روزشمار جنگ ایران و عراق

کتاب هشتم - جلد ۲

طبس تا سنندج

تهاجم‌ها و بحران‌های دوران گذار

اردیبهشت ۱۳۵۹

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

بسم الله الرحمن الرحیم

روزشمار جنگ ایران و عراق

نویسنده:

هادی نخعی

ناشر چاپی:

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

روزشمار جنگ ایران و عراق: طبس تا سنندج کتاب هفتم جلد ۲

مشخصات کتاب

سرشناسه:سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس. مدیریت مطالعات تاریخی و روزشمار

عنوان و نام پدیدآور:طبس تا سنندج: تهاجم ها و بحران های دوران گذار اردیبهشت ۱۳۵۹/ هادی نخعی؛ مجری مدیریت مطالعات تاریخی و روزشمار مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس؛ ویرایش فنی و ادبی هانیه مرشدی؛ زیر نظر شورای تدوین و انتشار روزشمار جنگ حسین اردستانی...[و دیگران].

مشخصات نشر:تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری:۱۱۲۸ص.

فروست:روزشمار جنگ ایران و عراق.کتاب هفتم؛ جلد ۲.

شابک:۵۰۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸۶۰۰۵۴۴۳۸۴۴

وضعیت فهرست نویسی:فیپا

یادداشت:زیر نظر شورای تدوین و انتشار روزشمار جنگ حسین اردستانی، مهدی انصاری، حمیدرضا فراهانی، علی رضا لطف الله زادگان، هادی نخعی، حجت الله کریمی.

یادداشت:نمایه.

موضوع:جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹۱۳۶۷ گاهشماری

موضوع:IranIraq War, ۱۹۸۰۱۹۸۸ Chronology

موضوع:جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹۱۳۶۷ دخالت ایالات متحده

موضوع:IranIraq War, ۱۹۸۰۱۹۸۸ Participation, American

موضوع:واقعه طبس، ۱۳۵۹.

موضوع:* Historical incidence of Tabas, ۱۹۸۰

موضوع:جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹۱۳۶۷ کردستان

موضوع:Kurdistan IranIraq War, ۱۹۸۰۱۹۸۸

شناسه افزوده:نخعی، هادی، ۱۳۲۸

شناسه افزوده:سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

شناسه افزوده:Islamic Revolution Iranian Revolutionary Guards. Holly Defense Research and Documentation Center

شناسه افزوده:روزشمار جنگ ایران و عراق؛ [ج.] ۷.

رده بندی کنگره:DSR۱۶۰۲/س۲۵ر۹ ۷.ج ۱۳۹۷

رده بندی دیویی:۹۵۵/۰۸۴۳۰۲

شماره کتابشناسی ملی:۵۱۳۰۴۲۴

ص: ۱

اشاره

روزشمار جنگ ایران و عراق

کتاب هفتم جلد۲

طبس تا سنندج

تهاجم ها و بحران های دوران گذار

اردیبهشت ۱۳۵۹

هادی نخعی

مرکز اسناد وتحقیقات دفاع مقدس

ص: ۳

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

روزشمارجنگ ایران و عراق کتاب

هفتم جلد۲

طبس

تا سنندج

تهاجم ها و بحران های دوران گذار

هادی نخعی

مجری:

مدیریت مطالعات تاریخی و روزشمار مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

ویرایش فنی و ادبی: هانیه مرشدی

همکاران آماده سازی: مریم سادات سادات نجفی(صفحه آرایی) < سعید حصاری (نمایه) < محمد محمدپور (گزینش عکس)

لیتوگرافی و چاپ: مرکز چاپ سپاه پاسداران انقلاب

اسلامی < ناظر چاپ: ناصرکشاورز

چاپ اول: ۱۳۹۶ < تعداد: ۱۰۰۰ نسخه < قیمت: تومان

شابک: ۵۴۴۳ ۶۰۰ ۹۷۸ ۹۷۸۶۰۰۵۴۴۳ :ISBN

مراکز پخش: ۱. تهران،خیابان انقلاب،خیابان۱۲فروردین، ساختمان ناشران، طبقه اول،شماره ۴،تلفن: ۶۶۴۸۱۵۳۱

۲. تهران،خیابان انقلاب،خیابان فخررازی، مجتمع ناشران فخر رازی، انتشارات مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

۳. خرمشهر،جنب مسجدجامع، بازارشهید محمدجهان آرا،شماره ۲۷

روزشمار جنگ ایران و عراق

تهیه و نشر: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

زیر نظر شورای تدوین و انتشار روزشمار جنگ:

حسین اردستانی، مهدی انصاری، حمیدرضا فراهانی،

علی رضا لطف الله زادگان، هادی نخعی، حجت الله کریمی

تصویر

شماره کتاب	دوره	عنوان یا مهم‌ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۱	۱۳۵۷/۱۱/۲۱ – ۱۳۵۸/۲/۱۶	پیدایش نظام جدید	منتشر شد
۲	۱۳۵۸/۲/۱۷ – ۱۳۵۸/۴/۲۴	بحران در خوزستان	منتشر شد
۳	۱۳۵۸/۴/۲۵ – ۱۳۵۸/۶/۱۵	آشوب در پاوه؛ حذف حسن البکر، قدرت بلامنازع صدام و دوری مجدد عراق از سوریه	تدوین اولیه
۴	۱۳۵۸/۶/۱۶ – ۱۳۵۸/۸/۱۲	پذیرش شاه در امریکا (زمینه‌سازی کشمکش بزرگ)	تدوین و نظارت
۵	۱۳۵۸/۸/۱۳ – ۱۳۵۸/۱۰/۱۴	انقلاب دوم علیه امریکا، پی‌آمدهای داخلی و جهانی اشغال سفارت امریکا در تهران	تدوین اولیه
۶	۱۳۵۸/۱۰/۱۵ – ۱۳۵۸/۱۲/۲۹	انتخاب بدفرجام اولین رئیس جمهور ایران و پی‌آمدهای داخلی و خارجی آن؛ تقلیل روابط ایران و عراق از سفیر به کاردار	تدوین اولیه
۷_۱	۱۳۵۹/۱/۱ – ۱۳۵۹/۱/۳۱	قطع رابطه امریکا با ایران	منتشر شد
۷_۲	۱۳۵۹/۲/۱ – ۱۳۵۹/۲/۳۱	طبس تا سنندج؛ تهاجم‌ها و بحران‌های دوران گذار	کتاب حاضر
۸	۱۳۵۹/۳/۱ – ۱۳۵۹/۴/۳۱	محاصره اقتصادی و کودتای نوژه: آخرین گام‌های امریکا و عراق پیش از جنگ	تدوین و نظارت
۹	۱۳۵۹/۵/۱ – ۱۳۵۹/۶/۳۰	تصمیم صدام به جنگ علیه ایران	منتشر شد
۱۰	۱۳۵۹/۶/۳۱ – ۱۳۵۹/۸/۵	هجوم سراسری	منتشر شد
۱۱	۱۳۵۹/۸/۶ – ۱۳۵۹/۱۰/۱۵	هویزه، آخرین گام‌های اشغالگر	منتشر شد
۱۲	۱۳۵۹/۱۰/۱۶ – ۱۳۵۹/۱۲/۲۹	پایه‌گذاری اتحادیه جدید (شورای همکاری) در منطقه علیه ایران و تشکیل جبهه متحد در داخل کشور علیه خط امام	تدوین اولیه
۱۳	۱۳۶۰/۱/۱ – ۱۳۶۰/۳/۲۰	بحران در فرماندهی عالی جنگ	تدوین و نظارت
۱۴	۱۳۶۰/۳/۲۱ – ۱۳۶۰/۴/۳۱	عزل بنی‌صدر از فرماندهی کل قوا؛ ورود منافقین به دورهٔ مقابله مسلحانه	تدوین اولیه

تصویر

شماره کتاب	دوره	عنوان یا مهم‌ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۱۵	۱۳۶۰/۵/۱ - ۱۳۶۰/۷/۱۴	آزادسازی سرزمین‌های ایران، گام اول: عملیات ثامن‌الائمه(ع) شکستن محاصره آبادان؛ ناکامی منافقین در براندازی نظام	منتشر شد
۱۶	۱۳۶۰/۷/۱۵ - ۱۳۶۰/۹/۳۰	آزادسازی سرزمین‌های ایران؛ گام دوم: بستان	منتشر شد
۱۷	۱۳۶۰/۱۰/۱ - ۱۳۶۰/۱۱/۳۰	عملیات محمد رسول‌الله(ص) در جبهه شمالی؛ درگیری مسلحانه اتحادیه کمونیست‌ها در آمل	تدوین و نظارت
۱۸	۱۳۶۰/۱۲/۱ - ۱۳۶۱/۱/۳۱	عملیات فتح‌المبین؛ زمینه‌ها و پی‌آمدهای آن	طرح کلی
۱۹	۱۳۶۱/۲/۱ - ۱۳۶۱/۳/۳۱	آزادسازی خرمشهر؛ پایان رویای تجزیه ایران	منتشر شد
۲۰	۱۳۶۱/۴/۱ - ۱۳۶۱/۵/۳۱	عبور از مرز	منتشر شد
۲۱	۱۳۶۱/۶/۱ - ۱۳۶۱/۷/۳۰	عملیات مسلم‌بن‌عقیل	منتشر شد
۲۲	۱۳۶۱/۸/۱ - ۱۳۶۱/۹/۳۰	عملیات محرم؛ بهبود شرایط امنیتی و اقتصادی کشور	منتشر شد
۲۳	۱۳۶۱/۱۰/۱ - ۱۳۶۱/۱۱/۳۰	والفجر مقدماتی؛ دستگیری سران حزب توده و تیرگی روابط ایران و شوروی	منتشر شد
۲۴	۱۳۶۱/۱۲/۱ - ۱۳۶۲/۱/۳۱	عملیات والفجر ۱؛ ممانعت ایران از برگزاری اجلاس عدم‌تعهد در بغداد؛ انفجار سفارت امریکا در بیروت	منتشر شد
۲۵	۱۳۶۲/۲/۱ - ۱۳۶۲/۳/۳۱	انحلال حزب توده و دستگیری سران آن؛ اخراج دیپلمات‌های شوروی	تدوین و نظارت
۲۶	۱۳۶۲/۴/۱ - ۱۳۶۲/۵/۳۱	عملیات‌های والفجر ۲ و ۳	تدوین و نظارت
۲۷	۱۳۶۲/۶/۱ - ۱۳۶۲/۷/۲۲	آماده‌سازی عملیات والفجر ۴ تجهیز عراق به جنگنده‌های سوپراتاندارد؛ تهدید ایران به بستن تنگه هرمز	منتشر شد
۲۸	۱۳۶۲/۷/۲۳ - ۱۳۶۲/۹/۳۰	نخستین عملیات بزرگ در شمال‌غرب؛ والفجر ۴	منتشر شد
۲۹	۱۳۶۲/۱۰/۱ - ۱۳۶۲/۱۱/۳۰	تدارک جنگ در هور؛ انفجار سفارت ایران در دمشق	تدوین و نظارت
۳۰	۱۳۶۲/۱۲/۱ - ۱۳۶۳/۱/۳۱	عملیات خیبر؛ انتخابات مجلس دوم	طرح کلی
۳۱	۱۳۶۳/۲/۱ - ۱۳۶۳/۴/۱۹	آغاز جنگ کشتی‌ها؛ توافق غیرمستقیم ایران و عراق: قطع حملات به مناطق مسکونی	آماده‌سازی
۳۲	۱۳۶۳/۴/۲۰ - ۱۳۶۳/۶/۳۰	فعال‌شدن دیپلماسی ایران؛ سفر وزیرخارجه آلمان به ایران؛ سفر رئیس‌جمهور ایران به سوریه، لیبی و الجزایر	آماده‌سازی
۳۳	۱۳۶۳/۶/۳۱ - ۱۳۶۳/۹/۶	تجدید رابطه امریکا و عراق	منتشر شد
۳۴	۱۳۶۳/۹/۷ - ۱۳۶۳/۱۱/۱۴	تدارک جنگ مجدد در هور؛ طرح صلح مشترک شورای همکاری و اروپا	تدوین و نظارت
۳۵	۱۳۶۳/۱۱/۱۵ - ۱۳۶۴/۱/۱۸	عملیات بدر؛ آغاز جنگ شهرها	تدوین و نظارت
۳۶	۱۳۶۴/۱/۱۹ - ۱۳۶۴/۳/۲۳	ترور امیر کویت؛ سفر وزیرخارجه عربستان سعودی به ایران؛ تلاش میانجیگرانه دبیرکل سازمان ملل	طرح کلی
۳۷	۱۳۶۴/۳/۲۴ - ۱۳۶۴/۵/۳۱	توسعه روابط با قدرت‌های آسیایی (سفر آقای هاشمی به چین و ژاپن)	منتشر شد
۳۸	۱۳۶۴/۶/۱ - ۱۳۶۴/۸/۱۵	فرمان امام: تشکیل سه نیروی زمینی، هوایی، دریایی در سپاه	تدوین نهایی
۳۹/۱	۱۳۶۴/۸/۱۶ - ۱۳۶۴/۹/۲۳	نخستین گام به‌سوی فتح فاو؛ غلبه بر تردیدها و کاهش نگرانی‌های عملیات در منطقه فاو؛ انعطاف در مواضع شورای همکاری خلیج‌فارس	منتشر شد
۳۹/۲	۱۳۶۴/۹/۲۴ - ۱۳۶۴/۱۰/۳۰	تشدید تلاش‌ها برای فتح فاو	منتشر شد
۴۰	۱۳۶۴/۱۱/۱ - ۱۳۶۴/۱۲/۶	فتح فاو و آمادگی ایران برای پایان عادلانه جنگ و واکنش منفی نظام بین‌الملل	مرحله تحقیق
۴۱	۱۳۶۴/۱۲/۷ - ۱۳۶۵/۲/۹	عملیات والفجر ۹؛ شروع عملیات "دفاع متحرک" عراق؛ انتقاد از عراق برای استفاده از سلاح شیمیایی	مرحله تحقیق
۴۲	۱۳۶۵/۲/۱۰ - ۱۳۶۵/۴/۱۷	عملیات کربلای ۱: شکست استراتژی "دفاع متحرک" عراق	آماده‌سازی
۴۳	۱۳۶۵/۴/۱۸ - ۱۳۶۵/۶/۲۰	در تدارک عملیات سرنوشت‌ساز	منتشر شد
۴۴	۱۳۶۵/۶/۲۱ - ۱۳۶۵/۸/۲۲	ماجرای مک فارلین؛ عملیات فتح ۱	منتشر شد

تصویر

شماره کتاب	دوره	عنوان یا مهم‌ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۴۵	۱۳۶۵/۸/۲۳ - ۱۳۶۵/۱۰/۴	پی‌آمدهای افشای ماجرای مک فارلین؛ عملیات کربلای ۴	تدوین و نظارت
۴۶	۱۳۶۵/۱۰/۵ - ۱۳۶۵/۱۱/۳۰	عملیات کربلای ۵: شدیدترین درگیری‌های طول جنگ در پشت دروازه‌های بصره	تدوین و نظارت
۴۷	۱۳۶۵/۱۲/۱ - ۱۳۶۶/۱/۲۲	آخرین تلاش‌ها در جنوب	منتشر شد
۴۸	۱۳۶۶/۱/۲۳ - ۱۳۶۶/۳/۱۰	عملیات کربلای ۱۰: آغاز دوره جدید جنگ در جبهه‌های شمال غرب؛ تداوم تحرکات جهانی علیه استمرار جنگ	تدوین اولیه
۴۹	۱۳۶۶/۳/۱۱ - ۱۳۶۶/۴/۲۹	تصویب قطعنامه ۵۹۸ (زمینه‌های سیاسی و نظامی)	منتشر شد
۵۰	۱۳۶۶/۴/۳۰ - ۱۳۶۶/۶/۳۱	اسکورت نفتکش‌ها؛ تقابل مستقیم ایران و امریکا در جنگ کشتی‌ها	منتشر شد
۵۱	۱۳۶۶/۷/۱ - ۱۳۶۶/۸/۲۷	جنگ محدود ایران و امریکا در خلیج‌فارس	منتشر شد
۵۲	۱۳۶۶/۸/۲۸ - ۱۳۶۶/۱۰/۲۴	تکاپوی جهانی برای توقف جنگ	منتشر شد
۵۳	۱۳۶۶/۱۰/۲۵ - ۱۳۶۶/۱۲/۲۲	موشک‌باران تهران؛ عملیات بیت‌المقدس ۲	تدوین نهایی
۵۴	۱۳۶۶/۱۲/۲۳ - ۱۳۶۷/۱/۲۷	عملیات والفجر ۱۰، بمباران شیمیایی حلبچه؛ فشار جهانی به ایران برای پذیرش قطعنامه ۵۹۸	منتشر شد
۵۵	۱۳۶۷/۱/۲۸ - ۱۳۶۷/۳/۵	تک موفق عراق در فاو با استفاده از مواد شیمیایی؛ حملات امریکا به شناورها و سکوهای نفتی ایران؛ تک موفق عراق در شلمچه	مرحله تحقیق
۵۶	۱۳۶۷/۳/۶ - ۱۳۶۷/۴/۲۷	پذیرش قطعنامه ۵۹۸	طرح کلی
۵۷	۱۳۶۷/۴/۲۸ - ۱۳۶۷/۵/۲۹	شکست عراق در اشغال مجدد خوزستان، آتش‌بس؛ مرور پیشرفت اجرای مفاد قطعنامه ۵۹۸	تدوین و نظارت

فهرست روزشمار

عنوان صفحه

عنوان صفحه

فهرست نقشه

عنوان صفحه

فهرست راهنمای عکس ها

پیشگفتار

مقدمه

ص: ۱۳

پیشگفتار

پس از چند سال تلاش، مراحل مختلف طراحی، تحقیق، تدوین، ارزیابی، ویرایش، آماده سازی و تهیه عکس ها و نقشه های جلد دوم کتاب هفتم از مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق به پایان رسید و این کتاب با عنوان طبس تا سنندج؛ تهاجم ها و بحران های دوران گذار آماده انتشار شد.

کتاب حاضر وقایع ۳۱ روز از دوران جنگ ایران و عراق را در بر می گیرد و درمجموع شامل ۵۴۹ گزارش درباره جنگ و موضوعات مربوط به آن در دوره زمانی ۱/۲/۱۳۵۹ تا ۳۱/۲/۱۳۵۹ است.

برای بهره گیری شایسته از کتاب توجه به چند نکته ضروری است:

۱. مقدمه کتاب شامل جمع بندی مهم ترین موضوعاتی است که در گزارش های مختلف در سراسر کتاب بدان ها پرداخته شده است.

۲. هرروز از روزشمار به منزله یک فصل و درقالب چندین گزارش شامل اخبار و تفسیر و تحلیل وقایع همان روز است که در پایان آن، فهرست منابع و مآخذ مطالب همان روز درج شده است. همچنین برخی از توضیحات ضروری درباره بعضی گزارش ها که در متن روزشمار نمی گنجیده، در پانوشت یا در ضمیمه پایان همان روزشمار آمده است.

۳. پس از متن اصلی کتاب، چکیده ای از مطالب کتاب با عنوان "گزارش روزشمار" درج شده است که شماره هایی نظیر شماره گزارش های متن کتاب دارد و دستیابی به مطالب موردنظر را آسان می کند. در پایان کتاب نیز فهرست راهنمای موضوعی (نمایه) آمده است. همچنین عکس هایی از صحنه های وقایع و اشخاص ذکرشده در گزارش ها، در کتاب چاپ شده است.

۴. برای آگاهی بیشتر از سیر و شیوه تحقیق و تدوین مجموعه روزشمار، مطالعه مقدمه کتاب اول (پیدایش نظام جدید) و ضمیمه کتاب دهم (هجوم سراسری) ضروری است.

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس ضمن درخواست علو درجات برای راویان شهید از همه کسانی که در مراحل مختلف تحقیق، تدوین و آماده سازی این کتاب با نویسنده و مرکز همکاری کرده اند، ازجمله هانیه مرشدی (ویرایش ادبی)، لیلا ساعی منش (اصلاح رسم الخط و تنظیم منابع)، مریم سادات سادات نجفی (صفحه آرایی)، زهراسادات صبح گل (بانک اطلاعات و عکس)، محمد محمدپور (گزینش عکس)، اکبر رستمی (تهیه نقشه) و نیز سعید حصاری و محمد فردی (استخراج و تنظیم نمایه) سپاسگزاری می کند.

***

نویسنده کتاب حاضر، مرحوم دکتر هادی نخعی پیش از آنکه اثر ارزشمندش به زیور طبع آراسته گردد، پس از تحمل رنج و تعب یک بیماری سخت و طولانی در آذرماه ۱۳۹۵ به یاران شهیدش پیوست. مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس یاد و خاطره آن استاد فقید که نویسنده ای متعهد، پژوهشگری متبحر و از بنیان گذاران مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق بودند را گرامی می دارد و از خداوند منان برای ایشان علو درجات را خواستار است.

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

۱۳۹۶

ص: ۱۶

مقدمه

کتاب حاضر

با عنوان "طبس تا سنندج تهاجم ها و بحران های دوران گذار" جلد دوم کتاب هفتم از مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق است.

در این کتاب، نویسنده با استفاده از منابع غنی مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس (مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ) روزشمار مقطع بسیار مهم و تعیین کننده اردیبهشت ماه ۱۳۵۹، را درقالب ۵۴۹ گزارش تهیه و تدوین کرده است. در طرح اولیه قرار بود وقایع ماه های فروردین و اردیبهشت ۱۳۵۹، در کتاب هفتم روزشمار در یک جلد درج و با عنوان "عراق بر طبل جنگ می کوبد" منتشر گردد، اما درعمل حجم مطالب جمع آوری شده به طور پیش بینی نشده ای افزایش یافت؛ چراکه مقطع تاریخی نیمه اول سال ۱۳۵۹، آکنده از مطالب مهم تاریخی و تحولات تعیین کننده است. از آنجا که تنگ کردن دامنه گزینش و نپرداختن به بعضی مطالب با هدف اختصار، به اصالت این مرور تاریخی لطمه وارد می ساخت و باتوجه به ارزشمند بودن مطالب مزبور، از این کار صرف نظر شد. به این ترتیب کتاب هفتم به دو جلد اول و دوم، شامل مرور جداگانه حوادث فروردین و اردیبهشت ۱۳۵۹، تقسیم شد. جلد اول قبلاً با عنوان "قطع رابطه امریکا با ایران" منتشر شده است و کتاب حاضر جلد دوم کتاب هفتم روزشمار می باشد.

نویسنده در جلد اول (قطع رابطه امریکا با ایران) درباره شکل، محتوا، شیوه تدوین، روش تحقیق و نیز تاریخچه، اهداف و چگونگی شکل گیری پروژه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق توضیحاتی داده است که مطالعه و توجه به آن برای بهره برداری بهتر از کتاب حاضر مفید و ضروری است. با توصیه مؤکد به ملاحظه توضیحات مزبور و نکات مندرج در آن، در اینجا بدین یادآوری اکتفا می گردد:

آنچه در هنگام طراحی اولیه و نیز در تحولات شکلی و گاهی محتوایی بعدی به عنوان یک اصل غیرقابل تغییر مدنظر بوده، این است که روزشمار باید نشان دهنده

حال وهوای آن روز باشد، نه امروز.(۱) هرروز، تاجایی که امکان دارد هرچه شبیه تر به خودش بازبینی و بازنویسی می شود.

عناوین، اشخاص، لحن گفتارها، نوع برخوردها و شیوه تصمیم گیری ها، ادبیات سیاسی و حتی نوع نگارش

۱- * منظور از آن روز، زمان قیدشده در روزشمار است و منظور از امروز، زمان تدوین روزشمار است و نیز زمان مطالعه آن.

و شیوه نوشتن کلمات هرروز، خاص همان روز است. آرمان ها و ایده آل های مطرح، ممکن است خاص آن روز باشد و چه بسا با مقتضیات و حال واحوال امروز، متفاوت و حتی متناقض باشد.

اگر کسی که امروز، فردی عادی محسوب می شود یا منفور و مطرود یا معدوم است، آن روز شخصیتی سرشناس، قدرتمند و محبوب بود یا برعکس اگر برگزیدگان امروز، آن روز افراد عادی، گمنام یا حتی مورد خشم و غضب بودند، چنان که آن روز مطرح بوده اند در گزارش های این کتاب انعکاس خواهد داشت، نه چون امروز. خواننده به طور موقت از فضای امروز رها می شود و در فضای آن روز قرار می گیرد، با همان دغدغه ها، خوشی ها، غم ها، انگیزه ها و ضدانگیزه ها. اگر رفتارها و گفتارها و مواضع آن روز، امروز ساده، ابتدایی، ناشیانه یا برعکس انقلابی، ایثارگرانه و مکتبی محسوب شوند، تفاوتی در اصل ارائه مطالب به وجود نمی آورد. محقق و نویسنده روزشمار، فارغ از مقتضیات امروزی و تحولات قدرت با امانت داری به بازگویی حقایق و واقعیات می پردازد و همین از مهم ترین مایه ها و پایه های اعتبار علمی و تحقیقی روزشمار است.

در این شیوه (نگارش روزشمار)، بیشتر مشکل گزینش داده ها مطرح است تا نحوه ارائه آنها. در مواجهه با انبوه داده ها طبعاً باید داده های بااهمیت را گزینش کرد. اما ملاک اهمیت چیست؟ گاهی تنوع دیدگاه ها، زیاد و تفاوت جدی است چه بسا مسئله ای در نگاهی غیرمهم باشد، اما همین مسئله در نگاهی دیگر اهمیت ویژه ای داشته باشد. بااین همه، محقق ناچار است با نظر خود داده های با اهمیت را گزینش کند، یعنی ناچار است مطالب مهم را خود تشخیص دهد.

درکتاب حاضر نویسنده کوشیده است بین وضعیتی که ارائه انبوه و بی حساب داده ها باعث پس زدن ذهن خواننده می شود و وضعیتی که در آن خواننده صرفاً با گزینش فشرده نویسنده روبه رو است، تعادلی ایجاد کند.

مطالب هرروز روزشمار، مجموعه ای از چند گزارش است که با یک شماره ردیف مشخص گردیده اند. به عبارت دیگر، هر شماره ردیف در هرروز، نشان دهنده

یک یا چند خبر با موضوع مشترک است که به شکل یک گزارش تنظیم شده است. علاوه بر نمایه (فهرست راهنمای موضوعی) که به استفاده هرچه آسان تر از انبوه مطالب متن، برای دستیابی به مسائل مورد نظر محقق کمک می کند، فشرده ای از مطالب متن روزشمار تحت عنوان "گزارش روزشمار" بعد از پایان متن اصلی کتاب ارائه شده است که برای دنبال کردن سریع وقایع به صورت یک زنجیره مرتبط، استفاده از آن مفید است.

***

کتاب حاضر به مرور مقطع مهم و دوران ساز اردیبهشت ۱۳۵۹ اختصاص دارد. در این ماه چند تحول مهم رخ داده است که هرکدام می توانند نقطه عطفی در حیات نظام جدید به شمار آید؛ ازجمله: عملیات شکست خورده امریکا در طبس، وقایع دانشگاه ها که منجر به تشکیل شورای عالی ستاد انقلاب فرهنگی شد و تغییر اساسی وضعیت سنندج بعد از حدود یک ماه درگیری مسلحانه.

در این مرور علاوه بر سه موضوع یادشده، روند مهم ترین موضوعات مربوط به درگیری ها،

مشکلات و بحران های عدیده داخلی و خارجی کشور، بررسی شده است. این حوادث و وقایع بعضی به طور مستقیم و برخی به طور غیرمستقیم به زمینه سازی های جنگ تحمیلی مربوط اند. نویسنده با تحلیل و توصیف موضوعاتی که بر قدرت حکومتی، امنیت ملی و ثبات سیاسی نظام تازه تأسیس جمهوری اسلامی تأثیر مهمی داشته اند، کوشیده است کلیه مطالب واجد اهمیت را که به نوعی مستقیم یا غیرمستقیم در زمینه سازی جنگ دخیل بوده اند، درقالب گزارش های مرتبط متذکر گردد.

مرور اردیبهشت ۱۳۵۹ (دوره زمانی کتاب)، به وضوح نشان می دهد که کشور در این مقطع زمانی، در معرض چالش ها و بحران های متعدد داخلی و خارجی قرار داشته است. مجموعه این بحران ها را در پنج عنوان می توان دسته بندی کرد:

۱. بحران در روابط و مناسبات ایران و امریکا.

۲. بحران در روابط و مناسبات ایران و عراق.

۳. بحران در مناطق کردنشین غرب کشور.

۴. بحران در دانشگاه ها.

۵. بحران در تعاملات و مناسبات نیروهای سیاسی داخلی اعم از جریان های داخل جناح های حکومتی و خارج از آن.

یادآوری می شود در متن کتاب بیشتر گزارش های هر روز، به ترتیب ردیف های پنج گانه مذکور تنظیم شده است مگر در موارد استثنایی و خاص که نوع نگاه نویسنده به مهم ترین زمینه سازی های مربوط به آغاز جنگ عراق علیه ایران را بازگو می کند.

درواقع عراق در فضای ناشی از چالش ها و درگیری های موجود در نظام جدید که در پی می آید، درصدد تحقق مطامع خویش برآمد. درگیری امریکا با ایران تا حد عملیات نظامی طبس و نیز تدارک و پیگیری حصول اجماع جهان غرب در امر تحریم اقتصادی ایران جلو رفت. در غرب کشور، با اوج گیری درگیری ها، جبهه دیگری در مقابل نیروهای نظامی ایران گشوده شد و برای امریکا و عراق این نوعی ایجاد سهولت در حرکت ضدایرانی محسوب می شد. این امر به خصوص برای عراق عامل مساعدی برای زمینه سازی تجاوز بود. مرکزیت سیاسی و به تبع آن فرماندهی نظامی ایران در نوعی بحران و بی ثباتی به سر می برد و تحت تأثیر رفتارها و برخوردهای تضعیف کننده ناشی از جناح بندی موسوم به لیبرال خط امام قرار داشت. در صف بندی کلی عرصه سیاسی کشور، گروه های متعددی با دعاوی انقلابی باقیمانده از مبارزه با رژیم گذشته، به شدت فعالیت داشتند و حاضر به قرار گرفتن در ذیل حاکمیت جمهوری اسلامی نبودند. آنها هرجا ضرورت ایجاب می کرد، مدعی ایفای نقش جریان های سیاسی دارای مطالبات دمکراتیک و... بوده و هرجا که لازم می شد با اتکا به سلاح، نقش چریکی و شبه نظامی خود را نشان می دادند. همچنین گروه های دیگری که نه در صف محاربان بودند و نه در صف وفاداران قطعی نظام جدید قرار داشتند نیز فعال بودند که مطابق سنخ، ماهیت و نوع حضور، برخی از هردو طرف متحمل فشار و حتی قربانی می شدند.

به طورکلی در این زمان نوع و جهت تحرکات در هر دو جنبه خارجی (امریکا) و داخلی (نوع صف بندی جریان های سیاسی داخلی، اعم از داخل حاکمیت و غیر آن)

درمجموع، فضایی ایجاد کرده بود که از دیدگاه رژیم عراق تسهیل کننده تحرکات و عامل مساعدی برای زمینه سازی تجاوز ارتش عراق به شمار می رفت.

در این مقدمه هریک از بحران های پنج گانه یادشده، به ترتیب بررسی و سپس تحت عنوان "ویژگی هایی از سپاه" به جنبه هایی از وضع این نهاد در این دوره به اختصار اشاره می شود.

۱. بحران در روابط و مناسبات ایران و امریکا

اشاره

در طول دوره کتاب حاضر، اردیبهشت ۱۳۵۹، هریک ا ز دو طرف ایران و امریکا، مشی سابق خویش را درباره گروگان های لانه جاسوسی ادامه دادند، بدون اینکه هیچ کدام قادر به اقدام تعیین کننده ای درزمینه کسب امتیازات مورد نظر در راستای حل نهایی مسئله باشند. دراین میان، در جوامع جهانی و رسانه ها، ایران صبورتر، مقاوم تر و بابرنامه تر از حریف نمود داشت، هرچند نه درحدی که پیروزی قطعی و قابل محاسبه ای در انتظارش باشد.

رابطه و مناسبات ایران و امریکا در اردیبهشت ۱۳۵۹ همانند فروردین این سال، روزهای تعیین کننده ای داشت. در فروردین اعلام "قطع رابطه امریکا با ایران" و در اردیبهشت ماه حمله شکست خورده امریکا در طبس نشان دهنده اوج تیرگی این روابط بود. در متن این تیرگی، علاوه بر مسائلی که به طور مستقیم مربوط به روابط ایران و امریکا می شد، بسیاری از مسائل مربوط به سیاست امریکا در خلیج فارس نیز، که در نگاه امریکا به نحوی مرتبط با ایران بود، قرار داشت. جنبه سوم مربوط به روابط امریکا و عراق می شد. به رغم فقدان رابطه رسمی بین امریکا و عراق،(۱) درمورد مسائل مرتبط با ایران و عراق، آشکارا و به طور واضحی در مواضع و رفتار امریکا جهت گیری به نفع عراق به چشم می خورد.

درحالی که در چگونگی مبارزه علیه ایران برای ختم مطلوب ماجرای گروگان ها، به دلیل شکست عملیات در طبس، جنبه نظامی در اقدامات امریکا رنگ باخته و بر جنبه های اقتصادی آن تأکید روزافزون می شد،

درعمل دست کم در کوتاه مدت، موفقیت چندانی نمی توانست نصیب امریکا شود، بااین حال نمی توان امریکا را در این قضیه یک شکست خورده قطعی محسوب کرد.

۱- ** عراق از سال ۱۹۶۷، به مناسبت "جنگ ۶ روزه اعراب و اسرائیل" با امریکا قطع رابطه کرده بود. در سال ۱۹۸۲، سه سال بعد از آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، امریکا عراق را از فهرست سیاه کشورهای حامی تروریسم حذف کرد. دو سال طول کشید تا این نزدیکی به اعلام رسمی تجدید رابطه دو کشور بینجامد. در سال ۱۹۸۴ (۵/۹/۱۳۶۳)، در بیانیه مشترکی

که هم زمان در بغداد و واشنگتن انتشار یافت، ایالات متحده بعد از ۱۷ سال، رابطه خود را با عراق ازسر گرفت.

الف) ایران، امریکا و تحریم اقتصادی

در آغاز دوره کتاب حاضر، قرار بود در اجلاس آتی کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا در لوکزامبورگ، درباره نوع حمایت از امریکا علیه ایران تصمیم گیری شود. دراین حال، برخی کشورها با اعلام مواضع قبلی به استقبال اجلاس مذکور رفته و می کوشیدند بر نتایج آن تأثیرگذار باشند. ازجمله داگلاس هرد سخنگوی وزارت امور خارجه انگلیس، در یک گفت وگوی تلویزیونی گفت: فکر می کنم حمایت نکردن از امریکا علیه ایران به خروج این کشور از ناتو بینجامد و عواقب این اقدام برای متحدان این کشور بسیار وخیم خواهد بود.

در ۲۲ آوریل ۱۹۸۰ (۲/۲/۱۳۵۹)، با شروع اجلاس لوکزامبورگ، کشورهای عضو بازار مشترک اروپا سرانجام درمورد نکات اصلی اقدام جمعی علیه ایران به توافق رسیدند. به گزارش رادیو لندن، آنان توافق کردند اگر دولت ایران تا اواسط ماه مه (اواخر اردیبهشت ماه)، برای رهایی گروگان ها اقدامی نکند، برنامه جمعی تحریم اقتصادی علیه ایران را به مرحله عمل درآورند. رادیو لندن گزارش داد: «از هم اکنون فروش اسلحه و مهمات به ایران قطع شده و قرارداد بازرگانی تازه ای با ایران بسته نخواهد شد. چنانچه این اقدامات نتیجه مطلوب به بار نیاورد، کشورهای بازار مشترک اروپا در جلسه روز ۱۷ ماه مه [۲۷/۲/۱۳۵۹] خود که در [ناپل] ایتالیا تشکیل می شود، تصمیم خواهند گرفت که محدودیت های اقتصادی کامل نسبت به ایران معمول دارند.»

در ۱۷ ماه مه (۲۷ اردیبهشت)، اجلاس وزیران امور خارجه ۹ کشور عضو جامعه اقتصادی اروپا شروع به کار کرد. در این اجلاس بایستی برای اجرای مصوبه اجلاس قبلی این وزرا که در لوکزامبورگ تشکیل شده بود، تصمیم گیری می شد. در همین حال، وزیران امور خارجه سه کشور مهم غربی یعنی آلمان غربی، فرانسه و انگلیس به ادموند ماسکی وزیر امور خارجه امریکا، اطلاع دادند که بازار مشترک اروپا مجازات های اقتصادی علیه ایران را به طور کامل به کار نخواهد بست. به اعتقاد آنها اعمال فشار تجاری کمکی به آزادی گروگان ها نخواهد کرد. دراین زمینه یک مفسر خبرگزاری فرانسه به نقل از محافل اروپایی در بروکسل این طور تحلیل کرد: «احتمالاً میزان اقدامات اقتصادی علیه ایران بسیار محدود خواهد بود و این چیزی است که موجب یأس امریکا خواهد شد.» در واکنش به این گونه تردیدها هودینگ کارتر سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا، اعلام کرد که امریکا هیچ دلیلی برای به تأخیرانداختن تحریم های اقتصادی خود علیه ایران نمی بیند. او گفت ایران هیچ اقدامی برای نجات جان گروگان ها انجام نداده است. ادموند ماسکی وزیر امور خارجه امریکا نیز کوشید اختلاف نظر امریکا و اروپا را عمده نشان ندهد. از سوی دیگر، ژاپن متحد غیراروپایی امریکا نیز به نوعی الگوی اروپا را تأیید کرد. یادآوری می شود سابورو اوکیتا وزیر امور خارجه ژاپن نیز در اجلاس مزبور شرکت داشت.

سرانجام اجلاس دوروزه ناپل درخصوص تحریم ایران، با صدور بیانیه ای به کار خود پایان داد و به طور رسمی اعلام شد که از روز پنجشنبه (۱/۳/۱۳۵۹)، تحریم های اقتصادی علیه ایران آغاز

خواهد شد، البته شرکت کنندگان در این اجلاس اعلام کردند که تحریم ها، شامل قراردادهای قبل از گروگان گیری نخواهد شد. درواقع این محدودیت ها، به معنای تعلیق تمام قراردادهایی بود که پس از چهارم نوامبر ۱۹۷۹ (۱۳ آبان ۱۳۵۸)، با ایران منعقد شده بود. در بیانیه ناپل همچنین آمده بود: «وزیران امور خارجه بازار مشترک اروپا گزارش های رسیده از ایران را مطالعه و حصول یک تحول مهم یعنی انتخابات پارلمان ایران که شاید منجر به آزادی گروگان ها شود را ملاحظه کرده اند. آنها همچنین بار دیگر پایبندی خود به احترام و استقلال ایران و همچنین حق ملت ایران در تعیین سرنوشت خود را تأکید می کنند.»

سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا در واکنش به این مصوبه گفت که این کشور ترجیح می داد مجازات های تعیین شده، قراردادهای قبلی را هم در بر می گرفت.

این سخنگو اضافه کرد: درعین حال امریکا مشکلات ناشی از تعیین این مجازات ها که جامعه اروپا با آن مواجه است را نیز درک می کند.

دراین حال، بسیاری از تفسیرهای خبرگزاری ها و رسانه های جهان از کم اثر بودن مصوبه فوق علیه ایران حکایت داشت و از آنجا که به نظر می رسید مصوبه جدید اروپایی تحریم ایران نیز نتواند مقاومت ایران را بشکند، در محافل مختلف طرح هایی برای آزادی مسالمت آمیز گروگان ها ذکر و تحلیل می شد.

درحالی که ایران با بی اعتنایی برای محدود کردن تحریم ها تلاش می کرد، دو روز پس از اجلاس، تجدیدنظر انگلستان در چگونگی اجرای مصوبات اجلاس اخیر ناپل موجب ناراحتی امریکا شد. در انگلستان «پس از یک بحث شدید در مجلس عوام بریتانیا هیئت دولت بریتانیا تصمیم گرفت تا تحریم بازرگانی درمورد ایران را فقط شامل حال پیمان های جدید دولت بریتانیا با ایران سازد.» دولت بریتانیا فقط بیست وچهار ساعت پس از آنکه همراه با هم قطاران خود در بازار مشترک اروپا تصمیم گرفته بود علیه ایران تحریم های اقتصادی معمول دارد، تصمیم خود را تغییر داد. قرار بود تحریم اقتصادی ایران شامل کلیه قراردادهایی بشود که پس از ۴ نوامبر (روز تسخیر سفارت امریکا در ایران)، بسته شده اند، اما پس از آنکه نمایندگان مجلس عوام بریتانیا به این موضوع اعتراض کردند تصمیم دولت این کشور عوض شد. به نظر مفسر رادیو لندن «[با] عقب گرد اخیر سیاست خانم تاچر، به شدت ناخشنودی امریکا افزوده خواهد شد. به ویژه چون خانم تاچر در اروپا سرسخت ترین پشتیبان مشی کارتر بوده است.»

در آخرین روز کتاب حاضر، مهم ترین مسئله مربوط به روابط ایران و امریکا بازتاب تصمیم انگلستان در امر تحریم ایران، در سطح رسانه های جهان بود. نظر به اینکه انگلستان جدی ترین متحد امریکا در اروپا و دولت محافظه کار تاچر نیز از این نظر مطمئن ترین دولت بود، برخورد مماشات آمیز این دولت با مسئله تحریم ایران که برخلاف تصمیم اولیه دولت تاچر صورت گرفت، بازتاب وسیعی داشت. در انگلستان، مطبوعات این اقدام را به شدت تأیید کردند. از سوی دیگر، غلامعلی افروز کاردار ایران در لندن،

بدون اعتنا به این گونه مماشات انگلیس گفت: دولت انگلیس اگر واقعاً کشوری مستقل و آزادی خواه است و نمی خواهد

شریک جرم امریکا باشد

ص: ۲۲

به جای تشکیل اجلاسی از سران و وزرای امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک برای بحث درباره چگونگی اعمال فشار اقتصادی علیه ایران بهتر است در جلسات و مذاکرات خود برای بازگرداندن شاه مخلوع به عنوان یک جنایتکار اقدام کند.

آیت الله بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب نیز درباره تحریم اقتصادی بازار مشترک اروپا علیه ایران و اینکه آیا انعطاف بازار مشترك ناشی از حسن نیت آنها بوده یا چیز دیگر، گفت: «خواسته اند تا حداقل نشان بدهند که صد درصد هم نوکر امریکا نیستند، پنجاه درصد نوکر هستند.»

ب) ایران، امریکا و صف بندی جهانی

منازعه امریکا و ایران در اردیبهشت ۱۳۵۹، همچنین در صف بندی اردوگاهی جهان به اشکال مختلف و در عرصه های مختلف سیاسی و اقتصادی (ازجمله نفت) بروز داشت. در طول این دوره، هم زمان با اعلام مواضع مقامات سیاسی دولت های دوست و متحد امریکا، دولت های اروپایی بلوک شرق و مخالفان اردوگاهی امریکا نیز با نوعی جانب داری از ایران، به اعلام موضع پرداختند. وضع دیگر مخالفان امریکا نیز با شدتی بیش وکم چنین بود. به طور مثال، ویتنام عملیات طبس را تجاوز نظامی دانست و آن را محکوم کرد. لیبی خواستار انتقال مقر سازمان ملل متحد از نیویورك به کشور دیگری شد. عبدالحلیم خدام وزیر امور خارجه سوریه، اقدام امریکا را دلیلی بر ورشکستگی هیئت حاکمه امریکا توصیف کرد. یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، شکست عملیات ایالات متحده برای نجات گروگان ها در تهران را پیروزی انقلاب ایران بر امپریالیسم امریکا خواند و خطاب به امریکایی ها گفت در جنگ جنوب لبنان و کویر لوت و نیز آب های ساحلی لبنان سرنوشتی شبیه به خلیج خوك ها در انتظار شماست.

علاوه بر دولت های مخالف امریکا، دولت ها و شخصیت های عربی دوست ایالات متحده نیز اغلب لحن سرزنش آمیزی دراین باره داشتند؛ ازجمله شاذلی قلیبی دبیرکل

اتحادیه عرب، در اطلاعیه ای که در تونس انتشار داد اظهار کرد اقدام کارتر هدف نظامی دارد و درجایی که سازمان ملل متحد تعهد کرده در جست وجوی راه حل صلح آمیزی باشد این اقدام یک انحراف است. همچنین عبدالعزیز حسینی وزیر مشاور در نخست وزیری کویت نیز گفت کویت از دریافت این خبر متعجب شده است و چنین اقدامی را برخلاف عرف های بین المللی می داند.

ج) ایران، امریکا و جنگ تبلیغاتی

در این دوره، امریکا در عرصه تبلیغات و جنگ رسانه ای علیه ایران، یک گام بسیار مهم برداشت. در۶ مه ۱۹۸۰ (۱۶/۲/۱۳۵۹)، بنگاه سخن پراکنی بین المللی واشنگتن دی سی اعلام کرد: «از تاریخ اول ژوئن ۱۹۸۰ [۱۱/۳/۱۳۵۹]، برنامه فارسی رادیو صدای امریکا روی همان طول موج از ۲ ساعت در روز به ۸ ساعت افزایش خواهد یافت. دولت امریکا با تصویب پیشنهاد کمیته ویژه هماهنگی به ریاست

برژینسکی و اعطای سالیانه چندین میلیون دلار بیشتر به صدای امریکا که در کشور شما بسیار محبوب است، امکان افزایش برنامه را فراهم نمود. هدف ما از این برنامه این است که مردم ایران را از واقعیت حوادث سیاسی داخلی کشورشان آگاه نماییم.» در ادامه بیانیه به طور واضح جهت گیری اصلی این جنگ رسانه ای، بدین شرح آمده است: «با افزایش وقت برنامه ما می توانیم روشن فکران پذیرای تمدن غرب و جوانان ایرانی را از پیشرفت های فرهنگی، علمی، اقتصادی و غیره مطلع سازیم.»

نکته قابل ذکر، تفاوت فاحش فضای سیاسی اجتماعی داخل کشور با نوع بازتاب آن در رسانه های بیگانه بود. رادیو صدای امریکا نیز در بخش فارسی خود چنین تفاوت فاحشی را بروز داده و برخلاف فضای داخل، از ادبیات به شدت تبلیغاتی کاملاً متناسب با گروه های محارب و حتی از خبرهای آشکارا نادرست استفاده کرد.

از سوی دیگر در ایران، در عرصه وسیع و متنوعی از تبلیغات و تحرکات، به محکومیت اقدام امریکا و تحلیل رفتار آن پرداخته شد. دامنه این تحرکات، مراجع عظام تقلید را نیز در بر گرفت. در بیانیه ای که درباره اقدام امریکا در طبس، ازطرف آیت الله العظمی گلپایگانی منتشر شد، این اقدام یک حمله تجاوزگرانه براساس «نقشه های جنون آمیز نظام صهیونیست مآب و متجاوز این جهان خوار غدار» خوانده شده و مقامات کشور به وحدت و خدمت خالصانه و مقاومت سرسختانه و شجاعانه «دربرابر توطئه های امپریالیسم در داخل و خارج» فراخوانده شده اند.

در خارج کشور نیز ایران به دلیل وجود فضای انقلابی در داخل کشور در جنگ رسانه ای مربوط به گروگان گیری یک بازنده قطعی محسوب نمی شد، زیرا چنین اقداماتی را نمی توان

به طور مشخص به دولت ها مرتبط دانست. حتی در امریکا نیز چنین وضعی وجود داشت. به عنوان نمونه ای از این جنگ رسانه ای می توان به این مورد اشاره کرد: بااینکه دیپلمات های ایرانی از امریکا اخراج شده بودند، اما اعضای هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد به ناچار در خاک امریکا به سر می بردند و این برای رسانه های امریکایی فرصتی بود تا جنبه های خبری خود را جذاب ترکنند. گفت وگوی اول ماه مه (۱۱/۲/۱۳۵۹) یکی از شبکه های تلویزیون امریکا با منصور فرهنگ سفیر ایران در سازمان ملل، از آن جمله است. مجری سؤال کرد: آیا گروگان گیری در ایران قانونی بود؟ فرهنگ پاسخ داد نه، به هیچ وجه. گروگان گرفتن کارکنان سفارت امریکا در تهران پاسخی به پذیرش شاه مخلوع در ایالات متحده بود. وی ضمن اشاره به کودتای سال ۱۹۵۳ در ایران با حمایت امریکا و نیز کودتای ۱۹۷۴ در شیلی افزود: ازلحاظ تاریخی این کاملاً طبیعی است که پذیرش شاه مخلوع را به عنوان یک اقدام سیاسی جلوه داد. بنابراین از این دیدگاه گروگان گیری قابل قبول است. از منصور فرهنگ درباره ناتوانی ابوالحسن بنی صدر در برخورد با دانشجویانی که در سفارت امریکا هستند سؤال شد، وی پاسخ داد: ما در یک مرحله انقلابی هستیم با موقعیت انقلابی که نمی توان یک دولت باثبات داشت. فرهنگ تصریح کرد دشمنی ایران به هیچ وجه متوجه مردم امریکا نیست. این دشمنی مستقیماً متوجه دولت امریکا است. سفیر ایران در سازمان ملل با اشاره به گزارش هایی

مبنی بر اینکه واشنگتن راه های حمایت از حضور ارتش در ایران را مدنظر داشت، گفت: امریکاییان کودتا را در سال ۱۹۵۳، ساواک را در سال ۱۹۵۸،

انقلاب به اصطلاح کشاورزی را در سال ۱۹۶۳ برای ما به ارمغان آوردند و در ژانویه ۱۹۷۹ زمانی که تمامی دنیا به احترام از انقلاب ایران دچار ترس شده بود، ایالات متحده در تدارک یک کودتا بود.

د) ایران، امریکا و گروه ها

در طول دوره کتاب حاضر، در فضای حاد ضدامریکایی موجود در ایران، هرگونه تحرکی که به نحوی می توانست به امریکایی ها منتسب شود، با حساسیت ویژه ای تعقیب می شد. دراین حال، اعلام موضع گروه ها و جریان های سیاسی داخل کشور، به طورکلی در چارچوب ضدیت با امریکا و محکوم کردن آن ادامه داشت و هر گروه در حاشیه مطلب اصلی به مقاصد داخلی خود نیز می پرداخت که گاهی اهمیت این حاشیه از متن بیشتر بود. این درواقع نوعی استفاده از مشروعیت و اعتبار مواضع ضدامریکایی بود که در توصیف صف بندی جریان های سیاسی وقت کشور جالب توجه و روشنگر به شمار می آید.

در شرایط پس از شکست امریکا در طبس که همه گروه ها و جریان های سیاسی داخلی بیش از همیشه همراهی با امواج فراگیر مبارزه ضدامریکایی را به نوعی علامت حیات و تحرک و مشروعیت خود می دانستند، برخی گروه ها به طور ویژه با راهبرد و اهداف مشخص خود در کوره تشدید مبارزات ضدامریکایی به شدت می دمیدند. دراین میان، حزب توده و سازمان مجاهدین خلق، هرکدام به نوعی شاخص بودند؛ حزب توده به سبب رسالت جهانی وابستگی بلوکی خود و سازمان مجاهدین خلق به علت ادعاهای آلترناتیوی خود. تلاش های سازمان مجاهدین خلق مصرانه تر،تبلیغاتی تر، تهاجمی تر و چشمگیرتر از همه گروه ها بود. آنها دست اندرکاران نظام را سرزنش و محکوم می کردند که درزمینه رسالت ضدامریکایی، ناتوانی و کوتاهی عامدانه دارند. ازجمله نشریه مجاهد (ارگان سازمان مجاهدین خلق) در تاریخ ۱۴/۲/۱۳۵۹، گزارش مفصلی با عنوان "چند

سؤال درباره تهاجم نظامی امریکا" درج کرد که در آن آمده است: «حدود ده روز از واقعه تهاجم آشکار نظامی امریکا به خاک ایران می گذرد. واقعه ای که برگی تازه را در کارنامه روابط ایران و امپریالیسم امریکا گشوده و قاعدتاً باید مسئولین و دست اندرکاران را متقاعد کرده باشد که بین ما و امپریالیست ها هیچ رابطه مسالمت جویانه و تفاهم آمیزی نمی تواند وجود داشته باشد، ولی عجیب اینکه هنوز حداقل گزارش صحیحی از این امر مهم دراختیار خلق ما که مدت هاست فریاد "مرگ بر امریکا" سر داده، قرار داده نشده است. ... آیا می توان با کم اهمیت جلوه دادن مسئله، حقایق را از مردم پوشیده داشت؟»

این گونه اعلام موضع آشتی ناپذیر علیه امریکا، منحصر به سازمان مجاهدین خلق نبود بلکه در میان طیف متنوعی از گروه ها بروز داشت. آنچه در ادامه ذکر می شود فقط مربوط به روز یکشنبه ۷/۲/۱۳۵۹، یعنی اولین فرصت های ممکن برای اعلام موضع می باشد:

روزنامه جمهوری اسلامی (ارگان حزب جمهوری اسلامی) در مقاله ای با عنوان "آیا در موضع گیری وزارت خارجه منافع و خط انقلاب رعایت شده است" به انتقاد از عملکرد وزارت امور خارجه و شخص وزیر (قطب زاده) پرداخت. در این مقاله آمده است: «آیا در موضع گیری های وزارت خارجه، منافع و خط انقلاب رعایت شده است؟ وزارت خارجه پس از این تهاجم نظامی که نقض حاکمیت ملی ایران است، در اعلامیه ای بسیار ابتدایی و ضعیف اظهار می دارد که والدهایم توصیه کرده است خونسردی خود را حفظ کنید! مگر والدهایم همان مهره بی اراده امریکا نیست که مردم قهرمان ما در تهران دست رد بر سینه اش زدند؟... چرا بایستی وزارت خارجه و شخص وزیر خارجه آن چنان از موضع ضعف عمل کند که والدهایم به خود جرئت دهد تا دستور صادر کند که خونسرد باشید! آیا وزیر خارجه از این پیام به خود نلرزیده است؟... آیا اینجا جای خونسردی است؟»

جنبش مسلمانان مبارز (گروه دکتر پیمان) نیز بیانیه ای دراین باره انتشار داد. در این بیانیه با تأکید بر تنوع طرح های امریکا و انتقاد تلویحی از عملکرد وزارت امور خارجه، که کوشید براساس تمایل امریکا قضیه را بزرگ نکند و دانشجویان را وادار سازد عکس العملی تند نشان ندهند، از دستگاه های نظامی و اطلاعاتی کشور به دلیل بی اطلاعی از چنین عملیات گسترده ای و صدور اعلامیه ساعت ها پس از اعلامیه کاخ سفید، انتقاد شده است. در ادامه بیانیه جنبش مسلمانان مبارز پیشنهادهای این جنبش مطرح شده و ازجمله آمده است: «همه تماس های رسمی و غیررسمی مقامات مسئول با دولت امریکا و با نمایندگان و دلالان آنان به کلی قطع شود و از هرگونه تماس عناصر خارجی با گروگان ها به هر عنوان و بهانه جداً جلوگیری شود. ... ما یک بار دیگر خطر مماشات و ساز ش کاری با شیطان پلید و توطئه گر را یادآور شده نسبت به خطراتی که روش غیرانقلابی دولت قبلی [بازرگان] و شورای انقلاب فعلی درزمینه سیاست داخلی و خارجی برای موجودیت انقلاب و آزادی و استقلال دربردارد به ملت قهرمان ایران و به رهبر انقلاب امام خمینی، هشدار می دهیم.»

حزب رنجبران ایران (مائوئیست) نیز در بیانیه ای ضمن محکوم کردن امریکا نوشت: «اما ملت و دولت ما از این عمل ضدبشری امپریالیسم امریکا چه می آموزد؟... در این مبارزه باید تفرقه افکنی و انحصارطلبی را طرد نمود و توطئه های تفرقه افکنانه چپ نماها و دمکرات نماها را خنثی کرده برای اتحاد بزرگ ملی پافشاری نمود.»

کمیته مرکزی حزب توده ایران نیز اعلامیه ای با عنوان "تجاوز نظامی امریکا، حلقه ای از یک توطئه بزرگ علیه انقلاب ایران" صادر کرد. در این اطلاعیه به کشورهای متحد امریکا اشاره و درواقع نگرش حزب توده درمورد اتحاد و ائتلاف در منطقه و جهان که همواره متناسب با رعایت شأن و منافع شوروی ارائه می شد، تکرار شده است. در ادامه اعلامیه حزب توده به مسائل داخلی و یادآوری سرزنش آمیز موضع گیری و اقدامات دولت گام به گام لیبرال ها که نمونه اش ملاقات مهندس بازرگان با توطئه گر بزرگ اردوگاه امپریالیستی برژینسکی بود، پرداخته شده است.

کمیته مرکزی حزب توده پس از ذکر توصیه ها و پیشنهادهایی به عنوان وظیفه تاریخی و حیاتی برای پست های سیاسی، دستگاه های دولتی، نیروهای انتظامی، ارتش بیست میلیونی، چرخه تولید صنعتی، مسئله ارضی و انقلاب فرهنگی، اعلامیه را چنین به پایان برده است: «حزب توده ایران، همان طور که تاکنون عملاً به اثبات رسانده، آماده است در همه این زمینه ها، با تمام نیرو و امکان خود با سایر نیروهای راستین انقلابی ایران صمیمانه همکاری کند.»

این حزب در مقاله دیگری با عنوان "عدم آمادگی حیرت انگیز و تأسف آور دربرابر توطئه های امریکای جهان خوار" به جنبه ای دیگر پرداخته و آورده است: «حادثه اخیر که تصادفاً به خیر گذشت، نشان می دهد که در ارگان های مسئول دفاع مملکتی هیچ گونه آمادگی برای مقابله با توطئه های خطرناک امریکا و دستیارانش وجود نداشته است. ... این فرض نیز قوت دارد، زیرا متأسفانه در ارتش پاک سازی کامل انجام نگرفته است. اشتباه است اگر تصور شود که امپریالیسم امریکا بدون هیچ محاسبه ای، صرفاً به یک اقدام دیوانه وار علیه ما دست زده است.»

مرکزیت سازمان مجاهدین خلق، در این روز (۷/۲/۱۳۵۹)، یکی از روزهای استثنایی خود را درزمینه اعلام مواضع ازطریق صدور بیانیه و اطلاعیه سپری کرد. این سازمان کوشید، برخلاف روال جاری در مسائل دانشگاه ها، نوعی پیوند و همراهی با نیروهای نظام، البته با جهت گیری مترقیانه و ضدامریکایی ایجاد کند. درواقع در تحلیل سازمان، درگیری عملی امریکا و خط امام می توانست دعاوی ضدامپریالیستی مجاهدین خلق را که این سازمان آن را به عنوان اصلی ترین ملاک حرکت، وحدت و درگیری مطرح می کرد به کلی صوری و نمایشی جلوه دهد و درنتیجه سازمان از گردونه تحرکات عرصه کشور که محور ضدامریکایی داشت به گوشه ای پرت شود و بعد از شکست اخیر در عرصه دانشگاهی، شکستی دیگر را از نیروهای خط امام تجربه کند که این بار البته با ابعاد نابودکننده ای برای سازمان مطرح بود. در تقابل با چنین وضعی، سازمان کوشید با حفظ مواضع و هویت خود در افکارعمومی، گرایش ضدامپریالیستی را به عنوان اصلی ترین ملاک حرکت خود به نمایش بگذارد و در این چارچوب حتی در برخورد با نیروهایی که آنان را با صفت ارتجاع در ردیف دشمن اصلی، امپریالیسم قرار می داد، وحدت را جایگزین درگیری کرد. در تحلیل سازمان چنانچه سپاه دعوت سازمان را می پذیرفت برتری تئوریک و تشکیلاتی مجاهدین خلق، فضایی مطلوب را ایجاد می کرد و چنانچه سپاه این دعوت و وحدت را رد می کرد، بخشی از خدشه مشروعیت که اخیراً بر سازمان وارد شده بود، ترمیم می شد و سازمان می توانست در رقابت با نیروهای خط امام ازجمله سپاه، لااقل موازنه کنونی را حفظ کرده و چه بسا تعادل کنونی را به نفع خودش نیز برهم بزند.

براین اساس، سازمان مجاهدین خلق اطلاعیه ای به مناسبت شهادت پاسدار محمد منتظرقائم صادر کرد و در آن به خلق ایران و امام خمینی و برادران پاسدار تسلیت و تهنیت گفت و افزود: «انقلاب ایران ثابت کرده است که هر قطره خونی که در نبرد رهایی بخش ضدامپریالیستی و اسلامی

ما علیه امپریالیست ها به زمین می ریزد تنها به عمق دریای خونی که بین خلق ما و جنایتکاران امریکایی وجود دارد، می افزاید و اراده خلق ما را در این نبرد عادلانه، صیقل می زند.»

در گامی دیگر، سازمان مزبور با صدور اطلاعیه سیاسی نظامی شماره ۲۴ اعلام کرد: «سازمان مجاهدین خلق ایران کلیه نفرات نظامی و میلیشیای مردمی خود در سراسر کشور را به تبعیت از برادران پاسدار فرامی خواند، به این ترتیب برحسب دستور سیاسی نظامی حاضر، به منظور وحدت عمل و وحدت فرماندهی نظامی علیه امپریالیسم امریکا، کلیه اعضا و تیم های نظامی و میلیشیای مجاهدین خلق موظف اند از فرمان برادران پاسدار خود در هر کجای کشور علیه جنایتکاران امریکایی اطاعت کنند. بدیهی است اعضای ما در هیچ درگیری داخلی دخالت ننموده و صرفاً در مبارزه همه جانبه نبرد علیه دشمنان اصلی خلقمان برای ردیابی و ریشه کنی امپریالیست ها و ایادی سیا و اینتلیجنت سرویس یا سازمان یافته ساواک تمرکز می یابند.» به این ترتیب درعمل، سازمان مرزبندی خود را با نیروهای سپاه درزمینه درگیری هایی چون کردستان و... حفظ کرده است و فقط چنانچه در داخل ایران هر کجای کشور نیروهای سپاه با نیروهای امریکایی درگیر می شدند، این دستور سیاسی نظامی کاربرد پیدا می کرد.

طبق یک روال تشکیلاتی، موضع گیری های سازمان همیشه ازسوی تعدادی از تشکل های وابسته، به گونه ای پژواک مانند، تکرار و ترویج می شد. براین اساس، دعوت به وحدت ضدامپریالیستی و کنارگذاشتن درگیری های داخلی ازجمله در کردستان و دانشگاه ها و جهت گیری همه نیروها علیه امریکا، توسط تشکل هایی که عملاً شاخه های سازمان مجاهدین خلق بودند به صورت های مختلفی تکرار و ترویج شد.

یادآوری می شود درپی اعلام سازمان مجاهدین خلق مبنی براینکه حاضر است تمامی نیروهای خود (میلیشیا چریک نیمه وقت) را برای مبارزه با امریکا تحت فرماندهی

سپاه قرار بدهد، اطلاعیه سپاه نشان داد اختلاف سپاه و این سازمان در مبانی عقیدتی و خط مشی سیاسی عمیق تر از آن است که بتوانند به اقدام مشترک بپردازند، ولو این اقدام مبارزه با امریکا باشد. مهم تر اینکه، بی اعتمادی سپاه به سازمان نیز یک بار دیگر در این اطلاعیه مورد تأکید قرار گرفت و مشخص شد سپاه حرکات این سازمان را مبتنی بر

ملاک های مکتبی اسلام نمی داند. همچنین سپاه سازمان را عملاً در عداد گروه هایی که در کردستان با آنها درگیر بود، محسوب می کرد. در این اطلاعیه که با عبارت «بسم الله الرحمن الرحیم، واعتصموا بحبل الله جمیعاً و لا تفرقوا؛ به ریسمان خدا چنگ بزنید و متفرق نشوید» شروع شده است سپاه ابتدا با یادآوری مواضع قبلی سازمان (که در گذشته از دیدگاه این گروه بازوی نظامی ارتجاع بوده است!) بی اعتمادی خود را ابراز و بر ایدئولوژی اسلام به عنوان ملاک وحدت تأکید کرد و در ادامه، پذیرش صادقانه رهبری امام را ملاک قطعی دیگری برای وحدت برشمرده و بازهم با اشاره به مواضع قبلی سازمان بی اعتمادی خود را اظهار کرد. سپاه با ذکر شروط سازمان یادآور شد که سازمان در همین اعلام وحدت و همکاری نیز

شرط وحدت و لازمه همکاری را رعایت نکرده است. در آخر، سپاه برای وحدت با همه نیروها با ملاک های

مشخص شده بدین صورت در این اطلاعیه اعلام آمادگی کرده است: «سپاه پاسداران همواره دست اتحاد خویش را برای جهانی نمودن انقلاب اسلامی به سوی

کسانی که ملاک مکتب انقلاب اسلامی را بر هر حرکت مقطعی و سیاسی ترجیح می دهند دراز نموده است. سنگر پاسداران انقلاب اسلامی برای کسانی که تحت رهبری امام خمینی، پاسداری از دستاوردهای انقلاب اسلامی را بر مبنای شعار اسلامی و مردمی "نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی" وظیفه شرعی خود می دانند، همواره آماده است.» اطلاعیه با این عبارت که خود نیز وجه تمایزی از مشی سپاه با مشی سازمان را نشان می داد، پایان یافته است: «پیش برای نابودی امپریالیزم شرق و غرب و برقراری حکومت قسط الهی و جهانی حضرت مهدی ولی عصر ارواحنا فداه.»

سازمان چریک های فدایی خلق نیز در بیانیه خود با مرتبط جلوه دادن ماجرای طبس به وقایع دانشگاه ها و حوادث کردستان، به فلاحی، چمران و بنی صدر حمله و آنان را متهم به سرکوب خلق و دانشجویان در دانشگاه ها کرد و در پایان به تکرار شعارهای همیشگی خود در پیشتازی خلق ها پرداخت.

ه) عملیات طبس

روند عملیات طبس (بخش افشاشده)

عملیات شکست خورده امریکا در طبس مهم ترین مسئله در زمره مسائل میان امریکا و ایران است که در اینجا با تفصیل بیشتری به آن پرداخته شده است.

در این دوره زمانی (اردیبهشت ۱۳۵۹)، پیگیری طرح اقدام نظامی امریکا علیه ایران برای حل ماجرای گروگان ها در دو سطح آشکار و سری ادامه داشت. در سطح علنی موافقان و مخالفان دیدگاه های خود را مطرح کردند، ولی در سطح سری تصمیم برای اجرای عملیات نجات قطعی شد، البته این تصمیم با مخالفت شدید وزیر امور خارجه امریکا روبه رو گردید تاجایی که به استعفای وی انجامید.

آنچه در سطح آشکار به آن پرداخته می شد از یک روال کلی تبعیت می کرد به این ترتیب که به طورکلی چشم انداز روشنی درباب تهدید نظامی و به خصوص انجام کوتاه مدت آن ترسیم نمی شد و درنتیجه فضای آمادگی قطعی مقابله را در ایران و مسئولان آن ایجاد نمی کرد، اما درعین حال تکرار این موضوع از جنبه های مختلف نوعی عادت و آمادگی در افکارعمومی به وجود می آورد.

در همین چارچوب، درحالی که در سطح سری در اولین روز دوره این کتاب (دوشنبه ۱/۲/۱۳۵۹)، اقدام نظامی امریکا علیه ایران تحت عنوان

عملیات نجات، تعیین تکلیف قطعی شده بود، در سطح علنی و تبلیغات، فردای همان روز جیمی کارتر رئیس جمهور امریکا،

در یک مصاحبه تلویزیونی کوشید پروژه غافلگیری ایران را همچنان جلو ببرد.

وی چشم انداز اقدام نظامی را دورتر از آنچه تعیین شده بود، ترسیم کرد و البته به زمینه سازی آن پرداخت. به گزارش یونایتدپرس، کارتر گفت: اوضاع در ایران بدتر شده است. بافت حکومتی، اجتماعی و اقتصادی ایران به سرعت رو

ص: ۲۹

به خرابی می رود. وی افزود که پیوسته برای سلامتی گروگان ها دعا می کند و بار دیگر هشدار داد اگر فشارهای اقتصادی امریکا و متحدانش به خلاصی گروگان ها منتهی نشود چه بسا که اقدام نظامی قدم بعدی باشد.

دراین حال، دیگر مقامات و نهادهای امریکا نیز در تکمیل حرکت غافلگیری و فریب کارتر، چشم انداز اقدام نظامی را مبهم و دوردست، ترسیم می کردند. البته بااینکه زمان وقوع اقدام نظامی، دور نشان داده می شد اصل وقوع آن هر روز جدی تر مطرح می گردید. گفتنی است متحدان امریکا نیز در این فضا سازی خواه ناخواه دخیل بودند. دراین زمینه می توان به نوع برخورد رسمی و تبلیغی امریکا با اجلاس وزرای امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا در لوکزامبورگ اشاره کرد.

جودی پاول منشی مطبوعاتی کاخ سفید، اعلام کرد اقدام بعدی امریکا برای آزادساختن گروگان های امریکایی در تهران به واکنش رژیم ایران درمورد پیوستن متحدان غربی امریکا به تحریم های اقتصادی و سیاسی علیه رژیم ایران بستگی دارد. گوینده صدای امریکا برای تأکید و جلب توجه بیشتر به زمان تعیین شده (۱۷/۲/۱۳۵۹)، اشاره کرد و براساس سخنان جودی پاول افزود: «به این ترتیب، هرگونه اقدام نظامی علیه رژیم ایران، برای یکسره کردن تکلیف بحران ایران، تا حد زیادی منوط به این خواهد بود که رژیم ایران چه واکنشی نسبت به اقدامات متحدان امریکا نشان خواهد داد.»

در ایران نیز همین چشم انداز، اصلی و جدی تلقی می گردید.

آیت الله بهشتی قبل ازظهر روز چهارشنبه ۳/۲/۱۳۵۹، در یک مصاحبه مطبوعاتی تأکید کرد مجازات های اقتصادی و سیاسی کشورهای عضو بازار مشترک و امریکا علیه ایران کمکی به حل مشکل گروگان ها نخواهد کرد. چند ساعت بعد، حدود ساعت ۸ شب (ساعت ۱۱:۳۰ صبح ۲۳ آوریل به وقت واشگتن)، کارتر رئیس جمهور،

والتر ماندیل، ترنر و برژینسکی دور میز کوچکی در باغ گل سرخ کاخ سفید نشستند و آخرین مراحل این عملیات را بررسی کردند. در ادامه این جلسات عصر همین روز، اقدام نظامی علیه ایران کاملاًـ قطعیت یافت. فعال ترین مقام امریکایی در این اقدام، برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، دراین باره نوشت: «عصر آن روز [۲۳ آوریل]، در دفتر یادداشت های روزهای خود نوشتم اولین مرحله عملیات، چهارده ساعت دیگر، آغاز می شود. من احساس آرامش می کنم، هرچند می دانم که اگر این مأموریت با شکست مواجه شود، من بیشتر از هرکس دیگری به خاطر آن، مورد سرزنش قرار خواهم گرفت، ولی خود را برای هر پیشامدی آماده کرده ام. اگر این کار با موفقیت انجام شود، امریکا یک بار دیگر زور بازوی خود را نشان خواهد داد، چیزی که بیست سال است به آن احتیاج دارد.»

روز پنجشنبه ۲۴ آوریل ۱۹۸۰ (۴/۲/۱۳۵۹)، درحالی که هلیکوپترهای امریکایی از عرشه ناو هواپیمابر نیمیتز راهی ایران شده بودند، گزارش های عادی و علنی رسانه های گروهی که از واشنگتن مخابره می شد حاکی از وجود اختلاف نظر بین مشاوران پرزیدنت کارتر بر سر سیاست های او درمورد ایران بود. در عرصه علنی، در سطح مقام های رسمی امریکا نیز تحول

عمـده ای در اقـدامات امریکـا ابراز نمی شـد، حتی سـخنگوی وزارت امور خارجه امریکا با یادآوری خطر شوروی برای ایران ابراز امیدواری کرد که مقامات ایران به جای پناه بردن به شوروی در این فرصت برای حل مسائل موجود اقدام کنند.

در ایران نیز وضع مشـابهی وجود داشت. وضـعیت صبر و انتظـار و روش هـای مبتنی بر کـج دارومریز نشان می داد که مقامات ایرانی وقوع تحول چشمگیر و خطر جدی را در کوتاه مدت انتظار نمی کشیدند و بیشتر منفعل اقدامات میان مدت و درازمدت امریکا بودند که قرار بود در هماهنگی با اروپا انجام شود.

روز پنجشنبه ۴/۲/۱۳۵۹ حدود ساعت ۱۰ صبح به وقت واشنگتن (حدود ۶:۳۰ بعدازظهر به وقت تهران)، ناو هواپیمابر نیمیتز به فاصله ۳۰ مایلی ساحل ایران رسید. در اینجا، ۸ فروند هلیکوپتر با ۲۷۰ کماندوی امریکایی راهی نقطه معینی در صحرای طبس شدند تا در آنجا به ۶ هواپیمای ترابری (سی ۱۳۰)

امریکا ملحق شونـد و مرحله بعدی عملیات را با حرکت به سـمت تهران شـروع کنند. آغاز حرکت هلیکوپترها به گونه ای بود که هنگامی به مرز ایران برسـند که هوا کاملاً تاریک شـده باشـد. مراحل مختلف مقـدمات و آمادگی عملیات تا آسـتانه ورود نیروهـای عملیاتی به صـحرای طبس، مطابق برنامه پیش رفت. اما ساعت ۲۳:۴۵ به وقت تهران، مشـخص گردید که یک فروند هلیکوپتر در بین راه از کار افتاده و یک فرونـد نیز به دلیل مواجهه با طوفان شن به عرشه ناو هواپیمابر نیمیتز بازگشـته است. به این ترتیب، در مرحله ورود به صـحرای طبس فقـط ۶ هلیکوپتر برای حرکت به تهران و ادامه عملیـات در اختیار بود. مسـئولان عملیات تشـخیص دادند اختلال ناشی از حذف ۲ هلیکوپتر قابل صـرف نظر کردن است و مرحله بعدی، یعنی حرکت از طبس به سـمت تهران نیز انجام خواهـد شـد. این موضوع به مقامات واشـنگتن که با نگرانی وضـعیت طبس را دنبال می کردند اعلام شد. وقتی به کاخ سفید خبر داده شد که کارها طبق برنامه پیش می رود و ۴ هلیکوپتر تابه حال سوخت گیری کرده اند و پس از سوخت گیری ۲ هلیکوپتر دیگر، مرحله دوم برنامه؛ یعنی پرواز هلیکوپترها به تهران آغاز خواهـد شد، نگرانی موجود، جای خود را به آرامش خیال داد. اما این آسودگی خاطر زیاد تـداوم نیافت. حـدود نیم ساعت بعـد، از ایران خبری دریافت شـد که نشان می داد سومین هلیکوپتر هم به دلیل بروز اشکالاتی در سیستم هیدرولیک آن، قادر به شرکت در ادامه عملیات نیست. به این ترتیب عملیات بایستی با ۵ هلیکوپتر انجام می شد، درحالی که در طراحی ها حداقل ۶ فروند در نظر گرفته شده بود. پس از بررسـی ها و مشاوره های مسـئولان امریکایی در کاخ سـفید و نیز تبادل نظر با فرمانـدهی منطقه که معتقـد به توقف عملیات بود، حدود ۱۰ دقیقه بعـد، فرمان قطعی توقف عملیات و مراجعت افراد ازسوی کاخ سـفید صادر شـد. این برای رئیس جمهور امریکا و مقامات همراه وی در این ماجرا سرانجامی دردناک بود.

حـدود یک ساعت بعـد، وقتی همه مشاوران رئیس جمهور که برژینسـکی آنها را به جلسه فوری و مهم با کارتر فراخوانده بود دور وی جمع بودند از ایران خبر رسید هنگام

آمادگی نیروهای امریکایی برای بازگشت از ایران فاجعه ای رخ داده است. به گفته شاهدان، کارتر براثر شنیدن این خبر وضع

کسی را پیدا کرده بود که کاردی در تن او فرو کرده اند. ماجرا چنین بود که «یکی از هلیکوپترها بعد از سوخت گیری از هواپیمای سی۱۳۰ حامل سوخت، درحین بلندشدن و دورشدن از هواپیما با سرعتی بیش از حد گردش می کند و در این هنگام، دم آن به بدنه هواپیما اصابت می کند و در یک چشم به هم زدن، هزاران لیتر بنزین شعله ور و تمام تسلیحات موجود در هردو منفجر می شود. کوهی از آتش همه جا را روشن می کند و ۵ نفر از سرنشینان هواپیما و ۳ نفر از سرنشینان هلیکوپتر می سوزند و زغال می شوند، ۴ نفر دیگر هم به شدت می سوزند. خبر این واقعه بعد از یک ربع ساعت، یعنی رأس ساعت ۶ بعدازظهر به وقت واشنگتن [به کاخ سفید] می رسد.»

به این ترتیب به جای پیگیری و فرماندهی عملیات در تهران، کاخ سفید باید توان خود را صرف توجیه مردم امریکا و نیز متحدان اروپایی و آسیایی ایالات متحده می کرد و خسارت های ناشی از شکست غیرقابل تصور عملیات طبس را حتی المقدور کاهش می داد. به پیشنهاد ویلیام ترنر رئیس سازمان جاسوسی امریکا (CIA)، اعلام هرگونه خبر دراین باره، به بعد از اطمینان کامل از خروج کلیه مأموران اعزامی از ایران موکول گردید.

بنابراین در پایان روزی که برژینسکی آن را روز غم انگیز نامید، دغدغه دیگری بروز یافت و آن خروج هرچه سریع تر

نیروهای عملیات نجات از معرکه ای بود که چه بسا حوادث غیرمنتظره و عجیب دیگری نیز می توانست برای آنان اتفاق بیفتد. قبل از اتفاق تازه و قبل از پیدایش خسارتی جدید، بایستی اقدام به ترک صحنه و خلاصی نیروها از شنزار طبس می شد.

مقامات امریکایی در کاخ سفید فقط می دانستند عده ای کشته و مجروح شده اند. حدود پنج ساعت بعد (تقریباً ۷:۳۰ بامداد به وقت تهران)، مشخص گردید که رقم دقیق کشته شدگان ۸ نفر است. باقی ماندن ۸ جسد و لاشه سوخته یک فروند هلیکوپتر و یک هواپیمای سی۱۳۰ و بدتر از آن ۴ فروند هلیکوپتر سالم حاوی تجهیزات و اسناد و اکتفا به خروج افراد سالم به اتفاق مجروحان از شتابی فوق العاده حکایت داشت که دلیل آن هرچه بود، هراس از تداوم رخدادهای پی درپی مذکور را نیز تأیید می کرد. وزارت دفاع امریکا در اعلامیه هایی که تا آخر وقت جمعه به وقت تهران، انتشار داد ضمن اعلام هویت کشته شدگان و مجروحان، از برجاماندن جسد ۸ امریکایی در ایران نیز خبر داد، اما به علت شتابی که باعث شده برای حمل جسدها اقدام نشود، اشاره ای نکرد.

درحالی که در امریکا اذهان مسئولان متوجه کاهش تأثیرات منفی اقدام نظامی شکست خورده خود در صحرای طبس ایران بود، در ایران، روز با غافلگیری کامل شروع شد و این غافلگیری به صورت غفلت و بی اطلاعی از آنچه رخ داده بود تا ساعت ها ادامه یافت.

مقارن با پایان مراسم نماز جمعه، اولین اطلاعیه ستاد مشترک ارتش دراین باره با این مضمون انتشار یافت: «درنتیجه تعقیب هواپیماهای نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران، ۲ فروند هواپیمای امریکایی که تعدادی مأمورین سیا و تفنگ داران دریایی امریکا را حمل می نمود تا غافلگیرانه به جاسوسخانه دولت امریکا در تهران بریزند و گروگان ها را آزاد نمایند، هنگام فرار

از خاک ایران با یکدیگر برخورد نموده، آتش گرفته، در حوالی منطقه طبس سقوط می نماید.

ضمناً اطلاعات مشروح متعاقباً اعلام خواهد شد و به یاری خداوند توانا اسلام پیروز است.» براساس این اطلاعیه، خبر سقوط ۲ فروند هواپیمای امریکایی در ایران، از صدای جمهوری اسلامی و نیز از تریبون نماز جمعه پخش شد و درپی آن به گزارش مطبوعات، «سراسر کشور را هیجان فراگرفت.» بازتاب عمومی انتشار این خبر نشانه وجود حساسیت شدید مردم بود که در سطح وسیع و در شادمانی های خیابانی خود شکست امریکا را به منزله پیروزی و حقانیت ایران جشن گرفتند. رادیو امریکا در گزارشی این فضا را چنین توصیف کرد: «حوادث ایران و اقدامات پرزیدنت کارتر برای نجات جان گروگان های

امریکایی که با شکست روبه رو شد، اخبار تمام کشورهای جهان را ظرف دو روز گذشته، تحت الشعاع قرار داد. این ماجرا سبب گرم ترشدن بازار تظاهرات در تهران شد، راه پیمایان و تظاهرکنندگان در تهران یک بار دیگر در خیابان ها به راه افتادند و اقدامات نافرجام امریکا را برای آزادی گروگان ها جشن گرفتند.»

در دومین اطلاعیه ارتش درباره عملیات طبس آمده است: «از هم وطنان عزیز ساکن شهر طبس و... تقاضای همکاری می شود و امید است با همکاری نیروهای مسلح و عزیمت به منطقه فرود امریکاییان، نسبت به دستگیری افراد فراری آنها اقدام نمایند.» و سومین اطلاعیه نیز چنین است: «تفنگ داران و مأموران امریکایی مهاجم هم اکنون داخل منطقه هستند و نیروی هوایی جمهوری اسلامی حفاظت هوایی منطقه را به عهده دارد.» در آخرین ساعات نیز یک مقام مطلع در ستاد ارتش اعلام کرد: نیروهای مسلح اعزامی به منطقه، ۵ فروند هلیکوپتر، یک فروند هواپیما و یک تانک را در محل شناسایی کرده اند که توسط ستون های اعزامی از یگان های بیرجند، مشهد و نیروی هوایی که محل را در محاصره دارند، نگهداری می شود.

بعد از شکست مصیبت بار و تحقیرآمیز و البته غیرمنتظره عملیات نجات دولت امریکا قبل از آغاز آن در تهران و هنگام سوخت گیری در صحرای طبس، جدی ترین

مسائل پیش روی دست اندرکاران این عملیات چگونگی اعلام آن برای افکارعمومی در داخل و خارج ایالات متحده به خصوص در داخل این کشور بود. در مرحله اول باید اعلام این خبر بعد از اطمینان از خروج کامل نیروهای امریکایی ازجمله مجروحان، از خاک ایران انجام می گرفت. خروج نیروهای مزبور، در ساعت ۸ شب به وقت واشنگتن (حدود ۴:۲۰ بامداد به وقت تهران)، پایان یافت، اما نظر به اینکه تا ساعت ها پس از خروج آخرین نیروهای امریکایی از صحرای طبس، مقامات ایرانی متوجه قضایا نشده بودند، کاخ سفید دراین مورد با مشکلی مواجه نشد، عملاً با فراغت کافی، اعلام رسمی قضیه به صبح روز بعد (جمعه ۲۵ آوریل ۱۹۸۰ برابر با ۵ اردیبهشت ۱۳۵۹) موکول گردید. به این ترتیب حدود ساعت ۷ صبح به وقت امریکا (حدود ۳:۳۰ عصر به وقت تهران)، سخنرانی تلویزیونی جیمی کارتر پخش شد، ولی قبل از آن بیانیه کاخ سفید دراین باره منتشر و خبر حادثه ازطریق رسانه های گروهی اعلام شده بود. چند ساعت بعد از

سخنرانی کارتر،هارولـد براون وزیر دفاع امریکا، با تفصـیل بیشتر به گزارش واقعه پرداخت. کارتر فاش کرد که عملیات نجات بلافاصــله پس از گروگـان گیری در ســفارت امریکـا در ۴ نوامـبر گذشـته، طرح ریزی شـده بـود. او بـااینکه ایـن عملیـات را خطرناك خوانـد، اما شانس موفقیت آن را "عالی" توصـیف کرد. کارتر که شب پیش از این سـخنرانی نخوابیـده بود و هنگام ظاهرشدن بر صفحه تلویزیون چهره ای گرفته داشت تأیید کرد که مسئولیت کامل این عملیات را شخصاً به عهده می گیرد و با مسئولیت خودش دستور لغو آن را صادر کرده است. وی سپس تأسف عمیق خود را از مرگ ۸ نفر از کماندوها ابراز کرد و به خـانواده هـای آنان تسلیت گفت. کارتر در پایان سـخنانش گفت می دانـد که ملت امریکا امروز با او در تأسف شـکست این عملیات سهیم است.

در امریکـا، علاوه بر توجیه افکارعمومی ارائه توضـیح درباره عملیات شب قبل، برای متحـدان دولت ایالات متحـده نیز ازجمله کارهـای در دست اقـدام رهبران کاخ سـفید بود. گزارش آسوشـیتدپرس از واشـنگتن دراین باره حاکی است: جیمی کارتر در پیامی که برای رهبران انگلسـتان، آلمان غربی، فرانسه و دیگر متحدان اروپایی خود فرستاد درمورد مأموریت نظامی ملغی شده برای نجات گروگان های امریکایی به آنها توضیح داد.

از سـوی دیگر، در ایران این حـادثه در ابعـاد مختلـف و به طـورکلی در پرده ابهـام قرار داشت. حـتی درمورد زمـان وقوع آن، مقامات عالی نظامی نکاتی ابراز می کردند که با اطلاعات آشـکار اعلام شده از منابع امریکایی هم ارزیابی نشده بود. در میان خبرها، درباره عملیات نافرجام امریکا علیه ایران یک خبر عجیب که در ساعات پایانی روز پنجم اردیبهشت پخش شد، از سایر اخبار متمایز بود و موجب جلب نظر مفسـران و تحلیل گران شـد؛ به خصوص وقوع حوادثی در ایران انـدکی بعـد از اعلام این خبر از رادیو امریکا، باعث رواج شایعات و دیدگاه هایی درباره همدستی عناصـری در فرماندهی نیروهای مسلح ایران با اقدام امریکا گردیـد. ماجرا این بود که به نحوی عجیب در ساعت ۱۸:۲۵ همین روز (به وقت تهران)، رادیو صـدای امریکا خبر باقی ماندن مدارک سری مربوط به عملیات را در هلیکوپترهای جامانده در طبس اعلام کرد. افشای این خبر در ظاهر با

ترتیبـات امنیتی در تناقض بود. اظهارنظر برخی ناظران دراین باره چنین است: «واقعاً عجیب است! درست صـدای امریکا که در تمـام جهـان شـنیده می شود، این خبر پرارزش را پخش می کنـد.» از سوی دیگر، در ایران نیز اقـدامی عجیب انجام گرفت که درپی آن اقـدام مـذکور امریکـایی هـا معنـای خاصـی یـافت. در سـاعت ۶:۳۰ بعــدازظهر و ۱۰:۳۰ شـب، تعـدادی فـانتوم، هلیکوپترهای جامانده امریکایی حاوی اسناد را بمباران کردند. در اولین مرحله بمباران، محمد منتظرقائم فرمانده سپاه یزد، که همراه ۴ پاسدار دیگر به محل حادثه رفته بود، به شهادت رسید و ۲ تن از همراهان وی مجروح شدند. هدف از این بمباران ها که به انهـدام هلیکوپترهـای امریکایی باقیمانـده در منطقه (۵ فرونـد) انجامیـد، جلوگیری از عملیات احتمالی دشـمن در ربودن هلیکوپترها اعلام شـد. درواقع آن نگرانی که به طور رسـمی عامل بمباران اعلام شد می توانست با هماهنگی بیشتر بین سـپاه و ارتش و توجه بیشتر به گزارش ها و اقدامات

سپاه مرتفع شود. همچنین خبر حضور نیروهای زبده از سپاه که در مدت کوتاهی در محل حادثه حاضر شدند و درصدد گردآوری اسناد و وسایل حساس جامانده در منطقه برآمدند خود نشانه امکان چنین اطمینانی می توانست باشد. درهرحال، نفس این بی توجهی و اقدام به بمباران به معانی مختلفی تعبیر گردید که رایج ترین آن همدستی عده ای با امریکا در توطئه ازبین بردن اسناد و لوازم هلیکوپترها بود؛ اسنادی که می توانست هویت عناصر داخلی را که قرار بوده است در اقدام نظامی مزبور از داخل، ازجمله در تهران با امریکا همکاری کنند، فاش سازد. تلقی های خوش بینانه ای هم وجود داشت؛ به طور مثال بعضی از فرماندهان سپاه این اقدام را نوعی نبود هماهنگی تلقی کردند.

درباره پخش خبر باقی ماندن اسناد سری در هلیکوپترهای جامانده در ایران از رادیو امریکا و سپس انهدام آن به وسیله نیروی هوایی ارتش ایران، دانشجویان مسلمان پیرو خط امام بعدها در مجموعه ای با عنوان "نگرشی بر ماجرای طبس" تحلیلی منتشر کردند که در آن آمده است: «اعلامیه کاخ سفید: امریکا در عملیاتی در صحرای طبس جهت آزادی جان گروگان های

اسیر در ایران با شکست روبه رو شد و اسناد سری و مهمی در

درون هلیکوپترها به جای مانده است. پس از گذشت مدت زمانی کوتاه از پخش این اعلامیه ازجانب کاخ سفید، فانتوم های ایران به دستور مستقیم بنی صدر، که در آن زمان سمت فرماندهی کل قوا را به عهده داشت، به بمباران هلیکوپترهای مهاجم می پردازند و اسناد سری و مهم باقیمانده را به آتش می کشند و یکی از بهترین برادران پاسدار به نام محمد منتظرقائم (فرمانده سپاه یزد)، در این واقعه به شهادت می رسد. هلیکوپترهای امریکایی در سه نوبت عصر جمعه ۵/۲/۱۳۵۹ ساعت ۵/۶ شب، ساعت ۵/۱۰ و صبح شنبه ساعت ۷، بمباران گردید. جالب است به بهانه بنی صدر مبنی بر انهدام هلیکوپترها دقت کنیم. او می گوید که این بمباران به این سبب انجام گردید که دیگر فرصت استفاده مجدد از این هلیکوپترها [را] به امریکایی ها ندهیم. بسیار خنده دار و درعین حال گریه آور است! کسی که دائماً دم از تخصص و علم می زد در به کارانداختن هلیکوپترهایی که حامل اسناد بسیار مهم عملیاتی بوده اند و مضافاً اینکه در آینده با به کارگیری آنها قدرت نظامی ما نیز دامنه وسیع تری می گرفت به جای ازکارانداختن آنها به وسیله بازنمودن وسایل حساس پروازی تنها راه را بمباران آنها می یابد، راهی که اربابان را بسیار خوش آمد، اما نباید از این واقعه مهم به سادگی گذشت که در پس این پرده ابهام بود اسراری! که خوشبختانه دست خائنین به انقلاب و امت شهیدپرورمان روزبه روز بر مردم مسلمان ما آشکارتر می گردد و این چهره های غرب زده و فریب خورده و خودفروخته رسواتر می گردند.»

عرصه واقعی عملیات طبس؛ به کلی سری

ابعاد واقعی عملیات طبس بالطبع، هرگز روشن نشد و فقط بخشی از آنکه درعمل اجرا شده و البته با شکست مواجه شده بود، مورد بحث و بررسی قرار می گرفت. درمورد ادامه کار بعد از طبس گرچه حدس و تحلیل هایی وجود دارد که غیرقطعی است و در این کتاب به تناسب مورد

اشاره قرار گرفته، ولی گزارش مستند و رسمی از برنامه امریکایی ها در ایران و نوع همکاری عناصر داخل کشور با آنان هیچ گاه اعلام نگردیده است. میزان ناراحتی سران امریکا از این شکست، نشان دهنده امیدواری قبلی آنان است

که همین امر از طراحی یک عملیات بسیار پیچیده و گسترده در تهران حکایت می کند. عملیاتی که عناصر داخلی دخیل در آن هیچ وقت آشکار نشد تا بتوان قضاوت کرد که امریکایی ها در تهران تا چه حد می توانستند موفق باشند. درباره عناصر داخلی می توان گفت که اگر به آنچه قابل حدس بوده است اکتفا شود، عملیات در تهران با شکستی منتظره همراه می گردد، همین امر علامت این است که پای عناصر غیرقابل حدس در کار بوده است. امثال این موضوع غیرقابل حدس که سازمان مجاهدین خلق که با قابلیت تشکیلاتی زیاد توانایی به کارگیری عناصر مختلف را داشت، در این ماجرا نقش کلیدی برعهده داشته است، چه بسا راه گشا باشد. امکان غیرقابل حدس دیگر این می تواند باشد که امریکا مهره های بسیار موجه و ظاهرالصلاحی در مراکز حساس حکومتی داشته است که طبق عرف نفوذ قدرت های بزرگ بایستی سال ها غیرمستقیم به امریکا خدمت می کردند، اما به دلیل اهمیت قضیه حاضر به سوزاندن آنها شده بود که البته به سبب شکست عملیات قبل از رسیدن به تهران، این اتفاق نیفتاد.

هرچند بخش اعلام نشده طرح مربوط به عملیات طبس، به کلی

مکتوم مانده است، اما درباره آن در حاشیه، سخنان زیادی بیان شده است که می توان گفت درواقع بیشتر سناریویی است برای اقناع ذهن های

پرسشگر تا ذکر اصل مطلب. برای نمونه روزنامه واشنگتن پست در شماره ۲۶ آوریل ۱۹۸۰ خود گزارشی درج کرد که قاعدتاً با اتکا و با لحاظ کردن دیدگاه محافل وابسته به وزارت دفاع امریکا تنظیم شده است. به نوشته این روزنامه، هلیکوپترها مأموریت داشتند پس از اشغال سفارت امریکا و وزارت امور خارجه ایران، به وسیله کماندوها که مجهز به سلاح شیمیایی بیهوش کننده بودند وارد عمل شوند و گروگان ها را به داخل هواپیماهای سی۱۳۰ که خارج از تهران آماده حرکت بودند انتقال دهند. برای انجام عملیات مزبور ۳ پایگاه در نظر گرفته شده بود، پایگاهی در نزدیکی طبس برای سوخت گیری هلیکوپترها، پایگاهی دور از تهران برای اینکه هلیکوپترها هنگام نزدیک شدن به شهر شناسایی نشوند و همچنین پایگاهی برای استقرار هواپیمای سی۱۳۰. هواپیماهای سی۱۳۰ پس از پرواز از ایالات متحده در باندی در

جنوب مصر توقف کرده اند. آنها دارای تجهیزات الکترونیکی برای ایجاد اختلال در شبکه ارتباطی ایران بودند. این هواپیماها بعدازظهر پنجشنبه ۴/۲/۱۳۵۹، پایگاه مصر را ترک کرده اند.

اظهارات ماساجی ایشی باشی یک عضو پارلمان ژاپن، شاید ناخودآگاه به بخش دیگری از طرح اعلام نشده عملیات طبس مربوط باشد. وی اعلام کرده بود احتمال دارد امریکا از هواپیماهای سی۱۳۰ نیروی هوایی خود که در پایگاه اوکی ناوا در جنوب ژاپن مستقر هستند در عملیات نافرجام نجات گروگان ها استفاده کرده باشد. به گفته وی این فرضیه به این دلیل عنوان شده است که تعداد زیادی از سی۱۳۰ های ارتش امریکا از پایگاه اوکی ناوا ناپدید شده اند. یادآوری می شود

خبرگزاری ژاپن هم از ناپدیدشدن تعدادی از هواپیماهای سی۱۳۰ ارتش امریکا از صبح روز پنجشنبه از پایگاه اوکی ناوا خبر داده بود. گزارش خبرگزاری فرانسه نیز حاکی است مسئولان نظامی امریکایی پایگاه اوکی ناوا از توضیح درباره این اخبار خودداری کرده اند.

نکته مهم اینکه کارتر در نطق ۲۹ آوریل (۹/۲/۱۳۵۹) خود به صراحت اعتراف کرد وسعت و نوع عملیاتی که قرار بوده است انجام شود، چیزی غیر از مطالب فاش شده بود. وی تأکید کرد امریکا فقط بخش شکست خورده عملیات را که آسان ترین قسمت آن هم بوده است، می تواند افشا کند. کارتر همچنین اعتراف کرد نجات گروگان ها هدف اصلی نبوده و خلاصی امریکا از این بحران مدنظر بوده است، حتی اگر به قیمت جان گروگان ها تمام می شد.

ابهام در سایر قسمت های عملیات هیچ گاه رفع نشد؛ ازجمله نقش عواملی که از طریقی غیر از مسیر طبس قرار بود در ماجرا فعال باشند. فقط در بعضی کتاب ها اشاره ای به آنها شده است.

درحالی که موضوع عملیات طبس همچنان به طور

گسترده ای مورد توجه رسانه های امریکایی بود، میزان وسعت و چگونگی اجرای این عملیات، بجز بخش های انجام شده که خودبه خود فاش گردید همچنان در سطح فوق سری باقی ماند، اما رسانه ها به آن

علاقه مندی نشان می دادند و گزارش هایی در این باب ارائه می کردند که هرچند میزان وثوق آن معلوم نیست و چه بسا گمراه کننده نیز باشد، اما درهرحال نشان می دهد ابعاد قضیه منحصر به آنچه به طور رسمی اعلام شده، نبوده است. در شماره اول ماه مه نیویورک تایمز گزارشی دراین باره درج شده که در آن آمده است: «درصورت مقاومت شدید ایرانیان هنگام عملیات نجات گروگان ها، طرح های احتمالی به کارتر اجازه داده بود دستور حمله به تأسیسات نظامی تهران را صادر کند.» این روزنامه همچنین به نقل از مقامات موثق دولتی نوشت: «کارتر آمادگی داشت حتی با قربانی کردن افراد غیرنظامی مأموریت خود را به انجام رساند. درصورتی که مشخص می شد دفاع هوایی کافی نیست، کارتر می توانست دستور دهد که شکاری بمب افکن های اف۷ و اف۴ که از قبل مأموریت یافته بودند از ناوهای هواپیمابر امریکایی مستقر در خلیج فارس به کمک بشتابند. این هواپیماها چندین بار پوشش هوایی عملیات را تمرین کرده بودند و بارها از ناو پرواز کرده و به طرف سواحل ایران رفته اند، اما از ورود به حریم هوایی ایران خودداری کرده بودند.»

در همین زمینه، آسوشیتدپرس در گزارشی از واشنگتن خبر داد که جیمی کارتر دو روز قبل (۹/۲/۱۳۵۹)، با حدود ۱۵۰ نفر ملاقاتی کاملاً خصوصی داشته است. این افراد کسانی بودند که در عملیات ناموفق طبس شرکت داشته اند. توماس اونیل سخنگوی مجلس نمایندگان امریکا، بدون ذکر جزئیات، این خبر را اعلام کرد. به گزارش آسوشیتدپرس، مقامات کاخ سفید هم از توضیح بیشتر دراین باره خودداری کردند.

روزنامه پراودا ارگان حزب کمونیست شوروی نیز در شماره اول ماه مه خود نوشت: طرح نافرجام آزادکردن گروگان های امریکایی در تهران، درواقع پوششی برای انجام یک کودتا بود و اینکه ایالات متحده بار دیگر خواهد کوشید تا دولت ایران را

سرنگون کند.

ص: ۳۷

در ۴ مه ۱۹۸۰ (۱۴/۲/۱۳۵۹)، خبرگزاری فرانسه با استناد به خبرهایی که از شبکه های رادیویی امریکا پخش شده بود گزارش داد: سازمان سیا معتقد است حتی درصورت موفقیت عملیات نجات، ۶۰ درصد گروگان ها در ایران کشته می شدند.

بنا بر همین

گزارش، ازنظر سازمان سیا آزادی گروگان ها در یک زمان واحد امکان پذیر نبوده، زیرا گروگان ها در قسمت های مختلف سفارت نگهداری و به محض آزادی بعضی از آنها، بقیه اعدام می شدند.

رادیو مسکو در یک جمع بندی مفصل درباره سابقه، روند و سرانجام ماجرای طبس آورده است: «گروه های خرابکاران [کماندوهای امریکایی] می بایست در لباس پاسداران انقلاب در تهران ظاهر شوند و گروگان ها را تحویل بگیرند و به پایگاه بینابین حمل کنند تا از آنجا به وسیله هواپیما به خارج از ایران منتقل شوند.»

تقریباً تا آخرین روزهای دوره این کتاب، هنوز در امریکا گوشه هایی از عملیات به کلی سری طبس در بیانات مختلف ابراز می شد که نشان می داد این ماجرا ابعادی غیرقابل ذکر داشته و دارد. نکته مهم این است که از بین اخبار گفته نشده طرح، فقط جنبه هایی از آن به طور تلویحی یا به تصریح مورد اشاره قرار می گرفت که مربوط به نیروهای ایرانی دخیل در طرح بوده است. درواقع، علاوه بر اینکه جنبه های گفته نشده طرح مسکوت ماند، در ایران خود نوعی بدبینی و بی اعتمادی مخرب نیز به وجود آورد و همچنین ابعاد طرح را در اذهان به کمک عده ای ایرانی در تهران منحصر کرد. درحالی که چه بسا ابعادی بسیار بزرگ و غیرقابل تصور در این طرح به کلی سری وجود داشته است که محدوده ایران و حتی منطقه ای فراتر را دربرمی گیرد. هرچند اکتفا به آنچه غیرمستقیم از طرح تصویر شده که دارای ابعاد محدودی است خودبه خود نوعی جهالت و نالایقی را به امریکایی ها نسبت می داد، اما خسارت این از افشاشدن ابعاد طرح کمتر بود.

اصحاب فیل

در ایران، پس از حادثه طبس تا مدتی صدور بیانیه ها و اعلامیه ها و اعلام مواضع علیه امریکا در سطحی وسیع و متنوع ادامه یافت. در کنار مواضع و دیدگاه های گروه های مختلف مذهبی و غیرمذهبی، سیاسی و صنفی حتی آن دسته از علمای حوزه که معمولاً غیر سیاسی خوانده می شوند نیز دراین زمینه به اعلام موضع پر داختند. دراین میان در گفتارهای بسیاری، شکست امریکا در عملیات طبس، بیش از هر چیز به اعجاز و امداد

غیبی نسبت داده شد و با قضیه اصحاب فیل در حمله ابرهه به خانه کعبه در زمان عبدالمطلب جد پیامبر اسلام(ص)، مشابه سازی گردید. در اینجا دو نمونه مربوط به دو نقش و جایگاه متفاوت (غیرسیاسی و سیاسی) ذکر می شود.

در پیامی از آیت الله سیدمحمد وحیدی آمده است: «ملت رشید ایران، عملیات نظامی فوق محرمانه جاسوسان سیا و تفنگ داران امریکا برای رهایی گروگان ها که درحقیقت به هدف گروگان گیری انجام می شد بحمدالله نافرجام ماند و درست قصه اصحاب فیل و نابودی آنها... در کویر مرکزی ایران

تجسم یافت. ... اتحاد و یگانگی هرچه بیشتر عموم آحاد ملت در به خاک مالیدن پوزه ابر قدرت های شرق و غرب ظل عنایت حضرت ولی عصر ارواحنا فداه [را] از خداوند سبحان مسئلت می داریم.»

در اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام درباره حمله نظامی امریکا در طبس چنین آمده است:

«بسم الله الرحمن الرحیم. امریکا هیچ غلطی نمی تواند بکند. (امام خمینی)

ملت رزمنده مسلمان ایران، خبر شکست مفتضحانه کارتر را برای آزادساختن جاسوسان امریکا شنیدیم. ... شما ملت قهرمان و رزمنده اسلام مشاهده می کنید که چگونه هیچ غلطی نمی تواند بکند و می بینید که خداوند متعال چگونه مستضعفان را یاری می دهد و می بینید که چگونه فرشتگان را به پاس مقاومت و پایداری تان به مدد شما می فرستد و این وعده غیبی و سنت عظیم الهی را برای چندمین بار و به شایسته ترین نحو در این انقلاب شکوهمند عیان می سازد. ... ان الذین قالوا ربنا...»

در امریکا نیز در بررسی عوامل شکست این کشور در ماجرای طبس، طوفان شن جایگاهی چشمگیر داشت. همان روز اول که بازتاب شکست تحقیرآمیز عملیات نجات گروگان ها در داخل ایالات متحده بسیار وسیع بود و مهم ترین موضوع رسانه های گروهی محسوب می گردید و تحلیل های مختلفی دراین باره ذکر می شد، تأکید بر نقش طوفان شن در صحرای طبس در این عملیات جالب بود.

ازجمله در گزارش تلویزیونی ای.بی.سی امریکا گفته شد که مأموریت نجات امریکایی ها بدان دلیل شکست خورد که

۳ فروند از هلیکوپترهای عملیات براثر طوفان شن از کار افتاد و تیم نجات را با کمبود هلیکوپتر روبه رو ساخت.

بیان این مطلب بعد از سپری شدن روزهای متمادی نیز ادامه داشت. برای مثال در ۲۱ اردیبهشت (۱۱ ماه مه) در بررسی عوامل شکست امریکا در ماجرای طبس، یک افسر نیروی دریایی این کشور که در عملیات مزبور شرکت داشت در مصاحبه با روزنامه دیلی نیوز تأکید کرد شکست عملیات فقط به دلیل طوفان شن بوده است. وی گفت: در بعدازظهر (قبل از شکست عملیات)، ما اطلاع پیدا کردیم که شرایط هوا بسیار عالی است و ما از دید کافی برای انجام عملیات برخوردار خواهیم بود و بااین حال هلیکوپترها کمتر از دو ساعت پس از ترک ناو هواپیمابر نیمیتز در طوفان شن سقوط کردند. این افسر متذکر شد یک ماه قبل از اجرای عملیات یک گروه مخصوص به طرز پنهانی وارد ایران شده و نمونه ای از خاک منطقه ای که قرار بود ۸ هلیکوپتر و هواپیماهای سی۱۳۰ به آنجا اعزام شوند را برداشتند. طبق این نمونه زمین باید به اندازه کافی از استقامت لازم برای فرود برخوردار می بود، اما درواقع هنگامی که ما فرود آمدیم شن به قدری عمیق بود که چرخ حداقل ۲ فروند از هلیکوپترها جدا شد. وی با ابراز نفرت از اظهارات سرهنگ چارلز بکویت فرمانده کماندوها، که از تفنگ داران مأمور این عملیات به عنوان "مشتی ترسوهای بی لیاقت" نام برده بود، توضیح داد که نه خلبان ها، نه خدمه و نه شرایط هلیکوپترها هیچ کدام علت شکست نبودند.

همچنین یکی از خلبان هایی که در طرح نافرجام دخالت نظامی امریکا شرکت داشت در تشریح صحنه وقایع طبس گفت درحالی که او در دشت تاریک ایران منتظر تجدید سوخت

هلیکوپتر دی۵۳ خود بوده، ناگهـان مشاهـده می کنـد که یک هلیکوپتر دیگر بر روی تانکر هواپیمای سی ۱۳۰ سقوط کرد و تانکر منفجر شد و ۸ نفر از مأموران کشته شدند. وی افزود: این انفجار و آتش سوزی مشابه حرکت کند فیلم سینما بود، سپس غبار و بعد جوشیدن سوخت و شعله و سرانجام قطعات هلیکوپتر به هوا بلند شد.

این گونه اظهارات منحصـر به افسران رده عملیات نبود و حتی در میان عالی ترین مقامات نظامی امریکا نیز بروز داشت. حدود دو هفته بعد از ماجرای طبس (۹ مه ۱۹۸۰، ۱۹/۲/۱۳۵۹)، هارولد براون وزیر دفاع امریکا، ضمن یک گزارش ۲۲ صفحه ای به کنگره این کشـور تصـریح کرد طوفـان شن غیرمنتظره بـاعث سـرگیجه و ازبین رفتن تعـادل افراد بـوده است. وی گفت خـدمه هلیکوپترها زمانی که در میان طوفان شن به طرف منطقه عملیات می رفتند مثل آن بود که در داخل یک ظرف شـیر سـیاه قرار گرفته اند و سرگیجه های متناوب مانع آن می گردید که ثبات خود را حفظ کنند.

۲. بحران در روابط و مناسبات ایران و عراق

اشاره

در طول دوره کتـاب حاضـر (اردیبهشت ۱۳۵۹)، نظیر فروردین همین سـال، سـیر رابطه و مناسـبات ایران بـا دو کشور امریکا و عراق رونـدی تقریبـاً مشـابه داشـته است. هرچه ستیزه امریکـا با ایران بیشتر می شـد، دشـمنی عراق با ایران نیز جنبه جـدی تر و جهت گیری شدیدتری به خود می گرفت.

الف) تحرکات دیپلماتیک عراق

هم زمان با اوج گیری اختلافات ایران و امریکا تحرکات دیپلماتیک عراق به طور محسوسـی سمت وسوی بیشتری در نزدیکی به غرب یـافت. ازجمله کشورهـای فرانسه و عراق تصـمیم گرفتنـد روابـط خود را گسترش بدهنـد. در همین حـال، تلاش های عراق برای نزدیکی بیشتر به انگلسـتان نیز ادامه یـافت و حتی گزارش هایی مبنی بر توسـعه روابط درزمینه های نظامی به مراکز ذی ربط در ایران واصل می شـد. درعین حال رژیم عراق همچنان در تبلیغات بر نقش قبلی ضـدامپریالیستی خود پافشاری می کرد و به خصوص در مبارزه با پرستیژ اخیر ضـدامپریالیستی ایران و درجهت مخدوش کردن آن، منفعلانه می کوشـید. ازجمله در جریان تبلیغات خود، مبارزه ضدامریکایی ایران را خیمه شب بازی امریکا در ایران می خواند و تأکید می کرد: «امپریالیسـم امریکا به شیوه های گوناگونی دست می زند تا خلق های جهان را بدین وسیله گمراه کند.»

در همین حال، نشانه های یک تغییر اساسی در راهبرد امریکا در قبال عراق مشاهده می شد؛ تغییری که عراق هم باوجود ادامه ظـاهری مواضع ضـدامریکایی خود، در تقابـل بـا ایران منتظر آن بود. بغـداد به تبلیغ علیه امریکـا ادامه می داد، امـا درعمل، در هنگامه درگیری شدیـد امریکا با ایران، هرروز پرسـروصداتر بر طبل جنگ می کوبید. این یعنی کاملاً آمادگی قرار گرفتن در جبهه ای را داشت که دیگر متحدان منطقه ای امریکا (نظیر اردن، کویت، عربستان و...) اعضای اصلی آن

بودنـد. هرچنـد این عضو جدیـد جبهه امریکایی ضـدایرانی در غرب آسـیا از جنس اعضای اصـلی آن نبود، ولی در دشـمنی با ایران استعدادی بسیار بیشتر از سایرین داشت.

از سوی دیگر، نظر به اینکه در اردوگاه جهانی، جایگاه عراق هنوز جایگاهی چپ و ضـدامپریالیستی تلقی می شـد، این کشور در توجیه بیشتر دشـمنی خود بـا ایران، که سـردمدار مبارزه با امریکا شـده بود، به ناچار بایستی این مزیت دشـمن ایرانی را کم رنگ می کرد. ازاین رو به تقلیـد از برخی مخالفان داخلی (شدیـدتر از همه مجاهـدین خلق) که در ظاهر مبارزه ضدامریکایی شدیـدتر و عمیق تری از نظام طلب می کردنـد و عناصـر اصـلی آن را از ابتدای پیروزی به عدم دشـمنی کافی با امریکا و حتی همراهی با آن متهم و سـرزنش می کردند، دستگاه تبلیغاتی عراق نیز به گمان کارایی، چنین محوری را برای تبلیغات برگزیده بود. دراین زمینه رادیو بغـداد ادعا کرد: «اگرچه امریکا با سـرنگونی شاه از در خارج شـد، ولی در عهـد زمامـداری دارودسته خمینی مجـدداً از پنجره وارد شـده است. ... واقعیـتی که نمی شـود در آن تردیـد داشت همانـا مزدور بودن رژیم اسـلام نمـای کنونی برای ایالات متحده امریکا و دست داشتن این رژیم در نقشه های تجاوزکارانه علیه خلق های منطقه من جمله خود خلق های ایران می باشد.»

رقابت با مواضع چشـمگیر نه شـرقی، نه غربیِ جمهوری اسـلامی ایران نیز بخش عمـده ای از تحرکات دیپلماتیک دولت عراق بود. به نظر عراق این رقابت باعث کم رنگ شـدن تأثیر مواضع ایران می شـد. به عنوان مثال، در کوشـش برای اتخاذ موضـعی شبیه ایران در اواخر دوره کتاب حاضر، نعیم حداد معاون رئیس جمهوری این کشور، به اعلام مواضع در قبال

امریکـا و شوروی پرداخت. وی درمورد روابـط عراق و شوروی گفت ارتباط میان دو کشور برپایه یک موافقت نامه دوستی و همکـاری است و عراق همچنـان برای تـأمین نیازهـای نظـامی تقریبـاً به اتحـاد شوروی متکی است، ولی از سـیاست های اتحاد شوروی از آنجا که عامل خطرناکی برای مردم غرب آسـیا محسوب می شود، انتقاد می کنـد. نعیم حداد گفت عراق از توسـل به زور و اشغال افغانستان و نیز موضع شوروی در قبال نبرد اعراب و اسرائیل انتقاد می کند. درمورد امریکا نیز وی با بیان اینکه امپریالیسم امریکا همچنان دشـمن اصـلی اعراب است، این کشور را به حمایت مـداوم از اسـرائیل، غارت نفت اعراب و حضور ننگین نظامی در منطقه خلیج فارس متهم ساخت.

در همین زمـان، در یـازدهمین اجلاس وزیران امور خـارجه کشورهـای عضو سازمان کنفرانس اسـلامی، عرصه ای برای ارائه مواضع نه شـرقی، نه غربی ایران ایجـاد شـد و عراق نیز در رقـابت با ایران به سـرزنش تبلیغاتی دو ابرقـدرت پرداخت تا موضـع اسـتقلالی خویش را نمایش بدهـد. صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران که باتوجه به بافت این اجلاس توفیقی در تسـری دادن مواضع ضـدامریکایی ایران به نشـست مذکور، برایش پیش بینی نمی شد، در گفت وگویی با خبرنگاران گفت: ما انتظار داریم که خـط نه شـرقی و نه غربی در سـیاست کلی این گردهمـایی پیـاده شود. از سوی دیگر، عراق نیز به هردو ابرقـدرت به سبب سلطه جویی ازطریق دخالت در

امور کشورهای کوچک حمله کرد. حامد علوان وزیر مشاور در امور خارجی عراق، در سخنرانی خود در گردهمایی سازمان کنفرانس اسلامی، دخالت نظامی شوروی در افغانستان را خطرناک و غیرعادلانه خواند. وی همچنین از تلاش های ایالات متحده برای بازیابی نفوذ خود در این منطقه، تحت پوشش دخالت شوروی در افغانستان اظهار تأسف کرد.

یادآوری می شود اجلاس مزبور علاوه بر

رقابت، همچنین عرصه ای

برای بروز بیشتر تقابل و چالش کنونی ایران و عراق بود، به طوری که میان قطب زاده وزیر امور خارجه ایران و حامد علوان وزیر مشاور در امور خارجی عراق، مشاجره لفظی شدیدی درگرفت. وزیر امور خارجه ایران گفت: عراق روش خصمانه ای

علیه انقلاب ایران در پیش گرفته

است و عملاً ـ در مرزهای ایران و عراق اقدام به عملیات تجاوزگرانه ای نموده که تلفات جانی فراوان و خسارات مالی بسیار زیادی در پی داشته است و هم زمان با این عملیات دشمنانه، گروهی کرد را تحریک کرده است تا در داخل ایران دست به عملیات خرابکارانه بزنند و از سوی دیگر تاکنون ۳۵ هزار نفر را تحت عنوان ایرانی بودن از عراق اخراج کرده است.

حامد علوان جبوری در پاسخ اظهار کرد: در داخل ایران دولت و قدرت مسئولی وجود ندارند و درواقع یک نوع آشوب در این کشور حکم فرماست. عراق بارها به ایران پیشنهاد حسن نیت داده است و هرگاه رژیم موجود ایران از روح شوونیستی خود را رها سازد و دست از سیاست توسعه جویی که ناشی از سیاست شاه سابق است بردارد، عراق همواره خواستار حسن هم جواری با ایران است. وی ایران را دعوت کرد که از سیاست خطرناک و اشتباه خویش که برپایه این امر استوار است که ایران پاسدار اسلام است، دست بکشد و آرزوی امپراطوری فارس را دنبال نکند.

ب) دعاوی عراق: سه جزیره، عربستان سازی و...

در اولین روز دوره این کتاب (۱/۲/۱۳۵۹)، خبرگزاری رسمی عراق در تحلیلی اعلام کرد: عراق بر بازستاندن سه جزیره عربی که از سال ۱۹۷۱ (۱۳۵۰)، در اشغال ایران است اصرار ورزیده و آن قسمت از شط العرب (اروندرود) را که از سال ۱۹۷۵ (۱۳۵۴)، دراختیار ایران است بازپس خواهد گرفت، این کشور فقط حقوق مزبور را مطالبه نمی کند بلکه به گونه ای جدی و قاطع برای گرفتن و به دست آوردن آنها تلاش می کند.

سه جزیره، موضوعی که مشخص بود ایران به هیچ وجه نمی تواند و نمی خواهد امتیازی درباره آن به هیچ دولتی بدهد، از ابزارهای عمده ستیزه جویی عراق بود. این مسئله به عرصه رسانه منحصر نبود. در دوم اردیبهشت ماه ۱۳۵۹، یک بار دیگر دعاوی مقامات بلندپایه این کشور درباره سه جزیره در سطح وسیعی از خبرهای مربوط به ایران و عراق انتشار یافت که تداوم پافشاری عراق بر مطامع خویش را نشان می داد. درزمینه ادعای عراق طه یاسین رمضان معاون نخست وزیر و عضو شورای انقلاب عراق، بر بازپس گرفتن

جزایر سه گانه و پایبندی این کشور

ص: ۴۲

در گرفتن حق ملت عرب عربستان (خوزستان) تأکید کرد. هدف سران رژیم بعث عراق از تکرار این گونه دعاوی با ادبیات خاص آن درواقع زمینه سازی و گشودن راه جنگ آتی، در افکارعمومی عراق و کشورهای عربی بود. هم زمان با این گونه دعاوی، رسانه های تبلیغاتی عراق نیز به شدت دشمنی افراطی با ایران را بازگو و ترویج می کردند. حدود ده روز بعد، طه یاسین رمضان در امان پایتخت اردن، یک بار دیگر دعاوی عراق درباره سه جزیره را در مجمع امور بین المللی اردن مطرح کرد. وی گفت: «عراق دربرابر پس گرفتن سه جزیره عربی خلیج [فارس جزایر ایرانی تنب بزرگ و کوچک و بوموسی] که در سال ۱۹۷۱ به وسیله شاه سابق اشغال شد کوتاه نخواهد آمد.» طه یاسین رمضان این سؤال را مطرح کرد که چرا اعراب هر دفعه سیلی می خورند، قادر نیستند به عنوان یک ملت متحد سرزمین های خود را آزاد کنند.

هم زمان با این اظهارات، دستگاه سیاسی تبلیغاتی متمرکز عراق زمینه سازی های سیاسی بین المللی ضدایران را در دستور کار داشت و این موضوع را با قوت و شدت دنبال می کرد؛ ازجمله نشریه المستقبل اظهارات احمد ظاهر الجیلانی سفیر عراق در اسلام آباد را درج کرد که گفت: عراق مسئولیت مطالبه جزایر عربی سه گانه ای را که ایران در زمان شاه اشغال کرده است به عهده می گیرد. سه جزیره تنب بزرگ، تنب کوچک و بوموسی به کشور امارات متحده عربی تعلق دارد و عراق از موضع ملی و ناسیونالیستی خود، آنها را مطالبه می کند. دراین حال کشورهای حامی عراق به انحای مختلف این گونه مواضع را تشویق و تأیید می کردند. به خصوص در امارات که از مدعیان اصلی در این قضیه بود اظهارات صریحی دراین باره ابراز می شد. برای مثال، در فضایی متفاوت با فضای دوستانه ای که بعد از سفر منطقه ای قطب زاده وزیر امور خارجه ایران به امارات متحده عربی ایجاد شد، بازهم روزنامه الخلیج (چاپ شارجه) یادداشتی از تریام رئیس مجلس امارات، چاپ کرد که در آن آمده بود: «ما حوادث و اتفاقات تهران را شگفت آور و صادقانه تلقی می کردیم و انتظار داشتیم که مشکل این سه جزیره نخستین موضوعی باشد که انقلاب کبیر ایران آن را حل وفصل خواهد کرد. ... آقای قطب زاده

با اظهاراتش [در]

کنفرانس مطبوعاتی کویت هم به ایران و هم به اسلام توهین کرده است، زیرا وزیر امور خارجه ایران در جواب سؤالی درباره این جزایر آنهایی [را] که این موضوع را مطرح می کنند متهم کرد که می خواهند بین ایران و اعراب جدایی افکنند.» جالب است خبرگزاری رویتر ضمن مخابره این گزارش افزوده است: تقاضای بازگرداندن جزایر را دولت عراق که روابطش با ایران در طول چند هفته اخیر به وخیم ترین وضع آن رسیده، مکرراً مطرح کرده است. قبلاً یکی از جزایر به شارجه و دو جزیره دیگر به رأس الخیمه متعلق بود.

فقط دعاوی مقامات بلندپایه عراق درباره سه جزیره از عوامل تشدیدکننده تیرگی روزافزون روابط دو کشور نبود، بلکه دعاوی عراق درباره خوزستان ایران نیز در سطح وسیعی از خبرهای مربوط به ایران و عراق، به گونه ای انتشار می یافت که پافشاری عراق بر حوزه بسیار وسیع تری از مطامعش را نشان می داد. به عنوان مثال، طه یاسین رمضان در اظهاراتی بر حمایت از حقوق اقلیت

عرب در ایران تأکید کرد. وی ضمن درخواست تجدیدنظر درمورد قرارداد منعقدشده میان ایران و عراق در سال ۱۹۷۵ (۱) پایبندی این کشور در گرفتن حق ملت عرب خوزستان را مورد تأکید قرار داد؛ تأکیداتی از این دست با اقدامات عملی عوامل عراق در خوزستان همراه بود.

ج) ایران، عراق و جنگ تبلیغاتی

علاوه بر عرصه سیاسی، عرصه رسانه و تبلیغات نیز از میدان های عمده ستیزه جویی عراق با ایران بود که از همان ابتدای دوره تا آخر آن با شدت روزافزون، ادامه یافت. هم زمان با کوبیدن مسئولان رژیم بعث عراق بر طبل ستیزه با ایران، رسانه های این کشور نیز با شدت بر طبل جنگ و کینه توزی می کوبیدند. نمونه ای مکرر در گفتارهای بخش فارسی رادیو بغداد چنین است: «قیام کن، ملت ایران به پا خیز، روز رستاخیز است. ای

سیستان و بلوچستان فقرزده و ای

کپرنشینان فقیر اهواز، ای

ترکمن صحرای جرجانی و توماج و واحدی و مختوم به پا خیز. ای تهران، ای دربرگیرنده شصت هزار شهید و صدهزار معلول به پا خیز! ای زحمت کشان ملت ایران به پا خیزید. این رژیم آدم کشان و دزدان و جباران

را درهم بکوبید و بار دیگر به مردم دنیا ثابت کنید که خلق های ایران زیر بار دیکتاتوری شاه جدید و فرعون زمان کمر خم نمی کند. پیروز باد مبارزات پیگیر خلق های ایران.»

افراط در نشان دادن دشمنی با ایران و مورد خطاب قراردادن روحانیون متعهد و نیز احزاب، سازمان ها و گروه های ملی و مترقی ایران و افسران و سربازان میهن پرست ایرانی و همچنین فارغ التحصیلان و کارگران بیکار در قیام علیه حکومت، به خصوص به کاربردن عبارات به شدت کینه توزانه و سراسر فحش و ناسزا و استمرار حرکت در این راه، هرچند تبلیغات عراق را کم تأثیر می کرد، اما نشانه عزم جدی سران دولت عراق در دشمنی با ایران بود. حتی گوینده یک برنامه رادیو عراق مدعی شد که از یکی از کاندیداهای نمایندگان مجلس ایران نامه ای دریافت کرده است. در متن مفصلی که درقالب این نامه تنظیم شده بود آن قدر در دشمنی با ایران و تمجید از عراق افراط شده بود که به کلی به یک نوشته بی اثر و مضحک تبدیل گردیده بود.

در ادامه این گونه جنگ تبلیغاتی ناکارآمد عراق علیه ایران، می توان به گفتار رادیو بغداد به مناسبت فرارسیدن اول ماه مه (۱۱ اردیبهشت)، روز جهانی کارگر اشاره کرد که در آن آمده است: «روز اول ماه مه که به مثابه روز کارگران در سرتاسر جهان است، اکنون طبق تصمیم بنی صدر تحریم شده است و هرگونه فعالیتی که در این روز جهانی کارگران صورت گیرد، ممنوع شده است.» این درحالی است که مراسم این روز، بسیار وسیع در سراسر کشور و با مدیریت جریان های مختلف برگزار شد.

گزارش هایی از منابع محلی مرتبط با ایران نیز از کوشش مقامات عراقی در بسط دشمنی با ایران حکایت می کرد. ازجمله در یک گزارش واصله از منابع محلی داخل عراق با عنوان تشکیل

ص: ۴۴

۱- *** منظور قراردادی است که در سال ۱۹۷۵ بین ایران و عراق بسته شده و موسوم به قرارداد الجزایر است.

اجتماعات ضدایرانی در بصره آمده است: «به دستور حکومت بعث عراقی در کلیه شهرها و قراء استان بصره که اکثراً شیعیان در آن سکونت دارند توسط مسئولین حزب بعث اجتماعاتی با شرکت مردم تشکیل و در آن علیه انقلاب اسلامی ایران سخنرانی و به مردم تفهیم می کنند که انقلاب ایران توسط کشور امریکا پایه گذاری و برقرار شده است.»

در چارچوب فضاسازی ضدایرانی در عراق، یکی از مهم ترین محورهای تبلیغاتی در این کشور تبلیغات شدید و حتی خارج از عرف و نزاکت رسانه ای و دیپلماتیک، علیه شخص امام خمینی بود. این گونه ادبیات منحصر به رسانه های عراق نبود، این امر در دوره کتاب حاضر توسط شخص صدام رئیس جمهور عراق نیز به طور جدی دنبال می شد. خبرگزاری کویت در ۴/۲/۱۳۵۹، از بغداد گزارش داد: «رئیس جمهور عراق در اشاره مستقیم به خمینی گفت عراق به این ایرانی ... اجازه نخواهد داد که نژادپرستی خود را به داخل خاک ما توسعه دهد. صدام حسین گفت خمینی که ۱۴ سال در عراق به حالت پناهندگی به سر برد، شخص ناشناسی است. صدام حسین ایران را از نتایج یک جنگ علیه عراق برحذر داشت و گفت نژادپرستان ایران از هرگونه اقدام برای مقابله با ما متأسف خواهند شد. رئیس جمهوری عراق گفت اگر بنی صدر فکر می کند که ارتش ایران می تواند در عراق زنده بماند، در رؤیا به سر می برد. وی گفت نه ارتش امریکا و نه ارتش شوروی نیز نمی توانند دست به چنین اقدامی بزنند.»

همچنین در ۶/۲/۱۳۵۹، یونایتدپرس از بیروت گزارش داد: «خبرگزاری رسمی عراق امروز اعلام کرد صدام حسین رئیس جمهوری عراق وعده داده است که اگر آیت الله خمینی رهبر مذهبی ایران، جرئت کند از محدوده های فعلی خود خارج شود، حساب او را خواهد رسید.»

از سوی دیگر، در ایران مسئولان و مقامات رسمی از هر جناحی درمجموع در نوع برخورد با عراق وحدت نظر و رویه داشتند. به عنوان مثال، وقتی بعد از حدود دو هفته زمینه سازی خبری عراق، قطعیت شهادت آیت الله

صدر و خواهرش در ایران به طور

رسمی اعلام گردید، امام خمینی سه روز عزای عمومی و یک روز تعطیل عمومی اعلام و دراین باره پیامی بدین شرح منتشر کردند: «من از رده بالای قوای انتظامی عراق مأیوس هستم، لکن از افسران و درجه داران و سربازان مأیوس نیستم و از آنان چشمداشت آن دارم که یا دلاورانه قیام کنند و اساس ستمکاری را برچینند همان سان که در ایران واقع شد از پادگان ها و سربازخانه ها فرار کنند و ننگ ستمکاری حزب بعث را تحمل نکنند.»

شورای انقلاب نیز با صدور بیانیه ای به این مناسبت، تأکید کرد: «ملت رزمنده و مسلمان عراقی این جنایت بزرگ را بر دولت بعثی نخواهد بخشید.» همچنین سه روز عزای عمومی و روز پنجشنبه ۴/۲/۱۳۵۹، را تعطیل سراسری اعلام کرد. وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران نیز اطلاعیه ای بدین شرح انتشار داد: «تا ازبین بردن حکومت جنایت کار و عامل امپریالیسم و صهیونیسم صدام حسین خائن از پای ننشینیم.» به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، آیت الله منتظری نیز دراین باره پیامی منتشر و اعلام کرد: «یقین است همان گونه که رهبر

انقلاب اسلامی فرموده اند برادران ارتش و ملت مبارز عراق در سایه ایمان، استقامت و اتحاد، این لکه ننگ را از دامن اسلام و صفحات تاریخ پرافتخار عراق محو خواهند نمود.» در این بیانیه همچنین تأکید شده بود: «مطمئنم همان گونه که خون پاک شهیدان، انقلاب اسلامی را در ایران به ثمر رسانید و رژیم سفاک پهلوی را سرنگون ساخت، قطرات پاک خون این شهیدان راه اسلام نیز در عروق تک تک ملت مسلمان عراق و کشورهای اسلامی خواهد جوشید و تا سقوط کامل رژیم صدامی و استقرار جمهوری عدل اسلامی از جوشش باز نخواهد ایستاد.»

یادآوری می شود وقفه طولانی بعد از اعلام خبرهای مربوط به شهادت آیت الله صدر برای اولین بار، خودبه خود نشانه ای از توانایی های رژیم عراق در عادی سازی خبر و انفعال و عقب ماندگی خبری و تحلیلی ارگان های ذی ربط و شخصیت های مسئول در جمهوری اسلامی تلقی گردید.

با این همه، به مناسبت شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر در عراق، تظاهرات وسیعی در سراسر کشور به مقصد نهایی مکان های برگزاری نمازجمعه برپا شد. به خصوص

قم و مشهد یکپارچه تعطیل و عزادار بودند. در همه شهرها در سخنرانی ها و در قطعنامه راه پیمایی های اعتراضی که برگزار شد، دولت صدام حسین و حزب بعث به شدت نکوهش گردید. در تهران، مراسم اهمیت ویژه ای داشت و راه پیمایی وسیع و سپس تجمع عظیمی در دانشگاه تهران محل برگزاری نمازجمعه، برپا شد. تجمع کنندگان شعارهای زیادی در ضدیت با عراق و امریکا سردادند. دکتر چمران در سخنرانی خود گفت:

«آیت الله سیدمحمدباقر صدر کسی است که ایجاد مکتب کرده است، کسی است که کارش و کتاب هایش در سرتاسر کشورهای اسلامی منتشر شده و در قلوب جوانان مؤمن و مبارز ریشه رویانده است، مکتب او منحصر به شاگردانش در نجف اشرف نبود، بلکه در گوشه وکنار دنیا شاگردانی بودند که از طرز تفکر او بحث می کردند و حرکت علمی و تاریخی او را دنبال می نمودند.» وی در بخش دیگر از سخنان خود درمورد حمله عراق به ایران گفت: «اگر ارتش عراق به خاک میهن ما حمله کند، ملت ما با چنگ و دندان با آنها مبارزه خواهد کرد و اگر ارتش ما به خاک عراق وارد گردد شیعیان عراق با آغوش باز از آنها استقبال خواهند کرد و رمز پیروزی ما نیز در اینجا نهفته است که ارتش عراق ضدرژیم سفاک صدام خونخوار است.»

د) ایران، عراق و میانجیگری

در شرایطی که تیرگی روابط ایران و عراق روندی روزافزون داشت، موضوع میانجیگری و ایجاد آرامش در روابط دو کشور ازسوی برخی مقامات فلسطینی مطرح می شد که هم در ایران و هم در عراق به کلی مردود اعلام می گردید. البته عراق آن را رد نمی کرد، اما شروطی می گذاشت که قابل اجرا نبود. برای مثال نعیم حداد معاون رئیس جمهور عراق، بار دیگر دعاوی عراق علیه ایران درمورد سه جزیره و اروندرود را مطرح کرد و گفت: برای حل وفصل اختلافات میان ایران و عراق پیشنهاد مذاکره مستقیم کرده است، لکن برای ابراز حسن نیت، ایران باید ابتدا سه جزیره واقع در

خلیـج فارس را به اعراب مسترد دارد. حداد همچنین مدعی شد که عراق درپی دامن زدن به تشنجات با ایران نیست، ولی اگر ایران طـالب جنگ باشـد عراق از آن اسـتقبال می کنـد. وی افزود: عراق کوشـش های میانجیگرانه را نه از روی تکبر، بلکه به دلیل انجام گفت وگوهای مستقیم، رد می کند.

همچنین حسن طوالبی یـک سـخنگوی وزارت اطلاعـات عراق، در مصـاحبه بـا روزنـامه اماراتی الخلیـج همین موضع را به این شکـل تکرار کرد: نخستین شـرط مـذاکره بـا ایران تخلیه سه جزیره (تنب بزرگ، تنب کوچک و بوموسـی) از نیروهای ایران و اصلاح خط

مرزی ایران و عراق در شط العرب (اروندرود) است و ما هنوز منتظر پاسخ ایران به این دو مطلب هستیم.

از سوی دیگر، در ایران نیز مسئولان ذی ربط دراین مورد تقریباً وحدت نظر و رویه داشتند. ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور، در اوایـل ایـن دوره، در مصـاحبه بـا هفتـه نـامه المجله تأکیـد کرد شـرط هر مـذاکره ای میـان ایران و عراق آن است که عراق دخالت های خود علیه ایران را متوقف کنـد. بنی صـدر گفت که وی به تازگی به یاسـر عرفات گفته است قبل از آغاز مذاکره میـان ایران و عراق دخـالت هـا بایـد پایـان یابـد. صادق قطب زاده وزیر امور خارجه نیز پس از پایان جلسه شورای امنیت ملی، درباره خبری درمورد میانجیگری بنگلادش بین ایران و عراق گفت: «حکومت عراق بایـد برود و هیچ گونه میانجیگری را نمی پذیریم. اگر می توانید حکومت عراق را بردارید ما می پذیریم.»

دکتر چمران هم درباره نقش میانجیگری بعضـی دولت های منطقه چنین گفت: «بین ملت ما و صدام حسـین خط خون کشیده شـده است و به هیـچ وجه من الوجوه میـانجیگری را ازجـانب هیـچ طرفی نمی پـذیریم و اگر کسانی آمـده انـد که بین ایران و عراق میـانجی شونـد بـه آنهـا می گـویم مگر ممکن است بین ایران و امریکـا میـانجیگری کننـد، مگر ممکن است بین ایران و اسـرائیل واسـطه شونـد، این محال است خط ما را خط خون تشـکیل داده است و تا سـقوط قطعی صـدام حسـین از هیچ مبارزه قاطعی دست بر نخواهیم داشت.»

همچنین باتوجه به اینکه طبق گمانه زنی ها، طرح مسئله ایران و عراق در گردهمایی اسلام آباد ازطرف عراق قطعی شمرده می شد و باتوجه به توانایی های دیپلماسـی عراق و بافت سیاسـی حاکم بر کشورهای شـرکت کننده در این گردهمایی، این مسئله قابـل پیش بینی بود که ایران مشـکل زیـادی در مقـابله بـا دیپلماسـی عراق در این اجلاـس خواهـد داشت. بنـابراین در آسـتانه تشـکیل گردهمـایی، قطب زاده وزیر امـور خـارجه ایران، گفت: «مـا مواضـع خود را نسـبت به کشور عراق بیـان خواهیم کرد. دولت عراق یک حکومت جنایتکاری است که برخلاف نظر مردم عراق در این کشور حکومت می کند [که] عامل امپریالیسم جهانی و صهیونیسم بین الملل و درحقیقت دست آنها در خلیج فارس

است [و] تاکنون

مرتکب جنایات بی شماری شده است. خفقان و کشتار در عراق به حد نهایت رسیده است. این کشور متأسفانه در امور داخلی مـا هم دخـالت می کنـد، به حریم مرزی ما تجاوز می کنـد [و] خرابکار به ایران می فرسـتد. ما همه این مسائل را در کنفرانس

اسلامی مطرح خواهیم کرد.» قطب زاده درباره میانجیگری سازمان آزادی بخش فلسطین یا یک مقام ثالث

ص: ۴۷

میان ایران و عراق نیز گفت: «من بارها موضع ایران [را] در قبال مسئله عراق اعلام کرده ام و بار دیگر نیز می گویم که حکومت عراق یک حکومت جنایتکار است و مسلماً سازش با این چنین حکومتی در قاموس ما نیست.»

ه) عراق و عملیات ایذایی ضدایرانی

هم زمان با اعلام مواضع راجع به سه جزیره و اروندرود و نیز تبلیغات عربستان سازی، درعمل نیز اقدامات ایذایی و خرابکارانه عراق در راستای مطامع این دولت در دوره کتاب حاضر ادامه یافت. حتی در تهران چندین انفجار در اماکن عمومی رخ داد. وسیع ترین این حوادث مربوط به روز هشتم اردیبهشت است که در سه نقطه عمومی و پرجمعیت مرکزی تهران انفجارهایی مهیب به وقوع پیوست و براثر آن ده ها تن شهید یا مجروح شدند. انفجار اول ساعت ۱۱:۳۰، در سالن نمایش یک سینما واقع در خیابان لاله زار رخ داد. دومین انفجار ساعت ۱۳:۳۰، در یک داروخانه واقع در خیابان ناصرخسرو به وقوع پیوست. ساعت ۱۷:۳۰ نیز براثر انفجار یک بمب قوی در محوطه پارکینگ شمال غربی میدان امام خمینی (توپخانه سابق) بسیاری از ساختمان های مرکز شهر به لرزه درآمدند.

درباره عوامل این انفجارات، قرائن و شواهد و تجربه نوع انفجارهای خوزستان و نیز تحلیل و جمع بندی محافل مختلف که به نحوی

با این گونه مسائل مرتبط بود، نشان می داد که رژیم عراق طراح و مسئول آن بوده است، البته چه بسا از گروه های ضدانقلابی مرتبط با عراق چون گروه بختیار یا برخی جریان های

دیگر نیز در اجرا، استفاده شده بود. برخی اسامی اعلام شده به عنوان مسئولان این حادثه که اسامی خلق الساعه و بدون هویت قبلی بود و نیز نوع ادبیات اعلام آن، مؤید این برداشت بود. اما در عرصه تبلیغات و در سطح

انتشار عینی، گروه های مختلف سیاسی و حتی برخی نهادهای ذی ربط، از امریکا به عنوان عامل اصلی و پشت صحنه یا حتی عامل مستقیم این گونه حوادث، یاد می کردند. در اطلاعیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی انفجارهای مزبور ادامه و بخشی از توطئه های نظامی امریکا شمرده شد که ساواک و عمال فراری رژیم سابق و وابستگان بختیار آن را به اجرا درآورده اند. سازمان مجاهدین خلق نیز در تحلیل این حوادث، طبق معمول کوشید علاوه بر ترویج ستیزه گری با امریکا، مقاصد و نکات تبلیغی خود را نیز بگنجاند.

صرف نظر از تهران، که به آن اشاره شد، به طورکلی می توان عملیات ایذایی عراق را در چهار دسته جداگانه قرار داد: خوزستان، غرب کشور، خارج از کشور و تعرضات مرزی که به ترتیب به آن اشاره می شود.

عملیات ایذایی عراق در خوزستان

در خوزستان در اغلب روزهای این دوره، منابع ذی ربط از ورود عناصر وابسته به عراق به داخل ایران برای ایجاد انفجار و رعب و وحشت، به مقامات مسئول گزارش می دادند و ضمن اشاره

به استقرار افراد ایرانی جبهه التحریر در برخی پاسگاه های مرزی عراق نقش آنها را در برقراری ارتباط با عناصر وابسته به عراق برای انتقال سلاح و مواد منفجره یادآور می شوند. البته بخشی از عوامل عراق که غالباً موسوم به عناصر خلق عرب بودند، در جریان انفجارهای جنوب دستگیر، محاکمه و مجازات شدند ولی بخشی از آنان به عراق رفته و در آنجا سکنی گزیدند.

خوزستان به سبب هم مرزی با عراق و اشتراکات فرهنگی قبیله ای ساکنان آن با اهالی مناطق مرزی عراق، همواره یکی از اهداف اصلی فعالیت های ضدانقلابیون ایرانی وابسته به عراق و نیز عوامل اعزامی رژیم عراق بوده است. این موضوع، یکی از مشکلات اهالی این استان بود که هرازگاهی به شکل های مختلف با اقدامات خرابکارانه این افراد روبه رو می شدند. به این ترتیب در مقایسه با کل ایران، طبعاً در خوزستان به دلیل

شرایط منطقه و سابقه فعالیت جبهه التحریر، فعالیت های ایذایی عوامل عراق شدت بیشتری داشت و عوامل عراق انفجارهایی در اماکن عمومی خوزستان طراحی و اجرا می کردند؛ برای

مثال، در اولین روز دوره کتاب حاضر در آبادان بمبی که در یک موتورسیکلت جاسازی شده بود در بازار ماهی فروشان منفجر شد. براثر این انفجار ۳۱ نفر مجروح شدند که یکی از مجروحان به دلیل شدت جراحات به شهادت رسید.

فعالیت جاسوسی عوامل عراق در خوزستان نیز یکی از مسائل مورد توجه بود. در یک گزارش که در ۲/۲/۱۳۵۹ به فرماندهی نیروی زمینی ارتش واصل شد فردی به نام «ع» از اهالی بستان معرفی شده است که از عوامل عراق می باشد. بنا بر این گزارش، وی که «ماه هاست با یکی از ستادهای انقلابی ایران همکاری جمع آوری اخبار دارد، ... علاوه بر همکاری با جبهه التحریر اخبار و اطلاعات ایران را نیز به عراق می دهد.»

مسئله دیگر توزیع وسیع سلاح بود. برای نمونه فقط در یک روز (۱۵/۲/۱۳۵۹) طبق گزارشی به استاندار خوزستان ۲ تن از افراد مرتبط با عراق در یک مورد ۶۰۰ قبضه و در مورد دیگر ۴۰۰ قبضه سلاح جداگانه، در منطقه توزیع کردند. همچنین وجود ۷۵ قبضه سلاح نزد فرد دیگری از عوامل عراق، گزارش شده است.

هم زمان با اقدامات عراق ازطریق عوامل خود در خوزستان، نیروهای وفادار به نظام اعم از نیروهای رسمی یا نیروهای داوطلب نیز در مقابله با آن، فعال بودند. پیام فرماندهی لشکر۹۲ به استانداری خوزستان، بیانگر بخشی از اقدامات برای جلوگیری از تردد و نفوذ عوامل عراق می باشد؛ ازجمله این اقدامات می توان به تکمیل شبکه سیم خاردار در نوار مرز و احداث جاده از منطقه سوبله تا طلائیه قدیم اشاره کرد. مقابله قطعی با نفوذ عناصر فوق مستلزم تجهیز و بسیج نیروهای زیادی در سطح بومی بود که به دلیل ارتباط وسیع با عوامل عراقی، خود این کار معضلات عدیده ای به همراه داشت. بااین همه، این راه (تجهیز و بسیج نیروهای بومی) مورد توجه نیروهای سپاه قرار داشت. درعمل، کمک های مردمی برای شناسایی عوامل عراق و پیشگیری از اقدامات جنایتکارانه آنان، به نحو چشمگیری تداوم داشت.

یادآوری می شود نفرت عمومی مرزنشینان از عناصری که به نحوی با عراق مرتبط بودند، یا به دلیل

نفع مادی و غیر آن در جهت منافع عراق فعالیت می کردند، سبب انزوای

شدید آنان شد، به حدی که ترس از شناسایی شدن توسط همسایگان و افراد عشیره، به گریختن بیشتر این افراد به عراق انجامید. البته در عراق برای استفاده "بهینه" از اینان برنامه هایی آماده وجود داشت.

در سطح رسمی، می توان به احکام صادره از دادگاه انقلاب اسلامی اشاره کرد که افرادی به جرم بمب گذاری و ایجاد انفجار در خط لوله های نفت، آموزش نظامی و خرابکاری در عراق، وارد کردن سلاح غیرمجاز به داخل کشور و خبرچینی به نفع دولت بیگانه و انفجار در اماکن عمومی محاکمه و محکوم شدند.

از سوی دیگر، در گزارش هایی شدیداً تبلیغاتی که از فعالیت های ایذایی مسلحانه در خوزستان، در بخش فارسی رادیو بغداد پخش می شد، خوزستان، "عربستان" و عوامل بمب گذاری و انفجار "جوانان خلق عرب" خوانده شده و به وابستگی آنها به صدام حسین تصریح می گردید. دراین خصوص، تبلیغات عراق درزمینه خوزستان و فعالیت عوامل خود و پاسخ ایران بسیار شدید بود، اما افراط در تنظیم خبرهایی که آشکارا دروغ و ساخته ذهن دستگاه های تبلیغاتی عراق بود، نقطه عطف آن به شمار می آمد. بخش فارسی رادیو بغداد مطلبی را ظاهراً به نقل از دیگران پخش کرد: «آژانس خبرگزاری فرانسه گزارش داد که جنگنده های ایران از چند روز پیش بمباران خود را علیه شهرها و دهکده های عربستان [خوزستان] دنبال می کنند. آژانس مزبور خاطرنشان ساخت که توپخانه سنگین این مناطق را بمباران می کند. دراین میان نیروهای رژیم ضدمردمی خمینی برای مقابله با قیام توده ای در عربستان در ایران به حالت آماده باش کامل درآمده است.» خبرگزاری فرانسه هرگز چنین گزارشی را مخابره نکرده بود ولی دستگاه تبلیغات عراق راحت تر از آن بود که خود را مقید به چنین موانعی برشمارد. شاید ذکر کلمه آژانس جلوی خبرگزاری فرانسه نوعی "تدبیر عراقی" برای فرار از مشکل سند بوده باشد.

در کل دوره، دولت عراق، آشکارا به تبلیغ عربستان سازی در خوزستان و طرح دعاوی عرب گرایی در این خطه و به خصوص تشویق علنی اقدامات جنایتکارانه ای که تحت این عنوان انجام می شد،

ادامه داد. صرف تبلیغات رادیو بغداد گویای مطلب است. مثلاً در

ساعت ۱۲:۳۰، ۱۷/۲/۱۳۵۹، این رادیو اعلام کرد: «ملت عرب در استان عربستان [خوزستان] همچنان به مبارزات مسلحانه خود علیه افراد و تأسیسات رژیم نژادپرست خمینی ادامه می دهد. این مبارزات به رغم اقدامات و تدابیر سرکوبگرانه رژیم فارسی درجهت پایان دادن به قیام ملت عربستان [خوزستان] که در راه کسب حقوق خود آغاز کرده اند کماکان ادامه دارد. رادیوی رژیم نژادپرست فارس شب گذشته [۱۶/۲/۱۳۵۹] اعتراف کرد که هشت بمب آماده انفجار در خط آهن اهواز کشف شده است که انقلابیون عربستان [خوزستان] آنها را کار گذاشته بودند.»

ادبیات فوق حتی در رسانه های غیرعراقی نیز چه به صورت سفارشی و چه به دلیل گرایش های

ضدایرانی، به چشم می خورد. بعد از ماجرای گروگان گیری سفارت ایران در لندن، در مقاله ای در فیگارو (چاپ پاریس) آمده است: «گروگان گیری سفارت ایران در لندن توسط خوزستانی های عرب زبان می تواند انفجاری باشد در جنگ میان اقلیت خوزستان و قدرت مرکزی تهران. این استان حدود ۵ میلیون سکنه دارد که ۸۰ درصد آن عرب بوده و این افراد منطقه خود را جز با نام عربستان نمی خواهند. عراق برای ایجاد دودستگی از عرب زبان های خوزستان کاملاً پشتیبانی می کند. بغداد بلافاصله عربستان [خوزستان] را به عنوان کشوری مستقل به رسمیت خواهد شناخت و این تحول که در گذشته مورد تمسخر واقع می شد دیگر باتوجه به هرج ومرج ایران و ضعف رهبری فعلی آن غیرممکن به نظر نمی رسد.» گفتنی است دراین باره مقامات رسمی تا سطح شخص صدام نیز فعال بودند. در اوایل دوره کتاب حاضر، خبرگزاری کویت از بغداد گزارش داد که امروز (۷/۲/۱۳۵۹) صدام حسین مجدداً به سرزنش ایران پرداخت و یک بار دیگر دعاوی دولت عراق درباره عربی بودن خوزستان را تکرار کرد.

عملیات ایذایی عراق در غرب کشور

تحرکات عراق در مناطق مرزی غرب کشور، علاوه بر اقدام مستقیم نظامیان، اشکال دیگری نیز داشت؛ ترکیب "مهاجمان بومی و نظامیان عراقی" در گزارش های متعدد ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری درخصوص تحرکات عراق در غرب کشور مشاهده

می شود. در گزارش های حوادث غرب کشور، عبارت مهاجمان برای افراد مهاجم غیرمرتبط با گروه های سیاسی مسلح به کار می رفت. اینان معمولاً افراد محلی غیرسیاسی ساده ای بودند که برای پول و زیر نفوذ وابستگان محلی سرشناس عراق، به حملات مسلحانه اقدام می کردند. برخی مهاجمان ویژگی های خاصی داشتند؛ ازجمله شخصی به نام سروان کریمی (ارتشی فراری) که در جریان انقلاب، به عراق متواری شده بود. اما غالباً تحرکات مهاجمان محلی که در حملات پاسگاهی و در مناطقی از نوار مرزی شرکت می کردند، به دلیل علاقه مندی به رژیم گذشته و مبارزه با نظام جدید بود؛ درواقع عناصری غیرسیاسی ولی قانون شکن که از وضعیت انقلابی کشور و تحرکات عراق درجهت شرارت، راهزنی و مقاصد ماجراجویانه یا جنایتکارانه خویش استفاده می کردند. سازماندهی و حمایت این افراد با نیروهای عراقی بود.

بدین ترتیب بخش عمده ای از تحرکات مرزی ایذایی عراق علیه ایران علاوه بر شکل تعرض مستقیم نظامی، در قالب اقدامات عوامل محلی در مناطق مرزی ایران هم انجام می شد؛ برای نمونه پاسگاه درمله در نواحی مرزی کرمانشاه مورد حمله مهاجمان وابسته به عراق قرار گرفت و تصرف شد. در منطقه چقاحمام در فاصله بین نفت شهر و خان لیلی، لوله نفت این قسمت منفجر و براثر آن، لوله ۸ اینچی نفت خام در کیلومتر ۲۰ نفت شهر به قصرشیرین طعمه حریق گردید. در مناطقی چون کرمانشاه، قصرشیرین، نفت شهر، اسلام آباد غرب و... علاوه بر پاسگاه ها، اماکنی

چون منابع آب، تأسیسات و خط لوله نفت، درمانگاه، نیروگاه برق، ساختمان اداری شرکت نفت، ساختمان دبستان و حتی منازل شخصی نیز مورد حمله غالباً شبانه مهاجمان متکی و وابسته به عراق قرار می گرفت. این حملات بعضاً با حمایت مستقیم و آشکار ارتش عراق همراه بود. مهاجمان، معمولاً در ساعات حوالی نیمه شب با نیروهای سپاه درگیر می شدند.

دراین زمینه حوادثی که فقط در جمعه شب ۵/۲/۱۳۵۹ رخ داد چنین است: در ساعت ۱۰ شب، آمبولانس پادگان نظامی ابوذر که حامل یک مجروح از منطقه مرزی گرده نو بود و به بیمارستان قرنطینه قصرشیرین می رفت با آر.پی.جی۷ مورد حمله قرار گرفت.

مهاجمان، راننده و ۵ نفر از سرنشینان آمبولانس را به طرز فجیعی با مسلسل کلاشینکف به شهادت رساندند. همچنین «حدود ساعت ۵/۱۱ شب نیز یک افسر پزشک به اتفاق یک سرباز و یک درجه دار برای معالجه مجروحین عازم منطقه بودند که در بین جاده سرپل ذهاب و قصرشیرین در منطقه قره بلاغ عده ای مهاجم با آر.پی.جی۷ به آنها حمله کردند که درنتیجه هر ۳ نفر در دم شهید شدند.» حدود ساعت ۳:۳۰ بامداد نیز عده ای افراد مسلح عراقی با سلاح های سنگین و سبک به قصد خرابکاری به لوله های نفت بیات واقع در بخش مرزی موسیان حمله کردند و به طرف لوله های نفت آتش گشودند و سپس به داخل خاک عراق گریختند.

طبق یک گزارش شهربانی کرمانشاه که از وجود وضعی غیرعادی در شب های قصرشیرین حکایت داشت، «بعضی تلویزیون های ساکنین قصرشیرین تصویر زنده پادگان سرپل ذهاب ... و رفت وآمدهای این پادگان را پخش و تا ساعت ها پس از بامداد نیز برنامه های تلویزیون بغداد را نشان داده اند.» در تحلیل شهربانی دراین باره آمده است: «به نظر می رسد که عوامل ضدانقلاب با تغییراتی در دستگاه ها و دکل های تقویتی بین راه و یا احتمالاً با نصب فرستنده های نامرئی درحدود پادگان مذکور فعالیت هایی را کنترل می نمایند.»

در منطقه قصرشیرین که عوامل رژیم عراق فعال بودند، سرقت تعداد زیادی گوسفند و انتقال آنها به خاک عراق نیز ازجمله اتفاقاتی بود که رخ داده است. گزارش ناحیه ژاندارمری حاکی است: «تعدادی از مهاجمین به نام قیاده موقت به آبادی تنگاب نو

مراجعه به نام اینکه برای همکاری با آنها آمده اند اهالی را اغفال و پس از صرف شام با ترس و ارعاب یک هزار رأس گوسفند آبادی را به سرقت می برند.

پاسگاه ژاندارمری محل پس از اطلاع از جریان امر و درگیری و تیراندازی چهار ساعت ادامه داشته و مهاجمین را متواری و جوانمرد سهراب فتحی جمعی پاسگاه تنگاب نو به شهادت می رسد.» بااینکه مشخص نیست واقعاً سوءاستفاده بارزانی ها

مطرح بوده است یا عده ای

مهاجم وابسته به عراق به نام آنها مرتکب این کار شده اند، در مطبوعات اعلام شد: عده ای از مهاجمین

مسلح عراقی با عنوان کمک به اهالی تنگاب نو وارد این منطقه شدند و ساعت ۲ بامداد، قصد دستبرد داشتند. هم زمان با سرقت گوسفند از آبادی تنگاب نو، در آبادی گرصدف نیز، اقدام مشابهی انجام شد. در حاشیه این ماجرا، گلایه ژاندارمری

از ارتش قابل توجه است. گزارش ژاندارمری حاکی است که هنگام درگیری از واحد نظامی تقاضای اعزام نفربر زرهی و آتش پشتیبانی کرده است ولی واحد مزبور به این درخواست توجه نکرده درنتیجه مهاجمان عراقی موفق شده اند گوسفندان را از مرز خارج کنند.

عملیات ایذائی عراق در خارج از کشور

در اولین روز دوره کتاب حاضر، دفتر هواپیمایی و کنسولگری ایران در استانبول مورد هجوم مسلحانه قرار گرفت. در اطلاعیه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران دراین باره آمده است: «دولت بعث عراق برای وحشت و تروریزم بین الملل طرح وسیعی برای تخریب و آدم کشی در سفارتخانه ها و مراکز ایران در کشورهای مختلف را دارد.»

علاوه بر تربیت و اعزام عوامل انفجار و ترور به ایران که از گذشته، جزء اقدامات ایذایی عراق بوده و در طول این دوره نیز همچنان ادامه یافت عراق همچنین از تحرک قابل توجهی درزمینه اقدامات مخفی مربوط به سرویس های امنیتی و اطلاعاتی در برخی کشورها برخوردار بود. منابع اطلاعاتی ایران خبر دادند: «ازطرف حکومت بعث عراق ۴۵ نفر از خرابکاران و تروریست های

آموزش دیده به کشورهای کویت و لبنان و لیبی و الجزایر و لندن اعزام [شده اند]

تا در آن کشورها دست به یک سلسله تخریب و ترور بزنند.» بنا بر گزارشی دیگر، مقامات امنیتی عراق همچنین عده ای را به مقصد کشورهای عمان، عربستان سعودی، کویت و بحرین اعزام داشته اند. تعداد این افراد در گزارش ها ۱۲۰ تن و وظیفه آنان «ترور مخالفین و مبارزین عراقی که در خارج از کشور برعلیه رژیم بعث مشغول فعالیت می باشند»

ذکر شده است. این کار منحصر به دوره کتاب حاضر نبوده است، منابع مذکور یادآوری کردند: «قبلاً نیز حکومت عراق اقدام به اعزام گروه های خرابکار نموده که مراتب به عرض رسیده است.» آنها همچنین تأکید کردند

که «آقای قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، توسط همین گروه های اعزامی در کویت مورد سوءقصد قرار گرفته است.»

ماجرای ترور قطب زاده از این قرار بود که باتوجه به وضعیت جدید روابط میان ایران و امریکا و نیز ایران و عراق، جمهوری اسلامی ایران به تحرک دیپلماتیک بیشتری احساس نیاز می کرد. در این راستا صادق قطب زاده در سفری رسمی از سوریه و لبنان بازدید کرد و سپس عازم کویت و امارات شد. وی در روز ۹/۲/۱۳۵۹ در کویت مورد سوءقصد عوامل عراق قرار گرفت و بااینکه چند تیر پیاپی به سوی او شلیک شد، آسیبی ندید، ولی ۲ تن از همراهان او مجروح شدند. قطب زاده بعداً درباره این سوءقصد نافرجام این طور توضیح داد: «دولت کویت باتوجه به وضع خاص خود و تعرض ارضی دولت عراق به این کشور شاید نمی تواند آن طوری که می بایست در این موارد اعلام نظر نماید. این توطئه توسط دولت خائن عراق ترتیب داده شده بود. دو دستگاه اتومبیل با مقدار زیادی نارنجک و مسلسل در همان محل کشف گردید و حدود ۷ نفر دستگیر شدند. دولت کویت تمام مرزهای هوایی و زمینی خود را مسدود ساخت و یک فروند هواپیمای توطئه گران را که قصد فرار داشت مجبور به فرود و سرنشینان آن را دستگیر کرد.»

روز بعـد، روزنامه الاخبار (چاپ قاهره) در سـرمقاله خود در یک جهت گیری تلویحی در دفاع از اقدام عراق نوشت: «عراق به این ترتیب خواسته است به رفتار احمقانه وزیر امور خارجه ایران به هنگام حضور در دمشق و اعلام خبر دروغ توطئه کودتا در عراق و ترور صدام حسین پاسخ داده باشد.»(۱)

از سوی دیگر، در طول این دوره، بیروت و لبنـان بارها عرصه درگیری موافقان و مخالفان دولت صـدام حسـین قرار گرفت؛ به خصوص بعد از شهادت آیت الله

صدر، این درگیری ها چشـمگیر بود. برای مثال در ۶/۲/۱۳۵۹، انفجـاری در خبرگزاری عراق در بیروت روی داد. رادیو عربی صوت الجماهیر عراق ایرانی ها را عامل آن اعلام کرد. به گزارش رادیو لندن، گروهی که خود را مجاهدین اسلامی عراق می خواند مسئولیت این

انفجار را به عهده گرفت. این سازمان قبلًا نیز مسـئولیت ارتکاب حملاتی علیه دفاتر شـرکت هواپیمایی عراق و مرکز بازرگانی عراق را در بیروت به عهده گرفته بود.

بیروت همچنین عرصه ای برای جنگ تبلیغاتی و رسانه ای و محلی برای صدور بیانیه های سیاسـی علیه رژیم عراق بود. ازجمله گروهی بـا عنوان جبهه آزادی بخش بحرین در بیروت بیـانیه ای صـادر کرد و ترور «آیت الله مجاهـد سـیدمحمدباقر صـدر» را «ننگین ترین جنایت تاریخ» خواند که حزب مزدور بعث عراق به آن دست می زند.

تحرکـات عوامـل عراق در لبنـان علیه مخالفـان رژیم بعث نیز در شـکلی خـونین بروز یـافت. ازجمله در ۱۲ اردیبهشت ۱۳۵۹، حجت الاسلام سیدحسن شیرازی ساعت ۴ بعدازظهر هنگام عزیمت به مراسمی که خود به مناسبت درگذشت شهید محمدباقر صدر برپا کرده بود، ازطرف سرنشینان دو اتومبیل مورد سوءقصد قرار گرفت و جمعاً ۱۳ تیر به وی اصابت کرد که ۶ تیر آن به ناحیه سر او برخورد کرد. وی در سال ۱۳۸۹ هجری قمری (حدود ۱۱ سال قبل) پس از یک سال حبس در زندان بعقوبه عراق با وساطت امام خمینی آزاد شده بود.

جنازه شهید سیدحسن شیرازی ساعت ۹ شب از بیروت وارد تهران و در آنجا تشییع شد و سپس برای دفن به قم انتقال یافت. به این مناسـبت در تهران و قم تحرک چشمگیری در اعتراض به این ترور رخ داد. آیت الله سیدمحمد شیرازی در بیانیه ای که در قم انتشار داد با ذکر نقش ضداسـتعماری و ضدانگلیسـی آیت الله سـیدحسن شـیرازی در ماجرای تنباکو و نقش ضدانگلیسی و ضداسـتعماری آیت الله سیدمحمدتقی شیرازی در استقلال عراق به مسمومیت هر دوی آنان به دست عمال انگلیس اشاره کرد. درواقع در این بیانیه ترور سیدحسن شیرازی، ادامه مبارزات و شهادت این خانواده شمرده شده است.

اشغال خونین و شش روزه سفارت ایران در لندن از مهم ترین

موارد قابـل ذکر درزمینه تحرکـات ایـذایی عوامـل عراق در خـارج از کشور در این دوره است. قبل از ظهر روز چهارشـنبه ۱۰ اردیبهشت ۱۳۵۹، در یک عملیات مسلحانه که عراق پشت آن قرار داشت، سفارت ایران در لندن

۱- ***** اشاره به نوع واکنش و ابراز خوشحالی قطب زاده هنگام شنیدن خبر ترور صدام در سفر به سوریه است.

اشغال شد. قبل از این نیز، عوامل عراق در خوزستان با طرح و

تبلیغ آرمان آزادی عربستان (خوزستان) علاوه بر ایجاد انفجار در لوله های نفت و اماکن عمومی، به اقداماتی نظیر حمله مسلحانه به دفاتر و مراکز وابسته به ایران در خارج کشور دست می زدند؛ به خصوص در سطح اشغال مسلحانه سفارتخانه ها، این مورد، تحرکی تازه محسوب می شد و طبعاً برد خبری وسیعی یافت. مهاجمان که مسلح به کلت و مسلسل های خودکار بودند با خلع سلاح یکی از محافظان انگلیسی سفارت، داخل ساختمان شدند و ۲۰ دیپلمات ایرانی و یک کارمند انگلیسی زبان سفارت را به گروگان گرفتند. اشغال کنندگان سفارت خواستار آزادی ۹۱ زندانی استان خوزستان که آن را عربستان می خواندند شدند. یادآوری می شود که زندانیان مزبور درارتباط با حوادث خونین و انفجارات جنوب کشور دستگیر شده بودند.

اشغال سفارت ایران در لندن، شش روز ادامه یافت و این سفارت به صورت یک کانون خبر و نیز محل تجمعی برای انبوه طرف داران انقلاب و نظام جمهوری اسلامی ایران درآمد که علیه رژیم عراق و صدام شعار می دادند. همچنین مخالفان نظام جمهوری اسلامی مقیم لندن نیز محلی برای شعار و درگیری یافتند. حضور چشمگیر ایرانیان، به خصوص حضور دانشجویان ایرانی، در مقابل سفارت ایران در لندن و محکوم کردن اشغال و حمایت از انقلاب و نظام، ازجمله حواشی مهم قضیه اشغال سفارت بود که خود مستقلاً اهمیتی خاص و بالطبع بازتاب وسیعی داشت.

در تماس تلفنی رهبر مهاجمان با قطب زاده وزیر امور خارجه، که در ابوظبی به سر می بُرد، قطب زاده به این فرد که خود را خوزستانی معرفی می کرد، اخطار کرد چنانچه قطره ای خون از بینی هریک از اعضای سفارت جمهوری اسلامی ایران بریزد، همان تعداد از زندانیانی که مهاجمان تقاضای آزادی آنان را دارند محاکمه صحرائی و سپس اعدام خواهند شد. قطب زاده پس از این اخطار ارتباط را قطع کرد.

گفتنی است نوع برخورد رسمی و علنی عراق با قضیه سفارت ایران در لندن، خود گویای وجود انسجام جدی میان این جریان با دیگر جریان های ایذایی ضدایرانی است که رژیم عراق آن را سازماندهی و تدارک می کرد. در سخنرانی قبل از خطبه های

نمازجمعه ۱۲ اردیبهشت، حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی اعلام کرد: «ما شب گذشته در شورای انقلاب تصمیم گرفتیم که هیچ کدام از خواسته های کسانی که سفارت ایران را در انگلیس به اشغال درآورده اند، برآورده نکنیم.» وی همچنین گفت: «دیشب از سفارت ایران در لندن به ما پیغام دادند که مبادا تسلیم خواست های کسانی که سفارت را تصرف کرده اند بشوید و به خواست های آنان جواب مثبت بدهید. ما برای شهادت و مرگ آماده هستیم، ولی حاضر نیستیم که دولت ایران خرابکاران را آزاد کند.»

پلیس انگلستان اعلام کرد دیپلمات های گروگان ایران در لندن در پیام محرمانه ای که برای دولتشان فرستاده اند اعلام کردند حاضر به مرگ هستند، ولی تسلیم تقاضاهای مردان مسلحی که ساختمان سفارت را در اختیار دارند نخواهند شد. دراین حال مذاکرات مقامات مسئول و پلیس انگلیس با اشغال کنندگان سفارت ایران در لندن ادامه یافت.

بازتاب اشغال سفارت ایران در لندن، بسیار وسیع بود و رسانه های مختلف طبق مشی خود، این حادثه را وسیله ای برای اعلام دیدگاه هایشان قرار دادند. دراین میان، نوع مرتبط ساختن و مقایسه این قضیه با ماجرای گروگان های امریکایی در ایران و نتیجه گیری های حاصل از آن، قابل توجه است.

در ششمین روز ماجرای سفارت ایران در لندن (۱۵ اردیبهشت)، تا نزدیکی نیمه شب به وقت تهران، به نظر می رسید این روز هم مثل روزهای قبل، بدون حادثه مهمی سپری می شود و بلاتکلیفی دیپلمات های ایرانی گرفتار گروگان گیران ادامه می یابد. اما برخلاف این تصور، ناگهان با حوادث پی در پی، ماجرا به پایان رسید. سیر حوادث و گزارش های آن پایانی خونین را نشان داد که در جریان آن از گروگان گیران، بجز یک تن که دستگیر شد، بقیه کشته شدند و از دیپلمات های ایرانی نیز ۲ تن شهید و ۳ تن به شدت مجروح گردیدند. یک گروگان قبل از حمله پلیس به شهادت رسیده و به بیرون سفارت پرتاب شده بود و یک تن نیز پس از حمله پلیس، به دست گروگان گیران به شهادت رسیده بود.

روز ششم گروگان گیری به کلی متفاوت با پایان آن شروع شد. در ساعت ۸:۳۰ صبح، بخش عربی رادیو لندن اعلام کرد یکی از گروگان های سفارت ایران که روزنامه نگاری

سوری است، آزاد شد و این پنجمین گروگانی است که آزاد می شود. در ساعت ۱۶:۱۵، رادیو لندن در بخش فارسی خود، ضمن یادآوری آزادی ۵ تن از گروگان ها، اعلام کرد امروز یکی از مقامات وزارت امور خارجه انگلیس با سفرای عرب در لندن ملاقات و مذاکره کرده است و مذاکره بیشتر نیز انجام خواهد شد. رادیو قاهره نیز با اشاره به اینکه حادثه گروگان گیری وارد ششمین روز شده است، افزود: نشانه ای از پایان این بحران در آینده نزدیک، در دست نیست. در ساعت ۵ بعدازظهر به وقت لندن، تروریست ها اعلام کردند که هر نیم ساعت یک بار، یک نفر را خواهند کشت و با عملی کردن تهدید خود نفر اول را شهید و به بیرون پرتاب کردند. باتوجه به این وضع پلیس انگلستان با مشورت کنسولگری ایران تصمیم گرفت به سفارت ایران حمله کند. سرانجام، حوالی نیمه شب انفجاری بزرگ در سفارت رخ داد. پلیس انگلستان از قبل نقاطی را برای انفجار و ایجاد رعب در دل تروریست ها تعبیه کرده بود که به یکباره همه را منفجر کرد، علاوه براین، به وسیله هلیکوپتر نیز از بالا ساختمان سفارت را هدف قرار دادند و سپس نیروهای پلیس با سرعت بسیار وارد سفارت شدند.

حدود ۱۵ دقیقه بعد از نیمه شب، بی بی سی اعلام کرد: «به دنبال یک سلسله انفجار و آتش سوزی و پس از آن دخالت پلیس، اشغال شش روزه سفارت ایران در لندن پایان یافت. ...»

نیم ساعت بعد از نیمه شب، بنی صدر رئیس جمهور در یک پیام رادیوئی، مقاومت و فداکاری دیپلمات های ایرانی را در لندن ستود و از یک دیپلمات ایرانی که به شهادت رسیده بود، به عنوان شهید جمهوری اسلامی تجلیل کرد. ساعت ۲ بعد از نیمه شب، اطلاعیه شماره یک وزارت امور خارجه انتشار یافت. در این اطلاعیه با اعلام اینکه نحوه و سرعت عمل پلیس انگلستان در این عملیات قابل تقدیر بوده، به کنسولگری ایران در لندن مأموریت داده شد تا از پلیس انگلستان تشکر کند.

ص: ۵۶

چند روز بعد گاردین مصاحبه ای را با یکی از گروگان های سفارت درج کرد. در این مصاحبه محمد فاروقی که خود سردبیر یک مجله اسلامی بود و روز حمله به سفارت

ایران در آنجا حضور داشت، گفت: هنگامی که کماندوهای انگلیسی روز دوشنبه وارد سفارت ایران در لندن شدند از ما که جزو گروگان ها بودیم پرسیدند تروریست ها کدام اند؟ دو یا سه نفر با انگشت به سوی آنها اشاره کردند و کماندوها بدون پرسش و سؤال ده ها گلوله به بدن آنها شلیک کردند. او افزود کماندوهای انگلیسی می توانستند تعداد بیشتری از تروریست ها را زنده دستگیر کنند، ولی این کار را نکردند و حتی به تروریستی که روی زمین دراز کشیده بود، دستور دادند بلند شود و همین که برخاست او را کشتند.

دو هفته بعد از پایان خونین ماجرای اشغال سفارت ایران، در ۳/۳/۱۳۵۹، رادیو لندن از قول پلیس انگلیس اسامی ۵ مرد مسلح که در جریان حمله پلیس به سفارتخانه ایران کشته شده بودند را اعلام کرد. فوزی بداوی نژاد، یکی از گروگان گیران بود که دستگیر شد. روزنامه گاردین نوشت: تنها تروریستی که پلیس انگلیس سالم دستگیر کرده است، در انگلستان محاکمه می شود و مارگارت تاچر نخست وزیر انگلیس، مصمم است در مقابل هرگونه تلاش دولت ایران برای استرداد این تروریست مقاومت کند.

در انگلستان، مقایسه جوانب مختلف قضیه اشغال سفارت ایران در لندن، تا چندین روز مورد بحث بود و ازجمله مقامات انگلیسی، این ماجرا را با رویکرد توصیه به ایران، با اشغال سفارت امریکا در تهران مقایسه می کردند. داگلاس هرد وزیر مشاور در امور خارجی انگلستان، دراین باره گفت کشورش امیدوار است عملیات کماندویی نجات گروگان های سفارت ایران در لندن، ایران را به آزادساختن گروگان های امریکایی در تهران تشویق کند. وی افزود: من امیدوارم این اقدام موجب شود که طرف های مربوط در ایران به این مسئله فکر کرده و دریابند که مقررات مربوط به دیپلمات های سفارتخانه ها و مواردی از این قبیل، فقط یک مسئله تجملی نیست. وی اظهارنظر کرد که چگونگی ختم ماجرا، مناسبات ایران و انگلستان را بهبود بخشیده است.

مسئله دیگر، سرنوشت تنها تروریست زنده مانده در این ماجرا بود که مقامات ایرانی خواستار تحویل او به دولت ایران شدند، اما انگلستان اعلام کرد مصمم است او را در

لندن و در یک دادگاه انگلیسی محاکمه کند. رادیو لندن در تاریخ ۲۳/۱۰/۱۳۵۹ گزارش داد که محاکمه فوزی بداوی نژاد امروز در لندن آغاز شد. دادستان کنت ریچاردسون اعتراف نامه ای را که بداوی نژاد خطاب به پلیس نوشته بود در دادگاه خواند. در این اعتراف نامه وی خود را اهل خوزستان معرفی کرده و گفته است که از آنجا به عراق فرار کرده بود. براساس اعتراف نامه بداوی نژاد، همه اعضای گروه خوزستانی بوده اند غیر از یک نفرشان که تابع عراق و از اعضای ارتش آن کشور بوده است. به گفته بداوی نژاد این مرد که سامی خوانده می شد همراه گروه به لندن آمده، اما در تسخیر سفارتخانه شرکت نداشته است. ضمناً او به دام پلیس بریتانیا نیفتاد و توانست فرار کند. درنهایت، بداوی نژاد به جرم توطئه،

قتل عمد، حبس غیرقانونی، داشتن سلاح گرم و دو فقره قتل غیرعمد به حبس ابد محکوم شد.

مقایسه ماجرای گروگان گیری در سفارت ایران در لندن به وسیله عوامل عراق، با گروگان گیری امریکائیان در ایران، ازجمله مسائل قابل توجه در روابط ایران و امریکا بود. دراین میان، دیدگاه های متفاوت و نیز مواردی از تأکید بر تفاوت جنبه های مختلف این دو اقدام وجود داشت. برای مثال می توان به مطالب مندرج در دو روزنامه امریکایی نیویورک تایمز و واشنگتن پست دراین زمینه اشاره کرد؛ روزنامه نیویورک تایمز نوشت: «تروریست هایی که سفارت ایران را در اشغال داشتند مورد نکوهش همه بودند درحالی که تروریست های سفارت امریکا در ایران هزاران طرف دار دارند.» روزنامه واشنگتن پست نیز اعلام کرد: «حادثه سفارت امریکا در تهران خود باعث ایجاد انگیزه حادثه سفارت لندن بوده است.» واشنگتن پست همچنین از قول مارگارت تاچر نخست وزیر بریتانیا، افزود: «ایران با حمایت از تروریسمی که دیپلمات ها را گروگان می گیرد، دیگر تروریسم ها را نیز تشویق بر این کار می کند.»

تعرضات مرزی (نظامی) عراق

از اولین روزهای این دوره تا آخر آن، تعرضات پراکنده مرزی ارتش عراق ادامه یافت. تیراندازی با سلاح های سنگین، تقویت پاسگاه های

مرزی، احداث مواضع مرزی جدید

ازجمله حفر سنگر، کانال کشی، تنظیم و شکل دادن به سیستم های اطلاعاتی و حفاظت پرسنل پاسگاه ها، مجهزکردن برخی از عشایر در نوار مرزی، نقل وانتقال نیروهای این کشور در نوار مرزی و فراخوانی سربازان احتیاط از موارد قابل ذکر دراین زمینه است. براساس گزارش های دریافتی، «وزارت کشور و وزارت دفاع عراق تصمیم گرفته اند که افراد ذخیره را که سه مرحله خدمت احتیاط انجام داده اند برای بار چهارم به خدمت احضار نمایند.» همچنین گزارش های واصله از احداث پاسگاه در نوار مرزی و تقویت آنها با سلاح های سنگین حکایت داشت.

درحالی که گزارش منابع موثق خودی هرروزه از تحرکات و ایجاد و تقویت تأسیسات و استحکامات مرزی عراق حکایت داشت، عراق حتی به یک مورد تقویت سنگرهای مرزی توسط ایران، رسماً اعتراض می کرد. این امر گویای خصلت بهانه جویانه عراق بود که با احساس برتری مطلق و از موضع قدرت برخورد می کرد. توجه به مضمون ابلاغیه مورخه ۲۴/۲/۱۳۵۹ ستاد مشترک به اداره مرزبانی ژاندارمری، با اشاره به سابقه قضیه، گویا است: «باتوجه به متن نامه به شماره بازگشتی فوق به مرزبان خانقین، پاسخ داده شود که اجرای کلیه موارد پروتکل سرحدات ایران و عراق دوجانبه بوده و ازطریق هردو کشور بایستی رعایت گردد. با نگرش به اینکه تمامی نوار مرز ایران ازطرف آن دولت با تقویت کلی مورد تهدید قرار گرفته و اکثر اوقات مورد حمله و زیر آتش خمپاره و مسلسل های مأمورین دولت مزبور نیز قرار می گیرد، [آیا] احداث یک سنگر در منطقه قصرشیرین مخالف قرارداد می باشد؟[!]» البته در آخر ابلاغیه "شرط احتیاط"

هم رعایت شده و آمده است: «علی هذا خواهشمند است مقرر فرمایید حتی الامکان سعی گردد تا از دادن هرگونه فرصت به منظور سوءاستفاده آنان خودداری گردد.»

در این دوره تحرک هوایی عراق در خطوط مرزی ایران، نظیر پرواز هواپیماهای شناسایی نیز ادامه داشت. همچنین از حدود یک ماه قبل، ارتش عراق به استقرار موشک های

زمین به زمین و زمین به هوا در مرزهای ایران ازجمله در منطقه تنومه (مقابل حوزه گروهان ژاندارمری خرمشهر) و همچنین استقرار موشک های

زمین به هوا در اطراف

پایگاه هوایی الشعیبه (از توابع بصره) اقدام کرده بود. همچنین فرودگاه نظامی فاو با فرود هلیکوپتر حامل برزان حسین برادر صدام حسین رئیس جمهور عراق، افتتاح شد و مورد بهره برداری قرار گرفت. فرودگاه مزبور متعلق به شرکت ملی نفت عراق و انگلیس بوده که از آن استفاده نمی شد، اما عراق آن را مرمت کرد و به صورت فرودگاه نظامی و تابع پایگاه هوایی الشعیبه درآورد. نظر مسئولان ذی ربط خودی درمورد آماده شدن این فرودگاه نظامی این بود که «پروازهای شناسایی بر فراز خاک ایران از این فرودگاه صورت خواهد گرفت.»

موارد مندرج در گزارش های طبقه بندی شده لشکر۹۲ زرهی ایران نیز از اقدامات اخیر ارتش عراق برای احراز نوعی آمادگی بیش از حد معمول، حکایت می کرد. ازجمله:

۱. «بنا به دستور وزیر دفاع کشور عراق، سربازان احتیاط که خدمت وظیفه خود را در یگان های زرهی و تیپ گارد جمهوری عراق به پایان رسانیده اند مجدداً به خدمت در یگان های مذکور احضار گردیده اند.»

۲. «سربازان احتیاط متولد ۱۹۴۹ نیز به یگان های قبلی خود احضار شده اند.»

این مطلب نیز قابل ذکر است که عراق فضای جنگی علیه ایران را با برنامه های مختلف در اذهان نیروهایش تشدید می کرد. در آخرین روزهای دوره خبر رسید که «فرمانده نیروی هوایی عراق به کلیه رادارهای مرزی واقع در مرز بین ایران و عراق دستور داده است که هرگونه پرواز هواپیماهای جنگی ایران در منطقه را فوراً به فرودگاه کوت گزارش دهند تا هواپیماهای مستقر در پایگاه کوت بتوانند هواپیماهای ایرانی را وادار به فرود در نزدیک ترین فرودگاه عراق بنمایند.»

و) اوضاع داخلی عراق

در اولین روز دوره، عبدالکریم شیخ علی وزیر امور خارجه پیشین عراق، که در خانه اش بازداشت و بعداً آزاد شده بود، در اقدامی توطئه آمیز ازسوی مأموران امنیتی عراق در تصفیه مخالفان صدام، به قتل رسید. این ترور در بغداد، به دست عده ای مسلح که با یک اتومبیل شخصی از کنار وی عبور می کردند، انجام شد.

در داخل عراق، به خصوص بعد از شکنجه و شهادت آیت الله صدر و خواهرش فضای رعب و سرکوب دولت بعث، هرروز فراگیرتر و عام تر می شد و خبر اعدام افراد و حتی اعدام های گروهی و دسته جمعی مکرراً اعلام می گردید. از طرف دیگر، غوغای کَرکننده و تبلیغات برنامه ریزی شده حکومت

ص: ۵۹

حزب بعث نیز وجود داشت که به هرحال و برخلاف شناخت کلی موجود از رژیم صدام، هاله ای از تردید و ابهام در ذهن مخاطبان تبلیغات عراق ایجاد می کرد. مقاومت هایی نیز علیه این اوضاع وجود داشت که با قدرت سرکوب می شد. نوع انتشار، میزان و شدت و ضعف این مقاومت ها هم همیشه مخاطب را در تردید صحت و سقم توانایی مبارزان و میزان توفیق آنها، نگاه می داشت. جنبه دیگر نقش و جایگاه ایران و انقلاب ایران در این مقاومت ها بود که خود دارای ابهام و نتیجه گیری خاص بود. مجموعه خبرهای داخل عراق که در طول دوره به طور علنی یا در سطح گزارش های داخلی برخی نهادهای ذی ربط در ایران، وجود داشت، ویژگی های موجود در جمع بندی فوق را نشان می دهد.

درحالی که گزارش های داخل عراق از گسترش فضای سرکوب حکایت می کرد، ابراز مخالفت ها و تحرکات زیادی علیه رژیم بعث نیز مرتباً گزارش می شد. در این تحرکات وجود دو مرکز مهم مخالفت، یعنی شیعیان و کردها چشمگیر بود و در هر دو مرکز، نوعی ارتباط به طور طبیعی نیرومند با ایران وجود داشت. این مسئله به بغرنجی و تیرگی هرچه بیشتر روابط رژیم بعث عراق و جمهوری اسلامی ایران می افزود و نیز در شرایط مناسب اهرم تبلیغات ضدایرانی و محمل و بهانه سرکوب بیشتر عناصر داخلی عراق را همراه داشت. حکومت بعث عملیات های مبارزان عراقی را عمدتاً به ایران و وابستگان آن نسبت می داد.

بجز تحرکات مربوط به شیعیان و کردها، دسته ای دیگر از مقاومت های غیرمرتبط با این دو مرکز نیز گزارش می شد که مراکز تبلیغی و امنیتی عراق با خبرهایی از نقش ایران آن را همراهی می کردند. سرکوب های رژیم عراق، متوجه حزب کمونیست این کشور هم بود که اتفاقاً مواضع آن در قبال انقلاب اسلامی ایران به حزب توده شباهت داشت.

حزب کمونیست عراق با صدور بیانیه ای ضمن اعلام موضع درباره شهادت آیت الله صدر تأکید کرد: «اعدام آیت الله صدر زمانی صورت می گیرد که گزارش می رسد عدۀ زیادی از مخالفان ازجمله کمونیست [های] مبارز عراقی اعدام شده اند.»

مقامات ارتش عراق برخی اقدامات احتیاطی علیه تحرکات احتمالی ایران را در ابلاغیه ها مطرح می کردند. این کار علاوه بر تأکید بر وظایف نیروهای مربوطه، خودبه خود در زمینه سازی افزایش دشمنی مورد نظر دولت بعثی عراق نیز قابل بهره برداری بود. یک گزارش دراین باره حاکی است: «مقامات لشکر۷ پیاده ارتش عراق مدعی اند که تعدادی از عناصر تعلیم دیده ایرانی در نظر دارند در فرصت های مناسب وارد خاک عراق شده و تأسیسات نظامی و پمپ بنزین ها و پل ها و سایر منابع حیاتی در استان سلیمانیه را مورد حمله قرار داده و خساراتی به بار آورند. دررابطه با این موضوع به کلیه یگان های مرزی دستور داده شده تا فوراً نسبت به افزایش تعداد گشتی های شبانه روزی اقدام نمایند.»

در همین حال، در یک گزارش منابع امنیتی ایران که در ۱۲/۲/۱۳۵۹ به دفتر ریاست جمهوری ایران داده شد، ضمن گزارش حوادث این روز، آمده است: «توسط افراد مسعود بارزانی لوله نفت سلیمانیه منفجر و حدود یک میلیون دینار عراقی خسارت به بار آمده است و دولت عراق این عمل را تحریکاتی از ناحیه دولت ایران تلقی نموده است.»

به این ترتیب، تشدید فضای ضدایرانی در عراق روزافزون بود و بدین وسیله

هم آثار بحران ها و مشکلات موجود در سایه این دشمن تراشی کم رنگ می شد و هم زمینه های لازم برای افزایش برخوردهای خصمانه با ایران فراهم می گردید. تبلیغ و اقدامات دراین زمینه

هم در سطح افکارعمومی و هم در سطح نهادها و ارگان های رژیم عراق وجود داشت. خبرگزاری ها،

این اظهارنظر نعیم حداد معاون رئیس جمهوری

عراق را انتشار دادند: «عراق برای برقراری کنترل کامل بر شط العرب به وسیله خود تلاش خواهد کرد.» درعین حال، از حساسیت روی اروندرود خبرهای دیگری هم از داخل عراق می رسید؛

ازجمله اینکه ارتش عراق «به منظور

کنترل کانال شط العرب این کانال را به

چهار قسمت تقسیم و کلیه ترددها را زیر نظر گرفته است.» ابلاغیه اخیر وزارت کشور عراق به نیروهای انتظامی عراق هم قابل توجه است. در این ابلاغیه آمده است: «۱. کلیه ایرانیان مقیم عراق حتی بازرگانان ایرانی را فوراً دستگیر و پس از یک بازجویی مختصر آنان را جهت اخراج از کشور به مراکز پلیس تحویل دهند. ۲. این دستور در نقاط مرزی کشور بایستی ظرف امروز اجرا گردد. ۳. با کسانی که قصد فرار و یا پافشاری دارند شدیداً مقابله و آنان را به قتل برسانند.» در همین حال، براساس متن تعدادی از گزارش های واصله به مسئولان ایرانی، دعاوی و اقدامات مقامات امنیتی و نظامی عراق نیز حاکی از تشدید فضای ضدایرانی در سطح عام و غیرعام بود.

به این ترتیب، در کل دوره زمانی کتاب حاضر، دولت عراق همچنان درجهت تشدید فضای دشمنی با ایران پیش می رفت. دراین زمینه، منابع ایرانی خبر دادند که «مدیریت سازمان امنیت و استخبارات و پلیس و فرماندهی حزب بعث در بصره به کلیه مراکز تابعه خود در سرتاسر نوار مرزی ابلاغ نموده که به طور شبانه روز به گشت و نگهبانی خود افزوده و به مراقبت کامل بدون وقفه ادامه داده و هر جاسوس ایرانی یا عراقی که برعلیه عراق و به سود ایران کار می کند و وارد مرزهای عراق بشود بلافاصله دستگیر و تحویل نمایند.» در آخر گزارش مزبور نتیجه گیری شده است: «به علت گسترش واحدهای عراقی در مرز، این کنترل بیشتر و رفت وآمد به کلی قطع و بی نهایت دشوار است.»

در وضع بحرانی عراق بازار اعتراف گیری از دستگیرشدگان، برضد ایران گرم بود. روزنامه الجمهوریه عراق اعترافات عبدالحمید تامر عمران یکی از متهمان به خرابکاری های اخیر در عراق را انتشار داد. این روزنامه نوشت: عمران اعتراف کرده است عضو حزب سری الدعوه به رهبری امام محمدباقر صدر می باشد که اخیراً به وسیله مقامات امنیتی عراق کشف و منهدم شد. محمدباقر صدر دائماً در تماس با آیت الله خمینی بوده و به دستورات او عمل می کرده

است. وی افزوده است امام باقر صدر یک عامل رژیم ایران و امپریالیسم امریکا است. وی (عمران) اعلام کرده است ما با

عوامل ضدعراقی که در شمال عراق هستند قرار گذاشته بودیم اسلحه و مهمات دریافت کنیم و به اعضای

حزب الدعوه کمک کنیم تا از مرز عبور کنند و برای آموزش عملیات خرابکاری عازم ایران شوند.

علاوه براین، در عراق مرتباً اعدام هایی نیز انجام می گرفت. در یک گزارش از مقامات امنیتی ایران آمده است: «تعداد شهدای عضو گروه های اسلامی که برعلیه حکومت بعث عراق فعالیت

دارند و درنتیجه برخورد با مأمورین [به شهادت رسیده] و یا توسط دادگاه های بعثی اعدام شده اند به حدود هزار نفر رسیده است.»

رژیم عراق که علاوه بر سرکوب بی رحمانه حزب الدعوه و تشکل های اسلامی نظیر آن، سرکوب حزب کمونیست عراق و نیز اخراج قاطعانه ایرانی الاصل های عراق را دنبال می کرد، درعین حال از تداوم ابراز چپ گرایی و نوعی اسلام گرایی نیز غافل نبود. برای مثال، وزیر اوقاف عراق در فرودگاه توکیو هدف از سفر به ژاپن را تقویت مناسبات دوستانه عراق با مسلمانان ژاپن و حمایت از آنان اعلام کرد. وی افزود: صدام حسین رئیس جمهوری عراق، برای ساختمان یک مسجد جدید در توکیو مبلغ ۲۵۰ هزار دلار به کنگره مسلمانان ژاپنی کمک خواهد کرد.

در طول این دوره، در شرایط تشدید فضای پلیسی در داخل عراق، اخراج ایرانیان و شیعیان از عراق نیز ادامه یافت. در مسئله رانده شدگان عراقی و ورود آنان به ایران، نفوذ عوامل بعثی در میان معاودین از مشکلات مقامات ایرانی بود. اساساً این پدیده مشکلات عدیده ای را برای ایران به همراه داشت؛ علاوه بر مسئله مقابله با نفوذ عناصر بعثی و جاسوس که مهم تلقی می شد، می توان به مسائل رفاهی و معیشتی و نیز اسکان آنان نیز اشاره کرد.

ازجمله مهم ترین مسائل مربوط به اوضاع داخلی عراق در طول دوره، وقوع درگیری های قابل ملاحظه در داخل ارتش عراق بود که خبر غیررسمی آن به صورت

شایعه وقوع کودتا علیه صدام منتشر شد. خبرهای مربوط به کودتا علیه صدام روز ۷/۲/۱۳۵۹ به شدت شایع شد و نهایتاً هم به طور رسمی اعلام نشد چه تحولاتی زمینه ساز

این خبر بوده است. حدود ساعت یک بعدازظهر این روز، چند تن از اهالی اهواز ضمن

تماس تلفنی با کیهان گفتند: «رادیو بغداد که صدای آن در اهواز شنیده شد خبر وقوع یک کودتای نظامی و قتل صدام حسین را پخش کرد.» هرچند از جزئیات این موضوع و صحت وسقم آن اطلاعی در دست نبود، اما کیهان برای درج خبر اقدام به چاپ دوم روزنامه و انتشار آن کرد. دراین حال، خبرگزاری فرانسه خبر داد: «سخنگوی دفتر ریاست جمهوری ایران اعلام داشت صدام حسین رئیس جمهوری عراق، امروز در یک کودتا کشته شده است.» اما چند ساعت بعد همین خبرگزاری گزارش داد: «سفارت عراق در تهران بعدازظهر خبر کودتا در عراق و قتل صدام حسین رئیس جمهوری این کشور را که ازسوی منابع رسمی ایران اعلام شده بود تکذیب کرد.» همچنین آسوشیتدپرس از دمشق اعلام کرد: «صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، ... امروز در حین انجام یک مصاحبه مطبوعاتی اعلام داشت که صدام حسین رئیس جمهور عراق در یک کودتا کشته شده است. یکی از نزدیکان وزیر امور خارجه ایران درحالی که وی سرگرم انجام مصاحبه در سوریه بود، یادداشتی به وی تسلیم کرد و قطب زاده پس از قرائت یادداشت گفت واقعاً؟ و سپس رو به خبرنگاران کرده و اظهار داشت خوشحالم که به شما اطلاع دهم که در عراق یک کودتای نظامی روی داده و صدام کشته شده است.»

در سطح علنی منابع رسمی عراق خبر کودتا در عراق و کشته شدن صدام حسین را تکذیب کردند. خبرگزاری رسمی عراق در تکذیبیه ای

اعلام کرد: «اخبار فوق دروغ و بی اساس

است. صدام حسین و سایر مقامات عالی رتبه

عراقی در همین روز برای استقبال از رنه آلبرت رئیس جمهوری سیشل در فرودگاه بغداد حضور یافته اند.» اما در سطح غیرعلنی گزارش هایی می رسید که نشان می داد وضعی غیرعادی در عراق به وجود آمده است. ازجمله، متن یک گزارش از شهربانی استان کرمانشاه به استاندار این استان چنین است: «بنا بر گزارش شهربانی نفت شهر، از ساعت ۸ صبح امروز الی یک بعدازظهر، صدای تیراندازی با سلاح های

سنگین از داخل خاک عراق به طور

خیلی واضح به گوش رسیده

و چنین استنباط گردیده که ارتش آن کشور درحال نقل وانتقالات واحدهای ارتشی و مانور سنگین نظامی می باشد.» همچنین خبرگزاری پارس در ساعت ۱۵:۳۰ از کرمانشاه

گزارش داد: «عده ای که در مرز قصرشیرین صدای رادیوهای محلی بغداد را که به زبان عربی پخش می شد، شنیدند به دفتر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین مراجعه کردند و اظهار داشتند در بغداد کودتا شده است. در پیگیری خبر معلوم شد که بین یک گروه ارتشی و شهربانی درگیری روی داده است و در این درگیری شوهرخواهر صدام حسین کشته شده است. این خبر موجی از شادی بین اهالی مرزنشین قصرشیرین برانگیخته است.» یادآوری می شود بخش عربی رادیو قاهره، گزارشی پخش کرد که نشان می داد شایعات مزبور بی پایه نبوده است. در این گزارش آمده است: «در خلال هفته جاری اسرار تلاش کودتای نظامی در عراق که روز یکشنبه ۲۷ آوریل [۷/۲/۱۳۵۹] گذشته تدارک دیده شده بود، فاش گردید و رادیو تهران درپی آن اشتباهاً خبر کشته شدن پرزیدنت صدام حسین را پخش کرد. منابع آگاه در بغداد خاطرنشان ساختند که دو لشکر از توپخانه عراق به طور جداگانه و هم زمان برای سرنگون ساختن رژیم بعث تکریتی در عراق حرکت کرده بود ولی چون هریک از فرماندهان دو لشکر از طرح یکدیگر اطلاع نداشتند این امر منجر به رویارویی شدید میان نیروهای دو لشکر شده و منجر به کشته شدن یک صد و سی افسر و سرباز گردید و تلاش کودتا و یا به عبارتی تلاش های کودتا در عراق نافرجام ماند.»

بااینکه مقامات سیاسی و رسانه های عراق، وقوع کودتا در بغداد و ترور صدام را تکذیب کردند، در قم، که تعداد زیادی از رانده شدگان عراقی در آنجا سکونت داشتند، موجی از شادی و سرور برپا شد. حتی یک سخنگوی سازمان پیکار اسلامی عراق در نشستی مطبوعاتی با حضور ۲ تن از اعضای این گروه، شیخ محمد منتظری و عده ای از خبرنگاران داخلی و خارجی، بار دیگر تأکید کرد سازمان ما صدام حسین را در شهر میثه ترور کرده است. البته در این نشست بر وقوع ترور تأکید شد، نه بر

موفق بودن آن. وی سانسور شدید اخبار در عراق را عامل عدم انتشار قطعی این خبر ذکر کرد و دراین زمینه نحوه انعکاس ترور طارق عزیز را مثال زد و گفت: مثلاً باوجود اینکه ترور طارق عزیز

عضو شورای انقلاب را ما برعهده گرفتیم بازهم عراقی ها مسیر نورعلی را وابسته به ایران معرفی کردند.

ص: ۶۳

از سوی دیگر، نوع واکنش مراکز تبلیغی عراق در تکذیب حادثه، نشان از اهمیت این قضیه برای مقامات عراقی داشت و با آن به مثابه یک شایعه صرف و معمولی برخورد نمی کردند. دراین زمینه یونایتدپرس از بغداد گزارش داد که امروز صدام حسین رئیس جمهور عراق، برای دومین روز متوالی دربرابر عموم ظاهر شد و از مناطق مسکونی و تجاری شهر بغداد دیدن کرد. یونایتدپرس در گزارش خود افزوده است: «این عمل درپی گزارش های رسانه های گروهی ایران مبنی بر اینکه وی در یک کودتا مورد سوءقصد قرار گرفته و دولت سوسیالیست وی سرنگون شده انجام گرفته است.»

درباره وضعیت داخلی عراق، یکی دیگر از موضوعات مهم، وضع کردستان عراق بود که در آن تحرکات ایذایی گروه های مخالف دولت صدام ادامه داشت. دراین زمینه،

مسئله مهم، حضور دو جریان عمده کرد عراقی مخالف رژیم صدام در مناطق کردنشین ایران بود که در دوره کتاب حاضر ابهاماتی به همراه داشت. جریان موسوم به بارزانی که به نام رسمی "حزب دمکرات کردستان عراق" فعالیت می کرد، از سوی گروه های چپ غیر مذهبی و محاربان، تحت عنوان مزدوران "قیاده موقت" به شدت مورد هجوم و سرزنش قرار می گرفت.

این امر نشانه ای از نزدیکی بارزانی ها با نظام جدید و نیروهای انقلاب تلقی می شد، هرچند در میان نیروهای انقلابی مذهبی نظام جمهوری اسلامی نیز چندان نظر مساعدی درمورد آنان وجود نداشت. جریان دیگر موسوم به طالبانی یا همان "اتحادیه میهنی کردستان عراق" بود که از جریان بارزانی انشعاب یافته بود و وضع به مراتب پیچیده تری داشت. در نظر برخی نیروهای هوادار نظام، نوع مواضع دوستانه گروه های مخالف نظام دربرابر نیروهای طالبانی مهم ترین علامت دوری این جریان از نظام تلقی می شد. خبرهایی نیز از تحرک و نوع رفتار این جریان در مراکز نظامی و اطلاعاتی کشور انعکاس می یافت که تا حد زیادی آنچه در سطح ظاهر وجود داشت را

تأیید می کرد، اما این در تناقض با مواضع رسمی اتحادیه میهنی قرار داشت و همین مسئله ابهامات را درمورد این گروه، جدی تر می ساخت.

جلال طالبانی هنگامی که در تهران به سر می برد (۹/۲/۱۳۵۹)، خبر ورود افراد طالبانی به غرب کشور برای تقویت گروه های مسلح کردستان را دروغ بزرگی خواند و افزود: «ما با تمام نیرو از انقلاب اسلامی ایران پشتیبانی می کنیم و به هیچ وجه در امور داخلی ایران دخالت نخواهیم کرد. نیروهای ما همه جا سرگرم نبرد با دولت خونخوار وابسته بعث عراق و امپریالیسم و صهیونیسم است. برای روشن شدن موضوع پیشنهاد می کنیم که یک کمیته بررسی تشکیل شود تا این موضوع را مورد بررسی قرار دهد تا روشن شود چه دست هایی در کار است که نمی خواهد میان نیروهای انقلابی عراق و جمهوری اسلامی ایران تفاهم و دوستی برقرار شود.» وی گفت: «انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی امید بزرگی برای ما و جهان سوم است و ما چشم به روند این انقلاب و پیروزی های آن دوخته ایم.» جلال طالبانی اضافه کرد: «موضع ما در قبال جمهوری اسلامی ایران و دولت در پیام های جداگانه ای که به حضور امام خمینی و برادر مجاهد ابوالحسن بنی صدر نخستین رئیس جمهوری ایران، تسلیم شد تشریح شده است و یاد آور می شوم

همـان گونه که در دو پیـام، به نـام آزادی خواهان عراق موضع خود را روشن کردیم و گفتیم همواره از انقلاب اسـلامی ایران حمایت کرده و پشتیبانی خود را از مبارزه عادلانه ایران علیه امپریالیسم و صـهیونیسم بین المللی اعلام کرده و یاد آور شده ایم که بـا تمـام نیرو در این مبـارزه در کنـار برادران مسـلمان ایرانی خود و تمامی نیروهای مؤمن به انقلاب اسـلامی ایران خواهیم بود.»

یادآوری می شود پیام طالبانی به امام خمینی و رئیس جمهور

در همین روز به وسیله خبرگزاری پارس مخابره شد و سپس در مطبوعات نیز انتشار یافت. در پیام وی به امام خمینی علاوه بر ذکر مطالب و مواضعی علیه امریکا، بر اینکه جنایات رژیم عراق در همان راستا قرار دارد تأکیـد شـده و آمـده است: «آزادی خواهان

عراق از کرد، عرب و ترکمن در میان آنها سنی و شیعی است مجموعاً پیرو انقلاب اسلامی می باشند که برای

سرکوب کردن اسـتعمار و صـهیونیسم قیـام کرده و برای سـرنگون کردن حکومت صـدام تکریـتی خـائن دست نشانـده امریکا کوشـش می نماینـد. ... مـا اعلام می داریم که تمـام نیروهایمـان را دراختیـار جمهوری اسـلامی ایران قرار می دهیم و با تمام امکانات خود در صف انقلاب اسلامی برای درهم کوبیدن استعمار می باشیم.»

۳. بحران در مناطق کردنشین غرب کشور

اشاره

اشـتراک نظر وسـیع مسـئولان نظـام و دست انـدرکاران ذی ربـط درمورد ضـرورت قـاطعیت در حـل مسـئله گروه هـای مسـلح ضدانقلاب در کردستان، قبل از شروع دوره کتاب حاضر شکل گرفته بود. در شکل گیری این اتفاق نظر، پیوستن بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانـده کـل قوا به صف مسـئولانی که طـالب این قـاطعیت بودنـد و نیز اثبـات بی اثر بودن روش هـای مرتبط با سیاست های هیئت حسن نیت از عوامل مهم بود. این قاطعیت، در دوره کتاب حاضـر امکان تداوم یافت؛ تداومی که در اشکال مختلف بروز پیدا کرد.

در شـروع دوره می توان به جلسه شورای امنیت ملی اشـاره کرد که در ۲/۲/۱۳۵۹، با حضور بنی صـدر رئیس جمهور، چمران وزیر دفاع ملی، تیمسار شادمهر رئیس سـتاد مشترک ارتش جمهوری اسـلامی و چند تن از فرماندهان و مسـئولان ارتش، سپاه، ژاندارمری و شـهربانی و نیز چند تن از اعضای شورای انقلاب اسـلامی تشکیل شد. در پایان این جلسه، تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش، ابوشـریف فرمانـده عملیاتی سپاه پاسداران، تیمسار ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری و سایر فرماندهان حاضـر، در عین اینکه از بازگو کردن جزئیات حوادث جاری و نیز تصـمیمات گرفته شـده در قبال آن خودداری کردنـد، اما درمجموع اطمینـان و جهت گیری یکسـانی در قبـال مسائـل داشـتند. درواقع، احسـاس خطر از آنچه گروه هـای مسلح غیرقانونی در قبال آسـان گیری هیئت حسن نیت از خود نشان دادنـد در مسـئولان و نهادهای مختلف ذی ربط در مسـئله کردسـتان وجه مشترک ایجاد کرده بود. این اشتراک تصـمیم، در سخنرانی های اخیر رئیس جمهور به عنوان عالی ترین مقام فرماندهی نیروهای مسلح

پس از امام، آشکار گشت. در سخنرانی بنی صدر در روز ۲/۲/۱۳۵۹ در مراسم دانشگاه تهران نیز یک بار دیگر تصمیم

قطعی نظام درزمینه خودداری از تسلیم دربرابر مطامع گروه های مسلح غیرقانونی در کردستان ایران از زبان رئیس جمهور اعلام گردید. هرچند شخص بنی صدر نیز در این سخنرانی از این گونه تصمیم گیری و هم جهتی درباره کردستان به نوبه خود، درجهت مقاصد جناحی و تقویت و تبلیغ شخص خویش بهره کافی برد، اما درهرحال سیاست های نظام دراین باره هم به افکارعمومی سراسر ایران و هم به گروه های درگیر در مسئله کردستان اعلام و تأکید گردید. بنی صدر در قسمتی از سخنان خود خطاب به انبوه جمعیت حاضر چنین گفت: «حضور شما در اینجا خود بهترین دلیلی است بر آنچه می گوییم عمل می کنیم. اگر در کردستان یا در هرجای دیگر ایران کسانی بخواهند مسلحانه یا غیرمسلحانه دربرابر اراده ملت ما بایستند این ملت به دعوت رئیس جمهور منتخب خود به طرف کردستان خواهد رفت. ارتشی که در آنجا است و پاسداران غیور ما، ارتش جمهوری اسلامی ما که در آنجا دربرابر گروه های مسلح و آتش آنها است بدانند که آنها در آنجا معرف یک ملت در آن استان هستند. همه آنها که به روی فرزندان ما آتش گشوده اند، بدانند که بر روی ملت خود آتش گشودند و یقین بدانند ما آنهایی را که به روی ملت آتش می گشایند به سختی مجازات می کنیم.»

درمورد میزان و وسعت اشتراک نظر می توان به دیدگاه های مهندس عزت الله سحابی عضو شورای انقلاب و سرپرست سازمان برنامه وبودجه که در گفت وگو با کیهان (۱۰/۲/۱۳۵۹)، بیان شد، اشاره کرد. وی گفت: «گروه های

مهاجم طی دو هفته آینده ابعاد تهاجم خود را گسترش داده اند و خبرها و اطلاعات رسیده حاکی است که این تهاجمات بی ارتباط با اقداماتی که در خارج از کشور علیه استقلال ایران صورت می گیرد، نبوده است. ... نقش دولت و ارتش اعمال حاکمیت در منطقه و به علاوه آمادگی برای دفاع از غرب کشور و نقل وانتقالات ارتش برای آمادگی دربرابر تجاوزات عراق و دفاع از مناطق غربی کشور است. ... حزب کومه له مهاجم بر ارتش و دولت است، وسایل ادارات دولتی ضبط شده و با زور افراد دولت و کارکنان نهادهای انقلابی مثل جهاد سازندگی را به

زندان افکنده اند یا به گروگان گرفته اند و یک سری عملیات دیگری صورت می گیرد که نشانه همین تهاجمات است.»

در توضیح زمینه هایی که موجب تشدید درگیری های غرب کشور شده بود، ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، در مصاحبه با روزنامه انقلاب اسلامی گفت: «طبق توافقی که با هیئت ویژه (هیئت حسن نیت) به عمل آمده، قرار شد که سپاه پاسداران از رادیو تلویزیون و باشگاه افسران سنندج خارج شود و گروه های مسلح هم از شهر بیرون بروند و شهر را به ارتش و شهربانی بدهند، سپاه به این توافقنامه عمل کرد و از شهر خارج شد، ولی متأسفانه گروه های مسلح غیرقانونی از شهر خارج نشدند و آمدند برادران ارتشی ما را در این دو مرکز مورد حمله قرار دادند.»

تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش نیز گفت: «به موجب قرارداد هیئت حسن نیت که خود من مجری آن بودم قرار بر این شد که تمام گروه های مسلح سیاسی از شهر بیرون بروند و باشگاه افسران را به خود باشگاه افسران، رادیو تلویزیون و فرودگاه را به ارتش بدهیم، اما

گروه های مسلح هم به رادیو تلویزیون و باشگاه و فرودگاه حمله کرده انـد. به عبارت دیگر به قرارداد فی مابین هیئت حسـن نیت و مردم بی حرمتی شده است و ما هر کاری که در سنندج می کنیم منحصراً دفاع است و دفاع حق هر انسان است.»

درحقیقت، درگیری هـای اواخر فروردین گذشـته در سـقز و بـانه و به خصـوص در سـنندج، موجب شـد که دوره جدیـدی از برخوردهـای مسـلحانه در کردسـتان آغـاز شود. از سوی دیگر، هم زمـان، جنگ تبلیغاتی نیز شـدت قابل ملاحظه ای یافت. در اوایل اردیبهشت ماه،

نامه ای با امضای اتحادیه روحانیون اشنویه و حومه، تحت عنوان "تلگرام به امام خمینی" با ادبیات خاصی که بتواند منسوب به روحانیت اهل سنت محسوب شود، انتشار یافت. در این نامه حساسیت جدید دولت درزمینه ضرورت حل مسئله کردستان و نیز مقـابله جـدی بـا ممـانعت از تحرک و سـتون کشـی ارتش در کردسـتان با تعابیر خاص گروه های درگیر، مورد سـرزنش قرار گرفته است. متن کامل این نامه در نشـریه مجاهـد ارگان سازمان مجاهـدین خلق چاپ شد. در جهتی عکس و در مقابل، آیت الله طاهری اصفهانی در

خطبـه هـای نمـازجمعه بـه مسـئله کردسـتان اشـاره کرد و گفت: حـل این مسـئله امروز کلیـد حـل مسائـل و مشـکلات ایران و جمهوری اسـلامی است. این روزها تحت عنوان اسـلام می گوینـد چرا آدم کشـی راه انـداخته ایـد؟ بایـد از این بی انصاف ها سؤال کرد که چه کسی این آشوب را راه انداخته است؟

مسـئله کردسـتان فقط مربوط به دولتمردان نبود. به طور واضح بازتاب درگیری های کردسـتان در سایر نقاط ایران بسیار وسیع بوده و ازطرف توده ها و گروه های مختلف نیز با حساسـیت خاصی دنبال می شد، به گونه ای که نوع برخورد و موضع گیری آنـان دربرابر قضایـای کردسـتان به صورت نوعی محک مشـروعیت سیاسـی شخصـیت ها و جریان های سیاسـی درآمـده بود. دراین میان تشـییع پیکر شـهدای کردستان در شهرهای خود حساسیت را افزایش می داد، به طوری که تلاطم اجتماعی ناشی از این گونه مراسم، گزارش هـای رایجی بود که در مطبوعات درج می شـد. گاهی اوقات در یک روز، چنـدین شـهر تحت تأثیر این موضوع قرار می گرفت. برای مثـال در ۷/۲/۱۳۵۹، فضای شـهرهای قم، کاشان، رفسـنجان و ارومیه به شدت متأثر از تشییع جنازه شهدای درگیری های سنندج و دیگر نقاط کردستان بود. وسعت و شکوه مراسم مزبور درواقع وظایف و رویکرد خاصی را درزمینه مسائل کردستان به مردم، سپاه، دولت و نظام یادآور می شد.

این درحالی است که در عرصه اصـلی درگیری ها، گروه های مسلح غیرقانونی می کوشیدند با زبان سلاح، حاکمیت دولت را خنثی کرده و ابتکارعمـل را به دست گیرنـد و از سوی دیگر، در عرصه تبلیغات رسانه ای و بازتاب خبری نیز مسائل کردسـتان را در سطحی وسیع و البته با جلوه ای کاملاً متفاوت، مطرح کنند.

در شرایطی که همه جناح های

نظام بر حل مسئله گروه های

مسلح غیرقانونی و اعمال حاکمیت

نظام بر کردستان و حتی خلع سلاح

گروه های مذکور به اراده مشترک و قطعی دست یافته بودند، عبارت و خواسته آتش بس مرتب تکرار می شد. این شیوه، ازسویی اساس اقدام مسلحانه را که خودبه خود و به طور طبیعی در هر نظام مجوز سرکوب

ص: ۶۷

را درپی می آورد،

امری عادی و پذیرفتنی نشان می داد و نیز در ادامه حاوی القای موضع مظلومیت برای طرف خواستار آتش بس

به شمار می رفت. اعمال این بار روانی و اثر سیاسی خاص، به صور مختلف تکرار می گردید. دراین میان، نکته قابل توجه درج مطالب برخی گروه ها در نشریات داخلی و ارائه آن به افکارعمومی، به رغم وضوح اقدامات مسلحانه آنان علیه حکومت مرکزی بود. به طور مثال سران حزب دمکرات می کوشیدند با حضور در رسانه های داخلی به نحوی پل های ارتباطی را حفظ کنند و به طورکلی بدون دادن امتیاز قابل توجه، مطالبات اصلی خود را دریافت کنند، اما نکته مهم تر اینکه حتی درحین این حضور رسانه ای نیز محارب بودن حزب نه تنها انکار نمی شد، بلکه بر آن تأکید می گردید.

تبلیغات خارج از کشور نیز از محورهای عمده اقدامات طرف درگیر در کردستان بود. برای مثال در ۱۰/۲/۱۳۵۹، رادیو لندن خبر داد: «شیخ عزالدین حسینی رهبر مذهبی اکراد با ارسال پیامی برای دکتر والدهایم و سازمان صلیب سرخ بین المللی از آنها خواسته است تا ناظرانی برای مشاهده نبرد میان کردها و نیروهای ارتش ایران در غرب این کشور اعزام دارند.» هم زمان، خبرگزاری فرانسه گزارش داد: «اتحادیه پزشکان کرد اروپا در نامه ای سرگشاده به چند سازمان بین المللی ازجمله کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد، سازمان عفو بین المللی و همچنین سازمان صلیب سرخ بین المللی خواسته است که هرچه زودتر به کمک مردم کرد ایران بشتابند.»

به این ترتیب، در شرایطی که درگیری های کردستان روزهای حساسی را می گذراند

و همه جناح های نظام درباره چگونگی حل مسئله گروه های محارب در کردستان به اجماع نسبی رسیده و چشم اندازی

از موفقیت دولت در استقرار حاکمیت در مناطق بحرانی کردنشین درحال ترسیم شدن بود، فشارهای زیادی از داخل و خارج به تصمیم گیران وارد می شد که درصورت مؤثر واقع شدن، دولت را در ادامه کوشش های

قاطعانه برای استقرار حاکمیت و امنیت در مناطق درگیر، دچار تزلزل می کرد؛ ازجمله چند تن از وکلای فرانسوی ضمن تجلیل از انقلاب ایران، خواستار ایجاد تغییر در نوع برخورد کنونی با دانشگاه ها و اقلیت های قومی شدند. این تلاش ها باتوجه به عمل و اراده دو طرف به

جایی نرسید و راهی پرمخاطره و پرهزینه و البته بدون بازگشت گشوده شد که در آن سنندج هم نقطه شروع بود و هم راهنما و جهت دهنده و نقشه راه.

براین اساس در اینجا از بین مسائل مرتبط با بحران کردستان در مقطع زمانی کتاب حاضر، به ضروری ترین آنها؛ یعنی درگیری سنندج پرداخته شده است. بررسی درگیری های سایر نقاط که به خصوص در بانه بسیار حاد و خطرناک بوده است و نیز مطالعه دیگر مطالب ضروری، از قبیل اهرم ناکارآمد آتش بس، مواضع و رفتار گروه ها در قبال کردستان، افکارعمومی و پویش های اجتماعی مربوط به این مسئله، مواضع، رفتارها و تصمیم های دولتمردان و جناح های حکومتی، وضعیت، رفتار و

نقش نیروهای مسلح (موظف و داوطلب) نظام و... به ناچار و به ضرورت رعایت اختصار، به متن کتاب احاله می شود.

درگیری در سنندج

در آستانه بازه زمانی کتاب حاضر، دور تازه ای از درگیری های مسلحانه میان وفاداران نظام جدید و مخالفان آن در غرب کشور شروع شد. کانون اصلی بحران، این بار نیز همانند فروردین سال گذشته، سنندج بود. این بحران با توقف اجباری یک ستون نظامی ارتش در سنندج و ممانعت آشکار گروه های

مسلح غیرقانونی از تحرک و تردد نیروهای نظامی رسمی حکومتی، شروع شد. ستون نظامی یادشده که در روز چهارشنبه ۲۷/۱/۱۳۵۹، در آستانه ورود به شهر سنندج در منطقه فرودگاه این شهر متوقف گردیده بود، بامداد روز ۳۱/۱/۱۳۵۹ کوشید برای پرهیز از درگیری، شهر را دور بزنند و ادامه مسیر بدهد، اما در مسیر خارج شهر نیز مورد هجوم مسلحانه قرار گرفت. تبعات مربوط به نقل وانتقال ستون نظامی در سنندج، به درگیری جاده و حاشیه شهر منحصر نماند. در خود شهر سنندج نیز این مسئله به دور تازه ای از درگیری های مسلحانه انجامید. در این اوضاع، علاوه بر پادگان لشکر، که بالطبع محل رسمی استقرار نظامیان بود، در سنندج سه نقطه دیگر نیز به صورت مراکز درگیری درآمد: رادیو تلویزیون، باشگاه افسران و فرودگاه سنندج. این نقاط، کانون های مختلف دفاع نیروهای مسلح قانونی و رسمی بود که عده ای

از نیروهای ارتش و سپاه حفاظت از آن را برعهده داشتند. اوضاع جدید سبب شد از همان شب اول محدوده مراکز یادشده مورد هجوم نیروهای مسلح مخالف نظام قرار گیرد و به صورت مرکزی برای درگیری و تیراندازی و انفجار درآید. آتش گروه های مهاجم در شهر بیشتر درجهت تشدید حملات به مراکز مزبور آرایش یافته بود. به این ترتیب، سنندج در ناآرامی و درگیری های خونین و در وضع تعطیلی کامل قرار گرفت و ادارات و مدارس و بازار این شهر بسته شد.

در حاشیه حوادث سنندج، که بیانگر شروع دور جدید درگیری های وسیع بود، حتی مسیرهای منتهی به این شهر نیز حساسیت ویژه ای داشت. دراین زمینه وقوع درگیری در قروه و دهگلان که محور ورودی سنندج از شرق محسوب می شد قابل ذکر است.

متوقف کردن و سپس حمله به ستون نظامی دولتی در سنندج که شروع مرحله جدیدی در حوادث کردستان بود، یک مسئله راهبردی را مشخص کرد و آن اینکه ادامه مماشات گذشته، درعمل به معنای قبول اقدام یادشده (حمله به ستون نظامی دولتی و انهدام آن) و به معنای پذیرش آشکار سلب حاکمیت نظام جدید در منطقه بود. این امر برای مسئولان نظام و نیروهای نظامی و نیز عامه مردم در سراسر کشور به هیچ وجه قابل پذیرش نبود. صبوری نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در چند ماه گذشته، به خصوص توجه به اعلام مواضع و هشدارهای قبلی بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده کل قوا نمی توانست ادامه یابد. بدین ترتیب باب هرگونه راه حل مسالمت آمیز بسته شد و ماه ها تلاش هیئت حسن نیت در کردستان بجز انزوای نیروهای اعزامی و بومی و تحرک و تقویت روزافزون نیروهای مسلح غیرقانونی، پاسخی درخور نیافت و راه حل خونین دیگری بازهم خود را به نظام جدید تحمیل کرد.

در توصیف وضعیت سنندج در آستانه مقطع زمانی کتاب حاضر، گزارشی از یکی از شاهدان صحنه گویا است. رحیم صفوی که بعدها رده های مختلف مسئولیت تا سطح فرماندهی کل سپاه را احراز کرد، دراین باره می گوید: «در بیست ونهم فروردین ۱۳۵۹، با هواپیما در فرودگاه سنندج نشستیم، ما یک مقر توی همان باشگاه [افسران] و یکی هم

توی پادگان داشتیم و دیگر هیچ کجای شهر هم دست ما نبود و مثلاً ـ من خاطرم هست که در روز اول و دوم در فرودگاه سنندج هیچ غذایی به ما نرسید و عین واقعه را می گویم که علف های فرودگاه را بچه ها چیدند و جوشاندند و آب علف را می خوردند که بعد با هواپیما آرد رساندند که بچه ها آنها را روی حلبی خمیر کردند و زیر آن را هم آتش کردند، نان های ساروجی می پختند و نان ها را روی اینها می ریختند، آن موقع تنها رابط ما با فرودگاه هلیکوپتر بود که مثلاً وقتی که مهمات و غذا و آرد می خواستیم از فرودگاه ببریم، شنوک می آمد و غذا و از این قبیل داخل فرودگاه می برد یا وقتی که ما می خواستیم فرودگاه برویم با هلیکوپتر می رفتیم، آرایش نظامی هم همین سه تا مقر که در پادگان و توی فرودگاه و یک باشگاه بود شکل گرفته بود، البته باشگاه در یک موقعیت بسیار بدی بود.»

درواقع، حتی وقتی ستون تیپ۵۵ هوابرد متوقف شد، هنوز قرار بر مسالمت بود. از همین رو تصمیم گرفته شد که این ستون از جاده حاشیه شهر عبور کند و وارد شهر نشود، اما این اقدام پیروزی گروه های ضدانقلاب تلقی شد و ستون مورد حمله شدید قرار گرفت.

در ادامه و در طول دوره کتاب حاضر روند حوادث نشان داد که نظام اگر تا این زمان در اعمال حاکمیت بر گروه های

مسلح غیرقانونی و مناطق تحت تسلط

آنان مماشات و مصالحه می کرده

به دلیل ضعف و ناتوانی و تسلیم طلبی نبوده، بلکه درپی راه حل های مناسب تری بوده است. وقتی گروه های محارب در یک محاسبه اشتباه ماجرای متوقف کردن ستون نظامی درحال عبور از سنندج را شروع کردند، متناسب با فضای موجود تصور گرفتن امتیازی دیگر و حصول پیروزی آسان دیگری را داشتند، اما برعکس، این اقدام درواقع مجوز برخورد قطعی با اقدامات مسلحانه را صادر و مشروعیت سرکوب عواملی که با اقدام مسلحانه مانع اعمال حاکمیت نظام می شدند

را تأمین کرد. به گونه ای که تجویز اقدامات نظامی و جنگ طلبی

گروه های مسلح مخالف که روزهای

گذشته با اشتیاق و تحرک امیدوارانه همراه بود، چندان طولی نکشید که به سمت تمایل به پایان درگیری و بازگشت به وضع قبل جلو رفت.

درگیری های خونین سنندج در طول چند روز به اوج خود رسید و شهر حالت جنگ زده پیدا کرد. هرچند با ورود پاسداران اعزامی، نیروهای مسلح غیرقانونی در موضعی ضعیف تر قرار گرفتند و نیروهای دولتی محاصره شده در نقاطی از شهر از خطر

نابودی و قتل عام رهیدنـد، اما توان نیروهای طرف دار نظام به حدی افزایش نیافت که اوضاع به نقطه تعیین کننده ای برسد. به این ترتیب، در سـنندج بحران اوج گرفت و به نظر نمی رسید در زمانی کوتاه سرانجام اوضاع مشخص گردد، زیرا هیچ یک از دو طرف نشانه ای از عقب نشینی بروز نمی دادند. در طرف گروه های مسلح

ضـدانقلاب، تشـکل هـای موجـود به طـور اساسـی وضـع کنونی را عرصه ای برای تمرین و سازمانـدهی و آمـادگی برای روز موعود می دیدنـد. تنهـا مسـئله آنها کسب زمان بیشتر برای جـذب نیروی انسانی بیشتر و افزایش توان برای درگیری های تعیین کننـده ای بـود کـه آنهـا برای خروج کامـل از حـاکمیت نظـام اسـلامی برای خـود ترسـیم کـرده بودنـد. در طرف دیگر، نظـام جمهوری اسـلامی نیز دوره جدیـدی را شـروع کرده بود. نکـات مهم و قابـل توجه در این دوره چنین بود: تشـخیص بی فایـده بـودن مـذاکره و تلاـش هـایی از نـوع اقـدامات هیئت حسن نیت، اتکـای روزافزون به ظرفیت و انگیزه هـای موجود در سـپاه و نیروهای آن، یکپارچه شدن جناح های مختلف نظام درباره اعمال قطعی حاکمیت نظام جدید، ضرورت حل قطعی مسئله اقدام مسـلحانه در مناطق کردنشین، خلع سـلاح عمومی و حـذف اقتدار گروه های مسـلح غیرقانونی که در محل چه با اقناع و چه با ارعاب و اجبار توانسته بودند عمده مردم محلی را تحت فرمان و اقتدار خود قرار بدهند.

توافق عملی و ذهنی جنـاح هـای حکومـتی روی محورهـای فـوق بـه معنـای خروج سـپاه از انزوای تحمیلی چنـدین مـاهه در کردستان و درنتیجه به معنای برهم خوردن

موازنه ای بود که تاکنون به طور روزافزون به نفع گروه های

مسلح غیرقانونی برقرار می شد.

سپاه بااینکه فرصت می خواست

تا توانایی های انقلابی و اعتقادی خود را از قوه به فعلیت

درآورد و در صـحنه جاری کند، اولین قدم ها را دراین زمینه برداشت. در ۴/۲/۱۳۵۹، فرمانده کل سپاه عباس دوزدوزانی، این حکم را برای سـیدرحیم صـفوی صادر کرد: «از تاریـخ صدور این حکم به سـمت رابط عملیاتی سپاه و ارتش در غرب کشور منصوب می شویـد. مقتضـی است با حضور در منطقه، عملیات سـپاه را با فرمانده عملیات ارتش هماهنگ نموده، گزارش های لازم را به فرماندهی سپاه ارائه دهید.» ویژگی های رحیم صفوی و تجارب قبلی وی، به خصوص آشنایی و رفاقتی که بین او و نیروهایی امثال صـیاد شـیرازی در ارتش وجود داشت، می توانست در هماهنگی و بسیج نیروهای مذهبی و انقلابی ارتش مؤثر باشد. هرچند نیروهایی چون صـیاد شـیرازی رابطه چندان حسنه ای با فرماندهان و حاکمیت وقت ارتش نداشتند، اما با سنخیتی که با نیروهای سپاه داشتند، نه تنها این نقص جبران می شد بلکه با کارآمدی و درخشش به دست آمده در میدان عمل، خودبه خود لیاقت و حقانیت آنان بر سلسله مراتب فرماندهی وقت ارتش نیز اثبات و تحمیل می گردید.

با افزایش فشار بر گروه های مسلح غیرقانونی در سنندج پیش بینی

می شد برای مقابله و به منظور کاهش فشار عملیاتی در منطقه سـنندج، حزب دمکرات و کومه له علیه نیروهای نظامی در نقاط دیگر دست به اقـدامات بیشتری بزننـد. در روز ۵/۲/۱۳۵۹، محاصـره باشـگاه افسـران شکسته شد و به این ترتیب یکی از مراکز مهم مقاومت نیروهای طرف دار نظام در شهر از خطر نابودی رهایی یافت و موازنه درگیری های

شهری به سود نظام تا حد محسوسی به هم خورد، اما این به معنای فروکش کردن بحران نبود و درگیری ها که شکل حادتری به خود گرفته بود بـا آزادشـدن باشـگاه افسـران اهمیت تعیین کننـده تری یـافت. درباره وخامت اوضاع در این روز، گفته های یک شاهد

ص: ۷۱

عینی (پزشکیار) حاکی است: «شهر سنندج حالت جنگ زده دارد. جسد افراد مسلح در خیابان های

شهر سنندج رها شده و کسی جرئت جمع آوری

آنها را ندارد و اکثر مردم به زیرزمین ها یا خارج شهر گریخته اند. ۵ آمبولانس که مشغول جمع آوری

مجروحین و کشته شدگان بود مورد اصابت گلوله قرار گرفتند و از بین رفتند.» همچنین در این روز یک هلیکوپتر کبری که بر فراز

شهر سنندج درحال پرواز بود، مورد اصابت گلوله قرار گرفت و مجبور به فرود اجباری شد، اما درحین فرود آتش گرفت. کمک خلبان نیز براثر اصابت گلوله شهید شد. دو روز بعد هم یک فروند هلیکوپتر کبرای ارتش سقوط کرد و خلبانان آن به اسارت کومه له درآمدند.

باتوجه به تذکری که سپاه درمورد نگرانی های موجود درباره امنیت پرواز هلیکوپترها و دریافت کلیه مکالمات آنها توسط گروه های ضدانقلاب مطرح کرد، قرار شد دراین مورد از سیستم مطمئن تری استفاده شود. اقدامات فنی دیگری نیز مشاهده شد، ازجمله اینکه سازمان چریک های فدایی خلق یک فرستنده رادیویی به کار انداخته بود که به نام "صدای خلق" در سنندج برنامه پخش می کرد. مسئله دیگر اقدام گروه های مسلح ضدانقلاب به استقرار توپ ضدهوایی بود که بعد تازه ای به جنگ در کردستان داده بود. فرماندهان پادگان سنندج معتقد بودند توپ های ضدهوایی از خاک عراق به واسطه شیخ جلال برادر شیخ عزالدین آورده شده است، اما سران گروه های مسلح غیرقانونی می گفتند که این توپ ها را از پادگان مهاباد به غنیمت گرفته اند. درهرحال آنها از سلاح های سنگین نیز استفاده می کردند، هرچند به نظر می رسید که مهمات اسلحه های سنگین آنها رو به اتمام باشد چون شهر در محاصره بود و نمی توانستند به خوبی تقویت شوند. علاوه بر موارد مذکور، عده ای از افسران تصفیه شده ارتش، رهبری عملیات گروه های مسلح ضدانقلاب را برعهده داشتند.

درمجموع می توان گفت باوجود تهدیدات و رفتار سرسختانه رسمی عناصر ضدانقلاب درگیر با نیروهای هوادار نظام، وخامت اوضاع این گروه ها

هرچند به تدریج، قابل پیش بینی بود. درواقع با تداوم درگیری ها،

گزارش های بیشتری نشان می داد که طرف مقابل نیز مثل نیروهای خودی نیاز به امداد و کمک فوری دارد. آنها ضمن تماس با خارج از شهر پیغام می دادند که آذوقه و مواد غذایی و فشنگ و مهمات آنها درحال اتمام است و چنانچه محاصره آنها ازطریق ارتش ادامه یابد، شکست آنها حتمی است. این درحالی بود که در تبلیغات علنی، گروه های درگیر در شهر همچنان به شدت

فعال بودند. ازجمله

بلندگوهای متعددی در نقاط مختلف شهر بر بالای منازل مسکونی مشغول پخش نوارهای کردی و تحریک مردم به ادامه

درگیری بود. در بلندگوها مرتب گفته می شد مهمات به اندازه کافی موجود است و ما قادریم همچنان از شهر دفاع کنیم. آنها همچنین می گفتند که از ورود ارتش و سپاه پاسداران به داخل شهر جلوگیری خواهیم کرد. در یک اقدام تبلیغاتی در روز ۸/۲/۱۳۵۹، حزب دمکرات اعلام کرد: «ساعت ۶ بعدازظهر، یک کامیون مهمات که دو دستگاه ارابه آنها را اسکورت می کرد تا به باشگاه افسران برده شوند در خیابان استانداری مورد حمله پیشمرگان قرار گرفت و منهدم شد.»

ص: ۷۲

درباره هویت طرف مقابل نیروهای سپاه و ارتش باید گفت که علاوه بر کومه له و دمکرات، گروه هایی چون سازمان چریک های فدایی خلق، سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و... نیز حضور داشتند: این گروه ها از تهران و به طورکلی از خارج منطقه برای بهره برداری های گروهی خویش به سنندج می آمدند و در این درگیری ها فعال بودند. خلع سلاح و اخراج آنها از شهر و درصورت مقاومت سرکوب آنان، شرط لازم برای استقرار حاکمیت نظام و برقراری نظم ضروری دولتی در سنندج شناخته شده بود. این خود از عواملی بود که همه جناح های نظام را در این قضیه به وحدت تصمیم رسانده بود. البته دراین میان خساراتی که بالطبع به مردم شهر سنندج وارد می شد، قسمت بغرنج مسئله بود. از همین رو، نیروهای دولتی در کنار تدابیر و اقدامات نظامی مربوط به کاهش هرچه بیشتر خسارات و تلفات مردم عادی، وظیفه داشتند بخشی از توان خود را صرف گسیل و ارسال نیروهای امدادی به شهر کنند. یادآوری می شود اراده ای که در گروه های مسلح درگیر با نظام مبنی بر تداوم هرچه بیشتر بحران در سنندج وجود داشت، به صورت های مختلف از موانع اصلی تحرک امدادرسانی به حساب می آمد. ازجمله می توان به شهادت افرادی چون رانندگان و دیگر نیروهای مرتبط با امداد و درگیر در بیمارستان صحرایی سیار جمعیت شیروخورشید سرخ مستقر در سنندج اشاره کرد.

مشکل دیگر درزمینه چگونگی ترکیب نیروهای مسلح را محمد بروجردی از فرمانده هان

سپاه مستقر در سنندج، چنین بیان کرده است: «سازماندهی نیروهای گروه های

درگیر با کومه له است و پیشمرگان حزب دمکرات و چریک های فدایی خلق شاخه کردستان زیر نظر کومه له عمل می کنند. این گروه ها با سنگربندی در داخل خانه های مردم امکان عملیات تعرضی و کوبیدن مواضع را تا حدودی از ما و نیروهای ارتش سلب کرده اند و ما نمی دانیم چه رفتاری را در پیش بگیریم.»

باقی ماندن اجساد در روی زمین مسئله دیگری بود که عوارض غیرقابل پیش بینی بهداشتی و روانی درپی داشت. از همین رو ستاد مشترک ارتش اعلام کرد: «از ساعت ۱۰ صبح تا ۴ بعدازظهر روز یکشنبه ۱۴/۲/۱۳۵۹، لشکر سنندج و سپاه پاسداران پاک سازی شهر را متوقف و آتش بس نمایند تا آمبولانس هایی که دارای پرچم شیروخورشید سرخ می باشند، اجساد کشته ها را جمع آوری نمایند و به ضدانقلابیون توجه داده می شود فقط آمبولانس ها اجازه رفت وآمد در شهر را دارند و چنانچه آنها از این فرصت برای حمل مهمات و تقویت مواضع خود سوءاستفاده کنند به وسایل مختلف و با تمام قدرت سرکوب خواهند شد.» این آتش بس شش ساعته، هرچند ناقص، اجرا شد. در گزارش سپاه و طرف متخاصم هرکدام دیگری را به نقض آتش بس متهم کردند، اما درهرحال تجربه ای مفید بود.

معضل دیگر ناامنی مردمی بود که با گروه های غیرمذهبی، به هردلیل مرزبندی داشتند و درواقع افرادی غیرسیاسی و درپی امنیت خود بودند. از این افراد عده کمی موفق به خروج از شهر یا رساندن خود به مراکز امن بسیار معدود شهر می شدند و وضع بقیه نگران کننده بود.

علاوه براینها قطع ارتباط زمینی با سنندج نیز مشکل عمده ای بود که ازجمله عوامل آن وضعیت گردنه صلوات آباد بود که بایستی هرچه زودتر پاک سازی می شد.

پاک سازی دیواندره نیز به دلیل موقعیت جاده ای و تدارکات و نیز ارتباط با گروه های

مسلح درگیر در سنندج از موارد مهم به شمار می آمد. به خصوص تأکید می شد

باید امکان رفت وآمد جاده ای از راه زمین هرچه زودتر فراهم شود زیرا وسایل پروازی نمی توانند برای مدت مدیدی تدارک از راه هوا را تأمین کنند. گفتنی است درجهت امن شدن راه

زمینی زنجان به سنندج، علاوه بر ضرورت حل مسئله دیواندره که امری به شدت ضروری بود بیجار که به لحاظ جغرافیایی قبل از دیواندره می باشد نیز از آسیب های واردشده این ایام مصون نبود و سر راه عبور ستون های ارتش و دیگر نیروها، اخلال های جدی ازجمله انفجار مین رخ می داد.

بیشتر از بیست روز طول کشید تا در سنندج تحرکات قوای دولتی با ابتکارعمل چشمگیری همراه بشود و وضعیت به طور محسوسی به زیان شورشیان مسلح تغییر کند. در این تحول تکیه اصلی روانی خودی همچنان بر روی انگیزه ها و حضور نیروهای داوطلب انقلابی بود. نیروهای ارگان های نظامی رسمی مؤمن به انقلاب نیز با انگیزه های شبیه آنان دست اندرکار بودند. برای مثال در یک مقطع درحالی که مسئول هماهنگی عملیات سپاه و ارتش رحیم صفوی بود، محمد بروجردی در رأس نیروهای سپاه تهران و پیشمرگان مسلمان قرار گرفته و علی صیاد شیرازی ساماندهی درست نیروهایی از ارتش (تیپ۳ زرهی همدان) را پیگیری می کرد.

به هر ترتیب، با عبور از روزهای پرحادثه در سنندج، موازنه قوایی که در بیش از بیست روز وجود داشت سرانجام به ضرر شروع کنندگان آن یعنی گروه های مسلح ضدانقلاب تغییر یافت و پیروزی نیروهای دولتی در چشم اندازی مساعد قرار گرفت.

روز ۲۲/۲/۱۳۵۹، هرچند درعمل و در صحنه واقعیات برای اعلام قطعی پایان کار خیلی زود بود و این نگرانی هنوز وجود داشت که تحولاتی غیرمنتظره جهت و روند کار را عوض کند، اما چشم انداز پیروزی در حدی روشن بود که شب هنگام،

در سطح تبلیغات سراسری، آن را قطعی و کار را تمام شده اعلام کردند. در پایان این روز مسئول روابط عمومی ستاد عملیاتی غرب به مطبوعات خبر داد: کنترل کلیه نقاط شهر دراختیار سپاه و ارتش است و می توان

گفت که کار پاک سازی در سنندج تاحدودی خاتمه یافته است. شب هنگام، مهم ترین خبر رسمی و رسانه ای

نظام و انقلاب درباره وضع امروز سنندج بدین شرح پخش شد: «در ساعت ۲۲:۰۵، برنامه اخبار سیمای جمهوری اسلامی

ایران قطع شد و به دنبال آن ازسوی دفتر ریاست جمهوری اعلام شد که شهر سنندج به طورکلی پاک سازی شده و کنترل شهر در دست افراد ارتش و پاسداران است.»

روز سه شنبه ۲۳ اردیبهشت، از این نظر تعیین کننده بود که در سنندج الحاق نیروها پی درپی صورت می گرفت، به خصوص

برای اولین بـار ارتبـاط بین پادگان و فرودگاه از راه زمینی در این روز برقرار گردیـد. دراین حال، گروه های مسـلح غیرقانونی افراد خود را از شـهر خارج کردنـد و عده ای از آنان دسـتگیر شدند. هرچند برخی مسـئولان سـپاه اعلام کردند درحال حاضـر کنترل شهر کاملاً در دست ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است، اما پیش بینی می شد درگیری ها

ص: ۷۴

به صورت تک تیراندازی تا یک هفته دیگر ادامه داشته باشد. حتی برخی مسئولان سپاه اذعان می کردند امکان اینکه دوباره به ما حمله شود زیاد است چون شهر کامل پاک سازی نشده است.

به این ترتیب در سنندج از حدت اوضاع کاملاً کاسته شده و وضعیت برای نیروهای خودی به سرعت رو به بهبود می رفت، اما هنوز تا وضعیت عادی فاصله زیادی وجود داشت. بااین همه،

تنها امتیاز و ابتکارعمل چشمگیر گروه های مسلح غیرقانونی در سنندج، امکان خروج از رخنه موجود در شمال شرقی، سمت جاده سقز بود. این یعنی برعکس نیروهای خودی برای طرف مقابل اوضاع به سرعت وخیم می شد. دراین میان نیروهایی که با کار و نقش تشکیلاتی در شهر درگیر بودند این امتیاز را داشتند که به وسیله تشکیلات، قبل از به دام افتادن از شهر خارج شوند. بالطبع عده ای هم در لایه های پایین تشکیلات یا هواداران عادی قربانی می شدند که به خصوص ازنظر گروه هایی چون کومه له که روش و بینش آن مبتنی بر بی رحمی و دامن زدن به تضاد و نفرت پایه گذاری شده بود، امری منفی هم نبود و به اصطلاح

باعث تعمیق و تداوم جدی تر

مبارزه می شد. به عنوان مثال سازمان چریک های

فدایی خلق در شماره۷۶ نشریه خبر (نشریه شاخه سنندج این سازمان) چنین نوشته بود: «در جلسه مشترک، نیروهای سیاسی شهر (کومه له، دمکرات، فدائی) به این نتیجه رسیدند که تا پیروزی با چنگ ودندان از شهر و مردم مبارز و قهرمانمان دفاع خواهیم کرد. این تصمیم مشت محکمی است بر دهان یاوه گویان که

شایع کرده بودند پیشمرگه ها شهر را ترک می کنند. براین اساس به هواداران سازمان چریک های فدایی خلق در سنندج اعلام می داریم زیر نظر سازمان با رهنمودهای سازمان و با هماهنگی و همکاری با حزب دمکرات کردستان ایران و کومه له به مقاومت پرداخته تا به آخر پیش خواهیم رفت. ... باید سرسخت و مقاوم در تمامی جبهه ها و با تمامی اشکال اصولی به مبارزه برحق خود ادامه دهیم.»

به هرحال، گروه ها شکست راهبرد و تاکتیک خود را نمی پذیرفتند و هریک به نوعی آن را توجیه می کردند تا زمینه برای تحرکات آتی از دست نرود. به طور مثال کومه له، در یکی از نشریات وابسته (جنبش مقاومت خلق کرد، شماره ۳، ۱۷/۳/۱۳۵۹)، در توجیه وضعیت اخیر خود آورده است: «پیشمرگه های کرد در تاریخ ۲۴/۲/۱۳۵۹، به خاطر جلوگیری از کشتار توده های مردم از شهر خارج گردیدند تا مبارزه خود را در جبهه ای دیگر ادامه دهند. دولت این تغییر شیوه جنگ را به حساب پیروزی خود گذاشته و برای آن جشن گرفت. مبارزه خلق با ضدخلق همیشه به یک شکل نبوده و نیست.» دراین میان، بعضی از وابستگان تشکیلاتی گروه های مسلح درگیر نتوانستند خارج شوند و دستگیر شدند.

در روز چهارشنبه ۲۴ اردیبهشت، وضعیت سنندج به گونه ای بود که هنوز ارسال تجهیزات و نیروهای رزمنده ضرورت داشت. درعین حال، برای پاسداران و ارتشیان، مهم تر از پاک سازی و کشف بنکه ها و مراکز باقیمانده گروه ها، وضع عمومی شهر و

اوضاع مردم بود. بالطبع امنیت گروه های امدادی و امدادرسانان بسیار اهمیت داشت. در این روز تلفن گرام ارسالی سرپرستی

جمعیت شیروخورشید سرخ (دکتر سامی) به سپاه حاکی بود از مدیر گروه امدادی و درمانی جمعیت شیروخورشید سرخ که از دو هفته قبل، برای خدمات امدادی و درمانی به سنندج اعزام شده بودند هیچ گونه خبری در دست نیست. درواقع درحالی که

سنندج با کندی، ولی به گونه ای غیرقابل برگشت به سوی آرامش می رفت، هنوز ناامنی هایی ناشی از تداوم تحرکات مسلحانه وجود داشت. در این

فضای ناایمن، حتی بیمارستان از مراکز خطر محسوب می شد. بااین همه کمک ها جریان داشت و بی وقفه ادامه می یافت.

در روز پنجشنبه ۲۵ اردیبهشت، در سنندج تکاپوی نیروهای انقلاب و نظام جمهوری اسلامی در دو جنبه تحکیم و تعمیم امنیت در شهر و رفع نابسامانی های عمومی در جنبه های اجتماعی، معیشتی، بهداشتی و... ادامه یافت. نیروهای مسلح انقلاب اعم از پاسداران و نیروهای ارتش، هرچند مسئولیت مهمی در توزیع سیل کمک های مردمی و دولتی به مردم از جنگ رهاشده و نیز تلاش برای ساماندهی مراکز و سازمان های اداری شهر برعهده داشتند، اما این مانع و نافی و رافع مسئولیت اصلی آنان نبود و هنوز تهدید تا حد خطر مرگ، با گلوله های تیراندازان ناشناس پنهان در زوایای شهر وجود داشت. این خطر علاوه بر ارتشیان و پاسداران، برای تمام نیروها اعم از رزمنده و امدادگر و... که داوطلبانه راهی سنندج شده بودند جدی بود.

مهم ترین موضوع این روز، مسئله مدفون شدگان بود. روز ۲۵ اردیبهشت، طبق تلفن گرامی که ستاد عملیات غرب کشور به تهران مخابره کرد: «جنازه ۷۴ سرباز و ۷۰ درجه دار و استوار در بیمارستان سنندج در زیر خاک ها کشف شد.» انتشار این گونه مسائل دلخراش در مطبوعات خالی از چاشنی تبلیغات و احساسات نبود، اما درمورد گزارش های داخلی مقامات مسئول به یکدیگر دراین باره که حاوی مطالب مشابهی بود، نمی توان چنین نظر داد و آن را تبلیغاتی دانست.

در روز جمعه ۲۶ اردیبهشت، علامت مهم آزادی سنندج ازنظر نظام و هواداران آن، برگزاری نمازجمعه در این شهر بود که به خصوص نوعی پیروزی را تداعی می کرد. در فضایی مثل فضای سنندج که بعد از روزها درگیری شدید، آزاد شده بود، برگزاری نمازجمعه با مشکلاتی عدیده روبه رو بود و تمهیدات خاص خود را می طلبید، اما به هر ترتیب، نمازجمعه در مرکز بحران، یعنی شهر، که هنوز به طورکامل آرام نگرفته بود، در فضایی متفاوت از بقیه شهرها برگزار شد. در این مراسم سه قشر مشخص شرکت داشتند:

۱. قشری از مؤمنان که ماه ها را سپری کرده و موفق به برپایی و شرکت در نماز جمعه نشده بودند و اینک با حفظ موضع بی طرفی شان چنین توفیقی را مغتنم شمرده بودند. اگرچه این اولین نمازجمعه ای بود که پس از سقوط حاکمیت جریانات مارکسیستی برگزار می شد و هنوز ابر ناامیدی از آسمان شهر رخت برنبسته بود، اما قشر مسلمان و مذهبی شهر باوجود خطرهای جانی احتمالی ازسوی گروه ها، چنین فرصتی را به فال نیک گرفته و با شرکت در مراسم نماز، دوباره اعتماد نسبی شان را به حاکمیت جمهوری اسلامی و فاتحان سنندج ابراز می کردند.

۲. قشر به شدت هوادار نظام و در رأس آنها پیشمرگان مسلمان کرد که آشکارا با شیفتگی و شوق و ذوق در این مراسم حضور یافته بودند. آنها اغلب، ماه ها بود که در مهاجرت به سر برده و از حضور در دیارشان محروم بوده اند.

۳. قشر سوم از نمازگزاران غیربومی شامل رزمندگان، امدادگران و غیره تشکیل می شد. در پیشاپیش آنان، محمد بروجردی فعال و برنامه ریز بود که اهمیت حضور در این مراسم را با تأکید به رزمندگان سپاه گوشزد می کرد. او در این مراسم، همچنین بخش مهمی از جامعه سنندجی مربوط به دو قشر دیگر را که شامل زنان و دختران مسلمان می شد، نادیده نگرفته بود. مدیریت و نقش فعال محمد بروجردی در این مراسم و استمرار حضور او در سنندج و سخنرانی اش قبل از نمازجمعه هفته بعد، گویای انگیزه ها و پیام اصلی او در این معرکه بود. به گفته ناظران مطلع، برای او مسرت بخش و غرورآفرین بود که صحن و حیاط مسجد جامع سنندج (که به شدت صدمه دیده بود) از نمازگزاران پر شده و بانگ الله اکبر در اطراف مسجد و داخل شهر آنی قطع نشود.

یکشنبه ۲۸ اردیبهشت، سنندج از سیطره گروه های

مسلح غیرقانونی خارج شده بود، اما هنوز ذیل حاکمیت نظام قرار نداشت. تلاش برای عادی شدن اوضاع شهر هم در جنبه های اجتماعی و عمومی و هم در جنبه نظامی ادامه داشت. در گزارش خبرنگاران روزنامه انقلاب اسلامی درباره این روز سنندج آمده است: «سنندج کاملاً آرام است و

تنها شب ها فرودگاه این شهر مورد حمله مهاجمین قرار می گیرد. ادارات، مدارس و بیشتر مغازه ها همچنان تعطیل است.» دوشنبه ۲۹ اردیبهشت، در سنندج اولویت با امور عمومی شهر بود، اما جنبه های امنیتی نیز همچنان جدی تلقی می شد. دراین حال، بازدید فعالان سیاسی و هیئت های دولتی و غیردولتی مربوط به خدمات گوناگون ادامه یافت. سه شنبه ۳۰ اردیبهشت، در سنندج حرکت به سمت روال عادی شهر و در کنار آن تداوم پاک سازی به خصوص در روستاهای اطراف و جاده های مواصلاتی ادامه داشت. پاک سازی جاده کرمانشاه سنندج که از کامیاران می گذرد، مهم ترین مسئله بود که مشکلاتی همراه داشت. در همین حال، عده زیادی از گروه های مسلح ضدانقلاب در دهات اطراف سنندج مستقر و برابر گزارش های واصله درحال تجدید سازمان بودند. شبکه برق و تلفن قسمت اعظم شهر و نیز منبع آب شهر مرمت و مورد بهره برداری قرار گرفته بود. در این روز، ستاد مشترک ارتش و پاسداران در اطلاعیه ای که از رادیو سنندج خوانده شد از کلیه مغازه داران خواستند مغازه های خود را تا ساعت ۲ بعدازظهر ۳۱/۲/۱۳۵۹، باز کنند، در غیراین صورت ارتش و پاسداران خود مبادرت به این کار خواهند کرد. البته معاون عملیات سپاه مستقر در سنندج، در مصاحبه ای که در تاریخ ۳۱/۲/۱۳۵۹، روزنامه جمهوری اسلامی درج شد دراین باره توضیح داد که «براساس تهدیدات عناصر ضدانقلاب مبنی بر اینکه هرکس مغازه اش را باز کند آن را منفجر می کنیم ما هم جهت خنثی کردن این مطلب چنین اطلاعیه ای صادر کردیم. ... عده ای از صاحبان مغازه به علت شکسته شدن شیشه های مغازه شان و همچنین خارج شدن از شهر در طی درگیری و

عـدم بازگشت آنان تاکنون به سـنندج مغازه آنها بسـته است، ولی کسانی که خود در شـهر هسـتند، تا حالا مغازه های خود را گشوده اند و می توان گفت اکثر مغازه ها باز است.»

چهارشنبه ۳۱ اردیبهشت، در آخرین روز دوره کتاب حاضـر، وضع عمومی سـنندج در یک نگاه، ترکیبی از دو دسته تکاپو در جنبه های

متفاوت امنیتی و به خصوص

امور مربوط به نیازمندی های

عمومی شـهر بود. در این روز، یک گروه پزشـکی داوطلب از بیمارستان حجتیه اصفهان برای انجام خدمات درمانی و پزشکی وارد سنندج شد و کار خود را آغاز

کرد. این گروه پزشـکی شامـل ۲ جراح، یـک طبیب، یـک مامـا، ۲ تکنسـین بیهوشی، ۳ تکنسـین اورژانس و یـک بهیـار بود. جمعیت شیروخورشـید سـرخ نیز با کوشـش گروه های اعزامی علاوه بر ایجاد و اداره مرکز درمانی و بهـداشتی، در کار توزیع مواد غذایی بین مردم شهر سنندج فعال بود.

حل مسـئله ناامنی ناشـی از تحرکات ایذایی و مسـلحانه در جاده های منتهی به سـنندج به خصوص در جاده اصـلی کرمانشاه به سننـدج که از مراکز مستعدی چون کامیاران می گـذرد از مهم ترین لوازم عادی شـدن وضـعیت سـنندج محسوب می شد که بایـد احراز می گردیـد. به گزارش خبرنگـار روزنامه انقلاب اسـلامی: «اکثر مغازه ها به ویژه نانوایی ها و قصابی ها باز و مردم طبق معمول در رفت وآمـد هسـتند. هیـچ فرد مسـلحی در شـهر دیـده نمی شود. نیروهـای ارتش ارتفاعـات اطراف شـهر را در تصـرف خود دارند و افراد سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد مشغول توزیع مواد غذایی و دارویی بین اهالی شهر هستند. اکثر ادارات دولتی که توسط مهاجمین به آتش کشـیده شده است پاک سازی می شود. پیشمرگان مسلمان کرد همچنان پاک سازی را ادامه می دهنـد. تعـداد متهمین و دسـتگیرشدگان در زندان پادگان افزایش یافته است و احتیاج شدید به قاضـی شـرع می باشـد تـا برای محـاکمه متهمیـن دادگـاه تشـکیل شـود. آمـوزش وپرورش سـنندج کـه خـود یکی از کـانون هـای فسـاد و ضدانقلاب در سـنندج بوده است کاملاً تعطیل است.» جنبه هایی از وضـعیت سـنندج قبل از آزادشدن شهر نیز در روزنامه های این روز، منعکس شـده است. ازجمله مصاحبه معاون عملیات سـپاه مسـتقر در سـنندج در روزنامه جمهوری اسـلامی درج شد. وی گفت: «قریب ۳۰۰ الی ۴۰۰ جسد مسلمانان در اطراف سیلوی سنندج هست که می کشتند و به آنجا می بردند. ... از طرفی دیگر همین سه روز پیش به علت عدم تسلط کامل سـپاه و ارتش توسط عناصر مزدور سه برادر را که فامیلشان نمکی است، به جرم مسلمان بودن اعدام کردند و الآن هم گاهی اوقات از ارتفاعات شهر یا بعضی از منازل خمپاره شلیک می کنند.»

و بالاخره، مطلب پایانی این قسمت، توضیحاتی درباره یکی از شخصیت های تأثیرگذار در سنندج، یعنی سرهنگ ایرج نصرت زاد است که درواقع نگاهی دوباره به مقطع آغازین این درگیری است.

در زمان حرکت ستون اعزامی به سنندج در اواخر فروردین ۱۳۵۹ که با اقدام گروه های مسلح غیرقانونی به ویژه

کومه له، به آغازی برای جنگ در سنندج تبدیل شد، سرهنگ ایرج نصرت زاد

فرماندهی تیپ۱ لشکر۲۸ سنندج را برعهده داشت. در کتاب ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج

ص: ۷۸

که به قلم مجید نداف یکی از نیروهای سپاه پاسداران نوشته شده است، حضور نصرت زاد بسیار پررنگ و برای ذهن خواننده غیرقابل عبور است. مواردی از این حضور و تأثیر شگرف به نقل از کتاب یادشده در اینجا ذکر می شود: «در فضایی آکنده از تبلیغات و جنگ روانی گروه ها علیه فرمانده لشکر۲۸ و تلاش مؤثر آنها در مرعوب ساختن

وی و فرمانده ستون متوقف شده،

نصرت زاد داوطلبانه پیش قدم شد تا ستون را تحت فرماندهی

و هدایت خود به حرکت درآورد. ... نصرت زاد فرمانده تیپ یکم از لشکر۲۸

کردستان بود که تاکنون چندبار فراتر از حیطه مسئولیت خویش ظاهر شده بود. در زمانی که بسیاری از افسران غیرداوطلبانه و بالاجبار در ناحیه کردنشین ایران حضور پیدا می کردند او داوطلبانه هم زمان با ورود چهل نفر دیگر از نظامیان انقلابی، پا در صحنه خونین کردستان گذاشت و همواره در کانون توجهات خودی و دشمن قرار داشت. ... این مسئله که برون رفت از شرایط سخت سیاسی نظامی آن زمان جز با ایثار و جان فشانی نصرت زاد میسر نبود، در اعتراف گونه های قاتلان او نیز مشهود است. تحلیل های

بعدی فرمانده کل نظامی کومه له

نشان می دهد حرکت دادن ستون توسط نصرت زاد (به مثابه زمینه های ورود سایر نیروهای انقلابی در صحنه) چهره اردوگاه خودی را از انفعال به فعال تغییر و ضعف های خودی را به اردوگاه مقابل انتقال داد. ... علائم و آثار موجود روی بدن شهید سرهنگ نصرت زاد، نشانگر این بود که وی هنگام اسارت به شدیدترین وجه شکنجه شده، به طوری که گردن، فک و شانه او زیر لگد خرد شده

بود. مهاجمین پس از دادن شکنجه های فراوان او را به شهادت رسانده و جنازه شهید را در بیابان های سنندج رها کردند. ...

فرمانده ضدانقلاب خم شد و چانه نصرت زاد را گرفت و فشار داد و گفت: در چه حالی فرمانده؟ مرا می شناسی؟ من سرتیپ یحیوی هستم. یادت می آید؟ نصرت زاد آب دهانش را گرد کرد و به صورت یحیوی انداخت. ... یحیوی نشست کنار نصرت زاد و گفت: ببین سرهنگ، من و تو نان ونمک شاهنشاه را خورده ایم. اشتباه کرده ای، گولت زده اند، مغزت را شست وشو داده اند، باشد قبول دارم. اگر به سربازهای پادگان بگویی دست از مقاومت بردارند و تسلیم شوند به شرافتم قسم می خورم خودت و خانواده ات را صحیح و سالم بفرستم به یک کشور اروپایی. [نصرت زاد جواب داد:] تو از شرافت حرف می زنی نمک به حرام؟ تویی که به کشور و مردمت خیانت می کنی! من هم قسم خورده ام تا آخرین قطره خونم از کشورم دفاع کنم. یحیوی بلند شد. لگدی به شکم خونی نصرت زاد کوبید و رو به جوانک گفت: کارش را تمام کن! نصرت زاد گفت: مرا بکش فقط بگذار وصیتم را به سربازانم بگویم. یحیوی تف کرد رو به زمین و گفت: حیف از تو! حیف از تکاوری مثل تو!»

۴. بحران در دانشگاه ها

در اواخر فروردین گذشته، یعنی در آستانه ورود به دوره کتاب حاضر، با یک درگیری که گروه های مارکسیستی در سخنرانی و علیه حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در دانشگاه تبریز به راه انداختند، حرکتی در دانشگاه تبریز و سپس در کلیه دانشگاه ها شروع شد که بعدها به انقلاب

ص: ۷۹

فرهنگی موسوم گردید و موجب شد چشم انداز جدیدی در نوع تقابل و موازنه جریان های سیاسی گشوده شود. ضمن توصیه مؤکد به مرور وقایع روزهای ۲۸ تا ۳۱ فروردین ۱۳۵۹، مندرج در کتاب قبلی روزشمار(۱) در اینجا نیز اشاره مختصری به سابقه موضوع، ضروری است.

در آستانه وقوع این حوادث، نظام نوپای جمهوری اسلامی، با بغرنجی های

عدیده ای مواجه بود؛ ازجمله بحران مشارکت در داخل و تنش هایی

روزافزون در روابط با امریکا

و عراق در عرصه خارجی و نیز تحرکات مسلحانه عناصر ضدانقلاب در کردستان. یادآوری می شود در فروردین ۱۳۵۹، ابتدا به دلیل احتمال وقوع حمله نظامی، قطع رابطه سیاسی امریکا با ایران و تحریم اقتصادی، خطر امریکا همواره جدی و خطر اصلی تلقی می شد. در ادامه، شروع دور تازه ای از تحرکات مسلحانه در کردستان عمده حساسیت ها را متوجه خود کرد و جای چندانی برای تمرکز در موضوع احتمال حمله نظامی امریکا باقی نگذاشت، اما اواخر فروردین، تشدید بحران های مربوط به دانشگاه ها هردو موضوع را فرعی و همه حساسیت ها را متوجه خود ساخت.

درباره وضعیت حاکم بر دانشگاه های کشور می توان گفت در وجه غالب، تأثیرپذیری تشکیلاتی و سازمانی از مبارزات سیاسی شدید و تند گروه ها و جریان های مختلف که اغلب با برخوردهای فیزیکی و خشونت بار نیز همراه بود، جنبه اصلی فعالیت در این محیط را شکل می داد. تقریباً همه گروه های کوچک و بزرگ حتی آنها که در کردستان و آذربایجان غربی به طور رسمی به اقدام مسلحانه دست می زدند، در دانشگاه ها مقر، دفتر، پایگاه، تشکل و هوادار رسمی داشتند. درواقع، در وضعیت فقدان توسعه نهادهای صنفی و سیاسی و احزاب، دانشگاه ها به صورت مناسب ترین محیط برای پرکردن هرچند موقت این خلأ درآمده و فلسفه اصلی ایجاد دانشگاه فراموش شده بود. سابقه مبارزاتی و نقش دانشگاه در انقلاب نیز پتانسیل و حاشیه امنیت خاصی برای جریان های اقلیت ایجاد کرده بود، جریان هایی که در افکارعمومی دیدگاه هایشان قابل طرح نبود.

عدم استقرار قطعی نهادهای قانونی و امکان پذیر نبودن عمل به همه وظایف محول شده و نیز ناتوانی نظام در پاسخ گویی

مناسب به مطالبات که از خواص دوره گذار به مرحله ثبات است ادامه وضعیت انقلابی را در جامعه و به گونه ای وسیع تر و شدیدتر در دانشگاه ها، موجب شده بود؛ وضعیتی که در آن اقدام مستقیم و خارج از روال قانونی به وسیله افراد و نیز حل مسائل و تعیین تکلیف در خیابان ها و مجامع عمومی به جای اقدام نهادهای مربوط، امری عادی شده بود. از دید فعالان هوادار نظام (توده ها و نخبگان)، اقتدار جریان های اقلیت در دانشگاه به تدریج وضعیتی شبیه منطقه آزادشده و

بلکه خانه های تیمی را تداعی می کرد که آن را طبیعی و قابل قبول نمی دانستند. این موضوع، هرچندوقت یک بار در تشنجات و درگیری های مختلف خود را نشان می داد و روزبه روز حساسیت بیشتری می یافت. آنچه روز ۲۶ فروردین ۱۳۵۹، در دانشگاه تبریز اتفاق افتاد نمودی است از وضعیتی که ترسیم شد.

۱- ***** هادی نخعی، روزشمار جنگ ایران و عراق، (قطع رابطه امریکا با ایران)، جلد اول کتاب هفتم، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۸۵.

الف) دانشگاه تبریز، ایستگاه اول

تشنج و درگیری ایجادشده به وسیله عده ای از عناصر گروه های مارکسیستی در تالار اجتماعات دانشکده پزشکی دانشگاه تبریز هنگام سخنرانی حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، واکنشی را ازطرف دانشجویان و کارکنان مسلمان این دانشگاه به دنبال داشت که منشأ سایر تحولات وسیع و غیرمنتظره بعدی گردید؛ تحولاتی که نوع صف بندی سیاسی دانشجویی را به کلی دگرگون کرد. به زودی مشخص گردید نظیر ارائه الگوی موفق تحرکات انقلابی در روز ۲۹ بهمن ۱۳۵۶، تبریز یک بار دیگر دوران ساز گردیده است.

ماجرا به این ترتیب آغاز شد که جلسه سخنرانی حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در تالار اجتماعات دانشکده پزشکی دانشگاه تبریز متشنج شد و بین دو گروه از دانشجویان برخورد شدید لفظی روی داد و درگیری ایجاد شد. در این درگیری ها، درهای تالار اجتماعات شکسته شد و هاشمی رفسنجانی سالن را ترک کرد. درپی این حادثه، ساختمان مرکزی دانشگاه تبریز را اعضای سازمان دانشجویان مسلمان و انجمن اسلامی کارگران و کارمندان این دانشگاه تصرف کردند. تصرف کنندگان در اطلاعیه هایی، ضمن اعتراض به برهم خوردن جلسه سخنرانی، خواستار تصفیه و پاک سازی دانشگاه شدند. آنان به دنبال یک راه پیمایی در محوطه دانشگاه، ساختمان مرکزی این دانشگاه را به تصرف خود درآوردند و در آنجا متحصن شدند. در نخستین اطلاعیه ای که تحصن کنندگان انتشار دادند، آمده بود: «به اطلاع ملت مسلمان و قهرمان ایران می رساند که با درنظر گرفتن پیام امام که باید انقلابی اساسی در دانشگاه ایجاد گردد، ما سازمان دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، اقدام به تصرف ساختمان مرکزی دانشگاه تبریز نمودیم.»

درپی این واقعه، گروه هایی در اعتراض به ایجاد تشنج هنگام سخنرانی حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی اعلام موضع کردند، ازجمله جامعه روحانیت مبارز تبریز، نهادهای انقلاب، بازاریان و اقشار مختلف مردم به ویژه دانشجویان مسلمان دانشگاه تبریز. بعدازظهر نیز قسمتی از بازار تبریز به حالت تعطیل درآمد.

درعمل و به نحوی از آغاز مشخص بود که آماج اصلی این تحرک، گروه های غیرمذهبی عمدتاً محارب (مانند سازمان چریک های فدایی خلق) که در دانشگاه تبریز، فارغ از افکارعمومی برای خود حاشیه امنیتی درست کرده بودند و نیز سازمان های متحد آنان (نظیر سازمان مجاهدین خلق) قرار داشتند. درنهایت، حوادثی که از همان فردای روز ایجاد تشنج در سخنرانی هاشمی رفسنجانی در دانشگاه تبریز شروع شد و تا بروز دگرگونی هایی وسیع، با سرعت ادامه یافت، نشان داد که این حادثه شروع یک روند جدید بوده است. می توان به نحوی مشابه، حوادث ۲۹ بهمن ۱۳۵۶ تبریز (چهلم شهدای قم) را به یاد آورد که راهی جدید پیش روی جنبش وقت گشود. این بار نیز دانشگاه تبریز راهی را گشود که بعدها صورت سراسری یافت و با عنوان انقلاب فرهنگی موازنه قوای نیروهای هوادار نظام با مخالفان آن را در داخل دانشگاه ها و پیرو آن در بیرون

دانشگاه، برهم زد. خیلی زود مشخص شد که وضعیت دانشگاه تبریز به سرعت درحال تسری به دانشگاه های دیگر است و همه انجمن های اسلامی دانشجویان در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی، برای برخورد با وابستگان سازمان ها و گروه های ضدانقلاب در دانشگاه ها درصدد استفاده از الگوی دانشگاه تبریز هستند. برای نمونه، از نخستین ساعات بامداد روز ۲۸/۱/۱۳۵۹، گروهی از دانشجویان دانشگاه علم وصنعت کلیه قسمت های این دانشگاه را تحت نظر خود گرفتند. در ادامه، گروه های مختلف دانش آموزان و دانشجویان به پشتیبانی از هر دو گروه، با اجتماع در اطراف دانشگاه ها شعار می دادند: "دانشجوی خط امام افشاکن! افشاکن!"

صف بندی نیروهای درگیر در ماجرای دانشگاه ها،

خیلی زود به وضع مشخصی رسید. برخورد گروه های دانشجویی مخالف نظام با گروه های

دانشجویی هوادار آن ادامه یافت

و به تصمیم گیری و اعلام موضع رسمی مسئولان نظام انجامید. گفتنی است هر دو جناح حکومت (موسوم به بنی صدر بهشتی یا لیبرال خط امام) در اینکه تحرکات یادشده در دانشگاه ها فرصتی برای حل وفصل وضعیت دانشگاه هاست، هم عقیده بودند و هیچ یک تمایل نداشت دانشگاه ها به صورت یک حوزه خارج از اعمال حاکمیت نظام و ستادی برای بسیج و تجهیز و عضو گیری گروه هایی باقی بماند که به هیچ وجه حاضر نیستند شأن سیاسی نظامی خود را با یک شأن سیاسی عوض کنند؛ گروه هایی که باوجود وزن سیاسی تا حدودی قابل توجه و غیرقابل صرف نظرکردن، هیچ کدام بجز سازمان مجاهدین خلق موفق نشده بودند حداقل وزن اجتماعی لازم برای حرکت خود را کسب کنند. و درنتیجه دانشگاه ها برای آنان سنگری حیاتی و حذف آنان از دانشگاه ها به معنای یک شکست بزرگ جبران ناپذیر محسوب می شد.

در این ماجرا، جناح های مختلف نظام باوجود اختلاف نظر در روش ها و حتی برخی مبانی در این موضوع اتفاق نظر داشتند که دانشگاه نمی تواند ستاد عملیاتی گروه های معاند نظام باشد؛ گروه هایی که درصورت یافتن فرصت و زمینه مناسب (مانند حوادث کردستان و گنبد) از دست زدن به اقدام مسلحانه هم خودداری نمی کردند.

در سطح دانشجویی، درگیری بین دانشجویان طرف دار گروه ها و دانشجویان مسلمان طرف دار نظام بود. حرکت قبلی و جمعی انجمن های

اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه های سراسر کشور که بعدها عنوان "دفتر

تحکیم وحدت" گرفت در ماجرای لانه جاسوسی امریکا، به اندازه

کافی آنها را نیرومند کرده بود که بتوانند درگیری دانشجویی را به سود خود جلو ببرند، اما درواقع این یک قضیه صرفاً دانشگاهی و دانشجویی نبود بلکه عقبه آن آشکارا عرصه ای از درگیری وسیع تری را شامل می شد. یک طرف درگیری گروه های سیاسی نظامی قرار داشتند که به هیچ وجه راضی و حاضر نبودند حاکمیت جمهوری اسلامی را که دارای

مشروعیت سیاسی و مردمی بسیار بالایی بود، بپذیرند. اینها که توان کافی هم برای درگیری نداشتند، در دانشگاه ها و جنبش دانشجویی امکانات ممتاز و منحصربه فردی یافته بودند که می توانست تا حدی به آمادگی و افزایش توانایی

ص: ۸۲

آنها کمک و آنها را برای روزهای درگیری آتی حفظ کند. طرف دیگر نیز هواداران نظام و درعمل و به طور غیررسمی، نهادهای آن قرار داشتند. ازنظر اینها نیز تکلیف بسیار روشن بود، گروه ها بایستی دانشگاه ها را تخلیه می کردند و در بیرون به مثابه یک گروه سیاسی و نه شبه نظامی در چارچوب قانون به فعالیت خود ادامه می دادند.

سرانجام اواخر فروردین ماه، حرکت دانشجویان مسلمان به سرعت گسترش یافت. این حرکت در سطح کشور، نظیر ماجرای لانه جاسوسی، از حمایت کلیه هواداران نظام برخوردار گردید و در داخل حکومت نیز هر دو جناح را برای تعیین تکلیف قطعی نوع حضور گروه های مسلح و متحدان آن در دانشگاه ها به صحنه درگیری فراخواند. هرچند تعیین تکلیف به اردیبهشت ماه، کشیده شد که در این کتاب شرح آن آمده است اما چگونگی فرجام این ماجرا درواقع در اواخر فروردین پایه گذاری شد. بنابراین در ادامه، ابتدا تحولات فروردین ماه به اختصار مرور شده و سپس به ماوقع و فرجام کار در دوره کتاب حاضر (اردیبهشت ۱۳۵۹)، پرداخته شده است.

در روز ۲۹/۱/۱۳۵۹، براساس مفاد اطلاعیه شورای انقلاب، سه روز برای برچیده شدن دفاتر گروه ها در دانشگاه ها، مهلت داده شد. قرار بر این بود که چنانچه تا پایان روز دوشنبه ۱/۲/۱۳۵۹، این دفاتر تعطیل نشده باشند، رئیس جمهوری

و اعضای شورای انقلاب همراه مردم در دانشگاه ها حاضر شده و این کانون های

اختلاف را برچینند. بااینکه در اطلاعیه های رسمی و موضع گیری های اعلام شده مسئولان نظام و نهادهای آن، مردم به خودداری از دخالت در مسئله دانشگاه ها و صبر کردن تا فراخوان رئیس جمهوری دعوت شده بودند، اما پافشاری گروه های سیاسی بر حفظ دفاتر خود به صورت

استقرار شبانه روزی در آن و نیز در برخی موارد استمداد اعضای انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان (هواداران نظام) از مردم، فضای ملتهبی ایجاد کرده بود. درواقع، مسیر ماجرا به سمتی کشیده شده بود که دانشگاه ها

تبدیل به محلی برای بروز و ظهور مرزبندی افکارعمومی با گروه های سیاسی مخالف نظام، شده بود. طبیعی است در چنین وضعیتی، مرزبندی مزبور جدی تر و تقاضای افکارعمومی درزمینه برخورد

شدید و قاطع، وسیع تر بود، چراکه در یک سو تهدیدات روزافزون امریکا و عراق وجود داشت و در سوی دیگر، یکی دو روز بود که بحران و درگیری مسلحانه در کردستان وضعی حاد پیدا کرده بود.

درعمل، تعدادی از مراکز آموزش عالی به تصرف اعضای انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان درآمد، اما در تعدادی از این مراکز نیز مقاومت سازمان یافته گروه های سیاسی وجود داشت. عمده این مقاومت ها ازسوی سازمان مجاهدین خلق، سازمان چریک های فدایی خلق و در مرحله بعد، سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و گروه های کوچک تری چون راه کارگر (مستقر در دانشگاه ها) بود. این مقاومت ها موجب شد که درگیری های جدی ایجاد شود و فضای دوقطبی ملتهبی که در برخی مراکز دانشگاهی حاکم بود به سایر مراکز آموزش عالی نیز تسری یابد.

دراین حال، دانشجویان عضو انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها

ص: ۸۳

و مدارس عالی کشور که طرف اصلی مقابل گروه های مستقر در دانشگاه ها بودند و حوادث اخیر در سراسر کشور با ابتکار و پیگیری آنـان شـکل گرفته بود چنـدین اطلاـعیه صـادر کردنـد. در یکی از این اطلاـعیه ها آمـده است: «از آنجا که ما در این شرایط حساس، هرگونه درگیری و تشتت و ایجاد هرج ومرج را جز به نفع امریکای جنایتکار و عمال مزدورش نمی دانیم، لذا درپی تصمیم شورای انقلاب جمهوری اسلامی، با بستن دفاتر [خود] و تخلیه دانشگاه ها و مدارس عالی درجهت ایجاد فضایی آرام و مسالمت آمیز سـعی خواهیم نمود. ... ایجاد نظامی اسـلامی و انقلابی، جز با توقف و انحلال سیسـتم موجود امکان پذیر نیست و مصرانه خواهان آنیم که تعطیلی دانشگاه های وابسته و امریکایی تا برپایی دانشگاهی مستقل و اسلامی ادامه یابد.»

دراین زمینه مطالب روزنامه جمهوری اسـلامی (ارگان حزب جمهوری اسـلامی) نیز جلب نظر می کرد و این حزب را درقالب یـک طرف جـدی مـدعی نشان می داد. این روزنامه مطالب متنوع و متعـددی درقالب اطلاعیه ها و بیانیه ها، اخبار، تحلیل ها و مصاحبه ها درج می کرد که در حمایت از انقلاب فرهنگی جهت داده شده بود. ضمن این مطالب، تأکیداتی

چون «بی شک اگر چنانچه انقلاب فرهنگی آغاز نگردد و به پیروزی نرسـد، انقلاب ایران به پیروزی نخواهد رسـید»، به چشـم می خورد.

در طرف دیگر، دو سازمان مجاهدین خلق و چریک های فدایی خلق که رفتار و مواضع تقریباً یکسانی در قبال مسائل دانشگاه هـا داشـتند، در آسـتانه ورود به دوره کتاب حاضـر در برخورد با حوادث و سـختی آن دو رفتار جـداگانه از خود بروز دادنـد. سازمـان مجاهـدین خلق که بـا انتشار اعلامیه های بسیار و گزارش های جهت دار، از گروه های سرسـخت و درگیر در مسـئله اخیر محسوب می شـد، در شامگـاه آخرین روز فروردین، اعلـام کرد بـا شـروطی دفاتر خود را تخلیه خواهـد کرد، اما سازمان چریک های فدایی خلق همچنان تسلیم ناپذیر بر سر مواضع خود ایستاد و قضیه را به روزهای بعد کشاند.

سازمـان مجاهـدین خلق با صـدور اطلاعیه ای با امضای شاخه دانشـجویی خود بالاخره تصـمیم گرفت خود را از معرکه ای که پیش بینی می کرد در روزهای بعد از موضع شدیداً ضـعیف در آن قرار بگیرد، خلاص کند. متن اطلاعیه که در روزنامه ها نیز درج شد به این شـرح است: «به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران. انجمن های دانشـجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی بـا تأکیـد بر حقوق قـانونی، صـنفی و سیاسـی خود، برحسب اعلـامیه مورخ ۳۰/۱/۱۳۵۹ شـورای انقلـاب به منظور ممـانعت از هرگونه توطئه، مراکز خود را ترک می کننـد. بدیهی است که ما پس از حضور در دانشـگاه ها و کلاس های خود از روز سـه شنبه مورخ ۲/۲/۱۳۵۹، کلیه مشـکلات مربوط به فعالیت های صـنفی و سیاسـی حقه خود را با مقامات مسئول در میان خواهیم گذاشت.»

امـا اقـدام نهـایی سازمـان مجاهـدین خلق را زوج دائمی آن تکرار نکرد. سازمـان چریـک های فـدایی خلق در اطلاعیه ای که آخرین روز فروردین ماه، منتشـر کرد ضـمن اعلام اینکه دانشـگاه ها و دیگر مراکز آموزشـی، مورد تهاجم سراسری و سازمان یافته حزب جمهوری اسلامی، شورای انقلاب و شخص رئیس جمهور

قرار گرفته است، نظر نهایی خود را مبنی بر ادامه مقاومت قاطعانه و حفظ دفاتر خود در

دانشگا ه ها، اعلام کرد. در این اطلاعیه که در نشریه کار (ارگان سازمان مزبور) درج شده، چنین آمده است: «ما بار دیگر

تأکید می کنیم که این یورش ها دربرابر مقاومت یکپارچه دانشجویان و دانشگاهیان، معلمان و دانش آموزان که از حمایت نیروهای انقلابی و مردم آگاه برخوردار است با شکست روبه رو خواهد شد و ثمره ای جز شکست و رسوایی بیشتر برای طراحان آن به بار نخواهد آورد.»

البته باتوجه به ایدئولوژی آشکارا غیرمذهبی و الحادی سازمان چریک های فدایی خلق، این سازمان از امکانات توده ای درون اجتماعی بسیار محدودی برخوردار بود، ازاین رو بالطبع برای این سازمان ازدست دادن پایگاه دانشگاه بسیار خسارت بارتر از سازمان مجاهدین بوده و همین امر از انگیزه های مقاومت این سازمان به شمار می آمد.

ب) دانشگاه تهران، آخرین ایستگاه

در ابتدای دوره کتاب حاضر، تخلیه ستادهای گروه ها در دانشگاه ها با سرعت امکان پذیر شد، هرچند گاهی نیز درگیری های شدیدی رخ می داد. صرف دعوت شورای انقلاب خود نشانه اهمیت دانشگاه تهران در تعیین تکلیف قطعی قضایای اخیر بود. یادآوری می شود این یک تلقی عام بود که در روند انقلاب و روزهای آن، دانشگاه تهران در جایگاهی فراتر از یک مرکز آموزش عالی قرار داشته و از مهم ترین و تأثیرگذارترین مراکز بوده است. بعد از پیروزی انقلاب نیز این دانشگاه پایگاهی بود که تمامی جریان های سیاسی درصدد حضور و نفوذ در آن و بهره برداری از موقعیت آن بوده و هستند. ازاین رو، در اذهان بدیهی بود که در وقایع جاری دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی نیز حرف آخر و نهایت کار هرچه باشد، در دانشگاه تهران شکل بگیرد. درعمل نیز دانشگاه تهران در تعیین تکلیف این وقایع در چندین قالب آخرین منزل شد. این قالب ها عبارت بودند از: سنگربندی و درگیری؛ راه پیمایی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام؛ جلسه شورای انقلاب؛ تجمع مردمی.

سنگربندی و درگیری در دانشگاه تهران

در اولین روز دوره کتاب حاضر (۱/۲/۱۳۵۹)، محور اصلی و به عبارتی نقطه پایان درگیری های اخیر دانشگاهی در دانشگاه تهران ترسیم شد. درحالی که مهلت شورای انقلاب برای تخلیه دفاتر و مراکز گروه ها در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی در این

روز پایان می گرفت، در تعدادی از مراکز یادشده چند گروه تخلیه دفاتر خود را نپذیرفته بودند. مهم ترین این گروه ها دانشجویان پیش گام (شاخه دانشجویی سازمان چریک های فدایی خلق) و دانشجویان هوادار سازمان پیکار و گروه های کوچک متعدد هم خط آن بودند. دراین میان، انجمن دانشجویان مسلمان (شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق) اعلام کرده بود که به غیراز دفتر مرکزی که ساختمانی استیجاری است، بقیه مراکز خود را تخلیه کرده و تحویل مقامات دانشگاهی خواهد داد. تداوم مقاومت گروه های مذکور، ادامه ناآرامی ها را در دانشگاه تهران، به قوت متجلی کرد.

ازنظر سازمان چریک های فدایی خلق نیز صحنه اصلی و تعیین کننده، دانشگاه تهران بود. باوجود آخرین مقاومت های این سازمان برای ازدست ندادن یک پایگاه بسیار مهم پتانسیل بسیار بالای طرف مقابل (ازنظر کمی و کیفی) موجب شد حتی در نزد خوش بین ترین ناظران هم کوچک ترین چشم اندازی برای پیروزی مشی اتخاذشده به وسیله سازمان مزبور متصور نباشد. به خصوص اعلام تعطیلی دفاتر گروه های شناخته شده ای چون سازمان مجاهدین خلق و حزب توده بی حاصل بودن این مقاومت ها را تأیید می کرد. دخالت مسلحانه سازمان مزبور در حوادث کردستان و گنبد افکارعمومی را بیشتر حساس کرده بود و این سؤال به قوت طرح می شد که آیا نظام مجاز است به گروهی که به طور علنی و رسمی دست به اقدام مسلحانه می زند، اجازه بدهد که در دانشگاه تریبون و پایگاه جذب هوادار و درواقع جذب چریک ضددولتی داشته باشد.

درهرحال درگیری های اول اردیبهشت در دانشگاه تهران، از اولین ساعات بعدازظهر، شدت گرفت و تا آخرین ساعات شب، ادامه یافت و سرانجام چند ساعت پس از نیمه شب، نتیجه نهایی آن که از ابتدا قابل پیش بینی بود تحقق یافت. دانشجویان پیش گام

قبل ازظهر روز گذشته، با کندن دو نرده جلوی دانشکده حقوق و فنی منحصراً دانشگاه را دراختیار گرفته و تعداد زیادی از میز و صندلی های دانشگاه را برای ایجاد راه بندان و سنگربندی به وسط خیابان ها

ریخته بودند. همچنین بالای ساختمان مرکز بهداشت سابق دانشگاه تهران را که حالا مقر ستاد مرکزی دانشجویان پیش گام

شده بود

با کیسه های شن و ماسه سنگربندی کرده بودند. در چنین وضعیتی سرتاسر ضلع جنوبی دانشگاه تهران مملو از جمعیت بود. درحالی که که در بقیه دانشگاه های شهر تهران چندان خبری نبود، دانشجویان پیش گام و هواداران پیکار و... کلیه نیروهای خود را در دانشگاه تهران، به خصوص در محل خیابان ۱۶ آذر متمرکز کرده بودند. از طرف دیگر، تعداد زیادی از مردم در خیابان انقلاب ایستاده بودند و شعار می دادند "مرگ بر فدائی، مزدور امریکایی" و تعدادی از آنها که چوب و میله های آهنی در دست داشتند سعی می کردند به داخل دانشگاه راه یابند.

جمعیت به تدریج بیشتر و خشمگین تر می شد و در طرف مقابل هم دانشجویان و دیگر طرف داران دانشجویان پیش گام سرتاسر خیابان ۱۶ آذر را با صفوف متشکل زنجیروار گرفته و آماده مقابله با حمله احتمالی مردم بودند. در اولین ساعت بعدازظهر، درحالی که به وسیله دانشجویان مزبور صفی از ضلع غربی دانشگاه تا ستاد پیش گام بسته شده بود، صدها شیشه خالی نوشابه از تریاهای دانشکده ها به داخل ساختمان پیش گام حمل شد. بالطبع جمعیت حاضر با ساختن کوکتل از دوران انقلاب آشنا بود و این در ذهن آنان خودبه خود خشونت متقابل را متبادر می ساخت. با اوج گیری عصبانیت مردم، اولین درگیری های شدید بعد از ساعت ۱۴، رخ داد که براثر آن تعدادی زخمی شدند. به این ترتیب، بعدازظهر، در آخرین فرصتی که شورای انقلاب برای تخلیه دفاتر سیاسی و انجمن ها تعیین کرده بود، دانشگاه تهران شاهد درگیری های خونینی بود که در آن به نوشته مطبوعات ۳ تن کشته و بیش از ۳۴۹ نفر زخمی شدند.

دراین میان، به دلیل اینکه صحنه گردانان اصلی ماجرا، جریان های

فرادانشگاهی و فرادانشجویی بودند، تلاش سرپرستان و مسئولان مستقیم اداره دانشگاه راه به جایی نبرد. درحقیقت فضای محافظه کارانه و آرامش طلب سرپرستان دانشگاه تحت تأثیر فشارهای روانی جریان های

پرتحرک مخالف تعطیلی دفاتر گروه ها

قرار داشت؛ جریان های

پرتحرکی که درعمل باعث خنثی شدن

تکاپوهای مسئولان مذکور می گردید.

تأثیر بیانیه ای که شورای سرپرستان دانشگاه تهران صادر کرده بود نیز تاحدودی در همین چارچوب

قرار گرفت و نتوانست در روال حرکت، تأثیرگذار باشد. در این بیانیه از مسئولان خواسته شده بود مردم را از هجوم به دانشگاه و دفاتر گروه ها بازدارند و جلسات مشورتی با مدیران دانشگاه ترتیب دهند. به آنها اطمینان داده بودند که فرزندان دانشگاه در این موقع حساس با مربیان خود همکاری لازم را خواهند کرد. طبیعی بود که هیچ کدام از دو طرف که اهداف سیاسی خود را تعقیب می کردند هرگز چنین جایگاهی برای اساتید و سرپرستان دانشگاه قائل نبودند، بنابراین این بیانیه هم نظیر سایر اقدامات رؤسای دانشگاه ها، نتیجه ای دربرنداشت و بعدازظهر درگیری های اطراف دانشگاه تهران شدت گرفت.

با تاریک شدن هوا، وضعیت بغرنج تر می شد و خطرها و خسارات بیشتری متصور بود، به خصوص که بعضی گزارش ها به مراکز ذی ربط حکایت از این داشت که علاوه بر تیراندازی های هوایی و اقدامات مسلحانه نیروهای رسمی نظام، ازطرف مقابل نیز احتمال اقدام مسلحانه وجود دارد و این باتوجه به تجربه قبلی نظام در سنندج و گنبد، امری ممکن و متصور بود. در گزارش روزنامه کیهان به صراحت آمده است که تیراندازی های ممتد اطراف دانشگاه تا نیمی از شب ادامه داشت و همراه با پرتاب گاز اشک آور بود. درعین حال در گزارش ها تأکید شده است که اگر پاسداران در محل نبودند امکان داشت درگیری های به مراتب خونین تری رخ دهد.

تا آخرین لحظات شب، کوشش های مقامات برای تخلیه ستادهای دانشجویان پیش گام، پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و راه کارگر در دانشگاه تهران به جایی نرسید. حدود نیمه شب (به نوشته روزنامه بامداد ساعت ۲۲:۳۰)، سازمان دانشجویان پیش گام با صدور بیانیه ای ضمن تحلیل حوادث اخیر، با طرح شروطی موافقت خود را با واگذاری ستاد پیش گام به شورای دانشجویان و دانشگاهیان دانشگاه تهران اعلام کرد. بااین حال، درگیری ها تا ساعاتی پس از نیمه شب نیز ادامه یافت. درنهایت پس از برقراری تماس هایی، دانشجویان پیش گام با تضمین امنیت جانی دانشگاه را ترک کردند. بااینکه هنگام خروج، خطر حمله به آنها وجود داشت، اما این امر تا ساعت ۴ بامداد عملی شد.

راه پیمایی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام

هم زمـان بـا اوج گیری برخوردهـا در دانشـگاه تهران، دانشـجویان وابسـته به انجمن هـای اسـلامی و سازمان های دانشـجویان مسلمان سراسر کشور،(۱) که یکی از دو طرف اصلی ماجرا محسوب می شدند،

ص: ۸۷

۱- ***** همان جریان دانشـجویی که پیش تر با عنوان "دانشجویان مسلمان پیرو خط امام" ماجرای لانه جاسوسی را ایجاد کرد.

از قبل، برگزاری یک راه پیمایی از حسینیه ارشاد تا اقامتگاه موقت امام خمینی در خیابان دربند را اعلام کرده بودند. این حرکت درواقع نشان می داد آنها در درگیری های روز جاری دانشگاه تهران، نقش و شرکت ندارند. علاوه براین، راه پیمایی از حسینیه ارشاد تا بیت امام، خودبه خود نوعی نمادسازی و اقدامی سمبلیک نیز بود، یعنی عمده این جریان که با دکتر شریعتی اسلام گرایی را شروع کرده است، آن را به امام خمینی ختم می کند. آنها حدود ساعت ۳ بعدازظهر روز اول اردیبهشت، با نظم خاصی در صفوف شش نفری از مقابل حسینیه ارشاد به سوی اقامتگاه موقت امام خمینی به حرکت درآمدند. هزاران نفر دیگر از طبقات مختلف مردم نیز از قبل خود را به مقر امام رسانده بودند و به محض نزدیک شدن نخستین گروه رژه روندگان، با فریادهای "درود بر خمینی، سلام بر دانشجو" از آنان استقبال کردند. سرتاسر خیابان دربند تا میدان تجریش از جمعیت موج می زد. دانشجویان مذکور در یک صف دو کیلومتری ساعت ۱۷، به مقابل اقامتگاه امام رسیدند. راه پیمایان شعارهایی چون "فرهنگ استعماری نابود باید گردد، دانشگاه اسلامی ایجاد باید گردد"؛ "فیضیه، دانشگاه، سنگر انقلاب است"؛ "وای اگر خمینی حکم جهادم دهد، ارتش دنیا نتواند که جوابم دهد"؛ "الله اکبر، خمینی رهبر" و "امام مستضعفین منتظر تو هستیم" سر می دادند. در ساعت ۱۷:۳۰، امام در بالکن ساختمان اقامتگاهشان حضور یافتند و در میان احساسات مردم سخنانی را ایراد کردند.

امام خمینی در سخنانشان که در شرایط جاری بسیار تعیین کننده بود برای آنچه به انقلاب فرهنگی موسوم است عبارت "اصلاح

دانشگاه ها" را به کار بردند و فرمودند: «مقصود ما از اصلاح دانشگاه ها چیست؟ بعضی گمان کردند کسانی که دانشگاه ها را می خواهند و می خواهند دانشگاه ها اسلامی باشد این است. این اشخاص توهم کردند.

علوم دو قسم است... یکی اسلامی است، یکی غیراسلامی. از جهتی اعتراض کردند به اینکه علم اسلامی و غیراسلامی ندارد. و... اینها اشتباهاتی است که بعضی می کنند یا خودشان را به اشتباه می اندازند. ... ما می گوییم که در این پنجاه سال یا بیشتر که ما دانشگاه داریم، فراورده های دانشگاه را برای ما عرضه دارید. ما می گوییم که دانشگاه های ما مانع از ترقی فرزندان این آب وخاک است. ... ما می گوییم که دانشگاه ما مبدل شده است به یک میدان جنگ تبلیغاتی... می خواهیم بگوییم دانشگاه های ما اخلاق اسلامی ندارد. دانشگاه ما تربیت اسلامی ندارد، اگر دانشگاه های ما تربیت اسلامی و اخلاق اسلامی داشت، میدان زدوخورد عقایدی که مضر به حال این مملکت است، نمی شد. ... ما می خواهیم یک دانشگاه مستقل درست کنیم و تغییر بنیادی بدهیم که مستقل بشود. وابسته به غرب نباشد. وابسته به کمونیسم نباشد، وابسته به مارکسیسم نباشد.»

در پایان راه پیمایی و پس از سخنرانی امام، دانشجویان قطعنامه ای در ۱۳ ماده قرائت و به تصویب جمعیت حاضر رساندند. در این قطعنامه آمده است: «تداوم انقلاب در گرو انقلاب اسلامی در تمامی زمینه ها در رأس آن انقلاب فرهنگی است که پیروزی آن شرط اصلی موفقیت انقلاب است، لذا ما خواستار گسترش اصیل فرهنگی در تمامی نهادهای آموزشی به خصوص

دانشگاه ها هستیم. اصلی ترین پایگاه فرهنگی امپریالیسم امریکا دانشگاه است و تازمانی که این پایگاه درهم کوبیده نشود نمی توان به عدم حضور امریکا در درون ایران مطمئن بود، لذا با تمام توان سعی در انهدام این پایگاه داخلی شیطان بزرگ خواهیم کرد.»

جلسه شورای انقلاب

درحالی که برخوردهای دانشگاه تهران، به سرعت و با شدت اوج می گرفت و هم زمان راه پیمایی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام به سمت اقامتگاه موقت امام خمینی با استقبال وسیع مردم مواجه بود، جلسه نسبتاً طولانی شورای انقلاب نیز تشکیل شد. براساس تصمیمات این جلسه، اعلام گردید که روز بعد (۲/۲/۱۳۵۹)، اعضای شورای انقلاب و هیئت دولت همراه بنی صدر رئیس جمهوری، به دانشگاه تهران می روند و بنی صدر در

دانشگاه تهران سیاست دولت را درمورد دانشگاه ها و دانشجویان اعلام خواهد کرد؛ ازجمله اینکه دانشگاه ها بتوانند تا ۱۵ خردادماه، امتحانات خود را برگزار کنند و پس از آن، گروهی از اعضای شورای انقلاب و اعضای هیئت علمی دانشگاه ها باهم جلساتی خواهند داشت تا نظام جدید آموزشی را برای سال تحصیلی آینده تدوین کنند.

تجمع مردمی در دانشگاه تهران و لانه جاسوسی امریکا

دانشگاه تهران که روز اول اردیبهشت، (اولین روز دوره کتاب حاضر) تا ساعاتی بعد از نیمه شب، به دلیل خودداری گروه های چپ مارکسیستی (نظیر راه کارگر، پیکار و به طور عمده سازمان چریک های فدایی خلق) از تخلیه ستادهای خویش در دانشگاه، صحنه درگیری و تیراندازی بود با شروع روز دوم اردیبهشت، وضعی به کلی متفاوت یافت. دانشگاه و خیابان های اطراف مملو از مردمی بود که با دعوت قبلی رئیس جمهور و شورای انقلاب، در حمایت از سیاست های نظام درباره عدم حضور گروه های مسلح در دانشگاه ها گرد آمده بودند. روزنامه انقلاب اسلامی این تجمع را یک اجتماع میلیونی توصیف کرد و روزنامه جمهوری اسلامی جمعیت را نزدیک دو میلیون نفر تخمین زد. روزنامه نامه مردم (ارگان حزب توده) نیز جمعیت را صدها هزار نفر توصیف کرد. روزنامه کیهان هم شرکت صدها هزار تن از مردم تهران را گزارش کرد.

این تجمع در دانشگاه تهران در شرایطی برگزار شد که با حوادث سنندج دور جدیدی از درگیری های مسلحانه علیه نظام در کردستان شروع شده بود. این مسئله که صف بندی نیروها و درگیری های دانشگاه همان صف بندی و درگیری های کردستان است بر التهاب حاکم بر فضای تجمع افزوده بود. در فضایی سرشار از احساسات ضد گروه های مسلح به ویژه سازمان مجاهدین خلق و چریک های فدایی خلق که بیشترین درگیری های

دانشگاهی را باعث شده بودند و درحالی که شعارهای سرزنش ضدانقلاب با شعارهای حمایت از امام خمینی، رئیس جمهور و شورای انقلاب همراه بود، بنی صدر با تأکید بر اینکه امروز روز حاکمیت دولت است به سخنرانی

پرداخت و گفت: «شما امروز، در اینجا حاضرید می توانید

شاهد باشید که چه به روزگار این دانشگاه آوردند. هرجا را که

توانستند اموال این خلق و کلاس های این خلق و تأسیسات این خلق را خراب کردند. همین بلندگو را که تا این زمان طول کشید درست بشود خراب کردند. اگر آنها واقعاً می خواستند دانشگاه باز بماند و به کار خود ادامه دهد، چرا اصرار داشتند که این دانشگاه را به سنگر تبدیل کنند، سنگری دربرابر ملت و دربرابر اراده ملت. ما این سنگرهایی که دربرابر ملت ما ساخته بشود سنگرهای شیطان تلقی می کنیم و بدون ترحم آنها را درهم می کوبیم. ... این محیط جای سنگربندی ها و چماق کشی ها نیست.»

بنی صدر در پایان سخنرانی خود از مردم دعوت کرد برای پاسخ گویی به توطئه های امریکا به مقابل لانه جاسوسی بروند. در مقابل لانه جاسوسی، حجت الاسلام موسوی خوئینی ها، درباره وضع دانشگاه ها و ضرورت تغییر بنیادی نظام آموزشی سخنرانی کرد. پس از آن اجتماع کنندگان آنجا را ترک کردند.

ج) پس لرزه در شهرستان ها

آنچه در دانشگاه تهران به عنوان محور اصلی درگیری های دانشگاه روی داد، درواقع سرانجام درگیری های دانشگاهی را تعیین کرد. وضع دیگر دانشگاه های شهر تهران نیز هم زمان، بدون درگیری حادی به وضعیت نهایی مورد نظر نظام (تخلیه ستاد گروه های مسلح و استقرار کامل حاکمیت نظام) نزدیک گردید. این وضع در بسیاری شهرستان ها هم تکرار شد، هرچند در برخی از مراکز دانشگاهی شهرستان ها با درگیری همراه بود. به این ترتیب، درحالی که دانشگاه تهران در روزهای اول و دوم اردیبهشت، صحنه اصلی و نقطه پایان حوادث اخیر بود، در تعدادی از مراکز دانشگاهی شهرستان ها، این وقایع با پیامدهای حوادث اخیر تا چند روز تداوم یافت.

در بعضی شهرها، بدون آنکه پای مرکز آموزش عالی شهر در کار باشد، موافقت و مخالفت با تعطیلی ستاد گروه ها در دانشگاه ها، باعث تحرکات و گاه درگیری های جدی بین جریان های مختلف شد؛ ازجمله در آمل، تظاهراتی که یک گروه کمونیستی در ساعت ۶ بعدازظهر شروع کرد، سرانجام به درگیری بین مخالفان و موافقان سازمان مجاهدین خلق انجامید.

در ملایر به جای درگیری دانشجویی، در درگیری بین دو گروه از دانش آموزان دختر (انجمن اسلامی و جنبش مجاهدین خلق) دبیرستان انقلاب ملایر ۸ نفر مجروح شدند.

در شیراز که یکی از وسیع ترین درگیری های مربوط به دانشگاه ها را پشت سر گذاشته بود هم زمان با تحولات دانشگاه تهران، درگیری ها و برخوردها در حدی وسیع ادامه یافت به طوری که کیهان درباره آن نوشت: در زدوخوردهای دانشجویان مخالف در دانشگاه شیراز بیش از ۶۰۰ نفر مجروح شدند و به بیش از ۵۰ خانه خساراتی وارد شد. حدود ۲۰ نفر از مجروحان دانشگاه شیراز از افسران و درجه داران شهربانی بودند که در ساعات آخر درگیری، به منظور جداسازی مداخله کردند و

مجروح شدند. در توضیح حدت صف بندی مسائل دانشگاه شیراز، متن پیام های آیت الله سیدعبدالحسین دستغیب امام جمعه شیراز و آیت الله ربانی شیرازی به مناسبت انقلاب فرهنگی و نابودی نظام استعماری حاکم و حمایت از اقدام دانشجویان مسلمان به وضوح نشان می دهد موضوع از یک درگیری دانشجویی فراتر رفته و درواقع انعکاس یک برخورد ملی در سطح شیراز مطرح بوده است.

در کرمانشاه، درگیری ها هم زمان با درگیری های دانشگاه تهران تا ساعت ۳ بامداد، طول کشید و در آن ۲۴ نفر مجروح شدند که ۹ تن آنان از مأموران شهربانی بودند.

در زاهدان، حدود ۶ هزار نفر به منظور پاک سازی دانشگاه و مدارس عالی درحالی که پیشاپیش آنان استاندار و دادستان انقلاب و روحانیون اهل تشیع و تسنن در حرکت بودند از مسجد جامع شروع به راه پیمایی کردند. در دانشگاه بلوچستان در ساعت ۱۲، درگیری شروع شد. این درگیری ابتدا با سنگ باران جمعیت از داخل دانشگاه و درمقابل استفاده از چوب و سنگ توسط مردم شروع و به تیراندازی کشیده شد. با گذشت یک ساعت، درحالی که یک نفر کشته شده و حدود ۴۰ تن مجروح شده بودند، بالاخره دانشگاه دراختیار مردم قرار گرفت.

در اهواز نیز حوادث با درگیری توأم بود. در مطبوعات تعداد کشته شدگان این درگیری ها ۵ تن و تعداد مجروحان ۹۸ تن گزارش شده است.

حوادث دانشگاه گیلان نیز با ضایعات و خسارات انسانی همراه بود. این دانشگاه جزو معدود مراکز آموزش عالی بود که دانشجویان هوادار گروه های مسلح حتی پس از تجمع دوم اردیبهشت دانشگاه تهران، حاضر به تخلیه ستادهای خود نشدند. چنین مواضع سرسختانه ای ناشی از برداشت گروه های چپ مارکسیستی از موازنه قوای شهر و منطقه بود که براساس آن، آنها نوعی صف آرایی شدید را طراحی کرده بودند. دراین میان، تعطیلی اکثر دانشگاه ها و آزاد بودن نیروهای هوادار دیگر نقاط برای کمک به معدود مراکز آموزشی باقیمانده نیز مزید بر علت بود. در طرف مقابل (موافقان فعال نظام در شهر رشت) نیز وضعی مشابه حکم فرما بود و موقعیت آنان با ورود هادی غفاری چهره معروف تظاهرات ها و راه پیمایی های قبل و بعد از انقلاب، تقویت شد. وجود چهره های انقلابی باسابقه شهر چون ابوالحسن کریمی (دادستان) و علی انصاری (استاندار) نیز که در سطح شهر شهرتی چون شهرت هادی غفاری در سطح کشور داشتند و در صف مقابل وجود گروه های سرسختی چون سازمان چریک های

فدایی خلق حدت و شدت درگیری ها را پیشاپیش محتمل می کرد.

البته به گزارش ژاندارمری، از قبل مشخص بود که با ورود نیروها و هواداران گروه های چپ از دیگر شهرها، وزنه و کفه گروه های

مذکور در رشت سنگین تر شده است. درواقع، قطع اخبار در ساعت ۲۲:۱۵ و حضور چهره هایی چون انصاری استاندار گیلان، همراه حجت الاسلام

هادی غفاری و ابوالحسن کریمی دادستان انقلاب اسلامی گیلان، بر صفحه تلویزیون استان و پیام به مردم گیلان و تقاضا از آنان برای آمدن به خیابان ها و ممانعت از به آتش کشیدن نهادهای انقلابی، نشان دهنده

وخامت اوضاع و جدیت سرسختانه دو طرف در رسیدن به مقصود بود که افزایش خسارات را درپی داشت. به گزارش خبرنگار

ص: ۹۱

کیهان: «مردم با شنیدن پیام استاندار به خیابان تختی ریختند و با ورود آنان گروه های مخالف متفرق شدند و خیابانی که دراثر آتش زدن لاستیک و موانع دیگر بسته شده بود، باز شد.» یادآوری می شود در خیابان تختی نیز ساختمان جهاد سازندگی محاصره شده و مورد هجوم قرار گرفته بود و پاسداران مستقر در ساختمان جهاد اقدام به تیراندازی کردند. آخرین وضعیت دانشگاه

گیلان در گزارش سپاه رشت چنین ذکر شده است: «دانشگاه گیلان در دست مردم و انجمن اسلامی می باشد.» این درحالی است که در طول درگیری های دانشگاهی دانشگاه گیلان، درگیری های دیگری در این شهر روی داد که به نوشته مطبوعات ۷ کشته و بیش از ۸۰ مجروح به جای گذاشت.

د) تشکیل شورای انقلاب فرهنگی

مسائل مربوط به چگونگی تشکیل شورای انقلاب فرهنگی خارج از بازه زمانی کتاب حاضر است، در اینجا فقط اشاره می شود که با تصمیم شورای انقلاب، دانشگاه ها در ۱۵ خرداد ۱۳۵۹، تعطیل شد و ۸ روز بعد، امام خمینی در ۲۳ خرداد ۱۳۵۹، فرمان تشکیل ستاد انقلاب فرهنگی را صادر کردند. ازنظر بسیاری از هواداران نظام، متعاقب تب وتاب های گسترده ناشی از حرکت انجمن های اسلامی، آغاز حرکتی نهادمند برای ساماندهی و همگام سازی دانشگاه با انتظارات جامعه اسلامی بارقه امیدی به شمار می رفت.

شورای انقلاب فرهنگی موظف بود زمینه های تحول و اسلامی شدن دانشگاه ها و دگرگون سازی شرایط را ایجاد کند. نخستین اعضای شورای انقلاب فرهنگی که با فرمان امام تعیین شدند، عبارت بودند از: آقایان ربانی املشی، محمدجواد باهنر، جلال الدین فارسی، شمس آل احمد، حسن حبیبی، عبدالکریم سروش و علی شریعتمداری.

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی این ترکیب را ترکیب مناسبی در آن زمان شمرده است. وی معتقد بود: «با انقلاب اسلامی واقعاً جامعه ما باید عوض شود. ... پس در مواد درسی، در روش تحصیلی، در استاد و در زمان تحصیل و در رابطه محصل با مردم و رابطه دانشجو با استاد، باید روی همه این مسائل کار شود.»

۴. بحران در تعاملات و مناسبات نیروهای سیاسی داخلی اعم از جریان های داخل جناح های حکومتی و خارج از آن

اشاره

همان گونه که ذکر شد در دوره زمانی کتاب حاضر، ایران با دو بحران خارجی بسیار مهیب رویارو بود: اول، بحران مربوط به امریکا که بزرگ ترین پایگاه سیاسی نظامی

خود در منطقه را با پیروزی انقلاب اسلامی از دست داده و سپس در ماجرای لانه جاسوسی تحقیر شده بود. دوم، بحران مربوط به رژیم عراق که دیکتاتوری حاکم بر آن درپی تحقق منافع و مطامع خویش برآمده بود. علاوه براین، تحرکات مسلحانه گروه های سیاسی ضدانقلاب در مناطق کردنشین که با هدف براندازی و تجزیه طلبی انجام

می شـد، نظام را با بحران تهدیدکننده دیگری مواجه کرده بود. هم زمان با این مسائل تحولات منجر به تعطیلی دانشـگاه ها نیز بحران دیگری را شکل داده بود. علاوه بر بحران های مذکور، نظام جمهوری اسلامی همچنین در تعاملات و مناسبات نیروهای سیاسـی داخلی خـود نیز بـا بحران مواجه بود. قبـل از پرداختن به این موضوع مهم، ذکر این نکته ضـروری است که همه اینهـا، درحالی است که نظام جمهوری اسلامی در شرایط دوران گذار و در وضعیت دوگانه قرار دارد.

الف) وضعیت دوگانه در دوران گذار

البته این امری طبیعی است که در دوران گـذار پس از انقلاب که نظـام جدیـد هنوز به مرحله اسـتقرار قطعی و ثبـات طبیعی و قانونی خویش نرسیده است، وضـعیت دوگانه پدیـد بیایـد. مقصود از وضـعیت دوگانه این است که گرچه نظام جدید به طور رسمی و حقوقی تأسیس شده است، اما هنوز پتانسیل ناشی از

وضعیت انقلابی نیرومند است و به رفتار انقلابی افراد و جریان های سیاسی و اجتماعی (اعم از مخالفان یا موافقان نظام جدید) می انجامد. آنان با نوع رفتار انقلابی فعالیت می کنند و به طور کامل در یک چرخه منظم قانونی و عقلانی قرار نمی گیرند.

بنابراین، وضـعیت دوگانه این مقطع، یعنی امتزاج وضعیت انقلابی و استقرار حاکمیت قانونی نظام جدید، در هر انقلابی طبیعی است و بحران هـای مختلف از پیامـدهای طبیعی این دوره گـذار است که بایـد به تدریـج حـل وفصـل شود، امـا ایران انقلابی، همـان طورکه ذکر شـد علاوه براین، بایـد با دو بحران خارجی بسـیار مهیب هم مقابله می کرد. البته این عرصه مهیب به وجود آمده در سیاست خارجی، ماهیتی داشت که خودبه خود در داخل و حتی در سطح منطقه ای،

باعث افزایش مشروعیت و اعتبار انقلاب و نظام نوپا می گردید، تاجایی که به صورت عرصه ای برای رقابت

جریان های سیاسی داخلی در راه کسب مشروعیت بیشتر درآمد، اما درهرحال، مشکلات ناشی از آن نیز بسیار عظیم بود.

در دوره زمانی کتاب حاضـر، نظام جمهوری اسلامی در وضعیتی دوگانه قرار داشت. نظام علاوه بر پیدایش ازطریق مشروعیت انقلاب در ۱۲ فروردین ۱۳۵۸، رسـمیت و مشـروعیت قانونی و حقوقی نیز یافته و با اتکا به مشـروعیت سیاسی بالای حاصل از ظرفیت انقلابـی و حقوقی، پی درپی نهادهـای قـانونی خود را تأسـیس یا پایه ریزی می کرد. ازجمله قبل از دوره کتاب حاضـر همه پرسـی قانون اساسـی و انتخابات ریاست جمهوری و مرحله اول انتخابات اولین دوره مجلس قانون گذاری انجام شد و این مجلس با برگزاری مرحله دوم انتخابات در دوره کتاب حاضـر رسـمیت یافت. نهادها و سازمان ها و ارگان های قوه قضائیه نیز درحال شکل گیری و استقرار بود، اما از سوی دیگر، پس لرزه های انقلاب نیز هنوز نیرومند بود و بسیاری از تشکل ها به طور آشـکار و پنهان مسلح بودنـد. بسیاری از ساختمان ها و امکانات دولتی دراختیار گروه های سیاسـی رسـمی و غیررسـمی قرار داشت. در این اوضـاع، مطالبات سیاسـی نیرومنـدی وجود داشت که نظام قادر یا مجاز به جـذب و پاسـخ مساعـد به آنها نبود، بنابراین مطالبات مزبور بلاتکلیف مانده و عرصه

سیاسی را دستخوش بحران می کرد و به این ترتیب بحران مشارکت، هم در جناح بندی حکومتی و صف بندی نخبگان نظام جدید و هم در صف بندی جریان های عرصه سیاسی کلی کشور هرروز تهدیدکننده تر از پیش خود را نشان می داد.

در ادامه، ذیل دو عنوان "تعیین تکلیف در خیابان به جای مجاری قانونی" و "جناح بندی حکومتی" گوشه ای از پیچیدگی های خاص این دوره ذکر می شود. البته خواننده از مراجعه به متن کتاب، به هیچ وجه بی نیاز نیست.

ب) تعیین تکلیف در خیابان به جای مجاری قانونی

علاوه بر مناطق کردنشین که مرکز اصلی بحران و درگیری بود، در بعضی از شهرهای کشور ناآرامی هایی روی می داد که هرچند برخی از آنها واکنش به حوادث کردستان بود، ولی روی هم رفته حاصل تقابل گروه ها و جریان های مدافع و مخالف نظام در وضعیت

دوگانه کنونی به شمار می آمد. به عبارت دیگر، در این دوره انواع تحرکات غیرقانونی را از گروه های مخالف یا موافق حکومت می توان انتظار داشت. دراین میان انگیزه های غیرسیاسی نیز مجال بروز می یافت و هم اکثریت طرف دار نظام و هم اقلیت مخالف آن، هر دو دسته، باتوجه به شرایط و زمینه های به وجودآمده آن گونه که می توانستند و می پسندیدند برای پیشبرد اهداف خود به هر شیوه و هر اقدامی متوسل می شدند. یکی از معضلات حاصل از این شرایط، تعیین تکلیف در خیابان به جای تعیین تکلیف در نهادهای قانونی بود که به دلیل استقرارنیافتن نظام قانونی یا استحکام نداشتن آن مرتباً روی می داد. نکته دیگر اینکه در درگیری هایی که در وضعیت (دوگانه) کنونی در شهرهای مختلف ایجاد می گردید، اغلب یک طرف گروه های مخالف و گاهی محارب و طرف دیگر موافقان نظام جدید که بیشتر خود را حزب الله می خواندند قرار داشتند. دراین میان، مسئولان رسمی قضیه را بزرگ تر و فراتر از حدود توانایی و اختیارات خود می دیدند. علاوه براین، بلاتکلیفی نهادهای قانونی که هنوز هم استقرار قطعی نیافته و ناتوان بودند نیز گاهی آشکار می گردید. دراین زمینه چند نمونه در ادامه ذکر می شود:

در زاهدان در ۱۹/۲/۱۳۵۹، تعیین تکلیف کتابخانه مسجد جامع که دراختیار هواداران سازمان مجاهدین خلق بود به صورت درگیری خیابانی انجام شد.

نمونه ای دیگر، همین روز در بابل روی داد. مطابق اطلاعیه حزب توده ایران (شاخه بابل)، هنگامی که ۴ نفر از هواداران حزب در این شهر مشغول نصب پوسترهای تبلیغاتی بودند، هدف حمله قرار گرفتند. عاملان این درگیری، وابسته به گروهک های مائوئیستی بودند.

در بروجرد، مطابق گزارش شهربانی این شهر، «از ساعت ۱۶ روز جاری مورخ ۱۲/۲/۱۳۵۹، مردم شهر بروجرد برای مشاهده جنازه پاسدار حجت الاسلام بیرانوند که در درگیری سنندج شهید [شده و پیکر وی را] به آن شهرستان آورده بودند به سردخانه بیمارستان رفته و پس از

مشاهده جنازه تهییج شده و به خیابان آمده و تعدادی از دکه های کتاب فروشی و نوارفروشی مسیر خیابان ها را به آتش کشیده و شعارشان نیز "مرگ بر

فدائی" بوده است. درحال حاضر جمعیت در نقاط مختلف شهر اجتماع کرده و وضع عادی نمی باشد.»

در خرمشهر، به دنبال وقوع انفجار در دو کتاب فروشی این شهر، سپاه پاسداران خرمشهر اطلاعیه ای منتشر کرد. متن اطلاعیه بدین شرح است: «در ساعت ۲ بامداد ۶/۲/۱۳۵۹ و در ساعت ۴:۱۰ بامداد روز ۸/۲/۱۳۵۹، کتاب فروشی های نسیم و اعتماد خرمشهر به دست آتش افروزان منفجر شد. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر ضمن اعلام انزجار از این گونه اعمال ضدانسانی این اقدامات را در این شرایط حساس تشدید بحران های داخلی تلقی کرده و معتقد است زیان های جبران ناپذیری بر مبارزات ضدامپریالیستی خلق مسلمان ایران می زند و همچنین اعتقاد دارد این انفجارات به مثابه انحراف اذهان عمومی از اقدامات ضدانقلاب در منطقه خوزستان می باشد. لذا این سپاه عاملان این گونه انفجارها را توطئه گر و آب به آسیاب ریزان ضدانقلاب می داند. براین اساس است که با آنان به گونه ضدانقلاب برخورد می کند. سپاه پاسداران خرمشهر از کلیه برادران و خواهران عزیز خرمشهر تقاضا دارد چنانچه درباره عواملی که در این گونه بمب گذاری ها شرکت می کنند اطلاعی دارند اطلاعات خود را دراختیار سپاه پاسداران خرمشهر قرار دهند.»

مصطفی میرسلیم معاون سیاسی وزارت کشور و سرپرست شهربانی جمهوری اسلامی، در یک گفت وگوی اختصاصی با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی گفت: «ما برای مردم این مملکت که حزب الله

را تشکیل می دهند احترام قائلیم و نیازمند همکاری آنها هستیم و از مردم می خواهیم

که اجازه ندهند کسانی از این اسم مقدس (حزب الله) سوءاستفاده بکنند و آبروی ملت قهرمان ما را که حزب الله واقعی هستند ببرند.» وی یادآور شد: «درصورتی که اجتماع یا راه پیمایی با مجوز کتبی وزارت کشور انجام می گیرد هیچ گونه دخالت [و] ممانعتی به عمل نیاورند و اگر خلافی از شرکت کنندگان (گروه های سیاسی) مشاهده شد رسیدگی به آن تخلف را به عهده مقامات مسئول مملکتی و مأمورین انتظامی بگذارند.» میرسلیم درعین حال افزود: «حزب الله اکثراً از مردم هستند که به مناسبت شعارهای نامناسب و اهانتی که ازسوی گروه های سیاسی به اصول و عقاید آنها می شود

تحریک شده از خود عکس العمل نشان می دهند.» سرپرست شهربانی همچنین یادآور شد: «مسلماً عده ای از عناصر ضدانقلاب سعی می کنند که به این گونه درگیری و اغتشاش دامن بزنند تا حالت بی نظمی در جامعه شکل بگیرد و ارگان های مسئول دولتی مختل شود. همچنین احتمال دارد عده ای از همین عناصر ضدانقلاب در جمع گروه های سیاسی رفته و از دو سو موجب درگیری و تحریک مردم شوند، لذا آگاهی و هوشیاری باید ازطرف گروه های سیاسی و مردم، هر دو صورت گیرد.»

در همین زمینه، آیت الله بهشتی در پاسخ به سؤال یکی از خبرنگاران خارجی درباره انبوه جمعیت در خیابان ها (حزب الله) و دانشجویان درگیر در قضایای انقلاب فرهنگی، گفت: «آیا فکر می کنید که تشکیلات سیاسی به نام حزب الله در ایران وجود

دارد، این اولین و بزرگ ترین اشتباه

ص: ۹۵

شما و بسیاری از افراد دیگر است. تشکیلات خاصی به نام حزب الله وجود ندارد، این همان میلیون ها نفری هستند که توی خیابان ها، انقلاب را به ثمر رساندند و اکنون یک اقلیت کوچک با آنها درگیری پیدا کرده و آنچه دیدید یک نمونه از این درگیری بود، اما وظیفه ما این است که کوشش کنیم جلوی این درگیری ها را بگیریم و این کار را خواهیم کرد.» وی افزود: «طبیعی است که ما درارابطه با هر انسان آسیب دیده و مصدومی در این جامعه نگران و ناراحت خواهیم بود و به دلیل همین ناراحتی بیشتر تلاش خواهیم کرد که کنترل شدیدتر و قوی تری بر این رویدادها داشته باشیم، اما آنچه رخ داد، قصه معارضه میان یک تشکیلات سیاسی با یک تشکیلات سیاسی دیگر نبود، قصه معارضه یک تشکیلات سیاسی کوچک با یک اکثریت و یک ملت بود.»

آیت الله بهشتی پیش تر در مصاحبه ای دیگر (۳/۲/۱۳۵۹)، تأکید کرده بود: «صریحاً اعلام می کنیم

که ما همچنان برای حفظ آزادی های

اساسی خواهیم کوشید، ولی اگر دیگران بحران ایجاد کردند، هر کسی می داند که در بحران ها نمی شود همه آزادی های اساسی را حفظ کرد. از همه کسانی که به این آزادی ها ارج می نهند و علاقه مندند، صمیمانه دعوت می کنیم که [از] بروز بحران ها قبلاً جلوگیری کنند. اگر نسل نوجوان و جوان ما و اگر

روشن فکران و همه مردم ما دوست دارند و مصمم اند که انقلاب با حفظ آزادی های اساسی راه خود را ادامه دهد، همه کوشش کنند تا بحران ها پیش نیاید، وقتی یک گروهی با استفاده از ساختمان دولت و از خیابان های کنار دانشگاه ها برای سنگربندی مسلحانه علیه اجرای تصمیم شورای انقلاب استفاده می کند، این بحران به وجود می آید.»

در دزفول هم در محل اقامت آیت الله آذری قمی انفجاری روی داد که هرچند تلفات جانی نداشت، ولی باعث وحشت ساکنان اطراف محل انفجار گردید. این حادثه نشانه ای از جدی بودن اعتراضات نیروهای فعال هوادار انقلاب به نوع برخورد ملایم آیت الله آذری قمی با مفاسد سرمایه داران و وابستگان رژیم گذشته تلقی شد. گفتنی است این نظر رایج و شایع بود که علت انفجار، همان علت اعتراضات عمومی در دزفول بود و در این ماجرا سپاه دزفول نیز در کنار معترضان قرار داشت. سخنان خود آقای آذری قمی نیز که در رأس هیئتی برای رسیدگی به پرونده های دادسراها و دادگاه های انقلاب خوزستان به این استان سفر کرده بود مؤید این فرض است. وی اعلام کرد: در دزفول به دنبال بررسی پرونده افرادی که مشمول عفو امام هستند برای آزادی آنها با مشکلاتی روبه رو شده ایم که متأسفانه این مشکلات از بعضی ارگان های انقلابی ایجاد شده است.

یادآوری می شود، تعلقات ضدسرمایه داری و حمایت از طبقات محروم در این شرایط، اختصاصی به جریان های چپ مارکسیستی و سوسیالیستی غیرمذهبی نداشت، بلکه بخش عمده ای از نیروهای مذهبی هوادار نظام و انقلاب اسلامی ازجمله نیروهای سپاه نیز چنین تعلقات و خصلت هایی بروز می دادند و آن را به طور اساسی جزء انقلابی گری و وفاداری به آرمان های انقلاب می دانستند. بعضی نیز این گرایش ها را منفی و مذموم می شمردند. به خصوص در محیط های محدود که ارتباط بین

افراد وسیع است، امثال تحرک یادشده ازطرف نیروهای انقلابی مذهبی، صرف نظر از زیان زدن به نظام، درواقع جریان های چپ غیرمذهبی را به نوعی از زمره مدعیان اصلی مطالبات اجتماعی به حاشیه می راند و هواداران را از آنها جدا می کرد و این برای نظام تازه تأسیس عاملی برای افزایش مشروعیت سیاسی و انقلابی بود. این اقدام انتقاد دیگران را هم درپی داشت.

نمونه دیگر، از نشریه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق ذکر می شود. این نشریه در شماره ۵۹ خود (۳۱/۲/۱۳۵۹) گزارشی درج کرده است که نشان دهنده وضعیت استقرار حاکمیت نظام و نیز میزان توقع و زیاده خواهی های گروه های مدعی مخالف آن می باشد. حتی صرف درج هوادارانه این گزارش در ارگان یک گروه سیاسی، خود تأییدی است بر آنچه درباب وضعیت دوگانه (جنبشی ساختاری) کنونی ذکر شد. در این وضعیت رفتارها نه براساس استقرار نظام بلکه مقدم بر آن براساس گرایش های آرمان خواهانه موسوم به انقلابی گری، انجام می گیرد. براساس گزارش این نشریه، در میاندوآب یک مراسم محاکمه و اعدام، خارج از حوزه اقتدار دولت و نظام انجام شده است. صرف نظر از اینکه دلیل اصلی اعدام چه بوده است این گزارش هم درجهت نمایش قدرت گروه های مسلح مخالف نظام و هم در جنبه تظاهر به نوعی اصول گرایی مقدم بر تعلقات قومی و گروهی با جهت گیری تبلیغاتی واضحی همراه است. متن کامل گزارش بدین شرح است: «امروز [دوشنبه ۲۲ اردیبهشت ۱۳۵۹]، در شهر میاندوآب حدود ۸۰۰۰ نفر از اهالی شهرها و روستاهای مختلف گرد آمدند تا شاهد محاکمه ۲ تن از پیشمرگان باشند. افراد فوق به جرم قتل یک هم وطن ترک میاندوآبی محاکمه و به اعدام محکوم شدند. حکم اعدام در ساعت ۳ بعدازظهر، در باغ خانه پیشاهنگی به اجرا درآمد. محاکمه توسط نیروهای سیاسی کردستان (حزب دمکرات) صورت گرفت. طبق اطلاع رسیده، افراد مزبور از پیشمرگه های حزب دمکرات بوده اند. اقدام انقلابی نیروهای جنبش مقاومت درزمینه مجازات افراد فوق باعث تحکیم هرچه بیشتر وحدت مبارزاتی خلق ترک و کرد شد و درعین حال نشان داد که جنبش مقاومت کردستان، هرگونه تجاوز به جان و مال زحمت کشان را به ویژه ازسوی افراد پیشمرگه به شدیدترین وجه مجازات می کند.» تأمل در حادثه یادشده، نشان می دهد که در این وضعیت دوگانگی انقلاب نظام به قوت وجود داشته است. در این شرایط، دادگاه انقلاب نظیر هر ارگان انقلابی دیگر پرمشغله بوده و در جنبه های متعدد و مختلفی به ناچار بایستی فعال می بود.

گفتنی است در موقعیتی که در ابتدای پیدایش نظام جدید، نهادها و ارگان های حکومتی وجود ندارد، پیدایش ارگان های انقلابی چون دادگاه انقلاب در هر انقلابی، طبیعی است، زیرا حاکمان جدید هنوز هیچ گونه سیکل قانونی برای حفظ امنیت و سرکوب متجاوزان به حقوق مردم و... ندارند، اما هرچه از پیدایش نظام جدید می گذرد، توقع شکل گیری منطقی و ایجاد روند قانونی مجازات ها

بیشتر می شود.

ج) جناح بندی حکومتی

همان طورکه پیش تر ذکر شد، تصمیم قطعی همه جناح های نظام بر حل مقتدرانه قضایای اخیر کردستان قرار گرفت. البته این امر از فروردین ماه ۱۳۵۹ شروع شده بود و در اردیبهشت ماه این سال (دوره کتاب حاضر) ادامه یافت. دراین میان، جایگاه بنی صدر در موضع فرماندهی کل قوا و مشی وی در همراهی با کل نظام در موضوعات کردستان و دانشگاه ها، موقعیت خوبی در افکارعمومی برای وی به وجود آورد.

همچنین از اولین روزهای دوره کتاب حاضر که در واکنش به اقدامات امریکا، در ایران وجه تبلیغی و جنگ روانی قضیه به نحوی پررنگ مدنظر قرار داشت و مسئولان کشور به تقویت اراده عمومی درجهت مقاومت علیه اقدامات امریکا می پرداختند، مصاحبه های رادیو تلویزیونی بنی صدر این جنبه را نیز دربرمی گرفت. وی یک بار از افشای سندی خبر داد و به گونه ای به توضیح و تحلیل آن پرداخت که نمونه ای از اقدامات توطئه آمیز امریکا علیه نظام جدید را نشان می داد. این سند درواقع یادداشت سال گذشته برژینسکی بود (۶ اوت ۱۹۷۹ ۱۵/۵/۱۳۵۸) که در آن اظهار کرده بود باتوجه به مبهم بودن آینده ایران، امریکا باید با تمام گرایش های سیاسی تماس بگیرد. بنی صدر تأکید کرد که این سند، خیلی چیزها را برای مردم روشن می کند.

بنی صدر در ۲۴ اردیبهشت نیز در گفت وگو با صداوسیما، برخوردی تند با مسئله امریکا نشان داد. وی ضمن بررسی مسائل کردستان و ارتش، درباره امریکا گفت: همین امروز صبح، از امریکا یک کسی که به اطلاعاتی دست یافته بود به من تلفن کرد و گفت که ۹۶ امریکایی را اینها در مناطقی پیاده کرده اند و قرار است تا دو هفته دیگر

خراب کاری هایی بکنند و شلوغی هایی در شهرهای ایران به وجود بیاورند، ۲ هلیکوپتر به بختیاری آمده و برای کردها هم اسلحه آورده است و ۱۹ ایرانی که سال ها در امریکا بوده اند روانه ایران شده اند برای اجرای این کار.(۱) اینها اطلاعات است و مقاماتی که مسئولیت امنیت کشور را دارند و حالا باید از یک رهبری طبق موافقت امام پیروی بکنند باید دنبال آن بروند و آن را پیدا و خنثی کنند.

منظور بنی صدر از کسی که طبق موافقت امام مسئولان امنیت کشور باید از او پیروی بکنند، خودش بود. ذکر این نکته ضروری است که یکی از مشکلات بنی صدر این بود که برخی از نیروهای انقلاب پس از یک دوران شیفتگی به وی، به کلی از او ناامید شده بودند، تاجایی که حتی سفارش امام نیز آنها را به تبعیت مورد نظر بنی صدر وادار نمی کرد. در اینجا بنی صدر می خواست با استفاده از حمایت های امام مشکلات خود را حل کند، اما چون رفتار بنی صدر هرروز از چارچوب خط امام دورتر می شد، وی قادر به جذب نیروهای فعال طرف دار نظام و خط امام نبود.

در طول حوادث و درگیری های دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور نیز بنی صدر می کوشید

۱- ******* در واکنش به اظهارات بنی صدر رادیو امریکا روز بعد (۲۵/۲/۱۳۵۹)، اعلام کرد: «در واشنگتن سخنگوی ریاست جمهوری امریکا گفت: هیچ گونه حقیقتی در این موضوع وجود ندارد و چنین اتهامی بی اساس است.»

به عنوان رئیس جمهور و رئیس شورای انقلاب رونـد حوادث و تحولاـت را تاجایی که امکان دارد به دلخواه و مطابق مصالح مورد نظر خویش مهار کند و پیش ببرد. این شیوه در همان روزی که درگیری دانشگاه تهران روی داد از نخستین ساعات روز تـا اواخر شب، به طور محسوس وجود داشت، البته در صـحنه عمـل، حوادث و تحولاـت در ادامه رونـدی پیش می رفت که نه تنها از اختیار رئیس جمهور، بلکه از عهده هر مقام رسـمی دیگر نیز خارج بود. در نخستین ساعات روز، دفتر رئیس جمهور در اطلاعیه ای با امضای "رئیس جمهور منتخب مردم ابوالحسن بنی صدر"، اعلام کرد: تا صبح سه شنبه،

هیـچ نیازی به اجتماع مردم نیست اگر ضـرورت اقتضا کرد که مردم گرد آینـد موضوع به اطلاع عموم خواهـد رسـید. بنابراین هرگونه اجتماع و ایجاد درگیری در دانشگاه ها و خارج آن عملی ضدانقلابی تلقی می شود.

صدای جمهوری اسلامی ایران در ساعت ۱۰ بامداد، اعلام کرد: «هم اکنون

دکتر بنی صدر رئیس جمهور، در تماس با صداوسیمای جمهوری اسلامی از

کلیه کسانی که خود را پیرو انقلاب اسلامی می دانند خواست خیابان های اطراف دانشگاه تهران را تخلیه کنند. ایشان افزودند همگی بدون استثنا باید امروز، مراکز خود را در دانشگاه ها تعطیل نموده و گروه ها آنجا را ترک کنند.»

بنی صـدر همچنین در یـک مصاحبه رادیو تلویزیونی شـرکت و اظهار کرد که ابتکارعمل با وی بوده است و بایـد باشـد. وقتی شب هنگـام نیز بنی صـدر در پیـامی خطـاب به مردم تهران به اجتمـاع کننـدگان داخل دانشـگاه تهران اخطار کرد که دست از زدوخورد بردارند، مشخص شد هیچ یک از دو طرف به حرف هیچ مقام رسمی گوش نمی کنند.

به طورکلی در این حوادث، صف بندی ها و مواضع گروه های مختلف در حمایت تصریحی و تلویحی از یک طرف درگیری یا تکیه بر میانجیگری و آشتی جویی برای دو طرف روشن گردید و گروه ها و جریان های مختلف به تناسب، به اعلام مواضع پرداختند. نکته قابل توجه این است که کلیه گروه های مخالف نظام در روند تحولات دانشگاه ها، مخالفت خود را به صورت مقوله ای ضـدامپریالیستی ارائه می دادنـد. آنهـا ضـمن اعلاـم مخـالفت مجـدد خود بـا امپریـالیسم در متهم کردن طرف مقـابل خویش یعنی نظـام و هواداران آن به سـازش یـا همـدستی بـا امپریالیسم اشتراک عمل داشـتند. از سوی دیگر، تمام جریان های وابسته به نظام بالطبع از روند جاری، حمایت و حتی بر لزوم آن تأکید می کردند، اما دراین میان جریان وابسته به بنی صدر در معرکه ای گرفتار شده بود که اگر حرکت می کرد سـقوط مشـروعیت بود و اگر همراهی می نمود پیشـروی های طبیعی جناح رقیب را نمی توانست تحمل کند.

بـا ماجرای حمله طبس و تحولات مربوط به موضوع گروگان های امریکایی، موضوع مهم سومی بر مسائل عمـده جاری، یعنی درگیری دانشگاه ها و درگیری های کردستان اضافه شد. هر سه این مسائل، خودبه خود به بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده عالی نیروهای مسلح مربوط می شد. علاوه براین سه موضوع، درگیری های

مربوط به جناح بنـدی موسوم به (لیبرال خط امام) در داخل حاکمیت نیز برای بنی صـدر از عمده ترین مشـکلات محسوب می شد. بنی صدر در ماجرای

کردستان در کلیات بـا جنـاح دیگر حکومت و نیروهـای انقلابی خط امام و وفادار نظام همسو بود. در ماجرای دانشگاه ها از جنبه ای که تعـدادی از جریـان های مخالف وی در دانشـگاه ها تضـعیف و حـذف می شدنـد، با جناح دیگر همسو بود، اما به دلیـل اینکه ابتکارعمل در دانشگاه ها با آن دسته از نیروهای دیگر نظام بود که با وی نیز اختلاف تفکر و خط مشـی داشـتند، وضع دوگـانه ای را درپیش روی می دیـد و برای فائق شـدن بر این دوگانگی و سوار شـدن بر امواج حرکت مربوط به آن می کوشـید. موضوع حمله امریکـا برای بنی صـدر فرصتی بود تـا برای پیروزی بر جناح رقیب و نیروهای مخالف خویش در درون نظام نیز تلاش بیشتری کند. این تلاش که جنبه هایی از نقض وفاداری به نظام را نیز همراه داشت با خصـلت هایی از بنی صدر نظیر کیش شخصـیت آغشـته بود و ویژگی فرصت طلبی خاص بنی صدر و اسـتفاده ابزاری از حادثه ملی مربوط به کل نظام و انقلاب برای اقتـدار خود و تضـعیف رقبا، در آن آشـکار بود. بنی صدر تهدید حمله نظامی امریکا را یک فرصت می شـمرد و می کوشـید با استفاده از فضای ناشی از ماجرای طبس به حل موضوع اصلی خویش یعنی تعیین تکلیف با جناح رقیب بپردازد. به همین دلیل برخلاف ویژگی های اصلی اش، سعی داشت خود را در جایگاه یک ضدامریکایی قاطع نشان دهد. براین اساس وی سـعی داشت کلیه مخالفان خویش اعم از نیروهای مـذهبی و انقلابی وفادار نظام و نیروهای غیرمـذهبی محارب را در یک کاسه قرار دهـد و آنها را به اتهام همراهی و تقویت خط امریکا سـرزنش کند و بعد پیکان اصـلی حمله امریکا را متوجه اقتدار خود و جریانش در داخل حاکمیت نظام ترسیم نماید. نکات مندرج در یادداشت های وی در سرمقاله روزنامه انقلاب اسلامی و نیز مطالب طرح شده در مصاحبه های مطبوعاتی بنی صدر حاکی از تأیید جمع بندی مذکور است.

در سرمقاله روزنامه انقلاب اسلامی ۶/۲/۱۳۵۹، بنی صدر خود را در جایگاه قدرت مرکزی، در معرض تهدید امریکا نشان داد و بـا عنوان "معنی تجاوز" چنین نوشت: «کشور از یک دسـتگاه اطلاعات یاب محروم است، اگر روش علمی کار امکان یافتن رابطه ها و خط سیر و هدف های تصمیم گیری های خودکامانه و توطئه ها

برای ناموفق کردن

بنی صدر را نمی داد، معلوم نبود امروز وضـعیت کشور چه می شد؟ این تعبیر درست است که به هنگام مراجعت از خوزسـتان لوکوموتیو حـادثه ای که از دانشگاه شـروع می شـد و به همه جـا دامن می گسـترد و بایـد به خونریزی مهیب و سـقوط دولت انقلابی می انجامید به حرکت درآمده بود. من توانسـتم به درون آن بپرم و با زحمت طاقت شکنی آن را مهار کنم. هدف این حـادثه را آقـای کـارتر در نطق دیروز خود، در مقام توجیه تجاوز دولتش به ایران به روشـنی و وضوح تمام شـرح کرده است.» وی سـخن کارتر را این گونه بازگو کرد: «با جریان مداوم اضمحلال قدرت مرکزی در ایران و خطرهای روزافزونی که متوجه سلامت گروگان ها می بود و نیز درک روشن صـریح این مطلب که آزادی گروگان ها به این زودی میسر نخواهـد بود، من تصـمیم گرفتم عملیات آزادی گروگان ها را آغاز کنم.» بنی صـدر نتیجه گرفت: «بـدین قرار هـدف حادثه اضـمحلال قـدرت مرکزی بود.»

در همین حال، کادرهای اصلی جریان بنی صدر به طور واضح و صریح برخوردهای جناحی را طرح می کردند. برای مثال در اولین روز دوره این کتاب، مدیر مسئول روزنامه انقلاب اسلامی که از یاران شاخص بنی صدر بود در سرمقاله روزنامه به انتقاد شدید (هرچند بدون ذکر نام و عنوان صریح) از جریان مقابل و مظلوم نمایی پرداخت. جریان وابسته به بنی صدر همچنین در سرمقاله دیگر روزنامه انقلاب اسلامی (۲/۲/۱۳۵۹)، با عنوان "توطئه" نوشت: «قصد این بوده است که دانشگاه را تعطیل و موج تعطیل را به همه جا بکشانند و به این ترتیب به بنی صدر رئیس جمهور منتخب مردم، ضربه وارد کرده، وی را در مقابل افکارعمومی ناتوان از اداره کشور جلوه دهند. ...»

بنی صدر در سرمقاله دیگری از روزنامه انقلاب اسلامی در تاریخ ۲۳/۲/۱۳۵۹، با عنوان "تجربه سنندج" کوشیده است پیروزی نظام در سنندج را صرفاً ناشی از قاطعیت خود وانمود کند و نیز با استفاده از این موقعیت به طور تلویحی به رقبای سیاسی و جناح دیگر حکومت هشدار بدهد. وی در بخشی از این سرمقاله نوشته است: «از آنجا که وضع کشور به غایت حساس است به همه افراد، به همه گروه ها و احزاب اخطار می کنم که دست از رویه خودکامگی بردارند و اگر چنین نکنند همه پرسی خواهم کرد. باید دوران

حکومت ژ۳ و چماق پایان پذیرد و کشور به سازندگی روی بیاورد.» یادآوری می شود این گونه سخن گفتن شگرد بنی صدر بود که رقیبان جناحی خویش را در عداد مخالفان نظام طوری ترسیم می کرد که هم آنان را زیر سؤال ببرد و هم درصورت لزوم با تظاهر به اینکه منظور وی رقبای نام آشنای مورد نظر نبوده است خود را از اتهام به تفرقه افکنی تبرئه کند.

مطابق آنچه در سطح علنی و عادی قابل طرح بود، نکات مطرح شده ازسوی بنی صدر اغلب مطالبی حق به جانب و حتی سؤالاتی بدون پاسخ بود، ولی در پشت صحنه و در عرصه های غیرشفاف و پیچیده سیاسی آن زمان مسائلی مطرح می شد که نه به آسانی قابل بیان بود و نه برای عامه مردم قابل فهم.

نمونه ای از این بغرنجی و پیچیدگی، ملاقات دوساعته مسعود رجوی با بنی صدر می باشد که بالطبع آنها که مراقب روند تحرکات بودند آن را با نگرانی دنبال می کردند. چنانچه مضمون جلسه و جهت گیری

نهایی آن قابل ارائه در سطح مردم و کادرهای انقلاب می بود، حتماً بنی صدر آن را خود طرح می کرد و به گونه ای توان رهبری و قوت خویش را حتی در مهار تشکل هایی مثل مجاهدین خلق به رخ می کشید،

اما مسائل طرح شده در جلسه فقط ازسوی رجوی بازگو شد که درزمینه فضاسازی و بیان کردن آنچه باید گفت و نگفتن آنچه نباید گفت، چهره شناخته شده ای است. رجوی به خصوص درزمینه نوع تهدید کردن مظلومانه و درعین حال

قدرتمندانه استاد است. به هرحال،

رجوی درباره این جلسه به خبرگزاری پارس گفت: «من به رئیس جمهوری گفتم ... به ویژه باتوجه به اختیاراتی که شما از امام گرفتید انتظار این است که ازاین پس به طور یک طرفه و فقط از امثال ما رعایت اجرای قانون و حفظ آرامش را نخواهند، ... باز می شنویم که در ماه های آتی بازهم تصفیه مجاهدین مدنظر عده ای است که طبیعتاً عواقب وخیم آن بر هیچ کس

پوشیده نیست. در اینجا رئیس جمهوری گفتند در مقابل

ص: ۱۰۱

هرگونه سرکوب آزادی ها و قانون شکنی بی تفاوت نخواهند نشست و قاطعانه موضع خواهند گرفت. ... رئیس جمهوری نسبت به حل مشکلات کشور بسیار خوش بین

هستند و به خصوص تضمین آزادی های سیاسی و فعالیت آزاد گروه های

سیاسی را که

از اولی ترین خواست های انقلاب ما هست در چارچوب قانون اساسی مورد تأکید قرار دادند.» یادآوری می شود روزنامه انقلاب اسلامی مورخ ۲۴/۲/۱۳۵۹، اظهارات رجوی را به نقل از خبرگزاری پارس گزارش داد و قسمت های عمده ای از مطالب وی (ازجمله مسائلی مربوط به انتخابات و تهدیدات ضمنی رجوی) که حتی در روزنامه اطلاعات درج شد را حذف کرد.

تلاش های آشکار و پنهان سازمان مجاهدین خلق در نزدیک شدن به بنی صدر و قرار گرفتن به عنوان مدافع جریان وی در جناح بندی کنونی حاکمیت، در طول دوره، تداوم داشته و با بروزهایی همراه بود؛ ازجمله روزنامه انقلاب اسلامی (ارگان جریان بنی صدر) در روز ۲۹/۲/۱۳۵۹، گزارش داد که هیئت تحریریه روزنامه مجاهد نامه ای برای دکتر بنی صدر فرستاده است. این نامه پیش تر به طورکامل در نشریه مجاهد چاپ شده بود، اما در متن چاپ شده در روزنامه انقلاب اسلامی برای گرفتن تندی های آن تغییراتی ایجاد و بخش هایی حذف شده بود. روز قبل هم، همین روزنامه پیام دیگری را از سازمان مذکور درج کرده و آورده بود: «مجاهدین خلق ایران با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرده است که تنها مسئولیت دفاتری [را] که مورد تأیید سازمان می باشد، می پذیرد.»

علاوه بر محافل مذهبی انقلابی، این موضوع در محافل دیگر نیز مورد بحث بود. ازجمله نشریه حقیقت (ارگان اتحادیه کمونیست های ایران) در ۲۹/۲/۱۳۵۹، به این مسئله (نزدیکی تدریجی بنی صدر و سازمان) پرداخت و تحت عنوان "کشمکش و وحدت در هیئت حاکمه" با اشاره به موانع انتخاب نخست وزیر

چنین آورد: بنی صدر که از یک سو به طور سرکوبگرانه درپی ایجاد نظم و امنیت کذایی یا به عبارت بهتر سرکوب نیروهای کمونیستی و مبارزات توده ای مردم است، از سوی دیگر در مبارزه و کشمکش با حزب جمهوری بر سر غلبه بر قدرت است و می خواهد نیروهای دیگر را نیز زیر چتر و برنامه های خود درآورد و به این دلیل سعی دارد تا از تضاد واقعی که بین سازمان مجاهدین خلق و حزب جمهوری موجود است به نفع دعوای خود با حزب جمهوری اسلامی سود جوید و قصد دارد تا تضاد مجاهدین و دارودسته بهشتی را بر تضاد خود

با حزب منطبق کند. وی می خواهد مجاهدین را بر روی سیاست خود بکشاند و خطر در اینجاست.

درواقع هرچند که بنی صدر در مقام ریاست جمهوری قرار داشت، اما از قدرت و پشتوانه لازم برای تحرک تعیین کننده

در فضای کنونی برخوردار نبود و آرام آرام در گره یک تناقض اساسی گرفتار می شد. او که قبل از انقلاب، از اولین کسانی

بود که مارکسیست شـده هـا و منحرفـان مجاهـدین خلق را بـا عنوان منـافق خطاب می کرد، حالا که جریانات خط امام از وی روی برمی گرداندنـد و حتی شخصـیت های خط امام که از او حمایت می کردنـد به تدریج متزلزل و کمتر می شدند، درحال ورود به یک بازی بود که مجاهدین خلق آن را طراحی کرده بودند. در این

ورود او با احتیاط پناهگاهی تشکیلاتی می جست که در سطح توده ها قدرت بسیج داشته باشد و با پیش بینی کاهش اقبال توده ای خود در آینده که درصورت رویارویی شدید با جناح خط امام قطعی می نمود، فکری برای تحرکات اجتماعی موافق خویش بکند. از سوی دیگر، بنی صدر هنوز با تفکر سازمان مرزبندی داشت و آنها را التقاطی می خواند، اما این قضیه دربرابر اهداف وی مهم به نظر نمی رسید. فقط باید برای ورود به بازی راهی پیدا می کرد که نزدیک شدن آتی وی به جریانی که خود آن را التقاطی می خواند، توجیه کند. البته در این دوره، هرچند زمینه های

وحدت بنی صدر با مجاهدین خلق درحال شکل گیری بود، اما این وحدت کاملاً عملی نشد و اختلافات در تفکر و روش هنوز واضح بود. به عنوان مثال، در چهارمین و آخرین روز نخستین گردهمایی انقلاب فرهنگی اسلامی که در تالار ابوریحان دانشگاه ملی برپا شد (۲۰/۲/۱۳۵۹)، بنی صدر رئیس جمهور، دکتر حبیبی وزیر فرهنگ و آموزش عالی، دکتر شریعتمداری، حجت الاسلام معادیخواه (به جای آیت الله موسوی اردبیلی)، مسعود رجوی، شمس آل احمد، طاهر احمدزاده و دکتر تکمیل همایون شرکت داشتند و هرکدام سخنرانی کردند. در پایان جلسه، بنی صدر به جمع بندی و نتیجه گیری از صحبت های سخنرانان پرداخت. وی از جلال آل احمد،

دکتر شریعتی و شهید مطهری به عنوان

پرچم داران انقلاب فرهنگی یاد کرده و گفت: «خیلی چماق به این کله ما خورده

است، تاس نشده، اما پرمقاومت شده است. محیط های دانشگاهی بپذیرند که قدر مسلم ایدئولوژی حاکم بر دانشگاه باید موضوع بحث باشد، یک ملتی که با شعار الله اکبر یعنی معنویت تمام شروع کرده دانشگاهی دارد که اساس کلامش مادیت تمام است. ... گمان من این است که در مقام جمع بندی و به طور مختصر حق را به مسلمانان بدهید که نگران دانشگاهی باشند که پایه کارش را انکار معنی قرار داده است.» بنی صدر در بخشی دیگر از این سخنرانی گفت: «گفته شد که در خردادماه با مجاهدین تسویه حساب می شود باید بگویم که این دعواها و چماق کشیدن ها همان چماق های ابهام است که شما بر سر همدیگر خرد می کنید.» در این موقع رجوی گفت: «آقای بنی صدر توجه داشته باشید چماق خرد کردن متقابل نبوده است.» بنی صدر در پاسخ گفت: «بله شما چماق زبانی به سر دیگران می شکنید دیگران چماق چوبی.»

در تقابل و نوع برخورد جناحی، جناح مقابل جریان بنی صدر نیز بیکار نبود، ولی هم در اهداف و هم روش ها تفاوت ها محسوس بود. مرور برخوردهای جناحی دوره که در اینجا به اختصار مورد اشاره قرار می گیرد این امر را نشان می دهد.

در همان اوایل دوره، نمونه ای از اختلافات جناحی بنی صدر و حزب جمهوری اسلامی بروز کرد. درپی سرمقاله طعن آمیز روزنامه انقلاب اسلامی علیه این حزب در۲/۲/۱۳۵۹، روزنامه جمهوری اسلامی روز بعد، همان سرمقاله را بی کم وکاست درج کرد و در توضیح و نقد آن با عنوان "ما و روزنامه انقلاب اسلامی" نوشت: «روزنامه جمهوری اسلامی اولین روزنامه انقلاب بود و سپس برادرش انقلاب اسلامی متولد شد و بعدترها آزادگان و از همان اول ما از داشتن برادری

هم زمان و هم ریشه خوشحال بودیم و امید داشتیم که در این برهه حساس از انقلاب و افتخار، دست در دست هم به صورت مکمل نه عین هم به شتاب بیشتر بخشیدن به انقلاب و به حفظ دستاوردهای آن کمک کنیم، ولی متأسفانه انقلاب اسلامی از همان آغاز چون رقیبی به ما نگریست و جابه جا هرجا دستش رسید تکذیبی، تحقیری، شماتتی علیه روزنامه جمهوری اسلامی درج کرد. ... [ما] نه تنها دشمن آقای بنی صدر نیستیم، بلکه احساس می کنیم

که به یاری ایشان برخاسته ایم،

طبیعی

است که گاهی اختلاف عقیده ای داشته باشیم. ... برای قضاوت مردم مقاله روز گذشته این روزنامه را که در آن به طرز ناجوانمردانه به حزب حمله گشته است می آوریم تا مردم خود به قضاوت بنشینند.»

در همین روز، آیت الله بهشتی نیز در پاسخ به سؤال خبرنگاری که گفت: «در سرمقاله دیروز روزنامه انقلاب اسلامی مطالبی راجع به حزب جمهوری اسلامی نوشته شده بود و گفته شده بود که پشت سر این، توطئه شده تا دولت آقای بنی صدر سقوط کند.» چنین گفت: «فکر می کنیم صحیح این باشد که این نظر را [که من می خواهم بگویم] برادرم آقای بنی صدر بگویند تا هم دلنشین تر باشد و هم مطبوع تر، ... ما امروز کوشیده ایم که حتی اختلاف نظرهای مربوط به مواضع سیاسی خاصمان را در وحدت و یکپارچگی مان در مقابل شرایط حاد و حساس کنونی کشور دخالت ندهیم و این سرمقاله در نظر خوانندگان ممکن است درست خلاف این را منعکس کند. من دراین زمینه با آقای بنی صدر صحبت کردم و به ایشان یادآوری کردم که براساس خط متحدی که درجهت پیشبرد سریع تر انقلاب و در این دوره خاص و بحرانی داریم جا دارد که ایشان تذکرات لازم را بدهند و اقدامات لازم و حتی توضیح لازم را بدهند.»

از سوی دیگر، بنی صدر نیز در سرمقاله مفصلی، عصر همین روز، در روزنامه انقلاب اسلامی نوشت: «امروز نابختیاری روش های

تخریبی به روزنامه انقلاب اسلامی نیز سرایت کرده است. در سرمقاله دیروز، رعایت روش های

سازنده اسلامی نشده است. وقتی عده ای در اطراف دانشگاه با انگ حزب جمهوری اسلامی حرف هایی می زنند، باید آن حرف ها را با شورای حزب در میان گذاشت و از آنها درباره آن حرف ها توضیح خواست و اگر معلوم شد گرایش از این نوع وجود دارد به انتقاد علمی آن پرداخت و به خصوص از تعمیم خودداری کرد. زمان ما روش های سازنده و ایجاد فرهنگ تولید و زبان ما، زبان علم و بحث آزاد باید باشد.» البته در پایان سرمقاله بنی صدر که در آن مباحث متعددی ازجمله ضرورت پرهیز از تخریب آمده بود، روزنامه انقلاب اسلامی درقالب پاورقی اضافه کرد: «ما مدارک و شواهدی را که در دست است و اثبات می کند

که عده ای از درون و برون حزب به کینه ورزی علیه رئیس جمهور منتخب ملت می پردازند و این کار را در دیگران نیز القا می کنند برای شورای حزب خواهیم فرستاد و در انتظار جواب ایشان خواهیم ماند. [در اینجا حدود دو سطر روزنامه پاک شده

که بسیار معنی دار است] و برای اشاره یادآوری می کنیم که برادران حزب به آرشیو روزنامه جمهوری اسلامی مراجعه کرده و روش این روزنامه را در دوران انتخابات ریاست جمهوری و بعد از آن مورد بررسی قرار دهند.»

ص: ۱۰۴

حزب جمهوری اسلامی در ۵/۲/۱۳۵۹، قدم جدی تری را برداشت و یک بیانیه و دستورالعمل درون گروهی درباره نوع برخورد با بنی صدر که در مقام رئیس جمهور و فرمانده کل نیروهای مسلح قرار داشت، صادر کرد. این بیانیه بالطبع باتوجه به حوادث اخیر سنندج و دانشگاه ها که نوعی همراهی و هماهنگی بین همه جناح ها و مسئولان نظام را درپی داشت و به خصوص

بعد از مباحث سرمقاله مشخص روزنامه انقلاب اسلامی (۲/۲/۱۳۵۹)، تهیه شده و این هماهنگی اخیر، آشکارا پیشرفت های چشمگیری را در حل معضلات ناشی از

تحرک گروه های مسلح مخالف نظام، که چه در مرحله درگیری های مسلحانه و چه در پوشش تحرکات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی با همان جهت گیری براندازی فعال بودند، به دنبال

داشت. در بیانیه و ابلاغیه مزبور که قرار بود انتشار عام نیابد، چنین آمده است: به دنبال اوج گیری این سؤال در برادران و خواهران حزبی که در این مرحله از انقلاب و باتوجه به کل شرایط موجود چه حرکت هایی

در مقابل دولتمردان داشته باشیم؟ و اصولاً با این قضایا چگونه برخورد نماییم؟ این سؤال در حوزه های حزبی مطرح شد و پس از بررسی های اولیه در حوزه ها، درمورد شورای مرکزی مطرح و بالاخره پس از بحث های

زیاد نتایجی به عنوان موضع حزب به دست آمد که از نظر می گذرد.

بدیهی است این یک دستور درون تشکیلاتی

بوده و فقط برای هماهنگی برادران و خواهران حزبی مطرح می شود، لذا حفظ رده درون تشکیلاتی بودن این موضوع ضروری است و فقط خواهران و برادران حرکت هایشان را برمبنای این موضوع تنظیم نمایند. اصول این مواضع عبارت اند از: حزب در برخورد با آقای بنی صدر

به عنوان رئیس جمهور و به عنوان یک چهره انقلابی معروف و در هرجا دولتمردان و سیاستمداران و چهره ها و گروه های دیگر باید سخت مراقب باشد که واقعاً برخوردش آهنگ رقابت بر سر قدرت نداشته باشد، رعایت مصلحت انقلاب و جامعه خود یک حقیقت است. بنابراین در همه اظهارنظرها و موضع گیری ها باید رعایت این مصلحت را نموده و مصلحت انقلاب و جامعه در شرایط کنونی ایجاب می کند که هم دوستان و هم دشمنان حس کنند که حزب، شورای انقلاب و آقای بنی صدر یکپارچه عمل می کنند. البته هرجا بنی صدر یا شورای انقلاب از قانون اساسی و مصلحت سیاسی اجتماعی ملت منحرف شوند، حزب حق انتقاد سالم و آگاه کننده برای خود را محفوظ می داند و آن را تذکر می دهد. بدیهی است که لحن و جملات به کار گرفته شده در این جهت نقش مهمی دارند. این مواضع مطرح شده باید حتماً در سخنان اعضای حزب رعایت شود. ... اگر زمینه ملاقات ازطرف آقای بنی صدر با حزب مطرح شد حزب آن را بپذیرد.

البته این توافق و تفاهم بیشتر در حد ظاهر، بروز کرد و چندان دوام نیاورد و درعمل و تا پایان دوره، جناح بندی کنونی

حاکمیت، به تدریج

و به آرامی به دوقطبی بنی صدر بهشتی تبدیل شد. این مسئله درواقع مطابق مشی سازمان مجاهدین خلق هم بود که به جای جناح بندی قبلی لیبرال خط امام، شخص آیت الله بهشتی و پشت سر وی حزب جمهوری اسلامی مخاطب تبلیغاتی و رویاروی بنی صدر باشد. تحت تأثیر مستقیم و غیرمستقیم سازمان بر رئیس جمهور، بنی صدر نیز به تدریج به چنین جهتی سوق داده می شد و دراین میان جناح بنی صدر در سطح رسانه، شدت برخوردهای

تبلیغاتی را در دستور کار داشت، ولی جناح مقابل، برعکس درعمل استواری نشان می داد،

ولی در تبلیغات رفتاری ملایم داشت. یک مثال مناسب دراین زمینه مسئله انتخاب نخست وزیر

بود. باتوجه به وضعیت افکارعمومی، وزن قابل ملاحظه کاندیداهای مورد حمایت حزب و نتیجه انتخابات مرحله اول مجلس، مشخص بود که در مرحله دوم نیز اکثریت قوی به جناح مقابل بنی صدر تعلق خواهد داشت. شأن و حق مجلس در دادن رأی اعتماد به کابینه در اینجا کاملاً بنی صدر را ازنظر قانونی منفعل می کرد و جریان وی را به حاشیه

می راند. به این ترتیب، ازنظر بنی صدر یکی از مبرم ترین اهداف وی شکل دادن مطلوب به دولت آتی و انتخاب نخست وزیر بود، ولی وقتی هنوز مجلس تشکیل نشده بود این کار با چالش هایی قانونی روبه رو بود که بالطبع می توانست وسیله ای قوی برای مقاومت جناح مقابل با شد و مورد استفاده نیز قرار بگیرد، بنابراین باتوجه به اهمیت مسئله یادشده از چند روز مانده به برگزاری انتخابات مرحله دوم که قرار بود در روز ۱۹/۲/۱۳۵۹ برگزار شود، بنی صدر در تکاپوی حل این مسئله بر آمد. وی در ۱۷/۲/۱۳۵۹، این دغدغه خود را رسانه ای کرد و به خبرنگاران گفت: «به نظر من معرفی نخست وزیر و هیئت وزیران پیش از گشایش مجلس ضرورت دارد و دراین زمینه گفت وگوهای زیادی شده است.»

بنی صدر درواقع برای خروج از بن بست قانونی یادشده، از قبل تدابیری اندیشیده بود. وی در نامه ای به امام خمینی درباره انتخاب نخست وزیر پیشنهادهایی درقالب درخواست ارائه داده بود. متن این نامه، (که البته چند روز بعد مطبوعاتی شد)، بدین شرح است: «بسمه تعالی. حضور مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی ایران دام ظله العالی. نظر به اوضاع کشور و مقابله قاطع با توطئه ها و حوادث، ضروری دید براساس گفت وگوهای مفصلی که حاج احمد آقا به عرض می رسانند، خواهان سه امر زیر بشوم: ۱. انتخاب نخست وزیر با تصویب امام. ۲. قوای انتظامی دراختیار و به دستور عمل کنند. ۳. دستگاه های تبلیغاتی باید برخلاف مصالح کشور و مخالف سیاست جمهوری اسلامی نباشد و آزادی آنان در حد قوانین اسلامی باید مراعات شود. اطمینان می دهد که باوجود همه مشکلات، درصورتی که وسایل کار در دسترس و به اختیار باشند، هیچ گونه خطری متوجه انقلاب اسلامی و کشور عزیز نخواهد شد. ابوالحسن بنی صدر، ۱۶/۲/۱۳۵۹»

امام خمینی به نامه مذکور چنین پاسخ دادند: «بسمه تعالی. موافقت شد. روح الله الموسوی الخمینی»

از همین رو بنی صدر در همان مصاحبه روز هفدهم اردیبهشت، در پاسخ به خبرنگاری که پرسیده بود آیا نظر رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران دراین باره کسب شده است، گفت: «البته این مسئله با تصویب امام انجام خواهد گرفت.»

به این ترتیب، درحالی که هنوز مرحله دوم انتخابات مجلس برگزار نشده بود، موضوع تعیین نخست وزیر و اعضای کابینه، قبل یا بعد از شروع کار اولین مجلس شورا به سرعت به صورت یکی از مباحث اختلاف برانگیز میان جناح ها و شخصیت های حکومتی درآمد. بنی صدر و حامیان

وی به تشکیل هرچه سریع تر هیئت دولت با پشتوانه تصویب شورای انقلاب اصرار داشتند و جناح مقابل نیز با ذکر دلایل مختلف به تلویح یا تصریح، خواهان تعویق این کار تا تشکیل مجلس بودند؛ ازجمله آیت الله موسوی اردبیلی دادستان کل کشور، عضو شورای انقلاب و عضو مؤسس حزب جمهوری اسلامی، درباره انتخاب نخست وزیر و کابینه ازسوی ریاست جمهوری در زمان فعلی اظهار داشت: «من فکر نمی کنم چیز جالبی از آب درآید، زیرا مدت کار این دولت بسیار کم است. اگر آقای رئیس جمهور از حالا به فکر باشند تا وقتی که مجلس تشکیل شود و آن گاه کابینه خود را معرفی کنند بهتر خواهد بود، زیرا کابینه را باید مجلس تأیید کند. اگر کابینه ای با موافقت شورای انقلاب تشکیل بدهند، ولی ندانند که آیا مجلس با آن موافقت می کند یا موافقت نمی کند، زحمت فوق العاده ای است که برای یک کار مجهول انجام می شود.»

مسئله انتخاب نخست وزیر

باتوجه به ترکیب آتی مجلس، علاوه بر داخل کشور مورد توجه رسانه های

خارجی نیز بود. در همان روز برگزاری انتخابات، بی بی سی در تفسیر خود باتوجه به

نتایج انتخابات مجلس و پیروزی قاطع جناح خط امام و ذکر اینکه حزب جمهوری اسلامی از برتری انتخاباتی گسترده تری

نسبت به دیگران برخوردار است، به ارتباط این پیروزی با جنبه ای از جناح بندی کنونی، یعنی انتخاب نخست وزیر قبل از آغاز کار مجلس پرداخت. بخش فارسی رادیو کلن نیز که به طورکلی جانب دارانه و گاهی با ادبیاتی کاملاً مشابه گروه های

منتقد و مخالف نظام به پخش خبر و گزارش و تفسیر می پرداخت، در همین روز در تفسیری که درباره انتخابات و کابینه پخش کرد به ذکر

مطالب مورد بحث در محافل مختلف پرداخت. در این تفسیر آمده است: روز گذشته، دکتر محمد بهشتی در یک مصاحبه مطبوعاتی هشدار داد که کابینه آینده ایران بایستی مورد تأیید کسانی قرار گیرد که از اعتماد و اطمینان بیشتر مردم ایران برخوردارند که درنهایت منظور وی به طور مستقیم حزب جمهوری اسلامی بوده است. بهشتی اعتقاد دارد بایستی پست نخست وزیری و اکثریت اعضای کابینه به اعضای این حزب واگذار شود.

به دنبال برگزاری مرحله دوم انتخابات اولین دوره مجلس و قطعی شدن ترکیب آن، مسئله انتخاب نخست وزیر به صورت مهم ترین موضوع محافل سیاسی درآمد. دراین حال، اعلام پذیرش درخواست های رئیس جمهور از امام خمینی این گمانه را که تعیین نخست وزیر و تشکیل دولت قبل از تشکیل مجلس انجام گیرد، تقویت کرده بود. بااین حال، در روز بعد از انتخابات مرحله دوم، در پایان جلسه شورای انقلاب آیت الله بهشتی درباره ضوابط انتخاب نخست وزیر گفت: این حق برای مجلس محفوظ است که به کسی که شورای انقلاب و رئیس جمهور انتخاب کرده است رأی تمایل و اعتماد بدهد یا ندهد. آیت الله مهدوی کنی دیگر عضو شورای انقلاب و سرپرست وزارت کشور و عضو شورای نگهبان نیز دراین باره گفت: اگر بتوانیم مجلس را زودتر تشکیل دهیم بهتر است که کابینه با رأی اعتماد مجلس تشکیل شود.

از سوی دیگر، مسئله ای که نه از قول منبع مشخص بلکه به نقل از مقام های مطلع و موثق به

ص: ۱۰۷

آن پرداخته می شـد، اسـامی چهره هـای احتمـالی برای این پست بود که در میـان آنها اسامی دکتر سـیداحمد مـدنی، داریوش فروهر، صادق طباطبایی و عزت الله سحابی به چشم می خورد.

علاوه بر اختلاف درمورد فرد انتخابی، زمان انتخاب آن هم به یکی از موضوعات برخورد جناح های داخلی حکومت تبـدیل شده بود. مسئله این بود که آیا برای تعیین نخست وزیر باید منتظر تشکیل مجلس ماند یا با مجوزی که بنی صدر از امام گرفته است، نیازی به تشکیل مجلس نیست. دراین باره دیدگاه های متفاوتی از مواضع مختلف ابراز

می شـد. ازجمله روزنامه انقلاب اسـلامی (ارگان جریان بنی صدر) در روز ۲۲/۲/۱۳۵۹، چکیده ای از آخرین وضـعیت جاری را بـدین گونه بازگو کرد: تا ظهر امروز، هنوز از تعیین و معرفی نخست وزیر خبری نشده است. به دنبال فعالیت های چندروزه اخیر چنین به نظر می رسـد که در امر تعیین نخست وزیر ازجانب رئیس جمهور مشکلی وجود دارد که میـدان عمل آزاد را از وی گرفته است، حال رئیس جمهور تا چه حدی بتواند این قیدوبندهای سیاسـی را کنار گذاشته و آزادانه عمل کند باید منتظر فردا و روزهای دیگر بود.

شامگـاه همین روز، در پایـان جلسه مشـترک شـورای انقلاب و هیئت دولت حجت الاسـلام هاشـمی رفسـنجانی عضو شورای انقلاب نیز دربـاره تعیین نخست وزیر به خبرنگـاران گفت: در جلسه امشب، راجع به تعیین نخست وزیر مـذاکره ای صـورت نگرفـت و مشـکل می دانـم که این روزهـا نخست وزیر تعیین بشـود. وی افزود: علت آن این است که تشـکیل مجلس نزدیک است و هر کسی که انتخاب بشود باید مجلس او را تأیید بکند مگر اینکه احساس بکنیم که درحال حاضر انتخاب نخست وزیر خیلی ضروری است.

در مصـاحبه مطبوعاتی روز ۲۴ اردیبهشت، آیت الله بهشـتی هم دراین بـاره گفت: مسـئله اساسـی این است که آیـا تعیین یک نخست وزیر در آستانه شروع کار مجلس ازنظر اصولی کار صحیحی هست یا نه؟ به خصوص که تعیین این نخست وزیر همراه بـا تأییـد خاص امام باشـد این نگرانی هست که مبادا این (موضوع) روی رأی آزاد نماینـدگان مردم در مجلس اثر بگـذارد. از طرف دیگر، آیا یک نخست وزیر که الآن سـر کار می آیـد، بعـدها می خواهـد وزرایش را انتخاب کنـد و بعـد شـروع به کار بکنـد برنامه و کارش را چگونه تنظیم خواهد کرد؟ آیا از همین حالا او اطمینان خواهد داشت که مجلس هم به او و برنامه اش رأی اعتمـاد خواهـد داد یا این اطمینان را نـدارد و دراین صورت چقـدر می توانـد در کارش موفق باشـد؟ بنابراین اینها مسـئله اساسـی است که بـالطبع نبایـد بـدون توجه کافی به این نکات در یک چنین مسـئله مهمی تصـمیم گرفت، وگرنه مسـئله توافق اعضای شورای انقلاب و رئیس جمهور روی یک نفر مسئله چندان دشواری نیست.

وجود چنین مقـاومتی در مصـاحبه آیت الله بهشتی در آخرین روز دوره کتاب حاضـر نیز آشـکار است. وی در پاسـخ به سؤال خبرنگار روزنامه انقلاب اسـلامی (ارگان جناح بنی صدر) که پرسیده بود: «این تصور در اذهان است که امام با خواسته رئیس جمهور برای انتخاب نخست وزیری موافقت کرده است، ولی چگونه شورای انقلاب دراین مورد به نتیجه نرسیده است؟» چنین گفت: «هیچ کس

مخالفت اصلی ندارد، امام موافقت کردند که ایشان می توانند قبل از اینکه مجلس اعتبارنامه هایش را تنظیم کند و آماده بشود فردی را با وزرایش انتخاب بکنند و شورا تا آماده شدن مجلس (که اختیارات مجلس را دارد) عین آن نقش را به عهده بگیرد. بنابراین این تابع این است که ایشان بتوانند چنین فردی را با وزرایش انتخاب بکنند و شورا هم تصمیم بگیرد. چون مسئله مهم این است که اگر این نخست وزیر و وزرا طوری انتخاب نشوند که تقریباً ۹۰ درصد به کار آینده شان مطمئن باشند چطور می توانند الآن کاری انجام بدهند؟ چطور می توانند نقشی به عهده بگیرند؟ درواقع این است که انتخاب یک نخست وزیر و یک دولت در این شرایط به طوری که هم حالا مورد تأیید شورای انقلاب و تصویب امام باشد چون در شرایط کنونی باید این طور باشد و هم بعد از دو سه هفته ازطرف مجلس بتواند رأی اعتماد بگیرد که این کار پیچیده ای است و کار ساده ای نیست.»

به این ترتیب باوجود پشتوانه نظر مثبت امام، استواری صبورانه رهبران حزب جمهوری اسلامی دراین زمینه مانع تحقق برنامه های بنی صدر شد.

د) نقش و جایگاه سازمان مجاهدین خلق

نظر به اهمیت سازمان مجاهدین خلق در شکل گیری آینده جریان بنی صدر، بررسی نقش و جایگاه این سازمان در این دوره ضروری است که در اینجا مهم ترین نکات مربوط به آن به اختصار مرور می شود.

علاوه بر گروه هایی که در ماجرای کردستان به طور مستقیم درگیر حادترین اقدامات بودند، دیگر گروه ها نیز در عرصه سیاسی کشور فعال بوده و موضوع مباحث و درگیری های سیاسی قرار می گرفتند، عمده ترین آنها، سازمان مجاهدین خلق بود. این

سازمان پیگیرانه درپی مطرح کردن خویش در عرصه سیاسی به عنوان یک جریان سیاسی بود و درعین حال بدون پذیرش خلع سلاح، موضوع داشتن سلاح و کنارنگذاشتن مشی مسلحانه را به انحای مختلف مسکوت می گذاشت و از آن طفره می رفت. آن قدر مسائل متنوع درارتباط با این سازمان وجود داشت که سازمان می توانست با پرداختن به آن در نظر هواداران خود کاملاً در موقعیت یک سازمان سیاسی که حقوق آن رعایت نمی شود (و نه یک سازمان شبه نظامی که عرصه براندازی را برای خویش مهیا می کند)، قرار بگیرد و وقت و ذهن آنها را به گونه ای پر کند که شکاف بیشتری با نظام حس کنند و آمادگی بیشتری برای یک درگیری آشتی ناپذیر و براندازانه بیابند.

سازمان مجاهدین خلق که با تأکید مکرر بر «راه مجاهدین، راه خون بار حنیف نژادها، بدیع زادگان ها و محسن ها...» به عنوان تنها راه رهایی هواداران، درواقع اذعان می کرد که گروهی محارب و برانداز است نه یک گروه سیاسی ذیل نظام، برای کسب زمان به منظور آمادگی و در کوشش برای خنثی کردن این اشکال در افکارعمومی که اگر مجاهدین یک گروه سیاسی بوده و در فکر براندازی نیست، پس چرا سلاح های دراختیار خود را تحویل نمی دهد، به مناسبت های

مختلف این گونه عبارات را نیز به کار می گرفت: «بار دیگر بر غیرمسلح بودن تمام دفاترمان در سراسر کشور تأکید نموده و مقامات مسئول را همچنان به هرگونه تحقیق و بازدید مجاز می دانیم. بنابراین امیدواریم که مقامات مسئول به ویژه مسئولان انتظامی کشور هشدار حاضر را به منظور خنثی کردن هرگونه تشنج و درگیری و خونریزی جدی تلقی کنند و در همین جا از رادیو تلویزیون نیز تقاضا می کنیم تا چنانچه خواستار آرامش و عقیم ماندن توطئه ها است به قرائت اعلامیه حاضر در اولین فرصت مبادرت ورزد.»

از روش های مرسوم سازمان مجاهدین خلق این بود که درعین حفظ سلاح و لبه تهدیدآمیز آن در وضع کنونی در جایگاه یك جریان فعال سیاسی محق و مورد ظلم واقع شده، قرار داشته باشد؛ به این ترتیب این سازمان، درضمن تلاش بسیار شدید برای مخفی نگاه داشتن بخش تسلیحاتی آن، درعین عدم تصریح به مسلح نبودن خود سازمان،

مراکز و دفاتر (علنی) سازمان را غیرمسلح اعلام می کرد. همان طورکه روزنامه انقلاب اسلامی نامه سازمان را مبنی بر اینکه فقط مسئولیت دفاتر رسمی خود را می پذیرد، درج کرد، واضح بود سازمان هیچ گاه سلاح های خود را در دفاتر رسمی اش انبار نمی کند. در دوران فاز نظامی، تعدد خانه های تیمی مسلح، این نظر فعالان مخالف سازمان را اثبات کرد، هرچند در همین زمان هم به اندازه کافی شواهد برای این امر وجود داشت. بااین حال، در صحنه های اجتماعی روش های سازمان در جلب نظر عامه مؤثر بود، اما در نگاه افراد پیگیر و فعال اثر منفی داشت و نفاق سازمان را تأیید می کرد.

هنر سازمان در مخفی کاری و انضباط تشکیلاتی بسیار چشمگیر بود و بجز موارد استثنایی هیچ گاه مخالفان، دسترسی قابل توجهی

به بخش مخفی مسلح سازمان پیدا نکردند. افشاشدن مورد ملایر البته یك استثنا بود، ولی همین مورد هم نشان می داد که سازمان برای مخفی نگه داشتن

این جنبه از تشکیلات، حاضر است هرگونه منافع، هوادار و ارکان تشکیلاتی دیگر خود را قربانی کند. هنگامی که در ملایر علامتی نه چندان مهم از مسلح بودن سازمان بروز کرد که البته این از موارد بسیار استثنایی بود تلاش سازمان در راه خنثی کردن این موضوع و نیز تلاش انجمن جوانان مسلمان ملایر (شاخه ملایر سازمان) قابل توجه بود. ماجرا از این قرار بود که در روز ۱۵/۲/۱۳۵۹، از شخصی که به رهبری سازمان مجاهدین خلق در ملایر مشهور بود، ۱۴ بمب ساعتی و به قولی تعدادی بمب دستی و سه راهی کشف و این فرد دستگیر و تحویل دادگاه انقلاب اسلامی شد. درپی آن به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، «درگیری بین اعضای این سازمان و مردم صورت پذیرفت که طی آن تعدادی از هواداران سازمان مجاهدین زخمی و به بیمارستان اعزام و تعدادی از آنها نیز دستگیر شدند.» انجمن جوانان مسلمان ملایر در نامه ای به بنی صدر این حادثه را به حمله نظامی امریکا علیه ملت به پاخاسته ربط داد و تقاضا کرد هرچه زودتر به این وضع رسیدگی شود. در این نامه هیچ اشاره ای به وابستگی یا عدم وابستگی انجمن مزبور به سازمان مجاهدین خلق نشد، بلکه علت حادثه، دلایل حرکت سرکوب گروه های سیاسی و نه

تسلیحات مکشوفه، شمرده شد. این درحالی است که

سازمان روش تازه ای در برخورد با این موضوع در پیش گرفت به این ترتیب که هم موضوع سلاح و بمب و سه راهی را غیرمرتبط با سازمان جلوه داد و هم در کاری ریشه ای تر وابستگی و ارتباط انجمن مزبور را با سازمان نفی کرد. این اولین بار بود که ارتباط تشکیلاتی این گونه تشکل ها با سازمان نفی می شد و این از حساسیت مسئله حکایت داشت. ازنظر سازمان هر مسئله ای که به نوعی زرادخانه سازمان را که برای روز موعود انبار می شد، طرح می کرد و باعث پیگیری آن می شد، بایستی پاک می گردید. دراین مورد، تکذیب سازمان درحالی بود که نه تنها فعالان سیاسی بلکه همه کسانی که اندک درنگی در مسائل روز داشتند می دانستند که نوع نام گذاری تشکل های وابسته به سازمان چگونه است: انجمن دانشجویان مسلمان، انجمن زنان مسلمان، انجمن کارگران مسلمان و... مسئله بسیار حائز اهمیت بود که چنین امر آشکاری نفی می شد. یک نکته مهم در توضیح قدرت تشکیلاتی سازمان این است که درپی اعلام موضع سازمان، چند روز بعد، انجمن جوانان مسلمان ملایر با ادبیات و شیوه ای کاملاً متفاوت با نامه ارسالی به رئیس جمهور، به گونه ای که معلوم بود از یک دستور تشکیلاتی تبعیت می کند، اطلاعیه ای صادر کرد که در آن هم وابستگی تشکیلاتی به سازمان نفی شده بود و هم تبلیغی اساسی برای سازمان در بر داشت.

درمجموع، در دوره کتاب حاضر در بخش عمده افکارعمومی و نیز در محافل مذهبی آشکار و پنهان طرف دار نظام و همچنین در نگاه اکثریت قریب به اتفاق مسئولان وقت نظام، سازمان مجاهدین خلق از متحدان اصلی گروه های مسلح ضدنظام که در کردستان فعال بودند محسوب می شد، که فقط برای جذب نیروی بیشتر و آمادگی بهتر برای مبارزه مسلحانه، امروز مشی سیاسی پیشه کرده و برای همین هم مسئله تحویل سلاح و غیرنظامی شدن

خود را با تدابیر لطیف مسکوت می گذاشت.

درعین حال، این سازمان از اینکه بسان یک تشکل سیاسی آزاد قلمداد نمی شد با تاکتیک های مبتنی بر مظلوم نمایی، نهایت بهره برداری تبلیغاتی را می برد. در این دوره تاکتیک نزدیکی به رئیس جمهور در

جناح بندی کنونی نیز به صورت مسئله ای کلیدی و راهبردی به روش های سازمان افزوده شد.

البته این تنها جلوه در بروز رفتار سازمان در کتاب حاضر نیست. در این دوره میراث گذشته سازمان یعنی مبارزه ضدامریکایی هنوز هم به عنوان اصلی ترین هدف و رفتار برای سازمان تبلیغ می شد و هنوز هم ابزاری برای مشروعیت و تداوم حیات پرشور آن و نیز عامل مهم جذب هوادار بود. این مسئله در تمامی سخنرانی ها، اعلام مواضع، اعلامیه ها، بیانیه ها، نشریات و... مربوط به این سازمان دیده می شد؛ ازجمله، در اواخر دوره (۲۴/۲/۱۳۵۹)، در صفحه اول نشریه مجاهد (ارگان سازمان مجاهدین خلق)، در کنار عکسی از تجمع ضدامریکایی و ضداسرائیلی طرف داران سازمان در واشنگتن به مناسبت سالروز قرارداد کمپ دیوید، اطلاعیه ای با عنوان "اعلامیه دانشجویان طرف دار سازمان در سالروز عقد قرارداد کمپ دیوید" درج شد. در این اطلاعیه آمده

است: «به نام خـدا و به نام خلق قهرمان فلسـطین و به نام همه خلق های تحت سـتم دنیا. در سالروز عقد قرارداد کمپ دیوید ما طرف داران سازمان مجاهدین خلق ایران این به اصطلاح قرارداد را با شدت هرچه تمام تر محکوم می نماییم. ...»

۵. ویژگی هایی از سپاه

اشاره

در دوره کتاب حاضر، سپاه بیشتر به یک تشکل انقلابی با اتکا به عنصر داوطلب شبیه بود تا یک تشکیلات و سازمان رسمی و موظف نظامی و هنوز ادامه وضعیت انقلابی، آشکارا در این نهاد قابل رؤیت بود.

الف) ویژگی ها

سپاه در این اوضـاع بیشتر درقـالب یـک تشـکل ایـدئولوژیک، سیاسـی، نظـامی، انقلابی و شـناور دارای معنی بود تا یک نهاد رسـمی نظـامی بـا وظـایف قـانونی معین و محـدود. درواقع به جـای انضـباط ناشـی از یـک سلسـله مراتب، قوانین و فرمانـدهی مشـخص، انگیزه ها و ایمان فردی افراد بود که درقالب تکلیف به تشخیص خود در مجموعه ای به نام سپاه، جمع شده بودند تا از انقلاب اسلامی پاسداری کنند. در حوزه ها، واحدها و رده های مختلف

نوعی آزادی عمل وجود داشت که خاص سپاه بود و از نظم یک ارگان نظامی فاصله داشت. درحقیقت، نوعی نظم و احساس مسـئولیت انقلابی و ضـرورت تبعیت از کادرهای کیفی تر جایگزین سلسـله مراتب صرفاً نظامی بود. ازاین رو هر روز از گوشه وکنار سـپاه اختلافاتی که ناشـی از تفاوت برداشت ها در انجام تکلیف انقلابی بود بروز می کرد. این مشـکل بایـد به تدریج و در رونـد شـکل گیری یـک نهـاد موظف رسـمی قـانون مـدار و البته سراسـری رفع می شـد و راه حـل سـریعی برای آن وجود نداشت.

نکته قابـل ذکر این است که سـپاه درعمـل توانـایی و قابلیت بالایی در برخورد با وظایف محول شـده نشان داده و نوع واکنش گروه های مخالف و دشـمنان نظام را از علائم حقانیت راه و درستی روش های خود می دانست و زیر نظر یک نظم کلاسیک قرار گرفتن را به مثابه اتلاف نیرو و ازدست رفتن فرصت و ایجاد تهدید برای انقلاب و نظام تلقی می کرد.

همواره مراقبت از سـلامت عقیـدتی و تشـکیلاتی و رعایت قواعـد وحـدت و درگیری برای یک تشـکل انقلابی از ضـروریات است، سـپاه نیز در این شـرایط از این ضروریات معاف نبود. به عنوان مثال، در این دوره یک آزمون برای سپاه پیش آمد بدین نحو که سازمان مجاهدین خلق اعلام کرد حاضر است تمامی نیروهای خود (میلیشیا چریک نیمه وقت) را برای مبارزه با امریکا تحت فرمانـدهی سپاه قرار بدهـد. در واکنش به این امر روابـط عمومی سپاه اطلاعیه ای منتشـر کرد که نشان می داد اختلاف سپاه و سازمان مجاهدین خلق در مبانی عقیدتی و خط مشـی سیاسی عمیق تر از آن است که بتوانند به اقدام مشترک بپردازند، ولو این اقـدام، مبـارزه بـا امریکا باشـد. علاوه براین، بی اعتمادی سـپاه به سازمان نیز یک بار دیگر در این اطلاعیه مورد تأکید قرار گرفت و مشخص

شد سپاه حرکات این سازمان را مبتنی بر ملاک های مکتبی اسلام نمی داند.

از سوی دیگر، در آن موقعیت بااینکه سپاه جایگاه بسیار مهمی در محافل مختلف عقیدتی و سیاسی هوادار نظام داشت، نوع ارتباط قلبی و عقیدتی آن با امام خمینی جایی برای حضور مؤثر محافل مزبور در سپاه، به گونه ای که ایجاد وابستگی کند، باقی

نمی گذاشت. بنابراین، سپاه شاخه نظامی هیچ گروه و جریان سیاسی داخل نظام نبوده و این گونه هم تلقی نمی شد.

نصایح روز ۱۲ اردیبهشت امام خمینی به فرماندهان سپاه، نمونه ای از نوع رابطه سپاه با فرماندهی عالی آن است. امام خمینی در این ملاقات علاوه بر اعلام موضع درباره مسئله امریکا و مقایسه انقلاب اسلامی با دیگر انقلاب ها، خطاب به فرماندهان سپاه نصایحی را بدین صورت بیان کردند: «آن چیزی که باید من عرض کنم به شما آقایان که سران این جمعیت ها هستید، این است که کاری بکنید که این نهضت لکه دار نشود. شما الآن جزء جنود الهی هستید. جند الله شما هستید. شما لشکر خدایید. کسی که لشکر خداست اگر خدای نخواسته یک کاری بکند که مرضی خدا نباشد و آن وقت یک جوری باشد که گفته بشود که خوب، اینها هم مثل سابق، اینها حالا دستشان رسیده به یک چیزی اینها هم زور می گویند به مردم، اینها هم اذیت می کنند مردم را، اینها هم مثلاً مال مردم را خدای نخواسته برمی دارند. این طور نباشد. به جوان هایتان سفارش کنید.»

سپاه در طول این دوره، به سبب نوع نیروهای وقت، انعطاف تشکیلاتی و رو به رشد بودن، بعضی تحرکات انقلابی چشمگیر را بروز می داد که ویژه شرایط دوگانه (انقلاب نظام) بوده و نشان می داد این وضعیت، آزادی عملی را برای این نیرو به بار آورده است که با جایگاه یک سازمان نظامی یا انتظامی عادی متفاوت است. نامه مورخ ۱۰/۲/۱۳۵۹، مسئول واحد تدارکات سپاه به سفارت سوریه در تهران، با مهر واحد تدارکات سپاه و امضای محسن رفیق دوست، مربوط به خرید ۵۰۰ قبضه موشک انداز آر.پی.جی۷ و ۵ هزار گلوله موشک مربوط به آن، نمونه ای از تفاوت وضعیت سپاه ازلحاظ تحرک، ارتباط و انعطاف تشکیلاتی است.

در شرایطی که هنوز نهادها و ارگان های نظام جدید یا به طور کامل تأسیس نشده یا هنوز بی تجربه و ناتوان بودند، سپاه پاسداران درعمل عمده وظایف برزمین مانده بسیاری از آنها را برعهده گرفته بود و این امر به خصوص در مناطق مستعد بحران و برخی نواحی که مناسبات محلی بر روابط و ضوابط رسمی دولتی مقدم شمرده می شد، گاهی

چالش هایی درپی داشت. دراین میان، انگیزه های فوق العاده نیرومند افراد سپاه که از وضعیت انقلابی تازه گذشته در آنها باقی مانده بود نیز اغلب باعث می شد افراد برای حل ناهنجاری ها خود را طوری به آب وآتش بزنند که ناظران نتوانند قضاوت واحدی راجع به آنان داشته باشند. واقعه ای که ۲۱/۲/۱۳۵۹، در یکی از روستاهای جیرفت اتفاق افتاد یکی از وقایعی است که نمودی از آنچه گفته شد به حساب می آید. سه روایت متفاوت روزنامه جمهوری اسلامی، ستاد مشترک ارتش و استانداری کرمان دراین باره نشان می داد هرکدام از منظری متفاوت ماجرا را برداشت کرده و به قضاوت مختلفی رسیده اند.

ب) تنوع مسئولیت

در این دوره، تنوع مسئولیت های سپاه و حوزه گسترده ایفای نقش آن به تناسب وضعیت کنونی ازجمله نکات قابل توجه است. نیروهای سپاه در عرصه بسیار وسیعی درگیر مسائل مختلف، از درگیری های نظامی مناطق بحرانی غرب کشور و منطقه گنبد تا برخورد با انواع نابسامانی های سیاسی و اجتماعی تهران و دیگر شهرها بودند. مواردی که در ادامه آمده، نمودهایی از تنوع وظایف سپاه است.

در روز ۱/۲/۱۳۵۹، سپاه شهر گرگان با اعلام اینکه که برخی از مزارع تقسیم شده منطقه به دست عوامل فئودال ها تخریب شده است، هشدار داد که با عاملان این حوادث به شدت مقابله خواهد کرد.

در چا بهار، سپاه این شهر از تهران پیامی مبنی بر وظایف مراقبت از لنج های حامل اسلحه غیرمجاز دریافت کرد.

در کرمانشاه نیز سپاه تلفن گرامی مبنی بر اقدامات خاص درباره آتش سوزی و قصد گروه های چپ گرا برای تخریب پل جوانشیر از ستاد مشترک ارتش دریافت کرد.

در تهران، روزنامه جمهوری اسلامی پاسخ سپاه به مقاله "کنترل تلفن ها سلب اعتماد و امنیت اجتماعی" مندرج در روزنامه مجاهد (ارگان سازمان مجاهدین خلق) را درج کرد که در آن ایرادات سازمان بررسی و مختصات خط مکتبی سپاه بیان شده بود.

در همدان هم رسیدگی به مسئله شورش زندانیان پس از آنکه از اقدامات نیروهای موظف مربوطه نتیجه ای حاصل نشد به سپاه محول گردید.

نامه دکتر قندی وزیر پست و تلگراف و تلفن به سپاه در روز ۲۲/۲/۱۳۵۹، نمونه ای دیگر از تنوع وظایف و توقعات از سپاه است. در این نامه آمده است: «به طوری که اطلاع دارند مراکز مخابراتی کشور ازجمله نقاط حساس است که باید به طور مستمر زیر پوشش حفاظتی قرار گیرد و... خواهشمند است نظر موافق آن سپاه را دایر بر اعزام نفرات مورد نیاز اعلام و دستور فرمایند ترتیبی اتخاذ شود که در شهرهای بزرگ نیز به نحوی که در تهران معمول خواهد شد با هماهنگی رئیس ستاد پاسداران و رئیس مخابرات افراد مورد نیاز برای حفاظت کاملاً مطمئن اختصاص داده شود.»

ج) گسترش کمی و کیفی تشکیلات بسیج

علاوه بر مأموریت های درون مرزی مربوط به حفظ انقلاب در قبال تحرکات مسلحانه ضدنظام و مأموریت های برون مرزی مربوط به پر کردن خلأ ارتشی نوسازی شده که هنوز براثر انقلاب فاقد آمادگی لازم بود، سپاه مأموریت های انتظامی را هم برعهده داشت، این مأموریت ها هم وظایف ژاندارمری (خارج شهر) و هم وظایف شهربانی (داخل شهر) را در بر می گرفت. البته همان طور که گذشت، تنوع حرکات سپاه به آنچه در اینجا ذکر شد محدود نمی شد. به همین دلیل، ضرورت ارزیابی و کنترل و خودانتقادی جدی، برای سالم ماندن این تشکیلات بزرگ برآمده از انقلاب، در

نزد غالب عناصر آن احساس می شد. این امر در نوعی پویایی خودجوش و نه به صورت الزام از بالا، درجهت تعیین و تصحیح و تداوم حرکت سپاه، به شکل های مختلف وجود داشت. در طول دوره نمونه هایی از نقادی ها، کنترل ها و ارزیابی های داخلی سپاه، مشاهده می شود.

در دوره کتاب حاضر، سپاه گرچه به طور طبیعی در داخل تشکیلات با مشکلات ناشی از مرحله گذار انقلابی روبه رو

بود، اما درعین حال، گسترش اساسی خود ازجمله دراختیار گرفتن سازمان بسیج را نیز مدنظر داشت. بنابراین، درحالی که

حرکت رسمی بسیج و تجهیز ارتش بیست میلیونی

مستقل از سپاه برنامه ریزی

شده و به تدریج و البته با

کندی درحال شکل گیری بود، گسترش درجهت زیر بال وپر گرفتن بسیج و ارتش بیست میلیونی از اهداف اصلی سپاه به شمار می آمد. البته درباره این شکل گیری باید یادآوری کرد که سازمان توانمند سپاه با تلاش نیروهای ورزیده انقلابی داوطلب، عمده کارهای اصلی سازماندهی و تشکیل ارتش بیست میلیونی را نه به عنوان وظیفه رسمی قانونی، بلکه به عنوان یک تکلیف انقلابی، درعمل، برعهده گرفته و انجام می داد.

در اواخر این دوره (۲۷/۲/۱۳۵۹)، سپاه با امضای ستاد هماهنگی آموزش و سازماندهی ارتش بیست میلیونی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نامه ای به شورای انقلاب نوشت. در این نامه یادآوری شده است: پس از فرمان امام دایر بر تشکیل ارتش بیست میلیونی، برای هماهنگ کردن فعالیت های سپاه پاسداران و ارتش و دیگر ارگان های نظامی و انتظامی، ستادی به نام ستاد بسیج ملی تشکیل شده و اساسنامه ای به دست نمایندگان سپاه پاسداران، وزارت کشور و ارتش جمهوری اسلامی تنظیم گشت و به منظور تصحیح و تصویب به شورای انقلاب فرستاده شد. در ادامه نامه، سپاه اعلام کرده است: «متأسفانه ستاد بسیج هیچ گاه تحقق واقعی نیافت و تنها سپاه پاسداران بود که امر آموزش و سازماندهی ارتش بیست میلیونی را در سراسر کشور با برنامه های تدریس شده و تشکیلاتی منضبط به عهده گرفت. ... آنچه اخیراً به نام قانون تشکیل سازمان بسیج ملی تدوین شده و به شورای انقلاب فرستاده شده است به دلایل زیر مورد تأیید این ستاد نمی باشد و درصورتی که اصلاح نشود ما قادر به همکاری نخواهیم بود.» پس از ۶ بند توضیح، اضافه شده است: «برای عرض توضیحات بیشتر، نماینده این ستاد در هرموقع که تعیین فرمایند خدمت خواهد رسید.»

یادآوری می شود، سازمان بسیج ملی، برای تحقق دیدگاه های امام خمینی درمورد تشکیل ارتش بیست میلیونی، پیش تر به طور رسمی تأسیس شده بود و برای نمایش قدرت مردمی و بیشتر برای معرفی و تبلیغ و آشنا کردن عامه با این تشکیلات، مراسم مختلفی را برگزار می کرد. در رأس ستاد فرماندهی این سازمان که با تلاش سپاه و کادرهای

باانگیزه آن راه اندازی شده بود، یک جوان روحانی نه چندان معروف و باسابقه، قرار گرفته بود که تمایل زیادی برای

استقلال این سازمان از هر نهاد دولتی و انقلابی داشت.

ص: ۱۱۵

فرماندهان سپاه که بسیج را مولودی از سپاه می دانستند، از همان بدو کار اعتراض و نگرانی خود را درمورد استقلال بسیج، در محافل خصوصی پنهان نمی کردند. بعدها، پس از مباحث بحث انگیز و مفصل، مجلس شورای اسلامی سازمان بسیج ملی را با عنوان سازمان بسیج مستضعفین، زیرنظر سپاه و درواقع یکی از واحدهای آن معرفی کرد.

د) سپاه و ارتش

قبل از هر چیز، به لحاظ عوامل مختلف ازجمله وجود تفاوت های اساسی در زمینه های پیدایش و گسترش باید بر طبیعی بودن ویژگی های متفاوت سپاه و ارتش تأکید کرد.

درعمل، یکی از مشکلات قابل ذکر، اما نه چندان مهم و حاد این دوره، ناهماهنگی و برخی اختلافات موجود میان ارتش و سپاه بود. این اختلافات برخی طبیعی و به تفاوت نوع سازمان و تشکیلات و بعضی دیگر به تفاوت انگیزه ها و خصلت های غالب و رایج در هرکدام از این دو نیرو مربوط می شد و برخی نیز درواقع نوعی فرافکنی و پاسخ به فشارهای طرف مقابل بود؛ چراکه یک طرف توقع کار جدی تر و رفتار انقلابی و نه صرفاً انجام وظیفه اداری را داشت و طرف دیگر رعایت نظم رایج، اهمیت به ظواهر سلسله مراتب و دیگر قواعد ارتشی را متوقع بود.

در شرایطی که سپاه هم در عرصه مقابله با گروه ها و تشکیلات مسلح مخالف نظام در جنبه های مختلف سیاسی، عقیدتی و نیز نظامی و امنیتی تنها نیروی قابل اتکای

نظام جدید بود و هم در بحران های

مناطق کردنشین، عامل اصلی خنثی کردن

تدابیر و سیاست ها و روش های گروه های قدرتمند و سابقه دار منطقه ای به حساب می آمد، این یک خطر بود که آسیب تفرقه و اختلاف میان این نیروی نوپا و رو به رشد با همراهان ارتشی آن به صورت

تهدیدی جدی ظاهر شود.

درواقع در کنار فعالیت نیروهای مذهبی و مؤمن ارتش که بار اصلی ایفای وظایف ارتش، عمدتاً به طور داوطلبانه بر دوش آنها بود، گاهی نوعی واکنش های غیردوستانه و غیرانقلابی نیز تبادل ها و همراهی های فراوان دو نیروی

سپاه و ارتش را به خدشه و تضعیف، تهدید می کرد. البته واکنش ها و رفتار غیردوستانه که از شمول دفعات و کمیت بالایی هم برخوردار نبود، از هر دو طرف مشاهده می شد، ولی جهت گیری ها و دغدغه ها متفاوت بود. این قبیل رفتارها که به طورکلی به صورت گلایه ظاهر می شد، اغلب مربوط به سطح میانی بود و به سطوح عالی فرماندهی تسری نمی یافت. در این سطح، به خصوص در آن شرایط حساس از دامن زدن به اختلافاتی که درصورت مهار نشدن می توانست کارایی هر دو نیرو را کاهش دهد، پرهیز می شد. برای نمونه می توان از گلایه های مربوط به وضعیت حساس سنندج یاد کرد.

در هنگـامه ای که درگیری هـا در سـنندج همچنـان ادامه داشت، ایجـاد همـاهنگی و وحـدت فرمانـدهی و عمل میان نیروهای مسـلح متفاوت موجود یعنی نیروهای داوطلب و سـپاه و از طرفی نیروهای موظف ارتش که هرکـدام در فضای جـداگانه ای به سر می بردند از معضلات بود.

ص: ۱۱۶

به خصوص که فرمانـده کل قوا بنی صدر بود و در ذهنیت نیروهای سـپاه به وی مشـکل اساسـی وجود داشت و او را فردی می دانسـتند که صـرف نظر از مواضع سیاسی، در این گونه موارد فردی بی اطلاع بوده و ذهن و ملاک تصمیم گیری های خود را دراختیار فرماندهان ارتشـی قرار داده است که چندان توانایی و تمایلی به انجام روش ها و راه حل های مورد نظر سـپاه ندارند. طبیعی است صرف نظر از صحت وسقم، زمینه ها و وجود این گونه دیدگاه ها به تنهایی مشکل آفرین بود.

بااین همه، بنی صـدر در مقام فرمانـدهی کل قوا، به اتخاذ تـدابیری برای حل این معضـلات دست زد که درقالب دسـتورالعمل هـایی ازسوی سـتاد مشترک ارتش به کلیه نیروهای مسـلح درگیر ابلاغ شـد؛ ازجمله در یک تلفن گرام اعلام شـد: «در جلسـه شورای وزرای امنیتی روز ۱۶/۲/۱۳۵۹، با توافق مقامات مسئول ریاست جمهور

فرمودند آقای ابوشـریف و سـرگرد شیرازی در منطقه لشکر۲۸ حضور داشـته باشـند و زیر امر فرمانده لشکر عملیات هماهنگ نموده از اقدامات مسـتقل و موضـعی بی نتیجه خودداری شود.» فقط همین یک دستورالعمل که افرادی چون ابوشریف و صیاد شیرازی را زیر امر لشـکر۲۸ قرار می داد، خـود گویـای بی اطلاـعی بنی صـدر و از طرفی پیشـاپیش محکوم به شـکست بودن مدیریت

وی بود. به خصوص در فضـای انقلاـبی وقت که شخصـیت و رفتـار انقلاـبی بیشتر افراد مقـدم بر شخصـیت و رفتار سازمانی و قانونی آنان بود، این گونه دستورالعمل ها فقط واکنش و ذهنیت منفی نسبت به وی را افزایش می داد.

علاـوه براین، غـالب نیروهای سـپاه فقط با اقشار و افراد خاصـی از ارتش که ازنظر تعلقات دینی و انقلابی ویژگی های سـپاه را داشتند، مایل و قادر به همکاری بودند، مهم تر از همه اینکه فضای حاکم بر سپاه و نیروهای آن به گونه ای بود که قرار گرفتن زیر نظر ارتش را نـه تنهـا امری مفیـد و مثبـت تلقی نمی کردنـد، بلکـه آن را عامـل کـم اثرشـدن و هـدررفتن نیروی خـود می شمردند. گذشـته از این، درعمل سـختی کار و ویژگی های آن وضـعیت بحرانی که پیشبرد امور متکی بر ایثار و داوطلبی بود، خودبه خود به افرادی که جدی تر، کوشاتر و خطرپذیرتر بودند در صحنه و میدان عمل نقش هدایت و فرماندهی می داد.

از سوی دیگر، رئیس ستاد مشترک و برخی دیگر از فرماندهان ارتش که در نقش یک فرمانده عالی نظامی و درگیر مسئولیت های خویش بودنـد، نمی توانسـتند به چنین ظرایفی دقت و توجه لازم را مبذول دارند و این باعث ناهماهنگی هایی می شد. به طوری که در روز ۳/۲/۱۳۵۹، ابلاغیه ای با امضای سرلشـکر شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش، برای نیروهای زمینی و هوایی ارتش، ژانـدارمری و نیز سـپاه پاسـداران ارسـال شـد که حاوی تـدبیر کلی عملیات نیروهای مسـلح جمهوری اسـلامی ایران در منطقه غرب کشور بود. در متن پیام قیـد شـده بود که تدبیر مزبور به تصویب فرماندهی کل نیروهای مسـلح جمهوری اسـلامی ایران (بنی صدر)

رسـیده است. در این پیام که در سه عنوان وضـعیت، مأموریت و اجرا تنظیم شده بود درمورد سـپاه پاسداران آمده است: «سـپاه پاسداران انقلاب با استعدادی درحدود ۴۰۰۰ نفر تحت کنترل عملیاتی نیروی زمینی عمل

خواهد کرد، جنگ افزار سنگین مورد نیاز سپاه پاسداران به وسیله نیروی زمینی تأمین می گردد.» در ادامه این ابلاغیه به تشکیل مرکز عملیات تاکتیکی مشترک و هدایت عملیات توسط نیروی زمینی ارتش و اینکه طرح هر عملیات پس از تصویب ستاد مشترک ارتش قابل اجرا می باشد، اشاره شده بود. تصویری که در این تدبیر از میزان توانایی ارتش در

مقابله با بحران های موجود و به خصوص از نوع همکاری سپاه و ارتش ترسیم شده بود، درعمل به کلی متفاوت با واقعیت و نیز علامت عدم شناخت تهیه کنندگان آن از ماهیت و بافت سپاه و جایگاه آن در شرایط وقت بود. این را روند تحولات بعدی، در طول دوره کتاب تأیید کرد.

در این دوره، ارتش به اشکال مختلف مورد هجوم گروه هایی بود که از همان ابتدای پیدایش نظام جدید، شعار انحلال ارتش امریکایی را به جد سر می دادند. هجومی که نه فقط از بیرون، بلکه به صورتی خطرناک تر از درون به شکل نفوذ پیگیرانه وجود داشت. در امر خنثی کردن این تهدید دولبه، چه در تصمیم سازی و تصمیم گیری و چه درعمل، نقش و جایگاه سپاه، به دلیل بافت و ترکیب و چگونگی ربط آن با انقلاب، نقش و جایگاه ویژه ای بود و به طور عملی درجهت حذف موانع و رفع مشکلات ارتش برای مسئولان نظام و نیز فرماندهان متعهد ارتش پشتوانه و حامی مغتنمی محسوب می شد. تلفن گرامی که از سپاه خرم آباد برای مرکز فرماندهی سپاه ارسال شد بروزی از این نقش را نشان می دهد. در این تلفن گرام آمده بود: «ساعت ۱۰ صبح که تیپ۸۴ خرم آباد ارتش قصد داشت یک گردان به سنندج روانه کنند، زمانی که افراد برای اعزام آماده شده بودند ۲ نفر از افراد این تیپ به مخالفت با این مأموریت پرداختند و گفتند ما به مأموریت برادرکشی نخواهیم رفت. بعداً در جست وجویی که با حکم دادستانی از خانه یکی از این دو انجام شد تعدادی اعلامیه گروه های چپی، نامه هایی به سرقت رفته از ارتش و کتاب های تاکتیک و نقشه های نظامی به دست آمد.»

در اواخر این دوره در شرایطی که ارتش درگیر مسائل کردستان بود و به شدت

ازطرف گروه های کمونیستی تحت فشارهای چندجانبه قرار داشت از جهتی کاملاً متضاد نیز به نحوی آشکار زیر سؤال رفت. سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در ۲۴/۲/۱۳۵۹، بیانیه ای منتشر کرد که روزنامه جمهوری اسلامی آن را تیتر اصلی خود قرار داد و در سه ردیف، با عنوان درشت "آماده باش با طرح کودتای امریکایی مقابله کنیم" این بیانیه را در نیم صفحه

اول خود به چاپ رساند. در این بیانیه آمده است: «مردم مسلمان و انقلابی!

براساس اطلاعات موثقی که به ما رسیده، امریکای جهان خوار با تکیه بر ستون پنجم خود (ایادی مزدور داخلی) و با همکاری فراماسونری، صهیونیزم بین المللی، اینتلجنت سرویس، موساد و... درصدد تهاجم نظامی جدیدی است. بدین معنی که توطئه شکست خورده اش در طبس در ابعاد وسیع تری ادامه یافته، احتمالاً توسط عمالش در درون ارتش (که متأسفانه بعضاً تا فرماندهی سطوح بالا نیز نفوذ کرده اند)، ساواکی های فراری و مخفی (که اینها نیز متأسفانه احیاء شبکه کرده اند!) و... درصدد برپانمودن یک کودتای داخلی

است، (این کودتا ممکن است تحت عنوان "دفاع از انقلاب اسلامی"، "مارکسیستی و دست چپی" یا "ملی و دفاع از استقلال و تمامیت ارضی ایران" باشد). این کودتا ... بلافاصله با یک کودتای دیگر دست راستی به شیوه اندونزی سرنگون می شود! ... تأکید می کنیم که ما شرایط کنونی را (همچنان که در بیانیه "نگاهی به توطئه نظامی امریکا" مفصلاً شرح داده ایم)، همانند شرایط ۲۵ تا ۲۸ مرداد ۳۲ ارزیابی کرده، هرلحظه امکان اجرای نقشه های ویرانگری را توسط اجانب و ایادی داخلی شان می دهیم.»

گذشته از تمام آنچه ذکر شد، ارتش در آن اوضاع، به سبب تصفیه رأس آن (تیمسار به بالا) در انقلاب، قطع پشتوانه لجستیک آن (امریکا و انگلیس) و نیز نابودی ایدئولوژی حاکم بر آن (شاهنشاهی) و تازه وارد بودن ایدئولوژی جدید ناشی از انقلاب اسلامی، هنوز در وضعیتی بسیار شکننده به سر می برد. بدیهی است که برای روی پاایستادن مجدد محتاج کمک فراوانی باشد و در آن موقعیت فقط نیروهایی نظیر نیروهای سپاه پاسداران می توانستند ارتش را دربرابر هجوم بی امان مشکلات متعدد نابودکننده، محافظت و نیز تقویت کنند. نقطه اتصال، البته نیروهای مذهبی انقلابی ارتش بوده است.

یکی از این مشکلات متعدد نابودکننده همان کودتای داخلی مذکور بود که البته نه با چارچوب تحلیلی یادشده در بیانیه، در تیرماه ۱۳۵۹، روی داد و خسارات فراوانی به ارتش جمهوری اسلامی ایران وارد کرد.

***

در اینجا لازم است از کلیه اعضا و کارکنان مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس (مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ) که در مدت طولانی مراحل تحقیق و تدوین این کتاب (حدود ۸ سال) حتی خارج از وظایف رسمی مرکز به رفع مشکلات عدیده کار اقدام کردند و در جنبه های مختلفی اینجانب را یاری دادند، به خصوص برادران عزیزم محسن رشید، حسین اردستانی، حمیدرضا فراهانی، مجید نداف و مهدی انصاری سپاسگزاری کنم. همچنین باید از کوشش و تلاش دستیارانم در امر تحقیق محمدرضا نخعی و زهره سادات بطحایی، به ویژه از زحمات و پیگیری های متعهدانه سجاد نخعی و فاطمه سادات مدنی در مراحل مختلف تحقیق و تدوین کتاب تشکر کنم.

وظیفه خود می دانم از برادر ابراهیم حاج محمدزاده یاد کنم که مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ و نیز پروژه روزشمار جنگ با تعهد و همت و انگیزه مثال زدنی وی راه اندازی شد و بر گردن راویان، محققان و نویسندگان مرکز به خصوص حقیر حقی بزرگ و فراموش نشدنی دارد و دعا کنم خداوند به او جزای خیر بدهد و او را از شرور مختلف روزگار حفظ کند.

آرزو می کنم این اثر بتواند در امر تهیه منابع اولیه تاریخ دفاع مقدس و زمینه های آن در انقلاب اسلامی و درجهت رفع نیاز محققان کنونی و آتی و در ممانعت از تحریف تاریخ ایران اسلامی

گامی هرچند ناچیز محسوب شود که دراین صورت مقصود نویسنده حاصل شده است.

و دعای پایانی اینکه: امید دارم تهیه این کتاب مرضی حضرت حق جل و اعلی بوده باشد و به این سبب پدر و مادرم را مشمول غفران و رحمت واسعه اش قرار بدهد و خانواده ام، به خصوص همسرم را که در این مدت طولانی، فداکارانه شریک رنج های کار بود از شر آسیب های جسمی و روحی مصون دارد و به این حقیر از خزانه بی کران لطفش پاداش دنیوی و اخروی عنایت بفرماید.

هادی نخعی ۲۲ بهمن ۱۳۹۱

ص: ۱۲۰

روزشمار جنگ دوشنبه ۱ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۵ جمادی الثانی ۱۴۰۰ ۲۱ آوریل ۱۹۸۰

طرح و بررسی موضوع اقدام نظامی امریکا علیه ایران برای حل ماجرای گروگان ها،

امروز نیز مانند روزهای اخیر هم در سطح آشکار و هم در سطح سری، ادامه یافت. در سطح علنی موافقان و مخالفان به بیان دیدگاه های خود پرداختند، ولی در سطح سری تصمیم قطعی برای اجرای "عملیات نجات" با مخالفت شدید وزیر امور خارجه امریکا روبه رو شد، تا جایی که به استعفای وی انجامید.

آنچه در سطح آشکار به آن پرداخته می شود، از یک روال کلی تبعیت می کند و به طورکلی چشم انداز روشنی درباب تهدید نظامی و به خصوص انجام کوتاه مدت آن، ترسیم نمی شود و به این ترتیب، فضای آمادگی قطعی مقابله را در ایران و در مسئولان جمهوری اسلامی ایجاد نمی کند، اما درعین حال، تکرار این موضوع از جنبه های مختلف، نوعی عادت و آمادگی در افکارعمومی به وجود می آورد.

در ادامه این وضعیت امروز در پاریس، ریچارد نیکسون رئیس جمهور اسبق امریکا، در مصاحبه ای مطبوعاتی گفت: اگر فرانسه و سایر متحدان اروپای غربی امریکا به محدودیت های این کشور علیه ایران نپیوندند، ایالات متحده برای آزادی گروگان ها ناچار به اقدام نظامی خواهد شد. وی افزود: من می دانم این کار برای دوستان فرانسوی و سایر متحدان اروپای غربی امریکا دشوار است، ولی شرکت این کشورها در قرنطینه اقتصادی ایران واجد اهمیت فراوان است. انجام چنین کاری خطرهای فراوانی دارد. من می دانم

فرانسه و آلمان غربی بیش از ایالات متحده به نفت وابسته هستند، ولی اگر این کار انجام نشود، وقایع دیگری ممکن است اتفاق بیفتد. نیکسون اضافه کرد: درصورتی که کشورهای اروپای غربی از امریکا حمایت نکنند، اگر حرف های پرزیدنت کارتر مفهومی داشته باشد که من امیدوارم داشته باشد اقدام نظامی پیش خواهد آمد و خطر چنین کاری به مراتب بیشتر است. نیکسون با رد اظهاراتی مبنی بر اینکه اروپای غربی هیچ منازعه ای با ایران ندارد و مسئله گروگان ها مشکل امریکا است، گفت: تروریسم یک

مسئله جهانی است. وی اضافه کرد که می داند

اتحاد شوروی بیکار نخواهد نشست، توسل به اقدام نظامی خطرهای بزرگ دربردارد،

ولی خطر انجام ندادن آن و جلوه گر شدن امریکا به مشابه یک هیولای بی دفاع به مراتب بزرگ تر است. نیکسون همچنین خواستار افزایش بودجه دفاعی امریکا شد. (۱)

دراین زمینه، هانس دیتریش گنشر وزیر امور خارجه آلمان فدرال، در یک مصاحبه رادیویی بر ضرورت اتخاذ تصمیم مشترک اروپاییان تأکید کرد و افزود: به کارگیری تمام امکانات مسالمت آمیز برای آزادی گروگان های سفارت امریکا در تهران، استفاده از وسایل نظامی را بعید می سازد. (۲)

ماسایوشی اوهیرا نخست وزیر ژاپن نیز از ایالات متحده امریکا خواست تا به ماجرای تأسف انگیز گروگان گیری در تهران ازطریق راهکارهای سیاسی پایان دهد و برای این منظور وسایل نظامی را به کار نگیرد. وی در گفت وگو با سفیر امریکا در توکیو درعین حال تأکید کرد که ژاپن حاضر است تا در یک فشار مؤثر نظامی علیه ایران شرکت کند. (۳)

همچنین سابورو اوکیتا وزیر امور خارجه ژاپن، امروز در لوکزامبورگ خطاب به امیلیو کلمبو دبیر اجرایی جامعه اقتصادی اروپا، اعلام کرد که کشورش آماده است در تصمیم هایی که روز سه شنبه وزیران امور خارجه ۹ کشور عضو بازار مشترک اروپا در قبال ایران اتخاذ خواهند کرد شرکت جوید. وی گفت: موضع اساسی ژاپن یافتن راه حلی صلح جویانه و مخالفت با کلیه اقدامات نظامی امریکا در ایران است. (۴)

از سوی دیگر، دن شومردن ژنرال اسرائیلی که در سال ۱۹۷۶، فرماندهی عملیات "گروگان گیری فرودگاه انتبه" را به عهده داشت، آزادکردن گروگان های امریکایی در تهران را با استفاده از زور امکان پذیر

دانست. ژنرال شومردن در مصاحبه ای با روزنامه داوار

سوید اظهار کرد: در موقعیت فعلی ایران و تهران و فقدان یک قدرت مرکزی، امکان دارد از اوضاع در هم و برهم سود برد و به عملیات نجات گروگان ها دست زد. وی افزود که تصمیم ایالات

متحده برای اجرای عملیات نجات گروگان ها باتوجه به خطر موجود برای گروگان ها و اقدامات بین المللی پس از آن خواهد بود، لکن باید گفت مسئله اصلی گروگان ها نیستند، بلکه موقعیتی است که یک ابرقدرت با آن مواجه شده است. ایالات متحده با اسرائیل تفاوت بسیار دارد و شکست در این عملیات ضربه ای به حیثیت امریکا خواهد بود. (۵)

روزنامه امریکایی واشنگتن پست نیز در تفسیری دراین باره نوشت: درگیری احتمالی نیروهای مسلح ایالات متحده با ایران احتمالاً پرخطرترین استفاده از نیروهای مسلح ایالات متحده پس از سال ها خواهد بود و به عنوان اولین قدم در راهی تلقی می شود که پایان آن قابل پیش بینی نیست. آثار اقدام نظامی برای اروپا و ژاپن درد آور و به دلیل اشاعه ناآرامی در بین کشورهای صادر کننده نفت خلیج فارس خطرناک خواهد بود. مشاوران رئیس جمهور امریکا به تازگی تأیید کرده اند که

خطر دست زدن به یک اقدام نظامی، بسیار بزرگ است، ولی همین مشاوران گفته اند خودداری بیشتر در انجام اقدامی برای آزادی گروگان ها، هم در صحنه بین المللی و هم در صحنه داخلی نتایج بسیار گران به دنبال خواهد داشت. (۶)

ص: ۱۲۲

۱- ۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۰، پاریس خبرگزاری رویتر، ۲۱ آوریل ۱۹۸۰ {۱/۲/۱۳۵۹}.

۲- ۲. همان، صص ۱۸ و ۱۹، بخش فارسی رادیو کلن، ۱/۲/۱۳۵۹.

۳- ۳. همان، ص۱۸، بخش فارسی رادیو کلن، ۱/۲/۱۳۵۹.

۴- ۴. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵- ۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۶- ۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

در سطح سری، رئیس جمهور و شورای امنیت ملی امریکا طرح یک اقدام نظامی با عنوان "عملیات نجات گروگان ها" را طبق برنامه و بدون تزلزل دنبال می کنند و حتی استعفای امروز وزیر امور خارجه امریکا تغییری در این تصمیم ایجاد نکرده است. البته ونس امروز استعفا داد، ولی خبر این استعفا قرار است چند روز بعد اعلام شود. (۱)

سایروس ونس وزیر امور خارجه امریکا، که روز گذشته با اتمام مرخصی خود به واشنگتن بازگشت، مطلع شد در غیاب وی تصمیم قطعی درباره عملیات نجات اتخاذ شده است. وی امروز صبح خیلی زود به دیدار رئیس جمهور رفت و نگرانی بسیار عمیق خود را درباره این تصمیم ابراز و سپس اعتراض های خود را یک به یک بیان کرد. (۲) ونس به کارتر گفت: از آنجا که نمی تواند از عملیات نجات حمایت کند، بهتر است استعفا کند. (۳) دراین باره ونس اظهار کرد: «در صبح روز دوشنبه ۲۱ آوریل، درنهایت اندوه، نامه رسمی استعفای خود را نوشتم و بعدازظهر همان روز، شخصاً آن را به دست رئیس جمهوری دادم. ... کارتر نامه را خواند و به آرامی آن را تا کرد و در جیب خود گذاشت و گفت باید دراین باره صحبت کنیم. من گفتم تصمیم من قطعی است و به فرض موفقیت مأموریت نجات هم از آن عدول نخواهم کرد. رئیس جمهور از من خواست که از افشای موضوع استعفای خود قبل از عملیات خودداری کنم و تا آن موقع به کار خود در وزارت خارجه ادامه بدهم.» (۴)

تصویر

سایروس ونس وزیر امور خارجه امریکا؛

قطعی شدن اجرای عملیات طبس در شورای امنیت ملی امریکا به استعفای وی انجامید.

در ملاقات صبح امروز ونس با کارتر، وزیر امور خارجه امریکا عمده ترین نگرانی ها و دلایل مخالفت خود را با طرح مذکور چنین توضیح داد: اولاً، این عملیات بی نهایت دشوار و شانس موفقیت در آن بسیار کم است. ثانیاً، حتی اگر عملیات موفقیت آمیز هم باشد، بعضی از گروگان ها حین عملیات کشته خواهند شد. درصورتی که

بعضـی از گروگـان ها نجات یابنـد، احتمال دارد روز بعـد افراد دیگری دسـتگیر شونـد. (و این شامل گزارشـگران امریکایی و شایـد حتی انگلیسـی و فرانسوی هم می باشـد) و چه بسـا در پایان عملیات، تعـداد گروگان ها حتی از قبل هم بیشتر شود. بجز موضوع گروگان ها، مسئله اثر سیاسی عملیات نجات نیز مطرح شد. ونس احتمال می داد این کار انفجاری در کل منطقه غرب آسیا ایجاد کند و احتمال جنگ مسلمانان علیه غرب را افزایش دهد و علاوه براین

مشـکلات دیگری نیز میـان ایالاـت متحـده و متحـدانش بروز کنـد. ونس یـادآوری کرد: ایالاـت متحـده بـه تـازگی علاـوه بر محدودکردن روابط سیاسی، تجارت با ایران جز درزمینه کشاورزی را هم قدغن کرده و با این قول که ایالات متحده

ص: ۱۲۳

۱– ۷. جولیتو کیه زا، هدف: تهران، ترجمه هادی سهرابی، تهران: نشر نو، چاپ دوم، ۱۳۶۲، ص۲۲.

۲– ۸. پیر سالینجر، امریکا در بند، تهران: کتاب سرا، ۱۳۶۲، ص۲۷۹.

۳– ۹. ادوارد کلن، امریکا در اسارت، مترجمان توران خاوری و سرور طلیعه، تهران: انتشارات قلم، ۱۳۶۲، ص۱۸۱.

۴– ۱۰. سایروس ونس، زبیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، ص۹۳.

اقدام به عملی نظامی نخواهد کرد، با فشار از متحدان خود می خواهد این کشور را در تحریم همراهی کنند.(۱) وقتی این متفقین که نمی شود آنان را از پیش در جریان عملیات گذاشت پی ببرند که فریب خورده اند، چه واکنشی از خود نشان می دهند؟ بالاخره ونس می اندیشید اقدامات نظامی، حتی اگر به صورت محدود برای نجات گروگان ها باشد، ایران را به آغوش شوروی سوق می دهد.

وقتی سخنان ونس به پایان رسید، رئیس جمهور گفت: اینها دلایلی منطقی هستند. آیا میل دارید آنها را برای شورای امنیت ملی بازگو کنید؟ ونس گفت: بله مایلم.

دو ساعت بعد، ونس دلایل خود را برای شورای امنیت ملی بیان کرد. به دنبال سخنان وی بحث مختصری شد و پس از آن درباره تصمیمی که در ۱۱ آوریل اتخاذ شده بود، دوباره رأی گیری شد. تنها رأی منفی متعلق به ونس بود. ونس به رئیس جمهور قول داد تا پایان عملیات درباره استعفای خود حرفی نزند.

پیش از آن، رئیس جمهور به تمام افراد کاخ سفید که از آن تصمیم مطلع بودند هشدار داده بود تا از بیان هر مطلبی که حاکی از وقوع حادثه ای باشد، خودداری کنند. (۲)

درحالی که قرار است در اجلاس آتی کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا در لوکزامبورگ، درباره نوع حمایت از امریکا علیه ایران تصمیم گیری شود، پارلمان اروپا در استراسبورگ در قطعنامه ای، گروگان گیری تهران را به شدت محکوم کرد و به ۹ کشور عضو بازار مشترک اروپا پیشنهاد کرد درصدد قطع مناسبات دیپلماتیک خود با ایران بر آیند. تصمیم پارلمان اروپا، در یک جلسه فوق العاده اتخاذ شد. (۳)

دراین حال، برخی کشورها با اعلام مواضع قبلی به استقبال اجلاس مذکور می روند و می کوشند در نتایج آن تأثیرگذار باشند. ازجمله، امروز در لندن، داگلاس هرد سخنگوی وزارت امور خارجه انگلیس، در یک گفت وگوی تلویزیونی گفت فکر می کنم عدم حمایت از امریکا علیه ایران به خروج این کشور از ناتو بینجامد و عواقب این اقدام برای متحدان این کشور بسیار وخیم خواهد بود و خطر جدی درپی خواهد داشت، البته، نه به زودی و نه لزوماً امسال، اما در طولانی مدت، احساس عمومی در امریکا چنین خواهد شد که آنها به اتحادی تعلق دارند که مهم و کارآمد است، اما حاضر نیست خود را درگیر مشکلات کند.

به گفته هرد، چنانچه دول عضو بازار مشترک نتوانند در اجلاس لوکزامبورگ به تصمیم مشترکی دست یابند، آن وقت، دولت های حامی امریکا باید با یکدیگر تماس بگیرند و ببینند در

۱- * آنچه در گزارش ها انعکاس یافت، این بود که اگر اروپاییان با تحریم و قطع رابطه سیاسی امریکا همراهی نکنند به ناچار خطر حمله نظامی پدید خواهد آمد.

۲- ۱۱. امریکا در بند، پیشین، ص۲۷۹.

۳- ۱۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

ایـن مـوقعیت نـاراحت کننـده چـه کـاری می تواننـد انجـام دهنـد. به گزارش آسوشـیتدپرس، مقصـود هرد از این کشورهـا، به خصوص انگلستان و آلمان بود. (۱)

امروز همچنین رادیو کلن گزارشـی منتشـر کرد که نشانه شدت مواضع غیردوستانه بخشی از حاکمیت کنونی آلمان غربی علیه ایران است. به گزارش این رادیو: «رئیس اتحادیه بانک های پس انـداز در آلمان فـدرال اطمینان داد که مؤسـسات اعتباری در جمهوری فدرال آلمان تصـمیمات سیاسـی علیه ایران به علت ماجرای گروگان گیری در تهران [را] محترم خواهند شـمرد. وی در یـک مصـاحبه مطبوعـاتی گفت که این موضوع درمورد مسـئله مسـدودساختن حسـاب هـای مربوط به سپرده های ایران در آلمـان نیز اعتبـار دارد. رئیس اتحـادیه بانک های پس انـداز درعین حال خاطرنشان کرد که ایران تابه حال به تمامی تعهـدات مالی خود عمل کرده و به همین جهت مؤسسات اعتباری اقدامات خاصی را ازسوی خود به عمل نخواهند آورد.» (۲)

در واکنش به چنین مواضـعی، امروز، سفارت ایران در آلمان غربی در یک اطلاعیه مطبوعاتی تأکید کرد: کوشش های دولت فدرال آلمان برای واداشتن کشورهای عضو جامعه اروپا به انجام تحریم های

درخواستی دولت امریکا علیه ایران، روابط خوب قدیمی بین ملت آلمان و ایران را به خطر می اندازد. سفارت

ایران در این کوشـش هـای دولت آلمان، نشانی از گروه های فشار می یابـد که با نفوذ در جمهوری فـدرال آلمان امیـد دارند شرایط مساعد خود را در ایران به وجود آورند و به نفع خود از آن بهره برداری کنند. (۳)

در همین حال، به گزارش خبرگزاری آلمان شـرقی، امروز، یک هیئت تجاری ایرانی به سـرپرستی معاون وزارت بازرگانی این کشور در آلمان شـرقی مـذاکراتی را با این دولت آغاز کرد. در این مذاکرات «هر دو طرف علاقه فی مابین را به تعمیق روابط و ایجـاد همکـاری هـای ثمربخش دوجـانبه براساس حق مالکیت، تساوی حقوق و عـدم دخالت در امور داخلی یکـدیگر تأیید کردند.» (۴)

یـادآوری می شود دیگر کشورهـای نزدیـک به بلوک شـرق نیز امروز به اعلام مواضع خود در حمایت از ایران دربرابر امریکا پرداختنـد. ازجملـه، کره شـمالی محـدودیت هـای امریکـا علیه ایران را یـک عمـل مطرود سیاسـی که هـدف آن لطمه زدن به اسـتقلال ایران است، خواند و آن را محکوم کرد. روزنامه رودونگ سـیم نون ارگان حزب کمونیست کره شمالی، دراین باره نوشت: هدف از محدودیت های امریکا علیه ایران مرعوب کردن ملت و دولت ایران و وادارساختن آنها به تغییر موضع مستقل ضدامریکایی شان است. این نشـریه افزود: این کار دخالت مسـتقیم در امور داخلی یک کشور دیگر است. رودونگ سـیم نون هشـدار داد: هیـچ تهدیـد و بـاج خواهی نمی توانـد مردم ایران را مقهور سـازد و اقـدامات کارتر را تاکتیک هایی برای کسـب محبوبیت و اشغال کرسی ریاست جمهوری امریکا خواند. (۵)

برخی کشورهـا نیز به نوعی که برایشان ضـرر چنـدانی نداشـته باشـد از امریکا حمایت کردنـد. ازجمله دولت استرالیا امروز، با یک سلسـله محـدودیت های تجاری ایران موافقت کرد که می توانـد در آینـده به صورت تحریمی مؤثر از مواد غیرغـذایی در آید.

۱- ۱۳. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- ۱۴. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۸، بخش فارسی رادیو کلن، ۱/۲/۱۳۵۹.

۳- ۱۵. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- ۱۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۵- ۱۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

به گزارش آسوشیتدپرس: «[در] هفت ماهه سال گذشته صادرات مواد غذایی استرالیا به ایران ۹۶ میلیون دلار بوده [درحالی که] صادرات مواد غیرغذایی اش ۱۱ میلیون دلار بیشتر نمی شده است.» (۱)

۱. در موضوع تحریم اقتصادی که امریکا درصدد جلب حمایت جهانی دراین باره علیه ایران است، مقوله نفت، جایگاه خاصی دارد. باتوجه به مواضع ایران و تهدیدهای جمهوری اسلامی درخصوص تنبیه نفتی کشورهایی که در تحریم علیه ایران شرکت کنند، این کار بایستی با حداقل خسارت برای جوامع صنعتی مصرف کننده نفت پیگیری شود تا امکان موفقیت امریکا در جلب موافقت کشورهای مزبور، ایجاد شود. در گزارش های امروز منابع خبری دراین باره، علاوه بر نشست مطبوعاتی وزیر نفت ایران، طرح موضوع منافع نفتی دراز مدت امریکا و نیز اوضاع یکی از متحدان آن کشور، یعنی ژاپن قابل توجه است.

در ایران علی اکبر معین فر وزیر نفت، در یک نشست مطبوعاتی با حضور جمعی از خبرنگاران داخلی و خارجی شرکت کرد. وی در بخشی از سخنانش گفت: خط مشی ما در آینده ازلحاظ فروش نفت همان چیزی است که پیش تر نیز اعلام شده بود و ما به هر کشوری که از امریکا حمایت کند و در تحریم اقتصادی علیه ایران شرکت کند، نفت نخواهیم فروخت. وی افزود: ۴۰ درصد نفت ما به کشورهای عضو بازار مشترک اروپا صادر می شود. چنانچه این کشورها در تحریم اقتصادی ما شرکت کنند ما این ۴۰ درصد نفت را به آنها نخواهیم فروخت و سعی می کنیم اولاً تا جایی که بتوانیم نفت کمتری صادر کنیم، زیرا ما قسمتی از پول نفتی را که در گذشته به دست می آوردیم

برای خرید قطعات و وسایل از این کشورها مصرف می کردیم و چنانچه این کشورها به ما چیزی نفروشند، لزومی ندارد که ما این سطح تولید را به میزان قبلی نگه داریم و این فرصت خوبی است که ما می توانیم در تولید نفت صرفه جویی کنیم. ثانیاً، ما با ۴۲ کشور جهان قرارداد فروش نفت داریم و هنوز کشورهای زیادی وجود دارند که طالب نفت ما می باشند و چنانچه ما به کشورهای بازار مشترک نفت نفروشیم، می توانیم ظرف چند هفته مشتریان لازم را به دست آوریم و طبیعی است که زیان واقعی به کشورهای بازار مشترک که مجبورند نفت را به قیمت بیشتر در بازار آزاد بخرند، وارد می شود. (۲)

علی اکبر معین فر وزیر نفت:

به هر کشوری که از امریکا حمایت و در تحریم اقتصادی علیه ایران شرکت کند، نفت نخواهیم فروخت.

وزیر نفت همچنین درباره مشکلات اخیر فروش نفت ایران به ژاپن گفت:

ص: ۱۲۶

۱- ۱۸. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲- ۱۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۹.

«آنچه بین ما و ژاپن مطرح است مسئله قیمت نفت نیست، مسئله دیگری که مطرح است ازنظر سیاسی می باشد و چنانچه ژاپن از سیاست کارتر پیروی کند، ما فروش نفت را به آن کشور قطع می کنیم.»(۱) (۲)

دراین حال، برخی شواهد از تزلزل ژاپن در شیوه برخورد با ایران و کوشش امریکا برای رفع تردیدهای آن کشور حکایت می کند. به گزارش خبرگزاری فرانسه، شرکت های بزرگ وارد کننده نفت ژاپن باوجود خودداری از خرید نفت ایران به بهای ۵/۲ دلار اضافی در هر بشکه، پیشنهاد گفت وگوهای تازه ای را با شرکت ملی نفت ایران کرده اند. دراین زمینه آنها به کشتی های نفتکش خود دستور دادند تا به سوی ایران حرکت کنند، لیکن شرکت ملی نفت ایران تصمیم گرفته است تا موقعی که کمپانی های نفتی ژاپن از پذیرش افزایش بهای نفت ایران خودداری کنند از بارگیری این کشتی ها در بندرهای ایران جلوگیری کند. (۳)

از سوی دیگر، به گزارش رویتر، دولت کارتر امروز به دولت ژاپن قول داد باتوجه به خودداری ژاپن از خرید نفت ایران به قیمت بالا، نیازهای نفتی ژاپن را بررسی کند. یک سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا ضمن تقدیر از این اقدام ژاپن گفت: دولت امریکا با ژاپن درمورد نیازهایش درزمینه نفت در تماس خواهد بود. (۴)

دراین میان، دولت امریکا برنامه های نفتی دراز مدت مربوط به خود را نیز دنبال می کند. یک مقام آگاه در امور انرژی امریکا اعلام کرد: ایالات متحده درصدد ایجاد یک سیستم ذخیره نفت به میزان یک میلیارد بشکه می باشد، اما دراین زمینه بدون مشورت با متحدان خود اقدام نخواهد کرد. روت دیویس دستیار وزیر انرژی امریکا در سخنانی در کمیته انرژی سنای امریکا، این گزارش را که منابع ذخیره انرژی کشور به دلیل مخالفت عربستان سعودی پر نشده است، تکذیب کرد.

یادآوری می شود کنگره امریکا به تازگی قانونی را تصویب کرده است که براساس آن منابع موجود برای ذخیره نفت تا سال ۱۹۸۵، به منظور مقابله با هرگونه قطع واردات نفتی، برای ذخیره تا یک میلیارد بشکه نفت تجهیز شده و توسعه خواهد یافت. این درحالی است که منابع مذکور تا اوت گذشته، فاقد ذخیره نفت بوده است و به نظر منابع آگاه، تا آن تاریخ {۱۹۸۵}، فقط ۹۲ میلیون بشکه نفت را در خود جای خواهد داد. بااین همه، خانم دیویس اعلام کرد: سیاست تردیدناپذیر کشور پر کردن ذخایر مذکور در کمترین زمان ممکن است. (۵)

۱- *وزیر نفت در این نشست علاوه بر امریکا و ژاپن، به سرزنش جدی دولت عراق نیز پرداخت و سپس نابودی این رژیم را وعده داد. وی درباره آینده بازار جهانی نفت اظهار کرد: هرلحظه امکان سقوط حکومت صدام می رود و این تأثیر مهمی در سیاست نفتی جهان خواهد گذاشت. وی افزود: حکومتی مثل عراق که ادعا می کند امریکایی نیست، هنوز دارد نفتش را به امریکا می فروشد و اینجاست که اگر تغییری ایجاد شود، عرضه نفت در بازار جهانی به این شکل نخواهد بود و امپریالیسم امریکا از همین مسئله می ترسد. [روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۳] معین فر گفت: ما منتظریم تا هرچه زودتر ریشه این حکومت جبار که پایگاهی هم در میان مردم عراق ندارد از جا کنده شود و هرلحظه احتمال این موضوع می رود که صدام حسین و دارودسته اش در سرازیری نابودی قرار گیرند و ما معتقدیم که به زودی این عمل صورت خواهد گرفت.

[روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۱]

۲- ۲۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۳- ۲۱. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴- ۲۲. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵- ۲۳. روزنامه بامداد، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱. در واکنش به اقدامات امریکا، در ایران وجه تبلیغی و جنگ روانی قضیه نیز مدنظر قرار دارد و مسئولان کشور به منظور مقاومت علیه اقدامات امریکا به تقویت اراده عمومی می پردازند. مصاحبه رادیو تلویزیونی بنی صدر که شب هنگام از رسانه ها پخش شد، این جنبه را نیز در خود داشت. رئیس جمهور از انتشار سندی که بیانگر نمونه ای از اقدامات توطئه آمیز امریکا علیه جمهوری اسلامی بود خبر داد و به توضیح و تحلیل آن پرداخت. بنی صدر تأکید کرد که این سند، خیلی مسائل را برای مردم روشن می کند. (۱)

به نوشته روزنامه کیهان، امروز، این سند که حاوی اطلاعات و اسرار مهمی از توطئه امریکا علیه ایران و انقلاب ایران است، به طور اختصاصی دراختیار

خبرگزاری پارس قرار گرفت. کیهان همچنین نوشت: نمونه سند که به تاریخ ۶ اوت ۱۹۷۹ به صورت یادداشتی با امضای برژینسکی مشاور امنیتی کارتر، است در خبرگزاری پارس موجود می باشد. این یادداشت خطاب به وزیر امور خارجه امریکا بدین شرح است: به موجب این یادداشت، شما مجاز هستید اقداماتی را که در حیطه شایستگی و مسئولیت وزارت امور خارجه است، به عمل آورید و درمورد اقداماتی که برای نفوذ در سیر تحولات ایران مشخص شده اند، رئیس جمهور معتقد است که اقدامات موردنظر بایستی با هماهنگی وزارت دفاع و سیا و همچنین سایر ادارات و مؤسسات هر کجا که لازم باشد و باتوجه به

دیدگاه هایی که شاه ایران در مشورت های اخیرش داده است، صورت پذیرد. رئیس جمهور

همچنین خاطر نشان کرد که لازم است جو سوءظن و بی اعتمادی که بین ایران و همسایگان وجود دارد، مورد بهره برداری

قرار گیرد. رئیس جمهور معتقد است پایان حمایت سیاسی از جمهوری اسلامی (آیت الله)

خمینی به ویژه ازسوی اتحاد جماهیر شوروی حتماً به تضعیف مواضع سیاست خارجی رژیم (آیت الله) خمینی منجر خواهد شد. رئیس جمهور

همچنین تأکید کرد که باتوجه به

قابل پیش بینی نبودن حوادث و تحولات آینده در ایران، الزاماً مهم است که امریکا با تمامی رهبران سازمان ها و گرایش های سیاسی بدون استثنا ازجمله اقلیت ها

(نژادی یا مذهبی) و گروه های

افراطی که قادرند مقاومت های

مسلحانه علیه رژیم (آیت الله)

خمینی را تحریک کنند تماس هایی

برقرار کند، اما به هرحال،

با درنظرگرفتن طبیعت بسیار ظریف این نوع عملیات، رئیس جمهور با برقراری هرگونه تماس با رهبران مذهبی و سیاسی گروه (آیت الله) خمینی یا اعضای مخالفان و فرماندهان عالی رتبه در ایران بدون مشورت قبلی با رئیس سیا مخالف است.(۲) (۳)

دراین باره روزنامه جمهوری اسلامی نیز گزارش داد: «به دنبال انتشار سند توطئه های امریکا علیه ایران، آقای بنی صدر باتوجه به حقایقی که در این سند افشا شده هشداری به ملت ایران داد. متن این هشدار به شرح زیر است:

ص: ۱۲۸

۱- ۲۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، صص ۲ و ۹.

۲- * ضمیمه دارد؛ طرح مسئله اختلافات جناحی در حاشیه بازگوکردن یادداشت سال گذشته برژینسکی.

۳- ۲۵. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۹.

امروز متنی از مشاور امنیتی کارتر آقای برژینسکی، به دست آمده که مبین سیاست تجاوزکارانه امریکا در ایران است که عیناً به اطلاع افکارعمومی می رسد. باتوجه به متن این سند:

۱. بر مردم واجب است خیابان ها را تخلیه کنند و هیچ گونه عملی که نظم را مختل کند به عمل نیاورند.

۲. تصمیمات مقامات مسئول باید بلادرنگ اجرا گردد و هر گروه بخواهد اجرای تصمیمات را مختل سازد در خدمت برنامه امریکا برای تسلط بر ایران است.

۳. مردم کشور، اینک به روشنی پی می برند که در کردستان چه کسانی به روی ارتش، آتش گشوده اند.

۴. بر پاسداران و ارتش دلیر جمهوری اسلامی است که با قاطعیت تمام عمل کنند.

رئیس جمهوری ابوالحسن بنی صدر» (۱)

۱. امروز در آنکارا یک گردهمایی برگزار شد که در آن، امریکا و عراق به طور مشترک محکوم شدند.

سفارت جمهوری اسلامی ایران در آنکارا گزارش داد که به منظور افشای توطئه امپریالیسم امریکا و دولت بعث عراق علیه انقلاب اسلامی ایران یک هم اندیشی به ابتکار دانشجویان عضو کنفدراسیون سی.ای.اس و عده ای از ایرانیان مقیم آنکارا در محل خانه فرهنگی ایران تشکیل شد. در پایان این گردهمایی، قطعنامه ای صادر و توطئه امپریالیسم و تجاوز دولت ضدخلقی بعثی عراق به ایران محکوم شد. (۲)

این درحالی است که امروز، دفتر هواپیمایی و کنسولگری ایران در استانبول هدف حمله مسلحانه قرار گرفت. دراین باره یونایتدپرس گزارش داد: براثر انفجار بمب، به دفتر هواپیمایی ایران در استانبول خسارت زیادی وارد شد. یونایتدپرس به نقل از شاهدان این حادثه اضافه کرد: پرتاب بمب به سوی دفتر هواپیمایی ایران از درون یک اتومبیل قرمز رنگ صورت گرفت و نیم ساعت پس از این حمله، سرنشینان یک اتومبیل مشابه، کنسولگری ایران در استانبول را به گلوله بستند. براساس این گزارش، چند ساعت بعد از حملات یادشده، یک شخص ناشناس در تماس تلفنی با مراکز خبری مختلف گفت که حمله به دفتر هواپیمایی ایران و کنسولگری این کشور ازسوی چریک های کرد انجام گرفته است. (۳)

اما ایران این اقدام ایذایی را به عراق مربوط دانست. در اطلاعیه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران دراین باره آمده است: «وزارت امور خارجه ایران بدین وسیله به اطلاع می رساند که دولت بعث عراق برای وحشت و تروریزم بین الملل طرح وسیعی برای تخریب و آدم کشی در سفارتخانه ها و مراکز ایران در کشورهای مختلف دارد که از آن جمله، حمله به سفارتخانه ایران در بیروت و سوءقصد به جان کاردار و حسابداران سفارتخانه می باشد و طبق گزارش رسیده امروز، سفارتخانه ایران و دفتر نمایندگی هواپیمایی ملی ایران در استانبول نیز منفجر گردیده است. روی این اصل به تمام سفارتخانه ها و نمایندگی های ایران در خارج اعلام گردیده که متوجه این توطئه عمال دژخیم عراقی باشند و تمام دولت ها را نیز از طرح این توطئه مطلع کرده و آنها را در مقابل مسئولیت های خود قرار دهند.» (۴)

۱- ۲۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲- ۲۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳- ۲۸. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴- ۲۹. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱. موضوع میانجیگری و ایجاد آرامش در روابط ایران و عراق، ازسوی مقامات فلسطینی و بنگلادشی مطرح شد.

امروز خبرگزاری رسمی کویت به نقل از گزارش مندرج در روزنامه الرای العام خبر داد: یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، به عنوان پیش در آمد میانجیگری میان ایران و عراق به زودی وارد کویت خواهد شد. سفر عرفات به دعوت شیخ سعد آل عبدالله ولیعهد کویت و نخست وزیر این کشور، انجام می گیرد. سازمان آزادی بخش فلسطین در کوششی برای تخفیف جنگ میان دو همسایه تاکنون ۲ تن از مشاوران خود را به تهران و بغداد فرستاده تا با ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور ایران و صدام حسین رئیس جمهور عراق، ملاقات کنند. خبرگزاری کویت افزود: عرفات باتوجه به گزارش فرستادگانش، شخصاً از تهران و بغداد دیدن خواهد کرد. (۱)

یادآوری می شود، روز گذشته نیز بنا بر گزارش های رسیده، عرفات در بیروت گفته بود، وی در مناقشاتی که عراق با ایران و سوریه دارد، میانجیگری خواهد کرد. خبرگزاری یوگسلاوی با نقل این خبر از قول عرفات، اضافه کرد: سازمان آزادی بخش فلسطین به صورت یک پل اتحاد بین سوریه، عراق و ایران باقی خواهد ماند. (۲)

یک سخنگوی وزارت امور خارجه بنگلادش نیز امروز گفت: این کشور پیشنهاد کرده است که اجلاس ملل اسلامی باید به گروه ویژه ای مأموریت دهد تا برای برقراری آرامش بین ایران و عراق کوشش کند. (۳) این سخنگو در یک نشست مطبوعاتی افزود: «دولت بنگلادش طی ماه آینده جزئیات این پیشنهاد را به کنفرانس وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی ارائه خواهد کرد.» وی جبهه گیری های ایران و عراق را تهدیدی برای وحدت اسلامی و برادری جهانی نامید. (۴)

امروز گارد ساحلی خسروآباد گزارش داد: «یک فروند کشتی با پرچم روس حامل تجهیزات نظامی {تانک نفربر} از ساعت ۱۰:۳۰ روز جاری، ازطریق

۱. دهانه شط العرب [اروندرود] وارد شطیط گردیده و در محل فوق لنگر [انداخته است]. دستور فرمایند ازطریق خشکی مراقبت های مقتضی [را] معمول دارند.» (۵)

گزارش منابعی دیگر از اهواز نیز از تشکیل شورای ارتش عراق؛ ورود مستشارانی از اردن و طراحی نقشه های حمله هوایی به تأسیسات مهم نظامی ایران حکایت دارد. (۶)

دراین حال، خبرگزاری رسمی عراق امروز در تحلیلی نوشت: عراق بر بازستاندن سه جزیره عربی که از سال ۱۹۷۱ {۱۳۵۰} در اشغال ایران است، اصرار ورزیده و آن قسمت از شط العرب (اروندرود) را که از سال ۱۹۷۵ {۱۳۵۴} دراختیار ایران است، باز پس خواهد گرفت. این کشور فقط حقوق مزبور را مطالبه نمی کند، بلکه به گونه ای جدی و قاطع برای گرفتن و به دست آوردن آنها تلاش می کند. (۷)

---

۱ - ۳۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۴، کویت یونایتدپرس، ۲۱ آوریل ۱۹۸۰

{۱/۲/۱۳۵۹}.

۲- ۳۱. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۳- ۳۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴- ۳۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵- ۳۴. سند شماره ۳۴۷۴۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ آبادان به استاندار خوزستان، ۱/۲/۱۳۵۹.

۶- ۳۵. سند شماره ۴۰۸۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اهواز به تهران {اطلاعات}، ۱/۲/۱۳۵۹.

۷- ۳۶. ستاد تبلیغات جنگ، ستیز با صلح، تهران: ستاد تبلیغات جنگ {شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی ایران}، چاپ دوم، ۱۳۶۶، ص۶۷، به نقل از مجله الوطن العربی، ۵/۲/۱۳۵۹.

۲. در ادامه انفجارهایی که به دست عوامل عراق در اماکن عمومی خوزستان صورت می گیرد، حدود ساعت ۱۰:۵۰ امروز نیز در آبادان انفجاری رخ داد. مواد منفجره در یک موتورسیکلت جاسازی شده بود. شهربانی آبادان در گزارش این حادثه به استانداری افزوده است: «شخصی به نام م.پ(۱) عامل انفجار معرفی شده که توسط مأمورین شهربانی دستگیر و به سپاه پاسداران آبادان تحویل داده شده است.» (۲) این بمب در بازار ماهی فروشان خیابان ساحلی آبادان مقابل دادگستری منفجر شد. (۳) فرمانده عملیات سپاه پاسداران آبادان دراین مورد اعلام کرد: «براثر انفجار، ۳۱ نفر مجروح شدند که متأسفانه بعدازظهر، یکی از مجروحین براثر شدت جراحات وارده در بیمارستان شیروخورشید در گذشت.» (۴)

یادآوری می شود، تربیت عوامل انفجار و ترور و اعزام آنها به ایران همواره یکی از اقدامات ایذایی عراق بوده است که همچنان ادامه دارد و شواهدی از تشدید آن در گزارش ها قابل ملاحظه است، برای مثال: «مسافرانی که از عراق

به کشورهای هم جوار بازگشته اند حکایت می کنند، اردوگاه های متعددی که عراق برای آموزش عملیات نظامی به مزدوران و گسیل به ایران بر پا کرده، روزبه روز افزایش می یابد.» (۵) در گزارش سپاه دشت آزادگان، دراین باره آمده است: «آموزش افراد خرابکار، در ده دبسیه از توابع شهر عماره شبانه روزی شده و مدت آموزش یک هفته می باشد. در عرض یک هفته افراد آموزش [استفاده از] اسلحه های آر.پی.جی۷، بازوکا، خمپاره انداز، تیربار صدتایی، بمب های تخریبی، مین گذاری، پرتاب نارنجک دفاعی و هجومی [می بینند].» (۶)

سپاه اهواز نیز در گزارشی که امروز به تهران ارسال کرد، به نقل از منابع ذی ربط یادآوری کرد: «افسران نظامی عراق برای بازرسی نزد افراد جبهه التحریر می آیند و برای آنها سخنرانی کرده و آنها را تشویق به حمله به ایران می کنند. جایزه آنها یک کلاشینکف و یک کلت ۹تیر روسی است. نیروهای به اصطلاح آزادی بخش عربستان ایران که درحدود ۵۰ نفر می باشند به وسیله قایق و ماشین در کنار جاده شیب که متصل به عماره می باشد، مستقر می باشند و به گشت سیار می پردازند.» (۷)

از سوی دیگر، خبرگزاری عراق گزارش هایی به خبرگزاری های جهانی مخابره کرده که در آن به تلویح یا تصریح، ایران نیز مسئول اقدامات خرابکارانه ای در عراق معرفی شده است. امروز، یونایتدپرس به نقل از خبری که خبرگزاری عراق از رادیو عراق نقل کرده است، گزارش داد: براثر انفجار یک بمب مقابل وزارت فرهنگ و اطلاعات عراق یک مأمور پلیس کشته شد و چند نفر زخمی شدند. رادیو عراق افزود: این بمب به دست یک مأمور ایرانی کار گذاشته شده بود که پلیس وی را دستگیر کرد. زمان وقوع حادثه مشخص نشده است. عراق، ایران را مسئول چند واقعه مشابه که اخیراً در بغداد اتفاق افتاده معرفی کرده است. (۸)

دراین حال، برخی گزارش ها از اقدامات توطئه آمیز مأموران امنیتی عراق در تصفیه مخالفان صدام، حکایت می کند. در گزارشی از آسوشیتدپرس آمده است: «روزنامه مستقل کویتی الرای العام

۱- * در گزارش شهربانی آبادان، نام کامل فرد مزبور ذکر شده است.

۲ – ۳۷. سند شماره ۰۰۰۶۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از امور انتظامی وزارت کشور به استانداری خوزستان، ۸/۲/۱۳۵۹.

۳– ۳۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۴– ۳۹. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۵– ۴۰. روزنامه بامداد، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۶– ۴۱. سند شماره ۱۸۹۹۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران دشت آزادگان به واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران اهواز، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷– ۴۲. سند شماره ۰۴۰۸۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اهواز به تهران {عملیات}، ۱/۲/۱۳۵۹.

۸– ۴۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۴، کویت خبرگزاری یونایتدپرس، ۲۱ آوریل ۱۹۸۰ {۱/۲/۱۳۵۹}.

به نقـل از یکی از منـابع دیپلماتیـک در بغـداد نوشت عبـدالکریم شـیخ علی وزیر امور خـارجه پیشـین عراق، در سـر راهش به شرکت برق توسط چند مرد ناشـناس در بغداد به قتل رسـید. بدین صورت که عده ای مسلح با یک اتومبیل شخصی از کنار او گذشته و وی را به قتل رساندند. وی مدتی در خانه اش تحت بازداشت بود، اما بعدها آزاد گردید.» (۱)

در کردسـتان عراق نیز تحرکـات ایـذایی گروه هـای مخالف دولت صـدام ادامه دارد، اطلاعات ژانـدارمری جمهوری اسـلامی ایران، فعالیت ایذایی امروز حزب سوسیالیست کردستان عراق را با قید "صحت دارد"، بدین شرح گزارش کرد: «یک گروه از پیشـمرگان حزب سوسـیالیست به شرکت نفت الینجاغ (بین راه کرکوک و کوی سنجق) با آر.پی.جی۷ و سلاح های سبک و سنگین حمله برده، یک مخزن نفت را منهدم [کرده] و مهندسـین شـرکت نفت که از کشورهای بنگلادش، فرانسه و بلغارستان بوده اند، به کرکوک فرار کرده اند. در این درگیری ۵ نفر پلیس کشته و ۳ نفر زخمی شده اند.» (۲)

۱. هم زمان با تشدیـد اقـدامات عراق، سـپاه خرمشـهر نیز در محـدوده مسـئولیت خویش طالب افزایش و تشدید تلاش ها برای مقـابله بـا این شـرایط است. دراین راسـتا امروز، محمـدعلی جهان آرا مسـئول سـپاه خرمشـهر، نامه هایی به سـتاد مرکزی سـپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی ارسال کرد. این نامه ها، شامل گزارش ها و مطالبی است که وضع کنونی خرمشـهر را توصـیف می کند. در ادامه، متن کامل چهار مورد آن به ترتیب درج می شود.

محمدعلی جهان آرا

مسئول سپاه پاسداران خرمشهر؛

ارسال چهار نامه به ستاد مرکزی سپاه

درباره وضع کنونی خرمشهر

۱. بندر خرمشهر:

«محترماً به عرض می رساند که بندر خرمشهر بزرگ ترین

بندر اقتصادی مملکت می باشد و در نقطه حساس از این منطقه قرار دارد و درست روبه روی عراق

می باشد و هر هفته یک انفجار در آن صورت می گیرد که این انفجارات باعث شد که دیگر کشتی های خارجی در این بندر پهلو نگیرند و این امر باعث کمبود کار و ایجاد هرج ومرج و بلوا شده است. گارد بندر هیچ گونه همکاری در کشف این جریانات ندارد و کم کاری می کند و چه بسا در دزدی همکاری دارد. بدین موضوع جهت امنیت و حفاظت این بندر احتیاج مبرمی به ناوچه و امکانات خودرو می باشد. لطفاً جهت رفع این موضوع اقدامات لازم را به عمل آورید.

با تشکر فراوان مسئول سپاه پاسداران خرمشهر محمدعلی جهان آرا» (۳)

ص: ۱۳۲

۱- ۴۴. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲- ۴۵. سند شماره ۰۳۴۶۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۲ دایره اطلاعات} به نخست وزیری {معاونت در امور انقلاب}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۳- ۴۶. سند شماره ۲۵۲۵۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹.

۲. عدم امنیت مرز آبی:

«محترماً به عرض می رساند که کراراً به صورت شفاهی ازطرف فرماندهی سپاه خرمشهر به مسئولین امر جهت حفاظت مرز آبی از نهر خین تا دهنه خلیج توضیحات لازم تذکر داده شده است، ولی هیچ گونه حفاظتی صورت نمی گیرد و نه گارد ساحلی آبادان که کار اصلی آن می باشد، انجام می دهد و نه اینکه نیروی دریایی یا گارد ساحلی بندر خرمشهر و فقط یک ناوچه دراختیار سپاه پاسداران آبادان می باشد که هیچ گونه کفاف [کافی] نمی باشد. بدین وسیله هشدار می دهیم که این قسمت چون طبق اخبار واصله به خصوص قسمت جزیره [پر] رفت وآمدترین و شدیدترین منطقه ازلحاظ آوردن اسلحه و مهمات و مواد منفجره می باشد، ازنظر امنیت و حفاظت صفر می باشد و تنها وسیله ای که می تواند از این رفت وآمد جلوگیری کند گشت ناوچه می باشد که درحال حاضر دراختیار گارد ساحلی می باشد. لطفاً جهت تحقیقات و رسیدگی اقدامات لازم را مبذول فرمایید.» (۱)

۳. استقرار نیرو در مرز شلمچه:

«محترماً به عرض می رساند، برابر اطلاع از وضعی که در مرز شلمچه وجود داشت سپاه پاسداران درحدود دو ماه قبل در جلسه شورای تأمین شهر، استقرار نیرو را در مرز مطرح کرد که مورد قبول شورای تأمین قرار گرفت و با تأیید استانداری این استقرار به عمل آمده و درحال حاضر در پاسگاه مؤمنی درحدود ۱۲ نفر نیرو مستقر می باشد.» (۲)

۴. استقرار نیرو در مرز شلمچه:

«محترماً به عرض می رساند برابر توافق با استاندار خوزستان جهت استقرار در مرز شلمچه، سپاه پاسداران خرمشهر تعداد ۴۰ نفر از برادران پاسدار را در مرز شلمچه از نهر خین تا کیلومتر ۲۵ جاده اهواز خرمشهر مستقر کرده است. محل استقرار این نیرو در پاسگاه خین و پاسگاه حدود و پاسگاه شلمچه می باشد.» (۳)

۱. به منظور احراز آمادگی برای مقابله با تهدیدات عراق، عصر امروز، اصغر ابراهیمی استاندار ایلام، با انتشار اطلاعیه ای از «اهالی شرافتمند و متعهد استان ایلام که مسلح هستند یا آموزش نظامی دیده اند» دعوت کرد تا با دردست داشتن سلاح و مهمات و کارت شناسایی برای رفتن به نواحی مرزی و مناطقی که ضدانقلاب در آنها به فعالیت پرداخته است، در مقابل ساختمان سپاه پاسداران ایلام تجمع کنند. (۴) در این اطلاعیه همچنین گفته شده است که مردم غیرمسلح ازطرف هنگ ژاندارمری مسلح خواهند شد و درصورت اعزام به نواحی مرزی و مبارزه با ضدانقلاب حقوق و مزایای کافی به داوطلبان پرداخت خواهد شد. (۵) روزنامه انقلاب اسلامی پس از درج خبر مزبور

---

۱ – ۴۷. سند شماره ۲۸۷۱۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹.

۲– ۴۸. سند شماره ۰۶۱۱۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹.

۳– ۴۹. سند شماره ۰۶۱۱۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹.

۴– ۵۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۵– ۵۱. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

افزود: به دنبال درخواست استاندار ایلام، آمادگی اهالی این استان برای پاسداری از مرزهای کشور همچنان ادامه دارد. (۱)

در همین حال، خبرهای دیگری از همین استان حاکی از فقدان زمینه های لازم برای بسیج و آمادگی عمومی است، ازجمله امروز، رکن ۲ ستاد لشکر۹۲ زرهی به فرماندهی نیروی زمینی ارتش اعلام کرد: «برابر گزارش پایگاه دهلران، برنامه سیمای جمهوری اسلامی ایران از تاریخ ۲۶/۱/۱۳۵۹، قطع و هیچ گونه تصویری پخش نمی نماید. با عطف توجه به برنامه های

مسموم کننده تلویزیون عراق مردم

این اهالی ناچاراً از شبکه های مذکور استفاده می نمایند که مسلماً تأثیر غیرمطلوبی روی آنان دارد.

فرمانده لشکر۹۲ زرهی سرهنگ ستاد فرزانه» (۲)

۱. در ادامه فعالیت مهاجمان(۳) وابسته به عراق که در مناطقی از غرب کشور فعال اند، حوالی نیمه شب نیروهای سپاه پاسداران با عده ای از مهاجمان در ازگله (کرمانشاه) درگیر شدند. در این درگیری که دو ساعت طول کشید، مهاجمان عقب رانده شدند و به نیروهای سپاه تلفاتی وارد نیامد. (۴) همچنین نیمه شب، در تنگه هوان، درگیری و آتش متقابل به مدت نیم ساعت بین مهاجمان و نیروهای خودی جریان داشت. در این درگیری مهاجمان از سلاح های سبک و خمپاره انداز استفاده کردند. (۵)

۲. با توقف اجباری یک ستون نظامی ارتش در سنندج و ممانعت آشکار گروه های مسلح ضدانقلاب از تحرک و تردد نیروهای نظامی رسمی حکومتی، دور تازه ای از درگیری های مسلحانه بین وفاداران جمهوری اسلامی و مخالفان آن در غرب کشور شروع شده است.(۶) کانون اصلی بحران این بار نیز همانند فروردین سال گذشته، سنندج است. ستون نظامی مذکور که در روز چهارشنبه ۲۷/۱/۱۳۵۹، در آستانه ورود به سنندج در محدوده فرودگاه این شهر متوقف شده بود، بامداد روز گذشته، کوشید برای پرهیز از درگیری، شهر را دور بزند و ادامه مسیر بدهد، اما در مسیر خارج شهر نیز مورد هجوم مسلحانه قرار گرفت.(۷) دو اطلاعیه که در ادامه می آید، به عنوان نمونه ای از برخورد رسمی نظام با این قضیه، وخامت اوضاع را نشان می دهد.

۱- ۵۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
۲ - ۵۳. سند شماره ۳۴۷۴۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به ستاد فرماندهی نزاجا {معاونت عملیات و اطلاعات}، ۱/۲/۱۳۵۹.
۳- * در حوادث غرب کشور عبارت مهاجمان برای افراد مهاجم غیرمرتبط با گروه های سیاسی مسلح به کار می رود. اینان معمولاً افراد محلی غیرسیاسی ساده ای هستند که برای پول و زیر نفوذ وابستگان محلی سرشناس عراق، به حملات مسلحانه اقدام می کنند.

۴- ۵۴. سند شماره ۴۰۸۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {معاونت عملیات و اطلاعات}، ۲/۲/۱۳۵۹.

۵- ۵۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۶- * ضمیمه دارد؛ گفت و گوی فرماندهان سپاه راجع به سنندج در جلسه بررسی و تحلیل مسائل کردستان.

۷- * برای مطالعه شرح وقایع به روزهای ۲۷ تا ۳۱ فروردین ۱۳۵۹، در جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ (قطع رابطه امریکا با ایران) مراجعه شود.

سرهنگ صدری فرمانده لشکر۲۸ سنندج، دراین باره ضمن اطلاعیه ای اعلام کرد: «چهار روز بود که نیروهای مسلح در فرودگاه سنندج معطل گردید و علت تأخیر این بود که ضدانقلاب با سپر قراردادن دانش آموزان خردسال از حرکت آن جلوگیری کرد. پس از آنکه طی اطلاعیه ای مکرر هدف این یگان نظامی

اعلام گردید، ستون به منظور جلوگیری از [کشته شدن] اهالی بی دفاع از مسیر جاده فرعی خارج از شهر به حرکت در آمد. باوجوداین، عناصر ضدانقلاب با استفاده از مناطق درخت زار اطراف این جاده از حسن نیت ارتش جمهوری اسلامی ایران سوءاستفاده نموده و تعدادی از رشیدترین فرزندان اسلام را مجروح نموده یا به شهادت رسانیده اند. ما قاطعانه از مردم غیور سنندج می خواهیم که خود جلوی این افراد خود فروخته را بگیرند و در غیر این صورت ما با قاطعیت عمل نموده و هرگونه عواقب ناشی از این عمل را به خود مردم واگذار می کنیم.» (۱)

ستاد مشترک ارتش نیز در اطلاعیه ای اعلام کرد:

«بسمه تعالی

دررابطه با وقایع اخیر کردستان به اطلاع هم میهنان می رساند برابر اطلاع واصله، در حرکت یگان اعزامی از سنندج به سقز ضدانقلابیون نشان دادند که در آبادی های واقع در مسیر ستون اعزامی موانع ایجاد نموده و از کمینگاه ها با انواع جنگ افزارها به روی ستون نظامی مبادرت به تیراندازی می کنند. به دنبال اعلام خروج افراد مسلح از روستاهای مسیر راه بدین وسیله متذکر می شود که یگان اعزامی جهت انجام مأموریت محوله ناچار است موانع موجود در مسیر خود را حتی اگر تیراندازی از داخل روستاها باشد با آتش متقابل از میان بردارد.» (۲)

صبح امروز، یک سخنگوی دفتر چریک های فدایی خلق در سنندج به خبرنگار خبرگزاری پارس خبر داد: «دیشب در منطقه سراب قامیش تلفاتی به ستون وارد شده است.» (۳) وی گفت: «هم اکنون ستون در منطقه سراب قامیش است، ولی نمی دانم متوقف است یا درحال حرکت.» (۴) یک سخنگوی دیگر چریک های فدایی خلق اعلام کرد: «ما تا ساعت ۴ بامداد که این ستون درحال درگیری بوده از وضع آن اطلاع داشته ایم،

ولی ظاهراً ستون هم اکنون درحال

پیشروی به سوی سقز است، زیرا دیشب، یک گروهان نظامی به کمک ستون رفته بود.» (۵)

در ساعت ۱۳:۱۵، سیدعلی یک سخنگوی حزب دمکرات، به خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: «ما اطلاع از وضع ستون نداریم، ولی احتمالاً رو به سقز پیش می رود.» یک سخنگوی کومه له نیز درمورد وضع ستون گفت که این ستون هم اکنون حرکت کندی دارد، ولی همچنان در محاصره پیشمرگان و مردم است. (۶)

درباره تلفات نیروهای خودی و عوامل ضدانقلاب، گزارش ها بیشتر جنبه تبلیغاتی و جنگ روانی دارد و برای نشان دادن وضعیت برتر است و دقت لازم را ندارد. عباراتی چون بقایای ستون و تارومارشدن همه ستون و انهدام و تصرف خودروهای

آن در گزارش های حزب دمکرات و متحدان آن (۷) یا کشته شدن حدود ۳۰۰ مهاجم در حمله به ستون، در گزارش تلفنی فلاحی به

ص: ۱۳۵

۱- ۵۶. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲- ۵۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۳- ۵۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۵، سنندج خبرگزاری پارس ۱/۲/۱۳۵۹.

۴- ۵۹. همان، ص۴، سنندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۵- ۶۰. همان، ص۳، سنندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۶- ۶۱. همان، ص۳، سنندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۷- ۶۲. همان، صص۳ و ۴، سنندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹؛ و روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

کیهان (۱) به چشم می خورد. در گزارش روزنامه جمهوری اسلامی آمده است: «یکی از ناظران و افراد ستون اعزامی طی تماسی اظهار داشت یک گروه سی نفره از افراد ارتش که از ستون عقب افتاده بود به وسیله سلاح های سنگین ضدانقلابیون نابود شده اند.» (۲) گزارش روزنامه بامداد حاکی است در ساعت ۱۹

امروز، «بیمارستان شهدا با نوشتن نام کشته ها و مجروحین جلوی در ورودی بیمارستان تعداد کشته شدگان و مجروحان را چنین اعلام کرد: ۸ کشته و ۳۲ مجروح بجز ۶ جنازه که مربوط به درجه داران

و سربازان است و در سردخانه بیمارستان سنندج وجود دارد، اطلاع دقیق دیگری از کشته شدگان یا مجروحان نظامی در دست نیست، زیرا شدت درگیری... اجازه نزدیک شدن به گروه های امداد را به هیچ کس نداده است.» (۳) درمجموع، آنچه قطعی است، قابل توجه بودن تلفات نیروهای خودی و عناصر ضدانقلاب است. به گزارش تیمسار امین داری جانشین ریاست ستاد مشترک ارتش، سرهنگ نصرت زاد فرمانده تیپ ۱ لشکر ۲۸

سنندج، ضمن درگیری های امروز به شهادت رسید. (۴) حدود ظهر امروز، خبرنگار خبرگزاری پارس در سنندج، با یکی از مسئولان کومه له تماس گرفت. وی با تکذیب این خبر گفت: «سرهنگ نصرت زاد معاون لشکر را کومه له دستگیر کرد و هم اکنون دراختیار حزب دمکرات است.» این خبرنگار سپس با سید علی یکی از مسئولان حزب دمکرات، تماس گرفت که وی دستگیری سرهنگ نصرت زاد را تکذیب کرد و گفت: «این اخبار شایعاتی بیش نیست.»(۵) (۶)

۱. تبعات مربوط به نقل وانتقال ستون نظامی در سنندج، منحصر به درگیری جاده و حاشیه شهر نیست. در شهر نیز این مسئله موجب دور تازه ای از درگیری های مسلحانه شده است.

در ادامه حوادث روز گذشته،(۷) شهر سنندج شب ناآرامی را گذراند و در طول شب، صدای تیراندازی و انفجار در نقاط مختلف شهر به گوش می رسید. (۸) در وضعیت کنونی، علاوه بر پادگان لشکر که بالطبع محل رسمی استقرار نظامیان است، سه نقطه دیگر در سنندج از مراکز درگیری محسوب می شود: ساختمان رادیو تلویزیون، باشگاه افسران و فرودگاه سنندج. این نقاط کانون های مختلف دفاع نیروهای خودی است که به وسیله عده ای از نیروهای ارتش و سپاه حفاظت می شود. در شب گذشته، هجوم عوامل ضدانقلاب و دفاع مدافعان، موجب شد که محدوده مراکز یادشده، به صورت مرکز درگیری، تیراندازی و انفجار درآید. (۹) گروه های مسلح غیرقانونی ادعا کردند که نظامیان به داخل شهر آتش گشوده اند.

۱– ۶۳. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲– ۶۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۳– ۶۵. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴– ۶۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۵– * سرهنگ ایرج نصرت زاد یکی از شخصیت های تأثیرگذار در مقطع آغازین درگیری های سنندج بود که با وضعی

دردناک، اما قهرمانانه به شـهادت رسـید. برای آگاهی بیشتر درباره نصـرت زاد و شـهادت وی به روزشمار ۲۸/۲/۱۳۵۹ رجوع شود.

۶- ۶۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳، سنندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۷- * گزارش کامـــل آن در روز ۳۱/۱/۱۳۵۹، جلـد اول کتـاب هفتم روزشـمار جنـگ (قطع رابطه امریکا با ایران) درج شـده است.

۸- ۶۸. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۹- ۶۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۵، خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

از سوی دیگر، نظامیان مستقر در سنندج، اقدامات خود را به طور

مطلق دفاعی و درجهت مقابله با تهاجم مسلحانه تشریح می کنند. امروز، لشکر۲۸ سنندج در اعلامیه ای که از صدای جمهوری اسلامی ایران پخش شد، از همه ساکنان اطراف باشگاه افسران، رادیو تلویزیون و فرودگاه سنندج درخواست کرد که

خانه های خود را ترک کنند تا براثر اصابت گلوله، خون بی گناهی ریخته نشود. در این اطلاعیه آمده است: «هم وطنان عزیز که از کلیه وقایع روزهای اخیر آگاه هستید و می دانید که جلادان جیره بگیر امپریالیزم، برادران سرباز شما را به جرم حفاظت از مرزهای کشور آن چنان کشتار می کنند [این افراد] هم اکنون نیز به طرف پرسنل نظامی در باشگاه افسران، رادیو تلویزیون و فرودگاه سنندج که با خروج سپاه پاسداران به وسیله ارتش محافظت می گردد، آتش گشودند و قصد کشتار آنان را دارند.» (۱)

فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش نیز در گفت وگوی امروز خود با روزنامه کیهان ضمن گزارش وقایع مربوط به ستون سنندج گفت: «به موجب قرارداد هیئت حسن نیت و مردم سنندج، حفاظت رادیو تلویزیون سنندج به لشکر سپرده شده است و لشکر عناصری در آنجا دارد. امروز، گروه های مسلح تهدید کرده اند که به رادیو تلویزیون حمله خواهند کرد. حمله به رادیو تلویزیون، حمله به مردم سنندج است و لشکر با توپخانه از رادیو تلویزیون سنندج دفاع می کند. به همین علت به ساکنان اطراف رادیو تلویزیون اعلام شده است که اگر مهاجمان به رادیو تلویزیون حمله کردند، آنها خانه های اطراف را تخلیه کنند.» (۲)

درگیری ها و ناآرامی های ۲۴ ساعت گذشته در سنندج امروز نیز ادامه یافت. گزارش خبرگزاری پارس از سنندج حاکی است: شهر در وضع تعطیلی کامل قرار دارد و تمام ادارات، مدارس و بازار بسته است. براساس این گزارش، درحالی که ستون نظامی از ۱۸

کیلومتری شهر به سمت دیواندره درحال حرکت است، در شهر نیز صدای تیراندازی قطع نمی شود. چند هواپیمای جت فانتوم صبح امروز، بر فراز آسمان سنندج به پرواز در آمدند. (۳) به نوشته روزنامه بامداد، به علت شکسته شدن دیوار صوتی براثر پرواز فانتوم ها، بسیاری از مردم سنندج که از صدای آن نگران شده بودند، به خیابان های شهر ریختند. فرماندار در

گفت وگویی اعلام کرد که با مقامات مسئول و هیئت ویژه مذاکره خواهد کرد تا این وضع تکرار نشود. (۴)

سرتیپ ولی الله فلاحی

فرمانده نیروی زمینی ارتش:

به موجب قرارداد هیئت حسن نیت

از رادیو تلویزیون سنندج دفاع می کنیم.

ص: ۱۳۷

۱- ۷۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲- ۷۱. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳- ۷۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۵، سنندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۴- ۷۳. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱. در حاشیه حوادث سنندج که شروع دور جدید درگیری هایی وسیع را نشان می دهد، حتی مسیرهای منتهی به سنندج نیز حساسیت ویژه ای یافته اند، دراین زمینه وقوع درگیری در قروه و دهگلان که محور ورودی سنندج از شرق محسوب می شود قابل ذکر است.

امروز، واحد عملیات سپاه همدان در پیامی به واحد عملیات ستاد مرکزی سپاه در تهران اطلاع داد: «در گنجی، ۱۵ کیلومتری قروه درگیری ایجاد شده و ما نیرو فرستادیم؛ در جریان باشید.» (۱)

در همین حال، یک سخنگوی حزب دمکرات در سنندج نیز از وقوع درگیری شدید در گنجی از توابع قروه خبر داد. وی به خبرنگار خبرگزاری پارس در سنندج گفت: «در روستای گنجی از توابع قروه در استان کردستان درگیری شدیدی ... آغاز شده است و تاکنون تعدادی پاسدار کشته شده و اسلحه سه تن از کشته شدگان به دست پیشمرگان افتاده است.» خبرگزاری پارس افزود: «دفتر چریک های فدایی خلق در سنندج نیز همراه با عده ای مسافر این خبر را برای خبرنگار ما بازگو و تأیید کردند. در سنندج شایع است که نظامیان و پاسدارانی که در گنجی درگیر شده اند رو به سنندج در حرکت بوده اند.» (۲)

به نوشته روزنامه بامداد، فراهانی جانشین فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی همدان، در تماس تلفنی به خبرنگار این روزنامه گفت: تا ساعت یک بعدازظهر در درگیری های قروه، ۲ نفر از پاسداران شهید و ۶ نفر زخمی شده اند. (۳) روزنامه کیهان نیز در ادامه خبر بستری شدن ۲ پاسدار مجروح در بیمارستان امام خمینی همدان، اعلام کرد: «پس از پخش اطلاعیه ای از رادیوی مرکز همدان، عده زیادی از مردم شهر به بیمارستان امام خمینی و اکباتان مراجعه کردند و مقدار زیادی خون برای معالجه زخمی های درگیری اهدا کردند.» (۴)

در ساعت ۲۱:۵۵، ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری گزارش داد: «درنتیجه حمله افراد دمکرات به مقر سپاه پاسداران در قروه ۲ نفر پاسدار شهید و حدود ۱۰ نفر مجروح گردیده اند که با اعزام مأمورین کمکی ازطرف ژاندارمری مهاجمین عقب نشینی کرده و ۲ نفر از آنان کشته، ۱۳ نفر دستگیر و نیروهای خودی آنان را تعقیب [کرده] و تا ده کیلومتری دهگلان پیشروی نموده اند و وضع شهر قروه درحال حاضر آرام است.» (۵) سپاه همدان نیز در ساعت ۲۲:۰۸ به تهران خبر داد: «طبق اطلاع حاصله بخش دهگلان از اطراف قروه به تصرف سپاه در آمده و ۵۵ نفر از مهاجمین دستگیر و چند نفر زخمی و کشته [شده اند] و سپاه ۲ شهید و ۶ زخمی داشتند و بقیه مهاجمین به سنندج رفته اند.» (۶) اما این به معنای ختم ماجرا نبود. پیام بعدی سپاه همدان حاکی است: «نیروهای دشمن حدود ۶۰۰۰ نفر پراکنده در روستاها می باشند و احتمال جنگ پراکنده می رود. {۵۰} نفر با سلاح های سنگین اعزام کنید. با کمبود اسلحه سنگین مواجه هستیم.» (۷)

مطبوعات هرکدام وجهی از درگیری های امروز قروه را منعکس کردند؛ به طور مثال روزنامه

۱- ۷۴. سند شماره ۰۴۰۸۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان {عملیات} به تهران، ۱/۲/۱۳۵۹.

۲- ۷۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳، سنندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۳- ۷۶. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.
۴- ۷۷. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.
۵ – ۷۸. سند شماره ۰۴۰۸۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن۳} به دفتر ریاست جمهوری، ۱/۲/۱۳۵۹.
۶- ۷۹. سند شماره ۴۰۸۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان به تهران {عملیات}، ۱/۲/۱۳۵۹.
۷- ۸۰. سند شماره ۰۴۰۸۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان به تهران {عملیات}، ۱/۲/۱۳۵۹.

جمهوری اسلامی اطلاعیه پیشمرگان مسلمان کرد را بدین شرح درج کرد: «ساعت ۶ بامداد، نیروهای دمکرات و فدائی و...(۱) از دهگلان به پیشمرگان مسلمان کرد مستقر در قروه حمله می نمایند. سازمان پیشمرگان کرد همراه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قروه قهرمانانه به دفع حملات آنان می پردازند و هرلحظه آنان را مجبور به عقب نشینی می نمایند. درپی عقب نشینی مزدوران دمکرات و...(۲) و درنتیجه پیشروی جانبازانه پیشمرگان مسلمان کرد، گنجی از وجود عناصر ضدانقلاب پاک می گردد.» (۳) اما در گزارش روزنامه بامداد تصریح شده است: «ستونی مرکب از ارتش و پاسداران که صبح... [امروز] از قروه عازم سنندج بود در روستای گنجی با پیشمرگان کرد درگیر شدند.» (۴)

۱. علاوه بر سنندج (محور اصلی دور تازه درگیری ها)، قروه و دهگلان، ناآرامی ها و تحرکات ایذایی مسلحانه ضدانقلاب و از سوی دیگر، نقل وانتقالات و دیگر تحرکات و آماده سازی نیروها و هواداران نظام، در نقاطی از استان های کرمانشاه، کردستان و آذربایجان غربی، قابل ذکر است.

در ادامه درگیری های پاوه،(۵) در ساعت ۱۳:۳۰ امروز، فرماندار پاوه از یک درگیری خبر داد که ساعت ۲۳:۳۰ شب گذشته شروع شده و تا ساعت یک بامداد در این شهر ادامه داشته است. وی گفت: شهر پاوه از روستاهای نوریاب و تازه آباد موردهجوم ضدانقلاب قرار گرفت. (۶) سپاه پاوه اعلام کرد: «حمله دیشب مهاجمان مسلح [ضدانقلاب] به پاوه با خمپاره انداز سنگین صورت گرفت و هدف حملات، مقر پاسداران و سنگرهای آنها و همچنین قرارگاه ارتش بود.» در این گزارش آمده است: «مهاجمان مسلح [ضدانقلاب] ساعت ۲ بامداد نیز به مقر سپاه پاسداران تازه آباد حمله کردند، اما این درگیری تلفاتی در بر نداشت.» (۷) در ساعت ۱۶ امروز، سپاه کرمانشاه در اطلاعیه ای پس از ذکر حمله شب گذشته اعلام کرد: مهاجمان یک بار دیگر پایگاه های ارتش و مقر سپاه پاسداران در پاوه را مورد حملات خود قرار داده اند که نیروهای ارتش و پاسداران به این حملات پاسخ می دادند. (۸) در اطلاعیه های سپاه، خسارات واردشده در جریان حمله به پاوه، مجروح شدن عده ای از مردم عادی (۹) و انهدام چندین خانه و نیز خانقاه پاوه (۱۰) ذکر شده است.

حرکات ایذایی در پاوه، منحصر به تیراندازی از ارتفاعات به شهر نیست. به گزارش شهربانی پاوه «حدود ساعت ۴ بامداد روز ۱/۲/۱۳۵۹، یک دستگاه اتومبیل سپاه پاسداران پاوه در حین گشت زنی و عبور از دوراهی باینگان به قریه مریدی [مزیدی] براثر گذاشتن مین به وسیله افراد مسلح در جاده مذکور منفجر و ۳ نفر سرنشین آن زخمی و خساراتی نیز به اتومبیل وارد شده است.» (۱۱)

۱- * سه نقطه از متن اطلاعیه است.

۲- * سه نقطه از متن اطلاعیه است.

۳- ۸۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۴- ۸۲. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵- * برای مطالعه این حوادث، به روزشمار ۳۱/۱/۱۳۵۹، در جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ (قطع رابطه امریکا با ایران)

مراجعه شود.

۶- ۸۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۷- ۸۴. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۸- ۸۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۹- ۸۶. همان.

۱۰- ۸۷. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۱- ۸۸. سند شماره ۰۰۰۵۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، ۳/۲/۱۳۵۹.

همچنین در جاده نوسود پاوه، تبعات ماجرای خلع سلاح و گروگان گیری عده ای از ارتشیان ادامه دارد.(۱) طبق مهلتی که لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه ضمن اطلاعیه خود قائل شده بود: «احزاب و گروه های مسلح که گردان یاد شده را خلع سلاح کردند» تا ساعت ۸ بامداد امروز، فرصت داشتند که «پرسنل، وسایل و تجهیزات گروه یادشده را رها کنند.» (۲) اما روزنامه کیهان در شماره امروز خود نوشت: «تیمسار امین داری جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، صبح امروز، در یک گفت وگوی تلفنی به خبرنگار کیهان گفت مسئله گروگان گیری چند تن از پرسنل نیروی زمینی در نوسود همچنان ادامه دارد.» (۳) یادآوری می شود، سپاه پاوه درگیری های چند روز اخیر در منطقه اورامانات را متأثر از توطئه های مشترک کومه له، دمکرات و عوامل بعث عراق می داند. (۴)

درباره درگیری های سقز، امروز، خبرگزاری پارس از سنندج گزارش داد: گزارش های رسیده از سقز نیز حاکی است، درگیری در سقز ادامه دارد(۵) و قرار است امروز، مذاکراتی برای آتش بس انجام شود. شهر سقز در دست پیشمرگان است، فقط بیمارستان و چند نقطه دیگر دراختیار ارتش است. (۶) همچنین بنا به اعلام دفتر این خبرگزاری در سنندج، گزارش رسیده به خبرگزاری پارس از سقز حاکی است تاکنون حدود ۱۰۰ نفر از نیروهای نظامی شهید شده اند و فرمانده پادگان اظهار تمایل کرده که با معتمدان سقز مذاکره کند. (۷)

درباره بانه، امروز، یک سخنگوی کومه له به خبرنگار خبرگزاری پارس در سنندج گفت: «۹ نفر از نظامیانی که در کوه اربابا در شهر بانه هستند برای تدارک آذوقه وارد شهر شده اند، ولی به وسیله کومه له دستگیر و خلع سلاح شدند.» (۸)

۱. مراسم سالگرد حادثه نقده(۹) با همکاری مردم و ارگان های دولتی دیروز و امروز در این شهر برگزار شد و به عامل جدیدی در تبلیغات قوم گرایی «کرد و ترک» تبدیل نشد.

روزنامه جمهوری اسلامی از برگزاری مراسم سالگرد «فاجعه تأسف بار شهر نقده که تعداد زیادی زخمی و شهید برجای گذاشت» یاد کرد که به مناسبت آن ازطرف روحانیت و مردم با ایمان و متعهد شهرستان نقده عزای عمومی اعلام شد. به همین مناسبت دیروز ادارات، بازار و مدارس شهر تعطیل بود و مردم ضمن شرکت در راه پیمایی با دادن شعارهای "الله اکبر، خمینی رهبر" به سمت مزار شهدا حرکت کردند. (۱۰)

۱- * خبر این گروگان گیری در جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ (قطع رابطه امریکا با ایران)، روز ۳۰/۱/۱۳۵۹ درج شده است.

۲- ۸۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۱، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۶، کرمانشاه خبرگزاری پارس، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۳- ۹۰. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴- ۹۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۵- * درباره درگیری های قبلی سقز به روزهای ۲۹ تا ۳۱/۱/۱۳۵۹ در جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ (قطع رابطه امریکا با ایران) مراجعه شود.

۶- ۹۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۵، سنندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۷- ۹۳. همان، ص۳، سنندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۸- ۹۴. همان، ص۵، سنندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۹- * در حادثه سال گذشته نقده، تلاش مسلحانه حزب قوم گرای دمکرات کردستان در گسترش نفوذ خود در نقده با مقابله مردم (ترک ها) روبه رو شد و فجایع دلخراشی رخ داد که نمود آن مقابله قومی کرد و ترک بود. جزئیات این حادثه در کتاب اول روزشمار جنگ (پیدایش نظام جدید)، روزهای ۳۱ فروردین و اول و دوم اردیبهشت ۱۳۵۸ ذکر شده است.

۱۰- ۹۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

به مناسبت سالگرد حادثه نقده، جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی، پیام های جداگانه ای برای حجت الاسلام محرر و ملاصالح رحیمی رهبران مذهبی ترک ها و کردها و مردم نقده فرستاد. وی در این پیام ها ضمن تسلیت فاجعه غم انگیز و یادآوری شبه جنگ ناخواسته نقده به مردم این شهر، ابراز امیدواری کرد که ان شاءالله دیگر این گونه فجایع تکرار نشود و روح اخوت اسلامی و گذشت و ایثار بین برادران ایمانی ترک و کرد ایجاد شود. (۱)

۲. علاوه بر مناطق بحرانی غرب کشور، سپاه در عرصه های مختلف در سطح کشور وظایف متعدد و متنوعی برعهده دارد.

در گرگان، سپاه این شهر با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرد که برخی از مزارع تقسیم شده منطقه، به دست

عوامل فئودال ها تخریب شده است. سپاه گرگان هشدار داد که با عاملان این حوادث به شدت مقابله خواهد کرد. متن اطلاعیه بدین شرح است: «به اطلاع می رساند که اخیراً مشاهده شده است زمین هایی

که دراختیار کشاورزان و زحمت کشان

روستایی توسط هیئت پنج نفری و این سپاه قرار داده شده است، به وسیله عده ای

فئودال وابسته به رژیم کثیف پهلوی تخریب می شود، لذا به این اشخاص شدیداً اخطار می نماییم که این عمل

درجهت خواست امپریالیسم امریکا است و با مشاهده و تکرار این وضع، با این افراد شدیداً مقابله خواهد شد و آنها را به شدیدترین وجه مجازات و در پیشگاه امت مسلمان انقلابی مان افشا خواهیم کرد و از روستائیان عزیز تقاضا می کنیم که با مشاهده این وضع ما را یاری نمایند.» (۲)

در چا بهار، سپاه این شهر از ستاد مرکزی سپاه در تهران پیامی دریافت کرد که وظایف مراقبتی و عملیاتی خاصی را برای آن ایجاد کرده است. در این پیام آمده است: «از قرار معلوم یک لنج حامل اسلحه غیرمجاز در ظرف امشب و فردا در کنارک یا چا بهار لنگر خواهد انداخت.» (۳)

درباره کرمانشاه، مرکز فرماندهی سپاه تلفن گرامی از ستاد مشترک ارتش دریافت کرد که اقدامات خاصی را در این شهر طلب کرده است. در این تلفن گرام آمده است: «از ساعت ۱۹:۰۰ روز ۱/۲/۱۳۵۹، گروه های چپ گرا در خیابان جوانشیر کرمانشاه، مبادرت به آتش سوزی نموده و قصد دارند پل جوانشیر را تخریب نمایند. ضمناً شهربانی محل مزبور تا این لحظه هیچ گونه دخالتی ننموده و سپاه پاسداران نیز دستوری برای متفرق کردن مردم ندادند. دستور فرمایید دراین مورد اقدام نمایند.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۴)

در همدان، پس از آنکه از اقدامات نیروهای مسئول درمورد شورش زندانیان نتیجه ای

حاصل نشد، این مسئله به سپاه محول شد. شهربانی در گزارش خود، وضع را غیرقابل پیش بینی عنوان و اعلام کرده است: «در ساعت ۱۸:۳۰ روز جاری، در زندان این شهربانی شورش شده و زندانیان قصد فرار داشته[اند] که با استفاده از جمیع امکانات و برخورداری از پشتیبانی کمیته ها و سپاه

ص: ۱۴۱

۱- ۹۶. همان.

۲- ۹۷. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳ - ۹۸. سند شماره ۰۴۰۸۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مرکزی {عملیات} به سپاه چا بهار {عملیات}، ۱/۲/۱۳۵۹.

۴ - ۹۹. سند شماره ۰۴۰۸۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹.

پاسـداران، زنـدان محاصـره و تاکنون از خروج زنـدانیان جلوگیری شـده [است]. هم اکنون زنـدان به وسـیله زنـدانیان به آتش کشیده شده، تلاش فوق العاده جهت اطفای

حریق که پیش بینی شده بود، به عمل آمده، ولی وضع غیرقابل پیش بینی است.» (۱)

در ساعت ده و نیم شب، تیمسار شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش، در تلفن گرامی به سپاه نوشت: «برابر گزارش لشکر۱۶ مستند به گزارش تیپ همدان، استاندار همدان و دادستان، تلفنی به فرمانده تیپ اطلاع داده اند که زندان شـهر شـلوغ شده و کلیه نیروها به کار رفته و هیچ گونه نتیجه ای عاید نشده است و به علت ضیق وقت، استاندار اظهار داشته حرف من را به عنوان شورا قبول کنیـد و تقاضـای کمـک به اعزام نیروی نظامی را نموده است. دسـتور فرماییـد فوراً در نزدیک ترین محل نسبت به تقویت سپاه پاسداران همدان و فرونشاندن غائله اقدام نمایند.» (۲)

در یادداشت سـپاه منـدرج در حاشـیه پیام سـتاد مشترک درباره سـرانجام قضـیه آمده است: «زندانی ها شورش کرده، زندان را آتش زدند، بعد هم سپاه رفت و زندانی ها را پراکنده کردند و در یک قسـمت از زندان که سالم مانده بود جا دادند،... و ۵۰ نفر از زندانی ها را پادگان تحویل گرفته است.» (۳)

یادآوری می شود، سـرهنگ احمد حیدربیگی معاون تحقیقات و کشف جرایم شهربانی همدان، با بیان اینکه «بیش از ۶۰۰ نفر از زندانیان سیاسی و عادی زندان شهربانی همدان شورش کرده و زندان را به آتش کشیدند»، توضیح داد: «عصر روز دوشنبه، پس از اتمام وقت ملاقات، تعـدادی از زنـدانیان بعد از گروگان گیری چند تن از مأمورین غیرمسـلح و با شکسـتن در و پنجره قصد فرار از زندان را داشتند که شهربانی با استمداد از مأمورین کمیته و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی موفق به محاصره زندان و جلوگیری از فرار آنان شد.» (۴)

۱. به دنبال اعلام عدم صـلاحیت ابوالفضل قاسـمی (دبیرکل حزب ایران) و درنتیجه ابطال آرای انتخابات درگز،(۵) اعتراضاتی دراین باره صورت گرفت.

دکتر کریم سـنجابی دبیر کـل جبهه ملی، در تلگرامی به بنی صـدر رئیس جمهور، نوشت: «شـما بهتر می دانیـد که قاسـمی در تمام حیات سیاسـی خود مظهر آزادگی و میهن دوستی و شرافت و پاکدامنی بوده است.» (۶) امروز، دفتر اطلاعات و انتشارات و روابط عمومی وزارت کشور نیز با صـدور اطلاعیه ای دراین باره اعلام کرد: «بـدین وسـیله جهت روشن شدن اذهان عمومی اعلام می دارد مـدارک مورداسـتناد که دال بر ارتبـاط و همکـاری ابوالفضل قاسـمی با ساواک منحله می باشـد اخیراً از مرکز اسناد انقلاب اسلامی ایران به وزارت کشور منعکس [شده است] ... اضافه می نماید مدارک موجود حاکی است که ابوالفضل قاسمی کارمند و سرپرست کتابخانه دانشگاه تهران،

۱- ۱۰۰. سند شماره ۰۴۰۸۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱/۲/۱۳۵۹.

۲ – ۱۰۱. سند شماره ۰۴۰۸۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹.

۳– ۱۰۲. همان.

۴– ۱۰۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۵– * برای کسب اطلاعات بیشتر درباره این ماجرا به جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق (قطع رابطه امریکا با ایران)، روز ۳۱/۱/۱۳۵۹، رجوع شود.

۶– ۱۰۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۷.

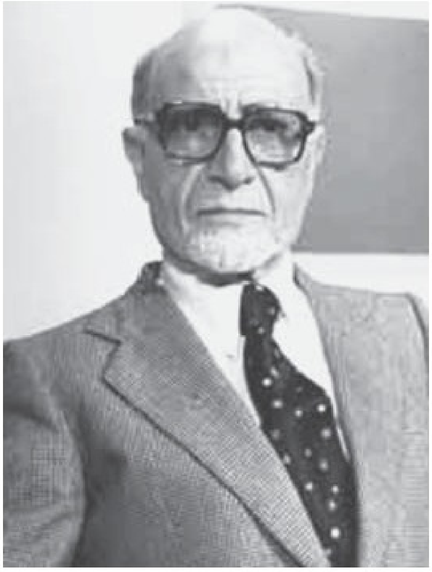
عضو جبهه ملی و دبیرکل حزب ایران از تاریخ ۱/۱۱/۱۳۴۳ به عنوان منبع و خبرچین برجسته در مقابل دریافت حقوق ماهانه با شماره رمز ۹۶۷۲ به استخدام ساواک منحله در آمده و نحوه کار ایشان برای رهبران عملیات ساواک منحله به قدری مفید و مؤثر بوده که در ارزیابی معموله، کیفیت ۳۲ فقره گزارشات یک ساله وی را عالی توصیف کرده اند، به طوری که در دی ماه سال ۱۳۵۷، زمانی که مردم غیور و انقلابی ایران زیر رگبار مسلسل های رژیم منفور و طاغوتی پهلوی برای به ثمررسانیدن انقلاب اسلامی به خاک وخون کشیده می شدند، ابوالفضل قاسمی به خاطر رساندن اخبار از محافل جبهه ملی و نهضت آزادی در یک قلم ۵۰۰ هزار ریال پاداش دریافت می دارد. ایشان کلیه حرکت های سیاسی افرادی همچون مهندس بازرگان، داریوش فروهر، کریم سنجابی و سایر مبارزین انقلاب و جلسات مهم جبهه ملی را زیر نظر داشته و گزارش های خود را مرتباً به بخش ۱۲ ساواک در تهران که در بر گیرنده جناح های افراطی و احزاب مخالف رژیم بوده تسلیم می کرده است.» (۱)

از سوی دیگر، آقای مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور، درمورد ابطال انتخابات درگز و امکان تجدیدنظر در این دستور گفت: «طبیعتاً اگر مدافعات

نماینده سابق درگز منطقی باشد قابل قبول خواهد بود. همچنین ایشان می توانند به کمیسیون هفت نفری شکایت کنند یا مستقیماً از وزارت کشور دراین مورد توضیح بخواهند.» (۲)

۱. روزنامه بامداد در شماره امروز خود، ضمن گزارشی از گردهمایی بررسی مسائل امنیت ملی که به تازگی برگزار شد، با درج اظهارات بازرگان در این مراسم نوشت: مهندس مهدی بازرگان عضو شورای انقلاب، در هم اندیشی بررسی مسائل امنیت ملی با استناد به آیه های قرآن مجید، مطالبی را درباره ارتش اسلامی و بُعد جهانی جهاد اسلامی بیان کرد. وی گفت کسانی که می خواهند از دستورات او و قرآن پیروی کنند نباید پرونده های فردی را از ۲۰ سال گذشته ورق بزنند تا نقطه ضعفی درارابطه با خوش خدمتی یا خلاف کوچکی که از او سر زده باشد به اصطلاح افشاگری کنند، باعث هتک حرمت و حیثیت او شوند، درحالی که تزکیه در اسلام به راه راست هدایت کردن افراد پشیمان و گناهکار است.

مهندس بازرگان در قسمتی دیگر از سخنان خود به جهاد اشاره کرد و با تأکید بر اینکه در جهاد مرحله نهایی شهادت است، ولی جهاد به معنای جنگ و کشتار نیست، با اشاره به

مهدی بازرگان عضو شورای انقلاب

ص: ۱۴۳

۱- ۱۰۵. همان.

۲- ۱۰۶. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

آیاتی از قرآن گفت: قرآن بیشتر به منع جنگ پرداخته است، ولی در آن آمده است اگر متجاوزی با شما جنگ کرد، شما نیز باید در همان محل با او بجنگید نه اینکه وارد خانه او شوید و اگر کسی در گذشته مرتکب گناهی شده باشد و حالا اظهار ندامت می کند و آماده خدمت می باشد، او را ببخشید، چون خداوند ارحم الراحمین است، مگر اینکه قتل کرده باشد یا دستور قتل داده باشد که باید طبق قانون شرع مجازات شود. بازرگان آن گاه، با اشاره به آیاتی از قرآن برای قصاص و اشاره به وصیت حضرت علی(ع) درمورد قاتل خود نتیجه گرفت: در اسلام جنگ، ضدتجاوز و ضدظلم و برای بسط عدالت است و جنبه دفاعی دارد نه جنبه شخصی.

بازرگان همچنین بر لزوم داشتن یک ارتش قوی و مدرن تأکید کرد و افزود: حکومت و ارتش اسلامی باید همیشه قوی، آماده و مجهز باشد تا دشمن هوس تجاوز نکرده و در مقابل دشمنان احتمالی به خوبی بایستد و از کشور و مستضعفین دفاع کند. ارتش ما ارتشی است اسلامی و برقرار کننده صلح و عدل و ما باید از تسلیحات که به نام حدید در قرآن آمده است برای صلح استفاده کنیم و آن را در راه صلح به کار بریم و ارتش درواقع کمک و امدادکننده خدا و پیغمبر و بعد هم خلق خدا است. (۱)

۱. درحالی که دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی سراسر کشور، در روزهای اخیر، عرصه برخورد و درگیری دانشجویان وابسته به انجمن های اسلامی (هواداران نظام) با شاخه های دانشجویی سازمان ها و گروه های مختلف (مخالفان و محاربان و...) بود و باتوجه به حوادث روز گذشته،(۲) چشم انداز پایان ماجرا و چگونگی آن تقریباً روشن شده است: بنی صدر می کوشد در جایگاه رئیس جمهور و رئیس شورای انقلاب، روند حوادث و تحولات را حتی المقدور به دلخواه و مطابق مصالح مورد نظر خویش، مهار کند و پیش ببرد. این فعالیت، امروز، از نخستین ساعات روز تا اواخر شب، به طور محسوس وجود داشت. درحالی که در صحنه عمل، حوادث و تحولات، در ادامه روند گذشته به جلو می رفت.(۳)

در نخستین ساعات امروز، دفتر رئیس جمهور درباره حوادث اخیر دانشگاه ها اطلاعیه ای منتشر کرد. (۴) متن کامل این اطلاعیه که با امضای ریاست جمهوری انتشار یافته به این شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

مقصود شورای انقلاب از تصمیم متخذه عادی کردن وضع و برعهده دولت گذاشتن تغییرات بنیادی نظام آموزشی بوده است. در این دو سه روز گروه هایی به این عنوان که رئیس جمهور و

۱- ۱۰۷. روزنامه بامداد، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲- * جزئیات حوادث مذکور ازجمله حادثه دانشگاه تبریز در روزهای ۲۶/۱/۱۳۵۹ تا ۳۱/۱/۱۳۵۹، جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ (قطع رابطه امریکا با ایران) آمده است.

۳- * حوادث و وقایع مندرج در چند گزارش آتی، نشانه این امر است.

۴- ۱۰۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

شورای انقلاب از مردم خواسته اند

ستادهای

گروه ها را تخلیه کنند افراد را دربرابر دانشگاه ها و مؤسسات عالی و مراکز فعالیت گروه های سیاسی در خارج دانشگاه جمع می کنند و برخوردهایی به وجود می آورند که منجر به ضرب وجرح و بیشتر از آن شده و می شود. این است که مراتب زیر را به اطلاع عموم می رساند:

۱. برابر اطلاعیه و توضیحات چند گروه دانشجویی، این گروه ها تصمیم شورای انقلاب را اجرا کرده و می کنند، بنابراین تا صبح سه شنبه، هیچ نیازی به اجتماع مردم نیست اگر ضرورت اقتضا کرد که مردم گرد آیند موضوع به اطلاع عموم خواهد رسید. بنابراین هرگونه اجتماع و ایجاد درگیری در دانشگاه ها و خارج آن عملی ضدانقلابی تلقی می شود.

۲. در خارج دانشگاه اقدام به هر نوع تجمع و حمله به مراکز سیاسی، توطئه برضد انقلاب و تضعیف جبهه داخلی ما دربرابر امریکای سلطه گر است. هر محلی که خارج از دانشگاه تصرف شده باشد، فوراً تخلیه گردد.

۳. مردم کشور باید مراقب امنیت محیط کار خود باشند و بدانند اجرای تصمیمات مقامات تعیین شده ازسوی مردم شرط ادامه انقلاب و پیروزی آن است.

رئیس جمهور منتخب مردم ابوالحسن بنی صدر» (۱)

صدای جمهوری اسلامی ایران ساعت ۱۰ صبح، اعلام کرد: «هم اکنون دکتر بنی صدر رئیس جمهور، در تماس با صداوسیمای جمهوری اسلامی از کلیه کسانی که خود را پیرو انقلاب اسلامی می دانند خواست خیابان های اطراف دانشگاه تهران را تخلیه کنند. ایشان افزودند همگی بدون استثنا باید امروز، مراکز خود را در دانشگاه ها تعطیل نموده و گروه ها آنجا را ترک کنند.» (۲)

بنی صدر همچنین در یک مصاحبه رادیو تلویزیونی، گزارشی ارائه کرد که نشان می داد ابتکارعمل با وی بوده است و باید باشد. وی گفت: «در شورای انقلاب گفتند گروه ها در دانشگاه یک ستادهایی تشکیل دادند که عملاً آنجا را

از صورت محل درس خارج کردند، درس از بین رفته، گفتم خب اگر علت تعطیل این است، ما می توانیم بگوییم آن گروه ها، ستادهایشان را تخلیه کنند و مانع از این بشویم که درس در دانشگاه تعطیل بشود. در شورای انقلاب گفته شد به چه ترتیبی؟ گفتم که به آنها ۴۸ ساعت یا سه روز، فرصت تخلیه می دهیم، اگر [تخلیه] نکردند از مردم دعوت می کنیم که در محل حاضر شوند و بدون زدوخورد با نظم و انضباط انقلابی از اینها بخواهند که بروند و هیچ کس جلوی مردم نخواهد ایستاد. این نظر به اتفاق آرا تصویب شد و پس از آن خدمت امام رفتیم و ایشان تصویب کردند و قرار شد امام جمعه هم در نماز این مطلب را خاطرنشان بکند که باید تصمیمات شورای انقلاب به اجرا دربیاید، هر تصمیمی را لازم نیست که همه آنان موافق باشند. [وظیفه] کادر رهبری این است که باتوجه به اطلاعات گوناگونی که دریافت می کند، مصالحه ای که تشخیص

دهد، تصـمیماتی اتخاذ کند و اگر قرار باشد که هر تصـمیمش که عده ای با آن موافق نبودند به اجرا در نیاید، می شود کشور بدون اداره و کشور بدون اداره به طرف

ص: ۱۴۵

۱- ۱۰۹. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲- ۱۱۰. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

سقوط می رود و این یک چیز بدیهی است و چون ما معتقدیم که ملت پشتیبان ماست و حتماً می دانیم که توانایی برای حل مشکلات داریم و مسائلی نیستند که لاینحل باشند، این است که محکم ایستادیم که تصمیمات شورای انقلاب به اجرا در بیاید. آنها که خود را پشتیبان این حکومت اسلامی می دانند، آنها باید ولو موافق نباشند از این تصمیمات پیروی کنند.» (۱)

شب هنگام نیز بنی صدر در پیامی خطاب به مردم تهران، به اجتماع کنندگان

داخل دانشگاه تهران(۲) اخطار کرد که دست از زدوخورد بردارند. متن پیام به این شرح است: «مردم تهران، از دیشب پی درپی شما را [به] خونسردی دعوت کرده ام، به شما هشدار داده ام که می خواهند برخوردها را هرچه سخت تر کنند. از شما دعوت کرده ام

اطراف دانشگاه جمع نشوید، اینک به شما می گویم اطراف دانشگاه را ترک کنید. همه گروه ها تصمیم شورای

انقلاب را پذیرفته اند، جز یک گروه که درصورت تخلیه نکردن دانشگاه به مردم معرفی خواهند شد. این گروه که دست به سنگربندی زده اند آرزویی جز این ندارند که یک زدوخورد شدید به وجود بیاورند. این گروه، صبح امروز به خود من گفتند موافق اند که عدم آرامش به زیان کشور است و قرار شد برای تحویل مراکز خود به وزیر علوم مراجعه کنند، ولی در همان حال به سنگربندی دست زدند. اینک از کسانی که در اطراف دانشگاه هستند می خواهم دور شوند تا معلوم شود آیا راست می گویند که مایل اند دانشگاه را ترک کنند یا خیر و به آنها که داخل دانشگاه هستند اخطار می کنم دست از زدوخورد و تحریک بردارند و دانشگاه را ترک کنند.

ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران» (۳)

۱. بعدازظهر امروز، درحالی که برخوردهای دانشگاه تهران، به سرعت و شدت اوج می گرفت، هم زمان جلسه نسبتاً طولانی شورای انقلاب تشکیل شد.

براساس تصمیم های گرفته شده در این جلسه اعلام شد که فردا، اعضای شورای انقلاب و هیئت دولت همراه بنی صدر رئیس جمهوری، به دانشگاه تهران می روند و بنی صدر در آنجا، سیاست دولت را درمورد دانشگاه ها و دانشجویان اعلام خواهد کرد، ازجمله اینکه: دانشگاه ها بتوانند تا ۱۵ خردادماه، امتحانات خود را برگزار کنند و پس از آن گروهی از اعضای شورای انقلاب و اعضای هیئت علمی دانشگاه ها با هم جلساتی خواهند داشت تا نظام جدید آموزشی را برای سال تحصیلی آینده تدوین کنند.

یکی از اعضای دفتر رئیس جمهوری نیز در تماسی با روزنامه بامداد اظهار کرد: جلسه مهم شورای انقلاب به ریاست دکتر بنی صدر تشکیل و در آن به بحث و تبادل نظر درمورد چگونگی

۱- ۱۱۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲- * مشروح این تجمع در گزارش های آتی آمده است.

۳- ۱۱۲. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

تغییر نظام آموزشی دانشگاه ها پرداخته شد و فردا دکتر سیدابوالحسن بنی صدر در یک سخنرانی مهم در دانشگاه تهران مواضع شورای انقلاب را درمورد تخلیه دانشگاه ها بیان خواهد کرد. (۱)

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی نیز در یک مصاحبه رادیو تلویزیونی گفت: «مسئله اساسی ما مسئله تغییر نظام آموزشی است، به مسئله گروه های مزاحم باید به عنوان مسئله فرعی توجه شود.» وی افزود: «برای تغییر نظام آموزشی زمانی معین نشده است و ما باید این فرصت را داشته باشیم که بتوانیم یک طرح اساسی بریزیم.» به نوشته این روزنامه: «وی در پایان مصاحبه اش در پیامی از دانشجویان مسلمان خواست که برای پیاده شدن نظر شورای انقلاب همکاری کنند و البته خیلی بیدار و هوشیار باشند که هرگونه انحراف و سوءاستفاده ای دیده شد، آرام ننشینند و کاملاً مواظب این مسئله اساسی که پرچم دار آن شدند [باشند] و این پرچم را تا آخر به دوش بکشند.» (۲)

درحالی که مهلت شورای انقلاب برای تخلیه دفاتر و مراکز گروه ها در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی کشور امروز پایان می یابد، هنوز در تعدادی از مراکز یاد شده، چند گروه ازجمله دانشجویان پیش گام (شاخه دانشجویی سازمان چریک های فدایی خلق) و دانشجویان هوادار سازمان پیکار تخلیه دفاتر خود را نپذیرفته اند. اما انجمن دانشجویان مسلمان (شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق) اعلام کرده است که به غیراز دفتر مرکزی که ساختمانی استیجاری است، بقیه مراکز خود را تخلیه کرده و تحویل مقامات دانشگاهی خواهد داد. (۳) تداوم مقاومت گروه های مذکور، ناآرامی های چند روز اخیر(۴) را همراه داشت. امروز، صحنه اصلی حوادث، دانشگاه تهران بود. بعضی دانشگاه ها نظیر علم وصنعت، چند روز درگیری و تشنج را پشت سر گذاشته اند، ولی بعضی هنوز درگیر ماجراهایی هستند که به تدریج در سطح وسیع تری به "انقلاب فرهنگی" موسوم می شود.(۵) قبل از توضیح وقایع امروز دانشگاه تهران، وضعیت تعدادی از مراکز دانشگاهی در تهران و شهرستان ها که هنوز به نحوی با پیامدهای حوادث اخیر مواجهند، به نقل از

۱. منابع گوناگون، به اختصار مرور می شود. البته، حوادث شیراز نیز به دلیل وسعت استثنایی آن، جداگانه در گزارشی مستقل خواهد آمد.

۱- ۱۱۳. همان، صص ۳ ۱.

۲- ۱۱۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۳- ۱۱۵. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴- * برای اطلاع از جزئیات وقایع مزبور، به گزارش های مندرج در روزهای ۲۸/۱/۱۳۵۹ تا ۳۱/۱/۱۳۵۹، جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق (قطع رابطه امریکا با ایران)، مراجعه شود.

۵- * روزنامه جمهوری اسلامی در تاریخ ۳۰/۱/۱۳۵۹، در تیتر صفحه اول با رنگ سبز این عبارت را نوشت: «انقلاب فرهنگی آغاز می شود» در بالای تیتر اصلی (روتیتر) چنین درج شده بود: «با تغییر بنیادی نظام آموزشی استعماری در مراکز آموزشی و واژگونی سیستم اسلام زدایی در دانشگاه ها» با تحولات بعدی عنوان "انقلاب فرهنگی" رایج و تثبیت شد که مرحله ای از

تحولات ایران بعد از انقلاب اسلامی به شمار می رود.

دکتر نیک روش رئیس دانشگاه پلی تکنیک، هنگام عصر، در تماس تلفنی به روزنامه بامداد گفت: «هواداران سازمان مجاهدین خلق و دمکرات ها [شاخه دانشجویی حزب توده] گروه هایی بودند که دفاتر خود را تخلیه [کردند] و تحویل مسئولان دانشگاه دادند؛ ولی گروه پیش گام [شاخه دانشجویی سازمان چریک های فدایی خلق] و [هواداران] سازمان پیکار، هر ۴ شاخه آن [که] در این دانشگاه دفتر دارند، هنوز حاضر به تحویل دفتر خود نشده اند، ولی آنچه مشهود است گروه های یاد شده اخیر تمام اثاث خود را از دفاتر بیرون برده اند و تنها از اتاق خالی حفاظت می کنند.» (۱)

دانشگاه علم وصنعت اطلاعیه ای صادر کرد و با ذکر این مطلب که «کلیه گروه های دانشجویی مستقر در دانشگاه، محیط دانشگاه را ترک نموده و اتاق ها و وسایلی را که دراختیار داشتند تحویل دادند»، اعلام کرد: «دانشگاه علم وصنعت ایران با اظهار امتنان و قدردانی تمام از افرادی که در ایجاد نظم و حسن ختام این امر همکاری نمودند، به اطلاع می رساند که با اعتقاد راسخ به انقلاب فرهنگی و نظام آموزشی درجهت تأیید مصوبات شورای انقلاب، دانشگاه در تاریخ ۲/۲/۱۳۵۹ فردا باز خواهد بود... کارکنان و دانشجویان برای ورود به دانشگاه باید کارت شناسایی خود را ارائه کنند.» (۲)

در دانشگاه ملی ایران(۳) دانشجویان وابسته به انجمن اسلامی، جنبش دانشجویان مسلمان (هواداران جنبش مسلمانان مبارز) و انجمن دانشجویان مسلمان (شاخه دانشجویی مجاهدین خلق)، دفاتر خود را در این دانشگاه تخلیه کرده اند، ولی گروه های دانشجویی پیکار، پیش گام و مبارز هنوز دفاتر خود را تخلیه نکرده اند. (۴)

در دانشگاه متحدین،(۵) انجمن دانشجویان مسلمان دفتر خود را تخلیه و انجمن اسلامی نیز آمادگی خود را اعلام کرده است، اما عده ای از دانشجویان پیش گام هنوز دفترشان را تخلیه نکرده اند. (۶)

در دانشکده مهدی رضایی،(۷) انجمن دانشجویان مسلمان نیمه شب گذشته، دفتر خود را تخلیه کرد، اما دانشجویان طرف دار سازمان پیکار، سازمان چریک های فدایی خلق و سازمان دانشجویان مسلمان (پیرو خط امام) هنوز ستادهای خود را دراختیار دارند.

در دانشگاه تربیت معلم، یکی از مسئولان انجمن اسلامی این دانشگاه گفت: از آنجایی که

۱- ۱۱۶. روزنامه بامداد ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲- ۱۱۷. همان.

۳- * بعد از فاجعه هفتم تیر ۱۳۶۰، به دانشگاه شهید بهشتی تغییر نام یافت.

۴- ۱۱۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵- * مدرسه عالی دختران که در رژیم گذشته تأسیس شده بود، بعد از انقلاب ابتدا به یاد محبوبه متحدین که سازمان مجاهدین خلق از وی به عنوان یکی از شهدای خویش یاد می کرد به نام دانشگاه متحدین خوانده شد، ولی بعدها مشخص شد که نامبرده و شوهرش حسن آلادپوش، هر دو از مارکسیست شده های سازمان بوده اند. این دانشگاه، امروز دانشگاه الزهرا

نامیده می شود.

۶- ۱۱۹. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷- * عنوانی است که به مدرسه عالی بازرگانی داده شده است. بعدها از ادغام این مدرسه با تعدادی از مدارس و مراکز آموزش عالی، دانشگاه علامه طباطبایی ایجاد شد.

دانشگاه تربیت معلم سرپرست ندارد، انجمن اسلامی حاضر است دانشگاه را فقط به مقامات دولتی تحویل دهد. وی افزود: ما معتقدیم چنانچه نظام آموزشی دانشگاه ها تغییر یابد، مسئله گروه های کوچک سیاسی حل خواهد شد. (۱)

درباره مدرسه عالی کامپیوتر باید گفت که یکی از دانشجویان عضو انجمن اسلامی این مدرسه در تماس تلفنی خود بیانیه انجمن را برای روزنامه بامداد قرائت کرد که در آن آمده است: «انقلاب فرهنگی در مدرسه عالی کامپیوتر با یاری مردم قهرمان و مستضعف محله حسن آباد زرگنده صورت گرفته و جوانان غیور حسن آباد علی رغم تحریکات گروه های معلوم الحال با صبر انقلابی این مدرسه را بدون هیچ گونه درگیری تصرف کرده اند و باتوجه به اینکه دانشگاه باید در خدمت مردم محروم میهنمان در آید ما [انجمن اسلامی دانشجویان] از این تاریخ، نام این مدرسه را به دانشکده کامپیوتر حسن آباد تغییر دادیم.» (۲)

در مجتمع تکنولوژی تهران، هواداران مجاهدین خلق و حزب توده حاضر به تخلیه ستادهای خود شدند، ولی هواداران چریک های فدایی خلق، پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و سایر گروه های چپ از این کار خودداری کردند. (۳)

در برخی مراکز استان ها و شهرستان ها که دارای مراکز آموزشی عالی هستند نیز ناآرامی روزهای اخیر با شکل گیری و شدت و ضعف متفاوت، کم وبیش ادامه یافت.

در مشهد در حاشیه قضیه دانشگاه ها، برخوردها و درگیری بین موافقان و مخالفان سازمان مجاهدین خلق وسیع و حتی جدی تر و مهم تر از خود قضیه دانشگاه ها مطرح بود. امروز، در مقایسه با روزهای قبل آرامش بیشتری برقرار بود و ادامه تحرکات روز قبل به صورت جزئی وجود داشت. هنگام ظهر، درپی توافق قبلی استاندار خراسان و مسئولان سازمان در مشهد، ساختمان سازمان مجاهدین خلق در خیابان بهشت این شهر به طور رسمی تخلیه شد و مأموران انتظامی و پاسداران در آن مستقر شدند. (۴) دراین حال، محمدحسن غفوری فرد استاندار خراسان، در جواب به این سؤال خبرنگار خبرگزاری پارس که آیا دفاتر سیاسی گروه های مستقر در دانشکده ها تخلیه شده است یا خیر، گفت: «دفاتر جنبش شب قبل به وسیله خودشان تخلیه شده بود و الآن در دفاتر آنها فقط مقداری آشغال و چوب و چماق [باقی مانده] است که [مأموران] مشغول لاک و مهرکردن آنها هستند و دراختیار دادستانی قرار خواهد گرفت و از گروه پیش گام به اندازه یک وانت اسناد و مدارک به دست آمده که دراختیار دادستانی قرار گرفته است.» (۵)

همچنین شهربانی از شروع تحرکی در ساعت ۱۵، به این نحو خبر داد: «حدود ۴ هزار نفر درحالی که تمثال های امام خمینی در دست داشتند مقابل دانشکده پزشکی تجمع [کردند] و شعارهایی علیه فدائی و منافق و توده ای می دادند، سپس به طرف فلکه حضرت حرکت [کردند] و به آرامی پراکنده شدند. ضمناً، حدود ۱۰۰۰ نفر که اکثراً دختران محصل بودند، در بیمارستان مصدق به انگیزه وقایع روزهای گذشته [به تحصن] نشسته اند.» (۶)

۱– ۱۲۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲- ۱۲۱. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳- ۱۲۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۴- ۱۲۳. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۵- ۱۲۴. روزنامه بامداد، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶- ۱۲۵. سند شماره ۰۴۰۸۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۱/۲/۱۳۵۹.

در ادامه، ساعت ۱۶، از رادیو مشهد اطلاعیه ای پخش شد و در آن استاندار خراسان از مردم خواست با هوشیاری عمل کرده و از حمل هرگونه اسلحه سرد و گرم خودداری کنند و اگر کسی از این دستور سرپیچی کرد محیط را طوری آماده کنند تا راه مأموران انتظامی برای دستگیری اشخاصی که اسلحه حمل می کنند، باز شود. (۱)

در تبریز، بقایای مقاومت شاخه دانشجویی سازمان چریک های فدایی خلق با تصرف دانشکده پزشکی ادامه یافت، اما قابلیت توسعه و ایجاد درگیری نداشت. در گزارش روزنامه کیهان از تبریز دراین باره آمده است: «حدود ۲۰۰۰ نفر از دانشجویان پیش گام تبریز که شب را در دانشگاه گذرانده بودند، همراه دیگر هواداران خود از مدارس تبریز، زنجیروار جلوی دانشکده پزشکی این دانشگاه گرد آمدند و آماده حمله احتمالی و درگیری با نیروهای مخالف شدند. یکی از مسئولان سازمان دانشجویان پیش گام تبریز درباره این موضوع گفت دفاع از حریم دانشگاه وظیفه هر دانشجوی مسئول و متعهد است. یکی از مسئولان روابط عمومی سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه تبریز که ساختمان مرکزی این دانشگاه را تصرف کرده اند نیز درباره تصمیمات شورای انقلاب درمورد تخلیه ستادهای گروه های سیاسی از دانشگاه گفت ما معتقدیم امکاناتی که هم اکنون دراختیار گروه های سیاسی است باید پس گرفته شود، اما فعالیت های سیاسی و بحث آزاد از مسائلی است که باید در دانشگاه، آزاد باشد. وی افزود: هدف اصلی ما تحول اساسی و فرهنگی مناسب دانشگاهی است و سیستم فعلی باید از همین حالا متوقف گردد.»

همچنین، «دانشجویان مسلمان پیرو خط امام دانشگاه تبریز با انتشار اطلاعیه هایی

متذکر شدند، گروه ها یی که ساختمان دانشکده پزشکی را متصرف شده اند مسلح به سلاح های گرم و سرد هستند و از مردم خواستند که خونسردی خود را در این مراحل حساس حفظ کنند و بهانه ای به دست توطئه گران ندهند.

دانشجویان مسلمان دانشگاه تبریز همچنین در اطلاعیه دیگری اعلام داشتند که در دو روز گذشته شاهد نقل وانتقالات اموال بیت المال در دانشگاه بودند، لذا برای جلوگیری از حیف ومیل اموال عمومی دانشگاه و همچنین جلوگیری از هرگونه حمله و درگیری از برادران و خواهران دانشجو کمک و یاری خواستند.» (۲) نظیر دیگر نقاط، در تبریز هم دانشجویان موسوم به هواداران جنبش مسلمانان مبارز، حساب خود را از دو طرف قضیه جدا کرده اند و به دلیل اینکه توانایی تأثیرگذاری و ایجاد جریان خاصی را نداشتند، به تکرار کلیاتی در اطلاعیه خویش اکتفا کردند. در اطلاعیه مزبور، آنها خاطرنشان کردند که شرایط فعلی سیاسی کشور و ارتباط ارگانیک این جریانات با مبارزه ضدامپریالیستی خلق ها، ضرورت برخورد فعال و واقع گرایانه با این مسائل را به خوبی مشخص می کند. (۳)

در کرمانشاه، درگیری ها به سطوحی خارج از محدوده دانشجویی کشیده شد و درنهایت به تعطیلی و تخریب دفاتر گروه ها و سازمان ها در سطح شهر انجامید؛ به طوری که دفتر حزب توده به آتش کشیده شد. (۴) در توضیح آغاز این ماجرا، خبرگزاری پارس چنین نوشته است: «پیش ازظهر

۱– ۱۲۶. روزنامه بامداد، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲– ۱۲۷. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۳– ۱۲۸. همان.

۴– ۱۲۹. روزنامه نامه مردم، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۶.

امروز، گروهی از مردم کرمانشاه در مخالفت با تصمیم شورای انقلاب و رئیس جمهوری با دادن شعارهایی ازجمله "دانشگاه

مکتب آزادی است" در خیابان های مرکزی این شهر به راه پیمایی پرداختند و در ساعت ۱۲:۰۵ این راه پیمایی منجر به درگیری شد. مأموران پلیس در صدد جداکردن دو طرف درگیر بر آمدند.» (۱) در این شهر هم مانند شهرهای دیگر، یکی از مراکزی که در درگیری ها

موردهجوم مردم قرار گرفت، دفاتر سازمان مجاهدین خلق بود. به گزارش خبرگزاری پارس: «عده ای از تظاهرکنندگان به سوی گروه دیگر سنگ پرتاب کردند و روی پل هوایی کرمانشاه آتش افروختند. در ساعت ۱۷:۳۰، گروهی دیگر دفتر انجمن جوانان مسلمان کرمانشاه [شاخه تحت پوشش سازمان مجاهدین خلق برای

فعالیت هواداران] را به تصرف در آورند و اوراق و اسناد و کتاب های این محل را از بین بردند. افسر گشتی پلیس کرمانشاه گفت در تظاهرات و درگیری های عصر امروز {۱/۲/۱۳۵۹}، بین ۱۵ تا ۲۰ نفر مجروح شدند.» (۲)

اما برخورد مهم تر، در ستاد اصلی سازمان روی داد. در گزارش شهربانی کرمانشاه دراین باره آمده است: «در ساعت ۱۵ [روز] ۱/۲/۱۳۵۹، اطلاع حاصل شد که عده ای از هواداران مجاهدین خلق کرمانشاه در دفتر این سازمان واقع در خیابان چهل متری مستقر گردیده اند و عده ای از اهالی جلوی این دفتر اجتماع نموده و خواستار تخلیه آن هستند که با مخالفت افراد سازمان روبه رو و بلافاصله شخصاً به اتفاق افسر و مأمور کافی در محل حاضر و به منظور جلوگیری از برخورد بین مردم که حدود ۱۰۰۰۰ نفر بودند [و] هواداران سازمان که در داخل مستقر بودند در پای ورودی ساختمان تحت کنترل مأمورین قرار گرفتند. چون تلاش مأمورین در متفرق کردن مردم مؤثر واقع نشد از حاکم شرع تقاضای مداخله گردید [که] ایشان طی حکمی دستور تخلیه محل را صادر نمودند و با انجام تدابیر لازم حدود ۲۰۰ نفر از افراد سازمان که داخل ساختمان بودند با کامیون به شهربانی منتقل [شدند] که در ساعت ۲ بامداد، پس از متفرق شدن جمعیت به وسیله اتومبیل های شهربانی به منازلشان برده شدند.» (۳)

در اهواز، شب گذشته، به دعوت حجت الاسلام جنتی امام جمعه این شهر، به منظور

پشتیبانی از پاک سازی دانشگاه ها، نماز جماعت در زمین چمن دانشگاه برگزار شد. خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی تعداد نمازگزاران را ده ها

هزار نفر گزارش کرد. در این مراسم امام جمعه اهواز در سخنانی گفت: تا سه شنبه به گروه های سیاسی مهلت می دهیم، اگر اتاق ها را تخلیه نکنند مردم در دانشگاه حضور پیدا خواهند کرد. پس از پایان نماز، حجت الاسلام جنتی از مردم خواست به هیچ وجه با هیچ گروهی درگیر نشوند و به منازل خود بروند. (۴) امروز عصر هم در «پشتیبانی از انجمن های اسلامی و تصفیه دانشگاه ها و ایجاد

انقلاب بنیادی اسلامی در دانشگاه ها» مراسمی در محل استادیوم تختی برگزار شد که پس از مراسم مردم با راه پیمایی در مسجد اعظم این شهر اجتماع کردند و قطعنامه ای در ۱۳ ماده قرائت شد. (۵) به این ترتیب، عملاً امکان باقی ماندن ستادهای

گروه ها در دانشگاه اهواز به کلی منتفی گردید.

ص: ۱۵۱

۱- ۱۳۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۲- ۱۳۱. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۳- ۱۳۲. سند شماره ۰۰۰۵۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: وزارت کشور، ۱/۲/۱۳۵۹.

۴- ۱۳۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۵- ۱۳۴. همان، ص۱۰.

این درحالی است که دانشکده خلیج فارس شعبه دانشگاه جندی شاپور در خرمشهر نیز تعطیل شده است. سخنگوی انجمن اسلامی این دانشکده در تماسی با خبرگزاری پارس در آبادان اعلام کرد: ازسوی این انجمن تلگرامی به شورای انقلاب مخابره شده که در آن «لزوم تغییر نظام آموزشی استعماری به فرهنگ اسلامی، قضیه استادانی که وابستگی فکری به شرق و غرب دارند، جلوگیری از فعالیت های ضدانقلابی زیر لوای دانشجو [و جلوگیری] از حیف ومیل بیت المال که نهایتاً منجر به مدرک گرفتن می شود» خواسته شده است. این سخنگو در پایان افزود: تا تغییر و دگرگونی کامل سیستم آموزشی، این دانشکده همچنان تعطیل خواهد ماند. (۱)

در آبادان، به گزارش خبرگزاری پارس، «هزاران تن از مردم آبادان در پشتیبانی از تصمیم شورای انقلاب دایر بر جمع کردن دفاتر گروه های سیاسی در دانشگاه در این شهر به راه پیمایی پرداختند. راه پیمایان درحالی که پلاکاردهایی با خود حمل می کردند و شعار می دادند وارد دانشکده نفت آبادان شدند. در اینجا مردم پس از برگزاری نماز وحدت بدون هیچ گونه برخوردی دفاتر گروه های سیاسی و نیز پلاکاردهای این گروه ها را برچیدند.» (۲) به این ترتیب، کلاس های دانشکده نفت آبادان تا اطلاع بعدی تعطیل شد. رئیس این دانشکده اعلام کرد: تعطیلی کلاس ها تا اطلاع بعدی و تا مشخص شدن وضع دانشکده ادامه خواهد داشت. (۳)

در رشت، پرویز البرز رئیس دانشگاه گیلان، اعلام کرد: «به دنبال اعلامیه شورای انقلاب مبنی بر تصفیه دانشگاه ها، خوشبختانه در دانشگاه گیلان به لطف

پروردگار تاکنون هیچ[گونه] درگیری رخ نداده و کارها در کمال آرامش پیش رفته است.» وی افزود: «البته کلاس ها تعطیل شده و برخی از گروه های سیاسی به طوری که شنیده شده ستادهای عملیاتی خود را در دانشگاه گیلان تخلیه کرده اند.» (۴) در همین حال، خبرنگار روزنامه کیهان از رشت گزارش داد: «گروه های سیاسی هنوز نسبت به تخلیه دفاتر خود اقدامی نکرده اند. دانشجویان مستقر در دانشگاه طی اطلاعیه ای که انتشار دادند، اعلام کردند تصمیم دارند در دانشگاه بمانند.» (۵) گزارش روزنامه جمهوری اسلامی حاکی است: «هنگام عصر، گروهی از اعضای انجمن های اسلامی مدارس و طبقات مختلف مردم رشت به عنوان حضور برخی از گروه های سیاسی در دانشگاه در خیابان های این شهر دست به راه پیمایی زدند. این عده درحین راه پیمایی از مردم می خواستند تا برای پاک سازی دانشگاه به آنها ملحق شوند.» (۶) به گزارش روزنامه بامداد، شب هنگام، تجمعی در مسجد کاسه فروشان رشت تشکیل شد. خبرنگار بامداد از این اجتماع گزارش داد: «حجت الاسلام غفاری ... طی سخنانی دررابطه با راه پیمایی طبقات مختلف مردم به سوی دانشگاه گیلان که تا این ساعت دراختیار دانشجویان سیاسی است، اعلام کرد مشت هایمان را در جیبمان می گذاریم و هیچ سلاحی با خود نمی بریم و تنها سلاح ما شعار ماست. همچنان که امریکا را از ایران بیرون کردیم دوستان آنها را هم بیرون خواهیم کرد. وی گفت ما رئیس جمهور و دولت داریم و خودمان به آن رأی دادیم، همچنان منتظر می مانیم تا ببینیم دستور آنها چیست و آن گاه برای پاک سازی دانشگاه گیلان اقدام خواهیم نمود.» (۷)

۱– ۱۳۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۲– ۱۳۶. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳– ۱۳۷. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۴– ۱۳۸. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵– ۱۳۹. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، صص ۳ و ۴.

۶– ۱۴۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۷– ۱۴۱. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

در ارومیه، دکتر فرهودی سرپرست دانشگاه ارومیه در گفت و گویی با خبرنگار خبرگزاری پارس ضمن تأیید خبر آرامش در دانشگاه گفت: «کلیه گروه ها اتاق های دانشگاه را تخلیه کرده، ولی هنوز [حدود ظهر] اتاق ها را تحویل دانشگاه نداده اند.»

وی گفت: «ما نماینده ای

برای تحویل اتاق ها انتخاب کرده ایم،

امیدواریم که تصمیم شورای انقلاب بدون هیچ گونه برخورد احتمالی به مورد اجرا گذارده شود.» (۱)

در زنجان، ملکوتی معاون دانشکده کشاورزی زنجان، گفت که در اجرای دستور ریاست جمهوری و شورای انقلاب، گروه های سیاسی این دانشکده تا ساعت ۱۲ ظهر، دفاتر خود را جمع آوری کردند و ضمن تنظیم صورت جلسه ای تحویل اینجانب دادند که کلیه این قسمت ها تحویل محافظان دانشکده شده، ولی متأسفانه گروه پیش گام تا این ساعت برای تحویل دفتر خود مراجعه نکرده است. (۲)

در اراک، عصر امروز، به دعوت انجمن اسلامی مدرسه عالی اراک در یک گردهمایی وسیع در مقابل مدرسه مزبور، یکی از دانشجویان سخنرانی کرد و سپس راه پیمایی به طرف میدان شهدا انجام شد. در قطعنامه این راه پیمایی تغییر نظام آموزشی استعماری به نظام اسلامی پویا مطالبه شد. (۳) عصر امروز، همچنین به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، «ساختمان حزب توده اراک توسط گروهی به آتش کشیده شد. در این جریان، شیشه های این ساختمان شکسته شد و تمام اطلاعیه های موجود در این ساختمان به خیابان ریخته شد.» (۴)

در گرگان، عسگری زیارت معاون اداری و مالی مدرسه عالی منابع طبیعی گرگان، در تماسی با خبرگزاری پارس گفت: انجمن های اسلامی دانشجویان و کارکنان، مراکزی را که دراختیار داشتند، به مسئولان این مدرسه تحویل دادند، ولی انجمن دانشجویان مسلمان {هواداران مجاهدین خلق} حاضر به ترک دفاتر خود نیستند. وی افزود: وضع مدرسه عالی طبیعی گرگان درحال حاضر آرام است. (۵)

در سمنان، قبل ازظهر امروز، دانشجویان انجمن اسلامی مدرسه عالی فنی این شهر به منظور پشتیبانی از برچیده شدن

ستادهای سازمان ها و گروه های سیاسی در محیط دانشگاه، راه پیمایی

کردند و در قطعنامه ای

خواهان انقلاب فرهنگی

در سطح دانشگاه و مدارس عالی شدند. در این مراسم، دانشجویان انجمن اسلامی اعلام کردند که دفتر انجمن را تعطیل و تخلیه کرده اند و از گروه های دیگر خواستند تا به منظور پیروی از دستورات شورای انقلاب، دفاتر خود را تخلیه کنند. (۶)

در بابل، دانشکده صمدیه لباف این شهر در دومین روز تعطیلی خود تحت حفاظت دانشجویان انجمن اسلامی قرار دارد. در جریان تعطیلی این دانشکده، اعضای انجمن دانشجویان مسلمان ضمن اعتراض، محوطه دانشکده را ترک گفتند. دراین خصوص، جنبش معلمان مسلمان بابل با صدور اطلاعیه ای «حمله به مراکز آموزشی توسط عناصر راست گرایان آشوب طلب» را به شدت محکوم و از «میوه چینان انقلاب که از روی خون فرزندان شهید خلق با فراموشی می گذرند» انتقاد کرد. امروز، در این شهر همچنین عده ای از هواداران گروه ها در انتقاد به حوادث دو روز گذشته دست به تظاهرات زدند. (۷)

ص: ۱۵۳

۱- ۱۴۲. همان.

۲- ۱۴۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳- ۱۴۴. همان.

۴- ۱۴۵. همان، ص ۱۱.

۵- ۱۴۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

۶- ۱۴۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۷- ۱۴۸. همان، ص ۳.

در بابلسر پس از حوادث روزهای قبل، امروز، دانشکده این شهر نسبتاً وضع آرامی داشت. بااین حال، اعتراض های جزئی همچنان ادامه یافت. برای مثال، برخی از دبیرستان های نزدیک به این دانشکده تعطیل بود. همچنین انجمن اسلامی دانشجویان مسلمان با تأکید بر حقوق صنفی و سیاسی خود اعلام کرد: درجهت دعوت شورای انقلاب، روز سه شنبه برای بیان مشکلات خود در کلاس حضور خواهیم یافت و در راه پیمایی که به نفع تعطیلی دانشکده اعلام شده، شرکت نخواهیم کرد و از این جهت هر نوع توطئه و صحنه سازی قبلی را از هم اکنون محکوم می کنیم. (۱)

در بعضی شهرها، بدون آنکه پای مرکز آموزش عالی شهر در کار باشد، موافقت و مخالفت با تعطیلی ستاد گروه ها در دانشگاه ها، باعث تحرکات و برخی درگیری های جدی بین جریان های مختلف شده است. دراین زمینه در آمل، تظاهراتی که یک گروه کمونیستی در ساعت ۶ بعدازظهر، شروع کرد

سرانجام به درگیری بین مخالفان و موافقان سازمان مجاهدین خلق انجامید. درباره شروع حادثه، در گزارش شهربانی این شهر آمده است: «ساعت ۱۸ روز جاری، حدود ۲۰۰ نفر از گروه طوفان با در دست داشتن پرچم و پلاکارد در شهر به راه پیمایی پرداخته[اند] که [این اقدام] مورد اعتراض مذهبیون قرار گرفته، درگیری مختصری ایجاد [شده است] که درنتیجه تعداد ۸ نفر زخمی [و] به بیمارستان شیروخورشید آمل معرفی گردیدند.» (۲) به گزارش روزنامه بامداد: «به دنبال این حادثه، مغازه های آمل تعطیل شد و شهر حالت متشنجی پیدا کرد. در همین حال، گروه هایی از مردم دسته دسته به سوی دبیرستان [امام] خمینی که نمایشگاه مجاهدین در آن برقرار شده رفتند تا نمایشگاه مزبور را تعطیل کنند، ولی گروه هایی از مجاهدین با محاصره اطراف دبیرستان مانع ورود مردم شدند. هم اینک [ساعت ۱۰ شب] بیش از ۵ هزار نفر از مردم آمل در اطراف دبیرستان [امام] خمینی اجتماع کرده و علیه مجاهدین شعار می دهند.» (۳) گزارش روزنامه جمهوری اسلامی درباره سرانجام این ماجرا حاکی است: «مردم به نمایشگاه مجاهدین خلق در میدان ۱۷ شهریور حمله و آرم سازمان و عکس مسعود رجوی را پاره نموده و براثر فشار مردم، مجاهدین خلق نمایشگاه خود را جمع آوری نمودند. این درگیری که ساعت ۶:۳۰ بعدازظهر آغاز شده بود تا ساعت ۱۰ شب ادامه داشت.» (۴)

در لنگرود، ساعت ۱۱ صبح، (۵) یک تجمع دانش آموزی در مخالفت با روند تحولات اخیر دانشگاه ها برگزار شد. گزارش روزنامه کیهان دراین باره چنین است: گروهی از دانش آموزان

لنگرود مقابل اداره آموزش وپرورش اجتماع کردند و در قطعنامه ای از شورای انقلاب خواستند تا اطلاعیه اخیرش درمورد تخلیه دفاتر گروه های

سیاسی را لغو کند. آنها با اتهام بستن

به مراکز آموزش عالی خواستار «تصفیه عناصر ساواکی در مراکز آموزش عالی و پایان اخراج دانشجویان و محصلان مترقی» شدند. (۶) در گزارش شهربانی لنگرود،

شرکت کنندگان در این تجمع «حدود ۲۵۰۰ نفر از جوانان دختر و پسر محصل و هواداران چریک های فدایی خلق شاخه

لنگرود» ذکر شـده است که «مبادرت به راه پیمایی نموده انـد. پس از گذشـتن از خیابان اصـلی در میدان شـهر تجمع و پس از قرائت یک قطعنامه ۷ ماده ای مبنی بر محکوم نمودن حوادث اخیر بدون هیچ گونه برخورد و درگیری متفرق شدند.» (۷)

ص: ۱۵۴

۱- ۱۴۹. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲- ۱۵۰. سند شماره ۰۴۰۸۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱/۲/۱۳۵۹.

۳- ۱۵۱. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴- ۱۵۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۵- ۱۵۳. سند شماره ۰۴۰۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱/۲/۱۳۵۹.

۶- ۱۵۴. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷- ۱۵۵. سند شماره ۰۴۰۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

در ملایر، به جای درگیری دانشجویی، درگیری دانش آموزی

رخ داد. خبرنگار روزنامه بامداد دراین باره نوشت: در یک درگیری بین دو گروه از دانش آموزان دختر دبیرستان ملایر ۸ نفر مجروح شدند. در تماسی با فتانه پاک بین

مدیر این دبیرستان، وی گفت: طبق دستور اداره متبوع، موظف بودیم که با مسالمت، مراکز سیاسی گروه ها را در دبیرستان تعطیل کنیم. در این دبیرستان، دو گروه انجمن اسلامی و جنبش مجاهدین خلق فعالیت می کردند. صبح امروز، اعضای انجمن اسلامی تمام وسایل خود را دراختیار ما گذاشت و مراکز فعالیت خود را تعطیل نمود، ولی اعضای جنبش مجاهدین از تخلیه خودداری و حتی ظهر هم در مدرسه ماندند. ما مسئولان اداره را در جریان گذاشتیم، ولی متأسفانه سخنان رئیس و معاون اداره آموزش وپرورش

هم در آنها اثر نگذاشت و محل را ترک نکردند. درنتیجه، دو گروه به طرف هم حمله کردند که دراین میان

جمعی مضروب شدند. چون شدت جراحات ۸ نفر از آنها زیاد بود، به بیمارستان فخریه اعزام شدند. مأموران شهربانی و پاسداران در این جریان دخالت نکردند و فقط از دور ناظر بودند. درحال حاضر [یعنی بعدازظهر، هنگام گفت وگوی

خبرنگار و رئیس دبیرستان]، عده زیادی از مردم، اطراف دبیرستان انقلاب گرد آمدند. (۱) گزارش شهربانی ملایر که برای وزارت کشور ارسال شد نشان می دهد که سرانجام «در بین ساعت ۲۱ الی ۲۲ مورخه ۱/۲/۱۳۵۹ در خیابان ارک این شهرستان بین مجاهدین خلق و فداییان با سایر مردم درگیری ایجاد [شد که]

عده ای مجروح و یک نفر در بیمارستان بستری گردید، در ساعت ۲۲:۲۰ همگی متفرق شدند.» (۲)

در آباده نیز امروز، درگیری دانش آموزی روی داد. گزارش شهربانی این شهر حاکی است: «ساعت ۱۶ روز جاری، عده ای از دانش آموزان دبیرستان اقبال لاهوری ضمن مباحثه سیاسی درگیر [شدند] و تعدادی از اهالی شهر جلوی دبیرستان اجتماع [کردند] و دبیرستان به حالت تعطیل در آمد.» (۳)

در شاهرود نیز نمونه ای از آنچه در روزهای اخیر با تشدید صف بندی در دانشگاه ها رخ می داد، اتفاق افتاد. برابر اعلام شهربانی شاهرود به وزارت کشور، «حدود ساعت ۱۸:۴۰ روز جاری، توده ای از اهالی این شهر به طرف داران مجاهدین خلق در نزدیکی میدان جمهوری اسلامی که مشغول فروش نشریات خود بودند حمله نموده که با اقدامات به موقع بدون درگیری متفرق شدند.» (۴)

۱. در شیراز که یکی از وسیع ترین درگیری های مربوط به دانشگاه ها را پشت سر گذاشته است، امروز هم درگیری ها و برخوردها در حدی وسیع ادامه یافت.

روزنامه کیهان دراین باره نوشت: «در زدوخوردهای دانشجویان مخالف در دانشگاه شیراز بیش از ۶۰۰ نفر مجروح شدند و به بیش از ۵۰ خانه خساراتی وارد شد. ... حدود ۲۰ نفر از مجروحان دانشگاه شیراز از افسران و درجه داران شهربانی هستند که

در ساعات آخر درگیری، به منظور جداسازی دخالت کردند و مجروح شدند.» (۵) ماجرا از ساعت ۹ صبح با تجمع عده ای

۱- ۱۵۶. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲- ۱۵۷. سند شماره ۰۴۰۹۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

۳- ۱۵۸. سند شماره ۰۵۱۲۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱/۲/۱۳۵۹.

۴- ۱۵۹. سند شماره ۰۴۰۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱/۲/۱۳۵۹.

۵- ۱۶۰. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

در مقابل دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز(۱) آغاز و به درگیری منجر شد. (۲) به این ترتیب، وقتی که آنان در اعتراض به تصرف دانشگاه شیراز در مقابل دانشکده پزشکی اجتماع کردند و با دادن شعار خواستار آزادی دانش آموزان و دانشجویان زندانی شدند، عده ای

دیگر از مردم به طرف داری از ستاد و سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه شیراز نیز در مقابل آنان اجتماع کردند و به دادن شعار

پرداختند. گروه های مخالف نیز با دادن شعار در خیابان های شیراز به طرف زندان عادل آباد راه پیمایی کردند. (۳) یک بار دیگر، در ساعت ۳:۳۰ بعدازظهر، ناآرامی ها اوج گرفت. مرکز این درگیری، علاوه بر اطراف دانشکده پزشکی، ساختمان دانش سرای عشایری و خوابگاه آن را شامل می شد. (۴) خبرنگار روزنامه کیهان در شیراز درخصوص این درگیری که ساعت ها طول کشید و خسارات فراوانی به بار آورد، چنین گزارش داده است: «حدود ساعت ۵/۳ بعدازظهر، زدوخورد بین گروه های مخالف اشغال دانشگاه و مردم صورت گرفت و تعدادی مجروح شدند. گروه های مخالف به طرف ساختمان دبیرستان عشایری و ارشاد ملی و خوابگاه عشایری(۵) برگشتند و در آنجا با بستن خیابان های فرعی و سنگربندی با طرف های مخالف به زدوخورد پرداختند.» طبق این گزارش، عده ای از مخالفان تعطیلی دانشگاه «بر روی بام ساختمان هواپیمایی سنگر گرفتند که در این ساختمان درگیری تن به تن با چاقو و چوب و چماق همراه بود. ... [و] مأمورین پلیس برای متفرق کردن مردم به میان آمدند، اما ۳ افسر و ۱۵ مأمور مجروح شدند و تمام شیشه های اتومبیل های پلیس شکسته شد و درگیری تا ساعت ۷ بعدازظهر، ادامه داشت.» (۶)

یادآوری می شود که زمان ورود پلیس به محل و مجروح شدن

آنان ساعت ۶ بعدازظهر، بوده است. در گزارش شهربانی به وزارت کشور دراین باره

تصریح شده است: «برابر اعلام شهربانی شیراز در ساعت ۱۸ روز جاری، در زدوخوردهایی که بین گروه های مختلف به مناسبت تعطیل ستاد سازمان های مختلف سیاسی در دانشگاه شیراز به وقوع

پیوسته تعدادی از پرسنل شهربانی که به عنوان حوزه انتظامات در خیابان های

اطراف دانشکده پزشکی و مهندسی و خیابان های مجاور آن مستقر بودند مورد اصابت سنگ از گروه های مزبور قرار گرفته و به تعدادی از اتومبیل های پلیس خسارت وارد گردیده و پرسنل

مشروحه زیر دچار آسیب دیدگی گردیده اند.» در ادامه این نامه اسامی مصدومان و نوع جراحات و صدمات آنها ذکر شده است.

سرانجام درگیری های خیابانی امروز شیراز، به این قرار در گزارش خبرنگار روزنامه کیهان بازگو شده است: «در این درگیری علاوه بر سنگ و چوب و قلاب سنگ از کوکتل مولوتف نیز استفاده می شد تا اینکه در ساعت ۷ بعدازظهر، اتومبیل های

پلیس درحالی که مردم آنها را حمایت

۱- * برای اطلاع دقیق از برخوردهای قبلی در این دانشکده که به تخلیه آن انجامید، به روزشمار ۳۱/۱/۱۳۵۹، مندرج در جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق {قطع رابطه امریکا با ایران} مراجعه شود.

۲- ۱۶۱. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳- ۱۶۲. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴- ۱۶۳. همان؛ و روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵- * به دنبال شایع شدن این مطلب که دانش آموزان دبیرستان {دانش سرای} عشایری، به نفع گروه های مخالف نظام در درگیری های شیراز شرکت داشته اند، عده ای از مردم به سمت دبیرستان و خوابگاه رفتند که درنتیجه برخوردهای یادشده پیش آمد.

۶- ۱۶۴. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

می کردند، سنگر مخالفین را در هم ریخت و ساختمان های بلندی که در اختیارشان بود به تصرف مردم و پلیس در آمد و در این حوادث بیش از ۶۰۰ نفر مجروح شدند.» (۱)

شب هنگام، سرپرست دانشگاه شیراز برای حل مسئله، چگونگی ادامه وضعیت را بررسی کرد. وی گفت: «اگر سپاه پاسداران دانشگاه را تخلیه کند و کلیه دانشجویان زندانی آزاد شوند، دانشگاه باز خواهد شد و آرامش نیز برقرار خواهد بود.» وی اضافه کرد: «اگر با قبول این خواسته بازهم درگیری هایی پیش آمد با پادرمیانی استادان، این موضوع را حل می کنیم.»(۲)(۳)

در توضیح حدّت صف بندی مسائل دانشگاه شیراز و اینکه موضوع از یک درگیری دانشجویی فراتر بوده و درواقع انعکاس یک برخورد ملی در سطح شیراز مطرح بوده است، دو پیام در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی بدین شرح درج شده است:

پیام اول: «این پیام ازسوی آیت الله سید عبدالحسین دستغیب امام جمعه شیراز به حمایت از عمل دانشجویان مسلمان دانشگاه شیراز انتشار یافت.

بسم الله الرحمن الرحیم

از دانشجویان غیور و مسلمان که دانشگاه شیراز را از عناصر ضدانقلاب پاک سازی

نموده، کمال تشکر را دارم و عمل آنها [را] برحسب سر فرازی مسلمانان و تقویت انقلاب اسلامی و انجام آرزوی ملت می دانم [؛ لذا] از تمام مسلمانان می خواهم

در حمایت از دانشجویان عزیز سعی نمایند و تا مدتی که

لازم باشد به طور استمرار عده ای در اطراف دانشگاه باشند و درهرحال نظم و آرامش و جلوگیری از هر برخورد را مواظب باشند.» (۴)

پیام دوم منتشرشده در این روزنامه نیز چنین است: «این پیام ازطرف آیت الله ربانی شیرازی به مناسبت انقلاب فرهنگی و نابودی نظام استعماری حاکم صادر شد:

بسمه تعالی

خواهران و برادران مسلمان، درود حق بر شما و بر پایداری و احترامات انقلابی شما باد. در این موقعیت حساس سرنوشت ساز که دانشجویان عزیز ستاد دانشجویان مسلمان در راه پاک سازی دانشگاه از عناصر ضدانقلاب توطئه گر قدم مثبتی برداشته اند و مصمم هستند دانشگاه را از وجود این گونه عناصر بزدایند وظیفه همه شما مردم انقلابی است که در حمایت و کمک آنها کوشش جدی به عمل آورید و در حفظ سنگر آنها کمال مراقبت [را] داشته باشید و نگذارید که

۱- ۱۶۵. همان.

۲- * یادآوری می شود که درعمل، اوضاع مطابق خواسته های ذکر شده پیش رفت. به نوشته روزنامه کیهان روز بعد، «یکی از مسئولین سپاه شیراز به خبرنگار کیهان گفت: افراد سپاه پاسداران تا ساعت ۵ بعدازظهر، دانشکده های مهندسی و ادبیات را ترک کردند و این دانشکده را دراختیار شورای دانشگاه قرار دادند. وی همچنین گفت: تنها ساختمان دانشکده پزشکی تا ساعت ۱۲ شب گذشته، دراختیار افراد سپاه بود به دلیل اینکه در خیابان های مقابل این دانشکده درگیری های شدیدی وجود داشت. وی درمورد دانش آموزان و دانشجویان زندانی گفت: کلیه زندانیان حوادث دانشگاه بعد از ساعت ۳ نیمه شب آزاد شدند و دررابطه با مسائل دانشگاه هیچ دانشجو یا دانش آموز زندانی نداریم.» [روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳]

۳- ۱۶۶. همان.

۴- ۱۶۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۹.

ضدانقلاب بیش از این دربرابر انقلاب مقدس ما و مکتب جهان ساز ما و شخصیت های انقلابی ما توطئه کنند و حادثه آفرینند و دروغ زنی کنند و هر روز مانعی در مسیر حرکت تکاملی ما ایجاد نمایند. توفیق برادران و خواهران مسلمان انقلابی و شما را از خداوند متعال خواستار است.» (۱)

دانشگاه تهران، امروز نقطه اصلی درگیری های

دانشگاهی اخیر بود. سازمان چریک های

فدایی خلق، آخرین مقاومت های

ممکن را برای ازدست ندادن

یک پایگاه بسیار مهم بروز داد، اما تفرد و تک روی این سازمان که فقط از همراهی معدودی از گروه های کوچک تندرو برخوردار بود، کار را برای آن مشکل می کرد. مهم تر اینکه پتانسیل طرف مقابل ازنظر کمی و کیفی بسیار بالا بود. به این ترتیب، در نزد خوش بین ترین ناظران نیز کوچک ترین چشم اندازی برای پیروزی مشی اتخاذ شده

ازسوی سازمان چریک های

فدایی خلق متصور نبود. به خصوص

اعلام تعطیلی دفاتر گروه های

شناخته شده ای

۱. چون سازمان مجاهدین خلق و حزب توده، برای توده های حساس شده و معترض، افراط گرایی و مسئله دار بودن مقاومت سازمان چریک های فدایی خلق را بیشتر نشان داده و ضمن تأکید بر بی حاصل بودن آن به افزایش حضور سرسختانه این توده های حساس شده، می انجامید. یکی از مهم ترین نکته ها، دخالت مسلحانه این سازمان در حوادث کردستان و گنبد بود که افکارعمومی را بسیار حساس کرده بود و این سؤال به قوت، طرح می شد که آیا نظام می تواند به گروهی که اقدام مسلحانه را علنی و رسمی انجام می دهد، اجازه بدهد که در دانشگاه، تریبون پایگاه جذب هوادار و درواقع "جذب چریک ضددولتی" داشته باشد؟ علاوه بر همه اینها بنیان عقیدتی الحادی سازمان انگیزه ای شدید در نیروها و توده های مذهبی علیه این سازمان ایجاد می کرد.

درهرحال، درگیری های امروز دانشگاه تهران از اولین ساعات بعدازظهر، شدید شد و تا آخرین ساعات روز جاری، ادامه یافت و درنهایت چند ساعت پس از نیمه شب، نتیجه نهایی که از ابتدا قابل پیش بینی بود، آشکار گردید. گزارش خبرنگاران مطبوعات از عرصه درگیری بدین شرح است:

بعدازظهر امروز، در آخرین فرصتی که ازسوی شورای

حضور مسلحانه رسمی سازمان چریک های فدایی خلق در درگیری های کردستان

ص: ۱۵۸

۱– ۱۶۸. همان.

انقلاب برای تخلیه دفاتر سیاسی و انجمن ها تعیین شده بود، دانشگاه تهران شاهد درگیری های خونینی بود که درجریان آن، به نوشته روزنامه کیهان ۳ تن کشته و بیش از ۳۴۹ نفر زخمی شدند. (۱) خبرنگار خبرگزاری پارس ساعت ۱۶:۳۰، در تماسی با بیمارستان امام خمینی تهران، گزارش داد که حدود ۴۰ نفر از مجروحان امروز درگیری های دانشگاه تهران را به این بیمارستان منتقل کرده اند. براساس این گزارش، حال ۲ نفر از مجروحان بسیار وخیم است که بستری شده اند، ولی بقیه به طور سرپایی درمان و مرخص شده اند. (۲) عصر امروز با شدت یافتن درگیری شمار مجروحان به سرعت افزایش یافت. (۳)

مقدمات درگیری عصر، از صبح فراهم شده بود. در دانشگاه تهران، انجمن دانشجویان مسلمان {شاخه دانشجویی مجاهدین خلق} و دانشجویان دمکرات {شاخه دانشجویی حزب توده} از قبل، در اطلاعیه ای کلیه دفاتر و اتاق های خود را در دانشگاه تعطیل کردند و آن را تحویل مقامات دانشگاهی دادند که این امر نقش مؤثری در تخفیف درگیری ها داشت، اما دانشجویان پیش گام {هواداران چریک های فدایی خلق} و دانشجویان پیکار و راه کارگر حاضر به تخلیه ستاد خود نشدند و همین امر سبب بروز درگیری های شدیدی شد. دانشجویان پیش گام قبل ازظهر، با کندن دو نرده جلوی دانشکده حقوق و فنی، به صورت انحصاری دانشگاه را دراختیار گرفتند و سپس تعداد زیادی از میز و صندلی های دانشگاه را برای ایجاد راه بندان و سنگربندی به وسط خیابان ها ریختند. همچنین، بالای ساختمان مرکز بهداشت سابق دانشگاه تهران که هم اکنون ستاد مرکزی دانشجویان پیش گام است، با کیسه های شن و ماسه سنگربندی شده بود. (۴) در چنین شرایطی سرتاسر ضلع جنوبی دانشگاه تهران مملو از جمعیت شد. (۵)

جمعیت به تدریج بیشتر و خشمگین می شد و در طرف مقابل هم دانشجویان و طرف داران دانشجویان پیش گام سرتاسر خیابان ۱۶ آذر را با صفوف متشکل به طور زنجیری گرفته بودند و آماده مقابله با حمله احتمالی مردم بودند. (۶) در اولین ساعت بعدازظهر، درحالی که دانشجویان مزبور از ضلع غربی دانشگاه تا ستاد پیش گام صف بسته بودند، صدها شیشه خالی نوشابه از تریاهای دانشکده ها به داخل ساختمان پیش گام حمل شد.(۷) (۸) به این ترتیب، با اوج گیری خشم جمعیت، اولین درگیری های شدید بعد از ساعت ۱۴، رخ داد که براثر آن تعدادی زخمی شدند. (۹)

دراین میان، به دلیل اینکه صحنه گردان اصلی ماجرا، جریان های

فرا دانشگاهی و فرا دانشجویی بودند، تلاش سرپرستان و مسئولان مستقیم اداره دانشگاه، راه

به جایی نمی برد و به طورکلی فضای محافظه کارانه و آرامش طلب سرپرستان، تحت تأثیر فشارهای روانی جریان های پرتحرک مخالف تعطیلی دفاتر گروه ها قرار داشت، جریان های پرتحرکی که موجب خنثی شدن تکاپوهای مسئولان یاد شده می شد. تأثیر بیانیه ای که امروز، شورای سرپرستان دانشگاه تهران صادر کرده بود نیز تقریباً در

۱- ۱۶۹. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲- ۱۷۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳- ۱۷۱. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴- ۱۷۲. همان، ص۴.

۵- ۱۷۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶- ۱۷۴. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷- * بـالطبع جمعیت حاضـر بـا سـاختن کوکتـل مولوتف از دوران انقلاب آشـنا بود و این در ذهن آنان خودبه خود خشونت متقابل را نمود بیشتری می داد.

۸- ۱۷۵. همان، ص۴.

۹- ۱۷۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

همین چارچوب قرار گرفت و نتوانست در روال حرکت، تأثیرگذار باشد. در این بیانیه از مسئولان خواسته شده بود مردم را از هجوم به دانشگاه و دفاتر گروه ها باز دارند و جلسات مشورتی با مدیران دانشگاه ترتیب دهند. آنها اطمینان داده بودند که «فرزندان دانشگاه در این موقع حساس با مربیان خود همکاری لازم را خواهند کرد.» (۱) طبیعی بود، هیچ کدام از دو طرف که اهداف سیاسی خود را تعقیب می کردند، به هیچ وجه چنین جایگاهی برای اساتید و سرپرستان دانشگاه قائل نبودند. بنابراین، این بیانیه هم نظیر سایر اقدامات رؤسای دانشگاه ها، نتیجه ای درپی نداشت.

بعدازظهر با شدت یافتن درگیری های اطراف دانشگاه تهران، ۳ تن از اعضای شورای سرپرستی دانشگاه تهران در محل نخست وزیری با بنی صدر رئیس جمهور، دیدار کردند تا راه حل های ممکن را پیشنهاد و بررسی کنند. در پایان این ملاقات، یکی از اعضای شورای سرپرستی به خبرنگاران گفت: «در این جلسه وضعیت موجود در خیابان های اطراف دانشگاه تهران را به اطلاع آقای رئیس جمهور رساندیم. همچنین در این جلسه به اطلاع ایشان رسید که گروه های فدائی به چه صورتی در خیابان ۱۶ آذر سنگربندی کرده اند و گروه های طرف دار انقلاب اسلامی نیز به چه صورت در خیابان انقلاب هستند.» وی افزود: «راهی که به نظر ما می رسد این است که به یک وسیله ای از مردم خواهش کنیم که خیابان های اطراف دانشگاه را ترک کنند و آن گاه با دانشجویان به صحبت بپردازیم تا راه حلی برای تخلیه محل آنها به وجود آید.» (۲)

دراین حال و در شرایطی که در بقیه دانشگاه های شهر تهران

اعلام مواضع گروه های سیاسی روی نرده های درب اصلی دانشگاه تهران

نرده های دانشگاه تهران؛ از اعلام موضع تا اقدامات عملی

ص: ۱۶۰

۱- ۱۷۷. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲- ۱۷۸. همان.

چنـدان خبری نبود، دانشـجویان پیش گـام و پیکـار و... کلیه نیروهای خود را در محل خیابان ۱۶ آذر متمرکز کرده بودنـد. از طرف دیگر، تعداد زیادی از مردم در خیابان انقلاب ایستاده بودند و شعار می دادند: "مرگ بر فدایی، مزدور امریکایی" و در دست تعدادی از آنها چوب و میله های آهنی بود که سعی می کردند به داخل دانشـگاه راه یابند. (۱) دراین میان، گروهی به قصد ورود به دانشـگاه به سمت خیابان ۱۶ آذر حرکت کردند و تصـمیم داشـتند صفوف زنجیری دانشجویان را که از دو شب قبل در آنجا اجتماع کرده بودند، بشکنند. حدود ساعت ۳ بعدازظهر، درگیری میان دو طرف با پرتاب سنگ و چوب آغاز شد که در جریان آن نزدیک به ۲۰ نفر مجروح شدند و دانشجویان مجروح ابتدا به کمیته امداد دفتر دانشجویان پیش گام و سپس بـا آمبولانـس به بیمارسـتان امام خمینی منتقل شدنـد. در همین حال، با تیرانـدازی هوایی افراد کمیته و پاسـداران، دو گروه به موضع قبلی خود برگشـتند و فقط به دادن شـعار پرداختند. دانشـجویان پیش گام شـعار "مرگ بر امریکا" و "بستن دانشگاه ها توطئه امپریالیسم" را می دادند. درگیری مجدد هنگامی آغاز شد که گروهی از سمت شرقی دانشگاه {خیابان آناتول فرانس} قصـد ورود به محوطه دانشـگاه را داشـتند که بـا ممـانعت دانشـجویان روبه رو شدنـد. این درگیری نیز پس از دخالت نیروهای کمیته وضع آرامی به خود گرفت.

در ساعت ۶ بعدازظهر، درحالی که

گروهی در داخل دانشگاه پشت نیمکت ها

موضع گرفته بودند، عده ای که چوب در دست داشتند می کوشیدند

از نرده ها عبور کنند و وارد دانشـگاه شوند. پاسداران مسـتقر در جلوی در اصـلی دانشگاه سعی کردند از ورود آنها و درنتیجه از گسترش درگیری جلوگیری کننـد. (۲) گزارش خبرنگـار خبرگزاری پارس از اطراف دانشـگاه تهران حاکی است که تلاش پاسـداران برای انتقـال بـدون درگیری افراد داخـل دانشـگاه به جـایی نرسـید. وقـتی پاسـداران به وسـیله بلنـدگو از افراد داخل دانشگاه تهران خواستند تا با

حفاظت پاسداران به هر نقطه که مایل اند بروند، آنها جواب دادند: «اتحاد، مبارزه، پیروزی».(۳) از سوی دیگر، تلاش مأموران انتظامی برای متفرق کردن مردم بیرون دانشگاه نیز به جایی نرسید. (۴)

بـا تاریـک شـدن هوا، وضـعیت بغرنـج تر شـد و خطرهـا و خسارت های بیشتری متصور بود، به خصوص بعضـی گزارش ها به مراکز ذی ربط حکـایت از این داشت که علاـوه بر تیرانـدازی های هوایی و اقـدامات مسـلحانه نیروهای رسـمی نظام، احتمال اینکه طرف مقابل نیز دست به اقدام مسلحانه بزند، وجود دارد و این امر باتوجه به تجارب قبلی نظام در سنندج و گنبد، محتمل بود. ازجمله در تلفن گرام ارسالی از سـتاد مشترک ارتش به سپاه اعلام شد: «از ساعت ۲۱:۱۵ روز ۱/۲/۱۳۵۹، گروه های چپ گرا از داخل دانشگاه تهران به طرف پاسداران مستقر در محل مزبور با اسلحه مبادرت به تیراندازی نموده اند.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۵)

۱- ۱۷۹. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲- ۱۸۰. همان، ص۳.

۳- * این از شعارهای اصلی سازمان چریک های فدایی خلق است که از قبل از پیروزی انقلاب، به خصوص در دانشگاه ها معروف بود.

۴- ۱۸۱. همان، ص۳.

۵- ۱۸۲. سند شماره ۰۴۰۸۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۱/۲/۱۳۵۹.

ستاد مشترک پیام دیگری نیز برای شهربانی ارسال کرد که در آن هشدار داده شده بود: «دانشجویان پیش گام یک قبضه تیربار روی پشت بام ساختمانی که در داخل خیابان ۱۶ آذر روبه روی در غربی دانشگاه تهران می باشد مستقر نموده اند، درضمن یک قبضه اسلحه کمری کلت نیز از یکی از آنان به وسیله عناصر پاسدار گرفته شده است.» (۱) در گزارش روزنامه کیهان درباره حوادث این ساعات به صراحت آمده است که تیراندازی های ممتد اطراف دانشگاه که تا پاسی از شب ادامه داشت، همراه با پرتاب گاز اشک آور بود، اما تأکید شده است اگر پاسداران در محل نبودند، ممکن بود درگیری های به مراتب خونین تری انجام شود. (۲)

حتی تا آخرین لحظات شب، خبرنگاران خبرگزاری پارس از درگیری های دانشگاه تهران گزارش می دادند: «ستادهای دانشجویان پیش گام،

پیکار در راه

آزادی طبقه کارگر و راه کارگر در دانشگاه تهران هنوز دراختیار آنان قرار دارد و کوشش های مقامات برای تخلیه این ستادها به جایی نرسید.» (۳)

حدود نیمه شب {به نوشته روزنامه بامداد ساعت ۲۳:۳۰}، سازمان دانشجویان پیش گام با صدور بیانیه ای ضمن تحلیل حوادث اخیر، با عنوان کردن شروطی موافقت خود را با واگذاری ستاد پیش گام به شورای دانشجویان و دانشگاهیان دانشگاه تهران اعلام کرد، (۴) اما درگیری ها تا ساعاتی پس از نیمه شب نیز ادامه یافت. سازمان مجاهدین خلق ادعا کرد مأموران امنیتی نظام حاضر در صحنه درصدد بازرسی و شناسایی عوامل درگیری بودند که بی شک موردقبول سازمان چریک های فدایی خلق نبود. درنهایت، پس از تماس هایی که انجام شد، دانشجویان پیش گام با تضمین امنیت جانی دانشگاه را ترک کردند. (۵)

۱. در کنار همه درگیری ها و ناآرامی های امروز مربوط به دانشگاه ها، دانشجویان وابسته به انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان کشور(۶) که یکی از دو طرف اصلی ماجرا محسوب می شوند، با دعوت قبلی، یک راه پیمایی از حسینیه ارشاد تا اقامتگاه موقت امام خمینی در خیابان دربند برگزار کردند.

دانشجویان مذکور عصر امروز، هم زمان با اوج گیری برخوردها در دانشگاه تهران، حدود ساعت ۳

بعدازظهر، با نظم خاصی در صفوف ۶ نفری از مقابل حسینیه ارشاد به سوی

اقامتگاه موقت امام خمینی به حرکت در آمدند. در طول مسیر راه پیمایی، هزاران نفر از طبقات مختلف مردم به استقبال دانشجویان مسلمان آمده بودند. هزاران نفر دیگر از طبقات مختلف مردم که از برگزاری این راه پیمایی با خبر

شده بودند، از پیش خود را به مقر امام رسانده بودند. به محض

۱– ۱۸۳. سند شماره ۰۴۰۸۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به شهربانی جمهوری اسلامی ایران، ۱/۲/۱۳۵۹.

۲– ۱۸۴. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۳– ۱۸۵. همان، ص۳.

۴– ۱۸۶. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

۵– ۱۸۷. سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۴۹، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶– * جریان دانشجویی که پیش تر با عنوان دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، سفارت امریکا در تهران {لانه جاسوسی} را تسخیر کرد.

تصویر

تهران عصر روز اول اردیبهشت ۱۳۵۹، رژه دانشجویان وابسته به انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان کشور از حسینیه ارشاد به سمت اقامتگاه موقت امام خمینی

نزدیک شدن نخستین گروه راه پیمایان، جمعیت با فریادهای "درود

بر خمینی، سلام بر دانشجو" به استقبال آنها شتافتند. (۱) مردم از نخستین ساعات بعدازظهر در مقابل اقامتگاه امام و سرتاسر خیابان دربند تا میدان تجریش اجتماع

کرده بودند (۲) و هرلحظه به تعداد آنها افزوده می شد. در سرتاسر خیابان دربند تا میدان تجریش، جمعیت موج می زد. (۳) دانشجویان ساعت ۱۷، به مقابل اقامتگاه امام رسیدند. در این هنگام به گزارش روزنامه بامداد: «مردم و دانشجویان شعارهایی چون "فرهنگ استعماری نابود باید گردد، دانشگاه اسلامی ایجاد باید گردد"؛ "فیضیه، دانشگاه سنگر انقلاب است"؛ "وای اگر خمینی حکم جهادم دهد، ارتش دنیا نتواند که جوابم دهد"؛ "الله اکبر، خمینی رهبر" [سرمی دادند]. به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس مستقر در اقامتگاه امام، دانشجویان راه پیما در یک صف دو کیلومتری حرکت می کردند و درحالی که عکس هایی از رهبر انقلاب و شعارهایی مبنی بر اصلاح دانشگاه ها در دست داشتند، به مردمی که در این مسیر اجتماع کرده بودند پیوستند و یکپارچه شور و هیجان و احساس شدند. در این لحظه شعار "امام مستضعفین، منتظر تو هستیم" سر داده شد و در ساعت ۱۷:۵۰، امام بر بالکن ساختمان اقامتگاه خود حضور یافتند و در میان احساسات مردم سخنان خود را ایراد کردند.» (۴)

در پایان راه پیمایی، دانشجویان پس از سخنرانی امام، قطعنامه ای در ۱۳ ماده قرائت کرده و به تصویب جمعیت حاضر رساندند. در این قطعنامه آمده است: تداوم انقلاب در گرو انقلاب اسلامی در تمامی زمینه ها، در رأس آن انقلاب فرهنگی

است که پیروزی آن شرط اصلی موفقیت انقلاب است، لذا ما خواستار گسترش اصیل {انقلاب} فرهنگی در تمامی نهادهای آموزشی

۱- ۱۸۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲- ۱۸۹. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳- ۱۹۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴- ۱۹۱. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

به خصوص دانشگاه ها هستیم. اصلی ترین پایگاه فرهنگی امپریالیسم امریکا دانشگاه است و تازمانی که این پایگاه در هم کوبیده نشود، نمی توان به حضورنداشتن امریکا در درون ایران مطمئن بود، پس با تمامی توان سعی در انهدام این پایگاه داخلی شیطان بزرگ خواهیم کرد.

انقلاب فرهنگی کنونی نه تنها انحراف از مبارزه با امریکا نیست، بلکه از اصیل ترین و اصلی ترین راه های مبارزه با سلطه امریکا است؛ بنابراین عنوان این گونه مسائل را جز طرح شعارهای انحرافی برای ایجاد جو تبلیغاتی جهت فریفتن مردم، چیز دیگری نمی دانیم. جو سیاسی موجود فقط و فقط مولود و معلول نظام حاکم بر دانشگاه هاست و انقلاب اساسی در نظام دانشگاهی، خودبه خود جو ناسالم را سالم و پاک خواهد کرد. انقلاب فرهنگی واقعی و ساختن بنایی نو جز با نیروی ملت و کمک متفکران اسلامی و دانشگاهیان متحد انجام پذیر نیست و ما نهایت تلاش خود را درجهت به هدف رساندن این انقلاب عظیم فرهنگی خواهیم کرد. ما حرکت خود را نه درجهت تضعیف نهادهای اجرایی و شورای انقلاب، بلکه به طوردقیق درجهت تقویت آنها برای بازسازی جامعه اسلامی می دانیم. لذا انتظار داریم که با کمک های بی دریغ خود به انقلاب شتاب داده و همراه و همگام این موج در افزایش دامنه آن تلاش کنید. (۱)

امام خمینی در سخنان خویش که در شرایط فعلی بسیار تعیین کننده است، برای آنچه به "انقلاب فرهنگی" موسوم است، عبارت اصلاح دانشگاه ها را به کار بردند و این سؤال را مطرح کردند که «مقصود ما از اصلاح دانشگاه ها چیست؟» در ادامه و به آن پاسخ دادند. متن کامل سخنان امام خمینی بدین شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

سلام بر شما ملت بزرگ ایران. سلام بر ملت مسلمان جهان. سلام بر دانشگاهیان و دانشجویان معظم که سربازانی برای اسلام اند. من لازم است که یک تذکر به شما بدهم که بدانید مقصود ما از اصلاح دانشگاه ها چیست؟ بعضی گمان کردند که کسانی که اصلاح دانشگاه ها را می خواهند و می خواهند دانشگاه ها

اسلامی باشد این است که گمان کردند که این اشخاص توهم

کردند که علوم دو قسم است: هر علمی دو قسم است. علم هندسه یکی اسلامی است، یکی غیراسلامی. علم فیزیک یکی اسلامی است، یکی غیراسلامی. از این جهت اعتراض کردند به اینکه علم، اسلامی و غیراسلامی ندارد. بعضی توهم کردند که اینها که قائل اند به اینکه باید دانشگاه ها اسلامی بشود، یعنی فقط علم فقه و تفسیر و اصول در آنجا باشد. یعنی همان شأنی را که مدارس

امام خمینی:

«مقصود ما از اصلاح دانشگاه ها چیست؟»

ص: ۱۶۴

۱- ۱۹۲. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

قدیم دارند باید در دانشگاه ها هم همان تدریس بشود. اینها اشتباهاتی است که بعضی می کنند یا خودشان را به اشتباه می اندازند. آنچه که ما می خواهیم بگوییم این است که دانشگاه های ما، دانشگاه های وابسته است. دانشگاه های ما دانشگاه های استعماری است. دانشگاه های ما اشخاصی را که تربیت می کنند، تعلیم می کنند، اشخاصی هستند که غرب زده هستند. معلمین بسیاری شان غرب زده هستند و جوان های ما را غرب زده بار می آورند.

ما می گوییم که دانشگاه های ما یک دانشگاه هایی که برای ملت ما مفید باشد، نیست. ما بیشتر از پنجاه سال است که دانشگاه داریم، با بودجه های هنگفت کمرشکن که از دسترنج همین ملت حاصل می شود و در این پنجاه سال نتوانستیم در علومی که در دانشگاه ها کسب می شود، خودکفا باشیم. ما بعد از پنجاه سال اگر بخواهیم یک مریضی را معالجه کنیم، اطبای ما بعضی هایشان یا بسیاری شان می گویند این باید برود به انگلستان، پنجاه سال دانشگاه داشتیم و طبیبی که بتواند کفایت از ملت بکند، از احتیاج ملت بکند، به حسب اقرار خودشان نداریم. ما دانشگاه داشتیم و داریم و برای تمام شئونی که یک ملت زنده لازم دارد، احتیاج به غرب داریم. ما که می گوییم دانشگاه باید از بنیان تغییر بکند و تغییرات بنیادی داشته باشد و اسلامی باشد، نه این است که فقط علوم اسلامی را در آنجا تدریس کنند. نه اینکه علوم دو قسم اند. هر علمی دو قسم است: یکی اسلامی و یکی غیراسلامی. ما می گوییم که در این پنجاه سال یا بیشتر که ما دانشگاه داریم، فراورده های دانشگاه را برای ما عرضه دارید. ما

می گوییم که دانشگاه های ما مانع از ترقی فرزندان این آب وخاک است. ما می گوییم که دانشگاه ما مبدل شده است به یک میدان جنگ تبلیغاتی. ما می گوییم که جوان های ما اگر علم هم پیدا کردند تربیت ندارند. مربی به تربیت اسلامی نیستند.

آنهایی که تحصیل می کنند، برای این است که یک ورقه ای به دست بیاورند و بروند و سربار ملت بشوند. آن طور نیست که به حسب احتیاجات ملت، به حسب احتیاجاتی که کشور ما دارد دانشگاه به آن ترتیب رفتار کند و نگذارد این نسل های بزرگ و این جوان های بسیار عزیز به هدر بروند و قوای آنها به هدر برود، در این پنجاه سال، قوای ما را به هدر بردند یا به خدمت خارجی ها وادار کردند. معلمین مدارس ما، معلمین اسلامی به حسب نوع نیست و تربیت در کنار تعلیم نبوده است. و لذا آن چیزی که از دانشگاه های ما بیرون آمده است، یک انسان متعهد، یک شخصی که برای مملکت خودش دلسوز باشد و تمام نظرش به این نباشد که منافع خودش را به دست بیاورد، ما نداریم. ما که می گوییم باید بنیاداً اینها تغییر بکند، می خواهیم بگوییم که دانشگاه های

ما بایـد در احتیاجاتی که ملت دارند، در خدمت ملت باشـند، نه در خدمت اجانب. معلمینی که در مدارس ما، اساتیدی که در دانشگاه های ما هستند، بسیاری از آنها در خدمت غرب اند.

جوان های ما را شـست وشوی مغزی می دهنـد. جوان های ما را تربیت فاسـد می کنند. ما نمی خواهیم بگوییم ما علوم جدیده را نمی خواهیم. مـا نمی خواهیم بگوییم که علوم دو قسم است که بعضـی منـاقشه می کننـد، عمـداً یـا از روی جهـالت. ما می خواهیم بگوییم دانشـگاه های ما اخلاق اسـلامی ندارد. دانشـگاه ما تربیت اسلامی ندارد. اگر دانشگاه های ما تربیت اسلامی و اخلاـق اسـلامی داشت، میـدان زدوخورد عقایـدی که مضـر به حـال این مملکت است، نمی شـد. اگر اخلاـق اسـلامی در این دانشگاه ها بود این زدوخوردهایی که برای ما بسیار

سنگین است، تحقق پیدا نمی کرد. اینها برای این است که اسـلام را نمی دانند و تربیت اسـلامی ندارند. دانشـگاه ها باید تغییر بنیانی کند و باید از نو ساخته بشود که جوانان ما را تربیت کنند به تربیت های اسلامی. اگر تحصیل علم می کنند، در کنار آن تربیت اسلامی باشد، نه آنکه اینها را تربیت کنند به تربیت های غربی. نه آنکه یک دسته به طرف

غرب بکشانند جوان های ما را و یک دسـته به طرف شـرق و یک دسته با اشخاصی که با ما جنگ دارند، بالفعل اشخاصی که ما را می خواهنـد در انحصار اقتصادی قرار بدهند یا برای ما ادعا می کنند که ما حصار اقتصادی می کشـیم دور شـما و دسـت وپـا می کننـد دراین موارد، یک دسـته از دانشـگاهی های ما، از جوان های ما کمک به آنها نکننـد. ما می خواهیم که چنانچه ملت ایران در مقابل غرب ایستاد، جوان های دانشگاهی ما هم همه در مقابلش بایستند. ما می خواهیم که اگر ملت ما در مقابل کمونیست ایسـتاد، تمـام دانشـگاهی های ما هم در مقابل کمونیست بایسـتند. نه اینکه وقتی این جوان هایی که به واسـطه ساده لوحی خودشان، تربیت های باطل بعضـی از معلمین را قبول کردند و حالا که ما می خواهیم یک دانشگاه مستقل درست کنیم و تغییر بنیادی بدهیم که مسـتقل بشود، وابسـته به غرب نباشد، وابسته به کمونیسم نباشد، وابسته به مارکسیسم نباشد، چنانچه ما بخواهیم این طور کنیم، جبهه بنـدی می کننـد. همین دلیـل بر این است که مـا دانشـگاه اسـلامی و دانشـگاهی که تربیت کرده باشد جوانان ما را نداشتیم و نداریم. همین شاهد است بر اینکه جوان های ما تربیت صحیح نشدند، و از آن طرف

دنبال تحصـیل نیسـتند. تمام عمرشان را صـرف شـعار می کنند و صـرف تبلیغ سوء باطل. طرف داری از امریکا، طرف داری از شوروی. ما می خواهیم که جوانان ما، جوانان مسـتقل باشـند و خودشان را ببیننـد. احتیاجات خودشان را ببینند. شـرقی نباشـند. غربی نباشند. اینهایی که راه افتادند در خیابان ها یا در خود دانشگاه ها و درگیری ایجاد می کنند و زحمت

برای دولت و ملت ایجاد می کننـد، اینها اشخاصـی هسـتند که طرف دار غرب یا شـرق انـد و به عقیـده من طرف دار غرب اند طرف دار امریکا [هستند].

ما که امروز با امریکا در قبال هم ایستادیم، در قبال این ابرقدرت ایسـتادیم و احتیاج به این داریم که جوان های ما هم در قبال آنها بایستند، جوان های ما در مقابل خودشان می ایستند و برای امریکا کار می کنند. ما می خواهیم دانشگاه ها را طوری کنیم که جوان های ما برای خودشان و برای ملتشان کار کنند. این آقایانی که اشکال می کنند در این معانی و کنار نشسته و اشکال می کنند، اینها گمان می کنند که اعضای شورای انقلاب نمی فهمند به اینکه معنی اسلامی کردن

این نیست که در همه علوم دو قسم ما داریم. یک قسم هندسه اسلامی داریم. یک قسم هندسه غیراسلامی. اشکال می کنند. نمی دانند که اعضای شورای ما که بعضی از آنها دکتر هستند و بعضی از آنها مجتهد هستند، نمی فهمند اینها که علوم اسلامی جایی دارد. در مدارس قدیمه هست و اینجا جای

ص: ۱۶۶

علوم دیگر است. لکن باید دانشگاه اسلامی بشود تا علومی که در دانشگاه تحصیل می شود در راه ملت و در راه تقویت ملت و با احتیاج ملت همراه باشد. ما می گوییم که برنامه هایی که در دانشگاه ها هست، منتهی می کند جوانان ما را به اینکه طرف کمونیسم کشیده بشوند یا طرف غرب و نباید این طور باشد. ما می گوییم که جوانان ما را این معلمینی که یا اساتیدی که در دانشگاه بودند و بعضی از آنها که هستند، نمی گذارند تحصیل حسابی بکنند، آنها را متوقف می کنند. مانع از پیشرفت آنها هست. در خدمت غرب هستند و می خواهند ما در همه چیز محتاج به غرب باشیم. معنی اسلامی شدن دانشگاه این است که استقلال پیدا کند و خودش را از غرب جدا کند و خودش را از وابستگی به شرق جدا کند و یک مملکت مستقل، یک دانشگاه مستقل، یک فرهنگ مستقل داشته باشیم. عزیزان من، ما از حصر اقتصادی نمی ترسیم. ما از دخالت نظامی نمی ترسیم. آن چیزی که ما را می ترساند وابستگی فرهنگی است. ما از دانشگاه استعماری

می ترسیم. ما از دانشگاهی می ترسیم که جوان های ما را آن طور تربیت کنند که خدمت غرب بکنند. ما از دانشگاهی می ترسیم که آن طور جوان های ما را تربیت کنند که خدمت به کمونیسم کنند. ما می خواهیم که دانشگاه ما مثل اشخاصی که بعضی از این اشخاصی که اشکال به این مسئله کردند، نباشند. اینها نمی فهمند معنای استقلال و معنای اسلامیت دانشگاه را. من آن چیزی را که شورای انقلاب و رئیس جمهور گفته اند راجع به تصفیه دانشگاه و راجع به اینکه باید دانشگاه از این جهاتی که در آن هست بیرون برود تا مستقل بشود، تا بتوانیم ما استقلالش را حفظ کنیم، پشتیبانی می کنم و من از تمام جوان ها، از تمام جوان ها خواستارم که کارشکنی نکنند و مقاومت نکنند و نگذارند که اگر مقاومت کردند، ما تکلیف آخر را برای ملت معین کنیم. از خداوند تعالی سعادت ملت اسلام را و سعادت جوان ها را خواستارم و امیدوارم همان طوری که پیشنهاد شده است، دانشگاه ها را از همه عناصر تخلیه کنند و از همه وابستگی ها تخلیه کنند، تا اینکه ان شاءالله یک دانشگاه صحیح [با] اخلاق اسلامی [و] فرهنگ اسلامی تحقق پیدا بکند. و السلام علیکم و رحمه الله و برکاته» (۱)

ضمیمه گزارش۴: طرح مسئله اختلافات جناحی در حاشیه بازگوکردن یادداشت سال گذشته برژینسکی

بنی صدر در مصاحبه رادیو تلویزیونی شبانه خود مفاد یادداشت برژینسکی را به نحوی درارتباط با مشکلات داخلی خود قرار داد. وی ابتدا گفت: «امروز از روزنامه اطلاعات تلفن کردند که داشتند خبر استعفای مرا صفحه بندی می کردند و در شهرها و روستاهای کردستان دارند این شایعه را می پراکنند، توطئه هایی در کار است و کسانی هستند که مایل اند مانع کار من شوند و در هرکجا که اقدام می کنیم برای حل یک مشکل، سنگی بیندازند.»

بنی صدر پس از تشریح سخنان برژینسکی بار دیگر به موضوع شایعه استعفای خود که در کردستان رایج شده است بازگشت و ادعا کرد: «آنها که دارند این بازی ها را در می آورند که به خیال خودشان من استعفا بدهم باید برای همیشه از این حرف ها

مأیوس بشوند. [به] من اولاً، مردم ۱۱ میلیون رأی دادند. ثانیاً، آنهایی هم که رأی ندادند امروز موافق من

هستند. رئیس جمهوری که یک ملتی دنبالش هست یعنی چه استعفا کند آن هم در خطر، مملکتش را [در] حوادث رها کند و شخص خودش را نجات دهد. همچون ننگ تاریخی را چرا برای خودش می خرد.

علاوه بر اینکه من یک مسئولیتی دارم، دررابطه با خدا و دینم که مسئولیت مرا بر می انگیزد که

ص: ۱۶۷

---

۱ - ۱۹۳. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی(ره})، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص ۲۵۲ ۲۴۸.

باشم و این وطن و انقلاب را پیروز بکنم و من مطمئنم که به خواست خدا و با همراهی امام و ملت موفق می شوم. ...» وی در گریزی از ماجرا بحث را به درگیری های جناحی کشاند و در قضاوت خود از جناح مقابل مدعی شد: «عده ای می نشینند یک جایی و با هم گفت وگو کرده اند و ۴ تا اصل برای خودشان در آوردند؛ یکی اینکه باید مستقیم و غیرمستقیم مانع پیشرفت کار ما بشوند، دوم اینکه جوری میان مردم تبلیغ کنند [و] وانمود کنند که خط من غیر خط امام است، سوم اینکه مجلس را زمینه اش را طوری جور کنند که در موقع آن لحظه مناسب که رسید دربرابر من قرارش بدهند، چهارم اینکه وقتی کار به آنجا رسید [به] ترتیبی عمل کنند [که] من یا استعفا بدهم یا سقوط کنم. خب حالا من بیایم به مردم چه بگویم، این است که من به مردم می گویم که شما باید نمایندگانی انتخاب بکنید که هماهنگی با رئیس جمهور داشته باشند، و گرنه مسئله سقوط من نیست، سقوط من اصلاً احتیاجی به این حرف ها

ندارد، یک تروریستی می تواند

ترور کند، مسئله حفظ انقلاب و موجودیت کشور است، این حفظ انقلاب و موجودیت کشور نمی تواند ناهماهنگی ها را تحمل کند ما اگر با هم [باشیم] البته می توانیم مشکلات را از پیش پا برداریم، این است که دفعه آخر که پیش امام رفتیم، امام فرمودند که همکاری و تعاون و تفاهم و هماهنگی تکلیف شرعی است و الآن وضع کشور روشن است، این جور نیست که کسانی بتوانند این رژیم را مثلاً- جریانی درست کنند مثل همان جوری که در چین درست کردند و با این حرف ها مرا ساقط کنند. حالا- من لئوشائوچی نیستم، [او] یک آدم بیچاره ای بود، گذاشته بودند آنجا برای تماشا. من در خدمت این انقلاب بودم از بچگی تا به حالا، بعد هم مردم رأی دادند پس من یک آدم ضعیفی نیستم، با این بازی ها هم از میدان [به]در نمی روم، و آدمی هم که پیگیر نباشم، نیستم. ... پس مردم هیچ جای نگرانی نباید داشته باشند، به اندازه

سرسوزنی نباید نگران وضع کشورشان باشند. فقط باید اعتماد بکنند که این آدم و این انقلاب بخواهد پیروز شود، باید روی همین اعتماد عمومی تکیه بکند.» (۱)

ضمیمه گزارش۱۲: گفت وگوی فرماندهان سپاه راجع به سنندج در جلسه بررسی و تحلیل مسائل کردستان

حمله به ستون نظامی ارتش در سنندج و متوقف ساختن آن، شروع یک دوره جدید در حوادث کردستان است. درواقع، ادامه مماشات گذشته، درعمل به معنای قبول این اقدام و پذیرش آشکار سلب حاکمیت نظام جمهوری اسلامی در منطقه بود. این برای مسئولان جمهوری اسلامی و نیروهای نظامی و شبه نظامی و نیز عامه مردم در سراسر کشور، به هیچ وجه قابل پذیرش نبود. صبوری نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در چند ماه گذشته، به خصوص توجه به اعلام مواضع و هشدارهای قبلی بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده کل قوا، نمی توانست ادامه پیدا کند.(۲) چنین شد که باب هرگونه راه حل مسالمت آمیز بسته شد و ماه ها تلاش هیئت حسن نیت در شهرهای کردنشین بجز انزوای نیروهای اعزامی و بومی طرف دار نظام و تحرک و تقویت روز افزون نیروهای مسلح غیرقانونی در این مناطق، پاسخی در خور نیافت و راه حل خونین دیگری بازهم خود را به نظام جمهوری اسلامی تحمیل کرد. در این ضمیمه برای توضیح بیشتر، بخش هایی از گفت وگوی عده ای از فرماندهان سپاه که در جلسه ای به بررسی و تحلیل حوادث کردستان پرداخته اند، انتخاب و آورده شده است.

رحیم

صفوی: «در بیست ونهم فروردین ۱۳۵۹، با هواپیما در فرودگاه سنندج نشستیم،(۳) حالا- بگذریم که این هواپیما ما را از اصفهان سوار کرد و توی مرز ترکیه برد و راه را پیدا نمی کرد و بعد هم که می خواست ما را برگرداند و زنجان بنشاند، این قدر گشت که با هزار مکافات توی فرودگاه سنندج پیاده شدیم و به محض اینکه

۱- ۱۹۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، صص ۲ و ۹.

۲- * برای مطالعه دیدگاه بنی صدر درخصوص کردستان در فروردین ۱۳۵۹، که هماهنگ با دیگر سران نظام به شدت و با قاطعیت اعلام موضع کرد و نیز بازتاب های آن به روزهای ۱۱ و ۳۰/۱/۱۳۵۹ جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق، {قطع رابطه امریکا و ایران} مراجعه شود.

۳- * ماجرای مربوط به هواپیمای مذکور در روزشمار ۳۱/۱/۱۳۵۹ مندرج در جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق {قطع رابطه امریکا با ایران} به طورکامل آمده است.

پیاده شدیم، با خمپاره ۱۲۰ شروع به زدن کردند که ما هم نیروها را سریع پیاده کردیم و خلبان هم فرار کرده بود و موتور هواپیما روشن بود. رفتیم خلبان را به هزار زحمت آوردیم و گفتیم بنشین پشت هواپیمایت و برو که همان موقع هواپیما را حرکت داد، ولی پنج، شش تا بچه های ما ترکش خمپاره ۱۲۰

خوردند، درست از اول اردیبهشت {که از توی فرودگاه توی پادگان یکی از سپاهی های مرحوم شهید بزرگوار و شهید بروجردی گذاشتیم که برادر عزیزمان آقای هدایت هم بودند}، آرایش ما هم این جوری

بود؛ یعنی یک عده حدود سیصد نفر از برادران تهران توی فرودگاه بودیم، یک نفر دانشجو هم به نام حمید بود که الآن مثل اینکه توی سفارت کار می کند و یک عده هم از برادران تهرانی بودند. ... ما هم

یک مقر توی همان باشگاه و یکی هم توی پادگان داشتیم و دیگر هیچ کجای شهر هم دست ما نبود و مثلاً من خاطرم هست که در روز اول و دوم در فرودگاه سنندج هیچ غذایی به ما نرسید و عین واقعه را می گویم که علف های فرودگاه را بچه ها چیدند و جوشاندند و آب علف را می خوردند که بعد با هواپیما آرد رساندند که بچه ها آنها را روی حلبی خمیر کردند و زیر آن را هم آتش کردند، نان های ساروجی می پختند و نان ها را روی اینها می ریختند، آن موقع تنها رابط ما با فرودگاه هلیکوپتر بود که مثلاً وقتی که [می خواستیم] مهمات و غذا و آرد از فرودگاه ببریم، شنوک می آمد و غذا و از این قبیل داخل فرودگاه می برد یا وقتی که ما می خواستیم فرودگاه برویم، با هلیکوپتر می رفتیم، آرایش نظامی هم [در] همین سه تا مقر که در پادگان و توی فرودگاه و یک باشگاه بود، شکل گرفته بود. البته، باشگاه در یک موقعیت بسیار بدی بود. ...

یک اردیبهشت سال ۵۹ است که تقریباً هجوم سپاه شروع شد؛ یعنی تقریباً مرحله دوم جنگ کردستان است و اصلاً [در همین] مقطع جنگ دوم کردستان است که سپاه تصمیم به آزادسازی کردستان می گیرد و سپاه های تمام شهرها هم مثلاً از شیراز و مشهد و از همه جا نیرو برای آزادسازی کردستان سرازیر کرد و جنگ دوم کردستان هم برای آزادسازی کردستان از همین جا است؛ یعنی به عبارتی می توانیم بگوییم که از فروردین ۵۹ است... تیپ۵۵ هوابرد توی شهر سنندج آمد و اینها قول داده و گفته بودند که شما اسلحه هایتان را دستتان نگیرید و هیچ کس هم با اسلحه نباشد و وقتی که این ستون آمد که از جاده حاشیه شهر برود، اینها با آر.پی.جی. و مسلسل قتل عام کردند و ستون را به آتش کشیدند و خلاصه اینکه داغون کردند و به عبارتی خیلی قتل عام کردند.» (۱)

محسن رضایی: «آخرین درگیری شما در سنندج در چه تاریخی تمام شد؟»

رحیم صفوی: «آزادسازی بیست وهفت الی بیست وهشتم اردیبهشت بود.»

محسن رضایی: «یعنی درگیری تان یک ماه طول کشید؟»

رحیم صفوی: «نه در یک روز ما شهر را گرفتیم.»

محسن رضایی: «نه، از روز اول که بچه ها شروع کردند، چقدر طول کشید؟»

رحیم صفوی: «از یک ماه کمتر شد.»

محسن رضایی: «حالا فرض می کنیم یک ماه باشد.»

رحیم صفوی: «یک ماه طول کشید تا شهر آزاد شد.»

محسن رضایی: «مثل اینکه در این مدت یک ماه هم چند بار حمله کردید، ولی موفق نشدید.»

رحیم صفوی: «بله، چند بار هم حمله کردیم و ضربه و آسیب دیدیم.»

محسن رضایی: «بله، ضربه دیدید، منتها بعد به این نتیجه رسیدید که باید به صورت متمرکز و هماهنگ شده باشیم.»

رحیم صفوی: «بله، به صورت متمرکز و هماهنگ باشیم و اصلاً کار بسیار مشکلی بود، یعنی آن طور هم نبود که هماهنگ بشود و من می گویم هر کسی برای خودش کار می کرد.»

محسن رضایی: «یعنی هیچ سازمانی و گرو هانی نبوده است؟»

رحیم صفوی: «هیچ سازمانی نبود و هر کسی با خودش بود، مثلاً تهرانی ها با خودشان بودند؛ اصفهانی ها با خودشان بودند و به نظر من شهید بزرگوار بروجردی که از قدیمی ترین فرماندهان بالای منطقه بود، هماهنگی های لازم را کرده و درهرصورت عمده نیرو هم دست ما بود. بعد هم که نیروهای دیگر از مشهد آمدند با ما بیشتر جوش خوردند، حالا علتش را نمی دانم چی بود؛ مثلاً ـ برادرمان آقای شوشتری یا برادران دیگر مثل حاج آقای رودکی یا مهدیان پور که آمدند بیشتر با ما [جوش] خوردند و ما یک محور شدیم.»

---

۱ – ۱۹۵. سند شماره ۱۸۵۳۱/پ ن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۱۳۷۳، تحلیل نبرد نوار شماره ۳۱۰۶۵، راوی عبدالله درویشی، صص ۴۷.

نبی رودکی: «ما اصلاً فرودگاه بودیم و به خواست شما جلو رفتیم.»

رحیم صفوی: «به هرجهت شهر آزاد شد. ... سقوط شهر، دقیقاً بیست وششم اردیبهشت ۵۹ بود...»

محسن رضایی: «تعداد تلفات ما درکل درگیری یک ماه چقدر بود؟»

رحیم صفوی: «دقیقاً من نمی دانم، ولی می دانم که بیش از ۲۰۰، ۳۰۰ نفر شهید دادیم.»

رستگار: «از محور فرودگاه تا شهر، این تلفات را دادیم.»

رحیم صفوی: «همین را عرض می کنم دیگر، بیشترین تلفات هم از بچه های گردان ۲ ولی عصر {عج} و بعد هم تلفات نیروهای اصفهان بود. درهرصورت، می گویم که در این ماه حدود ۲۰۰، ۳۰۰ نفر شهید دادیم.» (۱)

محسن رضایی: « ۲۷۰ نفر هم شما بعد از عملیات دستگیر کردید؟»

هدایت: «درحین عملیات دستگیر کردیم، یعنی حدود ۴۰۰ تا را دستگیر کردیم و ۲۷۰ تا هم از خود ارتشی ها بود که با هماهنگی رکن دوم...»

محسن رضایی: «یعنی این ۲۷۰ نفر از سرباز هم بودند یا سرهنگ و سرتیپ بودند؟»

هدایت: «اکثراً درجه دار و یک تعداد افسر بودند.»

محسن رضایی: «یعنی اکثراً درجه دار بودند؟»

هدایت: «بیشتر آنها کُرد بودند آن طرحی که مدنی...»

محسن رضایی: «رفیق آقای شمخانی [با شوخی] تیمسار مدنی یک طرحی را بعد از انقلاب پیاده کرده بود که تمام افراد در وطنشان نباشند و برگردند آنجا، مثلاً راننده تانک آمده بود توی لشکر۲۸ پیاده و آشپزی می کرد و چون کُرد بود، آنجا آمده بود و اینها هم توی آن شبکه ای بودند که یک تشکیلاتی روی سقوط تیپ۱ سنندج کار می کرد که ما هم با عملیات وارد شدیم و کار کردیم که اینها دستگیر و تبعید شدند.»

رحیم صفوی: «این آزادسازی مرکز استان، یعنی سنندج اصلاً یک روحیه بسیار بالایی را هم توی نیروهای ارتش {چون مقر لشکر بود که درحقیقت دیگر احساس آزادشدن هم می کردند} و هم توی نیروهای سپاه به وجود [آورد].» (۲)

فرماندهان حاضر در این جلسه در ادامه مباحث خود به اقدامات انجام شده پس از آزادسازی سنندج پرداختند.

رحیم

صفوی: «با آزادشدن شهر سنندج ستون کشی از سنندج به شهرهای مختلف کردستان شروع شد. ... این ستون کشی هم به این صورت بود که ما چند تا تانک سوار کمرشکن می کردیم و توپ های ۱۵۰ م.م را هم پشت اینها می بستیم و در این ستون کشی ها ارتشی ها شرکت می کردند. یک ستونی بود که در آن مهمات و آذوقه و سوخت برای پادگان ها بود؛ چون پادگان ها نه سوخت، نه مهمات و نه آذوقه داشتند و یک ستون، مثلاً صد تا ماشین راه می انداختیم که هر چه پادگان های مسیر راه احتیاج داشتند بدهیم، مثلاً پادگان سقز، مریوان و... این جوری هم حرکت می کردیم. ستون هم حرکت می کرد و یک جا می ایستادیم با خمپاره و توپخانه، تمام اطراف را می زدیم،

نیروی پیاده می فرستادیم و تأمین برقرار می کردیم و جلو می رفتیم و بعد در تونل ها، اینها مواد انفجاری گذاشته بودند، مثلاً اولین تونلی که در مسیر دیواندره هست، بچه ها آنجا رفتند و دور زدند دیدند یک پیرمردی ایستاده است که میناتورها را فشار بدهد، میناتوری که منفجر می کرد.

لذا او را دستگیر کردند و آوردند و دیگر تونل مسیر منفجر نشد یا دکل هالتوژان هم توی همین مسیر بود که یک دکل مخابراتی بود که بچه ها یک هجومی بردند و آنجا را هم گرفتند و

ضدانقلاب از اینجا تمام ارتباط مخابرات را از کار انداخته بودند و مجبور بودیم برای ارتباط با سنندج، اینها شبکه را به تبریز بدهند و از تبریز هم درحالی که در ارتباط مخابراتی بود، آنجا از باختران گردنه مروارید به سنندج بود {ازنظر سیستم ماکروویو} و آنها مروارید را هم گرفته بودند. درهرصورت، ما این ستون کشی ها را انجام دادیم و شهربه شهر هم به پادگان ها می رفتیم.»

محسن رضایی: «موقعی که جنگ [با عراق] شروع شد ما در چه نقطه ای بودیم؟»

رحیم صفوی: «در شروع جنگ که شهریور ماه بود، ما تا نزدیکی سردشت بودیم.»

یکی از حضار: «در گردنه دارساوین بودیم...»

رحیم صفوی: «ولی شهرهای دیگر مثل مریوان دیگر قوت پیدا کرد و آن موقع حاج احمد متوسلیان بود که اگر زنده است خداوند ان شاء الله نجاتش بدهد.»

ص: ۱۷۰

۱- ۱۹۶. همان، صص ۱۳ ۹.

۲- ۱۹۷. همان، ص۱۷.

محسن رضایی: «یعنی بانه و...»

رحیم صفوی: «درست است، بوکان و اشنویه آزاد نشده بود و بقیه شهرها آزاد و سپاه هم قوت گرفته بود.»

محسن رضایی: «سردشت و بوکان و اشنویه باقی مانده بود.»

رحیم صفوی: «فقط پادگان سردشت دست ما بود.»

محسن رضایی: «ولی یک عده هم آنجا گیر کرده بودند.»

رحیم صفوی: «بله شهر سردشت هم دست ما بود.» (۱)

ضمائم کلی روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹

ضمائم کلی امروز شامل ۳ ضمیمه می باشد و به بیان بازتاب هایی از رسانه های جهان اختصاص دارد که حاوی نکات و اطلاعات پراکنده، ولی مفید و در بعضی موارد بسیار مهم است. ضمیمه اول اشاره مستقیم به روابط ایران و امریکا دارد. ضمیمه دوم مربوط به سیاست امریکا در خلیج فارس و نیز به نحوی مرتبط با ایران در نگاه امریکا است. ضمیمه سوم درمورد روابط ایران و عراق است که آشکارا جهت گیری به نفع عراق در آن مشاهده می شود.

ضمیمه اول روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹: بازتاب تشنج های کنونی روابط ایران و امریکا در رسانه های جهان

در بازتاب تنش های کنونی روابط ایران و امریکا، موضوع اقدام نظامی و نیز تحریم اقتصادی از محورهای عام است که دو نمونه از هرکدام در این ضمیمه آورده می شود.

شماره امروز هفته نامه نیوزویک گزارشی با عنوان "یاران نیمه راه" درج کرده است که تردید و نبود تصمیم قاطع کشورهای غربی از همراهی با امریکا را در تحریم اقتصادی بازگو می کند. در این مقاله آمده است: هفته گذشته هنگامی که کارتر آخرین تصمیم های تلافی جویانه علیه ایران را اعلام داشت، هلموت اشمیت صدراعظم آلمان غربی، حتی حاضر نشد تعطیلات عید پاک خود را در هامبورگ نیمه تمام گذارد. کارتر در سخنرانی خود در جمع سردبیران جراید در واشنگتن به صراحت از دوستان قدیمی امریکا انتقاد کرد و گفت اینها خواستار حمایت امریکا هستند، ولی در اجرای تعهدات خود ناشی از مودت با امریکا تردید دارند.

برخی از کشورهای متفق امریکا عقیده دارند که این کشور در آزمون وفاداری، به طور مثال تقاضای شرکت در مجازات های اقتصادی علیه شوروی و ایران، منافع دوستان خود را در نظر نمی گیرد. آلمان غربی تمایلی ندارد در سیاست خود نسبت به شوروی خللی ببیند، یعنی سیاستی که سال گذشته حاصل آن ۵/۷ میلیارد دلار مبادلات بازرگانی بود. ژاپن نیز حاضر نیست روزی ۶۲۰،۰۰۰ بشکه نفتی را که از ایران دریافت می دارد به خطر اندازد؛ یعنی رقمی که ۱۳ درصد جمع واردات نفتی این کشور را تشکیل می دهد. بسیاری از کشورهای متفق امریکا عقیده دارند که اعمال مجازات های اقتصادی علیه ایران برای

آنها گران تمام خواهد شد، ولی آزادی گروگان های امریکایی را تسریع نخواهد کرد. یکی از صاحب نظران انگلیسی می گوید تا جایی که تاریخ نشان داده، مجازات های اقتصادی هیچگاه نتیجه ای نداشته است. فهرست مجازات های اقتصادی کشور رودزیا(۲) بسیار بلند بالا بود.

ایتالیا مدعی است این کار طرح های ساختمانی این کشور در ایران را که ۳ میلیارد دلار ارزش دارند، به خطر خواهد انداخت و ۱۸۰۰ کارگر ایتالیایی را در ایران بدون نمایندگی سیاسی خواهد کرد. حتی آن دسته از متفقین امریکا که سرمایه گذاری کمتری در ایران دارند، معتقدند کشورهای غربی بهتر است با ایران رابطه داشته باشند تا بتوانند در حل بحران، میانجی شوند.

روابط امریکا و فرانسه که روش مستقلی برای خود دارد به ویژه حاکی از عداوت دیرین می باشد. به تازگی در یکی از مجله های آلمان غربی آمده بود که میشل پونیا تروسکی سفیر سیار و بانفوذ فرانسه، کارتر را احمق خوانده است و بااینکه این شخص ذکر چنین چیزی را تکذیب کرده، همچنان نشریه آلمانی مدعی است که نوار صدای وی را دارد. هفته گذشته که فرانسه نمایندگان کشورهای عضو بازار مشترک را در لیسبون تشویق به تعلیق اجرای مجازات های اقتصادی علیه ایران کرد، باران ناسزا ازسوی امریکا باریدن گرفت.

ص: ۱۷۱

۱- ۱۹۸. همان، صص ۲۴ ۲۱.

۲- * منطقه شمال افریقای جنوبی، زامبیا و زیمبابوه فعلی.

باوجود انتقاد شدیدی که امریکا و متفقین از یکدیگر می کنند، بازهم نشان می دهند که بین آنها همکاری وجود دارد. کشورهای عضو ناتو {سازمان پیمان آتلانتیک شمالی} با تقویت بنیه دفاعی اتمی اروپا موافقت کرده و اروپایی ها بی سروصدا صادرات غله و تکنولوژی پیشرفته را محدود ساخته اند.

حتی آن دسته از کشورهای اروپایی که آشکارا از سیاست کارتر در گذشته انتقاد کرده اند، عقیده دارند که هرچه باشد آنها متعهد به حمایت از کارتر می باشند. یکی از مقامات دولت انگلیس به خبرنگار نیوزویک گفت: در اصل ما همه متکی به تعهد امریکا نسبت به اروپا هستیم و می خواهیم به هر ترتیب شده حمایت امریکا را از دست ندهیم. دولت امریکا هفته گذشته، سخنگوی وزارت امور خارجه خود را اعزام داشت تا به متفقینش بگوید که بیشتر، انتظار عمل از آنها دارد تا حرف. واشنگتن آخرین برگ برنده خود را در آستین دارد؛ به این معنی که تهدید به محاصره دریایی ایران کرده که {این امر} قطع صادرات نفت را از ایران به بازارهای اروپای غربی و ژاپن به دنبال خواهد داشت. (۱)

روزنامه فایننشال تایمز، محور بحث اقتصادی خود را به تغییر گرایش تجاری ایران به سمت شرق معطوف کرده است. این روزنامه در شماره امروز خود گزارش داد که ایران آماده می شود تا نفت خود را به کشورهای اروپای شرقی بفروشد و این به دلیل مشکلاتی است که مشتری های کنونی ایران از زمان افزایش قیمت نفت ایران برای این کشور فراهم کرده اند. علی اکبر معین فر وزیر نفت ایران، با اعلام این مطالب اضافه کرد که بلغارستان جزو کشورهایی است که درحال حاضر با ایران درحال گفت و گو است.

براساس نوشته این روزنامه، در این گفت وگو پیش بینی شده است که وسایل یدکی برای استخراج گاز و نفت به ایران تحویل شود. این روزنامه اضافه کرده است که مسکو از چند هفته پیش به ایران پیشنهاد فروش قطعات یدکی کرده تا در مقابل آن، گاز از ایران

دریافت کند. فایننشال تایمز سپس اشاره کرد، ژاپن خریدار اصلی نفت ایران، از تمدید اعتبار نامه با این کشور برای خرید هر بشکه نفت به قیمت ۳۵ دلار، خودداری کرده است. ایران با این تعرفه قراردادهای نفتی با کشورهای اروپای شرقی منعقد می سازد. (۲)

در بحث اقدام نظامی، امروز رادیو آلبانی، نظیر دیگر رادیوهای اروپای شرقی به افشاگری تهدید امریکا و سرزنش آن پرداخت. در این گفتار آمده است: مشاور رئیس جمهور امریکا در امور دفاعی، در بیانات خود دربرابر کمیته سنای امریکا در امور سرویس های ارتشی تأیید کرد که حضور ناو هواپیمابر امریکایی در اقیانوس هند ادامه خواهد داشت و در آینده نیز بر میزان آن افزوده خواهد شد. برای همین، بخشی از ناوگان امریکایی در مدیترانه به منطقه اقیانوس آرام اعزام خواهند شد. (۳)

رادیو لندن نیز خبر داد: «مناخیم بگین نخست وزیر اسرائیل، در یک مصاحبه تلویزیونی که از شبکه های تلویزیونی امریکا پخش شد اعلام داشت چنانچه امریکا مایل به حصول تسهیلات نظامی برای نیروهای خود در خاورمیانه [غرب آسیا] باشد، اسرائیل حاضر است که چنین تسهیلاتی را دراختیار این کشور قرار دهد. بگین گفت وی چنین توصیه ای را به کشور خود خواهد کرد، اما درحال حاضر فقط نظر شخصی خود را اظهار می کند.» (۴)

یادآوری می شود، رسانه های رژیم اشغالگر قدس نظیر مسئولان آن، دشمنی با انقلاب اسلامی ایران را به طرق مختلف نشان می دهند. در گزارش آسوشیتدپرس از تل آویو آمده است: دیروز یک روزنامه اسرائیلی گزارش داد که مناخیم بگین نخست وزیر اسرائیل، در سال ۱۹۷۷، کمی پس از به قدرت رسیدن حزب لیکود، به تهران سفر کرد. روزنامه داوار در مقاله ای به قلم آوری لوبرانی رئیس پیشین هیئت نمایندگی اسرائیل در تهران، این خبر را منتشر کرد و سخنگوی نخست وزیر اسرائیل برای اظهارنظر دراین مورد در دسترس نبود.

هر چند در رژیم گذشته روابط دیپلماتیک رسمی بین ایران و رژیم صهیونیستی وجود نداشت، ولی ۶۰ درصد نفت مصرفی این رژیم را ایران تأمین می کرد و دو کشور تا قبل از پیروزی انقلاب روابط بازرگانی گسترده ای با یکدیگر داشتند.

لوبرانی که از سال ۱۹۷۳ تا ۱۹۷۸، مأمور خرید خدمت در ایران بود، می افزاید که دیگر رهبران اسرائیل ازجمله داوید بن گورین، گلدامایر و اسحاق رابین نخست وزیران پیشین

اسرائیل و نیز اباآبان، ایگال الون و موشه دایان وزیران پیشین امور خارجه این کشور نیز در تهران با شاه ملاقات کرده بودند. (۵)

ص: ۱۷۲

---

۱ – ۱۹۹. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد ملی، بولتن بررسی روزانه مطبوعات جهان، ۳۰/۱/۱۳۵۹، صص ۹ ۷، نیوزویک {چاپ امریکا}، ۲۱ آوریل ۱۹۸۰ {۱/۲/۱۳۵۹}.

۲– ۲۰۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۴، لندن خبرگزاری فرانسه، ۲۱ آوریل ۱۹۸۰ {۱/۲/۱۳۵۹}.

۳– ۲۰۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، بخش فارسی رادیو آلبانی، ۱/۲/۱۳۵۹.

۴– ۲۰۲. همان، ص۱۵، بخش عربی رادیو لندن، ۱/۲/۱۳۵۹.

۵– ۲۰۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

ضمیمه دوم روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹: سخنرانی نیوسام در نشست مرکز مطالعات کشورهای همسایه خلیج فارس مرکز مطالعات کشورهای همسایه خلیج فارس در دانشگاه جرج تاون امریکا، سالانه نشستی برگزار می کند. امروز، رادیو امریکا گزارشی از پنجمین گردهمایی سالانه این مرکز که در آن عده ای از اساتید و متخصصین امور غرب آسیا، ازجمله دیوید نیوسام معاون وزارت امور خارجه امریکا، سخنرانی های مهمی ایراد کرده بودند، پخش کرد. عنوان سخنرانی نیوسام "سیاست امریکا و خلیج فارس" بود و رادیو امریکا بخش هایی از آن را با عنوان "نکات برجسته و مهم سخنرانی دیوید نیوسام معاون وزارت [امور] خارجه امریکا" بدین شرح پخش کرد: «اگر جهان به شکل دایره ای بود شاید می شد ادعا کرد که خلیج فارس مرکز آن دایره را تشکیل می دهد در شرایط کنونی که هیچ نقطه ای از جهان به اندازه خلیج فارس توجه مردم کره خاکی را به خود جلب نکرده است هیچ نقطه ای از جهان به اندازه خلیج فارس دارای اهمیت اقتصادی نیست و هیچ منطقه ای به اندازه آن برای جهان سرنوشت ساز نیست. اهمیت خلیج فارس تنها به خاطر نفت آن نیست، بلکه آن را باید مرکزی برای جهان اسلام دانست. ... بدون شک چنین منطقه ای با چنین خصوصیاتی ازنظر شوروی نیز دارای اهمیت است. جز اعضای پولیت بورو دفتر سیاسی حزب کمونیست شوروی، شاید هیچ کسی در جهان نداند که چرا شوروی تصمیم حمله به افغانستان را گرفت، شاید علت اصلی، مهم تر از حضور ظاهری ارتش سرخ در افغانستان است، حتی در گذشته های دور زمانی که شوروی دارای امپراطوری بود به آب های گرم اقیانوس هند چشم داشت و در نظر داشت به آن منطقه دست یابد. ... نظر دولت امریکا درمورد کشورهای آن منطقه چیست؟ ازنظر استراتژیکی دولت امریکا چه هدفی را در منطقه دنبال می کند؟... روابط امریکا با کشورهای آن منطقه به اوایل قرن نوزدهم باز می گردد. در آن زمان امریکا با سلطان مسقط و عمان یک پیمان دریایی و بازرگانی امضا کرد. دومین مرحله روابط امریکا با آن منطقه از سال ۱۹۳۲ آغاز شد. هنگامی که امریکاییان در جزیره بحرین شروع به استخراج نفت کردند، گروهی امریکایی نیز به عربستان سعودی رفتند و درمیان توده های

انبوه نمک و شن به اکتشاف و استخراج نفت

پرداختند. شرکت نفت عرب و امریکا که با همکاری نزدیک دولت عربستان سعودی تشکیل شد، یکی از بزرگ ترین شرکت های تولید کننده در جهان است. آخرین مرحله رابطه نفتی امریکا و عربستان سعودی در آینده نزدیک که قرار است آن کشور مالکیت تمام شرکت آرامکو را به دست آورد، قطع خواهد شد، ولی امریکا رابطه خود را با آن کشور ازطریق اعزام گروه های کارشناس و مقاطعه کار حفظ خواهد کرد. به دنبال انقلاب ایران این تصور پیش آمده است که ممکن است بعضی دیگر از کشورهای منطقه سرنوشتی مشابه سرنوشت ایران داشته باشند، ازجمله عربستان سعودی. ما چنین سرنوشتی برای عربستان سعودی پیش بینی نمی کنیم... باید گفت که شرایط این دو کاملاً از یکدیگر جداست و دولت امریکا اعتقاد راسخ دارد که رهبری عربستان سعودی کلیه مسائل و مشکلاتی را که با آن رویاروست از میان خواهد برد.»

در ادامه این گزارش آمده است: «قبل از آنکه امریکا بتواند با ایران روابط عادی خود را برقرار سازد باید راه حلی برای مسئله گروگان ها

پیدا کند. تازمانی که

گروگان های امریکایی برخلاف قوانین بین المللی در اسارت گروهی غیرمسئول هستند، نمی توانیم درمورد عادی کردن

روابط خود با آن کشور موافقت کنیم. ما انقلاب ایران را به عنوان یک واقعیت پذیرفته ایم.

خود ایرانیان باید درباره سرنوشت و آینده خود تصمیم بگیرند، ما مخالف آن نیستیم که ایران شکایت و نارضایتی های

خود را به گوش جهانیان برساند، ولی باید قبل از هر چیز گروگان های امریکایی را آزاد سازد و آنان را سالم به وطنشان باز پس فرستد. ... تجاوز شوروی به خاک افغانستان نه تنها حمله به یک کشور مستقل و غیرمتعهد است، بلکه امکان دستیابی شوروی را به خلیج فارس افزون می سازد. دولت امریکا نمی تواند این حوادث را نادیده انگارد. همان گونه

که پرزیدنت کارتر گفته است هرگونه اقدامی ازسوی هر نیروی خارجی به منظور دستیابی و کنترل در حوزه خلیج فارس

به منزله تجاوز به منافع حیاتی امریکا خواهد بود و امریکا این تجاوز را به هر شکلی ازجمله استفاده از نیروی نظامی پاسخ خواهد گفت. ... کشورهای حوزه خلیج فارس خواهان استقرار نیروی نظامی قوای بیگانه در این منطقه نیستند، از طرفی دیگر رهبران این کشورها آگاهی دارند که درصورت تجاوز یک نیروی خارجی به تنهایی قادر به ادامه مقاومت و مبارزه نمی باشند

و نیاز به حمایت و پشتیبانی ازسوی نیروهای غربی و ایالات متحده امریکا دارند. پاسخ نظامی امریکا دربرابر

رویدادهای اخیر در منطقه گرچه کند

بوده است، ولی دارای تداوم است. امروز، حضور نیروی دریایی امریکا در اقیانوس هند به حدی است که می تواند هرگونه تجاوزی را در هم شکند، هدف از حضور نظامی امریکا در منطقه، دخالت یا تجاوز به کشورهای آن منطقه نیست بلکه هدف آن است که اگر یک نیروی خارجی تصمیم به تجاوز و حمله به یکی از کشورهای منطقه داشته باشد دربرابر آن مقاومت کند.» (۱)

ضمیمه سوم روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹: بازتاب روابط کنونی ایران و عراق در رسانه های جهان در بازتاب گسترده روابط متشنج ایران و عراق در مطبوعات غربی، جهت گیری ها اغلب به نفع عراق است. این جهت گیری ها در قالب های مختلفی تنظیم می شود و درنهایت افکارعمومی داخلی عراق و اعراب منطقه را به نوعی علیه ایران برانگیخته و به تحقق اهداف عراق امیدوار می کند. در ادامه دو نمونه از این موضع گیری ها انتخاب و ذکر می شود.

در شماره امروز نشریه اشپیگل {چاپ هامبورگ}، در یک بررسی مفصل آمده است: «دلایل بسیاری وجود دارد که جمهوری اسلامی ایران در یک جنگ مسلحانه با عراق شکست خواهد خورد، زیرا عراق دارای یک ارتش مجهز و تعلیم یافته است که با بقایای ارتش پر قدرت شاه مخلوع که درحال حاضر استعداد محدودی دارد، قابل مقایسه نیست. به همین دلیل دولت عراق سعی نمی کند که از عصبانیت جنگی بکاهد [و] امیدوار است که با پیروزی نظامی بر ایران موقعیت خود را در کشورهای عربی تقویت کند و آنچه مهم تر است، ادعای حکمرانی خود را در حوزه خلیج [فارس] تضمین نماید، زیرا رژیم انقلابی که قبلاً به خاطر سوسیالیسم پان عربیسم مبارزه می کرد و با یک کودتای خونین نظامی قدرت را به دست گرفته است اکنون علاقه دارد که مانند شاه در چند سال گذشته، به عنوان "نگهبان خلیج [فارس]" خوانده شود. صدام حسین رئیس جمهوری

عراق، احتیاجی ندارد که در کشورش جو مخالف ایرانی ها به وجود آورد، زیرا از قرن هفتم... روابط مردم این دو کشور همسایه که یکی عربی و دیگر آریایی است به شدت تیره است. ... رهبر عراق اخیراً یک قرارداد به مبلغ ۴ میلیارد مارک برای تحویل اسلحه به این کشور منعقد کرده است. عراقی ها خواهان هلیکوپتر، تانک جنگی، قایق های

سریع السیر و تأسیسات رادار برای ردیابی دریایی هستند. در هفته های

اخیر، عراق ۳۶ هواپیمای میراژ

اف یک دریافت کرد و ۲۴ فروند دیگر از این نوع هواپیما سفارش داد. درباره تحویل جدیدترین نوع میراژ ۲۰۰۰ نیز مذاکره شده است.»

در بخش دیگری از مقاله آمده است: «دلایل زیادی موجود است که عراق می خواهد آزمایش قدرت علیه [آیت الله] خمینی را ازطریق نظامی تعیین کند. رهبری عراق با تهدید از ایران خواست تا نیروهای نظامی خود را از سه جزیره عربی در خلیج[فارس] یعنی تنب کوچک، تنب بزرگ و بوموسی که شاه آنها را با توسل به زور اشغال کرده بود تا بتواند تنگه هرمز را

بهتر زیر کنترل داشته باشد، خارج کند.»

همچنین در بخش دیگر آمده است: «مهاجمین داخلی ادعا می کنند که شورشیان تعلیم یافته در عراق قادر هستند که همین امروز بیشتر از ۵۰۰۰۰ نفر جنگجو را علیه [آیت الله] خمینی به ایران بفرستند. از مدت ها پیش در تبلیغات عراق از خوزستان ایران به عنوان عربستان نام برده می شود.» (۲)

وزارت ارشاد نیز در شماره امروز یکی از نشریات اختصاصی خود، درباره وضعیت کنونی روابط ایران و عراق، مقاله ای از نشریه تایم ترجمه و درج کرده که در آن آمده است: «مناقشه کنونی بین دو کشور ایران و عراق ناشی از ادعای ارضی نسبت به سه جزیره کوچک بوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک که نزدیک به مدخل خلیج فارس قرار دارند [می باشد]... عراق سوگند خورده این جزایر را بازپس بگیرد و در این اندیشه از حمایت تمامی جهان عرب برخوردار است. روزنامه با نفوذ کویتی القبس نوشت: "اعراب جز آنکه در کنار باشند چاره ندارند و عراق هم یک کشور عربی است." حمله عراق به این سه جزیره احتمالاً ـ جنگ با ایران را به دنبال دارد که [در] آن صورت پیش بینی نتیجه جنگ دشوار است. جمعیت عراق یک سوم جمعیت ایران است و فاصله این جزایر در آن سوی خلیج فارس از مرز عراق ۴۹ مایل می باشد. به طوری که گفته می شود ارتش عراق بعد از ارتش اسرائیل قوی ترین نیروی نظامی در منطقه است درحالی که ارتش ایران ازلحاظ نیروی انسانی و تجهیزات و روحیه، بعد از انقلاب افول یافته است.

---

۱ - ۲۰۴. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، صص ۲۷ ۲۴، بخش فارسی رادیو امریکا، ۱/۲/۱۳۵۹.

۲ - ۲۰۵. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد ملی، نشریه خلاصه بررسی مطبوعات جهان، ۸/۲/۱۳۵۹، صص ۷ و ۹، اشپیگل {چاپ آلمان}، ۲۱ آوریل ۱۹۸۰ {۱/۲/۱۳۵۹}.

حکومت صـدام حسـین در مرکز فشار قرار گرفته و از دیر باز پیونـد نزدیکی با شوروی داشـته است، ولی اخیراً درصـدد بهبود روابط خود با غرب به ویژه امریکا بر آمده است. کارتر به فکر فروش موتور برای ناوچه هایی

که عراق به فرانسه و ایتالیا سـفارش داده، افتاده است و این موضوع با مخالفت برخی از اعضای کنگره مواجه شـده به این دلیل که

عراق از چریک های فلسـطینی علیه اسـرائیل حمایت می کند. ... ماورای این مسـئله برخی از کارشناسان امور در دولت امریکا عقیده دارند که امریکا باید از فرصت اسـتفاده کرده و روابط خود را با بغداد بهبود بخشد درحالی که گروهی دیگر بیم دارند چنین اقـدامی روابـط ایران و امریکـا را از آنچه که هست بـدتر سازد. ... هفته گذشـته چنین به نظر می رسـید که ایران و عراق اصـراری برای کاسـتن از تشنج ندارند و صدام حسین در پاسخ به تهدید ایران که گفته رژیم وی را ساقط خواهد کرد، هشدار داده هر دستی علیه عراق بلند شود، قطع خواهد گردید.» (۱)

ص: ۱۷۵

---

۱ - ۲۰۶. اداره کـل مطبوعـات و رسـانه هـای خـارجی وزارت فرهنـگ و ارشاد ملی، نشـریه خلاصه بررسـی مطبوعات جهان، ۱/۲/۱۳۵۹، صص ۶ ۸، تایم {چاپ امریکا}، ۲۱ آوریل ۱۹۸۰ {۱/۲/۱۳۵۹}.

روزشمار جنگ سه شنبه ۲ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۶ جمادی الثانی ۱۴۰۰ ۲۲ آوریل ۱۹۸۰

درحالی که روز گذشته، در سطح سری، اقدام نظامی امریکا علیه ایران با عنوان "عملیات نجات"، تعیین تکلیف قطعی شده است، امروز در سطح علنی و تبلیغاتی، جیمی کارتر رئیس جمهور امریکا، در یک مصاحبه با شبکه تلویزیونی بی.بی.اس این کشور، کوشید پروژه غافلگیری ایران را با طرح پیشنهادهایی همچنان جلو ببرد. وی چشم انداز اقدام نظامی را دورتر از آنچه تعیین شده است ترسیم کرد و درعین حال به زمینه سازی آن پرداخت.

به گزارش یونایتدپرس، کارتر گفت: اوضاع در ایران بدتر شده است. بافت حکومتی، اجتماعی و اقتصادی ایران به سرعت رو به خرابی می رود و افزود که پیوسته برای سلامتی گروگان ها دعا می کند. او بار دیگر هشدار داد اگر فشارهای اقتصادی امریکا و متحدانش به خلاصی گروگان ها منتهی نشود چه بسا که اقدام نظامی قدم بعدی باشد. (۱) به گزارش رادیو امریکا، خبرنگار سؤال کرد: اگر امریکا به اقدام نظامی، علیه ایران دست زند، آیا جان گروگان ها به خطر نخواهد افتاد؟ کارتر پاسخ داد: فکر می کنم درحال حاضر جان گروگان ها بیشتر در خطر است، زیرا اوضاع سیاسی ایران بسیار بی ثبات و به سرعت درحال تحول است. وی افزود: من دائماً در اندیشه سلامتی گروگان ها هستم و برای آنها دعا می کنم. نمی دانم در شرایط فعلی که اوضاع ایران وخیم تر می شود ما تا کی می توانیم اینجا بنشینیم و شاهد اسارت هم وطنان خود در تهران باشیم. (۲)

دراین حال، دیگر مقامات و نهادهای امریکا نیز در تکمیل حرکت غافلگیری و فریب کارتر، چشم انداز اقدام نظامی را مبهم و دوردست ترسیم می کردند؛ دراین زمینه یونایتدپرس از واشنگتن گزارش داد: «کمیته روابط خارجی مجلس نمایندگان امریکا امروز اقدامات کارتر را علیه ایران برای آزادساختن گروگان های امریکایی، قاطعانه تأیید کرد. این کمیته در نمایشی از اتفاق آراء که برای نشان دادن به ایران و هم پیمانان امریکا طراحی شده بود، قطعنامه ای را در حمایت از اقدامات کارتر علیه ایران بدون مخالفت تصویب کرد، اما درمورد تصویب اقدامات نظامی در آینده تأمل کرد.» (۳)

۱- ۱. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۲- ۲. همان، ص۱۲.

۳- ۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، ص۱، واشنگتن یونایتدپرس، ۲۲ آوریل ۱۹۸۰ {۲/۲/۱۳۵۹}.

امروز همچنین همیلتون جردن رئیس ستاد کاخ سفید، برای اطلاع از دیدگاه های

مسئولان کاخ سفید، آنها را به جلسه فوق العاده ای دعوت کرد. در

این جلسه، جردن از حاضران که حدود ۲۰ نفر از مقامات عالی کاخ سفید و هدایت کنندگان بخش های مختلف سیاست کاخ سفید و مبارزات انتخاباتی رئیس جمهور بودند، پرسید: «اگر شما به جای رئیس جمهوری باشید دررابطه با گروگان ها چه اقدامی می کنید؟» پیش از همه، هندریک هرتزبرگ نویسنده متن سخنرانی های مهم رئیس جمهور، پاسخ داد: «با نگرانی احساس می کنم درحال لغزیدن بر سراشیبی هستم که به برخورد نظامی می انجامد.» عده ای دیگر از حاضران نیز موافقت خود را با هرتزبرگ اعلام کردند. مثلاً ساموئل آیزنستات از قطع صدور نفت کشورهای خلیج فارس که می تواند به دنبال هرگونه اقدام نظامی روی دهد، ابراز نگرانی کرد. برخی نیز اظهارنظر کردند که «توی بن بست گیر افتاده ایم.» (۱)

جالب است که در طرح غافلگیری ایران، حتی شکل دهی به ذهنیت مقامات مذکور کاخ سفید نیز در این جلسه مورد استفاده قرار گرفت؛ به این صورت که در پاسخ به همه اظهارات، جردن قاطعانه گفت که رئیس جمهور تا این لحظه هیچ گونه تصمیمی دراین مورد اتخاذ نکرده است. (۲)

رویتر نیز از واشنگتن اظهارات یک شخصیت برجسته نظامی امریکا را که درارتباط با مسائل ایران فعال و معروف است، چنین گزارش کرد: «ژنرال هویزر طی بیانیه ای گفت که هنوز فعالیت های او دررابطه با مسائل ایران پایان نپذیرفته است. او که سال گذشته کمی پیش از خروج شاه مخلوع از ایران برای انجام یک مأموریت ویژه به ایران آمده بود، افزود مادامی که گروگان ها در دست دانشجویان خط امام هستند نباید قضیه را پایان یافته

تلقی کرد.» رویتر افزود: «هویزر قبلاً- معاون فرمانده نیروهای امریکا در اروپا بود.» به نوشته هفته نامه نیوزویک، هویزر طبق دستور ویژه از کاخ سفید قرار بود فرماندهان نظامی ایران را برای انجام یک کودتا تشویق کند. البته وی بدون تکذیب یا تأیید این خبر فقط اعلام کرد که گزارش مزبور منعکس کننده فعالیت های او نبوده است.

سخنگوی ژنرال هویزر در جمع خبرنگاران گفت: ژنرال هویزر افشای جزئیات نقش امریکا در طی انقلاب سال گذشته ایران را صحیح نمی داند. به خصوص در شرایطی که امکان مذاکرات برای آزادی گروگان ها دشوار شده است، زیرا ممکن است با روشن شدن نقش امریکا در جریانات سال گذشته سلامت جان گروگان ها به خطر بیفتد. (۳)

درهرصورت، بااینکه زمان وقوع اقدام نظامی «دور» ترسیم می شود، اصل وقوع آن هر روز جدی تر مطرح می گردد. علاوه بر موضوعات مطرح شده در محافل سیاسی و در اظهارات مقامات امریکایی، در رسانه های عمومی نیز این امر مشهود است. امشب رادیو لندن در بخش فارسی ساعت ۲۱ خود، باتوجه به سخنان امروز کارتر گزارش داد: «شکست و سرخوردگی و ازدست دادن صبر و حوصله درمورد مسئله گروگان های امریکایی درمیان مردم امریکا رو به افزایش می رود، نتایج نظرخواهی هفته گذشته در امریکا نشان داده است که اکثریت مردم امریکا

۱- ۴. جولیتو کیه زا، هدف: تهران، ترجمه هادی سهرابی، تهران: نشر نو، چاپ دوم ۱۳۶۲، ص۵.

۲- ۵. همان.

۳- ۶. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

طرف دار درپیش گرفتن یک اقدام نظامی علیه ایران هستند و تعجب آور نیست که اگر کارتر زیر فشار افکارعمومی مردم امریکا خود را مجبور به درپیش گرفتن اقدام علیه ایران ببیند.» (۱)

از سوی دیگر، در ایران، بنی صدر رئیس جمهور، امروز در سخنانی در اجتماع بزرگ دانشگاه تهران(۲) گفت: «این بسیج امروز به امریکا درس داد. فهمید که نقشه های او باطل است. به فاصله یک ساعت، یک شهری بسیج شد. بنابراین خواب حمله مسلحانه نبینند. خواب ایجاد توطئه در هیچ جای کشور نبینند. برای مردم ما در این کارخانه و کلاس و مدرسه و اداره حاضرشدن آسان است و نیم ساعت میلیون ها انسان هرجا لازم بشود حاضر می شوند. همان طورکه دیروز معلوم شد ما محتاج نیستیم دربرابر گروه هایی که دربرابر مردم می ایستند، حتی گلوله شلیک کنیم این مردم حاضر می شوند و هیچ احدی نمی تواند به روی اجتماعات میلیونی ما سلاح بکشد.» (۳)

در حاشیه زمینه سازی کارتر برای اقدام نظامی در مصاحبه تلویزیونی امروز خود، برخورد او با موضوع ملاقات خانواده های گروگان های امریکایی با آنان نیز جالب توجه بود. بااینکه دولت امریکا پیش تر سفر این خانواده ها به ایران را ممنوع اعلام کرده بود، کارتر دراین باره گفت: «آرزو دارم که خانواده های گروگان ها به ایران سفر نکنند.» (۴) کارتر گفت که سعی خواهد کرد به منظور مجاب کردن خانواده گروگان ها برای خودداری از سفر به ایران و ملاقات با فرزندانشان با آنان مذاکره کند. (۵)

این درحالی است که والدین جوان ترین گروگان امریکایی گروهبان کنس کرین هرمینتون که ۲۰ سال دارد،(۶) چند روز است که در تهران به سر می برند. آنها روز شنبه ۳۰/۱/۱۳۵۹ ساعت ۶ بامداد وارد تهران شدند و پس از انجام تشریفات کوتاه گمرکی، فرودگاه تهران را ترک کردند. در این سفر، وکیل خانواده نیز همراه آنان بود. آنها اولین خانواده گروگان ها هستند که به ایران آمده اند تا بعد از گذشت پنج ماه با یک گروگان دیدار کنند. (۷)

به گزارش بی بی سی، آقا و خانم تیم که مادر و ناپدری گروهبان هرمینتون می باشند، سحرگاه روز شنبه از بانکوک وارد تهران شدند. خانم تیم یک نسخه از کلام الله مجید به زبان انگلیسی همراه داشت. آن دو که بجز یک ویزای اقامت برای ۱۵ روز، چیز دیگری همراه نداشتند، گفتند با دانشجویانی که گروگان ها را در اسارت دارند تلفنی گفت وگو کرده اند، ولی قولی به آنان برای ملاقات داده نشده است و مقامات ایرانی ضمانت نکرده اند که امکان انجام این کار میسر گردد. البته، دانشجویان گفته اند که هنوز دراین باره تصمیمی نگرفته اند. قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، قبلاً گفته بود موافق است به بستگان گروگان ها اجازه دیدار با آنها داده شود.

---

۱ – ۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، صص ۹ و ۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۲/۲/۱۳۵۹.

۲– * مشروح این مراسم در گزارشی جداگانه آمده است.

۳– ۸. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴- ۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵- ۱۰. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۶- ۱۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۰، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۷- ۱۲. روزنامه بامداد، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۲.

کارل ماکاسی وکیل خانم و آقای تیم، گفت که وی باور دارد ممنوعیتی که کارتر برای سفر به ایران ایجاد کرده است شامل حال آنها نمی شود، زیرا برنامه

چنین سفری قبل از اعلام این ممنوعیت تدارک دیده شده بود. ماکاسی افزود او نمی داند دادستان کل و رئیس جمهور امریکا چه واکنشی نشان خواهند داد. (۱)

صبح دیروز آیت الله صادق خلخالی نماینده مجلس شورای ملی، با صدور اطلاعیه ای خواستار آزادی این گروگان شد. به گزارش روزنامه بامداد در اطلاعیه آیت الله خلخالی آمده است: «ما با ملت بزرگ امریکا هیچ گونه ستیزی نداریم و بلکه به آنان محبت می ورزیم، ولی دشمن سرسخت سردمداران فساد و در رأس آن آقای کارتر و کیسینجر و گلدواتر و نیکسون و جانسون می باشیم. روی این اصل من اعتقاد دارم برای نشان دادن حسن نیت و احترام به ملت امریکا و پدران و مادران گروگان ها در لانه جاسوسی و برای خاطر این مادر امریکایی که این همه راه را آمده تا با فرزندش ملاقات کند ما نه تنها باید ترتیب ملاقات آن دو را با فرزندشان بدهیم، بلکه از مقامات مسئول جداً می خواهیم که این گروگان را برای نشان دادن علاقه ما به ملت امریکا آزاد کنند و از این رهگذر ثابت نمایند که ملت ایران به همه انسان های آزاده احترام می گذارد، نه مانند کارتر که از یک دزد تبهکار به نام محمدرضا حمایت می کند و پشت سر او قرار می گیرد تا او با کمال وقاحت بتواند ۷۰ هزار نفر از جوان های سلحشور ما را بکشد، البته اگر این گروهبان گروگان جرم مختصری داشته باشد و امیدواریم مقامات مسئول ترتیب آزادی او را هرچه زودتر فراهم کنند تا بدین وسیله نشان دهند که ما با ملت امریکا دوست می باشیم، ولی با کارترها الی الابد صلح و آشتی نخواهیم داشت.» (۲)

در ادامه ماجرا به گزارش بامداد، روابط عمومی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در لانه جاسوسی امریکا در یک تماس تلفنی با صداوسیمای جمهوری اسلامی اعلام کرد: خانواده گروگانی که برای دیدار با فرزند خود به ایران آمده اند، دیروز قبل ازظهر همراه چند تن از دانشجویان مسلمان پیرو خط امام به عنوان راهنما، از قسمت های مختلف شهر دیدن کردند و سپس در بهشت زهرا بر مزار شهدای انقلاب اسلامی حضور یافتند. درضمن، آنها با پسر خود که گروگان ملت ایران است، در محل لانه جاسوسی ملاقات کردند. بامداد افزوده است: «خانم باربارا تیم مادر یکی از گروگان ها ی امریکایی، عصر دیروز با پسرش در لانه جاسوسی ملاقات کرد، وی بعد از دیدار با پسرش در مصاحبه ای گفت، پسرش کاملاً سرحال بود، وی اظهار داشت از صمیم قلب مطمئن است با پسرش به خوبی رفتار می شود. وی افزود هرگز فکر نمی کرده است پسرش تا به این حد خوب و سرحال باشد. وی گفت پسرش کمی غمگین بود که این امری طبیعی است.» (۳)

در گزارش چند روز قبل بی بی سی آمده بود: قبلاً مقامات کاخ سفید درباره قصد زوج امریکایی که اکنون در ایران هستند و می خواهند پسر خود را که درمیان گروگان ها است ببینند، اظهار ناخشنودی کردند. مقامات کاخ سفید از این می ترسند که از دیدار این زوج با فرزندشان به منظور تبلیغات استفاده شود. (۴)

۱- ۱۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۰، ۳۱/۱/۱۳۵۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۲- ۱۴. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۳- ۱۵. همان، ص۲.

۴- ۱۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۰، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

به گزارش آسوشیتدپرس، امروز هم جودی پاول سخنگوی مطبوعاتی کاخ سفید، گفت که دیدگاه های ما درباره سفر خانواده گروگان ها به ایران تغییری نکرده است. او درمورد دیدار پدر و مادر تیم با پسرشان اظهارنظری نکرد و گفت: پس از بررسی، دراین مورد اعلامیه ای منتشر خواهد شد. (۱)

پس از مدتی، امروز اجلاس دو روزه وزیران امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا در لوکزامبورگ شروع به کار کرد. در این اجلاس، از قبل قرار بود که کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا، درباره تحریم اقتصادی ایران و چگونگی حمایت از امریکا در بحران مربوط به ایران تصمیم بگیرند. (۲) گزارش ها حکایت از این دارد که انگلستان مصمم است پیشنهادهایی را درزمینه اعمال فشار به ایران در اجلاس لوکزامبورگ مطرح کند. (۳)

به گزارش خبرگزاری فرانسه، پیشنهاد انگلیس این است که ۹ کشور عضو جامعه اقتصادی اروپا بلافاصله از خرید نفت ایران خودداری کرده، در نخستین گام، موافقت نامه های اقتصادی خود با ایران را به حال تعلیق درآورند. این کشور همچنین پیشنهاد داد که این ۹ کشور، بجز دارو و مواد غذایی، صدور هر نوع کالا به ایران را تحریم کنند. این دو پیشنهاد به عقیده برخی افراد، خط میانه ای است بین موضع سخت آلمان غربی و موضع ملایم فرانسه دربرابر ایران. درعین حال، انگلیسی ها در پیشنهاد خود هیچ ضرب الاجلی برای آزادی گروگان ها و شروع این تحریم ها تعیین نکرده اند، اما کارشناسان می گویند شاید نشست بازار مشترک، پیشنهاد انگلیس را سخت تر کرده، ضرب الاجلی را معین کند. هفته آینده نشستی با حضور سران کشورهای بازار مشترک در لوکزامبورگ تشکیل خواهد شد. انگلیسی ها پیشنهادهای دیگری را هم مطرح کرده بودند که یکی کاهش فوری اعضای سفارتخانه های عضو بازار مشترک در تهران و کاهش متقابل اعضای سفارتخانه های ایران در این کشورها و همچنین ضرورت برقراری مجدد اخذ ویزا میان ایران و ۹ کشور بازار مشترک است که قبلاً ـ وجود نداشت. خبرگزاری فرانسه افزوده است: علت عنوان کردن دو دسته اقدامات ازجانب انگلیس این است که هر نوع تحریم تجاری مستلزم به تصویب رسیدن در پارلمان های هریک از این ۹ کشور است که البته مدت زیادی وقت خواهد گرفت. (۴) بنا به اطلاعات رسیده به خبرگزاری ها از لوکزامبورگ، متن قطعنامه ۹ کشور بازار مشترک باتوجه به طرح پیشنهادی انگلستان و تغییراتی که آلمان و دانمارک در آن داده اند، صادر می شود. دو کشور آلمان و دانمارک خواسته اند که تاریخی دقیق برای اقدام های سخت تر تعیین شود. همین منابع افزودند: امروز مهم ترین

مذاکرات ۹ کشور بازار مشترک، درمورد تعیین تاریخ این ضرب الاجل و شیوه اعمال تحریم هایی علیه ایران بوده است. درمورد تحریم خرید نفت ایران که انگلستان آن را پیشنهاد کرده است، کشورهای عضو بازار مشترک به توافق هایی رسیدند، اما همان طورکه لندن می خواست، تحریم خریدهای نفت از ایران فوراً اجرا نمی شود. (۵)

۱- ۱۷. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲- ۱۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

۳- ۱۹. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴- ۲۰. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۵- ۲۱. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

سرانجام با شروع اجلاس لوکزامبورگ، کشورهای عضو بازار مشترک اروپا امروز صبح درمورد نکات اصلی اقدام جمعی علیه ایران به توافق رسیدند. دو گزارش بی بی سی از جلسه صبح امروز وزیران خارجه ۹ کشور عضو بازار مشترک اروپا حاکی است که آنان توافق کردند، اگر دولت ایران تا اواسط ماه مه {اواخر ماه اردیبهشت} برای رهایی گروگان ها اقدامی نکند، برنامه جمعی تحریم اقتصادی علیه ایران را به مرحله عمل درآورند. (۱) این تاریخ درست یک هفته پس از انتخابات ایران به منظور تکمیل تعداد نمایندگان پارلمان جدید این کشور است. بنا به درخواست کشورهای فرانسه و دانمارک، وزیران امور خارجه کشورهای بازار مشترک موافقت کرده اند به پارلمان جدید ایران فرصتی برای انجام اقداماتی به منظور رهایی گروگان های امریکایی داده شود. (۲) قرار است ۹ کشور عضو بازار مشترک دراین باره جلسه دیگری داشته باشند و پس از آن، بیانیه مشترکی دراین زمینه صادر کنند. (۳) هرگونه تصمیمی که دراین باره اتخاذ گردد به احتمال زیاد به عنوان الگویی برای چندین کشور دیگر ازجمله کانادا و ژاپن که دیپلمات های عالی رتبه شان را به عنوان ناظر به این جلسات اعزام داشته اند، مورد استفاده قرار خواهد گرفت. (۴) مصوبه احتمالی دیگر این خواهد بود که به دنبال تحریم های فوری، دومین دور تحریم ها که سخت تر خواهد بود، احتمالاً از ۱۷ مه آینده پس از تشکیل مجلس شورای ایران درصورت آزادنشدن گروگان های امریکایی اعمال خواهد شد.

براساس گزارش خبرگزاری فرانسه از لوکزامبورگ، در تاریخ ۱۷ مه وزیران امور خارجه ۹ کشور عضو بازار مشترک برای یک اجلاس همکاری سیاسی در ناپل گرد هم خواهند آمد. (۵)

درحالی که اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا درحال تعیین تکلیف قطعی کشورهای عضو در برخورد با درخواست های امریکا علیه ایران است، مقامات کشورهای مختلف هرکدام به نوبه خود به اعلام مواضع و تعیین رفتار سیاسی خود دراین باره می پردازند. از سوی دیگر، کشورهای بلوک شرق، مواضعی متفاوت با غربی ها اتخاذ کرده اند.

به گزارش خبرگزاری پارس، فتاحی معاون بازرگانی خارجی وزارت بازرگانی که همراه هیئتی به آلمان شرقی رفته است، اظهار کرد: مقامات آلمان شرقی آمادگی خود را برای هرگونه همکاری با ایران و تأمین بسیاری از کالاهای مورد نیاز کشورمان به ویژه دارو و وسایل پزشکی، محصولات شیمیایی، مواد اولیه صنعتی و مواد غذایی و تأمین خدمات فنی اعلام کرده اند. (۶) رادیو امریکا نیز خبر داد: «ایران و اتحاد جماهیر شوروی موافقت نامه اقتصادی عمده ای را امضا کرده اند که به موجب آن، شوروی به صدور تجهیزات صنعتی و مواد غذایی به ایران اقدام خواهد کرد.» (۷) خبرگزاری فرانسه تاریخ امضای این موافقت نامه را روز قبل {۱/۲/۱۳۵۹} ذکر کرد و افزود: شوروی اعلام کرده است درصورتی که امریکا در مرحله آخر به محاصره دریایی ایران

۱- ۲۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۲/۲/۱۳۵۹.

۲- ۲۳. همان، صص ۸ و ۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۲/۲/۱۳۵۹.

۳- ۲۴. همان، ص۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۲/۲/۱۳۵۹.

۴- ۲۵. همان، ص۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۲/۲/۱۳۵۹.

۵- ۲۶. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

۶- ۲۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۷- ۲۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۳، بخش فارسی رادیو امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.

بپردازد، آماده است راه های کشورش را برای تجارت ایران و جهان دراختیار این کشور بگذارد. (۱)

دراین میان، برخی تصمیمات ایران که در دفاع از مقاومت افغانستان علیه اشغال شوروی اتخاذ شده است، مانعی برای افزایش و توسعه روابط با شوروی محسوب می گردد که از آن جمله می توان به تصمیم ایران برای شرکت نکردن

در المپیک مسکو اشاره کرد؛ درحالی که امریکا و برخی متحدانش نیز چنین کرده اند. درخصوص این موضوع امروز سفارت جمهوری اسلامی ایران در مسکو گزارش داد: دکتر محمد مکری سفیر جمهوری اسلامی ایران در مسکو، با بیان توضیحاتی درباره سیاست نه شرقی و نه غربی جمهوری اسلامی و مقابله با هرگونه سلطه جویی که اصل اساسی سیاست خارجی کشور ایران را تشکیل می دهد، اظهار کرد: «تصمیم به تحریم بازی های المپیک ازطرف ایران

به هیچ وجه نباید به عنوان دنباله روی از سیاست امریکا دراین مورد تلقی شود و اصولاً این تصمیم به دلیل جداگانه از دلایل کشورهای غربی اتخاذ شده است.» (۲)

۱. در شرایطی که یک دیپلمات بلندپایه ژاپنی همراه یک همتای کانادایی خود، در اجلاس لوکزامبورگ شرکت دارد تا ژاپن نیز با حرکت آتی جامعه اقتصادی اروپا همراه و هماهنگ باشد، موضوع قطع صدور نفت ایران به این کشور اعلام گردید.

گزارش یونایتدپرس دراین باره حاکی است: ایران از روز گذشته {۱/۲/۱۳۵۹} همان طورکه وعده داده بود، نفت خود را بر ژاپن بست درحالی که ژاپن بزرگ ترین خریدار نفت ایران بود. پس از پرتغال، ژاپن دومین کشوری است که مشمول این قاعده شده است. (۳) به نظر می آید موضوع اختلاف نظر بر سر قیمت است. خبرگزاری رویتر از توکیو گزارش داد: منابع نفتی گفتند مؤسسه های ژاپنی تصمیم گرفته اند تقاضای ایران را رد کنند چون درصورت قبول این تقاضا، قیمت نفت ایران در مقایسه با نفت خام سبک عربی که هر بشکه آن تقریباً ۲۶ دلار فروخته می شود بسیار گران خواهد شد. وزارت صنایع و تجارت بین المللی ژاپن اعلام کرد: ۱۳ مؤسسه ژاپنی نمی خواهند افزایش قیمت پیشنهادی به میزان هر بشکه ۵/۲ دلار را که از اول آوریل اجرا خواهد شد قبول کنند. درعین حال، یک مقام این وزارت افزود که آنها امیدوارند مذاکرات قیمت نفت در تهران با شرکت ملی نفت ایران ادامه یابد. (۴)

دراین حال، خبرگزاری فرانسه از واشنگتن گزارش داد: «... امریکا برای جبران قطع [صدور] نفت ایران به ژاپن مشغول مطالعه است؛ هادینگ کارتر سخنگوی وزارت خارجه امریکا، گفته است که امریکا خود را آماده حل مشکلی می داند که به خاطر قطع [صدور] نفت ایران برای ژاپن پدید آمده است. او افزود که در دیدار ونس و سفیر ژاپن در واشنگتن در چند روز اخیر شیوه ای برای تأمین نفت ژاپن ازجانب امریکا ابتکار شده است. منابع اقتصادی عالم تصور نمی کنند

که امریکا بتواند به این زودی ها جبران [قطع صدور] نفت ایران به ژاپن را بکند. زیرا در ربع اول امسال، ژاپن نزدیک به ۸,۹۵۰,۰۰۰ تن نفت از ایران وارد کرده است. آلمان غربی هم به نسبت خود به اندازه ژاپن به نفت

۱– ۲۹. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲– ۳۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳– ۳۱. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۴– ۳۲. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

ایران متکی است، یعنی ۹/۱۴ درصد نفت خود را از ایران می خرد. بعد از دو کشور مزبور اسپانیا، انگلیس، بلژیک و هلند خریداران عمده اروپایی نفت ایران به حساب می آیند.» (۱)

برخی رسانه ها، قطع صدور نفت ایران به ژاپن را به عنوان یک مسئله نه چندان با اهمیت منعکس کردند. یونایتدپرس دراین باره گزارش داده است: «قطع صدور نفت ایران به ژاپن اثری فوری را بر تأمین نفتی عالم نخواهد گذاشت، مگر آنکه دیگر کشورهای اوپک هم از تولیدات نفتی خود بکاهند.» (۲) منابع نفتی لندن نیز اعلام کردند: حتی اگر صادرات نفت ایران به خارج هم قطع شود، بازهم ذخیره سازی غربیان که از مدتی پیش شروع شده، چنان است که اثر چندانی بر آنها نخواهد داشت. (۳)

درعین حال، برای رفع نگرانی های قطع صدور نفت ایران، برخی متحدان عرب کشورهای غربی راه حل هایی پیشنهاد می دهند که آن هم بخشی مهم در گزارش های بحران ایران و امریکاست، ازجمله امروز مانع سعید العتیبه وزیر نفت امارات متحده عربی، گفت: احتمال دارد امارات مایل باشد درصورت قطع صدور نفت ایران به ژاپن و آلمان غربی درصورتی که مطابق با مقررات اوپک باشد، کمبود این کشورها را جبران کند. آسوشیتدپرس ضمن اعلام این مطلب افزود: وی گفت توجه بسیاری به اتخاذ تصمیم قدرت اروپا داریم و همواره در کنار دوستانمان در غرب ایستاده ایم. ما آماده ایم تا به آلمان غربی یا اروپا نفت بفروشیم. (۴)

از سوی دیگر، نقش برخی کشورها در خنثی کردن فشار دولت های غربی بر ایران و درنتیجه کم اثربودن تحریم متحدان امریکا نیز بااهمیت تلقی می شود.

ازجمله منابع نفتی لندن به عکس العمل لیبی پرداختند که «خود را در کنار ایران گذاشته و از انقلاب ایران حمایت کرده است.»(۵) همین منابع گفتند که ایران در اروپای شرقی می تواند مشتریانی برای نفت خام خود پیدا کند. مادامی که نفت ایران وجود دارد، راهیابی آن به بازارهای عالم امری طبیعی خواهد بود. (۶)

در صف بندی منطقه ای ناشی از وابستگی، نزدیکی یا دوری به امریکا که در ماجرای ایران به صورت اعلام موضع و غیره خود را نشان می دهد، عربستان سعودی وضع ویژه ای دارد. نقش منطقه ای دولت عربستان این است که از متحدان اصلی امریکاست و در نوعی رقابت {همراه با دشمنی} ایدئولوژیک با دولت جدید ایران قرار دارد. این نقش هر روز بیش از گذشته، روشن تر و واضح تر خود را نشان می دهد. دراین باره در بعضی مطبوعات و محافل ایران نیز جریانی با نام سازمان انقلاب اسلامی جزیره العرب مطرح شده است و در مواردی به تبلیغ و ترویج آن پرداخته می شود؛ ازجمله برای این سازمان در ایران یک نشست مطبوعاتی ترتیب داده شد که گزارش آن در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی درج شده است.

ص: ۱۸۶

۱- ۳۳. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲- ۳۴. همان.

۳- ۳۵. همان.

۴- ۳۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵- * ضمیمه دارد؛ نمونه ای از چالش های رابطه حسنه ایران و لیبی.

۶- ۳۷. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

براساس گزارش این روزنامه، ابتدا سازمان یادشده گزارشی از وضع عربستان سعودی ارائه کرد که در آن آمده است: «درباره وضع سیاسی کشور [عربستان سعودی] بعد از قیام اول محرم در مکه در مسجدالحرام و بعد از قیام ۹ و ۱۰ محرم در منطقه شرقیه و روی آوردن

مردم به کارهای انقلابی و علنی شدن

مسئله نارضایتی ها در کشور می بینیم در میان خانواده و در دستگاه حاکمه سعودی یک تصفیه هایی آغاز شده و این نشان می دهد که نظام درحال تزلزل است. می بینیم

که فرمانده نیروی هوایی ژنرال اسعد زهیر و فرمانده نیروی زمینی محمد حماد [و] رئیس ستاد ارتش ژنرال عثمان الحمید اینها بازنشسته می شوند همراه با بسیاری از افسران عالی رتبه و همچنین در میان خود خانواده [آل سعود] می بینیم که وزیر شهرداری ها امیر مکه می شود و امیر مکه بازنشسته می شود.

لازم است

بدانید کشور ما تاکنون قانون اساسی نداشته. وعده انتخابات و تشکیل مجلس شورای ملی و اجرای سیاست عدم تمرکز نشان دهنده عقب نشینی عمیقی است. این خانواده هیچ وقت قبول نمی کند که مردم در حکومت شرکت کنند و می بینیم که وزیر کشور را تعیین می کند که با کمک چند نفر قانون اساسی را بنویسند و بعد از آن هم دولت بر آن قانون اساسی صحه خواهد گذاشت و بعد از آن هم مجلس شورا یک مجلس انتصابی و نه انتخابی خواهد بود و ما سابقه این خاندان را می دانیم و منافعشان اجازه شرکت مردم را در امور کشور نمی دهد، ولی خوشبختانه مردم ما به این حد از رشد و آگاهی رسیدند که بدانند، این بازی ها را بفهمند و از هدفشان که جمهوری اسلامی است دست برنخواهند داشت و اینها فریبشان نخواهد داد. همان طورکه می دانید حکومت سعودی ها در کشور ما روابط نزدیکی با امریکا دارد و اکنون پس از سقوط شاه دست امریکا در منطقه کوتاه شده و کوشش شده است که عربستان جای شاه را بگیرد ما می دانیم که این خاندان قبلاً قرار بود ژاندارم خلیج [فارس] باشد، ولی چون ارتش ضعیفی دارد نتوانست جای شاه را بگیرد و این مأموریت را امریکا به شاه داد و اکنون پس از سقوط شاه می بینیم برای اینکه عربستان این نقش را داشته باشد، امریکا [باید] کمک و نیروی نظامی به کشورمان بفرستد.» (۱)

سخنگوی این سازمان در ادامه افزود: «حالا از نهضت مقاومت مردم خودمان سخن بگویم، نهضت مردم ما از همان سال های حکومت این خاندان شروع به کار کرد. اولین جنبشی که آنجا شروع به مقاومت برضد خاندان سعودی کردند به نام حرکت اخوان بود به رهبری فیصل الجویش [که] در زمان عبدالعزیز بود و او به کمک انگلیس ها توانست این جنبش را ریشه کن کند. هدف جنبش، متحدکردن تمام شبه جزیره در یک کشور و حکومت کردن دین اسلام بود. پس از اینکه این جنبش سرکوب شد، یک حرکت های موقتی در کشور ما به وجود آمد که هرمدت زمانی به صورت هجوم مسلحانه به مراکز دورافتاده دولتی نمایان می شد تا اینکه عبدالناصر در مصر پیروز شد و مردم ما از آن زمان به بعد توانستند یک تبلیغات ضددولت خودشان را گوش کنند و حقیقت این نظام برای آنها روشن شد و کمی رشد سیاسی در آنها به وجود آمد تا اینکه

انقلاب اسلامی ایران به پیروزی رسید... و می بینیم تأثیر جنبش ایران را در قیام مکه مکرمه به

ص: ۱۸۷

۱- ۳۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

رهبری جحیهان عقیبی و همچنین قیام مردم شرقیه در روز ۹ و ۱۰ محرم ۱۴۰۰ هجری، این نشانگر آن است که جنبش مسلمانان درحال رشد است.»

پس از سخنان سخنگوی سازمان انقلاب اسلامی عربستان، خبرنگاران سؤالات خود را مطرح کردند که بخشی از آن به این شرح است:

سؤال: درحال حاضر چند گروه سیاسی نظامی در عربستان سعودی فعالیت می کنند؟

جواب: درحال حاضر دو سازمان که مردمی ترند و بیشتر فعالیت می کنند وجود دارد که سازمان انقلاب اسلامی سازمان ما است و حرکت اخوان که قیام مکه را در اول محرم، رهبری کرد و سازمان های دیگر که بزرگ نیستند، مانند حزب دمکرات عربستان و یا حزب کمونیست و حزب بعث که مرتبط به عراق هستند و سازمانی به نام اتحاد خلق جزیرهالعرب به رهبری ناصر السعید که مدتی قبل در بیروت به وسیله عمال آل سعود ربوده شد و تاکنون خبری از او نیست و چند جنبش اسلامی و نوینی هستند که تازه شروع به فعالیت کردند. البته، اخوان المسلمین پس از انشعاب از اخوان المسلمین عام که در تمام کشورهای عربی فعالیت می کنند، در کشور ما کار می کنند که البته یک سیاست انقلابی خوبی دارند.

سؤال: فعالیت شما مخفی است یا علنی؟ مسلحانه است یا خیر؟

جواب: اساس کار ما ایمان به کار سیاسی و نظامی است، ولی در این زمان ما نمی خواهیم مسلحانه عمل کنیم. ما معتقدیم اتفاقاتی خواهد افتاد که مردم برای عمل مسلحانه آماده شوند و ما ازنظر مسلحانه آماده ایم. در داخل کشور ما کارمان کادرسازی و بالابردن رشد و آگاهی فرهنگی و سیاسی دادن به مردم است. اساس کار ما مخفیانه است، ولی هر کاری بخشی علنی هم دارد که شامل پخش اعلامیه و غیره است. در داخل کشور و در خارج، افشاگری و تبلیغات و دادن گزارش خبرهایی که توسط رژیم سانسور می شود.

سؤال: به چه منظوری از ایران بازدید می کنید و به چه دلیل سپاه از شما دعوت کرده است؟

جواب: اساساً بازدید ما برای هماهنگ کردن انقلاب اسلامی جهانی و چگونگی کمک به تمام جنبش های مستضعفین در جهان است و به منظور خاصی نیست.

سؤال: آیا از رادیو عربی ایران در عربستان استقبال می شود؟

جواب: بله، تاحدی که دیگر مردم رادیوی کشور را گوش نمی دهند و آنها منتظرند تا یک تلویزیون عربی هم در ایران به وجود بیاید و این کمک بسیار بزرگی است در اشاعه انقلاب اسلامی. (۱)

تیرگی روابط میان ایران و عراق، مرتباً افزایش می یابد. در عراق، امروز یک بار دیگر دعاوی مقامات بلندپایه این کشور درباره سه جزیره و نیز وضع خوزستان ایران در سطح وسیعی از خبرهای مربوط به ایران و عراق، انتشار یافت که تداوم پافشاری عراق بر مطامع خویش را نشان می دهد.

۱- ۳۹. همان.

خبرنگـار خبرگزاری فرانسه در بغـداد ضـمن گزارش دیـدار کنـونی وزیر اقتصـاد جمهـوری عربی یمن از عراق، اظهـارات طه یاسـین رمضـان معـاون نخست وزیر عراق را مبنی بر حمایت عراق از حقوق اقلیت عرب در ایران ذکر کرد. بنا بر این گزارش، وی سـپس خواسـتار آن شـد که درمورد قرارداد منعقده میان ایران و عراق در سال ۱۹۷۴ (۱) تجدیدنظر شود. (۲) به گزارش خبرگزاری فرانسه، محمد خرام الشواطی وزیر اقتصاد یمن شمالی، که سرگرم دیدار رسمی از عراق

است، روز گذشـته در بغـداد اعلام کرد یمن شـمالی از ادعـای عراق درمورد استرداد سه جزیره تنب بزرگ، تنب کوچـک و بوموسـی، که درحـال حاضـر تحت کنترل ایران می باشـد، به کشورهـای عربی پشتیبانی می کنـد. (۳) در گزارش خـبرگزاری فرانسه همچنین به مواضع وزیر اقتصاد علیه ایران اشاره شده و اینکه کشور متبوع وی برای بازپس گرفتن سه جزیره دهانه هرمز که تحت کنترل ایران است، از عراق حمایت و پشتیبانی می کند. (۴)

روزنـامه النهـار نیز دراین بـاره نوشت: طه یاسـین رمضـان نـایب اول نخست وزیر عراق، اعتقـاد عراق را درمورد بازپس گیری جزایر عربی اشـغال شـده توسـط ایران خاطرنشـان سـاخت و بر پایبنـدی ایـن کشـور در گرفتـن حق ملـت عرب عربسـتان(۵) {خوزستان} تأکید کرد.(۶) (۷)

گزارش های رسـیده از منابع خبری مرتبط با ایران نیز از کوشـش مقامات عراقی در گسترش دشمنی با ایران حکایت می کند. گزارشـی تحت عنوان "تشـکیل اجتماعـات ضـدایرانی در بصـره" بـا این مضـمون از منابع محلی داخل عراق رسـیده است: «به دسـتور حکومت بعث عراقی در کلیه شـهرها و قراء اسـتان بصـره که اکثراً شـیعیان در آن سکونت دارند توسط مسئولین حزب بعث اجتماعـاتی بـا شـرکت مردم تشـکیل و در آن علیه انقلاب اسـلامی ایران سـخنرانی و به مردم تفهیم می کننـد که انقلاب ایران توسط کشور امریکا پایه گذاری و برقرار شده است.» (۸)

از سـوی دیگر، در ایران، مسئولان و مقامـات رسـمی از هر جنـاحی، به طورکلی در نوع برخورد بـا عراق وحـدت نظر و رویه دارند؛ ازجمله ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور، در مصاحبه ای با هفته نامه المجله که امروز منتشر شد، گفت:

طه یاسین رمضان معاون نخست وزیر عراق

۱- * منظور قراردادی است که در سال ۱۹۷۵ بین ایران و عراق بسته شده و موسوم به قرارداد الجزایر است.

۲- ۴۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۵، بغداد خبرگزاری فرانسه، ۲۲ آوریل ۱۹۸۰ {۲/۲/۱۳۵۹}.

۳- ۴۱. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴- ۴۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۵، بغداد خبرگزاری فرانسه، ۲۲ آوریل ۱۹۸۰ {۲/۲/۱۳۵۹}.

۵- * هدف سران رژیم بعث عراق از تکرار این گونه دعاوی با ادبیات خاص آن، درواقع زمینه سازی و گشودن راه جنگ آتی در افکارعمومی عراق و کشورهای عربی است. هم زمان با این گونه دعاوی، رسانه های تبلیغاتی عراق نیز به شدت دشمنی افراطی با ایران را بازگو و ترویج می کنند.

۶- * ضمیمه دارد؛ نمونه هایی از تبلیغات عراق علیه ایران.

۷- ۴۳. ستاد تبلیغات جنگ، ستیز با صلح، تهران: ستاد تبلیغات جنگ {شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی ایران}، چاپ دوم، ۱۳۶۶، ص۴۷، به نقل از روزنامه النهار، ۲/۲/۱۳۵۹.

۸- ۴۴. سند شماره ۲۸۶۹۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹، فرماندهی۲۱، ۰۷ {رکن۲}، ۶/۳/۱۳۵۹.

شرط هر مذاکره ای میان ایران و عراق آن است که عراق دخالت های خود علیه ایران را متوقف کند. وی افزود: دولت عراق چندین نماینده به ایران فرستاده و آمادگی خود را برای انجام مذاکره ابراز داشته است، ولی دولت ایران از مذاکره

خودداری کرده است. بنی صدر گفت: وی اخیراً به یاسر عرفات گفته است، قبل از آغاز مذاکره میان ایران و عراق دخالت ها باید پایان یابد. رویتر با اعلام این مطالب، در ادامه گزارش خود آورده است: «ظاهراً اشاره وی به تلاش های یاسر عرفات برای کمک به برقراری روابط عادی میان دو کشور بود.» (۱)

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه نیز پس از پایان جلسه شورای امنیت ملی درمورد میانجیگری بنگلادش بین ایران و عراق گفت: «حکومت عراق باید برود و هیچ گونه میانجیگری را نمی پذیریم. اگر می توانید حکومت عراق را بردارید ما می پذیریم.» (۲)

۱. تعرضات پراکنده مرزی ارتش عراق امروز نیز ادامه یافت.

به گزارش شهربانی کرمانشاه، حدود ساعت ۶ صبح امروز، ارتش عراق با سلاح های سنگین به طرف پیشمرگان مستقر در قلانی بمو تیراندازی کرد و درنتیجه یکی از آنان مجروح شد. (۳) دراین حال، گزارش های مختلف از تقویت پاسگاه های مرزی عراق و احداث مواضع جدید در آن حکایت می کند، ازجمله حفر سنگر در پاسگاه های روبه روی تنگاب نو و قلعه یهودی؛ (۴)

حفر سنگر در بین میله های مرزی ۲۴/۲۲ و ۲۳/۲۲ درحدود ۲ کیلومتری خاك ایران (۵) و اعزام و استقرار یك ستون ارتش عراق {احتمالاً دو گروهان زرهی} از پادگان جلولا به پادگان پیردر و میدان مقابل باویسی به درخواست مرزبان خانقین. (۶) این درحالی است که براساس یك برآورد در اطلاعات ژاندارمری، «استعداد پاسگاه های مرزی کشور عراق اکثراً ۵۰ نفر بوده که در کلیه ساعات روز در سنگر و هنگام شب در پاسگاه به سر می برند.» (۷)

آمادگی پاسگاهی عراق و سرعت انتقال نیروهای این کشور در نوار مرزی نیز قابل توجه است. امروز وقتی عده ای از افراد پاسگاه ژاندارمری حدود که روبه روی پاسگاه شرطه کشور عراق قرار گرفته است به دادن شعار پرداختند، پس از ۱۵ دقیقه یك کامیون از نظامیان عراقی به این پاسگاه، وارد و در آن مستقر شدند. (۸) به گزارش مرزبانی خرمشهر، پاسداران مستقر در پاسگاه حدود با دادن شعار باعث تحریك نیروهای عراقی شدند. (۹)

در همین حال، گزارش منابع داخل عراق از اقدام برای فراخوانی سربازان احتیاط حکایت دارد. بنا بر این گزارش: «وزارت کشور و وزارت دفاع عراق تصمیم گرفته اند افراد ذخیره را که سه مرحله خدمت احتیاط انجام داده اند برای بار چهارم به خدمت احضار نمایند.» (۱۰)

۱– ۴۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲- ۴۶. همان، ص۱۲.

۳- ۴۷. سند شماره ۰۳۳۹۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، ۳/۲/۱۳۵۹.

۴- ۴۸. سند شماره ۰۳۳۹۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۵- ۴۹. سند شماره ۰۳۳۹۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲/۲/۱۳۵۹.

۶- ۵۰. سند شماره ۰۳۳۹۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۲} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۷- ۵۱. سند شماره ۰۳۳۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲/۲/۱۳۵۹.

۸- ۵۲. سند شماره ۰۳۳۹۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری {دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری، ۹/۲/۱۳۵۹.

۹- ۵۳. سند شماره ۳۴۷۴۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی خرمشهر به رکن۳ ستاد {مرکز عملیات فرماندهی}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۱۰- ۵۴. سند شماره ۲۸۷۵۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی ۱۹ ۰۷ {رکن۲}، فرماندهی۲۱، ۰۷{رکن۲}، ۲/۲/۱۳۵۹.

۱. تحرکات مرزی ایذایی عراق علیه ایران که علاوه بر شکل تعرض مستقیم، به وسیله عوامل محلی در مناطق مرزی ایران هم انجام می شود، امروز نیز ادامه یافت.

در نواحی مرزی کرمانشاه، یک پاسگاه مرزی مورد حمله مهاجمان وابسته به عراق قرار گرفت و تصرف شد. به گزارش ژاندارمری کرمانشاه، عناصر ضدانقلاب پاسگاه دروله را تصرف کردند. برخی مهاجمان شناسایی شدند، ازجمله شخصی به نام سروان کریمی {ارتشی فراری}، م.ع(۱) فرزند ع از ایل امامی که ۱۲ سال قبل پسر خود را در منطقه به قتل رسانده و به عراق فرار کرده بود و شخصی به نام ق.خ(۲) که قبلاً در پاوه بود. اشرار هنگام حمله به پاسگاه درحدود ۲۰۰ نفر بودند، با ۳ خودروی بزرگ ارتشی و ۲ جیپ ارتشی که روی یکی از آنها یک تفنگ۱۰۶ نصب شده و از سمت نوسود به منطقه وارد شده بود. در گزارش ها یادآوری شده است که عده ای از افراد ایل امامی {مشخصات آنان وارد شده است} قبلاً با اشرار همکاری داشته و با تبانی و راهنمایی آنها، اشرار به دروله آمده، منازل جوانمردان را شناسایی و محاصره کرده اند. از سوی دیگر، ۵ نفر از افراد ایل امامی {مشخصات داده شده است} که طرف دار جمهوری اسلامی بودند، پس از تصرف پاسگاه در محل حاضر شده با اشرار مشاجره لفظی کرده اند و حتی احتمال برخورد مسلحانه نیز وجود داشته است که عده ای از ریش سفیدان محل با قرآن دخالت کرده و مانع برخورد شده اند. پس از اشغال، ۲۰ نفر از اشرار در پاسگاه دروله باقی ماندند و بقیه به قصد جنگ به مناطق کردستان و بانه رفتند. (۳)

در ازگله نیز نیمه شب گذشته بین ضدانقلاب و پاسداران درگیری روی داد که به مدت دو ساعت ادامه داشت. درنهایت، بدون واردآمدن تلفات، نیروهای ضدانقلاب عقب رانده شدند. (۴)

همچنین حدود نیمه شب، خطوط لوله نفت شهر به پاطاق در ناحیه چقاحمام به دست کسانی که شهربانی نفت شهر آنان را افراد خرابکار معرفی کرده است، منفجر و دچار آتش سوزی شد که درنتیجه جریان ارسال نفت به پاطاق قطع گردید. (۵)

دراین حال، ژاندارمری اقدامات ایذایی دیگری را نیز احتمال می دهد. در گزارشی که امروز ارسال شده، آمده است: «شخصی به نام ش(۶) اهل ولدکشته قصرشیرین با یک گروه در پاسگاه گرکنی عراق روبه روی پاسگاه تنگاب حوزه گروهان قصرشیرین مستقر [شده اند] و در نظر دارند اطراف جاده های گروهان خان لیلی را مین گذاری نموده و به پاسگاه های گروهان خان لیلی حمله نمایند.» (۷) و نیز: «یک گروه دیگر به سرپرستی شخصی به نام ف(۸) که قبلاً جوانمرد ژاندارمری بوده و در پاسگاه خان لیلی خدمت می کرده و درحال حاضر فراری بوده و همراه گروه خود در پاسگاه کهنه نو

۱- * در سند نام کامل آمده است.

۲- * در سند نام کامل آمده است.

۳- ۵۵. سند شماره ۳۴۱۵۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر معاونت در امور انقلاب، ۲/۴/۱۳۵۹.

۴- ۵۶. سند شماره ۴۰۸۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵– ۵۷. سند شماره ۰۰۰۵۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، **۴/۲/۱۳۵۹**.

۶– * در سند نام و مشخصات کامل آمده است.

۷– ۵۸. سند شماره ۰۰۰۵۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲} به دفتر ریاست جمهوری، **۲/۲/۱۳۵۹**.

۸– * در سند نام و مشخصات کامل آمده است.

عراق به سر می برد، قصد دارند به پاسگاه های گروهان قصرشیرین و خان لیلی حمله نمایند.» (۱)

درزمینه این گونه درگیری های ایذایی در منطقه، ابوشریف فرمانده عملیات سپاه نیز به ستاد مشترک ارتش پیام داد: «به قرار اطلاع واصله از ستاد عملیات غرب کشور، حکومت بعث عراق در نظر دارد آذوقه و مهمات با هلیکوپتر در منطقه زردویی در آبادی تورگه میان نزدیک باینگان برای مهاجمان به جا بگذارد و قبلاً با مهاجمان این طور قرار گذاشته اند که [اگر] ازطرف ایران فشار بر مهاجمان آمد، ۱۵۰۰ نفر [برای] کمک [به این] افراد [اعزام] کند.» (۲)

همچنین، منابع وزارت کشور هشدار دادند: «بنا بر گزارش واصله، عناصر خرابکار عراقی قصد دارند کونجان کم [سد کنجان چم] واقع در منطقه مهران استان ایلام پشتکوه که جنبه حیاتی برای آن سامان دارد را تخریب کنند.» (۳) درپیوست، اداره سیاسی وزارت کشور ضمن انتقال این گزارش به مرکز عملیات سپاه اضافه کرد: «دستور فرمائید که در اسرع وقت به منظور نجات مردم آن سامان و جلوگیری از خسارات جبران ناپذیر اقدامات مقتضی مبذول و نتیجه را به این اداره کل اعلام دارند.» (۴)

۱. بمب گذاری و اقدامات ایذایی عوامل عراق در مناطق عمومی ایران، امری تقریباً دائمی و هرروزه است.

امروز روزنامه انقلاب اسلامی خبر داد که در تهران «روز گذشته براثر انفجار یک بمب در مقابل یک چلوکبابی واقع در خیابان کارگر ۱۰ نفر زخمی شدند.» (۵)

در خوزستان به دلیل شرایط منطقه و سابقه فعالیت جبههالتحریر، فعالیت های ایذایی عوامل عراق شدت بیشتری دارد. خبرنگار کیهان دراین باره از خرمشهر گزارش داد: «عده ای ناشناس، اتومبیل حامل پاسداران را در ۵ کیلومتری خرمشهر به گلوله بستند. در این حادثه پاسداری به نام اسحاق بیگوند از ناحیه دست و پا مجروح شد و مهاجمان متواری شدند. یک مقام سپاه پاسداران به خبرنگار کیهان گفت هفته گذشته نیز عده ای با کلت قصد ترور ۲ پاسدار را داشتند که موفق به این کار نشدند.» (۶)

دراین حال، واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران دزفول امروز خبر دستگیری یکی از عاملان انفجار لوله نفت در منطقه گاومیش را اعلام کرد. بنا بر این گزارش، از وی تعداد قابل توجهی اسلحه و فشنگ به دست آمد. (۷) فرمانده ناحیه ژاندارمری خوزستان در اهواز اعلام کرد، مأموران ژاندارمری گروهان خسروآباد، تعداد ۳ قبضه کلت و ۲ نارنجک به دست آوردند و ۳ تن از حاملان آن را دستگیر کردند. (۸)

فعالیت جاسوسی عوامل عراق نیز در خوزستان موردتوجه است. در گزارشی که امروز فرماندهی نیروی زمینی ارتش دریافت کرد، فردی به نام "ع" از اهالی بستان معرفی شده که از عوامل عراق است، بنا بر این گزارش، وی که «ماه هاست با یکی از ستادهای انقلابی ایران همکاری [درزمینه] جمع آوری اخبار دارد، علاوه بر همکاری با جبههالتحریر، اخبار و اطلاعات ایران را نیز به عراق می دهد.» در گزارش همچنین از فردی به نام "خ" فرزند "م" یاد شده است که «با سازمان التحریر

۱- ۵۹. همان.

۲ - ۶۰. سند شماره ۴۰۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاسداران {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۲/۲/۱۳۵۹.

۳- ۶۱. سند شماره ۰۴۰۸۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به مرکز عملیات سپاه پاسداران، ۲/۲/۱۳۵۹.

۴- ۶۲. همان.

۵- ۶۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۶- ۶۴. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۷- ۶۵. روزنامه اطلاعات، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۸- ۶۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

رابطه داشته و اخبار ایران را نیز به عراقی ها می دهد و اخبار جعلی و ساختگی از عراق به ایران می آورد.» و اینکه بعد از عید امسال، "ع" یک قبضه تفنگ برنو از "خ"(۱) دریافت کرده و تحویل اسلحه برنو مجانی به احتمال زیاد پاداش خدمات وی به سازمان التحریر است. (۲)

۱. موضوع رانده شدگان عراق یا معاودین و مشکلات ناشی از آن برای ایران، همچنان تداوم دارد.

گزارش های رسیده از مرز خسروی حاکی است ۱۸ اتومبیل حامل معلمان ایرانی در عراق و ۴۰ نفر دیگر از رانده شدگان با استفاده از یک وسیله نقلیه ازطریق این مرز وارد خاک ایران شده اند. (۳) این درحالی است که سرهنگ شهریاری معاون ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، صبح دیروز به خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: «در بیست وچهار ساعت گذشته ۱۸۰۹ نفر از خواهران و برادران رانده شده از عراق وارد خاک ایران شدند و با ورود این عده جمع رانده شدگان به ۲۵۰۰۹ نفر رسید.» (۴)

دراین حال، نفوذ عوامل بعثی درمیان رانده شدگان از مشکلات مقامات ایرانی است. برخی گزارش ها حاکی است شماری از افرادی که به ایران سوق داده شده اند در عراق آموزش خرابکاری دیده اند. (۵)

از سوی دیگر، کار شناسایی معاودین و تحویل آنان به بستگانشان ادامه دارد؛ ازجمله جهاد سازندگی خرم آباد، تعداد رانده شدگان را که از اردوگاه های این شهر به بستگان خود تحویل داده شده اند، ۴۰۰۰ نفر اعلام کرد. (۶) از اردوگاه بروجرد نیز تاکنون ۵۲ تن مرخص شده اند. (۷) افراد باقیمانده در اردوگاه ها نیازهای عدیده ای دارند که دولت ایران درپی رفع آنهاست؛ ازجمله به گزارش کیهان هیئت اعزامی ازسوی وزیر آموزش وپرورش بررسی های خود را برای تشکیل کلاس های درس در اردوگاه های آوارگان آغاز کرد. (۸) خبرهایی که به مقامات ایرانی می رسد از تداوم اخراج ایرانیان از عراق حکایت دارد؛ براساس یکی از این اخبار، «دستور مقامات وزارت کشور عراق [درمورد] خانواده های ایرانی مقیم عراق که بعضی از افراد تابعیت عراق را پذیرفته، ولی بقیه افراد خانواده تابع ایران می باشند [این است که مأموران عراقی] فوراً شناسنامه عراقی آنها را گرفته و کلیه اعضای خانواده را از خاک عراق اخراج نمایند.» (۹)

بعد از حدود دو هفته، امروز در ایران قطعیت شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر و خواهرش بنت الهدی به طور رسمی اعلام شد و امام خمینی پیامی صادر کرد و شورای انقلاب نیز بیانیه ای به این مناسبت انتشار داد.

۱- * در سند، تمام اسامی یادشده به طور کامل ذکر شده است.

۲- ۶۷. سند شماره ۲۸۷۴۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به فرماندهی نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۲/۲/۱۳۵۹.

۳- ۶۸. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- ۶۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۵ - ۷۰. سند شماره ۳۴۷۵۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان،

.۲/۲/۱۳۵۹

۶- ۷۱. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۷- ۷۲. همان.

۸- ۷۳. همان.

۹- ۷۴. سند شماره ۳۳۹۲۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹ ۰۷ {رکن۲} و فرماندهی ۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۲/۲/۱۳۵۹.

شورای انقلاب با صدور بیانیه ای تأکید کرد: ملت رزمنده و مسلمان عراقی این جنایت بزرگ را بر دولت بعثی نخواهد بخشید و انتقام این خون پاک را تا سرحد ریشه کن کردن رژیم خائن عراق خواهد گرفت. (۱) در این بیانیه همچنین آمده است: شورای انقلاب برای تجلیل از مقام شامخ این شهید عالی قدر اسلام، سه روز را عزای عمومی و روز پنجشنبه ۴/۲/۱۳۵۹ را تعطیل سراسری اعلام می کند و روز جمعه قبل ازظهر مردم را دعوت می کند تا برای اعلام انزجار علیه جنایات دولت بعثی عراق به سوی دانشگاه راه پیمایی کنند. (۲)

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران نیز با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرد: «ما ضمن تبریک این شهادت بزرگ به ملت های مسلمان عراق و ایران به تمامی مسلمانان و خانواده ارجمند صدر اعلام می داریم که تا ازبین بردن حکومت جنایتکار و عامل امپریالیسم و صهیونیسم صدام حسین خائن از پای ننشینیم و این یزید کربلا را روانه همان مقامی در جهنم نماییم که یزید جلاد در آن سکنی دارد.» (۳)

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، دراین باره آیت الله منتظری نیز پیامی منتشر کرد که در آن آمده است: «یقین است همان گونه که رهبر انقلاب اسلامی فرموده اند برادران ارتش و ملت مبارز عراق در سایه ایمان، استقامت و اتحاد این لکه ننگ را از دامن اسلام و صفحات تاریخ پرافتخار عراق محو خواهند نمود.» (۴) در این پیام همچنین تأکید شده است: «مطمئنم همان گونه که خون پاک شهیدان، انقلاب اسلامی را در ایران به ثمر رسانید و رژیم سفاک پهلوی را سرنگون ساخت، قطرات پاک خون این شهیدان راه اسلام نیز در عروق تک تک ملت مسلمان عراق و کشورهای اسلامی خواهد جوشید و تا سقوط کامل رژیم صدامی و استقرار جمهوری، عدل اسلامی از جوشش بازنخواهد ایستاد.» (۵)

امام خمینی دراین باره پیامی صادر کرد که در آن آمده است: «شهادت این بزرگواران که عمری را به مجاهدت در راه اهداف اسلام گذرانده به دست اشخاص جنایتکاری که عمری به خونخواری و ستم پیشگی گذرانده اند عجیب نیست؛ عجب آن است که مجاهدان راه حق در بستر بمیرند. ... عجب آن است که ملت های اسلامی و خصوصاً ملت شریف عراق و عشایر دجله و فرات و جوانان غیور دانشگاه ها و سایر جوانان عزیز عراق از کنار این مصائب بزرگ که به اسلام و اهل بیت رسول الله صلی الله علیه و آله وارد می شود بی تفاوت بگذرند و به حزب ملعون بعث فرصت دهند که مفاخر آنان را یکی پس از دیگری مظلومانه شهید کنند و عجب تر آنکه ارتش عراق و سایر قوای انتظامی آلت دست این جنایتکاران واقع شوند و در هدم اسلام و قرآن کریم به آنان کمک کنند.

من از رده بالای قوای انتظامی عراق مأیوس هستم؛ لکن از افسران و درجه داران و سربازان مأیوس

{در سوگ شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر، در ایران سه روز عزای عمومی و یک روز تعطیل رسمی اعلام شد.}

ص: ۱۹۴

۱– ۷۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲– ۷۶. همان.

۳– ۷۷. همان.

۴– ۷۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۵– ۷۹. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

نیستم و از آنان چشمداشت آن دارم که یا دلاورانه قیام کنند و اساس ستمکاری را برچینند، همان سان که در ایران واقع شد؛ یا از پادگان ها و سربازخانه ها فرار کنند و ننگ ستمکاری حزب بعث را تحمل نکنند.» (۱)

یادآوری می شود وقفه طولانی بین اعلام اولین خبرهای مربوط به شهادت آیت الله صدر تاکنون، خودبه خود نشانه ای از توانایی های رژیم عراق در عادی سازی خبر و انفعال و عقب ماندگی خبری و تحلیلی ارگان های ذی ربط و شخصیت های مسئول در جمهوری اسلامی تلقی گردید. دراین باره روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود گزارش داد: «گروهی از هواداران آیت الله سیدمحمدباقر صدر ضمن انتشار اعلامیه ای، شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر را به امام خمینی تسلیت گفته و خواستار پخش رسمی این خبر از صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران شدند تا عاشورای دیگری در عراق برپا شود. در بخشی از این اعلامیه آمده است ای رهبر بزرگ خمینی بت شکن، آیا سزاوار است که فرزند راستین سیدالشهدا دو هفته پیش توسط عمال بعث عراق شهید شود و جمهوری اسلامی ایران در مقابل این فاجعه هولناک بی تفاوت باشد و ملت شریف ایران ساکت بنشیند؟ آیا سزاوار است که این خبر داغ را وزارت ارشاد ملی تکذیب کند و روزنامه ها اخبار ضدونقیضی بنویسند [تا] این خبر را همان گونه که صدام می خواهد مردم با شک و تردید تلقی کنند؟» (۲)

۱. درگیری های سنندج از شب گذشته تا پایان امروز ادامه داشت. شب گذشته، درگیری های شدید در اطراف باشگاه افسران، ساختمان رادیو تلویزیون و فرودگاه که محل استقرار افراد ارتش و پاسداران است، جریان داشت که با به کارگیری سلاح های سبک و سنگین تا امروز صبح ادامه یافت. تا ساعت ۶ بامداد امروز، درگیری شدید و خونین بود، سپس فروکش کرد، اما خاتمه نیافت، طوری که خبرنگاران در ساعت ۸:۳۰ گزارش دادند: «هنوز صدای تک تیراندازی به گوش می رسد.» (۳)

در ادامه روز، درگیری ها شدیدتر شد تاجایی که شهر حالت جنگ زده پیدا کرد؛ «درحدود ساعت ۵ بعدازظهر، درگیری شدیدی با راکت و خمپاره و توپ سنگین در اطراف محله شریف آباد سنندج درگرفت که به علت اصابت این گلوله ها قسمت زیادی از ساختمان های محله آسیب دیدند.» (۴)

اظهارات مقامات ایران و گروه های ضدانقلاب حاکی از شدت و ادامه درگیری در طول روز است. شیخ الاسلامی سخنگوی دفتر شیخ عزالدین حسینی، دراین باره گفت: «در شهر سنندج جنگ سختی [درگرفته] است و درگیری ها به داخل شهر کشیده شده است. ...» وی افزود: «درگیری ها در اطراف رادیو و تلویزیون و باشگاه افسران و پادگان شهر ادامه دارد، به طوری که پیشمرگان، رادیو تلویزیون و باشگاه افسران را محاصره کرده اند.» (۵)

از سوی دیگر، نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز دراین باره اطلاعیه ای بدین شرح صادر کرد: «از صبح روز یکم اردیبهشت ماه، مهاجمان به باشگاه لشکر سنندج واقع در داخل این شهر حمله کردند و این حملات با خمپاره، تفنگ۱۰۶ و آر.پی.جی۷ تا هم اکنون ادامه دارد و پرسنل مستقر در این باشگاه از تأسیسات دفاع می کنند. ضدانقلابیون آب و برق و تلفن باشگاه را قطع کرده اند.

۱ – ۸۰. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی{ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی(ره})، جلد۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی{ره}، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص ۲۵۳ و ۲۵۴.

۲– ۸۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۳– ۸۲. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴– ۸۳. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵– ۸۴. همان.

مهاجمان به مراکز رادیو تلویزیون که حفاظت آن به ارتش واگذار شده بود حمله کردند و برابر اطلاع واصله ژنراتور فرستنده را با آر.پی.جی۷ منهدم کردند. پرسنل نظامی در داخل مرکز درحال دفاع هستند. به ساکنان خانه های اطراف باشگاه اعلام شده است که خانه های خود را ترک کنند چون ترکش گلوله های توپ ضدانقلابیون و دفاع واحدهای ارتش ممکن است آسیب هایی به ساختمان وارد آورد. ضمناً به نظر نمی رسد که در خانه های اطراف ساختمان های مزبور کسی ساکن باشد.» (۱) یادآوری می شود، قبلاً ارتش اعلام کرده بود که ساکنان حوالی ساختمان رادیو تلویزیون خانه ها را تخلیه کنند. (۲)

در گزارش کیهان از صحنه برخوردهای شهری، وضع امروز سنندج چنین توصیف شده است: «آمبولانس ها مرتب در گوشه وکنار شهر سنندج حرکت می کنند و مشغول جمع آوری اجساد و مجروحان هستند و صدها نفر از اهالی شهر برای کمک رسانی مجروحین فعالیت شدیدی را انجام می دهند. مردم سنندج حالت وحشت زده ای دارند و کلیه مغازه ها، نانوایی ها و مؤسسات خدمات شهری تعطیل هستند و از سه روز پیش عملاً تهیه نان، گوشت و مایحتاج عمومی غیرممکن شده است زیرا خروج از خانه به آسانی امکان ندارد. گروهی از نظامیان مستقر در باشگاه افسران شهر سنندج که در محاصره قرار دارند بدون غذا و مایحتاج هستند. هم زمان با ایجاد تشنج در شهر، جوانان هر محله و ساکنان خیابان ها اقدام به سنگربندی کردند و به ساختن کوکتل مولوتف پرداختند.» (۳)

روند حوادث نشان می دهد که نظام اگر تاکنون در اعمال حاکمیت بر گروه های مسلح غیرقانونی و مناطق تحت تسلط آنان مماشات و مسامحه می کرده، به دلیل ضعف و ناتوانی و تسلیم طلبی نبوده، بلکه درپی راه حل های مناسب بوده است. وقتی طرف مقابل در یک محاسبه اشتباه، ماجرای متوقف کردن ستون نظامی درحال عبور از سنندج را شروع کرد، متناسب فضای موجود، تصور گرفتن امتیازی دیگر و حصول پیروزی آسان دیگری را داشت،اما برعکس، این اقدام درواقع مجوز برخورد قطعی با اقدامات مسلحانه را صادر و مشروعیت سرکوب عواملی را که با اقدام مسلحانه مانع اعمال حاکمیت نظام می شوند تأمین کرد؛ به گونه ای که تجویز نظامی و جنگ طلبی گروه های مسلح ضدانقلاب که روزهای گذشته با اشتیاق و تحرک امیدوارانه همراه بود، تا پایان امروز به سمت تمایل به پایان درگیری و بازگشت به وضع قبل جلو رفت. در پاسخ به این تمایل، دیشب ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران درباره درگیری های سنندج اعلامیه ای صادر کرد که در آن طرف مقابل به شدت سرزنش و محکوم و حتی از آن با صفاتی چون مزدور بیگانه و خودفروخته یاد شده است، اما در پس این تندی با نوعی ملایمت و آسان گیری با درخواست آنان موافقت مشروط شده است. به این ترتیب که در پایان اعلامیه آمده است: «این گروه خودفروخته باید بداند که ملت آنها را شناخته است و این بار ملت و به تبعیت از خواست او واحدهای ارتش و سپاهیان پاسدار فریب نخواهند خورد و هنگامی آتش بس اعلام خواهد شد که کلیه افراد مسلح از شهر خارج شوند و هرگز با اسلحه به شهر رفت وآمد ننمایند.»(۴) (۵)

ص: ۱۹۶

۱- ۸۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲- ۸۶. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳- ۸۷. همان.

۴- * ضمیمه دارد؛ متن کامل اطلاعیه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۵- ۸۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

اشتراک نظر اخیر مسئولان نظام و دست اندرکاران ذی ربط درمورد ضرورت قاطعیت در حل مسئله گروه های مسلح ضدانقلاب، در اشکال مختلف بروز می یابد.

دراین زمینه، جلسه شورای امنیت ملی امروز با حضور بنی صدر رئیس جمهور؛ چمران وزیر دفاع ملی؛ تیمسار شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی؛ چند تن از فرماندهان و مسئولان ارتش، سپاه، ژاندارمری و شهربانی و نیز چند تن از اعضای شورای انقلاب اسلامی تشکیل شد. در پایان این جلسه، تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش، گفت: «به موجب قرارداد هیئت حسن نیت که خود من مجری آن بودم، قرار بر این شد که تمام گروه های مسلح سیاسی از شهر بیرون بروند و باشگاه افسران را به خود باشگاه افسران

و رادیو تلویزیون و فرودگاه را به ارتش بدهیم. از دیروز، گروه های مسلح هم به رادیو تلویزیون و باشگاه و فرودگاه حمله کرده اند. به عبارت دیگر، به قرارداد فی مابین هیئت حسن نیت و مردم بی حرمتی شده است و ما هر کاری که در سنندج می کنیم، منحصراً دفاع است و دفاع حق هر انسان است.» (۱)

ابوشریف فرمانده عملیاتی سپاه پاسداران نیز پس از ختم جلسه شورای امنیت ملی درباره این جلسه گفت: «در این جلسه درمورد هماهنگی ارگان های نظامی درمورد کردستان تصمیم گیری شد.» وی افزود: «درمورد حملاتی که ازسوی عراق در مرزها می شود، ارتش وظیفه دارد که به مرزها برود، ولی ضدانقلابیون مانع می شوند .... می دانید در این شرایط حساس که ایران ازسوی امریکا مورد تهدید نظامی قرار گرفته، در این شرایط که تنها ارگان انقلابی حافظ استقلال مملکت، سپاه بوده است و چون سپاه و ارتش موفقیت هایی داشته[اند]، توطئه گران می کوشند با شایعه پراکنی و ایجاد تفرقه بین سپاه و ارتش اختلاف بیندازند.» (۲)

تیمسار ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری نیز گفت: «درمجموع اوضاع غرب کشور آرام است و نیروهای ژاندارمری و ارتش در مواضع خود مستقر هستند و پاسخگوی حملات پراکنده ضدانقلاب و اشرار می باشند.» (۳)

به این ترتیب، همه فرماندهان در عین اینکه از بازگوکردن جزئیات حوادث جاری و نیز تصمیمات اتخاذشده درخصوص آن خودداری کردند،

{عباس آقازمانی {ابوشریف} فرمانده عملیات سپاه پاسداران و تیمسار ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری}

ص: ۱۹۷

۱- ۸۹. همان، ص۱۲.

۲- ۹۰. همان، ص۱۲.

۳- ۹۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۹.

اما در کل، جهت گیری یکسانی را درخصوص مسائل بروز دادند. درواقع، احساس خطر از آنچه گروه های مسلح ضدانقلاب دربرابر آسان گیری هیئت حسن نیت،

از خود نشان دادند، سبب شد مسئولان و نهادهای ذی ربط در مسئله کردستان به اشتراک نظر برسند. این اشتراک تصمیم در سخنرانی های اخیر رئیس جمهور عالی ترین مقام فرماندهی نیروهای مسلح پس از امام، خود را نشان داده است؛ ازجمله در سخنرانی امروز صبح بنی صدر در دانشگاه تهران، یک بار دیگر تصمیم قطعی نظام درباره تسلیم نشدن دربرابر مطامع گروه های ضدانقلاب در کردستان ایران، از زبان رئیس جمهور اعلام شد، هرچند شخص بنی صدر نیز از این گونه تصمیم گیری و هم جهتی درباره کردستان به نوبه خود، درجهت مقاصد جناحی و تقویت و تبلیغ شخص خویش، در این سخنرانی بهره کافی برد، اما درهرحال، سیاست های نظام دراین باره هم به افکارعمومی سراسر ایران و هم به گروه های درگیر در مسئله کردستان اعلام و تأکید شد. بنی صدر در قسمتی از سخنان خود گفت: «حضور شما در اینجا خود بهترین دلیلی است بر [اینکه ما به] آنچه می گوییم، عمل می کنیم. اگر در کردستان یا در هرجای دیگر ایران کسانی بخواهند مسلحانه یا غیرمسلحانه دربرابر اراده ملت ما بایستند این ملت به دعوت رئیس جمهور منتخب خود به طرف کردستان خواهد رفت. ارتشی که در آنجا است و پاسداران غیور ما، ارتش جمهوری اسلامی ما که در آنجا دربرابر گروه های مسلح [ضدانقلاب] و آتش آنها است بدانند که آنها در آنجا معرف یک ملت در آن استان هستند همه آنها که به روی فرزندان ما آتش گشوده اند بدانند که بر روی ملت خود آتش گشودند و یقین بدانند ما آنهایی را که به روی ملت آتش می گشایند به سختی مجازات می کنیم.» (۱)

وی همچنین گفت: «از کردستان به ما پیغام داده اند که شما گفته اید اصل پیشنهادی ما را با تغییراتی که خود در آن داده اید پذیرفته اید و ما هم که همین را می خواهیم پس بدهید به دست ما چه فرقی می کند حرف خوب را باید ما عمل بکنیم یا شما بکنید. ... ما اجرای آن را به دست کسانی که دستشان در دست بعث عراق و امریکاست و سند دیروز روشن کرد که اینها دستشان در دست آنها است، نمی دهیم آنها باید اسلحه را زمین بگذارند مردم کردستان باید نمایندگان خود را در کمال آزادی انتخاب بکنند آن وقت ما طبق آن قراری که پذیرفته ایم عمل خواهیم کرد.» (۲)

هم زمان با سنندج، تحرکات و درگیری های پراکنده و ایذایی در دیگر مناطق کردنشین، امروز نیز ادامه یافت و علاوه بر ادامه درگیری ها در سقز، پاوه و درگیری جزئی در حوالی بیجار، شاهین دژ عرصه درگیری مهم تری بود.

در ادامه درگیری ها در سقز، گزارش هایی از این منطقه حاکی است که براثر آتش خمپاره، حدود ۱۵۰ خانه در این شهر ویران شده است. (۳) به گفته برخی مجروحان و نیروهای پادگان سقز، افراد ضدانقلاب در داخل خانه ها کمین کرده اند و از مردمان بی دفاع به عنوان سپر خود استفاده می کنند. (۴)

۱- ۹۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۲- ۹۳. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳- ۹۴. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴– ۹۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

در کامیاران، براثر پرتاب راکت ۳ نفر مجروح شدند. (۱)

در پاوه، به دنبال درگیری های چند روز اخیر امروز هم حدود ساعت ۱:۳۰ بامداد، در کوه های اطراف بیمارستان که در مدخل شهرستان پاوه قرار دارد، درگیری ایجاد شد که به صورت تیراندازی پراکنده در کوه ها ادامه یافت. (۲)

سپاه کرمانشاه ساعت ۱۶، ضمن گزارش حوادث ۲۴ ساعت گذشته، از ادامه درگیری ها و پرتاب خمپاره در پاوه خبر داد. سپاه پاوه نیز اعلام کرد صدای خمپاره و تیراندازی سلاح های سبک در منطقه همچنان به گوش می رسد. (۳)

در بیجار، حدود ساعت ۲ نیمه شب به طرف مواضع نیروهای ارتشی مستقر در روستای نجف آباد این شهر تیراندازی شد. این حمله به گزارش لشکر۱۶ قزوین مستقر در منطقه «شدیداً پاسخ [داده شد] و دفع گردیده است، ضمناً ۶ نفر از مهاجمین دستگیر و ازطریق سپاه پاسداران تخلیه شده است.» (۴)

در مسیر شاهین دژ به تکاب که قبل از این نیز سابقه راه بندان و آدم ربایی به دست نیروهای حزب دمکرات وجود داشت،(۵) امروز هم این اقدام تکرار شد. در گزارش ژاندارمری ناحیه تبریز، درباره این حادثه آمده است: «افراد حزب دمکرات خودروهایی که بین جاده تکاب و شاهین دژ در رفت وآمد بوده متوقف و مسافرین ازجمله گروهبان دوم الف. غ(۶) جمعی پاسگاه تکاب را به گروگان گرفته اند.» (۷) گزارش دیگر حاکی است در میان گروگان ها چند نفر زن هستند. (۸)

یادآوری می شود در این منطقه از روز گذشته درگیری شروع و تا آخرین ساعات امشب ادامه یافته است. به گزارش روابط عمومی سپاه ارومیه، روز گذشته از ساعت ۱۲ ظهر، افراد ضدانقلاب ازطرف دروازه تکاب به شاهین دژ، در ۳ کیلومتری بخش شاهین دژ به پاسداران حمله کردند که پاسداران این منطقه به کمک برادران پیشمرگ مسلمان کرد و افراد ژاندارمری و کمیته به حمله گروه های مسلح غیرقانونی جواب دادند. این درگیری ۸ ساعت ادامه داشت که بعد از آن، مهاجمان عقب نشینی کردند و محل استقرار آنان به نام گلچر به دست پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد افتاد. (۹)

نیمه شب گذشته نیز بازهم درگیری روی داد که به گزارش فرماندار میاندوآب تا ساعت ۸ صبح امروز ادامه یافت. در این درگیری ۵ نفر از افراد ضدانقلاب کشته و یک دستگاه بی سیم ارتشی که دراختیار آنان بود به دست سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شاهین دژ افتاد. (۱۰) اما قضایا فیصله نیافت و همان طورکه ذکر شد، با راه بندان و گروگان گیری مسافران ادامه یافت.

دراین حال، افراد مسلح حزب دمکرات مقیم دره قیزکربی نیز با پاسداران و پیشمرگان مسلمان در ۳ کیلومتری شرق پاسگاه شاهین دژ درگیر شدند. (۱۱)

۱- ۹۶. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- ۹۷. سند شماره ۰۰۰۵۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی پاوه به وزارت کشور، ۴/۲/۱۳۵۹.

۳- ۹۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۴- ۹۹. سند شماره ۴۰۹۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ به ژاندارمری، ۳/۲/۱۳۵۹.

۵- * در روزنامه جمهوری اسلامی ۳/۲/۱۳۵۹ خبری درج شد که در آن آمده است: چهار نفر از کارکنان اداره کل راه وترابری آذربایجان غربی که به همراه یک دستگاه بلدوزر و یک دستگاه تریلر در ۲۶ فروردین ماه گذشته به هنگام انجام وظیفه در مسیر راه تکاب به شاهین دژ توسط گروه های مهاجم مسلح دستگیر و ربوده شده بودند، آزاد شدند.

۶- * در سند نام کامل ذکر شده است.

۷- ۱۰۰. سند شماره ۴۰۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳} به دفتر ریاست جمهوری دفتر امور انقلاب، وزارت کشور و سماجا، ۶/۲/۱۳۵۹.

۸- ۱۰۱. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۹- ۱۰۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۱۰- ۱۰۳. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۱۱- ۱۰۴. همان.

در ساعت ۱۶، «افراد حزب دمکرات کلیه مسافران و ۲ نفر درجه دار را که به گروگان گرفته بودند، بدون هیچ گونه آسیبی آزاد کردند.» (۱) در همین ساعت، بازهم در این مسیر، درگیری مسلحانه میان افراد حزب دمکرات و سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان و کمیته و افراد پاسگاه ژاندارمری شروع شد. (۲) اطلاعات ژاندارمری در گزارش این درگیری آورده است: باتوجه به استعداد دمکرات ها، امکان مقابله با آنها ضعیف است و گفته می شود که پیشمرگان بوکان نیز با اسلحه های سنگین برای کمک به دمکرات ها درحال آمدن هستند. (۳)

علاوه بر اعلام کمبود نیرو ازسوی ژاندارمری، پاسخ ستاد مشترک ارتش به پیام سپاه درمورد اینکه یگان ارتشی مستقر در میاندوآب قادر به کمک درزمینه ارسال تفنگ نمی باشد (۴) و نیز تقاضای پوشاک و مهمات برای پیشمرگان مسلمان اعزامی به منطقه چهاردوری شاهین دژ (۵) نشان دهنده جنبه هایی از کمبودهای خودی در این درگیری است. درهمین زمینه، سپاه تبریز به تهران پیام داد: «به دلیل حساس بودن منطقه و احتمال درگیری به سلاح های سنگین از نوع کالیبر ۵۰ و تیربار ام. ژ۳ و آر.پی.جی۷ و انواع خمپاره و تفنگ ژ۳ با مهمات مربوطه و دیگر مهمات نوع نارنجک شدیداً نیاز داریم. از این نوع اسلحه ها اصلاً نداریم.» (۶)

درنهایت، ساعت ۲۲، نیروهای خودی موفق به پاک سازی مسیر و منطقه درگیری شدند و گزارش رکن۳ سماجا حاکی است که عناصر مسلح حزب دمکرات، در این ساعت «از ارتفاعات قریه آغاجاری ضمن دادن ۵ نفر تلفات به شاهین دژ عقب نشینی نمودند.» (۷)

دانشگاه تهران که از روز گذشته تا ساعاتی بعد از نیمه شب، به دلیل خودداری گروه های چپ مارکسیستی، نظیر راه کارگر، پیکار و عمدتاً سازمان چریک های فدایی خلق از تخلیه ستادهای خویش در دانشگاه، صحنه درگیری و تیراندازی بود، امروز به کلی وضعی متفاوت داشت. دانشگاه و خیابان های اطراف مملو از جمعیتی بود که به دعوت قبلی رئیس جمهور و شورای انقلاب، در حمایت از سیاست های نظام درباره ضرورت پایان یافتن حضور گروه های مسلح غیرقانونی در دانشگاه ها گرد آمده بودند. روزنامه انقلاب اسلامی این تجمع را یک «اجتماع میلیونی» توصیف کرد (۸) و روزنامه جمهوری اسلامی جمعیت حاضر را نزدیک دو میلیون نفر تخمین زد. (۹) روزنامه نامه مردم (ارگان حزب توده) نیز جمعیت را صدها هزار نفر اعلام کرد. (۱۰) روزنامه کیهان هم شرکت صدها هزار تن از مردم تهران را گزارش کرد.(۱۱) (۱۲) تجمع امروز دانشگاه تهران در شرایطی برگزار شد که با حوادث سنندج دور جدیدی از درگیری های مسلحانه علیه نظام در کردستان شروع شده است. این مسئله که صف بندی نیروها و درگیری های دانشگاه همان صف بندی درگیری های کردستان است، بر التهاب حاکم بر فضای تجمع افزوده است.

۱- ۱۰۵. سند شماره ۴۰۹۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ عملیات} به وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

۲- ۱۰۶. سند شماره ۴۰۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳ - ۱۰۷. سند شماره ۲۰۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن۳} به دفتر ریاست جمهوری،

۲/۲/۱۳۵۹.

۴– ۱۰۸. سند شماره ۴۰۸۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۲/۲/۱۳۵۹.

۵– ۱۰۹. سند شماره ۴۰۹۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تبریز به تهران {فرماندهی}، ۲/۲/۱۳۵۹.

۶– ۱۱۰. سند شماره ۴۰۸۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تبریز {عملیات} به تهران، ۲/۲/۱۳۵۹.

۷ – ۱۱۱. سند شماره ۴۰۹۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا {رکن۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۳/۲/۱۳۵۹.

۸– ۱۱۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۹– ۱۱۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۰– ۱۱۴. روزنامه نامه مردم، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۱– * ضمیمه دارد؛ گزارش چهار روزنامه انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی، کیهان و نامه مردم از تجمع امروز دانشگاه تهران.

۱۲– ۱۱۵. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

در فضـایی سـرشار از احساسـات ضـدگروه هـای مسـلح غیرقـانونی، باتوجه به اینکه سازمان چریک های فـدایی خلق بیشترین درگیری های دانشـگاهی را باعث شده است و درحالی که شـعارهای سـرزنش ضدانقلاب با شعارهای حمایت از امام خمینی، رئیس جمهور و شورای انقلاب همراه شـده، بنی صدر با تأکید بر اینکه امروز روز حاکمیت دولت است، (۱) به ایراد سخنرانی پرداخت و گفت: «شـما امروز در اینجا حاضـرید، می توانیـد شاهـد باشـید که چه به روزگار این دانشـگاه آوردند هرجا را که توانسـتند اموال این خلق و کلاـس هـای این خلق و تأسـیسات این خلق را خراب کردنـد. همین بلنـدگو را که تا این زمان طول کشـید درست بشود خراب کردند. اگر آنها واقعاً می خواسـتند دانشـگاه باز بماند و به کار خود ادامه دهد، چرا اصـرار داشتند کـه ایـن دانشـگاه را به سـنگر تبـدیل کننـد و سـنگری دربرابر ملت و دربرابر اراده ملت. مـا این سـنگرهایی که دربرابر ملت ما ساخته بشود سـنگرهای شیطان تلقی می کنیم و بدون ترحم آنها را درهم می کوبیم. ... این محیط جای سنگربندی ها و چماق کشی ها نیست.» (۲)

وی در ادامه افزود: «امام در پیام نوروزی خود هم امر به انقلاب فرهنگی و هم امنیت کشور فرمودنـد و رئیس جمهور را مأمور حفظ امنیت کشور کردند و امسال را سال امنیت عنوان کردند. من به شـما می گویم خواب یک کشتار خیابانی را دیده بودند که براثر هوشـیاری دانشـجویان مسـلمان و همه مردم خنثی شـد و زدوخوردها به حداقل انجامید.» (۳) اجتماعـاتی که امروز در همه شـهرهای کشور برقرار است و تأییـدی که در این اجتماعات از تصـمیم شورای انقلاب شد نشان داد این تصـمیم، تصـمیم ملت ایران، امـام امت، تصـمیم رئیس جمهوری و تصـمیم شورای انقلاـب است و همه دانشـجویان بایـد این تصـمیم را محـترم بشـمارند، و به طوردقیق اجرا کنند. از امروز دانشگاه باز می شود در محیط دانشگاه هیچ برخوردی نباید باشد، همه باید افتتاح دانشـگاه را محترم بشـمارند هیـچ کس حق نـدارد در محیـط دانشـگاه و خـارج آن تحت هیـچ نـام و عنوانی برخورد به وجود بیاورد. سرپرستان دانشگاه موظف هستند کلاس هایی را که تحویل گرفته اند در تحویل خود نگه دارند و از این لحظه

{تجمع بزرگ مردمی در دانشگاه تهران }

ص: ۲۰۱

۱- ۱۱۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲- ۱۱۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۳- ۱۱۸. همان.

به نام شورای انقلاب و به نام رئیس جمهوری و به نام ملت ایران سرپرست این دانشگاه ها هستند و باید وظایف قانونی خود را که از شورای انقلاب به آنها ابلاغ می شود اجرا کنند. (۱) حاکمیت دولت از امروز به خواست خدا مستقر شد و برای اینکه آقای برژینسکی مشاور امنیتی آقای کارتر و خود آقای کارتر مطمئن بشوند که ما محتاج آن سند نبودیم برای آنکه دست آنها را بخوانیم که آنها اشتباه می کنند و برای اینکه آنها بدانند خوابشان تعبیر ندارد شما مردم با نظم و آرامش و بدون اینکه هیچ کس هیچ کاری برخلاف نظام بکند از اینجا که بیرون رفتید، از برابر سفارت سابق امریکا یا لانه جاسوسی و حکومت امریکا بر ایران عبور کنید و به امریکا بگویید که این ملت در دفاع از استقلال خود در دفاع از انقلاب اسلامی خود همه گونه فداکاری انجام می دهد و در بسیج دائمی است. (۲)

بنی صدر در پایان سخنرانی خود گفت: «شما پاسداران عزیز که تمام دیروز و دیشب با منتهای فداکاری و منتهای صبر انقلابی و شکیبایی سخت درخور ستایش مراقبت کردید تا برخوردها و نتایج زیان بار را به حداقل برسانید و توطئه کشتار و زدوخورد خیابانی را خنثی کنید از این پس مأمورید هرکسی به هرعنوان به نام اسلام و حتی به نام امام یا به نام شورا و رئیس جمهوری با چوب و چماق و یا غیرچوب و چماق خواست برخورد ایجاد بکند شما موظف هستید فوراً آنها را دستگیر کنید.» (۳)

به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس، انبوه جمعیت شرکت کننده در پایان این مراسم به سوی لانه جاسوسی امریکا راه پیمایی کردند. (۴)

یادآوری می شود قبل از این تجمع و در آغاز روز، بنی صدر در پیام رادیویی خطاب به «ملت ایران» از «برقراری آرامش و استقرار حاکمیت دولت در تخلیه دانشگاه ها» سپاسگزاری و اعلام کرده بود: «خواهران و برادران! ساعت ۲ بعداز نیمه شب، دیشب آخرین گروه به تصمیم شورای انقلاب گردن گذاشت و هم اکنون در دانشگاه کسی باقی نمانده است. ای کاش دیروز صبح این کار صورت می پذیرفت و هیچ برخوردی به وجود نمی آوردند. به هر رو، از همه گروه هایی که تصمیم شورای انقلاب را پذیرفتند سپاسگزارم و به آنها که از ابتدا از آن پیروی کرده اند پیروزی رفتار انقلابی شان را تبریک می گویم و امیدوارم موافق تصمیم شورای انقلاب دانشگاه در آرامش کار خود را ادامه دهند.» (۵)

بنی صدر افزود: «مردم مسلمان! ایستادگی بر سر تصمیم و قاطعیتی که نشان داده شد کشور را از یک مصیبت بزرگ نجات داد. اینک که دولت اسلامی واقعیت پیدا کرده است همه باید بدانند که شرط پیروزی انقلاب و نجات کشور اجرای تصمیمات دولت انقلاب است و این دولت به

{ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور:

«چرا اصرار داشتند که این دانشگاه را به سنگر تبدیل کنند و سنگری دربرابر ملت ... بدون ترحم آنها را در هم می کوبیم ... این محیط جای سنگربندی و چماق کشی نیست.»}

ص: ۲۰۲

۱- ۱۱۹. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲- ۱۲۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳- ۱۲۱. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴- ۱۲۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵- ۱۲۳. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳.

خواست خدا تصمیمات خود را با قطعیت تمام اجرا می کند.» (۱) وی همچنین خاطر نشان کرد که سازمان دانشجویی منتخب دانشجویان از امکانات فعالیت صنفی برخوردار خواهد شد. (۲)

هم زمان با تجمع عظیم دانشگاه تهران، یک تجمع محدود نیز با جهت گیری کاملاً متفاوت، در بیمارستان امام خمینی {واقع در انتهای بلوار کشاورز} شکل گرفت. گزارش روزنامه بامداد حاکی است: خانواده های قربانیان درگیری روز گذشته دانشگاه تهران همراه عده ای از دانشجویان و مردم، داخل و اطراف بیمارستان امام خمینی اجتماع کردند و پس از تحویل گرفتن اجساد ۳ تن از قربانیان درگیری دانشگاه از مسئولان بیمارستان، ضمن تشییع آنها راه پیمایی کوتاهی کردند. (۳) بعدازظهر همین روز، بازهم مردم برای دریافت اجساد بقیه قربانیان و تشییع جنازه شهدای حوادث دانشگاه تهران در بیمارستان امام خمینی، اجتماع کردند که با جواب منفی مسئولان بیمارستان مواجه شدند و بدین ترتیب درگیری ایجاد شد. در حوالی میدان توحید نیز همین برخوردها تکرار شد. (۴)

شهربانی به وزارت کشور گزارش داده بود: «برابر اعلام سماجا۳ {مرکز فرماندهی} قرار است چندین هزار نفر از مردم جنازه دو یا سه دانشجوی کشته شده را از ساعت ۱۶:۳۰ روز جاری یا ۷:۳۰ صبح روز ۳/۲/۱۳۵۹، از بیمارستان امام خمینی تشییع و ایجاد تشنج در اجتماع نمایند.» (۵)

نظیر دانشگاه تهران، دیگر دانشگاه های شهر تهران نیز امروز آخرین ساعات تخلیه دفاتر و تعیین تکلیف نهایی را در وضعیت مشابهی پشت سر گذاشتند.

در دانشگاه پلی تکنیک، دکتر منوچهر نیک روش رئیس این دانشگاه، اعلام کرد: به دلیل سخنرانی رئیس جمهوری، بعدازظهر فقط چند کلاس درس دایر شد. فردا به احتمال زیاد تمام کلاس ها دایر خواهد شد. او درباره تخلیه و تحویل دفاتر سیاسی گروه های مختلف دانشجویی گفت: تاکنون جز گروه های پیش گام و پیکار که دفاتر را تخلیه کرده، درهای آن را بسته و از تحویل امتناع می کنند، بقیه گروه ها، دفاتر خود را تحویل دانشگاه داده اند. رئیس دانشگاه پلی تکنیک در پایان تأکید کرد درصورتی که تا صبح فردا بقیه چنین نکنند، فردا به اتفاق دانشجویان و کارکنان مسلمان دانشگاه به منظور اجرای مصوبه شورای انقلاب حرکت کرده، دفاتر یاد شده را که خالی است باز کرده، دراختیار دانشگاه می گذاریم. (۶)

در دانشگاه تربیت معلم تهران، دکتر جعفر شعار رئیس این دانشگاه، یادآور شد در جلسه امروز شورای دانشگاه درمورد گشایش دانشگاه تصمیماتی گرفته شد که براساس آن روزهای چهارشنبه و پنجشنبه به نظافت و ترمیم خرابی ها و بازسازی دانشگاه می پردازیم و از روز شنبه کلاس های درس تشکیل می شود. دکتر شعار درباره دفاتر گروه های سیاسی این دانشگاه گفت: انجمن دانشجویان مسلمان طرف دار مجاهدین خلق همه دفاتر خود را تخلیه کرده اند و کلید آن را تحویل داده اند و با گروه های سیاسی پیش گام و پیکار مذاکراتی شده است و آنان حاضر هستند اتاق های خود را

۱– ۱۲۴. همان.

۲– ۱۲۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳– ۱۲۶. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴– ۱۲۷. همان.

۵– ۱۲۸. سند شماره ۴۰۸۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۲/۲/۱۳۵۹.

۶– ۱۲۹. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

تحویل مدیریت دانشگاه بدهند، ولی انجمن اسلامی دانشجویان هم دفتر سیاسی و هم دفتر مدیریت خود را که از ۱۴ اسفند اشغال کرده اند بسته و رفته اند و ظاهراً حاضر به تحویل نیستند.

روزنامه بامداد در ادامه این گزارش افزوده است: یکی از اعضای انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه تربیت معلم که دفتر سرپرستی دانشگاه را دراختیار دارند، دراین باره گفت درصورتی که عده ای از استادان متعهد و مسلمان که نه شرق زده و نه غرب زده بوده و موردتأیید ما باشند و شورای منتخبی برای اداره دانشگاه تعیین کنند، بعد از گفت وگو حاضر به تحویل ساختمان هستیم. (۱)

در دانشگاه ملی، دکتر عبدالصمد تقی زاده رئیس این دانشگاه، گفت: دانشگاه ملی ایران یک روز پر هیجانی را پشت سر گذاشت. او گفت درحالی که اعضای گروه های پیش گام و پیکار اعلام کردند که دفاتر سیاسی خود را تخلیه نمی کنند، مردم منطقه قصد حرکت به سوی دانشگاه را داشتند. در ساعت ۱۲،دانشجویان درپیغام خود اعلام کردند که یک راه پیمایی در محوطه دانشگاه انجام می دهند و سپس تالار ابوریحان، محل دفاتر خود را، تخلیه می کنند. این گروه که حدود پانصد نفر می شدند،به راه پیمایی در محوطه دانشگاه پرداختند و طی آن سرودهایی خواندند و در پایان بدون اینکه دفاتر را تخلیه کنند درهای آن را بستند و متفرق شدند. باتوجه به اینکه اکثر گروه های سیاسی دانشجویی دفاتر خود را تخلیه کرده اند و حتی کلید اتاق های خود را هم تحویل داده اند،امیدواریم ان شاءالله که دانشجویان گروه های سیاسی پیش گام و پیکار این دانشگاه هم مثل سایر دانشگاه ها هرچه زودتر دفاتر خود را تخلیه کنند و تحویل مسئولان دانشگاه ها دهند.

او در پایان ضمن اعلام این خبر که بعضی کلاس های این دانشگاه تشکیل شده است، افزود: امیدواریم فردا کلاس های بیشتری تشکیل شود. شورای دانشگاه درپی تدابیری است که بتواند نسبت به تمام کردن برنامه دانشگاه ها در تقویم اعلام شده اقدام کند. (۲)

در دانشگاه فارابی که ستاد گروه ها در آن ازپیش تخلیه شده بود، امروز شورای دانشجویان این دانشگاه با انتشار اطلاعیه ای خطاب به ریاست جمهوری و شورای انقلاب اعلام کرد: «بدین وسیله به اطلاع می رساند که امروز سه شنبه ۲/۲/۱۳۵۹ هنگامی که دانشجویان برای حضور در دانشگاه مراجعه می کنند با در بسته و مهر شده توسط کمیته مرکزی مواجه می گردند. ضمناً مقام مسئول یا محافظی را هم در محل نمی یابند که توضیح بخواهند. باتوجه به دستور شورای انقلاب و رئیس جمهوری که سه شنبه ۲/۲/۱۳۵۹ را روز افتتاح دانشگاه ها اعلام کردند ما از آن مقامات مسئول می خواهیم که هرچه زودتر برای گشایش دانشگاه اقدام نمایند.» (۳)

آنچه امروز در درگیری های دانشگاه تهران که محور اصلی درگیری های دانشگاهی محسوب می گردد روی داد، سرانجام درگیری های دانشگاهی را تعیین کرد. علاوه بر دانشگاه تهران، دیگر دانشگاه های شهر تهران نیز امروز بدون درگیری حادی، به وضعیت نهایی موردنظر نظام (تخلیه

۱- ۱۳۰. همان.

۲- ۱۳۱. همان، صص ۱ و ۲.

۳- ۱۳۲. همان، ص۲.

ستاد گروه های مسلح غیرقانونی و استقرار کامل حاکمیت نظام) نزدیک گردید. این وضع در شهرستان ها نیز تکرار شد، اما برخلاف تهران، در چند مرکز دانشگاهی با خونریزی و ضایعات همراه بود. مرور مختصر آنچه امروز در دانشگاه های شهرستان ها گذشت، در کنار حوادث تهران، آخرین وضعیت دانشگاه ها را تا آخر وقت امروز به شکل کامل تری ترسیم می کند.

در شیراز، از صبح درهای دانشکده های مختلف دانشگاه شیراز باز شد، اما دانشجویان در کلاس های خود حاضر نشدند. (۱) به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس، پیش ازظهر، گروه های مختلف چپ و هواداران آنان در مقابل دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز اجتماع کردند و کشته شدن عده ای از دانشجویان در درگیری روز گذشته دانشگاه تهران را محکوم کردند. اجتماع کنندگان ادعا می کردند که دولت به علت ناتوانی در برآوردن خواست های توده مردم از قبیل نان، مسکن، زمین و بهداشت، برای منحرف ساختن افکارعمومی اقدام به کشتار بی رحمانه مردم کرده است. این گزارش همچنین حاکی است که عده ای از مردم مخالف گروه های چپ گرا نیز در مقابل آنان اجتماع کرده و شعار می دادند. (۲) در ادامه، استاندار فارس در اطلاعیه ای از مردم خواست که اطراف دانشکده ها را خالی کنند و همگان سر کارهای خود بروند. (۳)

در اصفهان، عده ای از دانشجویان با اجتماع جلوی دانشگاه و پشت درهای بسته در دسته های کوچک به بحث درباره اوضاع دانشگاه ها پرداختند. در ساعت ۱۱:۳۰صبح، آیت الله خادمی همراه روحانیون و اقشار مختلف مردم اصفهان به دانشگاه رفته، نماز جماعت را اقامه کردند. آقای خادمی در اطلاعیه ای خطاب به مردم به تغییر نظام آموزشی دانشگاه ها و ایجاد جو مساعد اسلامی اشاره کرد و یادآور شد که دانشگاه باید مرکز تحقیق، علم، بحث و تبادل نظر و پیشرفت و ترقی باشد. (۴)

در تبریز، دانشجویان پیش گام پس از ۴۸ ساعت مقاومت در محوطه دانشکده پزشکی این دانشگاه، در اولین ساعات صبح بدون هیچ گونه درگیری این دانشکده را ترک گفتند و بدین ترتیب کلیه دفاتر گروه های

سیاسی در دانشگاه تبریز تخلیه شد. (۵) دراین باره گزارش شهربانی به وزارت کشور حاکی است: «به دنبال پایان یافتن مهلت سه روزه گروه ها جهت تخلیه ستادهای عملیاتی خود از دانشگاه، طبق اطلاعیه های قبلی، مسئولان استان از ساعت ۱۰ صبح روز ۲/۲/۱۳۵۹ و مردم در اجرای فرمان ریاست جمهوری در میدان نماز اجتماع [کردند]. درحالی که آقای استاندار و نماینده امام و رئیس دادگاه و نماینده تبریز در مجلس شورای اسلامی [و] عده ای از روحانیون پیشاپیش جمعیت در حرکت بودند در صفوف منظم با دادن شعار "دانشگاه اسلامی ایجاد باید گردد" به سمت دانشگاه تبریز دست به راه پیمایی زدند. ... [و] در طول مسیر و اطراف دانشگاه مأمورین انتظامی و پاسداران کاملاً مراقب اوضاع بوده تا از برخورد مردم و گروه ها جلوگیری به عمل آورند. اکثر گروه ها تا قبل از مهلت سه روزه محل ستاد خود را از دانشگاه تخلیه نموده بودند بجز گروه پیش گام و چریک های فدائی که آنها هم به محض اطلاع از راه پیمایان محل ستاد خود را تا قبل از ساعت ۱۰ صبح ترک، ولی مقدار زیادی از اعلامیه های آنان و پوسترها و

۱- ۱۳۳. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲- ۱۳۴. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱، شیراز خبرگزاری پارس، ۲/۲/۱۳۵۹.

۳- ۱۳۵. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴- ۱۳۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۵- ۱۳۷. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

مقداری آلات و ادوات از قبیل قمه و زنجیر و سنگ که جهت مقابله با مردم جمع آوری نموده بودند در محل باقی مانده که توسط گروه رپرتاژ رادیو تلویزیون از آنها فیلم برداری [شد] و قرار است در یکی از برنامه های محلی نشان داده شود. در ساعت ۱۱:۳۰، راه پیمایان که حدود ۲۰ هزار نفر بودند وارد دانشگاه شده، سپس آقای استاندار [و] نماینده مجلس شورای ملی برای اجتماع کنندگان درمورد انقلاب فرهنگی و ایجاد دانشگاه اسلامی سخنرانی [کرده] سپس نماز وحدت برگزار [شد] و مردم با آرامش کامل دانشگاه را ترک نمودند.» (۱)

در ارومیه تا ساعاتی از بامداد امروز به غیراز دانشجویان مسلمان دانشگاه ارومیه گروه های دیگر از تحویل دفاترشان خودداری می کردند. (۲) از سوی دیگر، بازار ارومیه به حالت تعطیل درآمد و ازطرف دکتر حقگو استاندار آذربایجان غربی، اطلاعیه ای انتشار یافت و در آن از مردم خواسته شد که با اخلاق اسلامی و هوشیاری انقلابی به فرصت طلبان اجازه سوءاستفاده ندهند. (۳) به هرحال،اقشار مختلف مردم ارومیه درحالی که تعدادی از روحانیون در

پیشاپیش آنان حرکت می کردند، برای تحویل گرفتن اماکن دانشگاه از گروه های سیاسی در مقابل در ورودی دانشگاه ارومیه اجتماع کردند. آنان که به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی تعدادشان به ده ها هزار تن می رسید، با دادن شعارهایی مانند "نه شرقی، نه غربی، دانشگاه اسلامی"؛ "استقلال، آزادی، دانشگاه اسلامی"، خواستار تخلیه اماکن دانشگاه از گروه های سیاسی شدند. (۴) استاندار آذربایجان غربی درمورد آخرین وضعیت دانشگاه ارومیه گفت: «دانشجویان عمل انقلابی واگذاری دفاتر سیاسی به مسئولان دانشگاه را با حسن نیت انجام دادند و دفاتر خود را به مسئولان دانشگاه و نمایندگان مردم تحویل دادند. من نیز معاون سیاسی استانداری را به دانشگاه فرستادم تا ضمن مذاکره با طرفین از بروز هرگونه درگیری جلوگیری کند و خوشبختانه دیدیم که عمل تحویل دفاتر بدون اینکه آسیبی به یک نفر برسد انجام گرفت.» (۵) بااین همه، گزارش بامداد حاکی از وقوع درگیری مختصری است بدین ترتیب که وقتی در ساعت ۱۰ اکثر گروه ها دفاتر خود را به رئیس دانشگاه تحویل دادند، عده ای از مردم وارد اتاق گروه های باقیمانده شدند و به بیرون ریختن کتاب ها از دانشگاه و پاره کردن پلاکاردهای آنان اقدام کردند. (۶)

در همدان، دکتر محمود ستاری معاون دانشکده پزشکی دانشگاه همدان، گفت: از صبح درحدود ۵ هزار نفر از مردم همدان دررابطه با تخلیه ستادها در جلوی این دانشکده تجمع کرده بودند که با بررسی دقیق نماینده حجت الاسلام سیدرضا فاضلیان امام جمعه این شهر، درباره برچیده شدن ستادها و گزارش آن به تجمع کنندگان به تدریج مردم متفرق شدند. (۷) به گزارش خبرنگار بامداد، که صبح امروز در دانشگاه حضور داشته است، افراد مستقر در ستادهای مزبور، پس از اطلاع از راه پیمایی حدود ۱۰ هزارنفری مردم در خیابان ها به قصد حضور در دانشگاه، محل را ترک کردند. (۸)

در بابل، اجتماعی در دانشکده فنی صمدیه لباف این شهر برپا شد که در آن نماینده شورای شهر بابل، فرماندار، نماینده مجلس شورای ملی این شهر، دادستان انقلاب اسلامی و شماری از

۱– ۱۳۸. سند شماره ۴۰۹۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

۲– ۱۳۹. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳– ۱۴۰. همان.

۴– ۱۴۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۵– ۱۴۲. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶– ۱۴۳. همان.

۷– ۱۴۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۸– ۱۴۵. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

بازاریان که مغازه ها را تعطیل کرده بودند، در جمع حاضران دیده می شدند. پس از پخش پیام امام و رئیس جمهوری، حجت الاسلام حسنی دادستان انقلاب، درباره مسائل جاری مملکت و وحدت و اتحاد علیه امپریالیسم و نیز توطئه های پشت پرده عناصر بیگانه سخن گفت و دانشجویان را به تعهد در استقلال میهن تشویق کرد. (۱)

در سمنان، به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی «هزاران نفر از طبقات مختلف مردم سمنان به دعوت جامعه روحانیت سمنان جهت تخلیه دفاتر گروه ها در مدارس عالی بهداشت و تکنولوژی سمنان دست به راه پیمایی زدند. راه پیمایان ابتدا در مدرسه عالی بهداشت اجتماع کرده و روحانیت این شهر به نمایندگی ازطرف مردم سمنان دفتر جنبش اسلامی هدی وابسته به هواداران سازمان مجاهدین خلق را تخلیه نموده و این محل پس از تخلیه به رئیس مدرسه عالی تحویل داده شد. پس از آن مردم در مدرسه عالی تکنولوژی سمنان حضور یافته و دفاتر گروه های پیش گام، پیکار، مجاهدین خلق، فدائیان خلق توسط روحانیون شهر سمنان تخلیه گردید.» (۲)

در قائم شهر، پرویز علی آبادی رئیس اداره آموزش وپرورش، پس از چهار ساعت مذاکره با رؤسای دبیرستان ها، فرماندار و دادستان انقلاب اسلامی این شهر اعلام کرد: «اینجانب به کلیه گروه های سیاسی مستقر در مدارس شدیداً اخطار می نمایم که اگر حداکثر تا دو روز دیگر محل دفاتر خود را تخلیه نکنند و دست از تبلیغات غیراصولی خود در مدارس بر ندارند، روز پنجشنبه مورخ ۴/۲/۱۳۵۹ از مردم شریف و انقلابی قائم شهر برای فیصله دادن به آن مسئله دعوت به عمل خواهد آمد.» (۳)

در کرمانشاه، درگیری های روز و شب گذشته، تا ساعت ۳ بامداد امروز طول کشید و در آن ۲۴ نفر مجروح شدند که ۹ تن از آنان مأموران شهربانی بودند. سرهنگ صمیمی رئیس شهربانی کرمانشاه، در توضیح جزئیات این درگیری ها گفت: «به دنبال اوج گیری [درگیری ها] در سطح خیابان های کرمانشاه و حمله تعداد زیادی از مردم به مقر جنبش مجاهدین، مأمورین شهربانی با تمام قوا وارد عمل شدند و برای حفظ نظم و امنیت در سطح شهر از برخوردهای خونین، مقر جنبش مجاهدین را در حفاظت خود قرار دادند.» وی افزود: «با فعالیت شدید شبانه که تا ساعت ۳ بامداد طول کشید، حدود ۲۰۰ نفر از هواداران مجاهدین که داخل مقر باقی مانده بودند، با ۳ سرویس کامیون شهربانی ابتدا به شهربانی و سپس دور از تهدید و مزاحمت مردم به خانه هایشان انتقال داده شدند.» وی در پایان گفت: «دفتر حزب توده در کرمانشاه توسط گروهی تسخیر و مقر این حزب به آتش کشیده شده است.» (۴)

در زاهدان، به گزارش شهربانی این شهر از ساعت ۹:۳۰، «عده ای حدود ۶ هزار نفر به منظور پاک سازی دانشگاه و مدارس عالی درحالی که پیشاپیش آنان جناب استاندار و دادستان انقلاب و روحانیون اهل تشیع و تسنن در حرکت بودند، از مسجد جامع به طرف دانش سرای عالی شروع به راه پیمایی نمودند. در این محل با مذاکره [که] بین طرفین، صورت پذیرفت گروه های چپ نما با کمال آرامش دفاتر خود را تحویل داده و جمعیت بدون درگیری به طرف دانشگاه بلوچستان رهسپار

۱- ۱۴۶. همان.

۲- ۱۴۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۳– ۱۴۸. همان.

۴– ۱۴۹. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

شدند.» (۱) اما برخلاف دانش سرا در دانشگاه مزبور به گزارش استاندار، «گروه های مخالف از چند روز قبل نیروهای خود را متمرکز کرده و با سنگربندی درصدد مقاومت مسلحانه بودند، آنها از چند روز قبل می کوشیدند که این تصمیم مردم را به اختلاف شیعه و سنی و فارس و بلوچ بکشانند و حتی کوشیده بودند که گروهی از کارگران و قاچاق فروشان را با تبلیغات خاص با خود هماهنگ سازند.» (۲)

به هرحال، در ساعت ۱۲ درگیری شروع شد. (۳) این درگیری ابتدا با سنگ باران جمعیت از داخل دانشگاه و متقابلاً استفاده مردم از چوب و سنگ شروع (۴) و به تیراندازی کشیده شد. (۵) درگیری حدود یک ساعت ادامه یافت و موجب کشته شدن یک نفر و مجروح شدن حدود ۴۰ تن گردید. (۶) مجروحان در بیمارستان دکتر محمد مصدق زاهدان تحت درمان قرار گرفتند و دانشگاه نیز دراختیار مردم قرار گرفت. (۷) هرچند وضع تعدادی از زخمی ها وخیم بود، ولی بیشتر آنها به طور سرپایی معالجه و مرخص شدند. (۸) ژاندارمری گزارش داد که در درگیری دانشگاه زاهدان، ۱۵۰ نفر از دانشجویان وابسته به گروه های مختلف توسط مردم دستگیر و به مرکز سپاه پاسداران تحویل گردیدند، ولی به علت کمبود جا و مشکلات موجود ازلحاظ نگهداری آنها در مرکز سپاه مزبور، مأموران پاسدار با مراقبت کافی دوباره دستگیرشدگان را به ساختمان دانشگاه منتقل کردند و حفاظت داخلی دانشگاه به سپاهیان پاسدار و حفاظت قسمت خارجی دانشگاه به مأموران ژاندارمری محول شده است. (۹)

در اهواز نیز حوادث امروز با خونریزی همراه بود. به گزارش بامداد، در فرصتی که برای تخلیه ستادهای گروه ها

داده شده بود، به غیراز دانشجویان پیش گام و پیکار، تمام گروه های سیاسی درون دانشگاه ستادهای خود را تخلیه کردند. در ساعت ۲ بعدازظهر، پس از نماز و سخنرانی حجت الاسلام جنتی حاکم شرع، در چمن دانشگاه اهواز، گروه هایی از مردم به ستاد دانشجویان در آمفی تئاتر دانشکده علوم حمله کرده که دانشجویان مستقر به این حمله پاسخ دادند. بعد از آن، براثر تیراندازی هوایی و زمینی دو طرف، عده ای کشته یا زخمی شدند. (۱۰) دفتر سیاسی استانداری خوزستان تلفات درگیری دانشگاه جندی شاپور را «۴ کشته و ۹۰ زخمی که از این تعداد ۲۰ نفر در بیمارستان شهر مداوا و مرخص و ۴۰ نفر در بیمارستان بستری شدند»، گزارش کرد. (۱۱)

ولی براساس آخرین خبر درگیری جندی شاپور، تعداد کشته شدگان این درگیری ها در اهواز ۵ تن و تعداد مجروحان ۹۸ تن بوده است. (۱۲)

امروز آبادان نیز صحنه تشنج و درگیری بود، اما خسارات جانی به بار نیامد. به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، هزاران تن از مردم آبادان در اعتراض به اشغال مجدد دانشگاه نفت دست به راه پیمایی زدند. مردم آبادان پس از اجتماع در مسجد نو و مسجد موسی بن جعفر {ع} درحالی که شعار می دادند، به طرف دانشکده نفت حرکت کردند و پس از ورود به دانشکده نفت پلاکاردها و پوسترهای گروه ها را پاره کردند. گروه های سیاسی که امروز، برای بار دوم دفاتر خود را در دانشکده نفت باز کرده بودند، با اطلاع از راه پیمایی مردم، دانشکده را ترک کردند و برخوردی رخ نداد، فقط ۳ نفر از هواداران سازمان های سیاسی به کمک مردم دستگیر شدند که ۲ نفر از آنها هنگام دستگیری زخمی گردیدند. (۱۳)

۱- ۱۵۰. سند شماره ۰۴۰۹۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

۲- ۱۵۱. سند شماره ۰۴۱۰۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استاندار سیستان و بلوچستان به بنی صدر، ۳/۲/۱۳۵۹.

۳- ۱۵۲. سند شماره ۰۴۰۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲/۲/۱۳۵۹.

۴- ۱۵۳. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- ۱۵۴. سند شماره ۰۴۰۸۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ به نزاجا، ۲/۲/۱۳۵۹.

۶- ۱۵۵. سند شماره ۰۴۱۰۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷- ۱۵۶. سند شماره ۰۴۰۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۸- ۱۵۷. سند شماره ۰۴۰۸۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۹- ۱۵۸. سند شماره ۰۴۰۹۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۰- ۱۵۹. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۱۱- ۱۶۰. سند شماره ۰۴۰۸۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ به ژاندارمری، ۲/۲/۱۳۵۹.

۱۲- ۱۶۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۱۳- ۱۶۲. همان.

حوادث امروز دانشگاه گیلان نیز با ضایعات و تلفات انسانی همراه بود. این دانشگاه نیز جزء معدود مراکز آموزش عالی است که گروه های مسلح غیرقانونی هنوز حاضر به تخلیه ستادهای خود نشده اند. این مواضع سرسختانه، نظیر خوزستان ناشی از برداشت گروه های چپ مارکسیستی درخصوص موازنه قوای شهر و منطقه است که آنها نوعی صف آرایی

شدید را طراحی کرده اند.

دراین میان، تعطیلی اکثر دانشگاه ها و آزادبودن نیروهای هوادار دیگر نقاط برای کمک به معدود مراکز آموزشی باقیمانده نیز مزید بر علت است. در طرف مقابل {موافقان فعال نظام در شهر رشت} نیز وضعی مشابه حکم فرماست و موقعیت آنان با ورود هادی غفاری چهره معروف تظاهرات و راه پیمایی های قبل و بعد از انقلاب تقویت شده است. وجود چهره های انقلابی باسابقه شهر چون کریمی {دادستان} و انصاری {استاندار} نیز که در سطح شهر شهرتی همچون هادی غفاری در سطح کشور دارند و در صف مقابل، وجود گروه های سرسختی مانند سازمان چریک های فدایی خلق، حدت و شدت درگیری های محتمل را یادآوری می کند.(۱) براساس مجموعه ای از گزارش های مقامات مسئول و نیز خبرنگاران مطبوعات، حوادث امروز رشت، چنین بود: در اجتماع بزرگی که شب گذشته در مسجد کاسه فروشان در بازار رشت تشکیل شد، قرار شد صبح امروز بازار به کلی تعطیل شود و مردم برای پاک سازی دانشگاه گیلان عازم آن محل شوند. در این اجتماع، دادستان، استاندار و حجت الاسلام هادی غفاری سخنرانی کردند. (۲) روز گذشته نیز سپاه رشت پیامی خطاب به مردم مسلمان گیلان انتشار داد که در آن آمده بود: «مردم مسلمان و غیور رشت با آغاز انقلاب فرهنگی در دانشگاه های سراسر کشور وظیفه خطیر خود را در این برهه حساس از انقلاب شکوهمند اسلامی انجام دهید.» (۳)

به این ترتیب صبح امروز، هم زمان با دانشگاه تهران، حرکت عمومی وسیعی به سوی دانشگاه گیلان شروع شد. به نوشته خبرنگار انقلاب اسلامی: «هادی غفاری در میدان شهرداری رشت سخنرانی کرد و پس از آن بیش از ده ها

هزار نفر از مردم رشت به سوی دانشگاه گیلان دست به راه پیمایی باشکوهی زدند.» (۴) خبرنگار بامداد نیز درباره تحرکات امروز رشت نوشت: «به دنبال اوج گیری مسئله دانشگاه ها در سراسر ایران و آخرین ساعات تعیین شده برای تخلیه و جمع آوری ستادهای سیاسی و تبلیغاتی گروه ها ازسوی شورای انقلاب و رئیس جمهوری پیش از ظهر، با

{حجت الاسلام هادی غفاری

با حضور وی موقعیت طرف داران نظام در رشت تقویت شده است. }

ص: ۲۰۹

۱- * ابوالحسن کریمی و انصاری از شـهدای بزرگ رشت محسوب می شونـد. آنان بعـدها، در "فاز نظامی" ترور شدنـد و به شهادت رسیدند.

۲- ۱۶۳. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳- ۱۶۴. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۴- ۱۶۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

اطلاع قبلی و مصاحبه تلویزیونی انصاری استاندار گیلان و گروه هایی از مردم درحالی که استاندار گیلان در پیشاپیش آنان در حرکت بود برای دراختیارگرفتن دانشگاه گیلان به سوی دانشگاه راه پیمایی کردند. همچنین عده کثیری از طبقات مختلف مردم به همراهی حجت الاسلام هادی غفاری درحالی که گروهی از جوانان با کفن در جلوی آنها حرکت می کردند با دادن شعارهای مختلف و تأیید پاک سازی دانشگاه و اطلاعیه های رئیس جمهوری و شورای انقلاب به سوی دانشگاه گیلان حرکت کردند. در مقابل دانشگاه گیلان گروه های سیاسی مستقر در دانشگاه به همراه هواداران خویش مانع از ورود راه پیمایان به دانشگاه شدند و درنتیجه زدوخوردهای شدیدی بین گروه های مخالف و موافق تخلیه دانشگاه در گرفت. در نخستین لحظات درگیری که با پرتاب سنگ همراه بود تعداد کثیری زخمی شدند که به بیمارستان های مختلف رشت منتقل شدند. درگیری دانشگاه گیلان بیش از ۴ ساعت به طول انجامید و در تیراندازی های پراکنده ای که صورت گرفت تعدادی مجروح به جای ماند. دو گروه مخالف و موافق تخلیه دانشگاه همچنین با چوب و چاقو به هم حمله ور شدند که با امدادخواهی مقامات رسمی استان، سپاه پاسداران و نیروهای انتظامی برای جلوگیری از بروز اغتشاشات بیشتر در محل حاضر و برای پراکنده نمودن گروه های درگیر اقدام به تیراندازی هوایی کردند و گروه هایی متفرق شدند.» (۱)

در گزارش خبرنگار بامداد همچنین آمده است: «شهر رشت از صبح کاملاً تعطیل بود و درگیری های پراکنده ای در سطح شهر رخ داد و چندین کیوسک در نقاط مختلف شهر به آتش کشیده شد.» (۲) گروه های چپ و ضدانقلاب که از چند روز قبل تدارک حمله با سلاح گرم و سرد را دیده بودند، مقابل دانشگاه به سوی مردم تیراندازی کردند و به پرتاب سنگ مبادرت ورزیدند. حجت الاسلام هادی غفاری نیز مورد هجوم افراد چپ و ضدانقلاب قرار گرفت و با سنگ و چماق به شدت مجروح و به بیمارستان منتقل شد. پس از آن، مردم با چوب و سنگ حمله ور شدند و مخالفان که از ساعت ۹ تا ۳ بعدازظهر مقاومت کرده بودند، تسلیم و حدود ۵۰ تن از آنان با کمک مردم دستگیر و به سپاه پاسداران تحویل داده شدند. مردم از دادگاه انقلاب اسلامی خواستار محاکمه و اعدام صحرایی کمونیست ها شدند.

حجت الاسلام هادی غفاری پس از مداوا از بیمارستان عازم دانشگاه شد و ساعت ۴ بعدازظهر در جمع مردم سخنرانی کرد و به افرادی که در خیابان ها،دکه های فروش نشریات غیرمذهبی و اماکن فساد دایر کرده اند ۲۴ ساعت مهلت داد که برای جمع کردن آنها اقدام کنند. وی همچنین از مردم خواست شب را در دانشگاه بمانند و محیط دانشگاه را ترک نکنند. (۳)

هنگام عصر، درارتباط با حوادث دانشگاه گیلان و بازداشت عده ای از دوطرف درگیر، گروهی در مقابل ستاد عملیاتی سپاه پاسداران رشت اجتماع کرده، خواستار آزادی زندانیان شدند. همچنین، گروهی از طبقات مختلف به حمایت از سپاه پاسداران به این محل آمدند و ابوالحسن کریمی دادستان انقلاب اسلامی گیلان، خطاب به حاضران گفت که شما مردم گیلان امروز کاری

۱- ۱۶۶. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲- ۱۶۷. همان.

۳– ۱۶۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

بس ارزنـده انجام دادیـد و ضـدانقلاب را مجبور ساختیـد تا به درون سوراخ های خود برونـد. وی گفت آنهایی که بازداشت شده اند عناصر شناخته شده و مخربی هستند که حتماً به سزای عمل خویش خواهند رسید. ما با شعار شهادت و با رهنمودهای امام امت به پیش خواهیم رفت و هر مانعی را درپیشبرد آرمان های اسلامی در هم خواهیم کوبید. (۱)

به دلیـل وخـامت اوضاع در ساعت ۸ شب، از دفتر ریـاست جمهوری به دوزدوزانی فرمانـده سپاه پاسـداران، اعلام شـد که از شورای تأمین رشت تلفن گرامی به ریـاست جمهوری رسیده و در آن از ریـاست جمهوری تقاضا شـده است که برای اجرای مصوبات، اوامر لازم را به سـتاد مشترک ابلاغ کنند. فرماندهی سپاه نیز پیام دفتر ریاست جمهوری را به سپاه رشت ابلاغ کرد. متن پیام چنین است: «تلفن گرام از رشت از شورای تأمین شـهر متشـکل از اعضای ۱. رئیس شهربانی، ۲. رئیس ژاندارمری، ۳. استاندار، ۴. فرماندار، ۵. نماینده نیروی دریایی شمال، ۶. روحانی، امامی کاشانی

موضوع: ۱. مردم رشت با مشـکلات زیادی توانسـته انـد تاحـدودی وارد دانشـگاه بشونـد، در این جریان ۵ شـهید و مجروحان زیادی دادند، درگیری پیش آمده و دیگر مردم توان حفاظت دانشگاه را ندارند مثل اینکه همه نیروهای چپی

به رشت آمده اند، داخل دانشـگاه سنگربندی کرده اند و چندین کیوسک را آتش زده اند، ۱۵۰۰ نفر از ضدانقلابیون دستگیر و زنـدانی شـده انـد که بقیه افراد قصـد فراری دادن آنها را دارنـد. ۲. تصـمیم شورای تـأمین بر آن شـده که از کـادر نیروهای دریایی شـمال برای حفاظت از دانشـگاه و کنترل امور استفاده شود و طبق تصمیمات قبلی باید این امر بنا به ابلاغ ازطرف ستاد مشترک به فرمانـده نیروی دریایی به اجرا گذاشـته شود. ۳. تقاضا دارنـد ریاست جمهوری اوامر لازم را به سـتاد مشترک ابلاغ نمایند.» (۲)

در ساعت ۲۲:۱۵ شب، با قطع اخبار سراسری سیمای جمهوری اسـلامی ایران، انصاری اسـتاندار گیلان همراه حجت الاسلام هـادی غفـاری و ابـوالحسن کریمی دادسـتان انقلاـب اسـلامی گیلاـن بر صـفحه تلویزیـون گیلاـن ظـاهر شدنـد و ضـمن دادن توضـیحاتی درباره حوادث رشت، مردم را از توطئه هایی که در دست اقدام است آگاه کردند. انصاری استاندار گیلان، گفت چون گروه هایی در سـطح شـهر به حرکت درآمـده انـد و ما قصـد نـداریم نیروهای انتظامی را دخالت بدهیم همان طوری که رئیس جمهوری کشور دسـتور داده انـد از مردم شـریف گیلاـن تقاضا می کنیم به خیابان ها بیاینـد و مانع از به آتش کشـیدن نهادهای انقلابی شوند. (۳)

درواقع، قطع اخبـار و حضور چهره هـای مـذکور و پیـام مزبور نشـان دهنـده وخـامت اوضاع و جـدیت سرسـختانه دو طرف در رسـیدن به مقصود است که افزایش خسارات را درپی دارد. در گزارش شـهربانی رشت آمار کشته شدگان و مجروحان حادثه روز جاری به این شـرح آمـده است: «۱. کشته ۵ نفر کـه یـک نفر زن و ۴ نفر مرد می باشـند. ۲. تعـداد مجروحین یک هزار {۱۰۰۰} نفر که اکثراً معالجه سرپایی و مرخص گردیـده اند و عده ای درحدود ۳۰ نفر که حالشان وخیم است در بیمارسـتان های این شهرستان بستری می باشند.» (۴) اما در گزارش ناحیه ژاندارمری گیلان از

۱– ۱۶۹. روزنامه بامداد،۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲– ۱۷۰. سند شماره ۰۴۰۸۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ریاست جمهوری به سپاه پاسداران، ۲/۲/۱۳۵۹.

۳– ۱۷۱. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۴– ۱۷۲. سند شماره ۰۴۰۸۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۲/۲/۱۳۵۹.

این واقعه آمده است: «تا ساعت ۱۷ درگیری بین گروه ها با تیراندازی های پراکنده ادامه داشته درنتیجه با دستگیری تعدادی از افراد وضع دانشگاه نسبتاً آرام [است] لیکن با راه پیمایی به عنوان شایعات حمله به سپاه پاسداران موجب گردید ناآرامی تا نیمه شب در رشت ادامه یابد.» (۱)

دراین حال، گزارش های دیگر نشان می دهد نگرانی از وسعت ناآرامی ها و احتمال گسترش بیشتر آن بی مورد

نیست؛ ازجمله در گزارش ساعت ۲۲:۵۰ امروز شهربانی به وزارت کشور درباره وضع زندان شهربانی رشت آمده است: «برابر اعلام شهربانی رشت وضع زندان این شهربانی به نحوی است که به علت جریان آتش سوزی در گذشته بند محکومین و قسمت های دیگر به کلی ازبین رفته و درحال حاضر تحت تعمیر می باشد. کلیه زندانیان این شهربانی اعم از محکومین عادی و سیاسی و تحت قرار و معتادین که بالغ بر ۳۶۰ نفر می باشند در ۹ باب اتاق کوچک به طور

غیراصولی نگهداری می شوند باتوجه به درگیری روز جاری تاکنون ۲۹ نفر از دستگیرشدگان برای نگهداری تحویل زندان شهربانی گردیده اند. درحال حاضر این عده در حیاط زندان می باشند که با دادن شعار، سایر زندانیان را تحریک و به اغتشاش دعوت می نمایند و از طرفی برابر اطلاع معاون شهربانی که درحال حاضر، در کمیسیون شورای تأمین حضور دارد قرار است تعداد زیاد دیگری از دستگیرشدگان [را] از سپاه پاسداران مجدداً در شب جاری به زندان شهربانی تحویل نمایند.» همچنین به دلیل «اینکه هیچ گونه محلی برای نگهداری دستگیرشدگان موجود نیست و آسیب پذیری محل زندان با مشخصات بالا فوق العاده زیاد است و ازطرفی برابر اخبار واصله و راه پیمایی هایی که هم اکنون در شهر ازطرف گروه های مخالف درحال انجام است، قرار است گروه های مذکور امشب به زندان شهربانی حمله نمایند. استدعا می شود دستور فرمائید ضمن تماس ازطرف وزارت کشور با مسئولین استان ترتیبی اتخاذ گردد تا آقای استاندار ضمن هماهنگی با پادگان نیروی دریایی در رشت یا بندر انزلی که به اندازه کافی محل نگهداری برای دستگیرشدگان دارد نسبت به انتقال آنان به پادگان های مذکور ظرف امشب اقدام نمایند. ضمناً این

پیشنهاد نیز به دادستان انقلاب و آقای استاندار قبلاً در شورای تأمین گردیده، ولی موافقت حاصل نشد.» (۲)

همچنین گزارش ستاد عملیاتی شهربانی به وزارت کشور درمورد وضع بازداشتگاه شهربانی نمونه دیگری است که در آن آمده است: «تعداد ۲۱ نفر طبق تصمیم مقامات استان تحویل دایره زندان شدند و از لحظه ورود مبادرت به دادن شعار می نمودند و با عنوان نمودن عدم آزادی و اینکه چرا مورد عفو قرار نگرفته اند از ساعت ۲۳ روز ۲/۲/۱۳۵۹، ضمن شورش دسته جمعی بنای دادوفریاد و اخلال نظم را گذاشتند و با آتش زدن حمام مستعمل بازداشتگاه به طرف در خروجی حمله [کردند] تا با شکستن در مبادرت به فرار نمایند. رئیس زندان جهت استماع سخنان آنها به داخل زندان رفت که وی را به گروگان گرفتند، ولی مأمورین با آموزش کامل و پرتاب گاز اشک آور و تیراندازی هوایی از شورش جلوگیری و فقط دست یک زندانی مجروح و از شورش و فرار زندانی ها جلوگیری به عمل آمد.» (۳)

۱ – ۱۷۳. سـند شماره ۰۴۰۹۴۷ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از ژاجا {رکن۳ دایره عملیـات} به دفتر ریـاست جمهوری، ۳/۲/۱۳۵۹.

۲– ۱۷۴. سند شماره ۰۴۰۸۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۲/۲/۱۳۵۹.

۳– ۱۷۵. سند شماره ۰۴۰۹۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیاتی شهربانی به وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

گروه ها و جریان های مختلف امروز هم به تناسب، به اعلام مواضع پرداخته انـد. نکته قابل توجه این است که کلیه گروه های مخـالف نظام در اعلام مخالفت خود با امپریالیسم و نسبت دادن سازش یا همـدستی با امپریالیسم به طرف مقابل خویش، یعنی نظام و هواداران آن اشتراک عمل دارنـد. برخی نیز هشـدار داده انـد که اقدامات اخیر به نفع امریکاست و برخی نیز دگرگونی نظام آموزشـی موجود را به کلی از برخورد با گروه ها و ستادهای آنان جدا کرده اند. درهرحال، مهم ترین مواضع اعلام شده جریان های گوناگون ظرف امروز چنین است:

سازمـان مجاهـدین خلق: این سازمـان با تأکیـد مکرر بر «راه مجاهـدین، راه خون بار حنیف نژادها، بـدیع زادگان ها و محسـن ها...» به عنوان "تنها راه رهایی" هواداران اذعان کرد که گروهی محارب و برانداز است نه یک گروه سیاسی

ذیـل نظـام، امـا درعیـن حـال بـه منظـور گرفتـن زمـان برای آمـادگی و کوشــش برای خنـثی کردن اشـکالی کـه پی درپی در افکـارعمومی مطرح می شـود مبنی بر اینکـه اگر مجاهـدین یـک گروه سیاسـی و نه در فکر برانـدازی است، چرا سـلاح هـای دراختیار خود را تحویل نمی دهد؛ به مناسـبت های مختلف این گونه عبارات را نیز به کار گرفت: «بار دیگر بر غیرمسلح بودن تمام دفاترمان در سراسـر کشور تأکیـد نموده و مقامات مسـئول را همچنان به هرگونه تحقیق و بازدیـد مجاز می دانیم. بنابراین امیدواریم که مقامات مسـئول به ویژه مسـئولان انتظامی کشور هشدار حاضر را به منظور خنثی کردن هرگونه تشنج و درگیری و خونریزی جـدی تلقی کننـد و در همین جـا از رادیو تلویزیون نیز تقاضا می کنیم، تا چنانچه خواسـتار آرامش و عقیم مانـدن توطئه ها است به قرائت اعلامیه حاضر در اولین فرصت مبادرت ورزد.» (۱)

راه کارگر: «باتوجه به شرایط موجود در ساعت ۵ بامداد ۲/۲/۱۳۵۹ به مقاومت خویش در دانشگاه پایان داده و در این ساعت با ترک دفتر دانشجویان هوادار راه کارگر اعلام داشتیم که مبارزه خویش را در سنگرهای دیگر ادامه خواهیم داد.» (۲)

اتحادیه کمونیست های ایران: این اتحادیه نیز در شماره امروز نشریه حقیقت ارگان این گروه تعطیلی و پاک سازی دانشگاه ها را توطئه آمیز ذکر کرد. (۳)

حزب توده بـا عنوان "مـا در دام نمی افتیم": «... وطن در خطر است! ... انقلاب ایران در خطر است... جنـایت پیشـگان تـاریخ هرگز در برده ساختن خلق ها و کشـتار مبارزان آنها را به صاحبان عقاید و مسلک های مختلف تقسیم نکرده اند، جباران خون آشام تاریخ، نه در شـیلی نه در اندونزی، نه در ایران بعد از کودتای ۲۸ مرداد و نه در هیـچ جای دیگر، قربانیان خود را با هیچ انگی و نشانه ای به صفوف مختلف تقسیم نکرده اند.» (۴)

این حزب در ادامه ضـمن محکوم کردن حوادث دانشگاه و به آتش کشیده شدن دفاتر احزاب و گروه ها تحت عنوان «تشنج و درگیری در دانشـگاه و خارج از دانشگاه به سود ضدانقلاب است»، افزود: «در کنار گروه ها و افراد صادق، ولی ناآگاه عوامل ضدانقلاب به خیابان ها روی آوردند. ...

۱- ۱۷۶. سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۴۷، ۲/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲- ۱۷۷. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳- ۱۷۸. اتحادیه کمونیست های ایران، حقیقت، شماره ۶۶، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۴- ۱۷۹. روزنامه نامه مردم، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱.

علی رغم نظر صریح شورای انقلاب و رئیس جمهور، دانشگاه ها مورد حمله قرار گرفت و به دفاتر گروه های سیاسی در خارج از دانشگاه ها حمله شد و شهرها از تشنج و درگیری انباشته شد. از سوی دیگر، گروه های ضدانقلابی چپ نما نیز که خود در ایجاد محیط تحریک آمیز در دانشگاه سهم نمایان داشتند، با استفاده از این بهانه، با شعارهای ماورای انقلابی، «کمیته پایداری» تشکیل دادند «و جنگ با طبقه حاکمه» را توصیه کردند. ... و عرصه هیجان و خروش از مقابل لانه جاسوسی امریکا به مقابل دانشگاه انتقال یافت.» (۱)

حزب ملت ایران: «دگرگونی در نظام آموزش عالی یک ضرورت است و نیز ساختمان ها و وسایل کار دانشگاه ها به عنوان دارایی ملت باید برای پیشرفت آموزش مورد بهره برداری قرار گیرد، یادآور شده است که برای انجام چنین کاری احتیاج به بسیج همگانی و نیروکشی نیست و مسؤلان دانشگاه ها و مدارس عالی می توانند دشواری های احتمالی را از میان بردارند.»

این حزب ضمن اعلام مخالفت با تعطیلی مراکز آموزش عالی برای درازمدت افزود: «امروز ایران با دسیسه های گوناگون دشمن روبه رو می باشد و همچنان که یکتا رهبر انقلاب امام خمینی همواره گفته است وحدت پایبندان نگهداشت همه دستاوردهای ملت ماست، اکنون چند پارچگی در میان شما دانشجویان که پیوسته پیش قراول پیکارهای میهنی بوده اید دورنمای نگران کننده ای را دربرابر دیدگان همه وفاداران راه انقلاب قرار داده است. بیایید یک بار دیگر برای زنده داشت وحدت عمل انقلابی خود همه با هم کوشش کنید و برای همیشه نفاق افکنان را به ورطه نومیدی بیفکنیم.» (۲)

شاخه دانشجویی حزب جمهوری اسلامی: «ضرورت انقلاب فرهنگی انکارناپذیر است و هرچه زودتر باید نظام ضدتوحیدی دانشگاه ها به نظام اسلامی تغییر یابد. زیرا تأخیری که تاکنون در انجام این رسالت بزرگ صورت گرفته، ضربات سهمگینی به انقلاب اسلامی ما وارد نموده و خواهد نمود.» (۳) این تشکل دانشجویی همچنین ضرورت انقلاب فرهنگی را در هر انقلابی بدیهی شمرده و افزوده است: انقلاب اسلامی ایران که از فرهنگ اسلامی نشئت می گیرد و باعث تغییر نظام حکومتی به جمهوری اسلامی گردید، لزوم انقلاب فرهنگی را نیز در کلیه نهادها ایجاب می کند. بنا به این ضرورت ما نیز تقاضای گروهی از استادان مسلمان دانشگاه های ایران را از امام، تأیید و تکرار می کنیم و از حضور امام بزرگوارمان استدعا داریم که به این ندای استادان مسلمان دانشگاه ها و دانشجویان متعهد و مسلمان هرچه سریع تر پاسخ فرمایند و شخصیت های اسلامی و دانشگاهی را برای تشکیل شورای انقلاب فرهنگی، معرفی کنند. (۴)

جریان وابسته به بنی صدر: این جریان در سر مقاله روزنامه انقلاب اسلامی با عنوان **"توطئه"** حزب جمهوری اسلامی را متهم به رودررویی با بنی صدر کرده و مدعی شد: «قصد این بوده است که دانشگاه را تعطیل و موج تعطیل را به همه جا بکشانند و به این ترتیب به بنی صدر رئیس جمهور منتخب مردم، ضربه وارد کرده، وی را در مقابل افکارعمومی ناتوان از اداره کشور جلوه دهند و برای این کار، پاره ای عوامل حزب جمهوری اسلامی هرجا می توانند با کینه و

۱- ۱۸۰. همان، ص۲.

۲- ۱۸۱. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۳– ۱۸۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۴– ۱۸۳. همان.

بغض شدید علیه بنی صدر به تبلیغات مخرب می پردازند و کوشش می کنند خود را طرف دار انجمن های اسلامی جلوه داده و آنها را نیز به مخالفت با بنی صدر بکشانند. همه جا القا می کنند که مسئولیت همه اشتباهات و نارسائی های گذشته و حال به گردن بنی صدر است! چرا که مسئول اجرائی کشور و رئیس شورای انقلاب است!...» (۱)

روزنامه فرانس سوار {چاپ پاریس}، در شماره امروز خود گزارشی درج کرد که در آن تلقی نسبتاً رایجی از صف بندی کنونی و عملکرد جناح های حکومتی درباره مسئله گروگان های امریکایی در ایران را بازگو می کند. در این گزارش آمده است: «جمعه شب [۲۹/۱/۱۳۵۹]، صادق قطب زاده وزیر امورخارجه ایران، در سفر خصوصی خود به پاریس وارد منزل، هکتور ویلالون می شود. ویلالون یک قاضی آرژانتینی است که چند ماه پیش نقش حساسی در تماس های پنهانی واشنگتن با تهران داشته است. چند ماه پیش نیز در همین منزل، هامیلتون جردن مشاور خصوصی کارتر، طی یک سفر ناشناس و با تغییر قیافه با همین صادق قطب زاده ملاقات کرد.» عصر روز شنبه {۳۰/۱/۱۳۵۹}، هکتور ویلالون چند ساعت پس از خروج قطب زاده، برای اولین بار یک روزنامه نگار را به حضور پذیرفت. ویلالون توضیح داد که «از ۲۵ سال پیش کار دفاع از حقوق بشر را به عهده دارم. من اکثر رهبران فعلی ایران را هنگامی که در پاریس تبعید بودند می شناسم، لذا طبیعی است که دولت ایران حل بحران فعلی ایران را به من و آقای بورگه محول کند. توسط ما بود که کمیسیون حقوق بشر شکل گرفت، اما ما از این هم فراتر رفته ایم و موفق شده ایم طرحی جهانی را برای این بحران ارائه دهیم. این طرح رضایت دو طرف دعوی را به خود جلب کرده است. آقای بنی صدر رئیس جمهور، نسخه رسمی این طرح را سه روز پیش به اطلاع ۹ کشور اروپایی رسانید.» ویلالون سپس با اشاره به نقش حساسی که ژیسکار دستن از این به بعد در اجرای این طرح خواهد داشت، افزود: «نقش دستن حتی پس از ملاقاتم با قطب زاده نیز احساس می شود.»

خبرنگار از ویلالون پرسید: «پس چرا چنین طرحی که مورد توافق دو طرف هست، به یک راه حل منجر نشده است؟» ویلالون جواب داد: «نیروهایی در ایران وجود دارد که به طور خستگی ناپذیری علیه هرگونه نقشه صلح و برقراری نظم دست به اقدام می زنند.

این موضوع را من نمی گویم،بلکه دبیرکل حزب کمونیست ایران {توده} می گوید. خود این شخص به عنوان بزرگ ترین تحریک کننده که آماده است کشورش را به جنگ بکشاند، درآمده است، اما او تنها نیست اکثر رهبران کمونیست چندین کشور ازجمله فرانسه تا امروز سعی کرده اند از حزب کمونیست ایران پشتیبانی کنند. همین ها هستند که تلاش های کمیسیون سازمان ملل را عقیم گذاشتند. باوجوداین یک موضوع امیدوارکننده است و آن این است که ۵ دقیقه بعد از اعلام پرزیدنت کارتر مبنی بر قطع روابط دیپلماتیک، ما [را] از هر دو طرف مأمور رسیدگی به مذاکرات

۱- ۱۸۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

می کنند. باید به هرقیمتی که شده از جنونی که ممکن است کارتر را وادار کند دست به خطای تأسف آور بزند اجتناب کرد. خطایی که درنهایت به نفع حزب کمونیست توده و برای صلح خلیج فارس مصیبت بار است.» (۱)

ضمیمه گزارش ۳۰: نمونه ای از چالش های رابطه حسنه ایران و لیبی در صف بندی کنونی منطقه، قرارگرفتن لیبی و ایران در جبهه ای واحد علیه امریکا وجهی طبیعی برای نقش ملی ایران بعد از انقلاب است، اما بعضی رفتارها و گرایش ها از سران لیبی، اصولی بودن و مکتبی بودن این رابطه را زیر سؤال می برد و باعث می شود که در داخل ایران مخالفان این ارتباط نزدیک فعال باشند. گذشته از قضیه ناپدیدشدن امام موسی صدر که ازنظر بعضی، جنایت نابخشودنی رهبر لیبی محسوب می شود، برخی گرایش های «عرب گرایانه» از لیبی نیز در همین خصوص قابل ذکر است. شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی مصاحبه ای از کاردار لیبی در تهران درج کرده است که این رابطه حسنه و نیز نوعی چالش جنبی آن را نشان می دهد. به نوشته این روزنامه کاردار لیبی اعلام کرد: «مردم لیبی در این شرایط حساس به مردم ایران می پیوندند و همکاری و همبستگی کامل خود را با دولت و ملت ایران علیه امپریالیسم جهان خوار و ریشه کن شدن این دژخیم در کشور شما اعلام می دارد. در کنفرانس جبهه پایداری که متشکل از ۵ کشور الجزایر، لیبی، سوریه، یمن جنوبی و فلسطین است این کشورها با هم متحد شده و هرگونه حمله علیه ایران را به مثابه حمله علیه کشورهای خود می پندارند.

درمورد بحران ایران سه ماه پیش کشور لیبی پیشنهاد کرد تا کنفرانسی متشکل از کشورهای ایران، لیبی، الجزایر، سوریه و فلسطین برگزار شود و تاریخ برپایی این نشست مصادف با ۱۵ مه یعنی روز اعلام موجودیت

دولت اسرائیل باشد و به نام کنفرانس آزادی بخش خوانده شود، ولی متأسفانه ازجانب دولت ایران هیچ گونه تمایلی جهت تشکیل این کنفرانس ابراز نشد. ما علت این امر را از ملت ایران جویا می شویم. تشکیل این کنفرانس می توانست اهداف بسیاری در بر داشته باشد، یکی آنکه موضع لیبی را علیه سادات تقویت می کرد. دیگر آنکه موضع ایران را علیه امپریالیسم امریکا مستحکم می ساخت و سازمان آزادی بخش فلسطین را به لیبی نزدیک تر می نمود و همچنین الجزایر را در مقابل مراکش تقویت می کرد. {خبرنگار: احتمالاً سوریه، ایران را نیز علیه عراق تقویت می نمود.}...

امپریالیسم برای رسیدن به اهداف پلید خود مسائل مختلفی را در داخل و خارج کشور مطرح می کند متأسفانه برخی از مقامات ایرانی به شرایط حساسی که ایران دارد موضوعاتی از قبیل تملک جزایر خلیج فارس را مطرح می کنند چنین اظهاراتی ازجانب مقامات ایرانی به جای آنکه مردم کشورها را برضد حکومت ها تحریک کند، آنها را با حکومت ها پیوند می دهد. بنابراین ما از دولت ایران تقاضا داریم از اظهار چنین موضوعاتی خودداری ورزند چرا که در این برهه از زمان تنها دشمن است که از موقعیت سوءاستفاده خواهد کرد.» (۲)

ضمیمه گزارش ۳۲: نمونه هایی از تبلیغات عراق علیه ایران هم زمان با کوبیدن مسئولان رژیم بعث عراق بر طبل جنگ، رسانه های تبلیغاتی این کشور نیز با شدت با این کینه توزی همراه شده اند. در ساعت ۱۱ امروز، گفت وگوهای زیر در بخش فارسی رادیو بغداد پخش شد:

«قیام کن، ملت ایران به پاخیز، روز رستاخیز است، ای سیستان و بلوچستان فقرزده و ای کپرنشینان فقیر اهواز، ای ترکمن

صحرای جرجانی و توماج و واحدی و مختوم به پاخیز، ای تهران ای دربرگیرنده شصت هزار شهید و صد هزار معلول به پاخیز! ای زحمکتشان ملت ایران به پاخیزید. این رژیم... را در هم بکوبید و بار دیگر به مردم دنیا ثابت کنید که خلق های ایران زیر بار دیکتاتوری... جدید... کمر خم نمی کند. پیروز باد مبارزات پیگیر خلق های ایران.» (۳)

«روحانیون متعهد! وظیفه شماست که جنایات رژیم... را فاش سازید سکوت بر این جنایت و آدم کشی ها به معنای شریک بودن و صحه گذاشتن بر این جنایات است. خمینی انقلاب خونین خلق های زحمتکش ایران را

منحرف ساخت. سکوت دربرابر فجایع و جنایات و... خیانت به اسلام و خیانت به خون شهدای گلگون کفن است....» (۴)

۱- ۱۸۵. وزارت ارشاد و فرهنگ ملی، نشریه بررسی روزانه مطبوعات جهان، ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۱۵ ۱۴، به نقل از فرانس سوار {چاپ پاریس}، ۲۲ آوریل ۱۹۸۰ {۲/۲/۱۳۵۹}.

۲- ۱۸۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۳- ۱۸۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۸، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲/۲/۱۳۵۹.

۴- ۱۸۸. همان، ص۲۰، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲/۲/۱۳۵۹.

«افسران و سربازان میهن پرست ایرانی، رژیم... خمینی به جای اینکه عوامل شاه را از صفوف ارتش بیرون کند دست به تصفیه عناصر میهن پرست زده است با اعلام همبستگی با دانشجویان مبارز و کارگران زحمتکش و دهقانان پابرهنه و گرسنه خاطر خسرو روزبه ها و سروان احمدزاده ها را زنده سازید و یکدل و یک جان دوش به دوش توده های زحمتکش علیه رژیم... قیام کنید لوله های تفنگ خود را به جای سینه برادران دانشجو به سینه عمال جدید امپریالیسم امریکا نشانه روید و بمب های هواپیماهای خود را به جای کردستان و آذربایجان و ترکمن صحرا و بلوچستان و اهواز به سر نوکران جدید امریکا فرو ریزید.

فارغ التحصیلان و کارگران گرسنه و بیکار، ای همه بیکاران که رژیم... شما را از هستی ساقط کرده با دانشجویان این مدافعان راستین این پیش گامان جنبش رهایی بخش خلق های ایران هم صدا شده دست به راه پیمایی و تحصن علیه عملیات قتل و کشتار و دستگیری دانشجویان بزنید این دانشجویان در راه حقوق حقه شما زحمتکشان شهید می دهند، مجروح می شوند و روانه سیاهچال ها می شوند.» (۱)

افراط در نشان دادن دشمنی با ایران و به خصوص به کاربردن عبارات به شدت کینه توزانه، سراسر فحش و ناسزا و استمرار حرکت در این راه، هر چند تبلیغات عراق را کم تأثیر می کند، اما نشانه عزم جدی سران دولت عراق در دشمنی با ایران است. در همین برنامه گوینده رادیوی مزبور مدعی شد که از نماینده مجلس ایران نامه ای دریافت کرده است. در متنی که به عنوان این نامه تنظیم شده، آن قدر در دشمنی با ایران و تمجید از عراق افراط شده که به کلی آن را به یک نوشته بی اثر و مضحک تبدیل کرده است. (۲)

ضمیمه گزارش ۳۸: متن کامل اطلاعیه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران

متن کامل اطلاعیه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی که درباره حوادث سنندج و تقاضای غیررسمی آتش بس ازسوی طرف مقابل صادر شد، به این شرح است:

«بسمه تعالی

در این ایام که درنتیجه آگاهی یافتن مردم وطن ما نقاب مزدوری از چهره مهره های بی ارزش سازمان امریکایی سیا، عمال جیره خوار امپریالیسم برداشته شده است و مردم شرافتمند و وطن پرست کردستان به ماهیت کثیف و خائنانه سرکردگان افراد مسلح پی برده اند و از این پس از تهدیدهای این مهره های بی اراده وحشتی احساس نمی کنند و با درک ماهیت ضدملی آنها روی از این گروه برتافته اند و افراد مسلح جنایتکار در سنندج با تنفر فزاینده مردم روبه رو شده اند اینک با توسل به وسایل مختلف تقاضای آتش بس ارائه می دهند و بار دیگر خواستار آتش بس شده اند.

ملت قهرمان ایران به خوبی آگاه است که چندی قبل همین مزدوران خارجی تقاضا کردند که سپاه پاسداران انقلاب از سنندج خارج شوند و این درخواست پذیرفته شد مشروط بر اینکه هیچ فرد مسلحی در شهر رفت وآمد نکند. آنها تقبل کردند که مسلحانه در شهر حرکت نکنند و سپاهیان پاسدار سنندج را ترک گویند.

حال باید دید که چرا و با دستور کدام ارباب بیگانه پس از خروج سپاهیان پاسدار این مزدوران قول و تعهد خود را زیر پا

گذاشته و به فاصله چند روز با اسلحه به شهر ریخته و به اصطلاح خود دادگاه خلقی تشکیل دادند و همه روزه تحت عناوین مختلف با قلدری و زورگویی از پیشه وران و مردم نجیب شهر کلاشی و اخاذی نمودند. آیا این عمل مؤید این حقیقت نیست که این مهره های بی اراده از خود اختیار و تصمیمی ندارند و مجبورند طبق دستورات خارجی ها مزدوری کنند؟ آیا جز این است که هروقت اربابان خارجی آنها اراده کنند باید خواسته او را انجام دهند و هرچه به اینها دیکته می شود جبراً و قهراً انجام می دهند.

این گروه خودفروخته باید بدانند که ملت آنها را شناخته است و این بار ملت و به تبعیت از خواست او و واحدهای ارتش و سپاهیان پاسدار فریب نخواهند خورد و هنگامی آتش بس اعلام خواهد شد که کلیه افراد مسلح از شهر خارج شوند و هرگز با اسلحه به شهر رفت وآمد ننمایند.» (۳)

ضمیمه گزارش۴۱: گزارش چهار روزنامه انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی، کیهان و نامه مردم از تجمع امروز دانشگاه تهران در توصیف تجمع امروز دانشگاه تهران، روزنامه انقلاب اسلامی ارگان طرف داران بنی صدر نوشت: «امروز صبح مردم مسلمان تهران به سوی دانشگاه تهران روان شدند تا دانشگاه را از لوث بدخواهان و وابستگان سلطه شرق

۱- ۱۸۹. همان، صص ۱۹ و ۲۰، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲/۲/۱۳۵۹.

۲- ۱۹۰. همان، صص ۱۸ و ۱۹، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲/۲/۱۳۵۹.

۳- ۱۹۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

و غرب پاک سازند و درجهت تحکیم انقلاب فرهنگی بار دیگر پیوند وحدت بین خود و رئیس جمهور منتخب خود را مستحکم تر سازند. ... متأسفانه به تحریک برخی عناصر ضدانقلاب که مسلماً در پوشش یک مسلمان دوآتشه هم عمل می کنند، مردم احساساتی کتاب های دستفروش های کنار خیابان انقلاب را به عنوان کتاب های کمونیستی به آتش کشیدند که متاسفانه کتاب های غیرکمونیستی اسلامی هم در میان آنان زیاد بود.» (۱)

این روزنامه همچنین نوشت: «از شب گذشته، گروه های مخالف اسلام و ضدانقلاب سیم های بلندگوها را قطع کرده بودند و به همین دلیل سخنرانی رئیس جمهور به تأخیر افتاد و رئیس جمهور در آغاز سخنرانی خود گفت، کسانی که خود را فدایی شما می دانند سیم های بلندگوها را دیشب قطع کرده اند و شما را در رنج و ناراحتی قرار داده اند.» (۲)

روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی نوشت: «بنابه دعوت قبلی بنی صدر، نزدیک به دو میلیون نفر از مردم تهران در مقابل دانشگاه اجتماع کردند و در این اجتماع رئیس جمهور سخنان مهمی ایراد کرد. مراسم قبل از ساعت ۹ با حضور مردم آغاز شد و مردم قبل از ورود به دانشگاه با شعارهای مکرر خود، انقلاب فرهنگی اسلامی را مورد تأیید قرار داده و خواستار استقرار آن در محیط های آموزشی به خصوص دانشگاه شدند. بنا به گزارش خبرنگار ما در مراسم دیروز که عده ای از اعضای شورای انقلاب و وزیران نیز شرکت داشتند مردم شعارهای "توده ای، فدائی ما آمدیم کجایید؟"(۳)؛ "بنی صدر بنی صدر حمایتت می کنیم"؛ "به گفته خمینی شورای انقلاب حمایتت می کنیم"؛ "نه شرقی، نه غربی دانشگاه اسلامی" به طور مرتب تکرار می کردند... ابوالحسن بی صدر سخنان مهمی را دررابطه با مسائل جاری کشور بیان کرد.» (۴)

روزنامه کیهان هم در یک گزارش نوشت: «هم اکنون که ساعت ۹:۳۰ بامداد است، گروه های مختلف مردم، کارگران، روحانیون، دانش آموزان و زنان درحال حرکت به سوی دانشگاه هستند. گروهی از کارگران صنایع فلزی و کارخانجات دیگر درحالی که لباس های کار پوشیده اند شعار می دهند و خواستار ایجاد دانشگاه های اسلامی هستند، به مقابل دانشگاه می روند گروهی از جمعیت درحالی که دست می زنند شعارهای ضدچپی داده، می رقصند و یک عده شعار می دهند "بنی صدر، بنی صدر، حمایتت می کنیم".» (۵)

کیهان همچنین در گزارش تجمع امروز نوشت: «به دنبال اعلام دعوت رئیس جمهور از مردم برای حضور در دانشگاه، امروز تهران به حالت نیمه تعطیل درآمد و از اوایل صبح، صدها هزار نفر از گروه ها و طبقات مختلف مردم برای شنیدن سخنان رئیس جمهور به طرف دانشگاه هجوم آوردند. امروز سرتاسر خیابان انقلاب، میدان امام حسین مملو از جمعیتی بود که به طرف دانشگاه حرکت می کردند. در ساعت ۹:۱۵ دقیقه صبح، بنی صدر درحالی که تنی چند از مقامات مملکتی ازجمله هاشمی رفسنجانی، معین فر، وزیر پست و تلگراف، دکتر چمران و شهردار تهران او را همراهی می کردند در میان استقبال بی نظیر مردم با یک مینی بوس از در جنوبی دانشگاه محل برگزاری نماز جمعه وارد شد و سپس درهای دانشگاه به روی جمعیت مشتاقی که از صبح در مقابل دانشگاه اجتماع کرده بودند باز شد و مردم با فریاد و شعارهای "نه شرقی، نه غربی، دانشگاه اسلامی" و "خمینی، خمینی اطاعتت می کنیم"؛ "بنی صدر، بنی صدر حمایتت می کنیم"، تمام خیابان ها و اطراف محوطه چمن دانشگاه را لبریز کردند. سخنرانی بنی صدر،

به جهت اینکه کابل های برق و میکروفن ها روز گذشته درپی درگیری دانشگاه از کار افتاده بود به مدت یک ساعت به

تعویق افتاد و سرانجام حدود ساعت ۱۰ صبح، بنی صدر در میان ابراز احساسات جمعیت حاضر سخنان خود را آغاز کرد.» (۶)

روزنـامه نـامه مردم ارگـان حزب توده نیز دراین بـاره نوشت: «به دنبـال تصـمیم شورای انقلاـب دربـاره تخلیه دفاتر گروه های سیاسـی از دانشـگاه که صورت گرفت صـدها هزار نفر از مردم، خیابـان هـای اطراف دانشـگاه و لاـنه جاسوسـی را از آن خود کردنـد. طی این راه پیمایی شـعارهای مختلفی علیه امریکا و فرهنگ اسـتعماری و همچنین شـعارهایی در تأییـد رهبری انقلاب داده شد که ازجمله آنها چنین بود: "مرگ بر امریکا"؛ "مزدور امریکایی، از

ص: ۲۱۸

۱- ۱۹۲. همان، ص۱.

۲- ۱۹۳. همان، ص۲.

۳- * «منافق! فـدائی! خلق اومـده کجایی؟» از شـعارهای رایـج تجمعات ضد گروه هایی که پسوند خلق داشـتند، بوده است که گاهی اوقات با تغییراتی گروه های دیگر را نیز در برمی گرفت.

۴- ۱۹۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵- ۱۹۵. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۶- ۱۹۶. همان، ص۲.

داخـل دانشـگاه اخراج بایـد گردد"؛ "درود بر خمینی"؛ "فرهنـگ اسـتعماری نابود بایـد گردد". در دانشـگاه آقای بنی صـدر رئیس جمهور درارتبـاط با مسائل دانشـگاهی و نیز مسـئله کردسـتان سـخنرانی کرد و در پایان از مردم دعوت کرد برای پاسـخ گویی به توطئه هـای امریکـا علیه انقلاب ایران، به مقابـل لانه جاسوسـی برونـد. اجتماع کننـدگان به دعوت رئیس جمهور به طرف لانه جاسوسـی روان شدنـد. در مقابل جاسوس خانه، حجت الاسـلام خوئینی ها سـخنانی پیرامون وضع دانشـگاه ها و... ایراد کرد. پس از آن اجتماع کنندگان لانه جاسوسی را ترک گفتند.» (۱)

ص: ۲۱۹

۱- ۱۹۷. روزنامه نامه مردم، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۳ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۷ جمادی الثانی ۱۴۰۰ ۲۳ آوریل ۱۹۸۰

اقدامات امریکا علیه ایران، امروز هم در دو سطح آشکار و پنهان ادامه یافت. در سطح آشکار و رسمی افزایش تدریجی فشارهای سیاسی و اقتصادی،همچنان جنبه اصلی اقدامات امریکا را تشکیل می دهد و اقدام نظامی به مراحل بعدی موکول می شود؛ در ایران نیز همین چشم انداز، اصلی و جدی تلقی می گردد. البته، متحدان امریکا نیز در این فضا سازی دخیل اند. اما در سطح پنهان و سری وضعیت کاملاً متفاوت است و سران امریکا درباره عملیاتی که در ساعات آینده علیه ایران شروع خواهد شد صحبت می کنند و به جوانب آن می اندیشند.

در سطح علنی، اعلام نهایی تصمیمات قطعی اتخاذشده در اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا در لوکزامبورگ و نوع برخورد رسمی و تبلیغی امریکا با آن، مهم ترین موضوعی است که می توان از آن یاد کرد. در گزارش امروز رادیو امریکا درباره این اجلاس آمده است: «۹ کشور عضو بازار مشترک اروپا به پشتیبانی از مساعی ایالات متحده امریکا درجهت تأمین آزادی گروگان ها درزمینه اجرای طرحی از اقدامات دیپلماتیک و اقتصادی علیه ایران به توافق رسیدند و وزرای امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک در خاتمه اجلاسیه دوروزه خود در لوکزامبورگ تقلیل فوری تعداد کارکنان سفارتخانه های خود در ایران را اعلام کردند و مقرر داشتند که چنانچه تا هفدهم ماه مه [۲۷/۲/۱۳۵۹] زمان تشکیل جلسه آینده وزرای امور خارجه بازار مشترک اروپا، پیشرفت چشمگیری درزمینه آزادی گروگان های امریکایی حاصل نشده باشد، به تحریم اقتصادی نیز مبادرت خواهند کرد. وزرای مزبور ضمن صدور دستور منع ارسال اسلحه به ایران تصمیم گرفتند که سفرای خود را جهت اعمال فشار برای رهایی گروگان ها به ایران بازگشت دهند گو اینکه ممنوعیت خریداری نفت از ایران در برنامه بازار مشترک قرار ندارد معهذا شرکت های نفتی اروپایی به مثابه شرکت های ژاپنی، از پرداخت اضافه بهای مورد درخواست ایران خودداری می کنند.» (۱)

در گزارش رادیو لندن نیز درمورد تحریم اقتصادی ایران آمده است: «از هم اکنون فروش

اسلحه و مهمات به ایران قطع شده و قرارداد بازرگانی تازه ای با ایران بسته نخواهد شد. چنانچه این اقدامات نتیجه مطلوب به بار نیاورد کشورهای بازار مشترک اروپا در جلسه روز ۱۷ ماه مه [۲۷/۲/۱۳۵۹] خود، که در ایتالیا تشکیل می شود، تصمیم خواهند گرفت که محدودیت های اقتصادی کامل نسبت به ایران معمول دارند.» (۲)

درزمینه چگونگی برخورد امریکا با این تصمیم، ساعت ۷ صبح، رادیو امریکا اعلام کرد: «در واشنگتن مقامات کاخ سفید اظهار داشتند که دولت امریکا به دقت و از نزدیک تصمیم کشورهای اروپای غربی را درمورد ایران بررسی خواهد کرد.» (۳) اما در ساعت ۲۰:۳۰، این رادیو ضمن پخش گزارش مبسوطی دراین باره گفت: «جودی پاول منشی مطبوعاتی کاخ سفید، می گوید اقدام بعدی امریکا برای آزادساختن گروگان های امریکایی در تهران به واکنش رژیم ایران نسبت به پیوستن متحدان غربی امریکا به تحریم های اقتصادی و سیاسی علیه رژیم ایران بستگی دارد. برگر مخبر صدای امریکا از کاخ سفید، دراین باره چنین گزارش می دهد: منشی مطبوعاتی کاخ سفید در گفت وگو با خبرنگاران حاضر نشد اظهارنظر کند که آیا اقداماتی که متحدان امریکا علیه رژیم ایران اتخاذ کرده اند به اندازه کافی شدید هست یا نه، اما جودی پاول گفت که امریکا احتمالاً تا چند هفته از اقدام نظامی علیه رژیم ایران خودداری خواهد کرد.» (۴) گوینده رادیو امریکا سپس برای تأکید و جلب توجه بیشتر به زمان تعیین شده {۲۷/۲/۱۳۵۹} اشاره کرد و براساس سخنان جودی پاول افزود: «به این ترتیب، هرگونه اقدام نظامی علیه رژیم ایران، برای یکسره کردن تکلیف بحران ایران، تا حد زیادی منوط به این خواهد بود که رژیم ایران چه واکنشی نسبت به اقدامات متحدان امریکا نشان خواهد داد.» (۵)

دراین حال، در ایران، آیت الله بهشتی قبل ازظهر امروز در یک مصاحبه مطبوعاتی به سؤال خبرنگاران داخلی و خارجی پاسخ داد۶ و مطالبی را درباره مسائل ایران و امریکا بیان کرد. در بازتاب خارجی این نشست، رادیو عمان در بخش عربی خود اعلام کرد: «آیت الله بهشتی عضو شورای انقلاب ایران تأکید کرد مجازات های اقتصادی و سیاسی کشورهای عضو بازار مشترک و امریکا علیه ایران، کمکی به حل مشکل گروگان ها نخواهد کرد. دکتر بهشتی طی یک کنفرانس مطبوعاتی اضافه کرد امریکا دراین زمینه با شکست و سرخوردگی روبه رو شده و می بایست کشورهای غربی از این سرخوردگی اندرز کافی می آموختند.» (۷)

علاوه براین، مطلب مندرج در روزنامه عصر کیهان، از نوع برداشت رایج در ایران حکایت می کند. این روزنامه در شماره امروز خود نوشت: کارتر در یک نطق تلویزیونی خاطر نشان ساخت اوضاع در ایران بدتر شده است. بافت حکومتی، اجتماعی و اقتصادی ایران به سرعت رو به خرابی می رود. اگر فشارهای اقتصادی امریکا و متحدانش به خلاصی گروگان ها منتهی نشود، چه بسا که اقدام نظامی قدم بعدی باشد. (۸)

از سوی دیگر، در سطح پنهان و سری، دولت کارتر اقدامات مربوط به عملیات نجات را پیگیری می کرد. برژینسکی اعتراف کرده است که کارتر می کوشید با اقداماتی، ایرانی ها را در غفلت قرار دهد و درعین حال، ازطرق مختلف به امریکایی های مقیم ایران توصیه می شد که هرچه زودتر ایران را ترک کنند. (۹)

در ادامه همین روند و در شرایطی که فقط یک روز به تاریخ تعیین شده

برای اقدام نظامی امریکا علیه ایران باقی مانده است، در ساعت ۱۱:۳۰ صبح {به وقت واشنگتن}(۱) کارتر رئیس جمهور، والتر ماندیل، ترنر و برژینسکی دور میز کوچکی در باغ گل سرخ کاخ سفید(۲) نشستند و آخرین مراحل این عملیات

را بررسی کردند. (۱۰) برژینسکی درباره این جلسه در یادداشت های خود نوشته است: «کارتر گفت فردا طبق معمول در دفتر خود در کاخ سفید خواهد بود، ولی از من خواست که در خارج از دفتر خود کارها را دنبال کنم و مرتباً با او در تماس باشم. ژنرال جونز هم می بایست عملیات را از مرکز فرماندهی نظامی ملی هدایت کند و رئیس جمهوری و مرا در جریان کارها بگذارد.» (۱۱) برژینسکی افزوده است: «روز ۲۳ آوریل، یک روز قبل از تاریخ تعیین شده برای عملیات نجات، کارتر تصمیم گرفت از حملات تلافی جویانه به هدف های تعیین شده در جریان عملیات، خودداری شود. تصمیم او براین اساس بود که فکر می کرد دست زدن به چنین کاری به هدف اصلی ما لطمه خواهد زد و انعکاس بین المللی آن به سود ما نخواهد بود.» (۱۲) البته درصورت شکست عملیات، اقدامات تلافی جویانه پیش بینی شده بود. پیشنهاد برژینسکی در ۴/۱/۱۳۵۹ ارائه و در جلسه ۲۶/۱/۱۳۵۹ با شروطی پذیرفته شده بود که عده ای از ایرانیان به اسارت گرفته شوند و هنگام خروج آخرین هواپیما از خاک ایران آزاد گردند. (۱۳) آخرین سفارش کارتر این بود که «به اعضای گروه تأکید کنیم از خونریزی و کشتار خودسرانه در جریان عملیات بپرهیزند.» (۱۴)

در امریکا عصر امروز، اقدام نظامی علیه ایران قطعی شد. فعال ترین مقام امریکایی در این اقدام، برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، دراین باره آورده است: «عصر آن روز [۲۳ آوریل ۱۹۸۰] در دفتر یادداشت روزهای خود نوشتم اولین مرحله عملیات، چهارده ساعت دیگر آغاز می شود. من احساس آرامش می کنم، هر چند می دانم که اگر این مأموریت با شکست مواجه شود، من بیشتر از هر

کارتر رئیس جمهور امریکا و زبیگنیو برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر که عامل اصلی تصمیم گیری و اجرای عملیات طبس بود.

۱- * ساعت ۸ شب به وقت تهران.

۲- ** به گفته برژینسکی علت تشکیل این جلسه در چنین مکانی رعایت حفاظت حتی درمورد اصل تشکیل جلسه شورای امنیت ملی بود. ولو با مخفی ماندن مطالب، حتی نباید کسی متوجه می شد که این شورا به طور مرتب تشکیل جلسه می دهد.

کس دیگری به خاطر آن مورد سرزنش قرار خواهم گرفت، ولی خود را برای هر پیشامدی آماده کرده ام، اگر این کار با موفقیت انجام شود امریکا یک بار دیگر زور بازوی خود را نشان خواهد داد. چیزی که بیست سال است به آن احتیاج دارد.»(۱) ۱۵

۱. روزنامه های امروز ایران، گزارشی درج کردند که باتوجه به اقدامات جاری امریکا علیه ایران، در نوع خود جالب توجه و بلکه بی نظیر است.

در این گزارش آمده است: یک متخصص سیا در امور ایران در مصاحبه ای مطبوعاتی طرح ضربتی آزادکردن گروگان ها را با عملیات کماندویی تشریح کرد. براساس گزارش خبرگزاری فرانسه از واشنگتن، مایلز کوپلند متخصص سابق سیا در امور ایران، اعلام کرد امریکا قادر است دست به اقدامات غافلگیر کننده برای آزادی گروگان های امریکایی که نزدیک به شش ماه از توقیفشان می گذرد بزند. کوپلند تأکید کرد برخلاف عملیات انتبه اسرائیلی ها در اوگاندا، این عملیات به نحوی انجام خواهد شد که تصور شود حمله کنندگان ایرانی هستند. (۱۶) به گفته کوپلند گروه های کماندو یی که برای آزادی گروگان ها مأموریت خواهند یافت از دو دسته تشکیل شده اند: دسته اول از ایرانیان طرف دار امریکا استخدام می شوند و آنها ازجمله نظامیانی خواهند بود که در امریکا آموزش دیده اند. آنها خود را در جمع محافظان سفارت قرار می دهند و در سازمان نظارت بر گروگان ها اختلال به وجود می آورند. دسته دوم، درحالی که لباس متحدالشکل ارتش ایران را بر تن خواهند داشت، پس از اینکه دسته نخست به داخل سفارت راه یافت، وارد عمل خواهد شد. این کماندوها از گازهایی استفاده خواهند کرد که می تواند انسان و حیوان را برای یک مدت مشخصی تا شعاع دویست متر در اطراف سفارت در خواب فرو ببرد. (۱۷) به گفته کوپلند، نجات گروگان ها به وسیله سه هلیکوپتر بزرگ که به رنگ های ارتش ایران رنگ آمیزی شده انجام می شود و این هلیکوپترها در یک پایگاه مخفی در اطراف تهران گروگان ها را به یک هواپیما منتقل خواهند کرد. (۱۸)

یادآوری می شود روز گذشته رادیو مسکو، که جهت گیری

ضدامریکایی دارد، از مصاحبه کوپلند با مطبوعات درباره این طرح گزارشی در برنامه فارسی خود پخش کرده بود. (۱۹) همچنین مصاحبه کوپلند، در تعطیلات آخر هفته گذشته، در

چند روزنامه امریکایی منتشر شده است. مایلز کوپلند که در سال های گذشته در مقام مشاور سیاسی بسیاری از رؤسای دولت های افریقایی و غرب آسیا خدمت کرده است، تأکید کرده که بدون مشورت با سیا این مصاحبه را انجام داده است. (۲۰)

ص: ۲۲۶

۱- * زمان نگارش این یادداشت ها، اولین ساعات روز ۴/۲/۱۳۵۹ به وقت ایران است. به عبارت دیگر زمان دقیق شروع عملیات بعد از تاریکی هوا در روز بعد {به وقت ایران} تعیین شده بود.

۱. عوامـل و متحـدان امریکـا در منطقه به منظور خنثی کردن تهدیـدهای متقابـل ایران در موضوع نفت علیه کشورهـای غربی، دست به تحرکاتی زده اند.

مـانع سـعید العتیبه وزیر نفت امـارات، در سـخنرانی خود در مراسم افتتاح تأسـیسات گاز طبیعی در جبل علی با پرداختن به این مسـئله، اعلام کرد: چنانچه ایران صادرات نفت خود را کاهش دهـد، فدراسـیون امارات بر میزان صادرات نفت خود به آلمان فـدرال اضافه خواهد کرد. وی افزود: فدراسـیون امارات اهمیت خاصـی برای وحدت اروپا و قدرت آن قائل است و این دولت از دوسـتان خود در غرب حمایت خواهد کرد. بخش عربی رادیو کلن با پخش این خبر یادآوری کرد که وزیر نفت فدراسیون امارات هفته گذشته از پایتخت آلمان دیدن کرده و درخصوص عقد موافقت نامه ها به منظور تولید سریع نفت و گاز طبیعی با مقامات آلمان غربی به توافق رسیده است. (۲۱)

در همین زمینه، برخورد عربسـتان سـعودی و دانمـارک نیز قابـل ذکر است. به گزارش آسوشـیتدپرس از کپنهاک، وزیر انرژی دانمارک اعلام کرد عربسـتان سعودی از اول ژوئن {یازدهم خرداد}، تحویل مستقیم سالانه یک میلیون تن نفت به این کشور را آغاز خواهـد کرد. وی افزود: بهای متوسط هر بشـکه نفت صادراتی عربسـتان سـعودی حـدود ۲۶ دلار پیش بینی و موجب شده است دانمارک سالانه ۱۹ تا ۶۰ میلیون دلار در هزینه های

نفت وارداتی صرفه جویی

کنـد. وزیر انرژی دانمـارک همچنین به امکـان افزایش صادرات نفتی موضوع این قرارداد اشاره کرد. آسوشـیتدپرس یادآوری کرد که این ترتیبات جدید مبنی بر

تحویـل مسـتقیم نفت بـدون دخالت کمپانی های واسـطه نفتی در سـفر هفته جاری وزیر انرژی دانمارک به عربسـتان سـعودی اتخاذ شده است. (۲۲)

ژاپن نیز درصـدد خنثی کردن آثـار کـاهش احتمالی عرضه نفت ایران بر آمـده است. رویتر دراین باره گزارش داد: ژاپن برای تضـمین تـداوم صدور نفت مکزیک به این کشور درصدد اعطای یک اعتبار یک میلیارد دلاری به آن کشور است. انتظار می رود ماسایوشـی اوهیرا، که طبق برنامه قبلی قرار است در اوایل آوریل از مکزیک دیدن کند، پیشـنهادهای مهمی درمورد طرح های جاه طلبانه مکزیکی ها که هـدف آن تبـدیل مکزیک به کشور عمـده تولید کننده فولاد است ارائه دهد و متقابلاً نخسـت وزیر ژاپن انتظـار دارد که از مکزیـک نفت بیشتری دریافت کنـد. منابع ژاپنی گفتنـد: اوهیرا علاقه منـد است دیـدار خود را از مکزیـک با یک اعلامیه مشترک مبنی بر موافقت مکزیک با صـدور روزانه ۳۰۰ هزار بشـکه نفت به ژاپن به پایان برسانـد، اما درعین حـال امکـان دارد این سـفر فقـط با موافقت نامه ای مبنی بر یک تعهـد بررسـی صادرات مسـتقیم نفت مکزیک به ژاپن پایان یابد. مکزیک اخیراً با ۲۵ هزار بشـکه افزایش صادرات نفتی خود به ژاپن موافقت کرده و سـطح آن را به یک صد هزار بشکه در روز رسانده است که از اوایل مهر ماه عملی خواهد شد. (۲۳)

۱. در وضعیتی که افزایش فشارهای سیاسی تبلیغاتی امریکا حمایت بسیاری از کشورها را همراه دارد، از بعضی کشورها {و محافل دوست امریکا} عدم حمایت ها و حتی انتقادهایی به مواضع این کشور مشاهده می شود که اغلب مرتبط به ملاحظات مربوط به افکار عمومی و جریان های مردمی فعال در منطقه است.

دراین زمینه خبرگزاری رسمی عربستان سعودی به نقل از حبیب شطی دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی، گزارش داد: «کشورهای مسلمان با هرگونه تهدید و اعمال فشار مداخله و یا اعمال تحریم اقتصادی علیه کشور مسلمان ایران شدیداً

مخالف هستند.» بنا بر این گزارش، «حبیب شطی مراتب نگرانی خود را از احتمال اقدام نظامی امریکا علیه ایران درصورت عدم آزادی گروگان ها ابراز داشت.» (۲۴)

روز گذشته نیز شیخ عیسی بن سلمان آل خلیفه امیر بحرین، در مصاحبه ای با روزنامه کویتی الانباء گفت که وی امیدوار است در ایران ثبات برقرار شود، زیرا تهدید یک کشور منطقه خلیج فارس، تهدیدی برای تمام این حوزه محسوب می شود. شیخ عیسی افزود: ما از برادرانمان به خصوص در این زمان می خواهیم ملاقات هایی در تمام سطوح برای رویارویی با خطرهایی که مردم منطقه را تهدید می کند داشته باشند. وی این خطرها را به طور دقیق مشخص نکرد، ولی گفت خلیج فارس اینک بیش از هر زمان دیگری مورد حمله دشمنان قرار گرفته است. شیخ عیسی افزود: قول امریکا مبنی بر دفاع از منطقه به دنبال اشغال افغانستان توسط شوروی را دخالت در امور داخلی خود تلقی می کند. (۲۵)

در این میان، ملاحظات دیگری نیز مطرح است؛ ازجمله امروز یک سخنگوی وزارت امور خارجه اتریش گفت دولت متبوع وی درخواست امریکا برای شرکت در مجازات های اقتصادی علیه ایران را رد کرده است، زیرا این اقدام، بی طرفی اتریش را نقض خواهد کرد. این سخنگو افزود: اتریش معتقد است که برای آزادی گروگان های امریکایی هرگونه تلاشی باید انجام شود، ولی بی طرفی اتریش مانع از آن می شود که در منازعه بین دو کشور جهت گیری کند. وی اظهار عقیده کرد که امتناع دولت اتریش از اعمال مجازات ها علیه ایران موجب تیرگی روابط امریکا با این دولت نخواهد شد. (۲۶)

۱. خبرهای مربوط به نزدیکی روابط ایران و شوروی، به ویژه به دلیل نقشی که در خنثی کردن فشار روانی ناشی از تهدیدهای اقتصادی امریکا دارد، مورد توجه است.

در ساعت ۷ بامداد امروز، رادیو امریکا خبر داد: «ایران و اتحاد جماهیر شوروی موافقت نامه اقتصادی عمده ای را امضا کرده اند که به موجب آن شوروی به صدور تجهیزات صنعتی و مواد غذایی به ایران اقدام خواهد کرد.» (۲۷) شب هنگام در ساعت ۲۱، رادیو مسکو اعلام کرد دراین باره سه روز قبل در تهران تصمیماتی اتخاذ شده است که هفته آینده، در مسکو این موضوع دنبال خواهد شد. این رادیو افزود: «مذاکرات کارشناسان شوروی و ایران پیرامون مسائل همکاری اقتصادی و فنی، بیستم آوریل در تهران به پایان رسید. طرفین طی پروتکلی که در پایان این مذاکرات امضا شد آمادگی خود را برای گسترش

روابط اقتصادی دو کشور تأیید کردند، درعین حال شرکت کنندگان در این مذاکرات پیش نویس پروتکل نهمین جلسه کمیسیون دائمی همکاری اقتصادی شوروی و ایران را پاراف کردند و خاطرنشان ساختند که این همکاری در آینده نیز در پایه اصول تأمین سود متقابل، دوستی، حسن هم جواری، برابری و عدم دخالت در امور داخلی یکدیگر و احترام به حق حاکمیت یکدیگر توسعه خواهد یافت. در نظر است نهمین جلسه کمیسیون شوروی و ایران در پایان ماه مه سال جاری در مسکو برگزار شود.» (۲۸)

خبر فوق از آن نظر که در خنثی کردن یا کاهش فشارهای اقتصادی امریکا به ایران می تواند مؤثر باشد، مورد توجه محافل امریکایی است. کارشناسان امریکایی معتقدند «گرچه محصولات شوروی ازنظر کیفیت نمی تواند به پای محصولات غرب برسد، ولی شوروی ازنظر تأمین مواد ضروری می تواند به ایران کمک نماید.» (۲۹)

امروز مفسر رادیو امریکا در یک جمع بندی از مطالب مندرج در مطبوعات شوروی گفت: به نوشته مطبوعات این کشور، دولت شوروی و سایر کشورهای کمونیست آماده هستند مواد و لوازم مورد نیاز ایران را تأمین کرده و درصورت لزوم ازطریق راه آهن و راه های آبی و هوایی مرزی بین دو کشور این مواد را

درصورت بسته شدن یا مین گذاری بنادر ایران توسط امریکا به ایران برسانند. این رادیو همچنین سخنان یک مقام رسمی شوروی را به نقل از پراودا بازگو کرد که در آن تصریح شده است: از آنجا که شوروی و سایر کشورهای کمونیستی آماده کمک و همکاری با ایران هستند درصورت تحریم اقتصادی امریکا و متحدین غربی علیه ایران احتمالاً ضرر و زیان عمده ای به ایران وارد نخواهد شد. (۳۰)

در همین زمینه، نیویورک تایمز مقاله ای به قلم تئودور شاباد یک کارشناس امریکایی در امور اقتصادی شوروی درج کرد و ضمن اشاره به افزایش حجم بازرگانی شوروی با ایران نوشت: مقامات شوروی در راه آهن عمده بین دو کشور تغییراتی ایجاد می کنند که هدف آن تسریع در ارسال مواد و وسایل مختلف به ایران خواهد بود و مواد گوناگون مورد نیاز ازطریق دریای خزر یا ازطریق راه آهن سراسری سیبری و آسیای مرکزی به ایران خواهد رسید. به گفته شاباد، راه سیبری برای ارسال مواد ساخت ژاپن و دریای خزر برای ارسال مواد ساخت آلمان و سایر کشورهای اروپایی در نظر گرفته شده است. این کارشناس امریکایی به نقل از پراودا افزود: «درصورتی که ژاپن و آلمان علیه ایران با امریکا در تحریم اقتصادی همکاری نمایند، شوروی از طرق دیگر وسایل عمده مورد نیاز ایران را فراهم خواهد کرد.» (۳۱)

درباره بازتاب تحرکات جدید اقتصادی میان ایران و شوروی رادیو عمان به نقل از مطالب شماره امروز مجله میدل ایست اکونومیک دایجست اعلام کرد: راه های شوروی که قرار است بر روی ایران باز شود، این کشور را با بازارهای اروپای غربی و خاور دور مرتبط می سازد و محاصره دریایی امریکا را کاملاً خنثی می سازد. (۳۲) رادیو صوت الجماهیر عراق نیز در بخش عربی عصر امروز خود، اعلام کرد: شب گذشته پروتکل قرارداد همکاری های اقتصادی میان اتحاد جماهیر شوروی و ایران در تهران امضا شد. به موجب این قرارداد شوروی مواد

غذایی و وسایل صنعتی را دراختیار ایران قرار می دهد و در مقابل ایران به شوروی گاز صادر خواهد کرد. (۳۳)

۱. درحالی که جمهوری یمن به مرکزیت صنعا {یمن شمالی} رفتار و مواضع جانب دارانه ای در قبال عراق بروز می دهد،(۱) مواضع نیمه دیگر این کشور؛ یعنی جمهوری دمکراتیک خلق یمن به مرکزیت عدن {یمن جنوبی} در راستای حمایت از ایران قرار دارد. این کشور در بلوک بندی دوقطبی جهان، در بلوک شرق قرار دارد و در وضعیتی که تیرگی روابط ایران و امریکا و به تبع آن بلوک غرب تداوم دارد، بین جمهوری اسلامی ایران و این کشور امروز روابط دیپلماتیک برقرار گردید. به همین مناسبت، بیانیه مشترکی، هم زمان در تهران و عدن انتشار یافت. در قسمتی از این بیانیه آمده است: «دولتین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری دمکراتیک خلق یمن اطمینان دارند که گسترش مناسبات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی میان دو دولت برادر تأثیر بارزی در ثبات و پیشرفت آنان و سایر کشورهای منطقه خواهد داشت و گام مهمی در راه مبارزه برای محو هرگونه سلطه خارجی در منطقه محسوب خواهد شد.» (۳۴)

۲. گذشته از ادامه سخت گیری های امنیتی داخلی در عراق، محدودیت جدیدی برای خارجیان مقیم این کشور در نظر گرفته شده که از امروز به اجرا گذاشته شده است.

اداره گذرنامه عراق در بخشنامه ای به قسمت صدور گذرنامه کلیه استان های این کشور ابلاغ کرد قبل از موافقت سازمان امنیت، حق صدور گذرنامه یا ویزای خارجی از عراق برای هیچ یک از اشخاص عراقی یا خارجی را نخواهند داشت. (۳۵)

خبرهایی که امروز به مجاری ذی ربط واصل گردید همچنین حاکی است:

چند شب قبل، بین گروهی از مخالفان دولت عراق و مأموران امنیتی در خیابان منصور بغداد درگیری مسلحانه در گرفته که منجر به زخمی شدن چندین

نفر شده است. علاوه براین، ظرف چند هفته گذشته، ۹۱ نفر از روشن فکران و آزادی خواهان و مجاهدین مسلمان مخالف رژیم بعثی عراق در بغداد اعدام و جنازه آنها شبانه به نجف حمل و دفن شده است. (۳۶)

از سوی دیگر، گزارش های متعدد از داخل عراق از تعویض ها و عزل و نصب های چشمگیری در رده های نیروی دریایی و نیروی هوایی این کشور حکایت دارد. از پادگان های التاجی و ابوغریب بغداد نیز اغتشاش و عزل فرماندهان گزارش شده است. امروز واحد اطلاعات ژاندارمری ضمن گزارش موارد مذکور به دفتر ریاست جمهوری، افزوده است: «به نظر می رسد وقوع یک کودتای نظامی در عراق در پیش بوده [است].» (۳۷)

دراین حال، برخی منابع از تحرکات مربوط به رفع حوائج عمومی شهری در مناطق دوردست هم مرز با ایران، خبر می دهند. در یکی از گزارش های ارسالی به مراکز ذی ربط آمده است: «برابر خبر رسیده در تاریخ ۵/۱/۱۳۵۹ به علت حساس بودن منطقه قطعه (مقابل دیری فارم حوزه

۱- * به عنوان مثال اظهارنظر مقامات این کشور درباره سه جزیره ایرانی خلیج فارس در روزشمار **۲/۲/۱۳۵۹** کتاب حاضر آمده است.

گروهـان ژانـدارمری آبـادان) جریان برق عمومی را وصل نموده انـد و درحال حاضـر کلیه ساکنین آن منطقه از مزایای برق و روشـنایی بهره مند شده اند. در خبر رسیده آمده است برحسب حساس بودن منطقه، مسئولین امر اقدامات سریعی درمورد طرح کابـل تلفن انجام [داده انـد] که حـداکثر تا دو ماه دیگر خاتمه خواهـد یافت و برای تسـریع در کارهای اداری و ساکنین منطقه اداره پست دائر خواهد شد.» (۳۸)

۱. درپی شـهادت آیت الله صدر، بیانیه هایی دراین باره صادر و پیام های تسـلیتی خطاب به امام خمینی و رئیس جمهور ارسال می شود. نمونه ای از این پیام ها مربوط به دو شخصیت متفاوت؛ مسعود بارزانی رهبر یکی از دو جریان کردی مطرح در عراق و آیت الله العظمی گلپایگانی از مراجع تقلید شـیعه در قم، می شود. نکته قابل ملاحظه، ادبیات دینی به کار گرفته شده در پیام بارزانی و ادبیات انقلابی و جدید به کار رفته در پیام آیت الله گلپایگانی است.

ادبیات دینی مورداستفاده در پیام مسعود بارزانی نشان دهنده توجه وی به شأن خاص امام خمینی و نیز جایگاه آیت الله صدر و جریـان اسـلام گرا در عراق می باشـد. متن کامـل این پیـام چنین است: «حضور محترم رهبر جهـان اسـلام امـام خمینی، جنـاب رئیس جمهوری اسلامی ایران، خانواده محترم شهید آیت الله حاج سیدمحمدباقر صدر انا لله و انا الیه راجعون.

شهـادت آیـت الله سـیدمحمدباقر صـدر ازطرف فاشـیست هـای رژیم عراق بزرگ ترین مصـیبت است برای همه جهـان اسـلام مخصوصاً آن حضـرت. به نام دفتر سیاسـی حزب دمکرات کردستان عراق و رهبر انقلاب ۲۶ مه ۱۹۷۶ کردستان عراق و به نام خـودم مراتب تـأسف و تسـلیت خـود را تقـدیم می نمـایم. این اولین ضـربه و خیـانتی نیست که امپریـالیزم جهـانی به خصوص امپریالیسم امریکا و نوکرانش از رژیم های مرتجع و فاشـیستی منطقه که رژیم عراق وحشی ترین و کثیف ترین آنهاست نسبت به انقلاب اسـلامی ایران و ملت های آزادی خواه خاورمیانه [غرب آسـیا] انجام می دهند. از خداوند متعال می خواهیم که این آخرین مصـیبت برای آن حضـرت باشـد و شـهادت آن مرحوم بزرگ ترین محرک و انگیزه برای تشدیـد مبارزه بی امان ملت هـای کرد و عرب بـه رهـبری احزاب سیاسـی و ملی و اسـلامی و دمکراتی عراق در جبهـه ای ملی علیه رژیم فاشـیست عراق و نابودی آن باشد. اطمینان داریم که به شهادت رساندن آن مرحوم و خواهر طیبه اش آخرین

مسعود بارزانی رهبر حزب دمکرات کردستان عراق، در پیامی به امام خمینی شهادت آیت الله صدر را تسلیت گفت.

ص: ۲۳۱

نفس هایی است که رژیم مرتجع و شیطانی عراق می کشد. خداوند به همه، مخصوصاً آن حضرت و خانواده محترم شهید صبر و بردباری عنایت فرماید. والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته.

مسعود بارزانی رئیس حزب دمکرات کردستان عراق ۳/۲/۱۳۵۹» (۳۹)

در پیام آیت الله گلپایگانی نیز ادبیات انقلابی به کار

گرفته شده جلب توجه می کند که نشان دهنده اهمیت جایگاه انقلابی آیت الله

صدر و شدت زشتی اقدام رژیم عراق است. روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود نوشت: این

بیانیه امشب {۳/۲/۱۳۵۹} ازسوی آیت الله العظمی حاج محمدرضا موسوی گلپایگانی صادر گردید. در این پیام آمده است: «رژیم بعثی عراق که در ضدیت با اسلام و پایمال ساختن

حقوق مردم مسلمان و هتک و تعطیل حوزه علمیه هزارساله نجف اشرف و خدمت به اربابان بیگانه خود هر جنایت و عمل ضدانسانی را مرتکب می شود و همواره با روش مرموز خود صهیونیزم و اسرائیل را تأیید و از پشت به اسلام و ملت فلسطین خنجر می زند با قتل یکی از رشیدترین و برازنده ترین فرزندان اسلام ابرقدرت های جهان خوار و دشمنان اسلام و آزادی را از خود راضی ساخت و نفرین و لعنت نسل های آینده را برای خود خرید. نام آیت الله

صدر که با آثار جاودان و خدمات بزرگش در تاریخ اسلام و علمای بزرگ و فداکار و مبارز زنده و پایدار است با نیل به افتخار شهادت جاودان تر گردید. ... این رژیم سفاک و خونخوار یعنی عراق است که هم زمان با تحریم اقتصادی امریکای جهان خوار

علیه ایران و توطئه های آن شیطان بزرگ به هزاران زن و مرد مسلمان و صغیر و کبیر یورش برده و آنها را به جرم اسلام و جرم ولایت اهل بیت با بی رحمی و قساوت از خانه و محل زندگی و کسب و کارشان بیرون کشیده و به بیابان های اطراف مرز ایران می ریزد. آن افراد و سازمان های به اصطلاح بین المللی که اشغال لانه جاسوسی امریکا و گروگان گرفتن چند تن را دستاویز قرار داده و مرثیه خوانی ها کردند و والدهایم ها که به ایران سفر کرده و هیئت فرستاده و مدتی از وقت سازمان ملل را برای شکایت واهی امریکا معطل و ضایع کردند اگر راست می گویند و اگر ذره ای رحم و انصاف و عاطفه بشری دارند در داخل عراق پایمال شدن

حقوق و اصول انسانی را در مرزهای ایران، حال رقت بار هزاران رانده شده بی تقصیر را ببینند تا بفهمند قوانین بین المللی

چگونه نقض شده است. ... مع ذلک

اطمینان داریم که این رژیم با این اعمال وحشیانه دیگر نمی تواند در منطقه عامل وحشت و سیاست ضداسلامی ابرقدرت های شرق و غرب باشد و انقلاب کوبنده ملت

عراق علیه صدام با شدت ادامه خواهد یافت و او نخواهد توانست با کشتار علما و نویسندگان و مسلمانان به پاخاسته، انقلاب ملت عراق را خاموش سازد و به خواست خداوند متعال به زودی صدام سرنوشت شاه مخلوع را خواهد داشت و رهسپار راه او خواهد شد.» (۴۰)

۱. در ادامه تحرکات مرزی و اقدامات ایذایی عراق علیه ایران، ساعت ۱۶:۳۰ امروز در نوار مرزی جنوب کشور، در حجریه واقع در منطقه هورالعظیم، بین یک قایق گشتی ایران با یک قایق موتوری مهاجم، درگیری روی داد و قایق مزبور که حامل ۳ سرنشین بود به سمت هور فرار کرد. (۴۱)

همچنین به منظور تقویت پاسگاهی خطوط مرزی عراق بـا ایران، امروز در دو کیلومتری پاسگاه دراجی آن کشور تعـدادی از نظامیان عراقی به وسیله شش دستگاه خودرو از زرباطیه به این محل منتقل و در آنجا مستقر شدند.(۱) ۴۲

در توضیح و واکنش به چنین نقل وانتقالاتی، امروز گروهان ژانـدارمری صالـح آباد با ارسال گزارشـی برای ناحیه ژاندارمری ایلام اعلام کرد: «کشور مقابل به طور دائم درحال تقویت و احداث پاسگاه در نوار مرزی می باشد و سلاح های پاسگاه های خودی در مقابل سلاح های سنگین آنها قابل مقایسه نیست و نفربرهایشان همیشه درحال تردد می باشد و برای رفع این نقیصه تقاضـای اعزام یـک گردان ارتش جهت تقویت پاسگاه های آن گروهان را نموده است. با عرض مراتب، اراده عالی را دراین مورد ابلاغ نمایند.»(۲) ۴۳

امروز همچنین گزارشی به دفتر نخست وزیری رسید که از تقویت مناطق مرزی عراق درحدود یک ماه قبل حکایت داشت. در گزارش ارسالی رکن دوم ژاندارمری آمده است: «در تاریخ ۷/۱/۱۳۵۹، ارتش عراق اقدام به استقرار موشک های

زمین به زمین و زمین به هوا به طرف مرزهای ایران در منطقه تنومه

{مقابـل حوزه گروهـان ژانـدارمری خرمشـهر} و همچنین موشک های زمین به هوا در اطراف پایگاه هوایی الشعیبه {از توابع بصره} نموده است.» (۴۴)

۱. اقـدامات ایـذایی عراق ازطریـق عوامـل داخلی {مهاجمـان ضـدانقلاب} در منـاطق مرزی غرب و جنوب کشور ادامه دارد و برخی از این اقدامات در رادیو بغداد به زبان فارسی با جهت گیری به شدت تبلیغاتی گزارش می شود.

در غرب کشور شب گذشـته، مهاجمان یک اتومبیل سواری آریای سـفید را در راه قصر شیرین به خسروی ربودند و سرنشینان آن را گروگان گرفتند. (۴۵)

در سـاعت ۲۲:۳۰ امشـب نیز در منطقـه چقاحمـام در فاصـله بین نفت شـهر و خـان لیلی، لـوله نفت منفجر شـد. (۴۶) براثر این انفجار، لوله ۸ اینچی نفت خام در کیلومتر ۲۰ نفت شهر به قصرشیرین طعمه حریق گردید. (۴۷)

در خـانه شـور در نزدیکی ازگلـه، بنـا به گزارش عملیـات غرب کشـور، بین نیروهـای ضـدانقلاب و بعثـی هـا از یـک طرف و پیشـمرگان مسـلمان کرد و پاسداران از طرف دیگر، درگیری به وجود آمد که براثر آن یکی از پیشـمرگان مسلمان کرد شهید شد و ۲ نفر نیز مجروح شدند. (۴۸)

دراین میان، در نواحی مرزی قصرشیرین و سرپل ذهاب، بیشترین احتمال حملات پراکنده

۱- * ژاندارمری گزارش این نقل وانتقال را در تاریخ ۱۵/۲/۱۳۵۹ به دفتر ریاست جمهوری ارسال کرده است.

۲- * در تاریخ ۱۵/۲/۱۳۵۹ پاسخ این درخواست، به این شـرح داده شد: «بازگشت به شـماره ۱۱۰۲۷۷۴۰۱ ۳/۲/۱۳۵۹، مراتب

به عرض فرماندهی ناحیه رسید. مقرر فرمودند برای ارتش فعلاً گماردن یک گردان در صالح آباد مقدور نیست.» [سند شماره ۲۸۲۸۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ ر۳ به ف ۱۵۰۵ ر۳، ۱۳۱۱۲۵۷۷۴۰۱، ۱۵/۲/۱۳۵۹]

مهاجمان داخلی وجود دارد. در گزارش های مختلف درخصوص تجمع مهاجمان به همراهی جاش های عراقی و حمله ازطریق قریه بین کوره در نزدیکی هوشقوره در اطراف چهارکلا اردوگاه اکراد ایران۴۹ یا ازطریق مرز قوره تو ۵۰ هشدار داده شده است. همچنین علائمی از تدارک حمله سوم به شهرستان قصرشیرین با هدف انهدام کارخانه برق و منبع آب گزارش شده است. (۵۱)

در جنوب، گارد ساحلی و پاسگاه مرزی شلمچه از تردد عوامل عراق با پوشش مسافران کویتی این گونه خبر داد: «لنج های کویتی که وارد ایران می شوند جا سازی شده [هستند] و اکثر آنها با عراق همکاری دارند.» (۵۲)

امروز همچنین دفتر سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان در نامه ای به دادستان انقلاب از دستگیری ۳ تن از دست اندرکاران تحرکات ایذایی خبر داد. مطابق این نامه، چند روز قبل {ساعت ۲:۳۰ بامداد۳۰/۱/۱۳۵۹} مأموران پاسگاه سعدونی جمعی گروهان ژاندارمری خسروآباد، ۳ فرد غیرنظامی به اسامی شاکر عنانی، سیدهاشم هاشمی و یاسین عنانی را دستگیر کردند که ۲ قبضه کلت پارابلوم کالیبر۹ میلی متری و یک قبضه کلت اسپانیایی کالیبر۹ میلی متری به همراه داشتند. همچنین ۲ عدد نارنجک دستی با ماسوره در منزل شاکر عنانی واقع در نهر سعدونی کشف شد. در این نامه اضافه شده است: ۲ نفر از این متهمان {شاکر و یاسین} قبلاً درارابطه با انفجارات و پرتاب کوکتل مولوتف دستگیر و به دادگاه انقلاب اعزامشده بودند، ولی بعد آزاد شده بودند.(۱) ۵۳

از سوی دیگر، حدود ساعت ۱۱ امشب، حکم اعدام صادرشده از دادگاه انقلاب اسلامی دزفول، درباره یکی از عوامل انفجار لوله های نفت، اجرا شد. به نوشته روزنامه کیهان، این فرد صالح دباد نام داشت و به چندین فقره بمب گذاری در خط لوله های نفت در خوزستان، آموزش نظامی و خرابکاری در عراق، همچنین واردکردن سلاح غیرمجاز به کشور و خبرچینی به نفع دولت بیگانه متهم شده بود. (۵۴)

امروز همچنین گزارشی از فعالیت های ایذایی مسلحانه در خوزستان، در بخش فارسی رادیو بغداد پخش شد که خوزستان را "عربستان" و عوامل بمب گذاری و انفجار را "جوانان خلق عرب" خوانده و به وابستگی آنها به صدام حسین تصریح کرده است. متن گزارش به این شرح است: «جوانان خلق عرب در عربستان ایران عملیات قهرمانانه خود را علیه عمال و تأسیسات ضدمردمی [رژیم آیت الله] خمینی دنبال کردند. گروهی از جوانان خلق عرب در عربستان در ساختمان دادگاه آبادان

۱- * دفتر سیاسی انتظامی استانداری خوزستان چند روز بعد نامه ای دیگر برای دادستانی ارسال و در آن با استناد به گزارش پاسگاه فرخ پی جمعی گروهان خسروآباد اعلام کرد: «یکی از دستگیر شدگان به نام سیدهاشم هاشمی در تحقیقات اعتراف نموده که به اتفاق حسین بهرامی و شاکر عنانی و سیدمحمد هاشمی در چند انفجار حوزه پاسگاه دخالت داشته و حسین بهرامی به عنوان انتقام جویی از حاجی عبود قاوانی نساری به اتفاق سیدمحمد هاشمی مقداری مواد منفجره در منزل وی مخفی کرده که بلافاصله مأمورین پاسگاه با راهنمایی متهمین به محل مراجعه و ضمن جست وجو مواد خمیری قالبی هر قالب به وزن ۴۰۰ گرم ۶ عدد؛ نارنجک دستی با فیوز به رنگ زیتونی ساخت شوروی یک عدد؛ مواد منفجره خمیر و خمیری لوله

ای ۳ عدد؛ فیوز چاشنی ۲ عدد؛ فشنگ کلت کالیبر ۹ ساخت اسپانیا ۶ عدد کشف می نمایند.» [سند شماره ۳۴۷۴۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به دادستان انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹]

مین هایی کار گذاشتند که دراثر آن یکی

از پاسداران [آیت الله] خمینی کشته و ۳۰ نفر دیگر زخمی شدند. همچنین گروه دیگری زیر یک جیپ نظامی در شهر اهواز مین هایی کار گذاشتند که دراثر انفجار جیپ مزبور ویران شد و ۲ نفر از پاسداران به شدت مجروح شدند. همچنین در شانزدهم ماه جاری [آوریل]، جوانان خلق عرب در عربستان ایران زیر لوله نفت واقع در منطقه شاهرود مین هایی کار گذاشته و دراثر انفجار، لوله نفت ویران شده و آتش سوزی عظیمی روی داد. هفته گذشته در شهر اهواز، تظاهراتی بر پا شد که در آن جنبش توده ای عربی و سازمان های عربی دیگر مخالف با سیاست ... ضدخلقی رژیم [آیت الله] خمینی شرکت داشتند. تظاهرکنندگان عکس های رئیس جمهور صدام حسین را حمل کرده و شعارهای زنده باد صدام حسین را می دادند.» (۵۵)

۱. امروز با امضای سرلشکر شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش، ابلاغیه ای مبنی بر تدبیر کلی عملیات نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در منطقه غرب کشور به نیروهای زمینی و هوایی ارتش، ژاندارمری و نیز سپاه پاسداران ارسال شد. در متن پیام قید شده که این تدبیر به تصویب فرماندهی کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران {بنی صدر} رسیده است.

این پیام تحت سه عنوان "وضعیت"، "مأموریت" و "اجرا" تنظیم شده است. در بخش اول، به توضیح رفتار ضدانقلابیون به تحریک امپریالیسم جهان خوار در مناطق مختلف کشور به ویژه

کردستان و ضرورت تقویت و استقرار ارتش و پادگان های نظامی در مناطق غربی برای دفاع از مرزهای کشور و بی نتیجه ماندن مذاکرات سیاسی هیئت ویژه پرداخته شده است. در بخش دوم، بر مأموریت نیروهای مسلح در اعمال حاکمیت ملی و استقرار امنیت در مناطق غربی کشور تأکید گردیده است و در بخش سوم، وظیفه نیروی زمینی ارتش تهیه طرح و اجرای آن و وظیفه نیروی هوایی پشتیبانی هوایی تعیین شده است. علاوه براین،

از نیروهای ژاندارمری ناحیه های

آذربایجان غربی و کرمانشاه، همچنین هنگ سقز و دو گردان امداد، تحت کنترل عملیاتی نیروی زمینی قرار داده شده اند. درمورد سپاه پاسداران نیز آمده است: «سپاه پاسداران انقلاب با

سرلشکر محمدهادی شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش و ابوالحسن بنی صدر فرمانده کل نیروهای مسلح

ص: ۲۳۵

استعدادی درحدود ۴۰۰۰ نفر تحت کنترل عملیاتی نیروی زمینی عمل خواهد کرد، جنگ افزار سنگین مورد نیاز سپاه پاسداران به وسیله نیروی زمینی تأمین می گردد.» در ادامه این ابلاغیه ضمن اشاره به تشکیل مرکز عملیات تاکتیکی مشترک و هدایت عملیات توسط نیروی زمینی ارتش تأکید شده است که طرح هر عملیات پس از تصویب ستاد مشترک ارتش قابل اجرا می باشد. (۵۶)

تصویری که در این تدبیر از میزان توانایی ارتش در مقابله با بحران های موجود و به خصوص از نوع همکاری سپاه و ارتش ترسیم شده است، درعمل به کلی متفاوت با واقعیات کنونی است و نیز علامت ناآگاهی تهیه کنندگان آن از ماهیت و بافت کنونی سپاه و جایگاه آن است. گذشته از تمام آنچه ذکر شد، ارتش در وضع کنونی، به دلیل حذف فیزیکی رأس آن {تیمسار به بالا} در انقلاب، قطع پشتوانه لجستیک آن {امریکا و انگلیس} و نیز نابودی ایدئولوژی حاکم بر آن {شاهنشاهی} و تازه واردبودن ایدئولوژی جدید برآمده از انقلاب اسلامی، در وضعیتی به سر می برد که هنوز محتاج کمک فراوانی است تا بتواند دوباره روی پای خود بایستد و نیروهایی نظیر نیروهای سپاه است که می تواند از ارتش دربرابر هجوم بی امان گروه هایی که شعار انحلال ارتش امریکایی را با جدیت سر می دهند، محافظت و آن را تقویت کند.

سپاه در وضعیت فعلی، بیشتر به یک تشکل انقلابی با اتکا به عنصر داوطلب شبیه است تا یک تشکیلات و سازمان رسمی و موظف نظامی؛ هنوز ادامه وضعیت انقلابی، آشکارا در سپاه قابل رؤیت است. علاوه براین، غالب نیروهای سپاه، فقط به اقشار و افراد خاصی از ارتش که ازنظر تعلقات دینی و انقلابی ویژگی های سپاه را دارند، تمایل داشته و قادر به همکاری با آنان هستند. مهم تر از همه اینکه فضای حاکم بر سپاه و نیروهای آن به گونه ای است که قرارگرفتن

زیر نظر ارتش را نه تنها امری مفید و مثبت تلقی نمی کنند، بلکه آن را عامل کم اثرشدن و هدررفتن نیروی خود می شمارند. دراین میان، بعضی اوقات پاره ای شبهات درباره تیپ و خصلت های هریک از دو طرف در ذهن طرف مقابل نیز نقش می بندد که حتی موجب برافروخته شدن در مقابل یکدیگر می گردد.

ازجمله تبعات ویژگی های انقلابی سپاه در وضع کنونی، این است که در حوزه ها، واحدها و رده های مختلف نوعی آزادی عمل وجود دارد که خاص سپاه است و از نظم یک ارگان نظامی دور است و نوعی نظم و احساس مسئولیت انقلابی و ضرورت تبعیت از کادرهای برتر جایگزین سلسله مراتب صرفاً نظامی می باشد. علاوه بر همه اینها، سپاه درعمل توانایی و قابلیت بالایی در برخورد با وظایف محوله نشان داده است و نوع واکنش گروه های مخالف و دشمنان نظام را از علائم حقانیت راه و درستی روش های خود می داند و زیر نظر قرارگرفتن را به مثابه تلف شدن نیرو و ازدست رفتن فرصت و ایجاد تهدید برای انقلاب و نظام تلقی می کند. از سوی دیگر، رئیس ستاد مشترک ارتش و برخی دیگر از فرماندهان ارتش که به سهم خود، یک فرمانده عالی نظامی و درگیر مسئولیت های خویش هستند، درواقع به چنین ظرایفی دقت و توجه لازم را نمی توانند مبذول کنند و این باعث ناهماهنگی هایی می شود. در وضعیت کنونی که انجام امور متکی بر ایثار و داوطلبی است، خودبه خود به افرادی که

جدی تر، کوشاتر و خطرپذیرترند در صحنه و میدان عمل، نقش هدایت و فرماندهی می دهد.

دو پیام از زنجان و یک پیام از شیراز که امروز برای فرماندهی سپاه ارسال شده، نمونه هایی است از آنچه ذکر شد. در پیامی که از زنجان برای عملیات تهران ارسال شده چنین آمده است: عطف به نامه ای که ارتش موظف است با سپاه همکاری نمایند، طبق گزارش واصله سرهنگ پ(1) فرمانده لشکر قزوین به گونه ای خلاف آن را به تیپ رزمی زنجان دستور می دهد. (۵۷)

در پیام دیگر از همین مبدأ و مقصد زمینه هایی از اختلافات نشان داده شده و آمده است: «به درخواست سپاه چند نفر از برادران ارتشی که سوابق ایشان قبل از انقلاب و بعد از انقلاب و هم در کارهای نظامی و درگیری های قبلی کردستان برای سپاه روشن بود خودشان نیز مایل به اعزام با برادران پاسدار به کردستان بودند فرمانده لشکر قزوین سرهنگ پ با این کار مخالفت کرده و در مقابل برادران ارتشی در منطقه کردستان برادران پاسدار را مورد توهین قرار داده [است].» (۵۸)

در پیامی از شیراز به عملیات تهران وجهی دیگر از آنچه ذکر شد، نشان داده شده است. در این پیام آمده است: از واحد طرح و برنامه ریزی تقاضا کرده اند که نیمی از پرسنل عملیات را به منطقه غرب کشور اعزام داشته و از نیروی ذخیره استفاده کنیم. به علت درگیری های منطقه و تحریک بعضی از طوایف عشایر به وسیله دانشگاهیان مقدور به چنین کاری نیستیم. (۵۹)

البته نیروهایی از ارتش نیز می کوشند عناصر سپاه را زیر سؤال برده و به تقاضای آنها برای پشتیبانی هوانیروز از سپاه چندان وقعی نگذارند؛ ازجمله به دنبال تقاضاهای پی درپی اعزام هلیکوپتر برای پشتیبانی نیروهای سپاه، گزارش هایی به اداره سوم ستاد مشترک واصل گردید و این اداره با امضای سرلشکر شادمهر در پیامی به فرماندهی سپاه اعلام کرد: «... باتوجه به محدودیت و مشکلات و تعمیر و نگهداری وسایل پرنده هوانیروز که به تمام سازمان ها ابلاغ گردیده است که در موقع درخواست هلیکوپتر حداکثر امساک را معمول دارند، دستور فرمایید ترتیبی داده شود که فقط در موارد حساس [و] ضروری عملیاتی از وسایل پرنده استفاده گردد.

رئیس ستاد مشترک سرلشکر محمدهادی شادمهر» (۶۰)

«درگیری های خونین سنندج که چند روز پیش آغاز شده بود، روز گذشته به اوج خود رسید و شهر حالت جنگ زده پیدا کرد. این حالت تا ساعت

۱. ۴ بامداد ادامه داشت و اکنون صدای تک تیراندازی شنیده می شود.» (۶۱) این توصیفی از سنندج در سحرگاه امروز است که در گزارش خبرنگار اعزامی کیهان آمده است. در تشریح وضعیت امروز شهر می توان گفت با ورود پاسداران اعزامی، نیروهای مسلح مخالف نظام در موضعی ضعیف تر قرار گرفتند و نیروهای

۱- * در سند نام کامل ذکر شده است.

دولتی محاصره شده در نقاطی از شهر، از خطر نابودی و قتل عام نجات یافتند، اما توان نیروهای طرف دار نظام به حدی افزایش نیافت که اوضاع به نقطه تعیین کننده ای برسد.

در اطلاعیه امروز نیروی زمینی ارتش اوضاع سنندج چنین توصیف شده است: گروه های مسلح غیرقانونی به سوی فرودگاه، باشگاه افسران و رادیو تلویزیون شهرستان سنندج تیراندازی کرده و سپس به باشگاه افسران حمله و ضمن قطع آب و برق حتی اجازه تخلیه مجروحان را نمی دهند. آب باقیمانده حوض باشگاه که تنها منبع حیات برای ساکنان این مکان بوده است ظرف دو روز اخیر به اتمام رسید و هم اکنون پرسنل درنهایت تشنگی به سر می برند. در چنین اوضاع و احوالی، ارتش به علت نداشتن ارتباط زمینی با باشگاه و تلویزیون و فرودگاه سنندج به اجبار تأسیسات موصوف را با آتش حفاظت کرده است. بااین همه، در پایان این اطلاعیه آمده است: «درصورتی که مردم سنندج برای حفظ نظم از لشکر دعوت نمایند، صمیمانه دعوت را پذیرفته و امنیت شهر را مشروط بر اینکه گروه های مسلح غیرقانونی شهر را ترک نمایند خواهد پذیرفت.»(۱) ۶۲

در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی که بعدازظهر امروز منتشر شد، درباره وضع شهر سنندج چنین آمده است: «طبق آخرین گزارش رسیده از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کرمانشاه، برادران پاسدار وارد سنندج شده و موفق به شکستن حلقه محاصره اشرار مسلح در اطراف باشگاه افسران و پادگان سنندج گردیده اند.

از آغاز درگیری ها، باشگاه افسران در محاصره اشرار مسلح قرار

داشت و آنان با قطع آب و برق و تلفن و زیرآتش گرفتن این محل نظامیانی را که در آنجا بودند در زحمت قرار داده بودند. پاسداران اعزامی با چند فروند هواپیمای سی ۱۳۰ صبح امروز وارد پادگان سنندج شدند و سپس به مقابله با اشرار بر آمدند که ضمن شکستن حلقه محاصره اشرار، موفق به کنترل تمام راه های ورودی و خروجی سنندج شده اند و شهر در محاصره برادران پاسدار قرار دارد.» (۶۳) به نوشته این روزنامه، یکی از مسئولان سپاه در تماسی تلفنی اعلام کرد: «فرودگاه سنندج درحال حاضر دراختیار سپاه پاسداران قرار دارد و برای اعزام نیروهای کمکی با هواپیما به این شهر مشکلی وجود ندارد.» (۶۴)

لازم به ذکر است نیروهای سپاه که در سنندج مستقر شده اند تا ساعت ۹ صبح امروز سه بیانیه منتشر کردند. در بیانیه شماره یک، هدف از استقرار پاسداران انقلاب اسلامی مبارزه دوش به دوش برادران ارتشی اعلام شد.

در دومین بیانیه، ضمن یادآوری جریانات اخیر سنندج و اینکه گروه ها و دسته هایی که خود را مدافع خلق می نامند برای مردم مسلمان کردستان محیط خفقان آوری به وجود آورده اند، به اقدام آنها در محاصره فرودگاه، رادیو تلویزیون و باشگاه افسران و تیراندازی به سوی نگهبانان این مراکز اشاره و خطاب به اهالی سنندج گفته شده است: امروز ما سپاه پاسداران و برادران ارتشی می آییم تا دست در دست شما برادران و خواهران مسلمان بگذاریم و شما را از زیر اختناق طرف داران به ظاهر

۱- * ضمیمه دارد؛ متن کامل اطلاعیه نیروی زمینی ارتش.

دمکراسی و آزادی برهانیم، ما به این فریب خوردگان اسلحه به دست هشدار می دهیم که مردم چگونه آنها را از خود خواهند راند و فرداست که دچار خشم توفنده مردم بشوید.

در بیانیه شماره سه ضمن مقدمه ای درمورد وضعیت حاکم بر منطقه آمده است: «امروز فریاد الله اکبر در سراسر پادگان سنندج پیچیده شد و پاسداران جانباز همراه با برادران دلاور ارتشی برای پاک سازی شهر می آیند. بدیهی است

کسانی که در راه این پویندگان راه حق و عدالت مانع ایجاد کنند با شدت سرکوب خواهند شد.» (۶۵)

در همین حال و در ادامه درگیری ها، عصر امروز یک فروند هلیکوپتر کبری هوانیروز در پشت تپه روسی سنندج براثر اصابت گلوله ضدهوایی سقوط کرد. به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی، اجساد خلبان و دو کمک خلبان آن به ارتش تحویل داده نشده و در بیمارستان شهدای سنندج که در کنترل ارتش نمی باشد نگهداری می شود. (۶۶) رئیس شهربانی سنندج که خود از ناحیه دست مجروح شده است سقوط هلیکوپتر را مشاهده و گزارش کرد. به گفته شاهدان عینی لاشه دو هلیکوپتر دیگر نیز مشاهده شده است. (۶۷)

یادآوری می شود از آخرین ساعات شب گذشته اظهاراتی مبنی بر تمایل به آتش بس ازطرف نیروهای مسلح مخالف نظام ابراز می گردد. افراد مسلح در سنندج خواستار ایجاد آتش بس در شهر شدند و ارتش نیز پیشنهاد کرده است که درصورت خروج افراد مسلح، با این درخواست موافقت خواهد کرد، ولی سپاه پاسداران با هرگونه آتش بس مخالف بوده و تأکید دارد تاوقتی که افراد اسلحه خود را تحویل نداده اند آتش بس مورد قبول قرار نخواهد گرفت. سپاه پاسداران درباره این وضع اطلاعیه ای بدین شرح منتشر کرد: «پاسداران انقلاب اسلامی، با پشتیبانی از قدرت لایزال الهی و امت قهرمان به پاخاسته ایران تصمیم گرفت برای برقراری نظم و امنیت با برادران ارتشی وارد سنندج شود و پابه پای نیروهای ارتش جمهوری اسلامی درجهت سرکوبی ضدانقلاب وابسته به شرق و غرب عمل نمایند و با آنها قاطعانه برخورد کند و اعلام می دارد که کوچک ترین آتش بس را نخواهد پذیرفت و به کلیه گروه های مسلح در منطقه اخطار شدید می کند که تا فرصت از دست نرفته سلاح های خود را تحویل دهند.» (۶۸)

از سوی دیگر، غنی بلوریان از اعضای رده بالای حزب دمکرات کردستان ایران، درمورد درگیری های اخیر و احتمال اعلام آتش بس در گفت وگو با کیهان گفت: «ما چندین ماه است که آتش بس داده ایم، ولی ارتش با نقل وانتقالات خود باعث تحریک می شود و عملاً آتش بس را نقض می کند.» وی افزود: «اگر آتش بس هایی در منطقه صورت گیرد باید ازطریق نیروهای درگیر در هر محل باشد. ممکن است بین نیروهای ارتش مستقر در پادگان سقز و پیشمرگان در این محل توافقی انجام شود، ولی هنوز توافقی در سطح وسیع و اینکه ما با هیئت ویژه صحبت کنیم، وجود نداشته است.» بلوریان یادآور شد: «ما در مسافرت های اخیر خود با تمام مقامات در تهران تماس گرفتیم و صحبت های فراوانی نیز دراین زمینه انجام دادیم، ولی هیچ وقت حسن نیت لازم

را ازطرف هیئت دولت مشاهـده نکردیم.» بلوریان درمورد خلع سـلاح سـتون ارتش نوسود، که چنـد روز قبل به دست عناصـر حزب دمکرات انجام گرفت، گفت: «این جریان جدید نیست و مربوط به حدود پنج روز قبل می باشد.»

دراین حـال، کریم حسـامی یکی دیگر از مسئولان حزب دمکرات در گفت وگویی بـا کیهـان ضـمن اعلام ادامه درگیری در سنندج گفت: طبق اخبار رسیده، جنگ سختی در جریان است و شهر با خمپاره هدف قرار گرفته است. (۶۹)

در همین حال، مکاتبات اخیر سپاه کرمانشاه مؤیـد سـختی کار است. یکی از این پیام ها حاکی است: «آنی و خیلی فوری نیرو بفرستید به شهرهای سقز، بانه، سردشت و سنندج که درحال سقوط می باشد.» (۷۰) در آخرین پیام که امروز از سپاه همدان به عملیات تهران واصل شد بخشـی از مشکلات وضع کنونی درزمینه تجهیز نیروهای خودی قابل مشاهده است. در این پیام آمده است: «افراد سـپاه همدان و قروه و ژاندارمری و ارتش در دهگلان مسـتقر و روسـتاهای اطراف زیر پوشـش است. ارتش قصـد دارد ۲۰ کیلومتر به طرف قروه عقب نشـینی کند. نگهداری دهگلان و مناطق اطراف به شـرط تصـرف صـلوات آباد که در ۲۵ کیلومتری سنندج و تنها راه سوق الجیشی و گلوگاه سنندج است، امکان پذیر می باشد. دو نفر از سپاه همدان به نام محمدرضا رضوی و حیدرعلی پورمحمدی و یکی از پیشـمرگان قروه به نام رضا حیدری شـهید شدند. دو نفر زخمی شده اند. نیاز فوری به سلاح سنگین و وسایل ارتباطی می باشد.» (۷۱)

۵۸

علاوه بر سـنندج، پاوه و بخش هایی از آذربایجان غربی {ارومیه، سـیلوانا، اشنویه، نقده، شاهین دژ، پیرانشهر، مهاباد و تکاب} نیز امروز، هر چنـد نـه درحـد سـنندج، امـا عرصه درگیری هـا و تحرکـات ایـذایی مسـلحانه و دیگر اقـدامات خصـمانه عناصـر ضدنظام بودند.

در ادامه درگیری هـای اخیر پـاوه، ساعت ۱۴ امروز نیز در ارتفاعـات شـمال غربی این شـهر در محلی به نام مله بخار، نیروهای سپاه با عـده ای از افراد مسـلح غیرقانونی درگیر شدنـد. به گزارش ژانـدارمری، در نتیجه این درگیری ۳ نفر از مهاجمان کشته شدند و یک قبضه کلاشـینکف و یک قبضه ژ۳ به دست نیروهای سـپاه افتاد. (۷۲) به گزارش شـهربانی پاوه در درگیری های امروز، یک زن براثر شلیک خمپاره مهاجمان در قریه نوریاب {حومه پاوه} شهید شد. (۷۳)

غنی بلوریان از اعضای رده بالای حزب دمکرات: هیچ وقت حسن نیت لازم را از هیئت دولت مشاهده نکردیم.

ص: ۲۴۰

علاوه براین، درگیری های پراکنده مسلحانه دیگری نیز حوالی نیمه شب گذشته و اوایل بامداد امروز در آذربایجان غربی رخ داد؛ ازجمله در اولین ساعات بامداد، حوالی یک نیروگاه در ارومیه بین عده ای از مهاجمان مسلح و نیروهای شهربانی برخورد مسلحانه پیش آمد و مهاجمان در تاریکی متواری شدند. (۷۴) مقارن همین ساعات، گشتی های سپاه که برای سرکشی عازم پل قیوم بودند هدف حمله مسلحانه قرار گرفتند و یک تن از آنان به شهادت رسید. (۷۵) به گزارش شهربانی، مهاجمان همان گروهی بودند که در حوالی نیروگاه با نیروهای شهربانی درگیر شدند. آنان پس از فرار، با گروه گشتی مزبور برخورد کردند. (۷۶)

در جنوب شرقی سیلوانا، پایگاه دزگیر از سه طرف مورد هجوم قرار گرفت. این درگیری از ساعت ۱:۳۰ بعد از نیمه شب شروع شد و تا ساعت ۵ بامداد

ادامه یافت. به گزارش ژاندارمری، مهاجمان با ۱۸ دستگاه تراکتور و وانت، عناصر حزب دمکرات را از سه سمت زیوه، راژان و ارتفاعات تسمل گانبند به منطقه درگیری آورده بودند که با تحمل ۲ کشته و چند زخمی و برجاگذاشتن تعدادی سلاح و مدرک، صحنه را ترک کردند. (۷۷) درگیری دیگری نیز در آق بلاغ و جم جم {واقع در شمال اشنویه} روی داد که در آن ۳ تن از جوانمردان ژاندارمری شهید و ۳ نفر از مهاجمان مسلح کشته شدند. (۷۸) در تپه میرآباد واقع در جنوب اشنویه نیز از ساعت ۱ تا ۲ بامداد، درگیری مسلحانه روی داد. همچنین پاسگاه بچنلو بار دیگر مورد هجوم مسلحانه قرار گرفت. به گزارش ژاندارمری، در هر دو مورد بدون تلفات خودی، مهاجمان متواری شدند. (۷۹)

در نقده از ۰۰:۳۰ دقیقه بعد از نیمه شب، به مدت یک ساعت و نیم، صدای تیراندازی در روستاهای اطراف شهر به گوش می رسید و ۲ عدد گلوله توپ و خمپاره از مسیر نامشخص در کنار خیابان رودکی به زمین اصابت کرد که خسارت جانی و مالی درپی نداشت. (۸۰)

در شاهین دژ و در ادامه درگیری روزهای قبل، بار دیگر زدوخوردی بین افراد خودی و عناصر حزب دمکرات در آبادی قزل قیش رخ داد. به گزارش ژاندارمری، نیروهای خودی با ۱۵ نفر از گروهان ژاندارمری میاندوآب تقویت شدند. (۸۱)

حوادث و رخدادهای دیگری نیز امروز علاوه بر درگیری های مذکور قابل توجه است. در پیرانشهر، تظاهرات مسلحانه چندین هزار نفری بر پا شد، براساس گزارش اطلاعات سپاه، مهم ترین شعارها و گفته های تظاهرکنندگان "جواب بنی صدر را با گلوله می دهیم" بود. (۸۲)

به گزارش سپاه ارومیه: «امشب احتمال حمله به سپاه و ژاندارمری و ارتش زیاد می باشد.» (۸۳) در یک تلفن گرام از سپاه به ستاد مشترک ارتش نیز که حاکی از وضع اضطراری این منطقه می باشد،

آمده است: «گروه های مسلح به سمت تکاب درحال هجوم می باشند و تقاضا می شود واحدی در آن منطقه مستقر گردد تا راه را بر مهاجمان مسدود نماید.» (۸۴)

حادثه قابل ذکر دیگر که امروز رخ داد و در نوع خود تاکنون منحصربه فرد می باشد، سرقت از گاوداری ارتش در آذربایجان

غربی است. دراین باره رکن۳ ژاندارمری به ریاست جمهوری و وزیر

ص: ۲۴۱

کشور اعلام کرد: «گزارش رسیده از ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی حاکی است که در ساعت ۰۰:۳۰ دقیقه روز ۳/۲/۱۳۵۹، تعداد ۷۰۰۰ رأس گوسفند موجود در گاوداری به وسیله افراد حزب دمکرات با همکاری سر نگهبان دامداری به نام الف. د(۱) به سرقت برده شده است.» (۸۵)

۵۹

وقایع اخیر کردستان در رادیو لندن و خبرگزاری آسوشیتدپرس بازتاب یافت.

رادیو لندن در بخش فارسی ساعت ۲۰:۴۵ امروز خود گزارش داد: جنگ در کردستان به هیچ وجه فروکش نکرده و برعکس به نظر می رسد که دامنه زدوخوردها بین ارتش و چریک های کرد گسترش یافته است. تازه ترین دور جنگ در کردستان از یک هفته قبل، از سقز آغاز شد. به گفته منابع کرد، نبرد در شهرهای سنندج و سقز در جریان بوده و ستون های ارتش از شهرهای اهواز، قزوین و همدان به منظور تقویت نیروهای دولتی دیگر در جنگ های کردستان به طرف این منطقه در حرکت است. گفته می شود چریک های کرد درطول شب به شهر کامیاران واقع در مرز کوهستانی حمله کردند، اما با رسیدن صبح کامیاران را تخلیه کردند. گزارش های دیگر حاکی است کشمکش هایی در بعضی از نقاط دهکده های اطراف سقز و سنندج در جریان است. (۸۶)

آسوشیتدپرس نیز در بازتاب حوادث کردستان از یک نشریه چاپ ترکیه، خبری جهت دار و ضدایرانی را نقل کرد. به گزارش این خبرگزاری، «روزنامه گون آیدین در گزارشی از ایالت مرزی وان در ترکیه نوشت شورشیان کرد در

جریان شعله ورشدن خصومت ها در شمال غربی ایران ۶۰ سرباز ارتشی را به قتل رساندند.» گون آیدین گزارش داد: «چریک های پیشمرگ آماده یک حمله عمده به نیروهای دولتی که در این ناحیه به طور پراکنده مستقر شده اند، می باشند. براساس همین گزارش در جریان تهاجم جدید دولت [به] مناطق کردنشین با کمک هلیکوپترها و جت های جنگنده حداقل ۱۰۰۰ شورشی... کشته شده اند.» (۸۷)

آسوشیتدپرس افزود: «درگیری های جدید زمانی اتفاق می افتد که آپوکولار یک گروه جدایی طلب کرد، فعالیت های خود را در کوهستان های واقع در ایالات شرقی ترکیه تشدید کرده است. از ماه آوریل گذشته تاکنون، ۶ ایالت کردنشین در ترکیه تحت حکومت نظامی بوده اند. هدف از استقرار حکومت نظامی در این مناطق جلوگیری از بالاگرفتن احساسات ملی گرایانه در میان کردهای ترکیه، که تعدادشان به ۶ میلیون نفر می رسد، بوده است.» (۸۸)

۶۰

حوادث اخیر کردستان، اختلافات جناحی و ارتباط آن به حوادث دانشگاه ها و تحرکات گروه های موسوم به حزب الله ازجمله محورهای سؤالات خبرنگاران در مصاحبه مطبوعاتی صبح امروز آیت الله بهشتی بود. وی در پاسخ، به کلی حساب گروه های مسلح درگیر با نظام را از کردها و کردستان جدا دانست.

۱- * در سند نام کامل فرد ذکر شده است.

در این مصاحبه مطبوعاتی از آیت الله بهشتی سؤال شد: «می گویند که حمله همه جانبه ای علیه کردستان شروع شده است؟» دکتر بهشتی پاسخ داد: «این جمله برای من خیلی سنگین است. ما حتی یک حمله علیه کردستان نداشته ایم؛ چه رسد به حمله همه جانبه.

ما دوست و دوستدار برادران و خواهران کردمان هستیم آنها خواهران و برادران هم کیش و هم میهن ما هستند.» (۸۹) خبرنگار دیگری پرسید: در سر مقاله دیروز روزنامه انقلاب اسلامی(۱) مطالبی راجع به حزب جمهوری اسلامی نوشته و گفته شده بود که پشت سر این، توطئه شده است تا دولت بنی صدر سقوط کند. دکتر بهشتی پاسخ داد: «فکر می کنیم صحیح این باشد که این نظر را برادرم آقای بنی صدر بگویند تا هم دلنشین تر باشد و هم مطبوع تر، به هرحال علاوه براینکه این سر مقاله درارابطه با کار حزب جمهوری اسلامی و حتی در رابطه کار با انجمن های اسلامی خلاف واقع بود، اصولاً آهنگی داشت که به هیچ وجه متناسب با جهت حرکت اجتماعی ما نیست. ما امروز کوشیده ایم که حتی اختلاف نظرهای مربوط به مواضع سیاسی خاصمان را در وحدت و یکپارچگی مان در مقابل شرایط حاد و حساس کنونی کشور دخالت ندهیم و این سرمقاله در نظر خوانندگان ممکن است درست خلاف این را منعکس کند. من دراین زمینه با آقای بنی صدر صحبت کردم و به ایشان یادآوری کردم که براساس خط متحدی که درجهت پیشبرد سریع تر انقلاب و در این دوره خاص و بحرانی داریم، جا دارد که ایشان تذکرات لازم را بدهند و اقدامات لازم و حتی توضیح لازم را بدهند.»(۲) ۹۰

یکی از خبرنگاران خارجی نظر آیت الله بهشتی را درباره برخورد انبوه جمعیت خیابان ها {حزب الله} با دانشجویان پرسید. آیت الله بهشتی گفت: «آیا فکر می کنید

که تشکیلات سیاسی به نام حزب الله در ایران وجود دارد، این اولین و بزرگ ترین اشتباه شما و بسیاری از افراد دیگر است. تشکیلات خاصی به نام حزب الله وجود ندارد، این همان میلیون ها نفری هستند که توی خیابان ها، انقلاب را به ثمر رساندند و اکنون یک اقلیت کوچک با آنها درگیری پیدا کرده و آنچه دیدید یک نمونه از این درگیری بود. اما وظیفه ما این است که کوشش کنیم جلوی این درگیری ها را بگیریم و این کار را خواهیم کرد.» وی افزود: «طبیعی است که ما درارابطه با هر انسان آسیب دیده و مصدومی در این جامعه نگران و ناراحت خواهیم بود و به دلیل همین ناراحتی، بیشتر تلاش خواهیم کرد که کنترل شدیدتر و قوی تری بر این رویدادها داشته باشیم. اما آنچه رخ داد قصه معارضه میان یک تشکیلات سیاسی با یک تشکیلات سیاسی دیگر نبود، قصه معارضه یک تشکیلات سیاسی کوچک با یک اکثریت و یک ملت بود.» (۹۱)

بهشتی در پاسخ به سؤال دیگری درمورد حوادث دانشگاه ها اظهار کرد: «شورای انقلاب خواست که نشان دهد که پیوند میان ملت و دانشجو و دانشگاه همان است که بود. یک گروه کوچک و یک گروه اقلیت این پیوند را نمی پسندید و حالا هم نمی پسندند. البته ما صمیمانه دعوت می کنیم همین گروه و

۱- * در روزشمار ۲/۲/۱۳۵۹ به این سرمقاله تحت عنوان "توطئه" اشاره شده است.

۲- * ضمیمه دارد؛ نمونه ای از اختلافات جناحی بنی صدر و حزب جمهوری اسلامی در پی سرمقاله طعن آمیز روزنامه

انقلاب اسلامی علیه حزب.

همه افراد دیگری را که احیاناً در تردید و تزلزل به سر می برند بر این پیوند مبارک بیشتر توجه کنند و اهمیت بدهند و کاری بکنند که این پیوند پر بارتر شود.» سؤال شد: «شما گفتید یک گروه بودند، ولی آنچه که مسلم است چند گروه بودند، ولی یک گروه مقاومت کرد و تا آخرین لحظه در دانشگاه ماند و گفت ما اینجا را ترک نمی کنیم، ولی گروه های دیگری هم بودند که شاید با گروه های طرف دار برچیدن ستادها در دانشگاه ها متفق العقیده نباشند، ولی مع هذا برای احترام به شورای انقلاب و ملت حاضر شدند دانشگاه ها را ترک کنند، بنابراین عقیده شما راجع به این موضوع چیست؟» دکتر بهشتی جواب داد: «منظورم از تأکید بر یک گروه این است که یک گروه نخواست راه حل سالم را بپذیرد. قبول دارم مخالفین دیگر هم هستند، ولی مخالفین دیگر پذیرفته اند که این نوع برخورد به زیان ملت و جامعه است و ما می توانیم این گونه اختلافات را ازطریق دیگر مطرح کنیم و برای رفع آن تلاش کنیم و حوادث این چند روز هرگز نباید کمترین گمانی در ملت ما ایجاد کند که انقلاب اسلامی ایران نمی خواهد آزادی های اساسی را که در قانون اساسی پیش بینی شده رعایت کند. این طور نیست انقلاب اسلامی ایران و رهبری و مدیریت انقلاب خواهند کوشید تا انقلاب در محیطی با رعایت این گونه آزادی ها راه پر پیچ وخم پیروزی را با سرعت هرچه بیشتر طی کند و به مقصد برسد.»

آیت الله بهشتی تأکید کرد: «صریحاً اعلام می کنیم که ما همچنان برای حفظ آزادی های اساسی خواهیم کوشید، ولی اگر دیگران بحران ایجاد کردند، هر کسی می داند که در بحران ها نمی شود همه آزادی های اساسی را حفظ کرد. از همه کسانی که به این آزادی ها ارج می نهند و علاقه مندند صمیمانه دعوت می کنیم که [از] بروز بحران ها قبلاً جلوگیری کنند. اگر نسل نوجوان و جوان ما و اگر روشن فکران و همه مردم ما دوست دارند و مصمم اند که انقلاب با حفظ آزادی های اساسی راه خود را ادامه دهد، همه کوشش کنند تا بحران ها پیش نیاید. وقتی یک گروهی از ساختمان دولت و از خیابان های کنار دانشگاه ها برای سنگربندی مسلحانه علیه اجرای تصمیم شورای انقلاب استفاده می کند، این بحران به وجود می آید.» (۹۲)

۶۱

در ادامه تحولات اخیر دانشگاه ها، در معدودی از شهرها درگیری های دانشگاهی هنوز ادامه دارد. دراین حال در برخی مراکز دانشگاهی سطح فعالیت ها و اعلام مواضع به سطح شورای مدیریت دانشگاه ها انتقال یافته است؛ شوراهایی که برخی به دلیل نداشتن تجربه سیاسی بسیاری

آیت الله بهشتی عضو شورای انقلاب:

ما همچنان برای حفظ آزادی های اساسی خواهیم کوشید ولی اگر دیگران بحران ایجاد کردند، هر کسی می داند که در بحران ها نمی شود همه آزادی های اساسی را حفظ کرد.

ص: ۲۴۴

از اساتید و نیز تبحر و تسلط کار تشکیلاتی دانشجویان هوادار و بعضی اساتید مرتبط با گروه ها، در فضای حمایت از گروه های

سیاسی ایجاد شده است. دراین میان،

به طور مشخص رفتار و عملکرد مدیریت وقت دانشگاه تهران بیشتر در حمایت از گروه ها و مخالفت با سیاست های

نظام، جلوه گر شده است. درعمل نیز بیشترین درگیری ها و ناآرامی های مربوط به مقاومت دربرابر تعطیلی تمامی ستادهای گروه ها در دانشگاه تهران روی داده است، طوری که حتی پس از تعطیلی ستادهای گروه ها در دیگر دانشگاه های تهران، در این دانشگاه حوادث و جریان ذکرشده در دو سه روز(۱) اخیر اتفاق افتاد. امروز نیز شورای مدیریت دانشگاه تهران، در بین همه دانشگاه ها تندترین تصمیم را اتخاذ و استعفای دسته جمعی اعضای خود را اعلام کرد. در متن استعفا، شورای انقلاب و اداره کنندگان مملکت به دلیل اتخاذ تصمیم بدون مطالعه و بدون مشورت با مقامات دانشگاهی سرزنش شده اند.(۲) (۹۳)

شورای دانشگاه مشهد نیز هر چند نظیر تهران استعفا نکرد، اما با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد اختتام کار امتحانات کلیه واحدهای آموزشی در ۱۵ خردادماه آینده عملی نیست. در اطلاعیه شورای دانشگاه مشهد آمده است: «اقدامات اخیر که تحت عنوان انقلاب فرهنگی صورت می گیرد هم ازنظر زمان انتخاب شده که مبارزه ضدامپریالیستی ملت ما در اوج خود بوده است و هم از جهت شیوه اجرا که موجب هتک حرمت دانشگاه ها و دانشگاهیان یعنی پیش قدمان جنبش ضداستبدادی ایران را فراهم آورده بسیار نامطلوب است.» (۹۴)

شورای دانشگاه علم وصنعت، که امروز بعداز ظهر در محل باشگاه استادان این دانشگاه تشکیل شد، تصمیم گرفت کلاس های درسی از روز یکشنبه ۷/۲/۱۳۵۹ تشکیل شود. بنا به گزارش رسیده از این دانشگاه، در این جلسه که حدود ۱۵۰۰ دانشجو نیز شرکت داشتند تصمیم گرفته شد ترم جاری طبق برنامه عمومی کلیه دانشگاه ها ادامه یابد و همچنین تأکید شد هیچ گونه تعللی دراین زمینه قابل قبول نیست. (۹۵)

شورای دانشگاه تربیت معلم هم تصمیم گرفت درصورتی که تا بامداد روز شنبه ۶/۲/۱۳۵۹، دفاتر گروه ها تحویل مقامات دانشجویی نشده باشد از ریاست جمهوری برای تخلیه و تحویل آنها کمک بگیرد تا دانشگاه بتواند کلاس های درسی خود را آغاز کند و به همین منظور نماینده ای ازسوی ریاست جمهوری به این دانشگاه فرستاده شد. (۹۶)

شورای دانشگاه آزاد ایران تأسف خود را از تصمیم شورای انقلاب که حقانیت شورای دانشگاهی را مورد تردید قرار می دهد اعلام و اضافه کرده است ایجاد هر نوع تشنج و درگیری گروهی را در این لحظات مخاطره آمیز جز به سود امپریالیزم جهان خوار به سرکردگی شیطان بزرگ امریکا نمی داند. (۹۷)

۱- * در روزشمارهای گذشته ذکر شده است.

۲- ** ضمیمه دارد؛ متن استعفای شورای سرپرستی دانشگاه تهران.

امروز در برخی شهرها، درگیری های دانشگاهی و حواشی آن ادامه یافت که بجز حوادث رشت، مابقی این درگیری ها جزئی بود.

در بعضـی از نقـاط شـهر تـبریز بـه خصـوص در دانشـگاه تـبریز و اطراف آن راه پیمـایی هـایی انجـام شـد و در برخی مـوارد برخوردهـایی بیـن شـرکت کننـدگان رخ داد. بـه گزارش ژانـدارمری: «سـپاه پاسـداران به منظـور برقراری نظم و جلـوگیری از برخوردهای شدیـد، مبادرت به تیرانـدازی هوایی نموده و درگیری تا ساعت ۱۲:۳۰ ادامه داشـته است.» در بعضی مدارس شهر تـبریز و برخی از شــهرهای تـابع آن تعـدادی از دانش آمـوزان بـه طرف داری از دانشـجویان پیش گـام و انجمـن دانشـجویان مسلمان {مجاهدین خلق} از رفتن به کلاس های درس خودداری کردند. (۹۸)

در خاش، برابر اعلام شـهربانی، عـده ای از دانش آموزان این شـهر به طرف داری از دانشـجویان اقـدام به تظاهرات و سـردادن شعار کردند. (۹۹)

در لنگرود، شهربانی در ساعت ۱۷ اعلام کرد: «برخی از گروه های اسـلامی و روسـتائیان به کیوسک نشریات و کتابخانه های چریـک های فـدایی حمله نموده و علیه آنها تظاهرات نموده انـد احتمال برخورد بین گروه های مـذکور پیش بینی می گردد.» (۱۰۰)

در آغاجاری، حدود ساعت ۳ بامداد، کتاب فروشـی حزب توده در میان کوه به آتش کشیده شد. حدود ساعت ۶ بعد از ظهر نیز عده ای با حمله به کیوسک های گروه ها واقع در امیدیه، تعدادی از آنها ازجمله کیوسک حزب توده را به آتش کشـیدند و تخریب کردند. (۱۰۱)

در دانشکده منابع طبیعی گرگان، گروه های وابسته به سازمان چریک های

فـدایی، مجاهدین خلق و جنبش مسـلمانان مبارز دِر محل انجمن خود را بسـته بودند و وضع دانشـکده آرام بود، ولی این دفاتر امروز تخلیه نشده بود. پس از

مذاکرات نمایندگان دادستانی انقلاب و مسئولان دانشکده، تا ساعت ۱۳ امروز، کلیه محل ها تخلیه و تحویل دانشکده گردید. (۱۰۲)

۱. در ادامه درگیری هـای دانشـگاهی، مهم ترین حـوادث امروز، مربـوط به رشت است. به دنبـال وقـایع روز گذشـته دانشـگاه گیلان، درگیری هـایی در این شـهر روی داد که به گزارش کیهـان، ۷ کشـته و بیش از ۸۰ مجروح به جای گـذاشت. منطقه اصلی درگیری خیابان تختی و اطراف ساختمان ستاد جهاد سازندگی و میدان شهرداری رشت بود که به تدریج به سایر خیابان ها نیز سرایت کرد. (۱۰۳)

وقایع امروز به این ترتیب شروع شد که صبح امروز، یک راه پیمایی در شهر برگزار گردید که در آن شعارهای "درود

بر فـدایی" و "آزادی دانشـگاه تجدید باید گردد" داده می شد. (۱۰۴) به گزارش ژانـدارمری، از ساعت ۱۱:۳۰، مشخص بود که بـا ورود نیروهـا و هـواداران گروه هـای چپ از دیگر شـهرها، وزنه و کفه این گروه هـا در رشت سـنگین تر شـده است. به هرحال، درگیری در رشت بین گروه های مذهبی و

سایر گروه ها در خیابان تختی این شهر ایجاد شد. (۱۰۵) در خیابان تختی، ساختمان جهاد سازندگی محاصره شد۱۰۶ و مورد هجوم قرار گرفت. (۱۰۷) براثر تیراندازی، ۲۷ نفر زخمی و در بیمارستان رشت بستری شدند. (۱۰۸) همچنین به گزارش سپاه رشت در این حمله یکی از برادران جهاد شهید و یک نفر گروگان گرفته شد و تعدادی از مغازه های شهر و شماری از خودروهای جهاد نیز به آتش کشیده شد. (۱۰۹) به گزارش ژاندارمری، خیابان های اصلی شهر با ایجاد آتش سوزی بسته شد و درگیری ها ادامه یافت. (۱۱۰) سپاه رشت به تهران گزارش داد: عناصر وابسته به گروه های فدایی و پیکار به مردم شدیداً حمله می کنند و این درگیری هزاران مجروح از مسلمانان به جای گذاشته است، عده ای نیز دستگیر شده اند که در سپاه می باشند. در این گزارش اضافه شده است: «[در] شهر رشت هرجا و هرساعت صدای تیر به گوش می رسد.» (۱۱۱) در پیام دیگر امروز سپاه رشت به تهران آمده است: «[نتیجه] درگیری های دیروز و امروز ۷ کشته و هزار و اندی زخمی است و مردم این گروه ها [هواداران فدایی و پیکار] را به سپاه تحویل می دهند. شهر حالت عادی ندارد و امروز افراد غیرمذهبی به جهاد حمله کردند که منجر به تیراندازی شد. بزرگ ترین مشکل ما عدم وجود یک فرمانده می باشد که هر کسی برای خودش تصمیم می گیرد.» (۱۱۲)

سرانجام پیام مهندس علی انصاری استاندار گیلان از رادیو پخش شد که مردم را برای مقابله با این عوامل و پایان بخشیدن به غائله، به حضور در خیابان تختی دعوت کرد. به گزارش خبرنگار کیهان: «مردم با شنیدن پیام استاندار به خیابان تختی ریختند و با ورود آنان گروه مخالف متفرق شدند و خیابانی که دراثر آتش زدن لاستیک و موانع دیگر بسته شده بود، باز شد.» (۱۱۳) سپاه رشت آخرین وضعیت دانشگاه گیلان را چنین گزارش کرد: «دانشگاه گیلان در دست مردم و انجمن اسلامی می باشد و دور دانشگاه سیم خاردار کشیدند و از ورود افراد غیرمسئول جلوگیری می شود.» (۱۱۴)

گفتنی است در حاشیه وقایع امروز رشت اقدام سازمان چریک های فدایی خلق باعث شد به دیگر گروه های نزدیک به این سازمان که در حوادث دانشگاه مشی فدایی ها را انتخاب نکرده بودند، آسیب برسد. به گزارش کیهان، هنگام عصر، جمعیتی حدود هزار نفر با پرچم سبز لااله الاالله در خیابان های رشت به حرکت در آمدند

و ستاد مرکزی حزب توده و چندین کیوسک گروه ها در خیابان امیرکبیر و سبزه میدان را منهدم کردند. به نوشته این روزنامه، «هم زمان استاندار گیلان طی پیام رادیویی عمل این افراد را به شدت مورد انتقاد قرار داد و آنان را ضدانقلاب خواند.» (۱۱۵) قبل از این، در ساعت ۱۶، عده ای که در گزارش ستاد مشترک ارتش حدود ۵ هزار نفر از گروه های سیاسی چپ معرفی شدند، در جلوی بیمارستان امام خمینی تظاهرات کردند. این تجمع با رسیدن عده ای حدود ۳۰۰ نفر باعنوان حزب الله به درگیری کشیده شد و دو طرف با چاقو و چوب به زدوخورد پرداختند. (۱۱۶)

موضوع قابل ذکر دیگر، انفعال برخی ارگان های رسمی مسئول در این قضیه و اتکای روحی خواه ناخواه آنان بر سپاه و نیز نقش کلیدی سپاه در این گونه مسائل بود. متن چند پیام که اواسط روز جاری ارسال شده و در ادامه درج می شود ضمن توضیح بیشتر وضعیت امروز رشت، مؤید مطلب یاد شده است.

تلفن گرام از ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی به فرماندهی ژاندارمری: «شهربانی رشت اعلام

نموده است که چنانچه صریحاً [سریعاً] نسبت به اعزام نیروی کمکی به آن شهرستان اقدام نگردد [احتمال] سقوط شهر وجود دارد. دستور فرمایید نسبت به تقویت پرسنل سپاه پاسداران رشت اقدام [شود] و درصورت لزوم ستاد مشترک وسایل انتقال آنها را بنابه درخواست تأیید خواهد نمود.» (۱۱۷)

ستاد مشترک در ساعت ۱۲:۳۰ به فرماندهی سپاه اعلام کرد: «درحال حاضر، وضعیت شهر رشت بحرانی است به نحوی که منزل استاندار و دانشگاه و مرکز سپاه در محاصره قرار گرفته و مهاجمین قصد دارند بازار را آتش بزنند و وسایل نقلیه جهاد سازندگی را نیز به آتش کشیده اند. از شهرها و دهات اطراف گروه هایی به این افراد ملحق می شوند و [نیروهای امنیتی] تقاضای کمک فوری را دارند، اگر کمک نرسد وضعیت وخیم خواهد بود امکان دارد که تمام سطح استان را دربرگیرد. ... دستور فرمایید باتوجه به تعهداتی که سپاه پاسداران در جلسه وزرای شورای امنیتی با شرکت رئیس جمهوری نموده است درمورد دفاع از اماکن مورد تهدید و جلوگیری از ایجاد آتش سوزی و توسعه اغتشاش اقدام و نتیجه را اطلاع دهید.» (۱۱۸)

سرانجام در ساعت ۱۹:۳۰، ابوشریف فرمانده عملیاتی سپاه در پیامی به ستاد مشترک ارتش به استناد گزارش سپاه رشت ضمن اشاره به وقایع امروز این شهر، اعلام کرد: «هم اکنون دانشگاه در دست مردم و انجمن اسلامی می باشد. اطراف دانشگاه را سیم خاردار کشیده اند و از ورود افراد غیرمسئول جلوگیری به عمل می آورند. شهر نسبتاً امن است و پاسداران نیز تقویت شده اند. مراتب جهت اطلاع و هرگونه اقدام، اعلام می گردد.» (۱۱۹)

این درحالی است که با اعمال نفوذ گروه های سیاسی مسلح در برخی عرصه ها در شهر رشت و با تبلیغات شدید علیه سپاه، این نهاد با برخی مشکلات در عرصه مسائل شهری مواجه است. گزارش بهداری سپاه رشت به تهران حاکی است: «در درگیری شدید دو روز اخیر رشت دررابطه با بیرون کردن گروه های غیراسلامی، عده زیادی از مردم مسلمان مجروح و زخمی و به بیمارستان ها منتقل شدند، دکترها و پرستارها هیچ گونه همکاری با پاسداران ندارند و ما خیلی فوری به یک دکتر و پرستار باتجربه احتیاج داریم و نیز عده ای از مجروحان هم در خانه های خود هستند و نیاز به درمان دارند.»(۱) (۱۲۰)

۶۴

سازمان چریک های فدایی خلق در جریان تحولات اخیر دانشگاه ها کوشید از وضع کنونی به منزله فرصتی برای کسب هژمونی و شأن رهبری جریان های سیاسی مخالف نظام استفاده کند، اما درعمل بیش از بقیه گروه ها دچار خسارت و نیز سقوط مشروعیت گردید.

این سازمان در شماره امروز نشریه کار {ارگان سازمان چریک های فدایی خلق}، مطلبی درج کرده که باتوجه به فاصله زمانی تهیه مطلب و انتشار آن، به احتمال زیاد قبل از تعیین تکلیف روز

ص: ۲۴۸

۱- * ضمیمه دارد؛ گزارش بعدی استاندار گیلان از حوادث امروز رشت.

گذشته دانشگاه تهران، نوشته شده است. در این مطلب آمده است: «مقاومت قهرمانانه دانشجویان پیش گام و سایر دانشجویان ترقی خواه دربرابر تهاجم سازمان یافته

به دانشگاه ها و مراکز آموزشی که متوجه سلب حقوق دمکراتیک و آزادی های

سیاسی بود، پیروزی بزرگی برای جنبش انقلابی دانشجویی آفرید. این مقاومت که با صدها زخمی و چندین شهید آغاز شده و در اشکال گوناگون تداوم دارد شکست بزرگی برای جمهوری اسلامی به حساب می آید.» (۱۲۱)

این سازمان همچنین امروز بیانیه ای صادر کرد(۱) که در آن حزب جمهوری اسلامی طراح اصلی ماجرای اخیر دانشگاه ها معرفی و به شدت متهم و سرزنش شده است. در کنار آن، بنی صدر و شورای انقلاب نیز نکوهش شده اند. سازمان چریک های فدایی خلق با ارائه اخبار و ذکر مطالبی کوشیده است تأثیر شکست خود را که به طور تلویحی آن را پذیرفته است کمتر کند. سازمان پس از شکست فاحش سیاست ها و تاکتیک هایش، تازه به ضرورت «مسئولیت و شناخت از موقعیت کنونی» که «مانع از پیشبرد سیاست های درست و اصولی می شوند» پی برده و در بیانیه خود چنین رهنمود داده است: «در لحظات حساس کنونی باید با هوشیاری کامل مانع از گسترش تحریکات حزب جمهوری اسلامی و ایادی آن گردید. در شرایط فعلی گسترش این تهاجمات که با بسیج عناصر ناآگاه و تحریک شده صورت می گیرد، به زیان نیروهای انقلابی تمام می شود.» سازمان با دادن رهنمودهای مذکور و نیز توصیه به خودداری از شرکت در تشییع جنازه های دولتی، درعمل با پذیرش تلویحی نیرومندی و پیروزی طرف مقابل، تحلیل ها و رهنمودهای قبلی خود را بی اثر محسوب کرده است. بااین همه، در پایان این بیانیه با شعارهایی چون "برافراشته باد پرچم مبارزات انقلاب خلق های قهرمان ایران" عرصه های دیگری {کردستان و گنبد} که در آن فعال است را یادآوری کرده و به هواداران امیدواری داده است. (۱۲۲)

۶۵

امروز دفتر امور انتظامی وزارت کشور تلفن گرامی برای ستاد مرکزی سپاه ارسال کرد که در آن علاوه بر تمام دغدغه ها و مشغولیت های فراوان کنونی سپاه، بر نوعی از وظایف سپاه که ظاهراً در حیطه، قلمرو و مأموریت نیروهای انتظامی {زیر مجموعه وزارت کشور} و در وهله بعد نیروهای نظامی است، تأکید شده است.

متن پیام به این شرح است: «پیرو تلفن گرام شماره... تاریخ ۲۴/۱/۱۳۵۹، بدین وسیله تاریخ برگزاری مراسم سازمان مجاهدین خلق به شرح زیر اصلاح می شود. آقای مهدی فیروزان به نمایندگی ازطرف سازمان مجاهدین خلق تقاضای انجام مراسمی به منظور بزرگداشت روز جهانی کارگر را نموده است. محل تجمع در ترمینال خزانه می باشد زمان انجام مراسم از ساعت ۴:۳۰ تا ۸:۳۰ [بعدازظهر] پنجشنبه مورخ ۱۱/۲/۱۳۵۹ می باشد. ضمن موافقت مراتب جهت مراقبت لازم اعلام می گردد.» (۱۲۳)

ص: ۲۴۹

۱- * تاریخ صدور بیانیه ۳/۲/۱۳۵۹ است، ولی در نشریه کار مورخ ۱۰/۲/۱۳۵۹، درج شده است.

ضمیمه گزارش ۵۷: متن کامل اطلاعیه نیروی زمینی ارتش

متن کامل اطلاعیه نیروی زمینی ارتش که امروز با امضای سرتیپ فلاحی فرمانده نیروی زمینی، انتشار یافت چنین است:

«ملت شریف و مبارز ایران همان طور که استحضار دارید براساس قرارداد منعقده بین هیئت حسن نیت و مردم شرافتمند سنندج مقرر شد که پاسداران، شهر سنندج را تخلیه [کنند] و به پادگان اعزام گردند و حفاظت فرودگاه، باشگاه افسران و رادیو تلویزیون سنندج به عهده ارتش گذاشته [شود] و گروه های

مسلح نیز از حمل اسلحه به طور

علنی خودداری نموده و امنیت شهر به شهربانی واگذار گردد. لیکن علی رغم این تعهدات، گروه های

مسلح غیرقانونی به سوی

فرودگاه، باشگاه افسران و رادیو تلویزیون شهرستان سنندج اقدام به تیراندازی و سپس به طرف باشگاه افسران حمله و ضمن قطع برق، تلفن و آب حتی اجازه تخلیه مجروحین را نمی دهند. اندک آب باقیمانده حوض باشگاه، که تنها منبع آب حیات برای ساکنان باشگاه بوده است، ظرف دو روز اخیر به اتمام رسید و اکنون پرسنل درنهایت تشنگی به سر می برند. در چنین اوضاع و احوالی ارتش به علت

عدم ارتباط زمینی با باشگاه و تلویزیون و فرودگاه سنندج اجباراً تأسیسات موصوف را با آتش حفاظت نموده است و به دلیل

ضریب خطای تیر ازسوی هلیکوپترهای ارتش، [به] ساکنان خانه های ...(۱)

باشگاه ابلاغ گردید که سریعاً خانه های خود را تخلیه نمایند. نیروی زمینی تعمداً یک گلوله به طرف شهر و خانه های مردم تیراندازی نکرده است، لیکن به ساختمان های مجاور باشگاه که مهاجمان از داخل آن باشگاه را با آر.پی.جی۷، تفنگ ۱۰۶ و خمپاره زیر آتش گرفته بودند تیراندازی گردیده است، دلیل روشن برای هجوم مهاجمان به باشگاه افسران تعداد ۱۲ نفر پرسنل نظامی مجروح است که هم اکنون به علت ممانعت مهاجمان تخلیه نگردیده اند. درحال حاضر، لشکر کاملاً به اوضاع مسلط و درصورتی که مردم سنندج برای حفظ نظم از لشکر دعوت نمایند، صمیمانه دعوت را پذیرفته و امنیت شهر را مشروط بر اینکه گروه های مسلح غیرقانونی شهر را ترک نمایند خواهد پذیرفت.» (۱۲۴)

ضمیمه گزارش ۶۰: نمونه ای از اختلافات جناحی بنی صدر و حزب جمهوری اسلامی درپی سرمقاله طعن آمیز روزنامه انقلاب اسلامی علیه حزب

روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود سرمقاله روز گذشته روزنامه انقلاب اسلامی را درج کرد و با عنوان "ما و روزنامه انقلاب اسلامی" نوشت: «روزنامه جمهوری اسلامی اولین روزنامه انقلاب بود و سپس برادرش انقلاب اسلامی متولد شد و بعدترها آزادگان و از همان اول ما از داشتن برادری هم زمان و هم ریشه خوشحال بودیم و امید داشتیم که در این برهه

حساس از انقلاب و افتخار، دست دردست هم به صورت مکمل نه عین هم به شتاب بیشتر بخشیدن به انقلاب، به حفظ دستاوردهای آن کمک کنیم، ولی متأسفانه [روزنامه] انقلاب اسلامی از همان آغاز چون رقیبی به ما نگریست و جابه جا هر جا دستش رسید تکذیبی، تحقیری، شماتتی علیه روزنامه جمهوری اسلامی درج کرد. ما انتظار داشتیم به هنگامی که حزب و روزنامه در معرض بیشترین تهمت ازطرف دشمن قرار داشت، انقلاب اسلامی دست کمک به [سوی] ما دراز کند و آیا این انتظار از یک برادر زیاد بود؟ ولی نه تنها چنین دستی برای کمک دراز نشد، بلکه برادر عزیز ما علیه حزب و روزنامه با دیگران هم صدا شد، ولی ما تلاش کردیم این رنج را به جان بگیریم و علیه انقلاب اسلامی قلممان را به کار نیندازیم. ...

اعتقاد داریم در این موقعیت حساس باید از رئیس جمهورمان حمایت کنیم. درد او درد ما و خوشحالی او خوشحالی کشور ما و موفقیت او موفقیت ماست. ما به اولین رئیس جمهور کشور خودمان با علاقه و افتخار نگاه می کنیم و بر این باوریم که پشتیبانی از ایشان نه از علائق شخصی، بلکه از وظایف شرعی ما سرچشمه می گیرد. اگر گاهی انتقادی نیز کرده ایم، به تصدیق همه خوانندگان، سعی کرده ایم با حفظ احترامی باشد که ما آن را ضروری برای تداوم انقلاب خود می یابیم و می اندیشیم روزنامه اطلاعاتی که روزی از پشت خنجر می زند و روز دیگر تیتر اول [را] از سخنان رئیس جمهور می آورد، مثل همه منافقان تاریخ بدترین دشمن رئیس جمهور است و نباید برادران نویسنده در انقلاب اسلامی بپندارند که با دوست طرف هستند و ما اگر روی اعتقاد "به انقلاب فرهنگی" و روی حرکت دانشجویان تأکید می ورزیم و یا بر خود وظیفه می دانیم از دانشجویان پیرو خط امام در لانه جاسوسی حمایت می کنیم نه تنها دشمن آقای بنی صدر نیستیم، بلکه احساس می کنیم که به یاری ایشان برخاسته ایم. طبیعی است که گاهی اختلاف عقیده ای داشته باشیم و این از

۱- * در روزنامه نامفهوم تایپ شده است.

برکات انقلاب اسلامی ما است که بتوانیم عقاید را آزادانه بیان کنیم. ما همیشه به صورت بندی تازه منزل های اجتماعی توجه داشته ایم و توجه داشته ایم که نباید رئیس جمهور را در این موقعیت بحرانی تضعیف نماییم، ولی به هرحال نویسندگان روزنامه انقلاب اسلامی گویی توجهی به این واقعیت ها نداشته اند و ما چون احساس کردیم این برادران از روش خود دست بر نمی دارند، برای قضاوت مردم مقاله روز گذشته این روزنامه را که در آن به طرز ناجوانمردانه به حزب حمله گشته است، می آوریم تا مردم خود به قضاوت بنشینند.» (۱۲۵)

از سوی دیگر، بنی صدر نیز در سر مقاله مفصل امروز روزنامه انقلاب اسلامی نوشت: «امروز نابختیاری روش های تخریبی به روزنامه انقلاب اسلامی نیز سرایت کرده است. در سرمقاله دیروز رعایت روش های سازنده اسلامی نشده است. وقتی عده ای در اطراف دانشگاه با انگ حزب جمهوری اسلامی حرف هایی می زنند، باید آن حرف ها را با شورای حزب در میان گذاشت و از آنها درباره آن حرف ها توضیح خواست و اگر معلوم شد گرایش از این نوع وجود دارد، به انتقاد علمی آن پرداخت و به خصوص از تعمیم خودداری کرد. زمان ما روش های سازنده و ایجاد فرهنگ تولید و زبان ما، زبان علم و بحث آزاد باید باشد.» (۱۲۶)

در پایان سرمقاله بنی صدر که در آن مباحث متعددی ازجمله ضرورت پرهیز از تخریب آمده بود، روزنامه انقلاب اسلامی درقالب پاورقی اضافه کرده است: «ما مدارک و شواهدی را که در دست است و اثبات می کند که عده ای از درون و برون حزب به کینه ورزی علیه رئیس جمهور منتخب ملت می پردازند و این کار را در دیگران نیز القا می کنند، برای شورای حزب خواهیم فرستاد و در انتظار جواب ایشان خواهیم ماند. [در اینجا حدود دو سطر روزنامه پاک شده است] و برای اشاره یادآوری می کنیم که برادران حزب به آرشیو روزنامه جمهوری اسلامی مراجعه کرده و روش این روزنامه را در دوران انتخابات ریاست جمهوری و بعد از آن مورد بررسی قرار دهند.» (۱۲۷)

ضمیمه گزارش۶۱: متن استعفای شورای سرپرستی دانشگاه تهران متن استعفای شورای سرپرستی دانشگاه تهران به این شرح است: «وزیر محترم فرهنگ و آموزش عالی، در شرایطی که ملت مسلمان و مبارز ایران در یک جنگ واقعی با امپریالیسم کثیف و جهان خوار امریکا است و این شیطان بزرگ هر روز با کمک مزدوران داخلی و خارجی خود دستگاه جهنمی سیا، طرح تازه ای برای ایجاد اغتشاش و آماده سازی محیط به منظور سلطه مجدد بر ملت رنج دیده ما می ریزد و هنوز چند روز از دعوت رئیس جمهور از ملت برای وحدت در مقابله با امپریالیزم نگذشته است ناگهان، ظاهراً با یک برنامه بدون مطالعه و بی آنکه شورای انقلاب و اداره کنندگان مملکت با مقامات دانشگاهی ازجمله دانشگاه تهران کوچک ترین تماسی گرفته و مشورتی کرده باشند تصمیمی گرفتند که مملکت را با سوءاستفاده گروه های ضدانقلاب از این فرصت متشنج کرده و به آتش و خون کشیده و بهترین بهانه به امریکای جهان خوار داد تا بلافاصله از درهم ریختگی وضع ایران اظهار خوشحالی کند و امید واهی تسلط مجدد بر ایران در سر بپروراند و امریکا و همه جهان خواران و سرمایه داران بین المللی و عوامل داخلی را امیدوار سازد. مدیریت موقت دانشگاه تهران به یاری خدا و کمک همه دانشگاهیان و دانشجویان موفق شد ۱۴ ماه دانشگاه را به صورت یکی از آرام ترین نهادهای مملکت در آورد. متأسفانه در این چند روز، حوادثی در دانشگاه ها اتفاق افتاد که مسئولیت آن را متوجه کسانی می داند که بدون توجه دقیق به مسائل و جو دانشگاهی فرصت سوءاستفاده به ضدانقلاب دادند تا شرایطی به وجود آید که ادامه کار را برای ما غیرممکن سازد، لذا استعفای دسته جمعی خود را مجدداً اعلام داشته و شرح

وقایع و دلایل بیشتر جریاناتی [را] که منجر به استعفا گردید به زودی به اطلاع امام و امت خواهیم رساند.

مدیریت موقت دانشگاه تهران؛ دکتر محمد ملکی، دکتر تراب براتعلی، دکتر حسین صباغیان، کاظم ابهری» (۱۲۸)

ضمیمه گزارش۶۳: گزارش بعدی استاندار گیلان از حوادث امروز رشت مهندس علی انصاری استاندار وقت گیلان، که بعدها به دست عناصر مجاهدین خلق ترور شد و به شهادت رسید، در بسیج عمومی و اقدام ملی علیه گروه های مسلح مخالف نظام که با تعیین تکلیف و تعطیلی دانشگاه ها همه توان خود را روی رشت گذاشته بودند بسیار کوشید. استاندار گیلان در گفت وگو با کیهان مندرج در مورخ ۶/۲/۱۳۵۹ این روزنامه، گزارشی از قضایای امروز رشت و زمینه های آن بیان کرد که بخش هایی از آن بدین شرح است:

«غروب روز دوشنبه [۱/۲/۱۳۵۹] به اتفاق حجت الاسلام غفاری و ابوالحسن کریمی دادستان انقلاب گیلان،

ص: ۲۵۱

در مسجد کاسه فروشان رشت در اجتماع مردم اعلام کردیم که گروه های سازمان پیکار، پیش گام، چریک های فدایی خلق و رزمندگان که تاکنون علی رغم دستور دولت نسبت به تخلیه دفاتر خود در دانشگاه گیلان اقدام نکرده اند، هنوز فرصت دارند. از آنها خواستیم تا درصورت تخلیه دفاتر مراتب را به رادیو تلویزیون و مقامات استان اطلاع دهند، ولی به این درخواست ترتیب اثر داده نشد. ...

ضمن سخنرانی در این مسجد و درپی پخش آن از رادیو و تلویزیون به همه مردم ابلاغ کردیم که هیچ کس حق حمل هیچ گونه سلاح سرد و گرم را ندارد و درصورتی که پیدا شود به شدت مجازات خواهد شد. بنابراین مردمی که به دانشگاه رفتند فاقد هرگونه سلاح سرد و گرم و حتی چوب بودند. ... وقتی مردم به دانشگاه رسیدند در صف پیشاپیش آنها بودم و پرتاب اولین سنگ و کوکتل مولوتف و رگبار گلوله از داخل دانشگاه به سوی مردم شروع شد. ... تعدادی از کارمندان دولت و عوامل شناخته شده در بین دستگیر شدگان هستند و معلوم می کند که [این کار] با طرح و نقشه قبلی انجام شد. ... من دستگیر شدگان را به منظور حفظ جان آنان در یک جا جمع کردم و خود جلوی مردم ایستادم. به آنها گفتم به من چوب بزنید، ولی با دختران معصوم کاری نداشته باشید. من دختران را سوار اتوبوس کردم و بیرون از دانشگاه آزاد کردم. ... طرف داران گروه های افراطی و چپ در خیابان تختی به ساختمان جهاد سازندگی و بنیاد مستضعفین و شورای تقسیم زمین حمله کردند و وقتی خواستند اسلحه نگهبان ساختمان را بگیرند تیری به سقف شلیک شد و کمانه آن به بازوی یکی از مهاجمان خورد. در این موقع پاسدار دیگری به نام رضا جهان بین با اسلحه به خیابان می دود و در حضور مردم خشاب اسلحه را خارج می کند و خواستار صلح و صفا می شود.

همین تظاهرکنندگان با کارد و گلوله از پشت او را هدف قرار دادند که شهید شد. ... وقتی از مردم استمداد کردیم که به خیابان تختی بروند تظاهرکنندگان آمبولانس را نیز خرد کردند.» (۱۲۹)

منابع و مآخذ روزشمار ۳/۲/۱۳۵۹

۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱۲ و ۱۳، بخش فارسی رادیو امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.

۲. همان، بخش فارسی رادیو لندن، ۳/۲/۱۳۵۹.

۳. همان، بخش فارسی رادیو امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.

۴. همان، بخش فارسی رادیو امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.

۵. همان، ص۱۷، بخش فارسی رادیو امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.

۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۸، بخش عربی رادیو عمان، ۳/۲/۱۳۵۹.

۸. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۹. سایروس ونس، زبیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، ص۱۹۶.

۱۰. همان، صص ۱۹۶ و ۱۹۷.

۱۱. همان، صص ۱۹۶ و ۱۹۷.

۱۲. همان، ص۱۹۶.

۱۳. همان، صص ۱۹۲ و ۱۹۳.

۱۴. همان، ص۱۹۶.

۱۵. همان، ص۱۹۷.

۱۶. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۸. همان.

۱۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۵، بخش فارسی رادیو مسکو، ۳/۲/۱۳۵۹.

۲۰. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص۹، بخش عربی رادیو کلن، ۳/۲/۱۳۵۹.

۲۲. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۲۳. همان.

۲۴. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۲۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۲۶. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۲۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۳، بخش فارسی رادیو امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.

۲۸. همان، ص۱۴، بخش فارسی رادیو مسکو، ۳/۲/۱۳۵۹.

۲۹. همان، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.

۳۰. همان، ص۱۳، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.

۳۱. همان، صص ۱۳ و ۱۴، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.

۳۲. همان، ص۱۹، بخش عربی رادیو عمان، ۳/۲/۱۳۵۹.

۳۳. همان، ص۱۴، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۳/۲/۱۳۵۹.

۳۴. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۸.

ص: ۲۵۲

۳۵. سند شماره ۲۸۷۲۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی ۰۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۳۶. سند شماره ۲۸۷۵۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به قرارگاه ۱۹ ۰۷ {رکن۲}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۳۷. سند شماره ۰۳۳۹۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۳/۲/۱۳۵۹.

۳۸. سند شماره ۲۸۷۴۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی ۰۷ {رکن۲}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۳۹. سند شماره ۰۳۴۰۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۲} به وزارت کشور، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۴۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۱. سند شماره ۳۴۷۴۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سوسنگرد به معاون اداری در امور مرزی ژاجا، ۴/۲/۱۳۵۹.

۴۲. سند شماره ۰۳۳۹۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۴۳. سند شماره ۲۸۳۷۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ ۱۵ ۰۵ {رکن۳} به ۰۵ {رکن۳}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۴۴. سند شماره ۰۳۳۹۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۲} به دفتر نخست وزیر {معاونت امور انقلاب}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۴۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۴۶. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۴۷. سند شماره ۴۰۸۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه {مرکز فرماندهی}، ۴/۲/۱۳۵۹.

۴۸. سند شماره ۴۰۸۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا {ستاد عملیات مشترک} به نزاجا {معاونت اطلاعات مدیریت عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۴۹. سند شماره ۰۳۴۰۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۳/۳/۱۳۵۹.

۵۰. سند شماره ۴۰۸۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا به نیروی زمینی ارتش، ۳/۲/۱۳۵۹.

۵۱. سند شماره ۲۷۶۷۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قصرشیرین به ناحیه ۰۵، رونوشت تیپ۳ زرهی ابوذر {رکن۲}، ۲/۲/۱۳۵۹.

۵۲. سند شماره ۰۰۵۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبان خرمشهر به تهران {رکن۳}، رونوشت لشکر۹۲ زرهی اهواز گارد ساحلی، ۳/۲/۱۳۵۹.

۵۳. سند شماره ۳۴۷۴۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به دادستان انقلاب اسلامی خوزستان، ۳/۲/۱۳۵۹.

۵۴. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۵۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۶، بخش فارسی رادیو بغداد، ۳/۲/۱۳۵۹.

۵۶. سند شماره ۴۰۹۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سری از اداره سوم {عملیات} به نزاجا {مدیریت عملیات}، نهاجا {عملیات}، ژاندارمری و سپاه، ۳/۲/۱۳۵۹.

۵۷. سند شماره ۰۴۰۶۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زنجان به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۵۸. سند شماره ۰۵۱۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زنجان به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۵۹. سند شماره ۰۴۰۹۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شیراز به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۶۰. سند شماره ۰۴۰۹۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره سوم عملیات به سپاه، ۳/۲/۱۳۵۹.

۶۱. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶۲. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۶۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۶۴. همان.

۶۵. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۶۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۶۷. سند شماره ۰۴۰۹۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور از ستاد عملیاتی به وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

۶۸. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۶۹. همان، ص۲.

۷۰. سند شماره ۴۰۸۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به عملیات، ۱/۲/۱۳۵۹.

۷۱. سند شماره ۰۴۰۹۹۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۷۲. سند شماره ۰۰۰۶۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۶/۲/۱۳۵۹.

۷۳. سند شماره ۰۰۰۵۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۴/۲/۱۳۵۹.

۷۴. سند شماره ۰۴۰۸۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۴/۲/۱۳۵۹.

۷۵. سند شماره ۴۰۹۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۷۶. سند شماره ۰۴۰۸۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷۷. سند شماره ۴۱۴۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی {رکن۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۷۸. سند شماره ۰۴۰۹۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به سپاه پاسداران، ۸/۲/۱۳۵۹.

۷۹. سند شماره ۴۰۹۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۳/۲/۱۳۵۹.

۸۰. سند شماره ۴۰۹۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:

از ستاد عملیاتی شهربانی به وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

۸۱. سند شماره ۴۰۹۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۴/۲/۱۳۵۹.

۸۲. سند شماره ۴۰۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه به تهران {اطلاعات}، ۴/۲/۱۳۵۹.

۸۳. سند شماره ۰۴۰۹۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۸۴. سند شماره ۰۴۰۹۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {فرماندهی عملیات} به سماجا {فرماندهی مرکز}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۸۵. سند شماره ۰۴۰۹۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳عملیات} به دفتر ریاست جمهوری کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

۸۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۳/۲/۱۳۵۹.

۸۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳، استانبول آسوشیتدپرس، ۲۳ آوریل ۱۹۸۰ {۳/۲/۱۳۵۹}.

۸۸. همان، ص۳.

۸۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۹۰. همان.

۹۱. همان.

۹۲. همان.

۹۳. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۳؛ و روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۹۴. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۹۵. همان.

۹۶. همان.

۹۷. همان.

۹۸. سند شماره ۰۴۰۹۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۳/۲/۱۳۵۹.

۹۹. سند شماره ۰۴۰۹۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۴/۲/۱۳۵۹.

۱۰۰. سند شماره ۰۴۰۹۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نداجا، ۴/۲/۱۳۵۹.

۱۰۱. روزنامه نامه مردم، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۰۲. سند شماره ۰۴۰۹۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

۱۰۳. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۰۴. سند شماره ۰۴۰۹۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاسداران به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۱۰۵. سند شماره ۴۰۹۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۳/۲/۱۳۵۹.

۱۰۶. سند شماره ۰۴۰۹۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیاتی شهربانی به وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

۱۰۷. سند شماره ۰۴۰۹۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۰۸. سند شماره ۴۰۹۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۰۹. سند شماره ۰۴۰۹۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۱۰. سند شماره ۴۰۹۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۱۱. سند شماره ۰۴۰۹۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رشت به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۱۱۲. سند شماره ۰۴۰۹۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رشت به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۱۱۳. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۱۴. سند شماره ۰۴۰۹۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رشت به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۱۱۵. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۱۶. سند شماره ۰۴۰۹۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

۱۱۷. سند شماره ۰۴۰۹۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۳/۲/۱۳۵۹.

۱۱۸. سند شماره ۰۴۰۹۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۳/۲/۱۳۵۹.

۱۱۹. سند شماره ۰۴۰۹۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۲۰. سند شماره ۴۰۹۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رشت به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۱۲۱. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۵، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۲۲. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۶، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۲۳. سند شماره ۰۴۰۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از وزارت کشور دفتر امور انتظامی به ستاد مشترک مرکزی سپاه، ۳/۲/۱۳۵۹.

۱۲۴. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۱۲۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۲۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۲۷. همان.

۱۲۸. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۱۲۹. همان، ص۲.

۶۶

در امریکـا دربـاره ایران، در دو سـطح علنی و پنهـانی همچنـان دو فضـای کاملاً متفاوت وجود دارد. درحالی که هلیکوپترهای امریکایی از عرشه ناو "نیمیتز" راهی ایران شـده انـد، در عرصه علنی مسائلی چون تحلیل خطر شوروی برای ایران و امیـدواری به اینکه مقامـات ایران در فرصت موجود برای حـل مسائـل اقـدام کننـد، مطرح است. آخرین تحولات در روابط امریکا که در گزارش هـای عـادی و علنی رسـانه هـای گروهی از واشـنگتن مخـابره می شود حـاکی از آن است که بین مشاوران پرزیـدنت کارتر بر سر سیاست های او درباره ایران اختلاف نظر وجود دارد. (۱)

نیویـورک تـایمز امروز نـوشت: رویـه پرزیـدنت کـارتر درمـورد مشـکل ایران در بیـن صـاحب نظران تشـکیلات امـور خـارجه واشـنگتن طرف داران زیادی نـدارد. (۲) به گفته خبرنگـار بی بی سـی در واشـنگتن، پیشوایـان دینی، اعضـای کنگره امریکا و حتی بعضـی از مشـاوران ارشـد خود آقای کارتر از او تقاضا کرده انـد از اقـدامی که منجر به برخورد با اتحاد جماهیر شوروی شود، خودداری کند. گفته می شود آنها می کوشـند آقای کارتر را از اقدام نظامی احتمالی علیه ایران منصرف کنند. خبرنگار بی بی سـی افزود: جزئیـات جلسه امنیت ملی امریکـا که در نظر بود سـری باشـد نفاق و اختلاف نظر فراوانی را آشـکار ساخته است. (۳)

در سـطح مقام های رسـمی امریکا نیز تحول عمـده ای در اقدامات امریکا ابراز نمی شود؛ حتی سـخنگوی وزارت امور خارجه امریکا با یادآوری خطر شوروی برای ایران، ابراز امیدواری کرد که مقامات برای حل مسائل کنونی اقدام کنند.(۱) (۴)

در ایران نیز وضع مشـابهی وجود دارد. وضـعیت صبر و انتظـار و روش هـای مبتنی بر کـج دارومریز نشان می دهـد که مقامات ایرانی وقوع تحول چشمگیر و خطر جدی را در کوتا ه مدت محتمل

ص: ۲۵۵

۱- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول: گزارش رادیو امریکا از اظهارات سخنگوی وزارت امور خارجه این کشور.

نمی داننـد و بیشتر منفعـل و تحت تأثیر اقـدامات میان مـدت و درازمـدت امریکا که قرار است در هماهنگی با اروپا انجام شود می باشند. امروز قبل ازظهر، رئیس جمهور بنی صدر با خبرنگار شبکه تلویزیونی سی.بی.اس امریکا در تهران مصاحبه کرد. به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، بنی صدر در پاسخ به این سؤال که دروضعیت فعلی که امریکا و ژاپن همه موافقت کرده اند ایران را درمورد مسئله گروگان ها توقیف بکنند، مسئله ایزولاسیون ایران چقدر جدی است، گفت: «این حرکت امریکا یک حرکت موجهی نیست در اینجا... روی یک برنامه کار و یک سناریویی قرار بود که عمل شود. در آن سناریو انتقال گروگان ها به دولت نبود، بهبود آنها از جهت پزشکی و رفاهی بود و درعوض استرداد و تعقیب شاه در دادگاه پاناما بود و این امریکا بود که با انتقال شاه به مصر خلاف آن تعهد عمل کرد. ... به هرحال، مطلبی است که افکار عمومی شما {امریکا} باید آن را بدانند و آن این نیست که ملتی ۵۰ نفر را به گروگان گرفته است؛ این صحیح نیست، واقعیت این نیست، واقعیت چیزی است که در ورای این است و آن واقعیت این است که این ملت از مداخلات امریکا در سرنوشت ما نگران است و می ترسد و اطمینان پیدا نکرده است که این مداخلات قطع شده است و ادامه پیدا نخواهد کرد. حوادثی که در کشور ما می گذرد این را ملت ما نمی تواند به خود بقبولاند که ابرقدرت امریکا در این حوادث نقشی ندارد. این آن واقعیتی است که باید مردم امریکا بدانند.» (۵)

دکتر بنی صدر بنابه درخواست خبرنگار شبکه سی.بی.اس پیامی نیز به ملت امریکا فرستاد. رئیس جمهور در این پیام گفت: «توقع من از ملت امریکا این است که کمتر گوش به حرف گردانندگان سیاست {که اینها بیشتر قدرتمندان هستند تا بیانگران حقایق} بدهد و ملتی را قربانی این توطئه ها نخواهد. مسئله گروگان ها دیر نخواهد پایید، دیر یا زود حل خواهد شد، اما بهتر است که دو ملت در صلح و صفا زندگی کنند و مردم امریکا به دولت امریکا اجازه ندهد دست به کارهایی بزند که امکان دوستی دو ملت [را] در آینده یا از بین ببرد و یا [آن را] به حداقل برساند.» (۶)

در همین حال، در سطح غیرعلنی، که فضای کاملاً ـ متفاوتی بر آن حاکم است، حدود ساعت ۱۰ صبح به وقت واشنگتن {حدود ۶:۳۰ بعدازظهر به وقت تهران}، ناو هواپیمابر نیمیتز به فاصله ۳۰ مایلی ساحل ایران رسید. طبق برنامه قرار است ۸ فروند هلیکوپتر که قابلیت حمل ۲۷۰ کماندوی امریکایی را

ناو هواپیمابر نیمیتز ساعت ۶:۳۰ بعدازظهر روز پنجشنبه ۴/۲/۱۳۵۹ به ۳۰ مایلی ساحل ایران رسید.

ص: ۲۵۶

تصویر

هلیکوپترها بر روی بالابر

هلیکوپترهای روی عرشه

هلیکوپترهای دی.اس۵۳ امریکایی بر روی ناو هواپیمابر نیمیتز در وضعیت های قبل از پرواز. این هلیکوپترها به رنگ قهوه ای رنگ آمیزی شده اند تا شبیه هلیکوپترهای ایرانی باشند.

دارند، راهی نقطه معینی در صحرای طبس شوند تا در آنجا به ۶ هواپیمای ترابری {سی ۱۳۰} امریکا ملحق شده و مرحله بعدی عملیات را با حرکت به سمت تهران شروع کنند. زمان بندی حرکت هلیکوپترها به گونه ای بود که هنگام رسیدن به مرز ایران هوا کاملاً تاریک شده باشد. (۷)

کمتر از نیم ساعت بعد، ژنرال جونز رئیس ستاد ارتش امریکا به برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر و تصمیم گیرنده اصلی عملیات نجات گروگان ها، اطلاع داد: «هوای منطقه مساعد است و ۸ هلیکوپتر در راه مأموریت خود هستند. دقایقی قبل از آن نیز ویلیام ترنر رئیس سازمان سیا، به وی خبر داده بود که درباره محل نگهداری گروگان ها در محوطه سفارت در تهران اطلاعات کامل تری به دست آورده است.» وی تأکید کرد: «گروهی که در تهران با ما همکاری خواهند کرد خیلی به امکان موفقیت خوش بین هستند.» (۸)

ساعات باقیمانده تا نیمه شب، برای مقامات امریکا همراه با اضطراب سپری شد، به خصوص که هنگام ناهار به وزیر دفاع امریکا خبر دادند ۲ فروند از ۸ هلیکوپتر هنوز به محل موعود نرسیده است و شاید با تأخیر برسد.

چند ساعت بعد {ساعت ۳:۱۵ بعدازظهر به وقت واشنگتن و ۲۳:۴۵ به وقت تهران} مشخص شد یک فروند هلیکوپتر در بین راه از کار افتاده و یک فروند نیز به دلیل طوفان شن به عرشه ناو هواپیمابر نیمیتز بازگشته است. با این حال، کلیه هواپیماها و ۶ هلیکوپتر در طبس بودند و عملیات می توانست ادامه یابد.

نگرانی هایی نظیر تبعات متوقف شدن اتوبوسی که از محل عبور کرده و بازداشت ۴۰ مسافر آن با این تصمیم که آنان را تا پایان عملیات در همان محل نگه دارند تاحدی حل شد. بااین همه نگرانی کارتر و همراهان وی شدید بود. او و مقامات عالی نظامی و امنیتی امریکا مرتباً تحولات را پیگیری می کردند و به مشورت می پرداختند تا ساعت ۴:۲۰ بعدازظهر {۵۰ دقیقه بعد از نیمه شب به وقت تهران} خبر سوخت گیری ۴ هلیکوپتر داده شد و اعلام گردید که با سوخت گیری ۲ هلیکوپتر دیگر، مرحله دوم عملیات، یعنی حرکت به سمت تهران آغاز خواهد شد.(۱) (۹)

ص: ۲۵۷

۱- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم: یادداشت های برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، درباره روند حوادث شب اول عملیات طبس.

درحالی که نیروهای نجات امریکایی درحال ورود پنهانی به ایران هستند، در سطح علنی، هم پیمانان امریکا فعالیت هایی را برای تحقق تحریم های سیاسی و اقتصادی علیه ایران، پیگیری و اعلام می کنند؛ این امر خودبه خود نوعی فریب و غافلگیری برای ایران را درپی دارد.

در این خصوص امروز، هم زمان با ورود وزیر امور خارجه امریکا به اوتاوا، ضمن احضار کاردار ایران به وزارت امور خارجه کانادا اعلام شد که این کشور تصمیماتی را به این شرح درباره ایران گرفته است:

۱. تقلیل دیپلمات های ایرانی سفارت ایران در اوتاوا به یک نفر کاردار.

۲. منع صدور ویزا برای دانشجویان ایرانی.

۳. خودداری از صدور اسلحه و جلوگیری از اعطای اعتبار صادراتی به ایران.

۴. توصیه به شرکت های نفتی مبنی بر خودداری از خرید نفت ایران.

۵. توصیه به سایر شرکت های کانادایی برای خودداری از انتقاد قراردادهای جدید با ایران.

روزنامه بامداد با درج این خبر به نقل از خبرگزاری پارس نوشته است: بجز بند اول این اقدامات بقیه خودبه خود منتفی است. زیرا هیچ شرکت نفتی یا اسلحه سازی کانادایی با ایران قراردادی نداشته و ندارد چراکه همه شرکت ها

امریکایی بوده و روابط تجاری این دو کشور محدود به چند پروژه ساختمانی و تولیدی است و عملاً به علت ورشکستگی شرکت های کانادایی تعطیل می باشند؛ لذا عمل کانادا بیشتر جنبه سمبلیک دارد. (۱۰)

امروز همچنین یک سخنگوی دولت ژاپن گفت کابینه این کشور تصمیم گرفته است عده ای از دیپلمات های خود را از تهران خارج کند، ولی به ۴ نفر ایرانی در سفارت ایران در توکیو اجازه داده خواهد شد که در آنجا بمانند. برای ایرانیانی که مایل به سفر به ژاپن هستند گرفتن ویزا دوباره معمول خواهد شد. (۱۱)

از سوی دیگر، س.م اسانگ وزیر دارایی نیجریه، امروز گفت: وزیران دارایی کشورهای جهان سوم که برای شرکت در اجلاس صندوق بین المللی پول در هامبورگ گرد آمده اند، انتقاد ایران از مجازات های اقتصادی امریکا را تأیید نکردند. به گزارش آسوشیتدپرس، منابع آگاه در جلسه گروه۲۴ در صندوق بین المللی پول گفتند علیرضا نوبری رئیس بانک مرکزی ایران، به منظور حمله به مجازات های اقتصادی پرزیدنت کارتر علیه ایران که هدف آن فشارآوردن برای آزادی گروگان های امریکایی است، از دستور کار این نشست منحرف شد. اسانگ رئیس اجلاس در پاسخ به این سؤال که واکنش جلسه دربرابر این امر چه بوده است، گفت: نمایندگان هیچ اظهارنظری نکردند. ما نمی خواهیم با جهت گیری کردن این وضع را پیچیده تر کنیم. اسانگ در یک نشست مطبوعاتی افزود: این یک مسئله سیاسی است که باید میان ایران و امریکا حل شود.

(۱۲)

یادآوری می شود نوبری ضمن محکوم کردن اقدام امریکا برای نجات گروگان های امریکایی

ص: ۲۵۸

کوشش امریکا را نشانه جنگ و ناقض حقوق بین المللی

توصیف کرده و صندوق بین المللی

پول را که کمیته موقت آن هم اکنون

در هـامبورگ تشکیل جلسه داده است آلت دست امریکا خوانـده و گفته بود بایـد آن را تغییر داد. (۱۳) نوبری به خبرنگاران گفت: ایران سرگرم خارج کردن

وجوه خود از بانک های

اروپایی است تا از این طریق از مسدود کردن احتمالی

حساب های ایران به وسیله اروپا مشابه آنچه امریکا درمورد دارایی های ایران انجام داد، ممانعت کنـد. وی افزود: دارایی های ایران که در ماه نوامبر در حساب های امریکایی مسدود شد، جمعاً ۵/۱ میلیارد دلار است. (۱۴)

دراین حـال، روزنـامه تـایمز {چـاپ لنـدن}، سـر مقاله شـماره امروز خود را به وضـعیت کنونی ایران و امریکا اختصاص داد و نوشت: «هدف فوری کشورهای غربی باید آن باشد که حرکت ایران را به سوی بلوک شوروی مانع شوند. بهترین راه رسـیدن به این هدف آن است که کشورهای غربی با رژیم کنونی ایران مناسبات دوسـتانه برقرار نمایند. ... هر اقدام نظامی که ازطرف امریکا علیه ایران انجام گیرد، یک قدم قطعی در تقویت موضع شوروی در خاورمیانه [غرب آسـیا] است. چنین اقدامات نظامی سبب خواهد شد که کلیه کشورهای اسلامی از امریکا روی گردان شوند و نیز ایران را به حدی تحت فشار قرار خواهد داد که کمک شوروی را بپذیرد.»

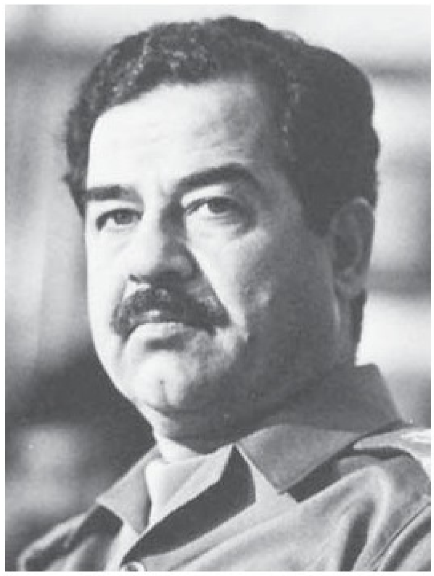
در این سـرمقاله اظهـار عقیـده شـده است: «هماننـد موقعیت هـای مشـابه در گذشـته، توسـعه و بهبود روابط نتیجه مثبت تری را دربردارد تـا ازبین بردن آن روابـط.» بـاوجوداین در ادامه اضافه شـده است: «دول اروپای غربی به مناسـبت واکنش نشان دادن دربرابر درخواست های امریکا برای کمک نبایـد مورد انتقاد قرار گیرنـد.» و اسـتدلال شده است: «ادامه اتحاد با ایالات متحده امریکا هدف عمده سیاست بین المللی این کشورهاست.» (۱۵)

درحـالی که در عراق درگیری هـای مسـلحانه علیه رژیم حـاکم کمابیش وجود دارد و از سوی دیگر اخراج برخی جریان های فلسـطینی مرتبـط بـا ایران، در دسـتور کـار رژیم بعثی عراق قرار گرفته است، امروز صـدام حسـین مجـدداً به سـرزنش ایران و جمعیت های عرب دوست آن پرداخت و یک بار دیگر دعاوی دولت عراق درباره عربی بودن خوزستان را تکرار کرد.

به گزارش خبرگزاری کـویت از بغـداد، صـدام رئیس جمهوری عراق، برخی از کشورهـای عرب را متهم کرد که گروه هـای ایرانی را برای انجـام دادن فعـالیت هـای خرابکارانه در عراق تعلیم می دهنـد. وی گفت: برخی از مردم که هویت عربی دارند

عناصـر ایرانی را تعلیم می دهند در خاک ما بمب منفجر کنند. این خبرگزاری ادامه داد: رئیس جمهور عراق در اشاره مسـتقیم به رهبر انقلاب ایران گفت عراق به وی اجازه نخواهد داد که ایدئولوژی خود را به داخل خاک این کشور توسـعه دهد. صدام حسین گفت آیت الله خمینی که ۱۴ سال در عراق به حالت پناهندگی به سر برد،

شخص ناشناسی است. صدام حسین ایران را از نتایج یک جنگ علیه عراق برحذر داشت و گفت ایرانیان از هرگونه اقدام برای مقابله با ما متأسف خواهند شد. خبرگزاری کویت افزود: «رئیس جمهوری عراق گفت اگر بنی صدر فکر می کند که ارتش ایران می تواند در عراق زنده بماند در رؤیا به سر می برد. وی گفت نه ارتش امریکا و نه ارتش شوروی نیز نمی توانند دست به چنین اقدامی بزنند.» (۱۶) صدام همچنین در جمع شورای ملی اظهار کرد: «هیچ وقت رسالت خود و مفهوم آن را از یاد نبرده ایم، ما هیچ گاه کودکی یتیم یا زنی بیوه را [که] در مصر، سوریه، کرانه غربی یا فلسطین زندگی می کند، فراموش نکرده ایم. ما فریادهای زنان عربی را که در عربستان [خوزستان] به سر می برند از یاد نخواهیم برد.» (۱۷)

صدام حسین رئیس جمهور عراق

همچنین به گزارش آسوشیتدپرس، امروز منابع دیپلماتیک در بیروت اعلام کردند دولت عراق به دستور صدام حسین رئیس جمهوری این کشور، فرمان اخراج اعضای سازمان جبهه خلق برای آزادی فلسطین به رهبری دکتر جرج حبش و بسته شدن دفتر این سازمان در بغداد را صادر کرده و به اعضا و هواداران این سازمان اخطار شده است در عرض ۲۴ ساعت خاک عراق را تخلیه کنند. یک منبع، که از افشای نام خود خودداری کرد، گفت نیروی امنیتی عراق دفتر جبهه خلق برای آزادی فلسطین را در هم کوبیده است. قبلاً گفته می شد این سازمان روابط خوبی با رژیم بعث عراق داشته است. درضمن، آوریل گذشته نظیر این رفتار با جبهه دمکراتیک برای آزادی فلسطین به رهبری نایف حواتمه صورت گرفت و اعضا و هواداران این سازمان نیز مجبور به ترک خاک عراق شدند. (۱۸)

دفتر سازمان جبهه خلق برای آزادی فلسطین به رهبری جرج حبش در بغداد بسته شد و اعضای این سازمان از عراق اخراج شدند.

شواهد نشان می دهد که اینها به دلیل ارتباط با ایران مورد سوءظن واقع شده اند، اما گزارش آسوشیتدپرس دراین باره حاکی است: ناظران اقدام اخیر صدام حسین را دررابطه با موضع گیری فعلی عراق دربرابر طرف داران سیاست مسکو در این کشور می بینند. این خبرگزاری یادآور شد: سال گذشته دولت عراق مبادرت به دستگیری و اعدام چندین افسر عراقی به جرم عضویت در حزب کمونیست عراق کرد. (۱۹) این درحالی است که منابع ایران از تداوم تسلیح عراق توسط شوروی خبر می دهند؛ برخی گزارش ها حاکی است امروز

ص: ۲۶۰

در اسکله شماره۴ نظامی بندر ام القصر، یک محموله نظامی از قبیل تانک و موشک انداز و سایر سلاح های سنگین به دست پرسنل نظامی تخلیه شده است. این محموله به وسیله یک کشتی ۱۲ هزار تنی روسی وارد این بندر شده بود. (۲۰)

دراین حال از داخل عراق، در ابراز مخالفت با رژیم عراق درگیری هایی گزارش می شود. امروز هنگامی که تیپ۱۵ ارتش عراق مشغول مانور در ناصریه بود با نارنجک و سلاح سبک، مورد حمله مسلحانه عده ای از گروه های انقلابی که از پیش کمین کرده بودند، قرار گرفت و ۵ دستگاه خودرو منهدم شد. (۲۱) همچنین امروز در کرکوک و موصل درگیری های وسیعی بین افراد گروه بارزانی و ارتش عراق رخ داد. وسعت درگیری طوری بود که قویاً شایع شد حدود ۲۰۰ نفر از ارتش عراق کشته و حدود ۱۰۰ تن از چریک های بارزانی کشته یا دستگیر شده اند. (۲۲)

۶۹

تلاش عراق برای جذب دولت های عرب وابسته به امریکا و غرب که ازنظر مشی سیاسی در تقابل با آن قرار دارند، هر روز بیشتر به نتیجه می رسد.

در مصاحبه ای که امروز از امیر بحرین منتشر شد، وی درحالی که از تفاهم مسئولان ایران با بحرین سخن می گفت، به تعریف و تمجید صریح از عراق و توجیه مطامع رژیم آن کشور پرداخت. در گزارش رویتر از این مصاحبه آمده است: شیخ عیسی بن سلمان آل خلیفه امیر بحرین، در پاسخ به سؤال روزنامه کویتی الرای العام درمورد اظهارات بعضی از روحانیون ایرانی مبنی بر تجدید ادعای ایران درمورد بحرین گفت چندی قبل از ایران، اطمینان هایی کسب کردیم که کشور همسایه و مسلمان ما به استقرار امنیت و ثبات در این منطقه علاقه مند است و هم اینکه اظهاراتی مبنی بر تجدید ادعای ایران درمورد بحرین در گذشته و حال صرفاً نشانگر نظر شخصی افرادی است که آن را عنوان کرده اند. شاه مخلوع ایران تا سال ۱۹۷۱، ادعای مالکیت بحرین را داشت، اما در این سال همه پرسی در این جزیره نشان داد که مردم آن خواستار استقلال می باشند. شیخ عیسی افزود: بحرین آماده است برای ترتیب دادن اقداماتی به منظور دفاع از این منطقه در قبال هر تهدیدی از هرجا، در تمام سطوح با سایر کشورهای منطقه مذاکره کند. وی دراین زمینه توضیح بیشتری نداد، اما در پاسخ به برخی سؤالات گفت: کشورهای خلیج {فارس} همچنین درمورد امنیت منطقه ای با عراق همکاری می کنند. شیخ عیسی افزود: عراق یک کشور برادر عزیز است و هرچه بر ما اثر بگذارد، آن کشور را نیز تحت تأثیر قرار می دهد. (۲۳)

این درحالی است که واکنش ها به شهادت آیت الله صدر در بحرین هم آشکار شده است. پیش ازظهر امروز، حدود ۱۰۰ محصل ایرانی و شیعه در بحرین در اعتراض به قتل آیت الله صدر تظاهرات کردند و پلیس بحرین با استفاده از گاز اشک آور اقدام به متفرق کردن تظاهرکنندگان کرد. (۲۴) یادآوری می شود این گونه تظاهرات ها علامتی از تحرک شیعیان در کشورهای عربی است.

امروز در غرب بیروت نیز به گزارش رادیو مونت کارلو، طایفه شیعه لبنان به مناسبت شهادت علامه محمدباقر صدر در شهرهای بعلبک، صیدا، صور و نبطیه مراسم

سوگواری برگزار کردند. این رادیو از کشته شدن یک جوان شیعه در زدوخوردهای مربوط به این مراسم خبر داد. (۲۵)

۷۰

در مرزهای ایران، تحرکات و انتقالات ارتش عراق همچنان ادامه دارد.

ستاد مشترک ارتش گزارش داد: یک گردان مکانیزه از لشکر۶ زرهی ارتش عراق با ۸۰ دستگاه نفربر و زره پوش از خانقین به طرف منطقه بمو {منطقه مقابل پاسگاه باویسی ایران} تغییر مکان داد. (۲۶)

این درحالی است که در روزهای گذشته، تعدادی سلاح ضدتانک و توپخانه خودکششی همراه خدمه مربوطه و نیز یک دسته پیاده از یک گردان ضدتانک از المنصوریه بغداد به خانقین انتقال داده شده بود. (۲۷)

تحرک هوایی عراق در خطوط مرزی ایران نیز ادامه دارد. حوالی نیمه شب، یک فروند هواپیمای عراقی ازطریق جزیره مینو به حریم فضایی ایران تجاوز کرد و با تیراندازی پاسداران مستقر در فرودگاه آبادان به عراق بازگشت. (۲۸)

۷۱

اقدامات ایذایی عوامل عراق امروز در مناطق مرزی ایران به خصوص در منطقه عمومی سرپل ذهاب، قصرشیرین و جاده های منتهی به آن، چشمگیر بود.

به گزارش شهربانی قصرشیرین ساعت ۳ بامداد، «مهاجمین به مأمورین پاسگاه ژاندارمری باویسی حمله [کردند] که بین طرفین زدوخورد شدیدی درگرفته است، درنتیجه از مأمورین مستقر در پاسگاه باویسی یک افسر به نام ستوان سوم پناهی و ۳ نفر درجه دار و ۲ نفر از جوانمردان در این درگیری کشته شدند.» (۲۹)

در ساعت ۲۳ نیز بین مأموران ژاندارمری پاسگاه باویسی و مهاجمان درگیری رخ داد که ۲ نفر از درجه داران این پاسگاه براثر آتش خمپاره مهاجمان مجروح شدند. (۳۰)

در ساعت ۲۰، اتومبیل های عبوری به پاسگاه بالاطاق جمعی گروهان قصرشیرین، اطلاع دادند که اکیپ های گشتی در مسیر جاده با مهاجمان درگیر هستند. مهاجمان با سلاح های مختلف به روی مأموران آتش گشودند، اما با رسیدن نیروهای کمکی عقب نشینی کرده و با استفاده از تاریکی شب متواری شدند. (۳۱)

همچنین، عابران در جاده نفت شهر به قصرشیرین حدود پاسگاه خان لیلی، با یک مین برخورد کردند که خنثی گردید. در همین محل افراد پاسگاه مین دیگری نیز یافتند. (۳۲)

مهاجمـان وابسـته به عراق حتی بـا گروه هـای کرد مخـالف رژیم صـدام نیز درگیر می شونـد. امروز به گزارش سـتاد عملیاتی شهربانی «در منطقه ازگله دشت ذهاب، بین مهاجمین و افراد ادریس بارزانی

ص: ۲۶۲

درگیری شدیدی روی داده و از قرار معلوم قبلاً محل زدوخورد به وسیله افراد مهاجم مین گذاری شده که دراثر انفجار مین حدود ۱۲ نفر از افراد وابسته به ادریس کشته و ۳ نفر نیز مجروح گردیده اند.» (۳۳)

درزمینه اقدامات خرابکارانه عوامل عراق، گزارش ستاد مشترک از تحرک ارتشبد فراری اویسی حاکی است که با فرماندهی و سازماندهی وی قرار است از همین امروز چهار دسته از مهاجمان که سران هریک از آنها نیز معرفی شده اند، وارد خاک ایران شوند و به اقدامات ایذایی نظیر انفجار دکل ها، مین گذاری، حمله به پمپ بنزین ها و خلع سلاح نیروهای ژاندارمری و پاسگاه های آن دست بزنند. (۳۴)

۷۲

در سنندج، وضع بحرانی همچنان ادامه دارد و به نظر نمی رسد در زمانی کوتاه سرانجام اوضاع مشخص شود. در طرف گروه های

مسلح غیرقانونی، تشکل های موجود، وضع کنونی را عرصه ای برای تمرین و سازماندهی و آمادگی برای "روز موعود" می بینند. تنها مسئله آنها گرفتن زمان بیشتر برای جذب نیروی انسانی زیادتر و افزایش توان برای درگیری های تعیین کننده ای است که آنها با هدف خروج کامل از حاکمیت نظام اسلامی برای خود ترسیم کرده اند. از سوی دیگر، نظام نیز دوره جدیدی را شروع کرده است. نکات مهم و قابل توجه در این دوره عبارت اند از: تشخیص بی فایده بودن مذاکره و تلاش هایی از نوع هیئت حسن نیت، اتکای روزافزون به پتانسیل و انگیزه های موجود در سپاه و نیروهای آن، یکپارچه شدن جناح های مختلف نظام درباره اعمال قطعی حاکمیت نظام جدید، ضرورت حل قطعی مسئله اقدام مسلحانه در مناطق کردنشین، خلع سلاح عمومی و حذف اقتدار گروه های مسلح قومی که در محل چه با اقناع و چه با ارعاب و اجبار توانسته اند عمده مردم محلی را زیر فرمان و اقتدار خود قرار دهند.

توافق عملی و ذهنی جناح های حکومتی روی محورهای مذکور به معنای خروج چندین ماهه سپاه از انزوای تحمیلی در کردستان و درنتیجه به منزله بر هم خوردن موازنه ای است که تاکنون، هر روز بیشتر از گذشته به نفع گروه های مسلح مخالف نظام برقرار می شده است. سپاه البته فرصت می خواهد تا توانایی های انقلابی و اعتقادی خود را از قوه به فعل درآورد و در صحنه جاری کند و درحال برداشتن اولین قدم ها دراین زمینه نیز هست؛ ازجمله امروز فرمانده کل سپاه عباس دوزدوزانی، حکمی برای سیدیحیی {رحیم} صفوی به این شرح صادر کرد: «از تاریخ صدور این حکم به سمت رابط عملیاتی سپاه و ارتش در غرب کشور منصوب می شوید. مقتضی است با حضور در منطقه، عملیات سپاه را با فرمانده عملیات ارتش هماهنگ نموده، گزارشات لازمه را به فرماندهی سپاه ارائه دهید. از کلیه واحدهای اعزامی و ستادهای عملیاتی و شوراهای فرماندهی غرب کشور انتظار می رود همکاری های لازم را دراین رابطه با برادر صفوی معمول دارند.» (۳۵)

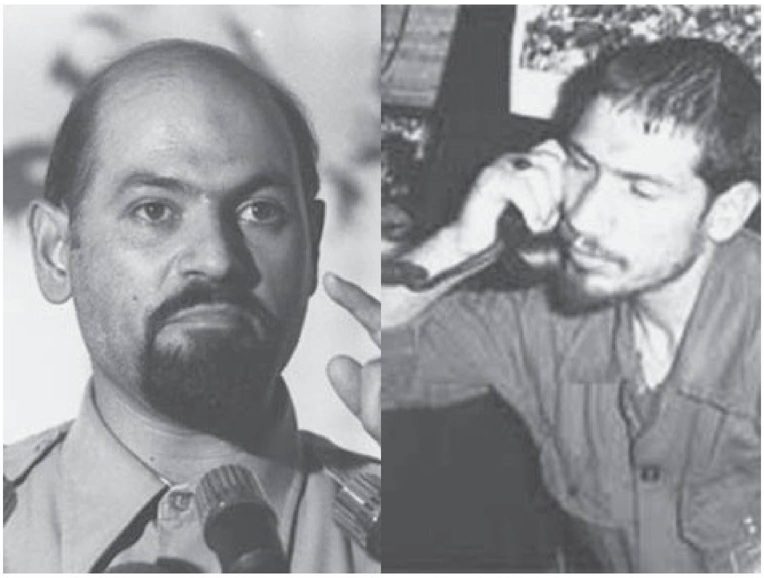
ویژگی های رحیم صفوی و تجارب قبلی وی، به خصوص

آشنایی و رفاقتی که بین او و نیروهایی امثال صیاد شیرازی در ارتش وجود داشت، می توانست در هماهنگی و بسیج نیروهای

مذهبی و انقلابی ارتش مؤثر باشد؛ نیروهایی چون صیاد شیرازی رابطه چندان حسنه ای با فرماندهان و حاکمیت وقت ارتش نداشتند، اما با سنخیتی که با نیروهای سپاه داشتند، نه تنها این نقص جبران می شد، بلکه با کارآمدی در میدان، خودبه خود لیاقت و حقانیت آنان بر سلسله مراتب فرماندهی وقت ارتش نیز اثبات و تحمیل می شد.

در ادامه اعزام نیروهای سپاه به سنندج، تلفن گرام امروز ستاد مشترک به نیروی هوایی ارتش حاکی است: «دستور فرمایید به منظور حمل تعداد ۲۰۰ نفر سپاهی پاسدار از تهران به سنندج ۲ فروند هواپیمای سی۱۳۰ ظرف روز جاری ساعت ۱۶:۳۰ [مورخ] ۴/۲/۱۳۵۹ دراختیار سپاه پاسداران قرار گیرد.

ر. سماجا سرلشکر محمدهادی شادمهر» (۳۶)

{رحیم صفوی با حکم عباس دوزدوزانی فرمانده کل سپاه، به سمت رابط عملیاتی سپاه و ارتش در غرب کشور منصوب شد.}

در همین حال، به فرماندهی سپاه در تهران نیز پیامی با این مضمون رسید: «سنندج در خون و آتش است و نیروهای ورزیده کمیته و سپاهی و کلاه سبز فوراً اعزام دارید.» (۳۷)

با افزایش فشار بر گروه های مسلح غیرقانونی در سنندج، درباره روش های احتمالی مقابله با آنان، تحلیل ها و پیش بینی هایی می شود. در پیامی از ستاد مشترک ارتش به نیروی زمینی ارتش آمده است: «برابر اطلاع، امکان دارد به منظور کاهش فشار عملیاتی در منطقه سنندج، عملیاتی در میاندوآب و تکاب و شاهین دژ توسط حزب دمکرات و کومه له علیه نیروهای نظامی انجام شود. دستور فرمایید یگان های مستقر در مناطق یاد شده آمادگی کامل برای مقابله با حملات احتمالی را داشته باشند.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۳۸)

در همین زمینه وضع امروز شاهین دژ و تکاب قابل توجه است. به گزارش ژاندارمری، دمکرات ها ظهر امروز جمشید آئین

زاده رئیس کمیته شاهین دژ و رضا آذرنوش راننده این کمیته را که همراه ۳۲ نفر از افراد کمیته به طرف قره کوربوسی در حرکت بودند دستگیر کردند و سپس آنها را به شهادت رساندند. (۳۹) در همین شهر، یک درگیری شدید بین نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد با مهاجمان رخ داد که ۷ یا ۸ نفر از مهاجمان کشته و چندین تن دیگر زخمی شدند و بقیه آنها هم فرار کردند. (۴۰)

ص: ۲۶۴

پیام هایی که امروز به عملیات تهران رسیده، وضع تکاب را این طور تشریح کرده است:

O «تکاب در فشار است، از ارتش جهت اعزام و پشتیبانی به تکاب کمک خواسته شود.» (۴۱)

O «در تکاب هم اکنون بین نیروهای پاسدار و پیشمرگان غیرمسلمان درگیری است ... و هم اکنون در حسن آباد ده کل بین پاسداران و پیشمرگان درگیری سختی وجود دارد.» (۴۲)

O «تکاب در خطر است و با هواپیما تقاضای ۶۰ پاسدار مجهز نموده.» (۴۳)

O «جبهه های سپاه تکاب به هر وسیله تقویت شود.» (۴۴)

از سوی دیگر پیامی که امروز ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، برای فرماندهی نیروی زمینی ارتش ارسال کرد حاوی تحلیل نظامی و پیش بینی دیگری در همان زمینه ذکر شده {افزایش فشار در سنندج و واکنش احتمالی طرف مقابل} می باشد. در این پیام آمده است: «برابر اطلاع واصله از ستاد عملیات غرب کشور، کلیه دمکرات ها و افراد مهاجم سنندج ازطریق راه سنندج قروه فرار کرده و عقب نشینی می نمایند. لازم است سریعاً به وسیله نیروهای ارتش و سپاه، گردنه صلوات آباد

تصرف گردد تا این افراد در آن گردنه مستقر نشوند.» (۴۵) یادآوری می شود این اطلاعات در ساعت ۱۷:۳۰ امروز به ابوشریف رسیده بود۴۶ که درپی آن پیام مذکور برای فرماندهی نیروی زمینی ارتش ارسال گردید.

علاوه بر درخواست کمک از ارتش، سپاه با نیروهای خود نیز بایستی دراین زمینه فعال می شد و به طبع، حمایت و پشتیبانی از دهگلان، باید ازطریق قروه و به وسیله سپاه همدان انجام می گرفت. درخواست سپاه همدان دراین زمینه چنین است: «مهمات و اسلحه سنگین [که] با چند مرتبه تماس تلفنی و مخابراتی قبلی [اعلام شده و] جهت منطقه قروه لازم است به سپاه همدان بفرستید، برای پیشروی اسلحه سنگین لازم است.» (۴۷)

امروز ابوشریف فرمانده عملیات سپاه در مصاحبه با روزنامه انقلاب اسلامی(۱) درخصوص وضع سنندج، تصمیم سپاه دراین باره، هماهنگی سپاه و ارتش و رابطه قضایای اخیر کردستان با قضایای عراق و امریکا به اظهارنظر پرداخت.

وی در پاسخ به اینکه از شهر سنندج تلفن هایی شده است و مردم سنندج می گویند

که حملات ارتش به این شهر زیاد است، گفت: «طبق توافقی که با هیئت ویژه {هیئت حسن نیت} به عمل آمده قرار شد که سپاه پاسداران از رادیو تلویزیون و باشگاه افسران سنندج خارج شود و گروه های مسلح هم از شهر بیرون بروند و شهر را به ارتش و شهربانی بدهند، سپاه به این توافقنامه عمل کرد و از شهر خارج شد، ولی متأسفانه گروه های

مسلح از شهر خارج نشدند و آمدند برادران ارتشی ما را در این دو مرکز مورد حمله قرار دادند.» ابوشریف درباره آخرین

وضع سنندج گفت: «هم اکنون ارتش و پاسداران به کمک یکدیگر

۱- * این مصاحبه سه روز بعد در شماره ۷/۲/۱۳۵۹ روزنامه مزبور درج شد.

می کوشند که این دو مرکز را که در محاصره گروه های مسلح قرار دارد از محاصره آنان بیرون بیاورند و سربازانی را که چند روز است تشنه هستند و با خانواده هایشان در این مراکز در فشار و سختی قرار دارند، از این گرفتاری نجات بدهند.»

وی درمورد مذاکره با گروه های مسلح غیرقانونی و پیشنهاد آتش بس آنان گفت: اینها همیشه در هرجا که می بینند درحال شکست و عقب نشینی هستند، پیشنهاد مذاکره می کنند، ولی وقتی مذاکره می شود در طول مذاکره اینها مشغول سازماندهی، تدارک و فرماندهی می شوند. من معتقدم که این مسئله آتش بس و مذاکره فریب و خدعه ای بیش نیست و نباید این مذاکره را قبول کرد. وی افزود تا خلع سلاح کلیه گروه های غیرمسئول ما قاطعانه عمل می کنیم و به اقدامات خودمان ادامه می دهیم. فرمانده عملیاتی سپاه دراین مورد که چه کسانی با ارتش و سپاه درگیر هستند، گفت: احزاب و گروه های چپ نما و حزب کومه له و دمکرات هستند که اینها کلاً از عراق و امریکا تقویت می شوند. (۴۸) ابوشریف در پاسخ این سؤال که «از وقتی که در داخل کشور درگیری شدید به وجود آمده است، درگیری در مرز عراق کمتر شده است؟» گفت: این دلیل بر آن است که عملیات خارج و داخل مرز یک جا رهبری می شوند. بدین معنی که گروه های مخالف در داخل کشور با خارج از مرز در ارتباط هستند. ابوشریف درمورد نزدیک تر شدن تاکتیک های سپاه و ارتش خاطرنشان کرد ما سعی می کنیم کارها را هماهنگ کنیم تا ارتش و سپاه مکمل یکدیگر باشند و از امکانات ارتش در یک جهت استفاده شود. (۴۹)

{ابوشریف (عباس آقازمانی} فرمانده عملیات سپاه:

تا خلع سلاح گروه های غیرمسئول، ما قاطعانه عمل می کنیم.)

علاوه بر مسئله سنندج و حواشی آن، دیگر نقاط غرب کشور، ازجمله محدوده ارومیه، پل قطور، دره قاسملو، نجف آباد بیجار، مریوان و پاوه امروز ناآرام بودند.

در ارومیه، ستونی از ژاندارمری که برای تعویض پایگاه هوایی پل قطور عازم این منطقه شده بود، در ساعت ۴ بعدازظهر،

مورد تهاجم دسته ای از افراد مسلح ضدانقلاب قرار گرفت. در این درگیری، یک سرباز وظیفه به نام کریم حاجی صادقی به شهادت رسید و ۲ نفر دیگر مجروح

شدنـد و تلفـات زیادی هم به افراد مهاجم وارد شـد. مهاجمان برای جلوگیری از حرکت این سـتون، جاده را ۲ متر گود و مین گذاری کرده بودند. (۵۰)

عصـر امروز، همچنین حدود ۵۰ نفر از نیروهای لشـکر۶۴ ارومیه که برای اسـتحمام به ارومیه آمـده بودنـد، هنگام بازگشت به محل مأموریت خود، در حدفاصل روسـتای بند و راژان هدف حمله گروهی مسلح قرار گرفتند که ۱۵ نفر از آنان براثر اصابت گلوله مجروح شدند و از بین زخمی ها ۲ سرباز وظیفه به شهادت رسیدند. (۵۱)

شـب هنگـام، در حـوالی دره قاسـملو، که چنـد روز قبـل صـحنه درگیری سـتون زرهی اعزامی از قزوین به منطقه بـود، بـاز هم تیراندازی های شدیدی انجام شد. (۵۲)

در روسـتای نوبهـار حوالی نجف آبـاد بیجـار {واقع در اواسط جاده بیجار به دیوانـدره} درگیری شدیـدی روی داد که تلفات زیادی برجا گذاشت. به گزارش یک سـخنگوی سـتاد مرکزی سـپاه، ۳۵ تن از مهاجمـان در این درگیری کشـته شدنـد و یک پاسـدار به نام اسـدالله سـردارزاده شـهید شـد. یک اتومبیل لنـدرور و تعـدادی سـلاح و مهمات نیز به غنیمت گرفته شد و سایر مهاجمان تا سه راهی دیوانـدره عقب نشـینی کردند و سپس متواری شدند. قبل از این درگیری، مهاجمان اقدام به اجرای یک کمین کرده بودند که سخنگوی مزبور آن را چنین گزارش کرد: «یکی از برادران گروه عمران سپاه پاسداران به اتفاق شهردار بیجار که جهت تعمیر موتور برق به قریه نجف آباد شهرستان بیجار رفته بود در مراجعت همراه با یکی از برادران پاسدار به نام فریـدون شـفیعی مـورد حملـه مهـاجمین قرار گرفته که فریـدون شـفیعی در این حـادثه شـهید می شـود.(۱) پس از ایـن برنـامه پاسدارانی که جهت مأموریت به روستای نوبهار رفته بودند مورد هجوم اشرار قرار گرفتند که بلافاصله ازطرف پاسداران پاسخ به آتش آنها داده شد. ...» (۵۳)

در مریوان، گزارش امروز سـتاد مشترک حـاکی است: برابر اعلاـم شـهربانی، ۳ نفر از پاسـداران شـهربانی مریوان خانواده های خود را به عراق برده اند و همراه با گروه های ضدانقلاب فعالیت می کنند.(۲) (۵۴)

در پـاوه نیز درگیری هـای چنـد روز اخیر همچنـان ادامـه دارد. در ایـن درگیری هـا نیروهـایی از سپاه در ارتفاعـات غربی این شهرستان با افرادی مسلح درگیر شدند که ۳ نفر از مهاجمان کشته و یک قبضه کلاشینکف و یک قبضه ژ۳ به دست نیروهای خودی افتاد. (۵۵) در ساعت ۱۹:۳۰، از اطراف شـهر تیراندازی هایی انجام شد که واحد ارتشی مستقر در پاوه با توپخانه به آن پاسخ داد. (۵۶) در ساعت ۲۰، مهاجمان مسلح ۳ گلوله خمپاره به داخل شـهر پاوه پرتاب کردند که درنتیجه یک زن مجروح گردید۵۷ و بخشـی از کابـل های تلفن آسـیب دیـد و قطع شـد. (۵۸) شب هنگـام حـدود ساعت ۲۲، در قریه مزیـدی پـاوه نیز درگیری روی داد که به گزارش شهربانی، براثر آن یک پاسدار به شهادت رسید. (۵۹)

۱- * در روزنامه بامداد ۱۰/۲/۱۳۵۹ آمده است: «با کوشش پاسداران ساعت ۵ بعدازظهر روز بعد جسد وی کشف و به بیجار منتقل شد.»

۲- ** در گزارش اسامی کامل این افراد مزبور آمده است.

بحران موجود در دانشگاه ها هر چند فروکش کرده است، اما امروز در رشت و اهواز ناآرامی ها و تنش های روز گذشته همچنان ادامه یافت.

خبرگزاری پارس شب هنگام از رشت گزارش داد: گروهی از مردم رشت ساعت ۸ امشب، درحالی که برخی از آنها صورت خود را پوشانده بودند با سردادن شعار الله اکبر در خیابان ها به راه پیمایی پرداختند. به گزارش خبرگزاری پارس، راه پیمایان در مسیر خود کلیه پوسترها و اعلامیه های گروه های سیاسی را پاره کردند. این گزارش حاکی است درحال حاضر وضع شهر متشنج است و انتظار درگیری بین گروه ها زیاد است. (۶۰)

دراین میان، نگاه ارگان ها و شخصیت های نظام و نیز افکار عمومی متوجه سپاه است تا از جایگاه یک تشکیلات انقلابی و مردمی و نه یک نهاد نظامی و انتظامی، در نابسامانی های اخیر و آرام کردن اوضاع تأثیرگذار باشد؛ دراین زمینه باتوجه به وضع امروز رشت، تلفن گرامی

از ریاست ستاد مشترک ارتش خطاب

به فرمانده سپاه ارسال گردید که متن آن چنین است: «وضع بحرانی شهر رشت باتوجه به نزدیکی سایر شهرها و جو روحی مردم استان ایجاب می نماید که اغتشاش و تظاهرات این شهر هر چه زودتر مهار شود، و از توسعه آن جلوگیری گردد. برقراری آرامش مستلزم تقویت هر چه بیشتر سپاهیان پاسدار رشت در هر نقطه و با سرعت می باشد. ستاد مشترک آماده است درصورت لزوم وسایل پرواز هوایی و انتقال سپاهیان تقویتی را آماده نماید. دستور فرمایید دراین مورد اقدام سریع معمول دارند.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر

گیرندگان: ۱. نیروی زمینی ۲. نیروی دریایی» (۶۱)

در اهواز، به گزارش بامداد ساعت ۶:۳۰ بعدازظهر، در سالن شهرداری تیراندازی شد و تعداد ۲۰ نفر زخمی و ۴ نفر کشته شدند. (۶۲) کیهان درمورد چگونگی حادثه به نقل از اطلاعیه سپاه خوزستان نوشت: خانواده های افرادی که در جریان حادثه دانشگاه اهواز دستگیر شده بودند، اقدام به فراری دادن آنها از تالار شهرداری {محل نگهداری آنان} کردند. در این گیرودار یکی از زندانیان با خلع سلاح یکی از پاسداران و تصاحب اسلحه وی، شروع به تیراندازی می کند که پاسداران این شخص را دستگیر می کنند. (۶۳) اطلاعیه سپاه خوزستان دراین باره به تجمع خانواده های دستگیرشدگان و سردادن شعارهای ضدنظام در بیرون سالن محل نگهداری بازداشت شدگان اشاره کرده و یادآور شده است بازداشت شدگان نیز از داخل سالن ابتدا هم نوایی و سپس اقدام به فرار و خلع سلاح پاسداران کردند و نهایتاً کار به درگیری و تیراندازی و آسیب جانی کشید. (۶۴)

در تهران نیز حدود ظهر، تجمعی در مقابل بیمارستان امام خمینی علیه فداییان و مجاهدین خلق بر پا شد، اما به درگیری

خسارت بار منجر نشد. (۶۵)

ص: ۲۶۸

در شرایط جدیدی که درمورد دانشگاه ها پیش آمده است و باتوجه به نوع تعیین تکلیف و سرانجام کار، امروز چند سازمان و گروه ازجمله سازمان مجاهدین خلق، جنبش مسلمانان مبارز، جاما، توفان، حزب توده و نیز عده ای از دانشجویان هوادار گروه ها در خارج کشور، دراین باره به اعلام موضع و نظر پرداختند.

سازمان مجاهدین خلق که تندترین مواضع را علیه انجمن های اسلامی و دست اندرکاران قضیه اخیر دانشگاه ها داشته و دارد، امروز باتوجه به وضعیت جدید و اقبال تامی که طرف مقابل در افکار عمومی یافته است، با صدور بیانیه ای هواداران خود را به آرامش دعوت کرد و کوشید این خط مشی را تبیین کند. متن این بیانیه چنین است: «به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران. سازمان مجاهدین خلق ایران به خاطر پاسداری از جمیع دستاوردهای انقلابی و عقیم ساختن همه توطئه هایی که چه از خارج و چه از داخل کشور تحمیل می شود توجه تمامی نیروهای خلق را نسبت به اهمیت حفظ آرامش در چنین موقعیت حساسی بر می انگیزد. بی تردید افزایش تشنج و درگیری داخلی جز به سود دشمنان اصلی خلق ما یعنی همان امپریالیست های جهان خوار امریکایی که اخیراً نیز اوضاع داخلی ما را با وخامت روز افزون توصیف کرده اند، نبوده و نیست. از سوی دیگر، نشانه هایی در دست است که از افزایش چشمگیر فعالیت های سیا و بقایای ساواک و سازمان جاسوسی انگلیس در داخل ایران خبر می دهد.

بنابراین ما از تمامی نیروهای خلق و از تمامی مسئولان دولتی و گروه های

مختلف هوشیاری و رعایت حداکثر آرامش را [انتظار] داریم. تذکر این نکته برای تمامی گروه ها و دانشجویان مبارز و قهرمان نیز ضروری است که در این ایام تنها با حفظ آرامش و اعلام خاتمه هر نوع تشنج و درگیری می توانیم توطئه به آشوب کشانیدن محیط آموزشی کشور را خنثی نماییم و این تنها مسیری است

که در پیشگاه توده های مردم با افشای نیات باطنی آنهایی که سلب آزادی های انقلابی را مدنظر دارند، راه تحقق آزادی های مزبور را هموار خواهد نمود. بنابراین ما هرگونه اقدام هرج ومرج طلبانه و ماجراجویانه را هم در هر کجای کشور محکوم می کنیم. اقداماتی که در این شرایط به رغم ضدیت های ظاهری با محدود کردن آزادی ها، جز به هرچه محدودتر نمودن آنها نمی انجامد. مجاهدین خلق ایران ۴/۲/۱۳۵۹.» (۶۶)

گروه جنبش مسلمانان مبارز هم در آخرین شماره نشریه امت، ارگان این گروه، با عنوان "انقلاب را به کجا می کشانید؟" درمورد انقلاب فرهنگی اعلام موضع کرد. (۶۷)

گروه دکتر سامی، "جاما" نیز در شماره امروز مردم ایران {ارگان این گروه} اعلام کرد: جاما با درک این واقعیت که تغییر و تحول انقلابی در نظام آموزشی باتوجه به نیازهای جامعه از ضروریات هر جنبش انقلابی است و باتوجه به این حقیقت که دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی به عنوان مراکز تجمع صاحبان اندیشه و تفکر باید محل برخورد آزادانه عقاید و آرا باشد و درجهت پیشرفت فرهنگ جامعه بکوشد و پاسدار آزادی گردد، هر نوع تحمیل عقیده را بر دیگران روندی ضدتکاملی

می شناسد. این گروه در ادامه، مخالفت خود را با تعطیلی دانشگاه ها اعلام کرد. (۶۸)

ص: ۲۶۹

شماره امروز توفان ارگان مرکزی حزب کمونیست کارگران و دهقانان ایران نیز دربرابر انقلاب فرهنگی اعلام موضع کرد. (۶۹)

در این میان، اقدام امروز شاخه دانشجویی حزب توده در نوع خود منحصربه فرد

بود و فقط در چارچوب روش خاص این حزب می توانست معنی داشته باشد. حزب توده با عنوان "نامه سازمان جوانان و دانشجویان دمکراتیک ایران به شورای محترم سرپرستی صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران" اعلام کرد: «صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران از سازمان ها و گروه های سیاسی دانشجویی برای شرکت در بحث پیرامون تغییر بنیادی نظام آموزشی دعوت به عمل آورده است. متأسفانه در دعوت قرائت شده از صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، از سازمان جوانان و دانشجویان دمکرات ایران نام برده نشده است. سازمان جوانان و دانشجویان دمکرات ایران یکی از سازمان های مؤثر و فعال دانشجویی است که نقش و موضع فعال و سازنده آن در حوادث اخیر دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور تأثیر بس مؤثری در جلوگیری از تشدید تشنجات داشت. ... سازمان ما نخستین [سازمان] دانشجویی بود که پس از پیروزی انقلاب شکوهمند ایران در نخستین شماره های آرمان ارگان مرکزی سازمان به ضرورت ریشه کن ساختن نظام آموزشی نو استعماری به مثابه یک ضرورت مبرم انقلاب اشاره کرد.» (۷۰)

در خارج از کشور نیز بعضی از هواداران گروه های سیاسی داخل، از وضع پیش آمده ابراز نارضایتی کردند؛ ازجمله امروز برخی دانشجویان ایرانی مقیم اتریش دست به اعتراض زدند. (۷۱) رادیو لندن دراین باره گزارش داد: «گروهی از دانشجویان ایرانی در جلوی سفارت خود در وین پایتخت اتریش، به نشانه اعتراض به گفته خودشان به اسلامی شدن دانشگاه های ایران بست نشسته اند. درحدود ۳۰ نفر در این کار شرکت داشتند و بعداً به داخل سفارت دعوت شدند تا شکایات خود را با یکی از مأموران آن مورد بحث قرار دهند.» (۷۲)

۷۷

عصر امروز، چند تن از اعضای شورای انقلاب با امام خمینی ملاقات کردند.

آقای هاشمی رفسنجانی درباره جزئیات این ملاقات، در مصاحبه اختصاصی با روزنامه جمهوری اسلامی گفت: من با آیت الله خامنه ای و آقای دکتر باهنر برای دیدار امام رفتیم، در حضور امام مسائل دانشگاه ها بار دیگر مطرح شد و امام روی تغییر نظام آموزشی تأکید کردند و درمورد استعفای سرپرستان دانشگاه تهران فرمودند این آقایان خود مسئول این نابسامانی های دانشگاه هستند. اگر هم استعفا نمی دادند باید برکنار می شدند و بنابراین نمی توانند خودشان را تبرئه کنند.

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی درمورد ادعای شورای سرپرستی دانشگاه مبنی بر اینکه باید قبلاً با آنها مشورت می شد، گفت: آقای دکتر حبیبی گفته که قبلاً ـ با اینها مشورت شد و این آقایان در جریان مسائل مطروحه دانشگاهی در شورای انقلاب بوده اند و درمورد مسائل دانشجویان مسائلی که دانشجویان می خواستند انجام دهند، خودشان مستقل بوده و مربوط به ما نبوده است، منتها حرف امام اصلاً نبوده است؛

امام می گفتند این آقایان مسئول دانشگاه بودند، ولی نبایستی می گذاشتند این قدر بی نظم و حساب می شد.

وی در پایان مصاحبه اظهار کرد: «هم گروه های مخالف و هم دوستان انجمن های اسلامی جوری رفتار کنند که دانشگاه ها بتوانند ۵ هفته آخر را با آرامش و نظم کارشان را تمام کنند که ما هم با فرصت کافی بتوانیم برای تنظیم برنامه آموزشی، خودمان را آماده کنیم.» (۷۳)

بنی صدر رئیس جمهور نیز در مصاحبه ای با خبرنگار سی.بی.اس امریکا در پاسخ این سؤال که «آیا این جنجالی که جدیداً در دانشگاه به وجود آمده است فکر می کنید تهدیدی برای دولت شما است؟» گفت: «حالا که شد تثبیتی، سابقاً تهدیدی بود، ولی بعد از اینکه عکس العمل مردم معلوم شد، تهدید شد تثبیت.» وی افزود: «حوادثی است که پیش می آید، البته من آخرین کسی بودم که مورد تهدید واقع می شدم حالا بعضی ها ممکن است که جوری دیگر تصور می کردند، اما فعلاً من مسئولیتی که دارم به عنوان یک مسلمان متعهد در انقلاب است وگرنه مسئولیت دولتی که الآن در کار است و شورای انقلاب با من نیست، من عضو آن شورا هستم، بنابراین صدمه ای که به من رسید کمتر از همه بود، ولی صدمه ای که به کشور داشت البته خیلی زیاد بود و ممکن بود فاجعه خیلی بزرگی برای ایران داشته باشد.»

بنی صدر در ادامه گفت: «دیشب دوستی وضعیت را این جوری برای من تعبیر کرد که یک لوکوموتیوی به حرکت در آمد و داشت سرعت می گرفت و شما [بنی صدر] پریدید درون لوکوموتیو و آن را مهار کردید.» (۷۴)

۷۸

در ساعت ۱۵ امروز، در کلیسای سنت سرکیس واقع در خیابان کریمخان زند تهران، مراسمی با عنوان "سالروز کشتار ارامنه به دست ترکان عثمانی" برگزار شد. (۷۵) علاوه بر این مراسم، ارامنه دست به راه پیمایی هم زدند که به سرعت گسترش یافت.

گزارشی به مقامات مسئول حاکی است: «تعداد راه پیمایان ارامنه به حدود ۱۰ هزار نفر رسیده و آنها اظهار می دارند در جلوی سفارتخانه های امریکا، انگلستان، آلمان و ترکیه به اعتصاب غذا [دست] خواهند زد تا ترکیه و ناتو، ارمنستان غربی را آزاد کند.» (۷۶)

یادآوری می شود در وضعیت خاصی که ایران در آن به سر می برد و در خارج و داخل با مشکلات و درگیری های جدی مواجه است، موضوع مطالبات ارامنه تبعه ایران در این روزها به خصوص در سالگرد کشتار ارامنه به دست ترکان مزید بر مشکلات و مشغله های عدیده سپاه است. روز گذشته، مقامات مسئول در وزارت امور خارجه به وزارت کشور تلفنی اطلاع داده بودند که «به علت سالگرد کشتار ارامنه امکان حمله به سفارت ترکیه در تهران زیاد است و ازطرف سفارت ترکیه به وزارت خارجه اطلاع داده شده که حتی امکان ترور نیز می رود.» مقامات مزبور متذکر شده بودند که در اوضاع فعلی برای اجتناب از درگیری با دولت ترکیه مراقبت لازم به عمل آید تا از حوادث غیرمترقبه جلوگیری شود. (۷۷)

به این ترتیب، سپاه وظیفه ای دیگر را بایستی به اتمام می رساند

و دراین خصوص، وقوع درگیری اجتناب ناپـذیر شـد. در گزارش شـهربانی به وزارت کشور دراین باره آمـده است: «بین عده ای از شرکت کنندگان در مراسم و

سپاه پاسداران درگیری ایجاد [شد] که گفته می شود ۳ نفر از پاسداران مجروح گردیده اند.» (۷۸)

ضمیمه اول گزارش۶۶: گزارش رادیو امریکا از اظهارات سخنگوی وزارت امور خارجه این کشور

رادیو امریکا امروز اظهارات سخنگوی وزارت امور خارجه این کشور را این گونه پوشش خبری داد: «امروز سخنگوی وزارت خارجه امریکا به خبرنگاران گفت شواهـدی وجود ندارد که نشان دهد تحریم های اقتصادی کشورهای غربی علیه رژیم ایران به توسعه عمده ای در روابط بازرگانی و اقتصادی میان ایران و شوروی منجر شود، مقام مزبور توجه داد که امکانات و ظرفیت حمـل ونقـل میـان شوروی و ایران محـدود است و شوروی وسـیله و امکـان آن را نـدارد که بسـیاری از کالاهـایی را که ایران درحـال حاضـر از کشورهای غربی وارد می کنـد، تأمین سازد. وی درضـمن هشـدار داد که مصالـح ایران ایجاب می کنـد که ایران از نزدیکی بیشتر به شوروی بر حـذر باشـد. وی خاطرنشان ساخت که وجود آشوب و ناامنی گسترده و مـداوم در ایران و حضـور نیروهـای شـوروی در افغانسـتان خطری آشـکار برای امنیـت ایران محسـوب می شـود. وی یـادآوری کرد که ایران در گذشـته نه چنـدان دور بعـد از جنگ جهانی دوم تجربه های تکان دهنده و هشـیارکننده ای از روس ها داشـته است و امید می رود که مقامات ایران تاریخ کشور خودشان را فراموش نکرده باشـند. وی همچنین افزود که ایران همچنین از فاصـله ای بسـیار نزدیـک و خطرنـاک شاهـد آن است که همسـایه هم کیش ایران یعنی افغانسـتان برای قرارگرفتن در آغوش شوروی چه بهای سنگینی دارد می پردازد. وی توجه داد دراین میان تنها کشوری که مورد بی عدالتی قرار گرفته و مغبون شده است امریکاست و مقامات ایران می داننـد که راهی برای پایان بخشـیدن به تحریم های اقتصادی غرب وجود دارد و این اقـدام ازجانب ایران به مراتب منطقی تر از رو کردن به شوروی است. وی ابراز امیـدواری کرد که مقامـات ایران از این فرصت برای اصـلاح اوضاع و حل بحران استفاده کنند.» (۷۹)

ضمیمه دوم گزارش۶۶: یادداشت های برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، درباره روند حوادث شب اول عملیات طبس

زبیگنیو برژینسـکی مشـاور امنیت ملی کـارتر و عنصـر اصـلی تصـمیم گیری اجرای عملیـات نجـات، در خـاطرات خود دربـاره چگونگی ورود امریکایی ها به طبس، چنین نوشته است:

«طولانی ترین روز زندگی من طی ۴ سال خدمت در کاخ سفید با یک خبر امیدبخش آغاز شد. ساعت ۱۰:۲۰ (۱) دقیقه صبح روز ۲۴ آوریـل، ژنرال جونز به من اطلاع داد که هوای منطقه مساعـد بوده و هر ۸ هلیکوپتر در راه مأموریت خود هسـتند. ترنر رئیس سـیا قبـل از آن به من خبر داده بود که دربـاره محـل نگهـداری گروگان ها در محوطه سـفارت، اطلاعات کامل تری به دست آورده و گروهی که در تهران با ما همکاری خواهنـد کرد خیلی به امکان موفقیت عملیات خوش بین هسـتند. تا ظهر آن روز، خبر مهم دیگری نرسـید و هنگـام صـرف نهـار بـا رئیس جمهور و مانـدیل و ونس و براون و جوردن و پاول بیشتر درباره

اینکه چگونه کنگره را در جریان این کار بگذاریم بحث کردیم. همه مضطرب و نگران بودند، ولی همه سعی می کردند خونسردی خود را حفظ کنند تا اضطراب و تشنج درونی آنها به دیگران سرایت ننماید. در اواسط ناهار براون را پای تلفن خواستند و او در مراجعت اولین خبر بد را به ما داد. ۲ هلیکوپتر از ۸ هلیکوپتر در محل موعود فرود نیامده بودند، ولی این امیدواری وجود داشت که با تأخیر به مقصد برسند.

تا ساعت ۳:۱۵ دقیقه بعدازظهر، خبر تازه ای

دریافت نشد. در این ساعت براون خبر داد که از ۲

هلیکوپتر یکی در بین راه از کار افتاده و رها شده و دومی به علت اشکال فنی درنتیجه طوفان شن به ناو هواپیمابر نیمیتز بازگشته است. باوجوداین، ۶ هلیکوپتر باقیمانده برای انجام عملیات کافی بود. کلیه هواپیما[ها]ی سی۱۳۰ هم در تاریکی شب در محل موعود نشسته بودند. مشکل دیگری که پیش آمده بود عبور ۲ وسیله نقلیه از جاده

ص: ۲۷۲

۱- * به تفاوت ساعت واشنگتن و تهران توجه شود: ساعت به وقت تهران برابر است با ساعت به وقت واشنگتن به اضافه هشت ساعت و نیم.

نزدیـک محـل فرود هواپیماهـا و هلیکوپترهـا بود. یکی از این اتومبیـل ها دور شـده بود، ولی اتوبوسـی را که ۴۰ مسافر داشت متوقف کرده بودند. این موضوع تاحدی باعث نگرانی شده بود، ولی من و براون ضمن بررسی اوضاع به این نتیجه رسیدیم که دلیلی برای لغو برنامه عملیات وجود ندارد، زیرا سرنشینان اتومبیلی که دور شده بود در تاریکی شب نمی توانستند

تشخیص بدهند که مسئله از چه قرار است و مسافرین اتوبوس را هم می توانستیم تا پایان عملیات در همان محل نگه داریم.

ساعت ۳:۳۰ بعدازظهر، نزد رئیس جمهوری

رفتم و ضـمن [گزارش] آخرین تحولات اوضـاع گفتم که به نظر من می توانیم برنامه را اجرا کنیم. کارتر بیش از من نگران و مضـطرب بود و فکر می کرد مشـکلاتی در کار است. در این موقع ماندیل هم به ما پیوست و من گفتم ۶ هلیکوپتر برای انجام مأموریت کافی است و مسافران اتوبوس را هم می توانیم تا پایان عملیات در یکی

از هواپیماهـا نگه داریم و پس از ختم عملیات آنها را آزاد کنیم. کارتر نظر ژنرال جونز را هم درباره امکان ادامه عملیات جویا شـد و دسـتور ادامه کـار را داد. برای اینکه برنـامه کـار مـا در کاخ سـفید جریان عادی خود را طی کنـد در جلسه ای که برای بررسـی مسائل خاورمیانه [غرب آسـیا] در اتاق بررسـی وضـعیت تشکیل شده بود حضور یافتم، ولی درحالی که به حرف های ونس و لیفوتینر گوش می دادم فکرم در صحرای طبس بود. ساعت ۴:۲۰ [بعدازظهر، ۵۰ دقیقه بعد از نیمه شب به وقت تهران] به بیرون اتاق فراخوانـده شدم و براون خبر داد که کارها طبق برنامه پیش می رود. ... ۴ هلیکوپتر تابه حال سوخت گیری کرده انـد و پس از سـوخت گیری ۲ هلیکوپتر دیگر مرحله دوم برنـامه بـا پرواز هلیکوپترهـا به تهران آغاز خواهـد شـد. من احساس آرامش کردم و به جلسه بازگشتم.» (۸۰)

منابع و مآخذ روزشمار ۴/۲/۱۳۵۹

۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، ص۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۴/۲/۱۳۵۹.

۲. همان، صص ۶ و ۷، بخش فارسی رادیو لندن، ۴/۲/۱۳۵۹.

۳. همان، ص۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۴/۲/۱۳۵۹.

۴. همان، صص ۱۰ و ۱۱، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۴/۲/۱۳۵۹.

۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶. همان.

۷. تیـم ولز، ۴۴۴ روز، ترجمه حسـین ابوترابیـان، تهران: نشـر فرهنگی رجاء، ۱۳۶۷، ص۴۷۸؛ و جولیتـو کیه زا، هـدف: تهران، ترجمه هادی سهرابی، تهران: نشر نو، چاپ دوم، ۱۳۶۲، ص۴۴.

۸. سایروس ونس، زبیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، ص۱۹۷.

۹. همان، صص ۱۹۷ و ۱۹۸.

۱۰. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۱۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، ص۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۴/۲/۱۳۵۹.

۱۲. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۳. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۴. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، ص۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۴/۲/۱۳۵۹.

۱۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱۸ و ۱۹، کویت یونایتدپرس، ۲۶ آوریل ۱۹۸۰ {۶/۲/۱۳۵۹}.

۱۷. ستاد تبلیغات جنگ، ستیز با صلح، تهران: ستاد تبلیغات جنگ شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی ایران، چاپ دوم، ۱۳۶۶، ص۴۸، به نقل از روزنامه النهار، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۸. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۸، بیروت آسوشیتدپرس.

۱۹. همان.

۲۰. سند شماره ۲۷۷۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹ ۰۷ {رکن۲}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۲۱. سند شماره ۲۸۷۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به فرماندهی سپاه، لشکر۹۲، فرماندهی ژاندارمری، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۲۲. سند شماره ۰۳۳۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سرهنگ ستاد لکی به استاندار و فرمانده گردان اعزامی اسلام آباد مستقر در سرطاف، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۲۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، ص۴، کویت رویتر، ۲۴ آوریل ۱۹۸۰ {۴/۲/۱۳۵۹}.

۲۴. همان، ص۲۱، بخش غربی رادیو مونت کارلو، ۴/۲/۱۳۵۹.

۲۵. همان، ص۲۱، بخش غربی رادیو مونت کارلو، ۴/۲/۱۳۵۹.

۲۶. سند شماره ۴۰۸۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۴/۲/۱۳۵۹.

۲۷. سند شماره ۴۰۹۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۴/۲/۱۳۵۹.

۲۸. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲۹. سند شماره ۰۰۰۶۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، ۶/۲/۱۳۵۹.

۳۰. سند شماره ۰۰۰۶۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، ۶/۲/۱۳۵۹.

۳۱. سند شماره ۲۷۷۲۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه {رکن۳}، ۵/۲/۱۳۵۹.

۳۲. سند شماره ۰۰۰۵۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۴/۲/۱۳۵۹.

۳۳. سند شماره ۱۱۳۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:

ص: ۲۷۳

از شاجا {ستاد عملیاتی} به وزارت کشور {رونوشت سماجا۳ مرکز فرماندهی}، ۶/۲/۱۳۵۹.

۳۴. سند شماره ۰۴۱۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۳۵. سند شماره ۰۶۰۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه به رحیم صفوی {حاکمیت مأموریت}، ۴/۲/۱۳۵۹.

۳۶. سند شماره ۰۵۱۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز} به نهاجا، ۴/۲/۱۳۵۹.

۳۷. سند شماره ۰۴۰۹۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات ایرانشهر به تهران، ۴/۲/۱۳۵۹.

۳۸. سند شماره ۰۴۰۹۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۴/۲/۱۳۵۹.

۳۹. سند شماره ۴۱۰۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۴۰. سند شماره ۴۰۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه به تهران {اطلاعات}، ۴/۲/۱۳۵۹.

۴۱. سند شماره ۰۴۰۹۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از معبود کرمانشاه به معبود تهران، ۴/۲/۱۳۵۹.

۴۲. سند شماره ۴۰۹۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به تهران {عملیات}، ۴/۲/۱۳۵۹.

۴۳. سند شماره ۰۵۱۱۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات ایرانشهر به تهران، ۴/۲/۱۳۵۹.

۴۴. سند شماره ۰۴۰۹۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از کرمانشاه به عملیات تهران، ۴/۲/۱۳۵۹.

۴۵. سند شماره ۰۴۰۸۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاسداران {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مرکز فرماندهی}، ۴/۲/۱۳۵۹.

۴۶. همان.

۴۷. سند شماره ۰۴۰۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان به تهران {عملیات}، ۴/۲/۱۳۵۹.

۴۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۹. همان، ص۳.

۵۰. روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۵۱. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۸؛ و روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۵۲. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۵۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۵۴. سند شماره ۰۴۰۹۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۴/۲/۱۳۵۹.

۵۵. سند شماره ۰۴۰۸۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه {مرکز فرماندهی}، ۴/۲/۱۳۵۹.

۵۶. سند شماره ۰۰۵۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۵/۲/۱۳۵۹.

۵۷. سند شماره ۰۰۰۵۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، ۵/۲/۱۳۵۹.

۵۸. سند شماره ۰۰۰۵۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۵/۲/۱۳۵۹.

۵۹. سند شماره ۵۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۵/۲/۱۳۵۹.

۶۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، ص۱، رشت خبرگزاری پارس، ۴/۲/۱۳۵۹.

۶۱. سند شماره ۰۴۰۹۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به مرکز فرماندهی سپاه، ۴/۲/۱۳۵۹.

۶۲. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶۳. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۶۴. همان.

۶۵. سند شماره ۰۵۱۲۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۴/۲/۱۳۵۹.

۶۶. سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۴۹، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۶۷. جنبش مسلمانان مبارز، هفته نامه امت، شماره ۵۳، ۳/۲/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳.

۶۸. جنبش انقلابی مسلمانان ایران، نشریه مردم ایران {جاما}، شماره ۵۷، ص۵.

۶۹. حزب کمونیست کارگران و دهقانان ایران، نشریه توفان، ۴/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۷۰. روزنامه نامه مردم، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، ص۲۰، بخش عربی رادیو اسرائیل، ۴/۲/۱۳۵۹.

۷۲. همان، بخش فارسی رادیو لندن، ۴/۲/۱۳۵۹.

۷۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۷۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۵. سند شماره ۰۴۰۹۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۸/۲/۱۳۵۹.

۷۶. سند شماره ۰۴۰۹۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۲ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۴/۲/۱۳۵۹.

۷۷. سند شماره ۰۴۰۹۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

۷۸. سند شماره ۰۴۰۹۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، صص ۱۰ و ۱۱، به نقل از بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۴/۲/۱۳۵۹.

۸۰. توطئه در ایران، پیشین، صص ۱۹۷ و ۱۹۸. (۲۷۵)

۷۹

عملیات نجات گروگان های امریکایی در تهران که از اولین روزهای شروع گروگان گیری در دستور کار رئیس جمهور و مقامات امنیتی امریکا قرار گرفته بود، از نیمه شب گذشته وارد مرحله حساسی شد و به گونه ای غیرقابل پیش بینی، سرانجامی عجیب یافت.

مراحل مختلف مقدمات و آماده سازی عملیات تا آستانه ورود نیروهای عملیاتی به صحرای طبس، مطابق برنامه پیش رفت. طبق همین برنامه، در باند یک فرودگاه متروکه در صحرای طبس، ۸ فروند هلیکوپتر و ۳ فروند هواپیمای حمل ونقل و سوخت رسان، قرار تجمع و سوخت گیری و هماهنگی برای تداوم کار را داشتند، اما حوادثی موجب حذف ۲ هلیکوپتر از برنامه شد.(۱) به این ترتیب، درعمل، شروع عملیات در اولین مرحله ورود به صحرای طبس، تجمع و هماهنگی و آمادگی برای حرکت به سمت تهران با اختلال مواجه گشت و فقط ۶ هلیکوپتر برای ادامه عملیات دراختیار نیروهای عملیاتی قرار داشت. تشخیص این بود که از اختلال به وجودآمده ناشی از حذف ۲ هلیکوپتر می توان صرف نظر کرد و مرحله بعدی، یعنی حرکت از طبس به سمت تهران نیز انجام خواهد شد. این موضوع به مقامات واشنگتن که با نگرانی وضعیت طبس را دنبال می کردند، اعلام شد. وقتی به کاخ سفید خبر داده شد کارها طبق برنامه پیش می رود و «۴ هلیکوپتر تابه حال سوخت گیری کرده اند، پس از سوخت گیری ۲ هلیکوپتر دیگر، مرحله دوم برنامه؛ پرواز هلیکوپترها به تهران آغاز خواهد شد»،۱ نگرانی موجود جای خود را به آرامش خیال داد. دراین حال، در واشنگتن، ساعت ۱۶:۲۰ و به وقت تهران پنجاه دقیقه بعد از نیمه شب بود.(۲)

اما این آرامش خیال زیاد تداوم نیافت. حدود نیم ساعت بعد، از ایران خبری دریافت شد که نشان

ص: ۲۷۵

۱- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول: توضیحاتی درباره اختلاف تعداد هواپیماهای ذکر شده در منابع مختلف.

۲- ** آنچه ذکر شد فشرده و یادآوری سیر حوادث روز گذشته تا اولین ساعت بامداد امروز است. برای مطالعه مشروح این وقایع به روزشمار ۴/۲/۱۳۵۹ رجوع شود.

می داد سومین هلیکوپتر هم به دلیل بروز اشکالاتی در سیستم هیدرولیک آن، قادر به شرکت در ادامه عملیات نیست. به این ترتیب، عملیات بایستی با ۵

هلیکوپتر اجرا می شد،درحالی که در طراحی ها دست کم ۶ فروند در نظر گرفته شده بود. پس از بررسی ها و مشاوره های مسئولان امریکایی در کاخ سفید و نیز تبادل نظر با فرماندهی منطقه که معتقد بود عملیات باید

متوقف شود حدود ۱۰ دقیقه بعد، فرمان قطعی توقف عملیات و مراجعت افراد، از کاخ سفید صادر شد. این برای رئیس جمهور امریکا و مقامات همراه وی در این ماجرا، سرانجامی دردناک بود، اما حوادث دردناک تری نیز در ادامه رخ داد.

حدود یک ساعت بعد، وقتی همه مشاوران رئیس جمهور، که برژینسکی آنها را به جلسه فوری و مهم با رئیس جمهور فراخوانده بود، دور کارتر جمع بودند، از ایران خبر رسید هنگام آمادگی نیروهای امریکایی برای بازگشت از ایران فاجعه ای رخ داده است. کارتر با شنیدن این خبر، وضع کسی را پیدا کرده بود که کاردی در تن او فرو کرده باشند. (۲)

ماجرا چنین بود: «یکی از هلیکوپترها بعد از سوخت گیری از هواپیمای سی ۱۳۰ حامل سوخت، درحین بلند شدن و دور شدن از هواپیما با سرعتی بیش از حد گردش می کند و در این هنگام دم آن به بدنه هواپیما اصابت می کند و در یک چشم به هم زدن، هزاران لیتر بنزین شعله ور و تمام تسلیحات موجود در هردو، منفجر می شود. کوهی از آتش همه جا را روشن می کند و ۵ نفر از سرنشینان هواپیما و ۳ نفر از سرنشینان هلیکوپتر می سوزند و زغال می شوند. ۴ نفر دیگر هم به شدت می سوزند. خبر این واقعه بعد از یک ربع ساعت، یعنی رأس ساعت ۶ بعدازظهر به وقت واشنگتن می رسد.» (۳)

به این ترتیب، به جای پیگیری و فرماندهی عملیات در تهران، کاخ سفید توان خود را بایستی صرف توجیه مردم امریکا و نیز متحدان اروپایی و آسیایی ایالات متحده می کرد و خسارت های ناشی از شکست غیرقابل تصور عملیات طبس را تا حد امکان کاهش می داد. در اولین قدم، ونس وزیر امور خارجه و معاون وی کریستوفر، موظف شدند بیانیه ای تهیه کنند. درواقع، در وضعیت پیش آمده تهیه و ارائه گزارش مناسب به رسانه ها درباره آنچه رخ داده است، تنها کاری بود که در آن زمان به نظر

(بقایای هلیکوپترهای نیروهای امریکایی در طبس

در یک چشم برهم زدن هزاران لیتر بنزین شعله ور و کوهی از آتش همه جا را روشن کرد.)

ص: ۲۷۶

مقامات امریکایی می رسید.

درعین حال، به پیشنهاد ویلیام ترنر رئیس سازمان جاسوسی امریکا {CIA}، اعلام هرگونه خبر دراین باره به بعد از اطمینان کامل از خروج کلیه مأموران اعزامی از ایران موکول شد. (۴)

در این حال، دغدغه دیگری وجود داشت و آن خروج هرچه سریع تر نیروهای عملیات نجات از معرکه بود؛ چه بسا حوادث غیرمنتظره و عجیب دیگری نیز می توانست برای آنان اتفاق بیفتد. بنابراین، قبل از وقوع اتفاق جدید و پیدایش خسارتی تازه، بایستی برای ترک صحنه و خلاصی نیروها از شنزار طبس اقدام می شد. مهم ترین جنبه خسارت ها، خسارت نیروی انسانی بود. درباره تلفات انسانی حادثه نیز مقامات امریکایی در کاخ سفید، فقط می دانستند که عده ای کشته و مجروح شده اند، رقم دقیق کشته شدگان {۸ نفر} تقریباً ۵ ساعت بعد {حدود ۷:۳۰ بامداد به وقت تهران} مشخص گردید.(۱) (۵)

درهرحال، باقی ماندن ۸ جسد زغال شده و لاشه سوخته یک فروند هلیکوپتر و یک هواپیمای سی ۱۳۰ و بدتر از آن ۴ هلیکوپتر سالم حاوی تجهیزات و اسناد و اکتفا به خروج افراد سالم به اتفاق مجروحان، از شتابی فوق العاده حکایت می کرد که دلیل آن هرچه باشد، هراس از تداوم رخدادهای پی درپی مذکور را نیز تأیید می کند. وزارت دفاع امریکا در اعلامیه هایی که تا آخر وقت امروز، جمعه به وقت تهران، انتشار داد ضمن اعلام هویت کشته شدگان و مجروحان،(۲) از برجاماندن جسد ۸ امریکایی در ایران نیز خبر داد، اما به علت شتابی که باعث شده به حمل جسدها اقدام نکنند، اشاره ای نکرد. (۶)

۸۰

درحالی که در امریکا، اذهان مسئولان متوجه کاهش تأثیرات منفی اقدام نظامی شکست خورده نیمه شب گذشته خود در صحرای طبس ایران است، امروز در ایران با غافلگیری کامل شروع شد و این غافلگیری درقالب غفلت و بی اطلاعی از آنچه رخ داده است و رخ خواهد داد، تا ساعت ها ادامه یافت؛ منابع خبری و رسانه های گروهی جهان نیز به این غافلگیری دامن زدند.

در گزارش امروز خبرگزاری پارس از آخرین خبرهای مربوط به درگیری های امریکا با ایران آمده است که از ساعت ۲۴ پنجشنبه چهارم اردیبهشت تا امروز، وسایل ارتباط جمعی کشورهای غربی، اخبار متعددی درباره تصمیمات جدید کارتر علیه ایران پخش کرده اند. در یک گزارش گفته شده است که کارتر در جلسه مشاوران خود تصمیم گرفت درصورت آزادنشدن گروگان ها به مداخله نظامی در ایران متوسل شود. برژینسکی مشاور امنیتی کارتر نیز از وی حمایت کرده است. بااین حال، در گزارش دیگری در همین زمینه گفته شده که بین مشاوران کارتر درمورد مداخله نظامی در ایران اختلاف نظر شدیدی بروز کرده و سناتور برد تأکید کرده است که کارتر حق ندارد بدون مشورت با کنگره امریکا دست به عمل نظامی علیه ایران بزند.(۳) (۷)

۱- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم: یادداشت های برژینسکی از "روز غم انگیز"؛ وضع طبس و انعکاس آن به کاخ سفید.
۲- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه سوم: هویت کشته شدگان و مجروحان امریکایی در واقعه طبس طبق اعلام وزارت دفاع امریکا.
۳- ** باتوجه به مضامین نماز جمعه می توان دریافت که خطبه های نماز جمعه هم در چارچوب همین جمع بندی تنظیم شده بود.

دراین حال تا ظهر امروز، خبرهای جسته و گریخته ای به پاسداران و مقامات محلی طبس رسید که از وضعیتی غیرعادی و حالتی مشکوک در یک منطقه کویری در صحراهای واقع در جنوب غربی طبس حکایت داشت. مسافران یک اتوبوس که از یزد عازم طبس بود و نیمه شب گذشته امریکایی ها آن را متوقف کرده بودند، دریافتند که آزادند و ۲ راننده تانکر نفت که با روشن شدن هوا خودروهای سوخته و وسایل جا مانده امریکایی را دیده بودند، ناقلان این خبر بودند. این خبرها نشان می داد در منطقه ای بین رباط خان و رباط پشت بادام {حدود ۱۶۵ کیلومتری جنوب غربی طبس} تعدادی هواپیما، هلیکوپتر، جیپ و موتورسیکلت که بعضی از آنها سوخته است، وجود دارد علاوه براین در این منطقه تعدادی نیروی امریکایی و چند تن که به دو زبان انگلیسی و فارسی حرف می زده اند نیز حضور داشته اند که شاهدان یاد شده بعد از روشن شدن هوا آنها را ندیده اند و متوجه نشده اند که آنها چگونه و چه موقع در تاریکی از آنجا دور شده اند. (۸)

در این وضعیت سپاه می کوشید با اخذ اطلاعات از منطقه و ارسال آن به ستاد مشترک ارتش، حساسیت لازم را در نیروهای مسلح ارتش ایجاد کند؛ ازجمله در ساعت ۱۱:۴۰، این پیام از ابوشریف فرمانده عملیات سپاه به ستاد مشترک ارتش ارسال شد: اطلاع رسیده از سپاه پاسداران طبس حاکی است پاسدارانی که به منطقه اعزام شده اند گزارش داده اند که در کنار لاشه هواپیمایی که درحال سوختن می باشد تعداد ۵ فروند هلیکوپتر وجود دارد که یک فروند آن هنوز روشن است. (۹)

در ساعت ۱۲:۱۵ نیز مرکز فرماندهی کل سپاه در تلفن گرامی به ستاد مشترک اعلام کرد: «بنا به اظهار تلفنی یکی از ایرانیان مقیم امریکا به نقل از رادیو تلویزیون امریکا ۲ فروند هواپیما که قصد داشتند برای آزادی گروگان ها به تهران بروند در کویر لوت سقوط کرده و به کلی سوخته و سرنشینان آن نیز همگی سوخته اند.» (۱۰)

به هرصورت، انتشار غیررسمی و محدود خبرهایی که از تجاوز هوایی منجر به سقوط هواپیماهای امریکایی در ایران، حکایت می کرد، باعث شد منابع رسمی خبری دراین باره اقدام به کسب خبر قطعی و رسمی کنند. ستاد مشترک ارتش، به طور طبیعی، مرکز موثق پاسخ گویی به چنین تقاضایی بود. ازاین رو، خبرگزاری پارس با دفتر تیمسار شادمهر فرمانده ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی تماس گرفت. سخنگوی ستاد مشترک اظهار کرد: بعید نیست امریکا برای فراری دادن گروگان ها دست به چنین اقدامی زده باشد. بااین حال، وی اظهارنظر قطعی را به چند ساعت بعد موکول کرد و ضمن خودداری از اظهارنظر قطعی درباره تصمیمات اخیر کارتر درمورد مداخله نظامی امریکا در ایران، گفت: ستاد مشترک در ساعت ۱۳ امروز، بیانیه ای درباره هر دو موضوع منتشر خواهد کرد. (۱۱)

سرانجام، هم زمان با پایان مراسم نماز جمعه، براساس اطلاعیه ستاد مشترک ارتش، خبر سقوط دو هواپیمای امریکایی در ایران، از صدای جمهوری اسلامی و نیز از تریبون نماز جمعه پخش شد و درپی آن به گزارش روزنامه بامداد، سراسر کشور را هیجان فراگرفت. (۱۲)

بازتـاب عمومی انتشـار این خبر نشـانه وجود حساسـیت شدیـد مردم بود که در سـطح وسـیع و در شادمـانی هـای خیابانی خود شکست امریکـا را به معنای پیروزی و حقانیت ایران دانسـته و جشن گرفتنـد. (۱۳) به خصوص در تهران، به گزارش خبرنگـار بامـداد، مردم به محض اطلاع از خبر سـقوط هواپیماهای امریکایی که در اطلاعیه ارتش و در نماز جمعه اعلام شـد، به خیابان هـا ریختنـد و بـا روشن کردن چراغ اتومبیـل هـای خود و بـا بوق های متعـدد و نشان دادن علامت پیروزی، این عمل امریکای جهـان خوار را محکوم کردنـد. آنهـا درحالی که چراغ اتومبیل های خود را روشن کرده بودنـد با بوق ممتـد، خبر این قـدرت نمایی بزرگ اسـلام را به شـهروندان می دادنـد و درحالی که دست خود را به علامت پیروزی بلنـد کرده بودنـد و شـعارهایی چون "امریکـا، امریکـا مرگ به نیرنگ تو" می دادنـد، یک بار دیگر خاطره روز تاریخی خروج شاه مخلوع را زنـده ساختنـد. (۱۴)

در توصیف این فضا، گزارش رادیو امریکا خود گویاست: «حوادث ایران و اقدامات پرزیدنت کارتر برای نجات جان گروگان هـای امریکـایی که بـا شـکست روبه رو شـد، اخبار تمام کشورهای جهان را ظرف دو روز گذشـته تحت الشـعاع قرار داد. این ماجرا سـبب گرم تر شـدن بازار تظاهرات در تهران شـد، راه پیمایان و تظاهر کنندگان در تهران یک بار دیگر در خیابان ها به راه افتادند و اقدامات نافرجام امریکا را برای آزادی گروگان ها جشن گرفتند.» (۱۵)

متن اولین اطلاعیه منتشرشده ستاد مشترک ارتش دراین باره بدین شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بانفسهم

در این موقع که ملت انقلابی و مبارز ایران با واژگون ساختن کاخ طاغوتیان می رود تا رسالت اسـلامی خود را تحقق بخشـد، خداونـد یـار و یـاور مستضـعفان، ملت بپاخاسته مـا را کمـک می کنـد تـا آنجـا که درنتیجه تعقیب هواپیماهـای نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران ۲ فروند هواپیمای امریکایی که تعدادی مأمورین سیا و تفنگ داران دریایی امریکا را حمل می نمود تا غـافلگیرانه به جاسوس خانه دولت امریکا در تهران بریزنـد و گروگان ها را آزاد نماینـد هنگام فرار از خاک ایران با یکـدیگر برخورد نموده آتش گرفته درحوالی منطقه طبس سـقوط می نماید. ضـمناً اطلاعات مشروح متعاقباً اعلام خواهد شد و به یاری خداوند توانا اسلام پیروز است.» (۱۶)

متـن دومیـن اطلاعیه ارتش جمهـوری اسـلامی ایران کـه بعـدازظهر امروز، انتشـار یـافت ایـن گـونه اسـت: «در ایـن موقـع که هواپیماهای ارتش جمهوری اسـلامی ایران منطقه را زیر نظر دارد از هم وطنان عزیز ساکن شـهر طبس و روستاهای رباط خان، ربـاط بـادام، حـاجی آباد و سایر قرای اطراف این منطقه تقاضای همکاری می شود و امیـد است با همکاری نیروهای مسلح و عزیمت به منطقه فرود امریکاییان، نسبت به دستگیری افراد فراری آنها اقدام نمایند.» (۱۷)

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، عصر امروز، سومین اطلاعیه خود را با این مضمون منتشر کرد:

«بسمه تعالی

همان طور که در اعلامیه های قبلی به آگاهی رسید تفنگ داران و مأموران امریکایی مهاجم هم اکنون

داخل منطقه هستند و نیروی هوایی جمهوری اسلامی حفاظت هوایی منطقه را به عهده دارد. از اهالی شهرستان طبس و روستاهای رباط خان، رباط بادام و حاجی آباد

که روستاهای بزرگ اطراف منطقه فرود هستند و همچنین سایر قراء موجود در این محدوده درخواست دارد که از فرار افراد امریکایی جلوگیری و نهایت همکاری را با نیروهای مسلح ارتش

جمهوری اسلامی مبذول دارند. بدیهی است مراجعه بیش از حد مردم غیر از اهالی مناطق یاد شده لزومی ندارد و مزاحمت هایی را برای پرسنل ارتش فراهم خواهد ساخت.» (۱۸)

یک مقام انتظامی به خبرنگار کیهان در محل گفت: تعداد ۵ فروند هلیکوپتر و هواپیما در محل باقی مانده اند که ۳ فروند سالم؛ یک فروند هلیکوپتر به کلی سوخته و یک فروند هواپیما نیز در محل متلاشی شده است. ۴ جسد سوخته که هویتشان مشخص نیست، در محل باقی مانده اند. چند قبضه اسلحه تیربار نیز در محل به دست آمده است.

همین مقام افزود: تمام اطراف منطقه تحت کنترل است تا اگر احیاناً کسی فرار کرده یا باقی مانده است دستگیر شود، اما تاکنون هنوز کسی دستگیر نشده و مأموران تمامی آن منطقه را تحت نظر دارند. (۱۹)

در آخرین ساعات نیز یک مقام مطلع در ستاد ارتش اعلام کرد: به وسیله نیروهای مسلح اعزامی به منطقه، تعداد ۵ فروند هلیکوپتر، یک فروند هواپیما و یک تانک در محل شناسایی شده که درحال حاضر به وسیله ستون های اعزامی از یگان های بیرجند، مشهد و نیروی هوایی که محل را در محاصره دارند، نگهداری می شوند. (۲۰)

از سوی دیگر، بنی صدر در مقام رئیس جمهور و فرمانده کل قوا نیز دراین باره گزارشی به مردم ارائه داد. به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی: «آقای بنی صدر رئیس جمهور، در یک گفت وگوی رادیو تلویزیونی اظهار داشت من هنگام بازگشت از اهواز به تهران به توصیه خلبانان هواپیما به منطقه نشستن هواپیماهای دشمن رفتم. در آنجا ۲ هواپیما و ۵ هلیکوپتر به زمین نشسته بودند من فکر می کردم که اقلاً ۳۰۰،۲۰۰ هواپیما به ایران آمده اند،

ولی فقط این تعداد بود که گفته شد و هلیکوپترها شش پره ای بودند که نشان می داد

متعلق به کشور دیگری است. ... رئیس جمهور

گفت این مسئله با واقعه اخیر مملکت و موضوع

کردستان یکی است و با هم ارتباط دارند. بنی صدر خطاب به جامعه دانشجویان گفت وقتی رهبری را به رهبری قبول می

کنید، حتی اگر او را قبول هم نداشته باشید، باید از وی اطاعت کنید. این را می گویند انقلاب فرهنگی.» (۲۱)

به گزارش خبرگزاری ها، در ساعت یک بعدازظهر، وقتی بنی صدر در مسجدی در اهواز سخنرانی می کرد، یکی از نزدیکان او به نام حسن پیرحسینی {سی ساله، فارغ التحصیل از دانشگاه استنفورد کالیفرنیا} ماجرا را به اطلاعش رساند. بنی صدر سخنرانی را ناتمام رها کرد و بلافاصله به فرودگاه رفت و درحالی که به وسیله فانتوم ها همراهی می شد، به سوی طبس پرواز کرد. او از داخل هواپیما از منطقه و آثار باقیمانده از امریکا بازدید کرد. (۲۲)

ص: ۲۸۰

بعـد از شـکست مصـیبت بـار و تحقیرآمیز و البته غیرمنتظره عملیـات نجـات دولت امریکـا، قبـل از آغـاز آن در تهران و هنگام سوخت گیری در صحرای طبس، جدی ترین

مسائـل پیش روی دست انـدرکاران آن عملیات، چگونگی اعلام این خبر برای افکار عمومی در داخل و خارج ایالات متحـده به خصـوص در داخـل کشـور بـود. در مرحله اول بایـد چنین اعلامـی بعـد از خـارج شـدن کامـل نیروهـای امریکـایی ازجمله مجروحان، از خاک ایران انجام می شد و بنابراین انتشار بیانیه تهیه شده در کاخ سـفید دراین باره و نیز نشر هرگونه خبر دراین زمینه، بعـد از اطمینان کامل از خروج نیروهای مزبور، بایستی صورت می گرفت. خروج نیروهای امریکایی، در ساعت ۸ شب، به وقت واشنگتن {حدود ۴:۲۰ بامـداد به وقت تهران} پایان یافت، اما نظر به اینکه تا ساعت ها پس از خروج آخرین نیروهای امریکـایی از صـحرای طبس، مقامـات ایرانی متوجه قضایـا نشدنـد، کاخ سـفید دراین مورد با مشـکلی مواجه نشـد و با فراغت کافی، اعلام رسـمی قضیه به صبح روز بعد {جمعه ۲۵ آوریل ۱۹۸۰ برابر ۵ اردیبهشت ۱۳۵۹} موکول گردید. به این ترتیب، حدود ۷ صبح به وقت امریکا {حدود ۳:۳۰ عصر به وقت تهران} سخنرانی تلویزیونی جیمی کارتر پخش شد، ولی قبل از آن بیانیه کاخ

۱. سـفید دراین بـاره منتشـر و نیز خبر حادثه ازطریق رسانه های گروهی اعلام شـده بود. چنـد ساعت بعـد از سـخنرانی کارتر، هارولد براون وزیر دفاع امریکا نیز با تفصیل بیشتر به گزارش واقعه پرداخت.

به گزارش آسوشیتدپرس، بیانیه کاخ سفید درباره عملیات ایران را جودی پاول سخنگوی کاخ سفید، سحرگاه روز جمعه برای خبرنگـاران قرائت کرد. (۲۳) در این بیـانیه از ۸ کشـته و تعـداد نامعلومی مجروح {همه امریکایی} یاد شـده۲۴ و آمـده است: کـارتر ریـاست جمهوری، فرمـان قطع عملیـات را که برای نجـات گروگـان هایمان انجام می گرفت، صادر کرده است. خاتمه دادن به این مـأموریت به دلیـل اشـکالات وسایل عملیاتی انجام گرفته است. درحین عملیات بازگشت که به دنبال دسـتور قطع مأموریت انجام می گرفت قبل از پرواز، بین وسایل مختلف حمل ونقل هوایی در مکانی دور افتاده و کویری در ایران تصادفی پیش می آیـد. هیـچ گونه برخورد نظامی پیش نیامـده است، ولی ریاست جمهوری از اینکه ۸ تن از سرنشینان ۲ وسیله طرفین تصادف کشـته شده اند و برخی نیز آسـیب دیده اند، عمیقاً متأسف است. افراد شرکت کننده در عملیات از راه هوایی از ایران خارج شـده انـد. مجروحان نیز تحت معالجه قرار دارند و جانشان در خطر نیست. (۲۵) در این بیانیه همچنین آمده است: قصـد این عملیـات هیـچ گونه برخوردهـای خصومت آمیز علیه کشور یـا ملت ایران نبوده است. این عملیـات نجـات، صـرفاً به دلایل بشردوستانه و برای حفظ منافع ملی کشور و کاهش تشنج بین المللی بوده است. رئیس جمهوری مسئولیت کامل تصمیم گیری برای این عملیـات نجات را می پـذیرد. (۲۶) ملت امریکا شـجاعت افراد شـرکت کننـده برای نجات گروگان ها را عمیقاً مورد ستایش قرار می دهـد و تأییـد می کند. (۲۷) ایالاـت متحـده کماکـان دولت ایران را مسـئول جان گروگان های امریکایی می داند. ایالات متحده مصمم است که آزادی آنها را هرچه زودتر کسب کند. (۲۸)

ص: ۲۸۱

در ساعت ۷ صبح {حدود ۳:۳۰ بعدازظهر به وقت تهران}، سخنرانی تلویزیونی کارتر درباره عملیات طبس پخش شد. (۲۹) به گزارش رادیو امریکا: «هنوز اکثریت مردم امریکا در خواب بودند که پرزیدنت کارتر در صفحه تلویزیون های سراسر امریکا ظاهر شد. وی خطاب به مردم امریکا گفت مأموریت گروه نجات که به منظور آزادی جان گروگان ها به دستور وی به ایران رفته بود با شکست مواجه شده است، به همین جهت مأموریت را لغو کرده و از گروه خواسته است خاک ایران را ترک کند. پرزیدنت کارتر گفت بروز اشکالات فنی در هلیکوپترهای نجات سبب پایان دادن به این مأموریت شد.» (۳۰) وی تصریح کرد: ایرانی ها راجع به عملیات تا چندین ساعت پس از خروج امریکایی ها از ایران هیچ گونه اطلاعی نداشته اند. (۳۱) وی همچنین گفت که این عمل با شرکت داوطلبان امریکایی برای نجات گروگان ها انجام گرفته و به هیچ وجه برضد ایران و ملت ایران نبوده است. برای این عملیات تمرین های زیادی کرده بودیم و کسانی که در آن شرکت داشتند خودشان برای این کار داوطلب شده بودند. کارتر گفت: من این تصمیم را از جهات انسانی و نیز حفظ منافع ملی امریکا و صلح جهانی و برای کاستن از بحران های جهانی گرفتم و بعداً هم چون مشکلات فنی پیش آمد، تصمیم گرفتم آن را فسخ کنم. وی افزود: من مسئولیت آن را کلاً ـ به عهده می گیرم. (۳۲) کارتر در بخشی از سخنان خود اظهار کرد: ایرانیان باور نمی کنند که این موضوع برای ما خیلی اهمیت دارد. ملت امریکا و خود من برای مردان شجاعی که در اسارت هستند احترام و اهمیت زیاد قائلیم. وی افزود: تاکنون اقدامات سیاسی و مذاکرات به جایی نرسیده، ولی بااین حال، ما از این کوشش برای رهایی گروگان ها دست نخواهیم کشید. (۳۳)

به گزارش خبرگزاری فرانسه، کارتر در سخنان خود گفت عملیات شب گذشته باعث هیچ گونه

درگیری با ایران نشده است و هیچ قربانی ایرانی نیز به جای نگذاشته است. وی سپس افزود: پشتیبانی متحدان ایالات متحده که در آغاز بحران ایران و امریکا برای ایالات متحده حیاتی بوده اینک اهمیت بیشتری یافته است تا بدون کشتار و از راه های مسالمت آمیز و دیپلماتیک راه حل فوری برای این بحران پیدا شود. کارتر سپس اضافه کرد: او همچنان مقام های ایران را به عنوان مسئول امنیت گروگان های امریکایی در تهران و آزادی فوری آنها می شناسد. کارتر توضیح بسیار مختصری درمورد جریان عملیات نجات و شکست آن داد. او گفت: توضیحات بیشتر دراین مورد بعداً اعلام خواهد شد.

{کارتر بعد از دریافت خبر دردناک وقایع طبس، وضع کسی را پیدا کرده بود که کاردی در تن او فروکرده اند.}

بااین حال، کارتر فاش کرد که عملیات نجات بلافاصله پس از گروگان گیری در سفارت امریکا در ۴ نوامبر گذشته طرح ریزی شده بود. او، بااینکه این عملیات خطرناک بود، اما شانس موفقیت آن را با صفت عالی توصیف کرد. کارتر درمورد تعداد افراد شرکت کننده در این عملیات و کشوری که مبدأ

انجـام این عملیات بوده است توضـیحی نـداد. رئیس جمهور امریکا که شب پیش از این سـخنرانی نخوابیـده بود و هنگام ظاهر شـدن بر صـفحه تلویزیون چهره ای گرفته داشت، تأییـد کرد که مسـئولیت کامل این عملیات را شـخصاً به عهده می گیرد و با مسئولیت خودش دستور لغو آن را صادر کرده است. کارتر سپس گفت: شکست این عملیات به دلیل نقص فنی یک هلیکوپتر نجـات پیش آمـده است. وی گفت: درحـالی که مـأموریت لغو شـده بود، ۲ هواپیمـا که می خواسـتند سوخت گیری کننـد در منطقه کویر به هم خوردند. کارتر هیچ گونه توضـیحی درمورد محل این سانحه نداد و فقط اضافه کرد که مجروحان بلافاصله از ایران خارج شدند و جان آنها در معرض خطر نیست. کارتر سپس تأسف عمیق خود را از مرگ ۸ نفر از این کماندوها ابراز کرد و به خانواده های آنان تسلیت گفت. کارتر در پایان سخنانش گفت: می داند که تمام ملت امریکا امروز، با او در تأسف شکست این عملیات سهیم است.(۱) (۳۴)

چنـد ساعت پس از نطق کارتر، هارولـد براون وزیر دفاع امریکا در یک مصاحبه مطبوعاتی شـرکت کرد و توضـیحات بیشتری درباره عملیات نجات

گروگان ها داد. (۳۵) به گزارش آسوشیتدپرس از واشنگتن، وی در این مصاحبه مطبوعاتی گفت که برنامه نظامی امریکا برای نجـات گروگان ها به دلیل وجود نقص در ۳ هلیکوپتر از ۸ هلیکوپتر امریکا که در این عملیات شـرکت داشتند، ناکام ماند. او گفت: بعـد از لغو مأموریت براثر تصادم هلیکوپتر با یک هواپیمای سـی ۱۳۰، ۸ امریکایی کشته و ۴ امریکایی مجروح شدند. براون این اقـدام امریکا را پرشانس ترین اقـدام نظامی برای نجات جان گروگان ها نامیـد. او گفت که این اقـدام را گروهی از داوطلبان نظامی که تحت نظر وزارت امور خارجه فعالیت می کنند، انجام داده اند. وی در این مصاحبه مطبوعاتی به دستگیری ۵۰ سرنشین یک اتوبوس اشاره کرد و گفت همه آنها پس از لغو برنامه آزاد شدند. او گفت اگر ۶ هلیکوپتر هم باقی می ماند این عملیات انجام می گرفت، اما چون تعـداد هلیکوپترها از ۶ عـدد هم کمتر شد، عملیات لغو گردید. براون افزود: تهران انتبه نیست و شرایط این دو شهر و مشکلات آنها کاملاً با هم متفاوت است.(۲) (۳۶)

۸۲

در امریکـا امروز، علاوه بر توجیه افکار عمومی، دادن توضـیح درباره عملیات شب قبل برای متحـدان دولت ایالات متحـده نیز ازجمله کارهای در دست اقدام رهبران کاخ سفید بود.

گزارش آسوشـیتدپرس از واشـنگتن دراین بـاره حـاکی است: جیمی کـارتر امروز، در پیامی که برای رهبران انگلسـتان، آلمان غربی،

فرانسه و دیگر متحدان اروپایی خود فرستاد، درمورد مأموریت ملغی شده نظامی برای نجات گروگان های

امریکایی به آنها توضیح داد. در این گزارش همچنین آمده است: به گفته مقامات مطلع، چند روز طول خواهد کشید تا معلوم شود این اقدام کارتر چه تأثیری در جهت گیری دیدگاه های متحدان اروپایی او خواهد داشت. بااین حال، همین

۱- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول: گزارش مهم تلویزیونی جیمی کارتر درباره عملیات طبس به روایت رادیو امریکا.

۲- ** ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم: گزارش رادیو امریکا از مصاحبه مطبوعاتی هارولد براون وزیر دفاع امریکا، درباره عملیات طبس.

مقامات گفتند که احتمالاً این اقدام تأثیر منفی بر رهبران کشورهای اروپایی

نخواهد داشت، ولی امریکا همچنان از متحدان خود انتظار دارد که تحریم اقتصادی علیه ایران را لغو نکنند. (۳۷)

امروز همچنین، سایروس ونس وزیر امور خارجه امریکا، سفیران کشورهای متحد و دوست امریکا را به حضور پذیرفت تا آنها را از انگیزه های عملیات امریکا که شب قبل برای آزادی گروگان ها انجام شد، آگاه کند. یک سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا ضمن اعلام این خبر گفت که ونس با اشرف قوربال سفیر مصر در واشنگتن و نیز بعضی دیگر از دیپلمات ها ملاقات کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، این سخنگو از ذکر نام آن دیپلمات ها خودداری کرد. وی همچنین درمورد تأثیر عملیات نظامی امریکا در روابط این کشور با متحدان خود اظهارنظری نکرد. (۳۸)

از سوی دیگر، در بروکسل سخنگوی سازمان پیمان آتلانتیک شمالی {ناتو} اظهار کرد: امریکا پیش از اقدام به اعزام این نیروها با هم پیمانان خود در ناتو مشورت نکرده است، لیکن بعد از اعلام این موضوع در جلسه کشورهای عضو ناتو، غالب نمایندگان، درمورد کشته ها و زخمی های این ماجرا اظهار همدردی کردند. درعین حال، ژوزف لونز دبیرکل ناتو، که سرگرم بازدید از دانمارک است، درمورد این ماجرا با وزیر دفاع دانمارک به گفت وگو خواهد پرداخت. (۳۹)

بازتاب شکست تحقیرآمیز عملیات نجات گروگان ها، در داخل ایالات متحده بسیار وسیع بود و مهم ترین موضوع رسانه ها محسوب می گردید و تحلیل های مختلفی دراین باره ذکر می شد که جالب ترین آنها، تأکید بر نقش طوفان شن در صحرای طبس در این عملیات است.

در گزارش شبکه تلویزیونی ای.بی.سی امریکا گفته شد که مأموریت نجات امریکایی ها بدان دلیل شکست خورد که ۳ فروند از هلیکوپترهای عملیات براثر طوفان شن از کار افتاد و تیم نجات را با کمبود هلیکوپتر روبه رو ساخت. به گزارش یونایتدپرس از واشنگتن، در این گزارش تلویزیونی آمده است: سام

دونالد سون گزارشگر کاخ سفید گفت ۸ فروند هلیکوپتر به این منطقه گسیل شده بود. ۶ فروند برای تکمیل عملیات کافی بود و ۲ فروند اضافی برای پشتیبانی قرار داده شده بود. به هرحال، هلیکوپترها در طوفان شن گرفتار شدند و از کار بازماندند. ازاین رو، کارتر مأموریت را لغو کرد. برخورد هواپیماهای سی ۱۳۰ نیز براثر اشتباه یک هلیکوپتر بود، زیرا در منطقه ای که باید فرود می آمد، نبود. (۴۰)

در این میان، واکنش مخالفت آمیز برخی مقامات سیاسی و نیز خانواده گروگان های امریکایی نیز قابل ذکر است. به طورکلی، عکس العمل خانواده گروگان های امریکایی و همچنین بسیاری از مقامات واشنگتن در بامداد روز جمعه سرشار از حیرت، سردرگمی و آشفتگی بود. ازجمله در واشنگتن، سناتور هنری جکسون گفت نگران آن است که عدم موفقیت نظامی امریکا در انجام مأموریت نجات، موجب شود دانشجویان مبارز به گروگان ها آسیب برسانند. وی افزود: می توان لیست بلندبالایی از اقدامات قابل انجام تهیه کرد، اما مسئله این است که ببینیم آیا این اقدامات به

باز گرداندن گروگان ها منتهی می شود یا خیر. جکسون اضافه کرد: در این شرایط روشن است که فقط صبر و گذشت زمان می تواند نتیجه بخش باشد.

بونی گریور همسر یکی از گروگان های امریکایی نیز گفت: ۸ نفر کشته برای چه؟ باربارا روزن همسر یکی دیگر از گروگان ها نیز که هم اکنون در ایران به سر می برد گفت: بله، من مسلماً نگران هستم. هنگامی که وی این سخنان را می گفت، به سختی می توانست با دست های لرزانش کلید اتاق هتل را در قفل بگرداند.

مادر گروهبان جانی مک گیل یکی دیگر از گروگان ها نیز گفت: به نظر من این عمل احمقانه می آید. این خبر چنان غیرمنتظره بود که من نمی دانم چه بگویم. دراین میان، کلمنت زابلوکی رئیس کمیته مسائل خارجی مجلس نمایندگان

امریکا، گفت: آنچه می توانم بگویم این است که خیلی بد بود، این کار واقعاً بد بود. (۴۱)

از سوی دیگر، امروز در ایران، این حادثه در ابعاد مختلف و به طورکلی در پرده ابهام قرار داشت. حتی درمورد زمان وقوع آن، مقامات عالی نظامی نکاتی ابراز می کردند که حتی با اطلاعات آشکار اعلام شده از منابع امریکایی هم ارزیابی نشده بود. مضمون گفت وگوی فرمانده ژاندارمری کل کشور با خبرگزاری پارس و نیز با روزنامه های بامداد و انقلاب اسلامی، توضیحی بر این امر است. خبرگزاری پارس در گزارش گفت وگوی اختصاصی امروز این خبرگزاری با تیمسار ظهیرنژاد آورده است: تیمسار سرتیپ ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، درمورد چگونگی فرود هواپیمای امریکا در ناحیه طبس گفت بنا به گزارش های رسیده به اینجانب، آنها در نخستین ساعات بامداد در ۱۶۵ کیلومتری طبس و در کویر، اقدام به فرودآمدن می کنند. وی افزود در ساعت ۳ بعدازظهر امروز، گزارش شد که در این محل یک هواپیمای چهارموتوره و ۵ هلیکوپتر و تعدادی وسایل سوخته و بعضی از وسایل دیگر از قبیل دوربین و چادر، چتر نجات و یک ماشین جیپ ویلیز و یک موتورسیکلت به جا مانده است. تیمسار ظهیرنژاد درمورد چگونگی مطلع شدن از این واقعه افزود اینها درحدود ساعت ۳ بعد از نیمه شب، از آسمان کرمان رد شده اند و حدود ساعت ۹ صبح امروز، عده ای از رهگذران به پاسگاه رباط خان به فاصله ۴۲ کیلومتری از محل حادثه اطلاع می دهند که چیزی را درحال سوختن می بینند و اولین گزارش دراین مورد ساعت ۹ صبح به دست ما رسیده است. (۴۲)

ظهیرنژاد در گفت وگوی شب هنگام خود با روزنامه بامداد نیز بخشی از همین مطالب را بازگو کرد و افزود: به نیروهای ژاندارمری در منطقه دستور داده شد تا با تجهیز حداکثر امکانات

(سرتیپ ظهیرنژاد فرمانده کل ژاندارمری:

این عمل یک حمله نظامی کامل علیه کشور مستقل و ملت اسلامی ایران است، ولی چون با شکست مواجه شده می خواهند آن را زیر پوشش نجات گروگان ها پنهان کنند.)

ص: ۲۸۵

موجود و بسیج نیروهـای مردمی منطقه، حـادثه را تحت مراقبت دقیق قرار دهنـد و بـا گشت زنی هـای مـداوم، چنـانچه عوامل امریکایی متجاوز که در منطقه پراکنده می باشند دیده شدند، آنان را دستگیر کنند.(۱) (۴۳)

تحلیل و برداشت فرمانـده ژاندارمری از این واقعه نیز به عنوان نمونه ای از تحلیل مقامات ذی ربط ایرانی، قابل توجه است. وی در گفت وگو با بامداد اظهار کرد: «به عقیده من ارتباط دادن این تجاوز مسلحانه علنی با مسئله آزادی گروگان های امریکایی کاملاً ـ غیرقابـل توجیه است و این عمـل نظامی امریکا حمله آشـکار علیه اسـتقلال مملکت ما و حمله به تمامی مردم میهن ما و اقـدام به شـکست انقلاـب اسـلامی عظیم ملت ایران [است که] صورت گرفته است و منظور از آن ممکن است یکی از حالات زیر باشد: اول، تجهیز و مسـلح کردن نوکران سـرسپرده امریکا در منطقه و هدایت عملیات آنها علیه انقلاب و مردم و گشایش یـک جبهه دیگر به نـام جبهه شـرق در مشـرق و پشتیبـانی از عملیات ضـدانقلابی در غرب کشور می باشـد. ... حالت دوم این مسئله، این است که ممکن است این عملیات هوابرد که نسبتاً وسیع می باشد قسمتی از یک حمله طرح ریزی شده علیه مردم و مملکت مـا باشـد به ترتیبی که این نیروهـا پایگـاهی را اشـغال و تصـرف کننـد که وسیله و امکانـات لاـزم را برای فرود دیگر نیروهـای عمـده دشـمن فراهم نماینـد تـا انجام عملیات نظامی دیگر در مناطق دیگر بر علیه اسـتقلال مملکت ما تکمیل گردد.» (۴۴)

وی همچنین به خبرنگـار خبرگزاری پـارس گفت: به عقیـده من امریکـا نمی توانـد در طبس برای نجـات جـان گروگان ها در تهران نیرو پیـاده کنـد بلکه این عمـل یـک حمله نظامی کامل علیه یک کشور مسـتقل و ملت انقلابی ایران است، ولی چون با شکست مواجه شـده است می خواهنـد آن را زیر پوشـش نجـات گروگان ها پنهان کننـد و اینکه گفتنـد این عمل برای نجات گروگان هاست دروغ محض می باشد و ملت ایران باید همیشه هوشیار باشد. (۴۵)

ظهیرنژاد در گفت وگو بـا کیهان اظهار کرد: «امریکا کردسـتان را تجهیز کرده است و در این منطقه مردم را به جنگ انـداخته است. آنها در ابتـدا اگر بخواهنـد یک رژیم ملی را سـرنگون کننـد، گروه های سیاسـی را تقویت می کنند و تنها سـلاح کافی نیست؛ آنهـا سـلاح و مهمات را همراه متخصصـین برای هـدایت عملیات اعزام خواهنـد کرد. آنها از کجا مطمئن بودنـد که از گروگان ها در تهران نگهداری می شود.» (۴۶)

وی در گفت وگو بـا خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: «به اعتقاد من، اولین بار نیست که امریکا چنین عملیات نظامی در ایران انجـام می دهـد. امریکـا قبلاً نیز عملیات مشابهی چه از راه زمین و چه از راه هوا در کشور ما انجام داده است و این اغتشاشاتی که در نقاط مختلف صورت می گیرد و اسـلحه و تجهیزات نظامی که برای ایجاد اغتشاش در دسترس مزدوران و سـرسپردگان رژیم سابق قرار می گیرد، از این طریق توزیع می گردد.» (۴۷)

۱- * ظهیرنژاد روز بعـد در گفت وگو بـا خبرنگـار روزنامه انقلاب اسـلامی و در پاسـخ به سؤالات وی درباره تهاجم نافرجام امریکـا به ایران، مطالب مشابهی ابراز کرد. این نشانه ای است که تا ساعت ها بعـد از مصاحبه امروز، اطلاعات جدیـدی به وی نرسیده و همچنان مطالب اولیه خود را تکرار می کند. [روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۲]

۱. در میـان خبرهـای امروز درباره عملیات نافرجام امریکا علیه ایران، یک خبر عجیب که در ساعات پایانی روز پخش شـد، از سایر اخبار متمایز بود و موجب جلب نظر مفسـران و تحلیل گران شـد؛ به خصوص وقوع حوادثی در ایران انـدکی بعد از اعلام این خبر از رادیو امریکا، باعث رواج شایعات و بیان دیدگاه هایی درباره همدستی عناصـری در فرماندهی نیروهای مسلح ایران با امریکاییان در این اقدام گردید.

به گزارش آسوشیتدپرس از واشنگتن، روبرت باوسن یک نماینده دمکرات امریکا پس از جلسه ای که به دعوت هارولد براون وزیر دفـاع این کشور، تشـکیل شـده بود، فـاش کرد یکی از هلیکوپترهـایی که پس از شـکست مأموریت نجات گروگان های امریکایی در ایران به جا

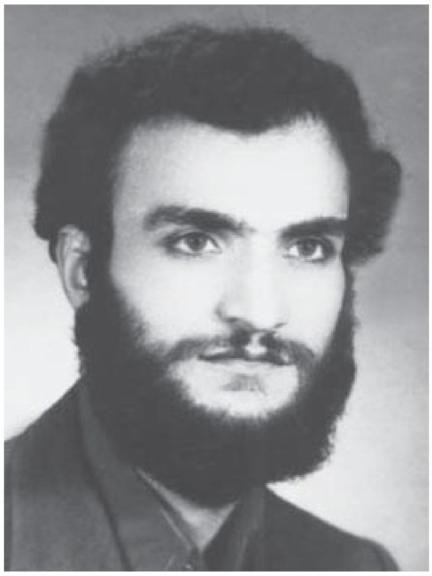
مانده است، حاوی مدارک سری است که جزئیات اقدام نجات در آن آمده است. باوسن گفت اعضای کابینه هیچ گونه

اطلاعات بیشتری درمورد متن اسناد ندارند. وی همچنین اضافه کرد یکی از

هلیکوپترهـا به علت اینکه خـدمه آن قادر نبودنـد آن را به پرواز درآورنـد، از کار انـداخته شـد. (۴۸) افشـای این خبر ظاهراً با ترتیبـات امنیتی در تنـاقض بود، امـا به گونه ای عجیب تر، در ساعت ۱۸:۲۵ امروز {به وقت تهران}، رادیو صـدای امریکا خبر باقی ماندن مدارک سـری مربوط به عملیات را در هلیکوپترها اعلام کرد. (۴۹) اظهارنظر برخی ناظران دراین باره چنین است: «واقعاً عجیب است! درست صدای امریکا که در تمام جهان شنیده می شود، این خبر پر ارزش را پخش می کند.» (۵۰)

از سوی دیگر، در ایران نیز اقـدامی عجیب صورت گرفت که درپی آن، اقـدام ذکر شـده در امریکـا معنـای خاصـی یـافت. در ساعت ۱۵:۴۰، تلفن گرامی از سـماجا۳ {مرکز فرمانـدهی} بـا امضای سرلشـکر شادمهر رئیس سـتاد مشترک ارتش جمهوری اسـلامی به فرماندهی نیروی هوایی ارتش ارسال گردید و رونوشت آن برای آگاهی به سپاه فرستاده شد که در آن آمده بود: «برابر اعلام سپاه پاسداران ۵ فرونـد هلیکوپتر بـدون علائم ملیت در منطقه طبس وجود دارد که موتور یک فروند آنها روشـن می باشـد. دسـتور فرماییـد نسبت به جلوگیری از پرواز هلیکوپترها و عنـداللزوم حمله به آنها اقدام نمایند.» (۵۱) در ادامه، در ساعت ۶:۳۰ بعدازظهر و ۱۰:۳۰ شب، تعدادی فانتوم هلیکوپترهای جامانده امریکایی حاوی اسناد را بمباران کردند.(۱) (۵۲)

در اولین مرحله بمبـاران، محمـد منتظرقـائم فرمانـده سپاه یزد، که همراه ۴ پاسـدار دیگر به محـل حـادثه رفته بود، به شـهادت رسید۵۳ و ۲ تن از همراهان وی نیز مجروح شدند. (۵۴)

{محمد منتظرقائم فرمانده سپاه پاسداران یزد که در حین بمباران هلیکوپترهای به جامانده در طبس به شهادت رسید.}

ص: ۲۸۷

۱- * یک بار هم در ساعت ۷ صبح روز بعد، هلیکوپترهای مزبور به وسیله نیروی هوایی ایران بمباران شد. [دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، طبس مصداقی بر سوره فیل {نگرش بر ماجرای طبس}، ۱۳۵۹، ص۲۱]

هدف از این بمباران ها که به انهدام هلیکوپترهای امریکایی باقیمانده در منطقه {۵ فروند} انجامید، جلوگیری از عملیات احتمالی دشمن در ربودن هلیکوپترها اعلام شد. (۵۵)

درواقع آن نگرانی که رسماً عامل بمباران بود می توانست با هماهنگی بیشتر بین سپاه و ارتش و توجه بیشتر به گزارش ها و اقدامات سپاه مرتفع شود.

همچنین خبر حضور نیروهای زبده از سپاه که ظرف مدت کوتاهی در محل حادثه حاضر شدند و درصدد گردآوری اسناد و وسایل حساس جامانده در منطقه برآمدند خود نشانه امکان چنین اطمینانی می توانست باشد. درهرحال، نفس این بی توجهی و اقدام به بمباران به معانی مختلفی تعبیر شد که رایج ترین آن همدستی عده ای با امریکا(۱) در توطئه ازبین بردن اسناد و لوازم هلیکوپترها بود؛ اسنادی که می توانست هویت عناصر داخلی را که قرار بوده است در این اقدام نظامی از داخل، ازجمله در تهران با امریکا همکاری کنند، فاش کند. تلقی های خوش بینانه ای هم وجود داشت. به طورمثال، این اقدام ازطرف جمعی از فرماندهان سپاه نوعی ناهماهنگی تلقی شد؛ ازجمله پیامی با امضای "سالک" از فرماندهی سپاه اصفهان به تهران ارسال شد که در آن آمده است: «عدم هماهنگی بین برادران ارتش و سپاه در منطقه کویر، چون هماهنگی لازم بین سپاه و ارتش در منطقه کویر به عمل نیامده و متأسفانه خساراتی به بار آورده، خواهشمندیم هرچه زودتر اقدامات لازم را بفرمایید.» (۵۶)

اعلام مواضع امروز مسئولان و مقامات ایرانی در قبال اقدام امریکا را نه چندان تهدیدآمیز و حتی تا حدی محافظه کارانه، ولی درقالب الفاظ قاطع می توان به حساب آورد. بااین همه، مواضع و اقدامات آنان، همچنان درمجموع سرسختانه و بی تزلزل ابراز گردید. از نظرهای اعلام شده هیچ تهدیدی علیه جان گروگان ها احساس نگردید، ولی هشدار داده شد که با تکرار این گونه اعمال، دولت و نظام نمی تواند ادامه سلامت گروگان ها را تضمین کند. همچنین هرگونه اقدام مقابله به مثل به تکرار تحرکات خصمانه امریکا منوط گردید.

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه، درباره عملیات نظامی امریکا گفت: ملت ایران برای مقابله با هرگونه مبارزه خود را آماده کرده است، ولی درصورتی که امریکا بخواهد به جای حل منطقی مسائل دست به اعمال نظامی و احمقانه بزند، خلیج فارس در آتش خواهد سوخت. قطب زاده افزود: درحال حاضر، کارگران صنعت نفت آماده اند درصورت بروز نشانه های این گونه اعمال، لوله های نفت را بر خلیج فارس بگشایند و خلیج فارس را به آتش بکشند. قطب زاده در این گفت وگو هر نوع عملی دراین زمینه ازسوی دولت امریکا را بی اثر خواند و گفت: ما تحت هیچ شرایطی تسلیم فشارهایی که ازسوی ایالات متحده به ما وارد شود، نخواهیم شد. قطب زاده سپس گفت: ملت

۱- * ضمیمه دارد؛ دو گزارش تحلیلی داخلی و خارجی درباره بمباران هلیکوپترهای امریکایی.

ایران اکنون یک مبارزه مکتبی را آغاز کرده اند. او سپس سخنان جیمی کارتر رئیس جمهوری امریکا را مبنی بر توجیه عملیات مزبور به دلایل انسان دوستانه به شدت رد کرد. قطب زاده افزود: درحال حاضر، متحدان امریکا به ویژه دول اروپایی باید به این نکته توجه داشته باشند که درصورت اعمال حرکت های نظامی امریکا علیه ایران، خلیج فارس در آتش خواهد سوخت و حتی یک قطره نفت از این مسیر عبور داده نخواهد شد و این زیانی است که دامن تمامی این کشورها را خواهد گرفت. قطب زاده گفت: اگر ایالات متحده به اقدام بی رویه و احمقانه خود ادامه دهد، دولت ایران نمی تواند امنیت جانی گروگان ها را تضمین کند. (۵۷)

به گزارش آسوشیتدپرس از سازمان ملل، منصور فرهنگ نماینده ایران در این سازمان که امروز در جمع خبرنگاران سخن می گفت، اطمینان داد که ایران به دلیل

مداخله نافرجام نظامی امریکا، علیه گروگان های امریکایی دست به اقدام تلافی جویانه

نخواهد زد، ولی درمورد تکرار چنین عملیاتی به امریکا هشدار می دهد. وی ضمن اعلام این مطلب اظهار کرد: ازنظر ما گروگان ها مسئول تهاجم امریکا نیستند. فرهنگ افزود: ایران همچنان مایل است مسئله گروگان ها ازطریق مذاکرات صلح آمیز

حل شود. وی گفت: عملیات بالاتر از خطر امریکا هیچ شانس موفقیتی نداشت و برای امریکا باید جای بسی خوشبختی باشد که این عملیات نافرجام بود، چرا که به یک خونریزی منتهی می شد. وی درمورد آمادگی رزمی دانشجویان پیرو خط امام گفت: آنان شدیداً مسلح هستند و امکان نداشت یک گروه مسلح امریکایی بتواند بر آنان چیره شود. در کمتر از یک

ساعت، دو میلیون نفر در مقابل سفارت امریکا اجتماع می کردند. منصور فرهنگ کمک عوامل وفادار به شاه سابق را در این عملیات منتفی ندانست و گفت این عوامل با رژیم عراق در رابطه هستند، ولی به هرحال این عملیات محکوم به شکست است. فرهنگ از سخنان کارتر که در توجیه عملیات نافرجام امریکا گفته بود به دلیل مسائل بشردوستانه مبادرت به این اقدام شده است و مسئله خصومت ورزی با ایران و ایرانی ها مطرح نبوده، به تلخی یاد کرد و گفت: بیانات کارتر نمی تواند هیچ کس را گول بزنند. (۵۸)

(صادق قطب زاده وزیر امور خارجه:

ما تحت هیچ شرایطی تسلیم فشارهای ایالات متحده نخواهیم شد. ملت ایران اکنون یک مبارزه مکتبی را آغاز کرده است.)

امام خمینی نیز شب هنگام پیامی خطاب به ملت ایران دراین باره صادر کردند که ازنظر تعیین مشی برخورد درحال و آینده با مسئله گروگان ها و امریکا تعیین کننده بود. این پیام درواقع نه تنها مهم ترین مواضع مقامات ایران، بلکه اساساً تعیین کننده رفتار سیاسی آنان تلقی می شود. در بخشی

ص: ۲۸۹

از پیام امام(۱) آمـده است: «ملت رزمنده ایران، دخالت نظامی امریکا را شـنیدید و عذرهای کارتر را نیز شـنیدید. اینجانب که کراراً گفته ام کارتر برای وصول به ریاست جمهوری حاضر است به هر جنایتی دست بزند و دنیا را به آتش بکشد، شواهد آن یکی پس از دیگری ظـاهر شـده و می شـود؛ و اشـتباه کـارتر در آن اسـت که گمـان می کنـد بـا دست زدن به این مانورهـای احمقانه می توانـد ملت ایران را که برای آزادی و اسـتقلال خویش و برای اسـلام عزیز از هیچ فداکاری روی گردان نیست، از راه خودش که راه خدا و انسانیت است منصرف کند. ... کارتر باید بداند که اگر این گروه به مرکز جاسوسی امریکا در تهران حمله کرده بودنـد اکنون از هیـچ یک از آنها و از ۵۰ نفر جاسوس محبوس در لانه جاسوسـی خبری نبود و همه رهسپار جهنم شده بودند. ... کارتر باید بداند که ملت ۳۵ میلیونی ما با مکتبی بزرگ شده اند که شهادت را سعادت و فخر می دانند و سر و جان را فـدای مکتب خود می کنند. ... اینجانب به کارتر اخطار می کنم که اگر دست به امثال این کار ابلهانه بزند، کنترل این جوانان مسـلمان و مبارز و غیوری که نگهبان جاسوسان جاسوس خانه هستند برای ما و دولت امکان ندارد و مسئول جان آنان، شخص اوست و من اخیراً باید تذکر دهم که در قضایای کردستان که گروه های منحرف چپ و مخالف با اسلام به آشوبگری برخاسـته انـد و در قضایـای دانشـگاه هـا که گروه هـای چپ امریکـایی در آن مکـان های مقـدس دست به آشوب زده انـد و آشوبگری های دولت غیرقانونی عراق در مرزهای ایران با حمله کارتر و دخالت نظامی در ایران رابطه ملموسـی دارد و در این موقع حساس، اگر این گروه های منحرف در دانشـگاه ها یا خارج آنها دست به آشوب بزنند، ملت رابطه مستقیم سران آنان را با امریکای جهان خوار خواهد فهمید و تکلیف خود را با آنان روشن خواهد کرد.» (۵۹)

{امام خمینی در پیام خود قضایای کردسـتان، قضایای دانشگاه ها و آشوبگری های دولت غیرقانونی عراق در مرزهای ایران را با حمله نظامی امریکا به طبس مرتبط دانستند.}

درمورد اعلام موضع مقامات ایران درباره حادثه طبس، نکته مهم این است که در نیمه اول امروز، به دلیل نبود اطلاع یا وجود ابهام شدید در مسـئله طبس، هیچ گونه اعلام موضـعی دراین باره انجام نگرفت. آنچه در گزارش های قبلی ذکر شد و مواضع گروه هـا و جریـان هـای سیاسـی که در گزارش های بعـدی خواهـد آمـد، به طورکلی مربوط به ساعات پایانی و گاهی عصر

امروز است.

ص: ۲۹۰

۱- * ضمیمه دارد؛ مشروح پیام امروز امام خمینی درباره حادثه طبس.

برای مثال می توان به سخنرانی های قبل از خطبه ها و نیز مضمون خطبه های نماز جمعه امروز تهران اشاره کرد که باتوجه به حضور چهره های مؤثر نظام در آن و اشاره به مسائل روز ازجمله مسئله "انقلاب فرهنگی"، کوچک ترین اشاره ای به قضیه امروز طبس در آن وجود ندارد. به خصوص نوع سخنان امام جمعه، ادامه وضع قبلی در روابط ایران و امریکا را به خوبی نشان می دهد.

یک سخنران قبل از خطبه های امروز نماز جمعه، تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش بود که بیشتر درباره درگیری های کردستان و درگیری های مرزی با عراق سخن گفت. دیگر سخنران قبل از خطبه ها، دکتر مصطفی چمران سرپرست وزارت دفاع بود که درخصوص شهادت آیت الله صدر و تبلیغات غرب ازطریق برخی مطبوعات عربی که خلیج فارس را خلیج عربی می خواندند،

سخنرانی کرد. به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی: پس از این سخنان، نماز جمعه با اقامه خطبه توسط آیت الله سیدعلی خامنه ای آغاز شد. امام جمعه تهران در بخشی از خطبه اول گفت: «در مسئله روابط با امریکا و تهدیدی که اروپا نسبت به این موضوع می کند ببینید چه کسی برنده است و چه کسی بازنده. ... دو استفاده از این قطع رابطه از دست دشمن ما خواهد رفت. نفت ما به آنها نخواهد رسید. و این ماده حیاتی گیرشان نمی آید. امروز دنیا به نفت ما کمال احتیاج را دارد، همچنان که یک بار دیگر هم گفتم فقط نفت ما نیست باید بدانید نفت خلیج فارس دیگر خیلی آسان به دنیای غرب نخواهد رسید و برادران مسلمان ما در حاشیه خلیج فارس نخواهند گذاشت که این نفت سلاحی علیه ما شود. ثانیاً، بازار بسیار پربرکت ایران که برای آنها برکاتی داشت از دست آنها گرفته خواهد شد. ... خودمان چندین سود می بریم: اولاً، ذخایرمان را برای خودمان حفظ می کنیم، نسل های آینده هم در این ذخایر زمینی حق دارند. ثانیاً، نیروهای داخلی ما به کار می افتد تا بتوانیم خودکفایی خود را تأمین کنیم. ... ثالثاً، ما ملت که ممکن است نعمت و پیروزی در ما رخوت ایجاد کند یادمان خواهد آمد که دشمن هنوز از ما دست برنداشته است. امروز دشمن در همه جوانب مشغول فعالیت و عمل است و این را ما می دانیم. دشمن امروز در مرز توطئه می کند، در ارتش توطئه می کند، در کارخانه توطئه می کند، در دانشگاه توطئه می کند، بگذار بر روی همه این توطئه ها که برای مردم آشکار نیست، دشمن بزرگ ما امریکا، آن توطئه گر اصلی هم در مقابل ما صف آرایی بکند تا مردم باورشان بشود و بدانند که همچنان در مقابل دشمنی نیرومند و مسلّم قرار دارند.» (۶۰)

امام جمعه تهران بخش دیگری از سخنانش را به مسائل اخیر دانشگاه ها اختصاص داد و ضمن پلید و وابسته خواندن گروه هایی که دانشگاه را تخلیه نکردند و در آن سنگر گرفتند، به انتقاد از مسئولان دانشگاه تهران پرداخت و گفت: «سرپرستان دانشگاه ها آمدند به شورای انقلاب و گزارش کار را دادند و

گزارش دادند که یک گروهی به نام پیش گام هنوز مقاومت می کنند و گویا بعضی ها اسلحه هم دارند. شورای انقلاب از سرپرستان خواست که این مسئله را در بیرون با مردم در میان بگذارند. آنها قبول کردند، لیکن بعداً منصرف شدند و این کار را نکردند. یکی

دو روز از ماجرا می گذرد و سرپرستان دانشگاه که در طول این یک سال مسئول بوده و ملت حق دارد نسبت به مسائل پیش آمده گریبان آنها را بچسبد، دسته جمعی استعفا می کنند و گناه را به گردن دولت و نیز درحقیقت به گردن ملت می اندازند و این خیانت است و یک خطای بزرگ است و این عمل ضربه زدن به حیثیت این انقلاب است. آنها مسئول مفسده انگیزی های این یک سال دانشگاه هستند. باید جواب می دادند، نباید در مقابل مردم می ایستادند. نباید برای جلب یک گروه و یا یک قشر در مقابل شورای انقلاب و دولت می ایستادند. مگر امام بارها نگفته است هرچه شورای انقلاب بگوید، مردم باید اطاعت کنند. اینها باید برکنار می شدند، لیکن آمدند استعفا دادند و یک چیزی هم طلبکار شدند و بالاخره این سیستم باید عوض شود. از چهاردهم خرداد، قطعاً دانشگاه ها تعطیل خواهد شد. هیچ گونه عذر و بهانه ای برای ادامه دانشگاه بعد از این زمان وجود ندارد. دانشگاه ها تعطیل می شوند، کسانی که مسئولیت پیدا کنند دررابطه با دانشجویان با دانشگاهیان مسلمان با اساتید و سرپرستان مؤمن و با دانشجویان که خودشان درد را حس کرده اند، دررابطه با اینها ان شاءالله نظام اسلامی دانشگاهی را تدوین خواهند کرد.» (۶۱)

۸۷

جریان های مختلف سیاسی و گروه هایی که در شرایط کنونی در قضایای دانشگاه ها با هم درگیر هستند، امروز کوشیدند با صدور بیانیه ها و اطلاعیه هایی درباره حرکت امریکا در طبس، ولو در آخرین ساعات به اعلام موضع بپردازند. هرچند وجه اشتراک این بیانیه ها ضرورت مبارزه سرسختانه و قاطعانه با امریکاست، اما در همین بیانیه ها نیز تفاوت نظر درخصوص پاره ای مسائل مهم داخلی، مشهود است.

سازمان مجاهدین خلق با صدور اطلاعیه ای با امضای "سازمان جوانان مجاهد" اعلام کرد: «اقدام تجاوزکارانه نظامی امریکا برای آزادی گروگان ها بار دیگر این حقیقت را روشن می کند که بین خلق ها و امپریالیزم هیچ رابطه ای جز اسارت یا نبرد نمی تواند وجود داشته باشد و تنها راه حل قاطع و انقلابی این تضاد بسیج همه مردم برای پیروزی در این مبارزه است. سازمان جوانان مجاهد ضمن تبریک به خلق قهرمان ایران به خاطر شکست این توطئه تجاوزکارانه امپریالیسم امریکا، از تمام نیروهای مردمی به ویژه جوانان انقلابی می خواهد که تمامی توان خود را در نبرد و شهادت در مبارزه ضدامپریالیستی، به خدمت گیرند زیرا که [با] وحدت ضدامپریالیستی تمام خلق و مجال ندادن به جنگ افروزان و تفرقه افکنان است که قادر به تداوم انقلاب خواهیم بود. متأسفانه علی رغم توطئه های پی درپی امریکا علیه انقلاب این میهن، هنوز ازطرف مقامات مسئول اقدام قاطعی درجهت الغا و افشای قراردادهای اسارت بار و وابسته ساز امپریالیستی صورت نگرفته و شبکه های جاسوسی سیا و ساواک افشا نشده است، به ویژه که امریکا با استفاده از همین شبکه های جاسوسی دست به اقدام تجاوزکارانه زده است و این درحالی است که دست اندرکاران جنگ داخلی و تفرقه انگیزان در صفوف خلق، دانشگاه ها را به تشنج و آشوب کشیده و زمینه را برای توطئه چینی امریکایی ها مساعد و فراهم کرده اند.» (۶۲)

سازمان چریک های فدایی خلق نیز در اطلاعیه ای که به این مناسبت صادر کرد، نوشت: «شکست مفتضح شده کارتر برای نجات گروگان ها

ماهیت امریکایی طرح اشغال دانشگاه ها...

را افشا می کند. شکست مفتضح شده کارتر برای نجات گروگان ها

ماهیت امریکایی فرماندهان ارتش را بیش ازپیش آشکار ساخت. طرح برملاشده امریکا برای پیاده کردن نیرو در ایران حقانیت فدائیان

خلق را که از همان ابتدا اعلام کردند یورش به دانشگاه ها نقشه کسانی است که می خواهند مسیر مبارزات ضدامپریالیستی را منحرف کنند و به امپریالیسم امریکا یاری رسانند، به اثبات رسانید.» (۶۳)

از سوی دیگر، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی نیز اطلاعیه شماره ۶۸ خود را به این حادثه اختصاص داد و در آن علاوه بر تأکید بر مبارزه ضدامریکایی، به گونه ای درجهت عکس مواضع سازمان مجاهدین خلق و چریک های فدایی خلق به سمت و سوی مبارزه داخلی خود نیز تأکید کرد. در این اطلاعیه با اشاره به شهادت یکی از اعضای این سازمان، محمد منتظرقائم در حادثه امروز طبس آمده است: «انقلاب اسلامی بر موج موج شکوهمند خون این پاک باختگان

می رود، که دنیای مستکبرین را به زانو کشاند و پرچم حق را بر فرق آسمان جهان بکوباند. مجاهد شهید و پاسدار پاک باخته محمد منتظرقائم عضو سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی استان یزد، اینک غرق در خون به اوج رستگاری رسیده است. ... مجاهد شهید محمد، مبارزی همیشه در سنگر و پاک بازی

متقی بود. سال ها پیش از آنکه به زندان دژخیمان محمدرضا شاه به بند و شکنجه کشیده شود {در سال ۵۱}، خود را آماده شهادت کرده بود و پس از آن نیز هرلحظه در تب آن می سوخت. در کردستان بارها به امر امام به استقبال مرگ سرخ شتافت و سرانجام در راه نبرد با شیطان بزرگ و درحالی که برای محاصره متجاوزان مزدور امریکایی به سرزمین انقلاب اسلامی (که احتمالاً علاوه بر بردن جاسوسان هدف های

دیگری را نیز در سر می پروراند)،

به عنوان فرمانده سپاه رهبر گروه عملیات پاسداران یزد رفته بود، براثر بمباران منطقه توسط هواپیماهای نیروی هوایی جمهوری اسلامی به شاخه رفیع شهادت چنگ زد و خویش را از این خاک به افلاک رساند. ... او با تشکیل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، به عنوان نخستین فرمانده سپاه پاسداران استان یزد انتخاب شد. بلافاصله پس از فرمان امام به فرماندهی بیش از ۵۰ نفر از پاسداران به کردستان رفت و به جهاد با ضدانقلاب پرداخت و در طول ۲ ماه هجوم ضدانقلاب، به فرماندهی سپاه پاسداران در سقز نیز انتخاب شد. وی مسئول سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در استان یزد بود. ما این شهادت را به پیشگاه امامی که محمد، رضای او را در رضای خدا می دانست و به دلیل آنکه [امام] گفته بود "من از سپاه راضی هستم؛ اگر سپاه

نبود ایران نبود." هیچ سمتی جز خدمت را در سپاه نپذیرفت و همیشه به استقبال خطر رفت تا به آرزوی خود رسید تبریک می گوییم. این شهادت بر او و تمامی مسلمانان مبارک باد.

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ۵/۲/۱۳۵۹» (۶۴)

ص: ۲۹۳

همچنین اعضای اصلی و فعال انجمن های اسلامی دانشجویان دانشگاه های سراسر کشور که ازسویی در قضایای دانشگاه ها درگیری شدید با گروه هایی چون سازمان مجاهدین خلق و سازمان چریک های فدایی خلق دارند و ازسویی درقالب "دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در لانه جاسوسی" درگیر قضایای گروگان ها هستند، امروز به اعلام موضع پرداختند. در یک صد و دوازدهمین اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در لانه جاسوسی امریکا(۱) چنین آمده است: «ملت رزمنده و مسلمان ایران، خبر شکست مفتضحانه کارتر را برای آزاد ساختن جاسوسان امریکایی شنیدید، دنیا دید که این شیطان هزارچهره پلید، چگونه حتی به هم پیمانان خود خیانت می کند و آنان را به محاصره اقتصادی ایران وادار می سازد، به این بهانه که اگر حمایت از امریکا نکنند، اقدامات نظامی را به مرحله اجرا در می آورد و در همین حال مزدوران جلاد با مأمورین سیا را همراه پیچیده ترین تجهیزات و طرح های خائنانه برای [آزادی] گروگان ها و احتمالاً تجاوزات خیانت بار دیگر به ایران گسیل می دارد.» (۶۵)

در این اطلاعیه تأکید شده است: «ملت دلیر ایران به روح خدا، خمینی بت شکن این امام سحرخیز و همیشه بیدارمان سوگند که ما خود را دربرابر شما مؤمنان ایثارگر مسئول می دانیم و با اتکا به قدرت لایزال الهی اطمینان می دهیم که اگر امریکا بخواهد برای آزادی جاسوسان به این شیوه های رذیلانه و ناشیانه متوسل شود هم با اجساد بی جان و پلید جاسوسان مواجه خواهد گردید و هم همه عاملان این طرح های شیطانی در خاک ایران مدفون خواهند شد.» (۶۶)

۸۸

خبرگزاری پارس اعلام کرد: «بنا به تصویب شورای انقلاب اسلامی، دولت جمهوری اسلامی ایران موافقت نمود که سفارت سوئیس در تهران حفاظت منافع دیپلماتیک و کنسولی دولت ایالت متحده امریکا را در ایران به عهده بگیرد. این موافقت براساس موافقت دولت ایالات متحده امریکا با واگذاری حفاظت منافع سیاسی و کنسولی دولت جمهوری اسلامی ایران در ایالات متحده امریکا به سفارت دولت جمهوری دمکراتیک خلق الجزایر در واشنگتن به عمل آمده [است].» (۶۷)

۸۹

در موضوع اقدام نظامی امریکا علیه ایران، ازجمله سؤالات مهم که بلافاصله برای ناظران و تحلیل گران مطرح گردید، این بود که کدام کشور با امریکا در این عملیات همکاری و آن کشور را علیه ایران یاری کرده است. دراین ارتباط از چند کشور اروپایی و چند کشور واقع در منطقه غرب آسیا و خلیج فارس نام برده شده است و شواهد متفاوتی در تأیید یا رد همکاری آنان با امریکا

۱- * ضمیمه دارد؛ متن کامل اطلاعیه امروز دانشجویان مسلمان پیرو خط امام درباره حادثه طبس.

نیز ذکر گردید. دراین میان بالطبع آنچه درباره همسایگان ایران ذکر شد واجد اهمیت خاصی بوده است. کشورهای ترکیه، عمان، بحرین، یونان، آلمان غربی، پرتغال، ایتالیا، انگلیس، شوروی، رژیم اشغالگر قدس و مصر کشورهایی هستند که خبرهایی حاکی از نوعی دخالت آنان در این عملیات مطرح گردید که بجز مصر، سایر موارد به طور طبیعی تکذیب شد.(۱) مقامات رسمی امریکا نیز فقط همکاری مصر را قطعیت دادند و در سایر موارد بدون ذکر نام، از کشورهایی که بدون اطلاع از نوع عملیات همکاری کردند یا در تدارک عملیات مربوط به داخل ایران شرکت داشتند، یاد کردند. در ادامه توضیح آنچه ذکر شد، فهرست وار درج می شود:

تلویزیون ای.بی.سی امریکا و تلویزیون شوروی نیز پاکستان را به دست داشتن در عملیات متهم کردند. ای.بی.سی مدعی شد که همه عملیات از پاکستان آغاز شده است و تلویزیون شوروی هم ادعا کرد که امریکایی های شرکت کننده در عملیات دو گروه بوده اند که یک گروه از مصر و گروه دیگر از پاکستان آمده اند. (۶۸)

از سوی دیگر، همین امروز سخنگوی سفارت پاکستان در تهران، گزارش های وسایل ارتباط جمعی ایالات متحده را مبنی بر استفاده از فرودگاه های این کشور برای پرواز به سوی ایران و اجرای مأموریت آزادسازی گروگان ها دروغ محض خواند. این سخنگو گفت: امکان ندارد دولت پاکستان اجازه هیچ گونه اقدام تجاوزکارانه ای علیه ایران را در منطقه تحت نفوذ بدهد. ما در هیچ حرکتی علیه ایران شرکت نمی کنیم، زیرا ایران دوست بسیار نزدیک ما است. (۶۹)

شب هنگام نیز یک سخنگوی وزارت امور خارجه پاکستان «شایعاتی که بعضی از رسانه های گروهی خارجی پراکنده اند و براساس آن گفته اند که هواپیماهای امریکایی که در این عملیات شرکت داشته اند از خاک پاکستان به پرواز درآمده اند» را تکذیب کرد. وی همچنین «عملیات نجات امریکا» در ایران برای آزادکردن گروگان ها را غیرقابل قبول خواند و اعلام کرد این اقدام امریکا تجاوزی سخت به حاکمیت ایران است و می تواند عواقب درازمدتی بر صلح و امنیت منطقه بگذارد. (۷۰)

ترکیه؛ موقعیت جغرافیایی ترکیه در همسایگی ایران و وجود پایگاه های

هوایی امریکا و ناتو در خاک این کشور، خودبه خود دخالت ترکیه در عملیات امریکا را به عنوان یک احتمال قوی مطرح ساخت، به خصوص

که مقامات ناتو

نیز به آن اشاره کردند. به گزارش خبرگزاری ها، منابع نظامی ناتو در بروکسل گفتند به احتمال قوی، ایالات متحده از تجهیزات سنگین نظامی و حمل ونقل هوایی برای حمل هلیکوپترهایی که برای مأموریت آزادسازی گروگان های سفارت امریکا در نظر گرفته شده بودند، استفاده کرده است. این منابع گفتند: وسایل لازم برای اجرای این مأموریت در ناوهای مستقر در اقیانوس هند وجود نداشته و هواپیماهای حمل ونقل مزبور باید از مصر یا ترکیه بلند شده باشند. این مقامات گفتند که به رغم حضور نیروهای ناتو در ترکیه این سازمان در عملیات مزبور

۱- * بعضی از این تکذیب ها به خصوص در کشورهای منطقه نظیر عمان و بحرین، علاوه بر روال سیاسی این گونه موارد، می تواند برای جلوگیری از انتقام جویی طرف داران ایران باشد.

هیچ نقشی نداشته است. (۷۱) دراین میان، برخی این احتمال را رد کردند، با این استدلال که ترکیه «به رادارهای شوروی بسیار نزدیک است» و «ازنظر سیاسی هم قابل اعتماد نیست». (۷۲) اما بعضی دیگر برعکس، این احتمال را قوی شمردند و به این موارد اشاره کردند: الف) موافقت نامه استفاده امریکا از پایگاه های نظامی در ترکیه ازجمله دو پایگاه در شمال این کشور، در ژانویه گذشته. ب) قبول درخواست امریکا از کمیته برنامه ریزی دفاعی ناتو مبنی بر اختصاص کمک های اقتصادی بزرگ برای تقویت نیروهای نظامی ترکیه در جلسه ماه گذشته کمیته مزبور. (۷۳)

برخی منابع نیز دخالت ترکیه را قطعی اعلام کردند؛ ازجمله هفته نامه فرانسوی اکسپرس تأکید کرد هواپیمای بوئینگی که فرماندهی عملیات را به عهده داشته، از پایگاه ناتو در اینجرلیک ترکیه به پرواز درآمده است. (۷۴) از سوی دیگر امروز، وزیر امور خارجه ترکیه پرواز هواپیماهای امریکایی به مقصد ایران از یک پایگاه هوایی ناتو در جنوب ترکیه برای نجات گروگان ها را تکذیب کرد. او گفت حتی درخواست چنین چیزی هم مطرح نبوده است. (۷۵) همچنین دولت ترکیه دخالت در عملیات را به وسیله دمیرل نخست وزیر، تکذیب کرد. سفیر امریکا در ترکیه هم بلافاصله اظهارات مقامات دولت ترکیه را تأیید کرد. (۷۶)

عمان؛ فرود هواپیماهای امریکایی عازم ایران در مسیره {بندری در عمان} و بارگیری در آنجا، خبری بود که درباره ارتباط سلطان نشین عمان با حمله امریکا مطرح شد. (۷۷) سفیر ایران در کویت دخالت عمان را قطعی خواند و اظهار کرد: اطلاعات دقیقی درباره شرکت عمان در عملیات دراختیار دارد. وی افزود: سوخت گیری درحال پرواز و تسهیلات مخابراتی ازجمله همکاری های عمان با امریکاست. رئیس جمهور یمن جنوبی علی ناصر محمد نیز اظهارنظر کرد که هواپیماهای امریکایی از پایگاه نظامی سلطان نشین عمان به حرکت درآمده اند.(۱) (۷۸)

بحرین؛ رادیو اسرائیل امروز اعلام کرد کماندوهای امریکایی که در این عملیات {طبس} شرکت داشتند، شب پیش از این عملیات در بحرین به سر برده اند. (۷۹)

وزیر دفاع یونان نیز که درباره هواپیمای حامل مجروحان امریکایی سخن می گفت، اظهار کرد: هواپیماهای امریکایی از بحرین حرکت کرده بودند. (۸۰)

از سوی دیگر، دولت بحرین پرواز هواپیماهای امریکایی از پایگاه این کشور را تکذیب کرد. این درحالی است که مطبوعات بحرینی با لحنی معتدل عملیات امریکا را گزارش کردند و درواقع بیش از اینکه آن را محکوم کنند از آن تمجید کردند. (۸۱)

یونان؛ وجود یک پایگاه امریکایی به عنوان محل آزمایش موشک های این کشور در جزیره کرت یونان این نظر را مطرح کرد که هواپیماهای سی۱۳۰ امریکا، که دارای بردی حدود ۲۱۰۰ مایل می باشند، می توانند از پایگاه کرت(۲) بلند شده باشند. (۸۲) اما عصر امروز یک سخنگوی دولت

۱- * ضـمیمه دارد؛ خبرهای بعـدی مبنی بر اسـتفاده امریکا از پایگاه های نظامی عمان و کوشـش این کشور برای خنثی کردن آثار آن.

۲- ** Crete: جزیره ای در دریای مدیترانه متعلق به یونان.

یونان در تکذیبیه ای گفت: «هواپیماهای امریکایی هنگام رفت از آسمان یونان عبور نکرده اند و از یونان به پرواز در نیامده اند.» (۸۳) درنهایت، گزارش یونایتدپرس نقش یونان را چنین ذکر کرد: وزیر دفاع یونان اعلام کرد که هواپیماهای

امریکایی مسئول تخلیه کماندوهای زخمی، روز جمعه ۵/۲/۱۳۵۹، از فراز خاک یونان در مسیر رامشتاین در آلمان غربی پرواز کردند. این هواپیماها از بحرین حرکت کرده بودند. در بیانیه وزیر دفاع یونان آمده است: هواپیماها حامل سربازانی بودند که شدیداً سوخته بودند و مجروحان را به بیمارستان نظامی امریکا در آلمان غربی منتقل کردند. (۸۴)

آلمان غربی؛ هرچند آنچه مقامات رسمی درمورد نقش آلمان به آن اذعان دارند، در حد اعزام مجروحان امریکایی به یک بیمارستان نظامی امریکا در آلمان می باشد،۸۵ اما خبرهای برخی منابع نشان می داد که از هواپیماهای شرکت کننده در عملیات طبس، ۳ فروند هرکولس سی ۱۳۰ از پایگاه رامشتاین در آلمان فدرال به پرواز درآمده اند. آنها ازطریق یونان با اجازه رسمی تحت عنوان "پرواز خدمات بهداشتی" به یک پایگاه در جنوب مصر رفته اند و سپس برای سوخت گیری به پایگاهی نزدیک بحرین پرواز کرده اند. (۸۶)

پرتغال؛ گزارش منابع خبری ازجمله خبرگزاری فرانسه نشان می دهد که روز ۲۳ آوریل {۳ اردیبهشت}، حداقل ۱۰ فروند هواپیمای هرکولس سی ۱۳۰ در پایگاه پرتغالی لاخس در آزور توقف کردند، هواپیماهایی که می توانند در باندهای کوتاه نیز فرود آیند. (۸۷) به گزارش این منابع، در همین روز، ۱۲ فروند هرکولس امریکایی از این پایگاه پرواز کرده اند. (۸۸)

ایتالیا؛ خبرگزاری ایتالیا اعلام کرد که روز ۲۳ آوریل {۳ اردیبهشت}، یک هواپیمای هرکولس سی ۱۳۰ نیروی هوایی ایران به وسیله

فانتوم های نیروی هوایی ایتالیا مجبور به فرود در فرودگاه لاتینا واقع در جنوب رم شده است. این خبرگزاری اضافه کرد که هواپیمای ایرانی به دلیل

نقص در دستگاه های فرستنده اش موفق به دادن پاسخ برای اعلام هویت خود نشده است. در این هواپیما ۱۰ نظامی ایرانی بوده و هواپیما پس از تعمیر و رفع نقص این فرودگاه را ترک کرده است. روزنامه لوئیتا ارگان حزب کمونیست ایتالیا، ضمن اعلام

این خبر اضافه کرد: آیا این ماجرا با ماجرای عملیات کماندویی امریکا در ایران رابطه ندارد؟ این روزنامه سپس اظهارعقیده کرد که می توان حدس زد نظامی های سرنشین هواپیما احتمالاً در خدمت سرویس های ایالات متحده بوده اند. (۸۹) به نوشته مطبوعات ایتالیا، این هواپیما که از فرودگاه نامعلومی در اروپای شمالی به پرواز درآمده بود، روز ۲۴ آوریل {۴/۲/۱۳۵۹} ساعت ۹:۲۵، لاتینا را به مقصد نامعلومی ترک کرد. (۹۰)

انگلیس؛ باتوجه به نزدیکی امریکا و انگلیس و نیز تردد تعدادی هواپیما در پایگاه انگلیسی دیه گو گارسیا بین روزهای ۲۳ فروردین تا ۴ اردیبهشت، احتمال دخالت انگلیس هم مطرح می شود. دراین باره، مقامات انگلیس مطالب متفاوتی(۱) ابراز می کنند. بعدازظهر امروز، معاون وزیر

۱- * دو روز بعد {۲۷ آوریل ۱۹۸۰}، روزنامه انگلیسی آبزرور نوشت: «اقدام برق آسا و ناگهانی تخلیه سفارت انگلیس در تهران نشان دهنده این است که دولت انگلیس از عواقب قضیه به وحشت افتاده باشد.» و پنج روز بعد در ۳۰ آوریل (۱۰ اردیبهشت(، ۳ نفر از نمایندگان مجلس عوام از خانم مارگارت تاچر نخست وزیر، چنین سؤال کردند: «ممکن است بفرمایید چه موقع و در چه شرایطی شما برای نخستین بار از استفاده امریکا از [پایگاه] دیه گو گارسیا برای عملیات کویر ایران مطلع شدید؟» خانم تاچر پاسخ داد: «مایل نیستم در موقعیتی قرار گیرم که مجبور به تأیید یا تکذیب اقداماتی در پایگاه های متحدان شوم.» [جولیتو کیه زا، هدف: تهران، ترجمه هادی سهرابی، تهران: نشر نو، چاپ دوم ۱۳۶۲، صص ۹۹ و ۱۰۰]

امور خارجه انگلیس اظهار کرد که با دولت متبوع وی مشاوره نشده است، ولی اقدام امریکا را محکوم نمی کند. کمی بعد، منابع داونینگ استریت تأیید کردند که «اخیراً به آنها اطلاع داده شده است که واشنگتن مشغول بررسی اقدام احتمالی برای آزادی گروگان هاست.» معاون وزیر امور خارجه انگلیس اعلام کرد که دولت انگلستان در جریان اقدام «احتمالی» برای آزادسازی گروگان ها قرار گرفته است، البته بدون کسب اطلاع از جزئیات عملیات و تاریخ اجرای آن. (۹۱)

شوروی؛ هم مرز بودن شوروی با ایران و سطح بالای فناوری نظامی شوروی باعث ابراز و انتشار مطالبی درباره نقش و جایگاه شوروی دراین زمینه

شده است، ازجمله اینکه: «طبس کمتر از ۵۰۰ کیلومتر از مرز شوروی فاصله دارد و دقیقاً در منطقه ای واقع شده که اهمیت خاصی برای شوروی داشته است. ... بنابراین، به ویژه باتوجه به اوضاع کنونی منطقه و به خصوص ایران، آیا می توان تصور کرد که شوروی در حفاظت و کنترل کمی تخفیف داده باشد؟ این فرضی است بسیار مضحک، بحران امریکا و ایران و مرز افغانستان، جمعاً از این منطقه، منطقه ای ساخته است که ازنظر دفاع برای شوروی حیاتی است. در اینکه امریکا

از آواکس ها برای کنترل دقیق ایران و حتی شوروی استفاده کرده است، حرفی نیست، ولی واضح است که شوروی نیز وسایلی دراختیار دارد که امکان کنترل دقیق کمی آن طرف تر از مرزهایش را به او می دهد .... خیلی منطقی تر است که بپذیریم شوروی ها حتی از همان ابتدای تهاجم، کلیه مخابرات و حرکت های امریکا را زیر نظر داشته اند.» (۹۲)

این گونه مطالب آن قدر صورت جدی گرفت که تکذیب رسمی آن ازجانب مقامات امریکایی ضرورت یافت. سخنگوی پنتاگون، با تکذیب احتمال دخالت رادارهای شوروی گفت: «می توانیم قاطعانه کلیه اطلاعات منتشره دراین باره را تکذیب کنیم.» هارولد براون وزیر دفاع نیز هرگونه خبری درباره دخالت شوروی در وقایع را کاملاً نادرست خواند و اظهار کرد: «آنها فقط بعد از اعلام رسمی ازسوی امریکا از عملیات مطلع شده اند.» (۹۳)

رژیم صهیونیستی؛ در کنار خبرهای مبنی بر اطلاع رژیم اسرائیل از حمله امریکا،۹۴ امروز، سازمان های خبری سوریه، این رژیم را متهم کردند که تسهیلاتی در امر اقدامات نظامی برای آزادی گروگان ها فراهم کرده است. (۹۵) اما به نظر بعضی تحلیل گران، امریکا ترجیح داده است رژیم اشغالگر قدس به طور

مستقیم در ماجرا درگیر نشود. دلیل این هم بسیار روشن است و کاملاً از سیاست امریکا در منطقه غرب آسیا نشئت می گیرد.

اسرائیل چندین بار پیشنهاد همکاری برای هرگونه اقدامی ازطرف امریکا علیه ایران را داده بود، ولی بالطبع چنین همکاری هایی چندان هم برای کارتر خوشایند نبود، زیرا این عمل به احتمال زیاد موجب واکنش شدید رهبران برخی از کشورهای عرب می شد. به عکس، درگیر کردن مستقیم برخی کشورهای عرب در عملیات، تضادهای درونی جهان عرب را رشد داده و مانع اقدامات وحدت بخش آنها علیه رژیم صهیونیستی می شد. (۹۶) درهرحال امروز، این رژیم رسماً مشارکت خود را در عملیات شکست خورده نجات گروگان های امریکایی در تهران تکذیب کرد. (۹۷)

این درحالی است که به

ص: ۲۹۸

گزارش آسوشیتدپرس از بیت المقدس، امروز ملاقاتی بین بگین نخست وزیر، اسحاق شامیر و ریچارد براون کاردار سفارت امریکا در اسرائیل، انجام شد. پس از این ملاقات، مناخم بگین تأسف خود را از کشته شدن ۸ امریکایی در عملیات ناموفق نجات گروگان ها اعلام کرد. (۹۸)

یادآوری می شود، روزنامه اسرائیلی معاریو در شماره پنجشنبه ۴/۲/۱۳۵۹ خود نوشته بود: امریکا از پایگاه غنا در مصر علیا سرگرم تدارک عملیاتی است که احتمالاً ـ علیه ایران انجام خواهد شد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، نویسنده این مقاله که وابسته به ارتش اسرائیل است و به نظر ناظران خارجی می تواند اطلاعاتی را از وزارت دفاع اسرائیل کسب کند، بدون ذکر منبع خود نوشته است که از چندی پیش نقل وانتقالات هواپیماهای امریکایی هرکولس سی۱۳۰ و هواپیماهای آواکس در این پایگاه به چشم خورده است. (۹۹)

مصر؛ پس از آشکار شدن شکست امریکا نیز رادیو اسرائیل اولین منبعی بود که اعلام کرد هواپیماهای امریکایی از پایگاهی در مصر به پرواز درآمده اند.(۱) (۱۰۰) دراین حال، یک سخنگوی سفارت امریکا در قاهره در پاسخ به سؤالی درمورد اخباری از اسرائیل مبنی بر اینکه این عملیات از مصر آغاز شده است، فقط گفت که اظهارنظری نمی کنم، ما چیزی برای گفتن نداریم. (۱۰۱) علاوه بر رادیو اسرائیل، سازمان های خبری سوریه۱۰۲ و تلویزیون شوروی۱۰۳ که امروز از دخالت مصر و اعزام هواپیماهای امریکایی از خاک این کشور برای عملیات علیه ایران خبر دادند، به وسیله سیستم شنود رادیویی خبرگزاری پارس نیز فاش شد که برخی از هواپیماهای امریکایی مهاجم به خاک ایران از پایگاهی در خاک مصر برخاسته بودند. براساس این اطلاعات، دست کم ۳ فروند هواپیمای سی۱۳۰ امریکایی از پایگاهی در نزدیکی قاهره محل استقرار مستشاران نظامی امریکا برخاسته اند. آنها در بحرین هم توقف کوتاهی داشته اند. (۱۰۴)

واکنش دولت مصر دربرابر این اخبار ابتدا تکذیب بود؛ یک سخنگوی کابینه مصر امروز در واکنش به خبر صریح رادیو اسرائیل، دست داشتن این کشور در کوشش بی فرجام امریکایی ها برای نجات جان گروگان ها در تهران را تکذیب کرد. این سخنگو گفت ما در این عملیات به هیچ وجه نقشی نداشته ایم و گزارش رادیو اسرائیل دراین زمینه دروغ است. (۱۰۵)

رادیوی دولتی مصر، در ساعت ۱۴:۳۰ امروز، خبر تهاجم شکست خورده امریکا را بدون هیچ تفسیری اعلام کرد،۱۰۶ اما ساعاتی بعد وقتی از سادات رئیس جمهور مصر، سؤال شد آیا عملیات شکست خورده امریکا از یک پایگاه نظامی مصری صورت گرفته است، وی به طور رسمی اعلام کرد: من به ملت امریکا قول داده ام هرگونه تسهیلاتی را برای آزادی گروگان ها و کمک

۱- * به نظر برخی ناظران، در این شرایط، رژیم صهیونیستی هم به نوبه خود، سعی می کند از این وضعیت حداکثر استفاده را بکند، یعنی موضع مصر را حتی به قیمت به خطرانداختن طرح های امریکا شدیداً تضعیف کند و قدرت مقاومت او را در مذاکرات بحرانی «صلح جداگانه» کاهش دهد. به همین دلیل، اقدامات خبری مزبور چندان هم اتفاقی نبوده است و نیز از همین روست که دولت امریکا، دو یادداشت اعتراض آمیز علیه اظهارات ضدمصری رادیوی دولتی اسرائیل به دولت آن کشور

تسلیم کرد.

به کشورهـای عربی خلیـج فـارس فراهم آورم. سادات که در یک مصاحبه مطبوعاتی در دهکـده زادگاهش شـرکت می کرد، گفت: شکست این عملیات نباید موجب تضعیف روحیه مقامات امریکایی برای آزادی و نجات گروگان ها شود. (۱۰۷)

خبرگزاری فرانسـه در ادامه این گزارش افزوده است: یـادآوری می کنیم که سـادات قبلاً ـ بـا اسـتفاده از زور برای آزادسـازی گروگان ها موافقت کرده و در مصاحبه ای در قاهره این کار را به کارتر توصیه کرده بود. (۱۰۸)

جـالب است که در یـادداشت هـای برژینسـکی مقام امنیتی عالی رتبه جیمی کارتر نیز، تنها کشوری که با ذکر نام از همکاری آن یاد شده، مصـر است و درمورد دیگران، سکوت و کتمان ترجیح داده شده است. در این یادداشت ها آمده است: «در انجام این عملیـات مـا از همکاری صـمیمانه یک کشور دوست و همکاری غیرمسـتقیم چنـد کشور دیگر منطقه که از چگونگی این عملیات و هدف آن اطلاع نداشتند، برخوردار شدیم. سادات همان طور که انتظار داشتیم بی دریغ امکانات خود را دراختیار ما گذاشت، ولی درمورد کشورهای دیگر ترجیح دادیم ضـمن اسـتفاده از تسـهیلات و کسب اجازه پرواز از آسـمان این کشورها موضوع مـأموریت را بـا آنهـا در میـان گـذاریم، زیرا فکر می کردیم نارضـایتی آنهـا از اینکه قبلاً دراین مورد با آنان مشورت نکرده ایم، کمتر از ناراحتی آنها از موافقت قبلی با همکاری در انجام این برنامه باشـد. دراین مورد باید یادآوری کنم که چند کشور هم در تـدارک این عملیات در داخل ایران با ما همکاری کردند که ما از این حیث مدیون آنها هستیم و باید روزی آن را جبران کنیم.» (۱۰۹)

۹۰

دربـاره اقـدام امروز امریکـا کشورهـای مختلف متنـاسب بـا نقش منطقه ای و جهـانی کنونی خود مواضع تقریباً قابل پیش بینی اتخاذ کردند. اظهارات متحدان امریکا توأم با نگرانی و بعضی همراه با انتقادی رقیق بود؛ جهان سومی ها آن را محکوم کردند و بلوک شرق به شدت به سرزنش آن پرداخت. نمونه هایی در ادامه ذکر می شود.

انگلیس؛ به گزارش رویتر، مارگـارت تـاچر نخست وزیر محافظه کار انگلسـتان، در پیامی که امروز برای جیمی کارتر فرسـتاد شجـاعت او را در افشـا کردن عملیات ناموفق نظامی امریکا در ایران سـتود و گفت که از این اقـدام کارتر بسـیار خشـنود شـده است. بااین حال،

بعضـی مقامـات رسـمی انگلیس گفتنـد بریتانیـا بـا کـاربری نیروی نظـامی دراین مورد موافق نیست، ولی از تصـمیمات جـامعه اقتصـادی اروپا حمایت خواهـد کرد. (۱۱۰) بـه گزارش فرانس پرس، لرد کـارینگتون وزیر امـور خـارجه انگلسـتان، امروز در پیامی خطاب به ایالات

{مارگارت تاچر نخست وزیر انگلیس، در پیامی به کارتر، شجاعت وی در افشای عملیات ناموفق طبس را ستود.}

ص: ۳۰۰

متحده از این کشور خواست تا برای آزادی گروگان های امریکایی در تهران دوباره از زور استفاده نکند. کارینگتون که در مصاحبه ای با شبکه دوم انگلستان شرکت می کرد

موقعیت کنونی جهان را بسیار وخیم توصیف کرد. (۱۱۱) دراین حال، تونی بن رهبر جناح چپ حزب کارگر انگلستان، امروز، از دولت این کشور خواست فوراً در مجلس عوام اطلاعیه ای درمورد عملیات نجات امریکا در ایران، که با شکست روبه رو شد، صادر کند. تونی بن در جلسه مجلس عوام گفت: این مسئله حائز اهمیت بین المللی است. او اضافه کرد ورود یک کماندوی امریکایی به خاک

ایران برای آزادی گروگان ها به روشنی به انگلستان که یکی از متحدان ایالات متحده است مربوط می شود. دولت انگلستان در پاسخ به تونی بن اعلام کرد: سریان کیلمور معاون وزارت امور خارجه انگلستان، درخصوص این حادثه اعلامیه ای صادر خواهد کرد. (۱۱۲)

آلمان غربی؛ مقامات رسمی آلمان غربی گفتند پیش از اجرای عملیات از وجود آن باخبر نبوده اند. هلموت اشمیت پس از شنیدن این اخبار از رادیو بلافاصله با مشاوران نزدیکش و هانس دیتریش گنشر وزیر امور خارجه، به گفت وگو پرداخت. درضمن، منابع آگاه آلمانی گفتند کارشناسان نظامی این کشور به دولت امریکا علیه اجرای عملیاتی مشابه آنچه رژیم اشغالگر قدس در انتبه انجام داده بود هشدار داده اند. این منبع افزود: شرایط ایران کاملاً متفاوت است، حتی اگر گروهی بتوانند مخفیانه به تهران وارد شده گروگان ها را آزاد کنند؛ خروج آنها از تهران غیرممکن است. (۱۱۳)

فرانسه؛ در محافل رسمی فرانسه از هرگونه اظهارنظری خودداری شد. فقط در وزارت امور خارجه فرانسه گفته شد که پاریس از انجام چنین عملیاتی بی خبر بوده است. ژان ماری پواریه سخنگوی کاخ الیزه، اعلام کرد که ژیسکار دستن رئیس جمهوری فرانسه از عملیات نظامی امریکا در ایران اطلاع نداشته است. سخنگوی کاخ الیزه از هرگونه تفسیری دراین باره خودداری کرد. (۱۱۴)

سوئیس؛ حکومت سوئیس اعلام کرد که پیش تر ازسوی کاخ سفید از برنامه نجات مطلع شده بود، اما اظهارنظر بیشتری نکرد. این موضوع چند ساعت پس از اینکه تصویب شد سوئیس عهده دار امور مربوط به سفارت امریکا در ایران باشد، به اطلاع این کشور رسید. (۱۱۵)

دانمارک؛ امروز دانمارک شگفتی خود را از توسل امریکا به اقدام نظامی برای آزادی گروگان ها، آن هم بلافاصله پس از توافق بازار مشترک برای اعمال مجازات های

اقتصادی و دیگر مجازات ها

علیه ایران، ابراز کرد. دولت دانمارک

در یک بیانیه اعلام کرد اقدام امریکا در ایران موقعیت تازه ای را پیش پای شورای بازار مشترک که قرار است یکشنبه

{۷/۲/۱۳۵۹} تشکیل شود، قرار داده است. (۱۱۶)

ژاپن؛ به گزارش یونایتدپرس از توکیو، دولت ژاپن درحالی که از اقدام نافرجام ایالات متحده برای نجات گروگان ها متعجب شده است، امروز اعلام کرد احتمال دارد تحریم اقتصادی علیه ایران را که یک روز از تصویب آن می گذرد تغییر دهد. سابورو اوکیتا وزیر امور خارجه ژاپن، گفت وی نمی تواند مشخص کند که آیا توکیو تصمیم به تحریم را که روز پنجشنبه توسط دولت اتخاذ گردید اعمال خواهد کرد یا خیر. وی درباره تلاش نافرجام نجات اظهارتأسف کرد، زیرا

ص: ۳۰۱

دولت ژاپن شدیداً مایل است که بحران گروگان ها ازطریق مسالمت آمیز حل شود. وزیر امور خارجه ژاپن گفت درحال حاضر نمی توانم مطلبی درباره تحریم ابراز کنم تا مطلب بیشتری درباره مأموریت نجات روشن شود. وی افزود دولت خواهان آگاهی از جزئیات عملیات خواهد بود، زیرا من از درک این مطلب آشکارا عاجزم که چرا امریکا دست به این مأموریت زده است. (۱۱۷)

هند؛ بعدازظهر امروز، سخنگوی دولت هند اطلاعیه ای درخصوص دخالت نظامی اخیر امریکا در ایران بدین شرح منتشر کرد: «دولت هند بدین وسیله مراتب تأسف خود را نسبت به مداخله ایالات متحده برای نجات گروگان ها در ۲۵ آوریل اعلام می دارد. باوجود آنکه دولت هند همواره علیه هرگونه سلب مصونیت دیپلمات های خارجی موضع گیری کرده است، اما درعین حال ماجراجویی نظامی امریکا را نیز دراین مورد کاملاً محکوم می کند. زیرا این اقدام ایالات متحده تأثیرات دراز مدتی بر روی صلح و ثبات منطقه خاورمیانه [غرب آسیا] خواهد گذاشت، این عملیات نجات موقعیت منطقه را برهم می زند و بر شدت تشنجات می افزاید.» (۱۱۸)

شوروی؛ گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی، که سرگرم بازدید از پاریس می باشد، عملیات امریکا را محکوم کرد. وی گفت شوروی عقیده دارد چنین اعمالی بحران موجود را از راه صلح آمیز حل نخواهد کرد. (۱۱۹) وی در یک نشست مطبوعاتی در پاریس اعلام کرد که اتحاد جماهیر شوروی همچنان با هرگونه اقدام نظامی علیه ایران مخالف است. گرومیکو درمورد عملیات هوایی امریکا که شب قبل انجام شده است، گفت: امروز صبح، وقتی این خبر را شنیدم ابتدا باور نکردم و سپس به من درمورد صحت آن اطمینان دادند. من همچنان تکرار می کنم که ما قاطعانه با هرگونه اقدام نظامی ازسوی امریکا یا هرکس دیگری علیه ایران مخالف هستیم.

رادیو مسکو در یک برنامه خبری امروز خود اعلام کرد که کارتر به منشورهای حقوق بین الملل تجاوز کرده است و دست به ماجراجویی مسلحانه ای زده که می تواند منجر به مرگ هزاران انسان بی گناه و ایجاد یک کانون جنگ در منطقه خلیج فارس شود. رادیو مسکو در اولین عکس العمل شوروی دربرابر این تجاوز نظامی آن را یک تحریک نظامی علیه جمهوری اسلامی ایران خواند و اضافه کرد: پرزیدنت کارتر مسئولیت این ماجراجویی نظامی را پذیرفته است. این اقدام بی سابقه را واشنگتن درحالی انجام داد که وانمود می کرد قصد استفاده از نیروی نظامی در ایران را ندارد. رادیو مسکو در یک گزارش خبری دیگر نیز گفت ادعای واشنگتن دراین مورد که مقصود از این عملیات کاهش تشنجات بین المللی بوده بیاناتی خنده دار است. (۱۲۰)

(آندره گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی، با محکوم کردن اقدام امریکا در طبس گفت:

وقتی این خبر را شنیدم ابتدا باور نکردم.)

ص: ۳۰۲

سازمان های بین المللی نیز به طورکلی به ابراز نگرانی پرداختند. کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد با انتشار بیانیه ای درمورد تجاوز امریکا به خاک ایران ضمن ابراز نگرانی عمیق خود درباره وقایع اخیر در ایران، خواستار خویشتن داری دو طرف شد و پیشنهاد خود را برای تلاش های صلح آمیز درجهت رفع بحران گروگان های امریکایی تجدید کرد. بیانیه والدهایم چند ساعت پس از اعلام شکست مأموریت نجات ازسوی کارتر، انتشار یافت. یک سخنگوی سازمان ملل گفت: این مسئله عصر امروز جمعه، در دیدار والدهایم و محمد بنجوی سفیر الجزایر و رئیس کمیسیون پنج نفری مسائل ایران، مطرح شد. در بیانیه والدهایم آمده است: اکنون بیش از هر زمان دیگر، زمان خویشتن داری و منطقی بودن برای حل مسئله از راه های مسالمت آمیز است که منجر به آزادی گروگان ها خواهد شد. این سخنگو افزود: والدهایم از این اقدام اطلاعی نداشت و نخستین بار ازطریق اعلامیه کاخ سفید واشنگتن از آن مطلع شده است. (۱۲۱)

(ابراز نگرانی عمیق کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد درمورد حادثه طبس:

اکنون بیش از هر زمان دیگر زمان خویشتن داری برای حل مسالمت آمیز مسئله است.)

به گزارش خبرگزاری فرانسه، محافل دیپلماتیک ناتو در بروکسل نیز امروز، درمورد وضعیت گروگان های تهران بعد از اقدام امریکا که به شکست انجامید و نطق کارتر دراین مورد، اظهار نگرانی کردند. جوزف لامس دبیرکل ناتو، که در کپنهاک به سر می برد، گفت: این عملیات مسئله گروگان ها را پیچیده تر کرده است. لامس اضافه کرد باید منتظر عکس العمل بسیار شدیدی از جانب ایران بود. (۱۲۲)

۱. امروز قبل از اعلام خبر تهاجم نظامی امریکا در طبس از رادیو و پایان نماز جمعه تهران، فضای سیاسی اجتماعی ایران، معطوف به قضیه شهادت آیت الله صدر و اعتراض به رژیم صدام بود. در آخرین روز از سه روز عزای عمومی اعلام شده ازسوی امام خمینی، شورای انقلاب و... به مناسبت شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر در عراق، تظاهرات وسیعی در سراسر کشور به مقصد نهایی محل برگزاری نماز جمعه برپا شد. به خصوص قم و مشهد یکپارچه تعطیل و در عزا بود. در همه شهرها

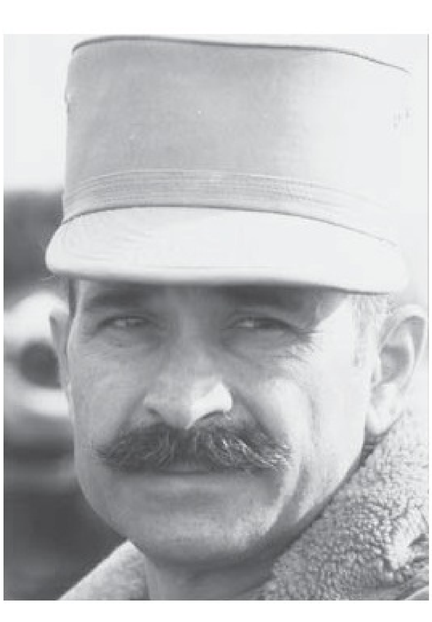
در سخنرانی های انجام شده و در قطعنامه راه پیمایی های اعتراضی که قرائت شد، دولت صدام حسین و حزب بعث به شدت نکوهش گردید. (۱۲۳)

در تهران، مراسم اهمیت ویژه ای داشت و در راه پیمایی وسیع و سپس تجمع عظیمی که در دانشگاه تهران {محل برگزاری نماز جمعه} برپا شد، شعارهای زیادی در ضدیت با عراق و امریکا داده می شد.

ص: ۳۰۳

فلاحی و چمران دو سخنران قبل از نماز جمعه که هرکدام تیپ خاصی از نخبگان و مسئولان کنونی نیروهای مسلح را نمایندگی می کنند، هریک مطابق با دیدگاه های خود بر نکاتی درباره مسائل داخلی ازجمله کردستان و نیز عراق و امریکا تأکید کردند. روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، در گزارش خود از این مراسم نوشت: ساعت ۱۱:۳۰، تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی، سخنرانی مفصلی درمورد حوادث کردستان و وقایع اخیر ایراد کرد. پس از سخنرانی تیمسار فلاحی، دکتر چمران درمورد قتل آیت الله صدر و دسیسه های امپریالیسم امریکا و حکومت بعث و کشورهای عربی صحبت کرد. سپس اذان دسته جمعی توسط مردم گفته شد و بعد آیت الله خامنه ای نماز جمعه را برپا داشت. تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش، درمورد نقش ارتش در انقلاب و توقعی که ارتش از مردم در این برهه از زمان دارد و نیز حوادث کردستان گفت: ۱۴ ماه است که پرسنل نیروی زمینی، هوایی، دریایی، ژاندارمری، شهربانی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از جان خود گذشته اند و استراحت را به خود حرام کرده اند و دستاوردهای انقلاب را حفظ می کنند و استقلال ملی را تأمین کردند. بعد از پیروزی انقلاب، فقط نیروی زمینی ۲۶۷ نفر افسر، درجه دار و سرباز به پیشگاه خدا تقدیم کرده است، از روز ۲۸ فروردین، یعنی ظرف ۷ روز گذشته، فقط نیروی زمینی ۴۵ نفر شهید و ۵۴ نفر مجروح در حوادث کردستان داشته است که عمدتاً این قربانیان جوان بوده اند. در صدر باید هواپیمایی نیروی زمینی را یاد کنیم که به نام هوا نیروز معروف اند، چه بسیار خلبانان جوانی را قربانی دادند و چه بسیار جانبازان جوان شهید شدند.

تیمسار فلاحی همچنین درمورد نواحی غرب کشور گفت: درمورد مرزهای ایران و عراق به تأیید خداوند و با حمایت ملت ایران، نیروی زمینی چند ماه است که در نقاط مناسب منتظر می باشد. چندین ماه است که سرباز و درجه دار و افسر در داخل یک گودالی به نام سنگر از مرز عراق حفاظت می کنند. به عنوان تولیت نیروی زمینی اطمینان می دهم که مرز زمینی ایران و عراق گورستان مهاجمان حکومت بعث عراق خواهد بود. درمورد مرزهای دریایی هم یک بار دیگر به استحضار ملت قهرمان ایران رسانده ام که ملت ایران رنگ نیلگون اقیانوس را گلگون خواهد کرد. درمورد حوادث کردستان نکاتی را به استحضار شما می رسانم که حوادث کردستان هم زمان بود با اغتشاشات داخلی در دانشگاه ها و ارتباط مستقیمی بین درگیری های داخل دانشگاه و هجوم به تأسیسات نظامی در کردستان برقرار بود و تمام ارتباطات تلفنی شهرستان ها با سنندج درباره این ارتباط بوده است. به گمان واهی در

{تیمسـار فلاـحی فرمانـده نیروی زمینی ارتش: بـه عنـوان تـولیت نیروی زمینی اطمینـان می دهـم کـه مرز زمینی ایران و عراق، گورستان مهاجمان حکومت بعث عراق خواهد بود.}

ص: ۳۰۴

کردستان با حمله به تأسیسات نظامی و خدای ناکرده سقوط پادگان می خواستند تصمیمی را به وجود بیاورند که درگیری های

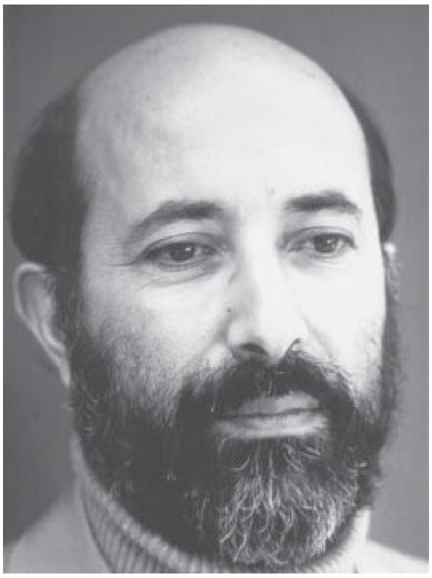
داخلی دانشگاه ها و سایر درگیری ها در سایر نقاط استمرار پیدا کند. اقدام ما به نقل مکان از راه زمین برای صرفه جویی در اموال بیت المال بود. تغییر مکان از هوا بیشتر هزینه مصرف می کرد و درنتیجه اقدام به تغییر مکان از راه زمین شد که می بینیم در سنندج، دبیران مدارس که از این ملت حقوق دریافت می کنند به جای اینکه فرزندان این ملت را به آموزش وپرورش برسانند، مدارس را تعطیل می کنند و سد راه ستون نظامی می شوند. ستون ناچار می شود که راه خودش را از کوهستان ها باز کند و غرامت سنگین بپردازد. وی همچنین در بخش دیگری از سخنان خود گفت: «آنهایی که مهمات آر.پی.جی۷ را مستقیماً از عراق می گیرند،

آنهایی که سلاح های مورد نیاز را مستقیماً از ارتش عراق و از مناطق عمده مرزی بانه و سردشت و پیرانشهر می گیرند، مشخص و معین است، اینها چگونه می خواهند

در کنار ما

جلوی ارتش عراق را در مرزهای ایران و عراق بگیرند. مسلماً اینها گروهی نیستند که توان رزمی و قدرت جنگیدن داشته باشند که در مقابل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران بایستند.»

بعد از تیمسار فلاحی، دکتر چمران در سخنانی گفت: «این سه روز ازطرف امام امت برای عزا و سوگواری به خاطر رهبری عالی قدر و مرجع بلند پایه شیعیان عراق معین شده است. آیت الله سیدمحمدباقر صدر کسی است که ایجاد مکتب کرده است، کسی است که از کارش و کتاب هایش در سرتاسر کشورهای اسلامی منتشر شده و در قلوب جوانان مؤمن و مبارز رشید رویانده است. مکتب او منحصر به شاگردانش در نجف اشرف نبود، بلکه در گوشه وکنار دنیا شاگردانی بودند از طرز تفکر او بحث می کردند، حرکت علمی و تاریخی او را دنبال می نمودند.» وی در بخش دیگری از سخنان خود درمورد حمله عراق به ایران اظهار کرد: «اگر ارتش عراق به خاک میهن ما حمله کند ملت ما با چنگ و دندان با آنها مبارزه خواهد کرد و اگر ارتش ما به خاك عراق وارد گردد، شیعیان عراق با آغوش باز از آنها استقبال خواهند کرد و رمز پیروزی ما نیز در اینجا نهفته است که ارتش عراق ضدرژیم سفاك صدام خونخوار است. شما می بینید به محض اینکه حمله عراق علیه ایران شروع می شود، از میان سربازان شیعه عراقی از داخل خود عراق علیه حکومت فاسد صدام قیام هایی صورت می گیرد و حتی بعضی از رهبران آنها را به درک نائل می کنند. اینجاست که عراق وحشت زده می شود و برای سرکوبی موج شیعیان

(مصطفی چمران وزیر دفاع:

اگر ارتش عراق به خاک ما حمله کنـد ملت ما با چنگ و دندان با آنها مبارزه خواهد کرد و اگر ارتش ما به خاک عراق وارد شود، شیعیان عراق با آغوش باز از آنها استقبال خواهند کرد.)

ص: ۳۰۵

عراق رهبر عالی قدر آنان آیت الله سیدمحمدباقر صدر را به شکنجه گاه می فرستد و او را به شهادت می رساند.»

دکتر چمران در بخش دیگری از سخنان خود درباره نقش میانجیگری بعضی دولت های

منطقه افزود: «بین ملت ما و صدام حسین خط خون کشیده شده است و به هیچ وجه من الوجوه میانجیگری را ازجانب هیچ طرفی نمی پذیریم و

اگر کسانی آمده اند که بین ایران و عراق میانجی شوند، به آنها می گویم مگر ممکن است بین ایران و امریکا میانجیگری کنند، مگر ممکن است بین ایران و اسرائیل واسطه شوند، این محال است خط ما را خط خون تشکیل داده است و تا سقوط قطعی صدام حسین از هیچ مبارزه قاطعی دست بر نخواهیم داشت.» (۱۲۴)

روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده نیز متناسب با مواضع خود، در گزارش این مراسم نوشت: «صدها هزار نفر از مردم تهران به دعوت شورای انقلاب، احزاب، سازمان ها و گروه های مختلف سیاسی و مذهبی به خاطر شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر و همشیره ایشان به دست رژیم فاشیست بعث عراق دست به تظاهرات گسترده ای در سرتاسر تهران زدند. تظاهرکنندگان که از نقاط مختلف تهران به طرف دانشگاه تهران دست به راه پیمایی

زده بودند، طی تظاهرات با شعارهایی خشم خود را نسبت به صدام حسین و رژیم دیکتاتوری بعث عراق و امریکای جنایتکار ابراز داشتند.» ارگان حزب توده به نقل از خبرنگار خود به تظاهرات هزاران نفر از مردم اشاره کرد که در مسیر میدان امام حسین {ع} به سمت میدان انقلاب در حرکت بوده اند،

در این گزارش آمده است: «راه پیمایان

که در دسته های چندهزار نفری به سوی دانشگاه حرکت می کردند، عکس هایی از امام خمینی و آیت الله

محمدباقر صدر در دست داشتند. آنها در طول راه پیمایی شعار می دادند "امریکا، امریکا، مرگ به نیرنگ تو؛ خون شهیدان ما می چکد از چنگ تو"؛ "مرگ بر صدام حسین"؛ "تحریم اقتصادی دیگر اثر ندارد؛ از کار و کوشش ما کارتر خبر ندارد" نزدیک ساعت ۱۱ صبح، دانشگاه تهران و خیابان های اطراف دانشگاه مملو از جمعیت بود. تظاهرکنندگان پلاکاردهایی در دست داشتند که بر روی چند تا از آنها نوشته شده بود: "فرهنگ ما وابسته، غیرمترقی و منحط است. امام خمینی" و "صدام دست نشانده امریکا در خاورمیانه است." آن گاه، تظاهرکنندگان در دانشگاه تهران نماز جمعه را به

جای آوردند. پس از نماز، بلندگوهای دانشگاه خبر شکست نقشه مزدوران امریکایی برای فراری دادن جاسوسان امریکا را اعلام کرد و مردم را دعوت به راه پیمایی به طرف لانه جاسوسی امریکا کرد. مردم که از این عمل مذبوحانه امریکا به خشم آمده [بودند] گروه گروه با شعار "مرگ بر امریکا" به راه افتادند. در مقابل لانه جاسوسی امریکا مردم با شعارهای "بجنگیم، بجنگیم تا خون در رگ ماست"، "مرگ بر امریکا، دشمن اصلی ما" خشم خود را نسبت به امریکای جنایتکار نشان دادند. تظاهرکنندگان تا ساعت ۴ در مقابل لانه جاسوسی امریکا اجتماع کردند و پس از آن متفرق شدند.» (۱۲۵)

۱. در ادامه تحرکات مرزی و اقدامات ایذایی نیروهای عراقی در مرزهای ایران، نیمه شب گذشته، پاسگاه تنگاب نو با خمپاره، آر.پی.جی و نارنجک هدف قرار گرفت. در این درگیری که ساعتی ادامه داشت، منبع آب، براثر شلیک آر.پی.جی منهدم شد و یک درجه دار براثر اصابت ترکش خمپاره مجروح گردید. (۱۲۶)

همچنین به گفته فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، ساعت ۳ بامداد، مهاجمان عراقی پاسگاه مرزی ولدکشته را مورد تهاجم قرار دادند که با دفاع مأموران ژاندارمری این پاسگاه، حمله آنها دفع شد. همچنین «حدود ساعت ۵ بعدازظهر، ۹ نفر از افراد قیاده موقت(۱) که عازم باویسی بودند در بین جاده شیخ صله و خان شور با مین برخورد کردند که درنتیجه ۶ نفر از آنها کشته و ۳ نفر زخمی شدند.» (۱۲۷)

در ساعت ۱۰ شب، آمبولانس پادگان نظامی ابوذر که حامل یک مجروح از منطقه مرزی گرده نو بود و به بیمارستان قرنطینه قصرشیرین می رفت، با آر.پی.جی۷ مورد حمله قرار گرفت. مهاجمان به طرف آمبولانس تیراندازی کردند و پس از منفجر کردن قسمت جلوی اتاق راننده، ۵ نفر از سرنشینان

آمبولانس را به طرز فجیعی با مسلسل کلاشینکف به شهادت رساندند. ۳ نفر از آنان نظامی و ۲ نفر قیاده موقت بودند. (۱۲۸)

درهمین حال، «حدود ساعت ۱۱:۳۰ شب، یک افسر پزشک به اتفاق یک سرباز و یک درجه دار برای معالجه مجروحین عازم منطقه بودند که در بین جاده سرپل ذهاب و قصرشیرین در منطقه قره بلاغ، عده ای مهاجم با آر.پی.جی۷ به آنها حمله کردند که درنتیجه هر ۳ نفر در دم شهید شدند.» (۱۲۹)

حدود ساعت ۳:۳۰ بامداد امروز نیز عده ای از افراد مسلح عراقی با سلاح های سنگین و سبک به قصد خرابکاری، به لوله های نفت بیات واقع در بخش مرزی موسیان حمله و به طرف لوله های نفت تیراندازی کردند. خبرنگار اعزامی خبرگزاری پارس که با شروع تیراندازی به اتفاق بخشدار موسیان به محل درگیری رفته بود، گزارش داد: با شروع تیراندازی عده ای از مردم موسیان و عشایر مرزنشین منطقه درحالی که مسلح بودند، با استفاده از وسایل نقلیه گوناگون برای سرکوب مهاجمان در محل درگیری حاضر شدند و به تعقیب مهاجمان پرداختند. درنهایت، مهاجمان به داخل خاک عراق گریختند و این درگیری ها هیچ گونه خساراتی درپی نداشت. (۱۳۰)

از دیگر تحرکات مرزی عراق می توان به این موارد اشاره کرد: پرواز یک هواپیمای شناسایی عراق در آبادان ازطریق جزیره مینو در سومین شب متوالی؛۱۳۱ تردد شبانه کامیون های ارتش عراق در نوار مرزی خرمشهر۱۳۲ و توزیع بیش از ۳۰ دستگاه نفربر زرهی مجهز به سلاح های سنگین و توپ متعلق به کشور عراق به ۳ پایگاه عراقی که در مقابل پاسگاه یکه شان ایران قرار دارند. (۱۳۳)

۱- * اصطلاحی که برای نیروهای بارزانی به کار می رود.

۹۳

تحرکات اطلاعاتی و اقدامات خرابکارانه عوامل عراق در جنوب و غرب کشور ادامه دارد.

امروز، به وسیله عوامل عراقی انفجار دیگری در خرمشهر رخ داد. گزارش امروز شهربانی خوزستان به استاندار دراین باره چنین است: «برابر گزارش شهربانی خرمشهر، ساعت ۲ صبح روز جاری در جلوی مغازه کتاب فروشی واقع در خیابان نقره، بمبی [منفجر شده] که دراثر انفجار خساراتی به کتاب فروشی وارد گردیده است. مراتب ازطریق دادگاه انقلاب اسلامی خرمشهر تحت پیگرد می باشد.» (۱۳۴)

از سوی دیگر، خبرگزاری پارس گزارش داد: «دادگاه انقلاب اسلامی دزفول پس از رسیدگی به پرونده یکی از خرابکاران و مزدوران عراق به نام صالح فرزند حسن به جرم جاسوسی و حمل مین و مواد منفجره و ایجاد انفجار در لوله های نفت، وی را مفسدفی الارض شناخت و به اعدام محکوم کرد که حکم درمورد نامبرده اجرا شد.» (۱۳۵)

در همین حال، گزارشی از فرمانداری خرمشهر مربوط به نوعی تحرک امنیتی و اطلاعاتی عراق که امروز صورت گرفته، قابل ذکر است. در این گزارش آمده است: «براساس اطلاع رسیده ۲ افسر استخبارات عراقی در تاریخ ۵/۲/۱۳۵۹، برای شکل دادن سیستم اطلاعاتی و تنظیم کارهای گذشته در نوار مرزی ایران و عراق مستقر شدند. حوزه کار و فعالیت آنها از پاسگاه خین تا کیلومتر ۲۵ است. اسامی افسران: ... نوع کار: ۱. شکل و تنظیم اطلاعات نظامی. ۲. تأسیس منابع جدید خبری. ۳. حفاظت پرسنل نظامی پاسگاه ها.» (۱۳۶) یادآوری می شود گزارش مذکور را ناحیه ژاندارمری خوزستان برای بهره برداری لازم به اطلاع فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی نیز رساند. (۱۳۷)

در غرب کشور نیز گزارش مأموران ذی ربط، از نفوذ عده ای چریک و درجه دار و افسر کماندو ی عراقی با لباس کردی ازطریق کرکوک و موصل و سلیمانیه برای جنگ چریکی در داخل خاک ایران، حکایت می کند. (۱۳۸)

گزارش دیگری هم از نفوذ «تعداد زیادی از افراد ارتش عراق با وسایل و تجهیزات کامل و دکتر و دارو خبر می دهد که افراد اخیرالذکر، قرار است در آینده نزدیک به اکراد ایران ملحق نتیجتاً جنگ همه جانبه ای را علیه ارتش ایران شروع نمایند.» این گزارش را اصغر ابراهیمی استاندار ایلام به میرسلیم معاونت سیاسی وزارت کشور، ارسال کرده و خواستار «صدور دستورات لازم درمورد پیش بینی ها و مراقبت های لازم» شده است. (۱۳۹)

۹۴

در ادامه درگیری های سنندج حدود ساعت ۲ بامداد، سپاه موفق شد با درهم کوبیدن مواضع و خلع سلاح عناصر درگیر، محاصره باشگاه افسران را بشکند۱۴۰ و به این ترتیب، یکی از مراکز مهم مقاومت نیروهای طرف دار نظام در شهر از نابودی نجات یافت و موازنه درگیری های شهری تا حد محسوسی به سود نظام تغییر پیدا کرد. یادآوری می شود که قبل از ظهر روز گذشته، مهلت

ارتش به گروه های مسلح غیرقانونی برای خلع سلاح و تخلیه شهر به پایان رسیده و درگیری ها شکل حادتری به خود گرفته بود که امروز با آزاد شدن باشگاه افسران شکل تعیین کننده ای یافت.

در گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی که نظیر دیگر مطبوعات، بالطبع از چاشنی تبلیغات و جهت گیری امیدوارانه برای مردم کشور خالی نیست وضعیت امروز سنندج چنین ترسیم شده است: سپاه پاسداران موفق شد باشگاه افسران را از کنترل گروه های مسلح غیرقانونی درآورده، در کنترل خود قرار دهد. در عملیات بازپس گیری مراکز مهم دولتی، ۲۷ تن از پرسنل ارتش و سپاه پاسداران به شهادت رسیدند و ۸۱ نفر زخمی شدند. در ساعت ۱۲:۳۰ دیروز، مردم مسلمان سنندج به محض

اطلاع از ورود پاسداران به سنندج با پرچم های سفید به طرف پادگان رفتند و ورود پاسداران را به شهر سنندج خوشامد گفتند و آن عده از مردم که بدون وابستگی به گروه های مختلف، مسلح بودند با دردست داشتن

قرآن و پرچم، سلاح های

خود را تحویل پاسداران

دادند. عده ای از مهاجمان از ناحیه کوهستانی غرب سنندج فرار کردند و عده ای از آنها طبق گزارش های رسیده در سقز و بانه مستقر هستند و فعالیت می کنند. ارتش و سپاه مصمم هستند تا مرز پیشرفت نمایند و کل مناطق را پاک سازی کنند. پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه، درمورد مجروحان و شهدای وقایع اخیر گفت به طورکلی طبق گزارش های رسیده، ۴۸ تن از پرسنل ارتش زخمی و ۱۸ تن شهید و ۲۳ نفر از پاسداران زخمی و ۹ تن شهید شده اند. ما موفق به دستگیری تعدادی از مهاجمان که حدود ۱۵۰ نفر می باشند، شده ایم. (۱۴۱)

خبرنگار کیهان نیز در گزارش خود نوشت: نیروهای سپاه پاسداران دست به عملیات وسیع و گسترده ای زدند و توانستند خط محاصره را بشکنند. پاسداران به قصد پیشروی به سمت شهر حرکت کردند و ارتش نیز به پاک سازی منطقه پرداخت. (۱۴۲) وی به نقل از یک شاهد عینی مستقر در منطقه {پزشکیار} اضافه کرد: هنگامی که

پاسداران به قصد پیشروی وارد شهر شدند، گروهی از افراد مسلح لباس ارتشی پوشیده و به پاسداران حمله کردند و این یکی از دلایل شدت تلفات بود. وی افزود: با شروع پیشروی پاسداران، جنگ سختی بین افراد مسلح و نیروهای پاسدار و ارتش درگرفت که در این حمله، ۸۰ نفر از پاسداران مجروح و حدود ۲۰ تن از آنان شهید شدند. وی همچنین خاطرنشان کرد: شهر سنندج حالت جنگ زده دارد و بر روی دیوار تمام خانه ها

آثار گلوله به جای مانده است و خانه هایی نیز مورد اصابت گلوله توپ قرار گرفته و ویران شده است. نامبرده که مشغول جمع آوری مجروحان و کشته شدگان از محل دیگری بوده است، گفت: جسد افراد مسلح در خیابان های

شهر سنندج رها شده و کسی جرئت جمع آوری

آنها را ندارد و اکثر مردم به زیرزمین ها یا خارج شهر گریخته اند. ۵ آمبولانس که مشغول جمع آوری

مجروحان و کشته شدگان بودند، مورد اصابت گلوله قرار گرفتند و از بین رفتند. وی اضافه کرد: یک هلیکوپتر از نوع کبری که بر فراز شهر سنندج درحال پرواز بود، مورد اصابت

گلوله قرار گرفت و مجبور به فرود اجباری شد و درحین فرود آتش گرفت. کمک خلبان هلیکوپتر نیز هدف اصابت گلوله قرار گرفت و شهید شد. وی افزود: افراد

ص: ۳۰۹

مسلح از سلاح های سنگین نیز استفاده می کنند، ولی به نظر می رسد که مهمات اسلحه های سنگین آنها رو به اتمام است و چون شهر در محاصره است نمی توانند تقویت شوند. (۱۴۳)

در گزارش امروز شهربانی نیز چنین آمده است: «در سنندج اخیراً گروه های مسلح ضدانقلاب توانسته[اند] از لباس های افراد نظامی جمهوری اسلامی به دست آورند و نیز احتمال می رود با استفاده از لباس ها و تهیه پوشش مناسب به داخل واحدها و پادگان ها راه یافته و موجب خلع سلاح آنان و خطراتی گردد و اضافه می نماید ضدانقلاب در تاکتیک خود بیشتر از روش های فریب و نیرنگ و غافلگیری استفاده نموده و احتمال می رود عده ای را به تسلیح جداگانه به پادگان فرستاده و پس از اقدامات، اغتشاشات نمایند. به احتمال بیشتر عده ای از افسران تصفیه شده ارتش، رهبری عملیات گروه های مسلح را عهده دار هستند و به علت تخصصات فنی نیازهای آنان رفع و آنان [را] مساعدت می نمایند.» (۱۴۴)

یک مسئول سپاه به خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی گفت: به طورکلی می توان گفت شهر در دست سپاه و ارتش است، منتها تیراندازی و مقاومت های پراکنده در گوشه کنار به چشم می خورد و خبری که ساعت ۲ امروز به دست ما رسید این است که عده ای به قصد تحریک مردم در داخل شهر دست به فعالیت زده اند و درپی آن هستند که به استانداری حمله کنند و سپاه را وادار به خروج کرده و درنتیجه درگیری ایجاد کنند. وی درباره تعداد تلفات اظهار کرد: یک فروند هواپیمای شنوك الآن به زمین نشست و ۱۹ جسد آورده که درمیان آنها از پاسداران کاشان، دامغان و قم و شهدای ارتشی هم بودند. همچنین حدود ۷ تا ۱۰ نفر که در محاصره نیروهای ضدانقلاب قرار داشتند، به علت

دسترسی نداشتن به آذوقه و قرارداشتن در محاصره جان خود را از دست داده اند. (۱۴۵)

روزنامه کیهان حوادث امروز را این گونه جمع بندی کرده است: «براساس اطلاعات جمع آوری شده از منابع آگاه و مسئولان سپاه پاسداران و احزاب سیاسی مستقر در کردستان، حمله واحدهای لشکر ۲۸ کردستان و پاسداران به داخل شهر سنندج در اجرای برنامه پاک سازی شهر از گروه های مسلح غیرقانونی و خلع سلاح گروه ها با برخوردهای خونین و گسترده روبه رو شد. گزارش های به دست آمده از این درگیری ها حاکی است واحدهای لشکر کردستان و پاسداران از داخل پادگان در چند ستون وارد خیابان های شهر شدند و به محض ورود به شهر از داخل خانه ها و خیابان ها و سنگربندی های کوچه ها به سوی آنها آتش گشوده شد. با ورود ارتش و پاسداران به داخل شهر عملیات جنگی دو طرف با قدرت آتش فراوان آغاز شد و صدای شلیک گلوله ها و انفجار خمپاره ها و توپ همراه با عملیات پشتیبانی هلیکوپترها شهر سنندج را در جنگی سخت و تمام عیار فرو برد.» (۱۴۶)

می توان گفت به رغم تهدیدات و رفتار سرسختانه رسمی گروه های مسلح غیرقانونی درگیر با نیروهای انقلاب، وخامت اوضاع این گروه ها قابل پیش بینی است. یک تلگراف رمز اطلاعات

سپاه همـدان که امروز به تهران مخابره شـد گویای این امر است: «برابر اطلاع رسـیده تعـدادی از سـران دشـمن در سـنندج با استفاده از لباس زنانه از کوره راه ها فرار می کنند.»(۱) (۱۴۷)

از سوی دیگر، در وضعیت ایجاد شده در سنندج، امکانات درمانی و بیمارستانی، از مهم ترین ضروریات شهر و به خصوص

نیروهای اعزامی است. باتوجه به

اسـتقرار نسبی حـاکمیت دولت از امروز صـبح، هم زمـان اعزام گروه هـای امـداد و درمان به سـنندج شـروع شـد. ازجمله یک سخنگوی جمعیت شیروخورشید سرخ(۲) خبر داد که درپی اعزام یک گروه امدادی و

درمانی که صـبح امروز به سنندج رفته اند، بعدازظهر امروز نیز یک بیمارستان ۵۰ تختخوابی سیار و مقدار کافی دارو همراه با یـک تیم امـدادی و درمانی دیگر مرکب از چنـد پزشک امـدادگر، جراح، متخصـص بیهوشـی، بهیار و تکنیسـین اتاق عمل به سنندج اعزام شد تا به مجروحان درگیری های اخیر این منطقه خدمات درمانی ارائه کند. (۱۴۸)

۱- * روزنامه جمهوری اسـلامی که در شـماره روز ۶/۲/۱۳۵۹ خود با تیتر "سـنندج آزاد شد" به اسـتقبال وضع جدید سنندج رفته است، درباره نتیجه نهایی آنچه تا آخر وقت روز جمعه ۵/۲/۱۳۵۹، در سنندج رخ داد، چنین نوشت: «پس از گذشت بیش از یـک سـال از انقلاب اسـلامی ایران بـه رهبری امـام امـت، خمینی بـت شـکن و نفـوذ احزاب شـیطانی و به اصـطلاح خلقی {دمکرات، کومه له، چریـک های فـدایی خلق، رزگاری، منافقین و...} در منطقه کردسـتان و کشـتار بی رحمانه صـدها تن از پاسداران و ارتشیان جمهوری اسلامی توسط مزدوران و عوامل وابسته به امپریالیست های جهان خوار شرق و غرب فوق الذکر و پـایمردی ارتش، سـرانجام یکی از پایگـاه هـای جمعی آن که شـهر سـنندج بود توسـط ارتش و پاسـداران غیور اسـلام آزاد گردید.» [روزنامه جمهوری اسـلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲] این روزنامه همچنین درباره سابقه قضـیه، گزارشـی درج کرده که در آن به نقـل از مسـئول روابط عمومی سـپاه، چنین آمـده است: «گروه هایی که الآن با دولت و سـپاه می جنگنـد عبارت انـد از: وابسـتگان حزب دمکرات، چریک های فدایی خلق، حزب رزگاری، کومه له و گروه های دیگر که برای خودشان دسته جاتی تشـکیل داده اند و علیه دولت می جنگند. درحال حاضـر کلیه این گروه ها با ارتش و سـپاه مستقر در سنندج درگیر هستند. ... ابتدا برنامه سـپاه قصد دخالت و پیاده کردن افراد در سنندج نبود، ولی وقتی دیدند که این گروه ها جلوی حرکت ستون ارتش را در فرودگـاه سـنندج گرفته انـد به جای اینکه ارتش را همراهی کننـد تا مرزها تقویت شود و جلوی حملات عراق را بگیرند برعکس به آن حمله و تعـدادی را مجروح کردنـد که ناچاراً سپاه پاسداران گروهی را در فرودگاه پیاده کرد و تعدادی را هم در پادگان سـنندج پیاده کرد و از آن طرف هم این گروه ها ۸ روز گروهی از خانواده های بی گناه افسـران ارتش را محاصره کرده و در طول این مدت به علت قطع آب و برق و نرسیدن مواد غذایی تعدادی از آنها جان خود را از دست دادند. یعنی عیناً جریاناتی شبیه تل زعتر که فالانژهای مسـیحی در فلسـطین درمورد چریک های فلسـطینی اجرا کردنـد. بنابراین سپاه آمد و دو مسئله را مطرح کرد: ۱. اینکه باید حلقه محاصره شکسته شود و باشگاه افسران از محاصره خارج شود ... و مرحله دوم کار این بود که ضدانقلابیون مسلح آنجا و اطراف باید خلع سـلاح شوند و این دو اقدام به خواست خدا تا ساعت ۲ نیمه شب پنجشنبه

گذشته به مرحله عمل درآمد. ... البته ما می خواستیم به آن صورت دخالت نکنیم تا بلکه خودشان عقب نشینی کنند، ولی دیدیم برعکس اینها به جای عقب نشینی، با خمپاره به پادگان و خانه های مردم، استانداری و باشگاه افسران حمله می کنند و ناچار شدیم آتش را با آتش جواب دهیم و بعد که کمی گروه ها حالت عقب نشینی به خود گرفتند اینها]نیروهای سپاه[با یک حالت تهاجمی موفق شدند بر اوضاع مسلط شوند و تعدادی از آنها را خلع سلاح کنند.» [روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲]

۲- ** بعدها عنوان هلال احمر گرفت.

۹۵

دربـاره فعـالیت هـای کنونی حزب دمکرات و دبیرکـل آن عبـدالرحمن قاسـملو، اشـاره به یک مکاتبه داخلی سـپاه که در آن، خبری درباره فعالیت امروز این حزب درج شده است، مفید می باشد.

در این پیام آمده است: «در تاریخ ۵/۲/۱۳۵۹ توسط قاسملو ۲ تراکتور [حامل] اسلحه [که] از مسکو خریداری [شده] از راه مرز تمرچین با ۶ عدد ضدهوایی وارد ایران شده و به منطقه قاسـملو یا به سـنندج برده شده و یک توپ بزرگ در روستای میرآباد نقده مستقر شده است.» در این گزارش همچنین اضافه شده است: «گروگان های اخیر دره قاسملو که حدود ۲۰ نفر می باشند، به دولتو(۱) برده شده اند.» (۱۴۹)

۹۶

دربـاره حوادث سـنندج و آینـده درگیری هـای این منطقه، در تقابـل بـا تهدیـدهای گروه هـای مسلح درگیر و در ادامه اعلام مواضع مسئولان نظـام، امروز هم رئیس جمهور در اهواز بـار دیگر بر موضع قطعی نظـام در حل مسـئله کردسـتان تأکیـد کرد. اهواز که در روزهـای اخیر صـحنه زدوخوردهـای خونین در قضـیه دانشـگاه هاست، نظیر سایر شـهرهای ایران امروز عرصه راه پیمایی توده های مردم در اعتراض به شـهادت آیت الله صدر و خواهرش در عراق بود. علاوه براین، مسائل کردسـتان و مسائل دانشـگاه هـا نیز، موضوعـات مهمی در تجمـع امروز اهواز محسوب می شـد. بـاتوجه به تهدیـدات و تبلیغـات حزب دمکرات و متحدانش، آخرین موضع گیری نظام درباره کردستان، در این مراسم اهمیت خاص خود را یافت.

گزارش روزنامه جمهوری اسلامی دراین باره بدین شرح است: «دکتر ابوالحسن بنی صدر

رئیس جمهـور کشورمـان، پیش ازظهر جمعـه، برای ایراد سـخنرانی در جمـع نمـازگزاران نمـاز جمعـه وارد اهـواز شـد. رئیس جمهور پس از ورود به اهواز بلافاصله از فرودگاه راهی پارک شماره ۱۵ اهواز شد و در اینجا درحالی که

هزاران تـن از نمـازگزاران بـا دادن شـعار در پشتیبـانی از جمهـوری اسـلامی، رئیس جمهـور و محکـوم کردن حزب دمکرات کردسـتان و چریک های فدایی خلق خواستار محاکمه سریع و قاطع دادگاه انقلاب درمورد دستگیرشدگان وقایع اخیر دانشگاه اهواز شدند، بنی صدر...

به مدت یک ساعت سخنرانی کرد. ... وی گفت خواهران و برادران عزیزم من امروز در اجتماع شما حاضر شدم تا آنچه را که در کشور در هفته پیش گذشته است با شما در میان بگذارم از میان بسیاری از مسائل که در هفته پیش به میان آمده است، من سعی می کنم ارتباط آنچه در کردسـتان و در شـهرها گذشـته را برای شما تشریح کنم و از شما بخواهم بر عهد و پیمانی که با من در دوران فعالیت برای ریاست جمهوری بسـته ایـد عمل کنیـد. ... آقای بنی صـدر ضـمن تشـریح اوضاع سـنندج در بخش دیگری از سخنان خود اضافه کرد شب گذشته،

۱- * اشاره به زندان معروف حزب دمکرات است.

فرمانـده نیروی زمینی به من گفت مـا اینـک در خطر نیستیم، گرچه آنهـا از سـنندج گریخته و در بـانه نیروهـای ما را محاصـره کرده اند،

بااین حال ما در سنندج در موقعیتی نیستیم که از ناحیه این گروه مسلح خطری باشد. ... بنی صدر گفت... این را هم بگویم که نماینـده آقـای قاسـملو تهدیـدی هم برای من آورده بود و گفت که ایشـان می گوینـد از فرسـتادن ارتش و سـپاه پاسـداران به کردسـتان خودداری کنید و گرنه ما در همه کردسـتان جنگ را شروع می کنیم و تا سقوط بنی صدر جنگ را ادامه می دهیم. من به او پاسخ دادم که شـما اطلاعتان از بینش اسـلامی سـخت اندک است. انسان مسلمان تصمیمات خود را نه زیر تهدید می گیرد و نه زیر باران تشویق، بنابراین بر مزاج من تهدید شما اثر ندارد و باید بگویم آنچه را که به

اسم تهدید پیغام کرده اید نقشه ای بود که بحمدالله ... باوجود آنکه اجرا شد، به نتیجه نرسـید و من اسـتوارتر از هر وقت دیگر برجای ایستاده ام. ... من در هفته گذشته، آنچه در قوه داشتم کوشیدم خدا می داند و شما مردم بدانید شب و روز کوشیدم که برخوردهای خونین که در برنامه دشـمن بود انجام نگیرد، خـدا را سپاس می گزارم که ۹۸ بلکه ۹۹ درصد موفق شدم و آنچه شـد جـای تـأسف است. ... بنی صـدر افزود: برای آخرین بار به اینها می گویم اینکه شـما گمان کنیـد [با] انفجار بمب، ترور، گشودن مسـلسل بر روی مردم، این ملت را زبون و مأیوس کنید اینها تصورات بیمارگونه است و جای تأسف است که شما در عین انقلاب اسـلامی و پیروزی فرهنگ اسـلامی، این همه بیگانه ایـد از این فرهنگ، ما تسـلیم این توطئه ها نمی شویم. همان طور که شـهادت آیت الله صـدر در عراق ملت برادر ما را مأیوس نمی کنـد، بلکه اسـتوارتر نیز می کنـد، این توطئه ها نیز به ما اسـتواری روزافزون می بخشـد. ... به محض آنکه سـایه شوم شـما از سـر سـنندج و شـهرهای دیگر کوتـاه شـد مردم کردهـا را خواهند دید و به آنها بیش از آنچه که تصور می کردند، داده خواهد شد.» (۱۵۰)

روزنامه بامداد نیز از قول بنی صدر در این سخنرانی نوشت: «تنی چند از برادران کرد با پیامی ازجانب قاسملو نزد من آمدند و گفتند اگر شما اعلام بکنید این ۶ اصل با اصلاحاتی که شده مقبول است این گروه {کومه له} را که به هیچ پایبند نیست خود برجـا می نشـانیم. ... بنی صـدر در جـای دیگری از سـخنان خود ضـمن دعوت از گروه های سیاسـی برای ساختن ایرانی آباد، مسـتقل و آزاد گفت این آخرین مهلت و امان است که ریاست جمهوری به شما می دهد به نام خدا و به نام خلق اگر از دست دادید دیگر از ما کاری ساخته نیست.» (۱۵۱)

روزنـامه انقلاـب اسـلامی نیز در گزارش خود از این سـخنرانی چنین آورد: «سـخنان رئیس جمهور کشورمان با حضور حجت الاسلام والمسلمین جنتی

امام جمعه اهواز و حاکم شـرع خوزسـتان، سـیدمحمد غرضـی اسـتاندار خوزسـتان و هزاران تن از خواهران و برادران متعهـد و مسلمان اهواز ایراد شد.» (۱۵۲)

یـادآوری می شود همان طور که قبلاً ذکر شـد در اواخر همین سـخنرانی بود که خبر سـقوط هواپیمای امریکا در طبس به بنی صدر داده شد.

۱. بجز سنندج، دیگر مناطق کردنشین نیز امروز عصر، شاهد درگیری های پراکنده، تحرکات ایذایی و مسلحانه بودند که بعضی با درگیری های سنندج به طور مستقیم مرتبط می شد.

عمده وقایع امروز، به ترتیب از مناطق جنوبی سنندج به سمت شمال، چنین است: در ادامه درگیری های قروه و دهگلان که در حاشیه درگیری های سنندج شروع شده بود، عملیات پاک سازی گردنه صلوات آباد در دستور کار قرار گرفت. دراین باره، عملیات سپاه همدان از فرماندهی عملیات سپاه در تهران سؤال کرد: «امروز ۸ صبح، ۲ فروند هلیکوپتر کبری دررابطه با سازمان پیشمرگان مسلمان در گردنه صلوات آباد عملیات نظامی را شروع می کند. سپاه مستقر در دهگلان در این عملیات شرکت کند یا نه؟» (۱۵۳) پاسخ ابوشریف فرمانده واحد عملیات سپاه چنین بود: «اگر پشتیبانی مطمئن دارید می توانید در عملیات شرکت کنید.» (۱۵۴) در پیام بعدی عملیات سپاه همدان اعلام کرد: «اکنون ارتش در قروه و دهگلان با تانک مستقر است، ولی گفته اند که در تصرف گردنه صلوات آباد هیچ گونه کمکی نمی کنیم.» (۱۵۵)

در پاوه حدود ساعت ۱۵ امروز، برابر اعلام شهربانی این شهر «افراد مسلح دو عدد خمپاره به طرف یگان ارتش مستقر در پاوه پرتاب نمودند که هیچ گونه تلفاتی دربرنداشت.» (۱۵۶)

در مریوان، گزارش شهربانی کرمانشاه حاکی است: «درحال حاضر

ضدانقلابیونی که در مریوان مقابله می نمایند در ساختمان های شهربانی سابق و خانه های سازمانی مقابل بیمارستان استقرار دارند.» (۱۵۷) به نوشته خبرنگار روزنامه

جمهوری اسلامی از کرمانشاه، تعداد این مهاجمان که از افراد حزب دمکرات، کومه له، فدائی و دیگر اشرار منطقه هستند حدود ۱۰۰۰ نفر گزارش شده است. (۱۵۸) امروز همچنین یک فروند هواپیمای بمب افکن عراقی در آسمان و اطراف پادگان این شهر مشاهده شد که با آتش شدید ضدهوایی پادگان مجبور به فرار گردید. (۱۵۹)

در بیجار، تبعات حوادث روز گذشته کم وبیش وجود دارد. روابط عمومی سپاه بیجار درباره حوادث امروز اعلام کرد: افراد سپاه پاسداران بیجار که برای پاک سازی کفار مستقر در دهات نوبهار عازم منطقه می گردند، در بین راه نجف آباد نوبهار با ضدانقلابیون درگیر می شوند. در این درگیری، یکی از برادران پاسدار به نام اسدالله ستارزاده به دست کفار {فدائی، کومه له، دمکرات} به شهادت می رسد. پس از پاک سازی منطقه از کفار یک قبضه آر.پی.جی۷ و یک ماشین لندرور دولتی و تعدادی تفنگ ژ۳ و برنو و ام یک و ۹ عدد موشک آر.پی.جی۷ به دست آمد. (۱۶۰)

در همین زمینه ستاد مشترک ارتش تلفن گرامی به فرماندهی نیروی زمینی ارتش ارسال کرد که در آن آمده است: «طبق اطلاع شهربانی بیجار بعدازظهر روز جاری، مهاجمین مسلح در ۱۵ کیلومتری آن شهرستان با پاسداران انقلاب و ارتش درگیر شدند که منجر به کشته شدن عده ای گردید و درحال حاضر کشته شدگان در بیمارستان شهر می باشند و هر آن احتمال حمله و درگیری در داخل شهر به وسیله مهاجمین می رود و آن یگان فاقد سلاح و مهمات کافی می باشد.» (۱۶۱)

در بانه، به منظور کمک به نیروهایی که در پادگان این شهر محاصره شده اند، کوشش برای اعزام نیروهای سپاه ادامه یافت، ولی این امر به دلیل مشکلات ناشی از شدت تهاجم با اخلال همراه شد. نامه امروز سپاه کرمانشاه به فرمانده سپاه در تهران دراین باره چنین است: «احتراماً در اجرای نامه ۵/۲/۱۳۵۹ صادره

از عملیات منطقه غرب و بنا به دستور برادر ابوشریف از تهران تعداد ۱۲۰ نفر از برادران پاسدار گروهان یکم، جهت عزیمت به بانه، به هوانیروز اعزام و از ساعت ۱۱:۳۰ روز جاری تاکنون [یعنی] ۱۷:۳۰، تأمین و حفاظت بانه به منظور فرود هلیکوپتر شنوک مقرر نگردیده.

معاون فرمانده عملیات غرب کشور، درویش» (۱۶۲)

یادآوری می شود که شب گذشته، تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی، به بنی صدر فرمانده کل نیروهای مسلح، گزارش داد که بخشی از نیروهای درگیر در سنندج از آنجا گریخته و در بانه نیروهای ارتشی را محاصره کرده اند. (۱۶۳)

گزارش های بعدی حاکی است در حمله به پادگان بانه، یک قله مسلط به این پادگان به دست گروه های مهاجم افتاده و از آنجا پادگان زیر آتش شدید قرار دارد، طوری که امکان فرود هلیکوپتر نیروی کمکی وجود ندارد و عملاً- پادگان در وضعیتی شبیه محاصره قرار گرفته است و به این ترتیب با نبود امکان کمک رسانی سریع، پادگان بانه در خطر سقوط و سپس قتل عام نیروهای مستقر در آن قرار دارد. تنها راه، پس گرفتن قله در زمان کوتاه از مهاجمان است. بغرنجی کار در این است که به نظر نظامیان مسئول در منطقه، تنها راه تحقق این اقدام بمباران قله و بمباران و انهدام مرکز مهمات و تدارکات و پشتیبانی مستقر در قله است که مهاجمان آن را در سه روستای مجاور قرار داده اند. (۱۶۴)

در سقز، شواهدی از حمله احتمالی شب هنگام، به هنگ ژاندارمری و نیروهای ارتش در این شهر به دست آمده که ستاد مشترک آن را به ژاندارمری و سپاه اطلاع داده است. این گزارش نشان می دهد افراد سازمان چریک های فدایی خلق و دیگر متحدان آنها در درگیری های سقز در مسجد بزرگ این شهر واقع در روبه روی ژاندارمری، مستقر شده اند و درحال تدارک و برنامه ریزی این حمله هستند که با فرارسیدن شب، انجام خواهد شد. (۱۶۵)

در تکاب، به گزارش سپاه زنجان بین افراد وابسته به حزب دمکرات و پاسداران تکاب و زنجان، یک درگیری شدید روی داد که در آن ۱۲ تن از دمکرات ها، ازجمله یکی از عوامل اصلی حزب به نام شیخ علی نقش وندی کشته شدند. (۱۶۶)

در سردشت، ساعت ۲۱ امروز، پاسگاه ربط زیر آتش خمپاره۱۰، آر.پی.جی و سلاح های سبک عناصر ضدانقلاب قرار گرفت. این درحالی است که اهالی شهر ربط از توابع سردشت، در ساعت ۱۰:۳۰ امروز، شهر را ترک کرده بودند. (۱۶۷)

در مهاباد، شهربانی این شهر، تحرکی را گزارش داد که حاکی از انتقال عناصر وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی به مناطقی دیگر است. در این گزارش آمده است: «برابر اعلام شاجا به استناد گزارش شهربانی مهاباد، گروه های سیاسی مشغول تخلیه شهر مهاباد می باشند. تا این تاریخ قسمتی از افراد مسلح، شهر را ترک کرده اند.» (۱۶۸)

در ارومیه شب گذشته، در حمله به یک خودروی گشتی سپاه در نزدیکی جاده کمربندی شهر، یکی از پاسداران شهید شد. در درگیری ایجادشده، تعدادی خمپاره و سلاح سنگین و مقداری تی.ان.تی از مهاجمان به دست آمد. (۱۶۹) بعدازظهر دیروز نیز یک ستون از لشکر ۶۴ ارومیه بین ارومیه و راژان هدف حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب قرار گرفت. دکتر اتابک معاون سیاسی استانداری آذربایجان غربی، دراین باره گفت: در این حمله بیش از ۱۰ تن از برادران ارتش زخمی و یک تن نیز شهید شد و تلفات سنگینی به مهاجمان وارد آمد. (۱۷۰) عصر امروز نیز در یک درگیری که در منطقه آق بلاغ روی داد، ۴ نفر از افراد مسلح غیرقانونی با تلاش افراد ژاندارمری خلع سلاح شدند. (۱۷۱)

درگیری دیگری نیز عصر دیروز هنگام تردد نیروهایی از ارتش که از محل استقرار خود به سمت شهر می رفتند روی داد که خساراتی درپی داشت. در

گزارش ستاد مشترک آمده است: «برابر اعلام سپاه پاسداران در ارومیه هنگامی که حدود ۵۰ نفر از پرسنل ارتش جهت استحمام به شهر می روند در نزدیکی محلی به نام {بند} به وسیله مهاجمینی محاصره [می شوند] که با اعزام کمک از سپاه ارومیه به علت خاتمه درگیری قبل از رسیدن نیروی کمکی، افراد سپاه مراجعت [می کنند]، در ساعت ۲۲:۳۰ باقیمانده افراد محاصره شده به وسیله تانک به محل استقرار بازگردانده شده اند و در این درگیری ۲ نفر شهید و تعدادی مجروح شده اند و ۷ دستگاه خودرو نیز منهدم گردیده است.» (۱۷۲)

۱. در ادامه قضایای مربوط به دانشگاه ها، پس از چند روز درگیری در رشت و اهواز، امروز این شهرها حالت عادی به خود گرفت و نماز جمعه با حضور عده زیادی از مردم با جهت گیری حمایت مردمی از نظام و با شرکت مسئولان مختلف برگزار شد.

در رشت، سرانجام بعد از چندین روز تعطیلی و درگیری، از امروز، اوضاع شهر آرام شد و نماز جمعه این شهر با حضور هزاران نفر از مردم گیلان به امامت آیت الله لاهوتی امام جمعه رشت، برگزار شد. در مراسم نماز جمعه، انصاری استاندار گیلان، در سخنانی گفت: از این نماز جمعه تا دو نماز جمعه دیگر به دکه دارها فرصت می دهیم که دکه ها را بردارند و محیط را پاک سازی کنند و صریحاً اعلام می کنیم بعد از موعد تعیین شده محیط را پاک سازی خواهیم کرد.

سپس حجت الاسلام هادی غفاری در سخنانی گفت: این روزها شایعاتی به گوش می رسد که عده ای را شناسایی کردند

(آیت الله لاهوتی امام جمعه رشت:

مقاومت دربرابر چنین مسئله ای {تخلیه ستاد گروه ها در دانشگاه ها} اصولاً- بیهوده بوده و بجز اتلاف جان جوانان این مرزوبوم نتیجه دیگری نداشت.)

ص: ۳۱۶

و آنها را خواهند زد. خب برای ما هم مشکل نیست که بعضی ها را شناسایی کرده و بزنیم، ولی ما بت شکن هستیم نه شیشه شکن. آن گاه، آیت الله لاهوتی امام جمعه رشت و نماینده رئیس جمهور

به تفسیر مسائل مملکتی پرداخت و با اشاره به تخلیه ستاد گروه ها در دانشگاه ها اظهار کرد: مقاومت دربرابر چنین مسئله ای اصولاً بیهوده بود، بجز اتلاف جان جوانان این مرزوبوم نتیجه دیگری نداشت. آیت الله لاهوتی در پایان افزود: دانشگاه گیلان از فردا باید کار خود را شروع کند. همچنین استانداری گیلان هم فعالیت خود را آغاز کند و دیگر مورد هجوم قرار نگیرد.(۱) (۱۷۳)

در اهواز، به گزارش خبرگزاری پارس بنی صدر رئیس جمهور، پیش ازظهر، وارد این شهر شد و در اجتماع نمازگزاران اهوازی سخنرانی کرد. در این سخنرانی هزاران تن از برگزارکنندگان نماز جمعه در پشتیبانی از دولت جمهوری اسلامی ایران به رهبری امام خمینی و رئیس جمهور شعار دادند و خواهان محاکمه سریع دستگیرشدگان وقایع اخیر دانشگاه اهواز و قاطعیت دادگاه های انقلاب دربرابر آنان شدند. رئیس جمهور در سخنان خود با توضیح مفصل وقایع کردستان درباره وقایع اخیر دانشگاه ها نیز سخن گفت. (۱۷۴) بنی صدر اظهار کرد: «آنها می خواهند، خودشان هم گفته بودند که ۱۶ آذرِ بنی صدر عده ای دانشجو کشته شود و دانشجو اعدام شود بعد اینها، اینها را افسانه بکنند و تا دنیا دنیا است روضه دانشجو بخوانند.» وی در پایان سخنان خود خطاب به مردم اهواز که در کل مراسم شعار می دادند و درخواست هایی علیه گروه های مخالف نظام طرح می کردند، گفت: «آمدن رئیس جمهور به شهر شما برای این است که حتماً هرچه پیش آید خونسردی خود را حفظ کنید و آن لحظه ای که لازم باشد با خونگرمی و حمیت عمل می کنیم. اگر رسید ما درنگ نخواهیم کرد و شما را خبر خواهیم کرد.» (۱۷۵)

۹۹

درحالی که در قضایای دانشگاه ها قطعی است که پایگاه گروه های درگیر با نظام برچیده شده و دیگر وضع سابق ادامه نخواهد یافت، طرف های درگیر و گروه های مختلف همچنان به صدور بیانیه و تحلیل وضعیت، در قالب هایی بعضاً بسیار تند و کوبنده، ادامه می دهند.

سازمان مجاهدین خلق امروز در بیانیه ای اعلام کرد: «به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران. به دنبال شکست تلاش های انحصارطلبان برای به تعطیل کشاندن دانشگاه های سراسر کشور و قراردادن توده ها رودرروی دانشجویان دانشگاه ها، به نظر می رسد که این بار مدارس به عنوان هدف این اقدامات تفرقه افکنانه انتخاب شده است. مطابق آنچه مطبوعات اعلام کرده اند آقای پرویز علی آبادی رئیس آموزش وپرورش قائم شهر، با یک اولتیماتوم تهدید کرده است که مردم را برای فیصله دادن مسائل به مدرسه دعوت خواهد کرد و این امر باتوجه به سوابق مسئله، درواقع تهدید

۱- * ضمیمه دارد؛ گزارش خبرگزاری پارس از اعزام آیت الله لاهوتی به رشت در مقام نماینده رئیس جمهور برای حل

درگیری های رشت، مواضع نامبرده و برخی حواشی آن.

مدارس و حمله و ضرب وشتم محسوب می گردد. مجاهدین خلق ایران به این وسیله هشدار می دهند که در شرایطی که امپریالیسم امریکا از هرنوع توطئه برای ضربه زدن به خلق به پاخاسته ایران فروگذار نمی کند، این نوع اقدامات تفرقه افکنانه که درواقع تلاشی است برای به تعطیل کشاندن کلیه مدارس سراسر کشور هیچ ثمری جز آب ریختن به آسیاب امپریالیسم ندارد. مجاهدین خلق از مقامات مسئول و به خصوص شخص ریاست جمهور تقاضا می کنند که با رسیدگی هرچه سریع تر به این مسئله از به وجودآمدن کانون های نوین آشوب و به تعطیل کشیده شدن مدارس جلوگیری نمایند.

۵/۲/۱۳۵۹، مجاهدین خلق ایران» (۱۷۶)

از سوی دیگر، با انتشار اطلاعیه انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی کشور و قرائت آن در نماز جمعه امروز تهران، گروه اصلی در طرف مقابل نیز همچنان بر مواضع خود، تأکید و اعلام کرد: دانشجویان مسلمان به جای شرکت بیهوده در نظام استعماری و برنامه کنونی، راهی روستاهای طاغوت زده کشور خواهند شد. در این اطلاعیه آمده است: «ما با درک پیام نوروزی امام دریافته ایم که دیگر ماندن در این نظام استعماری و وابسته دانشگاه خیانت به انقلاب و خدمت به ضدانقلاب است، لذا با تمام قدرت بر آن شدیم تا با همراهی شما ملت رزمنده، نظام اسلامی را پایه ریزی نماییم که دیگر دانشجو جدا از ملت نباشد. دانشجو، دانشگاهش را

تبدیل به سنگری که از پشت آن تیر به قلب ملت خویش بزنند، نسازد. در دانشگاه اسلامی دیگر دسترنج شما صرف تبلیغ علیه عقیده تان و انقلابتان نخواهد شد. در آموزش اسلامی، دیگر عروسکان غرب زده تربیت نخواهد گشت تا در وابسته کردن

هرچه بیشتر این ملت مستضعف بکوشند. پس از انقلاب فرهنگی دیگر پزشکان ما کسانی نخواهند بود که تنها برای پول کار کنند و به محض مطرح شدن طب ملی راه فرار به امریکا را در پیش گیرند. لذا بنا به تأکید امامان این نظام استعماری پوسیده باید از بنیان دگرگون گشته و آموزش اسلامی جایگزین آن بشود و درضمن مسلم است که این مهم نه به دست ادارات و افرادی که خود باید تغییر اساسی کنند انجام پذیر است و نه با کنفرانس ها و سمینارهای تشریفاتی انجام خواهد پذیرفت، بلکه با استفاده از حرکت اخیر که نیروی لایزال و شکست ناپذیر مردم را به دنبال خویش دارد و با کمک استادان، کارکنان، دانشجویان و متفکران متعهد خواهیم توانست این فرهنگ امریکایی را به نظام انسان ساز اسلامی تبدیل گردانیم. امروز که کشور ما شدیداً به سازندگی و تولید نیازمند است باید از نیروهای پرانرژی و فعال دانشجویی در این جهت استفاده شود. لذا ماندن آنها در نظام پوسیده و متحجر امروز دانشگاه جز صرف مبالغ هنگفت و کمرشکن از دسترنج این ملت حاصل دیگری نخواهد داشت. ما معتقدیم که امروز رفتن به روستاها اگر حتی جنبه سازندگی هم نداشته باشد که دارد، آشنایی با درد و رنج این ملت محروم خود درس بزرگی است. رفتن به روستاهای طاغوت زده

این مملکت درس هایی را به ما خواهد آموخت که در کلاس های گرم ونرم دانشگاه فراگرفتن آن محال است. درد و رنج مظلومیت، فقر و گرسنگی این ملت ستم کشیده را در محیط

روشن فکری دانشگاه نه با غذای سلف سرویس می توان چشید و نه با بحث های آن چنانی لمس نمود. لذا باید با توقف فوری نظام امریکایی حاکم بر دانشگاه هم از ائتلاف نیروهای جوان و پرشور درجهت ساختن ایران آباد و آزاد استفاده کرد و هم با سلطه فرهنگی غرب که امروز بر کشور ما مسلط است، مبارزه نمود.»در ادامه این اطلاعیه، نکات مهم پیام امام در راه پیمایی گذشته دانشجویان پیرو خط امام(۱) در ۸ بند تنظیم و بر آن تأکید شده است. (۱۷۷)

۱۰۰

امروز حزب جمهوری اسلامی یک بیانیه و دستورالعمل درون گروهی، درباره نوع برخورد با بنی صدر که ریاست جمهوری و فرماندهی کل نیروهای مسلح را برعهده دارد، صادر کرد. این بیانیه طبعاً باتوجه به حوادث اخیر سنندج و دانشگاه ها که در آن نوعی همراهی و هماهنگی همه جناح ها و مسئولان نظام مشهود است و به خصوص بعد از بحث هایی درباره سرمقاله مشخص روزنامه انقلاب اسلامی(۲) تهیه شده و این هماهنگی اخیر، آشکارا پیشرفت های چشمگیری را در حل معضلات ناشی از تحرک گروه های مسلح مخالف نظام که چه در مرحله درگیری های مسلحانه و چه در پوشش تحرکات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، با همان جهت گیری براندازی فعال اند، سبب شده است. متن بیانیه و ابلاغیه مزبور، که قرار بود انتشار عام نیابد،(۳) بدین شرح است:

«بسمه تعالی

از دفتر استان تهران به حوزه های مربوطه

موضوع: موضع حزب با آقای بنی صدر

به دنبال اوج گیری این سؤال در برادران و خواهران حزبی که در این مرحله از انقلاب و باتوجه به کل شرایط موجود چه حرکت هایی

در مقابل دولتمردان داشته باشیم؟ و اصولاً ـ با این قضایا چگونه برخورد نماییم؟ این سؤال در حوزه های حزبی مطرح شد و پس از بررسی های اولیه در حوزه ها، درمورد شورای مرکزی مطرح و بالاخره پس از بحث های

زیاد نتایج زیر به عنوان

موضع حزب به دست آمد که از نظر می گذرد.

بدیهی است این یک دستور درون تشکیلاتی

بوده و فقط برای هماهنگی برادران و خواهران حزبی مطرح

می شود، لذا حفظ رده درون تشکیلاتی بودن این موضوع ضروری است و فقط خواهران و برادران حرکت هایشان را بر مبنای

این موضوع تنظیم نمایند. اصول این مواضع عبارت اند از:

۱. حزب در برخورد با آقای بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و به عنوان یک چهره انقلابی معروف

۱- * خبر آن در روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹ آمده است.

۲- ** خبر آن در روزشمار۲/۲/۱۳۵۹ آمده است.

۳- *** این بیانیه بعدها در اواخر خرداد ۱۳۵۹، وقتی بر سر ماجرای موسوم به "نوار آیت" اختلافات جناحی شدید شده بود، به منظور اثبات حسن نیت حزب جمهوری اسلامی، به صورت علنی انتشار یافت.

و در هرجا دولتمردان و سیاستمداران و چهره ها و گروه های دیگر باید سخت مراقب باشد که واقعاً برخوردش آهنگ رقابت بر سر قدرت نداشته باشد و همچنین باید مراقبت شود حرکت ها آن گونه تنظیم گردد که مردم واقعیت را همان طور که هست بیابند و چنین برداشتی ولو به غلط برای مردم پیش نیاید که حزب با ایشان بر سر قدرت رقابت و معارضه دارد.

۲. حزب باید سخت مراقب باشد که بر مبنای همان اصول اساسی که تشکیل شده است از خط خود منحرف نگشته و دچار سیاسی کاری نگردد.

۳. رعایت مصلحت انقلاب و جامعه خود یک حقیقت است. بنابراین در همه اظهارنظرها و موضع گیری ها باید رعایت این مصلحت را نموده و مصلحت انقلاب و جامعه در شرایط کنونی ایجاب می کند که هم دوستان و هم دشمنان حس کنند که حزب، شورای انقلاب و آقای بنی صدر یکپارچه عمل می کنند. قابل توجه است که البته هرجا بنی صدر یا شورای انقلاب از قانون اساسی و یا مصلحت سیاسی اجتماعی ملت منحرف شوند، حزب حق انتقاد سالم و آگاه کننده برای خود را محفوظ می داند و آن را تذکر می دهد. بدیهی است که لحن و جملات به کار گرفته شده در این جهت نقش مهمی دارند.

تذکر: این مواضع مطرح شده باید حتماً در سخنان اعضای حزب رعایت شود.

۴. حزب هر آرمانی را در این مقطع اجتماعی لازم بداند که دنبال کند و محقق سازد باید از طرق گوناگون در بالابردن فرهنگ جامعه کوشش نماید و نیروهای عظیمی از مردم را به دنبال آن آرمان جذب نماید تا آقای بنی صدر و

قدرت دیگری خود را در مقابل تنها حزب نبیند و لذا خود را ملزم به رعایت و قدم برداشتن درجهت آن بدانند و یا حداقل مخالفت نکنند.

۵. حزب باید تلاش معقول و سازنده برای روشنگری مردم و دادن آگاهی های لازم درجهت روشن کردن ماهیت کسانی که با زرنگی می خواهند سمت، مقام و پایگاهی را در حکومت آینده اشغال نمایند، ولی در خط انقلاب نیستند، بنماید. این حرکت درمورد اطرافیان آقای بنی صدر و یا دیگران فرق نمی کند و لازم است بدون رودربایستی انجام پذیرد.

۶. اگر زمینه ملاقات ازطرف آقای بنی صدر با حزب مطرح شد حزب آن را بپذیرد.» (۱۷۸)

۱۰۱

حزب توده ایران که از آن با عنوان کمونیسم روسی یاد می شود و حزب رنجبران ایران که مائوئیست هستند و به کمونیست های

چینی معروف اند و اتفاقاً هر دو گروه نیز خود را در صف گروه های

مدافع نظام قرار می دهند،

در عرصه های مختلفی به رویارویی و بیشتر دشمنی افشاگرانه می پردازند.

در جناح بندی کنونی نظام، حزب توده طرف دار جناح خط امام و منتقد جناح بنی صدر

است و حزب رنجبران برعکس. درهرحال، این رویارویی در شماره های اخیر ماهنامه های تئوریک سیاسی دو گروه نیز بروز یافته است. در اینجا ضمن اشاره به آن، برخی

ص: ۳۲۰

پشتوانه ها و دلایل نظری چرایی سلوک کنونی این دو حزب، به خصوص حزب توده، توضیح داده شده است که در ادامه می آید. حزب توده ایران بجز روزنامه نامه مردم، نشریات دیگر ازجمله ماهنامه دنیا را نیز به طور مرتب منتشر می کند؛ این ماهنامه عنوان "نشریه سیاسی و تئوریک کمیته مرکزی حزب توده ایران" را دارد. از شماره اردیبهشت ۱۳۵۹

ماهنامه دنیا ۳ مطلب که در توضیح نوع مواضع و رفتار حزب توده در شرایط کنونی مفید است، در اینجا درج می شود. این شماره ماهنامه دنیا اعلامیه کمیته مرکزی حزب توده ایران را به مناسبت شصتمین سالگرد تأسیس حزب

۱. کمونیست ایران چاپ کرده که در آن آمده است: «... درمیان این گردان جانباز خلق، افراد نیمه راه، جاه طلبان بی ایمان و عمال خرابکار دشمن نیز رخنه کرده اند، ولی زندگی حساب آنها را از حساب صدها و هزارها کمونیست که تا آخر چون شمعی در عشق میهن سوخته جدا کرده است. انقلاب شکوهمند اخیر مردم ایران به رهبری امام خمینی برای تحقق بسیاری از آرزوهای اجتماعی مبارزان مترقی جامعه ما و از آن جمله کمونیست ها زمینه مساعد سیاسی و اجتماعی فراهم آورده است، لذا وارثان کار حزب کمونیست... پشتیبانی از این انقلاب را بدون کوچک ترین چشمداشت یا خودخواهی گروهی وظیفه خود می داند.» (۱۷۹)

این شماره دنیا مقاله ای از کیانوری دبیرکل حزب، با عنوان "امپریالیسم جهانی به سرکردگی امریکا ماشین عظیم و جهنمی خود را علیه انقلاب ایران به راه انداخته است" درج کرده است. کیانوری در این مقاله ضمن برشمردن فعالیت های امریکا علیه ایران نوشته است: سیاست عوامل و گروه های ضدانقلابی سرسپرده امریکا {از امیرانتظام ها، دریادار علوی ها و نزیه ها و مقدم ها گرفته تا گروهک های رنگارنگ راست و چپ نما} این بود که: ۱. با تمام قوا برای تضعیف رهبری امام خمینی در انقلاب عمل کنند. ۲. هرقدر ممکن است نهادهای انقلاب که به ویژه در این دوره به قلع وقمع و محاکمه و اعدام و مصادره اموال غارتی گردانندگان رژیم گذشته و جنایتکاران سرسپرده در نیروهای انتظامی و ساواک پرداخته بودند تضعیف شوند. ۳. با جلوگیری از حل مسائل و مشکلات اساسی، اقتصاد کشور را فلج کنند. (۱۸۰)

کیانوری در توضیح ترفندهای امریکا دربرابر ایران افزوده است: نتیجه گیری آموزنده ای برای گروهی از مبارزان جوان آن است که دچار گمراهی شده و به دنبال دارودسته افراطی چپ نما افتاده اند و با شرکت در توطئه ها و اقدامات تحریک آمیز گردانندگان این گروهک ها به خیال خود به انقلاب ایران کمک می کنند، ولی درحقیقت، در

{نورالدین کیانوری دبیرکل حزب توده، در مقاله ای ضدامریکایی به نصیحت آن دسته از مبارزان جوان پرداخت که دچار گمراهی شده، به دنبال دارودسته افراطی چپ نما افتاده اند.}

ص: ۳۲۱

دست ضدانقلاب به بازی گرفته شده اند. آنان برداشت خود را تابه حال بر پایه اطلاعاتی از این قبیل قرار داده اند که گویا انقلاب ایران اساساً انقلاب نیست و همه جریانات، بازی های رنگارنگ امپریالیسم است، ازجمله اشغال لانه جاسوسی برای منحرف کردن توده ها از مبارزات انقلاب است و اینکه هرکس علیه رژیم قیام کند انقلابی است و باید از قیام او پشتیبانی کرد. آیا هنوز آنان می توانند با مطالعه نامه برژینسکی به کارتر بازهم تردید کنند که همین چارچوب کنونی انقلاب ایران با همه نارسایی ها و کمبودهایش برای امپریالیسم جهان خوار غیرقابل تحمل است و هر اقدامی که انقلاب را از این هم ضعیف تر و ناتوان تر کند آب ریختن به آسیاب امپریالیسم و ضدانقلاب آریامهری بختیاری است. (۱۸۱)

مقاله ای دیگر در این شماره ماهنامه دنیا درج شده که در آن کشور شوروی و نظام آن آشکارا تبلیغ و حمایت می شود. ازاین رو، با امضای مستعار "ب. کیا" درج شده است. در این مقاله با عنوان "جهان دوم یا امپریالیست های کوچک" آمده است: «قدرت اقتصادی اتحاد شوروی نشانه حقانیت و برتری نظام سوسیالیستی بر نظام سرمایه داری است. نظامی که از روسیه عقب مانده و تحت فشار و تحریکات همه جانبه امپریالیست، کشوری مقتدر به وجود آورد و از طرف دیگر قدرت شوروی و سایر کشورهای سوسیالیستی وثیقه پیروزی همه نهضت های رهایی بخش و پشتوانه تمام نظام های غیرسرمایه داری است.» (۱۸۲)

از سوی دیگر، گروه مائوئیستی سه جهانی حزب رنجبران نیز در ماهنامه خلق {ارگان سیاسی تئوریک این حزب} در شماره اول اردیبهشت خود در تقابل با حزب توده و دیدگاه های آن و نیز علیه شوروی و به نفع تئوری سه جهانی مائو که در آن شوروی در کنار امریکا جهان اول و امپریالیست تلقی می گردد مطالبی دارد؛(۱) ازجمله در مقاله ای با عنوان "حزب توده: شوالیه مبارزه علیه بورژوازی لیبرال" آورده است: «بررسی کوتاه طومار طولانی

وابستگی حزب توده و سیاست های خائنانه اش نشان می دهد که حزب توده از وابسته ترین و نوکرمنش ترین احزاب وابسته به شوروی و عامل مستقیم و علنی آن در میهن ماست. به طور خلاصه سیاست حزب توده در شرایط کنونی، سیاستی چندجانبه است که برای پیاده کردن آن به صورت زیر عمل می کند: تبدیل شعار نه شرقی، نه غربی به شعار نه غربی، آری شرقی، اخلال در کار قدرت سیاسی حاکم و توسل به زبان ارعاب و تهدید با پشت گرمی قدرت ارباب و درعین حال استفاده از هر فرصتی برای تبلیغ مزایای رفتن به سمت شرق، جلوگیری از وحدت خلق و تثبیت نظم انقلابی، جلب نیروهای مدافع و متمایل به شوروی مانند چریک ها و مجاهدین و فلج کردن نیروهای بینابینی {مانند خط سوم}.» (۱۸۳)

۱- * حزب رنجبران ایران، بعد از پیروزی انقلاب اسلامی از چند گروه کوچک مائوئیستی که برخی از حزب توده منشعب شده بودند، تشکیل شد و در جناح بندی کنونی از بنی صدر حمایت می کند و با مائوئیست هایی از قبیل کومه له و پیکار که مشی قهر آمیز دارند در خط مشی و رفتار سیاسی علنی، مرزبندی دارد.

سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران در ارزروم ترکیه، امروز متن گزارش خبرنگار روزنامه ترجمان از مصاحبه با آیت الله شریعتمداری را که در قم انجام شده است، به تهران گزارش کرد. گزارش ترجمان حاوی تعلقاتی است که در ترکیه رواج دارد و از شدت علاقه مندی به ترویج پان ترکیسم در ایران، حکایت می کند.

متن گزارش چنین است: «از: سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران، ترکیه {ارزروم} مورخ ۲۵ آوریل ۱۹۸۰؛ مصاحبه خبرنگار روزنامه ترجمان با آیت الله شریعتمداری.

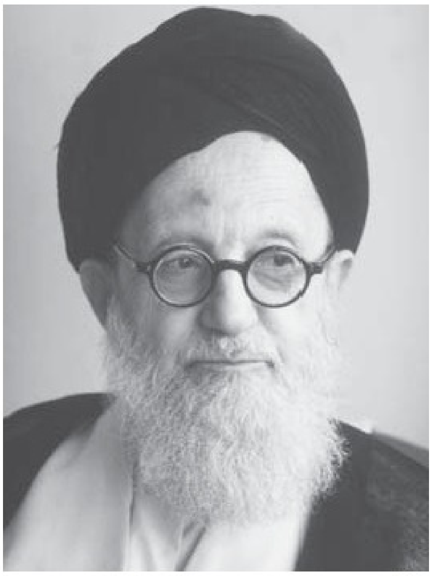
آیت الله شریعتمداری رهبر ۲۴

میلیون ترک های ایران پس از ۶ ماه سکوت برای اولین بار با روزنامه ترجمان مصاحبه کرد: شریعتمداری تنها شخصیتی است که می تواند فقط با یک اشاره میلیون ها ترک را در ایران برانگیخته و به شورش وادارد. شریعتمداری رهبر ترک ها که اظهاراتش طی ماه های

اخیر در ایران نقش بزرگی بازی کرده است، باوجود کوشش های آیت الله خمینی در راه جلوگیری از تماس وی با خبرنگاران بالاخره سکوت را شکست. قبل از امام

خمینی به شریعتمداری پیشنهاد شد که رهبریت را در ایران در دست گیرد، اما آیت الله شریعتمداری پیشنهاد را رد کرده و اعلام نمود که من رهبر سیاسی نیستم، بلکه رهبر مذهبی می باشم. وی توانست موجبات حمایت ترک های مسلح را از امام خمینی فراهم آورد.

درمورد گروگان ها سؤال نمودم، او اعلام داشت: دراین مورد من فعلاً مسئولیتی ندارم و منتظر انتخابات مجلس هستم، آن وقت عقاید خود را بازگو خواهم کرد. شریعتمداری تنها فردی است که می تواند با رژیم [آیت الله] خمینی به مخالفت برخیزد. وی در جواب سؤال آینده سیاسی ایران پاسخ داد: ما در موضوع سیاست داخلی و خارجی با مشکلات فراوانی مواجه هستیم، هنوز راه ما روشن نیست. آیت الله شریعتمداری بدون اینکه نامی از [آیت الله] خمینی یا شورای انقلاب عنوان نماید، برخورد رهبران کشور را با ترک ها مورد بررسی قرار داد. شریعتمداری از جواب این سؤال که آیا ترک های ایران از حکومت [آیت الله] خمینی راضی هستند یا نه، جواب داد: رهبران ایران فعلاً ـ نمی توانند کینه ای را که از ترک ها دارند، اظهار نمایند و فعلاً ـ قادر به ابراز آن نیستند. دراین باره شکایاتی نیز به من شده است. خبرنگار سؤال کرد: آیا شما ازسوی شوروی احساس خطر می کنید یا نه، جواب داد: به قول روس ها نمی توان اطمینان کرد و آنها هرگز مقاصد خود را اظهار نمی کنند. آنها اهداف خود را همیشه مخفی نگاه می دارند و به هیچ یک از گفته های آنها نمی توان اطمینان کرد.» (۱۸۴)

{روزنامه ترجمان (چاپ ترکیه)}:

آیت الله شریعتمداری رهبر ۲۴ میلیون ترک های ایران تنها شخصیتی است که می تواند فقط با یک اشاره میلیون ها ترک را به شورش وادارد.)

ص: ۳۲۳

ضمیمه اول گزارش ۷۹: توضیحاتی درباره اختلاف تعداد هواپیماهای ذکر شده در منابع مختلف

در خاطرات برژینسکی، ۳ فروند هواپیما ذکر شده است،۱۸۵ اما منابعی نیز آن را ۶ فروند ذکر کرده اند. (۱۸۶) در یکی از این منابع به نقل از رویتر {۲۵ آوریل ۱۹۸۰} آمده است: حداقل ۳ فروند هواپیما مجدداً تحت پوشش پروازهای بهداشتی، از حریم هوایی یونان باز می گردند. (۱۸۷) نویسنده افزوده است: تصور می رود که مجروحان حادثه به وسیله

یکی از همین هواپیماها به مقصد پایگاه رامشتاین در آلمان غربی حمل شده باشند. (۱۸۸) وی به نقل

از نیوزویک مورخ ۵ مه ۱۹۸۰، آورده است: آواکسی هم که به عنوان فرماندهی پرنده عملیات خدمت می کرد، قبل از بازگشت به مصر در ترکیه به زمین می نشیند۱۸۹ و اضافه کرده است راجع به هواپیمای دیگر هیچ گونه خبر موثقی در دست نداریم. (۱۹۰)

ضمیمه دوم گزارش۷۹: یادداشت های برژینسکی از "روز غم انگیز"؛ وضع طبس و انعکاس آن به کاخ سفید

برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، در یادداشت های خود درباره چگونگی اطلاع کاخ سفید از وضع طبس و واکنش کارتر به وقایع به وجودآمده و احساسی که در آن لحظه در کاخ سفید وجود داشت به نکاتی درخورتوجه اشاره کرده است. وی می نویسد: ساعت ۱۶:۲۰ {۵۰ دقیقه بعد از نیمه شب به وقت تهران} به بیرون اتاق فراخوانده شدم و براون خبر داد که کارها طبق برنامه پیش می رود. ۴ هلیکوپتر تابه حال سوخت گیری کرده اند و پس از سوخت گیری ۲ هلیکوپتر دیگر، مرحله دوم برنامه با پرواز هلیکوپترها به تهران آغاز خواهد شد. من احساس آرامش کردم و به جلسه بازگشتم، اما همه چیز ناگهان در ساعت ۱۶:۴۵ تغییر کرد. براون تلفنی خبر داد که یکی از هلیکوپترها به علت بروز اشکالی در سیستم هیدرولیک آن نمی تواند در مأموریت شرکت کند و از حداقل ۶

هلیکوپتر لازم برای این مأموریت یکی کم است. براون گفت که ما می توانیم افرادمان را با هواپیماهای سی۱۳۰ از معرکه خارج کنیم. من گیج شدم و نومیدانه از براون پرسیدم آیا نمی توانیم با ۵ هلیکوپتر برنامه را انجام دهیم؟ براون گفت طبق برنامه پیش بینی شده حداقل تعداد هلیکوپترهای لازم برای انجام این مأموریت ۶ فروند است. من گفتم با ژنرال جونز هم دراین مورد مشورت کند و نظر سرهنگ بکویت فرمانده عملیات را هم بپرسند. من او را یک بار درحال تمرین و در جلسه اتاق بررسی وضعیت کاخ سفید دیده بودم و به شهامت او ایمان داشتم. اگر او حاضر می شد با ۵ هلیکوپتر برنامه را اجرا کند، من از ادامه عملیات پشتیبانی می کردم.

پس از گفت وگو با براون بی درنگ به دفتر رئیس جمهوری رفتم. کارتر در دفتر خود در اتاق بیضی شکل کاخ سفید نشسته و با کریستوفر و کاتلر صحبت می کرد.

من ساعت ۱۶:۵۰، وارد دفتر رئیس جمهوری شدم و گفتم می خواهم فوری و تنها با او صحبت کنم. کارتر با حالتی شگفت زده از جای خود برخاست و همراه من به طرف

دفتر خصوصی خود حرکت کرد. من آخرین خبرها را به اطلاع او رساندم و گفتم به نظر براون باید برنامه عملیات را لغو کنیم. کارتر با ناراحتی و غرغرکنان زیر لب گفت: «لعنت بر...

لعنت بر...»(۱) و بلافاصله پشت میز خود نشسته و تلفن براون را گرفت. من دربرابر میز او ایستاده و با خود در جدال بودم: آیا کارتر را تشویق کنم که با ۵ هلیکوپتر باقیمانده دستور اجرای عملیات را صادر کند؟ در این لحظه تصمیم، من و رئیس جمهور تنها بودیم و شاید می توانستم او را قانع کنم که احتیاط را کنار بگذارد و با دستور ادامه عملیات این شانس تاریخی را از دست ندهد. از سوی دیگر، افکار متناقضی در مغز من جریان داشت؛ من نباید از موقعیت خود سوءاستفاده کنم و این مرد را به یک تصمیم سریع و حساب نشده پس از ماه ها برنامه ریزی دقیق وادار سازم. من نباید افکار رمانتیک و قهرمانی را در این مسئله حساس دخالت دهم. ارتباط رئیس جمهوری و براون ساعت ۱۶:۵۵ دقیقه برقرار شد و من خود را به گوشی تلفن نزدیک کردم تا بتوانم از صحبت های آنها یادداشت بردارم. کارتر از براون پرسید آخرین خبر از منطقه

{برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر }

ص: ۳۲۴

۱- * سه نقطه از متن کتاب است.

عملیات چیست و براون تقریباً همان مطالبی را که به من گفته بود تکرار کرد. من وسط حرف آنها دویده و گفتم نظر فرمانده عملیات را هم به حساب بیاورید من پیش خودم تصمیم گرفته بودم که اگر سرهنگ بکویت اجرای عملیات را با ۵ هلیکوپتر تجویز کند رئیس جمهوری را وادار به صدور دستور ادامه عملیات بنمایم. کارتر از براون پرسید نظر فرمانده عملیات چیست و پس از شنیدن پاسخ براون گفت به توصیه او عمل کنید و گوشی را گذاشت.

پس از پایان مکالمه کارتر با چهره ای غم زده به من نگاه کرد و گفت برنامه لغو شد و بعد سرش را بین دو دست گرفته در حدود ۵ ثانیه روی میز خیره ماند. تأثر فوق العاده ای برای او و برای امریکا به من دست داد. هر دوی ما مدتی سکوت کردیم و بالاخره کارتر از من خواست مشاوران اصلی او را برای تشکیل جلسه ای در دفتر او دعوت کنم. ساعت ۱۷:۵۸ درحالی که همه ما به دور رئیس جمهوری حلقه زده بودیم، ژنرال جونز تلفن کرد و خبر برخورد یک هلیکوپتر با یک هواپیمای سی ۱۳۰ و آتش گرفتن آن را که موجب تلفاتی هم شده بود، اطلاع داد. کارتر حالت کسی را داشت که کاردی در بدن او فرو کرده باشند. درد و رنج تمام وجود و چهره او را فراگرفته بود. باوجوداین در چند لحظه خونسردی خود را بازیافت و به ونس و کریستوفر و جودی پاول دستور داد از اتاق خارج شوند و بیانیه ای برای آگاهی عموم از جریان مأموریت و چگونگی لغو آن و واقعه ای که پیش آمده تهیه کنند. آنها در اتاق کابینه مشغول تهیه بیانیه بودند که ترنر {رئیس سیا} وارد شد و شدیداً با انتشار هرگونه اعلامیه یا خبر رسمی درباره مأموریت شکست خورده قبل

از خروج کلیه افراد گروه از ایران مخالفت کرد. حساسیت ترنر درباره مأمورانش قابل تحسین بود و سرانجام توافق شد تا قبل از ساعت یک بامداد روز بعد که پیش بینی می شد کلیه افراد گروه از ایران خارج شده باشند هیچ گونه خبر و اعلامیه ای منتشر نشود.

در آن روز غم انگیز باوجود ناراحتی و تأثر شدیدی که در چهره همه خوانده می شد، آرامش و سکون غریبی بر کاخ سفید حکم فرما بود. همه سعی می کردند خود را خونسرد نشان دهند. همه با صدای آهسته صحبت می کردند، هیچ کس دیگری را متهم نمی کرد و گویی هرکس می خواست دیگری را تسکین دهد. خود کارتر که بیشتر از همه رنج می برد بیشتر از دیگران خود را کنترل می کرد و درباره آنچه باید برای جبران این شکست بشود، مضمون بیانیه ای که باید منتشر شود و توضیحاتی که باید به کنگره بدهیم صحبت می کرد. بااینکه همه از ساعت ۶ بعدازظهر می دانستیم که عده ای در جریان عملیات کشته شده اند تا ساعت ۱۱ شب، تعداد دقیق آنها که ۸ نفر بود معلوم نشد. این ۸ نفر که جان خود را در راه رهایی هم وطنان خود فدا کردند قهرمانان واقعی این روز غم انگیز بودند. (۱۹۱)

ضمیمه سوم گزارش ۷۹: هویت کشته شدگان و مجروحان امریکایی در واقعه طبس طبق اعلام وزارت دفاع امریکا

آسوشیتدپرس از واشنگتن گزارش داد: وزارت دفاع امریکا هویت ۸ تن از افسران و درجه داران نیروی هوایی و دریایی امریکا را که در جریان مأموریت نجات گروگان های امریکایی در ایران کشته شدند فاش ساخت. اسامی کشته شدگان بدین شرح است:

۱. سروان نیروی هوایی ریچارد باک، ۳۳ ساله، اهل لانک بیچ کالیفرنیا.

۲. لین دی مک اینتاش، اهل جورجیا، ۳۳ ساله.

۳. چارلز مک میلان، ۲۸ ساله اهل فلوریدا.

۴. گروهبان دریایی دیوی جانسون، ۳۱ ساله اهل جکسن ویل کارولینای شمالی.

۵. هارلد لویس، ۲۰ ساله، اهل فلوریدا.

۶. گروهبان دریایی جان هاروی، ۲۱ ساله اهل جکسن ویل کارولینای شمالی.

۷ و ۸. تفنگ دار دریایی جرج هلمز، ۲۲ ساله و پاین بلوف، اهل ارکانزاس.

وزارت دفاع امریکا اسامی مجروحان را نیز به این شرح اعلام کرد: ستوان یکم هوایی جفری هریسون ۲۶ ساله، اهل اوهایو؛ گروهبان هوایی جوزف بایرز، ۳۷ ساله اهل کارولینای جنوبی؛ سرگرد دریایی لسلی پتی، ۳۴ ساله اهل کارولینای شمالی. به گفته منابع

دیگر، سرگرد جیمز شافر اهل لس آنجلس نیز زخمی شده است. وزارت دفاع امریکا همچنین اعلام کرد: اسم یکی از مجروحان را فاش نساخته است. در این گزارش آمده است که نیروهای امریکایی هنگام ترک ایران اجساد ۸ امریکایی کشته شده را در ایران باقی گذاردند. (۱۹۲)

ص: ۳۲۵

ضمیمه اول گزارش۸۱: گزارش مهم تلویزیونی جیمی کارتر درباره عملیات طبس به روایت رادیو امریکا

رادیو امریکا، سخنرانی تلویزیونی کارتر را درباره عملیات شکست خورده

نجات گروگان ها که در ساعت ۷ صبح ۵/۲/۱۳۵۹، {به وقت امریکا و حدود ۳:۳۰ بعدازظهر به وقت تهران} پخش شد، چنین گزارش داد: «پیرو انتشار گزارش مربوط به کوشش نافرجام گروه عملیات نجات امریکا در ایران جیمی کارتر از شبکه های

تلویزیون امریکا خطاب به ملت امریکا بیاناتی ایراد کرد که متن آن از این قرار است: در ساعت آخر پریروز، من طرح عملیاتی را که با دقت تهیه شده بود و در ایران در دست اجرا بود تا دسته نجات ما برای بیرون آوردن گروگان های امریکایی در آینده آماده شود ملغی کردم. نقص فنی در هلیکوپترهای نجات لغو طرح مزبور را ضروری ساخته بود. هنگامی که دسته نجات بعد از صدور دستور من مشغول عقب نشینی بود ۲ فروند از هواپیماهای ما بعد از بنزین گیری در نقطه ای دورافتاده در حاشیه کویر ایران روی زمین به هم خوردند.

اطلاعات بیشتر درمورد جزئیات این مأموریت نجات در آینده مناسبی دراختیار ملت امریکا گزارده خواهد شد. کارتر سپس گفت: هیچ گونه زدوخوردی و هیچ گونه درگیری و نبردی درمیان نبوده است، ولی با کمال تأسف ۸ تن از خدمه ۲ هواپیمایی که با هم تصادم کردند، جان خود را از دست داده و عده دیگری در این حادثه مجروح گردیدند. افراد ما بلافاصله با هواپیما از ایران به خارج منتقل شدند. آنها که مجروح شده اند تحت مداوا قرار گرفته و انتظار می رود بهبود کامل حاصل کنند تا چند ساعت بعد از تخلیه افراد گروه نجات از ایران هیچ گونه وقوف و اطلاعی از اطراف مقامات ایرانی درباره عملیات مزبور مشهود نبوده است، افراد گروه نجات و خود ما می دانستیم

که عملیات نجات مزبور مسلماً مشکل و محققاً خطرناك خواهد بود، همه ما اطمینان داشتیم که اگر عملیات نجات آغاز می گردید

امکان موفقیت آن بسیار عالی بود. تمام افراد گروه عملیات نجات داوطلب بودند و همه آنها بسیار تعلیم یافته،

من قبل از آنکه این عده وارد عملیات شوند رهبر آنها را ملاقات

کردم. آنها می دانستند که چه آرزو و امیدی از من و همه ملت امریکا با خود همراه داشتند. من مراتب تحسین خودم را از شجاعت کسانی که در این حادثه جان خود را از دست داده اند و یا مجروح گردیده اند به افراد خانواده های آنها ابراز می دارم و نسبت به فداکاری و جانبازی آنها احساس تأسف و تأثر می کنم.

کارتر در ادامه سخنان خود گفت: مأموریتی را که این گروه به عهده گرفته بود یك مأموریت نوع دوستانه بوده است. این عملیات متوجه ایران و مردم و ملت ایران نبوده است، این عملیات با احساسات خصمانه نسبت به ایران و یا مردم آن توأم نبوده است و هیچ گونه تلفاتی برای ایران به بار نیاورده است. کار برنامه ریزی عملیات نجات اندکی پس از اشغال سفارت امریکا

در تهران آغاز شد، ولی به علل و جهاتی برای اجرای آن تاکنون حوصله کردم. قابل اجرابودن این عملیات پیچیده و غامض مستلزم برنامه ریزی دقیق، تعلیمات فشرده و تمرینات مکرر بوده است. به هرصورت و خصوصاً حل این بحران ازطریق مذاکرات با اقدام و ابتکار داوطلبانه ازطرف مقامات ایران همواره مرجح بوده و هست و خواهد بود. عملیات نجات وقتی صورت گرفت که به قضاوت من معلوم شد مقامات ایران نمی خواهند یا قادر نیستند بحران مزبور را با ابتکار خود برطرف سازند. با ازهم پاشیدن و متلاشی شدن مرکز قدرت در ایران و افزایش خطر به جان و سلامت گروگان ها و درک روزافزون این حقیقت که آزاد شدن آنها در آینده نزدیکی غیرمحتمل است تصمیم به اجرای عملیات نجات ازطرف من اتخاذ شد و این کوشش برای من به صورت یک وظیفه حتمی و ضروری درآمد. آماده بودن گروه نجات برای اقدام، این امر را کاملاً قابل اجرا نشان داد و بنابراین تصمیم گرفتم طرحی را که مدتی بود در دست تهیه بود به مورد اجرا گذارم. من دستور آماده ساختن این مأموریت را به خاطر حفظ جان امریکایی ها، حفظ منافع ملی این کشور و تقلیل تشنجی که ادامه این بحران درمیان ملل جهان به وجود آورده است دادم. اقدام به عملیات نجات تصمیم من بوده است و الغای آن بعد از آنکه انجام آن با مشکلات و موانعی مواجه گردید نیز تصمیم خود من بوده است.

کارتر گفت: پیرو این کوشش ما دولت ایران را مسئول حفظ جان و آزادی فوری گروگان ها می دانیم که در چنین مدت طولانی در اسارت به سر بردند. دولت امریکا مصمم است در اسرع وقت ممکن، وسیله آزادی آنها را فراهم کند. به عنوان رئیس جمهوری من

اطمینان دارم که قاطبه ملت امریکا در احساس سپاسمندانه من نسبت به افراد گروه نجات که خود را آماده نجات هم میهنانشان ساخته بودند شریک می دانند. به عنوان رئیس جمهور من می دانم که قاطبه ملت امریکا نه تنها از اینکه مأموریت هیئت نجات به علت اشکالات فنی با موفقیت همراه نبوده است در تأسف با من شریک و سهیم اند، بلکه در تصمیم من در حفظ جان گروگان ها و بازگردانیدن آنها به سلامت به امریکا با من همراه اند. ما قبلاً هم با ناکامی روبه رو بوده ایم. ما دست از کوشش خود بر نمی داریم.

ما در طول این مرحله مشکل غیرعادی سعی کرده ایم و سعی خواهیم کرد از هر وسیله ای برای آزاد ساختن گروگان ها استفاده کنیم. در تمام این مساعی حمایت ملت امریکا و پشتیبانی دوستان ما در سراسر جهان عامل بسیار مهم و خطیری بوده است، حمایت سایر کشورها اکنون حتی از اهمیت بیشتری برخوردار است. کارتر سخنان خود را با این عبارت خاتمه داد: ما همراه با سایر ملل جهان و مقامات ایران به مساعی خود برای حل فوری این بحران ازطریق مسالمت آمیز و از مجاری دیپلماسی و بدون خونریزی ادامه خواهیم داد.» (۱۹۳)

ضمیمه دوم گزارش ۸۱: گزارش رادیو امریکا از مصاحبه مطبوعاتی هارولد براون وزیر دفاع امریکا، درباره عملیات طبس

گزارش رادیو امریکا درباره مصاحبه مطبوعاتی هارولد براون وزیر دفاع امریکا چنین است: «... چند ساعت پس از نطق پرزیدنت کارتر، هارولد براون وزیر دفاع امریکا، از چگونگی انجام نقشه برای نجات جان گروگان های امریکایی پرده برداشت و گفت: اواخر دیشب و اوایل بامداد امروز به وقت ایران، حدود ۹۰ تن از پرسنل نظامی امریکا همراه با افرادی که مأمور حرکت وسایل حمل ونقل بودند عملیاتی برای نجات گروگان ها

آغاز کردند، ۸ هلیکوپتر و هواپیمای ملازم آنها عازم نقطه ای در ۲۰۰ مایلی تهران شدند تا در صحرا تجدید سوخت کنند و سپس تصمیم بگیرند که به اصل عملیات نجات ادامه دهند یا نه؟ چون این سفر برای هلیکوپترها بسیار دشوار بود چند هلیکوپتر نظامی نیز همراه کاروان گردید. ۲ فروند از هلیکوپترها دچار اشکال فنی شدند. یکی از آنها در کویر فرود آمد و سرنشینان آن به هلیکوپتر دیگر منتقل شدند، آن گاه،

هلیکوپترها عازم منطقه ای

شدند که برای سوخت گیری

در نظر گرفته شده بود، هلیکوپتر دوم نیز دچار اشکال فنی شد و به ناو هواپیمابر نیمیتز در دریای عمان بازگشت، به هنگام

سوخت گیری سومین هلیکوپتر نقص فنی پیدا کرد. در عملیات پیش بینی

شده بود که اگر تعداد هلیکوپترها به

کمتر از ۶ فروند برسد عملیات متوقف شود. به همین جهت تصمیم گرفتیم عملیات را ناتمام بگذاریم و افراد را از ایران خارج سازیم. هلیکوپترها و هواپیماها در تاریکی مطلق مشغول سوخت گیری بودند که یکی از هلیکوپترها با یک هواپیمای نوع سی۱۳۰ تصادم کرد و هر دو بلافاصله آتش گرفتند، ۸ تن از افراد ما کشته شدند و ۴ تن از آنها دچار سوختگی شدند. به فرمانده عملیات دستور داده شد برای آنکه افراد سالم بازگردند هلیکوپترها را رها سازند و با هواپیماهای سی۱۳۰ محل را ترک کنند. براون افزود در هیچ یک از این عملیات افراد امریکایی با نظامیان ایرانی روبه رو نشدند. وی گفت این مأموریت بسیار پیچیده و خطیر بوده است، ولی فرماندهان نیروهای مسلح امریکا و خود من به این نتیجه رسیده بودیم که عملیات نجات ازنظر اجرایی کاملاً امکان پذیر و عملی بود. هارولد براون وزیر دفاع امریکا، سپس گفت همه می دانید که چرا مجبور شدیم

به این عملیـات دشوار و پرمخـاطره دست بزنیم. به نظر مـا این عملیـات بهترین اقـدام برای نجات اتباع امریکا از ایران بود، زیرا احتمال اینکه درضـمن اجرای این نقشه به مردم ایران آسـیب برسد بسیار ضعیف بود. ضمناً احتمال اینکه این نقشه بر بی ثباتی اوضاع ایران و منطقه بیفزاید بسـیار کم بود. از اینکه در این مأموریت شـکست خوردیم و عده ای از هم وطنانمان جان خود را از دست دادنـد متأثر و متأسـفیم، ولی همه باید معنای این وقایع را درست درک کنند و هیچ کس نباید کوچک ترین تردیدی دراین مورد داشته باشد که ما عزم راسخ داریم که تا گروگان های امریکایی آزاد نشده اند از پا ننشینیم.» (۱۹۴)

ضمیمه گزارش ۸۴: دو گزارش تحلیلی داخلی و خارجی درباره بمباران هلیکوپترهای امریکایی

درباره پخش خبر باقی ماندن اسـناد سری در هلیکوپترهای جامانده در ایران از رادیو امریکا و سپس انهدام آن به وسیله نیروی هوایی ارتش ایران، برای نمونه ۲ گزارش تحلیلی از منابع داخلی و خارجی را در این ضمیمه می آوریم.

نمونه داخلی، تحلیلی از دانشجویان مسلمان پیرو خط امام دراین باره

است که بعـدها آن را در مجموعه ای بـا عنوان "نگرشـی بر مـاجرای طبس" انتشار دادنـد. در این تحلیل آمـده است: «اعلامیه کاخ سفید: امریکا در عملیاتی در صحرای طبس جهت آزادی جان گروگان های

اسـیر در ایران با شـکست روبه رو شـد و اسـناد سـری و مهمی در درون هلیکوپترها به جای مانـده است. پس از گذشت مدت زمانی کوتاه از پخش این اعلامیه

ازجانب کاخ سـفید فانتوم های ایران به دسـتور مستقیم بنی صدر که در آن زمان سمت فرماندهی کل قوا را به عهده داشت به بمباران هلیکوپترهای مهاجم می پردازند و اسـناد سرّی و مهم باقیمانده را به آتش می کشـند و یکی از بهترین برادران پاسدار به نام محمد منتظرقائم {فرمانده سپاه یزد} در این واقعه به شـهادت می رسد. هلیکوپترهای امریکایی در سه نوبت عصر جمعه ۵/۲/۱۳۵۹ ساعت ۱۸:۳۰، ساعت ۲۲:۳۰ و صبح پنجشنبه ساعت ۷ بمباران گردید.

جالب است به بهانه بنی صـدر مبنی بر انهدام هلیکوپترها دقت کنیم. او می گوید که این بمباران به این سـبب انجام گردید که دیگر فرصت اسـتفاده مجدد از این هلیکوپترها [را] به امریکایی ها ندهیم. بسیار خنده دار و درعین حال گریه آور است! کسی که دائماً دم از تخصـص و علم می زد در به کارانـداختن هلیکوپترهایی که حامل اسـناد بسـیار مهم عملیاتی بوده انـد و مضافاً اینکه در آینـده بـا به کـار گیری آنهـا قـدرت نظـامی مـا نیز دامنه وسـیع تری می گرفت به جـای ازکارانـداختن آنهـا به وسـیله بازنمودن وسایل حساس پروازی تنها راه را بمباران آنها می یابـد، راهی که اربابان را بسـیار خوش آمـد، اما نبایـد از این واقعه مهم به سادگی گذشت که در پس این پرده ابهام بود اسـراری؟! که خوشـبختانه دست خائنین به انقلاب و امت شـهیدپرورمان روزبـه روز بر مردم مسـلمان مـا آشـکارتر می گردد و ایـن چهره هـای غرب زده و فریـب خـورده و خـودفروخته رسـواتر می گردند.» (۱۹۵)

نمونه خارجی، گزارشـی است در کتابی از جولیتو کیه زا با عنوان هـدف؛ تهران که بعـدها درباره ماجرای طبس نوشـته شـد و انتشار یافت و در ایران نیز در سال ۱۳۶۲ ترجمه شد. در مطلب مزبور آمده است: «ساعت ۱۸:۲۵ روز ۲۵ آوریل [۵ اردیبهشت] {به وقت تهران}، رادیو صدای امریکا خبر باقی ماندن مدارک سری مربوط به عملیات را در هلیکوپترها اعلام می کند.

واقعاً عجیب است! درست صـدای امریکا که در تمام جهان شـنیده می شود، این خبر پر ارزش را پخش می کند. نه، آن قدرها هم عجیب نیست دقیقـاً ۱۵ دقیقه بعـد از انتشـار این خبر توسـط صـدای امریکا چنـد فرونـد از هواپیماهای نیروی هوایی ایران، هلیکوپترهـای امریکـایی را بمباران می کننـد. {ایگورمن از تهران لااسـتامپا، ۱۱ مـه} این بمبـاران به چه دلیـل و به دسـتور چه کسـی انجـام می گیرد؟ تیمسـار بـاقری فرمانـده نیروی هوایی ایران، چنین اظهـارنظر می دارد: خلبانـان فقط دسـتور فرمانـدهی مشترک نیروهـای مسلح را اجرا کرده انـد و می افزایـد که او شـخصاً بـا چنین اقـدامی مخـالف بوده است {ایگورمن از تهران لااستامپا ۱۱ مه} باقری با این گفته درواقع شادمهر و برخی مسئولان ستاد کل را

نشـانه می گیرد. دررابطه بـا علت بمبـاران، بلافاصـله رسـماً اعلام می شود که برای جلوگیری از بـازگشت امریکایی ها جهت بردن هلیکوپترها این اقـدام انجام شده است. {لارپوبلیکا، ۲۷ و ۲۸ آوریل} عجب دلیل مسـخره ای! کلیه امکانات برای ازبین بردن هلیکوپترهـا به کار برده می شود و نتیجه آن نیز محو آثاری است که به وضوح همـدستی برخی از افراد فعال ارتش ایران با امریکا را به ثبوت می رسانـد. {جی.ام. دوران، سوفلانـد از تهران لوموند ۳۰ آوریل} پرونـده دیگری هم برای تحقیق دراین باره تشـکیل می شود و از دسـتگیری حداقل ۷ نفر صـحبت می شـود که البته مـورد تأییـد قرار نمی گیرد. {ایگورمن از تهران لااستامپا ۱۱ مه} در روزهای بعـد، مقامات ایرانی راجع به همکاری و همـدستی عناصـر ایرانی در این رویدادها سـکوت کامل اختیار می کنند. البته این به معنی عدم توجه به قضیه و اجرای اقدامات ضروری نیست. تیمسار باقری فرمانده نیروی هوایی، بعد از این واقعه دیگر در محـل کـارش حضـور نـدارد؛ و بالاـخره پس از یـک مـاه خـبر اسـتعفای وی اعلام می شود. {زیگموند جینزبرگ از تهران اونیتـا ۴ ژوئن} همکـاران ایرانی، در ازبین بردن آثـار جرم چنـدان دقتی از خودشـان نشان نمی دهنـد، در بمبارانی که به فرمان رادیو صـدای امریکا انجام گرفت آنها فقط موفق شدنـد ۳ نفر از پاسـداران انقلاب را که برای مراقبت از آثار باقیمانـده به وسـیله ژانـدارمری به محل اعزام شـده بودند، بکشـند و ۲ فرونـد هلیکوپتر را نـابود کننـد {آنسا فرانس پرس تهران، ۲۵ آوریـل} به هرحـال بخشـی از مـدارک مربوط به وقـایع به دست مقامـات ایرانی که به محل رفته بودنـد، می افتـد. قسمتی از این مدارک، به احتمال زیاد نه تمام آنها، بعداً در کنفرانس تهران به نمایش گذاشته می شود. {زیگموند، جینزبرگ

از تهران اونیتا ۴ ژوئن}.» (۱۹۶)

ضمیمه گزارش ۸۵: مشروح پیام امروز امام خمینی درباره حادثه طبس

متن کامل پیام امروز امام خمینی خطاب به ملت ایران درباره حادثه طبس چنین است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

ملت رزمنده ایران، دخالت نظامی امریکا را شنیدید و عذرهای کارتر را نیز شنیدید. اینجانب که کراراً گفته ام کارتر برای وصول به ریاست جمهوری حاضر است به هر جنایتی دست بزند و دنیا را به آتش بکشد، شواهد آن یکی پس از دیگری ظاهر شده و می شود؛ و اشتباه کارتر در آن است که گمان می کند با دست زدن به این مانورهای احمقانه می تواند ملت ایران را که برای آزادی و استقلال خویش و برای اسلام عزیز از هیچ فداکاری

روی گردان نیست، از راه خودش که راه خدا و انسانیت است منصرف کند. کارتر باز احساس نکرده با چه ملتی روبه روست و با چه مکتبی بازی می کند. ملت ما ملت خون و مکتب ما جهاد است. این شخص

انسان دوست! برای رسیدن به چند سال ریاست و جنایت، جان گروهی را تباه کرد، که محتمل است برای کم جلوه دادن جنایتش، ۸ نفر را اقرار کرده باشد، درصورتی که طبع واقعه شهادت می دهد که ده ها نفر جان خود را در راه شهوات او از دست داده اند و ده ها نفر هم در کویر لوت سرگردان و در معرض مرگ اند، ادعای اینکه همه مسافران هواپیما را برده اند مخالف گزارشاتی است که به ما داده اند. کارتر باید بداند که اگر این گروه به مرکز جاسوسی امریکا در تهران حمله کرده بودند اکنون از هیچ یک از آنها و از ۵۰ نفر جاسوس محبوس در لانه جاسوسی خبری نبود و همه رهسپار جهنم شده بودند. کارتر باید بداند که حمله به ایران، حمله به تمام بلاد مسلمین است و مسلمانان جهان در این امر بی تفاوت نیستند. کارتر باید بداند که حمله به ایران موجب قطع نفت از تمام دنیا خواهد شد و دنیا را برضد او بسیج می کند. کارتر باید بداند که این عمل احمقانه او در ملت امریکا چنان اثری خواهد گذاشت که طرف داران

او را مخالفان او خواهد کرد. کارتر باید بداند که با این عمل بسیار ناشیانه حیثیت سیاسی خود را به صفر رساند و از ریاست جمهوری باید قطع امید کند. کارتر با این عمل خود ثابت کرد که قدرت تفکر را از دست داده و از اداره یک کشور بزرگ مثل امریکا عاجز است. کارتر باید بداند که ملت ۳۵ میلیونی ما با مکتبی بزرگ شده اند که شهادت را سعادت و فخر می دانند و سر و جان را فدای مکتب خود می کنند و کارتر باید بداند که تمام ساز و برگ های مدرن جنگی که امریکا به ایران برای پایگاه خود در زمان شاه مخلوع داده است اکنون موجود است و به دست ارتش بزرگ و سایر قوای انتظامی است و بلای جان اوست. اکنون که شیطان بزرگ دست به کار احمقانه زده است، ملت شریف و رزمنده ما باید به امر خدای تبارک وتعالی با تمام توان خود و با اتکال به قدرت خدای متعال مهیا شود و آماده نبرد با دشمنان خود گردد. نیروهای انتظامی، ارتش و ژاندارمری و سپاه پاسداران به حال آماده باش باشند، و سپاه ۲۰

میلیونی که خود را مجهز نموده اند امروز برای فداکاری اسلام مهیا باشند که در موقع لزوم از کشور اسلامی خود دفاع کنند؛ و از این مانور احمقانه که به امر خدای قادر شکست خورد هراسی به خود راه ندهند که حق با ما و خدا پشتیبان ملت مسلمان است. اینجانب به کارتر اخطار می کنم

که اگر دست به امثال این کار ابلهانه بزنند، کنترل این جوانان مسلمان و مبارز(۱) و غیوری که نگهبان جاسوسان جاسوس خانه هستند برای ما و دولت امکان ندارد و مسئول جان آنان، شخص اوست. من اخیراً باید تذکر دهم که در قضایای کردستان که گروه های منحرف چپ و مخالف با اسلام به آشوبگری برخاسته اند، و در قضایای دانشگاه ها که گروه های چپ امریکایی در آن مکان های مقدس دست به آشوب زده اند، و آشوبگری های دولت غیرقانونی عراق در مرزهای ایران با حمله کارتر و دخالت نظامی در ایران رابطه ملموسی دارد، و در این موقع حساس اگر این گروه های منحرف در دانشگاه ها و یا خارج آنها دست به آشوب بزنند، ملت رابطه مستقیم سران آنان را با امریکای جهان خوار خواهد فهمید و تکلیف خود را با آنان روشن خواهد کرد و اغماض و عفو، راه مخالف سیاست اسلامی خواهد بود. و اینجانب به همه جوانان نصیحت می کنم که به ملت بپیوندند و از کشور خود دفاع کنند و مکتب های انحرافی را کنار گذارند که وحدت صفوف به مصلحت همه است. از خداوند متعال عظمت اسلام و مسلمین و قطع ید مفسدین و جباران را خواستارم. و السلام علیکم و رحمه الله.

روح الله الموسوی الخمینی» (۱۹۷)

ضمیمه گزارش ۸۷: متن کامل اطلاعیه امروز دانشجویان مسلمان پیرو خط امام درباره حادثه طبس

متن کامل اطلاعیه امروز دانشجویان مسلمان پیرو خط امام درباره حمله نظامی امریکا در طبس چنین است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

امریکا هیچ غلطی نمی تواند بکند. امام خمینی، ملت رزمنده مسلمان ایران، خبر شکست مفتضحانه کارتر را برای آزاد ساختن جاسوسان امریکا شنیدیم. دنیا دید که این شیطان هزار چهره پلید چگونه حتی به هم پیمانان

خود خیانت می کند و آنان را به محاصره اقتصادی ایران وادار می سازد

به این بهانه که اگر حمایت از امریکا نکنند اقدامات نظامی را به مرحله اجرا در می آورد و در همین حال، مزدوران جلاد با مأمورین سیا را همراه پیچیده ترین تجهیزات و طرح های خائنانه برای آزادی گروگان ها و احتمالاً تجاوزات خیانت بار

دیگر به ایران گسیل می دارد و دنیا و شما ملت قهرمان و رزمنده اسلام مشاهده می کنید که چگونه هیچ غلطی نمی تواند

بکند و می بینید که خداوند متعال چگونه

مستضعفان را یاری می دهد و می بینید که چگونه فرشتگان را به

ص: ۳۲۹

۱- * دانشجویان مسلمان پیرو خط امام

پاس مقاومت و پایداری تان به مدد شما می فرستد و این وعده غیبی و سنت عظیم الهی را برای چندمین بار و به شایسته ترین نحو در این انقلاب شکوهمند عیان می سازد. "ان الذین قالوا ربنا..." ای بندگان یکتاپرست خدا، ای پویندگان راه توحید که پس از اعلام عبودیت در پیشگاه حق تعالی و تحقق آن استقامت و پایداری می و رزید، به زودی فرشتگان الهی بر شما فرود می آیند و بشارت می دهند که هیچ ترسی و حزنی به خود راه ندهید. ملت دلیر ایران، به روح خدا خمینی بت شکن این امام سحرخیز و همیشه بیدارمان سوگند که ما خود را دربرابر شما مؤمنان ایثارگر مسئول می دانیم و با اتکا به قدرت لایزال الهی اطمینان می دهیم که اگر امریکا بخواهد برای آزادی جاسوسان به این شیوه های رذیلانه و ناشیانه متوسل شود هم با اجساد بی جان و پلید جاسوسان مواجه خواهد شد و هم همه عاملان این طرح های شیطان در خاک ایران مدفون خواهند شد. شما ای ملت بزرگ خون و شهادت که با انقلاب بزرگ تر خود حیثیت کارتر را در جهان از بین برده و او را رسوای جهان کرده اید، بدانید مادامی که ما سربازان جان برکف خمینی باشیم و صفوف خود را فشرده کنیم و با همه قوا و سازوبرگ مهیای مقابله با شیطان بزرگ باشیم چنان خواهد شد که دیگر برای کارتر جنایتکار فرصتی برای تفکر توطئه باقی نخواهد ماند.

دانشجویان مسلمان پیرو خط امام» (۱۹۸)

ضمیمه گزارش ۸۹: خبرهای بعدی مبنی بر استفاده امریکا از پایگاه های نظامی عمان و کوشش این کشور برای خنثی کردن آثار آن

چند روز بعد از ماجرای طبس، یکی از روزنامه های امریکایی چاپ بوستون نوشت: امریکا بدون موافقت قبلی عمان از پایگاه این سلطان نشین استفاده کرده است و به همین دلیل، سلطان قابوس بن سعید احتمالاً اجازه استفاده امریکایی ها از پایگاه هوایی مسیره و بندر مطرح را لغو کرده است. (۱۹۹) خبرهای دیگر نیز دراین زمینه منتشر شد ازجمله اینکه سلطان قابوس پادشاه عمان، پیامی برای دولت کارتر ارسال داشت مبنی بر اینکه وی دیگر مایل به پیروی از مفاد موافقت نامه ای که اجازه می داد کشتی های جنگی و هواپیماهای نظامی ایالات متحده از پایگاه های نظامی این سلطان نشین در دو جزیره کوچک واقع در خلیج فارس استفاده کنند نیست، زیرا که ۶ فروند از هواپیماهای حمل ونقل که در مأموریت

نجات گروگان ها شرکت داشتند بدون کسب اجازه در یکی از پایگاه های هوایی فرود آمده اند. (۲۰۰)

ضمیمه گزارش ۹۸: گزارش خبرگزاری پارس از اعزام آیت الله لاهوتی به رشت در مقام نماینده رئیس جمهور برای حل درگیری های رشت، مواضع نامبرده و برخی حواشی آن

خبرگزاری پارس از رشت گزارشی درباره حوادث اخیر این شهر ارسال کرده که در روزنامه بامداد نیز درج شده است. این گزارش حاوی اقدامات و توافقی درباره پایان بخشیدن به حوادث رشت می باشد که توجه به آن درواقع نوعی نقطه وحدت دو جناح حکومتی را نیز نشان می دهد. در این گزارش آمده است: آیت الله

لاهوتی نماینده امام خمینی و امام جمعه

رشت که ازجانب رئیس جمهوری

مأمور رسیدگی به حوادث چند روز اخیر رشت شده، صبح روز پنجشنبه وارد رشت شد و بلافاصله در گفت وگویی درباره وقایع اخیر این شهر شرکت کرد. (۲۰۱) وی گفت: «روز چهارشنبه با رئیس جمهور ملاقاتی داشتیم و مسائلی را با ایشان مورد تبادل نظر

قرار دادیم و چون برای برگزاری نماز جمعه عازم رشت بودم، ایشان تأکید کردند و مسئولیت دادند تا برای ریشه یابی

حوادث اخیر رشت، با اختیاراتی که به من داده شده هرچه زودتر با همکاری استاندار و دیگر مسئولان استان استقرار حاکمیت دولت اسلامی را از جهت حفظ امنیت در این منطقه به وجود آوریم. آیت الله لاهوتی تأکید کرد با مسئولیتی که به عهده من محول شده از همه نیروهای انتظامی و سپاه پاسداران صمیمانه می خواهم که به منطقه توجه کنند و آن را از همه جهات به علاوه اینکه موقع و فصل کار است با تمام ابعادش احساس کنند و آن گاه، عمل نمایند و اعلام می کنم

تخلف از این امر به هیچ وجه جایز نیست. سعی کنید آرامش و امنیت را به منطقه باز گردانید و باید با ضدانقلاب با شدت هرچه تمام تر برخورد نمایید. وی افزود به هیچ وجه همان طورکه استاندار گیلان نیز اعلام کردند به هیچ گروه و دسته ای

اجازه راه پیمایی و تظاهرات نخواهم داد. آیت الله لاهوتی در بخش دیگری از این گفت وگو اظهار داشت: ... همه نهادها خصوصاً سپاه پاسداران مسئول هستند که با ضدانقلاب شدید برخورد کنند و افرادی که مقدمات تظاهرات و یا قصد

برهم زدن امنیت منطقه را داشته شدیداً تحت تعقیب قرار گیرند تا با خواست خداوند امنیت به منطقه باز گردد. وی درباره بازداشت شدگان

وقایع اخیر رشت گفت: درمورد این افراد بررسی خواهد شد و چنانچه کسانی بی گناه باشند بلافاصله آزاد می شوند و اگر خدای نکرده مسئولیتی متوجه آنها باشد به فرض اینکه امروز آزاد شدند مجدداً بازداشت خواهند شد و البته آنهایی که آتش روشن کردند و فرزندان مردم را کشتند و اگر افرادش مشخص شد آنها باید مجازات شوند. آیت الله لاهوتی همچنین در پیامی خطاب به کلیه مردم رشت ضمن ابراز تسلیت به بازماندگان شهدا از آنان خواست آگاه باشند و با هوشیاری عمل کنند و با ابعاد گوناگون مسائل برخورد کرده و به عنوان یک مسلمان متعهد و مسئول، مسائل را ببینند و اختلاف و درگیری را کنار بگذارند، زیرا فایده اش را تنها دشمن می برد و خسارتش متوجه ما است. آیت الله لاهوتی در پیام خود از کلیه مردم خواست به هیچ دکه گروه های سیاسی تعرض نکنند و اگر قرار باشد این دکه ها برچیده شود باید ازطریق قانون باشد. من به عنوان یک فرد مسئول از همه می خواهم که به درخواست هایی که توسط امام جمعه مطرح می شود توجه کنند و با عقاید اسلامی با آن مواجه شوند. مطمئن باشند که ملت ما در کنار امامشان ایستاده اند و به نهاد و گروه هایی که در کنار انقلابشان حرکات ضدانقلابی می کنند اجازه کوچک ترین حرکتی نخواهیم داد. بنابراین من به خدا پناه می برم اگر روزی من و مردم و ملت احساس کنیم دیگر سخنی و درخواستی فایده ندارد جز اینکه با مشت و چنگ و دندان و اسلحه بکوبیم و همه را از بین ببریم. به خدا پناه می برم که اگر بیایند با خوش رویی از آنان استقبال می کنیم همچون تشنه ای که به آب رسیده باشد.» (۲۰۲)

آقای لاهوتی در مصاحبه دیگری با خبرگزاری پارس در تهران درباره تغییر بنیادی دانشگاه ها گفت: «یک تغییر بنیادی آموزشی که تقریباً همان انقلاب فرهنگی است از اموری است که می باید از روز اول به آن توجه می شد. ... وی گفت ما امیدواریم در سراسر ایران انقلاب فرهنگی اسلامی به وجود آید و من در رشت هم از مردم خواسته ام تا برای این مهم خودشان را آماده کنند. مردم ایران باوجود پیغمبر اکرم {ص} و امیرالمؤمنین و ائمه اطهار

زیر بار مارکس و لنین نمی روند.

این چپی های بی انصاف به تمام مقدسات ما توهین می کنند،

یعنی به امام حسین علیه السلام

جسارت می کنند، مردم باید بیدار شوند.» از امام جمعه رشت سؤال شد که آیا اشخاص وابسته به رژیم سابق در درگیری های

اخیر رشت یا سایر شهرها دخالت داشته اند، وی پاسخ داد: سید مهدی

روحانی برادر آیت الله

روحانی که فعلاً در اروپاست با تماس های مکرر با بعضی از اشخاص ساواکی در تهران در درگیری های اخیر دخالت داشته است. لابد می دانید

که سید مهدی روحانی نماینده شاه

مخلوع در پاریس بوده است و اکنون نیز در اروپا با بختیار تماس های کاملاً سری دارد. برادر دیگر او سید محمد روحانی که در زمان شاه سابق از سفارت ایران در بغداد پول می گرفت و سند آن نیز موجود است، اکثر اوقات با مهدی روحانی تماس دارد. امیدواریم آیت الله سید صادق روحانی موضع خودش را در مقابل این دو نفر معلوم کند. البته بعضی ها می گویند که در آن تماس ها اویسی و زاهدی هم بوده اند، فعلاً مقامات مسئولی که این اسناد را دیده اند به تحقیقات خود ادامه می دهند. (۲۰۳)

یادآوری می شود، پس از پخش اظهارات اخیر لاهوتی از رادیو، روزنامه بامداد در قم گفت وگویی را با آیت الله سید صادق روحانی درج کرد. وی در این مصاحبه درمورد مطالبی که بعدازظهر روز ۵/۲/۱۳۵۹، درباره برادرانش از قول آیت الله لاهوتی در رادیو منتشر شد، گفت: درمورد سؤالی که اخیراً درباره اخوی های اینجانب مطرح شده است باید بگویم که من موضع خود را نسبت به اخوی مقیم پاریس قبل از پانزدهم خرداد ۴۲ به طور صریح اعلام داشته و اعلامیه ای نیز در همان تاریخ منتشر ساخته ام. همچنان همان موضع را درحال حاضر دراین زمینه دارم و متن اعلامیه موجود است و اما درمورد اخوی مقیم نجف چون من حدود سی سال است که از نجف آمده ام و این مطالبی را که گفته شده تقریباً ده سال قبل در نجف به صورت اعلامیه منتشر کرده اند و من که بیست سال قبل از انتشار اعلامیه مذکور از نجف آمده ام، لذا بهترین راه تحقیق دراین زمینه مراجعه به حضرت آیت الله العظمی آقای خمینی مدظله العالی بود که دراین زمینه نامه ای به معظم له نوشتم و ایشان نامه ای در ۳ صفحه و نیم به خط خودشان به حقیر نوشته و ضمن تقبیح این قبیل اعمال و اظهار بی اطلاعی از چگونگی آن تبری اصحاب صالح خود را از دخالت در این امور فرمودند. درصورت لزوم متن نامه مفصل امام خمینی را منتشر می نمایم. در جایی که خود حضرت آیت الله خمینی مطلبی را در نامه خود نپذیرفته اند، چگونه من می توانم آن را باور کنم. به استناد فرمایش ایشان من تمام آن مطالب را تکذیب می کنم. (۲۰۴)

منابع و مآخذ روزشمار ۵/۲/۱۳۵۹

۱. سایروس ونس، زبیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، ص۱۹۸.

۲. همان، صص ۲۰۰ ۱۹۸.

۳. جولیتو کیه زا، هدف: تهران، ترجمه هادی سهرابی، تهران: نشر نو، چاپ دوم، ۱۳۶۲، ص۵۹؛ و روزنامه اطلاعات، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴. توطئه در ایران، پیشین، ص۲۰۰.

۵. توطئه در ایران، پیشین، ص۲۰۰.

۶. هدف: تهران، پیشین، ص۶۰؛ و روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۸. همان.

۹. سند شماره ۰۴۰۱۰۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاسداران {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۵/۲/۱۳۵۹.

۱۰. همان.

۱۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۲. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۱۳. همان.

۱۴. همان.

۱۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۵، بخش فارسی رادیو امریکا، ۷/۳/۱۳۵۹.

۱۶. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳؛ و روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۷. همان.

۱۸. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳؛ و روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۹. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۲۰. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲۲. هدف: تهران، پیشین، صص ۷۰ و ۷۱.

۲۳. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲۴. همان.

۲۵. هدف: تهران، پیشین، صص ۶۵ و ۶۶.

۲۶. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲۷. هدف: تهران، پیشین، صص ۶۵ و ۶۶.

۲۸. هدف: تهران، پیشین، صص ۶۵ و ۶۶.

۲۹. هدف: تهران، پیشین، ص۷۰.

۳۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۵، بخش فارسی رادیو امریکا، ۷/۳/۱۳۵۹.

۳۱. هدف: تهران، پیشین، ص۷۰.

۳۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۴. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۵. همان، ص۲.

۳۶. همان، ص۲.

۳۷. همان، ص۲.

۳۸. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۹. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۱. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۳. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۴۴. همان.

۴۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۶. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۷. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴۸. همان، ص۲.

۴۹. هدف: تهران، پیشین، ص۷۷.

۵۰. هدف: تهران، پیشین، ص۷۷.

۵۱. سند شماره ۰۴۱۰۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نهاجا، ۵/۲/۱۳۵۹.

۵۲. دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، طبس مصداقی بر سوره فیل، نگرش بر ماجرای طبس، ۲۷/۳/۱۳۶۰، ص۲۱.

۵۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵۴. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۵. روزنامه اطلاعات، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۶. سند شماره ۰۵۱۲۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده اصفهان به تهران، ۶/۲/۱۳۵۹.

۵۷. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۸. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵۹. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی{ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی(ره})، جلد۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی{ره}، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص ۲۵۷ ۲۵۵.

۶۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۱. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۶۲. سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۵۱، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶۳. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۶، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۶۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۶۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۶۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۷. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶۸. هدف: تهران، پیشین، صص ۸۴ و ۸۵.

۶۹. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۰. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۱. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۲. هدف: تهران، پیشین، صص ۸۹ و ۹۰.

۷۳. هدف: تهران، پیشین، صص ۸۹ و ۹۰.

۷۴. هدف: تهران، پیشین، صص ۸۸ و ۸۹.

۷۵. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۶. هدف: تهران، پیشین، صص ۸۸ و ۸۹.

۷۷. هدف: تهران، پیشین، ص۳۳.

۷۸. هدف: تهران، پیشین، صص ۸۷ و ۸۸.

۷۹. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۸۰. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۸۱. همان.

۸۲. ادوارد کلن، امریکا در اسارت، مترجمان توران خاوری و سرور طلیعه، تهران: انتشارات قلم، ۱۳۶۲، ص۱۹۷.

۸۳. هدف: تهران، پیشین، صص ۹۸ و ۹۹.

۸۴. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۸۵. همان.

۸۶. هدف: تهران، پیشین، ص۲۹.

۸۷. هدف: تهران، پیشین، ص۲۴.

۸۸. هدف: تهران، پیشین، ص۲۹.

۸۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۹۰. هدف: تهران، پیشین، صص ۲۵ و ۲۶.

۹۱. هدف: تهران، پیشین، صص ۲۵ و ۲۶.

۹۲. هدف: تهران، پیشین، ص۱۱۷.

۹۳. هدف: تهران، پیشین، ص۱۱۱.

۹۴. سازمان صداوسیما، سروش، شماره ۴۹، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۱، روزنامه استیت اسرائیل.

۹۵. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۹۶. هدف: تهران، پیشین، ص۹۲.

۹۷. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۹۸. همان، ص۳.

۹۹. همان، ص۲.

۱۰۰. هدف: تهران، پیشین، صص ۲۵ و ۲۶.

۱۰۱. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۰۲. همان.

۱۰۳. هدف: تهران، پیشین، ص۸۴.

۱۰۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۰۵. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۰۶. هدف: تهران، پیشین، صص ۹۳ و ۹۴.

۱۰۷. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۳ ۱.

۱۰۸. همان.

۱۰۹. توطئه در ایران، پیشین، صص ۱۹۰ و ۱۹۱.

۱۱۰. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۱۱. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۱۲. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۱۳. همان.

۱۱۴. همان.

۱۱۵. همان.

۱۱۶. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۱۷. همان، ص۱۲.

۱۱۸. همان، ص۳.

۱۱۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۲۰. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۲۱. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۲۲. همان، ص۳.

۱۲۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۲۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۱۲۵. روزنامه نامه مردم، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۱۲۶. سند شماره ۲۸۳۴۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه {رکن۳} رونوشت رکن۲، ۵/۲/۱۳۵۹.

۱۲۷. روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۲۸. همان.

۱۲۹. همان.

۱۳۰. همان.

۱۳۱. سند شماره ۱۱۴۶۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۵/۲/۱۳۵۹؛ و روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۳۲. سند شماره ۳۴۷۴۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی خرمشهر به ژاجا {رکن۳ مرکز عملیات}، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۳۳. سند شماره ۰۳۳۹۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی {رکن۲} به دفتر ریاست جمهوری ایران، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۳۴. سند شماره ۲۹۴۱۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۵/۲/۱۳۵۹.

۱۳۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۳۶. سند شماره ۲۸۷۱۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: استانداری خوزستان دفتر سیاسی و انتظامی، ۱۰/۳/۱۳۵۹.

۱۳۷. سند شماره ۲۸۷۴۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه خوزستان {رکن۲} به فرمانده لشکر۹۲ زرهی اهواز {رکن۲}، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۱۳۸. سند شماره ۰۳۳۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استاندار ایلام به وزارت کشور معاونت امور سیاسی، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۱۳۹. سند شماره ۰۶۳۸۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ عملیات مشترک غرب به نزاجا معاون عملیاتی، ۶/۳/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۰۳۴۰۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: وزارت کشور استانداری ایلام و پشتکوه، ۱۸/۳/۱۳۵۹.

۱۴۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۴۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۹ و ۱۰.

۱۴۲. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۱۴۳. همان.

۱۴۴. سند شماره ۰۴۱۰۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:

تلفن گرام از وزارت کشور به ستاد سپاه پاسداران، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۴۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۴۶. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۱۴۷. سند شماره ۰۴۱۰۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان {اطلاعات} به تهران {عملیات}، ۵/۲/۱۳۵۹.

۱۴۸. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۱۴۹. سند شماره ۱۴۰۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه به تهران {اطلاعات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۱۵۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۵۱. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۵۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۵۳. سند شماره ۰۴۱۰۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات همدان به تهران، ۵/۲/۱۳۵۹.

۱۵۴. همان.

۱۵۵. سند شماره ۰۵۱۲۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات همدان به تهران، ۵/۲/۱۳۵۹.

۱۵۶. سند شماره ۰۳۳۹۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا ستاد عملیاتی به وزارت کشور، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۵۷. سند شماره ۰۵۱۲۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مدیریت عملیات و اطلاعات}، ۵/۲/۱۳۵۹.

۱۵۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۵۹. همان.

۱۶۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۱۶۱. سند شماره ۰۴۱۰۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۵/۲/۱۳۵۹.

۱۶۲. سند شماره ۰۵۱۲۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاسداران کرمانشاه به سپاه پاسداران مرکز {فرماندهی}، ۵/۲/۱۳۵۹.

۱۶۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۶۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۶۵. سند شماره ۰۴۱۰۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۵/۲/۱۳۵۹.

۱۶۶. سند شماره ۰۴۱۰۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات زنجان به تهران، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۶۷. سند شماره ۰۴۱۰۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا به ژاجا، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۶۸. سند شماره ۰۴۱۰۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {عملیات}، ۵/۲/۱۳۵۹.

۱۶۹. روزنامه کیهان، ۷/۱/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۷۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۷۱. روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۷۲. سند شماره ۴۱۰۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مرکز فرماندهی}، ۵/۲/۱۳۵۹.

۱۷۳. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۷۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۷۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۷۶. سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۵۰، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۴.

۱۷۷. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۷۸. روزنامه بامداد، ۳۱/۳/۱۳۵۹، ص۳.

۱۷۹. کمیته مرکزی حزب توده ایران، ماهنامه دنیا {سیاسی و تئوریک}، ۵/۲/۱۳۵۹، ص۲۶.

۱۸۰. همان، ص۸.

۱۸۱. همان، ص۸.

۱۸۲. همان، ص۱۲۴.

۱۸۳. حزب رنجبران ایران، ماهنامه خلق، شماره ۳، اردیبهشت ۱۳۵۹، ص۶.

۱۸۴. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، خلاصه بررسی مطبوعاتی جهان، ۵/۳/۱۳۵۹، ص۳۵.

۱۸۵. توطئه در ایران، پیشین، ص۱۹۰.

۱۸۶. هدف: تهران، پیشین، صص ۳۰ و ۳۱؛ و تیم ولز، ۴۴۴ روز، ترجمه دکتر حسین ترابیان، تهران: مرکز نشر فرهنگی رجاء، ۱۳۶۷، ص۴۷۸.

۱۸۷. هدف: تهران، پیشین، ص۶۳.

۱۸۸. هدف: تهران، پیشین، ص۶۳.

۱۸۹. هدف: تهران، پیشین، ص۶۳.

۱۹۰. هدف: تهران، پیشین، صص ۶۳ و ۶۴.

۱۹۱. توطئه در ایران، پیشین، صص ۱۹۹ و ۲۰۰.

۱۹۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۹۳. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۱۹۴. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸ ، ۸/۲/۱۳۵۹، صص ۱۵ و ۱۶، بخش فارسی رادیو امریکا، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۹۵. طبس مصداقی بر سوره فیل، نگرش بر ماجرای طبس، پیشین، ص۲۱.

۱۹۶. هدف: تهران، پیشین، صص ۷۹ – ۷۷.

۱۹۷. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی{ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی(ره})، جلد۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی{ره}، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص ۲۵۷ ۲۵۵.

۱۹۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۹۹. هدف: تهران، پیشین، صص ۷۹ ۷۷.

۲۰۰. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۲۰۱. همان، ص۵.

۲۰۲. همان، ص۵.

۲۰۳. همان، ص۵.

۲۰۴. همان، ص۲.

۱۰۳

امروز، مهم ترین مسئله درزمینه اقدامات عملی بعدی ایران و امریکا پس از ماجرای طبس، ابتکار ایران در تعدد مراکز نگهداری گروگان ها بود که باعث انفعال امریکا دراین زمینه شد.

دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، که گروگان های امریکایی را دراختیار دارند، امروز اعلام کردند: «درحال حاضر، به عنوان یک عمل احتیاطی گروگان های جاسوس در نقاط مختلف نگهداری می شوند.» (۱) در یک صد و سیزدهمین اعلامیه(۱) این دانشجویان همچنین آمده است: تصمیم گرفته ایم که از گروگان ها در شهرهای مختلف سراسر کشور نگهداری کنیم؛ طبیعی است هر شهر مسئولیت نگهداری آنها را تا مدت لازم، با همکاری دانشجویان مستقر در لانه جاسوسی که همراه گروگان ها هستند، مستقیماً به عهده خواهند داشت. در این اعلامیه همچنین ضمن تأکید بر وجود عوامل خودفروخته داخلی در این توطئه، اظهار شده است دانشجویان اطلاعاتی در این باب دارند که دراختیار رهبری {امام خمینی} قرار خواهند داد. (۲)

از سوی دیگر در امریکا، دولت کارتر هم زمان با تلاش برای توجیه آنچه رخ داده است، بررسی امکان اقدامات آتی را نیز به سرعت در دستور کار قرار داده است، به همین منظور، برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، مأمور بررسی عملیات فوری دیگری شد که نقائص عملیات قبلی را نداشته باشد. شرح و نتیجه این بررسی را برژینسکی در خاطرات خود این گونه نوشته است: «به دستور رئیس جمهوری صبح روز ۲۶ آوریل [۶/۲/۱۳۵۹]، من جلسه ای در دفتر خود تشکیل دادم تا امکانات دست زدن به عملیات دیگری را بررسی نماییم. بااینکه هنوز اطلاع دقیقی از علل شکست مأموریت نجات بجز خارج شدن سه هلیکوپتر از دور نداشتیم، این بار بیشتر، انجام عملیات ساده و مستقیمی را مورد بررسی قرار دادیم که مبتنی بر اعزام نیروی بیشتری به تهران و تصرف یکی از فرودگاه ها و عملیات سریع نجات در پایتخت بود، ولی با پراکندن گروگان ها در نقاط مختلف ایران این برنامه هم عملی نبود.» (۳)

ص: ۳۳۵

۱- * ضمیمه دارد؛ متن کامل یک صد و سیزدهمین اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام.

هیئت نمایندگی امریکا در شورای امنیت سازمان ملل امروز با ارسال نامه ای برای ریاست این شورا، اقدام نظامی برای نجات جان گروگان ها را حق مسلم و به منزله دفاع از خود دانست.

به گزارش رویتر از سازمان ملل، دونالد مک هنری رئیس هیئت نمایندگی امریکا در این سازمان، همراه این نامه متن کامل بیانیه کارتر و جزئیات این برنامه را به پروفیلیو هرنوزلدو رئیس شورای امنیت، تقدیم کرده است. (۴) نماینده امریکا در نامه خود، خطاب به رئیس شورای امنیت گفت که ایالات متحده به مقتضای منشور ملل متحد که حق طبیعی دفاع از نفس را مورد تأکید قرار داده، عمل کرده است. (۵)

دراین حال، سلیم احمد سلیم رئیس مجمع عمومی سازمان ملل متحد، امروز در سنگاپور اعلام کرد که عملیات نافرجام نجات گروگان های سفارت امریکا در تهران تشنج را به اوج رسانده و موقعیت را پیچیده تر و مشکل تر از پیش کرده است. وی افزود سازمان ملل خواستار آزادی فوری گروگان ها شده است و کورت والدهایم دبیرکل این سازمان، از تمام امکانات خویش برای حل بحران ایران استفاده کرده است. سلیم احمد سلیم سپس گفت اعضای جنبش غیرمتعهدها می توانند به طور انفرادی یا دسته جمعی نقش مؤثری در حل مسالمت آمیز بحران ایفا کنند. (۶)

از سوی دیگر، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، اعلام کرد: «شکایت ایران درمورد حمله نظامی امریکا به ایران تسلیم کورت والدهایم شده است.» (۷) به گزارش خبرگزاری پارس، در نامه وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به والدهایم دبیرکل سازمان ملل، آمده است: «درمورد تجاوز نظامی رژیم بعث عراق به خاک ایران که به تحریک امریکا صورت گرفت سازمان ملل سکوت کرد و ما به شما هشدار دادیم و اکنون دولت امریکا مستقیماً و درنهایت بی شرمی به خاک ایران تجاوز کرده است، مسلماً ما با نهایت قدرت از

موجودیت و حقانیت خویش دفاع خواهیم کرد، اما مجدداً به شما هشدار می دهیم که به عنوان یک مرجع بین المللی مسئولیت خود را درمورد این تجاوز و عواقب آن به خاطر داشته باشید و بدانید که سکوت شما دراین مورد باعث تجری بیشتر متجاوزین بوده و موجب پیش آمدن وقایع تأسف انگیز و جبران ناپذیر خواهد شد.» (۸) یادآوری می شود پیش از ظهر امروز، هنگامی که صادق قطب زاده از فرودگاه مهرآباد عازم سفر به کشورهای عربی غرب آسیا بود، والدهایم دبیرکل سازمان ملل، تلفنی با وی تماس گرفت. (۹) سخنگوی وزارت امور خارجه در ارتباط تلفنی با خبرگزاری پارس درباره این تماس و مذاکرات مطرح شده گفت: «کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد، در یک گفت وگوی تلفنی با صادق قطب زاده وزیر امور خارجه، از اقدام امریکا اظهار تأسف کرد و تقاضا داشت که ایران علی رغم این عمل غیرمنطقی امریکا با سعه صدر بیشتری با مسئله برخورد کند. صادق قطب زاده در این تماس از دبیرکل سازمان ملل متحد خواست که رسماً و علناً اظهارنظر کند و سازمان ملل متحد به وظیفه خود بهتر عمل کند.» (۱۰)

۱. افسردگی و ناراحتی رئیس جمهور امریکا از شکست عملیات نجات در ایران(۱) تا حدی است که برنامه های روزانه کارتر را آشکارا تحت الشعاع قرار داده است؛ ازجمله سفرهای رئیس جمهور به نقاط مختلف کشور که به خصوص در آستانه مبارزات انتخاباتی آتی، بسیار مهم است، عملاً ـ منتفی شده است. کارتر گفته است تا زمانی که گروگان ها در ایران گرفتار باشند از کاخ سفید بیرون نخواهد آمد.

سناتور رابرت برد رهبر اکثریت در سنای امریکا، امروز، این وضع را چنین توصیف کرد: «چنین به نظر می رسد که آیت الله خمینی پرزیدنت کارتر را نیز در کاخ سفید به گروگان گرفته است.» وی یادآور شد: «این امر یک فرصت طلایی به [آیت الله]

خمینی داده است و تنها باعث افزایش خودپسندی در

تفنگچی هایی است که اعضای سفارت امریکا را به گروگان گرفته اند.» به گزارش رادیو امریکا، سناتور برد در نشست مطبوعاتی هفتگی خود از پرزیدنت کارتر خواست که برای سفر به نقاط مختلف کشور کاخ سفید را ترک گوید. (۱۱)

نوشته های سایروس ونس حاکی است بسیاری دیگر از نخبگان امریکا نیز وضعی مشابه کارتر داشتند. وی در توضیح بازتاب حوادثی که در طبس رخ داد نوشته است: «پس از آنکه از حالت گیجی و شوک حاصله از شنیدن این اخبار وحشتناک به درآمدیم بحث خود را درباره اینکه چگونه کنگره و مردم امریکا و جهان را از این واقعه آگاه

{سناتور رابرت برد رهبر اکثریت در سنای امریکا: چنین به نظر می رسد که آیت الله خمینی پرزیدنت کارتر را نیز در کاخ سفید به گروگان گرفته است.}

ص: ۳۳۷

۱- * ابعاد این عملیات بالطبع هرگز روشن نشد و فقط بخشی از آنکه در عمل اجرا شده و البته با شکست مواجه شده بود،

مورد بحث و بررسی قرار می گرفت. درمورد ادامه کار بعد از طبس، گرچه حدس و تحلیل هایی وجود دارد که غیرقطعی است و در جای جای این کتاب به تناسب به آنها اشاره شده، ولی گزارش مستند و رسمی از برنامه امریکایی ها در ایران و نوع همکاری عناصر داخل کشور با آنان هیچ گاه اعلام نشده است. هرچه بوده است، میزان ناراحتی سران امریکا از این شکست، نشان دهنده امیدواری قبلی آنان است که همین امر از طراحی عملیاتی بسیار پیچیده و گسترده در تهران حکایت می کند؛ عملیاتی که عناصر داخلی دخیل در آن هیچ گاه آشکار نشد تا بتوان قضاوت کرد که امریکایی ها در تهران تا چه حد می توانستند موفق باشند. درباره عناصر داخلی می توان گفت که اگر فقط به عواملی که قابل حدس بوده است، اکتفا شود، عملیات در تهران با شکستی منتظره همراه می گردد؛ همین امر علامت این است که دست عناصر غیرقابل حدس نیز در کار بوده است. مثلاً- این موضوع غیرقابل حدس که سازمان به شدت ضدامریکایی مجاهدین خلق که با قابلیت تشکیلاتی زیاد توانایی به کار گیری عناصر مختلف را داشت، در این ماجرا نقش کلیدی برعهده داشته است، چه بسا راه گشا باشد. امکان غیرقابل حدس دیگر این می تواند باشد که امریکا مهره های بسیار موجه و ظاهرالصلاحی در مراکز حساس حکومتی داشته است که طبق عرف نفوذهای قدرت های بزرگ، بایستی سال ها غیرمستقیم به امریکا خدمت می کردند، اما به دلیل اهمیت این قضیه حاضر به "سوزاندن" آنها شده بود.

کنیم از سر گرفتیم. درحدود ساعت ۸ بعدازظهر، جلسه ای به ریاست پرزیدنت کارتر در اتاق کابینه تشکیل شد و درحدود ۳ ساعت درباره آنچه پیش آمده بود و چگونگی اعلام این مطلب به کنگره و وسایل ارتباط جمعی و کشورهای خارجی و خانواده گروگان ها و خانواده مقتولین بحث کردیم، یک اطلاعیه مطبوعاتی هم تهیه شد، ولی اعلام این مطلب موکول به زمانی گردید که باقیمانده مأمورین نجات به سلامت از خاک ایران خارج شده باشند. درحدود نیمه شب، کارتر به ما اجازه داد که موضوع را به اطلاع رهبران کنگره برسانیم. من به وزارت خارجه مراجعه کردم و تا ساعت ۲ بعد از نیمه شب، رهبران کنگره در جریان این واقعه قرار گرفتند. واکنش همه آنها مخلوطی از حیرت و غم و نومیدی بود.» (۱۲)

۱۰۶

عده ای از مقامات امریکایی اعم از مسئولان فعلی و گذشته این کشور و به خصوص اعضای مجالس قانونگذاری امریکا {مجلس نمایندگان یا کنگره و مجلس سنا} به صراحت یا به تلویح، به شدت یا با ملایمت، ضمن سرزنش رئیس جمهور امریکا اقدام وی را نامطلوب توصیف کردند.

هنری کیسینجر وزیر امور خارجه اسبق امریکا، گفت: ایالات متحده احتمالاً با وخیم ترین بحران سیاسی تاریخ خود روبه رو خواهد شد و دولت باید متحدان امریکا و ملت خود را با یک رهبری قاطع به دور خود جمع کند. وی افزود:

هیچ یک از متحدان اروپایی اعتقاد ندارند که مجازات های اقتصادی امریکا علیه ایران با موفقیت روبه رو خواهد شد. وزیر امور خارجه سابق امریکا ادامه داد: سال های نخست دهه ۱۹۸۰، یک دوره بسیار خطرناک خواهد بود که نیاز به واکنش واحد ملت امریکا و دمکراسی های صنعتی دارد. کیسینجر گفت: متحدان امریکا گیج شده اند و اگر اتفاق نظری به دست نیاید، اغلب کشورها به سوی بی طرفی خواهند رفت. در بین کشورهای غربی تحلیل مشترک، هدف مشترک و اعتماد متقابل، دیگر وجود ندارد و درمورد خطرهایی که متوجه ماست توافق وجود ندارد. به همین علت ما با بزرگ ترین بحران های سیاست خارجی تاریخ خود روبه رو هستیم. (۱۳) بااین همه، به گزارش رادیو امریکا، هنری کیسینجر حمایت خود را از رئیس جمهوری امریکا تلفنی به وی اطلاع داده و از مردم امریکا خواسته است که دراین مورد با یکدیگر متحد باشند. (۱۴)

به گزارش خبرگزاری فرانسه، ریچارد نیکسون رئیس جمهور پیشین امریکا نیز اعلام کرده که ایالات متحده

(هنری کیسینجر وزیر امور خارجه اسبق امریکا:

ایالات متحده امریکا با یکی از وخیم ترین بحران های سیاسی تاریخ خود روبه رو شده است.)

ص: ۳۳۸

بـا شـکست در عملیـات نجـات گروگـان هـای امریکـایی، اکنون تمام وجهه سیاسـی خود را از دست داده و به شـدت خوار و خفیف شده است. وی سپس اظهار امیدواری کرده است که متحدان اروپایی امریکا و همچنین ژاپن به حمایت خود از ایالات متحـده با اعمال مجازات های اقتصادی علیه ایران ادامه دهند. (۱۵) بااین حال، رادیو امریکا ضـمن اعلام خبر حمایت نیکسون از کـارتر و اقـدام وی گزارش داد: «وی گفت بـا اطلاعـاتی که دراختیار دارد و تا آنجایی که وضع موجود نشان می دهـد می تواند با اطمینان بگوید که از تصمیم پرزیدنت کارتر برای آزاد ساختن گروگان های امریکایی در تهران حمایت می کند. وی گفت هر نـوع عملیـاتی از این قبیـل خطراتی نیز در بر دارد. بـا درنظرگرفتن وضـع موجـود و طولانـی بودن مـدت دربنـد بودن گروگان های امریکایی رئیس جمهوری امریکا حق دارد به هر اقدامی که صلاح

بداند دست بزند. وی اضافه کرد البته ترجیح دارد این اقدامات از راه مسالمت آمیز به عمل آید.» (۱۶)

جـان آنـدرسن عضو مجلس نماینـدگان امریکا و نامزد مسـتقل احراز مقام ریاست جمهوری در انتخابات، به شـدت از تصـمیم کـارتر برای اعزام گروه عملیات نجات به ایران انتقاد کرد و گفت به عقیـده وی این قضاوت غلط نه تنها در خود خاک امریکا بلکه درمیان متفقین این کشور نیز مورد بحث و گفت وگو قرار خواهد گرفت. (۱۷)

ساعت ۲۲:۳۰ امشب به وقت تهران، رادیو امریکـا در یک برنامه فارسـی آشـکارا کوشـید دفاعیه ای از کارتر دربرابر انتقادات اعضای قوای مقننه این کشور، ارائه کنـد. در گزارش این رادیو آمـده است: «گروهی از مقامات امریکایی از عدم موفقیت این عملیات نجات ابراز تأسف کرده اند، ولی درعین حال انتقاداتی نیز از رئیس جمهور

امریکـا به خـاطر قصـور در مشـورت بـا اعضـای کنگره این کشـور و یـا متفقین امریکـا به عمـل آمـده است، ولی طبق گزارش مقامات کاخ سـفید، طی دوازده ساعت پس از اعلام این گزارش در امریکا تلفن هایی که به کاخ سفید شد و تلگرام هایی که به رئیس جمهوری امریکا ارسال گردیـد، اکثریت مثبت بوده و از تصـمیم پرزیدنت کارتر حمایت کرده اند. رهبران امریکا نیز اظهار داشته اند که به اهمیت محرمانه نگهداشتن

چنین عملیاتی واقف اند و حمایت خود را از رئیس جمهوری

این کشور اعلام داشته اند.

جیمز والف رئیس اکثریت مجلس نمایندگان امریکا، گفت اگر این عملیات نجات با موفقیت انجام شده بود جهانیان پرزیدنت کـارتر را یـک قهرمـان می خواندنـد و اضافه کرد که اکنون با درنظرگرفتن این موقعیت تأسف آور صـحیح نیست که اعضای مجالس مقننه امریکا رئیس جمهوری این کشور را مورد انتقاد قرار دهند. سناتور ادوارد کندی رقیب دمکرات پرزیدنت کارتر در انتخابات رئیس جمهوری

نیز اعلام داشت که مردم امریکا در تصمیم خود درمورد مسئول شناختن دولت ایران برای

گروگان های امریکایی راسـخ انـد و دراین مورد یـک صـدا و متفق می باشـند. رونالـد ریگان رقیب پرزیـدنت کارتر از حزب

جمهوری خواه، زمان را برای انتقاد از پرزیدنت کارتر مناسب ندانست و گفت که اکنون زمان سخنوری نیست بلکه باید همه سرهای خود را به علامت دعا و نیایش خم کنند.» (۱۸)

ص: ۳۳۹

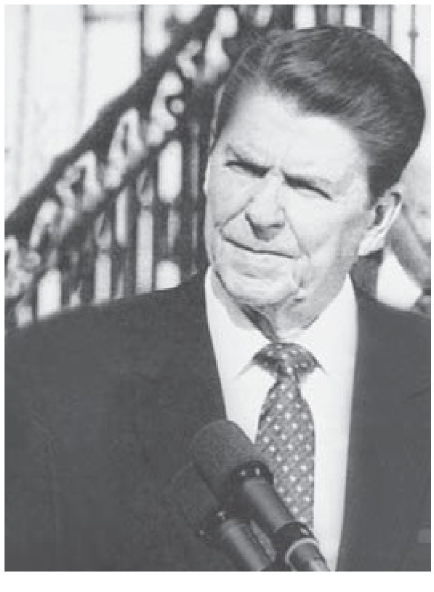
ازجمله مهم ترین اعلام حمایت های امروز از کارتر که با انتقادهایی نیز همراه بود، سخنان سناتور رابرت برد رهبر اکثریت در سنای امریکا در نشست مطبوعاتی هفتگی خود بود که امروز برگزار شد. به نقل از آسوشیتدپرس خبرهایی منتشر شده بود که نشان می داد

کارتر از پیش جزئیات نقشه نجات گروگان ها را دراختیار وی گذاشته بود،۱۹ اما مطابق آنچه در رادیو امریکا از سخنان امروز سناتور برد اعلام شد، وی این امر را رد کرده است. بنا بر گزارش رادیو امریکا: «سناتور رابرت برد رهبر اکثریت در سنای امریکا، گفت گرچه وی در روز چهارشنبه گذشته با پرزیدنت کارتر ملاقات داشته و درباره اوضاع ایران به گفت وگو پرداخته است، ولی از مذاکرات خود با رئیس جمهوری

هیچ گونه برداشتی از اینکه عملیاتی محرمانه برای نجات گروگان ها در جریان بوده، نکرده است. سناتور برد یادآور شد پرزیدنت کارتر درباره خطوط کلی چنین عملیاتی اشاراتی داشت، ولی مطلبی درباره برنامه مذکور [که] به مرحله اجرا در آمده بیان نکرد. آن طور که روشن شده هیچ یک از اعضای سنا و مجلس نمایندگان امریکا درباره مأموریت نجات ازسوی دولت کارتر مورد مشورت قرار نگرفته اند.

رهبر اکثریت سنای امریکا با اشاره به حیاتی بودن عملیات سری اظهار داشت نسبت به ملاقات روز چهارشنبه خود با رئیس جمهوری دچار حیرت است، اما احساس نمی کند که توسط رئیس جمهوری گمراه شده است. سناتور برد با بسیاری از اعضای کنگره موافق بود که می گویند ضرورت داشت تعدادی از اعضای کنگره و مجلس نمایندگان هنگام طرح ریزی عملیات نجات گروگان ها مورد مشورت قرار می گرفتند.

وی اظهار داشت این حق اعضای قانونگذار است که از این قبیل امور مطلع شده، مورد مشورت قرار بگیرند و نظرات و توصیه های خود را ابراز دارند و من از اینکه رئیس جمهوری مسائل را به این صورت می بیند متأسفم. وی اضافه کرد بااین حال رئیس جمهوری را به خاطر اقدام به عملیات نجات گروگان ها مقصر نمی دانم، بلکه احساس می کنم او باید چند ماه دیگر نیز حوصله به خرج می داد تا مشاهده کند که تحریم های اقتصادی علیه دولت ایران چه تأثیری بر اوضاع می گذاشت.» (۲۰)

{رونالد ریگان رقیب کارتر از حزب جمهوری خواه در انتخابات ریاست جمهوری: زمان برای انتقاد از پرزیدنت کارتر مناسب نیست.}

در گزارش رادیو امریکا همچنین آمده است: «سناتور برد درباره این سؤال که آیا پرزیدنت کارتر با اقدام اخیر که بدون مشورت با کنگره صورت گرفته، قانون اختیارات زمان جنگ را نقض کرده است، اظهار داشت، تصور نمی کند چنین باشد. وی گفت: اقدام اخیر عملیات نجات بوده است نه یک اقدام نظامی و بنابراین من فکر نمی کنم رئیس جمهوری کاری غیرقانونی انجام داده باشد. رهبر اکثریت سنا اظهار داشت رئیس جمهوری اطمینان داده است که قبل از انجام هرگونه اقدامی نظیر مین گذاری بنادر

و یا برقراری یک محاصره دریایی درباره ایران با کنگره مشورت خواهد نمود. سناتور برد تصمیم پرزیدنت کارتر را تصمیمی دلگرم کننده خواند و گفت این اقدام حداقل به روسیه شوروی نشان داد که رئیس جمهوری امریکا درصورت لزوم دست به عمل خواهد زد و این نکته را نباید دست کم گرفت.» (۲۱)

۱۰۷

هرچند بخش اعلام نشده طرح مربوط به عملیات طبس به کلی مکتوم مانده است، اما درباره آن در حاشیه سخنان بسیاری بیان می شود؛ گزارش واشنگتن پست و اظهارات یک عضو پارلمان ژاپن دو نمونه از این موارد است که درواقع، بیشتر سناریویی است برای اقناع ذهن های پرسشگر تا ذکر اصل مطلب.

روزنامه واشنگتن پست گزارشی در شماره امروز خود درج کرد که درحقیقت با اتکا به نظرها و دیدگاه های محافل وابسته به وزارت دفاع امریکا و لحاظ کردن

آن تنظیم شده است. خبرگزاری فرانسه از واشنگتن با بیان اینکه روزنامه مزبور، طرح بخش انجام نشده عملیات نجات امریکا در ایران را فاش کرده، آورده است: «بنا به گزارش این روزنامه، هلیکوپترها مأموریت داشتند پس از اشغال سفارت امریکا و وزارت امور خارجه ایران به وسیله کماندوها که مجهز به سلاح شیمیایی بی هوش کننده بودند، وارد عمل شوند. این روزنامه نوشت هواپیماهای سی ۱۳۰ قرار بود خارج از تهران توقف کنند، همچنین هلیکوپترها و ۹۰ نفر از افراد واحد عملیات چراغ سبز که متخصص مبارزات ضدتروریستی هستند، شب قبل از عملیات قرار بود در خارج از تهران مستقر شوند. براساس این طرح، [بایستی] کماندوها به سفارت امریکا و وزارت خارجه ایران شبیخون زده و همین که این محل ها را دراختیار گرفتند هلیکوپترها به محل رسیده و گروگان ها را با خود ببرند و به داخل هواپیما ها که آماده حرکت بودند انتقال دهند. براساس همین گزارش، برای انجام عملیات مزبور ۳ پایگاه در نظر گرفته شده بود که عبارت [بودند] از پایگاهی در نزدیکی طبس برای سوخت گیری هلیکوپترها، پایگاهی دور از تهران برای اینکه هلیکوپترها هنگام نزدیک شدن به شهر شناسایی نشوند و همچنین پایگاهی برای استقرار هواپیمای سی ۱۳۰. این روزنامه می افزاید در نخستین طرح که چند ماه پیش عنوان شد قرار بود واحد کماندویی با هلیکوپترها وارد سفارت شود، اما فرمانده نیروی هوایی امریکا ماه گذشته اعلام کرده بود که این عملیات در منطقه شهری غیرقابل اجرا است. واشنگتن پست سپس افزود هواپیماهای سی ۱۳۰ پس از پرواز از ایالات متحده در جنوب مصر توقف کرده اند. آنها دارای تجهیزات الکترونیکی برای ایجاد اختلال در شبکه ارتباطی ایران بودند، این هواپیماها بعدازظهر پنجشنبه [۴/۲/۱۳۵۹] پایگاه مصر را ترک کرده اند، اما هرگز در بحرین فرود نیامده اند.» (۲۲)

از سوی دیگر، اظهارات یک عضو پارلمان ژاپن، شاید ناخودآگاه به بخش دیگری از طرح اعلام نشده عملیات طبس، مربوط باشد. به گزارش خبرگزاری

فرانسه از توکیو، امروز، یک عضو پارلمان ژاپن اعلام کرده است که احتمال دارد امریکا از هواپیماهای سی ۱۳۰ نیروی هوایی خود، که در پایگاه اوکی ناوا در جنوب ژاپن مستقر هستند، در عملیات نافرجام نجات گروگان ها

استفاده کرده باشد. ماساجی ایشی باشی عضو پارلمان ژاپن، گفت این فرضیه به این دلیل مطرح شده است که تعداد زیادی از سی ۱۳۰های ارتش امریکا از پایگاه اوکی ناوا ناپدید شده اند. یادآوری می شود خبرگزاری ژاپن از ناپدید شدن تعدادی از هواپیماهای سی ۱۳۰ ارتش امریکا از پنجشنبه صبح در این پایگاه خبر داده است. در گزارش خبرگزاری فرانسه اضافه شده است که مسئولان نظامی امریکایی پایگاه اوکی ناوا از توضیح درخصوص این اخبار خودداری کرده اند. (۲۳)

۱۰۸

عده ای از شخصیت های سیاسی کشورهای متحد امریکا، امروز، درباره حوادث اخیر و تنش های پیش آمده در روابط امریکا و ایران، اظهارنظر و اعلام موضع کردند.

در فرانسه امروز، میشل پنینو سخنگوی اتحادیه دمکرات های فرانسه {حزب ژیسکار دستن}، درباره اقدام امریکا برای رهایی گروگان ها گفت: تندروهای ایرانی قانون بین المللی را نقض کرده اند. دولت فرانسه تاکنون دراین باره عکس العملی نشان نداده است. حزب کمونیست طرف دار مسکو عملیات امریکا را محکوم کرد، اما فرانسوا میتران رهبر حزب سوسیالیست فرانسه گفت: امریکا در چارچوب حقوق خود اقداماتی انجام داده است، زیرا به نظر من اگر یک کشور خارجی اتباع ما را اسیر کند، آزاد کردن آنها وظیفه ما است. میشل دوبره نخست وزیر پیشین فرانسه، که بارها از سیاست خارجی امریکا انتقاد کرده است، گفت: بازداشت گروگان ها یک عمل جنگی به شمار می رود و پاسخ به یک عمل جنگی با اقدام جنگجویانه قانونی می باشد. (۲۴)

در انگلستان و درپی پیام روز گذشته خانم مارگارت تاچر نخست وزیر بریتانیا، برای کارتر که در آن شجاعت او را تحسین و با وی ابراز همدردی کرده بود، امروز وزیر امور خارجه این کشور نظر خود را درباره امریکا این گونه بیان کرد: من معتقدم که مردم جزئیات و سلسله مراتب این وقایع را که اکنون مدنظر است فراموش کرده اند. امریکایی ها درواقع درمورد ایران صبر و حوصله زیادی از خود نشان داده اند. آنها به شورای امنیت سازمان ملل رجوع کرده اند و درضمن قطعنامه شورای امنیت علیه ایران وتو گردید. این قطعنامه قطعاً باعث حل وفصل مشکل فعلی نیز می شد. آنها بردباری نشان دادند و تلاش کردند از راه سیاسی گروگان ها را آزاد کنند و من فکر می کنم بالاخره تحت این شرایط زمانی فرا می رسد که باید اقدامات گسترده تری را در پیش گرفت و امریکایی ها تصمیم گرفته اند که اول باید علیه ایران تحریم هایی اعمال کنند و سپس برای رهایی گروگان ها تلاش کنند. من با این عقیده موافق نیستم که جهان به سوی جنگ سوق داده شود، ولی معتقدم که اوضاع بسیار وخیم است. (۲۵)

در آلمان غربی، هانس دیتریش گنشر وزیر امور خارجه این کشور، گفت که از یک راه حل صلح آمیز حمایت می کند و مسلماً از اقدامات کورت والدهایم در میانجیگری دراین مورد استقبال خواهد کرد. وی درباره اظهارات مقامات شوروی مبنی بر محکومیت امریکا، تأکید کرد که اتحاد شوروی در چنان موضعی قرار ندارد که بخواهد درمورد تلاش نافرجام امریکا برای نجات جان گروگان ها اظهارنظر کند.

گنشـر افزود این اقدام شوروی درست به این معنی است که شوروی دربرابر گروگان گیری ۵۰ امریکایی ساکت مانده است و با این سکوت اقدام ایرانیان را تأیید می کند. (۲۶)

در ایتالیـا، امنیتوره فانفـانی رئیس مجلس سـنای این کشور و رئیس پیشـین شورای امنیت و مجمع عمومی سازمـان ملل متحـد، اعلام کرد موقعیت های کنونی و تشنج های شدید در جهان نتیجه عملیات ابتکاری زیاده از حد و

نشان دهنده خوش بینی بیش از اندازه ابرقدرت ها در جهان است. (۲۷) همچنین امروز به گزارش رویتر، دولت ایتالیا مخالفت خود را با استفاده از نیروهای نظامی برای نجات گروگان ها به امریکا اطلاع داد. (۲۸)

در استرالیا نیز که تاکنون فقط محـدودیت های ملایمی را علیه ایران اعمال کرده است،۲۹ اندرو پیکاک وزیر امور خارجه این کشور، گفت به دنبـال تلاـش نافرجـام امریکا برای آزادی گروگان های تهران، دولت متبوع وی در محـدودیت های اقتصادی علیه ایران تجدیـدنظر خواهـد کرد. وی افزود: دولت استرالیـا همچنـان در جست و جوی یـافتن راه حـل هـای دیپلماتیک برای آزادی گروگان ها خواهـد بود. (۳۰) همچنین پیکـاک در بیانیه ای که امروز توسط سـفارت استرالیا در واشـنگتن انتشار یافت گفت که دولت وی امیدوار است همه کشورها حداکثر خویشتن داری را درمورد بحران ایران از خود نشان دهند. در این بیانیه همچنین آمده است کوشش ایالات متحده برای آزادی گروگان ها قابل درك و شکست آن موجب تأسف است. باید امیدوار بود که زندگی گروگان ها اکنون در معرض خطر بیشتری قرار نداشته باشد. (۳۱)

در اسـرائیل حیم هرزوک رئیس سـابق دسـتگاه جاسوسـی نظامی رژیم صـهیونیستی، خاطر نشان کرد که عملیات امریکاییان به خوبی طرح ریزی شده بود، اما از دیدگاه نظامی مصلحت در این بود که هفته ها قبل چنین نقشه ای به مرحله اجرا در می آمد. (۳۲) یادآوری می شود اسـحاق شامیر وزیر امور خارجه رژیم اشـغالگر قدس، در تلگرامی به سایروس ونس وزیر امور خارجه امریکا، تأسف اسرائیل را از مرگ ۸ امریکایی در این عملیات ابراز و اظهار امیـدواری کرده بود که گروگان ها به زودی آزاد شوند. (۳۳)

در ترکیه، امروز، حیرتین ارکسن وزیر امور خارجه ترکیه، در پارلمان این کشور گفت: ترکیه مایل است درصورت درخواست بین ایران و امریکا میانجیگری کند.(۱) (۳۴) این اظهارات درپی سخنان سلیمان دمیرل، تأکیدی بر

موضع بی طرفانه ترکیه در ماجرای اخیر است. به گزارش یونایتـدپرس از آنکارا، پیش از این، نخست وزیر ترکیه اخبار مربوط به دخالت این کشور در کوشـش نافرجام امریکا برای آزادی گروگان ها را تکذیب کرده بود. همچنین مقامات رسـمی ترکیه گفتند هیچ یک از امریکاییان زخمی به ترکیه منتقل نشده اند. (۳۵) یادآوری می شود بااینکه ترکیه

۱- * البته در روزهـای بعـد، مقامـات وزارت امور خـارجه ترکیه گفتنـد پیش از آنکه منازعه ایران و امریکا تخفیف یابـد، این کشور خطر شـکست هرگونه میانجیگری را تقبل نخواهد کرد. همچنین به گزارش آسوشیتدپرس، در همین حال، دولت ترکیه

در پاسخ به ابراز نگرانی مقامات اقتصادی ایران از نقش ترکیه در غرب آسیا، به تهران اطمینان داده که این کشور در درگیری هایی که مربوط به ایران باشد جهت گیری نخواهد کرد. [روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳]

متحد امریکاست، اما به دلیل وضع خاص جریان های فعال در این کشور امروز دولت امریکا از کارمندان سفارتخانه خود در آنکارا خواست تا در خانه های خود بمانند. به گزارش رادیو دوبی، این اخطار به دلیل ترس از عملیات انتقام جویانه پس از حمله نظامی امریکا به ایران است. (۳۶)

در ژاپن نیز عده ای از مقامات این کشور، امروز به اظهارنظر درباره عملیات ناموفق اخیر امریکا در ایران، پرداختند؛ ماسایوشی اوهیرا نخست وزیر ژاپن، گفت که ازنظر احساساتی می تواند

درک کند که دولت امریکا چرا به این عملیات نجات دست زده است. وی تلاش بی سرانجام امریکا را اقدامی محدود برای هدف های

انسانی توصیف کرد و افزود: مأموریت مذکور اقدام خصمانه ای علیه ایران نبوده است. (۳۷) نخست وزیر ژاپن همچنین اعلام کرد که از امریکا خواهد خواست برای آزادی گروگان ها در تهران دیگر دست به عملیات نظامی نزند. (۳۸) در همین حال، بعضی از مقامات دولتی و بسیاری از ژاپنی ها به شدت از این عمل دولت امریکا انتقاد کردند؛۳۹ ازجمله سابورو اوکیتا وزیر امور خارجه ژاپن، ضمن اظهار نگرانی شدید از اقدام اخیر دولت امریکا برای آزادی گروگان ها،

گفت ژاپن نمی تواند بفهمد چرا امریکا دست به این اقدام زد درحالی که

ژاپن و سایر متحدان اروپایی او درصدد برآمده بودند تا با کوشش هایی همه جانبه به آزادی دیپلمات های امریکایی کمک کنند. (۴۰) دراین باره خبرنگار رادیو لندن از توکیو خبر داد که در محافل ژاپن نگرانی عمیقی درخصوص زمان اجرای این عملیات و آثار احتمالی آن وجود دارد. بنا به این

گزارش، بسیاری از ژاپنی ها در اینکه ماجرای عملیات گروه نجات در ایران فقط یک روز پس از رسیدن نامه تشکرآمیز دولت امریکا به نخست وزیر ژاپن اتفاق افتاد، نکته دردناکی را می بینند. در این نامه کارتر مراتب تشکر خود را از اقدامات نخست وزیر ژاپن برای نجات گروگان های امریکایی ابراز کرده بود. پیش تر ژاپن از دولت امریکا تقاضا کرده بود که جانب حزم و احتیاط را رعایت کرده، از دست زدن به اقدامات نظامی علیه ایران خودداری کند. (۴۱)

هم زمان با موضع گیری مقامات سیاسی دولت های دوست و متحد امریکا، مخالفان امریکا نیز به اعلام موضع پرداختند.

به گزارش خبرگزاری فرانسه از هانوی، سخنگوی وزارت امور خارجه ویتنام عملیات نظامی امریکا در ایران را محکوم و اضافه کرد عملیاتی که تحت عنوان نجات گروگان ها اجرا شده، درواقع عملیات تجاوز نظامی است. وی افزود از این طریق، ملت و دولت ویتنام همبستگی و حمایت خود را از مبارزات ملت ایران در راه دفاع از کشورشان و دربرابر تجاوزات امریکا اعلام می دارند. (۴۲)

گزارش رادیو لندن حاکی است سازمان آزادی بخش فلسطین و مقامات کشور لیبی همگی با لحنی خشن عملیات امریکا را

تقبیح کرده اند و لیبی حتی خواستار انتقال مقر سازمان ملل متحد از نیویورک به کشور دیگری شده است. (۴۳)

خبرگزاری فرانسه از تونس نیز گزارش داد، دولت لیبی اطلاعیه ای منتشر و در آن تأکید کرده اقدام

ص: ۳۴۴

امریکا یک تهاجم نظامی است که به طور مستقیم علیه ملت ایران انجام گرفته و همدستی رژیم مصر با امریکا اقدامی پراهمیت و تهدیدی مستقیم علیه ملت برادر مصر، ملت عرب و کشورهای اسلامی محسوب می شود. وزارت امور خارجه لیبی در این اطلاعیه از ملت های منطقه دعوت کرده که برای سرنگونی این رژیم با یکدیگر متحد شوند. (۴۴) دراین حال، سفارتخانه لیبی در تهران نیز در اطلاعیه ای تجاوز جنایتکارانه امریکا علیه انقلاب اسلامی ایران و نقض حاکمیت ایران را به شدت محکوم کرد. در قسمتی

از این اطلاعیه آمده است: «اندیشه گاوچرانان و جنایت سازمان یافته ای که بیانگر جوهر تمدن امریکایی در طول تاریخ آن می باشد، عظمت خطری را که امپریالیسم امریکا متوجه امنیت جهان و سلامت و حاکمیت ملل آن و ازجمله خود ملت امریکا می نماید آشکارا نشان می دهد.» در این اطلاعیه همچنین آمده است: «علت اصلی کینه امریکا نسبت به انقلاب اسلامی ایران، شخصیت اسلامی آن و آرمان هایی است که درون صدها میلیون مسلمان زنده کرده است. ... این انقلاب پایه های فساد و ظلم و استبداد داخلی و خارجی را فرو خواهد ریخت تا مشترکاً دنیای آزادی و سرافرازی و سعادت را برای ملل به پا کند.» (۴۵)

سازمان آزادی بخش فلسطین {تحت رهبری یاسر عرفات} اقدام نظامی امریکا در ایران را به شدت محکوم کرد. در اعلامیه ساف تأکید شده است که ما از انقلاب ایران دربرابر تجاوزات امریکا حمایت می کنیم. (۴۶) به گزارش رادیو عدن، سازمان آزادی بخش فلسطین در بیروت ضمن محکوم کردن دخالت نظامی امریکا در ایران به بهانه آزادسازی گروگان ها، اعلام کرده است که انقلاب فلسطین از دیرباز مانورهای نظامی و مقاصد امریکا را برای ایجاد پایگاه های نظامی در مصر و دیگر کشورهای امریکایی {کشورهای طرف دار یا وابسته به امریکا} زیر نظر دارد. (۴۷)

عبدالحلیم خدام وزیر امور خارجه سوریه، اقدام اخیر امریکا را دلیلی بر ورشکستگی هیئت حاکمه این کشور دانست و گفت این اقدام نشان می دهد که امریکا از درک تحولات عمیقی که در جهان، منطقه و ایران رخ می دهد عاجز است و نمی تواند به اهمیت و ارزش ملت ها هنگام مقابله آنها با تجاوزکاران پی برد. وی افزود بی تردید این عملیات تجاوزکارانه امریکا پرده از ماهیت خائن مصر نیز برداشته است؛ رژیمی که تبدیل به آلت دست صهیونیسم و امریکا شده است.

وزیر امور خارجه سوریه گفت: «انقلاب ایران ازلحاظ تاریخی نه فقط برای ایران، بلکه برای سراسر منطقه و جهان انقلاب عظیمی است و پیروزی و تحکیم این انقلاب به نفع همه ما خواهد بود. ما انقلاب ایران را که نخستین شعارهایش آزادی فلسطین و بیت المقدس و جانب داری از اعراب در مقابل صهیونیسم بوده باید عمیقاً و با درک زیاد مورد توجه قرار دهیم. این به نفع ماست که انقلاب ایران یکی از دژهای سلطه گری امپریالیسم را منهدم کرده است.» (۴۸) خدام که امروز میزبان همتای ایرانی خود می باشد، پس از خوشامدگویی به هیئت ایرانی در گفت و گویی با خبرنگاران ایرانی گفت: «بی تردید این دیدار به تحکیم هرچه بیشتر روابط میان دو کشور برادر منتهی خواهد شد.» وی ضمن پاسخ به یکی از سؤال های خبرنگاران تأکید کرد: «ما همان طور که در گذشته نشان داده ایم بار دیگر تأکید می کنیم که در مقابله با تجاوز و توطئه امریکا در کنار برادران ایرانی خود خواهیم بود.» (۴۹)

علاوه بر دولت های مخالف امریکا، دولت ها و شخصیت های عربی دوست ایالات متحده نیز غالباً لحن سرزنش آمیزی

دراین باره داشتند؛ ازجمله شاذلی قلیبی دبیرکل اتحادیه عرب، امروز در اطلاعیه ای که در تونس انتشار داد اعلام کرد که اقدام کارتر هدف نظامی دارد و در جایی که سازمان ملل متحد تعهد کرده که در جست و جوی راه حل صلح آمیزی باشد، این اقدام یک انحراف است. (۵۰) عبدالعزیز حسینی وزیر مشاور در نخست وزیری کویت نیز در پاسخ به پرسش خبرگزاری کویت درباره تلاش نافرجام امریکا به منظور آزادسازی گروگان های امریکایی در تهران گفت: کویت که از دریافت این خبر یکه خورده است این اقدام دولت امریکا را برخلاف عرف بین المللی و خط مشی مورد اعتقاد کویت که دایر بر ضرورت حل اختلافات بین المللی از راه های مسالمت آمیز است، می داند. تلاش های خشونت بار و اشغال و خونریزی ازجمله اقداماتی به شمار می رود که شاید مشکلات را دوچندان کرده و منطقه را در معرض درگیری هایی که به نفع هیچ یک از آنها نیست قرار دهد. (۵۱)

۱۱۰

در دومین روز اقدام ناموفق نظامی امریکا در طبس، این موضوع در رسانه های گروهی جهان بازتاب وسیعی داشت.

رادیو لندن درباره بازتاب گسترده این خبر در مطبوعات انگلستان، اعلام کرد: «شکست امریکا در راه کوشش برای رهایی گروگان های امریکایی در تهران، امروز در مطبوعات بریتانیا همه اخبار دیگر را تحت الشعاع قرار داده بود.» (۵۲)

تحلیل ها و تفسیرهای انتشاریافته دراین باره، چه درمورد چگونگی بازتاب ابعاد حادثه و چه درخصوص جهت گیری سیاسی و ابراز حمایت از امریکا و ایران یا دشمنی با آنها، تنوع بسیاری داشت. بعضی با تحلیل موشکافانه، به درک قضیه کمک کردند و برخی به دفاع یا محکوم کردن یکی از دو طرف پرداختند. ابراز همدردی، موضع گیری ملایم با لحن سرزنش آمیز علیه امریکا یا ایران و درج مطالبی به شدت کینه توزانه به خصوص علیه ایران که مبتنی بر اطلاعاتی نادرست بود، از دیگر مواردی است که در تحلیل رسانه ها به چشم می خورد. درهرحال، نمونه هایی از بازتاب های امروز حادثه طبس در رسانه های جهان، در ادامه ذکر می شود که خود تأکیدی بر اهمیت وافر این ماجراست.

رادیو لندن به نقل از خبرنگار خود در واشنگتن، اعلام کرده است: «از آغاز رشته طولانی بحران های مربوط به ایران و افغانستان تاکنون، این شدیدترین ضربه ای است که بر روحیه ملی امریکایی ها

وارد شده است.» البته خبرنگار این رادیو با اشاره به ابراز احساسات ملی در امریکا، که کمی از آن سهم کارتر نیز شده است، افزود بیشتر کسانی که با کاخ سفید، مقر ریاست جمهوری، تماس گرفته اند از کارتر پشتیبانی کرده اند. بی بی سی در وضع کنونی، کارتر و آینده حرکت وی را چنین تحلیل کرد: «ملت امریکا کمی موفقیت می خواهد، ولی بار دیگر کارتر نتوانسته است انتظار ملت امریکا را برآورده کند. اگر کارتر نتواند ملت امریکا را ارضا کند، موقعیتش متزلزل خواهد شد. مقامات دولت امریکا سفرای کشورهای غرب را

به وزارت خارجه دعوت کرده و به آنها گفتند که اکنون اهمیت واردآوردن فشارهای سیاسی و اقتصادی به ایران بیش ازپیش است. برای آینده نزدیک مبارزات اعمال تحریم علیه ایران از نقطه نظر امریکا ارجحیت تام خواهد داشت، ولی بعد از مأموریتی که در گردوغبار بیابان های طبس با نافرجامی روبه رو شد، احدی نمی تواند پیش بینی کند که سرانجام، آقای کارتر چه رویه ای را در پیش خواهد گرفت.» (۵۳)

روزنامه فرانسوی لوموند در سرمقاله امروز خود به وحشت زدگی امریکایی ها در صحرای طبس توجه کرده و نوشته است: «باید از خود سؤال کنیم که چرا کاخ سفید اعلام فوری رویدادها را آن قدر ضروری دانست که حتی منتظر خارج کردن تمام شرکت کنندگان، مرده یا مجروح، از ایران نشد؛ باتوجه به اینکه می دانیم اقلاً برپایه واکنش سریع دولت ایران، ایرانی ها از قبل هیچ گونه سوءظنی نداشته اند.» در ادامه سرمقاله امروز لوموند، آمده است: «دستگاه نظامی امریکا که تقریباً امنیت نیمی از کره زمین را عهده دار است، ولی قادر نیست ۲ فروند هواپیما را در کویر فرود آورد، آن هم پیش از هرگونه آگاهی دشمن، واقعاً تا چه حد قابل اعتماد است.» (۵۴)

روزنامه انگلیسی دیلی میل کارتر را شخصیتی مردد و دمدمی مزاج خوانده که تحت تأثیر محرک های آنی عمل می کند. به نوشته این روزنامه، تصمیم کارتر برای رهایی گروگان ها تحت فشار افکار عمومی رأی دهندگان امریکایی بوده است. رأی دهندگان معتقدند اقدامی برجسته باید انجام گیرد و اقدام کارتر می توانست به جنگ جهانی سوم بینجامد. (۵۵)

روزنامه تایمز {چاپ لندن} عمل امریکا را حق قانونی این کشور دانسته و حال آنکه اقدام به گروگان گیری و مداخله شوروی در افغانستان را تخطی و تجاوز خوانده است. (۵۶)

روزنامه انگلیسی گاردین ضمن اظهار همدردی با کارتر آورده است: هنگامی که کارتر بینندگان تلویزیون را خطاب قرار داد، فضای تراژدی و غم واقعی او را احاطه کرده بود و این تراژدی مردی بود که خود را رهبر جهان آزاد می داند و درمی یابد هر اقدامی که انجام می دهد به تحقیر اسفناکی می انجامد. بااین حال، نویسنده گاردین در ادامه تذکر داده که اکنون خطر یک اقدام نظامی دیگر باید فراموش شود و فقط راه های سیاسی اگرچه آهسته و کند، تنها طریق موجود است. (۵۷)

روزنامه آلمانی فرانکفورتر آلگمانیه با طرح این مطلب که «اکنون زمان سنگ اندازی نیست»، در گزارشی ضمن حمله شدید به ایران و حمایت از اقدام هرچند ضعیف کارتر، متحدان امریکا را به کمک کارتر فرا خواند. این روزنامه در مقاله خود ابتدا به نقایص فنی پیش آمده و عدم آمادگی اعلام شده درباره شکست عملیات اشاره کرده و افزود: اما اگر امریکایی ها این گروه کماندویی را واقعاً هم آماده چنین کاری کرده بودند، باز قابل تردید بود که موفق شوند، زیرا تقریباً غیرممکن بود که آنها بتوانند ۵۰ نفر را از ساختمانی که شدیداً از آن مراقبت می شود در قلب تهران خارج ساخته و آنها را نه تنها از دست نظامیان بلکه از چنگ توده های متعصب مردم خارج کرده و سرانجام آزادشدگان را در یک هلیکوپتر که به سادگی آسیب پذیر است، نه فقط از تهران بلکه از ایران زنده خارج ساخته و تمام این عملیات را هم بدون کوچک ترین حمایتی انجام دهند. این سؤال مطرح

می شود که کارتر چرا باید دست به چنین اقدامی بزند که شانس موفقیتش بسیار کم بوده است.

فرانکفورتر آلگمانیه در ادامه پس از سرزنش شدید ایران و جنایتکار خواندن گروگان گیران و توصیف وضعیتی دردناک و خطرناک برای گروگان ها، به توجیه این اقدام پرداخت و نوشت: «کلیه خواهش ها، مساعی در میانجیگری، اعتراضات امریکا و کشورهای جهان سوم و اعتراضات واشنگتن بی فایده بوده

است و بسیاری از گفته های دولت ایران که باعث به وجود آمدن امیدواری شده بود، هیچگاه به مرحله عمل نرسید و تحریم اقتصادی امریکا علیه ایران را متحدین با بی میلی قبول کردند، بنابراین در امریکا فشار مردم بر کارتر برای رهایی گروگان ها ازطریق نیروهای نظامی افزایش یافته بود. ... به نظر می رسد که از رئیس جمهور امریکا خواسته شده بود که دست به اقداماتی با امکانات بعید بزند، او عرف و حقوق بین المللی را در کنار خود دارد، اما این عدم پیروزی برای امریکا و رئیس جمهور آن زیان آور خواهد بود.» در پایان نویسنده، دوستان امریکایی را به کمک فراخوانده، افزوده است: «اکنون کارتر احتیاجی به شماتت و یا سکوت متحدین خود نداشته بلکه به کمک آنها نیازمند است. به هنگام ناملایمات باید دوستی ها را حفظ کرد.» (۵۸)

روزنامه انگلیسی دیلی تلگراف تا حدی از اقدام کارتر دفاع کرد و نوشت این اقدام نظامی علیه ایران نبوده است. این یک عمل نظامی سریع، فقط با هدف آزادی گروگان های امریکایی و خارج کردن آنها از ایران بوده است. اقدام امریکا برای رهایی گروگان ها را می توان عکس العمل موجهی در مقابل اشغال سفارتخانه امریکا در تهران دانست. این روزنامه ادامه داد: اگر دقیقاً بخواهیم عمل دانشجویان را توصیف کنیم درواقع یک اقدام نظامی بوده است. (۵۹)

از سوی دیگر، در بین مطبوعات ممالک عربی، مطبوعات عربستان سعودی روش ملایمی را در اظهارنظر درمورد عملیات نجات امریکایی ها اتخاذ و خاطرنشان کرده اند که هیچ دلیل و بهانه ای برای اقدامات نظامی امریکا علیه ایران وجود ندارد. این مطبوعات از دولت های امریکا و ایران خواسته اند که خوددار بوده، جانب حزم و احتیاط را رعایت کنند.

روزنامه کویتی الرای العام عملیات نجات را اقدامی تروریستی توصیف کرد و روزنامه کویتی الانباء نیز در مقاله ای نوشت این اقدام امریکا تجاوزی آشکار به تمامیت {ارضی} یک کشور مسلمان است. (۶۰)

روزنامه های الجزایری امروز، بخش عمده ای از صفحات خود را به عملیات نظامی امریکا در ایران اختصاص داده و بر شکست رقت بار آن تأکید کردند. روزنامه المجاهد بخش بزرگی از صفحه اول و یک صفحه کامل دیگر را به این واقعه اختصاص داد. روزنامه القبس در تیتر چهارستونی صفحه اول خود با عنوان "شکست یک تهاجم نظامی امریکا علیه انقلاب ایران" آورده است: «دولت امریکا نیات خائنانه خود را علیه انقلاب ایران به ظهور رساند. پرزیدنت کارتر شخصاً بر عملیات نقشه تهاجم به ایران نظارت کرده است. این عملیات دربرابر هوشیاری و تحرک مردم ایران با شکست روبه رو شد.» روزنامه الجمهوریه نیز این تحرک تازه امریکا علیه ایران را تقبیح کرد و نوشت این عمل حاصلی جز شعله ورتر کردن انقلاب خلق ایران و ایجاد وحدت بیشتر بین

گروه های ملی و بین المللی و هوشیارتر کردن آنها دربرابر دشمنان انقلاب نخواهد داشت. (۶۱)

روزنامه الفجر {چاپ امارات متحده عربی} مأموریت گروه نجات گروگان ها را به فعالیت های انتخاباتی ریاست جمهوری در امریکا مربوط دانست و نوشت: آقای کارتر از ارتکاب به جنایاتی دیگر که احتمالاً وحشیانه تر و خطرناک تر است نیز امتناع نخواهد کرد. این روزنامه افزود اولین منطقه ای که تحت تأثیر جنایات کارتر قرار خواهد گرفت منطقه خلیج فارس است.

روزنامه العرب {چاپ قطر} هم نوشت اقدام اخیر امریکا امنیت منطقه خلیج فارس را تهدید کرده، باعث ایجاد انفجاری در منطقه شد. (۶۲)

روزنامه الثوره {چاپ سوریه} در شماره امروز خود امریکا را محکوم کرد که بیشتر درصدد حمله به انقلاب ایران بوده است تا نجات گروگان ها. (۶۳)

مطبوعات لبنان با گرایش های مختلف در محکومیت اقدام امریکا هم عقیده بودند. در گزارش خبرگزاری فرانسه آمده است که روزنامه های چپ عنوان

سر مقاله خود را "خلیج جدید خوک ها" قرار دادند و روزنامه محافظه کار العمل نوشت: «خداحافظ کارتر.» (۶۴)

در اعتراض به اقدام امریکا در طبس امروز، در چند نقطه جهان ازجمله در لبنان، بحرین، پاکستان، انگلستان و آلمان غربی تظاهرات ضدامریکایی و به نفع ایران، برگزار شد.

در بیروت به گزارش خبرگزاری فرانسه، جامعه شیعیان لبنان به مناسبت شکست عملیات امریکا در ایران با هیاهوی بسیار و با شلیک تیرهای هوایی ابراز شادمانی کردند. (۶۵)

در بحرین نیز که خبرهایی مبنی بر دخالت این کشور در اقدام امریکا شایع شده بود، شیعیان تظاهراتی برپا کردند. در گزارش رویتر از تظاهرات امروز بحرین آمده است: «پلیس ضدشورش بحرین برای متفرق کردن شیعیانی که قصد داشتند برای اعتراض به استفاده احتمالی امریکا از پایگاه های بحرین دست به تظاهرات بزنند از گاز اشک آور استفاده کرد. شاهدان عینی گفتند پلیس به طور متناوب برای جلوگیری از اجتماع مردم در دو دهکده شیعه نشین، به داخل آنها گاز اشک آور پرتاب کرد. طریق المؤید وزیر اطلاعات بحرین، شرکت این کشور در هر مرحله ای از عملیات را تکذیب کرده است. دیشب، در یک اعلامیه یونانی آمده بود که ۳ هواپیمای نظامی امریکا که افراد مجروح عملیات نافرجام را به آلمان غربی می برند از بحرین پرواز کرده اند.» (۶۶)

حدود یک هزار دانشجوی مسلمان نیز در پاکستان به نشانه اعتراض به دخالت نظامی امریکا در ایران با برپایی راه پیمایی این اقدام را محکوم کردند. این دانشجویان به همین منظور کلاس های درس خود را در دانشگاه پنجاب تعطیل کردند. در همین

حال، آسوشیتدپرس از اسلام آباد گزارش داد که تدابیر امنیتی در محل سفارت امریکا در اسلام آباد افزایش یافته و به دیپلمات های امریکایی توصیه شده است که از خانه های خود خارج نشوند. (۶۷)

ص: ۳۴۹

در لندن نیز امروز تظاهراتی برپا شد. در گزارش خبرگزاری فرانسه از این تظاهرات، به نقل از منابع پلیس انگلستان آمده است: حدود ۱۵۰ نفر به عنوان اعتراض به اقدام نظامی امریکا در ایران برای نجات ۵۰ گروگان امریکایی دربرابر سفارت امریکا در لندن دست به تظاهرات زدند. در این تظاهرات که احزاب افراطی چپ انگلستان آن را ترتیب داده بودند، نمایندگان گروه های مارکسیست بین المللی هم شرکت داشتند. سخنگوی دانشجویان کمونیست ایرانی ضمن ابراز امیدواری درمورد آزادی گروگان های امریکایی در تهران اضافه کرد که شرط آزادی گروگان ها، استرداد شاه مخلوع است و اینکه ایالات متحده به جنایات خود در دوران رژیم گذشته در ایران اعتراف کند. (۶۸)

امروز در هامبورگ نیز تظاهراتی در مخالفت با اقدام نافرجام نظامی امریکا علیه ایران انجام شد و تظاهرکنندگان با پرتاب کوکتل مولوتف به دفتر هواپیمایی پان امریکن خساراتی وارد کردند. به گزارش پلیس این شهر، حدود ۱۵۰ نفر، که بیشترشان دانشجویان چپی بودند، امروز در مرکز شهر هامبورگ اقدام به راه پیمایی کرده و علیه کارتر شعار دادند. یادآوری می شود روز گذشته نیز گروهی متشکل از ده ها نفر در مقابل کنسولگری امریکا در هامبورگ و گروهی دیگر نیز در مقابل خانه امریکا گرد آمدند و با پاشیدن رنگ و نوشتن شعار روی دیوار کنسولگری و خانه امریکا مراتب اعتراض خود را به اقدام نظامی امریکا علیه ایران ابراز کردند. (۶۹) پلیس آلمان اعلام کرد تظاهرات ضدامریکایی که امروز در هامبورگ برگزار شد موجب آتش سوزی کوچکی شده است. (۷۰)

۱۱۲

امروز اعلام شد سفرای ژاپن و انگلستان در ایران، که اخیراً به کشورهایشان فراخوانده شده بودند، به تهران بازخواهند گشت.

وزارت امور خارجه ژاپن اعلام کرد تسوتومو وادا سفیر ژاپن در تهران که برای مشاوره با دولت متبوع خود به توکیو آمده، قرار است همین امروز توکیو

را به مقصد تهران ترک کند. به گزارش آسوشیتدپرس، وادا برای گزارش تحولات اخیر در ایران به طور موقت به توکیو فراخوانده شده بود. (۷۱)

همچنین امروز وزارت امور خارجه انگلستان اعلام کرد سرجان گراهام سفیر انگلستان در ایران، امشب رهسپار تهران خواهد شد. در گزارش خبرگزاری فرانسه آمده است: سرجان گراهام روز ۲۲ آوریل جاری به لندن عزیمت کرده بود تا با لرد کارینگتون وزیر امور خارجه انگلستان، دیدار کند. سرجان برای دادن دستورهای جدید به آرتور وایات کاردار سفارت به تهران خواهد آمد. تعداد اعضای سفارت اخیراً به ۴ نفر کاهش یافته بود. (۷۲) این تصمیم درحالی گرفته شده است که ۸ نفر از تکنسین های انگلیسی که در سیستم هدایت کشتی ها کار می کردند ایران را ترک کرده اند. این تکنسین ها ۱۴ نفر و کارمندان شرکت انگلیسی دکا هستند. به گزارش رویتر، دولت انگلیس از این افراد خواسته بود برای امنیت شخصی ایران را ترک کنند. درپی این امر، سرویس کمک های دریانوردی خاورمیانه {موناس} امروز در بحرین اعلام کرد سیستم هدایت کشتی ها در شمال خلیج فارس امروز در ایران به حال تعطیل

در آمد. مقامات سرویس کمک های دریانوردی خاورمیانه به رویتر گفتند که سیستم دریانوردی مذکور امروز در ساعت ۷:۳۰ به وقت گرینویچ، تعطیل شد و مراتب با پیام های رادیویی به اطلاع کشتی ها رسید. سیستم مذکور ازطریق پیام های رادیویی به کشتی ها در تعیین موقعیت مکانی شان کمک می کرد. البته یک سخنگوی شرکت موناس به رویتر گفت که تعطیلی این سیستم خطر جدی برای کشتیرانی در بر ندارد چون برای هدایت کشتی ها از سیستم های جایگزین استفاده می شود. (۷۳)

۱۱۳

در چارچوب تحرکات دیپلماتیک منطقه ای ایران در قبال تحرکات امریکا، امروز، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه، عازم سوریه شد.

وی دراین باره گفت: «سفر من به کشورهای عربی هم جوار اعلام سیاست کلی مبنی بر عدم مداخله در امور داخلی هر کشوری است و ما همان طور هم نمی خواهیم هیچ کشوری در امور داخلی ما دخالت کند. درعین حال آن چیزی که ما می خواهیم عرضه کنیم مسئله توضیح و پیام انقلاب ما است و آنها را مطمئن کنیم که ما در مقام دوستی، دوست هستیم و در مقام دشمنی طبیعتاً پای آن نمی ایستیم و حالا این سفر ضرورت بیشتری پیدا کرده، خصوصاً باتوجه به این مسائلی که اتفاق افتاده که این کشورها را با سیاست خودمان آشنا کنیم و به خصوص این مطلبی که امروز به خبرنگاران خارجی گفتم اگر قرار بر این باشد در مرزهای ما مین گذاری بکنند و صدور نفت ما را به دنیا متوقف نمایند، هیچ دلیلی ندارد که ما بگذاریم نفت دیگری از خلیج فارس به دنیا صادر شود. ما تمام خلیج فارس را به هر قیمتی که شده می بندیم. ما با کسی شوخی نداریم، ما تابه حال ملاحظه کردیم و با طمأنینه رفتار کردیم و این طمأنینه و خونسردی ما این نیست که اجازه بدهیم کشور امریکا یا دولت های اروپا به خاطر این ۵۰ گروگان بخواهند به چنین کارهایی دست بزنند. اگر قرار است تا به آخر برویم به قول معروف بگرد تا بگردیم.» قطب زاده افزود: مسئله گروگان ها اگر غیر از سال انتخاباتی بود، این قدر ابعاد وسیعی پیدا نمی کرد. دستگاه های تبلیغاتی هم این موضوع را بزرگ جلوه می دهند و این احساس را در مردم امریکا به وجود آوردند که آنها خفیف شدند و ما مردم امریکا را خفیف کردیم. بنابراین علت فشار اینها این است که خودشان این بحران را ایجاد کردند و می خواهند هرچه زودتر مسئله حل گردد. ما هم نمی خواهیم که این مسئله طول بکشد. (۷۴)

سفر وزیر امور خارجه ایران به سوریه در رأس هیئتی به دعوت وزیر امور خارجه این کشور انجام شد. قطب زاده ساعت ۱۲:۳۰ امروز، وارد دمشق شد و مورد استقبال عبدالحلیم خدام همتای سوری خود و تنی چند از مقامات آن کشور قرار گرفت. وزیر امور خارجه سوریه در فرودگاه دمشق، ضمن

خوشامدگویی به هیئت ایرانی، در محکومیت امریکا و حمایت از ایران مطالب مفصلی بیان کرد. خدام درمورد موضع سوریه درخصوص ایران اظهار کرد جانب داری از این انقلاب به سود همه ما است. این انقلاب یکی از دژهای سلطه گری امپریالیسم را منهدم کرده

است. وی افزود: پیروزی انقلاب ایران پیروزی ما نیز هست.

قطب زاده با همراهان خود ساعت ۷ بعدازظهر امروز، جهت زیارت مرقد مطهر حضرت زینب {س} وارد دمشق شد و در مراسم ختمی که ازسوی خانواده آیت الله سیدمحمدباقر صدر در صحن مطهر برگزار شده بود، شرکت و تأکید کرد که مبارزات مردم ایران تا سرنگونی رژیم صدام حسین ادامه خواهد داشت. قطب زاده در بازگشت به دمشق با حافظ اسد رئیس جمهور سوریه ملاقات و شام را با او صرف کرد. (۷۵)

یادآوری می شود قطب زاده در کنار این اقدامات و مواضع آشکار، به طور غیرعلنی به برقراری تماس ها و ارسال پیام هایی مبادرت می ورزد. برخی گزارش های غیررسمی از تماس وی با رابط های خود حکایت می کنند که از آن طریق به امریکاییان پیام دادند نه او و نه امام خمینی درپی انتقام جویی از گروگان ها نیستند.(۱) (۷۶)

۱۱۴

در ایران در عرصه وسیع و متنوعی از تبلیغات و تحرکات، به محکومیت اقدام امریکا و تحلیل رفتار آن پرداخته می شود.

الم‌تر کیف فعل ربک باصحاب الفیل... (قرآن سوره فیل آیه اول)

توطئه نظامی آمریکا شکست خورد

امام خمینی:
● کارتر باید بداند: حمله به ایران حمله به تمام بلاد مسلمین است
● کارتر باید بداند که اگر این گروه به مرکز جاسوسی حمله کرده بودند اکنون از هیچ یک از آنها و از ۵۰ نفر جاسوس محبوس چیزی نبود و همه رهسپار جهنم شده بودند
● کارتر باید از ریاست جمهوری قطع امید کند

آخرین اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام
در صفحه ۲

۱۲ صفحه
جمهوری اسلامی
شنبه ۶ اردیبهشت ماه ۱۳۵۹ - شماره ۲۶۱

حجت‌الاسلام رفسنجانی پس از دیدار امام

{نمونه ای از عرصه وسیع و متنوع تبلیغات مربوط به حمله طبس}

ص: ۳۵۲

۱- * ضمیمه دارد؛ گزارش پیر سالینجر خبرنگار معروف امریکایی، از تماس تلفنی قطب زاده با رابط های فرانسوی و

امریکایی و شرایط و زمینه های آن.

ستاد مرکزی "بسیج ملی جمهوری اسلامی ایران" در اطلاعیه ای با استناد به سخنان امام خمینی بر ضرورت آمادگی همگانی علیه امریکا، تأکید و آموزش دیدگان بسیج را موظف کرد که با مراجعه به دفاتر ستاد بسیج شهرستان، آمادگی خود را اعلام دارند. در این اطلاعیه همچنین آمده است: از روحانیون تهران که فرصت آموزش نظامی نداشته اند، دعوت می شود شنبه و یکشنبه با مراجعه به دفتر ستاد مرکزی بسیج واقع در تقاطع بلوار کشاورز و فلسطین

شمالی، ثبت نام کنند تا در کلاس های فشرده، آموزش های لازم نظامی را ببینند و نیز بتوانند در رژه مخصوص روحانیون که در روز ۱۱ اردیبهشت از مقابل اقامتگاه امام اجرا می شود مشارکت داشته باشند. (۷۷)

دامنه این تحرکات، مراجع عظام تقلید را نیز دربرگرفته است. به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، امروز آیت الله العظمی گلپایگانی بیانیه ای دراین باره منتشر کرد. در این بیانیه اقدام امریکا یک حمله تجاوزگرانه براساس نقشه های جنون آمیز نظام صهیونیست مآب و متجاوز این جهان خوار

غدار خوانده شده و مقامات کشور به وحدت و خدمت خالصانه و مقاومت دربرابر امپریالیسم در داخل و خارج فرا خوانده

شده اند. در بخشی از این بیانیه آمده است: «حمله تجاوزگرانه امریکا به ایران نقشه های جنون آمیز نظام صهیونیست مآب و متجاوز این جهان خوار

غدار را در سلطه گری و نقض صریح حقوق و قوانین بین المللی که به آن تکیه می کنند، فاش ساخت. این حمله شیطانی که کارتر آن را برای ادامه نفوذ صهیونیسم بر مردم امریکا و منحرف کردن اذهان آنها از سیاست های غلط و ضدانسانی خود انجام داد و با چنین شکست مفتضحانه ای مواجه گردید اراده لایزال الهی را به نصرت حق بر باطل و اسلام بر کفر آشکار نمود و ملت به پاخاسته ما را که [در] مراحل متعدد انقلاب اسلامی لیاقت خود را در ابلاغ رسالت اسلام به جهانیان و برافراشتن پرچم جهاد و انقلاب علیه مستکبران و اولیای کفر نشان داده است، بیش ازپیش به نصرت پروردگار امیدوار ساخت. {وَ مَکَرُوا وَ مَکَرَ اَللّٰهُ وَ اَللّٰهُ خَیرُ اَلماکِرینَ}... نیروهای مسلح ایران برخلاف دوره طاغوت، امروز برای خدا و جهاد فی سبیل الله و پاسداری از مرز کشور اسلام صمیمانه از شهادت استقبال می نمایند. روحیه ایمانی ملت مسلمان و ارتش و پاسداران و دیگر قوای دفاعی و انتظامی بیش از آنچه که امریکا تصور کند، نیرومند و شکست ناپذیر است. ما به افراد و درجه داران و عزیزانی که جان برکف آماده دفاع از اسلام و مرزهای کشور اسلام هستند و درمقابل حوادث مختلف رشادت و ایمان و ثبات و فداکاری خود را نشان داده اند و به تمام مقامات که در این روزهای حساس خالصانه خدمت

(آیت الله العظمی گلپایگانی:

حمله امریکا به ایران نقشه های جنون آمیز نظام صهیونیست مآب این جهان خوار غدار را در سلطه گری فاش ساخت.)

ص: ۳۵۳

کرده و دربرابر توطئه های امپریالیسم در داخل و خارج سرسختانه و شجاعانه مقاومت می نمایند مخصوصاً به رهبر انقلاب که بار سنگین این مسئولیت های بزرگ را به دوش گرفته تبریک می گوییم. جهانیان بدانند امریکا کمتر از آن است که بتواند صدای اسلامی و حیات بخش اسلام را که از ایران به گوش دنیا می رسد و ابرقدرت ها را در بیم و هراس انداخته است، خاموش کند. تا صف واحد ما دربرابر باطل بر قرار باشد و تا مستمسک به اسلام و قرآن و اهل بیت{ع} است امریکا و همدستانش که خون ملل ضعیف را می مکند هیچ کاری از پیش نخواهند برد.» (۷۸)

مسعود بارزانی رئیس حزب دمکرات کردستان عراق که با عنوان "بارزانی ها" یکی از دو سازمان(۱) عمده مبارزه قومی کردی در عراق محسوب می شود نیز با ارسال پیامی موضع خود را اعلام کرد. در این پیام از امام خمینی با عنوان رهبر جهانی اسلام و از بنی صدر به عنوان رئیس جمهوری اسلامی ایران یاد شده و امپریالیزم امریکا و نوکرانش بگین، سادات، صدام و رژیم های ارتجاعی منطقه محکوم شده اند. رهبر بارزانی ها در این پیام همچنین اقدام امریکا را یک حمله نظامی به بهانه آزاد کردن ۵۰ جاسوس توصیف کرده و آن را وحشیانه ترین و نیز وحشی ترین و کثیف ترین حمله و تعرض، نه تنها به ملت ایران و انقلاب شکوهمندش بلکه رسواترین تجاوز و تعرض به انسانیت و جهان اسلام و همه جنبش های آزادی بخش در غرب آسیا و دنیا دانسته که بزرگ ترین تهدید و خطر برای صلح جهانی است. در پایان این پیام ضمن دعوت از همه نیروهای سیاسی به کنارگذاشتن اختلافات و اتحاد علیه امپریالیزم امریکا و صهیونیسم تأکید شده و آمده است: «ما با همه قدرت [و] توانایی هایمان آماده حفاظت و حراست از جمهوری اسلامی ایران هستیم.» (۷۹)(۲)

(مسعود بارزانی رهبر حزب دمکرات کردستان عراق:

ما با همه قدرت و توانایی مان آماده حفاظت و حراست از جمهوری اسلامی ایران هستیم.)

دراین حال، اظهارنظر مسئولان رسمی نظام دراین باره و تحلیل اهداف اصلی امریکا از این حمله ادامه دارد. به نوشته شماره امروز کیهان، آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور، در گفت وگو با خبرنگار این روزنامه اعلام کرده است: «آنچه مسلم است گروگان گیری شخصیت های ایرانی در رأس برنامه تفنگ داران متجاوز نیروی دریایی امریکا بوده و سپس آنها

قصد داشتند نسبت به آزاد کردن گروگان ها اقدام کنند.» وی همچنین گفت: «تجاوز به حریم فضایی کشور ما مسلماً

ص: ۳۵۴

۱- * جریان عمده دیگر به "طالبانی ها" یا اتحادیه میهنی کردستان عراق موسوم است. این جریان که خود انشعابی از بارزانی ها بوده است، اختلافات شدیدی با آن دارد.

۲- ** ضمیمه دارد؛ متن کامل دومین نامه و پیام مسعود بارزانی رئیس حزب دمکرات کردستان عراق در محکومیت اقدام امریکا.

برخلاف تمام قوانین بین المللی است و همچنین خلاف ادعاهای آقای کارتر که خود را طرف دار حقوق بشر و مقررات جامعه بین المللی می داند، بوده است. من فکر می کنم آقای کارتر دچار سردرگمی شده است. همان طور که امام فرمودند او به خاطر پیروزی در انتخابات دست به هرگونه اقدامی می زند و آقای کارتر بااینکه اعلام کرده بودند فعلاً ما اقدام نظامی علیه ایران نخواهیم کرد، ولی دیدیم که حتی بدون اطلاع هم پیمانانش مقدمات حمله را فراهم کردند.» (۸۰)

از سوی دیگر، صبح امروز، تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی، اعلام کرد: «با عزیمت گروهی از کارشناسان ارتش به طبس از امروز، بررسی های

ارتش پیرامون چگونگی سقوط ۲ فروند هواپیمای امریکایی آغاز خواهد شد.» به گزارش کیهان، وی تأکید کرد: «در بررسی های کارشناسان ارتش در طبس نوع وسایل موجود در منطقه نشان خواهد داد که امکانات موجود برای اجرای چه نوع مأموریتی به کار گرفته شده است. تیمسار فلاحی تأکید کرد که قبل از اظهارنظر متخصصین هیچ نوع قضاوت قاطع نمی توان کرد. ... وقتی منطقه و لوازم موجود مورد بررسی قرار گیرد نوع ارتباط مخابراتی، امکانات لجستیکی و گسترش عملیاتشان و همچنین مقدار سوخت موجود در منطقه برای هلیکوپترها نشان خواهد داد که برای انجام چه مأموریتی در این منطقه بوده اند.» وی سپس افزود: «احتمالاً نمی توان

به همین یک پایگاه اکتفا کرد زیرا به اعتقاد من پایگاه های دیگری هم باید وجود داشته باشد چون از اقیانوس هند یا دریای عمان یا از کشورهای همسایه نمی توان مستقیماً به وسیله یک پایگاه آن هم در منطقه طبس به مناطق مرکزی ایران دسترسی داشت.»

تیمسار فلاحی درزمینه دیگر اقدامات ارتش پس از سقوط ۲ هواپیمای امریکایی گفت: «از دیروز، منطقه عمومی مشکوک به وسیله پاسداران انقلاب و نیروی زمینی از زمین در محاصره کامل قرار دارد و نیروی هوایی در تمام مدت در آسمان منطقه حضور داشته است و هم اکنون مراقبت های هوایی شدید معمول می گردد.» (۸۱)

همچنین با فرا رسیدن شب، طبق قرار اعلام شده از ساعت ۲۱ تا ۲۱:۱۰، در سراسر کشور، مردم ایران، بر بالای بام ها با سردادن "بانگ الله اکبر" و شعارهای ضدامریکایی، فضای خاصی(۱) از اراده مبارزه و مقاومت ضدامریکایی ایجاد کردند. (۸۲)

موضوع بمباران وسایل جامانده امریکایی ها در طبس، همچنان از مباحث مهم در حاشیه حمله نظامی اخیر امریکا محسوب می شود و هم در امریکا و هم در ایران، راجع به آن اظهارنظر می شود. در واشنگتن، خبرنگار آسوشیتدپرس اظهارات "یک افسر عالی مقام امریکایی" و در

۱- * سـردادن فریـاد الله اکبر بـا شـعارهای دیگر بر بالای بـام در تـاریکی شب، مراسـمی نمادین و یادگار شب های محرم در دوران انقلاب اسـلامی است. وقتی به دلیل حکومت نظامی تجمع بیش از ۳ نفر ممنوع شده بود، با فرا رسیدن محرم این ابتکار شروع و به طرز عجیبی در سراسر ایران گسترش یافت.

تهران خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی اظهارات "یک مقام آگاه در ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران" را گزارش دادند و به بررسی و تحلیل بمباران هلیکوپترهای امریکایی جامانده در طبس پرداختند. علاوه براین، اظهارات بنی صدر و مهدوی کنی نیز دراین باره قابل ذکر است.

به گزارش آسوشیتدپرس از واشنگتن، یک افسر عالی مقام امریکایی فاش کرد برخی از وسایل و اسناد سری امریکا در هلیکوپترهایی که پس از شکست این مأموریت در نزدیکی طبس رها شده اند،

جامانده که درمیان آنها تعدادی از

دستگاه های دقیق مخابراتی و الکترونیکی خنثی کننده رادار و غیره وجود داشته است. وی افزود با بمباران این هلیکوپترها توسط نیروی هوایی ایران دیگر اسراری وجود ندارد که به چنگ کسی بیفتد. (۸۳)

از سوی دیگر، به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی ظهر امروز، در تهران «یک مقام آگاه و مطلع در ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز در یک گفت وگوی اختصاصی با خبرنگار انقلاب اسلامی شرکت کرد. این مقام که از کارشناسان محقق و پژوهشگران ارتش جمهوری اسلامی ایران است در پاسخ خبرنگار ما که پرسید علل بمباران کردن هلیکوپترهای امریکایی توسط نیروی هوایی ایران چه بوده است، اظهار داشت: علل متعدد است ازجمله این احتمال ضعیف بوده که عوامل امریکایی در منطقه باشند که شب به طور ناگهانی به هلیکوپترها حمله ور شوند و با آنها فرار نمایند زیرا آنها برای انجام این قبیل عملیات قبلاً آموزش دیده و تمرین کرده اند.»(۱) (۸۴)

در همین حال، روزنامه کیهان اظهارات آیت الله محمدرضا مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور را دراین باره چنین منعکس کرد: سرپرست وزارت کشور درمورد بمباران هلیکوپترها و هواپیماهای امریکایی گفت: شکاری های

نیروی هوایی به دستور رئیس جمهور

آنها را بمباران کردند. به شکلی

که بعداً بتوان از آنها استفاده کرد، ولی درحال حاضر قابل استفاده نباشند. (۸۵) بنی صدر نیز در مقام رئیس جمهور

و فرماندهی کل نیروهای مسلح دراین باره

گفت: «از آنجا که احتمال زیادی برای اقدام به عملیاتی برای بردن هلیکوپترها ازجانب امریکا با پوشش هوایی خود می رفت،

دستور این عملیات داده شده. این عمل برای این بوده است که هلیکوپترها از کار بیفتد و نتوانند [آنها را] از کشور خارج کنند.» به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی وی همچنین گفت: «اگر اسنادی در هلیکوپترها وجود داشته باشد از بین نرفته است، زیرا این عملیات فقط به منظور

ازکارانـداختن هلیکوپترها بوده است و بمباران به وسـیله راکت صورت گرفته است و هلیکوپترها آن چنان منهدم نشده اند که اسنادی از بین برود.» (۸۶)

همچنیـن بنی صـدر دربـاره ورود و خروج هواپیماهـا و نیروهـای امریکـایی، بـدون اطلاع مقامـات مسـئول ایران گفت: «اولاً رادارهای ما را مستشاران امریکایی که در زمان رژیم شاه در ایران بودند کار گذاشته اند، بنابراین تکنیک آن کاملاً برای آنها روشن است درنتیجه می دانند چگونه از مرزها

ص: ۳۵۶

۱- * ضمیمه دارد، اظهارات یک فرد نظامی درباره نقش شوروی در انهدام پرنده های امریکایی.

بگذرند که رادارها نتوانند آنها را شناسایی کنند. ثانیاً، هواپیماهای ما نیز از نوع امریکایی هستند و امریکا به هرحال با تکنیک و اسرار آنها آشنایی دارد.» (۸۷) اظهارات مشابهی از آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور، در کیهان درج شد. به نوشته این روزنامه: «درمورد این مسئله که چرا رادارهای ایران ورود و خروج هواپیماهای نظامی امریکا را نشان نداده اند، وی گفت این رادارها ساخت خود آنهاست و امریکایی ها وسایلی دارند که می تواند رادارهای ما را از کار بیندازند.» (۸۸)

۱۱۶

از روز قبل، با ماجرای حمله طبس و تحولات مربوط به موضوع گروگان های امریکایی، موضوع مهم دیگری بر مسائل عمده روزهای اخیر یعنی درگیری در دانشگاه ها و درگیری های کردستان اضافه شده است. همه این مسائل، خودبه خود به بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده عالی نیروهای مسلح ارتباط می یابد. علاوه براین، درگیری های مربوط به جناح بندی موسوم به "لیبرال خط امام" در داخل حاکمیت نیز برای بنی صدر یکی از مشکلات عمده و درواقع اصلی ترین آنها محسوب می شود.

بنی صدر در ماجرای کردستان در کلیات با جناح دیگر حکومت و نیروهای انقلابی خط امام و وفادار نظام همسو است؛ در ماجرای دانشگاه ها نیز از این نظر که تعدادی از جریان های

مخالف وی در دانشگاه ها

تضعیف و حذف می شوند، با جناح دیگر همسو است، اما از آنجا که ابتکار عمل در دانشگاه ها با آن دسته از نیروهای دیگر نظام است که با وی اختلاف تفکر و خط مشی

دارند، وضع دوگانه ای را در پیش روی می بیند و برای فائق آمدن بر این دوگانگی و سوار شدن بر امواج این حرکت می کوشد.

موضوع حمله امریکا برای بنی صدر

فرصتی است تا برای پیروزی بر جناح رقیب و نیروهای مخالف خویش در درون نظام نیز تلاش بیشتری کند. در این تلاش که جنبه هایی از نقض وفاداری به نظام را نیز همراه دارد، خصلت هایی از بنی صدر نظیر «کیش شخصیت» و نیز فرصت طلبی خاص وی که از حادثه ملی مربوط به کل نظام و انقلاب برای اقتدار خود و جریانش و تضعیف رقبا استفاده ابزاری می کند، کاملاًـ آشکار است. بنی صدر تهدید اخیر را یک فرصت می شمرد و با استفاده از این فرصت کلیه مخالفان خویش اعم از نیروهای مذهبی و انقلابی وفادار نظام و نیروهای غیرمذهبی محارب را در یک کاسه قرار می دهد و آنها را به اتهام همراهی با خط امریکا و تقویت آن، سرزنش می کند و بعد لبه اصلی حمله امریکا را متوجه اقتدار جریان خویش در داخل حاکمیت نظام، ترسیم می کند. نکات مندرج در سر مقاله وی که در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی منتشر شده و نیز مطالب طرح شده در مصاحبه مطبوعاتی امروز بنی صدر {که در گزارش بعد خواهد آمد} این جمع بندی را تأیید می کند و البته از تصمیم قطعی همه جناح های

نظام برای ادامه روند اخراج گروه های

درگیر از دانشگاه ها و به خصوص از حل مقتدرانه قضایای اخیر کردستان نیز حکایت می کند.

جایگاه بنی صدر و مشی وی در همراهی با کل نظام در مسائل کردستان

ص: ۳۵۷

و دانشگاه ها،

موقعیت خوبی در افکار عمومی برای وی ایجاد کرد و وی معتقد است با استفاده از موضوع سوم؛ یعنی ماجرای طبس می تواند

به حل موضوع اصلی خویش یعنی تعیین تکلیف با جناح رقیب بپردازد. در این راستا، بنی صدر در سر مقاله امروز روزنامه انقلاب اسلامی با عنوان "معنی تجاوز" نوشته است: «کشور از یک دستگاه اطلاعات یاب محروم است اگر روش علمی کار، امکان یافتن رابطه ها و خط سیر و هدف های تصمیم گیری های خودکامانه و توطئه ها

برای "ناموفق کردن بنی صدر" را نمی داد، معلوم نبود امروز وضعیت کشور چه می شد؟ این تعبیر درست است که به هنگام مراجعت از خوزستان لوکوموتیو حادثه ای که از دانشگاه شروع می شد و به همه جا دامن می گسترد و باید به خونریزی مهیب و سقوط دولت انقلابی می انجامید به حرکت در آمده بود. من توانستم به درون آن بپرم و با زحمت طاقت شکنی

آن را مهار کنم. هدف این حادثه را آقای کارتر در نطق دیروز خود، در مقام توجیه تجاوز دولتش به ایران به روشنی

و وضوح تمام شرح کرده است: "با

جریان مداوم اضمحلال قدرت مرکزی در ایران و خطرهای روزافزونی که متوجه سلامت گروگان ها می بود و نیز درک روشن و صریح این مطلب که آزادی گروگان ها به این زودی میسر نخواهد بود، من تصمیم گرفتم عملیات آزادی گروگان ها را آغاز کنم." بدین قرار هدف حادثه، اضمحلال قدرت مرکزی بود. از روی علائمی که گروگان ها در داخل و دولت امریکا در خارج از کشور بروز می دادند، برای کسی که به روش علمی سنجش و داوری مجهز است جای تردید نمی گذاشت که هدف توطئه حاکمیت و دولت است. کارتر دروغ می گوید زیرا با اضمحلال قدرت مرکزی، هدف امریکا به نجات گروگان ها محدود نمی شد. امریکا از ابتدا خواب تجدید سلطه سیاسی خود بر ایران را می بیند و برای این کار برنامه دارد. نامه آقای برژینسکی به وزیر خارجه امریکا دراین باره گویا و روشن است. فایده انقلاب راستین فرهنگی در خود و مجهز شدن به روش علمی کار این است که راه رخنه دشمن را به درون می بندد و به آدمی امکان می دهد

حادثه ها را در پرتو روشنایی معرفت علمی ببیند. این بار یاری خدا موجب شد هم توطئه دشمن خنثی گردد و هم درستی نظر رئیس جمهوری منتخب زود بر همه عیان گردد، این را همه راحت و آشکار می توانند ببینند که در پوشش هدف های خوب چه مقاصد شومی را می توان

مخفی کرد. اینک بر همگان روشن می شود که اضمحلال قدرت مرکزی هدف اول سیاست امریکاست و دشمن از همه

وسایل برای رسیدن به این هدف استفاده می کند. بنابراین اصرار من به استقرار حاکمیت دولت و تعطیل مراکز تصمیم گیری خودکامه از صداقت و قاطعیتم در مبارزه با سلطه امریکا مایه می گیرد. اینک بر همه معلوم می شود آنها که به هر نام و عنوان به نام "اسلام" و به نام "مارکسیسم" به نام "خودمختاری" به نام "مبارزه با امریکا" جهت عملشان تضعیف حاکمیت دولت

است، در خط امریکا عمل می کنند و من به آنها اخطار جدی می کنم که از سر راه مردم و به دست مردم برداشته خواهند شد.

اینک زمان، زمان انقلاب راستین فرهنگی یا مبارزه جدی با کیش شخصیت است تا وقتی بینش اسلامی نیست و زورمداری اصل شمرده می شود و مسلمان مجموعه ای از باورهای نادرست و

ص: ۳۵۸

روش هـای تخریـبی است، رخنه دشـمن در او آسـان است. به راحتی می توان در ذهن او غلـط را به جـای صـحیح نشانـد و به صورت خوب مطلق در آورد؛ خوبی که باید برایش جان داد. این سـخن که باید مستقل از دولت انقلاب عمل کرد، دولتی که مجری برنامه عمل انقلاب اسلامی باید باشد. این حرف غلط و جنایت خطرناک که دشمن در خرمن پارسایی گروه ها

نشانده است و موجب پیدایش مراکز خودکامه تصمیم گیری شده است، اگر در ذهن ها

زمینه نداشت، چگونه می توانست

مقبول افتد و بیشتر از آن "خوب و خیر مطلق" جلوه کند؟... ای عجب که همه خواهان انقلاب فرهنگی هستند، اما کمتر کسی به این فکر است که این انقلاـب بزرگ را که اسـلام بـدان جهـاد اکـبر نـام داده است از خود شـروع کنـد. آنهـا که به راسـتی خواهان این انقلاب هسـتند از من بشـنوند که لحظه ها مغتنم هسـتند. کتاب کیش شخصیت(۱) روش این انقلاب بزرگ اسـت که رشته آن از قرآن به دست آمده است روشی است که قرآن می آموزد [به] انسان که در خود این انقلاب بزرگ را به انجام برد راه رخنه دشـمن بر خود را ببندد و به دشمن مجال ندهد او را وسیله کار خود قرار دهد. ... بنابراین پیروزی ما بر دشمن در درجه موفقیت ما در تحکیم حاکمیت دولت است. ما با قاطعیت به این کار می پردازیم و به خواست خـدا و کمک مردم موانع استقرار حاکمیت دولت را از سر راه بر می داریم.» (۸۹)

۱۱۷

بخشـی از مسائل مطرح شده در نشـست مطبوعاتی امروز بنی صدر توضـیح بیشتری است درباره آنچه در گزارش قبل و در سر مقـاله روزنـامه انقلاـب اسـلامی ذکر شـد. امـا مـوارد مهم دیگری نیز در این نشـست مورد توجه وی قرار گرفت که در تحلیل وضعیت بحرانی کنونی، می تواند مفید باشد.

گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از نشست مزبور، چنین است: «وی در آغاز، قبل از مطرح شدن سؤالات خبرنگاران، در توجیه [توضـیح] این عمـل امریکـا اظهـار داشت ازلحاظ من، باتوجه به اطلاعاتی که در دسترس است و باتوجه به علائمی که پیش و پس از انقلاب از عملکرد سـیاست امریکا تعقیب کرده ام، برای من محرز است که سیاست امریکا در ایران ازجهت اعاده وضع سـابق سـیر می کنـد و حوادث را نبایـد به طور پراکنـده دیـد. بایـد رفت و آنها را با هم یافت که می بینیم امور از جهت دولت امریکـا در جهتی بایـد سیر کنـد که به اضـمحلال مرکزی بینجامـد؛ یعنی حاکمیت دولت از بین برود و زمینه پیـدایش رژیمی مطلوب سـیاست امریکـا فراهم شود. چون این معنی از پیش بر مـا معلوم بود. مـا قضاوت و نحوه عمل خودمان را بر این اساس اسـتوار کردیم که مـانع از موفقیت سیاست امریکـا درجهت سـپردادن حوادث ایران درجهت دلخواه امریکـا بشویم. ... آمـدن نیروی امریکـایی در آن منطقه جزئی از یـک برنامه است نه تمام یک نقشه. اجزای دیگر این نقشه را شـما در گردش احوال و رفتار گروه های مسلح که در کردستان عمل می کنند به راحتی می توانید ببینید. ...

۱- * کتاب کیش شخصیت، نوشته خود بنی صدر است. عده ای از مخالفان بنی صدر از همان ابتدای پیروزی انقلاب، آشکارا اعلام و تأکید می کردند که شخص وی مصداق بحث هایش در این کتاب است.

بار دیگر قویاً هم هشدار می دهم و هم اخطار می کنم که نه در دانشگاه ها، نه در ادارات و نه در کارخانه ها، نه در شهرها و نه در روستاها هیچ عملی که آرامش کشور را برهم بزند رخ ندهد. ... همه آنها که خود را به انقلاب پایبند

می دانند و به استقلال این کشور نیز علاقه مندند و همه آنهایی که نمی خواهند خون شهدای ایران بر باد برود و بار دیگر ایادی امریکا بر کشور ما مسلط بشوند، موظف اند اگر دانشگاه هستند به کلاس ها بروند. اگر در کارخانه و مزرعه هستند، کار و تولید را جای حرف و نقل های دیگر بگذارند و اگر در ادارات هستند، شب و روز کار کنند. درعین حال مردم دنیا با واقعیتی روبه رو می شوند، در آنچه که من درباره ضرورت آرامش در همه جا گفتم، باید بگویم که نیم ساعت پیش از این، فرزند امام پیش من آمد و اظهار داشت که این موضع من مورد تأیید و تصویب امام است قویاً. از هیچ کس هیچ بهانه ای پذیرفته نخواهد شد. درضمن هم امروز، از قول امام گفتند که این هواپیماهای امریکایی به همان فیلی می مانند که در قرآن با ریگ ها از پای در آمد، بنابراین شما می بینید که این امر واقعیتی است. همان طور که آن فیل ها آمده بودند تا آن مردم را از پای در آورند با ریگ ها از بین رفتند، هواپیماهای امریکایی هم به همان سرنوشت دچار شدند و این بیان قرآن برای شما امریکایی ها باید درس بزرگی باشد.

رئیس جمهور سپس در پاسخ به سؤال خبرنگار روزنامه اطلاعات که پرسیده بود: چرا مقامات ایرانی از وقوع حادثه اطلاعی نداشتند و شما دراین مورد چه خواهید کرد؟ چنین گفت: ما بارها گفته ایم که امریکا کشور ما را از جهات بسیار وابسته به خود کرده است. دستگاه های رادار ما را خود آنها نصب کرده اند و خودشان به ما فروخته اند. بنابراین از کم وکیف آن و نقطه های کور رادارهای ما مطلع هستند و می دانند که از کجا باید داخل ایران بشوند. آنچه که ما باید بکنیم این است که باید یک دستگاه مستقل از سیاست امریکا در مرزهای خودمان بگذاریم تا از سر نو این داستان تکرار نشود.

بنی صدر در پاسخ خبرنگار خبرگزاری اس.دی.اس از سوئد که درمورد کمک عمان به اجرای این عملیات و سیاست ایران در قبال این کشور و تنگه هرمز

سؤال کرده بود، گفت:... اینکه امریکا با دولت های دست نشانده اش در این گونه امور همکاری دارد، تعجبی را بر نمی انگیزد و سیاست ما هم در قبال آنها مبارزه است برای اینکه مردم این کشورها از این گونه رژیم ها مستقل بشوند. خود این حوادث نشان می دهد ما حق داریم و مسئله آن طور که امریکا می گوید نیست و ما نگران مداخلات روزافزون امریکا در زندگی مردم منطقه هستیم و با این مداخلات هم مبارزه می کنیم.

خبرنگار مجله نیوزویک پرسید: آیا اجساد کشته شدگان امریکایی این فاجعه را پس خواهید داد؟ رئیس جمهور ایران پاسخ داد: ازقضا همین امروز صبح، استاندار خراسان از وزیر کشور خواسته بود که اجازه داده شود این اجساد به امریکایی ها پس داده شود. وزیر کشور هم نظر مرا دراین مورد جویا شد، من هم تصویب کردم که اینها پس داده شوند.

بنی صدر در پاسخ سؤال یکی از خبرنگاران که درمورد ادامه مذاکرات درباره آزادی گروگان ها سؤال کرده بود، گفت: ما مذاکراتی نداشته ایم که حالا از سر بگیریم، بلکه امریکایی ها به طور

مستقیم و غیرمستقیم مراجعه می کردند که خودشان هم به خلاف حرف هایی که می زنند برنامه عمل آن کمیسیون بین المللی را رعایت نکردند برای اینکه جز آن برنامه یکی هم مسئله شکایت به دادگاه پاناما و استرداد شاه سابق بود که با انتقال او به مصر این امکان را از بین بردند. حالا هم آنها باید بگویند که این غلط خودشان را چه وقت جبران خواهند کرد.

خبرنگار کیهان پرسید: گفته شده است جزئیاتی درمورد طرح عملیاتی امریکا در هلیکوپترها باقی مانده است، آیا کوشش برای یافتن این مدارک و دستگیری تفنگ داران شده است و آیا به نتیجه رسیده است؟ بنی صدر پاسخ داد: بله، قوای انتظامی در آنجا هستند و مشغول عملیات هستند و اگر مدارکی باشد مورد مطالعه قرار خواهد گرفت، اما من خودم در پروازی که بر فراز منطقه داشتم

جنبنده ای در آنجا ندیدم. شاید هم آنجاها پنهان شده بودند، که در شن پنهان شدن کار آسانی نیست. من خودم فکر می کردم ۳۰۰ نفری در آنجا هستند و برای آنان کلی نقشه کشیده بودم.

رئیس جمهور سپس در پاسخ سؤال خبرنگاری که درمورد وضعیت و سیستم رادارهای ایرانی باتوجه به عبور هواپیماهای امریکایی از مرزهای ایران سؤال کرد، گفت: درمورد وضعیت استقرار رادارها نمی توانم اطلاعی به شما بدهم. البته بر امریکایی ها معلوم است، ولی لازم نیست که ما اطلاعات را دراختیار همه بگذاریم، ولی همان طور که گفتم امریکایی ها دو وسیله برای خنثی کردن این رادارها دارند که یکی شناسایی از نقاط کور رادارهای ماست و دیگری اینکه می دانند اگر در چه ارتفاعی پرواز کنند به وسیله رادار دیده نمی شوند و علاوه بر اینها دستگاهی هم دارند که رادار را جمع می کند که دیگر نمی توان با آن رد یابی کرد، ولی متوجه می شویم که در دستگاه اختلال به وجود آمده، اما کاری نمی توانیم بکنیم.

خبرنگار بی بی سی پرسید: آیا ارتش تحت فرماندهی در کردستان برخورد را تا انتها ادامه خواهد داد یا آتش بس برقرار خواهد شد. اگر بله تحت چه شرایطی؟ رئیس جمهور پاسخ داد: در رفتار گروه کومه له در هفته گذشته، ناگهان تغییری حاصل شد که جلوی حرکت ارتش را گرفتند و به آن حمله کردند. در تمام مدت من دستور داده بودم حتی المقدور از برخورد امتناع بشود، این است که ارتش از راهی در خارج سنندج به طرف پادگان رفت و پی خطر را به تن مالید تا برخورد نشود، اما معلوم شد که برنامه آنها این است که به هر قیمت برخورد به وجود بیاورند؛ حمله کردند و در این حمله هم حدی را رعایت نکردند.... مراجعه شد به من که از آنها خواسته بشود که جنگ متوقف بشود و یک اصولی را بپذیرند و تیراندازی قطع بشود که آنها تابه حال مراجعه ای هم نکردند و به ما اطلاعی نداده اند. بااین وجود به ارتش اجازه دادم که یک طرفه

تیراندازی را متوقف کند بلکه اینها به خود بیایند، چون مسئله ما نیست که برخورد باشد نه اینکه از این گروه می ترسیم، ما معتقدیم خود افکار عمومی کافی هستند برای تغییر وضع در آن سازمان و هیچ تمایلی به برخورد نداریم. ... درهرحال ما از وضع سیاست عدول نکرده ایم و

تـاوقتی که آن گروه هـای موجود در کردسـتان نخواهنـد به وسـیله به وجودآوردن درگیری مسـلحانه در منطقه قـدرت نمـایی بکنند، ما هیچ دلیلی نمی بینیم که عملیات نظامی انجام دهیم. ...

رئیس جمهـور در پاسـخ سؤال خبرنگـار فرانس انـتر درمورد قصـد شـکایت بردن به سازمـان هـای بین المللی گفت: مـا قصـد شکایت نداریم، اما اگر این سازمان ها واقعیتی دارند و دست نشانده ابرقدرت ها نیستند نباید محتاج شکایت باشند، بلکه باید به وظیفه خودشان مشغول شـده و آن را انجام دهند. آنها که درمورد گروگان ها که هیچ رفتار بدی با آنها در اینجا نمی شود و ما همه گونه کوشـش کردیم که در آرامش و آسایش باشـند این قدر سروصدا به پا کردند، حالا هستیم و می بینیم چقدر به این اقـدام امریکا اعتراض و مخالفت خواهنـد کرد، اما از کشورهای غیرمتعهـد که برای خودشان رسالتی می شناسـند، قویاً می خواهیم که اجلاس فوق العاده تشکیل داده و این مسئله را مورد بررسی جدی قرار بدهند و تدابیر عملی برای کمک به ما در مقابله با توطئه های امریکا بیندیشند.

خبرنگـار ژاپنی بـا اشـاره به جریـان هواپیماهـا و قرارداد حمله اضـطراری به ایران بـا شـوروی پرسـید بـاتوجه به روابـط ایران و شوروی، ایران و افغانسـتان و افغانسـتان و شوروی، سیاست ایران در قبال این مسئله چیست؟ رئیس جمهور پاسخ داد: اولاً، آن قرارداد به قوت خود بـاقی نیست مـا آن را لغو کرده ایم. ثانیـاً، مـا همـان طور که در جریـان مبـارزه بـا رژیم شـاه مخلوع عمل کردیم که مبـارزه بـا امریکـا بود، حالاـ هم همـان مبـارزه ادامه دارد و مـا به خود متکی هسـتیم و از دولت روسـیه نه دعوت به دخالت می کنیم و اگر هم دخالتی کرد ولو به سود ما، آن را تجاوز تلقی خواهیم کرد....

رئیس جمهور در پاسخ به سؤال خبرنگـار مـا [روزنامه انقلاب اسـلامی] که پرسـیده بود سیاست دولت جمهوری اسـلامی در برخورد بـا دولت هایی که در جریان حمله هواپیماهای امریکایی دست داشـته و آن را یاری کرده انـد چه خواهـد بود، گفت: سیاست ما در برخورد با این دولت ها از پیش معلوم بوده است و با این دولت ها خود را در حین مبارزه می دانسـته و می دانیم و آنچه از دست ما برمی آید برای سرنگون کردن رژیم هایی مثل رژیم عمان و رژیم انور سادات خواهیم کرد.

... رئیس جمهور در پاسـخ سؤال خبرنگار لس آنجلس تایمز که پرسـیده بود آیا دولت ایران این اقـدام امریکا را تلافی خواهد کرد، اظهار کرد: ما با امریکا تلافی را از همان روزی که از سـلطه امریکا مستقل شدیم شروع کرده ایم و همان سیاست را باید درجهت استقلال کامل ادامه دهیم. ...

خبرنگـار نیویورک تـایمز پرسـید: آیـا هیـچ نشـانه ای در دست داریـد که در این جریان ایرانیان نیز دخالت داشـته انـد؟ رئیس جمهور پاسخ داد: بله، نشانه های بسـیار داریم و به همین جهت گفتیم این مسـئله بی رابطه با آنچه هفته پیش در ایران گذشت نبوده است و بی عقبه هم نخواهد بود و ادامه پیدا خواهد کرد.

خبرنگار واشنگتن پست پرسید: آیا هیچ یک از گروگان ها از سفارت بیرون رفته اند و آیا از

موقعیت و حال آنها اطلاع دارید؟ رئیس جمهور ایران پاسخ داد: حالشان بسیار خوب است و آنها را از سفارت به بیرون انتقال داده اند برای اینکه اگر در آینده حملات صورت گرفت، دانشجویان مجبور نباشند رفتاری بکنند که ما مایل نیستیم آن رفتار انجام بگیرد. بنی صدر در پاسخ سؤال دیگر این خبرنگار که درمورد کنترل گروگان ها توسط دولت پرسیده بود، گفت که گروگان ها قرار هم نبود در کنترل دولت درآیند بلکه این پیشنهادی بود که خود دانشجویان مستقر در سفارت کرده بودند. حالا هم دولت امریکا این را مثل

بسیاری از موارد بهانه قرار داده است. قرار ما این بود وضعیت آنها ازلحاظ آسایش بهبود پیدا کند که کرده است.

[خبرنگار] خبرگزاری پارس از کابینه و ترکیب آن دررابطه با جمعیت استان ها سؤال کرد، بنی صدر پاسخ داد: در زمان لازم ترکیب کابینه را اعلام خواهیم کرد. همین خبرگزاری در سؤال دیگری پرسید: مردم معتقدند که در سطح بالا در دستگاه های اجرایی افرادی هستند که در خط شما حرکت نمی کنند و آنها می خواهند که شما این افراد را مشخص کنید، آنها همواره پشتیبان شما خواهند بود، نظر شما دراین خصوص چیست؟ رئیس جمهور پاسخ داد: من به عنوان رئیس جمهور باید ایجاد تفاهم بکنم و همه جامعه را در یک خط به سوی هدف که استقلال، آزادی و استقرار جمهوری اسلامی است رهبری بکنم، بنابراین حتی المقدور باید جلب همکاری بکنم، حالا ـ اگر بعضی ها بودند که در قلوبشان مرض بود و به هیچ وجه تن به همکاری ندادند، البته مضایقه ای از معرفی آنها نخواهد شد. رئیس جمهور در پایان خاطرنشان کرد من از اول هم بر این نظر بودم که امریکا ذره ای به سرنوشت گروگان ها نمی اندیشد و این گروگان ها را وسیله ای برای تشدید جو قهر جهان قرار داده است. ... به نظر من آنها را وسیله مشروعیت دادن به تجاوزات خودش در ایران قرار داده و اصلاً درپی این نیست که آزادی آن گروگان ها را فراهم آورد. دررابطه با مسئله هواپیماها از قرار اطلاعی که به من داده اند امریکایی ها عین همین برنامه را در سال ۱۳۵۴ تمرین کرده اند. حال برای چه بوده است، نمی دانم، ولی این مسئله روشن است که دولت امریکا تسلیم اینکه کشوری مثل ایران که در مرکز کشورهای اسلامی و در قلب کشورهای نفت خیز واقع شده است حکومت مستقلی داشته باشد، نخواهد شد. ما باید این حقیقت را بدانیم و لازم بود که در دوران مصدق هم می دانستیم و به آن توجه می کردیم که نکردیم، حالا باید به آن با دقت توجه کنیم و هیچ فرصتی برای آن دولت فراهم نیاوریم تا به استقلال ما صدمه بزند.

در بین مصاحبه مطبوعاتی رئیس جمهور خانم باربارا تیم، مادر یکی از گروگان ها که به ایران آمده است، در کنار رئیس جمهور قرار گرفت و ضمن ابراز تشکر از مردم ایران و شخص رئیس جمهور ازطرف خود و والدین دیگر گروگان ها از عمل رئیس جمهور امریکا درمورد حمله نظامی به ایران ابراز تأسف کرد. وی تشکر خود را از اینکه به وی اجازه داده شده است که فرزندش را ملاقات کند نیز اعلام داشت.» (۹۰)

در چارچوب فضاسازی ضدایرانی در عراق، یکی از مهم ترین محورهای تبلیغاتی در این کشور، تبلیغات شدید و حتی خارج از عرف و نزاکت رسانه ای و دیپلماتیک، علیه شخص امام خمینی است. امری که اخیراً صدام حسین رئیس جمهور عراق نیز آن را به طور جدی دنبال می کند.

دراین باره امروز، یونایتدپرس از بیروت گزارش داد: «خبرگزاری رسمی عراق امروز اعلام کرد صدام حسین رئیس جمهوری عراق، وعده داده است که اگر آیت الله خمینی رهبر مذهبی ایران، جرئت کند از محدودیت های فعلی خود خارج شود، حساب او را خواهد رسید.» این خبرگزاری افزود: «صدام حسین این وعده را در سخنانی که روز جمعه ایراد کرد، بیان نمود.» (۹۱)

رادیو صوت الجماهیر عراق نیز در برنامه ساعت ۱۶:۳۰ امروز خود، خبر داد: «پرزیدنت رهبر صدام حسین طی سخنانی دربرابر مردم بخش الرمیثه گفت ما در راه خود به این منطقه از زمین پرسیدیم که آیا حاضری ایرانیان به وسیله سم اسب های خود روی تو گام بگذارند؟ زمین همانند پاسخ مردم الرمیثه پاسخ داد که بیگانه را از هر رنگ و نژاد طرد می کند و زمین جز صاحب اصلی آن را نمی پذیرد.

بنابراین ای برادران، می گویم

که خمینی هیچ خطر و تأثیر اصلی در انقلاب ما نخواهد داشت زیرا او کوچک تر از آن است که یک اثر اصلی برای انقلاب باشد. ملت ایران به طور عموم و ملت عظیم عرب در عربستان درس هایی به او می دهد و اگر پای را فراتر بگذارد ملت عراق نیز به او

درس هایی خواهد داد. وظیفه شما به همان گونه که بارها گفته ایم نه تنها ساختن عراق عزیز و حفظ حاکمیت، استقلال و آزادی آن است، بلکه وظیفه شما آن است که سرزمین عربی را در هر نقطه ای که به شما نیاز داشته باشد حفظ و حراست کنید. وظیفه شما آن است که خود را برای پاک سازی سرزمین فلسطین از صهیونیست ها آماده سازید. ما نیز تأکید می کنیم که به امید خدا به هیچ بیگانه اجازه نخواهیم داد با گام های خود خاک این میهن پاک را آلوده سازد، چه این بیگانه، فرانسوی، چه شوروی، چه انگلیسی، چه امریکایی و چه ایرانی فارسی باشد. جایی برای بیگانگان در سرزمین ما جز به عنوان میهمان وجود ندارد. جایی برای غصب از سرزمین ما وجود ندارد و جایی برای بازگشت استعمار به سرزمین ما نیست. شاید بیگانه و استعمار در این رویا باشد که بار دیگر باز گردد تا شما را همانند گذشته از طریق اقلیت سودبر در این کشور، خوار سازد و منافع این اقلیت با منافع بیگانه در ارتباط بوده و یا آنها رابطه مزدوری با آن داشته اند، ولی هیهات که لکه های سیاه بار دیگر برای پوشاندن آفتاب عراق باز گردد. خمینی با چه جرئت می تواند به سرزمین شما برسد، خمینی می گوید که ارتش بیست میلیونی تشکیل خواهد داد و این ارتش اگر راه برود به سرزمین بین النهرین خواهد رسید، شما از بیست میلیون نمی ترسید. ما نمی گوییم ارتش بیست میلیونی به وجود می آوریم بلکه می گوییم با این ملت و با این ارتش عظیم می توانیم بیست میلیون را که خمینی یا غیرخمینی علیه ملت و ارتش ما تشکیل می دهد، شکست دهیم.» (۹۲)

از سوی دیگر، در گزارش خبرنگـار روزنامه انقلاب اسـلامی ، از ملاقات و گفت وگویی که در همین زمینه، صبح امروز، در قم انجام شـده، آمـده است: «آیت الله العظمی منتظری در منزل آیت الله سیدمحمد شیرازی حضور یافتنـد و بـا ایشان ملاقات کردنـد. در این دیـدار مسائـل جـاری ایران و عراق مـورد بحث و گفت وگو قرار گرفت. آیت الله شـیرازی در گفت وگوی با خبرنگار ما اظهار داشـتند، صدام حسـین در سـخنرانی که شب گذشـته در دانشـگاه خالد ایراد کرده گفته است آیا خمینی می توانـد در عراق نفوذ کرده و انقلاب کنـد؟ مـا هرگز زیر بار اسـتعمار ایرانی نخواهیم رفت. آیت الله شـیرازی افزود: این حرف صدام دلیل بر سقوط حتمی اوست زیرا صدام نمی تواند در مقابل ملت و امام امت ایستادگی کند.» (۹۳)

۱۱۹

در ایران، هرچنـد تبلیغـات و تحرک سیاسـی ضـدبعثی بـه دلیـل قطعیت شـهادت آیت الله صـدر، تحت تـأثیر حـادثه طبس قرار گرفت، اما همچنان جزء ماجراهای مطرح در عرصه سیاسی کشور محسوب می شود.

روزنامه جمهوری اسـلامی در شـماره امروز خود، در کنار تیتر درشت "توطئه نظامی امریکا شـکست خورد" که با روتیتر "أَلَم تَرَ کَیفَ فَعَلَ رَبُّکَ بِأَصحابِ الفِیلِ"(۱) مزین شـده بود، تیتر کوچک تر را به شـهادت آیت الله صدر اختصاص داد: "ایران در سوگ آیت الله صـدر گریست." در این شـماره روزنـامه، خبرهای مربوط به تجمعات و راه پیمایی های مردم در نقاط مختلف کشـور برای محکوم کردن رژیم بعث عراق به دلیـل این اقـدام، گزارش مراسم سوگواری و مجـالس بزرگـداشتی که به همین مناسبت در نقاط مختلف کشور برپا شد و نیز اعلامیه حزب الدعوه الاسلامیه عراق به چاپ رسیده است. در قسمتی از اطلاعیه این حزب آمده است: «روز چهارشـنبه یعنی روز پس از شهادت آیت الله العظمی صدر، مجلس انقلاب بعثی حکم اعدام دسته جمعی اعضای حزب الدعوه الاسلامیه را صادر می کند که اراده شکست ناپذیر و دلاور ی هایشان پشت حکام بعث را به لرزه در آورده است. آیت الله العظمی صـدر بزرگ مردی روحانی بود که در ربع قرن اخیر پرچم علم و جهاد را در سـرزمین عراق به دوش می کشید.»

روزنـامه جمهوری اسـلامی همچنین خبر تسـلیت "مراجع عظام و دیگر شخصـیت ها" به امام و نیز نامه تسـلیت و تبریک حزب جمهوری اسـلامی به امام به مناسبت شهادت آیت الله صدر را منتشر کرد؛ در این نامه آمده است: «اعتقاد راسخ ما بر این است دستی که آیت الله صـدر را در عراق شـهید کرد بـا دستی که آیت الله مطهری را در ایران ترور نمود، هردو از آستین امریکـای جنایتکار، این شیطان بزرگ قرن و سرکرده امپریالیسم جهانی بیرون آمدند.» (۹۴)

ص: ۳۶۵

۱- * آیه اول سوره فیل

علاوه بر آنچه ذکر شد، درگیری قبلی(۱) بین جریان حاکم بر این روزنامه و جریان حاکم بر خبرگزاری پارس {و درواقع وزارت ارشاد}، به شدت ادامه یافت. در ستون "حاشیه نویس" شماره امروز این روزنامه، که به خبرهای ویژه و حساس اختصاص دارد، با عنوان "وزارت ارشاد شریک جرم در شهادت آیت الله

صدر" چنین آمده است: «مسلماً در نقش مطبوعات و رسانه های گروهی از انتشار اخبار نمی توان تردید کرد و همین طور

است نقش آنها در جهت دادن به حرکت مردم تعجب آور

است. وقتی مسئله دستگیری آیت الله صدر در بعضی روزنامه ها مطرح شد، وزارت ارشاد به خود زحمت نداد تا درباره صحت وسقم این اخبار اظهارنظر و تحقیق بکند. درنتیجه خبرگزاری پارس، وزارت ارشاد و بعضی مطبوعات همراه با خبرگزاری ها مسئله دستگیری آیت الله صدر را به سکوت برگزار کردند. مسئله این است که اگر خبرگزاری پارس و وزارت ارشاد {معلوم نیست با این حساب اینها چه کسی را ارشاد می کنند؟} درزمینه دستگیری رهبر انقلاب اسلامی عراق از خود عکس العمل نشان می داد، مردم ایران و پس از آن مردم کشورهای خاورمیانه با ابعاد این توطئه آشنا می شدند و با یک قیام، مشابه آنچه درمورد محاصره منزل امام در نجف مردم از خود ظاهر کردند، این توطئه خنثی می شد.

اگر صدام جنایتکار ابعاد عظیم نفرت علیه خود را می دید، به هیچ وجه جرئت آن را نداشت که دست به این جنایت بزند. مقامات وزارت ارشاد که بلافاصله پس از انتشار خبر شهادت آیت الله صدر فعالانه وارد صحنه شدند، قویاً از قول منابع موثق این خبر را تکذیب کردند و به مطبوعات (منظور مطبوعات اسلامی است چون وزارت ارشاد جرئت

رودررو شدن با مطبوعات مزدور را در خود سراغ ندارد) درباره مسئولیت های سنگین خود در جامعه انقلابی هشدار می دهند اگر اینها همین قدر هم نسبت به خبر دستگیری آیت الله صدر حساسیت داشتند، مسلماً مسئله طور دیگری اتفاق می افتاد. بنابراین با یک تعبیر می توان گفت وزارت ارشاد شریک جرم در شهادت آیت الله صدر است.» (۹۵)

۱۲۰

بیروت و لبنان بارها عرصه درگیری موافقان و مخالفان دولت صدام حسین قرار گرفته است، درگیری هایی که به خصوص بعد از شهادت آیت الله صدر چشمگیر بوده است. امروز نیز انفجاری در یکی از مراکز رژیم عراق در بیروت روی داد.

رادیو عربی صوت الجماهیر اعلام کرد: «مزدوران رژیم فارسی در لبنان بامداد امروز، جنایت تازه ای علیه تأسیسات عراق در بیروت مرتکب شدند. این مزدوران مواد منفجره در خارج از ساختمان خبرگزاری عراق در بیروت کار گذاشتند که انفجار آن باعث آتش سوزی در دفتر خبرگزاری عراق در بیروت شد و کلیه محتویات دفتر طعمه آتش شد.» (۹۶) به گزارش رادیو

۱- * جزئیات این درگیری در روزهای ۲۵ و ۲۶ فروردین ۱۳۵۹ مندرج در جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق

آمده است.

لندن، گروهی که خود را مجاهدین اسلامی عراق می خواند مسئولیت این انفجار در دفتر بنگاه خبری عراق را به عهده گرفته است. در این گزارش آمده است: «این انفجار خسارات فراوان به ساختمان وارد کرد و ۲ نفر از نگهبانان را نیز مجروح ساخت. در یک تماس تلفنی با بنگاه خبری فرانسه، آژانس فرانس پرس، یک سخنگو ازجانب این سازمان گفت که گروه مجاهدین اسلامی عراق مصمم است که کلیه لانه های جاسوسان عراقی را خراب کرده و رژیم فاسد عراق را در بغداد سرنگون سازند. سازمان مجاهدین اسلامی عراق قبلاً نیز مسئولیت ارتکاب حملاتی علیه دفاتر شرکت هواپیمایی عراق و مرکز بازرگانی عراق را در بیروت به عهده گرفته بود.» (۹۷)

بیروت همچنین عرصه ای برای جنگ تبلیغاتی و رسانه ای و محلی برای انتشار بیانیه های سیاسی علیه رژیم عراق است؛ در این زمینه گروهی با عنوان جبهه آزادی بخش بحرین در بیروت بیانیه ای صادر کرد که در آن آمده است: «حزب مزدور بعث عراق دست به ننگین ترین جنایت تاریخ می زند که علم و تقوی و اصلاح را با زندان و قتل بهترین فرزندان اسلام ترور می کند و آن آیت الله مجاهد سیدمحمدباقر صدر جمعی از مؤمنان و مؤمنات و نقاب را از چهره کریه صهیونیستی خویش و مزدوری امپریالیستی امریکایی وی را کنار می زند... ما پایداری عظیم خویش را در مقابله با رژیم سفاک بعث حاکم(۱) عراق [اعلام می کنیم]. ما هرگز آن انگلستان کثیف و ایالات متحده امریکا که مزدور کثیف خود، صدام حسین را عروسک مانند به رقص درمی آورد فراموش نمی کنیم. جبهه آزادی بخش بحرین این جنایت هولناک را محکوم کرده و توده ها را به هم پیمانی علیه رژیم بعث و رژیم آل خلیفه که دلیل بر عمق سرسپردگی این دو رژیم طاغوتی به امپریالیسم امریکایی می باشد دعوت می نماید.» (۹۸)

در همین حال، سخنگوی جبهه خلق برای آزادی فلسطین اعلام کرد کارکنان دفتر این جبهه پنجشنبه ۴/۲/۱۳۵۹، از عراق اخراج و دیروز جمعه، به بیروت وارد شدند. دفاتر این جبهه پنجشنبه ۴/۲/۱۳۵۹، در بغداد تعطیل شد و به همه برادران دستور داده شد که خاک عراق را ترک کنند. (۹۹) یادآوری می شود جبهه خلق برای آزادی فلسطین به رهبری احمد جبرئیل، ازجمله گروه های فلسطینی فعال است که با آنکه تعلقات ایدئولوژیک چپ غیرمذهبی دارد، در صف بندی اخیر سازمان های مبارز و انقلابی، جزء طرف داران ایران قرار گرفته است.

۱۲۱

در شماره امروز روزنامه کیهان خبری درج شد که در نوع خود عجیب و خلاف انتظار محسوب می شود. این خبر از ورود غیرمجاز سفیر موریتانی در عراق به خاک ایران ازطریق مرز شلمچه در ساعاتی پس از نیمه شب و متعاقب آن دستگیری وی با هشیاری نیروهای سپاه پاسداران مستقر در

۱- * اشکال عبارتی از متن منبع است. احتمالاً در ترجمه اشکال وجود داشته است.

مرز حکایت داشت و سپاه خرمشهر روز گذشته، آن را اعلام کرده بود.

کیهان با درج این خبر افزود: «در گزارش سپاه پاسداران آمده است که انگیزه ورود سفیر موریتانی در عراق به خاک ایران مشخص نشده است و برای تحقیق بیشتر امروز {۵/۲/۱۳۵۹} به تهران اعزام شد.» (۱۰۰) تماس خبرگزاری پارس با وزارت امور خارجه از ابهام مطلب نه تنها کم نکرد بلکه اظهار بی اطلاعی مقامات مسئول در این وزارتخانه بر این ابهام افزود. (۱۰۱)

یادآوری می شود که ساعت ۲:۵۵ بامداد روز گذشته {۵/۲/۱۳۵۹}، از خرمشهر پیامی برای استاندار خوزستان ارسال شد که در آن آمده بود: «ساعت ۲:۳۰ نیمه شب، سفیرکبیر جمهوری موریتانی ازطریق مرز شلمچه به ایران وارد شدند و بدون مجوز قانونی ماشین خود را از گمرک شلمچه عبور دادند. باتوجه به اینکه مرز ایران و عراق از ساعت ۱۱ شب، معمولاً بسته می شود و آمدن ایشان در این وقت شب مشکوک به نظر می رسد و ضمناً دربرابر مأمورین ژاندارمری با اهانت صحبت کرده و آنان را تهدید می کند.» در حاشیه پیام، این دستور اداری درج شده است: «دفتر، لطفاً جریان واقعه به وزارت امور خارجه تلفن گرام شود.» (۱۰۲)

انگیزه سفیر موریتانی هرچه باشد، این اقدام بیانگر یک واقعیت است و آن اینکه در عراق سطح و شدت تبلیغات علیه ایران و فضاسازی تبلیغاتی و جنگ روانی برای گسیخته و بی نظم جلوه دادن اوضاع در ایران و نیز وانمود کردن تسلط عراق و عوامل آن در مناطق مرزی خوزستان******* حتی دیپلمات ها را هم تحت تأثیر قرار داده است.

۱۲۲

تحرکات ایذایی عراق در خوزستان امروز هم با ایجاد انفجار و نیز نفوذ و فعال کردن عناصر مستعد خرابکار ادامه یافت. امروز دو انفجار در خرمشهر روی داد که تلفات جانی نداشت. (۱۰۳)

یکی از این انفجارها در فلکه راه آهن رخ داد. گزارش داخلی سپاه دراین باره حاکی است که یک بمب زیر تریلری که در فلکه مزبور پارک بود کار گذاشته شده بود. براثر این انفجار به تریلر مذکور و تریلری که پشت آن پارک بود خساراتی وارد شد، ولی تلفات جانی به بار نیامد. (۱۰۴) شهربانی خوزستان در گزارش این واقعه به استانداری، اعلام کرده است که ۲ تریلر آسیب دیده حامل روغن نباتی و تاید بوده اند. (۱۰۵)

بعدازظهر امروز نیز سخنگوی سپاه پاسداران خرمشهر در تماسی با خبرگزاری پارس در آبادان اعلام کرد که دیشب در کتاب فروشی نسیم واقع در خیابان نقدی خرمشهر، بمبی منفجر شد و بخشی از کتاب فروشی آسیب دید. (۱۰۶)

در همین حال، تحرکات از نوع دیگری نیز در خوزستان گزارش شده است. در گزارش ارسالی شهربانی به وزارت کشور به تظاهرات امروز شادگان اشاره و به نقل از رکن سوم ستاد

مشترک ارتش، آمده است: «حدود ۵۰۰ الی ۶۰۰ نفر دیپلمه بیکار تحت عنوان دیپلمه های بیکار هم زمان با وقایع اندیمشک در شادگان حوزه خوزستان دست به تحصن زده به بخشداری و بیمارستان حمله می نمایند و شعارهایی به نفع صدام حسین می دهند.» (۱۰۷)

به منظور ریشه یابی این حوادث، امروز، ستاد لشکر ۹۲ زرهی گزارش مربوط به اسفند ماه گذشته را به استانداری ارسال کرد. متن گزارش چنین است: «برابر اعلام نزاجا در تاریخ ۷/۳/۱۹۸۰ {۱۶/۱۲/۱۳۵۹} وزارت کشور عراق یک حقوق ماهیانه جهت اشخاص و اعضای جبهه به اصطلاح آزادی بخش خوزستان که همگی ایرانی هستند اختصاص و ارسال داشته است و همچنین مقداری پول جهت پرداخت به افرادی که در خوزستان خرابکاری و انفجاراتی به وجود می آورند ارسال داشته است. ارزیابی خبر: صحت دارد.» (۱۰۸)

گزارش مشابه دیگری از این لشکر به استانداری خوزستان حاکی است که امروز، «توسط برادرِ صدام حسین {برزان} بین اشخاصی که اخیراً در ایران اقدام به خرابکاری و انفجار نموده بودند در منطقه السیبه جوائز و کادوهایی تقسیم شده و به هرکدام مبلغ ۲۰۰۰ دینار عراقی پرداخت شده است.» (۱۰۹) در این گزارش همچنین از تحرکی در روز گذشته، چنین خبر داده شده است: ۸ نفر از نزدیکان برزان برادر صدام حسین، در معیت ۲ نفر از افسران ارشد ایران برای عملیات خرابکاری و انفجار و اشاعه اخبار به پایتخت ایران {تهران} اعزام شده اند و قرار است که مدت زیادی نیز در تهران اقامت کنند. (۱۱۰)

همچنین در گزارش یک مرکز حفاظت اطلاعات ارتش به وزارت کشور آمده است: «برابر اطلاع بنا به دستور رژیم بعثی عراق قرار است کلیه ایرانیانی را که از ایران فرار نموده درحال حاضر در پادگان های استقبال آن کشور اسکان داده شده اند به منظور فراگیری جنگ های چریکی و طرز استفاده از جنگ افزارهای مختلف و همچنین دیدن دوره های خرابکاری به پادگان ها و مراکز نظامی در استان سلیمانیه اعزام گردند. ارزیابی خبر: صحت دارد.» (۱۱۱)

۱۲۳

ورود رانده شدگان عراق به مناطق مرزی ایران همچنان ادامه دارد. امروز، خبرنگار خبرگزاری پارس به نقل از سرهنگ اخیانی {از مسئولان مرتبط با رانده شدگان در منطقه مرزی غرب کشور}، گزارش داد: «در ۲۴ ساعت گذشته، جمعاً ۱۰۳۱ نفر از رانده شدگان عراق ازطریق مرزهای خسروی {سومار}، دهلران و مهران وارد خاک ایران شده اند.» در این گزارش اضافه شده است که با ورود این عده، مجموع تعداد رانده شدگان به ۲۸۳۰۵ نفر رسید. (۱۱۲)

همچنین معاون سیاسی استانداری لرستان خبر داد: «۷۴ نفر دیگر از رانده شدگان عراقی به استان لرستان وارد شدند و در اردوگاه بهرام خرم آباد اسکان یافتند.» (۱۱۳) خبرگزاری پارس در گزارش این خبر نوشته است: «درحال حاضر، ۹۸۴۲ نفر در اردوگاه های استان لرستان اسکان داده شده و ۱۰۷۶۳

نفر پس از شناسایی کامل ازسوی هیئت اجرایی نخست وزیری تحویل بستگانشان شدند.» (۱۱۴)

دراین حال، نگرانی هایی درزمینه نفوذ عناصر عراق از این راه وجود دارد؛ ازجمله می توان به هشداری که امروز، از یک مرکز حفاظت اطلاعات ارتش در حاشیه گزارشی برای وزارت کشور ذکر شده است، اشاره کرد. در ذیل این گزارش ضمن اعلام خبر آموزش ایرانیان فراری در عراق با عنوان ملاحظات آمده است: «باتوجه به روابط فعلی ایران و عراق و با درنظرگرفتن اقدام خصمانه رژیم بعثی عراق به نظر می رسد که رژیم حلقه به گوش امپریالیسم عراق در نظر دارد ایرانیان مخالف رژیم جمهوری اسلامی ایران را پس از دادن آموزش های لازم همراه سایر برادران و خواهران هم وطن ایرانی از عراق اخراج [و] بدین وسیله از وجود آنان برای انجام عملیات خرابکاری در اقصی نقاط ایران بهره برداری نماید.» (۱۱۵)

۱۲۴

تحرکات پاسگاهی، نظامی و اطلاعاتی ارتش عراق در نوار مرزی ایران، امروز چندان وسیع نبود، اما به هرحال درخور توجه است.

در غرب کشور و در ادامه حملات قبلی به پاسگاه ایرانی تنگاب نو

امروز، «تعداد زیادی نفربر زرهی و تانک و خودروی نظامی دیگر وارد پاسگاه قلعه یهودی کشور عراق مقابل پاسگاه تنگاب نو

ایران گردید.» (۱۱۶) در جنوب، مشاهده عینی افراد لشکر۹۲ زرهی از استقرار یک دستگاه دوربین متحرک روی سه پایه،

در بام پاسگاه گرگ عراق در شلمچه، برای دید بانی و احتمالاً عکس برداری از نواحی مرزی ایران حکایت داشت. (۱۱۷) همچنین در ساحل اروند، بین ام الرصاص و شلمچه در محلی به نام واصلیه مجموعه ای از سنگرها و اسکله ها و ناوچه ها در کنار آنتن های دید بانی عراق مستقر شده و عبور کلیه ناوچه های ایرانی را با وسایل مخابراتی و رادیویی که به سیستم تقویت مجهزند، کنترل و گزارش می کند. در جنوب این منطقه، نرسیده به فاو، در فاصله دو محل به نام های صخراک و معامر، اهالی منطقه به صید ماهی مشغول هستند و اینجا بهترین نقطه برای نفوذ یک فرد عراقی یا ایرانی به دو طرف در پوشش

ماهیگیری است. در جنوب فاو روی اسکله قشله، نیروهای فعال عراقی مشاهده می شوند و ۳ ناوچه عراقی در آن پهلو گرفته اند. در پشت نخلستان نیز یک دستگاه رادار همراه برج کنترل، مستقر می باشد، حدفاصل ام الرصاص تا فاو نیز تحرکات و فعالیت های دید بانی، مهندسی و تردد نیرو در پاسگاه ها و اسکله های عراقی، امروز، کم وبیش مشاهده می شد. (۱۱۸) مشاهدات دیگر منابع، حاکی است که امروز، یک فروند کشتی روسی حامل محموله ای نظامی از قبیل قطعات یدکی هواپیماهای جنگی و تانک و توپ های ضدهوایی وارد بندر ام القصر شده و در نزدیکی کارخانجات ذوب آهن لنگر انداخته است. (۱۱۹)

دربـاره وضع پاسـگاهی و خطوط مرزی ایران در روز جـاری، گزارش هـایی بـا جهت گیری متفـاوت از ژانـدارمری و سـپاه به مراکز ذی ربط ارسال شده است که خودبه خود، به تناسب تفاوت بافت سپاه و ژاندارمری، تفاوت هایی در سلیقه و برداشت و توقع را نیز همراه دارد.

در گزارش اداره مرزبانی ژاندارمری به نخست وزیری که ازطرف فرمانده ژاندارمری جمهوری اسـلامی ایران سرتیپ ظهیرنژاد امضا شـده است، آمده است: «گزارش مرزبان خرمشـهر گویا است: در تاریخ ۶/۲/۱۳۵۹، پاسداران ۲ قطعه عکس بزرگ امام موسی صدر******* و ناصر فخررجی را به فاصله ۵۰ متری روبه روی پاسگاه خرنوبیه عراق نصب» کرده و شعارهایی علیه کشور عراق سـرمی دهنـد و «مرزبان خرمشـهر مراتب را به سـپاه پاسـداران خرمشـهر اعلام و متذکر گردیده است از تکرار این گونه اعمال در نوار مرزی جلوگیری نمایند.» (۱۲۰)

در گزارش دیگری که امروز، نیروهای ارتش از قول نیروهای ژانـدارمری به فرمانـدهی نیروی زمینی ارسال کرده اند، اقدامات مشابهی که در گذشـته رخ داده به این شـرح مورد توجه قرار گرفته است: «بنا به اظهار رئیس پاسـگاه حـدود روز ۳۱/۱/۱۳۵۹ نفرات سپاه پاسداران پاسگاه های

حدود و مؤمنی در مقابل سربازان

و شـرطه های عراقی که برای تقویت پاسـگاه های مزبور پیاده می شدند شـروع به دادن شـعار... می نمایند به نحوی که نفرات پاسگاه عراق مسلح شده، در سنگر خود قرار گرفتند و بلافاصله یک دستگاه گاز ۶۶ پر از سربازان مسلح به تقویت پاسگاه می رسد.» (۱۲۱)

از سوی دیگر، در گزارش واحد نظارت و ارزشـیابی سـتاد مرکزی سپاه از بازدید مرزی، به فرماندهی سپاه پاسداران مواردی بدین شـرح ذکر شده است: «در اروندرود حفاظت به عهده گارد ساحلی است، ولی سـپاه هم یک قایق گارد ساحلی را جهت کمک به حفاظت مرز در اروندرود در اختیار گرفته است آنچه به نظر می رسد مرزها عملاً کاملاً باز است و گارد ساحلی در اروندرود و ژاندارمری در پاسـگاه های تحت نظر خودش کار زیادی انجام نمی دهنـد و رفت وآمد در مرزها به خصوص در شب به راحتی و فراوان انجـام می پـذیرد. ارتش در فاصـله زیـادی از مرزها مسـتقر شـده و فعلاً فقط از خود حفاظت می کنـد. تأسیسات مهم نفتی، تلویزیون، سـد، رادارها و... اکثراً به وسـیله چنـد جوانمرد با اسـلحه برنو حفاظت می شود مثل: ۱. دو چاه نفت در اطراف موسـیان که یکی درحال بهره برداری و یکی درحال حفاری است که هرکدام به وسـیله ۲ یا ۳ جوانمرد کنترل می شود. ۲. چاه ها و تأسیسات نفتی اطراف نفت شهر که تابه حال چندین بار با آر.پی.جی۷ به آن حمله شده، ولی هرکدام به وسـیله چند جوانمرد با برنو محافظت می شود. ۳. سـد نزدیکی مهران که بدون دفاع است. ۴. تأسیسات رادیو تلویزیون نخجیر در نزدیکی ایلام که ارتباط اصـلی فرستنده رادیو تلویزیون ما با عراق است که به وسیله چند جوانمرد با برنو محافظت می شود و دستگاه رادار نخجیر هم قبلاً منفجر شده است.» (۱۲۲)

در سنندج، درگیری های اخیر، امروز هم ادامه یافت، نیروهای خودی نسبت به طرف مقابل موفق به کسب برتری چشمگیر و رو به افزایش شدند، اما این برتری در حدی نبود که حاکمیت کامل دولت را در شهر برقرار کند.

تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران، بامداد امروز، در یک گفت وگوی اختصاصی با خبرنگار کیهان اعلام کرد: در سنندج آرامش نسبی برقرار است و ارتش همه نقاط حساس را در دست دارد. (۱۲۳) اما گزارش دیگری که در شماره امروز این روزنامه درج شد، از وجود مشکلات بیشتری حکایت داشت؛ به نوشته کیهان، در سنندج شب گذشته، تیراندازی ها ادامه یافت و ازاین رو امکان جمع آوری برخی اجساد مانده در زیر آوار خانه ها، فراهم نشد. درپی شش روز زدوخورد و درگیری خونین در سنندج، مردم شهر با کمبود غذا روبه رو شدند. با پایان گرفتن مهلت ارتش به گروه های سیاسی در سنندج مبنی بر خلع سلاح و تخلیه شهر توسط مردم، عده ای از بامداد دیروز، شهر را ترک کردند، ولی گروهی از مردم شهر در یک گردهمایی قرار گذاشتند شهر را ترک نکنند. در ادامه گزارش کیهان آمده است: «درگیری های اخیر سنندج باعث ازکارافتادن و انهدام رادیو تلویزیون شد و هم اکنون رادیو تلویزیون شهر در دست ارتش و سپاه پاسداران است. همچنین براثر این درگیری ها سیم های برق و تلفن در اکثر نقاط شهر به کلی قطع شده و مردم ازلحاظ مواد غذایی و آذوقه در مضیقه هستند.» (۱۲۴)

گزارش خبرنگاران روزنامه های انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی، بامداد و کیهان در ساعات مختلف امروز، حاکی از ادامه تیراندازی ها تا شب هنگام است. (۱۲۵) ساعت ۲۱، ستاد عملیاتی غرب کشور مستقر در کرمانشاه به روزنامه جمهوری اسلامی اطلاع داد که «به استثنای قسمتی از مرکز شهر سنندج که مهاجمین [ضدانقلاب] در این منطقه مستقر هستند کلیه نقاط حساس و مدخل ورودی سنندج ازطرف کرمانشاه، مریوان و نقاط مقابل این دو راه ورودی و دیگر نقاط نیز تحت تصرف ارتش و سپاه در آمده است.» این روزنامه درمورد تصرف ستادها و دفاتر گروه های

ضدانقلاب نوشت: «تعداد زیادی از آنها به تصرف نیروهای انقلاب در آمده است، ولی مهاجمین [مسلح غیرقانونی] اکثراً

از داخل بعضی از خانه های مرکز شهر با تفنگ دوربین دار به طرف برادران ما شلیک می کنند.» (۱۲۶)

همچنین بعدازظهر امروز، سپاه پاسداران مستقر در سنندج خطاب به مردم این شهر، اطلاعیه ای به این شرح صادر کرد: «به اطلاع اهالی محترم و مسلمان سنندج می رساند که افراد ضدانقلاب که از اعلام پشتیبانی شما مردم غیور سنندج از سپاه پاسداران و ارتش جمهوری اسلامی خود را رانده شده می بینند، لذا سعی در به آتش کشیدن شهر به وسیله مواد آتش زا دارند تا موجودیت شما را به نیستی بکشانند. با هوشیاری انقلابی مواظب توطئه های شیطانی آنان باشید.» (۱۲۷)

درمجموع، خبرهای رسمی از مراکز رسمی نظام بیشتر خوش بینانه است و ظاهراً مسئله چندان حادی باقی نمانده است. برای مثال، روابط عمومی سپاه امروز، در تماسی با روزنامه انقلاب اسلامی اعلام کرد:

ص: ۳۷۲

«سنندج در دست برادران پاسدار و ارتشی است و اهالی سنندج با پرچم سفید به سمت پادگان شهر در حرکت هستند. با تسلط برادران پاسدار و ارتشی بر اوضاع شهر، اوضاع هم اکنون آرام است و درگیری چندانی نیست.» (۱۲۸) در گزارش دیگری مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه، درباره وضع بعدازظهر امروز سنندج به روزنامه انقلاب اسلامی گفته است: «گروه گروه از افراد مسلح درحالی که عکس های امام خمینی و کلام الله مجید با خود همراه دارند به مقر سپاه پاسداران مراجعه می کنند و سلاح خود را تحویل می دهند.» (۱۲۹)

اما در گزارش های داخلی نیروهای نظام، نگرانی ها و دغدغه ها جدی تر است. متن پیامی که امروز از سنندج به فرماندهی نزاجا و مرکز فرماندهی سپاه پاسداران ارسال شده است بیانگر این نگرانی هاست، متن کامل پیام چنین است: «فعلاً در سنندج حدود ۲۰۰۰ نفر نیرو[ی] مقاوم وجود دارد. مصمم هستند حکومت کمونیستی را برقرار کنند در داخل ارتش افراد خائن وجود دارد و به دشمن کمک می دهند و بعضی ازنظر روحی ضعیف هستند و ایمان ندارند و اگر مقاومت عده ای از کادرهای آن نبود شهر سقوط می کرد. متأسفانه پاسداران اعزامی نسبت به گسترش عملیات بسیار کم هستند. ... ولی به خواست خدا با اعزام برادران اصفهانی ما عملیات را شروع می کنیم، ولی اگر نیروی پشتیبانی نرسد و این افراد شکست بخورند شاید دیگر نتوان این شکست را جبران کرد. پس اگر مسئله قابل درک است فوری فوری از بچه های تهران، اصفهان، مشهد نیرو اعزام کنید.

ف. سپاه پاسداران سنندج بروجردی» (۱۳۰)

{ابراز نگرانی محمد بروجردی فرمانده سپاه سنندج، از مقاومت نیروهایی که مصمم هستند حکومت کمونیستی برپا کنند و نیز از مشکلات و ضعف های نیروهای خودی }

از سوی دیگر، تلاش هایی برای تحقق خواسته هایی نظیر آنچه در پیام مذکور طرح شده، در بالا-ترین سطح فرماندهی نیروهای مسلح نیز پیگیری و دنبال می شود. تلفن گرامی که امروز، از نزاجا به سماجا۳ مخابره و برای سپاه نیز ارسال شد شاهدی بر این مطلب است. متن تلفن گرام چنین است: «برابر اوامر رئیس جمهوری و اعلام سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

درحدود ۱۰۰۰ نفر سپاهیان پاسدار در اصفهان و ارومیه آماده حرکت به سنندج می باشند. خواهشمند است مقرر فرمایید ضمن هماهنگی با سپاهیان پاسدار تعداد مورد نیاز هواپیمای سی۱۳۰ دراختیار آنان گذارده تا سپاهیان آماده به سنندج ترابری نموده و نتیجه را به معاونت لجستیکی نزاجا اعلام نمایید. نماینده سپاه پاسداران نظر دهد.» (۱۳۱) در حاشیه {هامش} نسخه ای از این تلفن گرام که به فرماندهی سپاه رسیده، همچنین نوشته شده است: «به اطلاع برادر ابوشریف رسید، ایشان گفتند اینکه توضیح نمی خواهد و این یک امریه است که صادر شده است و باید اجرا گردد و هواپیما دراختیار نیروهای اصفهان و ارومیه قرار گیرد.» (۱۳۲)

ص: ۳۷۳

در زدوخوردهـای اخیر سـنندج، طرف اصـلی نیروهای سپاه و ارتش گروه های مسـلح غیرقانونی است که علاوه بر کومه له و دمکرات، شامـل گروه هایی چون سازمان چریک های فـدایی خلق، سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و... نیز می شود. ایـن گروه هـا از تهران و بـه طـورکلی از خـارج منطقه، برای بهره برداری هـای گروهی خـویش به سـنندج می آینـد و در این درگیری هـا فعال انـد.******** خلع سـلاح و اخراج این گروه ها از شـهر و درصورت مقاومت سـرکوب آنان، شـرط لازم برای اسـتقرار حـاکمیت نظام و نظم ضـروری در سـنندج شـناخته شـده است و همه جناح های نظام در این قضـیه به وحـدت و تصمیم رسیده اند. دراین میان، خساراتی که بی تردید به مردم شهر سنندج وارد می شود،

قسـمت بغرنج مسئله است. دو خبر متفاوت دراین باره پخش شده است: یک دسته از خبرها حاکی است پس از پخش اطلاعیه لشکر۲۸ کردستان که از مردم خواسته بود شهر را ترک گویند، اکثر مردم به قصد ترک سنندج راهی خارج شهر شده اند۱۳۳ و دسـته دیگری از خبرهـا بیـانگر خروج گروه انـدکی از اهالی سـنندج از این شـهر است. (۱۳۴) طـبیعی است که در مقـابله با اطلاـعیه هـای ارتش و سپاه که مردم را به خروج موقت از شـهر دعوت می کننـد، سازمـان هـای سیاسـی مخـالف با برگزاری تجمعاتی ازجمله در مساجد، برای جلوگیری از خروج مردم از شـهر می کوشند. (۱۳۵) به هرحال، بسیاری از مردم سنندج که به عمـد یا به اضـطرار در شـهر مانـده انـد دچار خسارت مالی و جانی شـده اند. خبرنگار انقلاب اسـلامی در شـماره امروز این روزنـامه نوشـته است: «در سـنندج بوی خون و بـاروت به مشـام می رسـد. ... اکثر مردم تـا آنجا که توانسـته انـد به کرمانشاه و روسـتاهای اطراف سـنندج گریخته اند و آنان که در شهر مانده اند به زیر زمین ها پناه برده اند.» (۱۳۶) خبرنگار کیهان نیز در شماره امروز این روزنامه نوشت: درگیری چندروزه ارتش و پاسداران با پیشـمرگان و افراد گروه های مسـلح غیرقانونی «ده ها کشـته و مجروح به جای گذاشت و باعث خراب شدن بیمارستان قانع و اداره بهداشت و ویران شدن تعدادی خانه شد.» در این گزارش آمـده است: «هنوز جسد عده ای از کشـته شدگان در محل باقی مانده و چند جسد نیز در مساجد و خانه ها غسل داده شده و در قبرستان تایله شهر سنندج به خاک سپرده شد.» (۱۳۷)

دراین حـال، نیروهـای خودی در کنـار تـدابیر و اقـدامات نظـامی مربوط به کـاهش هرچه بیشتر خسارات و تلفات مردم عادی، موظف اند بخشـی از توان خود را صـرف گسـیل نیروهای امدادی به شـهر بکنند. تلاش های دوگانه نیروهای نظام در گزارش خبرنگار روزنامه بامداد مشهود است؛ در این گزارش آمده است: تا لحظه مخابره خبر {ساعت ۵ بعدازظهر امروز ۶/۲/۱۳۵۹}، تیراندازی همچنان در سنندج ادامه داشته و تعدادی در این درگیری ها کشته یا زخمی شده اند. همچنین

ص: ۳۷۴

ده ها خانه ویران شده است. یک گروه پزشکی که از تهران و ازسوی جمعیت شیروخورشید سرخ به منظور کمک به زخمی های بستری شده در بیمارستان های سنندج به این شهر اعزام گردیده، وارد فرودگاه سنندج شد، اما تا این لحظه این گروه پزشکی موفق به ورود به شهر نشده است. تلاش هایی ازطریق مقامات شیروخورشید سرخ در جریان است تا ترتیبی داده شود که این گروه بتواند به داخل شهر وارد و به مداوای مجروحین بپردازد. تاکنون از تعداد زخمی ها و کشته شدگان حوادث سنندج آمار دقیقی به دست نیامده است «و از تعداد زخمی ها و کشته شدگان نیروهای ارتش و سپاه پاسداران نیز تاکنون آمار دقیقی در دست نیست.» (۱۳۸) در ادامه گزارش، خبرنگار به پیشروی نیروهای خودی تا ساعت مخابره خبر یعنی ۵ بعدازظهر امروز، پرداخته و نوشته است: «نیروهای ارتش از پادگان به طرف سنندج پیشروی کردند و تا مسجد جامع پیش رفتند که با مقاومت پیشمرگان کرد مواجه و از دو طرف تعدادی کشته و زخمی شدند.» (۱۳۹)

یادآوری می شود اراده گروه های مسلح ضدانقلاب درگیر با نظام برای تداوم هرچه بیشتر بحران در سنندج به صورت های مختلف، بالطبع از موانع اصلی تحرک امدادرسانی ارتش به حساب می آید.

در یک گزارش داخلی نیروی زمینی ارتش که برای سپاه نیز ارسال شده، آمده است: «برابر اطلاع واصله از شیروخورشید سرخ، در تاریخ ۶/۲/۱۳۵۹ [امروز]، آقای نبوت مهر راننده بیمارستان صحرایی سیار جمعیت مرکزی ما در سنندج بعد از عبور از پل معلق به شهادت رسیده است.» (۱۴۰)

بعد از سنندج امروز، سقز و بانه مهم ترین کانون های درگیری مناطق کرد نشین بودند. بوکان نیز متأثر از وضع سقز در وضعیتی فوق العاده قرار گرفته است. چنانچه پیش بینی های سپاه درمورد سردشت درست باشد، به زودی در کنار سنندج یک مربع بحران دیگر نیز تشکیل خواهد شد. در وضعیت کنونی و تا پایان امروز، می توان گفت وضعیت سقز هرچند بحرانی است، این بحران تا حدی مهار شده است، ولی در بانه درگیری ها رو به افزایش و تشدید است. در بوکان، تحرکات بیشتر امداد و حمایت از سقز را نشان می دهد و در سردشت فقط احتمال و پیش بینی ایجاد درگیری وجود دارد.

درباره بانه و ناآرامی جدیدی که از سه روز پیش در این شهر شروع شده است، پیش ازظهر امروز، تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش، در گفت وگو با کیهان اعلام کرد: «از ارتفاعات اطراف پادگان بانه و از شهر بانه شدیداً روی پادگان تیراندازی می کنند که این حوادث تعدادی مجروح از نظامیان داشته است.» (۱۴۱)

در همین زمینه، گزارش خبرنگار بامداد از پیرانشهر نیز حاکی است که از بعدازظهر امروز، در بانه درگیری های شدیدی آغاز شده است. (۱۴۲) درواقع، این درگیری های شدید نشانه شدت اقدام و تلاش گروه های مسلح غیرقانونی برای نتیجه گیری سریع از محاصره پادگان بانه و تصرف آن و نیز اصرار نیروهای خودی بر مقاومت برای جلوگیری از سقوط و قتل عام نیروهای پادگان می باشد.

ساعت ۱۰:۵۵، پیامی از ستاد مشترک ارتش درباره بانه به فرماندهی سپاه واصل شد که متن کامل آن چنین است: «مراتب زیر به وسیله

نیروی زمینی به

اف. ام غرب اعلام گردیده است. برابر گزارش فرمانده پادگان بانه، تعدادی کشته و مجروح [شده اند] که به علت عدم تخلیه آنها اجساد دچار عفونت [شده] و جان مجروحین در خطر است. جان پرسنل از تشنگی به لب رسیده و مهمات، سوخت و جیره غذایی رو به اتمام است. در این شرایط دشمن با آتش شدید آخرین قدرت مقاومت این پرسنل شجاع را از بین می برد. باتوجه به وضع وخیمی که هم قطاران ما در بانه گرفتارند دستور فرمایید به محض رؤیت این امریه، پاسداران موجود در کرمانشاه همراه با نیازمندی های لجستیکی به وسیله شنوک با اسکورت مطمئن به بانه حمل نمایند. اجرای این دستور [و در] نتیجه [حفظ] جان پرسنل پادگان بانه نیاز به فداکاری بیش از انجام فریضه معمولی را دارد. پرسنلی که هم اکنون وظیفه نجات مدافعان پادگان پاوه را به عهده دارند بایستی قبول خطر کنند وگرنه جان هم قطاران ما در بانه، روز جاری در خطر است. ضمناً قبل از اعزام توسط پیک پایگاه سوم پشتیبانی نیروی هوایی درخواست شده که با حداکثر امکانات عملیات کمک به پادگان بانه را به صورت پشتیبانی نزدیک هوایی، پشتیبانی نمایند و دستور فرمایید هرچه زودتر با اعزام حداکثر امکانات پاسدار به بانه اعزام دارند و دستیابی دشمن را به سلاح ها و مهمات پادگان جلوگیری نمایند.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۱۴۳)

وخامت اوضاع در این متن هویداست و طبیعی است که در این شرایط ازسوی سپاه آماده کردن و اعزام سریع نیروی ورزیده و ازطرف ارتش ترابری و انتقال آنان به پادگان محاصره شده بانه، با قدرت باید دنبال شود. پیامی که در ساعت ۱۷:۱۰ به فرماندهی سپاه مخابره شد، بیانگر بخشی از این تلاش است: «برابر اعلام نزاجا به استناد گزارش اف. ام، ۴ فروند هلیکوپتر ۲۱۴ که به وسیله هلیکوپترهای کبری و هواپیماهای نهاجا اسکورت می شدند از سقز حرکت و در پادگان بانه فرود آمدند و پس از تخلیه، تعدادی از پرسنل پاسدار و وسایل

سالم به سقز مراجعت نمودند. این جابه جایی تا خاتمه روز جاری ادامه خواهد داشت. مراتب به طور مشروح متعاقباً اعلام می گردد.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۱۴۴)

نیروهای سپاه زیر آتش شدید از ارتفاعات اطراف در محل محاصره شده، فرود آمدند که این امر بی شک با خسارات نیروی انسانی همراه بود؛ در گزارشی از وزارت کشور به سپاه آمده است: «گزارش هنگ ژاندارمری سقز مستند به اعلام گروهان ژاندارمری بانه گویاست در تاریخ ۶/۲/۱۳۵۹، هنگام فرود هلیکوپتر، ۳ نفر از سپاه پاسداران مورد اصابت گلوله مهاجمین قرار گرفته اند.

ازطرف معاون سیاسی وزارت کشور مصطفی میرسلیم» (۱۴۵)

سقز شب گذشته ناآرام بود و صدای تیراندازی تقریباً به طور مداوم به گوش می رسید. درحدود ظهر امروز، بار دیگر تیراندازی ها شدت گرفت و براثر شلیک یک خمپاره ۱۰ تن کشته شدند. به گزارش خبرنگاران، شهر خالی از سکنه شده و گروهی بسیار کم از اهالی در شهر باقی مانده اند.

قسمت های وسیعی از نقاط مختلف سقز هدف اصابت گلوله قرار گرفته و منهدم شده است. ارتباط

تلفنی سقز هم مانند سنندج با کلیه شهرها قطع شده است. (۱۴۶) باتوجه به اینکه عده ای از افراد گروه های مسلح ضدانقلاب از سنندج گریخته و به سقز {و نیز بانه} رفته اند

مسئولان نظامی احتمال می دهند

که در سقز نیز وضعی نظیر سنندج پیش آید. (۱۴۷) در گزارش خبرنگار بامداد که در ساعت ۲۳، تنظیم و ارسال شده وضع سقز تا پایان امروز تا حدی ترسیم شده است. به نوشته این روزنامه، خبرنگار مذکور حدود ساعت ۸ بعدازظهر، از بوکان با تلاش فراوان عازم سقز شده و نیم ساعت بعد اتومبیلی که وی و همراهانش را به سقز می برده، در نزدیکی شهر متوقف شده و از رفتن به داخل شهر خودداری کرده است. به علت شدت درگیری ها ورود به شهر ممکن نبوده و این خبرنگار پیاده خود را به اطراف شهر سقز رسانده است. در گزارش او اضافه شده است که صدای شلیک

همه شهر را پر کرده است و ۲ فروند هلیکوپتر کبری در بالای شهر سقز در پرواز بوده اند. همین گزارش حاکی است که طبق شواهد، شهر ۵۰ هزار نفری سقز تا حدی خالی از سکنه شده است، ولی پیشمرگان کرد در شهر هستند. (۱۴۸)

در بوکان، امروز مدارس این شهر به حالت نیمه تعطیل در آمدند، زیرا آوارگان سقز اغلب به مدارس این شهر منتقل شده اند. (۱۴۹) بعضی گزارش ها حاکی است که حدود ۲۵ هزار نفر از آوارگان شهرستان سقز که خانه های خود را ترک کرده اند هم اکنون در شهرستان بوکان در منازل، مدارس و چادرهای امدادی جمعیت شیروخورشید بوکان اسکان داده شده اند. چندین ستاد امدادی برای جمع آوری مواد غذایی و درمانی برای آوارگان سقز در شهرستان بوکان تشکیل شده است. (۱۵۰) به طور طبیعی در این شرایط هر جریان و گروهی می کوشد بهره برداری تبلیغاتی لازم را از وضع پیش آمده بکند؛ ازجمله دفتر سیدعزالدین حسینی در بوکان در اعلامیه ای از مردم شهرهای کردنشین خواست که به یاری آوارگان سقز و سنندج که در بوکان مستقرند، بشتابند و به آنها کمک برسانند. (۱۵۱) در آخرین ساعات دیشب، ستاد امدادی کمک به بوکان اعلام کرد که شهر بوکان و حومه با کمبود شدید مواد غذایی و سوختی و دارویی روبه رو شده است. (۱۵۲)

یکی از مسئولان بیمارستان امدادی بوکان، در گفت وگویی اظهار کرد که در حوادث اخیر شهرستان سقز، حدود ۱۸ نفر کشته شده اند و تعداد زخمی ها به ۳۰۰ نفر می رسد. حدود ۱۳۰ نفر از زخمی شدگان سقز هم اکنون در بیمارستان بوکان بستری هستند. مجروحان پس از مداوا در بیمارستان بوکان به منازل مردم این شهر منتقل شده اند. (۱۵۳) یادآوری می شود گزارش منابع مسئول جمع آوری اطلاعات در محل به استاندار، از انتقال ۱۵۰ تا ۱۶۰ زخمی از کردهای ایران به بیمارستان پای کورشه گران نزدیک مرز ترکیه حکایت دارد. (۱۵۴)

دراین حال، ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، امروز، پیامی هشدار آمیز درباره سردشت به ستاد مشترک ارتش ارسال کرد که متن آن چنین است: «برابر اخبار

واصله براساس اطلاعات موثق تعدادی از عناصر ضدانقلاب سردشت، پادگان سردشت را با تیراندازی مشغول خواهند کرد و قرار است به هر قیمتی که شده اعضای پایگاه ارتش را در ربط و پاسگاه مستقر در نزدیکی پل بین سردشت و ربط قتل عام

خواهند کرد. مراتب جهت اطلاع و اقدام اعلام می گردد.» (۱۵۵)

ص: ۳۷۷

علاوه بر سنندج و شهرهای بانه، سقز، بوکان و سردشت، امروز در مناطق دیگر ی از کردستان و آذربایجان غربی و حتی کرمانشاه تحرکات ایذایی و درگیری های پراکنده وجود داشت.

در کرمانشاه پیش ازظهر امروز، به طرف هلیکوپتر ارتش که درحال پخش اعلامیه های سپاه بر فراز شهر بود، از حوالی خیابان شریعتی این شهر ۳ گلوله شلیک شد که به آن اصابت نکرد. (۱۵۶)

در باینگان پاوه، بازهم مهاجمان ضدانقلاب به روستای مزیدی که محل استقرار افراد سپاه است، حمله کردند. این حمله که ساعت ۲:۳۰ بامداد امروز، روی داد به درگیری بین مهاجمان مسلح غیرقانونی و داوطلبان مهاجر مسلح باینگان، مستقر در روستای مزیدی، انجامید و در آن ۳ نفر از مهاجمان ضدانقلاب کشته شدند. (۱۵۷) یادآوری می شود که روستای مزیدی بارها هدف این گونه حملات قرار گرفته است. امروز ناصر کاظمی فرماندار پاوه، از تشییع جنازه باشکوه یکی از شهدای روستای مزیدی در پاوه و سپس دفن وی در گورستان شهدای این شهر خبر داد. این شهید یک مهاجر باینگانی و پاسدار افتخاری به نام ناصر باینگانی که دانش آموز سال ششم متوسطه بوده است معرفی شده که روز ۴/۲/۱۳۵۹ {پنجشنبه گذشته} در جریان حمله شش ساعته افراد ضدانقلاب به روستای مزیدی، مجروح شده و سپس به شهادت رسیده بود. (۱۵۸)

استاندار کرمانشاه اعلام کرد ساعت ۵ عصر امروز، ازطرف غرب، پاوه با سلاح های سبک و خمپاره هدف حمله قرار گرفت. براساس نامه فرماندار پاوه

به استاندار کرمانشاه، براثر اصابت گلوله خمپاره به روستای گلالل از توابع بخش مرکزی، ۳ نفر از اهالی، مجروح و به بیمارستان پاوه منتقل شده اند که حال یکی از آنان وخیم است. (۱۵۹) ناصر کاظمی فرماندار پاوه، همچنین اعلام کرد همه روزه از ساعت ۱۶، مهاجمان مسلح غیرقانونی شهر پاوه را زیر آتش خمپاره قرار می دهند. وی افزود که باوجود تقاضاهای مکرر، تاکنون اقدامی برای مرمت رله تلویزیون این منطقه نشده است. درحالی که رژیم بعث عراق این منطقه را زیر پوشش برنامه های تبلیغاتی تلویزیونی که به زبان کردی پخش می شود قرار داده است. (۱۶۰)

در مریوان هم درگیری های پراکنده ادامه دارد. ساعت ۴ بعدازظهر امروز، یک درگیری در محل تکیه مریوان رخ داد که براثر آن چند تن کشته و ۳ تن زخمی شدند. یادآوری می شود قبل از این یک پایگاه دژبانی در داخل شهر که ۱۸ نفر پرسنل مسلح در آن مستقر بودند، به دست پیشمرگان کرد محاصره و خلع سلاح شده و همه ۱۸ نفر جمعی دژبانی اسیر شده بودند. یکی از پیشمرگان کرد نیز کشته شده بود. (۱۶۱)

در شاهین دژ، در ادامه درگیری های پراکنده چند روز قبل، امروز بعدازظهر نیز درگیری دیگری رخ داد که با شدت ادامه یافت. (۱۶۲)

در میاندوآب، ساعت ۳ بامداد امروز، عناصر ضدانقلاب با سلاح سنگین به پاسگاه پلیس راه حمله کردند. این حمله که تا ساعت ۴ طول کشید تلفات جانی به بار

نیاورد. (۱۶۳) امشب نیز نیروهای

ص: ۳۷۸

ارتش به ساختمان مشکوکی در امیرآباد واقع در جاده مهاباد میاندوآب در ۱۵ کیلومتری میاندوآب، حمله کردند که این حمله نیز تلفات جانی در بر نداشت. (۱۶۴) در ارومیه، صبح امروز، افراد ضدانقلاب با ایجاد راه بندان یک دستگاه اتوبوس مسافربری را که از تهران عازم ارومیه بود در نزدیکی قوشچی متوقف کردند و پس از آنکه پول و زیور آلات

مسافران آن را به زور گرفتند، گریختند. خبرنگار کیهان با اعلام این خبر افزود: «چندی قبل ژاندارمری اتوبوس های مسافربری را در مسیر اسکورت می کرد و با لغو این اقدام افراد مسلح جلوی ماشین ها را گاه وبیگاه می گیرند و اموال مسافران را به غارت می برند.» (۱۶۵) شب هنگام نیز صدای توپ و خمپاره در شهر ارومیه پیچید. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی این تیراندازی مربوط به درگیری بین گروه های مسلح غیرقانونی و نظامیان مستقر در منطقه بوده که در منطقه شلمکان از توابع ارومیه روی داده است. نیروهای نظامی مستقر در منطقه به شدت به تیراندازی های مهاجمان پاسخ گفتند و این تیراندازی ها به مدت یک ساعت ادامه داشت. (۱۶۶)

۱۳۰

براساس دستور ریاست جمهوری و شورای انقلاب مبنی بر دایر شدن کلاس های درس دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی،۱۶۷ قرار است امروز، این کلاس ها در سراسر کشور تشکیل شود. (۱۶۸)

درعمل امروز، فقط بعضی کلاس ها تشکیل شد که تعداد دانشجویان شرکت کننده

در آنها کمتر از معمول بود. به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی وضع امروز برخی مراکز آموزش عالی در تهران چنین است: دانشگاه ملی ایران و دانشگاه علم و صنعت ایران امروز وضع آرامی داشتند و اکثر کلاس ها دایر بوده است. در دانشگاه صنعتی پلی تکنیک کلاس های درس به علت اعتراض کارکنان این دانشگاه به عدم تحویل دفاتر دانشجویی بعضی از گروه ها کم وبیش دایر شد. رئیس دانشگاه صنعتی پلی تکنیک در گفت وگویی با خبرگزاری پارس گفت: دانشجویان عضو گروه های چپ اکثر وسایل خود را از دفاتر خود تخلیه کرده اند، ولی از تحویل دادن همه اتاق ها خودداری نموده اند و چون من شخصاً برای تحویل گرفتن کتابخانه دانشجویی دانشگاه اقدام کردم با اعتراض آنها روبه رو شدم. وی اظهار امیدواری کرد که در طول هفته جاری با برنامه ریزی دقیق درسی، تعداد کلاس ها دو برابر شود تا با کم شدن

مدت ترم، دانشجویان بتوانند امتحانات خود را بدهند. در دانشگاه تربیت معلم به دلیل بقایای تخریب

و حوادث روز جمعه پیش، کلاس های درس تشکیل نشد، زیرا کارکنان این دانشگاه از پاکیزه کردن محیط خودداری و اعلام کردند: «آنها که دانشگاه را تخریب کرده اند باید خودشان دانشگاه را تمیز کنند.» در دانشکده مهدی رضایی {مدرسه عالی بازرگانی سابق} نیز کلاس ها اکثراً تشکیل شده، ولی به گفته رئیس این دانشکده بعضی از گروه های سیاسی هنوز دفاتر خود را تخلیه نکرده و به مقامات دانشکده تحویل نداده اند و دانشکده تا ساعت ۳ بعدازظهر امروز به آنها فرصت داده است تا دستور شورای انقلاب را اجرا کنند وگرنه مسئولیت عواقب آن برعهده خودشان است. در دانشگاه تهران، فقط در بعضی

از دانشکده ها مثل دانشکده فنی، ادبیات و علوم انسانی تعـدادی از کلاس ها تشـکیل نشـد و سایر کلاس های تشـکیل شده، ظرفیت کامل را نداشت. (۱۶۹)

در شهرسـتان هـا نیز کلاس هـا وضع مرتبی نـداشت، ولی درگیری و تشـنج نیز ایجاد نشـد. فقط در اهواز بقایا و آثار حوادث روزهـای قبـل هنوز موجب ناآرامی است. خلاصه ای از وضع چنـد مرکز آموزش عالی مهم در شهرسـتان ها به این قرار است: دانشـگاه تبریز پس از چند روز تعطیلی از امروز، باز شد، ولی کلاس ها حالت نیمه تعطیل داشـتند. سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه تبریز با صدور اطلاعیه ای اعلام کردند که در کلاس های

درس حاضـر نخواهند شد و شرکت در کلاس ها را تحریم کردند. افراد سازمان دانشجویان مسلمان و انجمن اسلامی کارکنان و کارمنـدان دانشگاه همچنان در ساختمان مرکزی دانشـگاه مسـتقر بوده و این ساختمان را در اشـغال دارنـد. سـلف سـرویس دانشگاه تعطیل بود و دانشجویان با درهای بسته سلف سرویس

مواجه شدند. درحال حاضر،

دانشـگاه تبریز فاقد رئیس و هیئت مدیره است و به همین دلیل اعضای هیئت علمی و دانشـجویان در بلاتکلیفی به سر می برند. (۱۷۰) دانشـگاه مشـهد وضـع آرامی داشت و کلاس هـای درس دانشـکده هـای مختلـف این دانشـگاه بـا حضـور عـده ای از دانشجویان و اساتید کار خود را آغاز کردند. (۱۷۱) دراین حال گزارش خبرگزاری

پارس از مشـهد حاکی است تلگرامی ازسوی جامعه اسـلامی دانشـگاهیان مشـهد به رئیس جمهور مخابره شـد که در آن آمده است: «انـدیشه مخـالفت و مقـابله بـا تصـمیم شورای انقلاب از هم اکنون در برخی از دانشـکده هـا و توسـط اساتیـدی که جز خـدمت به امریکـا و فرهنگ اسـتعمار غربی هنری ندارنـد، آغـاز گردیـده اینـان که خود را در خطر تصـفیه می بیننـد به دلیل ناآشـنایی با فرهنگ اسـلامی، اعتقادی به انقلاب فرهنگی اسلامی ندارند و غافل از سابقه کثیف خود علناً دربرابر جریانی قرار گرفته اند که تداوم انقلاب اسـلامی در گرو آن است. جامعه اسـلامی دانشگاهیان باتوجه به واقعیت موجود در محیط دانشگاه و هماهنگ با مردم به پاخاسـته مشهد، مصراً می خواهد فعالیت دانشگاه از هم اکنون متوقف شود و انحلال نیم سال دوم اعلام گردد.» (۱۷۲) در دانشـگاه اصفهان، کلاس های درس با حضور تعداد معدودی دانشجو تشکیل شده است. (۱۷۳) در دانشگاه صنعتی اصـفهان اکثر کلاس ها تشـکیل شده و عده ای از دانشـجویان در این کلاس ها حاضر شدند، ولی ساختمان اداری این دانشـگاه همچنان در اشـغال دانشجویان مسلمان پیرو خط امام می باشد. رئیس دانشگاه صنعتی اصفهان با اعلام این خبر افزود: این دانشـگاه آرام است و خوشـبختانه در این چند روز، برخوردی در این دانشگاه ایجاد نشده است. (۱۷۴) در رشت، دانشگاه گیلان فعالیت خود را آغاز کرد، ولی کلاس ها دایر نشد. رئیس دانشـگاه گیلان ضـمن ابراز تأسف از وقایع اخیر این دانشگاه گفت: این فـاجعه بـدون شـک مقـدمه دردنـاکی بود که امیـدواریم پیامـد و تحولات موفقیت آمیزی در راه ایجـاد یک بعثت فرهنگی نوین اسلامی داشته باشد. (۱۷۵)

ولی در اهـواز فضـای دیگری حـاکم بود. روزنـامه انقلاب اسـلامی امروز به نقـل از خبرنگـار خود در اهواز نوشت: «به دنبـال حادثه روز ۲ اردیبهشت ماه اهواز، شهروندان اهوازی با اجتماع در حسینیه اعظم خواستار مجازات دستگیر شدگان شدند. لازم

به توضیح است که در این روز پس از حمله ناجوانمردانه

ص: ۳۸۰

طرف داران بـه اصـطلاح خلـق به مردم، عـده ای حـدود ۶۰۰ نفر از گروه هـای چـپ بـه وسـیله مردم و افراد سـپاه دسـتگیر و بازداشت شـده اند.» (۱۷۶) دراین بـاره شـماره امروز روزنـامه بامـداد به نقـل از خبرنگـار خـود در اهـواز، آورده است: «گروه عظیمی از خانواده های دسـتگیر شدگان طی این چند روز درارتباط با درگیری های دانشگاه در اطراف دادگاه انقلاب اجتماع نموده و درصدد جویا شدن از چگونگی احوال فرزندان خود شدند. به گزارش خبرنگار بامداد ازدحام به قدری زیاد است که چندبار پاسداران مبادرت به تیراندازی هوایی کردند. گروهی خواستار آزادی دستگیر شدگان و گروهی دیگر نیز... [شعار می دادنـد]. از سویی دادگـاه انقلاـب طی اعلاـمیه ای ضـمن دعوت به آرامش به خانواده دسـتگیر شـدگان خاطر نشان کرد که به علت زیادی نفرات و پرونـده ها طی چنـد روز آینـده تکلیف دسـتگیر شدگان معلوم و آنان که بی گناه اند آزاد خواهند شد.» (۱۷۷)

۱۳۱

هم زمـان با برقراری آرامش و فروکش کردن تـدریجی بحران در دانشـگاه ها، اعلام نظرها و مواضع مسـئولان نظام به تناسب مسـئولیت اجرایی، که بعضاً با وابستگی جناحی آنان همراه است، ادامه دارد. مصاحبه بعدازظهر امروز رئیس جمهور بنی صدر و اطلاعیه آیت الله مهدوی کنی سرپرست کمیته انقلاب اسـلامی که در ماجراهای اخیر مسئولیت حفظ نظم و حراست و حفظ و نگهداری اموال دانشگاه ها را برعهده داشت، دو نمونه قابل ذکر دراین باره است.*******

محمدرضا مهدوی کنی سرپرست کمیته مرکزی انقلاب اسلامی در اطلاعیه ای اهداف این کمیته و همچنین هدف گروه های سیاسـی را برشـمرد و از همه اقشار ملت خواست برای محترم شمردن خواست شورای انقلاب و رئیس جمهوری ایران با نهایت هوشـیاری و صـبر انقلاـبی از بروز هرگـونه توطئه و دسـیسه بیگـانه جلوگیری کرده و بـا مـأموران انتظـامی و کمیته هـا نهـایت مساعدت و همکاری را کنند. در این اطلاعیه با اشاره به «ضـرورت غیرقابل انکار انقلاب فرهنگی و گسسـتن از قید امپریالیسم جهـان خوار» که آن را «همه تأییـد می نماینـد»، آمـده است: «پس از اعلاـم حفـاظت دانشـگاه ها توسط کمیته مرکزی انقلاب اسـلامی، پاسـداران کمیته مرکزی علی رغم انواع و اقسـام توهین هـا و مـارک ها از جنایت گروه های درگیر و نیز تیرانـدازی مکرر از داخل دانشـگاه با صبر انقلابی و بردباری فراوان به تیراندازی مترصدین درگیری و تشنج پاسخ نداده و نهایت تلاش و کوشـش خود را مبنی بر عـدم درگیری و جلوگیری از ایجاد جو شایعه و ترویـج دروغ و تهمت به کار بردند، لیکن از آنجایی که حفـاظت از جـان و نـاموس و امـوال و وسایـل متعلق به بیت المـال از وظـایف لاینفـک پاسـداران است نهـایت کوشـش و فـداکاری را به خـاطر این موارد به کـار بردنـد.» سرپرست کمیته مرکزی دربـاره گروه های سیاسـی اعلام کرده است: «عمـده تلاش این گروه ها

ص: ۳۸۱

[عبارت اند از]: ۱. ایجاد درگیری و به وجودآوردن جو مساعد تبلیغی و احتمالاً ایجاد "۱۶ آذر" علیه جمهوری اسلامی. ۲. ایجاد درگیری عمده و همه جانبه با پاسداران که بحمدالله این توطئه با صبر و هوشیاری پاسداران خنثی شد. دلایل ادعاهای مذکور به این شرح می باشد:

الف) تیراندازی از داخل دانشگاه به سوی پاسداران مستقر در اطراف دانشگاه.

ب) تحریک احساسات مردم و استفاده تبلیغاتی به نفع خود.

پ) پخش شایعه کشته شدن ۶۰ نفر در دانشگاه و توطئه احتیاج مبرم بیمارستان ها به خون.

ج) حمل تابوت های خالی بر سر دست و نمایش تشییع جنازه شهید.

چ) سنگربندی در درون دانشگاه و آتش زدن و ازبین بردن وسایل دانشگاه تربیت معلم که از دسترنج مردم ایران تهیه شده است.

د) نوشتن انواع توهین و فحش ها خطاب به پاسداران بر روی [پلاکارد ها] و [تراکت های] مختلف.

ل) اشغال در غربی دانشگاه و دو مورد حمله به پاسداران جهت خلع سلاح آنها.

م) عدم تخلیه دانشگاه تا آخرین دقایق مهلت مقرر ازسوی شورای انقلاب.

ن) ازبین بردن سیستم صوتی نماز جمعه در محوطه دانشگاه.»

در ادامه این اطلاعیه درمورد اهداف کمیته مرکزی خاطرنشان شده است: «کمیته مرکزی پیوسته دو هدف را تعقیب می کرد: ۱. حفاظت از جان و مال و ناموس مردم و جلوگیری از ضایعات به بیت المال ۲. جلوگیری از ایجاد درگیری بین مردم خشمگین و گروه های سیاسی مستقر در دانشگاه و دلایل این مدعا بدین شرح است:

الف) جلوگیری از ورود مردم به دانشگاه و دعوت کلیه ملت به آرامش و بردباری.

ب) عدم پاسخ به رگبار های پی درپی که از درون دانشگاه به سمت آنها یا به آسمان شلیک می شد.

پ) فرستادن نماینده برای مذاکره با گروه های مستقر در دانشگاه {توضیح اینکه عمل مذکور صرفاً به منظور رعایت خواست رئیس جمهوری بوده است.}

باتوجه به مطالب یادشده و اطلاعیه قبلی کمیته مرکزی انقلاب اسلامی ایران مبنی بر جلوگیری از درگیری و برادرکشی، هرگونه اغتشاش و هرج ومرج را توطئه ضدانقلاب دانسته و نهایتاً به سود دشمن بزرگ خواهد بود. در پایان قضاوت چندوچون قضایا را به ملت قهرمان و وفادار ایران واگذار می کنیم تا با آگاهی و قدرت پرشکوه خویش شایعات و توطئه ها را

رسوا کرده و خدعه جنایتکاران وابسته به شرق و غرب را افشا سازند.» (۱۷۸)

۱۳۲

هم زمان با آشکار شدن چشم اندازی از وضع دانشگاه ها، جریان های مختلف به اعلام موضع دراین باره می پردازند و می کوشند در تحولات آتی تأثیرگذار باشند.

روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود اعلامیه گروهی با عنوان "جمعیت ملی استادان

دانشگاه های ایران" را درج کرد که در آن با حساسیت هایی شبیه جریان منتسب به بنی صدر، جمعیت مزبور خواستار ادامه کار دانشگاه ها و پیروی از تصمیم شورای انقلاب شده است. در این اطلاعیه آمده است: «ما معتقدیم که تغییر بنیادی درست و مناسب تنها با نظر متخصصین متعهد به استقلال فرهنگی امکان پذیر است و برای اینکه این امر مهم به دست غیرمتخصصین یا با اعمال زور از بیرون به دانشگاه القا نگردد، گروه های مذهبی و غیرمذهبی بدون استثنا باید دفترهای خود را که از آن همه مردم است از دانشگاه ها جمع نمایند.» (۱۷۹)

روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده نیز دیدگاه ها و مواضع علنی و تبلیغی این حزب را در شماره امروز خود منعکس کرد. این روزنامه در مقاله ای که از صفحه اول با عنوان "نگذاریم زخم ضدانقلاب در دانشگاه ها کاری شود" آغاز شده، آورده است: «چند دانشجوی شهید، صدها جوان زخمی، انبوه کتاب های سوخته در دانشگاه ها و مدارس عالی، میله ها و درهای ازجاکنده شده، آزمایشگاه های درهم کوبیده شده خبر از وقوع توفانی می دهد که از فراز میهن ما گذشته، اما هنوز فرو ننشسته است. توفانی که هدیه آن کتاب سوزان و جرح بود. اعمالی که ازجانب هرکس باشد، ازنظر حزب توده ایران شدیداً محکوم است. ... ما بنا بر وظیفه انقلابی خود بار دیگر هشدار می دهیم، بار دیگر اعلام می داریم که جبهه متحد خلق، همچنان که امام تأکید کرده اند، از خلق ایران، از هر مسلك و هر گروه که در جبهه نبرد با امپریالیسم امریکایی می رزمد، باید تشکیل شود. آنان که بازهم به تفرقه و نفاق دامن می زنند، آنان که به جای التیام دادن زخم ضدانقلاب در دانشگاه ها آن را عمیق و عفونی می کنند، آنها مسئولان تباهی کشور و شکست انقلاب خواهند بود.» (۱۸۰)

حزب توده همچنین در یادداشتی که در صفحه اول {همین} روزنامه با عنوان "دانشجویان مسلمان پیرو خط امام و رویدادهای اخیر دانشگاه ها" درج شده، کوشیده است حساب آنچه در دانشگاه ها رخ می دهد را از عملکرد دانشجویان پیرو خط امام جدا کند. این حزب که همواره از اقدامات ضدامریکایی حمایت کرده است و در همین چارچوب از جریان کلی خط امام نیز حمایت می کند، در قضیه دانشگاه ها به تناقضی در مواضع و منافع خویش بر خورده که باید به نحوی آن را حل وفصل کند. در این یادداشت که تلاشی دراین زمینه می باشد، آمده است: «عده ای می خواهند از حیثیت عظیم و اعتبار کلانی که دانشجویان مسلمان پیرو خط امام کسب کرده اند سوء استفاده کنند، عده ای دیگر می خواهند با برقراری چنین پیوندی اصولاً به خود و حیثیت و اعتبار دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، مستقر در لانه جاسوسی لطمه وارد سازند و از این راه در تحلیل آخر نبرد ضدامپریالیستی [را]، که دانشجویان مزبور یکی از مظاهر آن شده بودند، تضعیف کنند.» حزب توده در ادامه افزود: «ما که مواضع آشکار خود را در دفاع از انقلاب واقعی فرهنگی بیان داشته ایم و مخالفت آشکار خود را نیز با درك نادرست و غلط از انقلاب فرهنگی اعلام کرده ایم و درموقع خود نیز همیشه از عمل قهرمانانه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام حمایت بی تردید کرده ایم، اکنون نیز لازم می دانیم کوشش هایی را که از آنها یاد کردیم و

هدف هایی را بر شمردیم، در معرض قضاوت همه قرار دهیم. ...»

در ادامه این یادداشت نوشته شده است: «جبهه اصلی نبرد ما جبهه نبرد ضدامپریالیستی امریکاست... برای دانشجویان مسلمان پیرو خط امام این افتخار باقی خواهد ماند که در لحظاتی که سیاست گام به گام دولت موقت و سازش کاری های پی درپی و گرایش های راست روانه و انحصارطلبانه همه چیز را در معرض خطر قرار داده بود، با عمل شجاعانه خود انقلاب را به پیش بردند، ماهیت ضدامپریالیستی آن را برجسته کردند و آن را از خطر انحراف

رهانیدند. علت آن همه شور و هیجان میلیون ها مردمی که در تمام شهرها و دهات یک صدا به دانشجوی مسلمان پیرو خط امام درود فرستادند، همین بود. ... در این روزها [که] کوشش هایی درجهت بهره برداری از نقش و موجودیت و محور اصلی فعالیت دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در لانه جاسوسی امریکا انجام می گیرد، لازم بود که این حقایق بار دیگر گفته شود.» (۱۸۱)

در این میان، سازمان مجاهدین خلق که بازنده بزرگ تحولات دانشگاه ها محسوب می شود، باوجود سازماندهی وسیع و دقیق نتوانست با پایگاه دانشجویی و مردمی خط امام مقابله کند و همه روش های خاص این سازمان بدون دستیابی به اهداف مورد نظر با شکست کامل همراه شد. این سازمان تقریباً تمامی مطالب شماره امروز نشریه خود را، بجز اندکی، به حوادث اخیر اختصاص داده است. البته در این نشریه بخش هایی

از حوادث اخیر معکوس جلوه داده شده بدین گونه که در آن، سازمان قهرمانانه و البته مظلومانه یک طرف قضیه بوده و طرف مقابل آن سبعانه و بدون هیچ گونه

مشروعیت و پایگاه مردمی به سرکوبگری پرداخته است. در این مجموعه علاوه بر بیانیه ها و تحلیل هایی که به طور مستقیم و رسمی از آن سازمان است، انبوه مطالبی که در ظاهر متعلق به دیگران است، اما درحقیقت بیانگر مواضع سازمان بوده و غالباً با کوشش تشکیلاتی خود سازمان تولید شده است، نیز به چشم می خورد. برای مثال در اعلامیه ای با امضای "کادر پرستاری دانشکده پزشکی دکتر محمد مصدق" آمده است: «مردم مبارز مشهد، در شرایط حساس کنونی که اعتلای جنبش انقلابی خلق قهرمان ایران می رود که سلطه امپریالیسم را در ایران نابود کند اغتشاش در دانشگاه ها [و] حمله به دفاتر گروه های

مختلف سیاسی ثمری جز تفرقه در صفوف مردم نخواهد داشت. ... درزمانی که تمام کوششمان باید درجهت مبارزه با امپریالیسم و ارتجاع داخلی باشد بروز این اعمال از ناحیه افراد معلوم الحال

و تحریک شده نمی تواند چیزی غیر از خواسته امپریالیسم باشد.» در ادامه این

اطلاعیه پرستاران مزبور ضمن محکوم کردن "یورش عوامل ارتجاع" و حمایت از "دانشجویان مبارز" تهدید به استعفا کرده اند. (۱۸۲)

در بخش دیگری از نشریه این سازمان، اعلامیه ای با عنوان مجمع عمومی دانشکده های پزشکی دانشگاه شیراز درج شده که

در آن آمـده است: «... مـا هر گونه تجاوز فردی و گروهی را به هر بهانه ای که باشـد، چه تصـفیه و چه تغییر نظام آموزشـی به حریم مقدس دانشـگاه، دانشـکده و بیمارسـتان محکوم می کنیم. ما معتقدیم این حرکت نه درجهت تغییر نظام آموزشی، بلکه دقیقاً

ص: ۳۸۴

درجهت محدود کردن آزادی های دمکراتیک، دانشکده و دانشگاه است. ... ما با تعطیل کردن دانشکده و دانشگاه مخالفیم و آن را به نفع امپریالیسم و ایادی داخلی آن می دانیم.» (۱۸۳)

بخشی از مواضع و دیدگاه های این سازمان نیز همراه با گزارش های مفصل مراسم تشییع جنازه و خاک سپاری شکرالله مشکین فام که در حوادث اخیر کشته شده است در سخنان افرادی چون شیخ علی تهرانی، طاهر احمدزاده و دیگران ابراز شده است. دراین باره همچنین مطلبی با عنوان "اطلاعیه احسان شریعتی فرزند معلم شهید دکتر علی شریعتی درباره حمله چماق داران به ستاد مجاهدین خلق" در شماره امروز نشریه مجاهد چاپ شد. (۱۸۴)

۱۳۳

امروز حدود ۲۵۰ دانشجوی چپ گرای ایرانی در برلن غربی دست به تظاهرات آرامی زدند. در این تظاهرات سخنرانی هایی ایراد و بروشورهایی توزیع شد. رویتر امروز با اعلام این خبر نوشت که این تظاهرات در اعتراض به اقدام شورای انقلاب ایران به اسلامی کردن دانشگاه ها و اخراج چپ گرایان انجام شده است. (۱۸۵)

همچنین امروز، خبرگزاری فرانسه از تحرکات مشابهی در وین خبر داد. در گزارش این خبرگزاری آمده است: «پنجشنبه گذشته، درحدود ۶۰ دانشجوی ایرانی در [جلوی] سفارت ایران در وین دست به تظاهرات صلح آمیز زده تا

بدین وسیله علیه حملات ارتش ایران به کردستان و درگیری هایی که در دانشگاه های ایران به وجود آمده است، اعتراض کنند. تظاهرکنندگان که خود را نمایندگان تمام سازمان های دانشجویی ایران معرفی کردند اعلام داشتند که [تا] شامگاه جمعه به تحصن خود ادامه می دهند. لازم به یادآوری است که این دانشجویان با دیگر دوستان خود در کشورهای دیگر اروپا در تماس هستند و بعید به نظر نمی رسد که طی روزهای آینده تظاهرات مشابهی در این کشورها صورت گیرد. از سوی دیگر، طبق آخرین خبر رسیده دانشجویان که تصمیم داشتند شامگاه دیروز تحصن خود را بشکنند اعلام کردند تا موقعی که به خواسته آنان توجه کافی نشود، همچنان به تحصن خود ادامه خواهند داد.» (۱۸۶)

ضمیمه گزارش۱۰۳: متن کامل یک صد و سیزدهمین اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام

یک صد و سیزدهمین اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام که حاوی نکاتی درباره عوامل داخلی دخیل در اقدام اخیر امریکا در طبس و نیز گزارشی درباره دلایل اقدام به پراکندن گروگان ها در سطح ایران برای پیشگیری از خطرهای مشابه احتمالی و مقابله با آنها می باشد، امروز انتشار یافت. متن کامل این اطلاعیه چنین است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

ملت رزمنده و مسلمان ایران، جنایت مفتضحانه کارتر و تجاوز مزدورانش به خاک ایران درضمن اینکه این حقیقت مسلم را روشن تر ساخت که دست توانای خدای متعال با این ملت مظلوم و ستمدیده است و ثابت کرد که "یُریدُونَ لیطفؤوا نُورَ اَللهِ بِأَفواهِهِم وَ اَللهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَ لَو کَرِهَ اَلکافِرُونَ"، ولی شاید برای ملت ایران درپی این حادثه سؤالات بی شماری مطرح باشد که ما

امیدواریم پاسخ به همه این سؤالات روشن شود که آیا مزدوران امریکایی می توانند بدون همکاری عوامل خودفروخته داخلی در چنین عملیات پیچیده ای موفق شوند؟ به ما دراین رابطه

اطلاعاتی رسیده است که دراختیار مقام رهبری قرار خواهیم داد. این درست که ما اطمینان داده ایم و می دهیم که با

ص: ۳۸۵

تمام نیرو حتی به قیمت جان ده ها [تن از] فرزندان اسلام هرگز اجازه نخواهیم داد کارتر و مزدورانش درصورت اعمال چنین شیوه های احمقانه و رذیلانه ای

حتی به یک نفر از گروگان های جاسوس زنده دسترسی پیدا کند، ولی این بدان معنا نیست که دیگران وظایف خود را انجام ندهند و یا کوتاهی نمایند.

ملت دلیر ایران، کارتر پلید تجاوز نظامی خود را به داخل ایران عملی جهت رهایی گروگان ها توصیف کرده است درصورتی که تصور ما بر این است که تصمیم به [اجرای] عملیات تجاوزگرانه وسیعی در کشور داشته که رهایی گروگان ها بخش کوچکی از این عملیات بوده است و لذا ما معتقد هستیم که اقامتگاه امام و مرکز صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران در تهران و نقاط حساس دیگر از حفاظت امنیتی شدیدی باید برخوردار باشد، ولیکن همان طور که امام فرمودند این توطئه به امر خدای تبارک وتعالی درهم شکسته شد و ما برای اینکه بهانه این تجاوز از کارتر جنایتکار گرفته شود و برای اینکه عموم ملت شجاع ایران مستقیماً در عمل نگهداری گروگان ها شرکت مستقیم داشته باشند و برای اینکه امریکا بداند که چنین شیوه های پلیدی نه تنها برای رهایی گروگان ها نتیجه ای ندارد بلکه ما ناچار از تجدیدنظر درباره آنها می شویم، تصمیم گرفته ایم که از گروگان ها در شهرهای مختلف سراسر کشور نگهداری کنیم. طبیعی است هر شهر مسئولیت نگهداری آنها را تا مدت لازم با همکاری دانشجویان مستقر در لانه جاسوسی که همراه گروگان ها هستند، مستقیماً به عهده خواهند داشت و ما مطمئن هستیم که جوانان پرشور انقلابی اسلام در هر شهر با کمال هوشیاری هرگونه توطئه و حرکت مشکوکی را خنثی خواهند نمود و درحال حاضر به عنوان یک عمل احتیاطی گروگان های جاسوس در نقاط مختلف نگهداری می شوند. جزئیات عملی این تصمیم بعداً به اطلاع ملت عزیز خواهد رسید. عزت و عظمت مسلمین و دوام عمر امامان را از خداوند بزرگ خواستاریم.

دانشجویان مسلمان پیرو خط امام» (۱۸۷)

ضمیمه گزارش۱۱۳: گزارش پیر سالینجر خبرنگار معروف امریکایی از تماس تلفنی قطب زاده با رابط های فرانسوی و امریکایی و شرایط و زمینه های آن

پیر سالینجر سازنده برنامه معروف تلویزیونی "امریکا در بند" که ۲۳ ژانویه ۱۹۸۱ به مدت سه ساعت از شبکه تلویزیونی ای.بی.سی امریکا پخش شد،۱۸۸ در کتاب خود به همین نام درباره تماس های غیرعلنی قطب زاده وزیر امور خارجه وقت جمهوری اسلامی ایران و زمینه ها و شرایط چنین اقداماتی، می نویسد:

«برای کسانی که از ژانویه برای آزاد کردن مسالمت آمیز گروگان ها درگیر مذاکره بودند، تلاش اخیر نجات، دیوانگی محسوب می شد.

در پاریس، کریستین بورژو به خودش گفت، چقدر احمقانه! این یک جنون بود، بی احتیاطی

بود، زیرا فقط درصورتی که

ایرانیان را نشناسید، ممکن است باور کنید با زور بتوانید آنان را به کاری وادارید... آنها واکنش نشان می دادند

و چه سریع واکنش نشان می دادند،

زیرا در تهران کلمات اخیر با سرعت نور حرکت می کنند و مردم حتی در کمتر از یک ساعت به خیابان ها می ریزند و هیچ شانسی اصلاً وجود نداشت که تکاورها، پیش از آن که همه کس بفهمد چه اتفاقی افتاده بود، در ماجرا دخالت نمایند. بورژو همیشه نگران نوعی تلافی ایالات متحده بود. ... چیزی که وی را بیش از همه به وحشت می انداخت این بود که امریکاییان نمی فهمیدند

که هیچ یک از این کارها، حتی ربودن امام، نمی توانست کوچک ترین تزلزلی در ایرانیان به وجود آورد. امام شخصاً ترجیح می داد که خودش با اعتصاب غذا بمیرد تا آنکه دستور آزادی گروگان های امریکایی را بدهد و وقتی که او به آن ترتیب می مرد، یا آنکه امریکاییان وی را از بین می بردند، ایرانیان مسلماً گروگان ها را می کشتند. وقتی رئیس جمهور کارتر پشت میزش در دفتر بیضی شق ورق

نشست و خطاب به ملت امریکا گفت: "من دستور انجام این مأموریت نجات را صادر کردم... باطل کردن آن تصمیم من بود.******* تمام مسئولیت با من است." اوایل بعدازظهر به وقت پاریس بود. ظرف یک ساعت بورژو تلفنی با همیلتون جردن صحبت می کرد. او پرسید: ولی شما به چه فکر می کردید؟

می خواستید چه کنید؟ جردن گفت: شما می خواهید ما چه کنیم، چه کار دیگری باقی مانده که نکرده ایم؟ زنگ تلفن، همیلتون جردن را در نیمه های

شب، بیدار کرد. او از لحظه های

تأخیر در برقراری ارتباط و صداهایی که از دوردست روی خط شنیده می شد، توانست حدس بزند که تلفن از خارج بود. سپس صدایی به گوش جردن رسید که بلافاصله وی را هوشیار کرد. کسی که تلفن می کرد

گفت: من صادق قطب زاده

هستم. قطب زاده شماره تلفن خصوصی آپارتمان جردن را که در دفتر تلفن ثبت نشده بود از کریستین بورژو گرفته بود، او به نحوی از

محدودیتی که امام درمورد تماس با امریکاییان وضع نموده بود و خطراتی که برای متمردین از این ممنوعیت وجود داشت آگاه بود، ولی حس می کرد این موضوع به تماس مستقیم نیاز داشت. وزیر امور خارجه کلمات را به هدر نداد و پرسید: در آن جهنم چه می گذرد؟

شما آقایان چه می کنید؟

در چند دقیقه بعد جردن کوشید همان پیامی را که ایالات متحده می خواست از راه های موجود صادقانه به ایران برساند، برای قطب زاده

بازگو نماید: حمله

به منظور تنبیه ایرانیان نبود، تنها هدفش آزاد کردن گروگان ها بود. ۴۸ ساعت پس از حمله، هنگامی که دانشجویان تندرو گروگان ها را در مخفیگاه های متعدد خارج شهر پنهان می کردند، ده ها پیام ازطریق دو میانجی بورژو و ویلاسون، میان امریکاییان و ایرانیان ردوبدل شد. امریکاییان می خواستند به ایرانیان اطمینان بدهند که حمله برای تنبیه آنان نبود و هم زمان با آن بگویند که دلیل اتخاذ چنین تصمیمی آن بود که برای امریکاییان هیچ راه حل دیگری باقی نمانده بود. ایرانیان می خواستند امریکاییان بفهمند مرتکب اشتباهی تاریخی شده بودند که ثابت می کرد اصلاً چیزی از ایران نمی فهمیدند. ... قطب زاده به بورژو تلفن کرد و به وی اطلاع داد که نه او و نه آیت الله درپی انتقام جویی از گروگان ها نبودند و از او خواست آن پیام را به امریکاییان برساند. وزیر امور خارجه گفت: آنها به اندازه کافی تنبیه شده اند. این کار خداست بیایید دوباره از اول شروع کنیم.» (۱۸۹)

ضمیمه گزارش۱۱۴: متن کامل دومین نامه و پیام مسعود بارزانی رئیس حزب دمکرات کردستان عراق، در محکومیت اقدام امریکا

متن کامل بیانیه و نامه مسعود بارزانی در محکومیت اقدام اخیر امریکا در طبس، به این قرار است: «حضور محترم حضرت امام خمینی رهبر جهانی اسلام و بنیان گذار

جمهوری اسلامی ایران [و] جناب آقای ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری اسلامی ایران. حمله نظامی امپریالیزم امریکا و نوکرانش بگین، سادات و صدام و رژیم های ارتجاعی منطقه به جمهوری اسلامی ایران به بهانه آزاد کردن ۵۰ جاسوس، وحشی ترین و کثیف ترین حمله و تعرض نه تنها به ملت ایران و انقلاب شکوهمندش بود بلکه رسواترین تجاوز و تعرض به انسانیت و جهان اسلام و همه جنبش های

آزادی بخش در خاورمیانه و دنیا بود و بزرگ ترین تهدید و خطر برای صلح جهانی. علی هذا به نام دفتر سیاسی حزب دمکرات کردستان عراق و رهبری انقلاب ۲۶ می {۱۹۳۹} کردستان عراق و به نام خودم این حمله رسوا و ضدانسانی را که در سایه لطف خداوند عقیم ماند، شدیداً محکوم و تقبیح می نماییم. کارتر دوباره ثابت کرد که همه ادعاهایش درمورد آزادی و حقوق بشر تنها سر پوش است که در پناه آن به خیال خام خودش دوباره بر سرنوشت منطقه از روی [نظر] سیاسی و

اقتصادی و نظامی تسلط یابد به آن امید که جنبش های آزادی بخش منطقه [را] که در رأس همه آنها انقلاب پیروزمند ایران به رهبری آن حضرت و جنبش آزادی بخش ملت عرب فلسطین به رهبری سازمان آزادی بخش فلسطین و جنبش

آزادی خواه ملت کرد و همه مستضعفین جهان اسلامی که حضرت عالی پرچم رهایی آن را بر دوش دارید [درهم] بکوبد. ما با همه قدرت و توانایی مان، آماده حفاظت و حراست از جمهوری اسلامی ایران هستیم و از ملت مبارز ایران و نیروهای سیاسی و میهن دوست می خواهیم که اختلافاتمان را کنار گذاشته و بیش از هر وقت دیگر اتحادمان را علیه امپریالیزم امریکا و صهیونیسم و ارتجاع منطقه مستحکم سازیم. والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته.» ۱۹۰

ضمیمه گزارش۱۱۵: اظهارات یک فرد نظامی درباره نقش شوروی در انهدام پرنده های امریکایی

در شرایطی که ابهامات زیادی درباره علل و عوامل اصلی مؤثر در عملیات بمباران هلیکوپترهای امریکایی، در محافل مختلف وجود دارد، مصاحبه با این فرد، آشکارا از تلاش های توجیه گرانه روزنامه انقلاب اسلامی به عنوان

یکی از جریان های حامی بنی صدر محسوب می شود. از این فرد نظامی که در روزنامه فردی آگاه و محقق معرفی و از ذکر نام وی خودداری شده است، در زمینه های دیگر غیر از علت بمباران هم، مطالبی نقل شده که به نوبه خود درخور ملاحظه است. برای مثال، درحالی که در نزد بسیاری از هواداران نظام، طوفان شن و وضع طبیعی شب حادثه در طبس، به منزله یک امداد الهی مطرح می شود و دانشجویان مسلمان پیرو خط امام این واقعه را مصداقی از سوره فیل می خوانند و روزنامه جمهوری اسلامی "الم تر کیف فعل ربک باصحاب الفیل" را تیتر درشت صفحه اول خود می کند،۱۹۱ این فرد بر مبنای قولی غیرمستند ازسوی محافل ناشناس، موضوع دخالت شوروی را در این حادثه طرح می کند. روزنامه انقلاب اسلامی در ادامه گزارش اظهارات فرد مزبور آورده است: «مقام ستاد مشترک ارتش همچنین دررابطه با علل برخورد هواپیماهای متجاوز امریکا که منجر به شکست توطئه و رسوایی آنها شد اظهار داشت: اینکه

تصور شود باد و شن باعث تصادم هواپیماها شده است، ساده اندیشی است، زیرا هواپیماهای سی ۱۳۰

هرکولس که قادر است تانک و هلیکوپتر حمل نماید از سیستم ارتباطی و مخابراتی قوی و مجهزی برخوردار است، لذا وجود شن و باد نمی تواند مانعی برای آنها باشد. وی علل برخورد هواپیماهای متجاوز امریکایی را متعدد دانست و ازجمله خاطر نشان ساخت دولت روسیه... ممکن است از تجاوز هواپیماهای امریکایی مطلع شده و فوراً با جنگ های الکترونیکی در دستگاه های ارتباطی هواپیماهای امریکایی اختلال ایجاد کرده و با اقدامات فریبنده خود باعث تصادم هواپیماها شده باشد. وی همچنین دررابطه با چگونگی محل فرود هواپیماها و هلیکوپترهای متجاوز امریکایی یادآور شد که معمولاً در هر کشور فرودگاه های اضطراری بین المللی وجود دارد و تمام هواپیماهایی که در سطح بین المللی پرواز می کنند محل این فرودگاه ها را می دانند، لذا جایی که این هواپیماها فرود آمدند از همین نوع فرودگاه های اضطراری بین المللی است که فاقد سایر تجهیزات می باشد.» (۱۹۲)

منابع و مآخذ روزشمار ۶/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲. همان.

۳. سایروس ونس، زبیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، ص۲۰۱.

۴. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۶، رادیو قاهره، ۶/۲/۱۳۵۹.

۶. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۹. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۱۰. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۷، بخش فارسی رادیو امریکا، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۲. توطئه در ایران، پیشین، ص۹۴.

۱۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۴. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱۵ و ۱۶، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱۵ و ۱۶، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۷. همان.

۱۸. همان.

۱۹. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۷، بخش فارسی رادیو امریکا، ۷/۲/۱۳۵۹.

۲۱. همان.

۲۲. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۳. همان.

۲۴. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲، پاریس خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۶ آوریل ۱۹۸۰ {۶/۲/۱۳۵۹}.

۲۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، صص۱۰ و ۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.

۲۶. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲۷. همان، ص۲.

۲۸. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳۱. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۲. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۳۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۳۴. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۵. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۷، بخش عربی رادیو دوبی.

۳۷. همان، ص۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.

۳۸. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.

۴۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۸، بخش فارسی رادیو امریکا، ۷/۲/۱۳۵۹.

۴۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.

۴۲. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.

۴۴. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، صص ۴ و ۱۱.

۴۶. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۷، بخش عربی رادیو عدن، ۶/۲/۱۳۵۹.

۴۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۵۰. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۵، بخش عربی رادیو کویت، ۶/۲/۱۳۵۹.

۵۲. همان، ص۸، بخش فارسی رادیو لندن.

۵۳. همان، صص ۹ و ۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.

۵۴. جولیتو کیه زا، هدف: تهران، ترجمه هادی سهرابی، تهران: نشر نو، چاپ دوم، ۱۳۶۲، صص ۱۱۳ و ۱۱۴.

۵۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.

۵۶. همان، صص ۱۱ و ۱۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.

۵۷. همان، ص۸، بخش فارسی رادیو لندن.

۵۸. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی روزانه مطبوعات جهان، ۱۱/۲/۱۳۵۹، صص ۱۳ و ۱۴، فرانکفورتر آلگمانیه {چاپ آلمان}، ۲۶ آوریل ۱۹۸۰ {۶/۲/۱۳۵۹}.

۵۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.

۶۰. همان، ص۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.

۶۱. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.

۶۳. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۴. همان.

۶۵. همان.

۶۶. همان، ص۱۲.

۶۷. همان، ص۳.

۶۸. همان، ص۳.

۶۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲، هامبورگ خبرگزاری یونایتدپرس، ۲۶ آوریل ۱۹۸۰ {۶/۲/۱۳۵۹}.

۷۰. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۷۲. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۷۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۸، بحرین رویتر.

۷۴. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۷۵. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

۷۶. پیر سالینجر، امریکا در بند، ترجمه کتاب سرا، تهران: کتاب سرا، ۱۳۶۲، ص۲۸۴.

۷۷. روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۷۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱۲ و ۱۳.

۷۹. سند شماره ۰۳۴۰۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۸۰. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۸۱. همان.

۸۲. همان.

۸۳. روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۸۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۸۵. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۸۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۸۷. همان.

۸۸. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۸۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

۹۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۲ و ۱۲.

۹۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲، بیروت خبرگزاری یونایتدپرس، ۲۶ آوریل ۱۹۸۰ {۶/۲/۱۳۵۹}.

۹۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷ ، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۹، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۶/۲/۱۳۵۹.

۹۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۹۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۹۵. همان.

۹۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷ ، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲۰، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۶/۲/۱۳۵۹.

۹۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۷/۲/۱۳۵۹.

۹۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۹۹. همان.

۱۰۰. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

۱۰۱. همان.

۱۰۲. سند شماره ۳۴۷۴۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: استانداری خوزستان، ۵/۲/۱۳۵۹.

۱۰۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۱۰۴. سند شماره ۱۱۴۶۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش های داخلی سپاه، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۰۵. سند شماره ۲۹۴۱۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۰۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۱۰۷. سند شماره ۰۴۱۰۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۰۸. سند شماره ۰۳۴۴۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به استانداری خوزستان، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۰۹. سند شماره ۲۸۷۶۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به استاندار خوزستان {معاونت سیاسی و انتظامی}، ۱۸/۳/۱۳۵۹.

۱۱۰. همان.

۱۱۱. سند شماره ۰۳۳۹۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مشترک {اداره دوم مدیریت حفاظت اطلاعات} به وزارت کشور، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۱۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۱۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۱۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۱۵. سند شماره ۰۳۳۹۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۱۶. سند شماره ۴۱۰۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۱۷. سند شماره ۲۸۷۴۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات {مدیریت اطلاعات}، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۱۸. سند شماره ۲۸۷۴۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به نزاجا معاونت عملیات {مدیریت اطلاعات}، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۱۹. سند شماره ۲۸۶۹۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به هماهنگی، ۵/۳/۱۳۵۹.

۱۲۰. سند شماره ۰۳۴۶۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران اداره مرزبانی به نخست وزیری {دفتر امور انقلاب}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۱۲۱. سند شماره ۲۸۷۴۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۲۲. سند شماره ۹۰۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد نظارت و ارزشیابی به فرمانده سپاه پاسداران، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۲۳. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۱۲۴. همان.

۱۲۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱؛ و روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲؛ و روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲؛ و روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۱۲۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۱۲۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۲۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۲۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۳۰. سند شماره ۴۱۰۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: به فرمانده نزاجا منطقه غرب {سپاه پاسداران کرمانشاه مرکز فرماندهی}، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۳۱. سند شماره ۰۴۱۰۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از نزاجا به سماجا۳، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۳۲. همان.

۱۳۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۳۴. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۳۵. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۱۳۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۳۷. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۱۳۸. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۱۳۹. همان، ص۲.

۱۴۰. سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا،

شماره ۲۳، ۸/۲/۱۳۵۹ تا ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۱۴.

۱۴۱. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۱۴۲. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۴۳. سند شماره ۴۱۰۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ به سپاه پاسداران، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۴۴. سند شماره ۵۱۲۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ به سپاه پاسداران، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۴۵. سند شماره ۰۴۰۹۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به سپاه پاسداران، ۸/۲/۱۳۵۹.

۱۴۶. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۴۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲۵، بخش کردی رادیو بغداد؛ و روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۱۴۸. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۴۹. همان.

۱۵۰. همان.

۱۵۱. همان.

۱۵۲. همان.

۱۵۳. همان.

۱۵۴. سند شماره ۳۳۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استاندار ایلام به فرماندهی گردان اعزامی اسلام آباد غرب، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۱۵۵. سند شماره ۴۱۰۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۵۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۵۷. همان.

۱۵۸. سند شماره ۰۰۰۶۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندار پاوه به استانداری کرمانشاهان، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۵۹. سند شماره ۰۰۰۶۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری پاوه و اورامانات به استاندار کرمانشاهان، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۶۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۱۶۱. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۱۶۲. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۱۶۳. سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.

۱۶۴. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۱۶۵. روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۱۶۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۱۶۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۱۶۸. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۱۶۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۱۷۰. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۱۷۱. همان.

۱۷۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۱۷۳. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۱۷۴. همان.

۱۷۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۱۷۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۱۷۷. روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۷۸. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۷۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۸۰. روزنامه نامه مردم، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۱۸۱. همان، صص ۱، ۲ و ۷.

۱۸۲. سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۴۹، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۱۸۳. همان، ص۱۲.

۱۸۴. همان، ص۴.

۱۸۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۸، برلین غربی رویتر، ۲۶ آوریل ۱۹۸۰ {۶/۲/۱۳۵۹}.

۱۸۶. همان، ص۱۷، وین خبرگزاری فرانسه، ۲۶ آوریل ۱۹۸۰ {۶/۲/۱۳۵۹}.

۱۸۷. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۸۸. امریکا در بند، ، پیشین، ص۲۰.

۱۸۹. امریکا در بند، پیشین، صص ۲۸۴ ۲۸۲.

۱۹۰. سند شماره ۰۳۴۰۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۹۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۹۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

ص: ۳۹۰

۱۳۴

درحالی که به دلیل ماجرای اخیر طبس، موضوع بحران در روابط ایران و امریکا، در سطح وسیعی در جهان مورد بحث قرار دارد، امروز، هر دو دولت به نحوی سر سختی خود را به رخ دیگری کشیدند. در امریکا دو مقام عالی رتبه این کشور، هرچند تا حدی منفعلانه، بازهم به تهدید نظامی ایران پرداختند. در ایران نیز دانشجویان مسلمان پیرو خط امام با صدور دو اطلاعیه پی درپی، همچنان قاطعیت رفتار در قبال امریکا و گروگان ها را نشان دادند. علاوه براین امام خمینی رئیس جمهور را به ترتیب دادن یک بررسی بین المللی از جرایم امریکا در ایران موظف کرد.

در امریکا، دو مقام عالی امروز در هشداری خطاب به ایران و نیز متحدان غربی امریکا اظهار کردند که احتمال اقدام نظامی امریکا علیه ایران وجود دارد. هارولد براون وزیر دفاع و برژینسکی مشاور کارتر در امور امنیت ملی که در کانال های مختلف تلویزیون امریکا سخن می گفتند با کلماتی تقریباً مشابه تأکید کردند که نباید اتخاذ هرگونه تصمیمی ازسوی امریکا را ازنظر دور داشت و عملیاتی که هفته گذشته به شکست انجامید، فقط قاطعیت امریکا را ثابت می کند. خبرگزاری فرانسه از واشنگتن با اعلام این خبر افزود: براون در تلویزیون سی.بی.اس امریکا درمورد متحدان غربی آن کشور اعلام کرد که آنها باید بفهمند که برای اجتناب از اقدامات شدید می باید بیشتر درزمینه تحریم های سیاسی و اقتصادی علیه ایران متحد شوند. براون تأکید کرد که واشنگتن درعین تمایل به یافتن یک راه حل صلح آمیز که فقط می تواند ازسوی خود ایرانی ها پیدا شود، هیچ گونه تصمیمی درزمینه اقدام ازسوی ایالات متحده را از نظر دور نخواهد کرد. (۱)

رادیو صدای امریکا نیز گزارشی از مصاحبه امروز هارولد براون وزیر دفاع امریکا، با شبکه تلویزیونی سی.بی.اس این کشور پخش کرد که در آن آمده است: هارولد براون گفت که اقدام دانشجویان دایر بر به معرض نمایش گذاشتن اجساد سوخته افراد گروه نجات امریکا در سفارت

ص: ۳۹۱

امریکا در تهران، یک عمل زشت و مغایر با هرگونه انسانیت است. وی افزود در طول تاریخ رسم بر این

بوده که اجساد سربازان مقتول را به کشور متبوع آنها پس می دهند. وزیر دفاع امریکا گفت که امریکا همچنان رژیم ایران را مسئول حفظ سلامت و جان گروگان های امریکایی می داند و تصور نمی کند که به گروگان ها صدمه ای برسد. با این حال، وی بلافاصله افزود که در شرایط فعلی ایران، درباره هیچ موضوعی نمی توان اطمینان داشت. براون توضیح داد که تا حدی به سبب افزایش و گسترش تشنج در ایران بود که امریکا در این زمان به فکر نجات اتباع خود در تهران افتاد. وی گفت وضع امنیتی ایران روزبه روز وخیم تر می شود و اوضاع ایران خطرناک است، ولی بازهم امریکا دولت ایران را مسئول سلامت و حفظ جان گروگان های امریکایی می داند. بروان خاطر نشان ساخت که امریکا خود را محق به انجام هر عملی برای آزادی گروگان ها می داند و از هیچ کوششی برای نجات آنها فروگذار نخواهد کرد. وی افزود: امریکا هیچ گونه دری را به روی خود بسته نخواهد یافت. (۲)

در همین حال، امریکا در تدبیری جداگانه کوشید مانع ایجاد دور تازه ای از تشنج و درنتیجه رشد گرایش های

جدی تر رادیکال درباره گروگان ها در ایران بشود. آسوشیتدپرس از واشنگتن اظهارات یک مقام امریکایی را گزارش کرد که خطاب به متحدان غربی این کشور اقدام نظامی فوری را به طور رسمی، منتفی اعلام کرد.

در این گزارش آمده است: «یک مقام رسمی کاخ سفید به خبرنگاران گفت به دلایل شرایط آب وهوایی عملیات نجات گروگان ها تا چند ماه دیگر غیرقابل اجرا

خواهد بود. این مقام که از افشای نام خود خودداری کرد گفت فکر می کند تا نوامبر آینده مجموعه عواملی که بتواند برای اقدامی نظیر آنچه قرار بود در گذشته ازسوی امریکا ترتیب داده شود، فراهم نخواهد بود. او که در جمع ۱۸ سفیر کشورهای خارجی صحبت می کرد

موقعیت سیاسی داخلی امریکا را دررابطه با بحران ایران تشریح کرد. او سفرای ۱۴ کشور عضو ناتو به اضافه سفیر ژاپن، استرالیا، زلاندنو و اسپانیا را تشویق کرد که قویاً به

تحریم اقتصادی ایران بپردازند. او سپس توضیح داد که شروع عملیات نجات بستگی به موقعیت زمانی مشخصی داشت و باید در این فصل انجام می شد، زیرا قدرت بادهای منطقه کویر ایران در فصل تابستان افزایش یافته و پرواز هلیکوپترها را دشوار می سازند و از سوی دیگر درجه حرارت بالا نیز مانع عملیات می شد.» (۳)

اظهارات مقامات دولت کارتر ازجمله لحن تهدیدآمیز براون درحالی است که اصل اقدام کارتر، به طور جدی در معرض انتقاد عده ای از مسئولان امریکایی قرار دارد. برای مثال فرانک چرچ رئیس کمیته روابط خارجی سنای ایالات متحده، ضمن درخواست تحقیق کامل، جیمی کارتر را متهم کرد که به دلیل مشورت نکردن با کنگره قبل از صدور دستور مأموریت نافرجام نجات گروگان ها، لایحه نیروهای جنگ را نادیده گرفته است. وی گفت تا آنجا که من می دانم هیچ یک از اعضای کنگره طرف مشورت قرار نگرفته اند و بدین ترتیب کارتر مفاد این قانون را

نادیـده گرفته است. یونایتدپرس در گزارش خود دراین خصوص یادآوری کرده است: براساس مفاد لایحه نیروهای جنگ که در سال ۱۹۷۳ به تصویب رسیده است، رئیس جمهور بایـد در اغلب موارد قبـل از اسـتفاده از نیروهـای نظـامی در وضـعی که ممکن است منجر به جنگ شود بـا تهیه کننـدگان قـانون مشورت کنـد. فرانک چرچ گفت که وی درباره تصـمیم یک جانبه کارتر تحقیقات جامعی به عمل خواهـد آورد. وی افزود من انجام این عملیات را در این زمان درک نمی کنم زیرا متحـدان ما از تحریم های اقتصادی ما حمایت می کنند. رهبران کمیته روابط خارجی روز پنجشنبه {۴/۲/۱۳۵۹} دولت را تحت فشار قرار داده بودند که برای هرگونه عملیات نظامی در بحران گروگان ها با کنگره مشورت کند. (۴)

در ایران، یـک بـار دیگر امام خمینی بر مواضع ضـدامریکایی نظام جمهوری اسـلامی و عـدم تزلزل دربرابر تهدیـدهای امریکا تأکید کرد. امام امریکا را

"جهـان خـوار" و رژیم امریکـا را "آدم خـوار" خوانـد و از رئیس جمهور خواست «برای رسـیدگی به جرایم امریکـا در حمله نظـامی به ایران، از گروه هـای مختلف کشورهای جهان دعوت شود که مشاهـده کننـد امریکای جهان خوار با ادعاهای طرف داری از حقوق بشـر و صـلح دوستی و انسـان دوستی با یک ملت مسـتقل چه معامله ای کرده است و می کنـد تا مشاهـده کند آثـار جرم این رژیم آدم خوار، که مع الاـسف دولت هـای غربی جمعیت هـای طرف دار حقوق بشـر و سازمـان ملـل متحـد و شورای امنیت سازمـان ملـل متحـد، همگی طرف داری از او می کننـد و به عیان ببیننـد تا آنچه اینجانب مکرر گفته ام که تمام این سازمان ها و گروه ها برای طرف داری از قدرتمندان به وجود آمده است و این جمعیت ها به دست قدرتمندان برای سلطه بر ضـعیفان و مکیـدن خون محرومـان جهان به وجود آمـده است. تا ببیننـد که به بهانه نجات جاسوسان چه نقشه ای برای ملت مظلوم ما مطرح کرده اند.

تا ببینند و باور کنند که سازمان های

کـذایی آنجا که به نفع قدرتمندان و سـرمایه داران بین المللی است حقوق مستضـعفین را نادیده گرفت و جز برای سـلطه آنان عملی انجام نمی دهند. دولت غاصب عراق به دستور امریکا مدت هاست به ایران تجاوز می کند و ما ندیدیم این جمعیت ها و سازمان ها ولو برای یک مرتبه هم که شـده است اعتراض کننـد، لکن برای ۵۰ نفر جـاسوس که با کمال انسانیت با آنها عمل می شود، هرروز اعتراضات و فریاد نقض حقوق بشر از حلقوم آنان طنین انداز است! ما ندیدیم که طرف داران

حقوق بشـر از حق دولت ضـعیف و ملت مظلوم ما دفاع کنند. این سازمان ها نه تنها این تجاوز واضح به یک کشور مسـتقل را نادیده می گیرند،

بلکه ما را به نقض قراردادهای بین المللی

محکوم می کنند. درصورتی که ما جز جاسوسان را که برای توطئه به ایران آمده اند کسـی را توقیف نکردیم.» امام اقدام اخیر امریکـا را «خیـانت هولنـاک» کـارتر خوانـد کـه بـه «نقض حـاکمیت یـک کشـور مسـتقل» پرداخته است. همچنین خرابکـاران کردستان و آشوبگران دانشگاه ها را سرزنش

کرد و از بنی صدر خواست به آنان تذکر دهد در این موقعیت از این اعمال خلاف ملیت و اسلامیت و انسانیت دست بردارند. (۵)

ص: ۳۹۳

وزیر امور خارجه ایران نیز در یک مصاحبه مطبوعاتی در دمشق، امریکا را محکوم کرد و ضمن تأکید قاطعانه بر مقابله به مثل ایران در اقدامات احتمالی آتی امریکا تهدید کرد که درصورت حمله امریکا، ایران تنگه هرمز را منفجر کرده و تمام منطقه خلیج فارس را به آتش خواهد کشید. البته قطب زاده جانب احتیاط را از دست نداد و تلویحاً اعلام کرد که اگر حمله ای علیه منافع امریکا صورت گیرد به ایران ربطی ندارد مگر اینکه ایران مسئولیت آن را بپذیرد. وی گفت: «ما امریکا را مسئول چنین اقدام جسارت آمیزی خواهیم دانست و چنانچه حمله ای ازطرف ما صورت بگیرد، مسئولیت آن را به عهده خواهیم گرفت.» (۶)

در ایران، همچنین دانشجویان مسلمان پیرو خط امام با صدور اطلاعیه شماره ۱۱۴ که خطاب به مردم قم انتشار یافت، در انتخابی معنی دار، این شهر را نخستین شهر برای حفاظت از چند تن از گروگان ها معرفی کردند. در این اطلاعیه ضمن تحسین مردم قم، بر محاکمه گروگان ها

درصورت عدم استرداد شاه و اموال ایران و نیز نابودی آنها درصورت حمله به لانه جاسوسی، تأکید و اضافه شده است گروگان ها در شهرهای مختلف نگهداری خواهند شد تا با تکرار توطئه امریکا مجبور به هلاکت آنها نباشند و بتوانند با محاکمه آنها ام الفساد

قرن یعنی امریکا را به محاکمه بکشند. در این اطلاعیه همچنین آمده است: «چند نفر از دانشجویان مستقر در لانه جاسوسی همراه این گروگان ها هستند که از آنان مراقبت می کنند و ما از برادران سپاه پاسداران نیز تقاضا می کنیم امنیت خارج محل زندگی آنان را تأمین نمایند و ما از جامعه بزرگ روحانیت متعهد اسلام و مردم غیور قم به خصوص

از جوانان دلاور این شهر مقدس اطمینان داریم که تمام حرکات مشکوک و توطئه ها را با هشیاری، مراقبت و خنثی خواهند نمود و سهم بزرگ خود را در این انقلاب بزرگ تر به شایستگی انجام خواهند داد.» (۷)

دومین شهر انتخابی برای نگهداری گروگان ها تبریز است. در اطلاعیه شماره ۱۱۵ خطاب به مردم آذربایجان و تبریز، با ذکر مطالبی مشابه اطلاعیه ۱۱۴، آمده است: «ما فراموش نمی کنیم که در اوایل اشغال لانه جاسوسی، امریکا توسط عوامل و مزدوران داخلی اش در آذربایجان دست به توطئه خطرناکی زد که با هوشیاری و فداکاری شما مردم غیور تبریز این توطئه خنثی شد. ما این تصمیم را گرفتیم تا امریکا بداند که مزدوران جاسوس در دست همان مردمی است که می خواست با توطئه سرزمین حماسه آفرین آنان را به خون جوانانشان رنگین کند و آنان را از جمهوری اسلامی جدا سازد.» (۸)

امروز فضای سیاسی و رسانه ای ایران تا حد زیادی تحت تأثیر انتقال اجساد سوخته امریکاییان از طبس به تهران بود. اجساد مهاجمان مزبور در تلویزیون نمایش داده شد و پیام های مختلفی دراین باره صادر شد؛ ازجمله پیام سپاه که در آن به مشارکت گسترده عوامل داخلی در بخش های فاش نشده طرح و ضرورت تحقیق جدی درباره بمباران هلیکوپترها، تأکید شده است. هم زمان پیکر محمد منتظرقائم فرمانده سپاه یزد، که در طبس به شهادت رسیده بود، تشییع شد.

اجساد سوخته امریکاییان، شب گذشته، از طبس به یزد منتقل شده بود. در گزارش خبرگزاری پارس آمده است: «آیت الله صادق خلخالی که به منظور بازدید از منطقه سقوط هواپیماهای متجاوز امریکا به طبس رفته بود دیشب، پس از مراجعه به یزد به خبرنگار خبرگزاری پارس اظهار داشت تاکنون ۹ جسد از میان لاشه هواپیماها و هلیکوپترهای امریکایی پیدا شده که ۴ جسد سوخته، ولی سالم و ۵ جسد دیگر قطعه قطعه شده است. اجساد به یزد منتقل و فردا به تهران انتقال داده خواهد شد. آیت الله خلخالی افزود در یکی از هلیکوپترها مبلغ

۷ میلیون ریال پول ایرانی و مقداری اسناد و مدارک که جزئیات مسیر پرواز را نشان می دهد [وجود داشت که] نزد خود من است و به کارشناسان مطمئن تحویل خواهد شد.» (۹) از گفته های شب گذشته آقای خلخالی چنین برمی آمد که تعداد کشته ها بیش از ۹ تن است، اما درواقع همان طور که منابع امریکایی تصریح کردند فقط ۸ امریکایی(۱) در طبس کشته شده بودند. (۱۰)

درهرحال بامداد امروز، در سپاه یزد ۴ جسد مشخص به طور مجزا بسته بندی شد و بقیه اجساد که متلاشی شده بودند نیز جداگانه بسته بندی شدند و در ساعت ۱۰:۳۰ صبح، از فرودگاه یزد به تهران انتقال یافتند. (۱۱) در تهران نیز اجساد مزبور، در "لانه جاسوسی" {محل سفارت سابق امریکا در تهران} قرار داده شدند. (۱۲) در همین حال امروز، شهر یزد وضعی غیرعادی داشت که گزارش ها و تصاویر آن در سراسر ایران انتشار یافت. خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی از یزد گزارش داد: «به مناسبت شهادت مجاهد شهید محمد منتظر قائم فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی استان یزد و عضو سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در طبس، شهر یزد یکپارچه تعطیل و عزادار بود و علاوه بر بازار و کسبه خیابان، ازطرف حضرت آیت الله صدوقی کلیه مراکز آموزشی نیز تعطیل شد و ده ها هزار نفر از مردم یزد درحالی که لباس عزا بر تن داشتند جنازه غرق به خون این فرزند خلق و پاسدار قرآن را درحالی که به سینه می زدند و تکبیر می گفتند و شعار می دادند از مقر سپاه پاسداران تا خلد برین یزد به طول ۴ کیلومتر بر بالای دست مشایعت نمودند و پس از نمازگزاردن در جوار قبور شهدای دیگر به خاک سپردند.» (۱۳)

سپاه پاسداران مرکز درباره شهادت فرمانده سپاه یزد اطلاعیه ای بدین شرح صادر کرد: «به مجرد اطلاع از دخالت نظامی امریکا که توسط برادر مسلمان ما در طبس و در ساعت ۹:۳۰ روز جمعه ۵/۲/۱۳۵۹، به ما خبر رسید، تمام نیروهای خود را در منطقه بسیج نمودیم تا به طرف منطقه حرکت کنند. برادران

۱- * امریکایی های کشته شده در طبس ۸ تن بودند، ولی بجز ۴ جسد، سایر اجساد به طور کامل قابل تفکیک و تشخیص نبود. منابع امریکایی بر تعداد ۸ تن تصریح دارند. گزارش آسوشیتدپرس دراین باره علاوه بر تعداد، حاوی نکاتی در معرفی مهاجمان است؛ بنا به این گزارش، ۸ امریکایی که در تلاش ناکام برای آزادساختن گروگان های امریکایی در ایران و در یک سانحه کشته شدند، اعضای نیروی هوایی و دریایی امریکا بودند که پایگاه های آنها در فلوریدا و کارولینای شمالی قرار داشت. منابع مطلع گفتند امریکایی هایی که در عملیات شرکت داشتند اعضای یک واحد ضدتروریستی مخفی بودند که نام

آنهـا تیم دلتـا و عملیـات نـور آبی است و پایگـاه آن در فـورت براگ واقع در کارولینـای شـمالی قرار دارد. این واحـد بودجه نامحدودی دراختیار دارد و تمام سلاح های پیشرفته در دسترس آنها است. [روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲]

پاسدار اعزامی از یزد که به منطقه رسیده بودند و مشغول جمع آوری اسناد می گردند توسط هواپیمایی مورد حمله قرار می گیرند و فرمانده سپاه پاسداران یزد شهید و ۲ نفر از برادران مجروح می گردند. ما از پیشگاه رهبر و فرمانده مان امام خمینی، تقاضا داریم برای روشن شدن مسئله و پی جویی علت بی خبری ارگان های مسئول از واقعه، هیئتی را مأمور نمایند تا حقایق برای همگان روشن شود. ضمناً همان گونه که مستحضر هستید چون این طرح در مراحل اولیه مواجه با شکست گردیده قسمت های بعدی طرح که محققاً دررابطه وسیع با عوامل داخلی و مزدور بوده است دست نخورده باقی مانده است.» (۱۴)

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی نیز در اطلاعیه ای به همین مناسبت اعلام کرد: «برادر شهید محمد در طول زندگی همواره شهادت را مزه مزه می کرد و در انتظار آن می سوخت. سرانجام در راه نبرد با شیطان بزرگ و درحالی که برای محاصره متجاوزان مزدور امریکایی به سرزمین انقلاب اسلامی {که احتمالاً علاوه بر ربودن جاسوسان، هدف های دیگری را نیز در سر می پروراندند}، به عنوان فرمانده سپاه و رهبر گروه عملیاتی پاسداران یزد رفته بود، براثر بمباران منطقه توسط هواپیماهای نیروی هوایی جمهوری اسلامی، به شاخه رفیع شهادت چنگ زد.» (۱۵)

۱۳۶

هم زمان با انتقال اجساد امریکاییان و تشییع جنازه فرمانده سپاه یزد در فضای خاص امروز، شخصیت های مختلفی نیز درباره حادثه اخیر طبس به اظهارنظر پرداختند؛ ازجمله عزت الله سحابی، صادق طباطبایی، منصور فرهنگ و صادق خلخالی در نقش ها و خاستگاه های متفاوت و متنوع به بررسی، تحلیل و نیز گزارش قسمت هایی از این قضیه پرداختند که وجه اشتراک مطالب همه آنها محکوم کردن شدید و قطعی امریکاست.

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی: «مهندس عزت الله سحابی عضو شورای انقلاب و سرپرست سازمان برنامه وبودجه کشور، در گفت وگویی اختصاصی با

خبرنگار جمهوری اسلامی درباره تجاوز نظامی امریکا به ایران گفت... براساس اطلاعاتی که به دست من رسیده است این هجوم برای بردن گروگان ها نبوده است، بلکه پوششی برای ایجاد ستادی برای هدایت عملیات بوده که می خواست شروع بشود و شاید شروع شده باشد. ... وی در پاسخ به خبرنگار ما که پرسید آیا برای امتیازگرفتن، شورای انقلاب نمی تواند از این اجساد استفاده کند، گفت این مسئله قابل بررسی است و اگر این کار متضمن منافعی باشد در شورا مطرح خواهد شد. سؤال شد آیا ایران این مسئله را در مراجع بین المللی نظیر سازمان ملل مطرح می کند؟ مهندس سحابی در پاسخ گفت باید این مسئله به مراجع بین المللی نظیر سازمان ملل کشیده شود. درواقع این تجاوزی به حقوق ملت ایران و نقض حاکمیت ملی ایران است. همان قراردادها و موافقت نامه های بین المللی که دولت امریکا درمورد گروگان ها روی آن تأکید می کرد و خود دولتی است که به طور آشکار تجاوز به این حقوق کرده است. خوشبختانه شواهد آن باقی مانده است علاوه برآن اقرار کرده اند و هلیکوپترهای آنها موجود است.» (۱۶)

دکتر صادق طباطبایی سرپرست ادارات نخست وزیری، در گفت و گو با روزنامه بامداد اظهار کرد: «ما از روز اول پیش بینی

هرگونه اقدام نظامی امریکا را می کردیم هرچند این عمل را عملی جاهلانه و ناشی از سستی اعصاب و ازدست دادن کنترل روحی و روانی سران امریکا قلمداد می کردیم. ... برای ما مسلم است که این گونه عملیات با حمایت و دخالت و همکاری کشورهای مصر و اسرائیل صورت گرفته و طبیعی است که دستگاه های اطلاعاتی کشورهای دوست در منطقه اطلاعات لازم را دراختیار می گذارند.

... فشار ایالات متحده امریکا برای هماهنگ کردن اروپا و همگام ساختن آنان با تحریم اقتصادی علیه ایران با این نیت که دراین صورت اقدامات نظامی علیه ایران صورت نمی گیرد و دولت ایالات متحده علی رغم این تعهد نه تنها این عمل را انجام می دهد و در مقابل فریاد اعتراض جهان نه تنها ساکت نمی نشینند و بلکه بدان اعتراف کرده و مسئولیت آن را شخص رئیس جمهور امریکا پذیرفته و از قول دیگر مقامات امریکایی نقل می شود که این عملیات برای اولین بار و نیز برای آخرین بار نخواهد بود نشان دهنده آن است که امروز بیش از هر زمان دیگری، لازم است کشورهای اروپایی غربی منافع و مصالح خود را در گرو قدرنشناسی و جهان خواری ایالات متحده امریکا به خطر نیندازند.» (۱۷)

(صادق طباطبایی سرپرست ادارات نخست وزیری:

ما از روز اول پیش بینی هرگونه اقدام نظامی امریکا را می کردیم.)

منصور فرهنگ شخصیت بسیار نزدیک به بنی صدر و نماینده ایران در سازمان ملل متحد در نیویورک، با بیان اینکه هدف از اقدام امریکا آزادی گروگان ها نبوده است، این اقدام را درجهت بی ثبات کردن رژیم ایران دانست. وی دخالت امریکا را برنامه ای توصیف کرد که «با همکاری عناصر ضدانقلاب ایرانی با کمک عراق، افسران ارشد رژیم سابق، سازمان جاسوسی سیا و بختیار نخست وزیر سابق ایران، تنظیم شده است.» فرهنگ سپس افزود: «شکی نیست که این افراد از امریکا اسلحه دریافت می کنند.» درمجموع، فرهنگ این قضیه را رودررویی ایران و امریکا ندانست، بلکه بیشتر آن را بحران داخلی ارزیابی کرد. (۱۸)

همچنین به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، امروز مصاحبه ای مطبوعاتی با حضور آقای خلخالی، که از صحرای طبس و یزد بازگشته است، در لانه جاسوسی برگزار شد. در این مصاحبه اسناد و مدارک باقیمانده در طبس، دراختیار خبرنگاران قرار گرفت و همچنین درباره نحوه تحویل اجسادی که از طبس به تهران حمل شده و در لانه جاسوسی می باشند،

مطالبی گفته شد. آقای خلخالی ابتدا به خانواده امریکاییان که در ماجرای حمله نظامی کشته شدند، تسلیت گفت و افزود: «جنایت آقای کارتر می باشد که با نابودکردن تعداد زیادی از جوان های ایالات متحده امریکا

می خواست بر اریکه ریاست جمهوری تکیه بزند و این هشداری است به همه مردم ایالات متحده که آزادانه فکر می کنند.

... ما تا دیروز می گفتیم خون شهیدان ما از دست های کارتر می چکد، ولی حالا شما ناظر هستید و می بینید که خون جوان های پاک طینت ایالات متحده امریکا از چنگال و ناخن و فکر دیوانه وار کارتر می چکد.» وی همچنین گفت: «اجساد، ۹ نفر هستند و درضمن اجساد دیگری به صورت پودر و خاکستر در محل باقی مانده است و من با بازدیدی که از منطقه داشتم احتمال قطعی می دهم و مطمئن هستم که کسانی که کشته شده اند و از بین رفته اند، آنها زخمی بوده اند و درضمن نتوانستند زخمی ها را همراه خود ببرند و اینکه هلیکوپتر با هواپیما تصادف کرده است بهانه ای بیش نیست، آنها می خواستند که زخمی ها به دست ما نیفتند که ما بگوییم اینها هم گروگان هستند و من اطمینان دارم و مقامات فنی نیز این مطلب را تأیید می کنند که هواپیماها را طبق دستور خود مقامات امریکایی به راکت بسته اند و در آینده شما می توانید مشاهده کنید که با آتش گرفتن هواپیما تمام اجساد و مهمات چگونه ممکن است به پودر تبدیل شود.» (۱۹)

۱۳۷

در ایران حساسیت قضیه روی نفس بمباران هلیکوپترهای جامانده در طبس و جوانب آن بسیار زیاد است؛ به خصوص که این اقدام بعد از اعلام مشکوک و علنی خبری در رادیو امریکا که از وجود اسناد و مدارک سری در هلیکوپترهای جامانده در طبس حکایت می کرد، صورت گرفته است. (۲۰)

امروز، در مطبوعات اعلام شد از ۵ هلیکوپتر باقیمانده امریکایی در نزدیکی طبس، ۳ فروند به وسیله نیروی هوایی جمهوری اسلامی منهدم شده و ۲ فروند سالم مانده است که دستور داده شده است از انهدام آنها خودداری شود. (۲۱) در گزارشی دیگر نیز اعلام شد: «در این بمباران، ۲ فروند هلیکوپتر امریکایی نابود شده و ۳ فروند دیگر آسیب دیده است.» (۲۲) امروز در مصاحبه مطبوعاتی آقای خلخالی در "لانه جاسوسی" نیز پرسیده شد: «باتوجه به اخباری که واصل شده بود و همچنین در ساعت ۶ بعدازظهر روز جمعه از رادیو امریکا پخش شد، خبری مبنی بر اینکه در داخل هلیکوپترها اسناد سری و خیلی محرمانه ای موجود بوده و ۱۵ دقیقه بعد، مطلع می شویم که هلیکوپترها توسط نیروی هوایی بمباران می شوند. آیا به نظر شما توطئه ای در کار نبود و به چه علت هلیکوپترها بمباران شده اند؟» (۲۳) آقای خلخالی پاسخ داد: «کسانی که دستور می دهند هلیکوپترها را بمباران کنند برای پیشگیری از یک حمله غافلگیرانه بوده و البته موضوع تحت بررسی است، ولی به اندازه کافی اسناد و مدارک محرمانه دراختیار داریم و آنها موجود است و دوستان آنها را ترجمه خواهند کرد و شاید هم خیلی از اسناد در این هلیکوپترها بوده و اینها را نیروی هوایی با راکت از بین برده است و تبدیل به خاکستر نموده اند. ما از مقامات می خواهیم به مردم جواب بدهند و مردم را قانع کنند باوجود اینکه ارتش و سپاه پاسداران و ژاندارمری و نیروی هوایی کاملاً از منطقه محافظت می کردند، مسئله حمله نظامی مجدد ازطرف امریکا مسئله کوچکی به نظر می رسد.» (۲۴)

حزب توده نیز در شماره امروز روزنامه خود، نامه مردم، به بررسی چرایی بمباران هلیکوپترهای امریکایی پرداخته و آن را بخشی از یک نقشه بزرگ براندازی نظام جمهوری اسلامی به وسیله امریکا خوانده است. در این مطلب که ذیل درشت ترین تیتر صفحه اول این روزنامه و با عنوان "چرا هلیکوپترهای امریکایی بمباران شده اند؟" درج گردید و متن کامل آن نیمی از صفحه اول را به خود اختصاص داده، چنین آمده است: «از میان انبوهی خبرهای متناقض و رنگارنگ خارجی و داخلی که پرده اسرارآمیزی در اطراف موضوع فرود هواپیماها و هلیکوپترهای امریکایی در منطقه طبس کشیده، دو خبر ویژه جلب توجه می کند؛ یکی گفته های آقای رابرت بائومن نماینده مجلس نمایندگان امریکا، که گفته است یکی از هلیکوپترهایی که پس از عملیات نافرجام در ایران به جا مانده حاوی اسنادی است که جزئیات عملیات نور سبز را مشخص می کنند. این اسناد به گفته او در جلسه ای با حضور هارولد براون وزیر دفاع

امریکا، تهیه و تدوین شده بود. یکی دیگر، خبر بمباران هلیکوپترهای امریکایی در رباط خان توسط هواپیماهای نیروی هوایی ایران است. طبق این خبر، در این بمباران ۲ فروند هلیکوپتر امریکایی نابود شده و ۳ فروند دیگر آسیب دیده است. عمل بمباران هلیکوپترها، طبق خبر [روزنامه] اطلاعات، توسط معاون لشکر۷۷ خراسان تأیید شده است. چرا هلیکوپترهایی که یکی از آنها حامل اسناد و جزئیات عملیات نور سبز بوده، بمباران شده اند؟ پاسخ این سؤال، طبق همان گزارش این است؛ هدف از این بمباران، جلوگیری از عملیات احتمالی دشمن در ربودن هلیکوپترها بود، ولی در همان گزارش آمده است که "در جریان این عملیات، یک پاسدار اهل یزد که در نزدیکی محل بود، شهید شد و ۲ پاسدار دیگر مجروح شدند." آن پاسدار اهل یزد، بنا به گزارش مندرج در کیهان {۶ اردیبهشت} فرمانده سپاه پاسدارن انقلاب یزد به نام منتظر قائم بوده است، بدین سان معلوم است که افراد سپاه پاسداران به هنگام بمباران هلیکوپترها در محل قرار گرفته بوده اند و بنابراین احتمال ربودن هلیکوپترها وجود نداشته است.» حزب توده با مبهم و متناقض خواندن توجیهات مقامات درمورد دلیل بمباران هلیکوپترها، تلویحاً نتیجه گرفته که این اقدام با همدستی عمال داخلی امریکا انجام شده است. حزب توده در ادامه با ذکر بخشی از اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام که در آن به همدستی عناصر داخلی با امریکاییان تصریح و اضافه شده است اطلاعاتی دراین باره به دانشجویان رسیده که دراختیار رهبر انقلاب قرار خواهند داد، خواستار کشف و افشای این قضیه شده و افزوده است: «این وظیفه ای است که انجام آن مردم ما را در مبارزه علیه شیطان بزرگ، بیدارتر و مصمم تر و متحدتر خواهد کرد.» ۲۵

یادآوری می شود در خارج از کشور نیز رسانه ها به مسئله عوامل داخلی همدست امریکا در این عملیات، توجه دارند. برای مثال رادیو قاهره در بخش عربی ساعت ۱۰:۳۰ امروز خود گزارش داد: «مطبوعات صبح امروز قاهره،

سرمقاله های خود را به عملیات رهایی بخش گروگان های امریکایی در تهران اختصاص داده اند.» این رادیو به نقل از روزنامه الاخبار اعلام کرد: «هنوز از

تمامی شرکت کنندگان در این عملیات نامی اعلام نشده است و می توان گفت که مهم ترین افراد شرکت کننده در این اقدام کسانی هستند که نامشان اعلام نشده است، هیچ کس نمی داند در اقدام پرزیدنت کارتر در لغو عملیات چه رازی نهفته است، توجیه این اقدام هم با اعلام بروز نقص فنی و برخورد میان ۲ هواپیما بر روی زمین کافی نیست. ... طبیعی است که این اقدام نظامی بوده و هر اقدام نظامی با رازهایی همراه است و این نوع رازها به موقع اعلام و از پرده بیرون می افتند.» (۲۶)

از سوی دیگر، روزنامه کیهان در همین زمینه با درج گزارشی از گفت وگوی خبرنگار خود با فرمانده نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی نوشت: «سرلشکر امیر بهمن باقری فرمانده نیروی هوایی، گفت چگونگی حمله نظامی امریکا به ایران و دخالت عناصر ایرانی در طرح نظامی امریکا باید مورد بررسی و شناسایی دقیق قرار گیرد و سازمان های اطلاعاتی و پاسداران و مردم هرگونه اطلاعی را باید دراختیار دولت قرار دهند و رفت وآمدهای مشکوک را باید شناسایی و معرفی کنند. وی همچنین گفت عوامل ضدانقلاب در حمله نظامی امریکا به ایران دخالت داشته اند.

تیمسار باقری در این گفت وگو

ضمن اشاره به طرح های

حفاظتی نیروی هوایی و هواپیمایی کشوری اعلام کرد: براساس یک طرح بنیادی در حفاظت کلیه فرودگاه های نظامی و غیرنظامی تجدیدنظر شده است. تیمسار باقری بار دیگر به انهدام هلیکوپترهای امریکایی اشاره کرد و متذکر شد بمبارانی صورت نگرفته است، اما ازطرف ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران دستور داده شده بود که به هلیکوپترهای امریکایی آسیب رسانده شود تاجایی که قادر به پرواز نباشند، اما متأسفانه در تیراندازی پرسنل نیروی هوایی و دراثر اصابت گلوله به قسمت های حساس هلیکوپترها

نظیر باک بنزین و موتور ۲ فروند از هلیکوپترها دچار آتش سوزی می شوند و درنتیجه از بین می روند و در این جریان، ۲ فروند از هلیکوپترهای دیگر چند سوراخ برمی دارند و یک فروند دیگر از هلیکوپترها سالم است و قابلیت پرواز دارد. تیمسار باقری در پاسخ این سؤال که آقای رئیس جمهوری و خبرگزاری ها این مطلب را تکذیب نکرده اند که احتمالاً عوامل ایرانی در طرح حمله نظامی امریکا دست داشته اند، گفت من مطلب آقای رئیس جمهور را نفی نمی کنم، اما حضور این عوامل را از داخل ارتش نمی بینم و به تمام پرسنل ارتش ایران ایمان کامل دارم. تیمسار باقری درباره شهادت فرمانده سپاه پاسداران یزد و اینکه وی به اسناد و مدارک طرح نظامی امریکا دست پیدا کرده بود خاطر نشان کرد مطلب را تأیید نمی کنم، مسلماً اگر چنین اتفاقی افتاده باشد باید به اتفاق بیشتر نسبت داد.» (۲۷)

در شرایط پیش آمده، علی رغم اعلام خبر انتقال تعدادی از گروگان ها به شهرستان ها، حساسیت بیشتری درمورد حفاظت از ساختمان محل استقرار گروگان های امریکایی و دانشجویان مسلمان پیرو خط امام ایجاد شده است و هرگونه تحرک مشکوک دراین زمینه که قبلاً بی اهمیت تلقی می شد، مورد توجه قرار می گیرد و به نوعی در افکار عمومی ملتهب، منعکس

می شود.

ص: ۴۰۰

امروز، فرماندهی سپاه پاسداران تلفن گرامی به ستاد مشترک ارتش ارسال کرد که در آن آمده است: «طی مشاهدات دو روز گذشته، از فضای حوالی لانه جاسوسی، تعدادی هلیکوپتر هوانیروز و یک هواپیمای دوموتوره در سقف پرواز کوتاه عبور نموده اند که مشکوک به نظر می رسد. خواهشمند است اولاً، این پروازها مشخص شود و ثانیاً، ابلاغ گردد برای عبورومرور هلیکوپترها و هواپیماها از مسیرهای دیگری استفاده شود.

ف. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دوزدوزانی ازطرف کلاهدوز» (۲۸)

شب هنگام نیز تحرکات مشکوک و ایذایی در خیابان های اطراف لانه مشاهده شد و سه بار مهاجمانی از داخل سه اتومبیل به سوی لانه و محافظان آن تیراندازی کردند. بنا بر اعلام روابط عمومی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، نخستین حمله از داخل یک اتومبیل بنز سفیدرنگ در قسمت شمالی خیابان مبارزان انجام گرفت که پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در اطراف لانه جاسوسی به آن پاسخ دادند، حمله دوم از یک اتومبیل پیکان کرم رنگ از همان موضع قبلی و سومین حمله نیز از داخل اتومبیل دیگری صورت گرفت که با هوشیاری برادران پاسدار پاسخ داده شد. (۲۹)

خبرگزاری پارس نیز از وقوع دو حمله مسلحانه در همین شب، خبر داد. بنا بر این گزارش، شب هنگام عده ای مهاجم ناشناس شرکت مصادره شده سی.من.پاک واقع در خیابان سپه را به رگبار بستند که بلافاصله پاسداران مستقر در داخل ساختمان با تیراندازی متقابل واکنش نشان دادند. همچنین یک ساعت پس از این حادثه، در حوالی لانه جاسوسی امریکا نیز تیراندازی مشابهی رخ داد که در هر دو مورد مهاجمان با استفاده از تاریکی شب فرار کردند. (۳۰)

۱۳۹

در واکنش به فشارهای امریکا، نوعی زمینه سازی برای نزدیکی ایران به بلوک شرق و متحدان آن، هرچند نه چندان جدی، وجود دارد. امروز، وزیران نفت و بازرگانی، درمورد تأثیر تحولات اخیر روابط ایران و امریکا در حوزه وظایف خود، مطالبی بیان کردند.

علی اکبر معین فر وزیر نفت ایران، در مصاحبه ای با خبرگزاری فرانسه گفت: به دنبال تصمیم چندین شرکت نفتی درمورد پیروی از سیاست امریکا برای تحریم ایران، صادرات نفت ایران به روزانه ۳۵/۱ میلیون بشکه کاهش یافته است. وی گفت: خودداری ژاپن از خرید نفت صدمه ای به ایران نمی زند، اگر چه ژاپن با خرید روزانه ۳۵۰ هزار بشکه نفت از بزرگ ترین مشتریان ایران است. معین فر افزود: ایران برای نفت خود مشتریان دیگری ازجمله کشورهای اروپای شرقی، امریکای لاتین و آسیا یافته است، وی نام این کشورها را جزء اسرار نظامی دانست و از ذکر آنها خودداری کرد. وزیر نفت گفت: ایران ۵۰ درصد نفتی را که قبلاً به ژاپن می فروخت، در بازار آزاد به فروش خواهد رساند. خبرگزاری فرانسه در پایان یادآوری کرده است: «به گفته محافل نفتی در تهران، ایران قبلاً هرگز رسماً اعلام نکرده بود که صادراتش تا این حد کاهش یافته است.» (۳۱)

رضا صدر وزیر بازرگانی نیز در گفت وگویی اختصاصی با بامداد اعلام کرد: با امریکا مدتی است قطع رابطه کرده ایم و کالایی از این کشور وارد نمی کنیم، اما زمانی که کشورهایی که با ما طرف قرارداد بازرگانی هستند و قسمت اعظم نیازهای ما را برآورده می کنند، با امریکا متحد شوند و از امریکا پیروی کنند مشکلاتی برای ما ایجاد خواهد شد، ولی این مشکلات یک طرفه نیست. اگر قرار باشد متحدان امریکا این مشکلات را ایجاد کنند اولاً، اقتصاد خودشان تا حد زیادی صدمه خواهد دید. در ثانی، ما به آنها نفت نخواهیم فروخت. وی افزود در طول مدتی که امریکا تحریم اقتصادی را علیه ایران شروع کرده کشورهای مختلفی پیشنهاد داده اند که کمک های خود را از ایران دریغ نمی کنند و این پیشنهادها هم اکنون درحال بررسی است. اگر ما قرارداد بازرگانی با کشوری داشته باشیم و در آن تمام جوانب پیش بینی شده باشد، طبق آن عمل خواهیم کرد و درصورت نقض قرارداد، اگر مسئله پرداخت غرامت مطرح باشد، از آن کشوری که با ایران این گونه قراردادها را یک طرفه نقض کرده است، ادعای غرامت خواهد شد. وزیر بازرگانی درخصوص گسترش روابط بازرگانی ایران با کشورهای بلوک شرق گفت: دراین زمینه هیئت هایی از ایران به کشورهای بلوک شرق برای مذاکرات اقتصادی مسافرت کرده اند و تاکنون نتایج خوبی داشته است. ما در نظر داریم روابط بازرگانی و اقتصادی خود را با کشورهای بلوک شرق، کشورهای غیرمتعهد و کشورهای اسلامی گسترش دهیم و با هندوستان نیز بازرگانی خود را توسعه خواهیم داد. (۳۲)

در همین حال امروز، مطبوعات پیام فیدل کاسترو رهبر انقلاب کوبا و رئیس حکومت کنونی این کشور را که برای امام خمینی ارسال شده است، به نقل از خبرگزاری پارس چنین درج کردند: «حضرت آیت الله روح الله خمینی، تهران. ازطرف مردم و حکومت انقلابی کوبا مایلم که طرف داری صمیمانه خود را از شما در این لحظات که خطرات جدید و شدید حمله نظامی امپریالیست امریکا به طرف انقلاب ایران متوجه شده است ابراز دارم. در مقابل این افتضاح، شما و ملت ایران می توانید به طرف داری و حمایت انقلاب کوبا که سال ها در معرض تحریم و تجاوزات جنایتکارانه حکومت امریکا بوده و درحال حاضر نیز توسط مانورهای جنگی و تجاوزی تهدید می شود اطمینان داشته باشید. با تقدیم عالی ترین احترامات شخصی من، فیدل کاسترو رئیس شورای مملکت و رئیس حکومت انقلابی جمهوری کوبا» (۳۳)

{فیدل کاسترو در پیامی به امام خمینی طرف داری صمیمانه و حمایت انقلاب کوبا از ملت ایران را اعلام کرد.}

۱۴۰

در لوکزامبورگ، امروز سـران ۹ کشور عضو بـازار مشترک اروپـا گرد هم آمدنـد و شب هنگـام اولین اجلاس خود را شـروع کردند. (۳۴)

بنـا بر گزارش یونایتـدپرس از لوکزامبورگ، به رغم گزارش هـای قبلی مبنی بر ناخرسـندی کشورهـای اروپـای غربی از اقـدام نافرجـام امریکـا برای آزادی گروگـان ها و همچنین مشورت نکردن کابینه کارتر با رهبران اروپای غربی،(۱) در طول اجلاس عالی بازار مشترک اروپا نشانه ای دال بر انتقاد از کارتر وجود نداشت. (۳۵)

به گزارش خـبرگزاری فرانسه، حتی شواهـدی نیز وجود دارد که عکس این قضـیه را نشـان می دهـد؛ ازجمله ژیسـکار دسـتن رئیس جمهوری فرانسه، که برای شـرکت در اجلاـس سـران کشورهای عضو بازار مشترک در لوکزامبورگ به سـر می برد، به خبرنگاران گفت: فرانسه همراه با بازار مشترک اروپا تصمیم گرفته است بر سر مسئله گروگان گیری در ایران از ایالات متحده حمایت کنـد. وی همچنین اظهار کرد: دولت فرانسه مصـمم است همراه با بازار مشترک اروپا تا تحصـیل آزادی گروگان های امریکایی در تهران، همبستگی و اتحاد خود را با ایالات متحده حفظ کند. وی افزود: بازداشت گروگان ها نقض حقوق بشر و قوانین بین المللی است. (۳۶)

نخست وزیر هلنـد نیز پس از یک مـذاکره خصوصـی با رهبران اروپا به خبرنگاران گفت: هیـچ کشوری حتی فرانسه از ایالات متحـده به دلیـل مشورت نکردن بـا متحـدان غربی انتقاد نکرده است. (۳۷) همچنین خبرگزاری هـا به نقـل از مقامـات مطلع از تصـمیم رهبران کشورهـای عضو بـازار مشترک اروپـا خبر دادنـد مبنی بر اینکه آنهـا از کورت والـدهایم دبیرکـل سازمان ملل متحد، می خواهند که به تلاش های خود برای رهایی گروگان های امریکایی ادامه بدهد. (۳۸)

۱۴۱

اعلام مواضع و اظهارنظر مقامات کشورهای مختلف در قبال حادثه اخیر طبس امروز هم در سطح وسیعی ادامه یافت.

اسحاق شامیر وزیر امور خارجه رژیم صهیونیستی، امروز گفت اقدام امریکا برای آزادساختن گروگان های امریکایی در تهران شجاعـانه بوده است. وی بـا بیـان اینکه خود را در غم مردم امریکـا شـریک می دانـد، عملیات نجات امریکا را موجه خوانـد و افزود: کارتر چاره دیگری نداشت. شامیر گزارش های حاکی از مشورت امریکا با اسرائیل درمورد برنامه نجات گروگان ها ی امریکایی را تکذیب کرد. (۳۹)

هانس دیتریش گنشـر وزیر امور خارجه آلمان فـدرال نیز اظهار کرد: اقدامات نافرجام امریکا درمورد آزادکردن گروگان های این کشور در ایران تـأثیری در همبسـتگی آلمـان فـدرال به عنوان یک کشور متحـد با امریکا نخواهـد داشت. گنشـر گفت: ما نگرانی های امریکا را از سرنوشت گروگان ها می فهمیم. (۴۰)

۱- * ضمیمه دارد؛ گزارش امروز رادیو امریکا از مواضع کشورهای اروپایی که مؤید ناخرسندی آنان است و پاسخ وزیر دفاع امریکا.

ماسایوشی اوهیرا نخست وزیر ژاپن، امروز در نشستی مطبوعاتی گفت بااینکه وی از این عمل امریکا تعجب کرده است، مع هذا اطمینان دارد که این اقدام یک عمل تعرض آمیز ازجانب امریکا نبوده و فقط برای آزادساختن گروگان ها انجام گرفته است. نخست وزیر ژاپن اضافه کرد: اکنون بیش ازپیش لازم است که کشورهای اروپای غربی و ژاپن همبستگی و همگامی خود را به امریکا نشان دهند تا بلکه بتوان از این طریق به راه حل مسالمت آمیزی برای آزادی گروگان های امریکایی دست یافت. وی در ادامه اظهارات خود افزود: ژاپن قصد ندارد در تصمیم خود مبنی بر اعمال تحریم اقتصادی علیه ایران تجدیدنظر کند. وی همچنین اطمینان داد که در ملاقات هفته آینده خود با پرزیدنت کارتر از وی خواهد خواست که از دست زدن به هرگونه اقدام نظامی خودداری کند. (۴۱)

وزیر امور خارجه ترکیه اقدام نافرجام امریکا را برای نجات گروگان ها، عملی توصیف کرد که موجب طرح پرسش های جدید و تیرگی بیشتر روابط ایران و امریکا خواهد شد. وی اضافه کرد این مسئله بایستی از روش های مسالمت آمیز و درنهایت خویشتن داری حل وفصل شود. (۴۲)

سفیر پاکستان پیش ازظهر امروز، در تماسی با موسوی گرمارودی مشاور مطبوعاتی و فرهنگی رئیس جمهوری، ضمن تأکید بر دوستی و برادری دو کشور ایران و پاکستان، متن بیانیه شدیداللحن سخنگوی اداره امور خارجه پاکستان را دراختیار وی قرار داد. در این بیانیه سخنگوی اداره امور خارجه پاکستان، ضمن اظهار تعجب و تأسف دولت پاکستان از عملیات نظامی امریکا در ایران که به فاجعه انجامید، آورده است: این کوشش ناموفق برای آزادی گروگان ها با استفاده از زور می تواند عواقب ناگواری برای صلح و امنیت به بار آورد. وی ضمن تأکید بر سیاست مستمر پاکستان درخصوص مخالفت با هرگونه توسل به زور یا هرنوع فشار درجهت حل مسئله گروگان ها در پایان،گزارش های نادرست و اختلاف برانگیزاننده مبنی بر استفاده امریکا از پایگاه های نظامی پاکستان برای اجرای عملیات در ایران را استهزا کرد. (۴۳)

یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، شکست عملیات ایالات متحده برای نجات گروگان ها در تهران را پیروزی انقلاب ایران بر امپریالیسم امریکا خواند. عرفات این سخنان را در سومین سالگرد یکی از گروه های جبهه آزادی بخش فلسطین و در جمع یکی از جناح های مبارز این سازمان بیان کرد. وی افزود اتفاقی نیست که عملیات کویر لوت امریکایی ها علیه انقلاب ایران هم زمان با تردد ناوگان ششم امریکا و کشتی های نیروی دریایی رژیم صهیونیستی در منطقه صورت می گیرد. عرفات خطاب به امریکایی ها گفت در جنگ جنوب لبنان و کویر لوت و نیز آب های ساحلی لبنان سرنوشتی شبیه به خلیج خوک ها در انتظار شماست. (۴۴)

{یاسر عرفات شکست امریکا در طبس را پیروزی انقلاب ایران بر امپریالیسم امریکا خواند.}

ص: ۴۰۴

یک مقام وزارت امور خارجه الجزایر امروز، اعلام کرد که این کشور عملیات کماندویی امریکا علیه ایران را تقبیح می کند و این اعمال را تجاوز به حاکمیت، استقلال و امنیت جمهوری اسلامی ایران می داند. خبرگزاری الجزایر با انتشار این خبر افزود: در این موقعیت الجزایر بار دیگر همبستگی و حمایت خود را از ملت برادر ایران در مبارزه اش برای استقلال و پیشرفت، اعلام و از مقاومت این کشور دربرابر تجاوزات و فشارهای اقتصادی و سیاسی امریکا پشتیبانی می کند. (۴۵)

باآنکه مقامات بحرین نقش داشتن این کشور در عملیات طبس را تکذیب کرده اند، جبهه اسلامی آزادی بخش بحرین ادعا کرد: هواپیماهای امریکایی از پایگاه جفیر در منامه سوخت گیری کرده و به سوی کویر لوت روانه شده اند. در بیانیه این جبهه که دراختیار خبرگزاری پارس قرار گرفت، یورش وقیحانه و نافرجام نظامی امریکا به شدت محکوم و تأکید شده است که این جبهه یاری دهندگان به این جنایت امریکا در بحرین را بدون مجازات نخواهد گذاشت. (۴۶)

آقای شاذلی قلیبی دبیرکل اتحادیه عرب، نیز با ابراز نگرانی درباره آخرین تحولات بحران ایران، گفت ممکن است این بحران برای آنچه وی وحدت اعراب می نامید، عواقب وخیمی به دنبال داشته باشد. رادیو لندن با اعلام این مطلب ادامه داد: در اعلامیه آقای شاذلی قلیبی دبیرکل جامعه عرب، از دول عربی تقاضا شده است که طرح دکتر والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد را مبنی بر تشکیل کمیسیون بین المللی برای رسیدگی به جنایاتی که ادعا می شود شاه سابق مرتکب شده است، مورد حمایت قرار دهند. (۴۷) رادیو لندن همچنین از مواضع دبیرکل گروهی با عنوان "سازمان کنگره اسلامی" خبر داد که از کوشش نظامی امریکا برای آزادی گروگان ها ابراز نگرانی و انزجار کرده است. به گزارش این رادیو، در اعلامیه ای که برای بنگاه خبری سعودی مخابره شده، از کشورهای اسلامی خواسته شده است که برای دفاع از حاکمیت ایران در کنار آن کشور بایستند. (۴۸)

درباره حادثه طبس و جوانب آن، اعلام موضع گروه ها و جریان های سیاسی داخل کشور، تماماً در چارچوب ضدیت با امریکا و محکوم کردن آن، ادامه دارد. دراین میان هر گروه، در حاشیه مطلب اصلی، به مقاصد داخلی خود نیز می پردازد که گاهی اهمیت این حاشیه از متن بیشتر است. در ادامه نمونه هایی از مواضعی که امروز اعلام شده ذکر می شود. این مواضع که پیشنهادهایی را نیز همراه دارد و در توصیف صف بندی جریان های سیاسی کنونی کشور توضیح دهنده است، به ترتیب مربوط به این گروه ها

است: حزب جمهوری اسلامی، جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران {جاما، گروه دکتر کاظم سامی}، جنبش مسلمانان مبارز {گروه دکتر پیمان}، گروه سیاسی ایران امروز، حزب رنجبران ایران {مائوئیست}، سازمان چریک های فدایی خلق ایران، حزب توده ایران، سازمان مجاهدین خلق ایران و تشکل های وابسته. در پایان، به اطلاعیه ای از یک جریان دانشجویی خارج کشور نیز اشاره می شود.

روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی در مقاله ای با عنوان "آیا در موضع گیری وزارت امور خارجه منافع و خط انقلاب رعایت شده است؟" به انتقاد از عملکرد وزارت امور خارجه و شخص وزیر {قطب زاده} پرداخت. در این مقاله آمده است: «از آغاز پیروزی انقلاب تاکنون، امریکای جنایتکار با هزار و یک چهره دربرابر انقلاب ایران ظاهر شده است. ... آیا این آخرین حرکت کارتر است؟ آیا وزارت امور خارجه تاکنون به رسالت خود عمل کرده است؟ آیا در موضع گیری های وزارت امور خارجه، منافع و خط انقلاب رعایت شده است؟ وزارت امور خارجه پس از این تهاجم نظامی که نقض حاکمیت ملی ایران است، در اعلامیه ای بسیار ابتدایی و ضعیف اظهار می دارد که والدهایم توصیه کرده است خونسردی خود را حفظ کنید! مگر والدهایم همان مهره بی اراده امریکا نیست که مردم قهرمان ما در تهران دست رد بر سینه اش زدند؟... چرا بایستی وزارت امور خارجه و شخص وزیر امور خارجه آن چنان از موضع ضعف عمل کند که والدهایم به خود جرئت دهد تا دستور صادر کند که خونسرد باشید؟ آیا وزیر امور خارجه از این پیام به خود نلرزیده است؟... آیا اینجا جای خونسردی است؟ حمله به کیان اسلام، حمله به مرزهای انقلاب، حمله به ایران و تهاجم امریکایی های جنایتکار را بایستی این گونه پاسخ داد؟ مسلم است که کسی قادر به موضع گیری قاطع دربرابر غرب است که از نظام جهنمی حاکم بر غرب نفرت داشته باشد. کسی قادر به موضع گیری است که قادر باشد خشم و نفرت ملتی را که ۲۵ سال تحت ستم و سلطه غرب بوده است درک کند و بداند که بر این ملت چه گذشته است. چرا تاکنون ایران به سازمان ملل شکایت نکرده است؟ چرا ایران به خاطر به خطرافتادن مرزهای خود و حمله نظامی امریکای جهان خوار تقاضای تشکیل جلسه شورای امنیت را نکرده است؟...
اکنون شایع است که می خواهند جسد تروریست های امریکایی را به امریکا پس دهند. دراین رابطه چند مسئله مطرح است: اولاً تاکنون خشم و نفرت امریکا یی ها علیه کارتر برانگیخته شده است و تمامی نگاه سیاستمداران امریکایی متوجه ایران است تا سوژه ای به دست آید که بتوانند توسط آن خشم عمومی را علیه ایران کانالیزه کنند. آیا تحویل ۵ جسد سوخته تروریست های امریکایی بهترین سوژه برای انحراف افکار عمومی امریکا از مخالفت با کارتر محسوب نمی شود؟ مسئله دیگر آنکه اگر از بُعد دیپلماتیک به قضیه نگاه کنیم، در یک حمله نظامی [که] امریکا در شروع آن پیش قدم شده است چندین [نفر] کشته شده اند. بنابراین بایستی در تحویل دادن آنها امتیازاتی ازطرف شکست خورده دریافت کرد. گفته می شود امتیاز ما در این است که دراین مورد امتیازی نگیریم! درست به عکس ما معتقدیم اگر کسی سیلی محکمی در گوش شما زد بایستی در پاسخ سیلی محکم تری به گوش او بزنید تا آنکه دیگر هوس سیلی زدن نکند! این جسدها دیر یا زود بالاخره بایستی تحویل امریکا شوند و مسلماً خود جسدها برای ما ارزشی ندارند، ولی برای امریکا هم بی ارزش اند؟ مسلماً نه. پس برای ما هم ازنظر سیاسی ارزشمند هستند. با این جسدها می توان پول های بلوکه شده ایران را از چنگال امریکا خارج کرد و امتیازات دیگری نیز گرفت. به علاوه وجود اینها در دست ما سند آشکاری از دخالت نظامی امریکا در ایران است. بنابراین، یک بار دیگر از شورای انقلاب و مسئولین امر می خواهیم با

مسئله دخالت نظامی امریکا و نقض حاکمیت ملی ایران برخوردی قاطعانه داشته باشند. چرا تاکنون شورای انقلاب خود را به صدور یک اعلامیه دراین مورد موظف نکرده است؟... موضع گیری ما بایستی طوری باشد که همواره ابتکارعمل را در دست داشته باشیم.» (۴۹)

"جنبش

انقلابی مردم مسلمان ایران"

{جاما، گروه دکتر کاظم سامی} امروز در بیانیه ای شکست مفتضحانه امریکا را در تهاجم نظامی به میهن ما که به

سقوط هواپیما و قتل و جرح کماندوها و مأموران کثیف سیا انجامید، به مردم ایران تبریک گفت. در این بیانیه ضمن هشدار درمورد توطئه امریکا آمده است: «باید آماده بود درصورت تهاجم های بعدی که ممکن است به فواصل یا هم زمان در چند نقطه صورت پذیرد، کشورمان را به گورستان متجاوزان جنایتکار مبدل سازیم. باید به فرمان رهبر آگاهمان امام خمینی، در ایجاد و تقویت ارتش بیست میلیونی تسریع نمود. باید به تولید داخلی افزود و محاصره اقتصادی امریکا را با شکست روبه رو کرد. باید از هرگونه درگیری های گروهی و ایجاد تفرقه و نفاق جلوگیری کرده و با عوامل آن به شدت مبارزه نمود و صف متحد مسلمانان آزاده را در مقابل توطئه امپریالیسم متشکل تر و مصمم تر نمود.» (۵۰)

جنبش مسلمانان مبارز نیز بیانیه ای دراین باره انتشار داد. این گروه در گزارشی تحلیلی درباره حمله طبس و ذکر و معرفی کشورهای حامی امریکا در این حمله آورده است: «دقیقاً معلوم نیست که چه حادثه ای موجب اختلال و شکست برنامه عملیاتی می شود،

ولی ما درهرحال دست خدا را در شکست توطئه شیطان بزرگ که این بار هم بحمدالله و بر طبق سنت وی به زیان و علیه خودش تمام می شود، می بینیم.» (۵۱) این بیانیه، با تأکید بر تنوع طرح های امریکا و انتقاد تلویحی از عملکرد وزارت امور خارجه که کوشید براساس تمایل امریکا قضیه را بزرگ نکند و دانشجویان را وادار سازد واکنش تندی نشان ندهند، از دستگاه های نظامی و اطلاعاتی کشور به دلیل اینکه از چنین عملیات گسترده ای اطلاع نداشته اند و ساعت ها پس از اعلامیه کاخ سفید، اعلامیه داده اند، انتقاد کرده است. در ادامه بیانیه به طرح پیشنهادهای جنبش مسلمانان مبارز پرداخته شده و آمده است: «۱. دولت و مسئولین امور در وزارت امور خارجه و در ارتش فوراً همه اطلاعات خود را درباره حمله و تجاوز امریکا به ایران بلافاصله دراختیار ملت ایران قرار دهند. ۲. همه تماس های رسمی و غیررسمی مقامات مسئول با دولت امریکا و با نمایندگان و دلالان آنان به کلی قطع شود و از هرگونه تماس عناصر خارجی با گروگان ها به هر عنوان و بهانه جداً جلوگیری شود. ما همیشه معتقد بودیم بسیاری از ملاقات کنندگان در لباس ها و عناوین مختلف مأموران سیا هستند که گروگان ها را در جریان طرح های عملیاتی امریکا قرار داده، ضمن کسب اطلاع از موقعیت گروگان ها، دستورالعمل های لازم را به آنان می رسانند، ولی متأسفانه همیشه اصرار دولت ایران موجب می شد بسیاری از این جاسوسان علی رغم تمایل دانشجویان مسلمان مستقر در لانه جاسوسی با گروگان ها ملاقات و مأموریت خود را انجام دهند. ابلهانه است اگر باور کنیم یک چنین طرح نظامی برای آزادکردن گروگان ها بدون تماس قبلی با آنان شروع و اجرا شده باشد، لذا برای جلوگیری از اجرای طرح

های جانشین و یا تماس های احتمالی دیگر، گروگان ها

ص: ۴۰۷

از محل سفارت به محل امن دیگر منتقل و در سلول های انفرادی و مین گذاری شده نگهداری شوند. ۳. با اعلام حالت آماده باش به همه واحدها و به همه ملت ایران، به کسانی که تاکنون در برنامه ارتش بیست میلیونی تمرین [کرده] و آموزش دیده اند،اسلحه داده و طرح مسلح کردن

تعداد بیشتری از مردم تنظیم و به مرحله اجرا گذارده شود. ۴. برای کسانی که به هرنحو با جاسوسان امریکایی و با مأموران آن مخفیانه تماس برقرار می کنند مجازات شدید و فوری اعمال شود. ۵. شورایی از نمایندگان کلیه گروه ها و سازمان های انقلابی مسلمان و متعهد برای دادن نظرهای مشورتی و ایجاد هماهنگی در فعالیت های بسیج همگانی مردم علیه حملات امپریالیسم امریکا در رابطه مستقیم با مقامات مسئول دولت دعوت به کار شوند و همه تصمیمات و اقدامات مربوطه به مقاومت و مبارزه علیه امپریالیسم زیر نظر مستقیم رهبر انقلاب امام خمینی، اتخاذ و اجرا شود. قطعاً موقع آن رسیده است که برای جلوگیری از یک فاجعه شکست دیگر نظیر آنچه در مرداد ۱۳۳۲ به ما تحمیل شد، دست به کار شویم.» (۵۲) در آخر اظهارنظر شده است که «تنها هشیاری و بسیج دائمی توده هاست که هر حمله و توطئه ای را خنثی خواهد کرد و هر تلاشی برای بیرون راندن مردم از صحنه عمل و ابتکار انقلابی به خصوص در شرایط کنونی خیانت به انقلاب اسلامی ایران است.» (۵۳) همچنین «ما یک بار دیگر خطر مماشات و ساز ش کاری با شیطان پلید و توطئه گر را یادآور شده، نسبت به خطراتی که روش غیرانقلابی دولت قبلی و شورای انقلاب فعلی درزمینه سیاست داخلی و خارجی برای موجودیت انقلاب و آزادی و استقلال دربردارد به ملت قهرمان ایران و به رهبر انقلاب امام خمینی هشدار می دهیم.» (۵۴)

گروه سیاسی ایران امروز نیز اطلاعیه ای درباره تجاوز اخیر امریکا به حق حاکمیت ارضی و ملی ایران صادر کرد که در آن آمده است: «این عمل نشانه آن است که هنوز دولت امریکا نخواسته است به واقعیت های موجود در ایران پی ببرد و آیا این بار هم حمایت از حقوق بشر به صورت یورش به مرزهای ایران و عملاً پیاده کردن تفنگ داران و جاسوسان سیا خودنمایی کرده است. تو خود حدیث مفصل بخوان از این مجمل(۱)... به نظر ما دولت ایران باید از این حادثه نهایت استفاده را بکند و به دنیا نشان بدهد که امریکای جنایتکار چگونه به تجاوزات آشکار و علنی خود ادامه می دهد.» (۵۵)

حزب رنجبران ایران(۲) نیز در بیانیه ای ضمن محکوم کردن امریکا نوشت: «اما ملت و دولت ما از این عمل ضدبشری امپریالیسم امریکا چه می آموزد؟ اول اینکه این عملیات نظامی، به دنبال تدارک وسیع از مدت ها قبل و با استفاده از اغتشاش و درگیری خونین داخلی در نقاط مختلف کشور و دامن زدن به آن ازطریق عوامل خود، از کردستان گرفته تا رشت و خوزستان و بالاخره درگیری در دانشگاه ها، انجام می شود. ثانیاً، در این مبارزه باید تفرقه افکنی و انحصارطلبی را طرد نمود و توطئه های تفرقه افکنانه چپ نماها و دمکرات نماها را خنثی کرده، برای اتحاد بزرگ ملی پافشاری نمود. ثالثاً، امپریالیسم زخم خورده امریکا دست از تحریک و توطئه و فتنه گری بر نمی دارد و از هر شرایطی برای

۱- * سه نقطه از متن روزنامه است.

۲- ** یک تشکل مائوئیستی که در جناح بندی کنونی نظام، بر خلاف حزب توده، از جناح بنی صدر حمایت می کند.

ضربه زدن به انقلاب ضدامپریالیستی و ضداستبدادی ما استفاده می کند و توطئه های رنگارنگ دیگر نظامی و غیرنظامی تدارک می بیند. همچنین امکان اینکه بخشی از تفنگ داران و مأموران سیا همچنان مخفیانه برجا مانده و آماده عملیات تخریبی خود باشند، از بین نرفته است. دولت ما باید با هوشیاری بیشتری آماده خنثی نمودن هرگونه توطئه ای باشد و ضمناً دولت جمهوری اسلامی و ارتش ما باید هشیاری بیشتری در دفاع از مرزهای میهن از خود نشان دهند. این اولین باری نیست که ما آماده پیشگیری تجاوزات ابرقدرت ها نشده ایم. مدتی قبل نیز هواپیماها و میگ های روسی به حریم هوایی ما تجاوز کردند. ارتش جمهوری اسلامی باید از کلیه امکانات موجود در پیشگیری و جلوگیری از چنین تجاوزاتی [استفاده کرده و] آمادگی و هوشیاری و قدرت بیشتری داشته باشد. همچنین باید نظریه انحرافی و ضدانقلابی انحلال ارتش را که در خدمت امپریالیست ها است بیش ازپیش افشا نموده و ارتش جمهوری اسلامی را در دفاع از میهن با روحیه پیوند با مردم تقویت بخشید و ارتش بیست میلیونی امام را نیز آماده و بسیج نمود. خلق قهرمان ما و نظام جمهوری اسلامی با پا فشاری بر روی وحدت بزرگ ضدامپریالیستی و استقرار حاکمیت یک دولت ملی و قوی است که قادر است در مقابل ابرقدرت ها و ازجمله امپریالیسم امریکا مقابله نموده و اجازه هیچ گونه مداخله ای به آنها ندهد و درصورت تجاوز هر دشمن، ایران را به گورستان تجاوزگران تبدیل نماید.» (۵۶)

امروز، روزنامه کیهان در مطلبی با عنوان "نظرگاه ها و پیشنهادات احزاب درمورد چگونگی شکست مفتضحانه امریکا" از صدور اطلاعیه سازمان چریک های فدایی خلق خبر داد و نوشت: «سازمان چریک های فدایی خلق ایران با انتشار اطلاعیه ای

تجاوز و حمله نظامی امریکا به ایران را محکوم کرده و افزوده که به مبارزه با امپریالیسم در کنار خلق های

ایران همچنان ادامه خواهد داد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: تلاش ناموفق و مفتضح مأموران ارتش

امریکا، سازمان سیا و ایادی ایرانی آنها بار دیگر ثابت کرد که امپریالیسم امریکا این دشمن اصلی خلق ما از هیچ کوششی برای ضربه زدن به مبارزات استقلال طلبانه و ضدامپریالیستی خلق ما فروگذار نخواهد کرد. این حمله ماهیت پلید و تجاوزگر دولت امریکا را به بهترین وجه به نمایش گذاشت. در بخش دیگری از این اطلاعیه اشاره شده است کشور ما اکنون لحظات حساسی را می گذراند و دوستان و جاسوسان امریکا در ایران تلاش دارند تا پایداری و اتحاد عمل مردم ما را بشکنند و ما را به تسلیم وادارند.

سازمان چریک های فدایی خلق ایران همچنین ضمن اطلاعیه خود این سؤالات را مطرح کرده است: هواپیماها از چه طریق به شهر طبس که در قلب ایران است، رسیده اند و از کدام نقطه مرز ایران وارد شده اند؟ ارتش به این سؤال پاسخ دهد که تا چه حد از ورود هواپیماها و هلیکوپتر ها با خبر بوده است؟ چرا مقامات ایرانی از وجود افراد ایرانی بین امریکایی ها خبری انتشار نداده اند؟ چرا باید اول کارتر اعلامیه بدهد و بعد از یک روز رادیو ایران فقط اعلامیه کاخ سفید را بخواند؟ چرا دولت ایران قبل از صدور اطلاعیه کاخ سفید خبر برخورد هواپیما را انتشار نداد؟ در اطلاعیه تأکید شده است مردم پاسخ این سؤال و ده ها سؤال دیگر دراین مورد را می خواهند. تمام حقایق و

تمام دست انـدرکاران این توطئه امریکایی باید افشا شوند زیرا انجام چنین طرحی بدون همکاری عوامل داخلی امریکا به ویژه در ارتش هرگز امکان پذیر نیست.» (۵۷)

کمیته مرکزی حزب توده ایران امروز، اعلامیه ای بـا عنوان "تجـاوز نظـامی امریکا، حلقه ای از یک توطئه بزرگ علیه انقلاب ایران" صـادر کرد. در این اطلاعیه به کشورهای متحـد امریکا اشاره شـده و درواقع اطلاعیه مـذکور تکرار نگرش حزب توده درمورد اتحـاد و ائتلاف در منطقه و جهـان است که همواره متنـاسب با رعایت شأن و منافع شوروی ارائه می شود. در اعلامیه این حزب آمده است: «رویدادهای هفته های اخیر نشان داد که در دشمنی کین توزانه

با

انقلاب ایران، درزمینه عمده ترین هدف ها، ایالات متحده امریکا از پشتیبانی و همکاری همه جانبه

امپریالیست های اروپای غربی، کانادا، ژاپن، استرالیا، اسرائیل و همه حکومت های

ارتجاعی دنیای سوم نظیر مصر، عربستان سعودی، امارات متحده عربی، پاکستان، اندونزی و متحد ننگین آنها دولت مرتد و خائن جمهوری خلق چین برخوردار است.» (۵۸) در ادامه اعلامیه، حزب توده به مسائل داخلی پرداخته و نوشته است: «از همان آغاز، امپریالیسم دو راه را به طور

موازی برای شکست انقلاب ایران [در پیش گرفت] و در هر دو راه تمام امکانات خود را به کار انـداخت. یکی اینکه انقلاب ایران را از درون منحرف سازد و دیگر اینکه منفجرساختن انقلاب ایران را از درون و بیرون تـا حـد مـداخله نظـامی تـدارک ببیند. ۱۵ ماهی که از پیروزی انقلاب ایران می گذرد،

این واقعیات را تأییـد کرده است. این تلاش مزورانه و خطرناک که با یک سلسله موضع گیری و اقـدامات دولت، گام به گام لیبرال ها که نمونه اش ملاقات مهندس بازرگان با توطئه گر

بزرگ اردوگـاه امپریالیستی برژینسکی بود تا حـد زیادی به هـدف های خود نزدیک شـده بود براثر مقاومت نیروهای راستین انقلاب ایران و درایت قابل تحسین امام خمینی رهبر انقلاب ایران، با شکست روبه رو شد. اقدام تاریخی و انقلابی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام درزمینه اشغال جاسوس خانه ایالات متحده امریکا، که مرکز اصلی توطئه های امپریالیستی علیه انقلاب ایران بود، ضربه مهلکی به این راه حل وارد ساخت. از این لحظه است که امپریالیسم درعین اینکه امیـد خود را به استفاده از راه حل اول از دست نـداده به تـدارک راه حل دوم یعنی منفجرساختن و متلاشی کردن انقلاب ایران از درون و بیرون می پردازد.» (۵۹) اعلامیه امروز کمیته مرکزی حزب توده ایران، پس از ذکر توصیه ها و پیشنهادهایی به عنوان

وظیفه تـاریخی و حیـاتی برای پست هـای سیاسی، دسـتگاه هـای دولتی، نیروهـای انتظامی، ارتش بیست میلیونی، چرخه تولید صنعتی، مسئله ارضی و انقلاب فرهنگی، چنین پایان یافته است: «حزب

توده ایران، همـان طور که تـاکنون عملاً به اثبـات رسانـده، آماده است در همه این زمینه ها، با تمام نیرو و امکان خود با سایر

نیروهای راستین انقلابی ایران صمیمانه همکاری کند.

کمیته مرکزی حزب توده ایران ۷/۲/۱۳۵۹» (۶۰)

حزب توده در مقاله دیگری با عنوان "عدم آمادگی حیرت انگیز و تأسف آور دربرابر توطئه های امریکای جهان خوار" به جنبه دیگری از این حادثه پرداخته و با اشاره به اینکه دسیسه امریکای پلید نه به دلیل آمادگی ارگان های مسئول مملکتی و مقابله به موقع آنها با این توطئه، بلکه براثر

ص: ۴۱۰

رخدادهایی کاملاً تصادفی، نظیر برخاستن طوفان شن در کویر و نقص تکنیکی در هلیکوپتر، شکست خورده،۶۱ افزوده است: ماه هاست که امام خمینی هشدار می دهد که باید دربرابر توطئه های شیطان بزرگ آماده بود. ماه هاست که حزب توده ایران و دیگر نیروها و سازمان های مترقی خبر از توطئه می دهند و بر ضرورت هشیاری تأکید می کنند، ولی متأسفانه حادثه اخیر که تصادفاً به خیر گذشت، نشان می دهد که در ارگان های مسئولِ دفاع مملکتی هیچ گونه آمادگی برای مقابله با توطئه های خطرناک امریکا و دستیارانش وجود نداشته است. این فرض نیز قوت دارد، زیرا متأسفانه در ارتش پاک سازی کامل انجام نگرفته است. اشتباه است اگر تصور شود که امپریالیسم امریکا بدون هیچ محاسبه ای، صرفاً به یک اقدام دیوانه وار علیه ما دست زده است. (۶۲)

دراین حال، مرکزیت سازمان مجاهدین خلق امروز، یکی از روزهای استثنایی خود را درزمینه اعلام مواضع ازطریق صدور بیانیه و اطلاعیه سپری کرد. این سازمان کوشید برخلاف روال جاری در مسائل دانشگاه ها، نوعی پیوند و همراهی با نیروهای نظام، البته با جهت گیری مترقیانه و ضدامریکایی ایجاد کند. درواقع در تحلیل سازمان درگیری عملی امریکا و خط امام می توانست دعاوی ضدامپریالیستی مجاهدین خلق را که این سازمان آن را به عنوان اصلی ترین

ملاک حرکت، وحدت و درگیری مطرح می کند به کلی صوری و نمایشی جلوه دهد؛ درنتیجه سازمان از گردونه تحرکات فعلی کشور که محور ضدامریکایی دارد، به گوشه ای پرت شده و بعد از شکست اخیر در عرصه درگیری های دانشگاهی، شکستی دیگر را از نیروهای خط امام متحمل شود که این بار البته با ابعاد نابود کننده ای برای سازمان همراه خواهد بود. در تقابل با چنین وضعی، سازمان کوشید با حفظ مواضع و هویت خود، در افکار عمومی، گرایش ضدامپریالیستی را به عنوان اصلی ترین ملاک حرکت خود به نمایش بگذارد و در این چارچوب حتی در برخورد با نیروهایی که آنان را با صفت ارتجاع در ردیف دشمن اصلی یعنی امپریالیسم قرار می داد، وحدت را جایگزین درگیری کند. در تحلیل سازمان چنانچه سپاه دعوت سازمان را بپذیرد برتری تئوریک و تشکیلاتی مجاهدین خلق، فضایی مطلوب را ایجاد می کند و چنانچه سپاه این دعوت و وحدت را رد کند، بخشی از خدشه ای که اخیراً به مشروعیت سازمان وارد شده است، جبران می شود و سازمان می تواند در رقابت با نیروهای خط امام ازجمله سپاه، لااقل موازنه کنونی را حفظ کند و چه بسا بتواند تعادل فعلی را نیز به نفع خودش برهم بزند.

امروز، سازمان مجاهدین خلق اطلاعیه ای به مناسبت شهادت پاسدار محمد منتظر قائم صادر کرد.(۱) متن این اطلاعیه چنین است: «به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران. مجاهدین خلق ایران شهادت برادر پاسدار محمد منتظر قائم را که درحین پیگیری توطئه نظامی نافرجام امپریالیسم جنایتکار امریکا علیه ایران، صورت گرفت، به خلق ایران و امام خمینی و برادران پاسدار تسلیت و تهنیت می گویند. انقلاب ایران ثابت کرده است که هر قطره خونی که در نبرد رهایی بخش

۱– * این اطلاعیه در نشریه مجاهد ۹/۲/۱۳۵۹، درج شد. * این اطلاعیه در نشریه مجاهد ۹/۲/۱۳۵۹، درج شد.

ضـدامپریالیستی و اسـلامی مـا علیه امپریـالیست هـا به زمین می ریزد تنهـا به عمق دریـای خونی که بین خلق مـا و جنایتکـاران امریکایی وجود دارد، می افزاید و اراده خلق ما را در این نبرد عادلانه، صیقل می زند. مجاهدین خلق ایران ضمن تأکید مجدد بر ضـرورت بسیج و هماهنگی و همکاری همه مردم و نیروهای مردمی برای شـرکت در این جهاد مقـدس ضـدامپریالیستی، از مقامات مسئول مصراً تقاضا می کنند تا ابهاماتی را که در چگونگی شهادت این برادر پاسدار وجود دارد بررسی و نتایج آن را اعلام دارند. مرگ بر امپریالیسم امریکا، درود بر شهدای به خون خفته خلق.

مجاهدین خلق ایران ۷/۲/۱۳۵۹» (۶۳)

این سازمـان در گامی دیگر، امروز(۱) با صدور اطلاعیه سیاسـی نظامی شماره ۲۴ (۲) اعلام کرد: «مجاهدین خلق ایران ضـمن دعوت همه احزاب، سازمان ها و نیروهای مردمی به هماهنگی و وحـدت عمل ضـدامپریالیستی، کلیه تیم های نظامی و چریک های نیمه وقت {میلیشـیا} خود در سراسر کشور را علیه امپریالیسم امریکا به تبعیت از برادران پاسدار موظف می سازند.» (۶۴) در این اطلاعیه بعد از تحلیل و ترسیم وضع کنونی و عوامل مرتبط با حمله امریکا آمده است: «بنابراین باتوجه به

موارد فوق که تنها جزء ناچیزی از حقایق است، هماهنگی و وحـدت عمل سیاسـی و نظامی همه نیروهای خلق علیه امپریالیسـم تجـاوزگر امریکا در چنین شـرایط حساسـی یک وظیفه مبرم عقیـدتی و تاریخی است. به همین منظور، سازمان مجاهـدین خلق ایران کلیه نفرات نظامی و میلیشـیای مردمی خود در سراسـر کشور را به تبعیت از برادران پاسـدار فرا می خوانـد، به این ترتیب برحسب دستور سیاسی نظامی حاضر، به منظور وحدت عمل و وحدت فرماندهی نظامی علیه امپریالیسم امریکا کلیه اعضا و تیم های نظامی و میلیشیای مجاهدین خلق موظف اند

فرمـان برادران پاسـدار خود را در هرکجـای کشور علیه جنایتکـاران امریکـایی اطـاعت کننـد. بـدیهی است اعضای ما در هیچ درگیری داخلی دخالت ننموده و صرفاً در مبارزه همه جانبه

نـبرد علیه دشـمنان اصـلی خلقمـان برای ردیـابی و ریشه کنی امپریـالیست هـا و ایـادی سـیا و اینتلیجنت سـرویس یـا [مزدوران] سازمان یافته

ساواک تمرکز می یابنـد.» (۶۵) به این ترتیب درعمـل، سازمان مرزبنـدی خود را با نیروهای سـپاه درزمینه درگیری هایی چون کردسـتان و... حفظ کرده است و فقط چنانچه در داخل ایران هرکجای کشور نیروهای سپاه با نیروهای امریکایی درگیر شوند، این دستور سیاسی نظامی کاربرد پیدا خواهد کرد.

در ادامه اطلاعیه آمده است: «در همین جا توجه کلیه مقامات مسئول درجه اول کشور را به

۱- * اطلاعیه در نشریه مجاهد ۹/۲/۱۳۵۹، منتشر شد.

۲- ** عنوان سیاسـی نظامی این بیانیه خود با اعلام غیرمسـلح بودن دفاتر رسـمی سازمان نوعی تعارض دارد. در اینجا سازمان

درواقع اعتراف کرده است که فقط دفاتر آشکار سازمان غیرمسلح است، ولی سازمان همچنان یک سازمان چریکی و شبه نظامی است. همچنین جنبه دیگری از زرنگی های رایج سازمان نیز نمایان می شود بدین ترتیب که با اعلام سیاسی نظامی بودن در این موضوع خاص و به خصوص با قراردادن نیروهای میلیشیا تحت فرماندهی سپاه، سازمان نوعی مشروعیت برای مطلق سیاسی نظامی بودن خویش هم کسب می کند. درواقع اگر سپاه و نظام بپذیرند که دراین مورد از نیروهای شبه نظامی سازمان استفاده کنند، این نوعی به رسمیت شناختن وجهِ نظامی سازمان نیز هست.

ضرورت حفاظت بیش ازپیش مقر امام و مراکز آب، برق، سیلوها، مخابرات، رادیو و تلویزیون و فرودگاه ها و بنادر کشور جلب می کنیم؛ چرا که در شرایط عدم پاک سازی کامل کشور از ایادی و جاسوسان و مزدوران خارجی و داخلی هیچ گونه تضمین صددرصدی نسبت به این موارد وجود نداشته و حتی ما نمونه هایی از تلاش مراکز و مأموران ساواک در خارج از کشور برای شبکه بندی و تجدید سازمان داخلی [را] در دست داریم. از سوی دیگر، بایستی خاطر نشان نمود که بسیج و وحدت عمل نظامی نیروهای ضدامپریالیست خلق مستلزم حداقل تفاهم و هماهنگی سیاسی ضدامپریالیستی است. کما اینکه در اواخر دوران شاه نیز تفاهم و هماهنگی ضددیکتاتوری عموم اقشار و طبقات خلق را شاهد بودیم.» (۶۶) در پایان اطلاعیه آمده است: «شرایط موجود، شرایطی است که در آن به قول امام خمینی حتی اختلافات مسلکی را نیز باید کنار گذاشت. مرگ بر امپریالیسم امریکا، زنده باد وحدت ضدامپریالیستی تمام خلق.

مجاهدین خلق ایران ۷/۲/۱۳۵۹» (۶۷)

امروز، همچنین اطلاعیه دیگری از مجاهدین خلق با عنوان "مجاهدین خلق ایران با اعلام آمادگی همه جانبه

علیه امپریالیست های امریکایی قطع همه تحریکات و درگیری های

داخلی را خواستارند"۶۸ در نشریه مجاهد منتشر شد.(۱) در این اطلاعیه آمده است: «مجاهدین خلق ایران ضمن اعلام آمادگی همه جانبه خود در این مسیر، تذکر موارد زیرین را نیز به منظور تحقق همین بسیج تمام عیار توده ای لازم می بینند:

۱. تجاوز نظامی امریکای امپریالیست بار دیگر این حقیقت را که صدها و هزاران بار ازجانب ما مورد تأکید قرار گرفته، مدنظر قرار می دهد که هرگونه تفرقه اندازی و دامن زدن به اختلافات و تضادهای فرعی از هر قبیل که باشد جز در خدمت دشمن {امپریالیسم} نیست. ... تجاوز امپریالیست های امریکایی به خاک میهن ما درست در شرایطی صورت می گیرد که سراسر کشور را موج درگیری های داخلی فرا گرفته است. شرایطی که به قول علی {ع} طمع دشمن را برانگیخته و وحدت همه جناح های آن را علیه ما موجب شده است و به راستی هم وقتی صحنه داخلی ایران مملو از این همه تفرقه اندازی های عقیدتی و سیاسی است، چرا امپریالیست ها تماماً برای محاصره اقتصادی و سیاسی ما متحد نشوند. اینجاست که علی {ع} فریاد می زند که "والله یمیت القلب و یجلب الهم اجتماع هؤلاء القوم علی باطلهم و تفرقکم عن حقکم" و به خدا سوگند که اجتماع و وحدت عمل {دشمنان} بر مواضع باطلشان دربرابر تفرقه و اختلاف شما بر حقوق {ضدامپریالیستی}(۲) تان، دل را می میراند و اندوه بر می انگیزد.

۲. مسئله دانشگاه ها و موج تفرقه و خشونتی که برانگیخت، یکی از مهم ترین موارد درگیری است. البته اتاق های تمامی گروه های مورد نظر دانشجویی، در سراسر کشور به رغم حقوق صنفی و اجتماعی

۱- * در ذیل اطلاعیه تاریخ ۵/۲/۱۳۵۹ درج شده است.

۲- ** ترجمه "ضدامپریالیستی" از "حق"، که از ویژگی های ادبیات سازمان می باشد، قابل توجه است.

و سیاسی انکار ناپذیرشان، تخلیه شده است. باشد که راه هرگونه ماجراجویی انحصارطلبانه ای که می رفت با مشغول کردن اذهان مردم به درگیری های دانشگاه، دست امپریالیست ها را بیش ازپیش در این کشور آزاد گذارد، مسدود گردد، لکن برخی تحریکات و فتنه گری های پر از دروغ روزهای اخیر، مبین تفرقه اندازی ها و جنگ افروزی های بازهم بیشتری است. ...

۳. کردستان صحنه دیگری از نهایت اوج گیری درگیری های داخلی ماست. به اعتقاد مجاهدین خلق ایران، حل اساسی مسئله کردستان تنها و تنها در گرو احقاق حقوق خودمختاری داخلی و به رسمیت شناختن حق تعیین سرنوشت مردممان در آن خطه بوده و ازطریق عملی نمودن هرچه سریع تر مفاد پیام تاریخی مورخ ۲۶ آبان امام خمینی میسر است و [بر این] اساس پس از آن می توان مرز روشنی میان انقلاب و ضدانقلاب در منطقه ترسیم نموده و موضع دقیق هر نیرویی را مشخص ساخت. ...

۴. چون تردیدی نیست که امریکا تنها به اتکای شبکه گسترده جاسوسی خود در ایران و همکاری سازمان جاسوسی انگلیس توانسته است تدارک حمله نظامی به کشور ما را ببیند، بازهم برای صدمین و هزارمین بار تکرار می کنیم که بدون افشا و الغای جمیع قراردادها و روابط شبکه های جاسوسی و من جمله ساواک، مبارزه ضدامپریالیستی هیچ عمقی نداشته و تنها در سطح به شعر و شعار و راه پیمایی محدود شده و چه بسا به مثابه ابزاری برای تصفیه حساب های سیاسی در داخل کشور به کار می رود. ...

۵. بااین همه، مجاهدین خلق ایران با اعتقادی راسخ تر از همیشه نهایت آمادگی خود را برای هرگونه هماهنگی و همکاری در خطوط ضدامپریالیستی با کلیه مقامات و ارگان های مسئول به پیشگاه خلق قهرمان ایران و شخص امام خمینی اعلام می داریم و با استناد به این گفته وحدت طلبانه امام خمینی که "هرچه فریاد دارید بر سر امریکا بکشید" بار دیگر خاتمه و قطع هرگونه تحریکات و درگیری های داخلی را آرزو می کنند.» (۶۹)

طبق یک روال تشکیلاتی، موضع گیری های سازمان همیشه توسط تعدادی از تشکل های

وابسته، به گونه ای پژواک مانند، تکرار و ترویج می شود. امروز هم دعوت به وحدت ضدامپریالیستی و کنارگذاشتن درگیری های داخلی ازجمله در کردستان و دانشگاه ها و جهت گیری همه نیروها علیه امریکا، ازسوی

تشکل هایی که عملاً شاخه های سازمان مجاهدین خلق هستند به صورت های مختلفی تکرار و ترویج شد؛ ازجمله سازمان جوانان مجاهد، ۷۰ انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه تهران، ۷۱ انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه تربیت معلم، انجمن کارکنان مسلمان شرکت سهامی کارخانجات خانه سازی ایران، انجمن کارکنان مسلمان گمرک ایران، گروهی از کارکنان مسلمان بیمارستان ها، انجمن دانشجویان مسلمان پلی تکنیک و کانون توحیدی اصناف با انتشار بیانیه هایی ضمن تبریک شکست توطئه عملیات نظامی امریکای جهان خوار، به بحث درباره این اقدام از منظر ارتباط با مسائل و درگیری های داخلی {مشابه مواضع سازمان مجاهدین خلق} پرداختند

و خواستار هشیاری و بسیج عمومی در راه مبارزه با توطئه های دیگر امپریالیسم امریکا شدند. (۷۲)

اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان در اروپا درخصوص تظاهرات قبلی دانشجویان مسلمان که در شهرهای برلن، لندن و بن علیه امریکا و در حمایت از اقدام دانشجویان مسلمان پیرو خط امام برگزار شد، اطلاعیه ای صادر کرده که روزنامه جمهوری اسلامی امروز، آن را درج کرد. در این اطلاعیه آمده است: «الله اکبر،که بالاخره در این زمان شرق متجاوز و غرب جنایت پیشه در مقابل امام، این اسطوره تاریخ به زانو نشست. ... ما دانشجویان عضو اتحادیه انجمن های اسلامی در اروپا،... پس از تظاهراتی که در روز سه شنبه ۱۹ فروردین در شهر برلن غربی و روز چهارشنبه ۲۰

فروردین در لندن علیه دولت وابسته سادات برگزار نمودیم، روز پنجشنبه برابر با ۲۱ فروردین به همت خواهران و برادران تظاهرات باشکوهی به عنوان اعتراض به اعمال ضدانسانی شیطان بزرگ کارتر و سگ های زنجیری اش سادات و صدام حسین در شهر "بن" آلمان غربی برگزار نمودیم که در پایان این تظاهرات در مقابل سفارت مصر پس از به جا آوردن دو رکعت نماز شهادت قطعنامه ای به سه زبان فارسی، عربی و آلمانی قرائت گردید و با تکبیر تظاهرکنندگان مورد تصویب قرار گرفت.» (۷۳) روزنامه جمهوری اسلامی سپس به درج قطعنامه مذکور پرداخته است.

۱۴۳

از آنجا که خبرهای عراق شدیداً زیر سانسور دولت بعث قرار دارد و کاملاً جهت دار اعلام می شود، بالطبع زمینه برای اینکه اتفاقات داخل این کشور به نحوی دیگر انعکاس یافته و درنهایت هم اصل قضیه هیچگاه آشکار نگردد، فراهم است. نمونه ای از این مسئله خبرهای مربوط به کودتا علیه صدام است که امروز، به شدت شایع شد و درنهایت هم به طور رسمی اعلام نشد چه تحولاتی زمینه ساز این خبر بوده است.

شماره امروز روزنامه کیهان برای درج خبر کودتا علیه صدام اقدام به چاپ دوم روزنامه و انتشار آن کرد. به نوشته کیهان: «امروز، شایع شد که به دنبال وقوع یک کودتای خونین در عراق صدام حسین رئیس جمهوری آن کشور به قتل رسید.» (۷۴) در صفحه اول چاپ دوم کیهان امروز، در کنار عکس صدام تیتر "شایعه کودتا در عراق و کشته شدن صدام حسین" درج و ذیل آن نوشته شده است: «حدود ساعت یک بعدازظهر امروز، چند تن از اهالی اهواز ضمن تماس تلفنی با کیهان گفتند که رادیو بغداد که صدای آن در اهواز شنیده شد خبر وقوع یک کودتای نظامی و قتل صدام حسین را پخش کرد. هرچند از جزئیات این موضوع و صحت وسقم آن اطلاعی در دست نیست.» (۷۵) کیهان در قسمتی دیگر اضافه کرده است: «درباره شایعه وقوع کودتا در عراق و قتل صدام حسین با وزارت امور خارجه تماس گرفتیم. یک مقام وزارت امور خارجه گفت دراین زمینه مشغول تحقیق هستیم، ولی تاکنون گزارشی دراین باره دریافت نداشته ایم.» (۷۶) همچنین «سفارت لیبی در تهران در تماسی با کیهان اعلام کرد ما هم خبر وقوع کودتا و قتل صدام را شنیدیم، اما هنوز گزارش دقیقی

دریافت نداشته ایم و مشغول بررسی هستیم و به زودی نتیجه این بررسی را اعلام خواهیم کرد.» (۷۷)

دراین حال خبرگزاری فرانسه خبر داد: «سخنگوی دفتر ریاست جمهوری ایران اعلام داشت صدام حسین رئیس جمهوری عراق، امروز در یک کودتا کشته شده است» (۷۸)، اما چند ساعت بعد همین خبرگزاری گزارش داد: «سفارت عراق در تهران بعدازظهر خبر کودتا در عراق و قتل صدام حسین رئیس جمهوری این کشور را که ازسوی منابع رسمی ایران اعلام شده بود، تکذیب کرد.» (۷۹)

همچنین آسوشیتدپرس از دمشق اعلام کرد: «صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، که سرگرم دیدار از کشور سوریه است، امروز، درحین انجام یک مصاحبه مطبوعاتی اعلام داشت که صدام حسین رئیس جمهور عراق در یک کودتا کشته شده است. یکی از نزدیکان وزیر امور خارجه ایران درحالی که وی سرگرم انجام مصاحبه بود یادداشتی به وی تسلیم کرد و قطب زاده پس از قرائت یادداشت گفت: "واقعاً؟" و سپس رو به خبرنگاران کرده و اظهار داشت خوشحالم که به شما اطلاع دهم که در عراق یک کودتای نظامی روی داده و صدام کشته شده است. یک مقام ایرانی دراین رابطه گفت این خبر از رادیو تهران دریافت شده است.» این خبرگزاری در ادامه افزود: «رادیو بغداد در بخش خبری خود در ساعت ۱۰ به وقت گرینویچ، هیچ اشاره ای به وقوع کودتا نکرد و برنامه های عادی خود را پس از اخبار دنبال کرد.» (۸۰)

روزنامه جمهوری اسلامی تا آخرین ساعات امروز، آخرین مطالب مربوط به این قضیه را برای چاپ در روزنامه صبح فردا، تهیه کرد. به نوشته این روزنامه: «مقارن ظهر... اخبار متعددی پیرامون کشته شدن صدام حسین رئیس جمهور عراق به دفتر روزنامه رسید. همچنین شایعاتی که حاکی از

وقوع یک کودتای نظامی در عراق بود به دفتر روزنامه واصل شد، به دنبال انتشار این اخبار خبرنگاران ما... با مسئولین وزارتخانه، سفارتخانه های کشورهای عربی تماس گرفتند خبرنگاران ما همچنین با پایتخت چند کشور عربی نیز تماس گرفتند، ولی آنها نیز مطالبی در حد شایعه دریافت کرده بودند. در همین حال، سازمان

پیکار اسلامی عراق در اعلامیه ای اظهار داشت که صبح دیروز، گروه نظامی عماربن یاسر وابسته به سازمان پیکار اسلامی عراق در یک حمله مسلحانه صدام حسین رئیس جمهور عراق را به قتل رسانده اند که در این حمله ۲ تن از اعضای این گروه شهید گردیده است. در تماسی که با سفارت عراق در ایران گرفته شد، یکی از مسئولان سفارت به شدت این خبر را تکذیب نمود. رادیو آلمان خبر کودتا علیه صدام حسین را تأیید کرد. رادیو تهران در اخبار ساعت ۱۴، اعلام داشت که شایعات بسیار قوی از مرز ایران توسط سپاه پاسداران رسیده است که حاکی از وقوع کودتای موفق علیه رژیم صدام حسین در عراق [است که] صورت گرفته و ساکنان قصرشیرین به شادی و خوشحالی پرداخته اند. در بیروت، رادیو بیروت خبر کودتا در عراق را پخش نموده، ولی تلویزیون بیروت این خبر را تکذیب کرد. سازمان پیکار اسلامی عراق در تماسی تلفنی با دفتر مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران اظهار داشت علی رغم تکذیب کلیه خبرهای ترور صدام حسین این ترورها به هیچ وجه نافرجام نبوده [و] کاملاً صحت

دارد. سخنگوی این سازمان گفت این ترور توسط گروه عماربن یاسر پیش ازظهر امروز... به هنگام بازدید رئیس جمهور خائن عراق از یک اردوگاه نظامی به دقت انجام شده و وی کشته شده است و گروه یاسر در این ترور ۲ شهید داشته و ۴ نفر به سلامت به پایگاه خود بازگشتند، این گروه در این ترور از کلت و نارنجک استفاده کرده است.» (۸۱)

درمجموع در خبرهایی که تا آخر وقت امروز به روزنامه بامداد رسید، چنین آمده است: «خبر کودتا در عراق و کشته شدن صدام حسین با گزارش های متفاوت و متضادی ازسوی خبرگزاری ها و محافل سیاسی نزدیک به این کشور انتشار یافت و درحالی که بعضی از خبرگزاری ها و سفیران عراق در چند کشور خارجی خبر کودتا و کشته شدن صدام حسین را تکذیب کرده اند سازمان پیکار اسلامی عراق با قاطعیت اعلام داشته است که صدام حسین توسط اعضای این سازمان ترور و به قتل رسیده است. از سوی دیگر، سفیر عراق در کویت گفت ما نیازی به تکذیب چنین اخباری که دروغ گستاخانه ای است، نداریم. سفیر عراق در سازمان ملل نیز رسماً گزارش های مربوط به کودتا در عراق و قتل صدام حسین را تکذیب کرد.» (۸۲)

خبرگزاری رسمی عراق نیز در تکذیبیه خود درباره خبر کودتا و کشته شدن صدام افزود: «اخبار فوق دروغ و بی اساس است. صدام حسین و سایر مقامات عالی رتبه عراقی امروز {یکشنبه} برای استقبال از رنه آلبرت رئیس جمهوری سیشل،(۱) در فرودگاه بغداد حضور یافته اند.»

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز در گزارشی از ژنو اعلام کرد: سفیر عراق در سازمان ملل امروز، کشته شدن صدام حسین را در یک کودتا تکذیب کرد. وی گفت هم اکنون با بغداد در تماس بوده و گزارش های مربوط به کشته شدن رئیس جمهور عراق یک دروغ ایرانی است و صحت ندارد. (۸۳)

اما در سطح غیرعلنی گزارش هایی می رسد که نشان می دهد امروز، وضعی غیرعادی در عراق به وجود آمده است؛ ازجمله، گزارشی از شهربانی کرمانشاه به استاندار این استان حاکی است: «بنا بر گزارش شهربانی نفت شهر، از ساعت ۸ صبح امروز الی یک بعدازظهر، صدای تیراندازی با سلاح های سنگین از داخل خاک عراق به طور خیلی واضح به گوش رسیده و چنین استنباط گردیده که ارتش آن کشور درحال نقل وانتقالات واحدهای ارتشی و مانور سنگین نظامی می باشد.

رئیس شهربانی استان کرمانشاهان سرهنگ صمیمی گیرنده: لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه جهت آگاهی» (۸۴)

همچنین خبرگزاری پارس در ساعت ۱۵:۳۰، از کرمانشاه گزارش داد: «عده ای که در مرز قصرشیرین صدای رادیوهای محلی بغداد را که به زبان عربی پخش می شد، شنیدند به دفتر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین مراجعه کردند و اظهار داشتند در بغداد کودتا شده است.

۱- * نام کشوری است در قاره افریقا

در پیگیری خبر معلوم شد که بین یک گروه ارتشی و شهربانی درگیری روی داده است و در این درگیری شوهر خواهر صدام حسین کشته شده است،(۱) این خبر موجی از شادی بین اهالی مرزنشین قصرشیرین برانگیخته است.» (۸۵)

۱۴۴

در داخل عراق، به خصوص بعد از شکنجه و شهادت آیت الله صدر و خواهرش فضای رعب و سرکوب دولت بعث، هرروز فراگیرتر و عام تر می شود. خبر اعدام افراد و حتی اعدام های گروهی و دسته جمعی پی درپی اعلام می گردد، اما از طرف دیگر تبلیغات برنامه ریزی شده حکومت بعث نیز غوغایی برپا کرده که باوجود شناخت کلی که از رژیم صدام وجود دارد، هاله ای از تردید و ابهام را در ذهن مخاطبان تبلیغات عراق ایجاد می کند. مقاومت هایی هم دربرابر این اوضاع وجود دارد که با قدرت سرکوب می شود. نوع انتشار اخبار مربوط به این مقاومت ها و میزان شدت و ضعف آنها هم همیشه مخاطب را درمورد صحت وسقم توانایی مبارزان و میزان توفیق آنها، در تردید نگاه می دارد. جنبه دیگر، نقش و جایگاه ایران و انقلاب ایران در این مقاومت هاست که خود دارای ابهام و نتیجه گیری خاص است. مجموعه خبرهای داخل عراق که امروز، به طور علنی منتشر شد یا در سطح گزارش های داخلی برخی نهادها وجود دارد، ویژگی های موجود در این جمع بندی را نشان می دهد.

درباره وضع داخلی عراق، خبرنگار خبرگزاری پارس به نقل از یکی از روحانیون محکوم به اعدام که از عراق به ایران گریخته است، گزارش داد: «هم زمان با شهادت آیت الله محمدباقر صدر در عراق ۱۸۰ نفر از روحانیون، پزشکان و استادان دانشگاه های عراق که علیه حکومت بعث عراق مبارزه می کردند به وسیله عمال بعثی اعدام شده اند. علاوه براین، طی یک سال گذشته حداقل ۷۰۰ نفر از علما و روحانیون و نویسندگان و روشنفکران به وسیله حزب بعث به شهادت رسیده اند.»

وی افزود: «حزب بعث عراق بیشتر قدرت خود را

در حوزه های علمیه عراق به کار می برد. مساجد به وسیله عمال بعثی به شدت کنترل می شود و به طورکلی مساجد و عتبات پایگاه فعالیت افراد عمال حزب بعث عراق و روحانی نماها شده است. پس از پیام امام خمینی تشنجات شدیدی در ارتش عراق به وجود آمده است.» این روحانی گفت: «طی یک ماه گذشته، حدود ۱۵ شخصیت برجسته

۱- * یاد آوری می شود در ۱۶/۲/۱۳۵۹، بخش عربی رادیو قاهره، گزارشی پخش کرد که نشان می دهد این شایعات بی پایه نبوده است. در این گزارش آمده است: «در خلال هفته جاری، اسرار تلاش کودتای نظامی در عراق که روز یکشنبه ۲۷ آوریل {۷/۲/۱۳۵۹} گذشته تدارک دیده شده بود فاش گردید و رادیو تهران درپی آن اشتباهاً خبر کشته شدن پرزیدنت صدام حسین را پخش کرد. منابع آگاه در بغداد خاطر نشان ساختند که دو لشکر از توپخانه عراق به طور جداگانه و هم زمان برای سرنگون ساختن رژیم بعث تکریتی در عراق حرکت کرده بود، ولی چون هریک از فرماندهان ۲ لشکر از طرح یکدیگر اطلاع نداشتند این امر منجر به رویارویی شدید میان نیروهای دو لشکر شده و منجر به کشته شدن ۱۳۰ افسر و سرباز گردید و

تلاش کودتا و یا به عبارتی تلاش های کودتا در عراق نافرجام ماند.» [خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۷، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲۱، بخش عربی رادیو قاهره، ۱۶/۲/۱۳۵۹]

حزب بعث در نقاط مختلف عراق به وسیله مبارزان مسلمان ترور شده اند و عوامل حزب بعث نیز دست به کشتار مبارزان زده اند.» به گفته این روحانی، «اخیراً فحشا در کشور عراق به اوج خود رسیده است و حزب بعث برای اینکه جوانان عراق را سرگرم کند عده بی شماری زن مصری به عراق وارد کرده و پوشیدن لباس های کاملاً سکسی در عراق به شدت متداول شده [است].» (۸۶)

گزارش های دیگر از داخل عراق نیز از گسترش فضای سرکوب حکایت دارد که از آن جمله می توان به دستگیری وسیع دوستان و همکاران شخصی به نام حیدر مهدی حسین که ۴ ماه قبل به اتهام پخش اعلامیه، دستگیر و به ۵ سال زندان محکوم شده بود، اشاره کرد. (۸۷)

دراین حال، تحرکات و ابراز مخالفت های

زیادی علیه رژیم بعث نیز مرتباً گزارش می شود. در این تحرکات وجود دو مرکز مهم مخالفت، یعنی شیعیان و کردها چشمگیر است. این مسئله به نوبه خود موجب بغرنجی و تیرگی هرچه بیشتر روابط رژیم بعث عراق و جمهوری اسلامی ایران شده و نیز در شرایط مناسب اهرم تبلیغات ضدایرانی و محمل و بهانه سرکوب بیشتر عناصر مخالف داخلی عراق را همراه دارد. برای نمونه در یک گزارش از خبرگزاری پارس آمده است: طبق خبر رسیده، مبارزه افراد مسلمان عراقی در شهرهای نجف، کربلا، کاظمین و چند شهر دیگر به اوج خود رسیده و حکومت بعث عملیات های مبارزان عراقی را به ایرانیان نسبت می دهد. (۸۸) در گزارش خبرنگار دیگری از همین خبرگزاری آمده است: «دودستگی شدید در ارتش عراق به

وجود آمده و بسیاری افسران و سربازان عراقی از پادگان ها و محل های خدمت خود فرار کرده اند یا به حزب دعوت عراق [یک تشکل شیعی مرتبط با ایران] پیوسته اند.» (۸۹) همچنین منابع داخلی عراق به استانداری خوزستان گزارش داده اند که یگان های نظامی مستقر در عماره از مردم شهر وحشت دارند، زیرا اهالی این استان گفته اند که آماده جهاد و منتظر دستورهای آیت الله خویی می باشند. (۹۰)

درمورد مقابله با تحرکات ایذایی مناطق کردنشین عراق در گزارشی که امروز به نهادهای ذی ربط داده شده، آمده است: «اخیراً خرابکاران مشغول کاشتن مین های ضدخودرو و ضدنفر در اطراف مناطق مهم نظامی و جاده های مسیر حرکت ستون های نظامی ارتش عراق می باشند. تیپ۹۹ احتیاط مستقر در قره داغ سلیمانیه، از یگان های تابعه و تحت امر خود خواسته است که قبل از هرگونه نقل وانتقال {نقل مکان} مسیر را بازدید و از وجود مین پاک سازی نمایند.» (۹۱)

بجز تحرکات مربوط به شیعیان و کردها، دسته ای دیگر از مقاومت های غیرمرتبط با دو مرکز فوق {یعنی مراکز شیعی و کردی} نیز گزارش می شود که مراکز تبلیغی و نیز امنیتی عراق با خبرهایی از نقش ایران آن را همراه می کنند. در ادامه، پنج گزارش غیرعلنی دراین خصوص

که همگی به تاریخ امروز هستند، ذکر می شود: در یک گزارش که امروز، به اطلاعات نزاجا رسید، آمده است: «به علت انفجار یک بمب دستی در سازمان شهرسازی فاو ۱۵ نفر کشته و مجروح شدند. غازی دیراوی فرماندار سابق فاو ازجمله کشته

شـدگان بوده است.» (۹۲) گزارش دیگری نیز از انفجـار یـک بمـب در پالایشـگاه نفـت الـدوره بغـداد حکـایت داشت. (۹۳)

گزارش سوم

ص: ۴۱۹

و چهارم معنای خاصی از نقش ایران به دو گزارش قبل دادند؛ در گزارش سوم آمده است: «مقامات امنیتی کشور عراق مدعی هستند که در آینده بسیار نزدیک تعدادی خرابکار تبعه عربستان سعودی که با کمک مقامات دولتی ایران به نارنجک دستی و بمب های صوتی مجهز شده اند ازطریق جنوب عراق به استان المثنی وارد و قصد خرابکاری در منطقه را دارند. لذا به کلیه یگان های مرزی و انتظامی و امنیتی دستور مراقبت شدید داده شده است.» (۹۴) و گزارش چهارم نیز حاکی است: «مقامات مرزی استان بصره عراق مدعی اند که در هفته گذشته شخصی به نام جعفر یوسف از اهالی سوسنگرد ایران با همدستی چند نفر دیگر هنگام واردکردن اسلحه از ایران به خاک عراق دستگیر و جهت بازجویی به سازمان امنیت بصره تحویل شده اند.» (۹۵) اما گزارش پنجم دراین باره، بغرنجی های جدیدی بر چهار گزارش قبلی افزوده است. در این گزارش آمده است: «برابر گزارش پایگاه آبادان به منظور ایجاد حس تنفر در بین مردم عراق نسبت به ایرانیان و دولت ایران مأمورین سازمان امنیت و عوامل بعث مواد منفجره و نارنجک به دست افراد بی گناه داده و آنها را وادار می نمایند که بعضی نقاط را منفجر نمایند آن گاه در بین مردم این طور شایع می کنند که عوامل دولت ایران به عراق نفوذ کرده و دست به عملیات ترور و خرابکاری می زنند.» (۹۶)

یادآوری می شود سرکوب کنونی رژیم عراق، حزب کمونیست این کشور را هم که اتفاقاً در مواضع خود درخصوص انقلاب ایران، مواضعی شبیه حزب توده دارد دربر می گیرد. درباره شهادت آیت الله صدر حزب کمونیست عراق نیز اعلام موضع کرد. به نوشته روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده: «حزب کمونیست عراق که علیه رژیم خون آشام صدام حسین پیکار می کند، در بیانیه ای اعدام آیت الله سیدمحمدباقر صدر را قویاً محکوم کرد. حزب کمونیست عراق در بیانیه خود تأکید می کند که اعدام آیت الله صدر زمانی صورت می گیرد که گزارش می رسد عده زیادی از مخالفان ازجمله [تعدادی] کمونیست مبارز عراقی اعدام شده اند.» (۹۷)

۱۴۵

اخراج ایرانیان و شیعیان از عراق همچنان ادامه دارد. در ۲۴ ساعت گذشته نیز ۶۲۲ نفر دیگر از اخراج شدگان از عراق وارد خاک ایران شدند۹۸ که ۱۳۳ نفر آنان ازطریق مرزهای خسروی و سومار به ایران آمده اند. (۹۹) سرهنگ اخیانی فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، با ذکر مطالب مذکور به خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: با ورود این عده جمع رانده شدگان تاکنون به ۲۸۴۵۸ نفر رسیده است. (۱۰۰)

درباره خدمات پس از ورود رانده شدگان، سخنگوی جهاد سازندگی خرم آباد اعلام کرد: قرار است ۲ مدرسه به زبان های عربی و فارسی برای رانده شده گان در اردوگاه بهرام خرم آباد تشکیل شود. وی افزود در بین رانده شدگان افراد متخصص وجود دارند که از آنها در اردوگاه هایی که تشکیل خواهد

شد، استفاده می شود. درمورد کار تحویل رانده شدگان به بستگانشان، فرماندار خرم آباد گفت که تاکنون نزدیک به ۶ هزار نفر از معاودین در استان لرستان، تحویل بستگان خود شده اند. (۱۰۱)

از سوی دیگر مشکلات ناشی از نفوذ عوامل دولت عراق در این پوشش، همچنان نگران کننده است و خبرهایی که به نحوی ممکن است مربوط به این قضیه بشود، مورد توجه قرار می گیرد. برای مثال، این گزارش با قید "صحت دارد"، امروز، به مقامات ذی ربط رسید: «مأمورین عراق افرادی از سازمان امن العام عراق را به عنوان فراری یا پناهنده سیاسی به ایران نفوذ داده است. منظور این افراد شناسایی کامل افراد فراری یا پناهنده سیاسی موجود در ایران است.» (۱۰۲) امروز همچنین «ازطرف مقامات امنیتی کشور عراق دستور دستگیری ایرانیان مشروحه زیر صادر و به کلیه مراکز پلیس و امنیتی ارسال شده که درصورت دستگیری آنان را تحت الحفظ به سازمان امنیت تحویل نمایند.» (۱۰۳) در ادامه، گزارشی که این مطالب را در بر دارد، اسامی و شغل ۶ تن ذکر و در آخر قید شده است: «ارزیابی خبر: صحت دارد.» درواقع به دلیل همان حساسیت ذکرشده، در شرایط کنونی مسئله روند و سرانجام دستگیری ایرانیان که چه بسا به اخراج و فرستادن آنان به ایران بینجامد، مورد توجه قرار گرفته است.

تحرک، برخوردهای ایذایی،(۱) نقل وانتقال، تدارک و تجهیز و... در مرزهای ایران و عراق ادامه دارد.

در جنوب، گارد ساحلی به فرماندهی نیروی دریایی اطلاع داد: «تعداد ۲ فروند کشتی روسی حامل قطعات یدکی و مهمات نظامی تحت حمایت یک فروند ناوچه مسلح گشتی عراق به شماره ۱۵۰ در اسکله بصره پهلو گرفت.» (۱۰۴) گزارش منابع خودی با ارزیابی صحت دارد، همچنین حاکی است: «۲ فروند ناوچه نیروی دریایی عراق در ۳ کیلومتری بندر فاو روبه روی بخش اروندکنار در کنار اسکله نظامی مستقر شده اند و مأموریت آنها گشت زنی در شط العرب می باشد.» (۱۰۵)

در غرب کشور، ساعت ۱۳ امروز، از مقابل پاسگاه های شورشیرین و نی خزر در داخل عراق، ۱۵ دستگاه خودرو به پایگاه الشهدا وارد شدند و تعدادی نیز با ورود به پاسگاه های تک تک مشکی و پله کانه عراق در آنجا استقرار یافتند و نیز ۱۵ نفر هم با استقرار روی تپه پاسگاه چک سرخ، چندین زاغه در آنجا حفر کردند و پرچم بر روی تپه برافراشتند. (۱۰۶)

امروز همچنین حضور یک گردان زرهی عراق در منطقه طیب مقابل پاسگاه چاه نفت موسیان، باعث شد هنگ ایلام تقاضای اعزام یک گروهان زرهی خودی به منطقه، برای احتیاط و حفاظت کند. (۱۰۷) در همین حال، پاسگاه دهلران نیز از استقرار گردان۸ توپخانه صحرایی عراق در منطقه مقابل موسیان خبر داد. (۱۰۸)

ص: ۴۲۱

۱- * برخوردهای ایذایی عراق از نوع نفوذ و انفجارات در جنوب، در گزارش مستقل خواهد آمد.

همچنین در ادامه تحرکات ایذایی در مناطق مرزی، امروز در منطقه پاسگاه ازگله درگیری شدیدی بین پاسداران خودی و مهاجمان که ازطرف ارتش عراق با توپ و خمپاره حمایت می شدند، رخ داد. (۱۰۹)

علاوه بر موارد مذکور ضایعات و تلفات ناشی از مین گذاری در این مناطق همچنان ادامه دارد؛ ساعت ۱۰:۳۰ امروز، در آبادی گزین و دشت ده آب {در منطقه عمومی قصرشیرین} یک دستگاه تراکتور به مین برخورد کرد. براثر انفجار این مین، تراکتور منهدم، یک نفر کشته و ۲ نفر به سختی مجروح شدند.(۱) (۱۱۰) یادآوری می شود اخیراً یک گروه مین یاب وارد جاده گرده نو باویسی واقع در منطقه نوار مرزی شدند. سخنگوی ستاد مرکزی سپاه پاسداران ضمن اعلام این خبر افزود: تاکنون تعداد قابل ملاحظه ای مین کشف و معدوم شده است. (۱۱۱)

در همین حال امروز، در پیام هشدارآمیز مقامات مسئول به مقامات محلی سرپل ذهاب آمده است: «برابر اطلاع موثق، ایادی محلی سرسپرده عراق قصد دارند با یورش ناگهانی به پل ذهاب حمله [و] علاوه بر ایجاد ناامنی افراد مورد نظر خود را ربوده و به کشور عراق ببرند. دستور فرمایند به وصول امر ۱. پرسنل پاسگاه را تقویت نمایند. ۲. ارتفاعات مشرف به پل ذهاب را به طور مداوم زیر نظر داشته باشید. ۳. نقاط حساس را حفاظت نمایید. ۴. با تشکیل شورای تأمین پیش بینی های لازم با استفاده از عوامل محلی مؤمن به انقلاب اسلامی نسبت به تأمین کافی شهر سرپل ذهاب اقدام کنید.» (۱۱۲)

۱۴۷

در عرصه هوایی، امروز هم عراق با چند پرواز مشکوک، به تجاوز هوایی به خاک ایران اقدام کرد، اما فرود اجباری یک هواپیمای متجاوز عراقی در خاک ایران حادثه ای بی سابقه بود.

به گفته یک مقام مسئول در ستاد مرکزی نیروی هوایی: «در ۲۴ ساعت گذشته، به خصوص در سحرگاه امروز، در چندین مورد، تجاوزات مکرر در منطقه خوزستان ازسوی مرزهای عراق داشته ایم که درنتیجه چندین مورد توسط توپخانه های نیروی هوایی مجبور به بازگشت شده اند.» (۱۱۳) در همین زمینه، گزارش هنگ ژاندارمری آبادان به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی و استانداری خراسان حاکی است در ساعت ۳:۰۰ و ۴:۳۰ سحرگاه امروز، تجاوز هوایی ازسمت شمال به طرف جنوب در بالای فرودگاه و پالایشگاه آبادان انجام گرفته که با تیراندازی یگان های پدافند هوایی مستقر در فرودگاه و پالایشگاه آبادان هواپیمای متجاوز عراقی متواری شده است. (۱۱۴)

گزارش امروز شهربانی آبادان به وزارت کشور نیز از یک تجاوز هوایی دیگر حکایت می کند که در ساعت ۲۳، بر فراز جزیره مینو روی داد. براساس این گزارش، به سوی هواپیمای متجاوز تیراندازی شد، بااین حال هواپیما توانست فرار کند. (۱۱۵)

اما حادثه اصلی حدود ظهر، رخ داد. در این موقع رادار پایگاه وحدتی دزفول اطلاع داد یک

۱- * هامش گزارش شهربانی به وزارت کشور نشان می دهد که این گزارش برای وزارت امور خارجه نیز ارسال شده است.

فروند هواپیما به حریم فضایی ایران در منطقه جنوب شرقی این پایگاه تجاوز کرده است. فرمانده پایگاه مزبور گفت: «بلافاصله هواپیماهای جنگنده اف۵ آماده بر بالای هواپیما ظاهر شدند و باتوجه به اینکه خلبان هواپیمای متجاوز به دستور خلبان شکاری نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران توجهی نکرد، اجباراً به وسیله مسلسل تیراندازی شد و هواپیمای متجاوز در ۶۰ کیلومتری پایگاه وحدتی فرود اجباری کرد. وی اضافه کرد که هواپیمای عراق قصد فرار داشته و حداکثر تلاش را به کار برد تا خود را به مرز کشورش برساند، ولی موفق نشد.» فرمانده پایگاه وحدتی نوع هواپیمای متجاوز عراقی را ای.ان۲ اعلام کرد و گفت: «هواپیما با یک خلبان و ۶

سرنشین آن به پایگاه وحدتی منتقل شدند و پس از بازجویی مقدماتی و مداوای اولیه خلبان و سرنشینان و تأمین غذای آنان از پایگاه وحدتی به تهران منتقل شدند.» (۱۱۶) یکی از مسئولان ستاد مرکزی نیروی هوایی، اشاره کرد که هواپیمای عراق دربرابر اخطار و اعلام فرود برابر مقررات هواپیمایی دنیا، تمرد کرد و تصمیم به فرار گرفت. وی افزود: «خلبان هواپیمای شکاری اف۵ نیروی هوایی ایران به طرزی به سوی

هواپیمای متجاوز عراقی شلیک نموده است که هواپیما آسیب جزئی دیده و موظف به تبعیت از دستور خلبان هوایی ایران شد و مجبور به فرود گردید.» وی همچنین گفت: «هواپیمای عراقی قصد فرار داشت و حداکثر تلاش

خود را به کار برد تا خود را به مرز کشورش برساند، ولی نتوانست و درحدود ۱۷ الی ۱۸ کیلومتری مرز مجبور به فرود اجباری گردید و بلافاصله توسط هلیکوپتر نیروی هوایی سرنشینان هواپیما به پایگاه وحدتی رفته و ۲ نفر از سرنشینان که مجروح شده بودند تحت درمان سرپایی قرار گرفتند و کلیه دستگیر شدگان که ۷ نفر می باشند به تهران فرستاده شدند.» (۱۱۷) سرپرست فرمانداری دشت آزادگان، که حادثه در منطقه تحت مسئولیت وی رخ داده است، در گزارش خود هواپیمای مزبور را یک هواپیمای اکتشافی نیروی هوایی عراق توصیف کرد. در این گزارش درباره وقایع بعد از سقوط هواپیما آمده است: «... سپس افراد عشیره ساکن شط علی مسلحانه دور هواپیما را محاصره نمودند و خلبان و ۶ سرنشین آن را دستگیر که به وسیله هلیکوپتر به پایگاه هوایی دزفول منتقل شدند. پس از این جریان در ساعت ۶ بعدازظهر همان روز، ۲ فروند جنگنده نیروی هوایی عراق به محل سقوط هواپیمای مذکور آمده و پس از شناسایی محل چون با تیراندازی شدید مردم عشیره و سپاه پاسداران و ژاندارمری مواجه شدند به سرعت به کشور عراق بازگشتند. اکنون لاشه هواپیما به وسیله افراد ژاندارمری و سپاه پاسداران در دشت آزادگان حفاظت می شود.» (۱۱۸) یادآوری می شود در گزارش بعضی منابع ژاندارمری، تیراندازی نیروهای پاسگاه هخامنش در حوالی هور،۱۱۹ و در گزارش بعضی دیگر از منابع ژاندارمری، اصابت گلوله از زمین و هوا، به عنوان عامل سقوط هواپیما ذکر شده است.(۱) (۱۲۰)

۱- * ضمیمه دارد؛ تفاوت اطلاعات در منابع گوناگون درباره حادثه سقوط هواپیمای عراقی در ایران.

اقدامات عراق علیه ایران ازطریق عوامل خود در خوزستان و از طرف دیگر مقابله نیروهای نظام با آن، همچنان ادامه دارد.

امروز به منظور مقابله با تحرکات ایذایی عوامل عراق در آبادان، در یک برنامه از قبل طراحی شده، ۲ نقطه مشکوک ردیابی شد؛ محلی در آبادی شطیط و نیز بخشی از اماکن کسبه اروندکنار، از صبح امروز مورد جست و جوی امنیتی قرار گرفت. در عملیاتی که تا ساعت ۱۵ طول کشید، ۱۰ تن شامل ۲ زن و ۸ مرد از عاملان بمب گذاری های آبادان که رابطه نزدیکی با عراق داشتند، شناسایی و دستگیر شدند. ۱۲۱

دراین حال، کمک های مردمی برای شناسایی عوامل عراق و پیشگیری از اقدامات جنایتکارانه آنان نیز، ادامه دارد. در گزارشی که امروز، برای یک کمیته ذی ربط ارسال شده، آمده است: «قرار است در هفته جاری ۵ نفر عرب زبان از اهالی منطقه جراحی خوزستان ایران که دارای شناسنامه عراقی بوده و مسلح به نارنجک دستی و سلاح های مجهز به صداخفه کن می باشند از خاک عراق وارد و اقدام به خرابکاری و ایجاد رعب و وحشت نمایند.» در ادامه نام این ۵ نفر همراه با توصیه هایی به نیروهای مرزبانی، ذکر شده است. (۱۲۲)

در گزارش دیگری که حاکی از فعالیت آتی یک افسر عراقی در محدوده تعیین شده در منطقه مرزی حوالی خین می باشد، آمده است: افسر مزبور امروز، از بغداد وارد بصره و در منزلی واقع در بصره قدیم، به عنوان خانه امن، مستقر شده، وی قرار است با متواریان ایرانی، در منزل مذکور ارتباط برقرار کند. (۱۲۳)

علاوه بر گزارش های داخلی نیروهای انتظامی و امنیتی، در مطبوعات و خبرگزاری ها نیز از این گونه فعالیت های عراق و نوع مقابله با آن، گزارش هایی درج می شود؛ ازجمله در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی، به نقل از خبرگزاری پارس آمده است: «حکومت بعث عراق کوشش های گسترده ای را برای ایجاد ناامنی در نقاط مرزی می کند و در مقابل هر انفجار مبلغ یک هزار دینار عراقی به عوامل ضدانقلاب پرداخت می کند و اهالی عرب زبان ایران و سایر ایلات و عشایر مرزنشین در موسیان و دهلران با کمک افراد انتظامی اوضاع و حرکت عوامل عراق را به شدت تحت کنترل شدید دارند.» (۱۲۴)

یادآوری می شود نفرت عمومی مرزنشینان از عناصری که به نحوی با عراق مرتبط اند، یا به دلیل نفع مادی و دلایل دیگر درجهت منافع عراق فعالیتی کرده اند، باعث انزوای شدید آنان شده است به حدی که ترس از شناسایی توسط همسایگان و افراد عشیره غالباً باعث گریختن این افراد به عراق می گردد. البته در عراق برای استفاده بهینه از آنها برنامه ریزی هایی شده است؛ ازجمله یک گزارش داخلی که امروز دریافت شده، حاکی است: «تعدادی از ایرانیان فراری به خاک عراق که در پادگان های استقبال اسکان داده شده اند از کشور عراق تقاضای پناهندگی سیاسی نموده اند،

ص: ۴۲۴

لذا ازطرف وزارت کشور عراق به کلیه استاندار ها ابلاغ گردید از ایرانیان پناهنده شده بازجویی و تحقیقات لازم به عمل آید. چنانچه واجد شرایط پناهندگی سیاسی می باشند قبول پناهندگی سیاسی آنان بلامانع است.» (۱۲۵)

۱۴۹

سنندج دیشب، نسبتاً آرام بود و فقط صدای تک تیراندازی هایی به گوش می رسید. (۱۲۶) این آرامش نسبی با حمله مهاجمان مسلح غیرقانونی به مواضع ارتش و سپاه برهم خورد و مجدداً درگیری ها از سر گرفته شد. (۱۲۷)

درگیری ها در شرایطی تشدید شد که نیروهای ارتش کنترل قسمت شمالی و نیروهای سپاه کنترل قسمت جنوبی شهر سنندج را دراختیار دارند و مراکز مهم این شهر نیز چون استانداری، باشگاه افسران، فرودگاه، رادیو و تلویزیون و جهاد سازندگی در کنترل سپاه پاسداران قرار دارد. (۱۲۸) در این درگیری ها سلاح های سنگین و هلیکوپتر به کار رفت و ازاین رو بسیاری از مردم تمام روز در زیرزمین های خانه های خود بودند. عده زیادی از مردم سنندج نیز که خانه هایشان در جریان انفجارهای چند روز اخیر در شهر خراب شده است در مساجد شهر جمع شدند. (۱۲۹) شهر سنندج از جنبه فعالیت های عادی و روزانه، امروز به طورکامل تعطیل بود و فقط ۵ نانوایی باز بودند که باید نان ۳۵۰ هزار نفر جمعیت این شهر را تأمین می کردند. قصابی های شهر نیز در خانه خود به فروش گوشت مشغول بودند. به طورکلی شهر سنندج با کمبود مواد غذایی مواجه است. (۱۳۰)

ظهر امروز، اطراف ساختمان رادیو و تلویزیون سنندج که در محاصره گروه های سیاسی بود به دست ارتش و پاسداران افتاد و نیروهای انتظامی پس از آن ازسوی استانداری مشغول پیشروی به طرف شهر شدند. نیروهای ارتش و پاسداران که از روز گذشته کوه شیخ محمدصادق {واقع در بین پادگان و شهر} را دراختیار دارند، از این سو نیز شروع به پیشروی به طرف شهر کردند.

گزارش خبرنگار کیهان درباره آخرین وضعیت امروز سنندج حاکی است: «درگیری های شدید در شهر مانع جمع آوری اجساد و مجروحین یا شمارش آنها ازسوی مسئولین بهداری و بیمارستان می شود. آخرین خبر رسیده تا آخر وقت دیشب، حاکی است که نیروهای ارتش و پاسداران در یک سوی شهر و افراد گروه های سیاسی در سوی دیگر شهر مشغول تیراندازی به سوی یکدیگر هستند.» (۱۳۱) خبرنگار کیهان، هنگام ارسال آخرین خبرهای امروز، گفت: «مردم کراراً به خانه من و دفتر کیهان آمده اند و چون ما دسترسی به تلفن داریم و با مرکز در تماس هستیم از من خواسته اند از رهبر انقلاب، شورای انقلاب، هیئت دولت و هیئت ویژه کردستان بخواهیم که هرچه زودتر ترتیبی بدهند که به جنگ و برادرکشی در کردستان پایان داده شود.» وی افزود: «این وضع برای مردم قابل تحمل نیست، شهر با کمبود آذوقه و دارو روبه روست، از

پزشک و خدمات درمانی خبری نیست، مردم مجروحان خود را در خانه و بدون داشتن کمترین وسایل اولیه درمانی مداوا می کنند. صدها مجروح هم اکنون در خانه ها بستری هستند. پیام مردم سنندج را به رهبر انقلاب برسانید و از ایشان تقاضا کنید که به مردم ستمدیده کرد برسند.» (۱۳۲)

۱۵۰

در حاشیه حوادث امروز سنندج یک فروند هلیکوپتر کبری ارتش جمهوری اسلامی ایران سقوط کرد و خلبانان(۱) آن به اسارت افراد وابسته به گروه کومه له در آمدند. (۱۳۳) یادآور می شود امروز، درباره امنیت پرواز هلیکوپترها پیامی از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به ستاد عملیات غرب کشور در کرمانشاه رسید که متن آن چنین است: «برابر اخبار تأییدشده مبنی بر اینکه ضدانقلابیون منطقه غرب با دراختیارداشتن گیرنده موج FM کلیه مکالمات هلیکوپترها را در پرواز دریافت و عملیات خود را بر مبنای اطلاعات کشف شده طرح ریزی و اجرا می کنند. خواهشمند است ضمن هماهنگی با مسئولین امر دراین مورد تصمیم اتخاذ شود تا بتوان از سیستم مطمئن تری استفاده کرد.» (۱۳۴)

۱۵۱

هم زمان با درگیری های سنندج، اظهارات و اعلام نظر شیخ عزالدین حسینی و یک عضو مرکزیت حزب دمکرات درباره وضعیت و حوادث سنندج و از سوی دیگر اطلاعیه های ارتش و سپاه و دیدگاه های صباغیان و بنی صدر دراین باره، قابل توجه است؛ تفاوت نظرها و شرایطی که هریک از این اشخاص برای پایان درگیری ها در نظر دارند، نشان می دهد که درگیری ها همچنان ادامه خواهد یافت.

شیخ عزالدین حسینی بامداد امروز، در گفت وگویی با خبرنگاران اعزامی کیهان به مهاباد گفت: «حمله به کردستان توطئه ازپیش ساخته ای بود که ارتش به دستور دولت شروع کرده است و هدف آن است که مقاومت خلق کرد درهم شکسته شود.» وی سپس افزود: «از وقتی رئیس جمهور اعلام کرد که ارتشی ها

بندهای پوتین خود را تا محو کامل کردستان باز نکنند، انتظار چنین حمله گسترده ای می رفت، اما شدت این حملات به قدری زیاد بود که کمتر تصور آن می رفت.»

وی در

{شیخ عزالدین حسینی}

ص: ۴۲۶

۱- * بعدها {۱/۳/۱۳۵۹} ستاد مشترک در پیامی به وزارت کشور درخواست کرد برای آزادی خلبانان مزبور اقدام کند. این پیام نشان می دهد حفاظت اطلاعات ستاد مشترک به تازگی از زنده بودن خلبانان و اینکه دراختیار کومه له هستند مطلع شده است. [سند شماره ۰۶۳۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ {اداره دوم حفاظت اطلاعات} به وزارت کشور، ۱/۳/۱۳۵۹]

پاسخ به این گفته رئیس جمهور که تجاوز نظامی امریکا بی ارتباط با گسترش درگیری در کردستان نیست، گفت: این اتهام دروغ محض است و آقای رئیس جمهور دراین مورد واقعیت را نگفته است. رئیس هیئت نمایندگی خلق کرد با اشاره به اینکه هدف از اعزام نیروهای ارتش به مرز، دفاع از مرزهای ایران نیست، گفت: «پیشمرگان ما در مرز عراق آماده مقابله با هرگونه تجاوزی هستند و اعزام نیروهای ارتش ابداً در شرایط کنونی درست نبود زیرا [ما] مرز را بهتر از ارتشی ها اداره می کنیم.»

وی با تأیید درگیری های تازه در بانه و مریوان، شهر مهاباد را تا امروز، آرام توصیف کرد، اما گفت: «ارتش اگر زورش برسد می خواهد تمام منطقه کردستان را درگیر جنگ مسلحانه کند و این جنگی خواهد بود که فقط مردم بی گناه کشته می شوند.» شیخ عزالدین حسینی در پایان از آمار دقیق تلفات کردها و جنگ های سنندج و سقز اظهار بی اطلاعی کرد. (۱۳۵)

دراین حال، دکتر رحیم قاضی عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان، امروز در گفت وگو با خبرگزاری پارس در تهران اعلام کرد: «کمیته مرکزی رسماً از اظهارات آقای بنی صدر رئیس جمهور، درمورد اعلام آتش بس قدردانی می کند و تقاضا دارد ۶ ماده ای را که مورد قبول واقع شده با همان اصلاحات فوراً اعلام شود.» وی گفت: «ما از اظهارات دیروز آقای بنی صدر درمورد کردستان که گفتند من دستور داده ام که در کردستان آتش بس شود اظهار خشنودی و شادی و سرور می نماییم.» دکتر قاضی افزود: «حزب دمکرات کردستان، شاخه سنندج، اعلام کرده است بااینکه تقریباً ۲۴ ساعت از اظهارات آقای بنی صدر می گذرد، ولی متأسفانه هنوز در این شهر ازطرف پادگان به طرف سنندج تیراندازی می شود که ما امیدواریم که دستور اکید بدهند که تیراندازی متوقف شود و ما آماده ایم خودمان اعلام آتش بس داده و وارد مذاکره بشویم.» (۱۳۶)

از سوی دیگر امروز، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران اعلامیه لشکر۲۸ کردستان را دراختیار خبرگزاری پارس قرار داد که در آن آمده است: «مردم مبارز ایران، ضدانقلاب در سنندج سعی دارد ویرانی به بار آورده و خرابی ها را به ارتش و سپاه پاسداران نسبت دهد. در چند روز گذشته، ژاندارمری و ایستگاه تلویزیونی را نابود و تعدادی از خانه های مردم را ویران کرده و همه پمپ بنزین های شهر را به آتش کشیده است و هر چیزی را که در شهر هست تخلیه می کند و برای ازبین بردن اسناد خیانت خود آن محل را منفجر می سازد، تعدادی از مردم به پادگان پناهنده و تقاضای کمک نموده اند. ضدانقلاب باوجود اینکه خود از وجود پناهندگان در پادگان اطلاع دارد تاکنون ده ها خمپاره به طرف پادگان پرتاب نموده است.» (۱۳۷)

همچنین اطلاعیه شماره ۷ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در سنندج نیز امروز، به این شرح انتشار یافت:

«بسمه تعالی

مردم قهرمان ایران، مسلمانان دلیر سنندج، مدت سه روز است که درگیری و جنگ در این منطقه شروع شده است. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به پشتیبانی ارتش جمهوری اسلامی بعد

از تذکرات و یادآوری های لازم تصمیم به بهره برداری از حق مسلم خود گرفت، یعنی بازکردن مسیرها به سوی مرزها و نجات دلیران باشگاه افسران از محاصره و بالاخره آزادساختن تأسیسات دولتی و نیز استانداری، رادیو تلویزیون و فرودگاه. جانبازان سپاه پاسداران از دو سو به حرکت در آمدند، ستون اول از پادگان به سوی استانداری و باشگاه افسران و ستون دوم به سوی رادیو تلویزیون که درنتیجه این مراکز ازسوی سپاه پاسداران تصرف شد و از محاصره در آمد. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با الهام از پیام ریاست جمهوری و چشم های نگران ملت بزرگ ایران مصمم است که حاکمیت دولت و ایرانی مستقل در این منطقه از ایران را تضمین کند تا مسلمانان را از یوغ شکنجه و تحمیل احزاب آزاد کند.» (۱۳۸)

یادآوری می شود در چهارمین اطلاعیه پاسداران مستقر در سنندج آمده بود: «امت قهرمان، ضدانقلاب ۸ روز پی درپی باشگاه افسران ارتش را در سنندج محاصره کرده اند و از ارسال مواد غذایی به آنها جلوگیری به عمل آوردند. درنتیجه این عمل چند نفر از محاصره شدگان به درجه شهادت رسیدند، لذا سپاه پاسداران ابتدا تصمیم گرفت با همیاری ارتش حلقه محاصره باشگاه را بشکنند و خانواده های گرسنه و تشنه در بند را نجات دهند. مرحله دوم خلع سلاح ضدانقلابیون بود که دو اقدام به یاری خداوند بزرگ انجام گرفت. در مسیر پادگان و باشگاه افسران ۱۲ شهید و ۸۰ مجروح تقدیم انقلاب شد. سپاه پاسداران به عوامل مزدور مهلت می دهد تا فرصت از دست نرفته سلاح های خود را تحویل دهند.» (۱۳۹)

امروز همچنین سخنگوی ستاد مرکزی سپاه پاسداران در تماس با خبرگزاری پارس ضمن گزارش اوضاع کردستان و به خصوص سنندج گفت: «دولت جمهوری اسلامی ایران نزدیک به یک سال است که با گروه های حاکم تحمیلی در آن مناطق به مذاکره پرداخته است که طی این مدت نه تنها نتیجه ای گرفته نشد، بلکه ضدانقلاب به خلع سلاح نیروهای دولتی و سنگربندی در مقابل سپاه و ارتش پرداخته است به طوری که در نوسود قبل از شروع درگیری حزب دمکرات، یک واحد ارتشی که به منظور پاسداری به مرزهای ایران اعزام شده بود ازطرف حزب دمکرات خلع سلاح شد و به دنبال آن یک ستون ارتشی که برای تقویت پادگان های مرزی در خارج از شهر سنندج درحال عبور بود، مورد حمله دمکرات ها، کومه له و چریک های فدایی خلق قرار گرفت. بنا براین، ملاحظه می شود که حزب دمکرات و گروه های چپ نما درگیری را شروع کرده و به تعهد خود مبنی بر اخراج سپاه از سنندج و نیز استقرار ارتش در تلویزیون، باشگاه افسران و فرودگاه وفادار نبوده و گروه های مسلح از شهر خارج نشدند و با سلاح های سنگین و سبک [به] واحدهای ارتشی مستقر در تلویزیون، فرودگاه و باشگاه افسران حمله کردند و آب و آذوقه را بر روی سربازان ارتش جمهوری اسلامی ایران بستند.» این سخنگو تأکید کرد: «در چنین صورتی مذاکره با گروه ها هنگامی صورت خواهد گرفت که گروه های مسلح غیرمسئول سلاح های خود را تحویل دهند.» (۱۴۰)

دراین حال، هاشم صباغیان عضو هیئت ویژه کردستان نیز در یک گفت وگوی تلفنی در پاسخ به این پرسش خبرنگار کیهان که «آیا در این شرایط بحرانی باتوجه به حمله نظامی امریکا به ایران وقت آن نیست که هرچه زودتر راه حلی برای مشکل کردستان پیدا شود؟» گفت: «درمورد مسئله کردستان ما بارها نظرمان را گفته ایم، ولی این احزاب سیاسی [غیرقانونی] کردستان هستند که به این امر توجهی ندارند و این افراد مسلح در چند روز اخیر دائم خانه های مردم بی گناه را اشغال کرده و از آنجا به طرف ارتش تیراندازی می کنند. همین دیروز بود که آقای رئیس جمهوری باز دستور دادند که به هیچ وجه ازطرف ارتش تیراندازی نشود.» هاشم صباغیان سپس به این سؤال که «آیا ممکن نیست با گروه ها و احزابی که انعطاف بیشتری دارند و در گذشته نیز بارها پیشنهاد مذاکره کرده اند، راه حلی پیدا کرد؟» چنین پاسخ داد: «به نظر ما پیشنهادی که ازطریق حزب دمکرات یعنی همان طرح ۶ ماده ای با اصلاحاتی که ازطرف هیئت ویژه روی آن صورت گرفته و توأم کردن نظرات کردهای مقیم مرکز بهترین راه حل می باشد که با تقدیم آن به شورای انقلاب پس از تصویب به عنوان راه حل اساسی کردستان ازطرف رئیس جمهور به مردم کردستان اعلام شود و پس از آنکه افراد مسلح اسلحه های خود را زمین گذاشتند هیئتی برای پیاده کردن طرح ازطرف رئیس جمهور عازم منطقه شود تا هرچه زودتر به بحران کردستان خاتمه داده شود.» هاشم صباغیان بار دیگر تأکید کرد: «باز به نظر من پیاده کردن طرح پیشنهادی حزب دمکرات بیشتر از همه به وسیله خود مردم کردستان می تواند عملی شود. از نقاط مختلف کردستان مردم به ما تلفن می زنند و می گویند که این گروه های مسلح بیش از ده درصد میان مردم طرف دار ندارند و ما هم هربار به آنها گفتیم که خود مردم باید این گروه های مسلح را از شهر خارج کنند اگر خود مردم سنندج اقدام نمایند، سپاه و ارتش نیز بی شک باید آنها را در این امر یاری دهند.» (۱۴۱)

بنی صدر نیز در سر مقاله شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی با عنوان "کردستان و اضمحلال قدرت مرکزی" چنین نوشت: «امریکاییانی که در حمله بدفرجام امریکا دخالت داشته اند، در مصاحبه هایشان گفته اند هدف امریکا تضعیف دولت ایران و ساقط کردن آن است... امروز دیگر عیان است که طرح امریکا ایجاد یک اغتشاش عمومی توأم با خونریزی های مهیب به قصد نابودکردن دولت انقلاب بوده است. بخشی و بخش تعیین کننده ای از این توطئه در کردستان باید انجام می پذیرفت. گفته می شود که تغییر ناگهانی رفتار گروه کومه له در کردستان درپی قول وقراری است که "جانشینان حکومت انقلابی" گذاشته اند. اینک گزارش گردش کار کردستان را می آوریم تا معلوم شود دولت هیچ گونه تمایلی به درگیری مسلحانه در کردستان نداشته است:

۱. در آغاز انتخاب به ریاست جمهوری، ازسوی حزب دمکرات کردستان هیئتی با طرحی ۶ ماده ای به نزد من آمد و آن طرح با اصلاحاتی که در آن انجام گرفت پذیرفته شد. هم در آن مجلس مقبول همه شد که آنچه داده می شود به مردم کردستان است و نه به گروه های مسلح.

۲. پیش از آن با هیئت ویژه توافق شده بود که پاسداران از سنندج بروند و ارتش باشگاه افسران و فرودگاه و ساختمان رادیو تلویزیون را نگهداری کند و هیچ گروه مسلحی در شهر نباشد، اما به محض بیرون رفتن، افراد مسلح کومه له وارد شهر شدند و در شهر هر کار که خواستند کردند.

۳. چندین نوبت ازسوی مسلمانان سنندج مراجعه شد که با این گروه مسلح شدت عمل به خرج داده و پاسخ همواره این بود که باید مردم شهر خود بایستند و سلطه این گروه را نپذیرند. مردم مسلمان شهر در چند نوبت در نمازهای جمعه نفرت خود را از این گروه ها اظهار کردند تا اینکه این گروه نماز جمعه را تعطیل کرد.

۴. وقتی عراق در مرزها نیرو جمع آورد و تهدید کرد، در آذربایجان غربی به پست های نظامی حمله شد. مقصود از این حمله گرفتن مواضع پست بارزانی ها و قطع رابطه آنها با پایگاه هایشان و کمک به بعثی های عراق بود.

۵. در همین وقت نماینده ای به کردستان فرستاده شد تا معلوم کند مقصود از این کارها چیست؟ و وی آمد که حزب دمکرات جنگ نمی خواهد و آماده تفاهم است.

۶. اما وقتی از خوزستان مراجعه کردم، معلوم شد در سنندج مانع از رفتن ستون نظامی به پادگان شده اند، هر اندازه از نرمش لازم بود به خرج داده شد: فرماندار سنندج گفته بود خود پیشاپیش ستون آن را به پادگان می برد که ممکن نشد؛ قرار شد برای پرهیز از درگیری ستون از خارج شهر برود، در راه مورد حمله قرار گرفت و فرمانده نظامی کشته شد و مواد غذایی ارتش به دست مهاجمان افتاد؛ در همین وقت یک واحد نظامی را در نوسود خلع سلاح کردند و ۷ تن اسلحه را بردند؛ گروه کومه له به این حد قناعت نکرد، در سقز و بانه به حمله دست زد و پادگان سنندج را تهدید کرد؛ باشگاه افسران را محاصره کرد و آب و غذا را بر روی محاصره شدگان بست؛ فرمانده لشکر تهدید کرد، جواب شنید جواب هر گلوله توپ را با ۲۰ گلوله توپ خواهیم داد. ... دستور داده شد به محض آنکه گروه های مسلح بپذیرند شهر را ترک کنند و به جنگی که تحمیل کرده اند

پایان بدهند، عملیات نظامی قطع شود. نیم روزی به طور یک جانبه عملیات قطع شد؛ قرار شد تلگرامی بفرستند و پاسخی دراین باره بگیرند که هیچ خبری نشد؛ در اجتماع مردم اهواز بدون آنکه تلگرام رسیده باشد، از نو تأکید کردیم که ۶ ماده را با اصلاحاتی که در آن انجام گرفته است می پذیریم تا هرگونه بهانه ای از بین برود، اما باز دست برنداشتند. ... ما می دانیم که نمی توانسته اند دست بردارند چرا که وابسته و دشمن گمان می برده است که این بار ضربه سنندج کار دولت انقلاب را خواهد ساخت. ... پس از آنکه از منصرف کردن این گروه از زدوخورد مسلحانه مأیوس شدیم البته با قاطعیت تمام عمل کردیم.» (۱۴۲)

امروز، فضای بعضـی از شـهرهای ایران، ازجمله قم، کاشان، رفسـنجان و ارومیه تحت تأثیر تشییع جنازه شـهدای درگیری های سنندج و دیگر نقاط کردسـتان قرار داشت. وسـعت و شکوه مراسم مزبور، درواقع تأکیدی بر وظایف خاص مردم، سپاه، دولت و نظام درزمینه مسائل کردستان بود. در گزارش های مربوط به این مراسم چنین آمده است:

قم: «قم یکپـارچه در شـور و مـاتم غرق گشـته بود. مراسم تـدفین ۴ تن از شـهدای سپاه پاسـداران قم به نام های سیدمرتضـی طالقانی، ابوالفضل زندی، ناصـر شـهریور و عنایت الله پیرویسی که چند روز پیش در سنندج به فیض شهادت نائل آمده بودند، بـا شکوهی کـم نظیر بـا شـرکت بیش از ۳۰۰ هزار تـن از طبقـات مختلـف مردم قهرمـان همیشه آمـاده پیکـار قم، روحـانیون، فرهنگیـان، دانش آموزان، کـارگران، کشـاورزان و بازاریـان درحالی که بازار و مغازه ها و دبیرسـتان ها و دبسـتان ها تعطیل و ادارات نیمه تعطیل گشته بود [به سمت حرم مطهر حضرت معصومه {س}] برگزار گردید.» در صحن مطهر بعد از طواف دادن جنازه بر گرد مرقد حضـرت معصومه {س}، حضـرت آیت الله مرعشی نجفی از مراجع عظام تقلید، بر آنان نماز خواند و سپس حجت الاسـلام سـعیدی یکی از مسئولان سپاه در سخنانی پس از تجلیل از این شهیدان و خانواده های آنان خطاب به مسئولان گفت: شـما را به خدا و به مقدسات سوگند می دهیم که دگربار سبب نگردید که وضع گذشته در کردستان تکرار شود. برای خدا دیگر این مرتبه مذاکره نکنید و دستور قطع تیراندازی ندهید. بگذارید برادران ما دشمن را سنگربه سنگر تعقیب کنند. این را بدانیـد که هرگونه مـذاکره و کوتاه آمـدن، پایمال کردن خون شـهیدان ما است. لازم به ذکر است بعـدازظهر امروز و شـب هنگام، دو مجلس یاد بود ازسوی سپاه پاسداران و آیت الله مرعشی نجفی برگزار شد. (۱۴۳)

کاشان: «[امروز، در] شهر کاشان در سوگواری ۲ تن از برادران پاسدار به نام های سیدمحمد اشنویی و ماشاء الله زارعی که در کردسـتان به دست گروه های ضدخلقی به درجه رفیع شـهادت نائل گشـته بودند، مدارس و مغازه های شـهر به صورت تعطیل در آمـده و جنازه های این دو پاسـدار در [میان] انبوه مردم این شـهر از خیابان ۲۲ بهمن تشـییع شد.» در این مراسم حاکم شرع کاشان در سخنانی از شورای انقلاب و ریاست جمهوری خواست که گروه فداییان ضدخلقی را منحل اعلام کند. (۱۴۴)

رفسـنجان: «جنازه سـرباز شـهید اصـغر خالویی علم آبادی که در حوادث کردسـتان شربت شهادت نوشیده بود درمیان جمعیت انبوهی از مردم رفسـنجان و تشـریفات خـاص نظـامی از مسـجد جامع این شـهر تا روسـتای مؤمن آباد محل اقامت خانواده وی تشییع و در گورستان این روستا دفن گردید.» (۱۴۵)

ص: ۴۳۱

ارومیه: «مراسم تشییع جنازه ستوانیار سوم شهید اسماعیل رستمی جمعی لشکر۶۴ ارومیه که در منطقه راژان به درجه شهادت نائل گشته است، ساعت ۹:۳۰ دقیقه... ، با تشریفات خاص نظامی از مقابل ستاد لشکر۶۴ ارومیه برگزار شد. این مراسم درحالی که بازار ارومیه به حالت تعطیل در آمده بود درمیان تأثر شدید اقشار مردم ارومیه و اعضای خانواده شهید انجام شد.» (۱۴۶)

در تهران درباره تشییع شهدای کردستان امروز، اطلاعیه ای با امضای سرتیپ فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش، انتشار یافت که در آن آمده است: «در ساعت ۹:۴۵ صبح فردا دوشنبه ۸/۲/۱۳۵۹، تعداد ۲۳ نفر از برادران سرباز و درجه دار شما که در وقایع اخیر کردستان به درجه شهادت نائل آمدند از مدرسه عالی شهید مطهری به بهشت زهرا تشییع جنازه رسمی خواهند شد. با شرکت خود در این مراسم بزرگ روان آنان را شاد و تسلی بخش دل های شکسته خانواده های آنان باشید.» (۱۴۷)

۱۵۳

در بانه که پس از سنندج جدی ترین درگیری های مناطق بحرانی کردنشین در آن جریان دارد، امروز هم محاصره پادگان این شهر و گلوله باران و خمپاره باران مواضع نیروهای سپاه و ارتش مستقر در آن، ادامه یافت. این درگیری از بعدازظهر روز گذشته تشدید شده است.

خبرنگار بامداد غروب امروز با ارسال گزارشی از پیرانشهر، علاوه بر این خبر اعلام کرد: «کوه ارب‌ابا در نزدیکی شهرستان بانه که محل استقرار نیروهای ارتشی و سپاه پاسداران می باشد به وسیله پیشمرگان کرد به محاصره در آمده است.» (۱۴۸) در گزارش دیگری از منابع کومه له آمده است: «حدود ساعت ۸ بعدازظهر، پیشمرگان کومه له حساس ترین سنگرهای اطراف پادگان را که دراختیار ارتش بود در یک حمله شجاعانه از دست آنها خارج و ارتشیان را از تپه به عقب راندند و این درگیری نیم ساعت ادامه یافت. سنگرها هم اکنون در دست پیشمرگان است.» (۱۴۹)

در تهران، یک سخنگوی ستاد مرکزی سپاه پاسداران ضمن توضیح اوضاع منطقه، حدّت آن را تأیید کرد و گفت: «در شهر بانه، حمله ضدانقلاب به پادگان ها و ارتش ادامه دارد که متقابلاً به خوبی

دفاع می شود.» (۱۵۰) درباره تلفات ناشی از محاصره بانه بعضی خبرها نشان دهنده وضعیت دشوار نیروهای مدافع پادگان است؛ ازجمله یک گزارش ژاندارمری که به دفتر رئیس جمهوری هم ارسال شد، از شهادت یک سرباز وظیفه مجروح در ساعت ۳:۲۰ بامداد امروز، حکایت دارد. در این گزارش آمده است: «گزارش هنگ ژاندارمری سقز گویاست سرباز وظیفه محمدعلی نایب زاده که دراثر تیراندازی مهاجمین به پادگان بانه مجروح گردیده بود باوجود اعزام پزشک بهداری هنگ و بانه معالجات انجام شده

مؤثر واقع نشده و در ساعت ۳:۲۰ روز ۷/۲/۱۳۵۹، به

درجه شهادت نائل آمد.» (۱۵۱) مضمون این گزارش و دیگر گزارش ها حاکی از صعوبت حمل ونقل براثر محاصره است تاحدی که همین گزارش از ۳ مجروح دیگر نام می برد که در انتظار انتقال به کرمانشاه به وسیله هلیکوپتر هستند.(۱) در گزارش دیگر ژاندارمری، به خمپاره باران ساعت ۱۳ امروز، اشاره و اضافه شده است: «مهاجمین [مسلح غیرقانونی] به وسیله خمپاره به طرف پادگان تیراندازی [کرده اند و] درنتیجه ۲ نفر از پاسداران شهید و یک نفر مجروح گردیده است.» (۱۵۲)

۱۵۴

علاوه بر سنندج و بانه، در بعضی دیگر از مناطق کردنشین ازجمله نقده، میاندوآب، تکاب، پیرانشهر، مهاباد و سقز امروز، تحرکات ایذایی، نقل وانتقال نظامی و درگیری هایی وجود داشت.

در نقده ساعت ۱۱ دیشب، ۴ خمپاره ازسوی افراد مسلح ضدانقلاب به طرف این شهر شلیک شد که تلفات جانی نداشت. (۱۵۳)

در میاندوآب ساعت ۱۷:۳۰ امروز، اجساد مثله شده ۲ پاسدار کمیته(۲) این شهر به وسیله بخشدار بوکان، تحویل فرمانداری میاندوآب گردید. گزارش سپاه میاندوآب حاکی است: این ۲ تن را دو روز پیش، افراد حزب دمکرات در شاهین دژ در منطقه قیزکورپی(۳) در پل دختر گروگان گرفته بودند. (۱۵۴) در این گزارش در توصیف اجساد ۲ شهید هنگام تحویل، چنین آمده است: «مثله شده بودند؛ تمام اعضای بدنشان سر و دست و گوش و بینی تکه تکه شده بود، جنازه این ۲ برادر شهید در بیمارستان جهت کالبدشکافی نگهداری می شود.» (۱۵۵)

در تکاب، موقعیت نیروهای خودی، خطرناک گزارش شده است تاحدی که روز گذشته، فرمانده عملیات غرب در نامه ای از لشکر ۸۱ کرمانشاه برای تکاب درخواست هلیکوپتر کبری کرده بود. (۱۵۶)

در پیرانشهر، روحانیت این شهر با خوش بینی مسجد جامع را دراختیار شاخه پیرانشهر گروه های سیاسی غیرمذهبی {کمونیست قوم گرا...} قرار داد تا هواداران خود را در آنجا گرد آورده، به حوادث سقز و سنندج اعتراض کنند. سپس یک

راه پیمایی در شهر به راه انداخت. خبرنگار بامداد این مراسم را چنین گزارش کرد: «پس از گردهمایی، مردم از محل مسجد جامع

ص: ۴۳۳

۱- * در گزارش مذکور که در تاریخ ۱۱/۲/۱۳۵۹ با امضای فرمانده ژاندارمری جمهوری اسلامی سرتیپ ظهیرنژاد، به دفتر ریاست جمهوری ارسال شده پس از ذکر خبر شهادت این سرباز مجروح، اضافه شده است: «۳ نفر دیگر از مجروحین به اسامی ستوان دوم محمدعلی خوشکام، سرباز وظیفه علی نعمتی و گروهبان دوم یوسف تیزرو به علت نامساعدبودن هوا و نداشتن هلیکوپتر جهت اسکورت هلیکوپتر ژاندارمری تاکنون {۱۱/۲/۱۳۵۹} جهت درمان به کرمانشاه تخلیه نشده اند.» یادآوری می شود محاصره پادگان بانه، مدتی طول کشید، ولی این پادگان سقوط نکرد که خبرهای مربوط به آن، به تدریج و به تناسب

وقایع روزانه، در روزهای بعد ذکر خواهد شد.

۲- ** اسامی ۲ شهید مزبور جمشید امین زاده و رضا آذرنوش، اعلام شد.

۳- *** درگیری های این منطقه در گزارش های روزشمار ۶/۲/۱۳۵۹، اشاره شده است.

درحالی که امام جمعه پیرانشهر و جامعه روحانیت و طبقات مختلف مردم پیرانشهر در پیشاپیش صفوف بودند شروع به راه پیمایی در خیابان های شهر کردند. در این راه پیمایی جنگ در کردستان محکوم و شعار دمکراسی برای ایران و خودمختاری برای کردستان داده شد.» (۱۵۷)

در سقز، هرچند درگیری ها فروکش کرده است، اما بحران همچنان تهدیدکننده است. امروز، فرماندهی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی سرتیپ فلاحی، به فرماندهی سپاه پاسداران اعلام کرد: «تیپ۲ سقز نیاز فوری به تعداد ۴۰۰ نفر پاسدار دارد. خواهشمند است دستور فرمایید باتوجه به هماهنگی های انجام شده با برادر ابوشریف و دستورات فرمانده کل قوا محل و ساعت و تاریخ آمادگی پاسداران که باید در کنترل عملیات نیروی زمینی قرار گیرند ۲۴ ساعت قبل اعلام فرمایید تا پیش بینی هواپیما و هلیکوپتر جهت حمل ونقل برادران پاسدار به عمل آید.» (۱۵۸)

روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود ذیل عنوان "مفتی زاده چرا ترک دیار کرد، آیا ترک سنگر مبارزه بود یا یک هجرت اسلامی" متن مصاحبه با احمد مفتی زاده را که قبلاً انجام شده بود، درج کرد.

مفتی زاده که زمانی لیدر اسلام گرایی در سنندج و قطب قدرت مقابل مارکسیسم بود، در شرایط کنونی ازطرفی با فشار گروه های مارکسیستی کردستان در منطقه به انزوا کشیده شده است و از سوی دیگر با پافشاری بر نظرهایی که ازمنظر مسئولان نظام قابل پذیرش و اجرا نیست، دیگر حمایت نظام و دولت را نیز همراه ندارد. در این مصاحبه مفتی زاده هم به انتقاد از عملکرد نظام و هم به انتقاد از عملکرد گروه های سیاسی درگیر در کردستان پرداخته است. در مقدمه مصاحبه آمده است: «مفتی زاده را در خانه ای محقر در یکی از شهرهای استان کرمانشاهان ملاقات کردیم چند تن از جوانان مسلمان او را همراهی می کردند البته نه از کلاشینکف خبری بود نه از آر.پی.جی۷ و چیزی جز کتاب در آن خانه ندیدیم و اصلاً مسئله رئیس و مرئوسی در آنها دیده نمی شد. ... به راستی تاریخ درباره او چه قضاوت خواهد کرد آیا او به گفته مخالفانش یک جاش است و یا به گفته طرف دارانش فرزند راستین صلاح الدین ایوبی. البته قابل تذکر است که مصاحبه قبل از وقایع چند روز اخیر کردستان انجام یافته.» (۱۵۹) اولین سؤال به این ترتیب

{احمد مفتی زاده از عملکرد نظام در کردستان و گروه های درگیر انتقاد کرد.}

ص: ۴۳۴

درج شده است: «چرا از فعالیت های اجتماعی، سیاسی، ارشادی خود در کردستان دست کشیدید و مهاجرت کردید، فکر نمی کنید گوشه گیری شما باعث ترک تازی گروه های فشار شده است؟» مفتی زاده در جواب گفت: «برای پاسخ به این سؤال باید به مکتب مراجعه کنیم در اسلام، ما دو دوره مبارزه را داریم، یک دوره به نام تبلیغ یا دعوت که در آن دوره فقط اسلام تشریح می شود، افرادی که نیتی سالم دارند و حق را درک کرده و می پذیرند برای دوران بعد پرورش می یابند و در دوره دوم مبارزات و جهاد شروع می شود.» وی افزود: «و اما عملکرد ما بر این مبنا، باید گفت سال ها پیش از انقلاب ایران ما با آگاهی از این برنامه اسلامی کار تبلیغ را شروع کردیم تا سال ۵۲ پیشرفت چشمگیری نداشتیم. ... از سال ۵۲ به بعد بود که یک شرایط استثنایی پیش آمد و در طی آن محاصره تاحدی شکسته شد و مردم توانستند ارتباطی با ما پیدا کنند. سال ۵۶ ثمره فعالیت چند سال گذشته به آنجا رسیده بود که به فکر تأسیس مراکزی برای کار تبلیغ افتادیم. این مدارس به نام مدارس قرآن فعالیت می کرد. ... وقتی جریان قم و تبریز پیش آمد و بعد از آن قیام مردم مسلمان ایران در شهرهای مختلف اوج گرفت، در طی جلسات متعددی که با برادران داشتیم موقعیت خود را نسبت به شرایط زمان ارزیابی کردیم و به این نتیجه رسیدیم که حداقل ۱۰ تا ۱۵ سال دیگر لازم است که ما از مرحله تبلیغ به مرحله جهاد برسیم.» مفتی زاده حرکت پیش بینی نشده مردم را که در مدتی کوتاه و قبل از آمادگی ذهنی و آشناشدن کامل عامه مردم با نظام اسلامی رخ داد، چنین توصیف کرد: «در عبارتی ساده، فقط موج عصبانیت و آزردگی ملت مسلمان ایران است که به حرکت افتاده و این موج عظیم احتمال دارد که خیلی زود حکومت را ساقط کند و چون خط مشی انقلاب در اول محکم نبوده و بعد از سقوط رژیم گرفتاری ها شروع خواهد شد بررسی طولانی دراین زمینه داشتیم، ولی بااین حال به دلایل فراوان دیدیم ما هم ناچاریم آن برنامه درست مبارزاتی خودمان را متوقف کنیم و به خاطر همکاری با نهضت پر خروش که ازنظر کمیت قوی و ازنظر کیفیت متأسفانه ضعیف بود تکلیف دینی خود را در این دیدیم که این فداکاری را بکنیم. ... به هرحال، ضرورت زمان موجب شد که ما همراهی کردیم و با اوج گرفتن نهضت، برنامه خودمان تحت الشعاع قرار گرفت و تقریباً تعطیل شد. درحالی که به هیچ وجه آمادگی برای ورود به این مرحله جهاد را نداشتیم و خود را برای سال های دور آینده آماده می کردیم. بعد از اینکه وارد عمل شدیم مشکلات به کردستان رو کرد [و] از جهات مختلف شرایط مساعد[ی وجود] داشت برای اینکه فرصت طلب ها و گروه های ... غیراسلامی یا از آن طرف عوامل خود رژیمی که درحال سقوط بود اینها سر بلند کنند و به دست [و] پا بیفتند.»

مفتی زاده پس از انتقاداتی به حاکمیت پس از انقلاب با بیان اینکه وی سعی کرده است آنها را از اوضاع کردستان آگاه بکند، به ده ها هزار شهید ملت ایران اشاره کرد و افزود: «به خاطر این

انقلابی که رنگ وبویی از اسلام داشت تلاش می کردیم یک گوشه از مملکت در دست گروه های [ضد] انقلاب نیفتد. البته در بین گروه ها هستند کسانی که قصد خیانت به ملت و یا مملکت ندارند، اما معتقدند که راه دیگر باید بروند تا وقتی که اینها سوءنیتی ندارند روی عقیده کار می کنند، عقیده شان محترم است، ولی متأسفانه عده اینها بسیار کمتر و اکثریت با فرصت طلبان یا حتی مزدوران رژیم سابق و عوامل ساواک است که در این گروه ها نفوذ پیدا کرده اند و احتمالاً این گروه ها را می چرخانند، ولی واقعیت این است که آنها فکر [می کنند] آن نظامی که مورد نظر آنها است، اگر پیاده بشود به نفع ملت خواهد بود. ما روی تجربه و روی آشنایی که با ذات آن مکتب داریم چنین درک می کنیم که این نظام مارکسیسم خطرناک ترین دشمن برای بشریت است چون از همه نظام های حاکم در دنیا بیشتر از استبداد و دیکتاتوری طرف داری می کند و استبداد و دیکتاتوری به هر عنوانی با هرتوجیه و تعبیری که باشد به زیان مردم خواهد بود.» از وی سؤال شد: «در تهران به نام جمعیت های کردهای مقیم مرکز جمعیتی وجود دارد که [در] حقیقت سخنگو و یا رهبرشان آقای صارم الدین صادق وزیری است، به نظر شما عملکرد این گروه چگونه است؟» مفتی زاده پاسخ داد: «عرض کنم مشخصات اشخاص زیاد ارزش ندارند که من درباره شخص به خصوص صحبت کنم، مجموعاً جهتی که گروه ایشان در تهران دارد جهتی است که نه رنگ ملی دارد جز مقداری تظاهر برای فریب مردم، اما اگر درمورد اشخاص می خواهید اطلاعاتی پیدا کنید چون این کار من نیست می توانید به افرادی که آشنایی کامل به اشخاص مورد نظر شما دارند مراجعه کنید و می توانند شما را درمورد سوابق ایشان و دیگر گردانندگان این گروه و جمعیت روشن کنند. طبیعی است به واسطه تظاهراتی که دارد افراد مؤمن و صادق و مسلمان و طرف دار حقوق ملت در آن جمعیت شرکت دارند، ولی شنیدم که آنها به تدریج روشن شدند و متوجه شدند که گردانندگان جمعیت جز تظاهر و فریب، کاری ندارند و قصد آنها فداکردن ملت برای خودشان است نه فداکردن خودشان برای ملت و به این ترتیب گویا خیلی تضعیف شده اند، حتی حدود یک دهم آن جمعیت که اول تحت آن عنوان با هم جمع می شدند و کار می کردند، دنبال خط مشی ایشان نماندند.» (۱۶۰)

۱۵۶

تبعات و بازتاب حوادث اخیر دانشگاه ها هنوز کم وبیش مطرح است. باوجود قرار رسمی قبلی، هنوز کلاس های دانشگاه ها به طور مرتب تشکیل نمی شود و در کلاس هایی هم که تشکیل می شود، تعداد دانشجویان اندک است. (۱۶۱) مشخص است که در سر راه عادی شدن وضع دانشگاه ها، هنوز مشکلات و اختلافات جدی وجود دارد؛ امروز، مهم ترین این گونه وقایع در اهواز رخ داد.

ص: ۴۳۶

در اهواز، بار دیگر شهر وضع طبیعی خود را از دست داد و تظاهرات و اعتراض تعدادی از خیابان ها را فراگرفت. موضوع اعتراض پخش یک برنامه شبکه استانی تلویزیون بود که در آن نماینده شاخه دانشجویی سازمان چریک های فدایی خلق، در یک مناظره تلویزیونی حوادث اخیر را حمله عده ای اراذل و اوباش به صفوف دانشجویان نامید. در گزارش این اعتراض دو روزنامه رقیب، یعنی انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی گزارش مشابهی دادند.

خبرنگار انقلاب اسلامی در اهواز نوشت: «در اعتراض به سخنان نماینده سازمان دانشجویان پیش گام در بحث آزاد "انقلاب فرهنگی چیست؟" که شب گذشته، از صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران [مرکز اهواز] پخش شد، عده کثیری از مردم مسلمان و مبارزان شهر به راه پیمایی پرداختند. راه پیمایان پس از عبور از چند خیابان درحالی که شعار می دادند "مرگ بر فدائی، مرگ بر پیش گام" در مقابل صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، مرکز اهواز اجتماع کردند و قطعنامه ای قرائت نمودند.» (۱۶۲)

خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی نیز گزارش داد: «به دنبال پخش مناظره شب گذشته [و] توهین مستقیم نماینده پیش گام سازمان چریک های فدایی خلق به مردم اهواز، که مردم اهواز [را] اوباش و اراذل خوانده، مردم اهواز از مقابل حسینیه اعظم دست به یک راه پیمایی زدند و پس از طی نمودن خیابان های آیت الله طالقانی، فلکه شهرداری، آیت الله منتظری و پل چهارم و با دادن شعارهایی مبنی بر محکوم کردن چریک های فدایی خلق به مقابل رادیو و تلویزیون رفتند و در آن محل قطعنامه خوانده شد.» (۱۶۳) در قطعنامه راه پیمایی مزبور آمده است: «متأسفانه سازمان پیش گام که خود را به اصطلاح مدافع خلق می داند ضمن بی اعتنایی به تأکید بسیار شورای انقلاب و ریاست جمهوری کشورمان درخصوص لزوم حفظ آرامش و تخلیه دفاتر این گروه، نه تنها ستادها و دفاتر خود را تخلیه نکردند، بلکه با بی شرمی دربرابر خلق، سنگربندی کرده و در اکثر شهرها و دانشگاه دست به کشتار خلق مسلمان زدند. در شهر ما نیز این خلقیان؟! ضدخلق به جمعیت نمازگزار حمله و درگیری های شدیدی به وجود آوردند. امام جمعه اهواز که امامت نماز وحدت آن روز را به عهده داشت برای کمک به مسلمانانی که به خون غلطیده بودند از مردم اهواز کمک طلبیدند که ۱۰ هزار نفر از مرد و زن و پیر و جوان بلافاصله خود را به محل رسانده و پس از مشاهده برادران و خواهران شهید و مجروح خود با بانگ الله اکبر پس از محاصره قاتلین و مسببین واقعه آنها را دستگیر و به مقامات رسمی تحویل دادند.» (۱۶۴) همچنین در قسمتی از این قطعنامه آمده است: «ما مردم اهواز ضمن اعتراض شدید به توهین به مردم شریف این شهر خواستار محاکمه و مجازات هرچه زودتر اینان می باشیم. ما عامل کشتار مردم اهواز را سازمان پیش گام دانسته و حمله مسلحانه این چپ نماهای امریکایی

به مردم اهواز را محکوم می کنیم و علیه سازمان پیش گام اعلام جرم می نماییم.» (۱۶۵)

به همین مناسبت ازطرف چند گروه شهری ازجمله جامعه روحانیت مبارز اهواز، کمیته عملیاتی امام خمینی اهواز، سرپرستان و کارکنان مؤمن به انقلاب اسلامی دانشگاه و همچنین دفتر حزب جمهوری اسلامی در اهواز اطلاعیه هایی در محکومیت گروه پیش گام

صادر شد، در اطلاعیه دفتر حزب جمهوری اسلامی در اهواز آمده است: «در زمانی که امام خمینی رهبر کبیر امت از این پیش گامان در قتل و غارت خلق به اسم چپ های

امریکایی نام می برند و هنگامی که رئیس جمهور محبوبمان از این سیاهرویان وابسته به امریکا نام می برد، رادیو تلویزیون جمهوری اسلامی ایران چگونه به خود اجازه می دهد

که نسبت به این ملت خون داده و شهیدداده دهن کجی نماید، آنها را در رادیو و تلویزیون ظاهر کند تا این مردم داغدیده شاهد شعارهای توخالی و پرطمطراق مشتی به اصطلاح پیش گام باشند.» (۱۶۶)

در تهران، رئیس دانشگاه ملی ایران امروز، در گفت وگویی با بامداد گفت: «اعضای سازمان دانشجویان پیش گام این دانشگاه نظر همکاری ندارند و هنوز دفاتر خود را تخلیه نکرده اند. دانشجویان دیگر گروه ها خبر دادند که آنان فقط به تغییر تابلوی اتاق خود اقدام کرده و آن را به اتاق خود تبدیل کرده اند. وی همچنین گفت تصور می کنم این مشکل هم برطرف شود و جو آرامی که تاکنون داشتیم بتوانیم آن را ادامه دهیم.» (۱۶۷)

در پایان جلسه شورای انقلاب، دکتر حسن حبیبی سخنگوی این شورا، درمورد تصمیمات شورای انقلاب درباره امور دانشگاه ها گفت: طبق گزارش های رسیده، کلیه دانشگاه ها کارهای خود را شروع کرده اند. دانشکده ها و دانشگاه هایی که باز می شوند باید در روز ۱۴ خرداد، ترم امسال خود را به پایان برسانند. وی اشاره کرد: «در چند مورد ما با مشکل روبه رو هستیم که ازجمله مدرسه عالی بابلسر است که آنجا درحال حاضر تعطیل است و دراختیار نیروهای انتظامی و شورای تأمینی شهر است و پیشنهاد شده است که فعلاً تعطیل باشد و آن را هم برای اینکه مشکلی پیش نیاید گفته ایم تعطیل باشد تا اینکه نماینده وزارت فرهنگ و آموزش عالی برود مسئله را از نزدیک رسیدگی کند. تا تصمیم بر بازگشایی یا تعطیل کلی دانشگاه گرفته شود.» (۱۶۸)

(حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب:

طبق تصمیم شورا ترم امسال دانشگاه ها تا ۱۴ خرداد باید به پایان برسد.)

ص: ۴۳۸

علاوه بر سابقه تاریخی منفی که از حزب توده در اذهان باقی است و به وسیله همه گروه ها اعم از مذهبی و غیرمذهبی مکرراً یادآوری می شود، تعلق خاص این حزب به شوروی نیز، این گروه را در اذهان عمومی در جایگاهی می نشاند که بیشتر روسی است تا ایرانی و در درگیری های حاد امروز آن را در وضعی آسیب پذیر

قرار می دهد. البته مخالفان تشکیلاتی این حزب نیز، از این

۱. نگاه عمومی درجهت اهداف خود و ممانعت از گسترش این حزب، استفاده لازم را می برند. این درحالی است که حزب توده در عرصه داخلی می کوشد هرچه بیشتر به نظام و در جناح بندی خود با جناح خط امام نزدیک شود و در اعلام مواضع، جنبه وحدت را بر جنبه درگیری و اختلاف مقدم می شمارد، اما بازهم در عرصه سیاست خارجی قاطعانه و به شدت از اردوی شوروی حمایت می کند. در اینجا دو گزارش روزنامه حزب با جهت گیری حمایت از روسیه و در ادامه دو درگیری {مختصر} که به وسیله حزب، با جهت گیری تبلیغاتی لازم گزارش شده است، ذکر می شود.

شماره امروز روزنامه حزب توده در گزارش از هفته همبستگی با خلق افغانستان که از ۲۱ تا ۲۷ آوریل {اول لغایت هفتم اردیبهشت} برگزار شده و امروز، روز آخر آن است، چنین نوشت: «نیروهای ترقی خواه جهان در این هفته حمایت خود را از مردم افغانستان در مبارزه برای ایجاد زندگی نوین و دفع تجاوزات و خرابکاری های گستاخانه امپریالیستی و ارتجاعی اعلام کردند. نیروهای صلح دوست جهان تأکید می کنند که امپریالیست ها و برتری طلبان پکن و ارتجاع جهانی باید به مداخله در امور افغانستان پایان دهند.» (۱۶۹) همچنین در خبری در شماره امروز نامه مردم بار دیگر شرکت نکردن در المپیک مسکو {که ایران هم در آن شرکت نخواهد کرد} سرزنش شد. مقامات امریکایی که با خشم و واکنش شدید ورزشکاران و ورزش دوستان امریکا به تحریم بازی های المپیک تابستانی روبه رو شده اند، در دفاع از این تصمیم کارتر مطالبی می گویند که گاه به هذیان شباهت دارد؛ چند مقام وزارت امور خارجه امریکا اعلام کرده اند که شرکت ورزشکاران امریکایی در المپیک مسکو می تواند «امنیت ملی امریکا را در معرض خطر قرار دهد.» این مقام ها گفته اند که ورزشکاران امریکایی باید با شرکت نکردن در این بازی ها به «خط امنیت ملی امریکا کمک کنند.» بااین همه ورزشکاران امریکا، به رغم این دلایل قانع کننده {!} به دادگاه شکایت کرده اند. (۱۷۰)

در ادامه، گزارش حزب از دو درگیری که امروز، در مراغه و ماهشهر رخ داده، به ترتیب می آید.

در مراغه، امروز، وقتی تعدادی از هواداران حزب توده ایران مشغول پخش و چسباندن اعلامیه ها و پوسترهای اول ماه مه، {روز جهانی کارگر} بودند توسط مأموران دادگاه انقلاب اسلامی این شهر بازداشت و روانه دادگاه شدند. در گزارش حزب اضافه شده است: «... رئیس

ص: ۴۳۹

دادگـاه به مـأمورین گفت که حزب توده ایران آزاد است فعـالیت کنـد، امـا باز مأمورین این دادگاه اعلامیه ها و پوسترها را به هواداران حزب توده ایران در مراغه ندادنـد و خـاطر نشـان ساختنـد که اگر یـک بـار دیگر عملشـان تکرار شود آنهـا را کتک خواهنـد زد و متـذکر شدنـد در این شـهر هیچ گروه و حزبی جز یک حزب اسـلامی حق فعالیت ندارند.» (۱۷۱) درگیری دوم مربوط به ماهشهر است؛ گزارش حزب توده دراین باره چنین است: «گروهی از عناصر ناآگاه و فریب خورده برای چندمین بار به تحریک عوامل ضدانقلاب در ساعت ۱۰ شب ۷ اردیبهشت، به کیوسک نشریات حزب توده ایران در ماهشهر حمله کردند. در جریان این حمله مهاجمین پس از خردکردن میز و صندلی و شکستن قفل ها، نشریات و پوسترهای محتوی کیوسک را پاره کردند. مهاجمین سپس به کیوسک نشریات مجاهدین خلق حمله و عملیات تخریبی خود را تکرار کردند.» (۱۷۲)

۱۵۸

امروز، ستاد برگزاری مراسم روز جهـانی کـارگر این اطلاعیه را دراختیـار خبرگزاری پارس قرار داد: «ستاد برگزاری مراسـم بزرگـداشت روز جهـانی کـارگر از کلیـه شوراهـای اسـلامی کارخانجـات دعـوت می نمایـد بـه منظـور مشـارکت و بهـتر برگزارنمودن این مراسم با این ستاد تماس حاصل نماینـد. این مراسم شامل راه پیمایی است که از مسیرهای ده گانه به طرف لانه جاسوسی امریکا انجام پـذیرفته و پس از پایان برنامه ها در آنجا جهت برگزاری نماز وحـدت به دانشگاه خواهیم رفت.» (۱۷۳)

دراین حـال، در آسـتانه روز کـارگر، در پالایشـگاه آبـادان برخی تحرکات کارگری که مورد مخالفت مسـئولان است، وجود دارد. دراین بـاره خبرنگار روزنامه انقلاب اسـلامی امروز، تلفنی با معین فر وزیر نفت، گفت وگو کرد. به نوشـته این روزنامه: «وی در پاسـخ این سؤال که علت بـازداشت ۴ نفر از کـارگران پالایشـگاه نفت آبـادان چه بوده است، گفت ۳ نفر را بـه علت اینکه رئیس کل پالایشـگاه را درحین انجام وظیفه مضـروب کرده بودند اخراج کردیم و پرونده آنها را به دادگاه فرستادیم که دادگاه انقلاب اسـلامی حکم بازداشت آنها را صادر کرده است. یک نفر دیگر هم جزء محکومین بوده است که او نیز اخراج شـده است. از وزیر نفت سؤال شـد که چرا از انتشـار نشـریه پیام که ازطرف شورای انقلاب اسـلامی کارگران پالایشـگاه نفت آبادان منتشـر می شـد، جلوگیری کردیـد؟ وی گفت نگوییـد شورا، بگوییـد به اصـطلاح شورا. در اغلب ادارات عـده ای افراد موقعیت طلب زیر لوای اسـلام و با ماسک اسلام اعمالی را انجام می دهند که با روح اسلام منافات دارد. این شوراها که اغلب خود را اسـلامی می داننـد ازنظر مـا اسـلامی نیسـتند و نبایـد گـذاشت زیر نقاب اسـلام خود را پنهان کننـد. ما از انتشار نشـریه جلوگیری نکرده ایـم بلکـه گفتـه ایم به هیـچ وجه اجـازه نخـواهیم داد که از امکانـات دولت درجهت خواسـته هـای گروهی استفاده کنند.» (۱۷۴)

در شماره امروز روزنامه بامداد خبری مربوط به قوه قضاییه درج شد که از تحولاتی در امر تعیین قضات و حکام شرع دادگاه های انقلاب حکایت می کند. متن گزارش مندرج در بامداد به نقل از خبرگزاری پارس به این شرح است: «دررابطه با استعفای اعضای شورای دفتر آیت الله منتظری اطلاعیه ای ازسوی این دفتر بدین شرح انتشار یافت.

بسمه تعالی

بدین وسیله به اطلاع عموم برادران و خواهران محترم می رساند همان طور که قبلاً یادآوری شده موضوع اعزام قاضی شرع برای دادگاه های

انقلاب ازطرف رهبر انقلاب حضرت امام خمینی مدظله العالی به حضرت آیت الله منتظری و آیت الله مشکینی محول گشته بود و درطول بیش از یک سال مسئولیت شناسایی و معرفی قضات [برای] رسیدگی به اوضاع شکایت دادگاه های انقلاب را جناب حجت الاسلام آقای شیخ محمد مؤمن به عهده گرفته بودند و افراد زیادی را به عنوان قاضی شرع به شهرهای گوناگون معرفی نمودند و در این ماه های اخیر به دنبال اظهار خستگی و تمایل به کناررفتن و ادامه درس و بحث از ناحیه آقای مؤمن و احساس نیاز به شورایی کردن این کار، شورایی مرکب از ۵ نفر از فضلای متدین و آگاه به مسائل سیاسی و قضایی تشکیل و در این روزهای اخیر ازطرف آقایان اساتید و مدرسین حوزه علمیه قم پیشنهادی شد مبنی بر تشکیل یک شورای عالی ناظر به شورای دفتر که افراد آن عبارت اند از: حجج الاسلام والمسلمین آقایان ناصر مکارم شیرازی، حسین نوری، حسین راستی، سیدمحمد ابطحی، خسرو ملکوتی و جعفر کریمی. چون پیشنهاد ذکر شده درمورد عنایت خاص آقایان مدرسین بود مورد قبول واقع شد، ولی از آنجا که تعدّد شورا به کندی کارهای مهم اعزام قضات منجر می شد اعضای شورای دفتر از سمت خود استعفا دادند و تمام مسئولیت ها و رسیدگی به شکایات و کمبودهای دادگاه ها و دادسرهای انقلاب به شورای منتخب آقایان مدرسین محول گردید. از کلیه کسانی که شکایتی و یا مطالبی مربوط به دادگاه های انقلاب دارند تقاضا می شود از مراجعه تلفنی و یا کتبی به حضرت آیت الله منتظری یا دفتر ایشان خودداری نمایند و مستقیماً به اعضای شورای عالی ذکر شده یا شخص مسئولی که از آنان تعیین و اعلام می شود مراجعه نمایند. این دفتر همچون گذشته هیچ گونه مسئولیتی دراین رابطه ندارد. توفیق همگان را در خدمت به انقلاب کبیر اسلامی و خنثی نمودن توطئه های عوامل استعمار از خدای بزرگ خواهانیم.

قم، دفتر آیت الله منتظری» (۱۷۵)

ص: ۴۴۱

ضمیمه گزارش ۱۴۰: گزارش امروز رادیو امریکا از مواضع کشورهای اروپایی که مؤید ناخرسندی آنان است و پاسخ وزیر دفاع امریکا

رادیو امریکا در ویژه برنامه ای ساعت ۷ امروز به وقت تهران، یک جمع بندی از آخرین مواضع مقامات کشورها که بیانگر ناراحتی آنها از اقدام امریکا است، همراه با پاسخ وزیر دفاع امریکا پخش کرد. در این گزارش آمده است: «به دنبال انتشار خبر مربوط به حوادث ایران واکنش های مختلفی ازسوی کشورهای متحد امریکا نشان داده شد. رهبران بعضی از کشورها در تحیر فرو رفتند. عده ای از این خبر یکّه خوردند و بعضی دیگر خشمگین شدند. در اروپای غربی کشورهای متحد امریکا تقریباً به توافق رسیده بودند که تحریم اقتصادی علیه ایران را به مورد اجرا گذارند و سؤالی که برای آنها مطرح شده است، این است که چرا امریکا در چنین مقطع زمانی دست به این گونه اقدامات زده است. هارولد براون وزیر دفاع امریکا، در پاسخ به کشورهای اروپایی و برای روشن شدن آنها گفت چرا دست به چنین اقدامی زدیم، زیرا کوشش های ما ظرف شش ماه گذشته بی ثمر بود. پیش بینی نمی شد گروگان های ما در تاریخ معین در آینده آزاد شوند تاریخ هایی را برای آزادی گروگان ها تعیین کردند. ... و سرانجام، آینده مبهم عوامل مختلف در ایران جان گروگان ها را به خطر انداخته اند. ایران در مرزهای غربی خود درگیر با عراق است. کسانی که در روزهای اخیر خبرهای تلویزیونی مربوط به ایران را دیده اند، می دانند که در خیابان ها بی نظمی و بی انضباطی به چشم می خورد، پس باتوجه به این دلایل بود که ما دست به چنین اقدامی زدیم.» (۱۷۶)

ضمیمه گزارش۱۴۷: تفاوت اطلاعات در منابع گوناگون درباره حادثه سقوط هواپیمای عراقی در ایران

نکته مهم درباره این حادثه گزارش های بسیار متفاوت منابع گوناگون از این واقعه می باشد که اشاره به آن در ترسیم وضعیت وقت مفید است.

در پیام اطلاعات ایلام به سپاه دهلران آمده است: «طبق گزارش واصله از گروهان ژاندارمری دهلران مستند به اعلام لشکر ۸۱ زرهی و پایگاه وحدتی و افسر جانشین لشکر اهواز بعدازظهر روز ۷/۲/۱۳۵۹، یک فروند هواپیمای عراقی در منطقه آبادان به زمین نشسته و تعدادی تانک و نفر پیاده نموده است. مقتضی است جهت پیگیری و صحت مطلب فوق اقدام و نتیجه به سپاه ایلام اعلام گردد.» (۱۷۷) البته نتیجه تحقیق در گزارش استانداری ایلام به وزارت کشور چنین ذکر شده است: «پس از تماس تلفنی با پایگاه های دزفول و همدان موضوع تأیید نشده است.» (۱۷۸)

روزنامه جمهوری اسلامی در شماره مورخ ۸/۲/۱۳۵۹ خود نوشت: «فرمانده ناحیه ژاندارمری خوزستان ساعت ۱۲:۵۰ دیروز، به خبرگزاری پارس در اهواز اعلام کرد که یک فروند هلیکوپتر عراقی در حوالی مرز نزدیک پاسگاه ژاندارمری هخامنش متعلق به گروهان بوستان به خاک ایران تجاوز کرد که بلافاصله عوامل پاسگاه به روی این هلیکوپتر آتش گشودند و هلیکوپتر سقوط کرد. در جریان سقوط هلیکوپتر ۸ تن سرنشینان آن به وسیله عوامل ژاندارمری دستگیر شدند که از این تعداد ۲ تن زخمی و ۶ تن دیگر سالم هستند. ... همچنین به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از اهواز، ساعت ۱۳ دیروز، فانتوم های نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران که برای عقب راندن ۳ هلیکوپتر متجاوز عراقی به پرواز در آمده بودند یک هواپیمای عراقی را مجبور به فرود در دره سوسنگرد کردند و ۶ سرنشین آن را بازداشت کردند.» (۱۷۹)

رادیو لندن در یکی از برنامه های فارسی امروز خود اعلام کرد: «خبرگزاری رسمی پارس گزارش می دهد که هلیکوپترهای عراقی به دنبال عبور از استان خوزستان پایین آورده شدند. از قول یک سخنگوی نظامی ایران نقل شده است که سرنشینان این هلیکوپترها بازداشت شدند که ۲ نفر آنها زخمی شده بودند. همچنین گزارش شده است که ۳ هلیکوپتر دیگر عراقی که قصد داشتند دست به عملیات نجات بزنند مورد تعقیب جنگنده های ایرانی [قرار] گرفته و برگشتند.» (۱۸۰)

در گزارش مورخ ۷/۲/۱۳۵۹ ناحیه ژاندارمری خوزستان به تیمسار فرماندهی ژاندارمری جمهوری اسلامی، سقوط هواپیما صرفاً به افراد پاسگاه هخامنش نسبت داده شده است. راجع به هلیکوپتر هم نکته ای ذکر نشده

ص: ۴۴۲

است. متن گزارش به این قرار است: «گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد با استناد اعلام پاسگاه ژاندارمری هخامنش گویاست ۱. در ساعت ۱۱:۳۰ روز جاری ۷/۲/۱۳۵۹، نگهبان پاسگاه هخامنش مشاهده می نماید ۳ فروند هواپیما که یک فروند آن از نوع یک موتوره ملخ دار کشور عراق در یک کیلومتری غرب پاسگاه در آب های هورالعظیم به سمت آسمان ایران در حرکت می باشند. ۲. افراد پاسگاه با آمادگی کامل به محض نزدیک شدن هواپیماها به پاسگاه، سنگر گرفته و اقدام به تیراندازی می نمایند که در این موقع هواپیمای ملخ دار شناسایی که پایین تر بوده مورد اصابت گلوله تیربار ام. ژ۳ واقع و درحدود ۲ کیلومتری شرق پاسگاهِ مورد بحث و داخل خاک ایران سقوط می نماید و ۲ فروند هواپیمای اسکورت که به نظر می رسد... خودی نباشند در آسمان ناپدید می گردند. ۳. فرمانده هنگ در ساعت ۱۳:۴۵ به محل وارد [و] مشاهده می نماید که هواپیمای شناسایی یک موتوره ملخ دار عراقی از ناحیه پوزه جلو و بال سمت راست و دم مورد اصابت گلوله مأمورین پاسگاه قرار گرفته و سقوط نموده است. ۴. در داخل هواپیمای مورد بحث تعداد ۲ پایه تیربار و مقداری اوراق و ۷ نفر سرنشینان آن توسط مأمورین دستگیر و طبق اطلاع بین دستگیرشدگان یکی از شخصیت های کشور مقابل وجود دارد که تحقیقات از آنان ادامه دارد. ۵. آثار و وضعیت هواپیما هم اکنون در محل موجود است.» (۱۸۱)

بالاخره در گزارش مورخ ۸/۲/۱۳۵۹ هنگ ژاندارمری سوسنگرد تحت عنوان "گزارش کامل تجاوز هواپیمای عراق و فرود اجباری آن در ایران" علاوه بر نقش مأموران پاسگاه هخامنش، نقش جت های نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران نیز ذکر شده است. متن کامل این گزارش چنین است: «به منظور بررسی در نحوه سقوط هواپیمای یک موتوره

نظامی متعلق به کشور عراق در ساعت ۱۳:۰۰ روز ۷/۲/۱۳۵۹، به سوی پاسگاه هخامنش گروهان هرمزگان حرکت مشاهدات به شرح زیر بوده است: ۱. در ساعت ۱۲:۰۰ روز ۷/۲/۱۳۵۹، هواپیمای مذکور از حدود میله مرزی آبی به [مختصات] ۱۴ واقع در شرق پاسگاه از پشت نیزارهای هور العظیم به خاک دولت جمهوری اسلامی ایران تجاوز بلافاصله بعد از شناسایی ازسوی پاسگاه به طرف هواپیمای مذکور تیراندازی و طبق اظهارات شاهدان عینی با انجام تیراندازی بال هواپیما قطع و در حین آنکه هواپیما قصد مراجعت به سوی خاک عراق را داشته به وسیله یک فروند جت نیروی هوایی پس از انجام یک رگبار تیراندازی، وادار به فرود اجباری می نماید. ۲. هواپیمای مذکور در حین فرود اجباری طبق اظهار فرمانده پاسگاه و شاهدان عینی مقادیری از وسایل داخل هواپیما را به داخل هورالعظیم ریخته و به نظر امکان دارد سلاح و مهمات موجود در هواپیما بوده است. ۳. هواپیما بعد از اصابت گلوله ازطریق زمین و هوا در ۵/۱۰ کیلومتری جنوب شرق پاسگاه در خاک کشور به زمین می نشیند. ۴. هم زمان با تجاوز هواپیما به خاک کشور...(۱) به پایگاه هوایی دزفول اطلاع و تقاضای پشتیبانی هوایی گردید که بعد از چند دقیقه یک فروند جت و یک هلیکوپتر نیروی هوایی در منطقه فرود هواپیما

حاضر بلافاصله ۷ نفر سرنشینان آن به منظور جلوگیری از دیدن هرگونه آسیب به وسیله مردم با هلیکوپتر به پایگاه هوایی دزفول منتقل گردیدند. ۵. هواپیما از ناحیه بال سمت راست و چپ و پروانه موتور به شدت آسیب و از بال سمت چپ هواپیما بنزین درحال ریزش است. ۶. محل اصابت گلوله ها به طوری که مشخص می نماید هواپیما از راه زمین و هوا مورد اصابت گلوله قرار گرفته است. ۷. از داخل هواپیما ۶ پایه تیربار به دست آمده که در محل موجود می باشد. ۸. در حین بررسی در ساعت ۱۷:۰۰، ۲ فروند میگ عراقی به خاک کشور تجاوز و بعد از انجام دو دور گشت زنی در محل سقوط هواپیما که [به] وسیله مأمورین و سپاه پاسداران و اهالی به سوی آنها تیراندازی می گردید به خاک عراق عزیمت می نمایند.»(۲) (۱۸۲)

۱- * در سند ناخوانا است که با ... نشان داده است.

۲- ** در گزارشی که خبرنگار صداوسیمای اهواز برای مقامات مافوق خود نوشته، آمده است: «هنگام عکس برداری از جشن و سرور اهالی منطقه، ۲ فروند هواپیمای نظامی از نوع میگ شکاری رژیم بعثی عراق بر فراز هوای مرزی ایران مانور می دادند. بعد از هشت دور مانور شروع به تیراندازی کرده که افراد ژاندارمری محل همراه با اهالی منطقه مرزنشین به تیراندازی آنان پاسخ دادند.» [سند شماره ۴۵۱۴۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱]

منابع و مآخذ روزشمار ۷/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲. روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۳. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴. همان، ص۳.

۵. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی}، جلد۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، چاپ پنجم ۱۳۸۹، ص۲۵۸.

۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۷. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۸. همان.

۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۰. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۴. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۱۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۱۷. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۱۸. کیه زا جولیتو، هدف: تهران، مترجم: هادی سهرابی، تهران: نشرنو، چاپ دوم ۱۳۶۲، صص ۸۲ و ۸۳.

۱۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۰. همان.

۲۱. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۲. روزنامه نامه مردم، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۴. همان.

۲۵. روزنامه نامه مردم، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲۵، بخش عربی رادیو قاهره، ۷/۲/۱۳۵۹.

۲۷. روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۸. سند شماره ۰۴۱۰۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاسداران به سماجا، ۷/۲/۱۳۵۹.

۲۹. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۱. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۲. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۰.

۳۳. همان، ص۱۲.

۳۴. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

۳۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۶. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۸. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۴۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۸، بخش فارسی رادیو امریکا، ۷/۲/۱۳۵۹.

۴۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۳. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۴۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۴۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۶. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۷/۲/۱۳۵۹.

۴۸. همان.

۴۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۵۰. روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۵۱. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۵۲. همان.

۵۳. همان.

۵۴. روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۵۵. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۵۶. همان.

۵۷. روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۵۸. روزنامه نامه مردم، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۹. همان.

۶۰. همان، ص۲.

۶۱. همان، ص۱.

۶۲. همان.

۶۳. سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۵۲، ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

۶۴. همان، ص۱.

۶۵. همان، ص۱.

۶۶. همان، صص ۱ و ۲.

۶۷. همان، ص۲.

۶۸. سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۵۰، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۶۹. همان، صص ۱ و ۳.

۷۰. سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۵۴، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۷۱. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۷۲. همان.

۷۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۷۴. روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۷۵. همان.

۷۶. همان.

۷۷. همان.

۷۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱، تهران خبرگزاری فرانسه، ۷/۲/۱۳۵۹.

۷۹. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

ص: ۴۴۴

۸۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱، دمشق خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۷/۲/۱۳۵۹.

۸۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۸۲. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۸۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱، بغداد خبرگزاری یونایتدپرس، ۷/۲/۱۳۵۹.

۸۴. سند شماره ۳۳۹۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار، ۸/۲/۱۳۵۹.

۸۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۸۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۸۷. سند شماره ۲۸۷۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی کمیته هماهنگی انتظامی، ۷/۲/۱۳۵۹.

۸۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۸۹. همان.

۹۰. سند شماره ۳۴۷۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به استاندار خوزستان {دفتر هماهنگی}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۹۱. سند شماره ۲۸۷۵۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹، فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۹۲. سند شماره ۲۸۷۵۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به فرماندهی نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۹۳. سند شماره ۲۸۷۵۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹، فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۹۴. سند شماره ۲۸۷۵۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹ فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۹۵. سند شماره ۳۳۹۲۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲} کمیته هماهنگی انتظامی، ۷/۲/۱۳۵۹.

۹۶. سند شماره ۲۸۷۵۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۹۷. روزنامه نامه مردم، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۹۸. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۹۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۱۰۰. همان.

۱۰۱. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۰۲. سند شماره ۳۴۷۴۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹، فرماندهی۲۱ ۷ {رکن۲}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۰۳. سند شماره ۲۸۷۴۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی هنگ آبادان {رکن۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۱۰۴. سند شماره ۲۸۷۵۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹، فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۰۵. سند شماره ۲۸۷۴۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹ ۷ ر.م، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۰۶. سند شماره ۰۴۱۰۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به وزارت کشور {معاونت سیاسی اجتماعی}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۰۷. سند شماره ۰۳۳۹۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۰۸. سند شماره ۰۴۱۰۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۰۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱؛ و سند شماره ۰۶۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا {ستاد عملیاتی} به وزارت کشور {رونوشت سماجا۳، مرکز فرماندهی}، ۸/۲/۱۳۵۹.

۱۱۰. سند شماره ۰۶۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۱۱. روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۱۲. سند شماره ۲۷۶۸۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: به قصرشیرین ف. (۱۴) ۰۵ {رکن۳}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۱۳. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۱۴. سند شماره ۳۴۷۵۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری آبادان ۹ به فرماندهی ناحیه اهواز {رکن۳} رونوشت فرماندهی لشکر۹۲ زرهی اهواز و استانداری خوزستان، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۱۵. سند شماره ۴۰۹۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور {رونوشت سماجا}، ۸/۲/۱۳۵۹.

۱۱۶. روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۱۷. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۱۸. سند شماره ۳۴۷۴۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان به دفتر سیاسی استانداری خوزستان، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۱۹. سند شماره ۳۴۷۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به تیمسار فرماندهی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۳}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۲۰. سند شماره ۳۴۷۴۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری سوسنگرد {رکن۲} به تهران ت.ف ژ،ک،ک،جا {رکن۳}، ۸/۲/۱۳۵۹.

۱۲۱. سند شماره ۰۴۱۰۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۲۲. سند شماره ۲۸۷۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹ ۰۷ {رکن۲} کمیته هماهنگی انتظامی، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۲۳. سند شماره ۲۸۷۳۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹ ۰۷ {رکن۲}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۱۲۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۲۵. سند شماره ۳۱۶۸۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به کمیته انتظامی، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۲۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۲۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۲۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۲۹. روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۳۰. روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۳۱. روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۳۲. همان.

۱۳۳. سند شماره ۰۶۳۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ {اداره دوم حفاظت اطلاعات} به وزارت کشور، ۱/۳/۱۳۵۹.

۱۳۴. سند شماره ۰۴۱۰۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به اطلاعات ستاد عملیات غرب {کرمانشاه}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۳۵. روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۳۶. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۳۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۳۸. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۳۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۴۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۴۱. روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۴۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

۱۴۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۱۴۴. همان.

۱۴۵. همان.

۱۴۶. همان.

۱۴۷. همان، ص۱.

۱۴۸. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۴۹. سازمان کومه له، خبرنامه کومه له، شماره ۲۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۵۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۵۱. سند شماره ۰۵۰۱۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۱۵۲. سند شماره ۰۴۰۹۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به سپاه پاسداران، ۸/۲/۱۳۵۹.

۱۵۳. روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۵۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۱۵۵. همان.

۱۵۶. سند شماره ۰۵۱۲۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات کرمانشاه به تهران، ۶/۲/۱۳۵۹.

۱۵۷. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۵۸. سند شماره ۴۱۰۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از نزاجا معاونت عملیات اطلاعات {مدیریت عملیات} به فرماندهی سپاه پاسداران {فرماندهی}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۵۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۱۶۰. همان، ص۶.

۱۶۱. همان، ص۱.

۱۶۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۶۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۱۶۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۶۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۱۶۶. همان.

۱۶۷. روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۶۸. همان، صص ۱ و ۲.

۱۶۹. روزنامه نامه مردم، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۱۷۰. روزنامه نامه مردم، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۱۷۱. روزنامه نامه مردم، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۷۲. روزنامه نامه مردم، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۱۷۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۷۴. همان، ص۹.

۱۷۵. روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۷۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹ صص ۱۹ و ۲۰، بخش فارسی رادیو امریکا، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۷۷. سند شماره ۳۱۹۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات ایلام به سپاه دهلران، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۱۷۸. سند شماره ۰۴۱۰۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۷۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۱۸۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۷، بخش فارسی رادیو لندن، ۷/۲/۱۳۵۹.

۱۸۱. سند شماره ۳۴۷۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۸۲. سند شماره ۳۴۷۴۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

ص: ۴۴۶

۱۶۰

در امریکا و ایران، مسئولان و عوامل تصمیم سازی و تصمیم گیری دو کشور، همچنان در فضای ناشی از پیامدها و تبعات ماجرای طبس، به سر می برند.

در واشنگتن، آسوشیتدپرس از گزارش رسمی رئیس جمهور به کنگره درباره عملیات طبس خبر داد. بنا بر این گزارش، جیمی کارتر این عملیات را منطبق با مصوبات سازمان ملل دانسته و اعلام کرده است هیچ یک از افراد نظامی امریکا که در این عملیات شرکت داشته اند در ایران باقی نمانده اند و همه آنها خاک ایران را ترک کرده اند. کارتر در گزارش رسمی خود در مقابل اعضای کنگره گفت طبق ماده مصوبه سازمان ملل مبنی بر به رسمیت شناختن حق حمایت و نجات جان اتباع یک کشور درصورت عدم پشتیبانی و زیر پا گذاشتن امنیت جانی آن اتباع ازسوی کشور دیگر، ایالات متحده وارد عملیات نجات جان گروگان ها شد.

در این گزارش کارتر فاش کرد که او هرگز اجازه نداده بود در شرایطی که شکست طرح موجب برهم خوردن نظم انتخاباتی ایالات متحده شود،

تلاش مستقیمی برای نجات گروگان ها از سفارتخانه امریکا صورت گیرد. کارتر گفت که ۶ هواپیمای سی ۱۳۰ و ۸ هلیکوپتر در ۲۴ آوریل، وارد حریم فضایی ایران شدند و در بیابانی در ۲۰۰ مایلی تهران فرود آمدند. در این منطقه اعضای تیم نجات از هواپیماها و هلیکوپترها خارج شدند تا زمینه را برای اجرای عملیات فراهم سازند. کارتر سپس توضیح داد که چگونه پس از لغو عملیات به دلیل نقص دستگاه های هیدرولیک یکی از هلیکوپترها، بین یک هواپیمای سی ۱۳۰ و یک هلیکوپتر هنگام پرواز و بازگشت به ناو هواپیمابر نیمیتز تصادفی رخ داده و ۸ نفر کشته شدند. وی گفت که بقیه اعضای تیم نجات بلافاصله با هلیکوپترها و هواپیماهای باقیمانده محل حادثه را ترک کردند و بدون بروز هیچ گونه اتفاق دیگری حریم فضایی ایران را پشت سر گذاشتند. او بار دیگر در انتهای گزارش خود تأکید کرد که هیچ نیروی مسلح امریکایی درحال حاضر در ایران باقی نمانده است. (۱)

ص: ۴۴۷

علاوه بر آنچه ذکر شد، امروز کارتر درجهت رفع افسردگی ناشی از حادثه غیرمنتظره سوختن امریکاییان در طبس، گام مهمی برداشت. وی که پس از حادثه طبس، کلیه رفت وآمدها و بازدیدهای خود را قطع کرده و از کاخ سفید و واشنگتن خارج نشده بود، امروز، برای نخستین بار از واشنگتن بیرون رفت و به سان آنتونیو

پرواز کرد. به گزارش یونایتدپرس از سان آنتونیو، ۵ امریکایی که در جریان یورش به ایران زخمی شده اند، در پیامی به پرزیدنت کارتر که آنها را برای انجام یک مأموریت نافرجام به ایران فرستاده بود، گفتند که این مأموریت را دوباره انجام خواهند داد. کارتر ضمن تشکر از این افراد گفت: «می خواهم به شما بگویم که از همه شما احساس غرور می کنم، شما وظیفه خود را به بهترین وجه انجام داده اید.» یونایتدپرس در گزارش خود همچنین اضافه کرد: «ویلیام توتل یکی از خلبانان نظامی امریکا که از ناحیه زانو زخمی شده است به هنگام ملاقات با کارتر گفت وی و همکارانش با میل خود به این مأموریت رفتند و تنها تأسف آنها این است که این مأموریت با موفقیت انجام نشد. وی گفت ای کاش می توانستیم مأموریتمان را با موفقیت انجام دهیم. وی ضمن اشاره به گروگان ها گفت آنها بیش از ما دچار رنج و عذاب هستند. توتل در مقابل سؤال کارتر که چگونه حادثه سقوط هواپیما در کویر ایران روی داد با صدایی آهسته و لرزان گفت هواپیما منفجر شد. کارتر سپس به عیادت ۴ تن دیگر از مجروحان حادثه رفت که دچار سوختگی شدید شده و در بخش ویژه ای تحت درمان قرار دارند.» (۲) این درحالی است که یونایتدپرس گزارش داد ناو هواپیمابر کانستالیشین و ۶ ناو جنگی به دنبال آن و ناو هواپیمابر آیزنهاور همراه کشتی های مجهز به موشک های هدایت شونده از کارولینای جنوبی و ویرجینیا وارد اقیانوس هند شده اند. این خبرگزاری افزوده است:

رئیس جمهوری ایالات متحده به آنها دستور داده است به نیروهای نظامی دریایی امریکا که در نزدیکی ساحل ایران متمرکز شده اند، بپیوندند. گوینده تلویزیون سی.بی.اس گفت: تعداد کشتی های جنگی امریکا در این منطقه به ۳۴ فروند رسیده است. (۳)

از سوی دیگر، امروز بنی صدر رئیس جمهور، در مصاحبه ای با رادیو فرانسه درمورد حل بحران موجود در روابط ایران و امریکا و مسئله گروگان ها مطالبی را بیان کرد خبرگزاری آسوشیتدپرس در گزارش این مصاحبه از پاریس، اعلام کرد: در مصاحبه ای که بنی صدر با رادیو فرانسه داشت از وی سؤال شد که آیا گروگان ها هنوز در سفارت هستند یا خیر، وی پاسخ داد من این طور فکر نمی کنم من به هیچ وجه این طور فکر نمی کنم. بنی صدر همچنین نمی دانست که آیا گروگان ها وارد شهرهای دیگر شده اند یا نه. دانشجویان می گویند گروگان ها را طوری نگاه خواهند داشت که از تکرار برنامه نجات آنها جلوگیری شود. بنی صدر در این مصاحبه کوتاه گفت: با نحوه کوشش هایی که ایالات متحده برای نجات گروگان ها انجام می دهد، پیداکردن راه حل تقریباً غیرممکن است. در پاسخ به سؤال های بعدی، بنی صدر افزود چنانچه امریکایی ها عدم مداخله در امور داخلی ایران را تضمین کنند، یک راه حل فوری می توان پیدا کرد. بنی صدر ادعا کرد که ایالات متحده گروگان ها را مورد استفاده و وسیله قرار می دهد و توجهی به رهانیدن آنان ندارد. (۴)

صادق قطب زاده که درحال بازدید از چند کشور عربی است، امروز در مصاحبه ای با خبرنگاران، در مقر شورای عالی شیعیان لبنان در بیروت، تأکید کرد موضع ایران درمورد استرداد گروگان ها تغییری نکرده و این کشور همچنان خواستار استرداد شاه مخلوع و ثروت وی می باشد. وی افزود مبارزات ایران علیه امپریالیسم امریکا، مسئله گروگان ها و مبارزه ایران برای آزادی افغانستان و علیه مداخله شوروی، سیاستی است که خود ما تعیین کننده آن بوده ایم و به آن جامه عمل خواهیم پوشاند و در این راه تا آخر پایداری خواهیم کرد. وزیر امور خارجه ایران مسئله دریافت کمک از شوروی را تکذیب کرد. (۵) وی درمورد کشته شدگان عملیات نافرجام نظامی امریکا گفت: اجساد آنها مسترد خواهد شد و ایران در مقابل این اقدام چیزی طلب نخواهد کرد. از قطب زاده سؤال شد آیا ایران حتی بدون رضایت سایر کشورهای منطقه برای مقابله با عملیات نظامی امریکا مبادرت به مین گذاری خلیج فارس خواهد کرد، وی پاسخ داد: چنانچه امریکا به توصیه کشورهای منطقه گوش ندهد و حمله دیگری را آغاز کند، ما این را حق خود می دانیم که برای دفاع از خویش اقدامات ضروری را انجام دهیم. (۶)

همچنین صبح امروز، در یک مراسم شکرگزاری که به مناسبت شکست توطئه امریکا در وزارت آموزش وپرورش برگزار شد، دکتر محمد جواد باهنر مطالبی درباره حادثه طبس اظهار کرد که حاوی نکته تازه ای بود. اظهارات مزبور از این نظر که وی عضو مؤسس حزب جمهوری اسلامی و عضو شورای انقلاب است، واجد اهمیت تلقی می شود.

وی در سخنانی با اشاره به لطف خداوند که این پیروزی را نصیب ملت ایران ساخت، گفت: «توطئه امریکا بسیار پیچیده بوده است. اسنادی به دست آمده که نشان می دهد حدود ۱۲ ماه قبل چنین توطئه ای طرح ریزی شده بود درصورتی که آغاز گروگان گیری جاسوسان ۶ ماه قبل است. این توطئه از ابعاد نظامی جاسوسی و فعالیت های

گروه های سیاسی و درگیری های نژادگرایانه برخوردار بوده است و امیدواریم که مجموعه توطئه را پس از بررسی ها روشن کنیم.» دکتر باهنر سپس به توضیح ابعاد مختلف توطئه امریکا پرداخت و گفت: «جای پای توطئه امریکا در تحریک بعضی از گروه هایی که دم از خلق می زنند به خوبی کشف شده است. ما باید دشمن را در چهره های مختلف بشناسیم؛ یکی از طرح های بر انداختن انقلاب ما آن است که در بطن جامعه، به ایجاد یأس، ناامیدی، بی اعتمادی و شایعه پراکنی بپردازند.» (۷)

دراین حال، عصر امروز، یک صد و شانزدهمین اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام انتشار یافت که در آن آمده است: «دنیا می داند که ما دانشجویان مسلمان تاکنون در کمال حسن نیت با این جاسوسان رفتار کرده ایم، ولی اگر ملت امریکا جلوی این وحشیگری های کارتر را نگیرد تمام آنها یکجا به جهنم رهسپار خواهند شد.» در این اطلاعیه همچنین آمده است: «ما جهت سالم نگهداشتن این جاسوسان گروگان و آمادگی آنها برای روز محاکمه تعدادی از آنها را به شهرهای یزد، اصفهان و نجف آباد فرستاده ایم.» (۸) در این اطلاعیه از مردم این مناطق خواسته شده است که با هوشیاری انقلابی هرگونه توطئه و حرکت مشکوکی را سریعاً خنثی کنند. (۹)

در امریکـا، اسـتعفای ونس و دلیل آن {مخالفت با عملیات طبس} امروز، رسـماً اعلام و متن اسـتعفانامه وی و جواب کارتر به آن منتشر شد.

مقامات رسـمی کاخ سفید به خبرگزاری ها اطلاع دادند سایروس ونس وزیر امور خارجه امریکا، امروز استعفای خود را تسلیم کارتر کرده است. به گزارش رویتر از واشـنگتن، این مقامات افزودنـد ونس قبلاً به شـدت با اجرای طرح عملیات نجات کارتر مخالفت کرده و به کارتر هشـدار داده بود: «به خاطر اختلافمان بر سـر موضوع، من اسـتعفا خواهم کرد، حال نتیجه طرح هرچه می خواهد باشد.»(۱)

یـک مقـام عـالی رتبه امریکایی گفته است هرچنـد کارتر و ونس روابط حسـنه ای داشـتند، اما هر دو به این نتیجه رسـیدند که برای ونس انجـام وظیفه غیرممکن شـده است. ونس تنها عضو شورای امنیت ملی امریکا بود که با عملیات اخیر مخالفت کرده بود، اما بعد از آن صـمیمانه از توضـیحات کارتر به متحدانش درمورد شـکست این تجاوز، حمایت کرد. (۱۰) امروز متن نامه اسـتعفای ونس به کارتر و جواب کارتر به وی منتشـر شد. در این نامه، ونس درنهایت صراحت دلیل استعفای خود را مخالفت با حمله نظامی امریکا به ایران بیان کرده است. در قسـمتی از نامه آمده است: «من می دانم که شـما با چه قاطعیتی درباره ایران تصـمیم گرفتیـد. کـاش می توانسـتم دراین مورد از شـما حمایت کنم، اما به خاطر دلایلی که درباره اش صـحبت کردیم، نمی توانم. طی هفته هـا و مـاه هـای آینـده شـما نمی توانستیـد از خـدمات وزیر امور خـارجه ای بهره منـد باشـید که نمی توانـد از اقـدامات شـما با قاطعیت حمایت کنـد، آن هم در مواردی که تصـمیم گیری قاطعی لازم است، اما من همچنان در موارد دیگر حمایت کامل خود را از شما اعلام می کنم و باید مطمئن باشید که به عنوان رهبرمان به شما وفادار هستم.»

در نامه منتشرشده کارتر به ونس نیز آمده است: «تصمیم شما به استعفا، به خاطر اینکه از اقدام من برای آزادکردن گروگان ها نمی توانستید حمایت کنید، تصـمیمی عاقلانه و درست بود. من می دانم که این اختلاف بین من و شـما بر اصل اصول است و به دلایلی که برایم شـرح دادید، احترام می گذارم. شـما پست خود را درحالی ترک می کنید که سـتایش [و] احترام ملت را با خود دارید.» (۱۱)

ص: ۴۵۰

۱- * خـاطرات ونس حـاکی از صـحت این خبر است و نشـان می دهـد وی مخـالف این عملیـات بوده و دراین زمینه در قطب مخالف برژینسکی قرار داشته است. براساس خاطرات ونس، درواقع، کارتر استعفای وی را قبلاً پذیرفته و فقط اعلام آن به بعد موکول شـده بود. بخشـی از نظرهـا و مواضع وی به تنـاسب مطـالب، در گزارش هـای روزهای قبل این کتاب آمـده است. وی درباره موضوع اسـتعفای خود نوشـته است: «در چنـد روز بعـد [از ماجرای طبس]، من منتظر اقـدام رئیس جمهوری برای تعیین جانشـین خودم بودم و اعلام خبر استعفای من هم موکول به انتخاب وزیر امور خارجه جدید شده بود. سرانجام روز ۲۷ آوریل [۷ اردیبهشت ۱۳۵۹]، کارتر به من اطلاع داد که سـناتور ادموند ماسـکی را به جانشینی من برگزیده است. من وارن کریستوفر را برای جانشینی خود توصیه کرده بودم، ولی انتخاب ماسکی هم قابل توجیه بود، زیرا علاوه بر لیاقت و قابلیت ماسکی، رئیس

جمهوری می خواست چنین وانمود کند که از گذشته بریده و سیاست تازه ای در پیش گرفته است.» [سایروس ونس و زبیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، صص۹۴ و ۹۵]

دراین باره صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، اظهار کرد: «استعفای سایروس ونس وزیر امور خارجه امریکا، نشان داد که تصمیم مربوط به انجام عملیات نجات گروگان ها را محافلی اتخاذ کرده اند که قادرند اوضاع را به نقطه انفجار برسانند.» وی استعفای سایروس ونس را ازنظر حفظ حیثیت و اعتبار شخص وی قابل توجیه دانست. (۱۲)

۱۶۲

درپی توسعه شایعات مختلف درباره علت بمباران هلیکوپترهای امریکایی و درج خبرهای غیررسمی در نشریات گوناگون گروه های سیاسی درباره هماهنگی این اقدام با اهداف امریکا در انهدام اسناد سری جامانده در طبس، روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود خبر داد که ازطرف شورای انقلاب یک هیئت ویژه برای بررسی این موضوع تشکیل شده است.

به نوشته این روزنامه، آیت الله مهدوی کنی عضو شورای انقلاب و سرپرست وزارت کشور، دراین باره گفت: «یکی از مسائل مربوط به بمباران کردن هلیکوپترهای باقیمانده، شهادت فرمانده [سپاه] پاسداران یزد در جریان این بمباران و بعضی حوادث دیگر که دراین باره واقع شده بود، است. شورای انقلاب ۳ نفر را مأمور بررسی حوادث کودتا [کرد] تا این حوادث را پیگیری کنند تا ببینند ماجرای بمباران چه بوده است و چرا توجه نکردند که فرمانده سپاه پاسداران یزد شهید و عده ای مجروح بشوند و پاره ای از حوادث دیگر که ذکر آن به مصلحت نیست. حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی و [آیت الله] خامنه ای و دکتر چمران مأمور بررسی این موضوع شدند و قرار است نتیجه را هرچه زودتر به اطلاع شورای انقلاب برسانند.» (۱۳)

درپی این اقدام، روزنامه کیهان گزارش داد: یک عضو شورای انقلاب {که کیهان از ذکر نام وی خودداری کرده است} امروز، در تماسی تلفنی با این روزنامه تأکید کرد که درپی تصمیم شورای انقلاب، هیئت مذکور برای رسیدگی دقیق به طبس عزیمت کرده است. (۱۴)

۱۶۳

در ادامه اعلام مواضع مبنی بر مقاومت دربرابر تهدید به تداوم و توسعه تحریم اقتصادی ایران و نیز اعلام مواضع حمایت آمیز از ایران ازسوی مقامات برخی کشورهای جهان، به چند مورد اشاره می شود.

علیرضا نوبری رئیس بانک مرکزی ایران، که از نزدیکان بنی صدر محسوب می شود، در مصاحبه ای با روزنامه آلمانی اشپیگل گفت: ایران حتی اگر یک بشکه نفت نفروشد می تواند حداقل ۹ ماه دربرابر محدودیت های اقتصادی غرب پایداری کند. وی افزود: محدودیت های اقتصادی، دانشجویان اشغال کننده سفارت امریکا را وادار به آزادی گروگان ها نخواهد کرد. نوبری گفت ایران با توسعه روابط تجاری با کشورهای بلوک شرق و بهبود خطوط ارتباطی زمینی با ترکیه، شوروی و پاکستان به منظور

آسان کردن واردات کالاهای مصرفی از راه زمین، راه هایی برای مقابله با محدودیت ها خواهد یافت.

وی به امریکا به دلیل مسدودکردن ذخایر ایران و درخواست از متحدان غربی برای اعمال محدودیت های اقتصادی علیه ایران حمله کرد و گفت: آنها با اعمال محدودیت ها نمی توانند گروگان ها را آزاد کنند. نوبری افزود: ما هرقدر که از تحمیل محدودیت ها رنج ببریم هرگز در مقابل فشارهای طرف نیرومندتر تسلیم نخواهیم شد. نوبری گفت: از ۱۵ میلیارد دلار دارایی ایران در خارج فقط ۶ میلیارد دلار آن در بانک های امریکایی مسدود شده است.(۱) به گفته وی، ایران برای فروش نفت خود مشکلی نخواهد داشت و کشورهای اروپای شرقی که ازنظر ارزهای خارجی برای خرید نفت از کشورهای خارج از بلوک شرق دچار محدودیت هستند، کماکان به خرید نفت از ایران ادامه می دهند. (۱۵)

در بیروت، قطب زاده نیز گفت: «تحریم اقتصادی غرب نمی تواند به ایران زیانی برساند، زیرا ما قدرت واقعی جهان را در دست داریم. خدا و ایمان.» (۱۶)

از سوی دیگر، به گزارش رویتر از دهلی نو، آژانس خبری هند از قول پراناب موکرجی وزیر بازرگانی هند، اطلاع داد که کشور متبوع او هیچ کاری به تحریم های اقتصادی امریکا علیه ایران ندارد. موکرجی ضمناً گفت که یک هیئت ایرانی در ماه آینده از هند دیدن خواهد کرد تا درخصوص گسترش روابط بازرگانی دو کشور مذاکره کنند. (۱۷)

امروز همچنین شاذلی بن جدید رئیس جمهور الجزایر، با ارسال پیام هایی برای امام خمینی و بنی صدر حمایت خود و کشورش را از ایران اعلام کرد. در این پیام ها که به دنبال عملیات امریکا در ایران برای مقامات ایرانی ارسال شده، رئیس جمهوری الجزایر اعلام کرد که در نظر الجزایر تجاوزات امپریالیسم، عملیات جنگ طلبانه علیه نیروهای ترقی خواه تلقی شده و هدفش ضربه زدن به انقلاب اسلامی ایران که ابعاد تازه ای می گیرد، می باشد.

رئیس جمهوری الجزایر در این پیام ها تأکید کرده است که این تجاوزات به قدری محکوم شدنی است که می توان گفت مرحله تازه ای از خطر در بازی های سیاسی امپریالیست ها در منطقه می باشد. (۱۸)

۱۶۴

درحالی که تیرگی رابطه ایران و امریکا ادامه دارد، نوع برخورد شوروی با این مسئله و نیز نوع برخورد احتمالی ایران با شوروی در مقابل امریکا، از مسائل مطرح هر روز در محافل سیاسی منطقه و جهان است.

به گزارش خبرگزاری فرانسه از هنگ کنگ، یک سخنگوی خبرگزاری چین نو که امروز، صدای آن در هنگ کنگ به گوش می رسید، اظهار کرد درصورتی که امریکا دست به اقدام نظامی جدیدی در ایران بزند، اتحاد شوروی آماده مداخله در ایران خواهد بود. چین نو اعلام کرد سربازان شوروی که

۱- * یونایتدپرس ضمن مخابره این خبر، افزوده است: «این درحالی است که کارشناس های اقتصادی بانکی، دارایی های ایران را در امریکا حدود ۸ میلیارد دلار تخمین زده بودند.»

در طول مرز آن کشور با ایران مستقر هستند بین ۶۰ تا ۸۰ درصد افزایش یافته و بر تعداد سربازانی که در منطقه دریایی خزر و قفقاز مستقر بوده اند نیز افزوده شده است. این سخنگو افزود آن دسته از سربازان شوروی که در افغانستان بوده اند به منطقه هرات نزدیک مرز ایران منتقل شده اند. (۱۹)

خبرگزاری هندوستان نیز گزارش داد: منابع بلندپایه در کابل معتقدند تعداد نیروهای شوروی در افغانستان اینک به ۱۱۰ هزار نفر رسیده است. ۴ یا ۵ لشکر شوروی در مرز ایران مستقر شده اند؛ شوروی درمجموع ۹ یا ۱۰ لشکر در افغانستان دارد. (۲۰)

در همین حال، دکتر مکری سفیر ایران در شوروی، در مصاحبه ای درمورد موضع شوروی در قبال ایران گفت: شوروی سیاستی را که بارها اعلام کرده است تعقیب می کند، ولی ما در مبارزه با امریکا فقط به نیروهای خود تکیه داریم و به هیچ سرباز خارجی اجازه ورود به خاک ایران را نخواهیم داد. سفیر ایران گفت: ما ازسوی بلوک سوسیالیستی و کشورهای مسلمان و امریکای لاتین در معرض تهدید و محاصره اقتصادی نیستیم و بسیاری از کشورهای جهان ازجمله شوروی نیز مخالفت خود را درمورد محاصره اقتصادی ایران اعلام کرده اند، ولی ما هرگز تقاضایی درباره کمک نظامی از آنها نکرده ایم و گفته ایم که خود قادریم از سرزمین خویش دفاع کنیم. (۲۱)

در سمت مقابل نیز شماره امروز روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده، در مطلبی با عنوان "دوستان و دشمنان انقلاب ما" نوشت: «تجاوز نظامی نافرجام امپریالیسم امریکا علیه جمهوری اسلامی ایران بار دیگر جبهه بندی و مرز میان دوستان و دشمنان انقلاب ایران را در عرصه جهانی با وضوح کامل آشکار ساخت. کشورهای سوسیالیستی، احزاب کمونیست، کشورهای مستقل، ملی و جنبش های رهایی بخش ملی و همه نیروهای ترقی خواه جهان که در دوران جنبش انقلابی و پس از پیروزی انقلاب، نسبت به انقلاب ایران و جمهوری اسلامی ایران موضع پشتیبانی پیگیر و قاطعانه از انقلاب ایران داشته اند. این تجاوز نظامی نافرجام امپریالیسم امریکا علیه ایران را به شدت محکوم نموده و بار دیگر بر پشتیبانی و حمایت همه جانبه خود از انقلاب مردم ایران و جمهوری اسلامی ایران تأکید می کنند.» در ادامه مطلب این روزنامه نمونه هایی

از دوستی های بلوک شرق ذکر شده و آمده است: دولت اتحاد شوروی اقدام نظامی امریکا برای نجات گروگان های امریکایی در تهران را محکوم کرد. فیدل کاسترو دبیر اول حزب کمونیست و رئیس شورای دولتی کوبا، در پیامی که برای رهبری انقلاب ایران امام خمینی، ارسال داشته ضمن محکوم کردن تجاوز نظامی امریکا علیه ایران همبستگی صمیمانه خود را با انقلاب ایران ابراز نموده است. دولت لیبی تجاوز نظامی امریکا به ایران را به شدت محکوم کرد. یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، تلاش ناموفق امریکا برای نجات گروگان ها در تهران را محکوم کرد. جمهوری سوسیالیستی ویتنام تجاوز نظامی نافرجام امریکا علیه ایران را محکوم کرد. جمهوری دمکراتیک آلمان، جمهوری سوسیالیستی رومانی، جمهوری دمکراتیک خلق یمن، جمهوری الجزایر اقدام نظامی امریکا علیه ایران را محکوم و بر پشتیبانی خود از جمهوری

اسلامی ایران دربرابر تهدیدات امپریالیسم امریکا تأکید کرده اند. احزاب کمونیست و سازمان های مترقی جهان اقدام نظامی امپریالیسم امریکا را به مثابه یک تجاوز نظامی علیه جمهوری اسلامی ایران محکوم و همبستگی و پشتیبانی خود را از انقلاب و جمهوری اسلامی ایران اعلام کرده اند.

در این مقاله، راجع به هرکدام از موارد مذکور توضیحات و شواهدی ذکر و اضافه شده است: درست در نقطه مقابل، روش و موضع گیری دول غربی و رژیم های وابسته به امپریالیسم امریکا در منطقه قرار دارد که از شکست تجاوز نظامی امریکا علیه ایران و تلفاتی که در این ماجراجویی جنون آمیز به امریکا وارد آمده است، اظهار تأسف کرده اند. (۲۲)

۱۶۵

اعلام مواضع و تحلیل گروه ها و سازمان ها درباره امریکا و حمله اخیر آن به ایران ادامه دارد؛ ازجمله می توان به موضع گیری گروه هایی چون جبهه ملی، حزب ملت، جاما، جمعیت عدالت، اتحاد ملی زنان، سازمان پیکار، حزب کارگران انقلابی و تعدادی از گروه های کوچک مارکسیستی و تشکل های وابسته به آنها اشاره کرد که برخی از آنان پیشنهادهایی نیز درباب ادامه وضع حاضر، مطرح کرده اند.

جبهه ملی ایران در تحلیلی درباره تجاوز نظامی امریکا به ایران خاطرنشان کرده است که محکومیت تهاجم امریکا کافی نیست و برای رویارویی با توطئه های

امپریالیسم امریکا، از طرح هر مسئله ای که به وحدت قشرهای ملت صدمه می زند باید خودداری کرد. جبهه ملی همچنین افزوده است: «گرچه این تهاجم با شکست مواجه گردید و تجاوز امریکا به حریم ایران ازطرف تمام ملل دنیا محکوم شد و موجی از خشم و نفرت علیه امپریالیسم امریکا تمامی گیتی را فراگرفت، ولی نباید فراموش کنیم که این برنامه آخرین توطئه امپریالیسم امریکا محسوب نمی شود.» جبهه ملی در ادامه، پرهیز از اختلاف بین حاکمان را توصیه کرده است. (۲۳)

حزب ملت ایران با انتشار بیانیه ای تجاوز نافرجام نظامی امریکا به ایران را به شدت محکوم کرد و با تأکید بر اینکه شیوه تجاوز امریکا به صورت راهزنی سازمان یافته درآمده است، متذکر شد، امپریالیسم امریکا به اقتضای ساخت بنیادی خود نمی تواند هرگز از تجاوز به ملت ها دست کشد و برای رفع همه دشواری های درونی و بیرونی که دارد ناگزیر از توسل به زور است. اساس دیپلماسی امریکا بر سلطه گری استوار می باشد و نظام حکومتی آن از فراهم آوردن روابط برابر و احترام آمیز با سایر کشورها ناتوان است. امریکای جهان خوار برای بقای خود نیاز به تاراج منابع طبیعی و بهره کشی از نیروی انسانی دیگر ملت ها دارد و هرگونه ناکامی دراین زمینه،آن را به خشم و سپس خشونت می کشاند.

خود کامگی و توطئه امریکا را در روابط بین الملل فقط با قدرت و پایداری می توان پاسخ داد. خوب پیدا بود که انقلاب اسلامی ملت ایران و به دورماندن آن از هر سازشگری، چنان ضربه هولناکی به پیکر امپریالیسم امریکاست که به سادگی تحمل نخواهد کرد و به همین دلیل امام خمینی بارها هشدار داد که باید آماده درهم شکستن هر توطئه ای

بود. در ادامه بیانیه حزب ملت ایران آمده است: «تازه ترین تجاوز دشمن به گونه ای اعجاز آمیز با شکست روبه رو شد، ولی نباید به آسانی از آن گذشت. گستردگی این تجاوز نشان می دهد که بدون آگاهی ها و یاری هایی از درون کشور نمی توانسته است انجام گیرد و بی شک دشمن همدستانی داشته که به طور طبیعی هنوز هم دارد و باید با بررسی دقیق شناخته شوند. ... حزب ما پیشنهاد می کند، بی درنگ یک کمیته تحقیق ازسوی رئیس جمهور تشکیل گردد و همه ماجرا را به دقت وارسی نماید و نقطه های ضعف و اشتباه ها و شاید خیانت هایی را که به امریکا جسارت چنین تجاوزی را داده است، بازشناسد، تا هرچه زودتر چاره جویی لازم به عمل آید.» (۲۴)

جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران {جاما} هم با صدور بیانیه ای شکست امریکا را به مردم ایران تبریک گفت. در این بیانیه ضمن هشدار درمورد توطئه امریکا آمده است: «باید آماده بود که درصورت تهاجم های بعدی که ممکن است به فواصل یا هم زمان در چند نقطه صورت پذیرد، کشورمان را به گورستان متجاوزان جنایتکار مبدل سازیم. باید به فرمان رهبر آگاهمان امام خمینی، در ایجاد و تقویت ارتش بیست میلیونی تسریع نمود. باید به تولید داخلی افزوده و محاصره اقتصادی امریکا را با شکست روبه رو کرد. باید از هرگونه درگیری های گروهی و ایجاد تفرقه و نفاق جلوگیری کرد.» (۲۵)

جمعیت عدالت {مائوئیست} نیز در بیانیه ای تجاوز آشکار امریکای جنایتکار را که نشان دهنده ماهیت پلید شیطان بزرگ بود، محکوم کرده و ضمن تبریک شکست عملیات توطئه آمیز امریکا در ایران، افزوده است: «کویر و هر وجب خاک ایران گورستان متجاوزان امریکایی است.» (۲۶)

اتحاد ملی زنان {تشکل زنان وابسته به گروه های مارکسیستی} با انتشار بیانیه هایی هجوم امپریالیسم امریکا را که با همدستی وابستگان داخلی اش صورت گرفته، محکوم کرد و کلیه گروه های مردم را به آمادگی برای مبارزه وسیع با توطئه ها و تجاوزات احتمالی امپریالیسم امریکا فراخواند. (۲۷)

سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر نیز به این مناسبت اطلاعیه ای انتشار داد و در آن حمله نظامی امریکا در شرایط کنونی را درجهت تثبیت حاکمیت کنونی و علیه مخالفان آن تحلیل کرد. در این اطلاعیه آمده است: هرچند امپریالیسم امریکا در شرایط حاضر به دلیل آگاهی عمومی خلق هرگز جرئت تدارک نظامی علیه مردم ما را ندارد، ولی درصورت ارتکاب چنین عمل احمقانه ای، توده های ما ویتنام دیگری را برای آنان تدارک خواهند دید. (۲۸)

حزب کارگران انقلابی نیز در بیانیه ای که در نشریه کارگر {ارگان این حزب}، انتشار داد با تأکید بر اینکه «سقوط هواپیماهای امریکا نقشه های خونین کارتر را افشا کرد» اعلام نظر کرد که تجاوز نظامی امریکا را باید با بسیج انقلابی پاسخ داد. (۲۹)

همچنین تعدادی از تشکل های صنفی که شاخه های احزاب و گروه ها هستند؛ ازجمله کانون دانش آموزان ایران، سازمان جوانان و دانشجویان دمکرات {هردو وابسته به حزب توده} و نیز انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه ملی و انجمن حقوق دانان مسلمان {هردو وابسته به سازمان مجاهدین خلق} امروز، با انتشار بیانیه هایی به تکرار مواضع سازمان های مذکور، با الفاظی متناسب با شأن صنفی خویش پرداختند. (۳۰)

۱۶۶

بااینکه مقامات سیاسی و نه رسانه های عراق، خبر وقوع کودتا در بغداد و ترور صدام را که روز گذشته، شایع شده بود، تکذیب کردند، در قم که تعداد زیادی از رانده شدگان عراقی {گذشته و حال} سکونت دارند، موجی از شادی و سرور برپا شد. (۳۱) در همین حال، یک سخنگوی سازمان پیکار اسلامی عراق(۱) در نشستی مطبوعاتی که در آن ۲ تن از اعضای این گروه، شیخ محمد منتظری و عده ای از خبرنگاران داخلی و خارجی حضور داشتند و سؤالاتی درباره جریانات موجود در عراق مطرح شد،۳۲ گفت: «ما بار دیگر تأکید می کنیم سازمان ما صدام حسین را در شهر الرمیثه ترور کرد. خبرهایی که از عراق به ما می رسد صحت این خبر را تأیید می کند.»(۲) (۳۳) وی سانسور شدید اخبار در عراق را عامل عدم انتشار قطعی این خبر ذکر کرد و دراین زمینه نحوه انعکاس ترور طارق عزیز(۳) را مثال زد و گفت: مثلاً ـ باوجود اینکه ترور طارق عزیز عضو شورای انقلاب را ما برعهده گرفتیم، بازهم عراقی ها مسیر نورعلی را وابسته به حزب امام خمینی معرفی کردند. (۳۴)

از سوی دیگر، در عراق هم، نوع واکنش مراکز تبلیغی این کشور در تکذیب حادثه، نشان از اهمیت این قضیه برای مقامات عراق دارد و با آن به مثابه یک شایعه صرف و معمولی برخورد نمی کنند. دراین زمینه یونایتدپرس از بغداد گزارش داد که امروز صدام حسین رئیس جمهور عراق، برای دومین روز متوالی در منظر عموم ظاهر شد و از مناطق مسکونی و تجاری شهر بغداد دیدن کرد. یونایتدپرس در گزارش خود افزوده است: «این عمل درپی گزارش های رسانه های گروهی ایران مبنی بر اینکه وی در یک کودتا مورد سوءقصد قرار گرفته و دولت سوسیالیست وی سرنگون شده انجام گرفته است.» (۳۵)

۱۶۷

درپی فرود اجباری یک هواپیمای عراقی در خوزستان که روز گذشته رخ داد، استاندار خوزستان اعلام کرد: در ساعت ۱۰:۳۰ امروز، تعدادی از نیروهای عراقی در منطقه هورالعظیم و در حوالی محل سقوط هواپیمای عراقی پیاده شده اند. دراین حال، چند هلیکوپتر عراقی نیز در منطقه درحال شناسایی می باشند. در پیام استاندار خوزستان اضافه شده است: «احتمال دارد این نفرات برای انهدام هواپیمای یاد شده آمده باشند.» (۳۶)

ص: ۴۵۶

۱- * سازمان پیکار اسلامی عراق که به دلیل پرهیز از تشابه اسمی با سازمان مارکسیستی پیکار در راه آزادی طبقه کارگر گاهی ترجمه نام خود را در مطبوعات ایران با عنوان "سازمان عمل انقلابی" نیز مطرح می کند، در رقابت با "حزب الدعوه الاسلامیه" عراق به عنوان یکی از دو جریان مبارز شیعی علیه رژیم عراق فعال است.

۲- ** البته در این نشست بر وقوع ترور تأکید شد، نه بر موفق بودن آن.

۳- *** گزارش ترور طارق عزیز و تبعات آن در روزهای ۱۲/۱/۱۳۵۹ تا ۱۶/۱/۱۳۵۹ جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق {قطع رابطه امریکا با ایران} درج شده است.

در گزارشی دیگر آمده است: «برابر اعلام مرزبانان بصره در صبح روز ۷/۲/۱۳۵۹، یک فروند هواپیمای آموزشی شخصی عراق با ۵ سرنشین و خلبان آن در فضای هوایی ایران مفقود و توسط هواپیماهای ایرانی مورد اصابت قرار گرفته است. مرزبان مزبور ضمن اعتراض تقاضای اقدام فوری درمورد تعیین [وضعیت] سرنشینان و تحویل آنان به خود را [کرده] است.

۸/۲/۱۳۵۹ سرهنگ پناهی» (۳۷)

فرماندهی ژاندارمری اخبار مذکور را به دفتر ریاست جمهوری گزارش کرد. (۳۸)

یادآوری می شود خبرگزاری عراق در گزارش این حادثه اعلام کرده بود این هواپیما هنگام تمرین وارد حریم فضایی ایران شده است و هواپیماهای ایرانی آن را مجبور به فرود کرده اند. (۳۹) به گزارش همین خبرگزاری، وزارت امور خارجه عراق از مقامات ایرانی خواسته است که یک هواپیمای عراقی و سرنشین های آن را که به اجبار در خاک ایران فرود آمده اند، تحویل مقامات عراقی دهند. (۴۰)

در گزارش دیگری که خبرگزاری فرانسه از بغداد مخابره کرد، آمده است: مقامات عراقی اظهار می دارند هواپیمای نظامی عراقی به دلیل بدی هوا راه خود را گم کرده و وارد مرزهای هوایی ایران شده است. (۴۱) خبرگزاری فرانسه در گزارش خود افزوده است: «این هواپیما در سوسنگرد خوزستان، توسط جنگنده های نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران به زمین نشانده شد. علاوه برآن، سپاه پاسداران نیز یک هلیکوپتر عراقی را با ۸ سرنشین هنگام تجاوز به حریم هوایی ایران هدف گلوله قرار داده و آن را مجبور به فرود در خاک ایران نموده است. در این حادثه ۲ نفر نیز مجروح و هر ۸ سرنشین آن دستگیر شدند.» (۴۲)

۱۶۸

امروز در سه نقطه عمومی تهران انفجارهایی مهیب به وقوع پیوست که به کشته و مجروح شدن ده ها تن انجامید. (۴۳)

انفجار اول ساعت ۱۱:۳۰ صبح، در سالن نمایش سینما نادر واقع در خیابان لاله زار، رخ داد که براثر آن یک نفر کشته شد. (۴۴) این انفجار که آتش سوزی بزرگی همراه داشت موجب فرو ریختن قسمتی از ساختمان سینما و مجروح شدن تعدادی از تماشاگران شد. (۴۵) مجروحان به بیمارستان های اطراف محل انفجار ازجمله بیمارستان سینا، طالقانی {امیراعلم سابق} و الوند منتقل شدند. عده ای دیگر نیز در این حادثه جراحات سطحی برداشتند که با مداوای سرپایی مرخص شدند. همچنین بیمارستان سینا در تماسی با بامداد، اعلام کرد که حال ۳ تن از مجروحان وخیم است و ضمناً یک مورد قطع پا نیز گزارش شد. (۴۶)

دومین انفجار ساعت ۱۳:۳۰ امروز، در داروخانه شمس جنب شرکت مسافربری ترانسپورت شمس العماره واقع در خیابان ناصرخسرو به وقوع پیوست. (۴۷) براثر این انفجار تعدادی از کارمندان و مسافران شرکت ترانسپورت مجروح شدند و قسمتی از دفتر این شرکت، داروخانه شمس، یک مغازه

کیف سازی و مسافرخانه شمس العماره که در طبقه دوم شرکت ترانسپورت قرار دارد، ویران شد. (۴۸)

انفجـار بزرگ تری ساعت ۱۷:۳۰ عصـر امروز روی داد، براثر انفجـار یک بمب قوی در محوطه پارکینگ شـمال غربی میـدان امام خمینی {توپخانه سابق} بسـیاری از ساختمان های مرکز شـهر به لرزه درآمـد. (۴۹) این انفجار عظیم میـدان امام خمینی و سایر خیابان های اطراف را لرزاند. شدت انفجار و آتش سوزی بعد از آن به حدی بود که آسمان منطقه به کلی با دود غلیظی پوشیده شـد. این آتش سوزی که بیش از یـک سـاعت ادامه داشت، بـا تلاـش مـأموران آتش نشانی مهار گردیـد. به گزارش خبرنگـار روزنامه جمهوری اسـلامی، این انفجار با آنچنان لرزشـی همراه بوده که شـیشه کلیه مغازه های اطراف میـدان و اکثر مغـازه هـای ابتـدای خیابان فردوسـی جنوبی را خرد کرده است. (۵۰) در گزارش خبرنگـار کیهـان درباره وقایع بعـد از انفجار آمـده است: «صـدها نفر از مردم سراسـیمه به طرف میـدان می دویدند. مردم توانسـتند جسد قطعه قطعه شده ۳ نفر را کـه براثر انفجار بمب کشـته شـده بودند به آمبولانس حمل کنند.» این گزارش همچنین حاکی است: «۹ دستگاه از اتومبیل هایی که در پارکینگ متوقف شـده بود به آهن پاره مبـدل شـد و به ۷ دسـتگاه دیگر به شـدت صدمه وارد شد.» (۵۱) به گزارش خبرنگار بامداد، ۲ تن از رهگذران که به سختی مجروح شده بودند، در راه بیمارستان جان سپردند. (۵۲)

دربـاره عوامـل این انفجـارات می توان گفت قرائن و شواهـد موجود بـاتوجه به تجربه نوع انفجارهای خوزسـتان و نیز تحلیل و جمع بندی محافل مختلف که به نحوی به این گونه مسائل مرتبط هسـتند، حاکی است رژیم عراق طراح و مسئول آن است، اما چه بسا از گروه های ضـدانقلابی مرتبط با عراق چون گروه بختیار یا برخی جریان های کردی نیز در اجرا، اسـتفاده شده باشد. برخی اسـامی اعلام شـده به عنوان مسـئولان این حادثه اسامی خلق الساعه و بـدون هویت قبلی است و نوع ادبیات همراه اعلام آن، مؤیـد این برداشت است، اما در عرصه تبلیغات و در سـطح انتشار علنی، گروه های مختلف سیاسـی و حتی برخی نهادهای ذی ربط، از امریکا به عنوان عامل اصلی و پشت صحنه یا حتی عامل مستقیم این گونه حوادث، یاد می کنند.

درهرحـال، درپی حوادث یادشـده، مهنـدس میرسـلیم معـاون وزارت کشور و سـرپرست شـهربانی جمهوری اسـلامی ایران، در گفت وگویی دربـاره بمب گـذاری در نقـاط مختلف تهران توضیـح داد و از مردم خواست تا هوشـیاری خود را حفظ کننـد و موارد مشـکوک را به کلانتری ها، پاسـگاه های ژانـدارمری و کمیته ها اطلاع بدهنـد. در این مصاحبه گفته شد که گروهی به نام جبهه رهایی بخش فدرال ایران، مسـئولیت این انفجارها را به عهده گرفته است. سـرپرست شهربانی جمهوری اسلامی ایران دربـاره نحوه همکـاری مردم بـا مقامـات انتظـامی درخصوص انفجـار بمب هـا گفت: «البته قوای انتظـامی و نیروهـایی که باید انتظامات شهری را عهده دار باشند مسئولیتی را دارند که باید

ایفا کنند و دراین زمینه طرح هایی تهیه شده و از همین امشب به اجرا گذارده خواهد شد. این طرح های ضربتی در نقاط مختلف شهر پیاده خواهد شد و به طورکلی برای اینکه حالت توافقی قوی وجود داشته باشد آماده باش به شهربانی و همچنین کمیته های انقلاب داده شده و در نظر هست که گروه ویژه ای، گروه متخصص شناسایی بمب ها و خنثی کردن آنها، که در ۲۴ ساعت آمادگی داشته باشد برای رسیدن به منطقه خطر و خنثی نمودن و جلوگیری از انفجار بمب ها و کشتار مردم انجام وظیفه کنند.» (۵۳)

شب هنگام نیز جلسه مشترک شورای انقلاب و هیئت دولت به ریاست دکتر بنی صدر رئیس جمهوری، در کاخ نخست وزیری تشکیل شد. در پایان این جلسه دکتر حبیبی سخنگوی شورای انقلاب، درمورد انفجارهای تهران گفت: درزمینه کارهای تقویتی شهر دستور لازم داده شده است. وی افزود از آقای مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور، خواسته شد تا مسئله را زیر نظر داشته باشند و ایشان هم دستور لازم را به کمیته ها صادر می کنند و شهربانی درحد خود آمادگی دارد. (۵۴)

درباره عوامل حادثه، بجز گروه مجهول الهویه ای که در مصاحبه میرسلیم ذکر آن رفت، در یک گزارش آسوشیتدپرس نیز، از گروه مجهول الهویه دیگری نام برده شده است. این خبرگزاری از پاریس گزارش داد: ناراضیان ایرانی در پاریس امروز، اظهار کردند که یک گروه ایرانی، که خواستار براندازی حکومت آیت الله خمینی است، در تماسی تلفنی مسئولیت انفجار یکی از بمب های امروز تهران را به عهده گرفته است. گروه "ضربت خرم دین" که نام قهرمان ملی گرای ایرانی، بابک خرم دین را بر خود نهاده است، ادعای خود را در یک تماس تلفنی با دفتر شاپور بختیار نخست وزیر پیشین و تبعیدی ایران عنوان کرد. یک سخنگوی بختیار که معتقد بود تاکنون نام گروه مزبور را نشنیده است، گفت که سخنگوی این گروه اخطار کرد چنین انفجارهایی تا نابودی رژیم آیت الله خمینی ادامه خواهد داشت. (۵۵)

در اطلاعیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی انفجارهای مزبور ادامه و بخشی از توطئه های نظامی امریکا شمرده شده است که ساواک و عمال فراری رژیم سابق و وابستگان بختیار آن را به اجرا درآورده اند. هدف این اعمال جنایتکارانه ایجاد تشنج و وحشت در بین توده های مردم و نوعی انتقام جویی و قدرت نمایی و احتمالاً امتیازخواهی دانسته شده است. (۵۶)

سازمان مجاهدین خلق نیز در تحلیل این حوادث، طبق معمول کوشید علاوه بر ترویج ستیزه گری با امریکا، مقاصد و نکات تبلیغی خود را نیز مطرح کند. در تحلیل این سازمان(۱) آمده است: «بدون شک این انفجارات نیز بخشی از توطئه های امپریالیزم زخم خورده امریکا در ایران می باشد. ...» در این

۱- * این تحلیل در نشریه مجاهد ۱۰/۲/۱۳۵۹ درج شد.

تحلیل همچنین آمده است: «امریکا هم اکنون دیگر تمامی تجربیاتی را که در جنگ های ضدخلقی اش برای شکست انقلابات و سرکوب خلق ها کسب کرده درمورد ایران به اجرا می گذارد. شیوه عملیات تروریستی از قبیل بمب گذاری و ترور شخصیت های انقلابی که برای ایجاد رعب و وحشت در بین مردم انجام می شود، ازجمله شیوه هایی است که امپریالیسم بعد از پیروزی انقلابات در برخی از کشورها برای سقوط دولت ها و شکست انقلاب ها به کار گرفته است. امپریالیسم با کمک ایادی داخلی اش درحال حاضر این شیوه عمل فاشیستی و ضدانسانی را باتوجه به زمینه داخلی ایران برای انهدام انقلاب ایران به مورد اجرا در آورده و قصد دارد با به راه انداختن موج رعب و وحشت و همچنین ایجاد آشوب و بلوا جامعه را به هرج ومرج بکشاند و آن گاه پس از ایجاد چنین جوی در جامعه، به نقشه های پلید و ضدمردمی خود جامه عمل بپوشاند و حاکمیت خود را بر این میهن استوار سازد.» (۵۷)

کمیته مرکزی انقلاب اسلامی و شهربانی نیز در اطلاعیه هایی مشابه جریان های سیاسی، ضمن تحلیل این حوادث آمادگی خود را برای انجام دادن وظایفشان اعلام کردند. در اطلاعیه روابط عمومی کمیته مرکزی انقلاب اسلامی آمده است: «ملت رزمنده و آگاه ایران، به دنبال درگیری های دانشگاهی و ایجاد هرج ومرج در میهن عزیزمان ایران، و آماده کردن زمینه داخلی، امپریالیزم امریکا دست به مداخله نظامی زده و در نزدیکی طبس کماندوهای مزدور خود را پیاده می کند تا به خیال خام خود، کودتای نظامی به کمک ایادی فاشیست داخلی اش به وجود آورد. ... دراین رابطه است که اخیراً ضدانقلابیون ... به قصد ایجاد رعب وترس در اماکن عمومی مبادرت به بمب گذاری می نمایند. ... دراین رابطه لازم است که نکات زیر کاملاً مورد توجه قرار گیرد:

۱. همه مردم احساس وظیفه کرده و خود را یک پاسدار و یک پلیس انقلابی و کنجکاو بدانند.

۲. سرپرستان اماکن عمومی مسئولیت مستقیم و بیشتری داشته و رفت وآمدهای مشکوک را فوراً به اولین کمیته یا کلانتری گزارش دهند.

۳. به حکم آیه قرآن، شدیداً جلوی شایعه و شایعه پراکنی را بگیرند.» (۵۸)

در اطلاعیه شهربانی نیز آمده است: «امپریالیسم جهانی به سرکردگی امریکا و به کمک عوامل دست نشانده داخلی درصدد آن است که چهره شیطانی و کریه و ضدبشری خود را ازطریق ارائه شکل خاصی از تروریسم ارائه کند. به این مناسبت امروز، دو نمونه از طرح انفجار را در مناطق پرجمعیت شهری یعنی خیابان های لاله زار و ناصرخسرو به نمایش گذاشت و جان عده ای از هم وطنان عزیز بی گناه و مسلمان ما را در معرض خطر نابودی قرار داد. شهربانی جمهوری اسلامی ایران در ایفای وظایف خویش ضمن تصمیم به طراحی مبارزه با این قسم تروریسم از کلیه آحاد ملت و امت تقاضا می کند با بیداری و هوشیاری مراقب جان خود و فرزندان و کسان خویش مخصوصاً در مجامع اماکن عمومی و نقاط پرجمعیت باشند و به محض ملاحظه هر شیء مشکوک مراتب را به اولین گشتی یا مرکز پلیس یا کمیته ها یا سپاه پاسداران اطلاع دهند. همچنین افراد توطئه گر را شناسایی و به مراکز مزبور معرفی نمایند.» (۵۹)

۱. برخی گزارش ها از داخل عراق حکایت از ادامه تشنجات داخلی به خصوص در مناطق شیعه نشین دارد.

امروز یـک مقـام آگاه مرزی در تماس با کیهان اعلام کرد: «به دنبال فرمان امام و دعوت ارتش عراق به قیام، تعـداد زیادی از پرسنل نظامی حزب بعث سر از فرمان رئیس جمهور پیچیده و هم اکنون در کربلا و نجف و کاظمین تشنج و

تمرد ارتش بعث ادامه دارد که تـاکنون منجر به بـازداشت ۷۲ افسـر و سرباز شده است.» (۶۰) منـابع مزبور همچنین از درگیری نیروهـای پلیس و ارتش و نیز شـکنجه و کشـتار زنـدانیان در سـلیمانیه بـه دست نیروهـای امنیـتی عراق خبـر دادنـد. چنـد تن از پاکسـتانی هـایی که به مرز خسـروی آمـده بودنـد نیز گفتنـد: «چنـد روز است عراق وضع نابسامـانی دارد و تظاهرات مخالفان [رژیم] بعثی عراق در شـهرهای بزرگ بغـداد و کربلاـ و نجف و کاظمین گسترش یافته است. در بغـداد بین تظاهرکننـدگان و نیروهای امنیتی درگیری و تیرانـدازی به وجود آمـده و عـده ای کشـته شدنـد. عده ای قصد داشـتند اجساد کشـته شدگان را با خود حمل نماینـد و در خیابان ها تشـییع نمایند. بین آنها و مأمورین برخورد پیش آمد که دراین میان چند نفر مجروح شدند.» (۶۱)

در همین حال، ماجرای رانـده شدگان به ایران، همچنان ادامه دارد. سـرهنگ اخیانی فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، امروز به خبرگزاری پارس گفت: «در ۲۴ ساعت گذشته، ۳۳۴ نفر دیگر از رانده شدگان ازطریق مرزهای خسـروی، سومار، مهران و دهلران وارد خاک ایران شدند. با ورود این عده جمع رانده شدگان به ۲۹۳۴۰ نفر رسید.» (۶۲)

در خارج از عراق نیز اعتراض ها به رژیم بعث ادامه دارد. به گزارش یونایتـدپرس از راولپندی، امروز نمایندگان سازمان پیکار اسلامی عراق در یک مصاحبه مطبوعاتی شرکت و دیدگاه های این سازمان را درباره خیانت های

حزب بعث و همچنین رابطه حزب بعث با رژیم منحوس پهلوی و کشورهای مرتجع منطقه بیان کردنـد. ابتـدا یکی از مسـئولان ایـن سازمـان سـابقه خیـانت هـای حزب بعـث عراق را چنین مرور کرد: اعـدام ۴۱ شخصـیت دینی و مردمی در عراق بـه جرم جاسوسـی؛ توهین به آیت الله سیدمحسن حکیم و شـکنجه وی و حمله به تظـاهرات مردم عراق؛ دخالت در جنگ های داخلی لبنـان؛ ترور عبـدالکریم عـاشور؛ زنـدانی کردن سیدمحمدباقر حکیم فرزنـد آیت الله سیدمحسن حکیم؛ مشارکت مسـتقیم در فاجعه سـینما رکس آبادان و کشته شدن بیش از ۷۰۰ نفر؛ مشارکت مسـتقیم و فعال در مفقودشدن امام موسی صدر؛ کمک به شاه ایران در فشارآوردن به امام خمینی؛ حضور ۱۴۰ نفر از افراد وابسته به سازمان موساد در حزب بعث و مشارکت مستقیم در توطئه سنندج و نقده. (۶۳) وی همچنین پس از یادآوری تاریخچه جنایات دیگر رژیم بعث در سال های گذشته ازجمله اعدام های بی شـمار شخصـیت های مـذهبی و ملی، به زنـدان افکنـدن ده ها هزار جوان عراقی و شـکنجه زنـدانیان، اهانت به مراجع بزرگ مذهبی و صدور حکم غیابی اعدام درباره حضرت آیت الله

محمـد شـیرازی، به دشـمنی های این رژیم با انقلاب اسـلامی ایران اشاره کرد. این عضو سازمان پیکار اسـلامی عراق همچنین گفت: شورای انقلاب عراق غیرقانونی است زیرا منتخب مردم عراق نیست و امام خمینی به عنوان پیشوای امت اسلام نیز آن را غیرقانونی خوانده اند. (۶۴)

در این مصاحبه همچنین یکی از نمایندگان سازمان پیکار اسـلامی عراق درباره حضور کارشـناسان شـرقی در عراق گفت: هم کارشناسان شرقی و هم کارشناسان غربی در عراق حضور دارند و ما امیدواریم که با به ثمررسیدن انقلاب اسلامی در عراق از هرگونه وابسـتگی رها شویم. وی افزود: امریکایی ها ازطریق سـفارت بلژیک در عراق فعالیت می کنند. صدام حسین اخیراً در خـاک اردن بـا برژینسـکی ملاقات کرد. سـعدون حمادی وزیر امور خارجه عراق نیز یک دیـدار ده روزه از امریکا داشت. در سـایر سـطوح بین المللی نیز اقـدامات عراق با توطئه های امریکا هماهنگی کامل دارد. دولت عراق با سایر رژیم های ارتجاعی منطقه ازجمله رژیم سعودی علیه انقلاب اسلامی ایران فعالیت های گسترده ای را آغاز کرده است. (۶۵)

در این نشـست، نمایندگان سازمان پیکار اسـلامی عراق بر اقداماتی چون ترور صدام و طارق عزیز تأکید کردند و در توضـیح ادامه فعالیت های این سازمان اعلام شد که حملات مسـلحانه و ترور شخصیت های عراق کماکان ادامه خواهد داشت. نماینده این سازمـان همچنین گفت: «جنـاح نظـامی سازمان ما محمدحسـین نصـرالله جلاد و مسـئول حزب بعث عراق در کربلا را ترور کرد. به آتش کشـیدن وزارت اطلاعات عراق نیز از دیگر اقدامات ما بوده است.» (۶۶) وی در پاسـخ به این سؤال که آیا برای سازمان تنها هدف آزادی کشور عراق است؟ اظهار کرد: سازمان پیکار اسـلامی عراق در نظر دارد که اهداف عالی اسـلام در سطـح جهـان گسترش یابـد و دراین مورد اگر در مبـارزه اش علیه حزب بعث پیروز بشود، مسـلماً به جنبش های آزادی بخش سراسـر جهان کمک خواهد کرد. (۶۷) وی همچنین دربـاره برنـامه هـای این سازمـان پس از پیروزی گفت: «ما قانون اساسـی ایران را سرلوحه برنامه رژیم اسلامی آینده عراق قرار خواهیم داد.» (۶۸)

در این نشـست مطبوعـاتی که علاوه بر نماینـدگان سازمان پیکار اسـلامی عراق، به گزارش روزنامه جمهوری اسـلامی، شیخ محمد منتظری نیز شـرکت داشـته است، درباره جریان های سیاسـی فعال کنونی در عراق نیز سؤالاتی مطرح شد؛ ازجمله اینکه کمونیست ها در عراق چند درصد مردم را تشکیل می دهند؟۶۹ که پاسخ داده شد بعد از ائتلاف کمونیست ها با حزب بعث، ضربه شدیـدی به کمونیست هـا وارد شـد. به این ترتیب که حزب بعث آنهـا را شـناسایی و اعـدام کرد. درحـال حاضـر تعـداد کمونیست ها بسیار کم است و حتی قابل ذکر نمی باشد. (۷۰)

در پایـان این نشـست، نمایندگان سازمـان پیکـار اسـلامی عراق نـام دو گروه را بـا عناوین "جنبش توده های مسـلمان انقلابی عراق" و "روحانیون مبارز عراق" ذکر و اعلام کردنـد که این سازمان با آنان برای سـرنگونی رژیم صـدام ائتلاف کرده است. (۷۱)

۱۷۰

علاوه بر وضعیت کنونی افغانستان {اشغال به دست شوروی} که از موانع عمده ارتقاء جدی روابط جمهوری اسلامی ایران با اتحاد شوروی است، تجهیز و تدارک ارتش عراق نیز از دیگر موانع موجود دراین زمینه است به گونه ای که سیستم حاکم بر ارتش عراق به لحاظ آموزشی، تجهیزات، کارشناس، دکترین، حضور مستشاران نظامی و... تماماً روسی است.

باتوجه به تیرگی روزافزون و ایجاد و افزایش بحران در روابط ایران و عراق پس از انقلاب اسلامی، بالطبع ادامه مناسبات نظامی شوروی و عراق نمی تواند ازنظر ایران، امری عادی محسوب شود، هرچند این امر نظیر افغانستان، دستاویز کسانی نیز بوده است که مایل نبوده اند با استحکام پیوند با شوروی، جدایی ایران از امریکا قطعی و نهادینه شود، اما درحقیقت این مسئله آن قدر دارای اهمیت است که چالش واقعی و نوعی بلاتکلیفی را فراروی کسانی قرار داده است که واقعاً درصدد حل معضلات سیاست خارجی از موضع استقلال هستند. درهرحال، در شرایط کنونی که با حدت روابط امریکا و ایران موضوع شوروی حساس تر شده است، سفیر ایران در مسکو در یک مصاحبه ناچار شد به این مسئله نیز بپردازد. دکتر محمد مکری در پاسخ به سؤال مربوط به ارسال اسلحه از شوروی به عراق گفت: «متأسفانه این سلاح ها برخلاف تمایل شوروی و ازسوی دولت عراق برضد انقلاب ایران به کار برده می شود.» وی افزود: «ما اطمینان داریم که شوروی نمی خواهد به انقلاب ایران لطمه بخورد و امیدواریم زمامداران شوروی به تقاضای ما درمورد عدم ارسال اسلحه به عراق پاسخ مثبت بدهند.» (۷۲)

۱۷۱

امروز نیز تحرکات مرزی همراه با اقدامات ایذایی عراق علیه ایران ادامه یافت که از شمال به جنوب مواردی از آن ذکر می شود.

از صبح امروز، پاسگاه ازگله مورد هجوم و در معرض سقوط قرار گرفت، این درحالی است که پاسگاه شیخ صله قبل از این سقوط کرده است. گزارش ستاد مشترک دراین باره حاکی است: «مهاجمین عراقی با سلاح های سنگین شدیداً به پاسگاه ازگله حمله نموده و قصد تصرف پاسگاه را دارند و پرسنل درصدد عقب نشینی بوده و نیاز به پشتیبانی آتش دارند. ضمناً پاسگاه شیخ صله در دست قیاده موقت بوده و به علت نرسیدن مهمات و عدم پشتیبانی عقب نشینی نموده اند.» (۷۳)

همچنین از ۳۰ دقیقه بامداد امروز، پاسگاه قلعه یهودی عراق پاسگاه تنگاب نو را با تیربار زیر آتش قرار داد. (۷۴) این عملیات تا ساعت ۳:۳۰ بامداد ادامه داشت. (۷۵) و در جریان آن به جیپ پاسگاه براثر اصابت گلوله خساراتی وارد شد و از کار افتاد و در پاسگاه نیز شکست. (۷۶)

بازدیـد مقامـات عراقی از مواضع و پاسـگاه هـای عراقی مقابـل محـل اسـتقرار گروهـان قصرشـیرین،۷۷ تـدارک حمله نـاموفق مهاجمان وابسـته به عراق به آبادی های اعـداع، گرمگ ۷۸ و کشف و خنثی کردن یک مین ضـدتانک در جاده پاسـگاه خان لیلی۷۹ از حوادث امروز مناطق مرزی استان کرمانشاه است.

در اسـتان ایلام، در منطقه مهران، امروز، ۳ نفربر چرخ دار کنار رودخانه صـبحانیه واقع در جنوب این شـهر ۸۰ و ۸۰ نفر نظامی عراقی در جنـوب تپـه ۳۴۳ عراق مشاهـده شـد. تحليـل ژانـدارمری خطـاب به دفتر ریـاست جمهوری براساس گزارش مرزبانی مهران، چنین است: «امکان دارد قصد حمله به پاسـگاه های ایران را داشـته باشند که دراین مورد دستورات مراقبتی و هوشیاری به گروهان مهران داده شده است.» (۸۱) در این استان همچنین استقرار تعداد یک صد دستگاه تانک در مقابل پاسگاه چیلات مشاهـده شـد. تلقی مرزبان و فرمانـده گروهان مربوطه، پس از بازدید محلی این بود که نیروهای عراقی به قرار معلوم به منظور اجرای یک مانور نظامی به مرز آمده اند و پس از آن پراکنده می شوند و تغییر محل می دهند. (۸۲)

اسـتقرار نیروهـای پیـاده و زرهی پراکنـده در نوار مرزی موسـیان، حوالی علی غربی، مقابـل شـرهانی، اطراف بـاغ هـای حسـن مشـهدی، اطراف پاسـگاه دوراجی عراق، پشت تپه هـای تـک تـک مشـکی دیگر گزارش های نیروهای خودی در روز جاری است. (۸۳) یگـان هـای اسـتان ایلام امروز همچنین از اسـتقرار حـدود ۵۰ فرونـد جنگنـده هـای مختلف سوخو۷، میگ۲۱ و میگ۲۷، ۱۵ فرونـد هلیکوپتر همراه با رادار هوایی در کوت و اسـتقرار یک دسـتگاه رادار هوایی روی یک دسـتگاه خودروی نظامی در بدره، گزارش دادند. (۸۴)

در جنـوب کشور، سـپاه دشت آزادگـان امروز، گزارشـی از وضـعیت اسـتقرار واحـدهای ارتش عراق در نوار مرزی این منطقه ارسـال کرد، مطابق این گزارش، در شـرکت نفت مقابل روسـتای سـعیدیه ایران، ۳ دسـتگاه تانک و ۳ قبضه تیربار ضـدهوایی مسـتقر می شود. پاسـگاه شیب واقع در روبه روی پاسـگاه سـعیدیه با تعـدادی تانک و زره پوش و تعدادی تیربار ضدهوایی و درحدود ۴۰ نفر از افراد ارتش، پاسـگاه رشـیدیه با ۳ دسـتگاه تانک و ۳ قبضه تیربار ضـدهوایی و تعـداد ۵۰ نفر نیرو، پاسـگاه صفریه بـا ۴ دسـتگاه تانـک و ۴ تیربار ضـدهوایی و تعـداد ۴۰ نفر، پاسـگاه رهب بـا ۴ دسـتگاه تانـک و زره پـوش و ۴ تیربار ضـدهوایی و تعداد ۵۰ نفر، پاسـگاه فکه با تعـداد ۸ تانـک زره پوش و تعـداد ۱۰ تیربـار ضـدهوایی و تعـدادی از افراد ارتش تقویت شده است. (۸۵)

گروهان ژاندارمری خرمشهر نیز از حرکت شبانه یک کاروان نظامی عراق در ساعت ۲۳:۱۵ خبر داد. براساس این گزارش، در این ساعت بیش از ۲۰ دستگاه خودرو و ۶ تانک و نفربر، از مسافت حدود ۳ کیلومتری شمال پاسگاه شلمچه با چراغ روشن به محل یک کیلومتری پاسگاه

مزبور، در سمت نخلستان و در محل استقرار نیروهای عراقی وارد و مستقر شدند. (۸۶)(۱)

از سوی دیگر، امروز هنگ ژاندارمری آبادان درباره تقویت پاسگاه های خودی خبر داد: «برابر گزارش گروهان ژاندارمری خسروآباد، تاکنون تعداد ۱۶ دستگاه تانک و یک گروهان توپخانه به منظور تقویت پاسگاه های مرزی به آن واحد وارد شده اند.» (۸۷)

۱۷۲

در وضعیت شهر سنندج تغییر چندانی امروز، ایجاد نشد. حتی از وجود آرامش نسبی هم در شهر اثری نیست. تا شب، تیراندازی در سطح شهر همچنان ادامه داشت و کسی نمی توانست از خانه خود خارج شود.

آخرین گزارش خبرنگار کیهان حاکی است که ۳ نقطه حساس شهر سنندج، یعنی رادیو تلویزیون، باشگاه افسران و کوی شیخ محمدصادق همچنان در دست افراد ارتش و سپاه است، ولی درگیری با افراد مسلح گروه های ضدانقلاب نیز در شهر ادامه دارد. (۸۸) گزارش لشکر۲۸ سنندج هم بر عدم تغییر اوضاع و تداوم وضع قبلی تصریح دارد؛ در این گزارش آمده است: «در ساعت ۱۹:۳۰، یک دستگاه آمبولانس و یک دستگاه زیل حامل مهمات، غذا و سایر وسایل که عازم باشگاه بوده، در مسیر مورد هجوم قرار گرفته و پس از دادن ۲ نفر زخمی به باشگاه رسید.» در گزارش همچنین یادآوری شده است: «به علت عدم واگذاری هلیکوپتر پیشرفتی در عملیات حاصل نشده [است].» (۸۹)

خبرنگار انقلاب اسلامی در گزارشی وضع امروز را چنین توصیف کرد: «هم اکنون واحدهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در محل کاخ جوان سابق و نیروهای ارتش جمهوری اسلامی در محل استانداری مستقر هستند، کنترل قسمت های مرکز شهر در دست مهاجمین [ضدانقلاب] و پیشمرگان کرد است. اکثر مغازه های شهر تعطیل و فقط مغازه و نانوایی هایی که در خیابان فرعی واقع شده اند،باز هستند و به فعالیت مشغول اند.» (۹۰) یک گزارش از عملیات سپاه کرمانشاه به تهران حاکی است: «در سنندج احتیاج خیلی ضروری به افراد ضدچریک می باشد. ... و الآن حدود ۲۰۰۰ نفر دمکرات، و فدایی و کومه له به صورت چشمگیری در مرکز شهر [درگیر] هستند و تنها راه نجات اعزام برادران ضدچریک است که بیشتر [باید] از ارتشی های باسابقه استفاده کرد. درضمن، برادر بروجردی که اینک در داخل شهر سنندج است، تقاضای نیروی ورزیده و خیلی فوری کرده است زیرا نیروهای کفار ورزیده و خیلی مقاوم هستند.» (۹۱)

ص: ۴۶۵

۱- * اطلاعات ژاندارمری ۹ روز بعد، این خبر را به دفتر ریاست جمهوری گزارش کرد. [سند شماره ۳۳۹۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن۲ ژاجا {دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری ایران، ۱۷/۲/۱۳۵۹]

از سوی دیگر، گزارش دیگری که امروز، شهربانی کرمانشاه برای ستاد مشترک و وزارت کشور ارسال کرد، نشان می دهد طرف مقابل نیز نیاز به امداد و کمک فوری دارد. در گزارش مزبور آمده است: «گروه های ضدانقلاب که در خانه و زیرزمین های شهر سنندج سنگربندی کرده و با نیروهای ارتش درگیری دارند ضمن تماس هایی با خارج از شهر پیغام داده اند که آذوقه و مواد غذایی و فشنگ و مهمات آنها درحال خاتمه یافتن است و چنانچه محاصره آنها ازطریق ارتش ادامه یابد، شکست آنها حتمی بوده و تقاضای کمک و استمداد نموده اند.» (۹۲)

این درحالی است که در تبلیغات علنی، گروه های درگیر در شهر همچنان به شدت فعال اند. امروز هم بلندگوهای متعددی در نقاط مختلف شهر، ازجمله بر بالای منازل مسکونی مشغول پخش نوارهای کردی و تحریک مردم بود. در بلندگوها مرتب گفته می شد: مهمات به اندازه کافی موجود است و ما قادریم همچنان از شهر دفاع کنیم. آنها همچنین گفته اند از ورود ارتش و سپاه پاسداران به داخل شهر جلوگیری خواهیم کرد. (۹۳) در یک اقدام تبلیغاتی دیگر حزب دمکرات اعلام کرد: «ساعت ۶ بعدازظهر، یک کامیون مهمات که ۲ دستگاه ارابه آنها را اسکورت می کرد تا به باشگاه افسران برده شوند در خیابان استانداری مورد حمله پیشمرگان قرار گرفت و منهدم شد. ارابه منهدم شده به وسیله ارابه دیگری به باشگاه افسران برده شد.» (۹۴) یادآوری می شود ایجاد جو رعب، جنبه دیگر از این گونه تبلیغات است. در یک تلفن گرام که امروز از سپاه کرمانشاه برای سپاه تهران مخابره شد، آمده است: «طبق گزارشات رسیده موثق، مردم مسلمان سنندج که درزیر فشار اسلحه های مزدوران بیگانه جرئت دم زدن نداشتند با پاک سازی که در منطقه شروع شده است به مخالفت با چکمه پوشان سرخ طرف دار کرملین و پکن پرداخته و این به اصطلاح انقلابیون و خلقی ها، مسلمانانی که با آنها به مخالفت برمی خیزند دستگیر کرده و در تپه های اطراف سنندج به اصطلاح اعدام انقلابی می نمایند.» (۹۵) غیرانسانی نشان دادن رفتار حریف نیز جنبه دیگری از تبلیغات این گروه ها را تشکیل می دهد؛ در تلفن گرام یادشده همچنین آمده است: شایعه کرده اند که جسد در شهر پر شده و مردم برای اینکه به گروگان درنیایند {مثلاً- گروگان سپاه} جرئت جمع کردن و دفن آنها را ندارند و خطر شیوع وبا وجود دارد. ازاین رو تقاضای آتش بس نموده اند. این خبر به شدت ازطرف سپاه تکذیب می شود. (۹۶)

در این وضعیت کسب اطلاع از مراکز تدارک و پشتیبانی و نیز تصمیم سازی و تصمیم گیری درمورد ادامه درگیری های مسلحانه سنندج، مورد توجه مسئولان است و دراین باره نیروهای محلی گزارش های مختلفی می دهند؛ ازجمله امروز، شهربانی خبر داد: «به استناد خبر واصله گروه های مسلح ضدانقلاب در سنندج بیشتر آذوقه و مهمات خود را در آبادی های آران واقع در تقریباً ۱۲ کیلومتری سنندج مخفی و انبار نموده اند. همین خبر حاکی است محل ذخیره و مهمات

گروه های مذکور در مریوان آبادی های رشـیند و چوریک و ویره کوه است.» (۹۷) در گزارش دیگری از منابع اطلاعاتی نیز آمده است: «آبادی گاگل(۱) که دهکده اختصاصـی رئیس دمکرات کردسـتان است محل ملاقات و تصمیم گیری گروه های مسلح [ضدانقلاب] گردیده است.» (۹۸)

یادآوری می شود گردنه صلوات آباد نیز محور تدارکاتی برای نیروهای درگیر در سنندج محسوب می شود و در روزهای اول بحران اخیر سـنندج، یـک درگیری نسبتاً سـنگین در آن محـل به وقوع پیوست، اما عملیات تا تعیین تکلیف قطعی پیش نرفت. امروز واحـد عملیـات سپاه همـدان در پیـامی به فرمانـده سپاه در تهران به این مسـئله پرداخت و نـوشت: «برای حمله به گردنه صلوات آباد چه موقع هماهنگی لازم را با ارتش به وجود می آورید، ۷ روز است بلاتکلیف مانده ایم.

ظرف ۲۴ سـاعت به ما جواب دهیـد در غیر این صورت، ما نیروهای خود را از منطقه بر می گردانیم. مهمات و اسـلحه سـنگین هم نرسیده است. برادر نوروزی» (۹۹)

مرکز فرمانـدهی سـپاه در تهران به پیام فوق چنین پاسـخ داد: «برادر نوروزی لیست اسـلحه و مهمات لازم را فوراً مخابره کنیـد، درمورد هماهنگی لازم با ارتش، متعاقباً اعلام خواهد شد.» (۱۰۰)

۱۷۳

یکی از آثار و پیامـدهای وضـعیت کنونی سـنندج، سـردرگمی هیئت ویژه کردسـتان در چگونگی اعلام مواضع است. ازطرفی اقدامات اخیر عاملان درگیری های مسلحانه کردستان هرگونه موضع گیری مماشات گرانه در این مسئله را بسیار مشکل کرده است و تشـییع جنـازه شـهدا با جمعیت زیاد نیز خود مزیـد بر علت و علامتی از آن است و از طرف دیگر مشـی هیئت و اساساً مـأموریت آن، برخلاـف این وضع ترسـیم شـده است. نمونه ای از اعلام مواضع اعضای این هیئت را می توان در گفت وگوی یکی از اعضای اصـلی آن با کیهان مشاهـده کرد که در شـماره امروز این روزنامه بدین گونه درج شده است: «مهندس هاشـم صباغیان عضو هیئت ویژه کردستان در گفت وگویی با خبرنگار کیهان در پاسخ به این پرسش که مردم کرد از رهبر انقلاب و شورای انقلاب استمداد کرده اند که هرچه زودتر به این برادرکشی در شرایطی که امریکا شدیداً ما را تهدید می کند

پایان داده شود شـما چه اقدامی برای پایان درگیری جنگ کردسـتان کرده اید؟ گفت: در منطقه سـنندج طبق اطلاعی که به ما داده اند شدت درگیری ها به حداقل رسـیده است. طبق آخرین خبری که به ما رسیده گروهی مسلح ازطرف جوانرود به طرف سنندج حرکت کرده اند. به گمان ما اینها جنگ افروزی هایی است که دشمن به طرق مختلف انجام می دهد.

صباغیان در پاسخ به سؤال دیگر مبنی بر اینکه نقش هیئت ویژه درحال حاضر در کردستان

ص: ۴۶۷

۱- * روستایی واقع در شمال شرقی مریوان است.

چیست و آیا کمک های غذایی و دارویی به آنجا رسیده است، گفت: ما مرتب کمک های پزشکی و دارویی از تهران به منطقه اعزام داشته ایم و یکی از ۱. آمبولانس های ما مورد حمله گروه های مسلح قرار گرفته و مورد اصابت گلوله واقع شده و آمبولانس و راننده آن توسط افراد مسلح به گروگان گرفته شده اند.

دراین مورد که درحال حاضر چه کسی رابط هیئت ویژه است، مهندس صباغیان گفت: افراد از آنجا مستقیماً با ما تماس می گیرند و همین طور با دفتر دبیرخانه هیئت ویژه در تماس هستند. مهندس صباغیان دراین مورد که آیا مذاکره صورت خواهد گرفت؟ پاسخ گفت: مذاکره درحال حاضر ضرورتی ندارد چون کسی نیست که طرف مذاکره قرار بگیرد. با کسانی که در این شرایط به طرف مردم تیراندازی می کنند، مذاکره ضرورتی ندارد.

صباغیان دراین مورد که آیا ارتش زیر نظر هیئت ویژه عمل می کند؟ گفت: از زمانی که رئیس ستاد مشترک ارتش ازطرف امام انتخاب شده است، ارتش به طور مستقیم در منطقه اقدام می کند. منتها در جلسات مشورتی هیئت ویژه نیز حضور دارد و درحال حاضر همچنان که آقای رئیس جمهور اعلام کردند ارتش حرکتی در سنندج ندارد.»

کیهان در ادامه افزود: «درمورد مسئله کردستان و بحران در سنندج تلاش کردیم با داریوش فروهر عضو دیگر هیئت ویژه کردستان تماس بگیریم، اما ازطریق رئیس دفتر ایشان موفق نشدیم تا سؤالات خود را مطرح سازیم. ذکر این نکته ضروری است که متأسفانه در هیچ یک از تماس های مکرر ما طی چند روز اخیر، داریوش فروهر حاضر به پاسخ دادن به سؤالات ما درمورد کردستان نشد.» (۱۰۱)

دراین حال امروز، ستاد مشترک ارتش اسامی ۸ افسر، ۱۶ درجه دار و ۴۴ سرباز را در اعلامیه ای دراختیار خبرگزاری پارس قرار داد و اعلام کرد که ارتش جمهوری اسلامی با نهایت افتخار درطول ۸ روز گذشته از تاریخ ۳۱/۱/۱۳۵۹ الی ۷/۲/۱۳۵۹، این تعداد شهید را به درگاه حضرت احدیت و پیشگاه امام و امت مسلمان ایران تقدیم داشته است. (۱۰۲) در ادامه این اعلامیه اسامی شهدا ذکر شده و اسامی ۱۰ تن از شهدا جداگانه اعلام شده است، با این تذکر که خانواده های آنان برای تحویل گرفتن اجساد به پزشکی قانونی تهران مراجعه کنند. دراین حال صبح امروز، بازار و مغازه های خیابان مصطفی خمینی، به دلیل تشییع جنازه شهدای اخیر سنندج تعطیل شد. در این مراسم به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی جنازه ۱۵ تن از برادران ارتشی و پاسدار که در حوادث اخیر سنندج به دست مزدوران امریکایی به شهادت رسیده بودند با شرکت ده ها هزار نفر از مردم تشییع شد. (۱۰۳)

ص: ۴۶۸

در کنار سنندج، سقز و بانه مهم ترین مناطق درگیری های کنونی کردستان است، در سردشت نیز ناآرامی جدی وجود دارد.

در سقز، درگیری ادامه دارد. نیروهای ارتش و دیگر نیروهای مسلح انقلاب همچنان از پادگان سقز و نیز از مواضع خود در دروازه شهر دفاع می کنند و بر حفظ و نگهداری آن تأکید دارند و مرتباً درخواست اعزام نیروی کمکی پاسدار می کنند. (۱۰۴) در ادامه درگیری های امروز، شب هنگام ساعت ۲۱:۱۰، پادگان سقز زیر آتش سلاح های

سنگین {توپخانه، خمپاره} قرار گرفت. (۱۰۵) در گزارش ژاندارمری به ستاد مشترک دراین باره آمده است: «در شب گذشته، چند تیر خمپاره به طرف پادگان سقز تیراندازی شده و درنتیجه ترکش خمپاره در میدان پادگان خساراتی به چند فروند هلیکوپتر وارد نمود و چند تیر موشک آر.پی.جی۷ به اطراف پادگان سقز و در نزدیکی سنگرها پرتاب شد که درنتیجه یک نفر سرباز ژاندارمری مجروح گردیده است.» (۱۰۶) براساس گزارش پادگان سقز، یگان مزبور تاکنون ۱۹ شهید و ۳۴ زخمی داشته و به منظور تأمین کسورات پرسنلی تقاضای اعزام ۴۰۰ پاسدار کرده که در کنترل عملیاتی تیپ قرار گیرد. (۱۰۷) همچنین معاونت اطلاعات و عملیات نیروی زمینی ارتش، به استناد گزارش پادگان سقز، آخرین وضعیت را این گونه

گزارش کرد: «الف) ۱۲

پایگاه هنوز مقاومت می نمایند.

ب) گلوله تانک ام۴۷ فقط ۱۲ عدد است. پ) روحیه پرسنل زیاد خوب نیست. ت) تابه حال ۲ نفر از مواضع با سلاح متواری شده اند. ث) خواستار تسریع در اعزام پاسداران به سقز گردیده است.» (۱۰۸)

از سوی دیگر، در روزنامه بامداد، وضعیت امروز سقز چنین ترسیم شد: «درگیری های شدید این شهر وارد دهمین روز خود شد و درگیری شدید همچنان ادامه دارد. شهر سقز تقریباً خالی از سکنه شده و به خانه هایی نیز براثر آتش سوزی آسیب هایی رسیده است. درحال حاضر، تعداد زیادی از اهالی شهرستان سقز همچنان در شهرستان بوکان و حومه در منازل و مساجد و مدارس و چادرهای امدادی به سر می برند.» براساس گزارش یادشده، درگیری های امروز بیشتر در منطقه همال آباد روی داده است. (۱۰۹)

بانه که پادگان آن در محاصره است و از ارتفاعات مجاور {کوه ارbابا} نیز زیر آتش قرار دارد، امروز، ازلحاظ مخابراتی نیز وضع حادی پیدا کرد. از ساعت ۱۵ امروز، کلیه ارتباطات پادگان بانه حتی بی سیم اس.اس.بی مربوط به دسته کرمانشاه قطع شد. (۱۱۰) یک گزارش رده بالاتر پادگان مزبور حاکی است: در این شبانه روز ارتباط با بانه قطع و هیچ گونه اطلاعی از آن نیست. فقط در ساعت ۱۶ امروز یک بار ازطریق اس.اس.بی دسته کرمانشاه با پادگان تماس حاصل شده است. (۱۱۱) در گزارش دیگری از همین منبع به نقل از "گزارش منطقه غرب" توضیح بیشتری درباره تماس

اتفاقی مزبور و همین اوضاع بانه داده شده است: «از ساعت ۱۶ روز ۸/۲/۱۳۵۹ به طور اتفاقی ازطریق اس.اس.بی دسته کرمانشاه با پادگان بانه [ارتباط] حاصل [شد] و اظهار داشتند سطح ابر پایین و درگیری ادامه داشته و تلفات را بدین شرح آمار داده اند. شهید ۸ نفر، زخمی ۱۵ نفر، مفقود ۸ نفر و مریض ۱۰ نفر.»(۱) (۱۱۲)

در گزارش وزارت کشور به سپاه درباره وضع امروز بانه، به نقل از ژاندارمری این شهر آمده است: «تیراندازی ازطرف عناصر مسلح غیرقانونی به طرف گروهان مذکور و پادگان بانه ادامه دارد و مأمورین گروهان ژاندارمری و سپاه پاسداران و ارتش در عملیات شرکت دارند.» (۱۱۳)

از سوی دیگر در روزنامه بامداد، وضعیت امروز بانه چنین ترسیم شد: «درگیری شدید شهرستان بانه که از چند روز پیش شروع شده، همچنان ادامه دارد. مرکز این درگیری ها کوه اربابا می باشد ... که شدت درگیری به حدی بوده که تلفات زیادی به طرفین وارد آمده است. تعداد کشته شدگان این درگیری که از افراد حزب کومه له بوده اند ۵ نفر است. از تعداد تلفات احتمالی افراد ارتش آمار دقیقی در دست نیست.» (۱۱۴)

در سردشت، نیروهای مستقر در ربط مورد حمله ضدانقلاب قرار گرفتند. پادگان سردشت به نیروی زمینی ارتش گزارش داد: «گروهان پیاده مستقر در ربط با ۴ قبضه توپ، یک دستگاه تانک و سایر آتشبار و تعدادی حدود ۳۰۰ نفر شدیداً زیر آتش قرار گرفته و تقاضای پشتیبانی نزدیک هوایی نمودند.» (۱۱۵) درباره ادامه وضعیت، گزارش نیروی زمینی ارتش حاکی است: پادگان سردشت به منظور تخلیه یگان ربط تقاضای هلیکوپتر و هواپیما کرد و پادگان زیر آتش مهاجمان می باشد. (۱۱۶) در روزنامه بامداد نیز وضعیت امروز سردشت به این شرح ترسیم شد: «یک درگیری شدید که بین نیروهای مسلح [غیرقانونی] و افراد ارتش جمهوری اسلامی ایران در تپه ربط واقع در ۲۰ کیلومتری شهرستان سردشت به وقوع پیوست عده ای از طرفین کشته و زخمی شدند. شهرستان سردشت هم اکنون در کنترل افراد مسلح [ضدانقلاب] می باشد و درگیری همچنان ادامه دارد. دیروز مدارس سردشت تعطیل شد و ارتباط تلفنی سردشت نیز با کلیه شهرستان ها قطع گردید.» بنا بر گزارش یاد شده امروز نیز مدارس سردشت تعطیل و ارتباط تلفنی این شهر با دیگر شهرستان ها قطع بود. ۱۱۷

ص: ۴۷۰

۱- * تأکید بر پایین بودن "سطح ابر"، به دلیل توجه به ضرورت کمک ازطریق هوا به پادگان محاصره شده بانه می باشد. ضمناً در آخرین ساعات تهیه این گزارش {۷ صبح روز ۹/۲/۱۳۵۹} راجع به وضع ارتباط مخابراتی با پادگان بانه، اعلام شد که مجدداً ارتباط "اس.اس.بی" {S.S.B} با پادگان برقرار شده است. [سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا، اطلاعات تهران {لویزان}، گزارش نوبه ای اطلاعاتی شماره ۲۲، از ساعت ۷:۰۰ روز ۸/۲/۱۳۵۹ الی ساعت ۷:۰۰ روز ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱]

علاوه بر درگیری های قابل ملاحظه سنندج، سقز، بانه و سردشت امروز در بخش هایی دیگر از مناطق کردنشین نیز ازجمله در جوانرود، پاوه، مریوان، دیوانـدره، تکاب، شاهین دژ، میاندوآب و سیلوانای ارومیه، درگیری ها و تحرکات ایذایی پراکنده ای وجود داشت.

در مسیر خـان شور به جوانرود، عـده ای از عناصر ضـدانقلاب به یـک اتومبیل شخصـی که راننـده آن فردی غیرنظامی به نام حسین مرادی بود، تیراندازی کردند و درنتیجه یک زن و ۲ مرد شهید و سایر سرنشینان آن مجروح شدند. ژاندارمری کرمانشاه با ارسال این گزارش افزود: «مهاجمین، متواری و مأمورین و پاسداران در تعقیب آنان می باشند.» (۱۱۸)

یـادآوری می شود سازمان پیشـمرگان مسـلمان کرد شاخه جوانرود دراین باره، ضـمن انتشار اطلاعیه ای سرکرده مهاجمان را فردی به نـام حامـد بیـگ و مزدور بعث عراق معرفی کرد. در اطلاعیه مزبور ضـمن تشـریح چگونگی کمین ضـدانقلابیون و به رگباربسـتن اتومبیـل سواری عبوری از جاده، آمـده است: «درنتیجه ۲ تن از برادران پیشـمرگ مسـلمان و شـیرزنی باردار به نام زرین مادر شـهید محمد به شـهادت می رسـند؛ شیرزنی پرورده مکتب اسلام از خطه کردستان. مدعیان دفاع از خلق کرد! زنی مظلوم و بی دفـاع را، زنی بـاردار و حامله را به رگبار می بندنـد و به شـهادت می رساننـد. آیا این سـند رسوایی بیشتر شـما در پیشگاه خدا و ملت قهرمان کرد و امت مسلمان نیست.» (۱۱۹)(۱)

در پاوه، شـهر همچنان در معرض تهدیـد و اصابت گلوله های خمپاره قرار دارد. (۱۲۰) دراین باره در پیام امروز عملیات سپاه کرمانشـاه به تهران آمـده است: «پـل دواب در جنوب نوسود و نیز جاده مریوان به نوسود، محل رفت وآمـد نظامی کفار است. جهت تصرف و تسلط ارتش از طریقی اقدام نمایید. تاکنون ۲۷۲ گلوله ۱۰ کیلویی به سمت پاوه و حومه رها شده است. برادر درویش.» (۱۲۱) همچنیـن از سـاعت ۳ تا ۴ بامـداد امروز، مهاجمـان مسـلح غیرقـانونی از ارتفاعـات جنوبی پاوه به پست های نگهبانی تیراندازی کردند و واحدهای مستقر در پاوه نیز با سلاح های سنگین به آتش مهاجمان پاسخ دادند. (۱۲۲) به گزارش شهربانی پاوه، درنتیجه ۲ نفر از افراد سپاه پاسداران زخمی شده اند و یک قبضه اسلحه تیربار ژ۳ به دست افراد مسلح غیرقانونی افتاده است. (۱۲۳) شب هنگام نیز درگیری دیگری بین سپاه و افراد ضدانقلاب روی داد. به گفته سخنگوی ستاد مرکزی سپاه، در این درگیری تلفات سـنگینی به مهاجمان وارد آمد و یکی از برادران پاسدار مجروح شد. همچنین سلاح های زیادی همراه با مهمات به دست نیروهای سپاه افتاد. (۱۲۴)

ص: ۴۷۱

۱- * ضمیمه دارد؛ گزارشی از سازمان پیشمرگان مسلمان کرد.

در مریوان، پادگان این شهر بازهم زیر آتش شدید قرار گرفت.(۱) به گزارش نیروی زمینی ارتش، در آخرین ساعات امروز، «ارتفاعات را مهاجمین اشغال و از تمام نقاط با خمپاره به پادگان حمله و پادگان با آخرین قطعات ضدآتش حملات آنان را دفع و زمین گیر نمود و درگیری شدیداً ادامه دارد.» (۱۲۵)

در دیواندره، بعدازظهر امروز، بین راه دیواندره بیجار برخورد شدیدی بین افراد مسلح و نیروهای ارتش در گرفت که در آن ۲ تن از افراد کومه له کشته و تعدادی زخمی شدند. (۱۲۶)

در تکاب، درگیری شدیدی رخ داد. درپیام عملیات سپاه همدان به تهران دراین باره آمده است: «طبق اطلاع، در تکاب، سپاه با مهاجمین درگیر شده و فرمانده مهاجمین شیخ عمر کشته شده، همه راه های تکاب بسته و آب و برق و تلفن قطع است.» (۱۲۷)

در شاهین دژ، امروز ساعت ۱۲ ظهر، یک بار دیگر بین نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد با افراد حزب دمکرات درگیری رخ داد. (۱۲۸)

در میاندوآب، پاسگاه پلیس راه میاندوآب بوکان، هدف هجوم مسلحانه قرار گرفت که با تیراندازی متقابل، مهاجمان فرار کردند. (۱۲۹)

در سیلوانا، در یک عملیات پاک سازی ۲ تن از اشرار کشته و سلاح آنان {کلاشینکف} ضبط شد و یک تن از جوانمردان گروهان پاک سازی سیلوانا مجروح گردید. در این عملیات «ارتفاعات غوره و پژوه و دره ماه داغی به طور کل از وجود متجاوزین پاک سازی...» شد. (۱۳۰)

ص: ۴۷۲

۱- * روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود با عنوان درشت، "همکاری گروه های سیاسی کردستان با دولت عراق فاش شد"، گزارشی از حوادث اخیر مریوان درج کرد که در آن آمده است: «ظرف دو سه روز گذشته، به دنبال درگیری های اخیر احزاب {دمکرات، کومه له، چریک های فدایی خلق، رزگاری، نقشبندی و...} با ارتش جمهوری اسلامی و برادران پاسدار و درپی حمله آنها به پادگان مریوان که درنتیجه ۱۵ نفر از مهاجمین کشته و تعدادی نامعلوم از آنان به شدت زخمی گردیدند و از برادران تکاور ارتشی مستقر در پادگان براثر اصابت خمپاره و توپ۱۰۶ و ۷۵، یک افسر، ۲ درجه دار و ۳ سرباز از ناحیه پا به شدت آسیب دیدند، ... ضمناً در تاریخ ۵/۲/۱۳۵۹ یک فروند هواپیمای بمب افکن عراقی به منظور حمایت از مهاجمین و بمباران نمودن پادگان مریوان در آسمان ایران و اطراف پادگان مشاهده شد که با آتش شدید ضدهوایی های برادران ارتشی پادگان، هواپیمای عراقی مجبور به فرار گردید و طبق اطلاعات واصله از این منطقه مهاجمین که جمعاً از افراد حزب دمکرات، کومه له، فدایی و دیگر اشرار منطقه بودند تعداد آنها ۲ هزار نفر گزارش شده اخیراً نیز ۴۰۰ نفر از جلالی ها {افراد طرف دار جلال طالبانی} به اشرار پیوسته اند. ... طبق اظهارات [یک افسر تکاور] مهاجمین از راه دور به وسیله خمپاره های۸۱ و ۱۲۰ میلی متری و دیگر سلاح های سنگین {آر.پی.جی۷، توپ۱۰۶ و ۵۷} با زاویه های دقیق و زمان های مختلف و

منضبط به پادگان و محل استقرار نیروهای نظامی حمله می کردند. ... [این افسر گفت] در این عملیات با بی سیم خودمان پیام های رمز مهاجمین را که به زبان انگلیسی بود می شنیدیم و دریافتیم که متخصصین و هدایت کنندگان آنها اکثراً عراقی هستند و طبق اظهارات این افسر، مهاجمین ازطرف مرز مرتباً تقویت می شدند.» [روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۴]

درحالی که دفتری برای هماهنگی طرح های انقلاب فرهنگی تأسیس شده است، پیامد حوادث دانشگاه ها همچنان وضعی نه چندان عادی را نشان می دهد؛ تکرار مواضع معترضانه شورای مدیریت سابق دانشگاه تهران و تحرکات آموزشی در پاره ای مراکز آموزش عالی کشور نمونه هایی از این وضعیت غیرعادی است.

امروز وزارت فرهنگ و آموزش عالی در اطلاعیه ای تأسیس دفتر هماهنگی طرح های انقلاب فرهنگی را به آگاهی عموم رساند و از صاحب نظران دعوت کرد تا طرح ها و نظرهای خود را دراین باره، به این دفتر ارسال کنند. به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی متن اطلاعیه به این شرح است:

«بسمه تعالی

وزارت فرهنگ و آموزش عالی از کلیه مراجع عالی قدر، دانشجویان، دانشگاهیان، دانش آموزان، فرهنگیان، احزاب، سازمان ها، گروه ها و انجمن های مکتبی و سیاسی، کلیه نهادهای انقلابی و اسلامی و کلیه اقلیت های ملی و مذهبی و اقوام ایرانی و کلیه اقشار و طبقات و افراد متعهد و مسئول درخواست می نماید تا طرح ها و نظرات خود را درزمینه انقلاب فرهنگی به دفتر هماهنگی طرح های انقلاب فرهنگی که در وزارت فرهنگ و آموزش عالی مؤسسه تحقیقات و برنامه ریزی علمی و آموزشی دائر گردیده، ارسال دارند و ما را در این امر خطیر یاری کنند.» (۱۳۱)

دراین حال، در برخی مراکز آموزش عالی، هنوز تبعات ناآرامی اخیر وجود دارد؛ ازجمله در تهران، شورای مدیریت سابق دانشگاه تهران، در نامه ای سرگشاده منتقدان خود را به مناظره دعوت(۱) و تهدید به افشاگری کرد. متن این نامه در شماره امروز نشریه مجاهد ارگان مجاهدین خلق درج شده است. (۱۳۲)

روزنامه جمهوری اسلامی؛ در مورد دانشگاه تربیت معلم در شماره امروز خود نوشت: «انجمن اسلامی دانشگاه تربیت معلم که تحویل دفتر رئیس سابق دانشگاه و انجمن اسلامی را موکول به معرفی نماینده ای ازطرف شورای انقلاب اسلامی و یا رئیس انتخابی دانشگاه ازطریق رفراندوم نموده و رفتن به کلاس های درس را تحریم نموده است، روز گذشته دست به گشایش نمایشگاهی زد که نمایانگر میزان وابستگی و سرسپردگی تعدادی از اساتید این دانشگاه به شاه و رژیم او است.» (۱۳۳)

ص: ۴۷۳

۱- * گزارش استعفای شورای مدیریت دانشگاه تهران قبلاً درج شده است. این افراد سرزنش شدند که با مدیریت نامناسب خود زمینه را برای ترک تازی گروه ها در دانشگاه تهران فراهم کرده اند. در بعضی محافل از اینان به عنوان جریانی که تحت تأثیر کارهای تشکیلاتی مجاهدین خلق هم آوازی هایی با این سازمان دارد، یاد می شود. خود سازمان نیز با خوشحالی به این ذهنیت دامن می زند.

در اهواز و در ادامه حوادث خونینی که به دنبال درگیری های دانشگاه ها در سطح شهر روی داد و اعتراضات و تظاهرات دیگری هم درپی داشت، امروز روابط عمومی استانداری خوزستان درباره حوادث دانشگاه اهواز اطلاعیه ای انتشار داد. به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: «گروه های فدائی و پیکاری و غیره که خود را در خطر اضمحلال می بینند برای تصرف عدوانی ساختمان هایی که از بیت المال ملت غصب کرده اند دست به اسلحه برده و کشتار می کنند و دراین میان در موقع برگزاری نماز و در مهد آزادی یعنی دانشگاه مردم را به گلوله بسته و به خاک وخون می کشند. دراین میان، خبرنگار روزنامه کیهان دست به تحریف اخبار زده و به دروغ می نویسد که ۷۰۰ نفر از دانشجویان زخمی شده اند. درحالی که چنین خبری حقیقت ندارد. برادران و خواهرانی که با گلوله گروهک های مذکور مجروح شده اند ۲۰۰ نفر می باشند و متأسفانه ۶ نفر به شهادت رسیده اند و هجوم گروهی را کیهان به دروغ "درگیری مردم" می نویسد و دستگیرشدگان را هزاران نفر اعلام می دارد.» (۱۳۴)

۱۷۷

درجهت کنترل فعالیت تبلیغاتی شدید و وسیع، اما غیرقانونی گروه های مخالف نظام که رسماً براندازی و مشی مسلحانه را ترویج می کنند، امروز دادستانی کل انقلاب اطلاعیه ای انتشار داد. به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی در این اطلاعیه آمده است: «انقلاب اسلامی ایران همچنان پرتوان به پیش می رود، انقلابی که ثمره خون بیش از ۶۰ هزار شهید و ۱۰۰ هزار مجروح بوده و اینک رسالت حفظ دستاوردهای انقلاب بر دوش فردفرد ملت مسلمان و انقلابی ایران گذاشته شده است. لذا دادستانی کل انقلاب اسلامی ایران بنا بر این مسئولیت بزرگ اسلامی به تمام صاحبان چاپخانه ها و انبارها و گراور سازها، زینک سازها و کاغذ فروش ها و همچنین مالکین خانه های شخصی یا کسانی که به طریقی دررابطه با نشریات غیرقانونی گروه های ضدانقلابی همکاری دارند. شدیداً اخطار می کند چنانچه توسط این دادستانی کشف گردد تحت تعقیب قانونی قرار می گیرند و به عنوان ضدانقلاب در دادگاه انقلاب اسلامی مرکز، محاکمه خواهند شد.

دادستان کل انقلاب جمهوری اسلامی ایران، علی قدوسی» (۱۳۵)

۱۷۸

امروز با حکم امام خمینی ابراهیم یزدی به عنوان سرپرست جدید مؤسسه کیهان منصوب شد. وی در مقام سرپرست کیهان، ضمن گفت وگویی قاطعانه، نوع خاصی از انضباط را که مورد پسند گروه ها و تاحدی مورد پسند جریان بنی صدر نیست، وعده داد. متن کامل حکم امام خمینی چنین است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

جناب آقای دکتر ابراهیم یزدی ایده الله تعالی

با اهمیتی که مطبوعات و نقشی که در ساختن جامعه دارند، با گذشت بیش از یک سال از برقراری جمهوری اسلامی، باز دیده می شود که بسیاری از مطبوعات در خط انقلاب اسلامی نیستند؛ و اصلاحاتی بنیادی در آنها باید تحقق یابد که اشخاص منحرفی که موجب این امور انحرافی می شوند دستشان از این

رسانه های گروهی کوتاه شود. لهذا جناب عالی که شایستگی و قدرت اداری تان محرز است، برای این امر حیاتی و اصلاح امور به سرپرستی مؤسسه کیهان که از مؤسسات مربوط به مستضعفین است، منصوب هستید که با کمک کارمندان محترم و متعهد، این مؤسسه را هرطور صلاح می دانید به طور اسلامی و مناسب با جمهوری اسلامی اداره نمایید. از خداوند تعالی توفیق و تأیید جناب عالی را خواستار است.

۸ اردیبهشت ۱۳۵۹

روح الله الموسوی الخمینی» (۱۳۷)

عصر امروز، دکتر یزدی در مقام سرپرست کیهان، در گفت وگویی با این روزنامه، برخی دیدگاه های خود را تشریح کرد. ازجمله معضلات مطبوعات رسمی فشار شدید گروه هایی است که متوقع درج بیانیه ها، نظرها و گزارش های خود هستند، درحالی که عملاً به جای فعالیت سیاسی، نوعی حرکت چریکی مسلحانه را ترویج و در مواردی {نظیر کردستان،...} عملی و اجرا می کنند. آنان هرگونه محدودیت نشر دیدگاه ها و مطالب خود را نیز شدیداً محکوم و علیه آن فضاسازی می کنند. درخصوص این معضل از سرپرست جدید کیهان سؤال شد که نظرتان درمورد سانسور در روزنامه ها و اعمال نفوذ گروه های فشار چیست؟ دکتر یزدی پاسخ داد: «ما یک معیاری را تعیین کردیم و این معیار حفظ اصالت انقلاب اسلامی است. بسط و توسعه اندیشه اسلامی فهم و درک خط امام به عنوان تجسم عینی قرآن و سنت رسول خدا و ائمه اطهار است و تازمانی که هر خبری و هر نظری در این خط به دست کیهان برسد ازطرف هر گروهی قابل قبول است. اما اگر چنانچه گروه فشارهایی باشند که بخواهند چیزی خلاف این به ما تحمیل کنند مسلم ما زیر بار نخواهیم رفت و مقاومت خواهیم کرد.»

از دکتر یزدی سؤال شد: «آقای رئیس جمهور معتقد به عدم سانسور هستند همه باید حرفشان را بزنند تا حرف ها به تدریج عقده نشود و کار به جنگ وجدل نکشد. آیا شما به چنین تزی معتقد هستید و این مسئله چگونه در روزنامه کیهان عملی است؟» وی پاسخ داد: «بدون شک همه باید حرفشان را بزنند، اما اینکه چه کسی باید حرف چه کسی را منعکس کند مورد بحث است. باید ببینیم که آیا در جمهوری اسلامی ما و در این انقلاب روزنامه ای و نشریه ای که باید در

خدمت جمهوری اسلامی باشد به عنوان اینکه سانسور نباید باشد آیا باید حرف گروه هایی را که خودشان برای خودشان تشکیلات دارند، روزنامه دارند و می توانند حرف خودشان را منعکس کنند و می کنند باید در خدمت آنها باشد؟ به اعتقاد من اینکه سانسور نباید باشد که یک اصل اسلامی است، اینکه مردم باید آزاد باشند و حرفشان را بزنند این را قانون اساسی تضمین و تأمین کرده اما اینکه من بیایم حرف شما را بزنم و به جای شما حرف را بزنم و از امکاناتی که هست استفاده کنم تا حرف شما را بزنم، این درست نیست هرکس باید حرف خودش را بزند و از جیب خودش خرج کند.»

درمورد ارتباط مطبوعات با خط امام پرسیده شد: «مطبوعات فعلی ما تا چه حد سازنده و در خط امام هستند؟» دکتر یزدی پاسخ داد: «تشخیص اینکه چه کسی در خط امام هست یا نیست به اعتقاد من قبل از هرکس و قبل از هر فردی با خود امام است و به موجب همین دستور که امام به من دادند، به عنوان سرپرست مؤسسه کیهان، دقیقاً نارضایتی خودشان را از بسیاری از رسانه های گروهی و مطبوعاتی نشان دادند. بنابراین نمی توانیم بگوییم رسانه های خبری و مطبوعات ما تماماً و عموماً تأمین کننده نظر امام و در خط انقلاب بوده اند: این به آن معنا نیست که هیچ کدام نیستند. ... به نظر من مطبوعات این نقص را دارند که نتوانستند آئینه تمام نمای جامعه ما باشند. آن اقلیتی که سروصدا می کند و جنجال به پا می کند و صدایش را به جایی می رساند آن منعکس می شود، ولی آن اکثریت عظیمی که یک خطی دارد و یک تعهدی دارد و دائم درحال تکاپو و فعالیت است کمتر منعکس می شود.»

خبرنگار کیهان پرسید: «شما به لزوم بی طرفی کیهان در خط امام معتقد هستید یا نه؟» سرپرست جدید کیهان در پاسخ گفت: «ببینید همه این مقولات را باید در خط فلسفه و اندیشه انقلاب بررسی کنیم. مسلماً یک روزنامه یومیه خبری سیاسی اجتماعی چطور می تواند در آن برهه از زمان بی طرف باشد و بگوید من خودم طرفی را ندارم. آن کسی که در چنین شرایطی می گوید من بی طرف هستم که فاقد بینش ایدئولوژیک باشد و معیار نداشته باشد. بالاخره در این جنگ، حق و باطل یکی راست می گوید و یکی دروغ. باید معیار داشته باشیم که بسنجیم و طرف حق را بگیریم. روزنامه کیهان باید در خدمت حق باشد و انقلاب ما هم یک انقلاب اسلامی است و حق هم این است و کیهان نمی تواند خارج از این باشد.» (۱۳۷)

ص: ۴۷۶

ضمیمه گزارش۱۷۵: گزارشی از سازمان پیشمرگان مسلمان کرد

گروهی از مسلمانان کرد، در منطقه بـا عنوان "سازمـان پیشـمرگان مسـلمان کرد" فعالیت می کننـد و درواقع حامی جمهوری اسلامی و طرف دار حاکمیت نظام جمهوری اسلامی در کردستان هستند. آنها بیشتر نقش فرهنگی و تبلیغی دارنـد تا تأثیر نظامی، اما به دلیل دشمنی شدید عناصر و هواداران گروه های مسلح غیرقانونی با این گروه، همواره در معرض تهدید نظامی قرار دارنـد. اعلامیه ای که امروز این سازمـان انتشار داد، جهت گیری عقیـدتی و سیاسـی و نیز بخشـی از گرفتاری های محلی آنان را نشان می دهد. در اعلامیه مزبور آمده است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

"و ما نقموا منهم الا ان یؤمنوا بالله العزیز الحمید" {سوره بروج آیه ۸} دشمنی نکردند و خشم نگرفتند به آنان {مردان و زنان مؤمن} مگر از آن رو که ایمان آوردند به خدای عزتمند و ستوده.

در تاریخ ۸/۲/۱۳۵۹ به سازمـان پیشـمرگان مسـلمان کرد شـاخه جـوانرود خـبر رسـید که گروهی از مهـاجمین به سـرکردگی حامدبیگ مزدور بعث عراق بعد از اینکه مدتی در قریه

"زیران" به سر می برد از کوه "ساوان" بالا آمده و به طرف روستای "چشمه نزار" حرکت می کنند و روبه روی چشمه نزار و در کنـار پلی سـنگر گرفته و به کمین می نشینند. در این حین یـک ماشـین سواری بـا ۶ سرنشـین که ۲ تن از آنـان از اعضای پیشـمرگان مسلمان کرد بودند، از آن محل عبور می کنند که ناگهان ضدانقلابیون حیوان صفت از کمین خارج شده و ماشین را به رگبار گلوله می بندنـد و درنتیجه ۲ تن از برادران پیشـمرگ مسلمان به اسامی محمد فرزند عبدالقادر و حسن فرزند علی و شیرزنی باردار به نام زرین مادر شـهید محمد، به شـهادت می رسند، پرورده مکتب اسلام از خطه کردستان. مدعیان دفاع از خلق کرد! زنی مظلـوم و بی دفـاع را، زنی بـاردار و حـامله را به رگبـار می بندنـد و به شـهادتش می رساننـد.» در این اعلامیه همچنین به مجروحـان حادثه اشاره شـده و آمـده است: «از مجروحین حادثه زنی است به نام آسـیه که ۳ گلوله دژخیمان به او اصابت کرده و حالش به شدت وخیم است. دیگر مردی به نام حسن مرادی {راننده} اهل باباجانی است که آن برادر مسـلمان نیز ۳ تیر خـورده است {۲ گلـوله بـه شـانه هـایش و گلـوله دیگر از پشت خـورده و سـینه اش را شـکافته است} و آن دیگری برادری از اهالی باباجانی از ناحیه صورت مجروح گردیـده است.» در قسـمتی دیگر از اعلامیه آمده است: «مردم مسـلمان کرد فریب فریب کار ی ها و لغت بازی های این مزدوران امپریالیست ها را نخواهند خورد. ملت قهرمان و مسلمان کرد با دلی پر از کینه و با خشـمی افزون تر به نبرد علیه این دشـمنان مسـلمانان کرد برخواهند خاست. آیا می شود انتقام مظلومان به خون خفته اسـلام را از دشمنان خونخوارشان نگیریم؟ نه، نه، مگر در بدنمان رگ سرخی نهفته نباشد، مگر غیرت و غیوربودن را از دست داده باشیم. مگر خود را به قاتلان مزدور اجنبی فروخته باشیم، مگر به سرنوشت زنانمان و کودکانمان و اسلام و قرآن عزیزمان بی اهمیت و بی توجه باشیم...(۱) که هرگز چنین نیست. پس علیه کفار سرسپرده و انتقام از حیوان صفتان مزدور به پیش.»

در پایـان اعلامیه اضافه شـده است: «پس از اطلاع از این جریان بلافاصلـه واحـدهای سازمان پیشـمرگان مسـلمان کرد {شاخه جوانرود} مسـتقر در کـانی گوهر همراه برادران پاسـدار به محـل حـادثه شـتافته و بـا نیروهـای عناصـر کفر درگیر می شونـد و

درنتیجه مهاجمین دست به فرار مفتضحانه می زنند. از تلفات ضدانقلاب اطلاع دقیقی در دست نیست، اما هم اکنون

چشمه نزار تحت کنترل پیشمرگان مسلمان کرد می باشد.

هرچه رسواتر باد چهره پرفریب و جنایتکارانه مدعیان دفاع از خلق. نابود باد دشمنان کینه توز اسلام و مسلمین. درود و سلام بر خواهر شهید قهرمان و فرزند کوچک به خون خفته اش.

سازمان پیشمرگان مسلمان کرد ۱۲/۲/۱۳۵۹» (۱۳۸)(۲)

ص: ۴۷۷

۱- *... از متن اطلاعیه است.

۲- * در تاریخ ۱۲/۲/۱۳۵۹، از تبریز پیامی به مرکز عملیات سپاه در تهران واصل شد که در آن درخواست های پول و سلاح یکی از رهبران پیشمرگان مسلمان کرد به نام ع. ن. الف که مقدار معتنابهی هم بوده است، مطرح و سؤال می شود که «[آیا] تأمین کنیم یا نه؟» پاسخ چنین درج شده است: «با بی سیم ۵۰۷۶۰ به تبریز مخابره شد، که هیچ اقدامی راجع به این مسئله نشود.» [سند شماره ۰۵۰۱۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تبریز به تهران {عملیات}، ۱۲/۲/۱۳۵۹]

منابع و مآخذ روزشمار ۸/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱، سان آنتونیو خبرگزاری یونایتدپرس، ۲۹ آوریل ۱۹۸۰ {۹/۲/۱۳۵۹}.

۳. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴. همان، ص۱۲.

۵. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷. همان، ص۱۲.

۸. همان، ص۲.

۹. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۰. روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۱. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۲. روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۴. روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۵. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۶. همان، ص۱۲.

۱۷. همان، ص۱۲.

۱۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۹. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۱. همان، ص۱۲.

۲۲. روزنامه نامه مردم، ۸/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲۳. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۲۴. همان.

۲۵. همان.

۲۶. همان.

۲۷. همان.

۲۸. همان.

۲۹. همان.

۳۰. همان، ص۲.

۳۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۳۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۳۳. روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۳۴. همان.

۳۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱، بغداد خبرگزاری یونایتدپرس، ۲۸ آوریل ۱۹۸۰ {۸/۲/۱۳۵۹}.

۳۶. سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت اطلاعات و عملیات نزاجا، شماره ۲۲، از ۸/۲/۱۳۵۹ تا ۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۷. سند شماره ۳۴۷۴۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از آبادان به ژاجا {مرکز فرماندهی عملیات}، ۸/۲/۱۳۵۹.

۳۸. سند شماره ۴۰۹۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام، از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۸/۲/۱۳۵۹.

۳۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۴۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴۱. روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۴۲. همان.

۴۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۴۴. روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۴۶. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴۷. روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۸. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴۹. روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۵۱. روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵۲. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵۳. روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۴. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۵۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳، پاریس آسوشیتدپرس، ۲۸ آوریل ۱۹۸۰.

۵۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۷. سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۵۳، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۸. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۲ و ۱.

۵۹. همان، ص۲.

۶۰. روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۶۱. همان.

۶۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۶۳. همان.

۶۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۶۵. روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۶۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۶۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۶۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۶۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۷۰. همان.

۷۱. همان.

۷۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۷۳. سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۳.

۷۴. سند شماره ۲۷۶۸۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر به ناحیه {رکن۳} و {رکن۲}، ۸/۲/۱۳۵۹.

۷۵. سند شماره ۴۱۰۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹.

۷۶. سند شماره ۲۷۶۸۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷۷. سند شماره ۰۳۴۰۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به وزارت کشور، ۳/۳/۱۳۵۹.

۷۸. سند شماره ۰۳۳۹۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۹/۲/۱۳۵۹.

۷۹. سند شماره ۴۱۰۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۸۰. سند شماره ۲۸۷۷۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به استانداری {معاونت سیاسی انتظامی}، ۱۱/۳/۱۳۵۹.

۸۱. سند شماره ۰۳۳۹۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ایلام به معاونت سیاسی وزارت کشور، ۸/۲/۱۳۵۹.

۸۲. همان.

۸۳. سند شماره ۰۳۳۹۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ایلام به معاونت سیاسی وزارت کشور، ۸/۲/۱۳۵۹.

۸۴. همان.

۸۵. سند شماره ۲۸۷۴۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: استانداری خوزستان، ۸/۲/۱۳۵۹.

۸۶. سند شماره ۳۴۷۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ آبادان به رکن۳ نزاجا، ۹/۲/۱۳۵۹.

۸۷. سند شماره ۲۸۷۴۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری آبادان به فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان، فرماندهی لشکر۹۲ زرهی و استانداری خوزستان، ۸/۲/۱۳۵۹.

۸۸. روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۸۹. سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۳ و ۴.

۹۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۹۱. سند شماره ۴۰۹۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات کرمانشاه به تهران، ۸/۲/۱۳۵۹.

۹۲. سند شماره ۰۴۰۹۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۸/۲/۱۳۵۹.

۹۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۹۴. روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۹۵. سند شماره ۰۴۰۹۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به تهران، ۸/۲/۱۳۵۹.

۹۶. همان.

۹۷. سند شماره ۰۴۰۹۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۸/۲/۱۳۵۹.

۹۸. سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۳.

۹۹. سند شماره ۰۴۰۹۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان {عملیات} به تهران، ۸/۲/۱۳۵۹.

۱۰۰. سند شماره ۰۵۱۲۵۲مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز فرماندهی عملیات سپاه به سپاه همدان {عملیات}، ۸/۲/۱۳۵۹.

۱۰۱. روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۰۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۰۳. همان، ص۱۱.

۱۰۴. سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۳ و ۴.

۱۰۵. سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۳ و ۴.

۱۰۶. سند شماره ۰۴۱۰۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {مرکز فرماندهی رکن۳} به دفتر ریاست جمهوری، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۰۷. سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۱.

۱۰۸. سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

۱۰۹. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۱۰. سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۱.

۱۱۱. سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۴.

۱۱۲. سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۱.

۱۱۳. سند شماره ۴۰۹۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش هنگ ژاندارمری سقز، از وزارت کشور به سپاه پاسداران، ۸/۲/۱۳۵۹.

۱۱۴. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۱۵. سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۱.

۱۱۶. سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۴.

۱۱۷. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۱۸. سند شماره ۴۱۰۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {مرکز فرماندهی رکن۳} به دفتر ریاست جمهوری، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۱۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۱۲۰. روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۱۲۱. سند شماره ۴۰۹۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه عملیات به تهران، ۸/۲/۱۳۵۹.

۱۲۲. سند شماره ۰۰۰۶۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۱۲۳. سند شماره ۰۰۰۶۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۲۴. روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۴.

۱۲۵. سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۳ و ۴.

۱۲۶. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۲۷. سند شماره ۰۴۰۹۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات همدان به تهران، ۸/۲/۱۳۵۹.

۱۲۸. سند شماره ۰۴۱۰۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۲۹. سند شماره ۰۴۱۰۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا به دفتر ریاست جمهوری، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۳۰. سند شماره ۴۰۹۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به سپاه پاسداران، ۸/۲/۱۳۵۹.

۱۳۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۳۲. سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۵۱، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۳۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۳۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۳۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۳۶. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی(ره)}، جلد۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم

و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، ص ۲۶۰.

۱۳۷. روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۱۳۸. سند شماره ۱۳۶۶۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اطلاعیه سازمان پیشمرگان مسلمان کرد، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۱۷۹

در ایران و امریکا، هریک ا ز دو طرف، مشـی سابق خویش را درباره مسـئله گروگان ها ادامه می دهد، بدون اینکه هیچ کدام قادر به اقدام تعیین کننده ای برای کسب امتیازات مورد نظر درجهت حل نهایی مسئله باشـند. دراین میان، در جوامع جهانی و رسانه ها، ایران صبورتر، مقاوم تر و بابرنامه تر از حریف نمود دارد، هرچند نه درحدی که پیروزی قطعی و قابل محاسبه ای در انتظارش باشد.

امروز، در امریکا مسـئله اصـلی دولت این کشور همچنان توجیه اقدام شکست خورده نظامی اخیر، همپا و بلکه مقدم بر توضیح برنامه های آتی امریکا علیه ایران است. نکته مهم اینکه کارتر در نطق امروز خود، به صـراحت بر اینکه وسـعت و نوع عملیاتی که قرار بوده است انجـام شود، چیزی غیر از مطالب فاش شـده است، اعتراف و تأکیـد کرد امریکا فقط بخش شـکست خورده عملیات را که آسان ترین قسـمت آن هم بوده است می توانـد افشا کنـد. کارتر همچنین اعتراف کرد نجات گروگان ها هدف اصلی نبوده بلکه خلاصی امریکا از این بحران مدنظر بوده است، ولو به قیمت جان گروگان ها

(کارتر امروز اعتراف کرد نجات گروگان ها هدف اصـلی عملیات نبوده بلکه خلاصـی امریکا از این بحران مدنظر بوده است، ولو به قیمت جان گروگان ها تمام می شد.

{به ترتیب از چپ کارتر، برژینسکی و ونس})

ص: ۴۸۱

تمام می شد.(۱) کارتر ضمن تأکید بر محق بودن خویش در این تصمیم گیری، تأسف خود و کماندوهای امریکایی که سالم از ایران بازگشته اند را از شکست عملیات ابراز کرد. وی علاوه بر یک برنامه تلویزیونی عمومی ۳۱ دقیقه ای، در ۲۴ ساعت گذشته، سه بار با اعضای کنگره ملاقات و بر صحت تصمیم خود تأکید کرده است.(۲) (۱)

امروز همچنین براون وزیر دفاع امریکا، در پاسخ به بعضی مطبوعات تأکید کرد تصمیم به لغو مأموریت کماندوها، هم مورد تأیید فرمانده جبهه جنگ و هم مقامات سیاسی واشنگتن بوده است. این مطبوعات اعلام کرده بودند که فرمانده نظامی کماندوها مایل بوده است مأموریت خود را در ایران ادامه دهد، ولی کارتر دستور لغو آن را داده است. (۲)

دراین حال، ریچارد نیکسون رئیس جمهور سابق امریکا، بازهم از اقدام کارتر حمایت کرد. نیکسون از هم حزبی های خود در حزب جمهوری خواه، خواست که از هم صداشدن با منتقدان خودداری کنند و کارتر را، که عضو حزب مخالف یعنی حزب دمکرات است، برای شکست در عملیات گروه نجات سرزنش نکنند. نیکسون ابتدا اظهار کرد که تصمیم عملیات نجات احتمالاً تصمیم درستی بوده است، ولی اندکی بعد صریحاً تأکید کرد به نظر وی چنین اقدامی ازطرف امریکا بجا بوده و مورد تأیید وی

ص: ۴۸۲

۱- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول: گزارش مفصل یونایتد پرس از واشنگتن درباره سخنان امروز کارتر.

۲- ** ابهام درباره سایر قسمت های عملیات هیچگاه رفع نشد؛ ازجمله نقش عواملی که از طریقی غیر از مسیر طبس قرار بود در ماجرا فعال باشند و فقط اشاراتی به آنها در بعضی کتب شده است، ازجمله نویسنده کتاب امریکا در اسارت ضمن وقایع نگاری قضیه می نویسد: «علی رغم تمام ناراحتی هایی که مأموریت شکست خورده به دنبال داشت، تمام جاسوسان و عوامل که برای کمک به جریان حمله به داخل ایران نفوذ کرده بودند، توانستند تا تاریخ ۲۹ آوریل [نهم اردیبهشت] ایران را ترک گویند. البته گزارشات محرمانه سرویس [جاسوسی خارجی] اشاره می کند که عده ای از ایرانیان که در این حمله با امریکا همکاری کردند، به اندازه امریکاییان خوش شانس نبوده و نتوانستند به موقع از ایران فرار کنند.» [کلن ادوارد، امریکا در اسارت، ترجمه: توران خاوری و سرور طلیعه، تهران: انتشارات قلم، ۱۳۶۲، ص۲۰۹] ابهام یاد شده، امروز در یک گفتار رادیو مسکو چنین طرح و بررسی شد: «بااینکه تمام جزئیات عملیات نافرجام به هیچ وجه هنوز هم روشن نیست بسیاری از روزنامه ها خبر می دهند که سخن بر سر تلاش برای انجام کودتا در ایران بود و این تلاش می بایست به وسیله عمال مخفی امریکا و ستون پنجم سازمان "سیا" انجام گیرد. روزنامه نیویورک دیلی نیوز اطلاع می دهد که اولین گروه های کماندوهای تعلیم دیده در ماه نوامبر سال گذشته به ایران اعزام شدند. آنها به زبان فارسی حرف می زدند و خود را ایرانی قلمداد می کردند و به جمع آوری اطلاعات جاسوسی مشغول بودند. این کماندوها تا ماه ژانویه در تهران موضع گرفتند و روابط خود را با همدستان امریکا در تهران برقرار ساختند. روزنامه نیویورک پست دراین باره نوشت: قرار بود کماندوها هنگام اجرای نقشه حمله تفنگ داران به سفارت امریکا بی نظمی و شورش در تهران راه بیندازند تا توجه همگان را از عملیات عمده منصرف سازند. روزنامه مذکور می نویسد: این پرسش پیش می آید که آیا وظیفه وسیع تری دربرابر شورشیان قرار گرفته بود یا نه؟ روزنامه نیویورک پست پاسخ این پرسش را نداده است، ولی روزنامه دیلی ورلد دراین باره نوشت: باید فکر کرد آیا نقشه

شورش علیه دولت ایران که سازمان دهنده آن سیا بود از این پیش کشیده شده بود یا نه؟ ضربه ای که متوجه آیت الله خمینی بود می توانست به آغاز جنگ خا نگی منجر شود.» رادیو مسکو افزود:« سازمان سیا امریکا این شیادی را در سال **۱۹۵۳** در جریان سرنگون ساختن دولت دکتر مصدق و بازگردانیدن شاه تمرین کرده بود.» [خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰ ،۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۵، بخش فارسی رادیو مسکو، **۹/۲/۱۳۵۹**]

می باشد. وی در پاسخ به این سؤال که امریکا هم اکنون چه باید بکند، گفت: طرح دیگری برای نجات گروگان ها عملاً غیرممکن خواهد بود چون گروگان ها در سراسر ایران متفرق شده اند. (۳)

در همین حال، در ایران صدور بیانیه ها و اعلامیه ها و اعلام مواضع علیه امریکا همچنان در سطحی وسیع و متنوع، ادامه دارد.(۱) بنی صدر در مقام ریاست جمهوری در پاسخ به خواسته اخیر امام خمینی مبنی بر تشکیل یک اجلاس بین المللی برای رسیدگی به جرایم امریکا بیانیه ا ی منتشر کرد و در آن با تقدیر از امام خمینی به اقداماتی که درزمینه افشا و محکوم کردن تجاوز اخیر امریکا در دستور کار قرار داده است، اشا ر ه کرد؛(۲) برخی از این اقدامات عبارت اند از: دعوت از مقامات کشورهای اسلامی، کشورهای غیرمتعهد، دبیر کل سازمان ملل، جوامع اروپایی و ژاپن، سندیکاها و نهضت های رهایی بخش برای شرکت در یک اجلاس بین المللی در تهران و همچنین تحویل اجساد امریکاییان ازطریق صلیب سرخ. (۴)

علاوه براین امروز، بنی صدر درباره جنایات امریکا و تجاوز اخیر آن به ایران پیامی برای فیدل کاسترو رئیس جمهور و رهبر انقلاب کوبا و نیز رئیس دوره ای جنبش عدم تعهد، ارسال کرد. (۵) به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی در پیام دکتر ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور،۶ آمده است: «انقلاب اسلامی خلق ما درحقیقت نه تنها برضد نظام دیکتاتوری وابسته شاه مخلوع بلکه برضد سلطه امریکا بر ایران و منطقه با دادن هزارها شهید و مجروح و فداکاری های بی شمار به پیروزی دست یافت.» (۷) و در ادامه این پیام افزوده شده است: «از شما به عنوان رئیس این جنبش تقاضا می کنم برای رسیدگی به این تجاوز روشن امریکا و خطرات آینده اقدام به تشکیل یک جلسه فوق العاده جنبش کشور های غیرمتعهد در اسرع وقت در سطح وزیران بنمایید. همچنین تقاضا می کنم برای مشاهده اثرات جنایات امریکا در ایران و نشانه های باقیمانده از تجاوز اخیر او به ایران و ملاحظه دستاوردهای انقلاب اسلامی هیئتی متشکل از اعضای جنبش عدم تعهد به ایران گسیل نمایید تا در اجلاسی که از ۱۰ تا ۱۲ مه [۲۰ تا ۲۲ اردیبهشت] تشکیل خواهد شد شرکت نمایند.» (۸)

۱- * در کنار مواضع و دیدگاه های گروه های مختلف مذهبی و غیرمذهبی، سیاسی و صنفی طبقه کارگر و جمعیت حقوق دانان ایران [روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۳]، حتی آن دسته از علمای حوزه که معمولاً غیر سیاسی خوانده می شوند نیز دراین زمینه به اعلام موضع پرداختند؛ ازجمله امروز روزنامه انقلاب اسلامی پیامی را از آیت الله سیدمحمد وحیدی که در روز ۱۰ جمادی الثانی {۶/۲/۱۳۵۹} صادر شده بود، درج کرد. در این پیام آمده است: «بسمه تعالی. ملت رشید ایران عملیات نظامی فوق محرمانه جاسوسان سیا و تفنگ داران امریکا برای رهایی گروگان ها که درحقیقت به هدف گروگان گیری انجام می شد، بحمدالله نا فرجام ماند و درست قصه اصحاب فیل و نابودی آنها با ریگزار در کویر مرکزی ایران تجسم یافت. ... ضمن سپاسگزاری از ارتش جمهوری اسلامی و ژاندارمری و پرسنل شهربانی به خصوص سپاه پاسداران [که] با پشتکاری خستگی ناپذیر و جانبازی در راه اسلام هر توطئه را در هر گوشه مملکت که [از] ناحیه ایادی امریکا درحال تکوین باشد خنثی می نماید، توفیق بیشتر آنها را در استحکام بخشیدن به جمهوری اسلامی و حفظ مملکت اسلامی از گزند بد اندیشان تحت رهبری زعیم عالی قدر امام خمینی مدظله خواستار بوده و اتحاد و یگانگی هرچه بیشتر عموم آحاد ملت در به خاک مالیدن پوزه ابر قدرت های شرق و غرب ظل عنایت حضرت ولی عصر ارواحنا فداه از خداوند سبحان مسئلت می داریم.»

[روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹ ص۱۰]

۲- ** ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم: متن کامل بیانیه بنی صدر خطاب به امام خمینی.

درحالی که ماجرای تبلیغاتی نمایش اجساد امریکایی در تلویزیون ایران ادامه دارد، موضوع چگونگی تحویل آنها امروز، قطعی شد.

امروز، اسقف کاپوچی که به دعوت ایران برای تحویل جنازه های کماندوهای امریکایی به صلیب سرخ بین المللی، به تهران آمده است با بنی صدر رئیس جمهور دیدار و گفت وگو کرد. وی پس از این دیدار اعلام کرد: «مأموریت من در این سفر صرفاً جنبه انسانی و مذهبی دارد چون من یک فرد مذهبی هستم و انقلاب ایران نیز یک انقلاب مذهبی و انسانی است و از طرف دیگر برگرداندن جنازه ها به خانواده هایشان یک عمل انسانی است که از ماهیت انقلاب اسلامی ایران سرچشمه می گیرد و از سوی دیگر به خاطر دوستی و برادری که با ملت ایران دارم این مأموریت را انجام می دهم.» کاپوچی سپس گفت که در نظر دارد اجساد را در کشوری ثالث تحویل صلیب سرخ بین المللی بدهد تا آنها این اجساد را تحویل خانواده هایشان بدهند، نه دولت امریکا. وی درمورد علت این کار گفت: «من هیچ مایل نیستم که با دولت امریکا رابطه ای داشته باشم.» (۹)

قبل از این، سفیر سوئیس در ایران که امور مربوط به امریکا را در ایران انجام می دهد گفته بود: سفارت سوئیس درحال بررسی چگونگی انتقال اجساد به ایالات متحده است و بنی صدر با بازگرداندن اجساد موافقت کرده است. آیت الله خلخالی نیز اعلام کرده بود اجساد مزبور به نماینده پاپ، سازمان صلیب سرخ یا اسقف کاپوچی تحویل خواهد شد. به گزارش خبرگزاری فرانسه از پاریس، هیلاریو کاپوچی اسقف سابق اورشلیم، به درخواست مقامات ایرانی برای تحویل گرفتن اجساد کشته شدگان امریکایی بعدازظهر روز گذشته، رم را به مقصد تهران ترک کرده بود. (۱۰)

این درحالی است که گزارش خبری و بالطبع تبلیغاتی مربوط به تلفات امریکاییان در طبس که از تلویزیون ایران پخش و در آن اجساد سوخته کماندوهای امریکایی نشان داده شد، به عاملی برای جنگ تبلیغاتی متقابل علیه ایران تبدیل شده است. البته به رغم سرمایه گذاری نسبتاً وسیع، این موضوع بیشتر بهانه جویی تلقی شد و تأثیر چندانی نداشت.

جیمی کارتر رئیس جمهور امریکا نیز امروز هنگام عیادت از مجروحان حادثه در سان آنتونیو به خبرنگاران گفت: «من از کار مقامات ایرانی که با به نمایش گذاشتن اجساد هم وطنان این مردان شجاع، تمام اصول انسانی را زیر پا گذاشته اند، احساس تنفر و وحشت می کنم. ایرانی ها نمی توانند حرمت افرادی را که در راه اجرای وظیفه کشته شده اند، پایمال کنند و با این عمل خود نشان دادند که ما در کوشش هایمان برای آزادی هم وطنان با چه افرادی سروکار داریم.» (۱۱)

دراین باره به اظهار نظر صرف بسنده نشد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، کارکنان فرودگاه هیتروی لندن یک بوئینگ۷۰۷ ایران را به مدت ۶ ساعت تحریم کردند. هواپیمایی ملی ایران {هما} ضمن تأیید این خبر اعلام کرد به علت همکاری نکردن کارکنان فرودگاه لندن، پرواز۷۲۲ هما از لندن نیز با ۲۰ ساعت تأخیر در ساعت ۲۲ وارد تهران شد. دکتر تقی فراحی مدیرعامل هواپیمایی

ملی ایران، در بـاره علت این اقـدام کارکنان فرودگاه لنـدن گفت: گویا آنها از نمایش دادن اجساد سـربازان امریکایی در لانه جاسوسـی امریکـا در تهران نـاراحت شـده بودنـد که در حمل چمـدان ها و بارهای مسافران به داخل هواپیما ایجاد کارشـکنی کرده اند. (۱۲)

از سوی دیگر، شورای اسـلامی و انجمن اسلامی هواپیمایی ملی ایران {هما} اطلاعیه ا ی صادر کرد. در بخشی از این اطلاعیه خطـاب به ملت آمـده است: گروهی از کارکنـان فرودگـاه هیتروی لنـدن، به این بهـانه واهی که به اجسـاد مهاجمان امریکایی اهـانت شـده است از ارائه سـرویس به یکی از پروازهـای همـا خودداری کرده و پرواز دیگری را بـدون بارگیری با ۱۸ ساعت تـأخیر راهی ایران کرده است. بـدین وسـیله کلیه کارکنـان شـرکت هواپیمایی ملی ایران {هما} این حـرکت مـذبوحانه انفعالی امپریالیسم بین المللی را تقبیح کرده و هشدار می دهد که هرگز اعمالی این چنینی با امت مسـلمان و قهرمان را نادیده نخواهند انگاشت و درصورت تکرار اعمالی این چنینی تصمیمات مقتضی به عمل خواهد آمد. (۱۳)

۱۸۱

با گـذشت چنـد روز از حادثه بمباران هلیکوپترهای به جامانـده از نیروهای امریکایی در طبس، این اقـدام نیروی هوایی ارتش همچنان مورد توجه قرار دارد و درباره آن مطالب متنوعی بیان می شود.

در این زمینه روزنـامه کیهـان در شـماره امروز خود نوشت: «حجت الاسـلام سـیدهادی خسـرو شـاهی نماینـده امـام خمینی در وزارت ارشاد ملی، صـبح امروز، در گفت وگویی با کیهان... ضـمن اعلام مشکوک بودن بمباران هلیکوپترهایی که طبق گفته مقامات امریکایی حاوی اسـناد طبقه بنـدی شـده بوده است، گفت: عصـر چهارشـنبه سوم اردیبهشت ساعت ۵ بعـدازظهر که از تهران به قم بـاز می گشـتم، در جـاده قم تهران بـا توپ های ضـدهوایی که ظاهراً از پادگان منظریه خارج شـده بود و به سوی تهران حرکت داده شده بود مواجه شدم. البته این مسـئله در آن موقع و به خودی خود مسئله ای قابل توجه نبود، اما اکنون پس از گـذشت مسائـل چنـد روز اخیر و حمله نافرجـام امریکـای جنایتکار به ایران و همچنین اظهارات حجت الاسـلام خلخالی که گفته است [قرار بوده] پادگـان منظریه یکی از مراکز هجوم مهاجمین باشـد، این سؤال مطرح می شود که این نقل وانتقال توپ های ضدهوایی آن هم در آن تاریخ که توطئه امریکا درحال شکل گرفتن بود به دستور چه کسی و به چه دلیل صورت گرفته است؟ حجت الاسـلام خسـرو شاهی نماینده امام در وزارت ارشاد، سـپس ضـمن هشدار، از مقامات مملکتی خواستار تحقیق و یافتن پاسخ آن برای جلوگیری از توطئه بعدی شد.» (۱۴)

همچنین امروز، بنـا بر گزارش روزنـامه جمهوری اسـلامی، یکی از مسـئولان فرودگـاه مهرآبـاد ضـمن تمـاس بـا این روزنـامه، اطلاعـاتی دراختیـار آن گذاشـته است. در گزارش این روزنـامه آمـده است: «منبع خـبر اظهـار می داشت: برای تحقیق دربـاره هجوم نظامی آمریکا می توانید به دفتر کشیک فرودگاه در همان روز مراجعت کنید. تلگرامی از فرودگاه زاهدان به تهران زده شد که مسئولین فرودگاه اظهار داشته اند، ساعت ۱۰:۳۰ صبح، صدای ورود ۱۸ فروند هواپیما روی رادار آمده است. مسئولین فرودگاه

زاهـدان واقعه را به تهران اطلاع می دهنـد. تهران به مرکز خبر ارسال می دارد. مرکز اطلاع می دهـد که تیمسار باقری نیست و سـایر مسـئولین هم هیـچ گونه اقـدامی دراین رابطه به عمـل نمی آورنـد!» روزنامه مزبور تأکیـد کرد: «امیـدواریم مسـئولین امر پاسخی دراین مورد به روزنامه ارسال دارند.» (۱۵)

دراین حال، اداره مرکزی اطلاعات و بررسـی های سیاسـی سپاه امروز به واحدهای ذی ربط، اعلام کرد: «برابر اخبار واصله در نقاط مشروحه باندهایی وجود دارد که می تواند از آنها جهت فرود هواپیما استفاده شود. لازم است ضمن مراقبت های لازم از فرود هواپیما های بیگانه به شدت جلوگیری به عمل آید.

۱. از اهواز به طرف ایذه در حوالی ایذه نزدیک کاخ بختیار.

۲. از اهواز به طرف مسجدسلیمان سمت راست جاده.

۳. از اندیمشک به طرف شوش یا اهواز سمت راست جاده آسفالته وجود دارد.

۴. جاده کرمانشاه به قصر شیرین سه راهی قصر شیرین به ملاوی.» (۱۶)

امروز همچنین تلفن گرامی از سـتاد مشترک ارتش به سـپاه برای آگـاهی و انجـام هرگونه اقـدام لازم ارسال شـد که نشان می دهد در این سـطح هنوز برداشت مشخص از آنچه پیامد حادثه طبس می گذرد، وجود ندارد. متن تلفن گرام که علاوه بر سپاه برای نیروی زمینی ارتش نیز ارسال شـده، چنین است: «برابر خبر واصـله تعـداد زیادی نظامی امریکایی و ایرانی به منظور حمله هم اکنون عازم ایران هستند. مراتب جهت اطلاع و هرگونه اقدام اعلام می گردد.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۱۷)

۱۸۲

در فضـای حـاد ضـدامریکایی کنونی، حواشـی معمولی نیز می تواننـد در بازتـابی غیرمعمول چشم انـداز یک بحران را ترسـیم کنند. حادثه هوایی امروز در آسمان دریای عمان، نمونه ای از این وضعیت است.

این حـادثه در صـفحه اول روزنامه جمهوری اسـلامی با تیتر درشت "درگیری هوایی ایران و امریکا" انعکاس یافت. جمهوری اسـلامی در گزارش مربوط به این تیتر نوشت: «جنگنده های ارتش انقلاب ۲ فروند هواپیمای اف۱۴ امریکا را در دریای عمان فراری دادند.» (۱۸)

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسـلامی ایران امروز درباره این حادثه اطلاعیه ای صادر کرد که متن آن چنین است: «در ساعت ۱۲:۱۱ امروز ۹/۲/۱۳۵۹، درحالی که هواپیمای نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران در منطقه دریای عمان مشغول گشت زنی بوده است، ۲ فروند هواپیمای اف۱۴ امریکایی به سوی هواپیمای مزبور تیرانـدازی می نماینـد که بلافاصـله ۲ فروند هواپیمای نیروی هوایی از پایگـاه بنـدر عباس و به فاصـله ۳ دقیقه، ۲ فرونـد دیگر به مقـابله با هواپیمای امریکایی می رونـد و در ساعت

۱۲:۳۱، هواپیمای مأمور گشت زنی را اسکورت می نمایند و هواپیماهای امریکایی مسیر خود را تغییر می دهند.» (۱۹)

ص: ۴۸۶

از سوی دیگر، وزارت امور خـارجه امریکـا ادعـای ایران را تکـذیب و اعلام کرد یک برخورد عادی میان ۲ هواپیمای جنگی امریکایی از نوع اف۱۴ و یک هواپیمای باری ایرانی از نوع سی۱۳۰ بر فراز آب های بین المللی روی داده، ولی حادثه ای رخ نداده و به حریم هوایی ایران نیز تجاوزی نشده است. (۲۰) رادیو لندن با اعلام این خبر یادآور شد که این ادعای ایران، به نقل از بیـانیه سـتاد کل نیروهای مسـلح از رادیو ایران پخش شـده است. رادیو لنـدن افزود: «سـتاد مشترک نیروهای مسـلح ایران در اعلامیه بعـدی خود گفت که دولت امریکـا برای اعـاده وجهه کارتر و کسب رأی برای او مشـغول نقشه ریزی عملیات نظامی دیگری علیه ایران است. در این اعلامیه به نیروهـای مسـلح هشـدار داده شـده که برای عملیـات نظامی مجـدد امریکا به حالت آماده باش در آیند.» (۲۱)

شب هنگـام، یـک مقـام آگـاه در سـتاد فرمانـدهی نیروی هوایی جمهوری اسـلامی ایران در تماسـی بـا مطبوعات ضـمن تأیید اطلاعیه سـتاد مشترک، آن را این گونه تعدیل کرد: «برابر اظهارنظر خلبان هواپیمای ایرانی سـی۱۳۰، ۲ فروند هواپیمای اف۱۴ امریکـایی عمـل رهگیری نسـبت به هواپیمـای ایرانی انجـام دادنـد و در کنـار هواپیمای سـی۱۳۰ ایرانی مبـادرت به تیرانـدازی نمودنـد، درحالی که این تیرانـدازی به سوی هواپیمای ایرانی نبوده، بلکه در کنار آن تیرانـدازی انجام شده است که بلافاصـله هواپیماهـای فانتوم ایرانی به پرواز در آمدنـد و در کنار هواپیمای سـی۱۳۰ قرار گرفتنـد و آن را به فضای ایران بازگرداندنـد.» (۲۲)

۱۸۳

در کنار متحدان امریکا که طیف وسـیع و مؤثری، شامل کشورها و سازمان های مختلف را علیه ایران شـکل می دهند، دسـته ای دیگر از کشورهـا، سازمـان هـای جهـانی و جریـان هـای غیر دولتی وجود دارد که بـا شـدت و ضـعف متفاوت، علیه امریکا موضع می گیرند و با تأثیرات متفاوت از نقش ضدامپریالیستی جمهوری اسلامی حمایت می کنند.

هـایله ماریـام رئیس شورای دولتی نظـامی موقت اتیوپی، پیـام ویژه ای برای ابوالحسن بنی صـدر رئیس جمهوری ایران، ارسال کرد. به گزارش خبرگزاری تاس، در این پیام آمـده است: این عملیات ماجراجویانه ایالات متحده نشان داد که سیاست دولت کارتر درجهت برهم زدن و به خطرانداختن صلح و امنیت در منطقه خلیج فارس حرکت می کند. (۲۳)

شـاذلی بن جدیـد رئیس جمهوری الجزایر نیز امروز، پیام هایی برای امام خمینی و بنی صـدر فرسـتاد و در آنها حمایت خود و کشورش را از ایران اعلام کرد. در این پیـام هـا اعلام شـد که به نظر الجزایر تجـاوزات امپریـالیسم، عملیات جنگ طلبانه علیه نیروهای ترقی خواه تلقی می شود و هدفش ضربه زدن به انقلاب ایران است که ابعاد تازه ای می گیرد. (۲۴)

یسکوکالزیک سخنگوی وزارت امور خارجه یوگسلاوی نیز در یک نشست مطبوعاتی گفت: حل مشاجره بین دو کشور ایران و امریکا با فوریت هرچه ممکن به نفع صلح جهانی است. وی تجاوز نظامی امریکا به ایران را نقض استقلال و تمامیت ارضی یک کشور مستقل خواند و گفت یوگسلاوی از جمهوری اسلامی غیرمتعهد ایران پشتیبانی می کند. (۲۵)

لوهی کوسکی دبیرکل سازمان قهرمانان صلح فنلاند در هلسینکی، گفت: اقدام نظامی امریکا که تحت رهبری کارتر انجام گرفت منطقه متشنج خلیج فارس را دچار خصومت های فزاینده خواهد کرد و مسئول مستقیم آن رئیس جمهوری امریکا و محافل سیاسی اروپای غربی هستند که از وی پشتیبانی می کنند. (۲۶)

جنبش صلح سوئیس نیز با صدور بیانیه ا ی از تجاوز خطرناک امریکا به ایران انتقاد کرد و آن را عملیاتی عبث و بیهوده خواند. این جنبش از همه نیروهای صلح طلب خواست مراتب همبستگی خود را با ایران ابراز دارند و تجاوز امریکا را محکوم کنند. (۲۷) دراین حال به گزارش آسوشیتدپرس از آلمان غربی، امروز تظاهراتی علیه اقدام امریکا برای نجات گروگان ها، در مونیخ برپا شد. تظاهرکنندگان از مرکز شهر مونیخ به طرف کنسولگری امریکا راه پیمایی کردند و ضمن سردادن شعارهایی اقدام امریکا را یک بازی جنگ طلبانه خوانده و آن را محکوم کردند و در مقابل کنسولگری امریکا پرچم این کشور را آتش زدند. (۲۸)

به گزارش رویترز، خبرگزاری رسمی امارات متحده بیانیه کابینه این کشور را بدین شرح منتشر کرد: دولت امارات عربی متحده تجاوز نظامی امریکا علیه جمهوری اسلامی ایران را محکوم و آن را نقض قوانین و مقررات بین المللی می شمارد. یک چنین اقدامی نه تنها به حل اختلافات موجود ایران و امریکا کمک نمی کند بلکه در خلیج فارس هم وضع خطرناکی را به وجود آورده است. (۲۹) البته این موضع ظاهری و رسمی امارات با آ نچه درعمل نشان می داد، مغایر است. به گزارش آسوشیتدپرس از ابوظبی، امروز، مانع سعید العتیبه وزیر نفت امارات عربی متحده، گفت احتمال دارد امارات مایل باشد درصورت قطع صدور نفت ایران به ژاپن و آلمان غربی، درصورتی که مطابق با مقررات اوپک باشد کمبود این کشورها را جبران کند. آسوشیتدپرس افزود: برخی منابع گفتند به نظر می رسد امارات متحده عربی همواره مایل بوده است که به دوستان خود در غرب کمک کند و دراین زمینه قراردادهای کوتاه مدتی نیز درحال انعقاد است. (۳۰)

یاد آوری می شود اقدام امارات در خنثی کردن تدابیر ضدتحریمی که ایران اتخاذ می کند، مشابه رفتار عراق است. به گزارش یونایتدپرس «طه عبدالکریم وزیر نفت عراق، به دولت فرانسه اطمینان داد که کشور عراق تأمین نفت مورد نیاز فرانسه را تضمین می کند.» این خبرگزاری افزوده است: «دیپلمات ها می گویند که به دنبال تیرگی روابط بین ایران و عراق، دولت عراق درپی جلب پشتیبانی سیاسی خارجی بر آمده است.» (۳۱)

در وضع جدید میان ایران و امریکا و نیز ایران و عراق، جمهوری اسلامی به تحرک دیپلماتیک بیشتری احساس نیاز می کند و سفر اخیر صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران به برخی کشورهای عربی، در همین راستا انجام گرفته است. وی که بعد از بازدید از سوریه و لبنان عازم کویت شده بود، در این کشور مورد سوءقصد عوامل عراق قرار گرفت، اما آسیبی ندید.

نشریه دی ولت {چاپ آلمان} در شماره امروز خود در مقاله ای با عنوان "ایران در کشورهای عربی در جست وجوی پشتوانه ای علیه امریکا و عراق است"، نوشت: «قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، با مسافرت به ۵ کشور عربی دوست درصدد جلب حمایت فعال علیه امریکا و عراق می باشد. در محافل دیپلماسی ایران گفته می شود، به دنبال شکستی که امریکا درمورد آزادی گروگان ها خورده است، ایران نمی خواهد که دربرابر عملیات نظامی احتمالی امریکا در خلیج فارس و تحریم اقتصادی ازسوی غرب غیر فعال باقی بماند.» این روزنامه درباره تأثیر این سفر گزارش داد: «دیپلمات های شوروی ناظر در بیروت، مسافرت وزیر امور خارجه ایران را موفقیت آمیز خوانده اند، باوجودی که تهران خواستار عقب نشینی روسیه از افغانستان گشته و مایل به شرکت در المپیک مسکو نیست، شوروی ها معتقدند که یک علاقه مشترک به نفع آنها بین ایران، سوریه، سازمان آزادی بخش فلسطین و حتی کویت به وجود آمده است.» (۳۲)

در ادامه این سفر امروز، وزیر امور خارجه ایران در کویت با مقامات این کشور دیدار و گفت وگو کرد. خبرگزاری پارس از کویت گزارش داد: «در پایان مذاکرات آقای صادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با امیر کویت و نخست وزیر این کشور اعلام شد که مذاکرات طرفین درباره مسائل مورد علاقه دو کشور بسیار موفقیت آمیز بوده است.» (۳۳) در گزارش دیگر این خبرگزاری آمده است: «درپی ملاقات صادق قطب زاده با رهبران کویت خط تلفن مستقیم کویت ایران که قطع شده بود، مجدداً برقرار شد. می توان گفت این اقدام نخستین حاصل مثبت مذاکرات وزیر امور خارجه ایران با مقامات کویتی بوده است.» (۳۴)

از سوی دیگر، نوع برخورد رژیم عراق و عوامل آن با این سفر نشانه مؤثر و مفیدبودن آن تلقی گردید و سوء قصد امروز عوامل عراق در کویت علیه وزیر امور خارجه ایران علامت همین امر ذکر شد.(۱) قطب زاده دراین باره به خبرنگاران گفت: «عوامل این سوء قصد مسلماً کسانی بوده اند که نمی خواستند روابط ایران با کشورهای هم جوار، خوب و دوستانه باشد.» (۳۵)

این سوء قصد نافرجام در ساعت ۹ صبح امروز به وقت محلی، رخ داد. هنگامی که وزیر امور

۱- * بعدها برداشت دیگری نیز در رسانه های عربی آورده شد و این واقعه، نوعی تلافی اظهارات قطب زاده در مصاحبه اش در سوریه راجع به ترور صدام محسوب شد.

خارجه ایران با اسکورت دو اتومبیل پلیس از محل اقامت خود برای دیدار و مذاکره با امیر کویت عازم کاخ پذیرایی سبمان بود،۳۶ مورد سوء قصد چند نفر قرار گرفت، اما بااینکه چند تیر پیاپی به سوی او شلیک شد، آسیبی به او و سایر همراهان نرسید. (۳۷) بعد از این حمله، پلیس به طرف ۲ نفر از مهاجمان تیر اندازی کرد و ۲ نفر از آنها دستگیر شدند که در بازرسی معلوم شد عراقی هستند و یک ماشین اسلحه نیز دراختیار دارند. (۳۸) گزارشی دیگر حاکی است: «پلیس کویت برای شناسایی عاملان به حالت آماده باش در آمده و به دستور مقامات کویتی، فرودگاه و کلیه مرزهای این کشور بسته شده است.» (۳۹) خبرگزاری پارس در گزارشی که بعدازظهر امروز، مخابره شد، خبر داد: «دومین اتومبیل حامل سوء قصدکنندگان به جان آقای قطب زاده، که نافرجام ماند، در کنار سفارت عراق در کویت کشف شد که بلافاصله سرنشینان آن وارد این سفارت شدند.» (۴۰)

خبرگزاری کویت با اشاره به آسیب های جانبی این حادثه گزارش داد: «راننده یکی از اتومبیل های اسکورت... پس از واقعه سوء قصد به قطب زاده اشتباهاً به جای ترمز، پای خود را روی گاز فشار داد و ۳ تن از مقامات رسمی ایرانی را زیر گرفت. در جریان این واقعه محمد تبت رئیس دایره سیاسی وزارت امور خارجه ایران، مجروح شد و پزشکان یک پای او را قطع کردند. یکی دیگر از مقامات از ناحیه کمر و دیگری از ناحیه سینه به شدت زخمی شدند. علت وقوع این حادثه آشفتگی ناشی از انجام سوء قصد به جان قطب زاده ذکر شده است.» (۴۱)

در ملاقات امروز قطب زاده با ولیعهد کویت هردو این عمل را محکوم کردند. (۴۲) قطب زاده قرار است در چهارمین مرحله سفر خود، از کویت راهی قطر شود. دیدار و مذاکرات وی با مقامات قطری از فردا آغاز خواهد شد. (۴۳)

۱۸۵

در ادامه اقدامات ایذایی و تحرکات مرزی عراق امروز در منطقه عمومی قصر شیرین و کرمانشاه در نخستین ساعات بامداد، پاسگاه و منطقه مرزی تنگاب۴۴ و در ساعات نزدیک نیمه شب پاسگاه قلعه سفید زیر آتش قرار گرفت۴۵ که ازطرف مرزبان قصر شیرین به مرزبان مقابل مراتب اعتراض اعلام شد. (۴۶)

دراین حال، گزارش های مربوط به تحرکات و نقل وانتقالات مرزی امروز عراق از حرکت یک ستون نظامی شامل ۲۷ دستگاه کامیون حامل وسایل و تجهیزات نظامی از پادگان الرشید بغداد برای قرارگاه لشکر یک پیاده مکانیزه ارتش عراق به دیوانیه،۴۷ حرکت ۲۵ دستگاه ماشین آلات راه سازی در جاده شلمچه کوشک،۴۸ حرکت یک ستون نظامی شامل ۲۹ دستگاه کامیون حامل وسایل و تجهیزات نظامی برای تیپ۱۷ زرهی لشکر ۱۰ ارتش عراق از بغداد به مقصد هویزه و کوت،۴۹ تقویت و دوبرابر شدن نیروهای ارتش عراق در مقابل پایگاه۳۴۳ ایران،۵۰ حکایت می کند.

همچنین در گزارش امروز اطلاعات ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری اعلام شد کشور

ص: ۴۹۰

عراق رادارهای مستقر در کوت و شعیبه را به طرف مهران، دهلران، موسیان و خوزستان برگردانده و به حال آماده باش کامل درآمده و کلیه شبکه های مخابراتی به طور ۲۴ ساعته درحال شنود و ارتباط می باشند. در پادگان عماره که محل استقرار یک تیپ است، هواپیماهای جنگی ازجمله میگ های شکاری و نیروبر در آشیانه های خود آماده دریافت دستور و پرواز می باشند. (۵۱)

امروز، از فعالیت های عراق درخصوص مخازن نفتی نوار مرزی غرب کشور نیز گزارش هایی به مراکز نظامی ارسال شد. یک گزارش از پایگاه دهلران حاکی است: «دولت عراق همچنان به فعالیت گسترده خود درمورد حفر و استخراج نفت در نوار مرزی ادامه می دهد و ازطرف مقابل مقامات ایرانی بجز منطقه بیات و سعیده هیچ گونه اقدامی جهت مقابله و جلوگیری از استخراج نفت مخازن نفتی نوار مرزی انجام نمی شود. دولت عراق فعلاً در منطقه نفتی طرار با حفر سه نوع چاه در عمق خیلی پایین، متوسط و بالا از حوزه نفتی منطقه بهره برداری می نماید.» (۵۲) همچنین بنا به گزارش گروهان سومار در ساعت ۲:۳۰ بامداد دیروز، «چاه شماره ۸ مورد حمله مهاجمین عراقی با اسلحه های سبک و سنگین واقع و با اعزام نیروی کمکی از پاسگاه گمرک نو و سپاه پاسداران نفت شهر به تیراندازی مهاجمین پاسخ داده شده که مهاجمین به خاک عراق متواری گردیده اند.» (۵۳) چاه مزبور در حوزه استحفاظی پاسگاه گمرک نو از گروهان ژاندارمری سومار قرار دارد. (۵۴)

۱۸۶

در ادامه انفجارها در اماکن عمومی خوزستان به دست عوامل عراقی که با پیگیری مستمر امر شناسایی و دستگیری عاملان این قبیل اقدامات همراه است، امروز در پمپ بنزین شادگان اهواز بمبی منفجر شد که به گزارش شهربانی یک بمب صوتی بسیار قوی بود و باعث وحشت اهالی گردید. منابع سپاه عاملان انفجار را شناسایی کردند که ۴ تن به اسامی ش.ن، س.م، م.الف و ع.الف(۱) فوراً دستگیر شدند. همین گزارش حاکی است این ۴تن با عراق رابطه داشته اند و احتمالاً همین افراد عامل انفجار قسمتی از لوله های نفتی ماهشهر آبادان که از نزدیکی شادگان می گذرد، بوده اند و لازم است تحقیقات بیشتری دراین باره انجام شود. (۵۵)

امروز همچنین مأموران گروهان خسروآباد ۷ تن به اسامی م.ه، ش.الف، ه.ه، ع.ب، ع.م، ی.ع و ع.م(۲) را در آبادان دستگیر کردند که از آنان سلاح و مهمات و لوازمی بدین شرح به دست آمد: «۱. کلت اسپانیایی کالیبر۹ میلی متر یک قبضه، ۲. اسلحه کمری پارابلوم اسپانیایی کالیبر۹ میلی متری ۲ قبضه، ۳. فشنگ ۹ میلی متر ۳۲ تیر، ۴. مواد منفجره ۶ بسته، ۵. نارنجک دستی ۳ عدد، ۶. بلوز نظامی عراقی ۲ ثوب، ۷. اورکت نظامی ۱ ثوب، ۸. فانسقه یک رشته.» (۵۶)

گزارش ژاندارمری به وزارت کشور دراین باره حاکی است: «درتحقیقات معموله اتهامات زیر

ص: ۴۹۱

۱- * در سند اسامی کامل آمده است.

۲- ** در سند اسامی کامل آمده است.

به آنان منتسب گردیده است: ۱. انفجار بهداری و بهزیستی سعدونی. ۲.تیراندازی به طرف فرمانده گروهان ژاندارمری خسروآباد و پرتاب نارنجک به طرف مأمورین. ۳. آتش زدن خانه فرهنگ روستایی. ۴. انفجار آموزش وپرورش اروند کنار. ۵. انفجار پل ابوفلفل. ۶. انفجار در مدرسه حمید. ۷. انفجار در ترانس برق. ۸. انفجار در مدرسه اولیا. ۹. انفجار پل نهرحد. ۱۰. انفجار در بهداری بوعبور. ۱۱. انفجار بهداری مجری. ۱۲. انفجار مدرسه پوجمیه. ۱۳. کارگذاری مواد منفجره در منزل حاجی عبود غاوی و سرقت مسلحانه. ۱۴. گمراه نمودن افراد. ۱۵. همکاری با کشور عراق. ۱۶. برهم زدن نظم و امنیت عمومی. ۱۷. انفجار در خطوط لوله های نفت ماهشهر.» (۵۷)

یادآوری می شود علاوه بر سپاه، دیگر مراکز نظامی و انتظامی نیز وظیفه پیگیری و شناسایی عوامل عراق و افراد مرتبط با آن را برعهده دارند. نمونه هایی از این اقدامات در پیام ها و گزارش هایی که امروز صادر و به مراکز ذی ربط ازجمله سپاه ارسال شده است، مشاهده می شود:

O گزارش رکن۲ ستاد لشکر ۹۲ زرهی مبنی بر حضور اعضای متواری جبهه التحریر در پاسگاه های مرزی و فعالیت مستمر علیه ایران و در خدمت نیروهای عراقی. (۵۸)

O گزارش رکن۲ ناحیه ژاندارمری خوزستان درمورد شخصی به نام ک.ج(۱) ساکن گاومیش آباد کوت عبدالله که قبلاً به شغل شیرفروشی مشغول بوده و از پیروزی انقلاب تاکنون دست از شیرفروشی کشید و به خریدوفروش اسلحه و مهمات به عشایر عرب مشغول است. (۵۹)

گزارش رکن۲ لشکر۹۲ زرهی درمورد شخصی به نام ح.ف {ایرانی متواری به عراق} که هم اکنون به عنوان عضو جبههالتحریر در پاسگاه شرهانی و بجلیه مشغول خدمت به عراق می باشد و با تماس با ر.ح(۲) از عشایر نهر عنبر، اسلحه و مواد منفجره را از عراق وارد و بین اهالی به فروش می رساند و اینکه این دو نفر همین امروز، حدود ۴۵ قبضه کلاشینکف ازطریق مرز بین بیات و موسیان به ایران وارد کرده اند. (۶۰)

O گزارش رکن۲ ناحیه ژاندارمری خوزستان درمورد ش.خ ساکن قریه عبدالله میر از توابع عنانچه و ش.س(۳) ساکن کیان آباد اهواز که به خریدوفروش اسلحه مشغول اند. (۶۱)

O گزارش یک مرکز اطلاعاتی نیروهای مسلح درمورد ۳ نفر به اسامی م.ش، ع.ج و ج.ک،(۴) که رابط و میزبان خرابکاران اعزامی از عراق هستند. (۶۲)

O گزارش رکن۲ ژاندارمری خوزستان در معرفی ۲۲ تن از افراد مشکوک ساکن جراحیه(۵) که اسلحه و مهمات دارند. (۶۳)

۱- * در سند نام کامل شخص آمده است.

۲- ** در سند نام کامل شخص آمده است.

۳- *** در سند نام کامل شخص آمده است.

۴- **** در سند نام کامل افراد آمده است.

۵- ***** در سند نام کامل شخص آمده است.

O گزارش رکن۲ لشکر ۹۲ زرهی درمورد رفت وآمد ۵ تن از اهالی نهر عنبر به عراق و تماس آنها با مقامات امنیتی این کشور و دریافت مین و مواد منفجره برای استفاده در ایران. (۶۴)

در غرب کشور نیز درمورد فعالیت افراد مرتبط با عراق و فعالیت ایذایی آنان، هرروزه گزارش هایی از منابع و مراکز منطقه ای و محلی ارسال می شود. برای نمونه، چند گزارش که امروز، به نقل از این منابع به مراکز ذی ربط ارسال شده است، از پرداخت ۱۰۰۰ دینار به هر مین گذاری مؤثر در جاده های ایران،۶۵ جلسه سردار جاف در نقطه ای از خاک عراق با مسئولان ایرانی درمورد تسلیح آنان،۶۶ تحویل یک دستگاه بی سیم به وسیله الف.ع و ف.م(۱) از پاسگاه سرتک عراق برای تماس دائمی با عراقی ها۶۷ و برنامه ریزی عده ا ی از سران مهاجمان محلی با همکاری عراق برای ورود حدود یک صد نفر خرابکار مسلح ازطریق بانه۶۸ حکایت می کند.

در سرپل ذهاب و قصر شیرین هشدار رکن۳ ژاندارمری به ناحیه، گویای احتمال حمله ناگهانی مهاجمان، گروگان گیری و غارت منازل در این مناطق است و علائمی دراین باب ذکر شده، ازجمله اینکه به بعضی از اهالی و ساکنان سرپل ذهاب و قصر شیرین سفارش شده است که اموال خود را به جای امنی ببرند. (۶۹) امروز، ژاندارمری در هشدار دیگری نیز به احتمال حمله آتی به منطقه ذهاب و باجگیران و مین گذاری جاده های آن اشاره کرد. (۷۰) پیامی که نیمه شب به مراکز ذی ربط واصل شد از وقوع یک درگیری جدی در شمال این منطقه بین پاسداران و عوامل عراق حکایت دارد. در این پیام اطلاع داده شده است که پس از پنج روز مقاومت و درگیری پاسداران در ازگله، بالاخره فشار مهاجمان مسلح غیرقانونی مؤثر افتاد و در ساعت ۶ بعدازظهر امروز، پاسداران از ازگله به طرف پل داری زنگنه عقب نشستند، اما در ساعت ۱۱ شب، مهاجمان پل داری زنگنه را نیز مورد هجوم قرار دادند و اکنون پاسداران مزبور تحت محاصره می باشند. (۷۱)

۱۸۷

عاقبت ماجرای فرود اجباری هواپیمای عراقی در خاک ایران، امروز روشن شد و مشخص گردید مسئله ای که به بحران آفرینی بینجامد، مطرح نبوده است.

دراین باره، در ساعت ۱۴:۳۰، به دعوت مرزبانان بصره ملاقاتی در مرز شلمچه بین مرزبانان خرمشهر و بصره انجام شد. مرزبان بصره خواستار استرداد هواپیمایی شد که روز ۷/۲/۱۳۵۹ در آسمان ایران به وسیله هواپیماهای شکاری ایران به زمین نشانده شده بود و اظهار کرد این یک هواپیمای ملخ دار مربوط به سازمان جوانان عراق بود و مقامات عراقی جداً خواستار استرداد آن هستند و این در وضعیت کنونی در حسن روابط بین مرزبانی دو کشور مؤثر خواهد بود.

مرزبان خرمشهر به طور شفاهی وعده بررسی داد و گفت نتیجه را در آینده نزدیک به وی اطلاع خواهد داد. (۷۲)

ص: ۴۹۳

۱- * در سند نام کامل افراد آمده است.

از سوی دیگر، یکی از مسئولان ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران در گفت و گو با خبرگزاری پارس تأیید کرد که این یک هواپیمای غیر نظامی عراق بوده است. (۷۳) این مقام ارتش افزود به علت ازکارافتادن دستگاه های ارتباطی، هواپیما راه خود را گم کرده و وارد فضای ایران شده است که بلافاصله با اعلام خطر رادارهای نیروی هوایی ۲ هواپیمای شکاری نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران آن را وادار به فرود اجباری می کنند و خلبان و ۵ سرنشین این هواپیمای غیر مسلح که مربوط به آموزشگاه خلبانی عراق بوده به تهران فرستاده می شوند. وی اضافه کرد تحقیقات در محل فرود این هواپیما و از سرنشینان آن ادامه دارد، ولی تاکنون هیچ نشانه ا ی از داشتن دوربین یا دیگر وسایل شناسایی از داخل هواپیما و سرنشینان آن به دست نیامده است. به همین دلیل آنها در کمال آسایش در تهران به سر می برند و تا ادامه مراحل قانونی که تحویل دولت عراق شوند از آنان پذیرایی می شود. (۷۴)

۱۸۸

موضوع رانده شدگان عراق در سطح خبرهای علنی و غیر علنی همچنان به عنوان یکی از معضلات میان ایران و عراق مطرح است.

به گزارش مطبوعات امروز ایران، در طول دو روز گذشته، حدود ۲۸۰ نفر دیگر از مسلمانان از کشور عراق اخراج و ازطریق مهران و دهلران وارد ایران شدند. به این ترتیب، جمع رانده شدگان به ۳۰ هزار نفر رسید. (۷۵) دراین حال یک خبر برون مرزی رسیده که با ارزیابی "صحت دارد" تأیید شده، حاکی است: «درحال حاضر، تعداد ۵۰۰ نفر از فرزندان رانده شدگان عراقی در زندان های بصره نگهداری و مسئولین بعثی به آنان گفته اند چون ما دقیقاً می دانیم که متعاقب فرستادن شما به ایران پس از طی دوره جهت خرابکاری مجدداً به عراق فرستاده خواهید شد، لذا از فرستادن شما به خانواده هایتان به ایران خودداری شده است.» (۷۶) براساس یک خبر برون مرزی دیگر، طبق دستور دولت عراق قرار است کلیه منازل ایرانیان رانده شده در شهرهای بغداد، بصره، عماره و شهرهایی که در آن یگان نظامی وجود دارد دراختیار مستشاران و کارشناسان مصری گذاشته شود. (۷۷)

۱۸۹

در ادامه تبعات و بازتاب های شهادت آیت الله صدر و اعتراضات علیه رژیم عراق امروز، رادیو لندن خبر داد: «در شهر راولپندی در پاکستان مردم ممنوعیت تظاهرات را نادیده گرفته و دست به تظاهرات و راه پیمایی زدند تا علیه عراق و امریکا اعتراض کنند. تظاهرات کنندگان که شیعیان پاکستانی بودند تندیس کارتر و صدام حسین رئیس جمهور عراق را سوزانیدند و آن دو را متهم کردند که مسئول قتل دانشمند اسلامی آیت الله سید محمد باقر صدر می باشند. خبرنگاران ما می گویند علی رغم ممنوع بودن تظاهرات چنین پیدا است که مقامات پاکستانی درپی آن بر نیامده اند که جلوی راه پیمایی را بگیرند.» (۷۸)

ص: ۴۹۴

دفتر سیاسی حزب سوسیالیست متحد کردستان عراق نیز در نامه ا ی برای امام خمینی از شهادت آیت الله صدر ابراز تأسف کرد. متن نامه که امروز، در روزنامه جمهوری اسلامی درج شد، به این شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

حضرت امام آیت الله روح الله الموسوی الخمینی

با نهایت اندوه ملت کرد و رزمندگان پیشمرگ و اعضای حزب ما خبر شهادت آیت الله صدر را به دست جلادان رژیم فاشیست بغداد دریافت کردیم. این جنایات ننگین احساسات جهان اسلام را به لرزه درآورد و یک بار دیگر از طبیعت خون آشام حکام بغداد و کینه توزی آنها نسبت به شهروندان وطن پرست و مردان مجاهد دین اسلام پرده برداشت. ما با شما عهد می بندیم که شهادت این فقیه گران مایه را انگیزه تازه ای درجهت تشدید پیکار به خاطر سرنگونی رژیم ظلم و استبداد در بغداد تلقی می کنیم تا به این ترتیب رژیم مردمی و مؤمن به آزادی ملت جایگزین آن رژیم استبدادی شود و خواسته های ملی و عادلانه مردم کرد را جامه عمل بپوشاند. در این راه ملت عراق در جبهه ای مواجه با صهیونیزم به پیکار برخواهد خواست تا سرزمین فلسطین را نجات داده و در کار دفاع از ملل ستمدیده و اقدام علیه جباران و اربابان امریکایی امپریالیستی شان یار و یاور ما باشد. ما این مناسبت دردناک را مغتنم شمرده تا ضمن ارسال درود به بازماندگان آن فقیه و برادر مسلمان شیعه خود در کشور عزیز عراق اعلام می داریم که تفنگ های خود را به طرف گروه های ستمگر و آدم کشی قاتلان سید بزرگ محمد باقر صدر و جلادان رژیم عراق و عرب و کرد تا پیروزی کامل نشانه خواهیم رفت.

حزب سوسیالیست متحد کردستان عراق، دفتر سیاسی» (۷۹)

یادآوری می شود حزب مزبور خبرهای متعددی از فعالیت های نظامی افراد خویش علیه دولت بعثی عراق دراختیار منابع ایرانی قرار داده است؛ نمونه ای از آن گزارش درگیری های چند روز اخیر افراد این حزب با نیرو های بعثی در مناطق مختلف کردستان عراق است که از ژاندارمری به نخست وزیری معاونت امور انقلاب، ارسال شد. طبق این گزارش، در مناطق مختلف کردستان عراق نیروهای حزب مزبور با نیروهای دولتی درگیر شده اند که براثر آن بیش از ۲۰۰ تن از نظامیان عراقی و عوامل حزب بعث کشته و عده زیادی نیز زخمی شده اند و تعدادی سلاح و وسایل دیگر به غنیمت گرفته شده و خودروهای زیادی نیز از ارتش عراق منهدم شده است. (۸۰)

۱۹۰

حضور دو جریان عمده کرد عراقی مخالف رژیم صدام در کردستان ایران، درحال حاضر با ابهاماتی همراه است. جریان موسوم به بارزانی را که با نام رسمی "حزب دمکرات کردستان عراق" فعالیت می کند، گروه های چپ غیر مذهبی و محاربان به شدت تحت عنوان مزدوران قیاده موقت مورد هجوم و سرزنش قرار می دهند. این امر نشانه ا ی از نزدیکی آنان با جمهوری اسلامی و نیروهای انقلاب

تلقی می شود، هرچند در میان نیروهای انقلابی مذهبی نظام نیز چندان نظر مساعدی به آنان وجود ندارد. اما جریان دیگر موسوم به طالبانی یا همان"اتحادیه میهنی کردستان عراق" که از جریان بارزانی انشعاب یافته است، وضع به مراتب پیچیده تری دارد. در نظر نیروهای هوادار نظام، نوع مواضع دوستانه گروه های مخالف نظام درمورد نیروهای طالبانی مهم ترین علامت دوری این جریان از نظام تلقی می شود، خبرهایی نیز از تحرک و نوع رفتار این جریان در مراکز نظامی و اطلاعاتی کشور انعکاس می یابد که تا حد زیادی آنچه در سطح ظاهری وجود دارد و به آن اشاره شد را تأیید می کند. این امر در تناقض با مواضع رسمی اتحادیه میهنی قرار دارد و همین مسئله ابهامات را درمورد این گروه، جدی تر می کند.

خبری که امروز خبرگزاری پارس مخابره کرد و سپس در مطبوعات نیز انتشار یافت، یعنی پیام جلال طالبانی دبیرکل اتحادیه میهنی کردستان، به امام خمینی و رئیس جمهور بنی صدر و نیز مصاحبه وی با خبرگزاری پارس در عصر امروز، با آنچه از عملکرد گروه طالبانی در مطبوعات امروز و قبل از آن در گزارش های غیر علنی درج شد، تناقض دارد که این مسئله خود بیانگر ابهامات یادشده است.

روز گذشته، از ستاد عملیات غرب سپاه پاسداران به مرکز فرماندهی سپاه در تهران پیامی ارسال شد که متن آن چنین است: «طبق اطلاع واصله از سنندج در طول دو روز گذشته، تعداد ۴۲۰۰ نفر مسلح، به کفار اضافه شده اند که ۱۶۰۰ نفر از آنان از افراد جلال طالبانی و بعثی ها می باشند و دارای توپ های ۲۰م.م، ضد هوایی و سلاح های سنگین هستند و در مخابرات واحد های نظامی شهر افرادی هستند که ارتباط نزدیک با کفار دارند و فعلاً افراد مسلح حالت تهاجمی نسبت به پاسداران و ارتش دارند که ضرباتی هم زده اند.» (۸۱)

امروز نیز روزنامه انقلاب اسلامی به نقل از مسئول روابط عمومی سپاه اعلام کرد: «حدود ۱۶۰۰ تن از افراد تجزیه طلب جلال طالبانی در دو روز اخیر برای تقویت گروه های مسلح کردستان وارد غرب کشور شدند.» (۸۲) اما عصر امروز، جلال طالبانی در گفت وگو با خبرگزاری پارس این خبر را تکذیب کرد و گفت: «این دروغ بزرگی است. ... ما با تمام نیرو از انقلاب اسلامی ایران پشتیبانی می کنیم و به هیچ وجه در امور داخلی ایران دخالت نخواهیم کرد و نیروهای ما همه جا سرگرم نبرد با دولت خونخوار وابسته بعث عراق و امپریالیسم و صهیونیسم است و برای روشن شدن موضوع پیشنهاد می کنیم که یک کمیته بررسی تشکیل شود تا این موضوع را مورد بررسی قرار دهد تا روشن شود چه دست هایی در کار است که نمی خواهد میان نیروهای انقلابی عراق و جمهوری اسلامی ایران تفاهم و دوستی برقرار شود.» وی در پایان گفت: «انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی امید بزرگی برای ما و جهان سوم است و ما چشم به روند این انقلاب و پیروزی های آن دوخته ایم.» (۸۳)

جلال طالبانی که در تهران به سر می برد افزود: «موضع ما در قبال جمهوری اسلامی ایران و دولت در پیام های جداگانه ای که به حضور امام خمینی و برادر مجاهد ابوالحسن بنی صدر نخستین رئیس جمهوری ایران، تسلیم شد تشریح شده است و یاد آور می شوم همان گونه که در دو پیام، به

نـام آزادی خواهـان عراق موضع خود را روشن کردیم و گفتیم همواره از انقلاب اسـلامی ایران حمایت کرده و پشتیبانی خود را از مبارزه عادلانه ایران علیه امپریالیسم و صـهیونیسم بین المللی اعلام کرده و یاد آور شـده ایم که با تمام نیرو در این مبارزه در کنار برادران مسلمان ایرانی خود و تمامی نیروهای مؤمن به انقلاب اسلامی ایران خواهیم بود.» (۸۴)

یادآوری می شود خبرگزاری پارس پیام های طالبانی را قبل از این مصاحبه بدین شرح مخابره کرده بود؛ در پیام امروز طالبانی به رئیس جمهور آمده است:

«برادر مجاهد دکتر سید ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور اسلامی ایران با خشم و شگفتی فراوان خبر تجاوز ستمکارانه امریکا را به سـرزمین هـای شـما عزیزان دریـافت کردیم. بـدون شک امریکا دشـمن خون آشام ملل شـرق و مسـلمین و تمام مظلومین جهان است و این گونه توطئه گری های امریکا برضد انقلاب اسـلامی به رهبری امام خمینی برضد جمهوری اسـلامی ایران به ریاست شما به شیوه دشمنی کینه توزانه ای است که همواره برضد تمام انقلابیون سراسر جهان داشته و دارد.» (۸۵)

وی در پیـام خود به امـام خمینی علاوه بر مضامین یادشـده علیه امریکا، بر اینکه جنایات رژیم عراق در همان راسـتا قرار دارد، تأکیـد کرده و متذکر شده است: «آزادی خواهان عراق از کرد، عرب و ترکمن در میان آنها سـنی و شـیعی است مجموعاً پیرو انقلاب اسـلامی می باشـند که برای سـرکوب کردن اسـتعمار و صـهیونیسم قیام کرده و برای سـرنگون کردن حکومت صـدام تکریتی خائن دست نشانـده امریکا کوشـش می نماینـد.» (۸۶) در این پیـام همچنین آمـده است: «مـا اعلام می داریم که تمام نیروهایمـان را دراختیـار جمهوری اسـلامی ایران قرار می دهیم و بـا تمـام امکانـات خود در صف انقلاب اسـلامی برای درهم کوبیدن استعمار می باشیم.»(۱) (۸۷)

(پیام جلال طالبانی به امام خمینی:

آزادی خواهان عراق از کرد، عرب و ترکمن در میان آنها سنی و شیعه است مجموعاً پیرو انقلاب اسلامی می باشند.)

۱- * ضمیمه دارد؛ متن کامل پیام جلال طالبانی به امام خمینی.

درگیری های سنندج در طول شب گذشته تا بامداد امروز، اغلب به صورت انفجار خمپاره۸۸ و در طول امروز نیز تا پاسی از شب، درقالب درگیری در دو خیابان مقابل شهربانی و خیابان استانداری سنندج، ادامه یافت. (۸۹) در دیگر نقاط شهر و در اطراف آن نیز درگیری های پراکنده ای رخ داد. (۹۰)

در گزارش خبرنگاران مطبوعات وضع امروز و خسارات حاصل از آن چنین توصیف شده است: «براثر این درگیری و زدوخورد تعدادی جنازه زمین افتاد و خون سطح خیابان ها را رنگین کرده است. در جلوی بهداری و داخل حیاط بهداری تعداد زیادی جنازه روی هم ریخته شده است و اجساد سربازان، پیشمرگان، پاسداران، رهگذران به قدری زیاد بود که تعداد و مشخصات و

هویت آنها معلوم نمی شود. ... در گوشه وکنار شهر تعداد زیادی جنازه روی زمین افتاده و کسی جرئت نمی کند که آنها را بردارد یا به محل دیگری منتقل کند.» (۹۱) و «شهر کاملاً به صورت تعطیل درآمده و خسارات سنگینی نیز به ساختمان دولتی و چندین خانه وارد شده، ولی هنوز گروه های مسلح [غیرقانونی] در سنگرهای خود مقاومت می کنند. اهالی شهر ازنظر آذوقه نیز در مضیقه هستند.» (۹۲) و «بعدازظهر شیروانی و سقف بیمارستان قانع سنندج با آتش سلاح های سنگین ویران شده و سقف ساختمان بیمارستان به روی مریض ها و مجروحان بستری شده ریخته است. از سرنوشت آن عده از بیمارانی که نتوانسته اند نجات پیدا کنند، هنوز اطلاعی در دست نیست.» (۹۳)

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران صبح امروز، در سه اطلاعیه از مردم سنندج خواست بدون توجه به شایعات ضدانقلاب با ندای الله اکبر، خود را به پادگان برسانند. در نخستین اطلاعیه آمده است: «مردم غیور سنندج، ضدانقلاب با بلندگو و اعلامیه در شهر شایع نموده است که اگر به ارتش بپیوندید ارتش شما را گروگان خواهد گرفت. این کذب محض است و بدین وسیله از شما مردم غیور می خواهیم از منزل هایتان بیرون آمده و با ندای الله اکبر خود را به یگان های ارتش برسانید. برادران ارتشی شما، آماده پذیرایی از شما عزیزان هستند.»

در اطلاعیه دوم ستاد مشترک ضمن اشاره به اینکه ضدانقلاب با تهدید مردم، مانع پیوستن آنها به ارتش می شود، آمده است: «لشکر۲۸ سنندج منتظر خروج شما اهالی محترم از شهر می باشد تا برای همیشه این قسمت از خاک عزیز ایران را از موجودات خود فروخته پاک نماید، لذا از خانه بیرون آمده و با ندای الله اکبر به طرف پادگان حرکت نمایید.»

در اطلاعیه سوم با طرح این مطلب که «ضدانقلاب با شایعاتی که پخش می کند می خواهد شما ملت عزیز کرد را با قراردادن در زیرزمین ها

خودبه خود

در محاصره اقتصادی قرار دهد.» و تأکید مجدد بر این نکته که «لشکر۲۸ سنندج تا آخرین قطره خون از شما عزیزان دفاع خواهد کرد» از مردم خواسته شده است با ندای الله اکبر خود را به پادگان برسانند. (۹۴)

سپاه مستقر در سنندج نیز اطلاعیه ای به این شرح منتشر کرد: «مردم مسلمان سنندج که زیر فشار اختناق مزدوران بیگانه جرئت

دم زدن نداشتند از پاک سازی اخیری که در منطقه شروع شده استقبال کرده و به مخالفت با چکمه پوشان سرخ طرف دار کرملین و پکن پرداخته انـد و این به اصطلاح خلقی ها، مسلمانانی که با آنان [به مبارزه] برمی خیزنـد دستگیر کرده و در تپه های اطراف سنندج به اصطلاح خودشان اعدام انقلابی می نمایند. ضدانقلاب که در درگیری های اخیر ضربه مهلکی خورده است برای تجدید سازمان و رسیدن نیروهای کمکی شایعه کرده

ص: ۴۹۸

است که شهر از جسد پر شده و مردم برای اینکه به اصطلاح به گروگان سپاه درنیایند جرئت جمع کردن اجساد و دفن آنها را ندارند و خطر شیوع وبا وجود دارد و ازاین رو تقاضای آتش بس نموده اند، بدین وسیله این خبر به شدت ازطرف سپاه پاسداران تکذیب می شود، زیرا اگر اینها تقاضای آتش بس نموده اند، به مواضع سپاه و به پادگان ها که مردم غیور مسلمان از دست آنها پناهنده شده اند با سلاح های سنگین خود شلیک نمی کردند. برای روشن شدن اذهان مردم شریف ایران باید گفت که عملیات ما در مسیر خیابان شاهپور به پادگان بوده و برای نجات برادران ارتشی مستقر در باشگاه افسران که تعدادی زخمی و کشته در محاصره بودند و ازنظر مواد غذایی در خطر مرگ قرار گرفته انجام شد و الآن فقط به آتش سنگرهای ضدانقلابیون که به طرف پادگان و فرودگاه و ساختمان رادیو و تلویزیون با خمپاره و مسلسل کالیبر ۵۰ شلیک می شود، پاسخ می دهیم.» (۹۵)

در همین حال، برخی گزارش ها و خبرهای غیرمطبوعاتی نیز می تواند به ترسیم وضعیت سنندج کمک کند؛ ازجمله فرمانده سپاه کرمانشاه، امروز، در پیامی به فرماندهی عملیات غرب کشور اعلام کرد: «احتراماً درحال حاضر در مکروی [مکرویو] سنندج دقیقاً ضدانقلابیون درجهت تقویت و نقل وانتقالات خود و هرگونه تماس دیگر با نقاط مختلف استفاده می نمایند که در مقاومت و فعالیتشان نقش اساسی داشته. لازم است پس از بررسی صحیح درصورت لزوم دکل مکروی [مکرویو] را در تپه شمال سنندج برداشته و یا منهدم و یا به طریقی تسخیر نمایند. هرچند احتمال می رود درصورت عدم امکان استفاده، ضدانقلابیون دکل را از کار بیندازند.» (۹۶)

اطلاعات سپاه کرمانشاه نیز به واحد اطلاعات و عملیات تهران اعلام کرد: «نیروی زیادی از ضدانقلابیون به سنندج وارد و در ارتفاعات حومه فرودگاه سنندج مشغول سنگربندی به منظور انهدام کامل فرودگاه جهت جلوگیری از اعزام نیرو، مستقر شده اند.» (۹۷)

یادآوری می شود خبری که کومه له آن را در خبرنامه شماره ۳۰ خود درج کرد، تأییدی بر مضمون پیام مذکور است. در این خبرنامه ضمن خبرهای امروز سنندج آمده است: «امروز یک دستگاه مینی بوس حامل ۱۵جاش و پاسدار که می خواست ازطریق جاده فرودگاه وارد شهر سنندج شود، توسط پیشمرگان کومه له و دمکرات به دام افتاد و کلیه ۱۵ سرنشین آن کشته و اسلحه هایشان توسط پیشمرگان به غنیمت گرفته شد.» (۹۸)

۱۹۲

بررسی آخرین وضعیت در سنندج نشان می دهد که با وجود خسارات انسانی نیروهای انقلابی هوادار نظام و برخی برتری های ضدانقلاب ازلحاظ تجربه کار تشکیلاتی توطئه آمیز، اراده نظام و هواداران آن برای حل نهایی تحرک مسلحانه گروه های غیرقانونی، تقریباً قطعی به نظر می رسد. به خصوص با حمایت عامه مردم و بسیج نیروهای داوطلب در سراسر ایران، این کار پشتوانه و

مشروعیت بالایی نیز یافته است. در این وضعیت، اتخاذ تدابیری که موازنه کنونی را به نحوی برهم زند یا لااقل ایجاد فرصت و زمان مناسبی برای فراهم آمدن شرایط آن، برای طرف مقابل امری حیاتی است؛ دراین زمینه آتش بس می تواند ساده ترین و درضمن موجه ترین اقدام محسوب شود. احساس خطر نیروهای هوادار نظام از این مسئله علامت آن است که دراین خصوص نشانه هایی از تحرکات به ظاهر موجه، اما تردیدآفرین را در اردوی مقابل مشاهده کرده اند. به عنوان مثال نمونه ای از فعالیت سازمان یافته حزب دمکرات که برخلاف کومه له برای تحقق مقاصد خویش فقط به درگیری و خشونت اکتفا نمی کند، اقدام امروز شورای شهر مهاباد است که کاملاً در چارچوب منافع و سیاست حزب یادشده قرار دارد.

امروز شورای شهر مهاباد در تلگرامی به امام خمینی و بنی صدر با طرح شکایات عدیده مردم کرد از قبیل کمبود کالا ـ یا گرانی و خطر شیوع بیماری های مسری، مصرانه درخواست آتش بس را مطرح و در همان حال مصرانه بر خواسته های قبلی حزب دمکرات هم پافشاری کرد.(۱) یادآوری می شود در کنار این گونه تقاضاها شایعات تهدید آمیز نیز برای تداوم امیدواری به مقاومت حزب رواج دارد؛ ازجمله اینکه «طبق اطلاعات رسیده از منطقه غرب، حزب دمکرات اعلام داشته اگر فشار وارده بر حزب دمکرات افزایش یابد، سد مهاباد را منفجر خواهیم کرد.» (۹۹)

درهرحال، ارتش و سپاه، به خصوص نیروهای سپاه با احساس خطر از این گونه تکاپوها، نگران انفعال عناصر مؤثر در اردوی خودی شده اند. ازهمین رو واحد عملیات سپاه کرمانشاه، امروز، پیامی برای دفتر امام خمینی و دفتر ریاست جمهوری ارسال کرد و رونوشت آن را نیز برای اطلاعات و فرماندهی سپاه فرستاد. در این پیام آمده است: «با اطلاعات رسیده از سنندج ضدانقلاب درحال نابودی است. لذا به وسیله مزدوران خود سعی دارد به طریقی اعلام آتش بس نموده تا بتواند دوباره مثل زمان هیئت حسن نیت، سازماندهی کرده، جوانان مسلمان را به شهادت برساند. کاملاً به هوش باشید. آتش بس بی آتش بس، درضمن برای اتمام کار ضدانقلاب، احتیاج به نیروی ضدچریک بوده، که می توان از برادران مسلمان ارتشی نیز استفاده کرد.» (۱۰۰)

تقاضای مزبور از جهات اجتماعی و اخلاقی با مشکلاتی همراه است، زیرا بخشی از هزینه سرکوب گروه های مسلح غیرقانونی را مردم عادی سنندج می پردازند و این چیزی است که نمی تواند در تصمیم گیری ها نادیده گرفته شود و همین امر قضیه را پیچیده و اتمام حجت کافی برای انتخاب سلاح به عنوان آخرین حربه و از روی ناچاری را ضروری می سازد. تلگرام یکی از علمای اهل تسنن کرمانشاه به رئیس جمهور که امروز، در بامداد چاپ شد، نمونه ا ی از موارد قابل ملاحظه در این باب است. (۱۰۱) در تلگرام مزبور ملامحمد ربیعی اذعان می کند که گروه های محارب غیرسنندجی نه مردم سنندج، طرف درگیری هستند، اما وی از موضع اسلامی و با توسل

۱- * ضمیمه دارد؛ متن کامل تلگرام شورای شهر مهاباد به امام خمینی و رئیس جمهور و درخواست آتش بس همراه تأکید برخواسته های حزب دمکرات.

به استدلال دینی و توجه دادن به جنبه های اسلامی، انسانی و اخلاقی قضیه عملاً توقف درگیری ها را خواستار می شود بدون آنکه برای گروه های مزبور و رفتار آتی آنها و نوع بهره برداری آنها از آتش بس، تعیین تکلیفی را پیشنهاد کرده باشد. البته درپیام ملامحمد ربیعی وضع شهر به شدت رقت بار و در آستانه یک فاجعه توصیف شده و این نشان می دهد که صحنه های درگیری شهر، برای وی به گونه ا ی مجسم شده است که از نظر او فقط رفع فوری و هرچند مقطعی و موقت این جنبه قضیه، واجد اهمیت است.

از سوی دیگر، دکتر بهشتی عضو شورای انقلاب باوجود استقبال از حمایت مسلمانان در کردستان ایران و راه حل های مسالمت آمیز، تأکید کرد وقتی طرف مقابل روش هایی غیر از این را درپیش می گیرد، هواداران نظام نیز آماده مقابله خواهند بود. وی گفت: «ما همواره با برخورد مسلحانه در کردستان مخالف بوده ایم و این جنگ افروزان خودپرست و بیگانه پرست در آن منطقه هستند که مردم مسلمان و شریف کرد را تحت فشار و ستم قرار داده اند بی شک تعهد

اسلامی هر مسلمان ایجاب می کند که به یاری آنها بشتابد. ... ما همواره دوست داریم با روش های سالم و سازنده مسائلمان را حل کنیم، اما اگر دیگران این روش ها را نپسندیدند و خواهان برخورد خشن باشند با رزمندگان شجاع و جان برکف اسلام روبه رو خواهند بود.» (۱۰۲)

سرانجام، در آخرین ساعات شب، مقدمات یک آتش بس در سنندج فراهم شد و پیشنهاد آتش بس حزب دمکرات که البته درقالب صدور یک اعلامیه و پخش آن در منطقه مطرح شده بود، مورد موافقت بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده کل قوا، قرار گرفت. متن اطلاعیه منتشرشده حزب دمکرات درباره آتش بس به این شرح است: «هم وطنان گرامی مردم شرافتمند کردستان، نظر به ضرورت اتحاد همه نیروهای ضدامپریالیستی جمهوری اسلامی ایران در شرایط حساس کنونی و نظر به اینکه مقرر است فردا دهم اردیبهشت ماه ۱۳۵۹ یک هیئت حسن نیت با تأیید آقای رئیس جمهور از تهران عازم مهاباد شود ... کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران... از نیمه شب سه شنبه ۹ اردیبهشت ماه ۱۳۵۹ در شهرهای سنندج، سقز، مریوان و بانه اعلام آتش بس می نماید. ... طبیعی است این آتش بس درصورتی ادامه خواهد داشت که ریاست جمهوری به عنوان فرمانده کل قوا آتش بس اعلام نماید و ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران مقررات آن را محترم بشمارند. درضمن ما یک بار دیگر پیشنهاد خود را تکرار می کنیم و از ریاست جمهوری می خواهیم که ۶ اصل خودمختاری حزب ما را که مورد قبول ایشان نیز قرار گرفته است، رسماً اعلام نمایند. این امر ان شاءالله به استقرار صلح دائم و حل مسئله کردستان کمک مؤثر خواهد کرد.» (۱۰۳) این اعلامیه این گونه امضا شده است: «کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان، ۹/۲/۱۳۵۹» ۱۰۴

در همین حال، به گزارش خبرگزاری پارس، دکتر مظفر پرتو ماه مشاور رئیس جمهوری، اطلاعیه ای بدین شرح منتشر کرده است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

بدین وسیله به اطلاع کلیه هم وطنان عزیز می رساند که در ساعت ۲۳ سه شنبه ۹/۲/۱۳۵۹، آقای دکتر رحیم قاضی به نمایندگی ازطرف حزب دمکرات کردستان ایران متن اطلاعیه کمیته مرکزی حزب مزبور را دایر بر اعلام آتش بس در منطقه کردستان ازطرف کمیته مرکزی این حزب به اینجانب تسلیم نمود. مراتب بی درنگ به استحضار مقام ریاست جمهوری رسید. نظر به علاقه مفرطی که شخص ریاست جمهوری همواره نسبت به استقرار نظم و آرامش در منطقه کردستان دارند و باتوجه به دستورات قبلی دراین باره مقرر فرمودند که با استفاده از اختیاراتی که به عنوان فرماندهی کل قوا دارند به نیروهای مسلح ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ابلاغ شد تا درصورت اعلام آتش بس و احترام بدان ازطرف گروه های مسلح کرد، آنها هم مقررات آتش بس را به اجرا در آورند. ضمناً ۶ اصل پیشنهادی حزب دمکرات که با اصلاحاتی مورد تصویب ریاست جمهوری قرار گرفته است در شکل نهایی به زودی اعلام خواهد شد.» (۱۰۵)

۱۹۳

علاوه بر سنندج، در برخی مناطق دیگر کردستان و نیز آذربایجان غربی، انواع ناآرامی ها و نابسامانی ها و نیز درگیری هایی وجود دارد؛ امروز در دیواندره، مریوان، بانه، سقز، بوکان، پیرانشهر، اشنویه، مهاباد و برخی جاده ها، این وضعیت حاکم بود و به خصوص در بانه، سقز و بوکان حدت بیشتری داشت.

پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران کرمانشاه، در گفت وگویی با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی گفت که در دو روز اخیر، منطقه دیواندره مورد هجوم افراد مسلح غیرقانونی قرار گرفته است. به نوشته شماره امروز این روزنامه: «برادر پرتوی درمورد دیگر نقاط آشوب زده کردستان گفت: درگیری در مریوان، سقز و بانه ادامه دارد و گروه های مسلح [ضدانقلاب] مراکز نظامی و مهم این شهر را با سلاح هایی سنگین زیر آتش گرفتند که پاسداران و نیروهای ارتش متقابلاً به آتش آنها پاسخ می دهند، اما در مریوان جنگ شدت بیشتری دارد.» (۱۰۶)

در بانه، محاصره پادگان از ارتفاعات اطراف و مقاومت نیروهای دولتی در پادگان ادامه دارد. در گزارش امروز هنگ سقز که برای دفتر ریاست جمهوری ارسال شد، آمده است: «تیراندازی ازطرف عناصر مسلح غیرقانونی به طرف پادگان بانه هنوز ادامه دارد و پرسنل ژاندارمری همراه با برادران ارتشی و پاسدار مستقر در پادگان بانه به شدت به آتش مهاجمین پاسخ می دهند.» (۱۰۷) دراین حال، کومه له در خبرنامه خود ضمن درج گزارش حوادث امروز مربوط به محاصره پادگان بانه، به یک درگیری در بعدازظهر امروز، اشاره کرده است: «درحدود ساعت ۴:۳۰ بعدازظهر، یک دسته ارتشی به منظور بازپس گرفتن سنگرهای تپه ای واقع در اطراف پادگان که توسط پیشمرگان تسخیر شده به حرکت درآمدند. که در نتیجه درگیری با پیشمرگان حداقل ۴ نفر کشته و یک نفر زخمی شد و شکست خورده به داخل پادگان برگشتند.» (۱۰۸)

ساعت ۱۱شب، محاصره کنندگان فشار خود را بیشتر کردند و حتی در قسمت هایی موفق به شکستن مقاومت مدافعان شدند، اما درنهایت نتوانستند پادگان را تصرف کنند.(۱) (۱۰۹)

سقز که سابقه درگیری اخیر آن به روزهای قبل از درگیری سنندج می رسد، بیشتر از ده روز است در معرض خسارت های ناشی از این درگیری است. شهر تقریباً خالی از سکنه شده و برخی خانه ها براثر آتش سوزی آسیب دیده اند. (۱۱۰) بسیاری از مردمی که شهر را ترک کرده اند، راهی بوکان شده اند. بعدازظهر امروز، جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی، در یک پیام رادیویی اعلام کرد: «تاکنون ۱۷هزار نفر از اهالی سقز به بوکان آمده اند که افزایش جمعیت در بوکان مشکلاتی را به وجود آورده است.» (۱۱۱)

حوادثی نیز مزید بر مشکلات کنونی باعث تشدید ناآرامی شده است. به گزارش خبرنگار بامداد، امروز، اوضاع شهر بوکان متشنج بوده است. گروه زیادی از مردم به عنوان اعتراض، مدارس، ادارات و مغازه های خود را تعطیل و در مراسم تشییع و تدفین جنازه ۷ قربانی حادثه جاده سقز بوکان، شرکت کردند. (۱۱۲) در این حادثه که ساعت ۲ بعدازظهر روز قبل روی داده بود، اصابت گلوله به ۲ مینی بوس در جاده مزبور موجب شهادت ۷ تن و زخمی شدن ۲۲ تن از سرنشینان آن شده بود. (۱۱۳)

در این شرایط، محدودیت های موجود برای مردم در مواد سوختی، به خصوص با تدابیری که برای ممانعت از دسترسی گروه های محارب به ملزومات تداوم درگیری ها اتخاذ گردیده، تشدید شده است و این از مهم ترین مشکلاتی است که وضع کنونی بوکان را بغرنج تر کرده است. وضعی که کومه له در خبرنامه خود آن را محاصره اقتصادی پنج روزه بوکان خواند. (۱۱۴) حقگو استاندار آذربایجان غربی، با اشاره به کمبود مواد سوختی برای استفاده در نانوایی ها و اتومبیل ها گفت: «حساب توده مردم از عناصر مسلح [غیرقانونی] جداست و مردم باید بلافاصله به کمک اهالی منطقه برسند، چون آنها بدون ما و ما بدون آنها نمی توانیم زندگی کنیم.» (۱۱۵) استاندار در پیام رادیویی خود همچنین گفت: «من ازسوی استانداری نماینده ای به مناطق کرد نشین استان فرستاده ام و گزارشی که وی از وضع موجود داده است، بسیار تأسف بار است. در این گزارش آمده بود که مثلاً ـ در بوکان درحال حاضر آمبولانس ها، بیمارستان ها و نانوایی ها به علت کمبود و حتی نبودن سوخت در مضیقه هستند به طوری که گاهی قادر به ادامه کار نیستند.» (۱۱۶)

۱- * گزارش این حادثه، حدود ساعت ۶ صبح روز بعد، به این شرح به دفتر ریاست جمهوری ارسال شد: «برابر گزارش واصله از پادگان بانه، مهاجمین از ساعت ۲۳ مورخه ۹/۲/۱۳۵۹، از چهار طرف پادگان بانه را مورد هجوم قرار داده و حتی یک بار از در جنوبی و دیوار غربی موفق به ورود به محوطه پادگان می شوند که با مقاومت مأمورین مستقر در پادگان مواجه و به عقب رانده می شوند که درگیری تاکنون ادامه داشته و از تعداد تلفات و یا مجروحین آمار دقیقی در دست نیست، نتیجه آن متعاقباً به عرض می رسد. ف. ژاجا، سرتیپ ظهیرنژاد» [سند شماره۴۱۰۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا رکن۳ {مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۰/۲/۱۳۵۹]

قضیه محدودیت ها و تنگناهای ناشی از نظامی شدن وسیع منطقه که تحت عنوان محاصره اقتصادی از محمل های قوی تبلیغاتی گروه های محارب هم هست، اختصاص به بوکان ندارد. پیرانشهر نیز هم اکنون در تنگنای اقتصادی قرار گرفته و مواد غذایی و سوختی در این شهر کمیاب شده است. (۱۱۷) امروز رئیس شورای شهر پیرانشهر در گفت وگویی با بامداد اظهار کرد این شهر در محاصره کامل اقتصادی قرار دارد. وی با بیان اینکه پیرانشهر هم اکنون با کمبود مواد غذایی به ویژه روغن و مواد سوختی مانند نفت، گاز و همچنین مواد دارویی روبه روست، از استاندار آذربایجان غربی و دیگر مقامات مسئول خواست که به این مسئله حیاتی توجه کنند تا بیش ازپیش مردم پیرانشهر از کمبود آذوقه نگران نبوده و کشاورزان منطقه هم بتوانند فعالیت های زراعی خود را انجام دهند. (۱۱۸)

در همین حال که خبرهای مذکور در سطح علنی مطرح است، در پیام های داخلی نیروهای مسلح نظام، نگرانی ها از نوع دیگری است. مثلاً همین امروز، اطلاعات سپاه ارومیه به لشکر۶۴ ارومیه {ارتش} خبر داد: «طبق اطلاع، حزب دمکرات با یک برنامه طرح ریزی شده قصد حمله به پادگان پیرانشهر را دارد و همچنین عراق نیز در نظر دارد به نوار مرزی پیرانشهر حمله نماید.» (۱۱۹)

در اشنویه نیز نابسامانی و کمبودهای ناشی از حضور آوارگان ماجرای نقده و روستای قلاتان، وضع مشابهی ایجاد کرده است. امروز، گروهی از آوارگان در اشنویه با مراجعه به نمایندگی روزنامه بامداد از وضع خود شکایت کردند، عده ا ی از آنان معتقد بودند که شهرستان اشنویه با کمبود شدید مواد غذایی، سوختی و دارویی روبه روست. برق اشنویه حدود ۲۰ روز است که به کلی قطع شده و این مسئله مردم را ناراحت کرده است. این عده از استاندار آذربایجان غربی تقاضای رسیدگی سریع به وضعیت خود و تأمین امکانات لازم برای بازگشت به روستاهایشان را داشتند. بامداد در گزارش این قضیه توضیح داده است: «به دنبال درگیری های دره قاسملو و حادثه روستای قلاتان که منجر به آواره شدن

حدود ۴ هزار نفر از اهالی ۳۵ روستای این منطقه شد، این افراد همچنان در اشنویه سرگردان اند و در منازل و مساجد و کلیه مدارس اشنویه اسکان یافته اند و به همین دلیل، مدارس اشنویه پس از تعطیلات نوروزی همچنان به حالت تعطیل به سر می برند. ارتباط تلفنی اشنویه درحال حاضر قطع و رفت وآمد ازطریق اشنویه ارومیه و نقده به علت بسته بودن راه صورت نمی گیرد.» (۱۲۰)

مهاباد نیز که پایگاه اصلی حزب دمکرات است، در فضای نظامی شده جدید، وضع عادی ندارد. کومه له که در خبرنامه های خود یکسره به نظام می تازد، در خبرنامه خود با اشاره به اینکه پیرانشهر پانزده روزی است که در محاصره اقتصادی قرار دارد، اوضاع امروز مهاباد را چنین گزارش کرد: «راه های ورودی مهاباد ازطریق میاندوآب و ارومیه توسط سپاه و ارتش بسته شده و مدت سه روز است که شهر در محاصره اقتصادی است.» (۱۲۱) این سازمان همچنین در گزارش های امروز، البته با تنظیم دلخواه خود، از عملیات کمینی یاد کرد که سر راه نیروهای عازم سنندج اجرا کرده

است. کومه له مدعی شد: «چهار تن از پاسداران که در یک نقطه از جاده کامیاران به سنندج کمین کرده بودند تا به خیال خود پیشمرگان را به دام اندازند توسط پیشمرگان کومه له محاصره و کشته می شوند. در این عملیات ۴ قبضه تفنگ به غنیمت گرفته شد.» (۱۲۲) کومه له همچنین فرار سربازان کرد از پادگان ها را در دستور کار تبلیغاتی جدی خود دارد و در همین خبرنامه نوشته است: «حدود ۳۶۰ نفر از سربازان و دیپلمه های وظیفه کرد در حوزه آموزشی شاهرود و چهل دختر در مخالفت با برنامه های ضدخلقی ارتش، محل آموزش خود را ترک و به شهرها بازگشتند.» (۱۲۳)

درهرحال، صرف نظر از نوع برخورد گروه های محارب ضدانقلاب، وضع اقتصادی، غذایی و سوخت در شهرهایی که گرفتار درگیری های اخیر شده اند، موجب نگرانی مسئولان رسمی نظام است. امروز، استاندار آذربایجان غربی در یک برنامه رادیو تلویزیونی از کلیه گروه های سیاسی کردستان خواست که در رساندن کمک های غذایی و دارویی به شهرهای مختلف کمک کنند. به نوشته بامداد، دکتر جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی، گفت: «مسئله ای که دراین رابطه مطرح است ناامنی راه های برخی از مناطق کردنشین در سطح استان می باشد و به خاطر همین مسئله است که آذوقه و نفت به روستاهای کردنشین و همچنین برخی از شهر ها نمی رسد و این امر باعث ناراحتی در بین گروه های مختلف شده و احیاناً باعث رکود در امر کشاورزی هم گردیده است.» (۱۲۴) وی ضمن گزارشی از وضع نابسامان برخی شهرهای استان، افزود: «من از همه برادران کرد و ترک می خواهم که دست از تفرقه بردارند و از هر اقدامی که باعث تضعیف دولت می شود خودداری کنند. مسئله ای که اینجا مطرح است حاکمیت دولت است و دراین میان باید از دادن هر فرصتی به ضدانقلاب خودداری کنند.» (۱۲۵)

۱۹۴

بااینکه وضع ستاد گروه های سیاسی در دانشگاه ها تقریباً تعیین تکلیف قطعی شده است، اما هنوز نوعی اعتراض به آنچه صورت گرفته است، در برخی دانشگاه ها مشاهده می شود. در بعضی مراکز دانشگاهی نیز هنوز بقایای تحرکات قبلی علیه ستادهای گروه ها به نحوی وجود دارد؛ ازجمله در دانشگاه های پلی تکنیک، صنعتی شریف و شیراز تجمع و تشکلی از کارکنان در دفاع از برچیده شدن ستادهای مزبور شکل گرفت و فعال شد.

اعتصاب کارکنان مسلمان و انجمن اسلامی کارمندان دانشگاه پلی تکنیک

در اعتراض به تعدادی از گروه های

سیاسی که باوجود دستور شورای انقلاب و رئیس جمهوری حاضر به ترک ستادهای خود در دانشگاه نشده اند، از ساعت ۱ بعدازظهر ۳/۲/۱۳۵۹، شروع شده و همچنان ادامه دارد. ضمن آنکه سلف سرویس دانشگاه نیز به حالت تعطیل در آمده است. اعتصاب کنندگان در اطلاعیه خود با هشدار به اشغال کنندگان دفاتر اعلام کرده اند که مسئول هرگونه ناامنی و انحلال ترم خود آنان هستند. به گزارش خبرنگار جمهوری اسلامی، بعضی از کلاس های این

دانشگاه نیز تشکیل نشده است. دکتر نیک روش سرپرست دانشگاه پلی تکنیک، اعلام کرد که ادامه اعتراض کارکنان احتمال دارد به تعطیل شدن ترم بینجامد. (۱۲۶)

در دانشگاه صنعتی شریف، کارکنان مسلمان این دانشگاه دررابطه با بیانیه شورای آموزشی دانشگاه، بیانیه ای صادر کردند که در آن آمده است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

"تمام عقب ماندگی های ما به خاطر عدم شناخت صحیح اکثر روشن فکران دانشگاهی از جامعه اسلامی ایران بوده و متأسفانه هم اکنون هم هست". امام خمینی.

و چه نیکو امام فرمود که هم اکنون هم در دانشگاه ما روشن فکرانی [هستند] که بیانیه های آن چنانی صادر می کنند. برای مثال [بیانیه] شورای آموزشی مورخ ۳/۲/۱۳۵۹، که در تاریخ ۶/۲/۱۳۵۹ منتشر شد. لذا وظیفه خود دانستیم که درارتباط با آن مطالبی را به شرح زیر به اطلاع همگان برسانیم:

۱. می پرسیم شما که از حمله به دانشگاه ها صحبت می کنید پس چرا بیان نمی کنید که چه کسانی با چوب و چماق و آجر در سنگر آزادی بر سر ملت آزاد ما می کوفتند و با تمام قدرت تلاش می کردند که خود را مظلوم جلوه دهند؟

۲. و باز سؤال می کنیم چرا برای دانشگاهیان روشن نمی کنید که در شب صدور بیانیه شورای انقلاب تعدادی از اساتید به چه دلیل نیمه شب به زور وارد دانشگاه شدند؟ الف) آیا در آن ساعت از آن شب به خصوص کادر علمی به دنبال کار علمی این طور مصرانه وارد دانشگاه شده است. ... ب) آیا مقاصد دیگری مثل تشکیل جلسات شبانه جهت مطالعه و بررسی چگونگی اتخاذ موضع و احتمالاً نوع مبارزه علیه طرح تعطیل دفاتر سیاسی دانشگاه را دنبال نمی کنند؟...

ج) آیا امکان وجود مدارک و وسایل تهیه طرح ها و نقشه های توطئه های ضدانقلاب که مرکز صدورش دانشگاه هاست در دفاتر این گروه ها بسیار محتمل نیست و دراین رابطه نیست که آقایان سراسیمه برای رفع ورجوع کردن قضیه به طریقی نیمه شب خود را به دانشگاه رسانده اند؟»

در ادامه بیانیه، ضمن اشاره به اخلال این عده در طرح پاک سازی دانشگاه از عوامل رژیم گذشته، بی توجهی آنان به مصوبات شورای انقلاب و اهانت به آن، اهانت به انقلابیون راستین و پایمال کردن خون شهیدان و معلولان انقلاب دانسته و تأکید شده است که قاطعانه در مقابل آنها ایستادگی خواهد شد.

در پایان بیانیه خطاب به این عده از اساتید توصیه شده است که «دست از این اعمال انحصار طلبانه ضدمردمی و ضداسلامی خود بردارند و سوء استفاده از نام دانشگاه را کنار گذاشته و بیانیه های خود را تحت همان نام کانون مستقل دانشگاهیان مارکسیست منتشر کنند و با لشکرکشی به شورای آموزشی، آن را به جامعه دانشگاهی متعهد قالب نکنند.» (۱۲۷)

در دانشـگاه شیراز، کارکنان سلف سرویس تا ساعت ۸ صـبح امروز، به گروه های سیاسـی مهلت دادند تا دفاتر خود را در این دانشـگاه تخلیه کننـد، در غیر این صورت دست از کـار خواهنـد کشـید. رسول نیرومقـام مسـئول امور غـذایی سـلف سـرویس دانشـکده پزشـکی، در گفت و گویی با خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: «درصورت عـدم تخلیه امروز صـبح، کارکنان سـلف سرویس هـا در سـر کار خود حاضـر خواهنـد بود، اما دست از کار خواهنـد کشـید.» (۱۲۸) دربـاره این دانشـگاه همچنین علی دانش منفرد اسـتاندار فارس، به آقای مهریار رئیس دانشگاه شیراز، پیامی بدین شرح ارسال کرد: «طبق اطلاع، تعدادی از گروه های سیاسـی در بعضـی از دانشکده ها اقدامی مبنی بر تخلیه دفاتر خود ننموده و حتی درزمینه برقراری دفاتر خود پافشاری می کنند. ازآنجایی که سـیاست دولت جمهوری اسـلامی ایران بر این است که تمام اقشار در شرایط کنونی مملکت بایستی دست از تفرقه و نفاق افکنی بردارند و برای مقابله با دشـمن همه در یک سنگر قرار گیرند، بنابراین لازم است با مسئولین دفاتر گروه های سیاسـی تماس و آنها را وادار نمایند که برحسب دسـتور شورای انقلاب اسلامی ایران دفاتر خود را تخلیه نموده و چنانچه مسامحه ای دراین زمینه رخ دهد، مسئولین دانشکده ها و همچنین مسئولین دفاتر مسئول عواقب بعدی خواهند بود.» (۱۲۹)

در دانشـگاه مشـهد دکتر غلامعلی ادریسیان رئیس این دانشگاه، در تماس با خبرنگار انقلاب اسلامی اطلاعیه ای را بدین شرح قرائت کرد:

«شورای دانشـگاه پس از بحث و گفت وگو مراتب زیر را به اتفـاق آرا به تصویب می رسانـد. شورای دانشـگاه مشـهد نهـایت تـأسف خود را از اینکه شورای انقلاب بـدون هیـچ مشورتی با مسـئولان دانشـگاه های کشور تصـمیماتی چنین خطیر را اتخاذ نموده است، اعلام می دارد. شورای دانشـگاه مشـهد معتقد است که اقدامات اخیر که تحت عنوان انقلاب فرهنگی صورت می گیرد هم ازنظر زمـان انتخـاب شـده که مبـارزه ضـدامپریالیستی ملت مـا در اوج خـود بـوده است و هم از جهت شـیوه اجرا که موجب هتک حرمت دانشـگاه ها و جنبش ضداستبدادی ایران را فراهم آورده بسیار نامطلوب می داند. شورا به ضرورت یک دگرگونی بنیادی و همه جانبه در نظام آموزشـی کشور اعتقاد کامل دارد. این دگرگونی ها منحصراً باید به دست دانشگاهیان صورت گیرد. شورای دانشـگاه هتک حرمت مقام محترم انتخابی دانشـگاه مشـهد را که توسط آقای اسـتاندار خراسان صورت گرفته و همچنین تجاوز آشـکار به حریم مقـدس دانشـگاه را که توسط نا آگاهانی تحریک شـده انجام پـذیرفته، شدیـداً تقبیح کرده و از مسـئولان مملکت می خواهـد تـا هرچه زودتر از دانشـگاه مشـهد اعاده حیثیت به عمل آیـد.» سـپس رئیس دانشـگاه مشـهد افزود: «من منتخب اکثریت دانشـگاهیان هسـتم، ولی استاندار آقای غفوری فرد، ضمن تماس تلفنی به من گفت که باید اسـتعفا کنید و من جواب دادم که اسـتعفا نمی کنم و این دانشـگاهیان هسـتند که می توانند از من بخواهند که ادامه بدهم و یا استعفا بدهم و به هیچ وجه قصد استعفا هم ندارم.» (۱۳۰)

درپی حوادث اخیر دانشگاه جندی شاپور اهواز، ۲۰۰ تن دیگر نیز دستگیر شدند و با ۷۰۰

نفری که پیش تر دستگیر شده بودند، جمع آنها به بیش از ۹۰۰ نفر رسید. تا ظهر امروز، حدود ۶۵۰ تن از این افراد از زندان آزاد شدند. آزادی این عده با کفالت یا بدون کفالت انجام شده و دیگر دستگیرشدگان که فعلاً در بازداشت موقت هستند درصورتی که جرمشان محرز نشود یا اتهام آنها ضعیف باشد آزاد می شوند. به گفته مقامات مسئول، اشکال کار در این است که تحریکات عوامل منحرف و فعال چپ نما که در بین دستگیرشدگان هستند، باعث تأخیر در کار دادسرا می گردد. مشکل دیگر این است که افراد پس از ابلاغ حکم آزادی به آنان، حاضر به خارج شدن از زندان نیستند و این معلول تلقین هایی است که عوامل منحرف برای ایجاد بدبینی به دولت جمهوری اسلامی و دادگاه انقلاب انجام می دهند؛ ازجمله به تازگی شایع کرده اند که دادگاه چند تن از دستگیرشدگان را اعدام کرده است و این شایعه مغرضانه ای بیش نیست. (۱۳۱)

درباره تبعات حوادث دانشگاه گیلان، سپاه اطلاعیه ای صادر کرد که در آن آمده است: «این عناصر وابسته به شرق [و] غرب از طرق مختلف دست به تضعیف جبهه متحد مردم ما دربرابر شیطان بزرگ امریکا می زنند، از قبیل پخش شایعات در سطح شهر و حمله به خوابگاه خواهران عضو انجمن اسلامی دانشگاه گیلان و ازبین بردن

وسایل شخصی آنان که انسان را به یاد حمله مغول ها و هیتلر و دیگر جباران تاریخ می اندازد.

با شناسایی خواهران و برادران مسلمان متعهد و تهدید و فحاشی و مورد ضرب وشتم قراردادن این برادران و خواهران که شاید از این طریق بتوانند کاری بکنند که این عزیزان دست از عقیده و ایمان خود بردارند. ما از تمامی مردم غیور و مسلمان رشت می خواهیم که به محض مشاهده این اشخاص آنان را دستگیر و تحویل به سپاه دهند تا ما آنان را مطابق با قوانین اسلام به شدت مجازات نماییم.» (۱۳۲) دراین حال درباره حوادث این دانشگاه، امروز، روزنامه جمهوری اسلامی خبر داد: «حجت الاسلام امامی کاشانی سرپرست دفتر تبلیغات امام در تهران و مدرسه عالی شهید مطهری که هفته گذشته دررابطه با وقایع دانشگاه ها به رشت رفته بود در آن شهر مورد سوء قصد عناصر و عوامل ضدانقلاب قرار گرفت. در این حمله پاسدار ایشان که رضا جهان بینی نام داشت به شهادت رسیده و حجت الاسلام امامی کاشانی بحمدالله جان سالم به در بردند.» (۱۳۳) همچنین آیت الله لاهوتی امام جمعه رشت در گفت وگوی اختصاصی با خبرنگار خبرگزاری پارس در رشت گفت: «عوامل ضدانقلاب که همچون اختاپوس به اشکال گوناگون به انقلاب ما لطمه می زنند باید بدانند که شکست آنان حتمی است.» لاهوتی همچنین درمورد بازداشت شدگان وقایع اخیر رشت گفت: «امیدوارم کلیه این افراد چنانچه جرمی مرتکب نشده اند، آزاد شوند و من شخصاً آرزو دارم همه آنها آزاد شوند.» (۱۳۴)

۱۹۵

در پیگیری انفجارهای دیروز تهران، هرچند امروز، چند مظنون دستگیر شدند، اما سرنخ قابل ملاحظه ای به دست نیامد و قضیه در حد تحلیل و اعلام مواضع ادامه یافت. دراین حال مسئولان انتظامی و امنیتی برای جلوگیری از تکرار این گونه حوادث تدابیری اتخاذ و اعلام کردند.

آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور، با صدور اطلاعیه ای ضمن تشریح تدابیر امنیتی که درپی حوادث روز گذشته در تهران، اتخاذ شده است تأکید کرد برای جلوگیری از تکرار این گونه حوادث و برقراری امنیت، کمیته مشترکی از سپاه پاسداران، کمیته مرکزی و شهربانی کل کشور تشکیل می شود که حفظ نظم و امنیت را به عهده

خواهد گرفت. سرپرست وزارت کشور افزود: همچنین از نیروهای مردمی که در اوایل انقلاب در محل ها پاسداری می دادند طبق ضوابط خاصی دعوت به عمل می آوریم

که برای مقابله با این گونه حوادث به کمک مأموران، پاسداری و حفظ امنیت محل های مختلف را به عهده بگیرند

و قطعاً با آشنایی که این افراد با محل های خود دارند می توانند در حفظ آرامش و امنیت محل مؤثر باشند. همچنین به منظور آشناکردن مردم و تعلیم دادن به آنها در برخورد با موارد مشکوک، از متخصصان شهربانی دعوت شده که در رادیو و تلویزیون راه خنثی کردن بمب و مواد منفجره را به عموم مردم آموزش دهند. وی اضافه کرد ستاد بسیج ارتش بیست میلیونی نیز تمام افراد ستاد را در سراسر کشور برای مقابله با این گونه حوادث تعلیم داده و بسیج خواهد کرد. (۱۳۵)

میرسلیم معاون وزارت کشور و سرپرست شهربانی نیز صبح امروز در یک تماس تلفنی با خبرنگار انقلاب اسلامی گفت که به منظور برقراری امنیت گروه ضربتی تشکیل شده است که در شهر مبادرت به کنترل خواهد کرد و در شب نیز به کار کنترل شهر ادامه خواهد داد. این ستاد از دیشب، شروع به کار کرده است و با همکاری شهربانی، کمیته و با سپاه پاسداران فعالیت می کند. (۱۳۶)

بنی صدر نیز در گفت وگویی تأکید کرد که شبکه ضدانقلاب که در توطئه امریکا دست داشته اند تا حدودی شناسایی شده است و مرکز این گروه در تهران و پاریس بوده است. رئیس جمهور افزود عاملان انفجار در تهران شناسایی شده اند و کسانی که دست به انفجار روز گذشته زده اند با بختیار در تماس بوده اند. (۱۳۷)

از سوی دیگر، ۴ خبرنگار مجله اشترن که اسامی آنان هوبز، جاکوبی، فی بین و کارت اعلام شد، با هشیاری افراد کمیته مرکزی در هتل کنتینانتال دستگیر شدند. درپی تماس وابسته مطبوعاتی سفارت آلمان با وزارت ارشاد، تحقیقات و سؤال از وزارت امور خارجه نشان داد که از مجله اشترن، خبرنگاری در ایران فعالیت نمی کند. ابوالقاسم صادق مدیرکل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، در تماس با بامداد ضمن اظهارات یادشده گفت که این ۴ نفر آلمانی با ۳ روزنامه نگار، پانزده روز پیش به ایران آمده بودند که درارتباط با بمب گذاری در تهران دستگیر شدند. وی گفت در تماسی که با کمیته مرکزی گرفته شد معلوم گردید که این ۴ نفر با ویزای توریستی به ایران آمده اند و در انفجارهایی که دو روز گذشته در تهران رخ داد اتومبیل های آنان در محل بمب گذاری در رفت وآمد بوده اند. ابوالقاسم صادق افزود: این ۴ نفر درحال حاضر در کمیته مرکزی بازداشت هستند و تحقیقات از آنان ادامه دارد، وی سپس گفت: اگر اینها خبرنگار هستند به چه علت ازطریق قانونی ویزا نگرفته و با وزارت ارشاد ملی برای گرفتن کارت خبرنگاری در ایران تماس نگرفته اند. (۱۳۸)

۱۹۶

اعلامیه ها و مواضـعی که امروز، درباره انفجار های دیروز تهران صادر و اعلام شـد ازنظر تنوع جریان های سیاسـی و دیـدگاه هـای مطرح شـده قابـل ملاحظه است. در دو اعلامیه که از طرف سازمان چریک های فـدایی خلق و حزب جمهوری اسـلامی صادر شد، این انفجارها محکوم شده است.

سازمـان چریـک هـای فـدایی خلق امروز با انتشار اعلامیه مفصلی، انفجار بمب در اماکن عمومی تهران را که موجب مجروح شدن ده ها تن و کشته شدن عده ا ی از مردم شده است، جزئی از نقشه های وسیع و همه جانبه امپریالیسم امریکا علیه مبارزات ضدامپریالیستی دمکراتیک مردم ایران دانست که توسط عوامل داخلی آن به اجرا گذاشته شده است. (۱۳۹)

امـا حزب جمهـوری اسـلامی نگـاه دیگری به موضـوع دارد. روزنـامه جمهـوری اسـلامی ارگـان حزب جمهـوری اسـلامی در گزارش خود از انفجارهای دیروز تهران تحت عنوان "موج بمب گذاری امریکا در تهران" { قبل از شـرح وقایع روز گذشته} نوشت: «ضـرورت احیای کمیته ها و تقویت و تجهیز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بیشتر ازپیش مورد توجه افکار عمومی قرار گرفته است.» این روزنامه سـپس با نقل تلفن هایی دراین باره، افزود: «به عقیده بسیاری از مردم... تضعیف آنها چیزی جز یک توطئه امریکـایی نبوده که مشترکـاً به وسـیله خلقی هـا و غرب گراهـا اجرا شـده است.» جمهوری اسـلامی در ادامه بـا اشاره به شروع یک جنگ روانی نظامی تربیتی علیه انقلاب آورده است: «در این نبردها

یـک سازمـان چپ امریکـایی {سازمـان چریـک های فـدایی خلق} نقش عمـده ای را دارد و رهبران آن ازسوی امریکا وعـده حکومت گرفته انـد. ... انتظـار می رود ظرف چنـد روز آینـده، چنـد مرکز اسـلامی و مردمی ازجمله دفـاتر مطبوعات اسـلامی منفجر شوند. سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر ۳ نفر از عناصرش را مأمور انفجار دفتر روزنامه جمهوری اسلامی کرده است.» (۱۴۰)

۱۹۷

در فضـای خـاص بعـد از پیروزی انقلاب و رقـابت جریان های مختلف مـذهبی و غیرمـذهبی در جلب حمایت طبقات محروم ازجمله کارگران، اهمیت خاصی به روز جهانی کارگر {اول ماه مه، یازدهم اردیبهشت} داده شد. در سال گذشته، برای اولین بار مراسم این روز را، جمهوری اسـلامی با سـرمایه گذاری وسـیعی برگزار کرد.(۱) امسال نیز جریان های مـذهبی در تدارک مراسم این روز هستند.

حزب جمهوری اسلامی که از فعالان این قضیه است در روزنامه ارگان خود خبر داد که امروز، اطلاعیه شماره۷ ستاد برگزاری مراسم روز کارگر {مستقر در خانه کارگر} صادر شد. در این اطلاعیه ستاد مزبور تعدادی از گروه ها و سازمان های حمایت کننده را اعلام کرده است. به نوشته روزنامه مزبور، همچنین در این اطلاعیه آمده است: «اکنون که امپریالیزم تجاوزکار امریکا حریم حاکمیت

۱- * شـرح این مطلب در کتاب اول روزشـمار جنگ ایران و عراق {پیدایش نظام جدید}، روزشمار ۱۱/۲/۱۳۵۸، صص ۸۴۳
۸۳۶ آمده است.

ملی ما را شکسته است و تمامی دولت های دست نشانده اش را در مقابل ملت ما بسیج نموده است، به منظور بزرگداشت روز جهانی کارگر و ابراز انزجار نسبت به امریکای جهان خوار و همبستگی با توده های مستضعف تحت ستم دنیا روز ۱۱ اردیبهشت ساعت ۹ صبح، از مسیرهای زیر به سوی جاسوس خانه امریکا راه پیمایی خواهیم نمود. ضمناً شروع برنامه در ساعت ۱۰:۳۰، در جلوی لانه جاسوسی خواهد بود.» در ادامه مسیرهای راه پیمایی اعلام گردیده است. (۱۴۱)

۱۹۸

درحالی که حزب رنجبران مدعی رفاقت با نظام است، برخوردهای دشمنانه این حزب با حزب توده که آن هم از همین نوع دعاوی برخوردار است، جلب نظر می کند. درواقع روسی بودن حزب توده آن قدر موجب کینه این چینی های ایرانی است که حتی وقتی گرایش های مسالمت آمیز در رهبری سازمان چریک ها پیدا می شود و بخش عمده مرکزیت آن در برخورد با نظام تمایلاتی نظیر حزب توده نشان می دهد، این گروهِ مدعیِ هواداری از نظام، به شدت برآشفته می شود. ازجمله در شماره امروز رنجبر ارگان این حزب مطلبی با عنوان "مبارزه با چپ نماها و مسئله آزادی" درج شده که در آن آمده است: «ما معتقدیم که در مبارزه با چپ نماها در درجه اول، باید بین صفوف آنان تفاوت قائل شد و همه آنان را بدون تفکیک و تمایز مورد حمله یکسان قرار نداد. در رأس خائنین به خلق، باند مزدور کیانوری در حزب توده قرار دارند که باید عمیقاً نقش اساسی در میان چپ نماهای وابسته به روسیه(۱) و در کنار سران حزب توده، رهبری غاصب سازمان چریک ها قرار دارند. سران حزب توده و رهبری غاصب چریک ها به موازات هم با چنگ ودندان می کوشند تا ایران را وابسته به روسیه سازند.» (۱۴۲)

این درحالی است که اتفاقاً همین امروز در روزنامه نامه مردم مطالبی درج شده است که کاملاً با مفهوم چپ نمایی مذکور در نوشته حزب رنجبران فاصله دارد، ازجمله در مطلبی با عنوان "وظیفه مبرم انقلابی همه انقلابیون ایران" چنین آمده است: «ما باید با چشم باز، با دل بیدار، با هشیاری کارساز دو نکته اساسی را در این لحظات حساس، که تجاوز مفتضحانه امریکا در نزدیکی طبس با تمام ریشه ها، پیوندها و تدارکاتش تردیدی در حساسیت آن باقی نگذاشته است، همواره و به طور مشخص به یاد داشته باشیم، از چه دفاع می کنیم و چگونه دفاع می کنیم. ... از این نظام جدید، یعنی جمهوری اسلامی ایران، با همین شکلی که دارد، با همین کم و زیادها، با همین کاستی ها و فزونی ها که دارد، با همه عناصر و عواملی که برخی یا بسیاری از آنها می توانند این یا آن فرد یا نیروی انقلابی را به حق یا به ناحق خوش نیاید، باید دفاع کرد. با تمام نیرو و با تمام وسایل و از تمام را ه ها دفاع کرد. زیرا این نظام در سمت ضدامپریالیستی است، در کار گشودن بندهای

ص: ۵۱۱

۱- * نقص عبارتی مربوط به منبع می باشد.

اسارت و پاره کردن زنجیرهای وابستگی است. این است عمده و هیچ انقلاب راستینی حق ندارد آن را فراموش کند، حق ندارد غیرعمده را عمده کند. ... کم نیستند کم وکاستی ها یا سیاست های غلط و روش های نادرست یا کمبودها و زیاده روی ها، که با ماهیت انقلاب ضدامپریالستی، خلقی و دمکراتیک ما نمی خوانند. کم نیستند مواردی گاه جانکاه و دردناک که اگر آنها را ببینیم و از زمینه عمومی انقلاب و نبرد با امپریالیسم و دسایس گوناگون آن چشم بپوشیم، کاملاً محق خواهیم بود که برافروخته شویم، ولی یک انقلابی آگاه و صدیق باید زمینه عمومی را ببیند، آنچه را که عمده است، تازمانی که هست نادیده نگیرد، بر خشم و اعتراضی که انگیزه های به روزش گاه واقعاً موجه است، چیره شود و تمام شور انقلابی خود را با هشیاری و آگاهی، متوجه حل مسئله عمده کند.» (۱۴۳)

۱۹۹

حزب جمهوری اسلامی در شورای مرکزی خود طیف متنوعی از نگرش های متفاوت را قرار داده است و همین تنوع خودبه خود در تنوع نگرش کاندیداها و شخصیت های مرتبط با این حزب تأثیرگذار می باشد. مصاحبه امروز ارگان این حزب با یکی از کاندیداهای اصلح حزب در مرحله دوم انتخابات مجلس در تهران که وی را در کنار چهره هایی چون حبیب الله عسگراولادی و اسدالله لاجوردی قرار داده است، ازجمله راه های تبلیغ این چهره ها و نیز درواقع ترویج مواضع جناحی از این حزب است.

روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود نوشت: خواهر دانشمند و مبارز خانم {گوهرالشریعه} دستغیب در مصاحبه ا ی با جمهوری اسلامی شرکت کرد و به کلیه سؤالات خبرنگار ما درباره انقلاب فرهنگی، استقلال اقتصادی و سیاست خارجی دولت انقلاب پاسخ گفت. وی در پاسخ به این سؤال که باتوجه به لزوم استقلال اقتصادی باید چه برنامه هایی را در اولویت قرار داد،گفت: «با عنایت به اینکه استقلال سیاسی جامعه اصولاً آن گاه تحقق می یابد که بر پایه استقلال اقتصادی باشد، اینجانب اولویت را در برنامه کشاورزی {سنتی و مدرن} می دانم که باید سریعاً به آن پرداخت.» همچنین دررابطه با سیاست خارجی گفت: «صرفاً و محضاً برپایه نه شرقی و نه غربی باید باشد که امیدست به دنیای کنونی جملگی بفهمانیم که چنین چیزی امکان دارد. ... و به اصطلاح دو بزرگ مرد تاریخ گذشته نزدیکمان مرحوم مدرس و مرحوم دکتر مصدق موازنه منفی، روابط با سایر کشورها واقعاً و حقیقتاً برپایه احترام متقابل نه از نوع آریامهری آن و پس از حصول اطمینان از این موضوع باید هرچه بیشتر با همه کشورها به ویژه مستضعفان آنها در گسترش روابط کوشا بود.» وی در پاسخ به این سؤال که برداشت شما از سرمایه داری چیست، گفت: «بنده با الهام از اعتقاد عمیق و ریشه ای اسلامی ام سرمایه داری را ام الخبائث و علت العلل همه بدبختی های بشر می دانم و تا ریشه اش از بن کنده نشود آسایش روح و آرامش خیال را برای انسان محال می دانم البته باید توجه داشت سرمایه داری را نه سرمایه را، ریشه [کن] شدنش را طبق اصول مسلمه اسلامی نه هیچ مکتب دیگری.» (۱۴۴)

ص: ۵۱۲

ضمیمه اول گزارش۱۷۹: گزارش مفصل یونایتد پرس از واشنگتن درباره سخنان امروز کارتر یونایتدپرس درباره نطق امروز کارتر گزارش نسبتاً مفصلی از واشنگتن مخابره و در آن به ملاقات های ۲۴ساعت اخیر کارتر نیز اشاره کرد. در این گزارش آمده است: «کارتر طی نطقی اعلام داشت در تصمیمی که مبنی بر تجاوز به ایران گرفته بود کاملاً خود را محق می دانسته است. او به فاصله ۲۴ ساعت، سه بار اعضای کنگره را به کاخ سفید احضار کرد و به آنان گفت مطمئنم که در تجاوز به ایران راه درستی را انتخاب کرده ام. وی افزود از تصمیمی که این ملت نشان داد به خود می بالد و این تصمیم همچنان جلوه گر خواهد بود تا روزی که آخرین گروگان امریکایی به وطن خود برگردد. کارتر همچنین گفت ازبین رفتن گروهی در این ماجرا به اهمیت اقدام مزبور می ارزیده است و اگر ما این کار را نمی کردیم شکست بیشتری برای ما بود. رئیس جمهور امریکا گفت مسلماً در این قبیل عملیات خطراتی وجود دارد، ولی ما مطمئن بودیم که می توانیم گروگان ها را نجات دهیم. ... او افزود شرایط سیاسی فعلی ایران و اوضاع جوی آن سرزمین هر نوع تکرار قریب الوقوع چنین اقدامی را منتفی ساخته است. ... با اشاره تلویحی به پخش گروگان ها در سراسر کشور کارتر طی ۳۱ دقیقه ای که در این کنفرانس مطبوعاتی تلویزیونی شرکت داشت به سؤالات مختلفی که خبرنگاران می کردند پاسخ داد. او به خبرنگاران گفت: با بقایای کماندوهایی که برگشته اند ملاقات کرده و فهمیده است که آنها هم در این تأسف او درباره ناکامی چنین مأموریتی سهیم اند. از او پرسیدند که آیا راه شرافتمندانه ای برای پایان این بحران وجود دارد، ولی کارتر جواب درستی نداد و اضافه کرد ایران دارد جنایتی را مرتکب می شود. او همچنین به اجساد سوخته ۸ مأمور متجاوز امریکایی که ازسوی مقام های ایرانی در معرض داوری خبرنگاران داخلی و خارجی گذاشته شده بود، اشاره کرد. از کارتر پرسیدند آیا هیچ طرحی برای یک کنفرانس عالی سران غرب به منظور یافتن راه حل بحران ایران و امریکا در نظر دارد؟ و او پاسخ داد ضرورتی برای این کار نمی بیند، زیرا متحدان امریکا درمورد سیاست های اساسی واشنگتن تردیدی ندارند. از او پرسیدند که به چه دلیل زمان عملیات را در این موقع معین کرده بود؟ و او گفت موقع شناسی ما درست بوده است، زیرا به چند ماهی که میان گروگان گیری و اقدام ما فاصله بوده نیاز داشته ایم تا بتوانیم تلاش های دیپلماتیک را ادامه دهیم. درعین حال تمرین های متعددی را چه درمورد رهایی گروگان ها و چه عملیات نجات انجام می دادیم و هنگامی که دست به اقدام اخیر زدیم همه کسانی که در این نقشه دست داشته اند معتقد بودند که شانس بسیار خوبی برای موفقیت ما وجود دارد. کارتر افزود اگر این نقشه را به تأخیر می انداختیم شانس موفقیت کمتری داشتیم و آن هم به خاطر عواملی از قبیل کوتاه شدن شب ها، حرارت هوا و بادهای پرفشار کویر ایران بود. کارتر بار دیگر تأکید کرد به خاطر اقداماتی که امریکا در گذشته و حال علیه ایران انجام داده، معذرت نخواهد خواست زیرا گناهی را متوجه خودش نمی داند!

کارتر اضافه کرد به دلایل امنیتی نمی تواند درمورد عملیات اخیر جزئیات بیشتری را افشا کند جز اینکه این قسمت آسان ترین قسمت عملیات ما بوده است. کارتر گفت قسمتی از نقشه تاکنون اجرا شده، یعنی رخنه به درون خاک ایران، در اول به نظر می رسید که از همه قسمت ها مشکل تر باشد. قدم دوم بر این منوال بود که گروه کماندویی را در منطقه دورافتاده ای فرود آوریم و اگر همه کارها بر وفق مراد پیش می رفت کماندو ها قسمت بعدی برنامه را اجرا می کردند. او افزود قبل از اقدام به این نتیجه رسیدیم که اگر کمتر از ۶ هلیکوپتر بفرستیم موفقیت ما بسیار بعید خواهد بود و وقتی که براثر سوانحی تعداد مزبور در کویر ایران کمتر شد فرمانده کماندو ها برنامه را قطع کرد و من هم پیشنهاد او را تأیید کردم. سؤال مهمی که از کارتر شد درباره ونس و ارتباطش با این ماجرا بود. کارتر گفت اولاً باید بگویم که برژینسکی مشاور امنیتی من در سیاست خارجی

نفوذی نـدارد و دیگر اینکه ونس ترجیـح می داد که چنین عملیـاتی در ایران انجام نشود که بوی عملیات نظامی داشـته باشـد. کـارتر گفت همه ما به این نتیجه رسـیده بودیم که اگر این عملیات با توفیق روبه رو شود و حتی بـدون موفقیت کامل باشـد به ختـم این بحران کمـک خواهـد کرد. کـارتر افزود اگر در این کـار موفـق می شـدیم دیگر ضـرورتی به تحریـم اقتصـادی مـا و متحدانمان علیه ایران نبود. از او پرسیدند که خیال نمی کرد در این عملیات، گروهی از گروگان ها کشته شوند و او پاسخ داد پایان دادن به این بحران اگر هم به قیمت جان گروگان ها تمام می شد ما بدان اهمیتی نمی دادیم.» (۱۴۵)

ص: ۵۱۳

ضمیمه دوم گزارش۱۷۹: متن کامل بیانیه بنی صدر خطاب به امام خمینی

متن بیانیه بنی صدر خطاب به امام خمینی که امروز، در روزنامه انقلاب اسلامی درج شد، چنین است: «حضور مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، از زمان اطلاع از تجاوز امریکا، دولت اقدام برای برانگیختن وجدان عمومی بشری به مخالفت به این رویه مداخله جویانه را شروع کرده است. پس از دریافت رهنمود شما، انجام اقداماتی به این شرح در دستور کار مسئولان قرار داده شد:

۱. دعوت از دفتر کشورهای اسلامی به ایران برای ملاحظه آثار تجاوز امریکا.

۲. دعوت کشورهای غیرمتعهد به اجلاس فوق العاده.

۳. دعوت از دبیر کل سازمان ملل متحد برای فرستادن هیئتی به ایران.

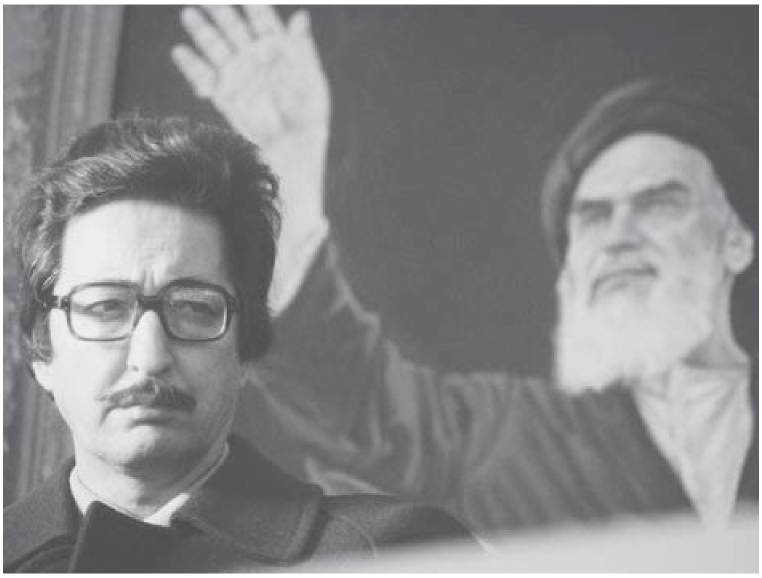
۴. دعوت از جامعه اروپایی و ژاپن برای ملاحظه آثار تجاوز.

۵. دعوت از سندیکاها و نهضت های رهایی بخش و احزاب مستقل و متعهد برای فرستادن نماینده به ایران و ملاحظه دستاوردهای انقلاب اسلامی ایران و ملاحظه جنایت امریکا.

۶. باتوجه به تبلیغاتی که امریکا از دیروز، برای پوشاندن زشتی تجاوز خود و تیره کردن چهره انقلاب اسلامی ما شروع کرده است و باتوجه به اینکه تضمینی وجود ندارد که دولت امریکا اجساد را به خانواده آنها تحویل دهد، این طور عمل شد که جنازه ها دراختیار نماینده صلیب سرخ و نماینده دولت سوئیس تحویل داده شود تا به خانواده هایشان تحویل دهند، بدیهی است طبیعت تجاوزگر عوض نمی شود و تا وقتی که قدرت سلطه گر وجود دارد تغییر رویه را نمی توان انتظار داشت. لذا مردم جهان و نیز مردم امریکا باید از راه مبارزه قاطع و بی امان، خود را از شر این قدرت شیطانی رها سازند، امروز مبارزه با ابرقدرت ها نه تنها ازلحاظ آزادی بشری ضرورت تام دارد، بلکه نجات تمدن و موجودیت بشر، در گرو این مبارزه تعیین کننده است. تجاوز امریکا بیانگر تلاش این قدرت شیطانی برای حفظ و تداوم سلطه بر جهان است و همین امر خود مبین درجه وخامت باربودن تجاوز و اندازه خطر آن برای تمام بشریت است. این امور باید به طور مرتب برای افکار عمومی جهان تشریح گردد تا بشریت پی ببرد که طبیعت انقلاب اسلامی ما و نوع رهبری امام دیگر است. این انقلاب نجات تمدن بشری را از خطری هدف قرار داده است که هرلحظه با بزرگ ترشدن ابعاد تجاوزات ابرقدرت ها مهیب تر می گردد. به خواست خداوند بزرگ بشر به مضمون اصل پیام امام توجه خواهد کرد و راه نجات و سعادت را خواهد جست.

فرزند شما

ابوالحسن بنی صدر» (۱۴۶)

{بنی صدر در بیانیه ای خطاب به امام خمینی برنامه گردهمایی بررسی جرائم امریکا را تشریح کرد. }

ضمیمه گزارش ۱۹۰: متن کامل پیام جلال طالبانی به امام خمینی

متن کامل پیام جلال طالبانی دبیر کل اتحادیه میهنی کردستان عراق به امام خمینی که امروز، خبرگزاری پارس آن را مخابره کرد به این قرار است: «حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مشعل افروز انسانی رهبر عالی قدر

انقلاب اسلامی، با خشم و شگفتی فراوان خبر تجاوز خصمانه امریکا را به جمهوری اسلامی ایران دریافت کردیم، بدون شک امپریالیزم امریکا دشمن خون آشامی است برای تمام گروه های اسلامی و تمام مظلومین و مستضعفین جهان. توطئه چینی امریکا برضد انقلاب اسلامی به رهبری شما دنباله همان کینه توزی اوست در سراسر دنیا و ازجمله همان کینه توزی امریکا برضد برادران انقلابی شما است در عراق که به حکم اژدهای جهنمی دست نشانده استعمار صهیونیسم برضد انقلاب اسلامی انجام می گردد سراپا غرقه در هرگونه جنایتی است که حزب بعث برضد آزادی خواهان عراق انجام می دهد و نیز همان دستی که آلوده به خون آیت الله سیدمحمدباقر صدر است که با بدترین انواع شکنجه ها به شهادت رسید.

از آزادی خواهان عراق از کرد، عرب و ترکمن در میان آنها سنی و شیعه است مجموعاً پیرو انقلاب اسلامی می باشند که برای سرکوب کردن استعمار و صهیونیزم قیام کرده و برای سرنگون کردن حکومت صدام تکریتی خائن دست نشانده امریکا کوشش می نماید. همان حکومتی که در نبرد آشتی ناپذیر انقلابیون فلسطین و ایران و عراق به پیروی از برنامه ای استعماری صهیونیستی و دشمنی با مظلومین قرار دارد. ما اعلام می داریم که تمام نیروهایمان را دراختیار انقلاب اسلامی ایران قرار می دهیم و با تمام امکانات خود در صف انقلاب اسلامی برای درهم کوبیدن استعمار می باشیم. خداوند شما را توفیق دهد در آنچه که به سود انقلاب و مسلمانان و تمام مظلومین است. درود بر شما و برکات خداوند.

جلال طالبانی، دبیرکل اتحادیه وطنی کردستان» (۱۴۷)

ضمیمه گزارش۱۹۲: متن کامل تلگرام شورای شهر مهاباد به امام خمینی و رئیس جمهور و درخواست آتش بس همراه تأکید برخواسته های حزب دمکرات

متن کامل این تلگرام که در روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده مورخ ۱۳/۲/۱۳۵۹ نیز درج شد چنین است:

«حضرت امام خمینی، رهبر عالی قدر ملت و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

جناب آقای دکتر ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری کشور اسلامی ایران

پس از درود و احترام، ما نمایندگان همه طبقات و اقشار مردم منطقه مهاباد که با شرکت شورای شهر در یک جلسه همگانی گرد هم آمده ایم قبل از هر چیزی با ابراز تنفر عمیق از تجاوز امپریالیسم خونخوار امریکا به خاک ایران، این تجاوز را شدیداً محکوم می کنیم و با شوروشوق و قاطعیت اعلام می نماییم که خلق کرد، دوش به دوش همه خلق های ایران، از جمهوری اسلامی ایران و استقلال و آزادی این میهن بزرگ خود دفاع خواهد کرد و از رهبری قاطع و ضدامپریالیستی امام خمینی پشتیبانی نموده و خواهد نمود. با احساس عمیق ترین مسئولیت نسبت به انقلاب شکوهمند ایران و حفظ و تحکیم دستاوردهای آن در قبال تجاوزات راهزنانه امپریالیسم خونخوار امریکا و توطئه های رژیم سفاک بعثی عراق، با درک علاقه عمیق نسبت به موجودیت و استقلال و تمامیت ارضی میهن عزیزمان ایران و با انگیزه پاک ترین پیوند قلبی نسبت به وحدت و دوستی و برادری خلق های ایران، توجه حضرت امام خمینی و رئیس جمهوری را به این پیام معطوف می داریم

و نظرات و پیشنهاد های

خود را برای خاتمه دادن

به جنگ برادرکشی، احقاق

حقوق مشروع خلق کرد، و تحکیم اتحاد خلل ناپذیر خلق های کشورمان علیه امپریالیسم، به سرکردگی امپریالیسم امریکا و صهیونیزم و بقایای رژیم مخلوع پهلوی در چند بند زیر تقدیم و برای اجرای آنها، که به اعتقاد راسخ ما یگانه راه خروج از بن بست است، از حضرت امام خمینی و از رئیس جمهوری اسلامی ایران، استمداد می نماییم.

۱. مصرانه خواهشمندیم دستور فرمایند در کلیه شهرها و نقاطی که درگیری جریان دارد، آتش بس اعلام گردد. از گروه های سیاسی دیگر نیز مصرانه می خواهیم که به این آتش بس بی درنگ لبیک گویند و آن را با قاطعیت مراعات و اجرا نمایند و به خاموش شدن جنگ برادرکشی با تمام نیرو و توانایی خود صادقانه کمک کنند.

۲. کلید مشکل گشای مسئله کردستان رفع ستم ملی از خلق کرد بر مبنای پیام تاریخی امام خمینی است، که مبشر رفع تبعیض از خلق کرد و تأمین حقوق سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آن است و خلق کرد این همه به آن دل و امید بسته است، تمنا داریم طرح شش ماده ای پیشنهادی حزب دمکرات کردستان ایران

ص: ۵۱۵

را که آقای رئیس جمهور اعلام کرده اند مورد قبول ایشان و دیگر مقامات رهبری جمهوری اسلامی ایران نیز قرار گرفته است، هرچه زودتر رسماً اعلام فرمایید.

۳. طبیعی است که پس از اعلام طرح شش ماده ای، که اصول کلی رفع ستم ملی از خلق کرد را معین می نماید، هیئتی ذی صلاح با قدرت تصمیم گیری ازجانب دولت مأمور شود تا به کمک و همکاری مردم کردستان، قانون و آیین نامه اجرایی اصول مصوبه این طرح را تهیه و به تصویب دستگاه های قانونی کشور برساند و برای ترمیم خرابی ها و دلجویی از مردم، تدابیر لازم را اتخاذ نماید.

۴. خواهشمندیم دستور فرمایید حالت محاصره اقتصادی که بر مناطق مختلف کردستان از قبیل مهاباد، پیرانشهر، بانه، بوکان، اشنویه، سقز، سنندج و اورامانات و غیره ایجاد گردیده، فوراً برطرف شود. این محاصره برخلاف اصول اسلامی و نص صریح قرآن است که درنتیجه کمبود کالا صدها هزار خانواده مستضعف و مردم در عذاب اند و گرانی بر دوش آنها هرروز طاقت فرساتر و خطر شیوع وبا و دیگر امراض واگیر، بسیاری از مناطق کردستان را تهدید می کند. اطمینان داشته باشید که با این گام های درست و اسلامی و انسانی، آب بر آتش خواهید پاشید که هر آن ممکن است وسعت گیرد و صدها و هزاران انسان بی گناه را در لهیب خود به خاکستر مبدل سازد.

اگر پیشنهادهای ما که در ۴ ماده فوق به عرض رسید اجرا شود، کمترین شکی نیست که علاوه بر اجرای حق و عدالت درمورد خلق ستمدیده کرد، پایه های دوستی و وحدت خلق های ایران و استقلال و تمامیت ارضی ایران، بیش ازپیش استحکام خواهد یافت.

به امید اقدامات عاجل به نمایندگی ازطرف جلسه همگانی نمایندگان طبقات و اقشار منطقه مهاباد، شورای شهر مهاباد.» (۱۴۸)

منابع و مآخذ روزشمار ۹/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲. همان.

۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۸، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۹/۲/۱۳۵۹.

۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷. همان.

۸. همان.

۹. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۱۰. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

۱۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲، واشنگتن آسوشیتد پرس، ۲۹ آوریل ۱۹۸۰ {۹/۲/۱۳۵۹}.

۱۲. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۱۳. همان.

۱۴. روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۱۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۱۶. سند شماره ۰۴۱۰۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سپاه به واحد اطلاعات سپاه اهواز و کرمانشاه، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۷. سند شماره ۰۴۱۰۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۱۹. روزنامه بامداد،۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۹/۲/۱۳۵۹.

۲۱. همان.

۲۲. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲۳. همان.

۲۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲۵. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲۶. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۲۷. همان.

۲۸. همان.

۲۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

ص: ۵۱۶

۳۰. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳۲. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه خلاصه بررسی مطبوعات جهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۲۸، به نقل از از دی ولت {چاپ آلمان}، ۲۹ آوریل ۱۹۸۰.

۳۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۳۴. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۳۶. همان.

۳۷. روزنامه بامداد،۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۳۹. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۴۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۴۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص۳، کویت خبرگزاری کویت، ۳۰ آوریل ۱۹۸۰ {۱۰/۲/۱۳۵۹}.

۴۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۴۳. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۴. روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۴۵. سند شماره ۲۷۶۹۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه ۲ و ۳، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۴۶. سند شماره ۲۷۶۹۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی قصر شیرین به رکن۳ فرماندهی ژاجا، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۴۷. سند شماره ۲۸۷۳۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی هنگ آبادان، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۴۸. سند شماره ۲۸۷۱۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۹۲ زرهی به فرماندهی نزاجا {مدیریت اطلاعات}،

.۱۱/۲/۱۳۵۹

۴۹. سند شماره ۲۸۷۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی هنگ آبادان، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۵۰. سند شماره ۰۳۳۹۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۹/۲/۱۳۵۹.

۵۱. سند شماره ۰۳۳۹۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری {دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری، ۹/۲/۱۳۵۹.

۵۲. سند شماره ۳۴۷۴۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۵۳. سند شماره ۲۷۶۸۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قصر شیرین به فرماندهی ناحیه {رکن۳}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۵۴. سند شماره ۰۵۰۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۵۵. سند شماره ۳۴۷۴۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران {ستاد عملیاتی} به شهربانی خوزستان {اهواز}، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۵۶. سند شماره ۳۴۰۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۳ امنیت} به وزارت کشور، ۲۲/۳/۱۳۵۹.

۵۷. همان.

۵۸. سند شماره ۳۴۷۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به ژاجا {رکن۳}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۵۹. سند شماره ۳۴۷۴۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن۲} به فرماندهی سپاه پاسداران اهواز، ۹/۲/۱۳۵۹.

۶۰. سند شماره ۳۴۷۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶۱. سند شماره ۳۱۶۸۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن۲} به فرماندهی سپاه پاسداران اهواز، ۹/۲/۱۳۵۹.

۶۲. سند شماره ۳۴۷۴۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۲۱ ۷ {رکن۲}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۶۳. سند شماره ۳۴۷۴۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن ۲} به فرماندهی۲۱ ۷ ۰ {رکن۲}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۶۴. سند شماره ۳۴۷۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶۵. سند شماره ۴۱۰۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به تهران، ۹/۲/۱۳۵۹.

۶۶. سند شماره ۰۴۱۰۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به تهران، ۹/۲/۱۳۵۹.

۶۷. سند شماره ۰۴۱۰۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به تهران، ۹/۲/۱۳۵۹.

۶۸. سند شماره ۰۳۳۹۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۶۹. سند شماره ۲۷۷۲۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از {رکن۳ ژاجا} به ناحیه ۰۵، ۹/۲/۱۳۵۹.

۷۰. سند شماره ۰۴۱۰۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر امور انقلاب وزارت کشور، وزارت دفاع ملی، سماجا۲، ۹/۲/۱۳۵۹.

۷۱. سند شماره ۴۱۰۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه قصر شیرین به ستاد مرکزی {مرکز فرماندهی}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۷۲. سند شماره ۳۴۷۴۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به دفتر هماهنگی اطلاعات، ۹/۲/۱۳۵۹.

۷۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۴. روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۵. روزنامه اطلاعات، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۶. سند شماره ۳۳۹۲۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به کمیته انتظامی، ۹/۲/۱۳۵۹.

۷۷. سند شماره ۳۴۷۴۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۷۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۹/۲/۱۳۵۹.

۷۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۸۰. سند شماره ۰۳۴۶۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۳ دایره اطلاعات} به نخست وزیری {معاونت در امور انقلاب}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۸۱. سند شماره ۰۴۰۹۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی {ستاد عملیات غرب} به سپاه پاسداران انقلاب {مرکز فرماندهی}، ۸/۲/۱۳۵۹.

۸۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۸۳. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۴.

۸۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۸۵. سند شماره ۱۸۵۲۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نامه جلال طالبانی به بنی صدر، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۸۶. همان.

۸۷. همان.

۸۸. روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۸۹. روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۹۰. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۹۱. روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۹۲. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۹۳. روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۹۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۹۵. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۹۶. سند شماره ۰۴۱۰۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کرمانشاه به فرماندهی عملیاتی غرب کشور، ۹/۲/۱۳۵۹.

۹۷. سند شماره ۰۴۱۰۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به تهران {اطلاعات و عملیات}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۹۸. سازمان کومه له، خبرنامه کومه له، شماره ۳۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۹۹. سند شماره ۴۱۰۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۰۰. سند شماره ۰۴۱۰۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات کرمانشاه به دفتر امام و دفتر رئیس جمهور، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۰۱. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۰۲. روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۰۳. روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۰۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۰۵. همان.

۱۰۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۱.

۱۰۷. سند شماره ۰۴۱۰۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {مرکز فرماندهی – رکن۳} به دفتر ریاست جمهوری، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۰۸. سازمان کومه له، خبرنامه کومه له، شماره ۳۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۰۹. سند شماره ۴۱۰۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به ریاست جمهوری، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۱۱۰. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۱۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۱۲. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۱۳. همان.

۱۱۴. سازمان کومه له، خبرنامه کومه له، شماره ۲۸، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۱۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۱۶. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، صص ۳ ۱.

۱۱۷. روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۱۸. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۱۹. سند شماره ۱۵۰۶۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه {اطلاعات} به ستاد لشکر۶۴ ارومیه {رکن۳}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۲۰. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۲۱. سازمان کومه له، خبرنامه کومه له، شماره ۲۸، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۲۲. سازمان کومه له، خبرنامه کومه له، شماره ۳۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۲۳. همان.

۱۲۴. روزنامه بامداد،۱۰/۲/۱۳۵۹، صص ۳ ۱.

۱۲۵. همان.

۱۲۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۲۷. همان، ص۶.

۱۲۸. همان، ص۴.

۱۲۹. سند شماره ۰۴۱۰۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور استانداری فارس به ریاست دانشگاه شیراز، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۳۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۳۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۳۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۳۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۱۳۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۱۳۵. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، صص ۳ ۱.

۱۳۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۱۲ ۱.

۱۳۷. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۳۸. همان، ص۲.

۱۳۹. سازمان چریک های فدایی خلق، هفته نامه کار، شماره ۵۶، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۴۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۱۴۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۴۲. حزب رنجبران ایران، رنجبر، شماره ۴۶، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۴۳. روزنامه نامه مردم، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۴۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۴۵. روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۴۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۴۷. سند شماره ۱۸۵۲۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۴۸. روزنامه نامه مردم، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

ابعاد پنهان قضیه طبس و عناصر درگیر در آن همچنان مخفی مانده است؛ ازاین رو کوچک ترین حاشیه خبری دراین باره به شدت جلب توجه می کند.

با پنهان کاری موفق امریکا، فقط اطلاعات مربوط به بخش کشف شده عملیات نجات، آن هم به دلیل وقوع حادثه عجیب نیمه شب صحرای طبس علنی شده است. تاکنون مقامات امریکایی پذیرفته بودند که در این مأموریت فقط ۹۰ کماندو با ۸ هلیکوپتر و ۶ فروند هواپیمای سی۱۳۰ شرکت داشته اند،۱ اما امروز، یک ژنرال امریکایی به صراحت اذعان کرد که «ما از کمک شایان از خارج از محوطه سفارت برخوردار بودیم.» (۲) نیویورک تایمز در گزارشی به نقل از مقامات نظامی امریکا، این مسئله را طرح کرد و بلافاصله این خبر به وسیله خبرگزاری ها ازجمله رویتر و پارس در حد وسیعی در جهان انتشار یافت. براساس این گزارش، مقامات مزبور اعلام کرده اند کلیه مأموران امریکایی که برای کمک به عملیات نجات گروگان ها به ایران نفوذ کرده بودند، به سلامت از این کشور خارج شده اند. (۳) نیویورک تایمز افزوده است: آنان بی سروصدا از همان راهی ایران را ترک کردند که در اوایل ماه ژانویه وارد این کشور شده بودند! نیروهای مزبور که تعدادشان افشا نشده است، شامل افراد "نیروهای مخصوص" امریکایی بوده اند و درمجموع بالغ بر ۱۰۰ نفر می شده اند که نیمی از آنها قرار بود به سفارت امریکا در تهران حمله کنند و نیمی دیگر را خدمه هواپیما، افسران مخابرات و دیگر نیروهای پشتیبانی تشکیل می دادند. جاسوسان مزبور همگی خود را به صورت بازرگانان اروپایی در ایران جا زده بودند. به نوشته این روزنامه، افراد نیروهای مخصوص که در تهران نفوذ کرده بودند وابسته به واحدی در اروپا هستند که به زبان های اروپایی صحبت می کنند. آنها انباری را در تهران خریده بودند که قرار بود به عنوان محل عملیات آنها برای حمله به سفارت امریکا مورد استفاده قرار گیرد. (۴) به گزارش خبرگزاری پارس، وزارت دفاع امریکا در مواجهه با این گونه خبرها فقط اعلام کرد: «کلیه افراد درارتباط با این مأموریت اکنون خارج از ایران به سر می برند.» (۵)

ص: ۵۱۹

از سوی دیگر، در ایران نیز حساسیت ها و سؤالات مربوط به شناسایی عوامل مرتبط با حمله طبس جدی است، اما پاسخ مسئولان کلی و فقط برای رفع تکلیف می باشد.

به نوشته روزنامه اطلاعات، در گزارش یک نشست مطبوعاتی که امروز برگزار شد از دکتر بهشتی سؤال شد: آنچه مسلم است در حمله نظامی امریکا به ایران، گروه هایی از ایران با آنان همکاری داشته اند. آیا درمورد همکاری گروه های ایرانی، شناسایی به عمل آمده و چه کسانی از داخل کشور با امریکا دراین زمینه همکاری داشته اند و آنان در چه سازمان هایی به کار مشغول هستند؟ دکتر بهشتی در پاسخ گفت: از چند ماه پیش گزارش هایی دریافت می کردیم که گروه ها و چهر ه هایی در توطئه هایی شرکت دارند و این گروه ها و چهره ها همواره تحت تعقیب بوده و هستند و تا حدودی هم شناسایی هایی به عمل آمده و تا تحقیقات کافی به عمل نیاید نمی توان مطلب مفصل تری دراین باره اظهار کرد. به محض اینکه کار به مرحله ای که مورد نظر هست رسید، موضوع کلی گزارش به اطلاع ملت عزیز ایران خواهد رسید. (۶)

این درحالی است که پس از بروز حادثه طبس، ازطرف جریان های مختلف موافق و مخالف نظام، فشارهای مشترکی درمورد ضرورت بررسی، پیگیری و روشن شدن ابهامات موجود در حادثه طبس به نظام وارد می شود که به خصوص در وضعیت بحران کنونی کردستان، ناگزیر، آسیب هایی به آن وارد می کند. برای نمونه، مطلبی از جریان های موافق نظام ذکر می شود که نشانه چنین اشتراکی است.

امروز اعلام شد که جهاد سازندگی یزد نیز شهادت فرمانده سپاه یزد را مشکوک خوانده و در تلگرامی به امام خمینی تقاضای رسیدگی کرده است. به نوشته شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی متن تلگرام مزبور چنین است: «چون نحوه شهادت برادر عزیزمان محمد منتظرقائم فرمانده سپاه پاسداران یزد، در هنگام جمع آوری اسناد خیانت کارتر از هلیکوپترهای امریکایی مشکوک به نظر می رسد، اعضای ستاد جهاد سازندگی یزد از پیشگاه جناب عالی تقاضا دارد درصورت مصلحت هیئتی را مأمور رسیدگی به واقعه نمایند.» (۷)

یادآوری می شود از هواداران نظام، گروه ها و شخصیت های متعددی ازجمله دانشجویان یزدی دانشگاه های تهران و استاد فخرالدین حجازی بمباران هلیکوپترها و شهادت محمد منتظرقائم را مشکوک خوانده اند و درخواست رسیدگی کرده اند. (۸)

۲۰۱

در امریکا، مهم ترین خبر رسمی که خودبه خود و بلافاصله مسائل فی مابین ایران و امریکا را تداعی می کرد، اعلام انتخاب وزیر امور خارجه جدیدی به جای سایروس ونس بود.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، ونس تنها فردی از اطرافیان کارتر بود که تلاش کرده بود با عملیات {طبس} مخالفت کند. (۹)
استعفای ونس که مقارن با آشکارشدن شکست امریکا در طبس و

نیز در مخالفت با آن عملیات تقدیم کارتر شده بود، در روزهای بعد علنی شد. دراین باره روزنامه نیویورک تایمز نوشت: مشکل بتوان گفت که مسئله ونس تنها تحلیل وی درمورد شکست قطعی عملیات بوده است. او حتی درصورت کسب پیروزی، از عواقب رویدادها نیز وحشت داشته است. او پس از اینکه چندین بار در اقلیت واقع شد، بالاخره آخرین ورق خود را با استعفایش بازی کرده است، شاید از این طریق بتواند مانع اجرای طرح شود. (۱۰)

امروز به طور رسمی اعلام شد که کارتر، ادموند ماسکی نامزد سابق دمکرات ها در انتخابات ۱۹۶۰ ریاست جمهوری امریکا را به عنوان وزیر امور خارجه انتخاب کرده است. (۱۱) پیش تر گفته می شد وارن کریستوفر معاون ونس، احتمالاً وزیر امور خارجه امریکا خواهد شد و درنتیجه تأکید می گردید که سیاست خارجی امریکا با استعفای ونس تغییری نمی کند. به گزارش آسوشیتد پرس از واشنگتن، هفته ها قبل از استعفای ونس، برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، گفته بود که انتظار دارد وارن کریستوفر در اوایل سال آینده جانشین ونس شود. حتی روز گذشته، جودی پاول منشی مطبوعاتی کارتر، گفت او هنوز نمی داند کارتر چه کسی را برای احراز پست وزارت امور خارجه در نظر گرفته است. (۱۲) درمورد وضع سیاست خارجی امریکا پس از ونس نیز، مقامات ذی ربط ازجمله هودینگ کارتر سخنگوی وزارت امور خارجه، تأکید کرده بودند سیاست خارجی ایالات متحده بعد از انتصاب شخص دیگری به مقام وزارت امور خارجه تغییر نخواهد کرد. (۱۳) اما امروز، ماسکی در پاسخ به این سؤال خبرنگاران که شما "باز" هستید یا "کبوتر"، گفت: هنوز نمی توانم چیزی بگویم و شرایط بعدی، نقش مرا معین خواهد کرد. (۱۴)

{ادموند ماسکی وزیر امور خارجه جدید امریکا}

یادآوری می شود استعفای سایروس ونس به دلیل ارتباط با حمله ناموفق کماندویی امریکا به ایران، بازتاب گسترده ای در سراسر جهان داشت. غالب کشورهای اروپایی و بازار مشترک از استعفای ونس ابراز تأسف کرده و این امر را خطری دانسته اند که براثر آن کادر رهبری امریکا انسجام خود را از دست می دهد. ازنظر آنها استعفای ونس نشان دهنده نبود هماهنگی در رأس قدرت اجرایی امریکاست و این موضوع که در مرحله بحرانی تاریخ امریکا، سایروس ونس کارتر را تنها گذاشته اقدام خطرناکی به شمار می رود. در همین حال، کشورهای اروپای شرقی و مسکو اقدام ونس را ستودند. (۱۵) در امریکا نیز بازتاب

این استعفا بسیار بیشتر از حد معمول بود و اظهارنظرهای زیادی را درپی داشت که اغلب درجهت حمایت از ونس و مشی وی بود.

امروز در ایران، رئیس جمهور، رئیس دیوان عالی کشور، وزیر نفت، ارتش و بسیج، به مناسبت های مختلف درخصوص امریکا هرکدام به تناسب نقش خویش نظرها و مواضعی را اعلام و بر آن تأکید کردند.

رئیس جمهور در ادامه مأموریتی که امام خمینی برای تشکیل یک اجلاس جهانی علیه امریکا به وی واگذار کرده است، در نامه ای از یاسر عرفات برای شرکت در این اجلاس دعوت کرد. در بخش پایانی این نامه که با عبارت «بسم الله الرحمن الرحیم و نرید أن نمن علی الذینَ استضعفوا فی الارض و نجعلهم ائمه و نجعلهم الوارثین» ۱۶ و خطاب به «برادر یاسر عرفات» شروع شده، چنین آمده است:

«من با اطمینان خاطر به شما این آگاهی را می دهم که برای امریکای جنایتکار که بیش از ۵۰ هزار جوان امریکایی را در ویتنام قربانی مطامع و منافع امپریالیستی خود نمود، جان ۵۰ گروگان، ارزش برپائی چنین عملیات گسترده و وسیعی را ندارد. برنامه امریکا درجهت سرنگونی رژیم انقلابی ایران، جلوگیری از سرایت شعله های انقلاب به منطقه، جلوگیری از نابودی اسرائیل و تثبیت حاکمیت نابرحق و باطل خود بر هست ونیست ملت های مستضعف منطقه بوده است. ملت به پا خواسته ایران از برادران و خواهران انقلابی خود در تمامی نقاط و سنگرهای جبهه گسترده مبارزه با امپریالیسم انتظار دارد با محکوم ساختن این تجاوز آشکار به حریم حاکمیت ملی ایران و اتخاذ سیاست های لازم به مبارزه برضد سیاست دخالت جوئی امریکا برخیزند. بدین منظور ما از همه نهضت های رهائی بخش که در خط مبارزه با امپریالیسم گام می زنند دعوت می کنیم برای مشاهده آثار حمله نظامی نافرجام امریکا به ایران و تحلیل نتایج و عواقب این تجاوز و اثرات مستقیم و غیرمستقیمی که سلسله سیاست های جدید هیئت حاکمه امریکا بر صلح جهان، شکوفائی نهال استقلال و آزادی و پیدایش انسانی نو [و] انسان رهاازسلطه خواهد داشت و نیز جهت بحث و تبادل نظر پیرامون چگونگی مقابله با تهاجمات و تجاوزات ایالات متحده، هیئتی را به ایران اعزام دارند تا در اجلاسی که از ۱۰ تا ۱۲ ماه می در تهران تشکیل می شود، شرکت نمایند. در همین رابطه، مایل به همکاری شما برای دعوت از نهضت های رهائی بخش برای فرستادن نماینده به ایران می باشیم. ان ینصرکم فلا غالب لکم.

ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهوری اسلامی ایران» (۱۷)

معین فر وزیر نفت و عضو شورای انقلاب نیز در پاسخ به تهدیدات مربوط به تحریم اقتصادی و اشکالاتی که ایران در صدور نفت با آن مواجه است،(۱) اظهار کرد: «هیچ قدرتی با ۳۶ میلیون نفر که برای رسیدن به هدف خود آماده شهادت هستند، کاری نمی توانند بکنند.» وی با بیان اینکه کمیسیون های خاصی ازسوی شورای انقلاب مشغول بررسی طرح اقتصاد جنگی است، افزود: «فرض شورای انقلاب بر این است که منطقه خلیج فارس به صورتی درآید که ایران نتواند حتی یک

۱- * ضمیمه دارد؛ گفتاری از رادیو امریکا درباره وضعیت صدور نفت ایران.

قطره نفت به خارج صادر کند و با این فرض می خواهیم اقتصاد خود را سروسامان دهیم، طبیعی است که چنین فرضی نیاز به فداکاری کلیه اقشار ملت دارد. ملتی که آماده چنین فداکاری است.» (۱۸)

دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب نیز در مصاحبه مطبوعاتی هفتگی خویش که با شرکت خبرنگاران داخلی و خارجی برگزار شد، گفت: «این حمله نظامی به هیچ عنوان دررابطه با نجات گروگان ها نبود، دررابطه با حیثیت و آبروی ازدست رفته سیاسی کارتر بوده که خوشبختانه خداوند او را بی آبرو تر کرد.» (۱۹) به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، بهشتی در پاسخ به سؤال یکی از خبرنگاران درمورد وجود اسناد و مدارک در هلیکوپتر و هدف حمله نظامی امریکا اظهار کرد: «آنچه که مسلم است آن است که آنها قصد حمله به مراکز متعددی را داشتند و هدف نجات جان گروگان ها نبود. این قدر مسلم است و تردیدی در آن نیست، مدارک در دست جمع بندی است. ما در مسائل سیاسی عمل می کنیم و نه عکس العملی، ابتکارعمل در مسائل سیاسی باید در دست خود ملت ایران باشد.» وی در پاسخ به سؤالی راجع به آزادی گروگان ها در مقابل تحویل شاه، گفت: «مسئله برگرداندن شاه به ایران برای ملت یک مسئله مهم است، ولی مسئله اصلی نیست. امریکا و همه کشورهای جهان باید بدانند با یک ملت به پا خواسته و مصمم روبه رو هستند که می خواهد خودش درباره خودش تصمیم بگیرد. ما خواهان داشتن رابطه با همه ملت های دنیا ازجمله ملت امریکا هستیم، ولی دولت امریکا یک دولت استعمارگر کاپیتالیستی مکار مغرور و ازخودراضی است.» رئیس دیوان عالی کشور خاطرنشان کرد: «عاملان این انفجارها[ی اخیر] که در خدمت امریکا هستند شناسایی شدند و قرائنی در دست است که بختیار در این کار دست دارد، درمورد دستگیری آنها اطلاعی ندارم.» وی درمورد محاکمه گروگان ها افزود: «منظور من آن است که ما می خواستیم ازطریق محاکمه گروگان ها سیاست امریکا در ایران و بسیاری از نقاط دیگر جهان را به محاکمه بکشیم. ما می خواستیم این کار را ازطریق محاکمه شاه در ایران انجام دهیم. این کار می توانست به ما و تمام جهان برای شناخت بیشتر جنایات امریکا طی ۲۵ سال گذشته در ایران کمک کند و ما می توانستیم بدین طریق نمونه خوبی از سیاست بی رحمانه یک ابرقدرت به خصوص امپریالیسم امریکا را به جهان نشان دهیم.» (۲۰)

به نوشته روزنامه اطلاعات، خبرنگاری درباره اینکه چرا شورای انقلاب مسئولیت گروگان های امریکایی را برعهده نمی گیرد، سؤال کرد، دکتر بهشتی پاسخ داد: «ما مکرر گفته ایم که مسئله گروگان ها یا بازداشتی ها مسئله ای است بین ملت ما و دولت امریکا و دانشجویان به منزله بازوی ملت، تاکنون دراین ارتباط کار کرده اند. آنچه شورای انقلاب دررابطه با ملت عمل می کند، آن است که خواست ملت را

{آیت الله بهشتی: شورای انقلاب نمی تواند در مورد گروگان های امریکایی مسئولیت دولتی قبول کند}

ص: ۵۲۳

تعیین کننده می داند و اما درمورد گروگان ها شورای انقلاب نمی تواند دراین باره مسئولیت دولتی قبول نماید. این دولت امریکا است که مسئول این بازداشت است نه دولت ما. ملت ما خواستار تحویل شاه بود، اما دولت امریکا خیانت کرد و به او پناه داد. بنابراین این دولت امریکا بود که ملت ما را خشمگین کرد و مجبور کرد که دانشجویان، جاسوسان را بازداشت کنند.» یکی از خبرنگاران درمورد نزدیکی دولت ایران با کشورهای سوسیالیستی سؤال کرد، دکتر بهشتی در پاسخ گفت: «ما با تأکید گفته ایم روابط ما در کار تجارت با کشورهای سوسیالیستی درست بر همان مبنایی است که در قانون اساسی پیش بینی شده، یعنی بر مبنای حفظ کامل استقلال و معامله دو قدرت متوازن؛ یعنی در شرایط مساوی با آنها معامله تجارتی انجام دهیم و اینکه در همه جوانبی که در آرمان انقلابی اسلامی ایران هست حفظ و رعایت شود. بنابراین معامله با کشورهای سوسیالیستی مسئله مهمی نیست، ولی هرگز معنای آن حتی یک در هزار هم آن نیست که از چاهی درآییم و به چاهک بیفتیم نه، ما از چاهی درآمده ایم و به چاهک هم نیفتاده ایم و نخواهیم افتاد.» (۲۱)

ستاد مشترک ارتش نیز در بخشنامه ای، نیروهای مسلح را به هوشیاری فراخواند. به نوشته شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی در این بخشنامه آمده است: «به موجب اطلاعات واصله مسئولین نظامی امریکا از تاریخ ۵/۲/۱۳۵۹، نیروهایی به بحرین و سایر نقاط اعزام داشته است. باید بر این اعتقاد بود که توطئه دیگری در شرف تکوین است که به احتمال قوی به زودی به مورد اجرا گذارده خواهد شد. با توضیح مراتب فوق و با مسئولیت و مأموریتی که نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در حفظ و صیانت انقلاب اسلامی ایران و اهداف آن دارند از کلیه پرسنل انتظار دارد با هوشیاری فوق العاده و بیش ازپیش مراقب اوضاع باشند و مأموریت های محوله و مسئولیت هایی را که عهده دار می باشند با دقت و وسواس انجام دهند و با بینایی و هوشیاری انتظار عملیات دیگری را ازطرف ارتش امریکا داشته باشند که به موقع و بدون غافلگیرشدن توفیق دستیابی کارتر را به مقاصد غیرممکن سازند.» (۲۲)

مسئول بسیج نیز درباره آماده باش نیروهای بسیجی در دیگر مأموریت ها و نیز ضرورت هوشیاری آنان درباره توطئه های جدید امریکا مطالبی بیان کرد. روزنامه جمهوری

اسلامی در شماره امروز خود گزارش داد: «حجت الاسلام مجد مسئول ارتش بیست میلیونی، ضمن گفت وگویی با خبرنگار سیاسی ما درباره تدارکات و آماده باش های ارتش بیست میلیونی، با اشاره به اینکه بسیج به خصوص در منطقه خراسان و کردستان عملاً در صحنه حاضر شده و کار کرده است، افزود به همه نیروهای بسیج اطلاع داده شده است که هوشیاری خود را حفظ کنند و درصورت لزوم و در هر منطقه به عملیات بپردازند. ایشان در پاسخ پرسش خبرنگار ما درباره اقدامات ارتش بسیج برای مبارزه با ستون پنجم در داخل کشور اظهار داشت برای خنثی کردن توطئه جدید دشمن هیچ راهی جز تکیه بر نیروی عظیم مردم نداریم. ... الان بنا بر همین ضرورت ما درپی انسجام سازمانی گروه ها هستیم تا خود مردم بتوانند این تلاش های مذبوحانه و توطئه

جدیـد امریکا را خنثی کنند. ... وی افزود مأموریت های ارتش مقاومت عبارت اند از: مبارزه با سـتون پنجم دشـمن و مبارزه با عوامل نفوذی، پشتیبانی از نیروهای منسـجم، مبارزه با جنگ روانی که طبق اساسـنامه ای به شورای انقلاب پیشـنهاد شده است [ولی] هنوز تصویب نشده است که به زودی مورد بررسی قرار خواهد گرفت و اعلام خواهد شد.» (۲۳)

۲۰۳

روزنـامه هـای ایران، در کنـار انتشـار مطـالبی از منـابع داخلی درمورد عملیات نظامی امریکا، از منابع خارجی نیز به طور مرتب مطالبی درج می کننـد که در آنها به جنبه های مختلفی از حادثه طبس اشاره شده و حاوی اطلاعاتی دراین باره است. در ادامه سه نمونه از شماره های امروز روزنامه های انقلاب اسلامی، بامداد و کیهان، درج می شود.

روزنـامه انقلاب اسـلامی به نقل از هفته نامه پانوراما {چاپ ایتالیا} نوشت: «شاپور بختیار... از یک هفته پیش در جریان نقشـه حمله امریکا به ایران بوده است. ... نمایندگان دولت امریکا چندین بار با بختیار تماس گرفته و از وی خواسته اند که آیا او می تواند به زودی به ایران بازگردد و در یک منطقه آزاد شده در این کشور فعالیت کند. بختیار ضمن پاسخ مثبت خواسته بود که تضـمیناتی به وی داده شـود. ... همچنین اعلاـم کرده بود که اوضـاع پس از وقـایع خونین دانشـگاه هـای ایران برای این منظور بسیار مناسب است.» (۲۴)

روزنامه بامـداد به نقل از یونایتدپرس اعلام کرد: «جرج بال معاون وزیر امور خارجه سابق امریکا، درمورد اقدامات امریکا علیه ایران گفت این روش یـادآور همـان اقـدامات نظـامی و اقتصادی امریکاست که این کشور را به طور پیچیـده ای درگیر جنگ ویتنام کرد. جرج بال که اخیراً به درخواست کارتر گزارشـی پیرامون روابط امریکا با ایران و دیگر کشورهای خلیج فارس تهیه کرده است، گفت وی بـا افزایش فشارهـای نظـامی و اقتصـادی کـارتر علیه ایران مخالف است. وی گفت تنها نتیجه این اقـدام بازیچه رژیم ایران شـدن است. وی افزود این اقـدامات باعث افزایش نفوذ مارکسـیست ها در داخل کشور ایران خواهـد شـد و اتحـاد شوروی این فرصت را پیـدا می کنـد که بـا ارسـال کالاهای مورد نیاز به ایران نگرانی خود را نسبت به مردم این کشور نشان دهـد. ... جرج بال گفت من نمی توانم در این اوضاع کارتر را مورد سـرزنش قرار دهم، اما این اقـدام او [حمله نظامی به طبس] مرا بسیار به هراس انداخت.» (۲۵)

{پاسخ مثبت شاپور بختیار به درخواست نمایندگان دولت امریکا مبنی بر حضور و فعالیت وی در منطقه ای آزادشده در ایران}

ص: ۵۲۵

روزنامه کیهان به نقل از خبرگزاری فرانسه آورده است: بسیاری از ژنرال های بازنشسته امریکایی می گویند عقب نشینی ناگهانی کماندوها از ایران به قدری غیرعادی بوده که سؤال های متعددی را درباره اصل مسئله پدید آورده است. مثلاً می گویند

چرا فرمانده کماندوها هلیکوپترهای باقیمانده را منهدم نکرد؟ چرا او نقشه ها و اسناد و مدارکی را پشت سر گذاشت که در آنها نقاطی از ایران علامت گذاری شده بود؟ و چرا تلاشی برای انتقال ۹ نفری صورت نداد که در انفجار هلیکوپتر و هواپیما سوخته بودند. مقامات نظامی مزبور می گویند اکنون این سؤال جالب برای ما مطرح است که کس دیگری غیر از ایرانیان احتمالاً شوروی ها به این ماجرا پی برده بودند و به دنبال این ماجرا بود که دستور عقب نشینی صادر شد. اینها می گویند جز این نمی توان نتیجه گرفت که

عقب نشینی ناگهانی و همراه با دستپاچگی صرفاً مولود وحشت از عملیات محلی علیه مهاجمان بوده است وگرنه اولین اصل نظامی این است که اسناد و مدارک را از بین ببرند. ژنرال توماس مورر رئیس سابق ستاد مشترک امریکا، می گوید به اعتقاد من شوروی ها دریافته بودند که عملیاتی علیه ایران در جریان است، زیرا آنها سیستم مخابراتی و جاسوسی وسیع و پیشرفته ای دارند و بعید به نظر می رسد که از همان ابتدا هدف امریکا را تشخیص نداده باشند. (۲۶)

۲۰۴

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در ادامه سفر یک هفته ای خود به ۵ کشور عربی منطقه، امروز از کویت عازم قطر شد و با مقامات این کشور ملاقات و گفت وگو کرد.

وزیر نفت و دارایی قطر در مذاکرات خود با قطب زاده اعلام کرد درصورتی که ایران برای پیشبرد هدف های انقلاب اسلامی خود از ما بخواهد تولید نفت خود را کاهش دهیم، ما این کار را خواهیم کرد و دوشادوش ملت مسلمان ایران مبارزه خواهیم کرد.

در جریان این مذاکرات دولت قطر آمادگی خود را برای همکاری با دولت جمهوری اسلامی ایران در زمینه های مختلف اعلام کرد. همچنین قطب زاده موضع ایران را درباره رژیم عراق و امنیت خلیج فارس برای رهبران قطر تشریح کرد. (۲۷)

قطب زاده پس از دیدار ۷ساعته خود از قطر، در ساعت ۲۰ به وقت محلی، وارد ابوظبی پایتخت امارات متحده عربی شد. وی در فرودگاه مورد استقبال وزیر مشاور در امور خارجی و کفیل وزارت امور خارجه و کارکنان سفارت جمهوری اسلامی ایران در ابوظبی قرار گرفت و پس از استراحت کوتاهی در فرودگاه، بلافاصله برای ملاقات و گفت وگو با شیخ زائد بن سلطان آل نهیان رئیس امارات متحده عربی، به کاخ وی عزیمت کرد. (۲۸)

در بازتاب و تأثیر سفر قطب زاده به کویت امروز، رادیو کویت خبر داد: «شیخ صباح الاحمد الجابر الصباح نخست وزیر و وزیر امور خارجه کویت، ضمن اظهار رضایت از نتایج دیدار

قطب زاده از کویت گفت شرایطی که جهان اسلام ما در آن به سر می برد، مستلزم ملاقات ها و گفت وشنودهای بیشتری میان دوستان ما می باشد تا بتوانیم خطری که امت مسلمان را احاطه کرده دفع کنیم و درجهت آزادی قدس شریف و دفاع از حقوق غصب شده برادران فلسطینی خود فعالیت نماییم.» (۲۹) روزنامه الاخبار {چاپ قاهره} نیز دراین باره در سرمقاله امروز خود با عنوان "اسلحه ترور دوسر است" با اشاره به ترور ناموفق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران در کویت افزود: «هرچند که مقامات کویتی مطلبی درباره سوءقصد کننده یا کنندگان اعلام نداشته، اما خبرها حاکی از این است که عراق در این ماجرا دست داشته است.» الاخبار در یک جهت گیری تلویحی در دفاع از اقدام عراق نوشت: «عراق به این ترتیب خواسته است به رفتار احمقانه وزیر امور خارجه ایران به هنگام حضور در دمشق و اعلام خبر دروغ توطئه کودتا در عراق و ترور صدام حسین پاسخ داده باشد.» (۳۰)(۱)

۲۰۵

هم زمان با اوج گیری اختلافات ایران و امریکا، تحرکات دیپلماتیک عراق به طور محسوسی سمت وسوی نزدیکی به غرب یافته است.

روز گذشته، رادیو اسرائیل از زمینه سازی برای نزدیکی بیشتر فرانسه و عراق در سفر وزیر نفت عراق به فرانسه خبر داد. به گزارش این رادیو، «کشورهای فرانسه و عراق تصمیم گرفتند روابط خود را گسترش داده و اقدامات مشترکی درجهت استحکام رژیم عراق و جلوگیری از برخورد در خلیج فارس انجام دهند. پرزیدنت ژیسکار دستن رئیس جمهوری فرانسه، امروز با وزیر نفت عراق ملاقات کرده یک پیام خصوصی برای پرزیدنت صدام حسین رئیس جمهوری عراق، ارسال داشت.» (۳۱)

علاوه براین، تلاش های عراق برای نزدیکی بیشتر به انگلستان نیز ادامه دارد و حتی گاهی گزارش هایی مبنی بر توسعه روابط دو کشور در زمینه های نظامی، به مراکز ذی ربط ارسال می شود؛ ازجمله خبری که امروز، درباره خریدهای عراق دریافت شد حاکی است این کشور «علاوه بر سفارش اسلحه از انگلستان یک ناو جنگی به کشور انگلستان سفارش داده و تعدادی از پرسنل جهت دوره تخصصی به انگلستان اعزام شده اند.» (۳۲)

درعین حال، رژیم عراق همچنان در عرصه تبلیغات بر نقش قبلی ضد امپریالیستی خود پافشاری می کند و به خصوص در مبارزه با پرستیژ اخیر ضد امپریالیستی ایران و درجهت مخدوش کردن آن، منفعلانه می کوشد. امروز رادیو بغداد گفتاری پخش کرد که در آن آمده است: «خیمه شب بازی امریکا در ایران؛ امپریالیسم امریکا به شیوه های گوناگونی دست می زند تا خلق های جهان را بدین وسیله گمراه کند و به جنایاتی سرپوش بگذارد که رژیم هایی که به گرایش های ضدخلقی تن در داده اند، مرتکب می شوند. ... امریکا خواسته است از این ماجرا به عوامل کوچک خود خدمتی کرده باشد

۱- * اشاره به نوع واکنش و ابراز خوشحالی قطب زاده هنگام شنیدن خبر ترور صدام در سوریه است. به روزشمار۷/۲/۱۳۵۹

رجوع شود.

مانند ابوالحسن بنی صدر که در دامان امپریالیسم امریکا بزرگ شده و صادق قطب زاده جاسوس و بسیاری از سیاستمداران رژیم و فرماندهان ارتش و توسط همین ایادی و عوامل است که امریکا نفوذ و قدرت خود را در ایران تضمین می نماید تا جایی که نیازی به هیچ کوشش برای رهایی گروگان ها ندارد، بلکه او در فکر این است که چگونه به تصفیه اوضاع به نفع متحدان خود دست بزند و بدین سان ایالات متحده امریکا با خیمه شب بازی جدید خود منویات پلیدش را درجهت خدمت به زمامداران کنونی ایران علیه اراده خلق های این کشور آشکار نماید.» (۳۳)

۲۰۶

امروز در یک عملیات مسلحانه که عراق پشت آن قرار داشت، سفارت ایران در لندن اشغال شد. قبل از این، عوامل عراق در خوزستان با طرح و تبلیغ آرمان آزادی عربستان {خوزستان} به انفجار در لوله های نفت و اماکن عمومی و نیز به اقدامات مسلحانه و انفجار در دفاتر و مراکز وابسته به ایران در خارج از کشور دست می زدند؛ اما به خصوص در سطح اشغال مسلحانه سفارتخانه ها، حادثه امروز لندن، تحرکی تازه محسوب می شود و بالطبع برد خبری وسیعی یافت.

قبل ازظهر امروز، سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن، به طور مسلحانه اشغال شد. مهاجمان که مسلح به کلت و مسلسل های خودکار بودند با خلع سلاح یکی از محافظان انگلیسی سفارت، داخل ساختمان شدند و ۲۰ دیپلمات ایرانی و یک کارمند انگلیسی زبان سفارت را به گروگان گرفتند. (۳۴) البته پس از چند ساعت، ۲ نفر از کارمندان زن و یکی از دیپلمات ها موفق به فرار شدند. (۳۵) این اتفاق بین ساعت ۹:۳۰ تا ۱۰ صبح، به وقت محلی رخ داد. (۳۶) دراین میان، یک خبرنگار بی بی سی و یک پلیس که نگهبان سفارت بود به گروگان گرفته شدند و ۳ ساعت بعد با گزارش پلیس مشخص شد نگهبان گروگان گرفته شده، مجروح است. (۳۷) با قطع وسایل ارتباطی و تلفن های سفارت ارتباط آن با بیرون قطع شد۳۸ و ساختمان سه طبقه سفارت۳۹ به محاصره ۵۰ پلیس مسلح ملبس به جلیقه های ضد گلوله درآمد که تمام منطقه را زیر نظر گرفتند و از نزدیک شدن افراد جلوگیری کردند. (۴۰)

به گزارش رویتر، اولین بار بعد از اشغال، بنگاه سخن پراکنی

انگلیس، بی بی سی، یک پیام تلفنی از سفارت اشغالی ایران در لندن دریافت کرده که در آن اشغال کنندگان خواستار آزادی ۹۱

زندانی در استان خوزستان شده اند.

البته آنان استان خوزستان را "عربستان" می خواندند. (۴۱) چند ساعت بعد، سخنگوی پلیس انگلستان اعلام کرد افرادی که سفارت را اشغال کرده اند می خواهند جهانیان بدانند که آنها ایرانیان عربستان {خوزستان} هستند. (۴۲) اشغالگران که لهجه عربی داشتند۴۳ تقاضای یک مترجم کردند که عربی را به زبان انگلیسی

ترجمه کند. (۴۴) بعضی خبرهای رسیده به وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران حاکی است این افراد احتمالاً عراقی هستند. (۴۵)

درباره هویت مهاجمان، آسوشیتدپرس از بیروت گزارش داد که سه گروه ناشناس مسئولیت حمله به سفارت ایران در لندن را به عهده گرفتند. در بیانیه مشترکی که به زبان عربی، گروه های

سازمان سیاسی خلق عرب، جنبش توده های عرب و جنبش مبارزان مسلمان عرب انتشار داده اند، آمده است: «ما مسئولیت عملیات [حمله به] سفارت ایران در لندن را به عهده می گیریم.» به گزارش آسوشیتدپرس، در این بیانیه کوتاه ضمن انتقاد از برخی اقدامات جمهوری اسلامی آمده است: «ما با کلیه امکانات و توانایی هایمان به مبارزه برای رسیدن به تقاضای عادلانه و انسانی مان ادامه خواهیم داد. ما به ضربات خود ادامه خواهیم داد. ...» (۴۶)

به تدریج هویت و اهداف اشغالگران بیشتر مشخص شد. پلیس لندن به خبرنگاران گفت مهاجمان از اعراب جنوب ایران هستند که خواستار خودمختاری منطقه خود {خوزستان} می باشند. (۴۷) یادآوری می شود که زندانیانی که گروگان گیران تقاضای آزادی آنها را کرده اند، درارتباط با حوادث خونین و انفجارات جنوب کشور بازداشت و دستگیر شده اند.

۲۰۷

در ادامه تعرضات پراکنده مرزی غرب کشور درقالب حملات نیروهای عراق به پاسگاه های ایران، امروز نیز از نخستین ساعات بامداد، پاسگاه تنگاب نو واقع در نوار مرزی قصرشیرین، مورد هجوم قرار گرفت. (۴۸) در این حملات به گزارش گروهان قصر شیرین،عوامل و پرسنل پاسگاه قلعه یهودی عراق با سلاح های سنگین و سبک پاسگاه تنگاب نو را زیر آتش شدید قرار داده اند و مأموران پاسگاه مزبور نیز به این تیراندازی ها پاسخ داده اند. (۴۹) در گزارش مرزبانی قصر شیرین به تهران درباره این درگیری آمده است: «به نیروی خودی تلفات جانی وارد نشده فقط پاسگاه تنگاب نو منهدم گردیده است.

دراین مورد به مرزبانی مقابل اعتراض شدید گردیده است.» (۵۰) یادآوری می شود که عوامل و پرسنل پاسگاه قلعه یهودی عراق در تاریخ ۵/۲/۱۳۵۹ نیز به سوی همین پاسگاه تیراندازی کردند که درنتیجه یک استوار دوم مجروح و به بیمارستان قصر شیرین اعزام شد. در تاریخ ۸/۲/۱۳۵۹ نیز براثر تکرار این تیراندازی، به جیپ پاسگاه خساراتی وارد شد. (۵۱)

امروز مهاجمان مسلح ضدانقلاب به پاسگاه گرده نو نیز که در جوار پاسگاه تنگاب نو واقع است، حمله کردند که بعد از چند ساعت درگیری، این حمله دفع شد. (۵۲) نیروهای عراقی همچنین بامداد امروز، با سلاح های سنگین و سبک به مدت یک ساعت پاسگاه گمرک نو و چاه شماره ۸ نفت شهر را هدف حمله قرار دادند. (۵۳)

۲۰۸

در منطقه غرب کشور، عده ای از مهاجمان مسلح غیرقانونی نیز در مناطقی از نوار مرزی، در حملات پاسگاهی شرکت می کنند. تحرک آنان، درظاهر به دلیل علاقه مندی به رژیم گذشته و مبارزه با رژیم جدید است؛ اما درواقع این افراد عناصری غیرسیاسی ولی قانون شکن هستند که از وضعیت انقلابی و تحرکات عراق درجهت شرارت، راهزنی و مقاصد ماجراجویانه یا جنایتکارانه خویش استفاده

می کننـد. سازمانـدهی و حمـایت مـالی این افراد با نیروها و مأموران و عناصـر ذی ربط عراقی است. دراین زمینه در یک تلفن گرام رکن۳ سـتاد مشـترک ارتش آمـده است: «اکـثر مهـاجمین منطقه بیله سور و در بنـدبلوله عراق در تاریـخ ۱۰/۲/۱۳۵۹ در دیوان جمع آوری و به آنان دسـتور داده شده خود را جهت حمله به پاسـگاه باویسی و تیله کوه و همچنین حمله به افراد جلال طالبانی آماده نمایند. نادر رستم و سایر دسته های این قسمت حاضر به حمله به افراد جلال طالبانی نشده و گفته اند حاضریم با نیروهای ایرانی به جنگ بپردازیم.» این پیام برای هوشیاری و اقدامات ضروری داده شده است. (۵۴)

درباره منطقه میانی نیز امروز، هشدار داده شد: «برابر خبر واصله، فراریان ساواکی و وابستگان به رژیم سابق در خاک عراق در محلی به نام زوره ... در مجاورت موسـیان دوره چریکی و خرابکاری را طی می نمایند و بیشتر از همین طریق شـبانه وارد ایران شده و دست به خرابکاری می زنند.» (۵۵)

یـادآوری می شود اقـدامات عراق در سازمانـدهی تلاـش های مسـلحانه عناصـر رژیم گذشـته، خبری رایـج در رسانه ها است؛ ازجمله هفته نـامه پانورامـا {چـاپ ایتالیا} خبر داد: ۲ تن از وابسـتگان شـاه مخلوع یعنی زاهـدی و اویسـی اخیراً همراه اشـرف پهلوی به بغـداد رفته انـد تـا مزدورانی را اسـتخدام و بـا اسـلحه و پشتیبـانی دولت عراق از مرزهای عراق علیه ایران وارد مبارزه شوند. (۵۶)

۲۰۹

در ادامه تحرکـات مرزی عراق امروز نیز دو گزارش دریـافت شـد که بیـانگر این گـونه تحرکـات در داخـل خـاک این کشور است.

امروز، فرودگاه نظامی فاو با فرود هلیکوپتر حامل برزان حسین، برادر صدام حسین رئیس جمهور عراق، افتتاح شد و مورد بهره برداری قرار گرفت. وی دستورهای مربوط به حفاظت هرچه بیشتر از این فرودگاه را به مسئولان امر صادر کرد. منابعی که این خبر را ارسال کردند، افزودند: «فرودگاه مزبور متعلق به شـرکت ملی نفت عراق و انگلیس بوده که از آن اسـتفاده نمی گردید، لکن اخیراً مرمت و به صورت فرودگـاه نظامی و تابع پایگاه هوایی الشـعیبه درآمـده است.» (۵۷) مسـئولان ذی ربط خودی در منطقه، معتقدند «پروازهای شناسایی بر فراز خاک ایران از این فرودگاه صورت خواهد گرفت.» (۵۸)

یادآوری می شود اخیراً تحرکات در منطقه فاو نیز به حد قابل توجهی افزایش یافته است. یک گزارش از تردد ۴۵

کامیون ارتش عراق حامل پرسـنل و سـلاح های سـبک و سنگین در این منطقه حکایت می کند. (۵۹) در گزارش دیگری که امروز درباره فاو ارسال شده، آمده است: «دارای [تأسـیسات] اسـتخراج نفت و اسکله بارگیری نفت می باشد و به وسیله پرسنل هوایی و دریایی حفاظت می شود و منازل سازمانی جهت اسکان کارگران و کارمندان شـرکت درحال اقدام است و به وسـیله کارگران کره ای انجام می شود و درحال حاضر تقویت شده است.» (۶۰)

دراین حال، درپی گزارش هایی که درباره برخی حفاری های نفتی عراق در نوار مرزی منطقه دهلران

به وزارت امور خارجه رسیده بود، امروز، اداره مرزبانی ژاندارمری کل کشور به وزارت امور خارجه اعلام کرد: «گزارش مرزبان دهلران گویاست، مقامات عراقی یک دکل حفاری در نزدیکی علامت های مرزی ۸/۲۲ و ۹/۲۲ نصب نموده اند. از مرزبان مذکور پرسش شد که فاصله این دکل تا خط مرز چقدر است و آیا تجاوزی به قلمرو ایران شده است یا خیر، پاسخ واصله گویاست که این دکل در فاصله ۳۰۰ متری خط مرز برپا گردیده است و هیچ گونه تجاوزی به خاک ایران ننموده اند.» (۶۱)

۲۱۰

درحالی که برخی اطلاعات معاودین و رانده شدگان عراقی از داخل عراق، قابل توجه است، اما از سوی دیگر، خطر نفوذ عوامل اطلاعاتی عراق نیز وجود دارد.

اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی سپاه امروز به اطلاعات واحد سپاه ایلام اعلام کرد: «برابر اخبار واصله، تعدادی از افسران و مأمورین سازمان امنیت عراق جزء معاودین می باشند. ازجمله ۲ نفر مأمورین سازمان به نام م.ک.آ اهل کربلا [و] الف.ب اهل نجف.(۱) لازم است نسبت به شناسایی و دستگیری افراد مذکور اقدام فرمایید.» (۶۲)

در همین حال، گزارش ارسالی منابع مسئول حاکی است چند روز پیش، استاندار بصره درمورد اخراج عده ای از ایرانیان عرب زبان که ساکن بصره هستند از صدام حسین سؤال کرده است. در پاسخ صدام با تأکید براینکه باید افراد فارسی زبان از عراق اخراج شوند، اضافه کرده که عرب زبان ها از ما هستند. در گزارش مزبور آمده است عده ای از عرب زبانان ایرانی مقیم بصره می خواهند خاک عراق را ترک کنند، اما موضوع به وسیله دولت بعثی عراق کنترل می شود. همچنین بیشتر عشایر عرب مرزنشین و دشت میسان در عراق اقوام و خویشاوندانی دارند که ایرانی هستند و تاکنون اخراج نشده اند. (۶۳)

در حاشیه مسائل مربوط به رانده شدگان، بازتاب های مطبوعاتی آن نیز قابل توجه است. روزنامه اطلاعات در شماره امروز خود نوشت: «علی خلف، خبرنگار روزنامه العربی عراق که جزء رانده شدگان عراقی می باشد، گفت چون اکثر روزنامه نگاران عراقی شیعه مذهب هستند مورد خشم و غضب عوامل بعث قرار گرفته دائم تهدید به مرگ می شوند.» (۶۴)

در شماره امروز نشریه پیام انقلاب ارگان سپاه نیز گزارشی از جهت گیری ضد ایرانی رسانه های عراقی، به نقل از یکی از معاودین عراقی مرتبط با سازمان پیکار اسلامی درج شده است. براساس این گزارش، رادیو تلویزیون و مطبوعات عراقی که به زبان عربی است همیشه حاوی توهین ها علیه امام خمینی و انقلاب ایران است. فیلم های تظاهرات زمان طاغوت در ایران که مردم با ارتش مقابله می کردند، در تلویزیون عراق طوری پخش می شود که گویا در همین زمان انجام می گیرد. تلویزیون بعث با عنوان "حرس خمینی" پاسداران را طوری نشان می دهد که گویا با ملت مبارزه می کنند. (۶۵)

۱- * در سند، اسامی افراد به طور کامل آمده است.

۲۱۱

اخیراً مقامات ارتش عراق برخی اقدامات احتیاطی علیه تحرکات احتمالی ایران را در ابلاغیه ها مطرح می کنند. این کار علاوه بر تأکید بر وظایف نیروهای مربوطه، خودبه خود در زمینه سازی برای افزایش دشمنی موردنظر دولت بعثی عراق نیز قابل بهره برداری است.

گزارشی که ستاد لشکر۹۲ زرهی امروز ارسال کرد، حاکی است: «مقامات لشکر۷ پیاده ارتش عراق مدعی اند که تعدادی از عناصر تعلیم دیده ایرانی در نظر دارند در فرصت های

مناسب وارد خاک عراق شده و تأسیسات نظامی و پمپ بنزین ها و پل ها و سایر منابع حیاتی در استان سلیمانیه را مورد حمله قرار داده و خساراتی به بار آورند. دررابطه با این موضوع به کلیه یگان های مرزی دستور داده شده تا فوراً نسبت به افزایش تعداد گشتی های شبانه روزی اقدام نمایند.» (۶۶) در خبری دیگر نیز آمده است: «کلیه یگان های پدافند هوایی ارتش عراق به خصوص یگان های مستقر در استان سلیمانیه به حال آماده باش ویژه درآمده اند. به یگان های مزبور دستور داده شده ضمن رعایت استتار کامل با تمام قدرت آماده عملیات باشند.» (۶۷) شروع این آماده باش ساعت ۲۴ امروز، ذکر شده است.

امروز، همچنین در نامه ای سری و فوری به مراکز مربوط در ارتش عراق مواردی ابلاغ شد تا از طریق آنها به سپاه ها، لشکرها و تیپ های ذی ربط ارتش عراق، اعلام شود براساس این ابلاغیه اقدام مقتضی را به عمل آورند. در این نامه سری و فوری آمده است: «رفعت اسد(۱) دو گروه از عناصر خود را به منظور انجام عملیات تخریبی با هماهنگی گروه حزب الدعوه مزدور و [امام] خمینی به داخل کشور گسیل داشته است. گروه اول از راه کویت و گروه دوم ازطریق ترکیه وارد کشور خواهند شد. خواهشمند است به کلیه مراکز بازرسی و دژبانی مطلب فوق را اطلاع داده تا افرادی که ازطریق کویت و ترکیه وارد کشور می شوند دقیقاً زیر نظر قرار گیرند.» (۶۸)

۲۱۲

در ادامه جنگ تبلیغاتی عراق علیه ایران و به مناسبت فرارسیدن اول ماه مه {۱۱ اردیبهشت} روز جهانی کارگر، ساعت۱۱ امروز گفتاری از رادیو بغداد پخش شد که در آن آمده است: «روز اول ماه مه که به مثابه روز کارگران در سرتاسر جهان است اکنون طبق تصمیم بنی صدر تحریم شده است و هرگونه فعالیتی در این روز جهانی کارگران صورت گیرد ممنوع شده است، اما چرا بنی صدر چنین تصمیمی اتخاذ کرده است، مسئله بسیار روشن است. زیرا بنی صدر اولاً ازلحاظ عمل و راه و روش ضد کارگران

می باشد و درثانی، بنی صدر می داند که این مناسبت برای محاکمه رژیم و سیاست او نسبت به طبقه کارگر ستمدیده و محروم ایران مورد استفاده قرار خواهد گرفت. بنی صدر بر این عقیده است که ملغی کردن جشن های اول ماه مه این فرصت را

۱- * رفعت اسد برادر حافظ اسد و مقام اول اطلاعات و امنیت کشور سوریه است.

از کارگران می گیرد که نفرت خود را نسبت به رژیم ابراز دارند. ... سوم اینکه بنی صدر که این جشن ها را ملغی کرده است درک کرده است که چنین روزی ممکن است به یکی از دردهای تاریخی در زندگی مردم ایران تبدیل شود زیرا قیام دانشجویان در اوج خود می باشد و چنانچه اجازه به کارگران در روز اول ماه مه داده شود که جشن های خود را برپا سازند آن گاه [امام] خمینی و بنی صدر با کارگران و دانشجویان روبه رو خواهند شد زیرا دانشجویان پشت گرمی کارگران و کارمندان هستند. وانگهی قیام تاریخی ایران بیانگر عدم رضایت طبقه کارگر ستمدیده ایران می باشد.» (۶۹)

این درحالی است که در روزنامه های امروز صبح ایران، ازجمله روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، تبلیغات وسیعی برای هرچه بهتر برگزارکردن مراسم روز اول ماه مه در ایران به چشم می خورد.(۱) در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی، درباره مراسم روز جهانی کارگر، که قرار است فردا برگزار شود، اعلام شد: «در سراسر ایران، کارگران مسلمان کشورمان به دعوت کانون ها و گروه های مسلمان دست به یک راه پیمایی باشکوه در سراسر کشور خواهند زد و ضمن تجلیل از مقام استاد شهید مطهری روز خود را گرامی خواهند داشت. طبق اخبار و اطلاعات رسیده از قم، تبریز، مشهد، اصفهان، شیراز، قزوین، رشت، اهواز، کرمان و سایر شهرهای بزرگ و کوچک کشور، از هم اکنون توده های میلیونی مسلمان هم وطن از زن و مرد خود را مهیای برگزاری این مراسم کرده اند. امسال روز جهانی کارگر را کارگران مسلمان کشور در شرایطی جشن می گیرند که انقلاب اسلامی ما وارد مراحل جدید سازندگی شده است.» (۷۰)

همچنین در شماره امروز روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده «اعلامیه کمیته مرکزی حزب توده ایران به مناسبت جشن اول ماه مه» درج و همین عبارت در صفحه اول تیتر شده است. در این اعلامیه مفصل که شامل مجموعه ای از مواضع حزب توده است، موارد ذیل به طور مستقیم مربوط به روز کارگر است:

O «کارگران، زحمت کشان، مردم مبارز ایران، کمیته مرکزی حزب توده ایران جشن بزرگ اول ماه مه، روز همبستگی بین المللی کارگران و زحمت کشان سراسر جهان را صمیمانه به شما تبریک می گوید. ... در روز اول ماه مه، خاطره شهدای انقلاب بزرگ ایران و راه طبقه کارگر در سراسر جهان را گرامی می داریم و به همه رزمندگان راه تأمین سعادت زحمت کشان درود می فرستیم. ... طبقه کارگر و مردم مبارز ایران امسال روز اول ماه مه را با شعار اتحاد بر پایه مبارزه با امپریالیسم جهانی به سرکردگی امپریالیسم امریکا، برگزار می کنند. ... طبقه کارگر ایران و حزب سیاسی آن حزب توده ایران در لحظه خطرناک کنونی آماده اند تا با تمام قوا و با همه امکانات و اشکال از موجودیت جمهوری اسلامی ایران دفاع کنند و رهنمودهای

۱- * تمامی گروه های سیاسی بدون استثنا اعلام کردند که به مناسبت این روز مراسم برگزار می کنند و بسیاری نیز اعلان کردند که راه پیمایی برپا خواهند کرد. گزارش های مربوط به این مراسم در روزهای بعد آمده است.

قاطعانه امام خمینی را در طرد کامل توطئه های شیطان بزرگ از ایران به اجرا درآورند. ... طبقه کارگر ایران و حزب سیاسی آن حزب توده ایران با بیداری و هشیاری توطئه های امپریالیسم امریکا و ضد انقلاب داخلی را فاش می سازند، به مردم و نیروهای مسئول حفظ انقلاب، شورای انقلاب، ریاست جمهوری، دولت و همه ارگان های انقلابی هشدار می دهند.»

«کارگران معدن زغال سنگ سرچشمه در خراسان، در دوران ملی شدن نفت، ضمن نامه اعتراضی به توطئه های استعمارگران انگلیسی علیه ایران چنین نوشتند، شما ما را به نان خشک خوردن عادت داده اید، ما اینک از این عادت برای طرد شما از کشور خود استفاده می کنیم. زبان حال طبقه کارگر و همه زحمت کشان ایران دربرابر تهدیدات امروزی امپریالیسم غدار و چپاولگر امریکا همین است و بس. به نوبه خود مسئولین شورای انقلاب و دولت باید بدانند که آنان نیز، در قبال، ازخودگذشتگی و فداکاری توده های زحمت کش شهر و روستا به خاطر حفظ انقلاب وظایف سنگینی به عهده دارند. ... کارگران ایران خواستار اجرای بدون قیدوشرط حقوق و آزادی های دمکراتیک مطرح در قانون اساسی جمهوری اسلامی هستند. ... طبقه کارگر ایران، طبقه رزمنده و آزموده ای است. این طبقه [سابقه ای] از هفتاد سال مبارزه سندیکایی و سیاسی علیه تسلط استعمار و امپریالیسم، نواستعمار و ارتجاع وابسته داخلی دارد. طبقه کارگر ایران در جریان تکوین و تدارک انقلاب کنونی نقش اساسی داشته و در مراحل نهایی پیروزی انقلاب، به رهبری قاطعانه امام خمینی، نقش نیروی ضربتی انقلاب را عهده دار بوده است. ... حزب توده ایران، حزب سیاسی طبقه کارگر ایران است.» (۷۱)

۲۱۳

ادامه و اجرای طرح آتش بس از نیمه شب گذشته، در سنندج با ابهاماتی همراه است. گرچه با نفس آتش بس مخالفتی وجود ندارد، ولی تعبیرات مختلف از هدف اصلی، علل و پیامدهای آن، موجب موضع گیری های متفاوتی دربرابر این مسئله شده است.

در نشست مطبوعاتی رئیس دیوان عالی کشور که امروز برگزار گردید، از وی سؤال شد: «هیئتی قرار است ازطرف آقای رئیس جمهوری، به سنندج و سقز برود و آتش بس هم برقرار شده است، نظر دولت جمهوری اسلامی درباره مسائل کنونی کردستان چیست؟» به گزارش روزنامه اطلاعات، دکتر بهشتی پاسخ داد: «مسئله آتش بس اصولاً در یک جامعه تعبیر خوبی نیست، ما به عنوان مسئولان مملکت هرگز راضی نیستیم در هر گوشه این مملکت آتشی برپا باشد. این آتش افروزان، این کومه له و دست نشاندگان مستقیم و غیرمستقیم دشمنان ملت ما هستند که برخلاف خواست برادران و خواهران کرد ما آتش افروزی می کنند. بنابراین آنچه

روی داده، آن است که وقتی آنها دست از آتش افروزی بکشند دیگر دلیلی ندارد که سربازان ما در آنجا آتش بگشایند. من دوست دارم، مسئله را این طور تعبیر کنید که آتش افروزان کردستان دست از عمل زشت و ناپسند خود برداشتند و خودبه خود در این حالت یک گلوله هم معنی ندارد شلیک شود. من خواهش می کنم شما نمایندگان مطبوعات در کاربرد کلمات دقت به خرج دهید، زیرا که کاربرد این لغات در فرهنگ ما فوق العاده مهم است، اما درمورد کار کردستان، هیئت ویژه به علت آگاهی از مسائل کردستان در جریان کار خواهد بود و من از اعضای سایر هیئت ها اطلاعی ندارم.» (۷۲)

مهندس عزت الله سحابی عضو شورای انقلاب و سرپرست سازمان برنامه وبودجه نیز صبح امروز، در گفت وگو با کیهان درمورد چگونگی پایان دادن به درگیری های موجود در غرب کشور گفت: «گروه های مهاجم طی دو هفته آینده، ابعاد تهاجم خود را گسترش داده اند و خبرها و اطلاعات رسیده حاکی است که این تهاجمات بی ارتباط با اقداماتی که در خارج از کشور علیه استقلال ایران صورت می گیرد، نبوده است.» به نوشته کیهان، مهندس سحابی افزود: «نقش دولت و ارتش اعمال حاکمیت در منطقه و به علاوه آمادگی برای دفاع از غرب کشور و نقل وانتقالات ارتش برای آمادگی دربرابر تجاوزات عراق و دفاع از مناطق غربی کشور است.» وی تأکید کرد که «حزب کومه له مهاجم بر ارتش و دولت است، وسایل ادارات دولتی ضبط شده و با زور افراد دولت کارکنان نهادهای انقلابی مثل جهاد سازندگی را به زندان افکنده اند و یا به گروگان گرفته اند و یک سری عملیات دیگری صورت می گیرد که نشانه همین تهاجمات است.» (۷۳)

درمورد برخورد نیروهای مسلح نظام، به خصوص سپاه با این مسئله، مطلب قابل توجهی در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی درج شده که چنین است: «روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اطلاعیه های منتشره ازسوی ستاد عملیاتی مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران مستقر در سنندج را به شرح زیر دراختیار خبرنگار ما گذاشت. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: سازمان چریک های فدائی و کومه له و دمکرات و دیگر احزاب و دستجات منحرف وابسته به شرق و غرب که قصد دارند منافع و قدرت هایشان را در منطقه حفظ کنند شروع به فشارهای سیاسی نموده و می خواهند آتش بس و درنتیجه باب مذاکره را بگشایند. ازنظر ما و ملت مسلمان ایران کوچک ترین اغماض سبب تضعیف حکومت وقت و تجزیه کردستان می شود، لذا خواهشمند است تا خاتمه پاک سازی منطقه که به خودی خود باعث نابودی کلیه کفار مسلح و اصلاح مغرضین می شود از مذاکره و آتش بس خودداری شود، زیرا تا سلاح در دست ضد انقلاب است مذاکره یا آتش بس مفهومی نداشته و در کردستان عزیز امنیت برقرار نمی شود. در غیر این صورت، بهتر است بیش از این به

ناحق کشته ندهیم و کردستان تقدیم بیگانه پرستان شود و با این عمل خون های به ناحق ریخته شهیدان این انقلاب را لوث کنیم. ما فکر نمی کنیم هرگز امام و امت مسلمان ایران راضی به این عمل باشند.» (۷۴)

علاوه بر واکنش آشکار و مطبوعاتی که نشانه نارضایتی نیروهای مسلح از مماشات مجدد با گروه های مسلح کرد است؛ مکاتبات داخلی و غیرعلنی نیز حاکی از چنین اعتقادی به خصوص در میان نیروهای سپاه می باشد؛ متن کامل یک پیام که امروز از سنندج به فرماندهی سپاه در تهران ارسال شد، چنین است: «طبق تماس بی سیم مسئول هماهنگی با نیروی هوایی و تماس نیروی هوایی با سپاه گزارش می گردد که عملیات موفقیت آمیز است و ابتکارعمل در دست نیروهای سپاه و ارتش، تلفات دشمن زیاد، تعداد شهدا ۱۲ نفر و مجروحین ۲۷ نفر که همگی اعزام گردیده اند. وسایل مورد نیاز به قرار زیر می باشد: ۲۰۰ نفر نیروی ورزیده با وسایل کامل، سلاح های سنگین کالیبر ۵۰، تیربار ام. ژ۳. ای ا، مهمات سبک۶۰ و ۸۱، یک تیم مجهز پزشکی، بی سیم های پی.آر.سی۷۷، ۲۰ دستگاه و وی.آر.سی۴۷. بی.سی ۲ دستگاه، پتو ۳۰۰ تخته و گونی ۲۰۰ عدد.

رحیم صفوی هماهنگ کننده و فرمانده عملیاتی غرب» (۷۵) در پیامی دیگر که امروز، از یک مرکز سپاه به ستاد عملیات غرب کشور ارسال شد نیز آمده است: «جهت جلوگیری از فرار ضد انقلاب در سنندج، جاده حسن آباد واقع در جنوب غربی سنندج و همچنین جاده درموله واقع در ۴۰ کیلومتری جاده کرمانشاه {فرعی} حتماً بسته و زیر کنترل شدید قرار گیرد.» (۷۶)

در یک تلفن گرام از سنندج به ستاد مرکزی سپاه نیز مطالبی آمده که حاکی از فشارهای واردشده و حساسیت شدید سپاه به اهمیت وضع موجود و نیز نارضایتی شدید از اموری است که به نظر سپاه، ناشی از نبود جدیت لازم در حل معضلات کنونی است، متن این تلفن گرام که امروز ارسال شد و سپس به اطلاع بنی صدر نیز رسید، چنین است: «دراثر یکی دیگر از سهل انگاری های ارتش... ۶ تن از مجروحین که در فرودگاه بودند شهید گشته اند، افراد به پشتیبانی هوایی، آذوقه و مهمات نیاز دارند، حمل ونقل مجروحین برای نجاتشان و تقویت روحیه افراد لازم است و اگر آنها کشته شوند، جنایات مقامات مسئول مورد سؤال است و ما برحسب وظیفه به اطلاع ملت خواهیم رساند.

بروجردی» (۷۷)

از سوی دیگر، سخنگوی حزب دمکرات کردستان در گفت وگوی تلفنی با رویتر مدعی شد ارتش هنوز آتش بس اعلام نکرده و از دیشب، ۴۰ خمپاره به سوی مواضع گروه های ضدانقلاب

در سنندج پرتاب کرده است، ولی پیشمرگان کرد به آن پاسخ نداده اند. سخنگوی حزب دمکرات در تهران گفت انتظار می رود یک هیئت حسن نیت ازسوی دولت امروز بعدازظهر، وارد سنندج شده و راه را برای آغاز مذاکرات صلح هموار کند. (۷۸)

یادآوری می شود تبلیغات خارج کشور از محورهای عمده اقدامات طرف درگیر در کردستان است. امروز، رادیو لندن خبر داد: «شیخ عزالدین حسینی رهبر مذهبی اکراد با ارسال پیامی برای دکتر والدهایم و سازمان صلیب سرخ بین المللی از آنها خواسته است تا ناظرانی برای مشاهده نبرد میان کردها و نیروهای ارتش ایران در غرب این کشور اعزام دارند.» (۷۹)

۲۱۴

هم زمان با درخواست آتش بس در سنندج، عناصر ضدانقلاب بر شدت درگیری ها در دیگر مناطق درگیر، افزوده اند و این به معنای افزایش فشار بر دولت و نظام برای جلوگیری از تمرکز در سنندج و نیز پذیرش آتش بس در این شهر محسوب می شود.

در سقز، به گفته پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران کرمانشاه، درگیری ها شب هنگام به شدت ادامه داشت و گروه های مسلح غیرقانونی با سلاح های سنگین و خمپاره به پادگان این شهر حمله کردند. در این درگیری ۳ تن شهید و ۲ تن مجروح شدند. (۸۰) درگیری نیروهای خودی و عوامل ضدانقلاب امروز نیز ادامه داشت و با فرا رسیدن شب، مهاجمان ضدانقلاب با خمپاره۱۲۰ میلی متری و موشک انداز و سلاح های سبک به گروهان ژاندارمری مستقر در این شهر تیراندازی کردند و همچنین با خمپاره۱۲۰ میلی متری به طرف پادگان تیراندازی شد که مأموران به آن پاسخ دادند. درگیری مذکور تلفات جانی نداشت. (۸۱)

در بانه نیز، شب هنگام عده ای از عناصر ضدانقلاب با سلاح های سنگین و سبک گروهان ژاندارمری مستقر در تیپ بانه و پادگان را زیر آتش قرار دادند که آتش مهاجمان دفع و یک نفر از نیروهای ارتشی شهید و ۳ نفر مجروح شدند. (۸۲) امروز، ازطرف پاسداران اعزامی به منطقه، پیامی به جبروتی مسئول سپاه تهران، ارسال شد که متن آن چنین است: «شهدا و مجروحین در پادگان بانه حمل نشده اند، پادگان به تدارکات کافی و نیروی انسانی فوق العاده نیازمند است. طبق تلگرام رسیده از بانه وضع پادگان به هیچ عنوان رضایت بخش نیست، لطفاً هرچه سریع تر نیروی کمکی و تدارکات کافی اعزام دارید. ضمناً ۲۶ نفر پاسدار البته هرکدام با یک صد تیر فشنگ در سقز هستیم و هنوز امکان پرواز به بانه برایمان آماده نیست اقدامات سریع مبذول دارید.

مسئول گروهان دوم سنگی» (۸۳)

در پاوه، از ساعت ۱۰ شب گذشته تا حدود ۷ صبح امروز، به طور متناوب در چند نقطه شهر و روستاهای خانقاه، دوریسان و نوریاب، مهاجمان مسلح غیرقانونی با سلاح های سبک و کالیبر ۵۰ به سوی نگهبانان و پاسداران آتش گشودند که به آن پاسخ داده شد. (۸۴) امروز همچنین از ارتفاعات اطراف پاوه، ۳ گلوله خمپاره به داخل پادگان ارتش پرتاب شد. یکی از خمپاره ها به ساختمان آسایشگاه اصابت کرد و خساراتی به بار آورد، ولی تلفات جانی درپی نداشت.

عصر امروز نیز براثر اصابت گلوله اسلحه سنگین عناصر ضدانقلاب به یکی از خانه های قریه گلان واقع در ۴ کیلومتری جنوب غربی شهر پاوه، ۴ نفر از اعضای یک خانواده به اسامی کیکاووس رادپناه، بازحیاطه براتی و ۲ فرزند خردسال آنها به شهادت رسیدند. (۸۵)

در نجف آباد بیجار(۱) امروز از ساعت ۲۱:۳۰، عوامل مسلح غیرقانونی با سلاح سبک و سنگین به سپاه پاسداران و اردوگاه ارتش و پاسگاه قریه نجف آباد حمله کردند که با تیراندازی متقابل مواجه شدند. این حمله تا ساعت ۲۳ طول کشید. (۸۶)

در همین حال، سپاه ارومیه درخصوص برخی تحرکات معنی دار گزارش داد: «گروگان های اخیر دره قاسملو که حدود ۲۰ نفر می باشند به دولتو برده شده اند. ... [و] در عرض سه یا چهار روز گذشته پیشمرگان پیرانشهر به طرف اشنویه و قاسملو سرازیر شده اند.» (۸۷) این گونه تحرکات به خصوص در حوالی سنندج قابل تأمل است. شهربانی کرمانشاه اعلام کرد: «تعداد ۷۰۰ نفر از افراد مسلح وابسته به کو مه له و دمکرات از راه دهگلان وارد جاده سنندج کامیاران شده و از آبادی ویار و کوه های حومه آن به طرف غرب می روند، تصمیم دارند پنجشنبه به کامیاران حمله کنند.» (۸۸)

۲۱۵

در وضعیتی که درگیری های کردستان روزهای حساسی را می گذراند و همه جناح های نظام درباره چگونگی حل مسئله گروه های محارب در کردستان، به اجماع نسبی رسیده اند و چشم اندازی از موفقیت دولت در استقرار حاکمیت در مناطق بحرانی کردنشین درحال ترسیم است، فشارهای زیادی از داخل و خارج به تصمیم گیران وارد می شود که چنانچه تأثیرگذار باشد، دولت را در ادامه کوشش های قاطعانه برای استقرار حاکمیت و امنیت در مناطق درگیر، دچار تزلزل می کند؛ ازجمله چند تن از وکلای فرانسوی در تلگرامی، ضمن تجلیل از انقلاب ایران از بنی صدر رئیس جمهور، خواستند که «به مسائل اقلیت ها و دانشگاه های ایران نیز توجه کند.» به گزارش روزنامه بامداد، این وکلا خود را اینگونه معرفی کرده اند: «ما وکلای امضاءکنندگان زیر که در غرب به طور آشکار جنایات شاه دیکتاتور را محکوم کرده ایم و چه در فرانسه و چه در ایران از

ص: ۵۳۸

۱- * این شهر سابقه درگیری شدید نیز دارد. به روزشمار ۴/۲/۱۳۵۹ رجوع شود.

مبـارزان علیه رژیم پهلوی دفاع کرده ایم و با مسـرت از انقلاب ایران تجلیل کردیم و همبسـتگی خویش را در مبارزه این ملت برای به دست آوردن اسـتقلال ملی و حق قانونی آزادی ابراز کردیم.» در ادامه مطلب روزنامه، اسامی وکلای فرانسوی که این نامه را امضا کرده اند، درج شده است. (۸۹)

۲۱۶

درپی اعلام سازمـان مجاهـدین خلق مبنی بر اینکه حاضـر است تمـامی نیروهـای خویش {میلیشـیا چریک نیمه وقت} را برای مبارزه با امریکا تحت فرمانـدهی سـپاه قرار بدهـد،(۱) امروز، سـپاه اطلاعیه ای منتشـر کرد که نشـان می داد اختلاف سـپاه و سازمان مجاهدین خلق در مبانی عقیدتی و خط مشی سیاسی عمیق تر از آن است که بتوانند به اقدام مشترک بپردازند، ولو این اقدام مبارزه با امریکا باشد. علاوه براین، بر بی اعتمادی سپاه به سازمان نیز یک بار دیگر در این اطلاعیه تأکید و مشخص شد سپـاه حرکـات این سازمـان را مبتنی بر ملاک های مکتبی اسـلام نمی دانـد. همچنین سـپاه، سازمان را به طور عملی در شـمار گروه هایی که در کردستان با آنها درگیر است محسوب کرده است.

روزنامه انقلاب اسـلامی در شـماره امروز خود از صـدور اطلاعیه روابط عمومی سـپاه درباره پیشـنهاد سازمان خبر داد. در این اطلاعیه که بـا عبـارت «بسم الله الرحمن الرحیم، واعتصـموا بحبل الله جمیعاً و لا تفرَّقوا؛ به ریسـمان خـدا چنگ بزنیـد و متفرق نشوید» شـروع شده است،۹۰ سـپاه ابتـدا بـا یـادآوری مواضع قبلی سازمان، بی اعتمادی خود را ابراز و بر ایـدئولوژی اسـلام به عنوان ملاک وحـدت تأکیـد کرده است: علی رغم تمام تهمت ها و افتراهایی که سازمان مجاهدین خلق از آغاز تشـکیل سـپاه پاسـداران به این ارگان انقلابی که به فرموده و رهبری امام خمینی شـکل گرفته بود، زده است در رسانه های گروهی مشاهده نمودیم که مجاهدین خلق به اصـطلاح میلیشـیای خود را دررابطه با تجاوز امریکا دراختیار پاسداران انقلاب اسـلامی قرار داده است. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که در گذشته از دیدگاه این گروه بازوی نظامی ارتجاع بوده است! درپیشگاه امام و امت مسـلمان ایران مفتخر است که صـلاحیت انقلابی و اسـلامی خویش را در عملکردهای مکتبی برادران پاسـدار به دست آورده است۹۱ و با کمال مباهات اعلام می کنـد که شـعار جاودانه و الهی "نه شـرقی، نه غربی، جمهوری اسـلامی" را از اصول اولیه تشـکیل خود دانسـته و براساس ضوابط مکتب توحیدی انقلاب اسـلامی لازمه اصولی و اساسی وحدت را در ایدئولوژی اسلام می داند و بس. (۹۲)

سپـاه در ادامه، پـذیرش صادقـانه رهبری امـام را ملاک قطعی دیگری برای وحـدت برشـمرده و بازهم با یادآوری مواضع قبلی سازمان بی اعتمادی خود را ابراز کرده است: «هر گروه که با

ص: ۵۳۹

۱- * گزارش این اقدام سازمان در روزشمار ۷/۲/۱۳۵۹ آمده است.

صداقت اسلامی پذیرای رهنمودهای پیامبرگونه رهبر انقلاب برخاسته از اسلام راستین بوده باشد، بدون هیچ گونه اطلاعیه در همه احوال همگام و همراه پاسداران انقلاب اسلامی بوده و خواهد بود. بدین سبب است که به مجرد تشکیل ارتش بیست میلیونی، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی همه امکانات مادی و معنوی خود را دراختیار بسیج ملی قرار داده به طوری که هسته اصلی تشکیل این ارتش می باشند. در گذشته سازمان مجاهدین خلق پس از تمامی تهمت ها و افتراها سعی می نموده که با روش همیشگی خود ادعا کند تمامی این حرف ها را به عده ای خاص از برادران پاسدار می گوید. درصورتی که تهمت های زده شده دررابطه با اعمال مکتبی همه برادران پاسدار ما بوده و از آنجا که سپاه تبلور خواسته های انقلابی امت اسلامی بوده است، بنابراین هیچ کس نمی تواند در این سپاه عمل فردی داشته باشد.» (۹۳)

سپاه در این اطلاعیه همچنین یادآوری کرده است که سازمان در همین اعلام وحدت و همکاری نیز شرط وحدت و لازمه همکاری را رعایت نکرده است: «سازمان مجاهدین خلق که گویی از اغتشاشات عوامل مزدور امریکا در کردستان و خوزستان و ترکمن صحرا و دیگر نقاط و شهرهای ایران هیچ گونه اطلاعی ندارد و فداکاری و جانبازی برادران پاسدار ما را در گوشه وکنار ایران در نبرد با دشمنان انقلاب اسلامی فراموش می کند در اطلاعیه خود می گوید: "بدیهی است اعضای ما در هیچ درگیری داخلی دخالت ننموده..." و تذکر امام را بعد از تجاوز امریکا نادیده می گیرد که فرمودند من اخیراً باید تذکر دهم که قضایای کردستان که گروه های منحرف چپ و مخالف با اسلام و آشوبگر برخاسته اند و قضایای دانشگاه ها که گروه های چپ امریکایی در آن مکان های مقدس دست به آشوب زدند و آشوب های دولت غیرقانونی عراق در مرزهای ایران با حمله کارتر و دخالت نظامی در ایران رابطه ملموس دارد.» (۹۴)

در ادامه این اطلاعیه، سپاه برای وحدت با همه نیروها با ملاک های مشخص شده، این گونه اعلام آمادگی کرده است: «سپاه پاسداران همواره دست اتحاد خویش را برای جهانی نمودن انقلاب اسلامی به سوی کسانی که ملاک مکتب انقلاب اسلامی را بر هر حرکت مقطعی و سیاسی ترجیح می دهند دراز نموده است. سنگر پاسداران انقلاب اسلامی برای کسانی که تحت رهبری امام خمینی، پاسداری از دستاوردهای انقلاب اسلامی را بر مبنای شعار اسلامی و مردمی "نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی" وظیفه شرعی خود می دانند، همواره آماده است.» (۹۵)

اطلاعیه با این عبارت که خود نیز وجه تمایزی از مشی سپاه با سازمان را نشان می دهد، پایان یافته است: «پیش برای نابودی امپریالیزم شرق و غرب و برقراری حکومت قسط الهی و جهانی حضرت مهدی ولی عصر ارواحنا فداه.» (۹۶)

درحالی که هنوز ادعای تقلب و تخلف و میزان وسعت و تأثیر آن در مرحله اول انتخابات مجلس، کم وبیش مطرح است، باتوجه به قطعی شدن نزدیکی زمان برگزاری مرحله دوم انتخابات مجلس شورای اسلامی و ناگزیربودن شروع فعالیت های انتخاباتی، سخنگوی حزب جمهوری اسلامی در تماسی با روزنامه جمهوری اسلامی، از فعالیت مجدد انتخاباتی مجموعه گروه هایی خبر داد که در مرحله اول با عنوان "ائتلاف بزرگ" در انتخابات تهران شرکت کرده بودند. این بار برای رقابت ۱۲ کاندیدای ائتلافی با دیگر جریان ها، همان عنوان ائتلاف بزرگ انتخاب شده است. به نوشته شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی، در متن توافقنامه ائتلاف بزرگ آمده است: «از آنجا که اتحاد گروه های اصیل انقلاب اسلامی ایران و پیروان راستین راه امام همواره بهترین ضامن پیروزی و تداوم این انقلاب بوده، ... جامعه روحانیت مبارز تهران، حزب جمهوری اسلامی، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و دیگر گروه های همفکر {انجمن اسلامی معلمان، اتحادیه انجمن های اسلامی شهر ری، سازمان فجر اسلام، نهضت زنان مسلمان و بنیاد الهادی} به دنبال موفقیت درخشان و چشمگیر مردم شریف و مسلمان تهران در انتخاب چهره های انقلابی و ارزنده از لیست مشترک گروه های یاد شده در اولین مرحله انتخابات مجلس شورای اسلامی اینک توافق خود را نسبت به کاندیداهای زیر که گروهی از کاندیداهای همان لیست می باشند اعلام... [می داریم]:

۱. حجت الاسلام محسن مجتهد شبستری ۲. خانم گوهرالشریعه دستغیب ۳. دکتر علی اکبر ولایتی ۴. محمدعلی هادی ۵. حبیب الله عسگراولادی ۶. عبدالمجید معادیخواه ۷. سیدمحمدکاظم موسوی بجنوردی ۸. دکتر سیدمحمدباقر حسینی لواسانی ۹. حجت الاسلام مهدی شاه آبادی ۱۰. دکتر سیف الله وحید دستجردی ۱۱. اسدالله لاجوردی ۱۲. حجت الاسلام احمد مولایی.» سخنگوی مزبور همچنین اظهار امیدواری کرد که به زودی ائتلاف بزرگ در سطح شهرستان ها نیز توسط همین گروه ها، صورت گیرد. (۹۷)

از سوی دیگر، روزنامه انقلاب اسلامی، در شماره امروز خود تحت عنوان "گفت وگو با سرپرست وزارت کشور و عضو شورای نگهبان" گزارشی از گفت وگو با آیت الله مهدوی کنی درج کرد. وی که علاوه بر سمت های مذکور، ازطریق ریاست کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، مسئول کمیته های انقلاب سراسر کشور نیز می باشد،

در پاسخ

{آیت الله محمدرضا مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور و عضو شورای نگهبان }

ص: ۵۴۱

خبرنگار این روزنامه اظهار کرد: «گرچه نمی توان مسئله تقلب و تخلف را که بعضی از گروه ها اظهار کرده اند به کلی نفی نمود، لیکن این تقلب و تخلف درباره همه گروه ها صادق است و تنها درمورد آن گروهی که علیه آن شکایت شده است نمی باشد، بلکه گروه مقابل هم همین ادعا را درمورد گروه شاکی دارد و هردو دسته هم شواهدی را ارائه کرده اند. ... اینکه نسبت داده اند که کمیته ها در انتخابات دخالت کرده اند کمیته ها به معنای نیروی مسلح، دخالتی در انتخابات نداشتند و ندارند و انجمن نظارتی که بر سر صندوق ها بودند از افراد کمیته نبودند. منتها چون کمیته ها در محل ها بودند و در مساجد هم روابطی دارند، مردم فکر می کنند که کمیته ها مستقیماً دخالتی داشته اند. در تمامی انتخابات حتی انتخابات ریاست جمهوری همین افراد بودند که صادقانه انتخابات را به اتمام رساندند و همین هایی که متهم اند به مخالفت با انتخاب جناب آقای بنی صدر، همین ها با کمال صداقت آرائی را که به نفع ایشان بوده خواندند و من معتقدم که البته هیچ جا صددرصد نمی شود گفت، ولی تا ۸۰، ۹۰ درصد معتقدم که صادق ترین افراد همین ها هستند که به آنها می شود اعتماد کرد برای اینکه بر فرض هم که گرایش های گروهی داشته باشند چون اعتقاد مذهبی شان یک اعتقاد ساده مذهبی است، به عنوان تقلید از مقام مرجعیت و ولایت فقیه وقتی به آنها دستور داده می شود که آقا تخلف نکنید، آنها واقعاً به عنوان یک دستور شرعی آن را می پذیرند، ولو برخلافشان باشد. برخلاف سایر گروه ها که سیاسی کارند و مسئله ولایت فقیه و این گونه مسائل برایشان مطرح نیست و لذا آنچه که منافع گروهی شان است آن را عمل می کنند و تخلف در آن را عمل خوبی فرض می کنند و لذا بنده معتقدم الان هم صادق ترین افرادی که می توانند در انتخابات بی نظیر و بدون تقلب و تخلف کار کنند همین افرادی هستند که در مساجدند.» (۹۸)

ضمیمه گزارش ۲۰۲: گفتاری از رادیو امریکا درباره وضعیت صدور نفت ایران امروز، رادیو امریکا در گفتاری فارسی، گزارشی از وضع نفتی ایران پخش کرد که در آن آمده است: «گزارش های رسیده از ایران حاکی است که اسکله بارگیری اصلی نفت در جزیره خارک از دوشنبه گذشته، به حالت تعطیل درآمده است و صدور نفت از ایران به کلی متوقف شده است. کارشناسان امور نفتی می گویند در گذشته نیز تأسیسات جزیره خارك به علت نامساعدبودن وضع جوی به طور موقت تعطیل شده بوده است. ایران هفته گذشته، صدور نفت به ژاپن را قطع کرد زیرا آن کشور پیشنهاد ایران را مبنی بر بالابردن قیمت نفت به میزان ۲ دلار و ۵ سنت برای هر بشکه نپذیرفت. شرکت های...(۱) نیز ظرف چند هفته گذشته از ایران نفت خریداری نکرده اند. وزیر نفت ایران در اوایل هفته جاری اعلام کرد که صدور نفت ایران به یک میلیون و سیصدهزار بشکه در روز کاهش یافته است و ایران در نظر دارد نفتی را که به ژاپن می فروخت به کشورهای اروپای شرقی و امریکای لاتین صادر کند.» (۹۹)

۱- * به دلیل پارازیت مفهوم نشده است.

منابع و مآخذ روزشمار ۱۰/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳. روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴. روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۶. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۰. جولیتو کیه زا، هدف: تهران، ترجمه هادی سهرابی، تهران: نشر نو، چاپ دوم، ۱۳۶۲، صص ۱۵۴ و ۱۵۵.

۱۱. روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۲. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۳. همان.

۱۴. روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۶. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۱۷. همان.

۱۸. روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۱۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۲۰. همان.

۲۱. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۲۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۵. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۲۶. روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۲۸. همان.

۲۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲، بخش عربی رادیو کویت، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۳۰. همان، صص ۱۲ و ۱۳، بخش عربی رادیو قاهره، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۳۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۲، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۹/۲/۱۳۵۹.

۳۲. سند شماره ۲۸۷۵۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی کمیته انتظامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۳۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص۷، بخش فارسی رادیو بغداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۳۴. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۳۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۳۶. همان.

۳۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص۱، لندن آسوشیتدپرس، ۳۰ آوریل ۱۹۸۰ {۱۰/۲/۱۳۵۹}.

۳۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۳۹. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص۱، لندن آسوشیتدپرس، ۳۰ آوریل ۱۹۸۰ {۱۰/۲/۱۳۵۹}.

۴۱. همان، لندن رویتر، ۳۰ آوریل ۱۹۸۰ {۱۰/۲/۱۳۵۹}.

۴۲. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴۳. همان.

۴۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۴۵. همان.

۴۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، صص ۳ و ۴، بیروت آسوشیتدپرس، ۳۰ آوریل ۱۹۸۰ {۱۰/۲/۱۳۵۹}.

۴۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص۱، لندن آسوشیتدپرس، ۳۰ آوریل ۱۹۸۰ {۱۰/۲/۱۳۵۹}.

۴۸. سند شماره ۲۸۳۴۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تهران از سرهنگ ستاد اخیانی به تیمسار فرماندهی ژاجا {رکن۳ عملیات}، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۴۹. سند شماره ۲۸۳۴۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه رکن۲ و رکن۳، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۵۰. سند شماره ۲۸۳۴۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی قصرشیرین به تهران {رکن۲ ژاجا}، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۵۱. همان.

۵۲. روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۳. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۴. سند شماره ۰۵۰۲۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۵۵. سند شماره ۳۱۶۸۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی ۲۱ ۵۷ {رکن۲}، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۵۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵۷. سند شماره ۲۸۷۲۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی ۱۹ ۰۷ {رکن۲}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۵۸. سند شماره ۲۸۷۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:

ص: ۵۴۳

از فرمانداری خرمشهر به فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان، به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی اهواز، به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران و به واحد هماهنگی نیروهای انتظامی، ۱۱/۳/۱۳۵۹.

۵۹. سند شماره ۰۳۳۹۶۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۶۰. سند شماره ۲۸۷۴۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی ۱۹ ۰۷ {رکن۲}، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۶۱. سند شماره ۲۶۰۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {اداره مرزبانی} به وزارت امور خارجه، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۶۲. سند شماره ۰۴۱۰۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به اطلاعات ایلام {کرمانشاه}، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۶۳. سند شماره ۲۸۷۴۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶۴. روزنامه اطلاعات، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۶۵. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، نشریه پیام انقلاب، شماره ۶، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۴۷.

۶۶. سند شماره ۲۸۷۵۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به فرماندهی مرکز عملیات تاکتیکی اروند، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۶۷. سند شماره ۲۸۷۲۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی ۱۹ ۰۷ {رکن۲}، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۶۸. سند شماره ۰۳۵۰۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تیپ زرهی بن الولید به یگان های تابعه، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۶۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص۹، بخش فارسی رادیو بغداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۷۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۱. روزنامه نامه مردم، ۱۰/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۰.

۷۲. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۷۳. روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۷۵. سند شماره ۴۱۰۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول هماهنگی سپاه و ارتش غرب کشور به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۷۶. سند شماره ۰۴۱۰۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به ستاد عملیات غرب کرمانشاه، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۷۷. سند شماره ۰۴۱۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه مستقر در سنندج به ستاد مرکزی سپاه، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۷۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، تهران رویتر، ۳۰ آوریل ۱۹۸۰ {۱۰/۲/۱۳۵۹}.

۷۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲۹، رادیو لندن، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۸۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۸۱. سند شماره ۵۰۱۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {عملیات و اطلاعات}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۸۲. همان.

۸۳. سند شماره ۰۴۱۰۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سقز مسئول گروهان۲ گردان به مسئول سپاه تهران، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۸۴. سند شماره ۰۰۰۶۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری پاوه به استانداری کرمانشاهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۸۵. سند شماره ۰۰۰۶۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۸۶. سند شماره ۰۵۰۱۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۸۷. سند شماره ۴۱۰۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه به تهران {اطلاعات}، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۸۸. سند شماره ۴۱۰۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به ستاد مرکزی سپاه پاسداران، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۸۹. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۹۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۹۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۹۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۹۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۹۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۹۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۹۶. همان.

۹۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۹۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۹۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱ ، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص۶، بخش فارسی رادیو صدای آمریکا، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

تیرگی وضعیت بین ایران و امریکا، امروز هم بدون تغییراتی قابل توجه،ادامه یافت. اعلام مواضع همچنان شدید ایران که در بیانات امام خمینی و بنی صدر، انعکاس یافت و از سوی دیگر بازتاب تغییرات در وزارت امور خارجه امریکا که با ابراز امیدواری به کارایی مواضع امریکا علیه ایران همراه است، مهم ترین موارد قابل ذکر دراین باره است.

در تهران، از تریبون مراسم روز جهانی کارگر، پیام امام خمینی قرائت شد. در این پیام ضمن سرزنش شدید امریکا به دلیل دست داشتن در بحران های داخلی ضدنظام، آمده است: «در این قیام های مسلحانه در اطراف کشور و در دانشگاه ها و در این انفجارهای متعدد در اهواز و غیره، دست جنایتکار امریکا پیداست.» و در ادامه شخص کارتر این گونه تحقیر شده است: «کار آقای کارتر که از رزمندگی به راهزنی و از دخالت نظامی به پنهان کاری و انفجار کشیده است او را به صورت یک موجود مفلوک درآورده که همکاران هوشمند خودش به او پشت کرده اند و در قدرت نظامی او تردید نموده اند. ... چنین موجودی ملت شجاع ما را نخواهد ترساند.» (۱)

رئیس جمهور بنی صدر نیز در مراسم روز کارگر اصفهان علیه امریکا اعلام موضع کرد. وی در میان فریادهای تأییدآمیز انبوه مردم حاضر در میدان امام {نقش جهان}، ضمن اشاره به توطئه گسترده ای که امریکا و ایادی آن در ایران چیده اند و برشمردن برخی از آن اقدامات، اعلام کرد: «دو روز پیش، فرستاده یاسر عرفات پیش من آمد و اطلاعاتی آورد که با اطلاعاتی که ما در کشور به دست آوردیم، سازگاری داشت و حکایت از این می کرد که امریکا می خواهد به توطئه های نظامی خویش در ایران ادامه دهد و منطقه آزادی، در ایران برای ایادی خود به وجود آورد و در این منطقه، عملیات ترور و وحشت را در شهرهای مختلف کشور هدایت بکند. این برنامه را رها نکردند و می خواهند در روزها و هفته های آینده در ایران اجرا کنند.» (۲)

در همین حال، نشر تحلیل ها و اظهارنظرها درباره تغییرات در وزارت امور خارجه امریکا

ص: ۵۴۵

همچنان ادامه دارد؛ ازجمله تایمز لندن ضمن اظهار رضایت از انتصاب وزیر امور خارجه جدید نوشت: با حضور ماسکی به عنوان وزیر امور خارجه امریکا، امید فراوان وجود دارد که برای اولین بار پس از چندین سال وزیر امور خارجه این کشور دارای موضعی محکم تر از مشاور امنیت ملی باشد و این موضع به ویژه هنگامی که وزارت امور خارجه امریکا درپی نافرجام ماندن گام {اقدام} نظامی آن کشور برای رهایی گروگان های آن در تهران دچار نابسامانی شد، بسیار ضروری است. (۳)

گاردین نیز انتخاب ماسکی را به جانشینی ونس، انقلابی زیربنایی در چارچوب کاخ سفید توصیف کرد و نوشت این انتخاب بدون شک دولت کارتر را به خواسته و تمایل مردم امریکا نزدیک خواهد کرد.

اما دیلی تلگراف برخلاف دو روزنامه یادشده، پیش بینی کرد که انتخاب ماسکی بر مشکلات و مسائل امریکا بیفزاید. (۴)

۲۱۹

موضوع عملیات امریکا برای نجات گروگان ها که در طبس متوقف شد، همچنان مورد توجه رسانه های امریکایی است. میزان وسعت و چگونگی اجرای این عملیات، بجز بخش های انجام شده که خودبه خود فاش گردیده است، همچنان در سطح فوق سری قرار دارد، اما رسانه ها به آن علاقه مندی نشان می دهند و گزارش هایی در این باب درج می کنند که هرچند میزان وثوق آن معلوم نیست و چه بسا گمراه کننده نیز باشد، اما درهرحال نشان می دهد ابعاد قضیه منحصر به آنچه رسماً اعلام شده نبوده است.

امروز نیویورک تایمز در گزارشی دراین باره آورده است: درصورت مقاومت شدید ایرانیان هنگام عملیات نجات گروگان ها، طرح های احتمالی به کارتر اجازه داده بود دستور حمله به تأسیسات نظامی تهران را صادر کند. به گزارش آسوشیتدپرس از نیویورک، این روزنامه همچنین به نقل از مقامات موثق دولتی نوشت حملات هواپیماهای امریکایی محتمل به نظر نمی رسید، ولی کارتر آمادگی داشت حتی با قربانی کردن افراد غیرنظامی مأموریت خود را به انجام رساند. نیویورک تایمز همچنین نوشته است حداقل ۲ فروند از ۶ هواپیمای سی۱۳۰ که در این عملیات شرکت داشتند به توپ های ۲۰ میلی متری و مسلسل های سنگین ۶۲/۷ میلی متری مجهز بودند. نیویورک تایمز افزود: درصورتی که مشخص می شد دفاع هوایی کافی نیست، کارتر می توانست دستور دهد که شکاری بمب افکن های اف۷ و اف۴ که از قبل مأموریت یافته بودند، از ناوهای هواپیمابر امریکایی مستقر در خلیج فارس به کمک بشتابند. این روزنامه به نقل از منابع مطلع دولتی نوشته است: این هواپیماها به طور مکرر پوشش هوایی عملیات را تمرین کرده بودند و بارها از ناو پرواز کرده و به طرف سواحل ایران رفته اند، اما از ورود به حریم هوایی ایران خودداری کرده اند. (۵)

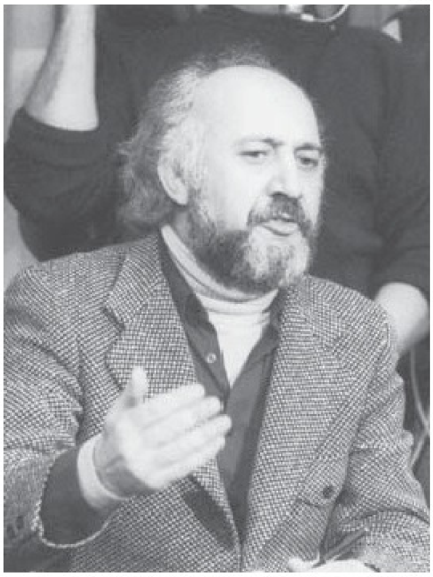
در همین زمینه، آسوشیتدپرس در گزارشی دیگر از واشنگتن، خبر داد که جیمی کارتر دو روز قبل از این {۹/۲/۱۳۵۹}، با حدود ۱۵۰ نفر ملاقاتی کاملاً خصوصی داشته است. این افراد کسانی بودند که در عملیات ناموفق طبس شرکت داشته اند. توماس اونیل سخنگوی مجلس نمایندگان امریکا، بدون ذکر جزئیات، این خبر را اعلام کرد. آسوشیتدپرس افزوده است: مقامات کاخ سفید هم از توضیح بیشتر دراین باره خودداری کردند. (۶)

همچنین، یونایتدپرس از مسکو گزارش داد که روزنامه پراودا ارگان حزب کمونیست شوروی، در شماره امروز خود نوشت: طرح نافرجام آزادساختن گروگان های امریکایی در تهران، درواقع پوششی برای اجرای کودتا بود و اینکه ایالات متحده بار دیگر خواهد کوشید تا دولت ایران را سرنگون کند. (۷)

۲۲۰

بااینکه دیپلمات های ایرانی از امریکا اخراج شده اند، اما اعضای هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد، به ناچار در خاک امریکا به سر می برند و این برای رسانه های امریکایی فرصتی است تا جنبه های خبری خود را جذاب تر کنند. گفت وگوی شب گذشته یکی از شبکه های تلویزیون با منصور فرهنگ سفیر ایران در سازمان ملل، از آن جمله است.

در گزارش امروز یونایتدپرس از این برنامه آمده است: «سفیر ایران در سازمان ملل، پذیرفت که کشورش در کار گروگان گیری امریکایی ها غیرقانونی عمل کرده، لیکن متذکر شد که این امر قابل درک است. منصور فرهنگ شب گذشته، در پاسخ به سؤالات بیل مویرز خبرنگار تلویزیونی گفت ایالات متحده امریکا واقعیت انقلاب ایران را حتی تا زمان حاضر درک نکرده است. خبرنگار با یادآوری این مطلب که ایران از مذاکره با اعراب ایرانی که در سفارت ایران در لندن دست به گروگان گیری زده اند، خودداری می کند سؤال کرد، آیا این عمل متقابل نیست؟ فرهنگ در پاسخ گفت بله چنین است. مویرز سؤال کرد آیا گروگان گیری در ایران قانونی بود؟ فرهنگ پاسخ داد نه، به هیچ وجه و افزود گروگان گرفتن کارکنان سفارت امریکا در تهران پاسخی به پذیرش شاه مخلوع در ایالات متحده بود. وی ضمن اشاره به کودتای سال ۱۹۵۳ در ایران با حمایت امریکا و نیز ۱۹۷۴ در شیلی افزود ازلحاظ تاریخی این کاملاً طبیعی است که [می توان] پذیرش شاه مخلوع را به عنوان یک اقدام سیاسی جلوه داد. بنابراین ازلحاظ این دیدگاه گروگان گیری قابل قبول است. از منصور فرهنگ

(منصور فرهنگ سفیر ایران در سازمان ملل متحد و شخص نزدیک به بنی صدر:

گروگان گیری قانونی نبود، اما از دیدگاه تاریخی و اقدامات خصمانه امریکا علیه ایران قابل قبول است.)

ص: ۵۴۷

درباره عدم توانایی ابوالحسن بنی صدر دررابطه با دانشجویانی که در سفارت امریکا هستند سؤال شد، وی پاسخ داد: ما در یک مرحله انقلابی هستیم با موقعیت انقلابی که نمی توان یک دولت باثبات داشت. فرهنگ تصریح کرد که دشمنی ایران به هیچ وجه متوجه مردم امریکا نیست. این دشمنی مستقیماً متوجه دولت امریکا است. سفیر ایران در سازمان ملل با اشاره به گزارش هایی مبنی بر اینکه واشنگتن راه های حمایت از حضور ارتش در ایران را مورد نظر داشت، گفت: امریکاییان کودتا را در سال ۱۹۵۳، ساواک را در سال ۱۹۵۸، انقلاب به اصطلاح کشاورزی را در سال ۱۹۶۳ برای ما به ارمغان آوردند و در ژانویه ۱۹۷۹ زمانی که تمامی دنیا با احترام، از انقلاب ایران دچار ترس شده بود ایالات متحده در تدارک یک کودتا بود.

فرهنگ ضمن رد این مطلب که حضور امریکا در ایران، سدی در مقابل مداخله شوروی محسوب می شد، گفت امپریالیسم امریکا با انقلاب بلشویکی شروع نشد. فرهنگ با برداشت خبرنگار مذکور از انقلاب ایران مبنی بر انتقال قدرت از یک نظامی ستمگر به نوع مذهبی آن مخالف بوده و معتقد است، قدرت [امام] خمینی معنوی است که بر حمایت و سپاس و ستایش معنوی استوار است. در زمان حکومت شاه کشور زیر تهدید و زور اداره می شد.» (۸)

۲۲۱

قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، در ادامه سفر منطقه ای خود امروز، در امارات متحده عربی با وزیر مشاور در امور خارجه این کشور مذاکره کرد.

در گزارش خبرگزاری پارس از موضوعات مورد بحث در این دیدار به کلیاتی از قبیل مسائل مختلف منطقه، روابط ایران با کشورهای عربی حوزه خلیج فارس و مسائل بین المللی اشاره شده است. در گزارش این خبرگزاری همچنین آمده است: امیر شارجه امروز به ابوظبی آمد و به طور خصوصی با قطب زاده مذاکره کرد. این مذاکرات نیز یک ساعت و نیم به طول انجامید و در پایان این ملاقات قطب زاده یک جلد کلام الله مجید به امیر شارجه هدیه کرد. همچنین امروز سفیر لبنان، کاردار سفارت الجزایر و کاردار سفارت عربستان در ابوظبی در محل اقامت قطب زاده حاضر شدند و با او به طور جداگانه ملاقات و گفت وگو کردند. وزیر امور خارجه ایران بعدازظهر امروز، در یک مصاحبه مطبوعاتی به سؤالات خبرنگاران ایرانی، خارجی و محلی پاسخ داد. (۹)

در همین حال، در برخی مطبوعات امارات مطالبی متفاوت با فضای دوستانه مذکور، درج شده است؛ ازجمله امروز روزنامه الخلیج {چاپ شارجه}، یادداشتی از تریام رئیس مجلس امارات، منتشر کرده که در آن آمده است: «ما حوادث و اتفاقات تهران را شگفت آور و صادقانه تلقی می کردیم و انتظار داشتیم که مشکل این جزیره نخستین موضوعی باشد که انقلاب کبیر ایران آن را حل وفصل خواهد کرد. ... آقای قطب زاده با اظهاراتش [در] کنفرانس مطبوعاتی کویت هم به ایران و هم به اسلام توهین کرده است، زیرا وزیر امور خارجه ایران در جواب سؤالی درباره این جزایر آنهایی که

این موضوع را مطرح می کننـد متهم کرد که می خواهنـد بین ایران و اعراب جدایی افکنند.» خبرگزاری رویتر که این گزارش را مخـابره کرده در پایـان افزوده اسـت: تقاضـای بازگردانـدن جزایر را دولت عراق که روابطش بـا ایران در چنـد هفته اخیر به وخیـم ترین وضـع آن رسـیده، مکرراً مطرح کرده است. قبلاً ـ یکی از جزایر به شـارجه و دو جزیره دیگر به رأس الخیمه متعلق بود. (۱۰)

یـادآوری می شود که طه یاسـین رمضـان عضو شورای انقلاب عراق که از روز گذشـته در امان به سـر می برد، یک بار دیگر دعـاوی عراق درایـن بـاره را مطرح کرد. بـه گزارش خـبرگزاری فرانسـه، وی گفـت: عراق دربرابر پس گرفتن ۳ جزیره عربی خلیـج {جزایر ایرانی تنب بزرگ و کوچک و بوموسـی در خلیج فارس} که در سال ۱۹۷۱ توسط شاه سابق اشغال شد، کوتاه نخواهد آمد. طه یاسـین رمضان که در مجمع امور بین المللی اردن سـخن می گفت این سؤال را مطرح کرد که چرا اعراب که هر دفعه سیلی می خورند قادر نیستند به عنوان یک ملت متحد سرزمین های خود را آزاد کنند. (۱۱)

۲۲۲

اشـغال سـفارت ایران در لندن، برای دومین روز، ادامه یافت و این سـفارت به یک کانون خبر و محل تجمعی برای انبوه طرف داران انقلاب و نظام جمهوری اسـلامی ایران تبـدیل شد. طرف داران نظام علیه رژیم عراق و صدام شـعار می دادند و مخالفان نظام مقیم لندن نیز محلی برای شعار و درگیری یافته بودند.

در دومیـن روز اشـغال، پلیس انگلسـتان اعلام کرد مـذاکره بـا گروگـان گیران که ۳ ایرانی عرب نژاد هســتند و ۱۹ تـن را به گروگان گرفته اند، ادامه دارد. (۱۲) یادآوری می شود که سـفارت ایران ساعاتی مانده به ظهر روز گذشته، اشغال شد. اشغال کنندگان که وابسـتگی آنها به عراق مشـخص است و با عنوان "اسکادران های انقلاب عربی در عربستان" معرفی شده اند۱۳، اعلام کردنـد که خواسـتار آزادی ۹۱ زنـدانی سیاسـی در اسـتان خوزسـتان ایران هسـتند و تهدید کردند که درصورت رد این درخواست، هر دو سـاعت ۲ نفر از گروگان ها را خواهنـد کشت و سـفارت را منفجر خواهنـد کرد. (۱۴) آنها ساعت ۱۲ روز پنجشنبه را به عنوان مهلت برآورده شدن خواسته هایشان تعیین کرده بودند.

دومین روز اشغال سفارت درحالی شروع شد که در طول شب گذشته، گروهی از

{تجمع دانشجویان ایرانی کفن پوش در اطراف سفارت ایران در لندن به منظور حمایت از انقلاب اسلامی و امام خمینی}

ص: ۵۴۹

دانشجویان ایرانی دربرابر سفارت ایران به تظاهرات مشغول بودند. رادیو لندن گزارش داد: آنها به پشتیبانی از آیت الله خمینی شعار می دادند. چند تن از این دانشجویان داوطلب شدند که جایگزین اعضای گروگان سفارت ایران بشوند. (۱۵) تظاهرات دانشجویان ایرانی علیه اشغال مسلحانه سفارت ایران در لندن در جهت عکس اهداف اشغال کنندگان، اثر قابل توجهی در افکارعمومی برجا گذاشت. این دانشجویان عکس هایی از امام خمینی را حمل می کردند و علیه امریکا و انگلیس شعار می دادند. آنها همچنین از صدام حسین به عنوان عروسک خیمه شب بازی غرب یاد می کردند. (۱۶) دانشجویان مذکور از همان آغاز اشغال، تجمع و تظاهرات خود را شروع کرده بودند. (۱۷) از صبح امروز، جمعیت جلوی سفارت، بیشتر و بیشتر شد. (۱۸)

در همین حال، برخی گزارش ها حاکی است پلیس به بهانه های مختلف مانع پیوستن دیگر ایرانیان مقیم لندن به این جمع می شود. (۱۹) از سوی دیگر، عده ای از خویشاوندان گروگان ها نیز خود را به محل ویژه ای که پلیس در نزدیکی سفارت تعیین کرده، معرفی کرده اند و همگی مترصد اخبار مربوط به حادثه هستند. (۲۰) این درحالی است که از قول گروگان گیران

اعلام شد صادق قطب زاده

وزیر امور خارجه ایران، شب گذشته، با تلفن با سفارت ایران در لندن تماس گرفته است. (۲۱) گزارش تماس نیمه شب گذشته گروگان گیران و قطب زاده وزیر امور خارجه که در ابوظبی به سر می برد، چنین است: «از سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن که در اشغال ۳ نفر مهاجم است به کاردار سفارت ایران در ابوظبی اطلاع داده شد که رهبر مهاجمین به سفارت درخواست تماس تلفنی با آقای قطب زاده را دارد. وزیر امور خارجه با این تماس موافقت کرد و در حضور تمام روزنامه نگاران ایرانی و اعضای سفارت ایران در ابوظبی، قطب زاده به رهبر مهاجمین که خود را خوزستانی معرفی می کرد، اخطار کرد اگر قطره ای خون از بینی هریک از اعضای سفارت جمهوری اسلامی ایران بریزد همان تعداد از زندانیانی که مهاجمین تقاضای آزادی آنان را دارند محاکمه صحرایی و سپس اعدام خواهند شد. قطب زاده پس از این اخطار ارتباط را قطع کرد. ولیکن چند دقیقه بعد کاردار سفارت ایران در لندن با ابوظبی تماس گرفت و ماجرا را برای قطب زاده شرح داد. وزیر امور خارجه در پاسخ اعضای سفارت از آنها خواست خونسردی خود را حفظ کرده و به هیچ وجه مرعوب تهدیدهای مهاجمین نشوند.» (۲۲) رادیو لندن در ساعت ۱۶:۱۵، اعلام کرد که صادق قطب زاده گفته است دولت ایران به تقاضاهای گروگان گیران ترتیب اثر نخواهد داد(۱) و دربرابر هریک از اعضای سفارت ایران در لندن که مورد

۱- * دیگر مسئولان ایران نیز موضع قاطع مشابهی را اعلام کردند؛ ازجمله رئیس جمهور بنی صدر در سخنرانی قبل ازظهر امروز، در مراسم روز کارگر امسال، اعلام کرد: «برادران و خواهران، ایادی دشمن در سفارت ما در انگلستان ۲۰ [نفر] را به گروگان گرفته اند و تهدید کرده اند که اگر ما ۹۱ توطئه گر را آزاد نکنیم، آنها سفارت ما را منفجر خواهند کرد. باید بگویم این ملت بهای سنگینی داده و هیچ مسئله ای در اراده ما تأثیری نمی گذارد. بنابراین ما آماده ایم شهادت برادران خود را در انگلستان بپذیریم، ولی تسلیم خواسته های آنان نخواهیم شد.» [روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰]

آسیب قرار گرفته باشد، یک نفر از زندانیان مورد نظر آنها را در ایران اعدام خواهد کرد. این رادیو افزود: گروه مسلح اشغال کننده سفارت اظهار می دارند که این امر مهم نیست و آنها به هرحال به تهدیدات خود عمل خواهند کرد. آنها گفته اند که زندانیان مورد نظر آنان باید با هواپیما به لندن انتقال یابند و پس از آن همراه آنها و گروگان هایشان به مقصد نامعلومی حرکت کنند. (۲۳)

حدود نیم ساعت به اتمام مهلت، اشغال کنندگان سفارت، یکی از گروگان ها را آزاد کردند. وی یکی از ۲ عضو سازمان بی بی سی است که هنگام اشغال سفارت در این محل حضور داشتند. گروگان آزاد شده پس از آزادی به وسیله آمبولانس به بیمارستان انتقال یافت و مقامات پلیس حاضر در اطراف سفارت می گویند که علت آزادی او ابتلا به یک عفونت گوارشی بوده است. (۲۴) به گزارش بی بی سی، بعد از آزادی فرد مذکور، در میان گروگان های باقیمانده در سفارت ایران در لندن، ۲ تبعه انگلستان باقی مانده اند که یکی از آنها یک پلیس و دیگری خبرنگار بی بی سی است. (۲۵) این درحالی است که اشغال کنندگان در تماس با رادیو لندن اعلام کرده بودند: «مایلیم افکارعمومی مردم انگلیس را مطمئن سازیم که گروگان های انگلیسی و نیز دیگر گروگان های غیرایرانی صدمه ای نخواهند دید.» (۲۶) پخش این خبر باعث شد یک پزشک جوان انگلیسی از گروگان گیران درخواست کند که همسر ایرانی او را که در گروگان دارند، یک تبعه انگلیسی محسوب کنند. (۲۷)

درحالی که چند دقیقه از ساعت ۱۲ {اتمام مهلت}، نگذشته بود، سخنگوی پلیس اسکاتلندیارد آخرین اعلامیه افراد مسلح داخل سفارت را برای خبرنگاران قرائت کرد. مطابق اعلامیه مذکور، مهلت داده شده به ایران تا ساعت ۲ بعدازظهر، براساس وظایف انسان دوستانه تمدید شد. در اعلامیه همچنین آمده است: اگر دولت ایران نشانه ای به دست دهد که برای اجرای تقاضای ما با دولت انگلستان تماس گرفته است، زمینه ای برای تمدید مجدد مهلت ما فراهم خواهد بود، در غیر این صورت، مسئولیت جان گروگان ها تماماً متوجه دولت ایران خواهد بود. (۲۸) این مهلت بازهم تا ساعت ۱۵:۳۰، تمدید شد. اما یونایتدپرس و رویتر گزارش دادند: این فرصت هم پایان یافت و اتفاقی رخ نداد. (۲۹)

دراین حال، تظاهرات مخالفان گروگان گیران که یونایتدپرس تعدادشان را صدها تن گزارش کرد، ادامه یافت. (۳۰) آنها با فرارسیدن ظهر، به اقامه نماز جماعت پرداختند. حضور این افراد با درگیری هایی همراه شد که

{معترضان به اشغال سفارت ایران در لندن، در اطراف این سفارتخانه، نماز جماعت برپا کردند.}

ص: ۵۵۱

به دخالت پلیس انجامید؛ دخالتی که جهت آن برضد تجمع کنندگان طرف دار نظام بود. گزارش رادیو لندن دراین باره چنین است: در جریان نماز، گروهی از تظاهر کنندگان امریکایی مقیم لندن، دست به تظاهرات متقابل زدند که به برخورد مختصر میان دو طرف منجر شد و بلافاصله با دخالت پلیس پایان یافت. پس از مراسم نماز، یکی از روحانیون ایرانی مقیم لندن به پشتیبانی از دیپلمات های ایرانی به گروگان گرفته شده سخنرانی کرد. در طول این سخنرانی، ۷۰ نفر از ایرانی های مقیم لندن که مخالف آیت الله خمینی هستند با دادن شعارهایی در این مراسم اختلال ایجاد کردند. پلیس برای جلوگیری از برخورد احتمالی میان دو گروه مذکور، اقداماتی را آغاز کرد که موجب برخورد میان طرف داران آیت الله خمینی با پلیس شد. براثر این درگیری چند ایرانی و افراد پلیس مختصر جراحاتی برداشتند. (۳۱) در گزارش های بعدی این رادیو نیز آمده است: براثر برخوردهایی که بین این تظاهرکنندگان و افراد پلیس رخ داد یک پلیس مجروح شده و درحدود ۲۰ نفر از تظاهرکنندگان بازداشت شده اند. (۳۲)

به این ترتیب، بدون هیچ دستاوردی برای اشغال کنندگان، روز دوم اشغال سفارت به پایان رسید. شب هنگام، گزارش دان میلر افسر مطبوعاتی اسکاتلندیارد، بیانگر این بود که برای نخستین بار گروگان ها اجازه یافته اند با مقام های ایرانی ارتباط برقرار کنند. به گفته وی از سوی همه گروگان ها یک پیام برای رهبران ایران و با تصویب تروریست ها فرستاده شده است. این پیام از یکی از گروگان ها به نام عیسی نقی زاده که دبیر دوم سفارت است به دست پلیس لندن رسید. به خواهش وی دولت انگلستان پیام را برای مقامات ایرانی ارسال داشت. (۳۳) این درحالی است که حضور انبوه ایرانیان مقیم لندن در اطراف سفارت در شب هم ادامه یافت. در ساعت ۲۰:۴۵، رادیو لندن اعلام کرد: آخرین گزارش که از اطراف سفارتخانه ایران به دست ما رسیده حاکی است تظاهرات همچنان ادامه دارد. (۳۴)

یادآوری می شود، نوع برخورد رسمی و علنی عراق با قضیه سفارت ایران در لندن، خود گویای وجود انسجام جدی میان این جریان با دیگر جریان های ایذایی ضدایرانی است که از سوی عراق سازماندهی و تدارک می شود.

خبرگزاری دولتی عراق امروز، بیانیه ای با امضای «اسکادران های انقلاب عربی در عربستان، ائتلافی از مبارزان مردم مسلمان عرب، جنبش مردمی عربستان و سازمان سیاسی مردم عرب در عربستان» انتشار داد که طبق آن، گروه های مذکور مسئولیت تصرف سفارت ایران در لندن را برعهده گرفته اند. در بیانیه آمده است: «تصرف سفارت یک نمونه از عملیات کماندویی ماست که هرروزه مردم عربستان به آن اقدام می کنند.» این بیانیه همچنین اخطار داده است که «جهان به زودی متوجه ده ها نمونه دیگر از عملیات ما که تنها با پایان گرفتن اشغال ازسوی ایران و استقرار دوباره حقوق قانونی ما متوقف خواهد شد، می شود.» به گزارش یونایتدپرس از بغداد در بیانیه مذکور تأکید شده است: «هر نهاد و نمایندگی رژیم نژادی ایران در داخل و خارج جنبه عملیات کماندویی ما علیه ایران نژاد پرست که در ستم به مردم عربستان سهیم باشد خواهد بود.» (۳۵)

در همین زمینه، یک مفسر رادیو لندن گفت یکی از موارد اختلاف بین ایران و عراق اعراب ایرانی در جنوب کشورند که خواهان خودمختاری هستند. عراقی ها خوزستان را عربستان می نامند. آنچه مسلم است اشغالگران سفارت ایران در لندن، هر کسی باشند، تشنج بین ایران و عراق را تشدید خواهند کرد. (۳۶)

۲۲۳

در حاشیه اشغال سفارت ایران در لندن، که بازتاب وسیعی داشت، چند تفسیر و تعبیر و برداشت، به عنوان نمونه ذکر می شود.

در ایران، باتوجه به شواهد و مشاهدات حضوری نقل شده در رسانه ها و اقوال غیررسمی، برداشت عمومی بر همکاری و هم آوایی مقامات و پلیس انگلیس با اشغال کنندگان تأکید دارد، ازاین رو، بعدازظهر امروز عده ای به قصد تصرف و اشغال سفارت انگلیس در تهران مقابل در این سفارتخانه اجتماع کردند و درصدد برآمدند به منظور تلافی اشغال سفارت ایران در لندن، این سفارتخانه را تصرف و اشغال کنند. اما مأموران و پاسداران با حضور در محل از هجوم اجتماع کنندگان به داخل سفارت جلوگیری و آنان را متفرق کردند. (۳۷)

در سازمان ملل متحد، کورت والدهایم دبیر کل این سازمان، در بیانیه ای که سخنگوی وی منتشر کرد از گروگان گرفته شدن دیپلمات های ایران به شدت ابراز تأسف و ناخشنودی کرد. (۳۸)

در واشنگتن، یک سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا اعلام کرد که دولت امریکا هرگونه حمله به دیپلمات های هر کشور خارجی را تقبیح می کند. (۳۹)

رادیو اسرائیل از قول یک نماینده پارلمان انگلیس {بدون ذکر نام وی}، اعلام کرد که وی پیشنهاد کرده است تا آزادی گروگان های امریکایی در تهران انجام نشود، کوششی برای آزادی دیپلمات های ایرانی سفارت ایران در لندن انجام نپذیرد. (۴۰)

شاپور بختیار آخرین نخست وزیر رژیم پیشین ایران، در بیانیه ای مطبوعاتی اعلام کرد بروز شورش های بسیار شدید قربانیان سرکوب های کورکورانه رژیم ایران اجتناب ناپذیر شده است. وی گفت گروگان گیری ایرانیان در سفارت این کشور در لندن درنتیجه سیاست بی مسئولیتی و بدگمانی رهبران کنونی ایران رخ داده است. (۴۱)

۲۲۴

دولت عراق علاوه بر تحرک دیپلماتیک، در برخی کشورهای عربی از تحرک قابل توجهی در زمینه های مخفی مربوط به سرویس های امنیتی و اطلاعاتی نیز برخوردار است. ازجمله منابع ایران خبر دادند: «[امروز]، ازطرف حکومت بعث عراق ۴۵ نفر از خرابکاران و تروریست های آموزش دیده به کشورهای کویت و لبنان و لیبی و الجزایر و لندن اعزام [شده اند] تا در آن

کشورها دست به یک سلسله تخریب و ترور بزنند.» (۴۲) بنا بر گزارشی دیگر، مقامات امنیتی عراق امروز، همچنین عده ای را به مقصد کشورهای عمان، عربستان سعودی، کویت و بحرین اعزام داشته اند. (۴۳) تعداد این افراد، در گزارش ها ۱۲۰ تن و وظیفه آنان «ترور مخالفین و مبارزین عراقی که در خارج از کشور علیه رژیم بعث مشغول فعالیت می باشند» (۴۴) ذکر شده است. منابع مذکور یادآوری کردند: «قبلاًـ نیز حکومت عراق اقدام به اعزام گروه های خرابکار نموده که مراتب به عرض رسیده است.» آنها همچنین تأکید کردند: «آقای قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، توسط همین گروه های اعزامی در کویت مورد سوءقصد قرار گرفته است.» (۴۵)

۲۲۵

استفاده سازمان امنیت عراق از ساواکی های فراری و برخی عناصر موسوم به خلق عرب، برضد ایران، ازجمله موضوعاتی است که منابع ایرانی به مقامات مسئول گزارش می کنند.

یک گزارش که لشکر ۹۲ زرهی به استانداری خوزستان ارسال کرده و این استانداری نیز آن را برای مقامات وزارت کشور فرستاده، حاکی است که امروز «۸ نفر از ساواکی های متواری به منظور آموزش مأمورین امن العام درجهت مبارزه با مجاهدین عراقی از کویت وارد عراق شده اند.» (۴۶)

گزارشی دیگر نشان می دهد که درطول هفته گذشته {روزهای ۴ تا ۱۱ اردیبهشت ۱۳۵۹}، «تعدادی از ایرانیان فراری و ایرانیانی که در عراق سکونت داشته اند و قبلاً آموزش های خرابکاری را طی نموده اند ازطریق بدره و سایر نقاط مرزی جهت خرابکاری به ایران نفوذ داده شده اند.» (۴۷)

در گزارش های متعدد دیگری که امروز، برای مقامات ارسال شده است نیز موارد قابل توجهی ملاحظه می شود. طبق یک گزارش دریافتی، «مدیریت سازمان امنیت بصره تعداد ۲۰ خودروی سالن دار و مجهز به دستگاه های بی سیم به جبهه به اصطلاح تحریر خوزستان تحویل داده است، ضمناً راننده خودروهای مذکور همگی عراقی بوده و تابع سازمان امنیت عراق می باشند.» (۴۸)

در گزارش دیگری آمده است: «وزارت کشور عراق یک حقوق ماهیانه جهت اشخاص و اعضای جبهه به اصطلاح آزادی بخش خوزستان که همگی ایرانی هستند اختصاص و ارسال داشته است و همچنین مقداری پول جهت پرداخت به افرادی که در خوزستان خرابکاری و انفجاراتی به وجود می آورند، ارسال داشته است.» (۴۹) گزارش دیگر حاکی است: «مدیریت سازمان امنیت بصره تعداد زیادی مواد منفجره و نارنجک های دستی به مرز ایران، مرکز پلیس شلمچه ارسال داشته تا اینکه به افراد و جبهه به اصطلاح تحریر خوزستان و اعراب ایرانی به سرپرستی شیخ صدام شیخ حامد تحویل و مورد استفاده قرار دهند.» (۵۰) یک منبع دیگر نیز دراین زمینه گزارش داد: «لنج های کویتی که وارد ایران می شوند، جاسازی شده و اکثراً با عراق همکاری دارند.» (۵۱)

تقویت نیروهای مرزی عراق نیز، هرچند نه به طور وسیع، اما به صورت مستمر، موضوع گزارش های هرروزه نیروهای خودی به مقامات مسئول است.

امروز، پاسگاه مؤمنی {زیر نظر هنگ آبادان} از افزایش گشتی های عراقی در مسیرهایی از نوار مرزی۵۲ و گردان ژاندارمری خرمشهر نیز از تحرکاتی در داخل خاک عراق که با شلیک ۴ تیر منور همراه بوده است، خبر دادند. (۵۳) تردد چشمگیر امروز خودروهای عراقی در فاصله پاسگاه های فکه و طاووسیه نیز در گزارش پاسگاه دویرج خودی از این گونه موارد است. (۵۴) رکن۲ ژاندارمری نیز در گزارشی به دفتر ریاست جمهوری از تقویت پاسگاه چیلات عراق با یک گردان ۶۰۰ نفری و ۳۶ دستگاه نفربر مجهز به مسلسل های ساخت شوروی که از حدود یک ماه قبل شروع شده است خبر داد. (۵۵) گزارش دیگری از رکن۲ ژاندارمری حاکی است: «مقامات تیپ۱۱۶ گارد مرزی عراق که یگان های آن در نوار مرزی مقابل ایران واقع در استان سلیمانیه گسترش یافته اند به کلیه یگان های تابعه دستور داده است که شب هنگام هرگونه حرکت مشکوک را بدون هیچ گونه درنگ با شدت تمام کوبیده و بلافاصله گزارش نمایند تا درصورت نیاز فوراً نیروی کمکی اعزام گردد.» (۵۶)

یادآوری می شود که در بخشی از این گونه آمادگی ها ضرورت های مقابله با تحرکات مخالفان داخلی رژیم عراق نیز مطرح می گردد؛ ازجمله آخرین خبر ذکرشده {آمادگی در سلیمانیه} را می توان با این گزارش مرتبط دانست: «مقامات امنیتی عراق مدعی اند: اکراد شورشی وابسته به جبهه ملی {اتحاد وطنی}(۱) در نظر دارند ظرف چند روز آینده دست به عملیات خرابکاری به شرح زیر در خاک عراق به ویژه در استان سلیمانیه بزنند:

۱. خرابکاری در تأسیسات دولتی و نظامی

۲. قطع کابل های برق و تلفن

۳. حمله به شعبه های حزب بعث

۴. پخش اعلامیه های ضددولتی و ایجاد رعب ووحشت بین اهالی.» (۵۷)

در بعضی موارد نیز برای بالابردن انگیزه های آمادگی، خطر نفوذی های ایرانی در داخل خاک عراق مطرح می شود؛ بنا بر یک گزارش که امروز واصل شد، مقامات گارد مرزی استان بصره مدعی شده اند: «برابر خبر رسیده، قوای نظامی ایران در نظر دارند در یک فرصت مناسب به تأسیسات نفتی جنوب عراق حمله و کلیه تأسیسات نفتی را نابود و منهدم نمایند، لذا به کلیه یگان های تابعه دستور داده است که بر تعداد گشتی های خود افزوده و در طول شبانه روز مراقبت کامل نمایند و کوچک ترین اتفاق را سریعاً گزارش نمایند.» (۵۸)

ص: ۵۵۵

۱- * منظور گروه اتحادیه میهنی کردستان عراق به رهبری جلال طالبانی است.

تحرکات ایذایی مرزی عراق امروز در منطقه قصرشیرین، شدت محسوسی داشت. این تحرکات از نخستین ساعات بامداد امروز تا نیمه شب، ادامه یافت.

در ساعت ۳:۲۵ بامداد امروز، پیامی با امضای رضایی فرمانده سپاه قصرشیرین، به مرکز فرماندهی سپاه در تهران ارسال گردید. متن پیام چنین است: «در ساعت ۲ بامداد امروز، قصرشیرین از شش طرف زیر آتش کفار قرار گرفته و مهاجمین با آر.پی.جی۷ و خمپاره محمودآباد، دهلیم، مقر سپاه پاسداران، شرکت نفت و فرمانداری را مورد هجوم قرار دادند که با دفاع سپاه روبه رو شده و این درگیری حدود ۱ ساعت، به طول انجامید که درنتیجه ۳ نفر مجروح و یک نفر شهید گردیدند.» (۵۹) در گزارش شهربانی کرمانشاه به

استانداری دراین باره آمده است: «براثر اصابت گلوله سلاح های سنگین مهاجمین به منزل کارمند اداره آموزش وپرورش واقع در خانه های سازمانی شهرستان مذکور خساراتی به بار آورده و همچنین یک باب خانه در محمودآباد حومه قصرشیرین را خراب که از ساکنین آن ۳ نفر به سختی مجروح که در بیمارستان قصرشیرین تحت درمان قرار گرفته اند. ... اصابت گلوله مهاجمین به چند بشکه روغن در جایگاه شرکت نفت خساراتی وارد نموده و این تیراندازی تا ساعت ۴ بامداد ادامه داشته است.» (۶۰)

گزارش خبرگزاری پارس نیز حاکی است که در تهاجم به محمودآباد قصرشیرین عده ای دانش آموز براثر اصابت ترکش خمپاره به طور سطحی مجروح شدند. در این گزارش به نقل از سرهنگ اخیانی فرمانده ژاندارمری ناحیه کرمانشاه، آمده است: براثر اصابت خمپاره به خانه یکی از جوانمردان ژاندارمری قصرشیرین، ۲ فرزند این جوانمرد به شهادت رسیدند. (۶۱) نکته مهم اینکه این حمله با پشتیبانی آتش توپخانه ارتش عراق انجام گرفته درحالی که امکان پاسخ گویی متناسب برای خاموش کردن این آتش باری وجود نداشته است. در گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین، این قضیه به صراحت ذکر شده است: «به علت نداشتن سلاح سنگین که در برد آتش آنها باشد، جواب مقدور نشده است. چون توپخانه مستقر در تپه ناصرخان بردش به مرز نمی رسد و امکان جواب گویی به آتش عراقی ها میسر نگردیده است. ازطریق ناحیه کرمانشاه از لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه درخواست شده نسبت به تغییر موضع یا استقرار آتش بار دیگر در ده ناصر اقدام شود، زیرا مردم قصرشیرین درحال وحشت بوده و سراسیمه از خانه های خود بیرون ریخته و شهر در اضطراب است.» (۶۲) هنگ قصرشیرین درضمن درخواستی برای فرماندهی ناحیه کرمانشاه به این شرح ارسال کرده است: «چون احتمال دارد شهر قصرشیرین مورد حمله قرار گیرد، مقرر فرمایید یک واحد تانک در قصرشیرین و خسروی مستقر [شود] که بتواند به موقع از شهر و نقاط حساس محل درصورت وقوع حمله احتمالی دفاع نماید.» (۶۳)

درنهایت، حمله عوامل عراق به شهر که با پشتیبانی آتش توپخانه ارتش این کشور انجام شد، پس از ساعاتی دفع شد، اما حملات ایذایی در منطقه عمومی قصرشیرین، تا نیمه شب و حتی

ساعاتی پس از نیمه شب، ادامه یافت. بـدین ترتیب از ساعت ۴:۳۰ تا ۶:۳۰ امروز، پاسگاه های ولدکشته، خسروی و تنگاب نو مورد حمله قرار گرفت. (۶۴)

در ساعت ۲۳ «پاسگاه های تنگاب نو و ولد کشته قصرشیرین زیر آتش سلاح های سنگین پاسگاه قلعه یهودی قرار گرفته که درنتیجه پاسگاه تنگاب نو منهدم(۱) شده است.» (۶۵) در همین ساعت، پاسگاه یکه شان نیز زیر آتش قرار داده شد. (۶۶) مطابق گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، درباره این اقدام که به انهدام پاسگاه تنگاب نو انجامید، به طور رسمی به مرزبان مقابل اعتراض شده است. (۶۷)

در حمله دیگری در ساعت ۲۳ امشب، «حدود ۱۵۰ نفر مهاجم مسلح پوشش توپخانه و خمپاره انداز پاسگاه پله چفت عراق واقع در ارتفاعات آق داغ... با آر.پی.جی۷ و خمپاره به طرف منازل مسکونی کارمندان قصرشیرین و مرزبانی تیراندازی نموده و قصد گروگان گیری داشته که با مقاومت مأمورین ژاندارمری و نیروهای سپاه پاسداران مواجه و به خاک عراق متواری می گردند.» (۶۸)

در ساعت ۲۴ نیز حمله دیگری انجام گرفت. تلفن گرام ستاد مشترک ارتش دراین باره حاکی است: «حمله گسترده ای به پاسگاه دربندجوق که بین خسروی و قصرشیرین واقع است، انجام و دراثر ترکش گلوله خمپاره ۲ نفر پاسدار به نام های {ابراهیمی مرتضی} به شهادت رسیده و احمد مرادی نیز زخمی شده است. حدود ۵ قبضه خمپاره هم زمان تیراندازی نموده اند.» (۶۹)(۲)

۲۲۸

در مناطق کردنشین، امروز، مهم ترین مسئله استمرار درگیری های اخیر در سنندج است. در این شهر، نوعی توازن برقرار است و هیچ یک از دو طرف قادر به تسلط کامل بر شهر نیستند، اما نیروهای طرف دار نظام می کوشند ابتکارعمل را در دست بگیرند و مسئله سنندج را حل کنند.

به همین منظور امروز، مقرر شد که بر تأمین و پاک سازی گردنه صلوات آباد که برای تدارک و تجهیز نیروهای نظام در سنندج نقطه مهمی است تأکید و از نیروهای سپاه مستقر در آنجا بیشتر پشتیبانی شود. این موارد به لشکر ۱۶ زرهی ابلاغ گردید. (۷۰) همچنین به گزارش سپاه پاسداران ارومیه امروز، «تعداد ۱۷۱ نفر از برادران پاسدار ارومیه به فرماندهی برادران حمید باکری {فرمانده عملیات} و مهدی بخشی با تجهیزات انفرادی و کالیبر ۵۰ و تیربار ام. ژ۳ به شهر سنندج اعزام شده اند.» (۷۱)

عناصر ضدانقلاب هم در تحرک و تکاپو برای تقویت و تجهیز هستند. برخی نشانه ها ازجمله اظهارات شاهدان عینی از مواردی که درپی آمده است، حکایت می کند:

۱- * در این گونه گزارش ها معمولاً غرض از به کاربردن کلمه انهـدام، انهـدام کامل نیست، بلکه مقصود واردآمدن خسارت جدی است.

۲- ** گزارش هـای دیگر حاکی است این حمله تا دو ساعت بعـد از نیمه شب، ادامه یافته و علاوه بر ۲ پاسدار شهید یادشده، یکی از زخمی ها نیز به شهادت رسیده است. [روزنامه جمهوری اسلامی،۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۴]

O سازمان چریک های فدایی خلق حدود ۲۰۰ پیشمرگ را با سلاح هایی چون تیربار و آر.پی.جی۷ و نارنجک انداز، برای اعزام به منطقه راهی کرده است. این عده با کامیون کمپرسی ازطریق میرآب عازم هستند.

O آمادگی جنگی در عده زیادی از پیشمرگان مهاباد مشاهده شده است.

O با کمک برخی از فراریان گارد جاویدان رژیم گذشته، تحرکاتی درزمینه ورود و راه اندازی ضدهوایی برای سرنگونی هوایی و هلیکوپترهای دولتی ملاحظه شده است.

O تبلیغات علیه پاسداران شدید است و اقدامات توضیحی و تبلیغی مناسب برای اذهان مردم بسیار ضروری است.

O سردخانه سنندج دراختیار پیشمرگان است و در آن اجساد عده ای از پیشمرگان کومه له و دیگر گروه ها و نیز اجساد ۵ تن از خلبانان هلیکوپتر نگهداری می شود. (۷۲)

O «در عملیات منطقه سنندج و بانه ۵ فروند هلیکوپتر دراثر اصابت گلوله آسیب دیده و در کرمانشاه فرود آمده اند و به سرنشینان آن آسیبی وارد نشده فقط یک نفر خلبان دوم از ناحیه پا مورد اصابت گلوله قرار گرفته که با هواپیمای سی۱۳۰ به تهران تخلیه شده است.» (۷۳)

۲۲۹

امروز، علاوه بر درگیری های حساس سقز و بانه، در سایر مناطق کردنشین نیز برخوردها و تحرکات ایذایی پراکنده روی داد که در درجه بعدی اهمیت قرار دارند و از آن جمله می توان به حوادث سردشت، شاهین دژ، پاوه، مریوان و نیز منطقه قطور در آذربایجان غربی اشاره کرد.

در سقز، یک فروند هلیکوپتر به شناسایی مشغول بود که هدف گلوله قرار گرفت، خلبان که از ناحیه پا مجروح شده بود، هلیکوپتر را در پادگان سقز به سلامت به زمین نشاند. (۷۴)

در بانه، «پرسنل بانه از قله اربابا عقب نشینی نموده درنتیجه مهاجمین [مسلح غیرقانونی] یک فروند هلیکوپتر خودی را که به علت نقص فنی در قله اربابا فرود اجباری کرده بود به آتش کشیدند.» (۷۵) همچنین «یک فروند هلیکوپتر به سرنشینی ۱۲ نفر از تیپ سقز که عازم بانه بودند در

{ارتفاعات اربابا مشرف به بانه و پادگان این شهر، در اختیار گروه های مسلح غیرقانونی قرار گرفت.}

ص: ۵۵۸

ارتفاعات مشرف به پادگان دچار سانحه شده، ۸ نفر از آنـان سالم به پادگان رسیده و از بقیه خبری در دست نیست.» (۷۶) به ایـن ترتیـب ارتفاعـات مزبـور دراختیـار گروه هـای مسلح غیرقـانونی قرار گرفت و برای بـازپس گیری آن تقاضـای ۴ فروند هلیکوپتر شد. (۷۷)

در سردشت امروز، چنـد تن از مأموران غیربومی شـهربانی این شـهر هنگـام مراجعت از مرخصـی به محل خـدمتشان، در قریه میرآباد به گروگان گرفته شدند. (۷۸)

در شـاهین دژ از سـاعت ۱:۳۰ بامـداد، پاسگاه ژانـدارمری و مقر پاسـداران بـا سـلاح های آر.پی.جی۷ و تیربـار هـدف حمله مهاجمان مسلح ضـدانقلاب واقع شـد. (۷۹) این درگیری تلفـاتی نـداشت، امـا اصـابت گلوله هـای خمپـاره در ساختمان سپاه پاسـداران شاهین دژ خساراتی به بار آورد. (۸۰) عده ای از افراد مهاجم پس از عبور از رودخانه با سـلاح سبک و سنگین در قریه محمودآباد واقع در ۱۲ کیلومتری شـمال پاسـگاه شاهین دژ، به محل اسـتقرار پیشمرگان مسلمان حمله کردند که به آتش آنهـا پاسخ داده شـد. در این حمله براثر اصـابت گلوله آر.پی.جی۷ دیوار مقر پیشـمرگان ویران گردیـد، اما آسـیبی به کسـی نرسید. (۸۱)

در پاوه، حملات پراکنده به شهر و اطراف آن در قالب پرتاب خمپاره و تیراندازی پراکنده امروز هم ادامه یافت. (۸۲) براساس یک گزارش در روسـتای گلال، ۴ تن از اعضـای یـک خانواده براثر اصابت خمپاره جان خود را از دست دادنـد. (۸۳) امروز، همچنین «در مسیر راه [روستای] مزیدی(۱) یک دستگاه مینی بوس سپاه پاوه به علت برخورد با مین منفجر شده و راننده آن به نام پرویز قادری شهید و ۲ پاسدار دیگر نیز مجروح شدند.» (۸۴)

در مریوان، سـتاد مشترک ارتش در گزارشـی از حمـل ونقـل سـلاح های سـنگین و محموله های غـذایی و بنزین برای عناصـر مسـلح ضدانقلاب خبر داده و افزوده است: رژیم عراق عده ای از عناصر ضدانقلاب را در ۸ کیلومتری داخل خاک عراق گرد هم آورده و به تقویت آنان مشغول است. (۸۵)

امروز، یکی از گروگـان هـای منطقه قطـور به واحـد خـود مراجعت کرد. در گزارش شـهربانی به وزارت کشور دراین بـاره،به وضـع منطقه قطور واقع در آذربایجـان غربی، اشـاره شـده و آمـده است: «برابر گزارش پلیس راه آهن، حسب اعلام پلیس راه آهن آذربایجـان از مـدتی قبـل منطقه قطـور و رازی متشـنج و به واسـطه وضـع قطـع کامـل هرگونه ارتبـاط از سـرنوشت ۷ نفر مـأمورین پلیس ایسـتگاه رازی اطلاعی درست در دست نبوده، لیکن مقـارن ساعت ۱۴:۳۰ روز ۱۱/۲/۱۳۵۹، اسـتوار دوم علی خسـروی خود را به مرکز یگـان معرفی [کرد]. گزارش وی حـاکی است که در تاریـخ ۲۱/۱/۱۳۵۹، سـلاح و تأسیسات آنها به وسـیله مهاجمین مصادره و خود آنها به گروگان گرفته شده و مشارالیه به واسـطه حاملگی همسـرش پس از ۱۰ روز با موافقت مهاجمینی که در ایستگاه مستقر می باشند، موفق به خروج از منطقه گردید.» (۸۶)

ص: ۵۵۹

۱- * در سند نام مزیدی این گونه آمده است: "م ز ی د ی"

در شرایطی که سپاه هم اکنون در عرصه مقابله با گروه ها و تشکل های مسلح مخالف نظام در جنبه های مختلف سیاسی، عقیدتی و نیز نظامی و امنیتی تنها نیروی قابل اتکای نظام جدید در بحران های قومی مناطق کردنشین و عامل اصلی خنثی کردن تدابیر، سیاست ها و روش های گروه های قدرتمند و سابقه دار منطقه است، آسیب تفرقه و اختلاف میان این نیروی تازه شکل گرفته و رو به رشد با همراهان ارتشی آن، گاهی به صورت مشکل خودنمایی می کند. درواقع، در کنار فعالیت نیروهای مذهبی و مؤمن ارتش که بار اصلی ایفای وظایف ارتش، بیشتر داوطلبانه بر دوش آنهاست، بعضی واکنش های غیرانقلابی نیز موجب تضعیف روابط فی ما بین می شود. البته واکنش ها و رفتار غیردوستانه که از شمول دفعات و کمیت بالایی هم برخوردار نیست از هر دو طرف مشاهده می شود. این قبیل رفتارها که به صورت گله مندی هایی ظاهر می شود، اغلب مربوط به سطح میانی است و به سطوح عالی فرماندهی تسری نمی یابد. در این سطح، به خصوص در شرایط حساس کنونی، از دامن زدن به اختلافاتی که اگر مهار نشود می تواند کارایی هر دو نیرو را کاهش دهد، پرهیز می گردد. نمونه ای از گلایه های یادشده، مربوط به وضعیت منطقه حساس سنندج است.

امروز، مرکز فرماندهی سپاه در تهران دو پیام جداگانه دریافت کرد. درپیام ارسالی از عملیات کرمانشاه آمده است: طبق اخبار موثق، لشکر۲۸ سنندج روحیه مبارزه را از دست داده و بعضی برادران سپاه از پشت سر خود اطمینان نداشته و حتی دیده شده که عده ای نیز برای ضدانقلاب خبر می برند. لذا تدابیری اتخاذ شود. (۸۷)

در پیامی دیگر که از رکن۳ ستاد مشترک ارتش واصل گردید، نیز آمده است: برابر گزارش لشکر۲۸ سنندج باتوجه به اینکه عملیات در شهر برابر امریه صادره به سپاهیان واگذار شده است و لشکر ابتکار عملیات را در دست ندارد... و نیروهای پاسدار به دستورات فرماندهان خود بی توجهی می کنند و تعدادی قصد مراجعت دارند، «دستور فرمایید باتوجه به اینکه مردم غیرمسلح در وضع نامطلوبی به سر می برند، درمورد فعال نمودن برادران سپاه در سنندج و هماهنگی آنها اقدام لازم معمول دارند.» (۸۸)

یادآوری می شود ویژگی های متفاوت سپاه و ارتش، ازجمله ازنظر تحرک چشمگیر انقلابی سپاه به سبب نوع نیروهای وقت، انعطاف تشکیلاتی و رو به رشدبودن در شرایط انقلابی و برخاستن از دل وضعیت انقلابی که آزادی عمل متفاوتی را برای این نیرو {سپاه} به بار آورده است، می تواند باعث بروز سوءتفاهم ها و حساسیت هایی بشود. به طورمثال، نامه روز گذشته مسئول واحد تدارکات سپاه محسن رفیق دوست، به سفارت سوریه در تهران نمونه ای از تفاوت وضعیت سپاه و ارتش ازلحاظ تحرک، ارتباط و انعطاف تشکیلاتی است. متن کامل نامه چنین است:

«به سفارت محترم جمهوری عربی سوریه از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

احتراماً چون سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با موافقت شورای انقلاب اقدام به خرید تعداد

۵۰۰ قبضه موشک انداز آر.پی.جی۷ و ۵ هزار گلوله موشک مربوطه نموده است، متمنی است دستور فرمایید جهت حمل موارد فوق

تسهیلات لازم ایجاد گردد، قبلاً از همکاری های آن سفارت تشکر می شود. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، محسن رفیق دوست» (۸۹)

۲۳۱

امروز، مناسبت روز جهانی کارگر یک بار دیگر به عرصه ای برای صف آرایی جریان های سیاسی تبدیل شد. در تهران، مراسم چهار جریان متفاوت و مشخص قابل ذکر است.(۱)

در تهران، جریان مدافع نظام، ستاد برگزاری مراسم امروز را در خانه کارگر تشکیل داد و از ۹ مبدأ و در ۹ مسیر، ساعاتی قبل ازظهر، به سمت لانه جاسوسی امریکا اعلام راه پیمایی کرد. درواقع میزبان تجمع امروز، دانشجویان مسلمان پیرو خط امام بودند که به تناسب اینکه در فضای ضدامریکایی این روزهای ایران، همه راه پیمایی ها به مقابل سفارت سابق امریکا در تهران ختم می شود، درپیشانی و خط مقدم نیروهای خط امام و به طورکلی نیروهای مدافع نظام اسلامی، قرار دارند.

جریان دوم، جریانی که خود را اصلی ترین رقیب خط امام می داند و بلکه با عادت بزرگ نمایی های رایج، خط امام را اصلی ترین رقیب خود می خواند؛ سازمان مجاهدین خلق، برگزاری مراسم خود را به صورت یک تجمع {و نه راه پیمایی} در بعدازظهر و در ترمینال خزانه، اعلام کرد. این مراسم درواقع نوعی قدرت نمایی جریان مجاهدین خلق دربرابر جریان خط امام محسوب می شد. بنابراین سرمایه گذاری وسیعی برای آن شده بود.

جریان سوم را می توان سازمان چریک های فدایی خلق دانست. این سازمان هم مراسم خود را به صورت مستقل و به شکل یک تجمع در میدان آزادی برگزار کرد. سازمان چریک های فدایی خلق با این اقدام، هم با جریان خط امام و هم با حزب توده و هم با زوج سنتی خویش سازمان مجاهدین خلق، اعلام مرزبندی کرد.

جریان چهارم، حزب توده است که مراسمش در همان قالب کلی تحرکات این حزب قرار می گیرد. این جریان مراسمی برگزار کرد که هم مستقل باشد و هم عدم همراهی چندانی با مراسم اصلی {خط امام} تلقی نشود. حزب توده، مرکز تجمع اولیه خود را میدان امام خمینی {توپخانه} قرار داد تا بعد از ساعتی به سوی لانه جاسوسی راه پیمایی کنند. قطعنامه راه پیمایی نیز در محلی نزدیک لانه با عنوان متن پیشنهادی مواد قطعنامه راه پیمایی اول ماه مه، قرائت شد.(۲) سخنرانی های افراد حزب نیز در همین محل انجام گرفت.

۱- * درباره هریک از جریان های مذکور، در گزارش های جداگانه که در ادامه آمده، بیشتر توضیح داده شده است. همچنین به مصاحبه یکی از مسئولان ذی ربط {آیت الله محمدرضا مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور، سرپرست کمیته

مرکزی انقلاب اسلامی و عضو شورای انقلاب} درباره حوادث روز کارگر و زمینه ها و عوامل درگیری های ترمینال، در گزارش جداگانه ای پرداخته شده است.

۲- ** حتی روزنامه حزب توده برخلاف نشریات دیگر گروه ها در کنار گزارش مراسم خود، مراسم اصلی {خط امام} را هم با عباراتی مثبت گزارش کرد.

در مقایسه چهار مراسم مذکور و ازنظر اهداف مورد نظر برگزارکنندگان {تبلیغ، نمایش قدرت، جذب نیرو و...}، می توان گفت اولی برنده مطلق بود و یک بار دیگر کم وکیف به شدت نابرابر و برتری بسیار آشکار جریان اول، به رخ کشیده شد. وجه تمایز دیگر این بود که مراسم اول درعین اینکه در آن کادرها و توده های بسیار بیشتری شرکت داشتند، اما جنبه توده وار آن بر انضباط و نظم غلبه داشت، درحالی که سه مراسم دیگر از سازمان یافتگی تشکل های خود برخوردار بودند. وجه تمایز دیگر اینکه مراسم اول و تا حدی مراسم چهارم در آرامش برگزار شد، اما دو مراسم دیگر با برخوردها و درگیری هایی همراه گردید. (۹۰)

۲۳۲

بزرگداشت روز جهانی کارگر {اول ماه مه}، امروز، در سراسر کشور با برپایی تجمعات وسیعی، برگزار شد. مراسم امروز روز کارگر، بجز مراسم مربوط به گروه های چپ و مجاهدین خلق، با وجه غالب ضدامریکایی و در کنار آن سرزنش گروه های چپ که خود را مدعی اصلی دفاع از طبقه کارگر می خوانند،همراه بود. در تهران، چند مراسم جداگانه برگزار شد. در گزارش روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، از مراسم مربوط به نیروهای هوادار نظام و خط امام چنین آمده است: «به مناسبت اول ماه مه روز جهانی کارگر، مراسم راه پیمایی باشکوهی ازسوی کارگران کارخانجات تهران و حومه برگزار شد. در این راه پیمایی صدها هزار نفر از کارگران به دعوت ستاد برگزاری مراسم روز کارگر {مستقر در خانه کارگر} از مسیرهای نه گانه درحالی که پلاکاردهایی با خود حمل می کردند به طرف جاسوس خانه امریکا حرکت کردند و در مسیر شعار می دادند؛ "کارگران مسلمان، امروز روز تولید، امروز روز کار است"؛ "کم کاری، تحصن، اعتصاب، تضعیف انقلاب است"؛ "تنها ره رهایی تولید هرچه بیشتر در راه انقلاب است"؛ "چین، شوروی، امریکا، دشمنان خلق ما" و "مرگ بر امریکا، دشمن مستضعفین، درود بر خمینی، حامی مستضعفین". راه پیمایان پس از گذشت از مسیرهای تعیین شده در مقابل لانه جاسوسی تجمع کرده و شعارهایی مبنی بر پشتیبانی از جمهوری اسلامی و خواسته های خود می دادند.» (۹۱)

به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، در این تظاهرات گروه های مختلف مردم تهران از مسیرهایی که از پیش اعلام شده بود در صفوفی فشرده و منظم حرکت کرده و کلیه گروه ها در مقابل لانه جاسوسی امریکا گرد هم آمدند. این مراسم ابتدا با تلاوت آیاتی از کلام الله مجید آغاز و سپس پیام امام خمینی به مناسبت روز کارگر قرائت شد. (۹۲) در ادامه مراسم، چند تن از برادران کارگر به مناسبت این روز سخنانی ایراد کردند. در این سخنرانی ها، یکی از کارگران با اشاره به جنایات امریکای جهان خوار، تأکید کرد که انقلاب ما مسلماً توده های همه جهان را از پیکر امپریالیسم جدا خواهد کرد. آن گاه پیام دانشجویان مسلمان پیرو خط امام قرائت شد. (۹۳) پس از قرائت بیانیه، آقای موسوی خوئینی ها به مناسبت این روز سخنانی ایراد کرد. پس از پایان این سخنرانی، یکی از کارگران قطعنامه مراسم روز کارگر را قرائت کرد. (۹۴)

روزنـامه نـامه مردم ارگـان حزب توده نیز در کنار گزارش مراسم خود، از این مراسم هم چنین گزارش داد: بنا به دعوت ستاد برگزاری مراسم روز کارگر، راه پیمایی گروهی دیگر از کارگران و زحمت کشان

از ۹ نقطه تهران به طرف

لانه

جاسوسـی برگزار شـد. در این راه پیمـایی شـعارهایی نیز داده شـد؛ ازجمله "امریکـا، امریکـا حـامی سـرمایه دار؛ ابوذر، ابوذر، دشمن سرمایه دار"؛ "کارگران ایران، پیروان امام اند؛ علیه امپریالیسم، آماده قیام ا ند"؛ "تحریم اقتصادی، تجاوز نظامی، هرگز اثر ندارد؛ این کارتر دیوانه، از کار و کوشـش ما، هرگز خبر ندارد." در مقابل لانه جاسوسـی، شعارها علیه امپریالیسم امریکا و نوکرانش اوج بیشتری گرفت. در پایان این راه پیمایی ها قطعنامه مراسم روز جهانی کارگر ازطرف ستاد برگزاری مراسم روز کارگر قرائت شد. (۹۵)

درپیـام امـام خمینی به مناسبت روز کـارگر، ضـمن سـرزنش شدیـد کارتر و امریکا، آمـده است: «روز کارگر را به ملت های زحمت کش و خصوص کـارگران به واژه اعم، تبریک عرض می کنم. کارگران از ارزشـمندترین طبقه و سودمنـدترین گروه در جـامعه ها هسـتند. چرخ عظیم جوامع بشـری با دست توانای کارگران در حرکت و چرخش است. حیات یک ملت، مرهون کـار و کـارگر است. کار خلاصه نمی شود به جنبش مخصوص و کارگر خلاصه نمی شود به گروهی خاص؛ و به این انگیزه، روز کـارگر روز همه ملت است نه بخش خاصـی از آن. از این عموم اسـتثنا می شود کارهـای تخریبی و کارگران مخرب؛ هم آنـان که به اسم طرف داری از کـارگران از کـار آنـان جلوگیری می کننـد و پشت نقـاب طرف داری از دهقانان، خرمن های آنان را که حاصل دسترنج یک ساله آنان است به آتش می کشند، و زیر ماسک خدمت برای کارگران در کارخانه ها با تمام توان اخلال می کنند؛ این روز از آنان نیست و از دشمنان آنان است. ... روز کارگر روز دفن سلطه ابرقدرت هاست که با کار با واژه اعم، اسـتقلال در همه ابعادش به مستضـعفین جهان برمی گردد و ابرقـدرت های آدم خوار و عالم خوار خلع سـلاح می شوند.» (۹۶)

در بیانیه دانشـجویان مسـلمان پیرو خط امام نیز اعلام شده است: «سـلام بر شما کارگران و زحمت کشان، یعنی مستضعفین که وارثان واقعی زمین ایـد. درود بر شـما کارگران و کشاورزان و دهقانانی که مـدیر جامعه انسانیت هستید و اداره امور کشور به دست شـماست. ... برادران و خواهران عزیز مسـلمان و کارگر، اسلام دین کارگر و کار است و اسلام بیشتر از هرکس دیگری حامی کارگران و زحمت کشان و بیش از هر چیز زنده کننده انسان ها و ملت های استعمار و استثمار شده و بیشتر از همه کمر به نابودی استعمارگران و استثمارگران بسته است.» (۹۷)

آقـای خوئینی ها نیز در سـخنرانی خود یادآور شـد: «امروز، ما در انقلابی به مراتب بزرگ تر از انقلاب اول قرار گرفته ایم. در انقلاب اول دشـمن رویاروی شـما محمـدرضای خائن و دربار ننگین و عوامل مزدور و نوکران امریکا بود، ولی امروز، دشـمن که در انقلاب اول پشت پرده عمل می کرد، حالا رودرروی شما ایستاده است و این دشمن رودرروی شما همان امریکا است.» وی سپس به انفجار بمب در نقاط مختلف اشاره کرد و گفت: «دقیقاً معلوم است که این کارها، کار شخص کارتر است، این

دولت امریکا است که در ایران بمب گذاری می کند. اگر ما در داخل کشور بخواهیم دریابیم چه کسانی یا چه گروهی دست به این کار می زنند، به راحتی می توانیم آن را پیدا کنیم بنابراین بهتر است گفته شود یک نیرو، ولی به اسامی مختلف ولو با شعارهای چپ نما به صحنه می آیند، ولی این ملت هشیار ایران است که با معیار دقیق خط ضدانقلاب را شناسائی می کند.»

موسوی خوئینی ها افزود: «کسانی که از داخل دانشگاه ها بر روی مردم مستضعف آتش می گشایند،آنان که از داخل دانشگاه همین خلق محروم را به رگبار می بندند، در خطی هستند که خط ضدانقلاب نامیده می شود. امروز پس از گذشت یک سال، بعد از این ترورها و بعد از این اقدامات مسلحانه علیه جمهوری اسلامی ایران اگر کاملاً دقت شود می فهمند که این چپ نمایان به اصطلاح انقلابی در خط امریکا عمل می کنند.»

وی اضافه کرد: «اکنون چندین شب است که به لانه جاسوسی امریکا حمله می شود. چه کسانی حمله می کنند؟ چه کسانی پاسداران انقلاب اسلامی ایران را که در اطراف لانه جاسوسی به مراقبت مشغول اند به رگبار مسلسل می بندند؟ آیا خود امریکایی ها هستند یا مزدوران آنها که در داخل کشور دست به چنین اعمال رذیلانه ای می زنند. این عمال که پیام امام را پیام ضدانقلاب نام گذاری می کنند امروز، به دستور اربابانشان بمب گذاری می کنند، کارخانه ها را به اعتصاب می کشانند و در گوشه وکنار مملکت در کردستان علیه حکومت مرکزی اقدام مسلحانه می کنند، همه اینها خط کارتر و خط ضدانقلاب است.» (۹۸)

(سیدمحمد موسوی خوئینی ها در مراسم روز کارگر در محل لانه جاسوسی:

این چپ نمایان به اصطلاح انقلابی در خط امریکا عمل می کنند.)

در قطعنامه مراسم نیز آمده است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

و لقد ارسلنا رسلنا بالبينات و انزلنا معهم الکتاب و المیزان لیقوم الناس بالقسط و انزلنا الحدید فیه بأس الشدید

جهان ما در یک حرکت دائمی به سوی تحقق وعده الهی یعنی حاکمیت مستضعفان و برقراری قسط در زمین پیش می تازد. مستکبران چه بخواهند و چه نخواهند، حرکت عالم و سنت الهی همانا بر زوال مستکبران و بنیان امامت مستضعفان استوار می باشد. رسالت پیامبران و رسولان خدا نیز بر ایجاد قسط و حاکمیت مستضعفان در جامعه انسان ها نهاده شده بود. ما اکنون دربرابر تحریکات و تشبثات دیوانه وار کارتر و متحدینش هستیم. به این لحاظ با درک موقعیت حساس فعلی خواسته های صنفی خود را محدود نموده و موارد زیر را با صدای تکبیر اعلام می داریم و خواهان اجرای دقیق آنها می باشیم:

ص: ۵۶۴

کارگران مسلمان ایران بار دیگر تبعیت کامل خود را از امام خمینی اعلام داشته و به طور مکرر از بنی صدر رئیس جمهور و شورای انقلاب حمایت و پشتیبانی می نماییم. ... ما ضمن پشتیبانی مجدد از دانشجویان پیرو خط امام خواهان انتشار تمامی اسناد و دستگیری جاسوسان ایرانی و محاکمه آنها

می باشیم. ... ما از دولت می خواهیم که برای مقابله با امپریالیسم امریکا حالت جنگ اعلام نموده و قاطعانه با ضدانقلاب برخورد نماید. ما خواهان ایجاد صنعت ملی و خودکفا براساس نفی روابط استثمارگرانه می باشیم. دولت می بایستی صریحاً با ایجاد بنگاه های وام و کار و همچنین تعاونی های صنعتی و کشاورزی در سطح شهرها و روستاها به مقابله جدی با بیکاری برخیزد. ما از دولت می خواهیم که این دستگاه عظیم اداری که از خون مستضعفان تغذیه می کند کوچک نموده و نیروهای انسانی را برای تولید به شهرها و روستاهای کوچک بفرستند.

ما خواستار لغو قانون کار سابق و تدوین قانون کار جدید با نظر کارگران می باشیم. ... صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران بایستی بیانگر دردهای مستضعفان جامعه و مبلغ اندیشه و فرهنگ انقلابی اسلام باشد و از مسئولان می خواهیم که ساعت هایی از رادیو و تلویزیون را برای بیان دردهای کارگران به دست خود کارگران بسپارد.» (۹۹)

در حاشیه مراسم امروز، روزنامه کیهان از کشف یک بمب در ساعت ۱۰ بامداد خبر داد و دراین باره نوشت: «در زیر یک آمبولانس در مقابل کمیته ناسیونال وابسته به منطقه ۲ مستقر در ایران ناسیونال(۱) یک بمب ضربه ای کار گذاشته بودند که هنگام حرکت آمبولانس به منظور حمل بیمار، مردم و پاسداران متوجه وجود بمب گردیده و از وقوع یک انفجار جلوگیری به عمل آوردند.» (۱۰۰) همچنین شهربانی به وزارت کشور گزارش داد: «برابر اطلاعی که افسران قرارگاه پلیس کسب می نمایند شیئی مشکوک در زیر پل حافظ مقابل بانک کار نصب نموده اند که بلافاصله به گردان امدادی اطلاع داده شد و کارشناسان قسمت مذکور یک عدد بمب {سه راهی} در محل پایه پل فلزی کشف که پس از خنثی شدن آن را از محل دور می نمایند.» (۱۰۱)

۲۳۳

بزرگ ترین دستاورد مراسم سازمان مجاهدین خلق که به مناسبت روز کارگر، در ترمینال خزانه برگزار شد، در تیتر اصلی نشریه مجاهد با این ادعا انعکاس یافت: «توطئه ترور مسعود رجوی خنثی شد.» سازمان در گزارش مفصل این مراسم همچنین شلوغ کاری ها و درگیری های انجام شده را نیز سازمان یافته ترسیم و بازگو کرده است؛ همان درهم ریختگی که درعمل منجر به حذف سخنرانی رجوی و خنثی شدن نقشه ترور یادشده و نجات رجوی گردید. (۱۰۲) شرح این ماجرا، با استفاده از سه منبع متفاوت یعنی گزارش رکن۳ ستاد مشترک، گزارش روزنامه جمهوری اسلامی (ارگان حزب

۱- * بعدها به "ایران خودرو" تغییر نام یافت.

جمهوری اسلامی) و نشریه مجاهد {ارگان سازمان مجاهدین خلق}، در ادامه درج شده است.

گزارش رکن۳ ستاد مشترک ارتش حاکی است: «بعدازظهر روز جاری که مسعود رجوی قصد داشتند در ترمینال خزانه سخنرانی کنند تعدادی از اهالی جنوب شهر به اجتماع کنندگان حمله، ضمن درگیری شدید بین طرفین در محل همدیگر را با چوب و سنگ مضروب می نمایند.» (۱۰۳)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز در گزارش این مراسم آورده است: «مجاهدین خلق طی اعلامیه ای اعلام کردند که میتینگی در روز پنجشنبه ۱۱/۲/۱۳۵۹ ساعت ۵/۴، در ترمینال خزانه برگزار خواهند کرد. طبق اطلاعیه قبلی قرار بود که مسعود رجوی در این میتینگ سخنرانی کند. از ساعت ۲، دسته دسته هواداران مجاهدین خلق به ترمینال وارد می شوند، در همان اوایل سخنرانی عده ای که درحدود ۵۰۰ نفر بودند با شعار "حزب فقط حزب الله"؛ "مرگ بر رجوی منافق" و "منافق حیا کن، طالقانی را رها" کن دور ترمینال می گشتند

و مرتب شعارهای فوق را تکرار می کردند

و در ساعت ۴ بعدازظهر، مخالفین که تعدادشان به ۲ هزار نفر رسیده بود سرود "خمینی، ای امام" را می خواندند. مجاهدین خلق نیز شعارهایی از قبیل "مجاهد، مجاهد، حامی پیکار خلق"؛ "ما همه حامی توایم مجاهد"؛ و... را تکرار می کردند. برنامه با تلاوت چند آیه از قرآن و ترجمه آن شروع شد، سپس سرود نبرد با امریکا پخش شد و پس از آن عباس داوری از مرکزیت مجاهدین خلق، سخنرانی خود را آغاز نمود که در این هنگام درگیری ها شروع شد و چند بار ازطرف مخالفین مجاهدین خلق سنگ به طرف سخنران پرتاب شد که شیشه های ترمینال را شکست و باعث زخمی شدن چند نفر گردید. درپی این حادثه، اعلام شد که مسعود رجوی سخنرانی نمی کند و قرار شد که پیام مسعود رجوی از بلندگو پخش شود. در این هنگام، مخالفین مجاهدین خلق، به تریبون نزدیک می شوند. هم زمان با این حرکت شدت برخورد بین طرفین اوج می گیرد و با سنگ و چوب و آهن به یکدیگر حمله می کنند و باعث زخمی شدن گروه کثیری می شوند. مجاهدین در قسمت پایین ترمینال با شعارهای "مرگ بر ارتجاع"؛ "میلیشا، میلیشا از سنگرت دفاع کن"، خواستار مقابله مجاهدین با عناصر مخالف مجاهدین خلق بودند... با بازگشت مجاهدین خلق از میتینگشان گروه کثیری از مردم، زنان و مردان جمع شده بودند و شعار "مرگ بر رجوی"؛ "عزا عزاست امروز، روز عزاست امروز، رجوی منافق با رفقاست امروز" می دادند.» (۱۰۴)

نشریه مجاهد که روز قبل یک ویژه نامه مفصل درباره روز جهانی کارگر منتشر کرده بود و در رقابتی چشمگیر با گروه های مارکسیستی، گزارش های مختلف با همان سیاق و ادبیات و نکات تأکیدی آنها در ویژه نامه مزبور آورده بود، از مراسم ترمینال هم گزارش مفصلی داد که در آن آمده است: «حضور هواداران سازمان، به مناسبت بزرگداشت روز جهانی کارگر در ترمینال خزانه که در قلب محلات زحمت کشان شهر تهران واقع است، فضای دیگری بر محله های اطراف ترمینال حاکم کرده بود. ...» اگرچه مخالفین این گروه مانع از این شدند که سخنان مسعود رجوی به گوش کسی برسد. (۱۰۵)

سازمان در آخر این میتینگ با هشدارهای زیر طبق روال همیشگی به اتمام حجت پرداخته و درواقع ذهن هواداران را برای درگیری های آتی و اقداماتی که در آینده و در وقت خود انجام خواهد شد،(۱) آماده کرده است: «به تمامی مقامات مسئول کشور هشدار می دهیم که اگر مراجع و مقامات قانونی که تاکنون به نهایت مورد احترام مجاهدین خلق ایران بوده اند، {که در کمتر موردی از دستورات قانونی و حتی توصیه های آنها مبنی بر حفظ نظم و آرامش سرپیچی نموده ایم} بیش از این دربرابر پایمال شدن حقوق مسلم قانونی ما بی تفاوت بمانند، کل رابطه ما با دستگاه حاکمه کنونی زیر علامت سؤال خواهد رفت. ... در خاتمه، نظر مقامات مسئول و عموم مردم قهرمانمان را به قسمتی از اطلاعیه مجاهدین خلق دربرابر توطئه علیه جان رهبران خود...(۲) که به تاریخ ۸ اسفند گذشته، در مطبوعات کشور منعکس شده است جلب می نماییم: "سازمان مجاهدین خلق ایران براساس حق قانونی و شرعی دفاع از خود، بدین وسیله اعلام می دارد که دربرابر هر توطئه ای از این قبیل علیه جان مسئولان و اعضای خود به قاطعانه ترین صورت عکس العمل نشان داده و دربرابر کلیه مقامات مسئول پیشاپیش نسبت به عواقب هر درگیری احتمالی از خود سلب مسئولیت می نماید."» (۱۰۶)

۲۳۴

سازمان چریک های فدایی خلق که ازلحاظ جذب هوادار، در سطح معارضین ازلحاظ توقع حضور در قدرت و جلب توجه عموم بعد از سازمان مجاهدین خلق بیشترین توقعات و دعاوی و نیز بیشترین تکاپو و جایگاه را دارد، امروز، یک مراسم مستقل برای بزرگداشت روز کارگر، به صورت تجمع و سخنرانی در میدان آزادی برگزار کرد.

این سازمان نیز نظیر همزادش سازمان مجاهدین خلق، باوجود اینکه تمایل دارد به عنوان یک گروه سیاسی قانونی و رسمی فعالیت کند و به منزله یک گروه انقلابی واجد مشروعیت به رسمیت شناخته شود، درعین حال نظیر سازمان مجاهدین خلق تمایل دارد عنوان چریک مسلح

۱- * این از شگردهای سازمان مجاهدین خلق بود که همواره خود را در موضع قهرمان مظلومی قرار می داد که درعین قدرت صبر می کند، ولی اگر ظلم به آن از حد بگذرد، می تواند به اقدامات ویران کننده و تعیین کننده دست بزند. سازمان هواداران را همواره، با مهارت تمام در انتظار روز موعود قرار می داد؛ روزی که برای فرا رسیدن آن بایستی مقدار لازم و ضروری از کینه ضدنظام و امام، در سینه های هواداران انباشته می شد. از سوی دیگر، تداوم وضعیت انقلابی در کشور که کلیه جریان ها و نیروها را به اقدام مستقیم در خیابان ها فرا می خواند، مانع از آن است که مسئولان مربوط در نظام حتی اگر بخواهند، بتوانند شرایط مطلوبی را برای عدم تحقق نقشه های سازمان ایجاد کنند و مانع جذب بیشتر نوجوانان هیجان زده به سازمان بشوند؛ نوجوانانی که در تصور پیگیری آرمان های ضدامپریالیستی و عدالت خواهانه، بعد از مدتی نه چندان طولانی، در یک پروسه تبدیل هویت تشکیلاتی، با ورود سازمان به فاز نظامی، به اصلی ترین قربانیان امیال و مطامع قدرت پرستانه رهبران سازمان تبدیل شدند.

۲- **... از متن است.

و سلاح های خود را نیز حفظ کند و زیر بار نظم و مقررات نهادهای انتظامی و امنیتی مرتبط با سلاح و اقدام مسلحانه نرود. به این ترتیب، تحرکات و تجمعات این گروه نیز در قالب خاصی قرار می گیرد که همواره زمینه خوبی را برای ایجاد تشنج و درگیری و زدوخورد فراهم می کند؛ به خصوص مواضع و عملکرد این سازمان در قبال قضایای مسلحانه گنبد و کردستان، حاشیه امنیتی مورد توقع و مورد نیاز این سازمان را بیشتر از بین برده است. حوادث امروز نیز یکی دیگر از وقایع تکراری حاشیه این سازمان است.

روزنامه جمهوری اسلامی وقایع امروز میدان آزادی را چنین گزارش کرد: «شاگرد مدرسه ها که اکثراً طرف داران فدائی ها را تشکیل می دادند با کتاب های به زیربغل گرفته به سوی میدان آزادی روانه بودند. ... از همان اول، اوضاع متشنج به نظر می رسید. عده ای نشریه ها را پاره کرده و شعار "مرگ بر کمونیست" می دادند. ساعت ۵/۳ بعدازظهر، برنامه رسمی سازمان شروع شد و بعد از پخش چند سرود، اولین سخنران جهت سخنرانی پشت تریبون قرار گرفت و هم زمان با شروع سخنرانی زدوخورد نیز از اطراف میدان شروع گشت. حدود ساعت ۵/۴، از پشت چمن و مکانی که تریبون را مستقر کرده بودند عده ای با شعار "مرگ بر کمونیست" می گذشتند که عده قلیل از بیابانی شروع به پرتاب سنگ به طرف فدائیان کردند و فدائی ها متقابلاً به جواب برخاستند و زدوخورد شدیدی درگرفت و در این زدوخورد سر یکی از طرف داران فدائی ها شکست، اما ازطرف افراد مهاجم چندین نفر زخمی و به وسیله فدائی ها دستگیر شده و سخت مورد ضرب وشتم واقع شدند. ... بعد از پایان سخنرانی دوم، پایان میتینگ اعلام شد و در این زمان زدوخورد در میدان آزادی شدت گرفت.» (۱۰۷)

{فرخ نگهدار عضو مرکزیت سازمان چریک های فدایی خلق و مسئول برگزاری مراسم روز کارگر این سازمان در میدان آزادی}

روزنامه اطلاعات با عنوان "درگیری های خشونت بار در دو میتینگ تهران" واقعه را چنین منعکس کرد: «میتینگ سازمان چریک های فدایی خلق ساعت ۵/۳، آغاز شد. در این گردهمایی حشمت الله رئیسی و فرخ نگهدار(۱) درباره روز جهانی کارگر و مسائل داخلی کشور، ازجمله شوراها، انقلاب فرهنگی، وقایع اخیر دانشگاه ها، درگیری های کردستان و... سخنرانی کردند.

از ساعت ۳ بعـدازظهر که گروه های هواداران سازمان چریک های فـدایی خلق رهسـپار میـدان آزادی بودند، برخوردها آغاز شد. ... پس از یورش مخالفین به میتینگ چریک های فدایی خلق، هواداران این سازمان نیز به مقابله برخاسـتند و آنها را تا آن سوی بیابان عقب راندند. در ساعت ۶،

ص: ۵۶۸

۱- * این دو تن از اعضای شورای مرکزی سازمان چریک های فدایی خلق بودند.

پس از پایان میتینگ برای اولین بار صدای تیراندازی های هوایی به گوش رسید. در ساعت ۶ و ۲۰ دقیقه، ۳ تن از پاسداران در کوچه طرشت نرسیده به میدان آزادی با تیراندازی های ممتد هوایی سعی می کردند از برخورد جلوگیری کنند و یکی از افسران کلانتری ۱۹ درمیان کوچه از طرفین خواهش می کرد که متفرق شوند، ولی موفق نشدند و زدوخورد شدیدی در زمین لوان که قدری بالاتر از کوچه آران نرسیده به میدان آزادی قرار دارد از سر گرفته شد. وسعت درگیری هایی که در جریان برپایی میتینگ روی داد به حدی بود که به بیابان های اطراف میدان آزادی و خرابه ها کشانده شد و تا آغاز شب در مسیر خیابان آزادی تا میدان انقلاب ادامه داشت که در جریان آن سروکله عده ای شکست.» (۱۰۸)

خبرنگار کیهان نیز در گزارش خود از برخوردهایی که در مراسم و بعد از آن روی داد، چنین نوشت: «عاقبت کار به زدوخورد با سنگ و چماق و چاقو کشید و به همین مناسبت خیابان آزادی تا غروب آفتاب شاهد زدوخوردهای پراکنده [و] تعقیب وگریزهای متناوب بود و طی آن عده ای مجروح و مصدوم شدند که جهت مداوا به بیمارستان انتقال یافتند. درگیری ها تا ساعت ۹ شب، ادامه داشت و در این ساعت هنوز در نقاط مختلف میدان آزادی، کوچه های منتهی به میدان و خیابان آزادی تعقیب وگریز ادامه داشت و کف خیابان و میدان آزادی مملو از سنگ و کلوخ بود.» (۱۰۹)

۲۳۵

کوشش مستمر حزب توده برای نشان دادن اشتراک هرچه بیشتر در مواضع و رفتار سیاسی با جریان های خط امام، مانع از برگزاری مراسم مستقلی برای روز کارگر نشد، اما مراسم حزب توده درعین استقلال، طوری طراحی شده بود که به معنای مرزبندی با جریان اصلی {مراسم جلوی لانه} نباشد.

در این روز، سمت حرکت به سوی لانه تعیین و محلی نزدیک آن برای سخنرانی ها و قرائت قطعنامه در نظر گرفته شد. قطعنامه مخصوص راه پیمایی حزب توده نیز با عنوان "متن پیشنهادی مواد قطعنامه به مناسبت روز اول ماه مه" و ازسوی «کمیته برگزاری جشن اول ماه مه» اعلام شد تا به مثابه تعارض با قطعنامه مراسم اصلی قلمداد نگردد. راه پیمایی حزب توده نیز البته حواشی و برخوردهایی را همراه داشت، اما چندان جدی نبود. درگیری و برخورد قابل ذکر، حدود ظهر و حدود ۸ شب، به صورت حمله عده ای به دبیرخانه کمیته حزب توده واقع در خیابان ۱۶ آذر، رخ داد. در این حمله ها، به گزارش روزنامه این حزب، افرادی که روی خود را پوشانده بودند، به پاره کردن پلاکاردها و نیز شکستن شیشه ساختمان جنب دفتر پرداختند. (۱۱۰)

درهرحال، در روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده، گزارش این مراسم با عنوان "با شرکت میلیون ها کارگر، زحمت کش و روشن فکر انقلابی ایران روز همبستگی بین المللی کارگران و زحمت کشان جشن گرفته شد"، درج گردید۱۱۱ که بخش هایی از آن به این قرار است: «روز

اول ماه مه، روز جهانی کارگر، با شکوهی هرچه تمام تر، در سراسر کشور برگزار شد. از نخستین ساعات روز، صدها هزار تن از کارگران و زحمت کشان و روشن فکران انقلابی میهنمان در راه پیمایی های عظیم از نقاط مختلف تهران به طرف لانه جاسوسی، اول ماه مه را جشن گرفتند. ... به دعوت کمیته برگزاری جشن اول ماه مه، کارگران و زحمت کشان ۶۲ سندیکا و شورا در ساعت ۸ روز پنجشنبه، در میدان امام خمینی گرد آمدند، تا این روز بزرگ را جشن بگیرند. ساعتی بعد کارگران،زحمت کشان، روشن فکران و انقلابیون مترقی در صفوف به هم پیوسته به طرف لانه جاسوسی روان می شوند. ... از فراسوی خیابان های محرومیت، نازی آباد، جوادیه، کشتارگاه، خزانه، دروازه غار، شوش، از همه جا آمده اند. چهره های آفتاب سوخته با شیارهای رنجی که بر گونه هایشان نقش گرفته، با هر شعار "مرگ بر امریکا" به شادی می نشیند. اهم این پلاکاردهای حزب توده چنین است: "در جنگ با امپریالیسم امریکا، کارگران در خط مقدم قرار دارند."؛ "دست امپریالیسم از نفت ایران کوتاه."؛ "امپریالیسم امریکا، دشمن اصلی انقلاب ایران است."؛ "کارگران نقض حریم هوایی ایران را شدیداً تقبیح و آمادگی خود را برای سرکوب تجاوز نظامی امریکا به ایران اعلام می دارند."؛ "ما خواهان لغو کلیه قراردادهای اسارت آور امپریالیستی هستیم."؛ "این حرف ملت ماست، این حرف رهبر ماست، عامل هر توطئه، امریکاست، امریکاست"؛ "کارتر، کارتر، مرگت باد، صدام، سادات، ننگت باد."؛ "لیبرال سازش کار، نابود باید گردد؛ یک جبهه متحد، در رزم با امریکا، ایجاد باید گردد."؛ "کارگر متحد حامی انقلاب است؛ تفرقه تفرقه، دشمن انقلاب است."؛ "بجنگیم، بجنگیم، تا خون، در رگ ماست؛ امریکای جهان خوار همیشه دشمن ماست."؛ "مرگ به شیطان بزرگ امریکا".

در بین صفوف به هم فشرده راه پیمایان، کارناوالی از ورشکستگی امپریالیسم امریکا و متحدین غارتگرش {ژاپن، فرانسه، آلمان فدرال، انگلیس} و توطئه چینی های رسوای آنها، درقالب دلقک های سربه راهی چون سادات، صدام و بگین رنگ گرفته است. ساعتی بعد، ره پویان در نزدیکی لانه جاسوسی از حرکت باز می ایستند، تا به سخنرانی چند تن از نمایندگان سندیکاها گوش فرادهند. ...

نورالدین کیانوری، دبیر اول کمیتهٔ مرکزی حزب تودهٔ ایران در راه‌پیمایی روز جهانی کارگر

{مراسم روز کارگر حزب توده در میدان امام خمینی برگزار شد، اما پایان راه پیمایی آن جلوی لانه جاسوسی تعیین گردید تا با مراسم خط امام در تعارض قلمداد نشود.}

ص: ۵۷۰

در این مراسم رفیق نورالدین کیانوری دبیر اول کمیته مرکزی حزب توده ایران، و عده ای دیگر از اعضای رهبری حزب نیز شرکت داشتند. در پایان این راه پیمایی متن پیشنهادی مواد قطعنامه به مناسبت اول ماه مه، ازطرف کمیته برگزاری جشن اول ماه مه قرائت شد که به تصویب رسید.» (۱۱۲)

در قطعنامه راه پیمایی حزب توده، مواردی به این شرح آمده است:

o «ما کارگران همان طورکه در برگزاری جشن اول ماه مه در اولین بهار آزادی برای حفظ و تحکیم دستاوردهای انقلاب و نوسازی جامعه پیمان بستیم، در دومین بهار آزادی و برگزاری مراسم روز جهانی کارگر نیز عهد خود را تجدید می کنیم.»

o «ما به امام امت، رهبر انقلاب اسلامی ایران خمینی عزیز، درود می فرستیم و پیمان می بندیم که تحت رهبری قاطعانه و ضدامپریالیستی امامان برای ایجاد ایرانی مستقل، آزاد و آباد پیکار کنیم.»

o «ما کارگران، مبارزه و مقاومت سرسختانه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام در مقابل امپریالیسم امریکا و سازش کاران و تسلیم طلبان را تأیید و پشتیبانی می کنیم.»

o «با اتکا به پیام آبان ماه ۱۳۵۸ امام خمینی، برای جلوگیری از تقسیم نیروهایی که نگهبان انقلاب هستند، مشکل کردستان و دیگر خلق های میهن را به صورت مسالمت آمیز حل وفصل نمایید.»

o «ما خواهان مسکن، آموزش و بهداشت رایگان برای همه کارگران و زحمت کشان هستیم.» (۱۱۳)

۲۳۶

درباره حوادث امروز، به خصوص آنچه در ترمینال روی داد و زمینه های بروز آن، روزنامه اطلاعات مصاحبه ای با یکی از مسئولان ذی ربط کرد را با تیتر "شناسایی رهبران گروه های حمله کننده به میتینگ ها آغاز می شود" درج کرد. متن این گفت وگو چنین است: «آیت الله محمدرضا مهدوی کنی سرپرست کمیته مرکزی و سرپرست وزارت کشور و عضو شورای انقلاب، در گفت وگویی اختصاصی با خبرنگار روزنامه اطلاعات اظهار داشت دو گروه سیاسی {سازمان مجاهدین خلق و چریک های فدایی خلق} با اجازه وزارت کشور به مناسبت روز جهانی کارگر میتینگ هایی در میدان آزادی و ترمینال خزانه فرح آباد داشتند و وزارت کشور با اجرای برنامه آنها موافقت کرده بود. آیت الله مهدوی کنی افزود ضمناً به کمیته ها دستور داده شد که با بلندگو در میادین و اماکن عمومی اعلام کنند این دو گروه سیاسی اجازه دارند روز پنجشنبه ۱۱/۲/۱۳۵۹، برنامه میتینگ و سخنرانی خود را در دو محل یادشده اجرا کنند و هیچ کس یا گروه سیاسی خاصی حق دخالت در میتینگ آنها را ندارد، ضمناً به کمیته ها هم آماده باش داده شده بود که مراقب اوضاع باشند. وقتی درگیری بین گروه ها درگرفت کمیته ها در آن شرایط و جو نتوانستند تیراندازی بکنند، لذا ما عملاً آنچه وظیفه مان بود انجام دادیم، ما نمی خواهیم شدت عمل به خرج بدهیم نسبت به تمام گروه ها، پاسداران که نمی توانند تیراندازی کنند و قهراً پاسداران به آنها اعلام می کنند که دست از مشاجره و درگیری بردارند.

آیت الله مهـدوی کنی ادامه داد هر گروهی که بـاعث اغتشاش بشود، اعمالشان را محکوم می کنیم، مخصوصاً در این موقعیت که مملکتمـان در یـک وضـع بحرانی به سـر می برد، نبایـد گروه هـای سیاسـی اغتشـاش راه بیندازنـد چـون اغتشـاش به نفع ما نیست،... ما از مردم تقاضا کردیم شعارهایی که موجب درگیری است و شـعارهایی که تقریباً جنبه گروه گرایی پیدا می کند، ندهنـد تـا موجب درگیری نشود. وی اضـافه کرد در آینـده اگر کسانی اعم از اینکه عضو گروه های سیاسـی باشـند یا نباشـند باعث اغتشاش و به هم خوردن میتینگ ها و راه پیمایی ها گردنـد، تحت تعقیب قانونی قرار خواهند گرفت و مجازات خواهند شد و محرکین و رهبران آنان بازداشت و زندانی خواهند شد.

آیت الله مهـدوی کنی درمورد فعـالیت گروهی به نام حزب الله اظهار داشت: این گروه یک حزب ناشـناخته است و کسـی این گروه و حزب را نمی شـناسد. مـا نمی دانیـم که واقعاً رهـبران "حزب الله" چه کسـانی هسـتند که بـاعث این همه اغتشـاش در مملکت شده اند.

این را بایـد گفت که از اول انقلاب، مردم کلمه حزب الله می گفتنـد، ولی ما تاکنون متوجه نشـدیم که این گروه "حزب الله" چه کسانی هستند، ولی آنچه درباره این حزب باید گفت این است که آنها جمعیت های متفرقه هستند که با هم ارتباط دارند، این حزب را تـوده ای از مردم تشـکیل داده انـد و آنچه تـاکنون مـا برداشت کرده و بررسـی نموده ایم این است که گروهی از خود مردم هسـتند که از روی احساسات مـذهبی این کارها را انجام می دهند و باعث اغتشاش در مملکت می شوند، ولی باید آنها را ارشاد کرد که از این کارهایشان دست بردارنـد، ولی تحقیق ما درباره این حزب خاص، یعنی "حزب الله" ادامه دارد تا بفهمیم که این حزب الله را چه کسانی علم کرده انـد و ما در آینده در نظر داریم که رهبران این گروه را پیدا کنیم که فکر می کنم آنهـا سازمـان های مؤتلفه ای هسـتند که با همـدیگر بسـتگی دارنـد؛ در نظر داریم آنها را پیـدا و با آنها مـذاکره کنیم که دست از اغتشاش بردارنـد و قدمی در راه مصالح مملکت بردارند، نه به ضـرر مملکت منتهای مراتب من گفته ام که باید به هر گروه تـذکر بـدهیم، هیـچ وقت منشاء درگیری یک نفر نیست. همان طورکه به ما گزارش دادند، منشاء درگیری روز پنجشـنبه ترمینال خزانه فرح آباد افراد مجاهدین هم بودند براساس گزارشـی که به من رسـیده منشاء درگیری طرفین بوده اند و حتی در بعضـی از موارد گفته انـد که نشـانه ای بوده است که آنها خودشان می خواسـتند درگیری بشود. البته این مطلب یک گزارش بـوده نمی خـواهم بگـویم که صددرصـد آنهـا مقصـر بودنـد، لـذا مـا توصـیه را به هردو طرف می کنیم و عمـل هردو گروه را محکوم می کنیم که منشـاء درگیری در میـدان آزادی و ترمینال خزانه هسـتند. این طرف که به نام حزب الله و آن طرف که به نام مجاهدین خلق می باشند برای ما فرقی نمی کند.»

آیت الله مهدوی کنی ادامه داد: «در شورای انقلاب درباره این حادثه صحبت شد و قرار شد

برای سخنرانی ها و میتینگ ها از مجامع عمومی و میادین عمومی استفاده شود نه از یک مرکز دولتی، چون ترمینال یک ساختمان دولتی است و متعلق به شهرداری است که در آینده نزدیک باید گاراژ اتوبوس های مسافربری به آنجا منتقل شوند. دیروز صبح، شهردار تهران تلفن کرد ما آن محل را آماده کردیم برای انتقال اتوبوس های مسافربری به آنجا و می ترسیم در آنجا درگیری بشود و این اجتماع آنجا را خراب کند که همین شد و پس از درگیری بین دو گروه به ساختمان صدمات زیادی وارد آمد.» (۱۱۴)

۲۳۷

علاوه بر تهران، در کلیه شهرستان ها هم مراسم روز کارگر برگزار شد. در کنار مسائل کارگران، محور کلیه مراسم را مسائل عام و روز مبتلابه نظام، به خصوص مسئله امریکا شکل می داد. شخصیت های انقلاب و نظام سخنران مراسم بودند و به تناسب، پیام هایی از کارگران قرائت شد یا خود کارگران سخنرانی هایی ایراد کردند. اغلب این مراسم نیز در همان مکان هایی برگزار شد که معمولاً ـ در کلیه راه پیمایی ها مورد استفاده قرار می گیرد، مثل صحن حرم حضرت معصومه {س} در قم۱۱۵ یا مقابل کنسولگری امریکا در تبریز۱۱۶ و شیراز. (۱۱۷) آنچه گفته شد مربوط به ستادهای کارگری مرتبط با نظام یا هوادار آن بود. برخی مراسم را نیز گروه های سیاسی مخالف ترتیب داده بودند که با تشنجاتی همراه شد. در ادامه، گزارش منابع مختلف از بعضی مراسم هایی که علاوه بر رونـدِ جاری ذکرشده حاوی نکاتی قابل ذکر درزمینه ترسیم فضای سیاسی امروز بود، به اختصار آمده است.

در اصفهان، مراسم در میدان بزرگ امام {نقش جهان} با شرکت انبوه کارگران و سایر مردم برگزار شد. سخنران اصلی مراسم رئیس جمهور بود که به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی در ساعت ۱۱:۱۵، «در میان استقبال باشکوه صدها هزار نفر کارگر و طبقات مختلف مردم اصفهان به میدان امام وارد شد و در مراسم روز جهانی کارگر حضور یافت و به ایراد سخنرانی پرداخت.» (۱۱۸) بنی صدر در سخنرانی مفصل خود گفت: «من خود را رئیس جمهور کارگران، دهقانان و تمام زحمت کشان ایران می دانم و از آنها می خواهم رئیس جمهور خودشان را حمایت کنند. من با قاطعیت توطئه ها را درهم می شکنم و ما مشکلات ایران را حل خواهیم کرد.» (۱۱۹) وی افزود: «من مسئولیت خطیر اداره رهبری کشور را تحت زعامت امام امت در این لحظات خطیر به عهده گرفته ام و با قاطعیت هر توطئه ای را برضد جمهوری درهم می شکنم و مطمئنم که شما از من حمایت می کنید.» (۱۲۰) بنی صدر ادامه داد: «توطئه کردستان را درهم شکستیم و امروز، پاسداران و سربازان ما از نو حاکمیت دولت را در آن سامان فراهم می کنند. امیدواریم مردم کردستان پس از ۱۵ ماه که از سایه شوم این توطئه گران و حاکمیت این گروه ها می گذرد اکنون در سایه امنیت بتوانند به آرزوها و امیال خود برسند. ... شما مطمئن باشید که من نگران این مملکت هستم شما

ص: ۵۷۳

به پاسداران اطمینان داشته باشید و مطمئن باشید که از ارتش جمهوری اسلامی خیانت نخواهید دید.» (۱۲۱) رئیس جمهور تأکید کرد: «ما به همت جوانان دلیر مشکلات را حل خواهیم کرد. ایران، ایران زحمت کشان و ایران کارگران است به ما اعتماد کنید. ما موانع رشد و پیشرفت شما را از پیش پا برمی داریم. پس از اینکه دشمن مأیوس شد نوبت سازندگی است.» (۱۲۲) وی همچنین گفت: «شما ای برادران کرد، به پاسداران و برادران ارتشی کمک کنید تا بتوانند سایه شوم قدرت های خارجی را از سر شما کوتاه کنند، پیروزی از آن ملت ما است.» (۱۲۳)

در این مراسم ازسوی انجمن اسلامی کارگران اصفهان قطعنامه ای در ۱۸ ماده قرائت شد. در این قطعنامه به همبستگی کارگران برای بارورساختن انقلاب اسلامی ایران اشاره و به گروه های

توطئه گر و ضدانقلاب که در تخریب و

آشوب پیش گام هستند اخطار شده است که طبقه کارگر هرگز اجازه نخواهد داد تحت پوشش دفاع از کارگر، کارگاه ها و کارخانجات را به اعتصاب بکشند و طبقه کارگر را دوباره زیر یوغ نظام سرمایه داری و نظام شاهنشاهی برگردانند. (۱۲۴) همچنین در پایان، بنی صدر در یک مصاحبه با خبرنگاران به سؤالات آنها درباره مسائل جاری مملکت جواب داد. وی درمورد چگونگی و لزوم تشکیل کابینه آینده گفت: «قانونش این است مجلس که تشکیل شد، دولت جدید تشکیل شود و حالا اگر نیاز احساس شد قبل از تشکیل مجلس این کار را می کنم.» (۱۲۵)

در زاهدان، به نوشته روزنامه بامداد راه پیمایی بزرگی با شرکت روحانیون شیعه و سنی برگزار شد که در آن دکتر عزت الله سحابی سرپرست برنامه وبودجه، دکتر حمید بهرامی استاندار سیستان و بلوچستان و گروهی از مسئولان سازمان های کارگری شرکت داشتند و درخصوص روز کارگر و اهمیت نقش کارگران متعهد در مبارزه با امپریالیسم سخن گفتند و بر عدم وابستگی به بلوک های شرق و غرب تأکید کردند. (۱۲۶)

در بوشهر، به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، «به مناسبت روز کارگر راه پیمایی باشکوهی با شرکت هزاران نفر از مردم از مسجد جامع عطار تا استادیوم ورزشی تختی بوشهر برگزار گردید. در پایان این راه پیمایی برادران کارگر ضمن قطعنامه ای یک بار دیگر پشتیبانی خود را از امام امت و اسلام اعلام کردند و هرگونه گروه غیراسلامی که سنگ کارگر را به سینه می زنند طرد کردند.» (۱۲۷)

در برازجان، «برابر اعلام شهربانی برازجان، ساعت ۹ صبح،... بنا به دعوت قبلی آن شهربانی آقایان فلسفی و استاندار بوشهر به برازجان وارد و پس از ایراد سخنرانی از شهر خارج و مردم به مناسبت روز جهانی کارگر دست به راه پیمایی زد[ند].» (۱۲۸)

در یزد، به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، «هزاران نفر از کارگران شهرستان یزد در یک راه پیمایی بزرگ شرکت کرده و با دادن شعارهای "ما کارگران ایران فرمان بر امامیم" و "ما همه سرباز توایم خمینی" پس از طی مسیر خیابان ها در میدان شهدا اجتماع کردند. آن گاه پس از استماع سخنرانی یکی از روحانیون، قطعنامه کارگران خوانده شد. در قسمتی از قطعنامه آمده است که ما توطئه نظامی امریکا را که به ظاهر برای نجات جاسوسان بوده است، محکوم کرده و اقدام درجهت خلع سلاح

گروه های

ص: ۵۷۴

سیاسی و انقلاب فرهنگی در دانشگاه ها را تأیید می کنیم. در پایان این مراسم تمامی کارگران در مجلسی که به خاطر شب هفت شهادت برادر محمد منتظرقائم برپا شده بود، شرکت کردند.» (۱۲۹)

در ارومیه، به نوشته روزنامه اطلاعات، «راه پیمایی از مقابل مسجد اعظم آغاز شد و راه پیمایان در پایان در میدان کارگر اجتماع کردند و پس از سخنرانی یکی از روحانیون ارومیه، قطعنامه ای در ۱۷ ماده قرائت شد. در همین حال، گروهی از دیپلمه های بیکار در مسجد دیگری در خیابان حافظ به راه پیمایی پرداختند. حوالی ساعت ۱۲، گروه دیگری به این راه پیمایان حمله کرده و آنان را متفرق ساختند. در این جریان برخوردهایی روی داد و تعدادی از طرفین مورد ضرب وجرح قرار گرفتند.» (۱۳۰)

در رشت، به نوشته بامداد، «هزاران نفر پس از راه پیمایی

در میدان مصدق این شهر گرد هم آمدند و ضمن تجلیل از روز کارگر علیه امپریالیسم امریکا شعار دادند. در اجتماع مذکور دادستان انقلاب اسلامی گیلان، استاندار و آیت الله لاهوتی امام جمعه رشت نیز به تفصیل درزمینه بزرگداشت کارگر و پاسداری از دستاوردهای انقلاب [سخنانی] ایراد کردند.» (۱۳۱) همچنین به گزارش شهربانی رشت، «گروه های مختلف کارگری که حدود ۴ هزار نفر بودند با داشتن پلاکاردهایی مبنی بر تأیید امام خمینی دست به راه پیمایی

زده و [این راه پیمایی] در ساعت ۱۱:۳۰، خاتمه پذیرفت. ضمناً یکی از درجه داران

شهربانی به نام

استوار قدیمی که جهت انتظامات بود توسط یک نفر از ناحیه شکم با چاقو مجروح شد که ضارب دستگیر شد.» (۱۳۲)

در قائم شهر، به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی، «در نخستین ساعات روز، کلیه کارگران، زن و مرد در صفوف بسیار فشرده به طرف مرکز شهر به حرکت درآمدند. دسته کوچکی از گروه های چپ نیز در مقابل آنان به راه پیمایی

پرداختند و وارد خیابان های

فرعی شدند، سیل عظیم راه پیمایان

کارگری در مسیر راه درحالی که در زیر پاهایشان پرچم امریکا و عکس صدام حسین مفروش بود و مترسکی از کارتر را به طناب پیچیده بودند و در دست های

خود ابزار کار گرفته و لباس نظامی به تن کرده بودند و فریاد می کشیدند "ای چپ گرای خائن، شعار اثر ندارد، کارگر بجز خمینی رهبر دگر ندارد"؛ "امریکا و شوروی این آخرین پیام است، ارتش بیست میلیونی آماده جهاد است." راه پیمایان بعد از این تظاهرات در محل زمین چمن کارخانه نساجی مازندران گرد آمدند و پس از قرائت قرآن، قطعنامه راه پیمایی توسط یکی از کارگران قرائت شد و سپس استاد فخرالدین حجازی جهت سخنرانی پشت تریبون قرار گرفت و با ابراز احساسات شدید

مردم روبه رو شد. پس از چند لحظه، ناگهان جنازه شـهید مرادی، روحانی پاسداری که در جریان [درگیری های] کردستان به شهادت رسیده بود وارد زمین شد و کارگران درحالی که جنازه را بر دوش حمل می کردند

فریاد می کشیدند" این سند جنایت فدائی است"؛

فـدائی فـدائی نوکر امریکـایی"، پس از فروکش کردن امواج احساسـات مردم اسـتاد فخرالـدین حجـازی درمورد کـار و مقـام کارگری در اسـلام سخنرانی کردند و لزوم پشتیبانی از جمهوری منتخب مردم را یادآور شدند. ... و به کارگران هشدار داد تا وضع آشفته ای [را] که خیابان های

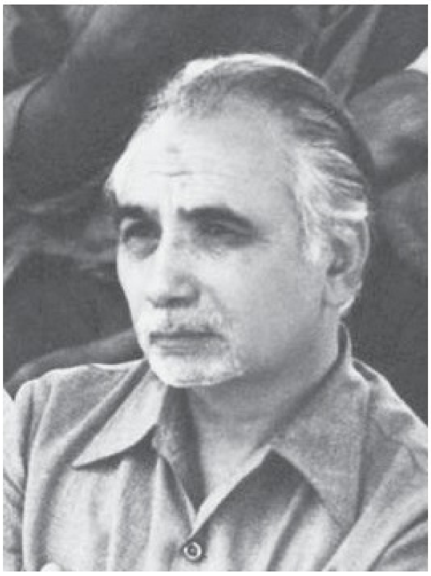
شهر به خود گرفته است، آشفته تر نکنند. لیکن پس از پایان سخنرانی وی، تظاهرکنندگان درحالی که جنازه شهید مرادی را به دوش می کشیدند سخت خشمگین و برآشفته بودند و با فریاد "مرگ بر کمونیست"، "مرگ بر فدائی" در مسیر آرامگاه به کیوسک های نشریات گروه های چپ و ستاد مرکزی حزب توده حمله ور شدند و کلیه نشریات آنها را از بین بردند و به ساختمان خسارانی وارد کردند.»(۱) (۱۳۳)

در آبادان، به گزارش شهربانی این شهر، «راه پیمایی هایی ازطرف کارگران صنعت نفت آبادان و گروه های چپ و کارگران سندیکای وابسته از محل های مختلف شهر انجام گردید که کارکنان صنعت نفت به طرف استادیوم تختی رفته در محل مزبور آقای طاهر احمدزاده برای حاضرین سخنرانی ایراد و گروه های چپ سرانجام به جلوی سینما رکس و اداره دارایی و شهربانی رسیدند.» (۱۳۴) به نوشته روزنامه اطلاعات، «این عده با گروه دیگری در مقابل شهربانی آبادان برخورد کردند و درگیر شدند. این درگیری با دخالت مأمورین انتظامی و پاسداران با تیراندازی های هوایی، خاتمه یافت. در این واقعه چند نفر جراحات سطحی برداشتند.» (۱۳۵)

در کامیاران، به گزارش خبرگزاری پارس، «به مناسبت روز کارگر اقشار مختلف مردم کامیاران به راه پیمایی پرداختند که این راه پیمایی با آشوب عده ای از عناصر ضدانقلاب مواجه شد و بین راه پیمایان و عناصر مزبور درگیری رخ داد. براساس گزارش رسیده، در این درگیری که از اسلحه گرم و سرد ازجمله کلاشینکف استفاده شده بود یک نفر کشته و ۲ نفر زخمی شدند.» (۱۳۶)

در کرمانشاه، به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، ساعت ۱۷، جمع زیادی از کارگران و اهالی این شهر از مسجد جامع کرمانشاه به سوی میدان فردوسی به راه پیمایی

پرداختند. در ساعت ۱۸:۲۰، انبوه جمعیت راه پیمایان درحالی که شعار می دادند "کارگر بیدار است، از چپ و راست بیزار است"، وارد میدان فردوسی شدند و پس از استماع سخنان آقای رضا اصفهانی قطعنامه پنج ماده ای را مورد تأیید قرار دادند. (۱۳۷) یادآوری می شود کرمانشاه نیز ازجمله شهرهایی بود که در این روز برگزاری مراسم جد اگانه در آن به درگیری و برخورد انجامید. به این ترتیب که

{فخرالدین حجازی }

ص: ۵۷۶

۱- * دراین باره گزارش شهربانی ساری حاکی است: «به دنبال سخنرانی تحریک آمیز فخرالدین حجازی در قائم شهر و مسجد جامع ساری از ساعت ۱۹:۰۰ روز ۱۲/۲/۱۳۵۹، عده ای از اهالی شهرستان های ساری و قائم شهر به ستاد مجاهدین خلق حمله و ضمن شکستن شیشه ها، کتاب ها و نشریات آنها را از بین برده انـد که باوجود دخالت مأمورین انتظامی تا نیمه شب ادامه داشته و عده ای مجروح شده اند.» [سند شماره ۵۰۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی شماره ۲۳، مدت دوره از ساعت ۷:۰۰ روز ۱۲/۲/۱۳۵۹ الی ساعت ۷:۰۰ روز ۱۴/۲/۱۳۵۹]

راه پیمایی هواداران سازمان چریک های فدایی خلق که ساعت ۴:۳۰ بعدازظهر، از میدان جمهوری {تاج گذاری سابق} شروع شده بود، به درگیری کشیده شد. (۱۳۸)

به نوشته روزنامه اطلاعات، حوالی ساعت ۵ بعدازظهر، چند نقطه شهر کرمانشاه صحنه زدوخورد و خشونت های خیابانی شد و بین گروه های مخالف و موافق درگیری روی داد. این درگیری ها ساعت ها در خیابان های تاج گذاری سابق، شهرداری، چهارراه مدرس، میدان آزادی ادامه یافت و مجروحان زدوخوردهای خونین کرمانشاه به بیمارستان ها انتقال یافتند.

به گزارش خبرگزاری پارس، تا ساعت ۲۱:۴۵ امروز، ۷۲ تن از مجروحان درگیری های خیابانی کرمانشاه به بیمارستان آیت الله طالقانی انتقال یافتند که یکی از آنها براثر شدت جراحات واردشده درگذشت. گزارش دیگری حاکی است که درگیری های میدان جمهوری به مقابل بیمارستان امام خمینی، وکیل آقا، صابونی و میدان آزادی کشانده شد و موجب مجروح شدن ۳۰ نفر براثر اصابت گلوله، چاقو، قمه و سنگ گردید. (۱۳۹)

درباره درگیری های امروز کرمانشاه، حجت الاسلام پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران کرمانشاه، گفت: «روز چهارشنبه [دیروز]، جلسه ای با شرکت استاندار، جامعه روحانیت، نماینده بنیاد مستضعفین و سرپرست رادیو تلویزیون و سپاه پاسداران در استانداری کرمانشاه تشکیل شد و طی آن تصمیم گرفته شد برای هماهنگی بین گروه ها و جلوگیری از هرگونه درگیری راه پیمایی از میدان فردوسی آغاز شود.» وی سپس افزود: «گروهی به نام "کارگران پیشرو" در سطح شهر اعلامیه پخش کردند و از مردم خواستند که در میدان تاج گذاری سابق اجتماع کنند. ساعت ۵/۴ بعدازظهر، حدود ۲ هزار نفر در این میدان اجتماع کردند. پس از تجمع، درگیری پیش آمد و طبق اطلاعاتی که هنوز ازسوی ما تأیید نشده، یک نفر کشته و ۷۰ نفر مجروح شده اند. مردم حدود ۱۰ نفر را دستگیر کردند و تحویل سپاه پاسداران دادند که به دستور دادستان انقلاب به زندان دیزل آباد منتقل شدند.» (۱۴۰)

در گنبد کاووس، پیش بینی هایی درباره تحرکات احتمالی نامطلوب شده بود که تحقق نیافت. در پیام روز گذشته ستاد مشترک ارتش، آمده است: «برابر اعلام شهربانی گنبد کاووس، در شهر شایع است چریک های فدائی و هوادارانشان و عده ای از تراکمه که دم از طرف داری طبقه زحمت کش و کارگر و دهقان می زنند در نظر دارند که روز ۱۱/۲/۱۳۵۹ {روز کارگر} مسلحانه تظاهرات و راه پیمایی نمایند. چون احتمال برخورد وجود دارد. پیش بینی های لازم دراین مورد معمول و در ساعت ۱۲ روز جاری [۱۰/۲/۱۳۵۹]، با تقاضای شهربانی مذکور جهت هماهنگی نیروها، شورای تأمین تشکیل و تصمیمات لازم دراین باره اتخاذ گردید.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر ساعت ۰۰:۳۵»

یادآوری می شود که در هامش این پیام به سپاه آمده است: «به سپاه گنبد ابلاغ شد که در جریان باشند و پیش بینی های لازم را بنمایند.» (۱۴۱)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۱/۲/۱۳۵۹

۱. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی(ره})، جلد۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص۲۶۴ و ۲۶۵.

۲. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۳. سازمان خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۳، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۴. همان.

۵. روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶. روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص۱، مسکو خبرگزاری یونایتدپرس، اول مه ۱۹۸۰ {۱۱/۲/۱۳۵۹}.

۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳/۲/۱۳۵۹، صص۱و۲، نیویورک خبرگزاری یونایتدپرس، اول مه ۱۹۸۰ {۱۱/۲/۱۳۵۹}.

۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص۳، ابوظبی خبرگزاری رویتر، اول مه ۱۹۸۰ {۱۱/۲/۱۳۵۹}.

۱۱. روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۱۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱، بغداد خبرگزاری یونایتدپرس، اول مه ۱۹۸۰ {۱۱/۲/۱۳۵۹}.

۱۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۱۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۱۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۱۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۱۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۱۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۲۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۲۱. همان.

۲۲. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۲۴. همان.

۲۵. همان.

۲۶. روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۲۸. همان، ص۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۲۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۳۰. همان.

۳۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۳۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۳۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۳۴. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۳۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳ ، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱، بغداد یونایتدپرس، اول مه ۱۹۸۰

{۱۱/۲/۱۳۵۹}.

۳۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، صص۴ و ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۳۷. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۸. روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۴۰. همان، ص۱۰، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۴۱. همان، ص۲، پاریس خبرگزاری یونایتدپرس، اول مه ۱۹۸۰ {۱۱/۲/۱۳۵۹}.

۴۲. سند شماره ۲۸۷۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن۲} به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی اهواز {رکن۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۴۳. سند شماره ۲۸۷۷۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به فرماندهی نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۱/۳/۱۳۵۹.

۴۴. سند شماره ۳۴۷۵۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به فرماندهی نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۲/۳/۱۳۵۹.

۴۵. سند شماره ۲۸۷۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴۶. سند شماره ۰۳۴۶۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به اداره کل انتظامی وزارت کشور، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۴۷. سند شماره ۲۸۷۳۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی خوزستان {رکن۲}، ۴/۴/۱۳۵۹.

۴۸. سند شماره ۳۳۹۲۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از

۰۷ {رکن۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۴۹. سند شماره ۳۳۹۱۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۵۰. سند شماره ۳۳۹۲۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵۱. سند شماره ۳۴۷۴۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن۲} به استاندار محترم استان خوزستان، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۵۲. سند شماره ۰۳۳۹۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۵۳. سند شماره ۰۵۰۱۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۵۴. سند شماره ۲۸۷۴۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سوسنگرد به معاون امور مرزی ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۵۵. سند شماره ۰۳۳۹۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۲}، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۵۶. سند شماره ۲۸۷۷۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۵۷. سند شماره ۲۸۷۵۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹ فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۵۸. سند شماره ۲۸۷۵۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۵۹. سند شماره ۵۰۱۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه قصرشیرین به سپاه {مرکز فرماندهی}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۶۰. سند شماره ۰۰۰۶۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۶۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۶۲. سند شماره ۰۵۰۱۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۶۳. سند شماره ۲۷۶۸۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به فرماندهی ناحیه کرمانشاه {رکن۳}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۶۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۶۵. سند شماره ۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی عملیات و اطلاعات نزاجا، شماره ۲۲، از ۱۱/۲/۱۳۵۹ تا ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۶. سند شماره ۲۷۶۹۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی قصرشیرین به تهران {رکن۱ ژاجا}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۶۷. سند شماره ۲۸۳۴۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۱ عملیات} به رکن ۱ مرز ژاجا، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۶۸. سند شماره ۰۰۰۶۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به نخست وزیری، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۶۹. سند شماره ۰۵۰۲۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۷۰. سند شماره ۰۵۰۱۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی عملیات به سپاه پاسداران همدان {عملیات}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۷۱. سند شماره ۴۲۵۶۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه به سپاه پاسداران مرکز، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۷۲. سند شماره ۰۵۰۱۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی به ستاد ارتش، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۷۳. سند شماره ۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

۷۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۷۵. سند شماره ۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

۷۶. سند شماره ۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۳.

۷۷. سند شماره ۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

۷۸. سند شماره ۵۰۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، شماره ۲۳، معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۹. سند شماره ۵۰۱۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مدیریت عملیات و اطلاعات}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۸۰. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۸۱. سند شماره ۵۰۱۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۸۲. سند شماره ۵۰۱۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۸۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۸۴. سند شماره ۵۰۲۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به تهران {اطلاعات و عملیات}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۸۵. سند شماره ۵۰۱۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۸۶. سند شماره ۵۰۱۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۸۷. سند شماره ۵۰۱۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات کرمانشاه به تهران، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

ص: ۵۷۹

۸۸. سند شماره ۴۰۱۰۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۸۹. سند شماره ۵۸۵۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به سفارت جمهوری عربی سوریه، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۹۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱؛ و روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۳؛ و روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹؛ و روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹؛ و روزنامه نامه مردم، ۱۳/۲/۱۳۵۹؛ و روزنامه مجاهد، ۱۳/۲/۱۳۵۹؛ و هفته نامه کار، ۱۷/۲/۱۳۵۹، صفحات متعدد.

۹۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۹۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۹۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۹۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۹۵. روزنامه نامه مردم، ۱۳/۲/۱۳۵۹، صص ۳ و ۶.

۹۶. صحیفه امام، پیشین، صص ۲۶۴ و ۲۶۵.

۹۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۹۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۹۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۰۰. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۰۱. سند شماره ۰۵۰۱۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۱۰۲. سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۵۴، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۰۳. سند شماره ۰۵۰۱۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به شاجا، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۱۰۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۰۵. سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۵۴، ۱۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۱۰۶. همان، ص۳.

۱۰۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۱۰۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۰۹. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۱۰. روزنامه نامه مردم، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۱۱۱. همان، ص۳.

۱۱۲. همان، صص ۳ و ۶.

۱۱۳. همان، صص ۳ و ۶.

۱۱۴. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۱۱۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۱۱۶. روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۱۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۱۸. همان، ص۱۰.

۱۱۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۱۲۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۲۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۱۲۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۲۳. همان.

۱۲۴. همان.

۱۲۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۱۲۶. روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۲۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۲۸. سند شماره ۰۵۰۱۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۱۲۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۱۳۰. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۳۱. روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۳۲. سند شماره ۰۵۰۱۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۱۳۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۱۳۴. سند شماره ۰۵۰۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۱۳۵. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۳۶. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۳۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۳۸. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۳۹. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۴۰. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۴۱. سند شماره ۰۵۰۱۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ مرکز فرماندهی به نزاجا، ژاجا و سپاه پاسداران، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۲۳۸

انتقال یک جسد سوخته و یک هلیکوپتر سالم امریکایی بازمانده از حادثه طبس به تهران و نیز اعزام عده ای از گروگان های امریکایی به مشهد، مهم ترین موارد قابل ذکر از تبعات حادثه طبس است.

امروز، تیمسار قبادی فرمانده لشکر۷۷ خراسان، که سرپرستی عملیات را در منطقه رباط خان طبس برعهده دارد و هم اکنون در آن منطقه به سر می برد، در تماس تلفنی با خبرگزاری پارس در مشهد اظهار کرد روز گذشته، از داخل لاشه یک هواپیمای سوخته شده امریکایی در منطقه رباط خان طبس، جسد متلاشی شده دیگری از مهاجمان امریکایی کشف و به تهران منتقل شد. (۱)

امروز همچنین، ستاد مشترک به نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد: «برابر اعلام نداجا حدود ساعت ۱۱:۳۰ مورخه ۱۲/۲/۱۳۵۹، هلیکوپترسی.اچ۵۳ مهاجمین امریکایی و هلیکوپتر اس.اچ۳ دی نیروی دریایی به شماره بدنه ۳۰۸ ازطریق یزد نائین تهران به فرودگاه مهرآباد پرواز خواهد نمود. دستور فرمایید به واحدهای مسیر راه مراتب را اعلام دارند.» (۲) یادآوری می شود، این هلیکوپتر روز ۱۰/۲/۱۳۵۹ با اسکورت نیروی دریایی و نیروی هوایی ایران از طبس به فرودگاه یزد حمل شده بود. (۳)

در همین حال، طبق طرح قبلی نگهداری غیرمتمرکز گروگان های امریکایی برای حفاظت بیشتر دربرابر حوادث احتمالی، امروز، عده ای از آنها به مشهد انتقال یافتند. خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در مشهد گزارش داد: «به محض اطلاع اهالی مشهد، عده کثیری من جمله طلاب حوزه علمیه با شعارهایی علیه امریکا و در حمایت از دانشجویان به طرف محل نگهداری جاسوسان حرکت کردند.» (۴)

۲۳۹

در ایران و در تداوم بازتاب واقعه طبس، امروز هم مقامات دراین باره به اعلام موضع پرداختند. به عنوان نمونه، دیدگاه های اعلام شده امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی، امام جمعه تهران در نماز جمعه و نیز یکی از منتخبان مرحله اول انتخابات مجلس، در ادامه ذکر شده است.

امام خمینی در ملاقات فرماندهان سپاه(۱) بـا ایشان، تجاوز نظامی امریکا در طبس را نقض حقوق بین المللی ازسوی مـدعیان آن خواندند و تکرار کردند که ایران از این حملات نمی ترسد. ایشان همچنین فرض رسیدن نیروهای امریکایی به تهران را نیز مـدنظر قرار داده و آن را بی اهمیت و به ضـرر آنها برشـمردند. امام خمینی در همین زمینه گفتند: «این آقایی که هی فریاد می زنـد کـه شـما نقض قراردادهـای اجتمـاعی و بیـن المللی را کردیـد، خـودش همیـن نقض قرارداد بین المللی را کرده است که نظـامی وارد کرده در یـک مملکـتی کـه مسـتقل اسـت. ایـن یکی از چیزهـایی اسـت کـه نقض حقـوق بین المللی است. نقض قراردادهـای بین المللی است. این نقض قرارداد بین المللی را که ایشـان آنجـا هی فریاد می زنـد، خودش نقض می کنـد و این قدرها هم این مجالسی که در دنیا هست از او انتقاد نمی کنند. البته در این قضیه که حالا شکست خوردند انتقادات زیاد است. لکن بدانیـد که اگر این توفیق پیـدا کرده بود، همه این انتقادهایی که اینها می کردند، برمی گشت به تعریف و ثناخوانی.» (۵) امام خمینی در ادامه تأکیـد کردند: «اینها اگر هم یک وقتی بی عقلی کنند و فرض کنید بریزند به ایران، این جوان های ما آنها را بـا چنـگ و دنـدان از بین می برنـد. نمی گذارنـد اینهـا یکی شان هم بروند. اگر هم این کاری که کرده بود رسیده بود به آنجایی که بیایند در تهران و بیایند در این لانه جاسوسی، آن وقت می فهمیدند که با چه اشخاصی طرف هستند.» (۶)

در نمـاز جمعه تهران نیز اعلام موضع ضـدامریکایی چشـمگیر بود. روزنامه جمهوری اسـلامی به نقل از آیت الله خامنه ای در تیـتر درشت خود نوشت: "امروز،در دنیـا هیـچ دولـتی به انـدازه دولت ایران و هیـچ ملـتی به انـدازه ملت ایران، بـا امریکـا نمی جنگد."۷ این روزنـامه، بخشـی از مطـالب خطبه دوم نمـازجمعه را چنین گزارش کرد: «ما پانزده سال، با شاه، با دسـتگاه شاه و پشت سر آن با امریکا جنگیدیم. کشته هم دادیم. تحمل زحمات هم کردیم. زندان هم رفتیم، بالاخره بر او پیروز شدیم. پانزده سـال دیگر هم بـا امریکـا مسـتقیماً خـواهیم جنگیـد. ملت مـا آمـاده است. ملت مـا از آن ملت هـایی که ده سـال، پـانزده سـال جنگیدند، به خدا هم اعتقاد

(آیت الله خامنه ای امام جمعه تهران:

امروز در دنیا هیچ دولتی به اندازه دولت ایران و هیچ ملتی به اندازه ملت ایران با امریکا نمی جنگد.)

۱- * ضمیمه دارد؛ نصایح امروز امام خمینی به فرمانده‌ان سپاه.

و ایمان نداشتند، کمتر نیست. این ملت مبارزه خواهد کرد. این ملت خواهد ایستاد و باید باشید [بایستد]. اول توکل به خدا، دوم اتحاد.» (۸) روزنامه جمهوری اسلامی همچنین از نوعی دعوت عام به وحدت با محور مبارزه با امریکا خبر داد و افزود: «امام جمعه تهران در خطبه دوم ضمن تأکید بر وحدت کلمه گفتند ما حملات جنایتکاران احزاب مسلح را در کردستان به حساب خلق کرد نمی گذاریم. حملات موذیانه خرابکاران در این گوشه و آن گوشه مملکت را به حساب خلق و اقوام نمی گذاریم. شما ملت با هم متحد باشید. قشرهای مختلف با هم متحد باشند. حتی کسانی که به اسلام اعتقاد ندارند ما امروز، به آنها همان حرفی را می زنیم که پیغمبر در صدر اسلام به مسیحیان جزیره العرب گفت. پیغمبر به آنها فرمود یا اهل الکتاب تعالوا إلی [کلمه] سواء بیننا و بینکم ما در یک خط، در یک مرکز با شما هم عقیده ایم. یک هدف را قبول داریم و آن مبارزه با امپریالیسم امریکا و قدرت سلطه گر جهانی امریکا است و امروز، در دنیا هیچ دولتی به اندازه دولت ایران و هیچ ملتی به اندازه ملت ایران با امریکا نمی جنگد.» (۹)

در همین حال، ابراهیم یزدی نماینده منتخب مردم تهران در مرحله اول انتخابات مجلس اول، امروز در مصاحبه با خبرگزاری پارس گفت: «تحریکات و توطئه های

امریکا در ایران همه دارای یک هدف مشترک هستند، اما در ناحیه خوزستان این تحریکات علاوه بر هدف های فوق دارای هدف اقتصادی نیز می باشد.

امریکایی ها برای تکمیل محاصره اقتصادی علیه ایران کوشش می کنند تا با قطع صدور نفت ایران به صورت مستقیم یا غیرمستقیم منابع درآمد ارزی ما را قطع نمایند. دراین مورد امریکا از یک سو در بازار بین المللی کوشش دارد تا مشتریان عمده و اصلی ایران را از خرید نفت منصرف سازد و از سوی دیگر توسط دولت بعثی صدام حسین در عراق می کوشد تا با ایجاد انفجارات در منطقه خوزستان مانع تولید نفت و تصفیه آن بشود. بنابراین، این گروگان گیری کارمندان سفارت ایران در لندن توسط ۳ عراقی و ادعای واهی ایرانی بودن آنها دررابطه با این هدف می باشد.» دکتر یزدی افزود: «برای رسیدن به این هدف، امریکا ازطریق تحریکات داخلی نیز عمدتاً برای ایجاد جنگ فرساینده سیاسی کوشش می کند تا به خیال خودشان مردم و جامعه و انقلاب ما را فرسوده و خسته و ناامید سازد تا بتواند در یک شرایط مناسب دیگری برنامه های ضربتی خود را اجرا نماید.» (۱۰)

۲۴۰

تحرک دیپلماتیک اخیر ایران در منطقه درقالب سفر منطقه ای وزیر امور خارجه، با سفر چندساعته وی به بحرین امروز، پایان یافت. قطب زاده حدود ۱۰:۳۰ صبح، وارد بحرین شد و پس از ملاقات و مذاکره با امیر بحرین و وزیر امور خارجه و برخی مقامات این کشور، از منامه راهی تهران و در ساعت ۷:۳۰ بعدازظهر، وارد فرودگاه مهرآباد شد. (۱۱)

روزنامه کیهان درباره این سفر و نتایج آن نوشت: «صادق قطب زاده عضو شورای انقلاب و وزیر امور خارجه کشورمان، در پایان سفر یک هفته ای خود به کشورهای عربی به تهران بازگشت.

قطب زاده طی این مسافرت از کشورهای سوریه، لبنان، کویت و کشورهای شیخ نشین خلیج فارس دیدار و با سران این کشورها گفت وگو کرد. ... وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در ملاقات های خود خاطرنشان کرد که با رژیم جنایتکار فعلی عراق به هیچ وجه فکر مذاکره و مصالحه را نداریم. رژیم کنونی ظلم و ستم در حق ملت مسلمان عراق [را] به حد نهایت رسانید و آخرین نمونه آن جنایت فجیع در حق آیت الله سیدمحمدباقر صدر و خواهر گرامی اش بوده است. بدیهی است که با چنین رژیم سفاکی نمی توان مصالحه کرد زیرا این رژیم نمایندگی ملت مسلمان عراق را ندارد و به همین جهت پیشنهاد میانجیگری برخی از کشورهای اسلامی را لزوماً رد می کنیم.» (۱۲)

همچنین به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، وزیر امور خارجه در فرودگاه مهرآباد گفت: «نتیجه مذاکرات بسیار عالی بود که جزئیات آن را فردا، در یک مصاحبه مطبوعاتی اعلام خواهم کرد.» در ادامه گزارش این روزنامه آمده است: «قطب زاده درمورد تعداد سوءقصدکنندگان در کویت اظهار داشت مهاجمین ۷ نفر بودند، همگی دستگیر شدند و باوجودی که رسماً ماهیتشان اعلام نشد، ولی من فکر می کنم آنها عراقی بودند.» (۱۳) به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی قرار است قطب زاده نتیجه مذاکرات خود را با مقامات کشورهای عربی به امام و شورای انقلاب گزارش کند. (۱۴)

گفتنی است روزنامه جمهوری اسلامی، همراه این گزارش مطالبی افشاگرانه علیه وزیر امور خارجه نیز به این شرح درج کرده است: «در این مسافرت، گروهی از دیپلمات های ایرانی [و] خبرنگاران داخلی و خارجی همراه وزیر امور خارجه بودند که حمید همایون برادرزاده داریوش همایون صاحب [روزنامه] آیندگان منحله و عوامل اسرائیل و صهیونیسم بین المللی و عکاس خصوصی وی نیز در میان آنها دیده می شد.» (۱۵)

۲۴۱

در سومین روز اشغال سفارت ایران در لندن به دست عوامل عراق، گروگان گیران و مقامات ایرانی پیام هایی مبادله و مواضعی اعلام کردند. دراین میان، هرچند تسلیم نشدن ایران دربرابر خواسته های گروگان گیران قطعی گردید، ولی تکلیف نهایی نیز روشن نشد و ابهام در چگونگی حل وفصل نهایی ماجرا همچنان باقی ماند.

شب گذشته، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، در گفت وگویی درباره آخرین تحولات مربوط به گروگان گیری در سفارت ایران در لندن گفت: تروریست ها خواسته اند که توسط سه سفیر عراق، اردن و الجزایر مذاکره کنند. وی افزود: ازنظر دولت ایران، سفیر عراق خودش از عوامل درگیر در این ماجرا است و ما خود او را جزو تروریست ها می دانیم و درحال حاضر، از نظر دولت جمهوری اسلامی ایران حل مسئله به عهده دولت انگلستان است. (۱۶)

از سوی دیگر امروز نیز در سخنرانی قبل از خطبه های نماز جمعه اهواز، آقای هاشمی رفسنجانی عضو شورای انقلاب، به حادثه سفارت ایران در لندن اشاره و اعلام کرد: «ما شب

گذشته، در شورای انقلاب تصمیم گرفتیم که هیچ کدام از خواسته های کسانی که سفارت ایران را در انگلیس به اشغال درآورده اند، برآورده نکنیم.» (۱۷) وی همچنین گفت: «دیشب، از سفارت ایران در لندن به ما پیغام دادند(۱) که مبادا تسلیم خواست های کسانی که سفارت را تصرف کرده اند بشوید و به خواست های آنان جواب مثبت بدهید. ما برای شهادت و مرگ آماده هستیم، ولی حاضر نیستیم که دولت ایران خرابکاران را آزاد کند.» (۱۸)

دراین حال، در لندن، پلیس انگلستان اعلام کرد دیپلمات های گروگان ایرانی در لندن در پیام محرمانه ای که برای دولتشان فرستاده اند اعلام کردند حاضر به مرگ هستند، ولی تسلیم تقاضاهای مردان مسلحی که ساختمان سفارت را دراختیار دارند نخواهند شد. سخنگوی پلیس افزود این پیام ازسوی ۲۰ گروگان با توافق اشغال کنندگان فرستاده شده است. همچنین مشخص نیست گروگان ها در پیام خود از دولت ایران تقاضای کمک کرده اند یا خیر. (۱۹) یک مقام پلیس نیز خبر داد که صبح امروز، ۲ نماینده ارشد تلویزیون بی بی سی به محل سفارت خوانده شدند و با شخصی در داخل سفارت گفت وگو کردند. این گفت وگو انتشار نیافته است. (۲۰)

درهرحال، به گزارش رویتر، مذاکرات مقامات مسئول و پلیس انگلیس در لندن با اشغال کنندگان سفارت ایران ادامه یافت؛ ۲۱ ازجمله ساعت ۲۰:۴۵، رادیو لندن گزارش داد: «پلیس اسکاتلندیارد سعی دارد ارتباط تلفنی خود را با افراد مسلح داخل سفارت همچنان باز بگذارد.» (۲۲)

مسئله قابل ذکر دیگر که بازتاب وسیعی داشت،(۲) تظاهرات و تحصن دانشجویان و ایرانیان طرف دار جمهوری اسلامی در اطراف سفارت است که در طول شب گذشته و امروز، ادامه یافت و ابراز نارضایتی پلیس را درپی داشت. گفته می شود که این تجمع حفظ نظم و ابتکارعمل را برای پلیس مشکل تر ساخته است. (۲۳) شاید به همین دلیل و براساس توافقات انجام شده، وزیر امور خارجه ایران پیامی به این شرح برای تحصن کنندگان ارسال کرد: «برادران و خواهران ایرانی عزیز، ملت ایران شهامت و فداکاری شما را ستایش می کند و عشق به ایثار و شهادت را در

{تجمع و تحصن هواداران انقلاب اسلامی مقابل سفارت ایران در لندن}

ص: ۵۸۵

۱- * اشاره به پیام نقی زاده است که در روزشمار ۱۱/۲/۱۳۵۹ ذکر شد.

۲- ** بازتاب ها در گزارش بعدی آمده است.

شما هرگز فراموش نخواهد کرد، این همبستگی و فداکاری موجب همان قدرتی است که انقلاب اسلامی ایران را به پیروزی رسانید. برادران و خواهران عزیز، ما با نهایت قدرت و قاطعیت در موضع خود ایستاده ایم و از آرمان هایمان دفاع می کنیم، اما از آنجایی که ما همیشه به حقوق و مسئولیت های کشورها احترام می گذاریم، از شما انتظار داریم به اعتصاب غذای خود خاتمه داده و با مقامات محلی تا سرحدامکان همکاری کنید. بدیهی است چنانچه دولت انگلستان دراین مورد اظهارعجز کند، تمامی ملت ایران در کنار شما برای حفظ حقوق خود اقدام خواهد کرد.» (۲۴)

به این ترتیب، در ساعت ۴ بعدازظهر امروز، تحصن مقابل سفارت به پایان رسید و تحصن کنندگان با صدور قطعنامه ای به تظاهرات خود پایان دادند. (۲۵)

۲۴۲

بازتاب اشغال سفارت ایران در لندن، امروز هم در حد وسیعی ادامه یافت و رسانه های مختلف طبق مشی خود، این حادثه را وسیله ای برای اعلام دیدگاه ها قرار دادند. نکته قابل توجه، نوع مرتبط ساختن این قضیه با ماجرای گروگان های امریکایی در ایران و نتیجه گیری های حاصل از آن است.

رادیو اسرائیل در ساعت ۲۰، این گزارش را پخش کرد: «رهبران ایران به بریتانیا اجازه داده اند برای آزادی گروگان های ایرانی در سفارت ایران در لندن از قدرت نظامی استفاده کند. ... صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، گفت بریتانیا مجاز است برای آزادی گروگان های ایرانی در لندن از نیروی نظامی استفاده کند. روزنامه های لندن با لحن خوشحال کننده ای تسخیر [سفارت] ایران را توسط تروریست ها بررسی می کنند. روزنامه دیلی میرور در همین مورد می نویسد: مدت شش ماه است که ایرانی ها هرگونه قانون عدل و قوه قضایی را زیر پا گذاشته و مورد تمسخر قرار داده اند. آنها بدون شک احساسات گروگان ها و خانواده هایشان را پایمال کرده اند. به هر تقاضا و پیشنهادی با گوش های بسته پاسخ داده اند و حالا ببینند وقتی گروگان ها ایرانی هستند چه خبر شده است. فوراً تهدید می کنند که دوستان ایرانی ما را اعدام خواهند کرد. روزنامه میرور می نویسد: پررویی ایرانیان حد و حساب ندارد و آقای صادق قطب زاده ناگهان دست به دامان قوانین بین المللی شده و می گوید دولت لندن مسئول گروگان های ایرانی است.

روزنامه های فرانسه دولت ایران را به خاطر رفتار اخیرش تقبیح می کنند. روزنامه فرانسوار معتقد است که تروریست های خوزستانی در سفارت ایران در لندن احتمالاً ـ حاضر خواهند شد گروگان های ایرانی را با گروگان های امریکایی تعویض کنند، ولی اگر چنین تعویضی صورت بگیرد، پرزیدنت کارتر چاره ای نخواهد داشت که برای آزادی گروگان ها متوسل به زور بشود.

روزنامه فیگارو می نویسد: کشورهای عرب در نظر دارند در منطقه جنوب ایران یک کشور عربی دیگر به وجود آورند به ویژه به خاطر تیرگی روابط بین تهران و بغداد. روزنامه لوکوتیدین دوپاری از دولت لندن می خواهد که خود را مسئول سرنوشت گروگان های ایرانی در لندن

ندانـد، زیرا این یـک مسئله داخلی ایران است. روزنـامه لومـاتن در همین مورد می نویسـد ایران یـک کشور اروپایی نیست و رهبران این کشور بر سرنوشت گروگان ها حتی گروگان های خود اهمیتی نمی دهند.» (۲۶)

از رادیو لندن نیز این گزارش پخش شد: «غائله اشغال سـفارت ایران در لندن همچنان جزو اخبار مهم صـفحات اول مطبوعات امروز بریتانیـاست و روزنـامه دیلی اکسـپرس حتی نیمی از صـفحه اول خود را به این خبر اختصـاص داده است و خبر مـذکور تحت عنوان عـدم توافق ایران در مـذاکره بـا گروگان گیرها به چاپ رسـیده است. دیلی اکسپرس می نویسـد: این اعلام دولت ایران به منزله یک اعلام خطر خونسردانه است مبنی بر اینکه گروگان ها را به حال خود رها کرده اند تا به هلاکت برسـند. ... روزنامه اسکاتسـمن می نویسد: دولت بریتانیا حق دارد که در انجام آنچه که از دسـتش برمی آید برای حفظ جان گروگان ها اقـدام کنـد، اما از سوی دیگر ایران نیز حق دارد که تن به ضـرب الاجل و تهدید ندهد. روزنامه اسکاتسـمن اضافه می کند که ایـن نکتـه حـائز کمـال اهمیـت است که دولت بریتانیـا گروگـان هـا را به سـلامت آزاد سـازد زیرا این امر دولت ایران را برای آزادساختن گروگان های امریکایی تحت فشار بیشتری قرار خواهد داد.» (۲۷)

شبکه اول تلویزیون فرانسه هم اظهارنظر یکی از اشغال کنندگان سفارت را پخش کرد که گفته است: «ما با [آیت الله] خمینی کـاری را کردیم که او بـا امریکاییـان انجام داده است.» (۲۸) همچنین از قـول فرد مزبور اعلاـم شـد: «این گروه آمـاده است به محض اینکه آیت الله خمینی گروگان های امریکایی در تهران را آزاد کند، گروگان ها را آزاد نماید.» (۲۹)

۲۴۳

حضور چشـمگیر ایرانیان، به خصوص دانشجویان ایرانی، در مقابل سفارت ایران در لندن برای محکوم کردن اشغال و حمایت از انقلاب و نظام، ازجمله حواشـی مهم قضـیه اشغال سفارت است که خود به طور مستقل دارای اهمیت خاصی است و بازتاب وسیعی دارد.

آسوشـیتدپرس از لندن گزارش داد: «دسـته های مختلف ایرانیان مقیم انگلیس در اطراف ساختمان سـفارت جمهوری اسـلامی ایران در لنـدن بـا شـعارهاییماننـد "مرگ بر کـارتر" دسـت به تظـاهرات زدنـد. پلیس انگلیس برای متوقـف کردن تظـاهرات دخـالت کرد. ... علت بـازداشت و دخالت پلیس برخورد بین طرف داران آیت الله خمینی و جمهوری اسـلامی و مخالفین بود. در این تظاهرات حدود ۵۰ نفر انگلیسی نیز علیه [آیت الله] خمینی شعارهایی می دادند.

... یک دانشـجوی ایرانی گفت اشـغالگران سـفارت، فاشـیست و نوکرهای {سـیا} هسـتند و باید اعدام شوند. از وی سؤال شد راجع به ۵۲ دیپلمـات امریکایی که در تهران به گروگان گرفته شـده انـد چه می گویـد. وی گفت این موضوع فرق می کنـد. امریکـایی ها با انقلاب ما مخالف انـد. طرف داران آیت الله خمینی در وسط خیابان کنزینگتون {مقابل سـفارت} نماز به جای آوردند.» (۳۰)

رویتر نیز از طولانی شدن حضور متحصنان در مقابل سفارت خبر داد و درباره حوادث روز جمعه نوشت: «یک زن جوان که در میان صدها تظاهرکننده طرف دار امام خمینی قرار داشت، با آمبولانس به بیمارستان انتقال یافت. وی که مدت ۳۶ ساعت دست به تظاهرات زده بود، دچار خستگی شدید شده بود.» (۳۱)

رادیو لندن نیز در گزارشی از این تجمع آورده است: «یکی از همکاران که برای تهیه گزارش به ناحیه سفارتخانه ایران رفته بود مشاهدات خود را بازگو می کند. سفارت ایران در ضلع جنوبی هایدپارک قرار دارد و مشرف بر خیابان است. ... گروهی از دانشجویان ایرانی که علیه اشغال کنندگان سفارت و همچنین رئیس جمهور امریکا شعار می دادند شب را در آنجا به سر برده بودند. ... این دانشجویان شکوه می کردند که پلیس از رسیدن آب و غذا و غیره برای آنها جلوگیری کرده است و با آنها رفتار خوبی نداشته است. فعالیت این دانشجویان که توجه دیگران را جلب کرده بود گروهی بی شمار را به طرف خود جلب می کرد، درحالی که من با شما صحبت می کنم گروهی از دانشجویان دست راستی افراطی بریتانیا درحال شعاردادن علیه کسانی هستند که به طرف داری از آیت الله خمینی شعار می دهند. این گروه که بیشترشان از جوانان تشکیل می شوند، پلاکاردهایی در دست دارند و به نفع شاه و امریکا مشغول شعاردادن هستند. در آن سوی دیگر گروهی از طرف داران آیت الله خمینی مشغول شعاردادن هستند، تقریباً ۳۰ نفر، همچنین عده ای دیگر از طرف داران آیت الله خمینی با داشتن گل هایی در دست در نزدیکی سفارت از ایرانیان حمایت می کنند. پس از شعارهای جوانان انگلیس که می گفتند ایرانیان به خانه تان

برگردید، دوباره وضع آرام شد. خبرنگاران بی شمار از این طرف به آن طرف می دویدند، منظره شورانگیز زمانی بود که ایرانیان به نماز ظهر و عصر ایستادند و صدای اذان با شعارهای جوانان دست راستی انگلیس با هم درآمیخت، گویی دراین حال خبری رسید؛ زیرا دانشجویان اعلام کردند به دستور مقامات ایران این محل را ترک می کنند. آنها قبل از ترک محل مطبوعات را متهم کردند که حقایق را تحریف می کنند و درحالی که از جلوی نرده های هایدپارک رد می شدند ایرانیانی که آن طرف نرده بودند، آنها را گل باران کردند.» (۳۲)

{اقامه نماز جماعت در خیابان کنزینگتون مقابل سفارت ایران در لندن و حضور چشمگیر ایرانیان به خصوص دانشجویان در دفاع از انقلاب اسلامی}

تحرکات عوامل عراق در لبنان علیه مخالفان رژیم بعث، امروز هم در شکلی خونین، ادامه یافت.

بخش عربی رادیو مونت کارلو با قطع برنامه عادی خود اعلام کرد: «امام حسن الشیرازی دربرابر یکی از هتل های غرب بیروت دراثر تیراندازی به قتل رسیده است. افراد ناشناس که سوار دو اتومبیل بودند به سوی وی تیراندازی کردند و چند گلوله به وی اصابت کرد.» (۳۳) در گزارش آسوشیتدپرس از بیروت به نقل از پلیس، دراین باره توضیح بیشتری داده شده است. براساس این گزارش، درحالی که حجت الاسلام سیدحسن شیرازی که پاسپورت لبنانی هم دارد، در بلواری در یک محله مسلمان نشین بیروت مشغول رانندگی بود، افراد مسلح از دو ماشین مختلف به سوی او آتش گشودند. وی به شدت مجروح شد و در راه بیمارستان جان خود را از دست داد. (۳۴) در این گزارش اضافه شده است: ناظران بی طرف ترور سیدحسن شیرازی را مسئله ای جدا از درگیری بین دستجات طرف دار ایران و عراق می دانند. سیدحسن شیرازی مدیر جامعه علمای لبنان بود که کلاً با مجلس اعلای شیعیان لبنان در تضاد است. (۳۵)

به گزارش خبرگزاری فرانسه، گروهی با هویتی ناشناس مسئولیت ترور را برعهده گرفت،۳۶ این امر نشانه درگیربودن سازمان های اطلاعاتی و امنیتی عراق است(۱) که نمی خواهند به طور رسمی این اقدام را متوجه خود کنند. این گروه خود را "جنبش آزادی ملی ایران سازمان ژوئن سرخ" خوانده است. (۳۷)

یادآوری می شود سیدحسن شیرازی برادر آیت الله سیدمحمد شیرازی است و هردو از فعالان ضدبعث عراق بوده اند. برادر بزرگ تر به ایران آمده و سیدحسن به لبنان رفته و تابعیت لبنانی هم گرفته بود.

{ترور آیت الله سیدحسن شیرازی از علماء مخالف صدام در بیروت}

ص: ۵۸۹

۱- * بعدازظهر روز ۱۳/۲/۱۳۵۹، اطلاعیه ای ازطرف دفتر آیت الله سیدمحمد شیرازی دراختیار سازمان خبرگزاری پارس قرار گرفت که در شروع آن با ذکر عبارت «بار دیگر دست استعمار از آستین رژیم بعث عراق درآمد» رژیم بعث را مسئول ترور آیت الله شیرازی دانسته بود. در این اطلاعیه همچنین درباره نحوه شهادت آیت الله شیرازی چنین آمده است: «یونایتدپرس گزارش می دهد که آیت الله سیدحسن شیرازی در یک بلوار و هنگام رانندگی ترور شده است درحالی که نه در بلوار و نه درحال رانندگی بود، بلکه هنگامی که آن شهید از هتل انترناسیونال عازم مجلس ختم آیت الله سیدمحمدباقر صدر بوده، ترور شده است.» [روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱و۳]

۲۴۵

پایان ماجرای توقیف موقت ۶ عراقی که به طور غیرمجاز بـا یـک هواپیما، در تاریـخ ۷/۲/۱۳۵۹، در جنوب ایران فرود آمـده بودند، امروز به طور رسمی اعلام شد.

سخنگوی وزارت امور خـارجه اعلام کرد ۶ سرنشـین هواپیمای عراقی که چنـد روز قبل مجبور به فرود اجباری در خاک ایران شده بود، روز چهارشنبه گذشته، تحویل مقامات عراقی در تهران شدند تا ترتیب انتقال آنان به کشورشان داده شود. (۳۸)

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسـلامی ایران نیز دراین مورد اعلام کرد: این هواپیمای ملـخ دار غیرمسلح و تجاری بوده که از بغداد قصد پرواز به بصـره را داشـته و براثر اختلال در دسـتگاه های ارتباطی راه خود را گم می کند و وارد حریم فضایی ایران می شود. (۳۹) بنا بر اعلام ستاد مزبور، بلافاصله پس از فرود اجباری هواپیما، ۶ تن سرنشین آن به تهران اعزام شدند. آنان پس از تحقیق و بررسـی و مشـخص شـدن اینکه هیچ گونه قصد سوئی در میان نبوده، تبرئه و تحویل وزارت امور خارجه گردیدند. (۴۰)

۲۴۶

تردد فعالان خرابکاری و انفجار در ایران، در مسیر بصره بغداد ازجمله موضوعاتی است که در گزارش های واصله به مسئولان ذی ربط در خوزسـتان به طور مرتب مشاهده می شود. اعزام عده ای برای آموزش از بصره به بغداد و نیز ورود افرادی آموزش دیده از بغداد به بصره، امروز هم انجام شد.

در یک گزارش مربوط به تحرکات امروز، آمـده است: «یک گروه پانزده نفری از اعراب ایرانی به طور غیرمجاز به عراق وارد و توسط سازمان امن العام بصره جهت طی دوره چریکی و آشنایی به فنون جدید خرابکاری به بغداد اعزام شده اند که پس از طی دوره با تجهیزات لازم به ایران فرستاده شوند.» (۴۱) در گزارش دیگری مربوط به همین موضوع نیز آمده است: «۲ دستگاه خودروی حامل مواد منفجره و ۱۵۰ نفر خرابکار از بغداد به طرف بصـره اعزام [شده اند] تا ازطریق خرمشهر وارد ایران شوند.» (۴۲)

هرچنـد هر دو گزارش مـذکور با قید "احتمالاً صـحت دارد" همراه است، اما گزارش های دیگر نشان می دهد که این احتمال را بایـد جـدی گرفت و هشـیار بـود. گزارش سوم حـاکی است سـاعت ۱۲ امروز، «توسـط مأمورین پاسـگاه دویرج یک عـدد اتوبوس پلاستیکی اسـباب بازی که مواد منفجره و چاشنی مربوطه در داخل آن کار گذاشته شده بود، در حوالی عشیره دویرج کشف و قبل از اینکه بتواند عمل کند توسط مأمورین خنثی شد.» (۴۳)

امروز همچنین شـهربانی استان خوزستان به شهربانی های تابعه اعلام کرد که احتمال ورود شاهپور بختیار از مرزهای خوزستان در طـول ۱۵ روز آتی وجود دارد. در این اطلاعیه بر ضـرورت هشـیاری و دسـتگیری نامبرده درصورت مشاهـده، تأکیـد شـده است. (۴۴)

از سوی دیگر، در مناطقی از عراق نیز تحرکات ایذایی علیه رژیم بعث وجود دارد. در یک گزارش منابع امنیتی ایران که به دفتر ریاست جمهوری داده شد، ضمن گزارش حوادث امروز، آمده است: «توسط افراد مسعود بارزانی لوله نفت سلیمانیه منفجر و حدود یک میلیون دینار عراقی خسارت به بار آمده است و دولت عراق این عمل را تحریکاتی از ناحیه دولت ایران تلقی نموده است.» (۴۵)

۲۴۷

در مرز عراق تحرکات ایذایی و نقل و انتقالات کشور همسایه، ادامه یافت که بعضی با کمک و اقدام مهاجمان داخلی وابسته به عراق همراه بود.

حدود ساعت ۱:۳۰ بامداد امروز، ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، پیامی به ستاد مشترک ارسال کرد که در آن به نقل از سپاه قصرشیرین، از یک حمله ایذایی عراق خبر داده است که از ساعت ۲۲ شب گذشته، شروع شده و همچنان ادامه دارد. مطابق پیام: «سپاه مستقر در پاسگاه سنجوق زیر آتش سنگین عراق قرار گرفته و تاکنون تعداد ۳ نفر شهید و تعدادی مجروح گردیده اند و از ارتش نیز تقاضای کمک و پشتیبانی شده که متأسفانه تاکنون هیچ گونه همکاری با این سپاه به عمل نیاورده است. مراتب جهت اطلاع و اقدامات لازم اعلام می گردد.» (۴۶)

شهربانی جمهوری اسلامی در گزارشی به وزارت کشور، به نقل از شهربانی قصرشیرین، از حمله مهاجمان محلی وابسته به عراق در ساعت ۳ بامداد، در منطقه قصرشیرین خبر داد. براساس این گزارش، «مهاجمین در منطقه دزدک با سلاح های سنگین به پاسگاه ژاندارمری آتش [گشودند] که به وسیله سپاه پاسداران متقابلاً پاسخ [داده شد]. درنتیجه تیراندازی مهاجمین ۲ نفر از پاسداران یکی به نام مرتضی آقامرادی فرزند علی اکبر و دیگری که اهل یزد بوده به درجه شهادت می رسند و ۲ پاسدار نیز مجروح [می شوند] که در بیمارستان قصرشیرین بستری [شدند]. جنازه پاسدار شهید مرتضی آقامرادی با تشریفات قانونی به خاک سپرده شد.» (۴۷)

وزارت کشور در تلفن گرامی به سپاه، به نقل از شهربانی قصرشیرین از یک درگیری در این منطقه خبر داده که از ساعت ۱۱ امروز، شروع شده و تا نیمه شب ادامه یافته است. در این گزارش آمده است: «واحد مستقر در کلات روخرناسخان و سپاه پاسداران و ژاندارمری در آبادی های نوار مرزی باباهادی و قلعه سفی و دارخور دربند بین نیروهای مهاجم عراقی به شدت درگیر است.» (۴۸)

روابط عمومی لشکر ۸۱ زرهی نیز در اطلاعیه ای از یک درگیری که از ساعت ۲۳ شب گذشته تا ۴ بامداد امروز، طول کشید، خبر داد و اعلام کرد: «نیروهای عراقی با آتش توپخانه به پاسگاه های یک هشان [یکه شان]، پرویزخان، دربندجوق و برج احمدی حمله کردند که با آتش توپخانه به آتش آنان پاسخ داده شد.» (۴۹)

گروهان سومار در گزارشی به رکن۲ ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به نقل از پاسگاه گمرک نو از یک حمله شبانه که از ساعت ۲۲ شروع شد و حدود دو ساعت و نیم طول کشید، خبر داد. براساس این گزارش، چاه نفت شماره ۸ مورد حمله مهاجمان عراقی قرار گرفت، اما با هشیاری افراد پاسگاه و نیروهای کمکی نفت شهر و سپاه پاسداران، حمله دفع شد و به علت کم بودن فاصله، مهاجمان با استفاده از تاریکی شب به خاک عراق متواری شدند. (۵۰)

در گزارش های امروز همچنین به پرتاب گلوله توپ از داخل خاک عراق به برخی روستاهای مرزی غرب که باعث وحشت اهالی می شود، اشاره شده است. (۵۱)

در گزارش های مربوط به جنوب کشور هم مهم ترین مسئله امروز، نقل و انتقال توپخانه عراق در مناطق الشعیبیه، الزبیر، ام القصر و بندر البکر، می باشد. (۵۲)

در سنندج درگیری ها، با برتری نیروهای ارتش و سپاه، همچنان ادامه دارد.

گزارش های رسیده به ارتش از وضع امروز سنندج حاکی است: «عملیات پاک سازی در منطقه سنندج ادامه داشت و در منطقه شریف آباد، خیابان مسجد قبا حدود ۵۰۰ متری خیابان اقبال خانه به خانه ادامه داشته و یک نفر درجه دار و یک نفر سرباز و یک پاسدار و یک نفر غیرنظامی زخمی و یک نفر گروگان گرفته شده است.» (۵۳) همچنین برابر اعلام ژاندارمری، امروز، «گلوله توپ به سمت ناحیه ژاندارمری کردستان پرتاب و درنتیجه برج دیدبانی ژاندارمری کردستان طعمه حریق شده است.» (۵۴) بنا بر گزارش نوبه ای ارسال شده از ارتش «راه های ورودی اصلی به شهر سنندج مسدود و تحت کنترل است، لیکن افراد گروه های مسلح [غیرقانونی] به طور پیاده از راه های فرعی و ارتفاعات وارد شهر می شوند.» (۵۵)

اعلامیه مشترک سپاه پاسداران مستقر در سنندج و لشکر۲۸ کردستان که امروز، انتشار یافت نیز حاکی از چنین وضعی است. متن کامل اطلاعیه مزبور به این شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

به اطلاع هم وطنان غیور و مسلمان ایران می رساند که تعداد زیادی از مهاجمان به وسیله نیروهای انقلاب کشته شدند و کلیه جاده های اصلی و فرعی منطقه به شدت تحت کنترل است به طوری که هیچ گونه عبورومروری صورت نمی گیرد. بنزین، خواربار و مهمات دشمن تمام شده، تعدادی از نیروهای ضدانقلاب که قصد فرار داشتند توسط پاسداران و سربازان دلیر کشته یا دستگیر شدند و هم اکنون قسمتی از شهر، میدان آزادی و ۲۲ بهمن پاک سازی شده و کلیه مواضع ضدانقلاب به تصرف درآمده و اهالی مناطق پاک سازی شده در امنیت کامل به سر می برند که تعدادی از اهالی نیز به پادگان یا محل امن تری انتقال یافتند.» (۵۶)

دفتر ریاست جمهوری نیز در پیامی گزارش وضع کنونی سنندج را همراه با توصیه هایی به ساکنان آن، بدین شرح انتشار داد:

«بسم الله الرحمن الرحیم

با تأییدات خداوند متعال اکنون که ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران در شهرهای کردستان بر اوضاع مسلط هستند و کنترل یگان سنندج و محوطه اطراف شهر را در دست دارند و پاسداران انقلاب نیز در داخل شهر پیشروی و ادارات و اماکن مختلف را از وجود ضدانقلاب پاک سازی کرده اند، به اطلاع عموم ملت به ویژه برادران و خواهران هم وطن کردستان و بالاخص سنندج می رساند که:

۱. در سریع ترین وقت، منطقه امداد شیروخورشید برای مداوای زخمی ها به وجود می آید و آماده پذیرایی درمانی و غذایی از مراجعین خواهد بود.

۲. برادران و خواهران هم وطن کرد، به شایعات پراکنده درمورد رفتار با پناهندگان گوش فراندهند زیرا براساس رأفت اسلامی ارتش مسلمان و دلیر جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران درنهایت همدلی با پناهندگان رفتار می کنند. هیچ گونه بدرفتاری از آنها نخواهند دید. در همین رابطه، تمام وسایل نقلیه ارتش جمهوری اسلامی دراختیار برادران و خواهران کرد شهر سنندج قرار دارد که درصورت تمایل، آنها را با محافظت به هر کجا که مایل اند برسانند.

۳. پاک سازی منطقه از افراد مسلح [به] وسیله ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران همچنان با قاطعیت ادامه خواهد یافت و دراین رابطه تنها راه حل تحویل اسلحه و یا ترک شهر است و دولت جمهوری اسلامی ایران امیدوار است مردم منطقه دراین زمینه و برای قلع وقمع قطعی اشرار بیگانه پرست از هر کمکی خودداری نفرمایند و بدیهی [است] هر منطقه ای که افراد مسلح آن پاک سازی شوند، بلافاصله بازسازی شهر آغاز و خسارت هایی که دشمن ایجاد کرده است ترمیم و جبران خواهد شد. به امید روزی که برادران و خواهران کرد ما فارغ از دسیسه های دشمن، در کنار سایر افراد وطن اسلامی خود کشور را به سوی کمال بهبودی و سعادت پیش برند.

دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران» (۵۷)

در همین حال که سپاه پاسداران با پویایی و ابتکارعمل بیشتر، در افکارعمومی نقش جدی تری در حل وفصل مسائل کردستان یافته است،لشکر۲۸ کردستان که محل اصلی استقرار و ستاد آن در سنندج است نیز دراین باره فعال است.

این لشکر در اطلاعیه ای که ازطریق خبرگزاری پارس انتشار داد، به نوعی جمع بندی ۱۵ روز اخیر منتهی به امروز را به این شرح ارائه داد:

«به نام خدا

لشکر۲۸ کردستان با نهایت مباهات به استحضار ملت مبارز ایران می رساند که این لشکر در طول ۱۵روز گذشته از تاریخ ۲۸ فروردین تا ۱۲ اردیبهشت ماه جاری، تعداد ۷۲ نفر شهید به پیشگاه خدای بزرگ و ایران عزیز تقدیم داشته است. از این تعداد ۸ نفر افسر، ۱۹ نفر درجه دار و ۴۵ نفر سرباز بوده اند که جنازه های شهدا پس از تشییع به زادگاهشان انتقال یافته است. طی

این مدت ۲۸۴ نفر افسر، درجه دار و سرباز زخمی شده اند که تماماً به بیمارستان های کرمانشاه، مراغه و تهران منتقل شده اند. ضمناً تاکنون از وضع ۲ نفر افسر، ۲۷ درجه دار و ۲۷ سرباز اطلاعی در دست نیست.» (۵۸)

ص: ۵۹۳

علاوه بر سنندج، سقز نیز یک کانون اصلی درگیری های مناطق کردنشین است. گزارش روزنامه اطلاعات، وضع این شهر را تا حدی ترسیم کرده است.

براساس این گزارش، «شهرستان سقز شانزدهمین روز درگیری های خونین و جنگ همه جانبه خود را پشت سر گذاشت. گزارش رسیده از سقز حاکی است که جنگ در این شهر همچنان ادامه دارد و شهر تقریباً خالی از سکنه است. به موجب همین گزارش، بیش از ۱۷ هزار نفر از ساکنین سقز به روستاهای اطراف بوکان کوچ کرده اند و مردم بوکان از کوچ کنندگان به گرمی استقبال کرده و آنان را در چادرها، مدارس و منازل خود پناه داده اند. بیمارستان های سقز و بوکان مملو از مجروحین و افراد بی دفاع سقز است و امکانات دفن جنازه کشته شده ها بسیار کم است. باآنکه اعلام اجرای آتش بس در این شهر به گوش می رسد، هنوز آتش بس عملی نشده است.» (۵۹)

در گزارش عصر امروز مرکز فرماندهی ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری درباره این شهر، آمده است: «شهر سقز و ارتفاعات و جاده های مشرف به آن با اقدامات قاطعانه تیپ و همکاری ژاندارمری به طور قابل ملاحظه ای از وجود مهاجمین [مسلح ضدانقلاب] پاک و تیراندازی پراکنده در شب از پشت ارتفاعات اجرا [می گردد] که به شدت پاسخ گویی می شود. در روز ترددی در شهر دیده نمی شود. به منظور سرکوبی و خلع سلاح مهاجمین گروهان مستقر در شهر از هنگ سقز و تیپ تقاضا دارد که از مواضع موجود به سایر نقاط شهر حمله نمایند. لیکن تیپ منتظر ورود سپاه پاسداران و اجرای طرح کلی اشغال شهر است.» (۶۰) در همین زمینه، رئیس ستاد مشترک ارتش در تلفن گرامی به سپاه اعلام کرد: «تیپ سقز درخواست اعزام ۴۰۰ پاسدار را به سقز دارد. باتوجه به دستورالعمل... **۹/۲/۱۳۵۹** صادره از ستاد عملیاتی غرب ضمن هماهنگی با نیروی زمینی نسبت به اعزام پاسدار مورد نیاز تیپ سقز اعزام فوری به عمل آید.» (۶۱)

دراین حال، قبل از اجرای برنامه یادشده و در ادامه فعالیت های پراکنده امروز، ستاد مشترک ارتش اعلام کرد: «هلیکوپتر شناسایی ژاجا یک دستگاه وانت حامل افراد مسلح را شناسایی و توسط سپاه پاسداران نزدیک سقز متوقف، درنتیجه **۲۵** نفر از افراد با یک قبضه تیربار کالیبر ۵۰ که ۴ نفر آنان مجروح شده بودند، دستگیر و به بازداشتگاه تیپ سقز منتقل شده اند.» (۶۲)

آخرین تحرکات امروز، مربوط به ساعت ۲۳ است که در گزارش هنگ ژاندارمری سقز بدین شرح آمده است: «در ساعت **۲۳** روز **۱۲/۲/۱۳۵۹**، مهاجمین [مسلح ضدانقلاب] با سلاح های سنگین و سبک به طرف پادگان و گروهان رزمی ژاندارمری سقز در شهر سقز از داخل شهر به ارتفاعات تیراندازی نموده که به شدت به آتش آنان پاسخ داده شده است. در درگیری به نیروهای خودی تلفاتی وارد شده است.» (۶۳)

ص: ۵۹۴

درگیری ها و تحرکات ایذایی، علاوه بر سنندج و سقز، در دیگر مناطق کردنشین هم کم وبیش ادامه دارد.

در جاده سردشت، امروز، یک دستگاه زیل ارتش براثر انفجار مین منهدم شد که درنتیجه یک افسر و یک درجه دار زخمی و به بیمارستان سردشت منتقل شدند. (۶۴)

در اولین ساعات بامداد امروز، میاندوآب هدف حمله مسلحانه قرار گرفت. در گزارش "منطقه عملیاتی غرب" از این واقعه آمده است: «عده ای مهاجم با سلاح های سنگین به سوی شهر میاندواب تیراندازی نموده و شهر به صورت نیمه تعطیل می باشد.» (۶۵)

در پاوه نیز درگیری ادامه دارد. در ساعت ۱۷:۴۵، «از ارتفاعات پاوه به طرف یگان مستقر در پاوه تیراندازی و در یکی از سنگرها ۴ نفر سرباز زخمی [شد] که حال یکی از آنان وخیم است.» (۶۶) شهربانی پاوه نیز اعلام کرد: «حدود ساعت ۲۲:۵۰ مورخ ۱۲/۲/۱۳۵۹، [به] وسیله افراد مهاجم به طرف شهربانی تیراندازی [شد] که مأمورین انتظامی متقابلاً به تیراندازی آنان پاسخ دادند، لیکن تلفاتی در بر نداشته است.» (۶۷) گزارش روابط عمومی لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه نیز حاکی است شب هنگام مهاجمان مسلح از چند نقطه، شهر پاوه را هدف حمله قرار دادند که با پاسخ شدید نیروهای نظامی مواجه شدند و با دادن تلفات، عقب نشینی کردند. در این عملیات سرباز وظیفه محمدرضا زرالوند شهید شد و ۲ تن دیگر مجروح شدند. (۶۸)

براساس گزارش فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، درگیری های امروز، از ساعت ۲۳:۳۰، بازهم شدت گرفت و تا ساعتی پس از نیمه شب ادامه یافت. (۶۹)

در مریوان، پادگان همچنان با مسئله حمله مهاجمان، درگیر است. (۷۰)

۲۵۱

علاوه بر مناطق کردنشین که مرکز اصلی بحران و درگیری است، در پاره ای شهرهای کشور ناآرامی هایی روی می دهد که برخی از آنها واکنش به حوادث کردستان است، ولی روی هم رفته این گونه وقایع حاصل تقابل گروه ها و جریان های مدافع و مخالف نظام در وضعیت دوگانه کنونی است؛ وضعیتی دوگانه که تحرکات افراد، هم ذیل نظم و قانون و حاکمیت دولت انجام می شود و هم درقالب اقدام مستقیم انقلابی صورت می گیرد. درواقع، درحالی که نظام رسمی وجود دارد، وضعیت انقلابی نیز همچنان ادامه دارد. این نوع رفتار هم ازطرف مدافعان نظام و هم ازطرف فعالان مخالف، مورد استفاده قرار می گیرد. مرور حوادث امروز، که می تواند با مسائل غیرسیاسی هم همراه باشد، بروزهایی از این وضعیت دوگانه را ترسیم می کند.

شهربانی بروجرد گزارش داد: «از ساعت ۱۶ روز جاری، مورخ ۱۲/۲/۱۳۵۹، مردم شهر بروجرد برای مشاهده جنازه پاسدار حجت الاسلام بیرانوند که در درگیری سنندج شهید و به آن شهرستان آورده بودند به سردخانه بیمارستان رفته و پس از

مشاهده جنازه تهییج شده و به خیابان آمده و... در نقاط مختلف شهر اجتماع کرده و وضع عادی نمی باشد.» (۷۱)

گزارش شـهربانی گنبـد کـاووس حـاکی است: «عـده ای از هـواداران چریـک هـای فـدایی خلق در خیابـان [امـام] خمینی آن شهرسـتان مشغول فروش پوستر و نشـریات خود بودنـد و مردم را وادار به خریـد آن می نمودنـد در آن وقت گروهی دیگر از نمـاز مغرب از مسـجد خـارج و بـا آنان مواجه که منجر به کتک کاری و درگیری می گردد که بلافاصـله [به وسـیله] مأموران متفرق می شوند.» (۷۲)

حزب توده از نوشـهر گزارش داد: «افراد ناشناسـی، ضـمن شکسـتن پنجره ها وارد دفتر حزب شدند و تمامی نشریات را به میان خیابـان آوردنـد و به آتش کشـیدند. نکته قابل توجه و عجیب این است که دفتر حزب توده ایران در این شهرسـتان درست در مقابل شهربانی شهر واقع است، ولی مأمورین شهربانی هیچ گونه ممانعتی از حمله مهاجمین به عمل نیاوردند.» (۷۳)

خبرنگـار کیهـان در گزارشـی از رودسـر خبر داد: «ساعت ۲ بامـداد جمعه، بمبی در یکی از پاساژهـای رودسـر منفجر شـد. ... انفجار بمب در آن ساعت شب، باعث وحشت ساکنان خانه های حوالی محل انفجار شد. در این حادثه شـیشه بانک صادرات، چند خانه و مغازه شکسته شد و خساراتی به ساختمان های نزدیک محل انفجار وارد آمد.» (۷۴)

گزارش روزنـامه اطلاعـات از اسـکو حاکی است: «حجت الاسـلام حاج شـیخ علی تقوی امام جمعه اسـکو، هنگام بازگشت از مراسم نماز جمعه این شـهر، مورد حمله چند مهاجم قرارگرفت. در این حمله بر سـروصورت امام جمعه اسکو اسید پاشیده شد و مهاجمـان فرار کردنـد. حجت الاسـلام تقـوی که از نـاحیه دست و صـورت و گردن دچـار سـوختگی شـده بود بلافاصـله به بیمارسـتان انتقـال یـافت. همچنین گزارش رسـید یـک دختر به نام فاطمه فرج پور که دسـتش به اسـید آغشـته بود توسط مردم اسـکو دسـتگیر و تحویل مقامات انتظامی شده است. ازسوی دادگاه انقلاب اسـلامی تبریز نیز هیئتی به منظور رسـیدگی به این موضوع عازم اسکو شد.» (۷۵)

خبرنگار کیهان از مشـهد گزارش داد: «ساعت ۲ بعـدازظهر جمعه، در حوالی سه راه شـهید محسن کاشانی {شاه عباس سابق} مهـاجمین از داخل اتومبیل پیکان مسـروقه به سوی افراد سـپاه پاسـداران آتش گشودنـد. در این تیرانـدازی یک پاسـدار به نام محمود پایدار شـهید و ۲ پاسـدار دیگر به اسامی محمـد بسـتوله و هادی دشـتبان مجروح شدنـد. کودک رهگـذری نیز در این حادثه براثر اصابت گلوله مجروح شـد. براثر تیراندازی متقابل پاسداران، اتومبیل حامل مهاجمان که قصد فرار داشـتند منحرف و با تیر چراغ برق تصادف کرد که منجر به مجروح شدن یکی از مهاجمان شد که دسـتگیر و تحت معالجه قرار گرفت. مهاجم دیگر متواری شد، هم اکنون سپاه پاسداران در تعقیب وی هستند.» (۷۶)

خبرنگار کیهان در گزارش دیگری از مشـهد اعلام کرد: آخر وقت روز ۱۲/۲/۱۳۵۹، مأموران انتظامی مشهد یک بمب ساعتی در مقابل خانه دکتر محمود روحانی نماینده مجلس خبرگان از مشهد، کشف و خنثی کردند. مطابق این گزارش شب گذشته، به مأموران شهربانی و سپاه پاسداران مشهد اطلاع داده شد که احتمالاً بمبی در حوالی منزل دکتر روحانی کار گذاشته شده

است؛ مأموران به محل رفتند و پس از بازرسی یک بمب ساعتی مخرب که به ۶ باطری مجهز بود و یک پوند مواد تی.ان.تی داشت از زیر پل مشرف به منزل نماینده مجلس خبرگان کشف و خنثی کردند. (۷۷)

روزنامه جمهوری اسلامی پس از گزارش کشف توطئه ترور آقای هادی غفاری نوشت: «لازم به ذکر است که حجت الاسلام غفاری برای چندمین بار است که در معرض ترورهای ناجوانمردانه قرار می گیرد. ضمناً برادر غفاری هم اکنون رئیس دادگاه انقلاب اسلامی شهسوار بوده و طی مدتی که این سمت را دارا گردیده، زمین های ۸ تن از فئودال های منطقه شهسوار بابلسر را مصادره و خلع ید نموده است.» (۷۸)

۲۵۲

سازمان بسیج ملی که برای تحقق دیدگاه های امام خمینی درمورد تشکیل ارتش بیست میلیونی، تأسیس شده است، برای نمایش قدرت مردمی و بیشتر برای معرفی و تبلیغ و آشناکردن عامه با این تشکیلات، مراسم مختلفی را برگزار می کند. در رأس ستاد فرماندهی این سازمان که با تلاش سپاه و کادرهای باانگیزه آن راه اندازی شده است، یک جوان روحانی نه چندان معروف و باسابقه به نام آقای مجد، قرار گرفته است که تمایل زیادی برای استقلال این سازمان، از هر نهاد دولتی و انقلابی از خود نشان می دهد.(۱) این سازمان عصر امروز، مراسم رژه ای با شرکت روحانیون مسلح عضو بسیج در مقابل امام خمینی برگزار کرد که گزارش آن به این شرح است: «روحانیون حوزه علمیه که اسلحه بر دوش داشتند از مقابل منزل امام رژه رفتند. در این رژه پرشکوه که با استقبال گرم مردم روبه رو شد، حدود ۱۲۰۰ نفر از روحانیون از شهرستان های مختلف شرکت داشتند. این رژه به مناسبت اولین سالگرد شهادت روحانی مبارز و عظیم الشأن استاد مطهری و همچنین برای نشان دادن وحدت بیشتر در نیروهای مختلف در مقابل رهبر انقلاب و امام امت

{رژه روحانیون مسلح از مقابل منزل امام خمینی }

ص: ۵۹۷

۱- * فرماندهان سپاه که بسیج را مولودی از سپاه می دانستند، اعتراض و نگرانی خود را از استقلال بسیج، در محافل خصوصی پنهان نمی کردند. بعدها، پس از مباحث بحث انگیز و مفصل، مجلس شورای اسلامی، سازمان بسیج ملی را با عنوان سازمان بسیج مستضعفین، به عنوان یکی از واحدهای سپاه، زیر نظر این نهاد قرار داد.

برگزار شد. روحانیون زیر نظر ستاد بسیج و به سرپرستی حجت الاسلام مجد سازماندهی شده بودند و حجت الاسلام هاشمی نجف آبادی مسئول روابط عمومی بسیج درمورد نقطه نظرهای بسیج دررابطه با پیام امام به روحانیون گفت بسیج تمام اقشار ضرورتی انکارناپذیر است، نقش روحانیت در قبل از انقلاب و بعد از آن نقشی بسیار مؤثر در حرکت توده ای مردم می باشد و امروز روحانیت به منظور آشنایی با آموزش نظامی و ایدئولوژی سیاسی تعلیمات لازم را خواهد دید. البته مربیان آموزش رزمی که در پادگان های مختلف و ازسوی ارتش، شهربانی، ژاندارمری و پاسداران انقلاب اسلامی می باشند درجهت بسیج ارتش بیست میلیونی بسیاری از روحانیون در پادگان های مختلف و در شهرستان ها ازطرف ستاد بسیج مرکزی آموزش های لازم را می بینند. بسیج درحال حاضر، درمجموع به بیش از یک میلیون تن در سطح کشور آموزش کامل داده است و بقیه افراد نیز درحال حاضر درحال فراگیری تعلیمات شبانه و تخریب مواد انفجاری می باشند. در قطعنامه روحانیون مسلحی که برابر اقامتگاه امام امت رژه رفتند آمده است: بسیج ملی با تأکید امام امت و تصویب شورای انقلاب و پشتیبانی کامل مردم شکل گرفته و مسئولیت ارتش بیست میلیونی را به عهده دارد. ازاین رو، به هیچ حزب و سازمان و گروه و قطب خاصی وابستگی نداشته و با کمال صداقت با تمام ارگان های مسئول در خط اسلام همبستگی و همگامی کامل خود را اعلام می دارد.» (۷۹)

ضمیمه گزارش ۲۳۹: نصایح امروز امام خمینی به فرماندهان سپاه امام خمینی امروز علاوه بر اعلام موضع درباره مسئله امریکا و نیز مقایسه انقلاب اسلامی با دیگر انقلاب ها، خطاب به فرماندهان سپاه که با ایشان ملاقات کرده بودند، نصایحی را بدین شرح بیان داشتند: «آن چیزی که باید من عرض کنم به شما آقایان که سران این جمعیت ها هستید، این است که کاری بکنید که این نهضت لکه دار نشود. شما الآن جزء جنود الهی هستید. جند الله شما هستید. شما لشکر خدایید. کسی که لشکر خداست اگر خدای نخواسته یک کاری بکند که مرضی خدا نباشد و آن وقت یک جوری باشد که گفته بشود که خوب، اینها هم مثل سابق، اینها حالا دستشان رسیده به یک چیزی اینها هم زور می گویند به مردم، اینها هم اذیت می کنند مردم را، اینها هم مثلاً مال مردم را خدای نخواسته برمی دارند. این طور نباشد. به جوان هایتان سفارش کنید. از قول من سلام به همه برسانید. سفارش کنید که شما جوان ها جُند خدا هستید. شما دست خدا هستید. شماها کاری بکنید که ایران سربلند باشد در دنیا. ما پیش خدا سربلند باشیم. خود شما پیش خدا آبرومند باشید. یک وقتی کاری نشود که ملت ها، دیگران ما را تعییب کنند به اینکه شما دستتان نمی رسید، حالا که دستتان رسید، شما هم همان هستید. بفهمانید به آنها که نه، ما برای دنیا پا نشدیم راه بیفتیم، وگرنه معقول نیست که آدم جانش را بدهد برای دنیا. کسی که دنیا را می خواهد، جانش را می خواهد حفظ کند تا دنیا را ببلعد. شمایی که جانتان را در معرض خطر قرار دادید، اگر یک وقت در بینتان یک جوانی، یک جاهلی پیدا شد که یک کاری انجام داد خلاف موازین، خودتان جلویش را بگیرید. نصیحتشان کنید. نگذارید یک طوری بشود که در دنیا منعکس بشود که اینان وقتی که به نوا رسیدند خودشان...(۱) و چه کردند و چه کردند. من امیدوارم که خداوند مؤید شما باشد. خداوند پشتیبان شما باشد. با قدرت جلو بروید. اتکالتان به یک مبدأ قدرتی است که هیچ قدرتی در مقابل او چیزی نیست. با همان قدرت جلو بروید و شما پیروزید بحمدالله.» (۸۰)

۱- *... از متن منبع است.

منابع و مآخذ روزشمار ۱۲/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲. سند شماره ۰۵۰۱۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نهاجا، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۳. سند شماره ۰۵۰۱۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۵. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی{ره}، صحیفه امام { مجموعه آثار امام خمینی(ره})، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم سال ۱۳۸۹، ص۲۶۸.

۶. همان، ص۲۶۹.

۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۸. همان.

۹. همان.

۱۰. همان، ص۷.

۱۱. همان، ص۱۰.

۱۲. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۴. همان.

۱۵. همان.

۱۶. روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۱۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۱۹. روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۲۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۲۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۲۳. همان.

۲۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۲۵. همان.

۲۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۳، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۲۷. همان، ص۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۲۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۹. همان.

۳۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۳۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۳۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۵، بخش فارسی رادیو لندن،۱۲/۲/۱۳۵۹.

۳۳. همان، ص۱۴، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۳۴. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳۵. همان.

۳۶. روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳۷. همان.

۳۸. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۴۰. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۴۱. سند شماره ۲۸۷۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن۲} به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی اهواز {رکن۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۴۲. سند شماره ۲۸۷۳۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی {رکن۲}، ۴/۴/۱۳۵۹.

۴۳. سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۴۴. سند شماره ۳۱۶۸۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان به شهربانی های تابعه، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۴۵. سند شماره ۰۳۴۰۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۸/۳/۱۳۵۹.

۴۶. سند شماره ۰۵۰۱۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۴۷. سند شماره ۰۰۰۶۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی به وزارت کشور، ۱۳/۱۲/۱۳۵۹.

۴۸. سند شماره ۰۴۱۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از وزارت کشور به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۴۹. روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵۰. سند شماره ۲۷۶۹۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه ۰۵ {رکن۲}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۵۱. سند شماره ۰۵۰۲۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {معاونت عملیات و اطلاعات}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۵۲. سند شماره ۲۸۷۴۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن۲} به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی اهواز {رکن ۲} ۲۹/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۳۴۷۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی استانداری خوزستان به سپاه پاسداران خوزستان {اهواز}، ۸/۳/۱۳۵۹.

۵۳. سند شماره ۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات {مدیریت

اطلاعات}، شماره ۲۲، ۱۱/۲/۱۳۵۹ الی ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۴. همان، ص۳.

ص: ۵۹۹

۵۵. همان، ص۲.

۵۶. روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵۷. همان.

۵۸. روزنامه بامداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۹. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶۰. سند شماره ۰۵۰۱۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۶۱. سند شماره ۰۵۰۱۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۶۲. سند شماره ۰۵۰۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، شماره ۲۳، از معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا {مدیریت اطلاعات} ۱۳/۲/۱۳۵۹ الی ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶۳. سند شماره ۰۵۰۲۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ دایره عملیات و اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری وزارت کشور دفتر امور انقلاب تیمسار ریاست سماجا، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۶۴. سند شماره ۰۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۴.

۶۵. سند شماره ۰۵۷۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا مدیریت اطلاعات، شماره ۲۵، ۱۵/۲/۱۳۵۹ الی ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۶۶. سند شماره ۰۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۳.

۶۷. سند شماره ۰۰۰۶۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی به وزارت کشور، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۶۸. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۹. روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۰. سند شماره ۰۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۴.

۷۱. سند شماره ۰۵۰۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۷۲. سند شماره ۵۰۲۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۷۳. روزنامه نامه مردم، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۴. روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۷۵. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۷۶. روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۷. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۷۹. همان، ص۲.

۸۰. صحیفه امام، پیشین، صص ۲۶۹ و ۲۷۰.

ص: ۶۰۰

روزشمار جنگ شنبه ۱۳ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۱۷ جمادی الثانی ۱۴۰۰ ۳ مه ۱۹۸۰

۲۵۳

بااینکه بیش از یک هفته از ماجرای طبس می گذرد، هنوز درباره چگونگی وقوع حادثه مزبور، تبعات و جوانب آن مطالب جدیدی مطرح می شود.

امروز، ازطرف فرماندهی سپاه جیرفت گروهی راهی باتلاق جازموریان {واقع درحدود ۲۰۰ کیلومتری جنوب شرقی جیرفت در مرز استان های کرمان و سیستان و بلوچستان} شد تا درباره سقوط یک هلیکوپتر امریکایی که بعداً معلوم شد مقارن حمله طبس و در راه رسیدن به آن دچار حادثه شده و سقوط کرده بود، به تحقیق و بررسی بپردازد. بنی اسدی فرمانده سپاه جیرفت، ازطریق سپاه کرمان، درگزارشی نتایج این تحقیق و بررسی را ارائه کرد که متن کامل آن چنین است: «در تاریخ ۱۳/۲/۱۳۵۹، به محض [رسیدن] خبر مربوط به سقوط هلیکوپتر، به محل رفته و تحقیقات و مشاهدات به شرح زیر است:

۱. منطقه فرود جاده بین درگان و زه چلود که ۴۰ کیلومتری زه چلود نزدیک به باتلاق جازموریان.

۲. هلیکوپتر به علت نقص فنی فرود آمده، رنگ ارتش ایران و نیز پرچم ایران کنار آن نصب شده بود و شکل هلیکوپتر مانند هلیکوپترهایی که در طبس فرود آمده بود.

۳. با تحقیق از افراد بومی ۸ هلیکوپتر در شب حادثه طبس، از رودخانه بومی رد شده بودند که چراغ آن خاموش بوده است.

۴. یک هلیکوپتر پیش از عبور از آن منطقه، مجبور به فرود شده بود. در مشاهدات که [از] منطقه اطراف هلیکوپتر به عمل آمد مشاهده شد که یک هلیکوپتر در کنار هلیکوپتر خراب شده فرود آمده و خدمه این هلیکوپتر را به هلیکوپتر خود منتقل کرده است. هلیکوپتر مزبور دارای دو صندلی بود که خلبان و کمک خلبان روی آن قرار می گرفت.

ص: ۶۰۱

۵. داخل هلیکوپتر به احتمال زیاد محموله ای حمل می شده که به وسیله هلیکوپتر بعدی از آنجا برده شده و دو مخزن سوخت در هلیکوپتر بود که بر روی ریل که سرتاسر هلیکوپتر را پوشانده قرار گرفته، تمام سیم های داخل هلیکوپتر به وسیله امریکایی ها بریـده شـده تا از حرکت هلیکوپتر خودداری شود. ساعت داخل هلیکوپتر شکسـته شده و کار نمی کرد. ساعت ۶ بعدازظهر را نشان می داد. افراد بومی قبلاً از موضوع اطلاع داشتند و با آوردن شتر و الاغ در کنار هلیکوپتر، وسایلی از هلیکوپتر برده اند که نوع وسایل مشخص نیست. هلیکوپتر دارای ۲ کالیبر ۵۰ بوده که فقط پایه های آن است. دررابطه با این موضوع شما تحقیق کنید که چند کالیبر ۵۰ بر روی هلیکوپترهایی که در طبس بوده است و فوراً به سپاه کرمان گزارش دهید تا مشـخص شود که آیا اینها را افراد بومی نبرده اند، درضمن سوخت هلیکوپترها تکمیل بوده است و دو مخزن سوخت جداگانه داشته است.» (۱)

یـادآوری می شود رادیو اسـرائیل در گزارشـی دراین بـاره گفت: «تـایمز در سـرمقاله خود مشـخصات هلیکوپـتری که یکی از دلایـل شـکست عملیـات مزبور خوانـده شـده است را توضـیح می دهـد. هلیکوپتر مزبور آر.اچ۵۳ نـام دارد که یـک هلیکوپتر باربری بوده و ۱۴ سـال سابقه فعالیت دارد، به ویژه می توان فعالیت های آن را در ویتنام ذکر کرد، این هلیکوپتر به نام "اسب کـار" لقب گرفته است و بسیار قابـل اعتمـاد است. تایمز می نویسـد علت پیـدایش نقص فنی در هلیکوپتر مزبور این است که مـدت زیـادی بر عرشه کشتی هواپیمـابر نیمیتز بـدون فعالیت قرار داشـته و گرما و هوای مملو از نمک بر روی آن اثرات بـدی گذاشته است و از این گذشته تکنسین های کشتی هواپیمابر مزبور در کار خود مهارت ندارند.» (۲)

از سوی دیگر، اجساد سوخته امریکاییان هنوز در تهران است و قرار است فردا توسط اسقف کاپوچی در زوریخ تحویل صلیب سرخ بین المللی شود. خبرگزاری فرانسه از پـاریس به نقـل از اسـقف کاپوچی گزارش داد که تأخیر در امر تحویل اجساد فقط به دلایـل بهـداشتی بوده است. اسـقف کاپوچی همچنین به خبرگزاری مزبور گفت مقام های ایرانی هیـچ شـرطی برای تحویل اجساد مطرح نکرده اند. (۳)

(تابوت اجساد امریکائیان در فرودگاه زوریخ سوئیس

اسقف کاپوچی اجساد امریکایی های مانده در طبس را به صلیب سرخ تحویل می دهد.)

درحالی که در امریکا زخم حادثه طبس هنوز تازه است، امروز، حادثه دیگری علیه امریکا درحوالی ایران رخ داد که هرچند به طور مستقیم ربطی به ماجرای طبس ندارد، اما به نوعی باعث تداعی آن می شود.

یک جت جنگنده اف۱۴ نیروی دریایی امریکا در نزدیکی ساحل ایران سقوط کرد و ۲ خلبان آن کشته شدند. (۴) به گفته یک سخنگوی ناوگان آتلانتیک، نقص مکانیکی این هواپیماها هنگامی کشف شد که جت از عرشه رزم ناو هواپیمابر نیمیتز به پرواز درآمد، اما در آن موقع دیگر وقت آن گذشته بود که بتوان آن را بازگرداند. خلبانان کشته شده جان واتسون از اهالی فلوریدا و جان گراهام از اهالی تنسی هستند. (۵)

یادآوری می شود نیمیتز رزم ناو هواپیمابری است که برای عملیات نافرجام نجات گروگان های امریکایی از آن استفاده شد. (۶)

دراین حال، در امریکا به گزارش یونایتدپرس از کلیولند، هنری کیسینجر وزیر امور خارجه سابق امریکا، علناً از پرزیدنت کارتر به دلیل نحوه حل بحران ایران و به ویژه مأموریت نافرجام نجات گروگان ها به شدت انتقاد کرده و معتقد است رئیس جمهوری امریکا درمورد ایران برخوردی قاطعانه نداشته و درجهت رفع این بحران تدابیر همه جانبه ای اتخاذ نمی کند. کیسینجر گفت میانه روی دردی را دوا نمی کند و ملاحظه کاری ها هم قادر نخواهند بود خطرها را مرتفع کنند. (۷)

در چارچوب تحرکات دیپلماتیک علیه امریکا، قطب زاده وزیر امور خارجه ایران در پیامی از کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد، درخواست کرد درباره اقدام نظامی اخیر امریکا در طبس تحقیق کند.

قطب زاده درپیامی که در آن عملیات مزبور یک تجاوز نظامی و عملیاتی بی شرمانه توصیف شده است، خطاب به والدهایم نوشت: «من مایل به جلب توجه شما به مسئولیت دفتر شما در تحقیق و تعقیب این تجاوزات علیه کشورهای عضو سازمان ملل متحد هستم.» به درخواست منصور فرهنگ نماینده ایران، والدهایم پیام قطب زاده را به عنوان یک سند شورای امنیت منتشر ساخت. (۸)

ایران همچنین از والدهایم به طور رسمی دعوت کرده است که در یک گردهمایی بین المللی برای بررسی تجاوز امریکا علیه ایران، که در تهران تشکیل خواهد شد، شرکت کند. ایران از نمایندگان جنبش غیرمتعهدها، کنفرانس اسلامی، بازار مشترک اروپا و کشورهای بانفوذی چون ژاپن برای شرکت در این گردهمایی دعوت کرده است. دعوت از والدهایم ازطریق منصور

فرهنگ نماینـده ایران در سازمان ملل، انجام شده است، اما نزدیکان والدهایم گفته اند احتمال سـفر او به تهران ضـعیف است. خبرگزاری فرانسه در ادامه گزارش مذکور افزوده است: «دولت ایران هفته گذشـته به خاطر آنکه والدهایم تجاوز نظامی ناکام امریکا به ایران را محکوم نکرده است او را مورد انتقاد قرار داد.» (۹)

۲۵۶

درحالی که قطب زاده وزیر امور خارجه، امروز بعدازظهر، در یک نشست مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی سفر منطقه ا ی خود را تشریح و آن را موفق توصیف کرد، پیام تأییدآمیزی از امیر کویت خطاب به وی انتشار یافت.

قطب زاده در این مصـاحبه در میـان کشورهـایی که در برنامه سـفرش قرار داشت راجع به بحرین و کویت و قطر با لحنی مثبت سخن گفت، امـا از امـارات به گونه ا ی دیگر و با الفاظی سـرزنش آمیزماننـد "عامل اسـرائیل در منطقه" یاد کرد. در سـخنان قطب زاده توافق مربوط به کاهش تولید نفت با کشورهای عربی خلیج فارس نکته شفاف و روشنی بود و در سایر موارد وی از حـد کلیات بسـیار عمومی فراتر نرفت، به عنوان مثال گفت: در این سـفر ما بیشتر مواضع خود را در زمینه های مختلف تشـریح کردیم، طبیعتاً دوسـتان ما هم مواضع خود را تشـریح کردند. (۱۰) بـااین حال، وزیر امور خارجه سـفر خود را "کاملاً موفقیت آمیز" توصـیف کرد. قطـب زاده درمـورد مـذاکرات مربـوط بـه نفـت گفـت: «تـا آنجـا که به تولیـد نفت مربـوط می شـود در مـذاکرات خود بین نظرات مـا تفـاهم کامـل وجود داشت. کویت تولیـد نفت خود را کاهش خواهـد داد و قطر که روزانه فقط پانصد هزار بشکه تولید دارد باتوجه به سطح کم تولید باز اعلام کرد که اگر انقلاب اسلامی ایران نیاز داشته باشد که ما سطح تولیـد خود را پایین بیاوریم، حاضـر به انجام این کار هستیم. ... مشـکل اصـلی در امارات متحده عربی [این] بود که وزیر نفت آنها اعلام کرده بود تولید نفت خود را افزایش خواهند داد. پس از مذاکراتی که داشتیم آنها رسماً اعلام کردند نه اینکه تولید خود را افزایش نمی دهنـد، بلکه درصورت درخواست ایران آن را نیز کـاهش خواهنـد داد. ... در بحرین مسـئله کـاهش تولید مطرح نبـود چون آنهـا روزانه فقـط دویست هزار بشـکه تولیـد دارنـد، لـذا آنهـا هم وقـتی موضع جمهوری اسـلامی ایران را به روشنی شناختند اعلام کردند که سیاست خود را در زمینه های مختلف با جمهوری اسلامی ایران هماهنگ می سازند.» (۱۱)

موضوع مهم دیگری که در این نشسـت به آن پرداخته شد، مسئله عراق بود. قطب زاده گفت: «درمورد عراق هم موضع روشن خود را تشـریح کرده و اعلـام کردیم که هیـچ گونه میـانجیگری دراین مورد را نخواهیم پـذیرفت و علل این امر را هم یک به یک برشمردیم.» وی افزود: «برای

ص: ۶۰۴

سران کشورهای عربی تشریح کردیم که ما نمی توانیم بپذیریم که با یک نوکر امپریالیزم صهیونیزم بین الملل داخل مذاکره شویم و اگر یک روزی هم لزومی به مذاکره پیدا شد، بهتر است که با ارباب و اربابان [او] وارد مذاکره شویم.» (۱۲)

موضوع دیگر سوء تفاهمات و برداشت های هراس آمیز کشورهای مزبور از آثار انقلاب اسلامی بود. قطب زاده دراین باره گفت: «ما تمام مسائل را با قاطعیت و برادری برای دوستان و برادران خود تشریح کردیم و آنها هم که انتظار داشتند موضع اصلی و واقعی جمهوری اسلامی ایران را از زبان یک مقام رسمی بشنوند، پس از درک حقایق و اینکه ما هیچ گونه نظری به تمامیت ارضی آنان نداریم، آنان نیز نظرات اساسی ما را تأیید کرده و اعلام همکاری بیشتر نمودند.»

قطب زاده در پاسخ به اینکه چرا این سفر که موفقیت آمیز بود زودتر انجام نشد، گفت: «تا آنجایی که به دوران وزارت من مربوط می شود ما بحران های مختلفی داشتیم از قبیل بحران روابط با امریکا، بحران روابط ما با روسیه و بحران روابط با عامل اسرائیل در منطقه امارات و درعین حال یک مقدار بی توجهی یا به عمد و یا سهواً توسط عناصر غیرمسئول که سعی می کردند به یکباره در چهارچوب فکری کوتاه و صغیر خود در تمام مسائل دخالت کنند و همه را برنجانند [صورت گرفت] و ما هم فرصت رسیدن به یک یک آنها را نداشتیم. برنامه سفر من به اتفاق آراء در شورای انقلاب به تصویب رسیده بود و بازهم در لحظات آخر باتوجه به مسائل خارجی می گفتند سفر را چند روزی به تأخیر بیندازید تا کارها روی هم انباشته نشود، ولی لازم بود این سفر انجام گیرد و امام هم انجام سفر را تأیید کردند و باتوجه به تمام مشکلات سفر انجام شد همان طورکه شما گفتید بهتر بود این سفر زودتر انجام می گرفت.» (۱۳)

قطب زاده درباره سوءقصد نافرجامی که علیه وی در کویت رخ داد، گفت: «دولت کویت باتوجه به وضع خاص خود و تعرض ارضی دولت عراق به این کشور شاید نمی تواند آن طوری که می بایست در این موارد اعلام نظر نماید، اطلاعاتی که من کسب کردم توسط دوستان خودمان مسلماً این توطئه توسط دولت خائن عراق ترتیب داده شده بود، اینها برنامه وسیعی داشتند. دو دستگاه اتومبیل با مقدار زیادی نارنجک و مسلسل در همان محل کشف گردید و حدود ۷ نفر دستگیر شدند. آنها می خواستند

نه تنها مرا بلکه بسیاری از همراهان من و مقامات کویت را که با من بودند از بین ببرند تا بتوانند بحران شدیدی در منطقه خلیج فارس ایجاد نمایند و زمینه را برای اربابان اسرائیلی و امریکایی خود فراهم نمایند.» وزیر امور خارجه افزود: «از دولت کویت جداً تشکر می کنم که در فاصله بسیار کمی تمام مرزهای هوایی و زمینی خود را مسدود ساخت و یک فروند هواپیمای توطئه گران را که قصد فرار داشت مجبور به فرود و سرنشینان آن را دستگیر کردند.» (۱۴)

در مطبوعات امروز به نقل از خبرگزاری پارس، اعلام شد که پس از پایان دیدار صادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران از کویت، شیخ صباح الاحمد الجابر الصباح وزیر امور خارجه این کشور، پیامی برای وی فرستاده که در آن آمده است: اطمینان دارم در چنین موقعیتی که جهان در آن قرار گرفته، ضرورت ایجاب می کند این ملاقات ها و گفت وگوها بین دوستان هرچه بیشتر صورت پذیرد تا بتوان نسبت به برطرف ساختن خطری که امت اسلامی را احاطه نموده و نیز به آزادی بیت المقدس شریف و دفاع از حقوق ازدست رفته برادران فلسطینی امیدوار بود. ضمناً در این مناسبت لازم می دانم که به نمایندگی ازجانب دولت و ملت کویت از وقوع حادثه سوءقصد به موکب همتای ایرانی خود تأسف عمیق خود را اظهار کنم. (۱۵)

۲۵۷

ماجرای گروگان گیری در سفارت ایران در لندن، امروز، چهارمین روز خود را بدون تعیین تکلیف قطعی پشت سر گذاشت، البته دراین باره تحرکاتی صورت گرفته که چشم انداز ختم ماجرا را، تقریباً بدون فاجعه ای جدی ترسیم می کند. در ایران اظهارنظرها و در لندن روند قضایا بیانگر چنین امری است.

وزیر امور خارجه ایران در پایان جلسه فوق العاده شورای انقلاب دراین باره گفت: «آخرین خبر که از انگلستان داشته ایم حکایت از این داشت که تروریست ها از دولت انگلیس تقاضای برقراری یک خط مستقیم تلفن بین سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن با تهران را داشتند که دولت انگلستان به حق با این تقاضا موافقت نکرد، ما هم با این مسئله موافق نیستیم.» قطب زاده سپس افزود: «تروریست ها تقاضای آزادی گروگان های امریکایی را نکرده اند.» (۱۶)

قطب زاده همچنین در مصاحبه مطبوعاتی عصر امروز خود اظهار کرد: «ما انجام هرگونه کاری را به عهده دولت انگلیس گذاشته ایم و آنها هم تاکنون خوب

کار کرده اند. امیدواریم برحسب وظیفه دیپلماسی خود در پایان بر این عمل سعی نمایند.» وی اطمینان داد: «به مأموران دستور داده شده که از سفارت انگلیس در ایران حفاظت کنند و مسلماً اتفاقی دراین زمینه نخواهد افتاد.» (۱۷) بااین حال قطب زاده افزود: «آنها خود نیز به اطلاع ما رسانیده اند می توانند این بحران را حل کنند. به هرحال، اگر دولت انگلیس اعلام کند قادر نیست این مسئله را حل کند دراین صورت ما ابتکارعمل را به دست خواهیم گرفت و هرطور که مقتضی باشد، عمل خواهیم کرد.» (۱۸)

روزنامه کیهان با اشاره به اینکه «صادق قطب زاده گفته است که اگر انگلیس نتواند این ماجرا را حل وفصل کند خودمان ابتکارعمل را در دست خواهیم گرفت»، نوشت: «او گفت صدها ایرانی در لندن آماده اند که وارد سفارت شده و به زور آنجا را تصرف کنند، اما اسکاتلندیارد سازمان آگاهی

انگلیس مطمئن است که خودش می توانـد بدون خونریزی این کار را فیصـله دهد.» (۱۹) قطب زاده در مصـاحبه خود یک بار دیگر به صـراحت عراق را مقصر ماجرا معرفی کرد و هرگونه امتیازدهی به گروگان گیران را منتفی اعلام کرد. وی گفت: می دانیم که دولت عراق عامل این گروگان گیری است و درخواست تروریست ها برای ملاقات با سـفیر عراق در لندن دقیقاً مبین همین نظر است، البته آنها خواسـتار ملاقات با سـفیران دیگر کشورها هم شدند، اما منظورشان مبادله اطلاعات با سـفیر عراق و دریافت دسـتور برای اقـدامات بعدی بود. دولت ایران با ملاقات سـفیر عراق با تروریست ها مخالفت کرد. ما اطمینان داریم که تروریست ها و سـلاح هایشان به وسـیله دولت عراق و از راه دیپلماتیک به انگلیس فرسـتاده شده اند، اطلاعات مستقیمی که به دست ما رسـیده، حاکی است همه گروگان ها درخواست کرده انـد دولت جمهوری اسـلامی به هیچ وجه تسـلیم تروریست ها نشـده و هیـچ امتیازی به آنها ندهنـد. خانواده گروگان ها نیز اعلام کرده انـد حاضـرند عزیزانشان شـهید شوند، اما دولت ایران تسلیم خواسته های آنان نشود. (۲۰)

یادآوری می شود بخش عربی رادیو اسـرائیل در بازتاب سـخنان قطب زاده درباره ابتکارعمل ایران در شرایط ناتوانی انگلیس، بـا بیـان اینکه وزیر امور خارجه ایران به بریتانیا هشـدار می دهـد چنانچه بحران سـفارت ایران در لنـدن را حل نکنـد، ایرانی ها شخصاً ایـن کـار را خواهنـد کرد، گفـت: «قطب زاده در جلسه روزنـامه نگـاران در تهران گفت صـدها ایرانی در لنـدن منتظر دسـتور مـا برای حمله به سـفارت هسـتند، وی افزود این یکی از راه های ما برای آزادی گروگان هاست، ولی راه های دیگری نیز وجود دارد.» (۲۱) این درحالی است که رادیو لنـدن خبر مزبور را این گونه بازتاب داد: «قطب زاده وزیر امور خارجه ایران به خبرنگـاران گفته است حل بحران اشـغال سـفارتخانه ایران در لنـدن از وظایف دولت انگلیس است، ولی اضافه کرده اسـت اگر انگلیس از عهده حل این مشکل برنیاید، ایران آماده است تا رأساً وارد عمل شود.» (۲۲)

در همین زمینه، خبرگزاری پـارس اعلام کرد خانم نیکو افروز همسـر دکتر غلامعلی افروز کاردار سـفارت جمهوری اسـلامی ایران در لندن، در تماسی پیام زیر را خطاب به دولت جمهوری اسلامی ایران دراختیار این خبرگزاری قرار داده است:

«بسم الله القاصم الجبارین

اگرچه از گرفتاری عزیزانمان نمی توانیم احساس بی تفاوتی بنماییم، ولی به گفته امامِمان، ملت ما، ملت خون و شـهادت است و از لحظه به اشـغال درآمدن سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن، ما اینان را جزء شهدا دانسته ایم و از دولت انقلابی مان خواستاریم که دراین مورد قاطعیت به خرج داده و تسلیم خواست های اجنبی ها و دشمنان اسلام و ایران نگردند.

نیکو افروز، همسر کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن» (۲۳)

ص: ۶۰۷

در لندن، اشغال کنندگان سفارت ایران، هنگام عصر، ۲ نفر از گروگان های خود را آزاد کردند. یکی از آزادشدگان همسر ایرانی یک تانزانیایی است که

سه ماهه آبستن است و دیگری تبعه پاکستان است. (۲۴) رویتر ضمن اعلام این خبر، اعلامیه اشغال کنندگان را مخابره کرد که در آن آمده است: «ما تقاضا داریم که سفرای الجزایر، اردن، عراق و نماینده ای از صلیب سرخ میان ما و دولت انگلیس در مذاکرات، میانجی شوند تا سلامت گروگان ها و ما تأمین شده و ماجرا به طور مسالمت آمیز فیصله یابد و درصورتی که سفرای مزبور در دسترس نبودند می توان سفیر لیبی، سوریه یا کویت را به جای آنها دعوت کرد. دلیل آمدن ما به انگلیس و اجرای این عملیات این است که فشار و ظلمی که دولت ایران در عربستان {خوزستان} اعمال می کند به دنیای خارج نشان دهیم. بار دیگر به خاطر این ناراحتی که ایجاد کرده ایم از ملت و دولت انگلیس معذرت می خواهیم.» (۲۵) همچنین در این اعلامیه افزوده شده است که اگر دولت و پلیس انگلیس برای آزادی گروگان ها به زور متوسل نشوند، جان هیچ یک از آنها به خطر نخواهد افتاد، در غیر این صورت، تمام گروگان ها کشته خواهند شد. (۲۶)

یادآوری می شود تهیه کنندگان اعلامیه قبلاً از دیدگاه ایران راجع به دخالت عراق در ماجرا مطلع بوده اند و باتوجه به آن، پیشنهاد جایگزین سفیر عراق را نیز مطرح کرده اند. (۲۷)

در ساعت ۸:۳۰ بخش عربی رادیو لندن این خبر را منتشر کرد که نشانه فعال بودن پلیس انگلستان دراین زمینه است: «پلیس انگلستان اینک عقیده دارد که تعداد افراد مسلح اشغال کننده سفارت ایران در لندن ۵ نفر است. قبلاً گفته می شد که فقط ۳ مرد مسلح ساختمان این سفارت را به اشغال خود درآورده اند.» (۲۸)

در ساعت ۲۰:۴۵، رادیو لندن در بخش فارسی خود با پخش گزارشی دیگر از تحرک جدید دولت انگلیس خبر داد: «درحالی که اشغال سفارت ایران در لندن چهارمین روز خود را پشت سر می گذارد سرجان گراهام سفیر انگلیس در تهران، ازطرف دولت انگلیس به لندن احضار شده است تا دررابطه با مسئله اشغال سفارت نظر مشورتی بدهد. سرجان به خبرنگاران در لندن گفت که اشغال سفارت ایران در لندن احساس بدی در ایران برانگیخته است، ولی وی درمورد تهدیدهایی که نسبت به سفارت انگلیس در تهران وجود دارد نگران نیست، وی افزود که این نوع تهدیدها تا حدودی عادی است.» (۲۹)

۲۵۸

در مطبوعات امروز ایران، متن یک نامه و یک پیام از مقامات انگلیسی به مقامات ایرانی درباره حادثه سفارت ایران در لندن، درج شده است که در تکمیل خبرهای امروز سفارت می تواند مفید باشد. این نامه ها مربوط به آغاز گروگان گیری است که امروز در مطبوعات ایران انتشار یافت.

به نوشته کیهان امروز، متن نامه کاردار انگلیس در ابوظبی، حاوی پیام وزارت امور خارجه

ص: ۶۰۸

امارات که هنگام حضور قطب زاده در ابوظبی تسلیم وی گردید، به این شرح است:

«جناب وزیر، متأسفم از اینکه به اطلاع شما برسانم که ۳ نفر مسلح سفارت ایران در لندن را اشغال کرده و ۲۰ نفر ایرانی و یک پلیس گشتی را به گروگان گرفته اند تا هم اکنون خواست های این گروه به ۳ مورد زیر می باشد: ۱. آزادی ۹۱ زندانی در آبادان ۲. دولت ایران حقوق ملت ایران را به رسمیت بشناسد ۳. یک هواپیمای اختصاصی دراختیار گروه گذاشته شود تا گروه همراه گروگان ها از انگلیس خارج شوند، البته مهاجمین تمام کارکنان سفارت ایران را به گروگان نگرفته اند؛ یکی از دبیران سفارت به نام آقای گیتی جزو گروگان ها نیست و درحال حاضر با پلیس انگلیس همکاری می کند. وزیر امور خارجه انگلیس به من دستور دادند که به حضرت عالی درمورد نگرانی شخصی خود و پایان دادن فوری این پیشامد بدون هیچ نوع تلفات کوشش شود. من معتقدم مأمورین دولت انگلیس در تهران نیز جریان را با وزارت امور خارجه مطرح کردند.

با تقدیم احترامات، دیوید روبرت، کاردار سفارت انگلیس در ابوظبی»

خبرنگار کیهان که همراه قطب زاده بوده است، در ادامه گزارش اضافه کرد: قطب زاده پس از قرائت نامه به کاردار سفارت انگلیس اطلاع داد که دولت ایران با هیچ یک از درخواست های مهاجمان موافقت نخواهد کرد. (۳۰)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز در شماره امروز خود نوشت: «به دنبال حمله مسلحانه به سفارت ایران در لندن وزارت امور خارجه انگلستان با ارسال یک پیام فوری برای دولت ایران مراتب نگرانی خود را از این واقعه ابراز داشته و خواسته است این مسئله بدون به جای گذاردن تلفات حل شود.» (۳۱) روزنامه مزبور همچنین نوشت: «نخست وزیر انگلیس نیز به واسطه سفیر این کشور دررابطه با گروگان گیری برای بنی صدر پیامی به این شرح فرستاد:

جناب آقای بنی صدر رئیس جمهوری اسلامی ایران

جناب آقای رئیس جمهور از من خواسته شده است پیام زیر را ازطرف نخست وزیر انگلیس به شما تسلیم نمایم مایلم نگرانی عمیق شخصی خود را درمورد وضعی که برای سفارت ایران در لندن پیش آمده ابراز دارم این اقدام عملی تروریستی و نقض مصونیت هیئت دیپلماتیک محسوب می شود که دولت انگلیس این اقدام را تنفرآور و خلاف اصول دانسته و قاطعانه با آن مقابله می کند. امیدوارم این مسئله به سرعت حل شود و می توانم به شما اطمینان بدهم سلامتی جان کسانی که در خطر هستند قویاً مورد توجه است. وزیر کشور شخصاً اوضاع را زیر نظر دارد و اینجانب نیز شخصاً به این مسئله توجه دارم. مایلم شما را مطمئن سازم که ما تماس دائمی با شما و دولت شما را حفظ خواهیم کرد. فرصت را مغتنم شمرده و بار دیگر به شما اطمینان می دهم که حداکثر توجه خود را نسبت به این مسئله اعمال کنم.

محل امضاء جان گراهام؛ سفیر انگلیس در ایران» (۳۲)

ص: ۶۰۹

از سوی دیگر، قطب زاده در مصاحبه مطبوعاتی امروز خود، درباره اولین ساعات گروگان گیری و با اشاره به خبر مذکور، گفت: «هنگامی که در محل

اقامت خود در ابوظبی بودم پس از اینکه نامه ای ازطرف وزارت امور خارجه انگلیس به وسیله سفیر این کشور در ابوظبی دریافت داشتم، کاردار ما در ابوظبی اطلاع داد که از سفارت ایران در لندن خواسته اند فوری با دکتر افروز تماس بگیرم. من فوراً این کار را کردم، البته اول یکی از تروریست ها گوشی را برداشت، سپس من با آقای افروز صحبت کردم و ایشان پس از اینکه خواستار حل این مسئله بود گفت شما تسلیم خواست های غیرمنطقی آنان نشوید. قطب زاده افزود سپس با یکی از تروریست ها صحبت کردم به او گفتم مطمئن باشید که ما هیچ یک از خواسته های شما را نخواهیم پذیرفت و درصورتی که صدمه ای به یکی از کارکنان سفارت برسد ما زندانیانی را که شما خواستار آزادی شان هستید اعدام خواهیم کرد.» (۳۳)

۲۵۹

در مقاومت فلسطین درخصوص رابطه با ایران و عراق نوعی جناح بندی مشاهده می شود به این ترتیب که بدنه اصلی آن ازیک سو حاضر به پشت کردن به عراق به خاطر ایران نیست و از سوی دیگر نیز نمی خواهد رابطه حسنه با ایران را از دست بدهد، با این حال برخی جناح های چپ تندرو آن، مواضعی علیه عراق و به نفع ایران اتخاذ می کنند. نمونه ای از این صف بندی، در مواضع اعلام شده اخیر شخصیت های فلسطینی هم مشاهده می شود.

امروز، آسوشیتدپرس از کویت به نقل از سلیم الزعنون یک مقام عالی رتبه سازمان آزادی بخش فلسطین که درعین حال نمایندگی الفتح را در کویت و کشورهای خلیج فارس برعهده دارد، گزارش داد که ساف بین دو کشور عراق و ایران برای پایان دادن به اختلافات آنها میانجیگری می کند. الزانون افزوده است که یاسر عرفات بدین منظور ۲ تن از نمایندگان خود را به تهران و بغداد فرستاده است. وی که با روزنامه کویتی الوطن مصاحبه می کرد، ادامه داد که عراق از یاسر عرفات خواسته است تا میانجیگری کند. (۳۴)

همین خبرگزاری از بیروت نیز گزارش داد: رفیق ماهر رئیس سابق دفتر جبهه خلق برای آزادی فلسطین در بغداد، در یک مصاحبه مطبوعاتی گفت: رژیم عراق علیه شوروی درحال نزدیک شدن به امپریالیست های امریکایی است. وی گفت: نزدیکی سیاسی اخیر عراق به عربستان و اردن دلیل آن است که عراقی ها همان شاخه ضدفلسطینی را تغذیه می کنند که مصر نیز درحال تغذیه آن است. به گفته رفیق ماهر، عراق به این دلیل دفتر جبهه خلق برای آزادی فلسطین در بغداد را بست که این دفتر از عدم تمایل عراق به پیوستن به کشورهای جبهه پایداری انتقاد کرده بود. به گفته وی، یک دلیل دیگر تعطیل دفتر، حمایتش از رژیم آیت الله خمینی در ایران بود. ماهر

ص: ۶۱۰

گفت ما انقلاب مردمی آیت الله خمینی را یک پیروزی برای فلسطینی ها می دانیم. این انقلاب که یک پایگاه مهم امپریالیسم را در منطقه ما از میان برد شایسته پشتیبانی بی حدومرز است، ولی می بینیم که رژیم عراقی می کوشد به ایران لطمه وارد سازد. (۳۵)

۲۶۰

درپی ترور سیدحسن شیرازی در لبنان به دست عوامل رژیم بعث عراق که روز گذشته رخ داد، امروز، در تهران و قم تحرک چشمگیری در اعتراض به این اقدام، انجام گرفت. در تهران ساعت ۹ صبح، با اعلام قبلی عده ا ی از عراقی های مقیم تهران دست به راه پیمایی زدند. این راه پیمایی از میدان امام خمینی آغاز شد و در مقابل سفارت عراق با قرائت قطعنامه خاتمه یافت. در قم، آیات عظام گلپایگانی و مرعشی نجفی صبح امروز، با آیت الله سیدمحمد شیرازی برادر سیدحسن، از علمای عراق که در مخالفت با رژیم بعث، مجبور به مهاجرت به قم شده است، ملاقات کردند. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، در این دیدار ضمن تبریک و تسلیت، مسائل عراق بررسی شد. (۳۶)

دراین حال، عوامل رژیم عراق در اقدامی فریب کارانه به عنوان یک گروه انقلابی طرف دار آیت الله شریعتمداری با خبرگزاری فرانسه در بیروت تماس گرفتند و ادعا کردند که این ترور توسط آنان انجام شده است. در بیانیه شفاهی که دراختیار خبرگزاری فرانسه قرار گرفت، اعلام شده است آیت الله شیرازی به علت تماس های دائم خود با سفارت امریکا در لبنان یک جنایتکار بوده و باید به سزای اعمال خود می رسید. در این بیانیه اضافه شده است: ما قصد داریم مذهب را از دست کسانی که تحت سرپوش لباس خود برای به عکس جلوه دادن آن کوشش می کنند نجات دهیم. ما تمام کسانی را که زیر لباس مذهبی علیه انقلاب ایران توطئه می کنند تنبیه خواهیم کرد. (۳۷)

خبر مذکور پوشش به نسبت وسیعی یافت؛ رادیو لندن اعلام کرد: یک گروه انقلابی اسلامی گفته است که کشته شدن امام حسن شیرازی رهبر شیعیان لبنان که دیروز به قتل رسید کار آنها بوده است. سخنگوی مزبور گفت که سازمان انقلابی اسلامی پشتیبان آیت الله شریعتمداری رهبر مذهبی ایران است، اما وی نگفت که آیا خود او ایرانی است یا خیر. (۳۸) البته در گزارش همین رادیو اضافه شده است: «طبق گزارش رسیده از بیروت، دفتر آیت الله شریعتمداری اعلام کرده است که آیت الله شریعتمداری با گروه مزبور ارتباطی ندارد. گفته می شود که امام حسن شیرازی اخیراً نامه هایی به رهبران مسلمان ارسال داشته و اعدام آیت الله محمدباقر صدر رهبر شیعیان عراق را محکوم کرده بود.» (۳۹)

آیت الله سیدمحمد شیرازی در بیانیه ا ی که امروز در قم انتشار داد با ذکر نقش ضداستعماری و ضدانگلیسی آیت الله سیدمحمدحسن شیرازی(۱) در ماجرای تنباکو و نقش ضدانگلیسی و ضداستعماری

۱- * پسر همان میرزای شیرازی مشهور در جنبش تنباکو است.

آیت الله سیدمحمدتقی شیرازی در استقلال عراق به مسمومیت هردوی آنان به دست عمال انگلیس اشاره کرده و درواقع ترور سیدحسن شیرازی را ادامه مبارزات و شهادت این خانواده شمرده است.(۱) در بیانیه مزبور همچنین آمده است: «این بار استعمار انگلیس {به اضافه استعمار امریکا و اسرائیل} فرزند این بزرگان را به دست عمال خود، مزدوران حزب بعث عراق در لبنان ترور می کند. کشته شدن برادر شهیدم هرگز تزلزلی در راه تحقق آرمان مسلمین درجهت نجات سرزمین های اسلامی از دست شرق و غرب ایجاد نخواهد کرد و ما راه خود را به سوی تشکیل حکومت جهانی اسلام ادامه خواهیم داد {و ما ذلک الا الله بعزیز} اینجانب این قربانی را به پیشگاه خداوند متعال تقدیم نموده و از همه مسلمانان جهان می خواهم با این رژیم پلید حزب بعث عراق که به دستور اربابان امریکایی خود در نابودی اسلام می کوشد و قرآن را زیرپا می نهد و علمای اعلام را ترور می کند مبارزه کنند و آن را به عزم خدا سرنگون سازند و از خداوند متعال کمک می جوییم.» (۴۰)

یادآوری می شود قرار است جنازه شهید سیدحسن شیرازی پس از اینکه از بیروت وارد تهران شد، فردا صبح ساعت ۹، از چهارراه گلوبندک تشییع شود و برای دفن به قم انتقال یابد. (۴۱)

۲۶۱

در شماره امروز بامداد، روزنامه صبح تهران، آخرین مطالب مربوط به رانده شدگان عراقی بدین شرح اعلام شد: «به دنبال اخراج مداوم ایرانیان و شیعیان از عراق، سرهنگ شهریاری معاون ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، اعلام کرد در ۲۴ ساعت گذشته، ۹۵ نفر دیگر ازطریق مرزهای سومار و خسروی وارد خاک ایران شدند، با ورود این عده جمع رانده شدگان تا صبح دیروز، به ۳۰۵۲۰ نفر رسید. از سوی دیگر، فرماندار خرم آباد اظهار داشت که تا آخر وقت روز پنجشنبه گذشته، ۱۳۸۱۲ نفر از رانده شدگان پس از شناسایی کامل ازسوی هیئت اعزامی از نخست وزیری تحویل بستگان خود شده اند.» (۴۲)

دراین حال، منابعی که گزارش آنان با قید "صحت دارد" مورد استفاده ارگان های ذی ربط نظامی و امنیتی قرار گرفت، امروز گزارش دادند: «مردم عراق همه از وضعیتی که بعث های عراق برای رانده شده های ایرانی الاصل به وجود آورده اند متأسف و متأثر هستند و هنگامی که معاودین را تحویل مأموران ایرانی داده اند افراد شرطه گریه افتاده و به طورکلی یک نفرت به خصوص در بین پرسنل نظامی عراق علیه بعث ها به وجود آمده است.» (۴۳)

ص: ۶۱۲

۱- * در بیانیه، میرزای شیرازی مشهور، پسرعموی پدر و آیت الله محمدتقی شیرازی دایی پدر شهید اخیر سیدحسن شیرازی، معرفی شده اند.

۲۶۲

امروز هم نیروهـای نظـامی و انتظـامی ایران گزارش هـایی از تحرکات و نقل وانتقالات مرزی ارتش عراق، به مسـئولان مربوط ارسال کردند.

مشاهـدات و بررسـی پاسـگاه هـای گروهان سومار درمورد وضع امروز پاسگاه های مقابل نشان می داد که این پاسـگاه ها «به طور کامل تقویت و مجهز به اسلحه های سنگین و تانک و نفربر مستقر و مشغول حفر سنگر می باشند.» (۴۴)

یـک گزارش شـهربانی نفت شـهر حاکی است امروز، حـدود ۳۰۰ نفر نظـامی عراق در خـط الرأس مقابل پاسگاه ژانـدارمری گمرک نو به شناسایی و حفر سنگر مشغول بوده اند. (۴۵)

مطابق گزارش امروز اسـتانداری ایلام، گشتی های گروهان موسـیان از استقرار تانک و نفربر در عمق ۳ کیلومتری خاک عراق و روبه روی میله ۲۲ و نیز از آماده باش پاسگاه بجلیه خبر داده اند. (۴۶)

گزارش هـای واصـله به دفتر ریاست جمهوری بیانگر این است که گردان تانک رافـدین به اسـتعداد نیروی ۵۰۰ نفر، امروز، به استادیوم ورزشی مندلی وارد شد. (۴۷)

گزارش هـای مربوط به عمق دورتر خـاک عراق حـاکی است که امروز، مقـادیر قابل توجهی سـلاح و مهمات، از انبار مهمات سلیمـانیه، به این مناطق ارسال شـده است: «۱. تاسلاجه ۲. قره داغ ۳. قلعه دزه ۴. کاریزه ۵. ماؤوت ۶. دوکان ۷. کانی سور.» (۴۸)

۲۶۳

در کنار تحرکات مرزی عراق که اغلب با تحرکات مسلحانه ایذایی علیه ایران همراه است، استفاده عراق از نیروهای غیرسیاسی مرزنشین در غرب کشور و نیروهای آموزش دیده برای خرابکاری در جنوب، هرکدام به نوعی، ادامه دارد.

در غرب کشـور، کـه اقـدامات مزبـور تحـت عنـوان اقـدامات مهاجمـان گزارش می شـود،امروز، گزارش هنـگ ژانــدارمری قصرشـیرین حاکی است: «برابر اطلاع واصـله تعداد زیادی بیش از ۸۰۰ نفر از افراد مهاجم که به چهار گروه صـد الی دویسـت نفری تقسـیم شـده اند که قصد دارند که یکی از شب های آینده در وقت مناسب با انواع سـلاح های سـنگین به وسـیله قاطر و اسب حمله نمایند قصد حمله در چهار گوشه شهرستان قصرشیرین را دارند.» (۴۹)

در همین حـال، طبق یـک گزارش از پایگاه دهلران در اسـتان مرزی العماره عراق {مقابل دهلران} در منطقه یاغساعی، حـدود ۲۲۵ چریک از ۷ آبادی، علیه ایران آموزش می بیننـد و قرار است تعداد دیگری از ۸ آبادی بین شـیخ سعد و علی غربی نیز به آنان اضافه شود. (۵۰) پیش بینی پایگاه دهلران که امروز اعلام شد چنین است: «تعدادی خرابکار در موقع برداشت محصول

گنـدم، وارد و اقـدام به آتش زدن خرمن های گنـدم خواهند نمود.» (۵۱) یـادآوری می شود مهم ترین اثر این گونه اقـدامات بـدبین شـدن کشـاورزان و ساکنان مناطق آسـیب دیـده به توانایی دولت جمهوری اسـلامی درزمینه اعمال حاکمیت و برقراری امنیت در منطقه است.

در جنوب، حرکت های ایـذایی عوامل عراق و مقابله خودی، به نحو دیگری ادامه دارد؛ در گزارشـی که امروز، سـتاد مشترک ارتش به ژاجـا ارسال کرد از دسـتگیری مجـدد فردی به نام ح.ی(۱) ساکن نهر عبود یاد شـده است. وی قبلًا «ازطریق پاسـگاه فرخ ولی دسـتگیر و به دادسـرای آبـادان معرفی و سـپس زنـدانی شـده بـود، اخیراً مورد عفو امـام واقع و از زنـدان مرخص می گردد.» (۵۲) وی هنگامی که در کنار شط مواد منفجره حمل می کرد با هشـیاری مأموران کمیته دستگیر شد. در کمیته آبادان مشـخص گردیـد که «نامبرده در انفجارهای بازار کویتی ها و هم بمب گـذاری شط...(۲) دست داشـته و نیز اعتراف نموده که رهبر گروه خود را ق.ع و الف.ن معرفی نموده و آنان ازطریق مأمورین کمیته دستگیر شده اند.» (۵۳)

گزارش خبرنگار کیهان در ارونـدکنار که در شـماره امروز این روزنامه درج شده، نمونه دیگری از این گونه تحرکات ایذایی است. در این گزارش آمده است: «۶ عضو یک گروه متهم به خرابکاری و انفجار بمب در تأسیسات دولتی خوزستان در یک روسـتای ارونـدکنار توسط مأموران ژانـدارمری سـعدونی دسـتگیر شدنـد. این عـده... اعتراف کرده اند که تاکنون در ۱۶ فقره عملیات انفجار شـرکت داشته اند. احتمال می رود که رهبر این گروه در انفجار خط لوله نفت ماهشهر دست داشته باشد. یکی از اعضای این گروه گفت: برای هر انفجار ۵۰۰ تومان از رهبر گروه مزد می گرفته اند. همچنین چهار نفر از اعضای این گروه برای فراگرفتن فنون خرابکاری و چریکی، سه بار به طور غیرمجاز به عراق رفته انـد و در هر سـفر با مقـداری اسـلحه، وسایل و مواد منفجره و پول کـافی به ایران بازمی گشـتند. دسـتگیرشدگان در بازجویی به ۱۶ فقره انفجار اعتراف کردنـد و رهبر گروه خود را سـیدمحمد هاشمی معرفی کردند. ... در بازجویی دستگیرشدگان معلوم شد که سیدمحمد و هاشم هاشمی، عبدالحسن بحرانی و شاکر عنانی سه بار به عراق رفته و در سازمان امنیت عراق به آنها فنون چریکی و خرابکاری آموزش داده اند.» (۵۴)

امروز همچنین گـارد ساحلی ژانـدارمری به نیروهای تحت امر خود ابلاغ کرد: «برابر امریه سـتاد ژاجا {رکن سوم دایره امنیت} مسـتند به اعلام سـماجا در چنـد روز گذشـته به علت تیرگی رابطه ایران و عراق برخورد شدیدی بین بعضـی از ایرانیان با افراد عراقی مقیم و ساکن لویطه خرازها ایجاد و این افراد با بهانه های مختلف مشکلاتی برای هم وطنان

ما که در مسیر اروندرود و خلیج فارس تردد

۱- * در سند نام کامل آمده است.

۲- ** ناخوانا

دارنـد، به وجود می آورند و حتی با اسـتفاده از قایق های تندرو و وسایل نقلیه آبی ایرانیان را مورد حمله قرار و کالاهای آنان را از بین برده و یا آتش می زننـد و موجب نگرانی ایرانیان فراهم شده است به نحوی که احساس می نمایند در مسیر آبی فاقد امنیت هسـتند. بـا شـرح مراتب فوق دسـتور فرماییـد هرگونه مزاحمت هـایی ازجـانب مـأمورین عراقی برای شـناورهای عمومی مشاهده گردد، مشخصات ناخدا و شناورهای عراقی و چگونگی مزاحمت را سریعاً گزارش تا اقدام گردد.» (۵۵)

۲۶۴

در سـنندج، درگیری ادامـه دارد و نیروهـای مسـلح دو طرف امروز هم موفـق به برتری تعیین کننـده ای نشدنـد، هرچنـد برتری نسبی و تا حدی ابتکارعمل، با نیروهای سـپاه و ارتش است. توجه به گزارش های مندرج در مطبوعات و اعلامیه ستاد مشترک که شب هنگام انتشار یافت و برای روز بعد، برنامه ا ی را اعلام کرد، می تواند تصویری کلی از وضع سنندج ترسیم کند.

در گزارش خبرنگار کیهان از سـنندج، درباره وضع امروز این شـهر آمده است: درگیری شدید میان ارتش و سپاه پاسداران از یک سو و پیشـمرگان گروه های مسـلح غیرقانونی سـنندج در غرب و شرق شهر از صبح امروز تا شب همچنان ادامه داشت که در آن از سـلاح های سبک و سـنگین اسـتفاده شد. محله شـریف آباد که ایسـتگاه رادیو و تلویزیون در نزدیکی آن قرار دارد دراختیار پاسـداران است. پاسـداران همچنین در باشـگاه افسـران که در وسط شـهر قرار دارد و نسـبت به شـهر در بلندی است، مسـتقر هسـتند و حملات پیشـمرگان ضـدانقلاب را دفع می کنند. همچنین چند خانه دیگر با خمپاره ویران شد و از هر گوشـه شهر صدای تیراندازی و انفجار شنیده می شد و مردم نیز از ترس جرئت بیرون آمدن از خانه ها را نداشتند. (۵۶)

روزنـامه اطلاعـات نیز به نقـل از سـخنگوی سـتاد مرکزی سپاه، خبر داد که در جریان پیشـروی پاسـداران انقلاب اسـلامی در سنندج که تا میدان اقبال این شهر ادامه داشت ۱۲ نفر از پاسداران شهید و ۷ نفر دیگر مجروح شدند. (۵۷)

روزنـامه انقلاب اسـلامی نیز نوشت: مردمی که درحـال خـارج شـدن از شـهر سـنندج هسـتند، ازطرف پیشـمرگ های مسلح غیرقانونی تهدید می شوند و حتی عده ا ی درحال خروج از شهر توسط پیشمرگ های مسلح از پشت تیر خورده اند.

همچنین اخبار رسیده حاکی است مردم کرد شدیداً به علت کمبود آذوقه و خواربار تحت فشار قرار گرفته اند. پیشمرگ هایی که هم ازسوی مردم و هم ازسوی ارتش تحت فشار قرار گرفته اند درحال عقب نشینی می باشند. (۵۸)

دراین حال، کار شـناسایی عوامل اصلی تداوم درگیری مسلحانه در سنندج نیز ادامه دارد. دراین زمینه امروز، وزارت کشور در نامه ای به سپاه به نقل از شهربانی کرمانشاه اعلام کرد: «در

منزل شخصی به نام ت.ر[(۱)](#) در سنندج، ۶ نفر ضدانقلاب، ۲ مرد و ۴ زن سکونت دارند که مبادرت به خرابکاری در سنندج می نمایند.» (۵۹)

از سوی دیگر، بنی صدر رئیس جمهور، پس از ملاقات امروز خود با امام خمینی، در مصاحبه با خبرگزاری پارس یک بار دیگر بر ضرورت خروج افراد مسلح ضدانقلاب از شهر سنندج تأکید کرد. وی گفت: «در کردستان ما شروع کننده نبودیم عده ای با یک مقدار مقدمه چینی، فسادی را در آنجا به راه انداختند سعی کردیم آنها را وادار کنیم این رویه را کنار بگذارند و جنگ و برادرکشی راه نیندازند و از امکاناتی که داریم همه استفاده کنند، ولی آنها تلاش های ما را برای جلوگیری از برادرکشی دلیل ضعف ما دانستند بازهم اعلام می کنم به محض خروج افراد مسلح غیرمسئول به تمام آنچه وعده کرده ایم، عمل خواهیم کرد.» (۶۰)

شب هنگام، اعلامیه مهمی ازطرف ستاد مشترک ارتش صادر شد که ضمن تشریح وضع کنونی، خط مشی آتی را نیز به وضوح مشخص می کرد. (۶۱) متن کامل آن چنین است:

«بسمه تعالی

هم وطنان عزیز، مردم شرافتمند سنندج، گذشته ها نشان داده است که افراد مسلح غیرقانونی همواره از حسن نیت و ارفاق دولت جمهوری اسلامی ایران سوءاستفاده نموده اند. هر موقع در موقعیت ضعف و ناتوانی قرار گرفته اند دست توسل به سوی مقامات عالیه کشور دراز نموده و زیرکانه به دنبال فرصتی می گردند تا نیروی خود را تقویت کرده و مزاحمت های مجددی را آغاز نمایند و همان گونه که خود می دانید: ۱. به هیئت ویژه دولت قول دادند چنانچه سپاه پاسداران از باشگاه افسران، رادیو و تلویزیون و فرودگاه سنندج خارج شوند و نگهداری این اماکن به واحدهای ارتش واگذار شود، آنها تعهد می کنند که مسلح در شهر رفت وآمد ننمایند و همچنین خواستار شدند که امنیت شهر به شهربانی و مأموران پلیس محول شود و دیدیم که بلافاصله پس از خروج سپاهیان پاسدار، رفت وآمد مسلحانه آنها در شهر آغاز و عملاً مانع انجام وظیفه مأموران شهربانی گردیدند. ۲. با تشکیل به اصطلاح دادگاه خلقی، مردم آرامش طلب و بی طرف را به دادگاه های خود جلب و آنها را زندانی یا جریمه می نمودند. ۳. با مراجعه به کسبه و خانه های مردم، همه روزه اخاذی و کلاشی نمودند. ۴. پرسنل نظامی را که در شهر سکونت دارند، توقیف و برای چند روز محبوس می کردند. ۵. آب و برق و تلفن باشگاه افسران را قطع کرده و به روی واحد ارتش مأمور در باشگاه افسران آتش گشودند و در موقعی که آمبولانس برای حمل شهدا و مجروحین به باشگاه افسران می رفت، به آمبولانس تیراندازی کرده و سرنشین آن را جلب و مانع کمک رسانی به پرسنل نظامی مستقر در باشگاه افسران شدند. ۶.بااینکه تعهد کرده بودند

۱- * در متن سند، نام کامل فرد آمده است.

که مانع رفت وآمد واحدهای ارتش نشوند، هنگامی که ستون نظامی عازم مرز که مأمور تعویض واحدهای خدمت منقضی و تقویت نیروهای مرزی بود، با تهدید و استقرار دانش آموزان بیگناه در مسیر حرکت ستون، عملاً ـ مانع عبور آن شدند و واحدهای ارتش برای اینکه به این فرزندان وطن آسیب نرسد، راه خود را به خارج شهر تغییر داد و دیدیم که در آن مسیر نیز مرتباً به سوی افراد و خودروهای ارتش تیراندازی کردند و تلفاتی را وارد ساختند.

ارتش جمهوری اسلامی ایران با علم به اینکه اینها ریشه های گندیده و باقیمانده نوکران امپریالیسم هستند که منطقه را در آشوب و برادرکشی می خواهند، به ناچار و با تأسف، این جنگ تحمیلی را در سنندج و همچنین به منظور دفاع در مقابل تجاوز و تیراندازی های گروهک های مسلح غیرقانونی در سایر شهرها پذیرفت. این بار نیز در اجرای امر ریاست جمهوری و فرماندهی نیروهای مسلح به لشکر۲۸ سنندج دستور داده شد:

۱. کلیه افراد غیرمسلح و آرامش طلب شهر سنندج را با آغوش باز پذیرفته و با استفاده از خودروها و سایر وسایل موجود آنها را به هرکجا که مایل باشند منتقل نمایند.

۲. با استقرار بیمارستان صحرایی شیروخورشید در محل مناسبی که از آتش سلاح های سنگین توپ ها و خمپاره اندازهای ضدانقلابیون در امان باشد، کلیه مجروحین و بیماران اعم از مردم شهر و ضدانقلابیون را پذیرفته و درمان نمایند.

۳. برای جمع آوری اجساد کشته های غیرمحلی که در خیابان ها مانده اند، دستور داده شد از ساعت ۱۰ صبح تا ۴ بعدازظهر روز یکشنبه ۱۴/۲/۱۳۵۹، لشکر سنندج و سپاه پاسداران پاک سازی شهر را متوقف و آتش بس نمایند تا آمبولانس هایی که دارای پرچم شیروخورشید سرخ می باشند، اجساد کشته ها را جمع آوری نمایند و به ضدانقلابیون توجه داده می شود فقط آمبولانس ها اجازه رفت وآمد در شهر را دارند و چنانچه آنها از این فرصت برای حمل مهمات و تدارک و تقویت مواضع خود سوءاستفاده کنند، به وسایل مختلف و با تمام قدرت سرکوب خواهند شد.

۴. پس از پایان آتش بس، واحدهای ارتش و سپاهیان پاسدار مستقر در منطقه، مأموریت خود را دنبال خواهند نمود و یقین است درصورتی که افراد مسلح غیرقانونی همچنان به تلاش مذبوحانه خود ادامه دهند به سختی سرکوب خواهند شد و شهر از وجود آنان پاک سازی خواهد گردید تا مردم آسیب دیده شهر سنندج، بتوانند به خانه های خود بازگردند و در آرامش به سر برند.

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران» (۶۲)

علاوه بر سنندج، امروز در برخی نقاط دیگر ازجمله پاوه، میاندوآب و ارومیه درگیری های پراکنده ایذایی وجود داشت.

در پاوه که پرتاب خمپاره و تیراندازی از حاشیه و در نقاط پراکنده شهر، امری رایج و تکراری است، امروز هم براثر اصابت گلوله خمپاره، ۴ عضو یک خانواده در روستای گلال پاوه، به شهادت رسیدند. به نوشته روزنامه اطلاعات، همچنین در نتیجه حمله مهاجمان مسلح در پاوه، یک سرباز شهید شد و ۲ ارتشی مجروح شدند. درگیری و زدوخوردهای پراکنده در پاوه تا نیمه شب ادامه یافت. (۶۳)

درمیاندوآب، درحالی که اهالی روستای پارا از توابع این شهر برای بزرگداشت هفتمین روز شهادت یکی از مجاهدین انقلاب به نام جمشید آئین زاده، مراسمی برپا کرده بودند به آنان با سلاح های سنگین و سبک حمله شد. بهرنگ فرماندار میاندوآب، با اعلام این خبر افزود: عزیز آئین زاده یکی از اهالی پارا به شدت زخمی و یک جوان ۱۸ساله به نام مصیب اسدی به گروگان گرفته شد. (۶۴)

در ارومیه، حدود نیمه شب پاسگاه سپاه مستقر در جاده آپادانا، هدف حمله مسلحانه قرار گرفت. به گزارش باکری فرمانده سپاه ارومیه، یکی از پاسداران سپاه ارومیه به نام برادر ذوالفعلی حسنی شهید و پاسدار دیگر این سپاه، برادر معصوم مصطفی زاده به شدت مجروح شد که قبل از اعزام به تهران، به شهادت رسید. (۶۵) به گفته سخنگوی سپاه ارومیه پاسگاه مزبور در پل قویون واقع در انتهای خیابان کمربندی شهرستان ارومیه مستقر بود که نیمه شب با سلاح های ژ۳، کلاشینکف، تفنگ۵۷،

نارنجک انداز و برنو به آن حمله شد. این حمله به مدت نیم ساعت ادامه داشت و نیروهای سپاه پاسداران ارومیه به شدت به آن پاسخ دادند و مهاجمان متواری شدند. (۶۶)

در ارومیه، همچنین بمبی که در خانه فرمانده پادگان قوشچی کار گذاشته شده بود، منفجر شد که خساراتی به بار آورد، ولی چون هنگام انفجار کسی در خانه نبود، آسیب جانی درپی نداشت. (۶۷)

درحالی که در عرصه اصلی درگیری های قومی کردی، گروه های مسلح ضدانقلاب می کوشند با زبان سلاح، حاکمیت دولت را خنثی کنند و ابتکارعمل را به دست گیرند، در عرصه تبلیغات رسانه ا ی و بازتاب خبری نیز مسائل کردستان را در سطحی وسیع و البته با جلوه ای کاملاً متفاوت، مطرح می کنند. ازجمله اکنون که همه جناح های نظام بر حل مسئله گروه های مسلح غیرقانونی و اعمال حاکمیت نظام بر کردستان و حتی خلع سلاح گروه های مسلح، به اراده مشترک و قطعی دست یافته اند، عبارت و خواسته "آتش بس" مرتب تکرار می شود. این امر، اساس اقدام مسلحانه را پذیرفتنی نشان می دهد و نیز حاوی القای موضع مظلومیت برای طرف خواستار آتش بس است. اعمال این بار روانی و اثر سیاسی خاص، به صور مختلف تکرار می شود. در ادامه درباره

وضع امروز مناطق کردنشین، دو بازتاب خارجی و داخلی به عنوان نمونه ذکر شده است.

در گزارش ارسالی خبرنگار روزنامه اطلاعات از مهاباد، آمده است: «هیئت نمایندگی خلق کرد با هیئت اعزامی از تهران که با تأیید دکتر بنی صدر ریاست جمهوری، به مهاباد آمده است، ملاقات و درباره مسائل جاری کردستان و مسئله آتش بس با این هیئت گفت وگو و مذاکره کرد. طی این ملاقات، حزب دمکرات کردستان ایران، سازمان چریک های فدایی خلق ایران شاخه کردستان، سازمان انقلابی زحمت کشان کردستان {کومه له} موافقت کردند درصورتی که به طور رسمی ازطرف دولت اعلام آتش بس

بشود، آنها نیز آتش بس را رعایت کرده و به آن احترام می گذارند.

در ادامه مذاکراتی که به همین منظور در سالن فرمانداری مهاباد جریان داشت توافق شد که درپی برقراری آتش بس، دکتر بنی صدر رئیس جمهوری، طرح ۶ ماده ای خودمختاری را رسماً اعلام دارد و با توافق طرفین، هیئتی برای پیگیری مذاکرات به تهران اعزام گردد. اعضای هیئت ویژه رئیس جمهوری که به عنوان سفرای حسن نیت، راهی مهاباد شده اند، دکتر حسن اردلان، دکتر ابراهیم یونسی و معتمد وزیری هستند.» (۶۸) یادآوری می شود که در خبری دیگر در همین شماره روزنامه اطلاعات، از این ۳ تن با عنوان «هیئت سه نفری اعزامی از جمعیت کردهای مقیم مرکز» یاد شده است. (۶۹)

نمونه دیگر، گزارشی است که امروز، بدین شرح از رادیو بی بی سی پخش شد: «در استان کردستان ایران درحالی که هنوز صحبت از آتش بس در میان است، به گفته آلکس برودی خبرنگار بی بی سی در کردستان، اثری از آن دیده نمی شود و جنگ به سختی ادامه دارد. تقریباً تمام ساکنان سقز، این شهر را به قصد بوکان تخلیه کرده اند. خبرنگار ما در ادامه گزارش خود از شهر مهاباد چنین می نویسد: حدود ۲۰ هزار نفر از ساکنین شهر سقز که نزدیک به نیمی از کل جمعیت این شهر را تشکیل می دهند، به سمت شمال یعنی شهر بوکان، که در چند روز اخیر جمعیتش به دو برابر افزایش پیدا کرده است، فرار کردند. ... شهر بوکان اینک به صورت محل تجمع پناهندگان کرد درآ مده است و خیابان ها مملو از مردم بی جا و مکان است. اخبار مربوط به نبرد در سقز که در ۳۰ کیلومتری جنوب بوکان قرار دارد دهان به دهان می چرخد. در شهر خبر دیگری نیز درباره حمله ۳ هلیکوپتر موشک انداز به یک گروه از چریک های پیشمرگ که در اطراف این ناحیه قراول می دهد بر سر زبان ها بود. این برخورد به مدت دو ساعت ادامه داشت.» (۷۰)

امروز، دو گزارش جداگانه از سپاه و حزب توده، وضعیت دوگانه خاص حزب در شرایط کنونی را ترسیم کرد. حزب توده ازطرفی نوعی مشی سیاسی حمایت از نظام همراه با وجهه انتقادی را به عنوان مواضع ظاهری و رسمی خود برگزیده است و دائم از اینکه نیروهایی علیه آن اقدامات مختلفی انجام می دهند گلایه می کند و از نظام توقع حمایت قانونی از خود را دارد. در گزارشی که امروز در روزنامه نامه مردم ارگان این حزب، درج شده نشانی از این وجه است. از طرف

دیگر، در نزد حامیان جمهوری اسلامی، حزب توده هیچ گاه یک جریان طرف دار نظام شناخته نشده است و همواره باطنی متفاوت از ظاهر برای آن تجسم گردیده است، گزارش امروز سپاه نوشهر به تهران نمونه ای از این قضیه است.

در گزارش نامه مردم آمده است: «مسئول کمیته علمدار روز ۶ اردیبهشت از مسئول یکی از کتاب فروشی های جلفا که از هواداران حزب توده ایران است، خواست که کتاب فروشی حزب را برچیند. این جریان به وسیله رفیق مسئول به سپاه پاسداران علمدار اطلاع داده شد تا آنها تدابیر لازم دراین زمینه را برای جلوگیری از هرگونه حادثه ای اتخاذ کنند. به دنبال این مسئله و باتوجه به شکوائیه هواداران حزب توده ایران در جلفا، طی نامه ای به کمیته علمدار متذکر شد که هیچ کس حق جلوگیری از فعالیت گروه ها و تفتیش عقاید را باتوجه به قانون اساسی ندارد، اما عده معدودی با شعارهای ضدانقلابی به کتاب فروشی برهانی حمله کردند و آن را به آتش کشیدند. پس از آن به کتاب فروشی های دیگر رفتند و صاحبان آنها را نیز مجروح و مصدوم کردند. براثر این عمل ضدانقلابی که به دستور رئیس کمیته علمدار و با همکاری یک گروهبان سابق ارتش شاه {!} و چند تن از اعضای به اصطلاح حزب جمهوری خلق مسلمان صورت گرفت، چندین نفر مجروح شدند.» (۷۱)

از سوی دیگر گزارش سپاه نوشهر حاکی است: «در حمله مردم به دفتر احزاب از دفتر حزب توده چالوس ورقه ای به دست آمد که لیست پاسبان ها و کشیک های گشتی و نام نگهبان مسلح در بانک ها هرروز به طور جداگانه تهیه گردیده است. احتمال دارد نسبت به سپاه هم این عمل را انجام داده باشند. به شهربانی ها و سپاه اطلاع دهید تا اقدام حفاظتی نسبت به این مسائل به عمل آید.» (۷۲)

۲۶۸

تبعات و حواشی حوادث دانشگاه ها که به انقلاب فرهنگی موسوم شد، امروز هم در نقاط مختلف کشور بروز داشت.

در گیلان، ابوالحسن کریمی دادستان انقلاب این استان، درمورد بازداشت شدگان وقایع اخیر دانشگاه گیلان گزارش داد: متجاوز از ۳۰۰ نفر دستگیر و به سپاه پاسداران تحویل داده شدند. از این تعداد حدود ۱۵۰ نفر که دختر بودند آزاد شدند. ۸۰ نفر دیگر نیز باتوجه به اینکه شواهدی موجود نبود که در درگیری مستقیماً شرکت داشته باشند به تدریج آزاد شدند. درحال حاضر بیش از ۶۰ نفر در بازداشت به سر می برند که از این تعداد نیز احتمالاً ۴۰ نفر دیگر آزاد خواهند شد و پرونده ۲۰ نفر باقیمانده که تعدادی استاد، دانشجو و کارگر و بقیه افرادی عادی هستند برای بررسی و تحقیقات بیشتر در دست اقدام است. (۷۳)

در همین حال، انصاری استاندار گیلان، با اشاره به اینکه هواداران مجاهدین خلق و حزب توده به موقع اقدام به تخلیه کرده بودند و هواداران چریک های فدائی باقی ماندند و باعث درگیری شدند؛ اظهار کرد مهره های اصلی فرار کردند و دستگیرشدگان افرادی فریب خورده

هستند. وی همچنین شرکت سپاه پاسداران را در درگیری های اخیر دانشگاه گیلان تکذیب کرد و افزود: «ما ناچار شدیم از نیروی ملت استفاده کنیم و با شعار "الله اکبر و خمینی رهبر" محل دانشگاه را به تصرف درآوریم که باعث مجروح و کشته شدن عده ای شد.» (۷۴)

در شیراز به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، امروز، «کارکنان سلف سرویس و اتوبوس رانی دانشگاه شیراز به دنبال مهلتی که در هفته قبل به گروه های مختلف سیاسی جهت تخلیه دفاتر داده بودند و عدم اجابت درخواست آنان ازسوی گروه های سیاسی از صبح امروز، دست از کار کشیدند و نیز لوله های آب بعضی از خوابگاه های دانشجویی واقع در کوی ارم قطع شده و کتابخانه ملاصدرای دانشکده ادبیات و علوم از صبح امروز، بسته شده است.» (۷۵)

در تهران امروز، یک رأی گیری دانشجویی در دانشگاه ملی برگزار شد. خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی دراین باره گزارش داد: «به دنبال رأی گیری ای که از دانشجویان دانشکده علوم به عمل آمد، در بین طرح های ارائه شده که ازطرف دفتر دانشجویان مسلمان {پیرو خط امام}، انجمن دانشجویان مسلمان و دانشجویان دمکرات و جنبش مسلمانان مبارز ارائه شد، طرح دفتر دانشجویان مسلمان با اکثریت آرا یعنی ۵۳۸ رأی پیروز شد. طرح آنها مبنی بر متوقف شدن نظام آموزشی و ادامه تحصیل فارغ التحصیلان بود. همچنین طرح انجمن دانشجویان مسلمان که طرف داری دانشجویان پیش گام، پیکار و مبارز را همراه داشت ۵۱۹ رأی آورد. طرح این گروه ائتلافی مبنی بود بر ادامه نظام آموزشی و دایربودن کلاس ها تا هر زمان که برای اتمام دروس لازم است ادامه یابد نه تا ۱۴ خرداد، طرح دانشجویان دمکرات ۱۳۰ و جنبش مسلمانان مبارز هم ۱۰۰ رأی آوردند.» خبرنگار مزبور افزوده است: «باتوجه به پیروزی طرح دفتر دانشجویان مسلمان هم اکنون کلاس های این دانشکده تعطیل است و فقط امکانات برای کسانی که می خواهند فارغ التحصیل شوند، ادامه دارد.» (۷۶)

۲۶۹

باتوجه به وضع کنونی درزمینه ارتباط با امریکا و عراق و تهدیداتی که می تواند از این ناحیه متوجه انقلاب و نظام باشد و نیز باتوجه به تشکل ها و جریان های سازمان یافته باسابقه و فعال شبه نظامی مخالف نظام جدید، اهمیت بسیج که فرمان تشکیل آن را در آذرماه گذشته، خود امام صادر کرده بودند، هرروز بیش ازپیش مشخص می شود.

امروز، ستاد بسیج ملی در یک فراخوان عمومی، ملت ایران را به تشکیل گروه های مقاومت در سطح شهرها و روستاها دعوت کرد. در این اطلاعیه آمده است:

«۱. برای تشکیل گروه های مقاومت لحظه ای تردید روا مدارید. این گروه های ۲۲ نفره شامل یک فرمانده، یک معاون و دو واحد ۱۰ نفره رزمنده و پشتیبان می باشد که از اعضای ۴ یا ۵ خانواده در محل های مسکونی و محیط کار اعم از شهر، بخش، روستا و غیره تشکیل می شود.

۲. مساجد همچون دوران صدر اسلام و روزهای درخشان پیش از پیروزی انقلاب به عنوان پایگاه رزمی در تشکیل و آموزش گروه های مقاومت نقش اساسی خواهند داشت.

۳. لازم است شوراهای محلی سریعاً آمادگی مردم منطقه خود را برای انجام آموزش های چریکی و پارتیزانی سازماندهی به ستادهای بسیج محل اعلام نمایند.

۴. ستادهای بسیج هر منطقه ضمن هماهنگی با یگان های نظامی و انتظامی محل اعم از ارتش، سپاه پاسداران، ژاندارمری و شهربانی نسبت به تأمین نیازمندی های آموزش شوراهای محلی و مساجد اقدام نمایند.

در اجرای اوامر رهبر انقلاب ارگان های یادشده موظف به آموزش های نظامی به مردم بوده و برادران ارتشی آمادگی دارند در فرصت های غیراداری نیز در نزدیک ترین مسجد و پایگاه رزمی تخصص های نظامی خویش را به هم میهنان عزیز عرضه نمایند.» (۷۷)

ستاد بسیج ملی در اطلاعیه دیگری که بیشتر به تحرکات ایذایی ضدانقلاب و گروه های محارب داخلی و در مقابله با ترورها و انفجارات و... مربوط است، رهنمودهایی به این شرح انتشار داد:

«۱. انتظار می رود عموم مردم هوشیاری و دقت لازم را به کار برند و با اولین مشاهده بسته ها و اشیاء مشکوک به هرصورت که باشد یا رفت وآمدهای مرموز بلافاصله به اولین ستاد بسیج یا مرکز پلیس و نیروهای گشتی سپاه پاسداران و کمیته ها اطلاع دهند.

۲. مسئولین مؤسسات به ویژه بانک ها، شرکت های نقلیه، ادارات، مراکز تجاری و بازار موظف اند نکات بالا را رعایت کنند.

۳. از رانندگان وسائط نقلیه درخواست می شود قبل از سوارشدن و حرکت، اطراف وسیله را بررسی نمایند.

۴. از مسئولین پارکینگ ها تقاضا می شود در حفاظت پارکینگ دقت کامل مبذول فرمایند.

۵. از مردم تقاضا می شود از تجمع در اطراف محل حوادث خودداری کنند چرا که دشمن ممکن است از تجمع افراد سوءاستفاده کند.

۶. ضمن تقدیر از زحمات شبانه روزی مأمورین شهربانی و برادران پاسدار و کمیته ها انتظار می رود همچنان هرچه سریع تر و هوشیارانه به کمک مردم شتافته و در خنثی کردن مواد انفجاری بکوشند.

۷. مراکز درمانی موظف اند در تمام اوقات شبانه روز تجهیزات لازم پذیرش بیمار را آماده بسازند.

۸. تخلیه مخازن غیرضروری شوفاژها از مواد سوختنی و کمتر استفاده کردن از وسایل الکتریکی در مؤسسات و اماکن عمومی [ضروری است].» (۷۸)

همچنین در مطبوعات اعلام شد که «به منظور آموزش کمک های اولیه و آشنایی مردم با شرایط جنگی، ستاد بسیج ملی جمهوری اسلامی ایران اقدام به دایرکردن کلاس های تشریحی مبارزه با آتش سوزی، حفاظت در مقابل عوامل شیمیایی، میکروبی، رادیواکتیویته و چگونگی استفاده از

ص: ۶۲۲

پناهگـاه، کرده است. به همین منظور سـتاد بسیج ملی طی اطلاـعیه ای از عموم هم وطنان درخواست کرده است برای آموزش های لازم در این کلاس ها نام نویسی نمایند.» (۷۹)

در همین حال، در مقابله با تهدیدات احتمالی خارجی و برای ایجاد آمادگی و آموزش عمومی، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی نیز این اطلاعیه را صادر کرد:

«بسمه تعالی

نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در هر لحظه از روز و شب، برای مقابله با تهدیدات هوایی دشمن و دفاع از آسمان ایران آمـاده عکس العمـل می باشـد. برای مقـابله بهتر بـا این تهدیـدات احتمالی از هم میهنان عزیز و آگاه نیز انتظار همکاری دارد بـدین ترتیـب کـه بـه محض شـنیدن صـدای هواپیماهـای شـکاری نظیر صـداهایی کـه در اولیـن ساعـات بامـداد روز ده اردیبهشت مـاه جـاری، بر فراز آسـمان شـنیده شـد اقـدام به خـاموش کردن کلیه چراغ هـا نموده و بلافاصـله رادیوهای خود را روشن و به پیـام هـای مرکز فرمانـدهی سـتاد مشـترک ارتش جمهـوری اسـلامی ایران که از رادیـو پخش خواهـد شـد، گوش فرادهند. بدیهی است سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران با قطع برنامه های عادی خود پیام های ستاد مشترک ارتش را عیناً و در اسرع وقت مانند شب گذشته، به اطلاع عموم خواهد رسانید.» (۸۰)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳/۲/۱۳۵۹

۱. سند شماره ۰۴۲۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمان به ستاد عملیات، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۲. خبرگزاری پـارس، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۴۴، ۱۴/۲/۱۳۵۹، صـص ۱۴ و ۱۵، بخش فارسـی رادیـو اسـرائیل، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۳. روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴. روزنامه بامداد، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۶. روزنامه بامداد، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۷. خبرگزاری پـارس، نشریه گزارش های ویژه، شـماره ۴۴، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۳، کلیولنـد خبرگزاری یونایتدپرس، ۳ مه ۱۹۸۰ {۱۳/۲/۱۳۵۹}.

۸. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۹. همان.

۱۰. روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۱. همان.

۱۲. همان.

۱۳. همان.

۱۴. همان.

۱۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۷. روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۸. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۹. روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲۰. همان، ص۱۲.

۲۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۴، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۸، بخش عربی رادیو اسرائیل، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۲۲. همان، ص۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۲۳. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۲۴. همان، ص۱۲.

۲۵. روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲۶. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۷. همان.

۲۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۴، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۷، بخش عربی رادیو لندن، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۲۹. همان.

۳۰. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۳۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۳۲. همان.

۳۳. روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۴. همان، ص۱۲.

۳۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۴، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۲، بیروت خبرگزاری فرانسه، ۳ مه ۱۹۸۰.

۳۸. همان، ص۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۳۹. همان، صص ۲ و ۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۴۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۴۱. همان.

۴۲. روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۳. سند شماره ۲۸۷۵۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به تیمسار فرماندهی نزاجا {مدیریت اطلاعات}،۱۳/۲/۱۳۵۹.

۴۴. سند شماره ۲۷۶۹۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه ۰۵{رکن۳}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۴۵. سند شماره ۰۴۱۱۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به اطلاعات تهران، ۱۶/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۳۳۹۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۴۶. سند شماره ۳۳۹۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به وزارت کشور {معاونت امور سیاسی}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۴۷. سند شماره ۳۳۹۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۴۸. سند شماره ۳۴۷۵۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی به تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران اهواز، ۴/۳/۱۳۵۹.

۴۹. سند شماره ۲۸۳۴۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه ۰۵{رکن۳}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۵۰. سند شماره ۲۸۷۴۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به تیمسار فرماندهی نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۵۱. سند شماره ۲۸۷۴۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲}، به تیمسار فرماندهی نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۵۲. سند شماره ۰۵۰۲۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۵۳. همان.

۵۴. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۵. سند شماره ۰۰۰۶۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی ژاندارمری {رکن۳} به فرماندهی گردان گارد ساحلی خسروآباد، گروهان ساحلی ماهشهر، گروهان ساحلی خسروآباد، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۵۶. روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۷. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۵۹. سند شماره ۰۶۳۹۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از وزارت کشور به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۶۰. روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۶۲. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۶۳. همان، ص۳.

۶۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۵. سند شماره ۰۵۰۲۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات ارومیه به تهران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۶۶. روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۷. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۶۹. همان، ص۲.

۷۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۴، ۱۴/۲/۱۳۵۹، صص ۸ و ۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۷۱. روزنامه نامه مردم، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۷۲. سند شماره ۰۵۰۱۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نوشهر {اطلاعات} به تهران {اطلاعات و عملیات}،

.۱۳/۲/۱۳۵۹

۷۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۷۴. روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۶. همان.

۷۷. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۷۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۷۹. روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۸۰. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

در شـرایطی کـه درزمینـه افزایش فشـار بر ایران، خطر نزدیکی ایران بـه شـوروی یکی از موانـع پیش روی مقامـات امریکـایی محسوب می شود، در اظهارات مقامات ایرانی، نوعی تشتت و سردرگمی دراین باره ملاحظه می گردد؛

ازجمله ضـمن مصـاحبه هـای مقامـات ایرانی می توان همراه با تحلیل و اعلام مواضع مربوط به امریکا، دو اظهارنظر متفاوت را دراین باره مشاهده کرد.

به گزارش رویتر از نیویورک، منصور فرهنـگ نماینـده ایران در سازمان ملل، در مصاحبه ای با نیویورک اینترنشـنال که امروز انتشـار یـافت، گفت تحریم های اقتصادی و سیاسـی اروپای غربی علیه ایران، این کشور را ازنظر اقتصادی به مسـکو نزدیک تر خواهـد ساخت. فرهنگ در پاسخ به این سؤال که تلاش نافرجام امریکا برای نجات گروگان ها چه اثری بر وضـعیت گروگان ها خواهـد داشت، گفت: متأسـفانه، بر آمادگی ایران برای آزادی گروگان ها اثر منفی خواهد داشت. نماینده ایران در سازمان ملل اضافه کرد اقدام به گروگان گیری خود ازنظر اخلاقی و قانونی غیرقابل دفاع است، لکن یک خشم منطقی درمورد فعالیت های گذشـته امریکاییان در ایران وجود داشت. وی درمورد اینکه چه کسـی ایران را اداره می کند، اظهار کرد: امام خمینی در یک موقعیت محبوب و غیرقابل معارض قرار دارنـد و این موقعیت نه از جهت قانون اساسـی است، بلکه به دلیل قدرت اخلاقی است. (۱)

از سوی دیگر، خبرگزاری فرانسه از پـاریس، گزارش داد: مصـطفی چمران وزیر دفـاع ایران، در مصـاحبه ای با روزنامه لوماتن {چاپ پاریس} گفت آزادی گروگان های

امریکـایی منوط به این است که قبلاً ـ یک دیوان بین المللی در تهران سـیاست سابق امریکا را در ایران محکوم کنـد. وی افزود عملیات نافرجام امریکا در ایران جزئی از برنامه کلی این کشور برای برانداختن رژیم ایران

ص: ۶۲۵

بوده است. وزیر دفاع ایران گفت در این توطئه عناصر بسیاری شرکت داشتند. ازجمله آغاز یک جبهه جنگ در کردستان و حمله عراق را می توان جزئی از این توطئه دانست. وی اضافه کرد بین دو ابرقدرت، یک همکاری وسیع وجود دارد. شوروی وارد افغانستان شد و امریکا دراین مورد تقریباً سکوت اختیار کرد و امریکا وارد ایران می شود و شوروی سکوت می کند. چمران گفت این دو کشور با یکدیگر توافق کرده اند که انقلاب اسلامی را واژگون کنند و سپس مسائل دیگر را حل کنند. وی افزود: ما منتظر حمله نظامی دیگری ازسوی امریکا هستیم. (۲)

چمران همچنین تأکید کرد: ایران از ابرقدرت ها ترس ندارد و در جست وجوی یک همکاری بدون سلطه و بدون ترس با اروپا به ویژه با فرانسه است. وزیر دفاع ایران در پایان اضافه کرد: ما می توانیم درعوض تکنولوژی اروپا نفت و مواد دیگر به این کشورها بدهیم. (۳)

در همین حال، وزیر دفاع ایران خبرهای مربوط به اعزام یک هیئت ایرانی به شوروی برای مذاکره درباره خرید اسلحه و به ویژه هواپیمای میگ۲۵ از آن کشور را با تأکید بر اینکه «این یک دروغ محض است که ازسوی دشمنان ایران اختراع شده است»، تکذیب کرد. (۴) یادآوری می شود این سخنان در واکنش به گزارش روز گذشته خبرگزاری فرانسه است که به نقل از منابع کویتی اعلام کرده بود ایران تعدادی میگ۲۵، قایق های موشک انداز، توپ های دورزن، تجهیزات رادار برای ارتفاع کم و موشک های سام۷ و سام۶ را از شوروی خریداری کرده است. (۵)

۲۷۱

باوجوداینکه هیچ گونه خبر رسمی موثق از جزئیات ادامه اقدام نظامی امریکا در طبس اعلام نشده است، بحث دراین باره همچنان در سطح رسانه ها مطرح است و درباره آن مطالبی انتشار می یابد که به جزئیات قابل توجهی اشاره دارد.

خبرگزاری فرانسه با استناد به خبرهایی که از شبکه های رادیویی پخش شده است، گزارش داد: سازمان سیا معتقد است حتی درصورت موفقیت عملیات نجات، ۶۰ درصد گروگان ها در ایران کشته می شدند. بنا بر همین گزارش، سیا معتقد است آزادی گروگان ها در یک زمان واحد امکان پذیر نبود زیرا گروگان ها در قسمت های مختلف سفارت نگهداری می شوند و به محض آزادی بعضی از آنها، بقیه اعدام می شدند. (۶)

در همین زمینه، رادیو مسکو گزارش مفصلی از آنچه در مطبوعات امریکا انتشار یافته است تهیه و یادآوری کرد که مطبوعات امریکا شکست ماجرای اقدام مسلحانه کاخ سفید علیه ایران را همچنان تفسیر کرده، جزئیات تازه ای از عملیات نظامی امریکا را در تجاوز به خاک ایران افشا می کنند. (۷) ضمن جمع بندی مفصل رادیو مسکو، سابقه، روند و سرانجام ماجرای طبس

چنین توصیف شده است: «باوجوداینکه مقامات رسمی امریکا بارها اعلام کرده بودند که قصد دارند بحران ایران و امریکا را از راه مذاکره حل کنند، تدارک مقدمات عملیات نظامی در نوامبر سال گذشته آغاز شده بود. طبق اظهارات مقامات رسمی تدارک مقدمات این عملیات در فوردبراگ در ایالت کارولینای شمالی انجام گرفت. شرکت کنندگان در این عملیات در رشته اشغال سفارتخانه امریکا که ماکت آن در پایگاه فوردبراگ ساخته شده بود مشغول تمرین بودند. اعضای گروه خرابکاران با استفاده از این ماکت بیش از ۲۰ بار در شرایط کاملاً شبیه به اوضاع واقعی تمرین کردند. شب ۲۵ آوریل گروه هواپیماهای اس ۱۳۰ از یکی از فرودگاه های مصر واقع در غرب قاهره به پرواز درآمدند. راه آنها از فراز عمان و پاکستان می گذشت و به ناحیه ای در دشت کویر واقع در ۴۳۰ کیلومتری جنوب شرقی تهران منتهی می شد. گروه دیگر مرکب از هلیکوپترهای سنگین از ناو هواپیمابر نیمیتز بلند شد. پس از چندی ۲ هلیکوپتر به علت نواقص فنی به پایگاه برگشتند و بقیه هلیکوپترها برای سوخت گیری در ناحیه رباط خان فرود آمدند. در نقشه پیش بینی شده بود که سپس این هلیکوپترها گروه های خرابکاران را به ناحیه تهران حمل کنند. گروه های خرابکاران می بایست در لباس پاسداران انقلاب در تهران ظاهر شوند و گروگان ها را تحویل بگیرند و به پایگاه بینابین حمل کنند تا از آنجا به وسیله هواپیما به خارج از ایران منتقل شوند.» (۸)

۲۷۲

درپی اظهارات اخیر سایروس ونس وزیر امور خارجه مستعفی امریکا، در مخالفت با اقدام نظامی امریکا علیه ایران در مصاحبه با آبزرور، امروز هنری کیسینجر در بیانات مهمی مواضع قبلی خویش در ضرورت کاربرد زور علیه ایران را تغییر داد و عملاً به حمایت از ونس پرداخت.

هنری کیسینجر امروز، در یک نشست مطبوعاتی اظهار کرد ایالات متحده امریکا نباید دست به اقدامات نظامی دیگری برای آزادی گروگان های امریکایی در ایران بزند، بلکه باید همچنان به اقدامات اقتصادی خویش متکی باشد. به گزارش یونایتدپرس از نیوجرسی، وی خاطرنشان ساخت که اگر او از تمام آنچه سایروس ونس درباره نقشه های امریکا برای نجات گروگان ها می داند، مطلع بود به احتمال زیاد تصمیمش را درخصوص حمایت از عملیات نظامی امریکا عوض می کرد. وی با یادآوری اینکه بلافاصله بعد از روز ۴ نوامبر، که دانشجویان ایرانی گروگان های امریکایی را در سفارت بازداشت کردند، او با انجام اقدامات شدیدتری برای آزادی گروگان ها موافق بوده است، افزود: حالا که در هفتمین ماه اشغال سفارت به سر می بریم، رعایت این موضوع ضروری است که ما دست به اقداماتی که سرانجام نشان دهنده ضعف امریکا باشد نزنیم و در این مرحله بهتر است که همچنان به تهدیدات اقتصادی پایبند باشیم، زیرا عملیات نظامی آن طور که باید، نتیجه بخش نخواهد بود. کیسینجر گفت: در آغاز از اقدام کارتر دایر بر اعمال تدابیری برای

آزادسازی گروگان ها پشتیبانی می کردم. بعداً هم بدون اینکه از نقشه او باخبر باشم، همچنان به پشتیبانی خود ادامه دادم، اما ونس چه در گذشته و چه در حال از نقشه کارتر مطلع بوده است. (۹)

گفتنی است در مصاحبه اخیر ونس با نشریه انگلیسی آبزرور وی مجدداً تأکید کرد که با هرگونه مداخله نظامی امریکا در ایران مخالف است. وی همچنین افزود: به نظر من درمورد مشکل ایران استفاده از زور برای یافتن راه حل، درست نیست و این عمل مشکل را پیچیده تر می کند. ونس با انتقاد ضمنی از برژینسکی مشاور امنیتی کارتر، تأکید کرد: کسی که به عنوان مشاور عمل می کند نباید سیاست خارجی را پی ریزی کند یا اینکه آن را به اطلاع عموم برساند. (۱۰)

۲۷۳

درباره سایروس ونس پس از برکناری او مطالب مختلفی بیان شد که نشان دهنده میزان اهمیت نقش و جایگاه وی در دیپلماسی امریکا، می باشد. این دیدگاه ها همچنین به نوعی تحلیل سیاست خارجی امریکا و نیز شخصیت تأثیرگذار ونس است که در مسئله ایران، البته دیدگاه هایش پذیرفته نشد و موجب شد وی جای خود را به ادموند ماسکی بدهد.

امروز نیز شخصیت های بسیاری در داخل و خارج امریکا، برکناری او را منفی ارزیابی کردند یا به اظهار تأسف پرداختند؛ ازجمله سناتور ادوارد کندی گفت: «امریکا درست هم زمان با کوشش بدفرجام نجات گروگان های ما در تهران براثر استعفای سایروس ونس با یک دوران خطر جدی و یک بی اطمینانی جدی مواجه شده است. در این دوران، به اعتقاد من نسبت به روابط خارجی امریکا بی اعتمادی فراوانی، خاصه در میان متحدان ما، وجود دارد. اکنون وظیفه فوری کمیته روابط خارجی سنای امریکا آن است که درمورد این دوران خاص که سایروس ونس را مجبور به اقدام فوق العاده استعفا کرد، تحقیق کند.» (۱۱)

سخنگوی والدهایم دبیرکل سازمان ملل، گفت: «در چند ماهه اخیر، دبیرکل سازمان ملل تماس های مرتبی با سایروس ونس داشت و مساعی او را برای یافتن راه حل منصفانه ای در بحران ایران تحسین می کرد.» به گفته وی، «دبیرکل سازمان ملل عالی ترین علاقه شخصی را به سایروس ونس ابراز کرده و رفتار همکارانه و مثبت او را نسبت به سازمان ملل ستوده است.» (۱۲)

مارگارت تاچر نخست وزیر بریتانیا، گفت: «به ما مربوط نیست که از آنچه بین ونس و کارتر گذشته تا به استعفای ونس منجر شده دقیقاً سر درآوریم، اما من نمی توانم تأسف خود را از استعفای او ابراز ندارم. درهرحال، این استعفا اثری بر همبستگی ما و دیگر اعضای جامعه اقتصادی اروپا درمورد مساعی کارتر برای آزادکردن گروگان ها ندارد.» (۱۳)

ولادیمیر دونایف مفسر تلویزیون سراسری شوروی، سایروس ونس را یک سیاستمدار واقع بین که می کوشید حرکت تند واشنگتن را به سوی جنگ افروزی، آهسته کند، معرفی کرد. دونایف خاطرنشان کرد که ونس در مخالفت با سیاست کارتر، برژینسکی و هارولد براون، پیش از اجرای عملیات تجاوز به خاک

ایران این عملیات را بی موقع، خطرناک و توفیق آن را بسیار بعید دانست و از آن به شدت انتقاد کرد. (۱۴)

بگین نیز گفت: «کمترین چیزی که از سایروس ونس می توان گفت این است که وی اسرائیل و مصر را چنان کنار هم نشاند، تا پیمان صلح را امضا کردند. ما با هم روابط شخصی و دوستی نزدیکی نداشتیم، اما به عقیده من او دوست اسرائیل بود و برای ما خیلی کارها کرد و می خواست که به کشور ما کمک کند.» (۱۵)

ابومیذر سخنگوی رسمی سازمان آزادی بخش فلسطین هم اظهار کرد: «استعفای سایروس ونس دلیل مؤکد دیگری است بر اینکه سیاست کارتر سیاستی گستاخانه است. این استعفا شاهد دیگری است بر اینکه سیاست کارتر ماجراجویانه و گستاخانه است. استعفای ونس اوضاع نومیدکننده ای را که در سیاست دولت کارتر مستقر بود، آشکار کرده است.» (۱۶)

۲۷۴

در شرایطی که همه گروه ها و جریان های سیاسی داخلی، همراهی با امواج فراگیر مبارزه ضدامریکایی را به نوعی علامت حیات و تحرک و مشروعیت می دانند،برخی گروه ها به طور خاص با راهبرد و اهداف مشخص خود در کوره تشدید مبارزات ضدامریکایی کنونی به شدت می دمند. دراین میان، سازمان مجاهدین خلق، به نوعی شاخص است و تلاش های این سازمان مصرانه تر، تبلیغاتی تر و تهاجمی تر {علیه دست اندرکاران نظام درزمینه رسالت ضدامریکایی آنان} و چشمگیرتر است.

در شماره امروز نشریه مجاهد ارگان سازمان مجاهدین خلق با عنوان "چند سؤال درباره تهاجم نظامی امریکا" گزارش مفصلی درج شده که متن کامل آن چنین است: «حدود ده روز از واقعه تهاجم آشکار نظامی امریکا به خاک ایران می گذرد. واقعه ای که برگی تازه را در کارنامه روابط ایران و امپریالیسم امریکا گشوده و قاعدتاً باید مسئولین و دست اندرکاران را متقاعد کرده باشد که بین ما و امپریالیست ها هیچ رابطه مسالمت جویانه و تفاهم آمیزی نمی تواند وجود داشته باشد، ولی عجیب اینکه هنوز حداقل گزارش صحیحی از این امر مهم دراختیار خلق ما که مدت هاست فریاد مرگ بر امریکا سر داده، قرار داده نشده است. طی هفته گذشته، تلفن ها و مراجعات مکرری داشتیم که ضمن اینکه اطلاعاتی دراختیار ما قرار می دادند، سؤالاتی نیز مطرح می کردند. در قبال سکوت مقامات مناسب دیدیم این گزارش را که ماحصل این صحبت ها و مراجعات است، به اطلاع برسانیم.

جریان چگونه اتفاق افتاد؟ روز پنجشنبه چهارم اردیبهشت، حوالی ساعت ۸ بعدازظهر، ۵ فروند هواپیمای غول پیکر سی۳۵ امریکایی از بندر مصیره واقع در خاک عمان به سمت نقطه ای در ۱۶۰ کیلومتری طبس حرکت می کنند. هواپیماها در تاریکی شب، ظاهراً بدون اینکه رادارهای ایران متوجه شوند، ۱۵۰۰ کیلومتر را در داخل خاک میهنمان پیموده و ساعت ۱۱ شب، خود را به نقطه کویری مورد نظر می رسانند.

در همین زمان، ۸ هلیکوپتر شنوک مجهز به مسلسل های کالیبر۵۰ با فشنگ های بزرگ و تجهیزاتی ازقبیل مسلسل های کوچک دستی، چادر، پروژکتورهای قوی، گاز

بیهوش کننـده، ۴ موتورسـیکلت تریـل مخصوص کویر، مهمـات، لبـاس هـای افسـری نیروی زمینی، جیپ، تیربار و مقـدار قابل ملاحظه ای پـول از نقطـه ای در حـوالی بنـدر چابهـار طـوری حرکـت می کننـد که در سـاعت مقرر به هواپیماهـای مـورد نظر بپیوندند. اولین پایگاه یعنی ۱۶۰ کیلومتری طبس جـایی است که برای سوخت گیری انتخاب شـده و فرودگاه متروکه ای بوده که در سال های قبل، در زمان رژیـم گذشـته، امریکایی ها در معادن اورانیوم آنجا مشـغول فعالیت بوده اند. درضمن مانورهای مشترک ارتش امریکا و ایران تحت عنوان مانورهای کویرشناسی در همین جا انجام می گرفته است.

از ۵ فرونـد هواپیما یکی سوخت و بقیه حـدود ۳۰۰ نیروی مخصوص را که در بین آنهـا مطمئناً تعـدادی ساواکی و ارتشـی نیز وجود داشـته انـد می توانسـته انـد حمـل کننـد. پایگاه دوم قرار بوده کوشک نصـرت واقع در نزدیکی قم باشـد. طبق نقشه می بایست بعد از سوخت گیری، هلیکوپترها و هواپیماها از دو مسیر جداگانه {ازطریق ورامین} به سمت پایگاه دوم حرکـت کنند. از این نقطه که مرکز عملیـات بوده، می بـایست هلیکوپترهـا به ورزشـگاه امجـدیه رفته و پس از پایـان عملیـات {ظاهراً آزادی گروگان ها} خود را به کوشک نصـرت که هواپیماها در آن آماده پرواز بودند، برسانند و با جاگذاشتن هلیکوپترها خود را از ایران خارج سازند. نقشه با شکست مواجه می شود.

ساعت ۱۱ شب، ظـاهراً هنگـام سوخت رسـانی از هواپیما به یکی از هلیکوپترها تصادمی رخ داده و هر دو آتش می گیرنـد. به این دلیل و علل دیگر عملیات متوقف و امریکایی ها مجبور به بازگشت می گردند،

قابل توجه اینکه معمولاً در چنین مواردی امریکایی ها اسـناد و نقشه عملیات خود را به جای نمی گذارند که مطمئناً عللی آنها را مجبور به این کار کرده که خود شایسته بررسی است. به هرصورت

یک هلیکوپتر و یک هواپیما با سرنشـینانش می سوزند. بقیه امریکایی ها در جاده کمین کرده و جلوی یک اتوبوس مسافربری را گرفته و قصـد داشـته اند مسافرین را به داخل هواپیما ببرند که بعداً تغییر عقیده داده و لباس های آنها را می گیرند و آنها را آزاد می کنند.

مسافرین خود را به پاسـگاه ژانـدارمری رباط کور رسانـده و ماوقع را می گویند که پس از آن سـپاه و ارتش نیز در جریان امر قرار می گیرند. تا ساعت ۲ بعـدازظهر جمعه، هیچ گونه عکس العمل نشان داده نمی شود و تنها پس از اینکه امریکا شکسـت عملیات خود در ایران را اعلام می کنـد، سـتاد ارتش طی اعلامیه ای خبر را بدین صورت اعلام می کنند: "... در نتیجه تعقیب هواپیماهای نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران ۲ فرونـد هواپیمای امریکایی... هنگام فرار از خاک ایران با یکدیگر برخورد نموده آتش گرفته، در حوالی منطقه طبس سقوط می نماید...!"

ساعت ۵/۳ بعـدازظهر جمعه، دسـتور بمبـاران هلیکوپترهـای بجامانـده توسط ارتش صادر می شود که در این بمباران ۲ فروند هلیکوپتر که حاوی اسـناد مهمی نیز بوده از بین می رود و فرمانده سـپاه یزد که در محل فرود هواپیماها حضور داشته کشته می شود و...

- چند سؤال از دست اندرکاران و مسئولین

به همراه این گزارشات سؤالات و نقاط ابهام فراوانی نیز مطرح بود که برخی از آنها را نقل می کنیم و از مسئولین خواستار پاسخ به آنها هستیم. قابل ذکر اینکه عمده این نقاط ابهام حکایت از این دارد که

عواملی دراین رابطه نقش مؤثری در انجام این طرح در داخل ایران داشته اند که بدون وجود آنها انجام این عملیات هرگز میسر نبوده است. بدیهی است که شناخته شدن این چهره ها و دست ها کمک شایانی به پیشبرد مبارزه ضدامپریالیستی خلق ما می کند و گره گشای بسیاری از معضلات خواهد بود.

۱. روز چهارشنبه بعدازظهر، تلفن گرامی با شماره ۸ ۲۰/۷ ۱۳۰۳/۴/۲/۵۹ ازطرف قسمت عملیات ستاد نیروی هوایی به گردان پدافند زمین به هوای پایگاه یکم و چند شهر دیگر نظیر شیراز، مشهد و... مخابره شده و از مسئولین خواسته شده است فوراً تمام آتشبارها و توپ های زمین به هوای مستقر در خط پرواز پایگاه ها و باندها را جمع کنند. این امر منجر به خلع سلاح شدن اکثر فرودگاه ها و پایگاه های مهم ایران شده است. علت این امر چه بوده است؟

۲. بمباران هلیکوپترها با راکت، باتوجه به اینکه قبل از آن سناتورهای امریکایی گفته بودند که اطلاعات محرمانه ای در آنها به جای مانده است. به چه دلیل انجام یافته است؟ می دانیم که ممانعت از حرکت مجدد هلیکوپترها، به راحتی توسط پاسدارانی که در محل حضور داشته اند، امکان پذیر بوده است.

۳. ظاهراً اولین خبر درمورد رؤیت هواپیماهای امریکایی، ساعت ۱۰:۴۵ پنجشنبه، به پاسگاه ژاندارمری رباط کور {در حاشیه کویر} رسیده، ولی تا صبح روز بعد، ازجانب ستاد ارتش هیچ گونه اقدامی صورت نگرفته است.

۴. اگر این را بپذیریم که امریکایی ها با آشنایی که به نقاط کور رادارهای ایران داشته اند، می توانستند از این نقاط برای گریز از دیده شدن استفاده کنند، آیا امکان پذیر نبود که با رادارهای متحرک این نقاط را بپوشانند؟

۵. چرا به خواست هیئت ها و افراد متخصص، با صلاحیت و داوطلب که می توانستند این مسئله را پیگیری کنند، ترتیب اثری داده نشده و حتی در کار آنها اخلالگری و کارشکنی شده است.

۶. آیا این صحت دارد که: رادار بابلسر که می توانسته به خوبی منطقه مورد تهاجم را بپوشاند، یک هفته قبل از واقعه خراب شده است؟! پرسنل دفاع ضدهوایی مشهد را چند روز قبل از اتفاق به مرخصی فرستاده اند؟ روز پنجشنبه رادار دربند کرمان تعداد زیادی هواپیما را دیده و گزارش کرده است؟ چراغ های امجدیه که قرار بوده یکی از مراکز عملیات باشد، شب وقوع جریانات تا صبح روشن بوده است؟

۷. چرا نتیجه تحقیقاتی که تابه حال انجام گرفته به اطلاع مردم قهرمان ایران نرسیده است و آنچه گفته شده، مسائل پیش پاافتاده و ضدونقیض بوده است. آیا می توان با کم اهمیت جلوه دادن مسئله، حقایق را از مردم پوشیده داشت؟

۸. .... (۱)

امید آنکه پاسخ این سؤالات حداقل قسمتی از ابهامات را برطرف نموده و گره کور این معضل را بگشاید.» (۱۷)

۱- * نقطه چین از متن نشریه مجاهد است.

۲۷۵

درپی حساسیت هایی که درزمینه امکان حضور غافل گیرکننده نیروهای امریکایی در حواشی و حتی مناطق مرکزی ایران بروز کرده است، امروز، ستاد مرکزی سپاه به ستاد مشترک ارتش، پیامی با این مضمون ارسال کرد: «بنا بر گزارش فرمانده سپاه چابهار، دو فرودگاه شیرینو و بندر عسلویه با باند آماده استفاده و بدون هیچ گونه امکانات امنیتی در محیطی بسیار حساس می باشند. ضمناً رادار این فرودگاه در جریان انقلاب آسیب دیده و تاکنون هیچ گونه اقدام تعمیری و ترمیمی صورت نپذیرفته است، لذا به علت حساسیت منطقه و موقعیت فرودگاه تقاضا می شود اقدامات عاجلی را جهت جلوگیری از سوءاستفاده دشمنان به عمل بیاورید.» (۱۸)

۲۷۶

در صف بندی بلوک غرب علیه ایران و در حمایت از امریکا، نقش و جایگاه کشورهای بلوک شرق، اهمیت خاصی یافته است. دراین میان، کوبا به عنوان رئیس دوره ای جنبش عدم تعهد و نیز یکی از اقمار برجسته شوروی، از ویژگی فوق العاده ای برخوردار است.

در این شرایط، شب گذشته، ایزی دور مالمیرکا وزیر امور خارجه کوبا، در رأس یک هیئت شش نفری وارد تهران شد و امروز حدود ساعت ۱۱، با بنی صدر رئیس جمهور، دیدار و گفت وگو کرد. وی در پایان این ملاقات با اعلام اینکه به زودی سفارت کوبا در تهران افتتاح خواهد شد، افزود: پرچم ما در تهران به زودی به نشانه اثبات همبستگی ما با انقلاب مردمی ایران به اهتزاز درخواهد آمد. ما از استقبال بسیار دوستانه و برادرانه بنی صدر بسیار خشنود و راضی هستیم. (۱۹)

بااین همه، به دلیل اتحادهایی که بین رژیم های بلوک شرق و دولت کنونی افغانستان وجود دارد، همبستگی واقعی کوبا با انقلاب اسلامی ایران، با موانع مهمی روبه رو است. در همین سفر، وزیر امور خارجه کوبا پیام فیدل کاسترو را به رئیس جمهور بنی صدر، تسلیم کرد که در آن کاسترو از مساعی و کوشش جنبش غیرمتعهدها برای حل مسالمت آمیز مسئله افغانستان گزارش داده و ضرورت پیگیری آن را یادآوری کرده و عادی سازی روابط ایران و پاکستان، جمهوری دمکراتیک خلق افغانستان، و به خصوص کمک فعالانه ایران به این هدف را خواستار شده است. در این پیام همچنین آمده است: به خاطر پرستیژ و قدرتی که به دنبال مبارزه قهرمانانه مردم و رهبران ایران در فروریختن تسلط نفرت انگیز امپریالیسم متکی بر استبداد خونین [محمد] رضا پهلوی به دست آمد، به خاطر خروج از اتحادیه نظامی تجاوزکار سنتو، به خاطر ابراز حمایت کامل نسبت به مبارزه به حق فلسطین به منظور استقرار یک کشور مستقل در سرزمین مادری خود و به خاطر مقاومت دربرابر کلیه تهدیدها و تجاوزات امپریالیسم امریکا و متحدین و نوکرانش سپاسگزاریم. (۲۰)

ص: ۶۳۲

از سوی دیگر، روزنامه جمهوری اسلامی در پایان گزارش خود دراین باره اضافه کرد: «آقای رئیس جمهور توضیحاتی درمورد مواضع دولت در قبال دخالت نظامی شوروی در افغانستان اعلام داشت و پشتیبانی دایر بر تشکیل یک گروه تحقیق متشکل از ۳ کشور مسلمان غیرمتعهد و ۲ کشور غیرمتعهد دیگر برای بررسی مسئله افغانستان و ارائه پیشنهادات لازم الاجرا ازجانب کشورهای ذی مدخل به وزیر امور خارجه کوبا برای ارائه به فیدل کاسترو مطرح نمود.» (۲۱)

دراین حال، همین امروز، پرس تراست خبرگزاری هند گزارش داد ایرانیان مسلمان شیعه به مبارزان افغانی که با دولت خود که مورد پشتیبانی شوروی است نبرد می کنند، کمک می رسانند. در گزارش آمده است: «بیشتر مبارزان افغانی به فرقه سنی اسلام تعلق دارند. اچ.ان.کال خبرنگار خبرگزاری هند در کابل به نقل از منابع موثق می گوید رژیم به دردسرافتاده ببرک کارمل که توسط کودتایی به پشتیبانی شوروی در ایام کریسمس سال جاری روی کار آمد، تاکنون کمک ایرانیان را به چشم پوشی نگریسته است. تلویزیون افغانستان ماه گذشته به طور غیرمستقیم وجود اردوگاه های آموزشی در ایران برای مبارزان افغانی را اقرار کرد. در این برنامه گفته شد که این اردوگاه ها در مشهد و درحدود ۸۰ کیلومتری مرز افغانستان هستند و در آنجا از سلاح های امریکایی استفاده می شود.» (۲۲)

در پنجمین روز ماجرای گروگان گیری سفارت ایران در لندن، اقدامات دو طرف {ایران و عراق}، با جنگ روانی و تبلیغات همراه بود. اعلام آمادگی سفرای برخی کشورهای عربی در لندن، برای میانجیگری و کمک به حل مسئله نیز از دیگر مطالب قابل ذکر است. دراین میان، درحالی که به طور آشکار عراق طرف اصلی درگیری است، تکاپوی سفیر عراق در لندن و نیز گروگان گیران برای اینکه وی جزء سفرای کشورهای عربی میانجی باشد، جالب توجه است.

به گزارش رویتر از بغداد، عراق امروز، اشغال سفارت ایران در لندن توسط مردان مسلح را ستود. روزنامه الثوره ارگان دولت عراق نوشت: «کاری که در لندن صورت گرفت یکی از بسیار درس هایی است که مردم ایران به دارودسته ارتجاعی ایران خواهند آموخت. این روزنامه به آیت الله روح الله خمینی رهبر و ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران، هشدار می دهد که انتظار خشم و انتقامی را که برای گسستن از محافل صهیونیسم و فساد است، داشته باشند.» (۲۳)

دراین حال بخش عربی رادیو صوت الجماهیر عراق گزارش داد: «گروه شهید محی الدین الناصر که سفارت رژیم فارسی در لندن را اشغال کرده اند امروز، بار دیگر تقاضای خود را دایر بر ملاقات با سفرای عراق، الجزایر و اردن و نماینده ای از صلیب سرخ جهانی جهت انجام مذاکراتی

بـا آنهـا تکرار کردنــد. افراد گروه طی تمـاس هـای تلفنی از افکـارعمومی بریتانیـا بـه خـاطر اقـدام آنهـا بـه عملیـات در لنـدن عـذرخواهی کرده و گفته انـد که ما به این اقدام دست زدیم تا صدای خود را به گوش تمام جهان برسانیم و توجه جهان را به ظلم و ستم و اقدامات قلع وقمعی و نژادپرستانه فارسی علیه ملل ایران جلب کنیم.» این رادیو افزود: «لازم به یادآوری است که پلیس بریتانیا در چارچوب مانورهای خود جهت حمله به سفارتخانه و بازداشت شهروندان مبارز عربستان هنوز خواسته های گروه را به مسخره گرفته است.» (۲۴)

از سوی دیگر، امروز صـادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسـلامی ایران، نامه ای خطاب به اعضا و کارکنان سـفارت ایران در لندن فرستاد. متن نامه به این شرح است: «اعضا و کارمندان انقلابی سفارت ایران در لندن، ثبات و پایداری شما را در مقابل عمـال جنایتکـار بعث عراق و عاملان امپریالیسم و صـهیونیسم بین المللی ستایش می کنیم، ولی بایـد بدانیـد که ملت و دولت ایران خود را در این دقایق حساس که شـما در زیر فشار شدیـد این عمال جنایتکار قرار گرفته اید در کنار شـما احساس می کند و ما می دانیم همان طور که تمامی ملت ایران برای برقراری انقلاب شکوهمندمان آماده شهادت اند و هیچ گاه تسلیم زور و فشار امپریالیسم و صهیونیسم بین المللی

نمی شوند، شما نیز همگام با ملت ایران آماده شهادتید و هیچ گاه

حاضـر نیستید که ملت ایران باج به این عمال جهان خوار بدهد. شـما باید مطمئن باشـید که ما از هیچ اقدامی برای آزادی شما فروگذار نخواهیم کرد و اگر لازم باشد و شـما بخواهید ده ها هزار ایرانی حاضرند بدون اسلحه و با فریاد الله اکبر وارد سفارت بشوند و این مزدوران جنایتکار بعث عراق را به سزای اعمال خود برسانند.

درود بر پایداری و استقامت شما

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران» (۲۵)

بـااین حـال، تحرکـات میـانجیگرانه بـاوجود تأکیـد ایران بر اینکه هیـچ گونه میانجیگری را نمی پـذیرد،۲۶ ادامـه دارد. امروز، سفرای کویت، اردن و سوریه بـا مقامـات انگلیسـی تمـاس گرفتنـد تـا نحوه کمک آنها بررسـی شود. مقامات انگلیسـی گفتند علاوه بر سـفرای اردن، کویت و سوریه انتظار می رود که سـفرای چند کشور دیگر غرب آسیا هم برای مشورت دعوت شوند. از اینها گذشـته، پلیس انگلیس با کمیته بین المللی صـلیب سرخ تماس گرفته است، زیرا اشغالگران آن را هم به عنوان میانجی در مذاکرات پیشنهاد کرده اند. (۲۷)

مطبوعـات الجزایر نیز از اعلام آمادگی مقامات این کشور برای میانجیگری خبر دادنـد. (۲۸) دراین میان، ابراهیم الشاوی سفیر عراق به خبرنگاران گفت که هرچند در مذاکرات سفرای سه گانه {کویت، اردن و سوریه} با مقامات انگلیسی شرکت نکرده است، اما با دیگر سفرا در تماس

بوده است. (۲۹) وی با اشاره به موافقت دولت عراق، آمادگی خود را برای شرکت در مذاکرات با اشغالگران سفارت ایران در لندن، اعلام کرد. (۳۰)

۲۷۸

به دلیل تشییع جنازه آیت الله سیدحسن شیرازی، روحانی مخالف رژیم عراق که به دست عوامل عراق در بیروت ترور شد، امروز، شهر قم ساعاتی در وضع غیرعادی و تعطیل به سر برد.

پیکر نامبرده که ساعت ۳ بامداد امروز، وارد تهران شده بود، از حدود ساعت ۱۰ صبح، به میدان امام خمینی قم رسید و با حضور انبوه مردم ازجمله عراقی های مقیم قم، به سمت حرم حضرت معصومه {س} همراه با شعارهایی برضد حکومت بعث عراق تشییع شد. بنا بر اعلام آیت الله العظمی گلپایگانی، حوزه و نیز بازار قم تعطیل بود. در حرم، آیت الله العظمی مرعشی نجفی بر جنازه نماز خواند و جسد در مسجد موزه که جنب حرم واقع است دفن شد. بسیاری از علمای قم و نیز علما و معاودین عراقی مقیم قم ازجمله آیت الله روحانی و آیت الله سیدمحمد شیرازی {برادر شهید} در مراسم شرکت داشتند. آیت الله سیدصادق شیرازی برادر دیگر شهید نیز که در کویت ساکن است، امروز صبح، برای شرکت در این مراسم وارد قم شد. (۳۱)

درباره چگونگی حادثه بیروت، گزارش روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از خبرگزاری پارس، حاکی است: آیت الله سیدحسن شیرازی پنجشنبه گذشته، به دست عوامل بعثی عراق ترور شد. وی ساعت ۴ بعدازظهر، عازم مراسمی بود که به مناسبت درگذشت آیت الله شهید سیدمحمدباقر صدر در مدرسه امام المهدی بیروت {وابسته به خود آن مرحوم} برپا کرده بود، ولی قبل از اینکه خود به مجلس برسد مورد سوءقصد سرنشینان ۲ اتومبیل قرار گرفت و جمعاً ۱۳ تیر به وی اصابت کرد که ۶ تیر به ناحیه سر او برخورد کرد. وی در سال ۱۳۸۹ هجری قمری {حدود ۱۱ سال قبل} پس از یک سال حبس در زندان بعقوبه عراق با وساطت امام خمینی آزاد شده بود. از شهید مقالاتی در مجله های سیاسی اجتماعی و دینی عراق و لبنان و نیز سایر

{تشییع جنازه آیت الله سیدحسن شیرازی در قم }

ص: ۶۳۵

کشورهای عربی به چاپ رسیده و همچنین تعدادی کتاب از وی زیر چاپ است. (۳۲)

دراین باره سازمان پیکار اسلامی عراق در بیانیه ای اعلام کرد: این گونه ترورها هدفی جز خاموش کردن شعله انقلاب اسلامی در عراق ندارد و افزود: «ما به خون تمامی شهدای انقلاب اسلامی در عراق و به خون این شهید سوگند یاد می کنیم تا برقراری جمهوری اسلامی در عراق از پای نخواهیم نشست.» (۳۳)

۲۷۹

موارد زیر از اقدامات اخیر ارتش عراق برای احراز نوعی آمادگی بیش از حد معمول، حکایت می کند.

۱. «مقامات لشکر۷ پیاده ارتش عراق به کلیه یگان های تابعه لشکر دستور داده اند به علت بحرانی بودن اوضاع داخلی عراق و احتمال درگیری هایی با نیروهای ایرانی با کلیه امکانات و هوشیاری از مواضع خود مراقبت به عمل آورده و کلیه گشتی های زمینی و دید بانی ها را افزایش داده و از بحث های سیاسی پرسنل غیرنظامیان جلوگیری و هرگونه نشریات و اعلامیه های ضددولتی را که بین مردم پخش شده، جمع آوری و منهدم نمایند.» (۳۴)

۲. «بنا به دستور وزیر دفاع کشور عراق سربازان احتیاط که خدمت وظیفه خود را در یگان های زرهی و تیپ گارد جمهوری عراق به پایان رسانیده اند مجدداً به خدمت در یگان های مذکور احضار گردیده اند.» (۳۵)

۳. «سربازان احتیاط متولد ۱۹۴۹ نیز به یگان های قبلی خود احضار شده اند.» (۳۶)

۲۸۰

در ادامه تحرکات مرزی عراق، امروز نیز برخی موارد ازطریق منابع مختلفی که ذکر می شود، به مسئولان ذی ربط یا رسانه های گروهی اعلام شد.

O تجاوز هوایی به فضای ایران ازطریق آبادان، بنا بر اعلام سخنگوی سپاه خرمشهر. (۳۷)

O احداث استحکامات سنگر و استقرار نگهبان در آن و نیز احداث جاده خاکی به طول حدود ۳ کیلومتر در ساحل عراقی مقابل خسروآباد و جزیره مینو؛ بر طبق گزارش گارد ساحلی خسروآباد. (۳۸)

O کانال کشی و سنگرکنی در نوار مرزی حوالی پاسگاه های چیلات و نصریان و حوزه گروهان موسیان به نحوی که در داخل کانال ها خودرو و نیروی پیاده عبور می کند؛ مطابق اعلام ستاد لشکر۹۲ زرهی به پایگاه دهلران به منظور هوشیاری. (۳۹)

O سنگربندی و استقرار نیروی آماده در منطقه چهارکلات {منطقه عمومی کرمانشاه}؛ طبق گزارش شهربانی به وزارت کشور. (۴۰)

O گشت زنی مسلحانه نیروهای شرطه و چریک عراق در ارتفاعات آق داغ؛ طبق گزارش ژاندارمری به ریاست جمهوری. (۴۱)

ص: ۶۳۶

در کنار تحرکات مرزی، اقدامات ایذایی خرابکارانه نیز در دستور کار رژیم عراق قرار دارد. دولت عراق همچنین دولت ایران را به تدارک و حمایت از چنین اقداماتی در داخل خاک عراق متهم می کند. ازجمله امروز، از جنوب تا شمال نواحی مرزی ایران و عراق، عوامل عراق دست به تحرکات ایذایی زدند.

در جنوب، بنا بر گزارش شهربانی آبادان، ساعت ۲ بامداد امروز، به فرودگاه آبادان حمله مسلحانه شد. مطابق این گزارش: «ساعت ۲ بامداد مورخه ۱۴/۲/۱۳۵۹، توسط عوامل ناشناسی با اسلحه آر.پی.جی۷ تعداد ۹ تیر به طرف سلاح های ضدهوایی مستقر در محوطه فرودگاه آبادان تیراندازی که تعداد ۷ تیر آن منفجر و ۲ تیر آن به علت سقوط در زمین های گلی اطراف منفجر نمی گردد.» در این گزارش اضافه شده است که هیچ کدام از گلوله ها به هدف اصابت نکرده و خسارتی وارد نشده است. (۴۲)

همچنین در گزارشی به ارتش آمده است: «برابر گزارش پایگاه دهلران، همه روزه تعدادی از ایرانیان ساکن منطقه سابله ازطریق هورالعظیم به پاسگاه سابله عراق رفته و اسلحه و مهمات دریافت و مراجعت می نماید. این تردد در چند ماه پیش شدت داشته، اما هم اکنون کاهش یافته، ولی تحویل سلاح در قبال خرابکاری ازطریق پاسگاه فوق به افراد ایرانی ادامه دارد.» (۴۳)

رضایی فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین نیز در تماسی با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در کرمانشاه اظهار کرد: «یک جیپ شهباز با ۱۶ سرنشین ... که ساعت ۸ صبح دیروز، درحال عبور از جاده قصرشیرین به پاسگاه ده پرویز بودند به یک مین ضدتانک که در این راه گذاشته [شده] بود برخورد می کنند که منجر به انفجار مین می گردد.

شدت انفجار این مین به حدی بود که ۱۵ تن از سرنشینان آن کشته شدند و فقط یک نفر از حادثه جان سالم به در برد که وی نیز به شدت مجروح است.» (۴۴) در گزارشی از منطقه عملیاتی غرب کشور، سرنشینان خودروی مزبور ۱۷ نفر ذکر شده که از ساکنان آبادی پرویز بوده اند و فقط ۲ نفر آنان با جراحت شدید زنده مانده اند. (۴۵)

از سوی دیگر، مقامات عراقی نیز مدعی دخالت ایران در تحرکات ایذایی ضددولتی در عراق هستند. ازجمله در گزارش ارسالی ارتش به استانداری خوزستان، آمده است: «مقامات امنیتی و انتظامی رژیم بعثی عراق مدعی اند که اخیراً به دعوت رژیم ایران تعدادی از چریک های وابسته به سازمان های فلسطین وارد خاک ایران شده اند، برابر ادعای همین مقامات این چریک ها مأموریت دارند که گروه های خرابکار تربیت و جهت خرابکاری روانه عراق نمایند.» (۴۶) این درحالی است که از داخل عراق خبر می رسد: «اخیراً مراکز تقویت برق نجف و کاظمین و قادسیه توسط گروه های مبارز ضددولت بعثی عراق منهدم گردیده است، میزان تلفاتی که به مرکز فوق وارد شده مشخص نشده است.» (۴۷)

ص: ۶۳۷

۲۸۲

آتش بس شش ساعته ای که روز گذشته، ارتش به منظور جمع آوری اجساد و اقدامات پزشکی اعلام کرده بود، امروز، هرچند ناقص اجرا شد. این درحالی است که ستاد مشترک ارتش در گزارشی آخرین اوضاع سنندج را تا این مرحله، چنین ترسیم کرده است: «تا روز ۱۴/۲/۱۳۵۹، به طور کل ۸۰۰ نفر در سنندج مجروح شده اند و تعداد ۳ دستگاه تریلی بزرگ و یک دستگاه آمبولانس و یک تانکر بنزین و یک تانکر نفت و ۳ دستگاه زره پوش به وسیله گروه ها از ارتش گرفته شده و به صورت موانع در راه های عبوری به طور عرضی پارک شده و هرکس از خیابان عبور کند مورد اصابت گلوله واقع می شود.» (۴۸)

درهرحال، آتش بس چندساعته از مهم ترین تحولات امروز بود. یکی از مقامات ستاد مشترک ارتش به مطبوعات درباره چگونگی اجرای آتش بس گفت: «به خوبی انجام شد و بنا به گزارشی که به ما رسیده تا ساعت ۵ بعدازظهر... هیچ گونه درگیری که منجر به نقض آتش بس شود صورت نگرفت و کار جمع آوری اجساد به وسیله افراد ارتش و با همکاری مردم به خوبی انجام گرفت، لکن از تعداد دقیق اجساد جمع آوری شده اطلاعی در دست نیست.» وی افزود: «پس از آتش بس هنوز گزارشی از آغاز درگیری های مجدد به ما نرسیده است.» (۴۹)

اما سپاه و طرف متخاصم، هرکدام دیگری را درمورد آتش بس متهم کردند. در گزارش سپاه کرمانشاه به واحد عملیات تهران چنین آمده است: «درپی آتش بس شش ساعته روز جاری، ضدانقلابیون همچنان به روی ارتشیان و پاسداران درضمن جمع آوری اجساد و رسیدگی به خانواده های سنندجی ها آتش گشوده که ۲۰ مجروح از ارتش و سپاه باقی گذاشتند.» (۵۰)

۲۸۳

یکی از مشکلات موجود ازجمله در اوضاع کنونی سنندج، ناهماهنگی و برخی اختلافات میان ارتش و سپاه است. این اختلافات بعضی طبیعی و مربوط به تفاوت نوع سازمان و تشکیلات و برخی نیز مربوط به تفاوت انگیزه ها و خصلت های غالب و رایج در هرکدام از دو نیرو است. مضمون چند پیام که امروز، ارسال شده است نشانه هایی از این امر را بازگو می کند.

پیام امروز سپاه کرمانشاه به واحد عملیات تهران حاکی است: «اگر عملیات در سنندج لحظه ای متوقف شود صددرصد به نفع ضدانقلاب خواهد بود. به رؤسای ارتش بگویید چرا انقلابی عمل نمی کنند و چرا از واحدهای ارتش در سایر نقاط ایران استفاده نمی شود.» (۵۱)

در پیام امروز عملیات نیروی زمینی ارتش به ستاد مرکزی سپاه نیز آمده است: «برابر گزارش لشکر۲۸ سنندج، تعداد ۱۲۰ نفر از سپاهیان پاسدار انقلاب اعزامی به سنندج به علل مختلف تمایل به ماندن در سنندج را نداشته و از منطقه خارج شده اند چون امر پاک سازی شهر سنندج به عهده پاسداران انقلاب است، خواهشمند است دستور فرمایید به هرنحو که صلاح می دانند اقدام نموده، ضمناً نزاجا ازلحاظ تدارکاتی حمایت لازم را از پاسداران به عمل خواهد آورد.» (۵۲)

مرکز فرمانـدهی سپاه هم امروز بـا ارسال تلفن گرامی به سـتاد مشترک ارتش اعلام کرد: «درخواست می شود دسـتور فرمایید جهت حمل ۱۰۰ تن مواد غذایی و دارویی از تهران به سـنندج از ساعت ۵ بعـدازظهر روز جاری تا پایان [جابه جایی] محموله اقدامات لازم سریعاً صورت گیرد و نتیجه اقدامات را به سپاه گزارش نمایند.

مرکز فرماندهی، ساعت ۱۵:۱۵» (۵۳)

ستاد مشترک ارتش در تلفن گرامی به سپاه پاسـخ داد: «بازگشت به شـماره ۴۹۹/۳ مورخ ۱۴/۲/۱۳۵۹، بـا [توجه به] درگیری هواپیماهای سی۱۳۰ دستور فرمایید مواد غذایی را با کامیون به کرمانشاه حمل نمایند تا توسط هلیکوپتر شنوک از کرمانشاه به سنندج حمل شود

ر.سماجا سرلشکر شادمهر، ساعت ۱۷:۳۵» (۵۴)

یادآوری می شود این ناهماهنگی ها فقط به روابط سپاه و ارتش و مسـئله سـنندج، اختصاص ندارد و دیگر ارگان های مسلح نیز با آن مواجه اند؛

ازجمله پیـام امروز سـرگرد علیخـانی از فرمانـدهان ژانـدارمری در کرمانشـاه به مقامات مافوق بـدین شـرح، ارسال شـده است: «موضوع: عـدم همکاری ارتش و شـهربانی مسـتقر در نفت شـهر با مأمورین. گروهان سومار به اسـتناد گزارشات پاسـگاه نفت شهر گزارش نموده است که واحـدهای فوق در درگیری هـای موجود بـا مهـاجمین هرکـدام بـا عنـاوین مختلف از همکاری با مأمورین ژاندارمری خودداری می نمایند و مأمورین ژاندارمری را در میدان مبارزه تنها می گذارند،مثلاً شهربانی به دلیل اینکه سلاح سـنگین دراختیـار نـدارد و ارتش هم به دلیـل اینکه در جنـگ منظم شـرکت خواهـد کرد، عمومـاً از همکـاری با واحد ژانـدارمری خودداری می ورزنـد و باعث دلسـردی پرسـنل ژاندارمری می گردد،لذا تقاضا نموده است که به طریق مقتضـی به واحدهای موصوف دستورات بایسته صادر گردد، مقرر فرمایند برای دلگرمی هرچه بیشتر پرسنل دراین مورد اقدام لازم مبذول فرمایند.» (۵۵)

امروز، بعـد از سـنندج که در وضع فعلی کـانون اصـلی بحران در غرب کشور است، بـانه نیز در وضـعیت بحرانی شدیـدی قرار داشت. همچنین حل مسـئله و پاک سازی دیواندره به دلیل موقعیت جاده ای و تدارکات و نیز ارتباط با مسـئله سـنندج از دیگر موضوعات مهم امروز بود.

در بـانه، حـدت اوضـاع در گزارش هـای مربوط به پادگـان این شـهر آشـکار است. در یکی از این گزارش ها وضـعیت بانه تا ساعت ۷ صـبح امروز، چنین آمده است: «پادگان بانه به علت محاصره بودن تقاضای پشتیبانی هوایی نموده... به طورکلی وضع بانه متشنج است... [ضمناً] کمبود مهمات و خواربار دارند.» (۵۶)

با ادامه اشغال ارتفاعات مشرف، محاصره پادگان بانه ادامه یافت. تاکنون کوشش خودی ازجمله استفاده از آتش نیروی هوایی

برای آزادکردن ارتفاعات مزبور به جایی نرسیده است

ص: ۶۳۹

ازجمله بعدازظهر روز گذشته {۱۳/۲/۱۳۵۹}، یک دسته ۵۰ نفری برای رفع اشغال قله ارباba، با درخواست پشتیبانی آتش خمپاره و توپخانه، به سمت قله حرکت کردند که مؤثر واقع نشد. (۵۷)

برخلاف تصور مهاجمان مسلح غیرقانونی مبنی بر سقوط قریب الوقوع پادگان بانه، مقاومت مدافعان پادگان ادامه یافت، اما فشارهای زیادی به آنان وارد می شد. البته خبرها و پیش بینی هایی مبنی بر افزایش فشار وجود داشت. تلفن گرامی که امروز از ستاد مشترک به نیروی زمینی ارتش ارسال شده، چنین امری را بازتاب داده است: «برابر اطلاع واصله، در مورخ ۱۵/۲/۱۳۵۹، افراد پیشمرگان کرد تصمیم دارند به شهر بانه حمله کرده و تمامی پاسداران را به شهادت برسانند.» (۵۸)

از سوی دیگر، تلاش برای افزایش توان مدافعان نظام در دیواندره و اجرای یک عملیات تعیین کننده برای حل مسئله آن ادامه دارد. دراین زمینه روز گذشته، واحد عملیات سپاه زنجان به تهران چنین اعلام کرده بود: «طبق اظهار سرهنگ هوشیار مستقر در نجف آباد بیجار آمادگی حرکت و سرکوبی اشرار را دارد، فقط منتظر دستور می باشد و هماهنگی سپاه و ارتش و پیشمرگان مسلمان که دیر شده است دستور صادر تا پیشروی به سوی دیواندره و سقز آغاز شود.» (۵۹) در پاسخ تهران به سپاه زنجان، اعلام شد: «به ارتش دستور داده شد که عملیات را شروع کنند، شما هم خود را با ارتش و پیشمرگان هماهنگ کنید و مرکز را در جریان لحظه به لحظه عملیات قرار دهید.» (۶۰) این پاسخ مبتنی بر پیام ستاد عملیات مشترک غرب به سپاه بود که روز گذشته، اعلام کرده بود: «برابر اعلام نیروی زمینی به لشکر۱۶ زرهی قزوین دستور داده شده است که عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در پاک سازی و تأمین شهر دیواندره پشتیبانی نماید.» (۶۱) این پیام با پیام دیگری که امروز، از عملیات نیروی زمینی ارتش به سپاه رسید، معنای خاصی پیدا کرد. در این پیام آمده است: «بازگشت به شماره... ۱۳/۲/۱۳۵۹، به لشکر۱۶ زرهی قزوین ابلاغ گردید که عملیات سپاه را پشتیبانی نماید و این از وظایف فرمانده لشکر۱۶ می باشد که آیا اعزام تانک نتیجه ای دارد یا نه، زیرا چنانچه به نحو مطلوب از تانک استفاده نشود، احتمال دارد کلیه تانک ها به وسیله مهاجمین منهدم گردد. دستور فرمایید با فرمانده لشکر۱۶ قزوین هماهنگی به عمل آید.» (۶۲)

۲۸۵

علاوه بر سنندج و بانه، در برخی مناطق دیگر غرب کشور نیز وضع غیرعادی است و در آنها درگیری هایی وجود دارد.

در مریوان، براثر پرتاب خمپاره به داخل پادگان این شهر یک سرباز به شدت از ناحیه سینه مجروح گردید که به تهران اعزام شد. (۶۳) در گزارش سازمان چریک ها به این موضوع اذعان شده است و درمورد خسارت واردشده به پادگان به انهدام یک دستگاه خودرو اشاره شده است. (۶۴) دراین میان، بلاتکلیفی فرماندهی عملیات در مریوان بر مشکلات تحرک علیه ضدانقلاب اضافه شده است تاجایی که امروز این پیام، برای فرماندهی عملیات تهران ارسال شد: «اگر برادر شریف، سرگرد ماذن از بسیج را تأیید

ص: ۶۴۰

نمی کنند، یک فرمانده عملیات جهت مریوان معرفی کنند. لطفاً هرچه سریع تر اقدام نمایید.» (۶۵)

در پاوه، از ساعت ۱۶، دوباره خمپاره اندازی مهاجمان مسلح ضدانقلاب به سوی شهر شروع شد که براثر آن به گزارش ژاندارمری «یک نفر به نام نعمت شهابی آموزگار کشته و ۱۰ الی ۱۲ نفر مجروح گردیدند که مجروحین در بیمارستان بستری و به انگیزه نبودن وسیله مداوای کافی در پاوه برای نجات جان مجروحین ناحیه از لشکر تقاضای هلیکوپتر نموده است.» (۶۶) همچنین تلفن شهری پاوه مختل و ارتباط بین کرمانشاه و پاوه نیز قطع شد. (۶۷) در گزارش شهربانی پاوه تعداد مجروحان ۱۴ تن ذکر شده است. (۶۸)

در منطقه عمومی سردشت، عده ای از نیروهای خودی که در ربط در محاصره بودند، امروز، با درگیری محاصره را شکستند و بدون تلفات وارد پاسگاه کلته شدند. (۶۹)

در شاهین دژ درگیری شدیدی بین نیروهای سپاه و مهاجمان مسلح غیرقانونی رخ داد. (۷۰)

در بوکان، به گزارش شماره امروز کیهان، رشید حیدری که بنا بر اعلام سپاه «در کمال جدیت در راه اسلام و جمهوری اسلامی می کوشید»، هدف حمله حزب کومه له قرار گرفت و بعد از دستگیری و شکنجه به شهادت رسید. (۷۱)

در مهاباد و پیرانشهر، مطابق گزارش نشریه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق و روزنامه کیهان، مردم به شدت در مضیقه هستند. به خصوص بر محدودیت مواد غذایی، دارویی و نفت و بنزین تأکید شده است. (۷۲) در روزنامه کیهان همچنین وضع مشابهی برای بوکان، گزارش شده است. (۷۳)

در منطقه عمومی ارومیه، پاسگاه انتظامی آب شروب که نیروهای سپاه در آن مستقر بودند، حدود نیمه شب با ژ۳ و نارنجک انداز و آر.پی.جی مورد حمله قرار گرفت که براثر آن ۲ پاسدار مجروح و سپس شهید شدند. (۷۴) یادآوری می شود که در این منطقه درگیری های ایذایی تقریباً دائمی است. به طور مثال، گزارش خبرنگار کیهان از ارومیه درباره درگیری های امروز، چنین است: «حرکت یک ستون نظامی از لشکر۶۴ ارومیه در داخل دره قاسملو با حمله افراد مسلح روبه رو شد. در این درگیری یک سرباز وظیفه به نام ابراهیم ابراهیمی به شهادت رسید. این درگیری مانع عبور ستون نظامی نشد و این ستون با عبور از دره قاسملو در پاسگاه آق بلاغ مستقر شد. درگیری در دره خان روی داد. چند روز پیش نیز گردان۱۸۵ قزوین هنگام عبور از دره قاسملو با حمله و تیراندازی افراد مسلح غافلگیر و خلع سلاح شد. این درگیری ۶ شهید و ۲۵ مجروح بر جای گذاشت. حرکت ستون نظامی از دره قاسملو این بار با تدبیر انجام گرفت و ستون موفق به عبور از دره قاسملو و استقرار در منطقه شد. از سوی دیگر، خبرهای رسیده از دره قطور نیز حاکی است که افراد مسلح بر روی نظامیانی که مأمور حفاظت از پل هوایی قطور شده اند آتش گشودند که ازسوی آنها به این تیراندازی ها پاسخ داده شد. از تعداد تلفات و مجروحین این درگیری اطلاعی در دست نیست.» (۷۵)

بازتاب درگیری های کردستان در سایر نقاط ایران بسیار وسیع است و با حساسیت خاصی دنبال می شود. دراین میان تشییع شهدای کردستان، در شهرهای خود حساسیت ها را افزایش می دهد.

در گزارشی از شیراز دراین زمینه آمده است: «دیروز، جنازه ۳ تن از برادران شهید نظامی مرکز زرهی و تیپ۵۵ هوابرد شیراز به نام های استوار یکم اکبر رضایی که در جریان درگیری با ضدانقلاب در وقایع کردستان به فوز شهادت نائل آمده بودند از بیمارستان ۵۷۲ ارتش، به طرز باشکوهی درمیان انبوه بی سابقه مردم تا دارالرحمه شیراز تشییع شدند. ... تشییع کنندگان درحالی که بغض گلویشان را گرفته بود دیگر هرنوع مذاکره با این احزاب شیطانی را اهانت و بی اعتنایی مستقیم به آرمان شهیدان دانسته و یکپارچه فریاد برمی آوردند: "حزب دمکرات را به خاک وخون می کشیم."، "می کشم، می کشم آن که برادرم کشت" و... بنا به همین گزارش، مغازه ها و بازارهای شهر نیز به همین مناسبت تعطیل شد.» (۷۶)

همچنین پیش ازظهر پریروز، جنازه پاسدار شهید حجت الاسلام بیرانوند که روز پنجشنبه ۱۱/۲/۱۳۵۹، در درگیری های سنندج به درجه شهادت رسیده بود، در میان تأثر و اندوه ده ها هزار نفر از مردم مبارز و مسلمان بروجرد تشییع شد. به همین مناسبت، بازار بروجرد دیروز، به حالت تعطیل درآمد. (۷۷)

نوع دیگری از بازتاب حوادث کردستان، در اعلام مواضع تشکل های مختلف، بروز یافت. امروز نامه سرگشاده ای با امضای «انجمن فارغ التحصیلان دانشگاه علم وصنعت ایران» خطاب به امام خمینی نوشته شد و رونوشت آن برای «ستاد فرماندهی سپاه پاسداران» ارسال گردید که در آن آمده است: «اکنون که به اراده خداوند و یاری امت اسلامی و به بهای خون عزیزان وطن، می رود تا نعمت حاکمیت عدالت اسلامی در منطقه عزیز کردستان و ایجاد امنیت در آن خطه قهرمان پرور حاصل شود و آن سرزمین از لوث وجود عناصر سرسپرده پاک سازی شود، اجازه فرمایید تا خلق های مسلمان سراسر ایران به اتفاق ریاست جمهور و اعضای شورای انقلاب و هیئت دولت به منظور دیدار و عرض تبریک و شرکت در جشن رهایی خواهران و برادران کرد که از شرّ ضدانقلابیون و همچنین کمک در سازندگی و جبران ویرانی های ناشی از درگیری های تحمیل شده از ناحیه عناصر ضداسلام به سوی سنندج هجرت کنند تا بدین وسیله علایق و عواطف عمیق انسانی خود را صمیمانه و با تمام وجود به برادران و خواهران مسلمان کرد خود ابراز نمایند و چند روزی مهمان خلق مهمان نواز کردستان باشند. بدین وسیله اعلام می داریم که همراه ملت رشید ایران کلیه توان و نیروهای متخصص خود را برای این امر مهم دراختیار آن بزرگ قائد عظیم الشأن می گذاریم و گوش به فرمان آماده ایثار هستیم.» (۷۸)

ص: ۶۴۲

علاوه بر درگیری های مناطق کردنشین، تحرکات ایذایی دیگری نیز در سایر مناطق ایران روی می دهد. بعضی از این تحرکات مشخصاً می تواند فقط کار عوامل عراق یا وابستگان ایرانی آن یا عناصر وابسته به گروه های سلطنت طلب هوادار بختیار، اویسی و پالیزبان باشد. البته درخصوص اینکه عوامل مربوط به فراریانی از این دست، اصولاً در این تحرکات ایذایی دخیل هستند یا خیر، بجز تأکیدات مکرر حزب توده، شاهد عام قابل اعتنایی وجود ندارد. با یادآوری دوره گذار یا وضعیت دوگانه {جنبشی ساختاری} کنونی، انواع تحرکات غیرقانونی را از گروه های مخالف یا موافق حکومت می توان انتظار داشت. البته دراین میان، تصفیه حساب های شخصی و انگیزه های غیرسیاسی نیز مجال بروز می یابد. در ادامه، مجموعه ای از حوادث امروز و برخی پیامدهای آن و نیز تدابیر اعلام شده دراین باب مرور شده است.

بوشهر: «درپی به آتش کشیده شدن چندین خرمن از گندم های دشتستان، تنگستان و توابع آن توسط افراد ناشناس، اعلامیه مشترکی ازسوی جامعه روحانیت و فرماندار بوشهر انتشار یافت. در این اعلامیه ضمن محکوم کردن عوامل ضدانقلاب که در آتش سوزی خرمن های گندم دست داشته اند خطاب به مردم منطقه آمده است: بدین وسیله به کلیه کشاورزان هشدار داده می شود که چنانچه با این عاملین کثیف مواجه شدند آنها را دستگیر و به دادگاه انقلاب اسلامی تحویل دهند تا به عنوان ضدانقلاب به اشد مجازات تنبیه گردند.» (۷۹)

تهران: سرنشینان یک اتومبیل اپل شب هنگام، در خیابان طالقانی به سوی پاسداران مستقر در لانه جاسوسی تیراندازی کردند و متواری شدند. (۸۰)

تبریز: در ساعت ۱۲:۱۵، رئیس شعبه بانک صادرات خیابان طالقانی با مسلسل یوزی ترور و به شهادت رسید. (۸۱)

قصرشیرین: ساعت ۱۰ بامداد امروز، در قصرشیرین، بمبی در یک منزل خالی از سکنه منفجر شد که به خانه و قهوه خانه جنب آن خساراتی وارد آمد. همچنین در ساعت ۱۵:۲۳ نیز در محل دفتر حزب توده واقع در جنب دفتر تبلیغات اسلامی قصرشیرین انفجاری روی داد که براثر آن شیشه های دفتر شکست. (۸۲)

تهران: عصر امروز، به مأموران کلانتری۱۳ یک گزارش تلفنی رسید مبنی بر اینکه ۲ بمب قوی در یک اتومبیل تاکسی زیر سوئیچ کار گذاشته شده بود. درپی اطلاع از این امر، مأموران کلانتری ۱۳ بی درنگ به محل توقف تاکسی اعزام و در اتومبیل را باز کردند و جعبه حامل بمب ها را پیدا و سپس خنثی کردند. یک مسئول کلانتری۱۳ گفت که گزارش مزبور ازطریق یک خانم رهگذر به کلانتری رسید و اتومبیل مذکور سرقتی و بمب ها نیز بسیار قوی بوده اند که کشف و خنثی شدند. (۸۳)

دراین حال به نوشته کیهان: «آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور، در گفت وگویی با کیهان... درمورد افراد و گروهی که در تهران مبادرت به بمب گذاری کرده اند و پاسخ به این سؤال

که تاکنون چند نفر دستگیر شده اند و چرا تاکنون نام آنان فاش نشده است، گفت: ۳ خارجی و ۴ ایرانی دررابطه با بمب گذاری ها دستگیر شده اند که تحقیق از آنان در سطح وسیعی ادامه دارد و هدف ریشه یابی عوامل اصلی این بمب گذاری ها است و اینکه چرا تاکنون نامشان فاش نشده است دلیل آن بررسی و تحقیق دقیق و لازم دراین زمینه است.» (۸۴)

روزنامه اطلاعات نوشت: «راه آهن دولتی ایران نیز اعلام کرد چون به منظور تأمین ایمنی بیشتر برای مسافران ناگزیر به کنترل وسایل آنان قبل از حرکت می باشد، لذا از مسافرین محترم تقاضا دارد برای مسافرت با قطار یک ساعت قبل از ساعت مقرر که بر روی بلیت ها قید شده در ایستگاه راه آهن حضور یافته و دراین رابطه با مأموران محترم همکاری لازم را به عمل آورند. ضمناً نظر به اینکه ظرفیت ایستگاه راه آهن تهران محدود می باشد از مشایعت کنندگان محترم تقاضا می شود حتی المقدور از آمدن به ایستگاه تهران خودداری کنند.» (۸۵)

شهربانی جمهوری اسلامی ایران نیز با صدور اطلاعیه ای به مناسبت بمب گذاری های اخیر نکاتی را برای جلوگیری از خطرهای احتمالی متذکر شد. در اطلاعیه شهربانی آمده است: شهربانی جمهوری اسلامی ایران از عموم هم وطنان عزیز تقاضا دارد به منظور کاهش خطرهای احتمالی ناشی از هرگونه انفجار، درصورت برخورد با تله های انفجاری و اشیاء مشکوک نکات ایمنی را رعایت کرده و دقیقاً اجرا کنند. در ادامه اطلاعیه ۱۳ نکته ایمنی ذکر شده است، ازجمله اینکه تا رسیدن افراد متخصص از تجمع در اطراف اشیاء مشکوک خودداری کنند و از دست کاری یا جابه جاکردن آن بپرهیزند، دیگر اینکه حتی المقدور در محل کار یا سکونت چند کیسه محتوی شن پیش بینی و مهیا کنند و درصورت لزوم به صورت استوانه ای در اطراف شیء مشکوک قرار دهند یا اگر در نزدیکی تله انفجاری چاه، استخر و یا حوض عمیقی وجود دارد با احتیاط شیء مورد نظر را از راه دور به داخل مکان مزبور بیندازند. مورد دیگر اینکه برای جلوگیری از تضییع وقت در مواقع اضطراری، نوع گروه خونی خود را بدانند و به وسیله پلاک های مخصوص مچ دست یا به صورت گردنبند همراه داشته باشند. (۸۶)

۲۸۸

در وضعیت کنونی {وضعیت دوگانه جنبشی ساختاری} یکی از معضلات موجود تعیین تکلیف در خیابان به جای تعیین تکلیف در نهادهای قانونی است که باوجود استقرار نظام قانونی، به دلیل عدم استحکام آن، مرتباً روی می دهد.

دراین میان مسئولان رسمی که قضیه را بزرگ تر و فراوان تر از حدود توانایی و اختیارات خود می یابند،کاری مشکل و اوضاعی بغرنج را پیش رو می یابند. مندرجاتی از دو روزنامه متعلق به جریان های سیاسی متفاوت، مثال هایی است در توضیح آنچه ذکر شد.

در گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از گفت وگوی امروز معاون سیاسی وزارت کشور با رادیو تلویزیون آمده است: «مصطفی میرسلیم معاون سیاسی وزارت کشور و سرپرست شهربانی

ص: ۶۴۴

جمهوری اسلامی ایران، در گفت و گویی با خبرنگار صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران با اشاره به درگیری های روز پنجشنبه گذشته [۱۱/۲/۱۳۵۹]، در ترمینال پارک خزانه و میدان آزادی گفت: به مأموران انتظامی و برادران پاسدار دستور داده شده است، با قاطعیت از اعمال کسانی که اجتماعات و تظاهرات قانونی گروه ها را بر هم می زنند، جلوگیری کنند. وی از سوی دیگر به گروه های سیاسی توصیه کرد از حمله متقابل به اخلالگران تظاهرات خودداری کنند و با مأموران انتظامی در شناسایی و دستگیری این عناصر همکاری به عمل آورند. معاون وزارت کشور یادآور شد چنانچه تظاهراتی بدون اخذ مجوز برگزار شود ازطریق وسایل ارتباط جمعی از مردم خواسته خواهد شد که در آن شرکت نکنند.» (۸۷)

نشریه پیام جبهه ملی ارگان جبهه ملی ایران، در شماره امروز خود در مطلبی با عنوان "خودداری دولت از تعقیب مهاجمان کمک به ضدانقلاب است"، چنین آورده است: امام خمینی بارها و به خصوص در بیانات روز جمعه، تأکید کرده است که یکی از نتایج بزرگ انقلاب اسلامی ایران آزادی احزاب و اجتماعات و عقاید و افکار است. متأسفانه با وجود این تأکید و به رغم اعلامیه رئیس جمهوری و اظهارات روحانیون، در موارد مختلف افرادی که از قبل تجهیز شده و سازمان یافته اند به طور گروهی به بعضی اجتماعات حمله می کنند و با به کاربردن انواع سلاح های سرد و حتی در بعضی موارد با اسلحه گرم و با شعار "حزب فقط حزب الله" اجتماعات را به هم می ریزند.

در یک سال اخیر، براثر اعمال این قبیل افراد تعداد بسیاری از مردم مضروب و مجروح شده اند و بعضی موارد هم موجب قتل نفوس گردیده است. (۸۸)

حزب جمهوری اسلامی شاخه اصفهان هم در محکوم کردن تعرض به اجتماعات بیانیه ای انتشار داد که به واقعه مزبور پرداخته است. در این بیانیه آمده است: «همواره مسئولین حزب در سخنرانی ها و مصاحبه ها و اجتماعات رسمی الزام آزادی جمعیت های قانونی و حفظ آزادی اجتماعات و امنیت کامل آنها را بیان داشتند. بنابراین لازم است که وزارت کشور طبق اعلامیه های رسمی، پس از کسب مجوز توسط گروه ها و احزاب امنیت کامل اجتماعات [را] تضمین نماید و از هرج ومرج و حمله توسط عوامل مشکوکی که برای خدشه دارکردن انقلاب اسلامی و به خصوص رهبری کبیر آن از شعار "حزب فقط حزب الله رهبر فقط روح الله" سوءاستفاده می نمایند، جلوگیری به عمل آورده و عاملین این گونه حوادث را شناسایی و شدیداً مجازات نمایند... دررابطه با حادثه اسفناک روز ۱۴/۲/۱۳۵۸ (۱) میدان انقلاب اسلامی اصفهان که منجر به قتل یک نفر گردیده، باتوجه به کلیه اصول ذکرشده فوق این حرکت را که نقض آشکار آزادی های اساسی می باشد، شدیداً محکوم می نماییم و از مسئولین امر خواستاریم جهت پیشگیری از چنین حوادثی و عدم تکرار آن مسببین را طبق قانون مشخص و به ملت معرفی نموده و به مجازات برسانند.» (۸۹)

۱- * اشتباه چاپی است. منظور ۱۴/۲/۱۳۵۹ است.

در ادامه مسائل مربوط به تعطیلی دانشگاه ها، اظهارات مسئولان امر و نیز تحرکات برخی کارکنان و اساتید دانشگاهی، گویای دغدغه مسئولان ذی ربط، درمورد قطعی شدن تخلیه ستاد گروه ها است.

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، امروز دکتر محمدجواد باهنر عضو کمیسیون فرهنگی شورای انقلاب، اظهار کرد: در ۱۵ خرداد، تعطیلی همه دانشگاه ها مسلم است و دانشگاه هایی که نمی توانند ترم خود را پایان برند، می توانند به وزارت علوم اطلاع بدهند تا وزارت علوم انحلال ترم آنها را اعلام

کند. هر دانشگاهی که کار خود را شروع کرد باید ترتیبی بدهد تا در این یک ماه برنامه خود را تمام کند چنانچه نتوانند این کار را انجام بدهند ترم آن منحل خواهد شد.

همچنین آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور و عضو شورای انقلاب، درباره برچیدن ستاد عملیاتی بعضی گروه های سیاسی که هنوز باقی مانده اند، گفت وزارت علوم بایستی از آنها بخواهد که برچیده بشود اگر این کار را انجام ندادند ما ناگزیر می شویم از طریق های دیگر اقدام کنیم. (۹۰)

این درحالی است که به نوشته شماره امروز روزنامه اطلاعات: «بیش از ۳۰۰ تن از اعضای هیئت های علمی چند دانشگاه بزرگ تهران در تلگرام هایی به رئیس جمهوری خواستار معرفی و محاکمه محرکین، عاملین و آمرین حوادث اخیر دانشگاه ها به پیشگاه ملت مبارز و قهرمان ایران شدند. در این تلگرام ها همچنین خواسته شده است استادان، دانشجویان و سایر کارکنان دانشگاه ها که در حوادث اخیر دستگیر شده اند، بی درنگ آزاد شوند و دستور اکید برای جلوگیری از هرگونه حمله احتمالی به محوطه دانشگاه های کشور صادر شود.» به نوشته این روزنامه: «اعضای هیئت علمی دانشگاه صنعتی تهران،(۱)دانشگاه پلی تکنیک تهران، دانشگاه متحدین و دانشگاه آزاد(۲) ازجمله دانشگاه هایی هستند که به فرستادن این تلگرام ها اقدام کرده اند.» (۹۱)

همچنین امروز، "اعتصاب کارکنان پلی تکنیک وارد دهمین روز خود شد"، روزنامه جمهوری اسلامی پس از درج این عنوان افزود: «کارمندان مسلمان ده روز پیش خواستار تخلیه ستادها شدند و اعلام کردند تا تخلیه کامل ستادها سر کار خود حاضر نخواهیم شد و مسئول هرگونه آشوب و ناامنی در محیط دانشگاه و انحلال ترم، دانشجویان اشغال کننده ستاد خواهند بود. به دنبال این تصمیم گروه های چپ شروع به مارک زدن به کارمندان مسلمان دانشگاه کردند و این جریان را توطئه ای ازجانب کارمندان مسلمان خواندند و برخلاف تصمیم شورای انقلاب و رئیس جمهوری اعلام کردند که ما کلیه ستادها را به شورای دانشجویان تحویل خواهیم داد.» لازم به ذکر است که این شورا متشکل از ۱۰ نفر {ازجمله اعضای انجمن دانشجویان مسلمان}

ص: ۶۴۶

۱- * دانشگاه صنعتی آریامهر سابق و دانشگاه صنعتی شریف بعدی.
۲- ** دانشگاه محدودی است و با دانشگاه آزاد اسلامی تفاوت دارد.

بود که ۶ نفر آنها در اعلامیه ای پس از توطئه خواندن اقدام کارمندان، رئیس دانشگاه را متهم به ضدشورایی بودن کرده بودند. «به دنبال آن، کارمندان مسلمان پلی تکنیک اعلام کردند که اقدام شما مبنی بر تحویل کلید ستادهایتان به شورا مانند این است که کلید را از جیب کتتان درآورده و به جیب شلوارتان فرو می کنید.» (۹۲)

۲۹۰

از چند روز پیش، بر سر تخلیه ساختمانی در خیابان ۱۶ آذر که دراختیار شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق بود، مجادله و تنشی مطبوعاتی بروز کرده بود که امروز هم ادامه یافت.

روزنامه انقلاب اسلامی، که اغلب آثار روشنی از هواداری از سازمان مجاهدین خلق در آن مشاهده می شود، روز گذشته، گزارشی درج کرد که در آن آمده بود: «روزنامه جمهوری اسلامی به تاریخ چهارشنبه دهم اردیبهشت، مطلبی از قول سرپرست امور عمومی دانشگاه تهران چاپ کرد مبنی بر اینکه انجمن دانشجویان مسلمان هنوز مقر خود را تخلیه نکرده است. به دنبال چاپ این مطلب، عده ای به انجمن دانشجویان مسلمان واقع در خیابان ۱۶ آذر حمله کرده که این حمله تعدادی مجروح همراه داشت. در همین رابطه، نماینده انجمن دانشجویان مسلمان در تماسی با خبرنگار ما مطالب مندرج در روزنامه جمهوری اسلامی را به شدت تکذیب کرده و اضافه نمود که ساختمان مذکور به هیچ وجه از اموال دانشگاه تهران نیست.» (۹۳)

یادآوری می شود در اطلاعیه امور عمومی دانشگاه تهران که در تاریخ ۱۰/۲/۱۳۵۹، در روزنامه جمهوری اسلامی به چاپ رسید، از این موضوع انتقاد شده بود که باوجود تصویب شورای انقلاب و دستور ریاست جمهوری، ساختمان متعلق به دانشگاه تهران واقع در خیابان ۱۶ آذر که در تصرف عدوانی انجمن دانشجویان مسلمان است، تا آن روز {۱۰/۲/۱۳۵۹}، تخلیه نشده است و به فعالیت خود ادامه می دهد. (۹۴)

دفتر اطلاعات و روابط عمومی دانشگاه تهران در پاسخ به این انتقاد، با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرد: «ساختمان مذکور محل گارد سابق دانشگاه تهران بوده که پس از پیروزی انقلاب به تصرف دانشجویان درآمد و از آن زمان تاکنون دانشگاه تهران وجهی بابت کرایه این ساختمان نپرداخته است و در تماس های مکرر با مالکین ساختمان قرار شد این محل را به دانشجویان اجاره دهند که امر به تقاضا و موافقت دانشجویان بوده است. متأسفانه به علت فراری بودن یکی از مالکین، این کار تاکنون صورت نگرفته است. بنابراین، دانشگاه تهران این ساختمان را جزء اموال خود نمی داند.»

روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود، پس از درج این اطلاعیه و در پاسخ به آن آورده است: «دفتر اطلاعات و روابط عمومی دانشگاه تهران که برای دفاع از تسخیر غیرقانونی و تصرف عدوانی بیت المال دست به توجیه و مغلطه کاری می زند، چگونه پاسخ تصرف بیت المال و

غارت اموال عمومی مردم را خواهد داد؟ آیا ساختمانی که صاحبش فراری بوده دراختیار انجمن دانشجویان مسلمان {هواداران مجاهدین خلق} است؟ آیا مسئولین دانشگاه تهران برای تعیین تکلیف و واگذاری ساختمان به بنیاد مستضعفین هیچ گونه مسئولیتی نداشته اند؟ آیا دانشجویان هوادار مجاهدین خلق که ساختمان دراختیارشان هست، نباید اجاره ای بابت تصرف بیت المال به مسئولین بدهند؟»

این روزنامه در ادامه مسئولان دانشگاه تهران را مورد انتقاد قرار داده و افزوده است: «فقط رسالت خود را در این دیده اند که با یک تکذیب شرم آور، حمایت خود را مجدداً از خلقی های دانشگاه و تصرف عدوانی و غارت بیت المال گروه های سیاسی ضدخلقی نشان دهند!» (۹۵)

۲۹۱

در ادامه اختلافات منجر به نوعی انزوا برای آیت الله صادق روحانی،(۱) شایعه خروج وی از ایران جدی بود که دراین صورت می توانست با طراحی مخالفان نظام جدید، سوژه تبلیغاتی مناسبی برای آنان تولید شود.

روزنامه انقلاب اسلامی امروز مصاحبه ای با آیت الله صادق روحانی را درج کرد که در آن بدون اینکه به مزاحمت و ممانعت خاصی اشاره شود، از جریانی مبهم گذاشته شده انتقاد گردیده و عدم خروج از کشور امری داوطلبانه و برای رعایت مصالح بازگو شده است. در این مصاحبه، آیت الله روحانی در پاسخ به سؤال خبرنگار درباره سفر و علت و چگونگی آن گفت: «همّ دشمن اکنون ایجاد نفاق و اختلاف بین روحانیت است و اخیراً برطبق همین نقشه پیاپی به اینجانب حمله نموده اند. باتوجه به اینکه رهبر انقلاب بارها در سخنرانی ها و اعلامیه ها تأکید کرده اند که تضعیف روحانیت، تضعیف اسلام است و لازمه اش شکست انقلاب است، این عوامل به تذکرات عمل نکرده و بی رحمانه تهمت و افترا به روحانیت می زنند. حقیر صلاح را در این دیدم که برای مدتی مسافرتی به خارج بنمایم و همین ایام عازم سفر بودم، لیکن باتوجه به خطرات احتمالی که ممکن بود به وجود آید چند روزی سفر را به تأخیر انداختم. به دو جهت: اول اینکه، مایل نیستم از ملت فداکار خود دور باشم، دوم اینکه، ممکن است بهانه آشوب برای گروه های ضدانقلاب فراهم شود. پس از رفع مشکلات موجود ان شاءالله مسافرت خواهم کرد. ... چند ماه پیش سفیر سوریه به پیش من آمد و ازطرف حافظ اسد از من دعوت کرد تا به سوریه سفر کنم، ولی چون قصد من سفر طولانی است قصد مسافرت رسمی را ندارم.» (۹۶)

ص: ۶۴۸

۱- * آیت الله صادق روحانی از مراجع تقلید وقت به حساب می آمد، در دوران انقلاب نسبتاً پویا و فعال بود، ولی این پویایی، پس از پیروزی انقلاب، چندان ادامه نیافت و درنهایت در نوعی انزوا قرار گرفت؛ انزوایی که البته انعکاس و بازتاب چندانی نداشت و به اصطلاح مسئله ساز نشد.

منابع و مآخذ روزشمار ۱۴/۲/۱۳۵۹

۱. خبرگزاری پارس، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۴۶، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۴، نیویورک خبرگزاری رویـتر، ۴ مـه ۱۹۸۰ {۱۴/۲/۱۳۵۹}.

۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴. روزنامه بامداد، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵. خبرگزاری پارس، نشـریه گزارش های ویژه، شـماره ۴۴، ۱۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، کویت خبرگزاری فرانسه، ۳ مه ۱۹۸۰ {۱۳/۲/۱۳۵۹}.

۶. روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷. روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۸. همان.

۹. روزنامه بامداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۰. روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۱. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۱۲. همان.

۱۳. همان.

۱۴. همان.

۱۵. همان.

۱۶. همان.

۱۷. سازمان مجاهدین خلق ایران نشریه مجاهد، شماره ۵۵، ۱۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و۳.

۱۸. سند شماره ۰۵۰۲۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران به ستاد مشترک {معاونت}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۱۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۶۱، ص۸.

۲۰. همان، ص۶.

۲۱. همان، ص۶.

۲۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۶، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۳، دهلی نو خبرگزاری یونایتدپرس، ۴ مه ۱۹۸۰ {۱۴/۲/۱۳۵۹}.

۲۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۵ ، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۱، بغداد خبرگزاری رویتر، ۴ مه ۱۹۸۰ {۱۴/۲/۱۳۵۹}.

۲۴. همان، ص۱۶، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۲۵. روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۶. روزنامه بامداد، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲۷. روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۵، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۱، الجزیره – خبرگزاری رویتر، ۴ مه ۱۹۸۰ {۱۴/۲/۱۳۵۹}.

۲۹. روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۳۰. روزنامه بامداد، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۱۱؛ و روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۳۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۳۳. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳۴. سند شماره ۲۸۷۴۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به استانداری خوزستان، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۳۵. سند شماره ۲۸۷۲۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به استانداری خوزستان، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۳۶. همان.

۳۷. روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳۸. سند شماره ۰۰۰۶۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گردان گارد ساحلی به فرماندهی گارد ساحلی {رکن۳}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۳۹. سند شماره ۲۸۷۴۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به فرماندهی پایگاه دهلران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۴۰. سند شماره ۰۳۳۹۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۴۱. سند شماره ۰۳۳۹۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۲} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۴۲. سند شماره ۳۴۷۴۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۴۳. سند ۲۸۷۴۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۴۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۴۵. سند شماره ۰۵۷۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا {مدیریت اطلاعات} شماره ۲۵، ۱۵/۲/۱۳۵۹ تا ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۶. سند شماره ۲۸۷۲۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به استانداری خوزستان، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۴۷. همان.

۴۸. سند شماره ۰۴۱۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۴۹. روزنامه بامداد، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۰. سند شماره ۰۵۰۲۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه کرمانشاه به تهران {عملیات}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۵۱. سند شماره ۰۵۱۲۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به تهران {عملیات}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۵۲. سند شماره ۰۵۰۲۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:

ص: ۶۴۹

از نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات {مدیریت عملیات} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران {ستاد مرکزی}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۵۳. سند شماره ۰۵۰۲۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۵۴. سند شماره ۰۵۰۲۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۵۵. سند شماره ۲۷۷۲۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی۱۴ ۰۵ {رکن۳} به فرماندهی۰۵ {رکن۳}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۵۶. سند شماره ۰۵۰۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، شماره۲۳، از معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا {مدیریت اطلاعات} ۱۳/۲/۱۳۵۹ تا ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۷. سند شماره ۰۵۰۲۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۵۸. سند شماره ۰۵۰۲۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مدیریت عملیات و اطلاعات}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۵۹. سند شماره ۰۵۰۱۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات زنجان به تهران، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۶۰. سند شماره ۳۹۰۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی عملیات به سپاه زنجان{عملیات}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۶۱. سند شماره ۰۵۰۲۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات مشترک غرب به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۶۲. سند شماره ۰۵۰۲۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از نزاجا {مدیریت عملیات} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۶۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۴. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹،ص۳.

۶۵. سند شماره ۵۱۲۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶۶. سند شماره ۰۰۶۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۶۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۸. سند شماره ۰۰۰۶۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مدیرکل امور انتظامی وزارت کشور به استانداری کرمانشاهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۶۹. سند شماره ۵۰۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و سند شماره ۰۵۰۲۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷۰. روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۷۱. روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۲. سازمان چریک های فدایی خلق ایران هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۳؛ و روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹،ص۲.

۷۳. روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۴. سند شماره ۵۰۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا به دفتر ریاست جمهوری، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۷۵. روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۷. همان.

۷۸. سند شماره ۰۵۸۰۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: پیام انجمن فارغ التحصیلان دانشگاه علم و صنعت ایران به امام خمینی، رونوشت ستاد فرماندهی سپاه پاسداران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۷۹. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۸۰. روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۸۱. سند شماره ۰۵۰۲۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به شاجا، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۸۲. روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۸۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۸۴. روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۸۵. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۸۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۸۷. همان، ص ۷.

۸۸. جبهه ملی ایران، نشریه پیام جبهه ملی، شماره ۱۱، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۸۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۹۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۹۱. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۹۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۹۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۹۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۹۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۹۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

روزشمار جنگ دوشنبه ۱۵ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۱۹ جمادی الثانی ۱۴۰۰ ۵ مه ۱۹۸۰

۲۹۲

امروز، یک اطلاعیه روابط عمومی استانداری کرمان که به وسیله خبرگزاری پارس انعکاسی گسترده یافت و نیز گزارش های اولیه منابع ارتش و سپاه، ساعت ها این تشویش را در سطحی وسیع باعث شد که امریکایی ها به تحرک نظامی دیگری دست زده اند. به نقل از شاهدان محلی اعلام گردید ۴ هلیکوپتر مشاهده شده است که ۳ فروند آن منطقه را ترک کرده و یکی برجا مانده است، اما در ادامه تا ساعات پایانی شب، بالاخره مشخص شد که حمله جدیدی در کار نبوده و تعداد هلیکوپترها هم فقط یک فروند و مربوط به عملیات نجات قبلی بوده است.

در اطلاعیه مزبور چنین گزارش شده است: «۴ فروند هلیکوپتر که در شناسایی ها،امریکایی تشخیص داده شده اند در ۱۲۰ کیلومتری جنوب شرقی پاسگاه ژاندارمری برچک(۱) و ۱۸۰ کیلومتری جنوب شرقی گروهان ژاندارمری کهنوج جیرفت مشاهده شدند و عشایر منطقه به محض مشاهده هلیکوپترها مراتب را به پاسگاه ژاندارمری اطلاع دادند و بلافاصله فرمانده گروهان ژاندارمری کهنوج و برادران پاسدار به منطقه عزیمت کردند. توضیح اینکه از ۴ فروند هلیکوپتر، ۳ فروند پرواز کرده و یک فروند به دلیل

خرابی یا دلایل دیگر باقی مانده که هم اکنون گروهان ژاندارمری کهنوج و برادران پاسدار از آن حفاظت می کنند.» (۱)

در ساعت ۱۲:۴۵، سپاه بندرعباس دراین باره به تهران گزارش کرد: «هلیکوپتر ناو امریکایی که در منطقه کهنوج بین راه کرمان بندرعباس از حوزه جیرفت فرود آمده اند تعداد آنها ۴ فروند که یکی از آنها مانده و ۳ فروند دیگر فرار کرده اند. برای تحقیق بیشتر با کرمان تماس گرفته شود.» (۲) در پاسخ به این پیام ابلاغ شد که «با کرمان تماس گرفته شود و موضوع را بیشتر بررسی کنید.» (۳) نتیجه بررسی خواسته شده چنین اعلام گردید: «طبق تماس با کرمان در ساعت ۱۸:۳۰،

ص: ۶۵۱

۱- * احتمالاً اشتباه چاپی است، در اسناد این منطقه کلچک ذکر شده است.

۱۵/۲/۱۳۵۹، ۴ هلیکوپتر امریکایی بوده اند که یکی از آنها ...(۱) [به دلیل] نقص فنی نشسته و ۳ هلیکوپتر دیگر فرار کرده اند و الآن نیروی سپاه و ژاندارمری در منطقه است.» (۴)

در ساعت ۱۹، گزارشی تکمیلی از سپاه کرمان به عملیات تهران ارسال شد که بیانگر حضور نیروهایی از سپاه از قبل در منطقه برای تحقیق بود.(۲) این پیام بدین شرح است: «طبق اطلاع فرمانده سپاه پاسداران جیرفت برادران پاسدار با کمک گروهان ژاندارمری از منطقه فرود هلیکوپتر محافظت می نمایند. مستدعی است باتوجه به مشکل بودن راه ها و عدم امکانات موجود که محل فرود در جلگه مانندی قرار گرفته فوراً نسبت به اعزام کارشناس و متخصص و مراحل قانونی اقدام فرمایید.» (۵)

یادآوری می شود گزارش دیگری از سپاه کرمان حاکی است: «عصر امروز، یک تیم متخصص از نیروی هوایی با یک فروند هواپیمای نیروی هوایی به کرمان اعزام و قرار بود که با هلیکوپترهای هوانیروز کرمان به محل سقوط هلیکوپتر امریکایی عزیمت نمایند که بعداً به بندرعباس پرواز کردند تا از بندرعباس به محل سقوط برسند.» (۶) در ادامه، ستاد مشترک به پست فرماندهی منطقه ابلاغ کرد: «یک فروند هواپیمای اف۴ و یک فروند هلیکوپتر در مورخ ۱۵/۲/۱۳۵۹، جهت شناسایی هلیکوپتر امریکایی از پایگاه هوایی بندرعباس عازم منطقه کلچک می باشد، دستور فرمایید هماهنگی لازم را معمول داشته و از تیراندازی به این پرواز خودداری شود.

رئیس سماجا، سرلشکر شادمهر» (۷) دراین حال، روزنامه عصر امروز کیهان نیز اخبار مربوط را با افزودن تأییدیه های ارتش بازتاب داد و ضمن اعلام این مطلب که «روز گذشته، عشایر منطقه پرواز ۴ هلیکوپتر را به گروهان ژاندارمری کهنوج از توابع شهرستان جیرفت اطلاع دادند»،۸ نوشت: «بلافاصله فرمانده گروهان به اتفاق برادران پاسدار به محل رفته و یکی از هلیکوپترها را که بدون سرنشین باقی مانده بود تحت حفاظت قرار دادند»،۹ روزنامه کیهان تحت عنوان "تجاوز تازه هلیکوپترهای جنگی امریکا به ایران"، افزود: «یک هلیکوپتر شنوک امریکایی از نوع هلیکوپترهایی که قرار بود طرح خائنانه کارتر رئیس جمهور امریکا را علیه ایران اجرا کنند در منطقه ای در ۱۸۰ کیلومتری جنوب شرقی کهنوج واقع در استان کرمان، پیدا شد. مسئول روابط عمومی ستاد ارتش ضمن تأیید این خبر گفت: این هلیکوپتر احتمالاً همراه چند فروند هلیکوپتر دیگر شب گذشته، وارد خاک ایران شده است. با پیدا شدن این هلیکوپتر صبح امروز، ازسوی ستاد ارتش تحقیقات گسترده ای برای کشف هلیکوپترهای دیگر امریکا آغاز شد، و کاوش های تحقیقاتی در این منطقه در سطح وسیعی ادامه دارد.» (۱۰) در قسمتی دیگر از گزارش کیهان همچنین آمده است: «از ۳ فروند هلیکوپتر دیگر و سرنشینان آن هیچ اطلاعی در دست نیست و مقامات احتمال می دهند که این هلیکوپترها امریکایی باشند و هلیکوپتر باقیمانده به علت نقص فنی از کار افتاده باشد.» (۱۱)

۱- * ناخوانا

۲- ** شرح حضور تحقیقاتی نیروهای سپاه و نتیجه آن، در روزشمار ۱۳/۲/۱۳۵۹ همین کتاب آمده است.

سرانجام ساعت ۲۳:۲۰، واحد عملیات سپاه کرمان به تهران گزارش داد: «به موجب آخرین گزارشات واصله به سپاه، هلیکوپتر امریکایی ۱۰ روز قبل سقوط کرده و در منطقه جنوب ده کلوت می باشد. نوع هلیکوپتر غول پیکر و دارای ۶ پروانه در قسمت بالا و جلو و ۴ پروانه در عقب [می باشد].» (۱۲)

یادآوری می شود در همین زمینه، یک سخنگوی وزارت دفاع امریکا اعلام کرد: «هلیکوپتری که در ایران پیدا شده است ظاهراً یکی از هلیکوپترهایی است که در حمله نافرجام نجات گروگان ها در منطقه کویر به جا مانده است.» وی افزود: «از تاریخ ۲۵ آوریل، روزی که حمله نظامی نافرجام امریکا به این کشور فاش شد تاکنون، قلمرو هوایی ایران توسط هواپیماهای نظامی امریکا نقض نشده است.» وی همچنین گفت: «خدمه و اسناد محرمانه ای که در داخل این هلیکوپتر بودند به موقع نجات داده شدند و برای جلوگیری از جلب توجه مردم از انهدام این هلیکوپتر خودداری شد.» روزنامه جمهوری اسلامی ضمن درج این خبر افزوده است: «سخنگویان وزارت دفاع امریکا قبلاً ـ اعلام داشته بودند که از ۸ فروند هلیکوپتری که در مداخله نظامی ۵ اردیبهشت شرکت جسته بودند یک فروند قبل از سانحه نزدیک طبس به علت نقص فنی در سیستم هیدرولیک خود در نزدیکی کویر نزدیک سواحل ایران اجباراً فرود آمده بود و در همان زمان سرنشینان آن تخلیه شده بودند.» (۱۳) به این ترتیب، دست کم برای مسئولان نظام و فرماندهان نیروهای مسلح مشخص گردید که حمله یا تجاوز نظامی دیگری پس از طبس، مطرح نبوده است. عامل اصلی یک روز تشویش، اطلاعیه یک نهاد رسمی یعنی روابط عمومی استانداری کرمان بود.(۱)

۲۹۳

در فضای حاد ضدامریکایی موجود، هرگونه تحرکی که به نحوی بتواند به امریکایی ها منتسب شود، با حساسیت ویژه ای تعقیب می شود.

روزنامه کیهان، در شماره امروز خود، در ادامه مطلب مربوط به «تجاوز تازه هلیکوپترهای جنگی امریکا به ایران»(۲) نوشت: «شب گذشته، اعلام شد که یک جیپ بدون شماره حامل ۳ امریکایی در اطراف لانه جاسوسی دیده شده است که پاسداران انقلاب جست وجو برای یافتن این اتومبیل و دستگیرکردن سرنشینان آن را آغاز کردند. درباره این ماجرا خبرنگار شهری کیهان با ستاد ۶ سپاه پاسداران تماس گرفت و مسئولان این منطقه ضمن تأیید این خبر اعلام کردند حضور ۳ امریکایی در داخل یک جیپ طوسی رنگ بدون شماره که در اطراف لانه جاسوسی درحال گشت زنی بوده اند، کاملاً صحت دارد و تحقیقات پاسداران دراین زمینه ادامه دارد. وی همچنین افزود وجود ۳ امریکایی با جیپ طوسی بدون شماره مذکور در گزارش های شبانه دفتر این سپاه ثبت شده و از اینکه آنان توسط ارگان های دیگر اجرایی دستگیر شده اند یا خیر، فعلاً اطلاعی در دست نیست.» (۱۴)

ص: ۶۵۳

۱- * ضمیمه دارد؛ اظهارات دیرهنگام استاندار کرمان درباره هلیکوپتر امریکایی.

۲- ** مشروح این مطلب در گزارش قبل درج شده است.

درواقع، هرگونه حضور چهره های غربی، به طور طبیعی گشت زنی مشکوک امریکایی ها در اطراف لانه تلقی می شود، همان طور که بامداد در شماره امروز خود به نقل از خبرگزاری فرانسه آورده است: «یک سخنگوی رادیو تلویزیون آلمان غربی در مونیخ اعلام کرد که ۳ خبرنگار تلویزیون باواریا که روز چهارشنبه گذشته [۱۰/۲/۱۳۵۹]، در حوالی سفارت سابق امریکا در تهران دستگیر شده بودند روز شنبه [۱۳/۲/۱۳۵۹]، آزاد شدند. ... این ۳ آلمانی برای تحقیق درباره اینکه آیا ارتباطی با عملیات جاسوسی دارند یا خیر زمانی که مشغول فیلم برداری از محل سفارت امریکا در ایران از بام یک ساختمان، که در نزدیکی سفارت امریکا قرار دارد، بودند، توقیف شدند.» (۱۵)

۲۹۴

تحلیل و بررسی حمایت آمیز یا انتقادی اقدام کارتر علیه ایران {ماجرای طبس} در امریکا ادامه دارد.

به گزارش امروز یونایتدپرس، کمیته خدمات نظامی سنای امریکا گزارش کارشناسان نظامی امریکا را که در آن به جیمی کارتر هشدار داده شده بود عملیات نجات در ایران به علت طوفان های شنی بایستی پیش از پایان ماه مارس انجام گیرد، مورد بررسی قرار خواهد داد. بنا بر این گزارش، واشنگتن پست با اشاره به اینکه کارتر مناسب ترین موقع را برای اجرای مأموریت از دست داد، افزوده است: امکان تلفات سنگینی در میان شرکت کنندگان عملیات و ازجمله گروگان ها وجود داشت. واشنگتن پست از قول منابع دولتی نوشته است: طراحان ستاد مشترک نیروها در ماه دسامبر به کارتر اخطار کرده بودند که وی باید عملیات نجات را برای احتراز از طوفان های شنی صحرا، که عملیات لجستیکی را پیچیده و شانس موفقیت را کم می کند، قبل از پایان ماه مارس اجرا کند. (۱۶)

در همین حال، اظهارات روحیه بخش و حمایت آمیز نیز مطرح می شود؛ ازجمله لرد کارینگتون در نخستین سفرش به امریکا در پست وزیر امور خارجه انگلیس، صبح امروز، در برنامه موضوعات و پاسخ های تلویزیونی شبکه ان.بی.سی گفت: «به نظر می آید اقدام شما همین تلاش ناموفق برای نجات گروگان ها کاملاً قانونی است. من این عمل را اقدام نظامی تلقی نمی کنم. فکر می کنم بعد از آن شکیبایی که امریکا نشان داد، شما مطلقاً حق داشتید به آن دست بزنید. فکر می کنم کار شما بسیار شجاعانه بود و از اینکه شکست خوردید بسیار متأسفم.» (۱۷) وی صبح امروز، در کاخ سفید با جیمی کارتر رئیس جمهوری امریکا، ملاقات کرد. در این دیدار کارتر از پشتیبانی انگلستان از ایالات متحده تشکر کرد و گفت: «شما پشتیبانی محکمی از ما کردید.» کارتر ضمن اشاره به بحران های ایران و افغانستان خاطرنشان کرد: «خیلی خوب است که ما متحدان قوی داریم.» وزیر امور خارجه انگلیس بعدازظهر امروز با برژینسکی مشاور امنیت ملی و ادموند ماسکی وزیر امور خارجه جدید امریکا نیز ملاقات و گفت وگو کرد. (۱۸)

صف بندی اردوگاهی جهان همچنان به اشکال مختلف در منازعه امریکا و ایران بروز دارد؛ در ادامه در دو عرصه مختلف سیاسی و اقتصادی {نفت}، نمونه های متفاوتی از آن ذکر شده است.

در عرصه سیاسی، خبرگزاری فرانسه از هنگ کنگ گزارش داد: «فام وان دونگ نخست وزیر ویتنام، طی ارسال پیام هایی برای امام خمینی و ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران، مراتب تنفر خود از عملیات نظامی نافرجام امریکا در ایران را ابراز داشت. نخست وزیر ویتنام درپیام خود این عملیات را نشانه جنگ طلبی امریکا و تجاوز به قوانین بین المللی و همچنین تهدیدی برای ایران و دیگر کشورهای منطقه دانسته است. فام وان دونگ در این پیام گفته است که ویتنام از مبارزه عادلانه ایران علیه امپریالیسم امریکا حمایت و پشتیبانی می کند.» (۱۹)

مضمون اعلامیه جبهه اسلامی آزادی بخش بحرین نیز بروزی از این صف بندی است. در این اعلامیه که بحرین را در اردوگاه امریکا قرار می دهد، درباره توطئه امپریالیسم امریکا علیه انقلاب اسلامی ایران که با همکاری مزدورانش در منطقه در شرف تکوین است، هشدار داده شده و سیاست های دولت بحرین در قبال جنبش اسلامی در منطقه محکوم گردیده است. در قسمتی از این اعلامیه آمده است: «در زمانی که توده های امت اسلامی پشتیبانی خود را از انقلاب اسلامی در ایران اعلام داشته و دربرابر دشمنان آن در تمامی نقاط جهان ایستادگی می کند رژیم حاکم بر بحرین میهن ما را پایگاهی برای سرکوبی انقلاب اسلامی ایران قرار داده است و تمامی امکانات را دراختیار نیروی نظامی امریکا گذاشته و در دخالت نافرجام و توطئه های شکست خورده علیه انقلاب اسلامی ایران همکاری کرده است.» (۲۰)

در عرصه نفت، که میدان مهمی به خصوص در شرایط تحریم اقتصادی به شمار می رود، امروز در تهران اعلام شد که لهستان به دولت ایران پیشنهاد یک قرارداد ده ساله خرید نفت را داده است. این پیشنهاد توسط نمایندگان امور بازرگانی لهستان که درحال بازدید از تهران هستند مطرح شده است، ولی از میزان آن اطلاعی در دست نیست. هیئت بازرگانی لهستان همچنین آمادگی خود

را برای افزایش روابط تجاری و توسعه پروژه های صنعتی و کشاورزی در ایران اعلام کرده است. (۲۱)

این درحالی است که مطبوعات اقتصادی غرب وضع رو به وخامتی را درباره نفت ایران ترسیم می کنند. دراین زمینه، چند روز قبل {۱۲/۲/۱۳۵۹}، هفته نامه پترولیوم اینتلیجنس گزارش داد: برخلاف ادعای ایران مبنی بر اینکه این کشور مشتری هایی برای نفت خود با قیمت های بالا یافته است، بارگیری تانکرها در جزیره خارک از یک صد بار در ماه در سپتامبر گذشته به یک یا دو بار در هفته کاهش یافته است و صادرات نفت ایران را به حدود ۵۰۰,۰۰۰ بشکه در روز رسانده است. علی اکبر معین فر وزیر نفت ایران، گفته است که صادرات نفت این کشور در پایان ماه آوریل ۱,۳۰۰,۰۰۰ بشکه در روز بوده که از میزان ۱,۷۰۰,۰۰۰ بشکه در یک یا دو هفته جلوتر، کمتر است. این نشریه درمورد خدمه نگهداری دستگاه ها افزوده است: فقط ۲ نفر از

۲۰ نفر خدمه نگهداری اینک در حوزه های نفتی ایران به کار مشغول اند و به دلیل کمبود شدید قطعات یدکی، فقط از ۵ دستگاه حفاری استفاده می شود. مشکل دیگری که باعث فلج شدن کارها شده، نبود ارتباط تلفنی، تلکس و خدمات هوایی میان تهران و آبادان در هفته های اخیر است. به نوشته این نشریه، شرکت ملی نفت ایران قطعات یدکی و وسایل نگهداری را ازطریق لندن خریداری می کند، اما حجم این خریدها فقط ۲۰ درصد سطح گذشته، می باشد.

گزارش این هفته نامه حاکی است که اقدام ایران به تعطیل کردن چهار ایستگاه رادیویی کشتیرانی در هفته گذشته، امر بارگیری نفت در بخش شمال خلیج فارس را برای عراق، کویت و منطقه جدایی عربستان کویت و ایران خطرناک تر ساخته است. (۲۲)

در همین حال، عبدالسلام زقعار وزیر نفت لیبی، که در تهران به سر می برد، عصر امروز، در نشست مطبوعاتی و رادیویی تلویزیونی مشترکی با وزیر نفت ایران شرکت کرد. معین فر در این نشست گفت: تولید نفت خام ایران روزانه حدود ۲ میلیون بشکه است که از این تعداد یک میلیون بشکه نیز صادر می شود. البته این کاهش تولید به دلیل مشکلات و فشار بعضی کشورها است. وی افزود: «تصمیم ما درهرحال بر این است که میزان تولید نفت خام خود را به همان میزان حداکثر ۳ میلیون بشکه برسانیم، ولی اگر محاصره اقتصادی ازجانب امریکا که معتقدم موفق نخواهد شد، باعث شود که قطره ای نفت نتوانیم صادر کنیم مقدار یک میلیون بشکه در هرروز را برای مصارف داخلی خود حفظ خواهیم کرد و از این جهت هیچ گونه وحشتی نداریم.» معین فر آن گاه گفت: «فرض ما بر این است تمام کسانی که گوشه چشمی به امریکا دارند علیه ما توطئه کنند؛ با وجود این آمادگی کامل داریم و اعلام می کنیم هر کشوری که با ما روش خصمانه داشته باشد هر چقدر هم به فروش نفت احتیاج داشته باشیم به آن کشور صادر نخواهیم کرد.» (۲۳)

۲۹۶

در ششمین روز ماجرای سفارت ایران در لندن، تا نزدیکی نیمه شب به وقت تهران، به نظر می رسید امروز هم مثل روزهای قبل، بدون حادثه مهمی سپری می شود و بلاتکلیفی دیپلمات های ایرانی گرفتار گروگان گیران ادامه می یابد، اما برخلاف این تصور، ناگهان با حوادث پی در پی ماجرا به پایان رسید. سیر حوادث و گزارش های آن پایانی خونین را نشان داد که در آن از گروگان گیران، بجز یک تن که دستگیر شد، همه کشته شدند و از دیپلمات های ایرانی نیز یک نفر شهید(۱) و ۳ تن به شدت مجروح گردیدند.

روز ششم گروگان گیری به کلی متفاوت با پایان آن شروع شد. در ساعت ۸:۳۰ صبح، بخش عربی رادیو لندن اعلام کرد یکی از گروگان های سفارت ایران که روزنامه نگاری

سوری است،

ص: ۶۵۶

۱- * بعـداً معلوم شد که بجز گروگانی که قبل از حمله پلیس به شـهادت رسـید و به بیرون سـفارت پرتاب شد، یک تن دیگر نیز پس از حمله پلیس به شهادت رسیده بود. بنابراین تعداد شهدا را باید درکل ۲ تن ذکر کرد.

آزاد شـد و این پنجمین گروگانی است که آزاد می شود. (۲۴) از رادیو بغداد در ساعت ۱۱، گفتاری پخش شد که در آن به صراحت اذعان گردید عاملان ترور آیت الله حسن شیرازی و اشغال سفارت،در یک مجموعه و راستا قرار دارند. در این گفتار فارسـی آمده است: «سازمان انقلابی اسلامی که مسئولیت خود را از ترور حسن شیرازی یکی از عمال [امام] خمینی در بیروت در روز جمعه گذشـته، اعلام کرده، همبسـتگی خود را با مسـلمانانی که سـفارتخانه رژیم [امام] خمینی را در لنـدن اشـغال می کننـد ابراز داشت، سازمـان انقلابی اسـلامی که طرف دار آیت الله العظمی شـریعتمداری مرجع تقلیـد شـیعیان جهان است طی تمـاس تلفنی با دفتر آژانس خبرگزاری فرانسه در بیروت تهدیـد کرد که اگر نیروهای پلیس انگلیس به سـفارتخانه رژیم [امام] خمینی حمله ببرنـد این سازمـان تمام سـفارتخانه های انگلیس را درکشورهای جهان اسـلامی منفجر خواهنـد ساخت، همچنین سازمان انقلابی اسلامی از ادامه بازداشت آیت الله العظمی شریعتمداری بر حذر ساخته و خواستار رهایی فوری ایشان گردید و تهدید نمود که سفارتخانه های رژیم [امام] خمینی در خارج در معرض هجوم سازمان قرار خواهد گرفت.» (۲۵)

در ساعت ۱۶:۱۵، رادیو لندن در بخش فارسـی خود، ضـمن یادآوری آزادی ۵ تن از گروگـان هـا تاکنون، اعلام کرد امروز، یکی از مقامـات وزارت امور خـارجه انگلیس بـا سـفرای عرب در لنـدن ملاقـات و مـذاکره کرده است و قرار است مـذاکرات بیشتری نیز دراین زمینه انجام شود. سـخنگوی وزارت امور خارجه انگلیس ضمن اعلام این خبر افزود: استنباط می شود سفرای مزبور به ملاقات ها و مذاکرات خصوصـی در بین خود می پردازند تا مشـخص شود چه نقشی می توانند برعهده بگیرند. (۲۶) رادیو قاهره نیز با اشاره به اینکه حادثه وارد ششـمین روز شـده است، افزود: نشانه ای از پایان این بحران در آینـده نزدیک، در دست نیست. (۲۷)

شب هنگام بی بی سـی اعلام کرد: «پلیس لندن می گوید که آنها صدایی که شبیه تیراندازی بود ازطرف سـفارت اشـغال شده آن کشور شـنیدند. دو یـا سه صـدای جـداگانه شـنیده شـده، ولی هنوز دربـاره آنها توضـیح داده نشـده است. پلیس می گوید مشـغول مـذاکره با مردان مسـلحی است که سـفارت را اشـغال کرده اند. پلیس همچنین منتظر نتیجه مذاکرات بین وزارت امور خارجه بریتانیا با سفرای عربی پیرامون حل این مسئله است.» (۲۸)

سرانجـام، حـوالی نیمه شب، انفجـاری بزرگ در سـفارت رخ داد. برداشت محافـل داخلی ایران این بود که گروگـان گیران با نومیـدی از اجابت خواسـته هایشان، دست به انفجار و تخریب سـفارت زده انـد،۲۹ امـا یک سـخنگوی وزارت امور خارجه به خبرگزاری پـارس گفت: دلیـل انفجارهای سـفارت ایران در لنـدن به گفته سـرکنسول ایران در لنـدن، این بوده است که پلیس برای حمله خود قبلاً در مواضـعی مواد منفجره کار گذاشـته بوده و پس از آنکه اشـغال کنندگان یکی از اعضای سفارت را به شهادت می رسانند تا بتوانند تهدیدهای تازه ای را عنوان کنند، پلیس با ایجاد انفجار به داخل سفارت هجوم می برد. (۳۰)

حدود ۱۵ دقیقه بعد از نیمه شب، بی بی سی اعلام کرد: «به دنبال یک سلسله انفجار و آتش سوزی و پس از آن دخالت پلیس، اشغال شش روزه سفارت ایران در لندن پایان یافت. ... هنوز از میزان دقیق تلفات آماری در دست نیست و معلوم نیست حادثه به چه دلیل آغاز شده و مسببین آن چه کسانی هستند. هم اکنون یک فروند هلیکوپتر بر فراز سفارت در پرواز است و اوضاع را زیر نظر دارد.» (۳۱)

نیم ساعت بعد از نیمه شب، بنی صدر رئیس جمهوری، در یک پیام رادیویی مقاومت و فداکاری دیپلمات های ایرانی را در لندن ستود و از یک دیپلمات ایرانی که به شهادت رسیده است، به عنوان شهید جمهوری اسلامی تجلیل کرد. بنی صدر در این پیام گفت که «براساس تلفنی که از آقای اهدائی سرکنسول ایران در انگلستان داشته، بقیه گروگان ها سالم هستند، ولی ۳ نفر از تروریست ها کشته و ۲ نفر آنها مجروح شدند.» (۳۲)

در ادامه، وزارت امور خارجه ایران اعلام کرد سرگرم برقراری تماس و کسب اطلاعات بیشتر درباره این حادثه و تعیین هویت دیپلمات شهید می باشد. وزارت امور خارجه تأیید کرد که ۳ نفر از تروریست ها کشته و ۲ نفر دیگر از آنها مجروح شدند و همچنین ۱۹ دیپلمات ایرانی که سالم مانده اند اینک در بیمارستان هستند. (۳۳)

ساعت ۲ بعد از نیمه شب، اطلاعیه شماره یک وزارت امور خارجه منتشر و اعلام شد: «بر طبق آخرین گزارشات رسیده از لندن در ساعت ۵ بعدازظهر به وقت لندن، تروریست ها اعلام کردند که هر نیم ساعت یک بار، یک نفر را خواهند کشت و با عملی کردن تهدید خود نفر اول را شهید نموده و به بیرون پرتاب می نمایند. باتوجه به این وضع، پلیس انگلستان با مشورت کنسولگری ایران تصمیم حمله به سفارت ایران را می گیرد. پلیس انگلستان از قبل نقاطی را برای ایجاد انفجار و ایجاد رعب در دل تروریست ها تعبیه نموده بود که به یکباره همه را منفجر و ازطریق هلیکوپتر نیز از بالا بر روی سفارت انفجار ایجاد می نماید و در چنین حالتی با سرعت بسیار وارد سفارت شده و در برخوردی که با تروریست ها پیدا می کند، ۳ نفر از تروریست ها را کشته و یک نفر را زخمی و نفر پنجم را دستگیر می نماید و در همان حال نیز گروگان ها را به سرعت از در عقب سفارت خارج می نماید. نحوه و سرعت عمل پلیس انگلستان در این عملیات

{حمله پلیس انگلستان و پایان خونین اشغال سفارت ایران در لندن}

ص: ۶۵۸

قابل تقدیر بوده و به کنسولگری ایران در لندن مأموریت داده شده تا از پلیس انگلستان تشکر بنماید.

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران» (۳۴)

به این ترتیب، مسلم شد که حادثه اشغال سفارت ایران در لندن، پایان یافته است، اما به دلیل دیروقت بودن زمان وقوع حوادث به وقت تهران، آنچه درباره چگونگی واقعه و میزان تلفات و خسارات وارده اعلام گردید، طبعاً خبرهای اولیه بوده و نمی توانست دقیق باشد. بنابراین در پایان ششمین روز، هم مسئولان کشوری و هم دست اندرکاران انتقال مسئله به افکارعمومی، بایستی منتظر می ماندند تا گزارش های دقیق تری از جزئیات به دست آید.(۱)

۲۹۷

خبرهایی که از داخل عراق می رسد حاکی از وجود فضای رعب، تهدید و تطمیع و از سوی دیگر مقابله شدید با رژیم بعث است. در یک گزارش آمده است: «خبر رسیده به وسیله مأمور ویژه جنگ، حاکی است دولت عراق اخیراً به شدت برپانمودن هرگونه مراسم مذهبی در حرم امامان شیعه در کربلا و نجف [را] ممنوع و ازطریق امن العام در...(۲) می توانند مراسم مذهبی به جا آورند.» (۳۵)

گزارش دیگری حاکی است: «شورای فرماندهی انقلاب عراق تصویب نموده است که چنانچه اعضای حزب دعوت اسلامی ظرف دو هفته خود را به مقامات امنیتی عراق معرفی نموده و اطلاعاتی درمورد حزب مزبور دراختیار مقامات عراقی قرار دهند، از مجازات اعدام معاف خواهند شد.» (۳۶) منبعی دیگر گزارش داده است که اخیراً ۵ جوان فعال علیه حکومت در منطقه فاو سربه نیست شده اند. برخی شواهد تأییدنشده حاکی از این است که با بستن بلوک سیمانی به پا، آنان را در رودخانه انداخته اند. (۳۷)

در این شرایط، نیاز رژیم به نیروی انسانی مطمئن خارجی بیشتر شده است؛ یک گزارش حاکی است که «از اول ماه جمادی الاول تاکنون، دولت عراق درحدود ۲۰۰۰ نفر از اتباع هند و مصر [را] به عراق دعوت و بیشتر آنها [را] در کادر پزشکی و کارگری مشغول کار نموده [است].» (۳۸)

یادآوری می شود که هفته گذشته درباره وقوع کودتا در عراق و سرنگونی و حتی قتل صدام شایعات و خبرهایی منتشر شده بود. امروز آسوشیتدپرس از قاهره به نقل از خبرگزاری خاورمیانه، گزارش داد: کودتای نافرجامی که هفته پیش برای سرنگونی صدام روی داد به کشته شدن ۱۳۷ نظامی و بازداشت تعداد زیادی افسران توپخانه منجر شد. با برخوردهای خونین که اتفاق افتاد، نیروهای وفادار به صدام حسین عاقبت توانستند کنترل اوضاع را به دست گیرند و کودتا به شکست انجامید. (۳۹)

۱- * در کلِ خبرهای منتشرشده در این باب، ساعت ها برخی به وقت لندن و بعضی به وقت ایران ذکر شده است که حدود

۴:۳۰ ساعت تفاوت دارند.

۲- ** کلمه در سند ناخوانا است.

تشدید فضای ضدایرانی در عراق روزافزون است و بدین ترتیب هم آثار بحران ها و مشکلات موجود در سایه این دشمن تراشی کم رنگ می شود و هم زمینه های لازم برای افزایش برخوردهای خصمانه با ایران فراهم می گردد. تبلیغ و اقدامات دراین زمینه هم در سطح افکارعمومی و هم در سطح نهادها و ارگان های رژیم عراق وجود دارد.

دراین زمینه خبرگزاری ها به نقل از نعیم حداد معاون رئیس جمهوری عراق، خبر دادند: «عراق برای برقراری کنترل کامل بر شط العرب به وسیله خود تلاش خواهد کرد.» (۴۰) درعین حال، از حساسیت روی اروندرود خبرهای دیگری هم از داخل عراق می رسد؛ ازجمله اینکه ارتش عراق «به منظور کنترل کانال شط العرب این کانال را به چهار قسمت تقسیم و کلیه ترددها را زیر نظر گرفته است: ۱. نهر خین تا آبادان ۲. از آبادان تا بندر فاو ۳. از بندر فاو تا لنگرگاه ترمینال ۴. از لنگرگاه ترمینال.» (۴۱)

علاوه براین، در ابلاغیه اخیر وزارت کشور به نیروهای انتظامی عراق هم آمده است:

«۱. کلیه ایرانیان مقیم عراق حتی بازرگانان ایرانی را فوراً دستگیر و پس از یک بازجویی مختصر آنان را جهت اخراج از کشور به مراکز پلیس تحویل دهند.

۲. این دستور در نقاط مرزی کشور بایستی ظرف امروز، اجرا گردد.

۳. با کسانی که قصد فرار یا پافشاری دارند شدیداً مقابله و آنان را به قتل برسانند.

۴.ایرانیانی که شناسنامه عراقی و یا زن ایرانی که با عراقی ها ازدواج کرده باشد و یا تعداد معدودی که شعب سازمان امنیت اسامی آنان را دراختیار دارد از این دستور معاف اند.» (۴۲) درپی اجرای چنین ابلاغیه هایی است که به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از ایلام، «طی دو روز گذشته، ۲۷۸ نفر دیگر از خواهران و برادران رانده شده از عراق ازطریق مرزهای مهران و دهلران وارد ایران شدند.» (۴۳)

در همین حال، دعاوی و اقدامات مقامات امنیتی و نظامی عراق نیز حاکی از تشدید فضای ضدایرانی در سطح غیرعام است. متن تعدادی از گزارش های واصله به مسئولان ایرانی که روشنگر این امر است در ادامه درج شده است:

O «مقامات عراقی مدعی اند که عده ای از عراقیان مخالف رژیم که طرف دار دولت ایران بوده و وابسته به جبهه ملی فلسطین می باشند با پاسپورت های سوری، لبنانی و فلسطینی به منظور خرابکاری وارد عراق خواهند شد. این عده عبارت اند از: ۱. م. الف ۲. ف.م ۳. ب.ع ستوان یکم خلبان فراری از ارتش عراق ۴. ابو... ۵. ابو... فراری از ارتش عراق.»(۱) (۴۴)

ص: ۶۶۰

۱- * در سند، اسامی کامل آمده است.

O «مقامات لشکر۷ پیاده ارتش عراق مدعی اند که: تعدادی از عناصـر تعلیم دیده ایرانی در نظر دارند در فرصت های مناسب وارد خـاک عراق شـده و تأسیسات نظـامی و پمپ بنزین ها و پل ها و سایر منابع حیاتی در اسـتان سـلیمانیه را مورد حمله قرار داده و خساراتی به بار آورنـد. دررابطه با این موضوع به کلیه یگان های مرزی دسـتور داده شد تا فوراً نسـبت به افزایش تعداد گشتی هـای شـبانه روزی اقـدام نماینـد. ... [از همین رو] امـاکن حسـاس و فروشـگاه های بزرگ تحت کنترل شدیـد مأمورین امنیتی عراق قرار گرفته است.» (۴۵)

مقامات گردان۴ گارد مرزی عراق مسـتقر در منطقه بصره به کلیه یگان های تابعه ابلاغ نمود طبق اطلاعات دقیقی که به دست مـا رسیده است از کشور ایران مقـادیر قابـل توجهی اسـلحه و مهمات به خاک عراق وارد تا به منظور عملیات خرابکارانه علیه دولت عراق به کار رود. ضـمن هوشیاری کامل کلیه خودروها و افرادی که در مناطق مرزی عبور می کنند دقیقاً بازدید و افراد مشـکوک را دسـتگیر نمایند. مقامات گارد مرزی عراق به کلیه یگان های تابعه ابلاغ نمود به منظور حفاظت از تأسیسات برق، تلفن و راه آهن مخصوصـاً در شـرق کشور که بـا ایران هم مرز هسـتیم، گشتی هـای سوار و پیـاده تعیین تـا درطول خطوط راه آهن و کابل های برق فشارقوی و تلفن مرتباً ایاب وذهاب نمایند و نیز متذکر گردیده حتماً افسـران در این امر شرکت نمایند.» (۴۶)

O «مقامات امنیتی ارتش عراق دستور دستگیری افراد مشروحه زیر را به جرم ایرانی بودن صادر نموده اند:

۱. سرباز وظیفه م.ح.ف.ع تیپ۳۱ نیروی مخصوص ۲. سرباز وظیفه ف.م.ع تیپ۱۱۶ گارد مرزی.» (۴۷)(۱)

O «مقامات لشکر۲ ارتش عراق دسـتور دستگیری ستوان گارد مرزی م.ع(۲) جمعی گردان۷۹ تیپ۱۱۶ گارد مرزی که ایرانی الاصل می باشد، صادر نموده است.» (۴۸)

O «مقامـات گـارد مرزی اسـتان بصـره به کلیه یگـان هـای تـابعه ابلاـغ نمودنـد به علت جو خـاص حـاکم بر کشور عراق کلیه مرخصی های اضطراری و نزدیک را هم لغو نمایند.» (۴۹)

یادآوری می شود در تاریخی که بر نویسـنده مشـخص نیست {به دلیل ابهام در تاریخ سـند مربوطه} سـپاه درپیامی به ارتش با قید "طبق اطلاعات موثق" از اسارت «۱۳ نفر از برادران ارتشی و سپاهی در زندان سلیمانیه عراق» خبر داده و پیشنهاد کرده بود که این ۱۳ نفر با کسانی که درپی فرود اجباری هواپیمای عراقی دستگیر شده اند، معاوضه شوند. از این ۱۳ نفر، ۲ نفر پاسدار، ۹ نفر درجه دار ارتش و ۲ نفر سرباز ارتش هستند. (۵۰)

۱- ** در سند، نام کامل افراد آورده شده است.

۲- *** در سند نام کامل فرد آمده است.

امروز هم عراق به اقدامات ایذایی در مناطق مرزی ایران ازجمله حمله به پاسگاه ها و دیگر مراکز حاشیه مرز، ارسال سلاح به داخل ایران و مین گذاری در جاده ها ادامه داد.

طبق یک گزارش به استاندار خوزستان، امروز ۲ تن از افراد مرتبط با عراق در یک مورد ۶۰۰ قبضه و درمورد دیگر ۴۰۰ قبضه سلاح جداگانه، در منطقه توزیع کردند. همچنین وجود ۷۵ قبضه سلاح نزد یکی دیگر از عوامل عراق، گزارش شده است. (۵۱)

در ساعت ۲ بامداد امروز، عده ای مهاجم وابسته به عراق با سلاح سبک و آر.پی.جی۷ به پاسگاه گمرک نو و نیز سنگرها و نگهبانی چاه شماره ۸ نفت شهر حمله کرده و خساراتی به بار آوردند و البته با تحمل ۳ کشته متواری شدند. (۵۲)

در ساعت ۳ بامداد امروز، مهاجمان مسلح با آر.پی.جی۷، برنو، کلاشینکف و نارنجک انداز به مقر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شاخه کرند حمله کرده و سپس گریختند. براثر این حمله یک دستگاه لندرور آسیب دید و شیشه های ساختمان مقر سپاه شکست. (۵۳) شب هنگام نیز در همین منطقه، به همین ترتیب به پاسگاه ژاندارمری سرمیل کرند حمله کردند که سپاه کرند به کمک شتافت و پس از دو ساعت تیراندازی متقابل، مهاجمان متواری شدند. (۵۴)

در حوالی قصرشیرین، مین گذاری عوامل عراق همچنان تلفات برجا می گذارد.

امروز، به گزارش خبرنگار کیهان «یک شورلت استیشن که با ۲۴ سرنشین در جاده ازگله به گرده نو در حرکت بود به یک مین اصابت کرد و منفجر شد. در این حادثه ۵ نفر از سرنشینان اتومبیل کشته شدند و ۱۰ نفر نیز مجروح شدند و به بیمارستان انتقال یافتند.» همچنین «یک جیپ شهباز نیز با ۷ سرنشین بین گرده نو و هوان در جاده با مین اصابت کرد و ۵ نفر کشته شدند.

این حادثه ۲ مجروح داشت.» (۵۵) همچنین به گزارش ژاندارمری: «در جاده احمدآباد پرویز حوزه گروهان قصرشیرین جیپ شماره ۵۷۸۱۷ کرمانشاه با تعداد ۱۲ نفر سرنشین بین راه قصرشیرین و پرویز با مینی که توسط عوامل ضدانقلاب کار گذاشته شده بود برخورد و درنتیجه جیپ فوق منهدم و تعداد ۱۱ نفر از سرنشینان آن دردم کشته می شوند و یک نفر مجروح می گردد.» (۵۶)

در منطقه ایلام یک گزارش رسیده به استاندار که وی نیز مفاد آن را به وزارت کشور ارسال کرد،۵۷ از تجمع عشایر در مناطق مرزی حکایت داشت. براساس این گزارش، سران وابسته به عراق، این افراد را برای اقدامات ایذایی چون حمله به پاسگاه ها و مراکز مرزی یا مین گذاری در جاده ها، آماده می کنند. در گزارش تعداد آنها بیش از ۵۰۰ تن ذکر شده و آمده است: سلاح هایی چون کلاشینکف، آر.پی.جی و انواع مین، دراختیار آنان قرار داده شده است. محل استقرار آنان، «در منطقه پاسگاه های عراقی از اطراف بدره تا پاسگاه های سیحه، معدور، کروی، گریشه، طارق، آبزیادی، قطیبه، دراخرما و شهابی» می باشد. در گزارش مذکور از این افراد با عنوان عشیره فردی به نام م.ر(۱) یاد شده است. (۵۸)

۱- * در سند نام کامل فرد آمده است.

در سنندج باوجود موافقت با آتش بس برای جمع آوری اجساد، مهاجمان مسلح غیرقانونی آن را نقض کردند.

روزنامه انقلاب اسلامی وابسته به رئیس جمهور بنی صدر، دراین باره نوشت: «درپی اعلام آتش بس شش ساعته ازسوی ستاد مشترک ارتش به منظور جمع آوری اجساد از خیابان ها و کوچه های شهر سنندج ضدانقلاب بار دیگر با نقض آتش بس و حمله پیاپی به برادران نظامی و پاسدار که درحال کمک به اهالی مظلوم سنندج بودند چهره ضدانسانی و ضدمردمی خویش را نمایان ساخت. گزارشات واصله حاکی است که مهاجمین مسلح، مردم بی گناه را در خانه هایشان محبوس نموده و مانع از خروج آنها از خانه هایشان

و الحاق به برادران ارتشی و پاسدار می شوند. آنها به محض خروج اهالی از منازلشان آنها را به گلوله می بندند به جرم عدم تسلیم و سلطه پذیری مهاجمان به "جاش" [بودن] متهم و به مرگ محکوم می شوند! و ۲۰ نفر از برادران نظامی و پاسدار را درحال رسیدگی به وضع اهالی و جمع آوری اجساد به ضرب گلوله مجروح می سازند.» (۵۹)

از سوی دیگر، هفته نامه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق نیز ادعا کرد: «علی رغم آتش بس شش ساعته برای جمع آوری اجساد، به دستور فرماندهان ارتش همچنان خمپاره ها به سوی شهر شلیک می شوند.» (۶۰)

گزارش خبرنگار کیهان نیز حاکی است باوجود جمع آوری تعداد زیادی از اجساد کشته شدگان حوادث اخیر، مقررات آتش بس در این شهر رعایت نشده و تیراندازی در تمام ساعات دیروز، از سوی دو طرف بین نیروهای خودی و مهاجمان مسلح به طور پراکنده تا پاسی از شب ادامه یافته است. (۶۱) دیگر گزارش ها هم از ادامه درگیری در سنندج در طول شب گذشته حکایت دارد. (۶۲)

اظهارات مسئولان نظامی و دیگران نشان می دهد که امروز در شهر وخامت اوضاع ادامه دارد؛ ازجمله پیش ازظهر امروز، مشاور مطبوعاتی ریاست ستاد مشترک ارتش و مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در گفت وگوهای جداگانه ای با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی خاطرنشان ساختند که نیروهای ارتش و سپاه هم اکنون بر اوضاع شهر تسلط دارند و از مواضع خود در مقابل حملات مهاجمان مسلح ضدانقلاب به شدت دفاع می کنند. (۶۳) این درحالی است که ارتباط زمینی کرمانشاه به سنندج همچنان قطع است و از سه روز پیش نیز ارتباط تلفنی و تلگرافی با سنندج امکان پذیر نبوده است. (۶۴) ازجمله عوامل فقدان ارتباط زمینی یادشده وضعیت گردنه صلوات آباد است که باید هرچه زودتر پاک سازی شود. ملاحظات خاص نظامی در ارتش و پاره ای دلایل دیگر، این امر را که قرار است برعهده نیروهای ارتشی باشد، با کندی روبه رو کرده است و این باعث اعتراض و واردکردن فشار ازطرف نیروهای سپاه شده است؛ امروز، سپاه پاسداران غرب کشور در تلفن گرامی به عملیات مرکز {رونوشت به نیروی زمینی ارتش} اعلام کرد: «پیرو گزارش قبلی طبق [اعلام] تیپ همدان در اجرای امریه مورخه ۱۴/۲/۱۳۵۹،

صادره از لشکر قزوین جهت پاک سازی صلوات آباد که در آن قید شده بنا به تشخیص فرمانده تیپ عمل شود، چهار روز است باتوجه به این بحران و فشاری که بر لشکر۲۸ وارد شده است هنوز هماهنگ ننموده و با این عملیاتی که در منطقه نقش اساسی و حیاتی دارد ایشان خیلی عادی برخورد می نمایند و نظر دارد عکس هوایی صورت گیرد. نیروهای ضدانقلاب جنگ منظم نمی کنند و عکس برداری پارتیزان ها که عکس آن حداقل ۲۴ ساعت بعد حاضر می گردد و چه لزومی دارد، نقل وانتقالات آنان چند ساعته است و تحرکشان با حرکت گردان زرهی تفاوت دارد. مستدعی است سریعاً دستور اکید و قاطع جهت انجام این مأموریت به تیپ گردد و بیش از این توقف جایز نیست.» (۶۵)

دراین میان، نگرانی های دیگری نیز در نیروهای سپاه و برخی محافل درگیر، وجود دارد، ازجمله اینکه برخلاف حرکت و خط مشی اخیر بنی صدر در قبال کردستان، بازهم تزلزل هایی در اراده موجود برای حل مسئله، ایجاد شود. گفت وگوی تلفنی امروز روزنامه جمهوری اسلامی با مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه، حاکی از وجود این نگرانی و تمایل قطعی به مخالفت با آن است بخشی از این گفت وگو بدین شرح می باشد:

« نظر شما درمورد هیئت سه نفری که از کردهای مقیم مرکز عازم سنندج شده اند، چیست و از فعالیت این هیئت خبر دارید؟

ما ازطریق شبکه سراسری صدای جمهوری اسلامی از این موضوع آگاهی پیدا کردیم و به هیچ عنوان با هرگونه مذاکره، چه توسط این هیئت یا هر گروه دیگر موافق نیستیم زیرا دیگر دادن تلفات بیش از این برای ما قابل تحمل نیست و چون جنگ کردستان جنگ حق و باطل است ما تنها راه حل حوادث کردستان را پاک سازی دشوار این منطقه دانسته و به راه خود با کمال قاطعیت ادامه می دهیم.» (۶۶)

۳۰۱

بجز سنندج، در نقاط دیگری نیز درگیری هایی وجود دارد که در آن میان اوضاع بانه وخیم تر از سایر مناطق است.

در پیام امروز مسئول سپاه بانه به تهران آمده است: «پادگان بانه فاقد همه چیز است. زخمی ها به علت تخلیه نشدن درحال ازبین رفتن [هستند] و در حمله هایی که به قله اربابا نمودیم عده زیادی از بین رفتند و بقیه به پادگان مراجعت [کردند]. ما احتیاج به نیرو و مهمات و آذوقه داریم؛ خیلی فوری نیاز داریم. ۱۴۴ ۱۵/۲/۱۳۵۹، مسئول سپاه رسولی.» (۶۷)(۱)

ص: ۶۶۴

۱- * عین همین پیام با همین شماره ۱۴۴ اما با خطی دیگر و در فرمی دیگر و با تاریخ ۱۶/۲/۱۳۵۹ ساعت ۲۱، خطاب به جبروتی که همان مسئول سپاه تهران مورد خطاب در پیام ۱۵/۲/۱۳۵۹ می باشد، ارسال شده است. [سند شماره ۳۹۰۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از بانه {رسولی} به جبروتی، ۱۶/۲/۱۳۵۹]

در سردشت، درگیری های پراکنده از چند روز پیش شروع شده، اما تلفاتی نداشته است. (۶۸) نکته مهم در گزارش فرمانده پادگان سردشت به استناد گزارش حسابدار شرکت ارک است، در این گزارش آمده است: «وسایل مشروحه زیر از شرکت ارک به سرقت رفته است: ۱۴ تن مواد منفجره، ۹۰۰ هزار چاشنی برقی، ۵ بشکه باروت، ۲۰ کیلومتر فتیله.» (۶۹)

در پاوه، ساعت ۹ صبح امروز، بازار و ادارات شهر در اعتراض به وقایع روز گذشته، به حالت تعطیل درآمد. (۷۰) حدود ساعت ۱۶:۳۰ نیز دوباره شهر پاوه زیر آتش خمپاره قرار گرفت که به گزارش شهربانی یک نفر شهید و چندین تن زخمی شدند. (۷۱)

در ارومیه، پاسگاه سپاه پاسداران این شهر مستقر در پل قویون نیمه شب، مورد هجوم قرار گرفت و در این درگیری ۲ نفر از افراد سپاه به شهادت رسیدند. (۷۲)

۳۰۲

هرچند گروه های مختلف مارکسیستی درباره کردستان، اشتراک نظر بسیاری داشتند و امیدهای فراوانی به پیروزی فعالان محارب این خطه دارند، اما درعین حال هم در ایدئولوژی و هم در راهبرد و تاکتیک اختلافات مهمی بین آنها وجود دارد که با دقت در مواضع و حتی نحوه گزارش نشریات آنها از وقایع جاری، این اختلافات، مشهود است. به عنوان نمونه در ادامه از نشریه حزب توده گزارش گردهمایی در بوکان آورده می شود که نوع تعامل این حزب با ماجراهای کردستان و نظام را نشان می دهد و همچنین مواضع کاملاً متفاوت کومه له را بیان می کند. یادآوری می شود مواضع حزب دمکرات، درمیان مواضع حزب توده و کومه له، بیشتر نزدیک به مواضع حزب توده است، اما فشارهای روانی و رفتار محلی کومه له، عامل فشاری است که حزب دمکرات را از مواضع بینابینی حزب توده، دور می کند و برخلاف مشی سیاسی و ایدئولوژی آن حزب، درعمل به سمت نوعی تندروی از نوع کومه له سوق می دهد.

متن گزارش حزب توده از گردهمایی امروز بوکان و مفاد قطعنامه ای که دقیقاً منطبق با مواضع کنونی حزب توده می باشد، چنین است: «قطعنامه زیر توسط مردم سقز در تاریخ ۱۵ اردیبهشت ۱۳۵۹ تهیه شده و برای امام خمینی رهبر انقلاب و رئیس جمهور بنی صدر، مخابره گردیده است که در آن آمده است:

بسم الله الرحمن الرحیم

در تاریخ ۱۵/۲/۱۳۵۹، مردم جنگ زده سقز در مسجد بازار بوکان اجتماع نموده و خواستار حل وفصل مسالمت آمیز مسائل کردستان می شوند. در این مراسم این مفاد درخواست شد:

۱. تنفر و انزجار کامل خود را از دسیسه های امپریالیسم امریکا و رژیم های ارتجاعی منطقه، ازجمله رژیم فاشیستی بعث عراق دشمن شناخته شده خلق کرد و سرکوبگر جنبش های حق طلبانه خلق کرد در کردستان عراق، اعلام می داریم.

۲. ما مردم مسلمان و مبارز کردستان دوشادوش همه هم میهنان خود در انقلاب شکوهمند خلق های ایران سهیم بوده و اکنون نیز ضمن اعلام پشتیبانی از انقلاب ایران، رهبری انقلاب و رژیم جمهوری اسلامی ایران هرگونه توطئه ای علیه انقلاب ایران را محکوم و درجهت خنثی نمودن آنها آماده جانبازی می باشیم.

۳. خلق کرد خواستار حل مسالمت آمیز مسئله کردستان بوده و... برای حل مسالمت آمیز مسئله کردستان بر مبنای پیام تاریخی ۲۶ آبان ماه امام خمینی، از رهبر انقلاب، ریاست جمهوری ایران و شورای انقلاب اسلامی ایران استمداد می نماییم. ایمان راسخ داریم که اقدام قاطع و انقلابی دراین زمینه عرصه را بر ضدانقلاب و عوامل جنگ افروز تنگ خواهد نمود. طرح شش ماده ای پیشنهادی حزب دمکرات کردستان ایران، که مورد تصویب و موافقت ریاست جمهور نیز قرار گرفته است، شیوه صحیح برای حل مسئله بوده و خواستاریم که این طرح تأیید شده، هرچه زودتر رسماً اعلام شود.» (۷۳)

در ادامه، حزب توده به گزارش و نقد نوع برخورد کومه له با این تجمع پرداخته و نوشته است: «گروهک جنگ افروز و ضدانقلابی کومه له که تلاش می ورزد به پیروی از اهداف شیطانی امپریالیسم امریکا، آتش جنگ را در کردستان افروخته نگاه دارد، درپی قطعنامه مردم سقز مبنی بر محکوم کردن ضدانقلاب و تقاضای صلح و مذاکره، در اعلامیه جنگ طلبانه ای، مشی ضدانقلاب و آتش افروزان را به عیان طرح و آشکار ساخته است. در متن اعلامیه خطاب به تهدیدکنندگان قطعنامه ازجمله آمده است: "شما در قطعنامه تان از امام و بنی صدر و شورای انقلاب برای سرکوب جنگ افروزان استمداد می کنید. ... شما با این حرف های خودتان به هتک حرمت جنبش مقاومت خلق کرد می پردازید. شما از رژیم تقاضا می کنید که برنامه خود را مبنی بر خلع سلاح کرد اجرا کند."» (۷۴)

۳۰۳

سپاه پاسداران در وضع دوگانه کنونی، علاوه بر مأموریت های درون مرزی مربوط به حفظ انقلاب در قبال تحرکات مسلحانه ضدنظام و اقدامات برون مرزی مربوط به پرکردن خلأ ارتشی نوسازی شده که هنوز براثر انقلاب فاقد آمادگی است، مأموریت های انتظامی نیز برعهده دارد؛ هم درزمینه آنچه مربوط به وظایف ژاندارمری است {خارج شهر} و هم درخصوص آنچه مربوط به وظایف شهربانی است {داخل شهر}. البته تنوع حرکات سپاه، به این موارد محدود نمی شود. به همین دلیل، ضرورت ارزیابی، کنترل و خودانتقادی جدی، برای سالم ماندن این تشکیلات بزرگ برآمده از انقلاب، در نزد غالب عناصر آن احساس می شود. ازاین رو، برخلاف نیروی نظامی و انتظامی رسمی باقیمانده از سابق، نوعی پویایی خودجوش و نه به صورت صرفاً الزام از بالا، درجهت تعیین مداوم حرکت سپاه، به صور مختلف وجود دارد. در ادامه، مثال هایی از تنوع اقدامات و تحرکات سپاه ذکر شده است.

گزارش نزاجا به ستاد مشترک حاکی است: «برابر اطلاع واصله نیمه شب گذشته {۱۴/۲/۱۳۵۹}، بین تعدادی از قاچاقچیان و پاسدار[ان] در منطقه گلبافت {اسلام شهر} از توابع استان کرمانشاه، درگیری ایجاد و درنتیجه ۳ نفر از پاسداران شهید و یک [نفر] زخمی و قاچاقچیان پس از بردن سلاح های نامبردگان متواری گردیده[اند].» (۷۵)

روزنامه کیهان نیز امروز گزارش داد: میلیون ها تومان اسکناس ده هزار ریالی قاچاق که قرار بود به وسیله موتور لنج از جنوب ایران خارج شود با هشیاری مأموران سپاه پاسداران کشف شد. اصغر کاشانی رئیس اداره نشر اسکناس بانک مرکزی ایران، دراین زمینه گفت: به دنبال کشف تعداد زیادی اسکناس ده هزار ریالی قاچاق، بانک مرکزی تصمیم گرفته است که این اسکناس ها را از گردش خارج سازد و جلوی سوءاستفاده افراد ضدانقلاب که قصد داشتند هرطور شده به انقلاب اسلامی ضربه وارد سازند، گرفته شود. کاشانی اضافه کرد: تنها دو مورد اسکناس کشف شده ۵۰۰ میلیون ریال بوده است که به صورت قاچاق از کشور خارج شده است. تاکنون آمار دقیقی درمورد خروج اسکناس های ده هزار

ریالی در دست نیست به همین جهت از امروز اسکناس های جدیدی ازسوی بانک مرکزی توزیع خواهد شد تا جایگزین اسکناس های قبلی شود. (۷۶)

در گزارش شهربانی بهشهر به وزارت کشور هم آمده است: «بعد از سخنرانی آقای دکتر فخرالدین حجازی عده ای دست به راه پیمایی زدند و در جلوی دفتر سازمان مجاهدین خلق درگیری با پرتاب سنگ بین آنها و طرف داران سازمان مجاهدین ایجاد شد که مأمورین انتظامی با همکاری پاسداران از زدوخورد آنها جلوگیری کردند.» (۷۷)

۳۰۴

سپاه در شرایط کنونی، جایگاه بسیار مهمی در محافل مختلف عقیدتی و سیاسی هوادار نظام دارد. البته نوع ارتباط سپاه با اعضای برجسته شورای انقلاب و به خصوص شخص امام خمینی جایی برای حضور مؤثر محافل مزبور در سپاه باقی نمی گذارد. بااین همه امروز، نامه ای با امضای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم بدین شرح برای فرمانده سپاه ارسال شد:

«جناب آقای دوزدوزانی، فرمانده کل سپاه پاسداران

پس از سلام و تحیت حضرت حجت الاسلام والمسلمین آقای بنی فضل را به عنوان نماینده جامعه مدرسین به شما معرفی نموده تا درباره نابسامانی های جامعه موجود در بعضی از شهرستان ها مذاکره نموده تا صمیمانه در رفع آنها بکوشید.

با کمال احترام

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم» (۷۸)

اغلب یک طرف درگیری های شهرهای مختلف در وضعیت {دوگانه} کنونی را گروه های مخالف و بعضاً محارب و طرف دیگر آن را موافقان نظام جمهوری اسلامی، که خود را حزب الله می خوانند، تشکیل می دهند. در این میان، بلاتکلیفیِ نهادهای قانونی که هنوز هم استقرار قطعی نیافته و ناتوان اند گاهی آشکار است. دو گزارش مربوط به خرمشهر که در شماره امروز کیهان و نامه مردم {ارگان حزب توده} درج شده است و نیز اظهارات و اطلاعیه های مسئولان مربوط انعکاسی از این وضعیت است.

در گزارش مندرج در شماره امروز روزنامه کیهان آمده است: «به دنبال انفجار دو کتاب فروشی در خرمشهر، اطلاعیه ای ازسوی سپاه پاسداران خرمشهر انتشار یافت. متن اطلاعیه بدین شرح است:

در ساعت ۲ بامداد ۶/۲/۱۳۵۹ و در ساعت ۴:۱۰ بامداد روز ۸/۲/۱۳۵۹ کتاب فروشی های نسیم و اعتماد خرمشهر به دست آتش افروزان منفجر گردید. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر ضمن اعلام انزجار از این گونه اعمال ضدانسانی این اقدامات را در این شرایط حساس تشدید بحران های داخلی تلقی کرده و معتقد است زیان های جبران ناپذیری بر مبارزات ضدامپریالیستی خلق مسلمان ایران می زند و همچنین اعتقاد دارد این انفجارات به مثابه انحراف اذهان عمومی از اقدامات ضدانقلاب در منطقه خوزستان می باشد. لذا این سپاه، عاملین این گونه انفجارها را توطئه گر و آب به آسیاب ریزان ضدانقلاب می داند. بر این اساس است که با آنان به گونه ضدانقلاب برخورد می کند. سپاه پاسداران خرمشهر از کلیه برادران و خواهران عزیز خرمشهر تقاضا دارد چنانچه درباره عواملی که در این گونه بمب گذاری ها شرکت می کنند اطلاعی دارند، اطلاعات خود را دراختیار سپاه پاسداران خرمشهر قرار دهند.» (۷۹)

در یک گزارش مندرج در شماره امروز روزنامه نامه مردم هم آمده است: «یکی از هواداران حزب توده ایران در فسا به جرم فروش کتاب های کمونیستی و روزنامه نامه مردم دستگیر شد! به دنبال این دستگیری، بیژن کشتکار، هوادار دستگیرشده حزب توده ایران در فسا، ضمن شکوائیه ای به دادستان شهرستان فسا به بازداشت غیرقانونی خود اعتراض کرد. حزب توده ایران ازطرف وزارت ارشاد ملی اجازه نامه رسمی انتشار نامه مردم ارگان مرکزی خود را دارد.» (۸۰)

دراین حال امروز، مصطفی میرسلیم معاون سیاسی وزارت کشور و سرپرست شهربانی جمهوری اسلامی، در یک گفت وگوی اختصاصی با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی گفت: «ما به مردم این مملکت که حزب الله را تشکیل می دهند احترام قائلیم و نیازمند همکاری آنها هستیم و از مردم می خواهیم که اجازه ندهند کسانی از این اسم مقدس {حزب الله} سوءاستفاده بکنند و آبروی ملت قهرمان ما را که حزب الله واقعی هستند ببرند.» وی یادآور شد: «درصورتی که

اجتماع یا راه پیمایی با مجوز کتبی وزارت کشور انجام می گیرد هیچ گونه دخالت [و] ممانعتی به عمل نیاورند و اگر خلافی از شرکت کنندگان {گروه های سیاسی} مشاهده شد، رسیدگی به آن تخلف را به عهده مقامات مسئول مملکتی و مأمورین انتظامی بگذارند.» وی افزود: «حزب الله اکثراً از مردم هستند که به مناسبت شعارهای نامناسب و اهانتی که ازسوی گروه های سیاسی به اصول و عقاید آنها می شود تحریک شده از خود عکس العمل نشان می دهند.» سرپرست شهربانی همچنین یادآور شد: «مسلماً عده ای از عناصر ضدانقلاب سعی می کنند که به این گونه درگیری و اغتشاش دامن بزنند تا حالت بی نظمی در جامعه شکل بگیرد و ارگان های مسئول دولتی مختل شود. همچنین احتمال دارد عده ای از همین عناصر ضدانقلاب در جمع گروه های سیاسی رفته و از دو سو موجب درگیری و تحریک مردم شوند، لذا آگاهی و هوشیاری باید ازطرف گروه های سیاسی و مردم، هردو صورت گیرد.» (۸۱)

همچنین اطلاعیه ای که امروز، ازطرف دادستان کل انقلاب انتشار یافت، نمونه ای از کوشش های نه چندان موفق نهادهای رسمی برای فائق آمدن بر بغرنجی های کنونی ناشی از وضعیت دوگانه مذکور است. در این اطلاعیه آمده است: «درپی اخطار دادستانی کل انقلاب اسلامی ایران به چاپخانه و گراورسازها و زینک سازها مبنی بر دستگیری کسانی که هرنوع همکاری با نشریات دارند، باز مشاهده شده افراد سودجو دست از این عمل ضدانقلابی برنداشته اند، لذا دادستانی کل انقلاب عده ای از صاحبان چاپخانه را دستگیر و چاپخانه آنها را مهروموم کرده. مجدداً اخطار می کنیم اگر موارد مشابهی مشاهده گردد، شدیداً تحت تعقیب قانونی قرار خواهند گرفت و در دادگاه اسلامی مرکز محاکمه خواهند شد.» (۸۲)

ضمیمه گزارش۲۹۲: اظهارات دیرهنگام استاندار کرمان درباره هلیکوپتر امریکایی

بااینکه اطلاعیه رسمی تشکیلات مربوطه در استانداری کرمان، عامل مهم در برداشت اشتباه از قضیه هلیکوپتر امریکایی بود، اتفاقاً دقیق ترین اطلاعات راجع به این مسئله نیز در سطح علنی توسط شخص استاندار، البته پس از گذشت مدتی، بازگو شد.

روز بعد {۱۶/۲/۱۳۵۹}، شب هنگام استاندار کرمان در تماسی تلفنی با دفتر روزنامه جمهوری اسلامی توضیحاتی داد که کاملاً با اطلاعیه استانداری کرمان متفاوت بود. دراین باره روزنامه مزبور نوشته است: «مهندس زارع استاندار کرمان گفت: برای اولین بار روز دهم اردیبهشت، طبق مدارکی که از ۲ هلیکوپتر امریکایی در بیابان های طبس به دست آمد، مشخص شد که یک هلیکوپتر امریکایی در ۱۲۰ کیلومتری جنوب کرمان، مجبور به فرود اجباری شده است. درپی اعلام این خبر گروهی از مقامات استان و چند اکیپ تجسس از ارتش برای یافتن هلیکوپتر عازم منطقه شدند، ولی تا روز سیزدهم اردیبهشت، هیچ اثری از این هلیکوپتر به دست نیامد چون منطقه فرود جایی است که هیچ موجود زنده ای در آن یافت نمی شود. وی افزود این هلیکوپتر حداقل همراه ۳ هلیکوپتر دیگر امریکایی در منطقه فرود آمده است زیرا که نشانه های

پایه های ۳ هلیکوپتر دیگر در همان منطقه مشخص است و از نکات جالب توجه اینکه در قسمت های مختلف پوشش

خـارجی این هلیکوپتر آرم های متعـددی از نیروی هوایی جمهوری اسـلامی ایران جهت اغفال، تعبیه شـده بود زیرا از این نوع هلیکوپترها و با خصوصـیاتی کاملاً مشابه نیز در نیروهای سه گانه مسلح ایران موجود است. وی با اشاره به اینکه اولین بار یک عـده عشایر بومی که با شتر از محل گذشـته انـد این هلیکوپتر را مشاهـده و به سـپاه پاسداران زه کلوک اطلاع داده اند، افزود کلیه شـیشه های این هلیکوپتر شکسته بود و پایه های دو مسلسل کالیبر ۵۰ نیز در کنار دو پنجره دیـده می شد. وی افزود: کلیه سیم های بخش های مختلف فنی و همچنین دستگاه های هیدرولیک این هلیکوپتر قطع شده بود و کاملاً مشخص می باشد که این کـار توسـط امریکـایی هـا انجام گرفته، زیرا افراد عادی به دلیل نداشـتن آموزش کافی قادر به انجام قطع این دسـتگاه ها و سیم های ارتباطی قسـمت های فنی آن نخواهنـد بود. وی افزود احتمالاً قطعاتی از این هلیکوپتر نیز توسط عشایر از جا درآمـده است. اسـتاندار کرمـان در گفت وگوی خود بـا خبرنگار جمهوری اسـلامی از کلیه عشایر غیور ایران که هلیکوپتر را مشاهـده کرده اند خواست که اگر قطعاتی از هلیکوپتر دراختیار آنها قرار دارد، آنها را به نزدیک ترین مرجع ذی صلاح تحویل نمایند. وی در پایان افزود اولین فرود اجباری در این منطقه واقع شده است و دومین فرود اجباری امریکایی ها نیز در بیابان های طبس بوده است.» (۸۳)

مهنـدس غلام عباس زارع اسـتاندار کرمان، همچنین پیش ازظهر دو روز بعد {۱۸/۲/۱۳۵۹}، در یـک تماس تلفنی با خبرنگار روزنامه انقلاب اسـلامی ضـمن توضیحات مشابهی افزود: «۳ هلیکوپتر متجـاوز امریکـایی به محض احسـاس نقص فنی در این هلیکوپتر باهم فرود آمده و خلبان و سایر اسناد و مدارک و وسایل هلیکوپتر باقیمانده را با خود برده اند.» (۸۴)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۵/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲. سند شماره ۰۵۰۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بندرعباس به تهران، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۳. همان.

۴. همان.

۵. سند شماره ۰۵۰۲۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمان به تهران {عملیات}، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۶. سند شماره ۵۰۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات کرمان به عملیات تهران، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۷. سند شماره ۰۵۰۲۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا {مرکز فرماندهی} به نزاجا {پست فرماندهی}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۸. روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۹. همان.

۱۰. همان.

۱۱. همان.

۱۲. سند شماره ۵۰۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۴. روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۵. روزنامه بامداد، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۶، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۲، واشنگتن خبرگزاری یونایتدپرس، ۵ مه ۱۹۸۰ {۱۵/۲/۱۳۵۹}.

۱۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۸. روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۹. روزنامه بامداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲۱. روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۵، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۲، نیویورک – خبرگزاری یونایتدپرس، ۴ مه ۱۹۸۰.

۲۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۴. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۶، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۷، بخش عربی رادیو لندن، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۲۵. همان، ص۸، بخش فارسی رادیو بغداد، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۲۶. همان، صص ۶ و ۷، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۲۷. همان، ص۱۵.

۲۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۹. همان.

۳۰. همان.

۳۱. همان.

۳۲. روزنامه بامداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۳. همان.

۳۴. روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳۵. سند شماره ۰۳۳۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به وزارت کشور، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۳۶. سند شماره ۲۷۷۲۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷{رکن۲} به فرماندهی۱۹ فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۳۷. سند شماره ۲۸۷۲۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹ فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۶/۳/۱۳۵۹.

۳۸. سند شماره ۰۳۳۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: پیشین.

۳۹. روزنامه اطلاعات، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۴۰. اداره کل امور حقوقی وزارت امور خارجه، تحلیلی بر جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران، تهران: وزارت امور خارجه، جلد دوم، ۱۳۷۳، ص۵، به نقل از آسوشیتدپرس.

۴۱. سند شماره ۲۸۷۱۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷{رکن۲} به فرماندهی۱۹ فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۴۲. سند شماره ۲۸۷۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷{رکن۲} به فرماندهی۱۹ فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۴۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۴. سند شماره ۲۸۷۲۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷{رکن۲} به فرماندهی۱۹ فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۴۵. سند شماره ۲۸۷۲۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹ فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۴۶. سند شماره ۲۸۷۲۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹ فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۴۷. سند شماره ۲۸۷۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹ فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۴۸. سند شماره ۲۸۷۲۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹ فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۴۹. سند شماره ۲۸۷۲۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵۰. سند شماره ۰۵۰۲۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۵۱. سند شماره ۳۴۷۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به استانداری خوزستان، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۵۲. روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۵۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۵۴. روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۵۵. روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵۶. سند شماره ۰۰۰۶۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {مرکز فرماندهی رکن۳} به دفتر ریاست جمهوری،

.۱۷/۲/۱۳۵۹

۵۷. سند شماره ۰۳۳۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به وزارت کشور، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۵۸. سند شماره ۳۱۹۷۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد بررسی های سیاسی سپاه ایلام به استاندار ایلام، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۵۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۶۰. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۶۱. روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۶۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۶۳. همان.

۶۴. روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۶۵. سند شماره ۰۶۴۰۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ستاد سپاه پاسداران غرب کشور به عملیات مرکز، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۶۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۶۷. سند شماره ۰۴۱۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بانه {مسئول سپاه} به مسئول سپاه پاسداران تهران، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۶۸. روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶۹. سند شماره ۰۴۱۱۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سنندج به سپاه پاسداران انقلاب، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۷۰. سند شماره ۰۰۰۶۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مدیرکل امور انتظامی به استانداری کرمانشاهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۷۱. سند شماره ۰۰۰۶۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به ژاندارمری جمهوری اسلامی، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۷۲. روزنامه اطلاعات، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۳. روزنامه نامه مردم، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۷۴. همان.

۷۵. سند شماره ۰۵۰۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نزاجا {مدیریت اطلاعات} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۷۶. روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۷. سند شماره ۰۵۰۲۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۷۸. سند شماره ۵۹۸۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از جامعه مدرسین حوزه علمیه قم به فرمانده کل سپاه پاسداران، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۷۹. روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۸۰. روزنامه نامه مردم، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۸۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۸۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۸۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۸۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و۱۲.

۳۰۶

در امریکا پس لرزه های فاجعه ای که در طبس برای امریکایی ها رخ داد به صورت اقدامات و مواضع مقامات رسمی و مفسران و رسانه ها ادامه دارد و درباره جوانب مختلف مسئله بحث می شود،اما مهم ترین خبر اعلام سه روز عزای عمومی در امریکا با ارسال اجساد امریکاییان از تهران، افشای برخی اطلاعات مربوط به حادثه طبس و نیز اعلام نتیجه ارزشیابی کارشناسانه کنگره امریکا دراین باره است.

امروز، آسوشیتدپرس از واشنگتن گزارش داد: «جیمی کارتر رئیس جمهور امریکا، به احترام افراد ارتش این کشور که در عملیات نافرجام نظامی در ایران کشته شدند، سه روز عزای ملی اعلام کرد و در این سه روز پرچم های امریکا به حالت نیمه افراشته خواهند بود.» (۱) به گزارش همین خبرگزاری از کلرادو، جودی پاول سخنگوی کاخ سفید، خبر داده است که از مدتی قبل دولت کارتر برای غافلگیری عملیات نجات، اقدامات چندی در انحراف افکارعمومی انجام داده بود. (۲)

آسوشیتدپرس همچنین در گزارشی از نیویورک به نقل از مجله نیوزویک جزئیاتی دیگر از بخش فاش شده عملیات نجات گروگان ها را منتشر کرد. بنا بر این گزارش، دو هفته قبل از عملیات طبس، یک هواپیمای حمل ونقل سی۱۳۰ بدون آنکه دیده شود، چندین ساعت را در محل فرود خود گذرانیده و خدمه آن علائم درخشانی را برای ۶ فروند سی۱۳۰ که قرار بود بعداً فرود آیند نصب کرده بودند. نیوزویک افزوده است این عده همچنین نمونه هایی از خاک را برای تعیین مقاومت آن دربرابر فرود هواپیمای حامل سوخت آزمایش کرده بودند. (۳)

اما مهم ترین مطالب مربوط به طبس در امریکا، اعلام نتیجه اولین نشست کنگره این کشور به منظور یک ارزشیابی کارشناسانه است. این جلسه در کمیته نظامی سنای امریکا و به گزارش یونایتدپرس پشت درهای بسته برگزار شد. در این جلسه کلنل چارلز بک ویت فرمانده عملیات،

در مقابل اعضای کمیته امور نظامی سنا قرار گرفت تا درخصوص چگونگی شکست عملیات توضیح دهد. افراد دیگری که در اولین نشست بررسی شکست عملیات حضور داشتند عبارت بودند از: جیمز واگت سرهنگ نیروی زمینی و فرمانده عملیات نظامی،فیلیپ گاست سرهنگ نیروی هوایی و معاون ویژه، جیمز کیل کلنل نیروی هوایی به همراه ادوارد سیفرت کلنل نیروی دریایی و نیز تعدادی خلبان و کمک خلبان هلیکوپتر که در دشت طبس به طور مستقیم در عملیات نقش داشتند.

سناتور جان نیتس رئیس کمیته مذکور، گفته است کلیه افرادی که در امریکا و در خود محل عملیات، در اجرای این طرح دست داشته اند به همین ترتیب، در این کمیته مورد سؤال قرار خواهند گرفت.

{کلنل چارلز بک ویت فرمانده عملیات نجات در کمیته نظامی سنای امریکا به توضیح دلایل شکست عملیات طبس پرداخت.
}

بنا بر گزارش مزبور، نتایج اولین نشست کنگره درمورد این عملیات نافرجام درقالب یک ارزشیابی بدین شرح ذکر شده است: افزایش احتمال مداخله شوروی؛ کاهش شانس پذیرش عملیات نظامی دیگر در منطقه در میان کشورهای عربی؛ تشدید موضع آیت الله خمینی و سایر روحانیون رادیکال؛ سوق دادن رهبران ایران به سوی گرایش به شوروی و اروپای شرقی برای مواجهه با تحریم اقتصادی امریکا و غرب؛ ایجاد تردید در میان سایر کشورهای منطقه غرب آسیا {به استثنای مصر و اسرائیل} درخصوص تمایل و حتی قابلیت امریکا برای اجرای عملیات نظامی موفق در منطقه؛ پیدایش اشکال در موضع گیری متحدان اروپایی امریکا و ژاپن برای تحریم شدید اقتصادی ایران.

در این ارزیابی، همچنین راه حل هایی پیشنهاد شده که از آن جمله می توان محاصره نظامی، تحریم اقتصادی و سیاسی را نام برد. در گزارش یونایتدپرس اضافه شده است: در تجزیه وتحلیلی که توسط عده ای از ناظران درباره راه حل های مذکور ارائه شده، گفته شده است یکی از کارهایی که می تواند رهایی گروگان ها را تضمین کند گردن نهادن به خواست های ایران است، اما «این عمل به نظر نمی رسد ازلحاظ سیاسی قابل اتکا برای امریکا باشد زیرا تاکنون در این نزاع بین دو کشور به میزان زیادی به پرستیژ امریکا لطمه خورده و هیچ بعید نیست اگر امریکا این کار را هم بکند، ایران بگوید حالا دیگر قبول

نیست.» (۴)

ص: ۶۷۴

۳۰۷

بااینکه فضای غالب در امریکا به دلیل شکست عملیات نجات، درباره این عملیات فضایی منفی است، اما بعضی نظامیان دست اندرکار می کوشند با تشریح جزئیاتی از طرح و تبیین وضع کنونی به نوعی اعاده حیثیت کنند.

در کارولینای شمالی، یکی از خلبانان امریکایی که در طرح نافرجام عملیات نظامی امریکا شرکت داشت، در مصاحبه ای، که در روزنامه آبزرور انتشار یافت، تأکید کرد باوجود ازدست دادن ۳ هلیکوپتر از ۸ هلیکوپتر، نجات گروگان ها در تهران مشکل نبوده است. وی گفت او و چند خلبان دیگر مطمئن بودند که عملیات نجات را فقط با ۵ هلیکوپتر می شد به انجام رساند. این خلبان چگونگی تصمیم گیری برای لغو عملیات را با تشریح صحنه وقایع طبس بازگو کرد و در آخر بازهم از این تصمیم گیری اظهار تأسف کرد. وی گفت در جریان عملیات سه فروند از هلیکوپترها معیوب شدند که این امر موجب نافرجام گذاشتن مأموریت گردید؛ زیرا طراحان این مأموریت معتقد بودند که لااقل ۶ هلیکوپتر برای نجات گروگان ها مورد نیاز است. خلبان مذکور افزود درحالی که او در دشت تاریک ایران منتظر تجدید سوخت هلیکوپتر دی۵۳ خود بوده، ناگهان مشاهده کرده است که یک هلیکوپتر دیگر بر روی تانکر هواپیمای سی۱۳۰ سقوط کرده و تانکر منفجر شده است و ۸ نفر از مأموران کشته شده اند.

وی گفت این انفجار و آتش سوزی مشابه حرکت آهسته فیلم سینما بود، سپس غبار و بعد جوشیدن سوخت و شعله و سرانجام قطعات هلیکوپتر به هوا بلند شد. پس از سقوط و آتش سوزی، خلبان مذکور کارکنان خود را گرد آورده و سوار یکی از هواپیماهای باقیمانده سی۱۳۰ و آماده پرواز شده است. کارکنان این هواپیمای بزرگ موتورسیکلت ها، جیپ ها و همه چیز دیگر را بیرون ریختند تا جا برای همه باشد. سپس آنها به یکی از جزایر این کشور پرواز کرده اند.

وی ادامه داد: تأسف من این است که این مأموریت را به پایان نرساندیم، انجام دادن آن ساده و آسان بود. (۵)

از سوی دیگر، آسوشیتدپرس به نقل ازساموئل ستراتون یکی از افراد شرکت کننده در جلسه مذکور سنا گزارش داد: بک ویت به اعضای کمیته گفته است اگر ما بدانیم که گروگان ها اکنون در چه جاهایی قرار دارند، دوباره به ایران رفته و عملیات را تکرار خواهیم کرد. (۶)

۳۰۸

امروز امریکا در عرصه تبلیغات و جنگ رسانه ای علیه ایران، یک گام بسیار مهم برداشت.

بنگاه سخن پراکنی بین المللی واشنگتن دی سی اعلام کرد: «از تاریخ اول ژوئن ۱۹۸۰ [۱۱/۳/۱۳۵۹]، برنامه فارسی رادیو صدای امریکا روی همان طول موج از ۲ ساعت در روز به ۸ ساعت، افزایش خواهد یافت. دولت امریکا با تصویب پیشنهاد کمیته ویژه هماهنگی به ریاست برژینسکی و اعطای سالیانه چندین میلیون دلار بیشتر به صدای امریکا که در کشور

شمـا بسیار محبـوب است امکـان افزایش برنـامه را فراهم نمـود. هـدف مـا از این برنـامه این است که مردم ایران را از واقعیت حوادث سیاسـی داخلی کشورشـان آگاه نماییم، چون درحال حاضـر یک چنین اطلاعاتی در ایران موجود نیست. ... با افزایش وقت برنامه ما می توانیم روشن فکران پذیرای تمدن غرب و جوانان ایرانی را از پیشرفت های فرهنگی، علمی، اقتصادی و غیره مطلع سـازیم. محققاً سـیاست رژیم آیت الله هـا این است که آنهـا را از این پیشـرفت هـا دور نگه دارد و چیز موهـومی به نـام مذهب را جانشین آن نماید. ما مطمئنیم که رادیو صدای امریکا قادر خواهد بود به پیشرفت مردم ایران کمک نماید.» (۷)

۳۰۹

عرصـه درگیری ایران و امریکـا، دارای تنـوع خاصـی است که امروز در اصـفهان و ژنـو بروز داشت. افشـاگری امروز اسـتاندار اصفهان درمورد اقدامات خرابکارانه در پالایشگاه اصفهان و نیز غلبه امریکا بر ایران در اجلاس امروز سازمان بهداشت جهانی، دراین زمینه قابل ذکر است.

در اصـفهان، محمـدکاظم موسوی بجنوردی اسـتاندار، در یک مصاحبه مطبوعاتی گفت: امریکا به هرصورت ممکن، درصـدد ضربه زدن به ملت مسـلمان ایران و منافع آن است. وی افزود: «دو روز قبل، تلکسـی از امریکا به کارکنان خارجی شرکت فلور {پیمانکـار و سازنـده پالایشـگاه اصـفهان} مخـابره گردیـد که در این تلکس دسـتور داده شـده است کامپیوتر پالایشـگاه را با بـازکردن قطعـات مشـخص از کـار بیندازنـد. در این تلکس که گویـا روز شـنبه سیزدهم اردیبهشت، مخابره شـده از کارکنان شرکت فلور خواسـته شده است که هر ۴ عدد دیسک درایو و ۲ قطعه حافظه کامپیوتر را از دسـتگاه باز کنند و ازطریق شرکت ایران دیکتال در تهران به کویت به آدرس شـرکت ساختمانی کانارتردینک شـماره ۱۳۲۲ کویت آقای عبدالکریم شاوا ارسال دارنـد و اگر ارسال قطعات مشـکل باشـد، شـرکت ایران دیکتال می توانـد قطعات را در تهران نگهـداری کند و ماندن قطعات شرکت مـذکور اشـکالی نـدارد.» اسـتاندار اصـفهان اضـافه کرد: «قصـد امریکـایی هـا این بوده است که بـا این عمـل کامپیوتر پالایشـگاه را فلـج کرده و از کـار بیندازنـد، ولی... کارکنـان مســلمان پالایشــگاه مطلع شدنـد و متـن تلکس را دراختیـار ما گذاشتند.» (۸)

در ژنـو امروز، سـی وسومین اجلاس سازمـان بهـداشت جهـانی برگزار شـد. دکـتر فاضـل معـاون پارلمـانی وزارت بهـداری و بهزیستی، در گزارش این اجلاس گفت: «غالب کشورهای اسـلامی طی صدور قطعنامه ای خواسـتار شدند که مقر این سازمان در شـرق مـدیترانه بایـد از مصـر به یکی از کشورهای آسـیایی که وابسـتگی مستقیم به امپریالیزمِ امریکا و صـهیونیزم اسـرائیل نداشـته باشـد، انتقال یابـد. هیئت نمایندگی ایران به ریاست دکتر معتمدی نیز طی قطعنامه ای مصراً پیشـنهاد کرده که به علت عدم وابستگی ایران به ابرقدرت های

شرق و غرب،دفتر سازمان بهـداشت جهانی در شـرق مـدیترانه، کشور ایران در نظر گرفته شود، ولی نماینـدگان امریکا در این اجلاس در آخرین

لحظات مزورانه کوشیدند که مخالفت خود را با انتقال مقر دفتر این سازمان از مصر اعلام دارند و پیشنهاد کردند که در یک دادگاه بین المللی مورد رسیدگی قرار گیرد. طبق قوانین سازمان بهداشت جهانی برای آخرین قطعنامه ارائه شده یعنی قطعنامه امریکا رأی گیری به عمل آمد و متأسفانه با ۴۷ رأی موافق و ۴۳ رأی مخالف مورد تصویب نهایی قرار گرفت.» (۹)

۳۱۰

در وضع کنونی رابطه ایران و امریکا، شوروی در تبلیغات ضدامریکایی ازطریق رسانه های رسمی خود و نیز ازطریق متحد و وابسته داخلی این کشور یعنی حزب توده، ازطریق حتمی و جدی شمردن و نزدیک نشان دادن اقدام نظامی امریکا، در تداوم و تشدید دشمنی های موجود می کوشد.

امروز رادیو مسکو گزارش داد: «دولت کارتر همچنان مقدماتی برای انجام عملیات مسلحانه جدید علیه ایران تمهید می کند. در یک لنگرگاه واقع در نزدیکی لس آنجلس بارگیری کشتی ها و پرکردن آنها از تانک و توپ و خودرو و زره پوش {آن.فی.بی} برای تسلیح ۱۲,۰۰۰ تن تفنگ دار دریایی آغاز می شود. پنتاگون اعلام کرد که سربازان از راه هوا به یکی از کشورهای مجاور ایران و دوست ایالات متحده امریکا منتقل خواهند شد. درعین حال، سرهنگ بک ویت که فرماندهی عمل اخیر مربوط به پیاده کردن دسانت امریکایی در ایران را به عهده داشت، به ضرورت تکرار این عمل اشاره نمود. وی در جلسه دربسته کمیسیون نیروهای مسلح در مجلس نمایندگان که به چگونگی این مداخله مسلحانه نافرجام رسیدگی می کند، بیاناتی ایراد کرد.» (۱۰)

این درحالی است که رسانه های امریکایی اقدام نظامی جدید علیه ایران را در آینده نزدیک منتفی می دانند.

دراین زمینه نیویورک تایمز خبر داد که جیمی کارتر در آخرین روز وزارت ونس به وی اطمینان داده است که ایالات متحده در

آینده قابل پیش بینی برای آزادساختن گروگان های امریکایی در تهران به نیروی نظامی متوسل نخواهد شد. به نوشته این روزنامه، رئیس جمهوری امریکا شکست عملیات نجات ایالات متحده و مخالفت متحدان امریکا با یک محاصره نظامی را دلایل خودداری از توسل مجدد به نیروی نظامی دانست. (۱۱)

در همین حال، گزارش های پی در پی روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده نیز جهت گیری مشابهی دارد، در شماره امروز این روزنامه، دو گزارش خارجی که با بار تبلیغاتی آشکاری برای سازمان های روسی مشابه حزب توده همراه است، درج شده است. در یکی از این گزارش ها آمده است: نیروهای ترقی خواه امریکا و در رأس آنها حزب کمونیست این کشور قاطعانه سیاست تجاوزکارانه هیئت حاکمه امریکا را علیه جنبش رهایی بخش محکوم می کنند. گس هال دبیرکل حزب کمونیست امریکا، در اجتماع بزرگی که در نیویورک برپا شد اعلام کرد که عملیات نظامی اخیر علیه کشور مستقل ایران اقدامی تجاوزکارانه و جنگ طلبانه بوده است. وی تأکید

کرد سیاست محافل حاکمه واشنگتن تهدیدی جدی برای صلح جهان است. گس هال ضمن اشاره به انقلاب افغانستان گفت که امپریالیسم امریکا تلاش می کرد درپی ازدست دادن پایگاه های تجاوزکارانه خود در ایران، افغانستان را زیر سلطه خود درآورد و این کشور را به پایگاه جدید خود تبدیل کند. (۱۲)

گزارش دیگر نامه مردم حاوی جزئیات یک خبر سوخته و تکراری از حاشیه عملیات طبس است، اما طوری پایان یافته که گویا حمله دیگری به زودی در راه است. در این گزارش آمده است: «دوستان بحرینی حزب ما از جبهه آزادی بخش ملی بحرین اطلاع بسیار مهمی را بدین شرح برای ما فرستاده اند: عده ای امریکایی با چند هواپیما و هلیکوپتر روز چهارشنبه سوم اردیبهشت {یعنی دو روز پیش از تجاوز نظامی امریکا به ایران}، در پایگاه نظامی انگلیسی ها در مصیره نشستند. آنها شب، مهمان انگلیسی ها بودند و روز چهارم اردیبهشت {پنجشنبه غروب} از آنجا پرواز کردند. روز جمعه ششم اردیبهشت {روز تجاوز نظامی امریکا به ایران}، طرف غروب، همان هواپیماها بدون هلیکوپترها بازگشتند. قبلاً با دستپاچگی تعداد زیادی برانکارد و آمبولانس در فرودگاه آماده شده بود. سرنشینان هواپیماها همان امریکایی های دو روز پیش بودند که تعداد زیادی زخمی با خود داشتند. روز بعد، امریکایی ها زخمی هایشان را هم با خود بردند. در بین افسران انگلیسی گفت وگو بود که تا سه هفته دیگر امریکایی ها بازخواهند گشت.» (۱۳)

۳۱۱

درحالی که رابطه ایران و امریکا در وضعیت بحران قرار دارد و دشمنی دوطرف روزافزون به نظر می رسد، عراق در تبلیغات خود به اعلام مواضع ضدامریکایی و تخطئه جدی بودن حرکت ضدامریکایی ایران ادامه می دهد. دراین حال، هر دو روزنامه صبح جمهوری اسلامی و بامداد، به نقل سرمقاله ای از نیویورک تایمز پرداخته اند که در آن نشانه های یک تغییر اساسی در راهبرد امریکا درقبال عراق مشاهده می شود، تغییری که عراق هم باوجود ادامه مواضع ضدامریکایی خود در ظاهر، در تقابل با ایران منتظر آن است. دراین خصوص رادیو بغداد هم امروز، به تبلیغ علیه ایران و امریکا ادامه داد، اما درعمل در هنگامه درگیری شدید امریکا و ایران، عراق هم هرروز پرسروصداتر بر طبل جنگ می کوبد؛ این یعنی عراق کاملاً ـ آمادگی قرارگرفتن در جبهه ای را دارد که دیگر متحدان منطقه ای امریکا {نظیر اردن، کویت، عربستان و...} اعضای اصلی آن هستند. هرچند این عضو جدید جبهه ضدایرانی امریکایی غرب آسیا از جنس اعضای اصلی آن نیست، ولی در دشمنی با ایران استعدادی بسیار بیشتر از سایرین دارد.

درهرحال، روزنامه های صبح، در تهران به نقل از یونایتدپرس در گزارشی یکسان چنین نوشتند: «مجله نیویورک تایمز طی سرمقاله ای در شماره اخیر خود تحت عنوان چشم امید به بغداد" می نویسد دلایل زیادی وجود دارد که ایالات متحده روابط بهتری با عراق برقرار سازد

ص: ۶۷۸

مشروط بر آنکه عراقی ها منافع امریکا را مورد تهدید قرار ندهند. نیویورک تایمز در قسمتی از این مقاله ادامه می دهد که به طورکلی واشنگتن باید با بغداد ارتباط برقرار کند و تا سرحد امکان نظر آنها را جلب نماید. نیویورک تایمز می نویسد پرزیدنت صدام حسین دیکتاتوری بی رحم و زیرک است، دیکتاتوری که نمی توان به او اعتماد کرد، ولی به رغم همه مسائل و مخالفت های عراق با امریکا که از جنگ ۱۹۶۷ اعراب و اسرائیل آغاز شد، باتوجه به اشتراک منافع عراق و امریکا در مبارزه با سیاست های بی پروای ایران، غرب به خصوص امریکا باید در جست وجوی برقراری روابط جدیدی با عراق باشد.» (۱۴)

چند ساعت پس از انتشار این مطلب در تهران، رادیو بغداد در بخش فارسی خود گفتاری بدین شرح پخش کرد: «در استراحتگاه بدنام کمپ دیوید، جیمی کارتر فردا ملاقات هایی

با مشاوران بلندپایه خود و اعضای شورای امنیت ملی خواهد داشت تا مهم ترین مسائل روز را با آنان مورد بررسی قرار دهد. این ملاقات ها در میان موجی از گزارش ها

انجام می گیرد که درباره افزایش حضور نظامی هوایی، دریایی و زمینی امریکا در منطقه دور می زند و بستن قراردادهای تازه درباره اجاره کردن پایگاه های نظامی را در بر می گیرد. این پایگاه ها در مسیری قرار می گیرد که از شرق و غرب و جنوب ترکیه امتداد می یابد و از پایگاه تجاوزکارانه امریکایی صهیونیستی در اسرائیل و بعد مصر می گذرد و به سوی سواحل دریای سرخ و شاخ افریقا حرکت کرده و گرداگرد کرانه های دریای عرب و اقیانوس هند و دروازه های خلیج [فارس] و تنگه هرمز دور می زند.

کلیه این گزارش ها در یک محور دور می زند و آن این است که ایالات متحده امریکا مسئله [راه] حل نظامی را در نقشه های مرحله کنونی و زیر پوشش ساختگی که آن را گروگان جاسوسان در سفارت امریکا نام گذارده اند، بعید نمی داند درحالی که به خوبی آشکار است که هدف اساسی این راه حل تنها بسط سلطه گری بر خلق ها و کشورهای منطقه و غارت ثروت ها و درآمدهای طبیعی آنان است. به اضافه جلوگیری از روند آزادی بخش و استقلال طلبی آن خلق ها و کشورها و متلاشی شدن دستاوردهای سازندگی که هدفش تضمین نان و حیثیت رفاه در منطقه است به ویژه در کشورمان عراق.» (۱۵)

در ادامه تحرکات دیپلماتیک اخیر دولت عراق، امروز، نعیم حداد معاون رئیس جمهوری این کشور، به اعلام مواضع در قبال امریکا و شوروی پرداخت.

نعیم حداد درمورد روابط عراق و شوروی گفت: ارتباط میان دو کشور بر پایه یک موافقت نامه دوستی و همکاری است. وی درعین حال به انتقاد تلویحی از شوروی پرداخت و افزود: عراق همچنان برای تأمین نیازهای نظامی تقریباً به اتحاد شوروی متکی است، ولی از سیاست های اتحاد شوروی از آنجا که عامل خطرناکی برای مردم غرب آسیا محسوب می شود، انتقاد می کند.

ما از نقض اصولی که بر سر آن توافق کرده ایم، انتقاد می کنیم، به عنوان مثال، از توسل به زور و اشغال افغانستان و نیز موضع شوروی در قبال نبرد اعراب و اسرائیل انتقاد می کنیم. (۱۶)

درمورد امریکا نیز نعیم حداد گفت که امپریالیسم امریکا همچنان دشمن اصلی اعراب است. وی این کشور را به حمایت مداوم از رژیم صهیونیستی، غارت نفت اعراب و حضور ننگین نظامی در منطقه خلیج فارس متهم ساخت.

آسوشیتدپرس در ادامه گزارش خود دراین باره یادآوری کرده است که عراق به دنبال جنگ ۱۹۶۷ اعراب و اسرائیل، مناسبات دیپلماتیک خود با ایالات متحده را قطع کرده است. (۱۷)

۳۱۳

رهبران فلسطینی که در ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی ایران، با شعف بسیار به نفع آن اعلام موضع می کردند، در وضعیت تیرگی روابط ایران و عراق، در موضع میانه ای که بیشتر مایل به عراق است، برای ایفای نقش درخور عنوان انقلاب فلسطینی می کوشند. دراین میان، یاسر عرفات رئیس سازمان آزادی بخش فلسطین که در مانورهای پیچیده ای می کوشد هرچه بیشتر از حمایت متحدان منطقه ای امریکا برخوردار شود و درعین حال، حمایت متحدان منطقه ای شوروی را نیز از دست ندهد، امروز، برای یک دیدار چندروزه وارد عراق شد.

وی هنگام ورودش به بغداد گفت در ملاقاتی که با صدام حسین رئیس جمهوری و رئیس شورای انقلاب عراق، خواهد داشت درمورد برخورد میان اعراب و مبارزه علیه امپریالیسم و صهیونیسم گفت وگو خواهد کرد. سلیم الزعنون عضو شورای مرکزی الفتح، عرفات را در این سفر همراهی می کند. به گزارش خبرگزاری فرانسه، سفر عرفات به عراق در چارچوب دیدار رهبر ساف از کشورهای خلیج فارس انجام می گیرد. عرفات پیش از سفر به عراق از کویت و عربستان سعودی دیدن کرده است. (۱۸)

یادآوری می شود به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، سازمان آزادی بخش فلسطین به تازگی درحدود ۵۰ تانک ساخت شوروی به دست آورده و این تانک ها در جنوب خاک لبنان که صحنه جنگ های متناوب بین فلسطینی ها با راست گرایان مسیحی و نیروهای متجاوز رژیم صهیونیستی است، مستقر شده اند. دراین میان، روزنامه های کویت به نقل از یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، نوشتند: بهای ۵۰ تانکی را که دراختیار این سازمان قرار گرفته عراق پرداخت کرده است. (۱۹)

در همین حال، در ایران، در پایان جلسه شورای انقلاب، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه، خبرهای مربوط به احتمال میانجیگری سازمان آزادی بخش فلسطین بین ایران و عراق را رد کرد و گفت: «بارهاوبارها صریحاً اعلام کرده ایم که هیچ گونه میانجیگری توسط هیچ کس را بین ایران و عراق قبول نداریم. دولت جنایتکار عراق که مسئول همه این جنایت هاست باید از بین برود و دراین مورد هیچ تماسی گرفته نشده است.» (۲۰)

ص: ۶۸۰

درباره تحولات پایانی حادثه سفارت ایران در لندن در شب گذشته، امروز، مهم ترین موضوع چگونگی پایان گروگان گیری ازنظر خسارت انسانی بود. تا ساعاتی از ظهر گذشته، جزئیات حادثه در ابهام بود و خبرها از شهادت یکی از اعضای سفارت و مجروح شدن ۳ تن دیگر حکایت می کرد، همچنین چگونگی تخریب سفارت و انفجارها در اقوال متفاوتی بازگو می شد.

از روزنامه های صبح، روزنامه جمهوری اسلامی در صفحه اول خود درقالب تیتر نوشت: «پس از یأس کامل از تسلیم ایران و نیز مقاومت دلیرانه فرزندان اسلام در سفارت ایران در لندن، به وسیله مزدوران سیا و اینتلیجنت سرویس سفارت ایران در لندن منفجر شد.» (۲۱) و روزنامه بامداد نیز در تیتری در صفحه اول خود چنین آورد: «در ساعت ۱۱:۳۰ دیشب، بعد از بیرون انداختن یک جسد از محل سفارت، تروریست ها سفارت در لندن را منفجر کردند.» (۲۲)

در تهران، روزنامه کیهان، که در اولین ساعات بعدازظهر منتشر می شود، به نقل از یک دیپلمات ایرانی که از خارج سفارت ناظر قضایا بوده است گزارش نسبتاً کاملی از حادثه درج کرد و نوشت: «تا ساعت ۱۱:۳۰ بعدازظهر دیروز، وضع به طور

معمولی پیش می رفت؛ یعنی مذاکره پلیس با مهاجمان سفارت ادامه داشت، اما در ساعت ۱۱:۳۰ شب، ناگهان بنا به دلایلی که هنوز روشن نیست مهاجمان پس از شهیدکردن یکی از برادران دیپلمات به نام سیدعباس لواسانی، جسد وی را به خارج از ساختمان پرتاب کردند. متعاقب این اقدام و خشونت مهاجمان، پلیس مجبور به دخالت مسلحانه شد. وی که خود از خارج سفارت ناظر بر عملیات پلیس بود افزود: درپی به شهادت رسیدن سیدعباس لواسانی صدای چند تک تیر

نیز شنیده شد. درست پنج دقیقه، پس از شنیدن صدای آخرین تک تیراندازی پلیس لندن یکی از اتاق های

طبقه دوم سفارت ایران را که مشرف به خیابان بود، منفجر کرد و به دنبال آن از کلیه راه های ورودی به یکباره وارد سفارت شد. پلیس با انفجار طبقات فوقانی سفارت توجه

مهاجمین را به خود جلب و از درهای طبقه همکف وارد ساختمان شد و درگیری آغاز گشت. در این درگیری ۳ تن از مهاجمان کشته شدند، یک تن زخمی و ۲ تن دستگیر شدند.(۱) همچنین ۳ تن از کارکنان سفارت ایران یعنی دکتر افروز کاردار سفارت ایران در لندن، از ناحیه پا مورد اصابت گلوله واقع شد. همچنین دکتر غرقی و یک تن دیگر که خوشبختانه حال هر سه رضایت بخش است. پس از عملیات پلیس کلیه گروگان ها به بیمارستان منتقل شدند.» (۲۳)

در همین شماره کیهان پیام بنی صدر به تاچر درج شده که در آن از کوشش پلیس انگلیس که به نجات جان گروگان های سفارت ایران در انگلیس، بجز یک تن، منجر شد قدردانی گردیده است. متن پیام بنی صدر به این شرح است: «عالی جناب خانم مارگارت تاچر نخست وزیر کشور

۱- * درنهـایت آمـار صـحیح در گزارش پلیس لنـدن ذکر شـد که طبق آن فقط یک تن از گروگان گیران زنـده مانـده است. درج آنچه در گزارش رسـانه هـای مختلف آمـده است، به منظور ترسـیم فضای موجود است و گزارش هر رسانه ارزش خبری خاص خود را دارد.

پادشاهی انگلستان، با احترام مایلم بدین وسیله سپاس خود را از اقدامات پیگیر پلیس کشورتان ابراز دارم که در جریان گروگان گیری ناحق سفارت ایران در لندن مهارت خود را در مقابله با این امر نشان داد و جز یک تن جان همه فرزندان بسیار عزیز ما در این حادثه از گزند مصون ماند.

با درود رئیس جمهوری اسلامی ایران، ابوالحسن بنی صدر» (۲۴)

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه نیز در پایان جلسه شب هنگام شورای انقلاب گفت: درمورد استرداد مهاجمان سفارت ایران در لندن اقداماتی انجام شده است که بعداً به اطلاع خواهد رسید. (۲۵)

روزنامه جمهوری اسلامی با تیتر معنی داری که پیش تر ذکر شد، در اطلاع رسانی این قضیه برخوردی متفاوت نشان داد و درواقع در نوعی اعلام موضع نوشت: «برابر گزارش های رسیده نیمه شب دیشب که اولین بار به وسیله رادیو بی بی سی اعلام شد سفارت ایران در لندن منفجر گردید. طبق همین گزارش ها چند تن در این انفجار کشته و مجروح گردیده اند. این انفجار به دنبال یأس کامل مزدورانی که با تبانی سیا و اینتلیجنت سرویس مأمورین سفارت ایران در لندن را به اسارت گرفته بودند از تسلیم، اتفاق افتاد. طی چند روز گذشته، باوجود خواست های متعدد مزدوران که به صورت مکارانه ای ازسوی مقامات انگلیسی و امریکایی پشتیبانی می شد با رد قاطع این خواست ها ازطرف ایران روبه رو شد.» این روزنامه در پایان افزوده است: «یادآور می شود ششمین روز ماجرای گروگان گیری درحال سپری شدن بود که این حادثه به وقوع پیوست.» (۲۶)

روزنامه جمهوری اسلامی در صفحه آخر همین شماره در ستون حاشیه نویس، ضمن مطلبی با عنوان "همبستگی کامل" آورده است: «به گزارش خبرگزاری فرانسه، تروریست های قاتل آیت الله شیرازی در تماسی با این خبرگزاری همبستگی کامل خود را با تروریست های اشغال کننده سفارت ایران در لندن، اعلام کردند و اظهار داشته اند که اگر پلیس انگلیس برای آزادی گروگان های سفارت مداخله کند، آنها سفارتخانه های انگلیس را در سراسر جهان اسلام منفجر خواهند کرد. گفته می شود تروریست های داخل سفارت هم ضمن ارسال پیامی ضمن اعلام همبستگی کامل خود با قاتلین آیت الله شیرازی به آنها گفته اند ناراحت نباشید، تاچر با ماست:

گر نگهدار من آنست که من می دانم شیشه را در بغل سنگ نگه می دارد!» (۲۷)

حزب جمهوری اسلامی نیز دررابطه با شهادت سیدعباس لواسانی بیانیه ای صادر کرد که در آن آمده است: «حزب جمهوری اسلامی دررابطه با این رویداد لازم می داند

دولت انگلستان را که قبلاً ـ از محاصره اقتصادی ایران به پیشنهاد امریکا و دخالت نظامی امریکا در ایران حمایت کرده بود به خاطر کوتاهی و سهل انگاری های مرموزش در جریان گروگان گیری در سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن سرزنش کند و بدین وسیله از آن دولت توضیح بخواهد. دولت انگلستان باید بداند که ملت ایران مصرانه خواستار تحویل باقیمانده تروریست ها به ایران است و هرگونه کوتاهی دراین زمینه را توطئه ای علیه انقلاب اسلامی ایران می داند.» (۲۸)

در لندن، گزارش بی بی سی از چگونگی ختم ماجرای سفارت ایران، روایتی حماسی از قضیه بود که با محور تبلیغ برای نوع اقدام پلیس تنظیم شده بود. بی بی سی در گزارش ساعت ۱۶:۱۵ خود از کشته شدن یک گروگان خبر داده و چگونگی حوادث را بعد از پرتاب جسد دیپلمات ایرانی به بیرون سفارت، چنین توصیف کرده است: «پلیس پیوسته گفته بود که خواستار پایان صلح آمیز این ماجراست و لذا دست به اولین اقدام تهاجمی نخواهد زد. سکوت چنان آرامش قبل از طوفان، سراسر اطراف سفارت را ناگهان فراگرفت. روزنامه نگاران، صدابرداران، عکاسان و فیلم برداران به طرف دوربین های قوی تلویزیونی هجوم بردند تا از نزدیک بدانند چه می گذرد و ناگهان انفجاری عظیم این سکوت را درهم شکست. ... در ظرف چند دقیقه، سفارت در شعله های آتش می سوخت. صدای شلیک تند گلوله از هر سو شنیده می شد و ماشین های آتش نشانی و آمبولانس ها آژیر می کشیدند و به طرف سفارت می آمدند و در ظرف چند دقیقه اعلام شد که اشغال سفارت پایان یافته است. در این جریان، سه اشغالگر سفارت به قتل رسید و یکی هم بعداً درگذشت و پنجمین نفر دستگیر شد و به صورتی باورنکردنی هیچ یک از این گروگان ها در این عملیات کشته نشدند.» (۲۹)

اما گزارش رویتر حاوی جزئیات دقیق تری است و برای اولین بار به شهادت ۲ گروگان اشاره کرده است.(۱) در این گزارش که حاکی از تخریب بسیار وسیع سفارت می باشد،

آمده است: «به گزارش پلیس اسکاتلندیارد، جسد ۳ تن از مهاجمین همچنان در میان ویرانه های

سفارت ایران قرار دارد. ضمناً جسد یکی از دو گروگان مقتول هم در داخل ساختمان سفارت است. ... سه تن از گروگان ها[ی]

مجروح ایران هم اکنون تحت مراقبت شدید پلیس در

بیمارستان... بستری می باشند. سخنگوی بیمارستان مذکور دراین رابطه اظهار داشت حال ۲ تن از گروگان ها نامساعد است، ولی وخیم نیست. گروگان های مجروح مورد عمل جراحی قرار گرفته اند، حال سومین گروگان مجروح خوب گزارش شده است. ... درحالی که ۱۶ ساعت، از واقعه انفجار سفارت می گذرد، هنوز پلیس نتوانسته است به داخل سفارت راه یابد. مأموران آتش نشانی در محل حضور دارند و احتمال ریزش سقف قسمت جلوی سفارت وجود دارد.» (۳۰)

در گزارش ساعت ۲۰ بی بی سی، پلیس لندن درباره پایان هیجان انگیز ماجرا توضیح بیشتری داده است: «ظاهراً اشغالگران از این خواسته خود که ایران باید ۹۱ زندانی در خوزستان را آزاد کند صرف نظر کرده بودند و فقط می خواستند با هواپیما از بریتانیا به مقصد نامعلومی بروند. اکنون به نظر می رسد که قصد نداشتند که هیچ یک از گروگان ها را همراه خود ببرند، ولی مقامات بریتانیا حاضر به موافقت با این کار نشدند. حمله سربازان هنگامی صورت گرفت که ۲ نفر از گروگان ها کشته شدند و جسد یکی از آنها از در ورودی سفارت بیرون انداخته شد. اشغالگران تهدید کرده بودند که هر نیم ساعت یکی از گروگان ها را خواهند کشت تازمانی که خواسته آنان

۱- * بعداً معلوم شد دومین گروگانی که پس از حمله پلیس به دست گروگان گیران به شهادت رسید، صمدزاده بوده است.

برآورده شود. در این حادثه فقط به ۳ نفر از سربازان هنگ ویژه بریتانیا اندک آسیبی وارد آمد. ... تنها اشغالگری که از این حادثه جان سالم به دربرده در یکی از کلانتری های مرکز لندن تحت بازداشت است. خبرنگار بی بی سی می گوید که چون بین ایران و بریتانیا معاهده استرداد مجرم وجود ندارد، قضیه باید در دادگاه های انگلستان مورد رسیدگی قرار بگیرد.»

در همین حال، مقامات انگلیس از نحوه پایان یافتن ماجرای سفارت ایران در لندن، به عنوان یک امر مهم و موفق، اظهار خشنودی می کنند؛ ازجمله «ملکه انگلیس برای دولت این کشور پیام تبریکی فرستاده است و از نحوه مبارزه با اشغال سفارت ایران در لندن تمجید کرده است.» (۳۱) همچنین به گزارش رویتر، لرد کارینگتون وزیر امور خارجه انگلستان، امروز در واشنگتن از اقدام پلیس برای آزادی گروگان های سفارت ایران در لندن دفاع کرد.(۱) وی در یک مصاحبه تلویزیونی اظهار کرد: درمورد سفارت ایران ابتدا قصد نداشتیم به یک اقدام نظامی متوسل شویم، لیکن پس از اینکه مهاجمان ۲ تن از گروگان های ایرانی را به قتل رسانیدند، تصمیم گرفتیم وارد عمل شویم و تأمل را جایز ندانستیم.(۲) (۳۲)

۳۱۶

در بازتاب پایان خونین اشغال سفارت ایران در لندن، یک جنبه چشمگیر نزد مقامات و رسانه های غربی، کوشش برای مقایسه این ماجرا با اشغال سفارت امریکا در تهران است و ابراز امیدواری از اینکه این ماجرا بتواند بر حل مسئله گروگان های امریکایی تأثیر بگذارد، اما در تهران، فضای سیاسی و تبلیغی برعکس است.

در انگلستان امروز، به گزارش رادیو صدای امریکا، یک مقام بلندپایه دولت بریتانیا گفته امیدوار است که نجات گروگان های ایرانی در سفارت ایران در لندن که به نحوی موفقیت آمیز با تلاش کماندوهای انگلیسی آزاد شدند، دولت ایران را تشویق به آزادی گروگان های امریکا در ایران کند. مقام بلندپایه مذکور، وزیر مشاور کابینه انگلستان در امور خارجی است که در مصاحبه ای پس از هجوم کماندوهای انگلیسی به داخل سفارت ایران در لندن گفت: امیدوارم این عملیات کماندویی نه تنها به دولت ایران بلکه به همه کسانی که در ایران در امر گروگان نگه داشتن کارمندان سفارت امریکا دست دارند، بفهمانند که مقررات مربوط به مصونیت دیپلمات ها و سفارتخانه ها جنبه ظاهری و تشریفاتی ندارد، بلکه یک موضوع مهم و جدی است. (۳۳)

همچنین رادیو مونت کارلو {فرانسه} در بخش عربی خود گزارش داد: «پایان دادن به بازداشت گروگان ها در سفارت ایران در لندن با سرعت لازم و حداقل ممکن از تلفات جانی، آرامش

۱- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول: مشاهدات یک گروگان داخل سفارت از جزئیات ۶ روز گروگان گیری سفارت ایران در لندن.

۲- ** ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم: اسامی اشغالگران سفارت ایران در لندن.

محافل دیپلماتیک لندن را برانگیخته است و این محافل پی برده اند که دولت مارگارت تاچر درطول پنج روز گذشته گروگان گیری در تماس دائم با مقامات سفارت ایران و عده ای از دیپلمات های عرب در لندن بوده است. برخی از این محافل عقیده دارند که بریتانیا هم اکنون می تواند میان تهران و واشنگتن برای خاتمه دادن به بحران گروگان های امریکایی میانجیگری کند به ویژه پس از اینکه پرزیدنت بنی صدر از مارگارت تاچر نخست وزیر بریتانیا، به خاطر قاطعیت در آن موضوع تشکر کرده است. بانو تاچر بعدازظهر امروز، در مجلس نمایندگان گفته است که شاید خاتمه دادن به حادثه سفارت ایران در لندن منافعی برای مسئله گروگان های امریکایی در ایران داشته باشد.» (۳۴)

۳۱۷

اقدامات ایذایی خرابکارانه عراق و عوامل آن در مناطق مرزی {جنوب تا شمال خطوط مرزی ایران با عراق} امروز هم ادامه یافت.

در جنوب، صبح امروز، در خط آهن اندیمشک اهواز، در فاصله دو ایستگاه بام دژ و آهودشت یک بمب که در کنار ریل کار گذاشته شده بود کشف و قبل از انفجار خنثی شد. قطار مسافری اکسپرس تهران خرمشهر که ساعت ۷:۰۵ به آستانه این محل رسیده بود، به موقع متوقف گردید و از خطر نجات یافت و پس از دو ساعت و نیم توقف، و خنثی شدن بمب، به راه خود ادامه داد. (۳۵)

همچنین در بهبهان، راننده یک مینی بوس، وجود یک بمب را در این خودرو به سپاه اطلاع داد که قبل از انفجار خنثی شد. (۳۶)

در اهواز، ساعت ۹ شب، در پارک ملی واقع در خیابان منتظری در جنب چادر تبلیغات سپاه اهواز بمبی منفجر شد که خسارت یا تلفاتی نداشت. پیش از این هم در اقداماتی مشابه در مسجدسلیمان {در مرکز فرهنگی مسجدسلیمان} و خرمشهر {کنار دفتر فرهنگی توحیدی مرتبط با سپاه} مقادیری تی.ان.تی و یک مین ضدتانک، کار گذاشته شده بود که قبل از انفجار خنثی گردید. به نظر برخی تحلیل گران سپاه این سه حادثه با هم مرتبط اند. (۳۷)

در دشت آزادگان حدود ساعت ۲۲، پل بستان با آر.پی.جی و سلاح های کالیبر کوچک، مورد حمله قرار گرفت. این تهاجم که با مقاومت مأموران ژاندارمری مواجه شد دو ساعت و نیم طول کشید. یک سرباز ژاندارمری براثر اصابت گلوله به فکش مجروح و در بیمارستان شهید شد. براثر خسارت وارده به ترانسفورماتور برق کنار پل، برق قسمتی از پل بستان قطع شد، ولی به پل آسیبی نرسید. (۳۸) به گزارش ژاندارمری در تعقیب مهاجمان یک نفر به نام ط.س فرزند ع(۱) با یک قبضه سلاح کلاشینکف دستگیر شد که تحقیقات از وی ادامه دارد. (۳۹)

ص: ۶۸۵

۱- * در سند نام کامل این فرد آمده است.

در ایلام، در نخستین ساعات بامداد، دکل مخابراتی مانشت مورد حمله مسلحانه مهاجمان قرار گرفت. مهاجمان با تیراندازی متقابل محافظان دکل و با دخالت نیروهای ژاندارمری و سپاه و مردم چوار مواجه شدند و در تاریکی گریختند. (۴۰)

در نفت شهر در ساعت ۲ بامداد، حدود ۹۰ نفر مهاجم از خاک عراق به پاسگاه گمرک نو و چاه شماره ۸ نفت شهر حمله کردند و خساراتی وارد آوردند. این افراد پس از مواجهه با مدافعان گریختند. درگیری حدود دو ساعت ادامه داشت. (۴۱)

از سوی دیگر، با تداوم تحرکات ایذایی عوامل عراق در غرب کشور، کنترل و مراقبت از این گونه اقدامات مشکوک نیز در دستور کار نیروهای خودی قرار گرفته است. دراین زمینه می توان به گزارش های داخلی امروز ژاندارمری اشاره کرد که براساس آن تحرک حدود ۸۰۰ تن در دسته های ۱۰۰ الی ۲۰۰ نفری مشاهده شده است و علائمی از برنامه حمله به قصرشیرین از چهار نقطه کوره های گچ، پشت ساختمان سپاه، جاده نفت شهر و پشت آبادی محمودآباد با سلاح های خمپاره انداز و آر.پی.جی۷ وجود دارد. (۴۲) در گزارش دیگری درباره این حمله احتمالی هشدار داده شده است: «عراق قصد دارد به وسیله ۳ پاسگاه عراقی که در مقابل پاسگاه ژاندارمری یکه شان واقع شده شهر قصرشیرین، منبع آب و نیروگاه برق این شهر به خصوص پاسگاه یکه شان را تخریب نماید.» (۴۳) همچنین از تحرک ۲ نفر از سران مهاجمان که گروه هایی ۹۰ نفره دراختیار دارند به نام سلیمان و محمودی، گزارش هایی به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه داده شده که براساس آن امروز، این ۲ تن با افرادشان به عراق رفته و دستوراتی دریافت و تعدادی از آنان مراجعت کرده اند. (۴۴)

در چنین شرایطی طبعاً میدان مناسبی برای تاخت وتاز اشرار غیرسیاسی فراهم می شود که درزمینه ایجاد ناامنی ها، مزید بر علت است. به طور مثال در اسلام آباد، شب هنگام، عده ای از اشرار به درمانگاه دایار حمله کردند و ۳ نفر از کارکنان این درمانگاه به اسامی غلامرضا رحیمی بهداشت یار، فرمان دستمزد خدمتگزار و حق مراد قشقایی سرایدار را با خود به گروگان بردند. در بین راه سرایدار گروگان را چون قادر به حرکت نبود پس از گرفتن ۵ هزار ریال وجه نقد، رها ساختند و ۲ نفر دیگر را همراه خود بردند. این درمانگاه در منطقه کوزران سنجابی قرار دارد. (۴۵)

۳۱۸

هرچند امروز لشکر۶۴ ارومیه با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرد که «در منطقه سنندج، ارتش و سپاه پاسداران با یاری پروردگار جهان و همیاری مردم مسلمان کرد بر اوضاع کلی شهر مسلط و شهر درحال پاک سازی بوده و ضدانقلاب با به جای گذاشتن تعداد قابل توجهی خودرو و جنگ افزار درحال عقب نشینی است»،۴۶ اما وخامت اوضاع شهر کاملاً مشهود است.

در سطح رسانه ها، خبرنگار کیهان از سنندج گزارش داد که شب گذشته، در اطراف باشگاه افسران که نقطه داغ درگیری چند روز گذشته بود عناصر گروه های مسلح غیرقانونی مستقر در

داخل شهر با بلندگو از پاسداران می خواستند که تسلیم شوند، اما با اعزام یک گروه کمکی از پاسداران، درگیری همچنان ادامه یافت. به گزارش وی، براثر درگیری و تیراندازی متقابل امروز تا شب، یک سرباز شهید و ۶ سرباز و پاسدار دیگر مجروح شدند. فرودگاه سنندج نیز در معرض انفجار خمپاره و تیراندازی پراکنده قرار دارد. (۴۷) خبرنگار خبرگزاری پارس در کرمانشاه نیز از قول مقامات آگاه گزارش داد: «در جریان وقایع اخیر کردستان ۲ فروند هلیکوپتر در سنندج سقوط کردند که یکی از سرنشینان این ۲ هلیکوپتر توانست خود را نجات دهد. از ۳ تن خلبانان دیگر ۲ هلیکوپتر اطلاعی در دست نیست.» (۴۸)

در سطح نیروهای خودی و مسئولان امر نیز مکاتبات و مراودات امروز، نشان دهنده حدت اوضاع است؛ ازجمله بروجردی فرمانده عملیات غرب سپاه در تلفن گرامی به مرکز فرماندهی سپاه درخواست کرد: «به فرمانده کل قوا تلفن شود که به شیروخورشید سرخ مستقر در سنندج دستور اکید دهید که مجروحین باشگاه افسران را معالجه کنند. حال آنها بسیار وخیم و یکی از آنها به علت نرسیدن خون، امروز، شهید شد. خیلی سریع اقدام شود. بروجردی» محمد بروجردی به این پیام اکتفا نکرد و این تلفن گرام را به دفتر ریاست جمهوری نیز ارسال کرد. (۴۹)

گزارشی دیگر نشان می دهد «در چند روز اخیر ازطریق جوانرود، دره ژاور و کوه آبیدر برای گروه های مسلح سنندج اسلحه و مهمات جدیدی رسیده است.» (۵۰) و در یک گزارش هم آمده است: «برابر اطلاع رسیده، انبار مهمات و مواضع پدافندی دمکرات در راه سقز سنندج در ۶ کیلومتری سنندج می باشد که دشمن از این منطقه برادران را زیر آتش می گیرد.» (۵۱)

برای شکستن محاصره زمینی سنندج، پاک سازی و تصرف محورهای تدارکاتی و جلوگیری از ارسال سلاح و مهمات به این شهر ضروری است، همچنان که «مسافرین فراری از سنندج اظهار داشته اند چنانچه گردنه مروارید در محور کامیاران سنندج و گردنه صلوات آباد در محور... [ناخوانا] اشغال شوند، گروه های مسلح ضدانقلاب در منطقه تسلیم خواهند شد و تنها امید آنان به بازبودن راه کامیاران سنندج می باشد که تقویت ها تا نزدیکی فرودگاه سنندج رسیده و سپس از بیراهه به سنندج حمل می شود.» (۵۲)

دراین حال، بالطبع پاک سازی مناطقی خارج از سنندج نیز ضروری است. ازجمله مناطقی که پاک سازی آن ضرورت دارد، دیواندره است که این کار پی در پی با تأخیر همراه می گردد. نیروهای سپاه زنجان که قرار است در این عملیات شرکت کنند، امروز، به عملیات تهران بازهم دراین زمینه {با شماره ۴۶۴ و تاریخ ۱۶/۲/۱۳۵۹} پیامی بدین شرح ارسال کردند: در پیام قبلی {اشاره به نامه ۴۶۲ که سپاه با ارتش برای پیشروی هماهنگی کرده} ابلاغ شده، ارتش هماهنگی و پیشروی نمی کند جهت اطلاع گزارش می شود و سریع جواب دهید. (۵۳)

در تهران، در هامش نامه مذکور نوشته شد: «مراجعه شود به فرمانده کل قوا، باید با ارتش قبلاً هماهنگ شود.» بنابراین مرکز فرماندهی عملیات تهران در پاسخ عملیات سپاه زنجان اعلام

کرد: «در جواب به پیام شماره ۴۶۴/۱۶/۲/۱۳۵۹ طبق دستور فرمانده کل قوا هیچ گونه حمله ای به دیواندره صورت نگیرد تا اشکال های جزئی ارتش رفع گردد و کاملاً هماهنگی به وجود آید.» (۵۴)

دراین حال، برخی خبرها که با قید «به قرار اطلاع» همراه است، حاکی است: «در درگیری های اخیر صدیق کمانگر زخمی و جلال نبوی(۱) کشته شده و روحیه گروه های مسلح تضعیف گردیده است.» (۵۵)

علاوه بر سنندج، در میان مناطق درگیر، بانه ازنظر وخامت اوضاع در صدر قرار دارد. در بانه و در ادامه محاصره پادگان این شهر، تلفن گرامی که روز قبل خطاب به مسئول سپاه پاسداران تهران ارسال شده بود، برای دومین بار امروز در ساعت ۲۱، خطاب به جبروتی {همان مسئول سپاه پاسداران تهران} به عملیات سپاه در تهران ارسال گردید، متن این تلفن گرام تکراری که گویای وضعیت است بدین شرح می باشد: «به اطلاع می رساند پادگان بانه فاقد همه چیز است. زخمی ها به علت تخلیه نشدن درحال ازبین رفتن [هستند]. در حمله ای که به قله ارباba نمودیم به علت کوتاهی هوانیروز عده زیادی از بین رفته اند و بقیه به پادگان مراجعت نموده اند. ما احتیاج به نیرو، مهمات، آذوقه و دارو، خیلی فوری داریم. شماره ۱۴۴ رسولی» (۵۶)

در همین حال، گزارش فرمانده ژاندارمری از سرمایه گذاری عراق در این شهر حکایت می کند. براساس این گزارش: «۲ نفر عراقی نزدیک پادگان بانه با پرسنل تیپ مستقر در مواضع داخل جنگل برخورد و در نتیجه مقاومت مسلحانه یکی از آنها کشته و نفر دیگر دستگیر گردیده است که در زندان پادگان بازداشت می باشد و نفر کشته شده کارت ارتش عراق و مبلغ هزار دینار عراقی به همراه داشته است.» (۵۷)

گزارش سازمان چریک های فدایی خلق از وضع امروز بانه، هم به ترسیم اوضاع کمک می کند {و برعکسِ سنندج نشانه امیدواری این سازمان به وضع بانه است} و هم جایگاه این سازمان در جبهه محاربان و میزان دشمنی آن با نظام را نشان می دهد. در گزارش امروز نشریه کار ارگان این سازمان درمورد بانه چنین آمده است: «ارتش همچنان برای تسخیر تپه های اطراف شهر تلاش می کند.

امروز، چند فروند هلیکوپتر به قصد تسخیر دو تپه در اطراف بانه تعدادی ارتشی و پاسدار در این تپه ها پیاده می کنند. پیشمرگان دلیر کرد به محض اطلاع از این حرکت ارتش، جانبازانه به محل می شتابند، درگیری سختی بین ارتش و پیشمرگان پیش می آید. در این درگیری که یک ساعت به طول می انجامد، ۱۱ نظامی کشته [شهید] و ۱۰ تن دیگر به اسارت پیشمرگان درمی آیند.

تنها یک نظامی موفق به فرار می شود.

در این درگیری ۳ تن از پیشمرگان به اسامی فائق بهرامی، محمد اسماعیل زاده و کاک طاهر محمودی [کشته می شوند]... علاوه بر این ۳ تن، ۲ پیشمرگه دیگر زخمی می شوند که حالشان رو به بهبود است.» (۵۸)

۱- * دو کادر سرشناس و مؤثر کو مه له درگیر در منطقه هستند.

۳۲۰

در پاوه، در اعتراض به ناامنی ناشی از خمپاره باران شهر از ارتفاعات، بازار و مغازه ها تعطیل است. (۵۹)

صبح امروز حدود ساعت ۷:۳۰، و بار دیگر حدود ساعت ۱۱، شهر هدف اصابت خمپاره قرار گرفت و عده ای زخمی شدند. دراین باره لشکر۸۱ زرهی کرمانشاه، در مصاحبه با خبرگزاری پارس بر کمک نیروهای بعث عراق به مهاجمان تأکید کرد. (۶۰) به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس، بعدازظهر هم مهاجمان مسلح از روستاهای اطراف پاوه با خمپاره و سایر سلاح ها شهر را هدف قرار دادند. بر پایه این گزارش، «در جریان شلیک یکی از خمپاره ها، یکی از پاسداران تهران و ۲ تن از پاسداران بومی پاوه به درجه شهادت نائل آمدند و جمعاً ۱۴ نفر مجروح شدند.» (۶۱)

متن تلفن گرام ژاندارمری که در پایان روز ارسال شد و ستاد مشترک ارتش نیز آن را برای نیروی زمینی ارتش و سپاه ارسال کرد، چنین است: «روز جاری شهر پاوه زیر آتش شدید اسلحه سنگین مهاجمین واقع [شد]، نیروی موجود در پاوه قادر به پاسخ گویی به آن نیست. مراتب به لشکر۸۱ اعلام و تقاضای... [کمک] شده است.

ازسوی ف. ژاجا سرتیپ مالک ساعت ۲۱:۳۰» (۶۲) از سوی دیگر، از ساعات اولیه بامداد امروز، اقداماتی برای پاک سازی ارتفاعات غرب پاوه شروع شد. در ساعت ۷ صبح، شهربانی پاوه گزارش داد: «یگان ارتش با هماهنگی سپاه پاسداران به طرف نوسود درحال پیشروی می باشد که یک نفر از افراد مهاجم با یک قبضه سلاح برنو دستگیر و یک عدد خمپاره انداز۶۰ به دست نیروهای دولتی افتاد.» (۶۳) در ساعت ۹ صبح، طبق گزارش ژاندارمری تیراندازی دو طرف تا این ساعت به شدت ادامه یافته و واحدهای پیاده ارتش و نیروهای پاسدار به طرف ارتفاعات غرب پاوه درحال پیشروی هستند. (۶۴)

بااین حال درعمل، موفقیت مورد انتظار به دست نیامد. خبر واصله به سپاه در ساعت ۹:۳۰ شب، گویای این امر است: «۳۰۰ نفر از پاسداران پاوه در بین راه پاوه به نوسود در محاصره مهاجمان می باشند و درخواست هلیکوپتر شد که پرواز نمود، ولی به پاوه نرفت و فقط تا روانسر رفت و بدون عملیات بازگشته است.» (۶۵) البته عملیات بدون دستاورد هم نبوده است به گزارش روابط عمومی سپاه کرمانشاهان، در جریان این درگیری ها «رهبر نیروهای مهاجمین مسلح در نوسود و اورامانات کشته شد. وی محمدامین نادری نام داشت که معروف به "حمه روش" بود و جسد وی به پاوه حمل شد.» (۶۶)

۳۲۱

در آذربایجان غربی امروز، ناآرامی ها و تحرکاتی در محدوده سلماس، میاندوآب و تکاب و در کنار آن اظهارات منتقدانه استاندار درخصوص محدودیت های اقتصادی شهرهای کردنشین استان، قابل ذکر است.

درباره سلماس در گزارش امروز منطقه عملیاتی غرب آمده است: «حدود یک صد نفر از فراریان اطراف قطور به سنارمامدی ملحق و در آبادی اوربان، یزدکان و کانیان مستقر شده اند و سنارمامدی در حضور جمعی اظهار داشته اگر پادگان سلماس و قوشچی را سقوط دهیم کارها درست می شود. ... سنارمامدی و ظاهر بدری و فیصل در [آبادی] کردینا تماس حاصل و احتمالاً قصد دارند دامنه عملیات را به سلماس و قوشچی و پاسگاه های منطقه هدایت نمایند. ... سنارمامدی در آبادی کردینا محل زندانی را تهیه نموده است.» در همین گزارش، درباره میاندوآب خبر داده شده است که «دهکده شورجه در منطقه میاندوآب، مورد تهاجم قرار گرفته و اهالی آن به گروگان گرفته شده و ۱۲ نفر آنان موفق به فرار شده اند.» (۶۷)

در گزارش دیگری درباره تکاب آمده است: «افراد دشمن اکثراً دمکرات هستند و مسلح می باشند و قصد حمله دارند و مردم دهات سخت ناراحت هستند و به مأمورین گشت سپاه ازطرف دمکرات ها تیراندازی شده است و مردمان منطقه را دستگیر و اعدام می کنند و مردم تکاب مقابل سپاه جمع شده و خواستار سرکوبی دشمن هستند.» (۶۸)

در همین حال و در شرایطی که موضوع محاصره اقتصادی از مهم ترین محورهای تبلیغاتی گروه های مسلح غیرقانونی است، امروز، استاندار آذربایجان غربی از این مسئله انتقاد کرد. به نوشته بامداد، دکتر حقگو در گفت وگو با خبرنگار این روزنامه اظهار کرد: «شهرهای کردنشین آذربایجان غربی همچنان در مضیقه غذایی و دارویی به سر می برند. وی گفت اگرچه تاکنون مقدار زیادی آذوقه برای آنها فرستاده شده، اما کافی نبوده است. استاندار آذربایجان غربی افزود در برخی موارد مشاهده می شود که گروه هایی مانع رسیدن آذوقه به شهرهای کردنشین می شوند. حقگو از عواملی که سد راه رسیدن آذوقه و دارو به شهرهای کردنشین می شوند خواست تا به دلیل کمبود شدید سوخت و آذوقه در شهرهای بوکان، سردشت و دیگر شهرها مانع رفت وآمد وسائط نقلیه نشوند.» ۶۹

درمورد وضع شهر ارومیه پس از درگیری های پل قویون و درگیری های پراکنده شبانه، استاندار آذربایجان غربی گفت: «به زودی یک پاسگاه ژاندارمری یا واحد سپاه پاسداران در منطقه پل قویون مستقر خواهد شد تا کنترل اوضاع را دراختیار بگیرد.» (۷۰)

۳۲۲

درزمینه تحلیل و بررسی مسائل کردستان و ارائه آن به افکارعمومی، دو نمونه از آنچه امروز ازطریق رسانه ها انتشار یافته، ذکر می شود.

نکته قابل توجه درج مطالب برخی گروه ها در نشریات داخلی باوجود وضوح اقدامات مسلحانه آنان علیه حکومت است. البته سران حزب دمکرات می کوشند با حضور در رسانه های داخلی به نحوی پل های ارتباطی را حفظ کنند و بدون دادن امتیاز قابل توجه، مطالبات اصلی خود را دریافت کنند، اما نکته مهم تر اینکه در حین حضور رسانه ای نیز، محارب بودن انکار نمی شود.

بخشی از گزارشی که در کیهان امروز دراین باره آمده چنین است: «جلیل گادانی عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران، صبح امروز، در تماسی با کیهان اعلام داشت که در شهرهای سنندج، سقز، مریوان و بانه درگیری همچنان ادامه دارد و قسمتی از کردستان شمالی نیز متشنج است. وی دراین مورد اضافه کرد براساس اطلاعاتی که رسیده است در این شهرها درگیری وجود دارد، اما به علت قطع برق و ارتباط تلفنی، ما از جزئیات و تعداد تلفات اطلاعی در دست نداریم. ... گادانی پیرامون اعزام هیئتی ازسوی حزب دمکرات کردستان به تهران گفت جناب رئیس جمهور اگر هرچه زودتر ۶ اصل مورد قبول خود را اعلام کند و دستور آتش بس دهد هیئتی ازسوی حزب به تهران اعزام خواهد شد.» (۷۱)

مندرجات شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی شامل اظهارات یکی از سران حزب دمکرات نیز چنین است: «احمد قاضی یکی از سران حزب دمکرات در مهاباد، طی یک تماس تلفنی درباره تحولات اخیر غرب کشور، جنگ و آتش بس مطالبی بیان داشت. وی گفت پیشمرگان حزب دمکرات هرگز سنگرهای خود را خالی نکرده اند و نمی کنند. به تازگی پیشمرگان حزب دمکرات ۸۲ نفر از ارتشیان را در اطراف سردشت خلع سلاح کردند. ... وی درمورد شهر سنندج چنین گفت: سنندج درحال حاضر در دست پیشمرگان حزب دمکرات، چریک های فدایی خلق {شاخه اشرف} و گروه های زیادی از مردمی است که از تهران و سایر شهرستان ها آمده اند. وی درمورد آتش بس اظهار کرد که ما آتش بس کامل نداده ایم، صرفاً آتش بس موقت بوده که بتوانند اجساد را جمع آوری کنند. احمد قاضی اضافه کرد که دکتر قاسملو در روز کارگر گفت: ما سر جنگ با دولت نداریم،... و تا وقتی دولت بجنگد ما هم می جنگیم و احتمال زیاد دارد که جنگ های ما به صورت پارتیزانی درآید و همان طور که می دانید جنگ های پارتیزانی درازمدت است، نظر حزب دمکرات این است که مسائل کردستان از راه حل نظامی برخوردار نیست. بلکه مسئله کردستان از راه سیاسی حل شدنی است. احمد قاضی آن گاه گفت به همین منظور نمایندگان هیئت دولت که از سه روز پیش به مهاباد آمده بودند همراه با نمایندگان کردهای مرکز، با سران حزب دمکرات در مهاباد تشکیل جلسه دادند و طی آن قرار شد که آتش بس رعایت شود که این قطعنامه به امضای حزب دمکرات، چریک های فدایی خلق و کومه له رسید، لیکن شیخ عزالدین پای این قرارداد را امضا نکرد. نمایندگان دولت ساعت ۲ بعدازظهر، بدون اینکه حزب دمکرات بفهمد با هلیکوپتر از مهاباد خارج شدند. وی در ادامه سخنان خود گفت رحیم سیف قاضی یکی از سران حزب دمکرات که اخیراً از روسیه برگشته در تهران با رئیس جمهور مذاکراتی داشته مبنی بر اینکه آتش بس رعایت شود، لیکن از آنجایی که رادیو اعلام آتش بس را پخش نکرد، جنگ مجدداً شروع شد. وی در پایان گفت هم اکنون جنگ در سقز، سنندج، پاوه و مریوان ادامه دارد، لیکن مهاباد آرام است. دیروز هم بین دمکرات ها و پاسداران ارومیه درگیری رخ داده که منجر به کشته [شهید] و زخمی شدن چند تن از پاسداران گردید.» (۷۲)

باوجود تلاش بسیار مؤثر سازمان مجاهدین خلق برای مخفی نگاهداشتن بخش تسلیحاتی این سازمان و غیرمسلح اعلام کردن مراکز و دفاتر سازمان درعین عدم تصریح به مسلح نبودن خود سازمان، در ملایر نشانه ای از مسلح بودن سازمان بروز کرد که البته این از موارد بسیار استثنایی است. در ادامه، تلاش سازمان در راه خنثی کردن این موضوع و نیز تلاش شاخه ملایر سازمان پس از ذکر گزارش دو روزنامه رقیب جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی و نیز کیهان درج شده است.

درپی حوادث روز گذشته ملایر که درنتیجه آن ساختمان انجمن جوانان مسلمان ملایر و نیز دفتر نمایندگی روزنامه کیهان به آتش کشیده شد، روزنامه های امروز، گزارش هایی دراین باره درج کردند. روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از خبرنگار خود نوشت: «از شخصی به نام رحمت الله افشاری که مسئول سازمان مجاهدین خلق در ملایر است ۱۴ بمب ساعتی کشف شد. این بمب ها دیروز، از نامبرده کشف و خود وی نیز دستگیر و تحویل دادگاه انقلاب اسلامی شد، این بمب ها از تهران به ملایر آورده شده بود. درپی اطلاع مردم ملایر از این جریان، گروهی از آنان به عنوان اعتراض دست به راه پیمایی زده و در مقابل ساختمان سازمان مجاهدین خلق ملایر تجمع کردند و خواستار مجازات وی شده و به دادن شعارهایی علیه سازمان مجاهدین خلق پرداختند. در همین اثنا، میان مردم و اعضای این سازمان درگیری به وجود آمد که در نتیجه آن عده ای از دو طرف جراحاتی برداشتند و قسمتی از ساختمان سازمان مجاهدین خلق توسط مردم به آتش کشیده شد. برپایه همین گزارش، مردم سپس به طرف دفتر روزنامه کیهان در ملایر حرکت کرده و قسمتی از ساختمان دفتر این روزنامه [را] نیز به علت عضویت خبرنگار این روزنامه در سازمان مجاهدین خلق به آتش کشیدند.» (۷۳)

روزنامه انقلاب اسلامی نیز به نقل از خبرنگار خود نوشت: «روز گذشته، تعدادی بمب دستی و سه راهی از یکی از اعضای مؤثر انجمن اسلامی جوانان مسلمان ملایر، به وسیله مأموران آگاهی شهربانی این شهر کشف گردید. به دنبال آن مردم ملایر با شعارهایی نظیر مرگ بر منافقین، جلوی ساختمان انجمن جوانان مسلمان اجتماع نمودند و محل دفتر کلیه کتاب ها و نوارهای سازمان مجاهدین را از بین بردند و ساختمان دفتر را تخلیه کردند. در این هنگام درگیری بین اعضای این سازمان و مردم صورت پذیرفت که طی آن تعدادی از هواداران سازمان مجاهدین زخمی و به بیمارستان اعزام و تعدادی از آنها نیز دستگیر شدند.» (۷۴)

اما روزنامه کیهان به نقل از خبرگزاری پارس گزارش خود را درج کرد و در ادامه افزود: «گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس حاکی است که دفتر روزنامه کیهان نیز به سبب عضویت خبرنگار این روزنامه در سازمان مجاهدین توسط مردم به آتش کشیده شد. برپایه این گزارش سپس مردم به سوی دادگستری حرکت کرده و خواستار اعدام رهبر مجاهدین خلق شاخه ملایر شدند.» (۷۵)

درپی این حادثه، انجمن جوانان مسلمان ملایر در نامه ای خطاب به رئیس جمهور، بدون

ص: ۶۹۲

هیچ اشاره ای به عدم وابستگی انجمن مزبور به سازمان مجاهدین خلق، علت حادثه را ادامه حرکت سرکوب گروه های سیاسی و نه تسلیحات مکشوفه اعلام کرد. اما سازمان روش تازه ای در برخورد با این موضوع در پیش گرفت، به این ترتیب که هم موضوع سلاح، بمب و سه راهی را غیرمرتبط با سازمان نشان داد و هم به طور اساسی در کاری ریشه ای تر، وابستگی و ارتباط انجمن مزبور را با سازمان نفی کرد. کیهان در شماره امروز خود، در ادامه گزارش یادشده از ملایر چنین نوشت: سخنگوی مجاهدین خلق ایران درارابطه با خبر مذکور اظهار کرد: «اولاً، سازمان مجاهدین هیچ گونه دفتری در ملایر ندارد. ثانیاً، فرد دستگیرشده به هیچ عنوان به مجاهدین خلق وابسته نیست. ثالثاً، از پیش اطلاع داشتیم که برخی دست های مشکوک تلاش می کنند تا با توطئه این رفتار را به مجاهدین نسبت داده، مردم را در مقابل آنها قرار دهند. البته یکی از موارد طرح برژینسکی برای سرکوب انقلاب ایران نیز دقیقاً همین مسئله یعنی وانمودکردن نیروهای اصیل انقلابی به عنوان مسئول خرابکاری می باشد. ... ضمناً مجاهدین خلق پیشاپیش برای فرد دستگیرشده، دادگاه علنی تقاضا می کنند تا در دادگاه مسئله برای توده مردم روشن شود.» (۷۶)

یادآوری می شود این اولین بار است که ارتباط تشکیلاتی این گونه تشکل ها با سازمان نفی می شود که علامت حساسیت مسئله است. ازنظر سازمان هر مسئله ای که به نوعی زرادخانه سازمان را که برای روز موعود انبار می کند طرح کند و باعث پیگیری آن شود، باید پاک شود. دراین مورد، تکذیب سازمان درحالی است که نه تنها فعالان سیاسی، بلکه همه کسانی که اندک درنگی در مسائل روز دارند می دانند که نوع نام گذاری تشکل های وابسته به سازمان چگونه است؛ انجمن دانشجویان مسلمان، انجمن زنان مسلمان، انجمن کارگران مسلمان و... براین اساس، مسئله خیلی اهمیت دارد که چنین امر آشکاری نفی می شود. یک نکته مهم در توضیح قدرت تشکیلاتی سازمان اینکه امثال شخص مزبور می توانند واقعاً یک فرد غیروابسته به تشکیلات اصلی سازمان باشند که عملاً در چارچوب رفتاری مورد نظر سازمان قرار می گیرند. (۱)

۳۲۴

سازمان مجاهدین خلق با برنامه ریزی وسیع و مذاکرات بسیار پیگیرانه و متعدد به سمت انتخابات مرحله دوم مجلس می رود که روز جمعه آتی {۱۹/۲/۱۳۵۹}، برگزار می شود. سازمان در کل ایران ۳۰ نفر و در تهران فقط یک نفر {مسعود رجوی} را در دور دوم می بیند. در میان ۳۰ نفر بعضی چون موسی خیابانی و... از اعضای برجسته و کادرهای اصلی سازمان هستند که از تبریز و دیگر شهرها، به مرحله دوم رسیده اند، اما سیاست و تاکتیک رهبرسازی، آن هم از نوع کاریزماتیک آن

۱- * انجمن جوانان مسلمان ملایر روز بعد در شیوه ای کاملاً متفاوت با نامه ارسالی به رئیس جمهور، با صدور اطلاعیه ای وابستگی خود را به سازمان مجاهدین خلق نفی کرد. این سازمان در روزهای بعد نیز در نشریه خود کوشید رابطه این انجمن و نیز رابطه شخص دستگیرشده را با سازمان نفی کند.

روی شخص رجوی با سرمایه گذاری نسبت به کل ۳۰ نفر دیگر، بسیار متفاوت است.

امروز، در سرمقاله مجاهد با عنوان "ضرورت و اهمیت راه یافتن مجاهدین به مجلس" پس از نقل قول هایی از مسعود رجوی درباب انقلاب و تفرقه و امپریالیسم و... و بعد از یادآوری اینکه «ریشه همه قضایا را بایستی درزمینه سیاسی حول محور تفرقه نیروها جست وجو نمود. منظورمان از تفرقه در اینجا فقط در وجه انحصارطلبانه آن نیست، بلکه دقیقاً تفرقه گروه ها و نیروهای

انقلابی مختلف {چه مسلمان و چه غیرمسلمان} را نیز در نظر داریم»، آمده است: «بنابراین و البته به طور خیلی خلاصه و موجز و باتوجه به تعادل موجود نیروها در ایران فقط می توان به حضور عنصری در مجلس چشم امید دوخت که بتواند با تأمین حداقل حقوق اساسی دمکراتیک برای کلیه نیروها راه تداوم انقلاب را حتی المقدور باز نگه دارد. به عبارت ساده تر تنها حضور نمایندگانی از مجاهدین {که اکنون در معرض انتخابات مرحله دوم نیز هستند} می تواند امید دستیابی به یک قرار و توافق ملی و عمومی را برای همه نیروها زنده نگه دارد.» (۷۷)

یادآوری می شود روز قبل، سازمان در سرمقاله ارگان خویش {مجاهد ۵۶ ۱۵/۲/۱۳۵۹} با عنوان "انتخابات و عمران عمومی کشور"، کوشیده بود این مطلب را تفهیم کند که اگر ما در مجلس نیاییم فعالیت بیرون مجلس، تهدیدآمیزتر خواهد بود. (۷۸)

ضمیمه اول گزارش۳۱۵: مشاهدات یک گروگان داخل سفارت از جزئیات ۶ روز گروگان گیری سفارت ایران در لندن

مشاهدات یکی از گروگان های سفارت ایران در لندن، در طول ۶ روز اشغال که در روزنامه کیهان مورخ ۲۸/۲/۱۳۵۹، منتشر شده است، به طور خلاصه در این ضمیمه آمده است. روزنامه کیهان نویسنده گزارش را از همکاران خود به نام وحید خباز معرفی کرده است. وی در چهارشنبه دهم اردیبهشت {۳۰ آوریل}، روز شروع گروگان گیری به دنبال قرار ملاقاتی با دکتر افروز کاردار سفارت ایران در لندن، به سفارتخانه رفته بود که در ساعت ۱۱:۳۰ صبح، پس از شنیدن صدای مهیب به هم خوردن در و سپس شلیک یک گلوله متوجه حضور گروگان گیران می شود و همراه دکتر افروز که تکرار می کند: «بعثی ها حمله کردند.» سعی در فرار دارد که موفق نمی شود. گزارش وی تحت عنوان "من شاهد لحظه های مرگ بودم"، حاوی جزئیات جالب و بسیار مفیدی است که برای بررسی و تحلیل دقیق این حادثه ضروری به نظر می رسد {مثلاً کشتن گروگان گیران پس از تسلیم چه معنایی داشته است}. خلاصه ای از این گزارش چنین است:

چهارشنبه، ۱۰ اردیبهشت، ۳۰ آوریل ۱۹۸۰ در انتهای راهروی طبقه بالا ـ اتاق کوچکی بود که یکی از گروگان گیران مرا به آنجا برد. در آن اتاق بود که برای اولین بار عده ای از گروگان ها را ملاقات کردم. ۳ انگلیسی، ۴ خانم ایرانی، ۲ آقای پاکستانی و یک آقای ایرانی که من نیز به آنها اضافه شدم. بعد از مدتی اتاق را عوض کردند و به اتاق بزرگ تری که دفتر نام داشت وارد شدیم. در اینجا عده ای به نفرات قبلی اضافه شدند؛ ازجمله ۴ آقای ایرانی و یک انگلیسی دیگر. «رهبر گروه که دیگر دوستانش او را عون می نامیدند، اعلامیه ای را می آورد که به زبان انگلیسی است و آن را برای گروگان ها می خواند: قبل از هر چیز از دولت و ملت انگلیس، به خاطر عملیاتی که در خاک آنها انجام

می دهیم، عذرخواهی می کنیم. گروه سیاسی شهید ناصرالدین(۱) یک تقاضا از دولت ایران و یک تقاضا از دولت انگلستان دارد. تقاضا از دولت ایران آزادی ۹۱ زندانی که در زندان های مختلف ایران زندانی اند و تقاضا از دولت انگلستان دادن یک هواپیما به گروه بود. ضمناً اعلامیه متذکر می شود که عملیات تنها ۲۴ ساعت به طول می انجامد.» وی اعلامیه را از پنجره به بیرون پرتاب کرد تا پلیس آن را بردارد.

پس از چند دقیقه، آقای دکتر افروز را که در نتیجه تلاش ناموفق برای فرار از سمت چپ صورتش خون جاری شده و ورم کرده بود به اتاق آوردند. خانم ها شدیداً شوکه شده بودند و یکی از آنها حال بسیار بدی داشت که ساعت ۳ بعدازظهر، عون او را آزاد کرد. همان روز پس از بحث ها و صحبت هایی که میان گروگان ها و گروه درگرفت، بالاخره رهبر گروه موافقت کرد که ازطریق یک تلفن، مستقیماً با دفتر قطب زاده در وزارت امور خارجه تماس گرفته شود. در آن هنگام قطب زاده در ابوظبی بود و تنها یک کشیک در وزارت امور خارجه بود که قطب زاده را از ماجرا مطلع کرد. ساعت ۹ شب تلفن زنگ زد. قطب زاده بود. عون به او خواسته گروهش را اعلام کرد، ولی قطب زاده {بعداً عون خودش اقرار کرد} به او می گوید: «هر کار دلتان می خواهد بکنید، ما اهمیتی به خواست شما و امثال شما نمی دهیم.» عون تهدید کرد که در صورت عملی نشدن خواسته هایش گروگان ها را می کشد و گوشی را گذاشت.

پنجشنبه، ۱۱ اردیبهشت، اول مه ۱۹۸۰ «دیگر همه گروگان ها و اعضای گروه را می شناختم.

گروگان ها عبارت بودند از: ۱. دکتر علی افروز ۲. آقای نقی زاده ۳. دکتر عزتی ۴. آقای تقی کجوری ۵. آقای محمد محب ۶.آقای مقدم ۷. آقای لواسانی ۸. آقای فلاحی ۹. آقای دادگر ۱۰. آقای صمدزاده ۱۱. خانم رویا کاغذچی ۱۲. خانم زهرا زمردیان ۱۳. خانم هاشمیان ۱۴. خانم برومند ۱۵. خانم گنجی. همه این افراد کارمندان سفارت بودند. من و آقای طباطبایی و آقای مه نورد نیز برای انجام کاری به سفارت آمده بودیم و تبرور جانسون افسر پلیس، هاریس، موریس، کریمر، مصطفی، فاروقی و دکتر گل که غیرایرانی بودند تنها به سفارت مراجعه کرده بودند. اعضای گروه عبارت بودند از: ۱. عون رهبر گروه ۲. فیصل ۳. حسن ۴. سلیم ۵. شاکر ۶. علی که تنها دو نفر اول، مسلسل های اتوماتیک یوزی به کار می بردند، ولی باقی دیگر تپانچه های خودکار به دست داشته و بلااستثنا همه شان نارنجک های قرمز رنگی در دست داشتند. ... ساعت ۱۱ صبح بود. علی جوان ترین عضو گروه به افروز می گوید که جایش را عوض کند، ولی افروز اهمیت نداد. دوباره فریاد زد جایت را عوض کن. آقای افروز در جواب گفت: بزن بکش، که ناگهان جوانک تیری به طرف سقف اتاق شلیک می کند، افروز هم به سرعت جایش را تغییر می دهد.»

عون و گروهش پس از اعلام مهلت تا ساعت ۱۲ ظهر به پلیس و سپس تمدید مهلت به مدت دو ساعت متوجه شدند که پلیس انگلستان قصد طول دادن قضیه را دارد. عون و فیصل برای حدود نیم ساعت به طبقه پایین رفتند و با پلیس ازطریق تلفن مذاکره کردند. سپس عون آمد و اعلام کرد: «ما تا ساعت ۸ صبح فردا، به پلیس مهلت داده ایم تا برای ما یک هواپیما حاضر کرده و سه سفیر عراق، اردن، الجزایر نیز تا قبل از ساعت ۸ صبح، به ملاقات ما بیایند.»

جمعه، ۱۲ اردیبهشت، ۲ مه ۱۹۸۰

هیچ یک از سفرا حاضر نشدند شخصاً به محل سفارت بیایند. ساعت ۴ بعدازظهر، عون و فیصل با شتاب به طرف اتاق آمدند. «عون درحالی که سعی می کرد خونسردی خود را حفظ کند، گفت: رادیو ایران همین الآن اعلام کرد قطب زاده ازجانب شما {گروگان ها} پیام محرمانه ای داشته است مبنی بر اینکه گروگان ها حاضرند جان خود را در راه جمهوری اسلامی فدا کنند. به دنبال آن عون دستور می دهد اتاق را دوباره عوض کنیم» و دکتر عزتی را

ص: ۶۹۵

۱- * نام گروه، جنبش شهید محی الدین ناصر اعلام شده بود.

می خواهـد که همراه او برود. دکتر عزتی بعـد از ۱۰ دقیقه، بـا حالتی دگرگون شـده برمی گردد و می گویـد: «عون به رئیس پلیس گفت اگر پیامی را که ما امروز صـبح، به خبرنگار بی بی سـی دادیم در اخبار ساعت ۹ شب، اعلام نکنید دکتر عزتی را کشته و

جسـدش را از پنجره بیرون می انـدازیم.» نفس ها در سینه ها حبس شـده بود. ۵ دقیقه به سـاعت ۹، عون یکی از خـانم ها که باردار بود را آزاد کرد مشـروط بر اینکه اوضاع را برای پلیس تشـریح کنـد و بگویـد اگر اعلامیه را پخش نکنند، آنها یکی از گروگان ها را خواهند کشت. «ساعت نه و پنج دقیقه شب بود که فیصل و مصـطفی به طبقه بالا آمدند و درحالی که مصـطفی لبخنـد بر لب داشت فریاد زد: آنها اعلامیه ما را از رادیو اعلام کردنـد کلمه به کلمه. ناگهان اتاق از شادی منفجر شـد. همه به طرف فیصـل، شـاکر، علی و حسـن دویدنـد و آنهـا راماننـد دوسـتان قـدیمی در آغـوش گرفتـه و می بوسیدند. همه وهمه از گروگان ها گرفته تا افراد گروه حتی رهبر گروه در آن لحظه بی اختیار گریه کردنـد و بلافاصـله همه به نماز ایسـتادیم. بعد از نماز، عون دکتر گل پاکسـتانی را نیز آزاد می کنـد. حالا دیگر همه اسـلحه ها کنار گذاشـته شـده و حرف ها همه حرف های مهربانانه و محبت آمیز بود.»

شنبه، ۱۳ اردیبهشت، ۳ مه ۱۹۸۰

ساعت ۱۰ صبح، عون و فیصل با گروگان ها میزگردی تشکیل دادند و به بازگوکردن تاریخچه و سوابق سیاسی خودشان {که نیـاز به تحلیـل جـداگانه و مفصل دارد} پرداختنـد. ساعت یک ونیم، بعـد از نماز «ما متوجه شـدیم که آنها با ماژیک مشـغول نوشـتن شـعارهایی علیه آیت الله خلخالی و رفسـنجانی و دکتر بهشتی شده اند. همچنین روی دیوار می نویسند: جاوید باد خلق عرب و شعارهای گوناگون دیگر، به طوری که تمام دیوارها سیاه شده بود.»

یکشنبه، ۱۴ اردیبهشت، ۴ مه ۱۹۸۰

ساعت ۱۰ صـبح، رادیو اعلام کرد هنوز سه سـفیر اردن، کویت و الجزایر در محل وزارت امور خارجه در لنـدن مشـغول تبادل نظرنـد. به خوبی محسوس بود که پلیس و دولت انگلسـتان قصـد ادامه دادن موضوع را دارنـد تا صبر و طاقت را از اشـغالگران بگیرند.

ساعت حدود ۵:۳۰، دکتر افروز گفت: روی دیوار پشت اتـاقی که در آن بودیم بـا نوشـتن شـعار به امام توهین کرده انـد. نقی زاده او را متوجه این مسـئله می کرد که اگر این رابطه ای را که با زحمت با آنها ایجاد کرده ایم از دست بـدهیم، دیگر امکان مصالحه وجود نـدارد، ولی آقای افروز درحالی که گریه می کرد گفت: «من نمی توانم آن جمله را تحمل کنم، یا آن را پاک کننـد یا با خون من دوباره بنویسـند. ... به هر که می خواهنـد فحش بدهنـد آزادند، ولی به نائب امام زمان...؟ حداقل من نمی توانم آن را تحمل کنم.» و وقتی علی وارد اتاق شـد همین جملات را به او گفت. فیصل وقتی در جریان موضوع قرار گرفت با عصـبانیت و هیئت نخستین روز ورودش وارد اتاق شـد و درحالی که گلنگدن اسـلحه اش را با خشم می کشـید، فریاد زد: «هر که ناراضی است بیاید بیرون» و بعد چند جمله رکیک دیگر. در اینجا آقای عباس لواسانی نیز با فریاد جملات افروز را تصدیق کرد و اتاق آشـفته شد. تبرور افسر انگلیسـی و چند گروگان دیگر به لواسانی و افروز اعتراض کردند و ازطرفی فیصل بود که

قصد حمله به لواسانی و افروز را داشت. بالاخره قانون اسلحه پیروز شد و فیصل با ماژیک جملات ناخوشایندی را جلوی چشم ما با خط درشت نوشت. وقتی همه خواب بودند می شنیدم که افروز می گفت: «من همه آن شعارهایی را که بر روی دیوار نوشته اند، درود بر خمینی، می بینم.»

دوشنبه، ۱۵ اردیبهشت، ۵ مه ۱۹۸۰ ساعت ۹ صبح، عون به پلیس تلفن کرد و گفت: اگر تا ۴۵ دقیقه دیگر یکی از سفرای خواسته شده در اینجا نباشند و با ما مذاکره نکنند، ما یکی از گروگان ها را خواهیم کشت و جسدش را از پنجره به بیرون خواهیم

ص: ۶۹۶

انداخت. پلیس جواب می داد که ما نمی توانیم در این زمان یکی از سفرا را احضار کنیم و عون به تهدید ادامه می داد. از رفتارشان به خوبی پیدا بود که می خواهند همه چیز را همان روز پایان دهند. پس از گذشتن یک ساعت، لواسانی را با خود به طبقه پایین بردند. فقط ۱۵ دقیقه دیگر به پلیس فرصت داده شد. پلیس در این زمان مرتب با عون تماس می گرفت و شرایط قبلی را تکرار می کرد. پس از پایان یافتن ۱۵ دقیقه، صدای شلیک سه گلوله را شنیدیم. عون به وسیله تلفن به پلیس گفت: ما یکی از گروگان ها را کشتیم و اگر تا ۱۵ دقیقه دیگر یکی از سفرا را نیاورید یکی دیگر را خواهیم کشت. آقای نقی زاده و افسر تبرور، عون را قانع کردند که تا ساعت ۵ به پلیس مهلت داده شود. پس از شلیک آن سه گلوله و بازنگشتن لواسانی و اقرار عون به کشتن لواسانی حالتی شبیه به مرگ تدریجی بر سفارت حاکم بود. آنها می خواستند با ایجاد این فرسایش پلیس و گروگان ها، راهی برای خودشان باز کنند.

تا ساعت ۶ بعدازظهر، در تمام مدت پلیس با عون مذاکره می کرد و فریادها نشان می داد که مذاکرات برای گروه رضایت بخش

نیست. ساعت ۶:۱۰، دوباره صدای شلیک سه گلوله از طبقه پایین به گوش رسید. در ساعت ۶:۳۰، رادیو اعلام کرد که ۲ نفر از تروریست ها جسد مردی را به بیرون در سفارت آوردند و به سرعت

به داخل بازگشتند. دیگر برای همه مسلم شده بود که آنها لواسانی را کشته اند. عون به پلیس اعلام کرد که اگر حمله ای

به سفارت شود آنها همه گروگان ها [را] کشته و ساختمان منفجر خواهد شد و خواست «تا یک اتوبوس تا ۱۰ دقیقه دیگر جلوی در سفارت حاضر باشد. پلیس بلافاصله {با شگفتی هرچه تمام تر} قبول می کند و حتی نوع هواپیمایی را که گروه مایل است با آن پرواز کند نیز می پرسد. ۱۰ دقیقه بعد، پلیس تلفن کرد که تنها می خواهد با عون رهبر گروه صحبت کند. عون، هاریس و تبرور را با خود به طبقه دوم برد.»

هنوز عون با پلیس تلفنی صحبت می کرد که ناگهان صدای انفجار مهیبی ساختمان را لرزاند. بقیه گروگان گیران «فریاد زدند: حمله کردند، حمله کردند و هر ۴ نفر به داخل اتاق آمدند. فیصل بلافاصله به طرف افروز، صمدزاده، دادگر و دیگر گروگان ها که در سمت راست اتاق نشسته بودند شلیک می کند. شاکر هم شلیک می کرد، ولی تنها من می توانستم آتشی را که از لوله اسلحه هایشان بیرون می آمد ببینم. صمدزاده اولین کسی بود که مورد اصابت چندین گلوله قرار گرفت. من که لحظه به لحظه ناظر جریان گلوله هایی که از مسلسل های فیصل و شاکر و تپانچه سلیم به طرف صمدزاده و دادگر و افروز شلیک می شد بودم، شوکه شده و تنها روی زمین نشسته بودم و منتظر گلوله ای بودم که مرا نیز از پای درآورد. دقیقه ای به همین حالت می گذرد که ناگهان فیصل داد می زند: به انگلیسی بگو تسلیم، تسلیم. در این لحظه فیصل و سلیم و شاکر روی زمین نشستند و اسلحه ها و نارنجک ها و فشنگ هایشان را از پنجره بیرون انداختند. در این لحظه اولین مأمور انگلیسی با هیئتی فوق العاده متحیرکننده وارد اتاق شد. کاملاً شبیه به قورباغه بود، اسلحه فوق العاده عجیبی در دست داشت، به محض اینکه وارد اتاق شد فریاد زد: دراز بکشید، دراز بکشید و بعد فریاد زد: تروریست کیه؟ تروریست کدومه؟!

یکی از گروگان ها که من متوجه نشدم کیست فیصل و شاکر را نشان داد. مأمور بلافاصله فیصل را بلند کرد، روی دیوار

چسباند و با اسلحه اش حدود ۱۰ تا ۱۲ تیر از سر تا پایین تنه اش به او شلیک کرد. دومین نفر شاکر بود که خودش فریاد زد: تسلیم، تسلیم. مأمور بلافاصله به طرفش دوید، سر او را میان بازوهایش گرفت و با اسلحه کمری سرش را متلاشی کرد. به قدری این صحنه رقت انگیز بود که قدرت هرگونه حرکتی را از من گرفته بود. حالا در اتاق ۴ مأمور قورباغه ای شکل بودند که فریاد می زدند، بلند شو، بلند شو و بعد ازطریق راهرویی که مملو از دود و گاز اشک آور بود ما را مانند هندوانه به یکدیگر پاس می دادند به طوری که وقتی مرا به بیرون از سفارت آوردند دیگر نمی توانستم نفس بکشم. دوستانم را یکی پس از دیگری دیدم. صمدزاده و دادگر را که به طور جدی زخمی شده بودند، فقط صمدزاده و دادگر نبودند... حدود ۱۵ دقیقه، به همان حال باقی ماندیم، سپس لیستی را که از قبل تهیه کرده بودند آوردند و تک تک گروگان ها را شناسایی کردند، همه

ص: ۶۹۷

در محل حاضر بودند به غیراز لواسانی، دادگر، صمدزاده و افروز. تا پایان عملیات که جمعاً نیم ساعت به طول انجامید، به همان حال دراز کشیده باقی ماندیم و بعد با اتوبوسی که در محل حاضر بود، بلافاصله به بیمارستان رفتیم. دیگر همه باور کرده بودند که همه چیز تمام شده و خدای بزرگ بار دیگر قدرت لایزالش را نشان داده است. درود بر لواسانی شهید و برادر همراهم صمدزاده.» (۷۹)

ضمیمه دوم گزارش۳۱۵: اسامی اشغالگران سفارت ایران در لندن

دو هفته بعد از پایان خونین ماجرای اشغال سفارت ایران، در ۳/۳/۱۳۵۹، رادیو لندن گزارش داد: «پلیس لندن اسامی پنج مرد مسلح را که در طی حمله پلیس به سفارتخانه ایران کشته شده اند اعلام داشته است. اسامی این مردان مسلح که سفارتخانه ایران را تسخیر کرده بودند و آن را شش روز در تصرف خود داشتند طبق اعلامیه پلیس لندن چنین است:

۱. عون علی محمد ۲. شاکر عبدالله رضی ۳. سمیر محمد حسین ۴. شاکر سلطان سعید ۵. مکی هارون علی ۶. علی فوزی بداوی نژاد، دستگیر.» (۸۰)

درباره ردیف ششم، یادآوری می شود دو روز بعد از پایان ماجرای سفارت ایران در لندن، روزنامه گاردین نوشت: تنها تروریستی که سالم توسط پلیس انگلیس دستگیر شده است، در انگلستان محاکمه می شود و مارگارت تاچر نخست وزیر انگلیس، مصمم است که در مقابل هرگونه تلاش دولت ایران برای استرداد این تروریست مقاومت کند. (۸۱)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۶/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲. روزنامه بامداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۴. روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۵. روزنامه بامداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۶. روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۷. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، خلاصه بررسی مطبوعات جهان، ۱۷/۳/۱۳۵۹، ص۳۳، ۶ مه ۱۹۸۰.

۸. روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۳/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۷، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۰، بخش فارسی رادیو مسکو، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۱۱. روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص آخر.

۱۲. روزنامه نامه مردم، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۱۳. همان، ص۱.

۱۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۲؛ و روزنامه بامداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۷، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۷، بخش فارسی رادیو بغداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۱۶. همان، صص ۱ و ۲، کویت خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۶ مه ۱۹۸۰.

۱۷. همان، ص۱، کویت خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۶ مه ۱۹۸۰.

۱۸. روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۰. روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۲۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۲. روزنامه بامداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۳. روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۴. همان، ص۲.

۲۵. روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۷.

۲۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۷. همان، ص۱۲.

۲۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۲۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۷، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۳۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۷، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۳۲. روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۷ ، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۴، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۳۴. همان، ص۲۱، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۳۵. سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ۱۹/۲/۱۳۵۹؛ و روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۴؛ و سند شماره ۲۹۴۲۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۳} به ژاجا {رکن۳ دایره امنیت}، ۱۶/۲/۱۳۵۹؛ و روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۱؛ و روزنامه اطلاعات، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۶. سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۳.

۳۷. سند شماره ۰۵۷۵۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بررسی مناطق ایران به عملیات و دفتر روابط عمومی ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۳۸. سند شماره ۲۹۵۶۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۱۷/۲/۱۳۵۹؛ و روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲؛ و روزنامه بامداد، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۹. روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴۰. روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۱. سند شماره ۲۸۳۴۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سرهنگ ستاد به فرماندهی ژاجا {رکن۳ عملیات}، ۱۶/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۲۷۶۷۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پایگاه ۹۵۳ شهر نفت هنگ قصر به فرماندهی هنگ قصرشیرین {رکن۲}، ۱۶/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۲۸۳۴۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه {رکن۲ و رکن۳}، ۱۶/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۰۴۱۱۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۴۲. سند شماره ۲۸۳۴۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه {رکن۲}، ۱۶/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۲۸۳۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: به تهران {فرماندهی ژاجا رکن۳}، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۴۳. سند شماره ۴۱۲۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲} دایره اطلاعات به دفتر ریاست جمهوری اسلامی،

۲۳/۲/۱۳۵۹.

۴۴. سند شماره ۰۴۱۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۴۵. روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۴۶. روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴۷. روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۸. روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴۹. سند شماره ۰۴۱۱۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ستاد عملیات غرب به مرکز فرماندهی، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۵۰. سند شماره ۰۵۷۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا {مدیریت اطلاعات}، شماره ۲۵، از ۱۵/۲/۱۳۵۹ تا ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۱. سند شماره ۰۴۱۱۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات همدان به اطلاعات تهران، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۵۲. سند شماره ۰۵۷۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۱.

۵۳. سند شماره ۳۹۰۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات زنجان به عملیات تهران، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۵۴. سند شماره ۳۹۰۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی {عملیات} به سپاه زنجان {عملیات}، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۵۵. سند شماره ۰۵۷۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۱.

۵۶. سند شماره ۳۹۰۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از بانه به جبروتی، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۵۷. سند شماره ۵۷۵۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ژاجا به ریاست جمهوری، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۵۸. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۵۹. سند شماره ۰۰۰۶۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مدیر کل امور انتظامی به استانداری کرمانشاهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۶۰. همان؛ و روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۶۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۶۲. سند شماره ۰۰۰۶۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۶/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۰۴۱۱۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۶۳. سند شماره ۰۰۰۵۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی به وزارت کشور، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۶۴. سند شماره ۰۴۱۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات

ص: ۶۹۹

جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۸/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۰۰۰۶۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۶۵. سند شماره ۴۱۱۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز بررسی مناطق ایران {منطقه۳}، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۶۶. روزنامه اطلاعات، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۷. سند شماره ۰۵۷۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

۶۸. سند شماره ۰۴۱۱۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز بررسی مناطق ایران به رئیس جمهوری و وزارت کشور، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۶۹. روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۷۰. همان، ص۳.

۷۱. روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۷۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۷۵. روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۷۶. همان.

۷۷. سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۵۷، ۱۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۷۸. سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۵۶، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۷۹. روزنامه کیهان، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۸۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۷، ۴/۳/۱۳۵۹، ص۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۳/۳/۱۳۵۹.

۸۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۰، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۳، لندن خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۷ مه ۱۹۸۰

.{١٧/٢/١٣٥٩}

۳۲۵

تبعات حادثه طبس در امریکا قابل توجه است، براثر شکست عملیات طبس، بارها بر عدم تکرار حمله نظامی لااقل در کوتاه مدت و قبل از پاسخ قطعی روش های دیگر، تأکید شده است، ضمن اینکه تقسیم و پخش شدن گروگان ها در سراسر ایران هرگونه حمله و اقدام نظامی محدود و سریع برای آزادی آنان را به طور اساسی منتفی می کند؛ درعین حال برخی دست اندرکاران قضیه، به دفاع مستقیم یا غیرمستقیم از آنچه گذشت می پردازند که تا حدی طبیعی هم هست، اما امروز، گزارشی از شبکه خبری امریکایی ای.بی.سی پخش شد که تا حد زیادی خلاف انتظار و دور از امکان تحقق به نظر می رسد و بیشتر کوششی برای خروج دولت امریکا از انفعال در افکارعمومی در آن می تواند مطرح باشد.

به گزارش آسوشیتدپرس، امروز، شبکه مزبور اعلام کرد: به فاصله یک هفته پس از نخستین تجاوز ناکام امریکا به ایران، کارتر به پنتاگون {وزارت دفاع امریکا} دستور داده است تا طرح های تازه ای را برای دومین حمله تحت عنوان "نجات گروگان های امریکایی" تدارک کند. به گزارش مزبور، این شبکه امریکایی گفته است درحالی که مقامات دولت کارتر وجود چنین نقشه هایی را انکار نمی کنند، اما این نکته را روشن کرده اند که امیدوارند با آزادی گروگان های امریکایی نیازی به آن نداشته باشند. بااین حال، مقامات امریکایی معتقدند که جای جدید گروگان ها را می دانند و به محیط اطراف آن آشنا هستند و اعتقاد دارند که عملیات نجات جدید امکان پذیر است. مقاماتی که نخواسته اند نامشان افشا شود به شبکه ای.بی.سی گفته اند که متفرق کردن گروگان ها مفید بوده است زیرا پراکنده کردن گروگان ها معنی اش متفرق کردن نگهبانان آنها هم هست که درواقع به معنی ضعیف شدن عنصر خشن تری از میان دانشجویان پیرو خط امام است. ارتباط میان دانشجویان پیرو خط امام در نقاط مختلفی که گروگان ها را مستقر کرده اند ضعیف است و همین مسئله ضرورت زمان سنجی دقیق و چابکی بیش از حد نجات دهندگان را می کاهد و بالاخره شکست در یک عملیات به هیچ وجه شانس موفقیت در عملیات دیگری را ضعیف نمی کند. (۱)

ص: ۷۰۱

بااینکه مسئله مهم این روزها در نزد همه گروه ها و جریان های سیاسی انتخابات است، اما مسئله مبارزه با امریکا و حواشی آن درهرحال و همیشه جذابیت های خاص خود را دارد، به خصوص باتوجه به نوع برخورد با آن که عاملی برای افزایش یا کاهش مشروعیت تلقی می شود. امروز، سازمان مجاهدین خلق و حزب کارگران سوسیالیست، برخی ابهامات موجود در حاشیه واقعه طبس مربوط به عوامل داخلی همدست امریکا را که قبلاً ـ مطرح شده بود،(۱) بازهم در نشریات خود مطرح کردند. روزنامه جمهوری اسلامی نیز از آیت الله خلخالی مطلبی دراین باره درج کرده است.

سازمان مجاهدین خلق در شماره امروز ارگان خود مجاهد با عنوان "رادارهای محلی که نقاط کور را می پوشانند کجا بودند" نوشت: «پس از درج مقاله "چند سؤال درباره تهاجم نظامی امریکا"، عده ای از برادران درجه دار نیروی هوایی با ما تماس گرفتند و اعلامیه زیر را دراختیار ما قرار دادند، در توضیح این مطلب گفتند: ... این اعلامیه را که به وسیله عده ای از برادران درجه دار ما انتشار یافته است نزد مسئولین بردیم، ولی با کمال تعجب هیچ گونه پاسخی دریافت نداشتیم. پس از چاپ مقاله مجاهد دراین زمینه مناسب دیدیم این اعلامیه را برای آگاهی مردم دلاور میهنمان دراختیار شما قرار دهیم تا در نشریه مجاهد به چاپ برسانید.»

این اعلامیه که با عبارت «به نام خداوند درهم کوبنده ستمگران. امریکا هیچ غلطی نمی تواند بکند. {امام خمینی} با درود به رهبر کبیر انقلابمان، خمینی بت شکن و با امید به پیروزی تمامی مستضعفین بر مستکبرین. ملت مبارز و قهرمان ایران، چو ایران نباشد تن من مباد» شروع شده است، توضیحاتی بدین شرح درمورد سؤالات مطرح شده در مقاله مندرج در مجاهد ۱۴/۲/۱۳۵۹، داده است: «روز چهارشنبه ۵/۲/۱۳۵۹، به پایگاه یکم شکاری {پایگاه مادر} که توپ های ۲۳ میلی متری ما در آنجا مستقر بودند برای حفاظت و پاسداری از مرز هوایی فرودگاه و پایگاه دستور داده می شود که سریعاً توپ ها و رادارها را جمع کنید که درجه داران متخصص این دستگاه ها سؤال می کنند چرا؟ فرمانده گردان پدافند، سرگرد فریدون هراتیان اظهار می دارد که دستور از بالا آمده است، پرسنل درجه دار می گویند مگر می شود هواپیما و فرودگاه مهرآباد را بدون حفاظت گذاشت. آن سرگرد فرمانده یعنی هراتیان می گوید که من نمی دانم دستور داده اند توپ ها و رادارها باید جمع شود تا شما به مأموریت ویژه بروید. باتوجه به دستور فرمانده که می گوید اگر جمع نکنید تمرد حساب می شود و دادگاهی می شوید {یعنی بازهم اطاعت کورکورانه} پرسنل درجه دار با زور فرمانده دستگاه ها را جمع می کنند و در همان روز هم ما مطلع شدیم که این عمل در پایگاه های دیگر خارج از مرکز انجام شده است، پایگاه بابلسر و شیراز و ایستگاه رادار شهرآباد مشهد و... دراین رابطه باند فرودگاه تهران و پایگاه شکاری تا روز

ص: ۷۰۲

۱- * ازجمله در نشریه مجاهد شماره ۵۵ مورخ ۱۴/۲/۱۳۵۹، مقاله ای با عنوان "چند سؤال درباره تهاجم نظامی امریکا" درج شد که در روزشمار ۱۴/۲/۱۳۵۹، آورده شده است.

یکشنبه ۷/۲/۱۳۵۹ که جمعه اش [۵/۲/۱۳۵۹]، حمله امریکا اتفاق افتاد بدون مراقبت گذاشته شد و اکثریت هواپیماهای ما هم بدون استتار در باند مانده بودند و دراین حال ما را به یاد بمباران هواپیماهای مصری انداخت که آنها را در باندهایشان بمباران کردند و نیروی هوایی آنها فلج شد، به هرحال تا روز یکشنبه که دو دستگاه توپ از پادگان آموزشی مهرآباد جنوبی آنجا بوده و مستقر کردند بدون رادار و روز دوشنبه یک دستگاه رادار هم به آنها دادند حالا ما از مسئولین ارتش و فرماندهان سؤال می کنیم که باتوجه به اینکه الآن روز چهارشنبه است ۱۰/۲/۱۳۵۹ و هنوز یک نفر از پرسنل به مأموریت ویژه کذایی نرفته اند چرا آن عمل را انجام دادید؟ آیا با برنامه روز جمعه امریکا ارتباطی ندارد؟» اعلامیه با این عبارت تمام شده است: «پیروز باد ایران زمین، نابود باد امپریالیسم امریکا و سرسپردگان داخلی آن، سرنگون باد حکومت مزدور عراق، پیروز [باد] مستضعفین.

درجه داران نیروی هوایی جمهوری اسلامی» (۲)

امروز همچنین هفته نامه کارگر ارگان حزب کارگران سوسیالیست به تکرار برخی ابهامات پرداخت و نوشت: «پیش از این تهاجم ستاد نیروهای هوایی طی تلفن گرام شماره ۸۲/۷۱۳۰۳، ۴/۲/۱۳۵۹ به گردان پدافند زمین به هوای پایگاه یکم به واحدهای مستقر در شهرهای بزرگ دستور می دهد که بی درنگ همه توپ های زمین به هوا و آتشبارهای مستقر در پایگاه ها را جمع آوری کنند. این دستور سبب می شود که بیشتر فرودگاه ها و پایگاه های مردم ایران در شب عملیات نور سبز، عاری از دفاع ضدهوایی باشند. ... و باز درخور توجه است که چراغ های ورزشگاه امجدیه که در کنار مرکز جاسوسی قرار دارد و گویا به عنوان محل فرود هلیکوپترهای امریکایی انتخاب شده بود، در شب عملیات تا صبح روشن بوده است و رادارهایی که می توانستند ورود هواپیماها و هلیکوپترهای امریکایی را گزارش کنند از یک هفته پیش از کار افتاده بوده [است].» (۳)

از سوی دیگر، ابهام دیگری {بمباران منجر به شهادت منتظرقائم} در شیراز مطرح و جواب داده شد. خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از شیراز گزارش داد: «آیت الله خلخالی که به شهر شیراز سفر کرده اند در یک گفت وگوی اختصاصی درمورد چگونگی بمباران هلیکوپترها گفت در زمانی که هواپیماهای ایران در آسمان بودند گیرنده های سپاه پاسداران درست کار نمی کرد و این اشکال باعث شهادت منتظرقائم شد. وی افزود که بعضی ها مسائل را بررسی نمی کنند و می گویند ارتش و سران آن با مهاجمین دست داشته اند،درصورتی که این طور نیست زیرا داخل هلیکوپترها دستگاه های فرستنده کار می کردند و به گمان اینکه ممکن است به مجرد رسیدن قوای نظامی به نزدیک هلیکوپترها بمب ها منفجر شوند، آقای رئیس جمهور دستور بمباران آنها را صادر کردند و به نظر من سران ارتش و به خصوص تیمسار باقری بسیار خوب کار می کنند و اگر سران ارتش با مهاجمین همکاری می کردند آنها صددرصد موفق بودند، اما دیدیم که با این وضع فجیع فرار کردند.» (۴)

حمایت صدراعظم آلمان غربی، نامه ۵۰ تن از نمایندگان حزب کارگر در مجلس انگلستان و ابراز همکاری اقتصادی ژاپن با ایران، ازجمله موارد قابل ذکر در ادامه حمایت های دیپلماتیک از امریکا در قضیه گروگان گیری می باشد که با فشارهای رسانه ای پررنگ تر می شود.

امروز، هلموت اشمیت صدراعظم جمهوری فدرال آلمان، در مصاحبه ای با روزنامه اکسپرس از اینکه منازعه و بحران بین ایالات متحده امریکا و ایران به علت گروگان گیری تا نقطه ای گسترش یابد که به کارگیری وسایل نظامی نیرومندتر به عنوان یگانه گام ممکن بعدی مورد توجه قرار بگیرد، ابراز نگرانی کرد. به گزارش بخش فارسی رادیو کلن، اشمیت درعین حال گفت که او به روش میانه رو و معتدل پرزیدنت کارتر اعتماد دارد. در این مصاحبه وی خاطرنشان کرد که نگرانی او به این جهت شدید است که اتحاد جماهیر شوروی با کمال تأسف هیچ گونه گامی برای حل بحران ناشی از گروگان گیری برنمی دارد. دولت اتحاد شوروی بیشتر تلاش می کند تا از این بحران برای گسترش نفوذش در ایران استفاده کند. صدراعظم اشمیت در این مصاحبه گفت که برای همبستگی دولت جمهوری فدرال آلمان با ایالات متحده امریکا حدومرزی در اتحادیه آتلانتیک وجود ندارد. (۵)

در همین حال، بیش از ۵۰ تن از نمایندگان حزب کارگر در مجلس عوام انگلستان نامه ای برای دکتر بنی صدر رئیس جمهوری اسلامی ایران، فرستاده اند.

به گزارش خبرنگار سیاسی تایمز، این نمایندگان از کسانی هستند که در زمان شاه مخلوع با رژیم وی و طرز رفتارش با زندانیان سیاسی مخالف بودند. آنها در نامه خود خواستار آزادی گروگان های امریکایی شدند. رادیو لندن که گزارش مذکور را پخش کرد در ادامه یادآور شد که روزنامه تایمز به نقل از نامه این نمایندگان به رئیس جمهوری ایران افزوده است: ادامه توقیف گروگان های امریکایی نتیجه ای جز انحراف افکارعمومی از اعمال و سیاست های گذشته امریکا در ایران ندارد. (۶)

همچنین مواضع ژاپن در این ماجرا قابل ذکر است که ازطرفی حامی جدی امریکا است و ازطرفی با ایران طوری برخورد می کند که با گرفتن زمان مناسب، کمترین خسارت های ممکن را متحمل شود. یک گزارش رویتر از توکیو حاکی است ژاپن می خواهد اقداماتش طوری باشد که رقبای دیگر حتی المقدور جایگزین آن نشوند. در گزارش رویتر آمده است: کارخانه میتسویی ژاپن پروژه ۲/۳ میلیارد دلاری مجتمع پتروشیمی ایران را به پایان خواهد رساند. یک سخنگوی این کارخانه ضمن اعلام خبر مذکور افزود: عملیات ساختمانی این پروژه که حدود ۸۳ درصد کارش تمام شده بود، به دنبال انقلاب ایران متوقف شد و ما دوباره تصمیم گرفته ایم که کار تکمیل پروژه را دنبال کنیم. سخنگوی شرکت مزبور افزود: «ما ادامه کار را تا پایان این ماه از سر خواهیم گرفت و تا آن موقع حدود ۳۰۰ مهندس و کارگر ژاپنی به محل اعزام خواهند شد. گفته می شود پروژه فوق که کارهای جزئی آن باقی مانده تا پایان سال جاری مسیحی به اتمام خواهد رسید.» سخنگوی میتسویی گفت: «اظهارات معین فر توجه ما را به خود جلب کرد و ما فکر کردیم پروژه ممکن است به کشور دیگر واگذار شود

چراکه مجارستان هم اعلام آمادگی کرده بود.» رویتر افزوده است: «گفته می شود به دنبال تهدید ایران مبنی بر واگذاری کار به مجارستان یا یکی دیگر از کشورهای اروپای شرقی، ژاپن تصمیم گرفته است این پروژه را که بزرگ ترین پروژه مشترک خود با یک کشور خارجی است به اتمام رساند.» (۷)

۳۲۸

امروز، همراه با گزارش های حمایت آمیز از رفتار پلیس انگلیس، همچنین جنبه هایی از حادثه سفارت در لندن پخش شد که نشان می دهد اهداف دولت انگلیس از چگونگی حل مسئله از پیچیدگی های بازنشده ای برخوردار بوده است و این فرض را پیش می کشد که مقامات انگلیس عمداً می خواستند ماجرا را به وضعی برسانند که کشیده شد.(۱)

در چارچوب اولین جنبه ذکرشده، گزارش آسوشیتدپرس از لندن حاکی است: «رونالد موریس یکی از پیشخدمت های سفارت ایران در لندن، گفت که مردان مسلح رانده شدگان عرب از جنوب ایران بودند و اگر عملیات نظامی برای نجات گروگان ها انجام نمی شد، آنها همه گروگان ها را می کشتند. او همچنین گفت در آخرین لحظات پلیس با اشغال کنندگان مشغول مذاکره درمورد هواپیما بود که اشغالگران ناگهان تصمیم خود را عوض کرده و به کشتار گروگان ها پرداختند.» (۸)

اما در چارچوب دومین جنبه ذکرشده، یک گزارش رادیو لندن قابل ذکر است. این رادیو در بخش عربی خود گزارش داد: پلیس لندن از این موضوع پرده برداشته است که مردان مسلح اشغال کننده سفارت ایران در لندن پیش از حمله کماندوهای انگلیسی به ساختمان سفارت از تمام خواسته های خود صرف نظر کرده بودند بجز تأمین راه خروج آنها از کشور، اما مقامات انگلیسی آمادگی تأمین این راه خروج را نداشتند. پلیس لندن می گوید همین عامل باعث ناکامی مذاکرات با مردان مسلح شد. (۹)

۳۲۹

اعلام مواضع مقامات ایران و عراق در قبال یکدیگر، آشکارا تیره ترشدن روزافزون روابط دو کشور را نشان می دهد؛ تا جایی که هر دو طرف هرگونه میانجیگری را رد می کنند. نعیم حداد معاون رئیس جمهور عراق، که اخیراً تحرک دیپلماتیک قابل ملاحظه ای را بروز می دهد بار دیگر دعاوی عراق علیه ایران درمورد سه جزیره و اروندرود را مطرح کرد.(۲)

۱- * مطالعه گزارش مشاهدات یکی از گروگان ها که در بخش ضمائم روزشمار ۱۶/۲/۱۳۵۹ درج شده است، توصیه می شود.

۲- ** جالب است که نعیم حداد، در یک تقلید آشکار از ایران و برای گرفتن ابتکارعمل، می کوشد شعار "نه شرقی، نه غربی" ایران را از انحصار ایران خارج کند و از مزایای آن برای عراق هم بهره بگیرد. وی در همین مصاحبه اتحاد شوروی و ایالات متحده را متهم کرد که درپی آن اند که با روش های مختلف کنترل حوزه های نفتی منطقه غرب آسیا را به دست

گیرنـد. وی گفت: هـدف اتحاد شوروی منحصـر به اشـغال افغانسـتان نبوده، بلکه به بهانه دفاع از خطرهایی که ازجانب ایالات متحده وجود دارد، درصدد اشـغال دیگر کشورهاست. حداد افزود: روش روس ها نفوذ ازطریق احزاب کمونیست در پاکستان و دیگر کشورها و به دست آوردن قـدرت در آنجاست. وی درمورد اهداف ایالات متحده گفت: راهبرد امریکا براساس ایجاد تشنج دائمی در این منطقه و توجیه حضور واشنگتن به بهانه های مختلف و برپایی پایگاه های نظامی در این منطقه است.

امروز، آسوشیتدپرس گزارش داد: حداد در مصاحبه با روزنامه السیاسه {چاپ کویت} گفت که وی برای حل وفصل اختلافات میان ایران و عراق پیشنهاد مذاکره مستقیم کرده است، لکن به عنوان ابراز حسن نیت، ایران باید ابتدا سه جزیره واقع در خلیج فارس را به اعراب مسترد دارد. حداد گفت: عراق متقاعد شده است که قدرت های خارجی وجود دارند که سعی می کنند برای جلوگیری از مواجهه عراقی ها با اسرائیل، سربازان این کشور را در مرز عراق و ایران مستقر سازند، لکن عراق چشم طمع به این سه جزیره یا دهانه راه آبی شط العرب {اروندرود} ندارد، ضمن آنکه درپی دامن زدن به تشنجات با ایران نیست، ولی اگر ایران طالب جنگ باشد از آن استقبال می کند. نعیم حداد افزوده است که عراق کوشش های میانجیگرانه را نه از روی تکبر، بلکه به دلیل انجام گفت وگوهای مستقیم، رد می کند. (۱۰)

یادآوری می شود روز قبل نعیم حداد در مصاحبه با روزنامه کویتی الرأی العام اعلام کرده بود کشور متبوع او به درخواست از ایران برای تخلیه سه جزیره خلیج فارس که اهمیت راهبردی دارند، ادامه خواهد داد. به گزارش رویتر، وی اضافه کرد کشور او مترصد کسب کنترل این سه جزیره است و عراق این حق را دارد که کنترل این سه جزیره و بالطبع کنترل کامل شط العرب {اروندرود} را به دست آورد. (۱۱)

همچنین حسن طوالبی یک سخنگوی وزارت اطلاعات عراق، در مصاحبه با روزنامه اماراتی الخلیج همین موضع را به این شکل تکرار کرد: دولت متبوع وی هرگونه میانجیگری بین عراق و همسایگانش را رد می کند و ترجیح می دهد که مستقیماً با آنها تماس بگیرد. وی افزود: نخستین شرط مذاکره با ایران تخلیه سه جزیره {تنب بزرگ، تنب کوچک و بوموسی} از نیروهای ایران و اصلاح چاپ خط مرزی ایران و عراق در شط العرب {اروندرود} است و ما هنوز منتظر پاسخ ایران به این دو مطلب هستیم. (۱۲)

این گونه اظهارات درحالی است که حتی بعد از قضایای سفارت ایران در لندن نیز دولت عراق آشکارا به تبلیغ عربستان سازی در خوزستان و طرح دعاوی عرب گرایی در این خطه و به خصوص تشویق علنی اقدامات جنایتکارانه ای که تحت این عنوان انجام می شود، ادامه می دهد. رادیو بغداد در ساعت ۱۲:۳۰ امروز، اعلام کرد: «ملت عرب در استان عربستان [خوزستان] همچنان به مبارزات مسلحانه خود علیه افراد و تأسیسات [دولتی]... ادامه می دهد. این مبارزات به رغم اقدامات و تدابیر سرکوبگرانه رژیم فارسی درجهت پایان دادن به قیام ملت عربستان [خوزستان] که در راه کسب حقوق خود آغاز کرده اند کماکان ادامه دارد. رادیوی رژیم نژادپرست فارس شب گذشته {۱۶/۲/۱۳۵۹}، اعتراف کرد که هشت بمب آماده انفجار در خط آهن اهواز کشف شده است که انقلابیون عربستان [خوزستان] آنها را کار گذاشته بودند.» (۱۳)

از سوی دیگر در ایران، امروز آیت الله بهشتی در جلسه هفتگی مصاحبه مطبوعاتی خود به سؤالات خبرنگاران داخلی و خارجی پاسخ گفت. به نوشته روزنامه اطلاعات: «دکتر بهشتی در

پاسخ سؤالی مربوط به مسافرت یاسر عرفات به عراق و نقش میانجیگری وی گفت دررابطه با مسائل مطروحه بین ایران و عراق با روش ضـدمردمی و خصـمانه ای که دولت عراق پیش گرفته، هیـچ نقطه مبهمی بین دولت ایران و دولت عراق وجود ندارد، همچنـان که نقطه مبهمی میان ملت ایران و ملت عراق باقی نگـذارده است. ملت عراق اعم از شـیعه و سـنی برادران ما هسـتند. برادرانی که باید کوشش کنند و ما آنها را یاری کنیم تا از شر حکومت تحمیلی عراق آسوده گردند.» (۱۴)

۳۳۰

درزمینه تحرکات نظامی در مرز ایران و عراق، گزارشـی از تردد نیروهای پیاده و خودروهای ارتش، کانال کشـی و سنگربندی های متعـدد، ازجمله در منطقه مرزی پاسـگاه های شـیلات و نصـریان {محـدوده موسـیان}۱۵ و نیز در حـوالی میلـه ۲۲ مرز و پاسگاه بجلیه۱۶ حکایت دارد. گزارش پاسگاه کیلومتر ۲۵ خرمشهر نیز حاکی است که در ساعت ۲۰:۱۵ امروز، یک هواپیمای جنگی از خـاک کشور عراق به ارتفـاع تقریبـاً ۱۷ هزار پـایی بین این پاسـگاه و شـلمچه تا عمق ۸ کیلومتری خـاک ایران نفوذ کرده و سپس بازگشته است. (۱۷)

از طرف دیگر، بنا بر ادعای مقامات مرزی استان بصره عراق امروز همچنین «یک فروند هواپیمای شکاری ایران در منطقه سیبه به حریم هوایی عراق تجاوز و پس از گشت زدن در نوار مرزی به طرف شلمچه ایران بازگشته است.» (۱۸)

یـادآوری می شود اخیراً گزارش مقامـات مرزی عراق به ایرانیـان از تجاوزهـا و تخطی هـای مرزی ایران، افزایش یـافته است و نوعی گردآوری مـدارک و اسـناد از این کار اسـتنباط می شود. ازجمله افراد گارد مرزی پاسـگاه طیبه عراق اعلام کردنـد که امروز ساعت ۱۰:۳۰، «یک فروند قایق جنگی ایرانی که مجهز به مسـلسل بوده مقابل پاسگاه مزبور توقف و با اشاره و علامات، چند دقیقه ای به مأمورین پاسگاه توهین نموده و سپس به طرف خرمشهر حرکت نموده اند.» (۱۹)

امروز، یـک تیرانـدازی متقابل نیز در پاسـگاه کیلومتر ۲۵ خرمشـهر بین نیروهـای مرزی دو کشور رخ داد. تیرانـدازی با سـلاح کالیبر ۵۰ از خاک عراق به طرف پاسگاه مزبور شروع شد و با پاسخ گویی مأموران پاسگاه ادامه یافت. (۲۰)

۳۳۱

در ادامه تحرکات خرابکارانه عوامل عراق امروز، دست کم ۴ مورد از این گونه تحرکات در اهواز گزارش شد.

دراین زمینه یک بمب ساعتی در کولر آبی گاراژی واقع در نزدیکی سه راه خرمشـهر کشف و خنثی شـد. (۲۱) در ساعت ۱۰ شب نیز «در یـک گـاراژ مسـافربری واقع در منطقه کمپلو اهواز یک بمب تی.ان.تی که حاوی ۵/۳ کیلوگرم مواد منفجره بوده توسط اهالی منطقه کشف و در جوی آب انداخته و خنثی

شد.» (۲۲) در همین ساعت یک بمب ساعتی در محل نمایشگاه باغ ملی اهواز منفجر شد، اما خسارات واردشده جزئی بود و تلفات جانی نداشت. حدود نیمه شب نیز «سرنشینان یک دستگاه اتومبیل سواری ب.ام.و. پرتقالی رنگ درحال عبور از سه راه خرمشهر شهرستان اهواز یک بمب را از داخل اتومبیل به بیرون پرتاب [کردند] که دراثر خراب بودن چاشنی آن منفجر نشده و توسط مسئولین امر خنثی شد.» (۲۳)

امروز همچنین به سپاه اهواز گزارش داده شد: «همه روزه تعدادی از ایرانیان ساکن سابله ازطریق هورالعظیم به پاسگاه سابله عراق رفته و اسلحه و مهمات دریافت و مراجعه می نماید. این عمل در چند ماه پیش شدت داشته، ولی اکنون کاهش یافته است، ولی تحویل سلاح در قبال خرابکاری ازطریق پاسگاه فوق به افراد ایرانی ادامه دارد.» (۲۴)

از سوی دیگر، سپاه دزفول در اطلاعیه ای اعلام کرد: «واحد عملیات سپاه دزفول موفق گردید یک گروه شش نفری از عاملین شش انفجار مناطق مختلف مرزی را دستگیر نماید. اسامی گروه دستگیرشده عبارت اند از: هویلوش دبات فرزند جعلوش عامل اصلی انفجار قطار در ایستگاه سزاب و لوله های نفت شوش، حنوش دبات فرزند جعلوش رهبر گروه، عبدالحسین دبات معروف به عبیس فرزند حلوش عامل انفجار قطار در ایستگاه سزاب، جاسم چنانه فرزند محیس عامل انفجار لوله نفت گامش آباد دزفول و تنگه سینه در منطقه مرزی موسیان، رازی رویشدی فرزند عبدالله معروف به حیل حسن جاسوس و راهنمای گروه، حیل عبدالهی فرزند حسن یکی از اعضای گروه.» (۲۵)

علاوه بر خوزستان، تحرکات عوامل عراق در مناطق دیگر نیز قابل ملاحظه است. در غرب کشور به گزارش ژاندارمری کرمانشاه امروز، «کلیه عشایر مسلح قلخانی که ازطرف مهاجمین تدارک می شوند به دستور خسرو بیگ داماد سردار جاف به عراق رفته و به نظر می رسد مأموریت حمله به آبادی های مرزی سرپل ذهاب و آبادی کدخدا حسن کومک به آنان واگذار شده باشد.» (۲۶)

در تهران که انفجارهای اخیر باعث حساسیت روی تردد افراد شده است به نوشته روزنامه کیهان امروز، «دو عراقی که رفتار مشکوکشان توجه مأموران تجسس کلانتری۱۳ تهران را به خود جلب کرده بود، در محدوده بازار تهران بازداشت شدند و در بازرسی از وسایل آنها تعداد ۴۲۰ تیر فشنگ کلاشینکف کشف شد. با کشف فشنگ ها،

مأمورین این دو عراقی را که محمد خوشنام فرزند مجید و جمیل خوشنام فرزند مصطفی نام دارند به کلانتری اعزام کردند و تحقیق از آنان آغاز شد. مأموران پس از تحقیقات مقدماتی و تشکیل پرونده متهمین را با فشنگ های مکشوفه به دادسرای انقلاب اعزام کردند.» (۲۷)

اقدامات و مطامع عراق در خوزستان و نیز به کارگرفتن افرادی چون بختیار و اویسی علیه جمهوری اسلامی ایران، در مطبوعات اروپایی نیز بازتاب دارد که هرچند به دلیل دشمنی با ایران، عمده نمی شود، ولی به هرحال به میزان قابل توجهی می توان چنین مواردی را مشاهده کرد.

ازجمله یک بولتن وزارت ارشاد که با عنوان بررسی روزانه مطبوعات جهان منتشر می شود، در شماره امروز خود، مطلبی از فیگارو {چاپ پاریس} مورخ ۲ مه ۱۹۸۰ {۱۲/۲/۱۳۵۹} ترجمه کرده که در ادامه آمده است، همچنین در تأیید مطالب مربوط به رابطه افرادی چون بختیار و اویسی با عراق، به اسناد داخلی اشاره شده است.

در مقاله فیگارو آمده است: درواقع تمام کسانی که رویای برانداختن رژیم {آیت الله} خمینی را در سر می پرورانند در بغداد گرد هم جمع شده اند، در یکی از جلسات اخیر آنها نخست وزیر سابق، یعنی بختیار نیز حضور داشت. رهبری نظامی این جنبش به عهده اویسی فرماندار سابق تهران و رهبری سیاسی آن به عهده پرویز ثابتی مدیر سابق ساواک است و تیمسار پالیزبان که اصلیت کردی دارد مسئولیت هماهنگی با شورش های کردستان را دارد. مصر مسئولیت مالی این سازمان را به عهده دارد و اشرف اخیراً چکی به مبلغ ۵ میلیون دلار به این سازمان کمک کرده بود. (۲۸)

درمورد حضور شاهپور بختیار در عراق، یک گزارش ژاندارمری نشان می دهد که همین امروز، نامبرده «به چهارکلا عراق آمده و برای فراریان ایرانی که در منطقه مزبور می باشند، سخنرانی نموده و به آنان نویدهایی داده است.» (۲۹)

درمورد تیمسار اویسی نیز در گزارش یک پایگاه نظامی در دهلران که چند روز قبل {۱۳/۲/۱۳۵۹}، به مقامات بالاتر ارسال شد، آمده است: «اویسی معروف درحال حاضر در عراق سکونت دارد و مشغول استخدام متواریان ایرانی برای خرابکاری در ایران می باشد. نامبرده به کشور عربستان به طور پنهانی سفر کرده و به هر چریکی که استخدام می نماید ماهیانه ۱۲۰ دینار عراق پول پرداخت می کند.» (۳۰)

امروز همچنین رادیو مسکو از تحرک برخی سلطنت طلبان و اویسی علیه ایران خبر داد، اما حضور او در عراق را مسکوت گذاشت. این رادیو افزود: «مفسر ما می نویسد دشمنان دوآتشه انقلاب ایران و سلطنت طلبان و طرف داران شاه مخلوع که آرزوی برقراری مجدد حکومت سابق و سیادت امپریالیسم امریکا را دارند پیوسته از پشتیبانی امپریالیست های امریکا برخوردارند. بولتن نظامی استریجی ویک {چاپ واشنگتن} اطلاع می دهد که سرلشکر اویسی بی سروصدا و به طور پنهانی یک تیم نظامی تشکیل داده است و پایه هایی برای عملیات آینده علیه جمهوری [اسلامی] تهیه دیده است. جلاد خون آشام اویسی که به دستور شاه مخلوع خلق های ایران را غرق به خون کرده بود، در ایالات متحده امریکا به سر می برد و مقدمات حمله به انقلاب ایران را فراهم می سازد و زمینه ای برای برقراری مجدد حکومت سابق آماده می نماید.» (۳۱)

{تیمسار غلامعلی اویسی}

ص: ۷۰۹

برای ترسیم آخرین وضعیت سنندج، گزارش خبرنگار کیهان از مشاهدات امروز خود در این شهر و نیز دو گزارش ژاندارمری، در ادامه درج شده است.

در گزارش خبرنگار اعزامی کیهان آمده است: «درحالی که بیش از دو هفته از درگیری های خونین در سنندج می گذرد

مردم این شهر همچنان در وحشت و نگرانی به سر می برند و تیراندازی و درگیری میان گروه های مسلح منطقه و افراد ارتش و پاسداران در تمام ساعات دیشب، ادامه داشت.» در ادامه این گزارش وضع امروز شهر چنین ترسیم شده است: «صدای انفجار خمپاره گروه های مسلح [ضدانقلاب] و توپ های ارتش که در ارتفاعات و مواضع حساس شهر مستقر هستند همچنان سنندج را می لرزاند و فشار ارتش و پاسداران برای پاک سازی منطقه به خاطر اینکه مردم بی گناه کشته نشوند، قدم به قدم و بسیار با دشواری انجام می شود و هیچ نشانه ای در دست نیست که این درگیری ها و تیراندازی ها به زودی پایان یابد. ... صحنه درگیری بیشتر در اطراف استانداری و باشگاه افسران است و پیشروی پاسداران که با پشتیبانی واحدهای لشکر۲۸ کردستان انجام می گردد، ازسمت راست فرودگاه سنندج تا سیصدمتری خیابان اقبال و پادگان تا اطراف خیابان استانداری نرسیده به مسجد جامع شهر و همچنین قسمتی از سمت راست محوطه رادیو تلویزیون است. درحالی که گروه های مسلح [ضدانقلاب] همچنان با سنگربندی در اطراف پل کمانگر و استانداری و در داخل خانه ها و سنگرهای بتونی تپه مشرف به پادگان و تپه های اطراف فرودگاه به مقاومت و تیراندازی متقابل مشغول هستند.»

در اشاره به وضع کلی شهر و پادگان ازنظر خواربار و تجهیزات، گزارش خبرنگاران اعزامی کیهان حاکی است: «کمبود آب و تا حدودی برق در داخل شهر سنندج و نبودن مواد سوختی و خواربار روزبه روز بیشتر، مردم سنندج را تحت فشار قرار می دهد و تمایل و یا حرکت بعضی از آنها برای کوچ به پادگان شهر، نشانگر این وضع است. در داخل پادگان سنندج نیز ارتباط تلفنی با شهر و شهرهای اطراف به کلی قطع است و امکان هیچ گونه ایاب وذهاب بدون وحشت از تیرخوردن برای هیچ کدام عملی نیست.»

درمورد آتش بس چند روز پیش: «علاوه بر اینکه آتش بس رعایت نشد، بلکه دراثر تیراندازی گروه های مسلح [ضدانقلاب] در اطراف منازل پادگان سنندج سه بچه کشته و مجروح شدند.» (۳۲)

کیهان در گزارش دیگری آورده است: فشار اقتصادی ناشی از بسته بودن مغازه ها وناامن بودن راه های خروجی و ورودی شهر وضعیت بسیار دشواری پدید آورده است. سپاه پاسداران نیز با محاصره شهر هرگونه راه کمک رسانی به گروه های مسلح را تا حدود زیادی بسته است. (۳۳)

در همین حال، گزارش امروز ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به نقل از درجه دارانی که از سنندج آمده اند، حاوی نکاتی بدین شرح است:

ص: ۷۱۰

O «گروه های مختلف، شهر سنندج را منطقه بندی نموده و درحال حاضر ناحیه ژاندارمری سنندج و فرودگاه سنندج حوزه عملیاتی دمکرات ها و منطقه سمت جاده نو و لشکر سنندج حوزه فعالیت چریک های فدایی خلق و منطقه سمت جاده دهگلان و صلوات آباد حوزه فعالیت کومه له می باشد. به طورکلی تمام گروه ها مسلح هستند و در میان آنها دختران و زنان مسلح زیادی دیده می شوند و نیز تعدادی افراد غیربومی از سایر نقاط ایران به سنندج آمده و در میان اجساد تعداد زیادی جسد افراد غیرمحلی وجود دارد.»

O «ارتفاعات اطراف فرودگاه شهر سنندج تا شهربانی سمت جاده نو و سمت جاده همدان تا عباس آباد در دست گروه هاست.»

O «سلاح هایی که در دست گروه ها دیده شده: ۱. بازوکا، ۲. خمپاره انداز ۱۲۰ میلی متری، ۳. آر.پی.جی۷، ۴. کلاشینکف، ۵. تیربار کالیبر ۵۰، ۶. تفنگ۱۰۶ میلی متری، تفنگ۱۲۱ و ژ۳، برنو، یوزی و کلت می باشد.»

O «گردنه صلوات آباد و مروارید در محورهای سنندج و همدان و سنندج به کرمانشاه در دست [این] گروه ها می باشد و [آنها] مبادرت به تهیه استحکامات در این نقاط نموده و اتوبوس های عبوری را نیز بازرسی [می کنند].» (۳۴)

۳۳۴

در وضعیت ناامن کنونی سنندج، از مردمی که با گروه های غیرمذهبی مرزبندی دارند یا به طور اساسی غیرسیاسی و درپی امنیت خود هستند، عده کمی موفق به خروج از شهر یا رساندن خود به مراکز امن بسیار معدود شهر می شوند.

خبرنگاران کیهان به توصیف وضع عده ای قلیل پرداخته اند که امکان پناه یافتن پیدا کرده اند. در این گزارش که مربوط به فعالیت امروز خبرنگاران مزبور در سنندج می باشد، آمده است: «به قصد ملاقات و گفت وگو با پناهندگان سنندج به پادگان سنندج محل تجمع این عده که در منازل آسیب دیده پادگان سنندج هستند، رفتیم. در این نقطه که مشرف به پادگان سنندج است صدای تیراندازی مسلسل کلاشینکف گروه های مسلح با آتش متقابل پاسداران و سربازان، آنی قطع نمی شود. درحالی که ما به طور زیگزاگ به اتفاق فرمانده عملیات و چند تن از درجه داران و سربازان به سوی آن محل می رفتیم، دراثر انفجار خمپاره یکی از ما {خبرنگار اعزامی} از ناحیه دست و انگشتان مجروح شد که بلافاصله همکار مجروح ما را با آمبولانس به پادگان سنندج بردند و تحت درمان اولیه قرار گرفت. دراثر این حادثه دوربین همکارمان نیز شکست.» در ادامه گزارش خبرنگاران کیهان آمده است: «باوجوداین اتفاق ناگوار ما توانستیم با پناهندگان سنندج در طبقه اول یک بلوک آپارتمانی خالی و گلوله خورده گفت وگو کنیم. این عده که تقریباً ۲۵۰

نفر هستند در گفت وگویی ضمن اعلام خواسته های خود قطعنامه ای در ۶ ماده تنظیم کردند.» در این قطعنامه از امام و دولت و سپاه و ارتش اعلام حمایت و از «گروه های مسلح وابسته در شهر سنندج که تحمیل کننده جنگ اخیر می باشند» اعلام انزجار شده و تأکید گردیده است: «با تمام وجود خواستار ممانعت از نفوذ مجدد گروه های مسلح جیره خوار اجنبی هستیم.» در آخر قطعنامه هم آمده است: «از مردم مسلمان سنندج که هنوز در شهر باقی مانده و گروه ها اجازه خروج آنها را نمی دهند، خواستاریم به هر طریق ممکن به ما بپیوندند تا پاک سازی شهر زودتر صورت گیرد.» (۳۵)

از سوی دیگر، گروه های معارض مسلح، علاوه بر ایجاد رعب و انواع مانع تراشی درجهت جلوگیری از کوچ مردم به نقاط امن، به کار تبلیغاتی وسیعی نیز دست می زنند؛ ازجمله سازمان چریک های فدایی خلق مدعی شد: سپاه پاسداران مردم را در ازای دریافت مواد غذایی به تسلیم یا خروج از شهر تشویق می کند. (۳۶)

۳۳۵

امروز، ۲ تن از فرماندهان ارتش و سپاه مستقر در سنندج، سرهنگ صدری فرمانده پادگان سنندج و محمد بروجردی فرمانده عملیات غرب مستقر در سنندج، در مصاحبه با خبرنگاران مطالبی درمورد این شهر مطرح کردند.

سرهنگ صدری فرمانده پادگان سنندج در گفت وگویی با خبرنگار اعزامی کیهان گفت: «چند قسمت از شهر توسط پاسداران پاک سازی شده، ولی به علت سنگربندی گروه های مسلح در مسجد جامع شهر ما نمی خواهیم و نمی توانیم در این محل پیشروی کنیم؛ زیرا برای پاک سازی این نقطه باید مسجد را بکوبیم که این کار درست نیست.» وی سپس با تکذیب خبر کشته شدن خود گفت: «این شایعه را گروه های مسلح راه انداخته اند و من همچنان به عنوان یک سرباز که معتقد به خلع سلاح گروه ها و مخالف با هرگونه مذاکره و آتش بس هستم در موضع خود ایستاده ام. این را اضافه می کنم که این گروه ها فقط قصد تجزیه و نقض استقلال و حاکمیت ملی را دارند درصورتی که دولت با طرح شش ماده ای آنها موافقت کند، پایه تجزیه کشور را در خاک کردستان ریخته است.» سرهنگ صدری شایعه بمباران شهر سنندج را نیز تکذیب کرد و افزود: «فانتوم های ارتش جمهوری اسلامی ایران فقط به درخواست من و برای انهدام سنگرهای دشمن در اطراف شهر سنندج و بالای تپه و کوه ها وارد عمل شدند و اعلام این موضوع که شهر سنندج بمباران شده است ابداً صحیح نیست.» وی پاک سازی شهر سنندج را مأموریتی برای سپاه پاسداران دانست و ضمناً گفت: «ما در این عملیات از آنها پشتیبانی می کنیم و می کوشیم که زمینه

پیشروی آنها را فراهم کنیم و تابه حال گروه های مسلح که از دمکرات ها، کومه له، چریک های فدایی خلق، ساواکی ها و گروه های زیادی از افراد غیربومی سنندج هستند، حدود ۳۰۰ گلوله خمپاره به داخل پادگان پرتاب کردند که اگر ما می خواستیم به آنها جواب دهیم، شهر ویران شده بود.» فرمانده پادگان سنندج تأکید کرد: «ضدهوایی ۴۰ میلی متری عراق در گردنه خان بانه و دره ازگله پای تپه رش مستقر شده و این اولین باری است که در جنگ کردستان گروه های مسلح به این سلاح ضدهوایی برای مقابله با پروازهای هلیکوپتر مجهز شده اند.» (۳۷)

محمد بروجردی فرمانده عملیات سپاه پاسداران غرب مستقر در سنندج نیز در گفت وگویی

با خبرنگاران چگونگی وقایع اخیر کردستان و پیامدهای آن را تشریح کرد. وی درمورد اعزام مجدد پاسداران به سنندج گفت: به دنبال مذاکرات دولت در یک سال گذشته، نیروهای مسلح غیرمسئول در منطقه به سازماندهی پرداخته بودند. مقابل ستون های

اعزامی ارتش برای حفظ مرزها، ایستادند و در این مقطع از زمان که ما هیچ گاه درصدد خلع سلاح نیروهای غیرمسئول در منطقه نبودیم جنگ داخلی را تحمیل کردند. بروجردی افزود: وقتی مهاجمین پادگان لشکر۲۸ سنندج، باشگاه افسران و فرودگاه را در محاصره داشتند به ما ابلاغ شد برای تقویت ارتش نیرو به منطقه اعزام داریم. لذا ازطریق هوا پاسداران انقلاب وارد فرودگاه و پادگان سنندج شدند و با تقویت باشگاه افسران سرانجام توانستیم این باشگاه را از محاصره نجات دهیم و نیروهای مستقر در باشگاه را تقویت کرده و از سقوط حتمی آن جلوگیری به عمل آوریم. وی درمورد رابطه فعلی سپاه و ارتش و هماهنگی این نیروها در منطقه گفت: هم اکنون یک ستاد مشترک تشکیل شده که با فرماندهی مشترک، عملیات ارتش در مواضع کلی انجام می گیرد و نیروهای سپاه پاسداران عملیات پاک سازی و

دستگیری ضدانقلاب را ادامه می دهند. بروجردی افزود: یکی از موجبات پیشرفت، همکاری برادران پیشمرگ مسلمان کرد می باشد که مواضع دشمن را خوب می شناسند و ما را در پیشرفت عملیات صمیمانه یاری می دهند. (۳۸)

بروجردی همچنین درمورد این مطلب که حزب دمکرات و کومه له و چریک های فدائی شاخه کردستان در یک اطلاعیه که در سطح وسیع پخش شده خواستار آتش بس در کردستان شدند و شرط قبول آن را رعایت مقررات آتش بس ازسوی ارتش و پاسداران اعلام کردند، گفت: ما به طورکلی با این نظر مخالفیم زیرا در تمام دوران مذاکرات قبلی آنها توانستند تا حدود زیادی به تجهیز و تقویت مسلحانه خود بپردازند.

وی با اشاره به اینکه خلع سلاح گروه های مسلح غیرقانونی فوری ترین اقدام برای آتش بس است، گفت: مأموران ژاندارمری و شهربانی باید حافظ امنیت شهرهای کردستان شوند و تا وقتی که آنها در سطح منطقه مستقر نشوند، هیچ گونه مذاکره و آتش بس صحیح نیست.

بروجردی در پاسخ به این سؤال که سنگربندی گروه های مسلح غیرقانونی در داخل خانه ها و جنگ چریکی با پاسداران و ارتش ممکن است تا چه مدت طول بکشد، گفت: مشکل عمده در وضعیت کنونی این است که چنانچه ما مواضع و سنگرهای آنان را بکوبیم، عده زیادی از مردم که روی خانه های آنها سنگربندی انجام شده از بین می روند. (۳۹)

بروجردی درمورد آتش بس چند روز پیش گفت: حزب دمکرات و شاخه کومه له و چریک های فدائی آتش بس را رعایت نکردند. این فرمانده عملیات سپاه سپس با اشاره به اینکه هدف، استقرار نظام عدل است و درجهت آن کوشش خواهد شد درمورد مواضع نیروهای مسلح غیرقانونی گفت: نیروی آنها به صورت پراکنده در شهر درآمده و عملیات آنها نیز غیرمنظم شده است و به طور کلی قدرت سلاح های سنگین گروه ها کاسته شده و مقداری از آن به دست نیروهای ارتش و پاسداران افتاده است. وی افزود: راه ها برای کمک رسانی به آنها بسته شده و مشکل عمده پراکندگی آنها در سطح شهر است. (۴۰)

۳۳۶

درحالی که درگیری در سنندج بدون برتری قاطع هیچ یک از دو طرف همچنان ادامه دارد، ایجاد هماهنگی و وحدت فرماندهی و عمل میان نیروهای مسلح متفاوت موجود یعنی نیروهای داوطلب و سپاه و ازطرفی نیروهای موظف ارتش که طبعاً هرکدام در فضای جداگانه ای به سر می برند، از معضلات است. به خصوص که فرمانده کل قوا بنی صدر است و در ذهنیت نیروهای سپاه درمورد وی مشکل اساسی وجود دارد و او را فردی می دانند که صرف نظر از مواضع سیاسی، در این گونه موارد، فردی بی اطلاع است و ذهن و ملاک تصمیم گیری های خود را دراختیار فرماندهان ارتشی قرار داده است که چندان توانایی و تمایلی به انجام روش ها و راه حل های مورد نظر سپاه ندارند. بااین همه بنی صدر در مقام فرماندهی کل قوا، روز گذشته، به اتخاذ تدابیری برای حل این معضلات دست زده است که امروز، درقالب دستورالعمل هایی از ستاد مشترک ارتش به کلیه نیروهای مسلح درگیر ازجمله سپاه، به صورت تلفن گرام هایی به شرح زیر ارسال شد:

متن تلفن گرام اول: «در جلسه شورای وزرای امنیتی روز ۱۶/۲/۵۹، با توافق مقامات مسئول، ریاست جمهور فرمودند آقای ابوشریف و سرگرد شیرازی در منطقه لشکر۲۸ حضور داشته باشند و زیر امر فرمانده لشکر عملیات هماهنگ نموده از اقدامات مستقل و موضعی بی نتیجه خودداری شود.(۱) دستور فرمایید دراین مورد اقدام و مراتب را به لشکر ابلاغ نمایند که فعالیت ها با طرح ریزی قبلی و در زمان متناسب انجام شود که از تلفات بی نتیجه و تضعیف روحیه افراد جلوگیری شود.» (۴۱)

ص: ۷۱۴

۱- * صرف همین یک دستورالعملی که افرادی چون ابوشریف و صیاد شیرازی را زیر امر لشکر۲۸ قرار می دهد، خود گویای خالی بودن ذهن بنی صدر و ازطرفی از قبل محکوم به شکست بودن مدیریت وی است. به خصوص در فضای انقلابی کنونی که شخصیت و رفتار انقلابی غالب افراد مقدم بر شخصیت و رفتار سازمانی و قانونی آنان می باشد؛ مسلم است که این گونه دستورالعمل ها فقط واکنش و ذهنیت منفی درمورد وی را افزایش می دهد.

متن تلفن گرام دوم: «در جلسه مورخه ۱۶/۲/۱۳۵۹ شورای وزرای امنیتی مقرر گردید:

۱. محاصره شهر سنندج تکمیل و ترتیبی اتخاذ شود که مطمئناً از تقویت ضدانقلابیون در شهر ممانعت شود.

۲. جاده کرمانشاه سنندج [با] زیر امر [قرار] گرفتن ژاندارمری کرمانشاه و سپاه پاسداران از وجود عناصر ضدانقلابیون پاک شود و با گماردن ۷ پاسگاه از کامیاران تا سنندج که امکان دارد ۳ پاسگاه آن به ژاندارمری و ۴ پاسگاه به سپاه پاسداران محول شود و با گشت زنی و حملات ناگهانی به روستاهای اطراف جاده و پاک کردن از افراد مسلح غیرقانونی امکان رفت وآمد از راه زمین هرچه زودتر فراهم شود.

۳. با برقراری ارتباط بین پاسگاه های مذکور واحدهای مستقر در کامیاران درخواست های کمک پاسگاه ها ازطرف واحد مزبور مورد اجابت شود.

۴. با این ترتیب که وسایل پروازی نمی تواند برای مدت مدیدی تدارک از راه هوا را تأمین نماید اهمیت و فوریت امر تأکید می شود.» (۴۲)

گردنه صلوات آباد که درحدود ۱۵ کیلومتری سنندج به سمت دهگلان واقع شده یکی از نقاط سوق الجیشی و حساس در حوادث کردستان است که از چندی پیش دراختیار گروه های مسلح مخالف نظام قرار داشت و از این نقطه به ارسال کمک برای نیروهای خود در سنندج اقدام می کردند و نیز مانع ارتباط زمینی مناسب نیروهای دولتی با سنندج می شدند. پس از آنکه مدتی براثر ناهماهنگی بین ارتش و سپاه عملیات برای تصرف این گردنه به تعویق می افتاد، امروز، این گردنه در عملیاتی با نقش اصلی سپاه آزاد شد و نیروهای نظام در آن مستقر شدند. نکته اینکه حتی در اعلام این خبر نیز بازهم ناهماهنگی مشهود است.

ستاد مشترک ارتش در تلفن گرام خود به سپاه پاسداران اعلام کرد: «برابر اعلام نیروی زمینی، یگان های تیپ۳ همدان در ساعت ۱۰:۳۰ مورخ ۱۷/۲/۱۳۵۹، راهداری گردنه صلوات آباد را اشغال نمودند.» (۴۳) همچنین سپاه همدان که فرمانده عملیات خود را در این عملیات از دست داد گزارشی به این ترتیب به سپاه تهران ارسال کرد: در درگیری ساعت ۲ بعدازظهر امروز، «در گردنه صلوات آباد که منجر به شهادت ۲ نفر و مجروح شدن ۳ نفر از افراد سپاه همدان شد، تمام ارتفاعات گردنه در دست سپاه قرار گرفته و درحال حاضر اوضاع آرام می باشد. {احتمال درگیری نیز هست}» در هامش پیام آمده است: «به رئیس جمهور اطلاع داده شد.» (۴۴)

در تلفن گرام دیگری که امروز سپاه همدان به مرکز فرماندهی سپاه در تهران ارسال کرد اسامی ۲ شهید و مجروحان این عملیات که همگی از اعضای سپاه همدان بودند، اعلام گردید که نام حسین شاه حسینی فرمانده عملیات این سپاه نیز جزء شهدا ذکر شده است. (۴۵)

در همین حال، ژاندارمری نیز به دفتر ریاست جمهوری اعلام کرد: گزارش هنگ ژاندارمری همدان گویاست در ساعت ۱۸ امروز، «ستونی مرکب از ارتش و ژاندارمری و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بدون تلفات گردنه صلوات آباد را واقع در ۵۰ کیلومتری سنندج تصرف و هم اکنون پرسنل ژاندارمری در سرزمین نگهبانی خود مشغول حفظ امنیت می باشند و ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که به طرف سنندج به پیشروی ادامه می دادند به انگیزه [علت] تاریکی هوا امکان پیشروی وجود نداشته و پرسنل هم اکنون در گردنه صلوات آباد متوقف شده اند. ضمناً در این مأموریت ۲ نفر از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهید و ۳ نفر دیگر مجروح شده اند که توسط هلیکوپتر تخلیه گردیده اند.» (۴۶)

۳۳۸

علاوه بر سنندج، در دیگر مناطق کردنشین غرب کشور، درگیری و ناآرامی ادامه دارد که به خصوص در بانه و پاوه میزان وخامت اوضاع بیشتر است، تاجایی که در پیام امروز عملیات سپاه کرمانشاه به تهران آمده است: «لازم [است] جهت جلوگیری از سقوط بانه و مریوان و پاوه و تسخیر باینگان و پاک سازی و تعویض و تقویت سنندج و حرکت کامیاران ظرف ۴۸ ساعت آینده ۱۰۰۰ نیرو اعزام شود.» (۴۷) البته پاسخ این گونه درخواست ها ازطرف سپاه های مختلف کمبود نیرو است؛ ازجمله عملیات شیراز امروز، در پاسخ به تهران با اشاره به اعزام نیروهای قبلی به سنندج و ارومیه اعلام کرد نمی تواند نیرو بفرستد. (۴۸)

در ادامه درگیری های مناطق کردنشین امروز در کرمانشاه، «یک بمب در یکی از گاراژهای کرمانشاه کشف و خنثی گردید.» (۴۹)

در بیجار، درگیری های امروز، به مجروح شدن شدید ۴ پاسدار انجامید.(۱) (۵۰)

در دیوانـدره که از مراکز تدارکاتی گروه های مسلح درگیر در سنندج است، گزارش رسیده به سپاه حاکی است: «درحال حاضر، تعداد ۱۰۳ نفر از افراد مسلح از حزب کومه له در دیواندره مستقر هستند. ... [و] مظفر محمدی سرپرست افراد مزبور در دیواندره به طرف داران خود اعلام نموده که از شهر خارج شده و در معابر و مناطق کوهستانی به ستون های ارتشی دستبرد بزنند.» (۵۱)

در مریوان، سازمان چریک های فدایی خلق از محاصره پادگان و دستگیری ۶۸ ارتشی و ۳۰ جاش {محلی های طرف دار نظام} خبر داد. (۵۲)

ص: ۷۱۶

۱- * درباره وضعیت مجروحان درگیری امروز بیجار، دو روز بعد {۱۹/۲/۱۳۵۹}، پیامی ازسوی مرکز فرماندهی ژاندارمری به ستاد مشترک ارسال شد که گویای فقدان امکانات یا ناهماهنگی است. متن پیام به این شرح است: «دادستان انقلاب اسلامی بیجار اعلام نموده در درگیری روز ۱۷/۲/۱۳۵۹ سپاه پاسداران با مهاجمین تعداد ۴ نفر پاسدار مجروح که در بیمارستان

شهرستان بیجار موقتی بستری و چون امکان حمل مقدور نبود، لذا باتوجه به وضع وخیم مجروحین تقاضای اعزام یک فروند هلیکوپتر مقدور نگردیده و پاسخ داده شده درصورت امکان با آمبولانس به بیمارستان مجهز حمل گردد. خواهشمند است دستور فرمایید درصورت امکان اقدام مقتضی معمول دارند.» [سند شماره ۴۱۱۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به سماجا، ۱۹/۲/۱۳۵۹]

در ارومیه، بمبی در یک مینی بوس خالی از مسافر که درحال تردد در جاده های روستایی بود، منفجر شد. (۵۳) همچنین در نیمه شب گذشته، قریه اشک سر هدف حمله حدود ۴۰۰ نفر از عوامل حزب دمکرات قرار گرفت که با رسیدن کمک در ساعت ۴ بامداد، مهاجمان عقب نشینی کردند. در این درگیری یکی از جوانمردان به نام خلیل مطهری شهید شد و ۴ نفر از درجه داران به گروگان گرفته شدند(۱) و ۵ قبضه اسلحه از پاسگاه به یغما برده شد و یک دستگاه خودروی گاز۶۶ و یک دستگاه اتومبیل متعلق به یکی از درجه داران نیز براثر اصابت گلوله آر.پی.جی۷ منهدم شد. (۵۴)

در سردشت از ساعت ۱۸، پاسگاه ژاندارمری خُلته مورد هجوم قرار گرفت که درگیری تا بعد از نیمه شب ادامه یافت. (۵۵) همچنین انفجار مین تلفاتی به بار آورد. (۵۶)

در بانه، محاصره پادگان ادامه دارد. افراد سپاه از فرمانده ارتشی پادگان گلایه دارند و اظهار بدبینی می کنند و گزارش منفی راجع به وی می دهند. (۵۷) درباره بانه، سپاه مراغه امروز ازطریق سپاه تبریز پیامی بدین شرح به عملیات تهران فرستاد: «طبق خبر رسیده از بانه وضع منطقه خیلی ناامیدکننده است، به نیرو نیاز است، ارتش فرمان آتش ندارد و به احتمال قوی به دست دمکرات ها خواهد افتاد.» از زخمی های بانه ۵ تن دیروز به تهران اعزام شدند و امروز نیز تعداد نامعلومی زخمی از بانه به مراغه اعزام شده است. (۵۸) دراین حال، مسئول پاسداران مستقر در بانه، امروز، اسامی یک مفقود و ۴ شهید را که اجساد آنها تخلیه شده و بیش از ۱۵ روز است که روی زمین مانده اند را اعلام کرد. (۵۹)

درپی تداوم وخامت اوضاع بانه تا آخر وقت امروز، شب هنگام نیروی زمینی ارتش، اطلاعیه ای به این شرح صادر کرد:

«بسمه تعالی

هم وطنان مسلمان کردستان و مردم آرامش طلب

شهرستان بانه، اکنون که ضدانقلابیون و عوامل وابسته به اجنبی از این روش عملیاتی ارتش و سپاه پاسداران که روستاها و مردم غیرمسلح را مورد حمله قرار نمی دهند سوءاستفاده می کنند و با مستقرکردن سلاح های نیمه سنگین خود در محل زندگی و در بین شما به روی واحدهای مستقر در پادگان بانه تیراندازی می نمایند،

از شما تقاضا می شود آنان را از خود برانید و اجازه ندهید در پناه شما پادگان را زیر آتش قرار دهند و چنانچه در انجام این درخواست همکاری ننمایید و ضدانقلابیون را از روستا و شهر بانه بیرون نرانید واحدهای مستقر در پادگان برای دفاع از خود ناگزیر از تیراندازی متقابل خواهند شد که چنانچه شما محل خود را ترک نکنید ممکن است مورد اصابت گلوله قرار گیرید.» (۶۰)

در پاوه، از شب گذشته، دوباره شهر با خمپاره و دیگر سلاح ها، از ارتفاعات مورد حمله قرار گرفت. یک گزارش سپاه حاکی است که ۷۰ خمپاره به مرکز سپاه اصابت کرده و براثر آن ۳ شهید و ۱۴ مجروح برجا مانده است. (۶۱) پاوه همچنان در وضع تعطیل قرار دارد۶۲ و گزارش های مختلف نیروهای سپاه و ژاندارمری به گروهان پاک سازی و خلع سلاح شده نوسود اشاره دارد که در خدمت مهاجمان مسلح ارتفاعات پاوه قرار گرفته اند. (۶۳)

۱- * ایـن درجه داران روز ۱/۳/۱۳۵۹، آزاد شدند. [سند شماره ۶۳۸۹۳ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۸/۳/۱۳۵۹]

۳۳۹

در بازتـاب مسائـل کردسـتان، یـک نکته قابـل ذکر تفـاوت فـاحش فضای سیاسـی اجتماعی داخل کشور با نوع بازتاب آن در رسـانه هـای بیگـانه است. دراین خصـوص رادیـو صـدای امریکـا در بخش فارسـی خود، چنین تفـاوت فاحشـی را بروز داده و برخلاف فضای داخل، از ادبیات به شدت تبلیغاتی کاملاً متناسب با گروه های محارب و از خبرهای آشـکارا نادرست اسـتفاده کرده است. در ادامه نمونه ای از انعکاس مسائل کردستان در داخل و نمونه ای از گزارش صدای امریکا ذکر شده است.

روزنامه بامداد از تشییع جنازه ای که صبح امروز برگزار شد بدین نحو خبر داد: «جنازه ۱۱ شهید از سپاه پاسداران که اخیراً در درگیری های کردسـتان به شـهادت رسـیده بودند از دانشـگاه تهران تشـییع شد. جمعیت انبوه مشایعت کننده که در ساعت ۱۰ صبح، در دانشـگاه تهران گرد آمده بودند با تشـییع جنازه این ۱۱ شـهید یک بار دیگر با فریادهای خشم آلود خود توطئه های امریکا را محکوم کردند.» (۶۴)

روزنـامه جمهوری اسـلامی جمعیت را ده هـا هزار تن ذکر کرد و گزارش داد که انبوه مردم از اولین ساعات صـبح در مسـجد دانشگاه تهران و اطراف آن اجتماع کرده بودند و شعار می دادند: "ای پاسدار قرآن شهادتت مبارک" و "می کشم، می کشم آن که برادرم کشت". مردم شهدا را از دانشگاه تهران تا لانه جاسوسی تشییع کردند. (۶۵)

امروز همچنیـن از بخش فارسـی صـدای امریکـا این گزارش پخش شـد: «منـابع حزب دمکرات کردسـتان می گوینـد در حمله رزمندگان کرد به پادگان سـنندج ۱۵۰ نفر از نظامیان تحت فرمان دولت کشـته [شـهید] شده اند، از سـپاه پاسداران انقلاب هم که برای تقویت پادگان سـردشت رفته بودنـد، ۱۵ نفر کشته [شـهید] شـده اند و رزمندگان کرد نیروهای دولتی و پاسداران را عقب رانده اند.» (۶۶)

۳۴۰

درباره دوره دوم انتخابات مجلس، گروه های کمونیستی فعال بجز گروه های ضدروسـی، اغلب از کاندیداهای مجاهدین خلق در شهرستان ها و مسعود رجوی در تهران اعلام حمایت کردند.

حزب تـوده ایران اعلاـم کرد از آنجـا کـه کاندیـداهای حزب تـوده ایران در انتخابـات مجلس شـورای ملی در تهران، جزو کاندیـداهای مرحله دوم قرار نگرفته انـد، حزب تـوده ایران به پیروی از سیاست اصـولی خود دربـاره اتحـاد نیروهـای خلق در مبـارزه برای تثبیت و تحکیم و گسـترش دسـتاوردهای انقلاـب بزرگ مردم ایران، از شخصـیت هـای زیرین که جزء نیروهـای انقلابی به شـمار می رونـد و دارای گرایش های گوناگون سیاسـی و عقیـدتی هسـتند، در مرحله دوم انتخابات مجلس شورای ملی در تهران پشتیبانی می کند: دکتر کاظم سامی کرمانی، مسعود رجوی، سیدمحمدکاظم موسوی بجنوردی. در شهرستان ها نیز سازمـان هـای حزبی به پیروی از همین سـیاست اصولی، از کاندیـداهای شایسـته در مرحله دوم انتخابـات پشتیبـانی خواهند کرد. (۶۷)

سازمان چریک های فدایی خلق نیز در شماره امروز ارگان خود {نشریه کار} اعلام کرد: «مردم

آگـاه و مبـارز ایران، سازمـان چریـک هـای فـدایی خلق ایران معتقـد است در این شـرایط حسـاس که میهنمـان با تهدیـدات و تجاوزات وسـیع امپریالیستی و در رأس آن با دسـیسه چینی های امپریالیسم امریکا مواجه است، موفقیت هریک از کاندیداهای ترقی خـواه در انتخابـات مجلس شورای ملی ایران، جبهه مبـارزه علیه امپریـالیسم امریکـا، این دشـمن اصـلی خلق مـا را تقویت خواهد کرد. بکوشـیم با شـرکت هرچه فعال تر در دور دوم انتخابات به جای کاندیداهای سازش کار لیبرال و افراطیون قشری، تا آنجا که ممکن است، کاندیداهای سازمان مجاهدین خلق ایران به مجلس راه یابند.» (۶۸)

حزب کارگران انقلابی(۱) نیز اعلام کرد: «کاندیداهای کارگری ضدامپریالیستی از شـرکت در انتخابات دور دوم منع شده اند و به غیراز کاندیـداهای احزاب و گروه های سـرمایه داری تعـدادی از کاندیـداهای سازمان مجاهـدین خلق نیز شـرکت دارند. حزب کـارگران انقلابی در ایـن دور از کاندیــداهای مجاهــدین حمـایت انتقـادی می نمایـد. ... علی رغـم همـه انتقـادات به مجاهـدین، رأی به کاندیـداهای مجاهـدین خلق رأی عـدم اعتماد به سیاسـتمداران سـرمایه داری و قدمی در راه تبلیغ و ترویج وسیع تر نیاز به اتخاذ سیاست مستقل طبقاتی است.» (۶۹)

حزب رنجبران ایران {کمونیست هـای چینی سه جهـانی طرف دار خـط بنی صـدر} نیز با انتشار اعلامیه ای کاندیـداهای مورد حمایت خود در تهران را به این شرح معرفی کرد: «دکتر محمد مبلغی اسلامی، دکتر کاظم سامی، سیدفتح الله بنی صدر، یدالله سحابی.» (۷۰)

دراین حال، دفتر هماهنگی همکاری های مردم با رئیس جمهور {گروه پوششی حامیان بنی صدر}، بدون ذکر نام و با آوردن علائمی، افزوده شـدن مسـعود رجوی به لیست رأی دهندگان حامی رئیس جمهور را به طور تلویحی خواسـتار شد. در اعلامیه این دفتر آمـده است: «ما در این فهرست ۱۱ نفر را به شـما معرفی کرده ایم؛ البته مسـلم است که هر رأی دهنده باید ۱۲ اسم را انتخاب کند. درمورد دوازدهمین کاندیدای دفتر ما از شـما دعوت می کنیم که با درنظرگرفتن ضرورت بسیج همه نیروی خود آن کسـی را که شایسته تر می دانید انتخاب کنید. به امید فعالیت و کوشش شما و فردای روشن برای جمهوری اسلامی ایران.» (۷۱)

در کنار تحرکات گروه های چپ غیرمذهبی در حمایت از مجاهدین خلق، نوع دیگری از فعالیت ها در حمایت از این سازمان وجـود دارد کـه ازنظر ارزشـی و تـأثیر بسـیار مهـم تر است. این نـوع فعـالیت، در سـطح غیرعلنی ازطریـق ارتباطـات مـورد نظر تشکیلات و درقالب مذاکرات مستقیم و غیرمستقیم با افراد سرشناس و مستعد ازطریق واسطه تراشی هایی صورت می گیرد که سازمان مجاهدین خلق، در آن تبحر بسیار دارد. امروز، در مطبوعات جلوه هایی از نتایج این گونه

۱- * حزب کارگران انقلابی، انشعابی از حزب کارگران سوسیالیست است که نشریه سوسیالیستی کارگر را منتشر می کرد.

تحرکات بروز یافت. در شماره امروز بامداد یک مطلب که شکل آن بیشتر به رپرتاژآگهی شباهت داشت درج شد که قابل توجه است. این مطلب با عنوان "حمایت شخصیت های سیاسی از مسعود رجوی"، حاوی ۴ اطلاعیه کوتاه است که ۲ اطلاعیه آن چنین است:

«بسمه تعالی

در این موقع که ملت شرافتمند و قهرمان عزیز برای دور دوم انتخابات به پای صندوق ها می روند برای تأمین وحدت و حقوق گروه های اقلیت امیدوارم آقای مسعود رجوی که معرف جناح پرشوری از جوانان باایمان می باشد نیز به مجلس راه یافته، موفق به همکاری صادقانه با گروه های با حسن نیت ازطریق خدمت به خدا و خلق بشود.

۱۶/۲/۱۳۵۹، مهدی بازرگان»

«به نام خدا

مسعود رجوی مجاهد خستگی ناپذیر که سال ها تجربه مبارزه با طاغوت و امپریالیزم را در راه حق و برای استقرار حکومت عدل و تقوی در زندان های ساواک از سر گذرانده است، با صدها هزار رأی مردم حق طلب تهران به دور دوم انتخابات مجلس شورای ملی راه یافته است، اکنون بر شما همشهریان مبارز است که با رأی خود اعتماد قاطع خویش را به او برای ادامه مبارزه و دفاع از خواست های انقلابی مردم ایران در مجلس شورای ملی اعلام کنید.

دکتر علی اصغر حاج سید جوادی، مریم طالقانی، دکتر عبدالکریم لاهیجی، احمدعلی بابایی، دکتر منوچهر هزارخانی، دکتر حسن توانایان فرد، جلال گنجه ای، دکتر سیف الله رضایی، محمد مدیرشانه چی، ابوذر ورداسپی، ابوالفضل میرشمس شهشهانی، حسین نایب حسینی.» (۷۲)

از سوی دیگر، برای مقابله با آثار منفی اعلام حمایت مذکور و نوع انتشار غیردقیق آن، آقایان عزت الله سحابی، حسن حبیبی و محمدمهدی جعفری در روزنامه های عصر امروز، بدین نحو به توضیح جنبه های مثبت این اقدام پرداختند:

«بسمه تعالی

چون در انتشار خبر و اطلاعیه آقای مهندس بازرگان درباره آقای مسعود رجوی ازطرف بعضی از روزنامه ها تغییراتی داده شده است و رعایت امانت آن طور که باید نشده است، خود را موظف می دانیم برای رفع سوءتفاهم هایی که ایجاد گردیده است چند نکته مهم را ذکر کنیم.

اطلاعیه آقای مهندس بازرگان هرچند نفیاً و یا اثباتاً تأییدی از گروه یا حزب خاصی نمی کرد با علم به سوءتفاهم ها یا سوءاستفاده های احتمالی بعضی از گروه ها صادر شد زیرا هدفش این بود که قدمی در راه تحقق وحدت برداشته شود و در قلب هایی که توطئه های دشمن تخم کینه کاشته است، دعوت به وحدت تخم محبت و دوستی بنشاند و امتی را که افراط های چپ و راست قطعه قطعه کرده است دعوت به خدمت خدا و خلق پیوند دهد و در این راه دفاع از حقیقت یک وظیفه شرعی

است که مصلحت اندیشی و منافع فردی و گروهی را باید فدا کرد. به

ص: ۷۲۰

اعتقاد ما راه یافتن آقای مسعود رجوی به مجلس قدمی درجهت رفع اختلافات و ایجاد تفاهم و وحدت بین نیروی مسلمان و کمک به تحقق آرمان های انقلاب اسلامی که خواست امام است می باشد و لذا مانع از تحریک و تخریب و تصادم در جامعه خواهد گردید. درضمن بدون آنکه بخواهیم نفیاً یا اثباتاً درباره تفکرات و رویه سیاسی و اجتماعی ایشان اظهارنظری کرده باشیم این عمل فرصتی خواهد بود که ایشان ازطریق بیان روشن پیشنهادات خود به طرز آزاد مسالمت آمیز همکاری خود را در راه بسیج و سازندگی جامعه نشان دهد و قضاوت را به عهده مردم گذارند. امیدواریم تذکرات فوق نشانگر کوششی برای وحدت باشد و گروه های تحریک شده را برای دست یافتن به حقیقت به صبر و تقوی دعوت کرده باشد.» (۷۳)

خود مهندس بازرگان نیز امروز اطلاعیه ای صادر کرد که در شماره امروز روزنامه بامداد درج شد و متن کامل آن بدین شرح است:

«بسمه تعالی

توضیح لازم: اطلاعیه ای که اینجانب روز گذشته، به منظور تعمیم وحدت و آرامش ملت داده بودم، متأسفانه دراثر انتخاب عناوین خاص و تغییراتی که بعضی از روزنامه ها داده اند، سوءتفاهم هایی را در اذهان هم وطنان عزیز به وجود آورده است.

لازم است توضیحاً اضافه نمایم که در آن اطلاعیه راجع به هیچ گروه سیاسی نفیاً یا اثباتاً تأییدی به میان نیامده و همچنین گفته نشده است به کسی رأی بدهید یا ندهید. آنچه علاقه مند بوده و هستم و مصلحت انقلاب و مملکت می دانم این است که با انتخابات مجلس، جنجال ها و درگیری های خیابانی به خواست خدا خاتمه یافته، بگذاریم گروه های

اقلیت سیاسی طرف دار قانون اساسی به تناسب جمعیت و طرف دارانشان نماینده به مجلس بفرستند تا نظریات و انتقادهای خود را آزادانه و با مسالمت ابراز دارند و دراثر حسن تفاهم و همکاری راهی برای خدمت به خدا و خلق باز شود.

تهران، ۱۷/۲/۱۳۵۹، مهدی بازرگان» (۷۴)

۳۴۲

ازنظر بنی صدر، یکی از مبرم ترین اهداف برای شکل گیری دولت وقت، انتخاب نخست وزیر است، ولی در شرایطی که هنوز مجلس تشکیل نشده، این کار با چالش هایی قانونی روبه رو است که طبعاً می تواند مورد استفاده جناحی نیز قرار بگیرد، درنتیجه این مسئله موضوع مهمی است.

بنی صدر صبح امروز، در گفت وگوی اختصاصی با کیهان در پاسخ به این پرسش که «آقای دکتر حبیبی در گفت وگویی بر ضرورت معرفی هرچه زودتر نخست وزیر و هیئت وزیران تا قبل از گشایش مجلس تأکید کرده اند، شما دراین مورد چه نظری دارید؟» گفت: «به نظر من معرفی نخست وزیر و هیئت وزیران بیش از گشایش مجلس ضرورت دارد و دراین زمینه گفت وگوهای زیادی شده است.» وی دراین مورد که آیا نظر رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

دراین باره کسب شده است، پاسخ داد: «البته این مسئله با تصویب امام انجام خواهد گرفت.» (۷۵)

این درحالی است که روز گذشته، بنی صدر نامه ای به امام خمینی نوشت و در قسمتی از آن درباره انتخاب نخست وزیر پیشنهادهایی ارائه داد. متن این نامه که البته چند روز بعد، مطبوعاتی شد چنین است:

«بسمه تعالی

حضور مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی ایران دامت ظله العالی نظر به اوضاع کشور و مقابله قاطع با توطئه ها و حوادث، ضروری دید براساس گفت وگوهای مفصلی که حاج احمد آقا به عرض می رسانند، خواهان سه امر بشوم:

۱. انتخاب نخست وزیر با تصویب امام.

۲. قوای انتظامی دراختیار و به دستور عمل کنند.

۳. دستگاه های تبلیغاتی باید برخلاف مصالح کشور و مخالف سیاست جمهوری اسلامی نباشد و آزادی آنان در حد قوانین اسلامی باید مراعات شود. اطمینان می دهد که باوجود همه مشکلات، درصورتی که وسایل کار در دسترس و به اختیار باشند، هیچ گونه خطری متوجه انقلاب اسلامی و کشور عزیز نخواهد شد.

ابوالحسن بنی صدر، ۱۶/۲/۱۳۵۹» (۷۶)

یادآوری می شود امام خمینی امروز به نامه مذکور چنین پاسخ دادند:

«بسمه تعالی

موافقت شد.

روح الله الموسوی الخمینی» (۷۷)

امروز همچنین، دکتر بهشتی عضو شورای انقلاب و رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، در مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی هفتگی خود که با حضور خبرنگاران داخلی و خارجی تشکیل شد، درزمینه کابینه ای که به زودی تشکیل خواهد شد، گفت: «به هرحال، ما باید سعی بکنیم همه مان که یک دولت نیرومند مورد اعتماد اکثریت نمایندگان مردم داشته باشیم، دولتی که بتواند با رئیس جمهور هم همکاری خوب داشته باشد و مورد اعتماد او هم باشد سعی خواهیم کرد یک چنین اعتماد مشترک را به وجود بیاوریم.» (۷۸)

امروز، اولین گردهمایی مهم بعد از تعطیلی دانشگاه ها، درباره انقلاب فرهنگی در دانشگاه ملی برگزار شد. در این گردهمایی بنی صـدر رئیس جمهور،موسوی اردبیلی عضو شورای انقلاب و دادسـتان کـل کشور، مهنـدس بازرگـان و حسن حبیبی وزیر فرهنگ و آموزش عالی، به بیان دیدگاه های خود درباره انقلاب فرهنگی پرداختند.

ص: ۷۲۲

بنی صـدر گفت: «وقتی ملتی پـذیرفت که توانایی ابتکار نـدارد، قوه متفکره او نمی تواند ابداع کند و ابداع، ویژه و هوش برتر اروپـایی است خود به خود این چنین باوری آدمی را به تقلیـد کورکورانه از آنچه ابـداع هوش برتر به وجود آورده است پیش می راند و آنهایی که می گفتند فرهنگ ما تا مغز استخوان باید غربی بشود، بر همین باور بودند. بنابراین اگر بخواهیم انقلاب فرهنگی کنیم، بایـد این ناباوری به خود و باور مطلق به هوش خلاق اروپایی را دگرگون سازیم و خود را به عنوان خلاق باور کنیم.»

آیت الله موسوی اردبیلی نیز گفت: «انقلاب فرهنگی یعنی آنچه از مـا گرفته انـد پس بگیریم و آنچه به صورت تحمیلی به ما داده انـد، دور بریزیم. غرب در اصـالت فرهنگی مـا دخـالت کرده و تازه ما را غربی نکرده بلکه آن چیزی که به ما داده است استعماری است و مـا را از خود بیگانه کرده است. ما در جامعه خودمان این مسئله را با همه وجودمان حس می کنیم ما غربی فکر می کنیم، درس می خوانیم، می نویسیم، برنامه می ریزیم، غربی حزب درست می کنیم همه چیز غربی است ما بایـد تمام آنها را از بین ببریم.» وی افزود: «پس ما هم در کنار تمام خواهران و برادران دانشجو و دانش آموزان، طرف دار جدی انقلاب فرهنگی هستیم آن انقلاب فرهنگی کـه همـه چیز را زیرورو می کنـد کـه همـه مطـالب ارزش هـای فرهنگی را کـه ریشـه امپریـالیستی دارد از بین برود و به فرهنگ اصـیل اسـلامی برگردد یعنی کار در کنار علم و علم در کنار عمل. انقلاب فرهنگی این نیست مدارس را به صورت سنتی بازگردانند بلکه باید با زیربنای اسلامی و دریچه دید اسلامی و آن فرهنگی که اباذرها، سلمان ها و عمارها را ساخت ما آن فرهنگ را می خواهیم بازگردانیم.»

مهنـدس بازرگـان نیز در این گردهمایی گفت: «اولین نگرانی ما این است که دانشگاه ما طوری نباشـد که دکتری تربیت کند که بالاـخره بگویـد برای معـالجه بیمـاری به امریکا یا اسرائیل برویـد یا مهندسـی که بگویـد برای تعمیر اتومبیل یا هواپیما باید متخصص خارجی بیاورید و دانشگاه ما طوری نباشد که بازهم ما را محتاج خارج کنند.» وی با ذکر چند نکته، آخرین نگرانی مورد نظر خود را چنین ابراز کرد: «نگرانی چهارم این است که تعلیمات ما با انقلاب اسلامی ما هماهنگی نداشته باشد و جوان های ما را مکتبی و مبارز و معتقد به خدا بار نیاورد.»

حسن حبیبی نیز در سخنان خود گفت: «پس از انقلاب ۲۲ بهمن تـاکنون، تغییراتی در چهره ظـاهری جامعه ما رخ داده است، ولی این تغییرات ظـاهری بـدین معنی نیست که تغییرات در عمق نیز به همین نحـو صورت گرفته باشـد ازجمله در نظـام هـای ارزشـی این تغییرات نه تنهـا به وجود نیامـده است بلکه از جهـاتی نیز علاـئم نگران کننـده وجود دارد؛ مثلاًـ براساس اطلاعات دریافت شـده زنـدگی مصـرفی تغییر نکرده است یا درزمینه مسائل آموزشـی در تمامی سال گذشـته موضوعاتی ازجمله تبدیل فوق دیپلم به لیسانس، یا تبـدیل یک خانه به مـدرسه و تأمین بودجه اش ازسوی دولت مطرح می شـد و این نشان می دهـد که نظام ارزشی گذشته تغییر نکرده است و این امر خود می تواند موجب اصلی انقلاب فرهنگی باشد و این یکی از ضرورت های انقلاب است.» (۷۹)

پس از اینکه بانک مرکزی ایران اعلام کرد اسکناس های ده هزار ریالی با عکس شاه مخلوع، از تاریخ ۳۱/۲/۱۳۵۹، بی اعتبار خواهد بود،۸۰ سیل ورود این اسکناس ها از خارج از مرزها به ایران سرازیر شده است تا قبل از ابطال در داخل به مصرف برسد. این پدیده از ارزش هزار تومانی در خارج از کشور به عنوان یک ارز قابل اعتماد حکایت می کند و نیز اینکه وابستگان رژیم گذشته و فراریان از انقلاب، علاوه بر ارزهایی که دراختیار داشته اند،هرچه توانسته اند اسکناس هزار تومانی نیز خارج کرده اند. نمونه های متنوعی از این مسئله در گزارش هایی بدین شرح ارائه شده است:

O گزارش واصله امروز، به اطلاعات سپاه آبادان، بندر بوشهر و بندر عباس: «برابر اطلاعات موثق مقادیر بسیاری ارز ازطریق کویت درحال ورود به کشور است که نمونه هایی از شیوه های ورود به قرار زیر است:

۱. پول های هزار تومانی را در بسته بندی های ضدآب قرار داده و آنها را داخل مشگ گذاشته و آن را باد کرده در آب ها رها می کنند. یک نفر به وسیله نی زیر آب می رود و مشک را به ساحل هدایت می نماید.

۲. به جای توتون سیگار وینستون اسکناس های هزار تومانی را لوله کرده و در بسته بندی های وینستون قرار می دهند.

۳. پول ها را در بسته بندی های ضدآب قرار داده و به زیر لنج می بندند.» (۸۱)

O گزارش امروز وزارت کشور به استانداری خوزستان: یک فروند لنج که در آن حدود هفتادمیلیون تومان در یک کمد جالباسی و چند قاب عکس جاسازی شده است، از کویت به طرف خرمشهر یا آبادان حرکت کرده است. (۸۲)

O معاون هنگ ژاندارمری بوشهر: «افراد گارد ساحلی ژاندارمری بوشهر از دو فروند موتور لنج مبلغ ۳۰ میلیون و ۴۳۰ هزار ریال اسکناس ده هزار ریالی کشف و ضبط کردند. ... کلیه پول ها به اضافه سرنشینان موتور لنج تحویل دادسرای انقلاب اسلامی بوشهر شد.» (۸۳)

O یک مقام دادستانی مستقر در فرودگاه مهرآباد: ساواکی های فراری در کشورهای کویت، بحرین،...،(۱) قطر و عربستان به حجاج و مسافران ایرانی اسکناس های هزار تومانی خود را به قیمت ۷۰۰ تا ۵۰۰ تومان می فروشند. روز گذشته، در فرودگاه مهرآباد بازرسی از داخل جعبه های سیگار دانهیل دادالله اعلم یکی از کارمندان هواپیمایی سریلانکا که ازطریق بحرین و با پرواز کویت وارد تهران شده بود، ۱۵۰ هزار تومان اسکناس های هزار تومانی به دست آمد. (۸۴) امروز نیز حدود ۷۵۰ هزار تومان اسکناس هزار تومانی از مسافری که با یکی از پروازهای عربی وارد تهران شده بود به دست آمد. (۸۵)

O گروهان ساحلی خسروآباد {آبادان}: «از مسافرین ورودی پنج فروند موتور لنج... مبلغ ۳ میلیون و ۸۳۴ هزار تومان اسکناس ده هزار ریالی کشف گردیده.» (۸۶)

۱- *... به جای کلمه ای ناخوانا آمده است.

O درجهت مقابله با این پدیده هشدارهای لازم به استانداری خوزستان۸۷ و سپاه های مناطق بندری۸۸ داده شد.

به همین مناسبت، شورای انقلاب، کمیسیون تخصصی برای این منظور تشکیل داده است که شب هنگام، جلسه ای برگزار کرد و در پایان آن علیرضا نوبری رئیس کل بانک مرکزی، خبر داد: «به منظور جلوگیری از قاچاق پول های

هزار تومانی به مدت پانزده روز، از حرکت موتور لنج ها در آب های جنوب کشور جلوگیری به عمل می آید.»

وی همچنین گفت: «لایحه مجازات قاچاقچیان ارز نیز امشب، به تصویب رسید که براساس آن برای قاچاقچیان پول مجازات های سنگینی در نظر گرفته شد.» نوبری افزود: «برای ایجاد تسهیلات جهت مسافرانی که قصد ورود به ایران را دارند ترتیبی داده شده تا این افراد همان مبلغ دوهزار تومان ارز مجاز را که برایشان در نظر گرفته شد به ایران وارد کنند.» (۸۹)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۷/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲. سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۵۸، ۱۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۷.

۳. حزب کارگران سوسیالیست، هفته نامه کارگر، شماره ۵۷، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۰، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۱، بخش فارسی رادیو کلن، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۶. همان، ص۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۷. روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۸. روزنامه بامداد، ۱۸/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۰، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۸، بخش عربی رادیو لندن، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۱۰. همان، ص۳، کویت خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۷ مه ۱۹۸۰.

۱۱. روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۱۲. روزنامه اطلاعات، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۰، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۵، بخش عربی رادیو بغداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۱۴. روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۵. سند شماره ۳۴۷۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی به فرماندهی سپاه پاسداران اهواز، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۱۶. سند شماره ۰۳۳۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران {رکن۲}، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۱۷. سند شماره ۳۴۷۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری آبادان به فرماندهی ناحیه اهواز، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۱۸. سند شماره ۲۸۷۳۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۱۷/۳/۱۳۵۹.

۱۹. سند شماره ۰۰۰۶۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه سوم دریایی خرمشهر {عملیات و اطلاعات} به فرمانده گارد ساحلی، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۲۰. سند شماره ۳۳۹۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی {مرزبانی} به نخست وزیری {دفتر امور انقلاب}، ۲۰/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۲۸۷۴۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از آبادان به رکن۳ ژاندارمری کشور و رکن۲ معاون اداری در امور مرزی، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۲۱. سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری {وقایع خوزستان}، ۱۹/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۲. همان.

۲۳. همان.

۲۴. سند شماره ۳۴۷۴۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی به فرماندهی سپاه پاسداران اهواز، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۲۵. روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۶. سند شماره ۰۴۱۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۲۷. روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲۸. اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد، بولتن بررسی روزانه مطبوعات، ۱۷/۲/۱۳۵۹، به نقل از فیگارو، ۲ مه ۱۹۸۰.

۲۹. سند شماره ۰۴۱۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳۰. سند شماره ۲۸۷۵۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۳۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۰، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۵، بخش فارسی رادیو مسکو، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۳۲. روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۳. روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۴. سند شماره ۰۴۱۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات

ص: ۷۲۵

جنگ: تلفن گرام از سماجا۴ مرکز فرماندهی به نزاجا، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۳۵. روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۶. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۳۷. روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳۹. روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۰. روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۱. سند شماره ۰۴۱۱۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۴۲. سند شماره ۰۴۱۱۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۴۳. سند شماره ۰۴۱۱۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۴۴. سند شماره ۰۴۱۱۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان به تهران {عملیات}، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۴۵. سند شماره ۴۱۱۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه همدان به مرکز فرماندهی، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۴۶. سند شماره ۰۴۱۱۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۴۷. سند شماره ۰۴۱۱۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات کرمانشاه به عملیات تهران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۴۸. سند شماره ۰۴۱۱۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات شیراز به عملیات تهران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۴۹. سند شماره ۰۵۷۵۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز بررسی مناطق ایران {منطقه۳}، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۵۰. سند شماره ۴۱۱۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به سماجا، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۵۱. سند شماره ۰۴۱۱۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۵۲. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۵۳. روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۵۴. سند شماره ۰۴۱۱۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۵۵. سند شماره ۰۴۱۱۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۵۶. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۵۷. سند شماره ۰۴۱۱۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات تبریز به عملیات تهران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۵۸. سند شماره ۰۴۱۱۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مراغه به عملیات تهران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۵۹. سند شماره ۰۴۱۱۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول پاسداران مستقر در بانه به مرکز فرماندهی {عملیات}، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۶۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۶۱. سند شماره ۴۱۱۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۶۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۶۳. سند شماره ۰۴۱۱۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از عملیات کرمانشاه به عملیات مرکز، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۶۴. روزنامه بامداد، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۶۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۶۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۰ ، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۶، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۶۷. روزنامه نامه مردم، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۶۸. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۷، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۹. حزب کارگران سوسیالیست، نشریه کارگر، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۷۰. روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۱. روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۲. روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۷۳. روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۴. روزنامه بامداد، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۵. روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۷. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی{ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی(ره})، جلد۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی{ره}، چاپ پنجم ۱۳۸۹، ص۲۷۶.

۷۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۹. روزنامه اطلاعات، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۸۰. سند شماره ۲۸۷۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به استانداری خوزستان، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۸۱. سند شماره ۰۴۲۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به اطلاعات سپاه آبادان بندر بوشهر بندرعباس، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۸۲. سند شماره ۲۸۷۸۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به استانداری خوزستان، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۸۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۸۴. روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۸۵. روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۸۶. سند شماره ۲۸۷۵۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی به ریاست رکن۳ ژاندارمری، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۸۷. سند شماره ۲۸۷۱۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از وزارت کشور به استانداری خوزستان، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۸۸. سند شماره ۰۴۲۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۸۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳۴۵

درزمینه بحران در روابط ایران و امریکا، امروز، تنها مسئله قابل توجه چگونگی پیگیری نه چندان جدی مصوبه اخیر پارلمان اروپا {۷/۲/۱۳۵۹}، درباب اولتیماتوم تحریم ایران، به وسیله بعضی کشورهای متحد امریکا ازجمله ژاپن و انگلستان است.

طبق مصوبه مذکور، از ۱۷ ماه مه {۲۷/۲/۱۳۵۹}، چنانچه گشایشی در امر رهایی گروگان های امریکایی در تهران انجام نگیرد، مرحله جدیدی از تحریم های اقتصادی علیه ایران اعمال خواهد شد. در پیگیری مطلب یادشده، امروز، مقام های دولت ژاپن گفتند که این کشور برای اعمال فشار برای آزادی ۵۳ گروگان امریکایی، درحال تدارک تحریم های اضافی علیه ایران است که مرحله دوم تحریم ها هماهنگ با کشورهای بازار مشترک اروپا به اجرا درخواهد آمد. به گزارش یونایتدپرس، درحال حاضر ژاپن هماهنگ با متحدان اروپایی خود مرحله مقدماتی مجازات را عملی کرده است که شامل کاهش تعداد کارکنان سفارت خود در تهران، برقراری مقررات اخذ ویزا برای توریست های ایرانی و متوقف کردن داوطلبانه صادرات به ایران ازطریق بازرگانان ژاپنی است. (۱)

همچنین اعلام شد دولت بریتانیا در اجرای قطعنامه مذکور مشغول تهیه مقدمات تنظیم لایحه ای است تا طرح اعمال تحریم های گفته شده را به صورت قانونی درآورده و قابل اجرا

سازد. انتظار می رود این لایحه ظرف امروز و فردا، تسلیم پارلمان بریتانیا شود و بحث درباره آن تا هفته آینده به درازا کشد. به گفته یک مفسر بی بی سی، طبق برخی گزارش ها وزرای کابینه بریتانیا موافقت کرده اند از پارلمان درخواست نکنند که تحریم کلی و تمام عیار صادرات را تأیید کند، در این صورت درواقع بریتانیا قطعنامه جامعه اقتصادی اروپا را رعایت نکرده است؛ چون طبق این قطعنامه باید کلیه صادرات به ایران بجز مواد غذایی و دارو تحریم شود. به گزارش بی بی سی، دولت بریتانیا به صراحت اعلام کرده است که تصمیم گیری درمورد اعمال تحریم های اقتصادی علیه ایران با اکراه دولت انجام گرفته است، ولی این نکته تحت الشعاع لزوم پشتیبانی از امریکا

بوده است و بریتانیا حتی برای متقاعدکردن سایر کشورهای جامعه اقتصادی اروپا درمورد اعمال تحریم علیه ایران و به مناسبت ثبات اتحاد ارز نقش مهمی را ایفا کرد.

به دلیل آثار منفی اعمال تحریم اقتصادی علیه ایران نظیر ازدست دادن درآمدهای صادراتی و نیز افزایش بیکاری در انگلستان، تعداد زیادی از نمایندگان پارلمان خارج از رهبری حزب اقلیت کارگر با این اقدام مخالف اند. دراین باره هیئت اجرایی کل حزب کارگر مخالفت خود را با اعمال تحریم علیه ایران اعلام کرده است. درضمن در میان رهبری پارلمانی حزب اقلیت یا به اصطلاح کابینه سایه، اختلافاتی وجود دارد. به نمایندگان وابسته به حزب کارگر اجازه داده شده است که هفته آینده وقتی لایحه برای شور در مجلس عوام مطرح می شود هرطور که مایل اند رأی دهند. تعدادی از نمایندگان خارج از رهبری محافظه کار نیز با اعمال تحریم علیه ایران مخالف اند. یکی از استدلال هایی که عموماً دراین مورد در بریتانیا به کار می رود این است که چنین اقداماتی ایران را به اجبار به اتحاد جماهیر شوروی و کشورهای بلوک شرق نزدیک می کند. تا این لحظه قراردادهای تجارتی بین ایران و کشورهای بلوك شرق به امضا رسیده است و شوروی به روشنی مترصد است تا آنجا که امکان دارد از مسئله تحریم های اقتصادی و سیاسی علیه ایران بهره برداری سیاسی بکند.

مفسر بی بی سی درنهایت ابراز عقیده کرده است که باوجود مخالفت موجود در بریتانیا، انتظار می رود که علیه ایران تحریم های اقتصادی و سیاسی اعمال شود و این احتمالاً باعث سردی روابط بریتانیا و ایران خواهد شد. تحریم های جامعه اقتصادی اروپا قرار است از ۱۷ ماه مه {۲۷/۲/۱۳۵۹}، آغاز شود. (۲)

۳۴۶

در انگلستان، مقایسه جوانب مختلف قضیه اشغال سفارت ایران در لندن، هنوز مورد بحث است؛ مقامات انگلیسی این ماجرا را با رویکرد توصیه به ایران، با اشغال سفارت امریکا در تهران مقایسه می کنند.

گزارش امروز آسوشیتدپرس از لندن، شامل اظهارات داگلاس هرد وزیر مشاور در امور خارجی انگلستان، دراین باره است. براساس این گزارش هرد گفت کشورش امیدوار است عملیات کماندویی نجات گروگان های سفارت ایران در لندن، ایران را به آزادساختن گروگان های امریکایی در تهران تشویق کند. وی افزود: من امیدوارم این اقدام موجب شود که طرف های مربوط در ایران به این مسئله فکر کرده و دریابند که مقررات مربوط به دیپلمات های سفارتخانه ها و از این قبیل، فقط یک مسئله تشریفاتی نیست. وی گفت که چگونگی ختم ماجرا، مناسبات ایران و انگلستان را بهبود بخشیده است. (۳)

مسئله دیگر، سرنوشت تنها تروریست زنده مانده در این ماجرا است که مقامات ایرانی خواستار تحویل دادن او و به دولت ایران شدند، اما انگلستان اعلام کرد که مصمم است او را در لندن و در

یک دادگاه انگلیسی محاکمه کند. درعمل، امروز، این فرد تحت حفاظت شدید پلیس در یک دادگاه حضور یافت. (۴) رویتر ضمن اعلام خبر مذکور افزوده است: «فوزی [بداوی] نژاد مهاجم دستگیرشده در استان خوزستان متولد شده و در بندر به کارگری اشتغال داشته است. وی متهم است که ساعتی پیش از یورش موفقیت آمیز نیروهای ویژه به سفارت ایران در لندن، ۲ تن از گروگان ها را به قتل رسانیده است.»(۱) (۵)

۳۴۷

در ادامه تلاش عراق برای اجرای طرح عربستان سازی، امروز، یک روزنامه عراقی در بیروت توزیع شد و از قول یک تشکیلات تجزیه طلب ایرانی ناشناس به تروریست های سفارت ایران در لندن با عنوان "مبارزان عربستان"، ادای احترام کرد.

بااینکه این گونه تشکل ها معمولاً ـ وجود ندارد و ساخته ذهن طراحان تبلیغات ضدایرانی عراق است، اما رویتر در گزارش مطالب این روزنامه {بغداد آبزرور مورخ ۷ مه ۱۹۸۰}، گروه مذکور را دانشجویان عرب زبان ایرانی در عراق نامید که خواستار مجازات انگلستان به دلیل به قول ایشان مداخله کثیف این کشور برای پایان دادن به اشغال سفارت ایران در لندن شدند. این روزنامه عراقی نوشته است: اتحادیه دانشجویان عربستان {خوزستان} در عراق در بیانیه ا ی مداخله شریرانه نیروهای انگلستان و حمله آنان به ساختمان سفارت رژیم ایران در لندن را آن هم در زمانی که مذاکرات میان انقلابیون عربستان {خوزستان} و پلیس انگلستان جریان داشت، محکوم کردند. در این بیانیه از تمامی گروه های انقلاب عرب در عربستان {خوزستان} خواسته شد که نگذارند این اقدام تبعیض آمیز انگلستان بدون مجازات بماند و نیز گفته شد که در مقابل این اقدام جنایتکارانه، منافع انگلستان در هرجا جزای برابری خواهد دید. بیانیه مذکور افزوده است: این اقدام {در لندن} آخرین اقدام نخواهد بود، زیرا مردم عرب در عربستان {خوزستان} که اسلحه را به عنوان تنها وسیله اعاده حقوق ملیتشان انتخاب کرده اند اسلحه خود را در مقابل عناصر رژیم ایران و دست نشانده های آن در داخل و خارج ایران نگاه خواهند داشت. (۶)

گزارش منابع داخلی ایران نیز از شدت این گونه تبلیغات در مناطق مرزی ایران حکایت می کند. در یک گزارش که امروز به استانداری خوزستان رسید، آمده است: «در چندماهه اخیر که اختلاف فی مابین عراق و ایران بالا گرفته دولت بعث عراق با شناختی که به زبان و فرهنگ عشایر استان خوزستان دارد برای منحرف کردن افکار آنها برنامه هایی ازطریق شبکه های تلویزیونی خود اجرا می نماید و با نمایش میتینگ های ساختگی و اجرای برنامه های مختلف علیه اهداف جمهوری اسلامی، مطالبی به زبان عربی ایراد می نماید. اجرای این برنامه ها نگرانی اهالی آبادان را

۱- * ضمیمه دارد؛ عاقبت فوزی بداوی نژاد تنها تروریست بازمانده از حادثه سفارت ایران در انگلستان.

فراهم نموده، بدین لحاظ از صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران شدیداً انتقاد دارند و دراین مورد نیز تلگرام هایی به مقامات مسئول مخابره نموده اند و خواستار پخش مستمر حقایق به زبان عربی گردیده اند تا بدین وسیله ملت مسلمان عراق و عشایر منطقه خوزستان که فارسی نمی دانند متوجه عوام فریبی دولت بعث عراق بشوند.» (۷)

۳۴۸

هم زمان با تبلیغات عربستان سازی، درعمل نیز اقدامات عراق در راستای مطامع این دولت در خوزستان ادامه دارد. گزارش های محرمانه منابع و مراکز نظامی و انتظامی محلی حاکی از این امر است.

یک بولتن که اختصاص به اخبار و وقایع خوزستان دارد، در شماره امروز خود به مسئولان یادآوری کرد: «عده ای از عشایر اطراف دشت میشان و خوین به کشور عراق رفت وآمد نموده و از دولت بعث عراق اسلحه و خواربار و پول دریافت و برای عراق کسب خبر می نمایند.» (۸) بر روی تعدادی از عشایر مذکور، با ذکر نام تأکید خاصی شده است. در همین شماره بولتن گزارشی از پرداخت پول از وزارت کشور عراق به افرادی در ایران با عنوان جبهه التحریر، درج شده است. (۹) در گزارش دیگر این بولتن، از اتمام دوره چریکی یک گروه ۲۵ نفره در بصره، خبر داده شده است. منبعی که این خبر را ارسال کرده، همچنین به وابستگی عشیره ای این افراد و اینکه آنان با مأموریت بمب گذاری در اماکن پررفت وآمد شهرهای اهواز و خرمشهر و آبادان، راهی ایران شده اند، اشاره کرده است. (۱۰)

یادآوری می شود امروز، منابع دیگر نیز از ورود عناصر وابسته به عراق به داخل ایران برای ایجاد انفجار و رعب، به مقامات مسئول گزارش دادند. گزارش امروز ستاد لشکر۹۲ زرهی ازجمله این گزارش ها است. (۱۱) در بعضی از این گزارش ها همچنین به فاصله های طولانی میان پاسگاه های خودی و بازبودن و امکان تردد راحت از مرزهای جنوبی ایران با عراق اشاره شده است که گاهی این فاصله ها تا ۴۰ کیلومتر هم می رسد. (۱۲)

در گزارشی دیگر، به استقرار افراد ایرانی جبههالتحریر در برخی پاسگاه های مرزی عراق اشاره شده و نقش آنها در برقراری ارتباط با عناصر وابسته به عراق برای انتقال سلاح و مواد منفجره، تشریح شده است. این گزارش به دلیل اطلاعات مندرج در آن به کلیه مقام های سیاسی و نظامی و انتظامی استان ازجمله استانداری و فرماندهی سپاه ها و ژاندارمری های مختلف استان ارسال شده است. (۱۳)

علاوه بر هشدارهای یادشده، یک گزارش حاکی است که شب هنگام «بمبی که در یک کیوسک خالی نزدیک کشتارگاه خرمشهر کار گذاشته شده بود منفجر و خسارت جزئی به پایه برق وارد ساخت، ولی خسارات جانی در بر نداشت.» (۱۴) در گزارشی دیگر نیز آمده است: «به دنبال انفجارهای اخیر خوزستان ۶ نفر از عاملان این انفجارات شناسایی و توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرستان دزفول دستگیر شدند که پرونده آنان ازطریق سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و دادگاه انقلاب تحت رسیدگی است.» (۱۵)

دربـاره این گونه اقـدامات عراق، در منـابع علنی نیز می توان بروزهایی مشاهـده کرد؛ ازجمله خبرنگار کیهان از خرمشـهر خبر داد: «سه مرد مسلح که قصد ورود به ایران از مرز شلمچه خرمشهر را داشتند توسط سپاه پاسداران دستگیر شدند... و از آنان ۳ قبضه کلت، ۳۰۰ فشنگ و چند قبضه کلاشینکف و مواد منفجره تی.ان.تی [و] ۲۵۰ هزار تومان پول نقد به دست آمد.» (۱۶)

۳۴۹

علاوه بر جنوب که عراق تحرکـات خاص خود را دارد و نمونه هایی از آن در گزارش قبلی ذکر شـد، گزارش های متعـددی که به مسئولان می رسد نشان می دهد «دولت بعث عراق در تمام نقاط نوار مرزی ایران و عراق، مبادرت به تقویت پاسگاه ها، سنگربندی، کانال کشـی، تنظیم و شـکل دادن به سیسـتم های اطلاعاتی در نوار مرزی، حفاظت پرسنل پاسگاه ها، مجهزکردن برخی از عشایر نوار مرزی و یک سری نقل وانتقالات نظامی در سطح پاسگاه ها نموده است.» (۱۷)

دراین زمینه امروز، «هنگ ژاندارمری ایلام به اسـتناد گزارش گروهان موسـیان اعلام داشـته است که در مقابل میله های مرزی ۴۹۲۲ و ۵۰۲۲ در یک کیلومتری نوار مرزی در داخل خاک عراق تعداد ۲۰ الی ۲۵ دستگاه چادر گروهی و تعدادی خودروی ارتشی مشاهده گردیده [است].» (۱۸)

همچنین، سرگرد محمدجواد مؤذن نماینده وزارت دفاع ملی که در ایلام به سر می برد، اعلام کرد دولت بعثی عراق دو لشکر در نزدیکی مرز ایران مستقر کرده است و آنها در برخی نقاط حتی در یک کیلومتری مرز مستقر شده اند. وی همچنین گفت: اسـتقرار دو لشـکر عراق در مرزهای مقابل اسـتان ایلام، احتمالاً برای سـرگرم کردن نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران در این منطقه و واردکردن ضربه از جای دیگر است. (۱۹)

تحرکـات عراق در منـاطق مرزی غرب کشور، اشـکال دیگری نیز دارد. گزارش ارسالی از عملیات ژانـدارمری به دفتر ریاسـت جمهوری نمونه ای از این تحرکات است:

«۱. گزارش هنگ ژانـدارمری قصرشـیرین گویا است: افرادی که چنـد شب قبل به قصرشـیرین حمله نموده انـد، ۱۲۰ نفر جاش عراقی به سـرپرستی اسماعیل رشید بوده و ۷۰ نفر شـرطه عراقی همراه داشـته و از ارتفاعات آق داغ به ایران وارد و در سـر راه خود مقـداری نان از اهالی محمودآباد گرفته انـد. این متجاوزین به سوی سـپاه پاسداران قصرشـیرین تیراندازی نموده و مجدداً نیز قصد تهاجم دارند.

۲. محمود نظری و ۱۷ نفر مسلح و یک نفر افسـر عراقی که همراه آنان بوده با یک دستگاه اتوبوس قدیمی عراق از خانقین به قریه علی مهر روبه روی قلعه سـفید ایران وارد [شدنـد و] قصد مین گذاری در جاده قصرشـیرین [را داشـتند]، ولی در ساعت ۳ بامـداد مورخه ۱۳/۲/۱۳۵۹، موفـق نشـده و به قریه پرویزخـان عراق مراجعت نموده انـد. متجـاوزین جـاده پاسـگاه پرویز را مین گذاری نموده و قصد دارند در سایر جاده ها که به پاسگاه پرویز ختم می شود مین گذاری نمایند.» (۲۰)

درارتباط با عوامل عراق امروز، در مطبوعات اعلام شد دادگاه انقلاب اسلامی کرمانشاه ابراهیم طیب را به جرم جاسوسی برای حکومت بعث عراق به حبس ابد غیرقابل بخشش محکوم کرد. در اطلاعیه دادگاه انقلاب اسلامی کرمانشاه آمده است: چون زمان بازداشت این جاسوس قبل از صدور بخشنامه شورای انقلاب بوده، لذا نامبرده به حبس ابد غیرقابل بخشش محکوم شده است. (۲۱)

۳۵۰

در گردنه صلوات آباد که به تازگی آزاد شده تا از این طریق محاصره زمینی سنندج شکسته شود، مقاومت هایی وجود دارد که در گزارش ساعت ۹:۱۵ بامداد امروز ارتش به سپاه، چنین انعکاس یافته است: «برابر اعلام نزاجا به علت مقاومت های پراکنده یگان ها، برقراری تأمین در گردنه صلوات آباد متوقف و ادامه عملیات متعاقباً اعلام می گردد. آمار تلفات شهید یک نفر پاسدار، مجروح ۴ نفر پاسدار و یک نفر سرباز.» (۲۲)

اما در نشریه خبر ارگان دفتر سنندج سازمان چریک های فدایی خلق، تحولات امروز، چنین انعکاس یافته است: «طبق اخبار رسیده یک ستون از ارتش... و پاسداران... ازطریق صلوات آباد به سنندج حرکت می نمایند که در گردنه صلوات آباد... تلفات سنگینی به آنها وارد آمد که درنتیجه چندین کشته و زخمی برجای نهاده و تعدادی از پیشمرگه ها نیز زخمی شده اند هم اکنون این ستون از صلوات آباد عبور کرده است.» (۲۳)

۳۵۱

بانه همچنان در وضع بحرانی به سر می برد و پادگان بانه همچنان در محاصره است و ازطریق تپه های مشرف تهدید می شود.

در گزارشی که امروز، از مراکز مربوط در سپاه تبریز به تهران ارسال شد، آمده است: «طبق اخبار رسیده از پاسداران زخمی که از بانه به مراغه اعزام شده اند وضع پادگان بانه بسیار وخیم و... به اظهار پاسداران و سربازان با این وضع پادگان سقوط خواهد کرد.» (۲۴)

گزارش ارگان سازمان چریک های فدایی خلق درباره وضع امروز بانه، چنین است: «تپه اربابا در آغاز درگیری ها در بانه توسط پیشمرگان کرد تسخیر شد و از آن به بعد ارتش تلاش بسیار کرد تا تپه را از دست پیشمرگان درآورد چراکه ازنظر نظامی این تپه بسیار حائز اهمیت است. ... در این روز نیز ارتش بار دیگر به تپه اربابا حمله کرد که با برجای گذاشتن چندین کشته و زخمی ناچار به عقب نشینی به پادگان شد و دو ارتشی... نیز به اسارت پیشمرگان درآمدند.» (۲۵)

امروز همچنین در روزنامه کیهان اطلاعیه ای از جهاد سازندگی بانه انتشار یافت که دقت در نکات مندرج در آن گویای وضع فعلی بانه است. در این اطلاعیه آمده است: «برادران و خواهران عزیز شهر بانه، چنانچه مطلع هستید جهاد سازندگی بانه بارها طی اطلاعیه هایی اعلام کرده است

که سازمانی است مستقل و به هیچ گروه و حزبی وابسته نبوده و نخواهد بود و فقط با مردم و برای مردم به دور از فعالیت های سیاسی و نظامی در عمران و آبادانی منطقه فعالیت خواهد کرد و عملاً در مدت ۹ ماه گذشته این مسئله را ثابت کرده است. متأسفانه در چند روز گذشته، جهاد سازندگی بانه مورد حمله گروه های

مسلح قرار گرفت و اموال آن به غارت رفت و حدود سه هزار کارگر بیکار شدند و اکنون مدت پانزده روز است به علت قطع ارتباطات از افراد جهاد سازندگی که مشغول ساختمان مسجد جامع بودند هیچ گونه اطلاع دقیقی در دست نیست. بدین وسیله از مردم مسلمان بانه و کارگران عزیز و روحانیون متعهد و مسئولین شهر خواسته می شود افراد جهاد سازندگی را حداکثر تا ۲۴ ساعت به هر طریق ممکن موقتاً ازطریق زمین یا هوا از منطقه خارج نمایند و اجازه ندهند فعالیت های جهاد سازندگی بانه با مسائل نظامی منطقه آمیخته گردد که عواقب وخیم آن به ضرر مردم و جهاد سازندگی منجر خواهد شد. ضمناً لازم به تذکر است که نپرداختن مزد کارگران فقط به علت بسته بودن بانک های بانه و قطع روابط زمینی بوده و به زودی مزد کارگران به وسیله هلیکوپتر به بانه خواهد رسید و با کمک شوراها و سرکارگران پرداخت می گردد.» (۲۶)

از شب گذشته، درگیری در تعدادی از روستاهای شمال و شمال غربی تکاب، تلفاتی به بار آورده است. پافشاری سپاه در حفاظت از یک تن مواد منفجره، مسئله مهم این حوادث بود؛ دراین باره گزارش های متفاوتی که از شب گذشته تا عصر امروز، از تکاب به مراکز مربوط رسیده، حکایت از یک درگیری نسبتاً شدید در این شهر دارد. این گزارش ها که در ادامه و به ترتیب زمان وقوع، از شب گذشته تا عصر امروز، ذکر می شود نشان دهنده دو جهان به کلی متفاوت سپاه و دیگر نیروهای مسلح است.

ساعت ۲۰ {شب گذشته}، تلفن گرام عملیات سپاه کرمانشاه به عملیات سپاه در تهران: «طبق اطلاع، سپاه تکاب در محاصره [است] و [به] ارتش دستور داده شود که به کمک آنها برود. از سپاه زنجان و تبریز به کمک آنها بروید هلیکوپتر از ارومیه بفرستید.» (۲۷)

ساعت ۲۲:۵۰ {شب گذشته}، پیام رمز از عملیات زنجان به عملیات تهران: «وضع تکاب خیلی خراب است. چند نفر شهید و زخمی داده اند و در محاصره می باشند به نیرو احتیاج است، سریعاً جواب دهید.» (۲۸)

ساعت یک بامداد امروز، تلفن گرام مرکز فرماندهی سپاه به ستاد مشترک ارتش: «برابر اطلاع واصله از تکاب وضع شهر خیلی خراب است. چند نفر شهید و مجروح داده و درحال حاضر در محاصره می باشد دستورات لازم [را] به کلیه واحدهای نظامی و انتظامی ابلاغ فرمایید.» (۲۹)

ساعت ۶:۳۰ بامداد، تلفن گرام مرکز فرماندهی سپاه به ستاد مشترک: «برابر گزارشات رسیده شهرستان تکاب در محاصره کامل می باشد، باآنکه حملات بسیار شدیدی به آنجا می شود هیچ کمکی ارسال نگردیده است. سپاه تکاب از شروع درگیری تا این ساعت ۹ شهید و ۱۵ زخمی داشته است. تقاضا

می شود سریعاً دستور فرمایید نیروی ارتش در بیجار برای نجات شهر تکاب اقدام سریع بنماید.» (۳۰)

ساعت ۷:۴۵ بامداد، تلفن گرام عملیات سپاه کرمانشاه به فرماندهی سپاه در تهران: «تکاب سخت در فشار و محاصره است تعداد مجروحین زیاد و به علت خونریزی شدید درحال شهیدشدن می باشند. در ساعت ۶:۳۰ صبح جاری درخواست هلیکوپتر [شد] که عملیات ارتش ارسال [کند]، لذا فرمانده عملیات حضور نداشت و افسر جانشین اعلام نمود که فقط ایشان باید دستور دهند و ساعت ۷:۳۰ می آیند.» (۳۱)

این درحالی است که طبق «گزارش ناحیه ژاندارمری آذربایجان شرقی مستند به اعلام گروهان ژاندارمری میاندوآب»،۳۲ درگیری بایستی ساعت ۲

بامداد، پایان یافته باشد. بر همین اساس، ستاد مشترک ارتش درپیامی به نیروی زمینی ارتش اعلام کرد: «در قریه حسن آباد

بین پاسداران انقلاب تکاب و مهاجمین درگیری ایجاد که یک گروه از مأمورین پاسگاه تکاب به کمک برادران پاسدار رفته و پس از چهار ساعت زدوخورد با مهاجمین ۲ نفر پاسدار شهید و ۹ نفر مجروح و تعداد ۶ نفر از مهاجمین مسلح دستگیر و مهاجمین متواری گردیدند و از تلفات و مجروحین [مهاجمین] اطلاعی در دست نیست.» (۳۳) گزارش مشابهی با امضای فرماندهی کل ژاندارمری برای دفتر ریاست جمهوری، دفتر امور انقلاب نخست وزیری،وزارت کشور و تیمسار ریاست ستاد مشترک ارتش ارسال شد که در آن آمده است: «درپی تقاضای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و بخشداری تکاب، به علت درگیری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با مهاجمین در قریه حسن آباد یک گروه از پاسگاه تکاب و در ساعت ۲۲ روز ۱۷/۲/۱۳۵۹، گروه کمکی در معیت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پس از ۴ ساعت زدوخورد با مهاجمین تعداد ۶ نفر از مهاجمین مسلح دستگیر شد. در این درگیری به قرار اطلاع، ۲ نفر از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهید و ۹ نفر مجروح شده اند.» (۳۴)

اما برخلاف گزارش های مذکور، بازهم در ساعت ۹:۳۵، فرماندهی سپاه به ستاد مشترک پیامی به این شرح ارسال کرد: «طبق اخبار رسیده، اوضاع تکاب سخت آشفته است و مهاجمین شهر را محاصره کرده اند، جهت کمک به اهالی شهر و مردم آن احتیاج به ۳ فروند [هلیکوپتر] ۲۱۴ [۲۱۴]، یک فروند کبرا و یک فروند جت رنجر شدیداً می باشد. دستورات لازم دراین مورد را سریعاً مبذول فرمایید.» (۳۵)

حتی در ساعت ۱۶، فرماندهی سپاه درپیامی به ستاد مشترک ارتش چنین اعلام کرد: «وضع زخمی های درگیری تکاب بسیار وخیم است. احتیاج به هلیکوپتر دارند برای حمل جنازه ها به تهران، زخمی ها در سه راه بیجار می باشند.» (۳۶)

در همین ساعت، فرماندهی سپاه جزئیات دقیق تر حادثه را بدین صورت به اطلاع ستاد مشترک رساند: «به دنبال حمله مهاجمین به روستای غازان کندی که مردم آن فراری می شوند و وجود یک تن دینامیت در شرکت راه سازی امین آباد که امکان ازدست رفتن آن حتمی بود سپاه پاسداران وارد درگیری می شوند و در روستای امین آباد و حسن آباد درگیر شده که با حمله

مهاجمین از روستاهای نبی کندی و احمد آباد و ساروق در محاصره قرار می گیرند و ازطرفی از دوراهی تکاب و قوجه نیز گروهی مهاجم حمله می نمایند، بارها درخواست کمک، نیرو و مهمات و پشتیبانی هوایی شده است، ولیکن نتیجه ای نداشته ایم.»(۱) (۳۷)

به این ترتیب، یا همه گزارش های مبنی بر محاصره شهر تکاب اغراق آمیز بوده است یا برعکس آنچه ژاندارمری درباره یک زد وخورد چهارساعته گزارش داده بود، حاکی از بی اطلاعی یا بی توجهی به این درگیری بوده است.

۳۵۳

بجز سنندج و بانه که تناوبی از درگیری های مستمر و حالت توقف موقت، برقراری نوعی موازنه قوا را در آن نشان می دهد و علاوه بر تکاب که درگیری نسبتاً جدی شب گذشته تا عصر امروز در این شهر تبعاتی داشته است، در برخی نقاط کردنشین دیگر نیز امروز، درگیری هایی وجود داشت، ازجمله مهم ترین آن در پاوه، نوسود و نیز تا حدی در سردشت و در جاده سرو قابل ذکر است.

در پاوه دو روز است که ادارات دولتی و مغازه ها تعطیل است و اهالی درخواست کرده اند که هیئتی ازطرف دفتر امام یا رئیس جمهور با مأموریت بررسی وضعیت و تأمین امنیت شهر، اعزام شود. (۳۸) فرماندار اورامانات دراین زمینه گفت: «مردم پاوه خاطرنشان کرده اند درصورتی که هیئتی به پاوه اعزام نشود، اعتصاب غذا خواهند کرد.» وی ضمن اشاره به حملات مکرر به پاوه اظهار کرد: «اخیراً دو خمپاره به محوطه دو مدرسه اصابت کرده که خوشبختانه تلفات نداشته است.» وی همچنین گفت که «توطئه بزرگی برای مردم پاوه چیده اند که انهدام پل بین قشلاق و قوری قلعه یکی از نشانه های این توطئه است.» (۳۹)

از سوی دیگر، ماکویی استاندار کرمانشاهان، اعلام کرد: با رئیس جمهوری و رئیس ستاد مشترک ارتش تماس تلفنی گرفته شده و آنها اظهار کردند که اقدامات جانبی برای برقراری نظم و امنیت در منطقه اورامانات و پاوه انجام خواهد شد. وی افزود: به دنبال اقداماتی که لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه در منطقه به عمل آورد از امروز، آرامش به پاوه بازگشت. استاندار کرمانشاهان تأکید کرد: چنانچه وضع به همین شکل بماند جمعه آینده، انتخابات مرحله دوم در این منطقه انجام خواهد شد. (۴۰) این درحالی است که حدود ساعت ۳ بعدازظهر، چند خمپاره به سوی شهر پاوه شلیک شد که یکی از این خمپاره ها به مهمان سرای جهانگردی این شهر خساراتی وارد آورد. (۴۱) به این ترتیب امروز، برگزاری انتخابات در حوزه انتخابیه پاوه، ازسوی ستاد انتخابات وزارت کشور تا بازگشت امنیت به منطقه به طور رسمی منتفی و متوقف اعلام شد. (۴۲)

۱- * روستاهای نام برده شده، واقع در شمال و شمال غربی تکاب هستند.

درباره نوسود که عقبه مهاجمان پاوه محسوب می گردد، امروز، تلفن گرامی از ستاد مشترک به ژاندارمری ارسال شد. در این تلفن گرام چنین آمده است:

«۱. [از] میدان نوسود که محل تجمع احزاب و گروه های مسلح می باشد جهت سخنرانی و کارهای عملیاتی و تبلیغاتی استفاده می نمایند.

۲. در دوراهی نوسود پاوه تعدادی درحدود ۵ نفر از افراد و گروه های مسلح وجود دارد که تردد و رفت وآمدها را کنترل می نمایند.

۳. در پاسگاه درکی تعدادی درحدود ۱۵ نفر مسلح و مجهز به سلاح های کالیبر سبک و آر.پی.جی می باشند که تردد و رفت وآمد را کنترل می کنند.

۴. در پاسگاه دزلی تعدادی درحدود ۴۰ الی ۵۰ نفر افراد مسلح و مجهز به سلاح های مختلف وجود دارد و رفت وآمدها را کنترل می نمایند.» (۴۳)

در سردشت که اغلب شب ها، مهاجمین مسلح اقدام به تیراندازی های پراکنده می کنند،۴۴ در ساعت ۹ صبح امروز، پاسگاه کلته مورد هجوم قرار گرفت و دایره امنیت ژاندارمری در تلفن گرام فوری به دفتر ریاست جمهوری با ارسال این خبر، درخواست کرد برای جلوگیری از سقوط پاسگاه، نیروهای کمکی با ۲ فروند هلیکوپتر ازطریق هنگ ژاندارمری سردشت به محل درگیری اعزام شوند. (۴۵)

طبق اظهارات بعدازظهر امروز حقگو استاندار آذربایجان غربی، در تماس با خبرگزاری پارس، درگیری همچنان ادامه دارد. وی گفت: «در این حمله یک درجه دار به نام حمید رفیعی شهید و یک سرباز به نام داود حقانی به شدت مجروح شده است. افراد مستقر در پاسگاه به شدت به تیراندازی ها پاسخ داده اند.» (۴۶)

امروز، در حادثه ای دیگر، پاسگاه ژاندارمری اشگه سو در جاده سرو، مورد هجوم مسلحانه قرار گرفت که به نوشته کیهان، در این حمله «خلیل مظهری جوانمرد ژاندارمری از طایفه هناره، شهید و ۴ ژاندارم به گروگان گرفته شدند.» ضمناً براثر تیراندازی با آر.پی.جی۷ به چند خانه در قریه اشگه سو آسیب رسید. (۴۷)

مواضع و نیز خط مشی گروه ها و احزاب سیاسی و نوع حساسیت های آنان را می توان با مرور ارگان های خبری این تشکل ها دنبال کرد. از انبوه نشریات و بولتن های خبری امروز، برای نمونه مطالبی از هردو دسته موافقان و منتقدان نظام جمهوری اسلامی، در ادامه آورده شده است.

در میان مطبوعاتِ منتقدان، شماره امروز پیام جبهه ملی {ارگان جبهه ملی ایران} نامه ای را با عنوان "نامه سرگشاده سندیکای نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات به رئیس جمهوری" درج کرده که در قسمتی از آن آمده است: «آقای رئیس جمهور،

سندیکای نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات به حکم رسالتی که در حفظ و گسترش آزادی قلم و بیان بر دوش خود احساس

ص: ۷۳۶

می کنـد، توجه عـالی جنـاب را به خطر بزرگی جلب می کنـد که انحصـاری شـدن مطبوعـات متوجه آینـده کشور و درنـتیجه حاکمیت ملی و وحـدت کشورمان خواهـد کرد و مصـرانه از شـما می خواهـد پیش از آنکه دیر شود برای درهم کوبیـدن این موج انحصارطلبی اقدام کنید.» (۴۸)

همچنین نامه مردم {ارگان حزب توده}، در شـماره امروز خود در ادامه پیگیری خبرهای مربوط به عراق و تلاش برای حساس کردن مسـئولان کشـور بـه ایـن موضـوع، نـوشت: «دولـت بعـثی عراق بـه اشـکال مختلـف در منطقـه تـوطئه می کنـد. یکی از جدیـدترین اشـکال این توطئه در شـهرهای مرزی، فروش کبریت هـایی است که روی آن عبـارت "الخلیـج العربی" دیـده می شـود.» (۴۹) در ایـن نشـریه همچنیـن آمـده اسـت: «برابر اخبـار رسیده از پالایشـگاه آبـادان، عوامـل رنگارنـگ امپریـالیسم و ضدانقلاب داخلی درصددند که این مؤسسه مهم صنعتی کشور ما را به تحصن و اعتصاب بکشانند. در گذشته، کوشش های مکرر این عوامـل براثر هشـیاری کـارگران به نتیجه نرسیده، ولی این بـار ضـدانقلاب با ماسک همـدردی به میـدان آمـده و با سوءاستفاده از دستگیری ۴ تـن از اعضـای شـورای مرکزی پالایشـگاه در کـار است که کـارگران زحمت کش را به تحصـن وادارد. ... مـا با احساس مسـئولیت به کارگران آگاه و مبارز پالایشـگاه هشـدار می دهیم که در این شـرایط حساس، تحصن و اعتصـاب در صـنعت نفت تنهـا امپریـالیسم زخم خورده را شـاد می کنـد. ما از مسـئولین امر می خواهیم که با درک حساسیت لحظه، با احساس مسئولیت بیشتر عمل کننـد و اگر مـدارک و اسـناد جـدی دال بر مجرمیت بازداشت شـدگان دارنـد، ازطریق رسانه های گروهی به اطلاع عموم برسانند و اگر نه، آنان را فوراً آزاد کنند و به گروه های خرابکار دسـتاویز تحریک ندهند.» (۵۰)

در نشـریات موافقـان نظـام، در شـماره امروز یـک نشـریه تیراژ محـدود که بـا عنوان بولتن خـبری درخصوص وقـایع شـهرهای خوزسـتان منتشـر می شود، آمده است: «به دنبال وقایع دانشگاه اخیراً از طرف سازمان چریک های فدایی خلق شاخه خوزستان اعلامیه ای پخش شـده که در آن به ارگان های مملکتی، ارتش جمهوری اسـلامی ایران، سـپاه پاسداران و مقامات مملکتی از شورای انقلاب گرفته تـا رئیس جمهور و مسـئولین اسـتان توهین کرده انـد. همچنین به دنبـال وقـایع دانشـگاه اخیراً دو اعلامیه ازطرف سازمـان پیکـار در راه آزادی طبقه کـارگر پخش شـده که در آن از رفیـق احمـد مؤذن و رفیق مهنـاز معتمـدی که در جریانات اخیر دانشگاه کشته شده اند، تجلیل کرده اند.» (۵۱)

همچنین در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی {ارگان حزب جمهوری اسلامی}، مواضع دبیرکل این حزب دکتر بهشتی، در یـک مصـاحبه رادیـو تلویزیـونی چنین ذکر شـده است: «من همیشه طرف دار حفـظ آزادی فردی و اجتمـاعی هسـتم، چون معتقـدم که این یکی از اصول عـالی اسـلام است منتهـا در موقع اجرا در موقع بحران هـا نمی شود همان آزادی هایی را داشـته باشـیم که در مواقع عـادی داریم و مـا الآن واقعاً در یـک حـالت بحرانی هستیم به خـاطر روابـط سـختی که در بیرون داریم و مسـائلی که عوامـل آگـاه یا عناصـر اغفال شـده در داخل به وجود می آورنـد. پس طبعاً در شـرایط امروز، نمی توانیم امیـدوار باشیم که همه آن آزادی های مطلوب را بتوانیم رعایت کنیم و داشته باشیم.» (۵۲)

۳۵۵

امروز پیام مهمی از اصـفهان با امضای برادر سالک، به فرمانـدهی سپاه در تهران واصل شد که در آن با اشاره به گزارش های متعدد از سمیرم و وضع آن منطقه خواسته شده است «سریعاً خسروخان و ناصرخان قشقایی توسط دکتر بهشتی به تهران احضار شونـد [و] درباره امنیت محل با آنها صـحبت شود.» در ادامه هشـدار داده شـده است که «عـدم توجه تهران سـلب مسـئولیت از اصفهان است.» (۵۳)

۳۵۶

فرخ رو پارسـا وزیر آموزش و پرورش کابینه هویـدا در رژیم سابق، سـرانجام پس از ۹ جلسه رسـیدگی به پرونده اش در شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامی مرکز و بعد از برخی ابراز مخالفت ها و بحث ها، امروز اعدام شد.

خبر اعـدام وی و ۲ تن از محکومان غیرسیاسـی و مجرمان عادی در شـماره امروز روزنامه انقلاب اسـلامی که بعدازظهر منتشر شد به این شـرح درج شده است: «بانو اسفند فرخ رو پارسا همراه فاطمه صادقی و علی شجاعی سحرگاه امروز، در زندان اوین تیرباران شدنـد. دادسـتانی کل انقلاب اسـلامی ایران صـبح امروز، با انتشار اطلاعیه ای اعلام داشت: بانو اسـفند فرخ رو پارسـا وزیر اسـبق آموزش وپرورش کابینه هویـدا، به جرم غارت بیت المال و ایجاد فساد و اشاعه فحشا در وزارت مذکور و همکاری بـا سـاواک و اخراج فرهنگیـان مبـارز از آمـوزش وپرورش و شـرکت در تصـویب قـوانین ضـدمردمی و وابسـته کردن آموزش وپرورش به فرهنگ اسـتعماری امپریالیسم، مفسـدفی الارض تشـخیص داده شد. فاطمه صادقی به جرم فریب دختران بی گناه و فروختن نوامیس جامعه و اشاعه فحشا مفسدفی الارض تشخیص داده شد. علی شجاعی به جرم اختفا و پخش هروئین و تریاک به اعدام محکوم گردید. نامبردگان فوق سحرگاه امروز، در محوطه اوین تیرباران شدند.» (۵۴)

۳۵۷

موضوع تعیین نخست وزیر و اعضای کابینه، قبل یا بعد از شروع کار اولین مجلس شورا، ازجمله مباحث مطرح شده میان جناح ها و شخصـیت های حکومتی است. بنی صدر و حامیان وی به تشـکیل هرچه سـریع تر هیئت دولت با پشـتوانه تصویب شورای انقلاب اصرار دارند و جناح مقابل نیز مصرانه خواهان تعویق این کار تا تشکیل مجلس است.

خبری که امروز، در روزنـامه اطلاعـات درج شـد، نشانه ای از اهتمام رئیس جمهور و یاران وی بر تشـکیل هرچه زودتر کابینه است. در این گزارش آمـده است: «براسـاس گزارش منـابع موثـق تشـکیل یـک کـابینه مـوقت، پیش از گشـایش اولین مجلس شـورای ملی در نظـام جمهـوری اسـلامی قطعی شـده است و هم اکنون مطالعـات برای تعیین نخست وزیر و وزرای این کـابینه جریان دارد. به قرار اطلاع، تشکیل کابینه موقت مورد موافقت مقامات عالیه کشور نیز قرار

ص: ۷۳۸

گرفته است. در شایعاتی که پیرامون نامزدهای احتمالی پست نخست وزیری جریان دارد، نام عزت الله سحابی و سیداحمد مدنی بیش از دیگر افراد به گوش می خورد. ازطرفی دیروز، از قول رئیس جمهوری اعلام شد که گروهی از اعضای شورای انقلاب و دولت کنونی در کابینه موقت عضویت خواهند داشت.» (۵۵)

همچنین روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود نوشت: «مهندس مهدی بازرگان عضو شورای انقلاب، در گفت وگویی کوتاه پیرامون مسائل جاری به سؤالات خبرنگار انقلاب اسلامی پاسخ گفت. وی درباره گلایه دکتر بنی صدر درمورد عدم همکاری شورای انقلاب گفت: من به این سؤال پاسخ نمی گویم و شورای انقلاب ان شاءالله با ایشان همکاری می کند. بازرگان در پاسخ به این سؤال که نظرتان راجع به تشکیل کابینه قبل از تشکیل مجلس شورای ملی چیست گفت: البته من همواره از طرف داران این امر بوده ام و بارها به آقای بنی صدر گفته ام که به تنهایی بردوش کشیدن این همه بار، مشکل است.» (۵۶)

از سوی دیگر، آقای هاشمی رفسنجانی از اعضای شورای انقلاب و از مؤسسان و اعضای شاخص حزب جمهوری اسلامی، که پیش ازظهر امروز، با امام دیدار کرد، در پایان این ملاقات در پاسخ به سؤال خبرنگار خبرگزاری پارس درمورد چشم انداز روابط اولین مجلس شورا با قوه مجریه، گفت: «خود مجلس را بسیار خوب می بینیم و به نظر من در خط امام و اسلام راستین حرکت خواهد کرد.» وی اضافه کرد: «دررابطه با قوه مجریه هم اشکالی نخواهیم داشت، چون قوه مجریه بدون نظر مجلس شکل نمی گیرد و طبعاً قوه مجریه ای خواهد بود که با مجلس سازگار است و با رئیس جمهوری هم تقریباً در همه زمینه ها اتفاق نظر داریم.» (۵۷)

همچنین آیت الله موسوی اردبیلی دادستان کل کشور، عضو شورای انقلاب و عضو مؤسس حزب جمهوری اسلامی نیز درباره انتخاب نخست وزیر و کابینه توسط رئیس جمهور در زمان فعلی گفت: «من فکر نمی کنم چیز جالبی از آب درآید، زیرا مدت کار این دولت بسیار کم است، اگر آقای رئیس جمهور از حالا به فکر باشند تا وقتی که مجلس تشکیل شود و آن گاه کابینه خود را معرفی کنند، بهتر خواهد بود زیرا کابینه را باید مجلس تأیید کند. اگر کابینه ای با موافقت شورای انقلاب تشکیل بدهند، ولی ندانند که آیا مجلس با آن موافقت می کند یا موافقت نمی کند، زحمت فوق العاده ای است که برای یک کار مجهول انجام می شود.» (۵۸)

{آیت الله موسوی اردبیلی دادستان کل کشور}

ص: ۷۳۹

درحالی که هنوز بحث و کشاکش جناحی درمورد نحوه اجرای مرحله اول انتخابات مجلس ادامه دارد، موضوع تعیین نخست وزیر و کابینه قبل از تشکیل مجلس نیز به موضوعات منازعه جناحی افزوده شده است.

دراین میان، بخش فارسی رادیو کلن که اغلب جانب دارانه و گاهی با ادبیاتی کاملاً مشابه گروه های منتقد و مخالف نظام، به پخش خبر و گزارش و تفسیر می پردازد، امروز نیز در تفسیری درباره انتخابات و کابینه مطالبی را بیان کرد که در محافل مختلف مورد بحث است. در این تفسیر آمده است: «دور دوم انتخابات مجلس شورای ملی ایران برای تعیین بقیه کرسی های پارلمانی فردا جمعه، در تمامی نقاطی که کاندیداهای مجلس شورای ملی نتوانستند اکثریت را در دور اول انتخابات به دست بیاورند، آغاز خواهد شد. ... در دور دوم، انتخابات ایران در شرایطی آغاز می شود که معترضین به انتخابات در دوره اول در انتظار اقدامی جدی ازسوی بنی صدر در مخدوش اعلام نمودن بعضی از آرای به دست آمده بودند. درهرصورت با پیام آیت الله خمینی که دیشب، از رادیو ایران پخش شد وی در آن بار دیگر از مردم خواست که ضمن شرکت فعال در انتخابات به معتقدین حقیقی اسلام و کسانی که بدون تردید خواهان ادامه راه یک حکومت اسلامی هستند رأی بدهند، صورتی دیگر به خود گرفت. آیت الله خمینی در این اطلاعیه بار دیگر از مردم خواست که به احزاب چپ و حتی با کمال تعجب به کسانی که احتمال انحراف آنها از مسیر انقلاب می رود رأی ندهند، که با درنظرگرفتن تبلیغات حزب جمهوری اسلامی که در این روزها به خصوص شدت و حدت بی سابقه ای پیدا کرده است، درحقیقت تأییدی بر کاندیداهای این حزب محسوب می شود. ... از سوی دیگر، فعالیت طرف داران بنی صدر و نیروها و احزاب فعال ازجمله مجاهدین خلق برای کسب آرای بیشتر به نفع خود به خصوص در تهران ابعاد وسیع تری پیدا کرده است.

روز گذشته، دکتر سیدمحمد بهشتی دبیر و عضو شورای انقلاب در یک مصاحبه مطبوعاتی هشدار داد که کابینه آینده ایران بایستی مورد تأیید کسانی قرار گیرد که از اعتماد و اطمینان بیشتر مردم ایران برخوردارند که درنهایت منظور وی به طور مستقیم حزب جمهوری اسلامی بوده است که اعتقاد دارد پس از شکست سختی که کاندیدای این حزب جلال الدین فارسی، به علت نداشتن ملیت ایرانی در انتخابات ریاست جمهوری ایران از بنی صدر خورد، بایستی پست نخست وزیری و اکثریت اعضای کابینه به اعضای این حزب واگذار شود.

امروز، خبرگزاری های جهان اطلاع دادند که در میان کاندیداهای مقام نخست وزیری بیشتر از همه نام دریادار مدنی وزیر دفاع و فرمانده دریایی اسبق و استاندار خوزستان، مهندس عزت الله

ص: ۷۴۰

سحابی وزیر مشاور و داریوش فروهر رهبر حزب ملت ایران و وزیر مشاور و عضو هیئت ویژه کردستان، به چشم می خورد. درهرصورت با برگزاری انتخابات دور دوم، معلوم خواهد شد که کفه توازن و قدرت به نفع چه جناح و حزبی در ایران به حرکت در خواهد آمد.» (۵۹)

ضمیمه گزارش۳۴۶: عاقبت فوزی بداوی نژاد تنها تروریست بازمانده از حادثه سفارت ایران در انگلستان

رادیو لندن در تاریخ ۲۳/۱۰/۱۳۵۹، گزارش داد که محاکمه فوزی بداوی نژاد امروز، در لندن آغاز شد. بداوی نژاد به اتهامات خود مبنی بر توطئه برای قتل، گروگان گیری به عنوان یک عمل غیرقانونی و حمل اسلحه غیرمجاز اقرار کرد، اما اتهام درمورد قتل را انکار کرد.

دادستان {کنت ریچاردسون} گفت که او مدارکی تسلیم دادگاه نخواهد کرد که نشان بدهد بداوی نژاد در این دو قتل شرکت داشته یا حتی در زمان قتل ناظر صحنه بوده است، اما هرکس که برای گروگان گیری توطئه و تهدید کند که گروگان ها را خواهد کشت مگر اینکه تقاضاهایش به جای آورده شوند، مسئول هرگونه قتلی است که صورت بگیرد چه خود در صحنه قتل حاضر باشد و چه نباشد. مدارکی تسلیم دادگاه خواهد شد تا نشان

داده شود که بعد از آنکه بعضی درخواست های گروگان گیران ازجمله آزادشدن ۹۱ نفر زندانی در ایران پذیرفته نشد، بداوی نژاد در مذاکراتی که به منظور قتل اولین گروگان انجام گرفته، شرکت داشته است.

به گزارش خبرنگار بی بی سی: «دادستان ریچاردسون اعتراف نامه ای را که بداوی نژاد خطاب به پلیس نوشته است در دادگاه خواند. در این اعتراف نامه بداوی نژاد می گوید که او اهل خوزستان است و از آنجا به عراق فرار کرده بود. در عراق خبرهای رادیوی ایران را از فارسی به عربی برای دولت عراق ترجمه می کرد که ناگهان یک کارمند عالی رتبه عراقی به او اطلاع داد که همراه پنج نفر دیگر برای حمله به سفارتخانه ایران در لندن انتخاب شده است. سپس در آن یک ماه، قبل از پرواز به لندن او را در تیراندازی با مسلسل دستی و طپانچه و همچنین در چگونگی پرتاب نارنجک آموزش دادند. ضمناً نقشه سفارتخانه ایران در لندن به او نشان داده شد و به او گفته شد که دم سفارتخانه یک نفر پلیس انگلیسی ایستاده است او را بایست گروگان گرفت، اما نبایست آسیب رسانید. همه اعضای گروه خوزستانی بوده اند غیر از یک نفرشان؛ نفر هفتم که تابع عراق و از اعضای ارتش آن کشور بود. این مرد که سامی خوانده می شد همراه گروه به لندن آمد، اما در تسخیر سفارتخانه شرکت نداشت. ضمناً او به دام پلیس بریتانیا نیفتاد و فرار کرد.

بداوی نژاد در اعتراف نامه خود افزود که به او در عراق گفتند بریتانیا را به این دلیل برای حمله انتخاب کرده اند که تنها دمکراسی آزاد جهان است و با گروگان گیران در اینجا عادلانه رفتار خواهد شد و آنها را اعدام نخواهند کرد. او افزود که او را فریب داده اند و از کرده خود پشیمان است.» (۶۰)

درباره عاقبت کار بداوی نژاد، ۲۸ سال بعد، روز ۱۴/۲/۱۳۸۷، در سایت خبری تحلیلی تابناک، به نقل از روزنامه انگلیسی دیلی میل، گزارشی درج شد که نشان می داد: «تنها تروریستی که ۲۸ سال پیش و در حمله نیروهای امنیتی انگلستان به

سفارت ایران در لندن موفق به فرار شده بود، در آستانه آزادی و بازگشت به زندگی جدید در انگلیس است. ... در هفته های آینـده، جلسه دادگـاه برگزار خواهـد شـد که انتظـار می رود در آن فـوزی بـداوی نژاد بـا عفـو و آزادی روبه رو شـده و به او پناهندگی هم داده شود.»

به نوشـته دیلی میل «مقامات تهرانی خواسـتار استرداد او شده اند تا در تهران به اتهام قتل عمد ۲ نفر محاکمه شود که مجازات او قصاص و مرگ خواهد بود. تهران به شدت هشدار

داده که این کـار، بـاعث خواهـد شـد روابـط تهران و لنـدن که البته هم اکنون نیز تیره است به شـدت با مشـکل روبه رو شود، چراکه قوانین انگلیس استرداد مجرمی که در کشور مورد نظر اعدام خواهد شد را برپایه موازین حقوق بشری، ممنوع

می کنـد. محمدعلی حسـینی سـخنگوی وزارت امور خارجه ایران، گفته است: آزادی یک تروریست، به هیچ وجه توجیه شده نیست و نشانه ای از رویه دوگانه انگلیس درباره مسئله تروریسم است.

گفتنی است، بـداوی نژاد در سال ۱۹۸۱ به خاطر توطئه، قتل عمد، حبس غیرقانونی، داشـتن سـلاح گرم و دو فقره قتل غیرعمد به حبس ابد محکوم شده بود.»

در تاریخ ۲۲ مهر ۱۳۸۷، تابناک گزارش داد: «صفری معاون اروپای وزارت امور خارجه کشورمان، با فراخواندن جفری آدامز سفیر انگلیس در تهران، به وزارت امور خـارجه، مراتب اعـتراض شدیـد جمهوری اسـلامی ایران را مبنی بر تصـمیم انگلیس به آزادی فـوزی بـداوی نژاد سردسـته گروه مهاجمـان تروریست، به آگـاهی وی رسانـد. ... معـاون اروپـای وزارت امور خـارجه همچنین بر درخـواست پیشـین کشورمـان مبنی بر توقـف این تصـمیم غیرعادلانـه و بازگردانـدن تروریست مزبور به کشورمـان تأکید کرد. جفری آدامز در این دیدار با تصـریح بر اینکه فوزی بداوی نژاد بنا بر قوانین انگلیس یک تروریست است که دوره مجازات خود را گذرانده، اعلام داشت درخواست کشورمان را با بازتاب دادن به دولت متبوعش، مورد بررسی قرار می دهد.» (۶۱)

در تاریخ ۱۵ آبان ۱۳۸۷، خبرگزاری فـارس گزارش داد که روزنـامه دیلی میـل {چـاپ لنـدن} فقط چنـد روز پس از آزادی فوزی بـداوی نژاد بعد از تحمل ۲۸ سال زنـدان، چنین نوشـته است: «بداوی نژاد که اخیراً با عفو مشـروط از زندان آزاد شد از مسـکن رایگان و ایمن در لنـدن همراه با مزایا و امکانات برخوردار شـده و هر هفته چندصـد پونـد دریافت می کند. ... بداوی نژاد نه تنهـا به سـرزمین مـادری خـود یعنی ایران دیپـورت نشـده، بلکه اکنون زنـدگی آرامی را در لنـدن سـپری می کنـد. این درحالی است که تهران پیش از این بارها خواهان استرداد ... شـده و... دسـتگاه قضایی بریتانیا تأیید کرده که فوزی بداوی نژاد تهدیـدی برای جـامعه محسوب نمی شود و درنهایت حکم به آزادی او داده است. یک منبع انگلیسـی به دیلی میل گفته است: ... وی هیـچ گونه آزاری نـدارد و تنها اجازه نـدارد که به مکان های خاص نظیر سـفارت ایران نزدیک شود. او کاملاً اصـلاح شده! و از افرادی که در این حادثه آسیب دیدند، عذرخواهی می کند!

... وی بـدون پرداخت مالیات زندگی می کند. ... یک فرد نزدیک به دولت گفته است: بداوی نژاد واجد برخورداری از انواع مزایا شامل مسکن رایگان و جست وجو برای یافتن شغل است.» (۶۲)

{فوزی بداوی نژاد تنها تروریستی که در حادثه اشغال سفارت ایران در لندن زنده ماند. }

منابع و مآخذ روزشمار ۱۸/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۹، ۱۹/۲/۱۳۵۹، صص ۷ ۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۴. روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

ص: ۷۴۲

۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۹، ۱۹/۲/۱۳۵۹، ص۲، لندن – خبرگزاری رویتر، ۸ مه ۱۹۸۰.

۶. همان، بیروت – خبرگزاری رویتر ۸ مه ۱۹۸۰ {۱۸/۲/۱۳۵۹}.

۷ . سند شماره ۳۴۷۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۸ . سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ۱۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۹. همان، صص ۵ و ۶.

۱۰. همان، صص ۵ و ۶.

۱۱. سند شماره ۳۴۷۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۱۲. سند شماره ۳۴۷۴۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به نزاجا مدیریت عملیات و اطلاعات {مدیریت اطلاعات}، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۱۳. همان.

۱۴. سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۱.

۱۵. سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۱.

۱۶. روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۱۷. سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۳.

۱۸. سند شماره ۰۳۳۹۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام و پشتکوه به معاونت امور سیاسی وزارت کشور، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۱۹. روزنامه اطلاعات، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۰. سند شماره ۰۳۳۹۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۲۱. روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۲. سند شماره ۰۴۱۱۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۲ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۲۳. سازمان چریک های فدایی خلق، نشریه خبر، {سنندج}، شماره ۷۵، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۲۴. سند شماره ۰۴۱۱۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تبریز به تهران، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۲۵. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۲۶. روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۲۷. سند شماره ۰۴۱۱۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از عملیات کرمانشاه به عملیات تهران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۲۸. سند شماره ۰۴۱۱۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات زنجان به عملیات تهران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۲۹. سند شماره ۰۴۱۱۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۳۰. سند شماره ۰۴۱۱۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۳۱. سند شماره ۰۴۱۱۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از کرمانشاه {عملیات} به فرماندهی عملیات، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۳۲. سند شماره ۰۴۱۱۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن۳ دایره امنیت} به دفتر ریاست جمهوری ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۳۳. سند شماره ۰۴۱۱۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۳۴. سند شماره ۰۴۱۱۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳۵. سند شماره ۰۴۱۱۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۳۶. سند شماره ۰۴۱۱۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۳۷. همان.

۳۸. روزنامه بامداد، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۹. روزنامه اطلاعات، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۰. روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۴۱. روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۴۲. روزنامه اطلاعات، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۳. سند شماره ۰۴۱۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۴۴. روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۵. سند شماره ۰۴۱۱۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن۳ دایره امنیت} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۴۶. روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۴۷. روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۴۸. جبهه ملی ایران، نشریه پیام جبهه ملی، شماره ۱۳، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۴۹. روزنامه نامه مردم، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵۰. همان، ص۱.

۵۱. سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

۵۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵۳. سند شماره ۰۴۲۴۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اصفهان به تهران {فرماندهی}، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۵۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۵. روزنامه اطلاعات، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۷. روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۵۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۹، ۱۹/۲/۱۳۵۹، صص ۷ و ۸، بخش فارسی رادیو کلن، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۶۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۰۱، ۲۴/۱۰/۱۳۵۹، صص ۶ و ۷ ضمیمه، رادیو لندن، ۲۳/۱۰/۱۳۵۹.

۶۱. سایت تحلیلی خبری تابناک، ۱۴/۲/۱۳۸۷، کد خبر: ۱۰۰۳۶، به نقل از روزنامه انگلیسی دیلی میل. {http://www.tabnak.ir}

۶۲. سایت خبرگزاری فارس، ۱۵/۸/۱۳۸۷، به نقل از روزنامه دیلی میل.{http://www.farsnews.com}

۳۵۹

حدود دو هفته بعد از ماجرای طبس امروز، هارولد براون وزیر دفاع امریکا، در یک گزارش ۲۲ صفحه ای به کنگره این کشور جوانبی از بخش های فاش نشده این قضیه را به طور رسمی اعلام کرد.

وی از این اقدام کماندوهای امریکایی با عنوان "مأموریتی که با تراژدی و همچنین شجاعت باورنکردنی مشخص می شود" نام برد و تصریح کرد که طوفان شن غیرمنتظره باعث سرگیجه و ازبین رفتن تعادل افراد بوده است. براون همچنین گفت: انفجار مهمات که به دلیل آتش گرفتن هلیکوپتر و هواپیمای باری صورت گرفت، به یکی دیگر از هلیکوپترها آسیب رساند و آن را از کار انداخت و خدمه سایر هلیکوپترها را مجبور کرد که آنها را ترک گفته و سوار هواپیمای سی۱۳۰ شده و محل را ترک گویند. براون در گزارش خود افزود: در آن موقع زمان و سوخت به صورت عوامل عمده و حساس درآمده بود زیرا هواپیماهای باربری درحالی که موتورهایشان روشن نگه داشته شده بود، به مدت چهار ساعت در منطقه عملیات به سر می بردند. براون گفت: فرمانده عملیات حاضر در صحنه تصمیم گرفت که هلیکوپترها را نابود نکند، زیرا به نظر او منفجرکردن آنها می توانست اوضاع خطرناکی به وجود آورد که قبلاً پیش بینی نشده بود. وی ادامه داد: این اقدام می توانست صدمات فراوانی به هواپیماهای سی۱۳۰ وارد کند و باعث مرگ بسیاری دیگر شود. یافتن و بیرون آوردن اسناد محرمانه از هلیکوپترها نیز بسیار خطرناک تشخیص داده شد و این خطری بود که هم برای خدمه هلیکوپترها و هم بالقوه برای تجدید سازمان تیم درصورتی که تعداد بیشتری کشته می شدند، وجود داشت. براون همچنین گفت: خدمه هلیکوپترها زمانی که در میان طوفان شن به طرف

منطقه عملیات می رفتند مثل آن بود که در داخل یک ظرف شیر سیاه قرار گرفته اند و سرگیجه های متناوب مانع آن می شد که ثبات خود را حفظ کنند. وی افزود: فرمانده

پرواز و هلیکوپتر دیگری که در کنارش حرکت می کرد با هلیکوپترهای خود در صحرا به زمین نشستند. فرمانده پرواز تصور می کرد که ۶ هلیکوپتر دیگر نیز از او پیروی کرده و به زمین خواهند نشست و منتظر خواهند شد که طوفان شن برطرف شود، ولی هلیکوپترهای دیگر به راه خود ادامه دادند و در ابتدا سعی می کردند در کنار یکدیگر باقی بمانند، ولی بالاخره از یکدیگر جدا شده و هرکدام به تنهایی به سوی منطقه عملیات به راه خود ادامه دادند. ۲ هلیکوپتر پیشتاز سپس در طوفان شن به پرواز خود ادامه دادند تا به محل عملیات برسند، ولی زمانی به محل رسیدند که اطلاع یافتند ۳ هلیکوپتر از کار افتاده است و عملیات بایستی لغو شود. (۱)

۳۶۰

غافلگیری مطلق حادثه طبس باعث هوشیاری جدی در طیف وسیعی در ایران شده است، بااین حال در میان مسئولان ذی ربط که متعدد بوده و در موقعیتی جداگانه قرار دارند نوعی سرگردانی اطلاعاتی ناشی از گزارش های مختلف غیرقابل تأیید و تکذیب، به چشم می آید.

درحالی که دو روز قبل، اطلاعات {سپاه} کرمان در گزارش "جهت اطلاع" خود به اطلاعات سپاه تهران، به نقل از گزارشگر هوانیروز کرمان و ژاندارمری از مشاهده «یک شیء نورانی با صدای هلیکوپتر در دامنه کوه اختیارآباد کرمان» (۲) خبر داده بود، امروز صبح، کمیته طبس در تماسی با سپاه گزارش داد: «دیشب ساعت ۵/۱۰، یک فروند(۱) در دو کیلومتری منطقه پایین آمد. ساعت ۲ تا ۳، هشت فروند هواپیما یا هلیکوپتر که تشخیص داده نشد، با چراغ چشمک زن فرود آمده و ساعت ۵/۳ اطلاع حاصل شد و آماده و دستور دیگری نرسیده و از تهران اطلاع داده شد ساعت ۵ صبح، ۳ فروند فانتوم جهت شناسایی به منطقه رفتند، ولی تاکنون خبری نشده ارتباط با منطقه نداریم. ۱۱ نفر از ژاندارمری و ۸ نفر از طبس به منطقه رفته اند. در اطراف محل قبلی.» (۳)

در ساعت ۱۰ صبح، مرکز فرماندهی سپاه به رکن سوم ستاد مشترک ارتش اعلام کرد: «طبق مکالمات استانداری خراسان، تعداد هلیکوپترهای دیده شده در منطقه ۹ فروند می باشد که از دستگاه های مخابراتی آنها امواج پارازیت پخش می شود که باعث ازکارافتادن کلیه دستگاه های بی سیم منطقه طبس شده است. آخرین خبر به وسیله بی سیم ستاد مرکزی سپاه پاسداران از استانداری خراسان بوده که آن هم خیلی ضعیف مکالمه شده[است].» (۴)

هنگام ظهر آیت الله صدوقی امام جمعه یزد، در خطبه نماز جمعه اظهار کرد: به من خبر دادند دوباره ۶ هواپیمای امریکایی به منطقه طبس آمده اند و از طبس به ژاندارمری یزد تلفن شده تا برای کمک به منطقه بروند، اما متأسفانه هیچ کس در هنگ ژاندارمری نبوده است. (۵)

ص: ۷۴۶

۱- * در سند به همین شکل آمده است.

در ساعت ۱۵:۴۰، مسئول واحد اطلاعات و تحقیقات مشهد به تهران اعلام کرد: از ساعت ۵/۳ صبح امروز، در جریان تجاوز هواپیماها بوده ایم و هم اکنون برابر اطلاع واصله در ساعت ۳ بعدازظهر، تعداد ۸ فروند هلیکوپتر در ۲۰ کیلومتری پاسگاه سیار انتظامی در حرکت به طرف جنوب شرق دیده شده است. در ادامه، اقدام سریع مطالعه و تحقیق تقاضا شده است. (۶)

در ساعت ۱۶:۲۵، دوزدوزانی فرمانده سپاه، به مرکز فرماندهی رکن سوم ستاد مشترک ارتش اعلام کرد: «طبق اظهارات مسئول کمیته طبس که بنا بر اظهارات کلیه پرسنل مستقر در محل و همچنین سرگرد امیر شقایقی نماینده لشکر۷۷ خراسان، تعداد ۸ فروند هلیکوپتر متجاوز در ۲۰ کیلومتری پاسگاه سیار به طرف جنوب شرقی محل استقرار مورد تأیید است. ضمناً هواپیمای اکتشافی ایران از ساعت ۳۰/۵ تا ۶ صبح، فقط سمت شمالی و مرکزی محل استقرار پاسگاه را شناسایی نموده است و از منطقه جنوب که محل مشکوک است شناسایی ننموده است و شناسایی با خودرو امکان پذیر نیست و نیاز به تعدادی هواپیما می باشد. قبل از وقوع هرنوع حادثه ای اقدام مقتضی صورت گیرد.» (۷)

شب هنگام، سرلشکر شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش، دراین مورد گفت: ساعت ۲ بامداد، اطلاع رسید که هواپیمای دشمن در منطقه طبس دیده شده است که بلافاصله هواپیماهای گشت به جست وجو پرداختند و چیزی مشاهده نکردند. این شایعات به جایی رسید که گفته شد ۸ فروند هواپیما دیده شده است. اکیپ گشت مجدداً به جست وجو مشغول شدند، ولی هیچ گونه اثری از هواپیماهای دشمن در استان های خراسان و اصفهان دیده نشد. (۸) وی که با خبرگزاری پارس گفت وگو می کرد، درنهایت کلیه خبرهای مربوط به رؤیت هواپیماها و هلیکوپترهای خارجی در استان های خراسان و اصفهان را بی اساس خواند و گفت: این اکاذیب و شایعات ازطرف ستون پنجم دشمن طرح ریزی می شود، تا توجه ارتش و مردم را به قسمتی از خاک وطن جلب کرده تا احیاناً از سویی دیگر بتوانند ضربه ای به کشور وارد سازند. وی در پاسخ به علت آماده باش ارتش گفت این وظیفه ارتش است که در این مقطع از زمان نیروهایش همیشه آماده باشند. سرلشکر شادمهر از مردم خواست که هوشیار باشند و به این شایعات توجهی نکنند. (۹)

یادآوری می شود در نوع هشدارهای خطر اقدام نظامی امریکا، نوع برخورد مراکز سپاه و ارتش متفاوت است که این امر چالش هایی {نه چندان مهم} را درپی دارد.

مسئول روابط عمومی سپاه مشهد در گفت وگو با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی، ضمن تأکید بر مشاهده عوامل امریکایی مسلح و غیرمسلح حدود ساعت ۳

بامداد روز جمعه در محل سابق هجوم مهاجمان امریکایی در طبس و گزارش آن به نیروی هوایی مشهد و نیز تأیید نیروی هوایی مشهد، تأکید کرد: پیگیری لازم ازطریق ارتش دراین مورد انجام نشد،

باوجود اینکه ما به سپاه در تمام خراسان اعلام بسیج کردیم و نیروهای ما به علت کمبود لوازم پرواز و... نتوانستند زودتر از ۷ تا ۸ ساعت، به منطقه برسند و مسلماً در این مدت امریکاییان می توانستند نقل وانتقالات لازم را به عمل آورند. وی اضافه کرد: ما اخیراً موفق به دستگیری تنی چند ازجمله دو امریکایی مشکوک شده ایم که ایشان دارای کارت خبرنگاری از وزارت ارشاد ملی بوده اند.

وی درمورد تکذیب خبر دیده شدن امریکاییان و نیز اشیاء مشکوک توسط ارتش گفت: تکذیب های اینها برای ما خیلی مشکوک است و قاعده اش این است که اینها قبل از اینکه بخواهند تکذیب بکنند، با ما تماس بگیرند، عقیده ما را بشنوند و بعداً اگر نتوانستند ما را قانع کنند ما خودمان تکذیب می کنیم یا مشترکاً تکذیب می کنیم. این تکذیب های یک طرفه خودش دلیل می شود بر مشکوک بودن قضیه. (۱۰)

۳۶۱

اظهارات کارتر با مضمون تلویحی تداوم فشار غیرنظامی و تصریح تاچر بر غیرنظامی بودن فشارهای آتی و نیز رد پیشنهاد بنی صدر در پارلمان اروپا، مهم ترین مطالب امروز مربوط به روابط ایران و امریکا است.

امروز، کارتر رئیس جمهور امریکا، یک بار دیگر تأکید کرد: «تازمانی که گروگان های امریکایی آزاد نشوند، امریکا آرام نخواهد گرفت.» به گزارش رادیو امریکا، وی هشدار داد: «به رهبران ایران یادآور می شویم که استقلال و تمامیت ارضی کشورشان به علت سیاستی که در پیش گرفته اند در معرض خطر قرار گرفته و به انزوای جهانی ایران خواهد انجامید.» البته وی یادآور شد: «ما می کوشیم ازطریق مسالمت آمیز و اقدامات دسته جمعی با متحدان خود مقدمات آزادی گروگان ها را فراهم کنیم.» کارتر همچنین گفت: «ایالات متحده پس از حل مسئله گروگان ها مایل به برقراری روابط عادی با ایران است.» (۱۱)

دراین حال، جدی ترین متحد امریکا درباره عدم برخورد نظامی به تصریح سخن گفت. رویتر از اسکاتلند در گزارش اظهارات امروز مارگارت تاچر نخست وزیر انگلیس، به نقل از وی اعلام کرد: غرب راهی ندارد جز اینکه ازطریق فشارهای سیاسی، دیپلماتیک و اقتصادی این ماجرا را محکوم کند. وی تصریح کرد: من اقدام نظامی را رد می کنم، زیرا فکر نمی کنم به نتیجه برسد و به علاوه آثار جانبی آن فاجعه آمیز خواهند بود. (۱۲)

از سوی دیگر، به گزارش خبرگزاری فرانسه از پاریس، در جلسه امروز پارلمان اروپا که به ریاست خانم سیرون ری در لوکزامبورگ تشکیل شد، درخواست پرزیدنت بنی صدر درباره اعزام هیئتی به ایران برای کسب اطلاع از جزئیات حمله اخیر امریکا به ایران رد شد. (۱۳)

۳۶۲

باتوجه به بحران به وجودآمده میان ایران و امریکا، همسایگی ایران با شوروی و مداخله نظامی شوروی در افغانستان، مسئله شوروی برای غرب به ویژه امریکا از حساسیت های بیشتری برخوردار شده است.

در همین رابطه امروز، جیمی کارتر در سخنرانی خود در فیلادلفیا اعلام کرد: اتحاد شوروی امکان دارد از افغانستان به عنوان یک پایگاه برای حمله به پاکستان استفاده کند. وی تأکید کرد هرگونه کوشش قدرت های خارجی در به دست آوردن کنترل خلیج فارس به مثابه حمله به منافع حیاتی امریکا تلقی شده و دراین صورت امریکا در اقدام نظامی علیه کشور مورد بحث، درنگ را جایز نخواهد دانست.

کارتر در قسمتی از سخنان خود خاطرنشان ساخت که ارتش سرخ شوروی پیوسته تسلط خود را بر افغانستان افزایش می دهد و سعی دارد این کشور را پایگاه تجاوزهای بیشتری قرار دهد. بدین ترتیب اگر جلوی ادامه تجاوز شوروی به افغانستان گرفته نشود، جهان با جدی ترین مبارزه طلبی پس از جنگ سرد روبه رو خواهد شد. (۱۴)

یونایتدپرس نیز از لس آنجلس گزارش داد: برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، گفت تسلط شوروی بر خلیج فارس و ایران به طور تغییرناپذیری می تواند توازن قدرت در جهان را برهم زند. برژینسکی که در جمع شورای امور جهانی در لس آنجلس سخن می گفت، چندین بار براهمیت ایران و افغانستان برای امنیت کشورهای غربی تأکید کرد. وی گفت: اگر این منطقه منفجر شود یا تحت سلطه یک قدرت متخاصم قرار گیرد، توازن قدرت در جهان نه تنها به طور عمده بلکه به طور تغییرناپذیری از بین خواهد رفت. (۱۵)

در همین حال، بنا بر گزارش امروز بخش فارسی رادیو مسکو، ژوزف لونس دبیرکل پیمان ناتو، اظهار کرد: برخی کشورهای عضو پیمان ناتو در نظر دارند از امریکا در حوزه خلیج فارس پشتیبانی نظامی کنند. ژوزف لونس گفت که تصمیم نهایی دراین باره در اجلاس ویژه کمیته طرح ریزی ناتو گرفته خواهد شد که هفته آینده، کار خود را آغاز خواهد کرد. مفسر رادیو مسکو یادآوری کرد: این اظهارات پراکنده پس از گفت وگوی اخیر لونس با کارتر و دیگر مقامات بلندپایه امریکا ایراد شده است. (۱۶)

۳۶۳

درگیری های سنندج که ۲۴ روز قبل، با ممانعت از عبور ستون ارتشی پایه گذاری شد، امروز درحالی ادامه یافت که درمجموع نیروهای ارتش و سپاه در موقعیتی برتر از نیروهای مسلح محلی و وابسته به گروه های محارب قرار دارند.

ص: ۷۴۹

به گزارش برخی شاهدان، به نظر می رسد گروه های مسلح غیرقانونی که از تنها راه ارتباطی خود یعنی راه کوهستان تغذیه و پشتیبانی می شوند، ازلحاظ مهمات تا حدودی در تنگنا قرار دارند زیرا تعداد تیراندازی های آنها روزبه روز کاهش می یابد. (۱۷) البته نیروهای خودی نیز در مضیقه جدی قرار دارند. یک تلفن گرام که امروز به سپاه رسید، حاکی است: «برابر گزارش نزاجا، سپاهیان پاسدار انقلاب مأمور به سنندج به تعداد فعلی قادر به پاک سازی شهر سنندج نبوده و نیاز به تقویت دارند. دستور فرمایید سریعاً به اعزام تعداد پاسدار ورزیده و فعال به سنندج، نسبت به تقویت پاسداران موجود آن شهرستان اقدام نمایید.» (۱۸)

در تلفن گرام دیگری که امروز از مرکز فرماندهی ستاد مشترک ارتش به فرماندهی نیروی زمینی ارسال شده، نوع نیازهای داوطلبان اعزامی چنین آمده است: «برابر اعلام سپاه پاسداران تعداد ۲۰۰ قبضه اسلحه ژ۳ همراه با هر قبضه، پنج عدد خشاب ژ۳ مورد نیاز پاسداران اعزامی از اصفهان می باشد. چون این پرسنل برای انجام مأموریت محور کرمانشاه سنندج اعزام می شوند، دستور فرمایید نسبت به تأمین سلاح و مهمات مورد نیاز درصورتی که سپاه کرمانشاه خود قادر به تأمین نمی باشند، لشکر کرمانشاه اقدام و تأمین نمایند.

ف. سماجا سرلشکر محمدهادی شادمهر» (۱۹)

سپاه با ارسال تلفن گرام دیگری به ارتش اعلام کرد: «طبق خبر واصله از سپاه کرمانشاه جهت پاک سازی منطقه کامیاران سنندج به پرسنل ژاندارمری نیازی نیست، لذا بایستی از وسایل مخابراتی و همچنین مهمات و خودروی آن سازمان بتواند استفاده کند. ظرف امروز، دستور لازم جهت تحویل وسایل اخذ تا اینکه سریعاً در منطقه اقدام گردد.

فرمانده سپاه پاسداران دوزدوزانی» (۲۰)

از سوی دیگر، ازنظر راه ارتباطی و تدارک و تردد، نیروهای دولتی روزبه روز وضع بهتری می یابند. در گزارش امروز عملیات همدان به تهران و کرمانشاه آمده است: «۵ گروه ده نفری در سیلوی سنندج مستقر هستند و تعدادی در وزارت راه و بقیه در گردنه های صلوات آباد و روستاها و در هر چند کیلومتری عده ای از افراد ارتش مستقر هستند و درحال حاضر اوضاع آرام است.» (۲۱)

البته آرامش یادشده نسبی است و اجرای آتش از تپه های اطراف شهر ادامه دارد۲۲ و در داخل شهر نیز همچنان تشنج و درگیری موضعی و خانه به خانه مشاهده می شود. سخت ترین نقطه این درگیری ها در اطراف منازل سازمانی بیرون از شهر گزارش شده است. سنگر گروه های مسلح ضدانقلاب در تپه مشرف به این نقطه واقع است و تاکنون دو بار عملیات نظامی پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد برای فتح مواضع آنها در این نقاط بی نتیجه مانده است. در آخرین حمله به این تپه ۲۰ سرباز و پاسدار زخمی و ۶ تن شهید شدند، اما ارتش و پاسداران برای پاک سازی

ایـن منطقه در تـدارک حمله هسـتند. باشـگاه افسـران نیز در تیررس ضـدانقلاب است و امکـان خروج ۱۷ مجروح از نیروهـای خودی که در این باشـگاه به سـر می برند، وجود ندارد. در دیگر قسـمت های شهر نیز چندین مغازه تخریب و اموال آن غارت شده است. (۲۳)

بروجردی فرمانـده سـپاه پاسـداران مستقر در سـنندج، دربـاره چگونگی ترکیب نیروهای گروه های مسـلح ضـدانقلاب گفت: «سازمانـدهی نیروهـای گروه هـای درگیر بـا کـومه لـه اسـت و پیشـمرگان حزب دمکرات و چریـک هـای فـدایی خلـق شـاخه کردسـتان زیر نظر کومه له عمـل می کننـد. این گروه هـا بـا سـنگربندی در داخـل خـانه های مردم، امکان عملیات تعرضـی و کوبیـدن مواضع را تا حدودی از ما و نیروهای ارتش سـلب کرده اند و ما نمی دانیم چه رفتاری را در پیش بگیریم.» وی اضافه کرد: «این گروه ها به زور خود را به مردم تحمیل کرده انـد و ابتـدا بایـد مزاحمت و فشار نظامی این گروه ها را از مسیر مردم کم کرد و بعـد برای طرح آقای سـحابی درمورد نظرخواهی از ۳۶ میلیون ایرانی درباره کردسـتان اقدام کرد.» بروجردی سپس «دولت بازرگان را عامل تقویت و قدرتمنـدی گروه های مسـلح در زمان مذاکرات هیئت ویژه دانست و گفت: اینها از فرصـت مذاکره استفاده کرده و خود را سازماندهی نظامی کردند و به اینجا رسید که وضع منطقه کردستان به این موانع برخورد کرد.» (۲۴)

امروز، لشکر۲۸ کردسـتان اعلامیه ای منتشـر کرد که نشان می دهـد عملیات دولتی تشدیـد خواهـد شـد. در این اعلامیه آمـده است:

«بسمه تعالی

اهالی محترم سـنندج، ضدانقلابیون دست به آخرین تلاش های مذبوحانه خود زده اند و واپسین لحظه های عمر خویش را می گذرانند. به آنها اجازه فرار ندهید، آنها را دستگیر کرده و به نیروهای پاسدار و ارتش تحویل دهید و خود به پاک سازی شهر پرداخته و موانع را از خیابان ها بردارید. این گروه ها باعث بدبختی شـما شده و شهرتان را به ویرانی کشیده اند، سزاوار نیست از چنگال قصاص عدالت بگریزند، به آنها رحم نکنید که بار دیگر شما را نابود خواهند کرد.

اذا جاء نصـرالله و الفتح: وقتی که یاری خدا فرارسد و پیروزی عیان گردد می بینید که مردم دسـته دسـته در دین خدا وارد می شوند، پس خدا را شکر کنید و از گذشته خود استغفار نمایید که خداوند توبه پذیر است.» (۲۵)

شب هنگام نیز نیروی زمینی ارتش اطلاعیه ای بدین شرح انتشار داد:

«بسمه تعالی

در این موقع که ضـدانقلابیون و افراد مسـلح غیرمجـاز روزهـای آخر کشـتار و مقـاومت خود را در سـنندج می گذراننـد، این مدعیان خدمت به خلق کرد و فدائیان خواستار سلامت و رفاه

مردم کردستان شروع نموده اند به غارت اموال و اثاثیه خانه ها و مغازه های مردمی که از آنجا گریخته اند و در پناه ارتش می باشند. مردم شهر تقاضا دارند صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران و رسانه های گروهی با حضور در سنندج ناظر تیرباران مردم مسلمان و غارتگری آنها باشند.» (۲۶)

۳۶۴

درگیری های بیجار و دیواندره که اموری در حاشیه درگیری های سنندج محسوب می شوند، همچنان ادامه دارد. دراین باره امروز، دوزدوزانی فرمانده سپاه به ستاد مشترک ارتش پیام داد: «طبق خبر واصله سپاه و ارتش هماهنگی کرده و می خواهند از بیجار به طرف دیواندره پیشروی کنند و به هلیکوپتر احتیاج مبرم دارند.» (۲۷)

در همین حال، امروز «ساعت پنج بعدازظهر، پاسداران مستقر در بیجار به اتفاق سربازان ارتشی برای شناسایی منطقه عازم قریه لوکه بودند که مورد حمله افراد مسلح واقع شدند. در این درگیری یک پاسدار به نام یدالله قاسمی شهید و ۲ پاسدار دیگر زخمی شدند.» (۲۸) گزارش رسیده به واحد عملیات سپاه حاکی است که در این درگیری همچنین «از مهاجمین ۲۰ نفر کشته و چند قبضه تیربار، کالیبر ۵۰ و خمپاره و اتومبیل لندرور و مقداری مهمات به دست آمد.» (۲۹)

۳۶۵

بعد از سنندج، مهم ترین درگیری های امروز، به مربع سقز بانه سردشت مهاباد، مربوط است.(۱)

در سقز، دو گزارش از دو منبع متفاوت مربوط به دو طرف درگیری، گویای وضع امروز این شهر است. به نوشته هفته نامه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق: «درگیری های امروز، منجر به ویرانی تعدادی خانه و مجروح شدن عده ای [از] مردم... سقز شد. در جاده سقز بانه طی درگیری هایی که بین پیشمرگان کرد و ارتش رخ داد، تلفات سنگینی به این واحد ارتشی وارد آمد.» (۳۰) در همین حال، گزارش ژاندارمری مربوط به آخرین ساعات همین روز حاکی است: «گروه های مسلح با سلاح سنگین به سوی پادگان سقز تیراندازی نموده و تعدادی از تأسیسات آسیب دیده اند.» (۳۱)

در بانه، پادگان همچنان در محاصره مهاجمانی است که سازمان چریک های فدایی خلق آنان را پیشمرگان قهرمان کرد خواند. نشریه کار ارگان این سازمان دراین باره نوشته است: «روز قبل هلیکوپترهایی که به قصد رساندن مهمات به پادگان بانه در آسمان شهر به پرواز درآمده بودند، با مقابله و آتش پیشمرگان روبه رو شدند.» (۳۲) یادآوری می شود این پادگان از حدود ۱۵ روز پیش،

ص: ۷۵۲

۱- * هرچند درگیری های این منطقه شدیدترین درگیری های مناطق غرب کشور نبود، اما به نوعی مهم ترین آنها محسوب می شد.

به دلیل اینکه یک قله مسلط به پادگان به دست گروه های مهاجم افتاده، زیر آتش قرار گرفته است تاجایی که فرود هلیکوپتر امکـان پـذیر نیست و عملاًـ پادگـان به حـالت محاصـره درآمـده است. گفته می شود اگر از این پادگـان پشتیبانی نشود، حتماً سقوط خواهد کرد. البته جهاد سازندگی در بانه مشکلات رفاهی پادگان را تقریباً حل کرده است. (۳۳)

در سـردشت، پاسـگاه مهم کلته بـار دیگر مورد هجوم قرار گرفت. این درگیری درحالی تا ساعتی بعـد از نیمه شب ادامه یافت که تعـدادی فانتوم، در چنـد مرحله مواضع مهاجمان را کوبیدنـد و آنها را عقب راندنـد. همین اقدام، عامل مهم افزایش روحیه مقاومت در پاسـگاه بوده است. از مـدافعان پاسـگاه ۴ نفر شـهید و عـده ای به سـختی مجروح شدنـد. گزارش ساعت ۳۰ دقیقه بامـداد هنـگ ژانـدارمری سـردشت حاکی است: «تا این ساعت، درگیری بین مهاجمین و افراد پاسـگاه کلته ادامه دارد و چون تقاضـا گردیـده بـود که هر دو سـاعت یـک بـار هواپیمـای جت در اطراف پاسـگاه مـانور نموده و نسبت به کوبیـدن اهـداف مهـاجمین اقـدام نماینـد بـه همیـن نحـو ازطریـق سـماجا بـه نهاجـا اعلاـم و عمـل می گردد.» در این گزارش همچنین ۳ فروند هلیکوپتر۲۱۴ و تعـدادی هلیکوپـتر کـبری درخـواست شـده است و در پایـان هنـگ ژانـدارمری سـردشت افزوده است: «نـتیجه اقدامات بعدی متعاقباً اعلام خواهد شد.» (۳۴)

در مهابـاد، یـک دسـتگاه خودروی حامل خواربار ارتش به دست افراد حزب دمکرات افتاد. (۳۵) این درحـالی است که نوعی محاصره اقتصادی علیه مناطق آلوده وجود دارد۳۶ و این گونه غنائم برای محاربان بسیار مغتنم است.

۳۶۶

موضوع کردستان در عرصه تبلیغات نیز امری حساس است. در ادامه دو نمونه از گزارش نشریات گروه های مسلح غیرقانونی و نیروهای خودی درگیر ذکر شده است.

نشـریه خبر مربوط به سازمان چریک های فدایی خلق شاخه سـنندج، مدعی شده است که حدود ۱۴۰۰ نفر از سربازان که قرار بود به کردسـتان اعزام شوند از دسـتور فرماندهان خود سرپیچی کرده اند. (۳۷) البته بخشـی از این تبلیغات، خودبه خود نوعی اعـتراف هم محسـوب می شـود. به عنوان مثـال در همین نشـریه آمـده است: «براسـاس خبرهـای واصـله تعـداد کشـته و زخمی شدگان دشـمن در سنندج ۴۵۰ نفر پاسـدار و ۲۵۰ نفر ارتشـی هسـتند. ضـمناً ستون اعزامی به کردستان که روزهای اول جنگ توسط پیشمرگان قهرمان ضربه خورد، ۷۰ نفر کشته، ۴۰ نفر مفقود و ۲۵۰ نفر زخمی به جای گذاشت.» (۳۸)

از سوی دیگر، روزنامه انقلاب اسـلامی در گزارشـی از نماز جمعه امروز اصـفهان، با اشاره به برگزاری نماز به امامت آیت الله طاهری و شرکت ده ها هزار تن از مردم، چنین نوشت: «آیت الله طاهری

در خطبه های نماز به مسئله کردستان اشاره کرد و گفت حل این مسئله امروز کلید حل مسائل و مشکلات ایران و جمهوری اسلامی است. آیت الله طاهری یادآور شد که گروهک هایی در کردستان و حتی این روزها تحت عنوان اسلام می گویند چرا آدم کشی راه انداخته اید؟ باید از این بی انصاف ها سؤال کرد که چه کسی این آشوب را راه انداخته است؟ وی افزود: امام درپیام ۲۶ آبان خود فرمودند "من عاجزانه از مردم تقاضا می کنم." این تقاضا به معنای چیست؛ جز این است که امام نمی خواستند خونریزی بشود.(۱) اگر در مسئله کردستان اندک سستی به خرج داده شود آشوب کردستان منجر به تجزیه این استان و درنتیجه تشکیل یک اسرائیل کوچک در کردستان خواهد شد. باید مسئله کردستان خاتمه پذیرد زیرا آتش در کردستان به دست ما روشن نشده بلکه به وسیله فداییان، کومه له، دمکرات و درحقیقت مزدوران کارتر و صدام حسین روشن شده است.» (۳۹)

(آیت الله طاهری امام جمعه اصفهان:

آشوب کردستان منجر به تجزیه این استان و درنتیجه تشکیل یک اسرائیل کوچک خواهد شد، باید مسئله کردستان خاتمه پذیرد.)

امروز در حوزه های انتخابیه ای که کاندیداها به اخذ رأی بالاتر از ۵۰ درصد شرکت کنندگان در رأی گیری، موفق نشده بودند، دور دوم انتخابات مجلس برگزار شد. در اکثر شهرستان ها، محیط آرام و به دور از تنش بود،۴۰ اما در بعضی از حوزه ها چنین نبود.

میرسلیم معاون وزارت کشور، اعلام کرد که به دلیل شرایط خاص منطقه، انتخابات مجلس در شهرهای سنندج، سقز، بانه، مریوان، فیروزآباد فارس، نقده، سیرجان، ایذه، قروه، بندر لنگه و پاوه برگزار نشده است. انتخابات بخش بهار همدان و بویراحمد نیز به تعویق افتاده و حدود سه هفته دیگر برگزار خواهد شد. (۴۱)

همچنین حقگو استاندار آذربایجان غربی، اعلام کرد: به دلیل فضای نامساعد در شهرستان های میاندوآب و ماکو، برگزاری انتخابات در این مناطق لغو شد. (۴۲)

در خوی نیز برای منطقه قطور صندوق اخذ رأی ارسال نشد، درحالی که در سایر نقاط این شهرستان رأی گیری انجام شد. (۴۳)

در کرمانشاه در آخرین لحظات شب گذشته، برگزاری دور دوم انتخابات این شهر به بعد موکول شد. (۴۴) دراین حال، حزب دمکرات کردستان با انتشار اطلاعیه ای ضمن اعتراض به درگیر ی های کردستان، اعلام کرد در دور دوم انتخابات مجلس شرکت نخواهد کرد. (۴۵)

ص: ۷۵۴

۱- * ضمیمه دارد؛ بخش هایی از پیام ۲۶ آبان ۱۳۵۸ امام خمینی خطاب به مردم کردستان.

در وضعیت کنونی که به دلیل شرایط پس از انقلاب، غالب اختلافات جریان های سیاسی، به جای مجاری قانونی با اقدام مستقیم افراد حل وفصل می شود، نظام با مشکل عمده ای دراین زمینه روبه رو است. درواقع، علاوه بر بحران قومی کردی در مناطق غرب کشور، در سایر نقاط نیز نوعی بحران و بلاتکلیفی وجود دارد.

امروز، در زاهدان تعیین تکلیف کتابخانه مسجد جامع که دراختیار هواداران سازمان مجاهدین خلق است، به صورت درگیری خیابانی انجام شد. ژاندارمری ناحیه سیستان و بلوچستان گزارش داد: «بعد از اختتام نماز جمعه عده ای از مردم زاهدان به کتابخانه مسجد جامع شهر تهاجم و درپی آن عده ای از جوانان به اصطلاح جنبشی [به] اعتراض به این موضوع اقدام و بین جوانان و مردم درگیری حاصل و درنتیجه تعدادی از طرفین مجروح شدند. آلات به کاررفته چوب و چاقو بوده است.» (۴۶) این درحالی است که «تحصن عده ای از دانشجویان و خانواده آنان در اعتراض به بازداشت تعدادی از دانشجویان دانشگاه زاهدان در ساختمان دادگستری کماکان ادامه دارد.» (۴۷)

نمونه ای دیگر در بابل روی داد. دراین باره اطلاعیه "حزب توده ایران سازمان بابل" بدین شرح منتشر شد: «همشهریان مبارز، در ساعت ۲۱ بعدازظهر روز پنجشنبه [جمعه] ۱۹/۲/۱۳۵۹، هنگامی که چهار نفر از هواداران حزب توده ایران در بابل مشغول نصب پوسترهای تبلیغاتی حزب به مناسبت شهادت خسرو روزبه عضو کمیته مرکزی حزب توده ایران، قهرمانان ملی ایران و نیز پوسترهای ضدامپریالیستی بودند، مورد حمله ۹ نفر از افراد مسلح به چماق و چاقو واقع شدند و درنتیجه از تمام نقاط بدن زخم برداشتند و صدمه دیدند. عاملین این درگیری وابسته به گروهک ضدانقلابی و مائوئیستی سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و دیگر گروهک های مائوئیستی بودند. آنها به بهانه اینکه گویا ما پوسترهای خود را روی پوسترهای آنها چسبانده ایم، بر سر رفقای ما ریختند و به این ترتیب منطق ضدانقلابی و ضدانسانی چماق و چاقو را به نمایش گذاشتند. آنها در پایان عملیات فاشیستی خود دربرابر این سؤال رفقای ما که آیا این منطق شماست؟ اظهار داشتند این یک اخطار ابتدایی بود. ما برای نابودی توده ای ها اسلحه هم به دست می گیریم!» (۴۸)

نمونه دیگر که عمق و گستره جناح بندی غیررسمی، اما به شدت سرسختانه جریان های سیاسی درگیر در شرایط کنونی را نشان می دهد، ماجراهایی است که به تعویق انتخابات مرحله دوم کرمانشاه انجامید. در این ماجرا تقریباً تمامی نیروهای رسمی و غیررسمی شهر به نوعی درگیر ماجرا بودند. نکته مهم دیگر اقدامات سازمان یافته پیگیرانه ای است که ازسوی هردو طرف قضیه، پشت تحرکات مردمی، به شکل ناپیدا، ولی به شدت تعیین کننده وجود دارد. درواقع شهر و مطالبات و ملاحظات قانونی و انقلابی عرصه درگیری دو نوع سازماندهی و تشکیلات است که پشت صحنه و تاکتیک های همدیگر را به خوبی می شناسند، ولی درقالب و پوشش تحرکات اجتماعی آن را بروز می دهند.

ص: ۷۵۵

ماجرا از روز چهارشنبه ۱۷/۲/۱۳۵۹ شروع شد. روزنامه اطلاعات پنجشنبه نوشت: روز چهارشنبه، گروهی از ساکنان کرمانشاه در مسجد معتضدی این شهر اجتماع کردند و خواستار لغو انتخابات شدند. این عده دیشب، به فرمانداری کرمانشاه رفتند و در آنجا متحصن شدند و صبح روز پنجشنبه، مانع از ورود استاندار کرمانشاهان، رئیس شهربانی، فرماندار کرمانشاه و دیگر کارکنان فرمانداری به ساختمان فرمانداری شدند. مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران کرمانشاه دراین باره گفت: هم اکنون فرمانداری در تصرف گروه متحصن است. وی افزود: اعتراض این افراد به راه یافتن ۲ تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق به دور دوم انتخابات مجلس شورای ملی است. یکی از متحصنین نیز گفت: هدف از تحصن لغو انتخابات در کرمانشاه است و خواستار لغو انتخابات هستیم. این عده همچنین اجازه ندادند صندوق های رأی گیری که در فرمانداری نگهداری می شود، بیرون آورده شود. (۴۹) اجتماع کنندگان در فرمانداری را بیشتر بازاریان، زنان و اقشار مختلف مردم تشکیل می دادند و نمایندگان آنها، همچنین ۲ تن از مادران شهدا سخنرانی و اعلام کردند هدف ما احقاق حق شهادت در راه حق و ایمان به انقلاب اسلامی است. یکی دیگر از سخنرانان گفت: ما به شک افتاده ایم که نه تنها در انتخابات مرحله اول تقلب شده، بلکه حتی بدون اعلام نتیجه بررسی این تقلبات و بدون توجه به خواست عموم همچنان با انجمن نظارت قبلی و جایگزینی ۲ تن از مستعفیان درصددند اعضای انجمن مذکور را بر ما تحمیل کنند. (۵۰)

در ادامه ماجراهای صبح امروز {پنجشنبه}، حدود ساعت ۱۳:۵۵، اطلاعیه استانداری از صدای جمهوری اسلامی ایران مرکز کرمانشاه پخش شد مبنی بر اینکه عده ای از افراد مسلح فرمانداری را اشغال کرده اند، اما ساعتی بعد تکذیب این اطلاعیه از همان منبع اعلام شد. (۵۱)

واکنش چشمگیر دراین میان، استعفای محمدعلی گرامی نوری فرماندار کرمانشاه، بود. وی در تلفن گرامی به وزارت کشور نوشت:

«بسمه تعالی

مقام محترم وزارت کشور، محترماً به اطلاع می رساند که ضمن محکوم کردن اشغال مسلحانه فرمانداری کرمانشاه ازطرف گروهی اغفال شده و به علت

دخالت افراد غیرمسئول در امور دولتی و عدم رعایت و توجه به موازین قانون در چارچوب قانون اساسی جمهوری اسلامی ازجانب منتقدین شهر، استعفای خویش را از پست فرمانداری کرمانشاه اعلام می دارم. ضمناً هرگونه پشتیبانی احتمالی از خود را سلب، پس از اعلام استعفا از گروه های فرصت طلب که منجر به تشنج و برهم زدن [امنیت] در سطح شهر شود شدیداً محکوم می نمایم.» (۵۲) این درحالی است که بهروز ماکوئی استاندار، از اظهارنظر دراین باره خودداری و آن را به وقت دیگری موکول کرد. (۵۳)

در ساعت ۱۷:۳۰، روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کرمانشاه تلفنی بیانیه ای را دراختیار خبرگزاری پارس قرار داد. در این اطلاعیه آمده است: ساعت ۱۳:۵۵ امروز {پنجشنبه}، ازطرف استانداری ازطریق صدای جمهوری اسلامی مرکز کرمانشاه، اطلاعیه ای مبنی بر اشغال فرمانداری توسط گروهی مسلح خوانده شد که از اشغال کنندگان خواسته شده بود فرمانداری را تخلیه کنند. انتشار اعلامیه استانداری که با تحریک کردن مردم به منظور حمله به اجتماع کنندگان همراه بود، موجب ناراحتی اهالی در گوشه وکنار استان شد. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی لازم دانست درارتباط با این مسئله نکاتی را مطرح کند:

۱. مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شخصاً با اجتماع کنندگان در فرمانداری ملاقات کرد و مشاهده شد هیچ کدام از اجتماع کنندگان مسلح نیستند.

۲. نشر این گونه اکاذیب آن هم ازطرف سازمان مسئول در شرایط فعلی فقط به سود ضدانقلاب است.

۳. مردم کرمانشاه با هوشیاری که دارند خود جلوی حرکت غیرقانونی را خواهند گرفت.

۴. شهر کرمانشاه از وجود گروه مسلح غیرقانونی مبرا بوده و کسی حق حمل سلاح غیرمجاز را ندارد. بدیهی است سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کلیه جریانات منطقه را زیر نظر گرفته و هر حرکت ضدانقلابی را در نطفه خفه خواهد کرد. (۵۴)

در چنین وضعیتی کشف بمب در یک سینمای کرمانشاه،۵۵ نشان دهنده حدت اوضاع در شهری است که انتخابات در آن متوقف شده است. اطلاعات سپاه کرمانشاه به اطلاعات سپاه تهران گزارش داد: «صبح امروز، یک بمب در سینما شهرتماشای کرمانشاه توسط مردم کشف شد. این بمب که خوشبختانه عمل نکرده بود حدود ۹ پوند ماده منفجره مخلوطی از تی.ان.تی و نیترات گلیسیرین داشت که چاشنی آن با فتیله کندسوز و یک فتیله آتش زا منفجر می شد.» (۵۶)

سرانجام در آخرین روز قبل از انتخابات و در آخرین ساعات آن مسئله مورد مناقشه پایان یافت و «انتخابات کرمانشاه در آخرین لحظات شب جمعه به بعد موکول شد.» (۵۷)

۳۶۹

آخرین جناح بندی داخلی حکومتی در ایران {بنی صدر خط امام} که روزبه روز جنبه جدی تری به خود می گیرد، طبعاً مورد توجه رسانه ای چون بی بی سی است.

رادیو لندن در برنامه امروز خود، باتوجه به نتایج انتخابات مجلس و پیروزی قاطع جناح خط امام به جنبه ای از این جناح بندی بدین صورت پرداخته است: به نظر می رسد که اکنون برای رهبران غیرروحانی ایران کمی دیر شده که با ایجاد همبستگی و ائتلاف با یکدیگر به رقابت با حزب جمهوری اسلامی به رهبری روحانیون برخیزند. حزب جمهوری اسلامی از برتری

انتخاباتی گسترده تری نسبت به دیگران برخوردار است. نشانه هایی حاکی است که پرزیدنت بنی صدر و متحدانش سعی در ایجاد وزنه قدرتی دارند که بتواند به دستیابی به هدف دیرین بنی صدر که تمرکزدادن قدرت و اداره امور ایران است،

کمک کند. برای مثال، ابوالحسن بنی صدر می خواهد که قبل از اجلاس مجلس، نخست وزیر ایران را انتخاب کند و این اقدامی است که آیت الله خمینی مهر تأیید بر آن نهاده است. (۵۸) منابع مطلع می گویند که دراین مورد با دریادار مدنی تماس گرفته شده است. مدنی در انتخابات ریاست جمهوری بعد از دکتر بنی صدر مقام دوم را احراز کرد. گفته می شود که دریادار مدنی شرایط سختی را برای قبول پست نخست وزیری مطرح کرده است. هنوز جزئیات این شرایط افشا نشده است، ولی در زمان انتخابات ریاست جمهوری او به طور خصوصی گفت که می خواهد نقش عمل روحانیون را تقلیل دهد. گزارش شده است که او گفته است روحانیون باید به مساجد بازگردند، اگر این یکی از شرایط او باشد بسیار نامحتمل است که آیت الله خمینی با انتصاب او برای نخست وزیری موافقت کند. (۵۹)

رادیو لندن در قسمتی دیگر افزوده است: یکی از عوامل مهم در دستیابی به هدف های بنی صدر این است که وی و قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، اختلافات خود را کنار گذاشته و متفقاً برای اهداف مشترک فعالیت کنند. یکی از بحران هایی که هم بنی صدر و هم قطب زاده علاقه مند به پایان آن هستند مسئله گروگان های امریکایی در سفارتخانه امریکا است. گرچه سرنوشت گروگان ها در دست مجلس آینده ایران است، اما بنی صدر امیدوار است بتواند دراین زمینه فشارهای لازم را بر مجلس ایران وارد آورد. بااین حال آیت الله بهشتی رهبر حزب جمهوری اسلامی، امید ناظران را برای دستیابی به نتیجه ای در آینده نزدیک نقش برآب کرده است، وی اظهار کرد که حدود ۶ هفته طول خواهد کشید تا مجلس ایران بتواند مسئله گروگان ها را مورد بررسی قرار دهد. (۶۰)

ضمیمه گزارش۳۶۶: بخش هایی از پیام ۲۶ آبان ۱۳۵۸ امام خمینی خطاب به مردم کردستان

امام خمینی در ۲۶ آبان ۱۳۵۸، پیامی درباره مسائل کردستان ایراد کردند که مورد توجه عموم جریان های سیاسی قرار گرفت و از آن استقبال شد. در این پیام، امام پس از ذکر

این نکته که «گزارش های هیئت ویژه همان طور بود که متوقع از برادران و خواهران کُرد بود که هرگز خود را از اسلام و ایران جدا نمی دانند و آنچه بدخواهان به آنان نسبت می دهند چیزی جز افساد و توطئه گری نیست»، در ۷ بند، تذکراتی خطاب به برادران و خواهران کرد، بیان کردند؛ ازجمله ضمن یادآوری این مسئله که «امروز هر اختلافی به نفع امریکا و دیگر اجانب است»، در بند۲ گفتند: «اینجانب و همه ملت از ستم هایی که به شما برادران کُرد درطول حکومت استبدادی شده است و از تبعیض هایی که برخلاف اسلام بر شما روا داشته اند مطلع هستیم. لکن باید بدانید که این شما برادران نبودید که مورد ستم و ظلم واقع شدید؛ سایر برادران تُرک و لُر و عرب و بلوچ و فارس و ترکمن هم با شماها شریک بودند و همه محروم بودند از آنچه شما محروم بودید. ... لیکن آشفتگی ها به قدری زیاد است که اصلاح محتاج به زمان است، و من امیدوارم که برای همه ملت و برای شما برادران کُرد، وسایل رفاه حاصل شود.» ایشان، در بند۴ این پیام افزودند: «از هیئت ویژه می خواهم که به مذاکرات خود با کمال حسن نیت ادامه دهند و با شخصیت های مذهبی و سیاسی و ملی و سایر قشرها تماس بگیرند تا تأمین

خواسته های آنان که خواست ما نیز هست، به طور دلخواه بشود و آرامش و امن که از بزرگ ترین نعمت های الهی است در منطقه برقرار گردد و شما برادران کُرد در کنار سایر برادران به طور رفاه و آسایش زندگی نموده و طمع اجانب برای همیشه از کشورمان قطع شود.»

در بند۵ این پیام نیز آمده است: «اسلامِ بزرگ تمام تبعیض ها را محکوم نموده و برای هیچ گروهی ویژگی خاصی قرار نداده و تقوا و تعهدِ به اسلام، تنها کرامت انسان هاست و در پناه اسلام و جمهوری اسلامی، حق اداره امور داخلی و محلی و رفع هرگونه تبعیض فرهنگی و اقتصادی و سیاسی متعلق به تمام قشرهای ملت است، من جمله برادران کُرد که دولت جمهوری اسلامی موظف و متعهد به تأمین آن در اسرع وقت می باشد و مقررات و قوانین مربوط به آن به زودی ان شاءالله تعالی تدوین می شود.»

امام خمینی در بند آخر این پیام تقاضا کردند: «خواهران و برادران هم میهن در سراسر کشور، من دست خود را پیش شما دراز می کنم و از شما به خاطر خدا و اسلام و کشور، عاجزانه می خواهم که تمام توان خود را برای نجات کشورتان به کار برید و اسلحه های سردوگرم، یعنی قلم و بیان و مسلسل، را از نشانه گیری به روی یکدیگر منحرف و به سوی دشمن های انسانیت، که در رأس آن امریکاست، نشانه روید.» (۶۱)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۹/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲. سند شماره ۰۴۲۴۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمان به اطلاعات تهران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۳. سند شماره ۳۹۰۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کمیته طبس به سپاه، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۴. سند شماره ۰۴۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی}، به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۶. سند شماره ۰۴۱۱۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از مشهد به تهران {اطلاعات و تحقیقات}، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۷. سند شماره ۰۴۱۱۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۸. روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۹. روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۲ ، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۴، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۱۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۳. روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۴. همان.

۱۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۲، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۷، بخش فارسی رادیو مسکو، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۱۷. روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۸. سند شماره ۰۴۱۱۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۱۹. سند شماره ۰۴۲۴۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۲۰. سند شماره ۰۴۱۱۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۲۱. سند شماره ۰۴۱۱۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات همدان به تهران و کرمانشاه {عملیات}، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۲۲. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۲۳. روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۴. همان.

۲۵. همان.

۲۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۷. سند شماره ۰۴۱۱۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه مرکز فرماندهی به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}،

.۱۹/۲/۱۳۵۹

ص: ۷۵۹

۲۸. روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۹. سند شماره ۰۴۲۱۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به تهران {عملیات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۳۰. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۳۱. سند شماره ۰۵۷۵۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی شماره ۲۹ ، ۲۰/۲/۱۳۵۹ الی ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۲. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۳۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۴. سند شماره ۰۴۱۱۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن۳ عملیات مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۳۵. سند شماره ۴۱۱۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ارومیه به تهران، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۳۶. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱۳و ۱۴.

۳۷. سازمان چریک های فدایی خلق {سنندج}، نشریه خبر، شماره ۷۵، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۳۸. همان.

۳۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۴۰. همان.

۴۱. روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۲. همان.

۴۳. همان.

۴۴. روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۴۵. روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۶. سند شماره ۰۴۱۲۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۴۷. سند شماره ۰۵۷۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی شماره ۳۰، ۲۱/۲/۱۳۵۹ تا ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۸. روزنامه نامه مردم، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۴۹. روزنامه اطلاعات، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵۰. روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۵۱. همان.

۵۲. سند شماره ۰۳۱۷۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از کرمانشاه به وزارت کشور، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۵۳. روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۵۴. همان.

۵۵. روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۶. سند شماره ۰۴۱۱۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به اطلاعات تهران، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۵۷. روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۵۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۲، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۵۹. همان، ص۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۶۰. همان، ص۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۶۱. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی{ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی(ره})، جلد۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص 57 55.

درمورد اقدام نظامی امریکا علیه ایران نظرهای متفاوتی در امریکا ابراز می شود.

امروز وارن کریستوفر معاون وزارت امور خارجه امریکا، اعلام کرد: جیمی کارتر با حسن نیت کامل و تاحدامکان قبل از دست زدن به هرگونه عملیات نظامی با اعضای کنگره مشورت خواهد کرد. (۱) دراین حال، آسوشیتدپرس از نیویورک گزارش داد: ریچارد نیکسون رئیس جمهوری سابق امریکا، در یک مصاحبه تلویزیونی گفت جیمی کارتر به دلیل آنکه فقط حفظ جان گروگان ها را در نظر می گیرد رئیس جمهور قاطعی نیست. وی افزود حفظ جان گروگان ها برای ما کاملاً اهمیت دارد، اما لحظاتی است که طرف مقابل چون می داند برای حفظ جان آنها حاضر هستید هر قیمتی را بپردازید، شما را در فشار می گذارد. من مانند اسرائیلی ها فکر می کنم گروگان ها مانند سربازان امریکایی که حاضر هستند جان خود را در راه کشورشان فدا کنند، از هیچ گونه فداکاری دریغ نکنند. (۲)

در همین حال، صدای امریکا به نقل از نیویورک تایمز، چنین نگاهی را همراه با نوعی طعن به رفتارهای ایران، تلویحاً رد کرد. به نوشته نیویورک تایمز مقایسه آنچه در ایران اتفاق می افتد و آنچه در لندن رخ داده، تفاوت میان روش دو کشور را روشن می کند. امریکا هنوز به سلامت جان گروگان ها پایبند است، درحالی که ایران اعلام کرد که گروگان های این کشور جزو شهیدان هستند. (۳)

از سوی دیگر، رونالد ریگان نیز به نوعی غیرمستقیم مخالفت خود را با اقدام نظامی در ایران نشان داد. وی که نامزد حزب جمهوری خواه در انتخابات ریاست جمهوری آتی امریکا است، در یک سخنرانی انتخاباتی ضمن اشاره به تحولات ایران و منطقه، با بیان اینکه امریکا باید با تمام قوا از حکومت عربستان که ستون اصلی راهبرد امریکا در منطقه است، دفاع کند و مانع سقوط خاندان آل سعود شود، گفت: اگر اتحاد شوروی به ایران حمله کند عملاً کاری نمی شود کرد. (۴) وی مشخص نکرد که چه نوع اقدامی درجهت مصون نگاه داشتن عربستان سعودی در مقابل حمله شوروی به عنوان یک رئیس جمهوری انجام می دهد، اما خاطرنشان کرد: من معتقدم که ما می توانیم هشدارهایی دراین مورد

بدهیم. (۵) ریگان گفت: تمام متحدین، ژاپن و اروپای غربی بدون نفت عربستان سعودی ورشکسته خواهند شد. وی افزود: متحدین ما باید به ما بپیوندند، آنها بیش از ما در معرض خطر قرار دارند. (۶)

ریگان همچنین در یک نشست مطبوعاتی در پاسخ به این سؤال که آیا اظهارات شما بدین معنا است که شما به عنوان یک رئیس جمهور کوششی برای جلوگیری از اشغال ایران توسط شوروی انجام نخواهید داد، گفت: ما چه کاری بیش از آنچه در افغانستان توانستیم انجام دهیم در ایران می توانیم بکنیم. مگر آنکه شما به فکر جنگ جهانی سوم باشید. وی گفت: اما من به صلح جهانی فکر می کنم. (۷)

مقایسه ماجرای گروگان گیری در سفارت ایران در لندن توسط عوامل عراق با گروگان گیری امریکاییان در ایران، ازجمله مسائل مورد توجه در روابط ایران و امریکا است، اما امروز مواردی از تأکید بر تفاوت جنبه های مختلف این دو اقدام نیز مطرح شد.

روزنامه نیویورک تایمز نوشته است: تروریست هایی که سفارت ایران را در اشغال داشتند مورد نکوهش همه بودند درحالی که اشغال کنندگان سفارت امریکا در ایران، هزاران طرف دار دارند و هیچ گونه تشابهی در روش میان این دو کشور {ایران و انگلیس} که با حادثه مشابهی مواجه شدند، وجود ندارد. (۸)

واشنگتن پست نیز با اشاره به چگونگی ختم ماجرای لندن افزود: این پایان با وضع سفارت امریکا در ایران تفاوت شدیدی دارد. (۹) به نظر مفسر این روزنامه، حادثه سفارت امریکا در تهران خود باعث ایجاد انگیزه حادثه سفارت ایران در لندن بوده است. واشنگتن پست از قول مارگارت تاچر نخست وزیر بریتانیا، نوشته است: ایران با حمایت از تروریسمی که دیپلمات ها را گروگان می گیرد، دیگر تروریسم ها را نیز تشویق به این کار می کند.

چنانچه ایران قصد دارد قوانین بین المللی را برای مصونیت دیپلماسی رعایت نکند، یک امری است که برای همه بجز خود ایران روشن است.

روزنامه کریستین تایمز نوشت: همه جهان بریتانیا را به دلیل دفاع از یک قانون بین المللی برای جلوگیری از تجاوز به حرمت یک کشور دیگر ستایش کردند. ایران که خود بزرگ ترین کشوری است که اجازه تجاوز به حرمت سفارتخانه ها را داده است از این اقدام بریتانیا سپاسگزار بوده است، چیزی که تفاوت کار این دو کشور را روشن می کند، این است که کشور ایران خواسته های تروریست ها را که سفارت ایران را در اشغال خود درآورده بودند رد کرد، درحالی که از امریکا انتظار دارد که خواسته های خود را درمورد گروگان های امریکایی برآورده کند. (۱۰)

از سوی دیگر، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، در میان سفر خود به اروپای شرقی در فرودگاه آنکارا در مصاحبه ای درباره رابطه ایران و امریکا، با اشاره به اینکه حادثه سفارت ایران در لندن را با گروگان گیری دیپلمات های امریکایی در تهران نمی توان مقایسه کرد، افزود: تروریست ها در لندن به سفارت ایران حمله کرده بودند درحالی که دانشجویان در تهران

به منظور مجازات جاسوسانی که در امور داخلی ایران دخالت می کردند دست به این اقدام زده اند. (۱۱)

ص: ۷۶۲

۳۷۲

نقش ترکیه در روابط امریکا با ایران، در توقف کوتاه وزیر امور خارجه ایران در فرودگاه آنکارا مثبت و مورد قبول توصیف شد. قطب زاده در اظهارات خود درمورد میانجیگری ترکیه نیز موضعی دوپهلو گرفت که نوعی ابراز اعتماد به ترکیه به شمار آمد.

قطب زاده که در این فاصله کوتاه با اکرم جیحون وزیر مشاور و کفیل وزارت امور خارجه ترکیه، ملاقات کرد به خبرنگاران گفت: ما مایلیم با ترکیه در کلیه زمینه ها

همکاری داشته و روابط خود را بیشتر توسعه دهیم. (۱۲) وی درباره نقش ترکیه در روابط ایران و امریکا گفت اطمینان یافته است که درصورت کوشش مجدد برای نجات جان گروگان های امریکایی در تهران، پایگاه های ایالات متحده در ترکیه مورد استفاده قرار نخواهد گرفت. وزیر امور خارجه ایران گفت: ما از اینکه امریکایی ها دست به عملیات جدید بزنند بیمناک نیستیم، ما به دولت ترکیه اطمینان داریم. (۱۳) یونایتدپرس با مخابره این خبر افزوده است: در ترکیه چندین پایگاه نظامی عمده وجود دارد، لکن مقامات رسمی این کشور خاطرنشان کرده اند که از هیچ یک از پایگاه های مذکور در عملیات نافرجام نجات گروگان های امریکایی استفاده نشده است. (۱۴)

وزیر امور خارجه ایران درمورد احتمال میانجیگری ترکیه بین ایران و امریکا گفت: فعلاً- درباره گروگان ها لزومی به میانجیگری نیست، ولی ما دراین مورد از ترکیه انتظار پشتیبانی داریم و کمک ترکیه را با خوشوقتی خواهیم پذیرفت. (۱۵)

یادآوری می شود درحالی که قطب زاده اقدام به میانجیگری بین ایران و امریکا را به دلیل شرایط موجود ایران در یک کلام نفی و در کلام بعدی تأیید کرد، درمورد میانجیگری با عراق موضعی سرسختانه در پیش گرفت. وی دراین مورد تصریح کرد که {دررابطه با ایران و عراق} ما هیچ گونه میانجیگری را نمی پذیریم و نخواهیم پذیرفت، ما نمی توانیم با یک نوکر امپریالیسم وارد مذاکره شویم. (۱۶)

۳۷۳

در ادامه روند تحریم المپیک مسکو از سوی امریکا و برخی دوستانش، پاکستان نیز به طور رسمی به کشورهایی پیوست که در اعتراض به تجاوز نظامی شوروی به افغانستان، بازی های المپیک مسکو را تحریم کرده اند. (۱۷)

دراین میان، ایران نیز باوجود مشکلاتی که در روابط با امریکا و متحدانش دارد به لحاظ تجاوز شوروی به یک کشور مسلمان به ناچار همسو با کشورهای تحریم کننده،در جرگه این کشورها قرار گرفته است، این امر موجب نارضایتی محافل ورزشی آماده اعزام به مسکو شده است. در زمره مخالفان تحریم که البته با اما و اگرهایی نظر خود را مطرح می کنند اشخاص و گروه های غیرورزشی نیز مشاهده می شوند؛ ازجمله دکتر مکری سفیر جمهوری اسلامی ایران در شوروی، در مصاحبه ای اختصاصی دراین مورد گفت: آن طور که مطلع هستید این بازی ها ازطرف مقامات شورای

انقلاب تحریم شـده، البته این تحریم ارتباطی با تحریم آقای کارتر و سادات ندارد، اگر ما در بعضـی از موضوعات دارای یک جهت باشـیم دلیل بر این نیست که ما دنباله روی آنها هستیم. من شـخصاً معتقـدم آنجایی که پای حفظ منافع ما در میان اسـت باید قاطعانه ایسـتاد، ولی شرکت کردن در المپیک برای ما زیان فوق العاده ای نخواهد داشت، برای اینکه رفتن ورزشکاران ما به المپیـک یـک رابطه ورزشـی و فرهنگی است و ما بایـد همیشه یک راه باریک را برای روابط خودمان با شوروی نگه داریم برای اینکه دلیل بر حسن نیت ما باشد. از شورای انقلاب تقاضا دارم که اگر به غیراز مسئله ای که من از آن مطلع هسـتم، چیز دیگری در میان نباشد، تجدیدنظری درمورد تصمیماتش بکند. (۱۸)

۳۷۴

هنوز تبعـات اشـغال سـفارت ایران در لنـدن به صورت هـای مختلف وجود دارد. در برخی کشورهای اروپایی تهدیـد سـفارت ایران ازسوی همان گروه اشغال کننده باعث اقدامات امنیتی و حفاظتی جدیدی شد.

دراین زمینه در بلژیـک اقـدامات امنیـتی برای محـافظت از جـان دیپلمـات هـای ایرانی در این کشـور افزایش یـافته است. (۱۹) خبرگزاری فرانسه به نقـل از روزنـامه بلژیکی لوسوار، گزارش داد: افزایش اقـدامات حفـاظتی محـافظت هـا به این دلیل اعمال شــده اسـت کـه ســرویس هـای مخفی بلژیکی درمـورد تهدیــد سوءقصـد علیـه نماینـدگی هـای دیپلماتیـک ایران و لیـبی در لوکزامبورگ، اطلاعاتی کسب کرده اند. به نوشته این روزنامه دو سفارتخانه ایران ازسوی اعضای گروهی که به سفارت ایران در لندن حمله کردند، تهدید شده اند. (۲۰)

در انگلسـتان، پلیس این کشور در جست وجوی یک گروه ده نفری است که گفته می شود معمر قـذافی برای کشـتن مخالفان خود به انگلستان اعزام کرده است. یادآوری می شود اخیراً ۲ تن از مخالفان رژیم قذافی در لندن ترور شدند. (۲۱)

مقامـات پلیس انگلیس همچنین معتقدنـد سـفارت عراق در لنـدن مـدت هاست تحت پوشـش مصونیت سیاسـی در کار قاچاق اسـلحه دست دارد. درواقع ازطریق پست سیاسـی سفارتخانه های عربی، سلاح به انگلستان حمل می شود و این نگرانی فزاینده ای در بریتانیا درخصوص چگونگی راهیابی این سـلاح ها به کشور پدید آورده است. مقامات دولتی، پلیس و اعضای پارلمان انگلسـتان بیش ازپیش متقاعـد شـده انـد که سـلاح های مـذکور در راه مقاصد تروریستی به کار گرفته می شوند. (۲۲) دراین میان دو کشور عراق و لیبی بیش از سایر کشورهای عربی در معرض سوءظن هستند. (۲۳)

گفتنی است موارد مذکور، مانع حمایت بی دریغ کشورهای غربی از دولت کنونی عراق نیست. به عنوان نمونه روزنامه لوموند در شـماره اخیر خـود گزارش داد: فرانسه تسـلیحاتی به ارزش ۳/۳ میلیارد دلار به کشورهای عراق و عربسـتان سـعودی خواهد فروخت و هم اکنون مـذاکرات دربـاره انجـام این معاملات تسلیحاتی در جریان است. هم زمان با افشای این معاملات ازسوی روزنامه لوموند، در پاریس اعلام شد که ایوان بورژه وزیر دفاع فرانسه، شنبه آینده عازم منطقه خلیج فارس خواهد شد. (۲۴)

۳۷۵

در وضع بحرانی عراق، بازار اعتراف گیری از دستگیرشدگان برضد ایران گرم است. روزنامه الجمهوریه در شماره امروز خود، اعترافات یکی از متهمان به خرابکاری روزهای اخیر در عراق را به نام عبدالحمید تامر عمران انتشار داد.

این روزنامه نوشت: عمران اعتراف کرده است عضو حزب سری الدعوه به رهبری امام محمدباقر صدر می باشد که اخیراً به وسیله مقامات امنیتی عراق کشف و منهدم شد. محمدباقر صدر دائماً در تماس با آیت الله خمینی بوده و به دستورات او عمل می کرده است. وی افزوده است امام باقر صدر یک عامل رژیم ایران و امپریالیسم امریکا است. عمران اعلام کرده است ما با عوامل ضدعراقی که در شمال عراق هستند قرار گذاشته بودیم اسلحه و مهمات دریافت کنیم و به اعضای حزب الدعوه کمک کنیم تا از مرز عبور کرده و برای آموزش عملیات خرابکاری عازم ایران شوند. (۲۵)

علاوه براین، در عراق به طور پی درپی اعدام هایی نیز صورت می گیرد. در یک گزارش از مقامات امنیتی ایران آمده است که «تعداد شهدای عضو گروه های اسلامی که علیه حکومت بعث عراق فعالیت دارند و در نتیجه برخورد با مأمورین [به شهادت رسیده] یا توسط دادگاه های بعثی اعدام شده اند به حدود هزار نفر رسیده است.» (۲۶) البته میزان مراقبت های سرکوبگرانه نیز شدید است و تحرکات مخالفان به شدت کنترل می شود. یک گزارش حاکی است وقتی دو روز قبل «یک بمب ساعتی به وسیله مأمورین گشتی خطوط لوله های نفتی در منطقه فاو در مقابل حوزه گروهان ژاندارمری خسروآباد کشف» شد، متعاقب آن تعدادی از کارگران شرکت نفت عراق که به نظر مأموران سازمان امن العام مشکوک بودند، دستگیر شده و تحت بازجویی قرار گرفتند. (۲۷)

۳۷۶

درباره وضع کنونی عراق تحلیلی با عنوان "در عراق هواداران سوسیالیسم علمی و مسلمانان مبارز متحداً علیه رژیم بعثی مبارزه می کنند" در شماره امروز روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده، درج شده است که هرچند در چارچوب سیاست های فعلی حزب مبنی بر تبلیغ اتحاد مسلمانان انقلابی و کمونیست های روسی نوشته شده است، اما حاوی نکاتی مفید در بررسی اوضاع عراق بوده و نیز نشان دهنده تحلیلی از یک جریان سیاسی داخلی درمورد عراق می باشد.

قسمت هایی از این مقاله تحلیلی(۱) چنین است: «یکی از دلایل عمده سیاست های خائنانه ای که رژیم بعثی عراق بعد از کودتای سال گذشته، که به برکناری البکر و اعدام عده ای از اعضای رهبری حزب بعث منجر شد، در قبال خلق های کشور خود و مجموعه جنبش ضدامپریالیستی خلق های عرب و منطقه ازجمله خلق ایران در پیش گرفته است، گرایش های انحصارطلبانه این حزب است که خود را یگانه نماینده واقعی مردم عرب می داند.

ص: ۷۶۵

۱- * ضمیمه دارد؛ بخش های دیگری از گزارش تحلیلی ترویجی حزب توده درباره عراق.

رژیم بعثی عراق در داخل کشور تمام آزادی ها و حقوق دمکراتیک مردم را پایمال کرده است و از فعالیت تمامی احزاب و گروه ها چه مسلمان و چه کمونیست جلوگیری می کند.

سرکوب خلق و نقض حق خودمختاری آن، دستگیری و اعدام اعضای حزب کمونیست عراق و به تازگی دستور شورای رهبری انقلاب، مبنی بر صدور حکم اعدام علیه هرکسی که منتسب به حزب الدعوه {حزبی است متشکل از مسلمانان مبارز هوادار خط امام خمینی} باشد و برای افکار آن تبلیغ کند و یا به اجرای وظایف آن کمک نماید. {نقل از روزنامه الف باء وابسته به حزب بعث عراق} ازجمله اقداماتی است که می رساند حزب بعث عراق سیاست رژیم دیکتاتوری شاه مخلوع را در کشور خود در پیش گرفته و نیز نشان می دهد که این حزب در میان مردم عراق به کلی منفرد شده است.»

مقاله در پایان با تأکید بر اینکه در مبارزه علیه رژیم پهلوی، قطع نظر از عقاید مسلکی، اتحاد انقلابی وجود داشته است، به ذکر اتحاد همه نیروهای «جبهه نبرد مرکب از کمونیست ها، مسلمانان مبارز، افراد آزادی خواه اکثریت مطلق خلق کرد و...» پرداخته و نتیجه گرفته است که در عراق نظیر آنچه در ایران انقلابی بوده است، «از هم اکنون می توان گفت راهی را که رژیم صدام حسین در پیش گرفته است، همچون رژیم منفور پهلوی محکوم به شکست و فنا است.» (۲۸)

۳۷۷

امروز عمده ترین تحرکات عراق در نوار مرزی با ایران دو مورد تجاوز هوایی، شلیک پاسگاهی و یک مورد نقل وانتقال نیرو در غرب بوده است.

در آبادان، ساعت ۴:۲۰ بامداد، یک فروند هواپیمای متجاوز رؤیت شد که پس از شلیک چند تیر منطقه را ترک کرد. (۲۹) در ساعت ۲۰:۳۰ امروز، حمله مسلحانه ای به مدت ۳۰ دقیقه علیه گروهان ژاندارمری بستان انجام شد. (۳۰) این حمله به ساختمان گروهان ژاندارمری و ساختمان های اطراف خسارت وارد کرد، اما تلفات جانی نداشت. (۳۱)

بنا به اعلام لشکر ۸۱ زرهی در منطقه عمومی کرمانشاه، «نیروهای عراقی در نوار مرزی شیخ سله و سرتنگ نقل وانتقالاتی کرده و به کمک عوامل ضدانقلاب قصد حمله به اسکله و خانه شور و گرده نو را دارند.» (۳۲)

یادآوری می شود روز گذشته نیز تحرکات ایذایی عراق نسبتاً محدود بود. در منطقه کرمانشاه از ساعت ۲۴ تا ساعت یک بامداد، مناطق مرزی هوان، بندر جوق و دارخور با خمپاره زیر آتش قرار گرفت که تلفاتی نداشت. (۳۳) شهربانی آبادان از پرواز یک هلیکوپتر عراقی در ساعت ۴:۱۵، بر فراز پالایشگاه آبادان خبر داد که با شلیک حدود ۳۰ تیر به سمت آن متواری شده است. (۳۴) مقامات ارتش نیز از پرواز یک فروند هواپیما در قلمرو هوایی آبادان خبر دادند که با تیراندازی پدافند هوایی فرودگاه آبادان متواری شده است. (۳۵)

۳۷۸

در ادامه اخراج رانـده شـدگان عراقی امروز نیز ۳۷۸ نفر دیگر از این افراد از مرزهـای خسـروی، سومـار، مهران و دهلران وارد خاک ایران شدند و با ورود این عده جمع رانده شدگان به ۳۲ هزار و ۹۶۴ نفر رسید. (۳۶)

یادآوری می شود جمهوری اسـلامی ایران مانند گذشته، علاوه بر مواجهه با مشکلات عدیده درزمینه مسائل رفاهی، فرهنگی، اجتمـاعی، اشـتغال و... ناشـی از اقـامت رانـده شـدگان عراق، بـا مشـکل جـدی امنیتی نیز مواجه است. امروز، رکن سوم سـتاد مشترک ارتش در تلفن گرام به مراکز ذی ربط اعلام کرد: «برابر گزارش شخصی به نام سعید مالک [که] جزء معاودین عراقی است و در سال های گذشـته به ایران معاودت نموده، او یکی از اعضای مؤثر حزب دعوت اسلامی و با آیت الله شیرازی تماس دارد. [فرد] یادشـده گزارش نموده برابر اطلاعـاتی که به دست آورده حزب بعث عراق اکثر مـأمورین خود را از بین جوانـان و مجردین انتخاب و در پوشـش معاود برای انجام مأموریت ویژه به ایران اعزام می دارد و با تحقیقاتی که انجام شـده تا حدودی مورد اشاره شـده تأیید و لازم است [به] مسـئولین اردوگاه ها هشدار داده شود که اهم فعالیت های خود را به روی این گزارش متمرکز نمایند.» (۳۷)

۳۷۹

سننـدج همچنان صـحنه درگیری است و جنگ خانه به خانه بار دیگر شـدت گرفته است و شواهـدی از تدارک ارتش و سپاه برای عملیات گسترده به منظور پاک سازی داخل شـهر مشاهده می شود. (۳۸) در اطلاعیه امروز لشکر۲۸ کردستان دراین باره آمده است:

«بسمه تعالی

اهالی محترم سـنندج، اکنون که چهره پلید ضدانقلاب بر همه کس روشن شده و از عمر آنها چیزی باقی نمانده لازم می دانیم مراتب ذیل را به اطلاع شما مردم شرافتمند سنندج برسانیم:

۱. طبق اخبار رسیده مردم در شهر خودشان شروع به پاک سازی نموده اند.

۲. گروه های مسلح غیرقانونی از محل های مختلف درحال گریز هستند به هر قیمتی شده از فرار آنها جلوگیری نمایید.

۳. سیستم و وسایل ارتباطی ضدانقلابیون توسط نیروهای مبارز ارتش و پاسداران منهدم گردیده است.» (۳۹)

این درحالی است که گروه های مسلح غیرقانونی با اسـتقرار توپ ضـدهوایی که ارتش آن را تأییـد کرده است بعد تازه ای به جنگ در کردستان داده اند.

هرچند فرماندهان پادگان سـنندج معتقدند توپ های ضدهوایی از خاک عراق با تلاش شـیخ جلال برادر شیخ عزالدین آورده شده است، اما سران گروه های مسلح ضدانقلاب می گویند که این توپ ها را از پادگان مهاباد به غنیمت گرفته اند. (۴۰)

در این شرایط، واحد عملیات سپاه همدان به تهران اطلاع داد: «در سنندج، رادیو تلویزیون قطع است و فداییان خلق یک فرستنده رادیویی به کار انداخته اند به نام صدای خلق که در سنندج پخش می شود.» (۴۱)

واحد عملیات سپاه کرمانشاه نیز با گلایه از کمبود نیرو اعلام کرد: «چرا بعد از یک سال خواب غفلت بیدار نشده اید، برای سنندج حداقل ۲ هزار نفر پاسدار نیاز است اگر بخواهیم کشته بیهوده ندهیم اقدام فرمایید.» (۴۲)

امروز همچنین متن مصاحبه ای از رئیس جمهور بنی صدر، منتشر شد که وی در پاسخ به این سؤال که «گفته می شود ارتش در کردستان تهاجم داشته است و تعداد کشته شدگان بیش از تعدادی است که اعلام شده، اصولاً ازنظر شما اوضاع کردستان چگونه است؟» چنین گفت: ما در کردستان درواقع با چند دولت می جنگیم و یک دولت و دو دولت نیست. ما در کردستان با امریکا می جنگیم، با بعث می جنگیم، با طرف دار شاه می جنگیم و با بسیاری دیگر از گروه ها هم می جنگیم و آنها همه در یک چیز مشترک هستند و آن این است که این انقلاب را نمی خواهند. (۴۳)

اظهارات سرهنگ صدری فرمانده پادگان سنندج، در تکمیل اظهارات بنی صدر جالب توجه است. وی در پاسخ به این سؤال که چرا ارتش قادر به بستن مرز نیست، گفت: ما در مرزهای کردستان دارای قدرتی نیستیم که بتوانیم مرزها را کنترل کنیم. پادگان های ما در بانه و مریوان در موضع دفاع از خود به سر می برند و ژاندارمری نیز در تمام نوار مرزی کردستان خلع سلاح شده است. وی درمورد انگیزه اصلی درگیری در کردستان که اعزام یک ستون نظامی به سوی مرز بود، گفت: به شرف حرفه ای قسم که قصد ما از اعزام ستون به سوی مرز، تعویض آن با ستون مستقر در مرز بوده و هیچ گونه قصد سرکوبی نداشتیم و این موضوع فقط بهانه ای برای شروع جنگ بوده است. (۴۴)

در پاوه که نام آن هنوز به عنوان یکی از مراکز عمده ایذا و تهدید بر سر زبان ها است، شلیک خمپاره از ارتفاعات اطراف ادامه دارد و امروز نیز از ساعت ۱۵:۳۰ تا ساعت ۱۶، چند خمپاره به سوی مقرهای سپاه و ارتش شلیک شد. (۴۵)

مین گذاری جاده ها نیز از دیگر اقدامات ایذایی است. (۴۶) امروز نیز ۲ دستگاه خودروی خدمات عمومی براثر برخورد با مین منهدم شدند و تلفاتی به بار آمد. (۴۷)

بنا بر گزارش شهربانی به وزارت کشور، حدود ساعت ۱۴:۳۰ امروز، «یک دستگاه خودروی غیرنظامی کمپرسی تخلیه کن که از کرمانشاه عازم پاوه بوده، نزدیک قریه قشلاق با مین برخورد نموده که کمک راننده به نام لطیف بهرامی در دم کشته، راننده آن به نام محمد بهرامی زخمی و

در بیمارستان پاوه بستری گردید.» (۴۸) چند دقیقه بعد، «مینی بوسی که با ۲۰ سرنشین از پاوه راهی کرمانشاه بود در نزدیکی این محل با مین برخورد کرد و براثر این انفجار ۴ نفر [از] سرنشینان مینی بوس کشته و ۱۶ نفر دیگر مجروح شدند» (۴۹) که حال ۸ نفر از آنان وخیم است. (۵۰)

در گزارش شهربانی که در آن به تلفات انسانی مربوط به نیروهای نظامی اشاره شده، آمده است که این خودرو «در نزدیکی قریه تازه آباد با مین برخورد که مینی بوس متلاشی، ۳ نفر از سرنشینان آن در دم کشته و تعداد ۱۰ نفر درجه دار شهربانی پاوه و یک نفر درجه دار ژاندارمری و یک درجه دار ارتش جزء پرسنل زخمی این حادثه می باشند که با هلیکوپتر به کرمانشاه تخلیه شدند.» (۵۱) گفته می شود احتمال دارد این مین گذاری ها کار عوامل عراق باشد. (۵۲)

در جنوب پاوه، باینگان نیز با ناآرامی هایی ناشی از حضور و فعالیت همان دسته از مهاجمان مسلح که در پاوه فعال اند، درگیر است. روز گذشته قبل از اقامه نماز، مهاجمان مسلح با گروگان گرفتن عده ای در مسجد جامع باینگان اعلام کردند که تا بازگشت افرادی که با سلاح خود به پاسداران انقلاب اسلامی پاوه تسلیم شده اند، آنها را در گروگان خواهند داشت. (۵۳) به گفته مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران، چندی پیش عده ای از افراد مسلح در باینگان خود را به سپاه پاوه تسلیم کرده بودند. (۵۴) مهاجمان تهدید کردند که درصورت معرفی نشدن تسلیم شدگان «از برگزاری نماز جمعه در این بخش جلوگیری کرده و زندگی تمام کسانی که خود را تسلیم کرده اند نابود کرده و زن و بچه های آنان را نیز به گروگان خواهند برد.» (۵۵)

دراین حال، مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کرمانشاه در گفت وگویی با کیهان درمورد آخرین تحولات شهر پاوه گفت: نمایندگان مردم این شهر برای گفت وگو با رئیس جمهور عازم تهران شدند. هدف آنها از این سفر گزارش اوضاع منطقه و تقاضای ایجاد امنیت و پاک سازی سریع منطقه از عوامل بعث عراق است. (۵۶)

۳۸۱

علاوه بر سنندج که محور اصلی درگیری های کنونی غرب کشور است و پاوه که به دلیل سابقه فاجعه بار آن، تداوم ناآرامی ها در آن واجد اهمیت است، در دیگر مناطق غرب کشور نیز ناآرامی هایی با شدت زیاد و کم ادامه دارد.

در بانه، این دو گزارش حاکی از وخامت اوضاع است. در گزارش امروز رسولی مسئول پاسداران مستقر در بانه، به فرماندهی سپاه {دوزدوزانی و ابوشریف}، آمده است: «وضعیت ما به علت کمبود مهمات و آذوقه و نیرو در وضع بسیار بدی می باشد. تخلیه نشدن اجساد و حملات مهاجمین با سلاح های سنگین و سبک باعث شهیدشدن و مجروح شدن عده دیگری از پاسداران برادر شده چنانچه به افراد این پادگان کمک نشود، سرنوشت تلخی در انتظار افراد می باشد مانند پاوه.» (۵۷)

ص: ۷۶۹

در یک ابلاغیه مورخ امروز ستاد مشترک ارتش به فرماندهی نیروی زمینی نیز یادآوری شده است: «برابر اعلام ژاجا، سپاه پاسداران بانه به علت کمبود مهمات و تخلیه نشدن اجساد و حملات پی درپی مهاجمین و شهیدشدن عده دیگری از برادران پاسدار درحال حاضر در وضعیت بدی به سر می برند، چنانچه کمکی به افراد این پادگان نشود سرنوشت تلخی مانند پاوه در انتظار افراد می باشد.» (۵۸) و در آخر با امضای «ر. سماجا سرلشکر محمدهادی شادمهر» چنین آمده است: «دستور فرمایید برابر مذاکرات نسبت به تقویت و تخلیه مجروحین اقدام لازم به عمل آید.» ۵۹

در سردشت، باتوجه به حملات شدید روز گذشته به پاسگاه کلته واقع در دوازده کیلومتری این شهر،۶۰ هنوز ابراز نگرانی ادامه دارد و حتی ژاندارمری درمورد احتمال قتل عام پرسنل پاسگاه درصورت عدم تقویت هشدار می دهد. (۶۱) در همین حال، سپاه ارومیه به تهران اطلاع داد: «جلال طالبانی پایگاهی در بین سردشت و پیرانشهر مستقر کرده و حدود ۵۰ ماشین وانت خواربار ازطرف کردهای مقیم پیرانشهر به این پایگاه فرستاده شده است.» (۶۲)

از سوی دیگر، نامه ای که امروز، سازمان مرکزی تعاون روستایی به ستاد مرکزی سپاه ارسال کرد، نشانه ای از وضعیت شهر مهاباد است. در این نامه از قول مدیرعامل اتحادیه شرکت های تعاونی روستایی این شهرستان آمده است: «نظر به اینکه برنج ارسالی از سهمیه ای که بایستی به مصرف تغذیه روستاییان برسد تأمین شده و کشاورزان منطقه هم از اتحادیه و شرکت تعاونی خود انتظار تأمین مایحتاج اولیه خود را دارند و این سهمیه با مشکلات و زحمات فراوانی تهیه گردیده و ازطرفی وظیفه تعاونی های روستایی تأمین مایحتاج روستاییان به خصوص در مواقعی که کمبود کالاها احساس می شود، می باشد، خواهشمند است به واحد سپاه پاسداران مستقر در ارومیه دستور فرمایند تا نسبت به رفع هرگونه ممانعت از حمل برنج مذکور اقدام لازم معمول فرمایند. ضمن تشکر از همکاری آن ستاد لطفاً از نتیجه اقدامی که مبذول می فرمایند این سازمان را مستحضر فرمایند.»(۱) (۶۳)

در میاندوآب، شب هنگام، پاسگاه پلیس راه این شهر مورد حمله مسلحانه واقع شد که با تیراندازی متقابل صدمه ای وارد نیامد. (۶۴)

در ارومیه نیز امشب مرکز سپاه با خمپاره هدف حمله مسلحانه قرار گرفت. افراد سپاه به آتش مهاجمان پاسخ دادند. (۶۵)

۱- * در تاریخ ۱۱/۴/۱۳۵۹، دفتر هماهنگی مناطق ستاد مرکزی سپاه به وزارت کشاورزی {سازمان مرکزی تعاونی روستایی} جوابیه ای را بدین شرح ارسال کرد: «موضوع: ممانعت از ارسال برنج به مهاباد عطف به نامه مورخ ۲۰/۲/۱۳۵۹، اعلام می دارد سپاه پاسداران مهاباد تابه حال مانع ورود هیچ گونه مواد خوراکی به مهاباد نشده است و درحال حاضر افرادی از کمیته های ده جیران و نقده در جاده مستقر و کنترل جاده را در دست دارند و موضوع ذکرشده در نامه ارسالی ربطی به سپاه پاسداران ندارد. ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی» [سند شماره ۱۳۶۶۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی {دفتر هماهنگی مناطق} به وزارت کشاورزی {سازمان مرکزی تعاون روستایی}، ۱۱/۴/۱۳۵۹]

خوی هم نـاآرام است. کوچری فرمانـدار خوی، به اتفـاق عـده ای از افراد نظامی و غیرنظامی از نوزدهم اسـفندماه گذشـته، به دست اشـرار و مهاجمان مسلح به گروگان گرفته شده و هنوز آزاد نشده اند. (۶۶) امروز، تیمسار سرتیپ ظهیرنژاد فرمانده کل ژانـدارمری، وارد این شهرسـتان شـد. وی با اشاره به توطئه های ضدانقلابیون و اشـرار در منطقه قطور بار دیگر تأکید کرد باید گروگان ها بدون قیدوشرط آزاد شوند، در غیر این صورت، اشرار سرکوب خواهند شد. (۶۷)

در همین حال، امروز در خوی یک درگیری مسلحانه نه چندان وسیع، روی داد. در رهال خوی افراد مسلح غیرقانونی با سلاح های سبک به سوی افراد سپاه حمله کردنـد. در حمله متقابل پاسـداران، یکی از مهاجمان زخمی شد و یک اسـلحه کمری به دست سپاه افتاد. (۶۸)

۳۸۲

علاوه بر مناطق غرب کشور، در سایر شـهرهای ایران نیز گاهی تحرکات ایذایی مسـلحانه انجام می گیرد که هرچند در عرصـه ای نه چندان وسیع، اما به لحاظ اهمیت باعث هوشیاری مقامات مسئول می شود.

در تهران سـاعت یک بامـداد امروز، یکی از کارکنان جایگاه بنزین چهارراه کالـج به نام سـیدهاشم کشـفی به مسـئول جایگاه اطلاـع داد کـه راننـده یـک اتومبیـل هیلمن وارد محـوطه شـده و در قسـمت جنـوب جایگـاه یـک ظرف پلاستیـک، که بیشتر رانندگان برای گرفتن بنزین از آن اسـتفاده می کنند، قرار داده است و بدون اینکه سوخت گیری کند، خارج شده است ظرف مزبور حاوی بمبی بوده است که قبل از انفجار با تلاش مأموران خنثی شد. (۶۹)

امروز همچنین یـک نفر درحالی که ۱۰ عـدد بمب و یک عدد نارنجک دست ساز به همراه داشت، دسـتگیر شد. این شـخص که جوانی ۲۲ سـاله می باشـد، یکی از اعضـای شـاخه نظـامی گروه بختیـار است که در انفجارهای اخیر تهران و شهرسـتان ها دست داشته است. (۷۰) روزنـامه انقلاب اسـلامی ارگان گروه بنی صـدر، در ادامه خبر مزبور افزوده است: «اعضای این گروه خود را آماده همکاری با کماندوهای متجاوز امریکایی به ایران کرده بودند که پس از شـکست مفتضـحانه امریکا عملیات این گروه نیز خودبه خود لغو شـد، امـا پس از آن این گروه با اسـتفاده از تجهیزات و مهمات از قبل آماده شـده برای ایجاد رعب و وحشت و ایجـاد نگرانی روانی دست به تخریب و ایجـاد انفجـار در نقاط مختلف ایران زدنـد. طی چنـد روز گذشـته، مقامات مختلف مملکتی از دسـتگیری چنـد تن از اعضـای آن خبر دادنـد، اما این برای اولین بار است که یکی از اعضای شاخه نظامی این گروه دسـتگیر می شود. به هنگام دسـتگیری از شـخص نامبرده اعلامیه سازمان چریک های فدایی خلق و چند گروه دیگر چپی [نیز] به دست آمد.» (۷۱)

در نجف آبـاد اصـفهان، شب هنگـام، «توسـط موتورسواری یک بمب دستی به سوی دفتر حزب جمهوری اسـلامی نجف آباد پرتاب شد که دراثر انفجار این بمب خساراتی به ساختمان حزب

ص: ۷۷۱

وارد آمد.» (۷۲) روزنـامه جمهوری اسـلامی ارگان حزب جمهوری اسـلامی، با اعلام این خبر آورده است: چنـد شب قبل نیز بمبی در اتومبیل یکی از افراد شـرکت کننده در جلسه ای که به منظور هماهنگ نمودن راه پیمایی در حزب تشـکیل شده بود، کار گذاشـته شد که براثر انفجار این بمب اتومبیل پیکان وی به طورکلی نابود شد، ولی خوشبختانه به علت اینکه اتومبیل فاقد سرنشین بود به کسی آسیب نرسید. (۷۳)

به موازات این گونه اقـدامات، گزارش هـای هشـدارگونه مختلف روزهـای اخیر نیز بازگوکننـده فضـای کنونی ازنظر امنیتی و اقـدامات خرابکارانه است؛ تلفن گرام سـتاد مشترک ارتش مربوط به تهران حاکی است: «برابر اطلاع، عده ای در نظر دارند به منظور رعب و وحشت در کیوسک های تلفن و اماکن عمومی مبادرت به بمب گذاری نمایند.» (۷۴)

سپاه پاسداران شـیراز با انتشار اطلاعیه ای خطاب به عشایر و روستاییان استان فارس هشدار داد که ضدانقلاب و دشمنان اسلام و ایران هرروز تـوطئه جدیـدی را تـدارک می بیننـد و اکنـون که زمـان برداشت محصـول فرارسـیده است دست به آتش زدن خرمن هـا می زننـد. بـا تلاـش شـبانه روزی، مواظبت از مزارع را وظیفه شـرعی و اسـلامی خود تلقی کرده و بـا این کار از این توطئه رسوای عمـال رژیم گذشـته یعنی سوزانـدن مزارع، که حتی ممکن است با اسـتفاده از ناآگاهی بعضـی برادران مسـلمان صورت گیرد، جلوگیری کنند. (۷۵)

اداره مرکزی اطلاعات و بررسـی های سیاسـی سـپاه به واحـد اطلاعات و تحقیقات سـپاه پاسـداران رشت اعلام کرد: «به واحد اطلاعـات و تحقیقـات سپاه پاسـداران لاهیجان ابلاغ کنیـد که شـرکت های ساختمانی را شـناسایی کننـد. خبر به دست آمـده حاکی از آن است که بعضی از آنها مواد منفجره دراختیار بعضی از افراد می گذارند.» (۷۶)

در تلفن گرام سـتاد مشـترک ارتش به وزارت کشـور آمـده است: «گزارش واصـله از میانـدوآب حـاکی است حزب دمکرات تصمیم گرفته درصورت شکست، سد بوکان را منفجر نماید.» (۷۷)

تلفـن گرام ســتاد مشـترک ارتش {مربـوط بـه تهران} حـاکی اسـت: «برابر اعلاـم شــهربانی در تهران شـایع اسـت عـده ای از دانشـجویان دانشکده فنی دانشگاه تهران در محل دانشگاه مبادرت به ساختن نارنجک دستی می نمایند تا در مواقع ضروری از آنها استفاده نمایند.» (۷۸)

۳۸۳

ماجرای تخلیه دفاتر گروه ها در دانشگاه ها، هنوز با اخلال و چالش هایی همراه است. امروز دانشجویان دمکرات دانشگاه پلی تکنیک تهران {شاخه دانشجویی حزب توده}، اطلاعیه ای منتشر کرد که گویای این امر است.

روزنـامه نـامه مردم ارگـان حزب توده، دراین باره نوشت: «به دنبال اعتصاب کارکنان دانشـگاه پلی تکنیک تهران و خودداری بعضی از سازمان ها از تحویل دفاتر خود به مقامات مسئول،

دانشجویان دمکرات این دانشگاه ضمن صدور اطلاعیه ای به تاریخ ۲۰ اردیبهشت، درمورد وضع حساس این دانشکده به مقامات مسئول هشدار دادند. در اطلاعیه دانشجویان دمکرات دانشگاه پلی تکنیک تهران آمده است: اینک در دانشگاه ما {پلی تکنیک} نیز وضع غیرعادی است. به دنبال تصمیم شورای انقلاب مبنی بر تعطیل دفاتر سیاسی دانشگاهی، نیروهای چپ رو و چپ نما از تحویل دفاتر خود به مقامات مسئول دولتی خودداری ورزیده اند. ... به خاطر این اقدام گروه های چپ رو و چپ نما، کارکنان دانشگاه دست به اعتصاب و قطع برق دانشگاه زده اند. این وضع ممکن است منجر به انحلال ترم کنونی شود و شورای مدیریت دانشگاه مسئولیت انحلال ترم را به عهده ۶ تن از اعضای شورای دانشجویی گذاشته است. ما... هشدار می دهیم که به تعطیل کشاندن دانشگاه و رودررو قراردادن کارکنان دانشگاه و دانشجویان و ایجاد جنجال جدید در دانشگاه به نفع ضدانقلاب داخلی و امپریالیسم است.» (۷۹)

۳۸۴

امروز چهارمین و آخرین روز برگزاری نخستین گردهمایی انقلاب فرهنگی اسلامی بود که شب هنگام با تشکیل یک میزگرد پایان یافت. (۸۰)

این میزگرد که مدیریت آن را احمد تاجیک از دفتر هماهنگی همکاری های مردم با رئیس جمهور و دکتر منصور دوستکام از دانشگاه ملی به عهده داشتند،۸۱ در تالار ابوریحان دانشگاه ملی برپا شد و در آن دکتر ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور، دکتر حبیبی وزیر فرهنگ و آموزش عالی، دکتر شریعتمداری،حجت الاسلام معادیخواه {به جای آیت الله موسوی اردبیلی}، مسعود رجوی، شمس آل احمد، طاهر احمدزاده و دکتر تکمیل همایون شرکت داشتند و هرکدام به ایراد سخنرانی پرداختند. (۸۲)

در این میزگرد ابتدا بنی صدر رئیس جمهور، در سخنانی گفت: «یکی از اصول سلطه غرب بر ما اصل منع ابتکار است و اینکه غیراروپایی قادر به اندیشیدن و خلاقیت نیست. دیگر ضرورت انقطاع فرهنگی و سوم ضرورت بریدن از زمینه تاریخی و از آینده به صورت امری که ساخته نسل حاضر، یعنی انسان زیر سلطه بپذیرد که آینده او از پیش معین است و تنها مکتب غرب الگوی او می باشد.» وی افزود: «باید به جای انسان میمون مقلد، اصل را بر این بگذاریم که انسان موجودی مبتکر و خلاق است.» (۸۳)

همچنین در این جلسه مسعود رجوی در سخنانی دیدگاه های خود را درمورد انقلاب فرهنگی بیان کرد. وی گفت: «ابتدا باید از مبارزات پرافتخار افرادی که دانشگاه ها را به صورت سنگری علیه اختناق درآوردند و آن را به شهادتگاه تبدیل کردند، یادآوری کنم و سپس از پیام امام خمینی رهبر کبیر انقلاب، در پیام نوروزی خود درباره دانشگاه ها که فرمودند سنگری برای درمان دردها و دریافتن راه حلی برای مشکلات بسازیم یادآوری کنم.» (۸۴) وی سپس افزود: «من ترجیح می دادم

که امروز، در اینجا روش ها و راه های ریشه کن کردن امپریالیسم را مقدم قرار می دادیم تا زمینه بهتری برای بحث درباره انقلاب فرهنگی می داشتیم.» (۸۵) رجوی ادامه داد: «تاوقتی که وابستگی های اقتصادی و سیاسی هنوز ادامه دارد امکان انقلاب فرهنگی بسیار ضعیف است.» (۸۶) وی که پس از پایان وقت خود تقاضای وقت اضافه کرده بود، گفت: «طبق گزارشات مستند، که حتی در خارج از کشور هم انعکاس پیدا کرده، گفته شده که ماه خرداد، پس از بسته شدن دانشگاه ها نوبت تصفیه مجاهدین است و من از آقای رئیس جمهوری بنا بر مسئولیتی که دارند می خواهم که دراین مورد توضیح دهند.» (۸۷)

در پایان جلسه، بنی صدر به جمع بندی و نتیجه گیری از صحبت های سخنرانان پرداخت. وی در ابتدای سخنان خود از جلال آل احمد، دکتر شریعتی و شهید مطهری به عنوان پرچم داران انقلاب فرهنگی یاد کرده و گفت: «به عنوان رئیس جمهور احترامات این جمهوری را تقدیم این مردان و تمام شهیدان می کنم.» (۸۸) وی همچنین افزود: «خیلی چماق به این کله ما خورده است تاس نشده، اما پرمقاومت شده است. محیط های دانشگاهی بپذیرند که قدر مسلم ایدئولوژی حاکم بر دانشگاه باید موضوع بحث باشد، یک ملتی که با شعار الله اکبر؛ یعنی معنویت تمام، شروع کرده دانشگاهی دارد که اساس کلامش مادیت تمام است. ... گمان من این است که در مقام جمع بندی و به طور مختصر حق را به مسلمانان بدهید که نگران دانشگاهی باشند که پایه کارش را انکار معنی قرار داده است.» (۸۹)

بنی صدر در بخشی دیگر از این سخنرانی گفت: «گفته شد که در خردادماه، با مجاهدین تسویه حساب می شود باید بگویم که این دعواها و چماق کشیدن ها همان چماق های ابهام است که شما بر سر همدیگر خرد می کنید.» در این هنگام رجوی گفت: «آقای بنی صدر، توجه داشته باشید چماق خردکردن متقابل نبوده است.» بنی صدر در پاسخ گفت: «بله، شما چماق زبانی به سر دیگران می شکنید، دیگران چماق چوبی.» (۹۰)

بنی صدر همچنین به عنوان اولین گام درجهت ازبین بردن ابهام موجود در روابط اجتماعی پس از انقلاب به خصوص در درون دانشگاه، به مسعود رجوی پیشنهاد کرد که در یک جلسه مناظره در موضوع فرهنگ مادی، فرهنگ معنوی که در رابطه مستقیم با مسائل مطرح در سطح جامعه درمورد انقلاب فرهنگی و مفهوم آن است، شرکت کند. (۹۱)

از سوی دیگر، در روزنامه جمهوری اسلامی، اطلاعیه ای ازسوی انجمن های اسلامی و سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه ها انتشار یافت. در بیانیه این افراد که بانی اصلی جریان لانه جاسوسی و انقلاب فرهنگی هستند، اعلام شد که این انجمن ها در برگزاری این گردهمایی نقشی نداشته و اطلاعی هم از اهداف تشکیل آن ندارند، لذا از شرکت در آن خودداری کرده اند. (۹۲)

به دنبال برگزاری مرحله دوم انتخابات اولین دوره مجلس و روشن شدن ترکیب آن، این روزها مسئله انتخاب نخست وزیر از موضوعات اصلی محافل سیاسی است. دراین حال، اعلام پذیرش درخواست های رئیس جمهور از امام خمینی، این گمانه را که تعیین نخست وزیر و تشکیل دولت قبل از تشکیل مجلس انجام گیرد، تقویت کرده است.

شماره امروز روزنامه بامداد ضمن درج یک گفت وگوی اختصاصی با بنی صدر به این مسئله پرداخته است. خبرنگار بامداد پرسید: «دولت چه زمانی معرفی می شود و ترکیب آن چگونه خواهد بود و آیا این دولت یک دولت وحدت ملی و ائتلافی است یا خیر؟» بنی صدر گفت: «دولتی که باید تشکیل شود، دولت رفع بحران است و باید بحران های موجود را حل کند و دولت وضع عادی نیست. این دولت باید ائتلاف استعدادها باشد، استعدادهایی که قادرند با وضعیت مقابله کنند تا بتوانند گره مشکلات مملکت را باز کنند. البته باید هم ترکیب خوبی از استعدادها باشد و هم محبوبیت عامه داشته باشد و اگر این دو رابطه را با هم جمع کنند یک دولتی خواهند شد که می تواند مشکلات را حل کند.» بنی صدر درمورد اینکه فرد خاصی برای نخست وزیری در نظر گرفته شده است یا نه، گفت: «افرادی در ذهن هستند که ازنظر من خیلی عالی هستند، ولی با بعضی از آن ضوابط مطابقت ندارند و بعضی ها کمتر ازنظر استعداد خوب هستند، ولی با آن ضوابط بیشتر جور هستند، اما باید کسی را پیدا کرد که جامعیت داشته باشد.» (۹۳)

از سوی دیگر شب هنگام، در پایان جلسه شورای انقلاب، دکتر بهشتی درباره ضوابط انتخاب نخست وزیر گفت: «دراین مورد مقداری درباره ضوابط و معیارها بحث شد، ولی هنوز نتیجه روشنی نداده است.» (۹۴) وی درباره زمان انتخاب نخست وزیر اظهار کرد: درحقیقت، شور فعلی یکی از دو نتیجه را خواهد داد یا اینکه ضرورت ایجاب می کند حالا نخست وزیر انتخاب شود که شورای انقلاب او را انتخاب خواهد کرد و امام هم تأیید خواهند کرد و اگر حالا هم ضرورت ایجاب نکند، دست کم برای آینده روشن است که این دوستان ما نظرشان با چه کسی موافق است و این یک مقداری برای رأی تمایل آینده مؤثر است. طبق قانون این حق برای مجلس محفوظ است که به کسی که شورای انقلاب و رئیس جمهور انتخاب کرده است، رأی تمایل و اعتماد بدهد یا ندهد؛ تلاش ما هم برای این است که شورای انقلاب و رئیس جمهور به تفاهم برسند، البته تفاهم و نه مصالحه. من این را به ملت اعلام می کنم که جو جلسه از همه طرف، جو یافتن صالح ترین و مناسب ترین شخص بود. جو معامله سیاسی به هیچ عنوان نبود. من از این جو بسیار راضی هستم. واقعاً همه با مطرح کردن معیارها و ضوابط تلاش می کردند انسب افراد را بیابند.

آیت الله مهدوی کنی دیگر عضو شورای انقلاب و سرپرست وزارت کشور و عضو شورای نگهبان نیز نظر خود را درمورد معرفی نخست وزیر قبل یا بعد از تشکیل مجلس چنین بیان کرد: اگر بتوانیم مجلس را زودتر تشکیل دهیم بهتر است که کابینه با رأی اعتماد مجلس تشکیل شود.

ص: ۷۷۵

وی درمورد همکاری یا عـدم همکاری شورای انقلاب با بنی صدر تاکنون، افزود: من فکر می کنم همدلی و همفکری موجود است و ناهماهنگی و عدم همکاری موجود نیست. (۹۵)

دکتر حبیبی سخنگوی شورای انقلاب هم در پایان جلسه امشب این شورا، درباره انتخاب نخست وزیر

گفت: «دراین باره گفت وگوهایی شد، ولی به هرحال این مسئله باید با امام مطرح شود.» (۹۶) وی همچنین با ابراز خوشحالی «از پذیرش مستدعیات آقای بنی صدر

ازسوی امام» گفت: «باتوجه به

اینکه بسیاری از وزرا وارد مجلس می شوند،

بایستی که فکری برای دولت کرد و این دولت به ترتیب

فعلی هیچ کاری از او ساخته نیست زیرا فکر نمی کند که مدت طولانی بر سر کار باشد.» (۹۷)

مسئله ای که نه از قول منبع مشخص، بلکه به نقل از مقام های مطلع و موثق به آن پرداخته می شود، اسامی افراد احتمالی برای تصـدی این پست است. در این گونه اظهـارات برای تصـدی نخست وزیری از دکتر سـیداحمد مـدنی، داریوش فروهر، صادق طباطبـایی و عزت الله سـحابی یـاد می شـود. عزت الله سـحابی که مـوردی جـدی دراین بـاره محسوب می شـد، امروز، به طور رسـمی تمایل قطعی خود به عـدم پذیرش این پست را اعلام کرد. (۹۸) وی گفت: «من در خود آمادگی پـذیرش این پست را نمی بینم. من بـا کمـال اعتقـاد تـا آنجـا که در قـدرت دارم می خواهم چه به دولت آقای بنی صـدر و چه به دولت فعلی به هر صورتی که می توانم یاری دهم و با این گروه ها و نهادهای مختلف که هرکـدام برای خود دولتی هسـتند و نخست وزیری که مجلس را پشت سـر خود نـدارد، چگونه می توانـد تمـام این مراکز قـدرت را یکی کنـد و همه را زیر چتر دولت بیـاورد و این مستلزم داشتن قدرتی است.» (۹۹)

دربـاره سـرانجام کار، به نوشـته روزنامه بامـداد یک مقام موثق مرتبط با بنی صـدر،باتوجه به مسائل موجود، چنین گفته است: «چنانچه تا دو روز آینده، دکتر بنی صدر

رئیس جمهوری، موفق به انتخـاب و معرفی نخست وزیر مورد نظر نشود، دو احتمـال وجود خواهـد داشت: اول اینکه دکتر بنی صدر تا تشـکیل مجلس به طور موقت نخست وزیری را نیز شخصاً به عهده بگیرد و اقدام به تشکیل دولت کند یا اینکه انتخاب نخست وزیر و دولت موکول به بعـد از تشـکیل مجلس شود.» این مقام درمورد ترکیب دولت متـذکر شـد: «دولت مجموعه ای خواهد بود از چند وزیر دولت موقت بازرگان، چند تن از شخصـیت های مؤمن و وفادار به حزب جمهوری اسلامی و گروهی از ملیـون معتقـد به جمهـوری اسـلامی که گروه اول و دوم اکـثریت را در کـابینه خواهنـد داشت و درمجموع ترکیب دولت به نحوی خواهد بود که مورد قبول تمامی گروه های معتقد به جمهوری و انقلاب اسلامی باشد.» (۱۰۰)

اقدامات تلویحی و صریح مهندس بازرگان که خود در مرحله اول با رأی بالای ۵۰ درصد برای نمایندگی مردم تهران انتخاب شد، در آستانه برگزاری مرحله دوم انتخابات مبنی بر مطرح کردن مسعود رجوی در رقابت های انتخاباتی و مصلحت دانستن ورود چنین افرادی به مجلس و ساختار

ص: ۷۷۶

حکومتی برای تعدیل فشارهای جریان های مخالف و دیگر دلایل ذکرشده، باعث برآشفتن بسیاری شخصیت ها و جریان های طرف دار انقلاب اسلامی شده است، این عده معتقدند جریان هایی مثل مجاهدین خلق نه یک جریان سیاسی بلکه یک جریان برانداز محسوب می شود که درپی نفوذ بیشتر به ارگان حاکمیت نه برای کارکردن، بلکه برای پیشبرد بهتر توطئه های آتی، می باشند. البته در صف مدافعان نظام جریان های افراطی نیز دراین میان فعال اند که به طور اساسی با هرگونه تعامل با منتقدان و جریان هایی غیر از جریان اصلی انقلاب، مخالف اند و تنها راه را حذف کلی آنان می دانند.

امروز روزنامه اطلاعات گزارشی از تماس تلفنی آیت الله شیخ صادق خلخالی نماینده مردم قم در مجلس شورای ملی، درج کرد. خلخالی در این تماس به روزنامه اطلاعات گفته است: «جناب آقای مهندس بازرگان با مکتب مخصوصی که دارد و پیروی از سیاست گام به گام که می کند در هر مرحله ای و در هر فرصت مناسبی ضربه های

محکمی بر پیکر انقلاب اسلامی ایران زده است. من جمله ایشان اظهار داشتند که جمهوری دمکراتیک اسلامی باید به جای جمهوری اسلامی بوده باشد که با مخالفت صریح امام روبه رو شد. آوردن امثال نزیه و رحمت الله مراغه ای مقدم و امیر انتظام به روی کار و گذاردن آنان در پست های حساس یکی از کارهای ناجور آقای مهندس بازرگان بود که همگان دیدیم که آن دو با پرونده هایی که درباره آنها تشکیل شد، حکم دادستانی را کنار گذاشتند و از آن راهی رفتند که بختیار را به دست شاه حسینی ها فرار[ی] داده بودند که الآن هم در پاریس با بختیار دمخور و هم منقل شده اند تا به نفع امپریالیسم بین الملل و صهیونیسم جهان خوار علیه جمهوری اسلامی ایران توطئه می کنند. از کارهایی که آقای بازرگان انجام داد، یکی ملاقات با برژینسکی بود که منجر به سقوط ایشان شد. در همه گفته ها و نوشته های ایشان مخالفت با جمهوری اسلامی و دادگاه های جمهوری اسلامی موجود است که بر هیچ کس پوشیده نیست. من تأسف می خورم از اینکه چرا مردم تهران گول خورده اند و به ایشان رأی داده اند. اگر آقای بازرگان می خواست طرف داری از کسی بکند یا در آن مقاله کذائی شان علیه روحانیت مترقی و وکلای مجلس شورای اسلامی قلم فرسایی کنند پس چرا قبل از انتخاب، موضع خودشان را معین نکرده اند تا ملت ایران تکلیف خودش را با عناصر فرصت طلب روشن نماید. پس از اینکه آقایان موضع خود را مستحکم دیدند، از این گروه و آن گروه در کمال رندی حمایت می کنند که به خیال خام خود آنها را پشتیبان خود قلمداد کنند و در یک فرصت مناسب صدوهشتاد درجه تغییر جهت بدهند و حال آنکه گروه های چپ نما و نیز مجاهدین خلق آنچه را که از دست امثال بازرگان کشیده اند، از دست هیچ کس نکشیده اند.» (۱۰۱)

در همین حال، شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی ارگان جریان بنی صدر، گزارش داد: «ازسوی رئیس جمهور، حجت الاسلام [آیت الله] خلخالی حاکم شرع و نماینده مردم قم در مجلس شورای اسلامی، مأمور رسیدگی به امر مبارزه با مواد مخدر شد. به موجب حکمی که امروز،

ازطرف رئیس جمهور صادر گردید حجت الاسلام خلخالی مأموریت یافت تا در امر مبارزه با قاچاق و مصرف مواد مخدر نظارت داشته و درجهت ریشه کن کردن عفریت اعتیاد در جامعه به ویژه در بین نسل جوان قاطعانه عمل نماید.» (۱۰۲)

۳۸۷

امروز، ازسوی امام خمینی سه حکم برای سه نفر صادر شد که دو حکم آن به اصل ۱۱۰ قانون اساسی مستند گردیده است. متن احکام سه گانه به ترتیب درج در صحیفه امام بدین شرح است:

متن کامل حکم اول:

«بسم الله الرحمن الرحیم

جناب حجت الاسلام آقای حاج سیدعلی خامنه ای، دامت افاضاته

برای تشکیل شورای عالی دفاع ملی بر مبنای اصل یک صدودهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران جناب عالی به عنوان مشاور از قِبَل اینجانب منصوب می شوید و چون ما در وضع استثنایی در این موقع هستیم، لازم است با کمال دقت و بررسی کامل گزارش جامع و دقیق در هر هفته از رویدادهای داخلی در ادارات مختلف ارتش برای اینجانب ارسال دارید.

۲۰ اردیبهشت ۱۳۵۹

روح الله الموسوی الخمینی» (۱۰۳)

متن کامل حکم دوم:

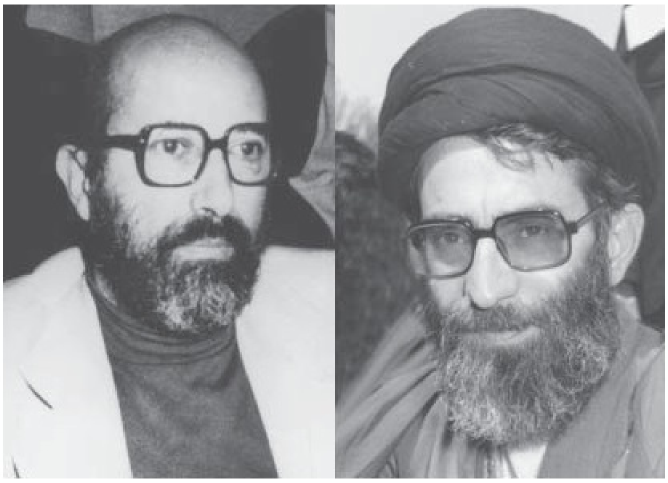
«بسم الله الرحمن الرحیم

جناب آقای دکتر مصطفی چمران، ایده الله تعالی

برای تشکیل شورای عالی دفاع ملی بر مبنای اصل یک صدودهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، جناب عالی به عنوان مشاور ازطرف اینجانب منصوب می شوید و در این موقع چون در وضع استثنایی هستیم، لازم است هر هفته با بررسی کامل و با کمال دقت رویدادهای داخلی ادارات مختلف ارتش را برای اینجانب ارسال دارید.

به تاریخ ۲۰ اردیبهشت ماه ۱۳۵۹

روح الله الموسوی الخمینی» (۱۰۴)

{امام خمینی امروز در احکامی جداگانه آیت الله خامنه ای و دکتر مصطفی چمران را به سمت نماینده خود در شورای عالی دفاع منصوب کردند.}

ص: ۷۷۸

متن کامل حکم سوم:

«بسم الله الرحمن الرحیم

جناب مستطاب حجت الاسلام آقای حاج سیدمحمود دعایی، دامت افاضاته

از آنجا که مطبوعات کشور در ساختن جامعه نقش مؤثری را ایفا می نمایـد، جناب عالی را به خاطر شایستگی و لیاقتی که در اداره این گونه امور دارید به سرپرستی روزنامه اطلاعات که مربوط به مستضعفین است منصوب می نمایم و البته متوجه هستید که مطبوعـات بایـد همیشه در خـدمت اسـلام عزیز و مردم و کشور باشـند و آزادی ها درحـدود قوانین مقـدس اسـلام و قانون اساسـی به بهترین وجه تأمین شود. امید است به یاری خدا و با همکاری کارمندان متعهد، این روزنامه را در راه تحقق بخشیدن به آرمان های انقلاب اسلامی اداره نمایید. از خدای تعالی توفیق همگان را در این راه مسئلت دارم.

به تاریخ ۲۰ اردیبهشت ماه ۱۳۵۹

روح الله الموسوی الخمینی» (۱۰۵)

{انتصاب سیدمحمود دعایی به عنوان سرپرست روزنامه اطلاعات با حکم امام خمینی }

نکته قابل توجه اینکه «ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری نیز دررابطه با انتصاب حجت الاسـلام سـیدمحمود دعایی سرپرست جدید مؤسسه اطلاعات حکمی به عنوان

ایشـان صادر کرد.» (۱۰۶) در این حکم خطاب به آقای سـیدمحمود دعایی آمـده است: «به اسـتناد موافقت امام با پیشـنهاد سه ماده ای،(۱) شـما را به مـدیریت مؤسـسه اطلاعـات منصوب می کنیم و برای آنکه محیـط آزاد به معنای درست کلمه به وجود آیـد، لازم است روش های کنونی که یکسـره بر تحریک و تخریب هسـتند، رها شونـد و مطبوعات محل بازتاب انـدیشه های راهیاب و انتقادها به معنای ارزیابی و جـداکردن سـره از ناسـره بگردنـد. باتوجه به سابقه طولانی هم قدمی و آشـنایی با روحیه

شما، امیدوارم اداره روزنامه اطلاعات روشـی در پیش بگیرد که روزنامه میدان برخوردهای گروهی و حاکمیت های دسته ای نشود و چنان کند که در اینجا محیط تفاهم در جامعه، عامل مؤثری

گردد و حتی المقدور بدون سانسور حقایق را همان طور که هستند، در دسترس عموم قرار دهد.

رئیس جمهور، ابوالحسن بنی صدر» (۱۰۷)

تاریخ امضای حکم در روزنامه اطلاعات ۲۰/۲/۱۳۵۹، درج شده است. (۱۰۸)

۱- * دررابطه با پیشنهاد سه ماده ای بنی صدر، به روزشمار ۱۷/۲/۱۳۵۹ رجوع شود.

روزنامه اطلاعات در شماره امروز خود از آخرین نتایج و بلاتکلیف ماندن یکی از اختلافات مربوط به انرژی اتمی بین ایران و فرانسه خبر داد.

متن گزارش روزنامه به نقل از خبرگزاری فرانسه بدین شرح است: «دادگاه تجدیدنظر پاریس روز گذشته، نتایج کار خود پیرامون درخواست ایران مبنی بر رفع توقیف حساب های ایران را که در ماه اکتبر گذشته، ارائه شده بود اعلام کرد. توقیف ۹ میلیارد فرانک دارایی های ایران روز ۲۴ اکتبر گذشته، توسط دادگاه بازرگانی پاریس برای شرکت های اوردیف و سوفیدیف موافقت شده و درخواست رفع توقیف این مبلغ به ویژه ازجانب دولت و سازمان انرژی اتمی ایران ارائه شده بود. اوردیف که ترکیبی از کمپانی های فرانسوی، بلژیکی، ایتالیایی و اسپانیایی درزمینه اتمی می باشد در نوامبر ۱۹۷۳، قرار بود یک کارخانه غنی سازی اورانیوم را در ایران تأسیس کند. این سازمان به دنبال متوقف شدن کارهای ساختمانی این مجتمع، دولت و سازمان انرژی اتمی ایران را از اینکه از سال ۱۹۷۸، از پرداخت مبلغ قرارداد طفره رفته است مورد سرزنش قرار داد. به همین جهت، دادگاه پاریس به اوردیف اجازه داد مبلغ ۹ میلیارد فرانک اعتباری که دولت ایران دراختیار دولت فرانسه و سازمان انرژی این کشور گذارده است، توقیف کند.

از سوی دیگر، این دادگاه در ۲۱ دسامبر ۱۹۷۹ [۳۰/۹/۱۳۵۸]، درخواست رفع توقیف ایران دراین زمینه و درخواست فرجام خواهی ایران را رد کرد. دادگاه تجدیدنظر حکم خود را روز نهم ژوئیه [۱۸/۴/۱۳۵۹]، اعلام می کند.»(۱) (۱۰۹)

ضمیمه گزارش۳۷۶: بخش های دیگری از گزارش تحلیلی ترویجی حزب توده درباره عراق

در مطلبی با عنوان "در عراق هواداران سوسیالیسم علمی و مسلمانان مبارز متحداً علیه رژیم بعثی مبارزه می کنند" که در شماره امروز روزنامه نامه مردم {ارگان حزب توده}، درج شد، چنین آمده است: «حزب بعث عراق بعد از درک این امر که رشد انقلاب ضدامپریالیستی و خلقی ایران و تأثیر آن در عراق می تواند، به عنوان یک عامل خارجی، تضادهای داخلی آن کشور را به حد انفجار برساند، سیاست دشمنی و ستیزه را با انقلاب ایران، رهبر انقلاب امام خمینی و سایر نیروهای راستینی که از خط ضدامپریالیستی و خلقی امام خمینی پشتیبانی می کنند،ازجمله حزب توده ایران در پیش گرفته است. روزنامه الف باء در مقاله ای به قلم ابراهیم خلیل که دقیقاً نمایانگر ترس و وحشت حزب بعث از انقلاب ایران و امام خمینی است، تحت عنوان الف باء به طور اختصاصی نتیجه جلسه ای را که در شهر قم تشکیل شد، به تفصیل پخش می کند، لاطائلات زیر را به خورد مردم عراق می دهد: "یکی از وقایع اثبات شده در تحقیق و بازپرسی این است که در قم جلسه ای با شرکت [امام] خمینی و حزب الدعوه و نماینده ای از حزب کمونیست [عراق] تشکیل شده و ضمن آن نقشه همکاری و هماهنگی برضد انقلاب عرب در عراق تهیه شده است."... در مقاله دیگری در این روزنامه تحت عنوان "آیا بین حزب الدعوه و سایر گروه ها همکاری وجود داشته است"، می خوانیم: "تماس و تعاون و هماهنگی میان دشمنان انقلاب به اثبات رسیده است. ازجمله همکاری بین عناصر حزب الدعوه با عناصر کمونیست فراری از وطن. یگانه چیزی که اینها را با همدیگر جمع می کند، همان است که [امام] خمینی و حزب توده را با هم

۱- * یـادآوری می شود اختلافـات ایران و فرانسه بر سـر اوردیف سال ها به طول انجامیـد و سـرانجام در ترکیب با موضوعات مختلف ازجمله ماجراهای مربوط به گروگان گیری فرانسویان در لبنان به نحوی حل وفصل شد.

جمع کرده است و همین علت است که فراریان حزب کمونیست عراق را در کنار رژیم [امام] خمینی قرار می دهد." مقالات این روزنامه که نظریات حزب بعث را منعکس می کند، بیانگر این امر است که رژیم عراق دشمنان خود را حزب کمونیست عراق، حزب الدعوه عراق، امام خمینی و حزب توده ایران می داند و همان گونه با کمونیسم دشمنی دارد که با اسلام راستین. ... سیاست رژیم بعثی عراق از یک سو اعدام انقلابیون کمونیست و مسلمان مبارز، دستگیری و شکنجه و آزار تمام میهن دوستان عراقی از هر قشر اجتماعی و قطع نظر از عقاید مسلکی و سیاسی و

مذهبی آنها و از سوی دیگر دشمنی با تمام جنبش های آزادی خواهانه و انقلابات ضدامپریالیستی منطقه ازجمله انقلاب ایران است. سیاست رژیم بعثی عراق ازطریق تجهیز گروه های ضدانقلابی در کردستان و خوزستان ایران به وسیله پول و اسلحه، ایجاد درگیری مرزی با ایران از نخستین روز پیروزی انقلاب ما، بهانه قراردادن ادعای پوچ برای ایجاد جنگ، تبلیغات وقیحانه علیه انقلاب و رهبر انقلاب، اخراج دسته جمعی ایرانیان مقیم عراق صورت می گیرد.» (۱۱۰)

منابع و مآخذ روزشمار ۲۰/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲. همان.

۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۱، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲۱، بخش عربی رادیو صدای امریکا، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۵. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۷. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۱، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲۱، بخش عربی رادیو صدای امریکا، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۹. همان.

۱۰. همان.

۱۱. روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۱۲. همان.

۱۳. روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۱۴. همان.

۱۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۶. سازمان صداوسیما، هفته نامه سروش، شماره ۴۹، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۸. همان، ص۴.

۱۹. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۰. روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۱. روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۲. همان.

۲۳. همان.

۲۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۱، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱، بغداد خبرگزاری فرانسه، ۱۰ مه ۱۹۸۰.

۲۶. سند شماره ۲۸۷۷۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹ ۰۷ {رکن۲}، ۸/۳/۱۳۵۹.

۲۷. سند شماره ۲۸۷۵۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹ هنگ آبادان {رکن۲}، ۱۷/۳/۱۳۵۹.

۲۸. روزنامه نامه مردم، ۲۰/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۷.

۲۹. سند شماره ۴۲۱۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از شاجا به وزارت کشور، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۳۰. سند شماره ۴۱۲۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۳۱. سند شماره ۰۵۷۵۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، شماره ۲۹، معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا {مدیریت اطلاعات}، از ۲۰/۲/۱۳۵۹ تا ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۲. سند شماره ۰۴۲۱۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۳۳. روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۴. سند شماره ۴۱۲۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۳۵. سند شماره ۲۸۷۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از آبادان به اهواز {رکن۳}، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۳۶. روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳۷. سند شماره ۰۴۱۲۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مرکز اطلاعات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۳۸. روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۳۹. روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۰. روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۴۱. سند شماره ۰۴۲۱۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان به تهران {عملیات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۴۲. سند شماره ۰۴۲۱۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به تهران {عملیات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۴۳. روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

۴۴. روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۴۵. همان، ص۹.

۴۶. سند شماره ۴۱۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی {رکن۳ دایره امنیت} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۴۷. سند شماره ۰۴۱۲۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۴۸. سند شماره ۴۱۲۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۴۹. روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۵۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۵۱. سند شماره ۴۱۲۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵۲. روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۵۳. روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

۵۴. همان.

۵۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۵۶. روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۵۷. سند شماره ۰۴۲۱۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از مسئول سپاه پاسداران بانه به فرماندهی سپاه پاسداران مرکز، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۵۸. سند شماره ۰۴۱۲۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {معاونت عملیات و اطلاعات مدیریت اطلاعات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۵۹. همان.

۶۰. روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۶۱. سند شماره ۰۵۷۵۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

۶۲. سند شماره ۰۴۲۱۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه به تهران {اطلاعات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۶۳. سند شماره ۱۳۶۶۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی {دفتر هماهنگی مناطق} به وزارت کشاورزی {سازمان مرکزی تعاون روستایی}، ۱۱/۴/۱۳۵۹.

۶۴. سند شماره ۴۱۲۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {معاونت عملیات و اطلاعات مدیریت اطلاعات}، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۶۵. روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۶۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۶۷. همان.

۶۸. روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۶۹. روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۷۱. همان.

۷۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۷۳. همان.

۷۴. سند شماره ۰۴۱۲۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {معاونت عملیات و اطلاعات مدیریت اطلاعات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۷۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۷۶. سند شماره ۰۴۲۴۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران رشت، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۷۷. سند شماره ۰۴۱۱۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به وزارت کشور، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۷۸. سند شماره ۰۴۱۲۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷۹. روزنامه نامه مردم، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۸۰. روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۸۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۸۲. روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۸۳. همان.

۸۴. همان.

۸۵. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۸۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۸۷. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۸۸. روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۸۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۹۰. همان.

۹۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۹۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۹۳. روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۹۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۹۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۹۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۹۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۹۸. روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۹۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۰۰. روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۰۱. روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۰۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۰۳. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی{ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی(ره})، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، ص۲۸۱.

۱۰۴. همان، ص۲۸۲.

۱۰۵. همان، ص۲۸۳.

۱۰۶. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۰۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۰۸. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۰۹. روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۱۰. روزنامه نامه مردم، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۷.

عوامل شکست امریکا در ماجرای طبس، همچنان در این کشور مورد بحث و گفت وگو است و دراین میان طوفان شن جایگاهی چشمگیر دارد.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، یک افسر نیروی دریایی امریکا که در عملیات مزبور شرکت داشته است در مصاحبه با روزنامه دیلی نیوز تأکید کرد شکست عملیات فقط به دلیل

طوفان شن بوده است. وی گفت: خدمه ۸ هلیکوپتری که در عملیات امریکا برای آزادکردن گروگان های امریکایی در تهران، شرکت داشتند دارای اطلاعات کافی به ویژه درمورد شرایط جوی در صحرای ایران نبودند. بعدازظهر {قبل از شکست عملیات}، ما اطلاع پیدا کردیم که شرایط هوا بسیار عالی است و ما از دید کافی برای اجرای عملیات برخوردار خواهیم بود و بااین حال،هلیکوپترها کمتر از دو ساعت پس از ترک ناو هواپیمابر نیمیتز در طوفان شن سقوط کردند. افسر مزبور اضافه کرد: ما تا هشت متری زمین پایین آمدیم و سپس تا دوهزار و هفتصد متر صعود کردیم بدون اینکه بتوانیم از طوفان بگریزیم و به مدت سه ساعت و نیم با میزان دیدی در حد صفر حرکت کردیم. هلیکوپترها با یک ساعت تأخیر به محل ملاقات با هواپیمای سی۱۳۰رسیدند و طوفانی به پا شده بود که خلبان ها نمی توانستند هواپیماهای باربری را ببینند.

این افسر متذکر شد که یک ماه قبل از اجرای عملیات، یک گروه مخصوص پنهانی وارد ایران شده و از خاک منطقه ای که قرار بود هشت هلیکوپتر و هواپیمای سی۱۳۰ به آنجا اعزام شوند نمونه برداری کردند. بنا بر این نمونه، زمین باید به اندازه کافی از استقامت لازم برای فرود برخوردار می بود، اما درواقع هنگامی که ما فرود آمدیم شن به قدری عمیق بود که چرخ حداقل

ص: ۷۸۳

دو تا از هلیکوپترها جدا شد. (۱) وی با ابراز نفرت از اظهارات سرهنگ چارلز بک ویت فرمانده کماندوها که از تفنگ داران مأمور این عملیات به عنوان مشتی ترسوی بی لیاقت نام برده بود،۲ توضیح داد که نه خلبان ها، نه خدمه و نه شرایط هلیکوپترها علت شکست نبودند. (۳)

این گونه بررسی ها و مجادلات بر سر علت شکست عملیات درحالی است که به گزارش خبرگزاری تاس، در امریکا احساسات ضد ایرانی به طور روزافزونی شکل می گیرد. دراین زمینه روزنامه بامداد نوشت: در شهر اوگدن یوتا، جمعی از اوباش به یک گروه از دانشجویان ایرانی که در کالج محلی سرگرم تحصیل هستند، حمله کردند و ۳ تن از دانشجویان را به شدت کتک زدند. یکی از این دانشجویان که وضع خیلی وخیمی داشت به بیمارستان اعزام شد. پلیس این شهر اطلاعاتی دریافت داشته است مبنی بر اینکه افرادی تهدید کرده اند که اگر دانشجویان ایرانی در محوطه کالج ظاهر شوند، آنها را به ضرب گلوله از پای درخواهند آورد. (۴)

۳۹۰

در امریکا، امکان گسترش مانور نظامی این کشور در مقاطع مورد نیاز و اتکای آن به گسیل نیروهای ضربتی در حد وسیع، به طور جدی مورد نظر است.

نشریه انگلیسی آبزرور خبر داد: کارتر با یک طرح پنتاگون مبنی بر ایجاد یک واحد رزمی نظامی امریکایی در مصر موافقت کرده است. قدرت نظامی مورد نظر قادر است ۵۰ هزار سرباز را در نقاط مختلف توزیع و مستقر سازد. هدف از اجرای این طرح ایجاد یک موجودیت نظامی غربی در منطقه غرب آسیا است. به موجب این طرح، مصر پایگاه اصلی خواهد بود و از این پایگاه تسهیلات هوایی و دریایی بندر مون پانا در کنیا و بندر بربره در سومالی تأمین خواهند شد. برای حضور نظامی امریکا در اقیانوس هند، دریای سرخ و منطقه خلیج فارس نیز از این پایگاه استفاده خواهد شد، علاوه براین تأسیسات نظامی پایگاه دیه گو گارسیا در اقیانوس هند توسعه خواهد یافت. (۵) به گزارش خبرگزاری فرانسه، این طرح پنجاه هزار نفری امریکا باید به تصویب دیگر اعضای ناتو برسد. (۶)

۳۹۱

خبرگزاری آسوشیتدپرس امروز، از درج مطلبی در یک نشریه انگلیسی خبر داد که گوشه هایی از اقدامات شون مک براید و نیز جنبه هایی از ماجرای نامه تکذیب شده کارتر به امام خمینی را توضیح می دهد. طرح مک براید در ظاهر تشکیل دادگاهی شبیه نورنبرگ برای محاکمه شاه

مخلوع بود؛ هم این طرح و هم نامه مزبور در فروردین گذشته خبرساز شده بود.(۱)

از مضمون این گزارش برمی آید که نوعی ناهماهنگی یا رقابت بین قطب زاده و بنی صدر وجود داشته که باعث شکست اقدام هر دو نفر شده است.

ساندی تایمز از قول شون مک براید دیپلمات ایرلندی، نوشته است: در پایان ماه مارس، پیش نویس موافقت نامه ای سری برای آزادی گروگان های امریکایی در تهران رو به اتمام بود که وزیر امور خارجه ایران و جردن رئیس دفتر کاخ سفید که با یکدیگر مذاکرات محرمانه ای داشتند، کار را خراب کردند. مک براید که در مراحل اولیه بحران گروگان گیری چندین بار به ایران سفر کرده است، گفت: وی و لئونارد بودین وکیل نیویورکی که مشاور بانک مرکزی ایران نیز می باشد، در تهیه طرحی برای توافق با بنی صدر کمک کردند. سایروس ونس وزیر امور خارجه وقت امریکا، برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، آیت الله خمینی رهبر انقلاب ایران و شورای انقلاب این کشور مذاکرات سری وی را مورد تأیید قرار داده بودند، اما دون ژوان ها یعنی جردن و قطب زاده همه چیز را برهم زدند.

نشریه مذکور که نسخه ای از این طرح را دریافت کرده، بدون انتشار آن، یادآور شده است: در این طرح خواسته شده است که دادگاهی با شرکت هفت وکیل شناخته شده در سطح بین المللی که ایران و امریکا به طور مشترک آنها را انتخاب می کنند، تشکیل شود و اظهارات و ادعاها درمورد جنایات شاه مخلوع و سوءاستفاده وی از قدرت در آنجا مطرح گردد. در طرح مذکور آمده است که شاه مخلوع در این به اصطلاح محاکمه، حضور نخواهد یافت.

به نوشته این نشریه، از سوی دیگر جردن و قطب زاده مذاکرات خیلی محرمانه خود را جدا از کوشش های بنی صدر، مک براید و لئونارد بودین انجام می دادند و مقامات عالی رتبه ایران و امریکا از مذاکرات این دو آگاه بودند. جردن و قطب زاده به طور سرّی در رم و موناکو ملاقات و پیش نویس نامه ای را تهیه کردند که پیشنهاد شد این نامه را جیمی کارتر برای آیت الله خمینی ارسال کند. قطب زاده پیش از موعد جزئیات نامه کارتر را در مطبوعات منتشر ساخت و تنها چیزی که قطب زاده از انتشار این نامه به دست آورد، تکذیب فوری آن ازسوی کاخ سفید بود و بعداً نیز کاخ سفید اعلام کرد نظریات مختلفی که از کاخ سفید به تهران ارسال شده ازسوی ایران بد تعبیر شده است. (۷)

ص: ۷۸۵

۱- * پیشنهاد مک براید در فروردین ۱۳۵۹، مورد تأیید بنی صدر و شورای انقلاب قرار گرفت. [به صفحات ۲۴۰، ۲۹۵ و ۴۲۵ جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق {قطع رابطه امریکا با ایران} مراجعه شود.] همچنین در فروردین ۱۳۵۹، قطب زاده نامه کارتر به امام خمینی را از کاردار سوئیس دریافت کرد و در ۸/۱/۱۳۵۹ به دست امام رساند. این نامه سپس ازسوی دفتر امام دراختیار صداوسیما قرار گرفت تا به اطلاع عموم برسد. [به همان، صص ۳۰۷ ۲۹۹ و صص۳۴۹ ۳۴۷ و صص ۳۷۹ ۳۷۸ مراجعه شود.]

درحالی که در چگونگی مبارزه علیه ایران برای ختم مطلوب ماجرای گروگان ها، جنبه نظامی در اقدامات امریکا رنگ باخته و بر جنبه های اقتصادی آن تأکید روزافزون وجود دارد، درعمل لااقل در کوتاه مدت،موفقیت چندانی نمی تواند نصیب امریکا شود. ذکر دو نمونه از آنچه امروز، در ایران و امریکا مطرح گردید تا حدی گویای این مطلب است.

در ایران، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه، دراین باره به خبرنگاران گفت: پس از اینکه دولت امریکا تصمیم خود را مبنی بر تحریم اقتصادی ایران اعلام کرد، متجاوز از ۱۲۰۰ شرکت تجاری امریکایی در سراسر دنیا به نمایندگی های ما مراجعه کرده، آمادگی خود را برای انجام دادن معاملات تجاری با ایران اعلام کردند و به این ترتیب نشان دادند که تصمیم دولت امریکا را دراین مورد محترم و لازم الاجرا نمی دانند. باتوجه به این نکته محاصره اقتصادی توسط کشورهای اروپایی هم ما را نمی ترساند و شاید بهتر باشد که اروپا هم این محاصره را اعمال کند تا یک بار و برای همیشه افسانه محاصره اقتصادی از اعتبار بیفتد و دیگر نتواند به عنوان سلاحی برای خاموش کردن تقاضاهای حق طلبانه ملت ها به کار رود. (۸)

در امریکا، گزارش امروز صدای امریکا دراین باره چنین است: «گزارش مطبوعات امریکا حاکی است که مساعی متحدان اروپایی امریکا در پشتیبانی از سیاست امریکا درارتباط با بحران گروگان گیری در ایران با موانع قانونی و اشکالات اقتصادی مواجه گردیده است. ... روزنامه های نیویورک تایمز و واشنگتن پست در شماره های امروز خود نوشته اند که... یکی از دشوارترین مسائل دراین زمینه وجود قراردادهای ساختمانی ایتالیا با ایران است که سه میلیارد دلار ارزش دارد و حدود هزار کارگر ایتالیایی در آن طرح های ساختمانی مشغول به کارند، درمورد واردات نفت ژاپن از ایران مقامات ژاپن می گویند موافقت آن کشور درمورد خرید نفت از ایران به بهای ۳۵ دلار برای هر بشکه فقط شامل نفت هایی می شود که از اوایل ماه آوریل، بارگیری شده و اکنون توسط کشتی های نفتکش به سوی ژاپن درحال حمل شدن است. ضمناً مقامات فرانسوی گفته اند اگر دولت فرانسه قراردادهای جاری خود را با ایران لغو کند، در خود دادگاه های فرانسه قابل تعقیب است و باید خسارت پرداخت کند.

دولت بریتانیا نیز منافع اقتصادی بسیار زیادی در ایران دارد و مقامات بریتانیا در محافل خصوصی گفته اند که به کاربردن تحریم های اقتصادی علیه رژیم ایران توسط کشورهای اروپایی به آسانی امریکا نیست و این کار برای کشورهای اروپایی دشوارتر است. این روزنامه ها می نویسند که این امتناع ممالک اروپایی از اجرای تصمیمی که خودشان در ماه گذشته در لوکزامبورگ گرفته بودند، مقامات امریکا را اندکی ناراحت کرده است. گزارشات حاکی است که اقدام بعدی کشورهای اروپایی ممکن است در جلسه هفته آینده بازار مشترک اروپا در شهر ناپل در ایتالیا اعلام شود و اعضای بازار مشترک اروپا ممکن است تصمیم بگیرند که رژیم ایران را تدریجاً {نه دفعتاً} مورد تحریم اقتصادی قرار دهند.» (۹)

ص: ۷۸۶

از سوی دیگر، به گفته مقامات تجاری در ایران مقادیر زیادی لوازم اولیه و مواد غذایی به طرف بنادر جنوبی ایران سرازیر شده است، به حدی که مسئولان امر قادر به واردات این همه مواد نیستند. رادیو اسرائیل با اعلام این خبر افزود: «شرکت های بزرگ وارداتی سعی دارند هرچه بیشتر از مواد مزبور خریداری نمایند تا هنگام شروع مجازات های اقتصادی توسط بازار مشترک اروپا به اندازه کافی مواد داشته باشند.» (۱۰)

۳۹۳

امروز، در لندن جنبه های دیگری از ماجرای اشغال سفارت ایران مطرح شد یا از قول شاهدان و مطلعان بازگو گردید. ازجمله مشخص شد که علاوه بر ۵ کشته و یک فرد دستگیرشده، در گروه اشغال کنندگان سفارت فرد دیگری نیز وجود داشته که رهبر گروه بوده و به طور نامعلومی ناپدید شده است.

به گزارش رویتر از لندن، پلیس انگلیس امروز، اعلام کرد پایگاه و محل اجتماع ۶ مرد مسلحی که سفارت ایران در لندن را اشغال کرده بودند، پیدا کرده است و اکنون سرگرم یافتن نفر هفتم این گروه است. در گزارش ساندی تایمز آمده است نفر هفتم(۱) پس از اطمینان از اینکه ۶ نفر دیگر وارد سفارت ایران شدند، ناپدید گردیده است. (۱۱)

رادیو اسرائیل نیز اعلام کرد: پلیس بریتانیا می گوید که تمام افرادی که در سفارت ایران تسلط پیدا کرده بودند، اتباع عراق بوده و رهبر آنها هنوز آزاد است. (۱۲) به گزارش ساندی تایمز اشغالگران سفارت چنان به نتیجه کار خود اطمینان داشتند که یکی از آنها چمدان های خویش را قبلاً به بغداد فرستاده و نام و نشانی خود را هم ذکر کرده بود. (۱۳)

دراین حال، گاردین متن مصاحبه با یکی از گروگان های سفارت را درج کرد. در این مصاحبه محمد فاروقی که خود سردبیر یک مجله اسلامی است و روز حمله به سفارت ایران در آنجا حضور داشته است، گفت: هنگامی که کماندوهای انگلیسی روز دوشنبه وارد سفارت ایران در لندن شدند از ما که جزو گروگان ها بودیم پرسیدند تروریست ها کدام اند؟ دو یا سه نفر با انگشت به سوی آنها اشاره کردند و کماندوها بدون پرسش و سؤال ده ها گلوله به بدن آنها شلیک کردند. وی اضافه کرد که دومین گروگانی که به دست تروریست ها کشته شد پس از حمله کماندوها به سفارت بود نه قبل از آنکه حمله کنند. او افزود که کماندوهای انگلیسی می توانستند تعداد بیشتری از تروریست ها را دستگیر کنند، ولی این کار را نکردند و حتی تروریستی را که روی زمین دراز کشیده بود دستور دادند بلند شود و همین که برخاست او را کشتند. (۱۴)

ص: ۷۸۷

۱- * ضمیمه دارد؛ گزارش بعدی رادیو لندن از نفر هفتم و ادعای عرب گرایی در حمله به سفارت ایران.

نظر به اینکه عراق در اردوگاه کنونی جهان، دارای جایگاهی چپ و ضد امپریالیستی

تلقی می شود، برای توجیه بیشتر دشمنی خود با ایران، که سردمدار مبارزه با امریکا شده است، به ناچار باید این مزیت دشمن را کم رنگ جلوه دهد. ازاین رو به تقلید از برخی مخالفان داخلی {شدیدتر از همه مجاهدین خلق} که مبارزه ضد امریکایی عمیق تری از نظام طلب می کنند و عناصر اصلی آن را از ابتدای پیروزی انقلاب به عدم دشمنی کافی با امریکا و حتی همراهی با آن متهم می سازند، دستگاه تبلیغاتی عراق نیز به گمان کارایی، چنین محوری را برای تبلیغات انتخاب کرده است.

امروز، بخش فارسی رادیو بغداد در گفتاری اعلام کرد: «ایران ازلحاظ جغرافیایی و اقتصادی و استراتژیکی موقعیت بسیار مهمی را نسبت به امریکا اشغال می کند. ... اگرچه امریکا با سرنگونی شاه از در خارج شد، ولی در عهد زمامداری دارودسته خمینی مجدداً از پنجره وارد شده است. ... دارودسته خمینی سعی می کنند افکارعمومی داخل و خارج از ایران را گمراه کنند و این طور وانمود می کنند که گویا روند مناسباتشان با امریکا با روندی که در دوران شاه سابق وجود داشت، مغایر می باشد و بدین جهت به عده ای از عوامل پیرو این دارودسته سلطه گر دستور داده شد تا سفارت امریکا را اشغال نمایند و دست به گروگان گیری بزنند. این بود اولین انگیزه خیمه شب بازی سفارت امریکا. اما علت دوم آن در بیانات شیخ عزالدین حسینی رهبر مذهبی کردها منعکس می گردد، چه ایشان درپی اجرای خیمه شب بازی گروگان گیری اظهار داشت که هدف از آن تهیه زمینه برای ایالات متحده امریکاست تا حضور نظامی خود را در منطقه به بهانه نظارت بر عملیات اشغال سفارت افزایش دهد.» (۱۵)

۳۹۵

در مناطق مرزی کرمانشاه، علاوه بر تحرکات ایذایی و اجرای آتش نیروهای عراقی مستقر در مرز، مهاجمان مسلح محلی که ازسوی عوامل داخلی عراق سازماندهی می شوند، از دیگر مشکلات این منطقه است. فهرستی از مضمون گزارش های امروز که بعضی گزارش ماوقع و بعضی نوعی هشدار درباره احتمالات آتی است، در ادامه ذکر شده است.

گزارش شهربانی قصرشیرین: در یک درگیری در ساعت ۹ صبح در نزدیکی سرخه دیزه، یک پاسدار مجروح شد. مهاجمان قصد گروگان گیری در جاده کرند سرپل ذهاب را داشتند که پاسداران با آنها درگیر شدند. (۱۶)

گزارش ستاد مشترک ارتش از قصرشیرین: در یک درگیری جاده ای در ساعت ۱۷:۳۰، یک ژاندارم و یک پاسدار مجروح شدند. (۱۷) مهاجمان با سدکردن جاده پاتاق سرچقای قصد گروگان گیری داشتند. (۱۸)

ص: ۷۸۸

گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین: در یک درگیری در ساعت ۱۹:۳۰، در ۷ کیلومتری پاسگاه بالاطاق، یک پاسدار که با مأموران ژاندارمری همکاری می کرد مجروح شد. زدوخورد مأموران گشتی پاسگاه با مهاجمان مسلح یک ساعت طول کشید و مهاجمان در تاریکی متواری شدند. (۱۹)

گزارش گردان ژاندارمری اسلام آباد: در حمله مسلحانه با آر.پی.جی دیوار ساختمان سیلوی اسلام آباد آسیب دید. (۲۰) این حمله نیمه شب صورت گرفت. (۲۱) یادآوری می شود در اسلام آباد، روز گذشته نیز ۴ گلوله آر.پی.جی به ساختمان یک درمانگاه واقع در قریه شیخ مصطفی در کوزران اسلام آباد شلیک شد. (۲۲)

گزارش هشداردهنده هنگ قصرشیرین: سرپرست گروهی از مهاجمان مسلح حوزه اسلام آباد غرب به نام علی مراد ساکن آبادی دوروت گوران، امروز، تعداد زیادی کلاشینکف و آر.پی.جی۷ را با ۲ دستگاه وانت به آبادی مزبور برده و جاسازی کرده است. (۲۳)

بخشی از گزارش امروز ناحیه ژاندارمری کرمانشاه: «تعداد ۴۵ نفر مسلح به سرپرستی سلیم مهندی مأموریت حمله به دکل برف آباد گوا در حوزه اسلام آباد

غرب را دارد. ... تعداد ۶۵ نفر به سرپرستی حاج علی رستمی برادر علی حسن خلاصه مأموریت حمله به پاسگاه چهارزیر را دارند. ... قرار است با سلاح آر.پی.جی۷ به سپاه پاسداران سرپل ذهاب و منزل چند نفر حاجی تیراندازی نمایند. ... کدخدا محمود نظری که از سرپرستان مهاجمین چهارکلا- عراق بوده هنگامی که با یک دستگاه اتومبیل تویوتا جهت شرکت در مراسمی می رفته اند به سبب واژگون شدن اتومبیل به اتفاق ۵ نفر از همراهان کشته شده اند.» (۲۴)

در قبال وضع موجود، نوعی ناهماهنگی و عدم تقسیم کار مشخص بین ارگان های نظامی به چشم می خورد. نامه اعتراض آمیز روز گذشته یکی از فرماندهان ژاندارمری مسئول در منطقه، حاکی از این امر است.(۱) متن کامل نامه بدین شرح است:

«۱. برابر نص صریح قانون اساسی ارتش مسئول حفظ و حدود کشور است و قصرشیرین نیز در مرز قرار گرفته است، ارتش وظیفه دارد اگر خود رأساً اقدام به تأمین آن نمی نماید، لااقل ژاندارمری را پشتیبانی نماید.

۲. شخصاً در تاریخ ۱۸/۲/۱۳۵۹ از محل بازدید کردم. گزارش لشکر ۸۱ واهی است و دور از منطق است.

۳. تیراندازی با سلاح سنگین خمپاره و حتی توپ از پاسگاه پل چفت عراق بوده که با قصرشیرین مسافتی بین ۶ الی ۸ کیلومتر [فاصله] دارد. تیراندازی با سلاح سبک از قبیل آر.پی.جی۷ از داخل پارک شهر که حوزه شهربانی است انجام شده و با مقر سپاه پاسداران حدود ۸۰۰ متر و با هنگ ژاندارمری ۳ کیلومتر فاصله دارد.

۱- * این نامه پاسخی اعتراض آمیز به نامه دیگری است. هدف از ارائه متن کامل این سند، صرف نظر از موضوع مورد

مناقشه، توجه به نوع مواجهه دو نیروی ارتش و ژاندارمری درباره یک موضوع می باشد.

۴. اگر منظور از پشت محل استقرار، مرزبانی باشد، مرزبانی دادگستری است که ساختمان آن بلندتر از مرزبانی است و امکان تیراندازی با سلاح تیر کشیده به هیچ وجه میسر نیست.

۵. از پاسگاه پل چفت عراق ۲ درخت داخل مرزبانی که از همه درخت ها بلندتر است شاخص قرار داده و موقع تیراندازی از آن استفاده می نماید.

۶. ژاندارمری فاقد سلاح تیر منحنی با برد زیاد است، اگر ارتش انتظار دارد که با سلاح سبک موجود ژاندارمری از مرز دفاع نماید، بحثی است که از منطق دور است و باید گفت وجود توپخانه در ارتش برای چیست.

۲۰/۲/۱۳۵۹، سرهنگ ستاد اخیانی» (۲۵)

۳۹۶

اوضاع سنندج نشان می دهد که دو طرف در مرحله آمادگی برای درگیری های تعیین کننده قرار دارند.

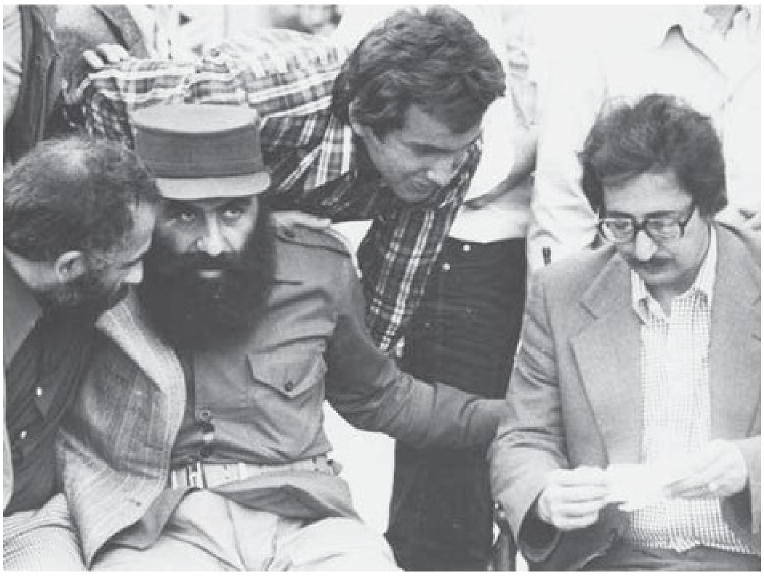
امروز، از ستاد مشترک ارتش تلفن گرامی بدین شرح به نیروی زمینی ارتش مخابره شد: «سپاه پاسداران اعلام نموده است طبق مذاکرات انجام شده در شورای امنیت به لشکر کردستان ابلاغ شده است تدارکات نظامی نیروهای سپاه پاسداران در سنندج به عهده آن لشکر می باشد. دستور فرمایید دراین مورد اقدام لازم معمول نمایند.» (۲۶)

امروز همچنین بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده کل نیروهای مسلح، به ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، درباره سنندج مأموریت جدیدی داد. متن حکم بدین قرار است: «بسمه تعالی به برادر ابوشریف مأموریت داده می شود به عنوان نماینده رئیس جمهوری در سنندج ناظر بر امور زیر باشد:

۱. هماهنگی کامل میان نیروهای مسلح ازلحاظ طرح عملیات و اجرای دقیق و قاطع آنها.

۲. رفع فوری کمبودها ازلحاظ مهمات و مواد غذایی به وقوف رهنمود قرآن.

۳. جلوگیری از اینکه زشتی عمل عناصر ضد انقلاب موجب عصبانیت و اعمال خشونت آمیز بشود.

{ابوشریف مسئول واحد عملیات سپاه با حکم بنی صدر با وظایف معین به سمت نماینده رئیس جمهوری در سنندج منصوب شد. }

ص: ۷۹۰

۴. کمک به مردم بی پناه در هرچه بدان نیاز دارند تا بلکه پس از استقرار نظم، دولت بتواند با پاسخ به توقعات مردم خود را به خواهران و برادران کرد از زبان خودشان معرفی کند.» (۲۷)

از سوی دیگر، یک گزارش از ارتش حاکی است: «اخیراً حدود ۲۰۰۰ نفر از کردهای ایل شکاک {وابسته به اسماعیل سمیتقو} به کمک گروه های مسلح به سنندج و گردنه صلوات آباد وارد شده و به جنگ مشغول شده اند.» (۲۸) همچنین شاهدان در منطقه خبر دادند که ۶۰۰ تن پیشمرگ دمکرات برای کمک به کومه له وارد سنندج شده اند. (۲۹) یادآوری می شود ماجرای سنندج عموماً زیر سلطه کو مه له که با حزب دمکرات دارای اختلاف است، قرار دارد. این خبر علامت احساس خطری است که هردو گروه کرده اند.

در همین حال، برای سهولت ارسال تدارکات و اعزام نیرو، پاک سازی محور ورودی از دیواندره در دستور کار قرار گرفته است. امروز ستاد مشترک در تلفن گرامی به سپاه اعلام کرد: «دستور فرمایید نسبت به تقویت سپاه پاسداران منطقه بیجار و نجف آباد اقدام نمایید. ضمن پاک سازی روستاهای اطراف محور بیجار و دیواندره نسبت به پاک سازی شهر مزبور نیز هرچه زودتر اقدام شود.» (۳۰) بااین حال از بیجار خبر رسیده است منتظر ۷۰ تن نیروی جدید هستند. درپیامی به واحد عملیات سپاه در تهران آمده است: «وضعیت بیجار متوسط است و به تعداد ۷۰ نفر نیرو می خواهند و هنوز به طرف دیواندره حرکت نکرده اند.» (۳۱)

در پاوه وضعی ناآرام وجود دارد و در حرکت به سمت شمال منطقه نیز در نوسود، مریوان، سقز، سردشت کم وبیش و بانه باشدت، این زنجیره ناآرامی تداوم دارد.

در پاوه، محاصره سپاه این شهر وضع وخیمی ایجاد کرده است تاجایی که مرکز فرماندهی سپاه در تهران به ستاد مشترک ارتش پیام داد: «طبق خبر واصله از سپاه [پاوه]، پاوه در محاصره می باشد و تعدادی زخمی داده، لذا برای جلوگیری از سقوط شهر احتیاج به پشتیبانی هوایی دارد.» (۳۲)

سپاه پاوه در ساعت ۲۱ نیز پیامی به مرکز فرماندهی عملیات، در تهران ارسال کرد که فرماندهی سپاه نیز رونوشت آن را برای ستاد مشترک ارتش فرستاد. متن پیام چنین است: «خواهشمندیم هرچه سریع تر جهت شکستن دیوار صوتی یک فروند هواپیمای فانتوم اعزام دارید چون سخت درگیر می باشیم.» (۳۳) ستاد مشترک ارتش نیز در تلفن گرامی که به نیروی هوایی ارتش ارسال کرد، با ذکر درخواست سپاه افزود: «دستور فرمایید برابر درخواست سپاه پاسداران اقدام نمایند.» (۳۴)

در نوسود، پادگان این شهر که چندی پیش به دست افراد مسلح حزب دمکرات خلع سلاح شده است، همچنان در کنترل آنهاست. (۳۵)

در مریوان نیز پادگان شهر در معرض تهدید و محاصره نیروهای مهاجم است. (۳۶)

در سقز، درگیری فقط در تک تیراندازی های متقابل خلاصه می شود و اکثر مردم، این شهر را تخلیه کرده اند. (۳۷)

ص: ۷۹۱

در سردشت، حملات متناوب به پاسگاه کلته همچنان ادامه دارد و به گفته حق گو استاندار آذربایجان غربی، تاکنون ۷ یا ۸ تن به شهادت رسیده اند. (۳۸)

در بانه اما بحران، بسیار جدی است. در ساعت ۷ صبح، در یک گزارش نوبه ای ارتش که برای مسئولان ذی ربط فرستاده می شود آخرین وضع پادگان محاصره شده بانه تا این ساعت به نقل از لشکر۲۸ سنندج، چنین اعلام شد: «تیراندازی از همه طرف به سوی پادگـان بانه اجرا می شود که ازطرف یگان مستقر در پادگان پاسخ داده می شود ضمناً مهمات و خواربار و سوخت پادگان به اتمام رسیده و... اجساد شهدا احتیاج سریع به تخلیه دارد.» (۳۹)

در ساعت ۱۹، به منظور پشتیبانی آتش و افزایش روحیه مدافعان مواجه با کمبود مهمات، ۲ فروند هواپیما به کمک پادگان آمد. در گزارش مربوط به این اقدام آمده است: «۲ فروند هواپیمای اف۵ به منطقه اعزام و پس از تماس با افسر ناظر مقدم هیچ گونه درخواست پشتیبانی آتش نشده فقط افسر ناظر مقدم مطالب زیر را به خلبان هواپیما مخابره نموده است:

الف) کشته ۱۶ نفر ب) زخمی ۵۶ نفر پ) وضعیت پادگان ازنظر مهمات و غذا و روحیه مقاومت قرمز ت) پادگان تا بیش از ۲۴ ساعت دیگر قدرت مقاومت ندارد و سقوط خواهد کرد. ث) یکی از افسران ناظر مقدم دراثر اصابت خمپاره زخمی و خودروی ان ۱۵۱ غیرقابل استفاده شده و تنها وسیله تماس پی.آر.سی۶۶ می باشد.» (۴۰)

در ساعت ۲۱:۳۰، پیام تلگرافی خطاب به مرکز فرماندهی سپاه ابوشریف بدین شرح واصل شد:

«۱. به علت محاصره بودن پادگان همواره به پادگان حمله می شود با خمپاره.

۲. مجروحین عده ای از آنها تخلیه شده اند و تعدادی پاسدار مجروح باقی مانده اند. ...(۱)

۳. افراد جهاد سازندگی همگی در گروگان دشمن می باشند.

۴. تقویت شدن دشمن به هرنوع تضعیف ماست، کمبود نیرو و مهمات و آذوقه، آب آشامیدنی.» در ادامه پیام درخواست حمله همه جانبه به مهاجمان شده و نیز با اعلام نام شهیدان، تقاضای فرود هلیکوپتر شنوک برای تخلیه شهیدان و مجروحان شده است. (۴۱)

برخی مناطق استان آذربایجان غربی امروز، ناآرام بود که دراین میان ارومیه مرکز استان، بیشتر در معرض این ناآرامی ها قرار داشت.

در ساعت یک بامداد، سپاه ارومیه مورد هجوم مسلحانه با انواع سلاح های سبک، تیربار و بازوکا قرار گرفت. این حمله برای مهاجمان حاصلی نداشت. (۴۲) آنان فقط در راه بازگشت از مرغداری بنیاد مستضعفان یک دستگاه پیکان به غنیمت گرفتند. (۴۳) یادآوری می شود روز قبل هم در همین ساعت، پاسگاه

۱- * در اینجا اسامی مجروحان ذکر شده است.

ژاندارمری پل هوایی در ارومیه مورد هجوم قرار گرفته بود که این درگیری تا ساعت ۴:۳۰، ادامه داشت. (۴۴)

پیش ازظهر امروز نیز یک جیپ حامل ۷ نفر از پاسداران کمیته هنگام تعویض پست در راه کوه جم روی مین رفت و ۴ تن از سرنشینان آن شهید و ۲ تن مجروح شدند. (۴۵)

در تکاب ناآرامی وجود نداشت، اما دراین حال تقاضای امروز، برای آذوقه و نیرو به خصوص آر.پی.جی۷ و مهمات تفنگ۱۰۶ و نیز ۴ دستگاه سیمرغ، علامت آن است که وضع عادی هم نیست. (۴۶)

در دوآب در ساعت ۲۱:۳۰، به پاسگاه رادار مستقر در کوه نقره حمله شد که چندین ساعت درگیری متقابل ادامه یافت. (۴۷)

از سوی دیگر، اقدام قابل توجه لشکر۶۴ ارومیه در قبال این اوضاع، صدور اعلامیه ای بدین شرح است: «بسم الله الرحمن الرحیم به ساکنین آبادی های زیر ابلاغ می گردد در مدت ۲۴ ساعت، کلیه سلاح های موجود و پرسنل مشکوک {ضد انقلابی} را تا ساعت ۱۶ روز دوشنبه مورخ ۲۲/۲/۱۳۵۹ جمع آوری و در مقابل رسید به اردوگاه بالانج تحویل نمایند. چنانچه ظرف این مدت در هریک از نقاط ذکر شده اشخاص مشکوک و مسلح غیرقانونی مشاهده یا دستگیر شوند کلیه مسئولیت ها متوجه آبادی های زیر خواهد بود: ۱. آبادی تومتر ۲. مام ابراهیم ۳. کوکیا ۴. قاسم لو ۵. بالانج ۶. بربران ۷. سیلان ۸. محمودآباد ۹. مبارک آباد ۱۰. شیطان آباد ۱۱. آق بلاغ ۱۲. حصار.» (۴۸)

یادآوری می شود همین امروز ساعت ۸ صبح، انفجار مین در حوالی یکی از روستاهای مذکور {تومتر، چهار کیلومتری پاسگاه بالانج} باعث شهادت ۳ جوانمرد و مجروح شدن ۴ تن دیگر شده است۴۹ که خود علامت بحرانی بودن وضعیت روستاهای اطراف دره قاسملو است.

۳۹۹

درحالی که تبلیغات گروه های چپ مارکسیستی درباره مسائل کردستان، با جهت گیری به شدت ضد نظام، به طور وسیعی ادامه دارد،(۱) جریان های دیگر اعم از هواداران جدی نظام یا منتقدان آن نیز به تناسب مواضع خود در این فضای تبلیغاتی، اعلام حضور می کنند.

امروز، نشریه پیام جبهه ملی {ارگان جبهه ملی ایران} خبری به این شرح درج کرد: جامعه اهل تسنن کرمانشاه در تلگرامی به رئیس جمهوری ایران خواستار دخالت دکتر سنجابی برای پایان دادن به وقایع خونین کردستان شدند. در این تلگرام آمده است: ما مصراً از جناب عالی

ص: ۷۹۳

۱- * البته دراین میان، مواضع حزب توده متفاوت است که در جای خود، در این کتاب آمده است. محور تبلیغات حزب توده کوبیدن مائوئیست های فعال در کردستان، مسکوت گذاشتن اقدامات و تحرکات کمونیست های غیرمائوئیست، بزرگ نمایی

اقـدامات گروه هـای سـلطنت طلب و شـعار عـام ضـدخشونت است. شـعار اخیر، درعمـل به طور اساسـی برخوردهـای نظام در کردسـتان را زیر سؤال می برد بـدون آنکه آن را وظیفه حاکمیت در قبال تحرکات مسـلحانه براندازانه قلمـداد کنـد. همچنین توصـیه به رعـایت حقـوق مردم کرد بـدون جـداکردن گروه هـای محـارب نیز از ویژگی هـای تبلیغـات حزب توده است، البته همانند انشعابیون حزب دمکرات که خود توده ای هستند، انتقادهای جدی متوجه رفتار مسلحانه حزب دمکرات می کند.

می خواهیم که در این شرایط حساس دستور قطع جنگ و خونریزی را صادر فرموده و درثانی به وسیله شخصیت هایی چون جناب آقای دکتر کریم سنجابی که خود از مردم کرد است در رفع غائله و نجات زنان و اطفال بی گناه کرد اقدام فرمایید. (۵۰)

همچنین امروز، مطالبی از خبرنامه شماره ۸۵ انجمن اسلامی کردهای مقیم مرکز در روزنامه انقلاب اسلامی انعکاس یافت. در این خبرنامه در مطلبی با عنوان "ناله هزاران" ضمن موضع گیری شدید علیه گروه های مارکسیست درگیر، به افشاگری اعمال وحشیانه آنان پرداخته شده است. بخش هایی از این مطلب بدین شرح می باشد: «طبق اخبار رسیده از سنندج چون نوکران امپریالیزم {کومه له، فدائی و دمکرات و پیکار} نابودی خود را قطعی می بینند، لذا دست به اعمال وحشیانه ای علیه جان و مال و ناموس مسلمانان کرد زده که ذیلاً به نظر می رسد.»(۱) در ادامه این مطلب مواردی از قتل فجیع عده ای از مسلمانان کرد سنندج به دست گروه های یادشده، ذکر و سپس این سؤال مطرح شده است: «آیا اگر در ایران حکومت کمونیستی یا مارکسیستی و یا... بر سر کار آمده بود ما مسلمانان می توانستیم در کردستان بجنگیم؟ و هم زمان در میدان آزادی تهران میتینگ برگزار کنیم؟(۲) و در خیابان های شهر آزادانه روزنامه و اطلاعیه پخش کنیم؟ و شب ها می توانستیم با آقای لنین یا استالین یا مارکس یا مائو در تلویزیون مناظره کنیم؟ و اهانت به مقدسات توده ها بکنیم و آخر هم بگوییم آزادی نیست. عجب رویی!» (۵۱)

دراین میان، تشکیلاتی که با حمایت سپاه پاسداران به نام سازمان پیشمرگان مسلمان کرد در مناطق کردنشین فعال است و در درگیری های مختلف نیز در حد توان حضور دارد، در عرصه تبلیغات از حمایت روزنامه هایی چون جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی برخوردار است. روزنامه انقلاب اسلامی از ملاقات امروز صبح نمایندگان این گروه با امام خمینی خبر داد. در گزارش این روزنامه آمده است: «نمایندگان پیشمرگان کرد مسلمان به حضور امام خمینی رسیدند و با ایشان دیدار و گفت وگو کردند. امام خمینی در این دیدار طی سخنان کوتاهی فرمودند کردستان مال خود شماست و مردم دیدند گروه های سیاسی با مردم چه کردند. به مردم سفارش کنید که خودشان آنها را از منطقه بیرون کنند هم آنها و هم خود شما کمک کنید ان شاءالله وضع درست می شود.»(۳) (۵۲) به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از اقامتگاه امام خمینی، «یکی از نمایندگان پیشمرگان کرد مسلمان در دیدار با امام گفت: ما تابه حال مبارزه کرده ایم و تا آخرین قطره خون خود نیز در کنار همه یارانمان در راه شما و اسلام عزیز آماده فداکاری هستیم و از دولت جمهوری اسلامی می خواهیم که ما را دربرابر گروه های ضد انقلاب تقویت کند.» (۵۳)

۱- * ضمیمه دارد؛ ذکر بعضی اعمال و رفتارهای گروه های درگیر در کردستان به روایت انجمن اسلامی کردهای مقیم مرکز.

۲- ** اشاره به برگزاری مراسم روز کارگر سازمان چریک های فدایی خلق در میدان آزادی که گزارش آن در روزشمار ۱۱/۲/۱۳۵۹، آمده است.

۳- *** عین این عبارت بعداً در صحیفه امام درج شد؛ فقط در آخر صحبت کوتاه امام عبارت «و موفق باشید» افزون بر متن

روزنامه آمده است.

در شرایط کنونی که هنوز نهادها و ارگان های نظام جدید یا کاملاً تأسیس نشده اند یا هنوز بی تجربه و ناتوان هستند، سپاه پاسداران در عمل عمده وظایف برزمین مانده آنها را برعهده دارد و این امر به خصوص در مناطق مستعد بحران و نواحی که مناسبات محلی بر روابط و ضوابط رسمی دولتی مقدم شمرده می شود، اغلب چالش هایی درپی دارد. دراین میان انگیزه های فوق العاده نیرومند افراد سپاه که از وضعیت انقلابی تازه گذشته، در آنها باقی مانده است نیز باعث می شود افراد برای حل ناهنجاری ها خود را طوری به آب وآتش بزنند که ناظران نتوانند قضاوت واحدی راجع به آنان داشته باشند. واقعه ای که امروز در یکی از روستاهای جیرفت اتفاق افتاد، یکی از وقایعی است که بروز آنچه گفته شد به حساب می آید. سه روایت متفاوت روزنامه جمهوری اسلامی، ستاد مشترک ارتش و استانداری کرمان از ماجرا در ادامه ذکر شده است.

گزارش روزنامه جمهوری اسلامی: «[امروز]، به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی جیرفت اطلاع داده می شود که گروهی از ضد انقلابیون در منطقه حاجی آباد رودبار قصد تخریب و آتش سوزی خرمن ها را دارند، لذا بلافاصله گروه ضربت سپاه پاسداران این شهرستان به منظور حفظ امنیت به این منطقه عزیمت می کنند و قبل از اقدام ضد انقلابیون به آنان فرمان تسلیم می دهند، ولی ضد انقلابیون مقاومت کرده و به سوی پاسداران آتش می گشایند. برپایه همین گزارش، در درگیری که بین طرفین روی می دهد ۳ تن از ضد انقلابیون کشته و ۶ تن از آنان زخمی و دستگیر می شوند و فرمانده عملیات گروه ضربت سپاه پاسداران از ناحیه کتف مورد اصابت گلوله قرار گرفته و زخمی می شود.» (۵۴)

گزارش ستاد مشترک ارتش به مرکز فرماندهی سپاه: «برابر اعلام نیروی زمینی مستند به گزارش مرکز آموزش کرمان در عصر امروز در منطقه رودبار جیرفت بین سپاه پاسداران و یکی از سران عشایر جیرفت به نام دوران مالکی درگیری شدیدی رخ داد که درنتیجه دوران مالکی و ۲ نفر دیگر از عشایر کشته و ۶ نفر زخمی و ۴ نفر اسیر گردیده اند و سرپرست عملیات سپاه پاسداران به نام گلزار زخمی شده است که هم اکنون جنازه کشته شدگان و زخمی ها در بیمارستان جیرفت می باشد.» (۵۵)

گزارش استانداری کرمان به وزارت کشور: «به اطلاع می رساند ساعت ۲۰:۳۰ روز یکشنبه ۲۱/۲/۱۳۵۹، سپاه پاسداران انقلاب درحال پیگیری شکایت اتباع مظفرآباد بوده اند که تهدید به سوزاندن خرمن هایشان شده بود به خانه ای که گروهی در آن بوده اند مشکوک می شوند و دستور می دهند که تسلیم شوند. از داخل خانه تیراندازی می شود و آقای گلزاری فرمانده سپاه زخمی و سپاه پاسخ متقابل می دهد و درنتیجه ۳ نفر از آنها که از عشایر رودبار هستند کشته و ۶ نفر زخمی می شوند. امروز صبح ساعت ۱۲، در دادگاه انقلاب اسلامی کرمان مسئله مطرح شد و گروهی جهت تحقیق عازم منطقه شدند. نماینده استانداری، ژاندارمری، سپاه پاسداران، دادگاه انقلاب در این گروه بودند. ساعت ۱۹:۳۰، جلسه تأمین استان تشکیل و مسئله مطرح و پیشگیری های لازم انجام شد، ضمناً ۹ قبضه اسلحه از انواع مختلف از آن خانه به دست آمده است. درهرصورت

فعلاً استانداری نمی توانـد درمورد مقصـر حادثه اظهارنظر کنـد تا بازرسـی گزارش حادثه را اعلام نماید. لازم است دادسـتان جیرفت که بسـیار جوان است و موقعیت محلی و زمانی را در نظر نمی گیرد، تعویض شود و سـپاه پاسداران منطقه بیشتر توجیه شود تا زیر نظر استانداری کار کند. به محض رسیدن اطلاعات بیشتر تلفن گرام خواهد شد.

با احترام، استاندار کرمان غلامعباس زارع» (۵۶)

۴۰۱

پیامدهای انقلاب فرهنگی همچنان در جنبه های گوناگون بروز می کنند و جریان های مختلف با جهت گیری های متفاوت به این مسئله می پردازنـد. دراین میـان خودبه خود مسـائلی تـازه از ماوقع درگیری های مزبور و تبعات آن طرح و فاش می شود. امروز، ازسوی حزب جمهوری اسلامی، حزب توده، حزب کارگران سوسیالیست {که جمعی تروتسکیست هستند} هر یک به طریقی اعلام موضع شـد و نیز جزئیـاتی مسـتند از درگیری های روز اول اردیبهشت دانشـگاه تهران، توسط مـدیریت مسـتعفی دانشگاه تهران در نامه مفصلی، اعلام گردید.

حزب جمهوری اسـلامی درپیامی برای طلاب حوزه علمیه قم خاطرنشان کرد: «انقلاب اسـلامی ما را خطری بزرگ تهدید می کند که از فقر فرهنگی و تهمت و افترا و با عرضه مکتب های انحرافی و التقاطی درصدد است نسل آینده ما را از اسلام بیگانه کنـد و این خطری است که امام امت آن را در دو قـدمی انقلاب می بیننـد و درپیام نوروزی شان می فرماینـد همه بایـد بدانید التقـاطی فکرکردن خیانتی بزرگ به اسـلام و مسـلمین است که نتیجه و ثمره تلـخ این نوع تفکر در سال های آینـده روشن می گردد. تنهـا چـاره و علاـج این درد و تنهـا راه پیشـگیری این خطر "انقلاب فرهنگی" است، انقلاب فرهنگی را نبایـد در درون سمینارها و میزگردها(۱) جست وجو کرد آن هم سمینارهایی از بالای شهرنشینان فرنگ رفته که با عینک دمکرات مآبانه خود می بیننـد و از متن انقلاـب و اسـلام خالص فرسـنگ ها فاصـله دارنـد؛ انقلاب فرهنگی را بایـد از میان توده ها و از روسـتاهای دورافتـاده آغـاز کرد و آغـازگران آن شـما طلاـب حوزه هـای علمیه هستیـد که بایـد به کمـک دانشـجویان مسـلمان و متعهد دانشگاه ها به این رسالت عظیم تاریخی خود دست بزنید.» (۵۷)

حزب توده نیز در شـماره امروز ارگان خود نوشت: «مسئله دانشگاه ها در دو هفته ای که گذشت، در مرکز رویدادهای داخلی کشور قرار داشت. حادثه ای که با تحریم کلاس های درسـی ازطرف گروهی از دانشـجویان مسـلمان دانشـگاه آذرآبادگان و طرح انقلاـب آموزشـی و توسـط آنـان شـکل گرفت، بـا سـرعت برق وبـاد کلیه دانشـگاه هـا و مراکز آمـوزش عـالی کشور را درنوردیده و با غریو و هیجان در سطح جامعه منعکس شد. در این اوضاع واحوال خطیر، هر درگیری داخلی، هر کشمکش

۱- * اشاره تلویحی به میزگرد انقلاب فرهنگی اسـلامی در دانشگاه ملی که در چند روز اخیر با مدیریت جریان بنی صدر برپا شده است. گزارش آن در روزشمار ۲۰/۲/۱۳۵۹ آمده است.

به موقع، هر سرگرمی که اذهان را از مسئله اصلی، خطر اصلی و دشمن اصلی منحرف کند، مستقیماً به نفع شیطان بزرگ و دیگر شیاطین همدست اوست. به این اصل حیاتی و محوری همواره باید توجه داشت. در مسئله دانشگاه ها نیز این اصل محوری و تعیین کننده نباید از نظر دور شود. ...» (۵۸)

گروه تروتسکیستی موسوم به کارگران سوسیالیست نیز در شماره امروز ارگان خود کارگر، نوشت: «انجمن های اسلامی و سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی کشور که به وجودآوردن تغییر بنیادی در نظام آموزشی را هدف خود قرار داده اند و در این راه تاکنون با مخالفت شورای انقلاب، دولت، ریاست جمهوری و گروه های فرقه گرا چون مجاهدین خلق و فداییان خلق مواجه بوده اند، اخیراً دست به ابتکارعمل جالبی زده اند.

این انجمن ها در دانشگاه ها و مراکز آموزشی به طور داوطلبانه از دانشجویانی که موافق شرکت فعالانه در مبارزات ضد امپریالیستی هستند ثبت نام می کنند و آنان را در یکسری کلاس های آموزشی تعلیم داده و به نهادهای انقلابی چون جهاد سازندگی و جهاد سوادآموزی و ارتش بیست میلیونی اعزام می دارند. این عمل انقلابی را انجمن های اسلامی "جذب نیرو" نامیده اند.» (۵۹)

امروز همچنین گزارش بسیار مفصلی ازطرف مدیریت سابق دانشگاه تهران با عنوان "مسئولیت این خونریزی ها به گردن این چهار گروه است" در روزنامه جمهوری اسلامی درج شد. این گزارش آنچه در روز اول اردیبهشت تا ساعاتی پس از نیمه شب، در دانشگاه تهران و حوالی آن روی داد را لحظه به لحظه دنبال کرده است و در آخر با انتقاد مختصری به تصمیم گیران قضیه ازجمله شورای انقلاب، چهار گروه دانشجویی وابسته به سازمان های کمونیستی یعنی سازمان های پیش گام، پیکار، مبارز و راه کارگر را مسئول خون های ریخته شده دانسته است. در گزارش مدیریت سابق دانشگاه تهران چنین آمده است: آنها با تبلیغ وسیع در سطح شهر وانمود می کردند از دانشجویان کشتار زیادی رخ داده و زخمیان بسیارند، درحالی که درعمل و در عالم واقع، کشتگان این ۲۴ ساعت فقط ۳ نفر بودند که هرسه آنها نیز از مردمی بودند که جلوی دانشگاه تجمع کرده و با گروه های مزبور درگیر شده بودند. این گزارش مفصل درواقع در ادامه استعفانامه سوم اردیبهشت این جمع و در تکمیل آن ذکر شده است.(۱) (۶۰)

۴۰۲

دو نمونه گویا از نوع برخوردهای حزب توده، امروز، در ارگان این حزب درج شده است. این مطالب بیانگر ترویج خط مشی شوروی و نفی مخالفان آن ولو گروه های کمونیستی می باشد و در این راه حتی از افشای اقدامات کودکانه و نیز مخرب گروه های کمونیستی صرف نظر نکرده است.

نامه مردم در شماره امروز خود تحت عنوان "بازهم پیکار با طبقه کارگر"، به طعن سازمان

۱- * ضمیمه دارد؛ متن کامل نامه مدیریت سابق دانشگاه تهران حاوی گزارش لحظه به لحظه از وقایع روز اول اردیبهشت دانشگاه تهران.

مـائوئیستی پیکـار در راه آزادی طبقه کـارگر پرداخته و نوشـته است: سازمـان پیکـار بـا طبقه کارگر در اعلامیه شـماره ۷۳، به مناسـبت روز اول ماه مه،ادعا می کنـد «کارگران هرروز بیشتر از هیئت حاکمه بریده و به سازمان های انقلابی کمونیست روی می آورند. ...»

این روزنامه در ادامه افزوده است: نشـریه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق، این ادعا را چنین افشا می کند و یکی از شاهکارهـای پیکـار را چنین شـرح می دهـد: در یـک کارخـانه، متعـاقب تحصن چنـد تن از عناصـر آگـاه برای مقابله با توطئه کارفرما و اخراج ۲ تن از کارگران جدید ناآگاه می بینیم که حرکت اعتراضـی این چند نفر، حرکت اعتراضـی توده کارگران را {البته در جبهه مقابلش} برمی انگیزد. گروهی از کارگران به عنوان اعتراض به تحصن این عـده و برای اخراجشان دست از کـار کشـیده، جلوی دفتر جمع می شونـد و کـارگران متحصن را از کارخـانه بیرون می کننـد. کـارگران در پشت شـیشه هـای ناهارخوری روی کاغـذهایی نوشـته بودند، "ما برای اخراج شـما متحدیم!!" کار ادامه می دهد که پیکاری ها بعد از اخراج از کارخـانه و جدامانـدن از توده کـارگران این گونه اسـتدلال می کننـد که «... اگر مـا را اخراج کننـد، لااقـل خاطره ما در ذهن کـارگران می مانـد و همیشه می گوینـد عجب کـارگران مبـارزی بودنـد. ...» روزنـامه حزب توده در آخر آورده است: «حـالا بـازهم بگوییـد که این تربچه هـا بیخود اسـمشان را گذاشـته انـد "سازمـان پیکـار بـا طبقه کـارگر" و الکی ادعـا می کننـد که کارگران به آنها می پیوندند!» (۶۱)

نمـونه دیگر یـادآوری سـابقه عناصـر مرکزیـت سازمـان پیکـار در راه آزادی طبقه کـارگر است که قبـل از پیروزی انقلاب با مرکزیت مارکسیست شده سازمان مجاهدین خلق به تصفیه خونینِ بعضی مسلمان مانده های سازمان اقدام کرده بودند. در نامه مردم، این سابقه در قالبی طنز و با عنوان "ترور انقلابی" چنین یادآوری شده است:

«ترور انقلابی! رفیقی گفت، پیکار با طبقه کارگر نوشـته است: توده ای ها که بعد از خواب سـنگین چندین وچند ساله خود از قیام شـکوهمند مردم ایران و به برکت آن از سوراخ هایشان بیرون خزیـده اند، به هرکجا که پایشان برسد خرابکاری می کنند. از این آقایان نمی پرسید، خودشان کجا بودند؟ ظریفی گفت: سـرگرم ترور انقلابی {!} شریف واقفی ها بودند و به انقلاب از این راه خدمت می کردند.» (۶۲)

۴۰۳

امروز، روزنامه اطلاعات از ابتکار جدیـد این روزنامه در دعوت از گروه های مختلف سیاسـی برای تشـکیل جلسه ای با عنوان "میزگرد وحدت" خبر داد که هدف از تشـکیل آن جست وجوی ریشه های تفرقه و تشتت و ترسیم راه حلی بود که «در چشم انداز آن، همه نیروها در یک صف واحد زیر پرچم امام امت قرار گیرند و به مصاف با امپریالیسم جهانی برخیزند.» (۶۳)

در این میزگرد که در تاریخ ۱۷/۲/۱۳۵۹، تشکیل شد از این گروه های سیاسی دعوت به

عمل آمده بود: «حزب جمهوری اسلامی، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، سازمان مجاهدین خلق ایران، سازمان چریک های فدایی خلق، حزب ملت ایران، حزب توده ایران، جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران {جاما}، جنبش مسلمانان مبارز، نهضت آزادی ایران، جبهه ملی ایران، دفتر هماهنگی رئیس جمهوری با مردم.» (۶۴)

قابل توجه است که جنبش مسلمانان مبارز در این جلسه شرکت نکرد. حزب جمهوری اسلامی نیز این دعوت را نپذیرفت. این حزب دلایل عدم شرکت خود در این میزگرد را این گونه توضیح داد: «به لحاظ آنکه روزنامه اطلاعات آشکارا در امتداد اهداف امپریالیسم و ضد انقلاب که خود در ضدیت کامل با وحدت ماست، گام برمی دارد {و مکرر، ازجانب نیروهای انقلابی اسلامی مورد خطاب قرار گرفته و توجهی ننموده است}، از شرکت در چنین جمعی خودداری نموده و خصوصاً این توجه را می دهد در مجمعی که گروه هایی آنارشیست چون فداییان خلق که هرگز به بلوغ سیاسی نرسیده و فریب کاری و ضدیت با خلق و انقلاب اسلامی آنان کاملاً مشهود است، چگونه می شود از وحدت عمل برای مبارزه با امپریالیزم گفت و گو نمود. ما در جنگ با شیطان زمان، تنها به خداوند و خلق اصیل انقلاب تکیه می کنیم و هرگز با ضد انقلاب، نشستی نخواهیم داشت و این بدان دلیل است که ما وحدت را جدا از وحدت ایدئولوژیک نمی دانیم، چگونه با اشخاصی که از بحث زیربنایی می گریزند، به بحث روبنایی بنشینیم.» (۶۵)

همچنین سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی با ارسال نامه ای به روزنامه اطلاعات، دعوت این روزنامه را رد کرد. این سازمان دلایل نپذیرفتن این دعوت را چنین اعلام کرد: اعتقادنداشتن به وحدت استراتژیکی جدای از وحدت ایدئولوژیکی، وابستگی مشخص برخی گروه های دعوت شده {حزب توده، جبهه ملی و...} به ابرقدرت شرق یا غرب، بی معنی بودن مذاکره بر سر منافع مردم با گروه هایی چون سازمان چریک های فدایی خلق که با دولت منتخب مردم می جنگند و سپاهیان را به قتل می رسانند و... .

این سازمان در پایان نامه خود نوشت: «به نظر ما چنین میزگردی با این کیفیت مدعوین و همچنین نحوه طرح سؤال ها انحرافی بوده و در این جهت است که تمام این گروه ها را که اغلب ضد انقلاب یا بعضاً در خطی غیر از خط انقلاب اسلامی هستند دوستان انقلاب جلوه دهد، این خود بی تردید از عدم اطلاع و یا از ساده لوحی دست اندرکاران ناشی می شود.» (۶۶)

بنابراین، میزگرد با حضور نمایندگان هشت گروه سیاسی در دفتر روزنامه اطلاعات تشکیل شد و در آن عبدالعلی بازرگان از نهضت آزادی ایران، دکتر ناصر تکمیل همایون از حزب ملت ایران، مهدی عسکری از جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران {جاما}، فرج الله میزانی {جوانشیر} از حزب توده ایران، عباس داوری از سازمان مجاهدین خلق ایران، فرخ نگهدار از سازمان چریک های فدایی خلق ایران، دکتر مسعود حجازی از جبهه ملی ایران و محمد مبلغی اسلامی از دفتر هماهنگی رئیس جمهور با مردم شرکت داشتند و هرکدام به ترتیب مطالبی ایراد کردند. (۶۷)

درپی اعتراضـات وسیع به اظهارنظر مهنـدس بازرگان درباره محسـنات انتخاب شـدن مسـعود رجوی برای نماینـدگی مجلس، امروز، روزنـامه کیهـان متن یـک گفت وگـوی اختصاصـی بـا وی را درج کرد. رونـد این گفت وگو به نحوی درجهت تبرئه بازرگـان از هم نوایی و هم مسـلکی با سازمان مجاهـدین خلق است؛ سازمانی که در ستیزی آشتی ناپـذیر با نیروهای خط امام قرار دارد و روزبه روز نیز این فاصله و شکاف بیشتر می شود.

دراین حال، نوع برخورد بازرگان، برآشـفتگی زیادی را طبعاً درپی داشت. مسـئله قابل توجه دیگر تفاوت سـنخ کار سازمان با نهضت آزادی به خصوص شخص بازرگان در جنبه های

مختلف است که ازنظر بسیاری، این نگـاه بازرگـان نوعی وادادگی دربرابر جریـانی تلقی شـد که هم در ایـدئولوژی و هم در تاکتیک، از جدی ترین مخالفان نهضت آزادی به شمار

می رود. این تفـاوت چه سـال هـای قبـل از انقلاـب {که نهضت آزادی خـاموش بود و سازمـان در "جنبش مسـلحانه" درحال تبدیل شدن به اسطوره بود} و چه بعد از آن درقالب آموزش های تشکیلاتی سازمان، به شکلی تحقیرآمیز علیه نهضت آزادی ابراز می شـد. برعکس، این کـار یـک پیروزی بزرگ برای سازمـان مجاهـدین خلق بود که بـدون دادن هیـچ امتیـازی، چنین امتیازی می گرفت.

دفـاعیه امروز بازرگـان از این نظر هم ضـروری تشـخیص داده شـده بود که حتی بسـیاری دوسـتداران بازرگان، این حرکت را اشتباه و بلکه ویرانگر و درجهت تخریب سابقه وی می دانستند و آن را یک خطای بزرگ می شمردند.

درهرحـال، در ادامه بخشـی از متن مصـاحبه بازرگـان در کیهـان امروز که طبعـاً به دلیـل حضـور دکـتر ابراهیم یزدی در رأس کیهـان، کاملاًـ درجهت تبرئه و تبلیغ برای بازرگـان تنظیم شـده، درج گردیـده است. چکیـده این مصـاحبه بـدین شـرح است: «مهنـدس بازرگـان در یک گفت وگوی اختصاصـی با کیهان انگیزه انتشار دو اطلاعیه خود را درباره مسـعود رجوی {یکی از رهبران مجاهدین خلق} و دیگری توضیحی بر اطلاعیه اول(۱) را تشریح کرد. مهندس بازرگان در این گفت وگو تأکید کرد که دلیل اقدام من در دور دوم انتخابات اینکه من معتقدم و ضروری و حق می دانم که اختیار مملکت و حق دخالت در امور و نظارت ازطریق مجلس اختصـاص به دسته خاص از ملت ولو اکثریت و افراد خیلی صالـح نداشته باشـد، بلکه همه گروه ها و قشرهای ملت برحسب عده و جمعیتشان و بر طبق اصـل۳ قانون اساسـی جمهوری اسـلامی در تعیین سرنوشت سیاسی مملکت مشـارکت نماینـد. منتهـا این بسـتگی دارد به اینکه این افراد و گروه هـا بتواننـد حمـایت و اعتمـاد مردم را نسـبت به خود جلب نمایند، نه از راه زور و تحریک.» (۶۸)

در شرایطی که تیمسار اویسی از فرماندهان مؤثر ارتش شاه، بعد از فرار همچنان علیه نظام جمهوری اسلامی فعال است، امروز، روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده، در گزارشی از آمادگی وی برای تدارک یک کودتا خبر داد.

۱- * برای توضیح بیشتر درباره اطلاعیه بازرگان شامل ابراز امیدواری وی برای رأی آوردن مسعود رجوی در انتخابات مرحله دوم مجلس و نیز اطلاعیه دوم توضیحی وی، به روزشمار ۱۷/۲/۱۳۵۹ رجوع شود.

متن گزارش به این شرح است: «اویسی در مصاحبه ای با فیگارو مگزین که سه شنبه گذشته، در پاریس منتشر شد اعلام کرد که آماده کودتا است. اویسی در این مصاحبه به طور عریان گفت که با سران درجه اول امریکا در تماس است. او گفت: منتظر هستیم که برای یک کودتا، پشتیبانی امریکا را داشته باشیم تا اقدام کنیم. درمورد ارتش، اویسی گفت: در ایران افسران زیادی از ارتش با ما هستند. افسرانی که ظاهراً در امریکا تعلیم می بینند نیز به ما پیوسته اند و آنهایی که در عراق، مصر و اسرائیل هستند همچنین. اویسی امکانات خود در ایران را چنین توصیف کرد: ۳۰۰۰ افسر و ۸۰۰۰۰ آدم معمولی که متشکل و مسلح هستند دراختیار ماست، علاوه برآن ما دارای ۳۰ هلیکوپتر هستیم. درمورد ارتش جمهوری اسلامی او گفت: از ۸۰۰ تانکی که ارتش دراختیار دارد، ۳۰ ۲۵ عدد آنها اکنون قابل استفاده هستند. این روزنامه افزود: اویسی در جواب

سؤالی که در ایران چه نیرویی با ارتش اویسی می تواند مقابله کند، گفت که ازجمله ارتش ۳۰۰۰۰ نفری سپاه پاسداران می تواند مزاحمت هایی دربرابر ما به وجود آورد. درباره حزب توده ایران، اویسی گفت: حزب توده وابسته به [آیت الله] خمینی است و شدیداً از خمینی دفاع می کند.» نامه مردم در انتهای خبر از قول اویسی آورده است: «من این سرزمین را خوب می شناسم و به امکانات محلی کاملاً واقف هستم و درموقع مناسب امکان عمل خواهیم داشت.» (۶۹)

یادآوری می شود بنی صدر در سرمقاله روزنامه انقلاب اسلامی به مطالبی اشاره کرده است که نشان می دهد بحث وقوع یک کودتا در آینده، در محافل مختلف به طرق

گوناگون رواج دارد. در این سرمقاله بنی صدر نوشته است: «دیشب، برادری برای من یادداشتی فرستاده بود به این شرح: یکی از دوستان از منابع موثق وزارت خارجه فرانسه کسب اطلاع کرده که آنها در گزارش خود در ارزشیابی اوضاع ایران به رئیس جمهوری خود ژیسکار دستن اطلاع داده اند که باوجود حرکتی که در داخل ایران این کشور را به سوی نوعی فاشیسم مذهبی سوق می دهد، امکان یک کودتای امریکایی در ایران فراهم می شود. منابع مطلع همچنین گزارش می کنند که در این عملیات حداقل ۵۰۰ نفر از سران سیاسی و نظامی ایران در مرحله اول با یک یورش از بین خواهند رفت و شورش عمومی مردم که بدون تردید نیرومند خواهد بود {باتوجه به اینکه نیروهای ناراضی ملی و قشرهای تکنوکرات براثر تندروی های رو به تزاید جناح افراطی مذهبی به طرف معتدلین گرایش پیدا کرده است و با عملکرد صحیح عوامل خارجی در ایران خنثی نگه داشته خواهند شد و دربرابر خشونت نظامی نیروهای جدید ساکت خواهند شد} سرکوب خواهند شد به این ترتیب پیش بینی می شود بتوان این کشور را درصورت چنین اقدامی ازجانب ایالات متحده بعد از دو یا سه هفته بحران سخت داخلی به آرامش کشاند.» بنی صدر افزوده است: «از قرار اطلاع آقای قاسملو با یک روزنامه ایتالیایی مصاحبه کرده و گفته است: به هنگام پیشامد اشغال سفارت امریکا یا مرکز حکومت امریکا بر ایران، عده ای از افسران عالی رتبه به او مراجعه کرده و گفته اند، اگر با آنها کنار بیاید بعد از پیروزی به او خودمختاری خواهند داد. این افسران اخیراً نیز که امریکاییان به ایران تجاوز کرده بودند مراجعه و همان وعده را تکرار کرده اند.» (۷۰)

ضمیمه گزارش۳۹۳: گزارش بعدی رادیو لندن از نفر هفتم و ادعای عرب گرایی در حمله به سفارت ایران

در ۴ خرداد ۱۳۵۹، در بخش فارسی رادیو لندن اعلام شد نفر هفتم و رهبر گروه حمله کننده به سفارت ایران که علی محمد نامیده شد، در مصاحبه ای با مجله زیر نظر محمد فاروقی گفته است: هدف از اشغال سفارت ایران این بود که توجه جهانیان را به نژادپرستی ضد عرب که در ایران اعمال می شود جلب کنند. علی محمد گفته است که رژیم جدید در ایران اعراب را استثمار کرده است و اینکه درمورد اعراب ایران در ادارات دولتی تبعیض قائل می شوند. علی محمد می گوید به دلیل اینکه دولت ایران مطبوعات را سانسور می کند اعراب قادر نیستند صدای خود را به گوش دنیا برسانند. (۷۱) یادآوری می شود هدف اشغال سفارت ایران، آزادی زندانیان موسوم به خلق عرب اعلام شده بود که با مخالفت شدید ایران مواجه شد و شکست خورد.

ضمیمه گزارش۳۹۹: ذکر بعضی اعمال و رفتارهای گروه های درگیر در کردستان به روایت انجمن اسلامی کردهای مقیم مرکز

در افشاگری جمعیت کردهای مقیم مرکز، در توضیح اعمال وحشیانه ای علیه جان و مال و ناموس مسلمانان کرد، چنین آمده است:

«۱. باقیمانده مردم سنندج که قصد خروج از شهر سنندج را دارند به وسیله گروه های ضد انقلاب هدف گلوله قرار می گیرند و از خروج آنها به شدت جلوگیری می شود تا از آنان به عنوان سنگر جهت حمله به برادران ارتشی و پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد استفاده نمایند.

۲. مسجد جامع را به سنگر تبدیل کرده و از آنجا با اسلحه سبک و سنگین به برادران ارتشی و سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد و مردم مسلمان حمله نمایند تا نیروهای مسلمان نیز متقابلاً تیراندازی کرده و مسجد تخریب شود و سپس بتوانند بوق و کرناهای داخلی و خارجی خود را به کار اندازند و بگویند ارتش و سپاه پاسداران مسجد را تخریب می کنند.

۳. در چند روز اخیر، عده ای از مسلمانان مبارز کرد را دستگیر نموده و بدون بازجویی با منطق مارکسیسم استالینیسم آنها را اعدام کرده اند. از آن جمله این خلقی های طرف دار کارگر یکی از کارگران سنندجی را به نام معروف شبلی بیست وپنج ساله که نماینده کارگران سنندجی بوده همراه برادرش هادی شبلی به طرز فجیعی مثله کرده اند و شمس الله مشیر پناهی و علی غفوری و نعمت گچکار را اعدام کرده[اند].

ضمناً جنازه برادر علی غفوری را سوزانده اند. درمورد شهید معروف شبلی و برادرش ابتدا شاهرگشان را با چاقو پاره کرده تا از دیدن دست وپازدن آنها لذت ببرند، ولی دو برادر به طور مکرر داخل خون خود با صدای بلند الله اکبر می گویند. نوکران امپریالیزم عصبی شده و دهانشان را با چاقو درمی آورند. مجدداً در لحظات آخر باز از شنیدن الله اکبر خشمگین شده و آنها را تیرباران می کنند. ننگ بر بی منطقان، درود خدا بر شهدای اسلام» (۷۲)

ضمیمه گزارش۴۰۱: متن کامل نامه مدیریت سابق دانشگاه تهران حاوی گزارش لحظه به لحظه از وقایع روز اول اردیبهشت

دانشـگاه تهران نظر به حضـور لحظه به لحظه نویسـندگان نـامه و نیز موضـع انتقـادی جـدی آنـان دربرابر مسـئولان وقت که بر اهمیت مندرجات نامه افزوده است، متن کامل این نامه که بسیار حائز اهمیت است بدین قرار درج می شود:

«به نام خدا

به دنبـال وقایع و زدوخوردهای اخیر دانشـگاه تهران، در اسـتعفانامه خود به تاریـخ ۳/۲/۱۳۵۹، وعـده کردیم که شـرح وقایع و دلایـل اسـتعفای خـود را به زودی به اطلاع امـام و امت برسـانیم. وظیفه خـود می دانیم که ملت شـریف و رزمنـده ایران را در جریان واقعیت آنچه که گذشت قرار دهیم تا خود قضاوت کنند و مقصر را از بیگانه [بی گناه] بازشناسد.

در روز دوشنبه ۱/۲/۱۳۵۹ که بنا به تصـمیم شورای انقلاب آخرین روز مهلت برای تخلیه دفاتر گروه های سیاسـی در دانشگاه بود، از اولین ساعـات بامـداد، ساختمان دفتر دانشـجویان پیش گام، هواداران سازمان پیکار، مبارز و راه کارگر واقع در خیابان ۱۶ آذر، توسـط افراد زیادی به صورت چنـد حلقه زنجیر محاصـره و محافظت می شـد و تعـدادی هم پاسـدار کمیته در خیابان حضور داشت.

آنچه از دفتر ریاست دانشگاه واقع در طبقه پنجم سازمان مرکزی که مشرف به تمام صحنه بود مشاهده می شد حاکی از این بود که مقدار زیادی سنگ و چماق در زیر توده های کاغذ در کف خیابان ۱۶ آذر استتار شده بود و ظاهراً توده های کاغذ برای آن بود که درصورت استفاده از گاز اشک آور با آتش زدن آنها گاز را خنثی کنند. استتار سنگ ها هنگامی آشکار می شد که جمع کنندگان، قطعات جدید سنگ را مرتباً به صحنه آورده و در زیر روزنامه ها پنهان می کردند.

در آن ساعات اول روز که هنوز از اجتماع مردم در آنجا خبری نبود، اینان با پلاکاردهایی مردم را به مقاومت در خیابان ۱۶ آذر تشویق می کردند. ظاهر کاملاً رزمی که اعضا و هواداران این سازمان ها به خود گرفته بودند و دعوت علنی از مردم برای به اصطلاح مقاومت دربرابر تصمیم شورای انقلاب، خود از دلایل اجتماع تدریجی مردم در آنجا بود که با گذشت زمان بر تعداد آنها افزوده می شد. در اینجا ذکر این نکته لازم است که چون به این گروه ها تا پایان روز دوشنبه، فرصت داده شده بود مردم می بایست قاعدتاً تا پایان مهلت از حضور در محل خودداری نمایند، ولی مشهود بود که دست هایی در پس پرده گروه هایی از مردم را به حضور در محل تشویق می کرد و این دلیل دیگری بر اجتماع مردم در آن مکان بود. این صف آرایی و تهیه سنگ و چماق و دعوت از مردم برای به اصطلاح مقاومت کاملاً نشانگر آن بود که چهار گروه مزبور، آن روز مصمم بودند با ایجاد یک درگیری وسیع حادثه ای ناگوار بیافرینند و آن را به نام شورای انقلاب و رئیس جمهور ثبت کنند. ما که از طبقه پنجم سازمان مرکزی دانشگاه، شاهد همه وقایع و تمامی صحنه بودیم وقوع چنین درگیری خونین و ناگوار را پیش بینی و با تمامی وجود حس می کردیم.

به همین دلیل برای جلوگیری از این حادثه ناگوار تلاش بسیار کردیم. در تمام طول روز از یک سو با مقامات مسئول مرتباً تماس گرفتیم و از آنها خواستیم که با مستقرکردن تعداد کافی از پاسداران در مدخل خیابان های مختوم به دانشگاه راه را بر مردم ببندند تا در صحنه ای که اینان برای درگیری با خلایق تدارک دیده بودند مجتمع نشوند، و از سویی دیگر با تماس با سازمان دانشجویان پیش گام مصرانه از آنان خواستیم که هرچه زودتر نمایندگان خود را برای مذاکره نزد ما بفرستند تا شاید بتوانیم راه را بر بروز حادثه ببندیم. سازمان دانشجویان پیش گام وعده داد که نماینده خود را در ساعت ۲ بعدازظهر، بفرستند. در جلوی اجتماع مردم، گروهی دربرابر صف آرایی این چهار سازمان

ایستاده و با فریاد "حزب فقط حزب الله، رهبر فقط روح الله" و شعارهایی دیگر، علیه آنان شعار می دادند. ضمناً مقامات مسئول به تماس و درخواست مستمر ما درمورد بستن راه های مختوم به دانشگاه برای جلوگیری از بروز درگیری، کوچک ترین اعتنایی نکردند تا آنکه در ساعت ۱:۴۵ بعدازظهر، یعنی ۱۵ دقیقه قبل از وعده ملاقات ما با نمایندگان دانشجویان پیش گام، چند نفری در صف مقدم جبهه، یعنی مرز بین دو گروهی که در مقابل هم صف آرایی کرده بودند به جان هم پریدند که ناگهان اعضا و هواداران پیش گام، پیکار، مبارز و راه کارگر که از اوایل بامداد، صحنه نبرد را تدارک دیده بودند سنگ ها و چماق ها را از زیر توده های کاغذ درآورده و به جان طرف مقابل افتادند که آنان نیز شروع به پاسخ متقابل کردند و این چنین کارزار شروع شد. بلافاصله پس از خاتمه درگیری اعضا و هواداران پیش گام، پیکار، مبارز و راه کارگر شروع به سنگربندی در سرتاسر خیابان ۱۶ آذر کردند و صف مقدم جبهه را به ابتدای خیابان، یعنی مدخل خیابان ۱۶ آذر از خیابان انقلاب کشاندند و در مدت زمان کمی موزائیک های دور استخر محوطه ای را که محاصره کرده بودند کنده و به قطعات کوچک تر تقسیم کرده و در کف خیابان برای درگیری مجدد انباشتند. در همین فاصله، قسمتی از دیوار و نرده های دانشگاه

را خراب کردند و قطعات صندلی های چوبی [نیمکت] محوطه دانشگاه را برای تهیه چماق از جای درآوردند. تعدادی از آنها در روی سقف باشگاه دانشگاه به جمع آوری سنگ مشغول شدند و حتی بنزین اتومبیل های دانشگاه را، لابد برای تهیه کوکتل مولوتف، کشیدند و خلاصه از تخریب هر آنچه امکان داشت برای سنگربندی و تهیه چماق خودداری نکردند. عصرهنگام که خبر درگیری در اطراف دانشگاه در شهر پخش شده بود گروه های مردم به سوی دانشگاه سرازیر شدند و با آنکه آگاهانه شعار می دادند: "توطئه فدایی درگیری، درگیری"، ولی کاملاً مشخص بود که صحنه درگیری با همان شیوه بعدازظهر می تواند تکرار شود و این بار با سنگربندی و تدارکی که این سینه چاکان خلق!! دیده بودند بسیار خون بارتر از بار پیش می شد، به خصوص که شب نزدیک بود. سازمان

ص: ۸۰۳

دانشجویان پیش گام که قرار بود نمایندگان خود را در ساعت ۲ بعدازظهر، برای مذاکره به دفتر مدیریت دانشگاه بفرستد از این کار

خودداری کرد. پس از تماس های

مجدد قول دادند که در ساعت ۶

بعدازظهر، نماینده خود را برای مذاکره و تبادل نظر با مدیریت دانشگاه درمورد تخلیه دفاتر خود و جلوگیری از بروز حادثه فرستاده و این بار نیز همان طور که انتظار می رفت،

به قول خود وفا نکردند. بر ما مسلم شد که اینان قصد دارند تا آخرین لحظه این مهلت که بنا به دعوت رئیس جمهور مردم به دانشگاه خواهند آمد از فرصت استفاده کنند و با ایجاد درگیری و زخمی کردن و کشتن مردم و نیز خرابکاری در دانشگاه حادثه خون بار به وجود آورند و سپس با تبلیغات وسیع آن را به نام دولت و شورای انقلاب ثبت کنند.

بلافاصله پس از درگیری بعدازظهر، طبق برنامه قبلی تعدادی از آنها در سطح شهر، به ویژه خیابان های اطراف دانشگاه با قیافه های سراسیمه و آشفته و بلندکردن پلاکارد از مردم پنبه و پنیسیلین و خون و یخ طلب می کردند و چنین وانمود می کردند که کشتار وسیعی رخ داده و زخمیان بی شماری در دم مر گ اند و تعداد کشتگان را با ارقام دروغین اعلام می کردند، درحالی که طبق آمار منتشره ۳ نفر در مدت این ۲۴ ساعت، کشته شدند و البته تا آن لحظه با یاری مردم و پاسداران کسی کشته نشد، ولی عده ای به وسیله سنگ و چماق از طرفین مجروح شدند و قابل توجه است که کشته شدگان این ۲۴ ساعت، هیچ کدام از این سینه چاکان خلق نبودند، بلکه همگی از مردمی بودند که در صف مقابل آنها ایستادگی می کردند. ساعت ۶ بعدازظهر، بعد از بدقولی دانشجویان پیش گام درمورد فرستادن نماینده خود و نیز توجه نکردن مسئولین مملکتی به خواست ما مبنی بر بستن خیابان های مختوم به دانشگاه برای جلوگیری از اجتماع مردم و درنتیجه جلوگیری از درگیری، از آنجا که هرلحظه احتمال بروز حادثه خونین دیگری می رفت به ناچار به رئیس جمهور و شورای انقلاب مراجعه کرده و پس از شرح وقایع آن روز و انتقاد کوتاهی از مسئولان، مصرانه خواستیم که با فرستادن پاسدار و ماشین های بلندگودار مردم را از کسانی که در خیابان ۱۶ آذر سنگر گرفته بودند، جدا کنند و با همین شیوه صفوف مردم در طول شب از آنان جدا شد و هیچ گونه درگیری به وجود نیامد. سؤال این است که چرا مسئولان، با همین شیوه درطول روز که ما مرتباً پیشنهاد می کردیم، از درگیری و خونریزی جلوگیری نکردند. لازم به تذکر و توجه است که مراجعه ما به رئیس جمهور و شورای انقلاب باعث شد که ترتیبی اتخاذ شود که آن شب از یک درگیری و خونریزی وسیع جلوگیری شود، والاـ غرض ورزی این گروه ها و بی توجهی مسئولان فاجعه بزرگی به بار می آورد.

در ساعت ۲۲:۱۵، ۳ نفر به دفتر مدیریت دانشگاه مراجعه کرده و خود را نماینده چهار سازمان پیش گام، پیکار، مبارز و راه کارگر خواندند و از همه چیز سخن گفتند الا تخلیه

و تحویل دفاتر خود و بار دیگر بر ما مسلم شد که اینان مصمم اند تا آخرین دقیقه مهلت مسلحانه مقاومت کنند و خونریزی را

ادامه دهند. در طول شب صدای تیراندازی از داخل و خارج دانشگاه ادامه داشت که دراین رابطه توجه به دو نکته بسیار مهم و ضروری است: اول اینکه صدای گلوله هایی که از خارج دانشگاه، محل استقرار پاسداران و توسط آنان شلیک می شد با صدای گلوله هایی که از داخل دانشگاه شلیک می شد عمدتاً متفاوت بود. دوم اینکه در ساعت ۲ بامداد سه شنبه ۲/۲/۱۳۵۹، از دفتر دانشجویان پیش گام به ما تلفن زدند که تصمیم گرفته ایم دفتر خود را تخلیه کنیم و درست از همان لحظه صدای تیراندازی از درون دانشگاه قطع شد. باتوجه به اینکه پاسداران در خارج دانشگاه مستقر بوده و از هجوم مردم جلوگیری می کردند و در سیاهی کامل شب از مردم کسی در دانشگاه نبود و نیز باتوجه به دو نکته فوق، آشکار می شود که اعضا و هواداران این سازمان بودند که سرتاسر شب در داخل دانشگاه سنگر گرفته و تیراندازی می کردند تا پاسداران نیز پاسخ بدهند و در نیمه های شب، در دل مردم رعب و وحشت ایجاد کنند و همه چیز را به نام شورای انقلاب تمام کنند و چنین هم کردند.

در ساعت ۴:۳۰ بامداد، نمایندگان رئیس جمهور، کمیته و نمایندگان دانشجویان پیش گام به دفتر مدیریت دانشگاه آمدند تا برای چگونگی تخلیه و تحویل دفاتر مذاکره کنند و درخواست اصلی شان این بود که پاسداران برای خروج از آنها محافظت کنند تا مورد هجوم مردم واقع نشوند. بالاخره در نزدیکی های سپیده پس از جروبحث زیاد دفاتر آنان به نماینده دانشگاه تحویل شد که ایشان هنگام تحویل گرفتن در یکی از دفاتر دانشجویان پیش گام اسلحه دیده بود.

نکته ای که لازم است ملت عزیز ایران و امت اسلام به آن توجه کنند و از این جمله خود حدیث مفصل را

ص: ۸۰۴

بخوانند این است که یکی از دو نفر نماینده دانشجویان پیش گام که در این جلسه حضور داشت آقای فرخ نگهدار بود. ایشان همان کسی است که در اوایل پیروزی انقلاب به نام نماینده سازمان چریک های فدایی خلق به تلویزیون می آمد و درحالی که پشت به مردم کرده بود حرف می زد. این شخص اولاً ـ دانشجو نیست، ثانیاً یکی از سردمداران و رهبران سازمان چریک های فدایی خلق است که به نام نماینده دانشجویان پیش گام که هواداران سازمان چریک های فدایی خلق اند برای مذاکره و نحوه تخلیه و تحویل دفاتر آنان آمده بود. ملت رزمنده ایران باید از این دغل کاران که به نام دانشجو دفاتری را اشغال کرده و از امکانات و بیت المال مسلمین زیر پوشش فعالیت های دانشجویی استفاده می کنند، بپرسد و آنها را در دادگاه خدا و خلق محاکمه کنند که این چگونه سازمان دانشجویی است که در آخرین دقایق یکی از رهبران سازمان چریک های فدایی خلق را که دانشجو هم نیست برای مذاکره و تخلیه اتاق ها می فرستد و نیز از این دفاتر علیه خلق ستم کش ایران به عنوان ستاد عملیاتی چریک های فدایی خلق [استفاده می کنند] و به اقدامات تخریبی و مسلحانه دست می زنند و با تبلیغات مردم را می فریبند و جنگ روانی نیز ایجاد می کنند که مردم خون و وسایل زخم بندی و درمان بدهند که شورای انقلاب و دولت کشتار کرده است، درحالی که خودشان در دل سیاهی شب از درون دانشگاه به بیرون که محل اجتماع مردم [بود] تیراندازی و دانشگاه را به ویرانه ای تبدیل کردند.

پس از سپیده دم که آنان دانشگاه، خیابان ۱۶ آذر و دفاتر خود را تخلیه کردند آنچه که در دانشگاه و ساختمان امور دانشجویی {محل دفتر آنان} مشاهده می شد انبوهی از خرابی و خرابکاری بود، گویی سپیده دمی بود پس از شبیخون قوم مغول به دانشگاه و خیابان ۱۶ آذر. موزائیک های کنده شده از زمین، صندلی های شکسته تالار مولوی که در محوطه دانشگاه انباشته شده بود، مقدار زیادی یخ که با دروغ و تزویر از مردم جمع آوری کرده و در گوشه ای انباشته بودند، چراغ های شکسته محوطه دانشگاه، درها و شیشه ها و پنجره های خردشده باشگاه ویران شده دانشگاه، دستگاه صوتی نماز جمعه بود که نابود شده بود، میزهای رستوران های دانشگاه که برای سنگربندی در محوطه ریخته و ازبین برده بودند، قطعات بزرگ و کوچک سنگ و چوب و نرده های شکسته شده دانشگاه و... همه اینها خرابی هایی بود در محوطه دانشگاه که عمدتاً در طول شب ایجاد شده بود درحالی که از مردم یک نفر در آنجا حضور نداشت و همه به دست این فداییان سینه چاک خلق و از بیت المال خلق برای مقابله با تصمیم شورای انقلاب و رئیس جمهوری منتخب مردم.

باتوجه به شرح مختصر حوادثی که گذشت، از دید ما که شاهد و ناظر صحنه بودیم، علل آنچه به استعفای ما منجر شد چنین [است]:

۱. علت اصلی حادثه که به تصمیم گیری شورای انقلاب برای تخلیه دفاتر گروه های سیاسی منجر گردید حاکمیت این گروه ها در دانشگاه است درحالی که عده معتنابهی از استادان دانشگاه فاقد دفتر کار هستند و در دانشکده ها کلاس درس کافی وجود ندارد.

گروه های سیاسی نزدیک به ۱۸۰ اتاق را اشغال و به دفتر فعالیت های سیاسی خود تبدیل کرده اند، حتی در یکی از دانشکده ها دفتر ریاست دانشکده از اشغال اینان در امان نماند. حاکمیت گروه های سیاسی در دانشگاه امروز، فاجعه ای است که همه مسئولان و اکثریت قریب به اتفاق استادان از آن رنج می برند و هرروز به علت رقابت های سیاسی بین این گروه ها و نشناختن

حدومرز برای خود، دامنه حاکمیت آنان گسترده تر می شود.

مدیریت موقت دانشگاه تهران در همان روزهای بازگشایی دانشگاه پس از انقلاب به گروه های سیاسی پیشنهاد کرد که دفاتر خود را تعطیل کنند و در عوض مدیریت دانشگاه ساختمانی را مانند همه دانشگاه های

دنیا به فعالیت های دانشجویی اختصاص خواهد داد و به هر دسته و انجمن دانشجویی فقط یک دفتر خواهد داد، ضمناً در دانشگاه هیچ حزب و سازمان و گروه سیاسی را به رسمیت نمی شناسند و فقط دانشجو و فعالیت های

دانشجویی را مجاز می داند.

هیچ یک از این گروه ها حاضر نشدند که با گروه دیگر حتی در طبقات مجزای یک ساختمان کار کنند، زیرا معتقد بودند که ساختمان در و راه پله

مشترک دارد و آنان حاضر نیستند از یک در وارد و خارج شده و از یک راه پله بالا بروند و همسایه یکدیگر باشند. حاکمیت این گروه های سیاسی لطمه بزرگ تر از این به دانشگاه وارد کرده است و آن اینکه شوراهای هماهنگی دانشکده ها را {که مرکب از نمایندگان استادان، دانشجویان و کارکنان است} به کلی از شکل و محتوای آکادمیک خارج کرده و به آنها شکل و محتوای سیاسی

ص: ۸۰۵

داده است. نمایندگان دانشجویی در این شوراها به جای آنکه از کلاس ها و گروه های آموزشی دانشکده ها باشند تا به مسائل آکادمیک بپردازند از گروه های

سیاسی دانشجویان که هرکدام وابسته به یک سازمان و حزب سیاسی است انتخاب شده اند. به همین دلیل در ۱۴ ماه گذشته این شوراها فقط به جنگ و دعوای سیاسی پرداختند. مثلاً برای تقسیم بندی دیوارهای دانشکده ها به منظور نصب اعلامیه های خود ساعت ها در شوراها بحث کرده اند،ولی کوچک ترین قدمی در راه اعتلای آموزش دانشکده ها برنداشتند و همه معیارهای آموزشی را به پای اهداف سیاسی خود قربانی کردند. برخی از آنان دربرابر این اعتراض که چرا باید گروه های سیاسی حدود ۱۸۰ اتاق را در دانشگاه اشغال کنند پاسخ بدهند که دانشگاه برای دانشجو است و اگر شوراهای هماهنگی تصمیم بگیرند حتی همه اتاق ها هم باید به گروه ها اختصاص داده شود. ملاحظه

می شود علت العلل همه این حوادث حاکمیت این گروه هاست که تصمیم گیرنده اصلی آنان تماماً احزاب و سازمان هایی است که اینان بدان ها وابسته اند.

۲. یکی از بزرگ ترین دلایل این اوضاع آشفته در دانشگاه ها این است که شورای انقلاب هیچ گونه قانون و ضابطه ای پس از انقلاب برای اداره دانشگاه ها و شوراهای آن و حدود اختیاراتشان تعیین و تصویب نکرد. دانشگاه ها نه می توانستند با قوانین قبلی کار کنند و نه قانون جدیدی در دست داشتند بدین سان دانشگاه ها را در خلأ رها کردند، سرپرستان دانشگاه ها و دانشکده ها فقط با روش ریش سفیدی به مدیریت پرداختند باآنکه دانشگاه تهران در اوایل تابستان ۱۳۵۸ لایحه پیشنهادی استقلال دانشگاه ها را پس از چند ماه تهیه و به دولت داد هنوز از تصویب و ابلاغ چنین لایحه ای خبری نیست.

۳. ازبین بردن حاکمیت سیاسی گروه ها و جمع کردن دفاتر آنان که درحقیقت ستاد عملیاتی سازمان ها و احزابی است که اینان به آنها وابسته اند تصمیم به حقی است، زیرا با ادامه این وضع دانشگاه ها دانشگاه نخواهد شد، ولی ما معتقدیم که این تصمیم بسیار بی موقع و بی مطالعه و بدون مشورت با سرپرستان دانشگاه ها اتخاذ شد و منجر به آن چیزی شد که شرحش گذشت.

به عبارت دیگر در این حادثه خون بار بهانه را شورای انقلاب با تصمیم بی موقع خود به دست این گروه های سیاسی داد، ولی تقصیر استفاده از این بهانه کلاً به گردن این گروه هاست که مترصدند تا از کوچک ترین فرصت علیه انقلاب استفاده کرده و در روز روشن و نیز در دل شب تاریک، حرمت معبد مقدس علم را با رگبار گلوله های خود زیر پا بگذارند. چهار سازمان پیش گام، پیکار، مبارز و راه کارگر اگر دلشان برای خلق می سوخت و به آنچه می گویند معتقد بودند مانند بقیه گروه های سیاسی دفاتر خود را به موقع تخلیه کرده و تحویل می دادند تا قطره ای خون از بینی کسی نیاید. به همین دلیل است که مسئولیت این خونریزی ها را ما به گردن این چهار گروه می دانیم. آن کس که بهانه می آفریند مقصر است، ولی آن کس که از بهانه برای مقاصد شیطانی خود سوءاستفاده می کند خائن است.

۴. حرف ما خطاب به شورای انقلاب این است که چرا با سرپرستان دانشگاه ها که منتخبین خود شما هستند درمورد تصمیماتی که می خواهید برای آنان بگیرید مشورت نمی کنید تا با این تصمیمات ناگهانی و بی موقع از پا درنیایند. تصمیم

بجا، ولی بی موقع شورای انقلاب، آن هم بـدون مشورت با ما، مسائل جـدی و جدیـدی برای ما به وجود آورد که پس از این حوادث دیگر قادر نیستیم در سـنگر مـدیریت دانشـگاه مبارزه کرده و به انقلاب خدمت کنیم. این بود که ترجیح دادیم اسـتعفا داده و به سـنگر دیگری برای مبارزه و خـدمت به انقلاب برویم و قضاوت کامل راجع به این مسائل را به عهده امام و امت می گذاریم.

کلام آخر ما این است که از نزدیک شاهـد و ناظر بودیم که این گروه ها و سازمان هایی که برای خلق سـینه می زننـد چگونه در ظرف ۲۴ سـاعت یک کردسـتان کوچک در دانشـگاه، یعنی بیـخ گوش حکومت، زیر پوشـش فعالیت های دانشـجویی به وجود آوردنـد و همه جنایـات خود را به نام شورای انقلاب و رئیس جمهور ثبت کردنـد. به شورای انقلاب و رئیس جمهور و مجلس آینـده هشـدار می دهیم که بداننـد اینـان به همین سادگی حوادث عظیم و گاه جبران ناپـذیر با تکیه بر اسـلحه و به نام خلق و علیه انقلاب می آفرینند. به هوش باشید، وگرنه این ماجراجویان و حادثه آفرینان، انقلاب را دربست بر باد خواهند داد. ربنا افرغ علینا صبرا و ثبت اقدامنا وانصرنا علی القوم الکافرین.

مدیریت سابق دانشگاه تهران» (۷۳)

ص: ۸۰۶

منابع و مآخذ روزشمار ۲۱/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳. روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۴. همان، ص۱۲.

۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۴، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۷، بخش عربی رادیو قطر، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۶. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۴، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۲، لندن خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۱ مه ۱۹۸۰.

۸. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۴، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۸، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۱۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۲، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص۴، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۱۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۴، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۶، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۱۳. روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۴. همان.

۱۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۴، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۶، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۱۶. سند شماره ۰۴۱۲۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۱۷. سند شماره ۰۵۷۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا {مدیریت اطلاعات}، شماره ۳۰، از ۲۱/۲/۱۳۵۹ تا ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۱۸. سند شماره ۴۱۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۱۹. سند شماره ۴۱۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۲۰. سند شماره ۰۴۱۲۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۲۱. سند شماره ۴۱۲۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۲۲. سند شماره ۰۵۷۵۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا {مدیریت اطلاعات}، شماره ۲۹، از ۲۰/۲/۱۳۵۹ تا ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۳. سند شماره ۰۴۲۴۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۲۴. سند شماره ۰۴۱۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۲۵. سند شماره ۲۸۳۴۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سرهنگ ستاد اخیانی به ژاجا {رکن۳ عملیات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۲۶. سند شماره ۰۴۱۲۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {معاونت عملیات و اطلاعات}، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۲۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۸. سند شماره ۰۵۷۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

۲۹. روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳۰. سند شماره ۰۴۱۲۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۳۱. سند شماره ۰۴۱۲۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بیجار به عملیات تهران، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۳۲. سند شماره ۴۱۲۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۳۳. سند شماره ۰۴۱۲۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۳۴. سند شماره ۰۴۱۲۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ به نهاجا، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۳۵. روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳۶. همان.

۳۷. همان.

۳۸. همان، ص۱۲.

۳۹. سند شماره ۰۵۷۵۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۱.

۴۰. سند شماره ۰۵۷۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۱.

۴۱. سند شماره ۰۴۱۲۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از مسئول پاسداران مستقر در بانه به مرکز فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۴۲. سند شماره ۰۴۱۲۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات ارومیه به عملیات تهران، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۴۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۴۴. سند شماره ۰۴۲۱۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:

از ژاجا {رکن۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۴۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۴؛ و روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴۶. سند شماره ۰۴۱۲۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تکاب به عملیات تهران، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۴۷. سند شماره ۴۱۲۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۴۸. روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴۹. سند شماره ۰۵۷۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

۵۰. جبهه ملی ایران، نشریه پیام جبهه ملی، شماره ۱۴، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۵۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۳. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی(ره})، جلد۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، ص۲۸۴.

۵۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۵۵. سند شماره ۰۴۱۲۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۵۶. سند شماره ۴۲۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از استانداری کرمان به وزارت کشور، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۵۷. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۸. روزنامه نامه مردم، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۵۹. حزب کارگران سوسیالیست، هفته نامه کارگر، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۶۱. روزنامه نامه مردم، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۶۲. روزنامه نامه مردم، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۶۳. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۶۴. همان.

۶۵. همان.

۶۶. همان.

۶۷. همان.

۶۸. روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶۹. روزنامه نامه مردم، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۷۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۷۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۸، ۵/۳/۱۳۵۹، ص۱۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۴/۳/۱۳۵۹.

۷۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۷۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص۷.

هنوز در امریکا گوشه هایی از عملیات به کلی سری طبس مطرح می شود که نشان می دهد این ماجرا ابعادی غیرقابل ذکر داشته است و دارد.(۱)

یکی از رؤسای سابق بخش های سیاسی سازمان سیا به نام مایلز کوپلند، در گفت وگو با دیلی تلگراف بر جنبه هایی از این عملیات تأکید کرد که قابل تأمل است.(۲) وی درباره نقش و جایگاه هواپیماهایی که در طبس فرود آمدند و گرفتار طوفان شن شدند، گفت: این هواپیماها و پرسنل آنها برای کمک کردن به خروج گروگان ها از ایران و برای فراهم ساختن پوشش نظامی برای عملیات به آنجا رفته بودند؛ عملیات نجات قرار بود در تهران و توسط مأموران داخلی در ایران انجام گیرد. من باتوجه به تجربیات شخصی که از چنان عملیاتی دارم معتقدم که حتی پیام کارتر که از رادیو تلویزیون پخش شد،(۳) بخشی از این طرح جامع را تشکیل می دهد. این تصادف در وسط بیابان اتفاق افتاد و افراد اعزامی مأمور اجرای آن، آموزش های لازم را دیده بودند. ضرورت نداشت که کسی بلافاصله از آنچه اتفاق افتاده بود باخبر شود، اما باتوجه به حرفه ام، به نظر من

۱- * نکته مهم اینکه از بین اخبار گفته نشده طرح، فقط به جنبه هایی از آن به طور تلویحی یا به تصریح اشاره می شود که مربوط به نیروهای ایرانی دخیل در طرح بوده است. به این ترتیب علاوه بر اینکه جنبه های گفته نشده طرح مسکوت می ماند، در ایران نوعی بدبینی و بی اعتمادی مخرب نیز به وجود می آورد. همچنین ابعاد طرح را در اذهان، به کمک عده ای ایرانی در تهران منحصر می کند. درحالی که چه بسا ابعادی بسیار بزرگ و غیرقابل تصور در این طرح به کلی سری وجود داشته است که از محدوده ایران و حتی منطقه فراتر طراحی شده بود. هرچند اکتفا به آنچه غیرمستقیم از طرح تصویر شده که دارای ابعاد محدودی است خودبه خود نوعی جهالت و نالایقی را به امریکایی ها نسبت می دهد، اما خسارت این امر از افشاشدن ابعاد طرح کمتر بوده است.

۲- ** کوپلند اکنون بازنشسته است و نقش مشاور دارد و در عملیات طبس نیز از مشاوران بوده است.

۳- *** منظور سخنرانی تلویزیونی کارتر درباره عملیات طبس در ۵/۲/۱۳۵۹ در ساعت ۷ صبح به وقت امریکا {حدود ۳:۳۰ بعدازظهر به وقت تهران} است که به تفصیل در روزشمار ۵/۲/۱۳۵۹، آمده است.

دلیل ظاهرشدن بلافاصله کارتر بر روی صفحه تلویزیون این بود که ایرانیان اطمینان حاصل کنند مأموریت عملیات نجات کلاً متوقف شده و دیگر نباید به هیچ وجه نگران باشند.

شش روز قبل از اینکه کارتر اجازه عملیات را صادر کند، کوپلند طرح نجاتی را منتشر کرده بود که شباهت زیادی با آنچه بعداً اتفاق افتاد، داشت.(۱) گزارش هایی در باره این طرح در سرتاسر امریکا انتشار یافت و به نظر می رسید که برخی درخواست اجرای آن را از مقامات مسئول داشتند. کوپلند گفت: در آن زمان وقتی وی سؤال کرد که آیا مخالفتی با طرح نجات او شده است، در پاسخ به وی گفته شد که مخالفتی با آن به عمل نیامده است. کارتر در پیام تلویزیونی خود اشاره کرد که پیاده شدن در صحرای طبس فقط قدم اولیه طرح بوده و هنوز نیروهای نظامی دستور آزادی گروگان ها را دریافت نکرده بودند. (۱)

۴۰۷

عصر امروز، وقوع حادثه ای در یک منطقه نفتی ایران در خلیج فارس، باعث شد چشم انداز تهدیدکننده ای درزمینه افزایش تنش در روابط ایران و امریکا، پدید آید.

گزارش فرمانده سپاه بندرعباس به نقل از هنگ ژاندارمری لاوان، حاکی است چند هلیکوپتر با پرتاب بمب هایی که نوع آن معلوم نیست، باعث شده قسمت بزرگی از آب دریا به صورت پودر درآمده و سپس به اطراف پاشیده شود و آتش بگیرد که شعله های آن هم اکنون به وسیله کارگران جزیره لاوان خاموش می شود. (۲) این گزارش همچنین از مشاهده «یک فروند ناو خاکستری روشن در بیست کیلومتری سکوی نفتی» در ساعت ۱۶:۳۰ خبر داده است و در ادامه به «کشتی های دریایی {آمینیکو} در فاصله ۱۲۰ کیلومتری جزیره لاوان» اشاره کرده است.

شب هنگام، بخشداری لاوان به وزارت کشور گزارش داد که عصر امروز، «سکوهای بهره برداری شرکت امیدکو {رستم} مورد حمله هلیکوپترهای ناشناس قرار گرفته است. در آب های اطراف سکوهای بهره برداری نفت امیدکو تعداد چند بمب آتش زا پرتاب و مشتعل شده است. آخرین اطلاعات واصله حاکی است تعدادی ناوچه های ناشناس که در اطراف سکوهای بهره برداری نفتی رستم بوده اند به طرف سکوهای بهره برداری شرکت نفت لاوان حرکت نموده اند و درحال حاضر، آتش خاموش و به علت تاریکی هوا هیچ گونه ناوچه ناشناس و هلیکوپتر دیده نمی شود. درحال حاضر، فرودگاه لاوان تحت کنترل افراد مسلح کمیته می باشد.» (۳)

درنهایت «یک مقام آگاه در ستاد فرماندهی نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران

ص: ۸۱۰

۱- * کوپلند در مصاحبه ای از طرحی ضربتی برای آزادکردن گروگان ها در عملیاتی کماندویی و غافلگیرکننده سخن گفته بود. پیش بینی شده بود که گاز بیهوش کننده در سفارت امریکا در تهران پخش شود و تعداد ۳ فروند هلیکوپتر، با علائم

هلیکوپترهای ایرانی در داخل محوطه سفارت فرود بیایند و گروگان ها را تخلیه و به پست کماندویی در صحرا ببرند. وی تأکید کرده بود که بدون مشورت با سیا این مصاحبه را انجام داده است.

دراین مورد اظهار داشت: درحوالی ساعت ۶ عصر امروز، چند هلیکوپتر امریکایی از روی عرشه سه ناو امریکایی که در خلیج فارس مستقر می باشند پرواز کرده و در نزدیکی فضای منطقه چاه رستم در جنوب جزیره

لاوان در خلیج فارس به پرواز درآمدند. این مقام در ادامه افزود: از داخل این هلیکوپترها مایعی به صورت کف بر روی آب های منطقه چاه رستم ریخته شد که ایجاد حریق بر روی آب نمود که پس از مدتی آتش خاموش شد. وی افزود: به محض اطلاع از این حادثه چند فروند هواپیمای شکاری ازسوی نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران به منطقه اعزام شدند تا با حملات این هلیکوپترها مقابله و اطلاعات بیشتری را دراین زمینه کسب و گزارش نمایند.»(۱) (۴)

در موضعی متقابل در تهران تلاش های سیاسی و تبلیغاتی علیه رژیم بعث عراق، هرچند نه به صورت آنچه در عراق رایج است، شکل می گیرد. تجمع امروز رانده شدگان عراقی جلوی سفارت تونس در تهران برای بیان خواسته هایشان از اتحادیه عرب و نیز حضور جلال طالبانی دبیرکل اتحادیه میهنی کردستان عراق {رهبر گروه طالبانی} در تهران و مصاحبه وی با خبرنگار خبرگزاری پارس در تهران، نمونه هایی از این امر است.

امروز، در تهران «قریب ۵۰۰ تن از برادران و خواهرانی که توسط رژیم فاشیستی بعث عراق از خاک آن کشور اخراج شده بودند در مقابل سفارت تونس در تهران تجمع نمودند.» بنا به گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی، «این گروه که همگی از اصل ونسب عراقی هستند و شناسنامه های خودشان نیز عراقی است به نشانه اعتراض به این ادعای پوچ دولت عراق که گفته بود اخراج شدگان از کسانی هستند که قاچاقی وارد عراق شده بودند و همچنین به نشانه اعتراض به تاراج و غارت مال واموالشان در عراق با نهایت آرامش در مقابل سفارت تونس در تهران تجمع و تحصن نمودند.»

یکی از متحصنین عراقی درمورد علت این تجمع گفت: «ما به عنوان نمایندگان ۳۴ هزار اخراجی عراقی می خواهیم ازطریق این سفارت صدای مظلومانه خود را به گوش اتحادیه کشورهای عربی که دفتر مرکزی آن در تونس می باشد،برسانیم و بگوییم که اگر ما اخراجی هستیم، چرا مال واموالمان را پس نمی دهند.»

یکی دیگر از متحصنین عراقی گفت: «ما را به جرم اینکه از امام خمینی و دولت ایران پشتیبانی

۱- * دو روز بعد، وزارت دفاع امریکا گزارش های مربوط به پرواز هلیکوپترهای امریکایی بر فراز سکوهای حفاری نفت ایران در خلیج فارس را رسماً تکذیب کرد. سخنگوی وزارت دفاع امریکا گزارش منابع ایرانی را دراین باره بی اساس خواند و تأکید کرد که هلیکوپترهای امریکایی در این منطقه فعالیت ندارند. خبرگزاری فرانسه که این خبر را مخابره کرده است، افزود: «علی اکبر معین فر وزیر نفت ایران، گفته بود که شکاری های ایران هلیکوپترهای امریکایی را مجبور کردند به عرشه ناوهای هواپیمابر در منطقه خلیج فارس بازگردند.» [روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۲]

می کردیم به فجیع ترین وضعی بیرون انداختند، اموال ما را به غارت بردند. به ما می گویند که شما عراقی نیستید درحالی که بسیاری از ما حتی تا ۱۰ سال در عراق سرباز بوده ایم. بسیاری از ما هم اکنون پسرانمان در ارتش عراق سرباز هستند.»

فردی به نمایندگی از متحصنین نیز اظهار کرد: «ما تا روز جمعه شب وروز همین جا خواهیم بود. در حسینیه ها، در مساجد و در جاهای دیگر به سر می بریم تا بلکه سازمان اتحادیه عرب به حال ما فکری بکند و ما را از این وضعیت رقت بار نجات دهد.» متحصنین در پایان از اقدامات دولت ایران در استقبال از رانده شدگان عراقی تشکر کردند و خواستار رسیدگی و توجه بیشتر به این امر شدند. (۵)

از سوی دیگر، در مصاحبه اختصاصی جلال طالبانی با خبرگزاری پارس وی هدف خود را از سفر به ایران و دیدگاه هایش را درباره انقلاب اسلامی ایران و تأثیر آن در منطقه و به خصوص عراق تشریح کرد.(۱)

از وی سؤال شد: انقلاب اسلامی ایران در عراق به ویژه در منطقه کردنشین کشور شما، چه تأثیری داشته است؟ طالبانی پاسخ داد: انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی سراسر خاور میانه {غرب آسیا} را تکان داده و تأثیر وسیعی در جهان اسلام به ویژه در عراق که اکثریت ساکنان عرب آن شیعه هستند، به جا گذاشته است. تأثیر انقلاب اسلامی این بود که مردم عراق و برادران شیعه ما را در جنوب کشور بیدار کرد و آنها را تشویق به فعالیت و مبارزه کرد. همچنین اکراد عراق تشویق شدند که به مبارزه مسلحانه خود ادامه بدهند. به ویژه اینکه از پشت سر دیگر خطری متوجه آنها نیست، زیرا رژیم ارتجاعی شاه از پشت سر ناجوانمردانه به ما خنجر می زد. این خطر رفع شد و حالا ـ به عکس انقلاب اسلامی ایران فضای تازه ای پدید آورد و اکراد ایرانی نیز که در کنار دیگر برادران ایرانی خود علیه رژیم شاهی قیام کردند، شروع به همدردی با برادران کرد خود در عراق کردند.

جلال طالبانی در ادامه گفت: انقلاب اسلامی ایران مردم را معتقد خواهد کرد که می توان طاغوت ها را سرنگون کرد. قبلاً این اعتقاد بود که رژیم قوی است و شاه و صدام حسین تکریتی، ارتش دارند و از پول های هنگفت برخوردارند و با داشتن دستگاه های سرکوبگر، نابودی آنها غیرممکن است. به همین خاطر مردم میل به انزوا و ناامیدی داشتند، اما انقلاب اسلامی ایران امید به پیروزی را زنده کرد. این انقلاب به مردم نیرو داد و یک روحیه انقلابی در دل اکراد و عرب ها در عراق به وجود آورد و تأثیر دیگر انقلاب اسلامی ایران این بود که ماهیت زشت و پلید رژیم صدام حسین تکریتی را برملا ساخت.

وی درباره اوضاع کلی عراق گفت: رژیم و دارودسته صدام حسین، اقلیتی بسیار کوچک هستند که با آتش و خون در عراق حکومت می کنند. اینان سیاست فاشیستی فجیعی علیه تمامی نیروها و احزاب و گروه ها و شهروندان عراق چه عرب، چه کرد، چه مسلمان، چه مسیحی، چه سنی و چه شیعه به کار می برند. در عراق آزادی مطبوعات، آزادی احزاب، آزادی سندیکاها مطلقاً وجود

۱- * بخشی از این مصاحبه که به کردستان ایران و مسائل آن مربوط می شود در گزارشی جداگانه در همین روز آمده است.

ندارد. آنها مردم را هزار هزار بازداشت می کنند. انقلابیون را به طور دسته جمعی به جوخه های اعدام می سپارند. ده ها هزار نفر را آواره می کنند. ارتباط رژیم فاشیستی عراق با استعمار نو و استعمارگران امریکایی دیگر مسئله ای نیست که از دید کسی پنهان مانده باشد. ما رژیم صدام حسین تکریتی را رژیمی مزدور استعمار نو، وابسته به استعمارگران امریکایی می دانیم. این وابستگی ازطریق پوشش های مختلفی ازجمله ارتجاع سعودی، روابط بازرگانی و مناسبات نفتی مشهود است.

این رژیم در قبال ملت کرد عراق یک سیاست "شوونیستی" در پیش گرفته و آن را ازطریق عربی کردن مناطق نفت خیز کردنشین و کوچ دادن اکراد از مناطق خود اعمال می کند. براساس همین سیاست، آنها ۱۲۴۷ دهکده کردنشین را با خاک یکسان کردند، کشتزارها و جنگل ها را به آتش کشیدند و حتی چشمه های آب را با سیمان بستند.

این رژیم با مقاومت گسترده توده ای مواجه شده است. همه نیروها و احزاب ملی، همه اکراد، همه شیعیان مخالف این رژیم بوده و به مبارزه با آن برخاسته اند. اتحادیه میهنی کردستان عراق تقریباً چهار سال است که مبارزه مسلحانه خود را علیه این رژیم آغاز کرده که درعین حال بخشی از انقلابِ سرتاسری عراق به شمار می رود، زیرا چند حزب عراقی به نام تجمع ملی عراق هم اکنون در کنار ما با رژیم می جنگند. بعد از انقلاب اسلامی ایران و پیوستن برادران شیعه ما در مبارزه علیه رژیم فاشیستی عراق، دامنه مقاومت مردم عراق دربرابر این رژیم بسیار گسترش یافته است. حتی حزب کمونیست عراق که چند وزیر در هیئت حاکمه داشت، رژیم را ترک کرده و هم اکنون در کنار ما می جنگند.

بعد از برکناری احمد حسن البکر، در داخل خود حزب بعث نیز انشعاباتی رخ داد و صدام ۲۲ تن از رهبران حزب را اعدام و صدها نفر دیگر را بازداشت کرد. (۶)

۴۰۹

باوجود اینکه عراق به طور سنتی ذیلِ اقمار شوروی قرار دارد، اما نظر به اهمیت ایران که هم مرز با شوروی است و نیز وقوع انقلاب ضدامپریالیستی در آن و همچنین طمع هایی که بلوک غرب به نقش عراق علیه نظام اسلامی ایران دارد، وضعیتی انتظارگونه برای شوروی در اتخاذ میزان حمایت از عراق ایجاد شده است. دراین حال، موضوع افغانستان هم مزید بر تعلقات نه شرقی، نه غربی ایران شده و فاصله بیشتری را بین ایران و شوروی به وجود آورده است. برعکس عراق، باوجود اعدام کمونیست های این کشور همچنان به تداوم دوستی با شوروی و اخذ کمک های به خصوص تسلیحاتی از آن کشور تأکید دارد. اظهارات امروز سفیر عراق در شوروی و مقارن آن اظهارات سفیر ایران در این کشور، به گونه ای گویای وضعیت یادشده است.

به گزارش یونایتدپرس از مسکو، امروز، عبدالرحمن الدوری سفیر جدید عراق در اتحاد شوروی، ضمن توهین به رهبر انقلاب اسلامی مدعی شد جمهوری اسلامی ایران سعی دارد عراق را از کشورهای سوسیالیست تحت رهبری اتحاد شوروی دور کند. وی افزود: «از زمان

به قدرت رسیدن [آیت الله] خمینی، ایران و عراق چند درگیری مرزی داشته اند و [آیت الله] خمینی از عراقی ها دعوت کرده است که دولتشان را سرنگون کنند. الدوری که اواسط ماه آوریل به مسکو وارد شد، اضافه کرد که کشورش مایل به تقویت روابط با اتحاد شوروی است.» (۷)

از سوی دیگر، دکتر محمد مکری سفیر جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه جماهیر شوروی، امروز، تهران را به مقصد مسکو {محل مأموریت خود} ترک می کند. وی در گفت وگو با خبرنگار روزنامه اطلاعات درخصوص گفت وگویش با یکی از مقامات شوروی توضیحاتی داده که بخش هایی از آن بدین شرح است:

سؤال: شما در اخبار گفته بودید از شوروی تقاضا کرده اید به عراق اسلحه نفروشند، آیا در این گفت وگو این موضوع را هم مطرح کردید؟

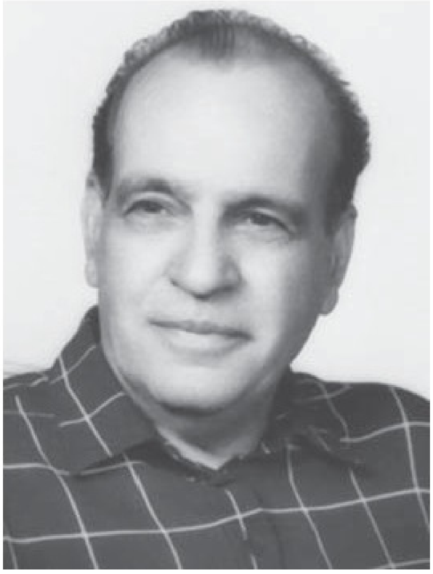
مکری: بله. این را هم گفتم که کمک تسلیحاتی شوروی و دادن هواپیماهای میگ به عراق به زیان انقلاب ایران است. این سلاح ها، در میان جنگ طلبان و ضدانقلابیون غرب، جنوب و سایر نقاط ایران پخش می شود و رسیدن این سلاح ها به دست گروه های مختلف شایعه توافق دو ابرقدرت را درباره تقسیم مناطق نفوذ در اذهان مردم ایران تقویت می کند و او هم جواب هایی داد.

سؤال: چه جواب هایی؟

مکری: وی گفت که متأسف هستیم اختلاف ایران و عراق به نحوی توسعه می یابد که به سود هیچ کدام نیست و دراین مورد اظهار نگرانی کرد و افزود: ما با عراق یک قرارداد و یک رابطه صمیمانه پانزده ساله داریم و ما مایل نیستیم که روابط حسنه ما با یک کشور به زیان روابط ما با کشور دیگر تمام شود و براین اساس، تصور نمی کنم که تخریب روابط شوروی و عراق به نفع ایران باشد، زیرا تخریب این روابط محققاً عراق را بیشتر به غرب وابسته می کند و حتی اگر منبع تسلیحات عراق از شوروی قطع شود، عراق از منابع غربی تغذیه خواهد کرد و این مسلماً به سود ایران نیست.

سؤال: خوب این توضیحات شما را قانع کرد؟

مکری: نه، به او همین را گفتم. گفتم توضیحات جناب عالی نتوانست مرا قانع کند. گفتم دولت عراق یک دولت مردمی نیست و پایگاهی در میان مردم ندارد و صدام حسین این سلاح ها را برای کشتار مردم عراق و درجهت مخالفت با انقلاب اسلامی ایران به کار می برد. این دولت عراق است که با این سلاح ها به پاسگاه های مرزی ایران حمله می کند. هواپیماهایی که شوروی دراختیار عراق می گذارد فقط برای کوبیدن مرزهای ایران است و هیچ گاه در جنگ با اسرائیل به

{نقد سیاست ارسال سلاح به عراق در گفت وگوی محمد مکری سفیر ایران در شوروی با مقامات این کشور}

ص: ۸۱۴

کار گرفته نشده است. او باز استدلال کرد که به موجب قرارداد، باید به عراق هواپیما و اسلحه تحویل دهند و باز تکرار کرد که اگر ارسال اسلحه به عراق متوقف شود، عراق می تواند از منابع دیگر نیز اسلحه تهیه کند و تخریب روابط شوروی و عراق به نفع ایران نیست. مقام وزارت امور خارجه شوروی گفت شوروی تنها منبع تأمین اسلحه عراق نیست و دولت عراق از کشورهای غربی، نظیر فرانسه و آلمان فدرال نیز اسلحه می خرد و درصورتی که ارسال اسلحه شوروی به عراق متوقف گردد، عراق نه تنها

از سلاح های غربی صرف نظر نمی کند، بلکه حجم آن را هم افزایش خواهد داد. به علاوه ما از تمام رویدادهای عراق خوشحال نیستیم، مثلاً رفتار عراق با دوستان ایدئولوژیکی ما {اعدام کمونیست ها} مورد قبول ما نیست، ولی این امور جزو مسائل داخلی عراق است و ما در امور داخلی کشورها دخالت نمی کنیم. من مجدداً گفتم هنگامی که ایران ادعای ژاندارم منطقه بودن را داشت و با عضویت در پیمان سنتو اجازه می داد که پایگاه های جاسوسی در ایران علیه شوروی فعالیت کنند، دولت عراق ادعاهایی که امروز مطرح می کند نداشت و حالا که انقلاب ایران پیروز شده و طبعاً شوروی نیز از نتایج آن بهره مند شده است، شما دولتی را که امریکا می خواهد نقش ژاندارم منطقه را به آن محول کند تقویت می کنید. انقلاب ایران می تواند از خود دفاع کند، ولی چون مایلیم با شوروی همیشه روابط حسن هم جواری داشته باشیم، مایل نیستیم که دولت شوروی در دام نقشه های امریکا و دول غرب بیفتد و من به عنوان یک سفیر وظیفه خود می دانم که شما را از نقشه های امپریالیست ها آگاه کنم و امیدوارم که این موضوع با بی طرفی مورد مطالعه عمیق قرار بگیرد و اطمینان دارم که دراین مورد به نتایج مطلوبی خواهیم رسید. (۸)

۴۱۰

نیروهای عراق در مناطق مرزی و نیز در بعضی شهرهای مرزی ایران همچنان به انواع تحرکات علیه ایران ادامه می دهند.

گشتی های ایران در آن سوی اروندرود یک مقر جدید خمپاره ۸۱ را با دو قبضه، همراه با دوربین سه پایه مشاهده کردند. (۹)

در آبادان، ضدهوایی فرودگاه علیه پرواز بیگانه، یک بار در ساعت ۳ بامداد،۱۰ و یک بار در ساعت ۲۳، فعال شد و به اجرای آتش پرداخت. (۱۱)

در اهواز، از استانداری خوزستان هشدار داده شد که «عده ای خرابکار در هنگام برداشت محصول گندم ازطریق مرز ایران و عراق وارد و قصد آتش زدن خرمن های گندم را دارند»، هدف این افراد از این حرکت بدبین کردن کشاورزان و بی اعتبارکردن دولت جمهوری اسلامی است، به این معنی که دولت قادر به ایجاد امنیت برای دهقانان و محصولات آنان در منطقه نیست. (۱۲)

در ایلام و منطقه مرزی میانی، نصب دکل و برپایی چادرهایی که در آن افراد مسلح مستقر شده اند، به وسیله گروهان موسیان، مشاهده و گزارش شد. (۱۳)

امروز همچنین لشکر۹۲ زرهی گزارشی به استانداری خوزستان داد که حاکی از رفتار خصمانه حکومت بعث عراق با ایران در همه عرصه های مقدور است. براین اساس، امروز، در تلویزیون عراق از خلبان و سرنشینان یک هواپیمای آموزشی که در ایران فرود آمده بودند و پس از دستگیری و بازجوییِ مرسوم، به عراق بازگردانده شده بودند، مصاحبه ای پخش شد. در این مصاحبه این افراد مدعی شدند که پاسداران جمهوری اسلامی ایران ضمن بدرفتاری با آنان، آنها را در زندان انفرادی محبوس کردند. (۱۴)

۴۱۱

منطقه عمومی کرمانشاه و قصرشیرین، علاوه بر مواجهه با گروه های مسلح درگیر در کردستان و نیز اقدامات عناصر عراقی، در معرض تحرکات ایذایی مهاجمان نیز قرار دارد که عموماً ازطریق عراق تدارک، تأمین، تحریک و حمایت می شوند؛ این منطقه امروز نیز با چنین مشکلاتی مواجه بود.

در نخستین ساعات بامداد، مهاجمان مسلح با سلاح های سبک و سنگین پادگان اسلام آباد را مورد حمله قرار دادند که با مقابله افراد ارتش و سپاه فرار کردند. (۱۵)

از ساعت ۲۲:۳۰ شب قبل، در کنداب واقع در غرب جوانرود، درگیری مسلحانه ای بین پاسداران و مهاجمان روی داد که تا ساعاتی بعد از نیمه شب، ادامه داشت. به گزارش گروهان ژاندارمری پاوه، در این درگیری از نیروهای سپاه یک تن شهید و یک تن مجروح شد که به کرمانشاه منتقل شدند. (۱۶)

در ساعت ۱۷، انفجار خمپاره باعث کشته شدن ۲ غیرنظامی در روستایی در غرب پاسگاه جوانرود شد. (۱۷)

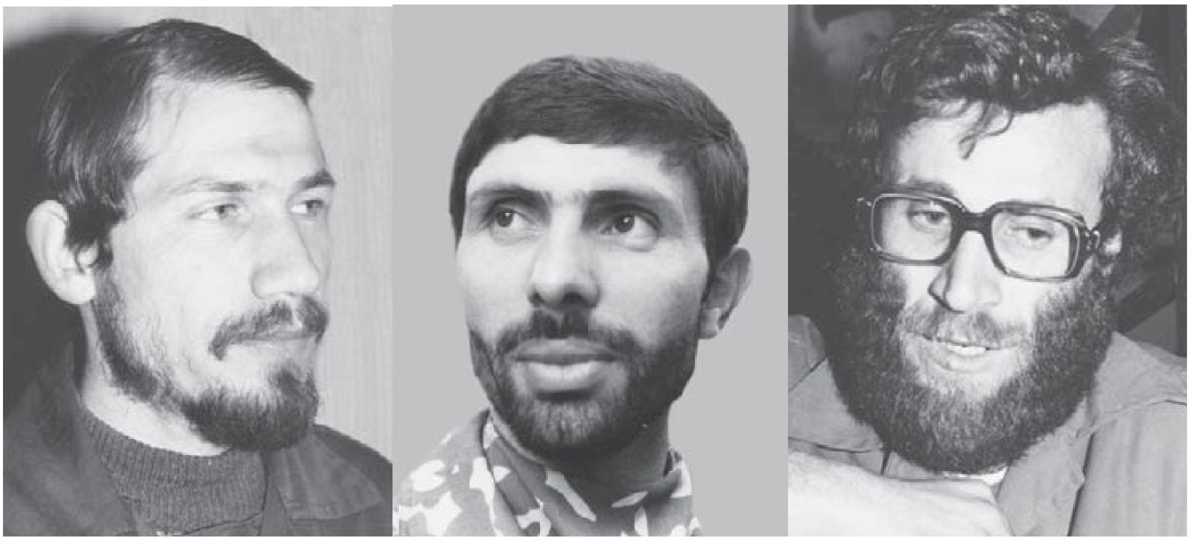
در ساعت ۱۸ در منطقه باباجانی جوانرود، یک دستگاه تویوتا روی مین رفت و متلاشی شد و چندین تن مجروح شدند. (۱۸) همچنین به گزارش روابط عمومی سپاه کرمانشاه بعدازظهر امروز، در منطقه شیروینه جوانرود، نیروهای پاسدار هدف حمله مسلحانه ای قرار گرفتند که تا شب ادامه داشت. مهاجمان سرانجام با تحمل تلفاتی به طرف عراق عقب نشینی کردند و از نیروهای سپاه نیز یک تن شهید و یک تن مجروح شد. دراین میان ۲ کودک از اهالی نیز شهید شدند. (۱۹)

شب هنگام، یک بمب در کنار در ورودی هتل آفتاب کرمانشاه {محل زندگی اکراد مهاجر} منفجر شد که براثر آن یک نفر زخمی شد؛ پس از انفجار بمب، تیراندازی پراکنده ای نیز روی داد. (۲۰) دراین حال شهربانی کرمانشاه به ژاندارمری و سپاه اطلاع داد که «گروه های مسلح ضدانقلاب تعدادی اسلحه سنگین در تپه خان آباد مستقر و مهمات و تدارکات خود را در ساختمان عبدالله بیگ حیدری که در بالای این تپه است، ذخیره نموده است.» (۲۱)

امروز در سنندج، تحرکات قوای دولتی با ابتکارعمل چشمگیری همراه بود و وضعیت به طور محسوسی به زیان شورشیان مسلح تغییر کرد. تکیه اصلی همچنان بر روی نیروهای داوطلب انقلابی است و نیروهای ارگان های نظامی رسمی مؤمن به اسلام و انقلاب نیز با انگیزه های شبیه آنان دست اندرکارند.

درحالی که مسئول هماهنگی عملیات سپاه و ارتش رحیم صفوی(۱) است۲۲ و محمد بروجردی(۲) در رأس نیروهای سپاه تهران و پیشمرگان مسلمان در سه راهی فیض آباد، عملیات تصرف مقرهای شورشیان را دنبال می کند،سرگرد علی صیاد شیرازی(۳) در حوالی سیلو درحال پیگیری ساماندهی درست نیروهایی از تیپ۳ زرهی همدان می باشد. (۲۳) به این ترتیب، با استقرار نیروهای ارتش در تپه های حوالی سیلو، نیروهای سپاه همدان توانستند به منظور بازسازی در دالکان مستقر شوند و فقط ۱۰ نفر از سپاه قروه در سیلو ماندند. (۲۴)

مسئله قابل ذکر دیگر نوع آمادگی نیروهای انقلاب است که باوجود همه خطرها و موانع از شب قبل، به هر نحو ممکن در عمده مراکز مورد نظر مستقر شده اند و از اوایل روز، برای ورود به نقاط آلوده شهر و پاک سازی آن به دور از محافظه کاری های خاص نیروهای کلاسیک و صرفاً ملزم به انجام وظیفه رسمی، بدون تردید اقدام کردند.

(در سنندج تکیه اصلی بر نیروهای انقلابی است که انگیزه هایی فراتر از وظیفه رسمی و سازمانی دارند.

از سمت راست محمد بروجردی از سپاه، سرگرد علی صیاد شیرازی از ارتش و رحیم {سیدیحیی} صفوی مسئول هماهنگی عملیات سپاه و ارتش)

ص: ۸۱۷

۱- * وی در جنگ تحمیلی با عراق ازجمله فرماندهان اصلی سپاه بود و در سال ۱۳۷۶ مقام فرماندهی کل سپاه را احراز کرد.

۲- ** وی از قبل در مقام فرمانده عملیات غرب کشور قرار داشت، ولی در شرایط اخیر سنندج طبعاً تمرکز و استقرار او در

این نقطه است.

۳- *** وی در جنگ تحمیلی با عراق در مقام فرماندهی نیروی زمینی ارتش از فرماندهان اصلی جنگ بود و با فرمانده کل سپاه محسن رضایی، فرماندهی مشترک قرارگاه مرکزی و هدایت عملیات را بر عهده داشتند.

تحرکات امروز، درواقع تا آخرین ساعات روز قبل، آماده سازی شده بود. در محورهای عباس آباد و فیض آباد، گروه هایی از پاسداران اعزامی از تهران، قروه و پیشمرگان مسلمان کرد و... فاصله خود را با مراکز تجمع و خطوط مقاومت افراد مسلح گروه های غیرقانونی هرچه نزدیک تر کرده اند. در محور حسن آباد نیز با حضور فعال تر سرگرد صیاد شیرازی هلی برن نیروهای هوابرد در ارتفاع آبیدر کوچک و دامنه های آن، اجرا شده است. سنگرهای پراکنده ای که همچنان به سمت پاسداران مستقر در شریف آباد تیراندازی می کردند و از آنها تلفات می گرفتند، مورد تهدید قرار گرفته اند، به خصوص تپه های سه گانه حسن آباد به طور کامل تحت کنترل مدافعان انقلاب اسلامی درآمده است. البته ابتدا علی موحددانش همراه تعدادی دیگر هلی برن شدند تا بعد بتوانند ارتشی ها را نیز هلی برن کنند. (۲۵) همچنین یک گروهان از پاسداران تهران به اتفاق پیشمرگان مسلمان کرد و تعدادی از پرسنل لشکر ۲۸ تپه حاجی آباد را تصرف کرده اند. (۲۶)

به این ترتیب با شرایط موجود در آغاز امروز، برتری چشمگیر نیروهای انقلاب نسبت به روزهای قبل حاصل شد و در پیشروی نیروها در محورهای مختلف، سهولت چشمگیری مشاهده گردید. دراین باره، سروان سیدحسام هاشمی در توصیف تحرکات این روز، در دست نوشته هایش یادآوری کرده است که در محور فرودگاه {بلوار پاسداران، شریف آباد، حسن آباد} رزمندگان اسلام تقریباً بدون درگیری، تپه مقابل {ضلع غربی تپه شهدا} را به طور کامل به تصرف درآورده و سپس از همان جا به سوی مرکز شهر شروع به پاک سازی کردند. حدود ساعت ۱۱:۰۰ بود که به میدان اقبال(۱) رسیدند. (۲۷) در میدان ورودی شهر از سمت شرق نیز پاسداران به فرماندهی علی موحددانش توانستند وارد محله حسین آباد شوند. (۲۸)

به این ترتیب، فضای شهر به کلی نسبت به روزهای قبل، دگرگون شده است. به گونه ای که قبل ازظهر، ابوشریف {در مقام نماینده جدید بنی صدر در امور عملیات سنندج} در گفت وگو با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی اعلام کرد: «شهر سنندج درحال حاضر در محاصره ارتش و سپاه است و تمام راه های شهر تحت کنترل شدید می باشد.» (۲۹)

در بعدازظهر امروز، روال کار از قطعیت روند پاک سازی حکایت داشت؛ به گونه ای که در گزارش ژاندارمری کردستان به تصریح آمده است: پرسنل ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از بعدازظهر وارد شهر سنندج شده و مشغول پاک سازی محیط می باشند. (۳۰)

البته پیشروی و پاک سازی یادشده، چندان آسان و خالی از خطر و تلفات نبود. تلفن گرامی که ساعت ۱۴:۲۰ امروز، به فرماندهی سپاه رسیده، بیانگر نوع و سختی کار است. متن این پیام که از بهداری مستقر در فرودگاه سنندج ارسال شده، چنین است: «به علت کثرت مراجعه مجروحین عملیات اعم از پاسدار و ارتشی و مردم عادی به این مرکز و نبودن امکانات کافی و بسته بودن

۱- * نقطه مهمی در مرکز شهر که بعدها به میدان آزادی تغییر نام یافت.

راه زمینی فرودگاه به پادگان سنندج نیاز مبرم به یک فروند هلیکوپتر مخصوص امداد پزشکی از پادگان سنندج به فرودگاه و کرمانشاه می باشد.

دکتر رازی، سپاه پاسداران»

پیام ساعت ۱۷:۳۰، رحیم صفوی با امضای مسئول هماهنگی عملیات سپاه و ارتش به مرکز فرماندهی سپاه در تهران نیز حاکی از تداوم پیشروی همراه با مشکلات و کمبودها است. در این پیام آمده است: «فعلاً درحال پیشروی هستیم. روحیه بچه ها خوب است و راه زمینی ازطریق همدان به سنندج باز شده است و پست های کنترل و بازرسی توسط سپاه دایر شده و ازنظر نیروی ورزیده باایمان و پاسدار و اسلحه و مهمات سنگین دچار کمبود می باشیم.» (۳۱)

درعمل، تا قبل از تاریکی هوا، به گفته مسئول روابط عمومی ستاد عملیاتی غرب، محاصره باشگاه افسران شکسته شد و بیمارستان شهدا {بیمارستان اصلی شهر} به تصرف درآمد۳۲ و نیز در پاک سازی ها، تعدادی از مهاجمان مسلح درحین فرار یا درحال مقاومت دستگیر و به مسئولان اطلاعاتی سپرده شدند. (۳۳)

گفتنی است هنگام پاک سازی و دستگیری افراد صحنه هایی پیش می آمد که نشان می داد حتی ازنظر دستگیرشدگان، نیروهای انقلاب با وجهه دینداری و تقید مذهبی و تعهد انقلابی شاخص هستند. یکی از شاهدان دراین باره نوشته است: «در پاک سازی، تعدادی از افراد مسلح و مشکوک دستگیر و به اطلاعات فرستاده شدند. ازجمله دستگیرشدگان ۲ نفر دختر بودند. {این دو} به محض اینکه دستگیر شدند، ساک خود را به زمین زده و شیشه ویسکی که همراه داشتند، شکستند.» (۳۴) شاهد دیگری در توصیف پاک سازی مناطق آلوده در این روز، آورده است: «گلوله خمپاره بود که می خورد داخل شهر و عده ای هم پا به فرار می گذاشتند. بعضی از بچه ها را دیدم می خواستند آنها را که در می رفتند بزنند که خود من با آنها درگیر شدم که نزنید احتمالاً اینها آدم های معمولی اند و شخصاً ناراحت بودم که نباید این کارها را بکنند.» (۳۵)

درحالی که ادامه تردد عناصر مسلح غیرقانونی در داخل و خارج شهر، به خصوص ادامه ارتباط ازطریق جاده سقز۳۶ برقراری الحاق کامل بین محورهای حرکتی نیروهای انقلاب را ضروری ساخته بود، هنوز راه زمینی محور فرودگاه به پادگان گشوده نشده بود. بنابراین فرماندهان برای روز بعد، طرح ریزی و هماهنگی کردند۳۷ و قبل از غروب آفتاب، ناظران شاهد هلی برن هلیکوپترها پشت باشگاه {آبیدر} بودند. (۳۸) این اقدام یکی از مقدمات عملیات فردا بود که قرار است پاک سازی شهر کامل گردد.

شب هنگام، لشکر۲۸ کردستان اعلامیه ای خطاب به مردم سنندج انتشار داد که هرچند نمی توان از شائبه های تبلیغاتی و جنگ روانی آن برای تضعیف روحیه طرف مقابل صرف نظر کرد، اما به هرحال واقعیاتی از آخرین وضعیت سنندج را نیز دربردارد. متن اعلامیه مزبور بدین شرح است:

«بسمه تعالی

ضد انقلاب می گریزد

۱. ضدانقلابیون و خائنین به تمامیت ارضی ایران وقتی از همه طرف ناامید شده اند به هر ترتیبی که شده می خواهند از شهر سنندج بگریزند. خوشبختانه با یاری خداوند متعال تعداد زیادی از آنها در ارتفاعات آبیدر و جاده سقز به وسیله نیروهای رزمنده ارتش جمهوری اسلامی ایران و پاسداران غیور دستگیر و پس از خلع سلاح به پادگان منتقل شده اند.

۲. نیروهای ارتش و برادران پاسدار به پیشروی خود ادامه می دهند و مواضع اطراف شهر را از چهار طرف به تصرف درمی آورند.

۳. بیمارستان شهدا به تصرف پاسداران انقلاب درآمده است.

۴. مردم شرافتمند سنندج دیگر نهراسید، فتح و پیروزی به یاری خدای بزرگ به سوی شما آمده است. از زیرزمین ها به درآیید. برادران ارتشی و سپاه به استقبال شما می آیند. تعداد زیادی از ضدانقلابیون فراری دستگیر شده اند، پس مانده های ضدانقلابیون را خود دستگیر نمایید.

۵. مردم رنج دیده سنندج هرچه زودتر شهر را پاک سازی کنید و با کمک سایر برادران و خواهران هم وطنمان ویرانی های ضدانقلاب را به آبادانی تبدیل نمایید، در آرامش و آسایش به پاک سازی و مرمت شهر بپردازید و شما ای پدران و مادرانی که دختران شما از شهرهای مختلف به سنندج رفته بودند که با ضدانقلابیون همکاری کنند، آنها درحال فرارند درحالی که دختران مسلح شما گریه کنان از آنها درخواست می کنند که فرار نکنند و آنها را تنها نگذارند ارتش و سپاه پاسداران به آنها اعلام نمود که نیروهای اسلامی آنها را پناه خواهند داد.» (۳۹)

از طرف دیگر، رادیو لندن آخرین وضعیت عمومی و کلی سنندج را از زبان فردی که وی را سخنگوی عزالدین حسینی در مهاباد معرفی کرد، چنین تشریح کرد: وی تصریح می کند آخرین باری که از سنندج خبری به دست وی رسیده ساعت ۱۰ شب، بوده است. درواقع وی وضع سنندج در این ساعت را بدین صورت توصیف می کند پیشمرگان حالت دفاعی دارند. نیروهای ارتشی بیمارستان اصلی شهر را دراختیار دارند. چریک های کرد مدرسه ای را دوباره تحت اختیار گرفتند. برای نیروهای دولتی بسیار مشکل است که چریک ها را کاملاً مغلوب کنند. هر کوچه و خیابان با کیسه های محتوی شن حائل بندی شده است. برای چریک ها در هنگام شب بسیار آسان است که در شهر حرکت کنند. تا آنجا که ما خبر داریم نقشه ای برای عقب نشینی چریک های کرد وجود ندارد. گروه های سیاسی در سنندج هشدار داده اند که هر دسته ای که می خواهد عقب نشینی کند باید سلاح های خود را به جای گذارد تا کسانی که مایل اند به جنگیدن ادامه دهند، از این سلاح ها استفاده کنند. (۴۰)

در گزارش سازمان چریک های فدایی خلق از این روز،هرچند از پیروزی های بزرگ ادعایی قبل چندان خبری نیست، اما کار مقاومت گروه های درگیر در سنندج نیز تمام شده

بازگو نشده

ص: ۸۲۰

است. در نشریه کار ارگان این سازمان امروز، در توصیف سنندج چنین آمده است: «امروز، در درگیری های جاده حسن آباد و استانداری بیش از ۵ تن از پاسداران کشته [شهید] و تعدادی مجروح شدند. امروز همچنین در کردی کرول بین نیروهای جنبش مقاومت و سپاه پاسداران درگیری پیش آمد که طی آن تعدادی از پاسداران کشته [شهید] و زخمی شدند.» به نوشته این نشریه در این درگیری ۲ تن از این گروه کشته شده اند. (۴۱)

۴۱۳

امروز، روزی پرحادثه در سنندج درحالی سپری شد که موازنه قوایی که در بیش از ۲۰ روز گذشته وجود داشت، تغییر یافت و پیروزی نیروهای جمهوری اسلامی در چشم اندازی مساعد قرار گرفت. هرچند درعمل و در صحنه واقعیات، هنوز برای اعلام قطعی پایان کار زود است و این نگرانی هنوز وجود دارد که تحولاـتی غیرمنتظره جهت و روند کار را عوض کند، اما شب هنگام، چشم انداز پیروزی در حدی روشن است که در سطح تبلیغات دولتی آن را قطعی و کار را تمام شده اعلام کردند.

عصر امروز، در روزنامه انقلاب اسلامی از ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، مصاحبه ای منتشر شد که حاکی از اطمینان از وضع برتر خودی در سنندج بوده و همچنین ازنظر طرح ابعادی که ذکر آنها به لحاظ سیاسی و اجتماعی ضرورت یافته است، قابل توجه می باشد. وی به تازگی با حکم بنی صدر به عنوان نماینده رئیس جمهوری در سنندج منصوب شده است؛ برای این انتصاب، بسیاری بیشتر جنبه های تبلیغاتی قائل هستند.

ابوشریف در بخشی از این مصاحبه گفت: «باتوجه به توطئه های متعدد و تحریک آمیز ضدانقلاب در سنندج ممکن بود احیاناً در این درگیری خشونت به کار رود و عده ای به ناحق مورد ظلم قرار گیرند. از این جهت آقای بنی صدر تأکید داشت که در مقابل تحریکات ضدانقلاب سعی شود خشونتی به کار نرود.» وی افزود: «عوامل ضدانقلاب در سنندج با کشتن سربازان، پاسداران و اعدام مسلمانان منطقه سعی در تحریک برادران ارتشی و سپاه دارد و احساسات آنان را به شدت جریحه دار می سازد.» ابوشریف یادآوری کرد: «در طول مذاکرات هیئت حسن نیت دولت و غفلت های چندماهه اخیر، ضدانقلاب فرصت را غنیمت شمرد و خیابان ها را با جوش دادن تیرآهن مسدود و شهر را سنگربندی و خود را ازلحاظ مهمات تجهیز کرده است، حتی ازطریق کانال های فاضلاب شهر، نیرو و مهمات حمل ونقل می نمایند.» ابوشریف همچنین خاطرنشان کرد: «ضدانقلاب که ازلحاظ خواربار و آذوقه در مضیقه قرار گرفته است به مغازه های شهر حمله و اموال مردم را به غارت می برد و از پیوستن مردم به برادران ارتشی و سپاه و پناهندگی آنان به پادگان به شدت جلوگیری کرده و آنان را به قتل می رسانند. حتی وابستگان مردمی را که در پادگان پناهنده هستند مورد تهدید و قتل قرار می دهند.» ابوشریف همچنین با اشاره به کل مسئله کردستان گفت: «درحال حاضر در کردستان، مسئله خلق کرد نیست، بلکه آنجا کانون کلیه مخالفین دولت اعم از چپ نماها، وابستگان رژیم بعث عراق،

ایـادی پالیزبـان و سالار جـاف است و قصـد آنهـا این است که با تصـرف و تجزیه، یک منطقه مرکزی برای ادامه فعالیت های خرابکارانه خویش علیه دولت جمهوری اسلامی ایران ایجاد نمایند.» (۴۲)

از سوی دیگر مسئول روابط عمومی ستاد عملیاتی غرب از وضعیت امروز، بدین صورت به مطبوعات خبر داد: «طی درگیری هایی که پیش آمـد بیش از دوسوم افراد گروه های مهاجم دسـتگیر و خلع سـلاح شـده و بقیه نیز باوجود کنترل شدید از شـهر فرار کردند.» همچنین «از این به بعد، تنها درگیری های پراکنده ای به وقوع می پیوندند زیرا کلیه نقاط شـهر در تصرف سپاه و ارتش است و می توان گفت که کار پاک سازی در سنندج تقریباً خاتمه یافته است.» (۴۳)

درعین حـال، جمع بنـدی خبرنگـاران مطبوعـات، در پایان امروز نیز قابل ملاحظه است: «کلیه سـنگرهای گروه های مهاجم در سنندج تحت محاصـره و تصرف ارتش و سپاه پاسداران و پیشمرگان کرد مسلمان درآمده است. ازطرفی کلیه راه های ورودی و خروجی سـنندج تحت کنترل شدیـد نیروهـای نظامی انقلاب است. امروز نیز درگیری در سـنندج ادامه داشت و طبق آخرین گزارشات رسـیده پیشـروی نیروهای نظامی انقلاب در شهر و تصرف سنگرها و مواضع گروه های مهاجم به سرعت هرچه تمام تر درحالی که مهاجمین لحظه به لحظه و دسته دسته از مناطق درگیری می گریزند، ادامه دارد.» (۴۴)

شب هنگـام، مهم ترین خبر رسـمی و رسانه ای نظام و انقلاب درباره وضع امروز سـنندج در ساعت ۲۲:۰۵ با قطع برنامه اخبار سیمای جمهوری اسـلامی ایران و پخش گزارش دفتر ریاست جمهوری چنین اعلام شد: «شـهر سنندج به طورکلی پاک سازی شده و کنترل شهر در دست افراد ارتش و پاسداران است.» (۴۵)

از سوی دیگر، سازمـان چریـک های فـدایی خلق که هم در درگیری های مسـلحانه کردسـتان و سـنندج، از گروه های اصـلی است و هم در سطح کشور، در تحرکات سیاسی و تبلیغاتی خود از میراث مشروعیت مبارزه با رژیم شاه هنوز استفاده می کند، بیـانیه ای صـادر کرد. مضـمون این بیـانیه نشان می دهـد که واقعاً فرارسـیدن دور پیروزی مـدافعان انقلاب اسـلامی و شکسـت حرکت مسـلحانه گروه های مارکسـیستی در سنندج، امری حقیقی و جدی است و این سازمان، طبق تجربه قبلی کوشید با تغییر در مواضع و رفتار جنگ طلبانه قبلی، در این روند اخلال ایجاد کند،(۱) ازاین رو

۱- * یادآوری می شود، بعـداً معلوم شد که این گونه موضع گیری که در تضاد با رفتار قبلی سازمان است، درواقع بروز نوعی مبارزه داخلی است که منجر به انشـعاب در این سازمان تحت عنوان اکثریت اقلیت شد. انشـعابی که هریک دیگری را منشـعب می خواند و هریک اصرار داشت که به تنهایی تداوم واقعی سازمان چریک های فدایی خلق است. اکثریت البته شامل بیشترین کادرهای جـدی سازمان و کمیته مرکزی می شد، اما اقلیت نیز بعدها نشان داد پرتوان است و کمیته مرکزی را تجدیدنظرطلب و دورشـده از راه سازمـان می خوانـد. در عنوان نشـریه کـار مربوط به اکثریت، عبارت "ارگان سراسـری سازمان چریک های فدایی خلق ایران" اضافه شد، اما نشـریه کار مربوط به اقلیت، با همان لوگوی قبلی انتشار می یافت. درواقع هم زمان دو نشـریه کار ارگان سازمان منتشر می شـد. اکثریت به حزب توده نزدیک شـد و مشـخص گردیـد که نفوذ تئوریک حزب توده، عامل مهم این انشـعاب بوده است. اقلیت بر مواضع جنگ طلبانه پافشاری کرد و در ادامه به سازمان مجاهـدین خلق نزدیک شد. این

انشعاب در خردادماه ۱۳۵۹، اعلام گردید و می توان گفت شکست حرکت جنگ طلبانه در سنندج به این انشعاب کمک بزرگی کرده است. جالب است که نظیر همین انشعاب اندکی بعد از انشعاب سازمان چریک ها، در حزب دمکرات کردستان نیز صورت گرفت که انشعابیون حزب مزبور نیز به حزب توده مرتبط و لااقل از نظرهای آن متأثر بودند.

در آستانه شکست در سنندج، از ضرورت قطع جنگ و کشتار و لزوم پرهیز از تفرقه که به سود امپریالیسم است، سخن گفته و از موضعی بالاـ شورای انقلاب و شخص بنی صدر را مسئول عواقب عدم توقف جنگ در سنندج برشمرد و بر آتش بس تأکید مؤکد کرد. (۴۶)

۴۱۴

در شرایطی که نظام در درگیری های سنندج نقطه عطفی را پشت سر می گذارد، امروز، اظهاراتی در روزنامه کیهان درج شد که نشانه وجود فضاهای کاملاًـ جداگانه تحلیلی و حتی اطلاعاتی و خبری، در نزد بعضی دست اندرکاران قضیه کردستان است؛ تاجایی که یک مقام رسمی عهده دار مسائل کردستان، از آرامش سنندج در سه روز اخیر یاد کرد.

در گزارشی از کیهان امروز آمده است که مهندس صباغیان عضو هیئت ویژه(۱) درمورد نقش این هیئت اظهار داشت: «هیئت ویژه نقش مشورتی دراین زمینه دارد، اما مسائل کار کردستان زیر نظر شخص رئیس جمهوری خواهد بود.» وی دراین مورد که نظر شما به عنوان کسی که دراین زمینه تجربه دارد چیست و آیا ابوشریف می تواند به مشکل کردستان خاتمه دهد، چنین گفت: «طبق اطلاـعی که به ما رسیده در سه روز اخیر در سنندج آرامش برقرار شده است و حتی تیراندازی ازسوی طرفین صورت نگرفته است. دیروز تک تیراندازی هایی بوده که البته اهمیت چندانی نداشته است. به هرحال ما هم امیدواریم که آقای ابوشریف در این مأموریتی که بسیار هم حساس است موفق شوند.» (۴۷)

ص: ۸۲۳

۱- * هیئت ویژه بررسی مسائل کردستان را دولت موقت تشکیل داد و به تأیید امام رسید. این هیئت بعدها در اظهارات نهادهای مختلف به هیئت حسن نیت مشهور شد. هاشم صباغیان در مصاحبه با نشریه چشم انداز ایران در ویژه نامه ای با عنوان "کردستان همیشه قابل کشف" درمورد این هیئت مطالبی بیان کرد که در بخشی از آن آمده است: «چشم انداز ایران: دقیقاً کی خودتان با مسئله کردستان برخورد مستقیم داشتید؟ هاشم صباغیان: اولین راهکار ما این بود که باید هیئتی با اختیار تام برود و مسائل کردستان را بررسی کند. چشم انداز ایران: این پیشنهاد شما بود؟ هاشم صباغیان: بله، در دوران مسئولیت وزارت کشور. بعد از بررسی ها، من و آقای مهندس سحابی، به این نتیجه رسیدیم و با کسانی که در آنجا آمده بودند صحبت کرده بودیم که باید یک هیئت با اختیارات به منطقه کردستان برود. بنابراین دولت برحسب نیاز آن منطقه، سه وزیر را تعیین کرد. یکی وزیر دفاع {چمران}، یکی وزیر کشور که بنده باشم و یکی هم وزیر برنامه وبودجه {آقای سحابی}، آقای فروهر هم به دلیل اینکه قبلاً با این هیئت ها رفته بود و آشنایی با این منطقه داشت انتخاب شده بود. ... در هیئت تشخیص داده شد که چون چمران قبلاً درگیر ماجرای پاوه بود {بعد از ماجرای پاوه بود} در جمع نباشد، بهتر است.» صباغیان در قسمت دیگری از این مصاحبه گفت: «مصوبه هیئت دولت این بود که اختیاراتش را به این هیئت داد. از آنجا که شورای انقلاب در آن مقطع نقش مجلس را داشت، این مصوبه هیئت دولت را تصویب کرد و امام نیز اختیارات خودش را به آیت الله اشراقی دادند. بنابراین، این هیئت ازسوی همه جناح ها تأیید شد و قدرت داشت؛ یعنی حرفی که ما آنجا می زدیم جنبه قانونی داشت. ... اسم واقعی هیئت، "هیئت ویژه حل مسائل کردستان" بود، ولی کردها آن را هیئت حسن نیت نامیدند. ما هم می گفتیم سوء نیتی در کار

نیست که ما هیئت حسن نیت باشیم، اما آنها اصرار داشتند و ما در مصاحبه ها مرتب می گفتیم هیئت ویژه حل مسائل کردستان و آنها می گفتند هیئت حسن نیت.» [ماهنامه چشم انداز ایران {ویژه نامه کردستان}، جلد اول، "کردستان همیشه قابل کشف"، فروردین ۱۳۸۲، صص ۵۳ و ۵۵]

جلال طالبانی رهبر یکی از دو گروه عمده کردهای عراق که به تازگی به تهران آمده است، در یک مصاحبه اختصاصی با خبرگزاری پارس به بیان دیدگاه هایش پرداخت که بخش عمده آن مرتبط با گروه های کرد درگیر در ایران بود. گروه وی اتحادیه میهنی کردستان عراق {انشعاب بزرگ از بارزانی ها} هم در مبارزه علیه دولت بعثی عراق و هم در ارتباط دوستانه با کردهای مسلح مخالف نظام جمهوری اسلامی، وضع و نقش قابل ملاحظه ای دارد. حضور وی در تهران، مقارن با اراده قطعی در حل وفصل نظامی مسئله کردستان، خود به خود می تواند حاکی از نقشی باشد که گروه های معارض کرد ایران، به دلیل حادشدن وضعشان از وی خواسته اند ایفا کند و آن ایجاد خلل مجدد در وحدتی است که اخیراً در نزد سران نظام در امر کردستان ایجاد شده است. در این مصاحبه، وی سه هدف را برای سفر به تهران ذکر کرد:

۱. عادی کردن و تحکیم روابط میان انقلاب اسلامی ایران و انقلاب عراق که اتحادیه میهنی کردستان عراق نقش بزرگی در انجام آن دارد. عناصر ارتجاعی و مزدور و وابسته به استعمار می کوشند میان این دو انقلاب خرابکاری کنند. عادی کردن این روابط به نفع دوطرف است.

۲. تبادل نظر با مقامات مسئول ایرانی درباره مسائل مشترک عراق و ایران و اوضاع خاورمیانه {غرب آسیا} و بررسی چگونگی متحدساختن نیروهای انقلابی منطقه در مقابل یورش استعمار به انقلاب های ایران، فلسطین و عراق.

۳. توضیح درباره وقایع کردستان ایران و ارائه تصویری واقعی از این جریانات. با امید به یافتن یک راه حل سیاسی و مسالمت آمیز و پایان دادن به جنگ میان برادران در ایران، البته با مراعات اصل خودداری از هرگونه دخالت در امور ایران که همیشه به آن پایبند بوده و هستیم. (۴۸)

به دلیل نگرانی اصلی ایران درزمینه مبارزات قومی کردها که مبادا قدیمی ترین اقوام ایرانی، با کار تشکیلاتی گروه ها، نفع خود را در جدایی از ایران و تشکیل "کردستان بزرگ" بدانند، سؤال زیر مهم ترین پرسش خبرنگار خبرگزاری پارس از طالبانی محسوب می شود. به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از وی سؤال شد: «اتحادیه میهنی کردستان عراق برای کسب خودمختاری در چارچوب جمهوری عراق مبارزه می کند، آیا کسب خودمختاری یک هدف مرحله ای یا استراتژیکی است؟ به کلام دیگر، آیا اکراد در چهار کشور ایران، عراق، ترکیه و سوریه، هدف درازمدتشان این نیست که یک کردستان آزاد مستقل ایجاد کنند؟»

طالبانی پاسخ داد: «نسل فعلی ما نمی تواند چیزی بیشتر از خودمختاری در چهارچوب جمهوری عراق که باید یک جمهوری دمکراتیک خلق باشد به دست آورد. ما به عنوان

انقلابیون واقع گرا و نه شاعران خیال پرداز معتقدیم که سیاست واقعی و منطقی سیاست به کاربردن "فن

ص: ۸۲۴

ممکن ها" است. به نظر من امکان یکی شدن اکراد در یک کشور منفصل کرد، امری خیالی و در حکم عدم است.» طالبانی افزود: «سیر تحولی در شرق به نظر من درجهت متحدشدن ملل شرق است نه جداشدن آنها از هم. به همین دلیل است که من شخصاً با جداشدن کردستان عراق از این کشور یا جداشدن مناطق کردنشین ایران از جمهوری اسلامی ایران مخالفت می کنم.» وی ادامه داد: «دکتر بنی صدر گفته است که ما مخالف اصل خودمختاری نیستیم، حرفمان این است که چه کسی خودمختاری را بگیرد و کیفیت خودمختاری چگونه است.» (۴۹)

وی همچنین گفت: به عقیده من باید از راه سیاسی و مسالمت آمیز این مشکل را حل کرد. جنگ میان اکراد ایرانی و برادران ارتشی و پاسداران یک جنگ برادرکشی است. درحالی که برادران باید هم پیمان یکدیگر باشند و یکدیگر را در آغوش بگیرند، به ویژه که ایران در معرض توطئه های استعمارگران امریکایی و توطئه های رژیم فاشیستی عراق قرار گرفته است. (۵۰)

طالبانی بدون اینکه به طور مستقیم درباره حوادث کنونی غرب کشور ایران و عوامل به وجودآورنده آن حرفی بزنند، اظهار کرد: «اگر تلاش های صادقانه ای ازسوی دو طرف مبذول شود، نظرم و امیدم این است که مشکل حل خواهد شد.» وی که نقش میانجی برای خود قائل است، افزود: «در خلال اقامتم در تهران و تماس با مقامات مسئول و سپس تماس هایی با برادران کرد، البته با آگاهی قبلی طرف مرکزی برایم روشن شد که زمینه فراهم است و خوش بینی وجود دارد و معتقدم که طرفین درجهت پایان دادن به جنگ برادرکشی حرکت می کنند و پیش بینی می کنم که به زودی به جنگ پایان داده خواهد شد و بازگشتی خواهد بود به منطق و عقل سالم و زبان گفت وشنود و رهاکردن زبان آتش و جنگ. این راه حل سیاسی و مسالمت آمیز و دمکراتیک به نفع انقلاب اسلامی ایران، کرد، فارس، ترک و همه ایرانیان خواهد بود، زیرا تمامی راه های نفوذ استعمار و رژیم فاشیستی عراق را خواهد بست، وحدت ملی ایران را استحکام خواهد بخشید و سپس الگوی خوبی به ملل اسلامی از شیوه برخورد جمهوری اسلامی با مشکلات ارائه خواهد داد، زیرا قدرت انقلاب در داده های آن است نه حرف و شعارهایش.» (۵۱)

۴۱۶

در میان شهرهای پیرامون سنندج، دیواندره به لحاظ تدارکات و پشتیبانی و نیز امکانات مربوط به محاصره شهر دارای جایگاه ویژه ای است و درگیری ها در آن، همچنان ادامه دارد. این شهر که بعد از بیجار، در مسیر زنجان به سنندج قرار دارد، به کانونی برای گروه های مسلح غیرقانونی و مرکزی برای جلوگیری از حرکت ستون های نظامی راهی سنندج، تبدیل شده است.

یک گزارش از لشکر ۱۶ زرهی قزوین، مبتنی بر گزارش های اخیر تیپ زنجان مستقر در بیجار، حاکی است: «اهالی دیواندره جهت جلوگیری از ورود ارتش به داخل شهر، کودکان خود را در مسیر قرار خواهند داد تا با متوقف کردن ستون پرسنل را مورد حملات شدید قرار دهند.» (۵۲) بااین همه، یک تلفن گرام از ستاد مشترک ارتش به مرکز فرماندهی نیروی زمینی نشان می دهد که تیپ ۲ زنجان از ساعت ۸ صبح امروز، «تغییر مکان خود را برای تأمین دیواندره آغاز نموده است.» (۵۳)

البته اوضاع خاصی که گروه های مسلح غیرقانونی در موقعیت هایی شبیه دیواندره ایجاد کرده اند،بالطبع باعث بی انگیزگی بیشتر آن دسته از نظامیانی شده است که صرفاً برای رفع تکلیف نظامیگری و بدون انگیزه های لازم دینی و انقلابی، در جریان اعزام ها قرار گرفته اند. این امر موجب کندی حرکت کلی نیروها شده است، البته با تدابیری ازجمله حضور نظامیان مؤمن انقلابی و باانگیزه و همراهی پاسداران تا حدی این مشکل رفع گردیده است؛ برای مثال در ساعت ۱۱:۲۰ امروز، تلفن گرامی از ستاد مشترک ارتش به عملیات سپاه پاسداران واصل گردید: «برابر گزارش نزاجا هنگام شناسایی فرمانده تیپ زنجان به اتفاق برادر ابوشریف از دیواندره باتوجه به شرکت افراد مسلح در شهر توافق شده است افراد بیشتری از سپاه پاسداران در عملیات تأمین و پاک سازی شهر در نظر گرفته و اعزام شوند که تاکنون دراین مورد اقدامی به عمل نیامده است.

دستور فرمایید برابر پیشگیری های لازم نسبت به اعزام و تقویت پاسدار در منطقه دیواندره به منظور انجام عملیات پاک سازی اقدام و نتیجه را اعلام دارند.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۵۴)

یادآوری می شود که گروه های درگیر برای ایجاد اخلال در اعزام نیروها به سنندج، در دیواندره و حتی در بیجار هم دست به اقداماتی زده اند. به طور مثال، سازمان چریک های فدایی خلق، از انفجار یک مین در اطراف مقر ارتش خبر داد که براثر آن یک نظامی شهید و ۲ نفر زخمی شدند. (۵۵) تاریخ این انفجار روز گذشته ذکر شده است یعنی روزی که نیروهای زنجان برای حرکت به سوی دیواندره در بیجار مستقر بودند.

علاوه بر سنندج که مرکز درگیری ها است و بانه که محاصره پادگان آن ادامه و وضع بحرانی در آنجا وجود دارد، در دیگر نقاط غرب کشور نیز درگیری هایی وجود دارد.

در سقز، از نیمه شب گذشته تا ساعت ۵ صبح امروز، پادگان و گروهان مالک اشتر مستقر در سقز از داخل شهر و از ارتفاعات، هدف تیراندازی با سلاح های سبک و سنگین قرار گرفت، اما با مقاومت مدافعان حمله مزبور خنثی شد. (۵۶)

از ساعت ۹ صبح امروز، بنا بر گزارش ژاندارمری: «افراد مهاجم در ارتفاعات کوره آهک واقع در ۵ کیلومتری شاهین دژ با سپاه پاسداران درگیر و ۴ نفر از اهالی را به گروگان گرفته که پس از نیم ساعت آنها را آزاد نموده اند که مأمورین پاسگاه با همکاری سپاهیان پاسدار در ارتفاعات

اطراف شاهین دژ سنگر گرفته و به آتش مهاجمین به شدت پاسخ می دهند.» (۵۷) گزارش های بعدی گروهان میاندوآب از تداوم تیراندازی مهاجمان تا پایان روز حکایت می کند و اینکه «فعلاً ارتفاعات اطراف در تصرف حزب دمکرات بوده و راه تکاب به شاهین دژ بسته است.» (۵۸)

حدود نیمه شب، پاسگاه ژاندارمری حیدرآباد جمعی گروهان نقده مورد حمله مسلحانه قرار گرفت، این حمله تلفاتی نداشت. (۵۹)

مطابق گزارش ژاندارمری ارومیه، حمله ای که شب قبل به پایگاه رادار مستقر در کوه نقره انجام گرفته بود، در ساعت ۴ بامداد امروز، با عقب نشینی مهاجمان پایان یافت. (۶۰) از مدافعان یک جوانمرد(۱) مجروح شد. (۶۱) در متواری شدن مهاجمان پشتیبانی توپخانه مستقر در جلدیان مؤثر بوده است. (۶۲)

در منطقه پل قطور، بازهم حمله مسلحانه ای رخ داد که این بار از نیمه شب دیشب تا یک بامداد امروز، ادامه یافت. بنا بر گزارش ژاندارمری: «مهاجمین با سلاح های مختلف از ارتفاعات پل هوایی قطور به شدت تیراندازی [می کردند] که با پاسخگویی مأمورین مهاجمین عقب نشینی [کرده] و به منظور پشتیبانی و بالابردن روحیه پرسنل از پادگان به ارتفاعات یک تیر توپ شلیک شده است.» (۶۳)

۴۱۸

در شماره ۵۹ نشریه کار {ارگان سازمان چریک های فدایی خلق}، گزارشی درج شده است که نشان می دهد وضعیت استقرار حاکمیت نظام و نیز میزان توقعات و زیاده خواهی های گروه های مدعی مخالف آن، تا چه میزان است. حتی صرف درج هوادارانه این گزارش در ارگان یک گروه سیاسی، خود تأییدی است بر آنچه درباب وضعیت دوگانه {جنبشی ساختاری} کنونی، ذکر شد. در این وضعیت رفتارها نه براساس استقرار نظام، بلکه مقدم بر آن براساس گرایش های آرمان خواهانه موسوم به انقلابی گری، صورت می گیرد.

بنا به این گزارش امروز، در میاندوآب یک مراسم محاکمه و اعدام، خارج از حوزه اقتدار دولت و نظام انجام شده است. صرف نظر از اینکه دلیل اصلی اعدام چه بوده است این گزارش هم درجهت نمایش اقتدار گروه های مسلح مخالف نظام و هم در جنبه تظاهر به نوعی اصول گرایی مقدم بر تعلقات قومی و گروهی، با جهت گیری تبلیغاتی واضحی همراه است. متن کامل گزارش بدین شرح است: «امروز در شهر میاندوآب حدود ۸۰۰۰ نفر از اهالی شهرها و روستاهای مختلف گرد آمدند تا شاهد محاکمه ۲ تن از پیشمرگان باشند. افراد فوق به جرم قتل یک هم وطن ترک میاندوآبی محاکمه و به اعدام محکوم شدند. حکم اعدام در ساعت ۳ بعدازظهر در باغ خانه پیشاهنگی به اجرا درآمد. محاکمه توسط نیروهای سیاسی [و مسلح غیرقانونی] کردستان {حزب دمکرات} صورت گرفت. طبق اطلاع رسیده افراد مزبور از پیشمرگه های حزب دمکرات بوده اند.» (۶۴)

۱- * عنوان عناصر محلی غیرنظامی است که با ژاندارمری با انگیزه های انقلابی یا انگیزه های شغلی، همکاری می کردند.

اعلام عمومی دادستانی انقلاب مبنی بر توقیف ۴۰ نشریه ضدانقلابی که بدون پروانه منتشر می شدند، اعتراض برخی گروه های ذی ربط را درپی داشت.

امروز، حزب رنجبران ایران در اطلاعیه ای به تصمیم دادستان انقلاب اسلامی درباره توقیف نشریه خلق اعتراض کرد. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: این تصمیم شما نقض آشکار آزادی های مطرح در قانون اساسی جمهوری اسلامی می باشد. (۶۵) در بخشی دیگر از اطلاعیه مذکور آمده است: نشریه خلق ارگان سیاسی تئوریک حزب رنجبران ایران بوده و نزدیک یک سال است که درخواست حق امتیاز آن در کمیسیون بررسی مطبوعات وزارت ارشاد اسلامی مورد بررسی است و نه تنها هیچ گونه نشانه ای از رد حق امتیاز آن در دست نیست، بلکه ما از وزارت ارشاد ملی گواهی رسمی برای انتشار خلق تا دادن امتیاز داریم. در قسمت دیگر اطلاعیه چنین آمده است: «رئیس جمهور بنی صدر می گوید باید آزادی باشد، رئیس جمهور انحصارطلبی را محکوم می کند، آن وقت دادستان انقلاب با یک گردش قلم، ده ها نشریه را توقیف می کند، آیا این حکایت از وجود چند مرکز قدرت و تصمیم گیری نمی کند.» (۶۶) آیا بار دیگر سرگرمی جدیدی را به راه نمی اندازد تا ضدانقلاب، انحصارطلبان و چپ نماها از آن سوءاستفاده کرده و در این موقعیت خطیر انقلاب ما که احتیاج شدید به آرامش و تحکیم انقلاب است هرج ومرج را دامن زنند. (۶۷)

یادآوری می شود روزنامه انقلاب اسلامی در همین شماره ای که اعتراضیه حزب رنجبران را چاپ کرده است، متنی نیز از قول صاحب امتیاز نشریه سوسیالیستی کارگر، درج کرده است. این متن، خبر روز قبل روزنامه انقلاب اسلامی مبنی بر ذکر نام نشریه کارگر در فهرست نشریات توقیف شده را این گونه تکذیب کرده است: «بدین وسیله اعلام می دارد که نشریه سوسیالیستی کارگر، که اینجانب صاحب امتیاز آن هستم و به سردبیری بابک زهرائی با داشتن پروانه رسمی انتشار به نام کارگر و با اجازه مقامات ذی صلاح مملکتی منتشر شده و می شود. ... خواهشمندم این اشتباه را در گزارش خبر تصحیح فرمایید. محمدکاظم ضیاء ابراهیمی {صاحب امتیاز}.» (۶۸)

گفتنی است آیت الله قدوسی دادستان انقلاب اسلامی، در مصاحبه مطبوعاتی با خبرنگاران داخلی و خارجی کوشید هم با استدلال حقوقی و هم ازطریق استدلال انقلابی به این هجوم تبلیغاتی پاسخ دهد. وی گفت: «این نشریات توقیف شده که ۴۲ نشریه هستند هیچ کدام پروانه انتشار ندارند. ... شما از این مردم یک رفراندوم بکنید ببینید چند نفر می گویند این روزنامه ها باید باشد. ... به طورکلی، کسی که خود را در خط امام و مسلمان بداند و دورویی کند یا مسلمان نداند و بخواهد علیه انقلاب توطئه کند، ما در مقابلش می ایستیم.»

وی افزود: ما قاطعانه در مقابل مقاله توطئه آمیز می ایستیم و «این کاری که می کنیم عکس العمل شدید مردم است و ما به خاطر

اینکه آرامش برقرار باشد، این کار را می کنیم. بعضی تماس می گیرند و می گویند اگر اینها را ترور کردیم، نگویید چرا.»
وی در پاسخ به خبرنگاری که پرسید:

قبلاً آقای میناچی اعلام کرده بودند که روزنامه کار اجازه انتشار ندارد، ولی دیدیم که با تیراژ زیاد هم چاپ می شود؛

آیا این توقیف ها شامل جمع کردن و توزیع هم می شود یا نه؟ گفت: «بله کاری که دادستانی می کند تصمیم دارد پای آن بایستد با شدت هم می ایستد. دو کار می شود یا دادستانی منحل خواهد شد یا این روزنامه ها تعطیل.» (۶۹)

۴۲۰

در شرایط کنونی، علاوه بر مناطقی نظیر کردستان که در وضع بحرانی قرار دارد، در برخی مناطق دیگر نیز ناآرامی هایی بروز می کند از آن جمله موارد مربوط به آبادان، اصفهان، فیروزآباد، بهشهر و سرانجام انزلی قابل ذکر است.

در آبادان صبح امروز، تحصن کنندگانی که از شب گذشته در اداره آموزش وپرورش، اقامت کرده بودند، اعلام کردند به جمع ۲۰۰ نفری آنان، عده ای اضافه خواهند شد. ماجرا از این قرار بوده است: «از بعدازظهر روز گذشته، عده ای از دانش آموزان داوطلب ششم نظام قدیم که به دلیل تقلب، امتحانات [آنها] ازطرف اداره آموزش وپرورش متوقف گردید در محوطه اداره به حالت تحصن اجتماع نموده و مدعی هستند تا رسیدگی به خواسته هایشان مبنی بر ادامه امتحانات در حالت تحصن باقی خواهند ماند.» (۷۰)

در اصفهان، «به دنبال مشاهده یک بمب بطری شکل که در دفتر مدرسه راهنمایی تحصیلی علیرضا عباسی اصفهان کار گذاشته شده بود، دانش آموزان به خارج از کلاس های درس گریختند و مدرسه به حال تعطیل درآمد. این بمب توسط اکیپ فنی سپاه پاسداران اصفهان خنثی شد. همچنین یک ساک دستی محتوی تعدادی دینامیت که آماده برای عمل بود و در مقابل یک گاراژ در خیابان دکتر فاطمی قرار داده شده بود، توسط پاسداران خنثی شد.» (۷۱)

در فیروزآباد، براساس گزارشی که عصر امروز به شهربانی این شهر واصل گردید، تلفن گرام هشدارآمیز و پیشگیرانه ای به وزارت کشور ارسال شد که در آن آمده است: «اطلاع حاصل گردید که شخصی به نام کورش کرم پور و حسن طلایی اعلام راه پیمایی کردند. نظر به شناسایی اهالی و نامبردگان چون احتمال درگیری می رفت سعی شد با تذکر از کار جلوگیری شود، ولی برخلاف تذکرات شروع به درگیری نمودند که با کوشش مأمورین تظاهرکنندگان متفرق و اوضاع متشنج است. مسئول عواقب هرنوع پیشامد ناگوار اشخاص نامبرده می باشند. معاون انتظامی شاجا، سرهنگ وحید» (۷۲)

در بهشهر در ادامه وضعیتی که پس از سخنرانی فخرالدین حجازی(۱) رخ داد، در هفته اخیر نیز ناآرامی هایی روی داد که در چارچوب برخورد های رایج تشکل های مجاهدین خلق و مخالفان آنها، در شهرهای مختلف امری تکراری است. (۷۳)

ص: ۸۲۹

۱- * گزارش کامل این خبر در روزشمار ۱۵/۲/۱۳۵۹ آمده است.

در انزلی عصر امروز، تحرکات شهری به تحصن و اقامت شبانه معترضان جلوی پادگان نیروی دریایی انجامید. برابر اطلاع نیروی دریایی درحدود ۲۰۰ نفر از اهالی بندر انزلی برای آزادی شخصی به نام بهرام گل آور که به دنبال درگیری،۷۴ چند روز قبل توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دستگیر شده بود، در جلوی پادگان نیروی دریایی انزلی اجتماع کردند.(۱) (۷۵) لازم به ذکر است که این شخص در داخل پایگاه بندر انزلی۷۶ از سوی حاکم شرع دادگاه انقلاب اسلامی محاکمه و زندانی شده بود.(۲) (۷۷)

۴۲۱

تنوع مسئولیت های کنونی سپاه و حوزه گسترده ایفای نقش آن به تناسب وضعیت کنونی، ازجمله نکات قابل توجه است.

درحالی که نیروهای سپاه در عرصه بسیار وسیعی درگیر مسائل مختلف، از درگیری های نظامی کردستان و گنبد تا برخوردهای سیاسی تهران و دیگر شهرها و همچنین درگیر انواع نابسامانی های سیاسی هستند، نامه امروز دکتر قندی وزیر پست و تلگراف و تلفن به سپاه نمونه ای از این دست وظایف و توقعات است. در این نامه آمده است: «به طوری که اطلاع دارند مراکز مخابراتی کشور ازجمله نقاط حساس است که باید به طور مستمر زیر پوشش حفاظتی قرار گیرد و چون این مراکز در سطح کشور به خصوص در شهر تهران به صورت پراکنده واقع شده حفاظت این مراکز از عهده شرکت مخابرات به تنهایی خارج است. ... به همین جهت در نظر است واحدی به منظور حفاظت مراکز و

تأسیسات مخابراتی در شرکت مخابرات تشکیل و مسئولیت سرپرستی و نظارت بر امور افراد انتظامی را زیر نظر داشته باشد و چون تأسیسات شرکت مخابرات به طور کامل زیر پوشش حفاظتی قرار ندارد و نفرات فعلی مرکب از افراد سپاه پاسداران و گارد انتظامی ضرورتاً نیاز به کادر قوی تری دارد، لهذا به علت حادبودن موضوع و اهمیت فوق العاده ای که حفاظت شبکه مخابراتی کشور در بردارد، خواهشمند است نظر موافق آن سپاه را دایر بر اعزام نفرات مورد نیاز اعلام و دستور فرمایند ترتیبی اتخاذ شود که در شهرهای بزرگ نیز به نحوی که در تهران معمول خواهد شد با هماهنگی رئیس ستاد پاسداران و رئیس مخابرات افراد مورد نیاز برای حفاظت کاملاً مطمئن اختصاص داده شود.» (۷۸)

۴۲۲

این روزها مسئله انتخاب نخست وزیر که علاوه بر فرد انتخابی، بر سر زمان انتخاب آن هم اختلاف وجود دارد، به یکی از برخوردهای جناح های داخلی حکومت تبدیل شده است. مسئله این است که آیا برای تعیین نخست وزیر باید منتظر تشکیل مجلس ماند یا با مجوزی که بنی صدر از امام گرفته

ص: ۸۳۰

۱- ** نظر به اینکه معترضان، غیروابسته به گروه های معاند بودند و نیز مبنای اعتراضشان نه تنها در مخالفت با انقلاب و نظام جدید نبود، بلکه دغدغه های بخش هایی از نیروهای انقلاب را نمایندگی می کرد، اعتراض آنها خودبه خود نه به زور فیصله

یافت و نه به درگیری های خشونت بار کشیده شد.

۲- *** ضمیمه دارد؛ ادامه تحصن جوانان شهر در روایت مقامات نظامی و انتظامی بندر انزلی.

است، نیازی به تشکیل مجلس نیست. دراین باره نظرهای متفاوتی از مواضع مختلف ابراز می شود.

روزنامه انقلاب اسلامی ارگان جریان بنی صدر، چکیده ای از آخرین وضعیت و آنچه در جریان است را چنین بازگو کرد: «درپی تفویض اختیارات جدید به رئیس جمهور، در محافل سیاسی مملکت فعالیت های جدیدی آغاز گردید. از سوی دیگر، رئیس جمهور اعلام نمود که در نظر دارد با تأیید امام خمینی، نخست وزیر تعیین نماید تا از وی و کابینه ای که تشکیل خواهد داد درجهت حل مسائل و مشکلات مملکت و پیاده کردن طرح های بازسازی ایران پس از انقلاب یاری جوید. با اعلام این مطلب در مجامع سیاسی و غیرسیاسی نام افرادی همانند مهندس عزت الله سحابی، دکتر مدنی، دکتر حبیبی، دکتر صادق طباطبائی و... بر سر زبان ها افتاد. ... ملاقات هایی صورت پذیرفت. مقامات آگاه اعلام داشتند که تا آخر روز یکشنبه نخست وزیر تعیین خواهد شد. یکشنبه نیز گذشت و تا ظهر امروز نیز هنوز از تعیین و معرفی نخست وزیر خبری نشده است. به دنبال فعالیت های چندروزه اخیر چنین به نظر می رسد که در امر تعیین نخست وزیر ازجانب رئیس جمهور مشکلی وجود دارد که میدان عمل آزاد را از وی گرفته است. حال رئیس جمهور تا چه حدی بتواند این قیدوبندهای سیاسی را کنار گذاشته و آزادانه عمل کند باید منتظر فردا و روزهای دیگر بود.» (۷۹)

مهندس بازرگان نیز دراین باره که آیا شورای انقلاب به جای مجلس می تواند رأی تمایل به نخست وزیر بدهد، گفت: «به نظر من چون ما در یک حالت فترت و استثنایی به سر می بریم و شورای انقلاب درحال حاضر جایگزین مجلس می باشد و درخواست رئیس جمهور درمورد تشکیل کابینه به تصویب امام رسید، من هیچ مانعی نمی بینم که شورا به جای مجلس رأی تمایل به نخست وزیر بدهد.» وی در پاسخ این سؤال که «آقای دکتر بهشتی در پایان جلسه گذشته شورای انقلاب نظر دادند که حق رأی تمایل و رأی اعتماد برای مجلس محفوظ است، نظر شما چیست؟» گفت: «بر طبق قرار قبلی که با اعضای شورا داشتیم کار درستی نبود که نظر بخصوصی هر فرد بدهد چون شورا دارای سخنگو می باشد؛ درحال حاضر به جو شایعه سازی این عمل کمک می کند.» (۸۰)

شب هنگام، در پایان جلسه مشترک شورای انقلاب و هیئت دولت، حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی عضو شورای انقلاب، درباره تعیین نخست وزیر به خبرنگاران گفت: در جلسه امشب، راجع به تعیین نخست وزیر مذاکره ای صورت نگرفت و مشکل می دانم که این روزها نخست وزیر تعیین بشود. وی افزود: علت این است که تشکیل مجلس نزدیک است و هر کسی که انتخاب بشود باید مجلس او را تأیید بکند مگر اینکه احساس بکنیم که درحال حاضر انتخاب نخست وزیر خیلی ضروری است. (۸۱)

ضمیمه گزارش ۴۲۰: ادامه تحصن جوانان شهر در روایت مقامات نظامی و انتظامی بندر انزلی

گزارشی که روز بعد {۲۳/۲/۱۳۵۹}، از ستاد مشترک ارتش به سپاه ارسال شد از احتمال حمله به دادگاه انقلاب اسلامی واقع در شهربانی خبر داد. در این گزارش آمده است: «به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در انزلی مأموریت داده شود از ورود مردم شهر به پایگاه انزلی جلوگیری نمایند.» در بخش دیگری از این نامه

آمده است: «پایگاه انزلی با موافقت چه مقامی اجازه داده است دادگاه انقلاب در داخل سربازخانه مستقر گردد. درحالی که شهر دارای دادگستری و اماکن مناسب زیادی می باشد و به هرحال ترتیبی داده شود که زندانی به شهربانی یا شهرستان رشت منتقل شود و شهربانی از دادگاه بخواهند قصد و فعالیت خود را در داخل شهر و محل مناسب دیگر دنبال نماید.» (۸۲)

گزارش نیروی دریایی پایگاه انزلی حاکی است: «تاکنون سپاه پاسداران و ژاندارمری و شهربانی منطقه هیچ گونه اقدامی نسبت به متفرق نمودن این اجتماع ننموده و خود را کاملاً کنار کشیده اند. ضمناً در میان اجتماع کنندگان افرادی از پرسنل اخراجی سپاه پاسداران و ژاندارمری با لباس فرم دیده می شوند باتوجه به اینکه در شرایط فعلی امکان هرگونه برخورد و درگیری وجود دارد، خواهشمند است دستور فرمایید برای جلوگیری از درگیری پادگان انزلی با اجتماع کنندگان دستورات لازم به شهربانی و ژاندارمری برای کنترل جمعیت صادر شود.» (۸۳)

دو روز بعد ۲۴/۲/۱۳۵۹ ستاد مشترک ارتش در گزارشی اعلام کرد: «تاکنون سپاه پاسداران کوچک ترین اقدامی به عمل نیاورده و حتی از روز گذشته تاکنون از ستاد خود خارج نشده اند و شهربانی بندر انزلی مجدداً در تاریخ ۲۴/۲/۱۳۵۹، اعلام نموده تحصن گروه افراطی و تندروی گروه مذهبی در مقابل دادگاه انقلاب و در داخل محوطه نظامی نیروی دریایی همچنان ادامه داشته و دادستان انقلاب و حاکم شرع نیز برخلاف خواسته متحصنین مصراً قصد تعقیب متهمین را داشته و تاکنون سپاه پاسداران بندر انزلی هیچ گونه مداخله ای نکرده اند. صبح روز جاری، به تحریکاتی که در سطح شهر وجود دارد رانندگان تاکسی به بهانه خرابی آسفالت خیابان دست از کار کشیده و قصد بستن پل بندر انزلی را داشتند که بلافاصله با مذاکراتی که با آنان انجام شد و تذکرات فوری به مسئولین شهرداری داده شد از اعتصاب نامبردگان جلوگیری به عمل آورد.» (۸۴)

منابع و مآخذ روزشمار ۲۲/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲. سند شماره ۴۱۲۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه بندرعباس به فرمانده سپاه تهران، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۳. سند شماره ۴۱۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از بخشداری لاوان به وزارت کشور، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۴. روزنامه بامداد، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۶. روزنامه اطلاعات، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۳، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۲، مسکو خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۲ مه ۱۹۸۰ {۲۱/۲/۱۳۵۹}.

۸. روزنامه اطلاعات، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۹. سند شماره ۰۰۰۶۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده گارد ساحلی ژاندارمری به رکن۳ {عملیات}، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۱۰. سند شماره ۴۱۲۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۱۱. سند شماره ۲۸۷۱۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۱۲. روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۳. سند شماره ۰۰۰۶۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به وزارت کشور، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۱۴. سند شماره ۳۴۷۵۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به استاندار خوزستان {معاونت سیاسی انتظامی}، ۱۴/۳/۱۳۵۹.

۱۵. روزنامه اطلاعات، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۱۶. سند شماره ۴۱۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به جانشین فرمانده ژاجا، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۱۷. سند شماره ۴۱۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {معاونت اطلاعات و عملیات مدیریت اطلاعات}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۱۸. سند شماره ۰۴۱۳۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

ص: ۸۳۲

۱۹. روزنامه کیهان، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۰. سند شماره ۴۱۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به اطلاعات تهران، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۲۱. سند شماره ۰۴۱۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۲۲. سند شماره ۰۴۱۲۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سنندج به مرکز فرماندهی، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۲۳. مجید نداف، ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین {ع}، ۱۳۸۹، ص۴۶۷.

۲۴. سند شماره ۰۴۱۲۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات همدان به عملیات تهران، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۲۵. ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، ص۴۵۸.

۲۶. ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، ص۴۵۹.

۲۷. ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، ص۴۶۵.

۲۸. ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، ص۴۶۶.

۲۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳۰. سند شماره ۰۴۱۳۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۳۱. سند شماره ۰۴۱۲۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۳. ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، ص۴۶۱.

۳۴. ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، صص ۴۶۵ و ۴۶۶.

۳۵. ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، ص۴۶۳.

۳۶. ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، ص۴۶۷.

۳۷. ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، ص۴۶۶.

۳۸. ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، ص۴۶۳.

۳۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۴۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۶، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۴۱. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۹، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۴۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

۴۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۴. همان.

۴۵. همان.

۴۶. سازمان چریک های فدایی خلق، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۴۷. روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۴۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۹. روزنامه اطلاعات، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۱. روزنامه اطلاعات، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵۲. سند شماره ۰۵۷۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا {مدیریت اطلاعات}، شماره ۳۰، از ۲۱/۲/۱۳۵۹ تا ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۳. سند شماره ۰۴۱۲۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مرکز فرماندهی}، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۵۴. سند شماره ۰۴۱۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران {عملیات}، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۵۵. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۹، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۵۶. سند شماره ۴۱۲۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۵۷. سند شماره ۰۴۱۲۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۵۸. سند شماره ۰۴۱۲۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۵۹. سند شماره ۴۱۳۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۶۰. سند شماره ۰۴۱۲۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {معاونت اطلاعات و عملیات مدیریت عملیات}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۶۱. سند شماره ۴۱۲۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۶۲. سند شماره ۴۱۲۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۶۳. سند شماره ۴۱۳۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۶۴. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۹، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۶۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۳، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۱، تهران خبرگزاری پارس، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۶۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۸. همان.

۶۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۷۰. سند شماره ۰۴۲۴۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۷۱. روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۷۲. سند شماره ۰۴۲۴۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از شاجا به وزارت کشور، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۷۳. سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۶۲، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۷۴. سند شماره ۰۴۱۲۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به وزارت کشور، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۷۵. سند شماره ۰۴۲۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۷۶. سند شماره ۰۴۱۲۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷۷. سند شماره ۰۴۲۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷۸. سند شماره ۰۶۰۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نامه وزیر پست و تلگراف و تلفن به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۷۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۸۰. همان، ص۱.

۸۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۸۲. سند شماره ۰۴۲۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۸۳. سند شماره ۰۴۱۲۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۸۴. سند شماره ۰۴۲۴۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {پست فرماندهی}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۴۲۳

درحالی که قرار است از چند روز دیگر {۱۷ ماه مه برابر ۲۷ اردیبهشت} مرحله ای از تحریم های اقتصادی اروپا علیه ایران شروع شود، برخی مانورهای دیپلماتیک ایران در چارچوب سیاست "نه شرقی، نه غربی"، بالطبع علاوه بر امریکا در روابط با شوروی نیز نوعی چالش ایجاد می کند.

امروز، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، در مصاحبه ای با روزنامه ایتالیایی لاریپابلیکا شوروی را تهدید کرد که اگر نیروهای خود را از افغانستان خارج نکند، ایران به شورشیان ضددولتی در این کشور کمک خواهد کرد. قطب زاده در این مصاحبه گفت: ما قبل از هر چیز می کوشیم مسکو را متقاعد سازیم که نیروهای خود را از افغانستان خارج کند. اگر تلاش های ما موفقیت آمیز نباشد، برای ما هیچ راه حلی باقی نمی ماند جز آنکه به مجاهدین افغانستان از هر راه ممکن کمک کنیم. وی تأکید کرد: رژیم ببرک کارمل برای ما نماینده قانونی مردم افغانستان نیست، بلکه فقط رژیمی است که با اشغال افغانستان به دست شوروی بر این کشور تحمیل شده است. این نشریه ایتالیایی از قول قطب زاده نوشت: وی در بلگراد یک ملاقات چند دقیقه ای با آندره گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی، داشته است و در همین ملاقات کوتاه دریافته است که به دلیل مسئله افغانستان، روابط ایران و شوروی به بن بست رسیده است. (۱)

به نظر بعضی، این گونه رفتارها باعث تزلزل اردوی غرب شده و موجب می گردد آنان به طور یکپارچه علیه ایران به رفتار خصمانه مشترک نرسند، اما

در تحلیلی دیگر فقدان ترس غرب از نزدیکی ایران و شوروی، امری منفی است و موجب تشدید فشارهای غرب علیه ایران می شود.

۴۲۴

دستگاه دیپلماسی عراق زمینه سازی های سیاسی بین المللی برضد ایران را در دستور کار دارد و آن را با قوت و شدت دنبال می کند.

دراین زمینه شماره امروز المستقبل اظهارات احمد ظاهر الجیلانی، سفیر عراق در اسلام آباد را

درج کرد. وی مدعی شده است: عراق مسئولیت مطالبه جزایر عربی سه گانه ای را که ایران در زمان شاه اشغال کرده است به عهده می گیرد. سه جزیره تنب بزرگ، تنب کوچک و بوموسی به کشور امارات متحده عربی تعلق دارد و عراق از موضع ملی و ناسیونالیستی خود، آنها را مطالبه می کند. (۲)

دراین حال، کشورهای حامی عراق به انحای مختلف، دربرابر این گونه مواضع، رفتار تشویق آمیز در پیش می گیرند. رویتر از پاریس گزارش داد: مقامات وزارت دفاع فرانسه اظهار امیدواری کردند در آینده نزدیکی چندین قایق سریع السیر موشک انداز، تجهیزات تدافعی ساحلی و سلاح های جنگی ضد زیردریایی به مبلغ ۴/۲ میلیارد دلار دراختیار عراق قرار دهند. مقامات فرانسوی همچنین اعلام کردند پیش از این، شوروی مهم ترین تهیه کننده سلاح برای عراق بود، اما اخیراً عراقی ها تصمیم گرفته اند برای تهیه هواپیما و هلیکوپتر و همچنین کشتی های جنگی به فرانسه روی آورند. گفته می شود عراق و عربستان دو تأمین کننده عمده نفت فرانسه، با حساس ترشدن اوضاع اخیر منطقه خلیج فارس است که قدم های تازه ای را برای خرید سلاح های فرانسه برداشته اند. (۳)

از سوی دیگر، به دلیل نوپایی نظام جمهوری اسلامی و وضعیت خاص پس از فروپاشی انقلابی رژیم سابق، طبیعی است که در ایران برعکس عراق که ماشین دیپلماسی بسیار پرکار و فعالی دارد اساساً یکدستی نظرها و نظم در اعلام مواضع دیپلماتیک در قبال دیگر کشورها وجود نداشته باشد. امروز، روزنامه اطلاعات خبری درج کرد، که به نوبه خود نشانه ای از نبودن یکدستی

و تمرکز لازم در دستگاه دیپلماسی در وضع کنونی ایران است. این روزنامه نوشت: «مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران ستاد مرکزی ساعت ۸:۳۰ بامداد امروز {سه شنبه}، طی تماسی با روزنامه اطلاعات به خبرنگار ما گفت شهادت و مجروح شدن ۴ تن از برادران اعضای سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن با نقشه قبلی بوده است و این توطئه توسط بقیه اعضای سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن و پلیس لندن اجرا گردید و این حادثه قابل پیگیری است و ما از مقامات مسئول مملکتی می خواهیم که هرچه زودتر به این مسئله رسیدگی کنند. وی ادامه داد ما در تعقیب این قضیه هستیم و طی تماسی که من در ساعت ۱۱:۳۰ دیشب، با اتحادیه انجمن اسلامی اروپا در لندن داشتم متوجه شدم شهادت مهندس عباس لواسانی و دکتر علی اکبر صمدزاده و ۲ تن دیگر از برادران اعضای این سفارت که مجروح شده اند و هم اکنون بستری می باشند از روی نقشه قبلی بوده است، چون این ۲ تن از برادران فعال این سفارتخانه بوده اند. وی گفت در هر کشوری قتل قابل تعقیب می باشد و شهادت این ۲ نفر که توسط اعضای تصفیه نشده سفارتخانه و با همکاری پلیس لندن طرح ریزی شده بود قابل تعقیب می باشد و ما از شورای انقلاب و مقامات مسئول می خواهیم این قضیه را بررسی کنند چون ما درباره این حادثه مشغول تحقیق هستیم و به زودی درباره این توطئه و قتل این دو تن از برادران اعضای سفارتخانه به افشاگری خواهیم پرداخت.» (۴)

یادآوری می شود در رقابت با دیپلمات های

عراق، کشوری چون لیبی که در رقابت دشمنانه با عراق و دوستی با ایران از نمونه های شاخص به شمار می رود، حتی در مواقعی که به تعریف

و تمجید از انقلاب ایران می پردازد،

دربرابر دعاوی عرب گرایانه عراق، برخورد مطلوب ایران را بروز نمی دهد. امروز، عبدالسلام تریکی وزیر امور خارجه لیبی، در یک مصاحبه مطبوعاتی در کویت از دول عرب همسایه رژیم صهیونیستی خواست که مرزهای خود را به روی فداییان فلسطینی بگشایند. به گزارش خبرگزاری فرانسه وی همچنین گفت: به شکرانه انقلاب اسلامی ایران، این کشور به صورت یکی از متحدین کشورهای عربی درآمده درحالی که در زمان رژیم سابق ایران در خدمت صهیونیزم و امپریالیزم بود. عبدالسلام تریکی در پاسخ به سؤال {ادعای} خبرنگاران عرب درباره سه جزیره {بوموسی و تنب بزرگ و کوچک} که از سال ۱۹۷۱ در تصرف ایران است، با بیان اینکه زمان برای یادآوری چنین مسئله ای مناسب نیست، اضافه کرد: چرا زمانی که شاه خلیج فارس را قرق کرده بود صدای عرب ها بلند نشد. (۵)

۴۲۵

تحرکات امروز عراق در جنوب کشور، درقالب چند مورد تجاوز هوایی و بیشتر به شکل نقل وانتقال و تجهیز خطوط اول و دوم مرزی برای افزایش آمادگی نظامی و توان شناسایی از سرزمین ایران بود.

از نخستین ساعات بامداد امروز، سه بار به آسمان آبادان و خرمشهر تجاوز هوایی شد. این تجاوزات هوایی در ساعت ۳:۳۰ بامداد۶ و ۴:۱۵ صبح، هر دو بار به وسیله یک فروند هواپیما در آبادان۷ و در ساعت ۵:۳۰ به وسیله دو فروند هواپیما در خرمشهر انجام گرفت. (۸) در پاسخ، پدافندهای مستقر در فرودگاه آبادان و پایگاه دریایی خرمشهر به اجرای آتش پرداختند. (۹) علاوه براین، یک گزارش حاکی است: «۵ فروند میگ۲۱ از تاریخ ۲/۲/۱۳۵۹ در فرودگاه شعیبیه به صورت آماده باش صددرصد هستند و هر زمانی که مورد لزوم باشند، می توانند پرواز کنند.» گزارش دهندگان احتمال داده اند تجاوزات هوایی اخیر از این فرودگاه انجام گرفته باشند. (۱۰)

علاوه بر تجاوز هوایی که به نظر سپاه خرمشهر بیشتر جنبه اکتشاف و شناسایی داشته است،۱۱ چند نمونه از گزارش های انتظامی و اطلاعاتی محلی به مسئولان ذی ربط، مربوط به وقایع امروز، بدین شرح است:

o در کلیه پاسگاه های مرزی عراق در استان بصره، یک دستگاه دوربین با لنز قوی نصب شده تا کلیه ترددهای مرزی و نقل وانتقالات نیروهای ایرانی را مشاهده کرده، به مدیریت شرطه بصره گزارش دهند و از آن طریق به لشکر بصره و سایر واحدهای ارتش منعکس گردد. (۱۲)

o «در شناسایی مورخه ۲۳/۲/۱۳۵۹، روی شط العرب مشاهده گردید که عراقی ها در فدائیه مقابل حیرود واسر مقابل شلمچه معاویه در کنار ساحل ۲۰۰ دید بانی جدید برقرار نموده و در هر پست دید بانی ۳ نفر افراد گارد مرزی با استفاده از یک دستگاه دوربین روی سه پایه در پشت یک سنگر که با کیسه های شنی احداث گردیده به طور مداوم حرکات روی شط العرب [را

به] وسیله دوربین زیر نظر داشته و مشاهدات خود را به وسیله بی سیم گزارش می نمایند.» (۱۳)

O «قرار است قریباً سه اسکله جدید جهت تخلیه و بارگیری کالاهای تجارتی که هرکدام ۱۸۰ متر طول و ۳۰ متر عرض دارد در بندر ابوالخصیب از توابع بصره احداث شود. ضمناً این اسکله ها به خطوط راه آهن متصل و مستقیماً کالاها به وسیله قطار به انبارها منتقل خواهد شد.» (۱۴)

«اخیراً آسفالت جاده نظامی الفاو الی خور المنثینی در جنوب فاو به طول ۱۰ کیلومتر و عرض ۵ متر که ۲۵ پل در مسیر آن قرار دارد به طور شبانه روز به وسیله کارشناسان و کارگران عراقی در دست احداث می باشد. ضمناً در خبر آمده است این جاده جهت تردد واحدهای نظامی مستقر در فاو و ام القصر بوده و به لحاظ ارتباط با شط العرب از اهمیت فوق العاده ای برخوردار می باشد. مضافاً به اینکه منطقه فاو مقابل حوزه گروهان ژاندارمری خسروآباد واقع است.» (۱۵)

O خبر برون مرزی رسیده حاکی است: «در تاریخ ۲۳/۲/۱۳۵۹، فرمانده نیروی دریایی ام القصر منتقل و به جای وی عبدالکریم جابر حسن که از نزدیکان صدام حسین رئیس جمهوری عراق می باشد منصوب گردیده است. ضمناً در خبر آمده است نامبرده پس از ورود به منطقه، پرسنل نیروی هوایی را جمع آوری و ضمن سخنرانی دستورات شدید مراقبتی از منطقه آبی را به پرسنل گوشزد نموده است.» (۱۶)

تحرکات ایذایی عراق هم در غرب و هم در جنوب، گاهی همراه با دخالت عوامل داخلی است. ازاین رو بخشی از توانایی اطلاعاتی خودی صرف شناسایی و معرفی این عوامل می شود. در ادامه مهم ترین تحرکات ایذایی امروز عراق و نیز اقدامات پیشگیرانه خودی، درج شده است.

در غرب کشور، درگیری در جوانرود که از ۴۸ ساعت گذشته شروع شده بود، امروز ساعت ۶ صبح، با عقب نشینی مهاجمان وابسته به عراق به سوی مرز و فرار آنان به عراق، پایان یافت. (۱۷)

نیروی زمینی ارتش از حمل اسلحه از عراق به ایران که قرار است ازطریق تمرچین و اشنویه به کمک عوامل محلی به اسامی قلی علی پور و محمدعلی مردانی مشهور به مامنه صورت گیرد، خبر داد. (۱۸)

اطلاعات سپاه کرمانشاه به اطلاعات سپاه در تهران گزارش داد: «برابر خبر واصله حامدبیک و انوربیک و برادرش محمدبیک که به تازگی از عراق برگشته اند با مقادیر زیادی مهمات از قبیل سلاح های سبک و سنگین و خمپاره و آر.پی.جی۷ به منطقه کلاشی وارد شده اند. حامدبیک ازطرف دولت بعث مسئولیت گروه های مسلح را در منطقه به عهده گرفته [است].» (۱۹)

اداره اطلاعات ژاندارمری در گزارشی به دفتر ریاست جمهوری از دستورالعمل و امکانات واگذارشده عراق به نیروهای سردار جاف و محمود نظری برای تخریب پل ها و تأسیسات مرزی ایران خبر داد. (۲۰) این اداره همچنین گزارش های دیگری بدین شرح به دفتر مزبور ارسال کرده است:

O «عوامل مستقر سه پاسگاه عراق که در مقابل پاسگاه یکه شان ایران قرار گرفته انـد قصـد دارند به منبع آب و نیروگاه برق قصرشیرین [حمله] و به خصوص پاسگاه یکه شان را با سلاح های سنگین منهدم نمایند.» (۲۱)

O «اخبار واصله حاکی است: قرار است یک گروه از ارتش عراق مستقر در پادگان قورتو به مختصات طول گرمک ایران واقع در آق داغ که قبلاً گردان ضربت در آنجا مستقر بود و خالی از افراد نظامی ایرانی می باشد به تصرف خود درآورده و مستقر گردند.» (۲۲)

در جنوب نیز منابع لشکر۹۲ زرهی از اقـدامات خودی با نفوذ شیخ یک قبیله به نام شاکر خبر دادند که «با عدنان خیر الله وزیر دفـاع کشور هـدف در تمـاس است. وی... بـا کعبی که از نگهبانـان چـاه هـای نفت منطقه بیـات است رابطه داشـته و تابه حال مقـادیر زیـادی اسـلحه کمری و کلاشـینکف و مواد منفجره و فتیله از مرز وارد نموده و در منزل شخصـی به نام یـدالله خـدایار سـاکن آبـادان جمع آوری و از این طریق بین خرابکـاران ایرانی تقسـیم نموده انـد و انفجـارات اخیر لوله هـای نفتی در منطقه احتمالاً توسط نامبردگان انجام گرفته است.» (۲۳)

دراین حال امروز، اعلام شد که ۴۰۰ میلیون ریال به حفاظت لوله های نفتی اختصاص یافته است. این اعتبار دراختیار اسـتاندار خوزسـتان قرار می گیرد تـا بـا اسـتخدام افراد محلی از خرابکـاری وابسـتگان و عوامـل بعث عراق و انفجـار در لوله هـای نفت جلوگیری شود. (۲۴)

یـادآوری می شـود بخشـی از عوامـل عراق که موسـوم به عناصـر خلق عرب هسـتند، در جریـان انفجارهـای جنوب دسـتگیر و محاکمه شده اند، ولی بخشی از آنان راهی عراق و در آنجا ساکن گردیده اند. اخیراً در جریان موج اخراج ایرانی الاصل های عراق، «وزارت کشور عراق به کلیه مـأمورین اجرایی و مقامـات مسـئول اخراج ایرانیان ابلاغ نموده است که افراد انقلابی ایران که درحال حاضـر در عراق ساکن هستند از برنامه خروج ایرانیان مستثنی بوده و آنها مجازند در عراق اقامت نمایند منتهی باید اسامی آنها و محل اقامت نامبردگان و شغل آنها مشخص و به وزارت [امور] خارجه اعلام گردد.» (۲۵)

۴۲۷

نمونه ای از اقـدامات ایـذایی عوامل عراق در خوزسـتان امروز در ارونـد روی داد که در بررسـی آن برخورد طلبکارانه مرزبان عراقی و ادعاهای وی قابل توجه است.

گزارش ژانـدارمری خوزسـتان دربـاره ادعـای مرزبـان بصـره چنین است: «هنگـامی که دو نفر عراقی به نـام هـای رحیم لقمه و عبدالحسـین عراقی در قایق کوچکی در شط العرب در مقابل پاسـگاه زیادیه عراق مشغول صید ماهی بوده اند ازطرف ایران به فاصـله یک ربع ساعت به صورت رگبار شدید به دو نفر مورد بحث تیراندازی می شود که منجر به فوت رحیم لقمه و مجروح شـدن عبدالحسـین عراقی گردیـده است. مرزبـان مزبور ادعـای اعتراض و پرداخت خون بهـا و رسیدگی به قضـیه و شـناسایی مسببین حادثه را [کرده] است.» در ادامه گزارش، این توضیحات به وسیله ستاد

لشکر ۹۲ اضافه شده است: «الزاماً به عرض می رسد عبدالحسین عراقی از ابتدای پیروزی انقلاب فعالیت هایی درمورد تحریک مقامات عراقی علیه ایران نموده است که تحت تعقیب مقامات انقلابی و مأمورین انتظامی می باشد.» (۲۶)

اما در گزارش واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه آبادان پس از توضیحات مقدماتی آمده است: «طبق اطلاع موثقی که از واحد تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان مبنی بر ورود اسلحه و مهمات و افراد خرابکار ازطریق مرز عراق به آبادان به واحد عملیات سپاه پاسداران، تحقیقات [و] اقدامات لازم دراین مورد معمول و دو اکیپ دریایی و واحد عملیات سپاه پاسداران در آب های ساحلی ... گمارده شدند ... تا اینکه ... بلم موتوردار مورد نظر که از قبل توسط برادران تحقیقات شناسایی شده بود و با دادن علامت کبریت برای عوامل داخلی شان ازطریق مرز عراق روانه مرز ایران می شود که پس از رسیدن به مرز ایران کنار خشکی ایستاده و قصد پیاده کردن مهمات و افراد خرابکار را داشت که برادران سپاه درجهت دستگیری مهاجمین وارد عمل [شده و] با تیراندازی متقابل افراد مهاجم روبه رو می شوند و برادران سپاه به آتش مهاجمین پاسخ داده که یکی از مهاجمین تیر خورده و به درون آب های ایران می افتد و کشته می شود که پس از تحقیقات مشخص شد نامبرده نامش مصطفی می باشد و دو تن دیگر از مهاجمین ازطریق خشکی اقدام به فرار می کنند که یکی از آنها دستگیر و دیگری مورد اصابت گلوله قرار می گیرد که شخص زخمی شده عبدالحسین مطوری معروف به عبدالحسین عراقی می باشد

که مدتی تحت تعقیب بوده و با دولت مزدور بعثی عراق همکاری می نماید و شخص دیگری که در قایق مانده بود با قایق اقدام به فرار می کند که توسط برادران پاسدار به طرف وی شلیک می شود و او نیز مورد اصابت گلوله قرار می گیرد، ولی فرار می نماید. در همان هنگام درگیری برادران پاسدار با گارد ساحلی تماس گرفته که برای آنها کمک بفرستد، ولی متأسفانه کمکی ازطرف گارد ساحلی به آنها نشد و قایق مهاجمین فرار نمود. از افراد مهاجم این مهمات کشف گردید: ۱.خرج آر.پی.جی۷ چهار عدد ۲. موشک آر.پی.جی۷ سه عدد ۳. تفنگ کلاشینکف چهار عدد به شماره های... ۴. کلت کالیبر۴۲، ۹ تیر ۵. تعداد ۲ عدد نارنجک روسی.» (۲۷)

یادآوری می شود عبدالحسین عراقی از مشهورترین فعالان جریان موسوم به خلق عرب بوده و از بدو پیروزی انقلاب و به خصوص در درگیری های خرمشهر، چهره شناخته شده ای در میان عوامل عراق است. در یک گزارش دارای طبقه بندی از منابع مسئول، نامبرده بدین صورت معرفی شده است:

«۱. عبدالحسین عدای معروف به عبدالحسین عراقی که قبلاً درجه دار نیروی دریایی عراق بوده در سال ۱۳۳۷، به علت همکاری با دولت ایران به وسیله مأمورین امنیتی عراق شناسایی و به ایران پناهنده گردیده که وی در جزیره مینو اسکان یافته است.

۲. در زمان انقلاب اسلامی ایران دولت عراق وی را مورد عفو قرار داده و نامبرده را به کشور عراق دعوت نموده است.

۳. شخص فوق مدت ۱۱ سال، در ایران به سر می برد و شناسایی کامل از تأسیسات و نقاط حساس کشور جمهوری اسلامی ایران دارد. نامبرده در سابق با اکثر قاچاقچیان و سارقین و افراد شرور آبادان تماس هایی داشته و اکثر عوامل جبهه به اصطلاح آزادی بخش خوزستان را می شناسد.

۴. به محض ورود به کشور عراق توسط سازمان امن العام عراق به نامبرده مأموریت داده می شود که در القطعه مقابل آبادان اسکان یابد تا با افراد عرب زبانی که فعالیت های خرابکاری دارند تماس برقرار نماید و آنان را [برای] آموزش های چریکی و خرابکاری آماده سازد و به سازمان امن العام معرفی نماید.

۵. عبدالحسین عدای با شخص دیگری به نام علی ملاحسین که ایرانی الاصل می باشد اسلحه و مهمات و مواد منفجره به متواریان ایرانی تحویل می دهد.

۶. عبدالحسین عدای افرادی را که در عراق آموزش چریکی فرامی گیرند با بلم از مقابل جزیره مینو و سیبه عراق مقابل آبادان به خاک جمهوری اسلامی ایران نفوذ می دهد.» (۲۸)

۴۲۸

در سنندج، مهم ترین مواضع شهر در دست پاسداران و نیروهای ارتش است و الحاق نیروها پی درپی انجام می گیرد، به خصوص برای اولین بار ارتباط بین پادگان و فرودگاه از راه زمینی برقرار گردید. (۲۹)

در بعدازظهر روز گذشته، گروه های مسلح درگیر افراد خود را از شهر خارج کردند، اما عده ای از آنان دستگیر شدند. (۳۰) هرچند برخی مسئولان سپاه اعلام کردند «درحال حاضر کنترل شهر کاملاً در دست ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است»،۳۱ اما در جمع بندی که در ادامه درج شده، جزئیات دقیق تری دراین باره آمده است: «امروز، مدافعان انقلاب اسلامی موفق شده اند شهر را به طور کامل به محاصره خود درآورند حتی {توانسته اند} در بعضی از نقاط حاشیه شهر، از حلقه محاصره شهر به درون شهر نفوذ کنند و تعدادی از بنکه ها و مقرهای گروه های سیاسی مسلح را به تصرف درآورند، اما هنوز در قلب شهر و در محله های قدیمی و پرجمعیت، سلطه با افراد مسلح آشوبگر است که به نظر می رسد ارتباطشان با تشکیلات نظامی سازمان متبوع خود قطع شده یا اساساً برحسب انگیزه های شخصی هنوز شهر را ترک نکرده اند و سرگرم تیراندازی هستند.» (۳۲) ازاین رو، پیش بینی می شود درگیری ها به صورت تک تیراندازی تا یک هفته دیگر ادامه داشته باشد. (۳۳) حتی برخی مسئولان سپاه اذعان کردند: «امکان اینکه مجدداً به ما حمله شود، زیاد است چون شهر کاملاً پاک سازی نشده است.» (۳۴) و اینکه «هنوز سنگرهایی که از بتون آرم [آرمه] ساخته شده و همچنین کانال های ارتباطی که برای جابه جایی افراد مسلح در شهر سنندج ایجاد شده است پابرجاست و تک تیراندازی هایی از داخل آنها صورت می گیرد.» (۳۵)

در گزارش امروز نیروهای سپاه همدان که در پاک سازی شهر درگیر هستند، آمده است: «در مسجد شیخ سلیم واقع در میدان ۱۷ شهریور سنندج، نزدیک در مسجد، بالاتر از در کوچک

قهوه ای رنگ داخل حیاط کوچک تعداد ۲۰ الی ۲۵ نفر مسلح می باشند که در این محل از مهمات حفاظت می نمایند.» (۳۶) فروتن مسئول روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، تصریح کرد: «بیشتر مردم مسلح هستند و ازاین رو کار پاک سازی تا حدودی مشکل است زیرا شناختن مردم مسلمان و متعهد که مسلح هستند از ضدانقلاب به آسانی مقدور نیست.» (۳۷)

دراین حال، در اطلاعیه امروز لشکر۲۸ کردستان گوشه ای از وضع کنونی و وضعیت عمومی مردم سنندج این طور ترسیم شده است:

«بسمه تعالی

O این موقع که پاک سازی شهر سنندج از عناصر ضدانقلاب و فریب خوردگان مسلح غیرقانونی در شرف پایان می باشد تقاضا می شود: ۱. وزارتخانه های پست وتلگراف، آموزش وپرورش، دادگستری، کشور و شرکت مخابرات، پرسنل اداری، آموزشی و فنی خود [را] برای شروع به کار و رفع نیازمندی های مردم رنج دیده رو به آسایش رسیده سنندج اعزام دارند. ۲. چون اهالی شهر ازنظر مواد غذایی، دارویی، خدمات پزشکی و امور بانکی و پرداخت های ریالی در زحمت می باشند سازمان های مسئول کمک های خواسته شده را که فوری می باشد از راه همدان غروه [قروه] به سنندج حمل نمایند.» (۳۸)

شب هنگام، ابوشریف مسئول واحد عملیات ستاد مرکزی سپاه و نماینده رئیس جمهور در امور سنندج، قبل از ملاقات با رئیس جمهور به خبرنگاران درباره آخرین وضعیت این شهر گفت: «مهم ترین عملی که در سنندج انجام دادیم جلوگیری از خشونت بود زیرا ممکن بود که به علت خشم از ضدانقلاب عمل خشونت شود و همچنین با اسیران و کسانی که اسلحه خود را زمین می گذارند به خوبی رفتار می شود. همچنین مقدماتی فراهم شد تا آذوقه و دارو به کسانی که مدت ها در محاصره بودند برسد و از جیره سربازان و پاسداران بین محاصره شدگان تقسیم شد.» (۳۹)

فروتن مسئول روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه نیز درمورد وضع خواربار و آذوقه گفت که ازنظر مواد غذایی چندان کمبودی وجود ندارد، ولی وضع بهداشت و درمان رضایت بخش نیست. (۴۰)

عباس دوزدوزانی فرمانده کل سپاه هم در پایان جلسه امشب شورای امنیت ملی که با شرکت بنی صدر تشکیل شده بود، ضمن اشاره به رو به سامان بودن اوضاع، افزود: «امیدواریم در شرایطی که ما واقعاً از برداشتن سلاح منزجریم با کمترین خسارات جانی و مالی اوضاع کردستان در بقیه نقاط نیز به سامان برسد.» (۴۱)

۴۲۹

مسئله دیواندره که خودبه خود به سبب قرارگرفتن در شمال سنندج، اهمیت ویژه ای پیدا کرده است و آزادسازی آن موجب بازگشایی مسیر مهم زنجان بیجار سنندج می گردد، امروز، وارد مرحله تازه ای شد.

ص: ۸۴۲

در نخستین ساعت بامداد امروز {۳۵ دقیقه بعد از نیمه شب گذشته}، ستاد مشترک ارتش به فرماندهی سپاه در تلفن گرامی اطلاع داد: «برابر گزارش نیروی زمینی، برابر تماس تلفنی سرهنگ پورمؤمنی فرمانده لشکر۱۶ زرهی، ارتفاعات مشرف به دیواندره توسط یگان های لشکر۱۶ اشغال گردید.» (۴۲)

در ادامه باتوجه به برتری به دست آمده، لشکر۱۶ زرهی قزوین با صدور اطلاعیه ای، به افراد مسلح حاضر در شهر یک اولتیماتوم ۲۴ ساعته داد که از ظهر همین امروز، شروع می شد. متن اطلاعیه بدین شرح است:

«بسمه تعالی

این اخطار به افراد مسلح حاضر در شهر دیواندره است. شهر در محاصره کامل ارتش و سپاهیان پاسدار است. از شما خواهش می کنم سلاح خود را تحویل دهید و از تعقیب قانونی در امان باشید، مقاومت نکنید که کشته یا اسیر خواهید شد، آسایش و آرامش مردم بی گناه شهر را بر هم نزنید و آنها را سپر خود نسازید، اکنون که سرانجام کار برای شما روشن است، بیایید زندگی کنید و از سایه رحمت الهی و جمهوری اسلامی بهره مند گردید. به شما از ظهر روز سه شنبه ۲۳ اردیبهشت ماه به مدت ۲۴ ساعت، فرصت داده می شود که به سرانجام سنندج بیندیشید و از خونریزی جلوگیری کنید که ما شما را برادران و خواهران خود می دانیم و اگر ما را در این برخورد و خونریزی که رغبتی به آن نداریم مجبور کنید، ما با اکراه خواهیم پذیرفت، ولی با شهامت و شدت عمل خواهیم کرد، اگر نگاه کنید و دقت نمایید می بینید آنها که به اجنبی پیوند بسته اند، چگونه به فکر جان خود هستند و از مهلکه ها می گریزند و شما ای هم وطن فریب خورده، فدای اغراض آنها نشوید. از خداوند می خواهیم شما را بینا و واقف به حقایق امور سازد.» (۴۳)

۴۳۰

درحالی که وضع سنندج ازنظر فرماندهان سپاه رو به سامان می رود، وضع بانه همچنان نگران کننده است، تاجایی که فرمانده کل سپاه آن را به عنوان موضوعی بااهمیت، ذکر کرد.

عباس دوزدوزانی بعد از جلسه امشب شورای امنیت ملی دراین باره گفت: «باید بگویم الآن بانه از اهمیت ویژه ای برخوردار است و باید کوشش شود که از دست ضدانقلاب خارج شود.» (۴۴) در این مصاحبه، وقتی گفته شد که «هنوز تعداد زیادی اجساد شهدا در کردستان بر زمین مانده [است]»، فرمانده سپاه اذعان کرد: «متأسفانه در بانه، چنین محدودیتی برای جمع آوری اجساد بوده و اجسادی از شهدای ما چندی است که در آنجا مانده است و ضدانقلاب با حرکات ضدانسانی خود مانع انتقال آنان شده است.» وی افزود: «ولی امروز، گزارش شده که

ص: ۸۴۳

اجساد را جمع آوری کرده اند.» هرچند این خبر تا حدی امیدوارکننده بود و حکایت از این داشت که اوضاع پادگان بانه تغییرات مطلوبی را پیش رو دارد، اما مطلب مندرج در نشریه خبری کومه له نشان دهنده وخامت اوضاع است. در این خبر که مربوط به آخرین ساعات امروز می باشد، آمده است: در ساعت ۱۲ شب، پیشمرگان جنبش مقاومت به دنبال ۲۰ روز محاصره پادگان بانه یورش جسورانه ای را با سلاح های سبک و آر.پی.جی به سوی پادگان آغاز کردند، سنگرهای مقدم را نابود کردند و سنگربه سنگر پاسداران و ارتشیان را عقب راندند و نیمی از پادگان را متصرف شدند. ۲۰ نفر ارتشی و پاسدار کشته شده و ۱۱ نفر به اسارت درآمدند و سلاح و مهمات بسیاری به دست پیشمرگان افتاد. پمپ بنزین پادگان را به آتش کشیده بیشتر تانک ها را از کار انداختند و پادگان در آستانه سقوط کامل قرار دارد. (۴۵)

{عباس دوزدوزانی فرمانده کل سپاه }

۴۳۱

هرچند مقامات سپاه اعلام می کنند بجز سنندج و بانه، دیگر شهرها «در وضعی نیستند که مسئله ساز باشند»،۴۶ اما درعمل وضعیت موجود اگرچه چندان تهدیدکننده نیست، اما به هرحال نگرانی هایی را درپی دارد.

در سردشت، درگیری در پایگاه کولته که از پنج روز پیش شروع شده است، ادامه دارد. سازمان چریک های فدایی خلق در گزارشی از وضعیت امروز سردشت ادعا کرد: «پایگاه کولته همچنان در محاصره نیروهای پیشمرگه خلق است. روحیه سربازان بسیار متزلزل است. در جریان زدوخوردی که امروز بین نیروهای نظامی مستقر در پادگان و پیشمرگان مسلح خلق روی داد یک پیشمرگه کشته و ۳ پیشمرگه زخمی شدند. ... امروز همچنین در درگیری های پایگاه کولته ۱۰ نفر {۸ ژاندارم و ۲ جاش} کشته شدند.» (۴۷)

در مهاباد تلگراف امروز فرماندار این شهر گویای وضعیت است:

«وزیر محترم کشور، جناب آقای بنی صدر رئیس جمهور ایران ۱۹ روز از محاصره شهر مهاباد می گذرد، به علت نبودن

سوخت تمام دستگاه ها و ادارات دولتی کلاً راکد و کشاورزی درحال نابودی است، مردم سرگردان، تعیین تکلیف نمایید.

فرمانداری مهاباد، باباطاهری» (۴۸)

ص: ۸۴۴

درباره نقده و اشنویه نیز پیام امروز ستاد مشترك به نیروی زمینی گویای بحران است. در این پیام آمده است: «برابر اطلاع واصله اخیراً آب زراعتی منطقه نقده که از رودخانه ای به نام درود تأمین و رود مزبور از منطقه اشنویه سرچشمه می گیرد توسط افراد کرد اشنویه به تلافی محاصره اقتصادی کردستان بسته شده و مسیر رودخانه منحرف گردیده است. ضمناً قرار است اهالی ترك نشین نقده با حمایت از ژاندارمری و جوانمردان محلی برای بازگردانیدن آب، مسلحانه وارد منطقه [شوند] و احتمال درگیری فراوان است.» (۴۹)

در ارومیه، براثر انفجار مین در مسیر روستاهای دیدان و بارانداز از توابع ارومیه ۲ کشاورز شهید و ۵ تن دیگر به شدت زخمی شدند. به گزارش کیهان انفجار درحالی رخ داد که عده ای کشاورز با ۲ تراکتور بین این روستاها در حرکت بودند که براثر آن سلطانعلی فتاحی اهل خرم آباد و علی رضوی اهل روستای بارانداز کشته و نقدعلی رضوی، سلیمان رجوی، فتح الله جنگی، علی جعفری و وهاب حاجی زاده به شدت زخمی و در بیمارستان شیروخورشید سرخ ارومیه بستری شدند. (۵۰)

امروز همچنین لشکر۶۴ ارومیه اطلاعیه ای بدین شرح درباره جمع آوری سلاح منتشر کرد:

«بسمه تعالی

پیرو اطلاعیه مورخ {۲۱/۲/۱۳۵۹} که به اهالی و ساکنین محترم آبادی های تومتر، کوچیا، قاسملو، مام ابراهیم، بربران سیلان، سنجر، باروژ، محمودآباد، شیطان آباد، مبارك آباد، و حصار آق بلاغ ابلاغ گردید که کلیه سلاح و مهمات خود را تا ساعت ۴ بعدازظهر روز {۲۲/۲/۱۳۵۹}، تحویل و رسید اخذ نمایید، تعدادی از ساکنین آبادی های یادشده با همکاری صمیمانه با ارتش جمهوری اسلامی ایران، اسلحه و مهمات خود را به مقامات مسئول تحویل دادند که به همین علت ارتش جمهوری اسلامی ایران از همکاری و همیاری آنان سپاسگزاری و تشکر می نماید. برای آن تعداد از افرادی که اسامی آنان مشخص است و اسلحه و مهمات خود را تحویل نداده اند برای آخرین بار ابلاغ می گردد تا تاریخ {۲۴/۲/۱۳۵۹}، نسبت به تحویل آن اقدام نمایند. [دراین صورت] ارتش جمهوری اسلامی بدون هیچ گونه تعقیب قانونی با اهالی رفتار خواهد کرد. در غیر این صورت ارتش جمهوری اسلامی با تمام قدرت و شدت عمل مشغول جمع آوری اسلحه و مهمات در مناطق مورد نظر خواهد بود. در خاتمه، لشکر۶۴ ارومیه از ساکنین اهالی محترم منطقه انتظار دارد در این امر مهم با ارتش جمهوری اسلامی همکاری نمایند.» (۵۱)

۴۳۲

درباب جهت گیری شخصیت ها و نهادهای مختلف در قبال کردستان، دو مورد به عنوان نمونه ای از اوضاع امروز، ذکر شده است.

در سرمقاله امروز روزنامه انقلاب اسلامی {ارگان جریان بنی صدر}

با عنوان "تجربه سنندج"

و به قلم وی آمده است: «یک انقلاب، انقلابی نظیر انقلاب ما که با اسلحه معنویت پیروز شده بود هیچ نمی خواست

در هیچ کجای کشور خود را ناگزیر از رویارویی مسلحانه ببیند. این امر موجب شده بود که گروه های مسلح خودکامه که به نظرشان هدف وسیله را توجیه می کند و انسانیت و معنویت مفاهیم پوچی هستند، این طور بپندارند که پرهیز از مقابله مسلحانه ازجمله همان ضعف های طبقاتی است و باید از آن سود بجویند. طی ۱۵ ماه بارهاوبارها کوشیده شد از راه گفت وگو به حضرات حالی شود که یک ملت انقلابی را نمی توان از راه مقاومت مسلحانه آن هم برای هدفی که مشروع و درست نیست، وادار به تسلیم کرد. به آنها گفته شد شما هنوز هم که انقلاب ایران پیروز شده است، واقعیت و طبیعت و حقانیت آن را نمی شناسید. هنوز اسیر قالب های نظری ازاعتبارافتاده هستید، تحمیل جنگ در کردستان به مقابله خصم آلود طبقاتی در تمامی کشور منجر نمی شود، اما این گروه درپی شیفتگی به استالینیسم، درپی آن شدند که سنندج را به یک دژ بدل بسازند و چون از راه زور و قلدری کوشیده بودند مردم شهر را مرعوب و خانه ها را تصرف و به اشغال درآورند، گمان می بردند که وقت آن رسیده است که از راه کشاندن نیروهای مسلح به جنگ آنها را نابود کنند. پیش خود خیال کرده بودند که شکست دولت انقلاب اسلامی در سنندج، امر را نه تنها در سنندج، بلکه در کردستان و سپس ایران بر آنها که زور را تنها واقعیت می شناسند، مسلم خواهد کرد. ...» (۵۲)

بنی صدر در ادامه سرمقاله کوشیده است پیروزی نظام در سنندج را ناشی از قاطعیت خود جلوه داده و با استفاده از این موقعیت به رقبای سیاسی و جناح دیگر حکومت هشدار بدهد. وی افزوده است: «از آنجا که وضع کشور به غایت حساس است به همه افراد، به همه گروه ها و احزاب اخطار می کنم که دست از رویه خودکامگی بردارند و اگر چنین نکنند همه پرسی خواهم کرد. باید دوران حکومت ژ۳ و چماق پایان پذیرد و کشور به سازندگی روی بیاورد.» (۵۳) یادآوری می شود این گونه سخن گفتن شگرد بنی صدر است؛ وی رقیبان جناحی خویش را در عداد مخالفان نظام طوری ترسیم می کند که هم آنان را زیر سؤال ببرد و هم درصورت لزوم با تظاهر به اینکه منظور وی رقبا نبوده است خود را از اتهام تفرقه افکنی تبرئه کند.

از سوی دیگر امروز، وزارت امور خارجه نیز با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرد رئیس خبرگزاری آلمان در تهران را به دلیل دادن گزارش نادرست از بحران کردستان، از ایران اخراج کرده است. به نوشته مطبوعات در بخشی از اطلاعیه وزارت امور خارجه درمورد بمباران کردستان آمده است: «براساس تصمیم وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، به آقای مارتین پندل رئیس خبرگزاری آلمان فدرال، دستور داده شد که هرچه زودتر ایران را ترک کند. این تصمیم ازطرف اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی به ایشان ابلاغ گردید. علت این تصمیم تلگرام اعتراض آمیزی بود که ازطرف کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در بن نسبت به وی به وزارت امور خارجه فرستاده شد. براساس گزارشی که آقای پندل به آلمان مخابره کرده

بود، نیروهای دولتی جمهوری اسلامی ایران متهم شده بودند که در استان کردستان از بمب های آتش زای ناپالم استفاده کرده اند و تعداد کسانی که براثر سوختگی مجروح شده اند به شدت افزایش یافته است. به گفته آقای پندل این بمب ها در شهرهای سنندج، سقز، بانه و پاوه به کار رفته و نیروهای ارتش این بمب ها را از هلیکوپترها به پایین پرتاب کرده اند. پندل همچنین گزارش داده بود نیروهای ارتش از دارو و مواد غذایی فقط برای خود استفاده می کنند و از رسیدن این مواد به مردم این مناطق جلوگیری می نمایند. آقای پندل این مطالب را از قول یک سخنگوی حزب دمکرات کردستان مخابره کرده بود. با تماسی که با مسئولین ارتش جمهوری اسلامی ایران گرفته شد، خبر این خبرگزاری را بیشتر به شوخی تلقی کردند. مخصوصاً درمورد بمب های ناپالم که امکان پرتاب آن ازطریق هلیکوپتر به هیچ وجه مقدور نیست. خبر ارسالی آقای پندل از رسانه های گروهی آلمان پخش و احتمالاً موجبات سوءتفاهمی را نسبت به برداشت مردم آلمان از انقلاب جمهوری اسلامی ایران فراهم کرده است.» (۵۴)

۴۳۳

بررسی پیامدها و بازتاب حوادث کردستان در نشریات گروه ها، علاوه بر اینکه مواضع آنان را نشان می دهد، برخی نکات تحلیلی و خبری را نیز دربردارد. در ادامه مواضع متنوع حزب توده، حزب رنجبران و جمعیت کردهای مقیم مرکز که درواقع سخنگوی گروه های درگیر در کردستان است، بازگو می شود.

روزنامه نامه مردم {ارگان حزب توده} در صفحه اول شماره امروز خود ذیل تیتری درشت با عنوان "ملاقات اویسی با نماینده شیخ عزالدین حسینی" آورده است: «بنا به گفته یکی از مسئولین ستاد عملیاتی سپاه پاسداران در کردستان، نماینده شیخ عزالدین حسینی اخیراً با اویسی، ازهاری و سردار جاف ملاقات و گفت وگو کرده است. از محتوای این گفت وگو که به دنبال تشدید حملات نیروهای بعثی عراق و عوامل ضدانقلاب وابسته به امپریالیسم امریکا علیه ایران صورت می گیرد، اطلاعی در دست نیست.» (۵۵) یادآوری می شود حزب توده در بازتاب حوادث غرب کشور اغلب رفتار سلطنت طلبان و نیز گروه های مائوئیستی چون کو مه له و شخصیت هایی چون عزالدین حسینی را ذکر و محکوم می کند، اما درمورد بقیه یا سکوت کرده یا به نحوی آن را توجیه می کند، این حزب مطابق همین روش امروز خبری منتشر کرد که نشان می دهد در روزهای اخیر در جلسات امثال اویسی و پالیزبان، کومه له هم شرکت فعال داشته است. در این گزارش آمده است: «طبق اطلاعی که تازه به دست آورده ایم در اردیبهشت ماه ۵۹ و در نزدیکی دهی به نام حلبچه در عراق، در کنار یک منطقه نظامی و در یک ساختمان از بتن پیش ساخته، شیخ عثمان نقشبندی نماینده قاسملو و صدیق کمانگر نماینده کومه له با اویسی، پالیزبان و اشرف ملاقات می کنند. در این ملاقات مسئله هماهنگی کلیه نیروها برای سرنگون کردن جمهوری اسلامی ایران، مورد بحث قرار می گیرد و اویسی به شیخ عثمان اعلام می کند که برای هر مزدور ۶۰۰۰ تومان می پردازد.» (۵۶)

گروه مائوئیستی حزب رنجبران که برخلاف گروه مائوئیستی کومه له مشی مسالمت آمیز در پیش گرفته و در جناح بندی حکومتی نیز برعکس حزب توده از جناح بنی صدر حمایت می کند، در شماره امروز ارگان خود نشریه رنجبر نوشته است: «باند کیانوری درحالی که می کوشد دارودسته های وابسته به روس را در کردستان تطهیر کرده و آنها را صلح طلب جا بزند، آتش حمله خود را بر روی نیروهایی متمرکز ساخته که اگرچه دچار انحرافات شدید چپ روانه هستند، اما نیروهایی غیروابسته به بیگانه می باشند. ازجمله این نیروها کومه له {سازمان انقلابی زحمت کشان کردستان ایران} قرار دارد که ازطرف حزب توده، وابسته به بعث و امریکا معرفی می شود. به نظر ما کومه له، سازمانی است که از میان روشنفکران و زحمت کشان مبارز کردستان بیرون آمده است، سازمانی است با گذشته مبارزاتی علیه رژیم شاه و رژیم عراق و دارای موضع مخالف دو ابرقدرت امریکا و شوروی.»(۱) (۵۷)

جمعیت کردهای مقیم مرکز که نقش پوشش سیاسی تبلیغاتی گروه های محارب کردستان در تهران را برعهده دارد، شبیه گروه های مسلح غیرقانونی، با مشاهده وضعیت اخیر سنندج، بیانیه ای درباره وقایع سه هفته اخیر در کردستان و سوابق مبارزات کردها علیه رژیم پهلوی در راه کسب حقوق خود انتشار داده و ضمن استمداد از مردم برای پایان دادن به جنگ در کردستان خواستار حل مسالمت آمیز مسئله کردستان ازطریق مذاکره و تأمین خواسته های قانونی خلق شده است. در این بیانیه همچنین با اشاره به جریان حوادث در کردستان و رابطه آن با حضور نظامی امریکا در قلب ایران و توطئه های امپریالیسم جهان خوار علیه انقلاب ایران هشدار داده شده است که اگر جنگ ادامه یابد و در کردستان صلح برقرار نشود، امکان هرگونه توطئه دیگری برای امپریالیسم امریکا و عوامل آن در ایران بیشتر خواهد شد. (۵۸)

درباره درگیری های کردستان، نوع برخورد گروه های چپ غیرمذهبی {کمونیستی}، قابل ملاحظه است. بخشی از آنان به طور مستقیم درگیر ماجرا هستند و اساساً طرف برخوردهای مسلحانه محسوب می شوند. این عده در نشریات علنی خود نیز این طرف داری مستقیم را پنهان نمی کنند و با شدیدترین مواضع، درگیربودن در یک جنگ مسلحانه تمام عیار با نظام جدید را به رخ می کشند و در افکارعمومی این نکته جلب توجه می کند که درعین حال، در مناطق دیگر، توقع فعالیت سیاسی مسالمت آمیز دارند. نمونه بارز آن، سازمان چریک های فدایی خلق است که با شرکت در برخورد مسلحانه کردستان و دیگر رفتارها و مواضع براندازانه(۲) نوعی مجوز برخوردهای خشن و درواقع

۱- * رنجبران که به شدت مدعی حمایت از بنی صدر، امام و نظام است، در اینجا نتوانسته از اصول قطعی خویش عدول کند و به دفاع از کومه له پرداخته است که به خصوص در روزهای اخیر مستقیم در درگیری های مسلحانه، مقابل بنی صدر قرار دارد.

۲- ** ادبیات خبرهای کردستان مندرج در نشریه کار {ارگان این سازمان} که در کتاب حاضر نیز مطالبی از آن نقل شده است، گویای این گونه مواضع می باشد.

متقابل را به هواداران وسیع نظام جدید می دهد و البته همواره از این مسئله شاکی است. این سازمان توقع دارد در سنندج و بانه از قهرمانی های پیشمرگه های خود و متحدانش بنویسد که فلان تعداد جاش {پیشمرگ مسلمان} و پاسدار و... را کشته اند، ولی مثلاً در تبریز نظیر یک سازمان سیاسی به پخش اعلامیه و فروش نشریه بپردازد. نوع آمادگی و سازماندهی هواداران نیز مبتنی بر طلبکاری و پاکی مطلق سازمان و زشتی و دغل کاری و بدهکاری مطلق هواداران نظام است. (۵۹)

۴۳۴

در کنار دغدغه های اصلی سپاه طبق معمول و به تناسب وضعیت یک تشکیلات انقلابی، سپاه با درگیری های چندی روبه رو است.

شب هنگام، در کرمانشاه یک اکیپ ۹نفره از سپاه پاسداران کرمانشاه برای دستگیری گروهی که دست به سرقت های مسلحانه می زدند با داشتن حکم دادستانی عازم یکی از روستاهای تابع ماهیدشت کرمانشاه شدند. در جریان این مأموریت یکی از پاسداران شهید و عبدالله شیرازی که یکی از هسته های اصلی مبارزات مسلحانه منطقه بود، زخمی و با تشکیل پرونده به دادسرای کرمانشاه تحویل داده شد. (۶۰) گفتنی است پاسدار شهید آیت شعبانی نام داشت و از نیروهای انقلابی منطقه بود. در اطلاعیه روابط عمومی سپاه کرمانشاه وی الگوی تقوا و ایمان معرفی شده که «مدتی برای رویارویی با جهان خواران به فلسطین و جنوب لبنان مهاجرت کرد.» (۶۱)

حوالی نیمه شب نیز، یک درگیری در مرز بازرگان رخ داد. درگیری پاسداران با مهاجمان حدود سه ساعت طول کشید، اما تلفاتی نداشت. (۶۲)

نمونه ای دیگر از دغدغه های سپاه از گزارش فرمانده سپاه سراب هویداست که براساس آن ستاد مشترک ارتش به وزارت کشور اعلام کرد: «قرار است تعدادی از طرف داران حزب جمهوری خلق مسلمان به طرف داری از آیت الله شریعتمداری از تبریز به سراب آمده و با طرف داران حزب جمهوری اسلامی ایران درگیری پیدا نمایند.» (۶۳)

۴۳۵

امروز، ملاقاتی دوساعته بین مسعود رجوی و بنی صدر انجام گرفت که خبر آن فقط درحد اظهارات رجوی در گفت وگو با خبرگزاری پارس نشر یافت. حتی روزنامه ارگان بنی صدر، صرفاً از قول خبرگزاری پارس اظهاراتی از رجوی درج کرد بدون آنکه کوچک ترین توضیح یا نقل قولی ازطرف بنی صدر یا دست اندرکاران روزنامه را با آن همراه کند.

مطابق آنچه در سطح علنی و عادی قابل طرح است، نکات مطرح شده ازسوی بنی صدر، اغلب

اظهاراتی حق به جانب و حتی سؤالاتی بـدون پاسـخ است، ولی در پشت صـحنه و در عرصه های غیرشـفاف و پیچیده سیاسـی کنـونی، مسـائلی مطرح اسـت کـه نـه بـه آسـانی قابـل طرح اسـت و نـه برای عـامه مردم قابـل فهم؛ نمـونه ای از این بغرنجی و پیچیدگی همین ملاقات دوساعته امروز مسعود رجوی با بنی صدر(۱) است که بالطبع آنها که پیگیر روند تحرکات هستند، آن را با نگرانی دنبال می کنند و این ملاقات از نظرشان معنی دار است. چنانچه مضـمون جلسه و جهت گیری نهایی آن قابل ارائه در سطح مردم و کادرهای انقلاب بود، حتماً بنی صدر، آن را خود طرح می کرد و به گونه ای توان رهبری و قوت خویش را حتی در مهار تشکل هایی مثل مجاهدین خلق به رخ می کشید، اما جلسه فقط ازسوی رجوی بازگو شد که درزمینه فضاسازی و بیان کردن آنچه بایـد گفت و نگفتن آنچه نبایـد گفت، چهره شـناخته شده ای است و به خصوص درزمینه نوع تهدیدکردن مظلومانه و درعین حال قدرتمندانه استاد است.

رجوی به خبرگزاری پارس درباره مسائل مطرح شـده در این جلسه گفت: «من به رئیس جمهوری گفتم براساس خواست های ضدامپریالیستی امام و براساس وعده ها و قول های خود شما مبنی بر تضمین آزادی ها، تا حالا بخش بسیار وسیعی از نیروها به رغم همه فشارها و تضـییقات، جراحت ها و شهادت ها مثل خود ما پیوسته دعوت به آرامش و صبر و بردباری را پذیرفته اند و واکنشـی نشان نـداده انـد. ازاین رو، به ویژه باتوجه به اختیاراتی که شـما از امام گرفتیـد انتظار این است که از این پس به طور یـک طرفه و فقط از امثال ما رعایت اجرای قانون و حفظ آرامش را نخواهنـد، بلکه قانون با کمال قاطعیت و به طور همه جانبه و درمورد همه اجرا شود، به علاـوه در شـرایط موجود و با این نتایـج انتخابات آیا دیگر قابل توجیه است که باز می شـنویم در ماه های آتی بازهم تصـفیه مجاهدین در مدنظر عده ای است که طبیعتاً عواقب وخیم آن بر هیچ کس پوشیده نیست؟ در اینجا رئیس جمهوری گفتنـد: در مقابـل هرگونه سـرکوب آزادی هـا و قـانون شـکنی بی تفاوت نخواهنـد نشـست و قاطعانه موضع خواهنـد گرفت. ... من همچنین گفتم اوضـاع کلی کشور ایجـاب می کنـد که دررابطه بـا تهـاجم نظـامی امپریـالیست هـا همه درگیری هـای داخلی موقـوف شود و همگی بیـاییم لااقـل به طور مرحله ای هم که شـده به دشـمن اصـلی بـپردازیم. ... رئیس جمهوری نسبت به حل مشکلات کشور بسیار خوش بین هستند و به خصوص تضمین آزادی های سیاسی و فعالیت آزاد گروه های سیاسی را که از اولی ترین خواست های انقلاب ما هست در چهارچوب قانون اساسی مورد تأکید قرار دادند.» (۶۴)

یـادآوری می شود روزنـامه انقلاـب اسـلامی بخشـی از اظهـارات رجوی را آن هم به نقل از خبرگزاری پارس منتشـر کرد، اما قسمت هایی از مطالب وی ازجمله تهدیدات ضمنی رجوی که حتی در روزنامه اطلاعات درج شد را حذف کرد. (۶۵)

۱- * دو جریـان که از سـال قبـل مخـالف یکـدیگر بودنـد، ولی به تدریـج به هم نزدیـک شدنـد، تاجایی که ۱۴ اسفند ۱۳۵۹، نمایش وحدت دادند و در تابستان ۱۳۶۰، با فرار مشترک به پاریس تمایلات براندازی مسلحانه خود را علنی کردند.

منابع و مآخذ روزشمار ۲۳/۲/۱۳۵۹

۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۶، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱، رم خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۳ مه ۱۹۸۰.

۲. ستاد تبلیغات جنگ، ستیز با صلح، تهران: ستاد تبلیغات جنگ – شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی ایران، چاپ دوم ۱۳۶۶، ص۸۰.

۳. روزنامه کیهان، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۴. روزنامه اطلاعات، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵. روزنامه بامداد، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۶. سند شماره ۲۸۷۱۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۷. روزنامه کیهان، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۸. سند شماره ۲۸۷۱۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۹. همان؛ و سند شماره ۲۸۷۱۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۰. سند شماره ۲۸۷۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سرپرست دفتر سیاسی و انتظامی به فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان – فرماندهی لشکر۹۲ زرهی اهواز – فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران – واحد هماهنگی نیروهای انتظامی، ۱۱/۳/۱۳۵۹.

۱۱. روزنامه کیهان، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۲. سند شماره ۰۳۴۶۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۱۳. سند شماره ۲۸۶۹۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی ۱۹ ۰۷ {رکن۲}، ۲۲/۳/۱۳۵۹.

۱۴. سند شماره ۲۸۷۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی ۱۹ ۰۷ {رکن۲}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۱۵. سند شماره ۲۸۷۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی ۱۹ ۰۷ {رکن۲}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۱۶. سند شماره ۲۸۷۵۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی هنگ آبادان {رکن۲}، ۱۷/۳/۱۳۵۹.

۱۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۰؛ و روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۱۸. سند شماره ۰۴۱۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۱۹. سند شماره ۰۴۱۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به اطلاعات تهران، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۲۰. سند شماره ۰۳۳۹۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۲۱. سند شماره ۴۱۲۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۲۲. سند شماره ۰۳۳۹۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۲۳. سند شماره ۲۸۷۱۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۲۴. روزنامه کیهان، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۵. سند شماره ۲۸۷۲۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی ۱۹ ۰۷ {رکن۲}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۲۶. سند شماره ۳۴۷۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۲۷. سند شماره ۰۴۲۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز {واحد اطلاعات و تحقیقات}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۲۸. سند شماره ۲۸۷۱۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹ ۰۷ {رکن۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۲۹. مجید نداف، ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین {ع}، ۱۳۸۹، ص۴۷۳.

۳۰. روزنامه کیهان، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۳۲. ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، ص۴۷۲.

۳۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۳۴. روزنامه کیهان، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۳۶. سند شماره ۰۴۱۲۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی عملیات به سپاه غرب کشور، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۳۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۳۸. روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۳۹. روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۴۱. روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۲. سند شماره ۰۴۱۲۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۴۳. روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۴. روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۵. سازمان کومه له، خبرنامه کومه له، شماره ۴۰، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۴۶. روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۷. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۹، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۴۸. سند شماره ۰۴۱۲۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلگراف از مهاباد به تهران، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۴۹. سند شماره ۰۴۱۲۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۵۰. روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۱. روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۳. همان.

۵۴. روزنامه بامداد، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵۵. روزنامه نامه مردم، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۶. روزنامه نامه مردم، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۵۷. حزب رنجبران ایران، نشریه رنجبر، شماره ۵۱، ۲۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۶.

۵۸. روزنامه بامداد، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۹. سند شماره ۰۴۱۲۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تبریز به تهران {اطلاعات}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۶۰. روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۶۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۶۲. همان، ص۱۱.

۶۳. سند شماره ۰۴۱۲۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به وزارت کشور، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۶۴. روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴۳۶

تحرکات سیاسی و تبلیغاتی امریکا و ایران علیه یکدیگر، امروز، هم در امریکا و هم در ایران، در بالاترین سطح مسئولان دو کشور ادامه یافت.

در امریکا، کارتر ضمن نوعی اظهار امیدواری اعلام کرد متحدان اروپایی کشورش، تصمیم گرفته اند که اگر تا ۱۷ ماه مه {۲۷ اردیبهشت}، پیشرفتی در تلاش برای آزادکردن گروگان های امریکا به دست نیاید، برنامه تحریم اقتصادی ایران را به مرحله اجرا درآورند. وی گفت: مسئولان اروپایی به طور مستقیم به ما اطلاع داده اند که به تعهدات خود درمورد تحریم اقتصادی ایران عمل خواهند کرد و ما فکر می کنیم که متحدین ما این کار را انجام دهند. البته کارتر این سخنان را پس از یک گفت وگوی ۲۰ دقیقه ای با وزیر امور خارجه امریکا، که عازم اروپا بود، اظهار کرد. (۱)

این درحالی است که فعالیت امروز ماسکی در اروپا خود نشانه این است که امریکا هنوز خیال چندان راحتی درمورد متحدان اروپایی اش ندارد. ماسکی در جلسه امروز وزرای دفاع و امور خارجه کشورهای عضو پیمان ناتو در بروکسل سخنرانی کرد و گفت: ایالات متحده امریکا از کشورهای متحدش انتظار دارد که به منظور رهایی گروگان های امریکایی در ایران به یک رشته اقدامات اقتصادی و سیاسی دراین میان بپیوندند. (۲)

دراین حال، رادیو امریکا در ساعت ۲۲:۳۰، اعلام کرد: سازمان پیمان آتلانتیک شمالی امروز، نگرانی شدید خود را از اقدام غیرقانونی دولت ایران ابراز داشت. در این خبر به بخش هایی از بیانیه این سازمان که در آن «از دولت ایران خواسته شده است به فوریت نسبت به آزادساختن و سالم بازگردانیدن گروگان های امریکایی اقدام کند»، اشاره شد. (۳) این خبر نشان می داد ماسکی پاسخی نسبتاً مساعد و البته درحد معمول گرفته است.

به گزارش خبرگزاری فرانسه از بروکسل، متن اعلامیه ای که به دنبال گردهمایی امروز وزرای دفاع و امور خارجه کشورهای عضو ناتو در بروکسل، درباره ایران انتشار یافت از این قرار است:

ص: ۸۵۳

«وزرا و نمایندگان بلژیک، کانادا، دانمارک، جمهوری فدرال آلمان، ایسلند، ایتالیا، لوکزامبورگ، هلند، نروژ، پرتغال، ترکیه، انگلستان و امریکا که روز چهاردهم مه {۲۴/۲/۱۳۵۹}، در بروکسل گرد هم آمدند، درمورد توقیف و ضبط غیرقانونی پرسنل و دارایی دیپلماتیک امریکا در ایران که تجاوز آشکار به حقوق بین المللی محسوب می شود، اظهارنگرانی شدید می کنند. آنها همچنین تأکید کردند که این اعمال تنها ثبات در منطقه جنوب غربی آسیا را به خطر می اندازد. وزرا و مسئولین مذکور درنتیجه پیامی برای مقامات ایرانی ارسال داشتند و خواستار آزادی فوری و توأم با سلامتی گروگان های امریکایی شدند.» (۴)

در ایران، آیت الله دکتر بهشتی عضو مؤثر شورای انقلاب و رئیس دیوان عالی کشور که درواقع رهبری جناح رقیب بنی صدر در حاکمیت را برعهده دارد، امروز، در یک نشست مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی با حضور خبرنگاران داخلی و خارجی به سؤالات آنان درباره مسائل مختلف ازجمله گروگان ها پاسخ داد. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از وی سؤال شد: «آیا شما می گویید پس از تشکیل مجلس، مسائلی چون انتخاب نخست وزیر، انقلاب فرهنگی و... به خاطر اهمیت بیشتر زودتر بررسی خواهند شد و سپس مسئله گروگان ها؟» دکتر بهشتی در پاسخ گفت: «اینها مسائلی بسیار مهم هستند که می بایست بررسی شوند، مجلس بایستی ابتدا مشکلات دولت جدید را حل نماید و سپس در اولین فرصت مسئله گروگان ها را بررسی خواهند نمود.» یک خبرنگار خارجی پرسید: «مسئله گروگان ها باری است بر دوش دولت ها و آنها می خواهند برای حل آن تحریم اقتصادی نمایند. ممکن است توضیحی بدهید، در این شرایط فکر می کنید صلاح باشد که گروگان ها در بازداشت باقی بمانند؟»

دکتر بهشتی پاسخ داد: «تحریم کمک خواهد نمود به ملت ما تا زودتر به روی پای خود بایستد، این می تواند به سود کشور ما باشد و درنتیجه ما می توانیم روش جدید اقتصادی برای خود طرح نماییم و ما از درون این تحریم اقتصادی می توانیم خود را بشناسیم، این به ما کمک خواهد نمود تا سیاست های خارجی دیگر خود را منطقی تر سازیم. در آینده بله مشکلاتی خواهد بود که به وسیله این تحریم ایجاد خواهد شد، اما هر جامعه زنده و هوشیاری می بایست آماده باشد برای تحمل این مشکلات فکرش را به کار ببرد و برای یافتن راه حل این مشکلات، تحریم اقتصادی مهم نیست برای ما، ولی مسئله نگه داشتن گروگان ها چیز دیگری است، ملت مسئول است تا درباره این تصمیم بگیرد و هر مشکل حاصل را حل نماید.» (۵)

در همین حال، رئیس جمهور بنی صدر، امروز در گفت وگو با صداوسیما، برخوردی تندتر با مسئله امریکا نشان داد، وی ضمن بررسی مسائل کردستان و ارتش گفت: همین امروز صبح، از امریکا یک کسی که به اطلاعاتی دست یافته بود به من تلفن کرد و گفت که ۹۶ امریکایی را اینها در مناطقی پیاده کرده اند و قرار است تا دو هفته دیگر خرابکاری هایی بکنند و شلوغی هایی در شهرهای ایران به وجود بیاورند. ۲ هلیکوپتر به بختیاری آمده و برای کردها هم اسلحه آورده است و ۱۹ ایرانی که سال ها در امریکا بوده اند روانه ایران شده اند برای اجرای این کار. اینها

اطلاعـات است و مقامـاتی که مسـئولیت امنیت کشور را دارنـد و حالا بایـد از یک رهبری طبق موافقت امام پیروی بکننـد،(۱) باید دنبال آن بروند و آن را پیدا کرده و خنثی سازند.(۲) (۶)

امروز، بنی صدر با صدور حکمی سیداحمد سلامتیان را به عنوان دبیرکل گردهمایی بین المللی بررسـی مداخلات امریکا در ایران، منصـوب کرد. بـه نوشـته روزنـامه بامـداد، «براسـاس ایـن حکـم بـه سـلامتیان مـأموریت داده شـد به عنـوان دبیرکـل این گردهمـایی وظـایف لازم را درمورد برگزاری گردهمایی مزبور به عهـده گیرد. این گردهمایی که بنا بر رهنمود امام خمینی و دستور رئیس جمهوری از دوازدهم تا پانزدهم خردادماه در تهران تشکیل خواهد شد، وظیفه دارد دخالت های امریکا در ایران را مورد بررسـی قرار دهـد. براساس حکم رئیس جمهوری سازمان ها، وزارتخانه ها و ادارات مربوط موظف اند همکاری لازم را درمورد برگزاری این گردهمـایی انجـام داده و تسـهیلات مقتضـی را در انجـام مـأموریت دبیرکل گردهمایی فراهم سازنـد. دبیرکل این گردهمایی درمورد چگونگی کار گردهمایی به خبرگزاری پارس گفت: براساس رهنمود امام و دستوری که پیرو آن آقای بنی صدر دادند، مقرر شده بود که در این گردهمایی کوشـش شود هرچه وسیع تر نمایندگان دولت ها، سازمان ها، احزاب و گروه های مختلفی که بتواننـد در کشورهای خودشان دارای نفوذی باشـند و ماهیت مداخلات امریکا را به همه مردم خودشان بشـناسانند به ایران دعوت شوند. بنابراین ضابطه ای که تابه حال به کار رفته این بوده که دعوت ها هرچه بیشتر وسـیع تر باشد.»

سلامتیان توضیـح داد: «اساس کار گردهمایی این است که ایران بتوانـد ادعانامه خود را علیه مداخلات ۲۵ سال گذشته امریکا و جنایاتش در ایران و

{احمـد سـلامتیان (ردیف پـایین سـمت راست} با حکم بنی صـدر به عنوان دبیرکل گردهمایی بین المللی بررسـی مـداخلات امریکا در ایران منصوب شد.)

۱- * یکی از مشکلات بنی صدر این است که نیروهای انقلاب پس از یک دوران شیفتگی به وی، به کلی از وی ناامیدند، تاجایی که حتی سفارش امام نیز آنها را به تبعیت مورد نظر بنی صدر، وادار نمی کند. در اینجا بنی صدر می خواهد از آخرین حمایت های امام از وی استفاده و این مشکل خود را حل کند.

۲- ** در واکنش به این اظهارات بنی صدر رادیو امریکا روز بعد {۲۵/۲/۱۳۵۹}، اعلام کرد: «در واشنگتن، سخنگوی ریاست جمهوری امریکا گفت هیچ گونه حقیقتی در این موضوع وجود ندارد و چنین اتهامی بی اساس است.» [خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۸، ۲۶/۲/۱۳۵۹، ص۹، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۲۵/۲/۱۳۵۹]

جاسوسی هایی که در کشور ما کرده است و مداخلات نظامی اخیرش به نحو احسن به اطلاع مردم دنیا برساند. به ترتیبی که با این سیاستی که امریکا شروع کرده در جهات مختلف علیه جمهوری اسلامی و علیه انقلاب اسلامی ایران تبلیغ کند که به خیال خودش می تواند انقلاب ما را نزولی کند و دوستانش را نسبت به آن مردد کند و دشمنانش را به آن مصمم تر کند، با این سیاست مقابله کنیم و کاری کنیم که انقلاب اسلامی تمام دوستان بالقوه خودش را نسبت به مداخلات امریکا آگاه کند و به دنبال آن بتواند همبستگی مردم سراسر جهان را در دفاع از انقلاب و ما و مبارزه با امپریالیزم امریکا جلب کند.»

احمد سلامتیان در پایان اشاره کرد: «طرحی که من دارم و امیدوارم در اجرای آن موفق شوم این است که چون این گردهمایی در روزهای ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵ خرداد تشکیل می شود و برای انتخاب این تاریخ ما منظوری داشتیم، چون سالگرد قیام خونین ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ است؛ یعنی سالگرد یکی از خونین ترین مداخلات و جنایات امریکا در ایران و سالگرد شروع قیام عظیم ملت ایران است که منجر به انقلاب اسلامی شد و در مراسم سالگرد آن مردم ایران بار دیگر تصمیم، اراده و قاطعیت خودشان را نشان خواهند داد و ما می خواهیم نمایندگان افکارعمومی جهان شاهد باشند که مردم ما تا چه حد در راه مبارزه با هر طاغوتی اگر این طاغوت ابرقدرت هم باشد مصمم هستند.» (۷)

۴۳۷

به دنبال حضور غافلگیرکننده امریکاییان در طبس و درپی گزارش های متعدد مبنی بر رؤیت اجسام پرنده مشکوک در نقاط مختلف کشور، ستادی در وزارت کشور به منظور پیگیری و بررسی مسائل مذکور، تشکیل شده است. امروز، ستاد مشترک ارتش، در نامه ای به وزارت کشور ضمن طرح یک پیشنهاد، اصل رؤیت اجسام مزبور را به نحوی زیر سؤال برد. متن کامل پیام که رونوشت آن برای فرماندهی سپاه نیز ارسال شد، چنین است:

«۱. درپی مشاهدات شیئی پرنده در هفته اخیر در تهران و شهرستان ها چنین استنباط می گردد که ممکن است عملیاتی ازطرف دشمن در شرف تکوین بوده و یا ستون پنجم دشمن جهت فرسودگی پرسنل و وسایل مخصوصاً کم کردن آمادگی نیروی هوایی دست به چنین کاری می زند.

۲. درارابطه با این جریان کمیسیونی در اداره سوم تشکیل که پس از بررسی همه جانبه چنین نتیجه گیری شد که:

الف) [در] ستادی که در وزارت کشور جهت پیگیری و بررسی مسائل فوق تشکیل شد از وجود پرسنل متخصص مخصوصاً افسران نیروی هوایی استفاده گردد.

ب) اشخاصی که تلفناً اخبار را به ستاد می دهند شناسایی شده و عنداللزوم با تلفن های معکوس صحت وسقم گزارش کننده را بررسی و درصورت کذب مطالب، علت و انگیزه چنین اقداماتی مورد تجزیه وتحلیل قرار گیرد.» (۸)

ص: ۸۵۶

یادآوری می شود همین امروز هم در تلفن گرامی از فرماندهی ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری اعلام شده است: «گزارش واصله از ناحیه ژاندارمری هرمزگان مستند به گزارش هنگ عباسی و گروهان ژاندارمری قشم حاکی است ساعت ۱۱:۴۰ دقیقه جاری، یک فروند هواپیمای ناشناس بدون صدا، خاکستری رنگ که در فاصله حدود ۷۰۰ متری پاسگاه درگهان به حالت آرام از بالای کوه در پرواز بوده مشاهده [و] جریان به وسیله هنگ مزبور به پایگاه نهم شکاری بندرعباس اعلام گردید.» (۹)

۴۳۸

در حالی که روابط ایران و امریکا در بحران جدی قرار دارد، برخی مسائل مربوط به ابرقدرت شوروی نیز نگرانی های مربوط به روابط خارجی را افزایش می دهد. محور اصلی ایجاد این نگرانی، مسئله افغانستان است که در اشغال ارتش شوروی و تحت حاکمیت رژیم وابسته به آن قرار دارد. تحرکات ضدروسی گروه های اسلام گرا در افغانستان مورد حمایت آشکار و پنهان ایران است. بسیاری از مبارزان افغانی در ایران دفاتر علنی و رسمی دارند.

در این شرایط، شهربانی خراسان از تجاوز هواپیماهای شوروی در ساعت ۱۰ صبح امروز، خبر داد. براساس این گزارش: «تعداد ۲ فروند هواپیمای شوروی در نوار مرزی ایران و افغانستان نزدیک به ۱۰ کیلومتر به حریم هوایی ایران تجاوز و پس از نیم ساعت پرواز در فضای ایران به افغانستان مراجعت نموده است»، ۱۰ اما خبر تکمیلی را ساعت ۲۰:۴۲، فرماندهی سپاه به ستاد مشترک بدین شرح اعلام کرد: «برابر اطلاع رسیده از تایباد {طیبات} در ساعت ۱۰ روز جاری، ۲ فروند هواپیمای روسی بر فراز خاک ایران به پرواز درآمده و تا نزدیک تایباد فیلمبرداری کرده است. طبق همان گزارش حدود ۱۰۰۰ دستگاه تانک روس در مرز ایران و روسیه در شمال خراسان به طرف ایران در حرکت می باشند. {تایباد در شمال شرقی ایران است}.»(۱) (۱۱)

یادآوری می شود ازنظر حمایت از مبارزان افغان و نیز حضور آنان در کشور، ایران و پاکستان وضع تقریباً مشابهی دارند. ازاین رو امروز، دولت افغانستان مذاکره درخصوص روابط دوجانبه و نیز مسئله عقب نشینی نیروهای شوروی از خاک افغانستان را به پاکستان و ایران پیشنهاد داد. به گزارش خبرگزاری تاس از کابل، دولت افغانستان پیشنهاد مذاکرات دوجانبه به هریک از این دو کشور را برای برقراری روابط دوستانه با آنها داده است.(۲) (۱۲)

۱- * پرانتزها از متن سند است.

۲- ** خبرگزاری فرانسه در ادامه گزارش مذکور از مسکو، از اسلام آباد نیز گزارش داد: دولت پاکستان پیشنهاد افغانستان را برای مذاکره جداگانه با این کشور رد و اعلام کرد که هرنوع مذاکره تازمانی که نیروهای شوروی افغانستان را ترک نکنند، امکان پذیر نیست.

دولت انگلیس نیز پیشنهادی از دولت افغانستان دریافت کرده است که براساس آن دولت انگلیس باید قبل از عقب نشینی نیروهای شوروی {درباره امنیت و تمامیت ارضی افغانستان} تضمین سیاسی به دولت افغانستان بدهد. لندن این پیشنهاد را رد و از آن به شدت انتقاد کرده است. (۱۳)

از سوی دیگر، امروز، منابع مبارزان افغان گفتند: مجاهدین اسلامی و گروه های مبارز ممکن است دولت در تبعید افغانستان را تشکیل دهند. به گزارش آسوشیتدپرس از اسلام آباد، امکان تشکیل دولت افغانستان در نشست سران قبایل ۲۸ استان افغان که اخیراً در پیشاور برگزار شد، مورد بحث وبررسی قرار گرفته است. (۱۴)

به این ترتیب در روابط ایران و شوروی نیز نوعی بحران بر سر افغانستان تداوم خواهد داشت.

۴۳۹

نشریه السفیر از اشغال مسلحانه سفارت ایران در لندن گزارش جدیدی، به قلم مخبر خود که جزء گروگان های سفارت بوده است، منتشر کرد؛ در این گزارش مطامع و اقدامات عراق و وابستگان آن در امر عربستان سازی در خوزستان، به نحو روشنی بازگو شده است.

گزارش امروز آسوشیتدپرس از بیروت دراین باره بدین شرح است: «رهبر اشغالگران سفارت ایران در لندن، پیش از حمله موفقیت آمیز نیروهای ویژه انگلستان در مصاحبه ای به خبرنگار روزنامه چپ گرای السفیر که در گروگان اشغالگران بود، گفته است برای کسب خودمختاری خوزستان، گروگان گیری و حملاتی از این قبیل ادامه خواهد یافت. مصطفی کرکوتی مخبر السفیر یک روز پیش از حمله کماندوهای انگلیسی، توسط مهاجمین آزاد شد. وی در تماس های بین مهاجمین و پلیس اسکاتلندیارد انگلستان نقش مترجم را داشت. رهبر مهاجمین که سه نام مستعار عون، سلیم و شمعون را برای خود انتخاب کرده بود و در جریان حمله کماندوهای انگلیسی کشته شد، گفته است که وی و همراهانش متعلق به یک سازمان سیاسی به نام "سازمان سیاسی خلق عربستان" می باشند. ... دولت بعثی عراق که با رژیم آیت الله خمینی دشمنی می ورزد این استان را عربستان می نامد و از مبارزه ساکنان عربستان [خوزستان] برای کسب خودمختاری حمایت می کند. رهبر مهاجمین گفته است اشغال سفارت ایران [در لندن] ... بخشی از مبارزه قهرآمیز ما برای کسب خودمختاری و تغییر نام خوزستان به عربستان است که از مهم ترین اهداف ما به شمار می روند.

السفیر به نقل از رهبر مهاجمین نوشته است این جنبش خواستار تجزیه و تصرف منابع نفتی استان نیست. اصولاً ـ مسئله خودمختاری نفت را شامل نمی شود و مسائل اقتصادی و امور خارجی را دولت مرکزی باید هدایت و رهبری کند. وی گفته است که ۲۷ سال دارد و در یک خانواده مرفه خوزستانی متولد شده و پس از اتمام تحصیلاتش در رشته زبان از دانشگاه تهران وارد فعالیت های سیاسی شده است. وی مدعی شد که در زمان شاه مخلوع توسط ساواک دستگیر و شکنجه شده است.
وی معتقد بود که در زمان شاه ایرانی کردن عربستان آغاز شد و شاه ۸۵ درصد از ۳ میلیون

سکنه این استان را بی سواد نگاه داشته بود. وی گفت یک کمیته مرکزی ۳۰ نفری من جمله خود وی پس از سقوط شاه برای کسب خودمختاری به نحو مسالمت آمیز با رژیم [آیت الله] خمینی مذاکره کرده است، لیکن این مذاکرات به جایی نرسیده است. وی افزود پس از برخوردهایی که در تاریخ ۲۹ ماه مه ۱۹۷۹ [۸/۳/۱۳۵۸]، در خرمشهر روی داد(۱) سازمان وی تصمیم گرفت علیه رژیم [آیت الله] خمینی به مشی مسلحانه روی آورد. وی مدعی شد که در جریان این زدوخوردها، ۲۲۰ نفر از تظاهرکنندگان مخالف دولت کشته و ۶۰۰۰ نفر زخمی شدند.» (۱۵)

۴۴۰

رژیم عراق که علاوه بر سرکوب بی رحمانه حزب الدعوه و تشکل های اسلامی نظیر آن، سرکوب حزب کمونیست عراق و نیز اخراج قاطعانه ایرانی الاصل های عراق را دنبال می کند، درعین حال از تداوم ابراز چپ گرایی و نوعی اسلام گرایی نیز غافل نیست. سه گزارش که درپی آمده، به ترتیب بیانگر سه جنبه یادشده است:

بقایای حزب کمونیست عراق که از سرکوب جان به دربرده و به خارج کشور گریخته اند، هفته گذشته چهل وششمین سالگرد تأسیس این حزب را در سوئد جشن گرفتند. در پیام سازمان حزب توده ایران در سوئد که «خطاب به حزب برادر، حزب کمونیست عراق» فرستاده شده، آمده است: «سازمان حزب توده ایران در سوئد، چهل وششمین سالگرد تأسیس حزب برادر، حزب قهرمان کمونیست عراق را که در شرایط بسیار دشوار خفقان مبارزه می کند، گرامی می دارد. ... مردم ایران و حزب طبقه کارگر، حزب توده ایران از مبارزات مردم عراق به رهبری نیروهای مترقی و پیشرو علیه رژیم دیکتاتوری و ضدملی صدام حسین پشتیبانی می کنند.» (۱۶)

دراین حال امروز، نمایندگان رانده شدگان از عراق که در محل سفارت تونس در تهران تحصن کرده اند در تلگرامی به دبیرکل اتحادیه عرب، خواستار رسیدگی به وضع بستگان خویش در عراق شدند. در این تلگرام آمده است:

بعضی از خانواده های ما بیش از دویست سال در عراق ساکن بوده اند و اکنون دولت عراق، تمامی اموال آنها را مصادره و جوانان ما را که بین ۲۰ تا ۲۸ سال سن دارند، به نظام اجباری برده و آنها را از خانواده هایشان جدا کرده است. در ادامه این تلگرام اضافه شده است: ما از دبیرکل اتحادیه عرب خواستاریم به وضع برادران ما در عراق رسیدگی شود و از اجحاف و ظلمی که به خانواده ها و بستگان ما روا می شود، جداً جلوگیری به عمل آید. متحصنین اعلام کردند: تا رسیدگی جدی به وضعشان به تحصن خود ادامه خواهند داد. (۱۷)

همچنین امروز، خبرگزاری پان عرب از توکیو گزارش داد: «به دعوت دکتر شوقی فوتاکی رئیس کنگره اسلامی ژاپن یک هیئت عراقی به ریاست نوری فیصل الشهیر وزیر اوقاف عراق، برای انجام دیداری

ص: ۸۵۹

۱- * برای اطلاع بیشتر از جزئیات حوادث خوزستان ازجمله در هشتم و نهم خرداد سال ۱۳۵۸، رجوع شود به: حسین یکتا،

کتاب دوم روزشمار جنگ ایران و عراق {بحران در خوزستان}، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، چاپ اول، زمستان ۱۳۷۷.

از ژاپن وارد توکیو شدند. الشهیر در فرودگاه توکیو اظهار داشت هدف از این دیدار تقویت مناسبات دوستانه عراق با مسلمانان ژاپن و حمایت از آنان است. وی افزود: صدام حسین رئیس جمهوری عراق برای ساختمان یک مسجد جدید در توکیو مبلغ ۲۵۰ هزار دلار به کنگره مسلمان ژاپنی کمک خواهد کرد. دیدار هیئت عراقی از ژاپن تا ۲۲ ماه مه [۱/۳/۱۳۵۹]، به طول خواهد انجامید.» (۱۸)

۴۴۱

امروز نیز پیگیری تحرکات عراق درمورد تقویت و تأسیس استحکامات مرزی و شناسایی عراق، در گزارش های متعدد به مقامات مسئول ارسال شد.

گزارش اصغر ابراهیمی استاندار ایلام، به معاونت سیاسی وزارت کشور به استناد اعلام ژاندارمری موسیان از اقدام امروز نیروهای عراقی به مرمت جاده فرعی مجاور میله های مرزی ۲۰/۲۲ و ۱۹/۲۲ به وسیله کریدر و تقویت پاسگاه بازرگان با استقرار ۲ دستگاه کریدر، ۲ دستگاه نفربر و ۲ دستگاه خودرو دیگر حکایت دارد. (۱۹)

در گزارش گردان ساحلی خسروآباد به فرماندهی پس از بررسی های متعدد به وسیله قایق در اروندرود چنین آمده است: «روبه روی کشتی سوخته و کمی پایین تر استحکامات بتونی زیادی دیده شده و دو عدد سنگر بتونی مجهز نیز در لبه ساحل تعبیه شده که به احتمال قوی در داخل آنها سلاح ضدهوایی کار گذاشته شده است و پرسنلی هم به حالت آماده باش در محل به سر می برند. همچنین اطراف محل مذکور تعدادی پایه دیده شده و احتمالاً پایه ها مربوط به دوربین می باشد. ... روبه روی نهر عبود در شطیط، ۲ عدد سنگر بتونی و چند نمونه استحکامات نظامی تعبیه شده که پرسنل نظامی در آن مستقر شده اند. ... روبه روی شطیط بالاتر از اسکله ۲۸ به طرف آبادان در قسمت اداره بندر کشور هم جوار ۲ عدد سنگر تعبیه شده است. ... یک محور جاده خاکی روبه روی شطیط احداث شده که به نظر می رسد از بصره تا فاو ادامه داشته باشد.» (۲۰)

شهربانی آبادان درگزارشی از تجاوز هوایی یک فروند هواپیمای عراقی در ساعت ۲۲:۵۰ و بازگشت آن به عراق براثر شلیک ضدهوایی فرودگاه آبادان خبر داد. (۲۱)

گزارش ژاندارمری خوزستان به اداره کل انتظامی وزارت کشور نیز حاکی است: «یک ایستگاه تقویت کننده تلویزیونی به تازگی در مقابل منطقه سعیدیه دولت بعثی عراق احداث نموده که برنامه های فرستنده میان بصره و کانال بغداد را تقویت و در سراسر منطقه پخش می نماید.» (۲۲)

۴۴۲

درحالی که گزارش منابع موثق خودی، هرروزه از تحرکات و تقویت و تأسیس استحکامات مرزی عراق حکایت دارد، عراق حتی به یک مورد تقویت سنگرهای مرزی ازسوی ایران رسماً اعتراض می کند. توجه به مضمون ابلاغیه امروز ستاد مشترک به اداره مرزبانی ژاندارمری و سابقه قضیه، گویای خصلت

بهانه جویانه عراق است که با احساس برتری مطلق و از موضع قدرت با این گونه اقدامات برخورد می کند.

در ابلاغیه مزبور آمده است: «باتوجه به متن نامه به شماره بازگشتی فوق به مرزبان خانقین، پاسخ داده شود که اجرای کلیه موارد پروتکل سرحدات ایران و عراق دوجانبه بوده و ازطریق هردو کشور بایستی رعایت گردد. با نگرش به اینکه تمامی نوار مرز ایران ازطرف آن دولت با تقویت کلی مورد تهدید قرار گرفته و اکثر اوقات مورد حمله و زیر آتش خمپاره و مسلسل های مأمورین دولت مزبور نیز قرار می گیرد، [آیا] احداث یک سنگر در منطقه قصرشیرین مخالف قرارداد می باشد؟[!]» البته در آخر ابلاغیه شرط احتیاط هم رعایت شده و آمده است: «علی هذا خواهشمند است مقرر فرمایید حتی الامکان سعی گردد تا از دادن هرگونه فرصت به منظور سوءاستفاده آنان خودداری گردد.» ۲۳

سابقه اعلامیه یادشده، برمی گردد به نامه مورخ ۱۸/۲/۱۳۵۹ اداره مرزبانی ژاندارمری که با موضوع "ادعای مقامات عراقی" به دفتر ریاست جمهوری ارسال شده است. متن کامل نامه بدین شرح است: «گزارش مرزبان قصرشیرین گویا است مرزبان خانقین طی شرحی اعلام داشتند که یکی از سنگرهای مرزداران ایرانی که در داخل خاک ایران قرار گرفته به خط مرز نزدیک بوده مغایر پروتکل امنیت سرحدی بین ایران و عراق می باشد، لذا خواستار برچیدن آن شده است. متعاقب آن این موضوع از مجرای سیاسی مطرح گردید.

چگونگی پاسخ وزارت امور خارجه به آگهی واصله گویاست که پروتکل امنیت در سرحدات ایران و عراق مورخ ۲۳/۲/۱۳۵۴، ناظر بر جلوگیری از رخنه عوامل خرابکار به داخل خاک طرفین متعاهدین می باشد و در آن منعی برای ایجاد استحکامات نظامی که احتمالاً- می تواند برای جلوگیری از رخنه عوامل خرابکار مؤثر باشد دیده نمی شود، چنانچه بین مقامات نظامی ایران و عراق درخصوص احداث سنگر و سایر ابنیه نظامی درحدود مرز توافق جداگانه ای به عمل آمده، آگهی شود که مراتب به همین نحو به مرزبان قصرشیرین ابلاغ شد. گزارش مجدد مرزبان قصرشیرین گویاست که مرزبان خانقین طی شرحی مجدداً اعلام داشته است {خواهشمند است هرچه سریع تر سنگر مذکور که مخالف قراردادهای منعقده بین طرفین می باشد و محل خطری برای عراق و منطقه مجاور است، رفع نمایند. درصورت عدم رفع آن در این روزها ناچار متوسل به وسایل دفاع از جان خود خواهیم شد} به مرزبان قصرشیرین ضمن تأکید نظر قبلی وزارت امور خارجه آگهی شد که به مرزبان مقابل متقابلاً- بدون اینکه وارد جریان بشود اعلام دارد سنگرهای خود را که در مرز استقرار نموده اند، جمع آوری نمایند. به نظر می رسد مقامات عراقی موضوع احداث سنگر مذکور که در داخل قلمرو ایران واقع است [را] مستمسک تجاوز احتمالی در منطقه مورد نظر قرار دهند. دراین مورد دستورات مراقبتی صادر شد.

فرمانده ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، سرتیپ ظهیرنژاد ازسوی سرتیپ مالک» (۲۴)

۴۴۳

حمله مهاجمان متکی و وابسته به عراق در منطقه عمومی کرمانشاه و قصرشیرین، امروز هم ادامه یافت.

گزارش امروز مرکز فرماندهی ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری حاکی است: «منابع آب شهرک مهدیه سرپل ذهاب کرمانشاه در قسمت سراب قره بلاغ و همچنین سه دستگاه موتور آبرسانی در نزدیکی این منابع با مواد منفجره و گلوله آر.پی.جی۷ منهدم و خساراتی نیز به ساختمان های منابع وارد شده است.» (۲۵)

همچنین به گفته سرهنگ اخیانی فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاهان، مهاجمان مسلح در ۲۴ ساعت گذشته به ۴ پاسگاه سرفیروزآباد، ماهیدشت، کوزران و سراب نیلوفر حمله کردند که با تیراندازی شدید مأموران مجبور به عقب نشینی شدند. وی افزود در این درگیری ها گروهی از مهاجمان کشته یا مجروح شدند. (۲۶)

به گزارش دکتر کاظمی مدیرعامل بهداری و بهزیستی کرمانشاه، در حمله مهاجمان مسلح به ۳ درمانگاه اسلام آباد غرب به نام های شیخ مصطفی، قوچمی و دادیار، ۲ درمانگاه براثر انفجار مواد منفجره از بین رفتند و دو کارمند بهداری به گروگان گرفته شدند. در این حمله ۵۰ نفر شرکت داشتند. وی افزود: پزشک درمانگاه دایار موفق به فرار شده و اکنون در اسلام آباد است، اما به علت نداشتن امنیت شغلی حاضر به بازگشت به محل کار خود نیست. (۲۷)

۴۴۴

در سنندج از حدت اوضاع کاملاً کاسته شده و وضعیت به سرعت رو به بهبود است، اما هنوز تا وضعیت عادی فاصله زیادی وجود دارد.

امروز، امتیاز و ابتکارعمل چشمگیر گروه های مسلح غیرقانونی در سنندج، امکان خروج از رخنه موجود نیروهای خودی در شمال شرقی، سمت جاده سقز است. (۲۸) درواقع، گروهی که در شهر درگیر کار تشکیلاتی بودند، این امتیاز را داشتند که به وسیله تشکیلات، قبل از به دام افتادن خارج شوند. بالطبع عده ای هم در لایه های پایین تشکیلات یا هواداران عادی قربانی می شدند که به خصوص ازنظر گروه هایی چون کومه له که روش و بینش آن مبتنی بر بی رحمی و دامن زدن به تضاد و نفرت پایه گذاری شده است، امری منفی هم نبود و به اصطلاح باعث تعمیق و تداوم جدی تر مبارزه می شد. به این دلیل تا همین چند روز قبل، ماندن در شهر توجیه، توصیه و تشویق می شد. سازمان چریک های فدایی خلق، در نشریه شاخه سنندج این سازمان با نام خبر، شماره ۷۶ مورخ ۲۰/۲/۱۳۵۹، نوشته است: در جلسه مشترک، نیروهای سیاسی شهر {کومه له، دمکرات، فدائی} به این نتیجه رسیده اند که تا پیروزی با چنگ ودندان،از شهر دفاع خواهند کرد و این تصمیم دربرابر کسانی است که «شایع کرده بودند پیشمرگه ها شهر را ترک می کنند. براین اساس، به هواداران سازمان چریک های فدایی خلق در سنندج اعلام می داریم زیر

ص: ۸۶۲

نظر سازمان با رهنمودهای سازمان و با هماهنگی و همکاری با حزب دمکرات کردستان ایران و کومه له به مقاومت پرداخته تا به آخر پیش خواهیم رفت. ... بایـد سرسـخت و مقاوم، در تمامی جبهه ها و با تمامی اشـکال اصولی به مبارزه برحق خود ادامه دهیم.» (۲۹)

همـان گونه که پیـداست گروه هـا شـکست راهبرد و تاکتیک خود را نمی پذیرنـد و هریک به نوعی آن را توجیه می کننـد تا زمینـه برای تحرکـات آتی از دست نرود. برای مثـال کـومه له در یکی از نشـریات وابسـته(۱) چنین تـوجیه و ادعـا کرده است: «پیشمرگه های کرد در تاریخ ۲۴/۲/۱۳۵۹... از شهر خارج گردیدند تا مبارزه خود را در جبهه ای دیگر ادامه دهند. دولت این تغییر شیوه جنگ را به حساب پیروزی خود گذاشته و برای آن جشن گرفت. مبارزه خلق با ضدخلق همیشه به یک شکل نبوده و نیست.» (۳۰) این سازمان در مطلب دیگری آورده است: «با تقویت وسـیع نیروهای دشـمن، امکان حفظ شـهر دیگر متضـمن خسارات بسـیاری است. ... نیروهای پیشـمرگ که در شـهر در یک حالت تدافعی به سـر می برند، می توانند با رفتن به کوه به یک نیروی تعرضـی تبـدیل گردند. نیروهای پیشـمرگ با عقب نشـینی از شـهر، بار دیگر ابتکارعمل را به دست می گیرند و... عقب نشـینی مبتکرانه آخرین شـکستی است که در این جنگ بر نیروهای ارتش و پاسدار وارد می آید.» (۳۱) وضعیت سنندج به گونه ای است که هنوز ارسال تجهیزات و نیروهای رزمنـده ضـرورت دارد. در ساعت ۱۸:۵۰ امروز، ستاد مشترک ارتش به فرماندهی نیروی هوایی اعلام کرد: «دسـتور فرمایید با هماهنگی سپاه پاسداران، نسبت به حمل ۸ تن مهمات و ۴۰ نفر از تهران به سنندج اقدام شود.» (۳۲) این ابلاغ با قید "آنی"، در پاسخ به درخواست قبلی سپاه، صادر شد.

درعین حال اکنون برای پاسـداران و ارتشـیان، مهم تر از پاک سازی و کشف بنکه ها و مراکز باقیمانده گروه ها،وضع عمومی شهر و اوضـاع مردم است و دراین بـاره امنیت گروه های امـدادی و امـدادرسانان اهمیت دارد. به عنوان مثال در ساعت ۱۳:۵۰ امروز، مرکز فرماندهی عملیات سپاه در تهران به عملیات سپاه همدان ابلاغ کرد: «یک ستون حامل دارو و آذوقه ازطریق تهران همدان عازم سـنندج می باشد. با هماهنگی با شیروخورشید همدان برای اسکورت این ستون از همدان به سنندج اقدام نمایید.» (۳۳)

قابل ذکر است همین امروز، تلفن گرامی بدین شـرح از سرپرستی جمعیت شیروخورشید سرخ {دکتر سامی} به فرماندهی سپاه ارسـال شـد: «برادر دوزدوزانی فرمانـده محترم سـپاه، بـه قرار گزارش واصـله از سـنندج از گروه امـدادی و درمـانی جمعیت شیروخورشـید سـرخ که از دو هفته قبل برای خدمات امدادی و درمانی به سـنندج اعزام شده بودند و مدیرعامل جمعیت مزبور از دیروز، هیـچ گـونه خـبری در دسـت نیسـت که اسـباب نگرانی شدیـد فراهم کرده است. تمنـا دارم دسـتور فرماینـد ازطرف فرماندهی سپاه پاسداران وضع این افراد روشن و نتیجه را اعلام فرمایند.» (۳۴) در پایان اسامی چند تن از پزشکان همراه گروه مزبور بدین ترتیب ذکر شده است: دکتر ملک زاده، دکتر بوجاری و دکتر قاسم آل علی.

۱- * نشریه جنبش مقاومت خلق کرد، شماره ۳، ۱۷/۳/۱۳۵۹

بااین همه، ارسال کمک ها ادامه دارد؛ ازجمله به گزارش خبرگزاری پارس، امروز، جمعیت شیروخورشید سرخ کرمانشاه یک تیم پنج نفره از امدادگران این جمعیت را برای کمک و دادن خدمات درمانی به مصدومان و مجروحان راهی سنندج کرده است. همچنین «محموله یک کامیون دارو، ارسالی ازسوی جمعیت شیروخورشید سرخ ایران برای بیمارستان صحرایی مستقر در سنندج و سایر مراکز درمانی با هواپیما به این شهر فرستاده شد.» (۳۵)

در همین زمینه، در اطلاعیه مشترک لشکر۲۸

کردستان و سپاه پاسداران مستقر در سنندج که امروز انتشار یافت، آمده است: «مردم شریف سنندج اینک که سلطه گروه های خودکامه مسلح در شهر شما پایان یافته و ضدانقلاب ناچار به پذیرش رسوایی و فرار گشته است خوشحالیم که به اطلاع شما برسانیم ستاد هماهنگی امداد ارتش و سپاه پاسداران از امروز چهارشنبه ۲۴/۲/۱۳۵۹، فعالیت خویش را آغاز نموده و تاکنون مواد غذایی به چهارصد خانواده رسانیده و این کمک رسانی همچنان ادامه دارد. همچنین از صبح ۲۵/۲/۱۳۵۹ پنجشنبه از ساعت ۹ صبح، درمانگاه امداد جهت پذیرش کلیه بیماران جنب باشگاه افسران کار خود را شروع می کند.» (۳۶)

۴۴۵

امن شدن راه زمینی زنجان به سنندج و از این نظر حل مسئله دیواندره، امری ضروری و مرتبط با موضوع سنندج است. دراین باره در پیامی که ساعت ۱۶:۴۰ امروز از سپاه زنجان به تهران مخابره شد، آمده است: «دیواندره هم اکنون در دست ارتش و سپاه پاسداران می باشد و مردم ازطرف حزب ها تهدید شده اند و دیروز، دکان ها را به حالت تعطیل درآورده بودند و مهاجرین در اطراف دیده شده اند. وضعیت شهر متوسط می باشد.» (۳۷)

بیجار نیز از آسیب های واردشده در این ایام مصون نمانده است و سر راه عبور ستون های ارتش و دیگر نیروها، اخلال های جدی از قبیل انفجار مین صورت گرفته است. به این ترتیب، امروز، اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی سپاه به اطلاعات سپاه بیجار اعلام کرد: «اسامی کلیه کارمندان دولت در منطقه، اعم از آموزگار و غیره را که به طور مستقیم و غیرمستقیم با افراد ضدانقلاب همکاری دارند، با ذکر مشخصات کامل در اسرع وقت تهیه و به این اداره ارسال فرمایید.» (۳۸)

۴۴۶

وضع بحرانی بانه، امروز هم حتی با شدت و وخامت بیشتر ادامه یافت.

در نخستین ساعات بامداد امروز، این پیام از فرماندهی سپاه به ستاد مشترک ارسال شد: «طبق اطلاع رسیده وضع بانه خراب است و چند سنگر خودی به دست ضدانقلاب افتاده و پادگان درحال سقوط می باشد. درخواست می شود سریعاً اقدامات لازم جهت پشتیبانی هوایی به وسیله فانتوم صورت گیرد.» (۳۹) خبر مندرج در نشریه کار درباره بانه، درواقع تکمیل خبر مذکور است:

«نیروهـای پیشـمرگه به درون پادگـان راه یـافته انـد. امروز، نیروهای جنبش مقاومت موفق شدنـد تعـدادی از سـنگرهای داخل پادگان را به تصرف درآورند.» (۴۰)

در سـاعت ۱۳:۲۵، این پیـام بـا امضـای رسولی مسـئول پاسـداران بانه به سـپاه کرمانشاه ارسال گردیـد: «شب گذشـته، ازطرف دشـمن به ما حمله بسـیار سـختی شد که قسـمتی از پادگان سـقوط کرد و عده ای کشـته و زخمی و گروگان داشـته ایم. بدین وسـیله به تمامی مسـئولین اعلام خطر می کنیم که ما پرسنل پاسدار و ارتش، فاقد نیرو و مهمات کافی هستیم و آمادگی رزمی حملات دیگر دشـمن را نـداریم. برای آخرین بار به تمام مسـئولین هشـدار می دهیم و خـدا را شاهد می گیریم که باعث تمام اتفاقات فوق اهمال کاری مسـئولین مربوطه می باشـد شاید این آخرین تلگراف از آخرین سـنگر متعلق به پاسدار و ارتشـی در بانه باشد.» (۴۱)

دقایقی بعد، پیامی بدین شـرح با عنوان "اعلام خطر" با امضای مسعود، از پادگان به سپاه رسید: «درگیری به حدی شدید بود که تمامی مواضع، زیر آتش سـلاح سـنگین و سـبک دشـمن قرار داشت به ویژه در سمت شمال ازطرف شهر و شرق به طوری که تـا این لحظه ۷ نفر شـهید و ۷ نفر مجروح و تعـدادی که متعاقباً به عرض می رسـد مفقودالاثر [شـده انـد]، همان طوری که بارها گزارش شد کلیه سلاح با کمبود و مهمات و پرسنل با روحیه متزلزل از پادگان حفاظت و کسانی مانند فرماندهی غرب و لشکر۲۸ و فرماندهی سـقز در وضـعیت قرار ندارند و چون وقت تلف کردن و قضاوت نادرست سبب ایجاد این همه مصیبت و فـاجعه می گردد برای آخرین بـار به آگاهی می رسانم چنانچه در اسـرع وقت نیروی کمکی کافی و مهمات سـبک و سـنگین برای کلیه پرسنل نرسد امیدی به نگهداری پادگان نیست.» (۴۲)

افزون بر سـنندج و بانه، که از مراکز اصلی درگیری های کنونی است، در سایر نقاط کردنشین نیز به طور پراکنده، درگیری ها و اخلالاتی وجود دارد.

در پاوه، پرتاب خمپاره از ارتفاعات به شهر ادامه یافت که براثر آن ۳ نفر مجروح و راهی بیمارستان شدند. (۴۳)

در نقـده، دو بمب منفجر شـد. یکی از بمب ها ساعت یک بامـداد هنگامی که یکی از مأموران شـهربانی درصدد خنثی کردن آن برآمـد، منفجر شد؛ در این انفجار پای مأمور شـهربانی آسـیب دید. بمب دیگر در ساعت ۹ بامـداد، منفجر شد که براثر آن تعدادی زخمی شدند. (۴۴)

در میانـدوآب، ساعت یک بامـداد، پلیس راه مورد حمله مسـلحانه قرار گرفت که با تیراندازی متقابل خسارات و تلفاتی به بار نیامد. (۴۵)

دراین حال، درمورد تحرکات و تردد افراد مشـکوک، سـتاد مشترک ارتش بنا بر اعلام نیروی زمینی به ژانـدارمری خبر داد که امروز قرار است «تعداد ۷۰ خانواده از افراد کومه له که مدتی در عراق، منطقه اربیل، ساکن می باشند وارد پیرانشهر شوند و در خانه های خود سـکونت نمایند و سـرپرستی این کار را ملازاده سـلطان که به طور سـببی با عزالدین حسـینی منسوب می باشـد

عهده دار است.» (۴۶)

ص: ۸۶۵

در دو مصاحبه مهم رادیو تلویزیونی که امروز انجام شد، مسئله کردستان، موضوع اصلی بود. رئیس جمهور در مصاحبه خود ضمن ترسیم خطوط کلی نوع برخورد نهایی با قضیه، جمعه آینده را روز شهدای کردستان اعلام کرد. ابوشریف نیز در مصاحبه ای از روند قضایا در کردستان که به قضایای اخیر سنندج انجامید، تاریخچه ای تقریباً مفصل و جمع بندی به نسبت دقیقی ارائه کرد.

بنی صدر گفت: «من گمان می کنم پیروزی اساسی را خود مردم سنندج و کردستان به دست آورده اند. ... منهای تمایل خود مردم به این زودی قابل آزادشدن نبود و اکثریت قاطع مردم سنندج فهمیدند که اینها راست نمی گویند چون ما که آنجا قصد جنگ نداشتیم و خود اینها جنگ را تحمیل کردند. ... هنوز مجلس کار خودش را شروع نکرده و بحمدالله ما در ناحیه ترکمن صحرا و در ناحیه غرب کشور خصوصاً استان کردستان به استقرار مجدد حاکمیت دولت یا موفق شدیم یا نزدیک شدیم و امیدواریم که این حاکمیت را مستقر کنیم. آیا این منافات دارد با خودمختاری به معنای اسلامی کلمه که مردم هر محل خودشان امور خودشان را تصدی کنند. به نظر من نه، این منافات ندارد و شش ماده ای را که پیشنهاد شده بود با اصلاحات آن پذیرفتیم و آقای فروهر را هم مسئول کردیم که این را تعقیب کند و شرایط اجرای آن را فراهم بیاورد و مردم کردستان می توانند مطمئن باشند که ما به وعده های خودمان عمل خواهیم کرد. بودجه کلانی هم برای عمران آنجا گذاشتیم و عمران آنجا را هم امیدواریم بلافاصله از فردا یا پس فردا شروع کنیم. ... در کردستان اگر عامل خارجی دخالت نمی کرد هیچ خونی از دماغی ریخته نمی شد. پس اگر کسانی در کردستان هستند که می خواهند عمل کنند اینها به مردم دروغ می گویند که اگر بگویند دولت به مردم کردستان کمتر توجه دارد و دل می سوزانند تا دولت عراق یا غیرعراق، پس اسلحه ها را بگذارند زمین به میان مردم بروند، تبلیغ کنند، مردم به آنها رأی بدهند و در حدی که قانون معین می کند اختیار کارها را در دست بگیرند. ... ما یک طرحی باید برای بستن مرز به اجرا بگذاریم این طرح تنظیم شده و ما منتظر بودیم که در کردستان اینها بدانند که ما با قاطعیت عمل می کنیم و ما زیر بار اینکه هر بازی آنها دلشان خواست دربیاورند، نمی رویم. ...

در اینجا باید از شهامت، کاردانی و سلحشوری سربازان، نظامیان و پاسداران و خود مردم کرد که با دلاوری و شهامت و قاطعیت قابل تقدیسی ایستادگی و مقاومت کردند و خیال مردم را آسوده کردند سپاسگزاری کرد و این طور نیست که دولت ضعیف است، بلکه ما می خواستیم نشان بدهیم که تمایل شدید داریم تا مسائل کشور از راه گفت وشنود و صلح وتفاهم حل بشود. ازاین رو باید از آنها صمیمانه سپاسگزاری کرد و شهدای آنها شهدای اسلام [و] ایران هستند و من روز جمعه را روز شهدای کردستان اعلام می کنم و از همه مردم، از ائمه جماعت و امام جمعه ها در همه شهرها دعوت می کنم که در این روز از شهدای کردستان که قربانی این توطئه ها شده اند از کرد و غیرکرد ارج بگذارند.» (۴۷)

ص: ۸۶۶

ابوشـریف نیز در مصـاحبه رادیـو تلویزیـونی عصـر امروز خـود در محـل سـپاه، دربـاره وضـع دشـمن و تاکتیـک هـای آنهـا و عملکردشان در منطقه و همچنین وضـعیت فعلی سپاه پاسداران و ارتش و تاریخچه کردستان مطالبی را بیان کرد و در خاتمه به سؤالات خبرنگاران درمورد مسائل مختلف پاسـخ گفت. وی اظهار کرد: «جریانات اخیر کردسـتان رابطه مسـتقیمی با جریانات درگیری های تابسـتان گذشـته دارد. همان طوری که می دانید در تابسـتان گذشته بعد از حمله ضدانقلاب به پاوه و مریوان به فرمـان امـام سـپاه به منطقه رفته و شـهرها و پادگان هایی که دراختیار ضـدانقلاب بود آزاد شـد و متعاقب آن دیدیـد که هیئت حسن نیت ازطرف دولت مأمور رسـیدگی به مسـئله می شود و نتیجه کار آنها این می گردد که به تقاضای گروه های سیاسـی بعضـی از نمایندگان مردم، سپاه پاسداران از منطقه خارج بشود و امنیت منطقه را به ژاندارمری و شهربانی و در بعضی از جاها به ارتش واگذار نماید. به دنبال این جریان، سـپاه پاسداران از شهرهای بانه، سقز، بوکان، پیرانشهر، خارج شد و در بقیه شهرها عملیات نظامی را متوقف کرد و در مقر خود باقی ماند. به دنبال مذاکراتی که در اواخر سال گذشته انجام یافت قرار بر این شد که سـپاه از شـهر سـنندج نیز خارج و به داخل پادگان سـنندج انتقال پیـدا کرده و مواضع خود را در شـهر تحویل ارتش نماید. باتوجه به اینکه سـپاه کراراً به مقامات دولتی تـذکر می داد که در طول مذاکرات، ضدانقلاب اقدام به تدارک و سازماندهی و سنگربنـدی می نمایـد و لازم است درضـمن مذاکرات از این قبیل اقدامات جلوگیری شود، ولی متأسـفانه نه تنها اقدامی دراین مورد صورت نگرفت، بلکه پاسـگاه هـایی را هم که مجـدداً ژانـدارمری در منطقه ایجـاد کرده بود یکی پس از دیگری توسـط ضـدانقلاب خلع سـلاح گشت و به دنبال آن یک واحـد از سـتون ارتش در شـهر نوسود با تمام تجهیزات بـدون درگیری خلع سلاح گشت و بـاتوجه به اینکه ارتش هیـچ اقـدامی در منطقه به عمـل نیاورده و گلوله ای به طرف کسـی شـلیک نکرده بود، حزب دمکرات با جسارت کامل واحد ارتش را خلع سلاح کرده و به امام نامه می نویسد که حزب دمکرات این کار را کرد و به دنبال آن از حرکت سـتون ارتش به طرف پادگان سـنندج در شـهر جلوگیری می شود که سـتون بالاجبار حرکت خود را از خارج شـهر شروع می کند، ولی متأسفانه عناصر ضدانقلاب که در مذاکرات خود نقل وانتقالات ارتش را در تمام مناطق ایران تأییـد کرده بودنـد، درعمل درحالی که مرزهای غربی و جنوبی ایران ازطرف دولت بعث عراق مورد هجوم قرار می گیرد و از داخل نیز خاک ما مورد تجاوز نیروی هوایی امریکا قرار می گیرد، این عناصر ضدانقلاب برخلاف تمام تعهدات خود از پشت به ارتش جمهوری اسلامی ایران خنجر زد[ند].» (۴۸)

وی پس از اشـاره مختصـری بـه حمله آخر فروردین ۱۳۵۹ به سـتون ارتشـی و شـهادت و مجروح شـدن صـدها تن از نیروهای ارتش، گذشـته را یادآوری کرد و گفت: «اما بعد از اینکه سـپاه از شـهر سـنندج خارج شد، رادیو و تلویزیون و خانه جوانان و باشگاه افسران که مقرهای اصلی سپاه بود به لشکر سنندج واگذار گشت. در طول یک ماه گذشته، ضدانقلاب در شهر سنندج

خود را برای یک جنگ طولانی تدارک نمود و تمام خیابان های شهر را سنگربندی کرد و ازطریق کانال های فاضلاب ایجاد مجاری به طرف

سنگرها و ایجاد سنگرهای سرپوشیده و کشیدن تیرآهن به وسط خیابان ها و جوش دادن آنها در تمام شهر راه بندان ایجاد کردند و واحدهای ارتش مستقر در باشگاه افسران و تلویزیون و فرودگاه را محاصره نمودند. آب را بر روی آنها قطع کردند و حملات خود را با اسلحه های سنگین و خمپاره به طرف پادگان شروع نمودند و قصد داشتند که پادگان سنندج را اشغال کرده و اسلحه و مهمات آن را به غارت ببرند و مرتب با بلندگوهای خود در شهر صدا می کردند به زودی پادگان سقوط می کند. در یک چنین شرایطی، سپاه پاسداران وارد شهر می شود و درگیری از فرودگاه شروع می گردد.

از آنجایی که ضدانقلاب از قبل خود را کاملاً مهیا کرده بود و در سنگرها موضع گرفته بود، در روزهای اول بیش از صد نفر از برادران ارتشی و پاسدار به درجه شهادت رسیدند، ولی بعد از کمی پیشروی و اتخاذ تاکتیک های فنی ازطریق محاصره شهر و مسدودکردن راه تدارکاتی ضدانقلاب کوشیدیم تا از خونریزی بیشتر جلوگیری شود، ولی ضدانقلاب با فشار بر مردم و جلوگیری از خروج آنها از شهر و تبلیغات شدید مبنی بر اینکه پادگان به زودی سقوط می کند و پاسداران روحیه خود را از دست داده اند می کوشید که از پناه آوردن مردم به پادگان و پاسداران جلوگیری کند، ولی از آنجا که ضدانقلاب برای ادامه عملیات نظامی ازنظر آذوقه و مهمات در مضیقه بود و برای تأمین آذوقه، مغازه های بسته مردم را غارت کرده و به زور وارد منازل مردم گشته و از آنها طلب نان می کردند و به خصوص اینکه اغلب آنها غیرکرد بوده و لباس کردی بر تن کرده بودند و وقتی که به در خانه مردم می رفتند و به زبان فارسی صحبت می کردند،مردم از آنها وحشت کرده و در را می بستند و آنان به زور وارد منزل می گشتند.

همه این اعمال سبب شد که در هفته گذشته، تظاهراتی علیه حزب دمکرات و کومه له و چریک های فدایی خلق در سنندج برپا شود که بیش از ۱۰۰۰ نفر در این تظاهرات شرکت کردند و شعار می دادند "زنده باد امام" که تظاهرات توسط احزاب متلاشی گشت و اسف بارترین این اعمال قتل عام مخالفین کرد و پیش نمازهای محل بود که جنازه های

آنان را پیشمرگان مسلمان کرد شناسایی کرده و در محل دفن نمودند و از همه فجیع تر اینکه به مردم کرد بی گناهی که به پادگان پناه می آوردند گاه وبیگاه از خانه های مشرف

به پادگان به محل استقرار آنها تیراندازی کرده و تنی چند از کودکان و زنان را مورد اصابت قرار دادند و در این روزهای آخر، چون در درگیری ها خیلی تلفات داده بودند به دهات اطراف شهر رفته و جوانان ده را به زور مسلح می کردند و با خود می بردند.» ابوشریف در پایان گفت: «بعد از پاک سازی شهر سنندج، عملیات پاک سازی را به خارج از شهر منتقل خواهیم کرد. دشمن مهمات سنگین خود را تخریب کرده است، ولی مقداری سلاح سبک به دست آمده است و عده زیادی از مهاجمان فراری دستگیر شده اند که بعد از تکمیل پرونده آنها را محاکمه خواهیم کرد. این عده بیش از ۱۰۰ نفر می باشند. ما چندین بار اعلام کردیم که اگر اسلحه را زمین بگذارید در پناه ما خواهید بود.» (۴۹)

سپاه طبق معمول، امروز نیز بجز مأموریت های حاد و اصلی خود، در عرصه های متفاوتی درگیر بود.

به گزارش خبرنگار کیهان از یزد، شخص ناشناسی وجود یک بمب دستی در زیر اتومبیلی که در کوچه فرخی یزدی واقع در خیابان دکتر مصدق یزد توقف کرده بود را به پاسداران اطلاع داد. پاسداران پس از کشف و خنثی کردن بمب، دو جوان را در همین رابطه دستگیر کردند. (۵۰)

نامه امروز سالک فرمانده سپاه اصفهان، به اطلاعات سپاه تهران نیز جنبه ای دیگر را نشان می دهد. در این نامه آمده است: «قرار است ۱۶۴ کیلو هروئین و ۵/۲ تن تریاک به مبلغ ۷۰ میلیون ریال در سپاه کوه به پاسداران قسمت مواد مخدر فروخته شود. باتوجه به تجربه مأموریت قبلی... مثل قبل احتیاج به ۲ هلیکوپتر کبری وجود دارد در غیر این صورت [مسئولیت] خطرات متوجه مسئولین می باشد.» (۵۱)

یادآوری می شود این اقدام درحقیقت یک معامله صوری بود که با هدف دستگیری قاچاقچیان طراحی شده بود.

گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان نیز از یک درگیری خبر می دهد که در ساعت ۱۷ امروز، بین پاسداران قریه مجریه و ۹ نفر ضدانقلاب که احتمالاً از همان قریه می باشند، رخ داد. براساس این گزارش، تعداد ۳ نفر از اهالی دستگیر و یک قبضه اسلحه کلاشینکف نیز به دست آمد. (۵۲)

۴۵۰

مسئله انتخاب نخست وزیر، به عنوان یکی از جلوه های اختلافات جناحی در وضع کنونی مطرح است.

امروز، روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، در صفحه اول خود با تیتر درشت نوشت: "انتخاب نخست وزیر به تعویق افتاد." این روزنامه سپس از قول یکی از اعضای شورای انقلاب، بدون آنکه نامی از او بیاورد، افزود: «شب گذشته، یکی از اعضای شورای انقلاب درمورد نتیجه نهایی و تصمیم گیری شورای انقلاب برای انتخاب نخست وزیر گفت این موضوع تا زمان تشکیل مجلس شورای اسلامی معوق خواهد بود. وی افزود مشکلات موجود فعلاً امکان انتخاب نخست وزیر را نمی دهد. او گفت فاصله زیادی تا زمان تشکیل مجلس باقی نمانده است و شورا پس از بررسی و بحث دراین مورد به این نتیجه رسید که تا زمان تشکیل مجلس صبر کنیم.» (۵۳) اما این روزنامه در صفحه آخر همین شماره خود با درج تیتر کمی متفاوت "تاکنون بررسی جهت انتخاب نخست وزیر به نتیجه نرسیده است"،نوشت: «به دنبال گفت وگوی تعیین نخست وزیر ازسوی رئیس جمهوری و شورای انقلاب، حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی روز گذشته، در گفت وگوی اختصاصی با خبرنگار سرویس سیاسی ما درباره علت به تعویق افتادن تعیین نخست وزیر اظهار داشت که هنوز روشن نیست، چون هنوز روی فردی تصمیم نگرفته ایم، اما درمورد افراد مختلف بحث شده است که مصلحت نیست گفته شود. چون [زمان تشکیل] مجلس نزدیک است شاید [برای] انتخاب نخست وزیر ضرورت اقتضا نکند، زیرا چند هفته ای

به تشکیل مجلس باقی نمانده است، اما احتمال دارد برای همین چند هفته نیز چنانچه توافق شد نخست وزیر انتخاب شود. وی درباره اینکه آیا این مسئولیت به عهده آقای بنی صدر قرار می گیرد، گفت باید از خودشان بپرسید، ولی فکر نمی کنم ایشان بتواند آن زحمت را متحمل بشوند. شب گذشته حجت الاسلام رفسنجانی گفته بود تعیین نخست وزیر احتمالاً ـ به بعد از تشکیل مجلس موکول می شود و تاکنون بررسی های شورای انقلاب دراین باره به نتیجه نرسیده است. احتمال می رود تا آخر این هفته نتیجه قطعی روشن گردد.» (۵۴)

از سوی دیگر، این موضوع در مصاحبه مطبوعاتی امروز دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور، بازهم مطرح شد. وی دراین باره گفت: فکر می کنم مسئله توافق شورای انقلاب دراین زمینه مسئله دشواری نباشد. مسئله اساسی این است که آیا تعیین یک نخست وزیر در آستانه شروع کار مجلس ازنظر اصولی کار صحیحی هست یا نه. به خصوص که تعیین این نخست وزیر همراه با تأیید خاص امام باشد، این نگرانی هست که مبادا این روی رأی آزاد نمایندگان مردم در مجلس اثر بگذارد. از طرف دیگر، یک نخست وزیر که الآن سر کار می آید بعداً می خواهد وزرایش را انتخاب کند و بعد شروع به کار بکند، برنامه و کارش را چگونه تنظیم خواهد کرد، آیا از همین حالا ـ او اطمینان خواهد داشت که مجلس به او و برنامه اش رأی اعتماد خواهد داد یا این اطمینان را ندارد و دراین صورت، چقدر می تواند در کارش موفق باشد. بنابراین اینها مسئله اساسی است که طبعاً نباید بدون توجه کافی به این نکات در یک چنین مسئله مهمی تصمیم گرفت۵۵ وگرنه مسئله توافق اعضای شورای انقلاب و رئیس جمهور روی یک نفر مسئله چندان دشواری نیست.

در بخش دیگری از این مصاحبه از دکتر بهشتی سؤال شد «فکر می کنید سرنوشت این مسئله در آینده چه خواهد شد؟» وی پاسخ داد: «بسیار برایم پیش بینی آن دشوار است، چون درهرحال دو روزی که تأخیر می افتد معنایش این است که در یک شرایطی تازه هستیم، بدین معنا که هرقدر به آغاز کار مجلس نزدیک تر می شویم، اقدام به این کار ناموجه جلوه می کند.»

رئیس دیوان عالی کشور در

(مخالفت با پیشنهاد بنی صدر درمورد انتخاب زودهنگام نخست وزیر هاشمی رفسنجانی: چون تشکیل مجلس نزدیک است،

شاید انتخاب نخست وزیر ضرورت نداشته باشد.

بهشتی: وقتی تعیین این نخست وزیر با تأیید امام باشد، این نگرانی هست که مبادا این روی رأی آزادانه نمایندگان مردم در مجلس اثر بگذارد.)

ص: ۸۷۰

پاسخ به این سؤال که «آیا شما به عنوان حزب جمهوری اسلامی نخست وزیر را برای پیشنهاد به مجلس انتخاب کرده اید؟» گفت: «بی شک حزب خودش نامزدهایی خواهد داشت که درحال حاضر نمی توان از آنها نام برد.» (۵۶)

خبرنگاری در یک سؤال جهت دار پرسید: «این سؤال در اذهان پیش آمده است که چرا در این مقطع زمانی که مشکلات مهم تری داریم آقای رئیس جمهوری مسئله نخست وزیر را عنوان کرده اند. آیا به این معناست که رئیس جمهور نگران این مسئله هستند که اگر نخست وزیر در زمان مجلس تعیین شود، مورد تأیید مجلس قرار نگیرد؟ این سؤال برای اکثر مردم مطرح است و این تضاد ریاست جمهور و حزب جمهوری اسلامی را نشان می دهد. اگر ممکن است دراین زمینه توضیحی بفرمایید.»

دکتر بهشتی در پاسخ گفت: «من در گفت وگوهایی که در شورای انقلاب داشتیم تضادی نیافتم. من خوشبختانه احساس کردم که هم ما، هم دوستان در حزب جمهوری اسلامی، هم سایر اعضای شورای انقلاب، هم آقای بنی صدر تلاش می کردیم، معیارها و ضوابط لازم برای انتخاب نخست وزیر آینده را مشخص کنیم. اتفاقاً بحث خیلی روشن و قاطعی را خود من درباره این معیارها مطرح کردم و موقعی که این بحث مطرح بود، جلسه بسیار حالت خوبی داشت حالت جست وجو، اینکه آنچه که واقعاً صحیح است همان را بیابیم و همان شب بود وقتی بیرون آمدم، گفتم جو جلسه بسیار مطلوب به نظر آمد. در ادامه بحث ها و مذاکراتی که در این یکی، دو روز داشتیم برای من چیزی با این آهنگ به چشم نمی خورد و امیدوار هم هستم که چنین چیزی نباشد. نه اینکه هست و به چشم من نمی خورد، امیدوارم که اصلاً نباشد چون مملکت ما الآن سخت نیازمند است که هم آقای بنی صدر توجه داشته باشند که بر طبق قانون اساسی، مجلس شورا نقش بنیادی دارد و رئیس جمهور باید هماهنگ با مجلس باشد، هم مجلس شورا بدانند که بر طبق قانون اساسی قرار نیست که به عنوان یک ارگانی باشد که همیشه دررابطه با رئیس جمهور آهنگ مخالفت داشته باشد. چه آقای بنی صدر و چه نمایندگان مجلس، چه حزب جمهوری اسلامی و چه سازمان های دیگر امروز، خودشان را موظف بدانند برای تداوم این انقلاب و برای حل این مسائل و مشکلات مردم، صمیمانه کار بکنند. ... اما اینکه آقای بنی صدر خواسته باشند این را به عنوان یک راهی برای پیشگیری از اعمال نظر آزاد نمایندگان اکثریت در مجلس مورد استفاده قرار دهند، بنده امیدوارم که چنین چیزی نباشد و من نشانه ای بر این نیافتم. به خصوص که ما در این جلسات احساس می کردیم که خود ایشان هم علاقه مند بودند و صمیمانه می کوشیدند که نقطه نظر دوستانی را که از حزب جمهوری اسلامی هستند خوب بدانند و یک وجه جمعی به دست بیاید، یعنی چیزی به دست بیاید که همه روی آن به یک نظر مشترک برسند و نیافتم که ایشان می خواستند به راهی برخلاف نظر حزب جمهوری اسلامی بروند. من این را نیافتم، بازهم تکرار می کنم و می گویم من نیافتم. نمی خواهم با دگم و جزم مطلبی را بگویم که بیش از معلومات و آگاهی ام حرف زده باشم. لازم می دانم من این را نیافتم و این برداشتی

را که دارم به اطلاع ملت برسانم و ملت عزیز ما این احساس را داشته باشد که ما می کوشیدیم با همکاری و تفاهم میان همه عناصر تصمیم گیرنده، ملت و مملکت و انقلاب به سمت کمال و سعادت خیر معنوی و اجتماعی و سیاسی و اقتصادی امت اسلام جلو برود.» (۵۷)

۴۵۱

در شرایطی که با طرح مسائلی چون سرنوشت گروگان های امریکایی، انتخاب نخست وزیر و... و جدی شدن موضوع و منوط شدن تعیین تکلیف آنها به تصمیم نمایندگان مردم، ضرورت تشکیل نخستین مجلس شورا و به خصوص ترکیب نمایندگان آن، روزبه روز حساسیت بیشتری پیدا می کند، امروز، نتایج مرحله دوم انتخابات تهران(۱) که بار سیاسی خاصی دارد و درواقع نشانه ای از وزن سیاسی جریان های فعال کنونی و نیز جلوه و نماد اصلی جهت گیری های مجلس است در مطبوعات اعلام شد.

به نوشته روزنامه کیهان: «از مجموع یک میلیون و ۵۹۹۰۶۷ کارت که کامپیوتر آنها را صحیح تشخیص داده و آرای آنها را استخراج کرده، نام کاندیداها به ترتیب اکثریت بدین شرح اعلام می شود:

۱. محسن مجتهد شبستری ۶۶۲,۱۵۹,۱ رأی ۲. گوهرالشریعه دستغیب ۹۶۰,۲۴۹ رأی ۳. دکتر علی [اکبر] ولایتی ۸۵۸,۳۰۵ رأی ۴. دکتر کاظم سامی ۸۱۹,۱۸۶ رأی ۵. دکتر یدالله سحابی ۸۱۷,۸۶۹ رأی ۶. دکتر محمدباقر حسینی لواسانی ۷۹۲,۱۴۹ رأی ۷. دکتر محمدهادی نجف آبادی ۷۷۴,۶۷۸ رأی ۸. عبدالمجید معادیخواه ۷۶۸,۸۲۰ رأی ۹. حبیب الله عسگراولادی مسلمان ۷۶۴,۳۳۸ رأی ۱۰. محمدکاظم موسوی بجنوردی ۷۳۰,۷۷۵ رأی ۱۱. مهندس هاشم صباغیان ۶۹۲,۶۳۳ رأی ۱۲. مهدی شاه آبادی ۶۸۴,۷۲۲ رأی.

سخنگوی انجمن نظارت بر انتخابات گفت ۱۲ نفر بالا ـ حائز اکثریت و نمایندگان منتخب مردم تهران در دور دوم انتخابات مجلس شورای ملی اسلامی می باشند. آرای بقیه افراد بدین شرح می باشد:

۱۳. احمد مولائی ۶۲۴,۱۸۶ رأی ۱۴. دکتر سیف الله وحید دستجردی ۶۱۹,۶۶۳ رأی ۱۵. مهندس محمد توسلی حجتی ۶۱۸,۹۲۴ رأی ۱۶. فتح الله بنی صدر ۶۰۹,۱۷۲ رأی ۱۷. محمدرضا توسلی ۶۰۹,۰۲۷ رأی ۱۸. مهندس عبدالعلی بازرگان ۵۸۱,۷۳۰ رأی ۱۹. اسدالله لاجوردی ۵۵۹,۰۵۳ رأی ۲۰. دکتر فرشته هاشمی ۵۵۱,۶۳۱ رأی ۲۱. مسعود رجوی ۳۷۵,۷۶۲ رأی ۲۲. محمد مبلغی اسلامی ۲۴۷,۶۱۱ رأی ۲۳. سعید امانی همدانی ۱۹۱,۶۴۸ رأی ۲۴. سیدرضا زواره ای ۱۱۷,۹۶۲ رأی.» (۵۸)

ص: ۸۷۲

۱- * اسامی ۱۸ تن از منتخبین مرحله اول که بالای ۵۰ درصد رأی آورده اند، در جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق {قطع رابطه امریکا با ایران}، آورده شده است.

آیت الله خلخالی پیش ازظهر امروز، در یک تماس تلفنی با خبرگزاری پارس از سمت نظارت بر امر مبارزه با قاچاق مواد مخدر که چند روز پیش ازسوی رئیس جمهور به وی ابلاغ شده بود استعفا کرد. متن استعفانامه وی به این شرح است:

«بسمه تعالی

تصمیم داشتم طبق موازین شرعی و قانونی ریشه مواد مخدر و گردانندگان باند قاچاق را در اسرع وقت از بیخ وبن برکنم و به مدد الهی قدرت آن را داشتم و در مذاکرات با آقای رئیس جمهور محترم و آقای میرسلیم و سایر مقامات مسئول چه کتباً و چه شفاهاً این کار به اینجانب محول شده بود، ولی متأسفانه معلوم می شود که دست هایی در کار است که نمی خواهند وضع این کشور سامان بگیرد و لذا اعلام می دارم که اینجانب از این تاریخ به بعد، هیچ گونه سمتی راجع به مواد مخدر ندارم و از این سمت استعفا می دهم، ولی کمافی السابق مطیع و منقاد اوامر رهبر انقلاب اسلامی ایران امام خمینی، می باشم که هر دستوری ازطرف معظم له صادر شود کمافی السابق با تمام وجود حاضر به انجام آن خواهم بود.

۲۴/۲/۱۳۵۹، صادق خلخالی» (۵۹)

لازم به ذکر است که دیروز ازسوی دکتر بنی صدر رئیس جمهوری، اطلاعیه ای درمورد حدود و وظایف حجت الاسلام خلخالی درباره مأموریت اخیر ایشان انتشار یافته بود. متن اطلاعیه به این شرح است:

«بسمه تعالی

نظر به مراجعه دادستان کل کشور و دادستان انقلاب به رئیس جمهوری و پرسش از حدود وظایف حجت الاسلام خلخالی در مأموریت اخیر اشعار می دارد که مشارالیه به هیچ وجه وظیفه قضایی ندارد و اصولاً رئیس جمهوری نمی تواند وظیفه قضایی تفویض کند. بنابراین، مأموریت ایشان محدود به نظارت اجرایی در امر [مبارزه با] قاچاق و تحقیق و پیگیری و تشکیل پرونده و تفویض آن به مقامات ذی صلاح قضایی است.

رئیس جمهوری، ابوالحسن بنی صدر» (۶۰)

به دنبال انتشار این اطلاعیه، آیت الله خلخالی دیشب، در تماسی با خبرگزاری پارس گفت: «اینجانب برای قضاوت شرعی در دادگاه های انقلاب اسلامی ایران انجام وظیفه کرده ام و کمافی السابق انجام وظیفه خواهم نمود و این حکمی است که ازطرف امام به اینجانب داده شده و مقام ریاست جمهوری حکمی را که به من داده است مربوط به قضاوت نیست و خود ایشان فرموده اند که من نمی توانم به کسی حکم قضاوت بدهم. روی این اصل... در جلسه روز ۲۲/۲/۱۳۵۹، در وزارت کشور راجع به مسئله مواد مخدر تصمیماتی گرفته شد و به دنبال همین

تصمیمات از صبح روز چهارشنبه ۲۴/۲/۱۳۵۹، در زندان قصر به پرونده های متهمین درجه یک رسیدگی و حکم شرعی درباره آنها صادر خواهم کرد و دراین باره به هیچ یک از افراد متهم درجه یک تخفیف قائل نخواهیم شد. چون اگر در حق آنها ارفاقی کنیم، این خیانت به ملت ایران است. وی اضافه کرد ما تصمیمات لازم را اتخاذ خواهیم کرد و از هیچ یک از گروه های مافیایی، سیا، موساد، ساواک، گانگستری و ضدانقلاب که در رأس آنها واردکنندگان و پخش کنندگان مواد مخدر قرار دارند باک و هراسی نخواهیم داشت.» وی همچنین گفت: «همان طوری که کراراً تأکید و اعلام کرده ام وظیفه خود می دانم که از آقای رئیس جمهور حمایت کنم و مسلماً دست های نفاق افکنانه ای وجود دارد که می خواهد میان افراد فعال تفرقه بیندازد، ولی ما با تصمیم خود توطئه ها را خنثی خواهیم کرد.» (۶۱)

به هرحال، در سطح علنی مشخص نشد که چرا آقای خلخالی باوجود اظهارات محکم شب گذشته، امروز قبل ازظهر، به جای رفتن به زندان قصر برای اجرای گفته هایش، اعلام استعفا کرد.

۴۵۳

در شرایطی که بخشی از ارتش درگیر مسائل کردستان است و به شدت ازطرف گروه های کمونیستی تحت فشارهای چندجانبه است، امروز، از دو جهت کاملاً متضاد {حسن نزیه در پاریس و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در داخل} به نحوی آشکار زیر سؤال رفت.

در پاریس یکی از کادرهای مؤثر و سابقه دار و موجه دولت موقت که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی عهده دار یک مقام حساس؛ یعنی در رأس امور نفت بود و سپس در فرانسه به فراریان انقلاب پیوست، امروز مصاحبه مفصلی انجام داد که خبرگزاری های مختلف آن را پوشش خبری دادند. وی ضمن این مصاحبه، علاوه بر ذکر برخی مطالب غیرمنتظره، ارتش را به صراحت به عنوان یک نیروی کودتاگر علیه نظام جدید مطرح کرده است.

به گزارش خبرگزاری فرانسه از پاریس حسن نزیه مدیرعامل سابق شرکت ملی نفت ایران، در پاریس اعلام کرد جناح مخالف تبعیدی ایران به زودی تجمع و در قیام ملت علیه رژیم کنونی ایران نقش مثبتی ایفا خواهد کرد. وی در یک مصاحبه مطبوعاتی گفت: طرح ایجاد دفتر هماهنگی جناح مخالف تبعیدی درحال مطالعه است. نزیه ضمن تجلیل از شهامت و میهن پرستی شاپور بختیار نخست وزیر سابق ایران که او نیز در فرانسه به سر می برد، هرگونه همکاری را با ژنرال اویسی، یکی از مهم ترین رهبران نظامی رژیم سابق که متهم به قتل عام در ایران است، تکذیب و اظهار کرد ملت ایران به اقدام نظامی که ازجانب ژنرال اویسی طرح ریزی شده باشد، نیازی ندارد. به نظر حسن نزیه اختلافات موجود در حکومت فعلی، به ویژه میان حزب جمهوری اسلامی از

یـک سو و ابوالحسن بنی صـدر رئیس جمهوری، از سوی دیگر، همراه با نارضایتی روزافزون ملت از حکم فرمایی افراد ناوارد و بی تجربه در امور مملکتی و نیز وضع اسفناک اقتصادی ایران، سبب سقوط رژیم تهران خواهند شد.

نزیـه همچنیـن از حزب تـوده بـه شـدت انتقـاد کرد و آن را متهـم بـه همکـاری بـا خارجیـان سـاخت. او گفت: اینهـا مـأموران کمونیست هسـتند که زیر نقاب اسلام به نفع خارج عمل می کنند و در صنایع نفتی ایران خرابکاری کرده، سعی نموده اند این صنایع را فلـج سازند. درمورد صـنایع نفتی ایران نزیه نظریه بسـیار بدبینانه ای را، چه ازنظر تولید و چه ازنظر فروش، ارائه داد و گفت که پس از کناره گیری وی به علت مـدیریت ناوارد مـذهبیون تلفاتی در کادرهای نفتی به وجود آمده است. نزیه افزود: اگر این وضـع ادامه پیـدا کنـد، ایران به زودی مجبور خواهـد شـد برای مصـرف داخلی خود نفت وارد کنـد. درمورد احتمـال تمـاس بـا رهبران کنونی ایران، حسن نزیه گفت خواهـان تماس با مـذهبیونی که اطراف آیت الله خمینی را گرفته انـد نیست و افراد غیرمذهبی نیز مانند آقای بنی صدر هرگز جرئت نخواهند کرد با او تماس بگیرند زیرا از سرزنش می هراسند. (۶۲)

همچنیـن به گزارش آسوشـیتدپرس از پـاریس، حسن نزیه در این نشـست مطبوعـاتی گفت: دیر یـا زود ایرانیـان به پـا خـواهند خاست و رژیم آیت الله خمینی را سـرنگون خواهند کرد. نزیه که به حالت تبعید در پاریس زندگی می کند مدعی شد اوضاع در ایران اینـک بـدتر از زمـان شاه شـده است. نزیه گفت به اعتقاد وی افراد زیادی در نیروهای مسـلح ایران آماده قیام هسـتند، اگرچه وی هیـچ تماسـی با نظامیان ایران نـدارد، ولی به گفته خودش اطمینان دارد. نظامیان ایران رهبرانی دارند که برای عمل آماده اند.

نزیه در پاسـخ به این سؤال که آیا مخالفان رژیم ایران به گرد شاپور بختیار که او نیز در پاریس است جمع خواهنـد شد، گفت احتمال دارد جناح مخالف شامل گروه های متعددی باشد. نزیه گفت رژیم فعلی ایران به غلط گمان می کند که انقلاب ایران یـک انقلاـب مـذهبی برای نجـات اسـلام بود. اسـلام در ایران هرگز در خطر نبوده است و برای نجـات خود نیـازی به انقلاـب نداشـته است. وی افزود در طـول ۲۵ سـالی که برای حقـوق بشـر در ایران مبـارزه می کرده است به خـاطر نمی آورد بـا گروه زیادی از انقلابیون مذهبی

که امروز قـدرت را در ایران در انحصار خود دارنـد برخورد کرده باشـد. وی گفت: آنچه امروز به نام اسـلام در ایران رخ می دهد درواقع تجاوز به روح و معرفت این ملت بزرگ است. (۶۳)

در تهران، سازمان مجاهدین انقلاب اسـلامی بیانیه ای انتشار داد که روزنامه جمهوری اسـلامی آن را در سه ردیف در صـفحه اول به صورت تیتر اصلی چاپ کرد. در این بیانیه که روزنامه جمهوری اسلامی، با عنوان درشت "آماده باش! با طرح کودتای امریکـایی مقـابله کنیـم" آن را در نیـم صـفحه اول خـود انتشـار داد، ازجملـه آمـده است: «مردم مسـلمان و انقلاـبی، براسـاس اطلاعات

موثقی که به ما رسیده، امریکای جهانخوار با تکیه بر ستون پنجم خود {ایادی مزدور داخلی} و با همکاری فراماسونری، صهیونیزم بین المللی، اینتلجنت سرویس، موساد و... درصدد تهاجم نظامی جدیدی است. بدین معنی که توطئه شکست خورده اش در طبس در ابعاد وسیع تری ادامه یافته، احتمالاً ـ توسط عمالش در درون ارتش {که متأسفانه بعضاً تا فرماندهی سطوح بالا نیز نفوذ کرده اند}،ساواکی های فراری و مخفی {که اینها نیز متأسفانه احیای شبکه کرده اند!}

و... درصدد برپانمودن یک کودتای داخلی است، این کودتا ممکن است تحت عنوان "دفاع از انقلاب اسلامی"، "مارکسیستی و دست چپی" یا "ملی و دفاع از استقلال و تمامیت ارضی ایران" باشد. این کودتا به اصطلاح به آشوب و هرج ومرج در سراسر کشور خاتمه می دهد، سران انقلاب و به خصوص پیروان مشی امام و احتمالاً تعدادی از مردم روشن فکر و بیدار را از دم تیغ می گذراند،مسئله کردستان را حل می نماید.

بحران ها را در سیستان و بلوچستان، خوزستان، آذربایجان و گنبد حل می کند و درنهایت استقلال، امنیت و تمامیت ارضی ایران به دست مزدوران امریکایی به ارمغان می آورد!

البته دراین میان محاصره اقتصادی پایان یافته و حملات نظامی بعث عراق نیز قطع می گردد. این "حکومت مترقی" درصورتی که کودتا! به اصطلاح "مارکسیستی" یا "ملی" باشد، چون احتمالاً دستش به خون رهبران انقلاب و مردم آلوده خواهد بود، بلافاصله با یک کودتای دیگر دست راستی به شیوه "اندونزی" سرنگون می شود!... تأکید می کنیم که ما شرایط کنونی را همچنان که در بیانیه "نگاهی به توطئه نظامی امریکا" مفصلاً شرح داده ایم، همانند شرایط ۲۵ تا ۲۸ مرداد ۳۲ ارزیابی کرده، هرلحظه امکان اجرای نقشه های ویرانگری را توسط اجانب و ایادی داخلی شان می دهیم. البته ما با اتکا به یاری خدا و با پشتوانه ایمان، هوشیاری و فداکاری شما مردم شرافتمند و شهادت طلب، یقین داریم که این نقشه ها حتی درصورت عمل دقیق نیز راه به جایی نخواهد برد و با خشم توده های مسلمان سرکوب و نابود خواهد گردید، اما برای آگاهی مردم و به دلیل حساسیت اوضاع، چون ازطرف مسئولین امر تاکنون اقدام جدی دراین جهت صورت نگرفته است، رهنمودها و پیشنهادات خود را با شما در میان می گذاریم:

الف) هشدار و رهنمود به مردم انقلابی: از هرنوع تفرقه و تشتت پرهیز کرده... درصورت عدم وجود و یا عدم امکان ارتباط با کمیته ها، هسته های محلی در مساجد تشکیل داده و زیر نظر معتمدین و معتقدین به انقلاب و امام با هسته های مشابه در سایر مناطق ارتباط منظم و حتی الامکان ارگانیک برقرار نمایند.

ب) هشدار و رهنمود به پرسنل مسلمان و انقلابی نیروهای مسلح {اعضای انجمن های اسلامی و سایر مسلمانان متعهد}:

۱. مراقب تحولات مشکوک در ارتش بوده و مرتباً آنها را به مقامات مورد اعتماد خود گزارش دهید و از اینکه اقدام عاجلی صورت نگیرد، مأیوس نگشته و به تلاش خود ادامه دهید.

۲. حتی الامکان فعالیت های خود را به طور مخفی انجام داده، تا از چشم فرماندهان ناصالح به دور ماند.

۳. آمادگی مقابله با کودتا را در ارتش به وجود آورده و با برادران همفکر خود در دیگر پادگان ها {از هر طریق که ممکن است} ارتباط و هماهنگی ایجاد کنید.

ج) هشدار به سپاه، کمیته ها و ستاد بسیج درمورد حفظ آماده باش کامل و متشکل کردن و مسلح نمودن حساب شده مردم و هشدار و پیشنهاد به مسئولین اجرایی: بیش از این مردم را از اوضاع واحوال بی اطلاع نگذارید، همچون امام امت به مردم و نیروی دشمن شکنشان ایمان داشته باشید و... دستگیری و مجازات ساواکی ها و مهره های رژیم سابق که بی شک از دست های مشخص و سازمان یافته امریکا در داخل کشورند... از هرنوع اختلاف و تفرقه بپرهیزند! خصوصاً روی سخن ما با آن دسته از اعضای شورای انقلاب و ارگان های اجرایی است که در خط همه جانبه امام نبوده و همواره حتی هنگام تهاجم نظامی امریکا نیز خرده حساب های شخصی خود را تسویه می کنند، می باشد. مسلح کردن مردم ازطریق سپاه کمیته ها و ستاد بسیج ملی.

د) هشدار به نیروهای چپ و منحرف: شما اگر به راستی و به قول خودتان تضاد اصلی را با امریکا می دانید، اینک این گوی و این میدان! پشت سر مردم و رهبری انقلاب عمل کرده و در این مراحل حساس از هرنوع تخریب، کارشکنی، توطئه و تضعیف رهبری انقلاب و ارگان های اجرایی {به خصوص نهادهای مردمی و انقلابی} بپرهیزید تا ننگ ابدی در تاریخ برای خود به جای نگذاشته و چون حزب توده پس از ۲۸ مرداد ۳۲ بیش از این خود را به لجن آلوده نکنید. درست عمل کردنتان صرفاً به نفع خود شماست. ... به امید پیروزی نهایی انقلاب اسلامی بر شیطان بزرگ.

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹» (۶۴)

۴۵۴

در صفحه اول شماره امروز نشریه مجاهد {ارگان سازمان مجاهدین خلق} در کنار عکسی از تجمع ضدامریکایی، ضداسرائیلی طرف داران سازمان در واشنگتن به مناسبت سالروز انعقاد قرارداد کمپ دیوید، اطلاعیه ای با عنوان "اعلامیه دانشجویان طرف دار سازمان در سالروز عقد قرارداد کمپ دیوید" درج شده است. در این اطلاعیه آمده است:

«به نام خدا و به نام خلق قهرمان فلسطین و به نام همه خلق های تحت ستم دنیا

در سالروز عقد قرارداد کمپ دیوید ما طرف داران سازمان مجاهدین خلق ایران این به اصطلاح

قرارداد را با شدت هرچه تمام تر

محکوم می نماییم. هم اکنون در فلسطین اوج مبارزات مداوم ضدامپریالیستی و ضدصهیونیستی خلق علیه امریکا عکس العملی وسیع در سطح بین المللی به جریان انداخته است. صهیونیزم جنایتکار و مرتجعین وابسته به آن غافل از موج آگاهی خلق ها که حرکتی را همچون سیلی خروشان برای معدوم کردن پایگاه های توخالی آنان به پیش می راند، در لحظات آخر به کوششی بی ثمر

متوسل گشته است. ... امریکا و دست نشاندگانش

سادات و بگین در زباله دان

تاریخ مدفون خواهند گشت. ما بر ضرورت پیوندی هرچه مستحکم تر میان انقلاب ما و حرکت های

آزادی بخش جهان تأکید نموده و می گوییم که رمز پیروزی در مبارزه آزادی بخش،

ایجاد جبهه ای ضدامپریالیستی و ضدصهیونیستی در درون و برون مرزهامان می باشد.

ما ایرانیان در پشتیبانی از مبارزه و خواسته های فلسطین استوار ایستاده و حمایت های

مالی و نظامی خود را از انقلاب فلسطین به طور روزافزون افزایش خواهیم داد. ... این انقلاب فلسطین بود که برای اولین بار اسلحه در دستمان نهاد و هنوز نبرد ما و شما با امپریالیسم و صهیونیزم ادامه دارد. به امید روزی که همدیگر را در بیت المقدس

ملاقات کنیم، وقتی که ارتجاع در منطقه محو گشته باشد، همان طور که برادر مجاهدمان مسعود رجوی متذکر گشت که ما مجاهدین خلق همواره خود را دست پروردگان انقلاب

فلسطین حساب می کنیم. ... امروز ایران، فردا فلسطین، زنده باد مجاهدین خلق ایران.» (۶۵)

منابع و مآخذ روزشمار ۲۴/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۵، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص ۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۳. همان، ص ۶، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۴. روزنامه بامداد، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۶. روزنامه بامداد، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷. همان.

۸. سند شماره ۰۴۲۴۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا {اداره سوم مرکز فرماندهی} به وزارت کشور، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۹. سند شماره ۰۴۱۲۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۱۰. سند شماره ۳۰۷۶۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد مخابرات سپاه مشهد به فرماندهی سپاه مشهد {بخش مرزی واحد اطلاعات}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۱۱. سند شماره ۰۴۱۲۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۱۲. روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۳. همان.

۱۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۱۶.

۱۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۵، ۲۵/۲/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳، بیروت خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۴ مه ۱۹۸۰ {۲۴/۲/۱۳۵۹}.

۱۶. روزنامه نامه مردم، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۱۷. روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۵، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۳، توکیو خبرگزاری پان عرب، ۱۴ مه ۱۹۸۰ {۲۴/۲/۱۳۵۹}.

۱۹. سند شماره ۳۴۰۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام و پشتکوه به وزارت کشور، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۲۰. سند شماره ۶۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گردان ساحلی خسروآباد به فرمانده گارد ساحلی خسروآباد {رکن۳}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۲۱. سند شماره ۴۱۳۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۲۲. سند شماره ۰۳۳۹۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول امور انتظامی خوزستان به وزارت کشور {اداره کل انتظامی}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۲۳. سند شماره ۶۰۴۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره دوم ستاد مشترک {مدیریت اطلاعات} به ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {اداره مرزبانی}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۲۴. سند شماره ۶۰۴۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {اداره مرزبانی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۲۵. سند شماره ۴۱۲۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۲۶. روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۷. روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲۸. مجید نداف، ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین {ع}، ۱۳۸۹، ص۴۷۹.

۲۹. همان، ص۴۸۱.

۳۰. همان، ص۴۸۱.

۳۱. همان، ص۴۸۲.

۳۲. سند شماره ۰۴۱۲۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا {مرکز فرماندهی} به نهاجا {پست فرماندهی}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۳۳. سند شماره ۰۴۱۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی {عملیات} به سپاه همدان {عملیات}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۳۴. سند شماره ۰۴۲۴۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سرپرستی جمعیت شیروخورشید به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۳۵. روزنامه بامداد، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۶. همان.

۳۷. سند شماره ۰۴۱۲۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زنجان به تهران {عملیات}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۳۸. سند شماره ۰۴۱۳۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به اطلاعات سپاه بیجار، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۳۹. سند شماره ۰۴۱۲۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۴۰. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۹، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۴۱. سند شماره ۰۴۱۳۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از مسئول پاسداران بانه به سپاه پاسداران کرمانشاه، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۴۲. سند شماره ۰۴۱۳۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از بانه به سپاه پاسداران، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۴۳. سند شماره ۴۱۲۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۴۴. روزنامه بامداد، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۵. سند شماره ۴۱۲۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۴۶. سند شماره ۰۴۱۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۴۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۴۸. همان، ص۱۲.

۴۹. همان، ص۱۲.

۵۰. روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۱۳.

۵۱. سند شماره ۰۴۲۴۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اصفهان به تهران {اطلاعات}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۵۲. سند شماره ۴۱۴۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری {رکن۳ دایره امنیت} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۵۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۵۴. همان، ص۱۲.

۵۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۵۷. همان.

۵۸. روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۱. همان، ص۱۲.

۶۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۸، ۲۶/۲/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳، پاریس خبرگزاری فرانسه، ۱۴ مه ۱۹۸۰ {۲۴/۲/۱۳۵۹}.

۶۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۵، ۲۵/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، پاریس خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۴ مه ۱۹۸۰ {۲۴/۲/۱۳۵۹}.

۶۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶۵. سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۶۴، ۲۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

ص: ۸۸۰

۴۵۵

اینکه انگلستان در بین کشورهای اروپایی جدی ترین متحد امریکا محسوب می شود،به خصوص در وضعیت کنونی که فقدان یکدستی نظرها و بی نظمی در اعلام مواضع دیپلماتیک وجود دارد، زمینه ای برای نوع تبلیغات برخی رسانه های ایران فراهم ساخته است که در ماجرای سفارت ایران در لندن، انگلستان را مقصر و حتی به نوعی همدست اشغالگران سفارت معرفی کنند. امروز، در مطبوعات اعلام شد که سفارت انگلیس در تهران با صدور اطلاعیه ای این گونه اتهامات را تکذیب کرده است.

در اطلاعیه سفارت انگلیس در تهران آمده است: «به طوری که سفارت انگلیس متوجه شده در بعضی محافل و منابع اتهاماتی به دولت و پلیس انگلیس مبنی بر اینکه آنها به طریقی در سازماندهی و حمله وحشیانه به سفارت ایران و اشغال این سفارت در تاریخ ۳۰ آوریل {۱۰ اردیبهشت} توسط گروهی تروریست شرکت داشته، وارد شده است. اعمال بهتر از لغات حقایق را نشان می دهد و سفارت امیدوار بوده است که این حقیقت که یک نفر پلیس انگلیسی و دو نفر تبعه دیگر انگلیسی نیز توسط تروریست ها به گروگان گرفته شدند و اینکه مقامات انگلیسی هر کوششی را به منظور آزادی و سلامتی تمام گروگان ها انجام داده و در روز ۶ مه تصمیم قاطعانه مبنی بر آزادی گروگان ها و به محاکمه کشیدن تروریست ها اتخاذ نمودند، اتهامات بی اساس را درمورد همکاری انگلیس در این وقایع تأسف بار رد می نماید. متأسفانه باوجود اینکه کوچک ترین مدرکی دال بر این اتهامات وجود ندارد، این اتهامات بی اساس هنوز ادامه دارد. این سفارت ضمن تقدیم تسلیت خود به خانواده و دوستان شهید عباس لواسانی و شهید علی اکبر صمدزاده و همچنین مردم ایران که در نتیجه شهادت این دو نفر توسط تروریست ها دو فرزند شجاع و وفادار را از دست داده اند، این نکته را روشن می سازد که دولت انگلستان شدیداً حمله تروریستی را به سفارت ایران و اتهامات دایر بر اینکه مقامات انگلیسی به طریقی در تحریک این واقعه دخالت داشته اند، محکوم می نماید.» (۱)

ص: ۸۸۱

دراین حال، واکنش روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، دراین مورد جالب توجه است. این روزنامه امروز نوشت: «به دنبال انتشار اخبار مربوط به دخالت اینتلیجنت سرویس و سیا در طرح فاجعه آمیز اشغال مسلحانه سفارت ایران در لندن موجی از اعتراض ایران و محافل سیاسی کشورهای انقلابی جهان را فراگرفت. باتوجه به دامنه قوت این اخبار که حکایت از دخالت جنون آمیز دولت انگلستان در ضرب وجرح نمودن ایرانیان مقیم انگلستان و به خصوص دخالت آگاهانه و با نقشه قبلی دولت انگلیس در شهادت شهید عباس لواسانی و شهید علی اکبر صمدزاده داشت سفارت انگلستان تکذیب نامه را منتشر کرد. در این تکذیب نامه هیچ گونه دلیل قانع کننده ای مبنی بر عدم دخالت انگلستان در این فاجعه مصیبت آمیز ارائه نشده است.» (۲)

۴۵۶

گزارش مسئولان مربوط در خوزستان نشان دهنده تداوم فعالیت های ایذایی و خرابکارانه عوامل وابسته به عراق در این منطقه است.

امروز، در گزارشی متکی به «خبر واصله از تیپ ۲ زرهی دزفول» چنین آمده است: «شخصی به نام ع(۱)... که از مأمورین مخفی سپاه پاسداران دزفول می باشد، اطلاع داده اشخاص زیر که از افراد خاطی منطقه و از یاران حطه معروف می باشند در سال های گذشته به عراق متواری شده اند اخیراً با گرفتن اسلحه و مهمات از دولت بعث عراق برای خرابکاری به ایران وارد گشته، این افراد توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در دوسلق دستگیر شده اند. بستگان این افراد که درحدود ۴۰ الی ۵۰ نفر هستند در بیشه های شوش مخفی و قسم یاد کرده اند اگر این اشخاص محاکمه و اعدام شوند در منطقه دست به اغتشاش توأم با خرابکاری بزنند.» (۳) در آخر این گزارش اسامی ۴ تن از دستگیر شدگان ذکر شده است.

همچنین «برابر گزارش مرزبانی خرمشهر: ۱. افراد سپاه پاسداران برحسب اطلاع قبلی وسیله مخبر محلی در کنار شط نخلستان قریه شطیط راه بندی نموده

و به محض ورود قایق موتوری که دارای ۶ نفر سرنشین بوده به رگبار بستند درنتیجه یک نفر از سرنشینان قایق کشته و یک نفر مجروح و ۴ نفر دیگر متواری و در داخل نخلستان شطیط مبادرت به تیراندازی با سپاه پاسداران می نمایند. ۲. نفر مجروح از موقعیت استفاده نموده و قایق را به طرف کشور عراق حمل می کند. ۳. سپاه پاسداران به کمک ناوچه گارد ساحلی موفق به کشف ۳ قبضه اسلحه آر.پی.جی ۷ و ۳ عدد موشک مربوطه و ۴ قبضه کلاشینکف و ۲ عدد نارنجک جنگی می گردند. ۴. پیگیری درمورد افراد فراری همچنان ادامه داشته که مقارن ظهر روز ۲۵/۲/۱۳۵۹، موفق به دستگیری آنان می گردند پس از تحقیقات مقدماتی بیان داشته اند شش نفر بودیم که یک نفر کشته و یک نفر مجروح [شد] و

ص: ۸۸۲

۱- * نام کامل این فرد در سند آمده است.

قایق ما دارای دو عدد موتور تندرو بود که شخص مجروح آن را به خاک کشور مقابل برده است.» (۴)

در همین حال، گزارش منابع خبری با قید "صحت دارد" نشان می دهد «تعداد ۲۲۵ نفر چریک از آبادی های گنجینه و سیدمحمود و عبد نور» که «در جنوب باغسای آموزش چریکی دیده اند» امروز به کرکوک، موصل و سلیمانیه اعزام شده اند. همچنین «حدود ۲۰۰ نفر چریک و درجه دار و افسر کماندو ازطریق سلیمانیه با لباس کردی به ایران نفوذ داده شده اند.» (۵)

۸۸۲

تحرکات مرزی و تجاوز هوایی عراق امروز هم ادامه یافت.

ستاد عملیاتی مشترک غرب به عملیات نیروی زمینی ارتش گزارش داد: «برابر اطلاع قرار است فردا ۲۶/۲/۱۳۵۹، یگان های مشروحه زیر وابسته به توپخانه لشکر ۸ عراق جهت انجام یک سری عملیات رزمی در خط اول جبهه در منطقه خانقاه نزدیک حاج عمران انجام دهند {روبه روی پیرانشهر} ۲۰ آتشبار از گردان ۱۶ هویتزر، یک آتشبار از گردان ۸۳ توپخانه صحرایی، یک دسته از آتشبار ۳۴، یک آتشبار از گردان ۵ ضدتانک، ۲ دسته از آتشبار ۴ سبک، یک دسته از آتشبار۱۳ سبک.» (۶)

امروز، همچنین اطلاعات سپاه کرمانشاه در گزارشی به تهران اعلام کرد: «اخیراً سلاح های جدید نظیر تانک در چهارکلا عراق دیده شده که طلایی رنگ هرکدام یک دستگاه جیپ سفید رنگ نسبتاً بزرگ به دنبال خود می کشند به نظر می رسد دستگاه مخصوص پرتاب موشک باشد از روبه رو یک صفحه ای نیز در جلوی آن نصب است.» (۷)

به گزارش شهربانی آبادان، تجاوز هوایی آخرین ساعات شب گذشته، در ساعت ۴ صبح امروز نیز تکرار شد که با شلیک تیر هوایی توپخانه مستقر در فرودگاه، هواپیمای متجاوز به عراق بازگشت. (۸)

سپاه خرمشهر هم گزارش داد: ساعت ۴:۱۳ بامداد امروز، ۳ هواپیمای اکتشافی از مرز عراق وارد حریم هوایی ایران شدند، اما پایگاه دریایی و دژبانی خرمشهر با اسلحه های کالیبر ۵۰ آنها را به گلوله بستند و درنتیجه فضای ایران را ترک کردند. ساعت ۷ صبح امروز نیز مجدداً ۲ فروند هواپیمای خارجی روی نوار مرزی شلمچه به پرواز درآمدند. گزارش یک مقام سپاه حاکی است اماکن حساس خرمشهر تحت کنترل شدید سپاه پاسداران و دیگر مأموران انتظامی قرار گرفته تا امکان پیاده شدن نیروهای خارجی میسر نشود. (۹)

همچنین گزارش امروز سپاه به ستاد مشترک ارتش حاکی از تجاوز هوایی یک فروند میگ عراقی در ساعت ۳۰ دقیقه بامداد، بر روی چاه های نفتی نفت شهر و در ساعت ۱ بامداد، بر روی پاسگاه خان لیلی است. (۱۰)

ص: ۸۸۳

تحرکات ایذایی مهاجمان وابسته به عراق که با حمایت مستقیم و آشکار ارتش این کشور همراه است، امروز هم در قصرشیرین، سرپل ذهاب، ازگله و نفت شهر رخ داد.

در قصرشیرین، دقایقی قبل از نیمه شب، مهاجمان با سلاح های سبک و سنگین از قسمت غرب نوار مرزی ایران و عراق به شهر حمله کردند. (۱۱) در ساعت ۰۰:۳۰، مهاجمان توانستند به سه نقطه در جنوب قصرشیرین با خمپاره ۶۰ و آر.پی.جی۷ حمله کنند۱۲ که در طول آن سه گلوله آر.پی.جی به بالای ساختمان نیروگاه برق قصرشیرین اصابت کرد، اما خسارت چندانی به بار نیاورد. (۱۳) همچنین دیوار ساختمان شرکت نفت فروریخت و شیشه هایش شکست. (۱۴) در این حملات که با خمپاره، آر.پی.جی و کلاشینکف صورت گرفت،۱۵ دیوار ساختمان دبستان مهدی زاده و منزل شخصی به نام رسول نیز مورد اصابت قرار گرفت و خسارات مالی به بار آمد. (۱۶) حملات تا ساعت ۱:۳۰ بامداد، ادامه یافت و سرانجام با تیراندازی متقابل، مهاجمان عقب رانده شدند. (۱۷)

نکته قابل توجه اینکه با شروع حمله مذکور «پاسگاه یکه شان نیز هم زمان اعلام کرد که ازطریق کشور مقابل با سلاح های سنگین به طرف پاسگاه تیراندازی می شود.» (۱۸) به گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه «ازطرف غرب قصرشیرین ازسوی کشور مقابل با سلاح های سنگین و سبک به طرف پاسگاه یکه شان تیراندازی و مأمورین پاسگاه متقابلاً به آتش آنها جواب داده که مأمورین کمکی به پاسگاه مزبور اعزام و این درگیری تا ساعت ۲:۱۵ مورخه ۲۵/۲/۱۳۵۹، ادامه [داشته است.]» (۱۹) پس از حمله عراق به پاسگاه مزبور به گزارش گروهان ژاندارمری قصرشیرین «گروهان [مزبور] نیز بلافاصله گروه هایی را به نقاط مختلف اطراف شهر قصرشیرین اعزام می کند که از نفوذ احتمالی عوامل ضدانقلاب به داخل شهر قصرشیرین جلوگیری شود.» (۲۰)

علاوه بر حمله یادشده، برابر اعلام شهربانی قصرشیرین، حدود ساعت ۶ صبح روز جاری، براثر آتش خمپاره عده ای مهاجم در دشت ذهاب، پسر بچه ای به نام محمود از ناحیه سینه مجروح و در بیمارستان بستری شد. (۲۱)

در ساعت ۱۱:۳۰ نیز یک دستگاه نفربر در جاده گرده نو به ازگله، روی مین رفت و براثر انفجار آن ۱۰ نفر مجروح شدند. (۲۲) این نفربر متعلق به تیپ ابوذر سرپل ذهاب و حامل ۱۵ سرنشین بود که برای رساندن آذوقه به منطقه می رفت و در ۱۵ کیلومتری گرده نو دچار حادثه شد. در ساعت یک بعدازظهر هم یک نفربر دیگر تیپ ابوذر که برای کمک رسانی به نفربر منفجر شده عازم منطقه بود در سه کیلومتری گرده نو با یک مین ضدتانک برخورد کرد و منفجر شد. از ۳۰ نفر سرنشین این دو نفربر ۱۲ نفر زخمی شدند که ۳ نفر سرپایی معالجه و بقیه با هلیکوپتر به بیمارستان منتقل شدند. (۲۳)

حادثه ای دیگر در ساعت ۲۲:۴۰، روی داد. به گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین: «در ۳ کیلومتری شمال شرقی پاسگاه چوغاحمام [چقاحمام] لوله نفت واقع در مسیر جاده نفت شهر به دست عده ای ناشناس منفجر و موجب آتش سوزی می گردد. مأمورین ژاندارمری با کمک

کارکنان نفت آتش را مهار و اقدامات برای تعمیر آن جریان دارد و هم زمان با این انفجار به پاسگاه چوغاحمام [چقاحمام] نیز به وسیله عراقی ها حمله می شود که با عکس العمل مأمورین [مواجه]، و در این درگیری صدمه به پرسنل وارد نشده است.» (۲۴)

۴۵۹

در سنندج، تکاپوی نیروهای انقلاب و نظام جمهوری اسلامی، در دو جنبه تحکیم و تعمیم امنیت در شهر و رفع نابسامانی های عمومی در جنبه های اجتماعی، معیشتی، بهداشتی و... ادامه دارد. نیروهای مسلح انقلاب اعم از پاسداران و نیروهای ارتش، هرچند مسئولیت مهمی در توزیع «سیل کمک های مردمی و دولتی به مردم از جنگ رهاشده» و نیز تلاش برای «سازماندهی مراکز و سازمان های اداری شهر» (۲۵) برعهده دارند، اما این مانع و نافی و رافع مسئولیت اصلی آنان نیست و هنوز تهدید تا حد خطر مرگ، با گلوله های تیراندازان ناشناس و پنهان در زوایای شهر وجود دارد. این خطر علاوه بر ارتشیان و پاسداران، برای تمام نیروها اعم از رزمنده و امدادگر و... که داوطلبانه راهی سنندج شده اند جدی است.(۱)

رحیم صفوی مسئول هماهنگی عملیات سپاه و ارتش در سنندج، در ساعت ۱۱:۱۲ امروز، در پیامی به مرکز گزارش داد: هرچند «محورهای اصلی شهر در اختیار پاسداران و ارتش می باشد»، ولی «به دستور عزالدین [حسینی] عده ای از گروه های مسلح با سلاح های سنگین به روستاهای اطراف فرار کرده و عده ای به عنوان نیروی ضربت در شهر باقی مانده اند.» (۲۶) وی در ادامه "احتیاجات فوری و ضروری" را به این شرح درخواست کرده است:

«اعزام ۵۰۰۰ نفر پاسدار با تجهیزات کامل جهت پاک سازی خانه های شهر و تعویض نیروهای فرسوده و تقویت پست های مراقبتی شهر، اعزام یک گروه قوی اطلاعات و تحقیقات، تشکیل دادسرا و دادگاه انقلاب در محل. به کارانداختن فوری دستگاه رادیو تلویزیون و مخابرات با

۱- * یکی از رزمندگان سپاه تهران {عزیز محمدی} جزئیات و مشاهداتی از حوادث امروز سنندج را بازگو کرده که در بخشی از آن آمده است: «یک آدم معتاد را گیر آورده بودند که قرار بود دو نفر را ببرد منطقه ای که سران گروه ها آنجا بودند. ازقضا گفتند تو باید یکی از آن دو نفر باشی. یکی دیگر هم برادر نوری نژاد بود. کرکره مغازه ها را پایین کشیده و سوراخ کرده بودند و از داخل آنها تیر می زدند. ما هم متوجه نمی شدیم از کجا تیر می آید. من و نوری نژاد ریش هایمان را با ماشین یک زدیم با یک پیراهن چهارخونه و شلوار لی و یک جفت کتانی، سبیل ها را هم که بلند شده بود کوتاه نکردیم. با یک کلاه و یک عینک خودمان را شبیه چپی ها کردیم و رفتیم محله اصلی گروه ها {قطارچیان}. بعدازظهر بود، یک سری خانه ها را به ما نشان داد. من داشتم قشنگ دقت می کردم که خانه ها و کوچه ها در ذهنم بماند. یک مرتبه دیدم آن بنده خدا و آقای نوری نژاد {نیستند} و آنها را گم کردم. {با خود گفتم} ای بابا در این شهر غریب بچه ها هم که نیستند، بالاخره اگر تکی گیرم بیاورند اسلحه هم ندارم. ... ولی قیافه ام خیلی شبیه چپی ها بود، کاری نکردند و با ترس و لرز وارد خیابان اصلی شهر شدم. رفتم داخل یک بقالی که سؤال کنم شهر کدام طرف است، یکی از برادرها آمد داخل که شیر بخرد. این

برادر سپاهی که داشت شیر می خورد، یک مرتبه دیدم از پشت سرش یک تیر درست خورد به سرش. همان جا افتاد و درجا شهید شد. هرچی نگاه کردم که ببینم از کجا بود، معلوم نشد.» [مجید نداف، ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین {ع}، ۱۳۸۹، ص۴۹۷]

مسئولین غیربومی، اعزام یک واحد تبلیغات و روابط عمومی با وسایل کافی.» (۲۷)

درخواست های دیگر که مرتباً به مرکز سپاه در تهران ارسال می شود حاکی از تداوم و حدت نسبی بحران است؛ ازجمله در ساعت ۱۳:۳۵، این پیام از عملیات غرب ارسال شد: «به اطلاع می رسد تمام واحدها به علت درگیری احتیاج فوری زیاد به مهمات دارند فوری برایمان بفرستید. افراد اعزامی از اصفهان برای عملیات کامیاران سنندج را بدون تجهیزات فرستاده اید، لشکر کرمانشاه و ارتش هم آنها را تجهیز نمی کند، فوراً مهمات و تدارکات بفرستید.» (۲۸) همچنین یک ساعت بعد پیامی دیگر به مرکز ارسال شد: «تعداد ۴ دستگاه سیمرغ، ۳ دستگاه جیپ آهو، ۴ دستگاه لندرور و ۴ دستگاه پیکان جهت استفاده در پست های مراقبتی شهر و ادامه عملیات [لازم] می باشد. خواهشمند است برای جلوگیری از هرگونه اتفاق سوئی و آسیب پذیری واحدهای مستقر در شهر دستورات لازم را جهت اعزام فوری خودروها صادر فرمایید.» (۲۹)

در شماره امروز خبرنامه ای که هواداران سازمان چریک های فدایی خلق آن را منتشر می کنند،وضع سنندج چنین توصیف شده است: «تاکنون ۵۷ تن از پیشمرگان جنبش مقاومت خلق کرد در درگیری ها شهید شده اند که ۲۹ نفر آنان از پیشمرگان حزب دمکرات و ۱۱ نفر از پیشمرگان سازمان چریک های فدایی خلق و ۱۸ نفر دیگر از کومه له و گروه های راه کارگر و پیکار و رزمندگان بوده اند. یکی از ناظران عینی نیز از اوضاع سنندج می گوید ارتش در سراسر نقاط شهر سنندج مستقر است و از ۸ شب تا ۶ صبح حکومت نظامی برقرار است. ماشین ها به شدت کنترل می شود و از آب و برق خبری نیست و ارتش اجازه خروج به اتومبیل ها نمی دهد و تاکنون ۱۰۰۰ نفر دستگیر شده اند که به پادگان سنندج منتقل شده و از روی عکس هایی که در راه پیمایی ها گرفته شده مورد شناسایی قرار می گیرند. ... مواد غذایی بسیار کم است.» (۳۰)

با این همه، مهم ترین موضوع امروز، مسئله مدفون شدگان بود. امروز، طبق تلفن گرامی که ستاد عملیات غرب کشور به تهران مخابره کرد، «جنازه ۷۴ سرباز و ۷۰ درجه دار و استوار در بیمارستان سنندج در زیر خاک ها کشف شد.» (۳۱) انتشار این گونه مسائل دلخراش در مطبوعات بالطبع خالی از چاشنی تبلیغات و احساسات نیست، اما درمورد گزارش خشک داخلی مقامات مسئول به یکدیگر دراین باره که حاوی مطالب مشابهی است، نمی توان چنین نظر داد. البته بعداً خبرهای کمی متفاوت درباره مدفون شدگان سنندج انتشار یافت، اما تاکنون فقط ازسوی گروه های مسلح درگیر ضدانقلاب، در این موارد مطالبی منتشر شده است. برای نمونه در تاریخ ۱۲/۲/۱۳۵۹، سازمان چریک های فدایی خلق شاخه سنندج، درخبرنامه خود نوشته بود: «۴۸ جنازه پاسداران و نظامیانی که در بیمارستان {شهدا} بودند، با کمک کارکنان به خاک سپرده شدند.» یا کومه له دو روز قبل {۲۳/۲/۱۳۵۹}، خبر داده بود که «تعداد ۹۲ جسد در منازل و کوچه ها توسط مردم دفن شدند.»(۱) (۳۲)

۱- * ضمیمه دارد؛ مشاهداتی درباره مدفون شدگان سنندج.

اوضاع بانه به شدت وخیم است و پادگان این شهر در آستانه سقوط قرار دارد.

امروز، مسئول سپاه پاسداران بانه در پاسخ به درخواست تشریح وضعیت روز گذشته فرماندهی نیروی زمینی ارتش، چنین گزارش داد:

«۱. آمار شهر بانه ۵۰۰۰۰ نفر می باشد که حدود ۴۰۰۰۰ نفر کوچ کردند و بقیه در دهات اطراف اشرار را ازنظر تدارکات کمک می نمایند. باتوجه به گزارش رکن۲ نیرو تاکنون درحدود ۲۰۰۰ نفر آموزش دیده به منطقه وارد شده اند.

۲. دشمن به علت نزدیک بودن به مرز دارای سلاح سنگین ۱۲۰ م.م و احتمالاً توپ و بقیه سلاح غارت شده از یگان ارتش می باشد.

۳. در پادگان بانه بیش از ۴ بلوک ساختمان وجود ندارد که برابر اجرای آتش سنگین دشمن منهدم گردیده، کلیه پرسنل در مواضع اطراف پادگان مستقر [هستند] بجز پرسنل مخابراتی و بیمارستان. بنابراین هرگونه قضاوتی دور از منطقه عملیاتی براساس قیاس شخصی است و.... ف بانه» (۳۳) پیام مذکور برای «سپاه ابوشریف، سپاه کرمانشاه، سپاه سنندج، لشکر ۲۸ و سپاه تهران جبروتی» نیز رونوشت شده است.

فرمانده بانه امروز، در پاسخ دیگری که به ستاد مشترک و گیرندگان رونوشت پیام ارسال کرد اقدام پادگان برای تصرف مجدد ارتفاعات مشرف به پادگان را عملی ندانست. در این پیام آمده است: «طرح قله اربابا با نیروی داخل پادگان یک بار انجام گرفته که به علت نرسیدن امکانات هوایی کشته و مجروح زیادی دادند و فعلاً با مهمات و امکانات فعلی پادگان قادر به انجام عملیات دوباره نیست. زخمی های اعزامی گواهی هستند. ف بانه» (۳۴) رونوشت پیام برای «سپاه ابوشریف، سپاه کرمانشاه، سپاه سنندج، لشکر سنندج، سپاه تهران و ف نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات» ارسال شده است.

امروز همچنین پیام های متعددی درباره بانه به مقامات مختلف ارسال شد که همگی نشانه وخامت اوضاع این شهر است؛ ازجمله در ساعت ۱۲:۳۶، عملیات سپاه کرمانشاه به عملیات سپاه در تهران چنین پیام داد: «بانه درحال سقوط است. مهمات ندارند. زودتر بفرستید تفنگ ژ۳ و فشنگ و برنو و خمپاره هرچه سریع تر.» (۳۵)

در ساعت ۱۹:۲۵، مرکز فرماندهی سپاه در تهران به ستاد مشترک تلفن گرامی بدین شرح مخابره کرد: «پیرو مذاکرات حضوری جهت بمباران هوایی تپه مشرف به پادگان بانه، پس از گذشت قریب به ۱۰ روز کمافی السابق پادگان ازطرف آن تپه مورد فشار می باشد، لذا مجدداً تقاضا می گردد درمورد بمباران هوایی تپه مذکور و استقرار نیرو اقدامات لازم صورت پذیرد.» (۳۶)

ساعت ۲۱:۱۰، در پیامی از بانه به فرماندهی نیروی زمینی ارتش اعلام شد: «به علت نرساندن امکانات برای پادگان بانه دشمن چنان جسارت پیدا کرده است که چندین شب متوالی است که همواره از همه طرف پادگان را مورد هجوم قرار می دهد.

تاکنون عده ای زیاد کشته و مجروح شده اند. به خدا سوگند یاد

ص: ۸۸۷

می کنیم که حتی مهمات سلاح ژ۳ نیز تمام شده و فقط مقداری در سنگرها موجود است.» (۳۷) در پیامی مشابه نیز آمده است: «افسران ناظر مقدم ما نیز رفته و دستگاه بی سیم که تماس با هواپیما برقرار می شود خراب گردیده است و ما نمی توانیم از کمک هوایی استفاده کنیم. اقدام فوری لازم ف بانه.» (۳۸)

پیام های یادشده برای ریاست ستاد مشترک، مسئول سپاه پاسداران ابوشریف، دفتر امام خمینی، دفتر ریاست جمهوری، دفتر سپاه در تهران، دفترخانه {دبیرخانه} شورای انقلاب، سپاه کرمانشاه و تیپ سقز نیز رونوشت شد.

این رنج نامه نیز شب هنگام، از بانه ارسال شد: «در درگیری های بانه به علت عدم رساندن مهمات و امکانات به وسیله مسئولین مربوط، افراد زیادی از پاسداران شهید شده اند. شهیدان راه آزادی عبارت اند از...» در ادامه نام ۹ شهید و ۳ گروگان ذکر شده است. (۳۹)

از سوی دیگر، در یکی از منابع خبری سازمان چریک های فدایی خلق درباره وضع امروز بانه چنین آمده است: «۵

هلیکوپتر بر فراز شهر بانه به پرواز درآمدند که یکی از آنها مورد اصابت گلوله قرار گرفت و سرنگون شد. ۲

هلیکوپتر نیز که در نزدیکی پادگان بانه فرود آمده بودند توسط پیشمرگان مورد حمله قرار گرفته و خلبانان آنان دستگیر شدند. این دو هلیکوپتر سالم به تصرف پیشمرگان درآمده است.» (۴۰)

علاوه بر سنندج و بانه شهرهای متعددی در مناطق کردنشین درگیر تحرکات مسلحانه و ایذایی بزرگ و کوچک است، ازجمله می توان به جوانرود، پاوه، نقده، ارومیه و نیز سردشت و اشنویه، اشاره کرد.

امروز، در جوانرود وضعیتی بحرانی ایجاد شد. «برابر گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه در ساعت ۱۳:۰۰ مورخه ۲۵/۲/۱۳۵۹، عده ای از پاسداران جوانرود که قصد عزیمت [به] خانه شور [را] داشتند در نزدیکی قلقه با افراد مهاجم درگیر و درنتیجه ۸ نفر از پاسداران غیربومی خلع سلاح و ۲ نفر پاسدار بومی به گروگان برده شده اند و ۲ دستگاه خودروی پاسداران به آتش کشیده شده و سلاح و مهمات زیر به وسیله مهاجمین به غارت رفته است:

۱. خمپاره انداز۸۲ میلی متری ۱ قبضه با تعدادی مهمات مربوطه. ۲. تفنگ ژ۳، ۸ قبضه و فشنگ ژ۳، ۸۰۰ تیر. ۳. تیربار ام.ژ۳ یک قبضه و ۳۰۰۰ تیر فشنگ ام.ژ۳.» (۴۱)

این پایان کار نبود، در خانه شور درگیری با برتری مهاجمان مسلح و در فشار قرارگرفتن پاسداران ادامه یافت تاجایی که در ساعات ۱۵:۳۰ تا ۱۶:۳۰، چندین پیام بین ارگان های ذی ربط ردوبدل شد؛ مرکز فرماندهی سپاه به ستاد مشترک در ساعت ۱۵:۳۰، این تلفن گرام را مخابره کرد: «برابر اطلاع رسیده وضع خانه شور خیلی خراب است. ارتش هلیکوپتر نمی دهد. دسته پیاده مستقر در جوانرود حرکت نمی کند. با این وضع [باید] یا هلیکوپتر بپرد یا دسته پیاده جوانرود یا تیپ زرهی سرپل حرکت کند و پاسداران را پشتیبانی نماید، در غیر این صورت، تمام سلاح های موجود را منفجر کرده و عقب نشینی خواهیم

کرد.» (۴۲)

ص: ۸۸۸

در ساعت ۱۶ همین پیام برای دفتر ریاست جمهوری رونوشت شـد. در ساعت ۱۶:۳۰ نیز مجدداً مضمون همین پیام را عملیات سپاه کرمانشاه خطاب به عملیات سپاه در مرکز و نیز به ریاست جمهوری و نیروی زمینی ارتش تکرار کرد که حاکی از تـداوم وخامت اوضاع است. (۴۳)

در ساعت ۱۸:۱۵، مضـمون پیام مذکور را نیروی زمینی ارتش به فرماندهی لشکر ۸۱ زرهی مخـابره و اضافه کرد: «برابر اعلام سپاه پاسداران و ستاد مشترک ارتش جمهوری اسـلامی اوضاع جوانرود خراب است و اظهار نموده اند که هیچ گونه پشتیبانی از دسته پیاده مستقر در جوانرود به عمل نیامده است و پاسداران درخواست نموده اند اگر کمکی انجام نشود سلاح های خود را منفجر نموده و عقب نشینی نمایند، لذا دستور فرمایید مراتب را بررسی نموده چگونگی را گزارش نمایید و سپاهیان پاسدار [را] باتوجه به امکانات موجود پشتیبانی نمایید.» (۴۴)

در پـاوه، خمپـاره بـاران شـهر از ارتفاعـات، امروز بـا پنـج بار پرتاب خمپاره ادامه یافت. همچنین در ساعت ۲۰، پرسـنل سپاه و ژاندارمری مستقر در نوریاب پاوه، با سلاح های سبک و سنگین به شدت هدف حمله قرار گرفتند. (۴۵)

در نقـده، اتومبیل حامل ۴ تـن از جـوانمردان پاسـگاه دوآب جلـدیان در بین راه پاسـگاه و رادار روی مین رفت که به گزارش شهربانی یک تن {اهل نقده} شهید(۱) و ۳ تن به سختی مجروح شدند. (۴۶)

در ارومیه و در روستای آلاگوز واقع در شش کیلومتری شهر، یک تراکتور روی مین رفت و خسارت دید. (۴۷)

از سـردشت، گزارشـی در خبرنـامه سازمـان چریـک هـای فـدایی خلق درج شـده که حـاکی از تـداوم بحران در پاسـگاه کلته سردشت و پایانی ناخوشاینـد برای آن است. در این گزارش آمده است: «پاسـگاه [کلته] در سـر راه مهاباد سـردشت و پاسـگاه ملاشیخ بعد از چند روز محاصـره و به دنبال درخواست فرمانده پادگان سـردشت برای کسب نظر و تصـمیم گیری از مرکز به تصـرف پیشمرگان درآمد و انبار مهمات آن منفجر شد. شورای شهر سردشت قبلًا از نیروهای سیاسی خواسته بود که به ارتش اجازه دهند ظرف ۲۴ سـاعت، پاسـگاه را تخلیه کننـد که این درخواست مورد قبول واقع شـد. اول یک مینی بوس درحالی که پرچم سـفید داشت به پاسـگاه آمد و سـپس سه مینی بوس پاسدار و نظامیان با سـلاح های سـبک خود از پاسگاه خارج شدند. مقدار زیادی مهمات به دست پیشمرگان جنبش مقاومت کردستان افتاد و محل آن منفجر شد.» (۴۸)

ظهر امروز نیز تلفن گرامی درباره اشـنویه، با امضای سرتیپ امین داری به عملیات سپاه در تهران واصل شد: «برابر اطلاع حزب دمکرات کردسـتان از دولت بعث عراق درخواست نموده است که جاده اشـنویه [را] به خاک عراق متصل نماید و ضمناً تعداد چنـد دسـتگاه گریـدر و بلدوزر اداره راه پیرانشـهر هم اکنون مشغول احداث جاده اشـنویه به عراق می باشد. [با این تذکر که] دستور فرمایید دراین مورد بررسی و نتیجه را گزارش نمایند.» (۴۹)

۱- * مراسم تشییع پیکر این شـهید {غلامعلی سـلیمانی} در نقده با اندوه اهالی برگزار شد و در مراجعت از قبرستان، جمعیت

خشمگین، دفتر سازمان مجاهدین خلق در نقده را به آتش کشیدند. [روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۴]

در شرایط کنونی درگیری های مسلحانه کردستان، مشخص شده است که پاسخ حسن نیت "هیئت حسن نیت"، تصرف مسلحانه شهرها و غارت پادگان ها {به تقلید از روزهای ۲۱ و ۲۲ بهمن ۱۳۵۷} و حمله به ستون های ارتشی عازم مرز بوده است. در مقابله با وضع یاد شده، اکنون که فقط زبان خشونت، کارایی داشته و قابل فهم است، امروز، جلیل گادانی عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات، با دعوت به آتش بس و مذاکره {البته بازهم با تأکید بر پیش شرط های همیشگی و قبلی حزب} بازگشت به دوران حسن نیت را خواستار شد.

وی صبح امروز در گفت وگوی تلفنی با کیهان درمورد اظهارات دیروز رئیس جمهور در رادیو و تلویزیون گفت: موارد اصلاحی شش اصل قابل قبول رئیس جمهور اگر با پیشنهادهای اصولی و ایرادات منطقی توأم باشد، مورد قبول حزب دمکرات قرار خواهد گرفت و امیدواریم این شش اصل هرچه زودتر رسماً اعلام شود.

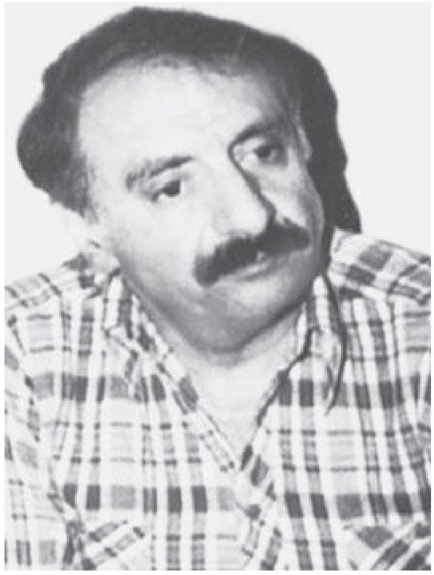
وی درمورد ادامه مذاکرات اظهار کرد: قبل از هر مذاکره ای دولت باید در سراسر کردستان اعلام آتش بس کند و حزب دمکرات نیز دراین مورد هنوز به قرارداد آتش بس قبلی خود معتقد است و مایل است که گروه های سیاسی کردستان و دولت به طور هم زمان اعلام آتش بس کنند تا محیط و جو متشنج کنونی برای مذاکره مساعد شود.

گادانی افزود: آقای فروهر نیز باید وظیفه تاریخی خود را با حسن نیت کامل انجام دهد و موافقت مقامات برای برقراری آتش بس را اعلام کند و بعد از این کار یا خود به همراه هیئتی به کردستان سفر کند یا از حزب دمکرات و نمایندگان مردم کرد دعوت کنند که برای مذاکره به تهران بروند.

وی همچنین گفت: ما بارها اعلام کرده ایم اگر مسئله خودمختاری حل شود، عناصر وابسته و کسانی که متهم به همکاری با امپریالیسم هستند در منطقه کردستان به دست خود مردم نابود خواهند شد زیرا خلق کرد مدافع راستین تمامیت ارضی ایران است و قاطعانه با هرنوع تجاوز خارجی مقابله و از خاک ایران دفاع خواهد کرد. (۵۰)

دراین حال، بولتن طبقه بندی شده کردستان در مطبوعات خارجی که برای مقامات خاصی ارسال می شود، امروز، از قاسملو دبیر کل حزب دمکرات مطالبی درج کرد. این مطالب که از لوموند نقل شده است، جنبه ای دیگر از دیدگاه های حزب دمکرات و درواقع تکمیل اظهارات گادانی را نشان می دهد. در این مقاله آمده است: «عبدالرحمن قاسملو به زبان فرانسه بسیار روان {وی استاد زبان کردی در دانشگاه سوربن در سال های ۱۹۷۸ ۱۹۷۷ بوده است} اظهار می دارد که تا همین اواخر، ما در موقعیت خاصی قرار داشتیم؛ یعنی در موقعیت نه جنگ

نه صلح، اوضاع وخیم و قابل انفجاری بود، ولی اکنون هم در جنگ هستیم و هم در صلح. در اینجا در شهر مهاباد صلح کامل وجود دارد، ولی در سنندج اوضاع جنگ حکم فرماست. قاسملو درمورد احتمال انجام مذاکرات تأکید می کند که کردها همیشه آماده مذاکره هستند، ولی مع ذلک نباید فراموش کرد که آنها ابتدا خواستار خودمختاری می باشند و هر زمانی که خودمختاری به آنها داده شود، یافتن راه حل بسیار آسان خواهد بود. ... در چنین شرایطی ما نیز خود را برای جنگ آماده می سازیم. در طول روز ما مشغول مذاکره و تلفن کردن به تهران هستیم و هنگام شب به جنگ می پردازیم و تاکتیک ما بسیار ساده است: جنگ پارتیزانی؛ یعنی همه جا باشیم و هیچ جا نباشیم. اگر دولت تصمیم بگیرد جنگ کاملی را آغاز کند ما به طرف کوهستان ها خواهیم رفت و در آنجا ما آسیب ناپذیر هستیم. کوه های کردستان همیشه از ما محافظت کرده و محافظت نیز خواهد کرد.» (۵۱)

(عبدالرحمن قاسملو:

در طول روز ما مشغول مذاکره و تلفن کردن به تهران هستیم و هنگام شب به جنگ می پردازیم.)

دادگاه انقلاب نظیر هر ارگان انقلابی دیگر در وضعیت کنونی که دوگانگی انقلاب نظام به قوت وجود دارد پرمشغله است و در جنبه های متعدد و مختلفی لاجرم بایستی فعال باشد. سه نمونه که در ادامه آمده مربوط به مندرجات مطبوعات امروز و گویای مطلب است.

به گزارش روابط عمومی دادستانی کل انقلاب، «دادگاه انقلاب اسلامی گنبد پس از رسیدگی به پرونده معلمین و کارمندان آموزش وپرورش که عضو ستاد خلق ترکمن بوده اند و در اغتشاشات گنبد دخالت داشته اند رأی خود را صادر کرد: ۱. محمد آخوندی رئیس حزب رستاخیز سابق، ۲. شیوا رویگران، ۳. محمد قلی عزیزی بیک مرادگری، ۴. آشور محمد شید محمدلی، ۵. آی محمد آی محمد، ۶.پروین دخت طباطبائی. براساس رأی صادره این شش نفر محکوم به اخراج از آموزش وپرورش شهرستان گنبد شدند و مهناز مداح، حکیم شمالی، طاهر طالبی، عبدالجمیل طالبی، مشد مزدوجی، کوچک گر، اراز

قرنجیک، سیدباقر میرحیدری، حمید ضیائی، آناتوریک، قربان بردیخانی، تقی نام گرجی و کلثوم رنجبر، این سیزده نفر نیز محکوم به تبعید به شهرستان های یزد، اصفهان، کاشان، رفسنجان، قم، شاهرود و جهرم شدند.» (۵۲)

ص: ۸۹۱

همچنین در اطلاعیه دادگاه انقلاب اسلامی تبریز تأکید شده است که هرگونه راه پیمایی در شهر باید با اجازه این دادگاه برگزار شود. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: برای جلوگیری از توطئه امریکا و وابستگان داخلی آن هرگونه راه پیمایی و تظاهرات بدون مجوز قانونی ممنوع می شود و از همشهریان محترم انتظار دارد هرگونه همکاری را درمورد معرفی عناصر ضدانقلاب با دادگاه انقلاب اسلامی تبریز به عمل آورند. (۵۳)

اطلاعیه دادستانی کل انقلاب نیز حاکی است: «از قرار مسموع عوامل فریب خورده و ایادی امپریالیسم امریکا که از همه جا دست خود را کوتاه و شکست ضدانقلاب را قطعی دیده اند، تلاش گسترده ای را برای آتش زدن خرمن ها شروع کرده اند، لذا بدین وسیله به کلیه دادگاه ها ابلاغ می شود با لزوم دقت و پیگیری برای شناخت عوامل این توطئه، چون این گونه افراد از مصادیق روشن مفسد می باشند اجرای حکم محکومین به اعدام دراین مورد نیازی به تأیید مرکز و ارسال پرونده به تهران را ندارد. دادستان ها موظف اند احکام شرعی دادگاه ها را بلافاصله به اجرا گذاشته و مراتب را به همگان اطلاع دهند.

دادستان کل انقلاب جمهوری اسلامی ایران، علی قدوسی» (۵۴)

۴۶۴

در کیهان امروز مصاحبه ای با خسرو قشقایی تحت عنوان "مسئله گروگان ها به میدان تاخت وتاز برای کسب قدرت تبدیل شده است" درج شده که در آن مواضع تندی علیه وضع جاری اعلام گردیده است.(۱)

به نوشته کیهان: «خسرو قشقایی که در دور اول انتخابات به نمایندگی مردم اقلید برگزیده شده است در پاسخ سؤالی درباره گروگان ها گفت به نظر من اساساً بایستی کار گروگان ها در همان مراحل اولیه حل وفصل می شد و به اینجا نمی کشید. ... متأسفانه کار گروگان ها دراثر مرور زمان از مسیر اصلی خود خارج شد و به میدان تاخت وتاز درجهت کسب قدرت تبدیل گردید.» خسرو قشقایی در ادامه این مصاحبه، اظهار کرد: «به عقیده من، خودمختاری با تجزیه طلبی از زمین تا آسمان فرق دارد و خودمختاری را حق سراسر کشور می دانم، نه تنها کردستان، بلکه استان های دیگر هم باید خودمختار شوند. ... خطرناک ترین اثر در سیاست عمومی به خصوص بعد از انقلاب تصمیم گیری در پشت درهای بسته است. ... استقلال این نیست که ما به تمام دنیا اعلان جنگ بدهیم. ... بزرگ ترین عملی که باید در سیاست خارجی درحال حاضر انجام داد این است که به عرب گرایی نپردازیم، چون اعراب سیاست به خصوصی دارند که به هیچ وجه به مزاج ما سازگار نیست. ما بایستی به فکر منافع خود باشیم و درعین حال سعی کنیم که به اسلام و نیروی سوم در

۱- * همان گونه که پیداست عنوان این مطلب جهت گیری کلی آن را نشان می دهد.

جهان کمک کنیم.»

قشقایی پس از انتقاد از دخالت مراکز قدرت متعدد در امر زمین و کشاورزی و اینکه این امر باعث شده کشاورزی سیر قهقرایی بیشتری پیدا کند، افزود: «چون خودم زمین ندارم این حرف ها را می زنم. اگر می خواهیم از وابستگی اقتصادی رهایی یابیم اول باید راهی برای زنده کردن کشاورزی سالم پیدا کنیم.»

{خسرو قشقایی منتخب مرحله اول انتخابات مجلس از اقلید }

روزنامه کیهان در بخشی دیگر از این مصاحبه آورده است: «قشقایی درمورد تشکیل فراکسیون در مجلس و شرکت خود در آن گفت زمانی که همه اعضای مجلس از یک واحد فراکسیونی تشکیل شده باشد، به نظر من فراکسیون در مجلس معنی نخواهد داشت و من فعلاً چنین تصمیمی ندارم. خسرو قشقایی که در زمان نخست وزیری دکتر مصدق عضو کمیسیون خارجی مجلس بوده پیرامون امور سیاست خارجی ایران گفت کشتی طوفان زده انقلاب را باید با کنارگذاردن اختلافات داخلی به ساحل نجات آورد و یک آن نباید تصور کنیم که در قرن بیستم، بدون سیاست خارجی می توان خود را به ساحل نجات برسانیم. چون دنیای امروز دنیای ارتباطات است، نه دنیای انزوا. سیاست خارجی خود را باید طوری تنظیم کنیم که از اختلافات ابرقدرت ها استفاده ببریم نه اینکه ابرقدرت ها از اختلافات ما استفاده کنند و حالا هم همین سیاست را دنبال خواهیم کرد. وی در پایان این گفت وگو اظهار امیدواری کرد که حداقل نمایندگان در مجلس با هم تفاهم داشته باشند زیرا در سایه وحدت و تفاهم می توانیم اسم خدمت گزار بر روی خود بگذاریم نه اینکه بخواهیم ازطریق انتقاد غیراصولی خود را وجیه الملّه کنیم.»(۱) (۵۵)

ضمیمه گزارش۴۵۹: مشاهداتی درباره مدفون شدگان سنندج درباره مدفون شدگان چند نمونه از مشاهدات شاهدان عینی در ادامه ذکر می شود. اولین نمونه، مشاهدات یکی از رزمندگان است که در اولین روزهای حضور در سنندج، ۱۳ تن از همراهانش در مسیرهای آلوده شهر، ناپدید شده بودند. وی می نویسد: «سرانجام بعد از بیست روز با حمله نیروهای خودی از خارج و ما از داخل، شهر آزاد شد و من تازه متوجه شدم که آن ۱۳ نفر در روز اول درگیری به شهادت رسیده اند. ...

سرانجام قبرستان را پیدا کردیم،... گودالی به صورت طولی حفر کرده بودند و شهدای ما و کشتگان خودشان را در آنجا

ص: ۸۹۳

۱- * ضمیمه دارد؛ افشاگری دانشجویان مسلمان عشایر فارس در پاسخ به اظهارات قشقایی.

مدفون کرده بودند، خاک ها را کنار زدیم، با صحنه عجیبی روبه رو شدیم، به جنازه های آنها کرم افتاده بود، ولی اجساد شهدا سالم بود. شهید کرمی را از چهره شناختیم، این شهدا نزدیک ۱۸ روز در آن محل مدفون شده بودند. آنها را به لشکر آوردیم و همراه دیگر شهدای این یک ماه درگیری، با هواپیما به تهران و از آنجا ۳۴ نفر از این بچه ها که از اصفهان بودند به اصفهان فرستاده شدند. ما سه نفر هم که باقیمانده بچه های سپاه مبارکه بودیم، نمی توانستیم اجساد شهدا را رها کنیم. با خود عهد کرده بودیم که جنازه ها را به پدر و مادرشان برسانیم، ازاین رو همراه آنها به اصفهان آمدیم. پیکر شهید مصطفی کرمی سرانجام توسط پدر همسرش غسل و کفن شد و با همان لباس هایی که به شهادت رسیده بود، برای بار دوم در گلستان شهدای روستای درچه کلماران به خاک سپرده شد، اگر اصرار ما نبود تاکنون قبر این بچه ها مخفی می ماند.» (۵۶)

رزمنده دیگری نوشته است: «بعد از رفتن بچه ها شروع به تحقیق پیرامون قریب به ۲۰ برادر پاسداری کردم که در بین راه پادگان به باشگاه، جا مانده بودند. در همین رابطه، پس از تلاش های فراوان بالاخره به یک پزشکیار ارتشی رسیدم که در گروگان ضدانقلاب مجبور به انجام خدمات پزشکی برای آنان شده بود. از او دراین مورد

سؤال کردم و او اظهار بی اطلاعی کرد. پس از کمی فکرکردن از او سؤال کردم که آیا یادت نمی آید یک بار تعداد زیادی جنازه دفن کرده باشند؟ وی جواب داد چرا، یادم می آید حدود ۳۰ جنازه بود که... بعد از حدود ۲۰ دقیقه کندن زمین، اولین جنازه پیدا شد. یک درجه دار نیروی زمینی بود. از دومین جنازه به بعد بچه های ما بودند که مشخص بود زنده زنده به زیر خاک رفته اند. چهره هایشان قابل شناسایی نبود و اکثراً آنها را از محتویات جیب ها و وصیت نامه هایشان می شناختیم. برنامه تجسس با آمدن لودر سریع تر انجام شد و تا ساعت ۴ عصر، طول کشید. ما در این مدت بدون اینکه گذشت وقت را بفهمیم یکسره مشغول درآوردن اجساد پاک برادرانمان بودیم و مجموعاً ۴۸ جسد بیرون آوردیم که در بینشان تعداد زیادی پاسدار، یک خلبان هوانیروز که تیرباران شده بود و سرهنگ نصرت زاد بودند. آخرین وداع را با شهدایمان کردیم و برایشان دعا نمودیم و به روی بدن هایشان گلاب ریختیم و روی تابوت هایشان شاخه های گل چسباندیم. بعداً با چندین ماشین آنها را به فرودگاه بردیم و به هواپیمایی که در انتظار بود، منتقل کردیم.» (۵۷)

ضمیمه گزارش۴۶۴: افشاگری دانشجویان مسلمان عشایر فارس در پاسخ به اظهارات قشقایی خسرو قشقایی که بعد از شکست جنبش ملی، از فعالان جنبش دانشجویی خارج کشور محسوب می شد، مدتی سردبیر باختر امروز، ارگان جبهه ملی خارج کشور بود، گرایشی که به تدریج رنگ چپ گرفت و در آن حل شد و از عرصه خارج گردید. قشقایی بعد از پیروزی انقلاب به ایران آمد و در منطقه نفوذ خانواده خویش به فعالیت سیاسی پرداخت.

نامه ای با امضای "دانشجویان مسلمان عشایر فارس" در پاسخ به اظهارات قشقایی برای روزنامه کیهان ارسال شد، ولی رونوشت آن در روزنامه جمهوری اسلامی ۳/۳/۱۳۵۹، درج گردید. در این نامه که نوعی افشاگری برای خسرو قشقایی محسوب می شود، اساس انتخاب شدن وی از اقلید زیر سؤال رفته و انتخابات اقلید مخدوش تلقی شده است، اما بیشتر بر خان و فئودال بودن وی تأکید گردیده و اینکه وی منتخب خوانین و فئودال ها و ساواکی های فراری است نه منتخب مردم محروم اقلید و روستاهای آن و به عنوان استدلال در اثبات این موضوع به راه پیمایی هایی که علیه وی بوده است و نیز شکایات و تلگرافات عدیده از مردم مسلمان و جوانان منطقه و... که به دفتر ریاست جمهوری و وزارت کشور واصل شده و مدارک زنده

سپاه علیه وی و... اشاره شده است.

در ادامه نامه مـذکور در نقد آرای وی آمده است: «آقای قشـقایی در قسـمتی از مصاحبه اش اعلام کرده است که باید به تمام استان هـا خودمختـاری بدهنـد. آقـای نـامبرده مفهوم خودمختـاری و چگونگی آن را روشن نکرده است، قابل سؤال است که خودمختـاری را از همـان نوع حکومت خـان خانی پـدر و گذشـتگان خود می دانـد؟ اگر چنین است فعلاً با برقراری حکومت خان خانی در اسـتان فارس به خصوص در منطقه فیروزآباد فارس با زیر چتر خود گرفتن ساواکی های فراری و عده ای چماق به دست خودمختاری را عملاً کسب کرده است و به آرزوی خود نیز رسیده است. ... درمورد زمین، خان اظهارنظر کرده است که چون خودم زمین ندارم این

ص: ۸۹۴

حرف ها را می زنم. جای سؤال است، آقای قشقایی با نداشتن زمین چگونه مراتع قشلاقی طایفه شش بلوکی را به نورچشمی خود به نام هدایت نیک بخت فروخته است و مردم زحمت کش و مسلمان عشایر شش بلوکی را سخت تحت ستم و فشار قرار داده است؟ چگونه با نداشتن زمین از کلیه دامداران به استضعاف کشیده شدگان قشقایی و عشایر جنوب از هر رأس در سال گذشته {۱۳۵۸}، بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ ریال حق الزحمه دریافت کرده است؟ چگونه با نداشتن زمین، زمین های مزروعی اطراف فیروزآباد فارس ازجمله مبارک آباد را به این و آن فروخته است و در متن قرارداد فروش کلمه صلح کردم را بنویسند؟ و...

آقای قشقایی در مصاحبه اش پیشنهاد کرده است که "بزرگ ترین عملی که باید در سیاست خارجی درحال حاضر انجام داد این است که به عرب گرایی نپردازیم" اما درمورد عرب گرایی توضیح بیشتری نداده است، ولی آنچه معلوم است هدف خان از ذکر عبارت عرب گرایی مخالفت صریح و روشن با ملت مسلمان و مبارزین قهرمان فلسطین است، زیرا نامبرده در گردهمایی سراسری خوانین جنوب و ساواکی های فراری که در دی ماه ۱۳۵۸ در منطقه افرز از توابع فیروزآباد به سرکردگی خود و برادرش ناصر قشقایی و صدور قطعنامه در یکی از موارد قطعنامه صریحاً از دولت جمهوری اسلامی و شورای انقلاب خواسته بودند که هیچ نوع کمکی به فلسطین نکنند. ...

نسبت به مسائل کشاورزی اظهارنظر شده است که دراثر تعدد مراکز قدرت کشاورزی سیر قهقرایی طی کرده و موجب اخلال در امر اصلاحات ارضی شده است. دراین مورد

موانع را نهادهای انقلابی از قبیل سپاه پاسداران و جهاد سازندگی قید کرده است. کشاورزان مستضعف و عشایر جنوب سؤالاتی برایشان مطرح است که آیا آقای خسرو قشقایی و ایادی شان اصلاً با مسئله اصلاحات ارضی موافق هستند؟ آیا درموقع مطرح شدن برنامه استاد رضا اصفهانی همین آقای قشقایی و هوادارانش نبودند که به عنوان مخالفت

می خواستند راه پیمایی مسلحانه انجام دهند؟ آیا نامبرده نبودند که به کلانتری های طوایف ایل قشقایی گفته بودند زراعت های مسیر راه ایل رو را بچرانید؟ آیا همان برادران قشقایی نیستند که در فیروزآباد و جنوب حکومت تشکیل داده اند و مانع از حاکمیت دولت جمهوری اسلامی در آن منطقه شده اند؟ آیا همین ها نیستند که تاکنون مانع از تشکیل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در فیروزآباد شده اند؟ پس چه شده است که آقای قشقایی برای کشاورزی دلسوزی می کنند و دم از تعدد مراکز قدرت می زنند؟ به نظر می رسد که آنچه که حقیقت است عوام فریبی می باشد.»

نامه با دعوت خسرو قشقایی به مناظره و سپس با این شعار تمام می شود: «درود بر رهبر کبیر انقلاب امام خمینی، نابود باد فئودالیزم و پایگاه های آن.» (۵۸)

منابع و مآخذ روزشمار ۲۵/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه بامداد، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳. سند شماره ۳۴۷۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به استانداری خوزستان {معاونت سیاسی انتظامی}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۴. سند شماره ۳۴۷۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۵. سند شماره ۲۸۷۳۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی خوزستان {رکن۲}، ۴/۴/۱۳۵۹.

۶. سند شماره ۰۴۱۳۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ستاد عملیاتی مشترک غرب به نزاجا {معاونت عملیات و اطلاعات مدیریت عملیات}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۷. سند شماره ۰۴۱۳۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به اطلاعات تهران، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۸. سند شماره ۲۸۷۱۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۹. روزنامه کیهان، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۰. سند شماره ۰۴۱۳۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۱۱. سند شماره ۴۱۳۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۱۲. سند شماره ۴۱۲۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مرکز فرماندهی}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۱۳. سند شماره ۰۴۱۳۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۱۴. سند شماره ۴۱۲۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۵. سند شماره ۲۷۷۲۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه {رکن ۳}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۱۶. سند شماره ۴۱۳۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۷. سند شماره ۰۴۱۳۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۸. سند شماره ۲۷۷۲۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ،پیشین.

۱۹. سند شماره ۴۱۳۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۲۰. سند شماره ۲۷۷۲۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲۱. سند شماره ۴۱۳۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از شهربانی به وزارت کشور، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۲۲. سند شماره ۴۱۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۲۳. روزنامه کیهان، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۴. سند شماره ۴۱۳۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۲۵. مجید نداف، ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین {ع}، ۱۳۸۹، ص۴۹۳.

۲۶. سند شماره ۰۴۱۳۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سنندج به فرماندهی سپاه مرکز، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۲۷. همان.

۲۸. سند شماره ۰۴۱۳۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از مرکز عملیات غرب به مرکز تهران، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۲۹. سند شماره ۰۴۱۳۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سنندج به فرماندهی {سپاه مرکز}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۳۰. گروهی از هواداران سازمان چریک های فدایی خلق، نشریه خبرنامه، شماره ۱۳، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۱. سند شماره ۰۴۱۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از ستاد عملیات غرب کشور به ستاد مرکزی تهران، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۳۲. ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، ص۵۰۵.

۳۳. سند شماره ۰۴۱۴۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول سپاه پاسداران بانه به ستاد مشترک، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۳۴. سند شماره ۰۴۱۳۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول سپاه پاسداران بانه به ستاد مشترک، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۳۵. سند شماره ۰۴۱۳۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات کرمانشاه به عملیات مرکز، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۳۶. سند شماره ۰۴۱۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۳۷. سند شماره ۰۴۱۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از بانه به فرمانده نزاجا، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۳۸. سند شماره ۰۴۱۳۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بانه به فرماندهی نزاجا، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۳۹. سند شماره ۰۴۱۳۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از بانه به مسئول سپاه مرکز، سپاه تهران، پادگان امام خمینی و سپاه سقز، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۴۰. گروهی از هواداران سازمان چریک های فدایی خلق، نشریه خبرنامه، شماره ۱۳، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۱. سند شماره ۰۴۱۳۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۶/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۴۱۳۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از: ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۴۲. سند شماره ۰۴۱۳۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا {مرکز فرماندهی}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۴۳. سند شماره ۰۴۱۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات کرمانشاه به ریاست جمهوری، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۴۴. سند شماره ۰۴۱۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از نزاجا {معاونت عملیات و اطلاعات مدیریت اطلاعات} به فرماندهی لشکر ۸۱ زرهی، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۴۵. سند شماره ۰۴۱۳۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۴۶. سند شماره ۴۱۳۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۴۷. سند شماره ۰۴۱۳۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۴۸. گروهی از هواداران سازمان چریک های فدایی خلق، نشریه خبرنامه، شماره ۱۳، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۹. سند شماره ۰۴۱۳۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ستاد عملیات مشترک به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی {عملیات}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۵۰. روزنامه کیهان، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵۱. بولتن کردستان در مطبوعات خارجی، ۲۵/۲/۱۳۵۹، صص ۱۳ و ۱۴، لوموند {چاپ پاریس}.

۵۲. روزنامه کیهان، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۳. روزنامه بامداد، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۴. روزنامه کیهان، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۵. همان، ص۱۴.

۵۶. ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، صص ۵۰۱ و ۵۰۲.

۵۷. ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، صص ۵۰۲ و ۵۰۳.

۵۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۳/۱۳۵۹، ص۴.

ص: ۸۹۶

روزشمار جنگ جمعه ۲۶ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۱ رجب ۱۴۰۰ ۱۶ مه ۱۹۸۰

۴۶۵

شرکت صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران در گردهمایی وزرای امور خارجه کشورهای اسلامی و کوشش برای طرح مسئله امریکا که به جهت گیری

مطلوب ایران در این گردهمایی منجر شود، مهم ترین اقدامات امروز ایران درارتباط با امریکا محسوب می شود، ولی شواهد نشان دهنده تحقق این مقصود نیست.

وزیر امور خارجه ایران ساعت ۲۲:۳۰ امشب، برای شرکت در گردهمایی مزبور وارد اسلام آباد شد. (۱)

وی که در فرودگاه مهر آباد قبل از عزیمت در پاسخ به خبرنگاران اعلام کرده بود مسئله جنایات امریکا در ایران را در گردهمایی اسلامی اسلام آباد مطرح خواهد کرد(۱) و یقین دارد این گردهمایی حمله و تجاوز نظامی امریکا به قصد آزادی گروگان ها در ایران را محکوم خواهد کرد، در فرودگاه اسلام آباد، درمورد نحوه طرح مسئله بحران ایران و امریکا ازطرف ایران در این گردهمایی، گفت: مسئله ممکن است به دو صورت مطرح شود، یکی اینکه ما مسئله را طرح خواهیم کرد و دیگر آنکه دیگر کشورها مطرح کنند. درمورد دوم ما فعلاً نمی توانیم اظهارنظر بکنیم. آنچه برای ما مطرح است و ما در آنجا طرح خواهیم کرد درحقیقت رسیدگی به مداخلات سیاسی و نظامی امریکا در ایران می باشد و ما مسئله را از این جنبه بیان خواهیم کرد، برای اینکه علت بحران همین مسائل است و آنچه بعداً اتفاق افتاده معلول است. قبل از رسیدگی کامل به علت نمی توان به معلول رسیدگی کرد. قطب زاده افزود: قطعنامه ای برای محکوم کردن اقدامات امریکا در ایران تسلیم این گردهمایی خواهد شد. (۲)

ص: ۸۹۷

۱- * یادآوری می شود قطب زاده پیش ازظهر روز گذشته، با امام خمینی دیدار کرد. به نوشته روزنامه اطلاعات: «در این دیدار که در اقامتگاه امام انجام گرفت صادق قطب زاده گزارشی از چگونگی تشکیل گردهمایی فوق العاده غیرمتعهدها در ایران برای رسیدگی به تجاوز امریکا به ایران و وضع خارجی کشور تسلیم امام کرد. وی همچنین در این دیدار نظر امام خمینی را درمورد گردهمایی اسلامی پاکستان استفسار کرد.» [روزنامه اطلاعات، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۱]

در همین حال امروز، آقاشاهی وزیر امور خارجه و رئیس هیئت نمایندگی پاکستان در گردهمایی وزرای امور خارجه کشورهای اسلامی، در یک نشست مطبوعاتی گفت: تلاش برای آزادساختن گروگان های امریکایی در اذهان هیئت های نمایندگی شرکت کننده در گردهمایی به مقیاس وسیعی وجود دارد. شرکت کنندگان در گردهمایی درعین حال که مایل به یافتن راه هایی برای حل مسئله گروگان ها هستند با اقدام نظامی و اعمال مجازات علیه ایران مخالف اند. آقاشاهی در پاسخ این پرسش که آیا گردهمایی قادر خواهد بود در مسئله ایران،امریکا و مداخله نظامی شوروی در افغانستان به توافق عمومی برسد، گفت: عقاید متفاوت اند، اما همه هیئت ها اولویت را بر حفظ وحدت در طیف کشورهای اسلامی قرار داده اند. (۳)

۴۶۶

باتوجه به اینکه طبق گمانه زنی ها، طرح مسئله ایران و عراق در گردهمایی اسلام آباد ازطرف عراق قطعی است و با درنظرگرفتن توانایی های دیپلماسی عراق و بافت سیاسی حاکم بر کشورهای شرکت کننده در این گردهمایی، پیش بینی می شود ایران مشکل زیادی در مقابله با دیپلماسی عراق در این گردهمایی داشته باشد.

خبرنگار خبرگزاری پارس در آستانه برگزاری گردهمایی وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی در اسلام آباد پاکستان، مصاحبه ای با صادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، انجام داد و در آن با اشاره به این موضوع، درباره نوع برخورد ایران سؤال کرد. قطب زاده در پاسخ گفت: «ما مواضع خود را نسبت به کشور عراق بیان خواهیم کرد. ما همیشه نظر کشورمان درمورد عراق را اعلام کرده ایم. دولت عراق یک حکومت جنایتکاری است که برخلاف نظر مردم عراق در این کشور حکومت می کند. این دولت یک عامل امپریالیسم جهانی و صهیونیسم بین الملل است و درحقیقت دست آنها در خلیج فارس است و این دولت تاکنون مرتکب جنایات بی شماری شده است. خفقان و کشتار در عراق به حد نهایت رسیده است. این کشور متأسفانه در امور داخلی ما هم دخالت می کند، به حریم مرزی ما تجاوز می کند و خرابکار به ایران می فرستد. ما همه این مسائل را در گردهمایی اسلامی مطرح خواهیم کرد.»

قطب زاده درباره میانجیگری سازمان آزادی بخش فلسطین میان ایران و عراق بار دیگر تأکید کرد: «این موضوع به هیچ وجه صحت ندارد، ما هیچ گونه میانجیگری را نمی پذیریم

و بارها هم این مسئله را اعلام کرده ایم. اصلاً این مسئله برای ما مطرح نیست. ما تصمیم خود را درمورد عراق گرفته ایم و این تصمیم هم قاطع و نهایی است.» (۴) یادآوری می شود قطب زاده قبل از عزیمت به اسلام آباد، در فرودگاه مهرآباد نیز در جواب به این سؤال که آیا خبری درزمینه تمایل به میانجیگری یک مقام ثالث میان ایران و عراق در این گردهمایی به وی رسیده است، گفت: «من بارها موضع ایران در قبال مسئله عراق [را] اعلام کرده ام و بار دیگر نیز می گویم که حکومت عراق یک حکومت جنایتکار است و مسلماً سازش با این چنین حکومتی در قاموس ما نیست.» (۵)

ص: ۸۹۸

درحالی که عوامل عراق در داخل ایران به اقدامات ایذایی و خرابکارانه ادامه می دهند، در عراق نیز در سطح تبلیغات علیه ایران نوعی مشابه سازی صورت می گیرد.

روز گذشته، خبرگزاری عراق اعلام کرد مطبوعات این کشور اعترافات یک عامل مزدور ایرانی عضو حزب اسلامی الدعوه، به نام احمد عزیز را همراه با عکس او انتشار داده اند. در این گزارش که خبرگزاری فرانسه نیز به نقل از خبرگزاری عراق آن را درج کرد، آمده است: «احمد عزیز اعتراف کرده است حزب الدعوه مأموریت داشته، برای قتل مقامات عراقی و انهدام بعضی از مؤسسات دولتی مطالعات لازم را انجام داده و گزارشی برای مقامات ایرانی تهیه کند. وی همچنین اعتراف کرده است سلاح هایی نظیر هفت تیر، نارنجک و سلاح های بی صدا را که از ایران دریافت کرده است میان سلول های حزب توزیع کرده است.» در گزارش اضافه شده است: «هفته گذشته نیز اعترافات یک مزدور دیگر ایرانی در عراق انتشار یافته بود.» (۶)

علاوه بر آنچه برای تبلیغات طراحی می شود،

مقامات عراقی به شدت کسانی را که عوامل ایران یا ایرانیان می خوانند، تحت مراقبت دارند به گونه ای که در مواردی این مراقبت منجر به دستگیری این افراد می شود. دراین زمینه منابع برون مرزی ایران از یک مورد دستگیری در روز جاری خبر داده اند به این شرح که «غیرنظامی مختار داود سلمان از اهالی استان بصره به اتهام فعالیت سیاسی

و اسلامی به وسیله مأمورین سازمان امن العام دستگیر و در بازرسی از منزل وی تعدادی از عکس های امام خمینی و نشریات و اعلامیه علیه حزب بعث کشف که همراه نامبرده جهت تحقیق به بغداد ارسال شده است.» (۷)

گزارشی به استانداری خوزستان نیز از صدور یک ابلاغیه هشدارآمیز در «تیپ ۹۹ احتیاط مستقر در قره داغ از توابع سلیمانیه» حکایت دارد. (۸) براساس این گزارش که به اداره کل انتظامی وزارت کشور نیز ارسال شد امروز، تیپ نامبرده «به کلیه یگان های تابعه ابلاغ نموده است تا ایرانیان دستگیر شده را با مراقبت کامل به بغداد اعزام و تحویل دژبان کل نمایند.» (۹)

از سوی دیگر، رادیو صوت الجماهیر عراق در بخش عربی خود گزارش داد: «شب گذشته، در یک لوله نفت در استان کرمانشاه انفجاری رخ داد و یک آتش سوزی

وسیعی به وجود آورد. خبرگزاری ایران گزارش داد که این آتش سوزی تا بامداد امروز، ادامه داشته است.» (۱۰) خبرگزاری پارس دراین باره گزارش داده بود، ساعت ۲۲:۴۰ پنجشنبه شب، در ۲۴ کیلومتری نفت شهر واقع در چقاحمام، خط لوله نفت شهر کرمانشاه منفجر و دچار آتش سوزی شد که تا ساعت ۱۰ بامداد، عملیات اطفای حریق ادامه داشت. (۱۱) نکته مهم در این خبر این است که یک گروه وابسته به عراق که قبلاً در بیروت به ترور مخالفان دولت عراق (آیت الله

شیرازی) اقدام کرده بود در تماسی با خبرگزاری فرانسه(۱) مسئولیت این انفجار را برعهده گرفت. سخنگوی این سازمان که

خود را به

ص: ۸۹۹

۱- * خبرگزاری فرانسه قبلاً- نام گروهی را که مسئولیت ترور آیت الله شیرازی را به عهده گرفته بود، "جنبش آزادی ملی ایران سازمان ژوئن سرخ" اعلام کرده بود.

چند نام ازجمله "سازمان انقلابی اسلامی" معرفی کرده در تماس تلفنی با دفتر خبرگزاری فرانسه در بیروت، مقامات ایرانی را تهدید کرد که این گونه عملیات ها علیه نهادهای ایرانی افزایش خواهد یافت. به گزارش خبرگزاری فرانسه، این سازمان هنگام قتل امام شیرازی {روحانی عراقی ضدبعث مستقر در بیروت} خود را معرفی و از عاملان گروگان گیری سفارت ایران در لندن نیز اعلام حمایت کرده بود. این سازمان از سوی دیگر تأیید کرده بود که هواداران آیت الله خلخالی را در لبنان ربوده و آنها را کشته است، چون مقامات ایرانی به خواست های این سازمان پاسخ مساعد نداده بودند. (۱۲)

۴۶۸

علاوه بر سه مورد تجاوز هوایی عراق در استان کرمانشاه محدوده پاسگاه گمرک نو،۱۳ در نفت شهر در ساعت ۱۳:۱۵ ۱۴ و در آبادان ساعت ۲۳:۴۰، ۱۵ اقدام مهم دیگر عراق تحرک ایذایی در قصرشیرین به واسطه مهاجمان محلی بود.

نیمه شب، بین مهاجمان مسلح و پاسداران در محل کارخانه برق قصرشیرین در داخل شهر درگیری مسلحانه پیش آمد. در این حمله به ساختمان کارخانه مذکور صدماتی وارد شد. شدت درگیری در این شهر بی سابقه بود و صدای انفجار و تیراندازی به طور مداوم در سطح شهر به گوش می رسید. به گفته فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، مهاجمان مسلح به آر.پی.جی۷ و خمپاره انداز هم زمان به چهار نقطه سپاه پاسداران، مرزبانی، قرنطینه و پاسگاه ژاندارمری حمله کردند. ولی باوجود شدت درگیری موفق نبودند. (۱۶)

دراین حال، یک گزارش از اطلاعات ژاندارمری حاکی است که همین امروز، «حدود یک صد نفر از افراد به سرپرستی شخصی به نام رتمان الیاسی معروف به رتمان گچ، از پایگاه بیلوله عراق خارج و در کوه های اطراف دالاهو مستقر گردیده اند و قصد دارند در شب های آینده به سرپل ذهاب حمله نمایند.» براساس این گزارش همچنین امروز، «حدود ۳۰۰ نفر به سرپرستی علی احقری و علی حسن خلاصه از منطقه چهارکلا و عراق خارج و در منطقه دالاهو به منظور حمله به نقاط حساس شهرستان قصرشیرین و سرپل ذهاب مستقر گردیده اند.» (۱۷)

۴۶۹

سنندج با کندی، ولی به گونه ای غیرقابل برگشت به سوی آرامش می رود. گزارش کیهان، فضای عمومی شهر را توصیف کرده است.

به گزارش کیهان، خبرنگار ویژه این روزنامه که صبح امروز، وارد سنندج شد گزارش های مفصلی از شهر ارسال کرده است. وی در گزارشی از لحظه ورود خود به فرودگاه سنندج و بازدید از خیابان های اصلی و فرعی این شهر آورده است: «گاه گاه صدای شلیک خمپاره هایی به گوش می رسید که از پشت تپه های اطراف شهر توسط عناصر آشوبگر که شهر را تخلیه کرده اند شلیک

ص: ۹۰۰

می شد. ... به دنبال ماه ها زدوخوردهای خونین، شهر قیافه ای جنگ زده دارد. در پادگان سنندج که در نقطه مقابل فرودگاه نسبت به شهر است تعدادی از زخمی ها بستری هستند و جمعی از افراد وابسته به گروه های مسلح در بازداشت به سر می برند. ... شهر جنگ زده سنندج اکنون نیاز به دوباره سازی و آبادانی دارد. در نقاطی خارج شهر جنازه ها بر روی هم ریخته شده اند که در میان آنها کسانی دیده می شوند که مشخص است زخم گلوله های آنها کاری نبوده و می توانستند که نجات یابند، اما گروه های مسلح آنها را همراه کشته شدگان بر روی هم ریخته بودند. درنتیجه تعداد زیادی از این کشته شدگان کسانی هستند که دچار خفگی شده اند. بیمارستان شهر نیز از زخمی های جنگ پر است. از میان خانه هایی که متعلق به گروه های کومه له، فداییان، دمکرات ها و سایر گروه ها بوده و اکنون تخلیه شده است مقدار زیادی داروهای مخفی شده به دست آمده است.»

کیهان همچنین افزوده است: «خبرنگاران اعزامی کیهان به سنندج که اولین گروه خبرنگاران مطبوعات هستند که موفق شدند از راه زمینی به سنندج عزیمت کنند ... گزارشی از اوضاع شهر درپی تحولات اخیر فرستادند. در این گزارش آمده است: ما {خبرنگاران} ابتدا از کرمانشاه تا کامیاران را به راحتی و بدون زحمت پیش رفتیم، اما از کامیاران تا سنندج در چند نقطه افراد مسلح حزب دمکرات، کومه له و چریک های فدائی را دیدیم که راه ها را کنترل می کردند و از مسافران بازدید به عمل می آوردند. در یک کیلومتری فرودگاه و مدخل ورودی شهر نیز پاسداران و سربازان جاده را حراست می کنند.

خبرنگاران اعزامی کیهان در تشریح وضع کلی شهر به دنبال ۲۲ روز درگیری شدید مسلحانه می نویسند: ما از بیشتر محله ها و خیابان ها و مراکز حیاتی شهر بازدید کردیم. مرکز رادیو تلویزیون، ساختمان بهداری، باشگاه افسران، شهرداری، استانداری و تعداد زیادی از ساختمان های خیابان شاپور، شریف آباد، اقبال و صفورآباد و چند خیابان و محله دیگر تخریب شده و غیرقابل سکونت هستند.» (۱۸)

درواقع باوجود قطعیت استقرار سیطره نظام بر شهر، هنوز ناامنی هایی ناشی از تداوم تحرکات مسلحانه وجود دارد. در ساعت ۶:۳۰ صبح، براثر اصابت خمپاره به فرودگاه، یک نفر مجروح و یک دستگاه خودروی زیل منهدم شد. (۱۹) همچنین تکرار این حمله از دهکده حسن آباد باعث شهادت یک درجه دار و یک سرباز گردید. (۲۰) یادآوری می شود شب گذشته نیز تعدادی خمپاره از ارتفاعات اطراف به نقاطی از شهر ازجمله فرودگاه پرتاب شده بود. (۲۱)

در این فضای ناایمن، حتی بیمارستان از مراکز خطر محسوب می شود. ساعت ۹ صبح امروز، پیامی با این مضمون به ستاد مرکزی سپاه ارسال شد: «دیروز جنازه ۷۴ سرباز و ۷۰ درجه دار و استوار در بیمارستان سنندج در زیر خاک ها کشف شد.» (۲۲) درپی این پیام ساعت ۲۱:۴۰ امشب، ستاد مشترک ارتش با ارسال تلفن گرامی به مرکز فرماندهی سپاه اعلام کرد: «به قرار اطلاع واصله، بیمارستان شهدا در سنندج که محل درمان ضدانقلابیون می باشد در محاصره برادران سپاه می باشد. دستور فرمایید ضمن خودداری از درگیری چگونگی را اطلاع دهند.» (۲۳)

پیام دیگری که دقایقی بعد ارسال شد نیز حاکی از خطیربودن وضعیت سنندج است. برطبق این پیام «برادر بروجردی از سنندج به کرمانشاه اطلاع داده و شدیداً خواستار نیرو شده و ما در کرمانشاه ۱۷۰ نفر نیرو داریم که می توانیم آنها را به سنندج اعزام کنیم.» (۲۴)

۴۷۰

امروز که پیش تر ازسوی بنی صدر روز بزرگداشت شهدای کردستان اعلام شده بود، فضای عاطفی، روانی و تبلیغاتی در غالب شهرهای کشور از حوادث اخیر کردستان به خصوص سنندج و اخبار مربوط به شهادت افراد، متأثر بود. به خصوص با ورود بعضی از اجساد قطعه قطعه شهدا، تشییع جنازه آنان در برخی شهرها به شدت علیه گروه های مسلح درگیر در کردستان تشدید می شد. دراین میان، مراسم نماز جمعه مرکزیت این تکاپوها بود. در ادامه به مراسم بسیار مهم و تأثیرگذار سنندج، تبریز و تهران اشاره شده است.

در سنندج، خبرنگار ویژه کیهان که صبح امروز، با هواپیما وارد فرودگاه سنندج شده، آورده است: «برای اولین بار پس از ماه ها، مردم سنندج توانستند مانند سایر هم وطنان خود در دیگر شهرهای کشور نماز جمعه را به جای بیاورند. درحالی که صحن و حیاط مسجد جامع {که به شدت آسیب دیده است} از نمازگزاران پر شده بود، امام جمعه سنندج ضمن سپاس خدا گفت: خوشا به حال ما که بعد از مدت ها دوباره بانگ الله اکبر از اینجا شنیده می شود و ما باز می توانیم به مسجد بیاییم، زیرا در طول این چند ماه، مسلمانی و اعلام مسلمان بودن جرمی بود که جزایش مرگ می توانست باشد. امام جمعه در قسمتی دیگر از خطبه اش گفت: اما همان طور که خدا فرموده است صرف گفتن مسلمان بودن کافی نیست و ما هم نباید اجازه دهیم تا دوباره وضع گذشته که در آن مسلمان بودن کافی جرم است به این ناحیه برگردد، آنها هم که برای ماه ها این منطقه را صحنه آشوب کردند با اسلام جنگ دارند و مخالف اسلام هستند. امام جمعه آن گاه از امام خمینی تشکر کرد و گفت این صلح و صفا که اکنون به دست آورده ایم به خاطر وجود امام خمینی است. پس از پایان نماز جمعه، نمازگزاران به شعاردادن پرداختند و فریاد می زدند: "الله اکبر، خمینی رهبر"،"درود بر خمینی، سلام بر کاک احمد" و... در این هنگام خبرنگار ما برای مصاحبه با امام جمعه نزد او رفت و هنگامی که قصد داشت از او سؤال کند چرا عزالدین حسینی... همین که مردم اطراف امام جمعه نام عزالدین حسینی را شنیدند همگی فریاد زدند: مرگ بر عزالدین، مرگ بر عزالدین و امام جمعه پاسخ داد: من از عزالدین پرسیدم آیا دولت مخالف اسلام است یا نه؟ اگر دولت مخالف با اسلام است ما هم با آن خواهیم جنگید و اگر این طور نیست، پس ما چطور می توانیم با کسانی که مخالف اسلام هستند، متحد شویم و علیه دولت اسلامی بجنگیم.» (۲۵)

همچنین گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی حاکی است که «در پایان، شرکت کنندگان

در نماز جمعه (۱) با دادن شعارهایی دست به تظاهرات زدند آنان شعار می دادند "درود بر خمینی، سلام بر کاک احمد"؛ "حزب فقط حزب الله، رهبر فقط روح الله"؛ "ما همه سرباز توایم خمینی، گوش به فرمان توایم خمینی"؛ "نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی"؛ "صل علی محمد رهبر ما، خمینی، کاک احمد"؛ "خلق فدایی نمی خواد، کرد جدایی نمی خواد"؛ "اسلام پیروز است، کمونیست نابود است"؛ "ای پاسدار قرآن خدا نگهدار تو، بمیرد بمیرد دشمن خونخوار تو"؛ "پاسدار، ارتشی، دشمنت را می کشیم".» (۲۶)

در تبریز که مراسم نماز جمعه در میدان امام خمینی این شهر برگزار شد، رئیس جمهور،سخنران قبل از خطبه ها بود. بیشتر مطالب سخنرانی بنی صدر،مربوط به مسائل کردستان و سنندج بود. وی در این سخنرانی گفت: «با همه کوششی که دشمنان ما به کار بردند تا بگویند در کردستان شیعه با سنی می جنگند موفق نشدند. در کردستان استقلال و آزادی و اسلام با کفر و وابستگی و استبداد روبه رو شد و روبه رو است. امروز، به مناسبت روز شهیدان، سربازان، افسران، پاسداران کردهای مسلمان که قربانی ستمگران شده اند "شریعتی" در وجود آنها زنده می شود(۲) و آنها در وجود ملت بزرگ ما زنده می شوند. تا این ملت برجاست، شما سربازان، پاسداران، افسران که در آنجا بدن تو را قطعه قطعه کردند و... تو برای جمهوری و برای این انقلاب حر شدی و من تو را در حضور این ملت به درجه سرتیپی مفتخر می کنم، اما این افتخار کم است برای کسی که حر می شود و در میدان شرف و افتخار می میرد و با چنان دلاوری می میرد و می پذیرد که روح او آزاد بماند و روح او با پایندگی ایران پایدار بماند. ... امروز، روح شهیدان بر فکر پلید آنها می خندد که گمان می کنند می توانند انقلاب ما را از پای درآورند. این خواست خداست که انقلاب ما نه تنها در مرزهای کشور ما بلکه در سراسر جهان پیروز بگردد و پیروز هم می شود. ... همه پاسداران، سربازان و افسران در هر جایی که ضدانقلاب و دشمنان استقلال ما به اسلحه دست بزنند، موظف اند که این اسلحه را خاموش کنند. ... همه آنهایی که دربرابر حاکمیت دولت ایستاده اند و مانع استقرار این جمهوری شده اند بشنوند که ما، هم قانون اساسی را اجرا می کنیم و هم به آنچه که امام و ملت ما در جریان انقلاب بیان کرده اند و پذیرفته اند عمل می کنیم و می خواهیم آنهایی که مسلحانه دربرابر این ملت ایستاده اند اسلحه را بر زمین بگذارند و بر این دولت گردن نهند و ما تا استقلال حاکمیت دولت به فرزندان این ملت فرمان دادیم و این فرمان هنوز به قوت خود باقی است و آنها به پاک سازی ادامه خواهند داد. ... اگر حرف حساب دارید، این میکروفون و رادیو تلویزیون و مطبوعات به جای اینکه بروید دروغ و تهمت بنویسید و برچسب بزنید و اسلحه بگیرید و توطئه کنید اگر راست می گویید بیایید بحث کنیم و اگر نیامدید بدانید که شما ابوجهل های زمان هستید و ابوجهل های این زمان سرنوشتشان هم مرگ در قلمرو اندیشه و مکر و مرگ تن است.»

۱- * ضمیمه دارد؛ گزارش تفصیلی از مراسم اولین نماز جمعه سنندج بعد از درگیری های اخیر.

۲- ** اشاره به سالگرد خروج دکتر علی شریعتی از کشور.

بنی صـدر در ادامه سـخنانش گفت: «ما برای بحث آماده ایم. به شـما گفتیم اگر شـما چماق را بر زمین بگذاریـد از این طرف کسی چماق برنخواهد داشت [گفتند] خیر اینها حزب اللهی هستند و اینها هستند که چماق به دست می آیند و اجتماعات ما را به هم می زننـد. گفتیم اتـاق هـای دانشـگاه را از چماق کی پر کرده بود؟ این جوان های دختر و پسـر غیرکرد که خیابان های سنندج را به سـنگر تبدیل کرده بودند کار که بود؟ وقتی ما آمدیم و به شـما گفتیم که آماده ایم حق را بپذیریم شما چه مانعی دارد که اسـلحه را به زمین بگذاریـد و در یک محیط آزاد و پاکی که در دنیا بی نظیر است زندگی کنید؟... ما می خواهیم به شما پند و اندرز بدهیم و بگوییم از شهدا شرم کنید و از این فرزندان زنان و مردان کرد و غیرکرد که به خاک وخون می افتند شرم کنیـد و از ایـن ملت انقلابی شـرم کنیـد. چرا روش برادری را که روش اسـلامی مـا است و سـنت فرهنگی مـا است نمی پذیرید؟ چه کسـی به شـما گفته است وقتی اسـلحه به دست گرفتید ما تسلیم می شویم؟ هیچ چنین چیزی نیست ما تا اسلحه به دسـت کسـی اسـت گفـت وگـو نمی کنیـم و هیـچ چیزی را نمی پـذیریم. مـا آنچـه را کـه ایـن ملت، آذربایجـان، کردسـتان، خوزسـتان، کرمان، خراسان، گیلان و مازنـدران می خواهند نمی توانیم نه بگوییم، زیرا منتخب این ملت هستیم و چیزی را غیر از اینکه این ملت تصـویب کنـد نمی خـواهیم و نمی توانیم بخواهیم. ... به شـما می گوییم دست از برادرکشـی برداریـد و اگر دست برنداشتید تمام این ملت در کردستان و در همه جا با آخرین نفر شما خواهد جنگید.» (۲۷)

اما بزرگ ترین و تأثیرگذارترین مراسم امروز، نماز جمعه تهران بود. پس از نماز نیز تشییع جنازه شهدای سنندج در راه پیمایی وسـیعی به سـمت لانه جاسوسـی انجام شد. برخی از شعارهایی که در این مراسم سر داده شد چنین است: "دمکرات، کومه له، فـدایی، سه جـاش امریکایی"؛۲۸ "عزالـدین حسـینی اعـدام بایـد گردد، مـذاکره بـا کفـار تحریم بایـد گردد." در مقابـل لانـه جاسوسـی نیز دانشـجویان پیرو خط امام با این شـعار به اسـتقبال شـهدای سـنندج آمدنـد: "امریکا، امریکا، مسئول این جنایت، شهیدان، شهیدان، دیدار در قیامت."۲۹

روزنامه جمهوری اسـلامی مراسم نماز جمعه امروز تهران را که به امامت آیت الله خامنه ای برگزار شد به طور مبسوط بازتاب داد. مسائل مربوط به کردسـتان مهم ترین مطالب مطرح شده در خطبه های نماز جمعه بود که بخشـی از آن بدین شـرح است: «ملت اسـلام بداند در کردسـتان جنگ، جنگ اسـلام و کفر است. در کردسـتان دو کفر، کفر مارکسـیستی و کفر امریکایی با اسـلام می جنگـد. کفر مارکسـیستی به گمان خود و به اصـطلاح خود می خواهد تضادهای درونی این رژیم را تشدید کند تا رژیم جمهوری اسلامی نابود شود و هر رژیمی روی کار بیاید برای او مهم نیست. او فضایی می خواهد که در آن رشد کند و فضای اسلامی فضای رشد اندیشه های الحادی مارکسیسم نیست. کفر امریکایی که به وسیله چهره های ظاهراً معمم و روحانی در کردسـتان ترویج می شود،می خواهد این رژیم ساقط شود تا اسلام نابود شود و امریکا دوباره برگردد. در کردستان جنگ، جنگ اسلام و کفر است، آن کسانی که به نام خلق سخن گفتند، آن

شیخ گمراهی که به نام خلق در کسوت اسلام سخن گفت بداند نقشه آنها برای ما افشا شده است. برای ملت افشایش می کنیم. باید بدانید در جنگ کردستان هرکس در مقابل دولت جمهوری اسلامی می ایستد کمک به کفر جهانی یا کفر مارکسیستی یا کفر امریکایی می کند، اول ماهیت جنگ کردستان را لازم است مردم بدانند. آن بدبختی که در کسوت نظامیان و مایه ننگ برادران عزیز نظامی می گوید مسئله کردستان برای من حل نشده است، گوش دهد تا مسئله کردستان برای او حل شود. در کنار ستایش و سپاس عظیمی که از زبان امام و امت خطاب به برادران ارتشی و پاسدار خواهم کرد و مستقلاً از این برادران نام خواهم برد، باید نفرت خود را از آن عناصر تنبل و ضعیف و خائن و مزدور اعلام کنم. در خیابان های تهران یا در پادگان ها راه بیفتید و شعار علیه جمهوری اسلامی بدهید، برای شما حل شده است! در کردستان بروید سلاحتان را {چهل نفر جوان گردن کلفت} تحویل دشمن بدهید برای شما حل شده است! اما با دشمن خدا و خلق، با مزدوران امریکا و مارکسیسم در منطقه بجنگید، با ایادی کفر مقابله کنید حل شده نیست؟!... متوجه شدید که ما چقدر شهید دادیم؟ این شهیدان تابه حال خونشان هدر نرفته است و امروز پیروز شده ایم. سنندج که دمکرات ها، کومه له ها، و چریک های فدایی خلق و دیگر گروه های فاسد آن را به صورت قلعه جنگی درآورده بودند دراختیار ارتش مسلمان هاست،دراختیار سپاهیان پاسدار و نظامیان مسلمان است آن چنان که آنها به خاطر اینکه نماز جمعه برقرار نشود شرکت کنندگان در نماز جمعه را علامت می گذاشتند و سپس یا می کشتند یا تعقیب می کردند و خانه آنها را بمب گذاری می کردند. امروز، هرکس آزادانه می تواند بگوید من مسلمانم، این پیروزی است. دشمن قصد داشت سنندج را پایگاه اصلی خود قرار بدهد. در سنندج مانند یک قلعه جنگی با بتون آرمه سنگر درست کردند، خیابان ها را بستند، چگونه توانستند این کارها را بکنند، شش ماه فکر ما را به مذاکره گرم کردند، شش ماه جوانان پاسدار و نظامیان غیور گفتند زحمات ما را هدر ندهند، توجهی نشد، فرصت داده شد که ضدانقلاب و عوامل امپریالیسم بتوانند سنندج را یک شهر اسلامی کردنشین متعلق

(آیت الله خامنه ای در نماز جمعه امروز تهران:

در کردستان دو کفر، کفر مارکسیستی و کفر امریکایی با اسلام می جنگد. آن کسانی که به نام خلق سخن گفته و آن شیخ گمراهی که به نام خلق در کسوت اسلام سخن گفت بداند نقشه آنها برای ما افشا شده است.)

ص: ۹۰۵

به برادران عزیز کرد ما و متعلق به میهن ما، تبدیل به یک استالینگراد بکنند، اخلاق استالینی را هم در آنجا پیاده کنند. ای شرم بر شما باد مزدوران بیگانه، ای افرادی که لباس کردی پوشیدید و در سنگر خودآموز بردید که دو کلمه کردی یاد بگیرید، ای مزدوران شرم بر شما باد. شما دم از آزادی می زنید. شما در دانشگاه تهران در مرکز کشور اسلامی روزنامه پخش می کنید. فحش نامه پخش می کنید. آخرش هم می گویید اختناق است! آن وقت خودتان در گوشه ای از همین کشور اسلامی، مسلمانان را به جرم نمازخواندن می کشید، ای ننگ بر شما! این ملت والله از شما نخواهد گذشت. این ملت اوضاعی را که شما به بار آوردید فراموش نخواهد کرد. کردستان را به این صورت می خواستند از بین برند. الآن هم شهر بانه در محاصره است. اجازه بدهید برادران و خواهرانم من از زبان شما به آن پرسنل نظامی که در داخل پادگان بانه پانزده روز است که مردانه می جنگد درود بفرستم. ... برادران نظامی و پاسدار بروید و زودتر کار را یکسره کنید. برادران پیشمرگ کرد مسلمان سلام بر شما، بروید کار بانه را یکسره کنید. ...

ملت مسلمان با این خون ها این موفقیت ها را به دست می آورد و اجازه نمی دهد باز بر روی خون شهیدان بنشینند، با شیخ گمراه کرد و یا رفقای بدبخت همفکرش مذاکره کنند. با کی مذاکره می کنید؟ اینها نماینده مردم کردستان نیستند. کردستان مانند خراسان است کردستان مانند اصفهان است و آذربایجان است و فارس است. کردستان همانند همه استان های ایران است، هرجور بقیه استان ها اداره می شود آنجا هم باید اداره بشود. ... بعثی ها، اسرائیلی ها، امریکایی ها بدانند که مزدورانشان در منطقه دیگر کاری نمی توانند بکنند، صحیح است دولت اسلامی برود و با مزدوران امپریالیست ها مذاکره کند؟! این منطقی است؟ با خلق خودش که دولت مذاکره ای ندارد! شما چه موقع دیدید که دولت اسلامی با مردم مذاکره کند؟ با مردم خراسان، اصفهان، با مردم شیراز، مذاکره چیست؟ مردم فرزندان این خانه ای هستند که سرپرست آن دولت است. یک چیزی را می خواهند و دولت موظف است بدهد، اگر دولت نتواند خواهد گفت نمی توانم، فردا می دهم. دعوا و اوقات تلخی ندارد. ... ای دولت جمهوری اسلامی به کردستان برس! کردستان گرسنه است. کردستان را رژیم جبار پهلوی گرسنه نگه داشت،گرسنه با شلاق! ما شلاق نمی خواهیم داشته باشیم باید شکمشان هم گرسنه نماند، به کردستان برسید. ای جهاد سازندگی به کردستان برس! برادران سپاه پاسدار در کردستان با مردم با عطوفت و مهربانی رفتار کنید، مبادا با آنها تند حرف بزنید. اینها یک سال است که زیر فشار ستم دشمنان این جمهوری می باشند و چند ماه است که فشار شدیدی را تحمل می کنند. با آنها با محبت، با مدارا و با نوازش رفتار کن! دشمن این جمهوری و دشمن اسلام

جوان یک خانه را به زور از خانه کشیده بیرون. این را ما اطلاع داریم، جوان ها را به زور مسلح می کردند، اگر جوان مسلح نمی شد و در سنگر نمی رفت او را تهدید می کردند، این جوان را از این خانه کشاندند بیرون، بردند در سنگر، بعد همان جوان کشته شده و شما با این خانواده چگونه رفتار می کنید. این خانواده یک خانواده داغدار است، باید با او با عطوفت و محبت عمل کنید.

ص: ۹۰۶

امروز، دولت ایران و ملت ایران موظف اند نسبت به کردستان عزیز، کردستان محروم، کردستان داغدار، کردستان جنگ زده و کردستان مصیبت زده نهایت محبت و عطوفت را بکنند.» (۳۰)

بعد از نماز و بعد از راه پیمایی بزرگی که در تشیع جنازه شهدای سنندج انجام شد، در جلوی لانه جاسوسی ابوشریف مسئول واحد عملیات سپاه و نماینده رئیس جمهور در امور سنندج، سخنرانی کرد. وی در بخشی از سخنان خود گفت: «استعمارگر امریکا متوجه کردستان شد و در آنجا تحت پوشش حمایت از خلق کرد جنگ را شروع کرد و در این جنگ افسران مزدور فراری رژیم شاه مخلوع، ساواکی ها و چپ نماهای امریکایی شرکت داشتند. ... در مریوان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تشکیل شد، اما افراد مزدور پالیزبان و ساواکی ها و افراد بعث عراق آنها را محاصره نمودند و خلع سلاح کردند و تعدادی از آنها را کشتند و عده ای را به اسارت بردند و سر آنها را از بدن جدا کردند بعد از آن به شهر پاوه حمله بردند و بیمارستان را محاصره نمودند و ۲۵ نفر برادران پاسدار که مجروح شده بودند و در بیمارستان بستری بودند را اعدام کردند و در این موقع است که امام این پیر غرنده و پرصلابت و مرد عمل و قاطعیت به خشم می آید و دستور می دهد که ارتش و سپاه به کردستان اعزام شوند و ضدانقلاب را سرکوب کنند. سپاه و ارتش به ندای رهبر پاسخ گفت و تمام مناطق شهری کردستان را پاک سازی کرد و آخرین شهر یعنی مهاباد به دست سپاه افتاد، اما براثر سیاست های غلط دولت موقت و خوردن فریب و نیرنگ آتش بس و مذاکره با دشمنان اسلام دوباره آنها مواضع خود را تقویت نمودند. ما بارها گفتیم که خروج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از کردستان با ورود ضدانقلاب به منطقه مصادف خواهد بود. ...

جنگ ما در کردستان به خاطر کردستان نبوده و نیست جنگ ما بین مارکسیست های امریکایی و مردم مسلمان است و تا نابودی عوامل کفر و مزدوران امریکایی به جهاد مقدس مسلحانه خود ادامه می دهیم و قاطعانه اعلام می داریم هرنوع مذاکره با کفار و عوامل رژیم قبلی را محکوم می نماییم، اعلام آتش بس به دشمن به منزله تدارک جنگ دیگری علیه نیروهای مسلمان است. آتش بس را تحت هیچ عنوان نمی پذیریم.» (۳۱)

۴۷۱

در پیامد قضایای اخیر سنندج که صحنه سیاسی کشور را تحت الشعاع قرار داده است، پیش ازظهر امروز، سرهنگ صدری فرمانده لشکر ۲۸ کردستان با امام خمینی ملاقات کرد.

وی در گزارشی از وضع کردستان گفت: «به لطف امام و سربازان اسلام سنندج را از لوث کفار پاک کردیم، ما سنندج را پاک سازی کردیم، البته مهاجمین تفنگ هایشان را زمین گذاشتند و تعدادی از آنها فرار کردند که در تعقیب آنها در روستاها هستیم و در شهرهای دیگر هم برنامه ریزی کرده ایم که برویم آنجا را درست بکنیم. آنها تمام نیروهایشان را در سنندج جمع کرده بودند و تمام فعالیت اصلی شان در سنندج بود. تقریباً آن طور که برآورد کرده ایم ده هزار نفر بودند که از شهرهای مختلف

و جاهای دیگر آمده بودند و تمام امیدشان سنندج بود که خوشبختانه به یأس تبدیل شد.» (۳۲)

امام خمینی نیز به ترتیب بر ضرورت تصفیه اشرار، وحدت ارتش و سپاه و تبعیت ارتش از فرمانده کل قوا {بنی صدر} بدین صورت تأکید کردند: «من امیدوارم که به خواست خدا و همت ارتش و پاسداران، کردستان به زودی تصفیه و درست شود. من از فداکاری های شما برای کشور خود و برای اسلام تشکر می کنم. حال که اشرار را از آنجا راندید، باید توجه به این معنا داشته باشید که آنان شما را رها نخواهند کرد. من به شما ارتشیان دلیر و سپاه پاسداران و شورای انقلاب و فرمانده کل قوا هشدار می دهم، که اشرار باید از کردستان تصفیه شوند. آنان کردستان را به فساد کشیدند و مردم کردستان را به طرز وحشتناکی اذیت و آزار کردند. آنان مردم را غارت کردند و همه را کشتند. دیگر نباید به اینها مهلت داد. باید منطقه درست پاک سازی شود تا دست آنها کوتاه و امیدشان قطع شود. البته مسئله مهم این است که ارتش و پاسداران و ژاندارمری ما با یکدیگر هم زبان و هم پیمان باشند و مهم تر اینکه در عمل با هم هماهنگی داشته باشند، زیرا در هماهنگی است که پیروزی میسر می شود، باید سران با هم تفاهم داشته باشند که بحمدالله دارند. باید سلسله مراتب محفوظ باشد. باید اطاعت بی چون وچرا انجام گیرد، ولی درست مثل صدر اسلام. اطاعت بدون هیچ اغماضی باید باشد و محبت و دوستی و برادری هم باید باشد. حضرت امیر علیه السلام رئیس کل قوا بودند، ولی نسبت به سایر افراد ارتش اسلام هم عطوفت داشتند. هر گز در سپاه اسلام تحمیل نیست. یعنی درست یک عده برادر هستند که در کنار هم برای خدا می جنگند که یکی فرمانده و دیگری فرمان بردار است و تخلف از دستور فرمانده جایز نیست. باید نظم کاملاً رعایت شود. باید فرماندهان به سربازان بفهمانند که همه با هم برادریم، و همه با هم می خواهیم کاری را انجام دهیم، ولی ارتش هم باید از فرمانده کل قوایش که آقای بنی صدر است اطاعت کند.» (۳۳)

بعد از سخنان امام مجدداً سرهنگ صدری گفت: «باید به عرض حضرت امام برسانم که سربازان اسلام افتخار برای کشور هستند. حضرت امام، طبقه سرباز واقعاً جان فشانی کردند، لخت می شدند بدون لباس می گفتند ما می خواهیم برویم طبق فرمان امامان شهید بشویم، تااین حد فداکاری می کردند. رفتند و دشمن را شکست دادند و تعداد زیادی از افسران بیش از حد انتظار فداکاری کردند. همکاری بین پاسداران و ارتش تا آنجایی که من هستم مطلقاً حرفی نیست در حدی است که آنچه را که بخواهند ما می کنیم، اصلاً فرقی بین ارتش و پاسداران نیست.» (۳۴)

۴۷۲

در مسیر راه زمینی زنجان سنندج، معضل دیواندره که مدت ها از موانع عمده ارسال تدارکات زمینی به سنندج بود چند روزی است که ظاهراً حل شده است، اما درواقع مشکلات آن در جنبه های مختلفی ادامه دارد. ازجمله تعدادی از روستاهای اطراف هنوز در حیطه اقتدار گروه های مسلح غیرقانونی است که با قدرت بر اهالی عملاً حکومت می کنند.

ص: ۹۰۸

درمورد دو روستا واقع در غرب و شمال غربی دیواندره امروز در ساعت ۱۸، تلفن گرامی از ستاد مشترک ارتش به سپاه ارسال شد که در آن آمده است: «چون افراد مسلح ضدانقلاب درحدود ۳۰۰ نفر در ارتفاعات دیوانـدره و آبادی های نیریز خاتون و ابراهیم آباد سقز می باشند و ۵۰ نفر سپاهی پاسدار برای پاک سازی منطقه کافی نیست. دستور فرمایید نسبت به اعزام لااقل ۱۰۰ نفر پاسدار باتجربه اقدام نمایند تا با کمک ارتش آبادی های نامبرده محاصره، شناسایی و پاک سازی شوند و توجه داشته باشند پیشروی واحدهای ارتش مستلزم پاک سازی موانع موجود است.» (۳۵)

دراین میان، این مسئله که روستاییان در معرض ظلم و ستم و زورگویی افراد مسلح غیرقانونی هستند۳۶ و نیز کمبود نیرو برای حل ناامنی روستاهای اطراف در ذهن اهالی شهر که از حضور گروه های مسلح غیرقانونی آسیب دیده اند نیز وجود دارد، ولی استفاده از نیروی داوطلبان شهر خود مستلزم دقت {برای جلوگیری از نفوذ} و توان سازماندهی و تدارک است. ازاین رو امروز ساعت ۲۱، ستاد مشترک ارتش به ژاندارمری، نیروی زمینی ارتش و نیز سپاه پیام داد: «چون اهالی دیواندره تقاضای اسلحه نموده اند تا به کمک پاسداران و ارتش نسبت به پاک سازی روستاهای اطراف همکاری نمایند دستور فرمایید دراین مورد بررسی و اقدام نمایند.» (۳۷)

دراین حال مشکلات مربوط به نفوذ گروه ها در ارتش یا هواداری برخی عناصر غیروابسته که از عمق نیات و اهداف این گروه ها مطلع نیستند، خود در افزایش مشکلات مزید بر علت است. نامه ای که احد رضایی مسئول عملیات سپاه زنجان به مرکز فرماندهی سپاه ارسال کرده است، علاوه بر توصیف آخرین وضعیت دیواندره به این مسئله نیز اشاره دارد. در این نامه آمده است: «اطلاعات دقیقی که رسیده اکثر نیروهای دیواندره تشکیل شده از گروه های کومه له و فدایی و کم وبیش دمکرات نیز وجود دارد، به طوری که پس از به دست افتادن شهر دیواندره به پاسداران، نیروی ضدانقلاب شهر را ترک کرده و به دهات اطراف پراکنده شده اند و روستاییان منطقه را تحت فشار قرار می دهند و مشغول تدارک و سازماندهی و تجدید قوای خود هستند. ... در جلسه ای که با فرماندهی لشکر ۱۶ زرهی قزوین و فرمانده تیپ ۲ زنجان در دیواندره انجام شد و {البته این جلسه با حضور تعدادی از افسران و درجه داران مؤمن به انقلاب انجام شد} شناسایی و آگاهی که افسران مؤمن از بقیه فرماندهان داشتند و مخالفت علنی فرماندهان با اقدام ارتش جهت جلوگیری از ظلم و ستم به روستاییان ازطرف ضدانقلاب دیده شد، به طوری که فرمانده عملیات ارتش به نام سرگرد م(۱) با سخنرانی خود در بین مردم و ارتش و سپاه چنین وانمود کرد که حزب کومه له و فداییان با ما برادرند و ما برای سرکوبی اینها نیامده ایم. ... در تیپ ۲ زرهی زنجان به طوری که مکرر مشاهده شده است و خود پرسنل مؤمن به انقلاب می گویند جوی به وجود آمده که بعضی از آنها اگر با سپاه همکاری نزدیک داشته باشند، امکان ترور این درجه داران

۱- * در سند نام کامل آمده است.

و افسران مؤمن به انقلاب هست به طوری که خود برادران پاسدار شاهد جریان بودند که یکی از درجه داران تیپ ۲ زنجان با سپاه جهت پاک سازی منطقه رفته بود و ضربه ای به

ضدانقلاب نیز وارد شده بود. پس از پایان این مأموریت برای این درجه دار تشکیل دادگاه خلقی ازطرف پرسنل چپی تیپ زرهی انجام شده بود و تهدید به مرگ کرده بودند که با پشتیبانی برادران پاسدار فعلاً این خطر از درجه دار مزبور رفع شد. ...

وضع راه دیواندره و سنندج پاک سازی نشده و طبق اطلاعات رسیده و شناسایی انجام شده کاملاً افراد ضدانقلاب در جاده ها پراکنده و مستقر هستند و هیچ گونه عبور و مروری انجام نمی شود.» (۳۸)

۴۷۳

پادگان بانه بعد از روزها همچنان در محاصره است و وخامت اوضاع این شهر در حدی است که در محافل علنی نیز مطرح می شود؛ ازجمله در نماز جمعه امروز تهران به طور رسمی و علنی به این مسئله اذعان شد.(۱)

در صحنه عمل، گزارش هنگ سقز حاکی است: «روز جاری مهاجمین از جوانب مختلف با سلاح های سبک و سنگین به طرف پادگان بانه و گروهان ژاندارمری به شدت تیراندازی و درحال حاضر پادگان سخت درگیر و مأمورین پادگان با تمامی قدرت به آتش آنان جواب می دهند.» (۳۹) گزارش یادشده را فرماندهی ژاندارمری در ساعت ۲۳:۴۵، به دفتر ریاست جمهوری ارسال کرد با ذکر این عبارت که «چگونگی و نتیجه حاصله متعاقباً اعلام خواهد شد.»

در گزارش لشکر ۲۸ نیز آمده است:

۱. در درگیری های مورخه ۲۵ و ۲۶/۲/۱۳۵۹، پادگان بانه، ۱۱ سرباز شهید و یک درجه دار و ۳ سرباز مجروح شده اند که به منظور سرکوبی مهاجمان مسلح از ساعت ۱:۲۵ روز ۲۶/۲/۱۳۵۹ تا ساعت ۶:۰۰ همان روز، ۵ سورتی پشتیبانی هوایی انجام گردیده است.

۲. یک فروند از هلیکوپترهایی که در مورخه ۲۵/۲/۱۳۵۹، از سقز به بانه پرواز کرده بودند مورد اصابت گلوله قرار گرفته و یک فروند دیگر دچار نقص فنی شده است.

۳. سرگرد...(۲) و ۷ نفر پرسنل دیگر بدون مجوز با هلیکوپتر از بانه خارج شده اند. (۴۰)

حوالی نیمه شب نیز این تلفن گرام با امضای فرمانده پادگان بانه برای دفتر امام و رونوشت آن به سپاه پاسداران ارسال شد: «توجه: اعلام خطر؛ پادگان بانه در چند نقطه آسیب پذیر و درحال سقوط و دیگر نیرویی در پادگان برای مقابله وجود ندارد. ... فرمانده پادگان بانه.» در هامش این سند نوشته شده است: «به سماجا گفته شد. جواب هواپیما فرستاده شد.» (۴۱)

در گزارش لشکر ۲۸ نیز مواردی مربوط به وقایع امروز بانه بدین شرح آمده است: «حمله

۱- * در گزارش های قبل همین روز ذکر شد.

۲- ** در سند نام فرد آمده است.

گروه های مسلح به پادگان بانه ادامه داشته و در ساعت ۴:۳۰ همان روز دراثر ترکش خمپاره دشمن ۲ نفر سرباز شهید و ۲ نفر مجروح گردیده اند و عمل بارریزی با دشواری صورت گرفته است. ... گزارش پادگان بانه حاکی است نفراتی از عناصر مسلح به صورت انفرادی درحال حرکت به طرف گردنه خان و جاده سقز دیده شده اند.» (۴۲)

۴۷۴

تحرکات مسلحانه و ایذایی غرب کشور امروز در مریوان، پاوه، شاهین دژ، نقده و میاندوآب ادامه یافت.

در مریوان، به پادگان چند بار با خمپاره انداز و دیگر سلاح ها حمله شد. انتقال یک شهید و ۴ مجروح از مریوان به کرمانشاه۴۳، نشانه تلفات ناشی از این حمله است.

در پاوه بازهم مناطق مختلف شهر از ارتفاعات با خمپاره مورد حمله قرار گرفت. (۴۴) مسجد جامع پاوه، ازجمله این نقاط بود و به همین دلیل نماز جمعه امروز، در این مسجد برگزار نشد. (۴۵) به گفته مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پاوه، امروز سیزدهمین روزی است که به سبب این درگیری ها مغازه های شهر تعطیل است. (۴۶) علاوه بر خسارات حملات روز جاری، خبرگزاری پارس خبر داد یک نفر از سه مجروح روز سه شنبه هفته گذشته، به نام زهرا بهرامی هفده ساله که در بیمارستان پاوه بستری بود، امروز به شهادت رسید. (۴۷)

در شاهین دژ، بازهم از حدود نیمه شب گذشته، حمله مسلحانه به شهر و مقر سپاه شروع شد که تا ساعت ۳:۳۰ بامداد امروز، ادامه یافت. در این حمله چند گلوله خمپاره به اطراف پمپ بنزین اصابت کرد. (۴۸) به منظور مقابله با این وضعیت، امروز ساعت ۱۳:۵۰، دوزدوزانی فرماندهی سپاه، این پیام را برای ستاد مشترک ارتش ارسال کرد: «تقاضا می شود جهت تأمین برادران پاسدار مراغه برای پشتیبانی نیروهای مستقر در شاهین دژ که هر شب مورد حمله عناصر ضدانقلاب واقع می شوند اقلام مشروحه زیر را که امکان تأمین ازطرف پادگان مراغه وجود دارد اقدامات لازم صورت گیرد.

۱. سلاح سنگین با مهمات مربوطه {تفنگ۱۰۶ دو قبضه}؛ ۲. بی سیم با برد بلند؛ ۳. جیپ جهت نصب سلاح های سنگین {۲ دستگاه}.» (۴۹)

در ساعت ۲۱، ستاد مشترک با ذکر درخواست یادشده، پیامی بدین شرح برای عملیات نیروی زمینی ارتش ارسال کرد: «دستور فرمایید که موضوع فوق را بررسی و اقدام نمایند، ضمناً چنانچه حرکت ستون میاندوآب به زودی انجام شود به سپاه پاسداران محل اطلاع داده شود که مهاجمین را درگیر داشته باشند تا با یک عمل غافلگیرانه از فرار و پخش آنان جلوگیری شود.» (۵۰)

در نقده، متأثر از شهادت یک جوانمرد در روز گذشته، فضایی ناآرام ایجاد شد. در تلفن گرام ستاد مشترک به ژاندارمری آمده است: «طبق اعلام شهربانی نقده تعدادی از جوانان قسمت ترک نشین شهر پس از تشییع جنازه غلامعلی سلیمانی با دادن شعارهایی علیه فدائی، دمکرات به محله کردنشین حمله و سپس در خیابان ارتش با حالت عصیان به کتاب فروشی حنیف

حمله و نشریات مجاهـدین خلق را به آتش کشـیده چون امکان دارد در روزهای آتی امکان این درگیری باشد و نیروی فعلی پلیس نیز قادر به برقراری نظم نباشد دستور

فرمایید مقامات مسئول به نیروهای مسلح محلی اعم از ژاندارمری، سپاه پاسداران و مجاهدین گروه های پاک سازی دستورات لازم جهت همکاری با پلیس در این گونه موارد صادر نمایند.» (۵۱)

در میانـدوآب، بـازهم نیروهای مسـتقر در پلیس راه، نیمه شب، مورد حمله قرار گرفتنـد و تیرانـدازی متقابل تا حـدود ۳ بامداد امروز، ادامه یافت. (۵۲)

۴۷۵

مین گـذاری جـاده هـا، اقـدامی سـاده و کم هزینه و درعین حـال، به خصوص ازنظر ایجـاد فضای ناامنی و رعب پربازده است، ازاین رو مسئله مین گذاری به یکی از مسائل عمده این روزها تبدیل شده است.

ساعت ۱۷ امروز، یک دستگاه کمپرسی در جاده قدیمی حیدرآباد نقده روی مین رفت و منهدم شد. در گزارش ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری درباره این حادثه آمـده است: «نظر به اینکه امکان دارد در محل دیگری از این جاده مین گـذاری شـده باشد، از لشکر ارومیه درخواست شده تا با اعزام کارشناس نسبت به بازدید و پاک سازی جاده مذکور اقدام نمایند.» (۵۳)

امروز همچنین ستاد مشترک ارتش هشدار داد: «حزب کومه له [و] دمکرات پس از تخلیه شهر سقز اطراف شهر را مین گذاری و عـده ای از ضدانقلابیون در زیرزمین ها جهت ضـربه زدن مخفی شده است.» (۵۴) این هشـدار بر مبنای خبری است که روز گذشـته، اطلاعات سـپاه ارومیه به اطلاعات عملیات سپاه در تهران ارسال کرده و از مین گذاری اطراف سقز و تحرک مخفیانه در تونل زیرزمینی این شهر به وسیله پیشمرگان کومه له و دمکرات خبر داده بود. (۵۵)

همچنین سـتاد مشترک ارتش امروز، با امضای سرلشکر شادمهر رئیس ستاد مشترک، خطاب به «گیرندگان: ۱. نیروی زمینی ۲. نیروی هوایی ۳. نیروی دریایی ۴. ژاندارمری ۵. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ۶.شهربانی» این پیام را ارسال کرد: «رویدادهای اخیر و اطلاعات واصـله حاکی است اکنون که ضدانقلابیون از تفاوت های موضعی و تهاجم به پادگان ها نتیجه ای نگرفته اند و در مـوقعیت نامساعـدی می باشـند درصـدد مین گـذاری در جـاده هـا و نقـاط حسـاس منطقه غرب می باشـند به طـوری که اسـتحضار دارنـد جنـگ بـا میـن یکی از بزرگ تریـن مشـکلاتی کـه واحـد متحرک را در محظـور قرار خواهـد داد و مـوجب تضعیف روحیه و تقلیل کارایی واحدها می شود و سرعت واحدها را مواجه با خطرات و اشکالات می نماید در این موقع است که بایستی واحدهای مهندسـی رزمی با کلیه امکانات مسیرها را قبل از حرکت و عبور واحدها پاک سازی نمایند و واحدها به هر اثر کوچکی که احتمال مین گذاری در آن منطقه باشد مشکوک باشند.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۵۶)

ص: ۹۱۲

در وضـعیت وجود بحران میـان ایران و امریکـا، هرگونه موضع گیری ایران راجع به شوروی بـالطبع اهمیت زیـادی دارد. امروز بازهم وزیر امور خارجه ایران نشان داد که مسـئله افغانستان برای ایران از بهره برداری از اختلافات دو ابرقدرت اهمیت بیشتری دارد.

صادق قطب زاده درمورد پیشـنهاد افغانسـتان مبنی بر مذاکره با ایران و پاکستان گفت: دولت کنونی افغانستان نمی تواند به نام مردم این کشور صحبت کند. بنابراین نخست باید ارتش شوروی از افغانستان خارج شود تا ما بتوانیم با دولتی که مردمی باشد مذاکره کنیم. درحال حاضـر، معلوم نیست دولت افغانسـتان حکومت می کند یا شوروی، ولی آنچه مسلم است شوروی در آن کشور حکومت می کنـد وگرنه لزومی به حضور نیروهـای نظـامی این کشور نبود و چنین به نظر می رسـد که مـذاکره بایـد با خود روسیه انجام گیرد. (۵۷)

درباره موضوع مذاکره یاد شده در سـخنان قطب زاده، خبری که در ساعت ۲۰:۴۵ امشب، از رادیو لنـدن پخش شد قابل توجه است. در این برنـامه خبری اعلام شـد: رژیم کابـل پیشـنهاد کرده که با ایران و پاکسـتان گفت وگوهایی در راه عادی ساختن روابط دوطرف به عمل آورد و چنانچه ایران و پاکسـتان و ایالات متحـده امریکا حـدود مرزهای افغانسـتان را تضـمین نماینـد، امکـان دارد نیروهـای شوروی خـاک آن کشور را تخلیه نماینـد و افغانسـتان به صورت کشور بی طرفی درآیـد، امـا وزیر امور خـارجه امریکـا گفـت که این پیشـنهاد فقـط ظاهرسـازی است. وزارت امـور خـارجه انگلسـتان هم گفت که این پیشـنهاد یک اشـکال اساسـی دارد و آن این است که بایـد ابتـدا تخلیه نیروهـای شوروی اجرا شود و اوضاع موجود {اشـغال} تقبیـح گردد. مفسر رادیو لندن افزود: «به میان کشیدن پای پاکستان و ایران و ایالات متحده در تضمین حدود مرزهای افغانستان درواقع بدان معناست که این کشورها درواقع رژیم کابل را به رسمیت می شناسند و این درست همان چیزی است که شوروی می خواهد.» (۵۸)

درهرحـال موضع ایران در سـخنان امروز وزیر امور خارجه انعکاس یافت؛ وی گفت: «ما در این کنفرانس [وزرای امور خارجه کشورهای اسلامی] حضور نیروهای شوروی در افغانستان را محکوم خواهیم کرد، زیرا حضور این نیروها برای ما غیرقابل قبول است.» (۵۹)

آقاشـاهی وزیر امور خـارجه پاکسـتان، نیز گفت: به رغم این تصورات که برخی اعضـای هوادار شوروی در گردهمـایی مـانند سوریه، لیبی و سازمان آزادی بخش فلسـطین خواهند کوشید تا گردهمایی را به اتخاذ موضعی نرم تر در قبال افغانستان ترغیب کنند، درباره خروج کامل نیروهای شوروی از افغانستان وحدت نظر کامل وجود دارد. (۶۰)

ضمیمه گزارش ۴۷۰: گزارش تفصـیلی از مراسم اولین نمـاز جمعه سـنندج بعـد از درگیری هـای اخیر در فضـایی نظیر موقعیت کنونی سـنندج که بعـد از روزهـا درگیری شدیـد از دست گروه هـای مـدعی مسـلح آزاد شـده است، برگزاری نمـاز جمعه با مشکلاتی عدیده روبه رو است و تمهیدات خاص خود را می طلبد.

نویسنده کتاب ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج که خود از محققان و مطلعان قضایای کردستان در سال های اول پیروزی

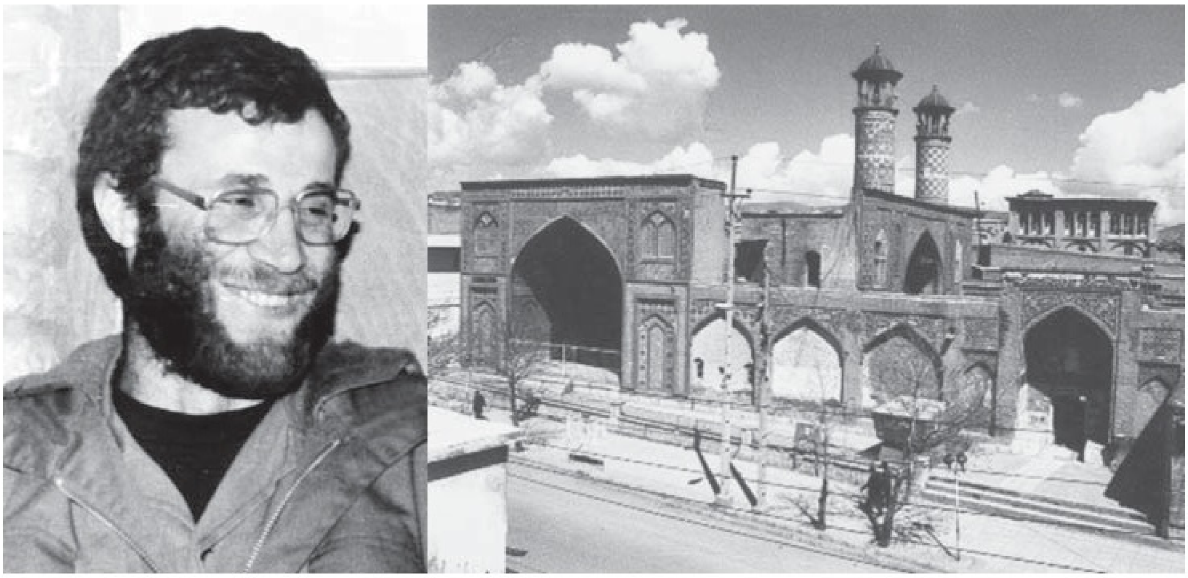
ص: ۹۱۳

انقلاب است، پس از ذکر مراسم بعضـی شـهرهای ایران به سنندج پرداخته و نوشته است: «اما نماز جمعه در مرکز بحران، یعنی شهر نسبتاً آرام گرفته سـنندج در فضایی متفاوت تر درحال برگزاری است. در میان نمازگزاران قشری از متـدینین که حداقل چهار جمعه بلکه ماه ها را سپری کرده و موفق به برپایی و شـرکت در نماز جمعه نگردیده اند و اینک با حفظ موضع بی طرفی شان نسبت به طرفین جنگ چنین توفیقی را مغتنم شـمرده انـد، به چشم می خورنـد. اگر چه این اولین نماز جمعه ای است که پس از سـقوط حاکمیت جریانات مارکسیستی منعقد می گردد و هنوز ابر ناامیدی از آسـمان شهر رخت برنبسته است، اما قشر مسـلمان و متعصب مـذهبی شـهر، به رغم خطرات جانی احتمالی ازسوی گروه ها، چنین فرصتی را به فال نیک می گیرنـد و با شرکت در مراسم نماز، مجدداً اعتماد نسبی شان را به حاکمیت جمهوری اسلامی و فاتحان سنندج ابراز می کنند. قشر وفادار و در رأس آنها پیشـمرگان مسلمان کرد با شیفتگی هرچه تمام تر در این مراسم حضور یافته و بی شک شوق وذوق زایدالوصفی وجود ایشـان را فرا گرفته است، زیرا اغلب، مـاه هاست که در مهاجرت به سـر برده و اساساً از حضور در دیارشان محروم بوده اند.

اما در پیشاپیش قشـر سوم نمازگزاران غیربومی، محمد بروجردی است که اهمیت حضور در این مراسم را مؤکداً به رزمندگان سپاه گوشزد می کند. او در اینجا نیز بخش مهمی از جامعه سنندجی را که زنان و دختران مسلمان هستند، نادیده نمی گیرد.

یکی از دانشـجویان دختر اعزامی از تهران، لانـه جاسوسـی امریکـا، می گویـد: "حضور در نماز جمعه یکی از کارهای مهم ما بود که باید با لباس کردی می رفتیم و پشت سرشان نماز می خواندیم. حتی از لهجه کردی استفاده می کردیم. بالاخره ما باید با این مردم دوست می شدیم، بااینکه کردی بلد نبودم، ولی وقتی با لهجه شان صحبت می کردم خیلی خوششان می آمد."

یکی دیگر از این دانشجویان [دختر] که به دلیل تسلط به زبان کردی، نسبت به هم رزمان خود نقش فعال تری ایفا کرده است از اولین نماز جمعه سـنندج خاطره ای را نقل می کنـد که بیانگر حال وهوای این لحظات است: "در راه اندازی نماز جمعه می خواستیم بگوییم که همه چیز عـادی شـده است، وقتی رسـیدیم به مسـجد چون ته جیب مانتوهای هرکـدام از ما نارنجک بود، اصـلاً چون مثـل نقل ونبات بود فراموش کرده بودیم نارنجک همراهمان است. یکی از خانم های انتظامات که کرد بود کیف من را که گشت یـک دفعه فریاد کشـید: نارنجک، نارنجک، این نارنجک دارد، تو بازداشتی،..."مـدیریت و نقش فعال محمد بروجردی در این مراسم و اسـتمرار حضور او در سـنندج و سخنرانی اش قبل از نماز جمعه هفته بعد، گویا حاوی این پیام است که همه این سختی ها و محنت ها و شهادت ها و جراحت ها برای برپایی

{نگـاه محمـد بروجردی به مسـجد جـامع و اهمیت نماز جمعه و نقش پررنگ وی در برگزاری اولین نماز جمعه بعـد از ماه ها غربت مسلمانان سنندج }

ص: ۹۱۴

نماز بوده است و برای او بی شک مسرت بخش و غرور آفرین است که صحن و حیاط مسجد جامع {سنندج که به شدت صدمه دیده است} از نمازگزاران پر شده و بانگ الله اکبر در اطراف مسجد و داخل شهر آنی قطع نمی شود.

فرمانده عملیات سپاه کردستان، از اینکه به نماز جمعه سنندج پوشش خوب تلویزیونی داده نشد و آن چنان که باید آن را منعکس نکردند، ابراز تأسف می کند. این حضور مردمی در شرایطی است که به زعم خبرنگار کیهان شهر هنوز حالت جنگ زده دارد و مردم از امکانات رفاهی بی بهره اند و فاقد آب و برق و تلفن می باشند. اما شرکت دو وزیر بهداری و پست وتلگراف همراه برخی دیگر از مقامات اجرایی کشور و نیز حاکم شرع کردستان که هرسه قبل از خطبه ها به ایراد سخنرانی می پردازند، نویدبخش بسیج منابع و امکانات جدید برای بازسازی شهر و تحکیم هرچه بیشتر امنیت است.» (۶۱)

منابع و مآخذ روزشمار ۲۶/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه کیهان، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۲. روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۴. روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۵. همان

۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۸، ۲۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، بغداد خبرگزاری فرانسه، ۱۵ مه ۱۹۸۰ {۲۵/۲/۱۳۵۹}.

۷. سند شماره ۲۸۷۵۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به کمیته هماهنگی، ۱۷/۳/۱۳۵۹.

۸. سند شماره ۲۸۷۵۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به استانداری خوزستان {معاونت سیاسی انتظامی}، ۱۴/۳/۱۳۵۹.

۹. سند شماره ۰۳۴۲۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به وزارت کشور {اداره کل امور انتظامی}، ۲۴/۴/۱۳۵۹.

۱۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۷، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۱۱. روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۲. روزنامه بامداد، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۳. همان، ص۳.

۱۴. سند شماره ۴۱۴۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری کرمانشاه به وزارت کشور، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۱۵. سند شماره ۴۱۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۱۶. روزنامه کیهان، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۷. سند شماره ۰۳۴۰۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱/۳/۱۳۵۹.

۱۸. روزنامه کیهان، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۹. سند شماره ۵۷۵۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا {مدیریت اطلاعات} شماره ۳۵، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۰. سند شماره ۵۷۵۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا {مدیریت اطلاعات} شماره ۳۴، ۲۵/۲/۱۳۵۹ تا ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۱. روزنامه کیهان، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۲. سند شماره ۴۱۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات غرب کشور به ستاد مرکزی تهران، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۲۳. سند شماره ۰۴۱۳۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۲۴. سند شماره ۰۴۱۳۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه غرب به مرکز فرماندهی عملیات، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۲۵. روزنامه کیهان، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۷. همان، ص۲.

۲۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۲۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۳۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۲. روزنامه اطلاعات، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۳. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی{ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی(ره})، جلد۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم۱۳۸۹، صص ۲۹۴ و ۲۹۵.

۳۴. روزنامه اطلاعات، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۵. سند شماره ۰۴۱۳۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۳۶. سند شماره ۰۴۱۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سپاه زنجان به مرکز فرماندهی، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۳۷. سند شماره ۴۱۳۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا {پست فرماندهی}، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۳۸. سند شماره ۰۴۱۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳۹. سند شماره ۴۱۳۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۴۰. سند شماره ۵۷۵۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴۱. سند شماره ۳۹۰۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از پادگان بانه به دفتر امام، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۴۲. سند شماره ۵۷۵۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

۴۳. سند شماره ۵۷۵۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

۴۴. سند شماره ۴۱۳۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۴۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۴۶. روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۷. روزنامه بامداد، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۸. سند شماره ۴۱۳۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۴۹. سند شماره ۴۱۳۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۵۰. سند شماره ۴۱۳۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مدیریت عملیات}، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۵۱. سند شماره ۴۱۳۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۵۲. سند شماره ۴۱۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۵۳. سند شماره ۴۱۳۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۵۴. سند شماره ۰۴۱۳۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۵۵. سند شماره ۴۱۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات ارومیه به اطلاعات و عملیات مرکز، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۵۶. سند شماره ۴۱۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نیروهای زمینی و هوایی و دریایی، ژاندارمری، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و شهربانی، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۵۷. روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۵۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۷، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۵۹. روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۹.

۶۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۶۱. مجید نداف، ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین {ع}، ۱۳۸۹، صص ۵۱۷ و ۵۱۸.

ص: ۹۱۶

۴۷۷

امروز ۱۷ ماه مه، طبق قرار قبلی، اجلاس وزیران امور خارجه ۹ کشور عضو جامعه اقتصادی اروپا شروع به کار کرد. در این اجلاس باید برای اجرای مصوبه اجلاس قبلی این وزیران، که ۲۳ آوریل گذشته {۳/۲/۱۳۵۹} در لوکزامبورگ تشکیل شد، تصمیم گیری شود. در اجلاس مزبور مقرر شده بود چنانچه تا ۱۷ ماه مه {۲۷/۲/۱۳۵۹}، پیشرفتی درزمینه مسئله گروگان ها حاصل نشود، تحریم اقتصادی نیز بر دیگر تدابیر در نظر گرفته شده افزوده شود.(۱)

وزیران امور خارجه ۹ کشور عضو جامعه اقتصادی اروپا امروز، گفت وگوهای خود را درباره تحریم اقتصادی مشترک ایران در ناپل آغاز کردند. به گزارش خبرگزاری فرانسه از بروکسل در گفت وگوهای ناپل مسئله جلوگیری از صدور کالاهای بازرگانی به استثنای دارو و مواد غذایی، خودداری از امضای قراردادهای جدید و متوقف ساختن قراردادهای جاری تا آزادشدن گروگان های امریکایی مورد بررسی قرار خواهد گرفت. این درحالی است که ایتالیا، انگلیس، فرانسه و آلمان غربی مایل اند بسیاری از قراردادهای مهم خود با ایران را حفظ کنند.

بااینکه مجلس اعیان انگلیس دیروز، لایحه تحریم اقتصادی ایران را تصویب کرد و به این ترتیب لایحه مذکور جنبه قانونی پیدا کرد،۱ به گزارش آسوشیتدپرس وزیران امور خارجه سه کشور مهم غربی یعنی آلمان غربی، فرانسه و انگلیس امروز، ادموند ماسکی وزیر امور خارجه امریکا را مطلع ساختند که بازار مشترک اروپا مجازات های اقتصادی علیه ایران را به طور کامل به کار نخواهد بست. آنها به طور دقیق برای ماسکی روشن نساختند که چگونه می خواهند مجازات هایی را که ماه گذشته، تصویب کرده بودند اجرا کنند. سه وزیر امور خارجه مذکور باوجود درخواست پرزیدنت جیمی کارتر مبنی بر اتخاذ روش های خشن علیه ایران به اطلاع

ص: ۹۱۷

۱- * در روزشمار ۳/۲/۱۳۵۹، گزارشی از اجلاس مزبور آمده است.

ماسکی رساندند که به اعتقاد آنها اعمال فشار تجاری کمکی به آزادی گروگان ها نخواهد کرد. (۲)

مفسر خبرگزاری فرانسه به نقل از محافل اروپایی در بروکسل گفت: «احتمالاً میزان اقدامات اقتصادی علیه ایران بسیار محدود خواهد بود و این چیزی است که موجب یأس امریکا خواهد شد. ... زیرا ادموند ماسکی وزیر امور خارجه امریکا، هفته گذشته، به دفعات درمورد اهمیتی که امریکا برای تحریم های اقتصادی علیه ایران قائل است، تذکر داده بود. ... این اقدامات عبارت اند از قطع روابط تجاری {به استثنای مواد غذایی و دارویی} و امتناع از امضای قراردادهای جدید و تعلیق قراردادهای جاری {به استثنای قراردادهای خدماتی}... اما همان طور که روی جنکینز دبیر کمیسیون اروپایی، برای ادموند ماسکی توضیح داد اعمال تحریم درمورد قراردادهای جاری مشکلات عظیمی را به بار خواهد آورد.» (۳)

در واکنش به این گونه تردیدها، هودینگ کارتر سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا، اعلام کرد که امریکا هیچ دلیلی برای به تأخیرانداختن تحریم های اقتصادی خود علیه ایران نمی بیند. او گفت ایران هیچ اقدامی برای نجات جان گروگان ها انجام نداده است. (۴)

در همین حال، ادموند ماسکی وزیر امور خارجه امریکا، کوشید اختلاف نظر امریکا و اروپا را عمده نشان ندهد، وی گفت: متحدان اروپایی امریکا راجع به تعریف مجازات ایران دچار مشکلاتی شده اند، اما وی معتقد است که اروپا از مبارزه اقتصادی امریکا برای آزادی گروگان ها حمایت می کند. ماسکی با بیان اینکه متحدان اروپایی امریکا روحیه حمایت از امریکا را دارند، ولی یک رشته مشکلات فنی و غیرفنی در تعریف مجازات ها وجود دارد، افزود هیچ گونه انتقادی از روش اروپاییان ندارد. رویتر ضمن این گزارش یادآوری کرده است: در جریان مسافرت ماسکی به اروپا رهبران کشورهای عضو بازار مشترک به او گفتند نباید انتظار داشته باشد که کشورهایشان مجازات کاملی علیه ایران اعمال کنند. (۵)

ژاپن متحد غیراروپایی امریکا نیز به نوعی الگوی اروپا را تأیید کرد. در گزارش آسوشیتدپرس از توکیو آمده است: دولت ژاپن به این نتیجه رسیده است که برای اعمال محدودیت های جدید اقتصادی علیه ایران، به زمان بیشتری نیاز دارد. ماسایوشی اوهیرا نخست وزیر ژاپن، به خبرنگاران گفت پس از تصمیم جامعه اقتصادی اروپا درمورد محدودیت های جدید، کابینه او دوباره تشکیل جلسه خواهد داد. منابع آگاه دولتی در ژاپن گفتند ژاپن همگام با اروپا درمورد اعمال هرنوع محدودیت جدیدی اقدام خواهد کرد. یادآوری می شود سابورو اوکیتا وزیر امور خارجه ژاپن نیز امروز، برای شرکت در اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا وارد ناپل شد. (۶)

هم زمان با اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا امروز، خبرگزاری ها از تحرک دیگری درخصوص مسئله گروگان ها خبر دادند.

به گزارش یونایتدپرس از سازمان ملل متحد، امروز، یک سخنگوی این سازمان اعلام کرد که کورت والدهایم دبیر کل سازمان ملل، ظرف ده روز آینده،هیئتی را برای گفت و گو درباره

ازسرگیری مذاکرات راجع به آزادی گروگان های امریکایی به تهران اعزام خواهد کرد. (۷) به نظر مفسر یونایتدپرس درواقع «والدهایم پس از رایزنی های بسیار با دولت های ایالات متحده و ایران که به عقیده وی هردو طرف تمایل خود را به حل وفصل بحران گروگان ها ازطریق مذاکره نشان داده اند، به ابتکار تازه خود روی آورده است.» (۸)

به گفته سخنگوی مزبور، ادیب داوودی حقوق دان سوری برای این کار در نظر گرفته شده و قرار است وی با سفر به تهران درخصوص ازسرگیری کار کمیسیون تحقیق سازمان ملل و به پایان رساندن آن با مقامات ایرانی گفت وگو کند. (۹)

۴۷۹

در گزارش های خبرگزاری های غربی همچنان مطالب مربوط به حواشی اشغال سفارت ایران در لندن به چشم می خورد که این گونه گزارش ها در مطبوعات ایران نیز بازتاب می یابد.

امروز، خبرگزاری فرانسه از لندن گزارش داد: به دنبال انفجار یک بمب در هتل کوئینز گاردن لندن که موجب کشته شدن یک نفر شد، اسکاتلندیارد اظهار کرد ایرانی هایی که عامل و قربانی انفجار روز شنبه در هتل کوئینز گاردن لندن بوده اند، احتمالاً از اهالی خوزستان هستند که با رژیم ایران مخالف اند و به همان گروه مهاجمان تعلق دارند که عامل گروگان گیری در سفارت ایران در لندن بودند. به گفته مسئول هتل، مردی که براثر این انفجار کشته شد چهار روز پیش به هتل آمده و بارها با یک دوست ایرانی خود ملاقات کرده است. (۱۰)

در گزارش دیگری که آسوشیتدپرس از لندن ارسال کرده نیز آمده است: افسران اسکاتلندیارد گفتند فوزی بداوی نژاد، فرد عربی که متهم به کشتن ۲ تن از گروگان های سفارت ایران در لندن است چندین بار تهدید به مرگ شده است. این افسران در یک دادگاه لندن که برای رسیدگی به اتهامات وی تشکیل شده است گفتند بداوی نژاد ازطریق نامه و تلفن به مرگ تهدید شده است و اگر با قید ضمانت آزاد شود پلیس به هیچ وجه نمی تواند سلامتی وی را تضمین کند. فوزی بداوی نژاد به کشتن دو گروگان، توطئه برای قتل سایر گروگان ها و حمله و بازداشت غیرقانونی آنها متهم است. (۱۱)

۴۸۰

دولت عراق همچنان درجهت تشدید فضای دشمنی با ایران پیش می رود.

دراین زمینه، خبر واصله از لشکر ۹۲ زرهی حاکی است: «دولت عراق به کلیه کدخدایان قرا دستور داده است مشخصات کلیه کسانی که ایرانی الاصل بوده یا به نحوی با ایرانیان در ارتباط می باشند گزارش نمایند تا نسبت به مصادره اموال و اخراج آنان از عراق اقدام گردد.» (۱۲) درعمل نیز در ۴۸ ساعت گذشته، جمعاً ۶۵۲ نفر دیگر ازطریق مناطق مرزی غرب کشور از عراق به خاک ایران رانده شدند. (۱۳)

همچنین امروز، منابع ایرانی خبر دادند: «مدیریت سازمان امنیت و استخبارات و پلیس و فرماندهی حزب بعث در بصره به کلیه مراکز تابعه خود در سرتاسر نوار مرزی ابلاغ نموده که به طور شبانه روز به گشت و نگهبانی خود افزوده و به مراقبت کامل بدون وقفه ادامه داده و هر جاسوس ایرانی یا عراقی که علیه عراق و به سود ایران کار می کند و وارد مرزهای عراق بشود بلافاصله دستگیر و تحویل نمایند.» (۱۴) در پایان گزارش مزبور چنین نتیجه گیری شده است: «به علت گسترش واحدهای عراقی در مرز این کنترل بیشتر و رفت وآمد به کلی قطع و بی نهایت دشوار است.»

دراین حال، تشدید فضای پلیسی در داخل عراق نیز ادامه دارد. یک گزارش از داخل بصره مربوط به امروز، حاکی است که به دستور مأموران امنیتی و انتظامی بصره افرادی که در نظر دارند در مساجد اقامه نماز کنند فقط مجاز هستند که در مسجد واقع در منطقه السیف {بخش قدیم بصره} نماز بگزارند. (۱۵)

۴۸۱

افزون بر اقدامات نظامی عراق در مناطق مرزی جنوب و غرب کشور، ایجاد ناامنی به طرق مختلف توسط عوامل عراق همچنان ادامه دارد.

خوزستان به سبب هم مرزی با عراق و اشتراکات فرهنگی قبیله ای اهالی آن با ساکنان مناطق مرزی عراق، همواره یکی از کانون های اصلی فعالیت های ضدانقلابیون ایرانی وابسته به عراق و نیز عوامل اعزامی رژیم این کشور است. یکی از مشکلات اهالی استان خوزستان این است که هرازگاهی به شکل های مختلف با اقدامات خرابکارانه این افراد روبه رو هستند. بنا به گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اهواز، بعدازظهر امروز، ۱۰۰ خرمن گندم کشاورزان زحمت کش واقع در ۸۰ کیلومتری اهواز {مسجدسلیمان} به دست چند مزدور به آتش کشیده شد. (۱۶) درارتباط با این آتش سوزی اطلاعیه ای ازطرف سپاه اهواز صادر شد که در آن آمده است: «ما یک بار دیگر ضمن پشتیبانی کامل از حقوق مستضعفین و جانبازی در راه تحقق آرمان های آنان به این عناصر سرسپرده اخطار می کنیم که تا زمین را از وجود این خائنین پاک ننماییم از پای نخواهیم نشست.» (۱۷)

یادآوری می شود مقابله قطعی با نفوذ عناصر یادشده مستلزم تجهیز و بسیج نیروهای زیادی در سطح بومی است که به دلیل ارتباط وسیع با عوامل عراقی، خود این کار معضلات عدیده ای همراه دارد، بااین همه،این امر مورد توجه نیروهای بومی سپاه قرار دارد. امروز، واحد تحقیقات و اطلاعات دشت آزادگان درخواستی بدین شرح به واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه اهواز ارسال کرد: «باتوجه به اینکه موقعیت کنونی مرز دشت آزادگان با عشایر مرزنشین عراق که مرتب درحال درگیری می باشد و عشایر مرزنشین همیشه و همه وقت آماده همه نوع کمک می باشند و مرتب از کمبود فشنگ به مسئولین مراجعه نموده و خواستار این نوع یاری هستند. ازطرف سپاه

پاسداران سوسنگرد واجب و به طور لزوم می توان به هر وسیله که شد فشنگ کلاشینکف یا برنو به تعداد زیاد تهیه و به آنان در قبال دریافت رسید و مصرف کردن آن در مواقع ضروری تحویل نماید. لذا هرچه سریع تر در این امر اقدام لازم را مبذول فرمایید که منجر به بروز حوادث دیگر نخواهد شد. ضمناً برحسب اطلاع واصله فشنگ کلاشینکف به اندازه فراوان در لشکر یا در ناحیه ژاندارمری اهواز موجود است.» (۱۸)

پیام امروز فرماندهی لشکر ۹۲ به استانداری خوزستان از اقدامات دیگری برای جلوگیری از تردد و نفوذ عوامل عراق حکایت دارد. در این پیام آمده است: «با ارسال یک برگ کالک پیوست حاوی مطالب لازم جهت چگونگی ایجاد جاده و تکمیل شبکه سیم خاردار در نوار مرز به استحضار می رساند ایجاد جاده از منطقه سوبله تا طلایه [طلائیه] قدیم بایستی برآمده باشد و بین جاده مذکور و باتلاق های هورالعظیم حداقل ۲۰۰ متر نی بری و منطقه پاک گردد. ایجاد این جاده به علت وجود باتلاق ها بهتر است که در اواخر تابستان تا قبل از شروع باران های موسمی معمولاً اوایل دی ماه است شروع گردد، زیرا در این زمان از سال، اغلب باتلاق های واقع در مسیر جاده خشک می شود و سهولت انجام کار را ممکن می سازد، واضح است که پس از ایجاد جاده در نوار مرز سایر اقدامات کنترلی لازم نیز ازطرف سازمان های مربوطه انجام خواهد شد و آنچه مشکل به نظر می رسد ایجاد جاده در مسیر پیشنهادی و تکمیل شبکه سیم خاردار است. سایر اقدامات تأمینی لازم به موازات پیشرفت کار اساسی فوق ازطریق سازمان های مسئول انجام گردد.

فرمانده لشکر ۹۲ زرهی، سرهنگ ستاد فرزانه» (۱۹)

در غرب کشور، گزارش امروز شهربانی کرمانشاه از وجود وضعی غیرعادی در قصرشیرین در طول شب گذشته، حکایت می کند. مطابق این گزارش «بعضی تلویزیون های

ساکنین قصرشیرین تصویر زنده پادگان سرپل ذهاب و شکل رفت وآمدهای این پادگان را پخش و تا ساعت ها پس از بامداد نیز برنامه های تلویزیون بغداد را نشان داده [اند].» تحلیل شهربانی در ادامه بدین قرار است:

«به نظر می رسد که عوامل ضدانقلاب با تغییراتی در دستگاه ها و دکل های تقویتی بین راه یا احتمالاً با نصب فرستنده های نامرئی درحدود پادگان مذکور فعالیت هایی را کنترل می نمایند.» (۲۰)

گزارش دیگری از شهربانی قصرشیرین مربوط به درگیری شبانه در ساعت ۲۲، است. براساس این گزارش «در هوان منطقه دشت ذهاب بین مهاجمین و پاسداران مستقر در آن محل درگیری شدیدی رخ داده که یک نفر جوانمرد به نام رمضان کشته و یک پاسدار به نام جوان محمد اهل یزد به سختی مجروح [شده] که تحت درمان قرار می گیرد.» (۲۱) خبرگزاری پارس وقوع این درگیری را بین مهاجمان مسلح عراقی از یک طرف و پاسداران انقلاب اسلامی و فداییان امام خمینی از سوی دیگر در منطقه مرزی تپه رش گزارش داده است که ضمن آن یکی از فداییان امام خمینی شهید و یک پاسدار انقلاب مجروح شده است. (۲۲)

در منطقه قصرشیرین که عوامل رژیم عراق فعال اند اتفاقی رخ داد که در نوع خود کاملاً بی سابقه بود. گوسفندانی که از روز قبل، سرقت آنها شروع شده بود تا ساعات اولیه بامداد امروز، پس از درگیری هایی به عراق برده شدند.

گزارش ناحیه ژاندارمری حاکی است: «تعدادی از مهاجمین به نام قیاده موقت(۱) به آبادی تنگاب نو مراجعه به نام اینکه برای همکاری با آنها آمده اند

اهالی را اغفال و پس از صرف شام با ترس و ارعاب یک هزار رأس گوسفند آبادی را به سرقت می برند. پاسگاه ژاندارمری محل پس از اطلاع از جریان امر و درگیری و تیراندازی که چهار ساعت ادامه داشته، مهاجمین را متواری و جوانمرد سهراب فتحی جمعی پاسگاه تنگاب نو به شهادت می رسد.» رکن سوم ژاندارمری در گزارش به دفتر ریاست جمهوری افزوده است: «چگونگی را از مسئول قیاده موقت استعلام، ضمن تکذیب خبر، جریان واقعه را یادداشت [کرد] که از رابطین خود بپرسد و چون امکان دارد مهاجمین به نام قیاده موقت وارد آبادی ها بشوند، به ناحیه کرمانشاه دستور داده شد دقیقاً موضوع را رسیدگی و واقعیت را روشن نمایند.» (۲۳)

بااینکه مشخص نیست در این ماجرا واقعاً سوءاستفاده بارزانی ها مطرح بوده است یا عده ای مهاجم وابسته به عراق به نام آنها مرتکب این کار شده اند، در مطبوعات اعلام شد: عده ای از مهاجمان مسلح عراقی با عنوان کمک کردن به اهالی تنگاب نو وارد این منطقه شدند و ساعت ۲ بامداد، قصد دستبرد داشتند. (۲۴)

هم زمان با سرقت گوسفند از آبادی تنگاب نو در آبادی گرصدف(۲) نیز به طور مشابهی این کار انجام شد. شروع ماجرا طبق گزارش ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری به ساعت ۱۴ روز قبل {۲۶/۲/۱۳۵۹}، برمی گردد. در این ساعت طبق گزارش مزبور «۲۳ نفر با لباس کردی وارد قریه گرصدف حوزه پاسگاه ولدکشته [می شوند] با تهدید از اهالی نان می خواهند، سپس مبلغ ۲۷۲ هزار تومان پول شمس الله عزیزی کدخدای ده و ۲ قبضه اسلحه پران شکاری و یک قبضه اسلحه کمری با ۱۱۲۳ احشام اهالی را(۳) به سرقت و در ساعت ۲۰ روز ۲۷/۲/۱۳۵۹، در موقع عبور به خاک عراق با مأمورین پاسگاه ولدکشته درگیر که جوانمرد اسماعیل فتحی شهید و سارقین ضمن فرار، احشام را نیز به کشور عراق می برند. از تلفات احتمالی سارقین اطلاعی در دست نیست، ولی ۲ نفر از سارقین به نام های منصور نظری و...(۴) هر دو ساکن قریه گرصدف شناسایی

ص: ۹۲۲

۱- * عنوان افراد بارزانی، یکی از دو گروه عمده کرد عراقی است که با دولت بعث مبارزه می کنند.

۲- ** تنگاب نو از روستاهای تابعه قصرشیرین در ۵/۷ کیلومتری جنوب شرقی خسروی و کنار رودخانه الوند است. گرصدف نیز از آبادی های تابعه قصرشیرین واقع در ۱۲ کیلومتری جنوب خسروی و کنار همان رودخانه است. [فرهنگ جغرافیایی ایران {آبادی ها}، جلد ۵، استان ۵ {کردستان و کرمانشاهان}، انتشارات سازمان جغرافیایی کشور، صص ۹۵ و ۳۹۵]

۳- *** عبارت "با ۱۱۲۳ احشام اهالی را..." عین سند است.

۴- **** نام دوم در سند ناخوانا بود.

[شدند].» (۲۵) درباره این ماجرا در گزارش گروهان ژاندارمری قصرشیرین آمده است: «تعدادی مأمور به کمک پاسگاه ولدکشته اعزام و معلوم می گردد سارقین مسلح تعدادی گوسفند متعلق به قریه گرصدف را سرقت و قصد خروج آن را از نزدیکی های پاسگاه ولدکشته به عراق را دارند که ضمن زدوخورد مأمورین با عناصر مسلح، جوانمرد اسماعیل فتحی سراب شهید و از سارقین یک عدد گلوله آر.پی.جی ۷ سالم و تعدادی پوکه کلاشینکف به جا می ماند.» (۲۶)

در حاشیه این ماجرا، گزارش ژاندارمری که حاوی گله مندی از ارتش و تقاضای امکانات می باشد، قابل توجه است: «ستوان دوم رستمی افسر رابط هنگ با واحد نظامی مستقر در خِرناصرخان گزارش کرده است هنگام درگیری از واحد نظامی تقاضای اعزام نفربر زرهی و آتش پشتیبانی کرده است، ولی واحد مزبور به درخواست او توجه نکرده درنتیجه مهاجمین عراقی موفق شده اند گوسفندان را از مرز خارج کنند. استدعا دارد نسبت به ابلاغ دستورات پشتیبانی واحد ارتش در این قبیل وقایع ازطریق مجاری ذی ربط اقدام که چنانچه من بعد مأمورین ژاندارمری درگیر شدند از آنها پشتیبانی شود. در غیر این صورت مقرر فرمایند تعداد ۴ دستگاه نفربر زرهی دراختیار هنگ بگذارند تا به موقع خود رأساً اقدام مقتضی معمول و نیازی به پشتیبانی واحد مزبور نباشد.» (۲۷)

۴۸۳

درحالی که درگیری های مسلحانه طولانی اخیر، آثار ملی سراسری نیز همراه دارد که عمده آن نفی شدید هرگونه مذاکره و راه حل های غیرنظامی است، در سنندج، در کنار برخی اقدامات نظامی تکمیلی، محور اصلی کار نیروهای سپاه و ارتش، رسیدگی به اوضاع عمومی شهر و رفع نابسامانی های مربوط به ارزاق و... است. پیام های ارسالی سپاه سنندج برای تهران، حاکی از اهتمام این نیرو برای هدف مزبور است.

امروز در ساعت ۱۰:۳۷، پیامی به تدارکات سپاه در تهران ارسال شد که حاوی این درخواست بود: «نان ۲۰۰۰ کیلو، قیمه بادمجان ۵۰۰ جعبه، ۳ تن ماهی، ۵۰۰ جعبه کبریت، ۱۰ کارتن قند، ۲۰۰۰ کیلو پنیر، ۵ حلب مربا، ۱۰ قوطی میوه.» (۲۸) همچنین در ساعت ۱۰:۴۰ بار دیگر پیامی بدین شرح به سپاه مرکز و دفتر ریاست جمهوری ارسال شد: «کنسرو لوبیا و قیمه ۱۰۰۰ کارتن، روغن نباتی ۵۰ هزار قوطی، نان ۳۰ هزار نفر، تاید ۳۰ هزار نفر، خرما ۲۰۰۰ بسته، شیرخشک ۱۱۰۰۰۰ نفر، برنج ۳۰ هزار نفر، سیب و پیاز ۱۱۰ هزار نفر، سیگار هر مقدار.» (۲۹)

در کنار این گونه تلاش ها تعویض نیروها و جایگزین کردن نیروهای تازه نفس نیز مطرح است. در ساعت ۱۱ امروز، مرکز فرماندهی عملیات سپاه پیامی را برای سپاه سنندج برادر بروجردی، با این مضمون ارسال کرد: «جهت تعویض ۱۰۰ نفر از نفرات را با سپاه کرمانشاه در ظرف روز جاری، هماهنگ کنید.» (۳۰)

ص: ۹۲۳

به دنبال پیگیری های انجام شده در ساعت ۱۴:۵۰، ستاد مشترک ارتش به پست فرماندهی نیروی هوایی ارتش ابلاغ کرد: «دستور فرمایید یک فروند هواپیمای سی۱۳۰ به منظور انتقال ۱۰۰ نفر از سنندج به کرمانشاه ضمن هماهنگی با سپاه پاسداران دراختیار سپاه پاسداران ظرف روز جاری، قرار دهند.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۳۱)(۱)

امروز همچنین خبری در صفحه اول روزنامه انقلاب اسلامی درج شد که یک استثنا در بازتاب رسانه ای خبرهای سنندج به شمار می آید. متن خبر چنین است: «۳۸ تن از پرسنل نظامی پادگان سنندج که در درگیری های اخیر این شهر با ضدانقلابیون علیه ارتش و پاسداران همکاری می کردند دستگیر و با یک فروند هواپیمای سی۱۳۰ به تهران فرستاده شدند. در بین دستگیر شدگان یک سرگرد و ۲ سروان دیده می شدند و بقیه آنان از افسران جزء و ارشد و درجه داران باسابقه می باشند. همچنین ۴ نظامی خائن که در این درگیری ها ۲ فروند هلیکوپتر را منهدم کرده اند جزء دستگیرشدگان هستند. نظامیان دستگیر شده در اوج درگیری های سنندج چند افسر، درجه دار و سرباز ازجمله سرگرد عباس سرپرست را به شهادت رسانیده اند. به گزارش خبرنگاران اعزامی ما از سنندج به نقل از روابط عمومی لشکر ۲۸ سنندج در درگیری های اخیر سنندج ۷۰ تن از پرسنل این لشکر شهید و ۳۵۲ نفر دیگر مجروح شده اند. مسئول روابط عمومی لشکر تعداد تلفات مهاجمین را ده برابر نیروهای نظامی ذکر کرد و افزود علاوه بر پرسنل نظامی خائنی که دیروز به تهران فرستاده شدند،بیش از ۵۰ دختر و پسر جوان که در درگیری های سنندج دستگیر شده بودند هم اکنون در بازداشت لشکر به سر می برند.» (۳۲)

قضایای اخیر سنندج، حواشی بی شماری دارد که نمونه ای از آن در تلفن گرام امروز رئیس ستاد مشترک ارتش به سپاه تهران مشاهده می شود؛ در این تلفنگرام حفاظت خانواده یک فرمانده ارتشی فعال در سنندج از سپاه خواسته شده است: «برابر اعلام نیروی زمینی مستند به تماس تلفنی خانم سرهنگ صدری فرمانده لشکر۲۸ سنندج، رفت وآمد مشکوکی اطراف منزل خانواده نامبرده مشاهده شده و خانواده افسر مزبور شدیداً در نگرانی به سر می برند. مراتب جهت آگاهی و هرگونه اقدام لازم اعلام می گردد. ضمناً آدرس منزل نامبرده تهران پارس خیابان... پلاک... می باشد.(۲)

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۳۳)

ص: ۹۲۴

۱- * ذیل سند درج شده است: «سعید اقدام: رونوشت به هماهنگی نیرو اقدام شد سعید»

۲- ** در سند نشانی دقیق آمده است.

۴۸۴

اگر چه وضـعیت سنندج ملاکی برای تشخیص نوع برخوردها به دست داده که براساس آن هرگونه مذاکره و مماشات محکوم می گردد، امـا درعین حـال اقـداماتی که ازبین بردن اساسـی ریشه های اختلاف و زمینه های اجتماعی و عقیـدتی برخوردهای خشن سیاسی را مورد توجه قرار می دهد، نیز طرح می شود.

در این زمینه خبرنگـار خبرگزاری پـارس هنگـام بـازگشت آیت الله منتظری از ملاقـات امروز عصـر خود بـا امـام خمینی گفت وگوی کوتاهی با وی انجام داد که گزارش آن در روزنامه انقلاب اسـلامی چنین درج شـده است: «حضـرت آیت الله منتظری فقیه مجاهد به حضور امام خمینی رهبر و بنیان گذار جمهوری اسـلامی ایران رسـید و با ایشان ملاقات و مذاکره کرد. حضرت آیت الله منتظری در پایـان این دیـدار در پاسـخ سؤال خبرنگـار خبرگزاری پـارس درمورد مسائـل مطرح در حضور امام گفتند پیشـنهاد تأسـیس یک دانشـگاه اسلامی در مناطق سیستان و بلوچستان یا کردستان که بیشتر برادران اهل سنت در آنجا زندگی می کننـد مطرح شـد تا در این دانشـگاه فقه بر مبنای پنـج مذهب که عبارت از مذاهب اربعه اهل سـنت و نیز مذهب جعفری و اثنی عشری است تدریس شود تا از این راه زمینه بیشتری برای تفاهم و وحدت ایجاد شود که پیشنهاد مورد تأیید امام امت قرار گرفت و ایشان پذیرفتند.» (۳۴)

در کنـار آنچه ذکر شـد، نوع تأکیـد بر صـحت رفتـار اخیر نظـام در سـنندج نیز قابـل ملاحظه است. در گزارش این روزنامه از اظهـارات آیت الله منتظری، همچنین آمـده است: «نظر به اینکه بارهـا ازطریـق مـذاکره و رفتن هیئت حسن نیت به کردسـتان به تجربه برای مـا ثـابت شـده است که دیگر مـذاکره و اعزام هیئت حسن نیت به منطقه جز اینکه آنهـا دراثر اتلاف وقت مواضـع خود را مسـتحکم کنند و به حملات خود به برادران مسلمان کرد ما بیفزایند سود دیگری ندارد، لذا نظر من این است که دیگر به هیـچ وجه برای مـذاکره جایی باقی نمانده و نیروهای پاسدار و ارتش و ژاندارمری که تاکنون بسـیاری شـهید و زخمی داده اند باید همچنان با قاطعیت به کار خود که عبارت است از پاک سازی منطقه ادامه دهند.» (۳۵)

۴۸۵

تـداوم قـاطعیت در پاک سازی کامل منطقه کردسـتان، درواقع انعکاس برداشت عمومی و سراسـری در واکنش به اتخاذ مشـی مسـلحانه در کردسـتان ازسوی گروه هـای مسـلح غیرقانونی است. نکوهش اقـدام مسـلحانه این گروه ها در کردسـتان حتی در شماره امروز روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده مشاهده می شود.

در ستون طنز این روزنامه در مطلبی تحت عنوان "پس اسلحه چی؟" آمده است: «گروهک ضدانقلابی و مائوئیستی پیکار طی اعلامیه ای از همه خواسته است تا با آگاه کردن خلق، با افشای اقدامات ضدخلقی رژیم، با بسیج امکانات پزشکی و درمانی و غذایی و ارسال آنها به کردستان، به یاری خلق رزمنده بشتابیم. {پیکار ۵/۲/۱۳۵۹}

ص: ۹۲۵

رفیقی سؤال می کرد، پس اسلحه چی می شه؟ بدون اسلحه و مهمات که نمی شود با رژیم ضدخلقی جنگید. ظریفی لبخند زنان پاسخ داد: اونش با عراق و امریکا. ...» (۳۶)

البته آنچه در سطح توده ای ها جریان دارد بسیار تندتر از موضع مذکور است؛ تاجایی که گریبان خود این گروه را هم، {به دلیل شهرت کمونیستی و سابقه آن} می گیرد. گزارشی دیگر از نشریه حزب توده، نمونه ای از این مطلب است: «روز شنبه بیست وهفتم اردیبهشت، در جریان مراسم تشییع جنازه ۵ نفر از پاسداران انقلاب اسلامی که در حوادث کردستان شهید شدند، عده ای از عناصر معلوم الحال، با دادن شعارهایی علیه نیروهای مترقی به دفتر فروش نشریات حزب توده ایران در گلپایگان حمله کردند و پس از پاره کردن نشریات، اشیای موجود را به آتش کشیدند. این عناصر سپس به مرکز فروش نشریات سازمان چریک های فدایی خلق حمله بردند و آنجا را به ویرانه تبدیل کردند. این عوامل مخرب ضدانقلاب همچنین قصد حمله به مرکز فروش نشریات سازمان مجاهدین خلق را داشتند که با هوشیاری سپاه پاسداران توطئه آنها خنثی شد.» (۳۷)

در بانه همچنان وخامت اوضاع ادامه دارد. تلفن گرام یک گروهبان ارتشی به سپاه و درخواست کمک برای نجات بانه و مدافعان آن آخرین وضعیت بانه را نشان می دهد. در این تلفن گرام آمده است: «در بانه ۴۰ شهید و ۵۰ گروگان و ۸۰ زخمی داریم که هیچ نوع کمکی به بانه نمی شود. مسئولین ارتش می گویند مقاومت کنید، ولی سربازهایی که ۴۵ روزه آنجا رفته اند الآن چهار ماه است که آنجا هستند، روحیه افراد همه خراب است. ... در آنجا آب برای خوردن نیست، و نان برای خوردن نیست. پادگان ۲۵ روز است که در محاصره است. رادیو هیچ چیز نگفته و نمی گوید راجع به بانه. از ستاد ارتش نامه آمده که جسدها را خاک کنید. ما خاک نکردیم بعد دوباره نامه آمد که چرا خاک کردید، ولی خوشبختانه ما خاک نکرده بودیم. از ارتش هرچه کمک می خواهیم کمک نمی کنند و فقط می گویند مقاومت کنید. تو را به خدا شما یک فکری بکنید. شما که یک نهاد انقلابی هستید. بچه ها هم چشم امیدشان به شماست تو را به خدا به داد بچه ها در پادگان بانه برسید.» (۳۸)

از سوی دیگر، تلاش ها برای تغییر وضعیت ذکرشده ادامه دارد. در گزارش نشریه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق درمورد وضع امروز بانه آمده است: «پادگان همچنان بین پیشمرگان و نظامیان تقسیم شده و جنگ سنگربه سنگر در داخل پادگان بانه جریان دارد، تیپ زرهی که قصد دارد برای جلوگیری از سقوط پادگان بانه عازم این شهر شود، هنوز به مقصد نرسیده است.» (۳۹)

علاوه بر سنندج و بانه، در دیگر مناطق کردنشین نیز وضع عادی وجود ندارد، دراین زمینه می توان به تداوم درگیری ها و تحرکات ایذایی امروز در جوانرود، پاوه، مریوان، شاهین دژ، میاندوآب و نیز به اوضاع غیرعادی و شکننده سقز و نوسود اشاره کرد.

درباره وضع جوانرود در پیام ساعت ۹:۱۰ سپاه غرب به مرکز فرماندهی سپاه چنین آمده است: «یک استوار و ۲ پاسدار را دشمن گروگان گرفته است و ۲ مین در منطقه منفجر شده است. خواهشمندیم یک هلیکوپتر برای پاک سازی منطقه جوانرود بفرستید.» (۴۰)

در پیگیری این درخواست، دوزدوزانی فرمانده سپاه در ساعت ۱۱:۳۰، به ستاد مشترک ارتش پیام داد: «بدین وسیله درخواست می شود جهت پشتیبانی از نیروهای موجود در جوانرود به وسیله یک فروند هلیکوپتر کبری اقدامات لازم صورت گیرد. بدیهی است که با سپاه کرمانشاه هماهنگ گردد.» (۴۱)

در پاوه، به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از کرمانشاه ساعت یک بامداد امروز، افراد مسلح حزب دمکرات به قصد بستن جاده کرمانشاه پاوه به روستای تازه آباد حمله کردند و پاسداران انقلاب اسلامی با آنها درگیر شدند.

پس از یک ساعت درگیری در ساعت ۲ بامداد، گروه ضربت سپاه پاسداران، افراد پیشمرگان مسلمان کرد و گردان زرهی مستقر در شهر پاوه به یاری پاسداران درگیر با مهاجمان در تازه آباد شتافتند و در این درگیری که تا ساعت ۴ بامداد، ادامه داشت مهاجمان مسلح با متحمل شدن ۳ کشته متواری شدند. گزارش دیگری نیز حاکی است: «دو تیم از رزمندگان گروه ضربت سپاه و یک تیم از پیشمرگان مسلمان کرد به روستای گلال که محل رفت وآمد افراد مسلح حزب دمکرات بود حمله کردند و این روستا را از وجود عناصر مسلح پاک کردند.»

همچنین در گزارشی دیگر آمده است: ساعت ۱۱:۳۰ امروز، یک بار دیگر عناصر سرسپرده عوامل بعث عراق با خمپاره اندازهای ۱۲۰ میلی متری شهر پاوه را مورد هجوم قرار دادند. این حملات تا نخستین ساعات شب، همچنان ادامه داشت. (۴۲)

علاوه براین، در ساعت ۱۸:۳۰ امروز، «تپه شمالی پادگان مریوان مورد هجوم مهاجمین قرار گرفته درنتیجه یک نفر از پرسنل زخمی شده است.» (۴۳)

در شاهین دژ، از حدود نیمه شب تا ساعت ۳:۳۰ بامداد امروز، «مهاجمین با خمپاره انداز و توپ۱۰۶ به طرف پاسداران و مأمورین مستقر در پاسگاه شاهین دژ تیراندازی [کردند] که جواب داده شد، تلفات جانی وجود نداشته [است].» (۴۴) بهرنگ فرماندار میاندوآب نیز اعلام کرد براثر این حمله به باغ ها و مزارع اطراف شاهین دژ خساراتی وارد شده، اما تلفات جانی به بار نیامده است. (۴۵)

در میاندوآب نیز تیراندازی متقابل نیروهای گروهان میاندوآب و مهاجمان از ساعت ۳ تا ۵ بامداد امروز، ادامه یافت. (۴۶)

درمورد وضع امروز سقز هم در گزارش نشریه کار آمده است: «پاسداران نمی توانند از مواضع خود که یک ماه قبل در آن مستقر شده اند، به جلو پیشروی نمایند. ... دراثر اصابت گلوله خمپاره،

شرکت اتوبوس رانی اطمینان در سقز آتش گرفته و ماشین های داخل آن سوخته است.» (۴۷)

درباره نوسود، پیام هشدارآمیزی از تهران برای سپاه غرب ارسال شد که حاکی است: «برابر اخبار واصله مقادیر زیادی اسلحه و مهمات از منطقه نوسود به وسیله بنز خاور که نام راننده اش عزت می باشد به چشمه در وارد و به دهات اطراف منتقل می شود.» (۴۸)

۴۸۸

در افکارعمومی و نیز در محافل مذهبی آشکار و پنهان طرف دار نظام و همچنین در نگاه اکثر قریب به اتفاق مسئولان کنونی نظام، سازمان مجاهدین خلق از متحدان اصلی گروه های مسلح ضدنظام که در کردستان فعال اند محسوب می شود که فقط برای جذب نیروی بیشتر و آمادگی بهتر برای مبارزه مسلحانه، امروز مشی سیاسی پیشه کرده است و برای همین هم مسئله تحویل سلاح و غیرنظامی شدن خود را با لطایف الحیل مسکوت می گذارد، بااین حال، سازمان مذکور از اینکه به سان یک تشکل سیاسی آزاد قلمداد نمی شود، نهایت بهره برداری تبلیغاتی را می برد. به تازگی تاکتیک نزدیکی به رئیس جمهور در جناح بندی کنونی نیز به روش های سازمان افزوده شده است.

امروز نشریه مجاهد ارگان این سازمان در یک جمع بندی درباره انتخابات نوشت: «ضمن انتخابات {چه مرحله اول و چه مرحله دوم} به پیروزی های بسیار بزرگی دست یافتیم. البته اگر معنی پیروزی به دست آوردن کرسی باشد خیر، اما اگر پیروزی را امروز، در راستای روشنی و روشنگری صفوف و جبهه بندی های مختلف ببینیم آری،...» این نشریه در ادامه ضمن اشاره به مشارکت مردمی در انتخابات، مسئولان نظام را انحصارطلب خوانده است. (۴۹)

همچنین امروز هیئت تحریریه نشریه مجاهد نامه ای سرگشاده برای بنی صدر ارسال کرد که متن آن چنین است:

«آقای دکتر بنی صدر، ریاست جمهوری و ریاست شورای انقلاب محترماً به رغم تمام تأکیدات شما مبنی بر موقوف داشتن روش های نفاق افکنانه در رادیو و تلویزیون که تاکنون جز افزایش تشنج و تبلیغ درگیری و خشونت مفید فایده ای نبوده است، ازهم رادیو در پایان سرویس خبری ساعت ۲ بعدازظهر شنبه ۲۷/۲/۱۳۵۹، سمپاشی های بسیار زننده ای علیه روزنامه مجاهد به عمل آورد. سپس عصر همین روز بار دیگر دروغ هایی دررابطه با درگیری های غرب کشور به مجاهدین خلق ایران نسبت داد. بدیهی است از آنجا که این طرز برخورد معنایی جز پدیدآوردن زمینه برای هرچه محدودترکردن آزادی های قانونی ندارد و به راستی که دیگر حوصله ما از این روش های شریرانه به سر آمده و اقدام بسیار عاجلی را دراین باره انتظار داریم.

همچنین می دانید که تلویزیون درست در شب روز ماقبل انتخابات حتی برخلاف دستور اکید وزیر کشور، برنامه های موهن دیگری را که بحق یادآور شوهای تلویزیونی رژیم گذشته بود علیه

مجاهـدین خلق ایران به نمایش گـذاشت که بیش ازپیش مؤیـد نیات ضـدانقلابی برخی گردانندگان معلوم الحال این دسـتگاه علیه وحدت و تفاهم ملی مردم میهن ماست.

علی هـذا چنـانچه اقـدام ممـانعت کننـده قـاطعی دراین بـاره صورت نگیرد جای این سؤال باقی است که وقتی حرمت قوانین و دسـتورات رسـمی را خود مسئولان نگاه نمی دارند، شما چگونه می توانید از سایرین احترام مقررات و نظامات موجود را طلب نمایید.

هیئت تحریریه روزنامه مجاهد، ۲۷/۲/۱۳۵۹» (۵۰)

۴۸۹

سپاه پاسـداران به طور طبیعی در داخل تشـکیلات با مشـکلات ناشـی از مرحله گذار در پدیده انقلاب روبه رو است و درعین حال، گسترش اساسـی خود ازجمله دراختیارگرفتن سازمان بسـیج را نیز مد نظر دارد. سـپاه در شـرایط فعلی بیشتر درقالب یک تشکل ایدئولوژیک سیاسی نظامی انقلابی و شناور است تا یک نهاد رسمی نظامی با وظایف قانونی معین و محدود. درواقع به جای انضـباط ناشـی از سلسـله مراتبی از قوانین و فرماندهی مشـخص، انگیزه ها و ایمان فردی افراد است که درقالب تکلیف به تشـخیص خود، در مجموعه ای به نام سپاه جمع شده اند تا از انقلاب اسلامی پاسداری کنند. ازاین رو هرروزه از گوشه وکنار سپـاه اختلافاتی که ناشـی از تفاوت برداشت ها در انجام تکلیف انقلابی است بروز می کنـد. این مشـکل بایـد به تدریـج و در رونـد شـکل گیری یک نهاد موظف رسـمی قانون مدار و البته سراسـری رفع شود و راه حل سـریعی برای آن وجود ندارد. در ادامه، به دو نمونه از این گونه مشکلات که امروز انعکاس یافته، اشاره شده است.

اولین مورد بخشـی از یـک خبر است که در کیهـان امروز، چـاپ شـد: «اسـتان مرکزی خبرنگار کیهان: به دنبال دسـتور رئیس جمهور دربـاره آزادی ۱۱ نفر از عوامـل فئودال ها و تصـمیم به اسـتعفای گروهی از پاسـداران ساوه به عنوان اعتراض به ابطال انتخابات مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران ساوه، این شهر را به صورت آرامش قبل از طوفان توصیف کرد.» (۵۱)

نمونه دوم، گزارشـی از دفتر همـاهنگی اسـتان هـای سـپاه درخصوص بررسـی وضع سـپاه در مناطق مختلف است. این گزارش امروز، به وسـیله مرکز بررسـی مناطق ایران منطقه۴ که از زیرمجموعه هـای دفتر مزبور می باشـد، تهیه و ارائه شـده است: «طبق آخرین خبر واصـله از خرم آباد: شب گذشته، ریاست دادگاه انقلاب آقای محمد محمدی با فرمانده سپاه به پادگان سپاه رفتند و ریـاست دادگـاه دسـتور دسـتگیری و اخراج برادر پورزاد فرمانـده آموزشـی را صـادر نمودنـد، ولی در مقابل پاسـداران هیچ توجهی به گفته و دسـتور ریاست دادگاه نمی دهند و به همین منظور جلسه ای با شـرکت فرمانده سپاه تشکیل می گردد و بعد از آن جلسه مصـمم به اخراج فرمانـده عملیات برادر سـعیدی و ۴۵ نفر دیگر از پاسـداران می گردند. وضع داخلی سـپاه ناآرام است چون پاسداران طرف دار برادر سعیدی و هاشم پورزاد می باشند.» (۵۲)

ص: ۹۲۹

از سوی دیگر، گسترش درجهت زیر بال وپر گرفتن بسیج و ارتش بیست میلیونی از اهداف اصلی سپاه است، درحالی که در شرایط کنونی، حرکت رسمی بسیج و تجهیز ارتش بیست میلیونی مستقل از سپاه، برنامه ریزی شده و به تدریج و البته با کندی درحال شکل گیری است و در کنار آن، سازمان توانمند سپاه به وسیله نیروهای ورزیده انقلابی داوطلب، درعمل سازماندهی اصلی تشکیل ارتش بیست میلیونی را نه به عنوان وظیفه رسمی قانونی، بلکه به عنوان یک تکلیف انقلابی برعهده گرفته و انجام می دهد. نامه امروز سپاه به شورای انقلاب، با امضای «ستاد هماهنگی آموزش و سازماندهی ارتش بیست میلیونی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی»، خود تبلوری از این موضوع است. در این نامه آمده است: «پس از فرمان امام دایر بر تشکیل ارتش بیست میلیونی، جهت هماهنگ کردن فعالیت های سپاه پاسداران و ارتش و دیگر ارگان های نظامی و انتظامی، ستادی به نام ستاد بسیج ملی تشکیل شده و اساسنامه ای توسط نمایندگان سپاه پاسداران، وزارت کشور و ارتش جمهوری اسلامی تنظیم گشت و جهت تصحیح و تصویب به شورای انقلاب فرستاده شد. متأسفانه ستاد بسیج هیچگاه تحقق واقعی نیافت و تنها سپاه پاسداران بود که امر آموزش و سازماندهی ارتش بیست میلیونی را در سراسر کشور با برنامه های تدریس شده و تشکیلاتی منضبط به عهده گرفت و با پیشرفت هایی که در این امر حاصل شده است هم اکنون حفاظت و امنیت جنوب تهران و بعضی از شهرهای مهم مخصوصاً در هنگام شب توسط افراد ارتش بیست میلیونی تأمین می شود. آنچه اخیراً به نام قانون تشکیل سازمان بسیج ملی تدوین شده و به شورای انقلاب فرستاده شده است به دلایل زیر مورد تأیید این ستاد نمی باشد و درصورتی که اصلاح نشود ما قادر به همکاری نخواهیم بود.» پس از ۶ بند توضیح، اضافه شده است: «برای عرض توضیحات بیشتر نماینده این ستاد در هر موقع که تعیین فرمایند خدمت خواهد رسید.» (۵۳)

۴۹۰

امروز، یازدهمین گردهمایی وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی در اسلام آباد پاکستان، به طور رسمی شروع شد.

پیش از آغاز رسمی این اجلاس، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، درباره موضوع مذاکرات کمیته قدس که صبح امروز، تشکیل شد به خبرنگاران ایرانی گفت: «در این جلسه تمام فشار روی شورای امنیت و سازمان ملل بود که برای مسئله فلسطین از این طریق اقدام شود و حتی درمورد مطلبی که خود فلسطینی ها پیشنهاد داده بودند. ما صریحاً گفتیم که به آنها [سازمان ملل] نمی شود امیدی بست و دو سه نکته را صریحاً اعلام کردیم که اولاً قبل از اینکه افکارعمومی جهان را بخواهیم درمورد مسئله قدس روشن کنیم باید کشورهای اسلامی افکار

ص: ۹۳۰

مردم خود را نسبت به قدس روشن کنند و به هرحال باید در سیستم تعلیم وتربیت خودشان مسئله قدس را چنان عنوان کنند که بیت المقدس و آزادی بیت المقدس به عنوان آرزو و کمال هر انسان مسلمان در هر نقطه دنیا باشد.» قطب زاده افزود: «در این جلسه پیشنهاد شد که دوباره به سازمان ملل مراجعه کنیم و ما گفتیم البته چون ما با شما هستیم، این کار را خواهیم کرد و کمک هم می کنیم، ولی آنها قدس بیت المقدس را از ما گرفتند و به ما فقط یک مشت قطعنامه دادند، ما تا کی می خواهیم دنبال این قطعنامه ها بدویم؟ چرا دنبال آزادی واقعی بیت المقدس و فلسطین نمی رویم؟ حرف ما این بود که باید قاطع بود و تا آنجایی پیش برویم که با تمام کشورهایی که سفارتخانه هایشان را به بیت المقدس می برند، قطع رابطه بکنیم و این اجناس اروپایی ها و امریکایی ها را نخریم و باتوجه به فشارهای اقتصادی اینها را به زانو درآوریم.»

قطب زاده بار دیگر بر پیاده کردن راهبرد "نه شرقی، نه غربی" تأکید کرد و گفت: «اگر ما موفق شویم این استراتژی را در اینجا پیاده کنیم، به نظرمان موفقیت بسیاری را به دست آورده ایم.» (۵۴)

منابع و مآخذ روزشمار ۲۷/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه اطلاعات، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳. روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۴. همان.

۵. روزنامه اطلاعات، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۶. روزنامه اطلاعات، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۸. روزنامه اطلاعات، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۹. همان.

۱۰. روزنامه بامداد، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۱. روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۲. سند شماره ۳۴۰۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول امور انتظامی خوزستان به وزارت کشور {اداره کل انتظامی}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۱۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۱۴. سند شماره ۳۴۷۴۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی۱۹ فرماندهی۲۱ ۰۷ {رکن۲}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۱۵. سند شماره ۰۳۴۱۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به نخست وزیری، ۲۸/۳/۱۳۵۹.

۱۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۱۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۱۸. سند شماره ۱۸۹۹۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه دشت آزادگان به دایره تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران اهواز، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۱۹. سند شماره ۳۴۷۴۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به استاندار خوزستان {مدیریت سیاسی انتظامی}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۲۰. سند شماره ۳۴۰۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از استانداری کرمانشاهان به دفتر معاونت امور اداری و مالی، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۲۱. سند شماره ۴۱۴۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۲۲. روزنامه بامداد، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲۳. سند شماره ۰۴۱۴۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۲۴. روزنامه اطلاعات، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۳؛ و روزنامه بامداد، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲۵. سند شماره ۰۴۱۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ دایره امنیت} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۲۶. سـند شـماره ۲۸۳۴۶۲ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از هنـگ قصرشـیرین بـه تهران فرمانـدهی ژاجا {رکن۳}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۲۷. همان.

۲۸. سـند شـماره ۴۱۴۲۶ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از عملیـات سـنندج بـه سـپاه مرکز {تـدارکات و عملیـات}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۲۹. سند شماره ۴۱۴۲۵ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از سپاه سنندج به سپاه مرکز {عملیات} و دفتر ریاست جمهوری، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۳۰. سـند شماره ۴۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرمانـدهی {عملیات} به سپاه سـنندج {برادر بروجردی}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۳۱. سند شـماره ۴۱۴۲۴ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از سـماجا۳ {مرکز فرمانـدهی} بـه نهاجـا {پست فرمانـدهی}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۳۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳۳. سند شماره ۰۴۱۴۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۳۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۵. همان.

۳۶. روزنامه نامه مردم، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۸.

۳۷. روزنامه نامه مردم، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۳۸. سـند شماره ۴۱۴۲۸ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از گروهبان لشکر۷۷ خراسان به مرکز فرماندهی سپاه، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۳۹. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۹، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۴۰. سند شماره ۴۱۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه غرب به مرکز فرماندهی، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۴۱. سـند شـماره ۰۴۱۴۲۷ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: تلفـن گرام از سـپاه {مرکز فرمانـدهی} بـه سـماجا {مرکز

فرماندهی}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۴۲. روزنامه بامداد، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۳. سند شماره ۹۸۱۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات {مدیریت اطلاعات}، شماره ۳۷، از ۲۹/۲/۱۳۵۹ تا ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۴. سند شماره ۴۱۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ عملیات مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۴۵. روزنامه کیهان، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۴۶. سند شماره ۴۱۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴۷. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۹، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۴۸. سند شماره ۰۴۱۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به مرکز اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کرمانشاه، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۴۹. سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۶۶، ۲۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۵۰. سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۶۸، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۱. روزنامه کیهان، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۲. سند شماره ۱۳۶۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش مرکز بررسی مناطق ایران {منطقه۴}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۵۳. سند شماره ۵۸۰۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد هماهنگی آموزش و سازماندهی ارتش بیست میلیونی سپاه پاسداران به شورای انقلاب، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۵۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، صص ۴ و ۱۰.

۴۹۱

اجلاس وزیران امور خارجه عضو بازار مشترک اروپا با محوریت تحریم ایران امروز، با صدور بیانیه ای به کار خود پایان داد. وزیران امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا در پایان اجلاس خود در ناپل به طوررسمی اعلام کردند که از روز پنجشنبه {۱/۳/۱۳۵۹}، تحریم های اقتصادی علیه ایران آغاز خواهد شد،۱ البته تحریم ها، قراردادهای قبل از گروگان گیری را دربرنمی گیرد. (۲) درواقع این محدودیت ها به معنای تعلیق تمام قراردادهایی است که پس از چهارم نوامبر گذشته {۱۳ آبان ۱۳۵۸} با ایران منعقد شده است. (۳)

در بیانیه امروز ناپل آمده است: «وزیران امور خارجه ۹ کشور بازار مشترک اروپا، امروز، در بیانیه ای که در ناپل انتشار دادند خاطرنشان ساختند که در اجلاس روزهای هفدهم و هجدهم ماه جاری خود در ناپل، اوضاع ناشی از بازداشت گروگان های امریکایی در ایران را مورد بررسی قرار داده و این بازداشت را به منزله تجاوزی به حقوق بین المللی دانسته اند. وزیران امور خارجه بازار مشترک اروپا همچنین گزارش های رسیده از ایران را مطالعه و حصول یک تحول مهم یعنی انتخابات پارلمان ایران که شاید منجر به آزادی گروگان ها شود را ملاحظه کرده اند، ولی از طرف دیگر عدم هرگونه پیشرفت درجهت آزادی گروگان ها را احساس می کنند، لذا وزیران یاد شده اجرای فوری اقدامات گنجانده شده در قطعنامه دهم ژانویه گذشته شورای امنیت(۱) را تصویب

ص: ۹۳۳

۱- * در این قطعنامه که با وتوی شوروی مواجه شد، امریکا تحریم اقتصادی کامل ایران را درخواست کرده بود. به گزارش خبرگزاری فرانسه از سازمان ملل: «به موجب این پیشنهاد امریکا تا وقتی که همه گروگان های امریکایی آزاد شوند و خاک ایران را ترک کنند، باید نسبت به ایران و اتباع این کشور، مقررات تحریم اقتصادی کامل درباره فروش یا دادن هرگونه محصول و مواد اولیه به ایران به استثنای مواد غذایی و دارویی و وسایلی که کاملاً- جنبه پزشکی دارند به اجرا درآید. این تحریم همچنین شامل حمل ونقل دریایی، زمینی، راه آهن و هوایی این گونه کالاها خواهد شد. در قطعنامه پیشنهادی امریکا، تحریم اعطای هرگونه وام و اعتبار و تسهیلات مالی به ایرانی ها و سازمان های ملی ایران پیش بینی شده است. امریکا در این قطعنامه همچنین از کشورهای عضو سازمان درخواست کرده است که از امضای هرگونه قراردادهای جدید برای انجام برنامه های صنعتی ایران خودداری کنند و کشورهای عضو باید درعین حال اعضای میسیون های دیپلماتیک ایران را در کشورهای خود به حداقل کاهش دهند.» به گزارش یونایتدپرس وزیر امور خارجه امریکا امکان وتوی شوروی را با قید "به احتمال زیاد" پیش بینی کرده و افزوده بود: «امریکا مجازات اقتصادی کاملی علیه ایران اعمال خواهد کرد. حتی اگر اتحاد شوروی قطعنامه شورای امنیت برای تحریم جهانی ایران را وتو کند.» وی همچنین «امکان مسدودکردن راه های دریایی ایران توسط ناوگان امریکا برای پشتیبانی از مجازات اقتصادی علیه ایران را منتفی ندانست.» یادآوری می شود در آن شرایط، بر سر اشغال افغانستان، تحریم اقتصادی امریکا علیه شوروی نیز درحال انجام بود. ازاین رو در همین گفت وگو، ونس اظهار کرده بود که

«مجـازات اقتصـادی امریکـا علیه اتحـاد شوروی ممکن است مـدت زیادی ادامه پیـدا کنـد.» [روزنامه اطلاعات، ۲۲/۱۰/۱۳۵۸، ص۱۲]

کرده اند که البته اجرای این اقدامات براساس شرایط و راه هایی که به طور دسته جمعی مشخص شده صورت خواهد گرفت. آنها همچنین تعلیق اجرای قراردادهای امضاشده با ایران از چهارم نوامبر ۱۹۷۹، یعنی تاریخ بازداشت گروگان ها را تصویب کرده اند.»

رادیو مونت کارلو {فرانسه} نیز در بخش عربی خود گزارش داد: «در بیانیه فوق اضافه شده است که وزیران بازار مشترک به استناد ماده ۲۲۴ معاهده رم به مشورت های خود ادامه خواهند داد و از تصمیم دبیر کل ملل متحد دایر بر تقاضا از ادیب الداودی عضو کمیسیون تحقیق بین المللی، جهت بازگشت به تهران برای ادامه تماس های خود با دولت ایران استقبال کرده اند. وزیران بازار مشترک اروپا در پایان بار دیگر پایبندی خود به احترام و استقلال ایران و همچنین حق ملت ایران در تعیین سرنوشت خود را تأکید کرده اند.» (۴)

در واکنش به این بیانیه، حسن قدیری سخنگوی سفارت ایران در رم، به جامعه اقتصادی اروپا هشدار داد که اگر اروپا دست به مجازات های اقتصادی علیه ایران بزند، ایران این اقدام را به عنوان اعلام خصومت تلقی خواهد کرد و این امر تأثیر زیادی در روابط کنونی و آینده این کشورها با ایران خواهد داشت. قدیری گفت مجازات های اقتصادی ما را وادار به تسلیم نخواهد کرد و در درخواست ما برای استرداد شاه مخلوع تغییری نخواهد داد. (۵)

علیرضا نوبری رئیس کل بانک مرکزی ایران نیز در مصاحبه ای دراین باره اظهار کرد: گرچه این گونه اقدامات بعضی از عملیات های خارجی بانک ها و ترتیبات مربوط به واردات کشور را با مشکل مواجه خواهد کرد، اما در هردو مورد یعنی چه درزمینه روابط بازرگانی خارجی کشور و چه درمورد روابط بانکی خارجی پیش بینی هایی شده و امکاناتی به وجود آورده ایم که مانع از لطمه زدن به اقتصاد ایران و ملت ایران خواهد شد. حتی اگر کشورهای بازار مشترک و ژاپن بخواهند اقدامی درزمینه مسدودکردن حساب های خارجی بانک مرکزی انجام دهند، که این احتمال درحال حاضر زیاد نیست، دارایی های بانک مرکزی در اروپا و در خارج از کشورهای بازار مشترک متجاوز از سی درصد از کل دارایی های خارجی ماست که از ذخائر خارجی بسیاری از کشورهایی که بیش از دو برابر ما جمعیت دارند بیشتر است. به فرض بسیار بعید حتی اگر همه کشورهای اروپا شامل کشورهای بی طرف اقدامی علیه ایران با مسدود کردن دارایی های ما انجام دهند، بازهم حدود سی درصد دیگر از دارایی های ما در خارج از

اروپا و در نقاط امنی نگهداری می شود که از هرگونه اقدام خصمانه علیه ایران، مصون است. (۶)

وی در این مصاحبه همچنین درباره رابطه ریال با ارز خارجی مطالبی را اعلام کرد که در مطبوعات با تیتر درشت "رابطه ریال با دلار قطع شد" انعکاس یافت. ازجمله روزنامه اطلاعات در توضیح این تیتر نوشت: امروز رئیس کل بانک مرکزی ایران در مصاحبه ای قطع رابطه ریال با دلار را اعلام کرد. وی ضمن تشریح تحولات بنیانی سیاسی و اقتصادی که به دنبال انقلاب اسلامی ایران تحقق یافته، ضرورت دگرگونی در سیستم تعیین نرخ ارز در ایران را مورد تأکید قرار داد و گفت: باتوجه به این ضرورت، بانک مرکزی ایران از چندی پیش لزوم تغییر رابطه ریال با دلار و تجدیدنظر در نظام نرخ ارز ایران را شروع کرده است. از تاریخ اول خردادماه ۱۳۵۹، نرخ ریال ایران مستقیماً براساس تغییرات نرخ واحد حق برداشت مخصوص S.D.R تعیین می شود و براین اساس و برمبنای نرخ ارزهای عمده واحد حق برداشت مخصوص که همه روزه ازجانب مراجع بین المللی اعلام می گردد، نرخ ریال کلیه ارزهای عمده محاسبه و ازطرف بانک مرکزی ایران رسماً اعلام می گردد. (۷)

یادآوری می شود مصاحبه رئیس بانک مرکزی ایران قبل از انتشار بیانیه تحریم انجام شد و درواقع با پیش بینی نتیجه اجلاس این مواضع و تصمیمات اعلام گردید.

از سوی دیگر، جیمی کارتر رئیس جمهوری امریکا، از تصمیم ۹ کشور اروپایی برای تحریم اقتصادی ایران اظهار رضایت کرد. وزارت امور خارجه امریکا نیز در اطلاعیه ای اعلام کرد که امریکا با رضایت از تصمیم قاطع جامعه اقتصادی اروپا مبنی بر اعمال تحریم های اساسی علیه ایران استقبال می کند. (۸)

۴۹۲

گزارش های مختلف حاکی است چالش فعلی ایران و عراق، به صورت هایی متنوع و حتی خارج از مرزهای دو کشور، در منطقه خود را نشان می دهد.

شامگاه امروز، «بمبی در یک شرکت حمل ونقل عراقی در بیروت منفجر گردید که خسارات فراوانی به ساختمان محل شرکت وارد آورد.» (۹) به گزارش رویتر «این انفجار که در بخش مسلمان نشین بیروت صورت گرفت تازه ترین حادثه در یک سلسله انفجارهایی بود که در ساختمان های مؤسسات ایرانی و عراقی در بیروت رخ داده است.» رویتر افزوده است: «از ماه گذشته تاکنون، بمب هایی در دفتر هواپیمایی ملی ایران، دفتر هواپیمایی عراق و مرکز تجارتی عراق در بیروت منفجر شده است.» (۱۰) به گفته مفسر رادیو اسرائیل، «ناظران معتقدند که این مرحله ای دیگر از جنگی می باشد که چندی است بین ایران و عراق در بیروت انجام می گیرد.» ۱۱

دراین حال، روزنامه الثوره ارگان حزب حاکم عراق در شماره امروز خود جنبش سیاسی مذهبی امل را متهم کرد که ازطرف رژیم ایران تحریک می شود و «نظیر دولت اسرائیل، در توطئه تقسیم لبنان براساس مذهب» شرکت می کند. به گزارش خبرگزاری فرانسه: «این روزنامه می نویسد طرح

ایران بـا اعزام نیرو به لبنـان به بهانه ساختگی جلوگیری از خطر توسـعه طلبی صـهیونیسم آغاز شـد و پس از آن مسـئولین رژیم ایران یکی بعد از دیگری به لبنان آمدورفت کردند و آخرین آن صادق قطب زاده وزیر امور خارجه این کشور بود. الثوره می افزاید اکنون سازمان امل با دریافت اسلحه و مهمات به صورت یک نیروی نظامی سازمان یافته

درآمـده است. ارگـان حزب بعث حـاکم در عراق می نویسـد: [امـام] خمینی در لبنـان سه هـدف دارد: ازطرفی به سازمان امل چنـان وزنه سیاسـی نظامی داده شود که کلیه طرف های ذی نفع و نیز سازمان آزادی بخش فلسـطین آن را به حساب آورنـد و در مرحله دوم تشکیل یک دولت جدید مذهبی و بالاخره استفاده از برگ برنده لبنان در هر زمان.» (۱۲)

منابع امنیتی عراق نیز از تشـکیل یک سازمان سـری ضدعراقی مرتبط با ایران در کویت خبر دادند. بخشنامه امروز وزارت دفاع عراق انعکاسـی از این امر است که البته چاشـنی تبلیغی خاص عراقی ها را به همراه دارد. در گزارش امروز لشکر ۹۲ زرهی به استانداری خوزستان آمده است: «وزارت دفاع عراق طی بخشنامه ای به کلیه یگان های نظامی گارد مرزی و ارتش خلق اعلام نموده است که یک شبکه ضدانقلابی مرکب از افراد کشورهای عراق، ایران، فلسطین در کویت تشکیل گردیده که هدف آن در مرحله نخست ترور صـدام حسـین رئیس جمهور و در مرحله بعـد ازبین بردن ارتش و ایجاد هرج ومرج در عراق می باشـد. در این بخشـنامه از کلیه فرماندهان خواسـته شده است که به عناصـر اطلاعاتی خود هوشـیاری لازم را داده که سریعاً کلیه افراد شبکه مزبور شناسایی شده و دستگیر گردند.» (۱۳)

از سوی دیگر، اجلاس وزیران امور خـارجه سازمان کنفرانس اسـلامی نیز عرصه تقابل دو کشور ایران و عراق است، علاوه بر اقـدامات و مواضع رسـمی دیپلماتیـک، شـکوائیه رانـده شـدگان عراقی بخشـی از این تقابل را نشان می دهـد. روزنامه انقلاب اسـلامی گزارش داد: عراقی های تبعیدی در نامه ای به کنفرانس اسـلامی پاکستان خواست های خود را مطرح کردند. در این نامه آمده است: «به نام ۳۴ هزار عراقی مسـلمان تبعیدی که به جمهوری اسـلامی ایران تبعید شده اند با شما سخن می گویم و گمان نمی کنم که مصیبت بزرگ ۳۴ هزار نفر تبعیدی بی گناه که از شـهر و خانه و زندگانی خود تبعید شده اند نظر شـما را جلب نکند. این ۳۴ هزار نفر که از عراق بدون هیچ گناهی تبعید شده اند، ایرانی نیسـتند. اینها غالباً عراقی اصیل هستند، که آبا و اجـداد آنها در سـرزمین عراق زنـدگانی کرده انـد و یقیناً برای شـما هیچ اشـکالی ندارد اگر چند نفری را ازطرف کنفرانس برای بازدید اردوگاه های ما در جمهوری اسلامی ایران بفرستید تا از نزدیک از مدارکی که ما داریم و عراقی بودن ما را ثابت می کننـد اطمینـان حاصل کننـد. ... اموال منقول و غیرمنقول ما را چگونه مصادره کرده انـد ما را تا هشت کیلومتر[ی] مرزهای ایران به وسیله بارکش های ارتش رساندند و از آنجا با پای پیاده زن و بچه و پیر و جوان به سمت مرزهای ایران رفتیم و دراین بین تعدادی از زن ها و بچه ها و افراد مریض و بی گناه مردند. ... بیش از ۲ هزار نفر از جوانان ما را حزب بعث تحت نظر نگاه داشـته است و غالباً خانواده ها یک یا دو جوان یا بیشتر در داخل عراق زنـدانی دارنـد. آنچه بیشتر موجب تأسف و تأثر ماست، سکوت دستگاه های تبلیغاتی جهانی و اسلامی و عربی است که از مصیبت

۳۴ هزار مسلمان عرب هیچ یادی نمی کنند و این مصیبت کم نظیر را کاملاً نادیده گرفته اند. شاید برای ما قابل قبول باشد که دستگاه های تبلیغاتی آشکارا چنین سکوتی را پیش گیرند، ولی رادیو و دستگاه های ارتباط جمعی جهان اسلام و جهان عرب برای چه؟ آقایان وزرای محترم، ما در این نامه از شما به نام اسلام... می خواهیم که مسئله ۳۴ هزار مسلمان عراقی را جدی تلقی کنید.» (۱۴)

۴۹۳

فعالیت عراق در مناطق مرزی ایران به دو صورت اقدامات ایذایی توسط عوامل داخلی و نیز تحرکات نظامی امروز هم ادامه یافت.

یک خبر برون مرزی حاکی است: «بنا به دستور رژیم بعثی عراق قرار است کلیه ایرانیانی را که از ایران فرار نموده و درحال حاضر در پادگان های استقبال آن کشور اسکان داده شده اند، به منظور فراگیری جنگ های چریکی و طرز استفاده از جنگ افزارهای مختلف و همچنین دیدن دوره های خرابکاری به پادگان ها و مراکز نظامی در استان سلیمانیه اعزام گردند.» (۱۵)

در یک تلفن گرام هشدارآمیز از ستاد مشترک نیز اعلام شد: «به قرار اطلاع، دولت بعث عراق به عده ای از مهاجمین ایرانی که در عراق به سر می برند مأموریت داده که مزارع گندم و سایر محصولات منطقه ذهاب و بشویه و احیاناً دشت کرند غرب را به طورکلی به آتش بکشند، لیکن تاریخ اجرای این کار هنوز معین نشده است، ضمناً به طوری که شنیده شده تعداد زیادی گربه جمع آوری و قرار بر این است که با بستن گوی های نمدی به گربه ها و آغشته نمودن آنها به بنزین و آتش زدن آنها گربه ها را به داخل مزارع رها نموده تا محصولات را به آتش بکشند.» (۱۶)

در کرمانشاه، پیش ازظهر امروز، یک بار دیگر مین گذاری جاده ها قربانی گرفت. براساس گزارش اطلاعات سپاه، «در مسیر گرده نو ازگله، در منطقه دارزنگنه، به علت برخورد با مین یک دستگاه ماشین خاور منفجر شد و دو نفر از سرنشینان من جمله راننده ماشین کشته و ۲ نفر دیگر زخمی شدند.» (۱۷)

در همین حال، در بخشی از گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی درمورد خرمشهر آمده است: «چندین شب متوالی است که هواپیماهای ناشناس بر فراز آسمان خرمشهر و آبادان پرواز می کنند و پاسداران و نیروهای ارتش که در مرز مستقر هستند به روی آنها آتش می گشایند. این هواپیماها که گفته می شود از نوع جنگنده های میراژ هستند در ارتفاع زیاد پرواز می کنند و آزادانه اوضاع و نقل وانتقالات ارتش و پادگان ها و مراکز مهم این دو شهر را ارزیابی می کنند باوجوداینکه پایگاه هوایی وحدتی دزفول اعلام کرده است ظرف مدت سه دقیقه قادر است برای مقابله با هواپیماهای خارجی به پرواز درآیند، اما معلوم نیست در چند شب گذشته، چرا اقدامی انجام نداده اند. براساس همین گزارش، تهاجم هواپیماهای ناشناس در ساعت ۴:۲۰ دقیقه بامداد، انجام می گیرد.» (۱۸)

در اروندرود نیز گزارش های گارد ساحلی ایران از احداث سنگرهای بتونی متعدد ازجمله سنگر ضدهوایی، سنگر برای نصب دوربین و نیز احداث جاده خاکی جدید بین فاو و بصره، حکایت می کند. (۱۹)

علاوه براین، در جزیره مینو، قایق های گشتی عراق اقداماتی تحریک کننده انجام می دهند. در گزارش مرزبانی خرمشهر، نمونه ای از این گونه اقدامات که مربوط به امروز می باشد، چنین بازگو شده است: «سرنشینان قایق گشتی عراق در جزیره مینو به سواحل ایران نزدیک شده و به مأمورین مستقر در جزیره مینو فحاشی و توهین نموده و متواری می گردند.»(۱) (۲۰)

۴۹۴

سنندج از سیطره گروه های مسلح غیرقانونی خارج شده، اما هنوز ذیل حاکمیت نظام قرار ندارد و تلاش برای عادی شدن اوضاع شهر هم در جنبه های اجتماعی و عمومی و هم در جنبه نظامی، ادامه دارد.

گزارش خبرنگاران روزنامه انقلاب اسلامی درباره وضعیت امروز سنندج چنین است: «سنندج کاملاً آرام است و تنها شب ها فرودگاه این شهر مورد حمله مهاجمین قرار می گیرد. ادارات، مدارس و بیشتر مغازه ها همچنان تعطیل است. به گزارش خبرنگاران اعزامی ما از سنندج طی سه شب گذشته، مهاجمین چندین بار فرودگاه سنندج را زیر آتش خمپاره گرفتند که باعث شهادت و مجروح شدن ۶ سرباز و درجه دار گردید. براساس آخرین اطلاع رسیده از ستاد عملیاتی سپاه پاسداران مستقر در سنندج، شهربانی این شهر امروز، خلع سلاح و منحل خواهد شد و یکی از مسئولین سپاه دراین مورد به خبرنگار ما گفت شهربانی سنندج در درگیری های اخیر این شهر نقش خنثی داشت و کاری انجام نداده است. براساس همین گزارش امروز، ۳۱ نفر از دختران جوانی که طی درگیری های اخیر دستگیر شده اند برای محاکمه به تهران اعزام خواهند شد. در میان این دختران جوان تعداد زیادی غیربومی شناسایی شده اند. نکته قابل توجه اینکه فریده قریشی یکی از اعضای مؤثر کادر مرکزی سازمان چریک های فدایی خلق شاخه کردستان در بین دستگیرشدگان است.»(۲) (۲۱)

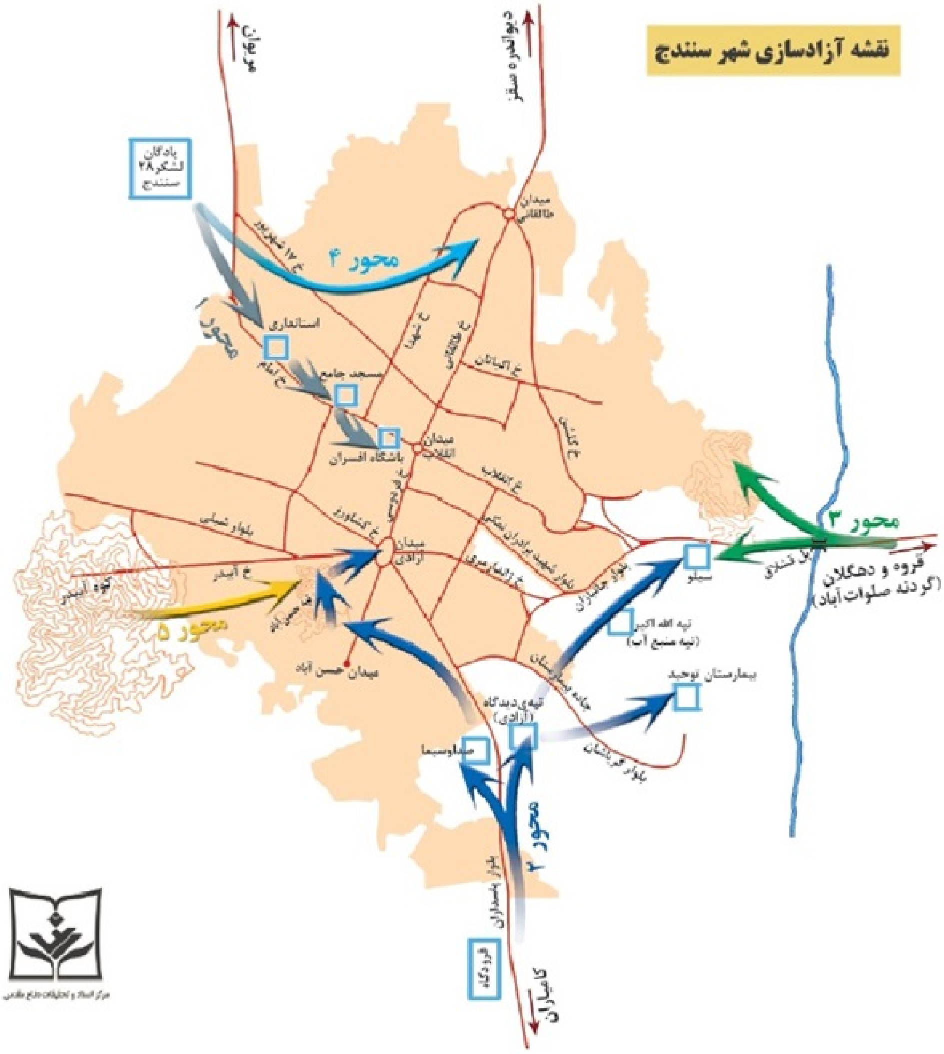
اما در گزارشی دیگر وضع مغازه ها به گونه ای متفاوت توصیف و به جنبه های دیگری نیز پرداخته شده است و این نشان می دهد خبرنگاران مختلف برای گزارش به دامنه محدود مشاهدات خود متکی هستند. در این گزارش آمده است: «شهر سنندج آرام بود و اکثر قریب به اتفاق مغازه های شهر باز و مردم رفت وآمد عادی خود را داشتند. افراد سپاه و ارتش در اکثر نقاط شهر مستقر است و شهر را کاملاً تحت کنترل خود دارند و از سویی پاک سازی شهر همچنان ادامه دارد و

ص: ۹۳۸

۱- * این گونه برخوردها اتفاقی نیست و کاملاً- برنامه ریزی شده است. چند روز بعد هم «گشتی های عراقی در نوار مرز پاسگاه حدود ضمن توهین به گشتی ها و انقلاب اسلامی ایران مبادرت به شلیک دو تیر هوایی می کنند که برادران پاسدار نیز با یک تیر هوایی پاسخ گویی می نمایند.» فرمانده ژاندارمری ذیل گزارش این حادثه به وزارت امور خارجه افزوده است: «دستور داده شده درمورد اعمال خلاف مأمورین عراقی به مرزبان مقابل اعتراض گردد.» [سند شماره ۳۴۰۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {اداره مرزبانی} به وزارت امور خارجه {اداره اول سیاسی}، ۱۱/۳/۱۳۵۹]

۲- ** خبر دستگیری فریده قریشی بعداً در مطبوعات تکذیب شد.

تصویر

{نقشه آزادسازی شهر سنندج}

ص: ۹۳۹

امور و ورود و خروج افراد از سنندج کاملاً- کنترل می شود. نیروهای ارتش مواضع خود را در اطراف شهر تقویت کرده و آرامش کامل در شهر برقرار است.» (۲۲)

از سوی دیگر، گزارش نشریه کار حاکی است: «در اطراف سنندج جنگ هنوز ادامه دارد، در طول شب نیز درگیری ها در شهر شدت می یابد. مردم شهر به ویژه زنان از تفتیش خانه ها به وسیله پاسداران جلوگیری می کنند.» (۲۳) در گزارش ارتش نیز درباره وضع امروز سنندج آمده است: «پاک سازی در شهر به وسیله سپاه پاسداران و نیروهای ارتشی همچنان ادامه دارد و در شب مورخه ۲۸/۲/۱۳۵۹، تیراندازی ها پراکنده و چند شلیک خمپاره به طرف فرودگاه صورت گرفته که با آتش متقابل دفع شده است.» (۲۴)

گزارش های ارتش همچنین از وجود ناامنی جدی در اطراف سنندج حکایت دارد؛ براساس این گزارش ها «حدود ۱۰۰۰ نفر از گروه های مسلح در گردنه مروارید و ۱۵۰ نفر در سه راهی دهگلان مستقر و کلیه رفت وآمدها را تحت کنترل داشته و افراد نظامی را به گروگان می گیرند.» و نیز: «برابر اطلاع واصله، استوار یکم صالح باغبانی که در گروگان افراد مهاجم بوده روز ۲۸/۲/۱۳۵۹، شهید گردیده است.» همچنین: «گزارش ژاندارمری حاکی است که حدود ۷۰ نفر از گروه های مسلح به پاسگاه دزلی حمله نمودند که درنتیجه مقاومت عناصر ژاندارمری ۲ نفر از افراد مزبور کشته شده اند.» (۲۵)

دراین حال تلاش برای رفع نابسامانی های اجتماعی و عمومی ادامه دارد. تلفن گرام ساعت ۱۲:۰۵ امروز عباس دوزدوزانی فرمانده سپاه به ستاد مشترک ارتش، گوشه ای از این تلاش را نشان می دهد. در این تلفن گرام آمده است: «درخواست می شود جهت ترابری ۹ تن مواد غذایی از تهران به سنندج به وسیله یک فروند هواپیمای سی۱۳۰ اقدامات لازم در ظرف روز جاری، صورت گیرد. کلیه موارد قبل از ساعت ۱۶ در پایگاه یکم شکاری آماده بارگیری می باشد.» (۲۶)

دیگر ارگان ها نیز دراین زمینه فعال اند، ازجمله ارسال کمک های دارویی و غذایی جمعیت شیروخورشید سرخ به شهر سنندج ادامه دارد. به گزارش جمعیت شیروخورشید سرخ کرمانشاه، تاکنون علاوه بر ارسال دارو و نیازهای درمانی و پزشکی، ۱۶ تن مواد غذایی برای توزیع بین اهالی سنندج حمل و به جمعیت شیروخورشید سرخ این شهر تحویل داده شده است. همچنین صبح امروز، یک تیم هشت نفره از امدادگران به سرپرستی مسئول امداد جمعیت شیروخورشید سرخ کرمانشاه برای خدمت رسانی هرچه بیشتر در امور درمانی و رفاهی عازم شهر سنندج شد. (۲۷)

لشکر ۲۸ سنندج نیز که در ستاد هماهنگی امداد سپاه و ارتش بالطبع فعال است امروز، به اقدام دیگری برای عادی سازی اوضاع شهر دست زد و «کلیه رؤسای ادارات به لشکر احضار و از آنان خواسته شد که در روز ۲۹/۲/۱۳۵۹، تمام ادارات را دایر نمایند.» (۲۸)

رونـد حوادث سـنندج، علاوه بر منطقه در سطح ملی نیز فضایی متفاوت با قبل ایجاد کرده است. تبعات و بازتاب حوادث این شهر حاوی نکات قابل ملاحظه ای است که نمونه هایی از آن در ادامه آمده است.

امروز در مدرسه عالی شـهید مطهری {مسـجد سپهسالار سابق واقع در میدان بهارستان تهران}، جمعیتی انبوه و بسیار خشمگین در مراسم تشییع جنازه ۲۵ تن از شهدای کردستان شرکت کردند.(۱) در گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از این مراسم آمده است: «دوزدوزانی فرمانـده سپاه پاسداران طی سـخنانی گفت ما در آغاز از ملت رشـید ایران عذرخواهی می کنیم که تاکنون نسبت به مسئله کردسـتان کوتاهی شده است و قول می دهیم که از این پس تکرار نشود. ما اینجا به همه تصمیم گیرندگان و سران کشور که تـاکنون کوتـاهی نموده انـد اخطار می کنیم که اگر از این پس درمورد اقـدامات اصـلاحی و انقلابی کوتاهی کننـد و انقلابی عمـل ننماینـد، مـا افراد سپاه پاسـداران تـا آخرین نفر و آخرین قطره خون در مقابل ضـدانقلابیون و عمالشان پایداری خواهیم کرد.» (۲۹)

{حضور مردم در مدرسه عالی شهید مطهری (مسجد سپهسالار سابق} برای تشییع ۲۵ تن از شهدای کردستان)

امروز همچنین سـرگرد مصـطفی ملاحیدر به عنوان مسـئول جمع آوری اجساد شـهدای سنندج در مصاحبه با روزنامه اطلاعات اسامی ۱۸ نفر از شـهدایی که به پزشـکی قانونی تهران منتقل شـده اند را اعلام کرد. وی همچنین خبر داد جسد ۸ شهید گمنام {مجهول الهویه} به پزشـکی قانونی انتقال یافته است. ملاحیدر گفت: ۳۰ الی ۴۰ جنازه دیگر که در سـنندج جمع آوری شده به زودی به تهران انتقال داده خواهـد شد. (۳۰) در میان اجساد شـهدای موجود در پزشکی قانونی که ملاحیدر از آنها نام برد، ۲ تن از فرماندهان سـتون اعزامی که در اواخر فروردین ماه مورد هجوم مسـلحانه قرار گرفته بود، وجود دارد. این دو تن ستوان یکم مصطفی یداللهی و سرهنگ ایرج نصرت زاد

بودند که به اتفاق دو افسـر دیگر از لشـکر ۲۸، مسـئولیت اعزام سـتون مزبور را برعهده داشـتند. در گزارش مندرج در روزنامه اطلاعات شهادت نصرت زاد که در حمله غافلگیرانه به ستون مزبور و به نحوی دردناک رخ داده

۱- * نگارنده خود شاهد صحنه بوده است.

است از زبان ملاحیدر چنین توصیف شده است:(۱) «در این عملیات ۴ تن از برادران ارتشی شهید و سرهنگ نصرت زاد از ناحیه ران چپ مورد اصابت گلوله قرار می گیرد و مجروح می شود. ... مهاجمین وی را به اسارت گرفتند و او را با خود به پایگاهشان بردند. ... علائم و مشخصاتی که روی بدن شهید سرهنگ نصرت زاد باقی مانده است، نشان می دهد، هنگامی که سرهنگ نصرت زاد در زندان مهاجمین اسیر بود،مهاجمین او را به شدیدترین وجه ممکن شکنجه کرده اند، به طوری که گردن، فک و شانه شهید زیر لگد خرد شده است. ...» سرگرد ملاحیدر افزود: در آخرین لحظات جانبازی درحالی که از هرسو او را هدف رگبار مسلسل قرار داده بودند، وی ازطریق بی سیم این پیام را برای پرسنل لشکر ۲۸ فرستاد: «من سرهنگ ستاد ایرج نصرت زاد، به علت زخمی شدن و جراحات وارده در آخرین لحظات عمر سربازی خویش نکاتی را برای هم رزمان بازگو می نمایم: من سرهنگ ستاد ایرج نصرت زاد، جانم فدای ایران، درود به رهبر انقلاب، جاوید باد ارتش جمهوری اسلامی ایران، زنده باد فرماندهان گردان تیپ یک. خداحافظتان. نصرت زاد» (۳۱)

در کنار این گونه بازتاب ها، گروه های دست اندرکار درگیری مسلحانه سنندج نیز بیکار نیستند، ولی حوزه مانور آنها به دلیل مراقبت ها، محدود و اغلب با اقداماتی ناموفق همراه است. به عنوان مثال در گزارشی از سرپرست سپاه تایباد آمده است: «یکشنبه ۲۸ اردیبهشت، طی مجوزی که معاون فرمانداری تایباد {ن.ب}(۲) ضدانقلاب که همدست فداییان خلق است به آنها داده بود برای نمایشگاه عکس عزالدین حسینی و کشته های ترکمن صحرا و کردستان که بنا بود با این کار احساسات مردم را علیه سپاه پاسداران و دیگر ارگان های انقلابی تحریک کنند سپاه دخالت کرده و نمایشگاه برچیده شد.» (۳۲)

این اطلاعیه نیز امروز، ازسوی وزارت کشور صادر شد: «هرگونه تجمع سیاسی گروه ها [با] عناوینی نظیر یادبود شهدای کردستان در دانشگاه تهران بدون مجوز ازطرف وزارت کشور می باشد و تظاهراتی که ازطرف برخی از گروه های سیاسی برای روز دوشنبه ۲۹/۲/۱۳۵۹، اعلام شده است غیرقانونی است. بر مردم آگاه و مبارز تهران است که به منظور جلوگیری از توطئه ها و درگیری های اجتماعی و هماهنگی با قوای انتظامی از شرکت در این تظاهرات جداً خودداری کنند.» (۳۳)

یادآوری می شود ساعت ۶:۴۰ امروز، وزارت کشور به سپاه با قید "جهت پشتیبانی" اعلام کرد: «طبق اطلاع واصله چند دستگاه اتوبوس حامل افراد کومه له و فدائی برای مراسم فردا ۲۹/۲/۱۳۵۹، در دانشگاه از مهاباد وارد تهران شده اند، ساعت حرکت پنج و نیم صبح بوده است. مراتب جهت هماهنگی و اقدامات قاطع اعلام می گردد.» (۳۴)

تبعات ناشی از وضع سنندج بسیار گسترده است و راه های جدیدی در مناسبات کادرها و هواداران نظام با گروه های درگیر گشوده است. به طورمثال روزنامه اطلاعات امروز، گزارش داد: «ازسوی آیت الله صادق خلخالی درزمینه انتخابات شهرستان مهاباد اطلاعیه ای صادر شد. در قسمتی

۱- * ضمیمه دارد؛ مطالبی درباره سرهنگ ایرج نصرت زاد یکی از شخصیت های تأثیرگذار در مقطع آغازین درگیری های سنندج.

۲- ** در سند نام کامل آمده است.

از این اطلاعیه با اشاره به جو حاکم بر شرایط انتخاباتی مهاباد آمده است: انتخابات مهاباد تحت فشار و اختناق فداییان خلق، کومه له، و دمکرات ها صورت گرفته و ۸۵ درصد کردستان و اطراف مهاباد که مسلمان و معتقد به دین و دیانت می باشند، نتوانستند در انتخابات شرکت کنند. روی این اصل انتخاب آقای غنی بلوریان ازنظر اینجانب باطل می باشد و ایشان حق ورود به مجلس را ندارند. در اطلاعیه آیت الله خلخالی همچنین گفته شده [است]: آقای غنی بلوریان در عملیات کشت وکشتار سپاه پاسداران و ارتشیان در سردشت و بانه با فاروق کیخسروی و سایر سران کومه له و فداییان خلق شرکت داشته و ازنظر دادگاه های انقلاب مجرم درجه یک می باشد و مانند قاسملو و عزالدین و جلال الدین باید به کیفر اعمال خود برسد. آقای غنی بلوریان با ساواک همکاری می کرده و پس از خروج از زندان آلت دست آنان در مهاباد بود و گزارشات سری برای آنها رد می کرد. این شخص با سابقه ضد خلق و ضد اسلام و همکاری با ساواک و شرکت در قتل نمی تواند به مجلس راه یابد.»(۱) (۳۵)

۴۹۶

از آثار و تبعات جنگ اخیر سنندج، مطرح شدن قضیه ای درمورد ارتش است که می تواند با عوارض منفی شدیدی در روند مثبت بازسازی و شکل گیری نیروهای مسلح در نظام جدید همراه باشد و آن برخورد جدی و قاطع با مسئله نفوذ گروه های درگیر در ارتش است.

بعد از گزارش روز گذشته روزنامه انقلاب اسلامی مبنی بر دستگیری ۳۸ تن از نظامیان خائن در قضیه سنندج، امروز نیز این روزنامه به نقل از خبرنگار خود در اصفهان گزارش داد: ۱۵ نفر از پرسنل هوانیروز اصفهان به اتهام اغتشاش و تحریک پرسنل پایگاه دستگیر و در دادگاه ویژه نظامیان محاکمه شدند. (۳۶)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز ضمن درج این خبر، در ذیل مصاحبه ای با فخرالدین حجازی، با عنوان "فخرالدین حجازی جزئیات تمرد بعضی از خلبان ها را بیان داشت" آورده است: «متأسفانه معلوم شد که برخی عناصر چپ توسط بعضی از پرسنل در داخل پایگاه نفوذ کرده و ناراحتی ها و تشنجاتی به وجود آوردند. ... ابتدا به عنوان اینکه به مسائل حقوقی و استخدامی آنها رسیدگی شود، ستوان یارها و بعضی دیگر پرسنل را در سالنی جمع کردند و مسائل رفاهی را پیش کشیده

۱- * آیت الله خلخالی در عرصه های متنوع و متفاوتی فعال است و از نمادهای بارز وضعیت دوگانه {جنبشی ساختاری} کنونی است. وی عضو قوه مقننه در دست تأسیس و عضو مؤثر قوه قضائیه است. خلخالی طبعاً با محافل روحانی نیز مرتبط است. نوع رابطه بنی صدر با وی و نیز سمت وی درزمینه مبارزه با مواد مخدر، خود عرصه ای نامعلوم و پیچیده است. آخرین وضعیت وی در عرصه مبارزه با مواد مخدر در رسانه های داخلی و خارجی، موضوعی مورد بحث است. روزنامه بامداد با عنوان "آیت الله خلخالی به مبارزه با مواد مخدر ادامه خواهد داد" نوشت: آیت الله خلخالی در گفت وگو با خبرگزاری پارس «درمورد آن قسمت از سخنانش در روزنامه دیلی تلگراف که استعفایش از ستاد مبارزه با مواد مخدر یک تاکتیک بوده زیرا امام خمینی با استعفای وی مخالفت خواهد کرد، گفت یک استعفای واقعی بوده ولی آقای بنی صدر رئیس جمهوری از قبول

آن استعفا امتناع نموده است. بنابراین وی همچنان در سمت سرپرست ستاد مبارزه با مواد مخدر و قاضی محاکمات انجام وظیفه خواهد کرد.» [روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۱۲]

بودنـد، ولی بعـد جو سالن را به کلی عوض کرده و عده ای روی صـندلی ها ایسـتاده و می گفتند ما به کردسـتان نمی رویم و حاضر به برادر کشی نیستیم و اطاعت کورکورانه را نمی پذیریم و موجب شد که بعضی از خلبان ها از دستور فرماندهان تمرد کردند و چون موقعیت نامناسبی پیش آمده بود و بعضـی می گفتند کسی باید بیاید و مسئله را برای ما توجیه کند، این بود که دوسـتان احسـاس کردنـد که من به اصـفهان بیایم و من این کار را کرده و محاکمه متهمان را بررسـی کردم و متأسـفانه به این نتیجه رسـیدیم که بعضـی از فـداییان خلق ارتباطی با گروهی انـدك از پرسـنل پیدا کرده اند من جمله یکی از اعضای پرسـنل هوانیروز که دارای یک چادر دکه مانندی در خارج شـهر بوده از آن چادر با فداییان خلق ارتباط داشـته و اعلامیه های آنها را می گرفته و در داخل پایگاه پخش می کردند. ...»

آقـای حجازی در جواب پرسـش خبرنگار درمورد وضـعیت داخلی هوانیروز و کلاً نیروهای مسـلح درحال حاضـر، گفت: «من سخنـان مفصـلی را ایراد نمودم و آنها را از آنچه که در کردسـتان می گـذرد، آگاه کردم و گفتم که در کردسـتان هم عوامل کمونیسم و هم صـهیونیسم و باقیمانـده ارتجاع طاغوتی سابق حضور دارند، بنابراین جنگ ما یک جنگ برون مرزی است و ما برادران مسـلمان کرد را نمی کشـیم، بلکه خـائنین که در لبـاس کردی هسـتند را نابود می کنیم. بنابراین انقلاب ما در مخاطره است و ما بایـد با تمام نیرو با آنها بجنگیم و ارتش بایـد پیشاپیش حرکت کند و با قربانی هایی که داد رسالت خودش را نشان داده و محبوبیت فراوانی در نزد امام و امت کسب کرده است و من اضافه کردم که هیچ گونه مذاکراتی نباید با دشمن صورت گیرد بلکـه بایـد بـه سـرعت پیش برویـم و آنهـا را تـا درون مرز عراق تعقیـب کنیـم و خوشـبختانه دیـدیم که تمـام ارتشـیان با فریادهای بسیار نیرومند اعلام همکاری کردند.» (۳۷)

۴۹۷

امروز، علاوه بر بانه که در وضع شدیـداً بحرانی قرار دارد و درواقع در همان وضـعیت قبل به سر می برد۳۸ و پاوه که وخامت اوضـاع در آن بیشتر از دیگر نقـاط است، در برخی نقـاط دیگر غرب کشور ازجمله کامیـاران، باینگـان و مریوان نیز تحرکـات ایذایی ادامه یافت. علاوه براین قسمت هایی از آذربایجان غربی مثل نقده و بخش هایی از ارومیه هم ناآرام بود.

گزارش واصـله در سـاعت ۲۲:۳۰ به دفتر ریـاست جمهوری مسـتند به گزارش هنـگ ژانـدارمری سـقز حـاکی است: «درحـال حاضـر، در جـاده هـای سـردشت و سـقز و آبـادی بوئین خودروهـای زیادی به سوی شـهر بانه در حرکت انـد ضـدانقلابیون با خمپاره۱۲۰ میلی متری و موشک۵/۳ اینچ و اسلحه سبک به شدت به پادگان [بانه] تیراندازی می نمایند.» (۳۹)

از سوی دیگر «در سـاعت ۴ صـبح روز جـاری، در ارتفاعات جنوبی پاوه بین مهاجمین و نیروهای انقلابی {سپاهیان پاسـدار و پیشمرگان کرد مسلمان}

درگیری ایجاد» شـد. (۴۰) ابعـاد درگیری وسـعت یافت تاجایی که در ساعت ۱۳:۱۰، سـپاه کرمانشاه در تلفن گرامی به تهران اعلام کرد:

ص: ۹۴۴

«وضعیت پاوه درحال حاضر خطرناک است و راه های ارتباطی قطع و جاده ها ناامن هستند. از همه طرف شهر را زیر آتش گرفته اند و تقاضای هلیکوپتر شده است که اطراف پاوه کوبیده شوند مخصوصاً ارتفاعات را. ضمناً هوانیروز ازلحاظ هلیکوپتر و هواپیما به ما کمک نمی کند، قبلاً- باز یک تلفن دراختیار می گذاشتند، ولی حالا- می گویند باید از تهران دستور بگیرند.»(۱) (۴۱)

در ساعت ۱۵:۱۰، مرکز فرماندهی سپاه به ستاد مشترک پیام داد: «وضعیت پاوه بسیار خطرناک می باشد، تمام راه های ارتباطی قطع و جاده ها مملو از ضدانقلاب است، شهر پاوه از همه طرف کوبیده می شود. درخواست هلیکوپتر جهت کوبیدن ارتفاعات گردیده است.» (۴۲) در ساعت ۱۷:۱۵ ستاد مشترک به نیروی زمینی ابلاغ کرد: «دستور فرمایید ۱. یگان های مستقر در پاوه چگونگی وضعیت پاوه را سریعاً گزارش نمایند. ۲. درمورد درخواست سپاه پاسداران اقدام به موقع به عمل آورید.» (۴۳)

در ساعت ۱۹:۲۵، ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری و ریاست ستاد مشترک و وزارت کشور، ضمن گزارش مختصر شروع درگیری از ساعت ۴ صبح، یادآوری کرد «واحدهای مستقر در پاوه نیز با آتش پشتیبانی نیروهای درگیر را تقویت نموده اند. ... [و] درگیری هنوز ادامه دارد.» (۴۴)

در کامیاران، بمبی در دبیرستان شبانه روزی این شهر منفجر گردید که تلفات جانی نداشت، اما شدت انفجار به حدی بود که قسمتی از ساختمان این دبیرستان خراب شد و تمامی شیشه های آن شکست. (۴۵)

حدود نیمه شب، به دفتر ریاست جمهوری خبر رسید که «با پشتیبانی واحدهای نظامی نیروهای انقلابی موفق شدند جنوب و شمال باینگان را تصرف نمایند. شایع شده تعدادی از مهاجمین کشته شده اند.» (۴۶)

در مریوان، ساعت ۴ بامداد امروز، «مهاجمین به تپه های شمال پادگان مریوان حمله نمود[ه] که با به جاگذاشتن یک کشته و ۲ زخمی در ساعت ۸ همان روز درگیری خاتمه یافته است.» (۴۷)

دراین حال امروز، امام جمعه مریوان به اتفاق شخصی به نام رستمی به عراق رفت. شهربانی کرمانشاه فرد مزبور را «امین بیگ رستمی فئودال مریوان که بعد از انقلاب با حزب کومه له همکاری دارد» معرفی کرده است. (۴۸)

در نقده، به گزارش ژاندارمری، «مهاجمین از تپه دیدبان حوزه نقده به طرف پاسگاه بچندلو تیراندازی [کردند] مأمورین به آنان پاسخ داده اند این درگیری تلفات نداشته است.» (۴۹) این حمله ساعت ۳ بامداد، انجام شد.

گزارش ژاندارمری درمورد ارومیه نیز حاکی است: «حدود ۲۰۰ نفر از افراد حزب دمکرات به سرپرستی ملارسول از بلندی های اطراف به پایگاه گروهان پاک سازی ارومیه تیراندازی [کردند که] متقابلاً نیز به آنان پاسخ [داده شد این درگیری] تلفات جانی نداشته [است].» (۵۰)

در ارومیه همچنین ساعت ۲۳:۱۵ شب گذشته، عده زیادی از مهاجمان به پایگاه دزگیر

۱- * طبق هامش سند، به اطلاع ستاد مشترک رسید.

حمله کردند. به گزارش ژاندارمری، مهاجمان از اشرار و نیروهای حزب دمکرات بودند. بنا بر این گزارش، درگیری تا ۵ بامداد امروز، ادامه یافت و درطول آن «۲ نفر از مهاجمین کشته و ۶ نفر زخمی شدند و تعدادی اسلحه شامل تفنگ۵۷ ، ژ۳، کلت کمری و نارنجک همراه با مهمات مربوطه از مهاجمین به غنیمت گرفته شد.» روابط عمومی ژاندارمری تعداد مهاجمان را در مطبوعات ۶۰۰ تن اعلام کرده است. (۵۱)

۴۹۸

در مسئله گروگان های قطور که در اسفندماه گذشته رخ داده بود، امروز، تحول عمده ای صورت گرفت.

گزارش امروز فرماندهی ژاندارمری حاکی است که روز گذشته، از ۱۳ نفر گروگان واقعه قطور، ۱۰ نفر آزاد شده اند. در این گزارش ضمن درج اسامی آزادشدگان آمده است: «بدون هیچ گونه قیدوشرط آزاد شدند و سروان مقدسی فرمانده عملیاتی قطور پرسنل مذکور را پس از رهایی به پاسگاه تحویل نموده است.» در ادامه اضافه شده است: «با نگرش به اینکه هیچ گونه تعهدی درمورد آزادی گروگان ها به اکراد داده نشده و اکراد با حسن نیت از دستور تمکین نموده اند ایجاب می نماید برای جلب اعتماد آنان آقای ملاحمید شجاعی که ازطرف لشکر ۶۴ ارومیه دستگیر [شده است]، در قبال این حسن نیت اکراد در هرکجا که به سر می برد ظرف ۲۴ ساعت، دراختیار ستون عملیاتی هنگ ژاندارمری ماکو مستقر در خوی قرار داده شود که به خانواده اش تحویل گردد تا بتوان هدف های آتی را قدم به قدم به مرحله اجرا گذاشت. ضمناً ۳ نفر از گروگان ها به اسامی ۱. آقای کوچری فرماندار خوی ۲. آقای رحیمی منشی فرماندار ۳. ستوان دوم قلی نوسی تاکنون آزاد نشده اند که اقداماتی درمورد رهایی آنان در جریان است.

ضمن به استحضار رسانیدن موارد فوق چون مسئله حائز اهمیت و ملت ایران هنوز به انتظار تعیین تکلیف این گروگان ها و آخرین وضعیت آنان می باشند، ایجاب می نماید برای اثبات حسن نیت دولت و تشویق و ترغیب عناصری که از دستورات تمکین و پیش قدم می شوند ظرف امشب، در اخبار رسانه های گروهی و رادیو تلویزیون آزادی تعداد ۱۰ نفر مشروحه بالا درج و به آگاهی ملت ایران برسد.» (۵۲)

انعکاس این خبر درست برعکس پیشنهاد تحلیلی یادشده، انجام گرفت. روزنامه انقلاب اسلامی از آزادی «۱۰ نفر از ۱۳ نفری که ۶۹ روز قبل به وسیله مهاجمین به گروگان گرفته شده بودند» خبر داد و در ادامه نوشت: «معاون سیاسی استانداری آذربایجان غربی و نیز سرپرست فرمانداری خوی در تماس های جداگانه ای با خبرگزاری پارس ضمن تأیید این خبر گفتند ۳ تن دیگر از گروگان ها که یکی از آنان فرماندار خوی می باشد اکنون آزاد نشده اند.

ارتش برای آزادی این ۳ تن و اجرای برنامه های خود در منطقه قطور به اشرار و ضدانقلابیون مهلت بسیار کوتاهی داده است و در پایان این مهلت نسبت به اجرای برنامه های خود اقدام خواهد کرد.» (۵۳)

ص: ۹۴۶

۴۹۹

بااینکه مسئله سنندج، موضوع کردستان را در رأس توجهات و حساسیت های عامه قرار داده است، هنوز مسئله دانشگاه ها نیز از مسائل روز است.

نشریه پیام جبهه ملی {ارگان جبهه ملی ایران} در شماره امروز خود مخالفت شدید خود را با تعطیلی دانشگاه ها اعلام کرد. (۵۴)

از سوی دیگر، بنا بر گزارش مندرج در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی، ازسوی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، جامعه اسلامی دانشگاهیان، دفتر تحکیم وحدت {انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی کشور} و جماعت تحکیم وحدت طلاب و دانشجویان در حوزه علمیه قم، اطلاعیه ای انتشار یافت که در آن آمده است: اساسی ترین مشخصه انقلاب اسلامی بعد مکتبی و فرهنگی آن و اصیل ترین سرفصل انقلاب طبق تصریح امام ۱۹ دی ۱۳۵۶، همان روزی است که پیوند روحانی دانشجو با خون امضا شد. اینک هم زمان با مطرح شدن انقلاب فرهنگی، در حوزه علمیه قم مجامع مشترکی با دانشجویان مسلمان دانشگاه ها تحت عنوان "حوزه، دانشگاه، انقلاب فرهنگی" از روز چهارشنبه ۳۱ اردیبهشت ماه به مدت سه روز، برگزار خواهد شد. در این برنامه ها طلاب حوزه های علمیه میزبان دانشجویان عزیز خواهند بود. باشد که این حرکت فتح بابی در طریق وحدت اسلامی و اصیل دو قشر روحانی و دانشگاهی بوده و بدین طریق این دو پایگاه فرهنگی و فکری جامعه طبق آرزوی دیرینه امام و امت به وحدت درجهت تحقیق و تبلیغ مکتب انسان ساز اسلام نائل آیند. جزئیات برنامه در اطلاعیه بعدی اعلام خواهد شد. (۵۵)

۵۰۰

شماره امروز نشریه رنجبر {ارگان حزب رنجبران ایران} مطلبی در نقد مخالفان بنی صدر در جناح بندی کنونی درج کرده که در آن آمده است: «انحصار طلبی اکنون با به دست آوردن درصد قابل توجهی از آرای مجلس دل خوش کرده و به همین علت تن به همکاری و وحدت نمی دهد. گرایش انحصارطلبی به جای پندگرفتن همچنان تنگ نظر باقی می ماند و تا آنجا پیش می رود که تنها فراکسیون خود را در خط امام می داند و حتی حاضر است برای توجیه خود تنها کمتر از نیمی از شرکت کنندگان در انتخابات مجلس را در خط امام قلمداد کند، اما تن به وحدت بزرگ تر ندهد.» (۵۶)

یادآوری می شود در وضعیت کنونی که گروه های کمونیستی در برخورد با نظام از تنوع مشی برخوردارند، گروه های مائوئیستی به دو دسته عمده قابل تقسیم اند: دسته اول در برخورد با نظام مشی مسلحانه را انتخاب کرده اند، گروه شاخص این دسته کومه له است. در مرحله بعد سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر قرار می گیرد که فقط در کردستان دست به سلاح برده است و در دیگر نقاط گونه ای آنارشیسم خصمانه بروز می دهد. دسته دوم گروه های مائوئیستی، جریانی است که مانند حزب توده مشی مسالمت آمیز را برگزیده است، اما در جناح بندی کنونی نظام برخلاف حزب توده خود را به

جریان بنی صدر نزدیک نشان می دهد. این جریان شامل چندین گروه ازجمله سازمان انقلابی {منشعب از حزب توده و گروه عدالت} است که بعد از انقلاب درقالب تشکیلاتی حزب رنجبران متمرکز شده اند. مطلب یاد شده نمونه ای از موضع گیری های مختلف این گروه درباره جناح بندی کنونی است.

جهت گیری دیگر این گروه علیه سایر گروه های کمونیستی غیرچینی به خصوص حزب توده است. نشریه عدالت ارگان یکی از گروه های تشکیل دهنده حزب رنجبران، در آخرین شماره خود تحت عنوان "کبوتر با کبوتر باز با باز" به طورتلویحی سازمان مجاهدین خلق را روسی خوانده و به سرزنش شدید مطرح کنندگان مسعود رجوی در انتخابات پرداخته است. بخشی از این مطلب چنین است: «حزب توده که ستون پنجم امپریالیسم روسیه در ایران است به چه جهاتی یا کدامین مجموعه مصالحی از آقای رجوی در انتخابات پشتیبانی کرده است یا سازمان چریک های فدائی که هدف خود را سرنگونی جمهوری اسلامی قرار داده اند چه وجه تشابهی در آقای رجوی دیده اند یا حزب کمونیست کارگران و دهقانان که علناً دشمنی سازش ناپذیر خود را با رهبر انقلاب اعلام کرده است به چه دلیل از آقای رجوی حمایت کرده اند. در این شکی نیست که گروهک های وابسته ای نظیر حزب توده تحت عنوان تاکتیک از هیچ عملی روی گردان نیستند، ولی زمانی که خود مجاهدین در ارگان خود روزنامه مجاهد، اعلامیه حزب توده را مبنی بر پشتیبانی از رجوی چاپ می کند دیگر نمی توان ادعا کرد که این تاکتیک حزب توده برای خدشه دارکردن چهره انقلابی و مستقل آقای رجوی است. شمایی که به خاطر یک پشتیبانی خشک وخالی نوکران روس بخشی از روزنامه خود را به حزب توده می بخشید، اگر مملکت در دست شما بود به ازای این پشتیبانی آیا بخشی از مملکت را به آنان نمی بخشیدید؟» (۵۷)

گروه های دیگری نیز وجود دارند که ازنظر انتخاب تاکتیک و مشی بین دسته اول {سازمان پیکار} و دسته دوم {حزب رنجبران} در نوسان اند و البته وزن چندانی هم در جناح بندی گروه های فعال امروز ندارند. یک گزارش مندرج در شماره امروز رنجبر اشاره ای به این امر دارد: "کمیته نبرد" یکی از گروه های کوچک خط سه که پس از انقلاب با پخش شب نامه به فعالیت پرداخته بود اخیراً پیوستن خود را به سازمان رزمندگان راه آزادی طبقه کارگر اعلام کرد. همچنین بخشی از گروه کوچک تر "مبارزین آزادی خلق ایران" نیز که اخیراً خود چند دسته شده است به رزمندگان پیوستند. این گروه ها عمل خود را در ایجاد یکی از قطب های ایدئولوژیک در جنبش کمونیستی ایران برای پیشبرد امر مبارزه ایدئولوژیک با بقیه، دستیابی به تئوری انقلابی و وحدت با یکدیگر دانستند. (۵۸)

۵۰۱

منطقه سمیرم در استان اصفهان، با حضور مجدد ناصرخان و خسروخان قشقایی در منطقه، به سمت وضعیت بحرانی پیش می رود. انتخاب خسرو قشقایی برای نمایندگی مجلس نه تنها از اختلافات میان وی با مسئولان نظام نکاسته است، بلکه روزبه روز به خصوص در برخورد با سپاه و نیروهای مذهبی انقلابی

ص: ۹۴۸

منطقه که نوعی گرایش چپ ضدخانی و ضدفئودالی دارند این وضعیت حدت بیشتری می یابد.

در پیام امروز فرماندهی سپاه اصفهان به فرماندهی سپاه در تهران، آمده است: «پیرو پیام... ۱۸/۲/۱۳۵۹ (۱) و مذاکرات قبلی جهت پیش بینی درگیری در پادگان سمیرم مدتی است که خان های منطقه در کوه های اطراف سپاه سنگر بندی کرده و با مردم و سپاه درگیر که درنتیجه ۲ نفر از برادران زخمی شده اند. هرچه سریع تر اقدامات لازم جهت کنترل و سرکوبی ناصرخان و خسروخان قشقایی و اطرافیانشان به خصوص حسین خان زکی پور به عمل آید.» (۵۹)

ساعتی بعد مسئول تدارکات سپاه اصفهان، پیرو پیام مذکور پیام دیگری بدین شرح به تهران ارسال کرد: «پیرو پیام شماره... [قبلی] درگیری در پادگان سمیرم نیاز مبرمی به ۵ دستگاه سیمرغ وانت از نوع بلند جهت حرکت در کوهستان و ضمناً با کمبود اسلحه و مهمات روبه رو می باشیم. با سرهنگ فروزان تماس حاصل شد و صورت نیازمندی ها به ایشان داده شد و قول همکاری دادند. خواهشمند است هرچه سریع تر صورت مزبور را تأیید [کنید] تا اقدام گردد.» (۶۰)

۵۰۲

از صبح امروز، هم اندیشی سه روزه کمیته های سراسر کشور با حضور آیت الله مهدوی کنی سرپرست کمیته مرکزی و تیمسار ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری و سرپرست ستاد بسیج ملی، کار خود را آغاز کرد.(۲)

برنامه سه روزه این هم اندیشی، «بررسی و هماهنگی کار کمیته های سراسر کشور با سایر ارگان های انقلابی و دیگر نهادها» اعلام شده است. ضمناً قرار است درمورد مشکلات و نارسایی موجود در کمیته ها بحث و گفت وگو شود۶۱ و طرح احتمالی ادغام کمیته ها و کلانتری ها مورد بررسی قرار گیرد. (۶۲)

در اولین روز گردهمایی، آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور و سرپرست کمیته مرکزی، در سخنانی بر ضرورت اطاعت کمیته ها از کمیته مرکزی و تبعیت نیروهای کمیته از سیاست های کلی دولت تأکید کرد و به طرح نقایص و انتقادات کنونی و نیز راه حل های مورد نظر و درنهایت چشم انداز آینده پرداخت. وی گفت: «چرا کمیته ها اشکالاتی که در کارشان هست

ص: ۹۴۹

۱- * به پیام مزبور در روزشمار ۱۸/۲/۱۳۵۹، اشاره شده است.

۲- ** با فروپاشی نهادهای نظامی و انتظامی رژیم گذشته در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷، در تمام محلات تهران کمیته های انقلاب به طور خودجوش تشکیل شد. نظر به اینکه مساجد عمده ترین و عام ترین مراکز برپایی تظاهرات در دوران انقلاب بود، کمیته های مزبور به طور طبیعی در مساجد شکل گرفت و به تناسب توانایی روحانی مسجد و کادرهای انقلابی محل، کمیته مربوط وسعت و قوت پیدا کرد. هم زمان با بازسازی شهربانی و ژاندارمری و ارتش ایفای نقش کمیته ها ادامه یافت، ولی به تدریج به سمت نظم و انضباط بیشتر پیش رفت. در ادامه، برخی نارسایی ها و اقدامات خودسرانه عناصر کمیته، انتقاداتی را موجب

شد و نیز رشد روزافزون سپاه و تحرک آن در جنبه های مختلف، موجب ایجاد فضایی شد که پیشنهاد انحلال یا ادغام کمیته ها را به طور جدی مطرح می کرد. به خصوص بی تجربگی برخی روحانیون مسئول در کمیته ها و متقابلاً هنر تشکیلاتی و تبلیغاتی گروه های مخالف، صحنه هایی ایجاد می کرد که قابل دفاع نبود. باوجود این مشکلات ضرورت تداوم بقای کمیته ها، امری بدیهی بود؛ بنابراین بایستی برای اصلاح نقایص آن کار می شد. هم اندیشی سه روزه کنونی اقدامی در این مسیر و برای رسیدن به این هدف است.

نبایـد بپذیرنـد؟ چرا ما حاضـر نیستیم عیب های خود را بپذیریم؟ من به برادران روحانی خود عرض می کنم که قدری به خود بیاینـد تـا شایـد کارها درست شود؛ چرا که عمل ما به نحوی بوده است که این موضوع منشأ سوءاسـتفاده دشـمن شـده است.» (۶۳) وی یادآور شد: «ما باید با جوانان و فکر نسل جوان تا حدودی تفاهم داشـته باشـیم، در غیر این صورت نمی توان به زور جوانان را به مسجد کشاند. جوان کار می خواهد و اگر به او کار ندهیم می رود دنبال کارهای دیگر.» (۶۴)

آیت الله مهدوی کنی افزود: «درمورد آینده کمیته ها هم بسـته به نحوه کارکرد شـماست. شـما اگر خوب کار کنید، مردم شما را نگه خواهنـد داشت و برای ادامه کـار کمیته ها این مراکز بایـد سازمانـدهی جدیـدی پیـدا کنـد، بایـد افراد آموزش سیاسـی نظامی و پلیسی ببینند و مؤدب باشند و عملشان باید برای مردم نمونه باشد.» (۶۵)

سرپرست وزارت کشور همچنین گفت: «وقتی که به فلان مأمور می گوید بروید جلوی گروگان گیری در کارخانه را بگیرید، می گوید نخیر ما با کارگر مبارزه نمی کنیم

آقـا شـما مبـارزه بـا توطئه می کنیـد نه با کارگر و این توطئه علیه کارگر است. آن وقت به آن آقای پاسـدار می گوییم تعطیل کارخـانه نه به خـاطر احقـاق حق آن کـارگر است، بلکه به خاطر تعطیل شـدن کارهای تولیـدی و صـنعتی این مملکت است و دراثر خراب شدن اینها ما زمینه های یک کودتای اسـتبدادی را فراهم بکنیم مثلاً شـیلی و پس فردا که ملت ما کار نداشت بعد ناگزیر همه دسـتشان را دراز می کننـد و می گویـد دوباره محمـدرضا برگردد. آیا می خواهیـد زمینه این فراهم بشود. اینکه ما داد می زنیم این است نه اینکه ما طرف داری از سرمایه می کنیم.» (۶۶)

وی اضـافه کرد: «تازمانی که افراد و گروه ها سـلاح در دست دارنـد نمی توان کمیته ها را منحل کرد.» (۶۷) آیت الله مهدوی کنی افزود: «جریانات اخیر نشان داد که این طور نیست که کمیته ها جمع شونـد و امام فرمودنـد کمیته ها بایـد باشـند. تازمانی که افراد غیر و دشمن مسلح هستند، نباید ملت مسلمان را خلع سلاح کرد.» (۶۸)

سرپرست کمیته مرکزی سـپس بـا بیـان اینکه «در پیـامی که فیـدل کاسترو برای من توسط دکتر یزدی فرسـتاد گفته است شـما چگـونه می خواهیـد کمیته هـا را جمـع کنی، مـا اکنون پس از ۱۱ سـال کمیته هـای انقلابی را جمع نکردیم»،۶۹ تأکید کرد: «باتوجه به اینکه در قانون اساسـی اشاره ای به کمیته ها نشده است دوام کمیته ها با وضـعی که دارند امکان پذیر نیست، لذا ما درصدد هستیم که فکری به حال کمیته ها کنیم و با تشکیل این سمینار راه حلی برای بهبود بیشتر آن ارائه دهیم.» (۷۰)

در پایـان، آیت الله مهـدوی کنی گفت ازسوی رئیس جمهور و دیگران پیشـنهادهایی درمورد کمیته ها داده شـده است که در قالب سه پیشنهاد کلی بررسی خواهد شد. (۷۱)

۵۰۳

رضا اصـفهانی معاون وزارت کشاورزی، در یک مصاحبه مطبوعاتی درمورد مسائل کشاورزی نظیر آب، وام و غیره مطالبی را بیان کرد. مهم ترین مسئله مورد بحث وی، بالطبع متناسب با حساسیت های روز، موضوع معروف به "بندِ ج" بود. بندِ ج، یکی از بندهای چهارگانه مربوط به

تقسیم بندی زمین های کشاورزی است که در طرح موسوم به اصلاحات ارضی اسلامی، بعد از انقلاب وجود دارد و راجع به آن اختلافات شرعی و غیرشرعی عدیده ای مطرح و دامن زده شده است. بخش هایی از گزارش روزنامه اطلاعات از مصاحبه وی بدین شرح است:

«رضا اصفهانی درباره رعایت جنبه های اسلامی در طرح اصلاحات ارضی گفت اصولاً این طرح همان طور که اطلاع دارید به خاطر انقلابی بودنش با یک سلسله مخالفت های

زیاد مواجه شد، این مخالفت ها نشان می داد که چقدر فئودال ها نسبت به منافع خودشان احساس خطر کرده بودند. فئودال ها سعی کردند با زدن برچسب کمونیستی به طرح، موانعی بر سر راه اجرای آن ایجاد کنند غافل از آنکه طرح باتوجه به نظرات عالیه اسلام و با همفکری مدرسین بزرگ حوزه علمیه قم همچون آیت الله منتظری و آیت الله مشکینی تهیه شده و همچنین در شورای انقلاب که ارگان قانونی مورد تأیید امام است به تصویب رسیده است که مخالفت با طرح مخالفت با دولت محسوب می شود. وی افزود: علاوه براین در هیئت های اجرا کننده طرح نماینده حاکم شرع حضور دارد تا بر اجرای صحیح و اسلامی طرح نظارت کند. رضا اصفهانی یادآور شد: زیر این طرح قبل از تصویب در شورای انقلاب توسط آیت الله منتظری، آیت الله مشکینی و دکتر بهشتی به عنوان تأیید، امضا شده و اجرای آن بلامانع تشخیص داده شده است. بنابراین چنین طرحی نمی تواند غیراسلامی باشد.» در ادامه گزارش روزنامه آمده است: «رضا اصفهانی درمورد زمین هایی که مشمول تقسیم اراضی خواهد شد، گفت این زمین ها به چهار دسته تقسیم می شوند: ۱. زمین های موات و مراتع ۲. زمین های مصادره شده ۳. زمین های بایر ۴. زمین های دایر. وی افزود زمین های نوع اول و نوع دوم متعلق به دولت جمهوری اسلامی است و دولت با رعایت مصالح جامعه و حدود و نیاز و توانایی اشخاص این زمین ها را تقسیم خواهد کرد. درمورد اراضی بایر دولت با رعایت ضوابطی به صاحبان آنها اولویت می دهد تا به عمران آن بپردازند و اگر اقدام نکردند، زمین ها را دراختیار خود می گیرد و بین دهقانان واجد شرایط تقسیم می کند. و اما در زمین های دایر، اگر مالك خود شخصاً به کار کشاورزی مشغول باشد، تا سه برابر مقداری که در عرف محل برای تأمین زندگی کشاورز و خانواده او لازم است زمین دراختیار او می ماند و اگر شخصاً به کشاورزی در آنها اشتغال ندارد و مبلغ درآمد دیگر کافی برای تأمین زندگی خود و خانواده اش ندارد تا دو برابر مقدار مزبور دراختیار او می ماند و در غیر این صورت، کلیه زمین های او مشمول تقسیم خواهند شد. رضا اصفهانی اضافه کرد در تقسیم اراضی دایر بهای زمین های مازاد که مشمول تقسیم می شوند پس از کسر بدهی های مالك به بیت المال پرداخت خواهد شد که این بدهی ها با درنظرگرفتن این مسائل محاسبه می شود اول اینکه مالك حقوق مردم را به صورت فردی ضایع نکرده باشد، دوم اینکه حقوق گروهی [را] فدای منافع فردی خود نکرده باشد و همچنین موجب زیان برای عده ای نشده باشد. رضا اصفهانی یادآور شد با درنظرگرفتن مسئله عرف محل در طرح اصلاحات ارضی، بزرگ مالکی از بین خواهد رفت. وی گفت در عرف محل زمین بزرگ به زمینی گفته می شود که سه برابر زمینی باشد که کشاورز و

خانواده اش برای رفع نیاز های خود و خانواده باتوجه به محیط زندگی احتیاج دارد.»

روزنامه اطلاعات افزوده است: «رضا اصفهانی درمورد هیئت های هفت نفری گفت اولاً بر اجرای اصلاحات ارضی یک ستاد مرکزی که در تهران تشکیل می شود نظارت خواهد کرد که این ستاد از افراد زیر تشکیل شده است: ۱. یک نماینده تام الاختیار[وزارت] کشاورزی ۲. یک نماینده تام الاختیار وزارت کشور ۳. یک نماینده تام الاختیار جهاد سازندگی ۴. یک نماینده تام الاختیار دادگستری ۵. حاکم شرع. ... رضا اصفهانی یادآور شد هم اکنون هیئت های هفت نفری در بیشتر استان ها تشکیل شده و تقسیم زمین آغاز شده است. وی افزود این طرح هشتاد درصد وی [رضا اصفهانی] را راضی می کند و با طرح اولیه تفاوت هایی دارد و تغییراتی در طرح داده شده است. ... رضا اصفهانی گفت: لایحه اصلاحات ارضی اسلامی که جایگزین لایحه احیای اراضی دولت موقت شده است، جنبه قانونی دارد و با دقت و قاطعیت به اجرا گذاشته خواهد شد.» (۷۲)

۵۰۴

اعضای شورای فرماندهی سپاه پاسداران امروز، در منطقه دربند تهران با امام خمینی ملاقات کردند. امام خمینی درباره آنچه به عنوان کودتا،(۱) این روزها شایع است با بی اعتنایی برخورد کردند و آن را درصورت وقوع هم بی اهمیت و ناموفق شمرده و توضیح دادند که مقدمه یک کودتای موفق این است که ملت خواب بوده یا نظیر افغانستان دولتی مخالف مردم باشد. متن کامل سخنان امام خمینی بدین شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

با قاطعیت باید عمل کرد، هیچ کس نباید اظهار یأس کند، هرکس اظهار یأس کند نمی داند ایران در چه وضعی است. انقلاب ما با کودتا فرق دارد، ایران مثل افغانستان نیست. مردم ایران باید بدانند که حتی فکر کودتا در مغز احدی امکان ندارد وارد شود، زیرا به محض اینکه این خیال در سرش بیاید اول خودش نابود می شود. مگر ملت ما خواب است؟ کودتا مقدماتی می خواهد که یکی از آنها خواب بودن ملت است و دیگر اینکه ارتشی می خواهد که آلت دست باشد، نه ارتش ایران که اکثریت قریب به اتفاقش همراه و همدل ملت است. با چهار نفر مخالف که نمی شود کودتا کرد. این از شایعات دشمن است و عده ای هم ساده اند و گول خورده اند. ملت ما تمام خائنین رژیم سابق را به جزایش رسانده و آنها را بیرون کردند، اگر کسی در ذهنش این مسئله بیاید، ملت ما با چنگ ودندان آنان را خرد می کنند.

الحمد لله ارتش و سپاه و ملت همه باهم اجازه نمی دهند که کسی علیه خودشان قیام کند، سی وپنج میلیون جمعیت است. به حرف های ابلهانه عده ای که در اتاق های دربسته حرف می زنند، گوش ندهید. من اطمینان می دهم که این ملت آسیب پذیر نیست. روزی سفیر شوروی آمد پیش من و گفت افغانستان از ما کمک خواسته است و ما می خواهیم وارد افغانستان شویم، من گفتم البته می شود افغانستان را

۱- * ضمیمه دارد؛ بروزهایی از شیوع خبرهای مربوط به کودتا در داخل و خارج کشور.

گرفت، ولی بدانید که نمی توانید دوام بیاورید. تا ملت چیزی را نخواهد نمی شود کاری کرد. حالا فهمیده اند، ولی پایشان گیر کرده است و مسئله همان طور که من گفتم خواهد شد. دولت افغانستان غاصب است و موافق خارجی هاست و مخالف مردم است، ولی در ایران دولت و ملت و ارتش و سپاه همه وهمه از هم می باشند. امریکا آمدن و نظامی پیاده کردن همان، مردم آنان را ازبین بردن همان. و اکنون هم باید بداند که قضیه ایران غیر از افغانستان است، در ایران همه مردم باهم هم صدا هستند.

درهرصورت من از ارتش و سپاه و ژاندارمری تشکر می کنم و امیدوارم همه شما با هم همکاری کنید و بدانید که اگر شهید بشوید موفقید، و اگر هم بر دشمن پیروز بشوید، موفقید. این سرّ پیروزی صدر اسلام است. دشمنان شما نمی توانند این چنین فکر کنند، چون جانشان را دوست دارند و دنبال مال و غنیمت هستند. لشکر روم و ایران را عده ای از اهل ایمان با سلاح های شکسته و با تجهیزات کمشان و تعداد قلیلشان شکست داده اند. ان شاء الله موفق و مؤید باشید.»(۱) (۷۳)

۵۰۵

امام خمینی به دلیل بیماری قلبی از قم به تهران انتقال یافته بودند، اما پس از بهبود، به علت کثرت مراجعات دولتمردان و ضرورت های ناشی از وضعیت خاص کنونی، اقامت ایشان در تهران و دخالت در اموری که قبلاً گمان می رفت در سیر عادی جلو خواهد رفت، امری ناگزیر شد.

امام بعد از مدتی اقامت در خانه ای در منطقه دربند، در ساعت ۱۰ امشب، به خانه ای در جماران واقع در جنب حسینیه جماران، نقل مکان کردند. گزارش خبرنگار کیهان دراین باره چنین است: در ساعت ۱۰ امشب، «امام خمینی رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران به اقامتگاه جدید خویش که منزل بسیار کوچک و ساده ای در جماران است، نقل مکان کردند. در مسیر راه مردم جماران که بی صبرانه انتظار امام امت را داشتند با فریاد درود بر خمینی و الله اکبر مقدم رهبر انقلاب را گرامی داشتند و در چندین محل قربانی کردند. رهبر انقلاب پس از ورود به اقامتگاه جدید و کمی استراحت به حسینیه مجاور اقامتگاه رفتند و مستقبلین را مورد تفقد قرار دادند. در این مراسم حجت الاسلام موسوی خوئینی ها نماینده مجلس شورای ملی، ضمن

۱- * در بازتاب سخنان امروز امام خمینی، روز بعد بخش فارسی رادیو لندن از قول خبرنگار خود، تحلیلی را پخش کرد که در آن آمده است: «بالاترین مقام کشور با ردکردن امکان کودتا به شایعات مربوط به آن وجهه ای داده است. در جراید گزارش هایی [راجع] به تجاوز به قلمرو هوایی ایران فرودگاه های سری امریکایی حضور دشمن در تمام مرزها منتشر شده است. در تهران انفجار بمب صورت می گیرد. در خوزستان خرابکاری ادامه دارد، سفارتخانه ایران در لندن اشغال می شود. در کردستان آتش جنگ شعله ور است. مقامات ایرانی این رویدادها را زیر سر جاسوس های امریکایی، عمال عراق، پشتیبانان آخرین نخست وزیر رژیم شاه یعنی شاپور بختیار و ضدانقلابیون می دانند. اعضای یک گروه اسلامی افراطی اعلامیه هایی بین مردم توزیع کرده اند و در آن توضیح داده اند که در صورت کودتا چه باید بکنند. این اعلامیه ها وارد جزئیات مفصلی

شده اند. حتی پرزیدنت بنی صدر گفته است که او خبر دارد که ۹۶ تن از عمال امریکایی به داخل ایران رخنه کردند و اضافه کرد که اگر اتفاقی بیفتد مقصر را ارتش ندانید.» [خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۹/۲/۱۳۵۹] یادآوری می شود بی بی سی به اعلامیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی درباره کودتا اشاره دارد که روز ۲۴/۲/۱۳۵۹ منتشر شد.

خوشامد به امام خمینی، گفت: ... بااینکه به نظر من اقامتگاه قبلی با همه نیاز مبرمی که به آن محل بود، محلی ساده و چیزی بیش از حد معمول نبود و به اصطلاح امروز منزل طاغوتی نبود، ولی باز هم معلم بزرگ انقلابمان و رهبرمان باتوجه به اینکه بسیاری از افراد ملت ما هنوز مسکن لازم به حد نیاز را ندارند، بسیاری از فرزندان ایشان در زاغه ها، حلبی آبادها و در حصیرآبادها زندگی می کنند، حضرت امام نمی توانستند در آن منزل زندگی کنند، تأکید فرمودند که باید حتماً منزلی با حداقل امکان و بسیار معمولی باشد، ... لذا این منزل تهیه شد.» (۷۴)

بخش هایی از اولین سخنرانی امام خمینی در حسینیه جماران بدین شرح است: «من مدتی است که به این نزدیکی با عزیزان و دوستانم مواجه نشده ام و امشب، بسیار مسرور هستم که با برادران و خواهران خودم در اینجا مواجهم. من از زحمت اهالی این محل جماران تشکر می کنم که زحمت زیادی کشیدند، درصورتی که من خدمتی به آنها نکردم. امیدوارم خداوند همه آنها را از همه بلیات حفظ کند و از شر شیاطین خصوصاً شیطان بزرگ حفظ کند. ... چنانچه گفته می شود که دولت امریکا می خواهد نظامی بیاورد و این مملکت را به خاک وخون بکشد، باور نکنید اولاً و ثانیاً اگر بیاید، خواهد سزای خودش را ببیند. ما از محاصرات اقتصادی و محاصرات نظامی و دخالت های نظامی ابرقدرت ها نمی ترسیم.» (۷۵)

(محل اقامت جدید امام خمینی در جنب حسینیه جماران

حجت الاسلام موسوی خوئینی ها: معلم بزرگ انقلابمان تأکید فرمودند باید حتماً منزلی با حداقل امکان و معمولی باشد، لذا این منزل تهیه شد.)

امام خمینی در بخش دیگری از سخنانشان گفتند: «تکلیف ما این است که در مقابل ظلم ها بایستیم، تکلیف ما این است که با ظلم ها مبارزه کنیم، معارضه کنیم، اگر توانستیم آنها را به عقب برانیم که بهتر، و اگر نتوانستیم به تکلیف خودمان عمل کردیم. این طور نیست که ما خوف این را داشته باشیم که شکست بخوریم. اولاً که شکست نمی خوریم، خدا با ماست و ثانیاً، بر فرض اینکه شکست صوری بخوریم شکست معنوی نمی خوریم و پیروزی معنوی با اسلام است، با مسلمین است، با ماست.» (۷۶)

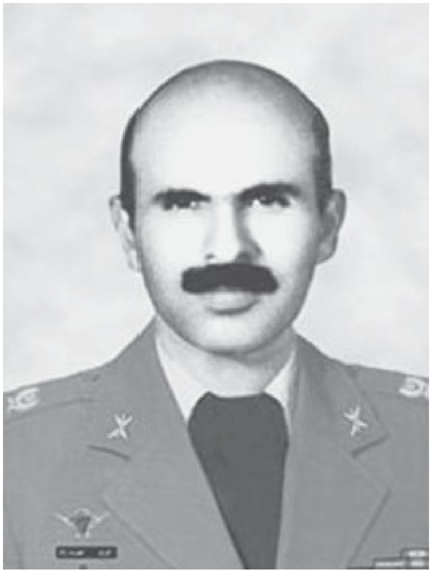
ضمیمه گزارش۴۹۵: مطالبی درباره سرهنگ ایرج نصرت زاد یکی از شخصیت های تأثیرگذار در مقطع آغازین درگیری های سنندج

در زمان حرکت ستون اعزامی به سنندج در اواخر فروردین ۱۳۵۹ که با اقدام گروه های مسلح غیرقانونی به ویژه کومه له به آغازی برای جنگ در سنندج تبدیل شد، سرهنگ ایرج نصرت زاد فرمانده تیپ ۱ لشکر ۲۸

ص: ۹۵۴

سنندج بود. آنچه سرگرد ملاحیدر هم قطار نصرت زاد گفت و در متن گزارش آمد، شاید ظاهراً کمی اغراق آمیز به نظر بیاید، اما درواقع قضیه نصرت زاد فراتر از آنچه ذکر شد با مضامینی چون شجاعت، ایثار، شکنجه، مظلومیت و قهرمانی همراه است. در کتاب ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج که نه به همت ارتشی ها بلکه به قلم یک سپاهی، مجید نداف، نوشته شده حضور نصرت زاد بسیار پررنگ و برای ذهن خواننده غیرقابل عبور است. مواردی از این حضور و تأثیر شگرف، به نقل از کتاب یادشده در اینجا ذکر می شود:

«در فضایی آکنده از تبلیغات و جنگ روانی گروه ها علیه فرمانده لشکر ۲۸ و تلاش مؤثر آنها در مرعوب ساختن وی و فرمانده ستون متوقف شده،نصرت زاد داوطلبانه پیش قدم شد تا ستون را تحت فرماندهی و هدایت خود به حرکت درآورد. بنابراین جناب سرهنگ نصرت زاد مأموریت یافت که راهی برای عبور ستون از کنار سنندج {بدون ورود به شهر} شناسایی کند. نامبرده با عناصر خود به شناسایی ادامه داد و راه خاکی کنار رودخانه قشلاق را که به سه راهی سقز منتهی می شود و تأسیسات سد قشلاق نیز در حوالی آن محور بود، پیشنهاد کرد. سه راهی سقز و تأسیسات سد قشلاق توسط گردان۱۱۶ تیپ ۱ حفاظت می شد. شب که سرهنگ نصرت زاد از آخرین شناسایی خود مراجعت کرده بود، هوا سرد بود، در اتاق فرمانده لشکر مشغول گرم کردن خود به وسیله بخاری علاءالدین بود. او که با پوتین به داخل نهر آب رفته بود جوراب ها و مقداری از شلوارش خیس شده بود. ازاین رو مشغول خشک کردن آنها بود و مرتب تأکید می کرد که فردا تکلیف را یکسره خواهیم کرد و هرطور شده ستون را از همین راهی که شناسایی شده عبور خواهیم داد. از صحبت ها و حرکات نامبرده تصمیم و اراده قوی مشهود بود.» (۷۷)

{حضور پررنگ و تأثیرگذار ایرج نصرت زاد، در مقطع آغازین درگیری های سنندج }

در بخش دیگری از این کتاب آمده است: «نصرت زاد فرمانده تیپ یکم از لشکر۲۸ کردستان بود که تاکنون چندبار فراتر از حیطه مسئولیت خویش ظاهر شده بود. در زمانی که بسیاری از افسران غیرداوطلبانه و بالاجبار در ناحیه کردنشین ایران حضور پیدا می کردند او داوطلبانه هم زمان با ورود چهل نفر دیگر از نظامیان انقلابی پا در صحنه خونین کردستان گذاشت و همواره در کانون توجهات خودی و دشمن قرار داشت. غیرت و شرافت او در لابه لای سطوری که قاتلان او تقریر کرده اند شفاف تر

و بیش از این سطور نمایان است. اگرچه عمق کینه مهاجمان مسلح نسبت به او بسیار زیاد و به این دلیل بود که او در شرایط حساس مجبور به دخالت داوطلبانه در تعاملات سازش کارانه نمایندگان دولت گردیده، بدون واهمه و بی پروا سلسله مراتب را پشت سر می گذاشت و رشته های خیانت به منافع ملی را پنبه می ساخت. ... او پس از چهار روز ممانعت گسترده از ستون کشی نظامی توسط گروه ها زمینه ای فراهم ساخت تا سنندج، بلکه کردستان ایران از بحران خارج شود. معلوم نبود با همه شداید و ضعف و قوت های معمول در روز یکشنبه ۳۱/۱/۱۳۵۹، غیر از آنچه رخ داد چه اتفاقی می افتاد، ولی قدر مسلّم به لحاظ ترافیک مذاکرات و بده بستان های سیاسی هیچ امیدی به حل مسالمت آمیز توأم با حفظ کیان نظام نبود. جمهوری اسلامی خطرات زیادی را پیش رو داشت. اقدام داوطلبانه نصرت زاد موجب شد قبل از تحکیم و توسعه کامل حاکمیت مارکسیستی توسط گروه ها در شهرهای بزرگ کردستان و حمایت گسترده تر کشورهای بیگانه از آنها از ریشه دوانیدن آنها جلوگیری شود. ...

این مسئله که برون رفت از شرایط سخت سیاسی نظامی آن زمان جز با ایثار و جان فشانی نصرت زاد میسر نبود در اعتراف گونه های قاتلان او نیز مشهود است. تحلیل های بعدی فرمانده کل نظامی کومه له نشان می دهد حرکت دادن ستون توسط نصرت زاد {به مشابه زمینه های ورود سایر نیروهای انقلابی در صحنه} چهره اردوگاه خودی را از انفعال به فعال تغییر و ضعف های خودی را به اردوگاه مقابل انتقال داد. ...

می توان گفت در کمینگاه جاده قشلاق، گروه های مسلح غیرقانونی فقط از بابت گذشته و حال از نصرت زاد انتقام نمی گرفتند، بلکه به لحاظ آینده ای که پیش روی آنها قرار گرفته بود نیز بغض و کینه شان را خالی کردند.

ص: ۹۵۵

درواقع با صبر و درایت نصرت زاد و سایر مدافعان انقلاب اسلامی بعد از او گروه ها به خاطر مقاومت کور دربرابر جمهوری اسلامی بی آینده شدند و این دستاورد کمی نبود که مهاجمان مسلح به راحتی از آن عبور کنند. ...

نصرت زاد در آخرین لحظاتی که در محاصره مهاجمین زیر رگبار گلوله و آتش خمپاره آنها قرار داشت و فقط به همراه یکی دو نفر مجروح منتظر شهادت بود، همان روحیه و عکس العمل را از خود نشان داد که در جریان صلح تحمیلی طی چهار ماه قبل از آن در سنندج از خود بروز داده بود. او چون هیچ مشروعیت و اعتباری برای عناصر مسلح گروه ها قائل نبود و از باج خواهی گروه ها و باج دهی به آنها در رنج و مشقت روحی به سر می برد، از اولین روز خروج اجباری سپاه پاسداران از کردستان و سنندج به نحوی از انحا و بدون هیچ ترس و واهمه ای این اعتقاد و برداشت خود را به ظهور می رساند. در آن روزی که پاسدارها غریبانه و گریان هریک کوله پشتی خود را به دست گرفته به طرف هلیکوپتر می رفتند... نصرت زاد یکسره به بچه های پاسدار پیوست و یک یک آنها را در آغوش گرفت. با این کار کمی از شدت اندوه آنها کاسته شد. حداقل یک نفر بود که از رفتن آنها خوشحال نبود. ...

علائم و آثار موجود روی بدن شهید سرهنگ نصرت زاد، نشانگر این بود که وی هنگام اسارت به شدیدترین وجه شکنجه شده، به طوری که گردن، فک و شانه او زیر لگد خرد شده بود. مهاجمین پس از دادن شکنجه های فراوان او را به شهادت رسانده و جنازه شهید را در بیابان های سنندج رها کردند. ...

ستیزه جویان کومه له به آن همه آزار و اذیت و کشتن سبعانه ایرج نصرت زاد که در زمان شهادت لباس اسارت به تن داشت اکتفا نکردند و پیکرش را در روز بعد درحالی که سر

و دست او از عقب خودروی وانت آویزان شده بود در میان شهر گرداندند و به این شکل به سرور و قدرت نمایی پرداختند، غافل از آنکه انعکاس این خبر و تشدید هجمه های جسورانه مهاجمین به مراکز مهم سنندج، انگیزه های دفاع و مقابله با آشوبگران را در تهران برانگیخت و سرآغاز تصمیمات امنیتی جدیدی در منطقه سنندج و کل ناحیه کردنشین ایران گردید. ...

طبق یک گزارش دیگر عناصر ضدانقلاب، همچنین بلوز سرتیپ نصرت زاد را برروی چوب دستی آویزان کرده و در خیابان های شهر به گردش درآوردند تا به زعم خود روحیه مردم را تقویت کنند.» (۷۸)

در گزارش دیگری از کتاب آمده است: «فرمانده ضدانقلاب خم شد و چانه نصرت زاد را گرفت و فشار داد و گفت در چه حالی فرمانده؟ مرا می شناسی؟ من سرتیپ یحیوی، یادت می آید؟ نصرت زاد آب دهانش را گرد کرد و به صورت یحیوی انداخت. نشست کنار نصرت زاد و گفت ببین سرهنگ، من و تو نان ونمک شاهنشاه را خورده ایم. اشتباه کرده ای، گولت زده اند، مغزت را شستشو داده اند، باشد قبول دارم. اگر به سربازهای پادگان بگویی دست از مقاومت بردارند و تسلیم شوند به شرافتم قسم می خورم خودت و خانواده ات را صحیح وسالم بفرستم به یک کشور اروپایی.

تو از شرافت حرف می زنی نمک به حرام؟ تویی که به کشور و مردمت خیانت می کنی! من هم قسم خورده ام تا آخرین قطره خونم از کشورم دفاع کنم.

یحیوی بلند شد. لگدی به شکم خونی نصرت زاد کوبید و رو به جوانک گفت کارش را تمام کن. نصرت زاد گفت مرا بکش فقط بگذار وصیتم را به سربازانم بگویم. یحیوی تف کرد رو به زمین و گفت حیف از تو. حیف از تکاوری مثل تو! بی سیم آوردند. نصرت زاد گوشی را گرفت: عقاب، عقاب! عقاب، عقاب، شاهین! عقاب به گوشم. من سرهنگ ستاد ایرج نصرت زاد در آخرین لحظات عمر سربازی خویش چند نکته برای هم رزمانم وصیت می کنم...» (۷۹)

ضمیمه گزارش ۵۰۴: بروزهایی از شیوع خبرهای مربوط به کودتا در داخل و خارج کشور اخیراً بعضی گروه های اسلامی طرف دار نظام {ازجمله سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی} هشدارهایی به ارتشی های مؤمن به انقلاب داده اند و شواهدی بر طرح ریزی یک کودتا در محافل مختلف و نیز در منابع حزب توده ابراز می شود.

در خارج کشور نیز این قضیه رسانه ای شده است. به گزارش خبرگزاری فرانسه از لندن، هفته نامه ساندی تایمز {چاپ لندن} در شماره امروز خود نوشت: تبعیدی های ایران در فرانسه، انگلیس و امریکا درصدد توطئه ای برای برقراری رژیم سلطنتی و به وجودآوردن یک حکومت نظامی مرکب از ۷ ژنرال در ایران هستند. این توطئه را ارتشبد غلامعلی اویسی طرح ریزی کرده است و تاکنون درحدود ۷ هزار افسر به وی پیوسته اند. مخارج این توطئه ازجانب چند کشور عربی مثل عربستان سعودی، عراق و مصر و همچنین چند کمپانی صنعتی تأمین می شود و هدف آن اشغال ایران ازطریق عراق و به دست گرفتن کنترل کشور توسط

یک نیروی ۹۰ هزار نفری می باشد. چند تن از این تبعیدیان اعلام کرده اند که این عمل ضدانقلابی بسیار خونین خواهد بود و به ویژه هدف از این کار سرکوبی کمونیست ها است. پاریس نقطه مرکزی این هماهنگی تبعیدیان ایرانی است و اخیراً مبالغ هنگفتی توسط بازرگانان ایرانی، اعضای خانواده شاه مخلوع، کشور های غربی و حتی کشورهای افریقای جنوبی و اسرائیل به پایتخت فرانسه سرازیر شده است. (۸۰)

رادیو لندن نیز این گزارش را در بخش فارسی خود بازگو کرد و افزود: «اما سؤال اینکه اینها چرا آشکارا از طرح خود سخن می گویند آنها دلیلشان این است که می خواهند حمایت دیپلماتیک و معنوی ممالک غربی را به دست آورند. مرکز اصلی مخالفت با حکومت آیت الله خمینی شهر پاریس است که شاپور بختیار آخرین نخست وزیر رژیم شاه و ژنرال آریانا یکی از فرماندهان ارتش سابق ایران در آن اقامت دارند. هفته گذشته شاپور بختیار در خانه خود در پاریس که به شدت تحت محافظت قرار دارد گفت که با گروه مزبور تماس داشته و ژنرال اویسی را ملاقات کرده است، اما همکاری خود را با او به کلی تکذیب کرد. در مقاله ساندی تایمز چنین آمده است که این گروه به حمایت بختیار نیاز دارند و او ظاهراً حاضر است با آنان همکاری کند هرچند در برخی موارد با آنان مخالفت هایی داشته باشد.» (۸۱)

منابع و مآخذ روزشمار ۲۸/۲/۱۳۵۹

۱. روزنامه بامداد، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۱، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۳. همان، ص۳، ناپل خبرگزاری فرانسه، ۱۸ مه ۱۹۸۰ {۲۸/۲/۱۳۵۹}.

۴. همان، ص۱۸، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۵. روزنامه اطلاعات، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۷. روزنامه اطلاعات، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۸. روزنامه بامداد، ۳۰/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۶، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۱۰. روزنامه اطلاعات، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۰.

۱۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۶، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۱۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۱، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۲، بغداد خبرگزاری فرانسه، ۱۸ مه ۱۹۸۰ {۲۸/۲/۱۳۵۹}.

۱۳. سند شماره ۳۴۷۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به استانداری خوزستان {معاونت سیاسی انتظامی}، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۱۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۱۵. سند شماره ۳۴۷۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۱۶. سند شماره ۰۴۱۳۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {معاونت اطلاعات و عملیات}، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۱۷. سند شماره ۴۰۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه {اطلاعات} به تهران، ۲۹/۳/۱۳۵۹.

۱۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۹. سند شماره ۰۰۰۶۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی ژاجا {رکن۳} به فرماندهی منطقه سوم دریایی، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۲۰. سند شماره ۳۴۰۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {اداره مرزبانی} به وزارت امور خارجه {اداره اول سیاسی}، ۱۱/۳/۱۳۵۹.

۲۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

۲۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۳. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۹، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۵.

۲۴. سند شماره ۱۱۳۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا، شماره ۳۷، از ۳۰/۲/۱۳۵۹ تا ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۵. سند شماره ۵۷۵۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا، شماره ۳۶، از ۲۸/۲/۱۳۵۹ تا ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۶. سند شماره ۰۴۱۳۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۲۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۸. سند شماره ۱۱۳۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

۲۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۰. روزنامه اطلاعات، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۳۱. همان.

۳۲. سند شماره ۳۰۷۶۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:

از واحد مخابرات به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خراسان، ۱۲/۳/۱۳۵۹.

۳۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۴. سند شماره ۴۱۴۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۳۵. روزنامه اطلاعات، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۳۸. سند شماره ۰۴۱۴۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه کرمانشاه به تهران، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۳۹. سند شماره ۳۴۶۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۴۰. سند شماره ۴۱۴۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۴۱. سند شماره ۰۴۱۴۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴۲. سند شماره ۰۴۱۴۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۴۳. سند شماره ۰۴۱۳۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {معاونت عملیات و اطلاعات}، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۴۴. سند شماره ۴۱۴۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۴۶. سند شماره ۰۴۱۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۴۷. سند شماره ۱۱۳۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

۴۸. سند شماره ۰۴۱۵۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۴۹. سند شماره ۴۱۵۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۵۰. سند شماره ۴۱۴۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۵۱. روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۵۲. سند شماره ۰۴۱۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۵۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۵۴. جبهه ملی ایران، نشریه پیام جبهه ملی، شماره ۱۷، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵۶. حزب رنجبران ایران، نشریه رنجبر، شماره ۵۳، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۷. نشریه عدالت، شماره ۵۱، ۲۳ تا ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۸. حزب رنجبران ایران، نشریه رنجبر، شماره ۵۲، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۹. سند شماره ۰۴۱۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اصفهان به تهران {فرماندهی}، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۶۰. سند شماره ۰۴۱۴۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اصفهان به تهران {عملیات}، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۶۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۶۲. روزنامه کیهان، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۴. روزنامه کیهان، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۶۶. همان.

۶۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۶۹. همان.

۷۰. روزنامه کیهان، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۷۲. روزنامه اطلاعات، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۷۳. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی{ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی(ره})، جلد۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص ۳۰۳ و ۳۰۴.

۷۴. روزنامه کیهان، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷۵. صحیفه امام، پیشین، صص ۳۰۵ و ۳۰۶.

۷۶. صحیفه امام، پیشین، ص۳۰۶.

۷۷. مجید نداف، ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین {ع}، ۱۳۸۹، ص۱۱۷.

۷۸. همان، صص ۱۳۱ ۱۲۷.

۷۹. همان، ص ۱۷۰.

۸۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳، لندن خبرگزاری فرانسه، ۱۸ مه ۱۹۸۰ {۲۹/۲/۱۳۵۹}.

۸۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۱، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

ص: ۹۵۸

روزشمار جنگ دوشنبه ۲۹ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۴ رجب ۱۴۰۰ ۱۹ مه ۱۹۸۰

۵۰۶

مصوبه روز گذشته وزیران امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا در ناپل مبنی بر مجازات های اقتصادی ایران، دو ویژگی قابل توجه دارد: اول اینکه این مصوبه بر قطعنامه ای استوار است که در روز دهم ژانویه {۲۰/۱۰/۱۳۵۸}، ازطرف امریکا به شورای امنیت سازمان ملل پیشنهاد(۱) و با وتوی اتحاد جماهیر شوروی مواجه شده بود. (۱) ویژگی دوم که اهمیت بیشتری دارد ابعاد و پیامدهای آن است که بدین صورت می باشد: «در پیامد این تحریم روابط سرمایه ای با ایران قطع می شود، هرنوع ترانسپورت و حمل ونقل کالا از راه هوایی، زمینی و به وسیله کشتی به ایران ممنوع می شود و از دادن هرگونه اعتباری به شرکت ها و کارخانه ها جهت صدور اجناس به ایران خودداری می گردد، صدور مواد غذایی و دارویی از این مقررات مستثنی شده است، به غیر از آن درمورد تحریم ها نیز محدودیت هایی پیش بینی شده است که از شدت و سنگینی عواقب آن تا حدودی می کاهد، مثلاً- قراردادهایی که تا قبل از بروز گروگان گیری در تهران یعنی روز چهارم نوامبر سال ۱۹۷۹ با ایران منعقد شده اند مشمول این تحریم نخواهند بود و قراردادهایی هم که بعد از آن تاریخ میان ایران و کشورهای عضو جامعه اروپایی منعقد شده اند باید اجرا یا عدم اجرای مفاد آن به نظر مقامات دولت های مربوطه رسانده شده و مورد تصویب آنان قرار بگیرد. این محدودیت نیز به نوبه خود آزادی عمل هریک از کشورها را تا حدودی تأمین می کند و آن هم به این جهت که عواقب تحریم های اقتصادی علیه ایران برای کشورهای عضو جامعه اروپایی به مراتب از عواقب ناشی از آن برای امریکا سنگین تر است.» (۲)

در واکنش به این مصوبه در آلمان، هانس دیتریش گنشر وزیر امور خارجه آلمان فدرال،

ص: ۹۵۹

۱- * درباره این قطعنامه، در روزشمار ۲۸/۲/۱۳۵۹ توضیح داده شده است.

امروز، اظهارعقیـده کرد که مجازات های اقتصادی مزبور قبل از هر چیز دارای ارزش سیاسـی است. هدف از این کار مجازات به آن صورتی که تصور می شود نیست بلکه آزادی گروگان های امریکایی در یک مهلت مقرر است. (۳)

در انگلسـتان، دولت این کشور در نشـست فوری خود تصمیم گرفت که تحریم های انگلستان درمورد ایران شامل قراردادهای منعقـد شـده از تاریـخ چهارم نوامبر ۱۹۷۹ {۱۳ آبـان ۱۳۵۸}، بشونـد و بسـیاری از نماینـدگان محـافظه کـار در مجلس عـوام انگلسـتان از این تصـمیم به شـدت انتقاد و دولت مارگارت تاچر را متهم به دروغگویی در مجلس عوام کردنـد، زیرا وی ابعاد اقدامات علیه ایران را مشـخص نکرده بود. حزب کارگر انگلستان و سایر نمایندگان محافظه کار گفتند که تحریم ها باید فقط از زمانی که کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا به آن رأی مثبت داده اند یعنی ۱۷ ماه مه انجام شود. (۴)

در امریکـا، سـخنگوی وزارت امور خـارجه این کشور گفت که امریکـا ترجیـح می داد مجازات های تعیین شـده، قراردادهای قبلی را هم دربرمی گرفت. وی اضافه کرد که درعین حال امریکا مشکلات پیش روی جامعه اروپا درپی تعیین این مجازات ها را نیز درک می کند. (۵)

در ایران ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور، گفت که محکوم کردن ایران و شـرکت در تحریم اقتصادی علیه آن یک حرکت بی ثمر است که هیچ نتیجه مثبتی به بار نخواهد آورد. به جای آن کشورهای اروپایی باید پیشنهادهای اساسی در پیش گذارند و با میانجیگری به حل آن کمک کنند. حجت الاسـلام دکتر باهنر عضو شورای انقلاب نیز در یک گفت وگوی اختصاصی با خبرنگـار خبرگزاری پـارس گفت: «من اصـلاً این نوع تحریم هـا را برای انقلاب لازم می دانسـتم، زیرا اگر ما می خواستیم با وضـعی عادی کارمان را ادامه بدهیم فکر می کردیم حتماً با این نوع روابط سیاسی و اقتصادی باید ادامه حیات بدهیم و تصور نمی کردیم جامعه ما می تواند به صورت دیگری زندگی کند. این ضربه ها لازم است و اصلاً تحریم اقتصادی برای ما خدمت و فرصت منـاسبی است، زیرا ما می توانیم تجربه کنیم و ببینیم آیا می توانیم سـطح تولیـد را بالا ببریم و نیازهای غـذایی مان را رفع کنیم. درزمینه مسائل صنعتی تا حدی تلاش کنیم روی پای خود بایستیم.» (۶)

دراین حـال، گزارش خبرگزاری فرانسه، نظیر بسیاری از تفسـیرهای خبرگزاری هـا و رسـانه های جهان، از کم اثربودن مصوبه فوق علیه ایران حکایت دارد. در این گزارش آمـده است: «مـذاکراتی که توسط قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، انجام شده تدارکات ایران را درصورت محاصره کامل ازجانب کشورهای غربی تضمین می کند و سوئیس و اسپانیا نیز پذیرفته اند که در این محاصره شرکت نکنند و ایتالیا قول داده است که در جامعه اقتصادی اروپا موضع بسیار معتدلی داشته باشد. از سوی دیگر، کویت، امارات عربی و ابوظبی طرحی را برای کمک اقتصادی به

ایران تهیه کرده اند که احتیاجات این کشور را به مواد غذایی و دارویی و مواد اولیه تأمین می کند. در خاتمه، جمهوری دمکراتیک آلمان، چکسلواکی و رومانی متعهد شده اند که درصورت توقف برنامه های عمرانی ای که غربی ها در ایران آغاز کرده اند، این برنامه ها را به پایان رسانند.» (۷)

۵۰۷

از آنجا که به نظر می رسد مصوبه اروپایی جدید تحریم ایران نتواند مقاومت ایران را بشکند، در محافل مختلف، پیشنهاد هایی برای آزادی مسالمت آمیز گروگان ها مطرح و تحلیل می شود.

خبرگزاری فرانسه از پاریس از قول یک منبع کاملاً آگاه از طرحی خبر داد که «به محض افتتاح مجلس ایران ارائه خواهد شد.» طبق این طرح، «گروگان ها در سه مرحله آزاد خواهند شد. در اولین مرحله ۳ نفر امریکایی که در وزارت امور خارجه هستند آزاد می شوند. در مرحله دوم، یعنی هنگام شروع مذاکرات بین ایران و امریکا درباره ۱۵ میلیارد دلار مورد اختلاف، ۴۰ نفر دیگر آزاد می گردند و در مرحله سوم ۱۰ نفر دیگر که ازنظر ایرانیان جاسوس هستند، هنگام امضای یک قرارداد صلح و بی طرفی بین تهران و واشنگتن آزاد می شوند.»

این منبع اضافه کرد که سفر اخیر قطب زاده به فرانسه، سوئیس، ایتالیا و کشورهای حوزه خلیج فارس برای آماده کردن همین طرح صورت گرفته است.(۱) همین منبع گفت که الجزایر و سوریه هم اکنون مشغول کار روی ایجاد یک کمیسیون اسلامی برای بررسی جزئیات طرح هستند. درعین حال، تشکیل یک کمیسیون متشکل از عده ای کارشناس برای میانجیگری درباره اختلافات مالی ایران و امریکا به عهده سوئیس و الجزایر گذاشته شده است. (۸)

یادآوری می شود پس از قطع رابطه امریکا با ایران {فروردین ۱۳۵۹}، سوئیس به عنوان حافظ منافع امریکا در ایران و الجزایر به عنوان حافظ منافع ایران در امریکا تعیین شده است.

۵۰۸

درپی قطع رابطه امریکا با ایران، امروز مشخص شد که امریکا نه تنها ویزای جدید به ایرانی ها نمی دهد، بلکه ویزاهای قبلی هم ازنظر اعتبار با مشکلاتی روبه رو است. از سوی دیگر آنچه در محافل سیاسی "چراغ سبز" اتحاد جماهیر شوروی آن هم از نوع معتبر آن خوانده می شود، امروز، بروزی واضح و آشکار داشت که درعین حال، سردی مقامات ایران نیز یک بار دیگر آشکار گردید.

۱- * به دلیل فضای ضدامریکایی خاص کنونی که هرگونه مذاکره و راه حل مبتنی بر آن هم ازطرف بسیاری مدافعان به شدت سرزنش می شود و هم فضای تبلیغاتی مناسبی برای مخالفان نظام فراهم می آورد، مطرح شدن رسانه ای این گونه اقدامات با سکوت و نه تأیید یا تکذیب مقامات مواجه است.

درمورد ویزا و تقاضاهایی که برای ورود به امریکا ازطرف ایرانیان وجود دارد، امروز، اریک لانگ سفیر سوئیس در ایران در نامه ای به کیهان اطلاعیه این سفارت را دررابطه با عدم صدور ویزای ورود به امریکا ارسال کرد. متن اطلاعیه سفارت سوئیس در ایران به این شرح است: «سفارت سوئیس در تهران که حافظ منافع دیپلماتیک و کنسولی ایالات متحده امریکا در ایران می باشد، پس از تماس با مقامات ذی صلاح امریکا به درخواست های متعددی درباره صدور ویزای ورود به ایالات متحده امریکا ذیلاً پاسخ می دهد.

۱. به موجب قوانین امریکا، ویزای ورود به قلمرو ایالات متحده امریکا صرفاً باید توسط کارمندان مربوطه دولت امریکا صادر شود. بالنتیجه، متقاضیان ویزای ورود به امریکا نباید درخواست هایشان را به قسمت منافع امریکا در سفارت سوئیس تسلیم دارند، بلکه آنها باید درخواست هایشان را به یکی از سفارتخانه ها یا کنسولگری های ایالات متحده امریکا در خارج از ایران بدهند.

۲. کلیه ویزاهای ورود به قلمرو ایالات متحده امریکا که قبل از هجدهم فروردین ماه ۱۳۵۹،(۱) برابر با هفتم آوریل ۱۹۸۰، برای اتباع ایرانی صادر شده است باطل بوده و برای ورود به قلمرو امریکا نمی باشد مگر آنکه معتبربودن آن پس از تاریخ هجدهم فروردین ۱۳۵۹، در یکی از سفارتخانه ها یا کنسولگری های ایالات متحده امریکا در خارج از ایران تأیید شده باشد.

۳. مقامات امریکا درباره اعطای ویزای ورود به اتباع ایرانی متذکر شده اند که سفارتخانه ها و کنسولگری های ایالات متحده امریکا در خارج از ایران صرفاً به درخواست های مربوط به موارد بشردوستانه ممکن است ترتیب اثر دهند.» (۹)

از سوی دیگر امروز، سه پیام از عالی ترین مقامات شوروی به ایران واصل شد؛ برژنف رهبر شوروی {صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی}، دو پیام برای امام خمینی و بنی صدر ارسال کرد که تفاوت دو پیام مزبور ازلحاظ اهمیت، بسیار معنی دار بود. وزیر امور خارجه شوروی نیز پیامی برای قطب زاده فرستاد.

متن کامل پیام برژنف به امام خمینی بدین شرح است:

«حضرت آیت الله روح الله الموسوی الخمینی رهبر جمهوری اسلامی ایران

تهران- ازطرف هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و شخص خودم به مناسبت شصتمین سالگرد برقراری روابط سیاسی بین کشورهای ما به آن حضرت و مردم دوست جمهوری اسلامی ایران تبریک می گویم. اتحاد شوروی در روابط خود با ایران همواره بر اصول سیاست خارجی لنین یعنی برابری حقوق، احترام به حق حاکمیت، تمامیت ارضی و عدم مداخله در

۱- * آخرین روز وجود رابطه سیاسی بین دو کشور ایران و امریکا.

امور داخلی یکدیگر تکیه کرده و می کند. مردم شوروی نسبت به مبارزه عادلانه مردم دلیر ایران علیه دسیسه های امپریالیسم و استعمار به خاطر

حق مالکیت بر ثروت های طبیعی خود و تأمین حق مالکیت، استقلال و تمامیت ارضی میهن خود احترام فراوان و حسن نظر قائل است. اظهار اطمینان می نمایم که روابط اتحاد شوروی و ایران در آینده نیز در راه دوستی، حسن هم جواری و همکاری متقابلاً مفید پیش خواهد رفت.

لئونید برژنف، مسکو، کرملین، ۱۹ ماه مه سال ۱۹۸۰» (۱۰)

متن کامل پیام برژنف به بنی صدر نیز بدین قرار است:

«جناب آقای ابوالحسن بنی صدر

رئیس جمهوری اسلامی ایران

تهران به مناسبت شصتمین سالگرد برقراری روابط سیاسی بین اتحاد شوروی و ایران تبریکات خود را به شما، آقای رئیس جمهور، ابراز می دارم.

لئونید برژنف، مسکو، کرملین، ۱۹ ماه مه سال ۱۹۸۰» (۱۱)

{پیام های معنی دار لئونید برژنف رهبر شوروی به مقامات ایران و تفاوت چشمگیر جایگاه امام خمینی و بنی صدر ازنظر وی}

متن کامل پیام آندره گرومیکو به قطب زاده چنین است:

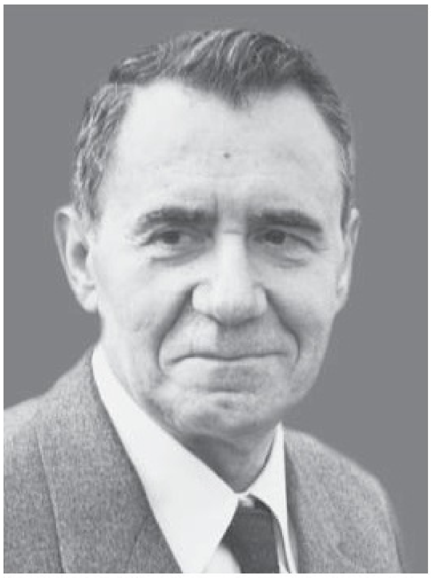
«جناب آقای صادق قطب زاده

وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

تهران شصتمین سالگرد برقراری روابط سیاسی بین اتحاد شوروی و ایران را به شما، آقای وزیر، تبریک می گویم.

آ. گرومیکو، مسکو، ۱۹ ماه مه ۱۹۸۰» (۱۲)

در چارچوب آنچه ذکر شد {چراغ سبز بلوک شرق و تکرار برخورد سرد مقامات ایران}، خبری که امروز ارگان حزب توده درمورد بیانیه پیمان ورشو درج کرد نیز قابل ملاحظه است. در این مطلب با عنوان "اعضای پیمان ورشو پشتیبانی خود را از حق ملت ایران برای تعیین سرنوشت اعلام و اقدام تجاوزکارانه امریکا علیه ایران را محکوم کردند"، آمده است: «رهبران هفت کشور عضو پیمان ورشو {اتحاد شوروی، بلغارستان، جمهوری دمکراتیک آلمان، چکسلواکی، رومانی، مجارستان و لهستان} در اجلاس کمیته سیاسی مشورتی این پیمان در ورشو، بیانیه مهمی منتشر کردند که خلاصه آن به شرح زیر است.» (۱۳)

{پیام تبریک آندره گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی به همتای ایرانی خود به مناسبت شصتمین سال برقراری روابط سیاسی بین اتحاد شوروی و ایران}

در ادامه مطلب بخش هـایی از بیانیه مربوط به مسائل جهانی به خصوص درباره پیمان ناتو، مسائل غرب آسـیا و... ذکر شـده و ازجمله درخصوص موضع اعلام شـده در این بیانیه در قبال ایران آمده است: «کشورهای پیمان ورشو پشتیبانی کامل خود را از حق ملت ایران برای تعیین مسـتقلانه سـرنوشت خود، بدون هیچ گونه مداخله خارجی اعلام کردند و اقدام تجاوزکارانه امریکا را علیه ایران قاطعانه محکوم ساختند. کشورهای پیمان ورشو این اقدام را زورگویی خشن و نقض حاکمیت یک کشور مستقل تلقی کردنـد و ضـمن تأکیـد به احترام به مقـاوله نـامه هـای وین اعلام کردنـد که با هیـچ بهانه ای نمی توان نقض حاکمیت و اعمال فشار را توجیه کرد. مشـکل کنونی در روابط ایران و امریکا باید براساس دوری جسـتن از هرگونه اقدام جنگی و توسـل به زور حل شود. کشورهای پیمان ورشو در بیانیه خود نقش مؤثر کشورهای غیرمتعهـد را در راه صـلح مورد تأیید قرار دادند.» (۱۴)

از سـوی دیگر، رادیو لنـدن، اظهـارات تـازه بنی صـدر درمورد شوروی را چنین انعکـاس داد: «درمورد اثرات تحریم اقتصـادی رئیس جمهوری ایران گفت وی ترجیح می دهد که هرگونه محدودیت و زیان اقتصادی را تحمل کند تا اینکه کشورش را در دامان شوروی بیندازد.»(۱) (۱۵)

۵۰۹

بعـد از مـانور هشت سـاعته روز گذشـته امریکـا در حوالی تنگه هرمز و به دنبـال دعـاوی عراق دربـاره سه جزیره، مـانور امروز نیروی دریایی ایران در تنگه هرمز و جزایر تنب بزرگ، تنب کوچک و بوموسـی، خودبه خود نوعی پاسـخ جدی محسوب می شود.

مانور امروز «بزرگ ترین مانور مشترک نیروهای ارتش جمهوری اسـلامی ایران پس از پیروزی انقلاب به حساب می آیـد که در حضور دکتر بنی صـدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانـده کل قوا در آب های خلیـج فارس و دریای عمان برگزار شد. این مانور سومین مانور نیروی دریایی ارتش جمهوری اسـلامی ایران پس از انقلاب اسلامی است. مطابق آنچه اعلام گردیده است این مـانور برای نشـان دادن آمـادگی هر چه بیشتر، در مقابـل تهدیـدات بیگانگـان و حفـظ منـافع ملی و استراتژیکی جمهوری اسـلامی است که توسط یگان های شناور و تکاوران دریایی نیروی دریایی و یگان های نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی در آب های خلیج فارس در تنگه هرمز و جزایر تنب بزرگ و کوچک و بوموسی انجام شد.» (۱۶)

یادآوری می شود ناخـدا گلسـتانه فرمانـده پایگاه دریایی بنـدرعباس، امروز در گفت وگو با خبرنگار خبرگزاری پارس ضـمن اظهار بی اطلاعی از مانور هشت ساعته نیروی دریایی امریکا در مدخل دهانه

۱- * در کنـار این موضـع گیری، نحـوه انعکـاس اظهـارات جنـاحی بنی صـدر در رادیو لنـدن نیز جلب نظر می کنـد. در ادامه گزارش رادیو لنـدن آمـده است: «بنی صـدر در این مصـاحبه آیت الله بهشتی رهبر حزب جمهوری اسـلامی را مورد حمله قرار داد. وی افزود که مصـمم است مرکز قدرت خودکامه در ایران را از بین ببرد. بنی صدر گفت که این مراکز کوشـش می کنند

یک دیکتاتوری فاشیستی و ارتجاعی جدید را برقرار سازند، درحالی که آن را به صورت حکومت ایده آل اسلامی جلوه گر می کنند.» [روزنامه بامداد، **۲۹/۲/۱۳۵۹**، ص۱۲]

تنگه هرمز، گفت: ناوگـان دریایی امریکا درحـدود سـیصد مایلی تنگه هرمز است، ولی تعـدادی از کشتی های این ناوگان در خلیـج فـارس تـا بحرین و بعضـی از شـیخ نشـین ها جابه جا می شونـد، درکل حرکات آنها در دریا زیر نظر هواپیماهای نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران است. (۱۷)

این درحالی است که تیمسار شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، در گفت وگویی با خبرگزاری پارس مانور اخیر نیروی دریایی امریکا را در تنگه هرمز فقط یک ژست پس از محاصـره اقتصادی ایران ازسوی امریکا خواند و اعلام کرد که هـدف از این مانور ترسانـدن ما می باشـد. وی درمورد محل اجرای مانور که تنگه هرمز گزارش شده است، گفت: به نظر من این موضوع نمی توانـد درست باشـد، زیرا اگر امریکا چنین مانوری را در تنگه هرمز انجام دهـد، راه تردد ده ها کشتی نفتکش و تجـاری خـارجی را در دو سوی تنگه خواهـد بست و مطمئناً این مانور در آب های بین المللی دریای عمان اجرا می شود.

یـادآوری می شـود کـه صـبح دیروز، خـبرگزاری فرانسه در گزارشـی اعلام کرده بـود نیروی دریـایی امریکـا از سـاعت یک بعدازظهر به مدت۸ ساعت در مـدخل تنگه هرمز به اجرای مانور خواهـد پرداخت. (۱۸) خـبرگزاری ژاپنی کیودو نیز گزارش داد: طبق یـادداشتی که نیروهـای امریکـا در ژاپن به مقامات توکیو داده انـد، یک مانور تیرانـدازی بعـدازظهر ۲۸/۲/۱۳۵۹، در تنگه هرمز واقع در مدخل خلیج فارس برگزار شده است. این مانور از ساعت ۱ تا ۹ بعدازظهر به وقت محلی اجرا شد. (۱۹)

۵۱۰

در یازدهمین اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسـلامی، عرصه ای برای ارائه مواضع نه شـرقی نه غربی ایران ایجـاد شـد و عراق نیز در رقـابت بـا ایران به سـرزنش تبلیغاتی دو ابرقـدرت پرداخت تا موضع اسـتقلالی خویش را نمایش دهد. اجلاس امروز همچنین عرصه ای برای بروز چالش کنونی ایران و عراق بود.

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران که باتوجه به بافت این اجلاس به نظر نمی رسد در تسـری دادن مواضع ضدامریکایی ایران به گردهمـایی، به توفیـق چنـدانی دست یابـد، در گفت وگویی بـا خبرنگـاران و نماینـدگان مطبوعـات ایران خاطرنشـان سـاخت که مسئله تهـاجم امریکـا به ایران جزء دسـتور جلسه گردهمـایی است و قطعنـامه هایی دراین مورد به تصویب خواهد رسید. قطب زاده در پاسخ این سؤال که آیا کشورهای اسلامی موضع هماهنگی برای رفع اثر تحریم اقتصادی امریکا علیه ایران اتخاذ خواهنـد کرد یا خیر، پاسـخ داد: محکوم ساختن اقدام امریکا ازسوی کشورهای اسـلامی خود حاکی از موضع هماهنگی این کشورهـا در قبال این مسـئله است. وی گفت: ما انتظار داریم که خط نه شـرقی و نه غربی در سـیاست کلی این گردهمایی پیاده شود و سـپس بتوانیم مواضع قاطعی راجع به مسائل اساسی بگیریم. بالطبع پاره ای اختلافات بین برخی از کشورهای عربی به چشم می خورد که مایل نیستیم بی جهت داخل این گونه اختلافات شویم. (۲۰)

ص: ۹۶۵

این درحالی است که میزبان گردهمایی یعنی پاکستان، از طرف داران دخالت بیشتر امریکا در منطقه محسوب می شود. امروز، رادیو قاهره گزارش داد: «ژنرال ضیاءالحق رئیس جمهوری پاکستان، از ایالات متحده امریکا خواست که توجه بیشتری به منطقه خلیج [فارس] و جنوب شرق آسیا مبذول دارد و نفوذ خود را در این دو منطقه حساس از جهان به کار گیرد. رئیس جمهوری پاکستان خاطرنشان کرد، شوروی به این علت در افغانستان دست به دخالت نظامی زد که امریکا قدرت خویش را در افغانستان نشان نداد و درواقع جا را برای شوروی خالی کرده بود. ژنرال ضیاءالحق در پایان تأکید کرد که ایالات متحده امریکا باید موجودیت خود را به طور قاطع بیشتر ثابت کند و نشان دهد که یکی از دو ابرقدرت جهان است.» (۲۱)

از سوی دیگر، به گزارش خبرگزاری فرانسه، عراق نیز امروز، از هردو ابرقدرت به سبب سلطه جویی ازطریق دخالت در امور کشورهای کوچک به شدت انتقاد کرد. حامد علوان وزیر مشاور در امور خارجی عراق، حین سخنرانی در جلسه کنفرانس اسلامی، دخالت نظامی شوروی در افغانستان را خطرناک و غیرعادلانه خواند و اضافه کرد از این رویدادها در افغانستان برای موجه جلوه دادن دخالت قدرت های غربی در کشورهای اسلامی بهره برداری می شود. وزیر عراقی از تلاش های ایالات متحده برای بازیابی نفوذ خود در این منطقه تحت پوشش دخالت شوروی در افغانستان اظهار تأسف کرد. (۲۲)

علاوه بر رقابت یادشده، یکی دیگر از رویدادهای اجلاس مزبور چالش و درگیری لفظی میان نمایندگان ایران و عراق بود، به این ترتیب که میان آقایان قطب زاده وزیر امور خارجه ایران و حامد علوان جبوری وزیر مشاور در امور خارجی عراق، مشاجره لفظی شدیدی درگرفت. وزیر امور خارجه ایران گفت: عراق روش خصمانه ای علیه انقلاب ایران در پیش گرفته است و عملاً ـ در مرزهای ایران و عراق اقدام به عملیات تجاوزگرانه ای کرده که تلفات جانی فراوان و خسارات مالی بسیار زیادی درپی داشته است و هم زمان با این عملیات خصمانه گروهی کرد را تحریک کرده است تا در داخل ایران دست به عملیات خرابکارانه بزنند و از سوی دیگر تاکنون ۳۵ هزار نفر را تحت عنوان ایرانی بودن از عراق اخراج کرده است.

حامد علوان الجبوری در پاسخ گفت: حملات وزیر امور خارجه ایران علیه عراق نادرست است و ناشی از عدم احساس مسئولیت است، زیرا در داخل ایران دولت و قدرت مسئولی وجود ندارند و درواقع یک نوع آشوب در این کشور حکم فرماست. وی اضافه کرد: عراق بارها به ایران پیشنهاد حسن نیت داده است و هنوز هم حاضر به حسن نیت است و هرگاه رژیم موجود ایران روح شوونیستی خود را رها سازد و دست از سیاست توسعه جویی که ناشی از سیاست شاه سابق است بردارد، عراق همواره خواستار حسن هم جواری با ایران است و پیشنهاد حسن نیت را به قوت خود باقی نگه داشته است. وزیر مشاور در امور خارجی عراق ایران را دعوت کرد که از سیاست خطرناک و اشتباه خویش که بر پایه این امر استوار است که ایران پاسدار اسلام است، دست بکشد و آرزوی امپراطوری فارس را دنبال نکند. (۲۳)

۵۱۱

درمورد مسئله رانده شدگان عراقی که همچنان ورود آنان به ایران با مشکلات عدیده همراه است، علاوه بر مسئله مقابله با نفوذ عناصر بعثی و جاسوس که بسیار مهم تلقی می شود، می توان به مسائل رفاهی و معیشتی و نیز اسکان آنان اشاره کرد.

امروز، ستاد لشکر۹۲ خوزستان به استانداری، گزارش داد: «برابر اطلاع واصله از نزاجا در بین معاودین که قرار است از عراق وارد شوند شخصی به نام خوئیر ابوبستانی اهل نجف رئیس سندیکا و عضو حزب بعث عراق، وجود دارد.» (۲۴)

مسائل عام رفاهی نیز جنبه ای دیگر از این مشکلات است. روز گذشته «محمدکاظم موسوی بجنوردی استاندار اصفهان با انتشار اطلاعیه ای از مردم اصفهان خواست تا شغل و مسکن برای رانده شدگان در نظر بگیرند. وی از کسانی که آمادگی کمک در این راه را دارند خواست تا خود را به دفتر روابط عمومی استانداری اصفهان معرفی کنند.» (۲۵)

از سوی دیگر، جمعی از این رانده شدگان که در سفارت تونس متحصن شده اند تحت عنوان جنبش رانده شدگان عراقی نامه ای سرگشاده به امام خمینی نوشتند که در آن آمده است: حکومت بعث که هر روز توطئه هایش برضد اسلام و امت مسلمان ابعاد تازه تری به خود می گیرد از ارتکاب هر اقدام جنایتکارانه ای فروگذار نمی کند. ما عراقی های رانده شده تحصن خود را در سفارت تونس اعلام می داریم، آرزومندیم که آن حضرت به یاری و همگامی معنوی و مادی رانده شدگان بشتابند و در رسواساختن توطئه های رژیم بعث درمورد برادران و خواهران رانده شده عراقی، در سازمان اتحادیه عرب، سازمان کنفرانس اسلامی منعقد در پاکستان و سازمان ملل متحد، ازطریق وزارت امور خارجه ایران اقدام فرمایید. روزنامه انقلاب اسلامی با درج این خبر افزوده است: «متحصنین در دو نامه دیگری که در یکی به دکتر بنی صدر رئیس جمهور و در دیگری آیات عظام آیت الله گلپایگانی، نجفی مرعشی، حسین علی منتظری، سیدمحمد شیرازی و سیدعبدالله شیرازی فرستاده اند خواهان حمایت و کمک نسبت به جنبش رانده شدگان عراقی شدند.» (۲۶)

یادآوری می شود ورود رانده شدگان عراقی به ایران همچنان ادامه دارد. روز گذشته، خبرگزاری پارس از غرب کشور گزارش داد: «طی ۴۸ ساعت گذشته جمعاً ۶۵۲ نفر از رانده شدگان ازطریق مرزهای غرب کشور به ایران وارد شده اند که با ورود این گروه، جمع رانده شدگان به ۳۵۱۸۴ نفر رسیده است.» (۲۷)

۵۱۲

در ادامه تحرکات ایذایی عراق در غرب کشور، امروز در ساعت ۲۰:۳۰، ازسوی پاسگاه الشهداء عراق به طرف گشتی های پاسگاه انجیره و نی خضر با سلاح های سنگین تیراندازی شد. در گزارش واقعه آمده است: «ضمناً گروهان در گزارش خود اضافه نموده است که ازطرف پاسگاه های این

ص: ۹۶۷

گروهان هیچ گونه تیراندازی به آنها نشده است.» و سپس پیشنهاد شده است: «مقرر فرمایند ازطریق مرزبانی سومار شدیداً به موضوع اعتراض نمایند. ... سرهنگ ستاد لکی» (۲۸)

خبرگزاری پارس نیز از یک تبادل آتش بین مأموران عراقی و گشتی های پاسگاه شورشیرین خبر داد که ساعت ۸ بعدازظهر، رخ داده است. (۲۹) امروز همچنین یک فروند هواپیمای عراقی در ساعت ۱۱:۲۵، به حریم هوایی نفت شهر تجاوز کرد. (۳۰) یادآوری می شود روز ۲۶/۲/۱۳۵۹ ساعت ۱۳:۱۵ و روز ۲۷/۲/۱۳۵۹ ساعت ۱۱:۲۲ نیز آسمان نفت شهر مورد تجاوز هوایی یک فروند هواپیمای عراقی قرار گرفته بود. (۳۱)

در جنوب کشور نیز تحرکات ایذایی عوامل عراق ادامه دارد. به دنبال انفجار دو روز قبل پل یزدنو در منطقه سوسنگرد،۳۲ امروز، «سه نفر به اسامی د و ح(۱) که شخص سوم شناخته نشده است» دستگیر شدند. به گزارش ژاندارمری خوزستان این افراد «قصد انفجار پاسگاه یزدنو را داشته اند و به همین منظور با خود مواد منفجره حمل می کرده اند. مواد منفجره در دست آنها منفجر و هر سه نفر مجروح شده اند و درحال حاضر دراختیار گروهان سوسنگرد و تحت نظر هستند.» (۳۳)

همچنین در جریان تعقیب و مراقبت های اطلاعاتی در منطقه امروز، گزارشی به هنگ ژاندارمری سوسنگرد رسید که براساس آن فردی که ایادی وی در انفجار دو روز قبل پل یزدنو دست داشته اند، شناسایی شده است. در گزارش مربوطه «ح شهرت ك فرزند س ساکن هویزه که داماد م(۲) می باشد رابطه مستقیم با سران جبهه تحریر خوزستان دارد و اسلحه و مواد منفجره توسط وی بین ضدانقلابیون تقسیم می شود و این گونه مواد منفجره به شهرهای خرمشهر، آبادان و روستاهای حیادر و البقربه فرستاده می شود.» (۳۴)

امروز، منابع اطلاعاتی همچنین گزارش قبلی مبنی بر اینکه «اداره رادیو و تلویزیون بصره توسط ۶۰ نفر از عوامل ساواک منحله ایران» انجام می شود را تکذیب و بدین صورت اصلاح کردند: «تعدادی از اعضای ساواک در هتل شط العرب در منطقه الجمهوریه اقامت و تعدادی دیگر نیز در اداره مخابرات عراق که یک سازمان اطلاعاتی می باشد و جنب ساختمان رادیو و تلویزیون بصره واقع است مشاهده شده اند.» (۳۵)

از سوی دیگر، در این زمینه که عراق فضای جنگی علیه ایران را با برنامه های مختلف در اذهان نیروهایش تشدید می کند، امروز خبر رسید: «فرمانده نیروی هوایی عراق به کلیه رادارهای مرزی واقع در مرز بین ایران و عراق دستور داده است که هرگونه پرواز هواپیماهای جنگی ایران در منطقه را فوراً به فرودگاه کوت گزارش دهند تا هواپیماهای مستقر در پایگاه کوت بتوانند هواپیماهای ایرانی را وادار به فرود در نزدیک ترین فرودگاه عراق بنمایند.» (۳۶)

۱- * در سند نام کامل دو فرد آمده است.

۲- ** در سند اسامی کامل آمده است.

از فعالیت های ضد رژیم بعثی عراق، معمولاً ازطریق منابع مرتبط با نیروهای رسمی نظامی و انتظامی گزارش هایی می رسد که بعضی با قید «احتمالاً ـ صحت دارد» همراه می شود. درواقع این گونه اخبار بیشتر به جنبه تبلیغی و برخی «گزارش کار» آغشته است. در مطبوعات نیز چنین اخباری انعکاس می یابد. البته واکنش رسمی رژیم عراق نشان می دهد این گونه اخبار بی پایه نیست.

در یک گزارش پایگاه آبادان برای ستاد لشکر۹۲ زرهی اهواز که این ستاد هم آن را برای مقامات بالاتر ارسال کرد از یک زدوخورد که به تاریخ امروز، رخ داده چنین حکایت شده است: «در یک درگیری بین مبارزین کرد و عوامل بعثی در شمال عراق کردها به دفتر حزب بعث در کرکوک حمله نموده و ۱۵ تن از افراد بعثی را کشته و سلاح های

آنها را به غنیمت گرفته و بدون دادن تلفات به پایگاه های خود مراجعت نموده اند.

درحال حاضر، کردها شدیداً با دولت عراق مشغول مبارزه می باشند و به طوری که شایع است تاکنون ۱۸۰ نفر از نظامیان پادگان های شمال عراق به جنبش کردها پیوسته اند.» (۳۷)

همچنین در اخبار برون مرزی ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری دو گزارش آمده که هردو مربوط به امروز است:

o «یک واحد از پیشمرگان حزب دمکرات کردستان عراق در منطقه بارزان به مواضع نیروهای عراقی حمله و خسارت زیادی به آنها وارد ساخته اند.» (۳۸)

o «ساعت ۱۹:۰۰ مورخه ۱۹/۵/۱۹۸۰ [۲۹/۲/۱۳۵۹]، پیشمرگان حزب دمکرات عراق در استان دهوک به مواضع نیروهای عراقی حمله و ضمن انهدام سنگرها عده ای از پرسنل را به قتل رسانده اند.» (۳۹)

روزنامه اطلاعات نیز در شماره امروز خود نوشت: حزب الدعوه الاسلامیه عراق در اطلاعیه ای فعالیت های خود را در ماه آوریل و مه ذکر کرد. در ۲۲ آوریل ۱۹۸۰ {۲/۲/۱۳۵۹}، گروه شهید ابوعارف موفق شدند رهبر عملیات گارد ملی استان ناصریه را به قتل برسانند. انفجار در شرکت نفت امریکایی القرنه، مین گذاری لوله های گاز منطقه الجمهوریه بصره، حمله به خانه مسئول حزب بعث منطقه بنی منصور استان بصره و مین گذاری جایگاه شرکت نفت امریکایی از اقدامات دیگر این حزب است. (۴۰)

امروز همچنین یک گزارش برون مرزی با قید "صحت دارد"، توسط پایگاه آبادان داده شده است که هرچند مربوط به گذشته است، اما نوع خبر و ایرانی خواندن مظنونان که بیشتر آنان نام عراقی دارند، قابل ملاحظه است. متن گزارش چنین است: «خبر رسیده گویاست در تاریخ ۷/۲/۱۳۵۹، ازطرف مقامات امنیتی کشور عراق دستور دستگیری ایرانیان مشروحه زیر صادر و به کلیه مراکز پلیس و امنیتی دستور داده شده که درصورت دستگیری آنان را تحت الحفظ به سازمان امنیت تحویل نمایند ۱. عبدالامیر جیون شغل کارمند وزارت کشور در استان میسان ۲. منعم جیون شغل خیاط ۳. جاسم جیون شغل پیمانکار

در بخش تکریت ۴. محمدکاظم صبری ۵. سلمان احمدحقی ۶. محمدعلی عبودی» (۴۱)

ص: ۹۶۹

عمـده تحولات غرب کشور امروز به باینگان {از بخش های پاوه} مربوط می شود. بعد از دو روز درگیری، در ساعت 16:15 امروز، سپاه پـاوه در تلفن گرامی به مرکز خبر داد: «باینگان به دست [سـپاه] پاوه افتاد. کومه له و دمکرات در اطراف پراکنـده شدند و قصد حمله دارند. هلیکوپتر کبری بدهید. درضـمن پاسدارها می خواهند پیشـروی کنند، وگرنه محاصره خواهیم شد.» (۴۲)

در پاسخ مرکز فرمانـدهی سپاه به سپاه پاوه، این پیام ارسال شد: «به سـتاد مشترک اطلاع داده شود که به پشتیبانی منطقه یک دسـتور بدهـد که هر موقع هلیکوپتر و وسایل دیگر لازم شد مستقیماً بدهند چون که هر موقع ما از آنها امکانات خواستیم آنها می گوینـد بایـد سـتاد مشترک به ما دسـتور بدهـد. برای این موضوع ازطریق سـرگرد شـیرازی و برادر رحیم هماهنگی و اقدام شود.»(۱) (۴۳) در گزارش شـهربانی، باینگان مقر مهاجمین خوانـده شده که «پاسداران انقلاب و پیشـمرگان کرد با هماهنگی ارتش» به پاک سازی آن اقدام کرده اند. (۴۴)

درباره این عملیات مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه در گزارش خود، مواردی را بدین شـرح ذکر کرد: «بخش باینگان از حـدود شـش ماه پیش، توسط عوامل بعث عراق و دمکرات ها کنترل می شد و ضدانقلابیون با احداث پل فلزی و تدارکاتی از کشور عراق اسلحه و مهمـات دریـافت می کردنـد. ... بعـد از حـدود دو روز درگیری، این بخش همراه روسـتاهای... [نام پنج روسـتا ذکر شده] توسط سـپاه پاسداران و پیشـمرگان مسلمان کرد و یگان های مستقر در پاوه [ارتشی] دراختیار سپاه پاسداران قرار گرفت و از وجود ضـدانقلابیون پاک سازی شـد. ... آنها ۱۸ کشـته به جای گذاشتند و ۴ نفر را هم دسـتگیر کردیم و بقیه فرار کردنـد. ... مقـادیر زیـادی اسـلحه ضـبط کردیم و راه ارتباطی و تـدارکاتی مهاجمین نیز قطع شـد. ... پیشـمرگان همچنین توانسـتند مواضع پرتاب خمپاره به سوی شـهر پاوه را که مدت ها شهر را در معرض خطر قرار داده بود در هم بکوبند... در این درگیری ها یکی از پیشمرگان مسلمان کرد به نام حسین ویسی شهید شد.» (۴۵)

ص: ۹۷۰

۱- * در هامش سـند این عبارت به چشم می خورد: «برادر رحیم و جناب سـرگرد شـیرازی اقـدام فرمایید.» و در سـطر بعد آن آمـده است: «کپی این به سـرگرد شـیرازی داده شـده/ بهرام». یادآوری می شود پیام ساعت ۹:۵۰ روز بعد که از سپاه به سـتاد مشترک ارسال شده، نشان می دهد، سـرعت در کار موردنظر تحقق نیافته است. پیام مزبور بدین شرح می باشد: «به قرار اطلاع واصله منطقه باینگان به تصرف سپاه پاسداران انقلاب اسلامی درآمده و افراد کومه له و دمکرات به اطراف پراکنده شده اند و احتمال حمله های گوناگون می رود. جهت پاک سازی اطراف و همچنین پیشـروی احتیاج به هلیکوپتر کبری می باشد.» [سند شماره ۰۴۱۵۳۲ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: تلفـن گرام از سـپاه {مرکز فرمانـدهی} بـه سـماجا۳ {مرکز فرمانـدهی}، ۳۰/۲/۱۳۵۹]

۵۱۵

در سنندج، اولویت با امور عمومی شهر است، اما جنبه های امنیتی همچنان جدی است.

گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از وضعیت امروز سنندج حاکی است: «شهر سنندج در آرامش کامل است و هیچ گونه برخورد و درگیری پیش نیامده، منتها خسارات وارده به شهر و بیمارستان شهدا و ادارات دولتی بیش از حد معمول می باشد. مردم در حالت عادی به سر می برند و به کار روزانه مشغول اند. پاک سازی در نقاط مختلف شهر شروع شده و ادارات و واحدهای ضربتی جهاد سازندگی، مشغول فعالیت های عمرانی می باشند،... گروه جهاد سازندگی از روز اول ورود مشغول مرمت بیمارستان شهدا شده اند که دراین رابطه قرار شد که وسایل مورد نیاز هرچه زودتر به منطقه اعزام شود.» (۴۶)

دراین حال بازدید فعالان سیاسی و هیئت های مربوط به خدمات گوناگون از شهر سنندج ادامه دارد. امروز، به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، «حجت الاسلام هادی غفاری همراه هیئتی ازطرف بهداری با مسئولیت مهندس صمدیان از قسمت جهاد سازندگی و بهسازی و نیز هیئتی ازطرف رئیس جمهور وارد سنندج شدند و از اوضاع منطقه و خسارات وارده بر آن و وضعیت مردم سنندج بازدید کردند و از وضعیت ارتش و سپاه مطلع گشتند.» (۴۷)

از سوی دیگر، امور امنیتی نیز مورد توجه است، درعین حال حفظ تعادل و پرهیز از افراط و تفریط در قبال اقداماتی که علیه نظام و مسلمانان سنندج انجام شده است، موجب می شود که نیروها خود دست به کاری نزنند. براین اساس، عملیات سپاه سنندج امروز به تهران پیام داد: «باتوجه به وضع فعلی سنندج و مسئله پاک سازی نیاز مبرم و خیلی فوری به یک گروه تحقیق و دادرسی می باشد برای خون شهدا سریعاً اقدام فرمایید. امضا یاحی» (۴۸)

۵۱۶

علاوه بر پاوه {بخش باینگان} و سنندج، بانه، سقز و میاندوآب موارد قابل ذکر تحولات و درگیری های امروز غرب کشور هستند. دراین میان بانه حساس ترین وضعیت را دارد.

در بانه حدت وشدت مشکلات در پیام های ارسالی از مراکز مختلف، واضح است و اوضاع قبل همچنان به صورتی تکراری ادامه دارد.

بخشی از تلفن گرام مسئول پاسداران مستقر در سقز حاکی است: «وضع کلی پادگان بانه فوق العاده اسفناک می باشد، کلیه پرسنل در شرایط بدی به سر می برند و به آذوقه و مهمات نیاز شدیدی دارند، روحیه افراد اعم از پاسدار و نظامی صفر است. به جهت مشکلات ذکرشده پادگان درحال سقوط است.» (۴۹)

متن کامل پیام مسئول پاسداران بانه در ساعت ۲۰:۲۰ چنین است: «حملات دشمن شدید، مهمات و آذوقه تمام، پادگان آسیب پـذیر شـده اجساد تخلیه نشـده... و در چنـد روز اخیر هیـچ نوع کمکی نشـده، روحیه افراد متزلزل شده است. شدیداً به کمک فوری احتیاج می باشد. جهت جلوگیری از سقوط پادگان» (۵۰)

در گزارش نوبه ای ارتش از وضع امروز بانه آمده است: «صبر پرسـنل پادگان بانه به سر آمده و مرتباً فرماندهان را تهدید می نمایند و مهمات به کلی خاتمه یافته، ضمناً در ساعت ۲۲ روز ۲۹/۲/۱۳۵۹، مهاجمین با سلاح های سنگین ازجمله تفنگ۱۰۶ و خمپاره انداز۱۲۰ م م از جـوانب مختلف به پادگـان حمله نموده که به علت نبودن مهمـات هیـچ گونه اقـدامی مقـدور نبوده و تقاضـای پشتیبانی هوایی نموده و اضافه کرده اگر اقـدامی صورت نگیرد، کلیه پرسـنل قتل عام خواهنـد شـد. لـذا در سه نوبت پشتیبانی هوایی انجام شد.» (۵۱)

این درحالی است که جنبه تهدید در شرایط کنونی رو به افزایش است. گزارش لشکر۶۴ ارومیه حاکی است: «تعدادی از افراد حزب دمکرات مسلح به سلاح های کلاشینکف و آر.پی.جی۷ و ضدهوایی ازطریق راه های کوهسـتانی به طرف بانه حرکت نموده اند.» (۵۲)

در سقز ساعت ۲ بامداد امروز، پادگان ژاندارمری و گروهان مالک اشتر مسـتقر در سـقز مورد حمله مسلحانه قرار گرفت، ولی به آن پاسخ داده شد. (۵۳)

بااین حال، گزارش مسـئول پاسداران مسـتقر در سقز از وضع امروز، بدین شرح است: «سقز، تعداد ۲۳ نفر پاسدار دارد، روحیه نسـبتاً خوب است، تنها نگرانی به خاطر بانه است، احتیاج مبرم به برادران پاسدار جهت پاک سازی شهر می باشد، هرچه سریع تر نیرو اعزام شود، البته با امکانات و تجهیزات کافی هرچه تأخیر شود، شـهر سـقز بیشتر تقویت می شود و ضـدانقلاب فرصـت بیشتری برای مین گذاری و غیره پیدا می کند.» (۵۴)

در میاندوآب نیمه شب گذشـته، مقر سپاه و پلیس راه مورد حمله مسلحانه قرار گرفت. درگیری و تیراندازی متقابل تا ساعت ۴ صبح، ادامه داشت، ولی صدمات جانی به بار نیامد. (۵۵)

درحـالی که در فضـای سیاسـی کشور افکـارعمومی به شـدت معطوف به مسـئله کردسـتان است، تجمع سازمـان پیکـار در راه آزادی طبقه کـارگر و نـامه ارسـالی مولوی عبـدالعزیز از علمـای اهل سـنت به امام خمینی و بنی صـدر، دو نوع از بازتاب های مربوط به کردستان از نوع انتقادی است.

سازمان پیکار اعلام کرده بود که برای بزرگـداشت کشـته های خود در کردسـتان بعدازظهر امروز، تجمعی در دانشـگاه تهران برگزار می کنـد. این مراسم ازسوی وزارت کشور غیرقانونی و بـدون مجوز اعلام شد. شواهدی نیز در دست بود که نیروهایی برای شرکت در این مراسم از شهرهای کردنشین عازم تهران هستند که در روزشمار روز قبل به آن اشاره شد.

گزارش خبرنگـار کیهان حاکی است که در ساعت ۵ بعدازظهر، «اعضا و طرف داران سازمان پیکار در محوطه دانشـگاه تهران اقدام به برگزاری میتینگی نمودند که با مخالفت گروهی که شعارهایی علیه گروه های چپ می دادند روبه رو شدند و مراسم چنـدین بار توسط این گروه قطع شد. پس از مدتی پرتاب سنگ به سوی شرکت کنندگان در این میتینگ آغاز شد و کار به درگیری کشیده شد که طی آن ۹ نفر مجروح شدنـد و به بیمارستان هـای امام خمینی و دکتر شریعتی منتقل شدنـد. گروه مخالف برپایی میتینگ در پایان از دانشگاه به خیابان آمـده و تعـدادی از کتاب های کیوسک های کتاب فروشـی های مقابل دانشگاه را پاره کرد.» (۵۶)

در گزارش روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده نیز آمـده است: «گروهک های مائوئیستی پیکار، رزمنـدگان و چند گروهک دیگر، علی رغم ممنـوعیت برگزاری تجمع ازسوی وزارت کشور، در جلوی دانشـکده حقوق دانشـگاه تهران اجتمـاع کردنـد. سخنرانان این گروهک ها با یک سری سخنرانی علیه جمهوری اسلامی ایران به تحریک اجتماع کنندگان پرداختند. درنتیجه عـده ای به نـام حزب الله بـا گروهـک هـای مـائوئیستی به نزاع پرداختنـد و هر دو طرف با سـنگ و شـلاق و زنجیر به جان هم افتادنـد که در نتیجه این درگیری چنـد نفر مجروح برجای مانـد. با پراکنـده شدن گروهک های مائوئیستی، به اصـطلاح حزب اللهی ها به تعقیب آنها پرداختند و به محض رسیدن به دبیرخانه کمیته مرکزی حزب توده ایران عناصر شناخته شده ضدانقلابی با شـعار "حزب فقط حزب الله" {که در بین آنها به روال همیشـگی چهره چنـد نفر از مائوئیست ها، که برای رفقای ما شـناخته شده است دیده می شد} به دبیرخانه حمله کردند. آنها به پاره کردن پوسترهای حزبی و شکستن تابلوی اعلانات، دریدن پرده ای از تصویر رفیق شـهید خسرو روزبه که به مناسبت بزرگداشت روزبه بر سردر دبیرخانه کمیته مرکزی آویخته بود، پرداختند. در این موقع گروهی از پاسـداران رسـیدند، ولی این گروه گسـتاخی را به جایی رساندنـد که بـدون توجه به حضور پاسداران مسلح که برای پراکنده ساختن عناصر شناخته شده ضدانقلابی در جلوی دبیرخانه کمیته مرکزی حزب توده ایران اجتماع کرده بودنـد، بـه تخریـب ادامـه دادنـد. پاسـداران فقـط سـعی بر جلـوگیری از ورود آنهـا بـه دبیرخـانه را داشـتند. مهاجمـان پس از ناسزاگویی به حزب توده ایران متفرق شدند.

ما ضـمن تشکر از پاسـداران که مانع ورود مهاجمان به دبیرخانه شدند، متعجب و متأسـفیم که چگونه پاسداران، مانع عملیات خرابکارانه و تحریک آمیز مهاجمان در جلوی دبیرخانه نشدند. ما از مقامات مسئول می خواهیم که با قاطعیت بیشتر جلوی این گونه تهاجمات... را که فقط به سود ضدانقلاب [است] بگیرند.» (۵۷)

دراین حال، کیهان نامه مولوی عبـدالعزیز رهبر مذهبی اهل تسـنن در اسـتان سیسـتان و بلوچسـتان به امام خمینی و بنی صدر را منتشر کرد: «من اطمینان دارم که هر آتش فتنه و نفاق و برادرکشی که در ایران اتفاق می افتد قلب شما را عمیقاً متأثر می کند. هم اکنون در کردستان برادرکشی جریان

دارد. اگرچه ممکن است این جنگ را ضدانقلاب و دشمنان اسلام به ما تحمیل کرده باشند، ولی نتیجه آن که برادرکشی مسلمانان، دماء محترمه و هتک اعراض مسلمین است به نفع

اسلام و مملکت نمی باشد.

مخصوصاً در زمان حاضر که در محاصره امپریالیست ها و دشمنان خارجی هستیم باید همه با یکدیگر متحد بوده و متفقاً علیه بیگانگان مبارزه نماییم. مسلمین چه شیعه و چه سنی و چه فارس یا کرد و بلوچ و غیره باید در یک سنگر برای دفاع از اسلام پیکار کنند. من از آن حضرت درخواست می نمایم تا دستور فرمایید به هر وسیله که ممکن است راه حلی پیدا شود تا این برادرکشی که برای آینده ایران بدفرجام خواهد بود، پایان یابد. ... اعتلای اسلام و دفع فتنه آتش افروزان را از خدای بزرگ خواهانم. مولوی عبدالعزیز ملازاده تهران» (۵۸)

درحالی که شرایط کنونی، راه حل نظامی را برای بحران کردستان الزامی کرده است، در سطح بالای مسئولیت این امر، ابعاد دیگر قضیه نیز مورد توجه است. یادداشت دکتر جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی که با عنوان "انحصارطلبی و تنگ نظری ما را از واقعیت های کردستان دور نگه داشته است" امروز در روزنامه کیهان منتشر شد، نمودی از این امر است.

در این یادداشت حقگو راه حل مسئله کردستان را «برخورد واقع بینانه از دیدگاه سیاسی، جامعه شناسی،روانشناسی و تاریخی با مسئله» دانسته و از افراد غیرمسئولی که بحران کردستان را جنگ کرد و مسلمان قلمداد کرده اند به انتقاد پرداخته است. در این تحلیل آمده است: «ناراحتی و عدم رضایت در کردستان سابقه طولانی دارد که از زمان دیکتاتوری رضاخان و ادامه وحشت بار آن در زمان محمدرضا به اوج خود می رسد که در طول این مدت آنچه مسلم است، [این است که] هیچ وقت آن طور که بایدوشاید این مردم را به حساب نیاوردند و در یک وضع عقب ماندگی در فقر و استیصال نگه داشتند و درنتیجه ایجاد عقده های انباشته شده ای نمود که هرگز سعی در گشوده شدن آنها نگردید و از طرف دیگر بی سوادی و فقر فرهنگی و به خصوص ناآگاهی اسلامی همه دست به دست هم داده و زمینه را برای شوراندن این مردم علیه حکومت جمهوری اسلامی ایجاد کرد و حس بیگانگی و روح ملی گرایی

{از راست به چپ هاشم صباغیان عضو هیئت ویژه بررسی مسائل کردستان (موسوم به حسن نیت} و جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی)

ص: ۹۷۴

افراطی و طرح مسئله خودمختاری به طور افراط آمیز هم از همین نقطه نشئت می گیرد. برخورد واقع گرایانه با این مشکل ایجاب می کند که مسئله را از هم بشکافیم. یک طرف قضیه توده مردم کرد و به طور کلی اهل تسنن است که تا حال بین آنها و توده های مردم ایران شکافی ایجاد شده که به نظر من علت العلل ناراحتی ها همین جاست و تا وقتی این شکاف پر نشود و جدایی ها بین مردم از بین نرود مسئله حل نخواهد شد. طرف دوم قضیه عده قلیلی هستند با نیت سوء و احیاناً وابسته به ماوراء مرزها که از این شکاف و وجود محیط مساعد اختلاف و جدایی مردم سوءاستفاده کرده و با طرح مسائل ذهنی باعث انحراف افکارعمومی و درنتیجه ایجاد اغتشاش و ناامنی و مسائل فاجعه آمیزی که اینک مبتلا به آن هستیم می شوند. آنچه مسلم است درارابطه با این عده قلیل باید با قاطعیت عمل کرد و حساب اینها را از توده مردم مستضعف جدا نمود. توده مردم کرد ملتی است اصیل و دارای سنن و تاریخ و زبان و مذهب خاص خود که نادیده گرفتن این واقعیت باعث عمیق تر شدن شکاف و ایجاد زمینه بیشتر برای فعالیت های ضدانقلاب است.»

وی در ادامه، شناخت مردم کرد و مشکلات آنها و نیز شرایط زیستی و تاریخچه زندگی شان را اساسی ترین قدم برای حل شکاف موجود بین شیعه و سنی خوانده و افزوده است: «ما باید تسنن را درعمل به رسمیت بشناسیم و باید متوجه باشیم که تقریباً سراسر مرزهای ما را اهل تسنن تشکیل می دهند. ... ما که تابع کتاب خدا و سنت رسول و ائمه اطهار هستیم بیاییم بررسی کنیم که پیامبر در بدو تشکیل جامعه اسلامی در مدینه در رویارویی با این نوع مشکلات چه روشی را اتخاذ نمود و "لقد کان لکم فی رسول الله اسوة حسنه" باید بگوییم هدف ما از حکومت حفظ قدرت نیست بلکه ادامه راه و حرکت انقلاب و نهضت اسلامی است.»

وی در بخش دیگری از یادداشت خود نوشته است: «ما در آذربایجان به هر ترتیبی که شده احترام و اعتقاد مردم را نسبت به دولت و ارکان رسمی و مقامات مسئول محلی جلب کرده ایم تا برای حل مسائل خود به دولت امیدوار باشند، ولی امروز می بینید، متأثر از اوضاع واحوال سنندج یک رشته کارهای غیرمسئولانه از قبیل سخت گیری در ارسال مواد حیاتی، آرامش نسبی شهرها را به خطر می اندازد و مردم عادی را به عصیان وامی دارد. ... اخیراً به دنبال درگیری در سقز، مردم آن اکناف و اطراف به بوکان پناهنده شدند و دراثر ازدحام جمعیت از یک سو و بسته بودن راه ها از سوی دیگر، مردم ازلحاظ کمبود آذوقه و فقدان بیمارستان مجهز و نبودن آب گرم و خوابیدن آمبولانس ها به خاطر نبودن سوخت و تعطیل نانوایی ها و نبودن مواد کافی دارویی در مضیقه قرار گرفته بودند. نماینده ای ازطرف استانداری به این شهر اعزام شد، گسیل این نماینده آن چنان شوق وشعفی در مردم ایجاد کرده بود که روح خوش بینی و اعتماد به دولت را دگرباره در آنها زنده کرد. باید به این مسئله دقیقاً توجه شود. چرا وقتی در سقز جنگ و درگیری است مثلاً پیرانشهر در مضیقه قرار می گیرد یا چرا سردشت که به صورت جزیره آرام در میان تلاطم طوفان های کردستان قرار گرفته است، توسط افراد غیرمسئول در

فشار و کمبود ارزاق عمومی بیفتد که ضدانقلاب هوس به هم زدن آرامش آن را نماید. ... مسئله دیگر در کردستان مرزهای باز کشور است به خصوص درمورد مرز عراق باید فکر اساسی نمود. البته لازم به یادآوری است که تهدیدات ماورای مرزها تابعی است از تحریکات داخلی؛ بنابراین تهدید خارجی وقتی کاری است که ما در داخل هنوز نتوانسته باشیم به وضع کلی خود انسجام بخشیم و هنوز تعدد مراکز تصمیم گیری و تشتت قوا و خودکامگی های غیرمسئولانه ادامه داشته باشد. درمورد مرز ترکیه باید دقت کنیم که دچار سرنوشت مرز عراق نگردد و اجازه داده نشود که رابطه ایران و ترکیه که خودمان در منطقه برای توسعه آن بسیار کوشیده ایم به هم بخورد، ولی متأسفانه علی رغم این ضرورت کسانی هستند که به انحای مختلف می خواهند در این روابط خللی ایجاد کنند.»

وی در پایان برای خروج از بحران کردستان پیشنهاد داده است: «خلاصه نظرات من همان است که چند ماه پیش بعد از جریاناتی که در کردستان پیش آمد به عرض امام و دولت رساندم و آن اینکه بیاییم برای پرشدن آن شکافی که در اول این سخن بدان اشارت رفت، عموم مردم را برای به راه انداختن یک کاروان صلح و دوستی بسیج کنیم. دراین رابطه من از تمام مردم و علما و روحانیون می خواهم که دسته دسته به شهرهای کردنشین سفر کنند و در مقابل مردم و رهبران مذهبی این نواحی را به مراکز تجاری و مذهبی مملکت دعوت نمایند. بدین وسیله مذاکره و مصالحه مابین توده مردم انجام گیرد که شکاف فی مابین از میان برود و دولت و مؤسسات وابسته با تمام امکانات و ارتش با تجهیزات مهندسی و نیروی سازنده خود برای عمران شهرها و روستاها بشتابند و دولت اسلامی هرچه زودتر نقش ارشادی و امامت خود را در مناطق یادشده ایفا کند. بدین معنی که اسلام در این مناطق به معنی واقعی کلمه عملاً و اقداماً به مردم عرضه شود و مساجد و منابر دگرباره بعد از یک سال که عملاً تعطیل بود، دائر گردد و علما و فضلای اسلامی چه تشیع و چه تسنن نقش خلاق و رسالت پیامبرگونه خود را ایفا نمایند. خساراتی که به هر نحو به این مردم وارد شده تا آنجا که ممکن است ترمیم گردد. کینه ها و عداوت ها و اختلافات نژادی و زبانی که همه ریشه طاغوتی دارند از بین برود.» (۵۹)

۵۱۹

حساسیت عامه در قبال تحرکات ضدنظام و هوشیاری عمومی در قبال بمب گذاری و اطلاع رسانی به موقع موارد مشکوک، عامل مهم خنثی شدن این گونه اقدامات و جلوگیری از ضربه زدن به نظام جدید در موارد متعددی است.

امروز، یک بمب قوی که در داخل جوی مقابل بانک ملی شعبه شرکت مخابرات واقع در خیابان دکتر شریعتی کار گذاشته شده بود، با هوشیاری مردم کشف و خنثی گردید. به گزارش کیهان، این بمب که قدرت عمل بسیار وسیعی داشت در ساعت ۹:۳۰ صبح، توجه چند تن از رهگذران را به خود جلب کرد. آنها بلافاصله جریان را به مأموران کلانتری ۴ تهران اطلاع دادند و مأموران پس از حضور

در محل و احراز اینکه این بمب قوی است به وسیله اکیپ خنثی کننده، بمب را خنثی کردند. (۶۰)

علاوه بر تهران، در دیگر شهرها هم وضع مشابهی وجود دارد. به گزارش خبرنگار بامداد از قم، پنجشنبه شب گذشته {۲۵/۲/۱۳۵۹}، به دنبال گزارش تلفنی رئیس شرکت نفت قم به کلانتری این شهر مبنی بر مشاهده جعبه مشکوکی در محوطه جایگاه پمپ بنزین واقع در خیابان امام، مأموران کلانتری در محل حاضر و با همکاری رئیس شهربانی و رئیس پلیس و مأموران، بمب را که در داخل جعبه ای جاسازی شده بود کشف و خنثی کردند. این پمپ بنزین جنب انبار شرکت ملی نفت قم قرار گرفته است. (۶۱)

اخیراً شهربانی جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد: در یک ماه گذشته، حدود ۵۰ بمب که ازسوی عوامل امپریالیسم جهانی به سرکردگی امریکا در مناطق مختلف تهران کار گذاشته شده بود به همت مأموران متخصص شهربانی جمهوری اسلامی ایران خنثی و از بروز حوادث جان خراش جلوگیری شد. (۶۲)

۵۲۰

تلاش های آشکار و پنهان سازمان مجاهدین خلق در نزدیک شدن به بنی صدر و قرارگرفتن به عنوان مدافع جریان وی در جناح بندی کنونی حاکمیت، همچنان بروز می یابد.

امروز، روزنامه انقلاب اسلامی ارگان جریان بنی صدر، نامه ای از سازمان را درج کرد.(۱)

روزنامه انقلاب اسلامی دیروز هم پیام دیگری را از همین سازمان درج کرد. این روزنامه نوشت: «مجاهدین خلق ایران با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرده است که تنها مسئولیت دفاتری که مورد تأیید سازمان می باشد می پذیرد. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است برای جلوگیری از ادامه کار توطئه گران علیه نیروهای انقلابی و من جمله مجاهدین خلق باتوجه به

قوانین موجود هرچه سریع تر به اعلام جرم ها و شکایت های مجاهدین خلق در این زمینه ها رسیدگی نموده و نتایج را به اطلاع مردم برسانند. همچنین باید متذکر شویم که مسئولین دفاتر رسمی مجاهدین خلق نیز در هر کجا که باشند موظف اند تا در اسرع وقت و همراه با ارائه اسناد و مدارک در هر مورد لازم به عموم مردم و نیز به مسئولین و مأمورین رسمی توضیح داده و حتی تا آنجا که در توانشان باشد همچنان که تا امروز نشان داده اند با تمام قوا درصورت وجود یک توطئه واقعی ضدمردمی مأمورین را درجهت کشف عوامل توطئه یاری دهند.» (۶۳)

شماره امروز یک نشریه کمونیستی نیز به این مسئله {نزدیکی تدریجی بنی صدر و سازمان}

ص: ۹۷۷

۱- * این نامه، قبلاً در نشریه مجاهد چاپ شده است و در این کتاب نیز در روزشمار ۲۷/۲/۱۳۵۹ آورده شد. البته متن مجاهد کامل تر است و در متن چاپ شده در روزنامه انقلاب اسلامی، برای گرفتن تندی های آن تغییرهایی داده شده و بخش هایی

حذف شده است.

پرداخته است. نشریه حقیقت ارگان اتحادیه کمونیست های ایران در شماره امروز خود تحت عنوان "کشمکش و وحدت در هیئت حاکمه" با اشاره به موانع انتخاب نخست وزیر آورده است: بنی صدر که از یک سو به طور سرکوبگرانه درپی ایجاد نظم و امنیت کذایی یا به عبارت بهتر سرکوب نیروهای کمونیستی و مبارزات توده ای مردم است، از سوی دیگر در مبارزه و کشمکش با حزب جمهوری بر سر غلبه بر قدرت است و می خواهد نیروهای دیگر را نیز زیر چتر و برنامه های خود درآورد و به این دلیل سعی دارد تا از تضاد واقعی که بین سازمان مجاهدین خلق و حزب جمهوری موجود است به نفع دعوای خود با حزب جمهوری اسلامی سود جوید و قصد دارد تا تضاد مجاهدین و حزب جمهوری اسلامی را بر تضاد خود با حزب منطبق کند. وی می خواهد مجاهدین را بر روی سیاست خود بکشاند و خطر در اینجاست. (۶۴)

۵۲۱

امام خمینی در محل جدید استقرار خود و از تریبون حسینیه جماران امروز، دو بار در پاسخ به مراجعان مشتاق به ایراد سخنرانی پرداختند. دسته اول فرماندهان کمیته های انقلاب در تهران و شهرستان ها بودند که ضمن برنامه گردهمایی اخیرشان امروز، به ملاقات عمومی امام در حسینیه جماران آمدند و دسته دوم اهالی محل جدید امام یعنی مردم جماران و نیز دیگر مردم شمیرانات بودند.

امام خمینی در جمع فرماندهان کمیته ها به مسئله خودجوشی سپاه و کمیته از دل انقلاب و سپس به ذکر هشدارهایی برای تداوم سلامت آنان پرداخته و گفتند: «از ویژگی هایی که انقلاب اسلامی ایران داشت به مجرد اینکه پیروز شد تمام افرادی که در اطراف این کشور، جوانانی که در اطراف این کشور بودند، چه قشر روحانی و چه دانشگاهی و چه سایر قشرها برای خودشان یک احساس وظیفه کردند، بدون اینکه یک سازمان مرکزی در اول باشد. هر گروهی در هرجا که بودند به طور خودرو از متن ملت کأنّه جوشیدند و سازمان هایی را ایجاد کردند، مثل کمیته ها که آقایان از اجزا و سرپرستان آن هستند، مثل سپاه پاسداران. این طور نبود که از اول سپاه پاسداران یا کمیته ها را یک مرکزی باشد که آن مرکز همه را دعوت کرده باشد و التیام داده باشد، بلکه احساس یک وظیفه انسانی اسلامی بود که همه برای اسلام و برای کشور اسلامی خدمتگزار باشند. این یکی از ویژگی هایی است که برای این نهضت و برای این انقلاب بود و از ویژگی های اسلام است.» (۶۵)

ایشان در قسمتی دیگر هشدار دادند: «امروز، همه ما، همه شما، همه ملت، همه قشرها و خصوصاً قشرهایی که در خدمت انقلاب هستند و مشغول فعالیت هستند، مسئولیت بزرگ دارند، مسئولیت حفظ انقلاب اسلامی و حفظ آبروی اسلام و آبروی انقلاب اسلامی. اگر خدای نخواسته در قشر روحانی، چه آنهایی که در کمیته ها هستند و چه آنهایی که در مدارس هستند و چه آنهایی که در شهرستان ها هستند، اگر خدای نخواسته یک کار اشتباهی واقع بشود، این طور نیست که بگویند فلان فرد این کار را کرده است، به جامعه روحانیت نسبت می دهند، می گویند آخوندها این طورند.

ص: ۹۷۸

آنهایی که غرض دارند، آنهایی که می خواهند روحانیت را بشکنند و اصل هدفشان اسلام است و می خواهند اسلام را بشکنند و چون اینها را قشری می دانند که خدمتگزار اسلام اند و اینها نگهدار اسلام اند،به اینها حمله می کنند. اگر یک بهانه ای روحانیت دست اینها بدهد،اسباب این می شود که یک مطلب کوچک را بزرگ بکنند، آن هم اگر از یک نفر صادر شده باشد، به مطلق روحانیون نسبت بدهند. اگر در این کمیته های شما خدای نخواسته، یک امری واقع بشود که برخلاف موازین اسلامی است، می گویند که آخوندها کمیته ها را گرفته اند و مشغول کارهای مثلاً خلاف هستند، نمی گویند که فلان آدم این طوری است، می گویند روحانیت این طوری است.» (۶۶)

رهبر انقلاب در ملاقات مردم جماران و شمیران با ایشان، درخصوص رسالت جهانی انقلاب اسلامی و شروط تحقق آن خاطرنشان کردند: «ما در بین راه هستیم و باید راه طولانی را طی کنیم و آن راه طولانی این است که بیرق اسلام را در همه قطب های زمین به اهتزاز درآوریم. من امیدوارم که موفق شویم و با همت و اتکال به خدای تبارک وتعالی، این راه طولانی را به آسانی طی کنیم و مهم این است که از آمال شخصی، گرفتاری های شخصی، خواست های شخصی دست برداریم. به خواست های اسلام و به خواست های بلندپایه قرآن کریم، دنبال خواست های بزرگ خدای تبارک وتعالی باشیم، و اطاعت اوامر خدای تبارک وتعالی را بکنیم که ما را دعوت به اتحاد، دعوت به اجتماع فرموده است و دعوت به اخلاص و دعوت به فعالیت برای پیشبرد اسلام فرموده است.» (۶۷)

در ادامه، امام خمینی به یکی از موضوعات امنیتی داخلی وقت یعنی انفجار در اماکن عمومی اشاره کردند: «باید همه شماها متوجه باشید که این اشخاصی که مفسده می کنند، انفجار ایجاد می کنند در بازار مسلمین، انفجار ایجاد می کنند، در لوله های نفت که مال مستمندان است انفجار ایجاد می کنند در جاهایی که گروه های زیادی از مسلمان ها هستند، اینها در اصل مفسدفی الارض هستند و باید با تمام قدرت آنها را سرکوب کرد و دادگاه ها در هرجا باشد این طور اشخاص را باید محکوم به مرگ کنند. اینها حیاتشان جز زحمت برای جامعه و جز تفرقه اندازی و جز خوردن مال مردم و ایران را به اغتشاش کشیدن برای اینکه باز ابرقدرت ها تسلط به ما پیدا کنند، هیچ کار دیگر ندارند.» (۶۸)

منابع و مآخذ روزشمار ۲۹/۲/۱۳۵۹

۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۴، بخش فارسی رادیو کلن، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۲. همان.

۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴. روزنامه بامداد، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۶، بخش عربی رادیو لندن، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۷. روزنامه بامداد، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۱، پاریس خبرگزاری فرانسه، ۱۹ می ۱۹۸۰ {۲۹/۲/۱۳۵۹}.

۹. روزنامه کیهان، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۱. همان.

۱۲. همان.

۱۳. روزنامه نامه مردم، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۶.

۱۴. همان.

۱۵. روزنامه بامداد، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۶. روزنامه بامداد، ۳۰/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

ص: ۹۷۹

۱۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱۸. همان.

۱۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۰. همان، ص۴.

۲۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۷، بخش عربی رادیو قاهره، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۲۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۴، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۱، اسلام آباد خبرگزاری فرانسه، ۱۹ مه ۱۹۸۰.

۲۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۷، بخش عربی رادیو اسرائیل، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۲۴. سند شماره ۳۴۷۱۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به استانداری خوزستان، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۲۵. روزنامه کیهان، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۷. روزنامه کیهان، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۸. سند شماره ۲۸۲۸۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ایلام به کرمانشاه {رکن۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۲۹. روزنامه بامداد، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۳۰. سند شماره ۴۱۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۳۱. سند شماره ۴۱۴۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری کرمانشاهان به وزارت کشور، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۳۲. سند شماره ۲۹۵۶۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن۲} به فرمانده هنگ ژاندارمری سوسنگرد {رکن۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۳۳. سند شماره ۲۹۵۶۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن۲} به فرمانده ژاندارمری سوسنگرد {رکن۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۳۴. سند شماره ۲۹۵۶۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳۵. سند شماره ۲۸۷۳۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به دفتر هماهنگی، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۳۶. سند شماره ۲۸۷۸۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن۲} به فرماندهی هنگ آبادان {رکن۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۳۷. سند شماره ۲۸۷۷۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی {رکن۲} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۸/۳/۱۳۵۹.

۳۸. سند شماره ۰۳۴۰۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۷/۳/۱۳۵۹.

۳۹. همان.

۴۰. روزنامه اطلاعات، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۱. سند شماره ۲۸۷۴۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷{رکن۲} به فرماندهی هنگ آبادان {رکن۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۴۲. سند شماره ۰۴۱۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاوه به مرکز فرماندهی، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۴۳. سند شماره ۰۴۱۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از معاونت فرماندهی غرب به ستاد مشترک، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۴۴. سند شماره ۰۴۱۵۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۴۵. روزنامه کیهان، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۲.

۴۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴۷. همان.

۴۸. سند شماره ۰۴۱۴۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سنندج به سپاه مرکز {عملیات}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۴۹. سند شماره ۰۴۱۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از مسئول پاسداران مستقر در سقز به مرکز فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۵۰. سند شماره ۰۴۱۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بانه به مرکز فرماندهی سپاه مرکز، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۵۱. سند شماره ۹۸۱۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا، شماره ۳۷، از ۲۹/۲/۱۳۵۹ تا ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۵۲. همان، ص۲.

۵۳. سند شماره ۳۴۰۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۵۴. سند شماره ۰۴۱۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵۵. روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵۶. همان، ص۲.

۵۷. روزنامه نامه مردم، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۷.

۵۸. روزنامه کیهان، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۹. همان، ص۱۰.

۶۰. روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۶۱. روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۶۴. اتحادیه کمونیست های ایران، نشریه حقیقت، شماره ۷۰، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۶۵. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی{ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی(ره})، جلد۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، ص۳۰۷.

۶۶. همان، صص ۳۰۹ و ۳۱۰.

۶۷. همان، ص۳۱۳.

۶۸. همان، ص۳۱۵.

در مسئله تحریم اقتصادی ایران، مهم ترین مسئله امروز که ناراحتی امریکا را درپی داشت، تجدیدنظر انگلستان در چگونگی اجرای مصوبات اجلاس اخیر ناپل بود. برعکس انگلستان، استرالیا از تحریم استقبال و ایران همراه با بی اعتنایی به تلاش هایی برای محدودکردن تحریم اقدام کرد.

در انگلستان، «پس از یک بحث شدید در مجلس عوام بریتانیا هیئت دولت بریتانیا تصمیم گرفت تا تحریم بازرگانی درمورد ایران را فقط شامل حال پیمان های

جدید دولت بریتانیا با ایران سازد.» (۱) به گزارش رادیو لندن، «هنگامی که در مجلس عوام دولت قصد خود را برای بحث اقدامات تحریم اقتصادی و عطف به ماسبق؛ یعنی قراردادهایی که در چهارم نوامبر گذشته تاکنون امضا شده اعلام کرد، از هر سوی مجلس صدای خشم و اعتراض فوری بلند شد. مجلس عوام هیچ گاه مایل نبود لوایحی را با عطف به ماسبق به تصویب برساند. دراین مورد بیشتر اعضای مجلس گفتند که وقتی هفته پیش، آنها برای اعمال تحریم علیه ایران رأی مثبت دادند، به آنها توضیح داده نشد که در لایحه عطف به ماسبق شده است. بنابراین خانم تاچر برای آنکه در پارلمان شکست نخورد رأی خود را عوض کرد و اعلام داشت که فقط قراردادهای جدید مشمول مقررات

{مارگارت تاچر سرسخت ترین هم پیمان کارتر در اروپا مجبور شد براثر فشار مجلس عوام، تصمیم دولت انگلستان درباره تحریم ایران را تعدیل کند.}

ص: ۹۸۱

تحریم اقتصادی خواهند شد.» (۲) در گزارش رادیو لندن همچنین آمده است: «دولت بریتانیا فقط بیست وچهار ساعت پس از آنکه همراه با هم قطاران خود در بازار مشترک اروپا تصمیم گرفته بود علیه ایران تحریم های اقتصادی معمول دارد، اکنون تصمیم خود را عوض کرده است. قرار بود تحریم اقتصادی ایران شامل کلیه قراردادهایی بشود که پس از چهار نوامبر یعنی روزی که امریکایی ها را در ایران به گروگان گرفته اند بسته شده اند، اما پس از آنکه نمایندگان مجلس عوام بریتانیا به این موضوع اعتراض کردند، دولت تصمیمش عوض شد و اعلام کرد که این تحریم فقط مشمول قراردادهایی خواهد شد که پس از تصویب لا‌یحه مربوط به آن امضا شده اند. امروز عصر، در مجلس عوام یک جلسه شور فوق العاده دراین باره صورت گرفت. بنابراین گرچه ممکن است بانو تاچر و دولتش علاقه زیادی داشته باشند که همبستگی خود را با امریکا نشان دهند، اما در این راه با مشکلاتی مواجه شده و موفقیت زیادی کسب نکرده اند.» (۳)

در ادامه، رادیو لندن تحلیل یکی از مفسران خود را دراین باره بدین صورت بازگو کرد: «کاملاً‌ـ واضح است که درمورد عاقلا‌نه بودن اعمال تصمیم های سیاسی و اقتصادی علیه ایران شک وتردید قابل ملاحظه ای وجود دارد و این شک وتردید هم در حزب محافظه کار زمامدار وجود دارد و هم در حزب اقلیت، یعنی حزب کارگر. عده زیادی از اعضای پارلمان معتقدند که به طورکلی اعمال تحریم سیاست اشتباهی است. آنها می گویند چنین اقدامات اقتصادی احتمالاً در متقاعدکردن ایرانی ها برای رهایی گروگان های امریکایی مؤثر واقع نخواهد شد و برعکس اعمال تحریم محتمل است که رویه ایران را نسبت به غرب سرسختانه تر کند و احتمالاً رهبران ایران را به سوی اتحاد جماهیر شوروی براند.» (۴)

به نظر مفسر مزبور «این تغییر رویه ممکن است از شکست خانم تاچر در مجلس عوام جلوگیری کرده باشد، ولی از نقطه نظر روابط او با هم پیمانان خود بسیار ناراحت کننده است. اگر امریکا تاکنون از شدت و حدود تحریم های اقتصادی و سیاسی که در ناپل مورد توافق قرار گرفت ناخشنود است [با] عقب گرد اخیر سیاست خانم تاچر، به شدت

ناخشنودی امریکا افزوده خواهد شد. به ویژه چون خانم تاچر در اروپا سرسخت ترین پشتیبان مشی کارتر بوده است.» (۵)

به سخنان مفسر رادیو لندن می توان اظهارات طعنه آمیز یک مقام آلمانی را افزود. گزارش رادیو کلن دراین باره حاکی است: «وزیر اقتصاد آلمان فدرال گفت این تصمیم متأسفانه در ردیف اقداماتی قرار دارد که درمورد آن ازسوی بریتانیا شور و هیجان زیادی نشان داده می شود، ولی درعمل دررابطه با آن اقدام مؤثری صورت نمی گیرد.» (۶)

در همین حال به گزارش رویتر، اندرو پیاک وزیر امور خارجه استرالیا، اعلام کرد استرالیا تمام صادرات خود را به ایران بجز مواد غذایی و دارو متوقف کرده است. به این ترتیب صادرات پشم،

پارچه، فولاد و ماشین آلات استرالیا به ایران متوقف خواهد شد. در هفت ماهه نخست سال جاری، ارزش صادرات مواد مذکور به ایران ۶/۱۷ میلیون دلار بود. (۷)

از سوی دیگر در ایران علی اکبر معین فر وزیر نفت، امروز درزمینه اختلالاتی که ممکن است تحریم اقتصادی کشورهای عضو بازار مشترک اروپا برای صنعت نفت ایجاد کند، گفت: «این تحریم هیچ اثری ندارد، صنعت نفت ایران ازنظر تهیه قطعات یدکی هیچ مشکلی ندارد چون تحریم اقتصادی در مراحل مختلف صورت گرفت، ما از این فرصت ها استفاده کردیم و قطعات یدکی مورد نیاز خود را به تدریج سفارش دادیم به طوری که حداقل تا یک سال دیگر لوازم یدکی در انبارهای خود موجود داریم. به طورکلی می شود گفت که تحریم هیچ گونه اثری روی صنایع نفت نخواهد داشت.» (۸)

همراه با ادامه ابراز بی اعتنایی، تلاش برای محدودکردن آثار تحریم نیز ادامه دارد. دراین زمینه می توان به سفر مدیر کل بانک مرکزی ایران به اتریش و بعضی کشورهای اروپای شرقی اشاره کرد. به گزارش رادیو لندن، وی با رهبران اروپای شرقی برای افزایش فروش نفت تولیدی ایران نیز مذاکره خواهد کرد.

سفرهای نوبری به اروپای شرقی در هاله ای از مسائل محرمانه قرار دارد، ولی ظاهراً دو هدف کلی را می توان از آن برداشت کرد: اول، تضمین معاملات پولی کافی برای بانک های ایران و دوم، فروش هرچه بیشتر نفت به کشورهای اروپای شرقی.

علاوه بر کشورهای بلوک کمونیسم، مقامات کشور اتریش نیز تأیید کرده اند که ملاقاتی بین آقای نوبری با صدراعظم کرایسکی انجام گرفته است. اتریش به دلیل بی طرفی در طرح اعمال مجازات های اقتصادی علیه ایران شرکت ندارد.

مدیر کل بانک مرکزی ایران به رومانی نیز سفر خواهد کرد. رومانی به تدریج به صورت یکی از عمده ترین خریداران نفت ایران درمی آید. این کشور اکنون روزانه یک صد هزار بشکه نفت از ایران خریداری می کند.

یکی از مشکلاتی که در سر راه ایران برای عقد قراردادهای فروش نفت به کشورهای اروپای شرقی وجود دارد، نحوه پرداخت آن خواهد بود. کشورهای بلوک شرق ترجیح می دهند این گونه معاملات براساس قراردادهای پایاپای انجام گیرد، ولی دولت ایران درحال حاضر محتاج پول نقد است. (۹)

(معین فر وزیر نفت:

قطعات مورد نیاز را سفارش داده ایم. تحریم هیچ اثری روی صنایع نفت نخواهد داشت.)

ص: ۹۸۳

امروز، صادق قطب زاده در اجلاس وزیران امور خارجه سازمان کنفرانس اسلامی به ایراد نطق پرداخت و مواضع جمهوری اسلامی ایران را در قبال مسائل مهم منطقه و نظام بین الملل ازجمله فلسطین، امریکا، شوروی، افغانستان و عراق اعلام کرد. وی وضع کنونی فلسطین را فاجعه خواند و عادی شدن رابطه مصر با رژیم صهیونیستی و موافقت نامه کمپ دیوید را محکوم کرد و صهیونیسم و رژیم اشغالگر قدس را نماینده امپریالیسم امریکا خواند.(۱) وزیر امور خارجه ایران همچنین درخواست کرد این گردهمایی، تجاوز امریکا علیه ایران را محکوم کند.

قطب زاده در سخنان خود گفت: «این اولین بار است که به عنوان وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در کنفرانس دول اسلامی شرکت می کنم،مشخصه عضویت دول در این کنفرانس همانا پیوند و علائق اسلامی است که ما را به همبستگی فرا می خواند و این امر که ایران یک جمهوری اسلامی است، احترام و رعایت این مشخصه را به ویژه لازم می گرداند. امت اسلامی وجه اشتراکی است که ما را در اینجا گرد هم آورده است و درست به همین دلیل ما نباید از آنچه که در گردهمایی بین المللی به صورت سنت برآمده است، تبعیت نموده و صرفاً خود را با تصویب یک سلسله قطعنامه های زهدآمیز دلخوش کنیم. ... ده ها سال است که ایران قربانی مطامع امپریالیسم... است...(۲) در سال های اخیر ما گرفتار دخالت های مستقیم امریکا در امور داخلی خود شدیم که در نتیجه آن ایران به صورت کشوری دست نشانده درآمد. دراین مورد کافی است به نقش امریکا در تحمیل رژیم دیکتاتوری شاه مخلوع بر ملت ایران اشاره کنم؛ از این لحاظ امریکا در زمان اختناق با...(۳) ایران شریک بوده که نتیجه آن جز چپاول منابع طبیعی و انسانی ما نبوده است. سوابق طولانی مقاومت مردم ایران علیه ظلم که با انقلاب شکوهمند اسلامی به اوج خود رسید و رژیم جنایتکار شاه مخلوع را واژگون ساخت، اما بار دیگر این کشور شاهد امپریالیسم امریکا به صورت تجاوز نظامی به خاک مقدس خود شد. کلیه شواهد حاکی از آن است که این دخالت نظامی امریکا درحقیقت جزئی از یک طرح بزرگ که برای انهدام جمهوری اسلامی نوپای ما بوده است و نه آن طوری که ادعا شده است عملی برای آزادساختن گروگان هایی که در سفارت سابق امریکا در ایران نگهداری می شدند. مشیت الهی بر این قرار گرفت که این طرح بی ثمر بماند. بارها گفته ایم که گروگان ها از رفتاری انسانی برخوردارند و تصمیم درمورد سرنوشت آنها ازطریق عادلانه و دمکراتیک اتخاذ خواهد شد. مع هذا امریکا مسئله گروگان ها را دستاویزی برای حمله به ایران ساخت. ... ما پیشنهاد کردیم تجاوز امریکا علیه ایران در دستور

ص: ۹۸۴

۱- * اظهارات قطب زاده راجع به رژیم صهیونیستی و فلسطین در همین روزشمار آمده است.

۲- ** دو... از متن روزنامه است.

۳- *** در روزنامه دو کلمه ناخوانا است.

مـذاکرات این کنفرانس قرار گیرد و طرح قطعنـامه را دراین رابطه تهیه نموده ایم از همکـارانم تقاضـا می کنم اجماعـاً تجـاوز امریکا علیه ایران را محکوم کنند.» (۱۰)

یادآوری می شود در طرحی که برای حل اختلاف ایران و امریکا امروز در کمیسـیون سیاسی گردهمایی اسلامی پاکستان تهیه شـد، هرگونه توسل به زور، تهدیـد، مداخله یا تحریم اقتصادی علیه ایران ازسوی یک یا چند دولت به صورت فردی یا جمعی محکوم گردید. این طرح پس از تشویق ایران به یافتن راه حلی سـریع و اسـلامی برای مسئله گروگان های امریکایی، از امریکا می خواهـد که فرصت دهـد و شـرایط لازم را برای دولت ایران تأمین کنـد تا این دولت بتوانـد راه حل این مسـئله را پیدا کند. (۱۱)

۵۲۴

در ادامه چـالش میـان عراق و ایران، امروز در تهران عـده ای از رانـده شـدگان عراقی هنگـام ظهر دفتر سازمـان ملل متحـد در تهران را اشـغال کردنـد. در ژنو دبیر کـل اتحادیه عرب از ادامه این بحران اظهار نگرانی کرد و در اسـلام آباد پاکسـتان، قطب زاده به توضیح و محکوم کردن سیاست خائنانه و خصومت آمیز دولت بعثی عراق پرداخت.

در تهران، رانده شدگان عراقی که در دفتر سازمان ملل تجمع کرده اند، در نامه ای به دبیر کل سازمان ملل متحد خواسته های خود را چنین عنوان کردند:

«۱. تشکیل یک کمیسیون بین المللی و اعزام آن به ایران جهت رسیدگی به وضع تبعیدی های عراقی.

۲. جلوگیری از تبعید عراقی های دیگر به خاک ایران.

۳. آزادی هزارها جوان عراقی که بدون محاکمه در زندان های رژیم بعث عراق در بازداشت به سر می برند.

۴. تضمین سلامت افراد خانواده تبعیدی های عراقی که هنوز در عراق زندگی می کنند.

۵. بازگشت تمام تبعیدی های عراق به کشور خود.

۶. بازپس دادن کلیه دارایی های تبعیدی های عراق که بی دلیل و به طور غیرقانونی مصادره شده است.» (۱۲)

این افراد در یک تماس تلفنی با خبرنگار خبرگزاری پارس گفتند که تاکنون هیچ پاسخی از کورت والدهایم دبیر کل سازمان ملـل متحـد، دریـافت نکرده انـد. آنـان همچنین اعلام کردنـد تازمـانی که دبیر کـل سازمان ملل متحـد خواسـته های مزبور را برآورده نسازد، دفتر نمایندگی سازمان ملل را ترک نخواهند کرد. (۱۳)

در ژنو، شاذلی قلیبی دبیر کل اتحادیه عرب، از مشکلات فعلی میان ایران و عراق اظهار نگرانی کرد. وی خطاب به خبرنگاران گفت: من شخصاً برای جلوگیری از افزایش این بحران و تبدیل شدن آن به یک درگیری سخت درحال کار هستم. (۱۴)

در اسلام آباد و در اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی، قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، در نطق خود گفت: «باید توجه ها را به این حقیقت تلخ

ص: ۹۸۵

جلب نمایم که دشمن بین کشورهای مسلمان نیز وجود دارد. رهبری بعث عراق به مجرد اینکه جمهوری اسلامی ایران به وجود آمد، یک سیاست خائنانه و خصومت آمیزی پیش گرفت؛ حکومت دیکتاتوری بعث ابتدا دست به یک مبارزه تبلیغاتی علیه انقلاب اسلامی ما زد. این خصومت بعداً به تجاوزهای نظامی علیه پاسگاه های مرزی ما تبدیل شده که در اوج خود باعث کشته شدن افراد و ویرانی بسیار گردید. رهبری بعث همچنین به عنوان قسمتی از این مبارزه تجاوزکارانه اقدام به اخراج ایرانیان در عراق نموده و تابه حال تعداد ۳۵ هزار نفر از افراد بی گناه را با روش های غیرانسانی و برخلاف تمام اصول اخلاقی اسلام از خانه های خود بیرون رانده است. اغلب کسانی که به وسیله دولت بغداد اخراج شده اند افرادی هستند که اجداد آنها نسل های گذشته به عراق مهاجرت کرده بودند. اغلب آنها تابعیت عراق را اکتساب کرده و به سختی می توانند یک کلمه فارسی صحبت کنند. رژیم عراق اخیراً یکی از بزرگ ترین متفکرین اسلامی عصر ما را به قتل رسانیده است. رژیم عراق حتی از پایان دادن به زندگی خواهر روشن ضمیر و مؤمن این متفکر نیز که خود بانویی اصیل و بزرگوار بود، مضایقه ننموده. گناه آنها این بود که حاضر نشده اند به انقلاب ایران اعتراض کنند. به خاطر این عمل و بی رحمی های دیگر دولت بغداد علیه مسلمانان و سنت اسلام، احساس کردیم که هم به خاطر افکارعمومی دو کشور و هم به خاطر خدای بزرگ ملزم هستیم که موقعیت خود را روشن سازیم. ما دو راه را می توانستیم دنبال کنیم یا از جنایت های عراق چشم پوشی کنیم یا در مقابل آنها بایستیم. ما راه دوم را انتخاب کردیم.» (۱۵)

۵۲۵

در ادامه اقدامات ایذایی عوامل عراق در غرب و جنوب کشور، امروز، عده ای از مهاجمان به نیروهای نظامی و جوانمردان ژاندارمری مستقر در ازگله حمله کردند. در گزارش مربوطه ضمن ذکر اسامی رهبران مهاجمان به تجمع حدود ۳۶۰ نفر دیگر از مهاجمان در آبادی تشت آستر اشاره شده و اسامی سرپرستان آنان {ازجمله اکبر روایی معروف} نیز آمده است. (۱۶)

در موسیان نیز حدود نیمه شب، تأسیسات نفتی عین خوش مورد حمله قرار گرفت. با رسیدن نیروهای کمکی از پاسگاه های نزدیک به محل درگیری، مهاجمان متواری شدند. (۱۷)

در همین حال، مراکز اطلاعاتی از احتمال حمله به کارخانه برق و منبع آب قصر شیرین خبر دادند. طبق یک گزارش این حمله به رهبری شخصی به نام سعداله از عوامل داخلی عراق صورت خواهد گرفت. (۱۸) اما گزارشی دیگر حاکی است این حمله با سلاح های سنگین و به دست «عوامل مستقر در سه پاسگاه عراق که در مقابل پاسگاه یکه شان قصرشیرین ایران قرار گرفته اند»، انجام خواهد شد. (۱۹) یادآوری می شود این حمله درصورت وقوع، سومین حمله به قصرشیرین خواهد بود. (۲۰)

دراین میان، دو خبر منتشر گردید که برای مدافعان نظام روحیه بخش است: خبر اول اینکه یک تیم پزشکی گروگان گرفته شده، توانستند سالم از چنگ مهاجمان فرار کنند. دراین باره فریدون

آشنا مسئول کمیته پزشکی جهاد سازندگی کرمانشاه، توضیح داد که وقتی یک گروه پزشکی وابسته به جهاد سازندگی کرمانشاه با یک دستگاه اتومبیل بلیزر و داروی کافی عازم روستاها بودند در گردنه های هانی بره مورد حمله گروه های مسلح واقع و به گروگان گرفته شدند. در این حمله اتومبیل بلیزر آنان آتش گرفت و کاملاً سوخت. این ۳ تن که یکی پزشک و ۲ نفر پزشکیار هستند با تهدید مهاجمان مسلح عازم عراق بودند که بعد از سه شبانه روز راه پیمایی آنها توانستند از چنگ مهاجمان بگریزند و به اسلام آباد پناه ببرند. (۲۱)

خبر دیگر تسلیم شدن یک دسته هشت نفره از مهاجمان به سپاه بود. حجت الاسلام پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه، دراین باره گفت: این گروه که از افراد وابسته به گروه اکبر روایی {یکی از گروه های گروگان گیر منطقه اورامانات} بودند و سلاح های مختلف مانند کلاشینکف و برنو داشتند، دو روز پیش، با تمام مهمات و سلاح های موجود خود را تسلیم سپاه پاسداران جوانرود کردند. وی افزود: به ما اطلاع دادند که گروه های بیشتری از این گونه افراد که براثر تبلیغات ضدانقلابیون فریب خورده بودند، به زودی به طرف ملت بازخواهند گشت و خود را به سپاه پاسداران معرفی می کنند. (۲۲)

در جنوب، کار ترمیم لوله دوم گاز مارون، ماهشهر و آبادان که قبلاً به دست عوامل وابسته عراق منفجر شده بود، پایان یافت و بهره برداری مجدد از آن آغاز شد. (۲۳) همچنین دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر در اطلاعیه ای اعلام کرد عاملان انفجار در بازار کویتی ها، سینما سهیلا و بازار ساحلی آبادان به همت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دستگیر شدند. گفتنی است محاکمه این عده به زودی آغاز می شود. (۲۴)

۵۲۶

در سنندج حرکت به سمت روال عادی شهر و در کنار آن تداوم پاک سازی به خصوص در روستاهای اطراف و جاده های مواصلاتی ادامه دارد.

در آخرین گزارش ارتش که ساعت ۷ صبح امروز، ارسال شد چنین آمده است: «برابر گزارش لشکر۲۸ سنندج، برابر اطلاع واصله اشخاص مشروحه زیر در آبادی کرجو [از توابع سنندج] مستقر و مشغول فعالیت می باشند. دکتر خلقی، اکبر فرید فرشی، صدیق کمانفر، دختر سرتیپ معدوم نیازمند با ۱۰۰ نفر تفنگ دار. ضمناً در ۲۴ ساعت گذشته، وضع شهر آرام و پاسداران با پشتیبانی ارتش به پاک سازی شهر ادامه می دهند، برق و تلفن قسمت اعظم شهر مرمت و مورد بهره برداری است. منبع آب شهر نیز مرمت و قابل بهره برداری شده است. عده زیادی از گروه های مسلح در دهات اطراف سنندج مستقر و برابر گزارش های واصله درحال تجدید سازمان می باشند.» (۲۵)

امروز همچنین به گزارش خبرنگار انقلاب اسلامی: «ستاد مشترک ارتش و پاسداران طی اطلاعیه ای که از رادیو سنندج خوانده شد از کلیه مغازه داران خواستند تا کلیه مغازه های خود را تا ساعت ۲ بعدازظهر

۳۱/۲/۱۳۵۹، باز نمایند و در غیر این صورت ارتش و پاسداران خود مبادرت به این کار خواهند کرد.»(۱) (۲۶)

دراین حال، اکنون پاک سازی جاده کرمانشاه سنندج که از کامیاران می گذرد، مهم ترین مسئله است که مشکلاتی به همراه دارد. ساعت ۱۶:۵۵ امروز، ستاد مشترک ارتش به فرماندهی ژاندارمری اعلام کرد: «در کمیسیون وزرای امنیتی هماهنگ گردید به منظور

پاک سازی محور کرمانشاه سنندج ۳۰۰ نفر پاسدار و ۱۵۰ نفر ژاندارم زیر امر لشکر ۸۱ زرهی قرار گیرند و به همین منظور مراتب به لشکر ۸۱ زرهی ابلاغ گردید. همچنین در گزارش قید گردید برابر اعلام لشکر ۸۱ کرمانشاه، ژاندارمری کرمانشاه آمادگی واگذاری ۱۵۰ نفر ژاندارم را ندارد. سپاه پاسداران کرمانشاه نیز تاکنون ۳۰۰ نفر پاسداران ذکر شده بالا را زیر امر لشکر قرار نداده ضمن اینکه لشکر ۸۱ علاوه بر ۳۰۰ نفر، درخواست نموده ۱۲۰ نفر پاسدار دراختیار گذاشته شود. تأخیر در بازگشایی راه کرمانشاه سنندج به هیچ وجه مصلحت نیست و عدم همکاری با ارتش عوارض سوئی را در بر خواهد داشت.» (۲۷)

نگرانی یاد شده بی مورد نیست. برای مثال در ساعت ۱۸ امروز، واحد عملیات سپاه سنندج به مرکز گزارش داد: «بین تونل کامیاران و سنندج افراد ضدانقلاب عکس امام را بین جاده گذاشته و مسلمانان را هنگام عبور چه شخصی و چه نظامی اعدام می کنند به اسم پاسدار.» (۲۸)

ابلاغیه ستاد مشترک ارتش به نیروی زمینی تصمیم نهایی را مشخص کرد؛ متن این ابلاغیه که براساس آن شروع پاک سازی به چند روز بعد موکول شده، چنین است: «دستور فرمایید باتوجه به وضعیت موجود، آموزش گروه رزمی ۱۷۸ را سریعاً انجام و عمل پاک سازی محور کرمانشاه سنندج را حداکثر از صبح روز ۳/۳/۱۳۵۹، شروع و نتیجه را گزارش نمایید.» (۲۹)

۵۲۷

برای تصرف قله اربابا مشرف بر پادگان بانه و شکستن محاصره این پادگان، بامداد امروز، عملیاتی ناموفق اجرا شد.

خبرنامه کومه له که در مهاباد منتشر شد اعلام کرد: ساعت ۶ صبح امروز، نیروهای چترباز برای کمک به افراد پادگان بانه در منطقه اربابا پیاده شدند که درگیری شدید بین آنان و پیشمرگان کرد ادامه دارد. (۳۰) به دنبال این خبر، با پرس وجوی مطبوعات، یک مقام مطلع در ستاد مشترک ارتش تأیید کرد که به منظور تقویت پادگان بانه به آن منطقه نیرو اعزام شده است. (۳۱) شرح ماجرا در گزارش پادگان سقز چنین بازگو شده است:

«الف) در ساعت ۶ روز ۳۰/۲/۱۳۵۹، عملیات با اعزام ۴ فروند ۲۱۴ و ۴ فروند کبرا آغاز گردید بدین ترتیب که ۲ فروند ۲۱۴ تعداد ۱۹ نفر به اتفاق سرهنگ علی اصغر نورا در قله پیاده نموده

۱- * علت پافشاری بر بازکردن مغازه ها، مقابله با تهدید ضدانقلاب درمورد انفجار مغازه ها درصورت بازکردن بود. به روزشمار **۳۱/۲/۱۳۵۹** رجوع شود.

و یک فروند شامل ۱۱ نفر در پادگان بانه فرود اجباری نموده و یک فروند دیگر به علت اصابت گلوله با یک شهید و یک زخمی به سقز مراجعت نموده است. از عملیات پیاده شدن نیروهای مزبور دو گزارش مغایر دریافت شده است:

۱. برابر تلگراف واصله از بانه از تعداد افراد پیاده شده در قله ۱۶ نفر دستگیر و ۸ نفر شهید شده اند که با تعداد ۱۹ نفر اعزام شده مغایرت دارد. ۲. برابر پیامی که از بی سیم اکراد استراق سمع شده از افراد پیاده شده در قله یک سرهنگ و ۱۴ نفر از پرسنل نوهد دستگیر و ۶ نفر شهید شده اند.

ب) درحال حاضر ارتباط سقز با بانه قطع و از شب گذشته نیز هرگونه ارتباطی با بانه قطع شده است.

پ) یک فروند هلیکوپتر ۲۱۴ در ساعت ۶:۴۰ روز ۳۰/۲/۱۳۵۹، به علت نقص فنی موتور در قسمت جنوبی پادگان بانه دچار سانحه شده که خلبانان تخلیه و هلیکوپتر در محل باقی مانده است.

ت) یک فروند هلیکوپتر ۲۱۴ در ساعت ۷:۳۰ روز ۳۰/۲/۱۳۵۹، در قسمت جنوبی پادگان بانه به علت اصابت گلوله دچار سانحه گردیده، خلبان هلیکوپتر را به پادگان سقز هدایت و از ناحیه پا مصدوم، خلبان دوم مجروح شده است. دو فروند هلیکوپتر ۲۱۴ که در قسمت غربی سقز قرار گرفته قادر به پرواز نمی باشند که ازطریق هوانیروز اقداماتی درمورد تخلیه آنان شده است.

در ساعت ۴ و ۷:۳۰ روز ۳۰/۲/۱۳۵۹، چهار فروند کبرا و یک فروند ۲۱۴ تعداد ۲۰ هزار تیر فشنگ ژ۳ و ۲هزار تیر ۷/۱۲ و مقداری جیره و نان به بانه اعزام و پس از ریختن مهمات خلبان جامانده و یک درجه دار تیپ نوهد و یک گروهبان زخمی را تخلیه نمودند.

یک فروند هلیکوپتر ذکرشده در بند الف که با ۱۱ سرنشین در بانه فرود اجباری نمود تعداد ۶۰۰۰ تیر ژ۳، ۳۰۰۰ تیر ۷/۱۲، ۱۲ موشک آر.پی.جی ۷، ۱۲ گلوله خمپاره ۶۰ م.م و ۲۰ نارنجک جنگی و ۲۴ نارنجک تفنگی در بانه پیاده نموده در این فرود اجباری ستوان یکم کیومرث کیانی از ناحیه پا زخمی شده است.» (۳۲)

خبر دیگری حاکی است در ساعت ۲۰:۳۰، «سرباز وظیفه نیکخو مورد اصابت ترکش خمپاره عناصر مسلح متجاسر قرار گرفته و از ناحیه سر مجروح گردیده است.» (۳۳) این خبر نشان می دهد پادگان همچنان مورد هجوم و تهدید است.

۵۲۸

در پاوه، میاندوآب و بخش هایی در ارومیه و ماکو، درگیری های پراکنده نظیر روزهای قبل ادامه دارد.

در پاوه، کوهستان ها و روستاهای اطراف که مرکز تجمع مهاجمان و خمپاره اندازان به این شهر است، صحنه درگیری های پراکنده می باشد. در نوریاب {واقع در ۴ کیلومتری شمال غرب پاوه} امروز، پرسنل ژاندارمری و پاسداران مستقر در ساعت ۲ نیمه شب، مورد حمله مسلحانه قرار گرفتند که این درگیری ساعت ها طول کشید. (۳۴)

در همین حال، طبق گزارش واصله «پیشمرگان مسلمان کرد شاخه پاوه پس از یازده ساعت درگیری، روستاهای چیلانه علیا و سفلی و میرا اولی و لاوان را که محل استقرار مهاجمین مسلح بود از وجود این عناصر پاک کردند. این گزارش به نقل از روستائیان حاکی است که تلفات مهاجمین مسلح ۴ نفر است که اجساد آنها را به باینگان بردند. از سوی دیگر، پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در پاوه ازطریق کوه های زردوئی و بلائی به عملیات پاک سازی ادامه می دهند. فرماندار اورامانات نیز عملیات پاک سازی روستاهای میرا اولی و لاوان را مورد بازدید قرار داد. هدف از این عملیات سرکوبی عناصری است که از چندی قبل شهر پاوه را زیر آتش خمپاره قرار داده اند و تاکنون براثر آتش خمپاره آنها عده ای از افراد بی گناه و کودکان این شهر به شهادت رسیده اند.» (۳۵)

به گفته پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه، «پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد کماکان مشغول پاک سازی منطقه هستند و میدان نفوذ و عملیات مهاجمین را هرلحظه تنگ تر می سازند و آنها را وادار به عقب نشینی می کنند.» (۳۶)

در حوالی سیلوانا از توابع ارومیه، از ساعت ۱:۴۰ بامداد امروز، به پایگاه دزگیر حمله مسلحانه شد که تا ساعت ۵ بامداد، تیراندازی متقابل ادامه یافت. (۳۷)

در میاندوآب، از ساعت ۳ تا ۳:۳۰ بامداد، تیراندازی متقابل نیروهای سپاه و مهاجمان مسلح روی داد. مهاجمان وارد شرکت تعاونی هولاسو شدند و یک دستگاه تراکتور را با خود بردند.(۱) (۳۸) نیمه شب نیز حمله مسلحانه ای به میاندوآب صورت گرفت که حدود یک ساعت، طول کشید. (۳۹)

این تلفن گرام ستاد مشترک بیانگر حساسیت منطقه،(۲) است: «برابر گزارش ۱۹۵ مستند به گزارش یگان مستقر در میاندوآب، دمکرات ها و کومه له در قریه ساری قمیش و قریه مولا ـ فعالیت می نمایند و جاده میاندوآب به بوکان را کنترل و ایجاد مزاحمت می نمایند.» (۴۰)

در ماکو، راهزنان مسلح در پانزده کیلومتری این شهر، ۷ دستگاه اتومبیل باری را متوقف کردند و پول نقد و وسایل رانندگان را به سرقت بردند.(۳) (۴۱)

۵۲۹

امروز هم نظیر بسیاری روزها، سازمان مجاهدین خلق چه در تهران و چه در شهرستان ها خبرساز بود. هرچند بجز گروه هایی که در ماجرای کردستان به طور مستقیم درگیر حادترین اقدامات هستند، دیگر گروه ها نیز در عرصه سیاسی کنونی کشور فعال اند و موضوع مباحث و درگیری های سیاسی قرار می گیرند، اما عمده ترین آنها، سازمان مجاهدین خلق است. این سازمان پیگیرانه درپی

ص: ۹۹۰

۱- * در گزارش ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری درباره این واقعه اضافه شده است: «ضمناً جاده تکاب به شاهین دژ

مسدود می باشد.»

۲- ** ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول: گزارشی درباره موقعیت میاندوآب و حساسیت آن.

۳- *** ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم: گزارشی از وضعیت ماکو درزمینه تحرکات سیاسی و جایگاه آن.

مطرح کردن خود به عنوان یک جریان سیاسی است و درعین حال بدون پذیرش خلع سلاح، موضوع داشتن سلاح و کنار نگذاشتن مشی مسلحانه را به انحاء مختلف مسکوت می گذارد و از آن طفره می رود. اتفاقاً آن قدر مسائل متنوع درارتباط با این سازمان وجود دارد که سازمان می تواند با پرداختن به آن در منظر هواداران خود کاملاً در جایگاه یک سازمان سیاسی {و نه یک سازمان شبه نظامی که عرصه براندازی را برای خویش مهیا می کند} که حقوق آن رعایت نمی شود، قرار بگیرد و وقت و ذهن آنها را به گونه ای پر کند که شکاف بیشتری با نظام حس کنند و آمادگی بیشتری برای یک درگیری آشتی ناپذیر و براندازانه پیدا کنند. ازجمله، بعد از اقدام اخیر دادستانی انقلاب درزمینه توقیف نشریات گروه های کمونیستی و برخی دیگر از نشریات دارای مواضع مشابه، سازمان به نقد این مسئله پرداخت و در کنار آن علیه نشریه ای که با عنوان منافق با لوگویی شبیه نشریه مجاهد و در ضدیت با سازمان مجاهدین خلق منتشر می شود، به دادستانی انقلاب شکایت کرد. سازمان امروز نامه ای به دادستان انقلاب دراین زمینه نوشته که در آن آمده است:

«آقای قدوسی دادستان انقلاب،

محترماً خوشوقتیم که پس از قریب به ۱۰ ماه که طی آن ده ها شکایت نامه در موارد مختلف برایتان ارسال داشته ایم، اکنون به تاریخ سه شنبه ۳۰ اردیبهشت ماه، روابط عمومی دادستانی به امضای آقای روح الله

حسینیان به یکی از شکایت نامه های ما پاسخ می گویند. درعین حال بسیار تأسف انگیز است که آقای روح الله حسینیان به جای پرداختن به اصل مطلب، در نامه خود آشکارا دست به تحریف حقایق زده. اجازه بدهید مقدمتاً بپرسیم که آیا مطلب اصولی عنوان شده

ازجانب مجاهدین مبنی بر

دفاع از آزادی های قانونی را این گونه تعبیرنمودن منصفانه و اسلامی است. ... ملاحظه می فرمایید که اعلامیه آقای روح الله

حسینیان هیچ ربطی به مطلب حقی که مجاهدین عنوان نموده اند ندارد. الا اینکه ایشان بخواهد با طرح مسئله توهین به رهبر هر حقی را ناحق جلوه دهد و ازقضا، اعتراض ما نیز دقیقاً متوجه همین شیوه هاست.

شیوه هایی که از همه ارزش های

مورد احترام توده مردم برای سرپوش گذاشتن بر عملکردهای

ناصواب استفاده می شود اگر این طور نیست وجداناً بگویید که چرا آقای حسینیان تلاش می کند تا مستقیم و غیرمستقیم مجاهدین را دربرابر امام وانمود سازد. اینجاست که وقتی می بینیم خود امام گفته اند که "اسلام بیشتر از هر چیز به آزادی عنایت دارد" مجاهدین خلق نمی خواهند از اعتراض به روش هایی که آنها را برخلاف اسلام و شخص امام یافته اند خودداری کنند و آیا چنین شیوه هایی خود آشکارا گواه نقض حریم آزادی های قانونی نیست؟ به خصوص که دیدیم علی رغم شکایت های رسمی ما علیه نشریه بدون پروانه منافق {که با تقلید آرم نشریه مجاهدین نیز منتشر می شود} در اعلامیه

های دادستانی هیچ سخنی از آن نبود و هنوز هم نیست، لکن روابط عمومی دادستانی انقلاب بازهم در جوابیه امروزش به جای اعلام توقیف نشریه ضدانقلابی منافق آن را از قیاس مع الفارق با مسئله مذموم توهین به امام نادیده می گیرد و رد می شود. اکنون آقای قدوسی با عطف توجه به

مراتب فوق از جناب عالی انتظار داریم که: اولاً، اطرافیان خود و به ویژه آقای روح الله حسینیان را نصیحت فرمایید که به جای پراکندن بذرهای تهمت و افترا و جدایی قدری هم متوجه وظایف قانونی شان گردند. ثانیاً، تکلیف ما با نشریه غیرقانونی و بدون امتیاز موضوع شکایتمان چیست؟ ثالثاً، زمان رسیدگی به انبوه شکایاتی که تاکنون درباره تجاوزات مسلحانه و غیرمسلمانانه ای که علیه آزادی های قانونی مجاهدین خلق ایران اعمال شده است، تقدیم داشته ایم، کی فرا می رسد؟ به ویژه که استحضار دارید در قبال هزاران حمله و هجومی که علیه ما طی ماه های اخیر به عمل آمده و شهدا و مجروحان و مصدومان بسیاری برای ما به جا گذاشته است، پیوسته از دادستان انقلاب و شخص شما تقاضای رسیدگی و تشکیل دادگاه علنی نموده ایم.

با تشکر و امید رسیدگی هرچه بیشتر، ۳۰/۲/۱۳۵۹، مجاهدین خلق ایران» (۴۲)

نامه روح الله حسینیان که سازمان به آن اشاره کرده است، امروز صبح در روزنامه بامداد درج شده بود و واکنش سریع سازمان را درپی داشت، این امر علامت اهمیتی است که این گونه برخوردها برای سازمان دارد. در نامه حسینیان آمده بود: «نشریه مجاهد چهارشنبه ۲۴/۲/۱۳۵۹، اعتراض نامه ای تحت عنوان آقای قدوسی دادستان کل انقلاب به چاپ رساند که لازم است دراین مورد توضیحاتی برای روشن شدن اذهان مردم بدهیم: آقایان مجاهدین خلق شما چگونه به خود جرئت می دهید از نشریاتی که بی شرمانه به رهبر انقلاب توهین می کنند دفاع کنید، اگر از این نشریات و محتوای آنها اطلاع دارید گمان می کنم که کسی که یک جو شرف اسلامی داشته باشد مدافع این گونه هجویات نباشد و اگر اطلاع از نوشته هایش ندارید دفاع ناآگاهانه هم درخور کسی که خود را مسلمان می داند نیست.

آقایان مجاهدین خلق از اینکه ما این نشریات را ضدانقلابی خوانده ایم شدید به شما بر خورده است و ناراحت شده اید آیا هنگامی که روند کلی یک جامعه درحال دگرگونی تکاملی است اگر گروه هایی برخلاف مسیر کلی این جامعه حرکت کنند آیا این بجز یک عمل ضدانقلابی است؟ پس معنی ضدانقلابی چیست؟ آقایان مجاهدین خلق، چگونه به خود اجازه می دهید نشریه ای صریحاً امام را ضدانقلاب یا مدافع حقوق مستکبرین و ضایع کننده مستضعفین می خواند و هزاران توهین دیگر... توقیف این گونه نشریات را محدودکردن آزادی بدانید، اگر معنی آزادی یعنی به استهزاگرفتن مقدسات یک امت، اگر معنی آزادی یعنی توهین به رهبر و ناجی یک امت، از شما عذر می خواهیم که جلوی آزادی را گرفتیم.

آقایان مجاهدین خلق چطور شده برای نشریه دو برگی منافق که علیه شما مقاله می نویسد یا به قول خودتان با شما ضدیت هیستریک دارد این همه دادوفریاد به راه انداخته اید که چرا ما این نشریه را توقیف نمی کنیم،ولی توقیف نشریه ای که با امام ضدیت زیربنایی دارد خلاف آزادی و شما به دفاعش قیام می کنید، منظورتان چیست؟

روابط عمومی دادستانی کل انقلاب

روح الله حسینیان» (۴۳)

ص: ۹۹۲

سازمان مجاهـدین خلق، با این تـذکر طعنه آمیز که «این نامه را اگرچه دادسـتانی انقلاب تاکنون برای مجاهـد نفرسـتاده است، ولی ما آن را از روزنامه بامداد عیناً می آوریم» (۴۴) نامه مزبور را در نشریه مجاهد درج کرد.

دراین حال برخوردهایی که از یکشنبه گذشته {۲۸/۲/۱۳۵۹}، در اراک، بر سر تخلیه محل سازمان شروع شده است۴۵ امروز، به اوج رسـید. روز گذشـته، درگیری ها به نقطه ای رسـیده بود که گمان می رفت راهی رسمی برای حل وفصل آن پیدا شود. گزارشـی که در ساعـات اولیه بامـداد امروز به دفتر ریـاست جمهوری رسـید حـاکی است: «برابر گزارش گروهـان ژانـدارمری اراک از ساعت ۱۸ مورخه ۲۹/۲/۱۳۵۹، بر سر تخلیه دفتر مجاهـدین خلق در اراک بین عده ای از اهالی و افراد سازمان مزبور درگیری ایجـاد کـه مـأمورین شـهربانی و ژانـدارمری و کمیته جهت متفرق کردن آنـان دخـالت و در این درگیری تعـدادی از مأمورین با پرتاب سنگ توسط منازعین مجروح گردیده اند. شورای تأمین شهر دراین رابطه تشکیل و قرار شد:

۱. بـا اجتمـاع کننـدگان مـذاکره و ترتیب متفرق شـدن آنان داده شود و سـپس اعضای سازمان مجاهـدین را با دلایل و نصایح وادار به تخلیه و ترک محل مذکور نمایند.

۲. نیروهـای انتظـامی در محـل قرارگاه های خود آماده باشـند تا چنانچه برای حفظ امنیت شـهر نیازی به وجود آنان بود اقـدام شود.» (۴۶)

اما درعمل، قضایا به نحو دیگری پیش رفت. گزارش واصله در ساعت ۲۱:۴۰ امروز، به وزارت کشور چنین است: «برابر اعلام شهربانی اراک در ساعت ۲۰ امشب، عـده ای حدود یک هزار نفر به محل سازمان مجاهدین خلق حمله که عده ای از بیرون و داخل به یکـدیگر سـنگ و آجر پرتاب می کردنـد. مردم محل سازمان را به آتش کشـیدند که مأمورین آتش نشانی با کمک مأمورین انتظامی مشغول اطفاءحریق هستند. در این جریان ۳ نفر زخمی که سـطحی بود و فعلاً محل سازمان دراختیار مأمورین انتظامی و مردم می باشد.» (۴۷)

۵۳۰

علاوه بر سازمـان مجاهـدین خلق که در سـطح کشور حتی در مقـایسه با گروه های درگیر در کردسـتان، بالاترین نقش را در تشدید بحران مشارکت(۱) کنونی دارد، گروه های دیگر نیز کم وبیش فعال اند.

به گزارش نشـریه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق، امروز «یازدهمین گردهمایی شوراهای روسـتایی ترکمن صـحرا نخستین بـار پس از جنـگ تحمیلی بهمن ماه،(۲) روز سه شـنبه ۳۰ اردیبهشت ۱۳۵۹، در روسـتای آق دگیش برگزار گردید.» نشریه کار افزوده است: «در این گردهمایی

ص: ۹۹۳

۱- * بحران مشارکت از ویژگی های دوران گذار است و وجود آن در وضعیت دو گانه طبیعی است.

۲- ** منظور درگیری های مسـلحانه گنبـد است که به وسـیله سازمان چریک های فـدایی خلق در پوشـش خلق ترکمن ایجاد

شد.

که مصادف با یک صدمین روز شهادت ۳ تن از اعضای شوراهای روستایی [بود]... مسئله برداشت محصول مورد بررسی قرار گرفت و چند تن از اعضای اتحادیه سراسری رهنمودهای اتحادیه را پیرامون چگونگی برداشت محصول و حفظ و حراست از آن به روستاییان یادآور شدند.»

این نشریه در ادامه آورده است: «[یکی از اعضای اتحادیه سراسری] ضمن تأکید بر ضرورت همکاری هرچه بیشتر مردم با شوراها و اتحادیه های روستایی ترکمن صحرا در هنگام برداشت محصول، از همه جوانان روستا، محصلین و معلمین خواست تا مثل همیشه در کنار زحمت کشان و همراه با آنان با توطئه ها و جنگ افروزی های زمین داران بزرگ و خرابکاری آنها در امر برداشت محصول مقابله نمایند. ... در خاتمه پیام گردهمایی شوراهای ترکمن صحرا به خلق قهرمان کُرد قرائت گردید. یکی از اعضای خانواده شهدا ضمن اشاره به سابقه مبارزاتی آنان، درمورد علل جنگ های تحمیلی فروردین و بهمن ماه ترکمن صحرا سخنانی ایراد نمود. ... و کلیه شرکت کنندگان برای تجلیل از اعضای شهید شورای روستایی آق دگیش دسته جمعی به خانه های آنان رفتند.» (۴۸)

در دانشگاه پلی تکنیک تهران نیز سازمان طوفان، که یک گروه کمونیستی منشعب از توده و طرف دار مشی "انور خوجه" رهبر حزب کمونیست آلبانی است، در اعتراض به روند کنونی قضایا در کردستان و در دفاع از خلق کرد، مراسمی برگزار کرد. روزنامه جمهوری اسلامی نوشت: «این میتینگ به اعتراض قاطعیت دولت در سرکوبی ضدانقلاب و مزدوران اویسی و بختیار و چپ های امریکایی برگزار گردید.» (۴۹)

روزنامه نامه مردم {ارگان حزب توده} در شماره امروز خود خبر داد: «اخیراً دادستانی انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان اسامی ۹۴ نفر از ساواکی های این استان را فاش کرده است. در اطلاعیه ای که دراین زمینه توسط دادستانی انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان انتشار یافته اسامی ۹۴ نفر مندرج است. این اقدام بجا، ضرور و مسئولانه دادستانی انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان مورد تأیید حزب توده ایران و کلیه نیروهای مترقی و انقلابی است. حزب توده ایران در تاریخ ۲۰ تیر ۱۳۵۸، یعنی زمانی که ازجانب نیروهای سازش کار و عوامل مشکوک تلاش می شد تا تیغ تیز دادگاه های انقلاب به کندی گراید، به مقامات مسئول کشور هشدار داد که "ساواکی ها را از زندان ها آزاد می کنند، هزاران مأمور ساواک که آزادانه در میان مردم می گردند و اسامی رمز آنها هم کشف شده است، باید افشا شوند."،(۱) اما با کمال حیرت و تأسف دادستانی انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان کوشیده است تا از این عمل صحیح درعین حال برای حمله و بهتان زنی به حزب توده ایران استفاده کند.» در ادامه حزب توده اعتراض کرده که چرا دادستانی انقلاب یادآور شده است ۲ تن از این ۹۴ تن سابقه عضویت در حزب توده را داشته اند و در اعلامیه خود نوشته است: «حزب توده ایران با "شعار

فریبنده ای مثل اسامی ساواکی ها را افشا

۱- * این مطلب در شماره ۳۸ نشریه نامه مردم درج شده بود.

کنید" می کوشد تا مردم را فریب دهد، اما باید بداند که مردم را نمی شود با شعار فریب داد.»

حزب مزبور با ذکر فهرست طویلی از رفتار و مواضع خود در حمایت از انقلاب و امام خمینی و یادآوری مبارزات در رژیم سابق افزوده است: «این نیز واقعیت انکارناپذیری است که در تاریخ پر فرازونشیب و افتخارآمیز حزب توده ایران، بودند عناصر ناپایدار متزلزل و کم مایه ای که در مدتی کوتاه به جانب حزب توده ایران آمدند، ولی در مقابل سختی ها و دشواری های راه سترگ حزب توده ایران راه آزادی و سعادت مردم رنج دیده کشور ما جا زدند، خود را به دشمن فروختند، خیانت کردند و خود به دشمنان سوگندخورده حزب توده ایران بدل شدند. کسی که بخواهد راه حزب توده ایران را با راه این خائنان و مرتدان مخلوط کند، چه بخواهد چه نخواهد به آرمان انقلاب بزرگ استقلال طلبانه، آزادی خواهانه و عدالت طلبانه مردم ایران که همانا آرمان حزب توده ایران است، توهین روا داشته و به آن زیان زده است.

ای بسا روحانی نمایانی نیز بودند که سال ها در خدمت رژیم پهلوی و ریزه خوار خوان یغما و جنایت آن، مردم را فریب دادند و آنها را به اطاعت و تکریم از این رژیم جنایت پیشه و منفور فراخواندند، ولی هیچ کس، مگر آنکه غرض چشمانش را نابینا ساخته باشد، نمی تواند راه آنها را با راه امام خمینی ها،طالقانی ها و روحانیون مبارز، مترقی و ضدامپریالیستی که در راه پیروزی انقلاب ایران جان فشانی ها کردند مخلوط کند، حساب راه و مشی انقلابی و مردمی یک حزب، یک سازمان، یک جنبش از حساب رفیقان نیمه راهی که به ورطه خیانت درغلطیده اند، جداست. این واقعیت از آفتاب روشن تر است و باید باشد.» در پایان این مطلب آمده است: «دادستان انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان بدون ارائه هیچ گونه سند و مدرکی، ۲ تن از عناصر ساواکی را به حزب توده ایران منتسب دانسته است. حزب توده ایران بدین وسیله اعلام می دارد که غلامحسین

رفعت فرزند مصطفی و فتحعلی صفا کیش فرزند فرضعلی، هیچ گونه ارتباطی با حزب توده ایران ندارند.»(۱) (۵۰)

۵۳۱

مواضع ضدصهیونیستی مطرح شده در آرمان های انقلاب اسلامی ایران، همچنان در رفتار و بیانات مسئولان نظام و تحرکات سیاسی جمهوری اسلامی، تداوم خود را نشان می دهد. ازجمله سخنان امروز امام خمینی در تهران و صادق قطب زاده در گردهمایی وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی در پاکستان و نیز فعالیت های ضداسرائیلی ایران در این گردهمایی، دراین باره قابل ذکر است.

مشروح سخنان امام خمینی در دیدار امروز با شیخ محمد مهدی شمس الدین

۱- * یادآوری می شود به علت همکاری عده زیادی از اعضای حزب توده با ساواک در رژیم گذشته و استفاده ساواک از افراد این حزب در نفوذ به گروه های مارکسیستی مبارز وقت ازجمله نفوذ به سازمان مجاهدین خلق در ضربه شهریور ۱۳۵۰، حزب توده ازطرف جریان های مختلف طرف دار نظام و نیز گروه های مارکسیستی به شدت مورد هجوم است و عبارت

"لیست ساواکی ها را منتشر کنید" از این حزب در نشریات مختلف گروه ها به صورت یک طنز سیاسی استفاده می شود.

{نایب رئیس مجلس اعلای شیعیان لبنان} و اعضای کادر مرکزی جنبش امل، شاخه نظامی حرکهٔالمحرومین لبنان چنین است: «من از سال های طولانی راجع به اسرائیل و راجع به جنایات او همیشه در خطبه ها، در نوشته ها، گوشزد کرده ام به مسلمین که این یک غده سرطانی است در یک گوشه ممالک اسلامی و این طور نیست که اکتفا بکند به همان قدس و اینها، اینها بنایشان بر این است که پیش بروند، یعنی اینها تابع سیاست امریکا هستند. امریکا هم آمالش فقط یکجا نیست، چنانچه همه ابرقدرت ها می خواهند همه ممالک را تحت سیطره قرار بدهند، اگر بتوانند. لبنان را ما یک جزئی از ایران می دانیم، برای اینکه ما و آنها اصلاً جدا نیستیم، ما آنها هستیم و آنها ما هستند. آقای صدر [امام موسی صدر] یک مردی است که من می توانم بگویم او را بزرگ کرده ام. [او] به منزله یک اولاد عزیز است برای من و من امیدوارم که ان شاءالله ایشان با سلامت برگردند به محل خودشان و بسیار مورد تأسف است که ایشان را ما الآن نمی بینیم در بین خودمان.

اصلاً باید مسلمین بیدار بشوند. امروز، روزی نیست که مسلمان ها هرکدام یک گوشه ای زندگی تنهایی بکنند و خودشان بین خودشان در هر کشوری یک زندگی خاص به خود داشته باشند، نمی شود این معنا. در یک همچو زمانی که سیاست های ابرقدرت ها بلعیدن همه جاست، مسلمین باید بیدار بشوند.» (۵۱)

امام خمینی در بخش دیگری از سخنان خود افزودند: «مسلمین باید یکپارچه بشوند و با ابرقدرت ها مقابله کنند و هیچ ابرقدرتی هم نمی تواند با آنها مقابله کند. ما الآن با جمعیت کمی که داریم، ما ۳۵ میلیون جمعیت داریم درصورتی که حریف های ما میلیارد جمعیت دارند، ما با جمعیت کم عازم این شدیم که مقابله کنیم و هیچ هم بنا نداریم به اینکه پیروز بشویم. ما بنا داریم به تکلیف عمل کنیم. ما مکلفیم که با ظلم مقابله کنیم. در پاریس هم که می آمدند به من بعضی خیراندیشان و اشخاصی که ملتفت قضایا نبودند می گفتند که نمی شود دیگر امکان ندارد، دیگر شما یک فکری مثلاً بکنید که یک تنازلی بکنید، من به آنها می گفتم ما تکلیف داریم ادا می کنیم، می شود و نمی شود برای ما مطرح نیست. ما مکلفیم ازطرف خدای تبارک وتعالی که با ظلم مقابله کنیم، با این آدم خوارها و با این خونخوارها مقابله کنیم. ما به آن اندازه ای که قدرت داریم مقابله می کنیم، اگر پیروز شدیم که خوب الحمد لله و اگر پیروز هم نشدیم الحمد لله که به تکلیف عمل کردیم. مسلمین باید خودشان را مکلف بدانند، گمان نکنند که اگر پیروز نشدند، نیستید پیروز. اگر معنویات ما محفوظ بشود، گرایشمان به قرآن محفوظ باشد، چه شهادت برای ما حاصل بشود که نیل بزرگی است و چه پیروز بشویم ما الحمد لله در همه جاها پیروز هستیم و احدَی الحُسنَیَین برای ماست، ان شاءالله. ما امیدواریم که یک روزی با جناب عالی، با آقای سید موسی صدر، سلمه الله تعالی، در قدس با هم نماز بخوانیم ان شاءالله. ما مأیوس نیستیم، مسلمین باید با قدرت پیش بروند.» (۵۲)

صادق قطب زاده نیز در سخنرانی امروز خود در اجلاس وزیران امور خارجه سازمان کنفرانس اسلامی گفت: «کانون منازعه اعراب و اسرائیل همانا مسئله فلسطین است. بدون حل موفقیت آمیز

مسئله فلسطین نمی توان امید به دستیابی به صلحی پایدار در خاور میانه داشته باشیم. موافقت نامه کمپ دیوید این صلح ملهم از امریکا ضربه دیگری علیه فلسطین و جهان اسلام است. مبارزه در راه آزادی فلسطین باید ازسوی همه امت مسلمان انجام گیرد. برای مبارزه با غاصبان صهیونیسم باید یک جبهه متحد اسلامی تشکیل گردد و تنها در این صورت است که مبارزه ما از مرزهای ملی و نقادی فراتر رفته و درخور این آرمان بزرگ خواهد شد.» (۵۳)

یادآوری می شود روز قبل، ایران درمورد طرح پیشنهادی سوریه مبنی بر «صدور یک قطعنامه در پشتیبانی از مبارزات ملت فلسطین و محکوم کردن اعمال اسرائیل» چند پیشنهاد بدین شرح ارائه کرد: «اول، باید قبل از هر چیز لیست از کشورهای دوست اسرائیل تهیه شود. دوم، سالانه ده درصد از صادرات و واردات کشورهای مسلمان عضو کنفرانس به کشورهای دوست اسرائیل کاسته شود. سوم، کشورهای عضو سرمایه های مالی و غیرمالی خود را ظرف یک سال از این کشورهای طرف معامله با اسرائیل خارج کنند. چهارم، با کشورها و اشخاص تبعه این کشورها قطع معامله کنند. پنجم، نام هر کشوری که سه بار متوالی در لیست یاران اسرائیل قرار گیرد مورد تحریم کامل کشورهای مسلمان عضو کنفرانس قرار گیرد.» (۵۴)

همچنین وقتی در جلسه کمیته قدس نماینده سازمان آزادی بخش فلسطین ضمن تسلیم طرحی تقاضای تشکیل جلسه شورای امنیت و اتخاذ مجازات علیه رژیم صهیونیستی را کرد، صادق قطب زاده گفت: «به عقیده هیئت نمایندگی ایران، این طرح ضعیف است، ولی از آنجا که طرح ازجانب {پی.ال.او} ارائه شده، ایران از آن پشتیبانی خواهد کرد.» در طرح پیشنهادی مزبور آمده است: «درصورت عدم تمکین اسرائیل به تصمیم شورای امنیت اجلاس فوق العاده وزیران خارجه اسلامی برای اخذ تصمیم ظرف سه ماه برگزار شود.» (۵۵)

این درحالی است که شب هنگام صدای جمهوری اسلامی ایران در بخش اخبار خود اعلام کرد: «سخنگوی کنفرانس اسلامی در پاکستان دیروز گفت سازمان آزادی بخش فلسطین از کنفرانس اسلامی خواسته است رژیم ببرک کارمل رئیس جمهور افغانستان را به رسمیت بشناسد، سخنگوی کنفرانس اسلامی گفت: نماینده سازمان آزادی بخش فلسطین این تقاضا را در کنفرانس وزیران خارجه در اسلام آباد مطرح ساخته است. عضویت افغانستان در کنفرانس اسلامی ژانویه گذشته، درپی مداخله شوروی در افغانستان به حال تعلیق درآمد.» (۵۶)

از سوی دیگر، ایران میزبان شیخ محمد مهدی شمس الدین از علمای مشهور لبنان و نایب رئیس مجلس اعلای شیعیان این کشور است. وی که به دعوت رئیس جمهوری برای شرکت در گردهمایی جنبش های آزادی بخش جهان به تهران آمده است درباره تشکیل یک جبهه ضدامپریالیستی ضدصهیونیستی از بیروت تا خراسان که ازسوی یاسر عرفات مطرح شده است گفت: ما برای این هدف تلاش می کنیم. به عقیده ما شیوه ای که تاکنون برای مقابله با صهیونیزم در فلسطین و در سراسر جهان اسلام به کار گرفته شده بی فایده بوده تشکیل این جبهه به عقیده

ما گام درستی برای مقابله با این تجاوز است. وی که در رأس هیئتی از جنبش امل به تهران آمـده است، خاطرنشان کرد: «اگر رهبران مسلمان واقع گرا و منطقی باشند و از آنها جبهه بزرگی شکل بگیرد و به مقابله با منافع صهیونیزم در سراسر جهان برخیزند و امام خمینی که صفات رهبری را دارد و از شناسایی جهان اسلام به این رهبری برخوردار است در رأس این تصمیم باشد به عقیده من صهیونیزم به ویژه در فلسطین سقوط خواهد کرد.»

وی درمورد گردهمایی وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی در پاکستان و اینکه آیا موضوع جنوب لبنان در این گردهمایی مطرح می شود، با اشاره به اینکه «من نسبت به این کنفرانس ها حسن نیت ندارم»، گفت: «مسئله جنوب لبنان یا ازطریق جنگ همه جانبه علیه صهیونیزم و بنا بر یک تسلیم واحد اسلامی ازسوی رهبران همه کشورهای اسلامی برای مقابله همه جانبه با صهیونیزم در فلسطین حل می شود یا ازطریق عدم تشویق اوضاعی که در پایان منجر به ازدست رفتن جنوب و تبدیل آن به گروگان جدیدی مثل سینا و جولان و کرانه غربی در دست صهیونیزم می شود.» (۵۷)

۵۳۲

باوجود اینکه در تحلیل های غربی ها گرایش ایران به سوی شوروی از تهدیداتی تلقی می شود که باید در طراحی فشار به ایران لحاظ گردد، ایران همچنان مسئله افغانستان را به عنوان موضوع مهمی در اتخاذ موضع دربرابر شوروی در نظر دارد.

امروز، در اجلاس اسلام آباد قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، دراین باره گفت: «افغانستان قربانی دیگر توسعه طلبی اخیر ابرقدرت ها شده است، دخالت نظامی اتحاد شوروی در افغانستان نقض آشکار حقوق بین المللی است که با بی اعتنایی کامل نسبت به حق حاکمیت و تمامیت ارضی افغانستان صورت پذیرفت. ما افغانستان را به دلیل آنکه مسلمان است و همسایه ما و یک کشور غیرمتعهد می باشد گرامی می داریم. اتحاد شوروی منشور سازمان ملل را که خود از اعضای بنیان گذار آن بوده آشکارا نقض نموده است. ملت افغانستان در پرتو اسلام به عنوان قانون زندگی با شجاعت و پایداری دربرابر نیروهای متجاوز مقاومت کرده است. ملت افغان تقریباً با دست خالی با حضور نظامی شوروی در سرزمین خود مخالفت می ورزد، از روستایی ایالت بدخشان تا نوجوان کابل همه دربرابر جدیدترین تسلیحات روسی مقاومت می کنند بدون آنکه در تعهداتشان نسبت به این استقلال و تمامیت ارضی وطنشان تغییری حاصل شود. با درنظرگرفتن شدت جنبش مقاومت افغانستان، مسخره است معتقد باشیم که حضور شوروی طبق خواست های ملت افغان می باشد. تلاش برای تحمیل اجباری یک نظام حکومتی به ملتی که سنت های خود را گرامی می دارد و ارزش های روحانی خویش را محترم می شمارد، روح سوسیالیسم را بی اعتبار می سازد. اگر روسیه واقعاً خواستار آن است که دولتی دوست در جنوب کشور خود داشته باشد

تحقق این امر ازطریق تجاوز نخواهد بود، در این صورت انسان ممکن است حقاً بپرسد بالاخره شوروی مرز امنیت خود را تا کجا ادامه خواهد داد. از اعضای کنفرانس تقاضا می کنم که همراه ما تجاوز شوروی به افغانستان را یکسره محکوم سازند. از اتحاد شوروی می خواهیم که از ماجراجویی که تنها درجهت تضعیف ثبات جهان و منطقه است دست بردارد. باید به ملت افغان فرصت داد تا آزادانه تقدیر و سرنوشت خود را تعیین کنند.» (۵۸)

۵۳۳

امروز، یک اتفاق نادر در مرز ایران و افغانستان روی داد. گزارش واصله به فرماندهی سپاه خراسان حاکی است که «۲ هلیکوپتر روسی ۸ کیلومتر به خاک ایران تجاوز کردند و با راکت و کالیبر ۵۰ یکی از دهات را به رگبار بستند و یک نفر از اهالی را به نام علی محمدی به شهادت رساندند.» (۵۹)

روابط عمومی ژاندارمری دراین باره اعلام کرد: «برابر اعلام مرزبانی ساعت ۱۱ مورخ ۳۰/۲/۱۳۵۹، دو فروند هلیکوپتر در شمال پاسگاه چاه قلعه، حدود ۵ کیلومتر به خاک ایران تجاوز و مبادرت به تیراندازی نمودند که درنتیجه یک نفر غیرنظامی کشته و دو موتور سیکلت به آتش کشیده شد. مجدداً هلیکوپترها به سمت پاسگاه مرزی تیراندازی کردند که مأمورین پاسگاه متقابلاً به سوی آنان آتش گشودند که هلیکوپترهای متجاوز ناچار به خاک خود مراجعت می کنند. مرزبان ایران دراین مورد به مرزبان مقابل اعتراض و درخواست نمودند که جهت ملاحظه آثار تجاوز محل را بازدید کنند. دراین زمینه اقدامات قانونی معمول گردید.» (۶۰)

شب هنگام، موسوی گرمارودی مشاور مطبوعاتی رئیس جمهور، دراین باره گفت: «اولاً، از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران که به علت استقرار در مرزها نخستین آگاهی است که باید شاهد این حادثه باشد تا این ساعت، ۸:۳۰ بعدازظهر، هنوز گزارشی نرسیده است و اخبار موجود دراین زمینه تنها براساس گزارش شهربانی طایبات [تایباد] است. ثانیاً، باید یادآوری کرد که اصولاً این گونه تجاوزهای غیرعمدی در همه مرزهای بحرانی قابل پیش بینی است. ثالثاً، در متن گزارش موجود یادآوری شده است که هلیکوپترها در تعقیب رزمندگان افغانی بوده اند و تا حدودی به خاک ایران تجاوز کرده اند. بنا بر این گزارش، فردی که کشته شده است افغانی بوده است نه ایرانی.» (۶۱)

یادآوری می شود تجاوز هلیکوپترهای روسی از مرز افغانستان به ایران هرچند به طور استثنایی و اندک، سابقه داشته است، ولی اقدام به تیراندازی مطرح نبوده است. به طور مثال در روز ۲۶/۲/۱۳۵۹، ابوشریف فرمانده عملیات سپاه در تلفن گرامی به ستاد مشترک ارتش اعلام کرده بود: «طبق گزارش رسیده از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرستان زابل حاکی است که ساعت ۱۰:۱۵ روز جاری، ۲ فروند هلیکوپتر که آرم ستاره سرخ بر روی بدنه آنها بود تا نزدیکی های شهر زابل حدود ۵۰ کیلومتر به نوار مرزی ایران تجاوز نموده است و در حوالی ده دوست محمد با سقف پرواز ۲۰۰ متر گشت زده و مجدداً از مرز خارج گردیده است.» (۶۲)

ص: ۹۹۹

ضمیمه اول گزارش۵۲۸: گزارشی درباره موقعیت میاندوآب و حساسیت آن امروز از دفتر نظارت و ارزشیابی سپاه گزارشی به فرماندهی تسلیم شد که ضمن آن درباره میاندوآب و بررسی اینکه چرا مرتباً این شهر مورد هجوم مسلحانه قرار می گیرد، توضیحاتی بدین شرح آمده است:

O «ازلحاظ موقعیت استراتژیک این شهر ازطرف جاده مهاباد حداکثر تا ۲ کیلومتری و ازطرف جاده بوکان تا ۵ کیلومتری {تا سویگل تپه} و ازطرف زرینه رود نیز تا ۲ کیلومتری با دمکرات ها فاصله دارد که ورودی جاده های مهاباد و بوکان توسط سپاه کنترل می شود.

O گردان توپخانه از لشکر ۱۱ مراغه مجهز به موشک های کاتیوشا در ورودی شهر میاندوآب مستقر است که نقش پشتیبانی را ایفا می کند.

O در پنج کیلومتری جاده میاندوآب بوکان تپه ای به نام سویگل تپه واقع است که ازنظر نظامی دارای اهمیت حیاتی است و جدیداً نیروهای سپاه در آنجا مستقر شده اند که در اطراف این تپه روستاهای کردنشین که دراختیار کامل دمکرات ها است قرار دارد.

O ۵۰ نفر از افراد اعزامی از قزوین و زنجان به طور نوبتی از تپه حفاظت می کنند و جاده میاندوآب بوکان را نیز کنترل می کنند.

O باتوجه به حساسیت و موقعیت منطقه و احتمال حمله به سویگل تپه، نیاز به وجود سلاح هایی نظیر آر.پی.جی و خمپاره۸۱ و کالیبر ۵۰ احساس می شود.

O منطقه حالت جنگی کامل دارد و احتمال اینکه مورد هجوم واقع شود زیاد است.

موقعیت سپاه:

O سپاه در میاندوآب بیشتر نقش هماهنگ کننده نیروهای اعزامی به مناطق حساس نظیر شاهین دژ و سویگل تپه و بکتاش باروق را دارد که دراین زمینه خوب کار کرده است.

O باتوجه به وضعیت ناهنجاری که دادگاه انقلاب و کمیته میاندوآب دارد موضع گیری های شدیدی بین سپاه و این ارگان ها ایجاد شده ضمناً کمیته یک بار توسط آقای صادق خلخالی منحل اعلام شده، ولی هنوز فعالیت دارد و وجود عناصر فاسد در این کمیته موجب بروز مسائل حادی در منطقه گشته است. ...

O بااینکه تحقیقات و اطلاعات می توانند در کسب خبر از روستاهای مجاور که اغلب دراختیار دمکرات ها است نقش فعالی را ایفا کند به علت نبودن پرسنل تعلیم دیده و با دید کافی هیچ فعالیتی دراین زمینه انجام نگرفته است.

O درزمینه تدارکات خود میاندوآب مشکل چندانی نیست، ولی این سپاه با تدارکات موجود قادر به تغذیه سپاه شاهین دژ که

در موقعیت بسیار نامناسبی قرار دارد نیست.

o قدرت جذب پرسنل سپاه بسیار کم است به طوری که از ۱۷۰ نفر سپاهی موجود فقط ۱۰ نفر از خود میاندوآب می باشند و این اشکال به واسطه کارنکردن روابط عمومی و تبلیغات سپاه بوده است و بیشتر افراد از روستاها جذب شده اند که نتیجتاً اکثراً بی سواد هستند و تعدادی نیز دارای سن های بالایی می باشند.

o سیستم مخابرات میاندوآب دارای اشکالات فنی است به طوری که مکالمات آنها ازطریق موج اف ام رادیو و تلویزیون پخش می شود. ...

o در ۳۵ کیلومتری میاندوآب {جاده مراغه میاندوآب} بخش ملکان واقع است که سپاه میاندوآب انبار مهمات خود را در یک ساختمان متعلق به یک شرکت راه سازی دایر نموده است و به لحاظ نزدیکی محل فوق به دمکرات ها حفاظت و امنیت پاسگاه احتیاج به دقت و مراقبت بیشتری دارد.» (۶۳)

ضمیمه دوم گزارش۵۲۸: گزارشی از وضعیت ماکو درزمینه تحرکات سیاسی و جایگاه آن

در گزارش امروز دفتر نظارت و ارزشیابی سپاه به فرماندهی، درباره ماکو آمده است:

o «اکثر گروه های سیاسی به ویژه گروه های چپ در منطقه فعالیت دارند و بیشتر هوادارانشان مسن می باشند.

o به سبب عدم کنترل نوار مرزی مواد غذایی و لوازم صنعتی توسط اکثر مردم شهر از ایران به ترکیه خارج می شود و درعوض اسلحه و مشروبات و مواد مخدر وارد می شود.

o منطقه وسیعی در شمال شهرستان ماکو (پلدشت و تمامی روستاهای بخش اغگل قره تپه و قره قویون و

شوط تا سد ارس) روستاهای کردنشینی هستند که در کنترل گروه های سیاسی درگیر در کردستان هستند.

o اخیراً در بخش پلدشت پول و سلاح زیادی توسط هلیکوپتری که از مرز وارد شده بین سران عشایر کرد نشین پخش شده که مدارک آن در سپاه با کد موجود است.

o جوانان حزب سلامت ترکیه از نوار مرزی این منطقه که کاملاً بدون کنترل است جهت آموزش وارد ایران می شوند و جذب سپاه مناطق می شوند.

o به علت ویژگی خاص کوه های اطراف، شهر و سپاه ازنظر حفاظتی آسیب پذیر است. ...

تدارکات:

ازلحاظ تدارکات در وضعیت خوبی قرار دارند، لکن فاقد سلاح هایی نظیر خمپاره انداز و کالیبر ۵۰ می باشند. ...

تحقیقات و اطلاعات:

به سبب نداشتن تخصص و آموزش لازم، افراد دررابطه با حساسیت منطقه ازجهت اطلاعاتی فعالیت چندانی نداشته اند.

آموزش:

کیفیت آموزش افراد نیز ضعیف می باشد.» (۶۴)

منابع و مآخذ روزشمار ۳۰/۲/۱۳۵۹

۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۳، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۱، بخش فارسی رادیو کلن، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۲. همان، صص ۵ و ۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۳. همان، ص۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۴. همان، ص۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۵. همان، ص۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۶. همان، ص۱۱، بخش فارسی رادیو کلن، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۷. روزنامه بامداد، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۸. روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۳، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۱۰. روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۱. روزنامه بامداد، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۱۲. روزنامه کیهان، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۱۳.

۱۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۴. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۳ ، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۲، ژنو خبرگزاری فرانسه، ۲۰ مه ۱۹۸۰ {۳۰/۲/۱۳۵۹}.

۱۵. روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۱۶. سند شماره ۶۳۵۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نیروی زمینی {معاونت عملیات و اطلاعات}، ۱/۳/۱۳۵۹.

۱۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۸. سند شماره ۲۷۶۷۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قصرشیرین به ناحیه ۰۵، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۱۹. سند شماره ۲۷۷۱۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ۰۵ به قصرشیرین، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۲۰. سند شماره ۲۷۶۷۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲۱. روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۲۲. روزنامه کیهان، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۳. روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۲۴. همان.

۲۵. سند شماره ۹۸۱۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا، شماره ۳۷، از ۲۹/۲/۱۳۵۹ تا ۳۰/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۲۷. سند شماره ۰۴۱۹۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۲۸. سند شماره ۴۱۹۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سنندج به سپاه مرکز {عملیات}، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۲۹. سند شماره ۰۴۱۵۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۳۰. روزنامه بامداد، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳۱. همان.

۳۲. سند شماره ۱۱۳۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا، شماره ۳۷، از ۳۰/۲/۱۳۵۹ تا ۳۱/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۳۳. سند شماره ۴۲۴۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

ص: ۱۰۰۱

۳۴. سند شماره ۴۱۵۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۳۵. روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۳۶. روزنامه کیهان، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳۷. سند شماره ۳۴۰۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۳۸. سند شماره ۰۴۲۴۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۳۹. سند شماره ۶۳۵۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱/۳/۱۳۵۹.

۴۰. سند شماره ۴۱۵۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۴۱. روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۴۲. سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۷۰، ۳۱/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۴.

۴۳. روزنامه بامداد، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴۴. سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۷۰، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۴۵. همان، صص ۱ و ۴.

۴۶. سند شماره ۰۴۲۱۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۴۷. سند شماره ۰۴۱۵۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۴۸. سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۶۱، ۱۴/۳/۱۳۵۹، ص۱۰.

۴۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۳/۱۳۵۹، ص۶.

۵۰. روزنامه نامه مردم، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵۱. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی(ره})، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و

نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص ۳۱۸ و ۳۱۹.

۵۲. همان، صص ۳۲۱ و ۳۲۲.

۵۳. روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵۴. همان، ص ۱.

۵۵. روزنامه کیهان، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۵۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۵۷. روزنامه بامداد، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۵۸. روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵۹. سند شماره ۳۰۷۶۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد مخابرات به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خراسان، ۱۲/۳/۱۳۵۹.

۶۰. روزنامه کیهان، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۳.

۶۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۶۲. سند شماره ۰۴۱۰۲۰، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی {مرکز فرماندهی} به سماجا۳ {مرکز فرماندهی}، ۶/۲/۱۳۵۹.

۶۳. سند شماره ۰۶۰۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نظارت و ارزشیابی به فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، صص ۴ و ۵، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۶۴. سند شماره ۰۶۰۵۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نظارت و ارزشیابی به فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، صص ۱ و ۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

امروز، مهم ترین مسئله مربوط به روابط ایران و امریکا، بازتاب تصمیم انگلستان در امر تحریم ایران در سطح رسانه های جهان است. نظر به اینکه انگلستان جدی ترین متحد امریکا در اروپا و دولت محافظه کار تاچر نیز از این نظر مطمئن ترین دولت های کنونی است، برخورد مماشات آمیز این دولت با مسئله تحریم ایران که برخلاف تصمیم اولیه دولت تاچر صورت گرفت، بازتاب وسیعی داشته است.

در انگلستان، مطبوعات این اقدام را به شدت تأیید کردند. روزنامه های دیلی تلگراف، تایمز، گاردین و دیلی میرور، هرکدام به نحوی از موضعی تأیید آمیز به بررسی این مسئله پرداختند. (۱)

در خارج از انگلستان، رادیو اسرائیل اعلام کرد: «مقامات واشنگتن از تصمیم بریتانیا که مجازات های اقتصادی را علیه ایران از تاریخ ماه نوامبر گذشته، اجرا نخواهد کرد بسیار خشمگین شده اند.» این رادیو افزود: «پس از اینکه بریتانیا تصمیم گرفت قراردادهای اقتصادی امضا شده با ایران را لغو نسازد، ژاپن نیز تصمیم گرفت مجازات های اقتصادی را علیه ایران باطل گذارد.» (۲)

روزنامه پراودا {ارگان دولت شوروی} نیز در شماره امروز خود نوشت: محدودبودن اقداماتی که ازسوی ۹ کشور اعلام شده است، نشان دهنده تفاوت های شدید بین روش های ایالات متحده و متحدان اروپای غربی اش در قبال مسئله ایران می باشد.

واشنگتن با قطع روابط تجاری و اقتصادی خود با تهران آشکارا تلاش می کند که ایران را به زانو درآورد درحالی که کشورهای بازار مشترک، روابط اقتصادی بسیار گسترده خود با ایران را حفظ می کنند و در مقابل به ویژه نفت دریافت می کنند که سخت به آن احتیاج دارند. (۳)

از سوی دیگر، دکتر غلامعلی افروز کاردار ایران در لندن، بدون اعتنا به این گونه مماشات انگلیس، با اصل موضوع تحریم برخورد کرد. وی در مصاحبه ای در پاسخ به این سؤال که تحریم اقتصادی انگلیس چه تأثیری در ایران خواهد داشت گفت: اولاً، این کار دولت انگلیس برای تنبیه ایران نیست، بلکه به دلیل رضایتمندی امریکای جهان خوار

صورت می گیرد، دولت انگلیس اگر واقعاً کشوری مستقل و آزادی خواه

است و نمی خواهد شریک جرم امریکا باشد به جای تشکیل اجلاسی از سران و وزرای امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک برای بحث درباره چگونگی اعمال فشار اقتصادی علیه ایران، بهتر است در جلسات و مذاکرات خود جهت بازگرداندن شاه مخلوع به عنوان یک جنایتکار اقدام کند. (۴)

اما دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب نیز درباره تحریم اقتصادی بازار مشترک اروپا علیه ایران و اینکه آیا انعطاف بازار مشترک ناشی از حسن نیت آنها بوده یا چیز دیگر، گفت: «خواسته اند تا حداقل نشان بدهند که صددرصد هم نوکر امریکا نیستند، ۵۰ درصد نوکر هستند.» (۵)

۵۳۵

با فرا رسیدن دویستمین روز ماجرای تسخیر لانه جاسوسی امریکا، هنوز این قضیه تازه مانده و در مباحث حول آن دیدگاه های مختلفی ابراز می شود. در ادامه دیدگاه دو صاحب نظر داخلی و خارجی دراین باره آمده است:

دکتر منصور فرهنگ که درحال حاضر سفیر و نماینده دائم ایران در سازمان ملل است و چند روزی است که برای شرکت در گردهمایی بین المللی رسیدگی به تجاوز نظامی امریکا، در تهران به سر می برد، در گفت وگو با خبرنگار سیاسی کیهان، درباره اصل عمل گروگان گرفتن امریکاییان در ایران گفت: «مسئله گروگان ها از دیدگاه قانونی و معنوی قابل دفاع نیست، اما به عنوان یک واقعیت سیاسی که از خشم حقانی مردم سرچشمه می گیرد کاملاً قابل فهم است. یعنی امریکایی که سال ها ما را استثمار کرده باید درک کند که این خشم مردم است که سبب می شود تا دست به چنین عملی بزنند. هرچند که این عمل ازنظر قانونی قابل دفاع نباشد، اما عکس العمل طبیعی ملتی است نسبت به ظلم، اما ببینیم چگونه می توانیم مسئله را که به هرحال پیش آمده در چارچوب هدف های معنوی و سیاسی و اقتصادی خود حل کنیم. نظری که دکتر یزدی دراین مورد داده و بارها نیز تکرار کرده است نظر درستی است و ما باید امریکا را محاکمه کنیم نه گروگان ها را. چون گروگان ها نماینده امریکا نیستند و بجز درمورد چهار یا پنج نفر آنها که اسنادی در دست است، بقیه کارمندان دون پایه و عده ای مأمورین حفاظتی می باشند که از طبقات محروم امریکا هستند. بنابراین ما نمی توانیم آنها را به عنوان افراد نمایندگان امپریالیسم بدانیم.»

فرهنگ در پاسخ به این سؤال که آیا دولت ایران تاکنون شکایتی درمورد حمله نظامی امریکا به ایران که مغایر با تمام قوانین بین المللی است، تسلیم سازمان ملل کرده است یا خیر، گفت: از آنجا که دررابطه با مسئله گروگان ها مشروعیت شورای امنیت را رد کرده بودیم، شکایت به شورای امنیت درخصوص تجاوز نظامی امریکا به ایران باید با تغییر موضع ایران درباره مسئله گروگان ها توأم باشد، از آنجا که دولت ایران چنین تغییر موضعی را مصلحت ندید، لذا ما فقط به ارسال نامه اعتراض به دبیر کل سازمان ملل اکتفا کردیم که وی نیز جواب نامه اعتراض ما را داد. البته این مکاتبه با شکایت رسمی تفاوت فاحش دارد.

وی همچنین درمورد مسئله شرکت اروپا در تحریم خاطرنشان کرد: «امریکا دشمن انقلاب ما است و دلیل دشمنی امریکا هم روشن است. ما در اینجا با استفاده از ایدئولوژی اسلامی و ارزش های ملی و بومی خودمان زمینه امیدوار کننده ای برای رشد سیاسی و اقتصادی یافته ایم.

البته هنوز در آغاز راهیم و مسلماً مشکلاتی در پیش داریم، ولی باید توجه داشت که ما اولین کشور خاور میانه هستیم که به معنی واقعی کلمه انقلاب کرده ایم و می خواهیم مملکتی داشته باشیم که آزادانه تصمیمات سیاسی و اقتصادی بگیرد و امکان به وجودآمدن یک جامعه برخوردار از آزادی و عدالت را میسر سازد. این تبلیغات اسلامی نیست که امپریالیسم را به وحشت انداخته، پاکستان و عربستان هم تبلیغات اسلامی می کنند. بلکه این مردمی بودن و ضدامپریالیست بودن انقلاب اسلامی ما است که امریکا را می ترساند. یعنی ما می خواهیم تصمیمات خود را بر مبنای منافع خودمان بگیریم و امریکا نمی خواهد چنین بدعتی گذاشته شود و از هیچ تزویر و دسیسه ای برای شکست دادن کوشش فخرآور ما فروگذار نیست. امریکا از راه های مختلف برای تضعیف انقلاب اسلامی ایران استفاده کرده است منتها گروگان گیری بهانه فریبنده ای به دست دستگاه های تبلیغاتی امپریالیسم داده که افکارعمومی مردم امریکا و حتی اروپا را علیه ما بسیج کنند.... اروپایی ها در این تحریم نمی خواهند شرکت کنند، چون برخلاف منافع آنهاست... اما از آنجا که مسئله گروگان ها برای مردم اروپا چه ازنظر قانونی و چه ازنظر انسانی غیرقابل قبول است، لذا امریکا توانسته است که با تبلیغات وسیع و حسابگرانه افکارعمومی اروپا را علیه ایران تجهیز کند.... بدین دلیل است که کشورهای اروپایی علی رغم منافع خودشان تا حدی ناچار به انجام این کار شده اند.» (۶)

از سوی دیگر، امروز در فیگارو {چاپ فرانسه} از آنی کرگل با نگاهی متمایل به چپ تحلیلی درج شد که تا حدودی با آنچه در خبر پیش آمده متفاوت است، این تحلیل بدین شرح است: «همچنان که از ابتدای امر حدس زده می شد،گروگان گیری این امکان را می دهد که مسیر انقلاب ایران را که از ۱۸ ماه پیش ترسیم شده است درجهت صحیح خود هدایت کرد. این مسیر با دو روش به جهت صحیح خود هدایت می شود. از یک طرف لیبرال های طرف دار بازرگان حذف می شوند و بدین ترتیب وحدت لیبرال ها با مذهبیون که مشخصه مرحله اول انقلاب بود، جای خود را به وحدت مارکسیست ها با مذهبیون که مشخصه مرحله نوین انقلاب است، می دهد. از طرف دیگر، حادثه گروگان گیری ترتیب و اولویت ارزش های بنیادی را که جنبش انقلابی به ارمغان آورده بود دگرگون می کند، بدین معنا که شعار مذهبی "الله اکبر" تحت الشعاع شعار استراتژی "مرگ بر امپریالیسم امریکا" قرار می گیرد.... کسانی که عمل گروگان گیری را طرح ریزی کرده بودند بدون شک خود پیش بینی نکرده بودند که این عمل

ممکن است وسیله ای چنین مؤثر از کار درآید. آنها به زعم خود این شایستگی را داشتند که قدرت و کارایی این عمل را درک کرده و درحالی که با علاقه مفرط به ادامه آن مبادرت می کردند نتایجی را از آن به دست آورند.... عمل گروگان گیری لیبرال های ایرانی را در داخل و امریکا را در خارج مهار کرد. امریکا دم به تله ای داد که تمام متخصصین شانتاژ

آن را آرزو می کردند. امریکا نتوانست این راز را مخفی نگه دارد که آزادی اتباعش از همه چیز مهم تر است. این ادعا با خصلت این گونه اعمال مطابقت دارد، ولی به امریکا کمک چندانی نکرد که آبرومندانه از این دام خلاص شود. باتوجه به این امر که همین امریکا طبق سنت دیگری هرگز حاضر نخواهد شد تاوان این گروگان گیری را {تحویل دادن شاه} بپردازد.» (۷)

۵۳۵

تحرکات امروز عراق بجز یک مورد تقویت پاسگاهی عمدتاً به تلاش عوامل داخلی آن در غرب کشور مربوط است.

مشاهدات مأموران هنگ ژاندارمری ایلام حاکی از استقرار ۲ دستگاه جیپ و یک دستگاه خودروی گاز در مقابل پاسگاه چیلات ایران و تعداد ۷ دستگاه نفربر زرهی، یک دستگاه بلدوزر زرد رنگ با دستگاه های سنگ شکن، ۴ دستگاه چادر نظامی و ۲ دستگاه توپ در پاسگاه چیلات عراق می باشد. (۸)

انفجار یک لوله نفت در بین راه نفت شهر و قصرشیرین۹ ازجمله اقدامات امروز عوامل عراق است. ابتدا در ساعت ۲۰، در پنج کیلومتری پاسگاه چغاحمام {گروهان خان لیلی}، صدای انفجاری به گوش رسید که بنابر اعلام ژاندارمری، «اقدامات احتیاطی به گروهان ژاندارمری خان لیلی ابلاغ و به مسئولین شرکت نفت جهت اطفاءحریق اعلام گردید.» (۱۰) سپس در ساعت ۲۳، مطابق گزارش شهربانی نفت شهر «خطوط لوله نفت شهر به پاطاق در ۲۵ کیلومتری حوالی پاسگاه ژاندارمری چغاحمام به وسیله عناصر مخرب منفجر و باعث آتش سوزی و قطع ارسال نفت به پاطاق گردید.» (۱۱)

تهاجم دیگر در محدوده گروهان ژاندارمری موسیان و پاسگاه چیلات صورت گرفت. در ساعت ۰۰:۳۰ دقیقه تا ساعت ۳:۳۰ بامداد امروز، یک یونیت نفتی هدف حمله قرار گرفت. در این هجوم کمپ کارگران شرکت نفت آسیب دید. گزارش های ژاندارمری از مقاومت پرسنل ژاندارمری با کمک افرادی از عشایر اطراف حکایت می کند. (۱۲)

نکته قابل توجه تلفن گرام استانداری ایلام به معین فر وزیر نفت و میرسلیم معاون سیاسی اجتماعی وزارت کشور، دراین زمینه و اظهار گلایه مندرج در آن است. در این تلفن گرام پس از تکرار گزارش ژاندارمری اضافه شده است: «بااینکه پرسنل پاسگاه مذکور [چیلات] برای سرکوبی مهاجمین تا آخرین تیر فشنگ خود را خالی می نمایند و با عشیره زیاد فداکاری و ازخودگذشتگی قابل تقدیری نشان می دهند، در عوض با سردی و بی تفاوتی مسئولین و کارمندان شرکت نفت روبه رو می شوند به طوری که حتی از دادن آب آشامیدنی به آنها خودداری نموده اند. با عرض مراتب فوق و اینکه پرسنل گروهان موسیان همواره بایستی به محض کوچک ترین حادثه در اسرع وقت به کمک مسئولین شرکت نفت بشتابند لازم است که بیشتر به وضع رفاهی آنها چه ازلحاظ غذا و وسایل رفاهی توجه شود. متمنی است مقرر فرمایند یک دستگاه بی سیم و بی سیم چی و همچنین یک دستگاه خودرو آماده و نیز ۲ دستگاه کابینت کولردار موجود شرکت

نفت باتوجه به گرمای طاقت فرسای موسیان به منظور استراحت نگهبانانی که بایستی در شب بیدار باشند و به گشت بپردازند در مرکز گروهان ژاندارمری موسیان مستقر نمایند تا پرسنل ژاندارمری با دلگرمی بیشتری به حفاظت از تأسیسات نفتی اقدام نمایند. ضمناً به پرسنل شرکت نفت توجه داده شود تا در چنین مواقعی با آغوش باز از هم وطنان و محافظین خود استقبال نمایند.» (۱۳)

۵۳۷

در سنندج، اوضاع عمومی با سرعتی نه چندان چشمگیر، به سمت عادی شدن پیش می رود. علت کندی، وجود مقاومت ها و اقدامات ایذایی پراکنده به خصوص در جاده اصلی کرمانشاه به سنندج است.

امروز، دربرابر استانداری بمبی منفجر شد که به گزارش خبرنگار انقلاب اسلامی براثر آن «یک کارگر کشته و ۲ تن زخمی شدند.» (۱۴) به گزارش خبرنگار همین روزنامه: «اکثر مغازه ها به ویژه نانوایی ها و قصابی ها باز و مردم طبق معمول در رفت وآمد هستند. هیچ فرد مسلحی در شهر دیده نمی شود. نیروهای ارتش ارتفاعات اطراف شهر را در تصرف خود دارند و افراد سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد مشغول توزیع مواد غذایی و دارویی بین اهالی شهر هستند. اکثر ادارات دولتی که توسط مهاجمین به آتش کشیده شده است پاک سازی می شود. پیشمرگان مسلمان کرد همچنان پاک سازی را ادامه می دهند. تعداد متهمین و دستگیر شدگان در زندان پادگان افزایش یافته است و احتیاج شدید به قاضی شرع می باشد تا برای محاکمه متهمین دادگاه تشکیل شود. آموزش وپرورش سنندج که خود یکی از کانون های فساد و ضدانقلاب در سنندج بوده است، کاملاً تعطیل است.» (۱۵)

دراین حال، یک گروه پزشکی داوطلب از بیمارستان حجتیه اصفهان برای انجام خدمات درمانی و پزشکی وارد سنندج شد و کار خود را آغاز کرد. این گروه پزشکی شامل ۲ جراح، یک طبیب، یک ماما، ۲ تکنسین بیهوشی، ۳ تکنسین اورژانس و یک بهیار است. کار توزیع مواد غذایی بین مردم شهر سنندج نیز با همت جمعیت شیروخورشید ادامه دارد و مرکز درمانی و بهداشتی جمعیت با کوشش گروه های اعزامی کار خود را آغاز کرده است. (۱۶)

درخواست امروز واحد تدارکات سپاه مستقر در سنندج، گوشه ای دیگر از نیازهای کنونی شهر را نشان می دهد، متن درخواست چنین است: «جوراب،حوله، کمربند، بند پوتین، فانسقه، حمایل، خودکار آبی، ماژیک قرمز ریز و درشت، مهر برای کتابخانه اسلام سنندج استان کردستان ارسال دارید.» (۱۷)

علاوه براین، از مصاحبه معاون عملیات سپاه مستقر در سنندج که در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی درج شد، می توان جنبه هایی از اوضاع کنونی شهر را دریافت. وی به سؤالات متعدد روزنامه، مفصل پاسخ داده و گفته است: «ما جهت پاک سازی شهر با اجازه گرفتن از صاحب خانه، خانه ها را می گردیم البته روزهای اول به ترتیب خانه به خانه می گشتیم، ولی درحال حاضر چنانچه گزارشی نسبت به کسی یا خانه ای به ما برسد باتوجه به جوانب مسئله و شناسایی قبلی آن طوری عمل می کنیم که اشکالی پیش نیاید و تا حالا این عمل عکس العمل منفی در بین مردم نداشته [است]. ...

درحال حاضر حدود ۲۰۰ نفر از بچه های جهاد هستند که تاکنون یکی دو تا از بیمارستان هایی که بلااستفاده بود را جهت مورد استفاده قرارگرفتن، آماده کرده اند همچنین مخابرات و رادیو تلویزیون را دراختیار و به راه انداخته اند. ... قریب ۳۰۰ الی ۴۰۰ جسد مسلمانان در اطراف سیلوی سنندج هست که می کشتند و به آنجا می بردند. ... از طرفی دیگر همین سه روز پیش به علت عدم تسلط کامل سپاه و ارتش توسط عناصر مزدور سه برادر را که فامیلشان نمکی است، به جرم مسلمان بودن اعدام کردند و الآن هم گاهی اوقات از ارتفاعات شهر یا بعضی از منازل خمپاره شلیک می کنند. ... خیلی از جوان ها از شهر خارج شده اند و احتمالاً الآن در ارتفاعات هستند، ولی از کسانی که در شهر مانده اند اکثرشان با ما موافق اند،اما به علت همان جو رعب و وحشتی که قبلاً اشاره کردم باعث شده که مردم تماسشان با ما کم شود، ولی به هرحال ما اطلاعات لازم را در محل های خلوت تر، از مردم کسب می کنیم.... دو جسد از هواداران مجاهدین در اینجا هست که مدارک نشان می دهد از تهران آمده بودند، البته این مطلب را ما از محل زندگی شان و مدارکی که از جیب آنان به دست آورده ایم نشان یافتیم همچنین در نیمی از محل هایی را که ما جهت پاک سازی می گردیم کتاب های مجاهدین وجود دارد.... آقای موسوی جهت فراهم نمودن زمینه برای شروع محاکمه دستگیر شدگان درگیری ها[ی] اخیر به سنندج آمد و هم اکنون در قسمت تحقیقات سپاه مشغول بررسی این مسئله می باشد. ...

براساس تهدیدات عناصر ضدانقلاب مبنی بر اینکه هرکس مغازه اش را باز کند آن را منفجر می کنیم ما هم جهت خنثی کردن این مطلب چنین اطلاعیه ای صادر کردیم.(۱)... عده ای از صاحبان مغازه به علت شکسته شدن شیشه های مغازه شان و همچنین خارج شدن از شهر در طی درگیری و عدم بازگشت آنان تاکنون به سنندج مغازه آنها بسته است، ولی کسانی که خود در شهر هستند تا حالا ـ مغازه های خود را گشوده اند و می توان گفت اکثر مغازه ها باز است. ... کارهایی که ما فعلاً درحال انجامش هستیم به راه انداختن اداره های دولتی و تصفیه عناصر فاسد، دستگیری عناصر و مسببین درگیری های اخیر و به طورکلی کوشش و تلاش جهت بازگرداندن حالت عادی و عمومی شهر و همچنین پاک سازی راه های ورودی شهر خصوصاً جاده کرمانشاه به سنندج هستیم.» (۱۸)

۵۳۸

حل مسئله ناامنی ناشی از تحرکات ایذایی و مسلحانه در جاده های منتهی به سنندج، به خصوص در جاده اصلی کرمانشاه به سنندج که از مراکز مستعدی چون دیواندره و کامیاران می گذرد، از مهم ترین عوامل عادی شدن وضعیت سنندج محسوب می شود.

در ادامه دستورالعمل های قبلی مبنی بر پاک سازی این مسیر که قرار است از ۲/۳/۱۳۵۹، آغاز گردد،(۲) امروز از مرکز فرماندهی عملیات سپاه در تهران این پیام به ستاد عملیات غرب ارسال

ص: ۱۰۰۸

۱- * منظور اطلاعیه ای است که از رادیو خوانده شد و در روزشمار ۳۰/۲/۱۳۵۹ به آن اشاره شده است.

۲- ** نمونه ای از دستورالعمل های مذکور در روزشمار ۳۰/۲/۱۳۵۹، ذکر شده است.

شـد: «طبق قرار قبلی در کمیسـیون وزرای امنیتی به منظور پـاک سازی محور کرمانشاه – سـنندج، ۳۰۰ نفر پاسـدار و ۱۵۰ نفر ژاندارم لازم بود زیر [نظر] فرماندهی لشـکر ۸۱ زرهی قرار گیرنـد از آنجا که ژاندارمری حاضـر به تأمین فوق نشد و سـپاه هم اکنون هیچ گونه اقدامی دراین باره نکرده است، لذا درخواست شده است {ازطریق سـماجا} که سـپاه علاوه بر ۳۰۰ نفر، ۱۲۰ نفر هم اضافه تأمین کند تا هرچه زودتر جاده کامیاران سنندج پاک سازی گردد.

مسئول ستاد کلاهدوز» (۱۹)

دراین حال، مشـکلات عدیده ای ازجمله مسـئله نیروی داوطلبِ جایگزین، بروز می یابد که باتوجه به اینکه بخش عمده ای از توان کنونی در حل مسائل، متکی به نیروهای داوطلب است موضوعی واجـد اهمیت تلقی می شود. در پیام امروز فرمانده سپاه کامیاران به سپاه کرمانشاه آمده است: «احتیاج به نیرو داریم. سـریعاً اقدام شود، ۳۰ نفر از یزد و سـمنان در کامیاران بودند که بدون اجازه رفته اند.»(۱) (۲۰)

امروز همچنین این پیـام در ساعت ۱۳:۰۰ از دیوانـدره به کرمانشاه ارسال شد: «احتیاج شدید به نیرو داریم، سـریعاً اعزام کنید.» (۲۱) پیام امروز سـپاه زنجان به تهران نیز مؤید وجود مشـکل کمبود نیرو در دیواندره است. متن پیام چنین است: «تعداد ۳۲ نفر از برادران زنجـانی فقط در دیوانـدره مسـتقر هسـتند و وقت مأموریت آنها نیز تمام شـده و پاک سازی منطقه نیز به علت نبودن افراد انجام نشـده، ضـمناً سـپاه با ارتش و افسـران مؤمن با اجازه فرمانـده تیپ هماهنگی کرده که درصورت بودن نیروی کافی سپاه به پاک سازی بپردازنـد و سـپاه ازلحاظ نگهبانی و هم ازنظر تـدارکاتی خیلی در مضـیقه هسـتند. سپاه بیجار تدارک نمی کند {ازلحاظ غذا و وسایل نقلیه}.» (۲۲)

از سوی دیگر، سـپاه کرمانشاه که مرکزی برای توزیع نیازهای ذکر شده از کامیاران و دیواندره است امروز، در تلفن گرامی به تهران اعلام کرد: «اینجا درحـدود ۷ روز است که نه مهمـات داریم و نه تـدارکات، برادران خانی و حاج طهماسبی را فرسـتاده ایم و هیچ اقدامی نشده است اگر چنین باشد ما نمی توانیم کار کنیم.» (۲۳)

یادآوری می شود گردنه صلوات آباد به عنوان گلوگاه دیگری در جاده همدان به سنندج مطرح بوده است که قبلًا مورد پاک سازی قرار گرفته و امروز گزارش آن در روزنامه جمهوری اسـلامی درج شـد که حاوی اطلاعاتی از این پاک سازی است. به گزارش خبرنگـار این روزنامه از همـدان، نیروهای سـپاه قروه موفق به پاک سازی دو منطقه و تصـرف گردنه صـلوات آباد در محور قروه سـنندج شدنـد. در این عملیات یک دسـتگاه کامیون کابین دار مجهز به دسـتگاه های پیچیـده که دراختیار سازمان چریـک هـای فـدایی خلق بوده است از ضـدانقلابیون به دست آمـد. دسـتگاه هـای مـدرن مخـابراتی مـذکور قـادر به تماس با کشورهـای خـارجی و قابـل حمـل ونقـل می باشـند. منطقه گنجی و دهگلاـن و پس از آن گردنه صـلوات آباد در محور قروه سنندج پاک سازی گردید و تعداد زیادی سلاح و مهمات و خودرو به دست پاسداران افتاد. (۲۴)

ص: ۱۰۰۹

۱- * در هامش نسـخه ای از این پیام که برای مرکز فرمانـدهی سـپاه ارسال گردیده، نوشـته شده است: «از فرمانده سـپاه یزد و

سمنان توضیح خواسته شود و ضمناً جایگزین آنان اعزام گردد. امضا»

خبرهـای منـدرج در مطبوعـات حاکی از موفقیت چشـمگیر مربوط به تحرک جدیـدی در حل مسئله بانه است، اما در صـحنه عمل، باوجود اقدامات جدید، وضع بحرانی گذشته ادامه دارد.

روزنامه کیهان در شـماره امروز خود، در تیتر صـفحه اول نوشت: "محاصـره پادگان بانه شکست" در متن این خبر آمده است: «گزارش های رسیده از بانه حاکی است که در اطراف پادگان این شهر درگیری همچنان ادامه دارد. در همین حال، یک مقام مطلع در ستاد مشترک ارتش در تهران در گفت وگویی اعلام کرد که روز گذشته، ستاد مشترک به منظور تقویت پادگان بانه به آن منطقه نیرو اعزام داشته است.» در ادامه این گزارش بعد از اشاره به اخبار دیگر مناطق کردستان آمده است: «صبح امروز، یک مقام موثق در ژاندارمری جمهوری اسـلامی ایران در گفت وگویی با کیهان اعلام کرد که به دنبال اعزام نیروهای کمکی به پادگان بانه این پادگان از محاصره درآمد. این مقام افزود که عملیات شکست محاصره به وسیله هلیکوپترهای اعزامی انجام شد که مواضع دشـمن در اطراف پادگان را در هم کوبیدند. در این عملیات تعدادی از نیروهای ضدانقلابیون دستگیر و بعضی از آنها فرار کردند و اکنون این پادگان تقویت شده است.» (۲۵)

در عرصه عمل، ساعت ۱۵:۳۰، ستاد مشترک ارتش به ژاندارمری خبر داد: «تعدادی از افراد حزب دمکرات کردستان مسلح به سلاح های کلاشـینکف و آر.پی.جی۷ و اسـلحه ضـدهوایی ازطریق کوهسـتان به طرف بانه حرکت نموده انـد.» (۲۶) قبلاً هم خبرهای رسیده تا ساعت ۷ صبح، حاکی از این بود که «تعداد زیادی از مهاجمین به سمت بانه حرکت و در قهوه خانه کوئیج در ۲ کیلومتری بانه تجمع و قصد دارند هنگام تاریکی تقسیم بندی شده و حرکت نمایند.» (۲۷)

همچنین گزارشی که ژاندارمری در ساعت ۱۹:۲۵، به دفتر ریاست جمهوری ارسال کرد، حاکی است: «۱. تعداد ۳۵ نفر افسر و درجـه دار نیروی مخفی [مخصـوص] کـه تعـداد ۲۰ نفر در کـوه اربابـا و ۱۵ نفر در پادگـان بـانه پیاده شـده بودنـد تاکنون از سرنوشت ۲۰ نفر اطلاعی در دست نیست و برای اشغال مواضع داخلی و سرکوبی مهاجمین مستقر در اطراف بانه به انگیزه قطع ارتباط مشخص نگردیده است.(۱) (۲). اغلب ارتفاعات بانه همچنان در اشغال ضدانقلابیون بوده و تیپ ژاندارمری بانه باوجود مشکلات زیاد از موجودیت خود نهایت تلاش و دفاع را می نمایند.» (۲۸)

در گزارش بعـدی اوضاع بعدازظهر تا شب، چنین ذکر شده است: «۱. ... مهاجمین با سلاح های سبک و خمپاره ۱۲۰ و تفنگ ۱۰۶ و آر.پی.جی ۷ پادگان و گروهان ژاندارمری بانه [را] زیر آتش گرفتند که پرسنل خودی با پشتیبانی هلیکوپتر های کبری به آتش ضـدانقلابیون پاسخ و ۲ نفر از پرسـنل تیپ مجروح گردیدند. ۲. ضدانقلابیون با نصب بلندگو در شـهر و در نزدیکی پادگان اعلام می کردند

اگر ارتش کوه اربابا را از ما گرفت شهر دراختیار ماست. ۳. تاکنون وضع کوه اربابا و

۱- * به هم ریختگی عبارت از سند است. منظور این است که پیاده شدن نیروها برای سرکوبی مهاجمان بوده و بی اطلاعی از وضع آنها، به دلیل قطع ارتباط است.

پرسنل پیاده شده روی کوه به انگیزه [به دلیل] قطع تماس روشن نگردیده است.» (۲۹)

در ساعت ۲۲:۴۰، مرکز فرماندهی سپاه به ستاد مشترک تلفن گرامی بدین شرح زد: «طبق خبر واصله از بانه {ازطریق سپاه مراغه} وضعیت پادگان بانه بسیار خطرناک است و طبق اظهار برادر رسولی مسئول پادگان بانه ۵۰ درصد نیروها شهید و بقیه نیز روحیه آنها ضعیف شده، اگر کمک نرسد پادگان سقوط خواهد کرد. خواهشمند است هرچه زودتر اقدامات لازم به عمل آید.» (۳۰)

در ادامه، دقایقی بعد از نیمه شب تلگراف سیار فرمانده گروهان ژاندارمری بانه خبر داد: «هم اکنون هواپیما[ها]ی فانتوم روی پادگان ظاهر شده اند تک تیراندازی ادامه دارد، ولی در مدت یک ساعت گذشته، در زیر آتش شدید سلاح های سنگین مهاجمین قرار داشته ایم که به آتش آنان پاسخ داده شده، ولی احتمال خطر ظرف امشب، وجود دارد. جسدهای موجود تاکنون تخلیه نشده... و اثر نامطلوبی در روحیه پرسنل به جا گذارده است. مقرر فرمایید درمورد شکستن حلقه محاصره و تخلیه اجساد اوامر مقتضی صادر، نتیجه را ابلاغ دارند.» (۳۱)

۵۴۰

سقز و مهاباد ازجمله شهرهایی هستند که در حاکمیت گروه های مسلح غیرقانونی قرار دارند و درعین حال نیروهای مسلح نظام نیز در آنجا حضور دارند. امروز، علائمی از تدارک احتمالی نظام برای پاک سازی سقز و تحرکات دیگری مربوط به مهاباد مشاهده شد.

در ساعت ۱۵:۲۵، ستاد مشترک ارتش در پیامی به مرکز فرماندهی سپاه اعلام کرد: «چون به زودی بایستی سقز پاک سازی شود دستور فرمایید به طور موقت ۱۰۰ نفر پاسدار [به] پادگان سقز اعزام دارند که با همکاری و هماهنگی پادگان نسبت به پاک سازی شهر اقدام نمایند.» (۳۲)

پیام مذکور به اضافه این دستورالعمل برای نیروی زمینی ارتش جهت آگاهی ارسال شده است: «جهت آگاهی و پیروی موضوع فوق ضمناً چون شناسایی مستلزم عملیات زمینی بلافاصله می باشد علی هذا دستور فرمایید از لشکر برنامه زمانی اجرای پاک سازی تنظیم و به موقع درخواست شناسایی هوایی نماید.» (۳۳)

ساعتی بعد، کلاهدوز رئیس ستاد سپاه، به سپاه کرمانشاه پیام داد: «طبق اطلاع رسیده شهر سقز تقریباً خالی شده، پیشمرگ ها فراری و تصرف شهر آسان می باشد. با ستاد سنندج بایستی هماهنگی به وجود آید تا اقدام شود.» (۳۴) یادآوری می شود روز قبل سپاه میاندوآب در پیامی به کلاهدوز اطلاع داده بود که «نیرو اعزام کنید. وضع سقز مساعد، شهر تقریباً خالی شده، پیشمرگان فراری و تصرف شهر آسان می باشد، سریعاً اقدام شود.» (۳۵)

درباره مهاباد، امروز اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سپاه به واحد اطلاعات سپاه تبریز اعلام کرد: «طبق اطلاع واصله قرار است ضدانقلاب در کردستان ازطریق تبریز به مهاباد و ارومیه به مهاباد تدارک و پشتیبانی شوند. بدین وسیله مقرر می شود که کلیه اتومبیل های حامل دارو بازرسی

درصورتی که متعلق به سازمان های دولتی نبوده آنها را ضبط و به بهداری سپاه تحویل تا ترتیب انتقال آنها به منطقه داده شود.» (۳۶)

امروز همچنین در ساعت ۱۸:۰۰، حزب دمکرات اجتماع بزرگی در مهاباد برگزار کرد. گزارش شهربانی مهاباد از این قرار است: «ازطرف حزب دمکرات میتینگی در میدان شهیدان مهاباد برگزار گردید. در این میتینگ که عده کثیری از اهالی شهر و سایر مناطق کردستان شرکت داشتند دکتر قاسملو سخنرانی کرد، نامبرده در این سخنرانی اشاره به وقایع شش ماه اخیر کردستان کرد و درمورد طرح ۲۶ ماده[ای] هیئت نمایندگی خلق کرد و طرح شش ماده ای حزب دمکرات و نیز درگیری اخیر کردستان بیاناتی ایراد و سپس جنگ در داخل شهرها [را] محکوم و چنین ادعا کرد بااینکه دولت راه مذاکره را بسته است ما همیشه برای مذاکره حاضریم چون معتقد به جنگ و برادرکشی نیستیم و از فرمایشات رئیس جمهور که فرمودند مردم کرد سلاح ها را مخفی کنند و ببینند حق آنها را خواهیم داد یا خیر(۱) استقبال و آن را منطقی تلقی نموده و آمادگی حزب دمکرات را برای مناظره تلویزیونی اعلام می کنیم.»(۲) (۳۷)

شب هنگام، اتفاقی نادر در این شهر روی داد که علت و هدف آن روشن نگردید. ماجرا این گونه بود که سینما امید یکی از دو سینمای مهاباد، دچار حریق شد و باوجود فعالیت سه ماشین آتش نشانی، پنج ساعت، در آتش سوخت. به گزارش خبرنگار کیهان: «حریق که از ساعت ۱۰ شب چهارشنبه، آغاز شده بود تا ساعت ۳ بامداد، ادامه داشت. علت حریق و میزان خسارات وارده هنوز معلوم نشده است. درارابطه با آتش سوزی این سینما ۲ نفر دستگیر شدند و بازجویی از آنان ادامه دارد.» (۳۸)

۵۴۱

آنچه امروز قاسملو در مهاباد تحت عنوان ضرورت مذاکره مطرح کرد، نوعی واکنش به روند اخیر قضایا در سنندج است و بجز وی افراد دیگری نیز آن را مطرح می کنند. تجربه تلخ مذاکره

(عبدالرحمن قاسملو در میتینگ حزب دمکرات مدعی شد:

بااینکه دولت راه مذاکره را بسته است، ما همیشه برای مذاکره حاضریم.)

ص: ۱۰۱۲

۱- * البته صحبت های بنی صدر راجع به استفاده نکردن از سلاح در مطالبات، به معنای خلع سلاح و بی نتیجه بودن سلاح بود نه مخفی کردن آن. قاسملو عمداً این اشتباه را مرتکب شده است تا تأثیر اساس حرف بنی صدر را خنثی کند.

۲- ** ضمیمه دارد؛ نگاهی به آخرین وضعیت شهر مهاباد در گزارش به فرماندهی سپاه.

در گذشته و سوءاستفاده شدید گروه های مسلح غیرقانونی از فرصتی که از این طریق به دست آوردند، تقریباً کلیه نیروهای هوادار نظام را به بی فایده و مضربودن مذاکره رسانده است.

در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی، مصاحبه با فردی که "معاون فرماندهی عملیات سپاه پاسداران مستقر در سنندج" معرفی شد، درج گردید. وی در پاسخ به این سؤال که «چنانچه دولت در ادامه جنگ بخواهد هیئتی جهت مذاکره معرفی کند، عکس العمل شما در قبال آن چیست؟» گفت: «حدود سه روز پیش هیئتی ازطرف سپاه پاسداران مستقر در سنندج به حضور رئیس جمهور رفت و صریحاً به ایشان گفتند که سپاه پاسداران با هیچ گونه مذاکره ای کنار نخواهد آمد، بلکه همان طوری که آیت الله منتظری گفته اند ما جهت پاک سازی کامل منطقه تا آخرین قطره خون خود استقامت می کنیم.ضمناً اگر به این حرف ما توجه نشود و احتمالاً مذاکره ای صورت بگیرد، ما بدون توجه به آن راه خود را ادامه می دهیم.» (۳۹)

در شماره امروز همین روزنامه، مصاحبه ای نیز با سرهنگ صدری فرمانده لشکر ۲۸ سنندج، درج شده است. وی درمورد وضعیت گروه های مسلح درگیر در سنندج که اکنون از شهر خارج شده اند و ممکن است دست به تحرکات مسلحانه در بانه یا مناطق دیگر بزنند، گفت: «اینها را تعقیب خواهیم کرد تا مرزها را به طور کامل ببندیم و ممکن است حملاتی پراکنده داشته باشند. ضمناً پادگان بانه مواضعش مستحکم شده و نه اینکه سقوط کرده و تقویت شده، تجربه ثابت کرده همان طوری که حضرت آیت الله العظمی منتظری فرمودند مذاکره به معنی شکست است. مذاکره کردن یعنی تقویت گروه ها و نابودی مردم.» (۴۰)

دراین حال اظهارات امروز آیت الله بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو مؤثر شورای انقلاب، نشان می دهد که فراتر از هرگونه بحث راجع به مذاکره، تصمیماتی تعیین کننده درباره قضایای کردستان اخذ شده است. اتفاقاً در جناح بندی کنونی نظام، دراین باره بیشتر از سایر قضایا تفاهم وجود دارد. به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب، طبق برنامه هر هفته در مصاحبه مطبوعاتی به سؤالات خبرنگاران داخلی و خارجی پاسخ گفت.

در این نشست مطبوعاتی خبرنگار روزنامه اطلاعات سؤال کرد: «چندی قبل حزب دمکرات کردستان طرح شش ماده ای برای کردستان ارائه داد و دولت هم این طرح را پذیرفت، ولی چرا تاکنون اجرا نشده؟ اصولاً ـ سیاست دولت در قبال مسائل کردستان چیست؟ استدعا می کنم این را پاسخ دهید و قضایای کردستان چگونه می خواهد خاتمه پیدا کند؟»

دکتر بهشتی پاسخ داد: «شما از هر ایرانی و هر ایرانی مقیم در مناطق کردنشین، برادران و خواهران کرد که به راستی با تجزیه طلبی مخالف باشند بپرسید که بالاخره در کردستان چه باید بشود، جواب روشن است، جواب این است که در کردستان باید سلاح بر زمین گذاشته شود. سلاح به دولت تحویل داده شود و دولت موظف است برای مردم کردستان همه گونه اقدامات

سودمنـد را انجام دهـد و به مردم منطقه همان اختیاراتی را که مردم اسـتان ها و مناطق دیگر دارند بدهد. یک وقت است مردم کردستان اختیاراتی بیش از آنچه مردم یزد، مردم کرمان، مردم خراسان دارند می خواهد، در اینجا سؤال است چرا؟ مگر فرقی هست. یک وقتی همان را می خواهند پس اگر همان اختیارات را بخواهند باید سؤال از دولت و مسئولان مملکت شود که چرا به آنها چنین اختیاراتی نمی دهنـد، اگر بیش از آن بخواهند از آنها باید سؤال شود که چه می خواهند و چرا و به چه دلیل می خواهند؟ تمام مردم یک کشور دربرابر قانون باید قانون مساوی داشـته باشـند. ما معتقد هستیم که برادران و خواهران کرد مثل تمام خواهران و برادران دیگر مناطق ایران بایـد حقوق مساوی و حقوق کافی داشـته باشـند. بنابراین بایـد واقعاً شـرایط عمومی یـک کشور را دیـد تـا ببینیم دررابطه با دادن اختیارات محلی هرچه بیشتر به مردم هرجا برای اداره خودشان، تا کجا می توانیم پیش برویم، چه مقدار امکانات داریم، آنها چه امکاناتی دارند و در چه شـرایطی هستیم. در کردستان هم باید همان طور عمل شود. من معتقد هسـتم مسـئله کردسـتان ازنظر دولت خیلی روشن است مسـئله کردستان و وضع کردستان باید به همان صورت باشد که وضع اسـتان یزد، وضع اسـتان کرمان هست بنابراین وقتی به آن صورت درآمد هیچ مشـکلی برای دولت و برای مردم کردستان نخواهد بود.»

خبرنگار مذکور در ادامه پرسید: «پس طرح خودگردانی چه می شود؟»

دکتر بهشتی پاسـخ داد: «این خود گردانی را بیش از آنچه مردم یزد دارند، هست یا به همان اندازه؟ اگر این خودگردانی واقعاً خوب و مفیـد است باید به مردم یزد هم داده شود و اگر این خودگردانی در شـرایط کنونی مفید نیست چرا به مردم کردسـتان داده شود؟ من فکر می کنم مردم کردستان دوست دارند با سایر ملت ایران دارای حقوق مساوی باشند.»

خبرنگار پرسید: «آیا زبان و فرهنگ و قومیت نمی تواند عاملی برای جداعمل کردن درباره کردستان باشد؟»

دکتر بهشتی در پاسـخ گفت: «هر قومی زبان خودشان را دارنـد مگر مردم آذربایجان، آذربایجانی صـحبت نمی کننـد، مگر لر هم برای خودش قومیت نـدارد؟ گیلک هم دارد، خراسانی هم قومیت دارد حتی در یک شـهر، در یک اسـتان شـما می بینیـد، جاهـایی هست که زبـان خـاص خود را دارنـد، آیـا کسـی می خواهـد این خصوصـیات را از آنهـا بگیرد بله اینها را می توانید بگویید که یزد این فرق را دارد که زبانشان فارسـی است و در مدارسـشان فقط فارسـی تدریس می شود، در کردسـتان کردی هم تـدریس شود، البته شـکی نیست زبـان آنهـا، فرهنـگ آنها، سـنن آنها بایـد محترم شـمرده شود و این آزادی و انواع آن به ایشان داده شده و این حق را در قانون اساسی هم داریم.» (۴۱)

یادآوری می شود دکتر بهشتی ظهر دیروز، در محل مقر سپاه گفته بود: «ما تا پاک سازی کامل در منطقه غرب هیچ صلحی را نخواهیم پذیرفت.» (۴۲)

درحالی که در مسئله کردستان، چشم انداز حل مسئله به نفع نظام تا حدی روشن شده است، گزارش های تحلیلی سپاه حاوی هشدارهایی درباره مناطق دیگر ازجمله گنبد و جیرفت کرمان است.

واحدهای اطلاعات سپاه در بهشهر، ساری، گرگان و گنبد، امروز این پیام را از مرکز دریافت کردند: «طبق اطلاع واصله از منبع موثق، ضدانقلاب درصدد تدارک یک جنگ همه جانبه در منطقه گنبد علیه حکومت جمهوری اسلامی هستند و از قرار معلوم از سراسر کشور اسلحه و مهمات خود را به منطقه سرازیر نموده اند و درصدد شناسایی و سازماندهی هستند. دراین رابطه برادران سپاه باید هشیاری خود را بالا برده تا بتوانند به موقع ضدانقلاب را سرکوب کنند.» (۴۳) در این پیام شکست ضدانقلاب در کردستان، از دلایل این قضیه اعلام شده است.

در جیرفت، درگیری ایجاد شده امروز از نوعی دیگر و به عبارتی غیرسیاسی بود. این درگیری با حمله مسلحانه به یک مقر سپاه در ساعت ۵:۲۰ بامداد، شروع شد. به گزارش ستاد مشترک ارتش در این حمله «افراد قنبر ناروئی با عده ای مسلح پاسداران مستقر در کشمیران را واقع در...(۱) جیرفت محاصره و به روی آنان و ساکنین محل تیراندازی می نمایند. براثر تیراندازی متقابل پاسداران، اشرار عقب نشینی و متواری می شوند. درنتیجه یک زن کشته و یک دختربچه مجروح می گردد که یک اکیپ از پاسگاه قلعه گنج و یک اکیپ از پاسگاه ژاندارمری سفرحان به محل وقوع حادثه اعزام گردیده اند.» (۴۴)

در گزارش سپاه بندرعباس آمده است: «پس از هماهنگی با سپاه کرمان تعداد ۱۵ نفر پاسدار به منطقه مذکور به سرپرستی برادر حسن ذاکری اعزام شدند. تاریخ اعزام ۳۱/۲/۱۳۵۹ ساعت ۱۲ شب.» (۴۵) این درحالی است که سپاه کرمان نیز در ساعت ۲۳:۴۵، اعلام کرده بود: «ما نیرو به منطقه فرستادیم، ولی به علت کمبود از بندرعباس هم کمک خواستیم که آنها هم امشب فرستاده اند.» (۴۶)

بااین حال، احتمال دامن زدن به این ماجرا و توسعه نابسامانی در این منطقه ازنظر سپاه کرمان وجود دارد. گزارش امروز این سپاه به تهران علامتی از این نگرانی است: «دو اتومبیل اسلحه از کرمانشاه به مقصد عشایر جیرفت حرکت کرده است منابع محلی گزارش می دهند که در دو روز آینده احتمال حمله مسلحانه ازطرف دو قبیله ای که به تازگی متحد شده اند به سپاه جیرفت یا فهرج وجود دارد. یکی از اتومبیل ها مینی بوس سبز رنگ به شماره... و اتومبیل دوم نیز خاور است. یک ماشین استیشن خاکستری رنگ نیز اسکورت آنها می باشد.» (۴۷)

ص: ۱۰۱۵

۱- * کلمه در سند ناخوانا است، منطقه ای در حوالی جیرفت است.

امروز، طبق اعلام قبلی، اجلاس سه روزه "حوزه، دانشگاه، انقلاب فرهنگی" در قم آغاز شد. این اجلاس ازسوی سه تشکل مشهور جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، جامعه اسلامی دانشگاهیان، دفتر تحکیم وحدت {انجمن های اسلامی و سازمان ها و دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی کشور} و تشکل جدیدالتأسیس "جماعت تحکیم وحدت طلاب و دانشجویان" برپا شده است.

به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، «صبح امروز {۳۱/۲/۱۳۵۹}، طلاب حوزه علمیه همراه با مردم قهرمان قم با شور و هیجانی خاص و با نقل و گلاب از دانشجویان انجمن اسلامی که به این شهر آمده اند، استقبال کردند. دانشجویان ابتدا در میدان امام خمینی قم تجمع کرده و پس از آن همراه با مستقبلین به طرف مدرسه فیضیه راه پیمایی کردند و شعارهایی چون "فیضیه، دانشگاه، دو سنگر انقلاب"؛ "دانشجو، روحانی، میثاقتان الهی است" می دادند. پس از اتمام راه پیمایی در مکان هایی که برایشان در نظر گرفته شده بود مستقر شدند.» (۴۸)

در گزارش روزنامه جمهوری اسلامی نیز آمده است «قم شاهد یکی از پرهیجان ترین و مقدس ترین روزهای خود بود.... راه پیمایانی که شامل اعضای انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان و اساتید مسلمان دانشگاه ها بودند، در صف های منظم از مقابل مجتمع آموزش عالی قضایی قم تا مدرسه فیضیه راه پیمایی کردند و این درحالی بود که مدرسین حوزه عملیه قم، طلاب، دانشجویان و سایر اقشار و [مردم] مبارز قم به استقبال برادران و خواهران دانشجوی مسلمان خود آمده بودند.»

در میدان امام، ورودی شهر قم، دکتر عبدالله جاسبی به نمایندگی ازطرف اساتید مسلمان و یکی از دانشجویان و یکی از طلاب حوزه علمیه چند سخنرانی کوتاه ایراد کردند. (۴۹)

اجلاس مزبور ساعت ۵ بعدازظهر، به طور رسمی شروع به کار کرد. به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی، در شروع برنامه پس از برگزاری نماز جماعت و تجمع در مدرسه فیضیه، پیام انجمن اسلامی دانشجویان قم و سپس پیام برادران دانش آموز انجمن اسلامی قم و پیام مدرسه علمیه رسالت خوانده شد و پس از قرائت پیام نوروزی امام خمینی، شیخ محمد یزدی از اساتید حوزه علمیه و نماینده مردم قم در مجلس شورای ملی مطالبی درمورد انقلاب فرهنگی بیان کرد. وی در قسمتی از سخنان خود گفت: فرهنگ اسلامی طرز تفکر و نوع اندیشیدن است که زندگی انسان براساس آن نوع تنظیم می شود و انسان آن طور زندگی می کند که فکر می کند. با سخنرانی یکی از دانشجویان برنامه اولین روز گردهمایی پایان یافت. (۵۰)

به گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی، در برنامه امروز، یکی از طلاب حوزه علمیه قم مقاله هشدار را قرائت کرد. این مقاله درمورد سوءاستفاده منافقین و معاندین اسلام از صداقت برادران بود. (۵۱)

ص: ۱۰۱۶

جناح بندی کنونی حاکمیت، به تدریج و به آرامی به دوقطبی بنی صدر بهشتی تبدیل می شود.

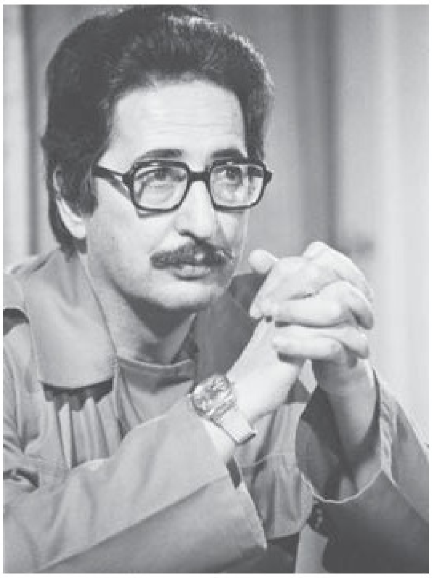
این امر درواقع مطابق مشی سازمان مجاهدین خلق است که به جای جناح خط امام، شخص بهشتی و پشت سر وی حزب جمهوری اسلامی مخاطب تبلیغاتی باشد. تحت تأثیر مستقیم و غیرمستقیم سازمان، بنی صدر نیز به تدریج به چنین جهتی سوق داده می شود و دراین میان جناح بنی صدر در سطح رسانه، شدت برخوردهای تبلیغاتی را در دستور کار دارد، ولی جناح مقابل درعمل {به طور مثال در انتخاب نخست وزیر} استواری نشان می دهد و در تبلیغات ملایم است، مصاحبه امروز دکتر بهشتی بروزی از این وضعیت است.

روزنامه انقلاب اسلامی ارگان هواداران بنی صدر نوشت: «دکتر بهشتی در پاسخ این سؤال که نظر شما درمورد اظهارات اخیر رئیس جمهور درمورد شما چیست؟ گفت: برای من این طور نقل کرده اند که آقای بنی صدر در یک گفت وگویی گفته اند که این سمپاشی های رادیوهای بیگانه است که به منظور تفرقه اندازی و جدایی افکنی از این مطالب منتشر می کنند. فکر می کنم که آقای بنی صدر و همه دوستان ما حساسیت شرایطمان را درک می کنند و می دانند که حتی کمترین جمله ای که بویی از این گونه مطالب خلاف از آن به مشام برسد وسیله و دستاویزی خواهد بود برای دشمنان داخلی و خارجی پیروزی انقلابمان. به هرحال امید من این است که آقای بنی صدر و مجلس و همه دوستان دیگر بتوانند با وحدت نظر و اتفاق کامل مسئولیت هایشان را برای شتاب بخشیدن برای پیشرفت این انقلاب در خط اصیل اسلامی و در خط اصیل استقلال و رعایت کامل شعار نه شرقی، نه غربی پیش ببرند.» (۵۲)

به نوشته مطبوعات، ارگان جناح مقابل بنی صدر یعنی روزنامه جمهوری اسلامی در همین مصاحبه سؤال کرد: «این تصور در اذهان است که امام با خواسته رئیس جمهور برای انتخاب نخست وزیری موافقت کرده است، ولی چگونه شورای انقلاب دراین مورد به نتیجه نرسیده است؟»

دکتر بهشتی پاسخ داد: «هیچ کس مخالفت اصلی ندارد، امام موافقت کردند که ایشان می توانند قبل از اینکه مجلس اعتبارنامه هایش

را تنظیم کند و آماده بشود فردی را با وزرایش انتخاب بکنند و شورا تا آماده شدن مجلس {که اختیارات مجلس را دارد} عین آن نقش را به عهده بگیرد. بنابراین این تابع این است که ایشان بتوانند چنین فردی را با وزرایش انتخاب بکنند و شورا هم تصمیم بگیرد چون مسئله مهم این است که اگر این نخست وزیر و وزرا طوری

{بنی صـدر در مقـام فرمانـدهی کل قوا قرار گرفته ولی در مقابله با جناح رقیب به ویژه در مسـئله انتخاب نخست وزیر، روز به روز خود را ضعیف تر و محدودتر می بیند.}

ص: ۱۰۱۷

انتخاب نشوند که تقریباً ۹۰ درصد به کار آینده شان مطمئن باشند چطور می توانند الآن کاری انجام بدهند؟ چطور می توانند نقشی به عهده بگیرند؟ درواقع این است که انتخاب یک نخست وزیر و یک دولت در این شرایط به طوری که هم حالا مورد تأیید شورای انقلاب و تصویب امام باشد چون در شرایط کنونی باید این طور باشد و هم بعد از دو سه هفته ازطرف مجلس بتواند رأی اعتماد بگیرد که این کار پیچیده ای است و کار ساده ای نیست.» (۵۳)

۵۴۵

مطالبی که شاهپور بختیار در مصاحبه با نشریه فرانسوی پاری ماچ مطرح کرده است، شفاف سازی نوع برخوردهای عراق را همراه دارد. اهمیت مسئله، بازگویی نقش عراق در تحرکات مسلحانه غرب کشور و نیز در تحریک و سازماندهی ارتشیان فراری برای تدارک کودتا یا اقدام نظامی دیگری علیه جمهوری اسلامی از زبان یکی از متحدان عراق و دشمنان نظام جمهوری اسلامی است.

بختیار پس از بازگشت از بغداد، در مصاحبه ای با نشریه فرانسوی پاری ماچ در پاسخ به پرسش خبرنگار درباره اینکه «در سفر اخیر خود به عراق به چه مسائلی برخورد کرده [است]؟» گفت: «عراقی ها خواستار ذره ای از خاک ایران نیستند، ولی می خواهند دربرابر ملاهایی که قصد صدور انقلاب ایران به کشورشان را دارند به مقابله برخیزند و به همین دلیل است که عراقی ها کردهای ایرانی را مسلح می کنند و به تحریک قبایل مرزنشین ایران می پردازند.»

وی در ادامه افزود: مطمئن باشید اگر انقلاب دیگری در ایران صورت بگیرد منشأ آن از عراق خواهد بود، زیرا تاکنون بیش از یک هزار افسر ایرانی در عراق تجمع کرده اند و بی شک اجتماع آنها در عراق برای ماهیگیری از شط فرات نیست.

پاری ماچ همچنین نوشته است: شاهپور بختیار کوچک ترین وحشتی از ارتش ایران ندارد و معتقد است که دیگر در ایران ارتشی در کار نیست. (۵۴)

۵۴۶

در شماره امروز ژون آفریک {چاپ پاریس}، مصاحبه ای با نورالدین کیانوری دبیر کل حزب توده با عنوان "چگونه می توان مارکسیست اسلامی بود" درج شده است. مصاحبه درواقع نوعی جدل یا دیالوگ با کیانوری است که آیا یک مشی صحیح انتخاب کرده است یا غلط؟ به همین دلیل مصاحبه با عبارت "خواهیم دید، بله خواهیم دید" پایان یافته است. در این مصاحبه کیانوری آرزوی خود را مبنی براینکه بتواند در جبهه متحد انقلابی از اعضا و ارکان باشد و درنهایت رهبری

آن را برعهده بگیرد، بیان کرده است. مصاحبه کننده که فرد مطلعی است به نیروی شوروی اشاره کرده که درصورت احراز شرایط مطلوب تحت عنوان دفاع از دمکراسی به حمایت حزب توده وارد عرصه خواهد شد، اما کیانوری اصلاً این فرض را تأیید یا رد نکرده است. متن مصاحبه به نقل از بولتن داخلی بررسی روزانه مطبوعات جهان که توسط وزارت ارشاد ملی تهیه می شود، چنین است:

«مجله ژون آفریک: جانب داری شما نسبت به آیت الله خمینی و نظام اسلامی او که خواهان برقراری آن در ایران است باعث تعجب است. مذهب و مارکسیسم ازنظر علمی با یکدیگر مغایر هستند.

نورالدین

کیانوری: حزب کمونیست ایران جزمی نیست. این حزب سیاست خود را بر مبنای واقعیت های نهضت انقلاب ایران اجرا می کند.

واقعیت این است که کلیه طبقات مردم ایران که دارای احساسات مذهبی واحدی هستند طرف دار انقلاب هستند. تنها یک اقلیت جزئی که مستقیماً به دربار وابسته بوده مخالف انقلاب است. این انقلاب مذهبی است، ولی محتوای آن با کلیه ایده هایی که ما همواره به نشر آن پرداخته ایم مطابقت دارد و همچنین انقلابی است دمکراتیک، ضدامپریالیست و مردمی. دمکراتیک ازاین رو که سلطنت را واژگون ساخت و نظام تازه ای را بنا نهاد. نظامی که امکان زیستن در هر حزب و گروهی را می دهد. صفت ضدامپریالیستی این انقلاب در آن است که امریکا را دشمن شماره یک ایران به شمار می آورد و این راهی است که حزب توده از سی ونه سال پیش دنبال کرده و هرگز از آن خودداری نکرده است و بالاخره مردمی بودن انقلاب ازاین روست که دگرگونی اساسی به نفع ستم دیدگان همراه داشته است. این انقلاب سرمایه های عظیم ۸۰ در صد صنایع مراکز خصوصی را ملی کرد. درحقیقت انقلاب ایران به منزله قطع رابطه های قدرت بین طبقات می باشد و این به زیان طبقه بورژوازی و به نفع طبقه زحمت کش است. شکل مذهبی این انقلاب مسئله اساسی نیست. این محتوای اجتماعی آن است که اهمیت دارد.

ژون آفریک: مع هذا قانون اساسی ایران که شما به آن رأی داده اید، منشاء اسلامی دارد.

کیانوری: تکرار می کنم، این محتوا است که اهمیت دارد. قوانین ابدی نیستند آنها قابل تغییرند. درهرصورت قانون اساسی جنبه های مثبت دارد و ما برای تغییر جنبه های منفی آن مبارزه خواهیم کرد. مانند حقوق ملی گرایان، حقوق زنان و به خصوص وظایف رهبری پس از امام خمینی.

ژون آفریک: باوجوداین [آیت الله] خمینی به شما اعتماد ندارد، او در کتابش برای یک دولت اسلامی می نویسد: "ما هرگز با مارکسیست ها همکاری نخواهیم کرد من به طرف دارانم دستور داده ام که چنین کاری نکنند. من می دانم که آنها روزی از پشت به ما خنجر خواهند زد. ..."

کیانوری: ما واقع بین هستیم. فیلسوف نیستیم که در کتاب ها درپی کشف مطالب باشیم. تا

امروز، [امام] خمینی آنچه را ما آرزو داشته ایم انجام داده است. ما به مشارکت مارکسیست ها و روحانیون ترقی خواه در بطن یک نهضت انقلابی معتقدیم. مردانی چون ناصر، قذافی یا حافظ اسد که انقلابیون مسلمان هستند در ابتدا به شدت مخالف کمونیست ها بودند، ولی زندگی آنها را به راهی کشاند که موضع خود را تغییر دادند. مبارزه علیه امپریالیسم منجر به اتحاد آنها شد.

تجربه بهترین معلم انسان می باشد. انقلابیون مسلمان و متعهد بالاخره با مارکسیست ها همکاری می کنند. ما به این قانون اعتقاد داریم.

ژون آفریک: بنابراین شما به منافع دمکراتیک تشکیلات کنونی معتقد هستید، ولی آیا به یک اقدام شدید ازجانب احزاب و گروه های مذهبی علیه حزب توده، فکر نمی کنید؟

کیانوری: ما احتمال انحصارطلبی ازجانب جنبش های مذهبی افراطی تشکیلات سیاسی را در نظر داریم. کاملاً امکان آن وجود دارد، ولی تصور می کنم که به اندازه کافی نیروهای قدرتمند در مرکز جنبش های مذهبی وجود داشته باشد که معتقد به آزادی فکر و عمل که امروزه در ایران وجود دارد، باشند. ما به سهم خود برای ایجاد یک جبهه واحد مبارزه می کنیم و هدف استراتژیکی ما تشکیل یک جبهه مردمی، دمکراتیک و ضدامپریالیستی است که کلیه سازمان های مذهبی یا سایر سازمان ها را که خواهان شرکت در آن هستند یک جا جمع کنند و حزب کمونیست ما، توده، که بهترین مبلغ آزادی ملت ایران است می تواند رهبری این جبهه را به عهده داشته باشد.

ژون آفریک: یعنی وضعیتی که از آن طریق شما روزی نیروهای شوروی را برای دفاع از دمکراسی در ایران فرا خواهید خواند؟

کیانوری: ما دلایل خود را نه بر مبنای فرضیات بلکه بر مبنای واقعیت ها ارائه می کنیم. ما واقع بین هستیم.

ژون آفریک: تاکنون ثابت شده که امپریالیسم و مذهب بنا به تعالیم خود مارکسیست ها، متحدانی علیه مارکسیست هستند، ولی گفته شما عکس این حقیقت را بیان می کند، این یک معجزه است؟

کیانوری: همین طور است.

ژون آفریک: خواهیم دید.

کیانوری: بله، خواهیم دید. ...» (۵۵)

{نورالدین کیانوری}

ص: ۱۰۲۰

در مرزهـای ایران و افغانسـتان تحرکـاتی انجـام می گیرد کـه هرچنـد چشم انـداز چنـدان حـادی نشـان نمی دهـد، امـا به دلیل جدیـدبودن، علامتی از نارضایتی دولت افغانسـتان و درواقع دولت شوروی به شـمار می رود. امروز برای دومین روز متوالی، ۲ فرونـد هلیکوپتر افغـانی حـدود ۳۰۰ مـتر بـه حریم فضـایی جمهـوری اسـلامی ایران تجـاوز کردنـد. (۵۶) درایـن بـاره گزارش فرمانـدهی ژانـدارمری به نقل از گزارش مرزبانی تایباد حاکی است: «در ساعت ۱۳:۳۵ روز جاری، ۲ فروند هلیکوپتر ازطرف خاک افغانسـتان از محل گرگ آباد روی میله ۱۵ مرزی و پاسـگاه های هشـتادان و مطهری پرواز با تیراندازی پاسگاه مطهری مـواجه و بـازگشت نمـوده، ولی در نـوار مرزی درحـال گشت می باشـند.» (۵۷) معـاون نـاحیه ژانـدارمری خراسان به خبرنگار خبرگزاری پـارس در مشـهد گفت: به دنبال این تجاوز ازسوی مرزبان تایباد دراین زمینه به مرزبانان افغانسـتان شدیـداً اعتراض شد. (۵۸) فرمانـده ژاندارمری نیز اعلام کرد: «ازطریق مرزبانی دسـتورات مراقبتی لازم به پاسـگاه های مرزی ابلاغ شده است.» (۵۹)

یادآوری می شود قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، درپی تجاوز روز گذشـته هلیکوپترهای افغانی به خاک ایران گفت: «این عمـل ازطرف شـوروی در افغانسـتان صورت گرفته و به این ترتیب خواسـته انـد مـا را از موضع گیری در یـازدهمین کنفرانس وزیران خارجه کشورهای اسـلامی که در اسـلام آباد جریان دارد، بترسانند.» قطب زاده افزود: «مسلماً اینها اشتباه می کنند زیرا این امر ما را در تصـمیم گیری جدی تر خواهد کرد.» (۶۰) وی اعلام کرد: ایران دعوت به شرکت در یک کمیته عالی وزرای امور خـارجه اسـلامی برای حـل این مشـکل را خواهـد پـذیرفت. به نظر ایران این کمیته می توانـد بـا کابل تماس بگیرد. بنا بر گزارش های رسیده، کنفرانس اسلامی به طور غیررسمی با تشکیل چنین کمیته ای

موافقت کرده است. البته قطب زاده تأکیـد کرد ایران به شـرطی حاضـر به برقراری تمـاس بـا رژیم کابل است که این دولت به عنوان یکی از طرف های ذی نفع ماننـد مجاهدین افغانی و نه به عنوان دولت قانونی افغانسـتان در مذاکرات شـرکت کند. وی افزود: دولت ایران رژیم ببرک کارمل را یکی از طرف های ذی نفع می داند نه دولت قانونی افغانستان. (۶۱)

در همیـن حـال، دکـتر بهشـتی یـک مقـام مـؤثر دیگر در ایران، در پاسـخ این سـؤال که «دولت افغانسـتان خواسـته بـود که در کنفرانس وزرای امور خارجه اسـلامی پـذیرفته بشود، موضع دولت ایران دراین باره چیست؟» گفت: «دولت ایران معتقد اسـت که حکومت فعلی افغانسـتان یک حکومت تحمیلی و دست نشانده بیگانه است و دولت ایران با شـرکت این گونه حکومت ها که دست نشانده تحمیلی بیگانه اند در این کنفرانس ها موضع مخالف دارد.» (۶۲)

ص: ۱۰۲۱

سرنوشت امام موسی صدر و تشکیل کمیسیونی برای تحقیق در این قضیه و سرانجام آن، در شماره امروز نشریه فارین ریپورت {چاپ لندن}، به صورت گزارشی درباره ایران، مورد توجه قرار گرفته است. این گزارش هرچند به موضوعی خارج از مرزهای ایران مربوط است، بااین حال مورد علاقه بسیاری از فعالان سیاسی ایران است.

در این گزارش آمده است: «یک کمیسیون تحقیق که ازسوی شورای انقلاب ایران تشکیل شده بود به تازگی گزارش خود را به پایان رسانیده است. در این گزارش آمده است امکان دارد لیبیایی ها موسی صدر، امام شیعیان لبنان را که دو سال قبل به طور مرموزی ناپدید شد به قتل رسانده باشند. در این کمیسیون مقامات برجسته ایران از قبیل حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب، ابراهیم یزدی وزیر پیشین امور خارجه و صادق طباطبائی سرپرست ادارات نخست وزیری {و همچنین رئیس سازمان اطلاعاتی کشور} و خواهرزاده امام موسی صدر شرکت دارند.

این کمیسیون به کمک سازمان های امنیتی ایتالیا، فرانسه، سوریه و الجزایر و سازمان های فلسطینی اعلام کرد که اظهارات لیبیایی ها با واقعیت منطبق نیست.

لیبیایی ها همیشه ادعا کرده اند که موسی صدر در تاریخ ۳۱ اوت ۱۹۷۸، با پرواز شرکت هواپیمایی آلیتالیا، طرابلس را به قصد رم ترک نموده است، اما این کمیسیون دریافته است که بلیت هواپیمای وی در روز اول سپتامبر، به دست مقامات فرودگاه لیبی ممهور شده است. در این روز، ۲ نفر که خود را امام و مشاورش معرفی کردند با آلیتالیا از طرابلس عازم رم شدند، لیکن شاید به علت شتاب زدگی در این کار اشتباهات زیادی مرتکب شدند. این ۲ نفر اثاثیه امام گم شده را به هتلی در فرودگاه رم بردند، اتاق گرفتند و دیگر هرگز به چشم نخوردند، کمیسیون تحقیق دریافته است که اشیایی از چمدان ها گم شده و در نوشتن برچسب روی اثاثیه، خط امام را جعل کرده اند. ... نتایج تکان دهنده ای که این کمیسیون ایرانی بدان دست یافته است در ضمیمه ای محرمانه مندرج می باشد. این ضمیمه نشان می دهد که امام موسی صدر و همراهانش در تاریخ ۳۱ اوت، توسط مأموران امنیتی لیبی ربوده شده و به یکی از اردوگاه های نظامی این کشور در ۴۰ کیلومتری جنوب طرابلس انتقال داده شده و وی را در یک دادگاه نظامی

{کمیسیون تحقیق سرنوشت امام موسی صدر اعلام کرد: ادعای لیبیایی ها درمورد ورود وی به ایتالیا واقعیت ندارد. }

ص: ۱۰۲۲

برق آسا محاکمه کردند. ... هفته گذشته، مدیر دفتر شرکت هواپیمایی آلیتالیا در طرابلس ازسوی مقامات لیبیایی به جرم جاسوسی دستگیر شد. منابع ایتالیایی اظهار داشتند که این دستگیری با عملیات ترور لیبیایی ها در رم در ارتباط بوده است، لیکن به نظر می رسد که لیبیایی ها از سازمان های امنیتی ایتالیایی به خاطر همکاری با کمیسیون ایرانی، انتقام می گیرند.» (۶۳)

۵۴۹

موضوع نفت و قیمت آن و نیز نقش ایران دراین باره، از موضوعات مهم اخیر به خصوص پس از مطرح شدن تحریم اقتصادی است. ایران، بعد از انقلاب اسلامی که خود این پدیده از عوامل مهم رونق بازار نفت بوده است در زمره آن دسته از کشورهای عضو اوپک که خواهان تولید کمتر با قیمت بالاتر هستند، قلمداد می شود، اما امروز به گزارش خبرگزاری فرانسه، در محافل نفتی لندن گفته شد بهای نفت ایران به دلیل خودداری این کشور از افزایش بهای نفت خام خود در روند کنونی افزایش بهای این ماده، از کویت ارزان تر شده است. این محافل استدلال کرده اند که نفت کویت درحال حاضر با افزودن ۵/۵ دلار نرخ سورشارژ به بهای هر بشکه نفت که ۵/۱۹ دلار فروخته می شود به ۳۵ دلار بالغ می شود. هرچند بهای نفت ایران به طور متوسط ۳۷/۳۵ دلار است، لیکن این کشور ۶۰ روز به مشتریان خود اعتبار می دهد، درصورتی که مدت اعتبار کویت ۳۰ روز است. به علاوه کیفیت نفت سبک ایران نسبت به نفت کویت بهتر است. (۶۴)

یادآوری می شود اخیراً چهار کشور عراق، کویت، امارات و ونزوئلا که از تولید کنندگان نفت وابسته به سازمان اوپک می باشند، قیمت نفت صادراتی خود را افزایش داده اند. اندونزی، لیبی و الجزایر نیز قبلاً قیمت نفت خود را افزایش داده بودند، امیرنشین قطر در خلیج فارس نیز قیمت نفت صادراتی خود را بشکه ای ۲ دلار گران کرد. به این ترتیب، درحال حاضر ۸ کشور از مجموع ۱۳ کشور عضو این سازمان قیمت های جدیدی را برای نفت خود تعیین کرده اند.(۱) (۶۵)

ص: ۱۰۲۳

۱- * در توضیح این مسئله، اظهارات علی اکبر معین فر وزیر نفت ایران، که بعدها در روزنامه جمهوری اسلامی درج شد، مفید است. وی دراین باره گفت: «این افزایش قیمت کشورها... درحقیقت در دنباله افزایش قیمتی است که ما از اول آوریل به روی قیمت نفت خود دادیم و به طوری که می دانید بعضی از این کشورها حتی اینک افزایش قیمت نفت خود را به تاریخ های قبلی تسری داده اند و برای نفت هایی که از اول آوریل فروخته اند مبلغ اضافی را دریافت می دارند. ... در حقیقت این اقدام حقانیت تصمیم ایران را در اول آوریل، که ما نرخ های خود را در آن تاریخ ۵/۲ دلار افزایش دادیم اثبات می کند و نشان می دهد که تصمیمات ما چقدر منطقی و پخته بوده است با این فرق که ما اخلاقاً خود را ملزم می دانیم که در هر موقع که تصمیم به اضافه کردن قیمت نفت گرفتیم قیمت را از همان تاریخ اجرا کنیم نه اینکه عطف به ماسبق کنیم.» وی در پایان افزود که ما هر زمان صلاح بدانیم صریح و روشن و از همان موقع قیمت نفت را افزایش می دهیم، ولی در شرایط فعلی قصد چنین کاری را نداریم. [روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۳/۱۳۵۹، ص۹]

ضمیمه گزارش ۵۴۰: نگاهی به آخرین وضعیت شهر مهاباد در گزارش به فرماندهی سپاه روز گذشته، دفتر نظارت و ارزشیابی سپاه ضمن گزارش های متعدد گزارشی از وضعیت مهاباد به فرماندهی سپاه تسلیم کرد. در این گزارش آمده است:

«وضعیت منطقه:

ازلحاظ موقعیت جغرافیایی در محور شهرهای پیرانشهر نقده سردشت قرار دارد و مرکز ارتباطی اکثر شهرهای کردستان است. منطقه کاملاً کوهستانی است و روستاهای اطراف ارتباط تدارکاتی دمکرات ها است. ارتباط زمینی با مهاباد از سه راهی نقده که حدود ۲۵ کیلومتر فاصله است قطع می باشد و ارتباط با سپاه و پادگان با هلیکوپتر صورت می گیرد. شهر و حومه آن کاملاً در کنترل نیروهای مسلح گروه های سیاسی است. چون مهاباد مغز تشکیلات گروه های درگیر در کردستان است حزب دمکرات علی رغم میل باطنی اش عملاً از درگیرشدن مهاباد خودداری می کند و حتی سنگرهای بتونی را در شهر جمع کرده اند و از هجوم گروه های دیگر نظیر کومه له به سپاه و ارتش جلوگیری می کند و مسئولین ارتش در مهاباد این را به حساب همکاری حزب دمکرات با سپاه و ارتش تلقی کرده اند. به هیچ وجه پاسداران نمی توانند در شهر رفت وآمد کنند درصورتی که این محدودیت برای ارتش و ژاندارمری مستقر در مهاباد وجود ندارد. دمکرات ها آشکارا ارتش و سپاه را زیر نظر دارند و با لندرورهای مسلح و بی سیم دار فرود هلیکوپترها و ورود و خروج افراد را شناسایی می کنند. در بعضی از تپه های مجاور پادگان، ارتش تانک و توپ مستقر کرده است. طبق اطلاعات واصله از مهاباد مقادیر زیادی آذوقه که ازطرف مردم جمع آوری کرده اند، ازطریق بوکان به مناطق جنگی نظیر سنندج اعزام می شود. دمکرات ها فعلاً در مضیقه سوختی قرار دارند و این به جهت کنترل ماشین ها توسط سپاه در داخل جاده های منتهی به مهاباد می باشد. قاسملو در یکی از سخنرانی های اخیر خود در مهاباد گفته در تلافی محاصره اقتصادی مهاباد قادر هست که توسط عواملش تمامی پمپ بنزین های ایران را منفجر کند، لکن به جهت حسن نیت از این کار [خودداری کرده است].» (۶۶)

منابع و مآخذ روزشمار ۳۱/۲/۱۳۵۹

۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۴، ۱/۳/۱۳۵۹، صص ۳ و ۴، بخش های فارسی و عربی رادیو لندن، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۲. همان، ص۱۱، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۱۶.

۴. روزنامه کیهان، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۱۶.

۶. روزنامه کیهان، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۱.

۷. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه بررسی روزانه مطبوعات جهان،

۱۱/۳/۱۳۵۹، صص ۲۲ و ۲۳، فیگارو {چاپ پاریس}، ۲۱ مه ۱۹۸۰ {۳۱/۲/۱۳۵۹}.

۸. سند شماره ۰۳۴۰۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به معاونت امور سیاسی وزارت کشور، ۳/۳/۱۳۵۹.

۹. سند شماره ۰۶۳۵۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه نفت شهر و قصرشیرین به ستاد عملیاتی غرب، ۱/۳/۱۳۵۹.

ص: ۱۰۲۴

۱۰. سند شماره ۰۶۳۵۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۲ {مرکز فرماندهی} به نیروی زمینی {معاونت عملیات و اطلاعات}، ۱/۳/۱۳۵۹.

۱۱. سند شماره ۰۶۳۵۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱/۳/۱۳۵۹.

۱۲. سند شماره ۲۸۳۷۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی دهلران به تهران {ستاد مشترک رکن۲}، ۳۱/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۲۸۳۷۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی دهلران به تهران {ستاد مشترک رکن۲}، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۱۳. سند شماره ۰۳۴۰۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از استاندار ایلام به وزیر نفت، ۱/۳/۱۳۵۹.

۱۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۶. روزنامه کیهان، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۱۷. سند شماره ۰۴۱۹۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سنندج {تدارکات} به تهران {تدارکات}، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۱۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۴.

۱۹. سند شماره ۰۴۱۹۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی {عملیات} به ستاد عملیات غرب، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۲۰. سند شماره ۰۴۱۹۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از کامیاران به کرمانشاه، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۲۱. سند شماره ۰۴۱۹۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از دیواندره به کرمانشاه، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۲۲. سند شماره ۰۴۱۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زنجان به تهران {عملیات}، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۲۳. سند شماره ۰۴۱۹۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از کرمانشاه به تهران، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۲۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۵. روزنامه کیهان، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲۶. سند شماره ۰۴۱۹۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۲۷. سند شماره ۱۱۳۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا، شماره ۳۷، از ۳۰/۲/۱۳۵۹ تا ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲۸. سند شماره ۰۴۲۴۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۲۹. سند شماره ۰۶۳۵۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱/۳/۱۳۵۹.

۳۰. سند شماره ۰۴۱۹۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا۲ {مرکز فرماندهی}، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۳۱. سند شماره ۰۶۳۵۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱/۳/۱۳۵۹.

۳۲. سند شماره ۰۴۱۳۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۳۳. همان.

۳۴. سند شماره ۰۴۱۹۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی عملیات به سپاه کرمانشاه، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۳۵. سند شماره ۰۴۱۹۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از میاندوآب {تبریز} به سپاه مرکز {عملیات}، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۳۶. سند شماره ۰۴۱۹۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به واحد اطلاعات سپاه تبریز، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۳۷. سند شماره ۰۶۲۴۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۳۸. روزنامه کیهان، ۳/۳/۱۳۵۹، ص۲.

۳۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۴.

۴۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۵.

۴۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۱۶.

۴۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۴۳. سند شماره ۰۴۱۹۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به واحدهای اطلاعات سپاه ساری، بهشهر، گرگان و مشهد، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۴۴. سند شماره ۰۴۱۹۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا مرکز فرماندهی به ژاجا، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۴۵. سند شماره ۰۶۳۵۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بندرعباس به تهران {عملیات}، ۱/۳/۱۳۵۹.

۴۶. سند شماره ۰۴۱۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمان به تهران {عملیات}، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۴۷. سند شماره ۰۴۱۹۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمان به تهران {اطلاعات}، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۴۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۱.

۴۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۷.

۵۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۱.

۵۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۷.

۵۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۳.

۵۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۱۶.

۵۴. روزنامه نامه مردم، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۱.

ص: ۱۰۲۵

۵۵. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه بررسی روزانه مطبوعات جهان، ۵/۳/۱۳۵۹، صص ۱۱ و ۱۲، مجله ژون آفریک {چاپ پاریس}، ۲۱ مه ۱۹۸۰ {۳۱/۲/۱۳۵۹}.

۵۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۱.

۵۷. سند شماره ۰۴۱۹۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۵۸. روزنامه کیهان، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۱.

۵۹. سند شماره ۰۴۱۹۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶۰. روزنامه بامداد، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۶۱. روزنامه اطلاعات، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۱۲.

۶۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۱۶.

۶۳. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه بررسی روزانه مطبوعات جهان، ۲۲/۳/۱۳۵۹، صص ۲۱ ۱۹، نشریه گزارش خارجی {چاپ لندن}، ۲۱ مه ۱۹۸۰ {۳۱/۲/۱۳۵۹}.

۶۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۳/۱۳۵۹، ص۹.

۶۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۴، ۱/۳/۱۳۵۹، ص۱۱، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۶۶. سند شماره ۰۶۰۵۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نظارت و ارزشیابی به فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص۸.

گزارش روزشمار {**فشرده اهم مطالب**}

روزشمار جنگ ایران و عراق

کتاب هفتم: طبس تا سنندج

ص: ۱۰۲۷

گزارش روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹

ادامه بررسی اقدام نظامی امریکا علیه ایران برای حل مسئله گروگان ها در دو سطح آشکار و سری؛ اعلام نظر موافقان و مخالفان در سطح علنی {ریچارد نیکسون رئیس جمهور اسبق امریکا، هانس دیتریش گنشر وزیر امور خارجه آلمان فدرال، سابورو اوکیتا وزیر امور خارجه ژاپن، دن شومردن ژنرال اسرائیلی و تحلیل واشنگتن پست}؛ به طورکلی چشم انداز روشنی درباب تهدید نظامی و به خصوص انجام کوتاه مدت آن ترسیم نمی شود؛ تصمیم قطعی برای اجرای عملیات نجات گروگان ها در سطح سری؛

۱. مخالفت سایروس ونس وزیر امور خارجه امریکا با کارتر و با عملیات نجات گروگان ها به استعفای وی منجر شد.

۲. مواضع کشورها در حمایت از امریکا یا ایران، محکوم کردن گروگان گیری تهران در قطعنامه پارلمان اروپا در استراسبورگ؛ اظهارات داگلاس هرد سخنگوی وزارت امور خارجه انگلیس؛ اعلام مواضع غیردوستانه آلمان غربی بنابر گزارش رادیو کلن؛ اطلاعیه سفارت ایران در آلمان غربی و درعین حال مذاکرات هیئت تجاری ایران به سرپرستی معاون وزارت بازرگانی با دولت این کشور.

۳. اظهارات معین فر وزیر نفت ایران، درباره مقوله نفت در موضوع تحریم اقتصادی ایران: به هر کشوری که از امریکا حمایت کند و در تحریم اقتصادی علیه ایران شرکت کند نفت نخواهیم فروخت؛ تزلزل ژاپن در نحوه برخورد با ایران و کوشش امریکا برای رفع تردیدهای ژاپن؛ برنامه نفتی درازمدت در خود امریکا برای ایجاد یک سیستم ذخیره نفت.

۴. تلاش مسئولان ایران برای تقویت اراده عمومی درجهت مقاومت علیه اقدامات امریکا، ازجمله افشای یک سند توطئه امریکا علیه ایران با امضای برژینسکی {مربوط به سال قبل} توسط بنی صدر رئیس جمهور، در مصاحبه رادیو تلویزیونی.

۵. برگزاری گردهمایی علیه امریکا و عراق در آنکارا ازسوی سفارت ایران؛ حمله مسلحانه به دفتر هواپیمایی و کنسولگری ایران در استانبول؛ اطلاعیه وزارت امور خارجه ایران دراین باره و مربوط دانستن این اقدام ایذایی به عراق.

ص: ۱۰۲۸

۶. موضوع میانجیگری بین ایران و عراق ازسوی فلسطین {سخنان یاسر عرفات} و بنگلادش {اظهارات یک سخنگوی وزارت امور خارجه این کشور}.

۷. مشاهداتی از تجهیز نظامی عراق درزمینه تسلیحات و نیروی انسانی به وسیله کشورهای مختلف؛ گزارشی از تشکیل شورای ارتش عراق و ورود مستشارانی از اردن و طراحی نقشه های حمله هوایی به تأسیسات مهم نظامی ایران؛ تأکید عراق بر بازستاندن سه جزیره عربی بنا بر گزارش خبرگزاری رسمی عراق.

۸. انفجار در آبادان و گزارش اعزام خرابکاران از عراق به ایران؛ معرفی ایران به عنوان مسئول اقدامات خرابکارانه در عراق ازسوی خبرگزاری عراق؛ اقدامات توطئه آمیز مأموران امنیتی عراق در تصفیه مخالفان صدام؛ تحرکات ایذایی گروه های مخالف دولت صدام در کردستان عراق.

۹. تلاش سپاه خرمشهر در مقابله با اقدامات عراق؛ نامه های محمدعلی جهان آرا مسئول سپاه خرمشهر، در توضیح تهدیدها و کمبودها.

۱۰. تلاش برای افزایش آمادگی عمومی برای مقابله با تهدیدات عراق در ایلام در اعلامیه ابراهیمی استاندار ایلام؛ خبرهای دیگری دال بر فقدان زمینه های لازم برای بسیج و آمادگی عمومی در ایلام.

۱۱. فعالیت مهاجمان وابسته به عراق در مناطقی از غرب کشور؛ درگیری نیروهای سپاه پاسداران با عده ای از مهاجمین در ازگله و نیز درگیری در تنگه هوان.

۱۲. شروع دور تازه درگیری های مسلحانه بین وفاداران جمهوری اسلامی و مخالفان آن در غرب کشور با توقف اجباری یک ستون نظامی ارتش در سنندج و ممانعت آشکار گروه های مسلح غیرقانونی از تحرک و تردد نیروهای نظامی رسمی حکومتی؛ اظهارات سرهنگ صدری؛ اطلاعیه ستاد مشترک ارتش؛ اظهارات یک سخنگوی دفتر چریک های فدایی خلق در سنندج و نیز سیدعلی یک سخنگوی حزب دمکرات؛ قابل توجه بودن ضایعات و تلفات دوطرف درگیری؛ خبر شهادت سرهنگ نصرت زاد فرمانده تیپ۱ لشکر۲۸ سنندج و تکذیب آن ازسوی نیروهای مسلح غیرقانونی.

۱۳. کشیده شدن تبعات ممانعت از انتقال ستون نظامی به داخل شهر سنندج؛ تبدیل سه نقطه رادیو تلویزیون، باشگاه افسران و فرودگاه سنندج همراه با پادگان لشکر به مرکز درگیری، تیراندازی و انفجار؛ اظهارات یک سخنگوی حزب دمکرات؛ پخش اعلامیه لشکر۲۸ سنندج از رادیو و اظهارات فلاحی فرمانده نیروی زمینی؛ ادامه ناآرامی ها و تعطیلی کامل در سنندج درحالی که ستون نظامی در ۱۸ کیلومتری شهر درصدد ادامه حرکت به سمت دیواندره است.

۱۴. حساسیت در مسیرهای منتهی به سنندج؛ گزارش های مختلف از درگیری و میزان تلفات در گنجی، قروه و دهگلان ازجمله حمله حزب دمکرات به سپاه قروه.

۱۵. درگیری در نقاطی بجز سنندج، ازجمله در بخش هایی از استان های کرمانشاه، کردستان و آذربایجان غربی؛ گزارش

هایی از پاوه و روستاهای اطراف، نوسود، سقز، بانه و اشنویه.

۱۶. اجتناب از تبلیغات قوم گرایی کرد و ترک در برگزاری مراسم سالگرد حادثه نقده با همکاری مردم و ارگان های دولتی.

۱۷. نمونه هایی از تنوع عرصه های مختلف فعالیت سپاه در سطح کشور: اطلاعیه سپاه گرگان درزمینه تخریب برخی از مزارع به دست عوامل فئودال های این شهر؛ هشدار به سپاه چابهار درمورد بارگیری یک لنج حامل اسلحه؛ پیام به سپاه کرمانشاه درمورد احتمال تخریب پل

ص: ۱۰۲۹

جوانشیر؛ مجادله رسانه ای سپاه و روزنامه مجاهد درمورد کنترل تلفن ها، سلب اعتماد و امنیت اجتماعی؛ شورش زندانیان در زندان همدان و محول شدن مسئله به سپاه.

۱۸. اعتراض دکتر سنجابی به بنی صدر درمورد انتخابات درگز، به دنبال اعلام ارتباط و همکاری ابوالفضل قاسمی {دبیرکل حزب ایران} با ساواک و رد صلاحیت وی و اظهارات آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور دراین باره.

۱۹. گزارش روزنامه بامداد از سخنان بازرگان در گردهمایی بررسی مسائل امنیت ملی؛ اظهارات بازرگان درمورد ارتش و جهاد اسلامی.

۲۰. مواضع، اقدامات و اطلاعیه بنی صدر درباره حوادث دانشگاه ها، پخش پیام وی از رادیو و درخواست تخلیه خیابان های اطراف دانشگاه؛ مصاحبه رادیو تلویزیونی و اخطار شب هنگام بنی صدر به اجتماع کنندگان داخل دانشگاه تهران در پیامی خطاب به مردم تهران.

۲۱. تشکیل جلسه شورای انقلاب هم زمان با درگیری های دانشگاه تهران و تصمیم درمورد حضور اعضای این شورا و هیئت دولت در دانشگاه در روز بعد و تدوین نظام جدید آموزشی برای سال تحصیلی آینده؛ سخنان حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی دراین باره.

۲۲. تحرکات، درگیری ها و عدم تحویل دفاتر برخی گروه ها ازجمله دانشجویان پیش گام {شاخه دانشجویی سازمان چریک های فدایی خلق} و دانشجویان هوادار سازمان پیکار در دانشگاه های تهران و شهرستان ها {مشهد، تبریز، کرمانشاه، اهواز، آبادان، رشت، ارومیه، زنجان، اراک، گرگان، سمنان، بابل، بابلسر، آمل، لنگرود، ملایر، آباده و شاهرود}.

۲۳. تجمع، درگیری و راه پیمایی در شیراز در ادامه حوادث مربوط به دانشگاه شیراز؛ شروع با تجمع عده ای در مقابل دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز و حاد شدن مسائل در ادامه به صورتی فراتر از یک درگیری دانشجویی؛ صدور پیام ازسوی آیت الله دستغیب و آیت الله ربانی شیرازی دراین باره.

۲۴. دانشگاه تهران، نقطه اصلی درگیری های دانشگاهی اخیر، ازجمله مقاومت سازمان های چریک های فدایی خلق برای ازدست ندادن یک پایگاه مهم؛ تمرکز نیروهای دانشجویان پیشگام و پیکار و... در خیابان ۱۶ آذر و تجمع و زدوخوردهای خونین در محدوده دانشگاه تهران که به کشته و زخمی شدن عده ای منجر شد؛ دیدار ۳ تن از اعضای شورای سرپرستی دانشگاه تهران با رئیس جمهور؛ ادامه درگیری ها تا ساعاتی از نیمه شب و درنهایت تخلیه مشروط دفاتر گروه ها.

۲۵. راه پیمایی از حسینیه ارشاد تا اقامتگاه موقت امام خمینی در خیابان دربند به دعوت دانشجویان وابسته به انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان سراسر کشور؛ سخنان امام خمینی درباره اصلاح دانشگاه ها در این تجمع.

ضمیمه گزارش۴: طرح مسئله اختلافات جناحی در حاشیه بازگو کردن یادداشت سال گذشته برژینسکی.

ضمیمه گزارش۱۲: گفت وگوی فرماندهان سپاه راجع به سنندج در جلسه بررسی و تحلیل مسائل کردستان.

ضمائم کلی روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹

ضمیمه اول روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹: بازتاب تشنج های کنونی روابط ایران و امریکا در رسانه های جهان.

ص: ۱۰۳۰

ضمیمه دوم روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹: سخنرانی نیوسام در نشست مرکز مطالعات کشورهای همسایه خلیج فارس.

ضمیمه سوم روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹: بازتاب روابط کنونی ایران و عراق در رسانه های جهان.

گزارش روزشمار ۲/۲/۱۳۵۹

۲۶. سخنان کارتر و دیگر مقامات {جردن و هویزر} در پیشبرد پروژه غافلگیری؛ ترسیم اقدام نظامی امریکا دورتر از آنچه روز قبل تعیین شده است و درعین حال زمینه سازی کارتر برای آن؛ اختصاص بخشی از سخنرانی بنی صدر در دانشگاه تهران به این مقوله که امریکاییان خواب حمله مسلحانه نبینند.

۲۷. ابراز امیدواری کارتر درمورد خودداری خانواده های گروگان های امریکایی از سفر به ایران در حاشیه زمینه سازی وی برای اقدام نظامی و درعین حال حضور والدین جوان ترین گروگان امریکایی در تهران برای ملاقات با وی؛ تماس روابط عمومی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در لانه جاسوسی با صداوسیما و توضیح درباره ابراز رضایت این خانواده از ملاقات با پسرشان؛ اظهار ناخشنودی مقامات امریکا از سفر این خانواده.

۲۸. آغاز اجلاس وزرای امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا در لوکزامبورگ برای تصمیم گیری درباره تحریم اقتصادی ایران و چگونگی حمایت از امریکا؛ پیشنهادهای انگلیس ازجمله قطع خرید نفت از ایران، تعلیق موافقت نامه های اقتصادی کشورهای عضو با ایران و قطع صادرات به این کشور بجز دارو و مواد غذایی و... ؛ تعیین مهلت برای ایران و تصمیم کشورهای عضو بر به مرحله عمل درآوردن برنامه جمعی تحریم اقتصادی چنانچه ایران تا ۱۷ ماه مه {۲۷ اردیبهشت} برای رهایی گروگان ها اقدامی نکند.

۲۹. نمونه رفتار اقتصادی کشورهای بلوک شرق در اتخاذ مواضعی متفاوت با غربی ها؛ همسویی ایران با دیگر کشورها در تحریم المپیک مسکو در دفاع از مقاومت افغانستان علیه اشغال این کشور به دست شوروی.

۳۰. قطع صدور نفت ایران به ژاپن {از روز قبل} بر سر اختلاف در قیمت و مقارن با حضور نماینده این کشور در اجلاس لوکزامبورگ به قصد همراهی با حرکت آتی کشورهای اروپایی؛ تدارک امریکا برای جبران قطع صدور نفت ایران به ژاپن؛ ابراز تمایل امارات متحده عربی برای جبران کمبود نفت کشورهایی که ایران صدور نفت خود را به آنها قطع کرده است؛ مواضع متفاوت لیبی.

۳۱وضع ویژه عربستان سعودی از متحدان اصلی امریکا در صف بندی منطقه ای: نوعی رقابت {همراه با دشمنی} ایدئولوژیک با دولت جدید ایران؛ مطرح شدن جریانی با نام سازمان انقلاب اسلامی جزیرهٔ العرب در بعضی مطبوعات و محافل ایران و تبلیغ و ترویج برای آن ازجمله برگزاری نشست مطبوعاتی که گزارش آن در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی درج شد. گزارشی از وضع عربستان سعودی، کارهای انقلابی و علنی شدن مسئله نارضایتی ها در این کشور.

۳۲. افزایش تیرگی در روابط ایران و عراق؛ انتشار دوباره دعاوی مقامات عراق در سخنان طه یاسین رمضان معاون نخست

وزیر عراق، درباره سه جزیره و وضع خوزستان ایران؛

ص: ۱۰۳۱

گزارش هایی از منابع ملی مرتبط با ایران از کوشش مقامات عراقی در بسط دشمنی با ایران؛ وحدت نظر مقامات ایران در نوع برخورد با عراق ازجمله در مواضع بنی صدر {در مصاحبه با هفته نامه المجله} و قطب زاده {با رد مورد میانجیگری}.

۳۳. تحرکات و تعرضات پراکنده ارتش عراق در مرز ایران درقالب تیراندازی با سلاح سنگین، حفر سنگر، تقویت پاسگاه مرزی و اعزام نیرو؛ تصمیم عراق مبنی بر احضار به خدمت افراد ذخیره برای بار چهارم.

۳۴. تحرکات ایذایی عراق و مهاجمان داخلی وابسته در نواحی مرزی ایران؛ ازجمله حمله به پاسگاه درمله در نواحی مرزی کرمانشاه و درگیری نیمه شب در ازگله و انفجار در خطوط لوله نفت شهر به پاطاق در ناحیه چقاحمام؛ گزارش احتمال مین گذاری در جاده ها و حمله به پاسگاه ها.

۳۵. بمب گذاری و اقدامات ایذایی عوامل عراق در مناطق عمومی ایران؛ انفجار بمب در مقابل یک چلوکبابی در تهران؛ به گلوله بستن اتومبیل حامل پاسداران در پنج کیلومتری خرمشهر؛ اعلام خبر دستگیری یکی از عاملان انفجار لوله نفت در منطقه گاومیش به دست سپاه دزفول؛ دستگیری ۳ تن حامل سلاح و مهمات توسط مأموران ژاندارمری گروهان خسروآباد؛ فعالیت جاسوسی عراق ازسوی عوامل وابسته به جبهۀ التحریر در خوزستان.

۳۶. تداوم اخراج کسانی که اقوام ایرانی دارند {حتی آنهایی که تابعیت و شناسنامه عراقی گرفته اند} از عراق و رسیدن آمار معاودین به بیش از بیست وپنج هزار نفر؛ مشکلات مربوط به نفوذ عوامل بعثی، رفع نیازهای رانده شدگانی که به بستگان خود تحویل داده نشده اند و در اردوگاه ها هستند.

۳۷. اعلام قطعیت شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر و خواهرش؛ اعلام سه روز عزای عمومی و یک روز تعطیل عمومی؛ بیانیه شورای انقلاب، وزارت امور خارجه ایران، آیت الله منتظری و امام خمینی دراین باره؛ درخواست گروهی از هواداران آیت الله صدر برای پخش رسمی خبر شهادت وی از صداوسیما.

۳۸. ادامه درگیری ها در سنندج؛ درگیری های شدید در اطراف باشگاه افسران و ساختمان رادیو تلویزیون و فرودگاه سنندج؛ اظهارات سخنگوی دفتر شیخ عزالدین و اطلاعیه نیروی زمینی ارتش درمورد شدت و ادامه درگیری در طول روز جاری؛ درخواست ارتش مبنی بر تخلیه خانه های اطراف باشگاه و رادیو تلویزیون سنندج؛ گزارش های مختلف از وضعیت جنگ زده و متشنج شهر سنندج؛ ابراز تمایل تاکتیکی گروه های مسلح غیرقانونی به پایان درگیری تا پایان امروز و پذیرفتن مشروط آن در اطلاعیه ستاد مشترک ارتش ضمن مزدور بیگانه و خودفروخته خواندن طرف مقابل.

۳۹. اشتراک نظر اخیر مسئولان نظام و دست اندرکاران ذی ربط درمورد ضرورت قاطعیت در حل مسئله گروه های مسلح غیرقانونی در جلسه شورای امنیت ملی، ازجمله در اظهارات فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش، ابوشریف فرمانده عملیاتی سپاه، ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری؛ سخنان امروز بنی صدر در دانشگاه تهران دررابطه با کردستان.

۴۰. ادامه تحرکات و درگیری های پراکنده در دیگر مناطق کردنشین بجز سنندج، ازجمله سقز و

پاوه، درگیری جزئی در حوالی بیجار و نیز شاهین دژ که عرصه درگیری مهم تری بود.

۴۱. اجتماع میلیونی مردم تهران در خیابان های اطراف دانشگاه تهران به دعوت قبلی رئیس جمهور و شورای انقلاب؛ سخنرانی بنی صدر درباره مسائل اخیر دانشگاه ها؛ راه پیمایی جمعیت در پایان مراسم به سمت لانه جاسوسی؛ سپاسگزاری بنی صدر از برقراری آرامش و استقرار حاکمیت دولت در تخلیه دانشگاه ها در یک پیام رادیویی خطاب به ملت ایران.

۴۲. تعیین تکلیف نهایی و تخلیه دفاتر در دیگر دانشگاه های تهران {پلی تکنیک، تربیت معلم و دانشگاه ملی}؛ اطلاعیه شورای دانشجویان دانشگاه فارابی مبنی بر بازگشایی هرچه زودتر این دانشگاه.

۴۳. نزدیک شدن وضعیت دانشگاه در شهرستان ها به وضعیت نهایی موردنظر نظام ازجمله در شیراز، اصفهان، تبریز، ارومیه، همدان، بابل، سمنان، قائم شهر، کرمانشاه، زاهدان، اهواز و آبادان؛ ضایعات و خسارات انسانی حوادث امروز دانشگاه گیلان: تقویت موقعیت موافقان فعال نظام در رشت با ورود چهره هایی چون هادی غفاری، تداوم وخامت اوضاع تا شب و قطع اخبار سراسری و حضور انصاری استاندار گیلان، هادی غفاری و ابوالحسن کریمی دادستان انقلاب اسلامی گیلان در تلویزیون.

۴۴. اعلام موضع گروه ها و جریان های مختلف درباره حوادث دانشگاه ها؛ گزارش تلاش سازمان مجاهدین خلق برای رد اشکالات وارد به این سازمان درمورد تحویل ندادن سلاح؛ مواضع دیگر گروه ها در حوادث اخیر: راه کارگر، اتحادیه کمونیست های ایران، حزب توده، حزب ملت ایران، شاخه دانشجویی حزب جمهوری اسلامی و جریان وابسته به بنی صدر.

۴۵. بازگویی صف بندی و عملکرد جناح های حکومتی درباره مسئله گروگان های امریکایی در ایران در شماره امروز روزنامه فرانس سوار {چاپ پاریس}.

ضمیمه گزارش ۳۰: نمونه ای از چالش های رابطه حسنه ایران و لیبی.

ضمیمه گزارش ۳۲: نمونه هایی از تبلیغات عراق علیه ایران.

ضمیمه گزارش ۳۸: متن کامل اطلاعیه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

ضمیمه گزارش ۴۱: گزارش چهار روزنامه انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی، کیهان و نامه مردم از تجمع امروز دانشگاه تهران.

گزارش روزشمار ۳/۲/۱۳۵۹

۴۶. اقدامات امریکا علیه ایران، افزایش فشارهای سیاسی و اقتصادی در سطح آشکار و پیگیری اقدام نظامی در سطح پنهان؛ اعلام نهایی تصمیمات اجلاس لوکزامبورگ؛ واکنش ها در ایران: واکنش آیت الله بهشتی در مصاحبه مطبوعاتی درباره مسائل ایران و امریکا؛ برداشت رایج در ایران از قول روزنامه کیهان؛ تشکیل جلسه کارتر، ونس و برژینسکی و بررسی عملیات نظامی در دست اقدام علیه ایران.

۴۷. گزارش منـدرج در روزنـامه های ایران درباره طرح ضـربتی برای نجات گروگان های امریکایی در ایران و جزئیات آن از قول مایلز کوپلند متخصص سابق سیا در امور ایران.

۴۸. تحرکات عوامل و متحدان امریکا {امارات، عربسـتان سعودی، دانمارک و ژاپن} برای خنثی کردن تهدیدات متقابل ایران در موضوع نفت.

ص: ۱۰۳۳

۴۹. حمایت نکردن و حتی انتقاد بعضی کشورها و محافل دوست امریکا از افزایش فشارهای سیاسی و اقتصادی امریکا علیه ایران؛ اظهارنظر حبیب شطی دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی، شیخ عیسی بن سلمان آل خلیفه امیر بحرین و یک سخنگوی وزارت امور خارجه اتریش.

۵۰. اعلام خبر امضای موافقت نامه اقتصادی ایران و شوروی درباره صدور تجهیزات صنعتی و مواد غذایی به ایران و واکنش رسانه های خارجی.

۵۱. مواضع دوگانه دو نیمه یمن {یمن شمالی یا جمهوری یمن به مرکزیت صنعا و یمن جنوبی یا جمهوری دمکراتیک خلق یمن به مرکزیت عدن} یکی در جانب داری از عراق و دیگری در حمایت از ایران؛ برقراری روابط دیپلماتیک بین ایران و یمن جنوبی.

۵۲. وضعیت داخلی عراق: اجرای محدودیت جدید برای خارجیان مقیم عراق؛ اعمال فشار بر مخالفان دولت در این کشور و عزل و نصب در رده های نظامی؛ گزارش احتمال وقوع کودتا در عراق ازسوی اطلاعات ژاندارمری ایران؛ تحرکاتی در رفع حوائج عمومی شهری در مناطق دوردست هم مرز با ایران ازسوی دولت عراق.

۵۳. پیام تسلیت مسعود بارزانی رهبر یکی از جریان های کرد مطرح در عراق به امام خمینی و رئیس جمهور و نیز پیام آیت الله گلپایگانی به مناسبت شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر.

۵۴. تحرکات مرزی عراق علیه ایران: گزارش هایی از تقویت پاسگاهی عراق در خطوط مرزی با ایران.

۵۵. اقدامات ایذایی عراق ازطریق عوامل داخلی {مهاجمان} در مناطق مرزی غرب و جنوب کشور؛ دستگیری ۳ تن از فعالان تحرکات ایذایی؛ اجرای حکم اعدام صادره از دادگاه انقلاب اسلامی دزفول درباره یکی از عوامل انفجار لوله های نفت؛ گزارش رادیو بغداد از فعالیت های ایذایی مسلحانه در خوزستان.

۵۶. ابلاغیه رئیس ستاد مشترک ارتش حاوی تدبیر کلی عملیات نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در منطقه غرب کشور؛ تفاوت تصویری که از نوع همکاری سپاه و ارتش ترسیم شده است: سپاه بیشتر یک تشکل انقلابی با اتکا به عنصر داوطلب است؛ گزارشی از ستاد مشترک ارتش درجهت ناکارآمد معرفی کردن نیروهای سپاه.

۵۷. شرح ادامه درگیری های خونین و وضع امروز شهر سنندج؛ بیانیه نیروی زمینی ارتش و مضمون سه بیانیه نیروهای سپاه مستقر در سنندج؛ اظهاراتی مبنی بر تمایل به آتش بس ازطرف نیروهای مسلح مخالف نظام؛ گزارش هایی مبنی بر پذیرش مشروط خروج از شهر توسط ارتش و رد کامل آتش بس ازسوی سپاه؛ اظهارات غنی بلوریان از اعضای رده بالای حزب دمکرات کردستان ایران و کریم حسامی یکی از مسئولان حزب دمکرات؛ گزارش های داخلی ارتش و سپاه از وضعیت کردستان، نگهداری دهگلان و مناطق اطراف، مشروط بر تصرف گردنه صلوات آباد {تنها راه سوق الجیشی و گلوگاه سنندج}.

۵۸. درگیری ها و تحرکات ایذایی مسلحانه در پاوه و بخش هایی از آذربایجان غربی {ارومیه، سیلوانا، اشنویه، نقده، شاهین دژ، پیرانشهر، مهاباد و تکاب}.

۵۹. بازتاب وقایع اخیر کردستان در رادیو لندن و خبرگزاری آسوشیتدپرس.

۶۰. مصاحبه مطبوعاتی آیت الله بهشتی درباره حوادث اخیر کردستان و حوادث دانشگاه ها:

ص: ۱۰۳۴

«می گویند حمله همه جانبه ای علیه کردستان شروع شده است. ... این جمله برای من خیلی سنگین است ما حتی یک حمله علیه کردستان نداشته ایم. ...»

۶۱. کشیده شدن فعالیت ها و اعلام مواضع به سطح شورای مدیریت در برخی دانشگاه ها {دانشگاه تهران، دانشگاه مشهد، علم وصنعت، تربیت معلم و دانشگاه آزاد ایران}.

۶۲. گزارش درگیری های جزئی در ادامه تحولات اخیر دانشگاه ها در برخی مناطق {تبریز، خاش، لنگرود، آغاجاری، امیدیه و دانشگاه منابع طبیعی گرگان}.

۶۳شرح حوادث رشت و وضعیت بحرانی این شهر: به جای ماندن ۷ کشته و شمار زیادی مجروح؛ ورود نیروها و هواداران گروه های چپ از دیگر شهرها؛ درگیری و آتش سوزی در رشت؛ پخش پیام استاندار گیلان از رادیو و دعوت از مردم برای حضور در خیابان و ختم غائله و درنهایت برقراری آرامش نسبی در عصر بنا بر گزارش داخلی سپاه و...

۶۴. بیانیه سازمان چریک های فدایی خلق در نکوهش مسئولان و کوشش برای کاهش تأثیر شکست خود دررابطه با حوادث اخیر دانشگاه ها.

۶۵. ارسال تلفن گرام از وزارت کشور برای سپاه مبنی بر مراقبت از مراسم سازمان مجاهدین خلق در روز کارگر در ترمینال خزانه.

ضمیمه گزارش۵۷: متن کامل اطلاعیه نیروی زمینی ارتش.

ضمیمه گزارش۶۰: نمونه ای از اختلافات جناحی بنی صدر و حزب جمهوری اسلامی درپی سرمقاله طعن آمیز روزنامه انقلاب اسلامی علیه حزب.

ضمیمه گزارش۶۱: متن استعفای شورای سرپرستی دانشگاه تهران.

ضمیمه گزارش۶۳: گزارش بعدی استاندار گیلان از حوادث امروز رشت.

گزارش روزشمار ۴/۲/۱۳۵۹

۶۶. ادامه دو فضای متفاوت در امریکا درباره ایران؛ تحلیل خطر شوروی برای ایران و ابراز امیدواری برای حل مسئله گروگان ها توسط مقامات ایران در سطح علنی و راهی شدن هلیکوپترهای امریکایی از عرشه ناو هواپیمابر نیمیتز {در ۳۰ مایلی ساحل ایران} به سوی صحرای طبس در سطح سری؛ وضعیت صبر و انتظار در ایران درمورد مسئله گروگان ها و اظهارات امروز بنی صدر.

۶۷. تصمیمات جدید کشورها ازجمله کانادا در همسویی با امریکا و درجهت تحقق تحریم های سیاسی و اقتصادی ایران؛

تقلیل دیپلمات های ژاپنی حاضر در ایران؛ ابراز بی تفاوتی وزیران دارایی کشورهای جهان سوم در اجلاس صندوق بین المللی پول در هامبورگ پس از حمله نوبری رئیس بانک مرکزی ایران به مجازات های اقتصادی امریکا؛ اظهارات نوبری درباره خارج کردن وجوه ایران از بانک های اروپایی؛ تحلیل روزنامه تایمز از وضعیت کنونی ایران و امریکا.

۶۸سرزنش ایران و جمعیت های عرب دوست آن توسط صدام حسین و تکرار دعاوی دولت عراق درباره عربی بودن خوزستان؛ ادعای وی مبنی بر آموزش ایرانیان برای خرابکاری در عراق توسط بعضی کشورهای عربی؛ اظهارات توهین آمیز صدام درباره امام خمینی و بنی صدر که گویا درصدد لشکرکشی به عراق اند، در تشدید فضای دشمنی در عراق علیه

ص: ۱۰۳۵

ایران؛ فرمان صدام مبنی بر اخراج اعضای سازمان جبهه خلق برای آزادی فلسطین به رهبری جرج حبش و بسته شدن دفتر این سازمان در بغداد؛ گزارش درگیری هایی در داخل عراق در ابراز مخالفت با دولت این کشور.

۶۹. افزایش توفیق عراق در جذب دولت های عرب وابسته به امریکا: تعریف و تمجید صریح از عراق و توجیه مطامع رژیم آن در اظهارات امروز امیر بحرین، ضمن صحبت از تفاهم مسئولان ایران با بحرین؛ بروز واکنش ها به شهادت آیت الله صدر در بحرین.

۷۰. ادامه تحرکات و انتقالات ارتش عراق در مرزهای ایران: تغییر مکان یک گردان مکانیزه عراق به طرف منطقه بمو {مقابل پاسگاه باویسی ایران}؛ انتقال سلاح ضدتانک و توپخانه خودکششی همراه خدمه به منطقه مرزی خانقین؛ تجاوز یک فروند هواپیمای عراقی ازطریق جزیره مینو به حریم فضایی ایران و بازگشت آن پس از تیراندازی پاسداران مستقر در فرودگاه آبادان.

۷۱. اقدامات ایذایی چشمگیر عوامل عراق در مناطق مرزی ایران به خصوص در منطقه عمومی سرپل ذهاب، قصرشیرین و جاده های منتهی به آن؛ حملات به پاسگاه ژاندارمری باویسی؛ درگیری اکیپ های گشتی با مهاجمان در مسیر جاده بالاطاق؛ خنثی کردن دو مین در جاده نفت شهر به قصرشیرین حدود پاسگاه خان لیلی؛ درگیری با کردهای مخالف رژیم صدام در منطقه ازگله دشت ذهاب؛ گزارش ستاد مشترک از ورود و تحرک عوامل عراق زیر نظر ارتشبد اویسی به منظور اقداماتی نظیر انفجار دکل ها، مین گذاری، حمله به پمپ بنزین ها و خلع سلاح نیروهای ژاندارمری و پاسگاه های آن.

۷۲. ادامه وضع بحرانی در سنندج: هیچ یک از دوطرف نشانه ای از عقب نشینی بروز نمی دهند؛ سپاه درحال برداشتن اولین قدم ها در راه به فعلیت درآوردن توانایی های انقلابی و اعتقادی خود: صدور حکم دوزدوزانی فرمانده کل سپاه برای سیدرحیم صفوی به عنوان رابط عملیاتی سپاه و ارتش در غرب کشور؛ ادامه اعزام نیروهای سپاه به سنندج؛ تدابیری برای افزایش فشار بر گروه های مسلح در سنندج و مقابله با آنان؛ وضعیت امروز شاهین دژ و تکاب: "تکاب در فشار است"؛ گزارش عقب نشینی افراد مهاجم ازطریق راه سنندج قروه، نیاز به تصرف گردنه صلوات آباد توسط نیروهای ارتش و سپاه؛ لزوم حمایت و پشتیبانی از دهگلان ازطریق قروه و به همت سپاه همدان.

۷۳. مصاحبه ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، راجع به رویدادهای اخیر سنندج: آتش بس و مذاکره فریب و خدعه ای بیش نیست، گروه های مخالف در داخل کشور با خارج از مرز در ارتباط هستند.

۷۴. ناآرامی ها در محدوده ارومیه، پل قطور، دره قاسملو، نجف آباد بیجار، مریوان و پاوه؛ هجوم افراد مسلح به ستونی از ژاندارمری که برای تعویض پایگاه هوایی پل قطور عازم این منطقه بودند؛ مورد تهاجم قرارگرفتن ۵۰ نفر از پرسنل لشکر۶۴ ارومیه که برای استحمام به ارومیه آمده بودند هنگام بازگشت به محل مأموریت خود و شهادت ۲ نفر؛ تیراندازی های شدید در حوالی دره قاسملو؛ درگیری ها در روستای نوبهار حوالی نجف آباد بیجار؛ گزارش همراهی ۳ نفر از پاسداران شهربانی مریوان با گروه های ضدانقلاب؛ گزارش تداوم درگیری ها در پاوه.

۷۵. ادامه ناآرامی ها و تنش ها در رشت و اهواز علی رغم فروکش کردن بحران موجود در دانشگاه ها.

۷۶. اعلام موضع و نظر سازمان ها و گروه ها {ازجمله سازمان مجاهدین خلق، جنبش مسلمانان مبارز، جاما، توفان، حزب توده و نیز عده ای از دانشجویان هوادار گروه ها در خارج کشور} درباره شرایط جدیدی که درمورد دانشگاه ها پیش آمده است.

۷۷. ملاقات چند تن از اعضای شورای انقلاب با امام و گفت و گو درباره مسائل دانشگاه ها؛ مصاحبه هاشمی رفسنجانی: «امام روی تغییر نظام آموزشی تأکید کردند و درمورد استعفای سرپرستان دانشگاه تهران فرمودند: این آقایان خود مسئول این نابسامانی های دانشگاه هستند اگر هم استعفا نمی دادند باید برکنار می شدند.»؛ اظهارات بنی صدر در مصاحبه با خبرنگار سی.بی.اس امریکا: «تهدید شد تثبیت».

۷۸. برگزاری مراسمی با عنوان "سالروز کشتار ارامنه به دست ترکان عثمانی" در کلیسای سنت سرکیس واقع در خیابان کریمخان زند تهران و راه پیمایی و تجمع ارامنه؛ مسئله امکان وقوع حمله به سفارت ترکیه در تهران مزید بر مشکلات و مشغله های عدیده سپاه است.

ضمیمه اول گزارش۶۶: گزارش رادیو امریکا از اظهارات سخنگوی وزارت امور خارجه این کشور.

ضمیمه دوم گزارش۶۶: یادداشت های برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر درباره روند حوادث شب اول عملیات طبس.

گزارش روزشمار ۵/۲/۱۳۵۹

۷۹. آغاز مرحله ای حساس در عملیات نجات از نیمه شب گذشته و سرانجام عجیب و غیرقابل پیش بینی عملیات در صحرای طبس.

۸۰. شروع امروز در ایران با غافلگیری کامل و تداوم این غافلگیری به صورت غفلت و بی اطلاعی از آنچه رخ داده است و رخ خواهد داد، تا ساعت ها؛ بازتاب عمومی انتشار خبر شکست عملیات در صحرای طبس؛ شادمانی مردم از شکست امریکا در سطح وسیع؛ صدور سه اطلاعیه توسط ستاد مشترک ارتش دراین باره؛ بازدید هوایی بنی صدر از بقایای آثار عملیات امریکا و گفت وگوی رادیو تلویزیونی وی دراین باره.

۸۱. چگونگی اعلام شکست عملیات نجات برای افکارعمومی توسط دولت امریکا؛ سخنرانی تلویزیونی کارتر درباره عملیات طبس: عملیات نجات بلافاصله پس از گروگان گیری در سفارت امریکا در ۴ نوامبر گذشته طرح ریزی شده بود؛ مصاحبه مطبوعاتی هارولد براون وزیر دفاع امریکا.

۸۲. پیام رهبران کاخ سفید برای کشورهای متحد امریکا و توضیح درباره عملیات شب قبل؛ ملاقات ونس با سفرای کشورهای متحد و دوست امریکا؛ اظهارات سخنگوی سازمان پیمان آتلانتیک شمالی {ناتو} در بروکسل.

۸۳. بازتاب شکست عملیات نجات گروگان ها در داخل ایالات متحده؛ واکنش برخی مقامات سیاسی و نیز خانواده گروگان های امریکایی در مخالفت با این اعلام؛ در ایران حادثه طبس در پرده ابهام است، اظهارات تیمسار سرتیپ ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری ایران در گفت وگوی اختصاصی با خبرگزاری پارس.

۸۴. اقـدام غیرمعمول امریکا با اعلام خبری درباره عملیات نافرجام طبس: یکی از هلیکوپترهایی که در ایران به جا مانده اسـت حاوی مـدارک سـری است؛ بمباران هلیکوپترهای جامانـده امریکایی حاوی اسـناد در ساعت ۶:۳۰ بعـدازظهر و ۱۰:۳۰ شب با تعدادی فانتوم و شهادت محمد منتظرقائم فرمانده سپاه یزد.

۸۵. اعلام مواضع امروز مقامـات ایرانی، صـادق قطب زاده و منصور فرهنگ، در قبال اقـدام نظامی امریکا درقالب الفاظ قاطع، ولی نه چنـدان تهدیـدآمیز؛ پیـام شب هنگـام امـام خمینی خطاب به ملت ایران، تعیین مشـی برخورد در حال و آینـده با مسـئله گروگان ها.

۸۶. ابهـام یـا بی اطلاعی مسـئولان ایران در نیمه اول امروز از واقعه طبس که به عنـوان نمونه در خطبه هـای نمـاز جمعه امروز تهران و در سـخنرانی قبل از خطبه های تیمسار فلاحی فرمانـده نیروی زمینی ارتش و مصـطفی چمران سـرپرست وزارت دفاع، بروز یافت.

۸۷. تلاش جریـان ها و گروه های مختلف سیاسـی برای صـدور بیانیه و اطلاعیه ولو در آخرین ساعات امروز: اطلاعیه سازمان مجاهـدین خلق، سازمـان چریک های فـدایی خلق، سازمان مجاهـدین انقلاب اسـلامی {ضـمن بیان سوابق شـهید منتظرقائم} و دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در لانه جاسوسی امریکا.

۸۸. اعلام مـوافقت دولت جمهوری اسـلامی ایران بنـا به تصویب شورای انقلاب بـا تعیین سـفارت سوئیس در تهران به عنوان حافظ منافع دیپلماتیک و کنسولی دولت ایالات متحده امریکا در ایران.

۸۹. مطرح شدن همکاری با امریکا یا نوعی دخالت توسط کشورهایی چون ترکیه، عمان، بحرین، یونان، آلمان غربی، پرتغال، ایتالیا، انگلیس، شوروی، رژیم اشغالگر قدس و مصر در عملیات طبس و تکذیب همه این کشورها بجز مصر.

۹۰. موضع گیری کشورهـای مختلف جهـان در قبـال واقعه طبس متنـاسب با نقش منطقه ای و جهانی خود: ابراز نگرانی برخی همراه بـا انتقـاد کشورهای متحـد امریکا {انگلیس، آلمان غربی، فرانسه، سوئیس، دانمارک و ژاپن}؛ همـدردی همراه با اظهار تأسف ازسوی هند؛ سرزنش شدید توسط شوروی؛ بیانیه والدهایم {دبیرکل سازمان ملل متحد}: ابراز نگرانی، دعوت دوطرف به خویشـتن داری و یـافتن راه حـل مسـالمت آمیز؛ اظهـار نگرانی محافل دیپلماتیک ناتو در بروکسل ازجمله اظهارات جوزف لامس دبیرکل ناتو: «باید منتظر عکس العمل بسیار شدیدی ازجانب ایران بود.»

۹۱. سخنرانی قبل از خطبه های نماز جمعه تهران در فضای سیاسی اجتماعی معطوف به قضیه شهادت آیت الله صدر و اعتراض به رژیم عراق؛ سـخنرانی فلاحی در ذکر فـداکاری های ارتشـیان، مسـئله عراق، مرزهای ایران و مسائل غرب کشور؛ سـخنرانی دکتر چمران درمورد آیت الله صدر، عراق و نقش میانجیگری بعضـی دولت های منطقه: «بین ملت ما و صدام حسین خط خون کشیده شده است»؛ گزارش روزنامه نامه مردم از این مراسم.

۹۲. تحرکات مرزی و اقدامات ایذایی عراق در مرزهای ایران در تنگاب نو، ولدکشـته، جاده شیخ صله و خان شور، گرده نو و قره بلاغ؛ اقـدام افراد مسلح عراقی بـه آتش زدن لـوله هـای نفـت بیـات واقـع در بخش مرزی موسـیان؛ پرواز یـک هواپیمـای

شناسایی عراق در آبادان ازطریق جزیره مینو؛ تجهیز پاسگاه های عراق در مرز ایران.

ص: ۱۰۳۸

۹۳. تحرکات اطلاعاتی و اقدامات خرابکارانه عوامل عراق در جنوب و غرب؛ وقوع انفجار در مقابل کتاب فروشی در خرمشهر؛ صدور حکم اعدام برای یکی از عوامل عراق توسط دادگاه انقلاب اسلامی دزفول و اجرای این حکم.

۹۴. گزارش های مختلف از ادامه درگیری ها در سنندج؛ درهم شکستن محاصره باشگاه افسران توسط سپاه و تغییر در موازنه درگیری های شهری، به سود نظام؛ شروع اعزام گروه های امداد و درمان به سنندج.

۹۵. اقدام حزب دمکرات به واردکردن ۲ تراکتور اسلحه از مسکو.

۹۶. اظهارات بنی صدر در اهواز {قبل از دریافت خبر حمله طبس}: تأکید بر موضع قطعی نظام در حل مسئله کردستان، اشاره به تهدید قاسملو و... .

۹۷. درگیری های پراکنده، تحرکات ایذایی و مسلحانه در دیگر مناطق: قروه، مریوان، پاوه، نجف آباد بیجار، بانه، سقز، تکاب، سردشت، مهاباد و ارومیه.

۹۸. وضعیت عادی {پس از چند روز درگیری} در رشت و اهواز و برگزاری نماز جمعه با حضور عده زیادی از مردم با جهت گیری حمایت مردمی از نظام؛ سخنرانی استاندار گیلان، حجت الاسلام هادی غفاری و آیت الله لاهوتی امام جمعه رشت؛ حضور و سخنرانی بنی صدر در مراسم نماز جمعه اهواز.

۹۹. صدور بیانیه و ارائه تحلیل وضعیت توسط طرف های درگیر و گروه های مختلف {سازمان مجاهدین خلق و انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی کشور} درباره حوادث دانشگاه ها.

۱۰۰. صدور بیانیه و دستورالعمل درون گروهی حزب جمهوری اسلامی، درباره نوع برخورد با بنی صدر.

۱۰۱. سه مطلب گویای مواضع از روزنامه حزب توده و یک مقاله از حزب رنجبران در تقابل با حزب توده و دیدگاه های آن.

۱۰۲. گزارش سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران در ارزروم ترکیه از مصاحبه خبرنگار روزنامه ترجمان با آیت الله شریعتمداری در قم.

ضمیمه اول گزارش۷۹: توضیحاتی درباره اختلاف تعداد هواپیماهای ذکرشده در منابع مختلف.

ضمیمه دوم گزارش۷۹: یادداشت های برژینسکی از روز غم انگیز؛ وضع طبس و انعکاس آن به کاخ سفید.

ضمیمه سوم گزارش۷۹: هویت کشته شدگان و مجروحان امریکایی در واقعه طبس طبق اعلام وزارت دفاع امریکا.

ضمیمه اول گزارش۸۱: گزارش مهم تلویزیونی جیمی کارتر درباره عملیات طبس به روایت رادیو امریکا.

ضمیمه دوم گزارش۸۱: گزارش رادیو امریکا از مصاحبه مطبوعاتی هارولد براون وزیر دفاع امریکا، درباره عملیات طبس.

ضمیمه گزارش۸۴: دو گزارش تحلیلی داخلی و خارجی درباره بمباران هلیکوپترهای امریکایی.

ص: ۱۰۳۹

ضمیمه گزارش۸۵: مشروح پیام امروز امام خمینی درباره حادثه طبس.

ضمیمه گزارش۸۷: متن کامل اطلاعیه امروز دانشجویان مسلمان پیرو خط امام درباره حادثه طبس.

ضمیمه گزارش۸۹: خبرهای بعدی مبنی بر استفاده امریکا از پایگاه های نظامی عمان و کوشش این کشور برای خنثی کردن آثار آن.

ضمیمه گزارش۹۸: گزارش خبرگزاری پارس از اعزام آیت الله لاهوتی به رشت به عنوان نماینده رئیس جمهور برای حل درگیری های رشت، مواضع نامبرده و برخی حواشی آن.

گزارش روزشمار ۶/۲/۱۳۵۹

۱۰۳. ابتکار ایران در تعدد مراکز نگهداری گروگان ها بعد از ماجرای طبس و درجهت انفعال امریکا درزمینه اقدامات عملی بعدی؛ انتشار یک صدو سیزدهمین اعلامیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام؛ بررسی امکان اقدامات آتی توسط دولت امریکا.

۱۰۴. نامه هیئت نمایندگی امریکا در شورای امنیت سازمان ملل برای ریاست این شورا: حق مسلم و دفاع از خود دانستن اقدام نظامی برای نجات جان گروگان ها؛ اظهارات رئیس مجمع عمومی سازمان ملل متحد و صادق قطب زاده دراین باره.

۱۰۵. افسردگی و ناراحتی رئیس جمهور امریکا از شکست عملیات نجات در ایران و منتفی شدن سفرهای داخلی وی در آستانه انتخابات؛ وجود وضع مشابه کارتر در بسیاری دیگر از نخبگان امریکا طبق نوشته های سایروس ونس.

۱۰۶. سرزنش رئیس جمهور امریکا به صراحت یا به تلویح توسط عده ای از مقامات امریکایی ازجمله اعضای مجالس قانونگذاری امریکا؛ اظهارات هنری کیسینجر، ریچارد نیکسون و جان آندرسن؛ کوشش برنامه فارسی رادیو امریکا در دفاع از کارتر؛ اظهارات سناتور رابرت برد رهبر اکثریت در سنای امریکا.

۱۰۷. دو نمونه از بیانات ایرادشده در حاشیه بخش اعلام نشده و مکتوم مانده طرح مربوط به عملیات طبس: فاش کردن مطالبی در گزارش روزنامه واشنگتن پست و اظهارات یک عضو پارلمان ژاپن.

۱۰۸. اظهارنظر و اعلام موضع عده ای از شخصیت های سیاسی کشورهای متحد امریکا {فرانسه، انگلستان، آلمان غربی، ایتالیا، استرالیا، اسرائیل، ترکیه و ژاپن} درباره حوادث اخیر پیش آمده در روابط امریکا و ایران.

۱۰۹. مواضع دولت های مخالف امریکا {ویتنام، لیبی، سازمان آزادی بخش فلسطین و سوریه} درمورد حوادث اخیر پیش آمده در روابط امریکا و ایران؛ اظهارات شاذلی قلیبی دبیرکل اتحادیه عرب و عبدالعزیز حسینی وزیر مشاور در نخست وزیری کویت.

۱۱۰. بازتاب اقدام نظامی ناموفق امریکا در طبس و موضع گیری های مختلف رسانه های گروهی جهان.

۱۱۱. تظاهرات ضـدامریکایی و به نفع ایران در اعتراض به اقـدام امریکا در طبس در چند نقطه جهان ازجمله در لبنان، بحرین، پاکستان، انگلستان و آلمان غربی.

ص: ۱۰۴۰

۱۱۲. اعلام خبر مراجعت سفرای ژاپن و انگلستان به تهران، این افراد پیش تر به کشورهایشان فراخوانده شده بودند. ۸ تکنسین انگلیسی که در سیستم هدایت کشتی ها کار می کردند ایران را ترک کرده اند.

۱۱۳. اظهارات صادق قطب زاده در آستانه سفر به سوریه: اگر قرار بر این باشد در مرزهای ما مین گذاری کنند و صدور نفت ما را به دنیا متوقف نمایند، هیچ دلیلی ندارد که ما بگذاریم نفت دیگری از خلیج فارس به دنیا صادر شود؛ ورود قطب زاده به دمشق؛ شرکت در مراسم ختم آیت الله صدر؛ فعالیت های غیرعلنی قطب زاده درطول این سفر: گزارش های غیررسمی از تماس وی با رابطان خود و پیام به امریکاییان که نه او و نه امام خمینی درپی انتقام جویی از گروگان ها نیستند.

۱۱۴. محکومیت اقدام امریکا و تحلیل رفتار آن در ایران؛ اطلاعیه ستاد مرکزی "بسیج ملی جمهوری اسلامی ایران"؛ بیانیه آیت الله العظمی گلپایگانی؛ پیام مسعود بازرانی؛ اظهارات آیت الله مهدوی کنی و تیمسار فلاحی؛ بانگ "الله اکبر" مردم ایران بر بالای بام ها همراه با شعارهای ضدامریکایی.

۱۱۵. اظهارنظر راجع به موضوع بمباران وسایل جامانده امریکایی ها در طبس، ازسوی بعضی مقامات در امریکا و ایران.

۱۱۶. استفاده جناحی بنی صدر در کنار تلاش برای حل معضلات عدیده داخلی و خارجی که با آن مواجه است: استفاده از "فرصت" برای در یک کاسه قراردادن کلیه مخالفان در سرمقاله امروز بنی صدر با عنوان "معنی تجاوز".

۱۱۷. اظهارات بنی صدر در نشست مطبوعاتی امروز درباره حادثه طبس، سیاست ایران در قبال عمان و تنگه هرمز، اجساد باقیمانده امریکاییان، کردستان، سیاست ایران در برخورد با دولت های یاری کننده امریکا در قضیه طبس. بنی صدر: «من به عنوان رئیس جمهور باید ایجاد تفاهم بکنم و... حالا ـ اگر بعضی ها بودند که در قلوبشان مرض بود و به هیچ وجه تن به همکاری ندادند، البته مضایقه ای از معرفی آنها نخواهد شد»؛ حضور مادر یکی از گروگان های امریکایی در جریان مصاحبه مطبوعاتی در کنار بنی صدر، سپاسگزاری از مردم ایران و شخص بنی صدر و ابراز تأسف از حمله نظامی امریکا.

۱۱۸. تبلیغات شدید و حتی خارج از عرف و نزاکت رسانه ای و دیپلماتیک علیه شخص امام خمینی در عراق، در چارچوب فضاسازی ضدایرانی در این کشور؛ اظهارات امروز صدام حسین؛ حضور آیت الله منتظری در منزل آیت الله سیدمحمد شیرازی و گفت وگو با وی درباره مسائل جاری ایران و عراق.

۱۱۹. پرداختن به قضیه شهادت آیت الله صدر هم زمان با محکوم کردن اقدام نظامی امریکا؛ روزنامه جمهوری اسلامی: «ایران در سوگ آیت الله صدر گریست»؛ ادامه درگیری قبلی بین جریان حاکم بر روزنامه جمهوری اسلامی و جریان حاکم بر خبرگزاری پارس و وزارت ارشاد: «وزارت ارشاد شریک جرم در شهادت آیت الله صدر است.»

۱۲۰. بیروت، عرصه درگیری موافقان و مخالفان دولت صدام حسین: انفجار در یکی از مراکز رژیم عراق در این شهر. بیانیه گروهی با عنوان جبهه آزادی بخش بحرین علیه عراق؛ ورود

اعضای جبهه خلق برای آزادی فلسطین به بیروت درپی اخراج آنها از عراق.

۱۲۱. خبر عجیب کیهان و گزارش داخلی سپاه از ورود غیرمجاز سفیر موریتانی در عراق به خاک ایران ازطریق مرز شلمچه و دستگیری وی با هشیاری سپاه پاسداران؛ اظهار بی اطلاعی وزارت امور خارجه از این موضوع.

۱۲۲. ادامه تحرکات ایذایی عراق در خوزستان درقالب ایجاد انفجار و نیز نفوذ و فعال کردن عناصر مستعد خرابکاری؛ ۲ انفجار {در فلکه راه آهن و در یک کتاب فروشی} در خرمشهر؛ تحصن افرادی تحت عنوان "دیپلمه های بیکار" در شادگان و دادن شعارهایی به نفع صدام حسین. گزارشی از درنظرگرفتن حقوق ماهیانه برای اعضای جبهه آزادی بخش خوزستان توسط وزارت کشور عراق. گزارش هایی از تطمیع و ارسال افراد ازسوی عراق برای خرابکاری در ایران.

۱۲۳. ادامه ورود رانده شدگان عراق به مناطق مرزی ایران: ورود ۱۰۳۱ نفر در ۲۴ ساعت گذشته؛ آمار کلی رانده شدگان.

۱۲۴. تحرکات پاسگاهی، نظامی و اطلاعاتی ارتش عراق در نوار مرزی ایران: استقرار تجهیزات نظامی و دید با نی {در قلعه یهودی، گرگ، واصلیه و...}؛ ورود یک کشتی روسی حامل محموله نظامی به بندر ام القصر.

۱۲۵. گزارش هایی با جهت گیری متفاوت از ژاندارمری و سپاه درباره وضع پاسگاهی و خطوط مرزی ایران؛ نصب عکس امام موسی صدر و دادن شعار توسط پاسداران؛ گزارش سپاه از حفاظت ضعیف نیروها از مرزها.

۱۲۶. گزارش هایی از ادامه درگیری ها، تحرکات و درخواست نیرو در سنندج؛ برتری چشمگیر نیروهای دولتی نسبت به طرف مقابل؛ صدور بیانیه توسط پاسداران مستقر در سنندج.

۱۲۷. دو دسته خبر متفاوت درباره خروج مردم از سنندج و وضعیت این شهر ضمن درگیری گروه های مسلح غیرقانونی با نیروهای سپاه و ارتش.

۱۲۸. درگیری ها در دیگر مناطق کردستان: بانه و سقز، مهم ترین کانون های درگیری مناطق کرد نشین بعد از سنندج؛ گزارش فرمانده پادگان بانه: «تعدادی کشته و مجروح که به علت عدم تخلیه آنها اجساد دچار عفونت [شده] و جان مجروحان در خطر است، جان پرسنل از تشنگی به لب رسیده و مهمات، سوخت و جیره غذایی رو به اتمام است»؛ وضعیت فوق العاده در بوکان تحت تأثیر وضعیت سقز.

۱۲۹. تحرکات ایذایی و درگیری های پراکنده در مناطقی دیگر از کردستان، آذربایجان غربی و حتی کرمانشاه. گزارش ها از کرمانشاه، باینگان، پاوه، مریوان، شاهین دژ، میاندوآب و ارومیه.

۱۳۰. دستور ریاست جمهوری و شورای انقلاب مبنی بر دایر شدن کلاس های درس دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی و تشکیل بعضی کلاس ها با حضور تعداد کمتر از معمول دانشجویان؛ وضعیت امروز دانشگاه ملی ایران، دانشگاه علم وصنعت، پلی تکنیک، دانشکده مهدی رضایی و دانشگاه تهران؛ وضع نامرتب کلاس ها در مراکز آموزش عالی مهم شهرستان ها {دانشگاه های تبریز، مشهد، اصفهان، صنعتی اصفهان و گیلان}؛ بقایا و آثار ناآرامی های روزهای قبل اهواز، اجتماع خانواده

های دستگیرشدگان اهواز در اطراف دادگاه انقلاب، اعلامیه دادگاه انقلاب: در چند روز آینده تکلیف دستگیرشدگان معلوم می شود.

ص: ۱۰۴۲

۱۳۱. اعلام دیدگاه ها و مواضع مسئولان هم زمان با ایجاد آرامش و فروکش کردن تدریجی بحران در دانشگاه ها: مصاحبه بعدازظهر امروز رئیس جمهور بنی صدر و اطلاعیه آیت الله مهدوی کنی سرپرست کمیته انقلاب اسلامی.

۱۳۲. اعلام موضع و پرداختن به وضع اخیر دانشگاه ها توسط جریان های مختلف چون روزنامه انقلاب اسلامی ارگان هواداران بنی صدر، روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده و سازمان مجاهدین خلق.

۱۳۳. دو نمونه از تحرکات دانشجویان ایرانی در خارج از کشور؛ تظاهرات حدود ۲۵۰ دانشجوی چپ گرای ایرانی در برلن غربی و تظاهرات ۶۰ دانشجوی ایرانی در سفارت ایران در وین.

ضمیمه گزارش۱۰۳: متن کامل یک صدو سیزدهمین اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام.

ضمیمه گزارش۱۱۳: گزارش پیر سالینجر خبرنگار معروف امریکایی از تماس تلفنی قطب زاده با رابط های فرانسوی و امریکایی و شرایط و زمینه های آن.

ضمیمه گزارش۱۱۴: متن کامل دومین نامه و پیام مسعود بارزانی، رئیس حزب دمکرات کردستان عراق در محکومیت اقدام امریکا.

ضمیمه گزارش ۱۱۵: اظهارات یک فرد نظامی درباره نقش شوروی در انهدام پرنده های امریکایی.

گزارش روزشمار ۷/۲/۱۳۵۹

۱۳۴. تهدید نظامی ایران توسط دو مقام عالی رتبه امریکا {هارولد براون و برژینسکی} و درعین حال منتفی اعلام کردن اقدام سریع نظامی امریکا ازسوی یک مقام کاخ سفید؛ حکم امام خمینی به بنی صدر «برای دعوت از کشورهای مختلف جهان برای رسیدگی به جرایم امریکا در حمله نظامی به ایران»: امام خمینی امریکا را با عنوان "جهان خوار" و رژیم امریکا را "آدم خوار" یاد کرد؛ محکوم کردن امریکا ازسوی وزیر امور خارجه ایران در یک مصاحبه مطبوعاتی در دمشق؛ ابراز قاطعیت در قبال امریکا و گروگان ها توسط دانشجویان مسلمان پیرو خط امام با صدور دو اطلاعیه دراین باره.

۱۳۵. انتقال اجساد سوخته امریکاییان از طبس به تهران و نمایش آن در تلویزیون؛ قراردادن اجساد در "لانه جاسوسی"؛ پیام سپاه یزد دراین باره: تأکید بر شرکت وسیع عوامل داخلی در بخش های فاش نشده طرح و ضرورت تحقیق جدی درباره بمباران هلیکوپترها؛ تشییع جنازه محمد منتظر قائم فرمانده سپاه یزد که در طبس به شهادت رسیده بود؛ اطلاعیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی دراین باره.

۱۳۶. اظهارنظر شخصیت های متفاوت {عزت الله سحابی، صادق طباطبایی، منصور فرهنگ و آیت الله خلخالی} درباره حادثه طبس.

۱۳۷. حساسیت زیاد در ایران روی قضیه بمباران هلیکوپترهای جامانده در طبس و جوانب آن؛ از ۵ هلیکوپتر باقیمانده از

حضور کماندوهای امریکایی در نزدیکی طبس، ۳ فروند به وسیله نیروی هوایی منهدم شده است؛ مصاحبه مطبوعاتی آیت الله خلخالی: از مقامات می خواهیم به مردم جواب بدهند و مردم را قانع کنند. تحلیل موضوع در ارگان حزب توده؛ توجه خاص

ص: ۱۰۴۳

رسانه های خارجی به مسئله عوامل داخلی همدست امریکا؛ گفت وگوی کیهان با فرمانده نیروی هوایی ارتش در همین زمینه.

۱۳۸. حساسیت درزمینه حفاظت از ساختمان محل استقرار گروگان های امریکایی، نمونه هایی از گزارش ها از هرگونه تحرک مشکوک؛ تیراندازی شب هنگام عده ای ناشناس در محدوده لانه جاسوسی.

۱۳۹. زمینه سازی برای نزدیکی ایران به بلوک شرق و متحدان آن، هرچند نه چندان جدی، در واکنش به فشارهای امریکا؛ اظهارات معین فر وزیر نفت و صدر وزیر بازرگانی، دراین باره؛ پیام فیدل کاسترو رهبر انقلاب و رئیس حکومت کنونی کوبا به امام خمینی.

۱۴۰. اجلاس سران ۹ کشور عضو بازار مشترک اروپا در لوکزامبورگ؛ یونایتدپرس: در جریان اجلاس عالی بازار مشترک اروپا نشانه ای دال بر انتقاد از کارتر وجود ندارد.

۱۴۱. ادامه اعلام مواضع و اظهارنظر مقامات کشورهای مختلف در قبال حادثه طبس؛ اظهارات وزیر امور خارجه رژیم صهیونیستی، وزیر امور خارجه آلمان فدرال، نخست وزیر ژاپن و وزیر امور خارجه ترکیه، تماس سفیر پاکستان با موسوی گرمارودی مشاور مطبوعاتی و فرهنگی رئیس جمهور و تقدیم متن بیانیه شدیداللحن سخنگوی اداره امور خارجه پاکستان علیه امریکا؛ اظهارات یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین؛ بیانیه جبهه اسلامی آزادی بخش بحرین؛ اظهارات شاذلی قلیبی دبیرکل اتحادیه عرب؛ گزارش رادیو لندن از مواضع دبیرکل گروهی با عنوان "سازمان کنگره اسلامی" که از کوشش نظامی امریکا برای آزادی گروگان ها ابراز نگرانی و انزجار کرده است.

۱۴۲. اعلام موضع گروه ها و جریان های سیاسی مختلف داخل کشور: حزب جمهوری اسلامی، جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران {جاما گروه دکتر سامی}، جنبش مسلمانان مبارز {گروه دکتر پیمان}، گروه سیاسی ایران امروز، حزب رنجبران ایران، سازمان چریک های فدایی خلق ایران، حزب توده ایران، سازمان مجاهدین خلق ایران و تشکل های وابسته این سازمان ازجمله انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه تهران، درباره حادثه طبس و جوانب آن.

۱۴۳. رواج وسیع خبرهای مربوط به کودتا علیه صدام و اخباری مبنی بر کشته شدن وی؛ ابراز خوشحالی صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران هنگام شنیدن خبر کشته شدن صدام درحین انجام یک مصاحبه مطبوعاتی در سوریه؛ تأکید سازمان پیکار اسلامی عراق بر اینکه صدام حسین توسط اعضای این سازمان ترور شده است؛ تکذیب این خبر ازسوی خبرگزاری رسمی عراق و سفیر عراق در سازمان ملل: گزارش های مربوط به کشته شدن رئیس جمهور عراق یک دروغ ایرانی است؛ گزارش شهربانی کرمانشاه مبنی بر شنیده شدن صدای تیراندازی با سلاح های سنگین از داخل خاک عراق؛ شادی اهالی مرزنشین قصرشیرین درپی شنیدن خبر کودتا در بغداد و کشته شدن شوهر خواهر صدام حسین.

۱۴۴. مواردی از وضع داخلی عراق: فراگیر شدن فضای رعب و سرکوب توسط دولت بعث، گزارش هایی حاکی از اعدام افراد و حتی اعدام های گروهی و دسته جمعی هم زمان با تبلیغات برنامه ریزی شده حکومت بعث؛ وجود مقاومت و تحرکات علیه حکومت، تحرکات دیگری از قبیل بمب گذاری ها که عراق برخی از آنها را به عوامل ایرانی نسبت می دهد؛

موضع حزب کمونیست عراق در قبال شهادت آیت الله صدر.

۱۴۵. ادامه اخراج ایرانیان و شیعیان از عراق؛ اخیانی فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه: جمع رانده شدگان به ۲۸۴۵۸ نفر رسید؛ مشکلات ناشی از نفوذ عوامل دولت عراق در پوشش معاودین.

۱۴۶. ادامه تحرک، برخوردهای ایذایی، نقل وانتقال، تدارک و تجهیز و... عراق در مرزهای جنوب و غرب ایران.

۱۴۷. اقدام عراق به تجاوز هوایی به خاک ایران؛ فرود اجباری یک هواپیمای عراقی در خاک ایران در ۶۰ کیلومتری پایگاه وحدتی دزفول و انتقال یک خلبان و ۶ سرنشین

آن به تهران؛ ورود و سپس فرار ۲ فروند جنگنده نیروی هوایی عراق از محل سقوط هواپیمای مذکور.

۱۴۸. گزارش هایی از ادامه اقدامات عراق علیه ایران ازطریق عوامل خود در خوزستان؛ اسکان تعدادی از ایرانیان فراری به خاک عراق که از این کشور تقاضای پناهندگی سیاسی نموده اند.

۱۴۹. آرامش نسبی موقت در ادامه حوادث کردستان: مراکز مهم این شهر نیز چون استانداری، باشگاه افسران، فرودگاه، رادیو و تلویزیون و جهاد سازندگی در کنترل سپاه پاسداران قرار دارد؛ این شهر با کمبود مواد غذایی مواجه است.

۱۵۰. سقوط یک فروند هلیکوپتر کبری ارتش و اسارت خلبانان آن به دست افراد وابسته به گروه کومه له؛ گزارشی از دریافت کلیه مکالمات هلیکوپترها ازطریق ضدانقلابیون با دراختیارداشتن گیرنده موج FM.

۱۵۱. اظهارات و اعلام نظر شیخ عزالدین حسینی و یک عضو مرکزیت حزب دمکرات درباره وضع و حوادث سنندج و از سوی دیگر اطلاعیه های ارتش و سپاه و اظهارات سخنگوی ستاد مرکزی سپاه، صباغیان و بنی صدر دراین باره.

۱۵۲. فضای امروز قم، کاشان، رفسنجان و ارومیه تحت تأثیر تشییع جنازه شهدای درگیری های کردستان.

۱۵۳. پس از سنندج، جدی ترین درگیری های مناطق بحرانی کردنشین مربوط به بانه است؛ محاصره پادگان این شهر و گلوله باران و خمپاره باران مواضع نیروهای سپاه و ارتش مستقر در آن.

۱۵۴. تحرکات ایذایی، نقل وانتقال نظامی و درگیری در دیگر مناطق کردنشین ازجمله نقده، میاندوآب، تکاب، پیرانشهر و سقز.

۱۵۵. درج متن مصاحبه قبلی روزنامه انقلاب اسلامی با احمد مفتی زاده {لیدر اسلام گرایی در سنندج و قطب قدرت مقابل مارکسیست ها} با عنوان: "مفتی زاده چرا ترک دیار کرد، آیا ترک سنگر مبارزه بود یا یک هجرت اسلامی".

۱۵۶تبعات و بازتاب حوادث اخیر دانشگاه ها؛ اهواز: امروز شهر مجدداً وضع طبیعی خود را از دست داد؛ تهران: گفت وگوی رئیس دانشگاه ملی ایران؛ خبرهای تصمیم گیری شورای انقلاب در جلسه شب هنگام این شورا: دانشکده ها و دانشگاه هایی

که باز می شونـد باید در روز ۱۴ خرداد ترم امسـال خود را به پایان برساننـد، در شـرایطی که هنوز کلاس های دانشـگاه ها به طور مرتب تشکیل نمی شود.

ص: ۱۰۴۵

۱۵۷. حزب توده در اذهان عمومی بیشتر روسی است تا ایرانی، اما می کوشد تا به نظام و در جناح بندی آن به جناح خط امام نزدیک شود؛ ذکر دو گزارش از روزنامه این حزب با جهت گیری حمایت از روسیه و در ادامه ۲ درگیری {مختصر} که به وسیله حزب، با جهت گیری تبلیغاتی لازم گزارش شده است.

۱۵۸. اطلاعیه ستاد برگزاری مراسم روز جهانی کارگر در دعوت از کلیه شوراهای اسلامی کارخانجات به منظور مشارکت و بهتر برگزارنمودن مراسم روز جهانی کارگر؛ تحرکات کارگری در پالایشگاه آبادان در آستانه روز کارگر.

۱۵۹. گزارش روزنامه بامداد از تحولاتی در امر تعیین قضات و حکام شرع دادگاه های انقلاب و اطلاعیه دفتر آیت الله منتظری درمورد استعفای اعضای شورای این دفتر.

ضمیمه گزارش۱۴۰: گزارش امروز رادیو امریکا از مواضع کشورهای اروپایی که مؤید ناخرسندی آنان از اقدام اخیر امریکا است و پاسخ وزیر دفاع امریکا.

ضمیمه گزارش۱۴۷: تفاوت اطلاعات در منابع گوناگون درباره حادثه سقوط هواپیمای عراقی در ایران.

گزارش روزشمار ۸/۲/۱۳۵۹

۱۶۰. ادامه تصمیم سازی و تصمیم گیری در امریکا و ایران؛ گزارش کارتر به کنگره درباره عملیات طبس، خروج کارتر از کاخ سفید و واشنگتن و پرواز به سان آنتونیو برای ملاقات با مجروحان حادثه طبس؛ مصاحبه بنی صدر با رادیو فرانسه درمورد حل بحران روابط ایران و امریکا و مسئله گروگان ها؛ قطب زاده در مصاحبه با خبرنگاران در مقر شورای عالی شیعیان لبنان در بیروت: موضع ایران درمورد استرداد گروگان ها تغییری نکرده؛ اظهارات دکتر محمدجواد باهنر در مراسم شکرگزاری به مناسبت شکست توطئه امریکا در وزارت آموزش وپرورش؛ انتشار یک صدو شانزدهمین اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام.

۱۶۱. اعلام علنی استعفای ونس وزیر امور خارجه امریکا و دلیل آن {مخالفت با عملیات طبس}؛ متن استعفانامه وی و جواب کارتر به آن؛ اظهارات قطب زاده درباره این استعفا.

۱۶۲. گزارش آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور درباره تشکیل هیئت ویژه ازطرف شورای انقلاب برای بررسی انهدام اسناد سری جامانده در طبس: حجت الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی و آیت الله خامنه ای و دکتر چمران مأمور بررسی این موضوع شدند.

۱۶۳. اعلام مواضع ایران مبنی بر مقاومت دربرابر تهدید به تداوم و توسعه تحریم اقتصادی؛ مصاحبه علیرضا نوبری رئیس بانک مرکزی ایران با روزنامه آلمانی اشپیگل و اظهارات صادق قطب زاده در بیروت؛ اعلام مواضع حمایت آمیز از ایران ازسوی مقامات هند و الجزایر.

۱۶۴. نوع برخورد شوروی با مسئله تیرگی روابط ایران و امریکا و نیز نوع برخورد احتمالی ایران با شوروی در مقابل امریکا؛

گزارش هایی از نوع چینش نظامیان شوروی در افغانستان و نزدیک مرز ایران. مکری سفیر ایران در شوروی: فقط به نیروهای خود تکیه داریم و به هیچ سرباز خارجی اجازه ورود به خاک ایران را نخواهیم داد؛ حمایت ارگان حزب جمهوری اسلامی از تحریم المپیک مسکو و از سوی دیگر ذکر نمونه هایی از دوستی های کشورهای بلوک شرق با ایران در ارگان حزب توده.

ص: ۱۰۴۶

۱۶۵. اعلام مواضع و تحلیل گروه ها و سازمان ها {جبهه ملی، حزب ملت، جاما، جمعیت عدالت، اتحاد ملی زنان، سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، حزب کارگران انقلابی و...} درباره امریکا و حمله اخیر آن به ایران.

۱۶۶. تکذیب وقوع کودتا در بغداد و ترور صدام ازسوی مقامات سیاسی و نه رسانه های عراق؛ تأکید یک سخنگوی سازمان پیکار اسلامی عراق بر ترور صدام؛ ظاهر شدن صدام برای دومین روز متوالی دربرابر عموم در عراق.

۱۶۷. خبرها درمورد فرود اجباری یک هواپیمای عراقی در خوزستان.

۱۶۸. کشته و مجروح شدن ده ها تن درپی وقوع انفجارهای مهیب در ۳ نقطه تهران: سینما نادر، داروخانه ای در خیابان ناصرخسرو و میدان امام خمینی {توپخانه سابق}؛ ذکر نام گروه های مختلف به عنوان عوامل این انفجارات؛ درخواست میرسلیم معاون وزارت کشور و سرپرست شهربانی، از مردم درمورد حفظ هوشیاری و اظهارات وی درمورد اجرای طرح های ضربتی در نقاط مختلف شهر؛ تحلیل سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و نیز سازمان مجاهدین خلق دراین باره؛ اطلاعیه های روابط عمومی کمیته مرکزی انقلاب اسلامی و شهربانی.

۱۶۹. گزارش هایی از داخل عراق که از ادامه تشنجات داخلی به خصوص در مناطق شیعه نشین حکایت می کند؛ ادامه ورود رانده شدگان به ایران؛ اعتراض به رژیم بعث در خارج از عراق؛ گزارش نشست مطبوعاتی امروز سازمان پیکار اسلامی عراق.

۱۷۰. اظهارات دکتر محمد مکری سفیر ایران در مسکو درمورد ارسال اسلحه از شوروی به عراق که علاوه بر وضعیت کنونی افغانستان یکی از موانع ارتقای روابط ایران با اتحاد شوروی است.

۱۷۱. تجهیز و تدارک، تحرکات مرزی و اقدامات ایذایی عراق علیه ایران.

۱۷۲. گزارش ها از وضع امروز سنندج: اثری از آرامش، حتی نسبی، در شهر نیست، طرف مقابل نیاز به امداد و کمک فوری دارد؛ تبلیغات علنی گروه های درگیر در شهر.

۱۷۳. سردرگمی هیئت ویژه کردستان در چگونگی اعلام مواضع؛ گفت و گوی صباغیان عضو هیئت ویژه کردستان با خبرنگار کیهان؛ اعلام اسامی و تشییع جنازه شهدای روزهای اخیر ارتش.

۱۷۴. وضعیت امروز سقز و بانه به عنوان مهم ترین مناطق درگیری های کنونی کردستان در کنار سنندج؛ درگیری های شدید در سقز و محاصره پادگان بانه؛ حمله مهاجمان به نیروهای مستقر در ربط در سردشت.

۱۷۵. درگیری ها و تحرکات ایذایی پراکنده ازجمله در جوانرود، پاوه، مریوان، دیواندره، تکاب، شاهین دژ، میاندوآب و سیلوانای ارومیه.

۱۷۶. وضع نه چندان عادی درپی حوادث دانشگاه ها: تکرار مواضع معترضانه شورای مدیریت سابق دانشگاه تهران و تحرکات آموزشی در پاره ای مراکز آموزش عالی کشور.

۱۷۷. اطلاعیه علی قدوسی دادستانی کل انقلاب درجهت کنترل فعالیت تبلیغاتی گروه های مخالف نظام.

۱۷۸. حکم امام خمینی به ابراهیم یزدی به عنوان سرپرست جدید مؤسسه کیهان؛ گفت و گوی امروز یزدی با این روزنامه.

ضمیمه گزارش۱۷۵: گزارشی از سازمان پیشمرگان مسلمان کرد.

ص: ۱۰۴۷

۱۷۹. ادامه مشـی سابق به وسیله دولت های ایران و امریکا و اقدامات و فعالیت های شدید، اما نه چندان تعیین کننده و پیروزی بخش؛ حمایت نیکسون از اقـدام کارتر؛ اقدامات بنی صدر در پیگیری خواسـته امام خمینی مبنی بر تشـکیل اجلاس بین المللی برای رسیدگی به جرایم امریکا؛ پیام بنی صدر برای فیدل کاسترو.

۱۸۰. دیـدار اسـقف کاپوچی {که برای تحویل جنازه های کمانـدوهای امریکایی به تهران آمـده است} با بنی صـدر؛ بررسـی سفـارت سوئیس برای چگونگی انتقـال اجسـاد به امریکـا؛ انتقـاد کارتر از به نمایش گذاشـتن اجساد امریکاییان ازسوی ایران؛ تحریم و تـأخیر در کـار ۲ هواپیمـای ایران ازسوی کارکنـان فرودگـاه هیتروی لنـدن به دلیـل اهـانت ایران به اجسـاد مهاجمان امریکایی.

۱۸۱. فقـدان جمع بنـدی و تحلیـل دقیق از حـادثه طبس در میـان نیروهـای ذی ربـط، باوجود گـذشت چهار روز از وقوع آن و اظهارات مختلف دراین باره.

۱۸۲. حادثه هوایی در آسمان دریای عمان و انعکاس آن با عنوان "درگیری هوایی ایران و امریکا".

۱۸۳. حمایت برخی از کشورها، سازمان های جهانی و جریان های غیر دولتی از نقش ضدامپریالیستی جمهوری اسلامی؛ اقدام امارات و عراق درزمینه خنثی کردن تدابیر ضدتحریم ایران.

۱۸۴. بازدید قطب زاده وزیر امور خارجه ایران از کویت در ادامه سفرهای وی در منطقه و مذاکره با مقامات کویتی؛ سوءقصد عوامل عراق به قطب زاده در کویت و آماده باش کویت برای شناسایی عاملان.

۱۸۵. ادامه اقدامات ایذایی و تحرکات مرزی عراق؛ فعالیت های عراق درخصوص مخازن نفتی نوار مرزی غرب کشور.

۱۸۶. انفجـارات، درگیری هـا و تحرکات عوامل عراق در ایران؛ پیگیری امر شـناسایی و دسـتگیری عاملان این اقـدامات عراق توسط مراکز نظامی و انتظامی.

۱۸۷. عـاقبت ماجرای فرود اجباری هواپیمای عراقی در خاك ایران: مسئله ای که به بحران آفرینی بینجامـد مطرح نبوده است؛ تفاهم دو کشور در عودت هواپیما و حل مسئله.

۱۸۸. ادامه ورود رانـده شـدگان عراق: جمع رانده شدگان به ۳۰ هزار نفر رسـید. اخبار برون مرزی از بازداشت فرزنـدان رانده شدگان در عراق و نیز مصادره اموال رانده شدگان به نفع کارشناسان و مستشاران مصری.

۱۸۹. ادامـه اعتراضـات علیـه رژیم عراق درپی شـهادت آیت الله صـدر: تظـاهرات در پاکسـتان، نـامه حزب سوسـیالیست متحد کردستان عراق به امام خمینی.

۱۹۰. تناقض و ابهام در موضع دو جریان عمده کرد عراقی مخالف رژیم صدام در قبال ایران و مسائل کردستان؛ اظهارات جلال طالبانی در تهران درباره موضع وی در قبال جمهوری اسلامی ایران و پیام وی به بنی صدر.

۱۹۱. گزارش ادامه درگیری ها در سنندج و وضعیت متشنج در شهر؛ انتشار سه اطلاعیه ازسوی ستاد مشترک ارتش و درخواست از مردم برای خروج از شهر و حرکت به طرف پادگان؛ اطلاعیه سپاه مستقر در سنندج.

۱۹۲. اراده هواداران نظام بر حل نهایی تحرک مسلحانه گروه های مسلح ضدانقلاب؛ تلگرام

ص: ۱۰۴۸

شورای شهر مهاباد به امام خمینی و بنی صدر: طرح شکایات مردم کرد و درخواست آتش بس ضمن اصرار بر خواسته های قبلی حزب؛ تلگرام ملا محمد ربیعی از علمای اهل تسنن کرمانشاه به رئیس جمهور؛ اظهارات دکتر بهشتی درباره موانع حل مسالمت آمیز مسئله سنندج؛ موافقت شب هنگام بنی صدر با پیشنهاد آتش بس حزب دمکرات: متن اطلاعیه درخواست آتش بس حزب دمکرات و اطلاعیه مشاور رئیس جمهور؛ مواضع حزب توده در حمایت از آتش بس.

۱۹۳. ناآرامی در دیگر مناطق بجز سنندج، وضعیت دیواندره، مریوان، بانه، سقز، بوکان، پیرانشهر، اشنویه و مهاباد؛ تقاضای حقگو استاندار آذربایجان غربی، از همه گروه ها برای رساندن کمک های غذایی و دارویی به شهرهای مختلف.

۱۹۴. هنوز در پاره ای دانشگاه ها نوعی اعتراض و نیز بقایای تحرکات علیه ستادهای گروه ها مشاهده می شود؛ ادامه اعتصاب کارکنان مسلمان و انجمن اسلامی کارمندان دانشگاه پلی تکنیک؛ بیانیه کارکنان مسلمان دانشگاه صنعتی شریف؛ خبرها از مراکز دانشگاهی در شیراز، مشهد، اهواز و گیلان.

۱۹۵. تبعات انفجارهای دیروز تهران: دستگیری مظنونان، تشکیل گروه ضربت برای مراقبت و تدابیری در آموزش مقابله با این گونه حوادث. اظهارات بنی صدر درباره شبکه ضدانقلاب که در توطئه امریکا دست داشته اند و عوامل انفجار در تهران.

۱۹۶. صدور اعلامیه و اعلام موضع ازسوی سازمان چریک های فدایی خلق و حزب جمهوری اسلامی درباره انفجار های دیروز تهران.

۱۹۷. تدارک جریان های مذهبی برای برگزاری مراسم روز جهانی کارگر؛ اطلاعیه شماره ۷ ستاد برگزاری مراسم روز کارگر.

۱۹۸. نمود برخوردهای دشمنانه حزب رنجبرانِ چینی با حزب توده روسی در شماره امروز رنجبر؛ مطلبی از ارگان حزب توده درباره وظیفه مبرم انقلابی همه انقلابیون ایران.

۱۹۹. اظهارات گوهرالشریعه دستغیب عضو مرکزیت حزب جمهوری اسلامی و کاندیدای دور دوم انتخابات مجلس در مصاحبه با روزنامه این حزب درباره استقلال اقتصادی، سیاست خارجی و... .

ضمیمه اول گزارش۱۷۹: گزارش مفصل یونایتد پرس از واشنگتن درباره سخنان امروز کارتر.

ضمیمه دوم گزارش۱۷۹: متن کامل بیانیه بنی صدر خطاب به امام خمینی.

ضمیمه گزارش۱۹۰: متن کامل پیام جلال طالبانی به امام خمینی.

ضمیمه گزارش۱۹۲: متن کامل تلگرام شورای شهر مهاباد به امام خمینی و رئیس جمهور و درخواست آتش بس همراه تأکید بر خواسته های حزب دمکرات.

گزارش روزشمار ۱۰/۲/۱۳۵۹

۲۰۰. یک ژنرال امریکایی درمورد واقعه طبس: ما از کمک شایان از خارج از محوطه سفارت برخوردار بودیم؛ اعلام رسمی خروج کلیه امریکایی های مرتبط با ماجرای طبس از ایران؛ پاسخ مبهم دکتر بهشتی درمورد پیگیری عوامل مرتبط با حادثه طبس؛ درخواست جهاد سازندگی یزد از امام برای پیگیری موضوع شهادت محمد منتظرقائم.

ص: ۱۰۴۹

۱. انتخاب ادموند ماسکی به عنوان وزیر امور خارجه جدید امریکا پس از استعفای سایروس ونس. بازتاب گسترده استعفای ونس در خود امریکا و در سراسر جهان به دلیل ارتباط آن با حمله ناموفق کماندویی امریکا به ایران.

۲. اعلام دیدگاه ها و مواضع درمورد امریکا ازسوی بنی صدر، معین فر، دکتر بهشتی، ارتش و بسیج؛ نامه بنی صدر به یاسر عرفات و دعوت از وی برای شرکت در همایش رسیدگی به جرایم امریکا در حمله نظامی به ایران.

۳. گزارش هایی از منابع خارجی درمورد ماجرای طبس در مطبوعات داخلی.

۴. ورود قطب زاده وزیر امور خارجه ایران به قطر و سفر وی به امارات در ادامه سفر یک هفته ای به ۵ کشور عربی منطقه و گفت وگو با مقامات این کشورها؛ بازتاب تأثیر سفر قطب زاده به کویت: اظهارات وزیر امور خارجه کویت و تفسیر روزنامه الاخبار از ترور قطب زاده در کویت به عنوان تلافی اعلام خبر دروغ توطئه کودتا در عراق و ترور صدام حسین.

۵. تحرکات دیپلماتیک عراق برای نزدیکی به غرب؛ ادعای مجدد رادیو بغداد در همدستی امریکا با ایران.

۶. اشغال مسلحانه سفارت ایران در لندن و حواشی آن؛ اشغال کنندگان چند مرد عرب زبان و خواستار آزادی ۹۱ زندانی در عربستان {استان خوزستان} هستند.

۷. ادامه تعرضات پراکنده مرزی عراق در غرب کشور؛ حمله به پاسگاه های تنگاب نو، گرده نو، گمرک نو و چاه شماره ۸ نفت شهر.

۸. سازماندهی و حمایت عراق از عناصر غیرسیاسی ولی قانون شکن برای حمله و تحرکات خرابکارانه در ایران؛ پانوراما {چاپ ایتالیا}: زاهدی و اویسی اخیراً همراه اشرف پهلوی به بغداد رفته اند.

۹. تحرکات عراق در مرز این کشور با ایران ازجمله در فاو؛ افتتاح فرودگاه فاو توسط برزان حسین برادر صدام حسین؛ نصب دکل حفاری در نزدیکی مرز ایران.

۱۰. بازتاب مطبوعاتی مسائل مربوط به رانده شدگان؛ خطر نفوذ عوامل اطلاعاتی عراق در بین معاودین.

۱۱. ابلاغ برخی اقدامات احتیاطی علیه تحرکات احتمالی ایران ازسوی مقامات ارتش عراق.

۱. جنگ تبلیغاتی عراق علیه ایران در آستانه فرارسیدن روز جهانی کارگر به رغم تبلیغات وسیع برای هرچه بهتر برگزار کردن مراسم روز اول ماه مه در ایران؛ اعلامیه کمیته مرکزی حزب توده به مناسبت جشن اول ماه مه.

۲. ابهام در اجرا و تعبیرات متفاوت از آتش بس در سنندج؛ دکتر بهشتی: «مسئله آتش بس اصولاً در یک جامعه تعبیر خوبی نیست ما به عنوان مسئولان مملکت هرگز راضی نیستیم در هر گوشه این مملکت آتشی برپا باشد»؛ اظهارات عزت الله سحابی درمورد چگونگی پایان دادن به درگیری های موجود در غرب کشور؛ اظهار نارضایتی نیروهای مسلح از مماشات مجدد با

نیروهای مسلح غیرقانونی در عمل و نیز در اطلاعیه ارتش و سپاه مستقر در سنندج؛ سخنگوی حزب دمکرات: ارتش هنوز آتش بس اعلام نکرده است؛ تبلیغات خارج از کشور توسط طرف درگیر در کردستان: پیام شیخ عزالدین حسینی رهبر مذهبی اکراد به دبیرکل سازمان ملل و صلیب سرخ بین الملل.

ص: ۱۰۵۰

۳. افزودن بر شدت درگیری ازسوی طرف مقابل دولت، هم زمان با درخواست آتش بس؛ درگیری ها در سقز، بانه، پاوه، نجف آباد بیجار، اشنویه و کامیاران.

۴. فشارهای داخلی و خارجی بر تصمیم گیران دولت به منظور ایجاد تزلزل در ادامه کوشش برای استقرار حاکمیت و امنیت مورد نظر آن در کردستان؛ درخواست چند تن از وکلای فرانسوی از بنی صدر؛ مطلب سازمان مجاهدین خلق دراین باره.

۵. اطلاعیه امروز سپاه پاسداران درباره اعلام اخیر سازمان مجاهدین خلق مبنی بر اینکه تمامی نیروهای خویش {میلیشیا چریک نیمه وقت} را برای مبارزه با امریکا تحت فرماندهی سپاه قرار می دهد. اختلاف سپاه و سازمان مجاهدین خلق در مبانی عقیدتی و خط مشی سیاسی عمیق تر از آن است که بتوانند به اقدام مشترک بپردازند، ولو این اقدام مبارزه با امریکا باشد، تأکید بر بی اعتمادی سپاه نسبت به سازمان، سپاه حرکات این سازمان را مبتنی بر ملاک های مکتبی اسلام ندانسته و آن را در شمار گروه هایی که در کردستان با آنها درگیر است محسوب کرده است.

۶. متن توافقنامه و اعلام اسامی ائتلاف بزرگ انتخاباتی در روزنامه جمهوری اسلامی؛ اظهارات آیت الله مهدوی کنی درباره مسئله تقلب و تخلف در دور اول انتخابات مجلس.

۱. ضمیمه گزارش۲۰۲: گفتاری از رادیو امریکا درباره وضعیت صدور نفت ایران.

گزارش روزشمار ۱۱/۲/۱۳۵۹

۲. تداوم تیرگی در روابط ایران و امریکا: قرائت پیام امام خمینی از تریبون مراسم روز جهانی کارگر؛ اعلام مواضع بنی صدر در مراسم روز جهانی کارگر در اصفهان دراین باره؛ تحلیل ها از تغییر وزیر امور خارجه امریکا.

۳. تداوم توجه رسانه ها به موضوعات مربوط به عملیات طبس.

۴. حضور اعضای هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد در خاک امریکا فرصتی برای رسانه های امریکایی است: گفت وگوی یکی از شبکه های تلویزیونی امریکا با منصور فرهنگ سفیر ایران در سازمان ملل، درباره گروگان گیری در تهران و نیز در سفارت ایران در لندن، پذیرش شاه مخلوع، رهبری معنوی امام خمینی و...

۵. ادامه سفرهای منطقه ای وزیر امور خارجه ایران: قطب زاده در امارات متحده عربی و ملاقات با مقامات امارات و سفرای الجزایر، لبنان و عربستان؛ بازتاب هایی از اختلاف بر سر مسئله سه جزیره در امارات؛ تکرار دعاوی عراق بر سر سه جزیره در سخنان طه یاسین رمضان.

۶. دومین روز اشغال سفارت ایران در لندن؛ تهدید اشغالگران به کشتن گروگان ها و انفجار سفارت؛ تظاهرات گروهی از دانشجویان ایرانی دربرابر سفارت ایران در لندن؛ پاسخ قطب زاده به تهدید گروگان گیران: «اگر قطره ای خون از بینی هریک از اعضای سفارت جمهوری اسلامی ایران بریزد، همان تعداد از زندانیانی که مهاجمین تقاضای آزادی آنان را دارند محاکمه صحرایی و سپس اعدام خواهند شد.»؛ نوع برخورد علنی عراق با قضیه سفارت ایران در لندن گویای وجود انسجام بین این

جریان و دیگر جریان های ایذایی ضدایرانی است که ازسوی عراق سازماندهی می شود.

ص: ۱۰۵۱

۷. تعابیر و برداشت ها از اشغال سفارت ایران در لندن: تلاش عده ای در ایران برای اشغال سفارت انگلیس در تهران، بیانیه کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل، تقبیح هرگونه حمله به دیپلمات های هر کشور خارجی توسط سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا، خبر رادیو اسرائیل و بیانیه مطبوعاتی شاپور بختیار.

۱. اعزام افراد برای خرابکاری و ترور و تحرکات امنیتی عراقی ها در کشورهای عربی.

۲. اخباری از استفاده سازمان امنیت عراق از ساواکی های فراری و برخی عناصر موسوم به خلق عرب، برضد ایران.

۳. اقدام عراق به تقویت نیروهای مرزی خود، برای مقابله با تحرک مخالفان داخلی و ایجاد انگیزه و تحریک علیه ایران.

۴. تحرکات ایذایی چشمگیر عراق در منطقه قصرشیرین ازطریق حمله به روستاها، تیراندازی و اجرای آتش با سلاح های سنگین بر روی پاسگاه های مرزی.

۵. استمرار درگیری ها در سنندج: فعلاً هیچ یک از دوطرف قادر به تسلط کامل بر شهر نیستند، ولی برای تقویت و تجهیز در تحرک و تکاپو هستند.

۶. درگیری های حساس در سقز، بانه، شاهین دژ، پاوه، مریوان و قطور.

۷. نمونه هایی از گله مندی در سطوح میانی بین ارتش و سپاه؛ خطر آسیب تفرقه و اختلاف بین سپاه تازه تأسیس شده و همراهان ارتشی آن.

۸. صف آرایی جریان های سیاسی در مراسم روز جهانی کارگر؛ چهار جریان متفاوت در تهران: جریان مدافع نظام، سازمان مجاهدین خلق، سازمان چریک های فدایی خلق و حزب توده.

۹. برگزاری مراسم روز جهانی کارگر ازسوی نیروهای هوادار نظام و خط امام: تظاهرات و تجمع در مقابل لانه جاسوسی، سخنرانی موسوی خوئینی ها و قرائت قطعنامه.

۱۰. برگزاری مراسم روز جهانی کارگر توسط سازمان مجاهدین خلق و درگیری در ترمینال خزانه؛ بزرگ ترین دستاورد مراسم برای سازمان در تیتر اصلی روزنامه مجاهد: «توطئه ترور مسعود رجوی خنثی شد».

۱۱. تجمع سازمان چریک های فدایی خلق در میدان آزادی به مناسبت روز جهانی کارگر؛ درگیری در خیابان آزادی تا هنگام غروب.

۱۲. حواشی و برخوردها در مراسم حزب توده به مناسبت روز جهانی کارگر؛ برنامه راه پیمایی طوری طراحی شده بود که درعین استقلال، به معنای مرزبندی با جریان خط امام {مراسم جلوی لانه} نباشد.

۱. درباره حوادث امروز در ترمینال خزانه و میدان آزادی، مهدوی کنی در گفت و گو با روزنامه اطلاعات گفت: «شناسایی

رهبران گروه های حمله کننده به میتینگ ها آغاز می شود.»

۲. برگزاری مراسم روز جهانی کارگر در کلیه شهرستان ها؛ سخنرانی ابوالحسن بنی صدر در مراسم روز کارگر در اصفهان؛ سخنرانی فخرالدین حجازی، تشییع جنازه یکی از شهدای کردستان و حمله به ستاد حزب توده و سازمان مجاهدین خلق در قائم شهر؛ زدوخورد و خشونت خیابانی در کرمانشاه.

ص: ۱۰۵۲

گزارش روزشمار ۱۲/۲/۱۳۵۹

۳. تبعات حادثه طبس: انتقال یک جسد سوخته و یک هلیکوپتر سالم امریکایی بازمانده از حادثه به تهران و اعزام عده ای از گروگان های امریکایی به مشهد.

۴. اظهارنظر مقامات و شخصیت ها در ایران در تداوم بازتاب واقعه طبس ازجمله اظهارات امام خمینی در ملاقات با فرماندهان سپاه با ایشان.

۵. پایان تحرک دیپلماتیک اخیر ایران در منطقه با سفر چندساعته قطب زاده به بحرین و بازگشت وی به تهران.

۶. سومین روز اشغال سفارت ایران در لندن: اظهارنظر مقامات ایران؛ گزارش پلیس انگلستان از ارسال محرمانه پیام گروگان های سفارت به ایران؛ تظاهرات و تحصن در اطراف سفارت و ارسال پیام برای تحصن کنندگان ازسوی قطب زاده.

۷. بازتاب اشغال سفارت ایران در لندن در رسانه های جهان.

۸. حضور چشمگیر ایرانیان، به خصوص دانشجویان ایرانی، در مقابل سفارت ایران در لندن به منظور محکوم کردن اشغال و حمایت از انقلاب ایران.

۹. تحرک خونین عوامل عراق در لبنان علیه مخالفان رژیم بعث: شهادت سیدحسن شیرازی در بیروت.

۱۰. اعلام رسمی پایان ماجرای توقیف ۶ عراقی که به طور غیرمجاز با یک هواپیما، در جنوب ایران فرود آمده بودند.

۱۱. ذکر مواردی از اقدامات ایذایی عراق علیه ایران با استفاده از عوامل وابسته ایرانی و نیز تحرکات ضدحزب بعث در عراق.

۱. ادامه تحرکات ایذایی عراق و نقل و انتقالات آن در مرز با کمک مهاجمان داخلی وابسته، به خصوص در غرب کشور.

۲. ادامه درگیری و پاک سازی در سنندج با برتری نیروهای مسلح نظام؛ صدور اعلامیه مشترک ازسوی سپاه پاسداران مستقر در سنندج و لشکر۲۸ کردستان؛ گزارش وضع کنونی سنندج در پیام دفتر ریاست جمهوری؛ جمع بندی ۱۵ روز اخیر در اطلاعیه لشکر۲۸ کردستان.

۳. درگیری های سقز.

۴. درگیری های سردشت، میاندوآب، پاوه و مریوان.

۵. ناآرامی در پاره ای از شهرها {علاوه بر مناطق کردنشین} که حاصل تقابل گروه ها و جریان های مدافع و مخالف نظام در وضعیت دوگانه کنونی است؛ ازجمله بروجرد، گنبد کاووس، نوشهر، رودسر، اسکو و مشهد؛ کشف یک بمب ساعتی در مقابل خانه دکتر محمود روحانی نماینده مجلس خبرگان از مشهد.

۶. نمایش قدرت مردمی بسیج با رژه روحانیون مسلح عضو بسیج در مقابل امام خمینی.

۷. ضمیمه گزارش۲۳۹: نصایح امروز امام خمینی به فرماندهان سپاه.

ص: ۱۰۵۳

گزارش روزشمار ۱۳/۲/۱۳۵۹

۸. اعزام گروهی ازطرف فرماندهی سپاه جیرفت به باتلاق جازموریان برای بررسی وضعیت یک هلیکوپتر امریکایی که در راه رسیدن به طبس دچار حادثه شده و سقوط کرده بود؛ قرار است روز بعد اجساد سوخته امریکاییان توسط اسقف کاپوچی به صلیب سرخ بین المللی تحویل داده شود.

۹. سقوط یک جت جنگنده اف۱۴ نیروی دریایی امریکا در نزدیکی ساحل ایران و کشته شدن ۲ خلبان آن؛ انتقاد هنری کیسینجر از کارتر به دلیل نحوه برخورد با بحران ایران.

۱۰. درخواست ایران از کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد، درمورد تحقیق درباره اقدام نظامی اخیر امریکا در طبس.

۱۱. شرکت قطب زاده در نشست مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی و گزارش دستاوردهای سفر منطقه ای خود.

۱. پایان چهارمین روز ماجرای گروگان گیری در سفارت ایران در لندن، بدون تعیین تکلیف قطعی؛ قطب زاده: اگر انگلیس نتواند این ماجرا را حل وفصل کند، خودمان ابتکارعمل را در دست خواهیم گرفت؛ آزاد شدن ۲ نفر از گروگان ها: یک خانم باردار و یک تبعه پاکستان؛ درخواست گروگان گیران مبنی بر میانجی شدن سفرای الجزایر، اردن، عراق و نماینده ای از صلیب سرخ.

۲. درج یک نامه و یک پیام از مقامات انگلیسی به قطب زاده و بنی صدر درباره حادثه سفارت ایران در لندن در مطبوعات امروز ایران؛ نامه صادق قطب زاده حاوی گزارشی دراین باره است و در پیام نخست وزیر انگلیس به بنی صدر آمده است: «این اقدام عملی تروریستی و نقض مصونیت هیئت دیپلماتیک محسوب می شود که دولت انگلیس این اقدام را تنفرآور و خلاف اصول دانسته و قاطعانه با آن مقابله می کند. امیدوارم این مسئله به سرعت حل شود و می توانم به شما اطمینان بدهم سلامتی جان کسانی که در خطر هستند قویاً مورد توجه است.»

۳. وجود نوعی جناح بندی در مقاومت فلسطین درمورد رابطه عراق و ایران.

۴. راه پیمایی در تهران و ملاقات مراجع با آیت الله سیدمحمد شیرازی در قم درپی ترور آیت الله سیدحسن شیرازی؛ اقدام فریب کارانه عوامل عراق، برای نسبت دادن ترور آیت الله شیرازی به طرف داران آیت الله شریعتمداری و بازتاب آن؛ بیانیه آیت الله سیدمحمد شیرازی درباره برادرش.

۵. با ورود ۹۵ نفر دیگر ازطریق مرزهای سومار و خسروی، جمع رانده شدگان تا صبح روز قبل، به بیش از ۳۰ هزار نفر رسید؛ تأثر مردم و مأموران عراقی از وضعیت رانده شدگان.

۶. تحرکات و نقل وانتقالات مرزی عراق در مرزهای ایران.

۷. تحرکات ایذایی {حمله مسلحانه، بمب گذاری، آتش زدن خرمن ها و...} در غرب و جنوب ایران توسط عوامل عراق.

۸. ادامه درگیری های سنندج با برتری نسبی نیروهای نظام؛ گزارش خبرنگاران مطبوعات از وضعیت امروز شهر سنندج؛ سخنان بنی صدر درباره سنندج پس از ملاقات با امام خمینی؛ تشریح وضع کنونی و خط مشی آتی در اعلامیه مهم ستاد مشترک ارتش، فرصت آتش بس چندساعته برای جمع آوری اجساد.

ص: ۱۰۵۴

۱. اخباری از درگیری های پراکنده ایذایی در پاوه، میاندوآب و ارومیه.

۲. طرح وسیع مسائل کردستان در سطح تبلیغات رسانه ای هم زمان با تلاش نظامی گروه های مسلح غیرقانونی برای خنثی کردن حاکمیت دولت؛ گزارشی از ملاقات هیئت نمایندگی خلق کرد با هیئت اعزامی از تهران و گزارش بی بی سی از وضعیت کردستان.

۳. ترسیم وضعیت کنونی حزب توده {حمایت همراه با انتقاد و توقع حمایت قانونی از نظام} با درج گزارشی از این حزب و نیز گزارش هشدارآمیز سپاه نوشهر درباره دفتر این حزب در چالوس.

۴. ذکر حاشیه ها و پیامد های حوادث اخیر دانشگاه ها در گیلان، شیراز و تهران.

۵. فراخوان عمومی ستاد بسیج ملی و دعوت به تشکیل گروه های مقاومت در سطح شهرها و روستاها؛ اطلاعیه ستاد مشترک ارتش در مقابله با تهدیدات احتمالی خارجی و برای ایجاد آمادگی و آموزش عمومی.

گزارش روزشمار ۱۴/۲/۱۳۵۹

۶. نمود تشتت و سردرگمی در اظهارات مقامات ایرانی {ازجمله منصور فرهنگ و مصطفی چمران} درباره روابط ایران و شوروی.

۷. دو نمونه از بازتاب ها درباره اقدام نظامی امریکا در طبس؛ خبرگزاری فرانسه: سازمان سیا معتقد است حتی درصورت موفقیت عملیات نجات ۶۰ درصد گروگان ها در ایران کشته می شدند؛ رادیو مسکو: خرابکاران می بایست در لباس پاسداران انقلاب در تهران ظاهر می شدند.

۸. تغییر در مواضع قبلی هنری کیسینجر درمورد ضرورت کاربرد زور علیه ایران و حمایت از ونس وزیر امور خارجه مستعفی امریکا.

۹. ابراز مطالب مختلف توسط مقامات کشورها و دبیرکل سازمان ملل متحد درباره برکناری سایروس ونس، نشان دهنده اهمیت نقش و جایگاه وی در دیپلماسی امریکاست.

درج گزارش بسیار مفصل در شماره امروز نشریه مجاهد با عنوان: "چند سؤال درباره تهاجم نظامی امریکا" در شرایطی که همه گروه ها و جریان های سیاسی ایران، مبارزه ضدامریکایی را علامت حیات و مشروعیت می دانند و تحرکات سازمان مجاهدین خلق دراین زمینه مصرانه ترین و تبلیغاتی ترین آن است، این سازمان این مسئله

۱. را به صورت یک سلاح تهاجمی علیه دست اندرکاران نظام درزمینه نخواستن یا نتواستن انجام رسالت ضدامریکایی آنان به کار می گیرد.

۲. بروز حساسیت در رفتار نیروهای نظامی ایران درخصوص امکان حضور غافلگیرکننده نیروهای امریکایی.

۳. موضع کوبا به عنوان یکی از کشورهای بلوک شرق در قبال ایران، افغانستان و فلسطین؛ سفر هیئت شش نفری کوبایی به تهران و تسلیم پیام فیدل کاسترو به رئیس جمهور؛ گزارش پرس تراست خبرگزاری هند از کمک ایرانیان شیعه به مبارزان افغانی.

۴. پنجمین روز ماجرای گروگان گیری سفارت ایران در لندن: اقدامات دوطرف ایران و عراق، همراه با جنگ روانی و تبلیغات؛ نامه قطب زاده به کارکنان سفارت؛ اعلام آمادگی سفرای برخی کشورهای عربی {ازجمله عراق} در لندن، برای میانجیگری.

ص: ۱۰۵۵

۵. تبعات ترور آیت الله شیرازی. وضع غیرعادی و تعطیل در قم به دلیل تشییع جنازه وی.

۶. اقدامات ارتش عراق درجهت احراز نوعی آمادگی در قبال ایران.

۷. گزارش های واصله به مسئولان مربوط یا رسانه ها از ادامه تحرکات مرزی عراق.

۸. گزارش ها از اقدامات ایذایی خرابکارانه رژیم عراق در جنوب تا شمال نواحی مرزی ایران و عراق.

۹. وضعیت امروز شهر سنندج؛ اجرای هرچند ناقص آتش بس چندساعته اعلام شده توسط ارتش.

۱۰. گزارش هایی از ناهماهنگی و برخی اختلافات میان ارتش و سپاه که از مشکلات موجود در مسئله سنندج است.

۱۱. گزارش ها از درگیری های امروز بانه و دیواندره؛ ادامه مقاومت مدافعان پادگان بانه باوجود محاصره و فشار؛ تلاش مدافعان نظام برای حل مسئله دیواندره.

۱۲. وضع غیرعادی در دیگر مناطق غرب کشور: مریوان، پاوه، سردشت، شاهین دژ، بوکان، مهاباد، پیرانشهر و ارومیه {حرکت موفق ستون نظامی و عبور از دره قاسملو؛ درگیری بین مأموران حفاظت از پل قطور و افراد مسلح}.

۱. بازتاب وسیع درگیری های کردستان در سایر نقاط ایران: گزارش مطبوعات از شیراز و بروجرد و نامه سرگشاده «انجمن فارغ التحصیلان دانشگاه علم وصنعت ایران» به امام خمینی.

۲. تحرکات ایذایی افراد و گروه ها، ازجمله عوامل عراق یا ایرانیان وابسته به آنان و گروه های سلطنت طلب به تناسب دوره گذار کنونی در بوشهر، تهران، تبریز و قصرشیرین. اظهارات آیت الله مهدوی کنی درباره بمب گذاری در تهران؛ تدابیر راه آهن دولتی ایران و شهربانی به دنبال بمب گذاری های اخیر.

۳. معضل تعیین تکلیف در خیابان به جای تعیین تکلیف در نهادهای قانونی، به رغم اینکه نظامی قانونی مستقر است به تناسب وضعیت دوگانه {جنبشی ساختاری} کنونی؛ اظهارات میرسلیم معاون سیاسی وزارت کشور و سرپرست شهربانی درباره درگیری های اخیر ترمینال خزانه و میدان آزادی؛ تحلیلی از ارگان جبهه ملی ایران؛ گزارش حزب توده از حمله افرادی تحت عنوان حزب الله به مراکز سیاسی و کتاب فروشی های اصفهان؛ محکوم کردن تعرض به اجتماعات توسط حزب جمهوری اسلامی شاخه اصفهان.

۴. ادامه مسائل مربوط به تعطیلی دانشگاه ها؛ تأکید مسئولان بر تخلیه ستاد گروه ها و ذکر تحرکات برخی کارکنان و اساتید دانشگاهی دراین باره.

۵. مجادله مطبوعاتی روزنامه های انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی بر سر تخلیه ساختمان شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق در خیابان ۱۶ آذر با انتشار اطلاعیه های دفتر اطلاعات و روابط عمومی دانشگاه تهران و امور عمومی دانشگاه

تهران.

۶. انتقادات آیت الله صادق روحانی و نیز اعلام خارج نشدن از کشور به صورت داوطلبانه و برای رعایت مصالح کشور.

ص: ۱۰۵۶

گزارش روزشمار ۱۵/۲/۱۳۵۹

۷. بروز تشویش چندساعته در سطحی وسیع، درپی اطلاعیه استانداری کرمان و اعلام خبر مشاهده ۴ هلیکوپتر و تحرک نظامی دیگر امریکایی ها؛ اظهارت یک سخنگوی وزارت دفاع امریکا دراین باره.

حساسیت در ایران بر روی هرگونه تحرکی که بتواند به امریکایی ها منتسب شود؛ ازجمله گزارش کیهان از مشاهده یک جیپ امریکایی در اطراف لانه جاسوسی؛

۱. گزارش خبرگزاری فرانسه از آزادی ۳ خبرنگار که در اطراف لانه جاسوسی بازداشت شده بودند.

۲. ادامه تحلیل و بررسی های حمایت آمیز یا انتقادی درباره اقدام کارتر علیه ایران در امریکا.

۳. صف بندی اردوگاهی جهان، در منازعه امریکا و ایران در دو عرصه سیاسی و اقتصادی {نفت}.

۴. ششمین روز ماجرای سفارت ایران در لندن: آغاز روز بدون بروز حادثه ای مهم و فیصله یافتن خونین ماجرا با شهادت ۲ نفر از گروگان ها و آزادی بقیه آنان در پایان روز.

۵. گزارش ها از عراق حاکی از وجود فضای رعب، تهدید و تطمیع و از سوی دیگر مقابله شدید با رژیم است.

۶. تشدید فضای ضدایرانی در عراق و ایجاد زمینه های لازم برای افزایش برخوردهای خصمانه با ایران.

۷. ادامه اقدامات ایذایی عراق در مناطق مرزی ایران با حمله به پاسگاه ها و دیگر مراکز حاشیه مرز، ارسال سلاح به داخل ایران و مین گذاری در جاده ها.

۸. گزارش های دو طرف درگیر از وضعیت امروز شهر سنندج، دو طرف یکدیگر را باوجود رعایت آتش بس چندساعته روز گذشته، متهم می کنند؛ فقدان ارتباط زمینی کرمانشاه با سنندج و ضرورت پاک سازی گردنه صلوات آباد؛ ابراز نارضایتی مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه از مذاکره با گروه های مسلح غیرقانونی درگیر در سنندج: دیگر دادن تلفات بیش از این برای ما قابل تحمل نیست.

۹. اوضاع بسیار وخیم در بانه. مسئول سپاه بانه: «پادگان بانه فاقد همه چیز است. زخمی ها به علت تخلیه نشدن درحال ازبین رفتن و جنازه ها متعفن شده اند»؛ گزارش هایی از سردشت، پاوه و ارومیه.

۱۰. اختلافات هم در ایدئولوژی و هم در راهبرد و تاکتیک بین گروه های مختلف مارکسیستی درباره مسائل کردستان: متن گزارش حزب توده از گردهمایی امروز مردم آواره سقز در بوکان و نقد نوع برخورد کومه له با این تجمع.

۱. ضرورت ارزیابی، کنترل و خودانتقادی جدی در سپاه باتوجه به تنوع وظایف سپاه اعم از نظامی، انتظامی و... ذکر مثال هایی از تنوع اقدامات و تحرکات و بیان یک نمونه از ارزیابی های داخلی سپاه پاسداران.

۲. نامه جامعه مدرسین حوزه علمیه قم به فرمانده سپاه و معرفی حجت الاسلام والمسلمین بنی فضل به عنوان نماینده خود برای مذاکره درخصوص نابسامانی های جامعه.

۳. یک طرف درگیری ها در وضعیت {دوگانه} کنونی، در شهرهای مختلف را گروه های مخالف

ص: ۱۰۵۷

و محارب و طرف دیگر آن را موافقان نظام جدید که اغلب خود را حزب الله می خوانند تشکیل می دهند؛ دو گزارش از دو روزنامه کیهان و نامه مردم مربوط به خرمشهر و فسا؛ اظهارات میرسلیم درباره حزب الله؛ اطلاعیه دادستان کل انقلاب و اخطار به صاحبان چاپخانه ها.

۴. ضمیمه گزارش۲۹۲: اظهارات دیرهنگام استاندار کرمان درباره هلیکوپتر امریکایی.

گزارش روزشمار ۱۶/۲/۱۳۵۹

۵. اعلام سه روز عزای عمومی در امریکا توسط کارتر با قطعی شدن ارسال اجساد امریکاییان از تهران؛ تداوم اعلام مواضع مقامات رسمی، مفسران و رسانه ها درپی واقعه طبس؛ اعلام نتیجه نشست کنگره امریکا دراین باره و توضیح فرمانده عملیات نجات به اعضای کمیته امور نظامی سنا.

۶. تلاش نظامیان دست اندرکار در عملیات نجات برای خنثی کردن فضای منفی به وجودآمده در امریکا پس از شکست عملیات.

۷. اقدام تبلیغاتی و رسانه ای امریکا علیه ایران با افزایش زمان پخش برنامه فارسی رادیو صدای امریکا از ۲ ساعت به ۸ ساعت در روز: «ما می خواهیم مانع جدایی کامل مردم ایران با تمدن غرب شویم و همچنین با تلاش های [آیت الله] خمینی جهت سوق دادن کشور به سوی قرون وسطی مقابله نماییم.»

۸. تنوع عرصه درگیری بین ایران و امریکا: اقدامات خرابکارانه در سیستم کامپیوتر پالایشگاه اصفهان و غلبه امریکا بر ایران در اجلاس سازمان بهداشت جهانی در ژنو.

۱. تلاش شوروی برای نزدیک نشان دادن اقدام نظامی مجدد امریکا ازطریق رسانه های رسمی خود و نیز ازطریق متحد داخلی این کشور، حزب توده، درحالی که رسانه های امریکایی اقدام نظامی تازه علیه ایران را در آینده نزدیک منتفی می دانند.

۲. تلاش عراق در گرفتن وجهه ضدامریکایی و تخطئه جدی بودن حرکت ضدامریکایی ایران درعین افزایش روزافزون دشمنی ایران و امریکا.

۳. اظهارات نعیم حداد معاون رئیس جمهوری عراق و اعلام مواضع در قبال امریکا و شوروی در ادامه تحرکات دیپلماتیک اخیر دولت عراق.

۴. سفر یاسر عرفات رئیس سازمان آزادی بخش فلسطین به عراق در چارچوب دیدارهای وی از کشورهای منطقه خلیج فارس؛ رد احتمال میانجیگری سازمان آزادی بخش فلسطین بین ایران و عراق ازسوی صادق قطب زاده.

۵. جزئیات چگونگی پایان یافتن غائله گروگان گیری در سفارت ایران در لندن و حواشی آن به نقل از مطبوعات؛ نامه بنی صدر به مارگارت تاچر و قدردانی از پلیس انگلستان؛ بیانیه ضدانگلیسی حزب جمهوری اسلامی درمورد شهادت لواسانی.

۶. روایت حماسی بی بی سی از چگونگی ختم ماجرای سفارت ایران در لندن؛ اظهارات وزیر امور خارجه انگلستان درباره توسل به اقدام نظامی برای آزادی گروگان ها.

۷. بازتاب وسیع چگونگی پایان اشغال سفارت ایران در لندن، کوشش مقامات و رسانه های غربی در مقایسه این ماجرا با اشغال سفارت امریکا در تهران.

ص: ۱۰۵۸

۸. ادامه اقدامات ایذایی خرابکارانه عراق و عوامل آن در جنوب تا شمال خطوط مرزی ایران با عراق؛ خنثی کردن بمب در خط آهن اندیمشک اهواز و نیز در بهبهان و گزارش های دیگری از اهواز، دشت آزادگان، ایلام و نفت شهر؛ کنترل و هوشیاری دربرابر تحرکات مشکوک در دستور کار نیروهای ایرانی است.

۹. تداوم وخامت اوضاع سنندج با وجود اینکه لشکر۶۴ ارومیه اعلام کرده بر اوضاع کلی شهر مسلط است و پاک سازی آغاز شده است؛ ضرورت پاک سازی مناطق خارج از سنندج ازجمله دیواندره.

۱۰. وخامت اوضاع در بانه و ادامه محاصره پادگان این شهر؛ سرمایه گذاری عراق در بانه.

۱. گزارش هایی از درگیری ها و وضعیت امروز شهر پاوه؛ تعطیل بازار و مغازه ها در اعتراض به ناامنی.

۲. ناآرامی ها و تحرکات در آذربایجان غربی، ازجمله در محدوده سلماس، میاندوآب و تکاب؛ اظهارات منتقدانه حقگو استاندار آذربایجان غربی، درخصوص محدودیت های اقتصادی شهرهای کردنشین استان.

۳. دو نمونه تحلیل و بررسی مسائل کردستان: گزارش روزنامه کیهان از تماس جلیل گادانی عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران با این روزنامه و گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از جزئیات تماس احمد قاضی یکی از سران حزب دمکرات با دفتر این روزنامه.

۴. بروزی نادر از مسلح بودن سازمان مجاهدین خلق در ملایر، باوجود تلاش سازمان برای مخفی نگه داشتن بخش تسلیحاتی آن؛ تلاش سازمان مجاهدین خلق برای خنثی کردن این موضوع و اعلام عدم وابستگی و ارتباط انجمن جوانان مسلمان ملایر با این سازمان.

۵. برنامه ریزی وسیع و مذاکرات پیگیرانه سازمان مجاهدین خلق در آستانه انتخابات مرحله دوم مجلس و سرمایه گذاری خاص روی شخص رجوی؛ درج سرمقاله امروز مجاهد با عنوان "ضرورت و اهمیت راه یافتن مجاهدین به مجلس". اشاره مستقیم سازمان به فعالیت تهدیدآمیزتر بیرون از مجلس چنانچه سازمان به مجلس راه نیابد.

۶. ضمیمه اول گزارش۳۱۵: مشاهدات یک گروگان داخل سفارت از جزئیات ۶ روز گروگان گیری سفارت ایران در لندن.

۷. ضمیمه دوم گزارش۳۱۵: اسامی اشغالگران سفارت ایران در لندن.

گزارش روزشمار ۱۷/۲/۱۳۵۹

۸. تبعات ماجرای طبس در امریکا، کوشش برای خروج از انفعال، انتشار خبر طراحی حمله نجات دیگر.

۹. تداوم نشر حواشی مبهم حادثه طبس در ایران ازطریق گروه های مجاهدین خلق و کارگران سوسیالیست؛ اظهارات آیت الله خلخالی درمورد خرابی گیرنده های سپاه و شهادت محمد منتظرقائم حین بمباران هلیکوپترها در طبس.

۱. حمایت صدراعظم آلمان غربی از امریکا، اشمیت: برای همبستگی دولت جمهوری فدرال آلمان با ایالات متحده امریکا حدومرزی در اتحادیه آتلانتیک وجود ندارد؛ نامه ۵۰ تن از نمایندگان حزب کارگر در مجلس انگلستان به بنی صدر و تقاضای آزادی گروگان ها به گزارش

ص: ۱۰۵۹

خبرنگار سیاسی تایمز، این نمایندگان از کسانی هستند که در زمان شاه مخلوع با رژیم وی و طرز رفتارش با زندانیان سیاسی مخالف بودند، آنها در نامه خود خواستار آزادی گروگان های امریکایی شدند؛ ادامه همکاری اقتصادی ژاپن با ایران در عین حمایت کردن از امریکا.

۲. پخش گزارش های حمایت آمیز از رفتار پلیس انگلیس در لندن، همچنین ذکر جنبه هایی از حادثه سفارت که این فرض را پیش می کشد که مقامات انگلیس عمداً می خواستند ماجرا را به وضع موجود برسانند.

۳. تیره تر شدن روزافزون روابط فی مابین ایران و عراق: مقامات هردو کشور هرگونه میانجیگری را رد می کنند؛ طرح دعاوی عراق درمورد سه جزیره و اروندرود در اظهارات نعیم حداد؛ آیت الله بهشتی: «هیچ نقطه مبهمی بین دولت ایران و دولت عراق وجود ندارد.»

۴. ادامه تحرکات نظامی مرزی عراق؛ گزارش ها از تردد پیاده و خودروهای ارتش، کانال کشی، سنگربندی های متعدد، تجاوز هوایی و تیراندازی متقابل پاسگاهی حکایت می کند.

۵. ذکر ۴ مورد اقدام خرابکارانه عوامل عراق در خوزستان؛ گزارش هایی از تحرکات عوامل عراق در کرمانشاه و تهران.

۶. اذعان فیگارو {چاپ پاریس} به رابطه افرادی چون بختیار و اویسی با عراق؛ گزارش رادیو مسکو از تحرک برخی سلطنت طلبان و اویسی علیه ایران.

۷. ترسیم وضعیت امروز شهر سنندج در گزارش ژاندارمری و مشاهدات یک خبرنگار؛ خبرنگار کیهان: هیچ نشانه ای در دست نیست که این درگیری ها و تیراندازی ها به زودی پایان یابد؛ گزارش ژاندارمری: گروه های مختلف، شهر سنندج را برای تفکیک حوزه فعالیت دمکرات ها، کومه له و چریک های فدایی خلق منطقه بندی کرده اند. تمام گروه ها مسلح هستند و در میان آنها دختران و زنان مسلح زیاد و نیز تعدادی افراد غیربومی دیده می شوند که از سایر نقاط ایران به سنندج آمده اند.

۱. وضعیت پناهندگان سنندجی در پادگان سنندج.

۲. مصاحبه ۲ تن از فرماندهان ارتش و سپاه مستقر در سنندج با خبرنگاران؛ سرهنگ صدری فرمانده پادگان سنندج: «اعلام این موضوع که شهر سنندج بمباران شده است ابداً صحیح نیست»؛ محمد بروجردی فرمانده عملیات سپاه پاسداران غرب مستقر در سنندج: در این مقطع از زمان که ما هیچ گاه درصدد خلع سلاح نیروهای غیرمسئول در منطقه نبودیم جنگ داخلی را تحمیل کردند. مشکل عمده در وضعیت کنونی این است که چنانچه ما مواضع و سنگرهای گروه های مسلح را بکوبیم عده زیادی از مردم که این سنگربندی در داخل و روی خانه های آنها انجام شده است از بین می روند.

۳. تدابیر بنی صدر برای حل معضل ایجاد هماهنگی میان نیروهای مسلح متفاوت موجود یعنی نیروهای داوطلب سپاه و نیروهای موظف ارتش.

۴. گردنه صلوات آباد که از نقاط سوق الجیشی و حساس در حوادث کردستان است، امروز، در عملیاتی با نقش اصلی سپاه آزاد شد.

۵. ادامه درگیری و ناآرامی، در دیگر مناطق کردنشین غرب کشور: کرمانشاه، دیواندره، مریوان، ارومیه، سردشت، بانه و پاوه.

ص: ۱۰۶۰

۶. ذکر نمونه ای از تفاوت نحوه بازتاب مسائل کردستان در فضای سیاسی اجتماعی داخل کشور {خبری از روزنامه بامداد} با نوع بازتاب آن در رسانه های بیگانه {خبر بخش فارسی صدای امریکا}.

۷. اعلام حمایت عمده گروه های کمونیستی فعال {بجز گروه های ضدروسی} از کاندیداهای مجاهدین خلق در شهرستان ها و مسعود رجوی در تهران برای دور دوم انتخابات مجلس؛ درخواست تلویحی دفتر هماهنگی همکاری های مردم با رئیس جمهور {گروه پوششی حامیان بنی صدر} درخصوص افزوده شدن مسعود رجوی به لیست رأی دهندگان حامی رئیس جمهور.

درج ۴ اطلاعیه کوتاه در روزنامه بامداد که بیشتر به رپرتاژآگهی شباهت داشت ذیل مطلبی با عنوان "حمایت شخصیت های سیاسی از مسعود رجوی"، تلاش عده ای از مشاهیر مربوط به نهضت آزادی {عزت الله سحابی، حسن حبیبی و محمدمهدی جعفری} برای مقابله با آثار منفی اعلام حمایت مذکور و نوع انتشار غیردقیق آن؛ توضیح

۱. خود مهندس بازرگان با صدور اطلاعیه ای که در آن آمده است: «...راجع به هیچ گروه سیاسی نفیاً یا اثباتاً تأییدی به میان نیامده و همچنین گفته نشده است به کسی رأی بدهید یا ندهید. آنچه علاقه مند بوده و هستم و مصلحت انقلاب و مملکت می دانم این است که با انتخابات مجلس، جنجال ها و درگیری های خیابانی به خواست خدا خاتمه یافته [است].»

۲. نامه سه ماده ای بنی صدر به امام خمینی و سه درخواست از ایشان درباره: انتخاب نخست وزیر، تحت امرداشتن قوای انتظامی و مراعات آزادی دستگاه های تبلیغاتی در حد قوانین اسلام؛ موافقت امام خمینی با درخواست بنی صدر؛ اظهارات دکتر بهشتی درمورد کابینه ای که به زودی تشکیل می شود.

۳. اولین گردهمایی مهم بعد از تعطیلی دانشگاه ها درباره انقلاب فرهنگی با حضور بنی صدر، موسوی اردبیلی، بازرگان و حبیبی.

۴. سیل ورود اسکناس های ده هزار ریالی از خارج از مرزها به ایران پس از اعلام بانک مرکزی ایران درمورد بی اعتبار بودن آنها؛ تشکیل جلسه کمیسیون تخصصی شورای انقلاب برای این مسئله.

گزارش روزشمار ۱۸/۲/۱۳۵۹

۵. نوع پیگیری ژاپن و بریتانیا درمورد مصوبه اخیر پارلمان اروپا علیه ایران، درزمینه تحریم و در حمایت از امریکا.

۶. ادامه بازتاب ها و حواشی مسئله اشغال سفارت ایران در لندن در سطح مقامات انگلیسی؛ سرنوشت تنها تروریست زنده مانده از گروگان گیران سفارت ایران در لندن.

۷. تداوم تبلیغ عربستان سازی عراق در ادامه حمله به سفارت ایران در لندن به صورت های مختلف: توزیع یک روزنامه عراقی در بیروت در تجلیل از مبارزان عربستان؛ گزارش شهربانی خوزستان از اجرای برنامه های مختلف علیه اهداف جمهوری اسلامی در تلویزیون عراق، باتوجه به شناخت دولت بعث از زبان و فرهنگ عشایر استان خوزستان.

۸. اقدامات عملی برای عربستان سازی خوزستان ازسوی عراق و عوامل آن؛ گزارش تحرکات خرابکارانه عراق در ایران: ورود غیرمجاز از مرزها، بمب گذاری، انتقال سلاح و... .

ص: ۱۰۶۱

۱. تحرکات عراق در تمامی نواحی مرزی با ایران: تقویت و تجهیز پاسگاه ها، استقرار لشکر و چادرهای گروهی، حمله و تیراندازی در قصرشیرین و مین گذاری؛ صدور حکم حبس ابد برای یک متهم به جاسوسی برای عراق.

۲. مقاومت و درگیری در گردنه صلوات آباد پس از آزادسازی آن؛ گزارش ارگان دفتر سنندج سازمان چریک های فدایی خلق از عبور ستون ارتشی از گردنه صلوات آباد.

۳. ادامه وضع بحرانی در بانه، گزارش ها و نیز درخواست جهاد سازندگی بانه حاکی از تداوم وخامت اوضاع در این شهر است.

۴. گزارش هایی حاکی از محاصره، درگیری و به طورکلی وضعیت بحرانی در تکاب و روستاهای اطراف آن.

۵. درگیری در دیگر مناطق کردنشین ازجمله پاوه، نوسود و تا حدی در سردشت و جاده سرو.

۶. ذکر نمونه هایی از مواضع هردو دسته موافقان و منتقدان حاکمیت کنونی ایران: ارگان جبهه ملی ایران، ارگان حزب توده، یک بولتن خبری درخصوص وقایع شهرهای خوزستان و ارگان حزب جمهوری اسلامی.

۷. پیامی از اصفهان با امضای برادر سالک علیه خسرو و ناصر قشقایی.

۸. صدور حکم و اعدام فرخ رو پارسا تنها زن کابینه هویدا در رژیم سابق به همراه ۲ تن از محکومان غیرسیاسی و مجرمان عادی.

۹. اختلاف مقامات در موضوع تعیین نخست وزیر و اعضای کابینه، قبل یا بعد از تشکیل مجلس: مواضع بنی صدر، بازرگان، هاشمی رفسنجانی و موسوی اردبیلی.

۱۰. تفسیر جانب دارانه رادیو کلن از انتخابات مجلس شورای ملی و نیز هیئت دولت آتی ایران.

۱۱. ضمیمه گزارش۳۴۶: عاقبت فوزی بداوی نژاد تنها تروریست بازمانده از حادثه سفارت ایران در انگلستان.

گزارش روزشمار ۱۹/۲/۱۳۵۹

۱۲. اعلام جوانبی از بخش های فاش نشده واقعه طبس در گزارش ۲۲ صفحه ای هارولد براون وزیر دفاع امریکا.

۱. حساسیت در ایران پس از غافلگیری مطلق حادثه طبس و سردرگمی مسئولان ذی ربط؛ گزارش هایی از مشاهده هلیکوپترها در طبس؛ تکذیب این خبر توسط سرلشکر شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش؛ اظهارات مسئول روابط عمومی سپاه مشهد درمورد عدم پیگیری لازم ازسوی ارتش درمورد حضور هلیکوپترها و مشکوک خواندن این قضیه.

۲. مهم ترین مطالب امروز مربوط به روابط ایران و امریکا: اظهارات کارتر با مضمون تلویحی تداوم فشار غیرنظامی، تصریح

تاچر بر غیرنظامی بودن فشارهای آتی و رد پیشنهاد بنی صدر در پارلمان اروپا.

۳. حساسیت غرب و به ویژه امریکا بر روی شوروی باتوجه به بحران به وجودآمده میان ایران و امریکا و مداخله نظامی شوروی در افغانستان: بخشی از اظهارات کارتر، برژینسکی و دبیرکل پیمان ناتو.

ص: ۱۰۶۲

۴. ادامه درگیری ها در شهر سنندج: در دو طرف نشانی از پیروزی یا شکست قطعی مشاهده نمی شود؛ بروجردی: «سازماندهی نیروهای گروه های درگیر با کومه له است و پیشمرگان حزب دمکرات و چریک های فدایی خلق شاخه کردستان زیر نظر کومه له عمل می کنند.»؛ اعلامیه لشکر۲۸ کردستان نشان می دهد که عملیات دولتی تشدید خواهد شد؛ در اطلاعیه نیروی زمینی ارتش، افراد مسلح غیرمجاز که روزهای آخر کشتار و مقاومت خود را در سنندج می گذرانند، سرزنش شدند که به غارت اموال و اثاثیه خانه ها و مغازه های مردمی که گریخته اند و در پناه ارتش می باشند، پرداخته اند.

۵. درگیری های بیجار و دیواندره.

۶. درگیری های مربع سقز بانه سردشت مهاباد، مهم ترین درگیری ها بعد از سنندج.

۷. دو نمونه از مطالب مندرج در نشریات دو طرف درگیر در کردستان: نشریه خبر مربوط به سازمان چریک های فدایی خلق شاخه سنندج و روزنامه انقلاب اسلامی ارگان هواداران بنی صدر {با اشاره به سخنان آیت الله طاهری امام جمعه اصفهان}.

۸. برگزاری دور دوم انتخابات اولین دوره مجلس شورای ملی؛ در برخی حوزه های انتخابیه انتخابات مرحله دوم برگزار نشد و به تعویق افتاد؛ اطلاعیه حزب دمکرات کردستان و اعلام عدم شرکت در انتخابات.

۱. سه نمونه از بروزهای وضعیت {دوگانه جنبشی ساختاری} در زاهدان، بابل و کرمانشاه؛ ماجرای تحصن در کرمانشاه و مسائلی که به تعویق انتخابات مرحله دوم این شهر انجامید.

۲. بروزهایی از جناح بندی داخل حکومتی ایران {بنی صدر خط امام} در رادیو لندن، ازجمله درمورد انتخاب نخست وزیر و آزادی گروگان های امریکایی.

۳. ضمیمه گزارش۳۶۶: بخش هایی از پیام ۲۶ آبان ۱۳۵۸ امام خمینی خطاب به مردم کردستان.

گزارش روزشمار ۲۰/۲/۱۳۵۹

۴. ابراز نظرهای متفاوت در امریکا درمورد اقدام نظامی این کشور علیه ایران ازجمله اظهارات نیکسون و ریگان دراین باره.

۵. مقایسه ماجرای گروگان گیری در سفارت ایران در لندن با گروگان گیری امریکاییان در ایران در روزنامه های نیویورک تایمز و واشنگتن پست؛ قطب زاده وزیر امور خارجه ایران: حادثه سفارت ایران در لندن را با گروگان گیری دیپلمات های امریکایی در تهران نمی توان مقایسه کرد.

۶. تأیید تلویحی قطب زاده درباره میانجیگری ترکیه بین ایران و امریکا و نفی سرسختانه میانجیگری این کشور بین ایران و عراق.

۷. پیوستن پاکستان به کشورهای تحریم کننده المپیک مسکو؛ انتقاد مکری سفیر ایران در شوروی، از تحریم المپیک مسکو

ازسوی ایران.

۸. تبعات اشـغال سـفارت ایران در لندن: اقدامات امنیتی و حفاظتی جدید در سـفارتخانه های ایران در بلژیک و لوکزامبورگ؛ فعـالیت پلیس انگلسـتان در مقـابله با تحرکات عوامل لیبی و عراق در این کشور که تحت پوشـش مصونیت سیاسـی، سـلاح به انگلستان حمل می کنند

ص: ۱۰۶۳

و این سلاح ها در راه مقاصد تروریستی به کار گرفته می شود؛ بازتاب رسانه ای روزافزون حمایت کشورهای غربی از دولت کنونی عراق ازجمله فروش سلاح ازطرف فرانسه به عراق.

۹. سرکوب شدید مخالفان رژیم عراق در این کشور: مراقبت های سرکوبگرانه، اعتراف گیری برضد ایران و اعدام ازسوی حزب بعث.

۱۰. تحلیل حزب توده از اوضاع کنونی عراق.

۱. تجاوز هوایی، شلیک پاسگاهی و نقل وانتقال نیرو در غرب، عمده ترین تحرکات امروز عراق در نوار مرزی با ایران است.

۲. مسئله رانده شدگان عراق و مشکلات امنیتی نفوذ حزب بعث؛ تعداد رانده شدگان امروز به ۳۲۹۶۴ نفر رسید.

۳. ادامه درگیری ها در سنندج: شدت گرفتن جنگ خانه به خانه، تدارک ارتش و سپاه برای عملیات گسترده برای پاک سازی؛ استقرار توپ ضدهوایی ازسوی گروه های مسلح ضدانقلاب؛ بنی صدر در مصاحبه مطبوعاتی: «ما در کردستان درواقع با چند دولت می جنگیم و یک دولت و دو دولت نیست.»؛ سرهنگ صدری: به شرف حرفه ای قسم که قصد ما از اعزام ستون به سوی مرز تعویض آن با ستون مستقر در مرز بوده است.

۴. ادامه تحرکات ایذایی در پاوه به صورت پرتاب خمپاره و مین گذاری؛ گروگان گرفتن عده ای در مسجد جامع باینگان؛ مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه: نمایندگان پاوه برای گفت وگو با رئیس جمهور عازم تهران شده اند.

۵. وضعیت و درگیری های غرب کشور در بانه، سردشت، مهاباد، میاندوآب، ارومیه و خوی.

۶. تحرکات ایذایی پراکنده در سایر نقاط ایران، ازجمله بمب گذاری و آتش زدن خرمن ها.

۷. گزارش حزب توده از عدم تخلیه دفاتر برخی گروه ها در دانشگاه پلی تکنیک.

۸. بخش هایی از صحبت های مسعود رجوی و رئیس جمهور بنی صدر، در آخرین روز نخستین گردهمایی انقلاب فرهنگی اسلامی؛ بنی صدر: «حق را به مسلمانان بدهید که نگران دانشگاهی باشند که پایه کارش را انکار معنی قرار داده است. ... گفته شد که در خردادماه، با مجاهدین تسویه حساب می شود. باید بگویم که این دعواها و چماق کشیدن ها همان چماق های ابهام است که شما بر سر همدیگر خرد می کنید؛ رجوی: آقای بنی صدر توجه داشته باشید چماق خرد کردن متقابل نبوده است؛ بنی صدر: بله شما چماق زبانی به سر دیگران می شکنید دیگران چماق چوبی.

مسئله انتخاب نخست وزیر و دیدگاه های متفاوت بنی صدر، آیت الله بهشتی، آیت الله مهدوی کنی و دکتر حبیبی دراین باره؛ اظهارنظر قطعی بنی صدر و ابراز تردید

۱. دیگران درباره تعیین نخست وزیر و تشکیل دولت قبل از تشکیل مجلس؛ اعلام غیررسمی اسامی چهره های احتمالی برای

احراز این پست.

۲. انتقـاد شدیـد آیت الله خلخالی از مهنـدس بازرگان که هردو در مرحله اول با رأی بالای ۵۰ درصد برای نمایندگی انتخاب شـده بودند، به دلیل مطرح کردن مسعود رجوی در رقابت های انتخاباتی؛ حکم بنی صدر به آیت الله خلخالی به عنوان مأمور رسیدگی به امر مبارزه با مواد مخدر.

ص: ۱۰۶۴

۳. صدور احکام سه گانه ازسوی امام خمینی برای آیت الله سیدعلی خامنه ای و دکتر مصطفی چمران به عنوان مشاور امام در شورای عالی دفاع و برای حجت الاسلام سیدمحمود دعایی و انتصاب وی به سرپرستی روزنامه اطلاعات؛ اقدام معنی دار بنی صدر درپی حکم امام: صدورحکم سرپرستی روزنامه اطلاعات برای دعایی.

۴. گزارش خبرگزاری فرانسه از روند اختلاف انرژی اتمی ایران با دو شرکت اوردیف و سوفیدیف و رد درخواست عدم توقیف دارایی های ایران در دادگاه تجدیدنظر پاریس؛ این دادگاه حکم خود را روز نهم ژوئیه، اعلام می کند.

۵. ضمیمه گزارش۳۷۶: بخش های دیگری از گزارش تحلیلی ترویجی حزب توده درباره عراق.

گزارش روزشمار ۲۱/۲/۱۳۵۹

۶. تداوم افشاگری و بررسی ها در امریکا درمورد عوامل شکست این کشور در صحرای طبس؛ بروز احساسات ضدایرانی در امریکا.

۷. طرح پنتاگون مبنی بر ایجاد یک واحد رزمی نظامی ۵۰ هزار نفری امریکایی در منطقه و جهان با مرکزیت مصر و پذیرش آن ازسوی کارتر.

۸. ذکر طرح شون مک براید دیپلمات ایرلندی، در تشکیل دادگاهی شبیه نورنبرگ برای محاکمه شاه مخلوع و افشای جنبه هایی از ماجرای نامه تکذیب شده کارتر به امام خمینی و برملاشدن جزئیاتی از رقابت بنی صدر و قطب زاده در حل مسئله گروگان ها در گزارش ساندی تایمز، مطابق مضمون این گزارش نوعی ناهماهنگی یا رقابت بین قطب زاده و بنی صدر وجود داشته که باعث شکست اقدام هر دو نفر گردیده است.

دو نمونه در باب تحریم اقتصادی ایران؛ قطب زاده وزیر امور خارجه: شاید بهتر باشد که اروپا هم این محاصره را اعمال کند تا یک بار و برای همیشه افسانه محاصره

۱. اقتصادی از اعتبار بیفتد. اعتراف صدای امریکا به ضعف این کشور در پیش بردن تحریم اقتصادی علیه ایران.

۲. جزئیات بیشتر از گروه حمله کننده به سفارت ایران در لندن: نفر هفتم که رهبر گروه بوده ناپدید شده است؛ یکی از گروگان های سفارت در مصاحبه با گاردین: کماندوهای انگلیسی می توانستند تعداد بیشتری از تروریست ها را دستگیر کنند، ولی آنها را کشتند.

۳. تبلیغات عراق مبنی بر همدستی ایران و امریکا، تقلیدی ناشیانه از برخی گروه های مخالف داخلی.

۴. تحرکات مسلحانه مهاجمان وابسته به عراق در منطقه کرمانشاه، قصرشیرین و اسلام آباد.

۵. سنندج در آستانه تحرکات تعیین کننده و همچنان در ناآرامی؛ حکم بنی صدر به ابوشریف به عنوان نماینده رئیس

جمهوری در سنندج؛ ضرورت پاک سازی محور ورودی سنندج از دیواندره.

۶. وضعیت ناآرام در پاوه؛ زنجیره ناآرامی در نوسود، مریوان، سقز و سردشت کم وبیش و در بانه باشدت، تداوم دارد.

۷. ناآرامی در آذربایجان غربی، ارومیه، تکاب و... ؛ صدور اعلامیه تهدیدآمیز لشکر۶۴ ارومیه.

ص: ۱۰۶۵

۸. حضور جبهه ملی و انجمن اسلامی کردهای مقیم مرکز در فضای تبلیغاتی مربوط به درگیری های کردستان؛ ملاقات برخی اعضای سازمان پیشمرگان مسلمان کرد با امام خمینی.

۹. درگیری منجر به تلفات نیروهای سپاه پاسداران در جیرفت و اعلام نظرهای متفاوت درباره آن.

۱۰. دیدگاه های حزب جمهوری، حزب توده، کارگران سوسیالیست و نیز مدیریت سابق دانشگاه تهران درباره حوادث اخیر دانشگاه.

۱۱. دو جنبه مکمل از برخوردهای حزب توده: دفاع از شوروی در خارج و انتقاد از مائوئیست ها در داخل.

۱. تشکیل میزگرد وحدت در دفتر روزنامه اطلاعات با هدف «جستجوی ریشه های تفرقه و تشتت» با دعوت از گروه های سیاسی؛ جنبش مسلمانان مبارز، حزب جمهوری اسلامی و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی با دلایلی متفاوت دعوت این روزنامه را رد کردند و میزگرد با حضور عبدالعلی بازرگان از نهضت آزادی، ناصر تکمیل همایون از حزب ملت ایران، مهدی عسکری از جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران {جاما}، فرج الله میزانی {جوانشیر} از حزب توده، عباس داوری از سازمان مجاهدین خلق، فرخ نگهدار از سازمان چریک های فدایی خلق، مسعود حجازی از جبهه ملی و محمد مبلغی اسلامی از دفتر هماهنگی رئیس جمهور با مردم تشکیل شد و هرکدام مطالبی ایراد کردند.

۲. توضیحات بازرگان در گفت وگو با روزنامه کیهان درباره طرح مسئله حمایت از مسعود رجوی در انتخابات و دلایل آن.

۳. گزارش روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده از آمادگی اویسی برای تدارک یک کودتا در ایران؛ سرمقاله امروز ابوالحسن بنی صدر نشان می دهد که بحث وقوع کودتای احتمالی در محافل مختلف رواج دارد.

۴. ضمیمه گزارش۳۹۳: گزارش بعدی رادیو لندن از نفر هفتم و ادعای عرب گرایی در حمله به سفارت ایران.

۵. ضمیمه گزارش۳۹۹: ذکر بعضی اعمال و رفتارهای گروه های درگیر در کردستان به روایت انجمن اسلامی کردهای مقیم مرکز.

۶. ضمیمه گزارش۴۰۱: متن کامل نامه مدیریت سابق دانشگاه تهران حاوی گزارش لحظه به لحظه از وقایع روز اول اردیبهشت دانشگاه تهران.

گزارش روزشمار ۲۲/۲/۱۳۵۹

۷. پرداختن به گوشه هایی از عملیات سری طبس در امریکا؛ اظهارات مایلز کوپلند درباره نقش طوفان شن.

۸. چشم انداز تهدید جدی تر در روابط ایران و امریکا با هجوم هلیکوپترها از ناوهای امریکایی به مناطق نفتی ایران؛ دو روز بعد، این واقعه ازسوی امریکا تکذیب شد.

۱. تجمع رانـده شـدگان عراقی در مقابـل سـفارت تـونس در تهران و طرح شـکایت از عراق به اتحـادیه عرب؛ حضـور جلال طالبانی در تهران.

ص: ۱۰۶۶

۲. وضعیت انتظار برای شوروی در قبال عراق و ایران؛ اظهارات سفیران عراق و ایران در شوروی؛ انتقاد دکتر مکری از اقدام شوروی به فروش سلاح به عراق: شما دولتی را که امریکا می خواهد نقش ژاندارم منطقه را به آن محول کند تقویت می کنید؛ عبدالرحمن الدوری سفیر جدید عراق در اتحاد شوروی: رژیم فاشیست فارس ها در ایران سعی دارد عراق را از کشورهای سوسیالیست تحت رهبری اتحاد شوروی دور کند. عراق مایل به تقویت روابط با اتحاد شوروی است.

۳. تحرکات نیروهای عراق در مرزهای ایران؛ مصاحبه ضدایرانی سرنشینان هواپیمای عراقی که اخیراً توقیف و سپس بازگردانده شده بود.

۴. درگیری های منطقه عمومی کرمانشاه: تحرکات مهاجمان وابسته به عراق در قصرشیرین، جوانرود و... .

۵. نقطه عطف درگیری های سنندج: پیشرفت چشمگیر با ورود نیروهای انقلابی هوادار نظام به شهر و آغاز پاک سازی باوجود کمبودها، نیاز به الحاق کامل محورهای حرکتی این نیروها؛ اطلاعیه لشکر۲۸ کردستان، اظهارات سخنگوی عزالدین حسینی در مهاباد و گزارش سازمان چریک های فدایی خلق از کردستان.

۶. روز پرحادثه در سنندج، محاصره و تصرف سنگرهای نیروهای مسلح غیرقانونی و کنترل شهر به دست ارتش و سپاه در ساعات پایانی روز؛ اظهارات ابوشریف در مصاحبه با روزنامه انقلاب اسلامی؛ بیانیه سازمان چریک های فدایی خلق در آستانه شکست در سنندج و تأکید بر ضرورت قطع کشتار و پرهیز از تفرقه؛ هرچند درعمل و در صحنه واقعیات، هنوز برای اعلام قطعی پایان کار زود است، با قطع اخبار ساعت ۱۰ تلویزیون دفتر ریاست جمهوری اعلام کرد: «سنندج به طورکلی پاک سازی شده و کنترل شهر در دست افراد ارتش و پاسداران است.»

۷. بی اطلاعی عمدی یا سهوی از آنچه می گذرد در اظهارات عضو هیئت ویژه کردستان در کیهان امروز؛ صباغیان: در سه روز اخیر در سنندج آرامش برقرار شده است و حتی تیراندازی ازسوی دو طرف صورت نگرفته است.

۱. اظهارات طالبانی رهبر یکی از دو گروه کردهای عراق مبنی بر ضرورت توقف درگیری های کردستان؛ وی توضیح درباره وقایع کردستان ایران و ارائه تصویری واقعی از این جریانات را از اهداف سفر خود به تهران ذکر کرد.

۲. وضعیت دیواندره که به کانونی برای گروه های مسلح غیرقانونی و مرکزی برای جلوگیری از ستون های نظامی راهی سنندج تبدیل شده است؛ مزاحمت ها در بیجار، در مسیر سنندج.

۳. گزارش هایی از سقز، شاهین دژ، میاندوآب، نقده، ارومیه و منطقه پل قطور.

۴. بروز آشکار وضعیت دوگانه {جنبشی ساختاری} در مراسم محاکمه و اعدام خودسرانه حزب دمکرات در میاندوآب، که بنا بر گزارش سازمان چریک های فدایی خلق افراد اعدامی از پیشمرگان این حزب بوده اند.

۵. واکنش گروه ها در قبال اعلام عمومی توقیف روزنامه ها به وسیله دادستان انقلاب؛ مصاحبه مطبوعاتی قدوسی دادستان کل انقلاب اسلامی، در پاسخ به هجوم تبلیغاتی این قضیه.

۶. اغتشاشات و ناآرامی در شهرهای مختلف ایران: آبادان، اصفهان، فیروزآباد، بهشهر و انزلی؛ تحصن و اقامت شبانه معترضان در مقابل پادگان نیروی دریایی انزلی.

۷. نمونه ای از تنوع و وسعت حوزه مسئولیت های سپاه: درخواست وزیر پست و تلگراف و تلفن از سپاه برای حفاظت از تأسیسات مخابراتی.

۸. ماجرای انتخاب نخست وزیر قبل یا بعد از تشکیل مجلس: اظهارات گروه بنی صدر، مهندس بازرگان و حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی دراین باره.

۹. ضمیمه گزارش ۴۲۰: ادامه تحصن جوانان شهر در روایت مقامات نظامی و انتظامی بندر انزلی.

گزارش روزشمار ۲۳/۲/۱۳۵۹

۱۰. مانورهای دیپلماتیک ایران در چارچوب سیاست نه شرقی، نه غربی؛ صادق قطب زاده: اگر شوروی نیروهای خود را از افغانستان خارج نکند، ایران به شورشیان ضددولتی در این کشور کمک خواهد کرد.

اظهارات سفیر عراق در اسلام آباد درباره سه جزیره؛ رفتار تشویق آمیز کشورهای حامی عراق نظیر فرانسه؛ تحرکات دیپلماسی قوی عراق و در مقابل آن عدم یکدستی

۱. دیدگاه ها و مواضع دیپلماتیک در ایران به دلیل وضعیت خاص پس از انقلاب؛ موضع لیبی در قبال ایران.

۲. تحرکات ایذایی عراق در جنوب: تجاوز هوایی، تجهیز خطوط دفاعی عراق، افزایش توان شناسایی و... .

۳. گزارش هایی از تحرکات ایذایی عوامل مستقیم و غیرمستقیم عراق در غرب و جنوب کشور؛ اختصاص بودجه ۴۰۰ میلیون ریالی برای حفاظت از لوله های نفتی؛ ابلاغ وزارت کشور عراق و مستثنی کردن افراد انقلابی ایران از برنامه خروج ایرانیان از عراق.

۴. نمونه ای از اقدامات ایذایی عوامل عراق در خوزستان: شناسایی و تیراندازی پاسداران به قایق حامل تجهیزات در اروندرود و زخمی شدن عبدالحسین عراقی از فعالان جریان موسوم به خلق عرب.

۵. تسلط پاسداران و نیروهای ارتش بر مهم ترین مواضع شهر سنندج؛ برقراری ارتباط بین پادگان و فرودگاه از راه زمینی؛ الحاق نیروهای خودی، ادامه پاک سازی و تداوم نوعی مقاومت در گروه های مسلح غیرقانونی؛ اظهارات مقامات نظامی درباره آخرین وضعیت سنندج.

۶. تسلط بر ارتفاعات دیواندره و ایجاد چشم انداز روشن برای نیروهای دولتی؛ اطلاعیه لشکر۱۶ زرهی قزوین و اخطار به افراد مسلح شهر.

۷. وخامت اوضاع در بانه و وضع نگران کننده در این شهر باوجود ایجاد امکان حمل اجساد شهدا در روز جاری.

۸. درگیری های شهرهای مختلف کردنشین بجز سنندج و بانه: گزارش ها از سردشت، مهاباد، نقده، اشنویه و ارومیه.

۹. دو نمونه از جهت گیری ها در قبال مسائل کردستان: سرمقاله بنی صدر در روزنامه انقلاب اسلامی با عنوان "تجربه سنندج" و اطلاعیه وزارت امور خارجه درمورد اخراج رئیس خبرگزاری آلمان از ایران.

ص: ۱۰۶۸

۱۰. بررسی پیامدها و بازتاب حوادث کردستان در ارگان گروه ها: اتحادیه کمونیست ها، حزب توده، حزب رنجبران و جمعیت کردهای مقیم مرکز.

۱. تنوع وظایف و درگیری های سپاه: تعقیب سارقان مسلح در کرمانشاه و گزارش فرمانده سپاه سراب از احتمال درگیری طرف داران آیت الله شریعتمداری با طرف داران حزب جمهوری اسلامی.

۲. گزارش ها از ملاقات مسعود رجوی با بنی صدر و انعکاس مشکوک آن فقط درحد اظهارات رجوی و اشاره مختصر روزنامه انقلاب اسلامی {ارگان بنی صدر} به آن.

گزارش روزشمار ۲۴/۲/۱۳۵۹

۳. تحرکات سیاسی مقامات امریکا و ایران {جیمی کارتر، ادموند ماسکی، دکتر بهشتی و ابوالحسن بنی صدر} علیه طرف مقابل؛ حکم بنی صدر به سلامتیان به عنوان دبیرکل گردهمایی بین المللی بررسی مداخلات امریکا در ایران و اظهارات سلامتیان دراین باره.

۴. تشکیل ستاد بررسی گزارش های مربوط به اجسام پرنده مشکوک و زیرسؤال بردن اصل این خبرها؛ گزارش ژاندارمری هرمزگان از مشاهده یک هواپیما در این منطقه.

۵. تهدیدات عملی ایران ازجانب شوروی در مرز افغانستان با ایران؛ حمایت ایران و پاکستان از مبارزان افغان؛ بحران در روابط ایران و شوروی بر سر مسئله افغانستان.

۶. گزارش نشریه السفیر درباره مواضع صریح اشغال کنندگان سفارت ایران در لندن، به قلم مخبر خود که یکی از گروگان ها بوده است.

۷. سرکوب کمونیست ها، اسلام گراها و ایرانی ها به دست رژیم عراق و درعین حال ابراز اسلام گرایی ازسوی این رژیم.

۸. گزارش هایی درمورد تحرکات عراق در مرز این کشور با ایران با تقویت و ایجاد استحکامات، شناسایی و تجاوز هوایی.

۹. هم زمان با تقویت استحکامات مرزی در عراق، اعتراض تهدیدآمیز عراق به ایجاد یک سنگر ایرانی در مرز قصرشیرین و اقدامات نیروهای ایرانی درپی این اعتراض.

۱۰. ادامه حملات مهاجمان وابسته به عراق در کرمانشاه، سرپل ذهاب و اسلام آباد.

۱. آشکار شدن شکست گروه ها در سنندج و جایگزینی توصیه به عقب نشینی مبتکرانه به جای شعار دفاع با چنگ و دندان از شهر؛ امکان خروج تشکیلاتی عناصری از گروه های مسلح غیرقانونی از سنندج؛ فروکش کردن اقدامات نظامی خودی با کم شدن تهدید و شروع اقدامات عمومی رفاهی و غیرنظامی.

۲. وضعیت و تدابیر امنیتی دیواندره و بیجار در مسیر سنندج.

۳. وضع بسیار بحرانی در بانه، تلفات بسیار، نفوذ مخالفان به بخشی از پادگان و تهدید جدی سقوط آن.

۴. درگیری های پراکنده شهرهای کردنشین علاوه بر سنندج و بانه. وضعیت امروز پاوه، نقده و میاندوآب؛ ترددهای مشکوک و خبر بازگشت و سکونت ۷۰ خانواده از کومه له در پیرانشهر.

۵. دو مصاحبه مهم تلویزیونی درباره کردستان: ابوالحسن بنی صدر و اعلام جمعه آینده به عنوان "روز شهدای کردستان"، ابوشریف و صحبت از آنچه که سال گذشته در کردستان گذشت.

ص: ۱۰۶۹

۶. سه نمونه از وظایف متنوع سپاه در وضعیت کنونی ایران: خنثی کردن بمب، معامله صوری با فروشندگان مواد مخدر و درگیری با ضدانقلاب.

۷. دو عنوان خبری {تیتر} در یک شماره روزنامه جمهوری اسلامی و درارتباط با مسئله انتخاب نخست وزیر: "انتخاب نخست وزیر به تعویق افتاد" در صفحه اول و "تاکنون بررسی جهت انتخاب نخست وزیر به نتیجه نرسیده است" در صفحه آخر. مصاحبه مطبوعاتی آیت الله بهشتی و ابراز نگرانی از اینکه موافقت امام با انتخاب نخست وزیر در این زمان، روی رأی آتی نمایندگان مجلس اثر بگذارد و نیز تأکید بر تلاش رئیس جمهور و اعضای شورای انقلاب برای انتخاب بهترین راه.

۸. اعلام نتایج مرحله دوم انتخابات تهران در مطبوعات.

۹. اطلاعیه بنی صدر درمورد حدود و وظایف مأموریت اخیر صادق خلخالی، استعفای وی پس از تأکید بر قاطعیت در امر مبارزه با مواد مخدر.

۱۰. زیرسؤال رفتن ارتش از دو جهت متضاد: اظهارات نزیه در پاریس و بیانیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در تهران.

۱. اطلاعیه ضدامریکایی، ضداسرائیلی سازمان مجاهدین خلق به مناسبت سالروز عقد قرارداد کمپ دیوید.

گزارش روزشمار ۲۵/۲/۱۳۵۹

۲. تکذیبیه سفارت انگلیس در تهران مبنی بر عدم دخالت این کشور در ماجرای سفارت ایران در لندن؛ واکنش بهانه جویانه روزنامه جمهوری اسلامی: «در این تکذیب نامه هیچ گونه دلیل قانع کننده ای مبنی بر عدم دخالت انگلستان در این فاجعه مصیبت آمیز ارائه نشده است.» اینکه انگلستان، جدی ترین متحد امریکا محسوب می شود، زمینه ای برای این نوع تبلیغات فراهم کرده است.

۳. تداوم فعالیت های ایذایی و خرابکارانه عوامل وابسته به عراق در خوزستان.

۴. تحرکات مرزی و تجاوز هوایی عراق به ایران.

۵. اقدامات مسلحانه مهاجمان وابسته به عراق در قصرشیرین، سرپل ذهاب، ازگله و نفت شهر.

۶. تکاپوی نیروهای انقلاب در سنندج برای تحکیم و تعمیم امنیت در شهر و اقدامات رفاهی؛ مسئله مدفون شدگان موضوع مهم امروز سنندج.

۷. وخامت اوضاع در بانه، تلفات بسیار و خطر سقوط پادگان محاصره شده این شهر.

۸. درگیری ها در شهرهای مختلف ازجمله در جوانرود {خانه شور}، پاوه، نقده، ارومیه، سردشت و اشنویه.

۹. تلاش حزب دمکرات در دعوت به آتش بس در عین حفظ قدرت، اظهارات رهبران حزب دراین باره؛ جلیل گادانی عضو کمیته مرکزی: قبل از هر مذاکره ای دولت باید در سراسر کردستان اعلام آتش بس کند؛ عبدالرحمن قاسملو دبیرکل: «کردها همیشه آماده مذاکره هستند، ولی ابتدا خواستار خودمختاری می باشند. در طول روز ما مشغول مذاکره و تلفن کردن به تهران هستیم و هنگام شب به جنگ می پردازیم. تاکتیک ما بسیار ساده است، جنگ پارتیزانی یعنی همه جا باشیم و هیچ جا نباشیم.»

ص: ۱۰۷۰

گرفتاری های متنوع دادگاه انقلاب: صدور حکم اخراج و تبعید برای برخی کارکنان آموزش وپرورش گنبد، اعلام ممنوعیت راه پیمایی بدون مجوز در اطلاعیه

۱. دادگاه انقلاب اسلامی تبریز و اطلاعیه دادستانی کل انقلاب درباره برخورد با عوامل آتش زدن خرمن ها.

۲. اعلام مواضع خسرو قشقایی در مصاحبه با روزنامه کیهان درباره مسئله گروگان ها، زمین و کشاورزی، خودمختاری و....

۳. ضمیمه گزارش۴۵۹: مشاهداتی درباره مدفون شدگان سنندج.

۴. ضمیمه گزارش۴۶۴: افشاگری دانشجویان مسلمان عشایر فارس در پاسخ به اظهارات قشقایی.

گزارش روزشمار ۲۶/۲/۱۳۵۹

۵. ورود صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران به پاکستان برای شرکت در گردهمایی وزرای امور خارجه کشورهای اسلامی؛ توقع ایران از گردهمایی اسلام آباد برای اتخاذ موضعی منفی درباره امریکا موضع و وجود شواهدی برخلاف آن.

۶. اعلام مواضع قاطع ایران در قبال عراق در اظهارات وزیر امور خارجه ایران در پاکستان؛ اظهارات قطب زاده در رد پذیرش میانجیگری سازمان آزادی بخش فلسطین بین ایران و عراق.

۷. تبلیغات عراق علیه ایران با این مضمون که ایران برضد این کشور کار ایذایی می کند هم زمان با اقدامات خرابکارانه عوامل عراقی علیه ایران؛ مراقبت جدی عراق برای دستگیری عوامل ایران.

۸. سه مورد تجاوز هوایی عراق به خاک ایران؛ تحرکات ایذایی عراق ازطریق عوامل محلی این کشور در قصرشیرین و سرپل ذهاب.

۹. سنندج به کندی رو به آرامش می رود: گزارش هایی از وضعیت امنیت، امداد، کشف اجساد، درخواست نیرو و... ؛ گزارش های مفصل خبرنگار روزنامه کیهان از مشاهداتش در شهر.

۱۰. فضای عاطفی، روانی و تبلیغاتی سراسر کشور ناشی از حوادث اخیر کردستان در روز بزرگداشت شهدای کردستان؛ گزارش سه نماز جمعه مهم سنندج، تبریز و تهران و سخنرانی های بنی صدر، آیت الله خامنه ای و ابوشریف.

۱۱. ملاقات سرهنگ صدری فرمانده لشکر۲۸ کردستان با امام خمینی.

۱. تداوم معضل دیواندره به صورت حضور افراد مسلح غیرقانونی در روستاها، کمبود نیرو و وجود نفوذی های گروه های ضدانقلاب در ارتش.

۲. تداوم محاصره پادگان بانه و بازهم اتمام حجت پرسنل پادگان، این بار با دفتر امام خمینی.

۳. تحرکات مسلحانه و اقدامات ایذائی در مریوان، پاوه، شاهین دژ، نقده و میاندوآب.

۴. طرح مسئله مین و مین گذاری در جاده ها به عنوان اقدامی ساده و کم هزینه با تأثیر ایذایی زیاد؛ هشدار و دستورالعمل ستاد مشترک دراین باره.

۵. اشتراک مواضع ایران و پاکستان در مسئله اشغال افغانستان به دست شوروی؛ اظهارات قطب زاده درمورد پیشنهاد افغانستان مبنی بر مذاکره با ایران و پاکستان نشان داد که مسئله افغانستان برای ایران از بهره برداری از اختلافات دو ابرقدرت اهمیت بیشتری دارد.

۶. ضمیمه گزارش ۴۷۰: گزارش تفصیلی از مراسم اولین نماز جمعه سنندج بعد از درگیری های اخیر.

ص: ۱۰۷۱

گزارش روزشمار ۲۷/۲/۱۳۵۹

۷. شروع اجلاس وزرای امور خارجه کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا برای اجرایی کردن تصمیم های مربوط به تحریم ایران، بروز تزلزل به خصوص در سه کشور مهم و تأثیرگذار انگلیس، فرانسه و آلمان غربی و واکنش هودینگ کارتر سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا؛ حضور ژاپن در این اجلاس برای همسویی با دولت های غربی.

۸. اعلام شروع تحرک جدید ازسوی سازمان ملل درباره گروگان های سفارت امریکا در ایران ازطریق اعزام نماینده به ایران و مذاکره برای آزادی گروگان ها.

۹. ادامه بازتاب حواشی اشغال سفارت ایران در لندن در رسانه های غربی که در مطبوعات ایران نیز بازتاب می یابد. خبرگزاری فرانسه: درانفجار یک بمب در هتل کوئینز گاردن لندن یک نفر که احتمالاً از اهالی خوزستان است و به همان گروه حمله کنندگان به سفارت ایران تعلق دارد کشته شد؛ آسوشیتدپرس از لندن: افسران اسکاتلندیارد گفتند فوزی بداوی نژاد چندین بار تهدید به مرگ شده است.

۱. تشدید فضای دشمنی با ایران در عراق و نیز تشدید فضای پلیسی و امنیتی در این کشور.

۲. سوءاستفاده عوامل عراق از اشتراکات فرهنگی قبیله ای برخی ساکنان خوزستان و مشکلات ناشی از آن برای اهالی این استان و نمونه ای از راه حل ها؛ وضع غیرعادی و درگیری در قصرشیرین.

۳. اتفاقی بی سابقه در قصرشیرین: اقدام مهاجمان به ایجاد درگیری، ربودن دام ها از دو روستا و گریختن به عراق.

۴. اهتمام ارتش و سپاه در رفع نیازهای عمومی سنندج در کنار تداوم اقدام نظامی؛ گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از دستگیری ۳۸ تن از پرسنل نظامی پادگان سنندج که با ضدانقلابیون همکاری می کردند.

۵. اظهارات آیت الله منتظری درباره پیشنهاد احداث دانشگاهی در مناطق سنی نشین به امام خمینی و تأکید بر صحت رفتار اخیر نظام در سنندج.

۶. نکوهش اقدام مسلحانه گروه ها در روزنامه ارگان حزب توده.

۷. تداوم وخامت اوضاع در بانه و تقاضای گروهبان ارتشی از سپاه برای حل مسئله.

۸. درگیری ها و تحرکات در دیگر مناطق کردنشین ازجمله در جوانرود، پاوه، مریوان، شاهین دژ، میاندوآب، سقز و نوسود.

۹. تحرکات سیاسی و غیرنظامی سازمان مجاهدین خلق از دو طریق، یکی در جمع بندی انتخابات و دیگری با نامه به رئیس جمهور.

۱۰. سپاه در شرایط فعلی بیشتر درقالب یک تشکل ایدئولوژیک سیاسی نظامی انقلابی و شناور است تا یک نهاد رسمی نظامی

با وظایف قانونی معین و محدود، بنابراین بیشتر از انضباط ناشی از یک سلسله مراتبی از قوانین و فرماندهی مشخص، انگیزه ها و ایمان فردی افراد درقالب تکلیف و مسئولیت انقلابی است که رفتار را شکل می دهد، ازاین رو طبیعی است که اختلافات ناشی از تفاوت برداشت ها در انجام تکلیف انقلابی بروز کند. دو نمونه از

این گونه مشکلات امروز انعکاس یافته است؛ درعین حال سپاه در مواجهه با مشکلات طبیعی ناشی از مرحله گذار در پدیده انقلاب، گسترش اساسی سازمان خود، ازجمله دراختیارگرفتن سازمان بسیج را نیز مدنظر دارد.

۱. مواضع ایران درباره فلسطین در آغاز گردهمایی وزرای امور خارجه کشورهای اسلامی در پاکستان.

گزارش روزشمار ۲۸/۲/۱۳۵۹

۲. پایان اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا در ناپل، صدور بیانیه و اعلام آغاز تحریم اقتصادی ایران از اول خرداد ۱۳۵۹؛ اظهارات علیرضا نوبری رئیس کل بانک مرکزی ایران درباره تدابیر ایران، قبل از انتشار بیانیه تحریم؛ ابراز رضایت کارتر از تصمیم اجلاس بازار مشترک اروپا.

۳. تسری چالش ایران و عراق در کشورهای منطقه، لبنان، کویت و اجلاس وزرای امور خارجه کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی در پاکستان؛ نامه معاودین عراقی به این اجلاس.

۴. ادامه فعالیت عراق در مناطق مرزی ایران درقالب اقدامات ایذایی ازطریق عوامل داخلی و نیز تحرکات نظامی در مناطق مرزی غرب و جنوب ایران؛ گزارش هایی از آموزش چریکی به فراریان ایرانی، بمب گذاری، خرمن سوزی، مین گذاری، تجاوز هوایی، احداث سنگر و جاده و تحریک مأموران مرزی ایران.

۵. سنندج از سیطره گروه های مسلح غیرقانونی خارج شده، ولی هنوز ذیل حاکمیت نظام قرار ندارد؛ گزارش های مختلف از تلاش دولتی ها برای عادی شدن شهر هم در جنبه های اجتماعی و عمومی و هم در جنبه نظامی؛ گزارش های ارتش و نیز گزارش نشریه کار حاکی از تداوم درگیری و ناامنی در اطراف سنندج است.

۶. تبعات و بازتاب های گسترده حوادث سنندج در سطح ملی و تشدید فضای ضدگروه های مسلح غیرقانونی؛ اظهارات دوزدوزانی فرمانده سپاه و سرگرد ملاحیدر درباره اجساد جمع آوری شده در سنندج؛ فعالیت های گروه های مسلح درگیر در سنندج و تلاش برای بازتاب قضایا به سود خود ازجمله برپایی نمایشگاه عکس و گردهمایی یادبود شهدا؛ اطلاعیه آیت الله خلخالی درباره ابطال نتیجه انتخابات مهاباد و لغو انتخاب غنی بلوریان.

۷. مسئله نفوذ گروه های درگیر در ارتش از تبعات جنگ اخیر سنندج است: دستگیری ۱۵ نفر از پرسنل هوانیروز به اتهام اغتشاش در پایگاه؛ اظهارات فخرالدین حجازی دراین باره.

۱. تداوم بحران در بانه، وخامت اوضاع در پاوه و درگیری هایی در کامیاران، باینگان، مریوان، نقده و بخش هایی از ارومیه.

۲. آزادی گروگان های قطور و نمونه ای از تحلیل و انعکاس این قضیه.

۳. اعلام موضع و تحلیل گروه ها و ارگان های مختلف درباره مسئله دانشگاه ها.

۴. بیـان نمونه هـایی از مواضع مائوئیست ها به نقل از نشـریه رنجبر ارگان حزب رنجبران ایران و نشـریه عـدالت با درج مطالبی علیه حزب جمهوری اسلامی، حزب توده و مسعود رجوی.

۵. وضعیت بحرانی در منطقه سمیرم با حضور مجدد ناصرخان و خسروخان قشقایی.

ص: ۱۰۷۳

۶. آغاز هم اندیشی سه روزه کمیته های سراسر کشور؛ طرح انتقادات، تحلیل ها و چشم انداز آینده در سخنرانی آیت الله مهدوی کنی سرپرست کمیته مرکزی.

۷. مصاحبه مطبوعاتی رضا اصفهانی معاون وزارت کشاورزی درمورد مسائل کشاورزی نظیر آب، وام و نیز تقسیم اراضی اسلامی و "بندِ ج".

۸. ملاقات شورای فرماندهی سپاه با امام خمینی، اظهارات امام درباره بی اهمیتی و عدم موفقیت کودتای احتمالی و هرگونه حمله نظامی امریکا و نیز بازگوکردن ملاقات قبلی با سفیر شوروی: «من گفتم البته می شود افغانستان را گرفت، ولی بدانید که نمی توانید دوام بیاورید. تا ملت چیزی را نخواهد نمی شود کاری کرد.»

۹. نقل مکان امام خمینی از خانه ای واقع در دربند به جماران. ذکر بخش هایی از اولین سخنرانی امام خمینی در حسینیه جماران.

۱۰. ضمیمه گزارش۴۹۵: مطالبی درباره سرهنگ ایرج نصرت زاد یکی از شخصیت های تأثیرگذار در مقطع آغازین درگیری های سنندج.

۱۱. ضمیمه گزارش۵۰۴: بروزهایی از شیوع خبرهای مربوط به کودتا در داخل و خارج کشور.

گزارش روزشمار ۲۹/۲/۱۳۵۹

یک ویژگی مهم مصوبه تحریم اقتصادی ایران که در اجلاس اخیر وزیران امور خارجه کشورهای اروپایی در ناپل به تصویب رسید، کاهش محدودیت های پیش بینی شده است: قراردادهای قبل از گروگان گیری شامل این تحریم نخواهند بود و

۱. اجرا یا عدم اجرای مفاد قراردادهای بعد از آن هم باید به نظر مقامات دولت های مربوطه رسانده شود و مورد تصویب آنان قرار بگیرد؛ دیدگاه مقامات و موضع گیری کشورهای مختلف ازجمله آلمان فدرال، انگلیس، امریکا، ایران و... پس از صدور این مصوبه.

۲. تشریح طرح آزاد کردن گروگان های امریکایی در سه مرحله ازسوی خبرگزاری فرانسه و به نقل از یک منبع کاملاً آگاه.

۳. قطع صدور ویزا برای ایرانیان ازسوی امریکا؛ درج متن دو پیام با تفاوتی معنی دار که ازسوی برژنف رهبر شوروی، برای امام خمینی و بنی صدر ارسال شد؛ ارسال پیام تبریک ازسوی وزیر امور خارجه شوروی برای قطب زاده به مناسبت سالگرد برقراری رابطه سیاسی بین دو کشور؛ درج بیانیه پیمان ورشو در نامه مردم، ارگان حزب توده؛ اعلام موضع سرد بنی صدر در قبال شوروی.

۴. مانور نیروی دریایی ایران در تنگه هرمز و سه جزیره در پاسخ تلویحی به مانور یا ادعای مانور روز گذشته امریکا در این منطقه و دعاوی عراق درباره سه جزیره.

۵. تأکید وزیر امور خارجه ایران بر بررسی مسئله تهاجم نظامی امریکا در اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی در پاکستان، هرچند توفیقی برای وی در این راه پیش بینی نمی شود؛ رقابت عراق با ایران در نمایش سیاست نه شرقی، نه غربی؛ بروز چالش میان نمایندگان ایران و عراق در این اجلاس.

۶. رانده شدگان عراقی و مشکلات امنیتی و رفاهی آنان؛ ارسال نامه ازسوی معاودین به امام خمینی، بنی صدر و مراجع تقلید؛ تداوم ورود رانده شدگان به ایران.

ص: ۱۰۷۴

۷. درگیری های پاسگاهی با عراق در غرب و تجاوز هوایی این کشور به نفت شهر؛ تحرکات عوامل عراق در جنوب و هم زمان تشدید فضای جنگی علیه ایران با تحریک نیروهای عراقی.

۸. نمونه هایی از نوعی گزارش کار نیروهای رسمی نظامی و انتظامی ایران از فعالیت برضد رژیم بعثی در عراق.

۹. تحولات امروز در غرب کشور: آزادسازی بخش باینگان در پاوه و درهم کوبیدن مراکز پرتاب خمپاره به شهر پاوه.

۱۰. گزارش ها از وضعیت امروز شهر سنندج که به سمت عادی شدن پیش می رود.

۱. گزارش تحولات و درگیری ها در بانه، سقز و میاندوآب؛ تداوم بحران شدید در بانه.

۲. واکنش ها علیه روال جاری کردستان: برگزاری تجمعی در دانشگاه تهران برای بزرگداشت شهدای سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر در درگیری های کردستان؛ گزارش کیهان و نامه مردم از این تجمع؛ نامه مولوی عبدالعزیز از علمای اهل سنت به امام خمینی و بنی صدر.

۳. اظهارات حقگو استاندار آذربایجان غربی، در روزنامه کیهان با عنوان "انحصارطلبی و تنگ نظری ما را از واقعیت های کردستان دور نگه داشته است."

۴. بروزهایی از حساسیت و هوشیاری عمومی در قبال بمب گذاری ها در اماکن عمومی ازجمله در تهران و قم.

۵. درج دو نامه از سازمان مجاهدین خلق در روزنامه انقلاب اسلامی و تحلیل نشریه حقیقت ارگان اتحادیه کمونیست های ایران از نزدیکی بنی صدر و سازمان مجاهدین خلق.

۶. سخنان امام خمینی راجع به خودجوشی اقشار در تشکیل سپاه پاسداران و کمیته ها و شروط تداوم سلامت آن در جمع فرماندهان کمیته های انقلاب در تهران و شهرستان ها؛ دیدار مردم جماران با امام خمینی و بیانات ایشان درمورد رسالت جهانی انقلاب اسلامی و شروط تحقق آن.

گزارش روزشمار ۳۰/۲/۱۳۵۹

۷. تجدیدنظر انگلستان در چگونگی اجرای مصوبه ناپل در تحریم ایران: تحریم فقط شامل قراردادهایی خواهد شد که پس از تصویب لایحه مربوط به آن امضا شده اند و عطف به ماسبق نمی شود؛ اظهارات یک مقام آلمان غربی درباره تصمیم انگلستان؛ قطع صادارت استرالیا به ایران؛ اظهارات معین فر وزیر نفت ایران، درباره بی تأثیر بودن تحریم ها روی صنعت نفت؛ تلاش برای محدود کردن آثار تحریم با سفر نوبری مدیرکل بانک مرکزی ایران به اتریش و بعضی کشورهای اروپای شرقی.

سخنرانی صادق قطب زاده در اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی و اعلام مواضع جمهوری اسلامی ایران در قبال مسائل مهم

۱. ازجمله فلسطین، امریکا، شوروی، افغانستان و عراق؛ طرح این اجلاس برای حل اختلاف میان ایران و امریکا.

۲. ادامه چالش بین ایران و عراق: اشغال دفتر سازمان ملل متحد در تهران توسط رانده شدگان عراقی؛ ابراز نگرانی دبیرکل اتحادیه عرب در ژنو؛ سخنان قطب زاده درمورد محکوم کردن اقدام عراق در اخراج ایرانی الاصل ها از این کشور در اجلاس پاکستان.

ص: ۱۰۷۵

۳. اقدامات ایذایی عوامل عراق در غرب و جنوب ایران؛ گزارش هایی از احتمال حمله دوباره به قصرشیرین؛ فرار یک تیم پزشکی گروگان گرفته شده که به عراق برده می شدند، از چنگ مهاجمان؛ تسلیم شدن یک دسته هشت نفره از گروه اکبر روایی، یکی از گروه های گروگان گیر منطقه اورامانات با مهمات و سلاح به سپاه.

۴. اوضاع سنندج به سمت عادی شدن می رود و درعین حال پاک سازی به خصوص در اطراف جاده ها و روستاها ادامه دارد؛ ضرورت احراز آمادگی برای شروع پاک سازی جاده کرمانشاه سنندج که از کامیاران می گذرد حداکثر از چهار روز دیگر.

۵. حمله ناموفق هوانیروز به قله اربابا برای شکست محاصره پادگان بانه.

۶. درگیری های امروز در پاوه، میاندوآب، ارومیه و ماکو.

۷. نامه سازمان مجاهدین خلق به قدوسی دادستان انقلاب، انتقاد از اعلامیه دادستانی با امضای روح الله حسینیان و تکرار درخواست توقیف نشریه منافق؛ روح الله حسینیان در پاسخ به اعتراض نامه سازمان مجاهدین خلق: «اگر معنی آزادی یعنی توهین به رهبر و ناجی یک امت، از شما عذر می خواهیم که جلوی آزادی را گرفتیم»؛ درگیری در اراک بر سر تخلیه دفتر سازمان مجاهدین خلق.

۸. گزارش کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق از یازدهمین گردهمایی شوراهای روستایی ترکمن صحرا؛ میتینگ سازمان کمونیستی طوفان در دانشگاه پلی تکنیک تهران؛ اعتراض حزب توده به دادستان انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان به دلیل منتسب دانستن ۲ تن از عناصر ساواکی به این حزب.

مواضع ضداسرائیلی ایران در کلام امام خمینی و صادق قطب زاده و فعالیت های ایران در گردهمایی وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی در اسلام آباد در همین زمینه؛ تقاضای سازمان آزادی بخش فلسطین از اجلاس سازمان کنفرانس اسلامی مبنی بر به رسمیت شناختن کارمل رئیس جمهور افغانستان؛ اظهارات شمس الدین از علمای لبنان

۱. درباره وحدت جهان اسلام و طرح عرفات درباره تشکیل یک جبهه ضدامپریالیستی ضدصهیونیستی از بیروت تا خراسان.

۲. اعلام موضع ایران درمورد مسئله حضور نظامی شوروی در افغانستان؛ صادق قطب زاده در اجلاس سازمان کنفرانس اسلامی: «دخالت نظامی اتحاد شوروی در افغانستان نقض آشکار حقوق بین المللی است.»

۳. تجاوز ۲ فروند هلیکوپتر روسی از مرز افغانستان به ایران و کشته شدن یک نفر.

۴. ضمیمه اول گزارش۵۲۸: گزارشی درباره موقعیت میاندوآب و حساسیت آن.

۵. ضمیمه دوم گزارش۵۲۸: گزارشی از وضعیت ماکو درزمینه تحرکات سیاسی و جایگاه آن.

گزارش روزشمار ۳۱/۲/۱۳۵۹

۶. بازتاب تصمیم انگلستان درباره اینکه تحریم ایران عطف به ماسبق نمی شود در داخل این کشور، امریکا، شوروی و ایران.

۷. گـذشت دویست روز از تسـخیر لانه جاسوسـی، بیان دو موضع متفاوت دراین باره: منصور فرهنگ نماینده ایران در سازمان ملل و آنی کر گل مفسر چپ گرای فیگارو.

ص: ۱۰۷۶

۸. تقویت پاسگاهی عراق در مرز ایران و ادامه تحرکات ایذایی عوامل عراق در مناطق مرزی؛ حمله به تأسیسات نفتی ایران و انفجار در لوله نفت.

۹. ادامه عادی سازی وضعیت سنندج با ارائه خدمات عمومی و تداوم پاک سازی؛ اظهارات معاون عملیات سپاه مستقر در سنندج دراین باره.

۱۰. تصمیم ها و مشکلات موجود بر سر راه پاک سازی جاده مهم کرمانشاه سنندج که از مراکز مستعدی چون دیواندره و کامیاران می گذرد؛ درج اطلاعاتی از پاک سازی اخیر گردنه صلوات آباد در روزنامه جمهوری اسلامی.

۱۱. بهبود وضع بانه در عرصه تبلیغات رسانه ای و تداوم وضع بحرانی و خطر در این شهر در عرصه عمل.

۱. تحرکات نظام در سقز و مهاباد که درعین حضور کمرنگ نیروهای مسلح نظام در حاکمیت گروه های مسلح غیرقانونی قرار دارند؛ سخنرانی قاسملو در تجمع افراد حزب دمکرات در مهاباد و آتش سوزی در سینما امید این شهر.

۲. تفاهم نیروهای مدافع نظام بر سر حل مسئله سنندج؛ اظهارات معاون فرماندهی عملیات سپاه پاسداران مستقر در سنندج، سرهنگ صدری و آیت الله بهشتی درباره مذاکره بر سر مسائل کردستان.

۳. هشدارها و اقدامات سپاه درزمینه تحرکات سیاسی در گنبد و تحرکات غیرسیاسی در جیرفت.

۴. استقبال طلاب و مردم از دانشجویان و آغاز اجلاس سه روزه "حوزه، دانشگاه، انقلاب فرهنگی" در قم با شرکت دانشگاهیان و روحانیون.

۵. بروز شدت در برخوردهای تبلیغاتی ارگان بنی صدر و در آن سو استواری جناح مقابل درعمل و ملایمت آنان در عرصه تبلیغات؛ اظهارات آیت الله بهشتی درباره صحبت اخیر رئیس جمهور درمورد وی و نیز مسئله انتخاب نخست وزیر.

۶. مصاحبه شاپور بختیار با نشریه پاری ماچ بعد از بازگشت از عراق و اشاره وی به همدستی عراق در کودتای احتمالی آتی در ایران.

۷. مباحثه با نورالدین کیانوری دبیرکل حزب توده در نقدوبررسی و توجیه مناسبات کنونی این حزب با اسلام گرایان درقالب مصاحبه ژون آفریک با وی؛ کیانوری: «این انقلاب مذهبی است، ولی محتوای آن با کلیه ایده هایی که ما همواره به نشر آن پرداخته ایم، مطابقت دارد.»

۸. تجاوز دوباره ۲ فروند هلیکوپتر افغانی به حریم فضایی جمهوری اسلامی ایران و اظهارنظر مقامات ایران راجع به دولت این کشور.

۹. گزارش فارین ریپورت {چاپ لندن} از کار گروه تحقیق ایرانی و سرنوشت امام موسی صدر.

۱۰. افزایش قیمت نفت ازسوی ۸ کشور عضو اوپک و توضیحات معین فر وزیر نفت ایران، درباره خودداری این کشور از افزایش بهای نفت خام خود.

۱۱. ضمیمه گزارش ۵۴۰: نگاهی به آخرین وضعیت شهر مهاباد در گزارش به فرماندهی سپاه.

نمایه {فهرست راهنمای موضوعی}

ص: ۱۰۷۹

اشخاص

حسینی، محمدعلی {سخنگوی وزارت امور خارجه ایران}: ۳۳۶، ۵۹۰، ۷۴۲

حسینیان، روح الله {روابط عمومی دادستانی کل انقلاب اسلامی}: ۹۹۱، ۹۹۲

حقگو، جمشید {استاندار آذربایجان غربی}: ۱۴۱، ۲۰۶، ۵۰۳، ۵۰۵، ۶۸۹، ۶۹۰، ۷۳۶، ۷۵۴، ۷۹۲، ۹۷۴

ص: ۱۰۸۴

ص: ۱۰۸۹

ص: ۱۰۹۵

مکان ها

ارتفاعات جولان: ۹۹۸

ارتفاعات دالاهو: ۹۰۰

ارتفاعات زردوئی: ۹۹۰

ارتفاعات کوره آهک {شاهین دژ}: ۸۲۶

ص: ۱۰۹۶

ص: ۱۱۰۷

ص: ۱۱۱۲

سایر اسامی و اصطلاحات

شرکت ساختمانی کانارتردینک: ۶۷۶

شرکت سوفیدیف: ۷۸۰

شرکت صنعت نفت آبادان: ۵۷۶

شرکت فلور {پیمانکار و سازنده پالایشگاه اصفهان}: ۶۷۶

ص: ۱۱۲۳

نیروی هوایی عراق: ۴۲۳

نیروی هوایی مشهد: ۷۴۷

واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران اهواز: ۹۲۰

ص: ۱۱۲۷

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ یَسْتَوِی الَّذِینَ یَعْلَمُونَ وَالَّذِینَ لَا یَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانه ای
قائمیه
اصفهان
WWW
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹